

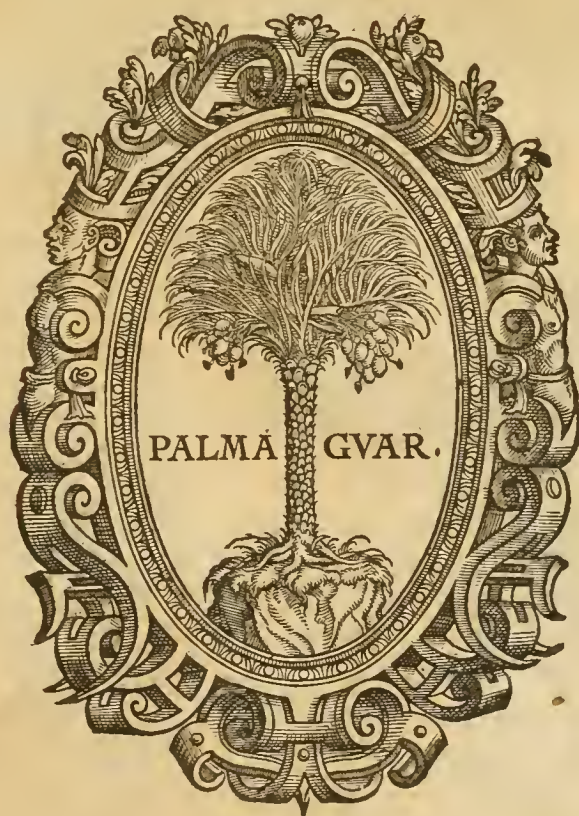
HIEROGLYPHICA SIVE DE SACRIS AEGY- PTIORVM, ALIARVMQVE GENTIVM

literis Commentarij IOANNIS PIERII Vale-
riani Bolzanij Bellunenensis,

A CÆLIO AVGVSTINO Curione duobus Libris aucti, &
multis imaginibus illustrati.

L E C T O R I.

Habes in hisce Commentarijs non solum variarum historiarum, numismatum, veterumq; inscriptionum explicationem, verumetiam præter Aegyptiaca & alia pleraq; mystica, tum locorum communium ingentem magna cum oblectatione syluam: tum sacrarum literarum, in quibus haud raro & Christum ipsum, & Apostolos Prophetasq; huiusmodi locutionibus vsos fuisse videmus, exquisitam interpretationem: Ut sanè non temerè Pythagoram, Platonem, aliosq; summos viros ad Aegyptios doctrinae gratia profectos intelligas: quippe cum hieroglyphicè loqui nihil aliud sit, quàm diuinarum humanarumq; rerum naturam aperire. Vale, & hoc periucundo iam per Pierium oblato beneficio feliciter fruiere.

B A S I L E A E,
PER THOMAM GVARINVM, M. D. LXXV.

ILLVSTRISSIMO COSMO
MEDICI FLORENTINORVM DVCI, HE-
TRVRIÆ QVÆ PRINCIPI, HEROI INCOMPARABILI,
IOANNES PIERIVS VALERIANVS
S. P. D.

Vm mecum reputo, COSME Princeps Illustris-
sime, reputo autem sapissimè, quanta fuerit &
genij & ingenij tui felicitas in laudatissimæ vitæ
tuæ negotiorumq; electionibus, cum omnes te
vnanimi totius patriæ tuæ consensu, in tam te-
nera ætate, ditioni amplissimæ præponerēt, &
in hanc celsam honoris sedem extollerent, tum

certè quonam modo tantani rerum molem in hac temporū per-
turbatione ferre ac sustinere possēs, sanè quàm, pro eo ac debui, soli-
citus esse cœpi. Verùm cum actionis administrationisq; tuæ pro-
gressum, & quam vitæ rationem complexus es, considero, gaudio
planè maximo ita perfundor ac exulto, vt etiam planè videā te For-
tunæ locum illum, singulari omnium beneuolentia & summa vir-
tutis existimatione non solùm tueri potuisse, sed etiam eam virtu-
tis opinionem de te concitauisse, vt vel maximis regnis gubernan-
dis te dignum præbueris. Nam qui fructus à bono veròq; principe
soleat expectari vel maximus, huiusce iam non adumbratam ima-
ginem, sed luculentam expressamq; formam nobis exhibuisti: atq;
vt insigne cōmodum subditis tuis adferre posses, in primis operam
dedisti, vt tanquā agrum melioribus ferendis segetibus destinātū,
lolio zizaniāve, sic Rempub. tuā labe vitijsq; contagiosis perpurga-
res, dum corruptores coërces, externas diuini nominis cōtumelias,
blasphemias, periuria, & id genus extrema scelera pro virili, iureq;
tuo prohibes, emēdas, tollis, ac punis: nihilq; magis è tua dignitate,
nec rē Deo (huius enim minister & est & dicitur bonus quivis Prin-
ceps) gratiorem, nec ciuibus tuis salubriorē existimasti, quàm si ad
huiuscemodi honestatis ac pietatis scopū & metā in curriculo tuo
gnauiter & strenuè contendas: pro quo etiam labore & indefesso
studio certò nouisti tibi diuinitus immortale præmium esse propo-
sitū, cum tā gloriosi conatus & cursus dux & magister CHRISTVS
prolixè polliceatur illis rerum omniū felicissimos successus, qui reli-
gionem puriorem ardentè amant, & ornare sedulò contendunt.
Quamobrem Cosme Princeps ornatissime, fas mihi sit quæso, meo
quodam more, & singulari quadam erga te gentemq; vestram pie-
tate, liberius quædā vsurpare & adferre, quæ ex officio prætermittit-

Ad Illustriss. Cosmum Medicem

tere non possum: teq; exhortari, & admonere, vel iam currentem, vt dici solet, incitare potius, vt quem haftenus animū ad publica iu- uanda cōmoda attulisti, eum nō deponas, sed tibi etiam atq; etiam vigilandum, ac pro Repub. cōsilio & labore excubandū existimes: studiaq; omnia, cogitationes & curas in iis rebus ponendas, quibus clauum tanti dominij in maximis fluctibus tenere, et amplas ditio- nes tuas, in summis rerum difficultatibus tueri ac gubernare possis. Hoc ipsum facilè totum assequēris, si Deum verum in C H R I S T O verè, vt facis, agnoscēs, summa fide & obseruantia colas, ames, vene- reris, & gloriæ sanctissimi nominis eius, doctrinæ cōlesti, Ecclesiæ tranquillitati amplificandæ conseruandæq; dies noctesq; studeas: in dominio ad quod es adhibitus, publicam, vt haftenus fecisti, salu- tem quæras, subditorum incolumitatē cures & tuearis, honestam disciplinam instituas, vel iam institutam conserues, florentem ditio- nem legibus, iustitia, concordia stabilire pergas. Magnum, inquires, est hoc et arduum munus, molestiarumq; plenum, & quod non ni- si ab iis præstari potest, quibus diuinitūs peculiare donū concessum est: mihi autem homini satis alto perfruente otio hæc præscribere longè facilius, quàm inuenire quenquam qui ad hunc scopum pro- pius collimet. Rectè sanè, sed quorsum hæc? Vt teipsum, Clarissime Princeps, respicias, teq; eum esse firmè credas, in quem Deus Opt. Max. immensa sua benignitate, tam ampla cōferre voluit beneficia, ynumq; constituere Ducem, ac veluti pastore, magnis & latè dissi- tis populis, vt eos cōmodè prudenterq; regendo pascendoq;, in hoc tuo principatu idea quædam sanctæ Reipub. eluceres: ideoq; duos præclaros tibi comites addere voluit, Iustitiam et Religionem: qua- rum altera fortunas, vitam & dignitatē ciuium & populorū conser- uas & contines: altera ad veram salutem veramq; felicitatē omnes cōuocas, & proprio laudabiliq; exemplo tantū non adducis. Respi- ce igitur C O S M E Princeps munus tibi assignatū à Deo, talentumq; tam liberaliter tibi impertitū, ac cōleste tuum illud nomen non si- ne diuino numine ideo tibi obvenisse, vt (quod olim de Sparta pro- uerbiū iactatum est) quam nactus es Hetruriam, eam excolas, & omni virtutū genere exornes. In primis autē, vt decet veræ virtutis amatorem, artes quibus doctrinæ liberales continentur, studio, li- beralitate, & officiis tuis cōplectaris: insunt enim in artibus illis fon- tes & causæ sapientiæ, virtutum, legum, & honestæ disciplinæ, quæ omnia quàm principatui & prouinciis tuis necessaria sint, vnus o- mnium Principum optimè nouisti, qui nullis sumptibus, laboribus nullis pepercisti, vt præstantiores ingenuarum artium doctores gy- mnasiis

Epistola nuncupatoria.

mnasius præficerentur, iuventutemq; liberaliter instituerent. Et si quis tandem inveniatur qui ab egregia aliqua virtute commendationem ducit, hunc tua benevolentia dignum iudicas, ac benignè complecteris, autoritate defendis, foves, & dignis præmiis ornas: ut iam nemo mirari debeat, probos homines & doctissimos quosq; certatim ingenij sui partus libenter illi cōmendare, cuius vel nominis splendore, gratiam & ornamentū scriptis conciliant suis. Quāquidē ob rem nec mihi, qui annos permultos in vestra sum clientela, cōmittendum putavi, ut, cū multi eam voluptatem, quā incredibilem ex ista magna dignitate animis suis perciperent, scriptis declararent, vellētq; te hunc summū honorē ex tuo merito splendore diutissimè administrare, ego vnus in tanta omnium lætitia tacerē, nec scripto testificarer commune omniū nostrū gaudium ex eo potissimū natū esse, quòd te vnum in hac durioris temporis propagatione diuinitus delectum videmus, qui literas literatósq; viros singulari benignitate foves atq; illustras, ac adversus intolerandam inscitiam & immanem barbariem defendis. Ut igitur huiusce perceptæ meæ lætitiae aliquam significationem darem, cōmentarios satis multos diuersorū amicorū, quibus id denegare nec potui nec debui, rogatu, de sacris Aegyptiorum literis hoc tempore in vnum veluti corpus cōstrictos in tuo nomine apparere volui: in quibus vel describendis vel tractandis magnā operam & sedulum studium nos posuisse, boni omnes qui nostra legere dignabuntur, facile intelligent. Quam verò feliciter id à nobis tentatū sit, aliorum iudicium erit: labores certè incredibiles sustinuimus, dum earum rerum explicationem adferre studuimus, quæ naturæ obscuritate varietatēq; involutæ, multisq; obstructæ difficultatibus, plurimorū vel insigniter eruditorū hominū ingenia exercere detinerēq; potuerint: ut etiā æquiores mihi fore Lectorē sperem, vbi viderit me primum in tanta rerum varietate, magnitudine ac difficultate, maximo studio maximāq; animi contentione in hoc argumento elaborare voluisse, & honesto exēplo multorū studia excitare. Quāquā hoc loco extiterunt, qui in ipso operis vestibulo à tam laborioso me detertere ita studuerunt incēpto, ut etiā vel arrogantiae vel imprudentiæ nota & crimine me verberarint, quòd vnus ē multis existimārē aliquā absolutā explicationem me nunc tandē huic tam obscuro argumento adferre, & tam immensam rerū abditarū seriem ex Aegyptiorū sacerdotū arcanis eruerē posse cōsiderem. Quin potius rei difficultate ob oculos versata, inexhausti operis laborem declinādū censuerūt, præsertim cū in huiusmodi enodandis nō pauci ex

Ad Illustris. Cosmum Medicum

Græcis & Latinis Barbarisq; scriptorib. omne studiū & operā sine fruge cōsumperint, quòd opus tale rerum atq; artium omniū propemodum rationem naturāq; comprehendat. Præterea vetustis earum literarum monumētis partim temporum, partim hominū incuria deperditis, ea dicebant scriptorū inopia laborandū esse, vt si ætas, si ingeniū, si alia pleraq; adessent, vix tamen ad exitū perducere concederetur tantę molis argumentum, quod idem adeò sit ex hominum memoriā sublātum, vel potius abolitum, vt nulli vnquam vsui sit hæc elucubratiō futura, cū præsertim hoc ipso tēpore nullus quātūlibet profunda eruditione sit, qui vel obeliscos qui Romę aut alibi adhuc visuntur, vel admirandam illam Bembi mensam intelligat, aut interpretari possit: vanūq; esse, ingenium in eo pertinacius intendere, quod te nunquā omnino speres assecuturum. His ego responsum volo, me non esse nescium plurima ex his vnā cum Aegyptiorū regno, doctrina, institutione, ac ferè omni eorum nomine ita esse abolita, vt si vel ipse reuiuiscat Heraiscus, qui fertur olim omnia sacerdotū eorum monumenta literasq; mysticas vno statim obtutu intellexisse, rerūq; simul interpretationē cōfecisse, iā nunc laboret incassum, si quid tale aggrediatur. Sed esto non posse me, non posse alium quempiam totum hoc sacrū perlustrare, idcircone præclaro & laborioso incepto desistēdū, quòd vni omnia præstare negatū sit? Idcircone veterū numismata & statuas artificiosius elaboratas, quas tanto studio perquirimus, tanta diligentia effodimus, tanto sumptu refarcire curamus, quæcunq; fuerint vel nare, vel manu, vel pede, vel alio quopiam membro mutilæ, in fornacalem ignem ad vsum calcis coniiciemus? quomodo enim nobis vel voluptati vel admirationi esse poterunt, si non vndecunq; perfectæ fuerint, quando nihil isti dignum putant, preciosum nihil, nisi quod est absolutissimū? Agē igitur C O S M E, si horū sententiā probas, monumenta aliquot tum vetera tum recentia ex amœnissimis tuis edibus abiice: statuas illas mira Michaëlis Angeli Bonaroti industria fabrefactas, è Diui Laurentij tēplo eliminandas cura: nam & illis aliquid deest, & hæc extremā artificis desiderant manum: vt de his tantū loquamur quos in nostræ cōmentationis serie duces libenter suscipimus. Pliniū habere domi nemo velit: professus enim se naturalis aut mundi historiæ libros editurum, non omnia nouit, non omnia perquisiuit, in orbis descriptione multa prætermisit, montes aliquot non recensuit, flumina pleraque non commemorauit, vrbes tunc celebres non agnouit omnes, quadrupedum, piscium, auium, stirpium, ac aliarum quarundam vim ac proprietatē parum accu-

Epistola nuncupatoria.

accuratè proposuit? Quid Plutarchū, quid Aelianū, quid Athenæū, quid Paulaniā memorem, cum horū nemo omnia, quæ in suscepto argumēto dici potuissent, dixerit? Quid Paulum Iouium, cuius tanta in scribenda historia laus est, ut eandem plerisque veterū eripuerit, & cum vel primis parē habeat? Huius ne incomparabilis viri scripta rejiciamus, quod in ea teniporū serie aliquot annorū historia concisior sit? Id existimo nemo, nisi prorsus humanarū rerū imperitus, approbauerit. Tu certè Cosme Princeps domestico id ipsum improbas exēplo, qui quanto potes studio, quicquid reparari potest, instauras, & quorū virtutes vel imitaris, vel etiam excellis, eorū etiam imagines vel operā studiose perquiris. Sed ne in hoc multus sim; harum cōmentationum labor nulli rei magis mihi videtur assimilandus, quàm illi de quo dixi statuarū effodiendarum & instaurandarū studio: ut enim illæ utcūq; mutilæ, gratæ esse solent, sic nostra hæc (nisi me instituti Operis fallat amor) etsi nō omnia cōplectētur, habitura tamen spero aliquid, quo sese humana ingenia oblectare possint. Nihil igitur mihi cum illis sit, qui quod desperēt invicti mēbra Glyconis, Nodosa corpus nolint prohibere chiragra. Nouimus humanarum viriū terminos circūscriptos, & aliquid esse prodire tenus, si nō datur ultra. Quamobrē quis tandem iniquiore in eum erit animo qui mortaliū ingenia, industria & laborib. suis quocunq; modo vel delectare, vel iuuare conetur? Nam de præsentis argumenti vel oblectatione vel utilitate, quam earum rerum explicatio & cognitio affert, si velim pro dignitate dicere, nullus vnquam exitus reperietur. Quod si unicuique rei nō exigua nobilitas ex antiquitate comparatur, scriptorū opinio est, literas has quibus inde vsi sunt Aegyptij, tunc primū excogitatas, cum veteres illi ante diluuium viri, qui rerum cœlestium rationem primi mortalium indagasse traduntur, duas diuersa materia columnas constituerunt, lateritiā vnā, alterā lapideam, in quibus totū de consummatione mundi arcanū exscriberent: sunt enim qui descriptionē huiusmodi, animalium ceterarūq; rerum figuris constitisse astruerent, in quibus tamē philosophi, poëtæ, historici, diuinarum etiam disciplinarum sententias delitescere viderunt. Constantissima enim fama celebratum fuit, sacerdotes illos Aegyptios omnem naturæ obscuritatem adeò manifestè sibi cognitam professos, ut eandem quasi per manus traditā, disciplinā hereditariā possiderent. Hac ipsa præclara fama cōmotus admirandus ille Pythagoras, Aegyptū libi adeundā lustrādāq; putauit, ac ab iisdē ibi sacerdotibus talia cepit arcanarū rerum documēta, ut non ab re de illo passim dictum sit, mente Deos adiit, & quæ natura negauit

Ad Illustris. Cosmum Medicem

visibus humanis, oculis ea pectoris hausit. Tātaq; huius viri fuit admiratio, vt Crotoniatæ & Metapontini (apud quos etiā de vita decessisse fertur) ex eius domo templum facerēt, ac veluti numen colerēt. Quid Plato, vt ingenij doctrinæq; princeps, & philosophorū Deus & haberetur & vocaretur, nōne id Aegyptiacę peregrinationi debet referre acceptum? Nōne Moses ipse, quem Pharaonis filia adoptauit, regiōq; modo peritis Aegyptiorū adhibitis præceptoribus educauit ac erudiuit, magni sapientisq; nomine honoratus est? Sed ne in cōquirendis multis laborare videar, cum hac hieroglyphica instituendi ratione similitudinem habere comperio diuinās nostrorum literas, ita omnia mystico quodam sensu scripta quæcunq; Moses, quæ Dauid, quæ Prophetæ reliqui cœlesti spiritu afflati protulerunt. In noua verò lege nouōq; instrumento cū Assertor noster ait, Aperiam in parabolis os meum, & in ænigmate antiqua loquar, quid aliud sibi voluit, quā hieroglyphicē sermonem faciam, & allegoricē vetusta rerum proferam monumenta? Et illud, IESVS in Parabolis loquebatur ad turbas, nōne sermones suos arcano quasi velamine quodam contegebat? Pari modo videmus Apostolos ab vsitato loquendi more recessisse, vt sacra de Deo dicta à cæteris scriptis, sicut merita dignitate, ita & forma quadam discernentur, ne cœlestium mysteriorū maiestas passim & indiscretē patefceret, sanctūq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Demetrius certē Phalereus apud Philadelphum Alexandrię regem, plerisq; audientibus affirmavit, nō licuisse Gręcis Hebraicā historiā attingere: quin illustriū scriptorū quosdā eam rē tractare ausos, aduersa mētis valetudine & languore corporis tandiu conflictatos, donec ab incœpto destitissent, tanquā id arcanum profanis esset gentibus manifesta ira numinis interdictum. Ad quod ipsum si nunc multi respicerēt, modestius aliquando se gererēt. Vides enim quæ de humana diuināq; disciplina vetustas illa sub rerum verborumq; quorundam involucris occultauerat, & quòd peritissimi quiq; inter se hoc veluti ænigmatum genere vti consueuerūt. Mihi igitur vitio verti non debet, si omnem operā & studiū ad harū rerum explicationē contulerim, quas tanto in precio à præstantissimis quibusq; semper habitas nouimus. Angelo Politiano, Petro Crinito, Philippo Beroaldo summæ laudi datum, quòd primi vnum vel alterum ex his locum interpretati sint. Mihi igitur vt idem attentem cur negetur? Et si is non sum, qui cum illis ausim eruditione contendere, (fuerunt enim ex iis quos æquus amauit Iupiter) si quid tamen non intermissus labor, & in evoluendis remotioribus libris perseuerantia va-

lent

Epistola nuncupatoria.

lent, non vnum iam aut alterum locum, sed ad multa volumina de arcanis huiusmodi, aliqua posteritatis gratulatione me cōscripsisse grati, ni fallor, profitebuntur, ac oblectationē & vtilitatē ab harum rerū tractatione nō disiunxisse. Maximas certē cōmoditates & vtilitates cōsequemur, si ex multis expertibusq; rationis animantibus exempla sumere voluerimus, & virtutū quas sequamur, & vitiorū quæ fugiamus. Nec deerit occasio rectē sentientibus, qui accōmodatē ad religionē nostrā hęc retulerint & exposuerint. Nec etiam arborum & herbarum cōsideratio nobis ociosa est, cū B. Paulus, & ante eum Dauid ex rerū creatarū cognitione, Dei magnitudinē & dignitatē intelligi tradant. Quæ cū ita sint, quis nostrū tam torpescenti, ac terrenis fœcibusq; immerso erit animo, qui se nō innumeris obstrictū à Deo beneficiis fateatur, cū se hominē creatū videat, & omnia quæ cœlo, aëre, aqua terraq; continentur, hominis causa generata esse, seq; non solū rerum cœlestium contemplatō rem esse, verū etiam eorum omniū quæ vniuersum cōplexu suo continet, dominum esse conditum? Hęc si ita suis viribus et animo expenderentur, atq; oculis quotidie cernūtur, mirabilē excitarent in nobis erga Deū amorē. Verū iam tempus, vt quæ, cōiunctissimis efflagitantibus amicis, cōmentariis singulis cōprehenſa sint; vno veluti obtutu spectanda exhibeā: quos quidem cōmentarios, optime Princeps, ad te mitto, vt quibus possim officiis meā in te fidem, perpetuamq; obseruantia declararē, vehemēter etiam atq; etiam rogans, vt hos ipsos ad te veniētes, id est, munusculū Pierij tui, quo se præstantē virtutē tuam memoria sempiterna colere velle declarat, ne aspernēre, librosq; ipsos vnā cum autore tuendos conseruandosq; suscipias. A Leone animantiū omniū præstantissimo fortissimoq; auspiciandum putavi, in quem cū oculos attentius cōiecissem, statim ardentissimus ille animi tui vigor affulsit: quare nemini cōuenientius quā vni tibi eum etiam peculiariter dedicari posse iudicaui: meq; ad id faciendum in primis incitauit, quod in tua ciuitate, quæ semper fuit leonum altrix, magna spes afferebatur, vt Leo meus nuper ablaētatus, educationis incrementa opiparē esset apud te consecuturus. Multo enim indiget cibo: nec quenquam hodiē noui, qui liberalius ac libentius vno te sit impensam hanc, quæ tua est humanitas, facturū, cū præfertim largissimā tibi sit earum rerum copia, quibus Leo meus pascendus est: inox verò vbi vires indeptus idoneas fuerit, tuorum literatorum ope curaq; saginatus, nulla nostra verecundia theatris exhibitus, spectāculo quovis publico felicissimis tui nominis auspiciis emittatur. Vale.

FORERV M QVAE SEXAGINTA HIS
COMMENTARIIS CONTINENTVR,
CATALOGVS.

Primo Commentario, ad Cos-
mum Medicen Florentino-
rum Ducem, describitur Leo,
cuius, vt reliquorum omnium,
symbola suo loco in Indice copiose notatur
fol. 1

Secundo, ad Guidonem Ascaniũ Sfortiam
Card. Elephantus & Rhinoceros 17

Tertio, ad Lelium Taurellum Iureconsul-
tum, Taurus, & Bubulum genus 22

Quarto, ad Petrum Victorium, Equus 31

Quinto, ad Floriũ Maresium Bellunensem,
Canis 39

Sexto, ad Caelium Calcagninum, Cynoceph-
lus, Simia 45

Septimo, ad Achillem Bochium Bononien-
sem, Ceruus, Cornua. 51

Octauo, ad Romulum Amaseum, Formica,
Scarabeus, Echinus terrestris 57

Nono, ad Fabium Vigilem Spoletanũ, Por-
cus sive sacra Sus 63

Decimo ad Lactantium Ptolemaeum, grega-
lia quaedam, nempe Capra, Hircus, Oryx,
Ovis, Aries 71

Undecimo, ad Prosperum Sanctacrucium
Romanum, Lupus, Hyæna, Lynx, Ursus,
Panthera, Tigris, Urus 79

Duodecimo, ad Petrum Cursium Romanũ,
Asinus, Mulus, Camelus 87

Decimotertio, ad Ioannem Antoniũ Egre-
gium, Lepus, Vulpes, Fiber, Talpa, Mu-
stela, Mus, Felis vel Aelurus 95

Decimoquarto, ad Bernardinũ Massæum
Cardinalem Serpens in genere, Basiliscus,
Vipera 102

Decimoquinto, ad Achillem Massæum Ro-
manum, Serpens in signis militaribus, Ca-
duceus 111

Decimosexto, ad Marium Massæum Ro-
manum, Aesculapius, Gorgona, Scor-
pius, Salamandra, Dipsas, Medusa, Hy-
dra 117

Decimosextimo, ad Aegidium Viterbien-
sem Card. Ciconia, Merops, Cucupha, Ibis,
Dagnis, Grus, Miluius 124

Decimooctauo, ad Cornelium Musæum Epi-
scopum Bipontinum, Vultur 130

Decimonono, ad Paulum Iustinianum Ab-
batem, Aquila 137

Vicesimo, ad Actium Syncerum, Phœnix,
Pelecanus, Vulp-anfer, Noctua, Cornix,
Passer 144

Vicesimoprimo, ad Iacobum Sadoletum, Ac-
cipiter 151

Vicesimosecundo, ad Victoriã Dauolam,
Piscaria Dominã, Columba, Turtur, Hi-
rundo 157

Vicesimotertio, ad Angelum Colotium Bas-
sum, Olor, Luscinia, Psittacus, Pica, La-
rus, Cepphus, Gryphus, Coruus 164

Vicesimoquarto, ad Nicolaum Cordatũ, Pa-
uo, Gallus, Gallina, Callinago, Anser, Per-
dix, Coturnix 170

Vicesimoquinto, ad Thomam Miliarium
Bellunensem, Struthiocamelus, Vesperti-
lio, Otis, Alcedo, Curuca, Cuculus, Capri-
ceps, Upupa, Florus, Salus, Ardea, Cinna-
mus, Uelia, Asio, Lynx, Caprimulgus,
Turdus, Erythacus, Cinclus 178

Vicesimosexto, ad Petrum Melinum, Roma-
num, Apis, Culex, Cossi, Fucus, Vespæ,
Musca, Ephemerus, Cicada, Araneus,
Tippula 185

Vicesimosextimo, ad Ioannem Grimaniũ pa-
triarcham Aquilegiensem, Delphinus,
Polypus, Chamæleo, Taranda 194

Vicesimooctauo, ad Liniũ Podocatharũ Cy-
pri Archiepiscopũ, Testudo, Cancer, Pin-
na, Ostrea, Locusta, Cochlea, Sepia, Pur-
pura, Echinus marinus, Conchylĩũ 200

Vicesimonono, ad Matthæum Macingum,
Crocodilus, Fluvialis equus, Phocas, Mu-
rana, Anguilla, Rana 206

Trige-

Index Librorum.

- Trigesimo, ad Paulum Iovium Episcopum*
Nucerinorum, Pisces, Torpedo, Remora,
Anthia, Cephalus, Scarus, Mullus, Sar-
gus, Pastinaca, Nebrias, Fuca, Raia, Sco-
lopendra, Pholis, Squatina, Clupea, A-
pua, Hirundo, Lepus marinus, Spon-
gia, Glanis, Silurus, Thunnus 111
- Trigesimoprimum, ad Cosmam Gerium, ea quæ*
per Piscem in uniuersum 117
- Trigesimosecundo, ad Ioannem Iacobum Fug-*
gerum, Caput, Bicipitium, Tricipitium,
Quadrifrons, Coma, Semicrinitum ca-
put, Canities, Barba, Ceruix, Dorsum,
Humeri 225
- Trigesimotertio, ad Urbanum Bolzanium,*
Oculi, Aures, Nasus, Os & dentes, Lin-
gua, Gustus 233
- Trigesimoquarto, ad Sebastianum Corra-*
dum, Cor, Clibanus, Sartago, Craticu-
la, Spina dorsi, Pudenda, Umbilicus,
Venter, Pellis 241
- Trigesimoquinto, ad Ioannem Manardum,*
Manus, Pedes, Calcaneum, Genua 250
- Trigesimosexto, ad Franciscum Robortel-*
lum, Digni & Mensuræ 259
- Trigesimoseptimo, ad Bernardinum Tomi-*
tanum, Digni & Numeri 267
- Trigesimooctauo, ad Herculem Gonzagam*
Card. Literæ & Disciplina 276
- Trigesimonono, ad M. Antonium Passerem*
Patauinum, Ihs, Circulus, Rota, Qua-
dratum, Metæ, Trinum 285
- Quadragesimo, ad Ianum Vitalem Panor-*
mitanum, Vestimenta, Pileus, Indumen-
ta attrita, Pera 293
- Quadragesimoprimum, ad Ioannem Corne-*
lium Fantini F. Venetum, Bulla, Anu-
lus, Diadema, Titulus, Sceptum, Tor-
ques & Phaleræ, Adamas, Sapphirus,
Smaragdus, Iaspis, Uniones, Amethy-
stus, Pecten, Speculum 301
- Quadragesimosecundo, ad Nicolaum Rodi-*
uilum Olicæ ducem, Arma, Arcus, Sa-
gitta, Hasta, Framea, Scutum, Gladius,
Securis, Falx, Serra, Galea, Thorax, Pu-
gio, Castra 308
- Quadragesimotertio, ad Nicolaum Scom-*
bergum Card. Sedes seu Sella, Currus, Ful-
men 319
- Quadragesimoquarto, ad Ioannem Bap-
 tistam Montanum, Sol, Luna, Stella* 326
- Quadragesimoquinto, ad Thomam Campe-*
gium Episcopum Feltrensem, Navis &
partes, nempe Anchora, Temo, Retia,
Hamus, Tridens 334
- Quadragesimosexto, ad Benedictum A-*
gnellum, Urnæ Nili, Lucerna, Fa-
ces, Turribulæ, Phiala, Ignis, Fumus 338
- Quadragesimoseptimo, ad Marcum Man-*
toum Iureconsultum, Lyra, Fistula, Tu-
ba, Tibia, Tympanum, Tintinnabulum,
Vocales septem, Liber 346
- Quadragesimooctauo, ad Arnoldum Ar-*
lenium, Incus, Malleus, Tridens, A-
rattrum, Flagellum, Frænum, Colus &
fusus, Laqueus, Catena, Iugum, Cla-
uus, Cuneus, Uncus, Plumbum, Væstis,
Clauis 353
- Quadragesimonono, ad Aloisium Corne-*
lium, Lapis, Mola, Ara, Aedes, Iani,
Columnæ, Obelisci, Nutili, Perpendicu-
lum, Cardo 361
- Quinquagesimo, ad Hieronymum Fraca-*
storium, Palma, Laurus, Cedrus, Myr-
tus 368
- Quinquagesimoprimum, ad Hieronymum Ro-*
boreum, Quercus, Hedera, Smilax, A-
mygdala, Nux iuglans, Capparis 375
- Quinquagesimosecundo, ad Laurentium*
Granam, Funestæ arbores, nempe Cu-
pressus, Pinus, Populus, Apium, Myr-
tus, Salix, Morus, Caprificus, Lotos
folio 379
- Quinquagesimotertio, ad Reginaldum Po-*
lum Card. Olea, Vitis, Ficus 385
- Quinquagesimoquarto, ad Aloisium Priul-*
lum, Pomum Italicum, Persicum, Puni-
cum 394
- Quinquagesimoquinto, ad Iulium Me-*
dicem, Rosa, Uepres, Cardui scolymus,

Index Librorum.

Amaranthus, Ferula 399
Quinquagesimosexto, ad Ioannem Antonii
Pol lionem, Spica, Lolium, Milium, Mo-
dius siue Calathus, Cornu copiae 404
Quinquagesimosextimo, ad Ludouicum Bec-
cadellum Archiepiscopum Ragusinū, Pa-
pyrus, Faba, Cicer, Arundo, Sinapi 410
Quinquagesimo octauo, ad Franciscum Fan-
tonū, Hortensia, Cape, Allium, Rapum,
Fungus, Cucurbita, Papauer, Verbena,
Filix, Absinthium, Hyssopus, Aspa-
ragus, Capparis, Mandragora, Bulbi,
Cicuta, Ruta, Coni za, Heliotropium,
Lupinum, Nycteretum, Blittum, Beta,

Capillum Veneris, Apiastrum, Bras-
sica 416
Quinquagesimonono, ad Basilium Amer-
bachium, varia Deorum & hominū si-
mulacra 427
Sexagesimo, ad Theodorum Zuinggerum,
Serpens, Cerberus, Felis, Vitulus, Ca-
pricornus, Cancer, Aquila, Crater, Ly-
ra, Arcus, Nodus, Catena, Quinarius
numerus, Pentagonum, Pyramis, Cubus,
Octaëdram, Icosaëdram, Papauer, Iris,
Hyacinthus, Narcissus, Hyssopus, Myr-
tus, Salix, Cedrus, Palma, & quatuor
anni temporum hieroglyphica. 438

AVTORES, QVORVM TESTIMONIIS

IN HIS COMMENTARIIS VSVS EST

PIERIVS.

Absinis Rhe-
tor
Absyrtus
Acron
Aelianus
Aegyptij sacerdotes
Aeneas Platonius
Aeschylus
Africanus in Georg.
Agriculturae libri Con-
stant. Imp. inscripti
Albertus Magnus
Alcinous Platonius
Alexander Aphrod.
D. Ambrosius
Ammianus Marcell.
Anacreon Teius
Apollodorus
Apollonius Rhodius
Apollonij Rhodij inter-
pres
Appianus Alexandrinus
Apuleius
Aratus
Arati interpres
Aristophanes

Aristophanis interp.
Aristides Adrianus
Aristoteles
Arrianus
Artemidorus
Athanasius
Athenæus
D. Augustinus
Auerroës
Ausonius Burdegalensis
Basilius Magnus
Bedas Venerabilis
D. Bernardus
Biblia sacra
Boëtius Seuerinus
Callimachus
Cassiodorus
Catullus
Cebes Thebanus
Censorinus
Charisius Sospater
D. Chrysostomus
Cicero
Claudianus
Clemens Alexand.
Clemens Pontifex

Cleomedes
Columella
Cornelius Celsus
Cornelius Fronto
Cornelius Tacitus
Demetrius Triclinius
Demetrius Phalereus
Demosthenes
Didymus
Diodorus Siculus
Dionysius Halicar.
Diogenianus
Dion Cocceius histori-
cus
Dion Prusensis Chryso-
stomus
Dioscorides
Ennius
Erasmus Roterod.
Eucherius
Euripides
Eusebius
Eustathius
Eutropius
Festus Pompeius
Flavius Vopiscus

AVTORVM NOMINA.

Florentinus de re Rust.	Iulius Capitolinus	Plautus
Fortunatus	Iulius Firmicus	Plinius in Naturalibus
Franciscus Petrarcha	Iulius Frontinus	historijs
Fulgentius	Iulius Pollux	Plinius iunior
Galenus	Iulius Nypfus	Plotinus
A. Gellius	Iustinus historicus	Plutarchus
Gregorius Nazianzenus	Iuuenalis	Pontius Paulinus
Gregorius Pont.	Lactantius Firmianus	Porphyrius philosophus
Hali Amberagel	Lactantius Statiij interpres	Porphyriion Grammaticus
Haliabbes Arabs	Lucas Minoritanus	Priscianus Grammaticus
Harpocraton	Lucianus	Probus Valerius
Heliodorus	Lucretius	Probus Æmilius
Heraclides Ponticus	Lycophron	Proclus Lycius
Hermes Astronomus	Macrobius	Procopius
Hermes Trismegistus	Manethon	Propertius
Hermolaus Byzantius	Martialis	Prudentius
Herodotus	Martianus Capella	Pfellus
Herodianus	Maximus Tyrius	Ptolemæus Alexandrinus
Hesiodus	Michael Byzantius	Quintilianus
Hesiodi interpres	Musonius	Quintus Curtius
Hesychius Hierosolymitanus	Nicander	Quintus Calaber
Hesychius Grammaticus	Nicandri interpres	Ruffinus Aquilegensis
Hicrodes	Nicephorus	Salomon Trecentis
D. Hieronymus	Nonius Marcellus	Seneca
Hippocrates	Numenius	Seruius Honoratus
Homerus	Oppianus	Sextius Medicus
Homeri interpres	Origenes Adamanti- us	Sextus Aurelius historio- graphus
Horatius	Orpheus	Sibyllini libri
Horus Apollo	Ouidius	Sidonius Apollina- ris
Iacobus Zieglerus	Pandectæ Iuris	Silius Italicus
Iamblichus	Papinius Statius	Solinus
Ioannes Picus Mirandulanus	Paulus Diaconus	Sophocles
Ioannes Reuchlin Phorcensis	Paulus Iurisconsultus	Spartianus
Ioannes Scholaasticus	Paulus Orosius	Speusippus
Ioannes Stobæus	Pausanias	Stephanus de Gentibus
Ioannes Scotus	Petronius Arbiter	Strabo
Ioannes Grammaticus	Petrus Aponensis	Suetonius
Zezes	Philo Iudæus	Simeon Antiochenus
Iosephus	Philostratus	
Irenæus	Phocylides	
Isaacius Zezes	Phurnutus	
	Pindarus	
	Pindari interpres	
	Plato	

AVTORVM NOMINA.

Synceſius	Diuus Thomas Aquinas	Vegetius
Tertullianus	Thucydides	Veterum varia numismata
Themistius	Tiberius Donatus	Victorinus Rhetor
Theocritus	Tibullus	Virgilius Maro
Theocriti interpres	Titus Liuius	Vitruuius
Theodorus Gaza	Trogus Pompeius	Vlpianus Iureconſultus
Theon Arati interpres	Tryphon Grammaticus	Xenophon
Theophilus Iuriſconſultus	Valerius Flaccus	Zenodotus
Theophylactus	Varro	Zezes
Theophrastus	Vectius Baſſus	Zoroaſtres

AVTORVM, QVORVM TESTIMONIIS IN
Hieroglyphicis Pierius vſus eſt, finis.

LOCO

LOCORVM QVORVNDAM SACRAE

SCRIPTVRÆ, QVÆ HIC PAS-

sim exponuntur, Index.

GENESIS.

- Cap. III. Insidiaberis calcaneo eius 434.
a.b
- Cap. III. Homo ipse tuum obseruabit ca-
put, & tu illius calcaneum 258.c
- 6 Non permanebit spiritus meus in homi-
nibus istis, sunt quia caro 414.a
- 9 Anima illius in sanguine est 154.d
- 23 Habitabat autem Ephron in medio fi-
liorum Hethios 111.a
- 35 Reges de lumbis tuis egredientur 245.a
- 36 Tauri decor eius 31.a

EXODI.

- Cap. XXVIII. Et fecerunt vestimentum
poderem sub vmbone, &c. 295.f
- 33 Posteriora mea videbis, faciem, & cat.
160.e

LEVITICI.

- Cap. II. Quicquid obtuleris sacrificij, sale
condies, &c. 220.b
- 2 Cum autem obtuleris sacrificium coctum
in clibano de simila 243.e
- 6 Quacunque illa attigerit, sanctificabitur
253.a
- 8 Sacrificium pro sacerdotum consecratio-
ne, pollices manuum & dexterorum pe-
dum, hostiae sanguine oblinuntur 257.d
- 8 Azymorum calathus ab Aarone & fi-
liis eius offerendus 277.c
- 11 Et quicumque morticina eorum tetigerit,
&c. 283.b
- 11 Ut adoretis talpas & vespertiliones 179.f
- 15 Vertantur in lapides, donec pertranseat
populus tuus Domine 363.a
- 17 Ubi monemur sanguinem non esse come-
dendum 154.c
- 19 Manus eius offerant hostiam Domino.
250.f
- 21 Non radent caput, neq; barbam 232.a
- 22 Si fractum, si cicatricem habens 58.b.c

- Si non poterat manus eius inuenire. 255.d
- 23 Septem diebus comedetis azym 262.f
- 23 Animam quæ peccauerit, offerre donum
similam cum oleo 385.f
- 23 Panes duo primitiarum dicti ex duabus
decimis simila fermentata 277.c
- 23 Salices de torrente sumi precipiuntur.
383.c
- 27 Omnis æstimatio siclo, &c. 145.e
- 27 De consecratione, præsertim Aaronis.
238.a
- 28 Adimas tunicæ fimbrias aurea cur tin-
tinnabula, malâq; Punica 349.e
- Pontifex humeros primum præcingi iube-
tur, mox logium assumere 279.b

DEUTERONOMII.

- Cap. VIII. De Dipsade, ubi terrificâ illam
describit solitudinem 121.d
- 12 Ubi sanguinem hostiarum pro anima es-
set, monet Moyses 154.b
- 17 Quicumq; rex fuerit constitutus, non mul-
tiplicabit sibi equos 34.f
- 21 Si mulierẽ quis ex hostico viderit, ut vxor-
rem ducere concupiscat 231.b
- 23 Locum habebis extra castra, &c. gerens
paxillum in baltheo 101.f
- 25 Pro mensura peccati erit & plagarũ mo-
dus, &c. 274.b
- 32 Comedit Iacob, & impletus est, & reco-
litrauit 31.a
- 32 Funiculus hereditatis suæ Israel 266.d
- 32 Sanguinem vuae biberunt 390.c
- 33 Qui appropinquant pedibus eius, de do-
ctrina eius, &c. 256.f
- 53 Et sanguinem vuae biberet meracissimũ
390.c

IUDICVM.

- Cap. VI. Si ros in solo vellere fuerit, & rogo
ut solum vellus siccum sit 281.f. 282.a
- 7 Curuatis genibus biberunt 46.d

Locorum Scripturæ Index.

REGVM.

- 1 Reg. 5. Arca Domini iuxta locata, noctu fractum disiliisse, manéque dorsum, &c. 232.f
1 Reg. 24. Canem mortuum persequeris. 43.b
1 Reg. 28. Mulierem quæ Pythonem habeat, sibi sisti cupit Saul. 109.c
2 Reg. 9. Ecquis ego sum seruus tuus, &c. 43.b
2 Reg. 22. Ascendit fumus de naribus eius. 237.d
3 Reg. 12. Minimus digitus meus compati-
etior est lumbis patris mei 245.a
3 Reg. 1. Ponite filium meum Salomonem in
mulam 92.e
4 Reg. 4. Mors in olla est 381.a.b
4 Reg. 6. Eliseus vidit auxiliares equites in
monte 33.c

I O B.

- Cap. III. Si non ex ventre matris meæ dux
illis fui 249.b
19 Manus Domini tetigit me 253.b
38 De cuius utero egressa est glacies? 249.e
39 Quis dimittet asinum liberum 89.f
39 Num derelinquet ova sua in terra, ut
quæ puluis, &c. de Herodio 126.e
Nunquid in sapientia tua plumescit accipi-
ter. Ibid.
Struthio in terra relinquit ova sua, &c. 179.a

PSALMORVM.

- Psal. 1. Tanquam lignum quod plantatū est
secus decursus aquarum, &c. 365.f
1 Hic arbori similis est ad aquæ riuum sata. 441.a
7 Caligo sub pedibus eius 282.e
8 Videbo cælos tuos, opera digitorum tuo-
rum 259.e
10 Palpebræ eius interrogant filios homi-
num 235.b
17 Deus posuit tenebras latibulum suum. 206.f
18 Pes meus stetit in via recta 257.c
20 Quoniam pone eos dorsum 232.f

- 21 Ego sum vermis, & non homo 60.e
21 Circundederunt me canes multi 45.b
22 Circundederunt me vituli multi, tauri
pingues, &c. 30.f
26 Ne repellas me 169.b
26 Delinquentis hominis brachium conte-
ritur 255.e
28 Dominus diluuiū inhabitare fa. 284.d
29 Vox Domini quæ ceruos perficit. 55.f
& 56.a
31 Nolite fieri sicut equus & mulus 36.c
& 92.c
31 Conuersus sum in erumna mea dum con-
figitur spina 400.e
35 Homines & iumenta saluabis Domine 74.f
38 Tabescere fecisti quasi araneam animam
meam 193.b
39 Ecce commensurabiles posuisti dies meos 264.a
29 Seruasti me ne deciderem in lacum 284.f
40 In Idumaam extendam calceamentum
meum 300.c
41 Abyssus abyssum inuocat 284.e
44 Eructauit cor meum verbum bonum. 242.b
44 Cum nobis aderas, inimicos nostros cor-
nu petebamus 30.f
49 Peccatori autem dixit Deus, Quare tu
enarras iustitias meas, &c. 240.a
50 Asperges me Deus hyssopo, & munda-
bor 440.e
57 Furor eorum par est anguium furori. 106.c.d
27 Alienati sunt peccatores ab utero, ira
eis secundum similitudinem 107.b
58 Conuertentur ad vespem, & fame con-
ficientur ut canes 43.b
59 Moab lebes spei meæ 408.c
63 Tenuisti manum dexteram tuā 254.b
63 Super oues pascua tuæ 277.e
64 Quoniam calix in manu Domini. 409.b
65 Igne nos examinasti, &c. 344.e
66. Im,

Locorum Scripturæ Index.

- 66 *Imposuisti homines super capita nostra* 257.c
67 *Et virtus eius in nubibus* 282.f
67 *Congregatio taurorum in vaccis populorum* 31.a
67 *Extimula feras ex arundinetis* 415.b
68 *Lingua canum tuorum hostium, &c.* 140.a
69 *Fiat mensa eorum in laqueum* 277.f
70 *Quasi prodigium factus sum multis.* 145.a
70 *Donec annunciet brachium tuum generationi omni quæ ventura est* 251.a
72 *Penè effusi sunt gressus mei* 406.f
73 *Mei penè moti sunt pedes* 256.e
73 *Tu confringes caput draconis in aquis.* 113.c
77 *Ego confirmaui columnas eius* 367.c
77 *Calix in manu Domini vini meri plenus mixto* 390.e
77 *Exacerbauerunt Altissimum in inaquoso* 281.b
77 *Et sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis* 266.d
78 *Deum exquisiui manibus meis nocte coram eo* 250.f
79 *Exterminauit eum aper de sylua* 67.e
80 *Educto de petra melle saturauit eos.* 283.c
80 *Vastauit vineam tuam, Domine, sus syluestris* 65.d
80 *Manus eius ad cophinum seruiuerunt.* 408.c
81 *Et erit tempus eorum in seculum* 104.d
83 *Inuenit turtur nidum, ubi poneret pullos suos* 161.c
83 *Inuenit sibi passer domum* 150.f
83 *Deus meus pone eos vt rotam* 289.b.f
90 *Anni nostri quasi aranea reputantur* 193.b
91 *Sicut cedrus Libani multiplicabitur. Et, Confringet Deus cedros Libani* 373.e
92 *Senectus mea in oleo pingui* 387.e
101 *Factus sum sicut nycticorax in domicilio* 148.e
102 *Renouabitur vt aquila iuuentus tua* 141.b
103 *Qui facit angelos suos spiritus, & ministros suos flammam vrentem* 433.e
103 *Inter montes transibunt aqua, potabunt eas omnes bestia agri* 283.b
103 *Herodij domus dux eorum* 126.d.130.a
106 *Deserta reddidit flumina, & aquarum fluxus in sitim transmouit* 283.e
109 *Ex utero ante luciferum genui te* 249.e
110 *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis* 252.d
113 *Iordanis conuersus retrorsum* 220.c
115 *Calicem salutaris accipiam* 409.b
115 *Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius* 427.e
117 *Labores manuum tuarum comedes* 255.b
123 *Erepta anima nostra sicut passer de laqueo, &c.* 150.f
125 *Sicut torrens in austro* 283.f
126 *Sicut sagitta in manu potentis* 309.f
130 *Impiorum concisa ceruices* 232.d
134 *Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluuiam* 325.d
136 *In salicibus, in medio eius suspendimus organa nostra* 383.c.d
138 *Semitam meam & funiculum meum inuestigasti* 266.e
146 *Et pullis coruorum inuocantibus eum alimenta subministrat Deus* 168.d

PROVERBIORVM.

- Cap. I. *Fili mi, audi doctrinam patris, &c.* 135.d
5 *Non respicies ad mulierem meretricem: fauus enim destillans, &c.* 187.c
6 *Vade ad formicam o piger, &c.* 57.e
58.c
7 *Donec transfigat sagitta iecur* 244.f
7 *Quasi bos ductus ad victimam* 28.c
30 *Lepusculus plebs inualida* 95.d
30 *Effodiant eum corui de torrente* 169.b
30 *Lepusculus sapientibus sapientior* 96.e
30 *Cervus amicitia, & gratiarum pullus faulentur tecum* 56.b

Locorum Scripturæ Index.

ECCLESIASTES.

- Cap. I X. Melior est canis viuus leone mortuo 42.e
21 Florebit amygdalum, & pinguescet locusta, &c. 379.a
21 Et dissipetur capparitis 379.c

CANTICORVM.

- Cap. I. & IIII. Oculi tui columbarum. 160.e
Cap. I. Osculetur me osculo oris sui 430.c
2 Vox turturis audita est in terra nostra. 161.f
2 Capite nobis vulpes paruas, quæ demoliuntur vineas 97.f
5 Fratrueus meus albus & rubicundus. 296.f
5 Similis es tu fratrueus meus damula, aut hinnulo ceruorum 56.b
5 Comæ tuæ iunctæ canalibus 435.b
7 Statura tua similis facta est palmæ 371.a

SAPIENTIÆ.

- Cap. XII. Misisti antecessores exercitus tui vespas 189.f
12 Melior est iniquitas viri, quàm mulier benefaciens 246.c

ECCLESIASTICI.

- Cap. VI. Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus 30.f
10 Si momorderit serpens in silentio 109.b

ESAIEÆ.

- Cap. I. Caupones tui miscent vinum aqua 282.c
1 Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis 95.d
2 Projiciet idola, &c. vt adoraret talpas & vespertiliones 99.c
5 Mandabo nubibus meis ne pluant super eam imbrem 282.e
5 Mandatum est nubibus, ne pluerent imbrem super vineam Soreth ibid.b
6 De Seraphim duabus, qui senis singuli alis præditi, &c. 225.b
34 Erit cubile draconum, et pascua struthionum 179.a
38 Sicut pullus hirundinis, sic clamabo. 162.d

- 40 Quis mensus est pugillo aquas 264.e
55 Venite, emite absq; argento & absq; commutatione vinum & lac 188.b

HIEREMIE.

- Cap. IIII. Ventrem meum ventrem meum doleo 242.c. 249.e
5 Vos igitur non timebitis me, qui posui arenam terminum maris 251.e.f
8 Turtur & hirundo & ciconia custodierunt tempus aduentus sui 161.d. 176.a
17 Clamauit perdix, congregauit quæ non peperit 176.e
46 Fugite ab occurso gladij, quem columba vibrabit 158.f

EZECHIELIS.

- Cap. XIII. Ue iis qui assuunt cervicalia sub omni cubito manuum 265.a.b
16 Et catena circa collum tuum 301.d
Et imposui tibi armillas circa manus tuas 305.f
17 Aquila grandis magnarum alarum 142.e
32 Et extraham te in hamo meo, & extendam te super terram, campos implebis, &c. 338.a
34 Et cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis 177.b
37 Aperiam sepulturas vestras, & educam vos de Babylone 284.f
47 Ioseph duplicem funiculum habet 266.d

OSEÆ.

- Cap. VII. Corda eorum sicut clibanus incaluerunt 243.d

MICHEÆ.

- Cap. VII. Tu peccata nostra in profundum mare demerges 218.c

ABACVC.

- Cap. III. Quia ascendes super equos tuos 32.c. 33.c
3 Ubi dicit, in aquas salsas armatum à Deo induendum 281.c
3 Fluminum terra scindetur 283.e
3 Venter meus turbatus est in me 249.e
3 Pro iniquitate vidi tentoria Aethiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian 250..a
Boues

Locorum Scripturæ Index.

3. *Boues non assistunt ad præsepia* 277.e

SOPHONIÆ.

Cap. I. *Extendam manum meam super Iudam, & super habitantes Israel* 253.b

ZACHARIÆ.

Cap. IX. *Ecce rex tuus veniet tibi* 88.b

MATTHÆI.

Cap. VI. *Cum facis eleemosynam, noli tuba canere ante te* 434.e

6. *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra.* 434.e

10. *De calceamentis pedibus non inducendis interpretatur* 413.a

10. *Qui non habuerit odio animam suam, perdet eam* 435.a

13. *Simile est regnum cælorum reti misso in mare* 222.d

15. *Non decet panem filiorum dare canibus.* 35.b

15. *Quare vos transgredimini præceptum Dei propter traditionem vestram* 282.c

17. *De iuvene lunatico, qui nonnunquam in ignem, nonnunquam in aquam, &c.* 329.d

17. *Si quis habeat fidem quantum est granum sinapis* 415.e

19. *Facilius est camelum per foramen acus intrare* 93.f

23. *Camelum deglutiunt, & culicem liquant.* 93.d

24. *Ubi fuerit cadaver, illic & aquila congregabuntur* 141.c

24. *Orate ne fuga vestra fiat hyeme vel sabbato* 282.f

26. *Tristis est anima mea usque ad mortem* 434.f

MARCI.

Cap. X. *Calix quem ego bibo* 409.b

LVCÆ.

Cap. XXIII. *Pisces assos comest* 222.d

IOANNIS.

Cap. VIII. *Nisi lauero te, non habebis partem mecum* 434.a

12. *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert* 427.e

ACT. APOST.

Cap. II. *Dispertita lingue tanquam ignis.* 240.a

5. *Illi autem ibant à conspectu concilij, quod digni habitus essent qui pro, &c.* 274.a

D. PAULI AD ROM.

Cap. II. *Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis* 242.a

AD CORINTH.

1. Cor. 15. *Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur* 403.c

AD COLOSS.

2. Coloss. 3. *Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo* 427.e

AD EPHES.

Cap. III. *Sol non occidat super iram vestram.* 408.b

AD PHILIP.

Cap. I. *Cupio dissolui, & esse cum Christo.* 430.c

3. *Cauete canes, cauete malos operarios* 39.f

4. *State in Domino* 46.c

AD HEBRÆOS.

Cap. VII. *Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obuius ei factus est Melchisedech* 245.a

11. *Circumierunt in melotis.* 395.f

APOCAL.

Cap. XVI. *Et vidi de ore draconis spiritus tres immundos in ranarum similitudinem* 211.b

17. *Aquæ quas vidisti, super quas meretrix illa sedet* 283.d

INDICIS LOCORVM SACRÆ Scripturæ finis,

CAROLI UTENHOUII IUNIORIS GAN-
davi, ad clarissimos viros, Arnoldum Arlenium Peraxylum, & Mi-
chaelem Isingrinium, in Ioannis Pierij Valeriani Hiero-
glyphicōn Libros quinquaginta octo,
Epigramma.

Δὸντ' ἄγε Πιεῖδον, πῆς μοι λόγῳ εἶπα τε μῦθον,
 Ἄρκειθ' ὅτ' μέλπειν ἔατε ταῖς οἷα μέλῃς
 Θῆορ ὅπως σφέτερον τέκθ' ὑψώθηεν ἐπαίνοισ
 Πίειον, χαλετὴν φῶς τε κλέος τε τειῶν,
 Πίειον γαῖης ὑπὸν κρᾶτ' Αὐθιγῶν,
 Πίειον γλῶττης ἥλιον Αὐθιγῆς.
 Δὸντ' ἄγε, Πιεῖδων κλέθ' ἀθανάτων μεσσίω
 Κλέει, Πίεις Πίεις ἔσκα τροφός·
 Πίεις ἐκ ἐπὶ τὸν τροφός ἐσκεν οἷ, δὴ γὰρ μήτηρ,
 ἥ νιν ἐπικτε, πατὴρ φοῖβ' ὁ μαίης ἔλυ.
 Πίεις δὴ κῆθ' ἄγε γὰρ Ἀπόλλωνι τοκῇ
 γένεθ' ἄγε ζαθεῶν σπέρματ' ἀφρόμυτον.
 Οὐδὲν θάυματον καὶ πόρρον φέρτατ' ὅστι
 Πίειθ' ἄγε γὰρ γένεθ' ἄγε λαλῶν.
 Οὐτε πόσον Μεγάλα ταῖς χιλιάδεσσιν Εὐρύστω,
 ἥ ταῖς Βασίλειαις χαλκῶν γράφεισι τύποις
 Ἄρπ' χαρᾶσιν ἄλλοις μύθοισιν περ ἐπὶ πῶς πόσον,
 ἥ δὲ Μελὰ χθονίαις πόσον ἔχει βίβλοις.
 Ὅσον ἰδὼν, ἐχάρην, τὸδε Πίειοις πόνημα
 Ἀμφ' ἰδούσιν λόγιον γράμμασι Μεμνησίων.
 Ἐνθάδε Νηλεΐδων γένεθ' ἄγε μυστήρια λαῶν,
 Ἐνθάδε ἄρ' ἔρ' ἔτ' ἔτι ἐκείνων ἰσχυρῶν,
 Ἐνθάδε μάστιγι παλιγγενέων σίχα μύθων,
 Πίειων Γραικῶν, πάντων δὲ Λατῶν.
 Τὸν παρ' ἄγε γὰρ πρὸς τὸν νῦν ξυὼν ἐθνησ
 Χαλκῶν γράφει κλέων ἔσχατ' Ἰσχυρίων,
 Χαλκῶν γράφει κλέων βασιλείας αἰετὶ πάντων,
 (καὶ πόρ' ἔχ' ἄγε πόρ' ἔχ' ἄγε βασιλείας κλέων)
 Μήτε πῶς δὲ πάντων ὅς φέρεται, μήτε πόρ' οἷ,
 Εἰς τὸ φέρ' ἄγε βίβλος κλέων ἄγε βίβλος.
 Τίνε Πίειον πρὸς τὸν χάρι, ἔτα καὶ αὐτῶ
 Ἄρ' ἄγε γὰρ πάντων κλέων φανερῶν παλαιῶν
 ἥ δὲ νῦν, Γραικῶν Ῥωμαϊκῶν τε βίβλων·
 Ὑσάτ' Ἰσχυρίων φέρ' ἄγε χαλκῶν γράφει ἄγε,
 ὅς τ' ἄγε λαμπροτάτοις σφοῖς ἐχάρησι τύποις·
 Τὸν λαβὴ θησαυρόν, τοι κῶπῳ Εἰς λιοθήκῳ
 Οὐ γὰρ λειμῶν ἄγε πλὴν ποτ' ἔχουσιν, ἔων.
 Οὐδὲ καλῶς, τὰς δὲ καὶ ὁμοῖα πλεονάζουσιν
 Βίβλια, καὶ σὺ γράφει βίβλων δὲ βιβλίων,
 Ῥεῖά καὶ ὥσκειν ἄτ' ὅς τε λίσσεται πῶς τὰ γε, δώσει
 Σοὶ βίότιο θεὸς τὸρμα πολυχρόνιον.

Ἐξήρωθε, καὶ ἐκείνους ἐπιτυχίητε.

IO. PIERIVS VALERIA-
NVS AD COSMVM MEDICEM FLOREN-
TINORVM DVCEM, DE IIS QVÆ
*per Leonem significantur, ex sacris Aegyptio-
rum literis.*

VLTA quidem sunt, quæ Leone super tam philosophi
quàm historici, neq; nō aruspices disseruere: sed neq; ve-
riora, neq; admirāda magis ab eorū vllō, quàm ab Ægy-
ptijs sacerdotibus & obseruata, & posteritati cōmēdata
sunt: tot ea scilicet extāt, quæ viri illi totius ausim dicere
arcanorum naturæ conscij, super animalīū ingeniis ma-
ximè omniū diligenter explorauerunt. Eam verò esse in

Leone præstantiam norint omnes, vt vel singula eius
membra non eorū tantum sacerdotū inuētiōe, sed & gentiū, ætatumq; penē o-
mniū cōsensu, mystici alicuius significati argumentū præbuerint. Tot sunt vete-
rum monumenta, in quibus Leonina facies variis hieroglyphicis expressa nūc
magnanimitatem, nunc animi corporisq; vires, nunc Solem & terram, nunc na-
torum erga parentes obsequiū, nūc animi domitorē significat: aliis mox pictu-

B ris amoris petulantia, oratoriæ partem facultatis, vigilantiam, custodiam, terri-
ficum hominem, dominatorem, Nili incrementū, clementia, vindictam, & ple-
raq; alia cōmonstrabat. Nulla tamen naturæ vi admirabilior esse iudicat quam

ipsa qua egregiè pollet magnanimitate. Ab ea igitur primū omniū ordiemur, *De magnanimitate. Leonis.*
quam Ægyptij sacerdotes ea de causa per Leonē pictū intelligi volebāt, quod
inter quadrupedes nullū aliud animal præstare magis animo exploratū habue-

re. Eam præterea Leonis esse imaginem, vt magni & generosi animi simulacrū
præ se ferat, vt in Physiognomorū obseruationibus inuenitur. Caput enim ma-
gnum habet, pupillas ignitas, faciem obrotūdā, & ad radiorū similitudinē
iubas vndecūq; diffusas, quibus colla armosq; vestiat. Id enim Leonum genus
animosius esse theatra Romana sæpius ostendere. Atq; hæc quidem, quò diffuse
magis, vulnerū eò magis cōtemptum indicant. Eos Homerus *ἡρώεις* appellat:
de quibus dicitur, leonē nō terri laruis, neq; à subula excipi. Quare Diogenes
cū apud Xeniadem scruiet, amicis volētibus eum redimere, negauit velle se:

C An nescitis, inquiens, Leones nō iis seruire à quibus aluntur, sed altores potius
seruire leonibus? Pari magnanimitate Antigonus Demetrii filius, cū vrgen-
tibus hostibus olim retrocedere cogeret, negabat se fugere, sed vtilitatē à tergo
sitam persequi. Huiusmodi verò faciem horridè iubatam in morem histricis ir-

ritatæ aspicias in Antonini nummo, qualesq; illi sunt, quos throno Solis Ægy- *Antonini nu-
misma.*
ptij subiecere affinitatē demonstrantes, quam cum ipso Deo iubarū imitatione
habere videretur. Nam degeneres ac perinde pauidiores illi omnino sunt, qui

crispiorib. breuioribusq; sunt iubis. Neq; aliud sibi vult diuina lectio, cū Dei
populum sicut catulū Leonis exurgere, & sicut leonem exilire scribit. Quanta
enim illa sunt indicia magni animi, cū quis crucem suā tollit, & Christū sequi-
tur, cū Principū furias cōtemnit, cū ferocia sæuaq; verbera aspernatur, cū
cæsus deniq; gladiis bidentis instar nullā neq; murmure, neq; querimonia con-
sternationē ostendit, cū victo seculi terrore, spretisq; corporis pœnis, igni, be-
stiis, tortoribusq; traduntur: despiciunt enim & contemnunt omnia quæ sunt

in potestate mortaliū, & imitatur eum, qui Leo de tribu Iuda nuncupatur: atq; D hic demū ille ille homo est impavidus, qualem dari sibi Democritus postulabat ad summi boni specimen, qui scilicet animum à terrore liberasset.

Alunt verò, Admetū leonem & aprum iū-
xisse, ex quo illū animi corporisq; virtu-
tes copulasse intelligendū. Per leonem enim
animi vim: per aprum, vt suo loco dictum, ro-
bur corporis interpretantur. Addūt, eum eo-
dem argumento Apollini atq; Herculi acce-
ptissimū fuisse, quos media sapientia & inge-
nitæ cuiusdam virtutis indole sibi cōciliasset.
Quinetiam Poëtæ feroces in bello viros *συμ-
λίοντας* vocare consueuerunt.

ANIMI CORPORISQVE VIRES.

E

R O B U R.

Est & illud hieroglyphicum, per anteriora
leonis robur significare, propterea quod
in eo animali membra illa robustiora sunt: ab
excellenti enim vi quadā vniuscuiusq; rei significata sua Ægyptij desumebant.
Expresit robur hoc Lucret. Carus cū ita scripsit:

Principio genus acre leonum sæuāq; secla

Tutata est virtus.

Necq; alia de causa leonem cœlo adscriptum multi pro-
didere, nisi q; sol eo tempore quo signū id permeat, maximè sit validus atq; ro-
bustus, moxq; degeneret in posteriora declinās. Quia verò, vt Pausanias ait, de-
cet bellatorē hominem in cōflictu aduersus hostem, omni posthabita māsuetu-
dine atq; clementia, sæuire, Lacedæmonij Martem *Μαρτῆν* appellauere: eoq; spe-
ctare Homericum illud ait de Achille dictum, *λέον δ' ὡς ἀγροῖο ὀϊδῶν*. Cuiusmodi si-
gnum in Simandij Ægyptiorū regis nominatissimi sepulchro spectari solitū au-
tores tradūt, quem leonis specie figuratū hostes in fugam vertere vidisses, vt ex
eo & animum & robur & vigilantia regis perspicere liceret. Videre verò est in
Nerux Traiani nummo fortitudinē hanc ita figuratā, vt claua leonino insideat
capiti, per clauam fortitudinē significari dictum in Roboris cōmentario: per ca-
put verò leoninū animi generositatē interpretamur: vtroq; enim opus est, qui
Ducis inuicti nomē affectet sibi vēdicare. Quod verò pertinet ad leonis robur,
tradunt autores Hyllum Herculis filiū, eò quod viribus præstaret, Leonē Ci-
theroniū cognominatū: quem cū Echemus Arcas interfecisset, Rex à Mega-
rensibus salutatus est, apud quos oraculū erat, eum sibi adsciscendum, qui leonē
interfecisset. Quod simile fuit Diocletiani factō, qui tunc ad se rerum summam
peruenturā acceperat ab oraculis, cū primū aprū interemisset: ob idq; cū plu-
rimos cōfecisset apros, queri per iocū solebat, se quotidie apros interficere, nū-
quā aut Imperatorē declarari, donec virū nomine Aprum iugulasset. In nūmo

Traiani nu-
misma.

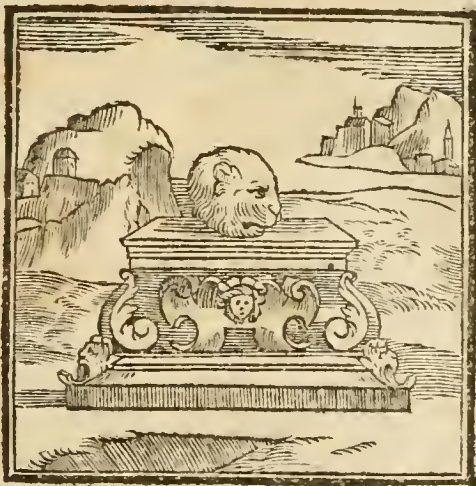
F

C. Publicij
Q. F. numis-
ma.

quodam pulcherrimo C. P O B L I C I I Q. F. cernere est fortitudinis simulacrū,
quod leonē suffocat claua à pedib. strata, pharetra cū sagittis anteposita. Hippo-
thoon Poëta robur hoc leoninū pulcherrimo descripsit senariolo, quā apud Io.
Stobæū inuenimus: *γῆρας λέοντος κρείσσον ἀκμαίων νεότητος*: cuiusmodi verba senex ille di-
cit apud Aristophanē, Vespis, *ἐγὼ τὸ μὲν νομίζω γῆρας εἶναι κρείσσον ἢ πολλῶν κοκκίνων νεανιῶν*.
Leonis senectā maximè florēte hinnulorū iuuentute meliorē esse scribit Hippo-
thoon: & senex ille Aristophanicus senectutē suā pubescenti multorū iuuenum
virtu-

A virtuti gloriabundus anteponit. Cicero verò in Officiis, vim nō aliter leoni peculiarem esse dicit, quā vulpeculæ fraudem.

VIGILANTIA CUSTODIAQ.

Verumenimverò per leonis caput Aegyptij sacerdotes vigilantiam atq; custodiam ostendebant. Causam addebant, quod solum hoc ex animalibus recuruos ungues habentibus, simulatq; natum est, cernit. atq; hinc Plutarchus solare animal leonē haberi putat. Sanè illi nomen *πρὸς τὸ λέων τὸ θεῶν* inditū aiunt etymologiarum indagatores. Somni præterea parcissimū est, oculosq; habet inter dormiendum splendescētes, ac quodammodo patefactos, quod in custodiæ signum recepere: & sanè multi crediderunt leones omnino insomnes esse, quod Manethon Aegyptius in iis

B quæ scripsit ad Herodotum tradit. Huiusce rei argumentū nonnulli obseruare, quod caudam assidue inter quiescendum motat. Cæterum incredibile est, ut putat Aristoteles, animal vllum perpetua vti vigilia: sed inde persuasi sunt qui talia se obseruasse profitentur, quod leo magnos habet oculos palpebrasq; per exiguas, ut non oculum possit penitus obtegere, intuentiq; splendor ille sese offert, qui plurimus emicat ab eius pupilla: quare semper somni expers esse videatur. Quapropter significanter admodum, non tantum Mycenarum portis, sed etiam reliquorum ædificiorum, præcipue verò sanorū valuis, ædiūq; sacrarum vestibulis leones, tanquam diuinorum custodes, ut est passim cernere, statuebantur. Quicq; iis insomniam attribuunt, inde eos Soli dedicatos autumāt, eandem cum leone conditionem habenti, quippe qui patenti igneoq; oculo terram conspectu perpetuo atq; infatigabili tucatur. Cum verò cōstet, Alexandrū Magnū præter alia quæ in homine præclara fuerunt, vigilantissimū etiam fuisse, quod in exemplo à grue sumpto alibi diximus, non miror, etsi aliæ etiam huius rei causæ esse possunt, cum in nummis quibusdā leonino spolio caput indutum spectari, ab cuius altera facie simulacrū Iouis est sedēs, læua baculo innixus, dex-

*Portis val-
uisq; sanorū
cur leonina
capita affigā-
tur.*

*Alexander
Magnus in
numismatē.*

Ctera Aquilam prætendens, literæ *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ*, nēpe quod ab Hercule per Caranum primū Macedoniæ regem duceret genus: nam Hercules Nemei Leonis spolio ubiq; insignis, vel quod eximie magnitudinis leonē spectāte Spartanorū legato strauit. Quanquā non sum nescius, Philippum regem post Olympiæ nuptias per quietem sibi visum coniugis aluo insignem infixisse bullam, cuius sculptura leonis imaginem haberet: quod & vxorem grauidā esse, & animosum filium pariturā, coniectores periti respondere. Hinc Alexander in matris honorem leonis spolio maximè gauisus, & eadem de causa cum somnio monitus Alexandriam in Ægypto ædificasset, eam Leontopolim appellauit: quāuis eius successores Alexandriā à cōditore ipso maluerint vocitari. Quod verò pertinet ad leonis somnū, Physiologos ait Adamantius hæc de catulo leonis scribere, cum quippe simulac natus est, tribus diebus et tribus noctibus dormire, tum deinde patris rugitu tanquā tremefacto concussosq; cubilis loco catulum dormientem expergeri, eoq; trahit dictū illud à Iacobo in sacra lectiōe: Catulus leonis Iuda ad prædam fili mi ascendisti, requiescēs accubuisti ut leo, & quasi læna, quis fuscitabit eum? Atq; etiam illud ex secundo Balaamis responso: Recumbens ut

Leontopolis.

leo requiescet, & quasi leæna, quā suscitare quis audebit: quod dubio procul ad Christi sepulturā pertinet. Sedenim intelligere etiam possumus dormisse cum sicut leo, ob splendescentes inter dormiendum oculos, vt scilicet diuinitatem ipsam cum eo nihil quicquā sopitam intelligamus. Quod autem de oculis inter dormiendum splendescentibus à nobis additū est, ea de causa factum, vt aurem iis velleremus, qui viri alioqui doctrina magni atque pii, in eo tamen lapsi sunt, quod animam Christi putarūt per tēpus illud, quo cadauer eius sepulchro conditum fuit, apud inferos passam: quod humana ipsa natura piorum hominum audire reformidat, Animaduerte autem Origenis traductionem Latinam loco hoc, vt ferè passim, valde corruptam esse.

T E R R I F I C V S.

ATque eo quidem signo quo robur & vigilantia indicabant, eodem & ter-
 Arificum hominē, qui reliquos aspectu solo consternaret, significabant: cuiusmodi simulachrū in Agamēnonis clypeo fuisse, Pausanias testis est, ad formidinem aliis incutiendam. quod quidem scutum in Olympiæ templo per aliquot tempora pependerit, inscriptione etiam adiecta: E

Οὗτος μὲν φόνος ἐστὶ τοῦ ἄνδρος, ὃ δ' ἐχὼς ἀγαμέμνων.

Quod ita reddere possumus:

Terror hic est hominum, quiq; hunc gerit est Agamemnon.

Est autem Leo eius naturæ, vt etiam si ferum nihil moliatur, intuentes tamen terreat: ea est in oculis eius vis, ea maiestas. Vnde tam Græci quàm Latini Poëtæ terrorem descripturi, comparationem ab huiusmodi animalis ferocia libentissimè desumpserunt. Merito itaq; Chabrias Atheniensium dux, vt alij, Philippus Macedo, dicere solebat, formidabiliorē esse ceruorum exercitū duce leone, quàm leonū ducē ceruo. Atq; tāta porro vis tantusq; vigor animali alioqui robustissimo ita in oculis consistere tota videtur, vt eorū vel minima offensione supraquàm credibile sit debilitari videatur, leuissimiq; obiectu amictus pecude ignauior fiat: quod & in theatris sæpius Roma spectauit, & Lysimachi exemplo comprobātū est, quem Alex. Magnus in idem claustrū cum ferociente leone incluse-
 rat: ille verò hanc ingressus viā, domita strangulataq; belua, & Regi admirationi fuit, & vitę cōsuluīt suæ, meruitq; vt huiusmodi factū æterna numismatū memoria prorogaretur. Quin non in oculis tantū eius terror, verū etiam in rugitu constat: itaq; Pindarus cū ἐπίβορον Olympiis, hoc est, latè rugientē vocat, Agelidamo, vt in Vulpe diximus. Id verò sit tāta ferarū omniū trepidatione, vt, quod Ambrosius cum Basilio testant, animantium multa quæ vel eius impetū per celeritatē euaserint, horrenda tamē eius indignantis audita voce, veluti vi quadam perculsa atq; attonita cōsternentur, & plerūq; ita deficient præ metu perdita, vt nullo negotio capiātur. Quinetiam qui per somniū imaginatus fuerit habere se leoninū caput, Onirocritæ volūt eū in aduersarios terribilē fore significari, nōnunq; verò & principatus & dominationes affecuturū. Ab huiusmodi verò rugitus magnitudine Marcus ē quatuor Euāgelistis vnus, leonis imagine, vt est à
 Daniele pręuisus, ita in hodiernū vsq; diem hieroglyphicè figuratur, quod ipso statim operis initio vocem in deserto clamantē ingēti ore tonat. Ita Eucherius.

D O M I N A T O R.

SAnē Basilius leonē pro dominatore animalium rationis expertiū ponit: obseruatūq; est in ostentis, vt si fortē mulier aliqua leonē pariat, fore vt ab externis gentibus vinceretur ea respublica in qua id cōtigisset: quod non in humano tantum

A tantum genere, sed etiam in quocunque alio diuersae formae animanti pollere tantundem comperias apud aruspices. Obseruatum est in Cō insula, cum ouis de grege Nicippi cuiusdam priuati hominis leonem peperisset, non fuisse huiusce rei euentum irritum, arrepta inde ab eo dominatione. Hinc illa societas leonina, quae longè plura sibi assumit quàm relinquat, de qua Aristo. Iur. Conf. Cassium respondisse refert, societatem talem coiri non posse, ut alter lucrum tantum, alter damnum sentiret: & hanc societatem leoninam solitum appellare L. ff. X VII. T. pro Socio. l. XIX. & Dion Chrysostomus sermone περὶ βασιλείας, Homerum ait sapienter boui æquiparasse Agamemnonem eo versu,

Ἡὺτε ἔσσι ἀγέλην μὲν ἔξοχος ἔπλετο πάντην.

Minimè verò vel leonem, vel aquile similem dixit, propterea quòd dominationis ea sunt exempla.

SVMMA CALLIDITAS INGENII.

Nihil verò grauabor antiquam in argumentum huiusmodi fabulam subiungere, *Fabula ele- gans.* quae mortalibus vtili admodum documento futura sit. Diuulgata per orbem erat fama oraculi quod ab Ioue Ammone prodierat, Alexandrum Macedonem breui ad se venturum, quem filium esse confitebatur suum: sollicitari hinc ad obsequium terre Reges Principemque ut sibi conciliarent inter se certare muneribus: praecipueque Ptolemæus Aegypti Rex dei sui filium veneraturus magnam pecuniae vim parat, quantum scilicet vectigalis vno die ex Nili ostiis & Memphiticae urbis portoriis collegisset. Erant verò cuiusque generis pecuniae ex rebus omnibus hinc inde collectae ad aliquot talentorum millia, id totum sine delectu xenii nomine ad Alexandrum deferri curat. Obtulerunt sponte veterinam operam, mulus, equus, asinus, & camelus, qui pecuniam cum fide conuectandam susceperunt. Hi vix bidentium à Memphi progressi facti sunt obuiam leoni, qui & ipse intellecto Herculis cultu, quem Macedo suscepisset, dum rebus studet suis, Regem salutaturus iter in Macedoniam tenebat. Data itaque & accepta hinc inde salute, cum destinatum, ut sit, omnes iter enarrassent, adsciscit comes leo quasi custos atque praesidium aduersus latrocinantes affuturus. Hic de pecuniis certior factus, habere dixit se quoque certam drachmarum summam quas pro comatu ferret: sed esse illas sibi plurimum incommodas, quòd oneribus gestandis nequaquam assuetus esset: rogat itaque oneris additamentum leue singulis futurum inter se dispartitum suscipiant, magni hoc beneficii loco habiturus: obsequuntur illi officiosissimè, ac paucas admodum illas leonis drachmas inter se diuisas in sacculos quisque suos admiscet, iterque mox continuant suum. Venerunt in pingues Asiae campos, cum leo armentorum multitudinem conspecta dies aliquot ibi commorari e re sua fore designauit, simulataque lassitudine aliquot dierum quiete sibi opus necesse dixit, quasque deposuerat pecunias reposcit: illi ad apertis comestim sacculis, ipsum, quae sua essent, sibi desumere licere inquirunt. Leo cum pleraque alias magno numero drachmas eadem nota signatas in vno quoque sacculo conspexisset, lato magnoque rugitu edito: Drachmae, inquit, me multas admodum drachmas singule peperere, atque mox quotquot erant suis similes abstulit pro suis. Quid quòd Hannone Carthaginensem praclarum virum, cuius meminit Plinius, in exilium actum ferunt, quia leonem ferundis oneribus assuefecerat, argumento inde capto, ut Plutarchus ait οὐ πολὺν χρόνον πρὸς ἀγγέλμασι ad Traianum, quòd qui leonem cicurare potuisset, ad longè maiora etiam aspiraret.

HOMO QUI VEL SVAM VEL ALIENAM

ferocitatem edomuerit.

Eodem ostento mortaliu triumphis leones iunctos à M. Antonio, atque id qui

dem ciuili bello generosos spiritus iugum subituros portendere. id quod Cice- D
ro Philippicis illi obiicit, dum currū eius leonibus iunctum, imperiosi hominis
inuidiā ostentare memorat. Et Epistolis ad Atticū, qui auguriū id formidabat,
ait: Tu Antonij leones pertimescas, caue, nihil est illo homine iucundius: & que
sequuntur reliqua. Sanè hominem qui arte, ingenio vel autoritate longè poten-
tiorē se addicat sibi atq; subiiciat, per leonē ab homine domitū intelligimus,
quippe quod ferā alioqui ferocissimā validissimāq; impetum ferocitatemq;
sopire mollireq; potuerit. Hac vititur cōparatione Nazianzenus, vbi Basilium
ait non modò sibi conciliasse prius Eusebium, sed in suam ita sententiam attra-
xisse, vt eius consiliis & monitis in omnibus parēre videretur. Notum ex histo-
riis quid Megarensis acciderit, apud quos Cassius leones, quos ædilibus lu-
dis præparauerat, reliquisset. Cū verò ciuitas per Calenum caperetur, Mega-
renses ferarū carceres effregerūt, earum vinculis relaxatis, vt irruentibus hosti-
bus obiectæ, negotiū eis tantisper facefferent, dum sibi per morā aliquam con-
sulere possent: sed enim longè aliter euenit, quia leones in ciues ipsos truculenti
sæuitia cōuersi, tantā inermium stragem edidere, dum obuios quosq; adoriunt, E
sternunt, atq; dilacerāt, vt spectaculum id fuerit vel ipsis hostibus perquā mi-
serabile: Atq; vt huiusmodi multa præcreamus, iam verò Pythagoricum præ-
ceptum est, animalia curuunguia (ita mihi liceat γαμψώνυχια interpretari) nutrien-
da non esse, quippe rapacitatem e ciuitate summouendā. Idem sentit Æschylus,
cū leonis catulum in Republica non alendum esse dicit his verbis:

Οὐχ ἔτι λέοντες σκύμνον αἰ πόλει τρέφειν,

Μάλιστα μὲν λέοντα μὴ πόλει τρέφειν.

Ἦν δ' ἐκτραφῆς πόλις τρώϊς ὑπηρετῆρ.

Catulum leonis alere in vrbe non iuuat,

Magis cauendum ne leonem nutrias,

Quem qui educarit, eius & mores ferat.

Euripides verò nullo eos pacto censet admittendos, Pythagore præceptū secu-
tus, in quo sapienter quidem Æschylus hæc super Alcibiade, impotentiores id
genus homines non accipiendos: ceterum si accepti fuerint æquo animo feren-
dos. At Euripides, vt Aristophanicus clamat Dionysius Ranis, ingenuè magis
locutus, siquidem vt apud Homerum habetur,

οὐκ ἔστι λέων καὶ ἀνθρώποι ὄρνια πιά.

FVROR INDOMITVS.

F

Immensum itaq; furorem, quo quis impo-
tētius exardescat, significare si collibuisse,
leonem effingebāt catulos suos discerpentē,
imò exossantem, vt Græcum vocabulum ὕψι-
σιζοντα interpretemur, non autē ἐκπίζοντα (vt in
vulgatis Hori exemplaribus codē Capite bis
positum nihil significat) quo quidem furore
correptum olim Herculem, autores tradunt,
eoq; insanix prouectum, vt non hospitis tan-
tūm filios enecarit, verū & in suos ipsius fi-
lios vsqucadeò sæuire solitū, vt eos interfece-
rit: quod nō absimile est à pictura leonis pro-
prios catulos discerpentis. Sanè Theocritus
in Megara Herculis fœmina, de furore quem is in liberos exercuerit hæc dicit:

Σχέτλιθ' ὅς τ' ὅποισι μ' αἰ πόλις ἀνὴρ ἀπὸ Μωρῶ

ἡέ πινθ'

A
 Ηἰ πιν' ἄκρῳ, ἢ ἐρενὶ θ' αἶνα βέλεμεν
 Παῖδας ἐς κατέπιφ'ε, καὶ ἐν χίλῳ ἔλετο θυμὸν,
 Μαινόμεθ' ἔχ' οἶκον ὅδ' ἔμπλεθ' ἔοικε φόνοιο.
 Τὸς μὲν ἐπὶ δ' ὕστερ' ἔμοις ἰδοὺ ὀφθαλμοῖσι Βαλμομύξ' ὑπὸ πτεῖ.
Infelix qui misilibus de munere Phæbi
Sine ea Parcarum, vel Erinnyos impia tela,
Gnatis ipse suis furiis agitated ademit
Charam animam, ut domus ipsa cruore aspersa nataret.
Hos ego confossos manibus cecidisse paternis
Iussa oculis spectare meis, miserabile visu.

Poëtæ quoq; nostri leonem iracundū notant, vnde illud apud Horatiū: Pro-
 methea insani leonis vim stomacho apposuisse nostro, cū de excandescētia
 loqueretur. Elegātissimè quoq; neq; nō cruditissimè Lucretius causam furoris
 istius perquirat, cuius carmina nō iniucunda quæ repetantur ponere nō pigeat:

B
Sed calidi plus est illis quibus acria corda
Iracundaq; mens facile effervescit in ira,
Quo genere in primis vis est violenta leonum,
Pectora qui fremitu rumpant plerunq; gementes,
Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.

Superius verò dixerat cū de varietate animi loqueretur:

Est etiam calor ille animo quem sumit in ira,
Cum feruescit, & ex oculis micat acrius ardor.

Eius verò indicium excandescētiæ est, cū caudæ verberibus sese excitare vi-
 sus fuerit, quod ita Hesiodus tangit in Herculis scuto:

Πλευράν τε καὶ ὤμους
 Οὐρεῖ μασιχῶν ποσσὶ γράφει, ὅδε τις αὐτὸν
 ἔτλη δὲ αὐτὰ ἰδὼν χεῖρ' ἐλθ' αἶν. ὅδε μάχεσθαι.

Quem Catullus secutus Galliambico super Atti dixit:

Agè cæde terga cauda, tua verbera pateant
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.

C
 Et quæ ad furoris incitamentū & indicium sequuntur: nam & corrugare fron-
 tem pugnaturus cernitur, quod σκύζειν Græci dixere: & superciliorū contractio-
 nem ὠθοκλώσιον vocāt. Index autem præcipuus est leonini animi cauda, perinde ac
 equorum aures, eaq; propriè in leone dicitur alcea, quod præcipuum in ea ro-
 bur constet: vel quod incitamentum quoddā sit ad assumendas vires animūq;
 commouendum: initio irarum terra flagellatur, crescente verò excandescētia
 terga etiā sua verberant: id ea de causa fieri putat Alexāder Aphrodiseus, quod
 eorum anima vehementius moueatur, sitq; vltionis admodum appetēs: cauda
 verò vtatur veluti homines manu, qua illi se plerūq; in excandescētia complo-
 dere solent: ita animalia hæc ira cōmota, cū id quod sese lædit vlcisci nequeūt,
 eo sibi modo solatium solent excogitare. Est itaq; furor leonī familiaris, vnde a-
 pud Maronem, Iræq; leonum, legitur. & Ouidius: Iram vultus habet, de eisdem
 ait. quare Poëtæ leonem peculiariter feram dicunt. ita Callimachus:

Θηρὸς ἀδ' ἰπείζων δέμα κατωμαλδον,

Quod verò catulos ab eo exossari pingerent, causa est, quod medulla leonī vel
 nulla, vel perexigua est, vt omnium animalium solidis omnino ossibus consta-
 re videantur, quasi inde accrescat furor, quod labor his confringēdis sit merce.

de minor cū minimū id sit quod suctui possit inseruire. Sunt præterea ossa illa dura adeò, vt ex collisis ignis veluti ex silice excutiat. Hinc animal est maxime febrī obnoxium. Febrē verò nihil aliud esse, quàm superantē totius corporis calorem, medicorū omniū cōsensu manifestum est. Febrī deniq; nomē ab igne Græcum πυρετός, à feruore Latinū est: quo morbo leones toto vitæ tempore cruciari feruntur: eaq; de causa Lucretius triste leonum seminium appellauit. Sanè

Prouerbiū.

prouerbiū hinc emanauit, ἐλέλασεν ὁ λέων, quotiens rarū aliquod hilaritatis exemplum intueamur. Thucydidis id dictū in Cylonio scelere subnotando, cū scilicet indoluisset demū Atheniensis populus Cylonem per factiosissimas factiones quietum Reipub. statum interturbare, & quasi post diurnam mœsticiam ad hilaritatem demum respexisset, vt impetu in hominem facto, eum vel in inuiolabilis Dææ templum aufugientem persecuti sint pleriq; distractumq; inde magno totius ciuitatis gaudio trucidarint.

Eo itaq; incommodo vexantur leones: tametsi vnus Albertus negat esse eos febriculosos: cui in Germania nato, alito atq; educato, vbi totum ferè vitæ spatium consumpsit, vtrum de leone loquenti potior sit adhibenda fides, quàm Ægyptiis inter leones quodāmodo genitis, cumq; ipsis totum vitæ tempus versatis, alij viderint. Ego sanè disciplinas eorum in huiusmodi re secutus, compertum esse inquam, leonem febrī correptum vel si ad furorem vsque exæstuet, vnus pastione simiæ liberari. Quapropter Ægyptij sacerdotes si febricitantem hominem, & sibi met auxilia comparantem significare vellent, leonis simiam ve-

REMEDIVM IN FEBREM NASCIVS.

scitis hieroglyphicum ponere soliti sunt: tanta enim indignatione simiam fert leo, vt nullum animal auidius perdere desideret. Causa est animalis petulantia, leonem indignissimis modis exagitantis. Nam simulac vel ex arbore aliqua vel ex alio tuto latentiq; loco nacta fuerit occasionem in leonem insiliendi, pro magno habet negotio caudæ sese eius applicare, natibusq; affigere, atque ita quibuscunque potest ludibriis Regi suo illudere: quod cū impatienter ferat leo, impotenter admodum in huiusmodi animal effrascit: quæ plenius in Cynoccephali commentario discussimus. Sed vt mirari desinamus animal adeò ignobile generosissimo omnium infestum esse, scimus etiam culices in leonum greges petulanter adeò ferocire, vt eos magna interdum clade ad internecionem adigant. Inter enim arundineta Mesopotamiæ leones innumeri iuxta fluminū ripas et fruteta vagantur, eo tempore quo hyemis clementia ibi mollissima est, semper innocui: verū vbi per æstatem cælum exarserit, regionibus iis æstu candefactis ambustisq; propemodum, ipsi tam vapore sideris quàm multitudine culicum agitantur, quorum densissimis examinibus per eas terras omnia repleta sunt, qui quidem ad splendorem oculorum tanquam ad humidiora membra conuolantes eos appetunt, palpebrarū libramentis mordicus insidentes. Hinc leones cruciati diutius, aut fluminibus, ad quæ remedij causa confugiūt, absorbentur, aut amissis oculis immanius effrascunt, quod ni fieret, omnis ea quæ ad Orientē latè diffunditur plaga, huiusmodi bestiis oppleretur. Id sibi cōpertum esse

A esse testatur Ammianus Marcellinus Rerum gestarum libro decimo octauo.

SVPER IGNE SOLICITVS.

ATque hoc quidem animal, quod ignem ingenitum, & in ipsis ossibus abstrusum gestat, ignem tamen præcipue formidat, adeo vt nihil e què vereatur atq; prætentas faces, quibus ad ferociam eius domitandam nihil efficacius: quod & Homerus testatur eo carmine:

καί μιν αἱ τε δὲ τοῖς τῆς ἐσθλῆς πύρ.

Ardentesq; faces, quas quamuis saniat, horret.

Et Pindarus Nemeis: πῦρ δ' ἀνθρώπων δρασυμαχῶν τε λείον τ' ἰν' ὄνυχας ὄξυτά τες ἄκμαί τε δεινοτά τ' ἰν' οὐχάρας ὀδόν τ' ἰν'. In cuius trepidationis admirationem adducti Ægyptij sacerdotes, hominem super igne formidolose sollicitum, & quasi vesanientem, ostendere si vellent, leonis simulachrū, & faculam pingebant. Id nos vix autoribus credebamus, antequā & Florentiæ, & demū Romæ leones hac potissimū ratione domari cōspiceremus. Simulachrū hoc in marmore cæsum Romę vidi via Leoniana, quæ ad Popularem ædem ducit, erutum frustum ex Augustorū mauso-

Bleo. Leo erat humi sefsitans capite sublato, & in tergus verso: in trāsuersum adsculpta erat fax pinea cum nuce in summo capulo, teniaq; à face in leonis tergus porrigebatur. Quāuis verò apud autores scriptū repperim, nihil aliud ex hieroglyphico huiusmodi significari, quàm, vt dicebamus, eum qui super igne pavidus esset: si tamen liceat mihi sententiā his meā admiscere, rei istius interpretationem esse dixerim, edomitū furorem. Causam cur ita ignē expauescat leo, Peripatetici eam afferunt, quòd eius animalis vis præcipua in oculis cōsistat: quicq; oculos sicciores calidioresq; habent, ij maximè omniū ignem auersant. In idem verò significatū adduci possit ilicis folium leonino pedi subiectū: siquidem Magi ferunt leonem iligneo folio calcato torpescere: eandemq; vim esse folio scillæ traditum à Zoroastre, non illo inquam antiquo, sed qui post Plutarchum fuit.

RELIGIOSA FORMIDO.

ET nelōgius à leonina formidine digrediamur, gallū is identidē, et præcipue albū, vt Ambros. ait, à quo etiā Pythagoras abstinendum iubet, mirū in modū perhorrescit: quod pro symbolo colendę diuinitatis accipi quidā prodidere. Siquidē gallus, de quo Lucretius,

Quem nequeunt rabidi contra constare leones

Inq; tueri, ita continuo meminere fugai.

Cdiuinū quiddam præ se fert, vt latius in Commentario de volucre ea perscripto disseruimus. Diuinitatē verò omnis terrena potestas reformidat, ac reueret. Leones porro cum Deūm matri sint dedicati Terræ, ipsi addicti intelli-

guntur: et superius bonā leonis partem, quippe quod à iubis est reliquū, terram præ se ferre dicebamus. Sedenim aliā huius formidinis causam adducit Proclus libello de Magia: ait enim, gallū & leonē præcipue solaris esse animalia: sed cur gallū leones vereant, nō posse nos à materia, sensūue rationē assignare, sed à superni tantū ordinis cōtemplatione, quia scilicet præsentia visue solaris virtutis magis gallo infusa sit, quàm leoni cōcessa. quod ex eo cōiectare videē, quod exploratū omnibus est, applaudere illum hymnis surgenti Soli, quasiq; iubar eius aduocare, eo præsertim tēpore, quo ex medio Antipodū cœlo digressus ad nos

deflectit. Affirmat etiā solares quosdā angelos in galli effigie nōnunquam appa-
ruisse, qui cū in se sine forma sint, nobis tamen, qui sumus in certā effigie infor-
mati, forma se pręditos ea videndos exhibuere. Contrā verō Demones nōnun-
quā leonina fronte visos, qui obiecto gallo repentē in auras euauerint: quare
solent etiāmnū diebus his, superstitionis eius studiosi, gallinaceū pullū in pelli-
ciendis eis concilij causa premacare. Ad hęc tradunt Gręcorum nonnulli, qui
doctrinā Ægyptiorū sequuntur, animā Cecropis, quē in leonem trāsmutatū
credebant, immolatis gallis gallinaceis, characteribus quibusdam subscriptis e-
uocari, seq̃ illam eis ostendere: quod tamen esse ludibrium Æneius Euxitheus
affirmat, Demonesq̃ ita nos pręstigiis fallere contendit. Quod verō Dæmo-
nes, qui leonina fronte apparuerint, obiecto euanescent gallo, inde procedere
dicit Proclus, quod in eodem ordine constituta, quę inferiora sunt, superiora
semper vereri coguntur. Quemadmodū modesti pleriq̃ viri, dum virorū diui-
norū imagines intuentur, hoc ipso aspectu vereri solent turpe aliquid perpetra-
re. Lucretius verō ex sectę suę preceptis ait esse gallorum in corpore quędam

Semina, quę cū sunt oculis immissa leonum

Pupillas interfodiunt, acrēmq̃ dolorem

Præbent, vt nequeant contrā durare feroces.

Mirum verō, quod veteres obseruarunt leonem etiā herbā ita nuncupatā, quę
furculis sese circumplicando plurimū nocet, gallū ita abhorrere, vt si puella ad-
huc intacta, menstrua tamē, nuda pallsis crinibus leguminū segetem circumbeat,
gallum in manibus habēs, exarescat gramen id, prorsusq̃ deficiat. Id qualecūq̃
est, à Democrito tamē traditū est, vt asserit Sotion. Sed qui alieniores à supersti-
tione sunt, arcanāq̃ naturę vim quandā contēplant̃, semina aiūt galli sanguine
contingi debere, hæc q̃ ita sata ab Leone herba nulla postmodum iniuria affici.

I N V N D A T I O.

INcrementū verō Nili, quē N V M Ægyptiaca lingua nuncupant, quod apud
nos significat nouum atq̃ recens, ostendere cū vellent, leonis identidē hier-
oglyphicum faciebāt: quippe cū Sol Herculei terga leonis adit, Nili diluuiū
excitat, duplumq̃ recentis aquę Sole in eo signo commorāte sapius exundat:
quę vis aquę per spatiosam Ægypti planitiem latē diffusa, solū ea fertilitate gra-
uidum reddit, qua non ipsi tantū indigenę sibi alimenta colligunt, sed magnā
orbis partem fame leuant. Propter eam verō aquarū redundantiam, quam Leo-
nis beneficio consequi se quotannis experiuntur, institutum est, & apud gentes
omnes vno iam consensu receptum, vt canales, tubiq̃ & siphones, qui aquam
eructāt, per terebrata foramina in leonina capita ad id locis opportunis adscul-
pi solita aquam immittant, quę inde ex leoninis rictibus euomi videatur. Qua
ratione autem capita ea leonum in simis præcipuē constituenda sint, quoq̃ or-
dinē disponenda, atq̃ vt ea tātū quę contra columnas fuerint perterebrari de-
beant ad canalem vsq̃, qui ccelestem aquam ex tegulis excipit, reliquis inter hęc
solidis, vt quę cadit vis aquę per tegulas in canalem ne deiiciatur per interco-
lunnia, neue transeuntes perfundat, sed ea tantū quę sunt contra columnas,
ex orē ructus aquarū emittere debeāt, Vitruuius latē docet. Obseruauerat siqui-
dem is, aquarum redundantiam per leonem apud Ægyptios significari, atque
hoc in omnibus antiquorum ædificiis fieri passim viderat. Et vt semel dicam,
fontes & aquarum tubi, qui ab aqueductibus quibuscunq̃ prominebant, leo-
ninis figuris ornabantur: vt qui fons admirabili opere Viterbij antiquam hanc
disci-

Leonina ca-
pita aquas e-
ructantia.

A disciplinam ostentat. Et vt alia dissimulem, Romæ in Area Lateranenſi leones duo sunt nigri lapidis ante æneam M. Aurelij ſtatuam poſiti, qui dubio procul fontibus inſeruiebant. Indicio ſunt ora perterebrata in adaperto riſtu, & inſer-
nè foramina in guttur vſq; immiſſa, & inter pedes pro pectore canaliculus exci-
piundæ aquæ, dimittundæq; intercauatus. Tale aliquid obſeruauī in agro Bri-
xiano extra portam Orientalem ad ſecundum lapidem, ubi iuxta viam, quæ to-
ta magnis aquarum riuīs atque diuortiis inſtructa eſt, leo marmoreus antiquiſ-
ſimi operis, vtriſ inſtar inflatus, riſtum eodem modo ad aquarum effluuium pa-
tefaciebat. Sed neq; in iis tantum quæ ad aquam euomendam pertinent, leo-
num effigies apponi conſueuerunt, verum etiā propterea quod leo, cceleſtis ille
inquam, aperire claudereq; videtur aquarum cataractas. Atq; in hæc vſq; tem-
pora nunquam antiquata eſt veterum conſuetudo, vt oſtiorum clauſuræ, cla-
ues, annuliq; foribus affixi leoninis riſtibus ornentur, quod apud Ægyptios fa-
ctitari ſolitus ait Theon in Arati commentariis: quāuis quod ad oſtia perti-
net, ad eam, qua de ſuperius dictum eſt, cuſtodiam potius reſpicere, quā ad
B aquarum fluctus, crediderim. Illud non omittam quod Horus Apollo tradit, in
ſupplicationibus pluuias expoſcentibus pleriq; in locis leonum ora vino pro-
lui fuiſſe morem. Sed aduertendum eſt vulgatos Horī codices hoc loco deprau-
uatos eſſe.

SEMEL TANTVM ENIXA.

C Vm verò perſuaſum haberent Ægyptij, leænas ſemel tantum in vita päre-
re, id quod cū Herodoto pleriq; alij prodidere: mulierē itidem quæ vnus
tantum filij mater fuiſſet, per leānam ſculptā ſignificare conſuerunt. Eſt in hanc
ſententiam Æſopi fabella veteribus ſcriptoribus approbata. Cū vulpes leæ- *Æſopi fa-*
næ ſecunditatem ſuam obiiceret in generoſitatis cōmendationem: illam verò *bellā.*
inceſſeret, quod & ſemel in vita, & vnū tantum päreret: leānam reſpondiſſe, ſe
quidem ſemel & vnum pāre, ſed cum leonem. Huius raritatis cauſam pleriq;
reddere commenti ſunt, eamq; potiſſimū adinuenerunt, quod catuli in vtero iam
vnguibus obortis matricem diſcindant, ediq; partum, ea vnguū acie in eni-
xu lacerata: vel quod vnā cum primo partu locos amittat, quam deliram eſſe fa-
C bulam Ariſtoteles aſſeuerat, eaſq; vel quinquies vita pāre, quod explorauerit
in terra Syria, demonſtrat. Primū enim quinq; ac per annos ſingulos vno ſub-
inde pauciores, donec ad vnicum, & mox ad ſterilitatem declinauerint, in qua
reliquum vitæ ſpatium degant. Aliās magna ex parte geminos, quod per lon-
gam annorum ſeriem Florentiæ experimento compertū eſt: ſed cū plurimum
ſex, nonnunquam etiam vnū. Philoſtratus affirmari ait à rerum peritis, ter eas
rota vita pāre: primò quidem treis, mox duos, inde vnū: viſam tamen aliquan-
do leānam quæ octo vtero geſtarit. Sedenim quam Philoſophi rationem rari-
tatis huiusce in pariundo conati ſunt inuenire, Baſilius Magnus ad prouiden-
tiam Dei refert, cuius imperio factū ſit, vt animalium ea quæ facile capi poſſent,
longè eſſent ceteris ſecūdiōra: quocirca tam lepores, quā dāme, quā etiam
oues, ſerè ſæpius & geminos pluresq; pariunt fœtus, ne genus deficiat feris iis,
quæ ſanguine gaudent, carniuoræq; ſunt. At ea quibus pro cibatu cætera ſunt,
certum eſt longè minus ſecūda eſſe: quapropter ait, Leonis vix vnus Leāna
mater euadit. quæ quidem raritas pariundi, cū non alij animalium generi cer-
tius contingat, merito Ægyptij, quod in pluribus accidit obſeruantes, ſemeli-
param per Leānæ hieroglyphicum oſtendebant.

C L E M E N T I A.

D

PRæter hæc alia quoque, leone super, hieroglyphica inueniuntur, quæ quoniam apud eos non reperi qui literas hieroglyphicas interpretati sunt, sed potius obseruatione inuenta mihi videntur, breuiter attingā. Ex iis clementia est, quæ per leonem & substratū hominem, ita tamen vt leo sit incolumis, significetur, propterea quod infestissimè sollicitatus ab homine leo, dummodo sit intactus, non vnguibus eum lacerat, nec vlla iniuria afficit, sed quatit solum, atq; vbi ita perterrucrit, dimittit: quod ita Ouid. scribit:

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni.

Seueri Pij
Aug. num-
mus.

Ad huiusmodi significatum non frustra vidimus in Seueri Pij Aug. nummo simulacrū mulieris quod leoni exporrecto insidet, manu quidem vna hastam terræ affixam tenens, altera fulmen quasi abiiciens, non autem in iaculandi gestu, cū inscriptione huiusmodi, INDVLGENTIA AVG. IN CAR. neq; quicquam aliud legi potest.

C A S T I G A T I O.

PRæter clementiam inesse Leoni castigationis etiam iudiciū, ex eo didicimus, quod traditū ab Eudomo citat Ælianus, leonem, vrsam, & canem eodem cōtubernio à magistro quodam alitos & educatos, sine vlla iniuria aliquādiu pacatissimè conuixisse, ac si domestica & eiusdem generis animalia fuissent: verū cū vrsa quodam impetu percita cōtubernalem canem dilacerasset, cōmotum leonem violati hospitij scelere in vrsam proruissse, caq; pariter dilacerata meritas pro cane pœnas exegisse.

V I N D I C T A.

Cambyses.

Longè verò diuersum à superiori significato est, quod vlciscendi studiū per leonē telo confossum pleriq; pingere instituerūt. Vulneratus enim leo obseruatione mira percussorem nouit, & in quantalibet multitudine vnū appetit, & si detur copia, scedissimè lacerat & discerpit. Ferunt Iubæ Maurorū regi prestantis animi iuuenem fuisse comitem, dum per deserta Africę rerū suarum componendarū studio rex cū exercitu proficisceret, ex itinere verò leonem obuiā factum à iuvene illo ipso sagitta percussum in syluā recessisse: anno verò post cū Iuba rebus ex voto cōpositis eādē copias traduceret, eundē illum leonem obseruato iuvene à quo vulnus acceperat, vnū illum è tam magno militū numero violentissimo cursu hostiliter aggressum nulla vi cohiberi potuisse, quin corruptum iuvenē miserabiliter dilaceraret, nemineq; aliorū lēso vltione ea contentū decessisse. Pythagorici porrò animā Cambyse regis Ægypti in leone seprehendisse aiebāt, vnde illi animus imperij cupidissimus fuerit, & maxima quæq; semper appetierit. Cæterū hæc quoq; potest assignari causa, q; illis temporibus, quibus clauit, neminē in vltionē eo magis propensum fuisse notū est, qui nunquā Ægyptios perseq; odiis armisq; & omni vexationis incōmodo affligere destitit, eis semper infensus, donec in omni Ægypto rerū potitus, sacris omnibus profanatis, populos totius regionis malè tractādo, defessus potius quàm satius est. Facit ad hoc illud, q; visi leonis ostentū, belli principiū cōiectores atq; augures tradūt indicare, quod quidē eleganti trimetro apud Græcos exprimit,

Λέοντες ἰδὲν εὐνομενῶν δι' αὐτὸ μάχας.

Visæ leonum imagines noctu indicant occidionem ab hostibus.

R E G I V M A V G V R I V M.

ALioqui regibus augurium dare leones soliti sunt, vt is qui Iuliano Imperatori

A tori Gordiani tumultum cum exercitu prætergresso sese obtulit immanissimo corpore eius aciem inuasurus, à qua multiplici telorum ictu confossus est. Obi- tus enim regis ex hoc portendebatur, inquit Ammianus. Verùm antea Maxi- mino Cæsari cum Narseo Persarum rege iam cōgressuro, itidem leo & aper in- gentes trucidati simul oblatis sunt: tamen euenit vt is ea fera admodum gente su- perata, incolumis & sine damno discesserit. Et Sandrocottus Indus obscuro ge- nere, cū Alexandri furorem pedum pernecitate declinasset, fessusq; somnū in sylua captaret, à lambente leone sudorem sibi sensit abstergi: quoq; pacto inde, præfectis Alexandri oppressis, Indiæ regnum inuasit, à Trogo traditur.

ANNVS MENSES' QVE.

ET quoniam incidimus in auguria, non ab re fuerit id commemorare, quòd leæna, quæ catulos octo vtero gestabat, à venatoribus in Mesopotamia cæ- sa exenterataq; quo tempore Apollonius Tyaneus eā iter faciebat, indicauit eo interpretante annum vnum, & menses octo illum apud Barsanem Babylonie moraturum. Interrogantibusq; comitibus, cur non potius annos IX interpre- taretur, cū ex passere & pullis octo à serpente deuoratis apud Homerum an- nos identidem nouem Calchas intellexisset: Editi iam illi fuerant, respondit A- pollonius, hi verò adhuc in vtero nondum secturam compleuerant, quare men- sibus potius quàm annis assimilantur.

CRAPVLA.

Sunt etiam qui hominem ad satietatem vsq; crapulatū, per leonem frustra car- nium depascentem indicari velint. Animal siquidem hoc cibo incōtinenter admodū vititur, multaq; deuorat solida sine vilo dissectu quæcunq; potest: mox à saturitate nihil biduo aut triduo edit. quam scilicet voracitatem Iuuenalis tan- git, vbi multa pascendum carne leonem dixit: atq; inde fit vt grauis illi ob crudi- tatem exhalet anima, quæ teterrimi semper odoris est: quocirca nonnulli gravē animam significantes, leonis os hians facere consueuerunt. Huius fectoris ergo Martialis videtur muliebri pudendum leonem appellasse eo versu:

*Quare si pudor est Ligella, noli
Barbam vellere mortuo leoni.*

C Taxat enim eam, quæ cū vetula esset, pilos vellere pertentaret. & alij lupanar- olidum dixere. Quanquam non desint, qui loci huius interpretationē longius accersitam ad Cenchrenas, quas leones Nicander appellauit, referant: huiusmo- di enim serpentes morfu sanguinem exorbent, & genitale semen ex preciosissi- ma sanguinis decoctione fieri Medici consen- tiunt, vnde dixit Iuuenalis:

Accipiat sanè mercedem sanguinis.

SAnè meretrices per leænæ nomen intelli- gi, multis veterum sententiis & monumen- tis constat. Tale aliquid habes apud Aristoph. Lystrate in iuramento scēminarum: Non sta- bo leænā in Tyrocnesti. Huiusmodi petulan- tiæ causa Ezechiel Hierosolymam leānam vo- cat, & Heliachim catulum eius, qui ductus est in Ægyptum. Alium rursus catulum Ioachim, quem in cauca, vt LXX ediderunt, Nabucho- donosor Babylona traduxit, Michaël Byzan-

MERETRIX.

Pierii Val. Leo, siue

tius meretrices quasdam ex Megara Sphinges appellatas ait, quòd humano ca- D
pite mansuetudinem præ se ferrent, cæterum corpore reliquo leonino rapacita-
tem, & imperium quod in amatores exercent, indicaret. Et Megaricę Sphinges
in opprobrium dici solitum de meretricibus, ob impuros scilicet mores Mega-
rensiū, quos veterum scriptores omnes damnant. Facit ad hanc rem veteris
Poëtæ senariolus admodum venustus:

Ἰὼν λεωνὸς καὶ γυναικὸς ὁμότης.

Par est leonæ & femina crudelitas.

Sed & ante urbem Corinthum Veneris erat templum, iuxtaq; Laidis tumulus,
cui leonæ simulacrum appositum videbatur, ariete inter priores pedes appre-
henso: quod nimirum petulantiam eam indicabat, qua præcipuè lasciuiunt arie-
tes, de quibus loco suo diximus.

T A C I T V R N I T A S.

Læonæ verò elinguis simulachrū ex ære quod Athenienses statuere Iphicra-
tis opus, ex effigie quidē leonæ, meretricis nomen, ex linguæ verò defectu
taciturnitatē eius indicabant. Cū enim Armodius & Aristogiton de liberan-
da à tyrannī patria cōsiliū iniissent, coniuratioq; delata esset, comprehensam
illi leonam scortum eorum vtriq; admodum familiare, ad mortem vsq; tormen- B
tis variis exeruciarunt: ea tamen constantissimè omnia pertulit, nec quenquam
prodidit, supra fœmineam imbecillitatem fortitudinis admirandę memorandū
exemplū: quam Athenienses vt honoribus honestarent, ne scortum tamen cele-
brare viderentur, eiusdem nominis animal ob taciturnitatem elingue, erigendū
decreuere. Constantissimū meretricis huius exemplum citat Tertullianus, quò
nostri animosiores fierent, cū leui adeò de causa repertæ sint vel mulieres que
tam forti animo pro amicorū salute non solū tormenta paruifecerint intole-
rabilia, sed sponte suum ipse cruciatū auxerint. Nam hæc eadem, vt ille ait, car-
nifice iam fatigato, postremò linguā suam comestam in faciem tyrāni sæuiantis
expuit, vt expueret & vocem, ne cōiuratos cōfiteri possit, si etiā victa voluisset.

C Y Z I C E N I.

*Cyzicenorū
pecunia.*

Si quis verò incidat in monetam, quæ leonis imaginem ex vna parte habeat,
Sex altera verò Cybelem deorū matrem, sciat eam esse Cyzicenorū pecuniā,
quæ celebris admodum est ob id, quòd pulcherrimè scalpti erant. Et quia pro
XXVIII drachmis Atticis imputabātur, quæ summa ducales auros duos red- F
dit, & aliquantulum plus: vna enim argenti drachma Marcelli Veneti pondus
æquat. Atq; hi sunt Cyziceni stateres, qui rem egregiè factam indicabant.

Magorum porrò superstitio, cōsiderata leonis alacritate perniciosissimòq; cur-
su, mustelæ dentem leonino corio adalligatū, ad pedum tumorem atq; adeò im-
becillitatem adhibere cōmenta est, id quod apud Lucianū Tychiades ridet, or-
ta inter Cleodemū & Dinomachū medicos contentione, vno eorum leoninū,
altero ceruinū corium præferente, vt per incantamenta Eucrati laboranti amu-
letum aliquod apponerent. Controuersia verò omnis inter eos est, dum ille fo-
mentū aliquod miserabiliter implorat, vtrum ceruus an leo magis pedibus va-
leat, atq; eorum vter alacriori feratur cursu. Meritò igitur Virgilianus Æneas,
tergum Getuli immane leonis dat Salio, velocitatis præmium, qui primam in
stadio coronam meruerat, nisi dolo Nisi fuisset interturbatus.

HERCVLANVS LEO QVID.

Quid verò sibi velit Herculanus leo, magis diuulgatum est, quàm vllo sit
opus

A opus cōmento latius declarare. Illud tamen nō omīscrim, Herculem illum Ægyptium, quī cum Osiride, vt Antiquitatum scriptores tradunt, Italiam ab amarissimo Gigantum iugo liberauit, per leonem intelligi, neq; quenquam alium. Plures enim Hercules fuisse, & Arrianus & Diodorus historici prodidere: hunc autem omnium primum leonis insignia gestasse, tradunt. Cæterū Heraclitus Ponticus superatū ab Hercule leonem ideo fingi dicit, quia Argiūs ille, de quo Greci plurima scripserunt, Hercules, furorem illum, quo ex atra bili plurimum laborauit, tandem edomuerit. Satis enim exploratum est ex iis quæ antea dicta sunt, animal id per semetipsum immoderatis animis excitari. Sunt tamē qui per Herculem mysticē Solis lumen intelligant: leo verò cū Soli dicatus sit, manifestū est quid sibi velit Hercules, & leo. Nam & hinc Iubari stellæ nomen, qui Phosphorus est, quòd splendor eius in modum leoninæ iubæ diffunditur.

V I R T V S.

V Tuncq; verò leoninum spoliū virtutis hieroglyphicum est, eaq; de causa Herculi dicatur, quem pro virtute veteres posuere: ideoq; Diogenes conspiciatus quendam eo ornatu sibi gloriose placentem, exclamauit: Ecquid virtutis indumentum vituperas? Sedenim non leonis tantum, verum alterius etiam animantis gestare pellem, heroicū fuisse morem, didicimus ex Apollonijs commentariis, vbi Poëta scribit:

Δόρυ δ' ὄμην πῶρ' ἰσπερ λυγρὸς ἀμφ' ἔχ' ὤμους.

Et apud Virgilium Euandrus:

Demissa ab laua Pantera terga retorquet.

IN Antiochi numo videas leonem quendam propemodum humi procumbentem, & superuolantem noctuam, quod nonnulli vespertinum crepusculum indicare arbitrati sunt: quippe cadente Sole, noctem, quam per auem eam intelligi volunt, exurgere. Ego verò per huiusmodi hieroglyphici figmentum significare crediderim, vires cedere sapientiæ. **C** Nam per leonem robur, per noctuam Mincruam intelligi, suis locis cōmentaria hæc ostendē. Eiusdem argumenti esse puto leonem in numo, cuius inscriptio est, ΜΙΑΗΤΩΝ, qui anterioribus pedibus inclināt ad humum, superne verò caduccus exporrigitur, vt scilicet id ostendat, vires quantumlibet feroces sapientum eloquentiæ cedere. Numum vidi apud Maffeos Romæ. Quòd verò signum Iunonis Argis spectabatur palmite redimitum, subiecto pedibus eius corio leonino, id habebat hieroglyphici, quòd nouercam vtriusque priuigni exuuiis insultantem ostenderet. Callimachi id inuentum tradunt, qui Iunoni vitem induxit. Rem huiusmodi tangit Tertullianus.

VIRES CEDERE SAPIENTIÆ.

VIRES CEDERE ELOQUENTIÆ.

Pierii Val. Leo, siue

L V N A.

D

Vlsebatur in Olympię templo Dianę simulachrum alatum, dextera pantheram, sinistra leonem continens. Per alas volucrum Lunę cursum interpretemur, quę septem viginti dierũ spatio totum permeat signiferũ, quem Sol vix annuo temporis spatio perlustrat. Panthera varietates eius indicat, quas vnoquoq; mense XII suis nominibus designatas alibi recensuimus. Leo Solis vim, qua splendorem sibi cõparat, ea tantũ parte lucens, qua eius radiis illustratur.

S O L.

T E R R A.

E

Fieri etiam solita erant apud veteres simulachra quędam radiata, ita tamẽ vt vnus simulachri radij omnes sursum versus tenderent, alterius ad inferiora demitterentur, atq; ea ita cõformata, vectanda leonibus cõmendarentur. Sciendum autem ex Vectij cõmentatione, Solem & Terrã ex eo figmento veteres intellexisse, quippe quos Assyrij ADAD, & ADAGARTIN vocabant: ADAD quidem Solem, qui radiis deorsum inclinatis inferiora viuificat, mulcet, educat, omniũ quippe terra nascentiũ autor: ADAGARTIN verò Terram, quę cõceptam à solaribus radiis virtutẽ, eandem, quã licet, sursum versus erigit. Ita veluti sponsa viri appetens, vt Platoniciũ dictum interim vsurpemus, rerum omnium suarũ stipata fœtu, sese habendã exporrigit. Sedenim ipsa leonis effigies vtrunque referre videtur hieroglyphicum, quippe quę anterioribus partibus Solem describit, posterioribus verò Terram. Quod tamen Adagartin pro tellure positum putat Vectius Bassus in cõmentario Germanici, qui Phænomena scripsit, vbi de Erigone agitur, virginẽ, inquit, dici Cererem arbitrati sunt pleriq; spicarum quas tenet indicio: alij Adagartin malunt. Sunt qui & Fortunam, quoniam sine capite astris inseritur. Nigidio Figulo placet iustitiam, vel æquitatem, quo nomine etiã Terram ipsam dici alibi comprobauimus, & legiferam vbiq; Cererem apud Poëtas appellari comperias, vt ab iustitię nuncupatione, neq; hoc quidem alienum videatur, & cum Tellure iustissima consensum habeat. Hinc apud Maronem prospero terrę subiugandę nomine Æncia puppis: Prima tenet rostro Phrygios subiuncta leones. Veluti etiã homines insidentem leoni nonnunquã videas, quem is stimulo

ANIMI DOMITOR.

A stimulo regat, quod esse animi regem omnino videtur significare: neque enim Æneium illud ad sacra tantum patria refertur, quæ in Cybeles honorem fieri solita: neque solum respicit beneficium, quod, ut additum est, fuerit

Ida profugis gratissima Teucris.

Subiiciuntur verò leones Magnæ Deæ vehiculo, identidemque trahunt & currum Solis: atque tam variè à veteribus tradita, ad vnum eundemque demum intellectum tendunt. Demum hæc duplex in leone natura, qua quidem anterioribus partibus cœlestia refert, posterioribus verò terram, quæstionem illam facile potest soluere, qua nonnulli mirantur, cur leonis effigies in diuinis nostrorum literis modò Christo, modò Dæmoni attribuatur: pro Christo quippe apud Prophetas non semel positus, ut supra diximus: pro maligno verò, Petrus epistola prima rugientem leonem dixit: & Dauid, Libera à leonibus vnicam meam, clamat. Quibus responsum facio, anteriora quæ sunt leonis, fortitudinis, & regiae virtutis habere significatum, atque ita pro Christo poni. Nam Irenæus ubi mysterium Dei in rebus strenuè gerendis, in dominando, in regendo vim & auctoritatem ostendi disputat, leonis imaginem ait id præmonstrasse, quæ vni ex quatuor Euangelistis fuerit attributa: inferiora autem, partem quippe terream, fugacitatis & insidiarum: caudam enim subter vterum cum fugit subiicit: cauda ferit ex obliquo per insidias: quæ omnia Dæmonem exscribunt, quo nihil à bono fugacius, nihil in mortales insidiosius.

CHRISTVS HOMO DEVS.

DEnique, ut etiam aliter philosophemur, cœlestis est anteriore parte leo, ideo admiranda Christi opera veram nobis ante oculos proponunt diuinitatē. Nemo enim qui à Deo non sit, ait Nicodemus, opera ea facere possit quæ ipse faciebat. Posteriore terrā sapere videtur: ea frigida est, inde ad minima quædam, galli quippe cantum, prætentam facem, leuis obiectum amictus, quin ad simiā, & ilicis folia, atque etiam scillæ, leo timidus est, & ad fugam promptissimus. Et humanus Christus mortem timet, perpetuæ non ignarus, quæ statim subsequutura esset, immortalitatis: effugere cruciatum tentat, patremque orat, ut acerbissimus à se calix auferatur: & inde ita debilitatus, ut præ trepidatione genibus insistere non posset. Quod si vtraque natura in Christo est, leo cum sit eiusmodi, rectè in diuinis literis modò Deo, modò mortalibus accommodatur.

EA verò præcipuè de causa eorum sententiam approbarim, qui ferociores quoque animos iustitiæ sese subicere per hieroglyphicū huiusmodi arbitrantur: quia nuper in Cauartiano agri Bellunensis vico suburbano reperti sunt magno numero numi, ab quorum vna facie mulier corona insignis longaque induta palia sedet, manum ad ensis inuersi capulum extendens, ita ut apex ipsius capuli volam impleat: literæ circumscriptæ, I V S T I T I A. Ab altera facie, eadem mulieris effigies penè nuda, amictu quidem toto in exporrectam retro dextram appenso, laua supra leonis caput postremis pedibus residentis iniecta: literæ adsculptæ sunt, LEONIS HUMILITAS.

I V S T I T I A E
cultus.

Pierii Val. Leo, siue

L Eones autem domitos, & Magnæ Deæ
curru succedentes, Lucretius aliter inter-
pretatur, qui velit figmentum id significare,
liberos quantumlibet feroces obsequētes esse
debere parentibus: ait enim,

*Adiungere feras, quòd quamuis effera proles
Officiis debet molliri victa parentum.*

AGRICVLTURA.

V Arro tamen in Cybeleio curru duo con-
siderasse videtur, leonem utiq; terrę sym-
bolū, uti paulo antè dicebamus: mox quia ge-
nus id animalium in longinquis, & à nobis re-
motissimis regionibus inuenitur, nullā ait esse
terræ partem tam remotā quam colli subigiq;
nō oporteat: ita omnes, quę vel hieroglyphica sunt, vel quoquo modo mystica,
in suam quisq; artem, vel disciplinā quam profitetur, trahūt. Diodorus autem, **E**
uti suus est mos, historias sibi confingit ex cōmodo suo, leonesq; ideo Cybeles
currum trahere confictū ait, quòd ab his ea educata fuerit. Virū verò curru ve-
hatur Dea, an sella sedeat, quantum ad significatū pertinet, parui refert: nam in
Faustine numus. Faustinae numo Cybelem Turritam leoninae sellae insidentem videas, quæ or-
bem intra manum & genu tenet: inscriptio, MATRI MAGNÆ.

MIXTA QUID.

Q Vòd verò pluribus in antiquorū monumentis, præcipueq; sepulchralib.
cernere est, leones aliquod animal apprehēdisse, quippe vel ouem, vel tau-
rum, vel anguē, vel huiusmodi quippiā, ex eo coniicere potes, sepulti animū aut
naturam talem fuisse, cuiusmodi est illud, quod apprehensum fuerit: quippe si
ouem, vel agnū, ut in sepulchro quodā Romæ sub Æsculapij pronao habetur,
intelligas hominē ferocitate demolita mansuetudinem amplexatum: si taurum,
temperantiam: si anguem, prudentiā, vel quid huiusmodi, prout animalis quod
detētum fuerit significatū exiget, interpretaberis. Si verò hostiliter captum vel
discerptum, eius naturæ hostem malè habitum. Nam in nūmo quodam argen- **F**
Augusti Ce- saris numus. teo Augusti Cæsaris validissimæ formæ leonē videas, qui ceruū superat denti-
bus in armos affixis: quod fortè referri potest ad Actiacam victoriam, quam is

FEROCITATE POSITA
assumpta mansuetudo.

ACTIACA VICTORIA.

Apollinis

A Apollinis fauore consecutus est, in qua, vt apud Maronem,

Omnis Arabs, omnes verterunt terga Sabæi.

Pauorem enim ex ceruo loco suo significare diximus.

AMORIS PETVLANTIA.

QVæsierit hîc aliquis, quid sibi velint leonis anteriora, quæ in Chimæra fu-
isse traduntur, cuius figuram Homerus ita descripsit:

πρότε λέων, ὅτι δὲν δὲ σφάκω, μεσὴ δὲ χίμαιρα.

Eam autem amoris petulantiam, quæ fuerit à Bellerophonte coërcita, significa-
re clari pleriq; autores volūt. Huiusmodi enim sunt amoris initia, qui primo sta-
tim insultu leonina feritate nos aggredi videtur: dictumq; Epicharmi Comici:

Amoris mollitiem, leonis robore domitandam.

δομῆτις ὅπως λευγτέρᾳ διωάμει θαλόρος.

Eoq; respexisse videtur Horatius, cum de iuvene perduto amore capto ait:

Vix illigatum te triformi

Pegasus expediet chimæra.

B Capra procacitatem atq; lasciuiam, cui animosus idem Heros fortiter obstitit.
Draco, insultusq; pugnam adeò periculosam. quæ omnia ex peculiaribus com-
mentariis toto hoc Opere suis quæq; locis explicantur.

TRES ORATORIÆ PARTES.

NAzianzenus verò, neq; nō interpret Hesiōdī, per chimæra treis Rhetori-
cæ partes intelligūt: ludicrialem quippe per leonē, ob terrorē quē reis incu-
tit: Demonstratiuā per capram, quòd in eo genere dictio plurimū soleat lasciui-
re: Deliberatiuam demum per draconem, ob varietatem argumentorū, longio-
resq; circumductus, & spiras quibus in persuadendo opus est: vnde etiam mon-
strimater fingitur ab Hesiodo, Echidna nomine, per quam *πρίκιλον ἔδν καὶ πλυνιδῆν*,
intelligi contendunt, quippe mentem multis & variis præditam disciplinis.

SACRORVM INITIA.

NEq; prætereunda est leonis facies illa, quæ omnium prima visa est Ezechie-
li, per quam eius disciplinæ periti aiunt initiā dorum sacrorum admonitio-
nem nobis oblatam. Eam verò in primis visam, quòd à principū vita soleat to-
cius populi consensus legem sibi cōstituere. Ad valuas igitur templorum, susti-
nendis modò postibus, modò hyperthyris, modò pronais locorū vbiq; leones
subiiciuntur, vt cum Maronis dicto, vel præcipuo potius summi Dei præcepto,
Deos primū venerari meminerimus. Et nullam esse gentem tam effera, neq;
animum tam indomitū, qui non possit religionis cicuratione, beneficioq; mol-
liri, atq; ita mitescere, vt nullum inde sit onus detrectaturus.

LEONES TARVISINI QVID.

LEones duo pro foribus, vt ferè passim insigniora templa habent, Taruisij
sunt, qui in pronao cathedralis à dextera draconem alatum vnguibus impa-
ctis cōprimit, draco retorto collo leonis pectus admordet: praua quidem cogi-
tatio cor incessit, fortis verò animus eam actutū elidit: à læua leo leunculū ap-
prehensum pectori subiicit suo: generosus quippe animus seipsum vincit.

SPHINGES QVID.

QVas verò sphingas humanicipites, reliquo corpore leonino pro templis
prostare locorū vbiq; cernere est, sunt qui figmentū omnino hieroglyphi-
cum interpretentur ea intelligentia, vt humanam naturam præstare cæteris ani-
mantibus admoncamur. Nam alibi principatū ex capite intelligi differuimus.

Pierii Val. Elephantus.

Leonem autem brutorum omnium principem esse, manifestum, qui humano subiectus imperio reliqua secum trahit. In diuinis verò literis imperium in bruta omnia homini datum legimus. Sphinga sanè monstrum ex parte dimidia virginis formam præ se tulisse, figmento Græcorum tradit Adamantius. Alij interpretantur, totius terræ dominiū religioni cedere, cui ferocia quantumlibet animalia sese subiiciant, imperiumq̃ suscipiant.

LIBRI PRIMI FINIS.

AD CLARISSIMUM ET REVERENDISSIMUM GVIDONEM ASCANIVM SFORTIAM, CARDINALEM S. FLORAE, DE IIS QVAE PER Elephantum & Rhinoceronta significantur ex sacris Ægyptiorum literis.

TERRIVM Animalium hieroglyphica publico spectaculo emissus, Leonemq̃ in primis, quippe eorum dominum, auspiciis inclytissimi Cosmi Medicei Florentinorum Ducis exire procuravi, & quòd studium clarissimæ eius ciuitatis semper fuit Leones publicè alere, & quodam Ægyptiorum more honorificè tueri, & quòd generosa eorum magnanimitas in ipso Duce laudabilibus tot effulget exemplis, vt non alij cuiquam argumentum huiusmodi dedicari deberetur. Sequebatur Elephas, animal quippe quo neq̃ vastius, neq̃ portentosius natura rerum tulit: sed deformitatem bestia tot dotibus, ipsisq̃ tam præclaris insigniuit, vt in omni vitæ tenore humanum genus (quod sanctius animal Poetæ canunt) ab eo bruto si non superatum, cerè laceßitum esse videatur, aut pari conditione decertare. In eo autè excellit Elephas, quòd à se natura suggerente & morum, & virtutum documenta præbeat: quod homines nisi doceantur, vix assequi posse fateantur: sed multa sunt quæ ab eo tanquam à morum idea homines desumere & imitari coacti fuerint. Est enim Elephas ingenita munificentia nobilis, temperantia insignis, æquitate summa conspicuus, præcipuus declinator insanæ, vaniloquentiæ hostis, pietatis cultor, & ea celebris mansuetudine, vt alienam etiam crudelitatem abhorreat, contra minus validas feras pugnare dedignetur, in iram autem nunquam efferatur, nisi acerbitate iniqua, enormiq̃ aliqua iniuria concitatus: deniq̃ regalem & ipse animum, ne omnia hîc accumulem, in omnibus referre videatur. Quæ quidem Reuerendissime Domine tibi, non vt te doceam, non enim sus Ætineruam, aiunt, sed vt in memoriam redigantur, hoc Commentario enarrabuntur, exemplisq̃ citatis cõprobabuntur. Nec ad quenquã ex vestro ordine hic Commentarius mitti potuit vel aptius, vel conuenientius, quàm ad eum qui humanitate, fide, pietate, & multarum virtutum, quæ supra aetatem in te conspiciuntur, commendatione longè clarissimus & esset, & haberetur. Vale.

A

SVIS VIRIBVS POLLENS.

Vigetur ab iis ordiamur quæ super Elephanto Ægyptij tradiderunt: hominem, in primis opulentum, suis quippe viribus pollentem, aliorum nihil indigum, qui dicere tuto possit, in me est omnis spes mihi, qui sibi conducentia olfactu quasi quodam enanciscatur, per animal hoc, imò per vnam tantum eius promuscidem, hic roglyphicè significabant, in eam scilicet admirationem adducti, quod talem, tantamque habeat, ut ea vna officiis ferè omnibus illi oppidò sufficiat: ea vice manus utatur, unde etiam nomē: ea bibat, ea cibum ad os admoveat, eam rectori, cuius omnibus imperiis se præbet obsequentissimū, erigat, offeratque, siue is in ceruicē animalis summā sustolli voluerit, siue ad terrā descendere: quin arbores eadem prosternit, in acie tela de manibus dimicantiū detrahit, equites ab equo deripit, pedites correptos quoquo libuerit proiicit, & quotiens immerfus per aquas ingreditur, ea ipsa ædita in sublime reflat atque respirat. Proprio itaque & eleganti vocabulo Lucretius hac de causa elephantos anguimānos dixit, quod promuscidem ipsam instar anguis quoquo versum flectat, reflectat, contrahat, porrigat, lubricet & incuruet. Sunt qui visos ætate nostra affirmarint gladiū longitudine duorum cubitū ad promuscidem alligatū gestantes, atrocissimas in bello cædes edidisse. Sanè quantū ad vires pertinet, nunquā se Cato apud Ciceronē ait cum adolescens esset, vires tauri aut elephanti desiderasse: quod dubio procul indicat, inter bruta tauros & elephantos viribus alia omnia antecedere.

B

R E X.

Ad hæc Ægyptij regem hominem per elephanti simulachrū intelligebant, nō ea tantum de causa, quod cum gregatim semper ingrediantur, is qui maximus est natus gregem ducit, quod in regibus eligendis multarū nationum & gentium mos fuit, ut id muneris senioribus demandaretur: hinc apud Hebræos Seniores, apud Athenienses Palæologi, apud Romanos Senatores rerum habenas moderare soliti: verum propterea quod habet hoc animi regij peculiare, ut genua non flectat adeò notabiliter ut animalia reliqua, calcaneū verò leuiter incuruet. Nam genua non flectere, dubio procul ostendit supplicabundum nō esse: flectere verò calcaneum, humanitatem, qua maximè præditus est, indicat. Nam apud Philosophos morū institutores, pes indicium est affectus illius qui humilioribus applicatur. Penes verò quem sit rerū potestas, decet quidem eum humanum esse, humanisque rebus commoueri: genua verò flectere non oportere, manifestum est. Habitus & in ostentis elephantis regiē sublimitatis signum, qui Aureliano, multò ante eius imperium donatus est, solusque tunc omnium priuatus elephanti dominus fuit, ut legere est apud Fl. Vopiscū. Nam & Scandro-cotto Indo homini humili genere nato, quē Alexāder Magnus ob linguæ pro-cacitatē interfici iusserat, pernici fuga elapso, cum mox latronib. cōtractis aduersus Alexandri Præfectos bellum moliretur, Indiam ab eorū dominatione liberaturus, visendæ magnitudinis elephātus ferus vltro se obtulit, & velut domita mansuetudine eum in tergū sustulit: quod eum regē futurū portento fuit, nec fefellit euentus. Siquidem oppressis Alexandri præfectis, Indiæ sibi regnum asseruit, eaque autoritate polluit, ut Seleucus Alexandri successor in Perside cum Indiam affectaret, regno illi relicto res cum eo cōponere satis habuerit. Præterea scriptores rerum, alsiduum cum serpentibus certamen gerere tradunt elephantos, serpētes inter alia significata loco suo disposita, terrarū orbem, prouincias,

Pierii Val. Elephantus.

& regiones pro vario picturæ gestu significare ostendimus: eas verò qui domitari voluerit, viribus in primis esse præditum oportet, abundare opibus, ut quæ bello necessaria sunt facile comparet, & cum ipsis provinciis arma semper exercere. Quapropter, ut mihi videtur, Natura ipsa rerum humanarum cognitionem hoc exemplo descripsit, quippe quæ elephantum suis viribus optimè præmunierit, & quæ regem addeceant adiecerit ornamenta, moresq; & virtutes etiam regias vni illi ante omnia bruta, ut paulo infra docebimus, elargita sit. Quod verò pertinet ad provinciarum subiugationem, videre est in C.

D

C A E S A R.

C. Caesaris numus.

Caesaris numo elephantum promuscide surrecta, aduersus quem serpens quasi concertatus insurgit: in altero videas serpentem ipsius elephanti pedibus obtritum, in quo inscriptio est, C A E S A R. Potes ex illo, laceratum bello, & hoc, confectum intelligere. Neque verò me fugit, elephantum Maurorum lingua Casam appellari solitum, quod Spartianus in Aelio Vero tradit, primumque Caesaris cognomine nuncupatum, qui elephantum occiderat. Sed inepta hæc inscriptionis causa mihi videtur: crediderim autem potius ad munificentiam spectare, qua Caesar elephantos exhibuerit.

E

A F R I C A.

Q. C. Mari numus.

QVem verò elephantum in Q. C. MARI numo compereris, ibidem adiectis hieroglyphicum id Africam provinciam ab eo domitam, ditionemque Imperii in Aegyptum usque propagatam, significare crediderim. Elephantum porro Pompeii Magni currum subiere Africo triumpho: & in numo argenteo admodum pulchro Scipionis Imp. inscriptio, cuius galea elephantini capitis speciem habet, inferne aratrum, ante spica posita est: quæ omnia ad Africæ triumphum, & annonam inde largiter aduectam spectant. Inscripção, Q. M E T E L L V S.

Scipionis aratrum numus.

V. L E G I O.

IN militaribus verò signis, elephantum legionis quintæ vexillis adpingebantur, propterea quod C. Cesare aduersus Lucium Scipionem civili bello decertante, ea legio negotium sibi contra elephantos dari postulauit, reque strenue gesta reliquæ victoriæ occasionem præbuit.

O R I E N S.

SEd Augusto currum ex quatuor elephantis S. P. Q. Romanus in numis decreuit, quod, ut puto, spoliis Orientis onustus Imperatorum inde triumphum duxerit. Id honoris Tib. Caesar post adeptum imperium patri deferendum curauit, quod ipsa testatur inscriptio, quæ sic habet: TIB. C A E S A R D I V I A V G. F. A V G V S T. P. M. T R. P O. X X I I X. D I V O A V G V S T S. P. Q. R. Eundem honorem Claudius Auiæ Liviæ Circensi pompa, currum quippe elephantorum Augusteo simile decernendum curauit. Sed & D I V O A V G. Vespasiano cur

D. Vespasiani numus.

rus ex

Arus ex quatuor elephantis in numo est, cuius latus alterum inscriptionem habet ad reliquos honores tertij consulatus: nam qui sua virtute ad Imperatorij fastigij culmen euectus erat, rein Oriente bene gesta, paribus cum Augusto honoribus honestandus fuit: ita Elephas iunctus, prouinciam patriam subiugatam hieroglyphicè significabit. Est & Philippi Imperatoris numus, in quo elephante

Philippi Imperatoris numus.

MUNIFICENTIA.

Est autem inter virtutes regias illa, quæ solet ante alias populorum benivolentiã conciliare, munificentia: hac ostentanda magni principes elephantum plurimũ vñ sunt. Hinc videas in Antonini Pij numo elephantem promuscide in semicirculũ sursum versus lunata: inscriptio est, M V N I F I C E N T I A A V G.

Atq; itidem in numo L. Septimij Seueri Pertinacis Aug. Imp. VIII. elephas est promuscide in eundem modum curuata, cum eadem ipsa inscriptione, M V N I F I C E N T I A A V G. S. C. Nanq; hoc eos spectaculis exhibitos ostendit, atq; hinc eorũ Imperatorũ intelligenda munificentia, qui eos modò in certamen cõmiscere, modò in saltationem, modò vt funes scanderẽt & inambularent, edidere.

Antonini Pij numus, et Seueri Pertinacis.

Beneficos hos & liberales inuenias, siue ij curatoribus suis, siue etiam puellis, quarum amore se captos ostendẽre, munera elargiri soliti sunt: quandam enim admirandam eorum in homines beniuolentiam, gratumq; in educatores animũ scribit Ælianus, exemplo illius qui pro domino multũ diuq; pugnavit, cumq; sagittis interfectum, promuscide sublatum ad præsepe suum asportauit.

TEMPERANTIA.

Sed quid illud, quod etiam in temperantiæ significatum, aut eius qui seruare modum in rebus norit, per elephantũ qui cibum caperet exprimebant? Assuetus enim certæ pabuli mensuræ, si quid largius opulentiũsq; apposueris, tantum assumit quantũ quotidiana cõsuetudine pascere sit institutus. In Syria cum domi quidam educaretur, magister accepta hordei mensura dimidiũ singulis diebus interuertebat: cumq; aliquando præsepe domino totam illi mensuram apposuisset, simulatq; animaduertit elephante duplicatam esse pabuli portionem, hordeũ id in partes duas promuscide disgregauit, tam æquas, ac si vel modio quis demensus esset, vnãq; magistro portione derelicta, cõsuetam sibi partem absumpsit: cuius facti meminit Plutarchus.

ÆQUITAS.

Neq; quidem exemplum aliud prætereundum, ex quo æquitatis etiã idem hoc animal seruantissimũ esse fateamur. Quidã mensuræ quæ magistro impendebatur, & lapillos, & puluerem immiscebat, quò de pondere aliquid fraudaret: animaduertit elephas apud illum carnes elixari, accedensq; cinerem è foco in ollam paria facturũ iniecit.

Est illud verè regium, insanos & dementes homines euitare. Quapropter Ægyptij hominem tali prudentia præditũ, vt nihil sibi cum stultis & fatuis esse vellet, ostendere cum studerent, elephantum & caprum hie-

DECLINATOR INSANIAE.

Pierii Val. Elephantus.

roglyphicè ponere soliti sunt: ac de Capro quidem suo cōmentario quæ vsui ve-
nerunt, perscripta sunt. Causam picturæ huius esse dicunt, quòd elephantus in-
specto capro quamprimū fugit, tantum est inter eos naturæ morumq; dissidiū,
vt virtus vitium nullo possit pacto tolerare. Facit ad hoc etiam antiquissimum
Mosaicæ legis institutum, quo principes vbi deliquerint, sacra facere admonen-
tur ex hirco, cū alioqui priuati homines capram vel agnum immolarent.

Cum verò vaniloquum genus hominum
Regi cuiusdam despectui habitum, ac sedu-
lò cuitatum ostendere curassent, elephantum
& porcum adpingebant: Elephas enim porci
audito grunntu, in fugam se proripit euesti-
giò, nō secus ac generosiores equi præsertim
Scythici, asinorū ruditum impotenter admo-
dum exhorrescūt, quod exemplo Darij explo-
ratū est. Nihil porrò quicquā tam cōueniens
Regi, quàm dicacitatē vaniloquentiamq; ab
ædibus suis procul summouere, eamq; inimi-
cam sibi constituere, vt adagio receptum sit,
Fidem regiam asseuerando in iis quæ omnino
credi volumus attestari. De porcis autē, quos
pice oblitos, & mox igne flammatos Megarēses in Antipatri elephantos immi-
serint, eosq; ita fugarint, in Porci ipsius cōmentario historia recitata.

VANILOQUENTIA
cuitata.

E

Quia verò cornua animalium nulli maio-
ra, neq; speciosiora quàm elephanto, hac
ipsa etiam de causa regem ostendit: cornua e-
nim, vt in Cerui cōmentario declaratum est,
dignitatis & sublimium honorum significa-
tum habent. Hominē igitur Ægyptij amplio-
ri aliqua dignitate tituloq; honestatū, qui ta-
men nulla vel maiestatis vel decoratione ha-
bita vilissima quæq; sectaretur, sordesq; om-
nes perscrutaretur, significare si vellēt, hiero-
glyphicū elephanti qui mures venaretur pro-
ponebant, indignus quidem tam vasta mole
labor. Eademq; nota inurendum facinus, quo
Domitianum iam Imperatorem stylo muscas
perfodientem derisum accepimus: vel patrem eius Vespasianum de lotio vecti-
gal exigentem, quanquam eius lucelli odor ei bonus videretur. Verū super
hac re notum adagium, Mures negligit elephantus. Ac ne quis cauilletur, ele-
phanti dentes insignes esse, non cornua, Pausanias omnino esse cornua conten-
dit, tum aliquorū animalium exemplo, quibus aut in supercilio, aut in naribus
cornua nascantur, tum quòd per aliquot annorum periodos corrupta decidāt,
& noua suppullulēt, igneq; molliantur, quod in dentibus haudquaquam fit, &
quod in cranio oriantur.

REX VILIVM ASSE-
ctator.

F

Mures negli-
git elephan-
tus, Adagiū.

METICVLOSVS.

Est & illud regum ferè omnium proprium, vt ipsi ad suam (quod aiunt) vm-
bram expauescant, ita potentiae comes additus vniuscuiusq; rei metus. Ele-
phan-

Aphantum autem consternationis hieroglyphicū esse manifestum, si præsertim ij ad stagna limpidaæ aque, vnde sese tanquam in speculo contemplari queant, deducti pingantur: quam speciem supra modum reformidant, aut certè abhorrent, & auersantur, ea'q; de causa turbidam omnino bibūt. Atq; hinc Indorum populi, apud quos magnus earum belluarū proventus est, si quos fluuios cum his tranare parent, illunces nubilasq; noctes obseruare consueverunt.

LONGO TEMPORE QUID EFFECTVM.

SVnt qui pullum elephanti pingāt, quippe cui nondum dentes enasci cœperint, si longo quid temporis intervallo factum significare voluerint: hunc enim vtero gestari Theophrastus decennium scribit: quanquam Aristoteles, Ælianus, & alij annos longè pauciores ponant: vtcunq; vulgatum inde dicterū, Citius elephantos pāre, quotiens tarditatem negotij alicuius incessere voluerimus. De iis verò quæ minimè fieri posse speremus, Ennius dixit, prius locusta pepererit Lucam bouem. Ita enim prius Romani vocauerūt elephantos, quod à nostris in Lucania primū vili.

B VICTVS PROVISIO.

ESt & illud apud Horum celebre hieroglyphicum super elephanto, vt si hominem frugī, & de victus ratione sollicitum indicāre vellent, elephantū pingerent dentes suos terra condentem. Eum si quidem aiunt simulac caducos dentes suos intellexerit, spontè auellere, & terra infodere. Verū ego crediderim potius vitæ suæ prospicientem, quàm victui legendum, Philippumq; ipsum decēptum aliqua forsitan Ægyptij vocabuli æquiuatione. Manifestū enim est ex receptorum autorum probatione, elephātos dentes suos nonnunquā in venatu allisos arboribus excutere, scientes se eorum causa peti, vt ita præda derelicta vitæ ipsi suæ prospiciant. Et ne indicio sint venatoribus, quotiens præ senectā deciderint, eos etiam tum humo condunt, vnicuiq; tamen sit integrum quam maluerit sentiam sequi.

CONCORDIÆ DISCORDIÆ Q. EFFECTVS.

HVic verò significato subiiciemus illud, quo nonnulli Sallustij sententiam, quæ est, Concordia parua res crescunt, discordia maximæ dilabuntur, nouo cōmento pingere, non tamen infelicitè excogitarūt. In illo Formica in Elephantū crescit appposito caduceo, in hoc Elephātus in Formicā desinit, aqua & igni pro rebus maximè contrariis adiectis. Verū ex huiusmodi figmento si caduceum et aquā et ignē summoucas, perfectus etiā intellectus significari potest, quippe qui minimorū æquē ac maximorū cognitionem sit optimè consecutus, omniumq; vnā quasi scientiā coniunxerit. Sed enim interpretamentū hoc perinde ac illud arbitrariū esse, nō inficior. Sed dicet aliquis, Quorsum Elephātus ad Formicā? Plutarchus porrò de formica multa magnificè locutus, quod animal est omnium minimum, ita de maximo non dissimilia se dicturū profitetur.

S T V P O R.

ATq; hic qui mentis tot exhibuit experimenta, quo vel Cicero id asserente libro de natura Deorum primo, belluarum nulla prudentior, stuporis tamen nota propter vnā vastitatē nonnullis habitus, vt legere est apud Diogenianum, cui Philostratus etiam subscribere videtur, dum neq; elephanto, neq; dentibus eius quicquam esse cum lyra dixit, neq; quidem cum peritis viris, cuius hæc Amphione verba sunt, quæ quidem ideo Græcè ponere libuit, quia in impressis exemplaribus corrupta leguntur: Ἐλέφαντος ἔδαμνεν τῆς λύρας ἔργον οἱ αἰδελφοὶ τῶν

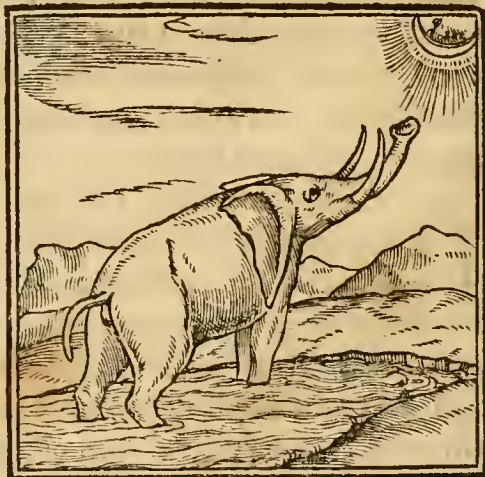
Pierii Val. Elephantus.

ἐδύτ' οὐδ' ἐπεὶ αὐτῷ ἔστι θηρίον, ὥς' ὅτι τοῖς κέραισι αὐτῷ χεῖρον ἔστι. quod perinde esset, atque illud **D**
 quod de asino fert, Nihil illi cū lyra. Quin & Plautus in hāc sententiā: Meus he-
 rus elephanti corio tectus non suo est, neq; plus habet sapientiā, quā lapis. In
 quā sententiā Græci dicunt ἐλεφαντῶ ὀφθαλμοῖς ἔδύ. Et Tertullianus eū bestiam vo-
 cat insulsiſsimā, etſi quam in diuinis literis præ se ferat imaginem. Eucherius ho-
 minem eū signo huius dicit indicari, qui magna & enormia scelera perpetrarit,
 citato ad hoc Solomonis loco: Et adducebant ad Solomonē simias & elephan-
 tos. Et tamen Indici, cū omniū sint ferociſſimi, adeo vt difficulter cicurari poſ-
 ſint, ad instrumēti muſici pulsationem cantilenarumq; modulationes animum
 intendunt, auresq; ad audiendum arrigunt, atq; hinc ita demulcentur, vt nullo
 alio cōmento efficacius comprimant ferocitatem. Sanè tria elephantorum ge-
 nera autores ponunt, palustres, montanos, & campeſtres. Palustres omnino
 dementes leuesq; eſſe, montanos prauos & inſidioſos, campeſtres manſueſcieri
 facilius, & longè dociliores eſſe: quos nequaquā ſtupidos exiſtimāt illi qui eos
 in theatris figurarum notas & mutationes varietatesq; callere, multorū testimo-
 nio compertū aſſerunt. Romę illud accidiſſe proditū eſt, cū eorū grex & ſalta- **E**
 tiones, & orbiū lubricationes edoceretur, indociliore fuiſſe vnū: qui cū à ma-
 giſtris increpatus & caſtigatus eſſet, noctu viſus eſt ad vmbra Lunæ inſtitutio-
 nis documēta illa per ſemetipſum attentare, meditari, & exercere. Verū hæc nō
 ita fortè videantur admiranda, quæ fame magiſtra diſcere cogantur: illa potius
 admiremur, quæ faciūt feri nullis vnquā legibus inſtituti, probitate, prudentia,
 & æquitate, nullis ferè animātib; inferiores.

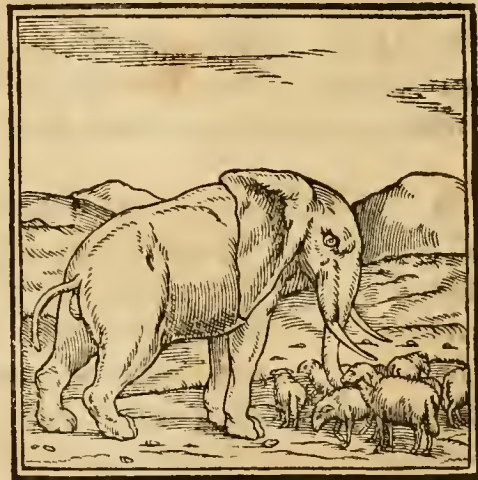
Quid q; ſponte ſua naturæ quadam ſub-
 limitate præditi, pietatem colunt, & reli-
 gionem obſeruāt? Noua enim apparente Lu-
 na, ſponte, vbi iure ſuo degunt, viuo ſe flumi-
 ne purificant: ſi morbis infeſtantur, Deorum
 auxilium implorant, herbas cœlum verſus ia-
 ciunt, earum internuncio eò preces allegan-
 tes: qui quidem geſtus excipiendus eſt ab iis,
 qui pietatē ex elephanto picto exprimere vo-
 lucrint. Idem humanis proximi ſenſibus, ſer-
 monem patriū intelligūt, gloriam & honores
 ambiunt, ignominia notati mortē infamæ vi-
 tæ præferunt, quā interdū, alia ſibi conſciſcen-
 dæ mortis occasione negata inedia finierunt.
 Quoties verò in theatris oppreſſi, amiſſa fu-
 gæ ſpe vulgi miſericordiā ſupplicarūt, et qua-
 dam ſeſe lamentatione complorantes, totū ca-
 uæ conſeſſum in lachrymas concitarunt.

Cum tamen tanta ipſi ſint æquitate man-
 ſuetudinēq; vt crudelitatis alienæ mini-
 ſterio fungi minimè cogi poſſint, quod irri-
 to olim Bocchi conatu apparuit, cōtra minus
 validas feras pugnare prorſus negant, cūq;
 maioribus non niſi laceſſiti: & in grege pecu-
 dum ambulantes, occurrentia manu dimo-

PIETAS.

MANSVETUDO.

uent,

Auent, ne quid obterant imprudentes, tantaq; illi imbecillioris huius gregis reuerentia, vt vel feri ex arietis cōspectu mirificē cicurentur, lencsq; atq; tractabiles fiant. autor Plutarchus Symposiacōn XII. Quid quod aberrantem hominem in solitudine factum obuiam non modō nō trucidant, aut alia afficiunt iniuria, sed clementer & placide sese duces præbent, & viam illi commonstrant. Quod verō de sermone dicebamus, quem patrium intelligant, ac etiam certū eos inter se habere tradit Oppianus, verū nō nisi à magistris suis intellectum. Iam illud ætati nostræ claro innotuit experimento, eos magistri sui dicto audientes esse, siue progrediendum, siue regrediendū sit: quem feriāt, quibus abstineant, quos inuadant, vbi temperandum irē, ex ipsius magistri sermone cognoscere: vt non immeritō confirmata sit opinio, huiusmodi esse quandā illi belluæ cum genere humano societatē, vt M. Tullij dictum ea re super identidem vsurpemus. Cū igitur elephas iusti & moderati imperij species quodāmodo esse videatur, merito Regis nomē, tum ob virtutes, quas superius in eo recensuimus, tū ob hanc ipsam mansuetudinem atq; clementiā adeptus est. M. Antonius cognomento

B Philosophus, nihil quicquam esse dicebat quod Imperatorem Romanū magis commendaret gentibus, quā clemētia, eaq; de causa, neq; quidem in rebelles suos sæuitum voluit. Hæc Cæsarem Decorū adscripsit numero, hæc Augustum consecrauit, hæc Pio cognomentum dedit, hæc eadem de causa Senatus Ro. timore eo liberatus, quem ex Maximini Imp. immanitate cōtraxerat, clementissimis Imp. Maximo Balbino et Gordiano sta-

IRA LACESSITA.

tuas cū elephantis decreuit. Quamuis alia de causa Gordiano tertio quadrigæ elephantorum decreta sunt, quippe vt qui Persas vicisset triumpho Persico triumpharet. Sed qualis ea in animali bruto māsuetudo fuit, quam recitat Plutarchus! Romæ cū pueri quidam per lasciuiam elephāti promuscidem stylis pupugissent, iratus ille vnum ex illis arripuit, cū in sublime iaculaturus, sublatoq; ad hoc præmetu puerorum ingenti clamore, socij morturi vicem deplorantium, tanto omnium mœrore elephas intellecto, arreptum puerum humi molliter deposuit, satis habens metu illo puerilem audaciam castigasse.

Quamuis verō ita natura mansueti sint, in iras tamen acriter incitātur, perturbatiq; irritatione aliqua acerbiorē immaniter efferafcūt (Iustus enim, vt in Diuinis habet literis, cū irascitur, peior est) eo casu tā hostibus quā dētoribus suis perniciosi. Quā in eo animali naturā cū non ignoraret Annibal, eam in vsum suum conuertit: quippe cū in prælati fluminis transitū elephātos compellere non posset, neq; materiæ qua naues cōficeret copiā haberet, ferocissimū elephantem sub aure vulnerari iussit, percussoremq; transnatao statim flumine procurrere: elephas exasperatus ad persequendum sui doloris autorem, transiuit amnem, & ita reliquis idem audendi exemplum fecit, vt Stratagematōn libro primo apud Iulium Frontinum habetur: idq; in traiciendo Rhodano factum Liuius tradit: quamuis variatam actæ rei memoriā esse confiteatur. Sanē Mauri affirmant cor duplex elephantō esse, altero quidem irasci, altero ad lenitatem induci: atq; hoc illud est quod horum vtruncq; munus supra modum

Pierii Val. Elephantus.

exequitur. Sanè elephas ad hæc vsq; tempora longa seculorum serie in Italia fa- D
bulosus habitus, neq; hominū quisquam adduci poterat tam deformem imma-
nemq; belluam, qualem quantamq; in picturis aspiciebāt, iis dotibus excellere,
quibus apud rerum scriptores insignis habebatur. Nam quamuis trecentesimo
abhinc anno Fridericus I. Imp. elephantum ad nos ex Idumæa transuexerit, &
superiori ætate alter in Italia visus fuerit, nihil tamen præter corporis vastita-
tem, quod celebratione dignū censeretur, super illis memoriæ proditū extabat.
Cæterum omnē historiæ antiquæ fidem adimpleuit Hanno elephas, quē initio
diximus ab Emanuele Lusitanix rege, Indiæq; triumphatore, Leoni X. Pont.
Maximo dono missum, ac Romæ vidimus, Reuerendissime Domine: tanta in-
genij, intelligētix atq; docilitatis exempla præstitit ea ætatula: quadrimus enim
huc aduectus erat, vt nō modò quæ à scriptoribus tradita fuerant credamus, ve-
rū autores ipsos in hoc animantiū genus quasi inuidos, cleuassee plurima, quæ
longè magnificētius illustranda fuerant, suspicio sit. Hinc factū, vt ad eius signi-
ficata, & eorū causas recensendas effusior accesserim, qui priusquā animal inspi-
cerem, ne pro anilibus fabulis eorū bona pars acciperetur, veritus fuisset. Illud E
autem profiteri possumus, de reliquis animantibus quæcunq; fidem excedere
videantur, scriptorum autoritati nos acquiescere: super elephāto verò quæcūq;
admirāda traduntur, nos in Hannone, vel paria, vel veteribus illis longè maio-
ra, oculata fide deprehendisse, cuius rei Romā ipsam frequentissimū totius or-
bis theatrū testem appellamus. Sed minimè loco hoc dissimulandum, quod su-
per eiusdem Hannonis ingenio Michaël Syluius, regis sui ad summū Pontificē
orator, summæ, vt nosti, vir integritatis, fideiq; sanctissimæ, atq; alij narrauere,
reinq; multorum testimonio comprobauere. Cū destinasset Emanuel Rex
eum Romam Pontifici Maximo donū ire, nauī quam inscenderet iam instructa
paratq; ad profectiōem, nullo vnquam pacto per aliquot dies fieri potuisse,
vt Hanno vel duci se ad nauim, vel si quo modo adductus fuisset, eam vellet in-
scendere, vsque adeò auersabundus profectiōem huiusmodi reformidabat.
Cumq; rex ea re super sollicitus admodum esset, magnisq; pollicitationibus v-
numquenq; inuitaret, qui deducendi asportandiq; Hannonis negotium susce-
pissent, neq; quisquam nomen profiteretur suum, insusurratū demum est regiis
auribus, eius belluæ magistri dolo hæc fieri, quippe qui puellæ cuiusdā amore F
perditus ægrè ferret se in tam longinquas regiones ablegari, proindeq; Hāno-
ni persuasisset ne se abduci pateretur abuehendū: quippe cum in loca sterilia,
inamcena & barbara, vbi ludibrio contumeliisq; omnibus tanquā hosticæ ter-
ræ animal afficeretur, neq; victui neq; ornatui eius vel necessaria, vel commoda
suffectura: longum ad hæc iter & incōmodum, & vastum maris æquor arandū,
vt satius esset in qua tunc erat terra quamprimū contrucidari, quàm per tot via-
rum difficultates ad ærumnossimā deniq; vitā peruenire. Rex hac re cognita,
magistrū Hannonis ad se quamprimū accersiri iubet, seq; dolos eius cōperisse
dicit, ageret itaq; vt intra triduū Hanno in nauim imponeretur, idq; ni prope-
rè fieret, interminatus est actutū se hominem extremo supplicio affecturū, vt
aliis exemplo esset, qui mandatis regiis fucum facere ausi essent. Hac regis aspe-
ritate territus elephanti magister, cū nullā in cunctatione salutē intueretur, di-
scipulā belluam aggreditur, docet se maleuolorū quorūdam fraude subornatū,
qui & felicitati vtriusq; inuiderent, & regi optimo malè obtemperantes essent:
longè autem secus rem habere, quàm illi mentiti essent. Siquidem nō ad imma-
nia

De elephan-
to, historia
iucunda.

A nia & effera loca profecturi erant, sed ad urbem orbis terrarum dominā, amce-
no loco sitam, vbi rerum deliciarumq; omniū quotquot vel audissimī cuiusq;
cupiditate expeti possint, copia fertilissima redundaret. Ibi esse Principem, cui
totus penē terrarū orbis assurgeret: apud quem is in deliciis habendus esset, &
tanquam Lusciniæ pullus, lautitiarum blanditiarumq; affluentia nutricandus:
proinde bono animo esset, secumq; primo quoq; tempore lætus & alacer nauē
inscenderet, affuturos nauigationi Deos, & cursum omnem incredibili felicitate
prosecuturos. Ita Hannonem ab eodem magistro in aliam sententiam dedu-
ctum, vbi signa data sunt, vltro nauem conscendisse, neq; vlla vnquam imperia
toto itinere detrectasse.

DE RHINOCERONTE.

Vi Rhinoceronta in Domitiani numis inspexêre, quid id signū si-
bi velit, quæritare solent. Ego factū id ad Principis adulationem di-
xerim, qui animalia huiusmodi spectaculis obtulerit, cuiusmodi mu-
nus illud fuit, quod à Valerio Martiale celebratur.

Rhinoceros
in Domitia-
ni numis.

B Præstitit exhibitus tota tibi Cæsar arena,
Quæ non promisit prælia Rhinoceros.
O quàm terribiles exarsit pronus in iras,
Quantus erat cornu, cui pila Taurus erat.

S Vnt enim qui lentitudinē irascendi, ac nul-
lum mox adhibitū modum excandescen-
tiæ, per huius animalis hieroglyphicū intelli-
gant. Nam in eo conueniunt autores, magna
id indigere irritatione: sed vbi irasci cœperit,
esse ferocissimū, quod & altero Martialis ex-
pressit epigrammate:

Sollicitant pauidi dum Rhinoceronta magistri,
Seq; diu magnæ colligit ira fera.
Desperabantur promissi prælia Martis,
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.

C Nanq; grauem gemino cornu sic extulit vrsus,
Lætat vt impositas taurus in astra pilas.

S Vnt qui volentes potentē aliquem regē
Simbecillioris alicuius artibus vexatū intel-
ligere, elephantū pingunt in certamen à Rhi-
nocerōte lacescitū. Nascitur hic siquidem na-
tura hostis elephantō, longitudine ei penē pa-
ri, sed cruribus multò breuioribus, colore bu-
xeo, vt Plinius. Cornu is ad saxa limato se pu-
gnæ preparat: in dimicatione aluum maximè
petit, quam esse molliorem intelligit, caq; per-
fossa actutū superat elephantum.

IRACUNDIA EX TAR-
ditate ferocior.

REX POTENS IMBECIL-
lioris artificio petitus.

R O B V S T V S.

S Anè fortem atq; robustū Diuinæ literæ, vt Eucherius tradit, per Rhinoc-
erontis imaginem accipiunt, illudq; Iobis ex Hebræo fertur: Nunquid vult
rhinoceros seruire tibi? Terribilis, ait is, fera rhinoceros, cui gemma in naribus
cornua: atq; ita in Domitiani numis obseruauimus, in quibus Rhinoceros spe-

Pierii Val. Rhinoceros.

ctatur nares gemino cornu insignis, qualem celebrat Martialis. Præterea qui D
 nuper allatus est ex India inferiori ad Lusitaniæ regem, cuius imaginē ad Leo-
 nem X. P. M. transmissam vidimus, vnum quidem in nare cornu habet, alterū
 supernè prorumpit, non adeò magnum, sed præualidum esse Lusitani omnes,
 qui animal viderunt, attestantur. At longè curiosius hoc videndū: in Diuinis si-
 quidem literis *μονοκέρωτι, & εινοκέρωτι*, Vnicornē scilicet & Naricornē plerisq; lo-
 cis confusim acceptum fuisse, nimirū à nouis & veteribus Theologis, qui cūm
 historiā ignorarent, duo hæc vnum eundemq; esse crediderūt, ita vbiq; ab aliis
 vnicornē, ab aliis naricornem vno eodemq; loco positū inuenias. Id quod ac-
 cidisse puto, quòd, vt diximus, pleriq; horū idem esse animal arbitrati sunt Rhi-
 noceronta & Monoceronta, cūm alioqui longè diuersa sint, separatimq; à Pli-
 nio vtruncq; positum, qui libro octauo. capite post vigesimum primo, Monoce-
 rotem asperrimam ait ferā, reliquo corpore equo similem, capite ceruino, pedi-
 bus elephanto similis, cauda apro, mugitu graui, vno cornu nigro media frōte
 cubitorum duūm eminente. Quæ quidem descriptio eum signat, quem vulgus
 Halicornū vocat, quem aiunt pudicitiae ita amantem esse, vt nō nisi puellæ vir- E
 ginis ope capi possit, quā venatores ibi statuerint sedentem quò animal id po-
 tum pabulatū inue se conferre animaduenterint. Accurrere enim vnicornem ad
 puellam huiuscemodi, inclinatumq; caput in eius gremiū collocare, altissimoq;
 mox occupari somno: signoq; venatoribus à puella dato approperare eos, & fe-
 ram nullo negotio capere, atq; hoc vnus tantū cornu premio, quod contra ve-
 nena pollere prædicant: ramenta quippe eius efficacissimè sanare, & toris stratis
 partem eius impositam, si quid veneno vitiatum apponatur, sudorem emittere.
 Rhinoceronta verò eodē libro Plinius capite X X. ponit, qui cornu nō in fron-
 te habeat, sed in naribus: alterum eum à Dracone hostē genitum elephanto, &
 quæ superius allata sunt de vtriusq; pugna. Sanè alibi in Diuinis literis Rhino-
 ceronta hieroglyphicū esse fortis & robusti viri, vt superius dictum notat Eu-
 cherius citato ex Iobe loco: Nūquid volet Rhinoceros seruire tibi? Et apud Ba-
 laam scriptum inuenias, Cuius fortitudo quasi Rhinocerōtis, vt Latinæ plerq;
 omnes habent interpretationes, quamuis Sanctes vnicornis reddiderit. Igitur
 si quid ariolandum, cūm Psalmo hoc vigesimo primo comparatio referatur ad
 animalia robustissima & indomita, diuinumq; auxilium contra eorū impetum F
 atq; vim implore, quippe vt Chaldæi & Arabes exposuerūt. Salua me à fero-
 ci fortissimo sicut leone, & à rege potēte, cuius potētia sit sicut Naricornis, eāq;
 pleriq; lectionē probent, non dubitarim asserere loco hoc Rhinocerontis lege-
 re. Vbi verò Psalmo X X V I I I mentio fit amabilioris animalis, dicatur quippe
 Sarion apud Hebræos, quod Græci reddidēre *ἡ χαμηλὴ ὡς ὁ ὄς μονοκέρωτι*, Latini
 verbum verbo reddētes, dilectus quemadmodū filius Vnicornium: vetus etiā
 traductio Vnicorniū habeat, nulli dubiū esse crediderim, quin castior istius lo-
 ci lectio sit *μονοκέρωτι*. Atq; hæc, mi Domine, sunt quæ super Elephanto, qui Rhi-
 noceronta secum traxit, colligere per occupationes licuit. Tu qui ætatē omnē,
 horasq; omnes assiduæ lectioni soles impendere, longè illustriora reconditio-
 raq; forsitan inueneris, quæ si ad manus meas peruenire nō potuerūt indulgen-
 dum est mihi: non enim ignarus es quantum mihi Principū obsequia, negotio-
 rumq; turbationes de studiis literarum subtrahant, crebrisq; me interpellatio-
 nibus auocent. Quare tu atq; alij, qui vitæ meæ rationem inspicitis, mihi estote
 æquiores, cūm præsertim admoneat Maro, neminem esse qui possit omnia.

AD

AD ERVDITISSIMVM LAELIVM TAVREL-
LVM ILLVSTRISS. COSMI DVCIS FLORENTI-
norum iuri Præfectum, de iis quæ per taurum & bubu-
lum omne genus significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

IN publica peccare commoda videar, doctissime Taurelle, si Tauri mei mugitus nescio quos Serenissimo Duci Cosmo meo, imò tuo, imò proborum omnium patro-
no, dedicare non erubuerim. Nam quamuis non sim nescius eum studioforū com-
modis applaudere, maiorū suorū exemplo, qui omnes summā & eam æternam
laudem cōparauere, dum scilicet literas & virtutes, & bonos omnes mores in Italia, atque ad eò
in ipsa clarissima ciuitate Florentia florere, & in honore esse, omni studio, conatuq; omni cura-
uere: negotia tamen, quibus iuuenis ornatissimus nunc in tanto rerum Italicarū motu & per-
turbatione detinetur, non permittunt, vt importunus accedam, tametsi sapientissimè & ma-
gna cum ciuium suorū commendatione omnia temperet & moderetur, ita vt omnes, curam stu-
diumq; senile in ætate tam viridi admirentur. Quare Taurello potius amico benignissimo eum
alendum curandumq; dedi, cui cibus is, quo Taurus noster pascitur, sufficit abunde, vt cum op-
portunū fuerit, resq; ipsa monuerit, suo tempore & loco Taurellus de Tauro, quæ in eo sunt lau-
dabilia, atq; magnæ etiā admirationis, proferat, & ratiocinetur, Principemq; ingenio præstan-
tem, quibus dotibus animal polleat, & si dicere licet, quibus virtutibus insignis habeatur, inter-
dum commonefaciat. Nam quæ homines recte laudabilitérq; faciūt, cum illi ad hæc agenda na-
ti sint, & vnusquisq; ab animo suo, qui ratione pollet, possit exempla desumere, quia tamen do-
tes hæ ab humana natura demanant, non vsque ad eò sunt in nobis admirande: sed quæ fera fa-
ciunt animalia, quibus singuli ferè singulis motus sunt impertiti, si vltra naturæ suæ fines proue-
hantur, eo preciosiora iudicantur, quo magis interdum humanum genus in certamen prouo-
care comperiuntur: cuiusmodi multa admiranda super Elephanto proximo Commen-
tario ad Reuerendissimum Sfortiam commemorauimus, quibus non
inferiora forsitan de tauro vel bouillo omni gene-
re dicturi sumus.

Pierii Val. Taurus.

T E M P E R A N T I A.

D

Admirabilem quandam in Tauro continentiam cum animaduertissent Ægyptij Sacerdotes, temperantia præditum hominem, ab humanarum quippe rerum affectu non alienum, cæterum modestiæ seruantissimum, significare si vellent, Taurum naturæ admodum robustæ ac validæ faciebant: cuiusmodi speciem Philostratus Pasiphaë descripsisse mihi videtur, cum ductorem illum gregis pugnacem, superbum, exultantem, speciosum cornibus, colore niueo, lato gutture, ceruicæ crassâ, palearibus latè longèq; pendentibus, armis ad aspectum inhorrescentibus effingit: qualem quippe faciem habemus in numo quodam argenteo, cuius inscriptio est, M. L. T H O R I V S. Causam huius hieroglyphici eam Philosophi tradunt, quod animal hoc sit calidissimum, atque inguine præcipuè potens, ita vt vno tantum initu citra motum impleat efficacissimè. quod si cōtingat vt ab naturali aberrarit loco, vaccam ea in quam occurfarit parte, qua præditus est inguinis firmitate, vulnerat, non secus ac si telo eam acuto impetisset. Vsq; adeo verò semen illi promptuarium est, vt exectum taurum implessè tradat Aristoteles: atque hinc pleriq; veteres scriptores, viri pudēda Taurum appellauere, vt muliebria βεβέλων. Animal tamen hoc in libidinem vsque adeo concitatum & furens non sæpius quàm bis die incendit, à conceptu verò ipsius vaccæ modestus castusq; nihil vltius tentat. Huius rei causam in vacca multi ponunt, quæ taurum propter rigorem genitalis nimiamq; tentiginē, veluti ceruæ etiam, neque non testudines faciunt, rarò patiatur. Vnde dixerit Horatius de fugitiua puella:

Nondum subacta ferre iugum valet

Ceruicæ, nondum munia comparis

Aequare, nec tauri ruentis

In venerem tolerare pondus.

Sedenim spectandum hoc exemplum continentiae habere causam in tauro, manifestum est ex eo, quod spontè taurus à conceptu diuortio quasi facto secubat, ac vt in Epiro maximè videre est, trium plerumq; mensium spatio non apparet, sed errabundus, vt apud Virgilium est, Latus niueum molli fultus hyacintho, Illice sub nigra pallentes ruminat herbas: & quod ait Aristoteles, ἀπμαχλῆ, quod non infeliciter quidam abarmentatur dixere, hoc est, seorsum à vaccarum con-
fortio, grege conuictuq; pascitur. Quod dictum volui, vt vnusquisq; sciret quo gestu taurus pingendus sit in continentiae significatum. Vt verò ad verbū ἀπμαχλῆ, & ex historia prouerbium reuertamur, hæc eò spectant, vt impositum petulantiae modū, & probatissimā ex ea pictura continentiam intelligamus: atq; ita fortè accipiendū illud apud Theocritū, ἔλα καὶ ταῦρ' ἀν' ὄλαν, in syluā abscessit taurus. sed hæc tamē, qā copiose & feliciter sunt ab eruditissimis plerisq; viris, præsertim Erasmo Roterodamo, tractata, nos nō vltius prosequemur. Neq; verò me latet in Epiro Pyrrhicas boues fuisse miræ magnitudinis, quæ quia Veneris expertes essent, & omnino intacte custodirent, ἀτρωσαι dicebantur: sed hoc illis hominū cura, nō natura dabat. Eadem neq; iungebantur, ideoq; iniuges dictæ, quod intaminatæ pudicitiae symbolum præ se ferrent. Mineruæ in primis matrabantur, virginittatis, quæ iugum nesciat, indicium. Ex iis autem satis manifestum est, nos in libidinis tēperantia dubio procul ab eo genere vinci, quod alioqui procacissimū, & in riuales pugnacissimū esse constat. Quare haudquaquā leui de causa cœlestis ille Taurus Veneri dedicatus: neq; Venus temerè à sapiētissimis Poëtis aurea vocitata, quæ quidē syncerā, castā & purā generandi cupiditatem

Aditatē cœlitūs inspirat, non lasciuias petulantiores, adulteria turpia, & impudicam humani generis contumeliam, quam voluptatibus dediti mortales, dum appetentius æquo per summā incontinentiam consecantur, cogi se vi siderum affirmare audent, quò suæ velum impudentiæ prætendant, cū tamen à cœlo nihil non vñdecunq; sanctissimū emanare verissimè dicat Plato. Sedenim si nō ex ciuili vitæ moribus, si non ex disciplinis, & sapientum præceptis, si non denique legum minis ad honestatē institui potuimus, agē agē iam à brutis rectam viuendi rationē indipiscamur, & ingeniū eorum secuti, nostræ opem feramus imbecillitati. Tali autem continentia fuisse præditū Drusum, fama canit, qui se vxori, quandiu in expeditione Germanica fuit, conseruauit. Et quod de Tauri secubitu dicebamus, Pescenium quoq; Nigrum ferunt ignarum rei veneræ fuisse, nisi quantum procreandis liberis impenderetur. Inuenies huiusmodi exempla in historiis etiā recentioribus, vt de Pemone Bellunensi, quem Vtinen-
Bses ob integritatem, iustitiam, summamq; prudentiam, Principem sibi delege-
re. Neq; sua in hoc fraudandū laude fœminæ genus, cū Zenobia illa Au-
reliani Imp. etiam hostis epistola cōmendetur, quæ Gallieno remp. negligenter administrante, imperium sibi cōparauit. Eam ferunt cū semel concubuis-
set expectatis menstruis se continere solitam, si prægnans esset: sin minus, pote-
statem quærendis liberis viro concessisse. Vulgò tamen apud Seras nefas est à
conceptu fœminam adiri. Eius continentiæ atq; modestiæ causa, qua boues ita,
vti ostensum est, commendantur, Mycerinus Ægypti rex Cleopis filius, filiam
quæ se suspenderat, quò stupratam sese a patre ferret indignissimè, lignea bo-
ue auro solido superinducto condiderat. Et antiquissimis Hebræorū sacris of-
ferre vitulum, est carnis impotentia perucisse, vt Origenes Leuitico interpre-
tatur. Exempla verò huiusmodi ea de causa nonnunquā interferimus, quia to-
tus hic noster labor ad eorū vsum susceptus est, qui pictura delectantur, vt præ-
ter Ægyptiaca, & alia pleraq; mystica, historiam etiā habeant, quam ad id quod
elegerint argumentum accommodare possint.

Hieroglyphi
corum vsus.

M O D E S T I A.

Neq; alia de causa crediderim ego mulieres Elienses, cū Baccho, quē cole-
bant, preces funderent, orare solitas, vt *βοτὴν ποδὶ*, taurino quippe pede ad
Cse veniret, nisi vt suam ita modestiā ostentarent: nihil enim minus fœminam de-
cet quàm præcipitantia, vel ardor audaciæ. Quare Dido Virgiliana cū mode-
sta inducitur, breuiter, & vultū demissa profatur. Figurabant verò Græci Dio-
nysium tauri specie, quòd eundē, & Osirim intelligebāt: de cuius probitate atq;
iustitia, summisq; in humanū genus beneficiis, multa multis in locis hoc cōmen-
tandi genere dicenda sunt. Porro Dionysius apud Argiuos *Βεργίης*, quasi boui-
genā aut ex bouillo genere dicere vellent, cognominabatur. Quòd verò supe-
rius dictū est, cœlestē Taurū pios & honestos atq; legitimos amores afflare, nō
sum nescius, Iulium Maternum iis impudicitia minari, qui Taurum habuerint
in horoscopo: maluissem eum prolificum, aut fœcundum dicere, ne notam eam
cœlo inulsisset immeritò. Huius sanè fertilitatis, & præsentaneæ seminis facul-
tatis ergò, institutū aiunt boni ominis causa, vt in condendis oppidis sulco illo
primigenio imprimendo, bos mas non castratus, & vacca iungerentur, & cū
sacrificabant circum mœnia, quinto quoq; anno integra animalia mactabant.
Sanè Orpheus mensem *μηνος ὀφῶτα μόχον* appellat, vnicornē quippe vitulū. Et Eu-
stathius *Ιλιάδ. α.* mensem ait bouem dici, vt pote qui sit generationis effector,

Taurus ab
Hercule su-
peratus.

AD hæc Niliaci illi sacrorum custodes, cum hominē à priori petulantia sibi modestius consulentem significare vellent, non simplici forma taurū, sed caprifico caput, colla, armosq; redimitum pro istiusmodi virtutis hieroglyphico proponebant. Caprifico enim ea vis est, vt lasciuientium taurorum, & quantumuis ferocientium naturam vsque adeo cōpescat eorū collo circumdata, vt immobiles propemodū eos reddat: cuiusmodi taurum ab Hercule compressum domitumq; mystico fabulamēto Græcia cōfinxit, perinde ac reliqua etiam monstra superata, celsisse virtuti vitium hieroglyphicè significāt: tametsi non sum ignarus, quæ de tauro Herculeo traduntur, referri à plerisque ad Acheloum amnem, cuius fabula quia omnibus est scholis tritissima, mihi nunc fuerit dissimulanda. Origenes Adamantius taurorum immolationem, quæ in diuini numinis tabernaculo fieri iussa est per Hebræorum legem, significare dicit apud nos superbiæ tumorem & insolentiam esse mactandam. De vitulo vero in holocaustum offerendo copiosissimè scribitur ab eodem, Leuitico homilia secunda.

O B T V T V S A M A T O R I V S.

Necq; tamen illud omitti debet, obtutum amatorium, qui modestia seruata fiat, ad Tauri oculos referri solitū à peritissimis. Vnde illud, βλέπειν ταυριδὲν, quod tum in Platonis, tum in Xenophontis Cōuiuuiis, & Phædone, & alibi, eadem ferè sententia positum animaduertas: tametsi nonnulli rem ad indignationis significatum retraxere, toruumq; tueri interpretantur: quo significato apud Aristophanem super Æschylo dictum, ἐβλεψε γὰρ ταυριδὲν ἐγκύβασ καί τω. Aspexit igitur tauricè ad humum lumina deiectus. Hac enim facie iratus Æschylus inducitur ab Aristophane. Necq; sum nescius toruitatem à taurorū ferocia dictam, vt etymologiarum autores tradunt, qui toruitatem tauri acerbitem interpretantur. Huic longè dissimile est βοῶπις, quo quidem oculorū pulchritudo atq; gratia significatur. In iis tamen quos superius citauī, nimirum de amatorio obtutu intelligitur, in quo modestia primas obtinet, isq; plurimum fieri solet in obliquum, & id toruum est.

BONORVM OBSEQVIVM.

Alia porro picturæ specie, hominem ea modestia præditum, vt facilè eum queas à perperam factis auertere, indicare si vellent, taurum genu dextero illigatum pingebant: hunc enim si dextero alligaueris genu, mansuetū & vincula consequentē inuenies. Hoc cū Romæ Clementis VII. principatu Græculus quidā effecisset, ducto sapius ferocissimo tauro per vniuersam urbem, quē tenui admodum funiculo ita religarat à genu, peritissimi Magi nomen apud imperitos affecutus est. Edomitæ aut ferocię hieroglyphicū apud

A apud Georg. Anselmū vidi, impressum numo taurū, cauda surrecta, capite cer-
nuo, anteriore crure læuo genuflexū, sub querno stipite, à quo laurea pēdebat:
ab altero latere caput leonino spolio armatum. Inscriptio, M I L O C R O T O N.

PROLES MASCULA, PROLES FOEMINEA.

A Egyptij iidem sacerdotes, vbi masculā prolem mysticè describere vellent.
taurum ab insecensione in dextram se partem demittentem figurabant: si ve-
rò scēmineum scētum exprimere voluissent, eundem in læuam auertentē se pin-
gebant. Compertum siquidem est, taurum à conceptu discedentem si deflexerit
in dextram, marem esse genitum: si ab læua abscesserit, scēmineum esse scētū. Ad
hæc Parmenides, scētū tunc esse patri similem asserit, cū à dextra locorū par-
te editur: matri verò, cū ab læua. Hippocrates tradit sinistro teste obligato ma-
rem generari, dextro verò scēminam: tantiq; esse dextrarū sinistrarūq; partium
in maribus scēminisq; cognoscendis obseruationem, vt si mammarū prægnan-
tis mulieris dextra flaccescat, macraue repente fiat, si gemellos paritura fuerat,
marem abortū fieri dicant: si verò sinistra macrescat, scēminam deperdi. **Quin**
B & Onirocritæ hæc eadem intelligunt, cū imaginari dextra parte dentes amif-
sos, mariū consanguineorum obitū ariolantur, ex sinistra verò scēminarū. In
dextra autem parte vteri materni sæpius moueri mares, in læua verò scēminas
cōstat. Albertus sibi compertū ait, mulierem quādam scēminas tantū parere so-
litam ea de causa, quod à conceptu semper in læuū latus decūberet: admonitam
verò cōpisse in dextrā conquiscescere, ac solos deinde mares genuisse. Neq; verò
dissimulandum quod ad Ægyptiorū commentū facit, Septentrioni vim mascu-
lam inesse, quod neq; quidem Aristoteles dissimulauit: docet enim is, si mascu-
los plures creari volumus, admissuræ tempore dies siccus, & halitū Septētrio-
nis eligendū, & cōtra eum ventū greges pascendum: sin verò scēminas genera-
ri velimus, Austri captandos flatus, & in eum pascua dirigenda, quod vis in eo
vento muliebris insit. Africanus quoque rem hanc tangit in Georg. Ait enim:
Si marem velis, Aquilone spirante admissurā faciendā: si scēminā, Austro. Sed,
enim de leuis dexterisq; mundi partibus magnū est inter autores dissidiū. Vnā
enim cum Ægyptiis dexterās mundi partes solstitiales, sinistras brumales intel-
C ligit Empedocles: de quo ita Galenus, ἐμπειρικὴς δὲ διεξίει εἶναι τὰ καὶ τῶν διενοῶν τροπικῶν,
ἀεὶ δὲ τῶν χειμερινῶν. Neq; desunt qui primas olim scēminas ad ortū & meridiē
terra genitas, mares verò ad Septentrionē & occasum fabulentur. Plato tamen
Aristotelesq; alia ratione orbem diuidentes, Orientales esse dexterās, à quibus
inītiū motus: læuas autē occiduas tradidere, vt idē Galenus recitat, πρὸς ἀρχὴν καὶ
πρὸς τὴν ἐξ ἀποτέλλης διεξίει τῶν κινήσεων εἶναι τὰ ἐξ ἀρχῆς καὶ τὰ ἐκ τῆς κινήσεως, ἀεὶ δὲ τὰ ἐξ ἀρχῆς.
Contra Varro Latine linguæ lib. VI. cœlum ait dictū templū: eius cœli partes:
quatuor constitui, sinistram ab Oriente, dextrā ab occasu, anticā ad meridiē,
posticā ad septentrionē. Cui Plinius subscribit dicens, errantia sidera contra-
rium mundo cursum agere, quippe læuū semper illo in dextrā præcipiti. quā-
uis Festus anticā eam cœli partem, quæ ad meridiem sole illustratur, dextrā
vocat, ita enim anticā interpretatur: posticā verò ad septentrionē, sinistrā. Al-
cīnous in Græcorū monumentis adnotatum ait morem sacrificādī seruātū diu,
vt circumcurrerent aras, cursum auspicati ab læuo dextrorsum, Zodiaci quadā
imagine, cuius motus sit mundo diuersus ad exortum vergens: mox verò ab
dexteris læuorsum procurrent, quo motu cœlum rotari manifestum. Contra
Ægyptiorū positionē T. Liuius libro ab Vrbe cōdita primo, dexterās ad meri-

Pierii Val. Taurus, siue

diem partes Augurū instituto, ad septentrionem sinistras statutas ait. Ad hanc D
sententiam facit quod Psalmo apud Hebr. 89 legitur, Aquilonem & dextrum
tu creasti: quod nonnulli Austrum interpretantur, alij mare. Cum Hebræis ve-
rò consentiunt & Chaldaei, qui Austrum ponunt. Sedenim & Auster pro mari
nō ineptè accipitur, si sphaera recta statuatur polis, ad finitorem inclinatis. Nam
Ægyptij, quos Cleomedes, non postremi nominis autor, secutus est, ipsam mū-
di totius figurā aliter describere, vtpote qui Aurorā esse caput, Borealia dexte-
ra, Australia sinistra constituere: maritimisq; piscibus tum ob alias causas, quas
loco suo recensuimus, tum ob id præcipuè abstinebāt, quòd Nilum à sinistra or-
tum, quippe sceminea fecundaq; parte, in dexteram quippe virilem sterilemq;
(ita enim erant eorum cōmenta) illapsum, quippe vbi mare sit, corrumpi dice-
rent. Nam de maris ipsius sterilitate suo loco diximus: atq; ita dexteram oram,
hoc est, maritimam, cōsiderato Ægypti situ, perditionis symbolum statuebant.
Neq; hīc dissimulandum, quòd apud Eucherium, vbi de Aquilone loquitur,
qui pro Dæmone accipiat, inuenies eum vocari dextrum, & ita ipsum quo-
que sibi dexteri nomen adsciscere. Nam & Hieronymus quartis Hebræorum E
castris Aquilonem dextrum appellari tradit, sed falsum ait nomē cū de Dæ-
mone eius venti domino intelligatur, qui vndecūq; sinister, sinistra omnia mor-
talibus oggerat appetenda. Causam tamen Eucherius super dexteri nomine a-
liam ab hac arbitratur, quippe quòd perperam agere volenti dexter adsit obse-
cundando, suadendo, procliuiter attrahendo. Nam illud palam est, ait, in Sacris
litteris diabolus gestare Aquilonis nomē, eaq; locutione quicquid bonis cona-
tibus aduersatur accipitis enim bonorum operum ardorem extinguit, atq; om-
nia frigefacit: & ob id & infideles & impij, contumaces sceleratq; homines, co-
notant hieroglyphico. Vnde illud: Ab Aquilone pandet omne malum. Et quia
flatus vehemens quòd frigidior, eò magis ignem in quem inciderit exsuscitat, di-
ctum, Ab Aquilone exardescēt mala super terrā. Tetigere et Poëtæ nostri dex-
teras lauasq; cœli partes. Sedenim Maro & Naso, nullius addicti iurare in ver-
ba magistri, eas non distinxere. Lucanus Ægyptiorum adhæsit factioni, & sen-
tentiam ipse suam declarauit eo loco:

*Ignotum vobis Arabes venistis in orbem,
Umbras mirati nemorum non ire sinistras.*

hoc est, in Australes partes non porrigi. In hoc autem id interest, vbi quis vni-
uersi statuatur caput: quo super argumento plu-
ra dicere nostri nō est instituti, quare ad ipsas
rerum significationes reuertamur.

AVditu enim duo ex quadrupedum ge-
nere maximè pollent, Ceruus & Bos:
quamvis, vt in Asino dictum, Aristophanis
interpretes Murem & Asinum præferat: quod
alij viderint. Sedenim Ceruus quamvis acer-
rimi sit auditus, tantisper tamen eo excellit,
quandiu arrectas auriculas tenet, quas vbi
demiserit, non solum non præstat auditu, ve-
rum etiā laborat surditate. In Tauro aures ad
audiendum promptæ semper, atq; eo præser-
tim tempore, quo scemina pruritu exagitata mugierit, quo non amplius quàm
per ho-

AUDITVS PROMPTVS.

A per horas ad summum treis afficitur, eo tempusculi spatio nisi taurus accesserit, naturam colligit, neque antea quam vigesimo post die mas à femina repetitur, quod raro tamē accidit, quia taurus quantumlibet longē abfuerit, accepta voce statim accurrit. Eaquē de causa Ægyptij sacerdotes per auriculā tauri pictā, & auditum & obsequij sedulitatem indicabant. Pari modo iuuenca quoque tauro se morigerā præbet. Sanē Vaccam Ægyptij Veneri dedicarūt, quam cœlestem vocant; & Isis suæ frontem cornibus insignitam ostentabant, quippe ob obsequium quo ipsa quoque tauro paret, simulac incitari eius ad venerem mugitū audierit. Licet verò singulis animantibus voces propriæ ad initum sint, ut suibus, & capris, & ouibus, nulli tamē grauior quā bubus fœminis. In reliquis porrò animalium generibus mares grauius sonant quā fœminæ: in bubus econtrariò est, ait Aristoteles: nam boum fœmina grauiorem quā mas vocem habet.

N E P T V N V S.

A T cū mugitus pelagi taurino sit nō absimilis, & ipsi Neptuno tauros immolabant, & eum ab eodem mugitu *μυκταὶ* appellabant: quia idem Deus à sacerdotibus nonnunquā *τῶς* nuncupatus est. Quos verò tauros Neptuno sacros esse volebant, vndecunquē nigros deligi iusserūt, ut ita pelagi colorem exhiberent. Atram enim, nigram obscurāque maris aquā dicere mos ubique est: vnde etiam Aquilam ab aquæ colore, quippe fusco, dictam volunt, deumque ipsum cæruleomū, & cæruleo indumento vestitū passim invenimus. Ad hæc præctus illi præualidum, armique taurorum in morē carnosiores attribuuntur. Hinc in pulcherrimo Syracusanorum numo latum conspicias portū, in cuius medio ea membrorum habitudine taurus procumbit; delphinis circum colludentibus. *Syracusano-
rum numus.* Qui verò ludi Taurij nuncupati fuerunt apud Romanos, haudquaquā Neptuno, sed inferis diis instituti erant ad sedandam pestilentiam quæ Tarquinio Superbo Rege in mulieres grauidas sauebat: inde scilicet ortam, quod caro taurina populo diuendita fuerat. De Neptuno verò qui *τῶς*, ut apud Hesiodum Scuto Herculis, vocaretur, alij dicunt propter vndarum sonum, quæ, uti dicebamus, boum instar mugiant: alij, quia Neptunus taurina induebat galea: vel quia ita eū Bœotij vocitabant à tauri sacrificio quod illi erat institutū, de quo Maro:

Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.

C F L V V I I.

Q Vin & fluuios ipsos cornigeros vel *ταυροκράτες*, hoc est, tauricipetes, & taurituos, ut luculentam apud Græcos locutionem interpretemur, passim effingunt. Hinc Tybris Maroni,

Corniger Hesperidum fluuius regnator aquarum,

Et gemina auratus taurino cornua vultu.

Eridanus Vt apud Ouidiū in Metam. Granico nata bicorni, nō ut vulgata habet exemplaria, Gracili cognata Granico. Sic tauriformis Aufidus Horatio. Nam & taurū à Perilao Phalaridi dono datum, Gelonis fluuij fuisse imaginem, apud Pindarū Pythiis legas. Et Timæus taurū eum quamuis ita dictum, ab Agrigentinis in mare proiectum asserit, ne quā tam saui tyranni memoria superesset. Cōpluribusque demū in locis flumina taurina specie fingi solita cōperimus, ut Eurotas aqua Lacedæmonios, Cephisus apud Argiuos, Asopus apud Sicyonios et Phlialios fuere: quem tamen Athenienses humana facie figurabāt, cornibus tantū à fronte prominentibus: siue propter mugitū, quem, uti dictū, ciere flumina taurorum instar videntur, & taurorum instar atrocitas sunt, ut Fe-

Pierii Val. Taurus.

Itus ait: siue quòd cornua fluminibus ab flexuosis eorū lapsibus attribuuntur. D

T O N I T R V S.

QUod verò pertinet ad mugitum, mythologi philosophi abactas Geryonis boues impulsu Herculis, tonitrus hieroglyphico significato intelligi debere autumant: quæ quidem sententia eorum est, qui Hesiodi philosophiam interpretantur, ea scilicet de causa, quòd Poëte plerumq; tonitrus auditos mugire dixerint. Abigi verò ab Hercule dicuntur, quia Solem per Herculem intelligebāt. Solis igitur calor in nubes illapsus, earumq; rigore coarctatus, simulac fractis nubibus erumpit, mugitus eos ciere consuevit.

L Æ T I T I A.

LAtè verò diffusum est hieroglyphicum illud, vt per vituli signum lætitiæ significetur: vnde etiam Vitulari verbum, hoc est, lætitiæ signum præbere, & exultando, gestire, apud veteres vitulantes, gaudentes, lætabundosq; dici comperias: vt nō temerè apud coniectores Hebræos legas, lasciuientē currentemq; taurum per somnium imaginari, futuræ lætitiæ signum esse: addi verò lucri aduentantis significatum, si per huiusmodi quietem pascentes visi fuerint. Eius verò lasciuiæ causa Psalmographus clamat circumdatum se à vitulis multis, & à pinguibus tauris obsecsum.

A N N O N Æ F E L I C I T A S E T P E N V R I A.

QUoniam verò & in somnia, & in id bouis significatum incidimus, quo læta nobis omnia proponuntur: qua ratione quòue modo bouillum pecus annonæ ferocitatem, atq; itidem penuriā significet, ex diuinis nostrorū literis historiam repetere minimè fuerit importunum. Satis enim constat, quemadmodum Iosippus ille somniator Iacobis filius, ob inuidiā fuerit à fratribus venundatus, atq; in Ægyptū adductus, vbi longam seruiert seruitutem, vtq; postmodum primas apud regem obtinuerit, posteaquā nocturnam eam imaginē, quæ sese Pharaoni altius dormienti obtulerat, interpretatus est. Imaginatus enim erat ille septem boues, pulchro, hilari & pingui aspectu ab ripa Nili ad paludem aberrantes, quas septē alię deformi macie palustri eo loco emergentes exceptas conficerent: mox verò existimabat septenas se spicas cernere multa fruge cōspicuas, & quæ iam secari poterant: eas totidem numero spicæ sterilitate insigni ex proximo occupare videbantur (hoc verò visum secundo loco, quod ex Hetrusca disciplina in ostentis expetitur, primo additum, attestatum facit, vt etiam in Gedeonis vellere diximus.) Hic iuuenis rerum prudentissimus, eximiam quandam septem annorum feracitatem ex eo portendi pollicitus est, quam optimè illæ boues cum frugiferis spicis inspectæ denunciarent: quippe quòd sit animal agrorum cultui præcipue idoneū, telluris felicitatem per eas interpretari oportere: cuius lætitiæ causa futura esset Nili inundatio, vnde visæ essent illæ boues emergere: idq; per spicas, quę hilari essent aspectu manifestius significari, annorum quippe septem lætissimū prouentum: cætera quæ his auersa apparuissent, totidem annorū famem demonstrare, quæ vbertatem illam euestigio subsequutura esset. Est nimirū palus sterilitatis indicium, sterilisq; passim tū à poëtis, tum ab oratoribus appellatur. Cū autem interpretationē huiusmodi euentus approbasset, Rex Iosippi consilio fretus nō modò famem ab Ægypto depulit, sed finitimos etiam populos abunde saturauit. Aiunt itaq; Ægyptij, eius beneficii memores, homini gratiā ita relatā voluisse, vt simulacrū Serapidis cū modio in capite, huius rei monumētū esse decreuerint. Sedenim alibi de Serapi. Mirū autem

Atem memoratu est, quantū honoris vetustas iis attribuerit, qui humano victui vel industria, vel cura, vel ope priuata consulissent. Liuius autor est, auratam bouem extra portam Trigemīnam Minutio Auguri positam à populo collata stipe, quòd farris preciū intimis nundinis ad assem redeget. Farre enim victi- tasse populū Rom. per C C C. annos ab Vrbe cōdita, Verrius Flaccus pdidit.

A pud Persas barbara cerimonia bos fron- te in leoninā faciem conformata, ex an- tro cornibus arreptus educebatur ad sacrifi- cium: de quo Papinius:

Indignata sequi torquentem cornua mitram.

quippe cū taurus plurimū terrenum ani- mal sit, terræ & inferis potestatibus damna- tum, Soli tamen ab ea gente dedicatus, vim eam ostendere videbatur, quā Sol in vniuer- sam terrā exercet. Quòd autem extraheretur

B ex antro, delitescere vim eius in terræ visceri- bus indicabat, quam vt euocarent, & frugum feracitati consulerent, sacrificij genus id insti- tuerunt. de quo etiam in Leone. Neq; quidem alia de causa bouem quādam ab

Argo tot luminibus prædito custoditam fabulantur, nisi vt terram ipsam osten- derent noctu ab ipso cœlo tot stellarum luminibus insignito non indiligenter obseruari, donec à Mercurio, quippe à Sole cōficiatur, cuius oriente iubare stel- larum lumina passim extingui videantur. Quid autem aliud portendere visus est bos ille arator, qui decusso iugo triclinium, in quo cœnabat Vespasianus, ir- rupit, ac fugatis ministris quasi repentē defessus procidit ad ipsos accumbentis pedes, ceruicemq; summisit, nisi terrarū orbē amarissimo Vitellianæ domina- tionis iugo pressum, opem à gente Flauia deprecari, quæ iam rerum esset poti- tura? Terram itaq; bos eo ostento præ se tulit.

O P I S I M P L O R A T I O .

C HÆc autem opis imploratio per bouem facta, adducit in memoriā alteram Scytharū more bouillo interueniente corio factam: apud eos enim opis & auxiliij imploratio fieri solebat mactato boue, in corio cuius, qui opē sibi affer- ri ab amicis posceret, reiectis in tergum manibus sessitabat: qui verò auxilium pollicerentur, dextero pede corium calcabant. profati quantū prestare possent: quem morem latē scribit Lucianus dialogo de amicitia, cui titulus Toxaris. Et quod ad hoc fertur de Homolottorum sacrificio, qui fœdera sancientes bouem in munitissimas partes dissecabant, etiamnum durat apud eosdem Scythas, qui oram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercasios appellatos: eos nōnul- li Ziccos esse volunt: hi autem si grauē aliquam iniuriā acceperint, implora- turi amicorum auxilium bouem mactant, pellēq; detracta, & humi distenta, in eaq; sedentes, carnibus bouis in minutissima frustra diuisis, partē unicuiq; ad- uenienti porrigunt: quiq; accipiunt, ita se eo fœdere devinctos intelligūt, vt se, fortunasq; suas omnes parati sint exponere pro amici, qui viscerationem hanc fecerit, iniuriā vindicanda.

F R V G V M O P V L E N T I A .

Q Vi verò boues iuncti in numo Vespasiani iam Imperatoris & Cos. v. ha- bentur, atq; alij similiter iugati in C. Marij C. T. numo, nimirum aratio-

Pos in Vesp
siani C.
Marij C. T.
numo.

TERRA FRUGIFERA.

Bouis por-
tentum.

Pierii Val. Taurus.

nis partes procuratas, & rei frumentariæ cōmoda declarant: nam & apud con- D
iectores, vti superius dictum, arantes boues imaginari, lætissimam prænunciāt
frugem, & opulentam rerum felicitatem. Quin & nomen boui à nutriendo fa-
ctum, *βῶ* quippe nutrio: labore enim suo in exercenda terra continuò nos pa-
scit. Hinc Græci *βέφαρος* felicem agriculturam vocant, quibus *φάρθ* agricultura
est, & bouis etiam epitheton.

I V S T I T I A.

Q Voniā verò ipsa frugū opulentia sæpe sub iustitiæ vocabulum cadit, eaq;
de causa Gentes Legiferam Cererem appellarunt: longè cōuenientius Di-
uinæ literæ per bouē eos intelligunt, qui iustitiæ iugum trahunt, bonisq; & fru-
galibus operibus laborē suū intendunt. De quibus Paulus citat illud ex Mo-
se: Non alligabis os boui trituranti. quod mox ita declarat: Nunquid de bubus
cura est Deo? an propter nos vtiq; dixit? quia debet in spe qui arat arare, & qui
triturat in spe fructus percipiendi. Et Hierosolymitanus Hesychius plerisq; di-
uinarū literarū locis bouem poni pro homine ait, qui iustitiæ sit operibus inten-
tus: idq; est bouē offerre in sacris: vt ouem, à malis abstinere. Alibi verò Aaron E
vitulum pro se & pro domo sua tanquam iustus, hircum verò pro peccato iube-
tur immolare. Sed quod obseruat Hesychius memoria repetendum, Leuitico,
Pontificem, hoc est, doctores prohiberi ad Arcam testimoniū quocūq; tempo-
re ingredi, ne vtiq; curiosius inquirent, quemadmodum verbum caro factum
est: quomodo qui forma Dei erat, in forma Dei factus est: quomodo exinani-
uit semetipsum, & in cœlis mansit. Horum enim fides salutem affert, periculum
inquisitio. Sed nunc demū indulget vt ingrediatur, cū pro peccato arietem in
holocaustū obtulerit, tunicam lintheā induerit, femoralibus lintheis pudenda cēla-
rit, zona linthea succinctus fuerit, lintheā cydarim imposuerit capiti: hoc est, quan-
do Deo conciliatus erit, perpurgatus mentem corpusq; nitidus, castus, iustus,
& intellectum diuini muneris gratia, decorēq; hoc est, sapientia rediinitus.

P E C V N I A.

Bouis effi-
gies in nu-
misinate A-
theniensū.

A Thenienses autem quò frugali adèò labori gratiam referrent, Bouis effi-
giem numismatis honestarūt: id autem didrachmū erat, vt nono libro Pol-
lux: vnde prouerbiū, *βῶς ὡδὶ ἀλάσθη βέβαια*, Per linguam bos inambulat: de iis qui
accepta ab aduersariis pecunia, mox præuaricati susceptas causas deseruere, vti F
fecisse Demosthenes fertur, qui etiam id sibi gloriæ vertit, quòd vt taceret plus
accepisset, quàm qui diu orauerat. Hinc apud Homerum & alios tot numero
bouum precium rebus præstitū inuenias, vt illud Iliad. *βέβαια τὸ μὲν οὖν ἐργασθ'*, quorum
singuli scilicet flocci centum aureis numis æstimabantur. Id enim honoris boui
veteres habuerunt, ob multas, quas ex eo consequimur vtilitates, vt in aureorū
numum parte vna bouis effigies, in altera principis facies cuderet. Nam quòd
pecunia aliquando fuerit ex corio bubulo, eoq; spectare Didūs mercaturam,
asseuerare non ausim: tametsi Tib. Donato commentū placet. & Græcorū non-
nulli ante Numam scortearas & ostracinas pecunias in vsu fuisse dicunt: quod &
Trāquillus literis mandauit, & illud fama tenet, asses ligneos & scorteos ab eo-
dem Numa, qui postea ferrum admixto ære signarit, in cōgiario populo datos,
Apud rerum scriptores inuenias sæpe Imperatores exercituum rei pecuniariæ
inopia, scortea persoluisse stipendia, mox illatis pecuniis iustū vnicuiq; preciū
restitutū. Præclara Venetiis est Michaëlium familia, quæ aureos insculptos cly-
peis gestat, quod illi honori, vt aiūt, datum: quia bello quod contra Saracenos
pro

Scortei nu-
mi.

A pro Hierosolymis Balduino Rege susceptū fuerat, duce classis & Venetiarum Dominico Michaële, deficiente stipendiorū comite, qui remigibus et sociis naualibus exolueretur, excogitauerit is coriū signare minutioribus frustis, idq; pro stipendio, aliis pro argenteorū, aliis pro aureorum precio numeratis, imperauit promulgatione solenni, vt pro certi precij denariis à lixis & cauponibus, & cuiusq; mercis institoribus acciperentur, multa indicta recusantibus: ita occursum exercitus necessitati: cūq; domum reuersus esset, publicam fidem persoluiturus, conuocatis omnibus qui pecunias scortas eas haberent, totidem argenteas iis, aliis aureas repræsentauit. Sed numus hic scortus, qui à Numa distributus, tessera potius vicem gessit, quàm pecuniæ: temporarius enim fuit. Numum tamen scortum D. etiam Hieronymus agnoscit. Nam quod de boue precij nomine pronunciato dicebamus, apud Homerum Hecatomben *ἑκατόμβη* institutam legimus, quod interpretes nonnulli nouem bouum precio comparatam intelligunt. Erat in Draconis legibus irrogata multa quædam *ἀνὰ βόον*. In spectaculis, quæ Deli celebrabantur, præco pronunciare solitus erat tot boues

B datum iri: vnde putarunt quidam, bouem Deliorum potius fuisse numū, quàm Atheniensium. Cæterū Plutarchus bouis figuram in numis eudere institutum à Theseo tradit, vel ob Taurum Marathonium, quem ipse edomuerit: vel ob Minois ducem, quem singulari certamine deuicit: vel vt hoc honore bobus præstito ciues ad agriculturam alliceret. Sanè vt idem Plutarchus Publicolæ vita, bouis præcium centum obolis imputabatur, quamuis Pollux, vt superius dictum, didrachmum tradat: pecudis verò decem. Prius enim quàm numorum vsus esset, pecudibus atq; iumentis plectebantur fontes. Quare bouis, pecudis, suisq; etiam signa plerunq; in numis incisa sunt.

Bouis figuram cur numo insculpsit Theseus.

V O C A L I S P R I M A.

S Ed vt ad rem nostrā reuertamur, à Phœnicibus etiā est honos habitus boui, qui literarū, vt fama est, inuentores, primæ vocalis nomine bouē appellabant, cū animal sit humano vsui maximè necessarium. Quod verò necessarium est, vti dicit Hesiodus, neq; secundum, neq; tertium esse debet, sed primum ilicò: prima verò litera est A, quæ suapte natura ex imo barathri, nullius veluti reliquæ instrumenti indiga, vtpote linguæ, dentium aut labiorū, libera pronunciatur, primaq; in infantibus articulata dignoscitur. At & terra, cuius symbolum est bos, prima omnium humanæ consuluit infirmitati, prima alimenta subministravit, prima rerum omnium vsus, vtilitatem, ab ea poscentibus clargita est.

I T A L I A.

R Omani porrò tantum honoris boui tribuerunt, vt Italiam ipsam ab olim Italis nuncupatis Bobus appellatam prædicent: quamuis Græcorum figmento Eratosthenisq; in primis confictū sit, Italiam ab Italo rege dictam, qui Emorgeti successerit. Non temere tamen Varro boues cæteris pecudibus honore præstare præsertim in Italia, & propter vtilitatem, & propter cognomen existimauit. Neq; dedignati sunt Romani, quod memorat Plutarchus, Bubulci nomen in familias admittere, perinde ac etiam & Porcios, et Caprarios dici se alij non erubuerunt.

V lsebatur olim in Argiuorum foro taurus à lupo superatus: hieroglyphicum id pugnam indicabat, quæ inter Danaum & Gelanorem de regno fuit. Horum siquidem animalium portento, dum comitia procrastinantur, oblato, victoreq; lupo, omnium suffragia ad Danaum declinarunt, quem vtpote

externum lupum esse dicebant, cum Gelanor inter eos versatus ciuilia eorum negotia tractasset, ideoq; ciuis, vti bos humanæ consuetudinis consortia non reformidat, haberetur. Argiui itaq; figuram eam rei monumentum esse voluerunt, quod in Lupi cōmentario latius explicauimus. Antiquissimā porro legē fuisse, memoriæ proditū est, eum qui bouem occidisset, non aliter capite damnari, quā si ciuem interfecisset. Vnde apud Athenienses Erechtheo imperante, cum sacro quodā Bouem mactare necesse esset, vt sacrum ritè perageretur, neq; legi fraus fieret, institutum vt Popa, quem illi βοφόνον appellabant, simul ac bouem percussisset, relicta ad aram securi, arrepta statim fuga solum verteret, & ex Attica prorsus aufugeret: quod facinus ne impunitum relinqueretur, decretum sit securim ipsam in iudicio ream constituere: ex quo illa iudicandi quotannis consuetudo postmodum inoleuit. Apud Priscos etiam Romanos inuenias capitale fuisse, si quis bouem interemisset.

OPVS ET LABOR.

Hori locus
emendatus.

DE opere demū & labore hieroglyphica passim vulgata sunt, descripta quidem cornua, caputue bouis, maris opus: sceminae verò, laborem anxietatemq; significare: quamuis in impressis Hori codicibus βοός dictio utroq; lemmate desideratur: scribendum enim est ex vetustis codicibus manuscriptis, βοός ἀρετῆς καὶ κόρας; & inferius, βοός δὲ ἀκλέας καὶ κόρας. Distinguuntur verò à cornuum specie mas & scemina: quippe quòd marium & maiora & tortuosiora sint, sceminarum verò & minora, & vno flexu conspicua, cuiusmodi ferè sunt nouæ Lunæ cornua; sed in hoc significato nonnulli farcula, ligones, & si Deo placet, rastra etiā ad cornua religarunt. Sunt qui nulla maris sceminaeque differentia, bouillum caput exertum pelle, purgatumq; carne, pro labore & tolerantia proponant.

FRUCTVS EX LABORIBVS.

ET si fructū ex laboribus perceptū indicare velint, caput huiusmodi floribus & corollis redimitū faciāt, corymbosq; & ferta hinc inde à cornibus suspendāt: cuiusmodi fascia molem Æliā ambibat, vt frustra quædā quæ adhuc integra operis parte permanserūt, ostendūt: siue id sacrificiorū videlicet Tauroboli aut quid huiusmodi sit indicium, cum iuxta vicissim & patina adsculpi soleat, quod præcipuè in templorū parietibus, inter triglyphos ubiq; spectamus, eaq; de causa capita illa coronata plurimū habentur: siue larga laborū præmia interpretari malimus, vt Romæ in eadē Adriani mole patina, munificentia, bouillo capite labores, siue res fortiter gestas ostentātibus. Nam post vitæ præclarè actus cursus laboresq; superatos, apotheosis ipsa præmium Imperatoriis familiis decernebatur: aut ea excitabantur mausolea, vel pyramides, vel columnæ, quæ ibi cōditos supra mortales euectos gloria cōmonstrarent. Apud Petrum Melinum Romæ vidimus ahenū bouis caput antiquissimi operis scitè factum & venustè, quod olim fuit ad trabis alicuius simam, aut mutilum, aut coronā, pro futura accommodatū, eo omnino gestu factum, vt laborioso nixu sustentasse aliquid videatur: est enim caput gutturi appressum, crispantibusq; palaribus conatus specie ostendit.

*Germanorū
olim mos in
ducenda v-
xore.*

A ostentat, quod dubio procul ad tolerantiae laborisq; significatum referendum est. Memorabile sanè veterum Germanorum institutū fuit, vxori ducendæ boues iunctos, frænatū equum, & scutū cum framea gladioq; mittere dotis nomine, vt vxor (ait Tacitus) venire se laborū periculorumq; sociam his incipientis matrimonij auspiciis admoneretur; idem in pace, idem in præliis se passuram, aufuramq;. Laborem enim iūcti boues, bellum paratus equus, & data arma denuntiabant. Apud autores Græcos inuenias bouē, quod terræ laboribus exercendis sit destinatus, *γᾶον* appellari. Apud Mathematicos Tauro ascendente genitos, laboriosos atq; perpetuæ deditos seruituti, propterea quod animal ad iugum præcipuè natū est. Qua de causa Tyriis Carthaginem ædificare aggressis, intermissum opus est bouillo capite adinuento, alioq; vrbis mœnia translata: videbatur enim ostentum id nil nisi laborem & anxietatē minitari, donec equi mox adinuento capite, læti alacresq; belli signum excepêre. Horum alterū Virgilius dissimulauit, qui fabulam scribebat, non historiam, rem tamen agnouisse visus, quod bello genus intractabile futurum dixit, sed facilem victu per secula gentem, quippe quæ vel iugum acceptura esset, vel fræno coërcenda: quamuis non postremi nominis interpretes facilem victu interpretari malint ad victum comparandum: qua in sententia Seruius est,

A B S V S D A R E S.

A Tq; ne à boue & equo longius discedamus, est illud ex horū alterutro hieroglyphicum, vt cum absurdè & imperitè factum quid ostendere voluerimus, bouem cum clitella, vel equum aratro adiunctū figuremus: quam quidem rem & absurdam sanè, & ab cuiuslibet ingenio vel viribus alienam prouinciam innuere volumus: quod luculenter vno versu complexus est Horatius:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Quod etiam Quintil. ex Epistolis ad Atticum tangit, vbi libro quinto inquit: Non nostrum onus, bos clitellas. Dixerat enim Cicero quinto ad Atticū libro: Clitellæ boui sunt impositæ, illāne, non est nostrum onus, sed feramus. Sed ad nostra redeamus.

I V D Æ I.

C I N Diuinis literis Iudei, vt sæpe dictum, hieroglyphicè per bouem intelliguntur. Nam Hierosolymitanus Helychius bouem eum accipit qui mādāta tantum legis simpliciter obseruat, vtpote quod bos sit laboris signum. Eucherius significationem ad omnes trahit, qui vitam laboribus exercent: & Mosaicum illud, Non alligabis os boui trituranti, interpretatur, vt neminem mercede sua fraudandum intelligat.

A P O S T O L I.

A Postolos quoque per boues accipit, qui suscepto Christi iugo vniuersum terrarum orbem Euangelico vomere perarauerunt. Illud verò, Quasi bos ductus ad victimam, quod pro vecordia nonnulli dictum accipiunt, de Domino omnino intelligit, qui pro salute nostra eam quasi stultitiā suscepit. Ante fores templi ad abluendas ingredientium manus lauacrum aheneum boues XII. sustinebant, qui quidem frontibus tantum extabant, terga & posteriora occultabant. Per boues eo gestu hieroglyphicè factos, Gregorius Pastores Ecclesiarum intelligit, quorū aperta & in propatulo proposita opera cernimus, sed quæ ipsi clām faciant sentiāntue, Dei iudicium, non nostrum esse debet: id enim ait sibi velle, quod eorum lateant posteriora.

Pierii Val. Taurus.

V I T I O S V S.

D

QUOD verò pertinet ad vaccā, per hieroglyphicū eius Diuinæ literæ, vt idē tradit Eucherius, hominem vitiis, quæ corporis sunt, plenū indicant, citato loco ex Psalmo, Inter vaccas populorū. Sed illud de vaccis fœtis quas Palæstini ad trahendam arcam Domini sine rectore iunxerūt, vitulis earū intra caulas domi detentis, ita interpretatur: fideles quidem intelligi, qui tamen foris humanis affectibus torqueant, illi alligati à recto tamē itinere non declinent, quia arcam Domini portāt, mandata quippe eius menti firmiter insidentia. Et idem alibi ad Valerianū: Tūc verē Bethsamis tēdimus, cū viā rectitudinis gradientes, ad vicinā erroris latera, etiāsi affectus pignorū auocēt, minimē declinamus.

P O D A G R O S V S,

SED quid illud, quo ex bouillo pede podagrosū hominē significabāt? Bos enim præcipuē vngulis cū dolore articulorum laborat, quo quāuis non intereat, vngulas tamen interdū amittit, & pedes vehementer intumescūt: vnde fictum ab Ægyptiis, Tauri cœlestis pedem extra regionē suā in Æthiopas exportari, quorū & pedes, & articulos esse tumori egregiē obnoxios, exploratū est: & in Italiā transgressos, paucissimos inuenias qui nō articulorū vitio laborent.

A' L A B O R I B V S Q V I E S.

SOLUTUS porrò bos, & præsepi redditus, partā à laboribus quietem ostendit: Quod antiquissimum Ægyptiorum hieroglyphicum Græci adagio profecti sunt, *Βόε ὠδὶ φ' ἄνθρωπον* dicentes, cū exautoratū hominem, & donatum iam rude, ocioq; & tranquilliori vitæ restitutum significare voluerint, quia scilicet moris est ab laboribus boues ad præsepe sistere, atq; illis pabulū sumministrare. quam sunt qui prouerbiū ad mollioris vitæ significatum detorqueant, & ingeniū à labore procliue ad libidinem ex hoc intelligi contendunt. Sanè quidem Hebræi coniectores, cessationis & ignauix signū esse dicunt, cū quis dormientes tauros videre se per somnium visus fuerit. Vtuncq; autem, XII. illi maiores qui regnum à Sabaco Ægyptiorū rege relictum spontē moderandū suscepere, vt oneri magis quā honorī tantam regni curā sibi fuisse testarentur, in celebri illa pyramide, quam cōmune collegarū omniū sepulchrū construxere, cōtignationē recti, quæ vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insigniuere, ad quæ scilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis, requieturi demū essent. Huic contrariū est, Bos sub iugo, de iis qui perpetuo labore fatigantur. Quod verò nos ab Iesu asserti in libertatē censetur, id ita intelligendū, Iudæis impositum fuisse legis iugum tanquam seruis, vt quasi per vinculum ad præceptorum obedientiam traherentur, atq; ita Deo seruire discerent, & assueherent: præcipit enim lex, Non mœchaberis, nō occides. An verò nos, quia sumus liberi, mœchandī licentiā abutemur, & sicariā sine metu faciemus? nequaquā: imò nobis neq; quidē concupiscere, neq; vel irasci præceptū est. Arctiora igitur sunt iugī nostri vincula: at non ita, si rem rectē perpendamus. Nam lex imperatoriē mandat, ne quid perperam agamus. Assertor noster præcidendas monet vitiorum causas, vt neq; quidem facere quicquam præter ius & fas in animū inducamus. Hæc enim est vera libertas, cū nosmetipsi sponte abiicimus vitiorū iugum, cū libidinum ergastula confringimus, & è malarum cogitationū voraginibus emergentes, vinculis omnibus expediti, in synceritatis liberos campos euadimus, abstinemusq; nō tanquā serui à flagitiis metu flagri, sed tanquā ingenui, piē sancteq; educati, sponte probi modestiq; filij, & quia patrem diligimus, omni

A omni studio, meditatione conatuq; monitis eius ita obtemperare contēdimus, ut ne cogitare quidem vllum velimus scelus. Boni enim qui sunt, nisi spontē boni sint, nullum ex bonitate sua prēmīū assequuntur. Nam & Abraam & Enoch, Noë, & patrum pleriq; alij, sine legis seruitute Deo placuerunt. Lex verò tunc data est, cum seruili contumacia non modò Mosi non audire, sed ipsius etiam Dei, qui videntes eos atq; sentientes in libertatem ex Ægyptiorum oppressione asseruerat, mandata detrectare pertinacissimè cceperunt: & quæ plurima in hanc sententiā disputat Irenæus. Sed iam ad diuersorum deorum, quos sub bouilla imagine superstitio antiqua coluit, conuertemur.

B V C E P H A L I.

P Rētereundum autem non est, etiamsi *ἢ παρόργον*, bouilli capitis notam equis iniustam, illis ex signo dedisse nomen apud Thessalos, quippe ut Bucephali appellarentur: ita enim Gens eos vocabat equos ea nota insignitos, cuiusmodi fuit nominatissimus ille Bucephalus qui Alexādro Macedonī tam charus fuit. Falluntur autem qui putant equū cum à bouillo capite, vel à cornibus quibus animal id præditum fuisse dicitur, ita nuncupatum. Nam quòd equi nonnulli apud Thessalos Bucephali vocent, ostendit Aristophanes *ἀναγύρω*. Quantæ verò commendationis essent equi Thessalici, vel Delphico probatur oraculo:

Thessalicus præstat sonipes, mulierq; Lacæna.

& quæ prosequitur Strabo.

I V P I T E R.

N Eq; verò Græci tantum mutatum in bouem Iouē confinxerunt, verum etiam Ægyptij Iouem illum suū, qui & Osiris, & Pater, & Iustus, & Dux, & Rex, & Consultor in sacris eorū literis appellatur, per bouē indicabant, eūq; Apim cognominauerunt. Quem quidem tanto profecuti sunt cultu, ut ingentia super eo volumina scripta fuerint à plerisque: eoq; vanitatis progressum, ut eum boue alioqui sterili genitum prædicarent. Bouem namq; fulgure afflatam fieri grauidam, eoq; conceptu Apim nasci, persuasum habuere: de quo quidem cum nulla sit magis decantata fabula, consultò ego illam præteribo, si modò signa tantum, quibus Apis insignitus esset, indicauero. Toto is corpore niger erat, in fronte candorem quadræ præ se ferebat, in tergo effigiem aquilæ, cantharū in palato, **C** duplices in cauda pilos: qui verò multis locis sculptus visitur, Lunæ etiam speciem in latere gestat, ut in palatio quodam Romæ apud D. Marcelli ædem. Atque hic ille est Apis quem Hebræi, Moyse in monte morā trahente, sibi Deum conflauere, eam secuti consuetudinem, quàm in Ægypto esse conspexerant.

D I A N A.

I Nuenies etiam Dianam, quam Tauri Scythica gens colunt, Taurionem appellari: Tauris enim eam opitulari putant. Eadem etiam *ταυροπέλῃ* dicitur, ut apud Apollodorū: & à cornuū figura *ταυροπὸς*: *ταυρῶ* verò apud Taurios. Cur verò *ταυροπόλῃ* vocaret, varia est opinio: dicunt enim alij, *ὅτι ὡς ταῦρῃ πόρῃσι πάντες* alij, quia Taurū à Neptuno in Hippolytum immissum cestro affixo per vniuersam terram exagitauerit. Alij dicunt Iphigenia cum è Scythia in Africā aufugisset, Deaq; simulachrū dicasset, *ταυροπόλον* Dianam appellatam, propterea quòd è Tauris populis eò allata esset. Alij nomen ex historia ea desumptum putant, quòd Nicander ait taurum à Diana suppositum loco Iphigeniæ, cum eā in Aulide Græci essent immolaturi: quamuis Phanodemus vrsam eam fuisse dicat; pleriq; verò ceruam. tanta fuit in ea superstitione varietas, & inconstātia.

Pierii Val. Taurus.

P A L L A S.

Quin & Pallas *πρωτοφ'λα* dicta, & apud Andrios *πρωτοπόλος*. Nam cum Anthropius Taurum Agamemnoni & Menelao dedisset, iussit ut ubi taurus è naui profiliisset, ibi Mineruæ simulachrum erigerent: ita enim numen conciliari posse, prosperamq; illis nauigationem futurâ. Accidit autem ut taurus is in Andrum insulam exiliret: memores ergo præcepti reges, statuam erigendam curauere, quæ postea id cognomenti Mineruæ dederit.

B A C C H V S.

Et Bacchus, ut superius dictum, in tauri nuncupatione venit, quem *πρωεφ'χου* veteres appellauere, propterea quod, ut Sophocles autor est, qui Dithyrambum vicisset, bouem assequebatur præmium, veluti Tragicis olim hircus debebatur. Aristophanes tamē nomē id in Cratini contumeliam detorquet, quasi ebrium insimularet. Apud Athenæum legere est, Bacchum tauro & pardali esse similem, ob ebriosorum violentiam: vinosam enim esse pardalim, loco suo positum. Lycophron eum omnino taurum vocat, Poëtæ Draconem Tauri patrem canunt, per illum Iouem, per hunc Bacchum intelligentes. Sed ut ad Apim reuertamur, is in ciuitate Memphi Solis instar excipiebatur, & apud Heliopolim taurus Soli sacer erat, quem Neriton appellabant. Illud verò fabulosum iudico, quod Hermi oppido tradunt fuisse taurum, qui maculas per singulas diei horas permutaret: de quo Macrobius. Verum hoc nihil ad hieroglyphica.

B I T H O N I S R O B V R.

Qui verò taurus humanis humeris gestatus Argis visebatur, Bithonis factum indicabat, qui suo fretus robore, dum Argiui Ioui sacrificarent taurum in humeros sustulisse fertur: summum enim virium experimentum apud veteres erat tauris robore præstare. Hinc Milo apud Theocritum celebratus, qui taurum pede arreptum ad amicam traxerit. Hinc Busiridis nomen, quod duos solus boues quaquà vellet traheret. Fuit verò is Ægypti rex, quem Poëtæ crudelitatis in humanum genus atrocissimæ notauerunt. In Seleuci autem numis & taurus & alibi tantum cornua spectant, quippe quod is Alexandro sacrificaturo, syluestrem taurum è vinculis elapsum ambabus tenuit. In eius statuis videas nonnunquam cornua superaddita.

P I E T A S.

In antiquis operibus iuuenes duo subiecti iugo, currum trahere conspiciantur, erant hi Bithon & Cleobes fratres. Hieroglyphicum id eorum indicabat pietatem, qui matrem currui impositam ad Iunonis templum vexerint. Historiam & Pausanias & alij tradidēre.

V E L O C I T A S N E G O T I O R V M.

Dvo verò tauri inter se pugnare per nocturnam imaginem visi, negotiorum velocitatem præfagire dicuntur, ut Hebraicæ quædam somniorum interpretationes prodiderunt. Astronomi eum furiis agitandum dicunt, cui decimus octauus tauri gradus nascenti affulserit: eaq; de causa locum eum tauris duobus sese cornu petentibus signatum veteres voluēre.

D I S E R T A P R O L E S.

Hebraei verò iuniores cornupetam taurum per somnium imaginari, indicium esse dicunt disertissimæ prolis suscipiendæ: quò fortè spectat Virgilianum illud, taurum Pollioni pascendum:

lam cornu petat, & pedibus qui spargat arenam,

A propterea quòd noua ille carmina faciat, qui quidem sunt ingeniorum fœtus, *καὶ πείρωμι &* hoc addam (quamuis nō sum nescius, quid Grammatici super locutione quæ noua est, disputent) dici tamen posse Virgilium ad Pindaricum illud respexisse, quod Olympiis habetur Epharmosto:

αἶνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον, αἶθε δ' ὕμνων νεωτέρωμι.

Vinum quippe à vetustate commendare congruum esse: à nouitate autem poemata. Flores enim pro recenti re positum aiunt interpretes.

O C C V L T V M C O N S I L I V M.

A Pud Romanos signa militaria, alia vocalia, alia muta dicebantur. Vocalia quæ Imperator tribunis, tribuni mox ordinibus dabant, vt scilicet aut noctu, aut in peragendis vigiliis, aut explorationibus obeundis, ac in ipsa quoque interdum acie, cum tumultu omnia cōfusa essent, ipsi se vicissim noscitarēt. Muta variis animalium figuris elaborata præferebantur, sed suū quæq; significatum habebant, quippe vt vnum exempli causa ponam, Minotauri effigies tunc extollebatur, cum secretò & tacitè rem gerendā admonebantur: ostendebat enim **B** hieroglyphicum id, consilia ducum non minus occulta esse debere, quàm fuerit Minotauri sedes, quippe Labyrinthus. Hinc ille sapiens videlicet eorum Imperator Q. Cecilius Metellus Macedonicus, percontantibus tribunis quoniam exercitum huc illuc agitare: Si putarem, respondit, tunicam meam meorū esse consiliorum consciam, eam actutum abscinderem, combureremq;. Tutissimum enim (ait Vegetius) in expeditionibus creditur, facienda nesciri.

V I C T O R I A.

M Actatus autem bos, quales vbicq; locorum conspiciuntur, victoriæ plurimum, partiçq; triumphi signum erat, præsertim apud Romanos, vnde Iuuenalis huiusmodi significato,

Duc in Capitolia magnum, cretatūmq; bouem.

Id verò obseruatione dignum est, quòd Spartiatæ in hoc sacrificij genere. diuersam à Romanis rationem secuti sunt. Nam cum Romani, victoria per hostium cædes parta, bouem sacrificare cōsueissent: cum verò sine pugna & sanguine rerum potiti essent, ouem immolare: hi contra in victoria pacata taurum sacrificabant: si verò pugnando vicissent, gallum: quando quidem ampliora, magisq; **C** homine digna, quæ ratione atq; prudentia, quàm quæ vi atq; corporis tantum fortitudine confecta essent, iudicabant.

L V C A S E V A N G E L I S T A.

E T quoniam multa sunt quæ de pietatis nostræ institutis ad hanc faciūt doctrinam, quæ Cristianorū cōuentus sanctionibus suis per imagines exprimenda concessere, ea nequaquā dissimulanda sunt: cuiusmodi ea est quæ per alatū bouē Lucā Euangelij scriptorē ostendit: siue propter eam ipsam tauri continentiam atq; temperantiā, qua de facta est superius mentio, cum Lucas ipse castissimus ab ineunte ætate, vt fertur, fuerit, omnēq; vitā egerit incorruptus, immaculatus, sine vxore, sine liberis, in cœlibatu perscuerās, nullū vnquā veneris vsum nouerit: siue propterea, qd per vituli mysticū vultū, Christum nobis prædicat immolatū, quem Dauid super altare prædicit imponendū: atq; mansuetudinem, quā præ se tulit Deus homo factus, testimonio suo literarū monumentis illustratam posteritati commendauit: siue quòd à sacrificiis, vel à sacerdotio sumat, vt ait Eucherius, operis exordiū, ita enim scribit: Fuit in diebus Herodis sacerdos nomine Zacharias: quam interpretationem admittit etiam Irenæus

Pierii Val. Taurus.

M A N S V E T V D O.

Quantum verò pertinet ad animalis istius mansuetudinem, Lucretius poëta ita causas eius reddidit:

*At natura boum placido magis aëre viuit,
Nec nimis irai fax vnquam subdita percit,
Fumida suffundens cæcæ caliginis umbras,
Nec gelidi torpet telis perfixa pauoris,
Inter vtrosq; sita est, ceruos, seuosq; leones.*

Paulò verò antè, cùm de varietate animi loqueretur, mansuetudinem hanc in aëreis corporibus esse contenderat: & quia causas reddiderat, cur leo indignabundus esset, cur ceruus timidus, non immemor naturam humanam rerum omnium species amplexari, sic subdit:

*Sic hominum genus est, quamuis doctrina politos
Constituat pariter quosdam, tamen illa relinquit
Naturæ cuiusq; animi vestigia prima,
Nec radicitus euelli mala posse putandum est,
Qua procliuus hic iras decurrat in acres,
Ille metu citius paulo tentetur, at ille
Tertius accipiat quædam clementius æquo:
Inq; aliis rebus multum differre necesse est
Naturas hominum varias, morésq; sequaces.*

Prout verò variis affectibus mouetur homo, ad eius animalis bruti naturam comparatur cui per eam sit assimilis: nam in brutis simplices plurimùm sunt naturæ, vt initio diximus.

F E R O C I T A S E V I T A N D A.

Quam diuersum autem illud est, quòd mansuetudinem ex boue picto significantes, ferocitatē itidem & furibundam petulantiam per taurum indicabant, vbi sceni fasciculum cornibus alligassent: recepta sunt hæc iam apud omnes, vnde dixerit Horatius:

Fœnum habet in cornu, longè fuge.

Psalmographus noster eodem vtitur dicterio, dum Psalmo 44. dicit: Cùm nobis aderas inimicos nostros cornupetebamus: κερὰ ποῦμην enim habet Græcus cornu, proq; valida & victrici pugna Theologi commentant. Et v. 1. Ecclesiastici capite legas: Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus. Quod verò attinet ad scenū, id ideo factitari solitū, ait Plutarchus, vt ferocitatē lasciuiāq; ex nimia pabuli vbertate resultare admoneremur. Dicteriū verò celebritatem accepisse à Sicinio quodam, prodiit, qui cùm effusissima dicacitate omnes carperet, vni M. Crasso parcere compertus est, curq; vni illi parceret, interrogatus, scenū eum in cornu gestare respondit. Sanè Romanis mos fuit cornupetarū boū cornua sceno circumligare, quò obuiam prodeuntes admonerent ab illo cauendū. Eo signm̃to Hesiodus populiuros (liceat ita mihi δημοφύγος Græcū vocabulum Latinū facere) nūcupauit, qui quidem diuitiarū opulentia lasciuiantes reliquos impeterent, ac proculcarent. Est & tale aliquid apud Sophoclem, & Solonis ad hoc dictum haudquaquā aspèrnamdum. Sed illud potius afferamus, quod Psalmo XXII. scriptum, Circundederunt me vituli multi, tauri, pingues obsederunt me: vbi interpretes per vitulos plebeiam ludæorū multitudinem intelligūt, lasciuientem quippe, solutamq; iuventutem omni prorsus regula carentē: per taur-

Aros verò Pontifices, Scribas, & Seniores, propter ætatem nimirum, & prærogatiuam, qua cæteris antestabant, pingues appellati: quia multis Dei donis ante alios omnes fruebantur. Nam & alibi Moyſes in hanc ſententiam futura longè præuidens: Comedit, inquit, Iacob, & impletus eſt, & recalcitrauit dilectus: pinguedine & carne diſtētus eſt & obductus, & dereliquit Deum factorem ſuum. Eodem modo accipiunt Theologi dictum Pſalmo LXVIII. Taurorum congregationem, Pontifices & Scribas, & reliquos Iudæorum Principes intelligendo, qui & temerarij, & cornupetæ eſſent, Chriſtumq; & Apoſtolos ferociter inceſſuri forent. Minimè verò loco hoc prætereundum eſt, quòd Theologi noſtri Iacobis prædiuinationem de Iosippo, Tauri decor eius, transferunt ad Chriſtū: Taurus quidem ob vtrancq; diſpoſitionem, alius ſerus vt iudex, alius manſuetus vt aſſertor, qui generi humano ſalutē dedit, cuius cornua eſſent crucis extrema. Nam & de parte nauis antenna, dictum inuenimus,

Cornua velatarum obuertimus antennarum.

Hac autem virtute crucis, & hoc more cornutus, ait Tertullianus, vniuerſas gentes etiam nū ventilat, per fidem auferens à terra in cœlum, & tunc ventilabit per iudiciū, deiiciens de cœlo in terrā. Vbi etiam de Simeone & Leui loquitur: In concupiſcentia ſua ſubneruauerunt taurum, de Chriſto identidem intelligi volunt, cuius neruos ſacerdotes præcipuè, clauis ſuffigendos curauerunt.

PIERIVS VALERIANVS AD PETRVM VICTORIVM, DE IIS QVÆ PER EQVVM SIGNIFICANTVR EX SACRIS AEGYPTIORUM literis.

CUPERES Petre Victori, vt ex amicis nonnullis intellexi, qua ratione modoq; hieroglyphica Leonis, Elephanti, & id genus animalium plurimorum explicuiſſe me accepiſti, quæ ſuerint Equi quoq; ſignificata apud eoſdem Aegyptios tibi deſcribi. Verū ſcias pauca ea eſſe quæ ſuper equo Sacerdotes illi tradiderint: quippe qui animal id vti proſanum aſpernabantur: neq; enim Sacerdoti licebat equo vchi. Sed enim Graeci Latiniq; neq; non Hebræi, multa ſuper eo ſcitu digniſſima memoria prodiderunt, quæ hoc explicabimus Commentario. Præter enim id quod obſequi tibi iucundiſſimum exiſtimabam, inuitauit me ad huiusmodi lucubrationem animalis ipſius dignitas, vigor, & naturæ eius ſpectatiſſima quadam excellentia. Non enim ex eo genere eſt, quod parui facere debeamus, cū tot ex equo humano generi commoditates obuenant, ſiue domeſticis, ſiue publicis ſit vſibus adhibendus. Sed fruſtra hīc equum laudare aggredior, cū ſuper eo tam multa, tam præclara toto paſſim Commentario reperiantur: quæ qualianam ſint, hinc iam, vt inſtituimus, dicere incipiamus.

Pierii Val. Equus.

PRIMUM verò omnium equi hieroglyphicum est, belli signū esse, clarissimo Virgilij testimonio, dicentis,
Bello armantur equi, bellum hæc armamenta minantur.

BELLVM.

D

Et duellicam equorum prolem Lucretius appellat. Idem hoc intellexisse Ægyptios didicimus ex Plutarcho, quod & in Leone tetigimus: Horū quippe post obitum apparuisse Osiridi, quem multarum rerum vsum edocuerit, præcipueq; quod animal bello vtilius esset sciscitanti, equum ei negotio maximè commodum, responderit. Cumq; Osiris Leonem præstare arbitraretur, respondisse Horum: Posse quidem eum auxilio esse, verū vbi semel fugam arripuisset, irreuocabilem abire, cū alioqui bellatori necesse esset nonnunquam cedere, nonnunquam ex inclinata iam acie rursus hostes aggredi, proq; loco & tempore Fortunæ sese imperiis accommodare: idcircoq; equum omnibus his officiis omnino magis officiosum esse. vnde Xenophon tertio de Græcorum reditu: Vna, ait, equites re præstāt, quod in fuga certius est illis subsidium. Aristoteles Ethicis, virtutem in equo eam præcipue laudat, qua sit ad currendum portandumq; hominem idoneus, & ad inuadendū expectādumq; hostem minimè formidolosus. Galenus de Partibus, præualidum ait animal & generosum, cū *ἰχυρόν* dicit, *μή τι ἄθρονον*. Hinc illud apud Maronem,
Generosus pullus in armis.

PUGNACITAS.

NEq; temerè Vespas *ἰσοβαλυντικῶς* ex equino cadauere significari tradiderunt Ægyptij: imò non temerè esse dixerunt, quod ex corrupto eius cadauere vespæ progenerētur. Hoc enim tantū apud Horum super equo reperias, & peruulgatus apud omnes versus fertur:

ἵππῳ μὲν σφυγμὸν χελίσις: ταυροῖ δὲ μελίσσων.

Nam culices ab equi, sed apes ab origine tauri.

VESPAE.

F

Diligentes enim rerum naturalium obseruatores ex bouillo occipitis cerebro apes gigni tradidere: ex asini cerebro crabrones, vti ex equo vespas, atq; ex humano cadauere serpentem. Non tamen hīc simpliciter vespæ intelligendum, sed quod per vespam identidem soliti essent significare: per cuius hieroglyphicum pugnacitatem & infestum aduersus hostes ingeniū ostendebant, de qua inter insecta loco suo differuimus.

CELERITAS.

AD hæc celeritatis indicium est equus: quodq; apud Lucretium Fortis equi vis legīt, Marcellus celeris exponit: eoq; spectare volunt Virgilianū illud,
Quidnam egregium si fœmina forti Fidis equo?

vbi Arruns Camillam equi pernitate fretam, non virtute sua strenuā incusat. Multa verò inuenias apud rerum scriptores super equorum pernitate, sed id ego tantū memorabo, quod Alanis à Probo Imper. deuictis, equus in præda repertus est, qui, vt captiui attestabantur, centum ad diem passuū millia decurreret, perq; octo vel decē dies vigore minimè fracto perduraret. Sedenim eam
in mi-

A in militaribus equis fugacitatem imperator ipse contempsit, repudiatumque fugi-
tuo militi potius quam forti conuenire iudicauit. *ἵππων δὲ λω* Nympham apud He-
siodum inuenias, quod nomen ob velocitatem effictum autumant interpretes:
vim quippe aquarum eam intelligentes, qua nauigia cursu celerrimo rapiun-
tur. Quique Neptuno adpinguntur equi, pernicious eiusdem cursus indices habentur,
qui maritima sit nauigatione. Naues enim equorum curruumque vsum affa-
tim suggerunt: vnde & equos & currum Neptuno videmus attributos; nam is
apud Maronem,

Flectit equos curruque, volans dat lora secundo.

Iam & prouerbiū à Cicerone vsurpatū super celeritate, tum equis tum velis, ad
Quint. Frat. Sic ego te sæpe excitante cursu, corrigam tarditatē tuam tum equis
tum velis. De omni verò conatu adhibito, Officiis: Cum his velis equisque decer-
tandum est. Astronomi vndecimo Virginis gradu equum admouent ad homi-
nis velocitatē indicandā, qui cum eo sit gradui lucem auspicatus. Adpingebatur
verò Neptuno equus anteriore parte figura sua, posteriore verò effigie piscis,
B qui caudā in spiram replicaret: quod & veteres sculpturæ passim & plerique Gal-
lienī numi palam faciūt, in quibus inscriptio est, NEPTVNO CONS. AVG.
Nota præterea est fabula, in Deorum concilio pro imponendo Athenis nomi-
ne, percussa à Neptuno petra exiliisse ferum. Nam & interpretes Pindari rem tan-
git huiusmodi. Passim verò apud veteres Neptunus Equestris dictus. Aiūt in-
super, primo illi equo quem Neptunus protulit Scyphio nomen fuisse: adeò si-
bi concors in nugis tota Græcia semper fuit, vt nulla sit tam absurda fabula, quæ
aliquo assertionis testimonio careat. Quodque fictum à Poëtis est, Saturnum in
equum versum, quem tunc etiam pernicitate insignem canunt, vti Maro,

Pernix Saturnus & altum Pelion hinnitu fugiens impleuit equino.

quidam ex Astronomis ad astri velocitatem figmentum referunt, cum amplis-
sima cœli spatia diurno motu velocissimè transcurrat, si quanto distet interual-
lo, quamque magno circuitu supra planetas reliquos feratur considerauerimus:
quamuis altero motu, quem hi naturalem dicunt, tardissimus planetarum om-
nium videatur. Ab huiusmodi pernicitate Abacuntis prophetæ dictum, Quia
C ascendes super equos tuos, Theologi de Apostolis prædictum volunt, vnde re-
pentina salus esset omnibus piis prouentura. Et vnus sanè celeritatis ergò Vir-
gilianus Æneas præmia prima proponit, equum insignem phaleris, ei qui pedū
cursu primus metam attigerit. Et in numismatis, nunc equus currens, nunc ipse
Pegasus alis adiectis cusus, summa rem alacritate gestam ostendit.

S O L.

A Liās verò alatus equus Soli etiam attribuitur. Nam in Galienī numis ala-
tus equus est cum inscriptione, SOLI CONS. AVG. In numo verò *Q. Galienī nu-
misma.*
TITI in quo Pegasus, quasi nō satis ex eo expressa esset celeritas, qua in obscun-
dis Reipub. negotiis vsus fuerat, barbato eius capiti ex altero latere cuso addite
alæ, cuiusmodi specie Mercurius aliquot in veterū monumentis cōspicitur insi-
gnitus. Non desunt verò qui Pegasus in monetis etiā Corinthiorum fuisse tra-
dāt, quæ Eubolus, Anchise, *Ἰπποκλέδης πᾶσι* appellarit. Porro Pindarus Bellero-
phontem eo inuectum Pegaso, frænū aureum dono à Pallade per somniū acce-
pisse commemorat, vnde postea infrænandorum equorum vsus ad posteros e-
manarit: eoque monumento voluerint Corinthij rei memoriam testatam. Maro
autem noster fræna Lapitharum inuentum tradit eo Georgicon loco,

Pierii Val. Equus.

*Fræna Pelethronij Lapithæ, gyròsq; dedere
Impositi dorso, atq; equitem docuere sub armis
Insultare solo, & gressus glomerare superbos.*

SVnt & qui Centauros in hoc eodem accipiant significato: quodq; illi pubetenus humana forma, reliquū equina fingantur, vitæ nostræ terminū pernīci cursu occupari significare putent, propterea quòd mira lapsi lubricitate incauti semper arripimur. Nul-
lus enim tam senex, qui se annum adhuc non speret superaturū. Sedenim Centauro alibi erit locus suus.

Non sum verò nescius, autores esse, qui Pegasum, qualem quippe passim in Hadriani & L. Pap. Cursoris, & aliorum quorundam numis aspici-
mus, famæ potius quàm celeritatis indicium esse con-
tendant. Nascitur is ex Medusæ cæde: siquidem vir-
tus cum terrorem amputauerit, famam generat. Ter-
roris & admirationis hieroglyphicum esse Medusæ
caput, ostendimus in Serpente, cum de Domitiani
gestamine loqueremur. Fama autem ubi primū ge-
nita per hominum ora incipit volitare, Musarum ex-
citât fontem in Parnasso, quippe quòd illustrium vi-
rorum præclara facinora vatibus scribendi suggerūt
argumentum. Quòd verò in Papirio à re ipsa etiam cognomento Cursoris ho-
neitato, ex Pegaso alacritatem & festinantiam hominis significari dixeramus,
capræ insuper fugacis spoliū & fulmen & sagitta, quæ in eodem spectantur
numo, ad nostrum faciunt intellectum.

P R O F U G V S.

Sed quoniam esse video qui Persea quoq; Pegaso inuectū putent, examinan-
dus est apud Hesiodū locus, Scuto Herculis, ubi ἰσώτα ποσειδῶς à poëta dictū:
quo loco Commentatores aiunt, animaduertendum ἰσώτα profugū significa-
re: eamq; esse glossographorum interpretationem. Auus enim Acrisius Persea F
domo expulit, quem minimè moris est vsquam equitem inducere, sed talaribus
à Mercurio acceptis præditum aëra persulcare: de quo sic Ovidius:

*Pennis ligat ille resumptis
Parte ab utraq; pedes, telòq; accingitur vnco,
Et liquidum motis talaribus aëra findit.*

Vnde etiam Catullo pinnipes appellatur. Eodem modo apud Homerum inue-
nies Hippotā Nestorem, pro profugo, vt vetustiores grammatici interpretan-
tur eo τῷ βοιωτῶς loco:

τοῖς δὲ καὶ μετέπειτα γελῶ. ὁ ἰσώτα Νέστωρ.

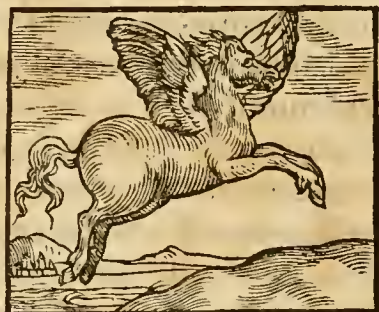
His inde Gerenius exul Nestor ait. Talemq; recitant fabulam: Herculem Pylo
bellum intulisse, propterea quòd Neleus eum à cæde Iphiti purgare recusasset.
Tum etiam propter filiorū eius insolentiam, qui cum XII. essent, eo freti nume-
ro præclara omnia sibi pollicebantur. Diu verò bellum protractū, neq; quan-
diu Periclymenus, vnus ex ipsius Nelei filiis vixit, vrbs vnquā capi potuit: po-
stea verò quàm is mutatus in Apem Herculano currui explorator insedit, sum-
monente prodēteq; Pallade extinctus est ab Hercule: capta itidem euerfactq; Py-
los

D

HUMANAE VITAE
lubricitas.

F A M A.

E

Alos est, vndecimq; Nestoris fratres interempti. Sedenim Nestor prius emissus fuerat ad Gerenios vbi educaretur, qui solus superstes in patriā inde restitutus est, & ab educationis loco Gerenius: ab effugio verò, quo saluatus est, Hippota.

FRÆNATA FEROCITAS.

Vulgatissimum illud est argumentum, hominem feroci inuictōq; animo, imperio tamen & rationi obsequentem, hieroglyphicè per frænatum equum significari. Hinc Panætius apud Cic. Africanum solitum ait dicere, vt equos propter crebras contentiones præliorū ferocitate exultantes domitoribus tradere soleant, vt his facilioribus vti possint: sic homines secundis rebus effrænatos sibiq; præfidentes, tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportere. Animal nimirum ferox atq; magnanimū, quod leges tamen subiit, nec frænū depulit ore, vt ait Horatius, de equo qui hominis opem implorauit, seq; frænari sit passus. Et Maro:

Sed tamen iidem olim curru succedere sueti

Quadrupedes, & fræna iugo concordia ferre.

BIn huiusmodi sententiam est Scipionis dictum non incelebre. Quum Romani contra Antiochum iam in Asiam traieciissent, isq; legatos demum de pace misisset ad Scipionem, respondit is: Id prius factum oportuit, non postquam & frænū & sessorem accepisset. Sed illud quoq; animaduertendum est, de Carthaginis portento, quod murorum fundamenta fodientibus oblatum est: quippe vt apud Maronem, caput acris equi, hinc gentem fore bello egregiā præmonstratum. Quod verò subiungit, Facilem victū, nō de bouillo capite, vt Seruius, sed de ipso eodem equino intelligendū, cuius ostenti ea sit interpretatio, vt facilem victū per secula gentem, facilem quæ tandem vinceretur, exponamus: hoc enim magis ad Virgilianā accedit sententiam, quamuis in Tauri cōmentario Seruii intellectum illustrare conati sumus. Coniectores verò, vt eò redeam, eos qui se caput equinum, vel caninum, vel asininum habere somniarunt, in seruitutem vel id genus ærumnas dedendos esse suspicantur. Sunt enim tria hæc animalia seruituti mirum in modum obnoxia. Addam & illud eorundem Onirocritarum interpretamentum, quo visum aiunt in somnis equum qui se portet, polliceri, vt amica amantis imperio facile sit subiicienda, morigeraq; in posterū futura. Nam de pullo indomito pro puella adhuc intacta, Anacreontis carmina paulò inferius loco suo recitabuntur. In Diuinis literis, vbi Elisæus montem auxiliariis equitibus plenum per adaperitos pueri oculos cōspexit, quosq; vates Abachus Domini equos, & equitatus nominat, animas intelligit Adamantius, quæ frænū disciplinæ sanctioris accipiunt, iugumq; suauitatis, quæ ab ipso Domino proficiscitur, portāt, eiusq; spiritu regi patiuntur. Beatasq; illas appellat, quæ dorsum curuauere suum, vt dorso verbū Dei sessorem accipiant: cuius frænā patiantur. & quoquouersum ille impulerit iter arripiant: eius deniq; habenis moderati, nō ex libidine sua, sed tanti sessoris arbitrio flectantur, cursum ineant, & consistant. Eucherius sanè inueniri ait in Diuinis literis equum pro viro sanctitate prædito poni: eoq; spectare Abachuntis illud alibi dictum, Qui ascēdes super equos tuos. Sanè Græci Palladi nomen ab equo domito inditū tradunt: & vtī suprā diximus, apud Pindarū legas frænū Corinthi ab ea inuentum, & Pelopi dono datum: & in Ilij captura instar montis equum Græci Palladi dedicarunt. Hoc verò significat, ferocitatem omnem doctrina molliiri atq; cicurari, quod ita luculenter Horatius expressit:

Pierii Val. Equus.

*Nemo adeò ferus est, vt non mitescere possit:
Si modo cultura patientem commodet aurem.*

D

I M P E R I V M.

IN augurali verò disciplina, equos imperij significatum sæpe fuisse, comperimus, vt qui apud C. Iulium Cæsarem natus est, humanis propè pedibus, vngulis scilicet in digitorum modum subscissis. Ei enim orbis terræ imperium portendi, Aruspices respondere, apud quem equus huiusmodi esset editus. Eum itaque Cæsar magna aluit cura, nec patientem sessoris alterius primus ascendit. Cuius etiam instar pro æde Veneris genetricis dedicauit: quamuis prodigia reliqua ita despectui semper habuerit, vt ab incepto nunquã vllò, prodigiis quantumlibet aduersis absterritus aut retardatus sit. Sedenim eadem animalis species quæ imperium illi præfagiuerat, eadem inquam & mortem præmonstrauit. Siquidem equorum greges, quos in traiciendo Rubicone consecrauerat, ac vagos sine custode dimiserat, paulò antea quàm occisus esset comperiit pertinacissimè pabulo abstinere, vbertimque flere. Eo porro affectu equi plerique in domos sunt, vt eos interemptos lugeant, inquit Plinius, lachrymasque interdum desiderio fundant. Vnde non in scitè de Pallante Virgilius:

*Post bellator equus positus insignibus Aethon
It lachrymans, guttisq; humectat grandibus ora.*

Ad huius imitationem non minori forsitan affectu alterius equi amorem in domum Sillius Italicus ita decantat:

*Agnouit sonipes, arrectisq; auribus acrem
Hinnitum effundens sternit tellure Vagesum,
Quem tunc captiuo portabat in agmina dorso:
Hinc rapidum glomerans cursum per lubrica pinguis
Stante cruore soli, & mutilata cadauera cade
Euolat, ac domini consistit in ora iacentis:
Inde inclinatus collum summissus & armos,
De more inflexis præbebat scandere terga
Cruribus, ac proprio quodam trepidabat amore.*

Sed vt ad portenta reuertamur, illud memoriæ proditum est, quemadmodum Nero asturconē, quo maximè delectabatur, posteriore corporis parte in simiæ speciem abiisse per quietē videre visus, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros, ostento fuit quòd illa equi ferocitas in simiæ ludibriū esset abitura. Dedit & Aelio Pertinaci feroci viro, qui post sublatum Commodum imperium arripuit, inuadendi regni signum equus. Nam ea qua natus est hora, equus pullus in tegulas ascendit, atque ibi breui temporis spacio cōmoratus, simul & decidit & expirauit. Quod quidē huic in Villa Martis genito, & ad bellica negotia nato, futuræ sublimitatis, quamuis breui duraturæ, augurium fuit.

A^l LABORIBVS QVIES.

Equi in Neruæ numis.

QUid verò soluti, pascentesque in Neruæ numis equi sibi velint, causæ ibidem literæ declarant, in hunc scilicet modum: VEHICVLATIONE ITAL. REMISSA. quod nonnulli referunt ad argumentum illud quod in Boue ad præsepe tractauimus. Sed accipiendum potius de tributo quod Italia omnis in vehiculationes exolvebat, vt & Magistratum sarcinæ, & exercituum, & alia huiusmodi publica transportarentur: quod tributi genus Nerua vti onerosum nimis Italiæ remiserit vniuersæ: qua de sententia plura dicerem, nisi doctissimus

A mus planè vir Fab. Vigil Spoletanus rem exactissimè pertractasset.

I T A L I A.

SVnt qui putent equos in hoc numo Italiam significare, eoq; adducuntur argu-
mento, quòd in argenteo numo & aliquot areis obseruatur caput equi
frænati cum inscriptione R O M A. Ab eius occipitio sceptrum, in cuius summa
parte caput itidè equi videatur: ab altera parte, Roma ipsa galeata, vti mos est.
Alij numi sunt cum equinis capitibus ab vtraq; parte singulis, cum inscriptione
R O M A. Sedenim cum equum ipsum multifariam in Latinorum & Græcorum
numis obseruauerim, neq; Italiam neque aliam quampiam prouinciam, regio-
nem' ve, aut ciuitatē significare contenderim, sed aut bellum, aut itinerationem,
aut decursionem, vt in Neronianis plerisq; aut velocitatem, vt in Papirianis: &
alia prout locis suis explicantur.

M A V R E T A N I A.

Nisi qui (si videant in Hadriani numo equum à pedite rectum cum inscri-
ptione M A V R E T A N I A, ita enim scriptū per E secunda syllaba) intelli-
Bgere velint prouinciam eam in deditionem acceptā, vel quid huiusmodi. Sanè
aliquot ex huiusmodi numis vna in parte caput habent Hadriani, ab altera
equum, quem mulier duobus armata iaculis ductat: quod nimirum indicat ge-
nus id bellandi, quo plurimum vtitur ea prouincia.

M A V R I F E R O C E S.

Quin posterioribus etiam seculis militares quidam ordines, qui sub equitū
magistro militabāt, dimidiōs rutili coloris equos duos in alba parma sese
quodammodo laceſſentes, orbe viridi, cuius luteus erat vmbilicus, interposito,
præferebant, iicq; M A V R I F E R O C E S appellabantur. Quòd verò aliqui ex
numis Italiam per equum significari crediderint, fortè suspicati sunt ex eo numo
qui equum exultantem habet, flore quodam supernè sito: ab cuius altero latere
inscriptio est, R O M A N O R.

E Q. V I C T O R I A.

CVr verò potius nō putemus numum hunc in rei gestæ monumentum esse
cusum: quia bello Punico, quod cum Hannibale gestum est, cceperint ali-
Cquando Romani etiam equis superiores esse, cum prius robur eorum omne in
legionibus consisteret: flos enim ille supernè additus, principium atq; spem bo-
næ frugis indicat. Sanè Virgilius rem tantam haudquaquam reliquit indictam,
cum de Marcelli laudibus ita cecinit:

*Hic rem Romanam magno trepidante tumultu
Sistet, equis sternet Pænos.*

At in Cephaleniorum etiam numis equus signari solitus, cuius rei mentio apud
Plutarchum. Apud Smyrnæos Fortunæ simulachrum fuit à Bupalò quòdam
probo sanè viro factum, in cuius capite pullus equinus insidebat, & Amaltheæ
cornu manum implebat, de quo apud Pausaniam Messenicis.

S Y R A C V S A N I.

VTebantur & Syracusani equi nota. Nam Atheniensibus illis qui apud Sy-
racusas capti Niciana clade pro seruis veniēre sub hasta, frons equi chara-
ctère inusta est. In aliquot eorum numis equus & fessor habetur cum inscri-
ptione Ι Ε Ρ Ω Ν Ο Σ, quod nimirum eius in equestri militia, sed præcipuam in
certaminibus gloriam ostendit, quem ea de causa tot laudibus Pindarus poë-
ta immortalitati consecrauit. Aliæ quoque Respub. atque alij plerique Princi-

Pierii Val. Equus.

pes equi signo vñ sunt, vt nihil deniq; priuatum videam, quod ad Italiã spectet. D

T A R E N T I N I.

QVinetiam in numo, cuius inscriptio ΤΑΡΑΣ, eques etiam iaculator inspicitur, ob equestrem scilicet militiam, quam egregiè Tarentini sunt exercere soliti: vnde apud Græcos, Tarentinos ordines inuenias ex equitibus huiusmodi constitutos: & ταρχννίζεν verbum, eo se militiæ genere exercere.

SAGITTARII SENIORES ORIENTALES.

EQui verò duo dimidiati coloris lutei, in cæruleo clypeo, quem ruber circulus ambibat, auersi prosilientes à centro, quod luteum in medio rubræ peltæ, pro vmbilico appositum erat, ita vt ab ipsa pelta trames coloris eiusdem ad rubrum vsq; ambitum protenderetur, eius ordinis erat insigne, qui SAGITTARII SENIORES ORIENTALES appellabantur. Militabant ñ sub magistro militum Præsentiali nuncupato.

SECVNDI THEODOSIANI.

LVteus etiam equus erat in imo parmæ ferrugineæ colorationis, cuius vmbilicus albus rubro continebatur circulo, quem alter coloris lutei circuibat. E
SECVNDORVM THEODOSIANORVM hic erat clypeus, qui sub eodem militum magistro stipendia faciebant. Hi nimirum Theodosij principatu in militiam adlecti.

C O N S T A N T I A.

ERat & alia legio, quæ rutilum equum in cærulea parma gestabat: in medio viridis orbis constitutus, cui quadrupes toto inniti pectore videbatur: ea
C O N S T A N T I A nuncupabatur, quæ sub magistro peditum merebat, Constantio quippe Principe instituta.

I M M O D E R A T V S I M P E T V S.

REs ipsa adhortari videtur, vt & historiæ sacræ mysterium, quantum ad equum pertinet, reuelē. Nam pro immoderato & rationis experte impetu equum poni apud legislatorē Mosē, ex eo manifestum est, quod non designari principem equorum educatorē dicit: quod ita capiundum est ex Philonis sententiā, vt ineptum eum ad principatū existimemus, qui voluptatibus cupiditatibusq; & nequitia deditus stare loco nesciat, & fræna ferox spumantia mandat. Lex ipsa est Deut. F
cap. 17. Quiq; rex fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos, nec reducet populum in Ægyptum, equitatus numero subleuatus, præsertim cum Dominus præceperit vobis, vt nequaquam amplius per eandē viā reuertamini. Nam qui talia mente concipit, effræno illi & feroci equo similis est, de quo vulgatum adagiū, Secede equinis à pedibus procul, ab equo inquam illo, qui semper Ægyptum, hoc est, voluptatum & illecebrarum planitiem appetit insultare, quocirca frænis catenisq; compescendus, nisi velimus in perniciem rapi, & nosmetipsos vna cum fortunis dare præcipites. Nā vt optimè ait Euripides, ἀχάλινων σημαίνῃ ἀνόμε τ' ἀφροσύνας πλῆθ' δυσυχία, Infrænis oris exlegisq; dementia finis infortunium. Sæpe autem in Diuinis literis equus aberrantem & vagum hominem indicat, qui sine ratione vlla feratur: vt, Fallax equus ad salutem. &, Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Callidum verò Antisthenis dictum, cum Plato vehementer laudaret equum in pompa quadam equestri, hinnitu crebro ferociaq; excelsos spiritus præ se ferentē, is qui hominis iactantiam libenter incessebat. Et tu, inquit, videris bonus equus euasurus. At Themistocles, cum mutatos eius mores ex procacissimo in maximè temperantem pleriq; admirarentur, An

A An non, inquit ille, videtis asperos & indomitos pullos in optimos equos eua-
dere? Non imprudenter itaq; Prudentius elationem animi describens ait:

*Fortè per effusas inflata superbia turbas
Infrangi volitabat equo.*

NEQVITIA IN TEMPERANTIAM VERSA.

QUod verò super Ægypti delitijs dictū, D. Ambrosius ex Apostoli dicta-
tis eo tempore ait Pascha celebrari, quo Israëlitiçi Ægyptum reliquere, so-
lennitatemq; eam, animarum transitum interpretari; à vitiis ad virtutem, à cor-
poris affectibus ad animi constantiam atq; sobrietatem, à malitię nequitiaq; fer-
mento, ad veritatem & stabilem sinceri propositi firmitatem. Mollitiem quip-
pe in Ægyptiis & alia multa carpit Hadrianus, maximèq; optare videtur, vt
melius esset morata ciuitas, Alexandriam notans. Legitur in libris Sibyllinis,
MILES ROMANE ÆGYPTVM CAVE. Quod licet de Pompeio Ma-
gno dictum interpretati sint multi, sollicitiq; aliquando Romani fuerint, ne Pto-
lemæum armis in regnum restituerent, hac religione deterriti: alia tamen, eaq;
B longè verior, eius oraculi videtur interpretatio, præceptum scilicet esse illis hoc
velamento, vt quibus datum esset imperio populos regere, Ægyptum cauerēt:
quippe delitias & mollitiem, eaq; omnia quæ mox fortissimum id genus homi-
num, vt primū lasciuire ccepit, turpiter aded effceminauit, vt pessum penitus
ierit, imperio in eos translato, quos vt omnium despiciatissimos expuebant, &
omni contumeliarum genere insectabantur. Sed quanto erat ominosior Ægy-
ptus Pop. Romano, successum tanto prosperiorem Ægyptiis ex Romanorum
aduentu in regionem eam oracula pollicebantur. Apud Memphim enim in au-
rea columna literis Ægyptiis scriptum erat, tum demum Ægyptum liberam fo-
re, cum in eam venissent Romani fasces, eorumq; prætexta: quod apud Proclū
grammaticum se legisse testatur Pollio. nimirum qui virtutem & rerum discipli-
nam admittit, vitiis liberatur. Sedenim Romani pace iam terra mariq; parta,
molles Ægyptiorum delitias susceperunt illi, delitiis amotis, pristinam Romano-
rum virtutem industriamq; sibi mox vendicauere. Sed alio loco de fascibus di-
cendum erit. Quod verò facit ad rem, Adamantius ad dictum illud de Iosippo,
C Et totius Ægypti principatum obtinet, ita philosophatur: Libidinem quippe
calcauit, nequitiam euitauit, omnesq; corporis voluptates edomuit atq; fræna-
uit. Hoc enim est totum Ægypti principatum gerere. Vide verò Chrysostomū
oratione quam habuit in vigilia Epiphaniæ, de Ægypto multa in hanc senten-
tiam differentem.

RATIO ET CVPIDITAS.

ESt tale aliquid apud Platonem, Phædro, qui rationem atq; cupiditatem per
dexterum & sinistrum bigarum equos intelligendum proponit, improbiq;
ac impuri ora lupatis frangenda ad cruoris vsq; illisum præcipit:

*Donec humi sonipes temeraria crura superbis
Imprimat, & tellus clunibus icta tremat,
Mox facili des lora manu, pariterq; feratur
Obsequio parens mannus uterq; tuo.*

SUPERBIA. PERTINACIA.
CESPITATIO. INSOLENTIA.

NAm & in Mosaico illo quadrupede vitia quatuor deprehendit Philo, quæ
vnà cum sessore in mare proiicienda deperdendaq; sint. Elatum in primis

Pierii Val. Equus.

pedem illum, quem superbiam illi vocauerunt: quam pes alter comitatur, qui secū D trahit velocem ad vitæ perniciem procliuatatem, in quam frequēter admodum cespitat, cernuusq; canterij more in fossam lapsabundus corruit. Ex posticis pes alter malæ perseuerantiæ subsequenter pertinaciam ostendit, alter perperam factorum exultationem: quæ omnia effrænum & exultantem Platonis equum mira similitudine describunt. Iocose verò Teius Anacreon cū muliebrem factum, arrogantemq; animum incesset, puellam quandam equino comparauit pullo, in quem nemo adhuc inscendisset, atq; ita assultim nullo cohibita fræno temerè vagaretur: cuius sententiæ versus hi superfuere:

Πῶλε θεϊκὴν τὴν δὴ με
Λοφὸν ὄμμασι βλέπῃσιν
Νηλέως φεύγεις; δοκέει δὲ
Μηδῶν εἰδέναι ὄφρ' ἴδῃ
Τοῖ καλῶς μὲν αὖτε τὸν χαλινόν
Ἐμψάλλοιμι, λυγρὸν δ' ἔχων

Στρέφοιμ' ἀμφὶ τὸ ἵματι δόρυ.
Νῦν δὲ λημῶνας τε βόσκω,
Κῆφα τὲ σκιρτῶσα παῖζεις.
Διξιὸν γὰρ ἵππον πέρι λῶ
Οὐχ ἔξεις ἐπιμείβων.

Quos quidem vtcunq; potui, candore haudquaquam pari Latinos feci:

Pulle Thraicia ecquid, ô, me
Torue luminibus petitum
Impiè fugis? videris.
Nil quidem sapere: at perita
Pulchrè eris tibi si lupatos
Illigauero, moxq; habenas
Sumpsero, atq; circumuertero

Meta in ambitum, atq; finem.
At tu amœna prata pascis,
Molle sed lasciuianti
Non erit magister vsquam
Sessor, insultare qui te
In modum probe instruat.

E

Ad hoc facit lepidissima Ode illa Horatiana de indomita vitula:

Nondum subacta ferre iugum valet
Ceruice, nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In venerem tolerare pondus:
Circa virentes est animus tuæ
Campos iuuenta, nunc fluiuis grauem
Solantis æstus, nunc in vdo
Ludere cum vitulis salictis
Prægestientis. Et altera, vbi hæc sunt super equa:
Quæ velut latis equa trima campis
Ludit exultim, metuitq; tangi
Nuptiarum expers & adhuc proteruo

Cruda marito.

F

Quòd verò Anacreon mulierem equini pulli cognomine vocitarit, facit idem Nicander, metaphoram eandem scitè prosecutus, vbi de iis agit, quæ contra venenum vtilia sunt: puellare quippe lac adhiberi commodum. Is enim lac pulli, pro lac puellare, Anacreontio vocabulo posuit, eo versu:

Θηλυτόρης πάλαιο χέως ὁ πόν' ἄλλο τε νύμφης.

quod castigatius in manuscriptis codicibus νύμφης legitur. Fœminei quippe pulli lac, & si fieri possit, virginis, viridissimo scilicet ætatis flore vigentis, balsamo (vt vulgata obiter corrigantur exemplaria, in quibus βλασσίμοιο scriptum est) instillandum monuit. Hic interpretes nō de equini pulli lacte dictum volunt, sed de muliebri, quod Erasistrati autoritate confirmant, dicentis αἱ τῶν πάλαι θανάσιμων, vtile esse lac muliebri.

Mere-

MERETRICIA PROCACITAS.

A

Dlomedis verò filia (illius inquam Thracij Regis insanissimij) libidinis furore famosissima, equis, quæ aduentantes deuorarent, cõparantur à Poëtis. Vnde ortum prouerbiũ tradunt autores Græci, διομνδία ἀνάλμη. Atq; ita interpres Aristophanis ἐκκλησιαζόμενος interpretatur : quanquã Eustathius hospites à patre solitos interimi, & equis in pabulum apponi tradit, fabulam scilicet secutus, quam à Poëtis fictam vno omnium consensu repererat. Quò verò hæc eo accipi intellectu debere, quẽ ex clarissimis autoribus excerpimus, vniciq; magis constet, à peritis vsurpatũ inuenias hippobinon appellari hominem, qui sit libidini venereisq; negotiis intemperanter deditus: quod nomen ab equi natura deductum, ignorat nemo. Adde quòd hippopornon ad extremam dicimus cõtumeliam, cum supremam cuiuspiam nequitiam, & immoderatam lasciuĩam exprobramus. In Diuinis quoq; literis dictum in hanc sententiam, insanientes quosdam factos in fœminas, quòd vnusquisq; super vxorem proximi sui hinniebat. Equinam vates ille dedit homini vocem, vt equinam in eo petulantiam argueret.

B

Non enim est omnis homo, homo, diceret Adamantius, sed ea quis nequitia præditus homo equus est: vt homo in honore positus, nulla tamẽ præditus sapientia, homo iumentũ est: iumẽtis enim insipientibus is perquàm similis habetur. Et generatio viperarum, de qua Dominus, homouipera appellari potest. Neq; aliud quippiã hieroglyphicẽ per duplicẽ centauri formã intelligi vult Maximus Tyrius, quàm voluptatis vinculum. Quotiescunq; enim accidit, vt ferinæ partes tyrannidem in nobis occupent, ardorq; cupiditatis nobilitatem animi corripiat, opprimat, seruitioq; addicat suo, propter turpitudinum obsequia homo in belluam vertitur. Ridiculẽ vero facietq; admodum Aristophanes, Xenophantis, rusticorũ morum hominem, & furibundum à Nebulis sub Centauri specie repræsentari dicit. Ipsumq; Chironis nomen ex ea significatione, quod & deteriorẽ significat, ioco ansam dedit, cum Centauros duos inter se pugnantes in tabula pessimẽ pictos Diogenes conspexisset: interrogauit enim, vter eorum Chiron esset, visus de nomine quærere, cum sensu vter peior esset intelligeret. Et quoniã in Diuinis literis, qui turpibus & immundis officiis detinentur,

C

iumenta sunt, pecoraq; prona & ventri obediẽtia, fornicatores Hierosolymitanus Hesychius admissarios equos vocat hieroglyphico admodũ proprio. Idem Psal. x x x i. Nolite fieri sicut equus & mulus : quod ita exponunt interpretes, Nolite amore mulierũ furere, sicut infrænes equi. Notum enim est, eos suam ad voluptates intemperatiam hinnitu subinde prodere, vtpote qui omnino quid bonum, quid malum, quid honestum, quid turpe sit prorsus ignorāt. Sedenim meretriciam hanc petulantiam à tam multis per equinæ imaginis hieroglyphicum indicatam, nemo Virgilio melius & plenius expresit, vbi Georg. ita canit:

*Scilicet ante omnes furor est insignis equarum,
Et mentem Venus ipsa dedit, quo tempore Glauci
Potniades malis membra absumpsere quadrigæ:
Illas ducit amor trans Gargara, transq; sonantem
Ascanium, superant montes, & flumina tranant,
Continuòq; auidis vbi subdita flamma medullis,
Vere magis, quia Vere calor redit ossibus, illæ
Ore omnes versa in Zephyrum stant rupibus altis,
Exceptantq; leues auras, & sæpe sine vllis*

Coniugis vento grandida, mirabile dictu,
Saxa per & scopulos, & depressas conualles
Diffugiunt, non Eure tuos, non solis ad ortus
In Boream, Corumq; aut vnde nigerrimus Auster
Nascitur, & pluuio contristat sidere cælum.
Hic demum hippomanes, vero quod nomine dicunt
Pastores, lentum destillat ab inguine virus
Hippomanes, quod sæpe mala legere nouerca,
Discueruntq; herbas, & non innoxia verba.

Sed neq; minor est equorum furor, qui zelotypia etiam ita laborant, vt riuales acerrimè castigent. Visum enim aiunt in Syria, vbi syluestriū equarum armenta vulgò pascuntur, præire ducem, qui, si iunior aliquis libidinis causa equam inscenderit eam initurus, ita indignetur, vt cū nulla interiecta mora persequatur, donec comprehensum verendis mordicè priuet. In hoc autem animalium genere sceminæ maribus cōtinentiores sunt. Absyrtus enim ait equam vbi se concepisse nouit, marem vltius nō admittere. Neq; verò loco hoc prætereundū, E quod & ad hippomanis vim, & ad immodicam equorū impotentiā, & subitam in venerē concitationē pertinet, venenū illud, quod sæpe malæ, vti dicebamus, legere nouerca, à furore, in quem agit equos, appellatū, tantū esse roboris & efficaciac, vt cū Phormis quidam Manalius equos duos à Dionysio Argiuo fabricatos in Olympia dicasset, abdito in eorum altero, vt Elci arbitrabantur, eo viru, vt alij, in liquatum metallum immixto, cōstiterit allecctos ita esse equos ad initum sui, vt non nisi flagellis amoueri potuerint. Historiam ponit Pausanias. Variā autem est antiquorū super hippomane viru sententia. Nam Theocritus Hesiodum secutus, plantam esse videtur existimasse, qui φαρμακὸν τεῖα dicat:

Ἰσσοχρόνδ' φυτόν ἐστι πρὸ ἀρκάπ. ὅθεν δ' ἐπὶ πᾶσι
καὶ πῶλοι μοίρονται ἀνδρῶν, καὶ θεῶν.

idq; periti, diligentesq; agnoscunt viri. Alij Theocrito pertinaciter aduersantur, neq; plantam esse hippomanes, neq; tale aliquid in Arcadia nasci asseuerantes: idq; vnum verissimū autumant, quod de caruncula fici instar in pulli fronte recens editi inhærente traditum est à Theophrasto. Agnoscit tamē & Crateuas plantam, eamq; fructum habere fici syluestris instar, folium verò fuscum docet, quemadmodū papauer: quin & spinosum esse, idq; beneficiis amatoriis imixtum mirificè pollere: hinc nonnulli φυτόν illud Theocritianum pro φύμα, hoc est, tuberculum, fronti quippe huiusmodi pulli adnatum, interpretantur. Nam & Archilochus φυτόν pro φύμα posuit, atq; ita facillè de caruncula posse intelligi. Sedenim quod Theocritus ait id apud Arcadas inueniri, nimirum ad plantam referri debet: non enim dicendū, pullos in Arcadia tantū editos, hippomanes in fronte gestare, quod omnibus ferè accidit vbicunq; locorū genitis. De plantis verò verissimum est, alias alio loco nasci, vel pollere magis hoc quàm illo loco prouenientes: sed ambiguitas hæc omnis ex locutionis huius quæ est hippomanes, æquiuioco orta est, cū tria sint vocis huius significata: vnum virus illud, quod equa in libidinem concitata emittere soleat è natura: de quo Maro,

Lentum destillat ab inguine virus. idq; tantus autor, in re seria vero dici nomine hippomanes autumat. Dixerat & Tibullus:
Et quod, vbi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupida stillat ab inguine equæ.

A Manifestum enim est ex horum descriptione, hippomanes hîc neq; pro planta, neq; pro caruncula poni. In Arcadia autem esse plantam, etiam furoribus amatoris damnatam, cur inficiari possit quispiam, non video, antiquis tot autoribus rem ipsam agnoscentibus. Inueniri demum carunculam, instar caricæ, in fronte pulli applicitam, quam mater nisi mordicus decerpserit deuoraueritq;, ab amore curaq; educandi filij abalienetur, Theophrasto, Plinio, & aliis id tradentibus. Qua de re idem Maro:

Queritur & nascentis equi de fronte reuulsus

Et matri præreptus amor,

Causam nullam video cur quispiam aduersetur. Neque audiendi sunt qui nihil aliud hippomanes apud Maronem & Theocritum, addam & Tibullum, significare contendunt scholiis in Dioscoridem, nisi furorē grandem, ut eorum verbis utar, & ubiq; adiectiuui nominis modo poni, cum iam vocem eā triū esse rerum, quæ quidem & cerni, & manibus attrectari possunt, vocabulū substantiuūq; verum indicauerimus. Neq; tamen negamus, *ἵππων* locutionem pleriq;

B nominibus applicatam, magnitudinem proceritatemq; significare, ut hippose-
linon, hippomarathrū, et multa huiusmodi, quæ superfluum est enumerare: sed hæc non sunt tanti, ut negare possint hippomanes veram esse in Arcadia plantam, cuius figuram neq; non vim amatoris beneficiis peculiarē, Crateuas apud Theocritum descripserit: neq; carunculam auferant, quæ sit omnibus manifesta: neq; destillationem amoueant, quæ Tibulli, Virgilij, Probi, Aristotelis deniq; ipsius autoritate continetur: in eandem enim furoris efficaciam conueniunt virus illud, planta Arcadica, & ficulneus ille tuber à maleficis propinata. Hæc fortē nos morosius prosecuti sumus, quàm suscepti operis ratio postulasset: sed grauissimo viro, ætate nostra præstanti, qui tria hæc de rerum natura tollere conatur, respondendum fuit, si Veneri Poëtæ nostri, si Romani, si Siculi dignitatem in suo cuiusq; genere summorum tueri concedatur.

P R O F A N V S.

S Anè quidem Ægyptij sacerdotes animal hoc alioqui tam generosum, tam
vtile, tam domesticum, repudiauerunt, ac per hieroglyphicum eius profanum
intelligi decreuerunt: cuius rei causam eam fuisse suspicor, quæ maiores etiam no-

C stros in Italia ab eo abstinere tam religiose iusserit, ut à sacrorum flamine minime tangeretur, propterea quod damnatum inter venena fel habere proditū est. Alij rem simplicius interpretantes, dicunt inde factū, ne si longius digrederentur, fraus interdum ex negligentia fieret sacris. Ea enim de causa sacerdotum etiam nostrorū familiis data ocia, ne profanis occupationibus, aut curis distraherentur, sed in precibus tantū Deo allegandis occupati essent, & laudes illi septies in die dicerent. Perseuerarit autem in nostra usq; tempora, ut primores Antistites equo per urbem vehi, solennibus præsertim diebus, contra morem & decorum haberetur, præterquàm vno maximè omnium festo die, quo nouus Pontifex Maximus ad Lateranum deducitur: tunc enim in albis equis omnes Præsules conuehi moris est.

A V T O R I T A S.

C Vm̃q; apud Romanos veteres Dictatoria dignitas admodū sacrosancta
esset, vetusta quadam lege nefas Dictatori erat equitare. Causas alias atq;
alias memorat Plutarchus, vita Fabij: siue quod maiores vires pedestribus in-
esse copiis arbitrantē, proptereaq; oportere Imperatorē in phalange perma-

Pierii Val. Equus.

nere, neque locum deferere: siue quòd eius principatus autoritas & magna esset, et quodammodo tyrannica in reliquarum omnium rerum administratione, voluerint tamen in hoc Dictatorem inferiorem populo videri. Fabio tamen Maximo Dictatori designato, post cladem ad Thrasymenum acceptam, primum equus concessus in tanto rerum discrimine, quòd principatus magnitudo ac moles ostenderetur, maiorisq; apud omnes autoritatis haberetur. Est enim equus animal omnino superbum, & equitare magnificum habetur. Vnde Aristippus apud Horatium, cum Diogenis vilitatem argueret, splendidius multò esse dicit, equus ut me portet, aliat Rex. Id verò Diogenes, ac plerique alij, philosopho minus dignum arbitrabantur. Quare Plato cum in equum aliquando conscendisset, statim desiliit ad terram, se vereri dicens μή ἵππου τὴν ληφθῆναι, ne equino quopiam fastu contaminaretur.

FABII CONTATORIS VIRTUTES.

SED ut ad imagines nostras reuertamur: in lapillo Onyce argumentum multiplex vidi artificiosè admodum sculptum. Equino enim capite est, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda gallinacei: literæ sunt, F A B. Ex quo quidem figmento virtutes eas facillè coniectes, quibus Fabius Contator insignis fuit. Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex humano pectore barbato, prouidentiam & contationem, atque etià speculationem ex pedibus gruinis, victoriã ex pulli gallinacei cauda interpretamur: quorum omnium causæ in suis quæq; Commentariis sunt explicatæ.

ANIMI RESPONSIO.

NEq; fortè ingratum fuerit hieroglyphicū, quo desperatio, aut rei quā quispiam aggressus fuerit, inauspicatus ingressus significetur, ubi quis equum cespitantē, aut prioribus prolapsus pedibus adpingeret, cum ipsa præsertim res & prouerbio & auguriis veterum confirmetur. Nam quod ad prouerbium attinet, quod fertur: Rideo, inquit Galba, canterie, Sisinnius Capito ita interpretatur, qui principio rei alicuius inchoatæ deficiunt animo. Nā cum Sulpitius Galba in prouinciã exiens, ad portam ipsam canterium suū animaduertisset cecidisse: Rideo, inquit, canterie te iam lapsus esse, cum tam longū iter iturus, vix id sis ingressus. Ex ostentis verò vnū sufficiat cōmemorasse, quod Flaminio Cōsuli feroci viro Arretij fertur obtigisse, cum is indignè ferens per mediam iam Italiã vagari Pcenū, atq; obistente nullo cædibus & incendiis omnia vastantē, ad ipsa Romana mœnia oppugnanda proficisci, signa ocyus conuelli iussisset, cum primum in equū insiliit, equus repentē corruit, Consulem q; lapsus super caput effudit: inauspicati nimirū incepti signū, quo paulo post ipse cum exercitu concidit, scedissima ad Thrasymenum clade superatus.

DIFFICULTAS.

NEq; indecenter inter picturas huiusmodi referetur, equus in fossam prolapsus, aut in voraginē aliquam demersus, ubi luti tenacitate pertinacissimè detineatur, neque sese valeat expedire, si negotij alicuius difficultatem, aut incommodum exprimere voluerimus: quippe quòd plurimum ita est canteriorū natura, quos oneribus cōportandis addicimus, ut si aliquā in voraginē deciderint, tam ob onus quo grauantur, quàm ob liuidæ paludis cœnū, in quo recumbant, supra modū implicentur, vnde ægrè attolli queant. Hinc illud apud Liuiū a lubellio Taurea Campano obiectū, Minimè sis canterius in fossa, cum longo certamine cū Claudio Asellio Ro. delassatus se subducere meditaretur:

cuius

A cuius rei nō apparente ratione, ad dolos conuersus hosti suasit, vt equo dimisso in cauam viam descenderet, vbi secum pedes congressurus esset. Quod cū Romanus intrepidè, nulla interposita cunctatione, fecisset, Taurea eo iactato dictorio, admissō statim equo profugit: quasi dicere voluerit, nolle se eò demittere, vnde difficillima futura esset emissio.

C E R E S.

S Ed vt nihil quod ad equi imaginem faciat, quantū industria consequi possūmus, omittamus: fuisse legimus apud Phigalenses simulachrum Cereris in antro consecratum, habitu sedentis in petra, equinis capite comaq; cætera muliebri simile, adnexis draconum & ferarum pluriū imaginibus, quæ circa caput illudebant, palla nigra ad talos demissa, in cuius manu vna delphinus, in altera columba sustineretur. Sedenim quamuis huiusmodi simulachrū Cereris nonnulli fuisse dicant, ego tamē Veneris potius crediderim: nisi dicamus pabulum & opulentiam, quæ per Cererem significatur, incitamentū esse ad illecebras & petulantiam. Equinum enim caput non esse ab lasciuia alienū, ex iis quæ paulo antè diximus, manifestum est. Draconū spiras amatorios nodos, voluptariasq; implicationes significare, Serpente super indicat commentarium. Delphinum amoris simulachrū esse, tam ex historia, quàm ex tot Veneris signis, quibus id genus piscis admouetur, alibi comprobauimus. Columbam deniq; referre Venerem, suo capite disputatum est. Acquiescendum tamen Pausaniæ, Cererem eam esse dicenti. Sedenim, vt in Sue differuimus, eandem esse Cererem & Venerem Ptolemæi Assertoris tempore declaratum est. Cæterum potest huiusmodi picturæ species ipsius etiam rerum naturæ hieroglyphicum esse: Equinum quippe caput ob insitam animali pernicitatem innuere velocissimos cœlestium orbium motus: Columbam tractus aërios, vt suo loco dictum: Mare Delphinum, vt in numis passim: Anguium inuolucra sinuosos omnium toto terrarum orbe lapsus, de quibus apud Platonem Socrates, vt in Serpente testatum fecimus. Feræ reliquæ vitas animantium omnes ostendere videntur. Saxum terræ firmam & stabilem sedem sua se soliditate continentem. Antrum denique ac nigram pallam ea plurima, quæ de rerum causis & originibus minus adhuc comperta delitescunt, vt in simulachris Isidis caput pedesq; ex nigro lapide, de qua dictum alibi.

Q V I B V S D I I S E Q V I S A C R I.

Q Vòd verò Marti primū omnium facer equus esset, ex eo constat, quòd Decembr. Idibus, illi equus, qui à dextra victor fuisset, immolabatur. Dexteræ enim masculina censerī diximus in Tauro: & mares animos Marti passim videmus attributos: de quo latius in pudendi virilis interpretatione, neque non in Scarabeo. Sacrificij verò huius causam nonnulli putant, vt Martem hostia, quæ illi plurimum esset accepta conciliarent. Nam & Pausanias ait, Tyndarum raptæ filiæ iniurias vlturum, cum Menelao marito procis aliis in locum vnum conuocatis, immolato prius equo, vt bellum aduersus Troianos susciperent, iuramento adegisse. Neq; desunt qui sacrū quod Decemb. Idib. fieri solitum dicebamus, Octobri mense factum autument, eaq; de causa equū eum Octobrem itidem appellatum: fuisseq; non leuem Romæ de capite eius contentione inter Suburranenses & Sacrauienses, vt id scilicet ij in Regiæ pariete, illi ad Turrim Maniliam affigerent. Vtuncq; verò, equus panibus caput redimitum habens, Octobribus Idibus pro frugibus in campo Martio mactabatur.

Pierii Val. Equus.

Ideo verò equum potius quàm bouem immolabant, quia equus animal bello D
dicatum, ad frugum potius perniciem, quàm auctum, spectare videbatur. Bos
verò ad frugum prouentum & commoditatem natus. Quin etiam autores
sunt, equos à Romanis non ideo mactari solitos, vt Martem sibi conciliarent,
sed vt supplicium ex eo sumerent, per quem constat Troiam fuisse captam, vn-
de se oriundos illi profitebantur. Sedenim perfrigida & ieiuna admodum ca-
lumnia hæc mihi videtur in Romanum nomen, vt populus tot virtutibus insi-
gnis, immeritum animal quotannis ita multarent: quicquid grauissimas iniurias ho-
stibus sæpe condonare soliti essent, vni huic immortalis in equos odio tam per-
tinaciter inhærent. Lacedæmonij verò, vt Festus asserit, equum ventis in mon-
te Taygeto soliti sunt immolare, eundemque ibidem adolere, vt cinis ventorum
flatu per fines quamlatissimè dispargeretur. Cæterum Pausanias Soli equum
in eo monte tradit à Lacedæmoniis mactari solitum Persarum more. Hinc Cu-
rioni Xenophon equum donat, quem Soli sacrificet, cum eam apud Persas esse
Solis victimam non ignoraret. Idem autor est apud Sauromatas equos ad sa-
cra, & ad cibos alii: vnde apud Epigrammaticum nostrum.

E

Venit ab epoto Sarmata pastus equo.

Sarmatas enim Romani dicunt, quos Græci Sauromatas, vt Plinius quarto.
Apud Stephanum diuersi populi, quavis vtraque gens Scythica. Apud Salen-
tinos loui dicatus equus viuus in ignem coniciebatur: perinde ac Rhodij quo-
tannis quadrigas Soli consecratis in mare iaciebant, quod vulgatū est eum tali
vehiculo circumuehi mundum. Vti etiam in Illyrico, ea de causa quod Triden-
tis ictu terra equum excierit, quatuor equos nono quoque anno marinis flucti-
bus habendos iaciebant. Apud Philostratum, Heroicis, legas pullum equinum co-
loris albi, & freni sessorisque adhuc ignarum, Soli sacrificandum pro victoria as-
sequenda, idque suasu Palamedis perterrefactis aliquando Græcis, quod Solis
deliquium dum circūfident Troiam inspexissent. Has quasdam veluti phaleras
equo libuit addere, quas sumptu nostro comparatas si quis approbaret, iis vte-
retur: qui verò ornatum alium expetiuerit, vel ex aliis quærat, vel impensa si-
bi comparet sua.

F

PIERIVS VALERIANVS AD FLORIVM

MARESIVM BELLVNENSEM, DE IIS

quæ per canem significantur ex sacris

Ægyptiorum literis.

*Vi verò potius Canem meum sacris quidem Ægyptiorum adytis educatum,
sed mea huc aduectum diligentia, dono dare debueram, quàm tibi, mi Flori
iucundissime? Quotiescunque enim ea considerabam, quæ sapientissimi illi
viri per Canis hieroglyphica significari tradiderunt, dum diuinæ mentis in-
terpretem, dum sacerdotem, dum tutelares Deos eo posito subinnuebant, dum
grati animi signum, dum memoriæ & amicitie simulachrum, dum vatem, dum philoso-
phum, ac ipsum literarum autorem Mercurium, fidem, obsequium, & pleraque alia per
idem animal intelligebant, toties mihi tui, qui alumnus meus es, species offerebatur: cuius stu-
dium in disciplinis, integerrimos mores, insignem pietatem, liberrimi beneuolentissimiq;
mi can-*

Ami candorem & sinceritatem, tam longa multorum annorum experientia perspexissem. Sed parum existimabant hac me cogitationis hilaritate perfusum, nisi rem ipsam scriptis etiam mandare studuissem, atque ita longè affluentiori voluptate commemorando perfunderer. Hunc igitur ex omnium animantium gregè delectum tibi dedicaui, non ut quæ Canis fuerint significata, docere te mihi consilium esset: sed ut sapius inter scribendum relegendumq; obueniret, unde ego bonitatis tuæ frequentius memor, hac ipsa diuturnius iucunditate perfruerer. Reliquum est, ut ex beneuolentissimo eius ingenio meam erga te beneuolentiam contemplare, perinde ac commendabiles ego mores tuos præclaris, quæ Cani attribuantur, dotibus equiparare soleo: quippe qui existimem, speremq; velut ille ad Heroum, deorumq; simulachra contemplanda natura ipsa promptissimus inuenitur, tu quoq; quod non ignauiter facis, Canem vitæ quoddam exemplar tibi sis propositurus. Verùm agè iam ex ipso commentario Canis ipsius ingenium exploremus.

B**I**N PRIMIS autem rerum diuinarum professorem per canis effigiem interpretabant, propterea quòd cum, qui sacras literas professurus sit, id omnium plurimùm meditari oportet, ut canis instar assiduè latret: hominum vitia nunquā incessere desistat, animum ferum gerat, nullius profani gratiam inecat, quod et canes faciunt in eos, quos herilis non esse familiæ, vel visu, vel olfactu deprehenderit. Tales apud Hebræos habentur Elías, Hieremias, Ezechiel, Osce, ac plerique alij. Talis apud Græcos cumprimis Diogenes, cui nomen à cane vulgò etiam dictatum, & ab eo Cynica familia perpetua vitæ austeritate celebris. Cui quidem haud multum absimilis altera per omnem penè orbem in nostram vsque diem propagata: quanquam ea sanctioribus apud nos institutis, & verioris disciplinæ professione, laudabilioreque profanæ cuiusque rei contemptu, sub eodem duplici panno, & perpetua pedum nuditate conspicua. Non defuerunt enim vnoquoq; tempore, qui luxum & delicias aspernarentur, paruoq; & minimo contenti, cum vitam ipsi à vitiis liberam profiterentur impuros omnes reprehensionibus arguerent, castigarentq;. Atq; huc deniq; progredi debet sacerdos optimus, ut dum nullum flagitiosum hominem verbis incastigatum præterit, vel ipsam impudentiæ notam minimè pertineat.

SACRARVM LITERARVM professor.

P R O P H E T A.

SANè propter increpandi libertatem Prophetam adsimilauimus cani, eiq; latranti. Huius significati ratio alia apud Horum est, quia scilicet præter reliquorū animalium morem simulachris Deorum custodiendis canes apponuntur, eaq; ipsi identidem intuendo videntur admirari, nō secus ac propheta meditationi deditus, omnem cogitationis suæ conatum dirigit in Deum. Sanè sanctorum antistites, sacrorumq; & oraculorum interpretes, Liuius Adastro, Prophetas vocat, de quibus ita:

Cum capita viridi lauro velari imperant

Propheta, sancta ita castè qui purant sacra.

Animaduertendum est autem, omnem canis vsum aut à latratu, aut à dentibus

Pierii Val. Canis.

expeti. Ac de mordacitate quidem satis. Quod verò ad latratum facit. nō igno- D
remus esse os interpret eorum, quæ mens in penetralibus meditatur; sanè Pro-
pheta vates itidē est, perq̃ os ipsa mēs ex imis arcanisq̃ adytis oracula sua pro-
mulgat: frater enim mentis est os, mens verò verborum fons: atq̃ ita per os ex-
cogitata omnia veluti fluenta de fonte profluūt. Sedenim quia parum esset alio-
rum vitia damnare, deterrere, dilacerare, nisi ad rectā viuendi rationem omnia
conuerterentur, ad ipsius inquam diuinitatis contemplationem dirigerentur,
cū Ægyptij sacerdotes animaduertissent canem, vti ex fragmentis Hori dice-
bamus, præter aliorum animantium morem, ad simulachra Deorum aspectare,
firmoq̃ ea lumine contueri, quasi Propheta idem facitare soleat meditationi
tantum deditus, vnde per arcana Dei penetralia referentur, atq̃ is hinc futuro-
rum scientiam aucupetur, hieroglyphicum huiusmodi congruenter admodum
excogitarunt, qui artē hanc diuinandi, teste Tullio, putātur longinquitate tem-
porum innumerabilibus penē seculis cōsecuti: & ab his acceptum crediderim,
quod Thrasylulo cuidam inter lamidas, ita ab Iamo, cuius meminit Pindarus,
appellatos, celeberrimo, statua est in Olympia posita, per cuius humerum de- E
xtrum mustela obreperet, & dissectus canis exerto iecinore iuxta iaceret. Quod
vaticinij signum interpretor, cū nonnulli tradant Thrasylulum à cane vatici-
nium excogitasse. Nam & mustelæ cor linguæ ieiunæ suppositum, fatidicam
mentem excitare ferunt Magi. Pausanias tamen incompertum sibi esse profite-
tur, quis primus è cane vaticinia desumpserit, tametsi Thrasylulum scripsit so-
lum hoc aruspiciæ genere vsum, eiusq̃ rei coniecturam ex statua, quam in O-
lympia illi positam cōmemorauimus, desumi. Vt verò ad Prophetam reuerta-
mur, Gregorius Pont. cū professores legū sacerdotes appellari dicat, eosdem
ait & prophetas nonnunquam appellari consuetum esse, quod talem animum
gerere debeant, qualem superius in Cane descripsimus: id quod à plerisque mi-
nimè præstari idem his verbis lamentatur: Sæpe nanq̃ rectores improuidi hu-
manam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimescunt, & iux-
ta veritatis vocem, nequaquam gregis custodiæ pastorum studio, sed merce-
narium vice deseruiunt, quia lupo veniente fugiunt, dum se sub silentio ab-
scondunt. Hos itaque per Prophetam Dominus increpat Esaiam, canes mutos
eos appellans, qui latrare nequeant. Ne verò quis in vates & sacerdotes calum- F
niæ ansam ex eo capiat, quod D. Paulus ait, Cauete canes, cauete malos opera-
rios, Ambrosius de marinis eo loco intelligendum ait, quorum omnino mu-
nus tantum est, vt reliquum animantium genus deprædentur. Sed quàm hor-
renda sunt quæ ad Esaiæ increpationem addidit Ezechiel: Fili hominis specu-
latorem dedi te domui Israël, & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis
ex me: Si dicente me ad impium, morte morieris, non annunciaueris ei, neq̃ lo-
cutus fueris, vt aueratur à via sua impia, & viuatur, ipse in impietate sua morie-
tur, sanguinem autem eius de manu tua requiram. Quod quidem eo periculo-
sius est, ait Hesychius, quod ignauia hæc pluribus est nocumēto: sacerdos enim
negligens, aut ipse peccans, aut non vindicans in peccatoribus, illicit eos qui ru-
des sunt, ad similia: ideoq̃ legislator, Leuitico, peccatum ipsius sacerdotis, pec-
catum populi appellauit.

Leuit. 4.

C V S T O D I A.

ID quod etiam ex Ambrosij sententia ad excubias pro salute dominorū refer-
tur: debereq̃ nos, ait is, promptuarium tenere verbum, ne quasi mutæ canes
commissam

A commissam nobis fidei custodiam, quodam preuaricationis silentio deferuisse videamur. Hoc eodem significato theologi accipiūt illud ex L X V I I I. Psalmo: Lingua canum tuorum hostium intinguetur sanguine: vbi per canes, Christi ædium sacrarū antistites interpretantur: hi siquidē parandi sunt in aduersarios, qui gregibus insidias meditantur, vt oues ab omni hostium iniuria tutæ custodiantur. Quam propemodum sententiam secutus Plato libro de Repub. I I, vbi militem ciuitatis custodem informat: Naturam, ait, generosi adolescētis qui ad disciplinā huiusmodi educetur, nihil differre à generosi canis ingenio: vtrūq; ipsorum sagacem esse oportere, mansuetum erga suos, aduersus autem hostes immitem. Nam ea est generosi canis natura, vt erga familiares & notos sit mitissimus, aduersus verò alienos & ignotos ferocissimus, quos simulac viderit, ægrè ferre se indicat, etiam si nihil quicquam mali sit ab eis perpeffus: sufficereq; ad inimicitias satis habet, si qui recens venerit, non fuerit è domesticis. Non ab re igitur, qui D. Bernardi viri de pietate Christiana optimè meriti vitā scribūt, matrem eius aiunt prægnantem imaginatam in somniis esse, catulum se candidum, dorso rutilum, & latrantē in vtero gestare: vnde illi à sapiente viro responsum, futuram eam optimi catuli matrem, qui diuinarum ædium custodiam susciperet, latratumq; assiduum contra profanos & impios exerceret. Hinc etiam canis comes, & viator angelum comitatur, quem Raphēl in libro Prophetico non ociose sibi & Tobix filio adiungendum putauit.

E Adē ratione canes apud ethnicos Laribus præfides fuisse dicunt, Deosq; ipsos Romani ideo caninis pellibus induerāt, quòd sicuti canes mites mansuetiq; sunt in domesticos, in alienos verò feri, formidolosiq;: ita & Lares, quibus totius familiæ cura credita esset, haberentur. Proditū sanè memoriæ est, Iliados Mineruæ templum in Daulia fuisse, in quo canes alerentur, qui Græcis tantum aduentantibus se mites, mansuetos ac ludibundos offerrent: in barbaros verò feri, atroces ac indignabundi semper irruerent. Neque defunt hodie barbarorum nationes aliquot, quæ canes hostium cadaueribus quoquo modo conquisitis alant, eosq; in prælia mox ducant, quibus in hostem immisis, scedissimæ interdum stragis spectaculo perfruantur. Æsculapij simulachro, quod Epidauri fuit, à Thrasimede Pario Arignoti filio elaboratum, canis adsculptus assistebat, cum Deus in throno sedens dextera baculum teneret, læuam supra draconis caput porrigeret: cuius meminit Pausanias. Eius argumenti eam ait historiam fuisse, quòd Æsculapius in solitudine Titrhei montis expositus ab auo Phlegya, cuius filiam Apollo clàm compresserat, à capella alitus, & à cane custoditus fuerit.

DII LARES.

ARBITER GENIUS'VE.

Sed aliam Chrysippus rationem cur Lares caninis tergoribus velarentur attulisse dicitur: quippe quòd ipsi genios præ se ferūt, qui custodię nostrę ideo tanquā arbitri sint delegati, vt improbè factorum dictorumq; pcenam à nobis exigant, sceleraq; & impietate omnem vliscantur, quotiens humanitate posthabita in brutorū vitam declinauerimus, quam ipsi genij, nō secus ac sagacissimi canes, insequantur, & ad merita supplicia pertrahāt. Hoc ipsum Censorinus, multis aliorum opinionibus allatis demum affirmat, esseq; genios ita assiduos

Pierii Val. Canis.

nobis obseruatores appositos, vt ne puncto quidē temporis longius abscedāt. D
Atq; hi sunt qui nos nōnunquam impellunt, sæpe reuocant, prout nunc saluta-
ria, nūc pernicioſa appetierimus. Sed nostræ pietatis autor, ne ab aliis hæc quæ-
Matth. 13. ramus, Genios custodiæ nostræ appositos, & affirmauit, & Dei patris faciem
eos quotidie contueri commonuit. Meritò itaq; Laribus (quando iidem & Ge-
nii sunt, nos Angelos dicere maluimus) canis vtpote tutelare animal hierogly-
phicè dedicabatur. Sed nō sine piaculo videor mihi præterire posse quod apud
veteres scriptores legi, Vulcani templum apud Ætnam Siciliæ montem fuisse,
cuius lucum incolerent canes, qui castè pieq; adeuntibus adblandirentur, im-
puros verò pollutosq; rem quasi diuinitus præſagientes miserabiliter lacerarēt.

V E S P I L L O.

EX his itaq; factum vt Ægyptij vespillonem, sacrorumq; tutelarem, æditu-
umq; libitinarium per canis effigiem indicarent, obseruato firmo illo im-
mobiliq; obtutu, quo animal id ipsa Deorū ho-
minumq; simulachra custodiæ suæ credita con-
templat. Nam cū apud Ægyptios cadauera
vitro condita, non adipe suillo, vt nonnulli sunt
interpretando decepti, in longum tempus asser-
uarentur, erantq; & libitinarij quibus curæ erat
ea custodire, eò spectare crediderim canē apud
Maffæos Romæ, in pulcherrimi operis cippo POT S.
humī iacentem, surrecto verò capite inscriptio-
nem, quæ huiusmodi est, intuentem.

C. IVLIO VRBANO
ET IVLIAE OPTA- E
TAE CONTVERNA-
LI, ET C. IVLIO VR
BANO PECVLIARI
FILIO

SVIS

G R A T V S A N I M V S.

NEq; tamen ignoro esse aliquos, qui huiusmodi hieroglyphicum, quo scili-
cet canis vel simulachrum aliquod vel conditum cadaver intueretur, ho-
minem beneficij accepti memorem significare contendant. Canis porrò illos
qui de se benemeriti fuerint nunquam obliuioni tradit, cuius rei paulo post mi-
rifica quædam exempla subiiciemus.

M E M O R I A.

VNde & memoriæ simulachrum Canis est, quæ scilicet circa præterita ver- F
ſatur: & in prudentiæ tricipitio, id sibi vult caninum caput, cū Leoninū,
intelligentiam, & præſentium considerationem: lupi verò caput prouidentiam,
ac perinde futura indicet, quod alibi diffuſius explicauimus. Socrates quoque
tunc per canem iurat in Phædro, cū illam Lyſiæ orationem memoriæ tradi-
diſſe firmiter arbitratur.

F I D E S.

IN Phædone verò per canem iurat, cū putat fidem & obſequium præſtan-
C. Mamilij numus. dum iis, qui rerum habenas in ciuitatibus moderantur. Sanè C. Mamilij nu-
mus est, qui limitibus metandis S. C. præfectus aliquandiu fuit, in quo canis ei
videtur allatrare: eo quippe ſignificato, vt fidem præſtandam in primis admo-
neatur is, qui negotio cuiusmodi præſcitur.

A M I C I T I A.

Elus verò fidei ratione habita, hieroglyphicū pro amicitia plerunq; canis po-
nitur, in qua quidem primū fides expetiit ex Ciceronis & omniū ſententia:
mox animus, ſi vſu veniat, ad promerendum promptiſſimus. Mirifice verò ſpe-
ctatur in canibus illa officioſa adeò dominorū adulatio. At hīc mihi temperare
ne-

A nequeo, quin amoris & fidei exēpla quædā cōmemorem, quæ in ipsis canibus elucescere plerunq; cōperiuntur. Nā Leutricas puellas treis à Spartanis iuuenibus quibusdā constupratas, mox occisas, & in puteū deiectas indicio canis Sce-
daſo patri peregrē aduenienti, & latratu & cursitatione ad puteum fuisse prodi-
ras nunc disſimulabo, alia quædā maioris forſan admirationis repetiturus. Cō-
fesso enim intestinis bellis ciue Romano, aiunt nō potuisse quempiā caput eius
abſcindere, vsquequo canē qui dominū custodiebat, proq; eo ferociter pugna-
bat, ab instantibus interemptū summotūq; vidissent. Ambrosius refert, occiso
Antiochiæ milite canem cadaueri comitē adstitisse, qui dum eiulatu mœſto ra-
pti domini deſideriū diu testaretur, ingentem hominū coronā ad fidelitatis ſpe-
ctaculum contraxerit, donec eo inſpecto qui cædem patrauerat, in eū inſilierit,
tamq; diu prehenſum cōtinuerit, donec re patefacta percuffor ſit in ſupplicium
raptus. Illud verò præcipua eſt admiratione dignū, quod ab Æliano traditū eſt,
Colophoniū quendam vnā cum ſeruo & cane, mercatum in Ioniam conceſſiſſe
ad urbem Theon: cūmq; ſeruus, qui pecunias ferebat, naturæ ſatisfacturus ali-
quantulū à via deflexiſſet, loculo humi depoſito immemorē abiſſe: canē ad eius
custodiam perſitiſſe, donec illi re infecta, quod pecuniæ nō aderant, rediſſent,
canemq; in eodem loco apud maſupium offendiſſent, qui quod abſq; potu, ci-
boq; diu perſeuerauerat, ita reddito depoſito expirauerit. Sed quid illud quod
apud Plutarchū de Pyrrho fertur: eum aliquando factum obuīam canī, qui ca-
dauer herile custodiebat, vbi triduū abſq; cibo permāſerat: quod cū Pyrrhus
ſepelire iuſiſſet, canem ſibi diligenter curandum imperauit: euenit vt haud ita
multò poſt Pyrrhus exercitum luſtraret, aſidebat regi canis, tacitusq; quieſce-
bat, cū interim interfectores heri nomina daturi præſtō fuerunt: exiliit ſtatim
canis vbi eos aſeſſe vidit, magnoq; hoſtes latratu inceſſens ad Pyrrhum iden-
tidē reſpectabat, vt non illi ſolū, verū omnibus qui aderant facti ſuſpicionē
concitarit ingentem. Correpti igitur illi, minimisq; quibusdā indiciis conqui-
ſiti, ſcelus confeſſi ſunt, atq; ita pœnas iuſſi pēdere. Fuit & alter Pyrrhus ab rege
illo, qui tantę fidelitatis canem habuit, vt cū mortuus, & in rogo poſitus eſſet,
ſubſecutus itidē canis in pyram ſeſe coniecerit, & concremari pertinaciſſimē vo-
luerit. Fuit & Polo hiſtrioni apud Græcos celeberrimo canis, qui poſt impoſitū
C rogo dominum in eaſdem ſponte ſe coniecerit flammas. & alius eodem quo ſal-
tator Theodorus ſepulchro cōditus fuerat, catellus includi voluit. Iamq; et Eu-
polidis Poëtæ comici canis Augæas nomine celebratur, qui mortuo ſepultoq;
domino præ mœrore & ipſe cōtabuit, erepti domini deſiderio tandē extinctus.

PHILOSOPHIA COMMVNICATA.

Hieroglyphicum & Cerberus argumentum habet: Græcorum enim nōnul-
li non incongruē forſan exiſtimarūt, abſtractum Herculis opera ex obſcu-
ris Erebi penetralibus tricipitem Cerberum, patefactā ab Heroë philoſophiā,
quæ prius in arcanis deliteſcebat, indicare. Ea verò vna ceruice contenta, tribus
diſtinguit capitibus, quorū vnum Rationi, Naturæ alterum, tertium Moribus
inferuit. Vnde præter edomita tot mōſtra, Herculem ipſum ferūt ſagittas in lu-
nonem iaculatū, & Plutonē etiā telo, vt Homerus inquit, triſulco ſauciaſſe. Phi-
loſophus enim vir, dum ſolerti indagine ſublimia quęq; perueſtigat, naſtus ali-
quid captu dignum, mente veluti pennato quodam vititur telo, quo quicquid il-
lud fuerit aſſequatur. Neque quidem locus vllus eſt, neq; abſceſſus tam remo-
tus, tã abditus, tam inacceſſus, quò non peruenerit philoſophia: terræ ſiquidem

Pierii Val. Canis.

hec penetralia perscrutatur, quod est Plutonem ipsum telo impetere, atq; etiam D
ferire: hoc inquam est rerum naturā enancisci: tot in orbe terrarum monstra do-
mitat, ferinos quippe mores componit, & ciuilibus, honestis et vtilibus legibus
addicit. Mox vt de Poëta Flaccus etiam,

Pectus praeceptis format amicis,

Asperitatis & inuidiae corrector & ira.

Caelum demum inscendit, & inde quicquid rationi obnoxium esse potest aucu-
patur, cunctaq; prospectat, & ad amussim omnia nū recta sint explorat. Hercu-
lis ad hec clauam, qua heros is fuerit in domitandis monstris vsus, philosophiā,
monstra verò animi vitia significare interpretatur Floridis Apuleius. Atq; vt
ad Cerberum reuertar, sunt qui rem simpliciter accipiant, caninis eū capitibus
effictum à Poëtis, propterea quòd Tartareus is custos habeatur. Historiam ta-
men Hecataeus Milesius super eo tradit, serpentem in Tænaro fuisse, quem ea
de causa canem appellarint, quòd morfu esset admodum lethifero, hominesq;
quos icisset, statim interficeret, eumq; ab Hercule deductum ad Eurysthea. Sed
hæc scriptorum semper fuit licentia, vt ex commodo quisq; suo fabulas confin- E
geret. Mihi autem magis arridet figmentum prius positum, qui tam præclaros
viros, tam eruditè rem ipsam interpretari videam.

A N V B I S.

ADdemus & Anubin Deum per canis effigiem ab eisdem Ægyptiis figura-
tum, de quo veteres quidam historici prodidère, vnà eum cum Osiride gi-
gantes ex Italia pepulisse. Canino verò capite fuisse eum, ex eo commentum,
quòd Isis & Osiridis corpora custodierit, quod vti dictum superius, canibus
est admodum peculiare, eaq; de causa canem galeis insculpi morem esse, quod
in veterum numis complusculis obseruaui.

O R I Z O N.

SEdenim super Anubi Plutarchus longè eruditius rē perscrutatus, remotio-
ra disciplinarū penetralia recludit, ac terminatorem in sphaerā circulum per
Anubin in fabulis, per canem inscriptione sacra & hieroglyphica significari tra-
dit: quippe qui Nephthyn apud Ægyptios infe-
rius hemisphaerium esse contendit: Isin verò supe-
rius: lucidum hoc & diurnū, obscurum illud &
nocturnum: vtriusq; verò participem Anubin,
qui & interdiu & noctu visu pariter fruatur. Ean-
dem enim vim apud Ægyptios Anubis habet,
quā apud Græcos Hecate, cui supera & inferna
dedicarunt. Nam cum triceps effingeretur He-
cate, vnū omnino caput caninum, equinum alte-
rum, humana verò figura tertiū adsculpebatur,
quod tamen hispida & rusticana facie simula-
bant: cuius picturæ hieroglyphicæ causam in Equo latius enarrauimus.

D I A N A.

F

S A T V R N V S.

SVnt qui per Anubin Saturnū interpretent, quòd omnia ex sese pariat, atq;
ita sit & luminis, & tenebrarū particeps: quia materia obscura est, forma ve-
rò conspicua. Qui fabulas de iis, quæ rerū initio facta fuerint ab Oromaze me-
morant, cælo inquirunt & astris fabricatis custodem cum adhibitum, atq; hinc
canis figmentum excogitatum.

Princeps

PRINCEPS.

A

PRæter ea quæ iam posita sunt de cane significata, sacerdotes iidem Aegyptij si principem aut legistatorem significare vellent, canis hieroglyphicum cum diademate, siue fascia, vel amiculo faciebant, reliqua corporis facie nuda, propterea quod veluti leuissomna canum, vt cum Lucretio iocer, fido cū pectore corda in Deorum simulachris diligenter obseruandis detinentur. Sic etiā princeps qui iura sit daturus, Regem qui anteacto tempore claruerit nudum contemplari debet, quidq;

B

sibi velit ea fasciola, examinare: id quod omnium maximè Periclem Atheniensem factitare solitum perhibent. Quotiescunq; enim is magistratū aliquem inibat, ipsa honoris delati insignia, & vnumquodq; gestamen pro concione alloquebatur, quid ea sibi vellent, qualem virum poscerent percontabatur, seque mox ad personam quam induebat, strenuè decenterq; gerendā adhortabatur, tanta omnium admiratione, vt non immeritò eum & tonitrus, & fulgura ciere prædicarent, apesq; mel in os eius infantis congelesse faterentur. Quod verò fascia regiū sit insigne, ostendimus cōmentario de Gestaminibus reliquis. Atqui Ptoëmphanes populi ex Africæ parte Canis non effigiem, pro principe coluerunt, sed viuum ipsum pro rege sibi delegere, cuius motum obseruabant, ac ex eo quid faciundum, vbi standum, quò progrediendum, religiosissima quadam auguratione intelligebant.

MILE S.

C

Abq; fascia verò canis, copula tamen religatus, non incongruū est sacramen to addicti militis hieroglyphicum: copula scilicet obedientiæ iuramentum præ se fert: canis verò ipse militis officium, quod præcipuū est, intentum esse ducis imperio, siue iter arripiendum, siue pugna ineunda sit, siue vbi receptui cani ceptū ad signa redire: quæ quidem obsequia à canibus obseruari quotidie videmus. Quid verò illud, quod si inter se canes rixentur, offeraturq; fera æquè illis inuisa, facta statim inter se pace vnanimiter in ferā conuertuntur: cuiusmodi decet milites esse, qui tametsi inter se aliquando dissideant, aduersus tamē communes hostes vnanimiter præliantur: cuiusmodi exemplum in L. Syllæ legionibus habemus, quæ cū perniciosa seditione furerent, efferatis Imperator annūciari iussit hostem adesse, & ad arma vocantium clamorē tolli, atq; ita discussa seditio est, vniuersis aduersus hostes animū intendentibus. Et Scorilus, vel vt alij, Cocis, vt alij, Cotio Dacarū Dux, cū dissociatū bellis ciuilibus pop. Ro. intellexisset, neq; tamen fortunā tentandam arbitraretur, metu ne externo bello pax inter ciues conciliaretur: hortantibus suis, & acriter deposcentibus occasionem arripiendam, duos ille canes in conspectu populariū cōmisit, iisq; acerrimè inter se pugnantibus, mox lupū emisit, quē protinus canes ommissa inter se ira vno statim animo aggressi sunt: eoq; exemplo Dux ipse continuit barbaros ne pugna incaptarent, temerario impetu Romanis profuturo. At ea quoq; generositas animi requiritur in strenuo milite, ne is, vt super Ænea Virgil. neque auersos dignet sternere morte, nec imbecilles prouocare bellatores, aut armatus inermes, aut vir fecminas, puerosue. Cōperta est hæc eadē in canibus animi magnitudo: velut in eis, quos Albanix rex Alexandro Macedoni dono misit: nā cū ex duobus quos habebat vnū huic dedisset, exploraturus Alexander ani-

Pierii Val. Canis.

malis vigorē, iussit vrsos, mox apros, & deinde damas emitti: ille verò contem-
ptu immobilis iacebat. Sedenim Alexander segnitie tanti corporis offensus, eū
interimi iussit: quod vbi Regi nunciatum, alterum misit, addito, ne in paruas
belluas experiri vellet. Imperator itaq; leonem primò, moxq; elephantum in-
duxit, quos canis statim strauit: cuius insignem pugnam Plinius accuratissimè
descripsit X L. octauī libri capite.

M E N A P I I.

MInimè mirum igitur quòd in canone prouinciarum & militum, qui à Con-
stantino vsq; ad Theodosium, Honorium & inferiores plerosq; alios sub
Imperatore Romano militabant, clypeus habebatur, in quo luteus canis in al-
ba parma, cuius medium pelta rubra occupabat: hic verò canis infernè positus
sub ipsa pelta pedibus sursum versis: erat is eius ordinis insigne, qui M E N A-
P I I dicti sub magistro militum per Thracas stipendia faciebant.

T E R T I O D E C I M A N I.

CAnem eodem gestu inuersum in altero clypeo vidi, sed qui cærulei coloris
esset, parma identidem alba, cuius vmbilicus aureus, quem ruber circulus
ambibat, ab altero densioris luti cæruleo ipse quoq; circumscriptus: insigne hoc
erat T E R T I O D E C I M A N O R V M, qui eiusdem militie ordo fuit sub eodem
magistro militum.

ERat & illud hieroglyphicum, quòd Ægyptij sa-
cerdotes obsequium, et ad domini iussa nutū-
ue regressum significare si vellent, canem conuerso
in dorsum capite pingebant. Nullum porrò animal
canem magis est dicto parens, quem abeuntem facilli-
mo vociferatu reuoces, etiam si sit iamiam capturus
prædam, increpitus intermittat, iussus insequi pro-
uolet, eum denique quotiens erit libitum vltro ci-
troq; verteris. Theologi nostri veteres dictum illud

OBSEQUIVM.

ex Ecclesiaste, Melior est canis viuus leone mortuo, ita interpretantur, vt obse-
quiū istiusmodi rationem habuisse videantur: nā per leonem mortuū, ait Euche-
rius, cacodæmonē intelligunt, de cuius salute nihil vltius sperandum est: non
enim potest ad pœnitentiā redire: per canem autem viuum, aberrantē quidem, F
& interdum contumacem hominem accipiunt, qui tametsi nonnunquā præua-
ricator fuerit & ceruicosus, ad obsequium tamen & meliora reduci potest. Et vt
ad canis morigerū admodum ingenium reuertamur, libet ex Plutarcho memo-
rabile obsequiū facillimāq; docilitatis exemplū in animali huiusmodi recitare,
idq; in theatro Marcelli spectatore Vespasiano editū. Mimus eò quidā canem
introduxit omnibus ferè saltationibus eruditū, qui cū ægritudinem postmo-
dum simularet, panem mimus porrigebat, eo detracto pharmacū propinauit,
mox is trementi similis cruciari, distorqueri, capitisq; grauedine laborare visus,
demū quasi mortuus concidere seq; exporrigere, permittereq; vt quoquouer-
sum traheretur, huc & illuc abiiceretur, vti fabulæ commentū exigebat. Oppor-
tunè autē cū res posceret sensim mouisse se tanquā è profundo aliquo somno
conciatū, prosiliisse demum, & signa quædam veluti lætitiæ & exhilaratio-
nis edidisse, atq; alia pleraq; magna omnium admiratione colluisse. Hæc autor
ille testatur, qui nihil vnquā ineptè moliri deprehensus est. Sed quod pertinet
ad obsequium erga dominum, habet hoc canis cōmune cum subus, de quibus
comper-

A compertum ait Plinius, furto abactos, agnita voce suarum, merso nauigio inclinatione lateris vnus, ad dominum remeasse.

A D V L A T O R E T S C V R R A .

Sunt qui adulatorem, blandiloquum, & mordacem simul scurram, per canis hieroglyphicum ostendat, quorum alter in obsequium plus æquo pronus, & alter quolibet in quemuis opprobria fingere sæuus. Diogenica hæc est interpretatio, ipsius de se testimonio. Nā is interrogatus ab Alexandro, ob quæ facta Canis nomen vulgò sortitus esset: Quia, inquit, dantibus blandior, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo. Quin & coniectores, vt apud Hebræos legi, eum qui per nocturnam quietem imaginatus sit canem videre, obtrektoribus obiectum fore præfagiunt. Alexander idem dum sibi lusum quærir, sportulam Diogeni osium plenam dono misit. Accepit eam Cynicus, & superaddidit: Caninus hic quidem cibus, sed donum haudquaquam regium.

F A M E S .

B Caninam quandam famem memorat, quam Græci *βελιμία* appellauere, nos esuritionem dicere possumus: vtcumq; Dauides hanc eruditissimè tetigit Psalmo LVIII, vbi canit: Conuertent ad vespërā, & fame conficient vt canes, ciuitates hac illa peruagantes, cum futuram Iudæorū mendicitatem præfagiret: nam et ipsum famis vocabulum frequenter pro mendicitate vsurpatū inuenias.

D E S P I C A T V S .

IN Sacris literis plurimū inuenias canem pro re humili, abiecta et cōtempti bili positum. Quem sermonem ne quis Neapolitanorū tantū esse putet, de Mephiboseta Ionathæ filio legimus, cum insperatis à Dauide beneficiis affectus esset, & cōtinuò mensæ Regiæ sodalitio dignatus, dixisse eum, humilitatem professus suam: Ecquis ego sum seruus tuus, vt respiceres super canem mortuum, cui ego sum similis? Et Dauid ipse cum Regem suum Saulem se hostiliter insectantem in manibus solum habuisset, chlamydis regiæ oram præcidisse contentus, subsecutus cum clamauit: Quem persequeris Rex Israël? quem persequeris? canem mortuum persequeris.

F V G A .

C Quid si fugā notare voluerimus, canem identidem, sed subiecta inter crura cauda figurabimus. Hieroglyphici causam nemo eorū quos in hoc argumento sequimur, explicauit. Figmentū ego à re ipsa dubio procul sumptum crediderim, vulgato in hæc tempora prouerbio, vt eum qui animum despondeat, vel ab incepto propter ignauiam percussus meticolosè desistat, subiicere eum, inter crura caudam obiiciamus. Quotiens enim canes fugam arripiūt, præ metu abacti caudam inter crura subiiciunt. Quod cum insigniter etiam in lupo obseruatum sit, Maro elegantissimè rem ipsam descripsit, vt suo loco dictum.

C L A D I S P R Æ S A G I V M .

IN Aruspicina memoriæ proditum est, huiusmodi gestum caudæ vtero subiectæ, in victimis quæ adolerentur futuræ cladis præfagiū dedisse, obtorta verò si foret cauda, bellorum difficultatem portendere, vt apud Didymū legere est.

V I C T O R I Æ P R Æ S A G I V M .

Aliter autem cursu perciti seu prædam insequantur, seu temerè lasciuiant, surrectam, aut exporrectam caudam habere solent, cuiusmodi effigies est in numo. C. Posthumi, in quo cernere est currentem canem, cauda ita vti dicitur.

C. Posthumi
numus.

Pierii Val. Canis.

bamus, fursum versus incuruata: quod quidem in hostiis crematis obseruatum, D
ex aruspicum disciplina futuræ victoriæ portentum erat. Sedenim in numo eo
currentem canē, celeritatem significare coniicimus ex iaculo, quod est infernè
situm: vnde rem properanter confectam, victoriāmue citò partam, si sequamur
Aruspices, id indicabit.

I M P V R V S A M A T O R .

S Vnt etiā qui satis impuros amatores exprimant per simulachrū canis; non
S ea tantū de causa, quod κύν, vt Eustathius interpretatur, πῦρ & κύν, quod a
mare est, deducatur, sed quod lepores auidiori quodam affectu consecēt: quo-
rum significatum inter nequitias improbiores reposuimus. Neq; quidem Oui-
dius signatè magis Apollinis affectum incomparabilem exprimere potuisset,
quā luculentissima ea quam ponit comparatione, his versibus decantata:

*Ut canis in vacuo leporem cū Gallicus aruo
Vidit, & hic prædam pedibus petit, ille salutem:
Alter in hæfuro similis iamiamq; tenere
Sperat, & extenso stringit vestigia rostro:
Alter in ambiguo est, an sit comprehensus, & ipsis
Morsibus eripitur, tangentiaq; ora relinquit.
Sic deus & virgo est, hic spe celer, illa timore:
Qui tamen insequitur pennis adytus Amoris
Ocyor est, requiemq; negat.*

L I E N I S V I T I A .

H Ominem qui aliquo splenis vitio affectus ægrè habeat, quæq; in vniuer-
sum ad lienem attinent, Aegyptij sacerdotes per canis hieroglyphicum si-
gnificabant. Gracillimum enim ac tenuissimum lienem canis habet: quod si vel
mors, vel rabies eum inuasert, à splene est: quin etiam illi ipsi qui correptum ra-
bie canem medicare voluerint, morbum contrahunt, ac splenetica plurimū ea
labe affecti percunt: & qui canem eo morbo laborantem disseuerit, ea afflatus
exhalatione: contagionis vim efficacissimā experitur. Vrina quoq; rabiosi ca-
nis quomodocunque calcata nocet, maximè vlcus aliquod habentibus. Quin F
huius lotio, etiā non rabidi: tam perniciosa vis est, vt si quis in id suum conges-
serit, ad generationē pigrior torpore lumborum fieri dicatur. Proinde rabido
cani contagiosum adeo virus inest, vt omnia rabiant quæ momorderit: exce-
pto homine. Nā quæ illi accidit ex huiusmodi contagie lues, mania est, vt eru-
ditissimi hac ætate viri disputant: nā & Festo rabies propriè morbus caninus
est. Quod verò scribit Aristoteles, canes ipsos interire morbo hoc, & quæ mor-
sa sunt αὐτῶν ἀνθρώποις, nonnulli clari quidem viri πρὶν legunt, vt celerius quā ho-
mo intereant, exponant. Sedenim vt ea missa faciam, quæ hominibus à rabioso
cane morsis accidisse longo post tempore Albertus & Auicenna prodidē, le-
gi apud Plutarchum, rabiem in homine non fuisse cognitā discretāmue ab aliis
morbis Aristotelis tempestate, neq; inde vsq; ad Asclepiadem cuipiā innotuis-
se. Cæterum hæc ipsi viderint clarissimi viri, qui rem enucleandam suscepē. Il-
lud ego super hoc addam, vniuscuiusq; canis morsum tam perniciosum esse, vt
ferant, eum qui semel fuerit à cane læsus, pestilenti contagione gallinarum incu-
bitus, pecorum fœtus, & abortus interuentu suo vitare, eiusq; introitu alterius
vulnera aggrauari.

Olfactus

A

O L F A C T V S.

Sed ut ad Canis significata redeamus, olfactū Aegyptij sacerdotes per id animal inter alia significabant: nempe eum qui, quod prius latuisset, indagine sua deprehendere, ex huiusmodi hieroglyphico intelligebant. Satis enim constat olfactum esse cani præcipuum, de cuius sagacitate (eam enim præcipuè canibus attribuit Cicero, & à sagire, quod acutè sentire est, deductum asserit) plurima passim videntur exempla. Dominum enim qui vel diutissimè abfuerit agnoscunt olfactu solo, & ignotū quoq; si repentè veniat. Scrutantur in venatu vestigia atq; persequuntur, contantem ad feram inquisitorem loro retrahentes, etiam si aquam ea transilierit, & abditissimo quouis loco sese occultauerit. Illud fanè quotidianum in canibus præcipuè Gallicis, ut quem prius numum alicui eorum ostenderis, abducicq; mox è conspectu canē iusseris, ac sub aliquo tapeete vel stragulo numum eū abdideris, introductus mox canis ac numum inquirere iussus, olfactu solo fretus rem tibi quamprimum deprehendat, latebrasque ubi numus erat absconditus, & latratu & exultatione significet.

B

R I S V S.

Quia verò canis circa lienem ea quæ supra memorauimus patitur, totaq; animalis vita inde pendere videtur, factū est ut Aegyptij sacerdotes quæ super risu considerarent, per canem identidem explicarent. Rarissimum enim vel difficillimum esse risum iis qui splene laborant, medici tradunt: & ea est canis prærogatiua, ut is à venatoribus maximè expetatur, qui faciem magis, ut vulgò aiunt, melancholicā præ se ferat: signum enim id esse bonitatis aiunt, pernicioresq; & in cursu perseverantiores, qui tales sunt, esse prædicant. Apud Aui-cennam legas lienem ea ad se recipere & attrahere, quæ sanguinem benignum, clarum, copiosum & lucidum reddant, quem inde risus & hilaritatis causam auctores esse putant, quippe quòd ex ita affecto sanguine spirituum excitetur multitudo, claritasq; animam exhilaret. Sed enim hoc utcunq; habeat, coniectores etiam, ut apud Artemidorum legere est, ex splene in somnis viso & risum, & voluptates auguratur: canibus verò cum lien & tenuis, & vitio maximè obnoxius sit, necesse itidem est eos hoc hilaritatis affectu aut nihil, aut parum moueri. Ab iis verò quæ vel absunt aut supra modum adsunt animali cuiuspiam Aegyptij significationes suas comminiscabantur. Accidere verò facile potest, ut alicuius hominis memoriis natura huiusmodi sit indicanda, ut in M. Crasso, qui ob id Agelastos vocitatus: ut in C. Lælio, & in Socrate, quos eodem semper vultu eademq; fronte fuisse, proditum est.

C

L E V I T A S I N M O R I B V S.

Verum habet suum & risus ipse significatum. Interpres enim Apollonij risum leuitatis signum esse dicit: vnde sapienter Isocrates importunū risum minimè amandum esse monuerit.

C V L T V S C A N I S.

Sanè aliæ quoq; nationes, quanti animal id facerent, multis exemplis testatū reliquere. Et Cyrum prædicant, Cyrum illum, inquam, omni laude maiore, à cane nutritū suorum omnium asseueratione, siue studiosè conficta fabula fuerit, quò venerabilior haberetur. Quippe apud Romanos etiā in magno fuere cultu, licet à Capitolij prodicione eos in crucem rapere sit cceptum. Annuo enim supplicio inter ædem Iuuentutis & Summani, viui in furcas arbore sambuceæ figebantur, quòd eorum negligentia iactura ea facta videretur. Alio qui ge-

Pierii Val. Canis.

nito manè catulo res diuina hostiarū vice fieri solita, adeò puros eos ad cibum D
existimabant, adeoq; numinibus placandis idoneos, fuisseq; olim celebriores
epulas catulina apposita, nostrorum scriptorum testimonio satis exploratum,
& apud Plautum etiam factam huius rei mentionem inuenias Saturione.

Q V I B V S D I I S C A N E S S A C R I.

QVibus verò Numinibus canes donarentur, dicere non pigeat. Siquidem
Romani eos Genetiæ, Græci Proserpinæ maçtabant: vulgò verò Luper-
calibus, quæ Romani in Panos Lycei venerationem celebrabant, canē immo-
labant, quoniam natura ipsa lupis canes aduersarentur. Alij cœptam hoc in Ro-
muli gratiam factitari tradunt, vti constans fama est eum à lupa nutritum. Sa-
cra tamen hæc primū ab Euandro instituta nonnulli asserunt, Maroniano
præcipuè versu freti, quo

Euander gelida monstrat sub rupe Luper cal

Parrhasio dictum Panos de more Lycei.

Cæterum apud Argiuos Cyoniæ dea propter partus facilitatē sacri erant. Sed
animaduertendum est, plerisq; locis Cyoniæ vocabulum corruptum esse scri- E
ptorum negligentia, qui Lyoniā fecere, vel quòd arbitrati sunt à soluendi par-
tum facilitate vocabulum conformatum. Apud Lacedæmonios Marti canis
propter audaciam et inuadendi promptitudinē offerebatur: eorum enim ephē-
bi inter se certaturi, priusquam certamen inirent, canis catulum illi Deo, vtpote
fortissimo, victimam ex cicuribus validissimā offerre se arbitrabantur. Ex alijs
Græcis nemo, vt Pausanias ait, præter Colophonios, talibus sunt operati: hi e-
nim catellam nigram Triuiæ sacrificabant. Et Caribus mos fuit canem immo-
lare, vnde *καὶ ἐκὼν δῶμα*. Erant & Canaria apud Romanos auspicia, quibus apud
Catulariam portam rutilæ canes non procul scilicet à rubro colore sacrificaban-
tur, vti ait Atteius Capito, cum pro frugibus contra vredinēs atq; sæuitiam Ca-
niculæ sideris faciebant. De sacrificio huiusmodi Ouid. Fastorum quarto:

Pro Cane sidereo canis hic imponitur aris,

Et quare fiat nil nisi nomen habet.

Plerique tamen ideo factum dicunt, vt flauescens fruges ad maturitatem per-
ducerentur. Sidus enim Caniculæ frugibus est admodum inimicū. Non igno-
ramus autē & Thracas cum alibi, tum præcipuè in Zerintho Samothraciæ an- F
tro nihil ferè libentius immolare, & epulari solitos, quàm canem, memorabili
Euripidis nece, qui propter maçtatum ab eo canem, vt nonnulli aiunt, ab Ar-
chelai canibus interceptus, miserrimè laceratus est. Quamuis alijs dicunt Arri-
dei Macedonis, & Crateræ Thessali inuidorum opera, quòd gratia plurimū
polleret apud Regem, canes eas immissas fuisse, corrupto pe-
cunia Lysimacho, earum curatore.

NAm id quoq; canis est significatum, eaq; de causa apud
Homerum Helena se canem accusat, quòd abominanda
tot malorum causa atque autor fuerit, ita Hectorem allocu-
ta: *δῆλ' ἐμῶν κνωὶς καὶ ὅλην χάριν ἀχρεΐας*. Apud eundem Agamem-
non quoq; accusatus ab Achille *κνωὶς ὄμματ' ἔχειν*. Nam vt apud
Pollucem legimus, canis oculus habere dicitur is, qui nimio
plus impudens est, cui si etiam importunitatem adieceris, Ho-
meri eiusdem *κνώμην* feceris pro impudentissimo, muscæ sci-
licet & canis ingenio copulato. Cynomyiam Euthymius syl-

IMPVDENTIA.

uestris

A vestris muscæ genus agnoscit, quod inter cætera muscarum genera est impudentissimum, de qua Psal. LXXVII. quanquam super hac alibi. Hanc Catullus impudentiam expresse, ubi Acmen codicillos reddere pernegatē canem censet appellandam. Et Mathematici impudentem litigatorem ostensuri, duobus zodiaci locis canino capite hominem statuunt, secundo quippe Arietis gradu, & Capricorni XVII. Sed nos hîc de ea loquimur impudentia, qua quis fretus, pro iustitia vel pietate audeat vnumquēq; vel ex potentioribus hominem erroris admonere, vel impuritatis arguere, dummodo spes profectus affulgeat, nec importuna temeritas in vitium prolabatur.

PETVLANTES IVNIORES.

NON præteribo hic militare ordinem eorum, qui PETVLANTES IVNIORES appellabantur sub magistro militum per Illyricum: ij enim, vt assumptum nomen hieroglyphica pictura testarentur, canem luteum in rubra parma præferebant, in cuius medio orbis erat coloris lutei, canis supernè pedibus, quoad fieri poterat, exporrectis. Sanè quidem, vt veterum quorundam est interpretatio, in diuinis literis Romani milites, qui Pilato præsidi adstitebant, canes vocitantur, vti Psal. XXI, Circudederunt me canes multi: quippe qui secundum legem immundi censerentur, atq; admodum etiā impudentes essent conspuendo sacrosanctam Domini faciem, caput eius arundine percutiendo, coronam spineam affigendo, & omni opprobrii genere cœli Regem deludendo, vti eius ministerij mortales penè omnes. Eoq; Theologi tradunt Domini dictum in Euangelio, Non decere sumptum de filiorum manibus panem dare canibus. Quæ quidem notæ si à canino genere elui possent, nihil ferè inter animalia rationis expertia cane venerabilius haberetur, vt qui non ciuitates modò sibi honori positas habuerint, quod ab Alexandro Magno factum amissa cane Perthæ nomine Theopompus ait, verum etiam longè maiora præconia monumentaq; secundum Ægyptios ritus omnino meruisse videantur.

PIERIVS VALERIANVS AD CAELIVM

CALCAGNINVM DE IIS QVÆ PER

Cynocephalum simiam, & id genus reliqua,
significantur ex sacris Ægyptiorum literis.

Ucundissimum illud hospitium, quod mihi apud te per duas continuas hebdomadas Ferraria fuit, effecit vt ea omnia incommoda, quæ perpeffus eram, iacturâsq; omnes, quas in tanta rerum conuersione feceram, inciperem obliuisci. Nam cum tu me Romana clade perterrefactum, neque non Florentinae vrbs, atque adèò totius Italiae turbationes & motus fugientem, ocij tandem cupidum in patriam meme recipere festinantem, iungere iter iussisses, & apud te dies aliquot commorari, inuitatis quotidie viris literatura præstantibus, magnam mœrori meo consolationem adhibuisti, suauissimisque illorum sermonibus aegritudinis totius acerbicatem deliniuisti, præcipuè verò eruditissimo Stanardo illo tuo sæpius vocato. Ea demum fuit vtriusq; humanitas, vt nunquam apud quempiam aliàs hilarius acceptum me meminerim, ita vterque vestris me lucu-

Pierii Val. Cynocephalus.

brationibus certatim oblectare contendebatis: tu, dum remotissima quaque profundissima eru- **D**
ditionis arcana, apud autores veteres delitescunt, è tenebris eruebas: ille, dum medicina philo-
sophiaq; loca pleraq; abstrusosq; sensus, & longa annorū serie ad hunc vsq; diem ignorata, multis
ægritudinibus remedia luci dare adnitebatur. Hinc factū, vt ego à vobis tali resectus cibo, cum
primum ad Aegyptiaca mea Commentaria datus est reditus, vestra memor liberalitatis, qui
me nullo laborum vestrorum fructu fraudare voluistis, statim cogitarim amicitiam tam hone-
sta de causa olim vobiscum initam, aliquo testimonio comprobare. Atq; ita Cynocephali Aegy-
ptiaci Commentariū (id enim ob varietatem ipsam præcipue placuit) nomini tuo nuncupavi.
Argumentum quidem, nisi me studiorum meorum ratio fallit, fortè non indignum quod tu
tantæ vir eruditionis euoluas, quo in legendo, tametsi nihil tibi lectionum omnium belluoni no-
uum occurrerit, saltem vt mea erga te beneuolentiæ signum sit atq; monumentum, opto.

NAM Cynocephali, quem Latinè Canicipitem interpretabimur, **E**
hieroglyphica, tum multa sunt, tum eo nullum apud Aegyptios
sanctius animal, neque sacratius fuit. Eadem penè forma est, qua
caudata Simia, & propter eam similitudinem ipse quoque Cer-
copithecus appellatur. Sedenim noster is corporatura maior,
validior, efferatiorq; est, facie caninæ similior, vnde & nomen apud Græcos
accepit: quamuis multa in hoc genere sunt, quæ humanam potius faciem quàm
caninam referunt, facileq; apud nos mira mansuescunt cicuratione. Cynoce-
phalorū, de quibus hic agimus, lacte & Numidæ & Menismni viuunt, armen-
tis ex eo genere comparatis, maribus præter sobolis causam interemptis: quod
ideo dictum volui, ne quis Cynocephalum hunc, de quo dicturi sumus, ac-
cipiat, vt multi perperam, pro genere illo hominum, quod & Megasthenes,
& plerique alij prodidère, capitibus esse caninis, pro voce latratum edere, fe-
rarum pellibus velari, anguibus venatu & aucupio vesci. Nam, vt optimè no-
sti, agrestes homines huiusmodi Pausanias ab Euphemo quodam ex Caria
oriundo visos tradit in insulis Oceani, quo tempestate delatus fuerit, quum in
Italiam nauigaret.

CUM primis autè Cynocephalus Lunæ erat
hieroglyphicum, propterea quòd animal
id pari quodam afficitur consensu cum Lunæ
coitu. Nam ipsa eadem hora qua Luna, nullo il-
luminata candore Soli cōiuncta transit, nobisq;
videtur penitus euanuisse, Cynocephalus mas
ipse quoq; visu deficere comperitur, neque in-
terim cibum capit, sed humi procumbens ægrè
habet, quasi Lunæ raptum ingemiscat. Fœmina
verò præter id quod ea quoque luminibus ca-
pitur, & cum mari pari afficitur ægritudine, san-
guinem insuper egerit è natura. Quapropter alebantur in templis Cynocephali,
ob id potissimum, vt Solis & Lunæ coitus exploratissimè deprehenderetur.

Hinc Cornelius tradit Simias tristes Luna caua: nam affectus idem
omnino in id genus omne diffunditur, quanquam in
Cynocephalis & maior & ex-
ploratior est.

L V N A.

Lunæ

A

A Pud eosdē Ægyptios sacerdotes Cynocephalus stans Lunæ ortum significabat: ad eam speciem addebant, vt manus in cœlū sublatas haberet, & diadema regium capite gestaret, propterea quòd, vt dicebamus, Cynocephalus valde sollicitus est super ortu Lunę, qua caua angore afficiatur prorsusq; cæcutiat. Simulac igitur ea cœperit illucescere, et ipse visus particeps fieri, quasi Deo agat eo gestu gratias, & sacerdotij ornatu quodā instructus indeptam vtriusque lucem gratuletur, eo quo diximus hieroglyphico figuratur. Ideo verò stantem pingi voluere, quòd stare conueniat adorantis: quem morem fuisse etiam apud Romanos, indicat Val. Martialis Epigrāmat.

Multis dum precibus Iouem salutat

B

Stans summos resupinus vsque in vngues Aethon.

Porro adorandæ nouæ Lunæ morem, & manus in prece sustollendi, Horatius attigit, ode illa:

*Cælo supinas si tuleris manus,
Nascente Luna rustica Philyre,
Si thure placaris & horna
Fruge Lares auidāq; porca.*

Quinetiā Virgil. statū & sublatas in cœlū manus esse adorationis indicium ostendit, vbi Anchisen inducit obseruato augurali portento illo, quo flamma caput Ascanij corripuerat, mollesq; comas tactu innoxia lambere visa fuerat: is namq;

Oculos ad sidera latus

Extulit, & cælo palmas cum voce tetendit.

Et cūm mox in attestationem intonuisset, & delapsa cælo stella per vmbas facem ducens multa cum luce cucurrisset, signaretq; vias, tum longo limite sulcus lucem daret, & latè circum loca

Sulphure fumarent, genitor se tollit in auras,

C

Affaturq; Deos, & sanctum sidus adorat.

Status porro Philoni inconuertibilis mentis indicium est, ac sese Deo applicātis, qui nulla præditus vacillitate, stabilis firmusq; permanēs, vt cuncta moueātur autor est. Videre est in argenteo quodam numo, quē bene literatus adolescens Prosper Publicola Sancrutius mihi Romæ videndū dedit, huius argumenti simulachrum cum inscriptione V O T. P V B. quę suscepta sunt in gratiam I M P. CÆS. TRAIANI HADRIANI AVG. Proditū autē est, stantes Ioui sacrificasse, vota q; & preces allegasse. Sed cūm Opi rem sacram faciebant, illiq; supplicabant, votaue concipiebant, sedentes id facere solitos, eo scilicet signo eam esse Terram matrem indicātes. Sedenim Pythagoras proprio dogmate adoratos sedere iubet: quamuis Plutarchus vsurpatum à Numa dicit: vt hinc colligamus, vota rata firma q; esse debere. Quod verò ad statū pertinet, magister noster Paulus Apostolus totiens standū admonet, dum dicit: State ergo, neq; velitis iterū summittere vos iugo seruitutis, & illi semper inhærere. Atq; alibi: State conuersi ad Dominū. & alibi: Quoniā tunc viuimus, si statis ad Dominū cōuersi. Et in Gedeonis militia exautorātur illi qui ad aquā ducti flexere genua, & in

Pierii Val. Cynocephalus.

terram procidère: qui vero stantes accepta in manum aqua eam lambere obseruati sunt, ad pugnam delecti rem fortiter gesserunt. Quinetiam in Niceno Concilio statutum legas, vt die Dominica, & diebus Pentecostes, stantes ad orationem Domino vota reddamus: alia verò ratione ab ipso resurrectionis Dominicæ die vsq; ad certos dies, de quibus dicere nostri non est instituti: nam toto anno plures essent colligendi, idq; importunum videretur. De sustollendis verò manibus loco suo, in Manuum Commentario plura.

ÆQUINOCTIA.

AEquinoctium vtrunque Ægyptij sacerdotes ἰσολλυτικῶς scribere si vellent, Cynocephalum sedentem effingebant, causam eam secuti, quòd animal id vtriusq; æquinoctij tempore duodecies, per horas quippe diei singulas, ac duabus itidem noctibus eiusmodi, potus excrementa profundit: vnde non absurdè factū, vt sedentem cynocephalum in fontium apicibus statuunt, quasi iugem & perennem aquam ex eo sibi conciliari arbitrentur. Ad hæc, in his ipsis temporum cardinibus cynocephalus duodecies, horis quippe singulis quanto potest argutiore vlulatu vociferatur. Etenim horarum obseruandarum ratio clepsydri prius excogitata est, quarū præcipuus vsus in vrbe Achanta trans Nilum fuit, vbi inter alia vas admodum ingens erat, in quod singulis diebus sacerdotes singuli numero trecenti & sexaginta, ad anni scilicet rationē qui apud eos habebatur, subductis intercalaribus quinq; de quibus in Vulture satis dictum, aquam ex Nilo deferebant, quæ suo emissæ cauo per eius generis horologium horas indicaret: inuentum est postea tum vocis, tum sonori tympani significatione, more cynocephali eas discernere. Mos autem, vt dictum, erat apud Ægyptios, vt in horologiis aqueis cynocephalum adsculperēt, ex pene cuius fistulato aqua destillaret, ea adhibita diligentia, vt quantū satis esset immitteretur, neue cauum nimis arctum, neq; nimis patens esset: hoc nimis celerem effusionem, illo strangulationē sæpius efficiente. Ex iis verò quæ suprā posita sunt datur intelligi, quodnam sit animantium id genus, quod nullo expresso nomine Victorinus Rhetor memorat eo loco, vbi M. Tullius Rhetoricis tēporis finitionem quærit. Ait enim is, Trimegistum, quum in Ægypto esset, sacrum quoddam animal Serapidi dicatum duodecies toto die vrinam facere obseruasse, idq; pari semper interposito tempore, vnde ipse diem per duodecim horas dimensum esse coniecerit, exindeq; hunc horarum numerum constitutum: quanquam sunt qui velint ex celi dimensione, quæ secundum musicam rationem in duodecim partes diuisa fertur, horas itidem duodecim adinuentas. Astronomi enim diem & noctem, quotquot alteruter horarū nostrarum fuerit, in horas ipsi suas XII. singulos partiuntur. Aquam porrò maiores nostri, quantum per totum diem sufficeret, exceperunt tenuissimo cauo diffluentem, eaq; in duodecim partes diuisa, ex partibus horarum numerum statuerunt.

QUIETIS.

Quantum verò pertinet ad sessum, sessus, vt Iamblichus ad Porphyriū scribit, quietis indicium esse videtur, de quo plura inter arbores differuimus, vbi deum in loto sedentem ab antiquis, idq; ex Nasamonum instituto, pingi solitum, & qua causa, declarauimus. In æquinoctiis verò illa vtriusque temporis æquæ dimensæ paritas, quietis cuiusdam indicium haberi potest, cum nihil subfultet, quod alterutram partem inquietet, vtracq; verò firma stabilisq; in æquilibrio conquiescat.

*Mus in col-
uiuo.*

A Literas quoque per cynocephali simulachrum intelligebant Aegyptij: quia quoddam eorum genus eas callere existimabant, seque illis ob literarum cognitionem cognatos esse: simulac enim cynocephalus in templum inductus erat, eorum ritu educandus colendusque, sacerdos illi albiolum, calamum & sepiam apponebat, exploraturus an ex eo genere esset, quod in cultum recipi deberet, quippe si quid scribendo cognationem suam approbasset: ea de causa Mercurio sacer erat, qui literarum omnium autor habebatur. Ex quo iam credere possumus, simiam olim latrunculis ludere didicisse, & elephantum literarum Graecarum ductus in pulvere scriptitasse: muremque quod pro comperto Albertus ponit, in conuiujs candela discumbentibus praetenta, dadi ministri praestitisse. Mira haec fortasse videantur iis qui sententiam Anaxagorae probant, animalia omnia ab homine rationem habere duntaxat actiuam: passiuam autem, ut ita dicam, & tanquam mentem, quamque mentis interpretem dicunt, nunquam habere. Sedenim & Pythagoras & Plato asserere videntur rationis participes animas esse, vel eorum animantium quae vulgo rationis expertia vocentur, tametsi ratione non utantur, tum propter incongruam ineptamque corporum compaginem, tum vero quod differendi facultate careant, ut in simijs & id genus alijs humani cuiuscunque ferè operis imitatricibus est cernere. Quinimò Diogenes his etiam intelligentiae aerisque participatum impertit, quae ut magis minusue sint humanae figurae similia, ita magis minusue intelligant. Econuerso autem, ut apud Aristotelem & Physiognomos alios habetur, ita mores in humana perpendimus natura, prout effigies, ipsaque corporis species ad brutorum aliquid refertur, utpote asinina labia, crassa quippe prominentiaque, tarditatem & stuporem ingenij: caninas maxillas iracundiam simul & fidelitatem: hispidam angustamque frontem, quippe suillam, impuritatem morum, indocilitatemque hominis indicare: atque ita ferè singulis in articulis ingenium nostrum ad brutorum similitudinem explorari. Pari igitur ratione cynocephali, simiarumque genus omne, quorum bona pars mira quadam similitudine faciem humanam, pedes autem & manus omnino referunt, humano itidem sensui & operationi, artibusque propinquiora sunt, & propemodum intelligere nobiscum pariter iudicantur. Non praeteribo hic, quod ad hanc pertinet similitudinem, quod Galenus in agressionibus Anatomicis ait, se multas simias & Cynocephalos disseccasse, si humani corporis copia non affuisset, miramque in iis similitudinem cum humano corpore deprehendisse. quare Ennius rectè admodum scribit,

Simia quam similis brutissima bestia nobis.

Sed esto similitudo haec ingenij causa. Quid hi super elephanto dicturi sunt, quo quid brutum magis, & ab humana figura diuersius? Ei tamen beluae esse quandam cum genere humano societatem, M. Tullius Epistolis ex confirmata hominum opinione non negat.

V N D E B R U T O R U M C U L T V S

apud Aegyptios.

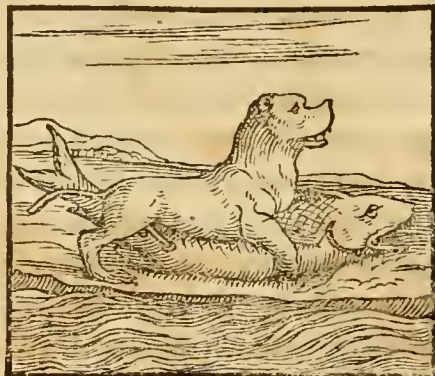
Ali verò colique animalia, quae rationis expertia dictamus, sunt qui ab Iside tradant institutum, quae honorem hunc coniugi, eidemque fratri Osiridi praestant.

Pierii Val. Cynocephalus.

præstandum induxerit, magna agrorum parte sacrificulis adiudicata, morēmq; D
fuisse initio, vt quæ quisq; vellet animalia in hunc vsum aleret, quibus vita fun-
ctis, tanquā Osiris occubuisset, luctū instaurabant. Cæterum postea delectum
habitū, & cynocephalo in primis honorē attributū propter excellentem quan-
dam, vt rerum periti asserunt, animalis istius naturā humano propemodum ge-
neri proximā: vt verò profani putant, quippe qui rerum historias ex vulgo mu-
tuantur, factū aiunt, propterea quod Osiris huiusmodi satyrorū genere sit plu-
rimū delectatus, vt nostro etiā tempore vanissimi pleriq; faciunt. At Roma-
nis etiā id nequitiae genus in vfu fuit. Quare nebulonem Vedium luxuriæ car-
pit Cicero, quod sibi obuiam factus cum duobus essedis & rheda equis iuncta,
& lectica, quodq; in essedo haberet cynocephalum, neq; deessent etiam onagri:
quare nunquā hominem nequiores autumat se vidisse. Quin verò & Satyros
eos appellatos constat. Magna horum vis in Subsolanis Indorū mōtibus, quæ
Cartadulorū dicitur regio, humana propemodum effigie, tamq; quadrupedes,
quā rectē currentes, tantæ pernecitatis in cursu, vt propter velocitatē non nisi
senes aut ægri capiantur. Atq; hinc ridiculū illud Alexandri Magni militibus E
obuenit, qui loco quodam per Indiam facientes iter, Cercopithecus adeo mul-
tos insigniq; magnitudine conspicati, qui ad exercitus similitudinē quem infer-
nē sub signis progredi obseruabāt, ordines & ipsi seruire videbantur, in eos ve-
lut in hostes montium iuga insidentes impetum fecerunt, suiq; erroris admoni-
ti à locorum peritis, non sine rubore arma inhibuerunt.

Sed vt ad hieroglyphica redeamus, sacerdo-
stem etiam hieroglyphicē per cynocephalum
Ægyptij significabant, propterea quod aiunt a-
nimal id neq; pisce, neq; pane ex piscibus confe-
cto vesci, quali Oritæ plurimū vtuntur: Indorū
ea gens, qui nullum alium cibum nouere, quā
piscium, quos vnguibus dissectos sole tōrent,
atq; inde panē ex his faciunt, vt Clitarchus me-
morix prodidit. Veluti tres apud Babylonios
familix olim fuere, quæ nullo alio cibo victita-
bant, quā piscibus arefactis & pistillo tulsis, ac
demū in offas coactis, veluti pane: cuiusmodi religio in Christianæ quoq; pie-
tatis collegia quædam emanauit, quæ perpetuā carniū abstinentiā sibi consti-
tuerunt, quod tamē apud eos honestiori de causa & longē maioribus argumen-
tis institutū: externi tamē sacerdotes & pisce, & huiusmodi etiā pane vescebantur,
quo Ægyptij tantū abstinebant, piscemq; hi demū omnē, vt Cōmentario
suo dictum, religiosē admodum abhorrebant: eaq; potissimū de causa, tanto cy-
nocephalum cultu prosequerentur, in quo suæ religionis timorē obseruarent.

SACERDOS.

F.

CIRCUNCISIO.

CVmq; circuncisionis ritum Ægyptij suscepissent, animaduertissentq; cani-
cipites hos circuncisos nasci, rati, nō temerē, sed diuinitus ei animantiū ge-
neri id obtigisse, maiori eos habuere venerationi, vnam eādemq; cognationem
cum illis omnino profitentes. Circuncidere verò antiquissimum fuisse Ægy-
ptiorum institutum, ab eisq; ritum sumpsisse Iudæos, Diodorus fabulat: quem
secuti scriptores quidam alij, proprium hoc, & vetus Ægyptiorum arbitrati
sunt, quem morem Colchi, vtpote Ægyptiorum coloni, neq; non Hebræi apud
eos

Circuncisio-
nis Ægyptio-
rū antiquus
mos.

A eos educati postea tenuerint. Sed eorum hæc est fabula, qui diuinarum literarum historiam tam longa annorum serie apud populos nationesq; omnes receptam obscurare conati sunt: cui tamen & Strabo & Cornelius Tacitus subscribunt, qui circumcidere genitalia Iudæorum institutum assererēt. Sedenim qui veterum monumenta studiosius perscrutantur, Abrahamum norunt signum populo suo dedisse circumcisionem, qua sui ab Ægyptiis distinguerentur. Non igitur diceret Irenæus, ad similitudinem cynocephali circumcidebant Ægyptij, sed ab Hebræis ritum hunc Ægyptiorum natio magna ex parte suscepit, quæ virum illum per annos multos in Ægypto degentem, & de diuinis assidue differentem admirata est, pluribus & veteribus & nouis scriptoribus id asserentibus. Sed fac nihil horum inueniri, validius id mihi argumentum est, quod ex historia desumitur, mutilandorum genitalium legem antiquis temporibus popularem apud Ægyptios non fuisse: cuius rei Pharaonis filiam testem appello locupletissimam, quæ cum in ripa profluentis fluuij Mosem comperisset, euestigio circumcisum agnouit, & fœtum gentis Hebræicæ nuncupauit. Quod si

B circumcidendi mos Ægyptiorum itidem fuisset, quânam ex hoc signo in cognitionem eam deuenire potuerit? Ex quo illud etiam suspicari licet, non omnium Ægyptiorum institutum fuisse mutilationem huiusmodi, sed sacerdotum tantum, vt à prophanis secernerentur: quod apud Hebræos semper populariter obseruatum est. Notum illud est, Iudæos olim contra Hadrianum mouisse bellum, qui ne mutilarentur genitalia vetare voluerit.

CORDIS APERTA SIMPLICITAS.

DE mysterij autē ratione varia traduntur ab autoribus penè omnibus: sed præcipuè quidē nihil præter obscenorum munditiam ea re quæsitū existimant. Alij figurā eam fuisse aiunt, sed quā ne ipsi quidem Hebræi satis intellexerint. Nō desunt qui id insigne ob eā causam genti inditū putent, quo numerosa illa progenies cœlitus Abrahamo promissa, à cæteris esset gētibus discreta. Antiqui omnes Theologi, ex hoc, circumcidendi cordis figurā & typum asserunt, quod ea pars quæ circumciditur, similitudinē quandā habeat cordis: iussisse verò Deū vt ea nudaretur, quò ostenderet, aperto & simplici corde oportere nos

C viuere, vtpote quæ in ea corporis parte quæ omnium ferè gentium ritu pudoreq; velari solet, instituta sit: quia secretioris illius circumcisionis quæ in corde fieri debet, indicium fuit. Circumcisi enim sumus, inquit Apostolus, circumcisione non manu facta. Nam & propheta identidē clamat: Circumcidite duritiā cordis vestri. Declamant super hoc Lactantius, Eucherius, Irenæus, Græci Latiniq; omnes. Nā illa, inquiunt, carnis mutilatio in Iudæis, nisi significaret cordis circumcisionē, careret vtiq; ratione: quia si Deus id vellet tantum, à principio sic hominem formasset, vt præputiū non haberet. Quæ verò super hac re multa admodum magister noster Paulus senserit, cum sint quotidie in piorum manibus, & publice recitentur, superuacaneū ea repetere iudicauit: idq; sat fuerit monuisse, Originē Adamantiū super hoc legendū epistola ad Romanos cap. 2, lib. 2, & alibi passim, ita tamē, ne Chrysostomū, Basilium, & ex nostris neminē prætereamus.

IRACUNDIA.

AD hæc Ægyptij sacerdotes iracundiā per Cynocephalum indicabant. Est enim Cynocephalus ante omnia animalia iracundus, indignabundusq; , de quo id dici potest quod de Pane Theocritus,

καὶ οἱ αἱ δὲ θυμῷ χαλὰ ποτὶ ἐνὶ κέσπτοι.

quasi dicamus,

Pierii Val. Cynocephalus.

Semper acerba illi pro naribus asidet ira.

D

Sphinx.

*Cuniculi ex
ignotis insu-
lis.*

Nam omnino & Panes & Satyros & Sphingas & Simias et Cynocephalos idē propemodū genus, diuersis tamen inter se distinctū speciebus, autores ponūt. Nascunt verò Sphinges apud Troglodytas Æthiopes, forma haud ei dissimili qua pinguntur, fusco pilo, mammis in pectore geminis, monstro similes: sunt etiam paulò pinguiore: naturam habent in cicurationem admodū procliuem, pluribus exercitiis disciplinisq̃ aptam. Albertus quoq̃ inter simiarum genera sphingem agnoscit, insignem duabus in maxilla maculis nigricantibus, cauda coloris itidem subnigri & oblonga. Harū ego vnam Veronæ cū essem, vidi, mammis illis & glabris & candidis à pectore propendentibus: circumducebat eam circulator quidam Gallus, ex ignotis antea insulis recens aduectā. Ostentabat idem cuniculos nostris quadruplo maiores, mira quippe corporis obestitate distētos, & quod, nisi quis viderit, credere vix queat, præditos quaternis singulos genitalibus, humanorū digitorum instar & similitudine coherentibus. Ipsa verò Sphinx toto erat pectore glabello, facie & auribus humanis propioribus, dorso hispido supra modum, fusco & oblongo admodū pilo, eoq̃ densissimo. Rector lœuum brachium quo catenam, cui erat alligata, regebat, ferrea manica obarmatum habebat, dextra baculum gerebat, quem in faciem animalis identidem prætendens, bipedem secum ambulare, & loco etiam saltare interdum & obgannire faciebat, multamq̃ hinc à spectatoribus stipem aucupabat.

E

A R C A N A T E G E N D A.

Porrò Sphinges in Ægyptiorum templis hieroglyphicè admonent mystica dogmata, præceptaq̃ & institutiones sacras, per enigmatum nodos à profana procul multitudine inuiolata custodiri debere, & in arcanis tantum tractari: cuius ergò taciturnitatis effigie huius tabellas & literas signare diu delectatus est Octavianus Augustus, quā postea repudiavit, vsus inde, felicitis ominis causa, Alexandri imagine.

I N G E N I I A C V M E N.

Ea verò hastæ Palladiæ cuspidi subiecta, vt in ea Mineruæ statua, quā Athenis olim erectam ait Plinius, ostendit nihil tam abditum & reconditum esse, quod ingenij acumine exeri & palàm proferri non possit: ita quidem Sphinges. At qui Cynocephali vocantur, corpore sunt deformi, ferum omnino, vt diximus initio, atq̃ indomitum animal, quod nulla ratione modoq̃ sæuit: supercilio aspectuq̃ sunt horrido & truci, vt genuinam, quā de suprā dicebamus, bilem ex facie possis agnoscere.

F

Addentur & Sileni Cynocephalo, sunt enim & hi, vt Pausanias attestatur, ex Satyrorum grege, quos cū ætatis iam prouectioris esse coeperint, Silenos appellare consuerunt: quorum hieroglyphicū erat, diuinitatem in re quapiam delitescere. Erāt enim Sileni, vt ex Platonicī Alcibiadis dicto colligimus, imaguncula quædam sectiles, ita concinnate, vt diduci & explicari possent: quæ ubi clausæ erant, nihil aliud quā ridiculam & monstrosam quandam tibicinis speciem ostentabant: ubi verò aperiebantur, venerabile numen aliquod exerebant. Hinc Alcibiades Symposio, So-

DIVINA IN OCCVLTO.

cratem

A cratem Silenis similē esse dicit, quòd is longè alius esset interius intuenti, quàm summo habitu videretur. Vnde etiam Σιλωὶ ἀλκιεῖς dici solet, de re quæ prima fronte vilis ac ridicula videatur, interius tamen ac propius contemplanti sit admirabilis.

V R I N A T O R.

S Edenim ne reliqua Cynocephali significata prætercamus, per simulachrum eius vrinatorem etiam intelligebant: quandoquidem animalia reliqua inter natandum obhorrescere, rugisq; strigosa fieri perhibentur: vnus Cynocephalus, vt apud Horum est, in quencunq; locum tranare perrexerit, nullo vel squaloris vel horroris indicio fertur enatare: cuius quidem natationis facilitas vnà cum literarum peritia, quæ potissimùm in Cynocephalo discernuntur, eam animalī cōciliant laudem, quæ doctis & experientibus viris tribuebatur, vt scilicet & literas & natare didicissent: contrà verò in ignauos & nulli negotio idoneos, nulliusq; disciplinæ aut exercitiij participes, Athenienses dicere solebant, μήτε νῆν, μήτε γράμματα, neq; quidem natare, neq; literas. cuius prouerbij mentionem facit **B** in Legibus Plato, atq; etiā Aristides in Apologia quadam. Quòd verò hæc liberalia essent studia, apud Tranquillum legimus, Octauianum Augustum nepotes suos & literas & natare, aliāq; rudimenta per se plerunq; docuisse. Iam & de Caligula ad eius ignominiā dictum, quòd admodū docilis ad cætera, natare nescierit. Porro vrinator non est simpliciter positū, sed eum significat qui profunda quæq; peruestiget: vnde locos apud scriptores perdifficiles, Delio natatore indigere dicimus: egregiè enim Delij natandi peritia celebrantur.

O R B I S T E R R A R V M.

P Er idem animal orbem terrarū ἰσοπλευρῶς Ægyptij significabant. Nam cū duas & sexaginta primarias terræ habitabilis regiones ponerēt, quas & Halli Amberagel in tractatu vltimo Astrologiæ memorat, obseruarunt magna in id genus animalīū cura adhibita, partes totidem in Cynocephalo moriente quæ quotidie singulæ perirent, mox à secundo & sexagesimo die quod reliquū esset corporis interiret. Erat verò apud eos sacerdotes summa religio, vt quicunque singulis diebus intermortuus esset articulus præsecaretur, ritēq; vnguentis **C** re suo obunctus sepeliretur. Quòd verò mos fuerit Ægyptiorū vnguento plurimo cadauera inungendi, durauit etiam apud Christianos diutissimè mos hic: quod ex Tertulliano coniectari possumus, ita dicente: Si Arabiæ queruntur, sciunt Sabæi pluris & carioris suas merces Christianis sepeliēdis profligari, quàm Diis fumigandis. Sed vt ad orbis partitionem reuertamur, Deus excelsus, diceret Clemens, penes quem rerum omnium potestas est, in septuaginta & duas partes diuisit totius terræ nationes, eisq; principes Angelos præfecit: mox Christus Apostolos totidem, antequam pateretur, per omnem terrarum orbem dimisit, qui Euangelium prædicarent. Astrologi suam quandam secuti commoditatem, sexagenis tantū partibus orbem diuisere: de quibus ita Proclus in Sphæra: Sed nec intervalla circulorum in toto orbe à se inuicem statuta sunt, verū pro sphærarū descriptione ad hūc modū dispensari solent. Diuiso in LX partes meridiano quouis circulo, septentrionalis circulus à polo sexagesimarum partium quisq; intervallo notatur, Æquator ab vtroq; tropico sexagesimis quaternis distat. Reliqua ex Iacobo Zieglero, huius doctrinæ peritissimo, cognoscere poteris, cuius tu eruditionem admiratus, cū principem is neminē virum in Italia, atque adeò in ipsa vrbe Roma reperisset, à quo fusciperetur, tu ipse mi Cœli ho-

*Ægyptiorū
mos vngendi
cadauera.*

Pierii Val. Simia.

minem & probum & literatum, vti Anacharsin Solon, complexus, in contubernium tuum admisisti, & vt doctrinam suam posteritati cōmunicare posset, per ea quæ illi præstas commoda effecisti.

DE SIMIA.

AM verò quædam super Simia conquiramus: qua super id traditur, quòd iidem sacerdotes, vbi hæreditatem in inuisos collatam significare voluissent, hieroglyphicum Simiæ, quæ paruulam ponè Simiolam duceret, facere consueuerunt: cuius argumenti causam eam apud Horum legas, quòd duas ipsa simiolas vno partu perfert. Sedenim earum alteram magis diligit, alteram ita negligit, vt eam etiam odio prosequi videatur. Quam verò curandam suscipit, morosè adeò complectitur, & ante se comprehensam gestat, ostentat omnibus, tractariq; gaudet, gratulationem intelligens, vt magna ex parte fœtum ipsa suum, cui tanto affectu fauere videbatur, attrectando enecet: mox alterum quem negligere cœperat, educare cogatur, in eum omni mox conuersa cura,

HAERES INVISVS.

E

HOMO NIHILI AC NEQVAM.

Vlgaatissimum verò illud est, & omnium scriptorū ætatumq; testimonio receptum, Simiam pro despiciatissimo & maximè nequam homine haberi, vt pro Ctesiphonte Demosthenes, Æschinem tragicam esse simiam dicit, quòd personatus quodammodo verborū grauitate videretur, cū alioqui pessimus atq; nequissimus ciuis esset. Et Dion historicus de obtrektoribus, quos ego, ait, non pluris facio, quàm, vt dicit solet, simias. Apud Cic. epistolis, Simium inuenias pro nihili homine positū. Quodq; historiis Græcis memoriæ mandatū est, Simiæ, quam rex Molossorum in delitiis habebat, improbitas minimè prætereunda. Illa enim, cū Spartiatæ oraculum ab Ioue Dodonæo petiissent de victoria sciscitantes, legatiq; vas illud in quo incrant sortes collocauissent, vrnā euertit, sortesq; dissipauit. Negant verò historici, vt Cicero de Diuinatione refert, Lacedæmoniis vllum vnquam ostentū hoc tristius accidisse: nam quæ præposita erat oraculo sacerdos, dixisse fertur, De salute Lacedæmoniis esse, non de victoria cogitandum. Neq; verò Plautus ineptè Simiam bestiam, nunc nihili vocat, nunc nequissimam, Milite, ac Pseudolo: & Rudente, pro lenone in somniorum coniectatione ponit, quando lenonibus nihil est scelestius neq; perditius, ingrato dubio procul & inuiso mortalibus genere, quodq; est, vt ipse dicit, Deorum odium atq; hominum.

VITIORVM DISSIMVLATOR.

AD hæc, hominem sua dissimulantē vitia, turpitudinemq; domesticā occultantem, notare si vellent Ægyptij, Simiam micturientē faciebant: ipsa enim est ea verecundia prædita, vt quotiescunq; lotiū fecerit, excrementū illud, quod etiam in facie reliqua feles faciunt, effossa obruat terra, aut alia quapiam re super ingesta omnino occulat. Sed quoniā impressi codices in damno sunt, quantum
ad

A ad Simiæ nomen, quæ sit castior lectio, in Fele, hoc est, in Æluro disputatur.

I M P V D E N T I A .

PETVLANTIA.

Mihi quidem longè significantius per Simiã impudentia videtur ostendi posse, quàm huiusmodi verecundia. Ea siquidem partibus iis, quas verecundia occultari iubet, assidua sessione depilatis, natibusq; ita turpiter denudatis, improbum exhibet spectaculum: & eius generis mares, præcipuèq; Cercopitheci, natura procaciter excitata, frequenti quantumlibet spectatorum theatro, satis cum impudentia pudendi tractatione lasciuiunt, eorum instar fatuorum quos nunc Ægyptij, vt omnibus ad Nilum locis palàm est, Mauriç & Turcæ omnes simulac talia perpetrare conspexerint, magnopere venerantur, summaq; & innocentia & simplicitate præditos arbitrantur, remq; putant admodũ piã se facere, si cumulatam in hos stipem cõtulerint. Sed vtcunq; illa, Pithécusæ insulæ, quod ad hanc facit morũ prauitatem, notè sunt in Tyrrheno mari, quibus nomen inditum à simiis, in quas Candulus & Atlantis, vt apud Harpocratiõẽ ex Aschylis Sardiani iambis legiç, fratres, omniũ ea ætate profligatissimi impostores à Ioue transformati sunt, cùm aduersus eum quoq; fallaciarũ machinas admoissent. De quibus ita Ouid, Fabulis:

*Inarimem, Prochytamq; legit, viridiq; locatas
Colle Pithecusas, habitantum nomine dictas,
Quippe Deũ genitor fraudem & periuria quondam
Cercopum exosus, gentisq; admissa dolosa,
In deforme viros animal mutauit, vt iidem
Disimiles homini possent similésq; videri.*

Sanè quidem petulantiam quis hoc scriptionis genere significaturus, nullo cõmodius animali vtetur, quàm simia: cuius improbitate considerata Plato in Ciuitate sua Therstitem ait, illum omnium qui ad Ilium venère turpissimum, tantèq; impudentiẽ monstrum, vt Achillem Agamemnoni exprobrare nihil veritus fuerit, scq; heroibus ingerere temerarius assuerit, in simiam cõmutatum esse, imitariq; adhuc hominum facta, nõ re, sed specie ipsa mutata: quod etiam Q. Calaber Paralipomenis tangit. Nam si cùm inter homines ageret, tam perditæ fuit insolentiæ, vt ne regibus quidem imperatoribusq; ipsis quicquam parceret, minimè mirum, si, postquam in bruta transiuit, eundem animi tenorem seruat, importunitatemq; omnem aduersus leonem ipsum ferarum omniũ regem exercet. Sanè Lycophron Therstitem ipsum *πινόςμορπον* appellat: & vulgò genus hominum huiusmodi simiis solemus æquiparare. Ac in eam improbitatem ita nos aliquando lusimus sermone ad Leonem X. P. M.

*Deniq; sic petulans generoso infensa Leoni
Simia, quæ natibus, caudaq; & clunibus huius,
Tantum animi est paruis, affixa procacibus ausis,
Hoc tam magnum animal vexatq; agitátq; nec vllam
Esse moram patitur, musca importunior, apta
Illa feros vitare vngues & dentis acumen,*

Pierii Val. Simia.

*Lubrica dum fudit saltu, leuibusq; lacertis,
Deq; suo quærit sibi tot ludibria Rege.*

D

FEBRIS MEDELA.

Reliquum hîc erat, vt ex eorundem sacerdotum dictatis remedium febris ex Leone simiã vescente significari subiiceremus, sed super hoc satis in Leone.

SVI ADMIRATOR.

Quo sit in prolem suam affectu simia, paulo antè diximus. Hinc autè aliud oritur hieroglyphicum. Fuerunt enim qui Suffenos Catullianos per fœtã simiam aptè significari posse contenderent, qui scilicet sine riuali dicta facta' ve
Generosum
Pindari di-
ctum. sua vnice amant & venerantur. generosum Pindari dictum, qui genus hoc hominum philautia, hoc est, cæco amore sui perditum irridens, adultores non aliter viros probos & amicos videri ait insipientibus, quàm simiæ pulchræ pueris iudicantur. Ait enim Pithiis, *καλὸς τοι πίδωυ πῖδ' αὖ ποιοι*: bella quidem simiola est pueris. Nam & Horatius adulatorem in obsequium plus æquo pronum, ita ad diuitis nutum mutari scribit, vt credas mimum partes agitare secundas. Simia verò mimum exscribit, quòd vna omnium maximè atq; efficacissimè quæcunque E fieri viderit imitatur. De philautia Synesius vir literatissimus, cùm epistolas accuratius à se scriptas aliquando colligeret, vereri se dixit, ne quod simiis accidit, eueniat sibi: illæ enim, ait, cùm natos animalium omnium turpissimos pariant, putant ipsæ tamen eos esse omnium formosissimos. Atq; vtinam, mi Cæli, non idem & ego fallar, qui tantum vigiliarum hieroglyphicis his indagandis impenderim, tantum laborum conscribendis exhauserim, vt quod nunc hominum est ingenium, posteaquàm me studiosorū animos oblectare existimauero, ludibrio sim. Quid enim, inquier, ad nos literarum Ægyptiarum fabulæ, cùm nunquã satis temporis per ætatem etiam longissimam supersit, vt vel Latina vel Græca discere quis possit? quanto satius fuerat quatuor hos & viginti annos, qui contextendis sex circiter & quinquaginta huius argumenti cõmentariis periẽre, vel eloquentiæ, vel traducendis autoribus Græcorum optimis impendisse: aut si frigidus obstabat circum præcordia sanguis, mihi potius latenter instituisse viuere, ne per continuam genij defraudationem corpus affligerem, vnde diuturnas grauissimasq; tot ægritudines cõtraherem, nec; tamen hinc vllam apud potentiorum quenquam gratiam mihi compararem. Vera hæc, nō inficior, dicturi sunt. Sed quid agerem? Suus cuique attributus est error. Si quid tamen fuerit quod vel tibi, vel tribus amicis aliis non vsquequaq; displicuerit, satis me consecutū arbitratus, habeant sibi sua regna reges, respondebo, meamq; iudicio triū circiter amicorum industriã approbari vsqueadeò æstimabo, vt pro laboribus tantis ingentem mihi mercedem cumulatissimè persolutam rationibus meis sim nulla contatione relaturus. Vale, meq; Manardo, more tamen illo tuo, plurimum commenda.

PIERIVS

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM

A ACHILLEM BOCCHIVM BONONIENSEM, DE IIS
QVAE PER CERVVM SIGNIFICANTVR EX
sacris Aegyptiorum literis.

Ingularis illa mentis integritas, summâq; eruditio tua, Achilles Bocchi nobilissime, nostrâq; amicitiae firmitas, perpetuâq; constantia iubent, ut quantum in me est, tui memoriam nullo vnquam tempore apud me desitiram assidue celebrem: siue nos coniunxerit olim studiorum similitudo, siue fortuna quaedam paritas, quod eodem tempore pari militia tibi Bononia, mihi Roma easdem disciplinas profiteri contigerit, eorundemq; amicorû, quos diu coluimus, patrocinio protegi. Nulla tamen te amandi causa maiores extiterunt, quàm congressus illi pericundi, perutiles, & in primis mihi salutiferi, cum tristissimo illo meo, Italiaq; totius tempore recens Florentia cum Mediceis meis eiectus, Bononia te superiori astate conueni: in tanta enim rerum mearum omnium iactura facta neminem habui, qui sapientioribus sermonibus mœrorem, miserias calamitatesq; meas molliret, alleuaretq; magis, quàm amicissimâ officiosissimâq; consolationes tuae: ita te prudenter per totius vetustatis exempla, perq; ea quae aetate nostra conspexeramus, de humanarum rerum vicissitudinibus differentem audire plurimum iuuabat. Accedebat huc tua illa verborû bonitas, mira vultus hilaritas, et festiua semper oratio, qua me ita deliniri sentiebâ, ut ad arumnas meas mitigandas nihil accidere posset vtilius, nihil accomodatius. Tecum itaq; totos illos dies esse, tecum ambulare, tecum sedere nunquam desiti, donec maximâ eius, quae me tum oppresserat, anxietatis partem à ceruicibus meis excussisse mihi visus es, aegritudinisq; illius feritatem non parum mitigasse. Postea verò quàm acerbitas illa temporum in mitiorem versa est fortunam, elapsus è custodia Pontifex, patriae Medicei, Roma nos restituti, mihiq; res satis belle successere, factum est ut me tot iam laborum difficultatûmq; nihil omnino pœniteret. Hippolyti enim mei liberalitate sum egere vetitus, liberiûsq; mihi otium indultum est. Unde datus est ad literarû studia reditus, & deserta diu Musa repetita. In his autem ea prima fuit cura, ut quae tractasse me olim nostri hieroglyphica, diutius in situ esse minimè permitterem. Accinxi me itaq; ad poliendû eo tunc consilio, ut si niueus doctorû amicorû calculus accessisset, modo hoc, modo illud Commentarium emittere. Quod ut comodius fieri posset, eruditissimis viris amicis meis libellos singulos singulis inscripsi, ut ipsi non magis mea, quàm sua causa, quod corrigendû existimassent, accuratius emendare quodammodo cogerentur. Ex his Ceruus tibi dedicandus fuit, propterea quod sermones illi, quos calamitoso meo illo tempore tecum fuisse repetebâ, argumentû id præcipuè habuisse memini, ut tot inuectas multis ab hinc annis in plerisq; Principes calamitates, quales & quantas Europa ferè tota vidimus, eorû delirio derivatas inde procedere querebamur, quod id hominum genus amicos sinceriores veridicosq; propemodû fastidiret, plurimûmq; adultores subdolosq; parasitos vnice adamaret. Præcipuum verò Cerui esse hieroglyphicû apud Aegyptios, ut si hanc iudicii captiuitatē indicare vellent, Ceruû fistula illectû pingerent: ut si quae huiusmodi tenebricula pararentur, haberet scitus homo quod sibi proponeret præcipuè fugiendum.

AB ADVLATORIBVS PESSVNDATVS.

EGYPTII hominem dolo ab adulatoribus circumuentum ea pictura significabant. Quod verò Ceruo insitum natura sit pastoralis fistula, vel suauis aliquo modulantium concentu demulceri, tantâq; hinc affici voluptate, ut immemor sui nullo prorsus negotio capiatur, vel iniecto alicunde telo, quod propter animi abalienationem adesse tunc minimè suspicatur.

euestigiò transfodiatur, atque ita fiat adblandientium præda, lætum aliquod ludibrio suo cõuiuium exhilaraturus: quemadmodũ cum perniciæ sua ridiculi fiunt, qui lenociniis istiufmodi sese offerunt capiendos: vt rectè mihi Antisthenes philosophus dixisse videatur, longè satius esse in coruos, quàm in adulatores incidere. Hæc iam tunc in cõgressu illo Bononienfi dicta puto meministi, cum tu, vt semper soles doctè aliquid declamare, subiecisti: Sapientissimè quidem Antisthenes, qui vt iuuentutẽ suam (nam ea potissimũ ætas huic obnoxia est incommodo) ab Archilochæ vulpis calliditate liberaret, vtili omnibus documento futurus, coruos aiebat non tam hominibus obesse, quàm adulatores. Corui siquidem corporis tantũ oculos effodiũt, quos ne vtilis quidem non postremi nominis philosophi existimauerũt: alij, vt contemplationis E impedimentũ nescio quod spontè effossos abiecerũt. Adulatores verò, mentis, quæ nostrĩ diuina pars est, oculos eruunt, intellectum scilicet atq; iudiciũ, quibus tantũ reliquis præstamus animantibus, obtenebrant: quibus ita perditis, euenire necesse est, vt nihil fiat humanitati reliquũ. Idem etiam dictitabat, Meretrices bona omnia amatoribus suis comprecari, præter vnã mentem atq; prudentiam: ita adulatores iis quos affectantur, omnia felicia ominari, præterquam sapere, ac seipsos noscere. Addidisti etiã illud, quod Crispus Passienus dicere solebat, nõ esse claudendum hostium adulationi, sed aperiendum, veluti solet amica, quæ si fores impulit, grata est: si effregit, gratior: prodesse enim in hoc arbitrabatur, vt homo inde qualis esse debeat, admoneret. Respondi ego: Argutè quidem Passienus opinabatur, sed paucissimi quos ardentissima virtus vndecũq; munierit, hoc assequi potuerunt: reliquis plerisq; omnibus, ob humanæ naturæ imbecillitatem periculum imminet, ne si ad hæc aures patefecerint, tanquam vituli inter lupos circumueniantur, vt Cratetis Cynici sententia declarauit. Contrà verò sapienter illi vitam instituerunt, qui non ad ostentationem viuunt, non F populares aures captant, sed sibi rerum suarũ conscij, rationem ipsam, veram viuendi ducem, sibi proposuerũt. Quare cum veritas semetipsum noscere doceat, impediatur adulatio: illa virtutis viam, hæc vitiorũ semitam collaudet: illa bonis, hæc malis parère cõpellat, reiiciatur à nobis penitus adulator more philosophi Timonis, qui Demeam assentatorem ligone percussit. Nullũ enim animantium genus assentatoribus, ait Plutarchus, perniciosum magis: nullum quod citius iuuentutem in præcipitium agat: nullum quod facilius fortunas, honores, vitam deniq; ipsam radicitiùs euertat. Ideoq; Diogenes interrogatus, quæ bestia morsum haberet nocentissimũ: Si de feris, inquit, interrogas, obtrektator: si de cicuribus, adulator. Nam veluti aucupes blandulo quodã stridore & mellita vocula simplices auiculas aut in viscum implicat, aut in pedicas iniiciũt: ita pellicit homines adulatio, & mox in omne scelus impellit, eoq; impulsus & inuolutus, in vitam demũ calamitosam trahit, perq; caput & pedes in profundissimam ærumnarũ voraginẽ demergit. Rectè itaq; dicere solebat Aristonymus: Ligna dum ignem nutriunt ab ipso consumi: diuitias, dum adulatores alunt, ab eis labefactari. Excepisti tu: Rectè quidem mi Pieri: nam in memoriã illud mihi reuocaſti,

A uocasti, quòd & Phauorinus philosophus Actæonis fabulam à suis canibus, quos alebat, deuorati, ad adulatorum trahit euentum, quorum finis & intentio est totum absumere, si possint, dominū. Quod cū ita sit, Antisthenes siue Diogenes Cynicus cum ligone suo summo opere commendandi, qui quod in vita perniciosissimum esset animaduertentes, vrbaniſſimo dicterio alter, castigatione alter, homines ad morum integritatem & prudentiam natos admonere voluerint, ne pessima parasitorum contage labefactati, per imprudentiam in tam procliuia vitæ discrimina pessum raperentur, omniumq; ignominia, contumeliis atq; ludibriis expositi, eorum quibus se suaq; omnia crediderant, proditio-
ne perderentur. Subsecutus ego sum: At ne Ceruum tantū musicæ capi lenocinio persuasum habeamus, equos etiam, ferocia alioqui animalia, eadem affici suauitate, Persica ex historia compertum, magno eorum detrimento, qui bellatores eos effceminatis cantilenis & modulis assuefecissent. Murænas quoq; & thrissas piscium genera euocari concentu & tintinnabulis, exploratum vulgò: quamuis murænas genituræ tantū tempore, vtpote quæ serpentium sequi si-
B bila feruntur, quibus eas admisceri tradunt. Iam & Otus, cui nomen inter aues ab auribus est, tanquam cantaminibus circumuentus modulamine afficitur, humerosq; iactare, saltitare, & nutare vertice quasi modulos teneat aspicitur: sed nulli horum musica est exitio veluti ceruis, quapropter hinc potius Ægyptij hieroglyphicum suum desumere voluerūt. Sanè quo minus mirum sit ceruum musicæ modulos intelligere, apud Ælium legitur eum Indicæ vocis callere sonum, sermonemq; percipere, neq; alium quempiam ita facilè: quamuis Ptolemæo Philadelpho ceruus fuerit, qui Græcum idioma prorsus intellexerit. At iam satis super Cerui musica euagati, reliqua nunc eius animalis significata subiungamus.

P R Æ C I P I T A N T I A .

Percito quempiam ingenio, temereq; ac nulla ratione sese mouentem (vt plerunque furores sunt qui Panici vocantur: quippe cū nulla vrgente causa quis in fugā se proripiat, negotium' ve, quod præ manibus erat, statim abiiciat, inceptumq; deserat) Ægyptij per ceruum & viperam adpictam intelligebant.
C Pugna enim huic cum serpente, cuius etiam cauernas inuestigat, nariumq; spiritu extrahit renitentem, vt luculenter his versibus Lucretius:

*Naribus alipedes vt cerui saepe putantur
Ducere de latebris serpentia secla ferarum.*

Ideo singulare abigendis serpentibus remediū, ceruini cornu suffitus, vt apud Nicandrum legitur. Idem ipse tamen tam acer anguium hostis, qui tanto eos conatu perquirat, simulac ex improviso viperam conspexerit, in pedes se repente proripit, ac fugit, ingenita scilicet naturæ discordia concitus, quæ illi accidit, vt idem Poëta refert,

*Propter dissimilem naturam dissimilesq;
Texturas inter sese, primasq; figuras,
Multa meant inimica per aures, multa per ipsas
Insinuant nares infesta atq; aspera tactu.*

Sanè coniectores etiam tradunt, eum qui per nocturnam quietem imaginatus fuerit videre se ceruum quempiam instantem tergo, longeque sequentem, futurū vt qui tale somniū viderit, ea sit formidaturus, ex quibus nulla sit offensio subsequutura, ac perinde frustra timeat.

Pierii Val. Ceruus.

PRAVITAS EDMITA.

D

Siquid verò ad vetera significata addere cōcedatur, cūm vipera sit profligatissimis tota vita sceleribus inquinatissima, alia mariti, alia matris parricidio polluta, venenumque eius atrocissimū, quod omnem, vt aiunt, exuperat medicinam, apte mihi fecisse videbitur, si quis vel regem vel magistrum vel iudicem quempiam in scelera vindicem sese acerrimū exhibentem, per ceruum & extractam ē caueris viperam, quam mordicū apprehenderit, figurarit. Eodē etiā hieroglyphico virū intelligemus, q morū impuritātē corrigit, scelera eluat, prauitatē emēdet, & quod idē ait Poēta:

*Veridicis hominum perpurget pectora dictis,
Et finem statuatur cupidinis atq; timoris,
Exponatq; bonum summum, quò tendimus omnes,
Quale sit, atq; viam commonstret tramite paruo,
Qua possimus ad id recto contendere cursū,
Quidve mali immineat rebus mortalibus olim.*

E

Hoc enim est maleficū serpentem, qui clām in insidiis excubat, ē latebris extrahere, extractum interficere, interfectum deniq; deuorare.

FUGACITAS.

FVgituū dubio procul hieroglyphicē notare qui vellent, currentem ceruum describebāt. Est verò fugacitas ceruo natura insita. Hinc Lucret. Et fuga ceruis A' patribus datur, & patrius pauor incitat artus. Quā verò pedum alacritatem in Achille fuisse autores tradunt, vt *ποδάρκης, ἢ πέδας ὤκους* passim ab Homero vocitetur, sunt qui autument inde partum, quòd eius infantia sub Chirone fuerit ceruorum medullis plurimū enutrita. Porro illum affecutum esse ceruos absq; canibus, & retium insidiis, Pindarus Nemeis canit:

κτένον τ' ἐλαφρος αἶθι κωῶν, δολιῶν δ' ὄρεϊ κάων.

Nam de agilitate cerui superfluum est verba facere, cū scriptis omnium in primis celebretur, præcipuē verò κατ' Ἱζοχλῶ quandam, Laconū chorus, Aristophanica Lysistrate, dicat, saltandum pedibus est tanquam ceruus aliquis. Sed quod de Achillis nutrimento & nomine positum est Nazianzenus Achillem dictū ait, quòd sine cibo fuerit educatus: *χλῆς* enim cibus & succus est: ille verò crudis tantū ferarum artubus pasci fuerit assuetus. Sed & quod de Chironis institutione circumfertur, mirum ab Homero nusquam huius rei mētionem fieri, cū tamen Apollonius, & qui post Homerum fuerunt Poētę pleriq; omnes, educatum Achillem à Chirone tradant. Addam huc Telephum Herculis & Auges filium, quem Alæus Auges pater in Panthium montem exposuerat, à cerua educatum esse, vt apud Lycophronis interpretem habetur, quod & nomen ipsum ostendere videtur: cerui quippe nutritatum significat.

INTERQUIESCENS.

QVamuis autem cursum perniciosissimum Ægyptij ex cerui currentis specie intelligi monuissent, quia tamen is requiem inter currendum aliquam facit consistensq; manet, dum qui sequitur appropinquet, tum fugam item arripit, factum est vt hominem aliquam laboribus suis requiem interponentem signifi-

A significare si vellent, currentē quidem ceruū pingerent, sed retrò spectantē, cum in solius tantum fugacitatis significato caput surrectū statuerent, vt cornua per dorsum demissa residerent. Ideo verò ceruus dum fugit, interquiescere cogitur, quòd tenui imbecilloq; est intestino, quod leuiter etiā percussum rumpi possit, cute adhuc integrā permanente. Deniq; imbecillum adeò animal est ceruus, vt tactus ab aspalatho, ea est spinæ species, emoriatur. Verum hoc & alia de causa, & alio etiā potest modo pingi, quippe si tres plures' ve ceruos natātes feceris, capitibus alterius clunibus impositis, atq; eorum primum auertentem se quasi ad postremū se locū recepturū: quo quidem officio mutuo se adiuvant, cum ex Sicilia transfretant in Calabriam per æstatem, pabuli gratia, idq; plurimum iuxta urbem Rhegium, qui propterea quòd onus capitis super aquas extantis haud facile sustinet, inter natandum singuli super anterioris lumbos caput imponūt: dux verò cum defessus est ad vltimum trāsit locum, atq; ita mox alius atq; alius labore ita cum quiete communicato incolumes transeunt. Si cui tamen quod superius positum est hieroglyphicum magis placuerit, res in medio posita est.

B F O R M I D O.

S Tuporem præter hæc, formidinemq; per ceruum & puniceas pennas prætentas significari, omnibus innotuit, tam ex iis qui Animalium historias cōscripsere, quàm ex Virgiliano carmine, qui Turnū attonito quodā pauore percussum ceruo æquiparat puniceæ septo formidine pennæ. Libet verò loco hoc de pennis ad ceruorū formidinem excogitatis historiam enarrare, quæ non tantum Virgilij carmen explicabit, verum etiā hieroglyphico huic argumento plurimum afferet claritatis. Narrabat mihi Io. Antonius Pollio Geloum Princeps, Pontificij contubernij mihi socius, stare adhuc in Sicilia hanc venationis antiquæ rationē, quæ sic fieri soleat. Nobiles vbi renunciatū fuerit ceruorū greges vsquā oberrare, alter alterū inuitantes properè conueniunt, afferuntq; secū scorpionem aut arcum singuli, & fasciculum virgarum, quæ omnes ferrea cuspide præpilatæ sint, quarum caput alterum in summo perforatum est, funiculo perpetuo per virgas singulas ea transmissio. longitudo earum ad pedes quatuor vel circa. Cum ad locū peruenire vbi ceruos congregatos norunt, latè diffusi equites peditesq; modum agri, quanto satis est ambitu circumstīt, stationemq; vnusquisq; suam per interualla certa suscipiunt. Hic fascem quisq; suum explicat, primaq; virga ad finitimi vltimam alligata, reliquas per decempedæ circiter interuallum singulas terræ affigit: idem alter, idem alij faciūt, donec ceruos vndeunque concludere. Virgis ita dispositis pennarum punicearum, quas in hunc vsum magno numero fucas habent, fasciculos licio suspensos ad traductum per virgas funiculū hic & illic alligant, qui aura vel leuissīma impulsī varia iactatione motentur. Stationarij mox in proxima sese quisq; abdunt virgulta, sagittisq; intentis expectant taciti. Liciorum hoc septum ingreditur eques tantum vnus cum odorisequis canibus, iisq; non admodum magnis. Hunc venationis magistrum vocant. Is vbi gregem nactus est, sensim accedit, latratuq; catulorum tantum fretus, agmen incipit agitare: illi conferti omnes vnā fugam capessunt: at cum ad licia pennasq; illas penfiles peruenire, subitò paucfacti vltius progredi non audent, sed illarum motum & fulgorem declinantes ad lauā non procul flectunt, & rutilantes fasciculos illos prospectantes tanquā muro inclusi circumaguntur: subsequitur magister, nomine quencq; vocans ex stationariis, prout vnicuiq; sit proximus, atque huic primum vel secundum, illi tertium aut

*Venationis
antiquæ ratio.*

Pierii Val. Ceruus.

quintum aut septimum ex libidine sua telo excipiendum destinat, futurum sa- D
gittario dedecori & ignominia, nisi oblatum à magistro sauciarit, vel si alium
quempiam quàm nuncupatum appetierit. Magister ita agmen tandiu circum
agit quasi per pomceria progressus, donec ita præda omnis per omniū vices cō
cidat exanimata. Hæ sunt itaq; pennæ illæ, quarum formidine attoniti stupi-
di ve facti cerui, ab alienato prorsus animo cōsternantur. Has enim nō aliter pa-
uent, quàm clephanti colorem album: tauri phœniceum ac rubicundum: tigres
tympanorū sonitum: vrsi leones ve mappam, amiculum ve in caput iniectum:
de quo locis suis. Sed quod ad ceruum pertinet, dant hoc nonnulli animalis sto-
liditati, ingenitoq; cuidam stupori, qui ei de re qualibet oriatur. Natura omni-
no sunt hi meticulosi, quia frigidiusculi: philosophi enim animalia eo omnia for-
midine magis laborare tradunt, quo frigidiora sunt: idq; quotidiano compro-
batur experimento. Ceruos verò esse frigidos, lachryma dulcis argumento est,
quæ saluginosa est apris, qui magna pollent caliditate. Hinc fit vt ille fugiat, hic
hostem adoriatur, proq; viribus iniuriam vlisci pertentet. Sed cur non Lucre-
tij Latini philosophi, eaq; de causa mihi sæpius citandi, luculenta super hoc car- E
mina recitemus?

*At ventosa magis ceruorum frigida mens est,
Et gelidas citius per viscera concitat auras,
Quæ tremulum faciunt membris existere motum.*

Atq; idem superius dixerat:

*Est & frigida multa comes formidinis aura,
Quæ ciet horrorem membris & concitat artus.*

Huius rei doctrinam secutus Horatius ait:

*Quem tu ceruus vti vallis in altera
Visum parte lupum, graminis immemor
Sublimi fugies mollis anhelitu.*

Et Græci ἐλαφον αἰόσφα omnino dixerunt pro maximè formidoloso. Et Cleonymū
taxat Aristophanes timidissimum hominem, quem Nebulæ per figuram cerui
referebant. Sedenim quod de animalis frigi-
ditate philosophi differunt, longè aliter apud
Euthymium inueni, vt in subiecto habetur
hieroglyphico.

VEHEMENS APPE-
tentia.

F

VEhementissimi enim desiderij signum es-
se ceruum ad aquæ fontem adspectantē,
Diuinæ indicāt literæ, dum ita canūt: Quem
admodum sitibunda cerua inhiat ad aquarū
riuos, ita anhelat anima mea ad te Deus. Cer-
ua enim suapte natura ita calida est, aiunt sacri
interpretes, vt frigidissimis reptiliū carnibus
mirificè releuetur, ideoq; eas auidiū appetit,
quibus absumptis naturali illo calore κατὰ τὴν
αὐτῆς φύσιν magis ac magis concitato, studiosis-
simè gelida fontium fluentia perquirat.

FORMIDO SVBLATA.

QVòd autem Herculem ceruum enecantem multa artificum opera propo-
nunt, sumptum ex Poëtarum fabulis argumentū, in quo tamen hierogly-
phicus

Aphicus delitescit intellectus, pauorem è mortalium vita sublatum ex eo significari tradit Heraclitus, qui pleraq; fabularum figmenta in hieroglyphicum hunc modum interpretatus est. Sed quantum ad timiditatem pertinet, cum affectus huiusmodi in seruis præcipuè deprehendatur, vtpote qui seorsum ab ingenua liberalitate sint vel educati vel instituti, mos apud Comicos in primis inoleuit, vt fugitiui, quod omnino timidorum est, cerui appellarentur. Eius timoris ergò Achilles apud Homerum ignauiam obiicit Agamemnoni, dum ceruino eum corde præditum obiurgat. Pomp. Festus seruos fugitiuos vnus tantum literæ mutatione ceruos nuncupari solitos tradit. Sedenim vt eo vocitarentur nomine, non ipsa tantum fugacitas in causa fuit, verum etiã historia. Aiunt enim Seruium Tullum ædem in Auentino Dianæ sacrasse, diemq; instituisse Idibus Augusti, quo die ipse cerua natus esset: mos verò erat vt Deæ ara ex cornib. fieret, cæforumq; ceruorum capita valuis & parietibus affigerentur, ipsumq; Dianæ simulachrũ, vt in plerisq; numis habetur, cum ceruo effingeretur, quòd animalia ea in eius esse tutela dicerentur. Ab vtriusq; igitur rei similitudine, & scurrili
B propemodum in regem ioco, serui fugitiui cerui cœpti sunt appellari. Addam id, animalia ea ceruos quasi geruos dictos, quòd cornua gestant vsqueadò grandia. Nam & Ceres quasi Geres à gerendis frugibus dicta, vt Etymologici putant. Illud verò seruile identidem est, quòd onus tam magnum cerui gerunt capite, quoniam ponderum gestatio sit seruorum propria.

AVDITVS ET SVRDITAS.

SVrrectas auriculas cerui, auditus acris significatum esse, ostēdit illud, quòd *ἀσιν ἰσῶσι* prouerbiũ fertur, quod arrectis auribus Maro, & arrigere aures Terentius interpretatur. Contrà verò pro surditate easdem demissas pingere moris est, quia tunc cerui acutissimè audiunt, cum surrectas aures protendere: cum verò eas demisere, vix proximum excipiunt sonum. Nam cum auditus, vt placet Empedocli, fiat illi spiritus in clauiculatam aurium partem introrsus adnexa, quã tintinnabuli vicem præbere dicit, vtpote celso loco sitam, pulsuiq; obuiam, accidit vt negato per huiusmodi aurium depressionem ingressu, surditas obuēiat necessariò. Alia quædam Medici comminiscuntur, sed quæ nihil
C ad rem nostram attinent: hoc siquidem significatum ex gestu desumitur auris, quæ cum surrigitur, patefit: cum verò demittitur, auditum obturat. Nam & Aristoteles ceruos ait, cum aures demiserint, faciliè capi, quòd insidias nō senserint: cum verò eas intenderint, faciliè insidiarum admoneri.

MVLIEROSVS.

SI qui verò mulierosum hominem, & multarum concubitarum appetentem notare vellent, ceruum exporrecto genitali pingebant. Is siquidem cum tur gente iam venere coitum appetit, non in vna tantum immoratur, sed mutat, breuiq; interposito tempore aliam atq; aliam superegreditur. Aiunt verò ceruorũ coitum non esse statarium vt reliquorũ animalium, sed ceruam simulac marem accepit, identidem currere, applicitumq; ceruum & rem nihilo secius peragentem dorso vectare, illum duobus tantum pedibus terræ innixum pertinaciter subsequi, nec nisi re peracta desilire.

LASCIVIÆ POENITENTIA.

Illud spectandæ probitatis exemplum est, quòd volentes hominem propter propriam petulantiam, qua lapsus fuerit, pudore affectum ingenuo significare, ceruum in scrobe delitescentem ostentabāt. Is enim cum fœminam implet,

Pierii Val. Ceruus.

separatur per se ipse, & propter libidinis graueolētiā solitarius scrobes fodit: D
fœtent vt hirci: facies quoq; eorum nigrescit aspergine vt hircorum. Degunt igitur hac destinatione quousq; imber accidat, ablutiq; inde pascua rēpetunt.

Alia itidem de causa latitare ceruum cum
obseruassent antiqui, hominem qui vel
candidatus turpem esset repulsam passus, vel
partam dignitatē amisisset, Vatiniana aliqua
affectus ignominia, & propterea tanto per-
fusus pudore, vt in frequentiora loca prodi-
re nō audeat, ostendere si vellent, ceruum ma-
rem sine cornibus inter virgulta frutices ve
abditum pingere soliti sunt. Cornua enim ma-
res tantum habēt, quibus amissis tandiū prae
pudore latent, quoad altera renasci cœperint.
Alij dicunt, non prae pudore fieri hoc à ceruo,
sed natura duce, quod se latebrarum præsidio
tutari velit, qui se armis priuatum cernat: ve-

DE REPVLSA
pudor.

luti sepia atramento fuso suae consulit incolumitati, ne capiatur: & polypus co-
loris mutatione venatores fallit. Quod verò pleriq; historiae animalium scripto-
res fœminas è ceruis sine cornibus esse tradunt, longè diuersum est ab eo quod
Olympiis ponit Pindarus, ode quæ Theroni scribitur ἐς θεοφύλακον. Ita enim ibi: χρυ-
σοκέρων ἐλαφον δὲ λείαν ἄξοντ' ἀν' ποτὶ πύργῳ πεινῆϊός· ὁρῶσ' ἄνθρωποι ἐργασίην ἱερὰν: quo loco interpres
introducitur ait à Poëtis cornutam ceruam, cuiusmodi ea fuit quæ Telephum
lactauit. Positum hoc idem ab Anacreonte, sed à Zenodoto correctum, ob vul-
gatam historiā, quod in eo genere fœminæ cornua non habeant: nam quod scri-
pserat Anacreon, ἄγαν ὥς οἶά τε νεβρὸν νεοθηλέα γαλαθιδὸν ὄντ' εἰ ὕλας κροέσσης ἑσπόμενός ἐστιν ἱερῶν: pro locutione κροέσσης, qd' cornigeræ significat, Zenodotus is emun-
ctæ naris censor κροέσσης reposuit, hoc est, desideratæ vel amabilis. Subiungit in-
terpres, inuentas tamen aliquando, nec incongruū esse aliquas habere cornua,
quemadmodum in elephantis, de quibus tradunt Æthiopicos & Libycos tam
mares quàm fœminas habere dentes, cum tamen in India, vt obseruauit Amy-
tianus, huius generis fœminæ sine dentibus esse conspiciantur.

ARMORVM APPARATVS SINE CORDE IRRITVS.

EXcogitarunt etiam iuniores hieroglyphica quædā argumenta, quæ passim
referre, vt ut deposcere locus videbatur, haudquaquam puduit: cuiusmodi
hoc est, quo apparatus bellicum frustratorium & inanem esse, nisi præsens ar-
densq; adsit animus, per ceruum magnis insurgentē cornibus significari posue-
runt. Naturam enim inquit ceruo animali admodū degeneri cornua magni-
tudinis ad cōspectandā ac asperitatis horrificæ contribuisse, quò argumentum
esset, eos qui audacia & fiducia ipsi præditi non essent, frustra vllum armorum
apparatum, & instrumenta bellica comparare. Dicere solebat Antisthenes, bo-
na omnia à Dis hostibus optanda, præter vnā fortitudinem: illa enim quotquot
essent, non esse possidentium, sed eorum qui armis præstarent, & viribus polle-
rent. Nam nisi ad opes & potentiam præsens acerq; animus adiiciatur, facilè vel
ipsa infringitur fortitudo. Hinc egregium illud Chabriæ Atheniensium ducis
dictum, quod & Philippus vsurpare solitus: formidabiliorem esse ceruorū exer-
citum Leone duce, quàm Leonum duce ceruo. Tantum is animorum vigori,
quo

A quo Dux ipse polleret, tribuebat: idque multis stratagematum exemplis apud rerum scriptores passim verum esse comperitur. In hanc sententiam Demades Philippo, qui contra Athenienses superior euaserat, adulaturus, ἔγνωσ' αὐτὸν ἐφ' ἡδὺ βασιλεύειν, πλὴν τῆς πόλεως διώσκειν, εἰ ἀθλων μὲν φίλιππος, μακεδόνων δὲ χάρις ἐστρατήγει. Nosses, inquit, ô Rex, ciuitatis robur, si Atheniensium Philippus, Macedonum verò Chares exercitui præfuisse. Chares enim Dux fuerat Atheniensium. Non omittendum hic, quòd Tertullianus nosse ait se Christiani gregis pastores aliquos in pace leones, in prælio ceruos: quòd quidem vir ad martyrii cruciatus impavidus & paratissimus, ad ineptias tollendas feruentissimus, neque animos pusillos, neque ignauiam quorundam ferre poterat.

A C T Æ O N.

FRiuola verò mihi videtur Anaximenis interpretatio super Actæonis fabula, de qua superius mentionē fecimus, qui cōuersus ideo dicatur in ceruum, & à canibus suis dilaceratus, quòd periculis quæ venando subierat demùm consideratis, ætate iam ingrauescente timidior factus, in ceruū transformari sit visus, cumque canes nihilo secius aleret, patrimonium consumpsisse, idque à canibus laceratum esse significare, cum potius historia, non fabulæ cuiusquā figmentū, inuento huic dederit argumentū. Actæonē enim & Cippū cornutos editos, Plinius autor est. Quin apud Max. Tyriū legas, apud Corinthios, Bacchiadarū facinus in Actæone Dorico adolescente discerpendo admissum, Bœotio illi assimilatū, in quo Actæon à veris est canibus laceratus. Quòd verò Homerūs ait, Dianā per iuga montiū errantem gaudere telis, & capreis ac fugacibus ceruis delectari, sunt qui ad Actæonis fabulam conuertāt: sunt qui vetustam philosophiam secuti, sagittas eas quæ ceruum assequunt hieroglyphicè solares radios indicare velint, quorū scilicet percussu, cornua ipsa pro loci, vbi Luna est, conditione, & appareant & obducant. Nam & Lucretius tela hæc ita interpretat, *Non radij Solis, neque lucida tela diei.*

Dianam autem capreis & ceruis tantum gaudere, Homerus dicit, leonibus autem minimè: nempe quia circa Taygeta aut Erymanthum eam venari dicit, vbi leones non habentur. Elei sanè Dianā ἑλαφίαν vocant, vt apud Pausaniam est, quamuis aliter alij nomen interpretantur. Videas tamen passim Dianæ simulachro ceruum vt plurimum in venatum obiici, qualem præcipuè speciem in Hadriani numo cernere est, cum inscriptione, ΑΡΤΕΜΙΣ ΕΦΕΣΙΑ. In aliis quoque eiusdem Hadriani Dianæ itidem Ephesie simulachrū geminis duum ceruorum inter se auersorum clunibus insidere conspicias, atque aliter in aliis. Et cerua est in multis Gallieni numis cum inscriptione, DIANÆ CONS. AVG. Ea enim ambitione fuit, ingenio vir alioquin impurissimo, vt Deos omnes ad sui custodiam & conseruationem occupatos esse iactaret. Hinc feras ferè omnes quotquot numinibus dicauit antiquitas, numis suis eadem inscriptione cudēdas curauit, quorum vis magna paucis antè annis in agro Bellunensi reperta est. Neque tamen Dianæ tantum, verum etiam Milanioni, & Atalantæ heroibus ceruus dedicabatur, quorum simulachra cum hīnnulo in Olympiā fuisse Pausanias testatur. Quòd verò aiunt Iphigeniam cum iam iam ad aras patris iussu mactanda constitisset in ceruam demutatam, ac ipsius Dianæ numine in Tauricam regionem asportatam, Nicander in taurum ait, Phæodimus in vrsam: atque ita omnia variant in Græcorū fabulis, à quibus longè diuersa leguntur apud Lycophronem & eius interpretes.

Pierii Val. Ceruus.

V I V A C I T A S.

D

Vluacitatem ex picto ceruo significari, quod Ægyptiorum commentum est, magis exploratum arbitror, quàm vlla sit opus commentatione perquirere. Datum enim illi est à natura, vt quamdiutissimè viuat. Verùm cum id sacerdotes ostēdere volebant, cornua maximè ramosa faciebāt, siquidem vnoquoq; anno ramus horū cornibus adiicitur, sed vt nonnulli obseruarunt, non vltra sex annos, ab eo tempore similia reuiuiscere, neq; ætatem inde discerni posse, sed ex dentibus, quos tūc cum grandæuus est, aut paucos, aut nullos habeat. Sedenim experimento compertū est, cornua senescentiū asperiora quotannis fieri enormioraq; pluribusq; tuberculis & mucronibus horrida, quo magis in seniū vergant. Animaduertendū autem in manu scriptis Hori codicibus antiquis, πολυχρόνια σημαίνει scriptum, non πολυχρόνοι, vt in impressis habetur, quod Multa tēpora interpretandum esset. Sed parui hoc momenti. Agathoclea Syracusanorū tyrannum ferunt ceruum venando interfecisse, circa cuius collum torquis erat aheneus, superinducta iam pelle tectus, in quo huiusmodi legebatur inscriptio, ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΑΡΤΕΜΙΑΙ. quē Princeps ipse magna veneratione susceptū Dianæ statim cōsecrauit, diutissimēq; apud Peucerios Italiæ populos in percēlebris Dianæ templo, cuius meminit Aristoteles, torquis ille conspicuus fuit. Superare verò eos trecentos annos multi prodidēre, pleriq; plures, pleriq; pauciores: quod quidem vtcunq; habeat, receptissimum est eos esse viuacissimos, & viuacitatis elogio passim à Latinis Græcisq; scriptoribus appellatōs,

Sed iam tempus est vt ruminatiōis significatum exequamur, si prius tamen locum apud Plinium expenderimus, vbi de cerui ruminatiōe loquitur, quem syluestriū tunc ruminare, cum à nobis aluntur, dicere videtur, quasi cicuratio sit ruminatiōis causa. Sedenim, vt i reor, vel aliquid deest, vel, q; adduci non possum, Aristotelem non expresse, qui eo probat argumento ceruos ruminare, quia idem faciunt alti à nobis. Ait enim, ex feris ea tantū ruminare nouimus, quæ aliquando cum hominibus degunt, vt ceruus, hunc enim ruminare, manifestum est. Huius verò rei significatum ex Diuinis literis inter-

VIR VNDECVNQVE
perfectus-

F

pretandum, ex quibus animalia quæ ruminant, & ungulas bifidas habent, profana non esse didicimus: quod quidem eo velamento subinnuit, eum qui sacris sit initiaturus, pietatis meditatione, neq; nō doctrina iudicioq; præstare oportere. Bifida siquidem ungula discernēdi doctrinam, & singulorum indicat examinationem, quam per ipsas rerum distinctiones assequimur, vt rectum ab indirecto, lepram à non lepra discernere possimus: ruminatio verò, vt sæpe dictū, pietatem & diuinarum rerū meditationem ostendit: horum qui altero careat, tanquam ineptus reiiciendus. Alterius siquidem altera poscit opem res & cōiurat amicē, diceret Horatius, de quo tamen significato in Porco latius ex Philone. Eoq; forsitan spectat dictū illud ex xxi. Psalmo, vt apud Græcos est, φωνὴ κυρίου καὶ πρὸς τοὺς ἐλάφους, Vox Domini quæ ceruos perficit, vt alij, Præparat. Significat verò κατὰ πρότερον, instruere aliquem ad negotiū, quod exequendū suscepit.

Vox

- A** Vox igitur Domini, quæ ceruos, hoc est, viros non indignos qui admittantur ad sacra, instruit, & ad certam vitæ rationem inducit, ea est, quæ per Prophetarum vaticinia, per Euangelicam institutionem, per Apostolorum prædicationes, per Doctorum optimorum interpretationes nobis innotuit. Adamantius, cuius sententiam Euthymius mihi sequi videtur, eò rem trahit, vt eos viros Dominus ad profectum sapientiæ ducat, qui serpentes sint assidue persecuturi (qui sermo merè est hieroglyphicus) hoc est, bellum cum hæreticis, & falsorum dogmatum autoribus gesturi, diaboliq; tentamenta conatusq; eius omnes exuperaturi: quo debellato certamine, triumphabundi mox cantare valeant ex altero supra quadragesimum Psalmo: Quemadmodū anhelat ceruus ad fontes aquarum, ita sitibundus sit animus meus ad te Deus: sitiuit, inquam, animus meus Deum eum qui fortis est, qui viuit. His verò ceruis montes excelsi peruij, sublimitas quippe cœlestis illucescit, supremæq; doctrinæ fastigium, quod nubes omnes exuperat, quò, simulac mortalium insidiis appetuntur, aut canum latratibus exagitantur, tutò confugiant, & sine perturbatione sospitentur. Vbi verò
- B** in Diuinis ipsis literis, Prouerb. quippe Solomonis legitur, Ceruus amicitie, & gratiarū pullus fabulentur tecū, hieroglyphicè quidem, ait Eucherius, ita interpretantur, vt ceruū amicitie accipiendū putent Christum totius dilectionis & charitatis magistrum: nam & alibi, & præcipuè Cantico, Christus ex cerui imagine describitur: vt eo loco, Similis es tu fratrui mei damulæ, aut hinnulo ceruorum. Gratiarum verò pullum quem accipiamus, nisi columbinū, ac perinde sanctum Spiritum, qui sit omnium gratiarum, quippe vt veteres vocabu- Columbinus pullus. lum vsurpant, *χαρισμᾶν* distributor? Admonemur ergo per Solomonis præceptionem, vt semper Christi, vel Spiritus sancti solatia requiramus. Sed antequam cornuum ceruinorum genera prætereamus, id obseruandū, è ceruorum genere qui cornibus latis sunt, Tragelaphos, vt tradit Eucherius, Diuinis literis nūcupari. Animaduerti interdum è summis fraxini arboris ramis nasci quid ad huiusmodi cornuum similitudinem, surculo quippe aliquo detruncato, mox gummi de cortice exudante, qui in eam mox speciem Virgiliani visci more crescat, & vario flexu modò in spiram, modò instar acanthi, flexibus anguineis incuruetur: id quicquid sit lignum omnino est, atq; admodum solidum, sed forma lata striisq; multiplicibus loricata.
- C**

F E R O C I T A S I N T I M I D I T A T E M
V E R S A.

SEd quoniam in Tragelaphum incidimus (qui nomē id adeptus est à cornibus, quæ propter latitudinem & strias huiusmodi hircinis admodum similia sunt, ramosa tamen, sed non in acutum tendentia) quid de Hippoceruo dicemus, quem nostra vidit ætas, anteriore parte equum, posteriore ceruum, sessoris & ephippij patientem, ingressu tamen incommodo, vtpote qui modò assultu, infesta modò succussatione sessorem conquassaret? Misit hunc dono Fridecus primus Mantuæ Dux Francisco Galliarum Regi, salutis nostræ anno XXXIIII. supra M. D. Quod si quid huiusmodi pingere voluerimus, non incongruum erit animalis huius hieroglyphicum, ferocem impetu primo hominem significare, qui mox in pauidum euestigio degeneret, & in fugacitatem elabatur.

SPECIOSÆ FORTVNÆ INCONSTANTIA.

Voniam verò Ceruus ad Lunæ similitudinē cornua nunc amittit, nunc reparat (nam & sideri cornua & decidere & succrescere videntur) hieroglyphicū nonnulli ponunt cerui cornua, si quēpiam ab ignobilitate modò ad honores euectum, modò ab honoribus ad ignobilitatem redactum assiduo fortunæ rotatu, varioq; euentu, significare voluerint. Solis enim animalīū cornua decidua reciduaq; annis omnibus Aristoteles Achaicis Ceruis hoc ait accidere, eosq; vt suprà dictū, præ pudore tandiu latitare, & loca difficilia accessu petere, donec alia renascantur: quamuis castratis aiunt, neque decidere, neque si prius deciderint, renasci. Toto verò opere cornua dignitatis, potentiæ, fortitudinis, auctoritatis & imperij indicia esse commonstrantur.

SACROSANCTA DIGNITAS.

Hinc aliud nascitur hieroglyphicum, vt sacrosancta dignitas ex vnoquoq; E
cornu significet, quod antiquissima omnis veterū indicat disciplina. Honoris enim, vt dicebamus, & potentiæ signum tam apud Gentiles, quàm apud Christianæ pietatis cultores, quiq; eos præcesserūt Hebræos habita cornua. In Diuinis siquidem libris cornu passim pro Regia positū reperimus, complexaq; similitudine quadam inter se, cornu, radiū, & coronā. Inde Moses cornibus insignis effingitur, cuius facies diuini Solis lumine correpta, radiis quibusdam igneis promicare videbatur, adeò vt Israëliticus populus cū splendorē eū ferre non posset, oculis ad obtutū cæcutientibus, ab eo, vt velata facie verba faceret studiosissimè cōtenderūt. Eadē porrò dictio apud Hebræos, & cornu & coronā denotat. Vnde sæpius apud Latinos in Diuinis literis cornu pro corona positum: passimq; ex instituto veteri coronæ regię radorū referunt similitudinem: vt nō temerè olim institutū sit eas in Apollineo capite F
X I I. preciosis lapillis cōfici, qui splendore suo promicantes caput vniuersum radiis illustrarēt. Totidem autem radiis coronas regias constare, tum ex numis veterum, monumentisq; aliis vel ære fusis vel marmore incisis, tum ex Virgiliano carmine videmus, vbi Latinus fœdera certaminis inter Æneam & Turnum sancturus,

*Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis sex radij fulgentia cingunt
Solis aui specimen.*

Significarūt & in portentis cornua dignitatē, vt purpurea illa, cum quibus bos albus olim natus, Albino Clodio tū primum in lucem edito: imperatoriā enim illi dignitatē portendisse, persuasum est. Quæ quidē ille iam grādīs cū Tribunus effectus esset, in tēplo Apollinis Cumani suspēdit, sortesq; illis has eduxit:

*Hic rem Romanam magno trepidante tumultu
Sistet, equis sternet Pœnos, Gallumq; rebellem.*

Sed hæc verbosius fortè quàm par erat explicuimus, nulla tuarum occupatio-
num ratione habita, mi Bocchi. Sed nosti cerui cornua esse insigniter ramosa, quæq; τῶν πικρῶν καὶ ῥόπων pro ccenaculis ad parietes affingantur, in quorū scilicet ramos hospites domesticiq; omnes, annulos, sudaria, pileos, & id genus multa soleant appendere, cū se vel ccenaturi, vel accubaturi, volūt expeditos: Hinc tot ea fuerunt quæ ceruinis cornibus applicata reperisti. Quæ quidem si tuæ non
respon-

A respondent expectationi, quid ego veniam à te deprecer, qui maximè omnium vnus nosti occupationes meas? Pro summa verò eruditione tua dabis operam, vt Ceruus meus & torquibus aureis, & insignioribus alijs monilibus adornetur, vnde aliquod in eo sanctissimæ amicitiae nostræ monumentum posteritati relinquatur.

PIERIVS VALERIANVS AD ROMVLVM

AMASÆVM, DE IIS QVÆ PER FORMICAM & Scarabeum & Echinum significantur ex sacris Ægyptiorum literis.

B *Uod maximè omnium animalium duo te, Formica scilicet & Scarabeus (quorum vitæ alterum negociosa, eius alterum quæ in naturæ Deorumq; contemplatione versetur, hieroglyphica sunt) in admirationem traxerint minimè mirum est, eruditissime Romule, cum & veteres Philosophos omnes incertamen commiserint, vtrum brutum, humanum, an diuinum etiam eorum esset ingenium altercantes: & an ea vera sint, quæ lib. de Nat. Deo. apud Ciceronem legimus, in formica non modo sensum, verum etiam mentem, rationemq; atque memoriam esse. Pythagorici enim, vt optimè nosti, animam omnem quæ sensibus & memoria sit prædita, rationis identidem atq; etiam orationis esse participem asseuerant, neque interioris tantum, verum etiam exterioris, quæ vniuscuiusque generis animalia, quantum necesse habeant, inter se mutuo loquantur. Adinimè verò mirum esse, eorum quæ bruta vocamus, verba non discerni à nobis, Italis videlicet aut Græcis, cum barbarorum etiam multorum verba minimè discernamus, qui vtrum loquantur an vociferentur, distinctè satis non sanè possumus intelligere. Quanquam proditum est, fuisse etiam apud antiquos, qui sermonem animalium omnium intelligerent, inter quos Melampyrum & Tiresiam præcipue memorant, & multorum scriptis celebratum Apollonium Tyaneum, quem referunt in amicorum cætu & audisse & intellexisse hirundinem alijs nunciare, asinum prope urbem onustum tritico cecidisse, triticumq; humi diffusum, Philostratus vbi historiam istiusmodi narrat, passerem fuisse scribit, quem ita loquentem Apollo-*
C *nus intellexit. Vtuncq; verò, calluisse eum & auium & brutorum id genus linguas, vno omnes consensu tradunt. Sedenim parū hoc mihi videtur quod, vt alia missa faciamus, Formicæ Scarabeique inter se loquantur, cum alia in his spectemus, quæ prudentiam, quæ pietatē, quæ legum obseruantiam, quæ agendarum intelligendarumq; rerum, quæ vel Philosophis interdum negotium facessere consuerint, notitiam præ se ferant, quòd in multis humanæ vitæ commoditatibus illa ipsa quotacumq; animalia nobis documento fuerint, & viuendi propemodum rationem indicarint. Sed nā ego ineptus, qui super his ad Romulum Amasæum eruditissimum eloquentissimumq; virum differam. Sedenim dabis hoc amicitiae nostræ, vt etiam liceat ineptire, deq; iis sermonem facere, quæ tu decies in anno longè disertius & eruditius è suggestu publico docere soleas. Nostram verò hanc diligentiam non est vt obscuram quispiam existimet, quòd in tam tenui moremur insecto, cum in eo tam magna naturæ miracula deliteant: quæ Ægyptij sacerdotes diligenter contemplati essent, hæc per Formicam suis hieroglyphicis adscriptam significari voluerunt.*

Pierii Val. Formica.

INVESTIGATIO.

D

Diligentissimam in primis inuestigationem, solertiamq; in iis comparandis, quæ ad vsum vitæ facerent, per huius animalis hieroglyphicum ostendebant. Formica siquidem ea quoqueprehendit, quæ quisquam accuratissimè occultaauerit, pari cum Sole diligentia, qui quotidie omnia terrarū opera visitatione sua colustrat: quapropter in Istmo Soli formica immolari solita.

PROVIDENTIA.

MOx & prouidentiam, quia memor hyemis cibaria comparat & recōdit, & cellas promptuarias facit, semina interim ne nascantur morfu secat, abroscq; condit, ne rursus in fruges exeant è terra, atq; inutilia inde sibi ad vsum alimentum fiant. Quin etiā si ea imbre madefacta senserit, profert atq; exiccat, idq; eo tantum tempore, cum tranquillum atq; serenum cœlum præsenferit. Quamobrem nunquam ex nubibus imbrem effluxisse conspexeris, cum à formicis expositum est frumentum, quod supra humanæ intelligētiae captum esse negarit nemo, nisi paucissimos cōmemorare velimus ea insignes præfagitura, vti Democritum fuisse memorant, quem tradunt iussisse fratri cœlo admodum sereno, vt quamrapidissimè posset messem omnem sub tecta inferret: atq; effusissimū paulo post diluuium subsecutum. Ad hæc, hanc prudentiam, siue cœlestium cognitionem Formicæ adscribit Ælianus, vt cum nonum à Lunæ coitu diem inauspicatum norit, nunquam eo die de latebris exeat. Sed vt ad asseruandæ frugis prouidentia reuertamur, ea si homini largius, aut pari saltem cum formicis portione concessa esset, Phalaris Agrigentīnorum tyrannus loca quædam in Sicilia munitissima, tam paruo negotio minimè cepisset. Is enim simulato cū oppidanis scedere, frumenta quæ residuo habere se dicebat, apud eos deposuit: deinde data opera, vt cameræ tectorum, in quibus ea condebātur, rescissæ pluuiam reciperent, frumenta q; ita computrescerent, illos fiducia additi commeatus proprio tritico abusus, primo æstatis initio aggressus, in inopia compulsi ad dedicationem. Quod vt exemplo nobis sit, sacræ etiā literæ adhortantur, quæ pigros desidesq; admonent, vt ad Formicā se conferāt, atq; illa prudentiores fieri contendant. Salomon formicam minimum terræ animal, sapientio rem sapientibus asseuerat, propterea quod sibi præparat in messe cibum. Deus verò, vt arbitratu Adamantius, industriam hanc, vel quasi prouidentie similitudinem Formicis dedit, vt aliis ratione vtentibus perspicuum esset exemplar, vt formicarum opera contemplantes, ad res gerendas ipsi quoq; aggredierentur, vsui necessaria compararent, & parta discerent asseruare.

Sapient. 6.
Prouerb. 6.

LABOR INDEFESSVS.

AD hæc laboris perseuerantiam ex Formica picta significabant: nam ea non interdiu solum, verum etiam noctibus laborem exercet. Quanta verò diligentia eandem semper itat viam, neq; vnquā aberrat à loco, in quo quicquā reposituerit: quanto nixu semina, quæ præ pōdere gestare nō possit, pedibus protrudit: quā officiosè aliæ fessis succedunt, opemq; afferunt: vt meritò sit exemplum nobis magni Formica laboris, quæ argutam longè argutius cicadam eluserit, cum illi, vt in fabulis est, respondit, Æstate quæ cantaueris hyeme salta. Æneas Platonius, Theophrasto, vbi differit Euxitheus, eorum opinionem refellit, qui defunctorum animas aiunt id genus animalium sectari, cuius vitā, dum in hu-

A in humanis essent, imitabantur, ad diligentissimam hanc inuestigationem, sollicitosq; labores formicam accommodat: quam, si ita esset, Vlysses post obitū assectari cogeretur, qui nobis ab Homero exemplar datus est, in quo quid virtus & quid patientia posset intueremur, idemq; laboriosus omnium Poëtarum celebratione decantatur. Plato autem Phædone tradit, eorum animas qui popularem ciuilemque virtutem absque philosophia, consuetudine exercitationeq; freti exercuerint, in formicas abire post obitum. Nam & ea quæ de Myrmidonibus narratur fabula, Theogenes eo quod super Ægina scribit opere, quem scriptorem Pindaricus interpretes citat, Æginetas ait olim in subterraneis speluncis habitasse, quamque excauabant terram in cultum arborum egerere solitos, mox fructus congestos introferre, vnde à formicarum similitudine nomen illis Myrmidonum accesserit. Sedenim de Myrmidonibus priscorum fabula est, ne Græci vnquam nugari desinant, Iouem in formicam mutatum Eurymedusam Archelai compressisse, vnde Myrmidon genitus eius gentis caput.

P I E T A S.

B Rectè autem & pietatem, quæque mutuò mortales mortalibus officia debent, per formicam exprefferis, si commeare eas in formicarium spectes formicæ alterius cadauer inferentes, prodire ex cauo aliquas, factasque obuiam quasi consternatas retrocedere, bis idem terque factitare: alias demum vermiculos ab inferiori loco, vtpote redemptionis præmia, quibus cadauer redimant, conuectare: alias verò tectare, si quæ dissectæ fuerint, vt partes committant, & cohærere faciāt, impellere etiam, vt quæ nihil intermittant, quò explorent, an per se demum redire queāt. Quòd si quis, vt Æliano teste Cleanthes inquit, animalia hæc rationis expertia contenderet, sola huius rei contemplatio admiratione errorē emendare potest. Quantū verò pertinet ad victus conuectationē. Petrarcha noster maluisset hæc de ape potius quàm de formica dici, ne furacitati adeò fauere videremur. Nā & in fabulis est, formicæ quæ nunc sunt, homines aliquando fuisse agrestes, eodem fermè ingenio, quo reliqui ferè omnes rustici dānantur furaces scilicet & raptores: qui licet in id genus animalia fuerint transmutati, pristinum tamen conuectandi prædas, & rapto viuendi morem obtinuerūt. Animaduertendus verò locus est Leuitico cap. X X I I, Si fractum, si cicatricē habēs: vbi **C** Septuaginta pro Si fractū, Si formiculosum reposuere: per quem loquendi modum hieroglyphicū scilicet, interpretes eum intelligi volunt, qui cogitationem omnem in terrena & secularia negotia conferat, neque pensū habeat quicquam nisi vt cibo potuque saturetur: quando quidem hæc est formicarum vita, vt quæ ventri apta sint & commoda, vndecumque contrahant congregentque, vt notat Hesychius: illudque Solomonis quo de superius, Vade ad formicam o piger, & vias eius considera: ita intelligit, nempe quia pigrum ignāuumque ad negotia prouocabat, nō vt qualia formica facit, rapto scilicet viuendo, faceret, sed vt laborem, diligentiam, prouidentiamque eius in rectis operibus æmularetur.

I N Æ Q V A L I T A S.

Sunt qui collegas impares, aut inæqualitatem in moribus, in dignitatibus, in censu, & in omni denique vitæ colore significantes, camelum & formicam pingant, laboriosum vtrunque animal, sed facie, magnitudine, reliquoque ingenio magnopere inter se dissident, vt nullis comparationis terminis circumscribi valeant. Apud Ægyptios fateor hieroglyphicum hoc non haberi, sed vtitatissimi prouerbiij citatio, *μύρμηξ ἢ καμήλο*, ne prætereatur monet.

Pierii Val. Formica.

O P V L E N T I A.

D

Illud exploratum satis, opulentiam per formicas significari non tam apud Ægyptios, quàm etiam apud Aruspices, siue de nostratibus, siue de Indicis intelligamus: quarum hæc quidem victui necessaria oppidò congerunt, Indicæ aurum, & preciosam supellectilem accumulānt: vt non immeritò formicaria bona de affluenti diuitiarum copia dicantur, quam augures iis portendi asseuerant, apud quos illæ rem congerāt: veluti Midæ illi Phrygi, cum puer esset, dormienti formicæ in os tritici grana congesse, ex quo ditissimum hunc fore ita prædictum est, vt euenit.

M V L T I T V D O I N F E S T A.

Alioqui formicæ infestæ multitudinis signū apud Aruspices fuere, vt quæ Neroni mortis appropinquantis præsagium attulerunt, qui sibi visus est per somnum pennatarum formicarum multitudine oppleri. Nam & paulò post concitata in eum multitudo, mortem accelerare compulit. Ferales etiam fuere Tiberio, quæ serpentem ab eo in delitiis habitum adhuc viuentem corrósere: nam aruspices cauendum sibi esse à multitudine responderunt. Sunt qui E inauspicatas esse putent ob colorem, qui omnino feralis est: quanquam in Pephno insula Laconia formicæ candicant.

I N T E R I T V S.

IN vniuersum autem coniectores ideo formicas indicium esse mortis asseuerant, quòd terræ filia sint, & in subterraneis cauīs habitent, quò identidem mortuorum cadauera inferuntur.

A V D I T O R V M F R E Q V E N T I A.

AT solis literarum professoribus lætum est ex Onirocritarum disciplina formicas in aures obambulantes imaginari: siquidem aiunt puerorum multitudinem hinc significari, quæ ad audiendum cumulado numero sit aduentura: vnde Martialis in optatissima Grammatici commoda iocatus ait:

Sic te frequentes audiant capillati.

I N A N I S G L O R I A.

Probatissimi sapientissimiq; morum scriptores quidam *καυοδοξία* per formicæ hieroglyphicum expressere. Inanem nostri gloriā dicūt, qua nos ipsos supramodum & meritum æstimamus, tacitq; nobis applaudimus. Latet enim plurimum hoc vitium in abditis animi recessibus, cogitationisq; delitiis pascitur & educatur. Formica verò in cauernis sese libenter continet, nec nisi necessitatis causa prodit in propatulum, cum scilicet aut speculatum, aut prædatum properat, vel congestas opes curat: de quarum sollicitudine superius satis dictū. Habet verò hoc formica cū cenodoxia simillimū, quòd laboribus & fructibus insidiatur perinde ac insidiosa pestis: hæc quicquid præclare egerimus, & quascunq; adoras acquisiuerimus, labefactare furtim aggredit: illa in opes iam paratas, hæc in virtutes, & partā iam existimationē populabunda. Fecimus quid in bello fortiter, fors & corona donati sumus, surrepit hæc clanculum, & folia decerpit singula, dum nostra nos facinora narramus; & gloriosum militem, vt in comcediarū fabulis est, imitamur. Prudenter aliquid cauimus, id quicquid est cenodoxia vitiat, & gloriando mutat in imprudentiam. Beneficio aliquem affecimus, destruit illud gloriatio, efficitq; vt de quo benemeriti fuerimus, maleficio se à nobis affectum putet, operamq; ita & oleum perdamus. Plurimum
tempo

A temporis in ieiuniis, in vigiliis, in orationibus, in continentia, in animi corporisq; moderatione, sine vlla mentis auersione consumpsimus, aduenit cenodoxia, quæ fructum omnem, quem per labores tot collegeramus, rapidissimè depopuletur. Ingeniosè, doctè & accuratè aliquid conscripsimus, sed dum nos ipsi illud efferimus, & aut nostros non apparere labores ingemiscimus, aut eorum venditatione molesta gloriam affectamus, cenodoxia illa, illa inquam statim obscurat quæ alioquin futura erant illustria, proq; ingenio stoliditatem, pro doctrina imperitiam, pro studio negligentiam obiecit. Danda itaq; est opera, vt laudabilia quidem faciamus, ex quibus gloria sponte nascatur: sed cum eā visi fuerimus acquisiuisse, negligamus potius quàm efflagitemus: ita enim cumulator, & corollariis etiam aucta vltro percita subsequitur. Siquidem virtus ipsa sibi præcium est, nihil indigna laudis, diceret Claudianus: eam tamen vel inuitam honor & commendatio comitatur.

DEPOPVLATIO.

B Sed vt ad Ægyptios reuertamur, agrorum vastationem & infrequentia facta loca, quæ populosa prius fuerant, per formicam & origani fasciculum sacerdotes illi significabant: per formicam, vti superius declaratum est, hieroglyphicum populi, quod passim iam habetur: per origanū, solitudinē eius intelligentes. Ea siquidē herba loco apposita quā formicæ meant, modico vel salis, vel sulfuris puluisculo simul insperso, efficit vt iter deserant, suisq; relictis cauernis aliò migrent. Nam & Sorionis in agricultura præceptum est, origanum syluestre frumenti aceruis circumspergere, ne formicæ grana depopulentur. Sed si actutum eas tollere quis velit, experimento compertū est, facilius summoueri posse, si captas aliquot combusseris, & cinerem in cauum inieceris: in agro verò si candefactum ferrum in cespitem vbi nidificant impegeris. Est verò origanū herba vulgo etiam nota Romæ, & aliis Italiæ locis, Latine cunila bubula appellatur, quam vtpote præcipuè suam Ligures littorales Cornabuliam vocant putri, vt prouerbio fertur, aptissimam salsamento. Cæterum cum permultæ eius species ab autoribus referantur, eademq; variis cognomentis appelletur, satis fuerit attestari cunilam bubulam esse, quæ origanon Græcè dicitur, quam à testudine, cum ea viperam ederit, ad incolumitatē carpi dicit Aristoteles, & ab eo Plutarchus. Apud Plinium legas, contra serpentes priuatim quæ cunila bubula appellatur: apud Aristotelem, ciconiæ cum vulnus acceperint (eas enim cum serpentibus assiduè dimicare cognitum) origanū plagæ imponunt. Theodorus Gaza vir accuratissimus, vbicunq; sit Origanū interpretandū, Cunilam reddit. quorum testimonia fuerunt adducenda, quia nonnulli cunilam bubulam eandem & origanū esse, pertinaciter negant. Addam illud, cum inter tres præcipuas origani species onites connumeretur, doctissimos ætate nostra viros de hac nō parum dubitare, eamq; sibi incognitā ingenuè profiteri. Nostri Bellunēses speciē quandam origani, caule, foliis, & floribus grādiōribus vulgò apud nos prouenientem, Puleliū asininū vocant, vnde putarim onitis vocabulū, vtpote quod *ὄνη*, qui asinus est, cōmodissimè deduci potest, apud nos ita Latine interpretatum: ea verò herba nimirū cunila est. Ne verò cuipiā mirū adeò videatur inesse vim eiusmodi graminis tam vulgari, vt formicas fuget, Ambrosius herbam quandā memorat Gillam appellatā, cuius folia turtur nidis suis excluso fœtu superiacere soleat, eoq; pacto pullos ab luporū incurfu depredationeq; tutari. Lupus enim folium huiusmodi vsque ad fugam abhorret. Leopardus verò allium

Pierii Val. Formica.

ita sibi sentit abominabile atq; contrarium, vt si quis eo locum vbi ille moretur, D
cōfricuerit, exilire cogatur & aufugere. Ælianus primo de naturis Animalium
scribit, Noctuas à Ciconiis suo nido procul summoueri, platani eò foliis im-
portatis, quorū contactū noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem illabentes:
ciconiasq; ita pullorū suorum incolumitati prospicere, quibus assidue noctuæ
inimicabiliter insidiantur: de quarum alitum inimicitiiis suo loco dictum. Neq;
verò ciconiæ tantum, turturæ sue aut testudines medelā sibi nanciscuntur natu-
rę ductu, verumetiam & canes & sues, & ex animalibus pleraq; alia. Canes qui-
dem cū fellis vitio laborant, gramen illud suū decerpunt. Sues, si cephalalgia
crucient, fluuiales caneros inuestigāt. Mustelæ rutam, si quando colubrū come-
derint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiusce rei
quænam sit causa, non ociose quæritur à quibusdā: quippe cū animalia hæc
talia neq; didicerint ab aliis, neq; quidē doceri potuerint, cur ita norint quę suis
sint ægritudinibus vtilia: quæ nos aliis disputanda in medio relinquemus, iis
iam contenti quæ ad veterum picturas declarandas facere videbuntur.

I N C O L V M I T A S.

E
Feliciter mihi quidam videntur excogitasse, vt si hominem grauiore aliquo
morbo confectū, minimæ tamen rei cuiuspiam ope incolumitate redditum
significare vellent, vrsam lingua in formicas exporrecta hieroglyphicè pinge-
rent: vrsam enim ferūt formicarum esu, quas lingua illexerit, ac mox potu adhi-
bito deglutierit, morbi opem sibi comparare: quod eo præcipuè tempore facit,
cū primū ē specu prodit, vbi ieiuna hyemarit. Nam Aron in primis agreste
pascitur (eam dracontij speciem Medici ponunt) cuius acerbitas intestinū ine-
dia concretum laxat: quod si nullam attulerit opem, formicis eo modo deuora-
tis, incolumitati pristinæ restituitur.

L A T E B R Æ.

D
E latebris verò in quibus aliquis se contineat, per vespertilionis alam, &
formicam indicatis, inter reliqua vespertilionis significata diximus.

D E S C A R A B E O.

C de Formica quidē hæc dicta sufficiant. Quod verò pertinet ad F
Scarabeū, Appion ille Grammaticus, quem cymbalum mūdi Ti-
berius est appellitare solitus, rideri à plerisq; visus, quod curiosa
nimiū interpretatione Solis operū similitudinem vermiculo tam
exiguo, tā bruto inesse collegerit, ad excusandos gentis suę ritus,
quæ pilularem scarabeū magna ex Ægypti parte inter numina coluerit, quē re-
liqui etiā in fabulis tanta veneratione profecuti sunt, vt scribere nō dubitarint,
quemadmodū scarabeus inexorabilē se vel ad Iouis preces opposuerit, qui mul-
tis ab eo verbis contendebat, vt cū aquila rediret in gratiā, coactūq; Iouē ipsum
alia ratione tantæ ire obuiam inimicitia. Caterū si quæ de scarabeo traduntur
vera sunt: vera autē vt credamus esse, nō ipsius Appionis tantum autoritas, ve-
rū & Aristotelis & Plutarchi, & aliorū scriptorū excellentium consensus effi-
cit. Imò vt nihil hi scripserint, quæ passim nosmetipsi fieri possumus oculata fi-
de perspicere, non verū asseuerare, peruicacis esset ingenij. Tam igit̃ super ope-
ribus eius admiranda cū sint, tantum abest vt vel Appion, vel Ægyptij alij sa-
cerdotes, qui signatè adeò rem interpretati sunt, ridendi videant̃, vt merita po-

A tius, hoc est, magna & ingenti laude fraudandum minimè sit eorum inuentum.

M V N D V S.

C Vr enim quis Ægyptios sacerdotes irrideat, quòd mundi speciē, motusq; ipsos per scarabeum significare tradiderint, si pilulas illas, in quibus seminum ex sese primùm habuerint, ac in vermiculos primùm, mox in certam effigiem conformati fuerint, ad mundi ipsius imaginem & rationem fieri comperitum est. Scarabeus enim certo anni tēpore bubulum excrementum nactus, materiam eam sibi suscipit elaborandā, quod primo statim Pacis suæ versu mordet Aristophanes, αἶψ' αἶψ' μάλ' ἄν ὥς τὰ χύμα καὶ δάειρον. Quo loco mazā Poëta pro excremento posuit, vtcunq; primùm ex ea pilulas cōficit, vt iam mundi ipsius formā initio imitetur, mox eas ab exortu occasum versus posticis impellens pedibus, non intermissa rotatione protrudit, ipse interim auersus ortum spectat, quasi de industria id det operā, vt cœli ipsius exemplar intuendo, imaginē eius exprimere conetur. Quid verò illud, quòd inter trudendū à Subsolano in Africū fertur, quasi astrorū cursui fieri obuiam contendat, qui quidē proprio motu ab Africo

B ad Subsolanū est. Neq; me præterit, esse qui non bouillum, sed asininum excrementū ad hoc opus deligi autumant, & ab eo inter volutandum genitale semen fimo superfundi cōminiscantur, vnde materies ipsa concipiat. Addunt etiā, vt historia sit verisimilior, nomen ipsum conuenire, quòd canthon asinus sit, vnde cantharus insectū id denominetur. Sed hæc varietas ad nos nihil, cū de pila sermo sit, quā ex fimo scarabeus informet, atq; mox in aquas volutādo protrudat.

G E N E R A T I O.

Proximum huic significatū est, rerum procreationē atq; principium, ex eiusdem animalis imagine significare. Siquidē ex aquis in lucem prodeunt scarabei, veluti rerū omnium generationem ab aquis esse Philosophi nō postreme autoritatis autumant. Homerū quippe secuti, qui totiens Oceanū rerum parentem omniū appellat. Nam ea quis quotidie non tueat, scandere aquas in cœlū, diceret Plinius, easdemq; cadentes omniū terra nascentiū esse causam, fruges inde gigni, arbores fruticesq; viuere, vitalem etiā herbis animam elargiri, omnes deniq; terræ vires aquarum esse beneficia. Quod verò scarabeos diximus ex aquis primùm lucem auspicari, ex historia cognoscere est, quòd scilicet simul ac

C pilæ illæ ex fimo fabricatæ sunt, scarabeus terrā infodit, vbi eas per dies octo & viginti sepultas occulat, quot itidē diebus Luna duodecim Zodiaci signa perambularit: atq; hæc hyeme potissimū rigente fiunt. Dumq; ita pilæ terra coopertæ confouentur, animantur primū in vermiculos, inde paulatim in id genus informantur, fimo tamen vti folliculo quodam inclusi: nono autē & vigesimo die pater è nido prodit, pilulas egerit, & singulas, vt dicebamus, protrudendo. in aquam prouoluit, vtpote qui diem eum Solis & Lunæ coitū conciliare non ignorat, ac perinde mundi ipsius generationem quandam asimilare, orbe inde Lunæ nouæ oriri incipiente. Pilæ autē in aquis mollitæ primùm, atq; haud ita multò post adaptatæ cū fuerint, informati iam excluduntur scarabei, & nigrum it campis agmen. Quòd si formica tanto hominum consensu prouidæ titulum consecuta est, quòd in conuectandis asseruandisq; prædis admodū sedula esse videatur, quos honores habendos scarabeo excogitabunt mortales, qui nō humanarū tantum rerū peritos eos, verum & cœlestium, & diuinarū propemodum non ignaros intueant. Certè non immeritò καὶ δάειρον πρῶτον prouerbiū celebratur, ab iis qui singularem in eo vermiculo sapientiam animaduēterunt.

Pierii Val. Scarabeus.

V N I G E N I T V S.

D

QUòd verò apud Ægyptios legitur, vnigenitū hieroglyphicè per scarabei figurā significari, non eo tantūmodo accipiendum, quo quempiā vnicū filium vnigenitum appellare consueuimus: sed ea etiam de causa, quòd ab vno tantūmodo genus agnoscat, imò quòd solus ipse sibimet seminiū fuerit: singuli enim ex pilulis singulis procreati, nequaquam habēt ad quod genus referant suum, sed absq; vlla propagine, nulla maris genitura, nullo sceminæ conceptu, vermium spontè nascentium instar in eam speciem prodierunt.

D E V S I N H U M A N O C O R P O R E.

EXigere videtur locus is, vt quòd equiores Ægyptiis simus, Deum optimum maximū humano corpore assumpto scarabei similitudinem subiisse, Theologorum dictis ostendamus: neque verò quisquam indignum facinus clamitet; Deum ipsum omni admiratione maiorem, insecto omniū vilissimo, tetrissimo putidissimoq; assimilari, qui legerit apud D. Augustinum Soliloquiis, de admiranda Christi humanitate dictum: Bonus ille scarabeus meus non ea tantūmodo de causa, quòd vnigenitus, quòd ipsemet sui autor, mortaliū speciem induerit, sed **E** quòd in hac facie nostra sese volutarit, & ex ipsa nasci homo voluerit. Neq; veritus est probus ille Theologus, pietatis & integritatis columē, dum in nitidissimo Dei fulgore cōtemplando, hominisq; ex opposita parte cloacalem quendam putorē expendendo, sub turpīculam locutionis quodāmodo stomacho, sc̄a nauseam, delicatiori cuipiā habitam iri derisui, qui satis exploratum haberet; Deū se vermem etiā per Prophetam appellasse: proindeq; eos qui tanti mysterij cognitionē assequerentur, ac perinde stercorariā scarabei procreationem ex historia callerent, dictū vtroq; pollice probaturos. Quod verò ad Psalmographi dictū pertinet, Ego sum vermis, & non homo, fuere nonnulli qui pro Vermis, Sum scarabeus, traduxere: quasi diceret, Contemptissima res ego sum. Euthymius ita ex Christi persona humiliare sese Dauidem ait, qui alioqui & Prophetā erat & Rex, alibiq; se canē mortuū appellare, vt libro Regū legitur: Qui verò putant dictū hoc propter humanā Christi generationem, quæ absq; vlla viri cōiunctione fuit, id nobis indicare videntur, quòd quemadmodū vermis ē pluuia nascitur de super in terrā veniente, ita & Christus superno sancti Spiritus in virginem aduentu generatus est, quā ob causam Christus vermis dicitur. **F** reliqua videris apud Adamantiū Concione in Lucam quartadecima, quam de Domini circumcisione conscripsit. Porro Augustini ductum eò quoq; deduci potest, quòd Assertor noster ait, Ego sum vermis, & non homo: quia scilicet ex mare & scemina homo nasci solet, ego verò non ex masculino & scemina secundū ritum humanū, atq; naturam, sed in exemplum vermis natus sum, cuius non est aliunde semen, sed in ipsis in quibus coalescit corporibus sua est origo. Clementis Recognitionum opus circumfertur quaecunq;, non vocabulis tantūmodo vitiatum, verū sententiis etiam deprauatū, in quo quidem multa à malignis ingeniis in institutionis nostræ ludibriū inculcata sunt. Sed hæc corrigere alterius fuerit censura, illud hoc loco tantūmodo attingā, quòd circa Sexti finem scriptū est, Nos vt canthari libenter volueremur in stercore: vbi is qui glossēmata quædam adscripsit, non vt Canthari, sed vt Cantherij legendum putat: ratus nimirum Campanum prouerbiū ad hoc facere, Cantherius in fossa. In epistolis verò bonus ille vir quisquis censor fuerit, sed nō satis eruditus, audacter Cantherij fecit, cum Cāthari dubio procul sit legitima lectio, ex hac ipsa quā retulimus historia

A historia naturali desumpta. Sed ne quid quod ad vermem facere succurrat, prætereamus, is prauæ nonnunquā cogitationis inquietudinem hieroglyphicè significat: quod Eucherius ad Esaïæ dictum trahit, Vermis eorū non morietur.

V I R P A T E R' V E.

C Vm verò ita nascatur scarabeus, vt nullo scēminæ beneficio progignatur, solaq; patris cura, labore & diligentia vitā auspicetur (nō enim scēmineum est inter eos genus) hinc fit vt Ægyptij sacerdotes P A T R E M significaturi, scarabei prætulerint imaginem: & vbicunq; maris officium, masculamq; vim exprimi voluerint, non alio magis vterentur hieroglyphico: nā veluti pro matris & scēminei sexus symbolo vulturem pingebant, quod illa absq; patris ope procrearetur, vti commentario suo disputatum est: ita virum ob similem, quam attulimus, causam, per insectum huiusmodi intelligi voluerunt.

S T R E N V V S B E L L A T O R.

E T quoniam bellatorum animi ea maximè ratione commendātur, si viriles fuerint, virorumq; sit bella gerere, Maronis Homeriq; præcipuè autoritate, illi ipsi sacerdotes masculam virtutem atq; ferociam per scarabeum expresse, cuius imaginem anulis insculptam milites gestasse, tradit Ælianus: de quo plura apud Plutarchum libro de Iside & Osiride. Erat & signum Romanorum militū scarabeus, quo virilem animum præstare se debere admonerentur, neq; muliebriter quicquam meditari facerē: eaq; de causa dictum ab Horatio,

*Tyrtæusq; mares animos in Martia bella
Versibus exacuit.*

Contrà verò & Phrygas & ἀχαιῶες, in effcēminationis opprobriū Virgilius & Homerus, vterq; suos appellauit, quod nihil saperent masculum, sed muliebri torpore ignauiaq; cessarent.

S O L.

C Vm verò plures sint scarabeorum species, trium Ægyptij meminere, quarum vna αἰλεφόρος appellatur; quæ scilicet felis faciem mira refert similitudine, estq; radiis quibusdam insignita: eaq; de causa solis hieroglyphicum formam hanc esse voluerunt. Aiunt verò Æluron, qui apud Latinos nunc cati nūc felis nomine receptus est, oculorum pupillarumq; vsum cū Solis cursu αἰπινὰ δέξαι quadam commutare, quippe quæ et noctu, & ingruente matutino tempore vegetiores fiunt, & acutius cernunt, ad ortum vsque iubaris, inde sensim incipiūt hebetari meridiem versus, atq; ita quo magis ad occasum declinat Sol, eo minus obscuriores fieri. Ad hæc scarabeo digituli sunt vnicuiq; triginta, totidēq; sunt mensis dies quibus Sol ortu continuo gradatim per singula signa cursum peragit suum.

L V N A.

A Ltera species bicornis est, ideoq; τωροειδὲς appellata, tauri quippe insignis facie. Hæc Lunæ subiicit, propterea quod cœlestem taurū Ægyptij Lunæ exaltationem cōmentati sunt. Gigni hos ex vermibus, Aristoteles, qui lignis aridis innascunt, asserit. Primū enim vermes ipsi immobiles fiunt; mox disrupto putamine id scarabeorū genus exit. Cæterū Plinius genus hoc, cui tauri cognomen cornicula dedere, terrestre putat: eos idcirco alij terræ pediculos vocāt. Lucanos appellat Nigidius, quibus cornua prælonga bisulcis dentata forcipibus in cacumine cū libuit ad morsum coeuntibus, quales infantiū remediis ex ceruice suspendunt: eos in Veneta regione Gramphos, quasi Ceramphos, hoc est

Pierii Val. Scarabeus.

bicornes appellamus. Cornicula ea non tantum collo suspensa ad quartanas, D quibus id remedij applicat Plinius, verum etiam in frigidiuscula lauatione vrinatoribus ad neruorum stuporem, qui plerumque fit in aquis, amuletum creditur: nam & id incommodi vulgo gramphum vocitamus.

M E R C V R I V S.

ERat & sua hieroglyphico Mercurij species dedicata, quippe vnicornis, & ab reliquis forma admodum dissimilis. Neque sum nescius, quendam etiam esse paruum admodum scarabeum frumenta erodentem, qui cantharis appellatur: oritur is ex erucis fici, piri, & pini: fiunt enim ex his omnibus vermes, caeterum he postmodum more muscarum coeunt. Ridiculam Metrodorus Scepsius observationem ponit, nostro etiam tempore haudquaquam abolita, in frumentis olivibusque ab earum iniuria sospitandis, quod in Cappadocia inuentum prodit, ob multitudinem cantharidum: menstruas quippe mulieres ire per media arua, hortosue, relictis (sit verbo venia) supra clunes vestibus, erucasque ita, ac vermiculos scarabeosque, ac noxia alia decidere. Alibi seruatur ut nudis pedibus eant, capillo cinctumque dissoluto, versu eo pronunciato, *φθίγει καὶ παείδω, λύκει ἄγει* *ἡμᾶς δῶκει*: Facsite cantharides, lupus agrestis vos insequitur. Cauendum verò ne id oriente Sole faciant, sementem enim tunc arescere proditum.

LETHALIS A' SOLE FEBRIS.

AD hæc Ægyptij hominem lethali febre extinctum, quam sub dio solares radios perpetiundo contraxerit, significare si vellent, scarabeum cæcum effingebant, oculos quippe vel acu, vel alia leui cuspide transfossam, ita ut exoculatus omnino videretur. Aiunt enim solares radios scarabeo inimicos esse, quibus si vehementius impetatur, accidere ut statim obcæcetur: simulac verò cæcus effectus fuerit, breui etiam commori.

VIRTUS ENERVATA DELICIIS.

ATque hic tam egregius bellatorum ductor, tam alienus à mollitia est, ut cum primum venereas rosas olfecerit, emoriatur: quasi virtutem quantumvis masculam illecebris enervari documento sit: quod quidem vel ab Aristotele traditum, ansam dat hieroglyphico non insulso: si, puta quis velit Hannibalem durum Capue desidentem, effcminatū pingere, scutum illi cum scarabei signo tribuat, F oras verò clypei rosarum fertis ambiat, aut quid huiusmodi. Sunt etiam in hominum genere permulti qui rosarum halitum ferre non possunt, atque in iis precij quantivis viri. Nam cum Romæ essem, vidi Oliuerium Caraffam magnæ celebritatis Cardinalem, qui rosarum tempore quotannis secedere cogebatur, seque intra suos, quos in Quirinali habebat, hortos claudere, custodiis ad ostia dispositis, ne quis aut salutantum, aut amicorum officij gratia ingredientium rosam inferret. Et in Romana nobilitate insignis vir Petrus Melinus, ingenio, eruditione, & loco nobilis, rosarum odore plurimum offendebatur. Atque hæc de scarabeo, quæ memoria complecti potui succurrerunt: plura omnino scripturus, nisi Commentarium, quod eo super olim paraueram Vulturi adiunctum, ex clarissimi viri Alberti Pij Carporum Comitis scrinio surreptum, & a nescio quo bibliotapho, vel fuco potius, in Germaniam asportatum, adhuc desiderarem.

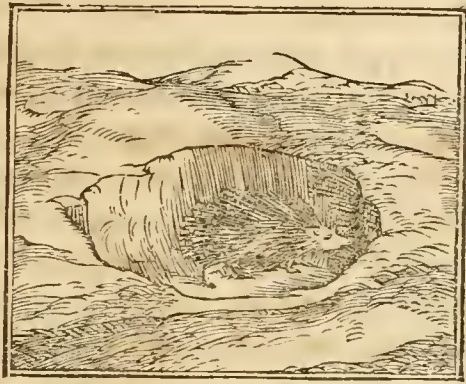
A DE ECHINO TERRESTRI.

Chinum Ægyptij, quod hæcenus legerim, literis suis nō inseruere: multa tamen super eo significata Græci Latiniq; excogitarūt, quæ admiratione ingenij propemodum cum iis quæ Formica super & Scarabeo diximus, conferri possint: atq; ea quidem ad humanæ vitæ commoda, vtili exemplo futura: cuiusmodi illud est, quod in primis commemoratu dignum existimaui.

Hominem quippe temporum omniū conditioni sese accommodantem per id animal

OPPORTUNITATIS
captator.

significari, et quod ait Phocylides, *κοιρῶ λατρεῖν οὐκ*. Nouit siquidem Echinus (de terrestri nunc loquor, nam de marino inter pisces alibi agitur) cubilia sua Aquilonum & Austrorum mutatione cōmutare. Duas enim cubilibus fenestras facit, alterā Notum versus, Boream versus alteram: quæq; parte ventum futurū præcognoscit, fenestram obturat, alterā recludit: sin intra tectum alatur, ad parietem discedit.

Quod Cyzici quidam cū obseruasset, consecutus opinionem est apud omnes, vt ventos qui spiraturi essent ex se ipse præcalleret: id quod alij Byzantiū euenisse tradunt, fortè quod tunc rerum summa apud Byzantinos esset. Sed vbiq; illud acciderit, satis nobis est id ab Echino fieri, quod documento nobis est, præcauere fieri possit, ne imminens nos occupet calamitas: ea si vicerit, ne aduersus præualentis fortunæ impetum reluctabundi frustra fatigari velimus: flectendam verò viam velis, cū obniti contrā non detur, quoq; trahit fortuna, iter intendendum. Non enim est, vt idem inquit Phocylides, in ventum reslandū. Quin potius tales simus, vt quo nos cunque rapit tempestas, æquo animo deferamur, atq; vt optimè Virgilius monet, si quo Italiam contingere cœlo nequeamus, quia scilicet

C *Mutati transuersa fremunt, & vespere ab atro
Consurgunt venti, atque in nubem cogitur aër,
Nec nos obniti contrā, nec tendere tantū
Sufficimus, superat quoniam fortuna, sequamur,
Quāq; vocat vertamus iter.*

Atque hoc illud esse crediderim, quod in Echino tanti facere videtur Archilochus, dum super animalis huius prudentia ita scribit:

πολλ' οἶδ' ἀλώπηξ, ἅμ' ἐχίνῳ εἰ μέγα.

Multa quidem Vulpes, magnum vnum nouit Echinus. Vel vt numero numerum reddamus.

Scit multa Vulpes, vnum Echinus, at magnum.

Sanè Solomon Erinacium inter animalia terræ minima, quæ sapientibus sapientiora sunt, nominat, vt Septuaginta edidere. Nam leporem vulgata ponunt.

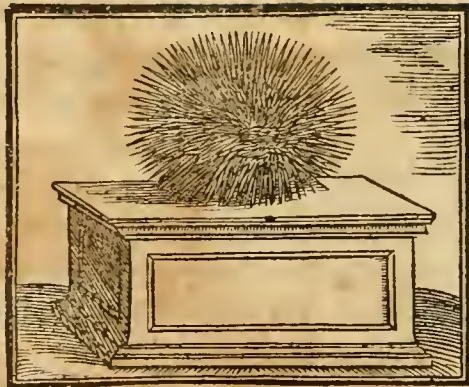
CONTRA PERICVLA MVNITVS.

Illud quoq; super Echino significatum ponunt, vt per hieroglyphicum eius hominem ab insidiis & periculis, ac cuiuscunq; fortunæ casibus, tutum ostent. Siquidem is simulatq; ferarum se impetentium odorem latratūque senser

Pierii Val. Echinus.

rit, in orbem sese colligit, rostro pedibusq; intrinsecus testudinis more contractis, tergore omni pilæ instar conglobato, spinisq; quibus vndecunq; munitus est, ad incolumitatem erectis otatur, contactum suum omnibus formidabilem reddens. Ad hæc autem respexisse videtur Horatius poëta, cum se ita contra fortunæ impetum præparatum scribit, vt sua inuolutus virtute, tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit:

*Fortuna sæuo lata negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi nunc alij benigna:
Laudo manentem: si celeres quatit
Pinna, resigno quæ dedit, & mea
Virtute me inuoluo, probamq;
Pauperiem sine dote quæro.*

D

ATque hoc tam prudēs alioqui animal in opportunitate captāda, & periculis euitandis ingenio, & natura præmunitus, damni tamen alicuius, ob procrastinationem ingruentis, hieroglyphicum est, si illi fœtus adiiciatur suus. Id enim malum ex contatione maius effectum ostendit, propterea quòd aluo stimulara quandiu potest partū differt, quo fit vt fœtus magis inolescens, maiorem postmodum in pariundo dolorem afferat. Duo eius genera omnino sunt, maritimum & terrestre, vtrique nomen apud Græcos Echino.

PROCRASTINATIONIS DAMNA.

E

Terrestris de quo iam diximus, omnibus innotuit sub Erinacij nomine. Huius quoq; species duæ sunt, Suilla, & Canina, quæ quidē rictu & pedibus aut suillis aut caninis similibus distinguuntur. De Suillis Eucherius: Erinacij choerogrilli nuncupantur magnitudine propè mediocrium cuniculorū, qui de cauernis petrarum procedentes, gregatimq; in eremo, quæ est contra Mare mortuum, pabulantur, qui & Echini dicuntur, ita spinoso defenduntur tegmine, vt nec contingi quidem possint. Par huic cum formica solertia comparando victu, qui poma aculeis affixa congerat in cauernam: infamis tantum est inuidiæ nota: quòd cum optimè norit se propter cutem præcipuè peti, cuius vsus poliendis velleribus inseruit, simulac in periculum se adactum videt, vrina sua emissa tergus omne conspergit, sibi conscius id inde putrescere, aculeosq; spontè mox decidere.

PIE

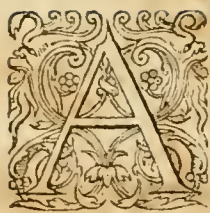
A PIERIVS VALERIANVS AD FABIVM
VIGILEM, SPOLET. DE IIS QUÆ
per sacram suam significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

*P*alemonem olim aiunt magni nominis Grammaticum, incomparabilem
M. Varronis eruditionem admiratum, literarum eum porcum appellasse, tan-
ta sibi inter ea earum prerogatiua adrogata, ut Virgilium diceret iam tum de
se præfagisse, cum cecinit:

Audiat hæc tantum vel qui venit ecce Palemon.

unum se quippe futurum, qui de scriptoribus iudicaturus esset, cuius ferula atq; censura omnes
veterum & iuniorum lucubrationes subiici deberent: natas secum literas, secum interituras
summa vanitate iactaret. Hic est Rheminius Palemon patria Vicetinus, cuius monumentum
hodie in Sumano monte agro Vicetino imminente cum epitaphio ostenditur, ubi rus ei fuisse ve-
risimile est, cum alias etiam agricolationis & vineti studiosissimum fuisse, & C. Plinius ostendat:
sed ea fuerit ductus gloria. Certè dictum illud hominis de Varrone non à grammatico, qui lite-
rarum tyrocinia doceret, non ab insano aut inepto viro quopiam effusum, sed ut diuinitus potius
editum accipimus: nam & olitor sæpe nō contemnenda protulit. Nos quippe Varronem non ea
de causa literarum porcum vel à Palemone vel ab aliis appellatum asserimus, quòd scripta eius
sint vlla in parte lutulenta, vel ex hara producta, sed quia nihil sit Varrone ipso neq; lautius, ne-
que copiosius, neq; magnificentius, qui tam multa, tam varia, tam præclara conscripserit, magna
studiosis omnibus vtilitati futura, nisi acerbissima temporum clades thesauros eos posteris inui-
disset: quare is omnium consensione vir doctissimus, ac omnium disciplinarum parens, totius prædi-
catione vetustatis habitus. Quòd verò doctrina eius porco æquiparata sit, ea est causa, quòd nul-
lum animal à sue, pluribus magisq; variis condimentis aptum, quòd nihil ea carne parabilius,
& omnium epularum vsui magis expositum, quinquaginta prope saporibus ex eo, ut veteres ob-
seruauerunt, excogitatis, ut non alio ex animali copiosior, neq; lautior humano victui materia sup-
peditetur: perinde ac multa et varia Varronis scripta argumentum nullum intactum relinqui-
re, splendidissimòq; rerum omnium apparatu vniuscuiusq; animi famem expleuere. Hæc igitur
cum super Varrone ipso meditarer, fortè accidit ut scripta quadam mea recognoscerem, quæ sci-
licet olim ad ἱερογλυφικῶν interpretationem elucubraueram, eaq; inter amicos diuiderem, mei
erga se vel amoris vel obseruantie testimonium: prorupit ex his ecce porcus Ægyptius, quem
aufugere tentantem cum postico arreptum pede comprehendissem, cui dono conuenienter hunc
mitterem cæpi circumspicere: Varronem quippe aliquem deposcebam: hic mihi tu Fabi Vigil
occurristi mortaliū eruditissime, cui merito hanc condimentorum lautitiem καὶ σικελικὸν ὄψος
ποιικιλίας, quam de porco memorant, uti Varroni congruam, ita tuæ perquam similem opulen-
tiæ dedicarem. Nam tu quoq; nullum dicendi genus, argumentum nullum, nullam arcana
quantumlibet doctrinae partem intactā reliquisti, quæ de diuinis humanisq; studiis, de rerum
natura, de moribus, de ratione dicendi, de quacunq; demum re vel dici, vel excogitari possunt,
tuo illo magno ingenio, felicissimaq; memoria complexus es, ut vix alterum ætate nostra conspi-
ciam, quem Varroni illi literatissimo conferre possim. Quare porcum hunc meum tibi deberi
merito iudicauī, cuius immolatione sanctissimum amicitie fœdus tam pie
semper inter nos cultum & obseruatum, quæ tua est animi
Sinceritas, spero me perpetuò confirmasse.

EGYPTII sacerdotes vt odium, quo suille genus omne persequebantur, literis suis testatum relinquerent, perniciosum hominem Suis hieroglyphico significari instituerunt. Est enim natura animal admodum vitiosa, pruritu impotens, Luna maximè deficiente: constatq; pariter eorum corpora vitari, qui lac eius biberint, lepraq; & putida scabie contaminari. Quinetiam frequens suillæ carnis esitatio aciem obtundit ingenij. Vnde iocum Diogenes excepit in athletas, de quibus interrogabat quidam, cur icti non sentirent: Quia, respondit ille, suillis ac bubulis carnibus educati sunt: ad animum scilicet vertens quod alter de corpore quæsierat. Huiusmodi enim cibi quamuis corpus obdurent, mentis tamen acumen hebetant. Ad hæc, maleficum est etiam monstrum, quia satis cladem non exiguam infert, damnosamq; facit pauperiem, dum teneriorem segetem non depascit modò, sed & scedè proculcat, & rostro eruit. Vnde primum hoc animal Cereri sacrificatum Poëtæ testantur: & fabulæ exortæ sunt de Cronyonia sive Apri Calydonij matre, vno ex Thesei laboribus. Itaq; Salaminij lege statuerunt, vt eorū suum dentes attererentur, qui segetibus cladem aliquam intulissent, de quo publicè statutum est apud Bellunenles meos.

S E N S V S M A X I M E B R V T V S.

PRæcipua verò fuit apud Ægyptios de sue significatio, vt per eius simulachrum intellectu mystico sensum materiæ penitus affixum, atq; illi præcipuè coalitum indicarent: quod licet in animantiū omnium, nedum in omni brutorum genere conspiciatur: nescio quo pacto tamen longè magis brutū, in sue plurimū apparere: vnicuiq; manifestū est. Hic verò sensus rationi plerumq; sese constituit aduersariū, non aliter quàm materiæ ratione habita, corpus animæ tā multis in negotiis reluctat: de quo præclara Platonis, Phædonis, sententia, τῷ μὲν θεῷ, καὶ ἀθανάτῳ, καὶ νοητῷ, καὶ μονοειδῇ, καὶ ἀδιαλύτῳ, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως, ὅτι τ' αὐτὰ ἔχοντι ἐαυτῶ ὁμοίότατον εἶναι ψυχῇ, τῷ δ' ἀνθρώπινῳ, καὶ θνητῷ, καὶ αἰσθητῳ, καὶ πολλοειδῇ, καὶ διαλύτῳ, καὶ μηδὲ πῶτε καὶ τὰ αὐτὰ ἔχοντι ἐαυτῶ ὁμοίότατον εἶναι σῶμα. Animam quidem perquam simillimā esse parti ei quæ diuina est, & immortalis, intelligibilis, vniformis, & insolubilis, & eodem semper modo circa eadem habeat: corpus verò identidem simillimū humanæ, & mortali, & incognito, & multiformi, atq; dissolubili, & quod nunquam circa eadem, eodem habeat modo. Ex argumentis autem huiusmodi, quicquid apud Philosophos altercationis est in explorandis naturæ secretis, emanauit, aliis rationē rerum, aliis sensum præferentibus, eam illis incorruptibilem perinde ac animam esse asserentibus, his hunc cogitationi, veluti & ipsos corporis affectus, propinquiorem esse concertantibus. Quare minimè mirum est Ægyptios, & qui disciplinam eorum secuti sunt, in contemplandis iis potissimū quæ à corporibus dissēparata viderentur, occupatos, porcum quippe animal sensui tantū deditum aspernatos esse: quippe qui corpus identidem suummet, vt in Papyro comonstrauimus, minimi faciebant, eiusq; alendi, curandiq; negotium perexiguū suscipiebant: sensui, quem falli in vnoquoq; animantium facillimè posse suspicabantur, parcissimè fidem adhibebāt: contrā verò Aristoteles, quicq; eum sequuti sunt, sensum ita sunt admirati, vt eum cogitationibus omnibus prætulisse videantur. Sed nostra nos significata prosequamur.

V A N I L O Q V E N T I A.

Ægyptij autem sacerdotes, vt apud Horum est, si vaniloquentiā hieroglyphicè

Aphicè significare vellent, & suem & auersum Elephantum sculpere consuerunt, idq; perinde erat, ac si rationem à brutali sensu auersam ostendere voluissent. Nam cum Elephantī significata Cōmentario suo conscriberemus, cum in omni ferè virtutis numero, si de brutis hoc dicere liceat, rationis propemodū participem inueniebamus. Huic sus opponitur, qui antipathia ipsius cogente vi, vsq; adeò est elephanto inuisus, vt ab eo nullo possit concilio tolerari: sed cum primū auditus fuerit eius grunitus, fugam elephas arripere cogatur. Nota historia est, quemadmodum Megarenses ab Antipatro afflictī, cum ad manifestum exitium premerentur, vtereturq; ille elephantorum robore, excogitarint porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in elephantorum gregem immittere: quo facto validissimum Regis conatum negotio minimo irritū reddidere, victoria per ingenium sibi comparata.

V I S A N I M I L A B E F A C T A T A .

ANimosum alioqui hominem, qui tamen improuisa aliqua specie sit exterritus, per porcum & fugientem leonem exprimere quorundam inuentum fuit. Aiunt enim Leonem Suis congressum declinare: visumq; aliquando cum suem aggrediretur, vt setis horrentem aspexit, aufugisse. Sedenim hoc leoni haudquaquam accidit ob naturæ dissidentiam vt elephanto, sed ob horrificam Suis indignati speciem, quam cogatur exhorrescere.

ET vt, quod initio dicere cœperamus, prosequamur, sacerdotes illi cum nihil equè abhorrerent quàm inanes sophistarū nugas, & cauillosas verborum argutias argumentorumq; decipulas in naturæ viribus indagandis, eiusmodi notæ hominē per suis hieroglyphicū significabant. Eodem intellectu apud Hebræos suillā abstinere præceptū ait Philo, admonitosq; nos ea diuina lege vt sophistas euitaremus, per euitabilem huiusmodi animalis impuritatem: illi enim acutissimis tantum accuratissimisq; rerum distinctionibus, quod per bifidam animalis vngulam interpretatur, quasi luto inhæsitantes, ita illis adhærescunt, vt inde nunquam auelli possint, sed ad extremam vsq; senectutem ibidem computrescunt: nam & porci nihil illustre, nihil purum, nihil limpidum amant, sed turbida tantum, spissa & sordida & fæculenta sectantur: inq; his præcipuam statuunt voluptatem.

PER porcum itaq; inhesitantem luto, vel, vt Cratetis intellectum sequar, rosas conculcantē dispergentemq; à bonis honestisq; moribus alienum hominē indicabant. Nam cum Diuinæ passim literę rosas & odorata omnia ponant pro vitæ morumq; sinceritate, susq; ita rosas aspernetur, vt de iis qui sinistro, prauo maleficoq; sunt ingenio dicatur, aptissimum excogitatū est hieroglyphicum, ὁ σὺς τὸ καὶ ῥόδον. quo prouerbio Cratetē vsum aiunt opusculo quod γέροντας vocauit. Quin viuere in Arabia suillum genus vllò genere posse negant: quippe cum ea regio sit odoramentorum altrix, à boni cuiusq; odoris hoste meritò declinatur, & vt luculentissimè Lucretius,

Deniq; amaracinum fugitat sus, & timet omne

S O P H I S T A E .

A B O N I S M O R I -
bus alienus.

Pierii Val. Porcus.

*Unguentum: nam setigeris subus acre venenum est,
Quod nos interdum tanquam recreare videtur.
At contrà nobis cœnum teterrima cùm sit
Spucities, eadem subus hæc tam munda videtur,
Insatiabiliter toti vt voluantur ibidem.*

D

Eòdem spectat quod Assertor noster, Nolite, inquit, margarita vestra ante porcos proiicere: eos qui scelerum tantum foetoribus illuuièq; delectantur, porcos intelligens, putorem quippe omnem tanquam odorem suauissimum expetentes. Nam quod ad lutum pertinet Ciceronis scomma est, actione in Verrem VI. Nam nos quidem quid facimus in Verre, quem in luto volutatum totius corporis vestigiis inuenimus?

D I S T I N C T I O.

AD hæc sciendum, vngulam bifidam in Sacris literis electionis & distinctionis symbolum esse: quod apertius dicunt, cum oportere sacerdotem monent, vt lepram à non lepra sciat internoscere: scelerum quippe differentias, iustum ab iniusto, & à curuo rectum, Horatius poeta diceret.

E

C O G I T A T I O.

RVminatio autem, vt in Ceruo dictum, memoriam & cogitationem indicat. Vtrocq; aut horum opus est, si recto & sapienti iudicio esse volumus: præstandum quippe discernendi acumine: vnde aureum illud Pythagoræ præceptum, DE REBUS DIVINIS ABSQVE LVMINE NE LOQVARE. hoc est, dandam esse operam disciplinis, quæ veritatis lumen subministrant, si sacra tractare volueris. Sed parum id profuerit, nisi & memoria, & iudicium, bonæq; mentis accesserit examinatio. Hinc exploditur sus, qui licet vngula sit fissa, minimè tamen ruminat. Tales ij sunt, quanto hodie numero dii boni, qui licet recti prauiq; cognitionem optimè callere videantur, ceno tamen volutati cum doctrinam ipsi suam ad rectam viuendi rationem minimè dirigant, optimè, vt Menander ait, periti praua sectantur. Diuinarum enim literarum doctrina, vt cum Origene loquamur, non solum sacramentorum debet scientiam continere, verum etiam mores gestaq; informare discipulorum. Pleriq; alij quoq; dixerunt, ruminare esse deuouere se ad legis meditationem: fissam verò vngulam habere inter mundum & immundum distinguere: hoc quidem literarum & præceptionum peritiam habere, illud verò meditationem esse, & diuinæ providentiæ, qua rectè omnia dispensat, in omnibus cogitationem, quam veteres Prophetæ eructationem, vt nostri reddunt, appellauere: vt, Eructauit cor meum verbum bonum: quancunq; enim virtutem à vitio selegerimus imitandam, eam continua repetitione mandare, & in habitum assuefacere debemus. Seligere verò est diuidere literam à spiritu, & quædam secundum historiam solam edocere, quædam secundum contemplationem, quædam verò secundum utrumq; intelligere. Nam qui præstare hoc idoneus est, ille mundus: qui verò vnius tantum partis est particeps, immundus. Hæc Hesychius. Neq; dissimulanda est Irenæi meditatio super hoc loco, qui cum proximè fuerit ad Apostolorum tempora, multa diuinæ illius sinceritatis interpretamenta percepit: cuiusmodi hoc posito ex lege: Quæcunq; ex animalibus duplicem vngulam habent & ruminant, munda esse: quæcunq; autem aut neutrum, aut alterum tantum horum habent, vt immunda segregari. Per mundos is eos intelligit, qui ea quæ de Patre & Filio tradita sunt ab ecclesia, firmiter credunt, & in utroq; requiescunt, vtpote quæ sit eorum firmitas quæ duplici sunt vngula,

A gula, & insuper Dei traditiones die noctuq; meditantur, cogitationes suas bonis operibus accommodantes, quæ quidem præcipua est ruminantium virtus. Immunda autem, quæ neq; in Deum fidem habent, neq; traditiones eius meditantur, cuiusmodi sunt qui vocantur Ethnici, idololatriæ abominationibusq; dediti, nil syncerum, nil laudabile sapientes. Ex eorum autem numero, qui quidem ruminant, vngulam verò duplicem non habent, Iudæi sunt in primis, quibus quidem mandata Dei plurimum in ore sunt, sed neq; Patrē & Filium agnoscunt, neque sensum à litera distinguere sunt idonei. Alij demum duplicem vngulam habent, non tamen ruminant: quo in numero sunt hæretici, qui sacras semper literas euoluunt, argutasq; rerum finitiones peruestigant, & quicquid vel ineptè vel impiè sentiunt, aliquo semper diuinarum Scripturarum dicto corroborare contendunt, ea tamen nesciunt, aut nolunt ad veri sensus examinationem conuertere, ad iustitiam, ad bonos mores dirigere quæ legerunt. Nam bona eorum pars & Patrem & Filium agnoscere, colere, & toto mentis affectu venerari profitentur, quid tamen aut Pater aut Filius statuerit, ne minimum quidem meminisse volunt. Et ne longè exempla repetamus, cui nam hominū generi magis in ore est **I E S V S C H R I S T V S**, quàm iis qui hodie concordia vnanimitatemq; totius Christianismi, quam vnam sibi Iesus Christus Dei filius à nobis omnibus deposcit, auersantur, & admittere cane peius & angue vitant? Hinc tot piorum cædes, templorum profanationes, incestus, adulteria promiscua, sacrorum censuum direptiones, conciliandi se Deo contumacia, promissæ diuinitus expiationis abnegatio, sacrorum ferè omnium irrisio, & omniū quæcunq; dictu factuq; abominanda sunt, profligatissima expeditio. Quod nō nostri modò Prophetæ præuidere, sed Maro ipse, non nostri generis vates, diuinasse videtur, cum hæc scribit oracula:

*Hinc mouet Euphrates, illinc Germania bellum,
Vicina ruptis incertæ legibus vrbes
Arma ferunt, sauit toto Mars impius orbe:
Ut cum carceribus sese effudere quadrigæ,
Addunt se in spatia, & frustra retinacula tendens
Fertur equis auriga, nec audit currus habenas.*

C

P R O F A N V S.

Merito igitur per porci simulachrum Ægyptij profanum intelligebant, Susq; tantæ apud Ægyptios abominationis erat, vt si quis eum vel incuria tetigisset, cum ipsis statim vestibus ad fluium lotum abiret, subulciq; nullum omnino templum ingrederentur, connubioq; aliorum prohiberentur. Scythæ quoque sues adeo contemnebant, vt ne alere quidem eos in regione sua vellent. Apud Romanos Flamen Dialis porcum tangere sine piaculo non poterat. Quid, quod religioni, pietatis etiam nostræ fuit pontificibus, ne de sue cognomentum profiterentur? atque ob eam causam institutum vt Romanus Pontifex, quamprimum designatus est, honestum aliquod sibi nomen assumat, more hoc à Sergio cepto, cui cum nomen à rictu porci esset incuria parentis inditum, ne vox ea cederet in religionis ludibriū, Sergium se vocari iussit. Neq; verò sum nescius, ex Ægyptiorum cognatione solos Panfelenos suilla in cibum vfos, propterea quod aiunt Typhona cum suem insectaretur, ligneum sepulchrum apud Panfelenon offendisse, in quo Osiridis cadauer vitro conditum, vti gentis mos eius erat, asseruabatur, atq; eo prouectum odio, quod illi aduer-

Pierii Val. Porcus.

sus Osirim peculiare fuit, membra eruta discerpsisse, mox in rei tam nefandæ memoriam Panselenos populos ex sue conuiuia instituisse, quasi liceret iam sepulchro eo tam scdè profanato, in profligatissimū quodq; præuaricationis & contumaciæ genus prorumpere.

N A B V C H O D O N A S O R.

INuenies in Diuinis literis Nabuchodonaſora, quē *ναυόχοδόνος* geographus Strabo appellat, Suis nomine vocitatū Psalmo LXXX. Vastauit vineā tuā Domine sus syluestris: idq; ea de causa, quod in voluptatū luto volutaretur, & quia omni spurcitiae genere immundus esset. quanquam loco hoc nōnulli Salmanaſarem potius intelligi volunt. Nos autem per suam, vti superius ex Hesychio dictū, eum accipimus, qui quidem habet scientiam diuinorū, sed ea non rectè vtitur, vtpote quam incongruis polluat facinoribus, vitæ turpi atque immundæ deditus: de quo Petrus, Præstaret his iustitiæ viam non cognouisse, quā ea cognita retrò reuertī, sancta sibi tradita disciplina ignauiter derelicta: quando quidem his verè accidit prouerbiū, Canis ad vomitū suū reuersus: & Sus lota in volutabro cenī, Omnes deniq; qui vel immunditiæ, vel gulæ, vel reliquæ incuriæ semetipsos dedunt, porcorum & canum vitam desumpsisse lex intelligit, inquit Irenæus. Quin & id ipsum nomen *ἰς*, opprobrii cuiusdam indicium: nam vocalem ipsam v Caius Iulius Romanus vbi de præpositionibus disferit, ad vituperationis pathos exprimendum idoneam esse dicit ex Hermetis *ἐν τῷ κρηνίῳ λόγῳ*, testimonio: additam postea fuisse F literam, nostrosq; Fuisse, mox Fuisse, hodie passim Fy, cum putoris aliquid perhorrescimus. Facit ad hoc Psalmographi testimonium, Saturati sunt porcina: quam lectionem Eucherius ita agnouit, vt hieroglyphicum etiam eius interpretaretur: Iudæos quippe arcanis diuinæ legis prius instructos abstinuisse profanis, porcina mox sua, id est, priuatorum dogmatum immunditia, quam eis & Christus obiecit, saturatos, dumq; negant Christum, eandem impietatem, dicit, etiam ad suos posteros transmisisse. Glossa illa interlinearis vulgò dicta, minimè quidem contemnenda, immunditiem hanc attingit, & pro reliquijs quas reliquerunt paruulis suis, addit: Dixerunt enim, Sanguis eius super nos, & super filios nostros. Animaduerte tamen in Hebraico scriptum esse Benī, quod filios significat, non porcina. Sed enim ne à hieroglyphicis nostris auocemur, argumentum hoc de humanis hostijs à Iudaico populo immolatis, commodiori loco, in ipso calce operis, vbi multa huiusmodi repetentur, sine vllius fortè molestia percurremus.

I N D O C I L I T A S.

FVerunt sanè plerique veterum, qui per hieroglyphicum Suis, indocilitatem intelligi voluere: nam apud Physiognomos Suilla frons, brevis quippe & hispida, capillis sursum versus erectis, indocilitatis indicium est manifestissimum: est enim animal maximè brutū Sus, nullumq; animalium magis indocile, cum reliquæ omnes pecudes aliquid habeant, in quibus dum viuunt, vsus, vel industria, vel frugalitas proſit: suillum autem pecus nihil afferat vtilitatis nisi mortuum tantum. quanquam Spartanorum inuentum fuerit porcos in pugnam instruere, & ad bellandum idoneos reddere: porcorū enim marium ludicra certamina, perinde ac etiam coturnicum, in eorum Phœbeo pueri faciebant, illis ad hunc morē educatis instructisq; magno rei bene gerendæ augurio iis præsumpto, quorum porci vicissent. Eius tamen indocilitatis ergo Marsias, qui Apollinem in Musicæ certamen prouocauit, suillam fertur caudam postmodum habuisse,

A buisse, quippe quòd temerarius eius conatus turpiter illi ob imperitiã cesserit. Et Philostratus Arcadas rudes appellat, & suibus similes, tum ob alia multa, tum quòd arborũ fructibus vti sues plurimum turgeant, sintq̃, vt ait Horatius, fruges consumere nati. Eadem ratione ex hara productũ, non schola, ait M. Tullius in Pisonem, indoctũ & illiteratum significare volens, quod allatum fuerat. Quin & Hippocratis Coi, Medici illius clarissimi filij, ob indocilitatem & in-
comptos mores à Comicis profcissi, suem sapere ferebantur: non secus ac Varronẽ ipsum, tantæ virum eruditionis, Palæmon Vicentinus grammaticorũ dicacissimus, literarũ porcum vocitabat: ipse enim hunc literatũ quidem, sed sine delectu, intelligi voluit, quòd omnia dum sciri expediret, in fascem coniiceret maiore curiositate, quàm iudicio, nihil satis pensi aut constituti habens, quid, aut quantũ diceret. Quanquã, vt initio diximus, Palæmonis dictum in Varro-
nis laudem, ob doctrinæ copiã & varietatẽ, qui lautissimus ac suauissimus fue-
rit animorũ pastus, modestiæ causa proposuerimus intelligendũ. Cessit deniq̃
res in prouerbiũ, vt cum imperitissimũ quencq̃ eruditissimo cuipiam sese con-
B ferre viderimus, Sus Mineruam dicamus: quod ita Theocritus expressit, ὅς ὑπ' αἰσῶναιον ἔειπεν ἦεναι. Et eodem ferè intellectu quo asinus ad lyram, σάλπγγος ὅς ἦεναι. Subiiciamus & illud, ὅς ἐκώμασεν, de iis qui faciunt quid ineptè admodũ et imperi-
tè: nam illud, Sus Mineruã, Festus Pompeius exponit, cum is id docet alterum, cuius ipse est inscius. Atq̃ vtinã, mi Fabi, prouerbium in me non retorqueatur, qui de his ad te scribere sim aggressus, & pleraq̃ etiã alia argumenti huiuscemo-
di commentaria ad aliorũ institutionẽ elucubrarim. quid enim (dicent nasuti pleriq̃ viri) sibi vult aulicus vir iste cum Cõmentariis de sacris Ægyptiorum li-
teris: quasi non satis sit ad multarum rerum elegantem declarationẽ Tullius, ad eruditionem Plinius & Plutarchus, ad scientiã Plato vel Aristoteles, totq̃ alij Græci atq̃ Latini scriptores, qui nihil intactũ reliquerunt, quibus legendis æ-
tas nulla, quantumuis longa, sufficiat. Sed quid agcrem, si quando mihi tẽporis aliquid ab officiis vacuum relinquebatur: luderẽ in ne alea: aut latrunculis: aut alio quopiam insaniendi modo? At nunquã ita otiosus fui, vt vllum mihi ludi
genus placere potuerit. venaretur, confabularetur, aut quid aliud ciuile faceret, quo ipse sibi non inuisus esset, & nulli molestus viueret, neque nos nugis obtun-
C dere cogitaret. Atqui hæc mihi alea cordi semper & pila fuit, hæc venatio, hæc confabulatio mea: inuitum neminem ad lectionem traho, mihi ipse lusi, inuidia nulla sit, si vnusquisque sua nouerit ire via.

Pari cũ Arcadibus ratione Bœotios, quòd ven-
tri & gulæ supra modum dediti essent, crassãque hinc Minerua præditi mentis tarditate laborarent, ita cognominatos aiunt autores non ignobiles, A-
chæus, Eubulus, Mnesimachus, & Alexis: vnde ada-
gium ὅς βοιωπία. Et apud Pindarum & Cratinum con-
stat Bœotios sues aliquando nuncupatos, propterea quòd Hyantes, qui expulsi fuerunt à Cadmo, eam
olim regionem incoluerint, sumpta inde cauillandi causa, vt pro Hyantibus, Hyas, hoc est, sues eos populos appellarent. Sed & alij
quoq̃ gentem eam voracitati deditam attestantur. Porro Pindarus Olimpiis, fugere se ait suem Bœotium, probrum scilicet stupidi & stolidi, quod inflic-
tum erat sui generis hominibus.

STUPIDI TARDIVE.

PEructustum autem fuit apud hieroglyphicos Ægypti sacerdotes, delitias, victus luxum, & lasciuia, ex porci simulachro significare. Argumento est columna in æde Thebis Ægyptiis olim erecta, in qua plurimæ in Menin regē execrationes descriptæ erant, qui primus omnium Ægyptios à parsimonia ad luxuriam, à modestia ad intemperantiã, à virtute ad effœminationem illexit: quapropter simulachrum eius Porcum esse voluerunt. Meritò itaq; Rhadamanthus apud Claudianum huiusmodi genus hominum petulans, ingluuiosum, & vorax, in fues condendos damnat eo loco:

*At qui desidia semper vinôq; grauatus,
Indulgens veneri, voluit torpescere luxu,
Hunc suis immundæ pingues detrudit in artus.*

At Xenophon Socratē ait in conuiujs, ad quæ nō nisi coactus accedebat, temperatè semper atq; parcissimè cibum cepisse, iocoq; dicere solitum, Circen multis huiusmodi appositis homines in fues conuertisse: Vlyssē verò mutari minimè potuisse, quòd Mercurij memor esset, qui consilium ei dederat, tum suamet parsimonia & abstinentia vteretur. Tale aliquid apud Musonium libro de Victu legas. Plotinus quoq; cū animal hoc maximè voluptariū agnosceret, vbi dissertat de Palingenesia, in id eos reuerti dicit qui vitam omnem in libidinibus & voluptatibus egerint. Epicurus, qui felicitatem in huiusmodi vita posuit, scitè notatur ab Horatio, qui sectatores eius cognomento Porcorum nominauit, Epistolis:

*Ne pinguem & nitidum bene curata cute vises,
Cum ridere voles Epicuri de grege porcum.*

G A N E A.

SAnè quantum ad eius animalis carnem pertinet, delicatam coenam apud Arcadas Hecataeus, vt apud Athenæum legere est, ex maza & suilla carne describit. Verrius ait à Suilla vesci carnibus coeptum, quòd animal id nullius esset vtilitatis. Nam vt Varro animam illi pro sale datam asserbat ne putresceret: ait Chrysippus, nihil porro sus habet præter escam, nullumq; animal pluribus & diuersioribus condimentis idoneum. vt nō temerè T. Quintius Romanorū Imperator (sunt qui T. Flaminium ponant) dum apud Chalcidensem hospitem diuertisset, variaq; sibi apposita fercula obseruasset, admiratus fuerit vnde ei solstitiali tempore tam varia & tam multa venatio contigisset: Atqui, inquit hospes, omnes istiusmodi dapes ex sue domestico fuerunt. Tum (quod addidisse non pigeat) promptè Quintius, & acutè: Talis est, inquit, ædepol Antiochi exercitus, cataphracti alij, alij velites, alij hastati aut legionarij phalange compositi, verum omnes Syri sunt. Porro nihil, vti suprà dicebamus, ea carne parabilius, & omniū epularū vsui magis expositum: nam quinquaginta propè sapes ex eo, teste Plinio, excogitados suprà memorauimus, neq; alio ex animali numerosiorē ganæ materiã suppeditari. Hinc apud Comicos, lurcones, parasiti, ganeonesq; serui, suillam semper sibi deposcunt, pernam, glandem, fumen, callum, penitam offulam, & similia. Et seruus ille Plautinus cū se solum domi ac sine arbitro relictum iri speraret: Quanta, inquit, pernīs pestis erit, quanta lumbis. Galenus

Alenus porrò suillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Auerroës quoq; porcinam carnem, ex Auicennæ placitis, cæteris præferendam asseuerat, veluti hominibus natura cognatiorem: et humanum suillumq; sanguinem in omnibus exactam habere similitudinem, perinde ac etiam carnis eandem esse rationem, optimi quicq; medici scriptis prodidère.

CIBORVM VARIETATE SATVR.

Apuđ aliquos inuenio, hominem ciborũ varietati deditũ per pascentẽ suẽm significari: facile enim is vniciq; assuescit cibo, neq; suis parcit fœtibus, neque ab humanæ carnis esu refugit: os enim porci vulgus prouerbio appellat quasi rotundum, & quod nullo escæ genere abstineat, omnia voret, omnia auiditate deglutiat, nihil quantumuis putrẽ atq; impurum horrescat: ita deniq; animalia hæc gaudēt pabuli mutatione, & copia, implenturq; carne, & obesiores facti mirificè opimantur ipsa cibi varietate, cuiusmodi mensam Plato Syracusanã vocat, καὶ σικελικὴν περιλίαν ὄψιν, epistola quadã ad Dionis amicos nominauit. Vnde etiã Horatius inter delitias eas quas Ode prima libri tertij recenset, Siculas etiã dapes ponit, cuiusmodi distentũ ingluuie Dionysium minorẽ Aristoteles refert Politia, quem nonnunquã ad nonagesimũ vsq; diem ebrium perseuerasse tradunt. Neq; absimilem huic Heliogabalum Lampridius incessit, qui nunquam minoris quã centũ festertiis cœnarit. Vnde centenarias cœnas Septimius Florens, Apologetico, vituperat, cùm alioqui centenariæ cœnæ à centũ assibus ex ære dictæ sint, vt Grammatici veteres interpretantur. Sed de festertiis alibi.

SALACITAS ET ÆSTAS.

Est & salacitatis signum ipsa Sus, qua pecude, ait Cicero, nihil genuit natura fœcundius: neq; aliam eius improbitatis causam afferunt, quã & multiplicem & assiduã voracitatem, cùm longè aliter euenire in agrestibus videamus, quippe qui semel, & eodem ferè omnes die, vt Plutarchus ait, æstate scilicet incipiente, fœctum edant: vnde vulgatum est dictærium, non expectandum vltèrius pluuiam cùm sus pepererit. Itaq; nonnulli suẽm hanc pro æstate ponunt, de quo quidem versus vulgatus à Plutarcho recitatur:

Μηκέτι νυκτὸς εἴμι ἢ καὶ τέκῃ ἀγριοτόρῃ σῦς.

CDomesticæ verò & sæpius, & quocunq; tempore pariunt, propter eam quam diximus pabulorũ vbertatẽ, quæ geniturę redundantia plantis etiã, nedum animalibus affatim subministrat. Eandem in homine salacitatis causam tradit Empedocles. Hinc ait etiam Euripides, ὡς ἀπολαύνηται κύπρις, ὡς πεινώνηται δ' ἔ, vult crapulatum Cypris, haud famelicũ: quod ab Achæo sumptum, qui multò antè dixerat, πεινώσι γὰρ ἡ κύπρις πικρά, amara Cypris est esurientibus. Nostri dixerunt, Sine Cere re & Baccho friget Venus. Sanè quidem Ægyptij mortuorũ ventres eximere, & in sole discindere soliti sunt, vt qui scelerum omnium causa essent, atq; ita vel expiarent, vel vti de impulsore pœnas fumere viderentur. Huic verò salacitati congruere videtur illud quod χιρὸ πολλῶν verbum à porco finxere, quod corpus prostituere, quæstuiq; exponere significaret. Apud Aristophanem αἰς δὲ, id est, porcum, pro muliebri natura positũ inuenies: ac nostri identidem porcum virgineum inguen blando & iocoso vocabulo appellauere. Iidem subare dicũt nequitia verbum, quo Epodis vititur Horatius ad rem impudicam translatum, quod est perditè impudenterq; & brutorum more commisceri.

ANNORVM CERTVS NVMERVS.

INportentis verò porcellos supra mammarũ numerum editos, tot annorum

Pierii Val. Porcus.

esse significantes volunt, quot numero nati sunt: ideoq; porcam eam quæ La-
uinij triginta caputum foetum peperit, portendisse volūt, x x x annos illos exi-
gendos fuisse priusquam Lauinienſes oppidum Albam cōderent: pāre enim
oportet porcas quot mammas habent, vt obſeruat Varro: ſi minus pariant, fru-
ctuariam idoneā non eſſe: ſi plures, portentū. Eius autem Suis quæ fuerit Æneæ
portento, ac porcorū veſtigia, ſuis adhuc temporibus apparuiſſe, affirmat Var-
ro. Idem, quod eorū ſimulachra athena in publico loco ſtatuta erant, & corpus
matris à ſacerdotibus quaſi in ſalſura fuerit oſtentabañt. Ita nullo vnquā tempo-
re defuerūt, qui ſub diuini cultus velamento, huiusmodi aliquo inuento rudes
inſipientiū mentes per ſuperſtitionē modò hanc, modò illā deludere cogitarint.

L A T R O.

Neq; quidem prætereunda Sus eſt tot antiquis ſcriptoribus celebrata, quā
Cromyoniā nuncupatam, vt prædictū eſt, Theſeus dicitur ſuſtulſiſſe: cuius
rei meminit Plutarchus & Strabo. Sunt qui fabuloſe, vt eiufmodi pleraq;, cer-
tamen id à Græcis confictum putent: fuiſſe verò hanc mulierem quæ latrociniiſ
regionem omnem infeſtaret, nonnulli prodidēre. Sunt qui Aprum Pſalmo 79. E
Exterminauit eum aper de ſylua, pro caco dæmone intelligant. Sunt qui Veſpa-
ſianum præmonſtratum velint, qui ludæos bello afflixit. quodq; ſequitur, Sin-
gularis ferus depaſtus eſt eam, Titum hunc eſſe aiunt eius filium, qui aſſumpto
ad imperiū patre, proſectoq; Romam ſolus remanſit, Hieroſolymamq; oppu-
gnatione conſumpſit. & ita Eucherius accipiendum cenſet.

I M P E T V S.

Quid verò illud, quod omnium poëtarū conſenſu, impetus & bellica fero-
citas per ſuam, verū eum agreſtem, indicatur? Ferocem enim bellatorē
ſi velint inſigniori aliquo vocabulo honeſtare, Apro eum ſimilem dicūt. Apud
Ariſtophanē Lyſiſtrate, mulierū chorus, ſi per Deas, inquit, hodie me cōmoue-
ris, ſoluā ego ſuam meum. Et eadem comœdia Laconū chorus minatur ſe cum
Leonida tanquā apros irruturū. Nam pugnacitas vſqueadeò illi propria eſt, vt
prouocatus à venatore minimè fugiat, ſed vltro pugnā capeſſat, & in oſtentatā
tela nihil veritus irruat: vnde in prouerbiū ceſſit, cum de audacibus aut nimium
promptis loquimur, ad nos venire per haſtā vt ſylueſtrē ſuam. Romani noſtri, E
vt ſæpius animaduerti, venatores eos ignominia notant, qui feruente iam vena-
tione Apro conſpecto, illum non illicò prouocauerit: atq; hinc de eo qui ſibi ri-
xas contentiones ve quæritat, *ὡς δὲ λέων* dicitur. Harum rerum cauſa extremæ Ger-
manorū gentes Æſtyi appellatæ, pro armis formas aprorum olim geſtare ſolite,
vnā cum Matris deorū inſigni, qua ſuperſtitione etiā inter hoſtes ſeſe tutos ar-
bitrabantur. Apri porro vim, & fulmineū illud robur admirat Oppianus: quan-
doquidē in venatione opreſſus, tandē cum occubuerit dentes vſqueadeò igni-
tos præ ſe ferat, vt ſetæ de collo adhuc trepidantib. auulſæ, dentibusq; admotæ,
quaſi prunis ardentibus applicitæ concriſpentur, ſiq; propius adhæreſcant cō-
crementur. Sanè canes ſi tūc temporis eius dentes attigerint, tacti cutem per-
petuis ſtigmatibus inuruntur. Tantam hanc tamen belluæ iſtius ferocitatem &
impetū (vt *καὶ πρὸς πόρον* hoc dicā) facile declinari poſſe docet Democritus, qui eos
ab Apris impeti negat qui cācri ungulas ac pedes alligatos geſtarint. Quod ve-
rò aprum hunc vniteſtem Homerus dixit, haudquaquā huiusmodi coitus rarita-
tem, vt aliqui putant, indicat, ſed hſtoriam ipſam, quam veriſſimā eſſe dicit Ari-
ſtoteles: pleruncq; enim inter paſcendum eo quo deſertur impetu truncis & ſti-
pitibus

A pitibus acutis testes atterere, vt vix vnus interdum relinquatur incolumis.

ÆSTAS ET HYEMS.

A Estatem per scctam suam significari tam ex historia, quàm ex vulgato dicte-
rio docuimus. Nunc cur Aper hyemale tempus hieroglyphica imagine si-
gnificaret, referendum. Hyemis vtiq; facies hispida est, aspera & horrida: hispi-
dus, asper & horridus est Aper. Humida, lutosa, pruinosaq; hyems est: humidis,
lutosis pruinosisq; locis Aper delectatur, quibus dum fruitur, oblaescuire sibi
maximè omnium videtur. Adde quòd hyemali fructu, quippe glande, pascitur.
Adonin ab Apro confectum, mythologi prodidère, quem Venus luget insola-
biliter: id quid sibi velit, operæ precium fuerit explicare. Adonin mysteriorū in-
terpretes solem esse aut: imāt. Hemisphæria duo statuūt Astronomi, lucis vnū,
tenebrarum alterum. Fines describunt in Zodiaco hemisphærii superioris ab
Arietis puncto primo ad Virginem vsq; permeatā, inferioris à Libra ad extre-
mos vsq; Pisces. In superioribus autem his signis maior lucis participatio, in in-
ferioribus longiores tenebræ. Incolit elegans Venus superius hemisphærium,
B lutulenta sus inferius. Cùm igitur sol nobis excipi videtur à tenebris, Adonis
ipse conficitur: hinc reliquum est vt Venus luctu & mœrore contabescat, quæ
luce quam amabat priuata, lugubrè quodāmodo pallā induere cogatur. Hinc
idē apud Ægyptios longè quæsitus Osiris, & Cereris tandē inuentus diligētia.

V E N V S.

D Iu verò apud Ptolemæū cognomento Assertorem disputatū ferunt à per-
tissimis viris de Plutone, declaratumq; demū est eundem esse & Osirim &
Plutonē. Cererem autem eandem ac Venerem haberi: cui cū nitor & mundi-
tia sit cordi, meritò sibi pròponit suam semper abominabilem, animal vti mani-
festum est, spurcissimū, quod in Adonis elegantia vsque ad cò sæuire gestat. Sa-
nè apud Sicyonios, cū victimarum omnium femora Veneri adoleri solita es-
sent, vnus tantum Suis ob huius facti memoriā femora nō adurebantur. Quo-
niā verò Venerē hīc eam ponimus quā Cœlitē appellat Plato, quæ pura, nitida,
lucis ac splendoris studiosa est, non humilem vulgaremq; quæ suæ sibi conscia
turpitudinis in antro secubat, fornicibus & arborum vmbris septa, minimè ab-
C surdū est quod ex veterib. nōnulli tradidère, suillū genus ad eò inuisum Veneri,
quòd immūdisimi sunt sues ex omni mansueto pecore, vti superius ostensum.

A D O N I S.

Q Va demum effigie ostentaretur Adonis iste in hyemalis temporis hiero-
glyphicum, recitare non pigeat. Simulachrum enim eius in Libano mon-
te olim tali habitu visebatur, obnupto scilicet capite, specie tristi, faciem manu
læua, dextra amictum sustinente, in quem lachrymæ confluere videbantur: quæ
omnia speciem hyemis describunt.

C H A O S.

E T quoniā ita sunt mortaliū ingenia, vt quod ab vno aliquo scriptore sit ex-
cogitatum, aut memoriæ mandatū, nunquā alijs desint qui priorū industriā
labefactare conentur, sunt qui tradant Ægyptios non ea de causa suillo generi
pepercisse quòd impurum id esse decreuissent, sed venerationis ergò, quòd ani-
mal id tenebrarum symbolum haberetur: cūq; illi tenebras longè antiquiores
luce prædicarēt, cuiusmodi quippe erat illud quod dixere Chaos, inanis, bruta,
& stupens materia, formæ expers, ac tenebrarū omniū conceptaculum, eaq; de
causa porcum tenebrarū & cæcitatē simulachrū esse profiterētur, quòd oculos

Pierii Val. Porcus.

ita supernè obumbratos supercilij prominentia sortitus est, vt cœlum tot luminibus insigne, tot lampadibus illustre, nunquã intueatur, cernuus verò semper humum despiciat, terram inquam ipsam, & noctis & totius obscuritatis parentem vnice contempletur: congrua admodum visa est similitudo, & vera sympathia, vt qui tanto cultu tenebras prosequerentur, animal auersum à luce identidem admirarētur: nam ea quoq; de causa Crocodilum, vt loco suo dictum, pro Deo coluerunt. Porro Alexander Aphrodisieus suem ait pronum ad eò ciboq; deditū, vt si fortè sursum aspicere cogatur, protinus stupore percussus fileat ob insolentiam. Addunt hepar eius imminui caua Luna, atque consensum cum ea quendam habere. Lunæ verò sunt pulla omnia dedicata.

PORCI CVLTVS.

Quinimò adiciunt, non Ægyptios tantum id honoris porco habitum voluisse, verum alias etiam gentes porcum inter numina collocasse. In Creta enim sacra erat sus, quod creditum sit animal hoc nascenti Ioui mammam summisisse, pueriq; vagitum, ne audiretur à quopiam, grunnitu peruicisse: licet hoc Amalthæ capræ assignent plurimi, vsque adeò nullum apud vetustatem illam totius imperitam veritatis, tam impudens mendacium erat, quod vanitas eorū temporum non admitteret, & religiosissimè approbaret.

MILITARIS ORDO.

Porcum sanè Romani inter signa militaria nō sunt admittere dedignati, quæ quintum obtinebant locum, & instructæ aciei rationem figuram ve quandam, porcinam frontem appellabant.

IOVII.

Ingestaminibus verò militaribus Romanorum quæsierit fortè aliquis, quid sibi velit sus coloris rufi, habitu quodam sedentis, positus quippe clunibus, ac reliquo corpore surrecto, quæ spectatur in cæruleo clypeo, cuius marginem ruber ambit circulus. Insigne hoc erat eorum ordinum qui IOVII appellabantur; Diocletiani principatu, & sub illustri viro Magistro peditum nuncupato militabant.

HONORIANI.

Ineadem igitur Romana militia præferebatur & albus clypeus, cuius aureus F erat umbilicus à luteo circulo circumscriptus. Circulo innitebantur dimidiati porci duo coloris prasini, alter alterū inspectantes. Insigne hoc erat eorum militum qui Honoriani vocati sunt ab Honorio principe instituti, hiq; sub Magistro equitum stipendia faciebant.

AGRICOLA.

Sed vt ad Ægyptios redeamus, sunt qui aliam etiam affirmēt causam cur animal hoc Ægyptij voluerint inuiolabile: nempe quod apud eos porci agriculture vsum præstarent, frumentariamq; rem alicubi solis eorum operis adiuuarent. Nam qui, vt Exodus ait, propinquiorem Nilo regionem accolunt, quæ satis mollis & irrigua est, nullo aratri, rastri ve aut sarculi vsu freti, suillibus tantum vestigiis terram subigunt, exundante scilicet Nilo remollescit terra, cumq; redierit in alueum sementem faciunt, inde porcos abigentes occulunt & terræ mandant, dum illi & rictu terram subuertunt, & sparsa per agrum semina pedibus occulcant. Sanè Latini vtilissimum satis sulcum porcum appellauere, rarum eum scilicet, qui deducitur aquæ deriuandæ gratia, quippe vt aquam frumentis nocere prohibeat. Inde veteres porcari pro prohibere usurpauerunt, quamuis

A quamuis Varro elatam terrā inter duos sulcos ideo porcā vocari dicit, quod ea seges frumentum porricit. Sic cū diis exta dabant, porricere dicebāt. Quoniam autem mirificè inter se congruunt hieroglyphica cum sacrificiorum ritibus, quod vtrāq; iisdem causis plurimū inniti videantur (nam vti paulo antè positum est hieroglyphicum vaniloquentiæ per porcū, quem elephāntus auerfetur: in sacrificiis identidem immolatur porcus ab laborantibus delirio verborum, atq; etiam insania, & quod terrenis præcipuè sensibus addictus applicitusq; est, sponteq; & voluptuose admodum inhæsit luto lasciuiæ, turpitudinumq; simulachrum habetur. Idem in sacrificiis Maiæ, & dis terrenis offertur: & ita demū in plerisq; aliis hieroglyphicis, idem consensus est) non incongruam rem me facturum existimaui, si de porcorum immolatione plenius quædam apposuissem: ab eo autem quod delirio super nuper attigeramus, incipiam.

Immolari siquidem porcū ab laborantibus insania verborumq; delirio, multiscius Plautus indicat

B Menæchmis:

*Nunc ipsi naturæ Deo mihi respondeas
Adolescens, quibus hic precijs Porci veneunt,
Sacres, Sincerinum unum en à me accipe,
Iube te piari de mea pecunia:
Nam ego quidem insanum esse te certò scio.*

In eandem sententiam Horatius Sermonibus:

Imolet ecquis hic porcū Laribus.

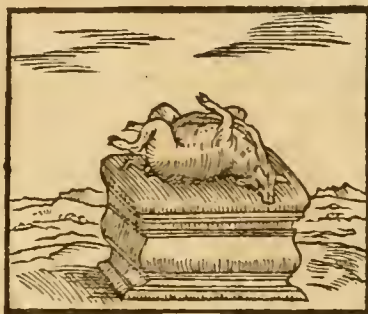
quod is insania minimè laborare videretur qui diues, neq; periurus neq; sordidus haberetur.

Sed tam multis porrò mysteriis Porcus sacrificari solitus, vt animalium soli sues ἱεῖται ἔχουσιν ἱεῖν, quod immolare est, meruerint appellari: Latine sacres, teneri adhuc, & in veteri comœdia sues mystericī nuncupantur, eaq; laudatissima erat hostia, si quis inuentus esset porcus, qui solidas ungulas non diuisas haberet. Quod ne cui mirum videatur, sciendum est ex Aristotele, in Macedonia Æmatheolicas sues vnguibus esse solidis.

SACRAMENTVM.

Per porcū sanè iurare Agamemnonem apud Homerū legimus. Et pugiles certamē inuitos iuxta Horcij Iouis statuam in Elide mactato porco iurare solitos, sine fraude sese comparasse, tradit Pausanias. Quin etiam iudices præfectosq; certaminū eodem sacro, & apud eandem statuā iurasse tradit. Nulli verò porcū illum per quem illi iurassent edere licuisse: quare Talthibius Homericus porcū quem Agamemnon pro iuramento statuerat, arreptū in mare præcipitem dedit. Addemus & illud, censes Romanos cōpleto quinquēnio lustrari solitos, sacrificia de sue, oue, tauro facientes, quæ vnica dictione SOLITAVRILIA vocabantur, vt obiter apud Pædianū in Diuinationem corrigas, quod duabus locutionibus dissitum legitur in vulgatis codicibus, Soli taurilia. Ceteri autem porcus, vti dictum, in primis mactabatur, siue quod pastu fegetū & dissipatione, magnas aruis inferat clades, vt apud Ouidium,

DELIRII PIACVLVM.

SACRIFICIUM.

Prima putatur
1 iij

Pierii Val. Porcus.

*Hostia sus meruisse mori, quia semina rostro
Eruerit pando, spemq; interceperit anni.*

D

sive conciliandæ fecunditatis gratia, cum animal sit (ut id identidem repetamus) fecundæ admodum prolificæ. Adhiberi sanè sacrificio Cereali porcam auream & argenteam nuncupatam, ait Atteius Capito, quæ etsi numero hostiarum non sint, nomen tamen earum habere, alteram ex auro, alteram ex argento factam. Propudiatum verò porcus dictus est, ut idem asserit Capito, qui sacrificio gentis Claudiae velut pulpamentum, & exolutio omnis recontractæ religionis est. Sed ut ad fecus reuertamur, porco etiam cæso sacra fieri solita, quotiens inter populos confecto bello, vel pax fieret, vel fœdera confirmarentur. Sed quod Virgilius fœminino genere, Cæsa iungebat fœdera porca, dixerit, Quintilianus quædam, ait, non tam ratione quam sensu iudicantur: ut illud, Cæsa iungebat fœdera porca. fecit elegans fictio nominis: quod si fecisset, porco, vile erat. Quod verò Seruius ait falso dictum à Virgilio, porca, quod ad hoc sacrificij genus porcus adhiberetur, Tranquillus vita Claudij, cum Regibus fœdus in foro icit, porca cæsa, inquit: tametsi Liuius quoque porcum statuit. Sedenim apud Festum inuenies, hæc porcus, in sacrorum Pontificalium libris scriptum esse. Porcam autem dicit Veranius, quæ familiæ purgandæ causa Cereri itidem solita est immolari, quod pars quædam eius sacrificij fieret in conspectu eius mortui, cuius funus instituebatur. Extant autem etiam hodie sacrificiorum huiusmodi vestigia Romano solo: nam veteri quodam instituto in defuncti memoriam corbes suillæ carnis atque etiam bubulæ in frustra concisæ ofiatim circumferunt, singulisque ædibus frustum carnis vnum impendunt: quicquid lautiores hanc faciunt viscerationem, panem & vini sextarium adiiciunt.

N U P T I A L I A .

QUinetiam nuptiarum initiis, antiquis regibus porcum mactare mos erat. Et potentiores quique viri in Hetruria nuptialibus conuiujs, nouæ nuptie maritiisque Dis tutelaribus porcum immolabant, quod etiam prisca Latini & Greci in Italia faciebant. Vnde is qui sponsam ducturus cum omnia apparasset, & spe sponsæ frustratus esset, exclamauit:

ἄπωλον γ' ἑς, καὶ πύλαιον, καὶ γάμου.

Periit quidem sus, & talentum, & nuptia.

F

Hysteria sanè festa erant quibus sus Veneri mactabatur Argis instituta, cuius rei meminit Callimachus: quanquā apud Sicyonios omne animalium genus Veneri, ut alibi diximus, præter vnum suum sacrificari solitum inuenias. Aristoph. Sed veneri porcus non sacrificatur. Causam superius exposuimus.

T E R R A I V N O ' V E .

Mactabatur etiam Maia, sed prægnās, quæ omnino terra est, & ut ait Cornelius Labeo, nomen illi à magnitudine inditum: quæ etiam in sacris Magna mater, & Opis vocabatur: cui sceptrum etiam in sinistra manu addebatur, quod eam lunonis potentiam habere putabant. Quanquam sunt qui Maiam eandem & Proserpinam interpretantur: ideoque illi porca fieri, suumque mori meruisse, quia semina, ut dictum est, pando eruerit rostro. Proserpinam verò esse vim segetum & frugum omnium per hyemem terræ abditam, per multius verò tempus in superiori apertaque regione commorantem, mythologi docuerunt. Maiæ autem porcus sacer erat, quod illi cum alio quopiam nullo quam cum terra quic-

Ara quicquam cōmune esse manifestius intelligamus, sitq; deniq; vt Flaccus ait, amica luto sus: victimæ enim numinibus aut per similitudinem, aut per contrarietatem immolabantur: qua in sententia Virgilius dixit,

Et in veribus torrebimus exta columnis,

in antipharicum scilicet, vt hostia nocens eo itidem virgulto coquatur, quod vitibus nocet: nam ea de causa præceptum ab eodem fuerat, ne inter vites corylus fereretur, quanq; Festus columnū hastile ex cornu arbore maiult esse, quàm ex corylo: contrā verò Sosipater Carisius columnum barbarissimum esse literarum transmutatione dicit, cū sit Corylus arbor: ita enim apud eum scribitur.

HUMANAHOSTIA.

Reliquum est vt de humanis hostiis loquamur, quando constat porcos id beneficij humano generi contulisse, vt pro nobis in huiusmodi sacrum ipsi succederent. Nam scelera illa mactandorum hominum vbiq; ferè locorum admissa, minimè fabulosum: manifestum siquidem est eiusmodi fuisse sacrificium

B Tauricæ Dianæ, quod rectorum autorum fide testatissimum. Neq; quidem Scythæ solū hæc perpetrare facinora, quos propter ingentē barbaris ipsis feritatem id fecisse minimè mirum videtur. Sed & Ægyptij antiquitus tales lunoni hostias immolarūt. Romani quoq; ipsi louem quem Latialem vocabant, humanis hostiis coluere. Iam Sicinius Dentatus multis certaminibus illustris, primus apud Romanos hoc sacrum Marti fecit. Sedenim alios quoq; fuisse dicit Athanasius, qui postquam à bello victores rediissent, captiuos per centurias diuiderent, deq; singulis vnum desumentes, eum Marti iugularent. Hinc Virgilianus Æneas Pallantis satis manibus facturus,

Sulmone creatos

Quattuor hic iuuenes, totidem quos educat Usens:

Viuentes rapit, inferias quos immolet umbris,

Captiuoq; rogi perfundat sanguine flammæ.

Diodorus aheneum Saturni colossū apud Carthaginē fuisse memorat, cuius brachia porrecta in gyrum erant, quicq; ad eum peruenire adolescentes sacrificandi causa cogebantur, in foueam ignis incidebant: hæc q; sacrificij crudelitate diutissimè prolem ipsi suam illi mactauerunt Deo, qui & filios suos deuorasse perhibetur: mox cū aliquādo scelus abhorruissent, seruitia in hūc vsum emere instituerunt. Subsecuta inde pestis est, mox obsidio grauissima, quare illi Saturnum sibi succensere rati, trecentos impuberes ingenuos sacrificarunt: quamuis, vt in Lucernæ hieroglyphicis meminimus, nonnulli ducentos tantum ponunt. Galli etiā morem hunc sacrificandorū iuuenū in Saturni cultum D. Augustino testē susceperunt. Phœnices quoq; atq; Cretenses cō & ipsi prouecti sunt insanix, vt filiorū sacrificiis Saturnū sibi placari arbitrarentur, ne inhumanitatis istius nota vni Heliogabalo inuratur, qui humanas hostias libenter immolauit, lectis ad hoc pueris nobilibus & decoris per omnē Italiā, patrimis & matrimis, vt maior esset vtriq; parenti dolor. Neq; temerè Appion & Iulianus Apostata, & alij Hebræos carpunt, quod humanis ostiis abusi sint, cū in ore omnium versetur Iephthæ Galaaditarum principis detestabile facinus, qui contra Ammonitas profecturus vouit, si victor reuerteretur, illum Deo se immolaturum, quicumque primus de suæ domus foribus egressus occurrisset sibi: accidit verò vt re ex voto confecta reuertenti filia sua vnigenita cum tympanis & choris

Pierii Val. Porcus.

gratulabunda occurreret prima, qua conspecta scissis sibi vestimentis infelicitatem suam & luctuosam filie calamitatem miserabiliter deplorauit: neque tamen impio abstinuit sacrificio, cum generosa virgo viriliter instaret, ne pater voti reus fraudaret Deum, dum tantum mensium implorata mora, qua in montibus virginitatem suam defleret: quo elapso tempore ad patrem magno animo rediit, seque obtulit sacrificandam. Sed id impie Iulianus & Appion, quod Iudæos omnes in vnum eundemque ordinem redigunt, atque adeo Christianorum quoque instituta, detortis præposterè horum exemplis, malignè admodum insectantur, contumacium & à diuino præcepto præuaricantium moribus innixi, quos neque nos vnquam imitati sumus, nec ab vilo vnquam pio suscepti: idque dissimulant illi quod à regio Psalmographo tam acriter improbatur, vbi Psalmo sexto supra centesimum clamat, præuaricatores quosdam à vera pietate abalienatos eo dementiæ prolapsos, ut & filios & filias suas cacodæmonibus mactare non exhorruerint: & ut rem magis exacerbaret, indignationemque suam exaggeraret, eiusdem statim rei repetitione facta, innoxium ait filiorum suorum sanguinem ab eis effusum, & Cananæorum simulachris oblatum, terra scedissimè polluta, quæ scelus tantum, & usque adeo impium, execrari videretur. Quin & Chrysostomus, oratione contra Iudæos tertia obiicit eis, quod filios & filias suas dæmoniis immolarint. Negat hoc Adamantius contra Iulianum, sed de sacrificio piorum, & Deo ritè facientium loquitur, non esse eos Iudæos intelligens, qui à legitimis Iudæorum sacris recesserunt. Chrysostomus præuaricatores taxat, quia dæmoniis ea faciebant. Et tamen hodie sunt inter Iudæos qui cum non possint Christianæ seueritatis metu homines immolare, qua ratione tamen humano sanguine sacra faciant excogitarunt, eo quippe à thermis, à cucurbitulariis quouis precio promercati: ita eo in vitreum aliquod vas infuso, & ad arduos carbones admoto exciendis dæmonibus abutuntur, quos appellarint, quoad sanguis ille deferbuerit, ad mandata adstantibus, & ad omnia quæ iis sciscitati fuerint respondentibus. Sed ut hæc non à Iudæis Domini, sed à malis & rebellibus factitata prætereamus, Porcumque nostrum iam rude donaturi honesta etiam missione pro meritis ornemus, quid ab eo beneficii consecuti fuerimus confitendum. Siquidem Diophantes Lacedæmonius, qui de sacris Deorum opus admodum curiosum elucubrauit, porcum ait loco hominis immolari ceptum ab Atheniensibus: nam prius, ut dictum, qui centum homines cecidisset, Marti hominem faciebat. Magna igitur suillo pecori gratia debetur, cuius immolatione vita sit humano generi condonata.

Iudæos etiā
hodie humano
sanguine
sacra facere.

PIERIVS VALERIANVS AD LACTANTIVM PTOLEMÆVM NOB. SENEN. DE IIS QVÆ PER GREGALIA QVAEDAM SIGNIFICANTUR ex sacris Ægyptiorum literis.

Regalium nonnullorum significationes ex Ægyptiorum adytis erutas, super quibus multa, literatissime Lactanti, apud egregie probum virum Hieronymum Mandolum Picolomineum cœnantes in amœnissimis eius hortis, locuti fueramus, ut in commentarium redigerem suasisi, quod argumenti raritas lectionem hanc faceret non iniucundam, & ut addebas, etiam optabilem: quod super his Græci pauca admodum dixissent,

A dixissent, Latini verò pene omnes huiusmodi scientiam propèmodum ignorassent, minimè quidem hi atq; illi tacituri, vel rem adèò doctam in tenebris & situ computrescere permissuri, hæsi disciplinæ tunc cognitæ fuissent. Quota enim ea portio est, quam vel Tacitus, vel Ammianus, vel Macrobius, & si qui alij talia curarunt, vix primis libatam labiis attigerunt? Suasit igitur incitatus tuo, quæcunq; & hîc & illic comperissem, & ex veterum præcipuè numis potius quàm ex libris didicissem, in usum tantùm asseruabam meum, quòd Principes, quos colimus, huiusmodi antiquitatum cognitione delectari plurimùm animaduertentem, ut scilicet pro re quæ nasci posset, interdum haberem quod super his non ineptè neq; imperitè dici videretur: quadam enim omnino huius generis esse mihi persuadebam. Postea verò quàm & tu & Bartholomæus Carolus Picolomineus, neq; non Marius Bandinus, sodales tui, tam emunctæ naris viri, quiq; vnà cœnabāt, egregiè ipsi quoq; literati, industriam studiumq; hoc quaecunq; meum commendare cœpistis, tuq; præclara tot, quæ scitu iucunda in veterum numis obseruaras, explicasses, essentq; omnes eo in argumento facti attentiores, facile impetrasti, imò, ut verius loquar, perpulisti, ne istiusmodi rei curam, quæ omnium literatorum ingenia videretur oblectatura, desererem. Aiebas enim Latinos hac scilicet in re Græcis inferiores esse, quòd præter Marcum illum Varronem, & nostrum Plinium, vixq; alterum ab eo, neglexisse quodammodo visi fuerint eruditionem, quam Græci tam veteres quàm iuniores tanto studio amplexi sint, ut ne leuissima quidem contempserint, & ita res tam publicas quàm priuatas minutissimè perquisierint, easq; memoriæ commendare nequaquam erubuerint, ut nihil in protrititis, curtisq; etiam scrutis præterierint, cuius aliquam non habuerint rationem: hinc magnam antiquitatis tam in verbis quàm rebus cognitionem, ad nostram vsq; ætatem peruenisse. Fuisse nostros seueriores, & sublimium tantùm materiæ amatores: acciderèq; hinc, ut eorum multa quæ ad ritus, ad mores, ad rem domesticam, ad negotij quotidiani usum faciunt, per nostrorum incuriam incognita nobis sint: per Græcorum verò diligentiam, qui tam Latinorum quàm suorum res perquirentes nostra obuiam ierint negligentia, plurima nouerimus, quorum neminem eorum qui nunc eruditi habentur, pœnitere possit: & quæ plurima in hanc sententiam differuisti. In hoc igitur studiũ cum, quantum per occupationes meas licebat, auidius incubuissem, multa conscripsi commentaria, quæ tamen emendare non potui, quòd principum virorum, quibus addictus eram, negotia quæ tractabam, incœptum opus sæpius interrompere cogitationesq; meas aliò omnes auertere.

C Et quia te in primis impulsore factum hoc est, necesse quoq; tibi fuerit horum partem recognoscere, polire, castigarèq; ne vel ego tibi frustra paruerim, vel tu vir admodum grauis rem nihili consuluisse videaris. Quæ tibi obuenerunt ea sunt, de quibus sermo tunc noster fuit, cum vir rarissimus Franciscus Bandinus Archiepiscopus vester numismata in agro suo nuper inuenta magno numero in mensam nostram iussisset effundi, in quorũ bona parte, hirci, oues, arietes signati erant: traxere hæc reliquum gregem, ut vnà viderentur caula posse commodè coërceri.

DE CAPRA.

ST O igitur prima de Capra consideratio, quoniam ea vago lasciuoq; admodũ ingenio prædita, & vorandi auiditate hac illac cursitans, locoq; stare nescia, è grege prima omnium prodiit.

AVDIENDI PROMPTITUDO.

Hominem auditu præpollentem Ægyptij hieroglyphicè significare si vellent, Capram ponere soliti sunt, quam per aures perinde atque per nares spiritum & emittere, & vicissim recipere vnà cum Ægyptiis tam Archelaus quàm Alcmaeon autores grauißimi prodiderunt:

Pierii Val. Capra.

quamuis opinionem hanc maximè reprobant Aristoteles, humanamq; diligentiam id nulla adhuc dissectione deprehendisse, aut sensu aliquo euidentiore conicere potuisse, firmiter asseuerat: Aegyptiis tamen commentum placet.

Sunt qui multitudinem vniuscuiusq; casu cōsternatā obstupescitāq; indicare volentes, capram villosa à mento dependente comprehensam pingant. Accidit enim ut si earum vnā ex grege arunco eo apprehenderis, ceterae stent veluti stupidae, suos in illam vnā oculos coniicientes. Sunt verò qui loco hoc modò eryngium, modò moly, vel origanum etiā quærant, quem caulem si ouis capella ve pascendo auulserit, & in sublimi conspicuum erexerit, grex reliquus abiecta pabuli cura attonitus reddatur, neque prius pabuli memor fiat, quàm caulis ille à pastoribus ab ore pecudis abstractus abiiciatur. Cuius fabulae autores etiam citant Aristotelem & Plutarchum. Nos hieroglyphicum de apprehensa caprae barba, quam Opilius Aurelius spirillum vocari dicit, aruncum Plinius, ex Naturali historia desumpsimus.

CONSTERNATIO
multitudinis.

PRO VITIBVS SACRVM.

Quid autem sibi vellet hieroglyphicū aheneae caprae inauratae, quam Phliassii tanto cultu prosequiebantur, ut illi etiā preces allegarent, Pausanias declarat. Quippe cū manifestum sit, sydus, quā Capram appellant, exortu suo vitibus nocere, id honoris ei habitum voluere, quòd, ne id accideret, ea potissimū ratione cauere posse iudicauerunt. Animal porrò id cū sit ex domesticis omnibus damnosissimum, lege in Acropolin Athenis adire prohibitū, morsu noxio vniuersa germina abrodens, & ut more Iurisconsultorū, ac praetoris edicti loquar, pauperiem faciens. Alij Baccho Caprum ob hoc mactare maluerunt, ut bestia quae morsu pestilenti vitibus maximè nocet, immolata, Deum vitibus conciliaret. Nam & Ascolia sacra, de quibus Virgilius: Vinctos saliere per vtres, ea de causa Baccho sunt instituta, quia vtres ex hircinis caprinisq; pellibus fieri consueverunt. Quoniam verò caper vitem abrodens eam veluti veneficio vitiat: excogitatum est in Bacchi gratiam id in vtres ludibrium, ut scilicet eos flatu tumefactos per humum disponderent, superq; eos saltationibus lasciuirent, vnde lubricitate pellis suo pte pingui delibutae pingues identidem fallerentur, praecipitesq; saltatores, sine villo tamen incommodo, conciderent, effusumq; omnium risum excitarent. Eadem antipathiae causa dictum à Virgilio autumant:

Et in veribus torrebimus exta colurnis.

Corylos enim vitibus vicinitate sua nocere, experimēto compertum est: quamuis Festus columna hastilia ex corno arbore facta potius, quàm ex Corylo velit. Contrà verò inuentum est ex tam pestilente in vites animali maximam capere vtilitatem, eiusq; beneficio augeri vindemiam: siquidem apud Africanū legas cornua caprarum numero tria circum arborem cui vitis maritata sit, in terram affigi, acumine deorsum immisso, ore cornuum supra terram paululum extante, ut pluuia velut in vas influere possit, id factum vberimae fertilitatis in vitibus auxilium esse. Nihilo secius, ut idem Africanus autor, non morsus tantum vitem laedit, verum pulmo etiam eius contra vini vim arma capit, si assetur, & ebrioso cuiuspiam in cibum detur: efficit enim ut vapor ille qui temulentiam inducit, retundatur, inaniterq; diffletur & evanescat. Quin etiā hircinus adeps, quo falx

A falx putatoria obuncta fuerit, ne pediculi in vite generetur, prohibet, ab eodem proditum Africano.

Hieroglyphicum erat & Panis signum, ex quo tota mundi machina intelligebatur: capripes enim erat, humana reliquum effigie. Inferior ea pars terræ hirtam & hispidam ostendebat: humana verò læuitas atq; mollities, tranquillum & defæcatum æthera, mundi ipsius ducem. Huic insuper illa in Nymphas procacitas attributa, & nunquam satiata libido: mundus siquidem assidue rerum species prognerat, & humore plurimū vititur, materia quippe generationi in primis & apta & commoda. Quare simulachrum

VNIVERSA MVNDI
machina.

Panos tam syluis & agris, quàm hortis & fontibus & puteis vt tutelaris apponebatur. Commentitiū verò est, quòd Pana nonnulli ita dictū arbitrantur, quia Penelopes & totius turbe procorū filius fuerit, qua in sententia Theocritiana est
B apostrophe ad Penelopen, Syringe, *Ἰδὼν τέκεδαι ἰθωτῆρα*. quem quidem Epimenides ex Ioue & Callistone genitum asserit, poematibus: gemellos enim fuisse Pana & Arcada. Sed Aristippus, Arcadico, Iouis & Nymphæ Æneidos prolem agnoscit. Sed qui veterum fabulas speciem quandam esse philosophiæ autumāt, delitescentem in illis doctrinam ita solent explicare, vt Pana ideo dici velint, quòd, vti monueramus, simulachrū eius vniuersi naturam exprimat: forma enim eius rebus quascunq; tuemur accommodata est. Cornua siquidem & Solis & Lunę similitudinem esse perhibent. Nam alibi cū de Mose loqueremur, radiatā eius faciem pro cornuta à nonnullis acceptam ea de causa docuimus, quòd apud Hebræos radius & cornu sint æquiuoca. Pantheræ pellem, stellarum, vt Probus arbitrat, vt quidam alij, simulachrū esse terræ, quæ mira sit varietate conspicua: inferioris partis villos omnium terra nascentiū imaginem haberi. Fistulam spirantium in orbe toto ventorū imitationem. Caprinam faciem repentinas procellarū turbationes, quæq; toto aëre sunt mutationes, indicare. Iam per femora hirta, syluosa loca: per crurum exilitatem, montiū abrupta figurari. Sunt qui falcem etiam manu prætentā illi attribuunt, quòd dubio procul labores, quos operibus mortales impendunt, indicaret. De hirco autem qui Alexandri Macedonis apud Daniele m iudiciū fuerit, alio loco dictum. Hic illud potius ponam quod Eucherius tradit, ex Capræ symbolo iustos intelligi ex Gentibus præcipue venientes, eoq; spectare Solomonis dictū, Capillatura tua sicut grex caprarum quæ reuelatæ sunt ex Galea: sumpta scilicet inde similitudine, quòd capræ de sublimi cibum petunt, veluti pī quę supernè sunt ad animi cibū inuestigant.

L I B I D O.

CAprinum ad hæc genus in Chimæra: capra enim & Chimæra idem: quippe in nequitia Bellerophontis virtute domita, mediū tenet: quod libidinis affectū notat, ea videlicet de causa, quòd huius generis animal in libidinē & procacitatem sit immodicū, hædosq; petulcos eadem ratione dictos à Virgilio legimus. Deq; Satyris identidem capripedibus eadem omniū consensu feruntur, non posse quidem eos libidine satiari. Minimè verò fabulosum esse de Satyris cōmentum, ostēdit Plinius, qui illos in Subsolanis Indorum montibus inueniri tradit, humana effigie animal perniciosissimū, vt propter velocitatem nisi senes aut ægri capi nequeāt, Sed & Pausanias hæc de illis audisse se proficitur, Euphe

Pierii Val. Capra.

num quendam probatę fidei virum aliquando sibi narrasse, cū in Hispaniam D nauigaret, aduersa tempestate se in exteriorem Oceanum esse delatum, postq̃ multorum dierum nauigationem, ad insulas quasdam desertas peruenisse, quas homines ferino truciq̃ aspectu syluestres inhabitabant, corporibus hirtis, pilorum colore subrufo, caudis equina penē maioribus pręditi: qui posteaquam nautas illuc aduectos inspexissent, ocyus omnes ad extremū littus accurrere, vocem quidem nullam, sed stridorem quendam informem & inarticulatū emittentes: in scēinas autem quę naui illa casu vectabantur, eos adeo furiosos inuasisse, vt ægrē ab iniuria etiā cęsi flagris abigi, summoueriq̃ potuerint. Veritos verō nautas ne quid indignum paterentur, inhibita naui procul in anchoris stetitisse: barbaram verō quandam mulierem, quam secum habebāt, in littus exposuisse: in quam omnes postea petulantissimē debacchantes per omnia corporis caua libidinem exercuerint: easq̃ Satyrorum insulas à nauigantibus appellari, Euphemus idem asserbat.

F E B R I S.

Sunt qui febrem ex Caprę simulachro significēt, propterea quod animal id E eo semper incōmodo laboret: hinc anima illi semper ardentior, ita vt attacta pastu exurere videatur. Vehementem verō in quocunq̃ animali calorē, febrem esse, tum Aristoteles, tum alij prodidēre. Ea autē de causa in eius venditione dominus sanitatem pręstare minimē cogitur: tantū verō sufficere, si eam eo die bibisse comedisseq̃ profiteatur, Florentinus autor admodum celebris, qui inter multa quę reliquit literarum monumenta, etiam de re rustica nō incuriosē conscripsit, ita semper febricitare capras ait, vt si quando deficiat febris, intereat.

A V G V S T I G E N E S I S.

IN numis quibusdam argenteis Capricorni cęlestis signum hieroglyphicē cum sum aspicias: indicat id, vt ex Tranquillo didici, Augusti genesim. Nam cū Theogenes mathematicus ad quem in secessu Apollonię vnā cum Agrippa comite accesserat, genituram eius inspexisset, exiliissetq̃ & adorasset eum, tantam mox fiduciam fati Augustus habuit, vt schema suum vulgauerit, numumq̃ illū *Augusti numus.* argenteum nota sideris Capricorni, quo natus est, percusserit. Numum hunc attrectauī, in quo Capricorni signum est in piscem desinens, quod sphæram intra priores pedes positam euoluere videtur: ab altera parte Augusti caput.

M E R E T R I X.

VT verō redeamus ad Capram, ea cū pestilenti morfu præcipuē noceat, ingenij meretricij, conuenienti admodū hieroglyphico, symbolum habetur, ab ore quippe cuius damna tot mortalibus inferuntur: nam veluti germina præcipuē Capra peruestigat, quę depascitur auidissimē: ita meretrix cupida est in primis adolescentioris ætatis, vtpote quę ob imperitiam magis idonea sit vt facillimē decipiatur. Vnde non illepidē Nicō Attica meretrix αἴξ, id est, Capra cognominata est, quoniam mercatorem adolescentem Thallum, qui in Atticam caricis & mel Hymettium empturus aduenerat, abligurisset. Θαλὸς autem germen est, quem lusum haud iniucundē Machon ita explicat:

ἔπειτα λείπο δ' αἴξ, ὅτι τὸν μέγαν

κατίφαγ'. ὁρᾶσθ' ὡς ποτε θαλόν.

quod nos ita reddidimus:

Nicō olim meretrix fuerat, mox Capra vocata

Est, quod amatorem eximium cognomine Thallum

Fortiter absumpsit.

Necq̃ aliam ob causam caprę lumbi sacrificiis offerri

A offerri apud Hebræos prohibebatur: nisi quia necesse erat lumbum esse immaculatum, vel, ut alij, integrum, ut alij, perfectum. Capra verò cum pro delinquente ponatur, immaculatos lumbos habere non potest.

NEQVITIÆ FACINOROSITAS.

Merito itaque viri libidinosi probra & impudica facinora notare si vellent Ægyptij sacerdotes, hircum potius quàm taurum pro hieroglyphico fingere instituerunt. Taurus enim licet inguine sit præcipue validus, & in re venerea perpetranda promptissimus, non tamen incendit quoad anniculus fiat: neque quidem iuuenca recentior quàm annicula venerè patitur, nisi ostento: hircus verò septima posteaquàm natus est die, ut apud Ælianum, alij septima dixerunt hebdomada, rem venercam aggreditur, improle tamen & infecundum semen eiiciens, veluti tauri quoque vsque ad bimatū, licet alioqui non nisi quadrimos eos generationem implere nonnulli contendunt. Sedenim hircus celerius porro quàm quoduis aliud animal incendit, recteque ab Horatio libidinosus appellatur: cuius fecunditatis gratia inter Deos insipienti seculo annumeratus alij
B quando est, perinde ac Panes ac Satyri. Is quippe apud Ægyptios Mendefio ciuitate multarum & formosarum puellarum collegio curabatur, sacro inclusus fanos, cui selectiores capras non indiligenter educabant, autor Plutarchus. Et Veneris simulachrum, quæ hirco insideret, Pausanias obseruauit, non alia de causa puto, quàm ob huiusmodi petulantiam. Et Mathematici mulierem nudam, quæ hircum humero gestet, vigesimo secundo gradui Virginis adscribere, ex eo impudicitiam eius significaturi, qui gradu eo oriente natus esset. Huic generi brutorum similis fuit Heliogabalus, qui mulieres nunquam iterauit præter uxorem: ille, ut Alexander Seuerus ait, non solum bipedum, sed etiam quadrupedum spurcissimus. Iam verò Sacre literæ dum hircos hœdosque immolandos monent, nequitiam omnemque libidinem iugulandam indicant, ut interpretatur Adamantius: cuiusmodi etiā interpretamentum habes apud Cyrillum, perinde ac etiam reliqua Leuitico contenta, ut facile iis accedā, qui opus id adscribunt Adamantio. Hœdi autem ferè passim in Diuinis literis hieroglyphicè pro perditis & nequam hominibus, libidinis & aliorum scelerum facinoribus inquinatis designantur: idque manifestissimè cognoscitur ex eo, quod Dominus noster consummationem seculi, ut ait Hesychius, narraturus, ouibus à dextera statutis pollicitus est eis iustorum benedictionem: in hos autem à sinistra segregatos, dira illa omnia, quæ in profligatissimum quencumque decernuntur, comminatus est. Ita verò pro sceleribus hircus ponitur, ut in Diuinis literis statuatur ante aras hircus viuens, sacerdosque vtraque manu super caput eius imposita confiteatur vniuersas populi iniquitates, delicta, admissaque prauè & impotenter, omniaque in eius caput increpans oggerat: mox per hominem certum in inuiam desertamque solitudinem emissum deportari iubeat. Illud etiam addunt ad causam, quod asperum gerit pilorum indumentum: asperum interpretantur peccato refertum: atque ita mortale genus omne mysticè per hircum accipitur, quia nihil est peccato asperius, diceret Hesychius. Sedenim quod de capro emissario tetigimus, sunt qui eum signum esse velint profugarum legionum quæ à Deo defecerunt, quæque in fecunditatem & horrorem damnatæ in omne sæculum, ceciderunt.

DIABOLVS.

Adamantius itaque hircum ait diaboli symbolum esse, vbi ita interpretantur: Cum verò ad martyrium ducris hircum obtulisti, quia scilicet autorem

Pierii Val. Capra.

peccati diabolum iugulasti. Hinc vulgò receptū vt malo dæmoni cornua pas- D
sim attribuantur. Nequitiam porrò per dæmonem intelligi, in humanicipite
serpente loco suo declaratū est. Iam hirsutos apud Esaiam inuenias genera dæ-
monum: hos nonnulli etiam doctissimorum Incubones vel Satyros, aut quos-
dam syluestres homines putauerunt. Maximus Tyrius, vbi Midæ fabulam scri-
bit, qui Satyrum per insidias ceperit, à quo omnia fieri aurea impetrasset, Saty-
rum, inquit, ebriosum dæmonem, infuso in frontem mero captum.

PETVLANTIA DOMITA.

GRæci autem poëtæ caprum ab Hercule domitum ea de causa finxerunt,
quòd is cum procaci lasciuia homines ipsos antecelleret, domitus à virtu-
te, impositū petulantiae modum, extinctosq; libidinis æstus, suppressosq; pro-
cacitatis impetus demonstraret. Nam eius nequitiae vir fuit, vt triginta vna no-
cte mulieres aliquando feratur iniisse: & vt apud Athenæum, idem septem die-
bus quinquaginta filiabus Thestij virginitatē imminuit. Illud de Proculo, qui
Probi tempore tyrannidem inuasit, vel ex epistola sua manifestū est, qua se no-
cte vna captiuas decem ex Sarmatia constuprasse gloriatur, seq; inter fortes an- E
numerari affectat, dum mollitiem suam maximè commemorando manifestat.
Quòd verò Iunoni capras immolare primus Hercules instituerit, id ea de causa
factum, quòd alterius hostiae sibi facta copia non fuerit, cum ei Deæ sacrificare
vellet, propterea quòd sibi aduersus Hippocoonta pugnanti aduersata non es-
set: quæ res tangitur à Pausania libro tertio. At Lacædæmonij Dianæ cogno-
mento Corythaliæ sacrum in agris facientes, non nisi caprarum carnes in obso-
nium adhibebant, neq; aliud animal præter id in huiusmodi sacris immolari fas
erat. Apud Xenophontem legas, Athenienses, quo tempore Persæ cum ingen-
tibus copiis Athenas deleturi in eorum fines inuaserant, Dianæ votum fecisse,
tot illi se Capras immolaturos, quot hostes occidissent.

ADVLTERÆ CONIVGIS MARITVS.

Neq; illud inuentū adeò nouum est, vt nullam sapiat antiquitatē, quòd ho-
die vulgò caprum eum appellamus, qui coniugem habeat adulteram: erat
enim & hoc apud veteres hieroglyphicū: atq; illud insuper adagium ferebatur F
in spurios, si de patre quispiā quæriraret, vt *ῥημιτὸς ὡς αἰξ*, responderent, Matris
quippe, vt capra itidem, vtpote qui de patre incertū ferret, propterea quòd ca-
pellis nullum ducem pastores constituunt, vt ait Aristoteles, vel vti suos ouī-
bus arietes, suos bubus tauros, & ita plerisq; aliis. Caprarū siquidem natura in-
stabilis, lubrica, atq; mobilis admodum est: quare hœdus in caprilibus à matre
tantum dignosci potest. Merito itaq; vir, de cuius liberis vxor tantum possit
internoscere, hircus appellatur, & *ἱρὸ λαυτικὸς* per hircum figurabatur. Nam &
Catullus in hanc sententiam, Putare cæteros hircos, dixit. Quòd verò sunt non
illiterati viri, qui dicterium inde sumptū putant, quòd hirci suas scemellas iniri
facile patiuntur, etiā si coram spectauerint, vt quem notat Iuuenalis cum dixit,

Doctus & ad calices vigilanti stertere naso:

aliter traditum ab Æliano legimus, qui sentire hircos riualitatis affectum testa-
tur exemplo Grathis pastoris Calabri, cuius dormiētis cerebrū caper cornibus
in eum incitatis eliserit, propterea quòd deprehensus esset ab eo cum capella
quam amabat venerea copula misceri, de quo Probus Georgicōn primo: sed
vti dictum, copiosius Ælianus. Rusticum enim & imperitum id genu shomi-
num, hac plurimū nequitia famosum inuenias: vnde iocus apud Theocritum,

ὦ πόλ' &

A ὡπὸ λ' ὅκλ' ἐπερὶ τὰς μυητάς οἱ αὖ βατὸνται,
 τίκαται ὁ φθαλμός, ὅπ' εἰ τ' ἄλ' αὐτὸς ἐχοντο.
*Aepolus inscendi videat siquando capellas,
 Liquebitur obtutu, quod non caper ipse creatus.*

Quod verò vulgò Becchum eiusmodi notæ hominem appellant, quippe cui coniunx sit adultera, atque etiamnum animal hoc ita vocitent, antiquissimam esse dictionem, in Græcorum habetur commentariis. Apud historicos enim legere est, Psammetichum Ægypti Regem Phrygiorum antiquitatem de qua magna inter Phrygas & Ægyptios contentio fuerat, in Ægyptiacis pueris humano omni consortio inhibito educatis, eo argumento deprehendisse, quod ex suapte natura Bech pronunciarent, quæ vox propriè caprarum & hircorū est, eoq; vocabulo Phryges panem appellarent. Rostrum verò auium plerisq; nūc Italiæ locis, olim verò tota Gallia becchum nuncupabatur: & Beccare passim pro mordere decerpere dicitur. Quasi verò fuerint primitus homines à Capris enutriti, naturaq; ipsa vocem enunciare docuerit, quæ ad alimoniam magis necessaria videretur, id honoris Phrygibus adiudicatum, ut antiquissimi omnium haberentur. Quæq; ratione balantes oues, & latrantes canes appellamus, eadem illi becchos hircos vocauere.

DE O R Y G E.

INter minores Ægyptij greges Oryx est, quem nonnulli Caprarum adscribunt generi. Hunc ex omnibus animalibus solum auerso pilo esse, autores tradunt.

M A T H E M A T I C V S.

PER hoc animal pictum aut sculptum, mathematicum hominem hieroglyphicè intelligebant: siquidem Ægyptij, cum Sothen astrum illud suū, quam nos Caniculam appellamus, magno cultu prosequerentur, deq; die, quo præcipuè oriretur, solliciti admodum essent, animaduenterunt Orygem sideris eius ortum sentire, atq; etiam clamore edito significare, quasi vel ortum nunciet, vel saluere iubeat. Sedenim eo tempore quo astrum illud oritur, aiunt capras omnes, quotquot Ægyptus habet, conuersas ad ortum prospectare, peractamq; ita reuolutionem cum fide fieri exploratam: consentireq; in id Mathematicorum supputationes. Quinetiam, ut nonnulli alij tradunt, oryx stat contrà, conuertiturq; stellam, ac veluti numen adesse sentiat, procumbit adorabundus: quare primas illi partes in huiusmodi significato tribuere, cum συμπαθεα tam insignis cum eo sidere animal moueret, & ea viderent ab eo deprehensa, quæ longa mortalium studia non nisi multarum ætatum successu & obseruationibus per manus traditis, consequi potuere, cœli motu præsertim assiduè variante, quadamq; veluti trepidatione vacillante.

S O B R I E T A S.

HABet & id temperaturæ cum Sirio, quod velut ille sitim semper affert mortalibus (ut Maro dixit) ægris, hic assiduam, imò perpetuam sitim perfert, & ex natura loci potu omnino caret. Quare virum perpetuò sitientem, imò dixerim ego maximè sobrium, per huius animalis effigiem significabant: quin & remedia sitientibus ex eo comparabant, liquore quodam in eius corpore haustus saluberrimi reperto.

OUIS nunc persequar significata, verum ea non tam ab Ægyptiis quam ab Hebræis & Græcis autoribus desumpta: quibus nonnulla etiam addemus à Romanis accepta: trahet verò secum hæc dictio agnum simul & arietem.

IN primis autem significatum illud super oue comperi, ut ex eius simulachro stultitia significaretur: nam usurpatione vulgi, ouis cognomento insipientes appellantur, in quos adagium etiam fertur, *περὶ τοῦ βίου λῶν*. De socordia verò stoliditateque animalis illud in ore omnium, *περὶ τοῦ ὄντος*, instar ouis Latini dicunt, quod more ouium Græci. Et Aristophanes, Vespis, ad huiusmodi stoliditatem respiciens, considerare ait ouillum pecus in concilio. Quare Accius in somniis ponit ouilem foetum in Tarquinium

STULTITIA.

concitatum, tanto verò impetu arietantem, ut Regem solo prosternat: quod Brutum indicabat, quem Tarquinius hebetem æquè ac pecus esse putabat, nomine etiam ex re quæ simulabatur indito, cum tamen is pectus egregiè sapientia munitum gereret. Sed & Fabius Maximus, quod ab ineunte ætate aliquanto hebetior videretur, quietemque & taciturnitatem adamaret, neque ad capeffendas disciplinas promptitudine aut docilitate vlla præditus esse iudicaretur, magnamque de se torporis & insipientiæ suspicionem apud domesticos concitasset, Ouiculæ cognomento appellatus est. Porro autem in sacris cum ouem offerre Deo admonentur, expertes rationis motus insipientesque cogitationes, & quæcunque per imprudentiam peccauimus, corrigere iubemur, ut admonet Cyrillus, sed longè plenius Origenes. Hinc *ἡνὸς μὲν* appellauit Diogenes virum quendam indoctum, sed splendide vestitum. Nam & prouerbium illud, uti superius, Ouiles mores, de iis qui minimum ingenio valent, dictum inuenias. Diuinæ etiam literæ plerisque locis homines diuinæ institutionis expertes indocilesque, nunc oues, nunc pecora nuncupant, quod in contemplationis sublimitatem suspicere nequeunt: sed cum soli sint voluptati dediti, ea imitantur animalia, quæ, ut Græci est nominis etymologia, natura prona atque ventri obedientia finxit. De huiusmodi genere hominum quod rectè olim instituendum esset, dictum aiunt, Homines & pecora saluabis Domine. Nam quod Dominus præcipit, eum qui voluntaria dona offert, de bubus vel de ouibus offerre, ex utroque iumento similem designans hominem, qui nihil acuminis neque ad virtutem, neque ad malitiam haberet, sed traheretur ab alio, uti & boues & oues, quæ animalia sunt insigniter mansueta, eos qui manu trahunt facili sequentia: ideoque non omnium hæc munera, sed ludæorum tantum esse videbantur, propterea quod illis, tametsi virtutis nihil operarentur, sufficiebat tamen nihil iniquè agere. Atque huc Dauidicum illud citat Hesychius, Homines & iumenta saluos facies Domine. Neque sum nescius, pastores ouium apud Ægyptios ignominiae cuiusdam nota & penè profanos habitos, quo nomine Appion, ut apud Iosephum est, Israëliticis populos appellabat, neque ipsi hoc in historia sacra dissimulant. Sed ut simplicitatem illam viuendi, quæ colligitur

E

Atur tam ex nostra, quàm ex antiqua gèntium penè omnium memoria, præterea-
mus (certatim enim scriptores omnes primum hoc humanæ vitæ institutū lau-
dibus omnibus ad cælum ferunt) est & mystica interpretatio, qua Ægyptij po-
steriores ij, qui à priscis illis longè descuerant, non pastores ipsos, sed pastorum
significatū odio persecuti deprehenduntur. Nam qui corporis incitationibus,
eiusq; voluptatibus indulgere sibi permiserit, dubio procul hos, qui recta mo-
neant, quadā veluti execratione declinabit. Atq; id deniq; erat in causa, vt aboli-
tis iam antiquioribus illis priscorum sacerdotū institutionibus, qui papyro vi-
ctitabant, qui castimoniam & synceram animi puritatem amplectebantur, re-
centiores mox ex otio & opulentia ad delitias & illecebras prolapsi, in quas
cursu effusissimo ferebantur, cœperint pastores huiusmodi pariter aspernari &
abominationi etiam habere, vtpote qui, vt ait Horatius, nil vellent ab iis audi-
re, nil discere quod agros leuare posset, fidis offenderentur medicis, amicis ira-
scerentur, si quando eos à funesta veterni suffocatione arcere properarent. Sic
& Cainus pastorem fratrem, hominem quippe pietati addictum, ferre non po-
Btuit, cùm ipse terrenis tantum affectibus emancipatus esset. Sic passim etiam
nunc probi modestiq; viri à potentioribus ignominiose accipiuntur: scelesti,
impostores, parasiti, & ambubaiarum collegia in honore sunt. & quæcunq; ap-
petierint commoda consequuntur, atq; ita demum

Potiores, bibuli, media de nocte Falerni

Oderunt porrecta negantem pocula, quamvis

Nocturnos iures te formidare vapores.

DOCTOR VIRTUTIS.

VT verò ad pastores nostros reuertamur, pastorem ouium Ambrosius in-
terpretari videtur disceptatorem rationis, doctoremq; virtutis, Et vbi scri-
ptum, filios arietum Domino afferendos, principes ecclesiarum exponit Eu-
cherius: & oues intelligit eos, qui simplici, vera, puraq; fide pietatem hanc no-
stram amplectuntur: de quibus Christus, Oves meæ vocē meam audiunt. & ad
Petrum: Pasce agnos meos. Quo super exclamat Salomon: Pasce animas peco-
rum tuorum. de quibus scriptum est, Arietes duos in primitiarum sacrificio ad
Cseptem agnos immaculatos anniculos, & vitulum vnum de armento adiici de-
bere. Præclara quippe mandata, diceret Hesychius, & virtutes quas sequi, alias
velut oues oportet, ad primā illam oblationē applicandas. Quod verò Aaron
pontificalibus iam ornamentis instructus arietē obtulit in holocaustū, per arie-
tem Theologi, vt idem Hesychius, Christum intelligunt immolatū: ille enim du-
catum præbere ouibus cunctibus in pascula, & ad egressum ingressumq; à caulis
& in caulas solet: sicut & Christus dux perfectæ cōuersationis est, à quo videli-
cet ea sumpsit exordium, atq; ideo intrare per se & exire ouibus præcipiebat.

INNOCENTIA.

ANte alia autē tam ouis quàm agnus hieroglyphicum est innocentia. Hinc
illud apud Cyprianum sapientissimè scriptum libro de Liuore: Meminisse
debemus quo vocabulo Christus plebem suam appellet, quo titulo gregem
suum nuncupet. Oves nominat, vt innocentia Christiana ouibus æquetur.
Agnos vocat, vt agnorum naturam simplicem, simplicitas mentis imitetur.

MANSVETUDO.

ET imbellem, purum, simplicem, ac egregiè mansuetū hominem, eundemq;
immaculatum, ac pectore candidissimo præditum hieroglyphicè significa-
m ij

Pierii Val. Ouis.

re qui volunt, agnum pingere consueverunt: id enim mansuetissimum eius ingenium exposcere videtur. Nam & ipso vocabulo ἄγνος, puritatem castitatemque significat. Et antiqui sacrificuli auguresque maximam ostiam ouilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, sed ab animo placidiore. Comprobant etiam hoc Sacrae literae, & nostri Seruatoris insigne, Agnus, ab omni Christianorum antiquitate summa exceptus veneratione: de quo fertur illud à priscis vatribus dictitatum, T A N Q V A M A G N V S. Nam ut agnum coram tondente obmutuisse, agnum patibulo applicitum, anniuersaria nobis commiseratio & ploratus redintegrat. Et praeursor ille Deo plenus, agnum hunc intento digito comonstrauit. Hoc verò picturae genus cum synodo sexta iam antiquatum esse percepissem, neque satis mihi faceret Latina traductio, ad Graeca me contuli exemplaria, in quibus rem ita traditam inueni.

Ἐν ποί τῇν σεπῶν ἐκόνων γραφαῖς ἀμνὸς δακτύλῳ τῷ πρὸς τοῦ δακτύλου ἐγχαράσσεται, ὃς ἐς τὴν πῆλιν φθῇ τῷ χαλεπὸς τὸν ἀληθινόν, ἢ μὴ ὅτι νόμος προῦπαφίων ἀμνὸν χρίσιν τὸν θεὸν ἡμῶν. Τὸς δὲ παλαιὸς τύπος καὶ τὰς σκιάς ὡς τὸ ἀληθὲς σύμβολόν τε καὶ προχαράγματα τῇ ἐκκλησίᾳ πᾶσι δεδωμένα καὶ πιστοπαρόμοιοι τὴν χάριν προσημῶμεν, καὶ τὴν ἀλήθειαν ὅτι πλήρωμα νόμου καὶ τὴν ὑποφύλακτοι. ὡς αὖτε τὸ τέλειον καὶ τῆς χάριτος περιεργίας ἐν ταῖς ἀπαρίτῃς ὅπως ὑποδείκνυται τὸν αἶνον τῷ ἀμαρτῆαν τῷ κόσμῳ ἀμνὸν χρίσιν τῷ θεῷ ἡμῶν καὶ τὸ ἀνθρώπινον χαρακτῆρα. καὶ οἱ ταῖς ἐκείναις τῷ νῦν ἀντὶ τῆς παλαιᾶς ἀμνὸς ἀνασηλῶσθαι δείξομεν, δι' αὐτὸν τὸ τῷ παφώσας τῷ θεῷ λόγος καὶ ταυτοδυντὸς καὶ πρὸς μνήμην τῷ σαρκὶ πολιτέας τῆς πίστεως αὐτῆς καὶ τῷ σωτηρίας θανάτου χειραγωγούμενοι καὶ τῷ ὁτιδύον γεννημένους τῷ κόσμῳ ἀφλυντρώσεως. Id est: In quibusdam venerandarum imaginum picturis agnus digito praecursoris indicatus delineatur, qui receptus est in effigiem doni illius optatissimi, quo genus humanum Deus Opt. Max. honestauit, cui gratiae nomen ab excellentia quadam indidimus. Ille enim sub eo velamento verum agnum, ad quem dictata nostrorum veterum respexere, C H R I S T V M Deum nostrum ostentat. Nos verò figuras, & descriptiones veterum, prout sunt veritatis notae, praefigurationesque Ecclesiae concessae, honorifice atque libenter amplectentes, gratissimum tamen donum illud à Deo nobis liberaliter erogatum preferimus, ipsam rei veritatem, ut quae illa veterum dictata iam adimpleuerit, admittentes. Ut igitur quod perfectum atque absolutum est in picturationibus etiam, quae omnium oculis obiciuntur, describatur, agnum qui peccata mundi tollit C H R I S T V M Deum nostrum humana posthac effigie, pro antiquo illo agno pingendum esse decernimus: quippe qui per huiusmodi figuram humilitatem verbi illius quod à Deo processit, intelligamus, memoresque simus eum nostri corporis exuias suscepisse, ac perinde cruciatibus affectum morte nobis salutifera decessisse, mundumque inde redemptum esse, manu quasi praeuia doceamur. Quid verò super his Latinus interpres, quid Doctores afferant, alij viderint. Decr. de consecratione. dist. 3. cap. sextam sanctam Synodum. Traducere enim mihi religio fuit, cum illa iam sint ab ecclesia recepta. Quin & ouem pro mansuetudine poni passim videas, praecipue verò in Evangelica, ut dictum, disciplina, ubi oues ab haecdis segregandae praedicuntur. Vitam siquidem illi peragunt intaminatam, qui mansuetudinem amplectuntur: & ab eo qui mitis est, & humilis corde, suscipiunt morum rationem, paratique sunt tanquam oues ad iugulationem, si sit opus, trahi, ut Dominum imitentur. Sanè ouem Hesychius hominem prae se ferre tradit in Diuinis literis, qui simplex admodum sit, neminique noceat, & à perperam factis abstineat: de quo plura alibi. Haec verò petulci sunt atque erratici, qui praerupta quaeque rupium, & loca praecipitiis exposita consecretantur.

O P V L E N T I A.

A Pud alios historiae sacrae scriptores, ouis est prouentus etiam & feracitatis indicium

A indicium, cui Græcæ dictionis vox ipsa etiam fauere videtur. Nam vt pleriq; interpretantur, *πρόβατον* quasi *πρόβας* appellatur, quod rerum earum opulentiam significat, quæ ad victum faciunt. Sed vt in ouibus persistamus (latum enim est *πρόβατος* vocabulum) vbi Hesiodus ait, *μαρναμένους μῆλων οἷα' οἰδὶ πόσῳ*, interpretes aiunt *μῆλ' οἷα* de imperio & opibus debere intelligi, propterea quod princeps olim pastorem vitam agere soliti sunt. Sanè veteres in tanto oues honore habuere, vt ex iis tantum opes fieri existimarent: & pecuniã & peculium inde dicta Iurisconsulti tradunt: ideoq; fictum oues lanam olim auream habuisse. Hinc cum Hercules ex Africana victoria nihil præter oues abegisset, aurea mala secum asportasse dictus est: *μῆλον* enim dicitur ovis, & ea locutione pomum usurpatur. Sunt enim qui scribant in illis hortis, qui Hesperidum fuisse dicuntur, olcastros tantum progerminari: alij autem cotonea ibi lætissimè prouenire tradunt, eaq; à colore aurea nuncupata. Nam quæ in manu Herculis poma tria statuuntur in antiquissimis ex ære statuis, cotonea sunt: de quorum significationibus loco suo inter arbores differuimus.

Herculis aurea mala.

B F E L I C I T A S.

IN Hetrusca disciplina obseruatum inuenio felicitatem ex oue portendi, præsertim si ouis insolito colore fuerit: quod mihi Virgilius optimè tetigisse videtur, vbi, Pollione, dicit:

*Ipse sed in pratis Aries iam suaue rubenti
Murice, iam croceo mutabit vellera succo.*

De quo legitur apud Hetruscos: Purpureo aureoq; colore ouis si aspersa fuerit, Principi ordinis & generis summa cum felicitate largitatem auget: genus, progeniem propagat in claritate, lætiorēq; efficit. Ex quo nata inter greges Atrei aurea agna, principium discordiarum illi ac Thyesti fuit, fratre scilicet inuidia fraternæ felicitatis exulcerato. Vnde illa citantur à Cicerone ex antiqua tragœdia Atreo, de Nat. Deorum I I I.

*Addo huc quod mihi portento cœlestium pater
Prodigium misit regni stabilimen mei,
Agnum inter pecudes aurea clarum coma.*

Auream enim agnam Thyesti puero natam, & Pausanias & Plato meminere: animalq; id ex lapide impositum eius tumulo, eiusdem rei monumentum, Pausanias idem attestatur. Esto autem hoc apud historicos. Sed felicia illa portendi ex euentis comprobatur, tunc præcipuè, cum agnus natus esset vellere in fronte purpureo. In villa Antonini cuiusdam plebei viri, eo die atq; hora, qua Geta, Antoninus inde nuncupatus, Mediolani natus est. Verum is in cuius ædibus agnus editus fuerat, cum imperium Antonino ex hoc portendi audisset ab aruspice, de se dictum putans, ne fatum propalaretur, agnum statim occidit: quod omen fuit Getam, qui & Antonius vocabatur, vt subsequutum est, ab Antonino fratre necandum esse, quod apud Ælium Spartianum, & alios habetur. usque adeo auctores ea etiam quæ nihil attinent, in usum asciscunt suum. Eadem oues Diadumeno nascenti imperium portendere, cum in agris patris oues purpureæ duodecim natæ essent, quarum vna tantum varia fuerat. Et Mathematici, quos tamen hic ridet Ambrosius, eum ad eroganda multa idoneum, atq; itidem ad acquirendum dicunt, qui inuadente in horoscopus Ariete fuerit in lucem editus. Nam hoc animal & vellus absq; vlllo dolore molestiæ deponit, & à natura facile rursus eodem vestitur. In eadem ferè sententiã Ambrosius interpretatur diuinam legem

Pierii Val. Ouis.

vbi asinā oue mutādā in sacrificiis instituta Dei iubent. Asina quidem animal laboriosum, ouis verò frugi, & nō parui prouentus. Fructu igitur mutandū esse laborē, dicit Dominus, id sub hoc verborū velamēto subinnuens, quòd vnius cuiusq; laboriosi operis finis ad fructū respicere debeat. Neq; tamen ignoro esse qui simpliciter intelligi velint præceptū hoc, ea de causa, quòd asina sit immūda, ideoq; in ouem, quæ munda est commutandā. Sunt qui hoc verborū inuolucro dicant, laborē & industriam omnē affectu simplici commendandā, per ouem simplicitatē tantū, vt etiam superius dictum est, accipientes. Qui verò profundius rem exquirere sibi videntur, liberandā aiunt animā ab iis quæ fructum non habēt, cuiusmodi ea sunt quæ solo sensu percipiunt, cū fructus per ouē omnino exprimat, per asinā verò sensus ipsi materiæ simpliciter appliciti.

M V L I E B R E O F F I C I V M.

Q Vòd verò nouā nuptam veteres in pelle lanata considerare iuebant, vetustum referre morem videtur, quòd id vestimēti olim vsui fuerit. Sed illud magis verisimile, quòd hoc gestu adductas se ad præstandā lanificij operam marito polliceri videntur. Nam ad hæc vsq; tempora plerisq; Italiæ locis, postero quā noua nupta mariti domum ingressa est die, illi è geniali thalamo mane prodeunti obuiam propinqui fiunt, colum, fusum & lanam, acum & forficem, rutabulum, peniculum, quodq; cuiq; in promptu fuerit instrumentum, omneq; vas domesticū offerentes, quò ea muliebris haud ignara officij, se non ad delitias & voluptates, sed ad faciendam lanam, & alia quæ frugi sint curanda venisse reminiscatur.

F O E C V N D I T A S.

S ANè quidem Iunoni regnorū & opulentiæ præsidij, partuumq; sospitatrici, oues ambigua, hoc est, vt Bebius Macer ait, cum duobus agnis altrinsecus alligatis sacrificabantur à matronis quæ gemellos peperissent. At Sicyoni graues oues dis beneuolis & fortunatis, quas ipsi *ἀμύβιας*, Athenienses *αμύβιας* vocabant, felicitandę rei domesticę causa immolare consueuerunt. Herculi quoque diuitiarū & prouētus Deo, ouis ramis quatuor imposita pro boue, qui se sacris furripuerat, litasse perhibetur: vnde ipse Melon, & Melius appellatus, quod Latine diceretur Ouilius. In Pomi verò cōmentario plura super hoc narrabūtur.

P E C V N I A.

A D hæc, licet Ouidius & alij non imperitè dixerint pecuniā à pecudibus appellatā, quòd peculiū, vt superius ostensum, olim omne à gregū numero censebat, eaq; de causa Maronianus Corydon diuitias ostētaturus suas dixerit.

Nulle meæ Siculis errant in montibus agnæ:

illud tamen satis constat, æs prius nota pecudum signatum à Seruio Romanorum rege: vnde Varro etiam, vt apud Marcellum est, vnum ouem multam dictam ait, cū citatus neq; respondit, neq; excitatus est. Vnum verò virili genere dixit, siue quòd numum intelligeret, siue ad imitationē Homeri. Ab hoc Marcelli loco fragmentum est etiam in antiquissimo, quem Romæ vidi, codice. In commentariis tamen sacrorum Pontificalium crebrò lectum aiunt, hic ouis, & hæc agnus, ac porcus: quæ, inquit Festus, non vt vitia, sed vt antiquam consuetudinem testantia debemus accipere. Ex quibus omnibus liquidò apparet, non ineptè pecudem pro diuitiarum hieroglyphico accipiendam.

P H T H I R I A S I S.

S Vnt qui hominē pediculositate confectum significare si velint, ouillam illi pellem

A pellem inducāt, quam lupi caput impactis dentibus dilaceret: siquidem ouium quas lupus occiderit pelles ac vellera, & facta ex his vestis, longè quàm cætera aptiora sunt ad pediculos procreandos. Quod cum sit, tum ab Aristotele, tum ab aliis receptum, quæsiere multi causam, illudq; cupedinariorum experimento deprehenderunt, carnes huiusmodi quæ lupinis dentibus laceratæ fuerint, dulciores esse: quod tactum ab Horatio volunt, vbi inter ea quæ iucundiora delitiis regiis enumerat, hæc dum etiam ereptum lupo recenset: quod ego tamen ad frugalitatem potius retulcrim, vtpote qui eo loco parsimoniam in primis laudet, hisq; tantū carnibus fruatur, quæ aut inemptæ sint, aut, nisi absumant, perituræ. Vel ex eo magis iucundum, quia qui semel amissus erat, sit receptus. Sed utcūq; illi, sanè dulcedinis huius causam esse dicunt calliditatē, & igneā propè vim, quæ sit in anima lupi, vtpote quæ ossa vel durissima in vtero liquefaciat, ariditate permollita: euenireq; inde vt carnes facilius atque celerius putrescant, si morfu fuerint huiusmodi vitiatæ: lanasq; identidem contaminatas, contagionē illam etiam in vestibus pertinaciter perferuare. Ceterū sunt qui iudicent hoc non à colore vel putredine prouenire, sed ab asperitate potius, & vt Medicorū vtar vocabulo, vellicatiua quadam vi, quæ carnē scabritiæ interterat, pruritūq; suscitet, vnde postmodū humanæ cutis humore corrupto, pediculi suboriantur: absurdumq; esse dicūt asserere vim illam à lupi spiritu morsuue vsque adeò in vellera diffundi, quæ totiens abluant, solentur, depurgentur, inungant, defæcentur, ac propemodū excoquantur. Referūt verò venatores, & caupones, animalia quæ ictu vno procubuerint, vno, vt ita dicā, spiritu suffocata, solidiora, minusq; putrefactioni obnoxia reddi. Quare Homerus rerū omniū doctrina insignis, siue coria, siue lora cōmendet, bouis ea dicit esse *ἰσχυρὰ μὲν*, ictu quippe valido mactati. Itaq; eorum quæ neq; morbo, neq; senectā pereunt, sed iugulatione, coria validiora sunt, neruosioraq;. At quæ pluribus conficiantur plagis, difficulterq; aut contanter exagitata delassatāq; perimantur, præsertimq; si ferro sauciantur, faciliè putrescere, neq; in alterum diem asseruari posse. Eorum autem quæ tam lenta exanimentur morte, contaminatam vim & in pelles, & in vellera, quin & in vngues penetrare, præcipuè autem si mordentur à feris: vngues etiam ipsos obnigrescere, sanguine, humore, & medullis etiam ipsis præ timore & cruciatu contaminatis, indiciumq; id tabis esse. Quare minimè mirū si contagio huiusmodi etiam in vellera diffuat, coriaq; tentet, & omnia denique computrescere compellat. Atq; hinc pediculositatis significatum.

Discordiam verò & mores maximè dissimiles Ægyptij Poëtq; omnes significare cum volūt hieroglyphicè, lupum & agnum, aut ouem ponunt. Vnde apud Horat. legas,

*Lupis & agnis quanta sortitò obtigit,
Tecum mihi discordia est.*

Et de maximè inter se discrepantibus Ouidius ait,

Nat lupus inter oues. Aiunt verò eam esse anti-

pathiæ vim, vt plerunq; agni recenter nati, neq; vilius animalis extra caulas effigiem intuiti, audito repentè luponū vlulatu exanimascent, subitarioq; eo percussī metu mortui concidant. Quinetiā periti rerum prædicant horum animalium in anima etiam in eadem naturæ dissensione perseverare. Ouillas enim fides si aliis ex lupino intestino factis fidibus associantur,

DISCORDIA.

Pierii Val. Aries.

& absonas & præ metu mutas permanere. Idem de tympanis & ouilla pelle & D lupina factis accidere tradit Oppianus: simulac enim pulsantur, ouillum mutum esse, lupinum solum exaudiri.

DE ARIETE.

Ed quantū in agno mansuetu dinis superius agnoscebamus, tantum in ariete ferocitatis experimur: simul enim ac cornua accreuerunt, pugnacissimi fiunt, neq; se tantum in suo genere laceffunt, incurfantesq; inuicem arietant, verum & homines impetunt, in bellumq; prouocāt. Vnde etiam dictēriū celebratur, *κεῖος ἀστρονομῶς*. qua fortē de causa Marti cœlestis Aries dedicatus: & si qua Planetis in humano corpore vis, fel à Marte regi dicit: in eo verò sedes iracundiæ, & bilis. Et Adamātius immolatos apud Hebręos Arictes, apud nos iracundiā iugulari debere, putat intelligendū.

FEROCITAS.

E

BELLUM.

Sive igitur pugnacitas hæc in causa fuerit, siue sanctius instituti homines, cum aliqua affecti essent iniuria, ultionis procurationem non à se, vtpote qui ex mansueto & innocuo essent genere procreati, proficisci, sed ab hostiū improbitate atq; iniustitia, indicare testatumq; facere vellent, indicturi cuipiam bellum, arietem per fœccialem præmittebant, quem in hostiū fines immitteret, vel honestam ita causam suam ostensuri, quod nō nisi prouocati bellum gerere cogerentur, vel, quod alij malunt, vt hostilem agrum suæ iam prædæ expositum indicarent. Vtunque, Aries, vt ait Hesychius, vexilli nostri, hoc est, Crucis hieroglyphicum est, Crux verò redemptionis: Aries ille, inquam, qui pro Isaache in holocaustū oblatu est, in virgulto Sabech, vt Septuaginta ediderūt, à cornibus religatus. Sabech verò remissio interpretatur, quia crucem, quæ remissionis virgultum fuit, præmonstrabat.

RIVALITAS.

Sunt qui rivalitatem hieroglyphicè per arietes duos cornibus se inuicē laceffentes significari dicant: quandoquidem in eiusmodi certationem amoris causa ferri eos perhibent: quippe qui offensionem intelligant sibi fieri, si quas amant oues, ab aliis falliri conspexerint: quod hirci plurimū negligentes, fusq; deq; ferre solent.

F

VENVS.

IN huiusmodi verò venerei affectus hieroglyphicum, aries multis est veterum monumentis impositus. Nam qui ante Corinthi urbem intra priores pedes lænæ, quæ Laidis tumulo imposita erat, visebatur, libidinem nimirum eius meretricis indicabat. Erat & apud Eleos in templo Veneris simulachrum eius insidens arieti, Scopæ, vt Pausanias ait, opus,

eiq;

A eiꝗꝑ cognomen erat *παιδιήμων*, quod arietinæ procacitati videtur conuenire.

V E T V L I P E T A P R O C V S.

NAm quantum ad arietis libidinem attinet, per eum ita in nequitiam concitatum, hominem qui vetularum concubitum affectaretur, nonnulli notandum censuere, quòd is primùm vetustiores fœminas inire consuerit, quarum facta copïa nouellas minimè persequatur.

Mercurium autem aiunt apud Tanagræos cum Ariete humeris insidente solitū effingi, eumꝗꝑ *χειροφόρον* Pausanias ait appellatum. Erat id partæ salubritatis hieroglyphicum: quandoquidem Mercurius expiatione arietis; quem circum urbem gestauerit, pestilentia quæ Tanagras inuaserat, sustulisse dicitur: in cuius facti memoriam, die eius festo pulcherrimus quispiam ex Tanagræa iuuentute delectus, arietem humeris impositū frequētissima totius

S A L V B R I T A S.

B ciuitatis pompa circum mœnia gestare cōsueuerat.

C V S T O D I A.

Apud Corinthios verò æneum Mercurij simulachrum visebatur, cui aries assistebat. Causam fuisse Pausanias dicit, quòd Mercurium maximè omnium deorum custodire greges, prouentusꝗꝑ ex eis augere persuasum sit. Sed enim cū ita Mercurio facundiæ Deo præsidii aries apponatur, maximūꝗꝑ humanæ vitæ præsidium sit oratio, vt Comici Græci dictærum est, minimè mirū, si Isocratis Rhetoris sepulchro aries triginta cubitorum adsculptus fuit, in quo Siren cubitorum septem insideret: nam ea quoꝗꝑ orationis suauitatem indicabat. Et ferunt astrologi, Mercurium in Ariete collocatum, orationis promptitudinem, & ex tempore dicendi facultatem dare. Sed ne ab Isocratis sepulchro discedamus, propè etiam mensa apposita, quæ Poëtas haberet ac eiusdem præceptores, in quibus & Gorgias astronomicam sphæram inspectabat, & Isocrates ipse omnifariæ doctrinæ hauriendæ cupidus adsistebat.

H A M M O N.

CIN Saloninæ numo aries est cū inscriptione, HAMMONI CONS. AVG. Animal enim hoc in veterum sculpturis frequentissimū habetur, præcipueꝗꝑ Hammonem Deum, specie illa sua reciprocicorni, vt Laberij dictum vsurpem, significabat. Hunc vulgus Iouem, Ægyptij Solem esse contendebant cornuaꝗꝑ radios ostentare: de quibus alibi locupletius. Spectare tamen est in Gallieni numo arietem in inscriptione addita, IOVI CON. AVG. Hammonem verò veteres salutis Deum, vt Latini Iouem à iuuando dictum interpretabantur, exꝗꝑ arietino capite eundem Deum qui omnium salutē prospiceret, *ἰσορῶν* intelligebāt. Hecateus Abderita Ægyptios ait Hammonis voce vsos, cū se inuicem salute præposita compellarent, allocutoriamꝗꝑ esse vocē, qua boni ominis causa Deum in primis ita venerarentur. Isꝗꝑ mos in plerisꝗꝑ nostræ pietatis collegiis obseruatur, vt quicunꝗꝑ pultauerit, non prius ad colloquium admittatur, quàm ad Virginis Deiparæ salutationem respōderit. Cumꝗꝑ veterū mos esset, in mortuorum conditoriis bene defunctis ominari, eos dis manibus cōmendabant: alij columnas quæ sepulchris erigebantur, inscriptionis huiusmodi loco, arietinis capitibus hinc inde adsculptis insignibant, corymbis intermedio propendentibus, qui foliorum & fructuū varietate lasciuiant. Sed quod ad Ham-

Gallieni numus.

Pierii Val. Aries.

monem attinet, scriptores rerū paruula quēdam cornua in vtroq; tempore cum habuisse ferunt. Qui verò penitiorem doctrinā perscrutati sunt, propriū id Iouis nomen apud Ægyptios fuisse tradunt. Alij dicunt arietīcū caput ideo Hammonis esse signum, quòd is Ægypti rex, præclaris admodum rebus à se gestis, in galea vsus sit arietini capitis insigni. Aiunt & cū Herculi illi vetustissimo ad eum visendi studio profecto se olim ostentaret, arietino capite, quem mactauerat, vertici suo imposito, & pelle ea villosa circumdatum, alia pelle amictum heroen admisisse. Et Saporis Regis gestamen celebrat Ammianus aureo capitis arietini figmento elaboratum. Quod & insigne militiæ, & quasi sodalitatē cuiusdam sug, recentissima memoria Carolus fortissimus Burgundionū Dux, Caroli V. Imperatoris auus adsciuit, aureum Arietis caput singulis pro gestamine imponendo, & Arietini capitis cognomento sodalitātē vocando: eā Tortionis aurei vulgò appellarunt, q̃ ea locutio caput arietinū lingua patria designaret.

D E C V S S A T I O.

Sed vt hæc, quamuis ad vetustatis imaginem vsūq; facta, missa faciamus, appellat nos Aries ille toto ccelo conspicuus, qui rerum temporūq; diuisionem, æquasq; vtrorūq; portiones ostentat, vniformem toto anno diei noctisq; partitionem, auctum & decrementum equilibrio semper appensum. Cur verò Aries huic sit dispensationi præfectus, ea affertur causa, quòd propriū illi esse aiunt ab æquinoctio verno super dexterū latus incubare, veluti Sol quoque ad Septentrionales, quippe dexteras, vt Ægyptij statuunt, mundi regiones deflectit: ab autumnali verò æquinoctio sinistro incubat lateri, veluti etiā Sol in læuam declinare, & australia signa occupare conspicitur. Pari propemodum ratione malorum semina ipsis fructibus inclusa, brumali die spontino motu conuerti in contrarias partes obseruatum, quippe quæ peracto iam omni maturitatis numero, natura opifce, quæ rerum omnium altrix est, retrò cedere, & ad radicem, ad propaginem, ad specierum earundem progenerationem tendere videantur.

P R I N C I P I V M A N N I.

Apud Astronomos Aries pro anni principio capit, & eo notatur hieroglyphico: variāq; est ingeniorum sedulitas istius rei rationem afferre conantium, Hebræis præsertim nōnullis Libram potius caput asserentibus, quòd par fuerit omnia perfectā, & seminibus sceta, summo ab opifce creari, eò vero tempore fruges omnes maximè maturuisse. Quod verò Aries inde locum occupauerit, ex lege factum ad illius temporis solennitatem celebrandam, quo liberati sunt ex Ægypto. Sed quod aiunt tunc temporis nōnulli, quo mundus est genitus, Arietem cceli mediū tenuisse, in mundi quippe vertice constituisse, quānam id potuerit coniectare non video, cū in sphærica cceli figura neq; vertex, neq; imum, neq; ortus, neq; occasus, qui eodem temporis articulo sint, iidem, eodem momento gentibus omnibus dari potuerit. Nā nisi omnibus ea ratio gentibus inseruiat, admittenda nō est. Solem verò qui dicat in hoc vel illo signo fuisse, nemo nō intelligat. Astronomi quidē in Ariete volunt, & Virgilij doctrina non paruam his autoritatē adiungit, dum ita super verni temporis amcenitate canit:

*Non alios prima crescentis origine mundi
Illuxisse dies, aliūmue habuisse tenorem
Crediderim: ver illud erat, ver magnus habebat
Orbis, & hybernis parcebant flatibus Euri,*

Cum

A Cum primū lucem pecudes hausere, virūmq;
Terrea progenies duris caput extulit aruis,
Immissaq; fera syluis, & sidera cælo,
Nec res hunc teneræ possent perferre laborem,
Si non tanta quies iret, frigusq; calorēmq;
Inter, & exciperet cæli indulgentia terras.

Quòd verò Commentarij huius finem Virgiliani carminis amœnitate condire quæsierim, optime Lactanti, non ineptè me fecisse arbitror, qui te fortè gregaliū rusticitate, styloq; modoq; pastoralī, virum tam elegantem, offensum & delassatum suspicabar. Tu quicquid id fuerit, vt omnia amicorum soles, boni consule, & Pierium virtuti doctrinæq; tuæ deditissimum, vt facis, ama.

PIERIVS VALERIANVS AD PROSPE-

RVM SANCTACRVTVM NOBILEM ROMA-

B num, de iis quæ per Lupum, Hyænam, Lynxem, Vrsū,
Pantheram, Tigridem, & Vrum significantur ex
sacris Ægyptiorum literis.

 Escio quo tuo fato acciderit, optime lepidissimēq; Prosper, vt qui mortalium es iucundissimus, in truculentissimas omniū feras incideris. Tibi enim ludis meis Ægyptiacis, quos propediem istic Patavij sum commissurus, ducti sorte obtingere, Lupus, Hyæna, Linx, Vrsus, Panthera, Tigris, & demū, Vrus, cū quibus tibi sit, quantum animis viribūsq; valeas, congregiendū. Has omnes vel captiuas facias vel cicures, vel conficias, vel fortè etiam deuores necesse est, lege ita sodalitia, Cosmogerij comitiis decernente mandantēq; exceptione, quacūq; possit excogitari, summotā penitus. Scio, adhuc, firmissimi licet animi iuuenis, totus es commotus, qui à bestiarum venatione pastūq; semper abhorrueris. Nolim tamen putes edictum in te factum, acerbi quicquam, aut æquum iustitiae minus continere: quod ea potius de causa decretum est, quia noua indomitāq; fera cicuranda cū essent, neminem habuimus quem in huiusmodi negotio tibi præferendum existimarem. Tanta enim est vultus animiq; alacritas tui, vt facile speremus, simulac in theatrum descenderis, illaq; furorem, feritatem, rabiem, aut sauitiam quaq; suam in te concitarint, futurum vt tu sola Gelasini tui hilaritate omnes actutum mansuefacias, & simulac semel arriseris, ad blanditū sue fueris, ad pedes tibi omnes euestigio procubituras. Vidimus enim sapius homines quauis bellua ferociore, quos tu, vt tuus est mos, dicto aliquo salso, aut liberiore aliqua admonitione tactos castigatōsq; contra te irritaras, simulac furore perciti & impotentes irruerent in te minabundi, ad solam vultus tui iucunditatem, veluti aliqua incantatione perculsos substitisse, consternatōsq; animi omnem statim indignationem amisisse, spontēq; tibi sese dedere, & quibuscūq; rebus gratificari possent obsequium polliceri. Quare cū velut Orpheus lyra modulisque, tu sola illa comitate fretus tua, ferocitatem omnium mitiges, furoremq; delinias, agē nulla iam contatione exhibitas à me feras aggredere, victoriā ex illis omnino reportaturus: quia in Ægyptiorum fanis alitæ atq; educatæ, literas mihi videntur didicisse. Proinde facile erit iuueni literatissimo eas quoquò volueris trahere, & ad omne obsequium paratissimas efficere: id quod iam in Lupo, qui prodiit primus, experiri potes.

Pierii Val. Lupus.

DE L V P O.

DERINIQUE' mihi facere videntur, qui Ægyptios solos de brutorum cultu derisui habēt, atq; conuitiis & cauillationibus etiam persequuntur, cū nationes ferē omnes eadem fuerint superstitione aliquando contaminatæ, præsertimq; terra Græcia, quæ maximè omnium sapientiā ipsam aluisse prædicatur: Romanæq; res publica, apud quam cæremoniæ primas semper partes obtinuere. Græci enim lupum in honorem Apollinis venerabant, in Martis, atque adeo Romuli Remiq; venerationem Romani. Alias etiam belluas afferre possem, quæ apud hos & alios, diuinos sibi honores asciuerunt. Sed quoniā de lupo dicere propositum est, quod ad eum attinet præcipuè prosequemur.

A P O L L O.

FVit autem, vti dictum, fera hæc plerisq; locis Apollinis memoriæ dedicata: eiusq; simulachri ea asseritur causa, quod oculorū acie potens adeo sit, vt noctis tenebras euincat, acutissimo quippe polleat visu, intempestaq; nocte, etiam si Luna sileat, clarissimè tamē intueatur, & in prædis inuadendis post nocturnā famem antelucanū tempus obseruet, à Sole aut totum est lucis beneficiū. Vtraque verò de causa, & quod potens lumine esset, & quod ante lucē prodiret ad prædam, Lycopolitana Thebaidos in Ægypto ciuitas hieroglyphicū lupi forma Apollini dedicauit, eiq; in lupi specie sacra faciebāt, tantoq; apud eos ciues cultu habitus est, vt cū lupum tanquam Deū venerarentur, soli ex Ægyptiis ouibus vescerent. Hinc ipsum Solem Homerus *λυκηνέπλω* vocat, non ea quidem causa, quod in Lycia genitus credatur: nam fabula hæc, vt Heraclides Ponticus asseuerat, recens admodum est, neq; temporibus Homeri adhuc cuiquam innotuerat: sed veluti diem *ιερύνειαν*, propterea quod *ἥρ*, hoc est, diluculum generet: ita Solem *λυκηνέπλω* dixit, quod matutini splendoris autor ipse sit, vel potius quod Lycabanta progeneret, hoc est, annum, cui nomen, vt nonnullis placet, à luporum similitudine quadam inditum: illi siquidem auctos imbribus fluuios tranaturi, caudas mordicū inuicem apprehendunt, longoq; ordine seriatim aquis immerguntur, tutoq; transmeant, id quod Sol ipse in animalibus Signiferi prætereundis facere videtur, dum continuata quadam serie finem vnus, alterius principium facit. Sanè aliquot in signis Apollinis lupos adsculptos videas, de quo diximus in Ancilibus. Colcebatur & apud Athenienses in Apollinis gratiam lupus, quiq; fortè animal id interfecisset, lege dæmationis promulgata parare iuebatur, quæ ei funerando forent necessaria, vt ita magistratus quod sui iuris esset officiū executi viderentur, & religione respub. solueretur. Eam huiusce cultus nonnulli causam memorant, quod Latona prægnans per duodecim dies in lupū transmutata, Delum se contulerit, vbi illi facultas pariundi fuit: quapropter lupæ certa anni dimensione omnes intra dierum XII. spatium pariunt, quod Philostephanus tradidit Commentariis, de quo inferius latius.

A M A R S.

MArti idem dedicatus, siue, vt est in fabulis, propter Romuli Remiq; educatum, quod deridet Festus, qui velit non à ruma, sed à virtutū magnitudine vtriq; fratrum inditum nomen, quod ῥώμη, notum apud Græcos vocabulum, fortitudinem significet, vt inde scilicet ἦ nomē adepti sint, veluti ἄλκιος Alcides: siue propter ipsam voracitatem, quæ in bello crudiura est: inde in Sacris etiā literis legas, Gladius meus deuorabit carnes. Hinc & Mauorti nomen, vt nōnulli arbitrati sunt, quasi mares vorantē dicere voluissent: bellatores enim mares esse debere, & mares dici, alibi ostēsum. Martios porro lupos Virgilius, Martiales Horatius vocāt. Et apud Plautū eos in tutela Martis cognoscit Strabax adolescens, ita profatus: Fuit & depol Mars meo iratus patri: nam oues illius haud procul absunt à lupis. Græci sanè Poëtæ λυκόφονος vocant strenuos bellatores: validi enim omnino sunt lupi, & in fallendis hostibus astutissimi. Robur verò eorum plurimū in armis est, vt apud eundem Plautum.

Quasi lupus ab armis valeo, clunes infractos fero.

BOb astutiam verò Pindarus aduersus inimicos comparare se vnumquenq; monet λυκαίο δίκαι, more lupi, ad id scilicet respiciens, quod lupus tortuosis ambagibus vestigia perplexa ponit, modò hac, modò illac procurrens, vt nō facile quate parte sit inuasurus, aspicias.

R A P T O R.

BEllicosus verò viris plerisq; omnib. is natura mos insitus vt cōuectare iuuet prædas, & viuere rapto, id quod etiā inter præcipua virtutū suarū præconia, magnificè atq; gloriosa admodū recensere solēt. Vnde furacē & raptorē hominem per lupū ostendi, multi aptū & congruēs existimarūt hieroglyphicū: quod quidem minimè alienū est à veterū disciplina, eorum maximè Philosophorum consensu, qui palingenesiā posuere, vt remotiorē doctrinā illam, quam ab Ægyptiis acceperāt, nouo cōmento huiusmodi fabularū inuolucris occultarent. Illi enim hominē qui semper promptus & paratus fuisset ad rapinas, post obitum in lupū abire tradiderūt, vt in Phædone Socrates: quæ tamē dictata Porphyrius & Iamblichus nō sunt passi diutius in tenebris latitare: sed quid ea sibi vellēt, latissimè omnia pandere curæ preciū habuere. Hos secutus Poëta Claudianus, prædones ait ab Rhadamantho lupis obiiici solitos: ridiculèq; vt assolet, Aristophanes Simonē bonorum publicorū depeculatorē exprimi per lupum à Nebulis iocat. Et lupi nomē in Diuinis literis, vt obseruarunt Theologi, non secus ac vulpeculæ, semper in malī cuiuspiā significatū accipiūt. At cacodæmon est interdum lupus, plerunq; tamen raptor, Euāgelio: Intrinsecus aut sunt lupi rapaces. Quod verò Iacob ait, Beniamin lupus rapax, mane capiet prædam, vespere autem reddet: de Pauli conuersione dictum, & Eucherius & alij pleriq; putant.

ET qui meretriciam improbitatē per lupæ simulachrum significari contendunt, hieroglyphicū nimirum id à rapacitate desumptum autumāt. Notum enim, meretrices lupo appellari, & inde Lupanaria dici. Ea de causa Messalina flagitiosum imperatoris maiestatis dedecus, Lyciscæ nomen mentiri delectabatur, de qua Satyricus Poëta:

Tunc nuda papillis

Constituit auratis nomen mentita Lyciscæ.

IMPROBITAS MERETRICIA.

n ἦ

Pierii Val. Lupus.

Cicero Miloniana, Clodius semper secum scorta, semper lupos ducebat.

D

ATque hoc tam bellicosum, tam noctiuagum animal, minimā quadam re, lapidis quippe alicuius audito tantū strepitu, terri solet. Vnde sacerdotes Ægyptij, si quem vanis rumoribus, & inanī rei formidine consternatum indicare vellent, hieroglyphicum ex lupo & saxi telo aliquo propē asito facere consueverunt: ita enim est eorum ingenium, ut qui neq; ferrū euitent, neq; fustem tremiscant, lapidem tantū impendiō perhorrescant, cuius ictum adeo perniciosum sentiunt, ut qua parte tacti fuerint, com

FORMIDATOR INANIIUM.

putrescant, vermibus quā ocyssimē redditis. Quinetiam reperti sunt qui vel duorum concussu lapidum strepitū cientes, ferocissimos à se lupos abegerint. Nobis pueris narrare solebat Laurentius pater, homo minimē vanus aut fabulosus, cum is ex Noricis Alpibus in Bellunensem agrum descenderet via plurimum scrupulosa, sibi nocte præuento ad quintum ab vrbe lapidem repentē tres E lupos visendæ magnitudinis apparuisse, quos cum qua ratione summoueret, secum agitaret, id sibi diuinitus incidisse menti, ut deiecto in terram retinaculo, quo per noctem equus ad præsepe religabatur, altero capite manu comprehenso, id cceperit ponē trahere: quod quidem annulis fibulisq; aliquot ferreis præditum cum ingentem per viam strepitum cieret, saxeosq; scrupulos quotquot incurfando offendisset excitaret, perterrefacti repentē lupi, quasi vis magna canum incubuisset, præproperē fugam arripuerunt. Non prætermittā super hac lupi trepidatione, hominē à lupo præuissum subitō consternari, & vocem, amittere, quod non ex Virgilio tantū, sed & ex Platone Politis habetur: atque ita vice versa, si homo prius lupum viderit, eum eadem pati.

I N D E M N I S F V G A.

Homine in hostes illapsū, qui parua admodum iactura facta euasisset, ostendere si constituissent, lupum extrema cauda glabrum facere consueverant: is enim agitatū à venatoribus, quasi conscius sibi amatorium virus exiguo eius inesse villo, ne captus humanę omnino satisfaciāt voluntati, eum abiciunt enim non idem pollere, nisi viuenti direptum. F

EVm verò qui vel prædatum, vel in aciem progressus, maiore incumbente vi quā sustinere se posse consideret, se nulla accepta clade in tutum recepisset, indicare si vellent, currentem lupum, cauda præcipuē sub vterum immissa reductaq; proponebant. Summa enim lupo calliditas in periculis declinandis, primumq; illi studium fuga sibi consulere, scq; sospitē syluis reddere: vnde λύκος πρὸ τοῦ βοῦς σπῶν δειλός, habetur in adagiis. Reducere verò caudam sub vterum, præcipuum est signum pauitantis. Quod cum Maro noster non ignoraret, ingenium eius descripsit his versibus, quos recitare non pigeat:

TUTVS RECEPTVS.

*Ac velut ille, priusquam tela inimica sequantur,
Continuò in montes sese auis abdidit altos
Occiso pastore lupo, magnòq; iuuenço,*

Consciens

A

*Conscijs audacis facti, caudamq₃ remulcens
Subiecit pauitantem vtero, sylvasque petiuit.*

A B O R T V S.

SAcerdotes iidem Ægyptij si mulierem abortientem indicare vellent, picturam eam instituerant, qua Lupus ab equa calcibus impeteretur, vel aliquo modo calcaretur, propterea quod persuasum habebatur, ita ea inter se natura dissidere animalia, ut prægnaans equa si Lupum tetigisset, statim abortum faceret: neq; hoc effici de tactu solum, verum etiam si vestigium tantum illius pressisset, tantam inesse Lupo veneficij vim, ut omnino abortiret.

A B I N F O R T V N I I S P O T E N T I O R.

Longè verò diuersum illud, quod hominem ex infortuniis calamitatibusq; beatiorè potentiorèq; factum significare si vellent, equum in cuius clunes Lupus morsum infixisset, effingere consuerunt: ferunt enim equos quibus dimicatio cum Lupis fuerit, præstantiores reddi. Eos Græci *λυκοσπείδαι*, nos volsilupos dicere possumus, non ea quidem de causa quam nonnulli cōmenti sunt, ita eos à frenatis lupis utpote animosis & ferocibus appellatos, sed quia multorum experimēto compertum est, pullos qui cum Lupo certarint, euaserintq; in bonos & velocipedes mox euadere: huiusmodi enim euentus equos & animosiores & pernicioses reddit: imò quia & animosi & agiles fuerint effugerunt: factoque ita in feris periculo solemus eos approbare, idq; omnium consensu receptum. Qui tamen ab iniuria ita ferox euadit, longè ignauior sit naturæ secreto quodam, si, ut Pamphilus lib. Rerum naturalium tradit, Lupi vestigium calcarit: tunc enim ait eum cruribus obtorpescere. Quinetiam tanta est illi cum equo naturæ dissensio, ut eum quantumlibet ferocem & generosum, vel mortuus & terra cōditus absterreat: inuentiq; sunt hodie qui omniuolam principum quorundam impotentiam elu furi, cum equum haberent insigniorè, quem loci dominus sibi deposcebat, admoniti sunt lupinum intestinum in via, qua producendus erat equus, clanculum sepelire, eaq; mox equus in principis conspectum eductus, simulac intestini odorem sensit, nulla vnquam agitatione, nullisq; stimulis impelli potuit ut eam transiret, atq; ita vel sternacis, vel indomiti, vel renitentis accepta nota, repudiatus à principe, priori domino suo relictus est. Addam & hoc naturæ miraculum: **C**quis torminum doloribus cruciatis nullum præsentius esse remedium, quam intestini lupini cinctus, quem Romæ in usum huiusmodi asseruari apud plerosq; comperi. Quod verò de consternatione dicebamus, non sunt noua hæc cōmentata, ut terriculamenta infodi soleant, quæ vel hoc vel illud animal insigniter abhorreat. Nā apud veteres quoq; viguit hæc superstitio, ut eo loco, quā iter acturi sunt equi, infossa aliqua his terrorem incutiant, & ab incepto cursu aliorum auertant, vel consternati ulterius progredi recusent. Porro Amphionem Thebanum memorant Pelopi quædam tradidisse, ut ob iter sepelirentur, quibus non Oenomai modò equi perterrefacti sint, verum omnes quotquot illac in posterum cursum arripuerunt: extitisseq; loco nomen Taraxippo, de re inditum.

I M P A T I E N S F A M I S.

Idem hominem famis impatientem exprimere si curassent, Lupum vel hiantem ore, vel terram mordicis apprehendentem hieroglyphicè figurabant. Lupus enim cum prædæ inhiat, rictu late diducto currit: alioqui si prædæ copia non fuerit, peculiariter habet esuriens terram deuorare. Sunt tamen qui non hoc ad saturitatem à Lupo fieri contendunt, sed ut iumentum aliquod inuasurus grauior & ponderosior fa-

Pierii Val. Lupus.

ctus prædam citius defatiget, cui statim, qui mos est illi, se dentibus appenderit, D
quæ quidem est Alberti opinio. Sed quoniam ita in Luporū ingenium incidimus, non iniucundum relatu fuerit quod apud eundem autorem de lupi cuiusdam industria pro comperto ponitur: hunc scilicet cū animaduertisset syluestrem quandam suam cum numeroso fœtu ad locum auena satum itare pabuli gratia, offendissetq; prostratum arboris truncū ramis etiamnum prostantibus, arrepto in os ligno librarum circiter XL, super truncum efferrī saltu assueuissē, ac in ramos repere, mox adueniente cū prole porca vnum cursu rapido de porcellis arripit, in arborem festinanter scandit, ibiq; tutò consistens raptō potitur, & in matris conspectu frustra adgrunnientis & sæuiantis filium depascitur.

PROPERANTIA.

Celerius quid maturatum per lupi catulum significari semel tantū reperit: Lupam enim intra XII. parere dies fabulantur Ægyptij. Sedenim Philostephani super hoc verba, vt locum superius tactum ampliemus, quantum mihi videtur, non rectē accepta sunt, qui libro, cui Commentaria nomen fecit, dicere videtur, XII. esse certos anni dies, quibus lupæ omnes pariant. Aristoteles E
sanē, quòd fœtum XII. tantū gestent dies, esse inexploratum sibi profitetur, perinde ac illud etiam quod aiunt eas semel tantū in vita parere.

Vulgatum autem & adagiis & hieroglyphicis illud est, hominem qui Lupum auribus teneat, significare quempiam in eo statu, quo negotium ali-
quod neq; relinquere, neq; exequi tutò possit. Nam res prouerbio confirmata, & fertur in primis, Tiberiūq; præcipuē vsurpatione dictum repetitum. Et Phormione Terentius, Antiphonem dicere confingit, auribus se tenere Lupum, neque quo modo dimitteret eum à se inuenire posse, neq; qua ratione retineret scire. Et causa eius ambiguitatis spontē satis manifesta est, quam hic repetere mihi minimē necessarium videtur.

ANCEPS CONSILII.

VENEFICIORVM AMVLETVM.

Illud potius referam, hominem tutum à veneficiis per lupi rostrum significari, quòd persuasum est id si portis præfixum fuerit, veneficia ei non obesse familiæ, quæ ædes illas inhabitet. Hæc verò veneficiorum commemoratio adducit in memoriam mihi homines in Lupos trāsformari minimē olim fabulosum habitū. De Demarcho enim Olympionica, qui demutatus in Lupum, decimo post anno rursus faciem receperit humanam, apud Pausaniā legere est, et apud Plinium: peculiareq; id Arcadibus fuisse, vt trans paludem quandam prouecti, in lupos abirent, & si per nouennium humanas carnes abstinuissent, decimo post anno eòdem reuerti, vnde transuecti fuerant, ac in homines redire, decem annorum addito senio. D. etiam Augustinus, Ciuitate Dei, Varronem ait hæc de Arcadibus memoriæ tradidisse.

PEREGRINVS.

Cluē ex boue, animali quippe domestico, nobiscū alito atq; educato, significari loco suo diximus. Ex lupo aut̃ peregrinū intelligi, historia eadē ostendit. Danaus enim cū in Argiuos mouisset peteretq; Gelanorē expelli, qui tunc Argis imperabat, lupū & taurū pugnātes cōspicatus, se lupi vice statuēs, qui nā foret pugnæ exitus operiebat. Lupo verò victoria potito, ædē Apollini Lycio vouit

A vouit, atq; ita rerum potitus est, cum facile ciuibus persuasum esset deos victorem Danaum per portentum eiusmodi designare, quod Gelanor inter eos educatus esset, hic verò peregrinus foris aduenisset: itaq; in imperium ascitus expulso Gelanore: caq; de causa in Argiuo foro Lupi & Tauri inuicem pugnantium effigies ex ære quamdiutissimè permanserunt, quas Pyrrhus Epirotarum rex inspectas exhorruit, domestici admonitus oraculi, tunc instare sibi fatalem diem, cum Lupum & Taurum pugnantes aspexisset. Quantum verò pertinet ad portentum, eadem sentiunt Pausanias & Plutarchus, Gelanorem per bouem, Danaum per Lupum acceptos: sed in re gesta referenda id diuersi abeunt, quod Plutarchus Danao portentum oblatum scribit, Pausanias ciuibus animaduersum, ciuiliq; contentione de imperio certatum, dilatisq; in alterum diem comitiis, manè monstrum id accidisse, populiq; iudiciū fuisse vt Danaus in regnum admitteretur, Gelanor profugus solum verteret.

M A C E D O.

B Macedonem Herculis comitem, qui sub Osiride militauit, ea de causa per Lupum sculptum intelligi, Diodorus asserit, quod is lupi gestamine deletaretur. Iam & Romani veteres lupum inter militaria signa statuere.

S A L I I.

IN recentiorum verò Impp. Theodosij, Honorij, & quorundam aliorum domestico canone, quo legiones ordinesq; totius eorum militiæ recensentur, Saliorum quoq; habetur insigne, qui eo appellati nomine sub militum Præsentiali nuncupato militabant: parma quippe cuius aureus erat vmbilicus, quem ruber ambibat circulus, hunc alius latior violacei coloris admodum diluti, in summo cuius rosa erat: à medio lupi hinc inde dimidij duo, qui ad florem superne positum spectabant, mox parma rubro margine claudebatur. Minimè verò mirum, si qui Saliorum sibi nomen adsumpserant, Martis etiam animalia in gestaminibus habere voluerunt.

A V G V R I V M M O R T I S.

IN aruspicina sanè inuenias Lupum mortis auspicia fecisse: Maximino enim Imperatori, viro & Thraci & bellicosissimo, exitium portenderunt lupi circiter quingenti simul ingressi urbem in quam ipse se receperat, cum in Italiam aduersus Maximum & Balbinum profectus est. Et coloniā quam C. Gracchus instaurata Carthagine, quā Iunoniam appellauerat, deduxisse fertur, infelicem futuram aruspices dixere, propterea quod lupi bis metas ibi positas subito incursu subuerterant, infaustum huiusmodi ostentum esse assuecrantes. Et ea Iudæorum clade quam sub Hadriano passi sunt, lupi & hyænæ per vrbes passim irruentes vlulabant.

PESTILENTIA.

A Pud Philostratum lupus futurę pestilentię signū est, vbi Palamedes, propterea quod lupi ex Ida frequentes in pueros qui castris ministrabant impetum fecerant, suadet Apollini Lycio sacrificandum, qui feras eas suis met sagittis interficeret, ac simul imminentis pestilentię calamitas summoueretur. Apud Sicyonios templum erat olim Apollini Lycio dicatum ea de causa, quod ferunt aliquando lupos ita eorū gregibus infestos, vt nullum possent ex re pecuaria

Pierii Val. Hyæna.

fructum percipere: quare consulto Deo responsum acceperunt, ex ligno quodā **D** arido, quod humi iacebat, corticem detrahendum, eumq; admixtum carnibus feris exponendum: quas cum illi gustassent, internecione periêre. Sed & apud Trœzenios Dianæ Lyceæ templum fuit ab Hippolyto dicatum, inde, vt Pausanias putat, expulsis lupis.

P R O S P E R I T A S.

Feliciores verò auspiciis lupa geminos Marte sotos educat. Trogo enim commentum placet, ea de causa Romulum & Remum Martis filios dictos, quod nutricem lupam habuerint, propterea quod lupa in Martis tutela esset, hinc antiqua Romæ tot extant monumenta, in quibus Romulus & Remus parui atq; lactentes lupinis vberibus inhiant. Eadem in somnis vberibus suis Seuerum alit in imperij futuri præfagium. Neq; prætereundum quod Geloni Syracusano adhuc puero, & in scholis erudimenta prima discenti, lupus auxilio fuerit, vt imminenti vitæ periculo subduceretur. Nam cum & præceptor eius & frequentes discipuli in ludo literario essent, visendæ magnitudinis lupus irrupit, Gelonisq; tabulis morsu arreptis ire foras properabat. Gelon haudquaquam **E** territus, ne tabellis priuaretur, eas manu non segniter tenens lupum sequebatur: postea verò quàm foras processere, gymnasium repentè corruit, magistrumq; & condiscipulos oppressit, Gelo incolumis euasit.

H Y A E N A.

RAM penè Hyænam præteriturus, autorū offensum perplexitate, tam diuersa super ea tradentiū, vt parum cognita esse animalia suspicarer: sed quoniam non ei legi addictus sum, vt animalium historiam perscribam, sed quæ tantum ad Ægyptiorum cōmenta faciât perquirā, cuiusmodi ea sint, ex iis quæ collegimus, intelliges.

V I C T V S H O S T I S.

Hieroglyphicum Hyænæ præcipuum erat contentiōnē, vt apud Ægyptios sacerdotes reperi, significare. Quod si victum hostem intelligi voluissent, eum à dextro latere statuebant, quod aiunt, si ad dexteram conuersa cum venatore pugnam inierit, eam semper esse potiozem. Nam cum flecti nisi circumactu totius corporis nequeat, spina continua per collum & dorsum totum porrecta, **F** prægressi hominis vestigia occupare conatur: quod si successerit, quasi magica quadam vi, quæ in eius tantum dextera corporis parte pollet, alienari mente circumuentū hominē, & si equo insideat, decidere, atq; ita omnino victū interfici.

V I C T O R H O S T I S.

SIn victorem hostem significare vellent, animal idem cum venatore ab læua congressum effingebant, quod diuulgatū est Hyænā si non ab læua hostem occuparit, nihil ea magica vi pollere, ipsam verò quasi attonitā deficere, ac nullo penè negotio capi. Sedenim quæsierit aliquis, si pingenda sit Hyæna animal orbi nostro incognitum, qua figura sit? Tradunt eam magnitudine & colore lupi præditam, hirsutiorē tamen, acie in vtracq; oris parte perpetua, oculo vario, & colores mutante, nullis gingiuis, dente continuo, equina iuba per collum & dorsum totum setis durioribus inhorrescenti, neq; imaginarium esse animal, vt pleriq; suspicantur, de quo grauissimi tot autores permulta quàm diligentissimè differuerint, quæ nisi ex visu iis cognita fuissent, haudquaquam putō eos in re vana atq; mendaci vsque adeò laboraturos.

A MORVM INSTABILITAS.

INstabilem verò quempiā, nihil quippe in eodem vitę tenore ac modo, quem sibi proposuisset, perseuerantē, sed aliās quidem probum, fortem, audacemq; tam animi quā corporis sui domitorem, aliās verò improbum, inuālidū, miserumq; & ad cupiditates omnes impotentē, significare si vellent, Hyānam itidem hieroglyphicē proponere consueverunt: huic siquidem animali vtrancq; inesse naturam, & alternis annis esse marem, alternis fœminam fieri, Ægyptij præcipuē prodiderunt, & Ægyptios secuti pleriq; alij. Cæterum Aristoteles cōmentitium hoc esse profitetur, vulgoq; persuasum eas annua vice sexū permutare: quia captæ aliquot (perquā rarò autem capiunt, præsertim fœminæ) tenellę adhuc sine genitalibus fuerint. Mares enim impendiò timent libidinis æmulos, & ideo grauidas custodiūt, morsuq; prolem masculam vbi detur occasio castrant. Licet non sum nescius traditum à grauissimis autoribus, habere quid Hyēnam sub cauda positum figura simile genitalis fœminæ, sed sine vlllo meatu, sub quo meatus excrementorū sit: virile verò similiter atq; in lupis & canibus habetur.

Fœmina etiam præter suū illud, simile vt mas habet sub cauda sine vlllo meatu, à quo excrementorū meatus est: sub eo genitale verum habet. Id ita esse contendit Aristoteles, qui difficulter vniciq; Naturæ miraculo videtur assentiri. Sed miror in hoc tam veteres quā recentiores autores diuersos ab Aristotele tam constanter ire, quod ab iis temerē fieri haudquaquam adduci possum, cū præsertim Ælianus Historiæ huiusmodi scriptor diligentissimus tradat, *πῶς ὑαῖναν τῆς τε μὲν ἄρρενος εἰς θεάουτο, πῶς αὖ πῶς εἰς νέωτα ὀψὲ δὴ λῆλυ, εἰ δὲ δὴ λῆλυ νῦν, μὲν τῶν τε ἀρρενος καὶ θήλειος ἵ ἀφ' ὁδὸς ἐκαστὸν, καὶ γὰρ οἱ τε, καὶ γὰρ οἱ νῦν, ἀνὰ ἑτ' ὁ πᾶν ἀμειβεσθαι τὸ γένος.* Hyānam siquando quis marem inspexerit, eandem mox fœminam videbit: sin modò fœminam, postea marem aspiciet. Promiscuē verò coitu alterutræ coniungunt, ineuntq; & ineuntur, per annum vnum sexus vicissitudinem alternantes. Qui quidem autor cū Aristotele longè posterior fuerit, id scriptis credere minimè ausus esset, nisi aut compertum ipse, aut fide dignorum testimonio certum habuisset. Accedit & Tertulliani scriptoris & doctissimi & diligentissimi autoritas, qui ita scribit: Hyānam si obserues, sexus annalis est, marem & fœminam alternat.

A D V E R S Æ F O R T V N Æ D O M I T O R.

ADuersas verò calamitates & infortunia toto vitæ cursu intrepidę superantem hominem insignire si vellent, Hyānæ corium indutum eum pingere solebant: quippe quòd ex Magorum superstitionibus persuasum est, qui corium id induerit, aut aliquid ex eo secum habuerit, quaquā cum vel per medios hostes penetraturum, neq; futurum quenquam qui illi iniuriā inferre ausit, vsque adeo hinc eius incolumitati cautū esse, vt iam credi possit, eos qui linguam Hyānæ sub pede habeant, quod idem Magi perhibent, à canibus minimè tanquam Scipiones alteros latrari.

L A R V A R V M L A C E S S I T O R.

HÆc ab Ægyptiis sacerdotibus super Hyāna tradita sunt. Vnum addidēre Latini, ac pulcherrimū quidem hieroglyphicum: vt si hominem laruas, vt ita dicam, incessentem, neq; defunctorū manes quiescere permittentem, maledicta quippe & accusationes in mortuos ingerentem comminiscendentq; notare vellent, Hyānā in sepulchretis monumentū aliquod effodientem faciāt, cū satis exploratū sit ab vno hoc animali sepulchra erui inquisitione cadauerū, q; sit humanæ carnis audivissima. Iulius Capitolinus eas Belbos appellatas ait in vita

Pierii Val. Panthera.

Gordiani tertij, decemq; tunc temporis fuisse in vrbe Roma profitetur. Visa ve D
rò tunc est illa dentis vnus perpetua series, qua prædita est Hyæna: id quod ne
mirum adeò sit, in quibusdam etiam hominibus aliquando spectatum. Nam
Prusiæ regis filius vnum tantum os habuit dentium loco, obq; id Monodos ap
pellatus. Ita & Pyrrhus rex Epirotarum. Porphyrius eo commentario quod de
abstinendo ab vsu carniū conscripsit, ab Indis ait Hyænam hanc Crocutam
vocitari: sed Crocutam autores diuersam ab Hyæna ponunt. Reliquum est de
antipathia quæ intercedit Hyænae cum Panthera, dicere, qualeq; inde factum
sit hieroglyphicum: quo circa & hoc & alia eius significata memorabimus.

D E P A N T H E R A.

SPECIOSIOR ATQVE VALIDIOR A
DETERIORE SUPERATVS.

Vàm tetrum animal Hyæna sit, quamq; aspectu fœdum, ex iis quæ
superius allata sunt, cõstare vniciq; potest. Longè verò diuersa est E
Panthera, qua nulla penè fera est villorum varietate speciosior, vehe
mentior nulla, nulla impetuosior: vis tamen occulta quædam Hyæ
nae Panthera exuperat. Quare cùm sacerdotes Ægyptij superatum ab inferio
ribus vel à deterioribus hominem intelligi vellent, duo tergora, Pantheræ v
num, Hyænae alterū committebant, assuebantq;: siquidem compertum est tan
ta inter se repugnantia ea dissentire, vt si simul assuantur, vel etiam contraria su
spendantur, Pantheræ pili decidant, Hyænae verò nullo detrimento afficiantur:
quæ quidem tanto esse Pantheris metu dicitur, vt occupatae ab ea, tanta animū
consternatione despondeant, vt ne resistere quidem conent. Hinc autem com
mentum putarim, pilos cuiuscunq; generis & inutiles, maximè palpebras, au
ferri medicamento quodam ex Hyænae corde in cinerem concremato, & cere
bro eius illito. Præstant hoc etiam, quod Hyænae tergus in Pantheræ pilos effi
cit, Aquilarum pennæ, quæ admixtas reliquarum alituum pennas deuorant.

I M P R O B I T A S.

I Nsatiabilem autem hominem, & omnium appetitorem, per Panthera signi
ficari ea de causa fertur, quòd nullum nō animal ea venatur, vnde illi nomen: F
nam Panthera Græcum omnino vocabulum agnoscit Varro, quòd ab omnifa
ria feritate, adde etiam venatione, deducitur: siue quòd omnium penè ferarū co
loribus variegata spectetur: nam & hæ atq; tigres maximè omnium animalium
varietate insignes perhibentur. Sanè inter pantheras, pardalin fœminā, pardum
marem plerique agnoscunt. Aristophanes huius non immemor improbitatis,
pardali notam inurit impudentiæ, cùm neq; ignem neq; pardalin æquè impu
dentes ait atq; fœmina est, quippe quæ omnia corripiat atq; consumat.

D I S S I M V L A T O R I N G E N I I.

P Pæterea hominē Ægyptij suorum vitiorū dissimulatorem, quiq; prauum,
quo præditus esset, ingenium ita occultaret, ne vel à domesticis deprehendi
posset, pantheræ simulachro notabāt. Ferūt enim eius odore mirè sollicitari qua
drupedes, sed capitis toruitate terreri: quod ipsa docente natura satis intelli
gens, occultato eo, ac odoris tantum facta copia inuitatas corripit: atq; hæc est
eius in venando solertia. quamuis Plinius animalium nullum odoratum putat,
nisi credamus, ait, de pantheris quicquid dictum est. Sentiunt tamen cū Ægy
ptiis

Aptiis Aristoteles & Plutarchus, qui plurima dicunt animalia magno studio pantheram sectari odore eius delectata: quod, nisi Plinius odorem pro suaueolentia capit, nonnihil admirationis afferre potest, cum ferarum & omnium dubio procul animantium odor quotidiana mortalium experientia canibus innotescat. Quin equi odore tantum Cameli percepto, in fugam auerti perhibentur. Recitata est loco suo historia, quemadmodum Cyrus aduersus numerosissimum Cræsi equitatum dimicaturus, Camelos contra instruxerit, quorum odore consternati equi, fugam ruptis ordinibus corripuerint, Cræsi conatum ita frustrati.

E B R I O S I T A S.

Quod autem odore usque adeo intenso Panthera polleat, eam Philosophi causam arbitrantur, quod maxima prædita sit caliditate, indeque odorem illum excitari: cumque ita cum vino consensum quendam habere videatur, Baccho ea olim fertur dedicata. Sed quoniam sunt qui per eam ebriositatem intelligant, hieroglyphicum a re ipsa desumptum ego crediderim: sunt enim Pantheræ vini admodum auidæ, & à venatoribus ebriae plerumque capiuntur, fontibus quo potatunt eunt, suauissimo, perueteri potenti que vino medicatis, tanta copia, ut fonticuli aquula longè superetur: exiliores enim ad hoc fontes dedita opera peruestigant. Interdum ne rem perditum eant, & simul operam eludant, si latebrarum commoditatem iuxta fontem nacti fuerint, perforatas arundines intra terram modicum defossas in fontem vino immittunt capite, altero in locum ubi delitescunt, adducto, obseruatoque animalis aduentu, per utrem ad hoc paratum statim tubo vinum infundunt, quod vina veluti vena de fonte prosiliens, meracitate sua magis illeceat, remque celerius maturat, illis plerumque anteaquam sitim expleuerint, procidentibus. Vidimus sanè numum antiquissimum ex ære quod apud Massæos habetur, in quo Liberi caput iuuenile hedera redimitum, ab altera vero facie Panthera & Thyrsus pulcherrimo opere cusi sunt. Et in Gallieni plerisque Pantheræ nota est cum inscriptione LIBERO P. CONS. AVG. Sunt qui Tigrin esse contendunt, de qua paulò infra dicemus.

M O R V M V A R I E T A S.

Quoniam verò Panthera variis est maculis colorata, plerique morum varietatem per eius pellem ostendere instituerunt. Nam & earum genus variè ab autoribus appellatum, proque Pantheris Variarum nomen apud Latinos receptum. Quare animaduertendus est apud Pædianum locus ubi Vercias pro Varias hætenus ferè passim lectum est: de Pantheris enim illic loquitur. Eadem & Africanæ simpliciter vocabantur, quod in Africa frequens admodum est earum genus: fuitque vetus senatusconsultum, ne liceret Africanas in Italiam aduehere, Gn. Aufidij tribuni plebis rogatione mox derogatum. Sanè Claudius Cæsar in spectaculis, ut apud Tranquillum est, exhibuit Africanas, conficiente turma equitum Prætorianorum. Quantum verò pertinet ad colorum varietatem, iocose dictum apud Plautum, Epidico, ubi Thesprio variè se valuisse dicit: cui respondet Epidicus, Caprigenum & Pantherinum genus sibi non placere, in quo quidem non coloris tantum varietate sensus est, ut interpretum bona pars opinatur, sed ab ipsius Capræ natura sumptum, quæ ferè semper febricitat. Quod verò spectat ad Pantheram, varietas morum non ex vario eius colore tantum intelligitur, sed quod & vehemens est, & ad impetus propensa, & pernix, corporeque ad agitationem perquam idoneo. Vnde per eam in Diuinis literis varij animorum motus indicantur, de qua Hieremias: Nunquid Æthiops pellem suam

Pierii Val. Lupus.

immutauit, & suam Pardus varietatem: quod non solum, inquit Ambrosius, D de figura, sed etiam de mobilitate furoris accipitur, eò quod Indorum populus, & atri homines Æthiopum genus, ad fidei pietatisq; candorem inuitati, tenebrosis terræ cauernis insueti, inquietisq; ac mobilibus mentis atq; animi mutationibus decolorati, boni propositi gratiam tenere non possint, neq; ad emendationem correctionemue vllam remeare, qui ferinam semel induerit immanitatem. Eucherius pro dæmone accipit, qui subdolanus & varius sit in humano genere peruertendo.

DE TIGRIDE.

A pud Ægyptios tigridem non inueni, apud Græcos & Latinos frequentissimè: de qua significata illa præcipuè celebrantur, quæ ad immanitatem, ad sæuitiam, ad vltionem, ad pernecitatem, ad amorem erga filios pertinent: quinetiam apud aliquot gentes diuini cultus particeps iudicata.

S O L.

Solis enim simulachrum esse perhibebatur. Sed Sol & Bacchus idem numen habitum, vt vetus Græcorum habet theologia, eaq; apud Indos in honorem Solis culta. Indi siquidem clunes eius tantum mensis inferebant, cæteris partibus ob Solis reuerentiã abstinebant. Idq; ea de causa, quod hoc animal simulacrum est priores pedes attollere fertur versus exorientem Solem: quem Solis adorandi morem Maro videtur expressisse, cum X I I. Æneidos scripsit:

Illi ad surgentem conuersi lumina Solem

Dant fruges manibus salsas. Ita in veteribus habetur exemplaribus.

Quod verò pertinet ad ferociã, per animalis istiusmodi effigiem descriptam, indomitos & efferratos animos indicamus. Et Poëtæ cum hominis cuiuspiam immanitatẽ egregiè notare volunt, Hyrcanas illas tigrides his vbera prædicant admouisse. Et quæ Bacchi curru iunguntur, vt plerique auctores sunt, indicant moderatum vini vsum ferocientis animi sæuitiã demulcere. Ita Polyphemus apud Homerum, omnem exuperans crudelitatem, Maroneo delinitus vino, Vlysi mollius adblandit. Et heroës illi Troiani apud Homerũ eundem, qui laudibus arguitur vini vinosus, ferocitatem sæpe, æstuantisq; bile cordis acerbicatem vino delinere: hominiqu; valde irato apud Plautum propinandum edicitur, vt ille vino bilem diluat. Naturæ enim consentaneum, cibo potuq; rigato corpore, ab eo discuti tristitiam. Quare Zeno Cittieus interrogatus, cur, cum Philosophus esset, & natura seuerus, in conuiuio tamen hilarior videretur: Atqui, inquit ille, Lupinum suapte est natura amarum, dulcescit tamen aqua maceratum. Atq; hoc illud est, quod Armenias curru subiungere tigres, Bacchi Orgiis institutum.

V L T I O.

Vltionem significare qui volunt, tigridem & equum ab ea dilaceratum pingunt. Nota est historia, quemadmodum eius venator, foetus recens editos obseruat: ad quos, cum mater pabulatũ abierit, auferendos perniciosissimo fertur equo, surreptisq; catulis, qui sunt semper numerosi, in cursum fertur quãto potest

FEROCIA
emollita.

F

A test citatissimum: reuersa Tigris vbi nidum vacuum reperit, velocissimo cursu totam circūluſtrat regionem, donec fugientem venatorem deprehenderit, in quem omnem conuertit impetū: ille statim vnum ē catulis proiicit, suscipit hunc tigris mordicū, & retrouersa in nidum refert: alacri mox cursu eadem vestigia repetit, exiguoq; temporis interuallo venatorem aggreditur: ille rursus catulum alterū abiicit, cursuq; nunquam intermisso naue[m] versus prouolat. Suscipitur hic quoq; & rapidissima velocitate reportatur: idq; & tertio & interdum quarto fit, donec venator conscensa naui vix duobus & nonnunquā vno tantū catulo ablato aufugiat, equo relicto: in quem illa posteaquā frustra toto littore frendens defauit, omnem conuertit vltionis sœuitiam, totumq; discerpit, et miserabiles socij furti pœnas pendere compellit. Apud Iobem, vt in Hebræo esse dicit Eucherius, tigris perit, eò quòd non fuerit prædam assecuta, de fœminea arrogantia dictum volunt.

VLTIO.

PERNICITAS.

IAm pernicitatis significatum ex iis quæ suprà dicta sunt desumitur, cum citatissimum equum ter & pluries assequatur, cursu retrorsum repetito.

AMOR IN FILIOS.

ITa etiam charitas pietasq; & affectus in filios summus, ex eadem historia cōsideratur: mox & vltionis studium, cum in relictum equum tanta ferocitate sœuiat.

SVnt qui Musis auersum ingeniū, omnemq; Musicæ lepiditatem odio prosequentem, per tigrim & tympanum pingant. Aiunt enim eam ita tympani sonū exhorrescere, vt eo audito mirabiliter insaniat, eoq; furoris prouehatur, vt semetipsam dentibus impetat, visceraq; ipsa sua scedē dilaceret atque discerpant.

MUSICAE HOSTIS.

DE LYNCE.

Lyncem in luporum genere pleriq; recensuerunt, eiq; Ceruario cognomentum indidēre. Sunt qui Lynces esse quas Græci *ῥυγες* vocant, arbitrentur. Sedenim *ῥυγες* ex hyæna & lupo mixto genere nascuntur. Vtcunq; verò autores varient, Lyncem Plinius animal esse peregrinum & in Æthiopia frequens ait: Ceruarios autem lupos septentrionalibus regionibus frequentissimos esse constat. Sed parum me mouerit eandem speciem pluribus orbis locis inueniri: nam quæ videmus in Ceruario lupo, ea in Lynce identidem reperiuntur, acutissimus quippe obtutus, macularū in pelle varietas: vnde apud Maronem, *Maculosæ tegmine Lynceis*: & quod omnium manifestissimum est signum, *Lyncurius lapis* ex concreta eius animalis vrina.

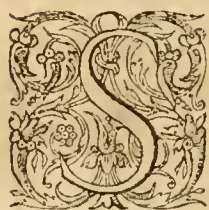
ACUTISSIMVS OBTUTVS.

Nonnulli igitur cum lyncem omniū quadrupedum clarissimè cernere considerassent, hominem qui visu maximè polleret significaturi, animal id hie-

Pierii Val. Vrsus.

roglyphicum posuere. Sanè multi eas affirmant conuexa etiam montium visu penetrare. neq; defuere philosophi, qui fieri posse hoc cōmentati sunt ex imagine quæ certo ab terra spatio summo in aëre pendeat, quam Lynx, vtpote quæ sit oculo admodum defæcato, intueatur. Cuius rei exemplum experimur deiecto in cauū aliquod vas numo, quem, tametsi longè recesserimus, simulac vas aqua expletum fuerit, intuemur, fundo etiam ipsius vasis in aquæ superficie se ostentante: quippe rerum earum radiis in aquæ summum sese exporrigentibus ea ibi species redditur, quæ aqua inde subducta, vasculi curuitate intercipitur, ac ne videri possit præpeditur. Ab hac Lynce, Lynceos oculos appellatos, quibus cernendi vis acutissima sit, pleriq; putant. Vnde magnæ vir eruditionis Fran. Petrarcha, petos illos oculos quos lyricis totiēs laudibus extollit, ceruarios appellauit: ad id scilicet alludens, quod lyncem ætas nostra lupum ceruarium arbitrat. Alij oculos lynceos à Lynceo Idæ fratre Argonauta dictos autumāt, qui ea quoq; quæ sub terra condita essent spectare ferebatur. Poëtæ sanè pleriq; penetrabilem huius aciem celebrarunt, maximè verò Pindarus, qui Castora in queru abditū, penetrante per lignum acie ab eo inspectum, atq; ita cōiecto in arborum pilo confossum interfectumq; scribit. Fuit & alter Lynceus, qui Carthaginensium classem à Lilybæo Siciliae promontorio portu Carthaginis exeuntem prospectare, & numerū cum fide recensere solitus, scriptorū testimonio fertur. De quo Horatius: Non possis oculo quantum contendere Lynceus.

D E V R S O.

Ed iam nos appellat vrsus, non iniucunda fortasse, nisi oculi iam defessi sunt, spectacula præbiturus.

PROFECTVS CVM ÆTATE.

SHominem originis principio deformem, mox formosum effectum, siue cuius vita ineunte ætate dissolutior fuerit, nullaq; ratione moderata, cum ætate tamen modus & disciplina sanctior accreuerit, Ægyptij sacerdotes intelligere cum vellēt, vrsam fœtam pro hieroglyphico ponere consueverunt. Compertum siquidem est, vrsam fœtum edere sine oculis, sine pilis, cruribusq; propemodum & membris aliis indiscretum, informem deniq; carnem catto minorem, maiorem mure, de qua ungues tantum promineant, cætera sanguis concretus esse videatur, quem postea pectori femoribus apprimendo fouet eodem incubitu quo volucres oua, paulatimq; ita cōformat, & lingua subinde lambendo perfectum reddit. Vtitur hoc exemplo Ambrosius ad nos cohortandos, ne prolem nostram, quantum ad animi rationem pertinet, instar vrsini partus initio editam, ita informem coalescere patiamur, sed disciplinarū linguis lambendo curemus, vt ad humanam, quippe rationis participem effigiem cōformetur. Nam de lingua quæ significet eloquentiam, alio disseruimus Commentario.

EX INEDIA MACIES. MORES OCCULTI.

Addunt hominē inedia cōfectū intelligi per vrsam in specu latitantē, & ore pedes lambentem: cuius quidem pigerrima est natura, solitaria, latebrosa, cōmercij societatisq; cuiuslibet euitatrix: quod esse mores eos significat, qui soleant in imo mentis recessu delitescere: atq; itidem corpus simile sortita est, graue,

Aue, compactum, indistinctum, prægelidæ feræ, quæ spelæis in primis gaudet, ac commodatū: vnde *φολάδου ἀρκῶ* dicuntur à Theocrito. Nam, vt Theophrastus & Solstratus aiunt, vrsi primum antra habitationibus commoda ostenderunt: hi siquidem tempore dierum circiter XL, licet longè plures alij ponant, quibus in recessu aliquo delitescunt, priorum pedum suctu viuere, ac nihil edere perhibentur: cui rei documentum habetur captum per id tempus intestino inani esse, atq; ita id conuiuere, vt adductum propè cohæreat. Id verò libenter ab eo fieri tradit Ælianus, cum se præpinguem senserit, ac pleniore corpore grauatū, quò pinguedine cōcocta fiat agilior. Apud Eustathium legas Athenienses aliquando famis vltione multatos indignata Diana, quòd vrsam, quæ in Munychio eius facello nata esset, interfecissent, vt ita per inediam affligerentur, qui animal inedia patientissimum sustulissent.

V I R A G O.

Mulierem præstātem animis, non molli, sed virili vigore præditam, pleriq; significare dum volunt, vrsam pingunt, Pantherā alij: sunt enim hæ ex omnibus animalibus maribus ferociores animosioresq;, cum in cæteris fœminæ sint omnino molliores. Plutarchus tamen non vrsam, sed Leænam ponit in hoc albo cum Panthera, vbi rationem inesse brutis disputat. Cæterum in eodem genere fœminas omnes æqua cum maribus fortitudine pollere contendit. Quare Menæchmus etiam apud Plautum, vxorem quam timet Leænam vocat, dum leoninum cauum intelligit ædes, in quibus illa habitabat. Vrsorum autem scuitia nobilitatæ sunt regiones, Lucania, Vmbria, Britannia. Nam ex Britannia velut ex altero terrarum orbe, longa & periculosa nauigatione, vt tunc videbatur temporis, aduecti vrsi ad populi Ro. spectacula, maximæ fuerunt admirationi.

P V E L L A R I S Æ T A S.

Quia verò suapte natura vrsæ cohibēt se intra frutices vel spelæa, nisi quantū pabulationis gratia prodire coguntur, isq; mos plurimū in rectè institutis ciuitatibus obseruat, vt innuptæ puellæ domi clausæ custodiant, non absurdè nonnulli cōmenti sunt puellas vrsæ simulachro referre: nā & hoc quoq; sapit antiquitatē. Siquidem apud Euripidem Hypsipilæ, & apud Aristoph. Lemniis, ac C Lysistrate, puellas apud Athenienses olim vrsas, vocari solitas legimus: & apud Pollucē *ἀρκτοβία* verbū inuenias, quod latinè sonat in vrsas abire. Id verò erat cū puellæ, anteaq; nuptiarū tēpus appeteret, pudicitia causa Dianæ consecrabant.

P R O V I D E N T I A.

Neq; illud dissimulandum, licet ab Ægyptiis minimè traditum, quòd per recedentem in cauum vrsam, nonnulli prouidentiam significari volunt. Vrsa enim, vt apud Ælianus legas, ita prouida est, vt salutis suæ consultura, cum se in cauum recipit ad peculiarem inediā, ne per vestigia deprehendi possit, tantū illi natura calliditatis indulsit, auersis vestigiis irrepit retro, eo scilicet modo quo traxit Auētinas Cacus in antra boues, atq; ea specie venatores fallat, cum egressa inde videatur, non autem ingressa.

I R A.

Neq; defuere qui per vrsi simulachrū iram immanē intelligi voluerint, quòd id animal immodicis soleat animis excitari, & in omnem truculentiam efferrī: vnde apud Claudianum legas, Rhadamanthum solere vrsis ingerere truculentos. Sanè Mathematici iracundum eum futurum dicentes qui sub primo & vigesimo Tauri gradu nascitur, vrsam ibi statuunt retro spectantem, hoc est,

ad ea quæ facta sunt indignantem. Hinc Martialis lib. VI.

D

Rabido nec perditus ore,

Fumantem nasum viui tentaueris vrsi,

Sit placidus licet, & lambat digitosq; manusq;. Ira enim, vt Theocritus *πῶν ἐνὶ θυμῷ* *ἰνταῦ.* Quin ab irritatione nomen olim vrsis impositū: Vr enim Hebraica lingua incitationem ad iram significat: & Vr Madianitarū Rex ab Israëlitis occisione cæsus, significat, vt Adamātius interpretatur, affectū huiusmodi ab iis qui Deū sequuntur debere protinus abscindi. Alij nequaquā abscindendum censent, sed veluti subsidio paratum diligenter asseruandū, vt cū res postularit, aduersus nosmetipsos, pro iis quæ inutiliter turpiter ve gesserimus, irascamur. quā solam animi perturbationē etiā Epictetus sapienti cedit. Hæc enim iusta & necessaria iracundia est, vt nostri censent, qua vnusquisq; in iis quibus errauit, aut perperam gessit, indignatur, & semetipsum incusat. Ex qua quidē indignatione ignis quidā in nobis accenditur, qui velut in agrū sterile immissus, consumptis excoctisq; voluptatis pessimæ radicibus, bono diuinarū institutionū, semini glebā præparat fecundiorē. Atq; hic ille ignis est, quē se Assertor noster profitetur in E terrā immissurū, atq; vt succendatur, nō indiligentē operam daturū. Alibi verò indignatio ferociāq; vrsina in Diuinis literis indicium fuit Hierosolymitani excidij, vt Eucherius interpretatur 4. Reg. Nam cū Elisæus ascenderet in Bethel, scandenti semitā obuiam facti sunt pueri paruuli de ciuitate egressi, qui illudebant ei dicentes, Ascende Calue, ascende Calue. Quos Elisæus indignitate rei cōmotus, in Dei nomine deuouit, cōtinuoq; vrsi duo de saltu proximo prodierunt, qui ex eis duos & quadraginta pueros lacerauerunt. Id sub figura tunc gestum, Imperatores duos præmōstrabat Vespasianū & Titum Romanorū Principes, qui post duos & quadraginta annos ab ascensu Domini, captis Hierosolymis, tantā Iudæorū desolationem fecere, vt deletū penitus sit eorum regnum.

IMBECILLVS PRINCEPS.

Cluitatem imbecillo rectam principe significare qui volunt, vrsi caput pingunt: inualidissimum enim est vrsi caput, quod contrā leoni fortissimum. Aiuntq; vrsos aluearia nō mellis pabuli ve vllius gratia incessere, apesq; irritare, sed salutis ergo, vt scilicet apum aculeis ora vulnerati, sanguineq; ita emisso, Frustræ quæ plurimum laborāt, remediū cōparent. Venatores nostri aiunt, si maior aliqua vis, quam superare desperet, vrsi incubuerit, eum sibi cōscium imbecillitatis, qua caput eius laborat, si fugiēs ad præruptam aliquam rupem peruenierit, manus supra caput tollere, iisq; pectinatim firmiter cōplicatis, reliquo conglobato corpore præcipitem se dare, atq; ita capturam euadere.

D E V R O.

On innotuit Ægyptiis Vrus bos Germanica, sed ante feras alias egregiē syluestris.

CAPTIVITATIS IMPATIENS.

Per quem, eum qui sibi mortem consciscat, ne in manus hostiū concidat, nonnulli congruenter hieroglyphicum proposuerunt. Est enim vrus eiusmodi, qui propter ferocitatem vel nunquā, vel difficulter capi potest. quod si eò inciderit vnde desperet posse euadere, semetipsum præ ira suffocat, vsque adeo se genitū ad libertatem putat, qua deniq; nihil vnicuiq; animantium generi optabilius esse videatur.

A PIERIVS VALERIANVS AD PETRVM
CVRSIVM ROM. CIVEM, DE IIS QVÆ
PER ASINVM, MVLVM ET CAMELVM
significantur ex sacris Ægyptio-
rum literis.

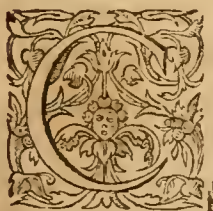

E forte cōmentitia ea putes, Petre cursi lepidissime, quæ multa ad eò nudiustertius Cytorio in iugo tuo, ubi bona pars Academia cœnabamur, à veteribus tam Ægyptiis, quàm Græcis, atq; etiã Latinis, super Asini significationibus tradita comemoraueram, curæ precium fore duxi, quantum sollicitudine præstare potui, primo quoq; tempore pleniori obsequio tibi satisfacere. Videbaris enim illa, quod facile animaduerti, attentioribus admodum auribus haurire, & avidiuscule, ut ita dicam, deglutire, sed vix adduci poterat scriptores illos veteres in Asino perscrutando fuisse ad eò curiosos: & quoniã umbra etiam eius in vanissimi negocij prouerbium cesserat, reliquum etiam corpus paruipendendũ existimabas. Collegi igitur tam ea, quæ tum memoriter differuerã, quàm quæ aliàs sparsim à me fuerant ea re super adnotata, eorum citatis testimoniis, qui talia memoria prodidere, ubi tantum res deposcere videbatur: nam minùs omnia tunc ex tempore dicere aggreſso succurrebant. Quare tunc non pauca prætermiſſa sunt, quæ recitata longè maiori tibi admirationi futura fuerant: quæ quidẽ nunc, qualitercunq; à me conscripta sint, benignè accipias velim. Et si minùs tibi lucubratio ipsa satisfecerit, ut quæ nimium properata non ita omnia complecti potuerit, voluntatem tamen animũq; meum existimes, quantũ in me fuit, tibi amico tam veteri, tam probo, satis plurimũ facere studuisse: non enim recens mea erga doctrinam & ingenium tuum beneuolentia, firmãq; atq; constans amicitia, quæ ab ipso primũ die, quo Romã diu patria cariturus applicui, cœpta, mirificũ in dies accepit incrementũ: accessit & tam vnanimè concorsq; contubernium, conuictũsq; per annos aliquot iucundissimus. Ita ego pluribus atq; iis non leuibus de causis tibi semper coniunctissimus, scripta cogitationesq; meas communicare tecum maximè conueniens existimaui: quòd optimi integerrimiq; amici, qualis es tu, ut meliores euadamus in causa sunt, si quid admoneant: vel, ut alacriores ad lucubrandum accedamus efficiunt, si probent. Sedenim quid oneris gerat Asinus inspiciamus.

B

C

IGNARVS HOMINVM QVE LOCO,
RV M'QVE.

*V*MPRIMIS autem rerum omnium ignarum per ascllicipitem hominem ab Ægyptijs sacerdotibus significari, & Horus & plerique alij prodidere: eamq; imperitiam in eo præcipuè notari volebant, quæ plurimũ ex solitaria accidit educatione, quippe cùm quis tanquã Aglaus alter, intra priuatos parietes semper altus & educatus, pedem è domo, vel è patria nunquam tulisset foras, oportere scilicet hunc parum experientem esse, & officiorum hospitalium inscium. Israël itaque diu apud Ægyptios educatus & hieroglyphicã optimè peritus, cùm Isacharem filium suum asinum appellas Gen. 49.

Pierii Val. Asinus.

set, intra terminos eum occubiturū dixit. Non enim longius peregrinari solent D
asini, vt equi, & muli, sed intra prouinciā, in qua nati sunt, plurimum cōtinēri.
Addidit etiam prouerbiū in imperitos, Asinus ad lyram: quod nō admodum
absimile est ab Horatiano illo, vt qui narraret asello fabellam furdo, hoc est, ob-
stupefacto, quicq; nullum ex ea re sensum perciperet. Ideoq; Cicero in Pisonem:
Quid nunc te asine literas doceam? nō opus est verbis, sed fustibus. Adeo enim
subiecti addictiq; fustibus sunt asini, vt vulgus passim verbera plagasq; flagris
inflictas, Asiniatas vocitet. Hanc sanē mentis tarditatē Scipio apud Numantiā
ita C. Metello exprobrauit, vt diceret, si quintū pāreret mater eius, asinum fuisse
parituram. Quin & Iunius Bassus homo dicacissimus, vulgò asinus appellatus
ob stuporē ridiculosq; mores. Ob huiusmodi ludibriū, & ignauie cōtemptum,
qui pilæ ludo victus esset asinus appellabatur: qui verò vicisset, rex. quē morem
tangit Plato, Thæteteto, & lib. 9. Pollux. Ad hoc respexit etiam Horatius, cū
epistola ad Meccenatem scribit: At pueri ludentes, Rex eris aiunt, si rectē facies.
Contrā verò quod ad peregrinationē attinet, Vlyxem, quem Homerus ea præ-
cipuē de causa sapientem effectum putat, quod is

E

πῶς ἀνθρώπων ἴδω ἄσπεα, καὶ νόον ἔγνω.

quicq; vt ait Horatius, Quid virtus & quid sapientia possit, vtile nobis propo-
situm est exemplar: nomen ipsum inquam Vlyxem etymologicè quidam haud-
quaquā ignobiles scriptores interpretantur ὄλον ξεινόν, omniū quippe hospitem:
nam Æoles, quod alij verterūt ὀδυσσεύς, λ littera quam amant incolumem retine-
runt, eosq; Latini secuti sunt, Vlyxem enunciantes. Neque tamen sum nescius,
Icariū eius patrem aliam nominis afferre causam, Odyssea, quæ nihil quicq; est
nunc ad cōmemorandum necessaria. Asinus porrò in fabulis pro imperitissima
persona ponitur, & in argumento fatuitatis atq; dementiae semper habetur: in
quem demum, vt Plotinus innuere videtur, ille redit, qui sensus expers, bruta-
lem & stolidam vitam vixerit. Quocirca Vlyxes apud Gryllum Plutarchum,
cū bruta reliqua ratione aliqua vtī fateatur, Asinū tantū ac pecudem ab omni
rationis vsu semotos reperit. Neque quidem inficiatur Gryllus, sed plures inter
homines eiusmodi ingenio præditos confidenter asseuerat. Huius non imme-
mor stoliditatis Ouidius, Midam, quod sententia sua rusticam Panos cantilenā P
diuinæ Apollinis modulationi præferendam iudicauerit, ea poena multatum à
Deo finxit, vt quæ iudicio peccauerant humanæ aures, in asini aurículas demu-
tarentur. Interpres tamē Aristophanis, Pluto, vt hæc quoq; repetamus, tres me-
morat causas cur Midas asininis auribus fuisse prædicetur: siue quod acutissimi
esset auditus, cuiusmodi sunt Asini, quos præter mures, cæteris animantibus au-
ditu præstare tradunt: ita enim interpres ille, quisquis is est, scribit: ἢ ἐπὶ ὄνῳ μάλ-
λον ἢν ἄλλων ζώων ἄκσει πᾶσι μύθῳ. Hinc Apulcianus asinus de se ait: Recreabar quod
auribus grandissimis præditus cuncta longulè etiam dissita sentiebā: siue quod
Phrygiæ pagum incolet, cui nomen ὄνυς ὄτις, Auriculæ asininæ: siue quod explo-
ratoribus accuratissimè sit vsus, delatoribusq; plurimum delectaretur: vnde il-
lud de principibus fertur, Regum aures innumeræ.

P E T V L A N T I A.

Imodicam verò petulantium luxuriam per animal hoc in diuinis literis no-
tari indicio est quod celeberrimus ille Propheta ait: Quorum carnes sunt, vt carnes
asinorum. Et Plato dum antiquorum figmenta sequitur, ne sacratioris illius do-
ctrinæ, quam apud Ægyptios perceperat, arcana propalaret, hæc non incuriosè
tracta-

A tractauit, ac de alijs quidem animalibus passim multa, de asino verò hoc præcipuè dixit disputante apud Phædonem Socrate: Homines qui scedis cōcupiscen-
tijs manus dedissent, ventriq; dediti per inertiam atq; lasciuiam ingloriam inuti-
lemq; egissent vitam, neque quicquam pensi pudoris ve habuissent, in asinos
post obitum deijci.

I M P V D E N T I A .

S Vnt enim qui per Asinum impudentiam ea de causa significari velint, quòd
asinus sua tantum commoda destinatisimo quodam animo prosequatur, &
modò suę morem gerat voluntati, nihil pensi habeat, castigationes contemnat,
verbera etiam nihili faciat. Id in asino vitium ita notat Xenophon, vt de se v. de
Græcorum reditu dicat: Eo inquam tempore, si quem iniuriæ vllò genere laces-
siui, non possum non confiteri, vel asinis me, qui esse dicuntur omnium quadru-
pedum inuerecundissimī, inuerecundiozem fuisse. Quòd verò Iosippus cor asi-
ni & canis impudentiam obijcit Appioni, hac eadem sententiā in vno stolidita-
tem & imperitiā, in altero maledicentiā incesit.

B SS POPVLVS IVDÆICVS.

E T populus Iudaicus, vtpote qui sublimioris doctrinæ, quæ in diuinis corū
literis delitescit, intellectu minimè percipiūt, simplicitatemq; scriptorū tan-
tum prosequuntur, ob huiusmodi stuporē & imperitiā asinæ assimilatur, quā
Christus posthabuerit inscēso eius pullo, qui factus est ea doctrina dignus, quā
ille nos docuit. Asina enim illa, vt Græci theologi deprehendēre, populi prioris
symbolum fuit, quæ scripti onus pertulerit: est enim animal ad onera tantum &
labores genitū, vt Eucherius dicit: super quam Apostoli vestimenta sua iniece-
re, hoc est, veterem hominem exuere. Pullus verò, de quo Zacharias, Ecce Rex Cap. 9.
tuus veniet tibi iustus, & saluator ipse pauper, sedens super pullū asinæ, propter
pristinā imperitiā, iuniorem indicabat populū, asinæ quidem filium, vt Euange-
listæ cum plerisq; alijs reddidere: nōnulli filiū subiugalis posuere, animalis quip-
pe quod operibus & officijs seruilibus omnibus subiicitur: pleriq; Gentiliū na-
tionem appellarunt, quæ Christum insidentem tulit, promissamq; à prophetis
& lege salutē minimè despexit: Agnouit enim Asinus præsepe Domini sui. Hoc
C porro citato loco Eucherius, per asellū, ait, quem insedit Dominus, simplicitas
fidelium exprimitur, plebs scilicet quæ Dei notitiam non habebat, quam Chri-
stus regēdo & præsidendo, ad Hierusalem, hoc est, ad pacis conspectū addūcit.

A Sinum porro Ægyptij adēdō impurū exi-
stimabant, vt animal etiam dæmoniacū
arbitrarentur, propter quandam cum eo simi-
litudinem. Quò verò ostenderent eum admo-
ueri sacris minimè debere, hominem cum se-
cespita positus in terram genibus effingebant,
cum ense ad mactationem parato, sed mani-
bus post terga religatum: inde asinum appo-
nebant, euentum rei nimirum fore irritum
indicantes. Oderant autē id animal Ægyptij,
non propter imperitiā & ineptias tantum,
& contumeliosam eius naturam, verum pro-
pter colorem etiam ex albo nigroq; confu-
catum, quem à Deorum sacrificijs alienum abo-

A DEO ET SACRIS
alienus.

Pierii Val. Asinus.

Asinus Aegyptius.

minabantur. Erat verò apud eos mos, vt asinum ludibrijs omnibus incesseret, D luto cespitibusq; passim impetitum, contis etiam stimulant, quaq; se locus of ferret opportunus, præcipitem agerent. Vnde prouerbium in contemptibiles despiciatissimosq; homines emanarit, Asinus Aegyptius. Apud Hyberboreos tamen institutas dicit Pindarus κλειτὰς ὄνων ἐκ τὸ μῆλα, illi enim Apollini asinos mactabant. Nam vt apud Callimachum legere est,

τὸ πρὸς λυπαρὰ φοῖβον ὄνοσφαγίαι,

Exhilarant pingues Phæbum epulae ex asino.

Citat Apollodorū etiam Clemens Stromatis, de huiusmodi sacrificio. Gaudere verò Apollinem vitæ arbitrum eorū iugulatione dicunt, propter assultus, quos indicio viuacitatis in cæde faciunt, difficulterq; occidi soleāt magnis quantumlibet ictibus percussi. Quantum verò pertinet ad impuritatem, apud alios vni Priapo sacer habebatur, ob verendi scilicet enormitatem, qua supra modū præditi sunt asini, atq; inde sunt ad generandū admodum segnes: cōpertumq; est omnes alios ea genitalis productione cōspicuos, ad generationē ineptos esse, q; in emissionem per eam longitudinem semē transmeans & hebetetur, & frigidius fiat. Neq; verò nostro tantū tempore viri huiusmodi asinorum instar habentur, sed olim etiam, vt gratissimus ille Imperatori Commodo, qui de pene vltra animalium modū prominente Onos appellatus est, eaq; de causa ditatus, & Herculis sacerdotio præpositus. Tacebo Heliogabali emissarios, in huiusmodi genus monstrorum conquisitionē: tacebo nostrorum etiam temporū opprobria.

EGREGIVM PRINCIPIVM CITO DESTITVTVM.

NEq; absurdum est significatum illud, quod ex vulgi prouerbio desumptū est, cum præclare venusteq; aliquid inchoatum citò deseritur, currentem asinum pingere. In ore enim omnium est, asini succussationem parum admodū procedere. Sanè legas apud Ælianum, asinos eos præcipuè qui sunt in Mauritania citatissimo gradu cursum inchoare, paruoq; confecto itinere citò deficere, vnde necesse sit eos ad equos alligatos resti attrahere. Hinc Trigæus Aristophanicus suum illum scarabeum asinum appellat: monens scilicet ne cursu nimium pernici viam auspicetur, sed paulatim & sensim volet, vt labori sufficere possit, quod longè secius accidit in Indicis, qui quidem, vt idem Ælianus autor est, cum iter arripiunt, tardius incedunt, paulatimq; progrediendo feruntur incitatiùs, rapidissimèq; gradiuntur.

STOLIDITATIS LVDIBRIVM.

Tot autem ea sunt quæ de asinorum stoliditate traduntur, vt subinde sit ad eam redeundum: quam si apertius Aegyptij describere voluissent, animal omnium maximè docile deligebāt, simiarum quippe gregem, inter quas asinum vel saltare, vel tibijs canere, vel etiam disceptare fingeant, rem quidem tam dictu quàm spectatu ridiculam, sed quæ in secessu pondus habeat.

INDOCILITAS.

ALiter frænatum asinum in huiusmodi significatum proponebant, quippe quod animal sit minus idoneum ad discendum. Vnde etiam Mathematici eum qui ortu suo sextumdecimum Leonis gradum sortitus sit, indocilem futurum præfagientes, frænatum asinum tunc oriri fingūt: irritam eo modo institutionem futuram indicātes. Est apud Platonem Legum III, iuxta finem prouerbium, Ab asino excuti, de ijs qui grauiā & magna vel difficilia professi, ab incepto tur-

Apto turpiter desistunt. Sedenim miror vnde Grammaticus quidā adductus sit, vt Platonis prouerbium hoc ita sit interpretatus, vt de iis dictum voluerit, qui relictis voluptatibus & inquinamentis quibuscumque voluptificis & belluinis (hæc enim eius verba sunt) ad meliorem mentem regrediuntur. cui quid aliud respondeam, quàm vt ipsius Platonis verba subiiciam? *πῶς δὲ καὶ τοῦτ' ἡμῖν αὐτὸ χάριν ἐλέχθη, δὲν φαίνεται ἔμοιγε, οἷόν ποτ' ἵππων τὸν λόγον ἐμύποτε ἀναλαμβάνειν, καὶ μὴ καὶ θάπτεσθαι ἀχάριν κεκτῆμενον τὸ πῆμα, βίᾳ ὑπὸ τοῦ λόγου φερόμενον καὶ πλὴν πῆσι μίαν, ἀπὸ πινυθ' ὄντα παθεῖν.* Cuius verò rei gratia hæc dixerimus, mihi ostendendum est, oratioque ipsa tanquā equus hinc atque inde coercenda, ne effrænum veluti os nacta, ipsorumque dicendi impetu prouecta, vt prouerbium est, ab asino quopiam excidat. Sed cum is & hic & alibi sæpe cadat ab asino, in luto hominem hæsitare permittamus, neque tollere rursum fractum crure planum procuremus. Id verò eo magis indignè ferendum, quòd testimonium sibi accersit ex Euangelica lectione quā suprā citauimus, vbi Seruator noster asinæ pullum obequitat: neque intelligit longè aliud esse, inuectari asello in urbem Hierosolymā, aliud ab asino excutì, vel mente alienari: nam & iocus ex locutionis enunciatae ambiguo resultat, cum *ἀπ' ὄντος*, etiam *ἀπὸ τοῦ* sonare videatur.

B **V**T verò reliqua prosequamur, est & irrisio-
 dicium asinus, propterea quòd rictu labiisque late diductis, dentibusque deformiter denudatis irride-
 re videatur. Quin & qui aliquem deludunt, appressa ad aures manu asininas aurículas imitantur: vnde Persianum illud in huiusmodi derisionem, Aurículas asini quis non habet? Sanè Diogenes cum ei quidam diceret, Multi te derident: Et illos, inquit, fortassis asini. Altero subiiciente, Sed illi non curant asinos: At neque ego illos, inquit.

IRRISIO.

SOPHISTARVM NVGÆ.

Silentio præterire non possum, Sophistas nostros, cum asino illo suo tam fœdo, tam spurco, tam abominabili, quem ita in delicijs habet, vt sine asino nihil meditentur, nihil moliantur, nihil aggrediantur. Nulla vnquā tam grauis, neque tam seria res in consultatione ponitur, vt non ipsi asino super agendum censeant: sed enim iis optimè res cum asino, qui *ποδὶ ὄντος οὐκίᾳ*, disciplinā omnem suam ostentant, ac omnium ignari, quodque peius est, indociles, de re nihili semper altercantur. Ad horum porrò similitudinem Democritus ludæos ponit, qui in ordinarijs, vt inscriptio est, historijs, eos tradit aureum asini caput adorare consuesse, singulisque septennij spatijs alienigenam semper hominem insidijs exceptum in cōuentibus suis membratim discerpisse: quod & Plutarchus Cheronæus Symposiacis questionibus, & Cornelius Tacitus historijs memoriæ prodidere: quā vt manifestissimam calumniam, ab Appione olim excogitatā, & Iosephus constantissimè refellit, & Adamantius contra Celsum acriter redarguit. Nostra tamen tempora Symeonē puerulū Tridenti videre, quem blanditijs illectū, & in synagogam perductū, ludæi socialiter eo sacrificij genere trucidarunt, stylis per vniuersum corpus infixis, vnde sanguinis quisque guttam viuus artubus exhaurirent. Testis ara facti, quæ quotannis ibidem à pijs inuisitur.

ADVLATORVM ILLECEBRÆ.

ERat verò illud ad bonos mores excogitatum hieroglyphicum, quòd veluti maiores nostri seruos ebrios, lingua pedibusque titubantes in liberorum cōspe-

Pierii Val. Asinus.

Etum ad vitij ludibriū, producebant, quò ipsi diligentius cauerent, ne in huiusmodi turpitudinē inciderent: ita sacerdotes Ægyptij asinum inter flores & vnguenta statuebant, quorum nihil ad sensum eius pertineret, ex hoc scilicet perniciem, quæ potentioribus præcipuè assentatorum machinis insidiatur, indicantes, cum inde risui & ludibriis omnium exponantur, qui enormes adulatorum assentationes aucupantur. Pleriq; enim magni alioqui viri à Musis & Gratiis alienissimi, omniq; turpitudinis genere spurcissimi, coram tamen & dignitatis, & eruditionis, & temperantiæ non solum commendari patiuntur, verum etiam, nisi facias, indignantur.

I G N A V I A.

A Pud multos asini significatum est ignauia, quæ quidem cum sit omnibus nota, superfluum est eam latius explicare. Ex hac tamen nota Palæstini asini excipiendi sunt, qui equos ipsos perniciatate prouocare dicuntur, traditum ab Adamantio. Et apud Euphratem Xenophon primo de Cyri minoris exped. inuentos ait asinos, qui equos cursu facile superarent. Nam cum ad eos equites proximè accessissent, cursum illi arripiebant: cumq; longius profecti essent iterum restitabant, atq; ita sæpius iterata fuga equites fallebant. Et Saracoras legi asinos non ad onera comportanda, sed ad gerendum bellum adornare. Apud Pollucem sanè legas per *ὄνον* inter alia significata inferiorem dici molam, ita à tarditate cessatione ve quæ asino propria est, appellatam. Et populos quosdā memorat Xenophon, qui nō alia victitāt industria vel arte, quàm fodiendis *ῥιζὸν ὄνων*, hoc est, lapidibus iis, qui ad onos fabricandos idonei sunt. Et in sacris nostrorū literis, vbi vulgata interpretatio habet, opus esse vt mola asinaria suspendatur, *ὄνον* tantum apud Græcos legitur. Deniq; ne rem tam apertā multis inferciamus ambagibus, Catullus id ipsum intelligit cum super Æmylio quodam impurissimo dicit, Et non pistrino traditur, atq; asino? Ne legamus, atq; asinus, hoc est, perinde ac asinus, vt erudituli quidam putant: ne ve interpretemur lectionem, Atq; asino, ad concitandum scilicet circa molam asinum, vt nonnulli ex cōmentatoribus exponūt. Sed vt ad asiniam ignauiam reuertamur, hanc intelligebat Antisthenes, cum Atheniensium iudiciū in creandis magistratibus notaturus, suadebat eis, vt asinos ad agriculturam deligerent: quos cum illi negarent idoneos ad arationem: Atqui, inquit ille, non satis vobis est Magistratum elegisse, siue aptus, siue ineptus vir ille sit ad gerendum?

E R E M I T A.

S Ed quoniam de onagro facta est superius mentio, minimè prætereundū est quod Diuinæ literæ per onagram eremitas intelligunt, qui à popularibus turbis secedentes, in solitudinariis & ab hominum vestigio semotis locis vitam degunt, vni Deo tantū dediti, quod tradit Eucherius: de quibus dixerit lobes, Quis dimittet onagram liberum? sed quia sequitur, Et vincula eius quis soluit? de Iudæis quidam dictum volunt, quorum præcepta vinculis comparantur.

MVLIER MALE MORIGERA.

S Vnt qui mulierem conceptum euitantem, aut virum admittere nolentem, per asinā, & fustem inhærentem tergo, designent: ea enim semen à coitu reicit, nisi interpelletur, quamobrem statim post coitum necesse est eam verberari agitariq; & ignauiam qua prædita est solitudine castigari. Quinetiam mares ipsos fustibus salire cogūt: vnde vulgò mos est viros minimè officiosos, Asinos appel-

A appellare. Quid verò illud, quòd huiusmodi pertinacia demortui etiam spoliis inherescit? vngulæ siquidem asininæ viuentem partum enecant, mirificèq; maturant: quare Medici abortibus euocandis, nec aliter eas in suffitū adhibere consueverunt.

PRÆGNANTIÆ DISSIMULATRIX.

Mulierem adhæc prægnantiā occultantem notare cū volunt, parientem asinam pingunt. Obseruatum enim est, id eam impendiō cauere, ne vel in conspectu hominum, vel in luce pariat: quare ducenda est in tenebras, cū excludendi tempus aduenerit.

SOLSTITIVM VEL TEMPVS ANNVVM.

PVllus verò Asinæ nunc solstitium, nunc tempus annum indicat, quòd eo tempore plurimum & pariant, & admittantur, vt eorum seminis frigiditas cœli calore adiuuetur, & frigoris impatiens animal eo nascatur tempore, quod eius imbecillitati sit idoneum: annum enim integrum omnino gestant.

MInimè prætereundum est illud, quod in signum pictorum & sculptorum etiam opere nobilitatum est, vt cū virum in re cumulanda sollicitum, neq; assiduos quantumlibet labores declinantem, vxorem verò prodigam, & ad omnia perdenda dissipandâq; intentam hieroglyphicè significare vellent, hominem sparti funiculū torquētem, illam verò Aselli effigie assidētem à tergo, & opus quantumcūq; fieret abrodentē effingebant. Sunt qui Polygnoti opus id fuisse dicant: meminēre verò & Pausanias & Plinius, ac mox Rome tum in Capitolio, tum in Vaticanis hortis insculptum marmore obseruatū. Hinc quid sibi velit Propertianus versus, admonemur:

VIR FRUGI, VXOR
prodiga.

*Dignior obliquo funem qui torqueat oeno,
Aeternūmq; tuam pascet aselle famem.*

Illud *παιδαγωγὸν* addam quod Pausanias ponit asellam, nō asellum marem in pictura spectatam, quæ funem abroderet. Plutarchus commentariis *πρὸς τὸν Περικλέα*, apud inferos argumentum pictum ait, sed Asinum non nominat.

PATERFAM. PARCVS: FAMILIA PRODIGA.

Diodorus asinorum imaginem istiusmodi apud Ægyptios ostentari tradit, asinū quippe vnum longioris funis nodos cōplicare, ac alios à tergo clanculum dissoluere, vno porrò eodemq; argumento cum superiori, quod nonnulli Ionicum figmentum putant, ceterū pictorum & sculptorum ingenio varium. Alterū tamen hoc patrem familiās frugi, familiam verò prodigam & perditam ostendit: nimirum enim nodum plicare, significat congerere, accumulare, rē facere: dissoluere verò, destruere, disperdere, atq; pdigere. Sanè apud Pliniū,

Pierii Val. Asinus.

vbi opera Aristolai Pausiæ filij recensentur, inter alia est piger qui appellatur D Ocnos, spartum torquens, quod asellus abrodit: quanquam hoc eo significato accipi potest, vt ignauorum opera excipi à pernicië intelligamus.

B O N V M O M E N .

QUòd verò simulachrum & asini & asinarij æneum est ab Augusto dicatū, vtriusq; nomen in causa fuit, quòd ab his ipse victoriæ prælagium cepit, cū apud Actium ei in aciem descendentem facti obuiani essent, agasoniq; nomē Eutycho esse, bestiæ verò Niconi intellexisset: quid enim non bene ominaretur victoriæ nomen bonæ fortunæ iunctum? Sed habuit augurium hoc aliquid quod mouere posset, cū tam speciosa essent nomina: quid autem in illo fuerit, mirum est, quòd C. Mario apud Fanniam Minturnis custodiæ credito, asinus qui ruditu quodam ingenti vociferatus fuerat, in domum eius à fonte cursu rapido profectus, sperandæ salutis maritimo itinere augurium dedit. Iam & in augurali si quis ægrotet, vidisse asinum qui à lapsu se sustulerit, indicat eum conuoluturum, in omnibus dicente quopiam, Viden' vt asinus sese erexerit: decumbentem indicat surrecturum.

E

V I N I T O R .

NE tamen animalis istius stuporem, segnitiam & ruditatem vsquequaq; deludamus, grati animi opus fecerimus, si qua nos parte iuuerit, exposuerimus, & illi pro merito gratias habuerimus. Siquidem vineas colere nō alio nos doctore didicisse nonnulli tradunt, quā asino, quando his putandarū vitium & autor & præmonstrator fuerit. Nam abroso ab eo vitis palmite, vindemiam inde feraciorem prouenisse obseruatum est: idq; summa secuti diligentia mortales, lætiores sibi quotannis prouentum compararunt. Eius rei monumentum Naupliæ spectabatur, vbi lapideus asinus grata posteritatis memoria dedicatus fuerat. Huc illud addam, quòd is neq; mortuus quidem officium facere desistit: siquidem Vadimonius compertum ait, caluariam eius in hortorum medio depositam, ad loci fertilitatem facere.

O C H V S R E X .

OChum autem Persarum regem Ὠχὺς per asini simulachrum in primis Ægyptij notauere, qui cum maxima intercedebant odia, vt fieri solet inter eos qui de imperio, deq; libertate dimicāt. Hic est Ochus ille avaritia in primis famosus, ad eò vt urbem eandem intrare nunq; voluerit, ne aureos, qui singuli singulis mulieribus ex lege Cyri debebantur, erogaret. Vnum miror, apud Terullianū Cyrum eundem & Ochum dici: hunc inquam Ægyptij sceleratū pollutumq; asinum cognomento vocitabant: in quos ille, vt Dinon scripsit, hæc est retorquere solitus, Asinus profectò vestrū deuouebit bouē, Apinq; ita postmodum mactauit, asiniq; eos imaginem auream cōpulit adorare, quo nihil illi vnquā ignominiosius accepere. Falsum verò illud est, & ab omni veritate alienū, quod Cornelius Tacitus tradit de asinino capite, quo de superius, à ludæis loco numinis habito, in quo impudentissimè mētitur, & ea de causa mendaciorū loquacissimus à Tertulliano appellatur: ac perinde vanus est in Iudæorū origine repetenda, dum eos modò Creta, modò Libya oriundos scribit, modò Æthiopum prolem comminiscitur: & in omnibus quæ de Mose loquitur, deliria mera ponit. Ægyptiorū autē exemplo, Clisthenes cū infestissimo Sicyonios odio prosequeretur, eorum tribus in ridicula cognomenta cōmutauit, eas tum ὄχτις, tum ὀνείτις, tum χοίριτις appellando, Suarios quippe, Asinios, & Porcarios.

Labor

A LABOR INDEFESSVS ATQVE SERUILIS.

R Eceptum & illud est, seruilem laborem per asinum clitella instratum significare: cuius rei causa magis vulgo nota est, quam verbis explicari necesse sit, quippe quod animal indefessi sit laboris, vniq; & perpetuè onerum vectationi, vexationibusq; aliis damnatū esse videat. Porro legas Ecclesiastico: Cibus, virga & onus asino, vt panis & disciplina & opus seruo. Asini etiā cutis post obitum, ne quid eius vnquā requiescat, foraminibus dilacerata, assiduæ cribrorum inseruiat agitationi. Quod porro laboris significatū etiam ad somnia progreditur: si qs enim, vt alibi diximus, asini se aures habere imaginatus fuerit per quietem, ingruere homini seruitutē & ærumnas, coniectores autumant. Ita etiam si quis asininum se caput habere somniauerit. Sed quod ad hanc sententiam facit, nequeo illud dissimulare, quod iocosè factū est à Ptolemæo, qui Heraclidis Lycij de laboris laudibus lucubrationem festiuiter illudit. Nam cū is librū cui titulum fecerat *πὸν ἐγκώμιον*, Regi sibi obuiam facto, quidq; præ manibus haberet interroganti, obtulisset, Rex accepto libro, & primum tituli elementū statim ab-

B rasit, atq; ita pro laboris laudatione, asini commendationē legendum ostendit, quippe *πὸν ἐγκώμιον*, labores scilicet illos, quot tot ille laudibus in cælum extulerat, ad asinum potius quam ad hominem spectare. Ita enim deliciosum ac molle potentiorum genus ingenuis etiā laboribus, industriæq; generosæ, laudabilibusq; vigiliis illudunt, cū fruges consumere nati, tantillum hoc etiam gloriæ, quod per genij fraudationē querimus, iniquissimè inuident. Sed illud in Ptolemæi scommata facetè Lucianus Menippo, decretū recitat apud inferos ex Caluarij dicto, vt diuitum animæ quæ rursus in vitā remittendæ essent, in asinos demigrarent, donec in tali rerum statu, ad multa annorū millia asini ex huiusmodi asinis renati onera ferrent, atq; insuper à pauperibus agitarentur. Meministi autē, doctissime Cursi, argumentū hoc sermoni nostro ansam præbuisse, cū in medio conuiuio in magnorū quorundam hominum insolentiam acriter excandesceres, qui ocio & lasciuiā diffuentes, & omni nequitia genere contaminati, literatos viros omnes laborū causa asinos appellauerāt: fuerint, aiebas, qui stupidos, qui profanos, qui ridiculos, qui animalia maximè omnium bruta asinos existimarint: lōgè diuersum illud est, quod apud Hebræos, præcipuè Cabalisticos,

C asinus est sapientiæ symbolū, cuius quippe ideam constituunt SAPHIROTH, eam afferentes rationem, quod eū qui sapientiæ sit operam daturus, victu admodum tenui, & eo plurimum plebeio contentū esse oporteat, cuiusmodi parsimonia præditum esse asinū ignorat nemo: ad hæc, penuriam, laborem, plagas, & famem patientissimè tolerare, neq; ad vllam excandescere contumeliā, vnde cūq; illata fuerit: animo esse paruum, inopem atq; simplicem, vt qui nullum inter carduos & lactucā discrimē habeat: corde sit minime vafro, minimè cupiditatibus contaminato: bile ita careat, vt cum omni animantium genere pacem sibi perpetuam constituerit: nec vllum sit onus quod detrectet, quod nō obsequiosè suscipiat, & si sit opus, pro boue terrā proscindat, plaustrum trahat, præcipuè verò machinæ maximè omnium necessariæ pistrino æternū seruiat, ligna, poma, olera, frugū genus omne comportet, sit deniq; totius humanæ cōmoditatis assiduus & infatigabilis minister, vt etiā, quod aiunt, mysteria portare compellatur. Merito itaq; Ammonius Alexandrinus magno Origene & Porphyrio discipulis, clarus, asinū his condiscipulum fertur adhibuisse. Neq; verecūdatus Cleanthes appellatione huiusmodi, confidentissimè respondit, Asinus quidem sum, sed

Pierii Val. Mulus.

qui portare possum sarcinam Zenonis. Valebit igitur Aristoteles, qui opere de D
Moribus non quēcuncq̃ fortē esse existimat, qui quamcuncq̃ toleret vel ignomi-
niam vel calamitatē vel incommodum, virtutēq̃ vllam negat in patientia sitam
esse, homo mollis & delicatus, qui tamen liquidò perspiciebat, si fortitudo par-
tem haberet in patientia, futurum dubio procul vt Asinus animalium fortissimus
haberetur. Hęc atq̃ alia multa in Asini commendationem declamasti. Atq̃ ego
acerbiorem tuā iram illam hoc sermone cōmitigauerā, qui labores quidē agno-
sceremus, omnē verò ignauia ad eos haud grauātē relegaremus, qui cautū lege
veteri sciremus, vtilitatis quæ ex frugi adeò animali percipitur ratione habita,
vt honore cum hominibus pari dignaretur. Nam cū primogenita sacrificari
præceptum sit, homo tantū atq̃ asinus excepti, vt ille scilicet certo precio redi-
mā, hoc oue, animali iumentorū omniū preciosissimo innocentissimoq̃ cōmu-
tari possit. Sed ne vllū officiosissimę seruitutis genus huic brutorū generi desit,
nostris etiā morbis nos leuare, ac eos ad se recipere perferreq̃, naturæ ipsius vi
quadam occulta, minimē detrectarūt. Nam vt Apuleius libro de re Rustica ait,
si quis à scorpio ictus super asinum assederit ad caudam conuersus, transibit in E
asinam dolor, & is pro percusso torquebitur. Addit & Democritus fabellam
suam, qui ait, percussus à scorpio si statim ad asinum quempiam accedens in au-
rem eius dixerit, Scorpium me percussit, non doliturū amplius, dolore scilicet in
asinum transeunte, qui mox pedendo emoritur, vt Zoroastres addit. Facilio-
res quidam, morbos suos phratoribus, quos ex itinere casu obuiam habuerint,
commendare solent, siq̃ illi addixerint, transire ad eos incommodum, donato-
rem liberari. Sed præstat id potius, quamuis *καὶ πείραρον*, referre, quòd hic morbo-
rum transitus in rebus etiā inanimis inuenitur. Nam apud Quintilios præceptis
de re rustica legimus, si lactens adhuc infans febre vexetur, cucumeres paris lon-
gitudinis duos dormienti, hinc vnum, inde alterum admouendos, vt cutē con-
tingāt, feruorem omnem in cucumeres transire, infantem incolumem fieri. Sed
iam tempus est vt Asinorum succussatione delassati, in mulum inscendamus.

DE MULO.

Voniam verò progenerat asinus mulum, par est vt mulum asino
subiiciamus, mox à laborū societate camelū mulo subiungamus. F

NOTHS.

Quo eo verò incipiā significato quod vulgo magis protritū est.
Spurium enim hominē cognomento muli nemo non appel-
lat: atq̃ olim ea de causa mulos Lunæ vehiculo adhibuerunt: quia veluti mulus
non suo genere, sed alieno creatur, sic ea Solis, nō sua fulgore lucet. quod & Ca-
tullus noster agnoscit, vbi, Siue notho es lumine Luna, dicit. Nam quòd alij fa-
ctum hoc ob sterilitatis similitudinem dicunt, quòd scilicet Luna perinde ste-
rilis sit atq̃ mulus, dicere nō ausim, qui acceperim à Cabalisticis, Planetarū, stel-
larum, atque adeò cœli totius vires, rerum omnium formas in vnum lunare cor-
pus, tanquā in matricem infundere, eamq̃ postmodū parturientiū in morem vi
sua species nouatusq̃ omnes cōformare, factasq̃ et adultas omniū oculis osten-
tare. Quòd si res ita se habeat, ea sit ne sterilis appellāda, viderint alij. Nothū ve-
rò, qui sine patre sit, hominē nuncupare, non tam seculi nostri mos est, quā re-
motioris etiā ætatis, ob adulterinū, qui nulli non innotuit, conceptū. Cyrus ta-
men legitimo quāuis matrimonio generatus, mulus est dictus, propterea quòd
gene-

A generosiore matre natus esset, Astyagis quippe Regis filia, cum pater Medorū imperio subiectus esset; de quo versus feruntur huiusmodi ab oraculo editi, quibus fuga Lydis indicitur simulaculus Medorum inuaserit regnum:

ἄλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλίδος μηδῶσι γένῃ,
καὶ τότε λυδὲ πέλαιος κλυτὰ τεύχεα πρὶ ἐσθλῶ
φύγει μηδὲ μέλει, μηδ' αἰδῆσθαι κακὸς εἶναι.

Quamuis alij per mulum bellicas tempestates intelligunt, propterea quod plurimus sit belli tempore mulorum usus. Ferunt verò Medum asinum primum equæ vim intulisse, ea quæ inde grauida facta, mortales id semini parare didicisse.

ALIENVS AB AMORE.

SVnt præterea qui hominē alienū ab amore, mulæ simulachro notari velint, propterea quod ea sit tantæ contra amorē efficaciam, ut puluerē in quo se mula volutauerit, corpori inspersum, mitigare amoris ardorem tradant Magi. Sed quanti bone Deus est ἡ συμπάθεια καὶ ἀντιπάθεια τῶ φύσας, concordia scilicet repugnantiaque rerum, in hoc quoque animalium genere superstitiosa magorum sedulitate deprehensa! Nam quæ ipsa adeo sterilia sunt, diuersissimi tamen generis foecunditati conferunt: siquidem setas aiunt ex cauda mulæ, si iunctis euellantur, inter se colligatas in coitu, mulieres cogere ut etiam inuitæ concipiant.

S T E R I L I T A S.

SEd præcipuum apud Ægyptios est mulæ significatum, sterilitatem indicare: cuius partum prodigiosum esse ad expiationem usque, veteres credidēre. Eas verò ad progenerandum ineptas ob id autores tradunt, quod animalia quæcunque tertij sunt generis, diuersis quippe generibus prognata, non gignant. Quas verò Theophrastus in Cappadocia & Syria vulgò parere existimauit, Aristoteles diuersum ponit genus, quos hinnos appellant: fert hos præcipuè terra Syria supra Phœnicē, qui similitudine quadam nomen mularum acceperunt, cum genus omnino diuersum sit. Coeunt hæc animalia, & mutua inter se ratione progenerant. Alcmaeon in mularum genere mares ideo steriles esse dicit, quod tenuem admodum genituram habeant, ac perinde frigidiusculam: scēminas verò propter locos minimè adapertiles, quod & Horus noster et Empedocles tradidere: breuēs enim illi sunt, pumilesque & restricti, venerique auerse coaliti, ut neque genitura recta in illos labi, neque si illabatur percipi possit, id quod in dissectionibus Diocles optimè se obseruasse confirmat. Eandem porro sterilitatem per mulum exprimunt & Diuinæ literæ. Nā Psalmo XXXI. mulo fieri similes prohibemur, propterea quod animal id intellectu careat, perinde ac equus etiā. Hoc insuper sterile est animal, quippe nulla virtutis semina concipit, nec fructum vllum producit, atque hoc partim malè affectæ naturæ causa, qua præditum est, partim propter inertiam, qua fit ad aliquid agiler agendum ignauissimum. Non prætermittam loco hoc, Eleum agrum ita equorum generositati consecratum esse, ut mulorum genus non ferat: intra regionem etiam si admittatur asinus & rem peragat, equam non concipere. quod plurimum admiratur Pausanias. Vt cunque verò hæc habeant, nemo ignorat sterilitatem, quæ mularum propria est, fuisse causam cur partus huiusmodi in annalibus aliquando obseruati, habiti sint ostenti loco: bonum verò an malum portenderent, in ambiguo esse facit euentorum varietas. Siquidē C. Valerio, & M. Herennio Coss. cum mula in Apulia peperisset, totum annum domi forisque tranquillū fuisse cōperimus, sinistra tamē quædā obnuntiata, Sed quod omnium perniciosissimum Rom. Reip. fuit, inter Cæsare & Pom

Pierii Val. Vrsus.

peium exorta bella mulæ partu edito, L. Paulo, M. Marcello Cofs. multi prodi D
derunt. Cumq; alia Romæ ad XII. portas peperisset M. Lepido, Munatio Plan
co Cofs. subsequutę sunt nonnullę sociorum direptiones, dum bella per Bru
tum & Cassium in prouinciis gererentur. At nihil quicquā tale euenit L. Sci
pione, C. Lælio Cofs. cum identidem mula Reate peperisset.

MATRONARVM IMPVDICITIA.

I Nuenio & apud quosdam matronarum notam in partubus, ex mulæ parien
tis prodigio significari, quod earum pilenta mulis iunctis trahi solita sint, vt
numis aliquot spectare licet.

IN EXPECTATI EVENTVS.

A Liis magna rerum molimina mularum partus ostendēre, in iis præsertim
Arcibus, quæ præter spem & expectationem omnium accidere: vt Dario Ba
bylonem elusa totiens opera oppugnantī, quam tunc demū cepit, vt vulgatissi
ma est historia, cum ex peruulgato per hostes ipsos omine, mula Zopyri, cuius
consilio, opera, ingenio & fide vsus est in eo negotio peragendo, fœtum edidit
set. Simile & illud fuit, quod Galbam ad res nouas animosiùs tentandas confir
mauit, apud quem mula pepererat. Nā Zopyrus inde animū sumpserat, quod
Babylonios conuiciabūdos è propugnaculis audierat inclamare, Darium non
antè vrbe potiturum quàm mula peperisset, euentumq; rei apud se cōpererat.
Galba aui sui omen exceperat, qui aruspici bus rerum summā puero promitten
tibus responderat, cum mula pepererit. Habet enim mula regiū nescio quid etiā
in Diuinis literis: vt Regū III. Dauid, Ponite filium meum Solomonē in mu
lam meam: dicens meam, ostendit quod & ipse in mulam sedebat. Nobis verò,
mi Petre, quid sperandum, quid ue timendum est, qui mulæ fœtum domi nuper
inspeximus? Anno enim hoc salutis nostræ duodeuigesimo supra millesimū &
quingentesimum, Leonis X. sexto, quarto Non. Aprilis, qui dies de Assertoris
nostri nece publico luctu nefastus fuit, apud amplissimū dominum meū Iulium
Card. Medicen, hora lucis tertia, mulæ, vti nosti, partus editus. Quod si quis, vt
Galbe, portendi huic aliquando summam rerum amplitudinē dixerit, vt eue
niat non erit hoc præter expectationem & spem hominum, qui vulgò illi talia
ominantur, qui de hominis prudentia, de morum integritate, rerumq; peritiis,
omnia sibi pollicentur. Id vnū precibus à Deo deprecandum, ne, quod factum F
est Pauli & Marcelli consulatu, Iulij Pompeiique discordiæ, in magnā vrbis per
niciem suscitentur: ne, quod Lepidi Planci que consulatu accidit, intestina bella
miserabiles sociorum direptiones inuehant: ne præter expectatum, magnum
aliquod & inexcogitabile malum oboriatur, maximarumq; in Italia urbium ca
pturas, populationes, incendia, vastitatem inducat, cum præsertim tam dira ea
sint, quæ sidera, quæ fatidici vates, vetusta etiam de nostris temporibus oracu
la, nocturnæ diurnæq; sæpius exauditæ voces, breui futura minitantur: quibus
consentire videtur præfaga mali tacita quædam in mortalium omnium cordi
bus trepidatio. Sedenim nos interim Deo freti, quicquid euenturum est forti
animo tolerandum nobis proponamus, inceptumq; laborum ingenuorū iter,
dum licet, alacriter peragamus. Sed illud non omiserim, mulas non sui generis
tantum animalia parere aliquando visas, verum etiam equos, vt anno circiter
MCCCCLXII, in Arenate Brutiorum agro mula equum peperit pilo flauo,
crinibus rutilis, oculis rufis: quem post Loisius Arenas apud Brutios longè
princeps, ad Ferdinandum Neapolitanorum regem misit.

A

VOLVPTARIA VENVS.

STERILITATIS demum, quam superius posuimus, ergò, qui lasciuum hominem, venere quippe non ad prolem, sed ad voluptatem tantum atque spurcitiam vtemem significassent, vel mulum qui equam saliret, vel mulam surrecta cauda prurientem pingere consueverunt. Huic enim generi, quamuis ad prognerandum inepto, genitalia tamen ad voluptatem natura concessit. Quod illis dictum velim, qui animalia rationis expertia, nullo neque voluptatis, neque irascentiae, neque cupiditatis sensu affici contendunt, moueri quoque ad huiusmodi incitationes naturae quodam impulsu, ut vel se sospitent, vel species propagentur. Neque quidem dicendum asserunt, leonem audentem animosumque esse, neque quidem ceruum pauidum, sed quodammodo pauidum, illumque quodammodo animosum: perinde ac si dicerent, animalia haec neque cernere, neque audire, sed quodammodo cernere, audireque quodammodo: neque vociferari, sed quodammodo vociferari: atque ut semel dicam, ea non omnino viuere, sed quodammodo viuere.

MVTVA OFFICIA.

EO verò modo quo prouerbiis argumentum datum, hieroglyphica saepius excogitata, & huiusmodi picturationum species adinuentae, ut, si quis mulos duos mutuo se scabentes pinxerit, mutuam operam significari coniciemus, ex eo quod huiusmodi vtimur adagio, id ipsum innuentes, cum scilicet dicimus, Mutuo muli scabunt. Quamuis sunt qui prouerbiū hoc non nisi ad improbos & imperitos sese inuicem efferentes spectare putent. Scripsit verò M. Varro librū eo titulo, cuius testimonium citat Nonius. Recte verò accommodari poterit pictura haec ad id quod Horatius ridet Epistolis:

*Frater erat Romae Consulti Rhetor, ut alter
Alterius sermone meros audiret honores,
Gracchus ut hic illi foret, hic ut Mutius illi.*

Et de Poëtis paulò post:

*Discedo Alcaeus puncto illius, ille meo quis?
Quis, nisi Callimachus? si plus deposcere visus,
Fit Mimnermus, & optiuo cognomine crescit,*

C

DE CAMELO.

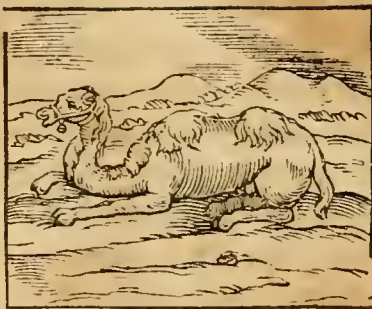
PSA quidem munerum laborumque, uti dicebamus, societas, quae Camelo cum asinis & mulis coniuncta est, exigere videtur, ut ad eundem gregem reuocentur. Quoniā verò cum Porci significata recensere mus, incidimus in Camelum, quem profanum perinde ac suem deprehenderamus, inde videtur exordiendum, ut qua de causa veteres id existimarent, explicemus. Porcū enim ideo profanum ostenderamus, quia non ruminaret, vngula tamen esset bifida: alterum hoc longè diuersum animal, profanum & ipsum tamen, propterea quod vngula sit solida, tametsi ruminat.

IMPERITVS DISCEPTATOR.

Vnde fit ut per Camclum mystico sensu illi notentur, qui distinguendi seligendi quoque ratione minimè praediti sunt, qui scilicet sacra profanis, humana diuinis nullo discrimine cōmifcent, ruminantes utique veluti & Cameli faciunt, argumentorum scilicet formas aliquot concipientes, sententiā modò hanc, modò illam animo agitantes. Sedenim solipedes qui sunt, hoc est, imperiti, neque rerum

Pierii Val. Camelus.

neq; verborū discrimina discernentes, ita omnia confundunt, vt curuum à directo nequeāt internoscere. Quocirca nō immeritō apud Christianę pietatis proceres lege admodum seuera cautum est, ne quis literarū imperitus, acutissimo quamuis ingenio polleat, de diuinis quicquam differere confidentiūs audeat. Neq; porrō ad Theologicā speculationem dabatur accessus, nisi de disceptatoriis & naturalibus disciplinis exactissima fuisset quæstio prætentata. Verū omnia iamiam

D

In peius ruere, ac retrō sublapsa referri.

vsque adeo quæ friuola sunt, nulliusq; momenti, studiosiūs cōsectamur: quæ verò pondus habent, quæ locupletem veræ disciplinæ redundantiam ex toto, vt aiunt, calathō elargiri possunt, vix attingimus. Iurē igitur eos reprehēdit Assertor noster, qui culicem liquant, Camelum verò tanquam potabilem deglutiūt. Culicem enim liquāt, hoc est, minutissimè mandunt illi, qui minima tantum in lege peruestigant, quibus studiosiūs insistant, vbi omnes ingenij vires intendant: Camelum verò, hoc est, peruersorum actuum tortuositatē, aut quæ alioqui magni sunt momenti, deglutiunt, hoc est, paruipendunt, nullo quippe mansu, ruminationēue deuorāt: quasi nihil ad rem pertineat, sacra habere ludibrio, & sceleratissimis quibusq; facinoribus inquinari. Cæterum cum plurima sint super Camelo adnotatu digna, miror Ægyptios tam parcè eius vsos hieroglyphico, cum præsertim animal esset illis admodū familiare. Sedenim illi dubio procul, vt etiam in equo fecerunt, à sacris alienum animal sedulò auersabantur.

E

CRVRA FEMORA'QVE CONCIDVA.

NAm vix illud ab eis proditum constat, vt hominem cui inter gradiendum femora incuruari viderētur, eaq; de causa segnius ingrederetur, per Cameli simulachrū exprimerent, propterea quòd, vt ipsi asserūt, solus ex animalibus femora etiam incuruet, vnde illi cameli cognomentum, aspera in lenem litera commutata, quasi Camerus antea diceretur, καμήρα, quod incuruo significat, & ῥομφὴν, femur. Camelus enim, vt præter Ægyptios autor est Herodotus, quatuor in posterioribus cruribus femora gerit, & genua totidem, id quod omnino negat Aristoteles, genua singula in singulis cruribus esse contendens, totidemq; artuum flexus: vt verò plures esse videantur, euenire propter alui interuallum, latamq; femorum diuarcationem. Vtcunq; verò Philosophi de re disputent, Ægyptij per huiusmodi picturam, hominem qui sub pondere deficere quodammodo videretur, gressuq; admodū vacillanti progrediretur, innuebant. Huiusmodi mihi fuisse videtur Claudius Cæsar, quem ingredientem destituebant poplites minùs firmi.

F

FORTIS.

ESt tamen in Camelo mirus dorsi vigor, & onerum gerendorum robur indefessum, vt fame etiam ac siti pertinacissimè tolerata, in plures sub onere perseverent dies. Vnde Mathematici figuram eius x vii. Leonis, Libræ xvi. Scorpionis xx. gradibus intulerint, fortem & validum virum eum pollicentes, qui vno horum gradu supra Finitorem emergente, natus esset.

OPULENTVS.

QVoniam verò sunt qui Assertoris nostri sententiam in opulentos dictam, facilius scilicet Camelum per acus foramē intrare, quàm diuitē in Regnum Dei,

A Dei, ita accipiant, ut nō de Camelo animali sit intelligendum, sed de grandiori quodam restium genere: sciendum ex Origenis sententia, de animali potius accipiendum: eaq; de causa diuitem Camelo comparatū, quod Camelus omnium animantium, si formam spectes, tortuosissimum sit, ut (veluti superius dictum) ea de causa plura femora, pluraq; genua habere videatur: ita plura diuitū negotia, pluresq; atq; variæ sunt auocationes, cupiditatesq;, quibus implicari eos, distrahi rapiq; necesse est. Angustius verò acus foramen, arctiorem arguit viam quæ ducit ad vitā, ut idem ait Adamantius. Deniq; Camelus ruminat quidem, sed solida est ungula: veluti pleriq; diuitum cogitant quidem agnoscuntq; quid agendum, sed propter peccandi facilitatem occasionemq; sæpius oblatam, cum cruribus sint infirmiorib. iisq; perplexis, longè procliuius in libidines & reliqua vitia dilabunt. Nam, ut prima ad Timoth. epistola Paulus ait, radix est omnium malorum cupiditas, raroq; diuitiæ nisi cum iniustitia congerunt: tali, inquit Eucherius, administratione res ista capit, tali custode seruatur, adeo quædā societas est penè ctiā nominis duabus his rebus, vitiis et diuitiis: vnde olim nos ita lusimus:

B *De vitijs quod diuitiæ cumulentur apertum est,
Nomen idem vitijs diuitijsq; datum.*

Operæ precium verò mihi videtur hoc loco, quod superius dissimulauimus, interpretationem Eucherij piā admodum subtexere dicti illius, Liquefacti culicem, Camelum autem deglutientes. Culex, inquit ille, susurrando vulnerat, Camelus autem spontè se ad suscipienda onera inclinatur. Liquefacti ergo Iudæi culicem, cum vnā omnium succlamatione seditiosum latronē dimitti petierunt: Camelum cutem glutierunt, cum eum qui ad suscipienda nostræ mortalitatis onera spontè descenderat, ut extingueretur clamando peruicerunt.

Z E L O T Y P I A.

Sunt qui per Camelū zelotypiā significēt, propterea quod animalia reliqua tempore quo rei veneræ cupidine, vel rabie potius incitata gestiunt, in suū tantū genus ferociunt ac sæuiunt: camelus autē in hominem etiā, atq; in vnum quodq; aliud animal efferafcit, et vsque adeo sibi timet ab omnib. ut solitudines petat, & id temporis ab omnium cōsortio dissepatus, solam sceminā affectetur.

R E V E R E N T I A I N M A T R E S.

C Illud etiam tam ad eruditionē, quàm ad bonos mores plurimum facit, quod nonnulli per Camelum reuerentiā in matres significari tradunt: is enim nunquam matrem superuenit suam: quinetiam si quis cogat, ipse non patitur. Iam cum aliquando admissarius non haberetur, curator pullum matri operæ admittit, qui dum coiret delapso operimento agnouit matrem, & quamuis coitum absoluerit, memor tamen commissi sceleris, paulò post ubi data est occasio, camelariū morfu defixo interemit, quæ quidem pientissima modestia cum sit camelis admodum familiaris, inde factum facile crediderim, quod olim nupturæ camelis virginibus supplicabant. Quæ verò de Cameli erga matrem reuerentia diximus, ex Aristotele sumpta sunt, quæ Auicennæ etiam assensu confirmantur. Simile quoddam aduersus matrem accidit equo cuidam regis Scytharum, qui ut facinus expiaret, semetipsum præcipitem ex editissimo loco dedit, atq; ita animam efflauit. Ceterum non ita faciunt equi omnes. Quin Aristoteles tunc perfectum esse armentum dicit, cum parentes suā ineunt prolem, quod par crimen est cum eo, qui matrem tentat: ad quod Ouidiana Myrrha respexisse videtur, cum dixit, Fit equo sua filia coniux.

Pierii Val. Camelus.

Est & illud inter hieroglyphica reponendū, quod per Camelum à puerulo rectum, māsuetudinem maximè tractabilem aptè significarunt. Siquidē mansueti adeò sunt Cameli, atq; bilis tam expertes, vt va-
sta illa moles minimi cuiusq; pueruli arbitrio guber-
netur. Contrà verò equus, cū generoso sit animo ac
preferoci, magna aduersus Camelum afficitur antipa-
thia, neq; aspectum odorēque eius ferre potest. No-
tum est, quod superius attigimus, quid egerit Cyrus
aduersus validum Lydorum equitatum, cui suas copias impares suspicabatur:
ingentem enim is camelorum gregem ante pedites in acie prima statuit, factoque
Lydorum equitum impetu, simulac equi camelorū odorem hausere, subito con-
sternati non solū insidentes præcipitauerūt, sed peditum quoq; ordines pro-
triuērunt: atq; ita pars illa, cui Croesus pluri-
mum fidebat, elusa.

TRACTABILITAS.

D

CIBI POTVSQVE
abstinentia.

Longa autem ieiunia, & diuturnæ sitis to-
lerantiā per idem animal significari, ex eo
manifestū est, quod nullum animal tanta insi-
gne magnitudine, tam exigua cibi paucitate
nutritur, neq; dies plures sitim tolerat, cū sa-
tis cōstet in duodecimum vsq; diem camelos
sine potu perdurare, vnde à Poëtis esitientes
appellantur. Habes iā Petre Cur, Asini, Mu-
li, atq; Cameli laboriosorum animalium signi-
ficata, quātum memoria complecti potui: re-
liqua tu, si argumentum placuerit, & doctrina
& iudicio tuo supplere poteris.

E

PIERIVS VALERIANVS AD IOAN. AN-
TONIVM EGREGIVM NEPOTEM, DE IIS
quæ per Leporem, Vulpem, & alia minoris generis
quædam animalia significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

F

Ucundissimus frater tuus Uendrandus, quem præter cognitionē, ob summum
ingenium & bonarum literarū studium vnicè diligo, proximis hisce diebus, vt
nosti, Roma in patriam se contulerat, paucissimòq; dies hīc moratus, de digressu
cæpit illicò cogitare: conatus sum iuuenem dies aliquot detinere, ille tamen cū
omnino Venetias sibi quamprimū redeundum repeteret, non hīc temporis
conditione, non loci amœnitate, & tranquilla anni temperie remoraturus, vt in officio esset Illu-
strissimo Cardinali Mediceo Mecænati nostro, qui eum satis ægrè dimisisset, eius fidiſſimo &
æquè gratiſſimo seruitio tantisper cariturus, exolui properantem, ac ne eum vltius morari
pergerem, suasi etiam vt magis properaret, qui patroni ingenium à teneris nouerim, quem alue-
rim, quem formauerim, quem, si licet, ornauerim, mox coluerim, & colam semper vita hos dum
reget artus, ob summā animi præstantiā, & optimam vtriusq; linguæ cognitionem, bonarūq;
artium

Artium & disciplinarum omnium studium, ut verè oculus summi Antistitum ordinis censeatur, tum ob singularia & assidua propensiore animo in me meosq; officia, & amplissimam eius munificentia largitionem, quibus iugiter suos fouet, amplexatur. Quoniam verò paucis abhinc diebus caueam nonnullarum auium, tum cicurum, tum syluestrium & externorum, Nicolao Cordato Iurisconsulto nostro dono dederam, æquum visum fuit per fratrem, qui te ex itinere conuenturus fuerat, aliquid & ad te mittere: opportunèq; Lepusculum alueram, educaueramq; ab lactatum à paruulo: neque non vulpeculam, & ipsam cicurem: nec nostri generis selem, sed Aegyptiacam, diuersumq; à nostris murem, eum autem ob nouitatem Ponticis forè ipsis minime posthabendum: fibrum etiam ex Pannonia, mustelamq; & talpam ex Italia: quos in vnā omnes inclusos caueam ad te perferendos eidem Vendo commendaui. Quæ dona si quam tibi voluptatem attulerint, gaudebo: sin verò tu tam seuerus es, ut nullis neq; nugis, neq; delitiis moueare, de constantia & supercilio tuo tibi gratulans, labor tamen identidem meæ erga te benevolentia signum, qualecunq; sit, pro loco & tempore aliquod exhibuisse.

B

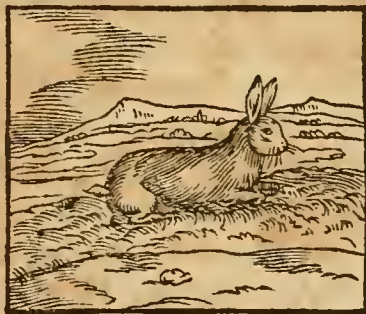
DE LEPORE.

PRÆCIPVA sunt leporis significata, vigilantia, auditus, effceminatio, pauor, venustas, fecunditas, solitudo, conatusq; summus: quorum causæ quantum per otium licebit, nostra hac commentatione commemorabuntur.

AEgyptij sanè sacerdotes per Leporis hieroglyphicum vigilantiam in primis intelligebant. Causam ponit Horus, quod lepus oculos inter dormiendum patefactos ostendet, unde etiam in adagium cesserit, Leporinus somnus, quotiens vigilantiam eius qui dormire videatur, intelligendam proponimus, cum tamen perspicacissimis oculis omnia quæ usu veniant, in agendis rebus perlustrare non cesset. Xenophon ad hæc scribit, leporem palpebris clausis vigilare, ad apertis dormire: ut non temerè forsitan nonnulli leporem ἀπὸ τοῦ λαλεῖν, quod

VIGILANTIA.

Caspicere est, dictum existimarint.

A V D I T V S.

PLutarchus verò totius antiquitatis indagator curiosissimus, disciplinarumq; omnium quantumvis abditarum explorator accuratissimus, à quo longè plura quàm ab alio quopiam ad materiam hanc facientia decerpi possunt, ex leporino simulachro auditum hieroglyphicè intelligi apud Aegyptios affirmat. Lepus enim aures proportionè reliqui corporis maximas omnium animalium habet, auritq; ideo ob excellentiam vocantur à Poëtis. Quin & ipsa locutio λαρεῖς, ut nonnulli ex Grecis interpretant, ab aurium magnitudine cōformata est: siquidem ὡς αὐρῆς, ut scis, auris apud Dores: quæ tamē locutio iam apud omnes recepta est: & λα particula ampliatiōis est, augetq; significatū, ut perauritus Latine sonet.

E F F O E M I N A T I O.

Est præterea lepus eneruatæ cuiusdam effceminatiōis signum, huiusmodi hieroglyphico iam passim inuulgato: idq; tum propter pilorum mollitiem, quam Heliogabalus in lasciuioribus delitiis vnā cum perdicum plumulis subalaribus habuit, quāq; lepidissimus adnotat Catullus in scædæ mollitudinis scor

Pierii Val. Lepus.

to: tum etiam propter pulpamenti vim, de quo Liuij Andronici dictum per- D
uulgatū, quod Terentiū, vt Flavius Vopiscus attestatur, ab eo mutuatus est,
Tute lepus es, & pulpamentum quæris: à Græcis verò Liuius acceperat, ita di-
centibus, δασύπτερος κριῶν ὑποδουμῆ. Addūt ad causas eximiam etiam timiditatem, qua
maximè laborāt, quod aut mollium hominum, aut muliercularū proprium est.
Lepus itaq; in Diuinis literis impurus est, qui quidē licet ruminet, vngulam ta-
men bifidam non habet, sed pedes diuarcationibus pluribus, iisdemq; admo-
dum infirmis disitos. Quoniā verò delicatæ admodū est imbecillitatis, Iudai-
cum significat populū, ait Hesychius, de quo Solomon, Lepusculus plebs inua-
lida, posuit in petra cubile sibi. Timidus etiā est lepus, qui cubile habet in corde
formidolosi Iudæi, quod ita notat vox Diuina, Væ cordibus trepidis, & mani-
bus remissis. Lasciuia in lepore plus quàm delicata, quem gentes, vt suo loco di-
ctum, Veneri dedicarunt. Eadem in Iudæis improbitas, Esaia testimonio, dicen-
tis: Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij: Sed de lasciuia gen-
tis huius atq; procacitate, multa passim testimonia suis loco & tēpore dicentur.

Prouerb. 30.

T R E P I D A T I O.

QUOD verò formidinis & trepidi pauoris hieroglyphicū lepus habeatur, fa-
cit id supremè timidum eius ingeniū, cui pauor supra vnum quodq; aliud
animal peculiaris, à quo, vti Pollux ait, etiam τῆρας appellatur: τῆρας enim formi-
dare est. Vnde Demosthenes in Æschinem inuectus, ait, λάγω βίον ἐξ ἡς δεδιώς καὶ
τρέμων, καὶ αἰεὶ πωληγῆσθαι προσδοκῶν: Lepori similem viuīs vitā, pauitans & tremens,
impudentia semper flagra prospectans. Hinc Cornificij poetæ dictum memo-
ratur ciuili bello, qui milites suos sepe fugientes, galeatos lepores in opprobriū
appellabat. Apud Hebræos Saphan occultationem, vt ita dicam, significat: &
locutio ea per ω scripta lepusculus significat, quod insitam huic animali pau-
rationem, si dicere concedatur, notet, qui scilicet in cubilibus libentissimè deli-
tescat. Atq; hinc factum vt leporis occursum augures ominosum, improspērū
& inauspicatum dixerint, quod quidem nō nostri tantum temporis vulgus cre-
dit, sed veteribus etiam persuasum fuisse, testatur senariolus,

φανέος ὁ λαγὺς δυσυχῆς ποιεῖ τεύχεος.

Inauspicatum dat iter oblatus lepus.

Archidamus autem Zeuxidami Spartiata, quamuis alij Lyfandrū ponunt, Co- F
rinthiorum urbem aggressus cū leporem ex loco muris vicino excitatum ani-
maduertisset, omine in hostes conuerso, futurū ait ad milites vt hostes facilè ca-
perentur: eius quippe casu vsus ad incendendos eorum animos, & taxandā ho-
stium ignauiam, quod vrbs ea minimè bellicosa videretur, quā tuti adeò lepo-
res inhabitarent. Pari propemodum euentu Arnulpho rege, qui Berengario au-
xilium tulerat, Romam oppugnante, excitus è latebris clamore tumultuq; mili-
tum, lepus urbē versus cursum arripuit: hunc milites toto temerè agmine conci-
to insequi cū cœpissent, cursuq; & clamoribus acrius deterrerēt, Romani qui
pro propugnaculis stabāt, urbē eo impetu peti veriti, cui se longè impares pro-
pter defendentium inopiam arbitrabantur, pari consensu desertis mœnibus ad
terram se summisere. Barbari occasione freti, sellis equorū & veterinorū ad mœ-
nia in cumulum aggestis, per eas nullo reluctante in mœnia euasere, leonināq;
urbem (primaria nunc Romanæ urbis est regio hæc) nullo negotio ceperunt.

V E N V S T A S.

ESt & venustatis symbolum lepus, Veneriq; fecunditatis ergò charissimus
omnium

- A omnium existimatur, cui non sine religione sacer est, & inter eius delicias adnumeratur. Operæ precium verò est apud Philostratū in picturis videre leporem hunc sub arbore mālō inter Amores otiantem, quē decidētia terræ poma depascentem, multaq; semesa prætereuntem, & modò hæc, modò illa cōmorden-tem vbi illi deprehenderūt, ibi tū alius complotis manibus, clamore alius, alius chlamyde ventilata iactataq; perterrefaciunt: superuolitant alijs feram vociferatione illam excitantes, & modò huc modò illuc cursu percitam agitant: pedestres alijs vestigia consecretantur, alius tanquā aliquid iaculaturus impetū in eam facit, alioq; auertit: alius lepuseculi cruribus insidias molit: ille vbi in vlnas iamīā apprehensus est, mollissīma pilorum lubricitate fretus, minimo se negotio expedit, sublimiq; sublatus saltu capturam euadit. Risu itaq; Amores disfluūt, collabētesq; præ lasciuiā, et nimia cachinnorū agitatione, alius in latus, alius supinus, resupinus alius, per herbas passim strati prouoluuntur. Sagittam verò nemo vnus intorquet, sed viuum capere contendunt, gratissimam Veneri matri victimam oblaturi. Atq; ita lepus præcipuē Veneri debetur. Accedit huc & Valerij
- B Martialis testimonium, qui persuasum mortalibus ait, ex leporine carnis esu formosiores venustioresq; fieri homines, falso & mordaci eius Epigramatis ioco:

Si quando leporem mittis mihi Gellia, mandas

Formosus septem Marce diebus eris:

Si non derides, si verum Gellia mandas,

Edisti nunquam Gellia tu leporem.

Et quod super Alexandro Seuerō dictitatum est, quem & formosum & humanum & cultum & venustum & affabilem ex assidua lepusculorum esitatione factum asserebant. Vnde versus illi circumferebantur ex Epigrammate:

Venatus facit & lepus comesus,

De quo continuum capit leporem.

- Tum Plinius vbi ex Catonis sententia scribit, leporis assumpto cibo fieri somniosos, vel fieri, vti nōnulli legūt somnos, aut quod magis placet, formosos: statim enim subiungit, tum vulgò etiam persuasum conciliari ex eo corpori gratiā. Sed quod ad somniosos pertinet, Medici dicunt leporinam carnem melancholiam alere, & sensus spiritales obstupefacere, quia crassum generat sanguinē, vt
- C libello de Victus ratione Psellus ait: nam caro ea subfrigida omnino est, & humoris plurimum habet, quæq; eiusmodi sunt escæ, somnos nimirum ciere comperiuntur. Prætereo de industria quod impuri faciunt amatores, ope leporis amorem sibi conciliantes, quod etiam libenter est à Philostrato dissimulatum, quando spurcissimum id genus hominum perniciosum est, neq; dignum vt à quopiam redametur, cum in amore conciliando candor synceritasq; mētis, non magicæ violentiæ conquirendæ sint.

F O E C V N D I T A S.

Nimirum verò fecunditatis hieroglyphicū est lepus, animal vt pote rei vere nereæ deditissimū. Nam fœmina dum interim quæ peperit lactat, identidem superfoetat, neq; vllū vnquā parturiendi facit interuallū. Mas verò præter id quod more marium progenerat, fœtū ipse quoq; concipit & excludit, pariq; cum fœmina modo educat. De quo scribit Archelaus, benignā fuisse naturam, quæ innocua & esculentis tantum nata animalia, fecunda fecerit, quibus etiam utrāq; vim tradiderit, ac masculo fœminas esse omnes, ac sine mare equè gignere voluerit. Aristoteles tamen hoc omnino pernegat, maremq; in iis & fœminā

Pierii Val. Lepus.

separatim agnoscit: quia verò scēmina sepe numero marem superueniat, factum D
vt rerum ignari mutuo eos impleri coitu crediderint. Ceterum Archelao Philo-
stratus, Plutarchus, & plerique alij subscribere, qui cum longo post Aristotelem
tempore fuerint, neque quid ille tradidisset ignorauerint, haudquaquam credibile
est eos rem de qua tam perspecta esset apud omnes obseruatio, temerè ausos as-
seuerare. Nam Philostratus ferre quidem omnes in vtero partū ait, scēminas ta-
men nō nisi ad conceptum idoneas agnoscit. Democritus huiusmodi sexus mu-
tationem per varias vices fieri dubio procul affirmat, quod alij viderint.

S O L I T V D I N A R I V S.

Non imperitè nonnulli hominem solitudinarium & reliquorum contuber-
nia declinantem, per leporem in cauum se proripientē describere: nunquā
enim duos pluresue in eodem cubili versari comperias, sed qui maximè vicini
sunt, vnus vel circa iugis interuallo secubant, cumque se recipiunt cubitum, ne
deprehendi possint, multū prius hac & illac discurrunt, vestigiaque variis amba-
gibus obturbant, postremò magno sublato saltu in cauum quieturi prosiliunt,
autor Plutarchus. Sanè Salomon Parabolis, lepusculum sapientibus sapientio- E
rem dicit, qui cum optimè suam intelligat imbecillitatē, ad cauernosas lapidum
latebras confugiat, infirmitatemque ita suam tueatur.

Plucherrimū verò mihi commentū illud inter hie-
roglyphicas literas videtur, quo veteres Ægyptij
contentionis illius studium, quā emulationē appella-
mus, ab Hesiodo maximo opere commendatā, cum
iurgiosam & inuidam illam alterā vituperet, per exa-
nimatum leporem & canem sese cohibentē effinge-
bant: cuius picturę causam Plutarchus idem pulcher-
rimè delinīauit, canes dicens qui lepores insequantur,
si cōtigerit vt eos vi necēt, discurrere & sanguine sese
proluere inquinareque mirificè gaudēt: quod si animū
lepus desponderit, neque vllum iam effugio locū superesse viderit, quod plerūque
accidit, quantumcunque spiritum habet in intentissimo consumit cursu, vt ita de-
ficiat exanimeturque: tunc comperitū est canes simulacita exanimē conspexerint,
omnino nō attingere, sed consistere sibi que temperare, motare caudas, argumen- F
tumque manifestū omnino præbere, se non carniū, sed victorię tantū gratia de-
certasse: atque hoc sæpissimè & passim euenire vnā venatorū omniū asseueratio-
ne confirmatur. Quod verò de leporis cursu dicebamus, id in memoriam addu-
cit quod reprehenditur à Quintiliano M. Varro, qui dixerit se à præceptore au-
diuisse leporē quasi leuipedem dici. Sedenim apud Varronē legas leporē Græ-
cum esse vocabulū, Siculosque quondam è Græcis λέπιδες dicere, cum tamen non
neget facillè euenire potuisse, vt cum à Roma Siculi sint orti, quod in veteribus
annalibus habebatur, hinc vocabulū illuc tulerint, eodem apud nos relicto no-
mine. Quoniam verò controuersia nunc magna est, vtum dasypus & lepus v-
num idemque sit animal, an diuersa, loco Plutarchi superius citato manifestè scri-
ptum, Canes qui dasypodas insequantur. Mox de eodem animali: Quod si λαγώς
animum desponderit. Vterque autem omnino hirtipes: id sibi vult δασύπτερος. Iam &
antiquum dictum ostendimus, δασύπτερος κρηών, quē Liuius Andronicus Lepus ver-
tit. Plinius tamen dasypū distinguit à lepore, vt eo loco: Pili acutè exeunt dasypo-
di in buccis intus, & in pedibus, quæ vtraque Trogius & in lepore deprehendit. Et
alibi:

C O N T E N T I O laudis.

A alibi: Coagulum inutile leporis, hoc dilaudatum, præcipuum tamen dasypodis. Alibi: Lepus omniū prædæ nascēs, solus præter dasypodem superfœtat. Alibi: Superfœtat & dasypus & lepus tantum. Alibi: Dasypodes omni mense pariunt & superfœtant, veluti lepores: qui quidem loci, ut cōgruant, Delio indigent natatore, ita confusa omnia. Sedenim quæ Plinius de pilis loco primo posuit, mera sunt Aristotelis verba. Sunt autem ex peritis qui dasypodem Plinio positum pro cuniculo arbitrātur, quem nusquam nominat Aristoteles. Sanè Varro tria ponit leporum genera: vnum Italicum, primis pedibus humilibus, posterioribus altis, superiore parte pulla, ventre albo, auribus longis. Secundum genus Gallicum, idq; plurimum candidum, quales passim Alpes etiam Noricæ progi gnunt. tertium quos Hispania producit, similes nostratibus ex parte quadam: hos cuniculos vocant. Si quis autem vnum atq; idem animal esse contenderit ex Plutarcho aut aliis, idq; liquidò docuerit, gratiæ illi meritò debebuntur.

H I S P A N I A.

B Vltimū autem genus hoc, omnino Hispaniæ est hieroglyphicū, ut cernere est in quibusdam Hadriani numis. Et Catullus ab hoc animalium genere Hispaniam insigniuit, ubi dixit epigrāmatibus: Cuniculosæ Celtiberiæ fili. Leporem verò et currum Rheginorū fuisse monetam, apud Pollucem legas. Nam Anaxilas Rheginus cum Olympia vicisset, Rheginorum numis & leporem & currū impresit, de quo etiā Aristoteles lib. Rhetoricorū tertio. Aiunt verò lepores in Sicilia olim non fuisse, importatos verò per hunc Anaxilā, hanc illi memoriam cōparasse: aduectionē enim ex curru significari, nisi quis victoriā malit.

T E R I V N G I M I L I T E S.

O bserues autem alicubi lepores duos dimidios coloris lutei in punicea parma, cuius mediū rubra occupat columella, supra quam pila lutea, facie insignis humana, coloris identidē lutei sustinet. Gestamen id erat ordinis T E R I V N G O R V M sub magistro militum præsentiali merentium.

V A L E N T I A N E N S E S.

I neadē veteri militia lutea erat parma viridi circulo circūscripta, in cuius medio columella punicea ab imo margine ad centrū vsq; porrigebat: inde duæ lunulæ coloris eiusdem sese in aduersum incuruabant, inferiori parte columelle applicitæ, superiore aliquantulū dissidētes: à medio verò columnę lepores duo dimidij, colore & ipsi puniceo, sed densiore, in diuersa profiliebant. Insigne hoc erat, ut vetusta indicāt monumēta, V A L E N T I A N E N S I V M, à Valente Principe delectorū, qui sub illustri viro magistro militum per Thracas militabant.

D E V V L P E.

Vulpem lepori subiungere non incongruū videtur: quare eius quoque significata suscipiam explicanda, quanquam apud Ægyptios super ea nihil aut minimum quid traditum reperias. Tota verò vulpes Græcorum & Latinorum est.

C A L L I D I T A S D O L O S A.

Per eam utiq; vasrum, callidum astutumq; hominem, ac dolis omnibus instructum significari tradunt, de qua Horatius:

Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.

Huic dolos à natura datos Lucretius attestat. Et apud Varronē insignis adeo est animalis huius calliditas, ut vulpinari inde verbū confectū fuerit, quod ἀλ-

Pierii Val. Vulpes.

πειλῆεν dixere Græci, cū astute doloseq; fieri aliquid, exprimere significantius D
voluerint: atque etiam pro decipere ἀλφεινῶ: hanc αἰθωνά Pindarus Olympiis
Agessidamo nuncupat, idq; διὰ πύρον, quippe promptitudinem, & sagacitatē mo-
rum significare ait Demetrius Triclinius eius interpres. Verba Pindari sunt:
τὸ καὶ ἐμφυῖς ἐστ' αἰθων ἀλφειῖς, ἐστ' οὐδέ βρομῶσι λέοντες ὅττι μάταιον ἦσθ'. hoc est, Neq; callida vul-
pes, neque latè rugientes leones quem à natura acceperint morem immutarint.
Vulpem sanè Siculi ob versutiam facillimamq; in deludēdis canibus motatio-
nem, doliq; promptitudinem, Cinædum appellauere. Deniq; hæc, vbi quid va-
frè scitè dictum factūmue fuerit, in Æsopijs fabulis principatum obtinet, ve-
lutī Dauus in Comœdiis: atq; apud Philostratum fabularum choream circa
Æsopum lasciuientem ductat: & vulpius apud Claudianū Rhadamanthi sen-
tentia fallacium hominum animæ immittuntur. Assertor noster super Herode
loquens, Dicite, ait, huic vulpi: subdolam nimirum & vafram eius astutiam no-
rans: de qua Plutarchus Moralibus ait, Pàrdum vulpem olim contemnere soli-
tum, quod ipse tot colorum lepóre pellem variegatam haberet: cui vulpes re-
spondit, in animo sibi esse eam colorum varietatem, quam ille haberet in ter- E
gore. Ideo autem vulpem senem laqueo capi non posse dictitatū. Et vt semel di-
cam, vel à Prophetis, vt ait Adamantius, nec vulpis nec lupi nomen vnquam
fuit ad bonum aliquod vsurpatum. Quod verò in Diuinis literis legitur, Par-
tes vulpiū erunt, tradentur, indicat, in manus dolosorum & fallacium versu-
torumq; hominum, diceret Euthymius, cuiusmodi ferūtur esse Palæstini, à qui-
bus Saul vnà cum exercitu in insidias tractus, occidione occisus est. Quamuis
Adamantius dici de iis interpretatur, qui extremo iudicio dæmonibus malis
addicentur. Sunt enim hæ vulpes illæ quæ vineas Domini corrumpūt, vt apud
Theocritum puerulo fecundam vitē custodienti vulpes duæ insidiant, qua-
rum vna maturescētes vuas populatur, altera panariū properat exhaurire.
Et quod ad Theocritianum hoc facit, Aristophanes Equitibus, milites vulpi-
bus asimilauit, quod racemos esitent per agros, dissipatisq; vitibus non exi-
guam, quaquā incubuerint pauperiem faciant.

M A L A C O G I T A T I O.

ILLæ verò (vt ad sacra redeamus) quæ Canticorum cantico sponsi iussu capi F
iubentur, quia noua teneraq; vitium germina corrodunt, prauæ cogitationes
sunt, & intelligentia peruersa, quæ à genio malo suggeritur. Nouellas porrò vul-
pes occupari iubet, prius scilicet quàm adulescant & altius insideant, fiantq; ad-
uersus rectè viuendi rationem pugnaciores. Dum enim mala cogitatio in ini-
tiis est, de corde facilè potest exturbari: quæ si frequenter iteretur, diutiusq; in-
suescat permanere, quodam quasi vsucapionis iure, animā facillimè ad consen-
sum adducit: confirmato autem intra cor consensu, procliuis inde est ad peccan-
dum effectus. Hinc illa Nasonis admonitio:

Opprime dum noua sunt subiti mala semina morbi,

Et tuus incipiens ire resistat equus.

Nam mora dat vires, teneras mora percoquit vuas,

Et validas segetes, quæ fuit herba, facit.

Quæ præbet latas arbor spatiantibus umbras,

Quo posita est primum tempore, virga fuit.

Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,

Nunc

A *Nunc stat in immensum viribus aucta suis. Itaq;
Principiis obsta, serò medicina paratur,
Cum mala per longas conualuere moras.*

MAGNVS CONATVS CVM DOLO.

SI quid autem omni conatu, omniq; arte doloq; factū, hieroglyphicè veteres ostendere voluissent, leoninæ pelli vulpinam assuebant, quarum altera vires, altera fraudes indicaret, id quod, vt inquit Plutarchus, adagi locò sæpe usurpatum est à Lysandro. Dicere nanq; solebat is, Leonis spolio vulpeculæ pellem assuendam: quippe vbi per vires sufficere nō posses, & astum & dolos adiiciendos. Omnem enim is ingenij vim ad hostes dolo fraudeq; decipiendos conuerterat. Quam sententiam secutus Maro, Dolus an virtus quis in hostere quirat: ait. Dixerat verò longè prius Pindarus in hāc sententiam, *τόλμα γὰρ ἐοικὼς θυμὸν ἐχέμεθα καὶ λέοντι καὶ ὡς πόνω, μὴ πινδ' ἀλσότης*. Leonibus vastū rugientibus audacia animum ministrat ad inuadendum, consilium verò vulpes.

RATIOCINATIO.

B AD hęc nonnulli adiungunt, hominē discursu mentis & ratiocinatione vtem, per vulpem significari, quæ aurem ad terram apprimat: ea enim paludosam aliquam regionem peragrat, si de soli firmitate dubitauerit, aure ad mota terræ contatur, an strepitum sentiat exploratura: quem vbi percepit, non esse soli firmitudinem coniectat, sed infirmū et voraginosum locum, ideòq; non progreditur: nullo verò audito sonitu, omni semota contatione ire pergit audacter. Videtur autem inde vti ratiocinatione, vt obseruat Plutarchus, perinde ac si quod strepit moueri cognoscat, quod mouetur infirmum esse, quod verò infirmum inaccessibile. Tradit idem autor, Thracas in paludibus explorandis huiusmodi vulpium indagine plurimū vti, quas in obsequium assuetas alunt, & ad huiusmodi negotia præmittunt.

MVNIMENTVM.

QVòd si munimentum ab insidiis alibi per platani folium à ciconia gestatū, nidoq; illatum suo, & per rutæ ramusculum ad alam gallinæ summissum significari diximus, non erit incongruum idem hoc hieroglyphicum per vulpem quæ scillam gestet exprimere: illa enim scillā latebris apponit suis, vt à luporum iniuria tuta sit. Nam lupum conuelli aiunt scillæ contactu.

DE FIBRO.

Fibri significata dicturus, id primū ambigi vidēo, nunquid is castor sit, quo de apud Horū mentionem factam inuenimus. Nam qui castoris ingeniū, mores & faciem describunt, eadem ipsa pingunt, quæ veteres nostri de fibro retulere: eundemq; & fibrum & lytram Varro ponit, fibrosq; eos appellari quasi fimbrios dicas, ab extremis fluminum oris in quibus maximè versantur. Succidunt enim arborum radices per fluuiorum margines, vbi cubilia sibi parant. Vnde Plautus: Sic me subes quotidie quasi fiber salicem. Sunt qui extremas fluminum oras lytras olim dictas autument, & antiquos fibrum pro extremo posuisse. Vnde in sagulis fimbriæ, & in iecinore extremum fibra, hinc Fiber dictus. Sunt tamen qui lytram diuersam à fibro velint, & fibrum à castore, castoremq; à lytra aliud esse animal contendāt. Sedenim treis eiusdem generis species obseruarunt Scythæ,

Pierii Val. Fiber.

rusticum, nobilem, & regem, quos à villorum mollitie & colore, neq; non magnitudine, distinxere, delicatissimum omnino lutram appellantes. Accolere vero omnes fluuiorum ripas, foramina diuersa facere, mutare domicilia pridie quam flumen crescat, in conuectandis in cauum pomis, miræ esse solertiæ. Horum porro testes castorea nuncupari, vimq; maximam esse iis qui nascuntur in Ponto, in aliis regionibus non æquè pollere.

PETVLANTIÆ SVPPPLICIVM.

PER animal hoc Ægyptij sacerdotes cum qui pœna sit affectus ob nequitiam, qua fuerit in muliere aliqua petulans, significabant. Proditum enim est, si brum in venatione deprehensum suos sibi testes abscindere, atq; eos proiicere, gnarum se eorum præcipuè assequendorum causa peti. Nam & adulteri eadem affici pœna solent, vt deprehensi præfectis testibus dimittantur. Omnibus verò animalibus natura duce ostensum, vt & commoda sua norint, & nocentia contrariâq; sciant declinare. Hinc illud epistola Saporis regis ad Constantium Imperatorem, cui suadere conabatur, vt bona Asiatici regni dimissa parte, quieti et incolumitati suæ consularet, hoc bestias facitare dicens, quæ cum aduertât cur maximo opere capiantur, illud propria spontè amittant, vt viuere deinde possint impaudæ. Amputari tamen hos ab eo animali cum capitur, negat Sestius diligentissimus medicus, quinimò paruos esse substrictosq; & adhærentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse: adulterari autē renibus eiusdem, qui sunt grandes, cum veri testes exigui admodum reperiantur, ammoniaci coloris circumdati liquore, veluti mellis cerosi, odoris grauis, gustu amaro & acri, vt sternutamenta olfactu moueant. Vt cuncq; verò, siue sponte siue vi testes auferantur, cum satis constet eos ea præcipuè de causa conquiri, non ineptè datus hieroglyphico locus, vt per id animal, id supplicij genus ostenderet, quo mœchorum lasciuiâ puniri consuevit, atq; ita malè tractari.

ATRI FESTI'QVE DIES.

SVNT qui atros festosq; dies per fibros ita distinguant, vt cum festum significari velint, anteriora eius pingât, propterea quod populi pleriq; qui nostræ pietatis ritu viuunt, à Ponto & à Septentrione in Pannoniâ vsq; porrecti, anterioribus membris pro carne vescuntur, posterioribus piscis loco: caudam vero eius animalis, quæ præpinguis prægrandisq; est, salitam plurimum conditamq; pro tarico pisculento habent, eaq; ieiuniorum tempore, quo nobis ex constitutione Pontificia carnibus interdictum est, mensis inferunt: eiusmodi enim dies plerâq; nationes atros vocant, quibus carne vesci ex lege nostra non licet. Ea verò illi ratione se tuentur, quod posteriores fibri partes aquis semper innatantes, piscem dicant, & esse arbitrentur, quia scilicet animal id tam aquaticum est quàm terrestre, cum in extremo riparum semper degat: partē quæ caput versus tendit, terræ dedicarunt, & carnem esse voluerunt.

DE TALPA.

QVONIAM verò Talpa nō nihil habet similitudinis cū fibro, quod ipsa quoq; in terræ cauis habitat, vt de ea post fibrum dicamus, admonemur.

CÆCITAS.

A VVulgatissimum est talpam pro cæcitate poni, vulgatiùsque prouerbium, *τυφλότῳ ἀπαλάκῳ*, propterea quòd animal perpetuæ cæcitatis tenebris damnatum est, lucemq; ita habeat aduersariam, vt simulac ad diurnam claritatem educta fuerit, emoriatur. Atq; hoc illud est quod Academicis quæstionib. ait Cicero, Quid talpam? num desiderare lumen putas? Nihil ea prorsus videt, neq; quidem oculos habet, vt veteres tradidere: vt verò obseruarunt alij, habet vtrique partes easdem omnes quibus oculi integri constant, nigrificantem quippe illum orbiculum & quod intra eum continetur, quam pupillam vocant, atq; etiam portionis albidæ ambitionem, sed non tam liquidò quàm oculi conspecti & eminentes. Nec in partem exteriorem apparere hæc possunt, propter cutis, quæ crassiuscula circum obducta est, corpulentiam, vtpotè cùm natura inter generandum lædatur, atq; ita opus inchoatum relinquatur. Vtcunq; apud Helychium talpa huiuscemodi cæcitatis ergò hieroglyphicum est & ignorantia, cùm oculus sua pollens vi, cognitionis & intelligentiæ signum habeatur. Eucherius hæreticos per talpam in diuinis literis accipit, vtpote qui, licet aliquid cernere videantur, ipsum liquidæ veritatis lumen minimè discernunt.

AVDITVS E' LONGINQVO.

NEquè verò desunt qui auditum ex quantumuis remoto loco per talpam significari tradant: liquidius siquidem audiunt talpæ obrutæ terra, tam denso atque furdo naturæ elemento. Quinetiam exploratoribus mos est caput in scrobem aliquā summittere, cùm procul aduentantes turmas, vel equitatum præsentire voluerint.

PRÆSAGIVM.

FVerunt & qui per hoc animal præfagium intelligi asseuerarent. Explorant siquidem Magi, vt Proclus tradit, cor talpæ ad præfagium mirificè conferre. Nam, vt Porphyrius etiam attestatur, veteres illi diuinatores simulac talparum corda deglutissent, accipiebant subinde præsentem animam Dei ritu vaticinantem, quod similitudinem quandam habet cum auditu illo promptissimo: siquidem quæ præfagimus minimè cernentes, sentire videmur tamen. Fuisse verò talpam in cultu apud imperitam rerum vetustatem, didicimus ex Esaia, **C** ubi dicit: Simulachra quæ fecerat sibi, vt adoraret talpam & vespertiliones.

DE MVSTELA.

Dem verò vaticinium Mustelam huc accersit, quòd persuasum sit quandam eius disciplinæ vim in ea consistere.

ARuspicem enim, vel eum qui quoquo modo futura prædiceret, per eius imaginem significari dixerunt: eaq; ob id ipsum Thrasybuli simulachro, quod in Olympia dicatum erat, adsculpta fuit, vt meminit Pausanias: illi enim præter dissectum canem, qui iecinoribus patefactis adiacebat, mustela quoq; dexterum humerum obrepebat, singula diuinationis hieroglyphica.

INFORTVNIVM.

PEr eandem pictā, infortuniū etiam intelligebant: animal enim inauspicatū infaustumq; esse perhibetur iis, quorū habitet do-

ARVSPEX.

mos: insidiatur siquidem domesticis animalibus, præsertimq; auibus tam altili- D
bus quàm nidum sub tecto facientibus, easq; ad internecionem vsque persequi
tur. Occursus eius plerisq; religiosus habetur. Alij etiam in negotiis obscundis
vel nomen ipsum horrescunt, vtpote contrarium efficaciae.

V I R A G O.

Horus Ægyptiacus autor ait, per animal hoc mulierem virilia facinora per-
tentantem ostendi, propterea quòd osseo sit genitali prædita. Impedior au-
tem verecundia, ne significatum hoc apertius explicem, quàmq; inter sese mu-
lieres turpitudinem, absq; viris exercere nonnunquam deprehensæ sint. Id po-
tius, ponam, singulare stranguriæ remedium esse genitale id, si, rasum tritumq;
detur, vt Aristoteles de hist. Animalium testatur. Nam & Strophilus scribit, mu-
stela genitale esse solidum instar ossis, cuius ramenta si in potu dentur, singula-
re remedium sit vrinæ stillicidio. Eam à Thebanis colij scribit Ælianus, quòd
Ælmenæ Herculi pariundo laboranti opem tulerit haud contemnendam.

D E M V R E.

E

Vrem associari sibi deposcit mustela nomen, cum præsertim in om-
ni familiari supellectile corrumpenda, non minorem mus iniuriam
& detrimentum afferre soleat quàm mustela.

D E T R I M E N T U M.

Præcipuum enim eius est significatū, vt hieroglyphicum detrimenti sit atq;
perditionis: is siquidem, vt apud Ciceronē est, dies ac noctes aliquid semper
rodit, ac omnia quæ rodit inquinat & inutilia reddit. Quare in ostentis quoq;, si
mures aliquid corrossissent, perniciofa portendi aieuant iis, quorum instrumen-
tum aut opus esset, quod ita corruptum erat: veluti ante Marsicum bellū, quòd
clypeos Lanuij abrossi essent, maximum id portentum aruspices dixerunt, &
eorū quæ subsecuta sunt incommodorum indicium. Iam & Carboni imperato-
ri mures exitium abrossis fasciis, quibus in calceatu utebatur, portendēre. Sed falsē
risit hæc Cato, cum eum quidam consularet, quid ostenti esset, quòd sorices no-
ctu caligas abrossissent: respondit enim is, non esse ostentū si sorices caligas ab-
rodant, sed si caligæ sorices ipsos abrossissent. Sedenim Cicero quauis id & ipse F
ridere videatur, cum iam respub. titubare cecisset, Platonis politiam corrossam
turpiter à muribus apud se deprehendit. Et si parua licet conferre cum magnis,
nos quoq; portenta hæc tetigēre. Nam quamprimum Romā applicui, sedemq;
ibi fixi, ne miserrimas incensæ, deuastratæ, ac penè dirutæ patriæ calamitates fee-
disimasq; clades ante oculos in dies mihi atrociores spectando fieri sentirem,
mihi accidit, vt pulcherrimū Horatij opusculum, quod in delitiis habebam, mu-
res à liciis, quibus conglutinatorum erat, protinus abroderēt, omnibusq; paginis
ita discissis inutilem codicem efficerent: mox & Pindarum aggressi, eum quo-
que ab eadem parte qua plicatus conglutinatorumq; erat, inquinari: quod osten-
ti loco fuisse, euentus postea comprobauit, non esse Romæ locū Musis, & amce-
nioribus his disciplinis, Iulio II. thesauros omnes ad mutuas. Christianorū ferè
omnium cædes effundente: idq; magna & studiorum meorum & diuturni tem-
poris iactura compertum habui, donec vicesimo post anno, ex quo huc migra-
ueram, Hippolyti Medicei discipuli mei liberalitate atq; beneficentia fui tãdem
subleuatus, vsu rerum ad vitæ necessitatem, quod satis esse duxi, suffecturo.

O P T I O.

A Eodem vtebantur hieroglyphico sacerdotes Ægyptij, si optionem atq; iudicium significare voluissent. Mus quippe plures diuersosq; panes aut poma nactus, purissimum optimumq; ex omnibus quo vescatur deligit. Quapropter in panificiis emundis, optionem ex huiusmodi murium indicio facere solitū est multis. Idem in fructibus aliis, præsertimq; melopepōnibus, summa nepotū curiositate obseruari videmus, cū eos meliores esse constet, quos mures cœperint abrodere. Plinius vbi de Ponticis muribus loquitur, mirari videtur quonā modo autores intellexerint eorum palatum in gustu sagacissimum esse.

I M B E C I L L I T A S.

Sunt qui per murem exanimatum, imbecillitatem intelligi posse tradant: is siquidem minimo quoq; incōmodo exanimascit, plerunq; verò spontè moritur effluentibus intestinis: hinc *κῆλυος ὀλεθρον* dici solet, qua similitudine Menander vsus est, vt citat Ælianus lib. 2, cap. 10, cū valetudinarius quispiā ipsa fuerit naturæ imbecillitate consumptus. Muribus enim in vniuersum vita breuissima; vnde musculus apud Horatium alteri ait, Viue memor quā sis æui breuis. Sunt qui putent foricē ea de causa dictum, quia *Γερον* apud Græcos putridum significet, quod huic qua de loquimur imbecillitati congrueret. Sedenim multò magis placet eorum sententia, qui quemadmodum suam *ἐκ τῶς* à nobis factum constat, ita *ἐκ τῆς* foricem deductum asseuerant. Nicander sanè *ὄρεκτος* mures appellauit Ætolū lingua, apud quos *ῆς*, hoc est, sus, *ῆς* dicitur. Murem verò, quod rostrum habeat suilli perquā simile, Suis etiam cognomento dicunt, quod interpretes Nicandri obseruauit. Sus verò forexq; tanta concordia naturæ consentiūt, vt quod Magi tradunt, si quis muris iecur in ficu porco vorandum dederit, animal id eum qui dederit, nullo edito grūnitu vltro deinceps adsectetur quoquò ierit: quod ego Patauī factum memini nonnullorū iuuenum astu, qui ganeæ potius quā disciplinæ dediti erant, non sine totius vicinix querelis, quæ sibi porcos incertis autoribus abducilamentabatur.

A M A T O R I Æ D E L I C I Æ.

Longè verò diuersum illud, quod illecebras amatorias petulcioresq; lasciuas per album murem significare, non Ægyptiorum modò commentū, veterum & Græcorum fuit. Nam de muris salacitate multa sunt à plerisq; prodita: sed præcipuè mihi videtur Plautus rem expressisse, vbi Phronesium Dinarcho suadere conatur, vt multiuolus sit in re venerea: sic enim ait: Sed tamen cogitato mus pusillus quā sit sapiens bestia, ætatem qui vni cubili nunquā committit suam, qua si vnum obsideatur, aliunde profugium quærit. Moris verò fuisse muris nomine amatoribus adblandiri, ex Epigrammatarij versu noscitur:

Nam cū me murem, cū me tua lumina dicas.

Ob notissimam verò muris salacitatem, mulierem quandam portentosæ libidinis, qualem nostri Messalinam fuisse memorant, ab Epicrate Myoniam, quasi nos murinam dicamus, appellatam ait Ælianus.

I N T A M I N A T A M V N D I T I A.

Quem verò intelligat Ælianus & Philemon per album murem, nemo ex nostris, quod hætenus legerim, explicauit: si tamen ad Pliniū & alios probatissimos autores aspexeris, eum esse coniicies, quem Armenium vocamus, villi pelliumq; mollitie delicatum, Francisci Petrarchæ versibus pro castitatis hieroglyphico nobilitatū, vtpote qui delicatioris cuiusdā munditiæ exemplar haud

Pierii Val. Felis.

quaquam ignobile esset, cui scilicet spurcitia tantæ sit abominationi, ut limo ante ostium caui illitò, capi potius à venatoribus, quàm eo fcedari patiatur: quod cum sanctioris sit amoris proprium, intemeratæ castitatis symbolum, quæ diuina tantum flamma succendatur, à peritissimis rerum ponitur.

A R G I V I.

INuenitur & in numis muris signum: eam verò Argiurum præcipuè mone- tam fuisse, Plutarchus ait, apud quos fuisset moris, ut numum imagine muris insignitum cuderent.

D E F E L E.

SI pro Æluro felem reddidero, satis scio paratos emissarios esse qui me dētibus inuadāt. Sedenim quæ Plinius de fele refert, dum quærit quo silentio, quamq; leuibus vestigijs aubus obrepant felces, quamq; occulto speculatu in musculos insiliāt, tum ea quæ ab An- niano poëta memorant apud Gellium, quæ ab Ægyptijs eo super sunt memoriæ prodita, cuius oculi ad vices Lunæ, aut ampliores fiūt, aut mino- res domestico huic animali, quod Albertus modò cattū, modò murilegū appel- lat, cōgruere manifestū est. Sunt & qui musionē vocēt. Felē aut alijs, quæ vulgò fe- lina, alijs qui Martes appellat, esse volūt, eoq; & Varronis & Columellæ autori- tatē trahūt. Nam quæ illi vnà cum Nicandro de venatu auium clandestino no- cturnoq; tradunt, martē id facere satis exploratū est. Sed quoniā de harum no- mine pleriq; certant, ne temerè vni magis quàm alteri faueamus, æluri vocabu- lum interim vsurpabimus, de quo in antiquo Festi Pompeij codice hæc adinue- ni: Est ælurus animal leonī cum procreat per simile, olim syluestre: maximè mu- ribus aduersatur, salax, oculi cuius acie flammea, ad imitationem lunæ crescunt & decrescunt. Nam velut Luna pro solaris luminis participatione faciē quoti- die variat, ita ælurus pari cum luna conditione afficitur, nunc aucta, nunc immi- nuta pupilla, prout Lunę orbis nunc se plenū, nunc dimidiatū, nunc cauū, nunc tuberosum ostentat. Licinius Vmbrei in Nerea: Murū strages ælurorum oculi ut minuti Lunam ariolantur. Quibus quidem verbis nescio an explicatius cat- tus noster domesticus à quopiā describi possit. Sed quoniā de æluro satis con- stat, de Latina locutione nondū per hos liquet, quamuis totiens Cicero felē & F canē inter Ægypti numina socialiter enumeret, dubio procul cattū intelligens. Æluri ipsius, si cattī nomen ita abhorrent, significata referamus.

I M P L O R A T I O.

VEteres cum hominem in manus hostiū illapsū, qui miserabiliter auxilium impleret, indicare vellent, foricem pingebāt ab æluro comprehensū: ex- auditur enim statim miserabilis eiulatus, & vox veluti auxilium implorātis, ubi mus in dentes incidit eiusmodi: vnde prouerbiū, Sorex Hecaten. Causam Sim- nius Capito sic interpretatur, quod is qui in manus hostium incidit, illorum du- cem implorat. Est verò æluros, ut Verrius ait, sub tutela Hecates. Apud mytho- logos inuenias Iouem ludicro certamine Apollinem cum Hecate tenella adhuc ætate commisisse, argumento proposito, ut ipsi quoq; certatim animalia confor- marent atq; producerent, terręq; theatrum implere procurarent: tum Apollinē statim hominē protulisse, aduersus quem Hecate Simiam opposuerit à se factā: exceptam risu rem Apollo leone terribili producto inturbauit. At Hecate lu- do etiam indignata vinci, ælurum genuit. Maiore hinc Apollo effusus risu, mu- rem

A rem in Hecates ludibrium protulit: illa magis indignata cum vi non posset vincere, ad artes cōuersa, simiam in leonem, elurum in murem acriter incitauit. Leo diu à simia natibus eius affixa, tota est arena ad furorem vsq; exagitatus: mus au fugiens ad Apollinis pedes procubuit, atq; ita seruatus. Vlturus autem leonis iniuriam Deus, vim medicam in simiæ sanguinem immisit, qua leo febre correptus sanaret, atq; ita factum vt leo semper simiæ pastum appetierit: æluri autem genitale semen ita reddidit igneum, vt eius generis fœmina, de re omni animantium generi voluptuosa, et angi & cruciari ad miserabilem vsq; vociferationem compellatur. Alij rem tamen manifestè fabulosam, ita gestam memorāt: Solem & Lunam initio rerum in certamen deuenisse, vt terram animalibus replerent, cura eiusmodi illis à summo opifice demandata: statimq; leonē ea, qua insignis est, specie à Sole conformatum: Lunam verò æmulatione concitam cum Deos omnes in nouæ belluæ admiratione detentos animaduertisset, neq; opus id æquaturā se consideret, æluron protulisse, animal quippe leoni perquam simile, sed & animis & specie tanto inferioribus, quanto luna ipsa Sole deterior est.

B Oborto interim inter Deos risu, indignatum Solem eam fuisse Lunę temeritatem, vt secum ausa esset contendere, murem euestigio procreasse, vt æluri contentionē eluderet: tum Lunam maioribus ingenii viribus conuocatis, quantacumq; potuit arte conatuq; , quantoq; maximè studio proficere potuit, simiam progenuisse: id quoq; animal cum ridiculum adeò apparuisset, elususq; omniū cachinnatione Lunę conatus fuisset, adeò id indignè Luna tulit, vt sempiternas inter simiam & leonem, neq; non inter æluron & murem, cōmiserit inimicitias.

L V N A.

A pud Ægyptios sanè æluri præcipuum hieroglyphicum erat, vt ex eius imagine Luna intelligeretur, in cuius cultum magna æluron veneratione prosequabantur. Satisq; constat eum qui animal eiusmodi vel incuria occidisset, populari tumultu variis suppliciis malè tractari, & enecari solitum: cuiusmodi superstitionis exempla in Romanum ciuem edita sunt Ptolemæi illius tempore, qui à Romanis in societatem & amicitiam receptus est. Porro nullum apud Ægyptios Iside numen maius, neq; venerabilius fuit. Isis verò quāuis & Astrocyona è cœlestibus signis addictum habeat, in primis tamen accipitur pro Luna.

C Quicquid verò cum Luna consensum aliquem haberet, id apud eos honori habebatur. Ex quo verò Soli Luna maximè dicitur aduersa, æluos lunare animal sympathiæ vi animalia Soli notabiliter subiecta genuino quodā odio prosequitur, vtputa foricem, qui totus est Solis, adeò vt etiam, vti dictum superius, illi Smynthei cognomentum indiderit.

O R T V S E T O B I T V S R E R V M.

Q Vid verò sibi vellet æluos ille in summo Sistris apice, sub quo forma illa orbicularis, cui quatuor veluti tintinnabula mobilia æquis inter se interuallis applicata erant, ex Plutarcho declaratum est: significabat enim hæc species, omnia quę generationi corruptioniq; obnoxia sunt, lunari globo subiici, infra quę omnia mouentur & alternant, quippe quæ sint ex quatuor illis principiis, quæ elementa placuit appellari, cōflata, igne quippe, terra, aqua, & aëre. Cur verò animal hoc Lunę simulachrū excogitassent, ea affertur causa, quod tum variū est colore & astu, tum noctu magis quàm interdiu exercitio deditum. Est præterea fœcundæ admodum salacitatis temperaturæq; cum Luna perquā simile. Nam vnū primò parere fertur, inde duos, inde tris, inde quatuor, atq; ita vicissim ad

Pierii Val. Mus.

septimum vsq; peruenire, ibiq; sistere, ita vt toto vitæ cursu octo & viginti na- D
tos edat, quot itidem luces in Luna dinumerantur in Zodiaci transcurso pera-
gendo. Ad hæc eius facies à septimo quoq; die, in aliam speciẽ abit. Verum quæ
de animali traduntur, fabulosa forsan aliquando deprehendi possunt, illud mi-
nimè confictum quod de pupillis eius fertur, quæ non tantum ad Solis cursum
quotidie cõmutentur, verumetiam ab incremento decrementoq; lunaris globi
quotidie varient, quod tum in aliis, tum in iis quos Syrianos vocamus liquidò
apparet. Nam qui æluron describunt, & variis eum maculis insignem memo-
rant, eam sibi speciẽ videntur proposuisse.

MVLIEBRIS SALACITAS.

QVod verò salacissimam fœminam per æluri fœminæ simulachrum nonnul-
li significari dixerint, non ea tantum causa fuit, quod plurimum Lunæ fœ-
cunditatem, quæ humoris ab ea manantis beneficio tota terra mariq; luxuriat,
admirarentur, quàm etiam quod ipsius animalis ingenium ita affectum animad-
uerterant: fœminæ enim in eo genere natura admodum libidinosa sunt & sala-
ces, tametsi initium vix pati possunt, in quo propter ignitam genituræ vim plu- E
rimum, vti dictum est, cruciantur: mares tamen ad coitum ipsæ frequenter alli-
ciunt, inuitant, cogunt, puniunt etiam, nisi pareant. Vnde vulgò nunc homines
qui operam nequitiae dant incontinētius, & pudore prostituto lasciuiunt, Cat-
torum commercia frequentare dicimus.

DISSIMULATOR TURPITVDINIS.

Vltiorum dissimulatorem per micturientem simiam suo loco significari dixi-
mus, quoniam ita in Hori codicibus impressis inueneramus: postea verò
quàm & manu scriptos codices & antiquos nacti sumus, non *πίδικον* eo loco, sed
αἰλαγον inuenimus, quod quidẽ vero propius visum est, cum eo omnes ingenio
catti sint, vt quanto possunt studio ventris excrementa, vel attracto, si copia sit,
puluere sepeliant, vel alia re quapiam omnino occulant. Ægyptij sanè cum in
propatulo ac viis ipsis cibum caperent, cattorum tamen exemplo ventrem do-
mī exonerare, atq; id quidem clanculum, assuērant. Munditiem hanc Hebræi
quoque iubentur obseruare, vt Deut. 23. Locum habebis extra castra ad quem
egrediaris ad requisita naturę gerens paxillum in Baltheo, cumq; sederis fodies
per circuitum, & gesta humo cooperies quo releuatus es. Qui mos & apud Per- F
sas tantæ fuit religionis, vt qui alio quopiam inspiciente non modò quicquam
non euomerent, sed ne lotium quidem emitterent: quicq; palam id facere aggres-
sus esset, facinorosa notabatur ignominia. Quid verò quod ad hanc vsq; diem
aiunt Alexandria vrbe Ægypti, totius orbis emporio frequentissimo celebra-
ta, indigenas expuentem quempiam non aliter abhorrere, quàm apud nos lu-
dibrio & reprehensioni sit obnoxius, qui palam ventris crepitum emiseric?

AVGVSTEI.

ET quoniam nostra omnis dictio ad sculpturas picturasq; & gestamina con-
tendit, minimè dissimulanda sunt legionum atq; ordinum insignia, quæ se
pro re obtulerint: nam pleriq; hominum cum in huiusmodi signa picturæ sue
incidunt, quid ea sibi velint, anxie admodum percontari solent. Ab Ægyptiis
enim ea primordia sumpserunt, vel haudquaquã dissimilia sunt ab eorū inuen-
tis. Cattus igitur in huiusmodi gestaminibus insigne fuit, vt vetustæ indicat in-
scriptiones, eius ordinis qui AVGVSTEI vocabantur: hi sub magistro peditum
stipendia faciebāt. Erat verò cattus is prasini coloris in alba parma, quam ruber
circu-

A circulus ambibat, latè marginem circumplexus: gestus eius vt currentis, reflexo in dorsum capite.

FELICES SENIORES.

A Libi dimidijs cattus rubri coloris in parma punicea dilutiore spectabat, qui à marginè rubro surrectus, pedibus ad lufum compositis, adblādiri videbatur. Insigne hoc erat, quātū ex vetustis ipsius reliquiis colligere potuimus, FELICIVM SENIORVM, qui sub eodem magistro peditum militabant.

A L P I N I.

S Vb eodem Duce signū etiam militare fuit, in quo cattus coloris puniceus diluti recta facie progrediens habebatur in parma viridi, cuius marginem albus circulus ambibat. Gestamen hoc erat militum qui ALPINI vocabantur.

Sed iam Io. Antoni charissime, nolim otium tuum curiositate aliqua mea interturbare, dum morosa & leui forsan dictione studiorum tuorum cursum intercipio. Hæc igitur pro qualicunq; munusculo ita ex improviso comparato satis fuerint: de reliquis, si argumentum minimè displicuerit, aliàs plura coràm B conferemus.

PIERIVS VALERIANVS AD CLARISS.

CARD. BERNARDINVM MAFFEVM, DE IIS

quæ per Serpentem in genere significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

Ucundissima illa amicitie suauitas tuæ, meūsq; erga te cultus, & peruetus admodum obseruantia, quæ Romæ primū, vel à primis laudatissimæ adolescentiæ tuæ annis instituta, mox Patavij, quò ad ingenij cultum capeffendum concesseris, clarissimarum virtutum tuarum, ingenijq; sanctissimi cognitione aucta est, & tuo in omnibus rebus meis patrociniò confirmata, efficiunt vt nullo vnquam tempore, neque longissimo quantumuis loco remotus, immemor tui esse possim. Quare licet aliquot abhinc annis te non viderim, nūncq; maximè longè absis, & in Cardinalatus splendorem assumptus, neceffè est te magnis omnino negotiis & occupationibus detineri, tam mihi tamen oculis inhaerescis, ac si te coràm continuo conspicerē. Hinc factum est, vt cū domi aliquantulum otij nactus lucubrationes illas, quas tantopere videre concupiscis, recognoscerem, easque in libellos vnāquamq; suos dirigerem, earum partem ad te mittere cogitarim: id opportunè nec ne fecerim non sat scio: at certè amanter & ex officio à me factum hoc certò scio, vt scilicet haberes istic, in ista qua fulges amplitudine, si tibi tantulum horæ vel à publicis curis, vel à tuis sanctioribus studiis vacuum relinqueretur, quod cū Pierio tuo loquerere, qui te semper vnicè sancteq; coluit ac obseruauit. Neq; tamen tanquam summæ eruditionis tuæ nescius, arbitratus sum noui me quicquam allaturum tibi: verū quia nullum vnquam abs te sermonem vberiore, dum vnā fuimus, haurire me solitum meminerim, quàm de literis & disciplinis, id dedi operam, vt de literis & disciplinis noster hic per libellum, quem ad te misi, congressus esset. Erit verò sermo de iis quæ per serpentis imaginem apud veteres significabantur, quibus & Aegyptij sacerdotes, & pleriq; alij, pro literis vsi sunt: quæ quamuis fortè haud incognita sint tibi, decies tamen repetita placere semper poterunt, quæ de doctrina semel placuere: quare te ad rem recognoscendam, vbi primū per otium licuerit, spero non inuito animo accessurum.

Pierii Val. Serpens I.

ANGVIS atque adeò reptilium aliquot significata dicturus, cum pro varia eorum pictura, diuersisq; speciebus varia identidem significata sint, curę precium esse existimaui genus eiusmodi prius tractare, cuius effigies excogitata est auspiciator augustiorq; magno apud veteres in cultu habita: cærulea quippe facie, colore nitido, squamis pellucetibus, capite minimè formidoloso, à quo nostræ erit dictationis initium. Cum his Basiliscum enumerant, tametsi eius animalis violentiam mortales reliqui longè aliter interpretantur. Post Basiliscum aspis est, ac mox vipera, à quibus Ægyptij multa hieroglyphicón argumenta desumpsere, & diuinæ nostrorum literæ horum sæpe mentionem faciunt, sed Dana illum religiosè præferunt, qui opem omnibus præsentaneam polliceatur: quare quænam sint ea quæ hinc significantur, dicere iam incipiamus.

M V N D I M A C H I N A .

Mundum vniuersum Ægyptij sacerdotes scribere volentes, anguē qui caudam propriam depalceretur, eumq; variis insignem maculis pingebant: de quo Claudianus:

*Perpetuūq; virens squamis, caudamq; reducto
Ore vorans tacito relegens exordia lapsu.*

Quod dubio procul significat omnia, quæ diuina prouidentia in mundo generantur, ab eodem cum solui cœperint, siue paulatim imminui atq; deficere, in sese recipi, fieriq; illud propemodum, quod apud quosdā Æthiopix populos assiduo est in usu, qui cum nullo alio nutriantur cibo quàm piscium, humana deinceps cadauera piscibus obiectant, victū quem ab eis acceperāt ex seipsis rependentes. Hęc verò cauda ab suo animali corrosa, receptæ autoritatis assumptum illud significat, quod vno omnium consensu fertur, decrementum vniuscuiuspiam rei alterius incrementū esse. Aiunt verò Phœnicū hoc fuisse hieroglyphicum, per draconem in orbem redactū, caudamq; suam deuorantē, id exprimere, vt appareat mundum ex seipso ali, & in se reuolui. Nam cum æterna sint elementa, neq; corruptione neq; variatione per se vlla immutentur, corruptioni tamen ac variationi subiecta videntur, ea parte qua specierum informationi admiscuntur, vi tamen ipsa incolumi permanente: quippe veluti ex literis nihil separatim significantibus apud Chalcographos siue impressores libenarios dicere malimus, nomina componuntur quæ aliquid copulata significant: mox utilitate ipsa, impresso notatoq; libro, quātum vsui venerit recepta, nomina ipsa dictionesq; omnes corrumpunt, solutæ literæ incolumitati pristinx generiq; suo restitunt, & in alterius formæ vsum asseruantur: ita corpora quæ Græci συγκεχµέναι, iuniores Philosophi confusa, hoc est, in vnum conflata dicunt, cum aduenerit exitus, diminuiq; cœperint, sigillatim in eadem ipsa resoluuntur elementa, aliarum itidem specierum compositioni obnoxia, ac semper exposita: quod ex nostris optimè Pacuius intellexit, ad hoc luculentissimis his versibus alludens:

*Quicquid est hoc, omnia animat, format, alit,
Augeat, creat, sepelit, recipitq; in sese omnia,
Omniūq; idem est pater, indidēq; eadem
Quæ erunt de integro, atque eodem occidunt.*

Eodem respexit Lucretius cum dixit:

*Deniq; iam ruere hoc circum superāq; quod omne
Continet amplexu terrai procreat ex se*

Omnia

A *Omnia, quod quidam memorant, recipitq₃ perempta,
Totum nativum mortali corpore constat:
Nam quodcunq₃ alias ex se res auget alitq₃,
Diminui debet, recreari cum recipit res.*

Sed ne multa adeò cōgererent Ægyptij sacerdotes, nève longis discere volētes ambagibus implicarēt, cum omnem illi naturæ obscuritatē manifestè adeò sibi cognitam profiterentur, & quasi per manus proditam hæreditariā disciplinam possiderent, vno contenti hieroglyphico, mūdi conditionē omnem expressam esse voluerunt. Serpens igitur caudam depascitur suam, vt generū immortalitatem, qua rerum naturā Deus insigniuit, ostētet: vt principium ad finem directū esse, finemq₃ ad principium reflecti doceat. Nam vt hoc apertius explicetur, ex plantis fructus, velut ex principio finis: ex fructibus verò semen, in quo planta ipsa delitescit, atq₃ ita principium ex fine. Sic nihil deniq₃ viuum intra mundum perit; sed eorum quæ nobis interire videntur, solæ mutantur species: de quibus Virgilius, nec morti esse locum dixit. Idem per atomos suos Democritus intel-

B lexit, quamuis vocabulum nonnulli contendunt improprie esse dictum: indiuidua tamen corpora ea esse voluit, quæ disiuncta cum fuerint, neq₃ legātur, neq₃ internecionē recipiāt, nec sectionibus diuidantur, sed omne per æuū infinitā in se retineant soliditatem. Hoc illud idem figmentū est, quòd Saturnū, quem pro tempore figurāt, aiunt filios deuorare solitū, Iouem verò interceptū, lapide supposito, quem Saturnus deglutierit. Terrestria porrò huic varietati cōmutatio: nīq₃ rerū plurimū obnoxia esse, per huiusmodi figmentū indicabāt: animā verò, quæ per Iouē, vt Plotinus interpretat^r, fingitur, immortalem esse. Sane Hesiodus posteaq₃ prolē à Saturno & Rhea susceptā enumerauit, illud statim adiecit:

*Καὶ δὲ μὲν κατέπιε κρόνον μέγας, ὅστις ἔκλετο
Νηδύν³ ἧς ἰσθμὸς μητρὸς πρὸς γένετ' ἔκειτο.*

*Atq₃ hos deglutit Saturnus, vt ille vel ille
Diuino ex vtero gēna ad materna veniret.*

Quod ita accipiunt interpretes: Nascūtur è terra rerum species, & in terrā mox recidunt: nam Rhea defluxus est, & corruptio mundi. Quęcunq₃ igitur tempus protulit, eadem tempus absūmit: vnde sacris quibusdam apud nos dicitur, puluerem esse hominem, & mox in puluerem reuersurum.

C Non omittenda verò sunt quę de figura anguis, Mundū ipsum mira similitudine referētis, veteres Philosophi quasi ludētes cōscripsere, ipsam rerū speciē vniuersam nō temerè oculis omniū subiicientes. Siquidē p corpore quod habet, grauissimū est animal, perinde ac terra, quæ ponderib. librata suis ob grauitatē insitā in centrū vndecunq₃ cecidit. Præterea verò toto distentus humi corpore, per terrā repit, vnde etiā genus id nomē accipit, modò serps, modò reptile nuncupatū. Sed quoniā huiusmodi terrę hieroglyphicū loco suo copiosius tractabitur, ne nunc stylo vniuersi speciē percurrenti morā aliquā interponā, omittetur. Est præterea lubricissimū, quemadmodū aqua, atq₃ inter serpēdū pandos ac repādos vndarū flexus imitat^r: & apud fabularū scriptores draco euripus erat, qui Hesperidū hortis in insula positus tutclaris effingebat: & amnes quosdā spiras circū terrarū orbē replicare instar anguiū Socrates ait, Phædone. Quinetiā Hesiodus Echidnā ait dimidia sui parte Nymphā, dimidio altero immanē anguē: pro qua interpretes vapores accipiūt exhalantes à mari, neq₃ nō omnē humoris vim. Nympha verò est ob id, quòd subministrat nutrimētū. Serps propterea,

Pierii Val. Serpens I.

quòd flumina tortuosis ambagib. ferunt, perinde ac serpentiū, vti dicebamus, D corpora sinuosis plurimū flexibus obrepūt. Sed quod facit ad Nymphā, quæ lo ci omnino genius est, occulta quippe vis illa quæ graminibus & plantis vitā fo uet, auctūq; subministrat, ignarus nō sum quosdā alios draconē hortorū custo dem pro radicibus arborū accepisse, quòd tortuose sint vti serpentes, & in terrā adacta, perinde ac anguiū genus in terræ viscerib. plurimū delitescit; ita verò draconis speciē hanc pomis operā præstare vt asseruent: radicibus enim aut cæ sis, aut exiccatis, poma etiam auferri necesse est. Aeriū verò spiritū, de quo latius in Basilisci significationib. dicet inferius, per sibila, quæ vel ad audiētū horrorē nōnulli eorum excitare solent, intelligimus. Squamæ verò, stellarū mundū am bientiū varietatē, quicq; ignes in supremo micāt orbe hieroglyphicè significant: nam et hinuleq; pellis varietatē, quā Pan gestare fert, stellas ex maculis imitari ait Probus. Eandē Libero patri attributā, idē significare tradit Eusebius lib. de præ par. Euang. primo, vbi Osirim, Siriū, Liberū, Solē, & Phanta, ex Homerī, Eu molpi et Orphei versibus eundē esse differit; de quo loco suo plura erūt inferius repetenda. Est & alia super hoc cōsideratio, q̄ anguis hyberno situ membrana E corpori, præcipuè aut oculis, obducta obcæcatur, verno verò tempore scenicu lum pastus, id Græcè *μάσκαρον* est, cuiusq; succo oculos inungens, impedimentū il lud exuit, & acutissimo quo pollet visui restituit, senectutēq; ita singulis depo nit annis, nudusq; propemodū vernat, & glabro corpore iuuenis, vt Maro ait,

Lubrica sublato conuoluit pectore terga.

Leberida verò, membranā scilicet quā deponit, ita exuit, vt à capite orsus ad cau dam replicet, interiore parte in exteriorē, exteriorē in interiorē versa, cute intus altera subnascente. At mundus quoq; (de inferiori hoc mundo loquimur) hye mali tempore pruinoso, quodā nō modò obcæcatus, sed vndecunq; obductus situ, annuo peracto spatio, Zephyris flare incipientibus, squalorē abijcit, quæq; rerum semina intus fuerāt superioris defectu caloris obstrusa occultataq; extrā aperiunt excludunturq; ac senectute deposita per vices iterū iuuenescūt. Quin etiā quæcunq; de anguis renouatione traduntur, cū hac ipsa mundi nostri re nouatione cōsensum habēt: ferunt enim colubrū cū exuere incipit, ab oculis pri mūm detrahi, ita vt obcæcari videatur, tum caput exuitur, glabrūq; hoc omni F no antè quàm reliquū corpus, apparet. Arbores quoq; oculos primūm exerūt, gemmas alij vocant, germen alij: sed inōculatio inde, insitionis genus: mox exsi nuant flores, paulatimq; fructuum fœtus aperiunt. Neq; vere tantūm exuit an guis, verumetiam autumnō, & pro locorū temporūq; conditione: æstate etiā, Aristotele hoc asserente, licet id abneget Plinius. Atqui mundum etiam nō ve re tantūm hæc facere, sed æstate autumnōq; omni, tot species, tātosq; ortus, va riosq; nouatus aperire, pro regionum situ ac rerum natura, conspiciamus.

I V V E N T V T I R E D D I T V S.

S Vnt verò qui per anguē & leberida hieroglyphicās hominē ostendāt iuuen tuti redditum, si vel de morbo, aut alia aliqua lue aut calamitate, squallorem atq; maciem deposuerit, sitq; demū habitior atq; validior factus. Libet verò fabellā super huiusmodi renouatione, ex Nicandro & eius interpretibus recita re. Mortales enim aiunt impetrasse olim à dijs multis precibus, vt perpetuo iu uentutis munere donarentur, atq; ita nunquā in posterū senio cōtabelcerēt, sed quandiu vnicuiq; viuere permīssū esset, integris viribus & florenti semper æta te vegeti perseuerarēt. Hanc igīt simulac benignitate Iouis accepissēt, imperitos adeo

A adeò rerum fuisse, vt eam asino vectandam commendarint: hunc verò siti confectum ad fontem quendam peruenisse, in quo serpens loci custos statiuam habebat custodiam, cumq; inde bibere tentasset, à serpente prohibitu, neq; alia conditione bibendi facultatem illi factam, quàm vt id omne quod vehebat onus angui mercedis nomine concessisset: ex eo inde tempore omnes angues senectute singulis annis abiecta iuuenescere, homines verò senio confectos emarcescere, ac stoliditatis pœnas luere, quòd iuuentutem tanto expeditam studio negligenter custodissent. Hinc illa Tibulli querimonia:

Anguibus exuitur tenui cum pelle vetustas,

Cur nos angusta conditione sumus?

Sed quoniam in fabularum figmentis varij admodum Græci sunt, easq; vnusquisq; suo ex commodo, & vt adlibuerit comminiscitur, ferunt alij Promethea cum cœlestem ignem furatus esset, eumq; mortalibus communicasset, nullam illos accepti muneris gratiam Prometheo retulisse: quod cum Iupiter approbasset, pharmacum hominibus quo senectutem amolirètur, elargitus est, quod donum asino vectandum illi destinarent, atq; illa mox subsecuta, de asini imprudentia, de serpentis astutia, de commutatione, quæ superius enarrata sunt. Meminit huius fabulæ Sophocles, *κωφός*. Quoniam verò asinus ille & sitim eò contulerat, factum est vt ex pacto serpens eam quoq; sibi vendicaret, hinc supra modum illos siticulo sitate pleriq; eorum pertentare solent, quos momorderint: de quo tamē plura loco suo dicuntur, vbi Dipsadæ significata recensemus.

T E M P V S.

Erat autem aliud hieroglyphicum serpentis, caudam suam sub guttur attractam occultantis, eaq; species in Saturni dextera manu statuebatur, quem pro annuo circuitu, pro tempore, pro ætate, pro immortalitate poni ex multorum scriptis accepimus. De anno apertissimè Maro:

Atq; in se sua per vestigia voluitur annus.

Quòd verò serpens temporis signū esset, causam Cyrillus hanc subiicit, quòd in longitudinē porrigit, et multis cōplicatur spiris, quæ sunt multæ dierū annorūq; series, taciteq; proserpit, nullo edito strepitu: vnde Poëta non incelebris dixit,

C *Labitur occultè fallitq; volubilis ætas.*

Verum ea quoq; causa esse potest suppressæ caudæ, quòd tempus aut à præterito, aut à præsentī, aut à futuro consideratur, quæ omnia incerta nobis omnino sunt: præteritū siquidē intueri minimè possumus, & cum principio careat, neq; mente quidem concipitur: futurum longè minùs, quia nondum est, & finis eius prorsus incognita, qua de Horatius tertio Carminum:

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus.

Præsens verò cum sit instabile, velocissimèq; trāscurrat, vix percipi potest: veluti si digitū in defluentē aquā intingamus, discernere nō possumus vtrū in præterita, an in futura, an in præsentī: quia præterita iam elapsa, futura nondū adhæsit, præsens pūcto ipso statim elabit: quæ cum omnia cognitioni nostræ subducant, Ægyptij forsitan pro hieroglyphico huiusmodi caudā ita reduci occultariq; voluerunt.

C A L A M I T A S.

Habet & vocabulū ipsum, Temporis, hieroglyphicā omnino significatio- nem, vt hoc obiter attingamus, & à perniciofa Saturni vi nō admodū alienam. Nam Poëtæ tempus edax rerū esse dicūt. Neq; Latini tantum, verum etiā

Pierii Val. Serpens I.

Syri & Hebrei dictionē Tempus, pro calamitoso rerū statu ponere cōsueuerūt. D Nā, Et erit tempus eorū in seculū, primo & octogesimo psalmo legas, & huiusmodi passim multa. Quod verò hīc in seculū legit, interpretes de calamitatibus dictū volunt, quæ post neglectū Christum perpetuò erant Iudæos oppressuræ.

M V N D I M O L E S.

SVnt qui aliam etiam picturam simulachrum' ve mundi fuisse dicant, vt scilicet intra circulum æreum serpentis effigiem accipitrino capite insignem circumducerent ad e propemodum literæ similitudinem: ære quippe ignem referente, circulo magnitudinem & formam orbis indicante, serpente bonū demonem, cuius merito ac beneficio omnia alantur, vigeant, ac perennent. Sed nō elementalem hunc orbem tantū ex hieroglyphico huiusmodi colligimus, verum etiam & cælum ipsum, quod sub Iani figmento fabularū inuolucris occultatur: Iani enim ab eundo dictum, peritiores asserunt. Mundus itaq; initiū ex se faciens, cum in se reuertat, figuræ ipsius, quæ posita est, rationē ostendere videtur.

A N N V S.

CÆterum quia Ianus vbiq; anni dominus decantatur, quē à circuitu vocatū E dicebamus, eundemq; ac Apollinē intelligūt, veluti Dianā Ianam olim appellatā affirmant, quos vtriusq; anni arbitros esse testat antiquitas, præcipuè verò Vergil. cum dicit, *Vos ô clarissima mundi Lumina, labentē cælo quæ ducitis annū, Liber & alma Ceres.* Nam & Lucretius serpere solem dixit vt annum struat:

Annua. Sol in quo contundit tempora serpens.

Quod verò Maro Liberum & Cererem huc inculcarit, doctissimè factum, vtpote qui apud Orpheum legerat,

ἥλιον δὲ δρόνου ἐπὶ κλησὶν καλέουσιν.

& apud Euripidem & Aristotelē eundē Solem & Bacchū esse, de quo nos apertius alibi. Dionysiū eundē & Bacchū & Liberū & Solē, aut igneā solis vim, non ex Orpheo tantū, sed & Euripide, Aristotele & Eusebio Macrobiōq; citatis indicauimus, vbi apud eundem Virgiliū ex antiquis codicibus legendū ostendimus, Qui ducitis annū, scilicet Liber & alma Ceres: licet, quæ lumina, idem sit.

Æ O L V S.

IPsa autem macularū varietas, & anni significatū in serpente detectū, id in memoriā adducit, quod Æolum eiusdē varietatis gratia vetustas tempestatibus præpositū effinxit, per quem annū ipsum intelligebant, eaq; de causā Hippotæ filium dixere, quod celerī cursu tempus elabatur. Equis enim hoc à natura tributum, vt nascantur ad cursum, quod loco suo disputatū est. Habere verò Æolū filios XII ait Homerus, mares sex, fœminas totidē. Mēses ij sunt, ait Phurnutus, quorū qui fœcūdi fruges omniū vsui reponūt, fœminæ dicant: qui verò steriles sunt, mares habeant. Apud alios lōgè secus inuenio, ex religione quippe veterū mēses singulos ita dis singulis adscriptos, vt Ianuario Iuno præficiat, Februario Neptunus, Martio Minerua, Aprili Venus, Maio Apollo, Iunio Mercurius, Iulio Iupiter, Augusto Ceres, Septembri Vulcanus, Octobri Mars, Nouembri Diana, Vesta Decembri. Apud celeberrimū Cardinalem Hippolytū Medicem cippum Romæ vidī marmoreū obrotundū, in quo duodecim hæc numina pulcherrimo opere circūsculpta sunt: qui quidē cippus indicans Augusti Octauiani mensam illam, qua de Suetonius mentionē facit, cōsueſſe eum & sodales amiciores ad duodenariū vsq; numerū deorū habitu cenitare, & *δωδεκαθεῶν* cōuiuīū celebrare, ad eius certè rei argumentū mirificè conformatus est: nā & figura quæ pro Apolline sculpta est, Augusti ipsius faciem totā refert & exscribit, quod & in ple-

A in plerisque alijs eius Dei statuis factum obseruauimus. Sed nos ad anguē nostrū reuertamur, quo super animaduerti, plerosq; figurā eius in orbem circumducti, & caudā nunc occultantis, nūc admordentis, nunc depascētis, cōfundere: quod ita distinguendū est. Quæcunq; de mundi anniq; varietate reciprocatioeq; dicta sunt, ea per caudæ morsum intelligunt. Sedenim cū æternitatē, siue vt nō nulli malunt, æuū seculū ve significabant, serpentē pingebāt cauda tantū sub corpus, ita vt delitesceret, reducta: sic enim circuitus ille perpetuus intelligebat.

BASILISCVS.

Nguis aut huius species ea erat, quem **V R A E O N** Ægyptij, Basiliscū Græci vocāt. Animal id duodecim nō amplius digitorū magnitudine, vt autores nostri prodidere, candida in capite macula, & quodam diademate, vnde regiū illi nomē, insigni: siue Basiliscus ea de causa dictus fuerit, quod eius aspectū reliqua serpentū genera vereantur. Hic sanē flexu haudquaquē multiplici corpus impellit, quod reliquæ faciūt serpentes, sed celsus & erectus à medio incedit, quæ omnia cū Nicādri versibus his optimē quadrāt:

B *Τεκμαίρεται δ' ὀλίγον μὲν, ἀτὰρ περὶ φέρει σάκος, ἄλλων
Ἐρπυσσῶν βασιλῆα, τὸ μὲν δέμας ὀξυκέραιον,
Ἐκ δὲ τοῦ ὠδοῦ τεία δῶρα φέρει μῆκός τε, καὶ ἰσὺν
Οὐκ ἄρ' αὖθις κένος σπαραχθεὶα κινάσεται γαίης
Ἰν γὰρ μύθεσιν ὅτ' ὁ νομὸν ἤειπε ὕλλιν.*

Surrectum verò pectus in animali huiusmodi, in obeliscis & alijs Ægyptiorum monumētis animaduertas, præcipuē verò in numo quodam qui Fabatio cusus est, in cuius altera facie caput est cum spolio capræ, ab occipitio vasculum in modij formulam, quale etiam in Antonini Aug. & aliorum quorundam numis cernere est, nusquā verò frequentius, quàm in Ægyptica Bembi tabula ex ære, vbi Basilisci huius forma sæpe conspicitur, capite aliàs accipitrino, aliàs humano, aliàs vt hic figurauimus. Quod verò Albertus de ouo galli gallinacei fimo obruto tradit, quodq; inde Basiliscus enascatur, sitq; figura eius omnino gallo similis, cauda tamen serpentina, fabulosum iudicant peritiores.

ÆTERNITAS.

S Edenim cur Ægyptij per hoc potius colubri genus, quàm per aliud quodquam seculū æternitatēve significarent, causa erat, quod inter serpentū genera hoc vnū interfici vi non potest, si Horo Niliaco hieroglyphicō nōnullorum auctori fides adhibenda est: quinimò tanta huic vni vis est, vt animalia reliqua solo sibilo fuget, quo audito ferūt omnes auium cantus coërceri, fruticesq; & herbas nō vllō morsu, sed olfactu aspectūve solo enecari. Archelaus tradit, vt apud Ælianū habetur, veterinum olim iumentū in Africæ solitudine quadam defecisse, ad cuius cadauer serpentes plurimē ventitarint vt eius viscera depascerentur, interim Basilisci audito sibilo omnes profugisse, aut in fabulū sese abdixisse: progressum verò Basiliscū, per otium sine cuiusquā tumultu quantū appetierat esitasse, cumq; satur iam abiret, iterū edidisse sibilū, quod indicium fecerat serpentibus alijs ad escam tutū patēre reditū, atq; ita eas oblatā prædam repetisse.

CALVMNIIS AFFLICTVS.

HÆc igitur Basilisci vis quæ sine morsu perniciofa sit, argumentū hieroglyphicū

Pierii Val. Basiliscus.

phici dedit Ægyptijs sacerdotibus, vt si hominem à calumniatoribus malè accu-
ptum, & mortiferis delationibus afflicatum significare vellent, Basiliscum ap-
ponerent: nō enim alia ratione calumniatores homines conficiunt, quàm faciat
Basiliscus: clām siquidem illi principum auribus insusurrāt, nullo palām morſu
infixo, quò diluendi anſa præripiatur: atq; ita pleriq; falſò delati, extrema quęq;
pertulere. Sed ne talem ac tantam Basilisco vim ineſſe quiſpiam admiretur, The-
biorum natio peſtifera adeò fuit, vt vel ſolus oris eorū halitus exceptus, interi-
mendi vim habuerit, illorumq; præſentiā nō animalibus tantum, verumetiam
ſatis noxiam fuiſſe: de quibus hæc & alia ſecundo Sympoſiorum Didymus.

IN ea tamen religione Basiliscus habitus
apud Ægyptios, vt ex auro dedicaretur.
Caput autem illi accipitrinum faciebāt, o-
culosq; eo artificio concinnabant, vt & claudi
& aperiri poſſent. Hunc ſimulatq; oculis
adapertis præferebāt, vniuerſa Ægyptus læti-
tia atq; hilaritate perfundebatur, perinde ac
ſi deorum oculi eos aſpicerent, opemq; præ-
ſentem omnibus pollicerētur: in luce igitur
& in propatulo omnes eſſe, & riſui & iocis
atq; conuiuijs dare operam. Quòd ſi clauſis
eum oculis extuliſſent, ibi tum omnia mœ-
rore luctuq; confundi, auerſos & iratos eſſe
deos exiſtimari, abdere ſe omnes in tene-
bras, & obſcura penetralia, miſerabiliq; deploratione pro ſe quęq; niti, vt deo-
rum indignationem quacunq; poſſent ratione mitigarent. Non fuit horū igna-
rus Philon: & Epies quidam diuinorum interpres apud Ægyptios nominatiſ-
ſimus, rem memoriæ prodidit. Figura autem hæc ita habetur in Bembæa tabu-
la. Vt verò hæc magis innotefcant, Iouem Ægyptij, autore Plutarcho, ſpiritum
eſſe dicunt: ſpiritus nulli animalium vehementior quàm Basilisco, ideoq; nulli
magis diuinitatis ſymbolum quadrat.

OCVLI DIVVM

E

SPIRITVS.

PORRò anguis apud eos hieroglyphicum eſt ſpiritus illius qui per vniuerſam
mundi molem difflatur. Anaxagoras quoq; quatuor elementis conſtitutis,
quæ per anguem ſignificari ſtatim initiò diximus, rectorē adiungit, ſiue ſpiritū,
ſiue Deum, ſiue mentē, vt Probus interpretatur, per quem hæc quatuor regan-
tur: quod Virgilius etiam nullius ignarus diſciplinæ affirmat dicens:

*Principio cælum ac terras camposq; liquentes,
Lucentemq; globum Lunæ, Titaniaq; aſtra
Spiritus intus alit, totamq; infuſa per artus
Æons agitat molem, & magno ſe corpore miſcet.*

Quem enim Anaxagoras vñ, is ſpiritum & mentem dixit. M. Tullius Platonis
ſententiā, quæ in libro de Anima eſt, ſecutus, principio terram ait ſitā in media
mundi parte, circumfuſam eſſe hac animabili ſpirabiliq; natura, cui nomen ær.

ÆOLIPILÆ.

NON imperitè igitur qui Æolipilas cauant, ſolent illis in cōuexo draconē ſu-
perinducere, ex cuius ore circa mediū ſito ſpiritalis illa fiſtula promineat,
quæ ventū proſolet. Sunt verò pilæ huiusmodi æræ, cauæq; in quas per angu-
ſtiſſimum

F

Astissimum punctum humore instillato, vbi ad ignem admotæ concalescere cœperint & efferuescere, spiritum vehementem admodum efflât: humor siquidem caloris vi rarefactus, magnam aëris copiam generat, cuius cū minimè capax sit ea concavitas, vehementi eo impetu cogitur erumpere: cui si tantillum argenti viui infundatur, ex discordia quam materia hæc habet cum calore, inquietata magis aqua vehementius expirabit.

S V C C E S S V S V O T I.

TAntam verò affinitatis cū Dis existimationē Basiliscus affecutus est, vt aulicis olim sint mortales sanguinem eius difficillimè conquistum curiosius asseruare, Saturni eum sanguinē appellantes: quem si penes se haberent, existimabāt & successus petitionū à Potestatibus, & à Dijs etiam precū, morborū remedia, beneficiorumq; munera largius impetrari. Astrologi quoq; Basilisco tantū tribuunt, vt stellam in corde Leonis sitam; Basiliscū appellent, quam Chaldei rerū coelestium reginam & dominam existimarunt, quod in Arati commentarijs tradit Theon, vbi de leone agitur, neq; dissimulat Nicephorus in Astrolabij structura. Quanquā in vniuersum inesse anguibus vim magicam ad gratiā sibi comparandam, Magi tradidēre, quibus persuasum est primum vniuscuiusq; Draconis spondylum mulcere aditus Potestatem, principumq; gratiam conciliare.

S A C E R D O T I V M S A C R O S A N C T V M.

Qui verò serpens sacerdotum insigne oblongo obuolutus pileo gestabat, monumēto erat, vt si quis cōtra Reges (penes enim sacerdotes Aegyptiorum erat imperiū) auderet insurgere, sciret se in venenatos morsus incursum.

O R I S V I S.

HAc autem de causa oris vim describere si voluissent, colubri signum protulissent: nā coluber nullis alijs corporis partibus validior quàm ore ipso. Celebratum est illud ad horrorem incutiendum, *ὄφις ἀσπίδος*, cū virulentum & immedicabile vulnus aliquod intelligi volumus. Aspidū ictui vel nullū, vel rarum admodum remedium inueniri, tradit Aelianus: compertumq; est plerunq; ictu læsos huiusmodi, vix horis quatuor superfuisse. Et Moses cantico venenū aspidum ait insanabile. Eustathius, eam morsu lethiferū somnū superinducere: Plinius, ea percussos torpore & somno necari tradit: eaq; de causa somniculosa dicitur à Sisenna. Color aspidis plurimū niger, quibusdā & cineritius: quādoq; etiā aspis fulua deprehēsa est, quā ego in agro Bellunēsi vidisse olim reminiscor.

F V R O R I M P L A C A B I L I S.

Implacabilem furem Diuinæ literę per serpentem voluminib. implicatū, & qui linguis micet ore trifulcis (ita enim describitur irritatus) expressere. Psal. LVIII legas: Furor eorū serpentini furoris instar, & sicut aspis, & quæ sequuntur. Incomparabilis porro est in angue furor, qui simulac se læsum sensit, ita vesanè furit, vt nunquam absistat donec venenum intulerit, aut præ rabie exanimetur, vt ait Euthymius. Et quoniā feritate, vti dictum, reliquas colubras aspides antecedūt, posito genere ad istius accedit speciem quæ maximè sit intractabilis.

C O N T V M A C I A.

INde aliud desumitur hieroglyphicum: sunt enim qui cōtumacem hominem, nulli quippe legum imperio, vel magistratum edicto, potentiorū vicijs parere destinatum, per aspidem aurem obturantem aptè significari tradant: ea siquidem vbi se excantationibus accersiri senserit, statim vna in terram aure defossa, alterā cauda obturat, ne carminū vocem exaudiat, atq; ita Magorū conatū

Pierii Val. Vipera.

eludit. Verā autem esse serpentium excantationē, manifestissimè cōstat Psalmo D L V I I, vbi Dauid ita canit: Furor eorū par est anguiū furori, sicut Aspidis surdē, & obturantis aures suas, quæ vocē ritè quantūlibet excantantiū non exaudiat.

DE VIPERA.

VXOR INIMICA MARITO.

D hæc vipera suo quodam ingenio prædita, extra ordinem sua habet hieroglyphica, quorum illud præcipuum, quod mulierem quæ virum oderit suum, cui mortē etiam intentet, neq; nisi coitus tantum gratia blandiatur, per pictam viperam sacerdotes illi intelligebant: ea siquidē, vt apud Horum est, cum mari copulatur, caput eius ori insertat suo, atq; in concubitus cōflictu nimia voluptatis vi superata, capite maris mordicis amputato, maritum extinguit. Id cum Plinius, Nicander, Galenus, tum pleriq; alij autores grauissimi tradunt, miror Albertum vnum ē nostris conatū eos redarguere, qui dicant viperam in coitu mariti caput amputare. Sed missa faciam quæ Galenus & alij scripsere in hanc sententiā, Nicandri verò carmina tam pulchra minimè prætermittenda fuerint:

Μὴ σὺ γὰρ οὐκ ἐπὶ τειρόδισι τύχεις, ὅτε δῆμα πεφυζὼς
 Πόρνος ἔχῃς δύκοι τιπλὼ φολέωντ' ἔχιδνης,
 Ἡνίκα δορυμνὸς ἔχῃς δολορῶ κυνὸς δοντι
 Θερὰς ἀμύνει μύθησιν κείλῳ ἀπὸ κροφῶν ὀμνύνει,
 Οἷδε πατρὸς λείβῳ μετεκίανον αὐτίκα τυτθῶι,
 Τειρόμνητοι ἐχίδνι ὕδρι Ἀλφειὸς κροφῶν ἀφαιλῶ,
 Γαστὴρ αἰαβρώσαντ' ὅς ἀμύροισι βλεφάρωντο.
 Οἷν γὰρ βαρύνει ἑσπερίαν τι τοῖδε καὶ ἄλλῳ
 ὅσοις δὲ δολορῶ λεπτῶν δάλπασι γενέθλιω.

Quæ sic Latinè traduci possent.

*Dij meliora velint, ne tunc incautus apertis
 In triuiis, cum forte acres mas luridus atræ
 Coniugij euasit dentes, & fulminis ictum,
 Vipereo occurras generi, namq; illa in apertas
 Excipiens semen fauces, caput inde mariti
 Complexu in dulci abscindit: mox damna parentis
 Extincti fera progenies vlciscitur, aluo
 Materna abrofa, & catuli sine matre oriuntur:
 Sola etenim hæc animam sætum, reliquæ oua colubræ
 Per syluam excluduntq; fouentq; in cortice prolem.*

Nec me præterit, esse qui alia quædam serpentiū genera animal parere tradant, qua super historia multum diuq; annis proximè elapsis decertatum est inter literatos viros, lite adhuc sub iudice destituta, cum etiam fuerint ætate nostra, qui has quas putamus vipersas vtriusq; sexus electas viuarijs includere, easq; aliorū instar animalium coniungi, concipere, parere, educareq; fœtus suos experimento compererint, nullo parentum desiderio. Quod si quis in hoc negotio plura deposcat, ab editis iam eorum libris desumendum fuerit. Sanè alia etiam est viperæ generatio: siquidem Aristoteles, vt apud interpretem Theocriti legitur, la certam exiccatam ait in viperam mutari.

FILII CONSPIRANTES IN MATREM.

VT verò reliqua prosequamur, filios aduersus matrem conspirantes, Egyptij sacerdotes per eiusdē viperæ hieroglyphicū notabāt. Quod si quis hominum

A minum tantū sceleris admīssisset, articulatim eum acutis calamis cæsum iubebāt ^{Parricidæ supplicium.} viuum super spinarum accruos comburi, meritò maximū omnium scelus iudicantes ei mortem inferre, à quo vitam quis accepisset. Hac verò de causa dicunt viperas in parricidæ culeum includi solitas: nam Simia, quam Iuuenalis innoxia appellauit, filios, vt in Cynocephalo diximus, suos necare ipsa solet. Canis verò & Gallus non alia de causa creditur cum his idem subire supplicium, nisi quia & ipsi impiè facere videntur, quòd & sorores & matres ipsas saliant. Sed quod ad parricidium attinet, non id tantum animantium genus cō scelere cōtaminatur, verumetiā phalangia, vt & polypos & fluuiales equos taceam, eadem prorsus impietate notata sunt: hæc enim fœtu numerofo, quippe supra triginta interdū; edita, matrem quamprimū orta fuerint interimunt, nonnunquā & patrem, eo viperis immaniora, quo illæ nascendī necessitate, hæc iam nata, nulla cogente causa, nullo inuitante comodo, sponte se parricidio polluant. Non præteribo quòd Theophrastus negat viperarum, vterum à catulis suis exedi: namq; autor ille summæ inter Græcos diligentia, aliam in his maternæ mortis causam comminiscitur, dirumpi quidem spontè vterū, vtpote qui angustus adeò sit, vt tam numerosæ prolis multitudinem & incrementum capere non possit. Idem marinis acubus euenire, quas admodum tenues prolis multitudo dirumpi cogat. Quòd verò Dominus Phariseos viperarum sobolem vocat, ad Dauidicum illud spectare dicit Irenæus, Alienati sunt peccatores ab vtero, ira eis secundum ^{Psal. 57.} similitudinem serpentis, siue quia venenum semper sub lingua promptissimum habebāt, siue quia erga patrem ingrati abdicatiq; sunt, nullam hæreditatis partem affecuti, siue ob perplexas vias, quas à recto itinere declinantes occupabāt, per ambages & deuia progredientes.

A B O R T V S.

PRæter hæc sunt è iunioribus, qui abortiuum incommodū per viperam mulieris pedi suppositam significare commenti sint, quod apud veteres nusquā memini me legere. Figmenti tamen huius causam minùs explodendam apud Plinium olfecisse videor: siquidem is traditum ait à veteribus, mulierem prægnantem si viperā siue studio, siue incuria transcenderit, abortum facere, vsque ^C adeò viperæ venenum vel afflatu solo in humani generis perniciem grassatur, fitq; ita serpens ea humanorum partuum fascinatrix, quòd illi ritè parere non liceat: vt minùs iam miremur venenum illud quo Scythæ sagittas suas inficere cōsuerunt irremediabili scelere, non alijs libentius rebus confici solitum quàm viperina sanie, & humano admixto sanguine.

VVLNVS AMATORIVM.

QVæ verò de morfu viperæ ponuntur à Platone Symposio, eius scilicet ictu tactos aperire nolle quid patiantur nisi ijs qui similiter ægrotant, mysticè, vt suus est mos, posita sunt. Sed cur Platoni veritatis discipulo innitatur, cum liceat homini Christiano Platonis ipsius præceptores, Prophetas quippe & sapientes alios legere, qui de mundo, & ijs quæ supra mundum sunt, accuratissimè differuere, cœlestisq; numinis afflatu cognita, mortaliū ingenijs cognoscenda pposuere, perq; eos ad eam, quæ vera & sola est, sapientiā peruenire? In hoc autem serpente, sacratoribus interim interpretationibus omīssis, nostræ nobis imbecillitatis conscij, humaniora quædam prosequemur, quæ si non ad diuinorum intelligentiā, ad mores certè, & vitæ nostræ conditionē facere videbuntur, eamq; ingrediemur viam, quam admirandus Philon primus omnium videtur

Pierii Val. Vipera.

aperuisse. Dicemus igitur viperinum hunc morsum spectare nimirum ad illud D
amatoriæ mollitudinis hieroglyphicum, quod apud nos in Diuinis literis per
serpentem qui Adamum decepit, probatissimorum autorum opinione designa-
tur: in illo enim, ut hi tradiderunt, voluptatis, nequitiae, molliticiq; fomes delite-
scit. Picturata siquidem cutis, ut cum ipso Philone & alijs super hoc latius philo-
sophemur, varias delicatasq; rerum omnium illecebras prae se ferre videtur. Et
mortale genus nulla re magis afficitur, quam rerum varietate. cuius rei experi-
mentum est in pictura, in fictili fabrilicq; arte qualibet, aliqua ratione digesta. Quin
& natura ipsa varietate ad lasciuiam usq; delectari videtur. Plantarum enim di-
uersicolores flores, varia germina, speciosi fructus, & alia atq; alia forma, hisq;
atq; illis coloribus intincti, ac multiformes animalium facies, visum oblectant,
quibus si supra modum delectemur, in eorum admirationem nimium illecti, in-
haerere videmur luto, proniq; in faciem procubere, totoq; ventre serpere: ter-
reno enim vescimur cibo, posthabito coelesti; nam ut optime ait Horatius,

*Insani sapiens nomen ferat æquus iniqui,
Ultrà quàm satis est, virtutem si petat ipsam.*

Illo prius aptè proposito subsequitur:

*Quid censes munera terræ,
Quo spectanda modo, quo sensu credis & ore?*

Ad hæc comessationes & ebrietates, gulæ ministræ, non minus quam mordax
serpens miseros artus animæ depascuntur. Reptatus autem nihil aliud signifi-
cat, quam animum qui attolli nequeat in sublime, semperq; deiectus ad sola ter-
ræ commoda prorepat. Spiræ cōglobataq; volumina mille, quibus assidue de-
cipimur, laqueos intento veluti digito demonstrant. Latebris gaudet coluber,
latebris & voluptas impura, quæ veluti in scrobibus & hiatibus, in humanis
quippe sensibus occultatur. Hinc apud Græcos Mycheæ Veneris sacra, quæ in
specubus & abditissimis penetralibus celebrantur; *μυχὸς* enim secessus est. Et sci-
tè Lyfites Plautinus adolescens Trinummo, amorem lasciuum latebricolarum
hominum corruptorem vocat: super hoc Tertullianus ita declamat: Abscondat
itaq; se serpens quantum potest, totamq; prudentiam in latebrarū ambagibus
torqueat, altè habitet, in cæca detrudatur, per anfractus seriem suam euoluat, F
tortuose procedat, nec semel totus lucifuga bestia: hæc ille. Venenosa verò sibi-
la veluti surrepentis ipsius mali blandimenta quædā sunt: nam boni specie deci-
pimur. Ad hæc futurum dicit Deus, ut homo serpentis caput obseruet, ille ho-
minis calcem aggrediatur: malorum illud affectuum principium contagionemq;
mentis ex multiplicis voluptatis usu indicat, cum eius præcipua vis nostræ insi-
deat cogitationi. Per calcem verò animæ pedem intelligimus, quæ illa est portio
despicatissima, qua materiæ uti solo innitimur, alitrix inquā, & cibaria potestas,
libidinis irritamentum, & voluptariæ totius lasciuiae magistra. Est hæc, inquam,
Philonis sententia, cui D. Ambrosius è nostris libenter accedit, & ex serpentis
specie figuram delectationis intelligi asseuerat Hexaëmero, & ad Sabinum epi-
stola. Nam & Origenes reptile venenatum in nobis esse dicit, cum mulierē aspe-
ximus ad concupiscendum eam, atq; ut in ea penetralia & sacra adyta subeamus,
vnde sublimiora quædā ad puriorem aërem patefactis hiulcæ terræ foribus pro-
feramus. Nonne idē Origenes de immaculato Virginis utero, & ortus vitæq;
eius integritate perpetua loquens, eam ait neq; serpentis persuasionem deceptam,
neq; venenosis eius flatibus infectam? Cyprianus de serpente eodem contra No-
uatianum

Auatianum: Plus metuendus est, inquit, & cauendus inimicus cum latenter obrepit, cum per pacis imaginem fallens occultis accessibus serpit, unde & nomen serpentis accepit: ea eius est semper astutia, ea est circumueniendi hominis caeca & latebrofa fallacia: sic à principio statim mundi fefellit, & verbis mendacibus blandiens rudes animas incauta credulitate decepit.

DE SYRTIBVS ANGVIPEDIBVS.

FAbulam Libycā ponit Dion Chrysostomus oratione quinta, ab istiuscemo di commento non admodum alienam. Esse quidem in Libya ferarum genus ex promiscuo bestiarum plurium, & diuerforum generum coitu progenitum: id autem immane admodum saeuumq; & ferocissimum circa Syrtes plurimum versari: cibi gratia tum feras reliquas venatu, tum humanum pastum conquirere quàm auidissimè. Eius verò monstri naturam faciemq; forma esse huiusmodi conspicuam: corpus quidem muliebre: idq; admodum formosum, lasciuè tumentes papillæ, totumq; pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis nitidissimo: mira ab eius oculis prosiliebat hilaritas, quæ intuētem quemlibet in amorem procliuiter alliceret: reliquum autem corporis horridum, & squamarum scabritie asperum & intractabile: infernè demum in longum anguem desinebat, cuius caput in extrema parte positum acre admodum esset & mordacissimum: alis non esse præditum, sed sphyngis instar factum, neq; tamen eloqui, vt illæ faciunt, sed draconum in morem sibilum tantum ædere acutissimum. Feras has tota Libya plurimas, atq; omnium quæ quot & qualibuscunq; pedibus ingrediantur velocissimas, vt nemo esset tam alacer, qui earum insultus effugisse gloriari posset. Animalia itaq; reliqua quotquot nactæ fuerint, pernecitate sua fretæ ac robore, per vim assequuntur & opprimunt, sed vnum hominem dolo tantum blanditijsq; adoriuntur, & superant, vtpote quæ pectoribus tam amabilibus ostentatis, spectatores vti prestigijs implicant, fallacissimosq; amoris laqueos intentat conciliandis cōgressibus admodum idoneæ: in hos quippe cum inciderint, nullum cient tumultum, nihil hostile minantur, immotæ verò manent oculis interim ad terram magna cum modestia deiectis, instar speciosæ lepidæq; sceminæ ad colloquij congressum inuitant, lenocinijsq; omnibus alliciunt: simulac verò **C**quis, vt voluptuosorum hominum imprudentia est, cominus accesserit, exemplo eum arripiunt, iniectis quas aduncis vnguibus præditas habent manibus, tandiu prius occultatis, quoad prædæ capiundæ oblata sit occasio: insurgit exemplo serpens à tergo aggressus, apprehensumq; lethali morsu transfigit, venenoq; immisso necat euestigio, mox cadauer miserabile serpens & feræ ipsæ lætantes vnà socialiter depascuntur. Ad hæc addit, Herculem Libycum iter eà facientem in eas incidisse, quas vbi primum è longinquo prospexisset, cursum arripuerit pernecissimum: illæ autem cum diu nec ignauiter subsecutæ, prædam tamen eam nancisci minimè potuissent, indignatione succensæ omnem in se crudelitatem conuertere, ora pectoraq; vnaquæq; sua scedissimè dilacerata discerpentes. Ita monitos esse nos debere, vt more Herculis, improbitatem atq; lasciuiam tantummodo fugiendo superemus. Quod quidem figmentum ex aurea illa Ecclesiastici sententia mihi desumptum videtur; Peccatum tanquam colubrum fugiendum: paratum id enim esse vnumquenq; ad se accedentem haud grauati suscipere.

FAVNVS ANGVIS.

HVic perquàm simile est quod apud antiquiores Græcos super Hecate pro-

Pierii Val. Vipera.

ditum, eam alij Semelem vocāt, quæ tandiu Fauni patris nequitia restitit & ob- D
 luctata est, etiam virga myrtica verberata, & vino oppressa, donec ille in anguē
 transformatus, filiam spiris vndiq; colligatam improbitati suæ parēre compule-
 rit. Cuius fabulæ apud veteres indicia fuerint, ab Hecates templo lōgē summo-
 ta myrtus: vitis supra caput signi eius extensa: vinumq; quod proprio nuncupa-
 re nomine non licebat, sub lactis vocabulo inferri solitum, quicq; ibidem passim
 obrepunt innoxij serpentes: quæ quidem fabula facile ostendit eandem diuina-
 rum humanarumq; rerum disciplinam vniuerso mortalium generi diuinitus in
 vsu habitam, sed ab alijs nullo verborum aut rerum inuolucro, ab alijs sensu my-
 stico, ab alijs per symbola, ab alijs per similitudines, per fabulas ab alijs memo-
 riæ scriptorum diligentia commendatam, aut à patribus acceptam, posteris per
 manus proditam: lacepsit enim assiduè humanum genus, quod & Apostolus
 Paulus apud Deum queritur, Faunus pater naturæ stimulis importunus, id est,
 originis ipsius compages coagmentatioq; & modò myrto, hoc est, imaginatio-
 ne Veneris, modò vino, hoc est, lætitia & hilaritate, modò spiris ingētibus, hoc
 est, multiplici voluptatis ipsius varietate suggesta, nos oppugnat, perq; eam de- E
 mum exuperat. Atq; hæc illa patris domus, cuius obliuisci nos debere, admonet
 Propheta.

S E N S V S A' V O L V P T A T E, M E N S A'
 S E N S V D E C E P T A.

MVlieris porro figura apud Diuinarum literarum interpretes pro sensu ac-
 cipitur, viri verò pro mēte: vnde quidam Adam terrenam mentem inter-
 pretati sunt. Hic igitur siue Faunus, siue, vt nostri rectius, serpens, accingit se pri-
 mum ad expugnandam mentem, subuertendumq; intellectum. Hic sua virtute
 opibusq; fretus, hostem repellit acerrimè, vt Adamū decet. Quid ille vafer &
 malignus? Eam adoritur, sensus ipsius obiectat comoda, delicias proponit o-
 mnes, voluptatū explicat illecebras, quarū gustu vel mininio expugnatur Eux
 imbecillitas: illa incautum opprimit Adamum, mendaciumq; cōmenta, lenoci-
 nio suo atq; blanditijs cum cogit aberrare. Athanasius sanè cum puritatem ani-
 mi, quæ in Adamo primitus fuit, in spiritalium rerum cōtemplatione tantum
 occupato, metaphoricè Paradisum à Mose nominatū ostendisset, ibidem adie- F
 cit quo pacto sensus mentem à spiritalium rerum meditatione serpentis consilio
 ad corporis voluptates auerterit abstraxeritq;. Diuus Augustinus in 48 Psal-
 mū, Singulis, inquit, nostrū inest mulier hæc: quippe caro nostra, Eva est, quæ
 seducit virū, id est, rationem: per quam carnem labitur homo, quem lapsum cal-
 canei nomine quod à serpente fuerit impetitur, Prophetæ appellauerunt. Hinc
 Menander Samarita occasionem sumpsit scelesti perniciosiq; dogmatis, qui nu-
 ptias & generandi studium à viperinæ naturæ satana mentiebatur emanasse.

S E N S V S Q V I N Q V E.

IN Euangelica lectione virgines quinq; fatuæ totidemq; prudentes cum lam-
 padibus producuntur, quæ, vt Ambrosius putat, sensus quinq; in sapiētibus
 suo lumine lucidos, eosdemq; in insipientibus erroris tenebris obfuscatos indi-
 carent. Quare videndum an Fulgentius rectè ex Apollophanis Epico, vt ipse
 dicit, carmine commentus sit Saturnum satum *v̄s* appellari, quod *v̄s* Græcè sen-
 sus dicatur, quem pro mente & intellectu poni passim inuenimus: nisi ea de cau-
 sa vocabulum vsurpemus, quod per sensum, vt Aristotelici, ad rerum cognitio-
 nem deuenimus: à *νοῦς* enim *v̄s*. Quod tamen alicubi *νόσ* significatum vsurparit
 pro

A pro sensu, id in Aonibus Valentinianis habetur: nam is Aristotlem secutus, λόγον à Nō emissum prædicabat, rationem quippe à sensu proficisci, de quo Irenæus lib. II, cap. 39, & 40. nam hæc nūc nostri non sunt negotij. Duo verò sunt, si credimus Aristoteli, quæ nostri ad vnamquancq; rem motus causa sunt: vel ipsa scilicet cogitatio, si nunc intellectum vereamur appellare, vel sensus, rerum enim aut vtilium, aut commodarum, aut quas quoquo modo bonas existimamus, imaginatio, vel ab ipsa cogitatione procedit, quia tales fore existimamus, vel ab eo quod sensu experti sumus. Ipsa igitur vel cogitatio vel sensus, imaginationem creat, imaginatio statim excitat appetitionem, appetitio affectum, affectus motum, vt ad assecutionem perueniatur. Nostri igitur primi parētes duo, intellectus & sensus. Intellectum verò hic accipio cogitationem quæ certo sit cursu peracta. Sensus vbi intellectui parer, perpetua vtitur tranquillitate, ipsoq; deliciarum paradiso perfruitur: vbi verò intellectus sese sensui manciparit, tota aberrat via, & à priore illa amcenitate quieteq; ad labores, & inuisas rerum omnium turbas eiicitur.

B M A L V S D Æ M O N.

QUod verò malum dæmonem per viperinam figuram indicamus, multorum consensus accedit. Nam & apud D. Hieronymum draco inter diaboli cognomenta numeratur: & diabolus locutione Mali sæpe ponitur, vt in prece quotidiana diceret Cyprianus, Sed libera nos à malo: quod tamen ipse, libera nos à maligno, protulit. Sed præcipuè Ecclesiastici X. eo loco, Si momorderit serpens in silentio: si quem, ait is, serpens diabolus occultè momorderit, & nullo conscio, eum peccati veneno infecerit, & quæ super pœnitentia sequuntur. Et causam addidere nonnulli linguæ motationem, quæ tam multiplex appareat, ex quo multiplicia eius incitamenta interpretantur. Nam qui eius minister est, aliud porrò lingua loquitur, aliud corde meditatur: his Dominus ait, Generatio viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? Et in diuinis literis alibi factum silentium in cœlo legas, dum committeret bellum draco cum Michaële archangelo: alibi contritū ab Assertore nostro caput draconis in Iordane fluuio, atq; ita nos ab eius dominatione liberatos: & huiusmodi pleraque alia. Nam & Pythones genus dæmonum est, & Pytho serpens apud gentiles effingitur, quem Apollo sagittis confecerit: quod quid sibi velit, alibi diximus. De Pythonibus habemus in gestis Pauli, qui vnum ex his exire iusserit è muliere, quam is occupauerat, propterea quod clamitabat illa, & Paulū & eius comites esse seruos summi Dei, qui viam salutis annunciarēt. Id verò dolebat Paulus, inquit Origenes, quod indignum iudicaret sermoni suo à Pythonis spiritu testimonium exhiberi. Et Regum primo Saul mulierem, quæ Pythonem habeat, sibi sisti mandat, vt per incantationes, Samuelis animam euocaret. Sūt qui dicant (vt hoc καὶ πείρασμον admoneamus) Samuelis non animam, sed imaginem Pythonissæ oggestam: sunt qui Dei permissu veram animam asserant, vt ex calamitatis, quæ Sauli totiens prædicta fuerat, asseueratione, acrius cruciaretur: alioquin vt Deut. XVIII, maximè eū abominatur Deus qui Pythones consulat.

D E L E C T A T I O.

QUantum verò pertinet ad delectationem, audimus Deum Opt. Max. ita illum execrantem deuouentemq; vt super pectus suum, & vtero incumbens suo, sit semper incessurus serpens: quod, vt diximus, Philoni, Ambrosio,

Pierii Val. Serpens I.

Athanasio & aliis subscribētibus, de terrenis delectationibus intelligitur: quare in id quoque deuouit serpentē Deus, vt terra perpetuò vefceretur. Ac ne Menippeam fabulam ab aliis recitatam seriis his admisceam, adagiū illud ex ea tantum attingam, quod de Lamia fertur, quæ libidinis appetitu percita, Menippi admodum iuuenis sanguinē deglutire cupiebat, ab Apollonio Tyaneo, vt memorat Philostratus, dictum, *ὄφιν δάλλπης, καὶ αἰδώς*, anguem concupiscis, teque anguis: quod is scilicet mulieres appeteret, & ab eisdem identidem expeteretur. Quid Plato? nonne Mosaicam secutus historiam ait Phædro, dæmonem aliquem in ipso statim principio rebus humanis voluptatem immiscuisse, veluti oblectamentum aliquod non inconcinnum, adulatori grauissimæ bestiae maximæque calamitati, natura inseruit?

LIBIDINIS ANTIDOTVM.

A Nimaduertendum verò est naturam ostendisse nobis, ieiuni hominis sputo serpentem necari posse: ex quo tacitè submonuit, Venereas voluptates libidinisque ardorem, ieiunio identidem extinguī: nam hæc sine Cerere & Bacco, vt ait ille, omnino frigent. Et Matth. 9. adolescēs ab impuro oppressus dæmone, nō nisi oratione & ieiunio curari potest, vt Assertor noster admonuit. Et quoniam sunt quibus commentitiū hoc videtur, asserit id Galenus *πρὸς κρᾶσις* tertio, asserunt idem Alexander Aphrodiseus, autor minimè contemptibilis, & Plinius, & plerique alij rerum naturalium scriptores, qui rem ita tradunt: Si salua ieiuni hominis in os vel vulnus Scorpionis, vel serpentis, vel alterius venenati animalis inciderit, & ad interiora penetrauerit, exitialem eis esse, quod & Lucretius his versibus tangit:

*Est itaque, vt serpens, hominis quæ tacta salua
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa.*

Causam Philosophi perscrutantē, aiuntque fieri hoc ob magnā inter vtrunque animal contrarietate: serpens siquidem frigida & sicca est corporatura, homo autē calida & humida: hinc alterū alterius visu tactuque exhorrescere, humanoque sputo tactum anguem æquē fugere, ac si feruentem in aquam incidisset, id si penetrarit in fauces, etiam extingui. Quod verò aiunt pollere ad hoc ieiunioris hominis saluam, sciendum & ab ieiuno quoque morsum esse pestilentem.

PETVLANTIÆ FINIS.

NEcque absimile est à sacris inuentis, quod de Chimæra dicitur, cuius extrema pars in draconem desierit. Amorem enim lasciuum per figmentum illud significari tradunt autores optimi: cuius finis quānam alius esse potest, nisi voluptuosa procacitas? quæ tamē vt ex voto facta transactaque omnia sint, venenum demum interneciua animi exulceratione relinquit, quæ latius in Leone, vbi de Chimæra agitur, sunt explicata, vbi & quid super hoc Hesiodi interpretes afferunt, addidimus. Talis dubio procul serpens incautam Eurydicen afflixisse fingitur à Poëtis.

VOLVPTAS MATVRE EXTINCTA.

Herculem verò, quem vetustas illa pro virtutum omnium tam animi quàm corporis idea proposuit, angues etiamnum in cunabulis elisisse canunt: quippe eum innuentes, qui ad magna præclaraque negotia sit natus, debere vel à teneris vnguiculis extinguere voluptates. Merito igitur insigne facinus hoc vtili omnibus exemplo futurum, tot in marmoribus sculptum videas, atque in numis

A numis etiam : cuiusmodi ille est, cuius altera facies inscriptionem habet ΚΡΟΘΩΝΙ. Literæ verò reliquæ in numo, quem attrectauimus, detritæ sunt. Quod si qui figuram huiusmodi autumant institutam, ut fortitudinem, incolumitatem, ac membrorum robur, quo Crotoniatæ vulgò præditi ferebantur, Herculi commendarent, non laboro : quippe qui non ignorem bonæ valetudinis laudem scriptorum omnium consensu Crotoniatæ attributam, adeò ut in vno certamine Olympico septem viri, qui reliquos virtute præcesserant, pariter Crotoniatæ omnes sint reperti : quod latius apud Strabonē libro Geographiæ sexto. Vnde etiam dictum illud emanarit, κρότωνος ὑγιεινόν. Deç optima valetudine Plautus ait, pugilicè, atque athleticè : nam membra fortia vegetaq; magis omnino ea sunt, quæ minùs sese voluptatibus & nequitia dediderunt. Sed ut ad anguem reuertamur, ne adeò mirum sit cum voluptatis & libidinis habere significatum, legimus apud Plutarchum eos puellarum amasios aliquando deprehensos esse, omniaq; amoris & nequitia signa præbuisse : veluti is qui Ætoliæ cuiusdam amore captus, noctu eam adire suctus, puellæ corpori circumfusus, hæc atq; illacillabens, illam nunquam neq; vltro neq; inuitus lædebat, oportuneq; sub diluculum recedebat : quod cum ij quibus puella curæ fuerat intellexissent, eam aliò migrare compulerunt : serpens per triduum et quatrídium non adesse, sed diligenter accuratèq; circuire, illam quæritans : quam vbi mox inuenit, casu illi obuiam factus, non uti solitus erat mitis & blandus, sed asper & horridus in eam insiliit, manibusq; primùm spira ad corpus adstrictis, caudæ residuo femora flagellabat, leuem quidem iram præ se ferens, quæ licet indulgentia aliqua permixta esset, castigationem tamen apertè demonstraret.

A R A X A.

NEc quidem dissimulandum, quòd Scythæ huius salacitatis ergò, quæ per serpentem symbolicè fingitur, Araxam famosæ libidinis sceminam, cuius Diodorus tertio meminit, semiuiperam figurabant : humana quippe forma umbilico tenuis, reliqua viperina. Ferunt hanc cum Hercule copulatam filios treis genuisse, Agathyrsum, Gelonum, & Scytham iuniorem, qui totidem gentium mox autores fuisse perhibentur.

C O N T I N E N T I A.

CIN sacris Hebræorum literis Dana serpentem æreum Moseos admonitu factum legas, qui aduersantem voluptatibus virtutem præ se ferebat, hominēq; à pestifero quovis veneno sospitem reddebat : ea est continētia, atq; constantia, atque ideo ex ære, hoc est, fortiori perennioriq; materia conformatur : æs enim valde solidum est, neque vlli obnoxium rubigini : quare nexas ære trabes apud Virgilium legas ad perennitatem catenarum : & monumentum ære perennius apud Horatium eodem sensu. Idem & viuentiū salubritati aduersus putrescentia efficacissimo est remedio. Acuti quoq; mucrones ærei cadaueribus infixi, ea ne putrescant, vel ut diutissimè saltem asseruentur, efficiunt.

C A L L I D I T A S.

SEd neq; calliditas prætercunda est, quæ per serpentis imaginem indicatur. Et Moses prudentissimum inter bruta serpentem dixit. Animal præterea motu varium est, atq; ad subsidium defensionemq; præcipuè paratum, quodq; hostem vlcisci probè possit & norit. Draconi verò similis est virtus indagatrix, quæ diligenter omnia perscrutetur, rimeturq; studiosissimè : ideoq; ab acuto visu nomen illi factum. Et quoniam in primis voluptatem ex eo significari dixi-

Pierii Val. Serpens I.

mus, vt quod instat agamus, ea demum vera voluptas est, quæ ex intellectu de- D
purgato, & sano sensu perfectissima redditur, vnde absolutum oritur iudicium,
quo freti possumus nosmetipsos prudenter tueri, atque sapienter conseruare.
Quod igitur vitæ periculum amatoriae morsuunculæ, & voluptatum vulnera,
intortiq; deliciarum laquei intentare videbuntur, id omne temperantia depel-
lat, longeq; summoueat: illa enim vna incontinentiæ opponitur aduersaria:
equum hæc, vtpote ferocientis improbitatis & vitiosæ cupidinis simulachrum,
mordeat, atq; ita vitio prostrato, sessorem in virtutis æqua planitie sanum inco-
lumemq; sistat.

PIERIVS VALERIANVS AD ACHILLEM

MAFFÆVM PATRITIVM ROM. DE SER-

pente in aliquot signis militaribus, deq; caduceo ad
rem ipsam, ex sacris Ægyptio-
rum literis.

E

U I verò opusculum hoc alterū de quibusdam serpentis significationibus, in
signis præcipue militaribus, deq; caduceo, nuncupem potiùs, quàm tibi, Clariss.
Achilles? qui præter absolutam Legum peritiam, totius etiam es antiquita-
tis non incuriosus affectator: cuiq; hæc domi nascuntur tam patris tui viri ele-
gantissimi cura, quàm accuratissima aui illius tui clarissimi diligentia, qui
cū à secretis Pauli Veneti II. P. M. esset, quantulumcunq; otij publicis à negotiis surripere
poterat, totum id rerum harum cognitioni studioq; tradebat: meque fateor à vobis mutuò acce-
pisse plurima in toto hoc negotio meo, quæ tibi reddere, post rem arbitrio meo digestam, iustum
æquumq; existimaui. Accipies igitur à me redhibitionis, sed libera & ingenuæ nomine, mul-
tarum rerum expressa significata, quarum figuræ imaginēsq; apud vos laudabili cura custodiun-
tur: illudq; præcipue familiaribus nobilium domorum insignibus argumentum, contra iunio-
rum quorundam eruditorum opinionem scriptum ostendisti, quod ex ipsa vetustate desum-
ptum, & apertissime comprobatum perlegisti. Subieci, me quoque sentire tecum, & in hoc
comprobando non parum allaborasse Imperatorum veterum atque adeò militum insignia, &
in parmulis & in signis more nostro picta fuisse multa enumeraui, præsertim eorum qui serpen- F
tem protulissent: nam circa caduceum sollicitus plurimū esse videbaris: & quæ de principatus
hieroglyphicis multa disserui. Iussisti mox vt ea omnia conscriberem, quod per otium ea recogno-
scere constituissem. Quamprimū igitur mihi quoque per otium licuit, quod optare te tantoperè
contenderas, efficere procuravi, idq; quamlibentissimè, qui quantum in lucris ponerem nō igno-
rabam: simulq; mihi stimulus addebatur ad studia hæc veluti postliminiò reuisenda, quæ in mul-
tarum occupationum quasi concursu, diutius fuerant intermissa. Tuæ præterea humanitatis
opera, multa in melius resarciri posse videbam, vt ita minime fortè peritura esse lucubratio
mea, quæ talem tantūmq; sibi argumenti huius non lectorem modo, verū etiam
adiutorem comparasset: censuram enim doctrināmq; tuam
spero mihi plurimū profuturam.

IMP E.

IMPERATOR.

R I M V M igitur hieroglyphicum in hoc genere illud erit, quod ad rerum summam pertinet. Sacerdotes enim Ægyptij si vellent Imperatorem, aut potentissimum quempiam Regem per institutas ab eis imagines indicare, anguem, ut apud Niliacum Horum est, in spiram collectum faciebant, palatij cuiusdam specie in voluminum medio statuta: siquidem domus regia in imperij totius centro sita esse debet, ut omnium equè commodis consulatur. Nam Plato Legum quinto, Reip. suæ urbem iubet in medio regionis, quoad fieri potest, poni. Et Genesios 23, cum dicendum esset, Erat autem Ephron longè princeps Hethæorum: scriptum inuenias ad huius instar hieroglyphici, Habitabat autem Ephron in medio filiorum Hethios. Hinc rerum scriptores memoriæ non temere prodiderunt, Antoninum Pium in vrbe semper sedisse, ut ita medius nuncios vndiq; citius accipere posset: ideoq; ne longius abesset, nullas vnquam expeditiones obiuit, prædia sua tantum in Campania nonnunquam visere contentus: quauis esse scio qui factum hoc ab eo dicant, quod grauem esse prouincialibus comitatum Principis etiam nimis parci existimaret. Diodorus autem licet alia quoq; serpentis significata commemoret, quin tamen & imperium ex eiusdem animantis pictura intelligi possit, nequaquam inficiatur. Quidam hominem regni potitum hieroglyphicè ita describunt, ut eum manu serpentem comprimere indicet, cuiusmodi simulachrum est in numo Aurelij Cæs. Aug. Pij filij, in quo sigillum est, serpentem à medio manu tenens, ad mouentem caput dexteræ cibum porrigenti.

Numus Aurelij Cæsaris.

O S C V S.

M Anethon Ægyptius autor, quisquis ille fuit, ait Oscum, qui Tyrrenis imperauit, insigne serpentis habuisse: Oscosq; ait Seruius, populos dici ubi plurimum serpentes abundant, in Campania quippe: nam Oscum hunc aiunt coloniam eò transmisisse, Hetruscis tunc Italiae ferè totius rerum potentibus: urbemq; in ea regione longè principem, ab accipitris augurio, quæ Hetrusca lingua Capim appellabant, nominasse, ut scriptores quidam vetustiores memoriæ prodiderunt: licet tempore succedente creditum sit, eam ita à campestribus locis nuncupatam. Poetæ verò Hecataum secuti, eosdemq; Hecatæus, Capyn Troianum virum urbis auctorem fuisse tradunt, & ab eo nomen. Sed hæc utcumq; fidem faciant (in nulla enim re magis autores diuersi abeunt, quam in urbium originibus repetendis, dum Græci sibi omnia adscribunt, Latini sua possidere contendunt, nationes pleraq; aliæ non ignobiles esse volunt) satis constat Oscum, Ægyptiorum principum more, serpentis insigne gestasse, & Oscos eius colonos inde nuncupatos. Oscus dubio procul Hetruscum nomen est, & apud eos ad hæc vsq; tempora vipere Oscorzones appellant, si modò vipera serpens ille sit, qui tota Venetia vulgò Marassus dicitur. Et sacre apud nos literæ serpētē principis elogio nominantur, dum ait Assertor noster, fore ut huiusmodi princeps foras eiciatur, cum de diabolo loqueretur, qui per serpentem multis in locis vtriusq; institutionis nostræ figuratur. Hanc interpretationem D. Ambrosius è nostris nequaquam aspernat.

I V N O D O M I N A.

E T indicandi dominij causa, in Iunonis quoq; dextera serpētis caput statuebatur, in læua verò lapideum sceptrum, cum Iuno ipsa dominij præses apud gentes haberetur, incederetq; ut ipsa de se apud Virgiliū dicit, Diuūm regina, Iouisq; & soror & coniunx.

Pierii Val. Serpens II.

IVNO CONSERVATRIX.

D

Juliae Ma-
meæ numus.

NAM in Iuliae Mameæ Aug. numo simulachrum est, sinus fluentes collectū, laua hastæ adnixa, dextera anguem in spiras conuolutum porrigente: vbi anguis omnino imperium, hasta defensionem indicat: quod vt coniiciam facit inscriptio, quæ in hunc modum legitur, IVNO CONSERVATRIX.

ORBIS DOMINIVM.

Serpentes quoq; leonibus, qui Opis deæ simulachro apponebantur, adiuncti, terrarum orbem vel orbis ipsius dominium significabant. Argutum verò dictum apud Græcos contra potentiores ciuili quadam libertate iactari solitum, ὄφεις, ἐμὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων ἔσθλησται: Anguis, nisi anguem comedat, non fiet draco. Nam inter serpentum genera, Dracones ij vocantur qui corpore sunt immaniore, vastioreq; magnitudine, tametsi pro quocunq; angui plerunq; nomen autores vsurpant. Quem igitur Imperatorem statuas, eo adagio aiebant illi, ei necesse esse Reges & Principes multos deglutire, vt ita Rex regum fieret, & dominantium dominus.

I M P P. D V O.

E

IN Græcorum etiam numis dominium per serpentū effigiem significari obseruauimus: nam in numo quodam videas serpentes duos ad semicirculi curuaturam inuicem spectantes, caudis introrsum incuruatis, cuius inscriptio dominiū penes duos esse demonstrabat: ita enim habebat, ΔΥΝΑΡΧ. ΕΞ ΥΡΑΤ. Β. Quod ita apertius exprimitur, δυναρχία ἢ ἐπὶ πέντε ὄφιοι.

PROVINCIAE PRINCEPS.

QVod si regem Aegyptij prouinciæ tātūm alicui iura legesq; dantem pingere voluissent, dimidiatum, vt apud Horum est, anguem figurabant, per animal quidem Regem, per segmentum verò, quod non vniuerso imperaret orbī, subindicantes: omnipotentem siquidem ex integro dracone intelligi, superius ostensum est. Sanè anguis ille qui Tarquiniij Superbi animum perculit, anxiiūq; reddidit, cū a columna lignea repente elapsus omnes vertisset in fugam, tota rei miraculo curia consternata, nimirum significabat nouum & inexpectatum principem, eundemq; iuuenem L. Brutum, de columna lignea, hoc est, de stupore, quem diu simulauerat, proditurum. Lapis enim & caudex, pro stupido & alienatæ mentis homine, apud Comicos ponitur.

F

REX OPTIMVS.

SI verò Regem optimum significare procurassent (καλίστου enim, non autem κακίστου, in emendatis Hori codicibus habetur) anguem vtiq; in orbem collectum effingebant, cauda mordicū apprehensa, sed regis nomen in spiræ medio describebant. Quin etiam certam anguis speciem μεστὴ cognominatā, huic significato adhibebant. Cur verò anguem fingerent sibi caudam admordentem, auctores quos sequimur nusquam tradunt: sed si ariolari licet, indicabat, omnia vique ad minima vltimāq; curæ esse regi, qui bonitatis nomen sit adepturus, cū ea præcipuè de causa Sardanapalus & plerique alij infames habiti sint, quod simulac ad principatum peruenere, omni abiecta cura sibimet tātūm vacare, secp vnos curare instituerunt.

REX TVTELARIS.

QVod si Regem Aegyptij suum vel alium quempiam in obeliscis aut monumentis aliis curam populi sui gessisse regiam attestarentur, eumq; tutelarem

A rem fuisse commonerent, anguem vigilem, vertice quippe surrecto, elatoq; pectore sculpebant, cuiusmodi species adhuc plerisq; locis inspicitur: hic verò pro regio nomine C V S T O S inscribatur, vtpote quòd æquè vigilabundum esse deceat Regem, cui gentium regniq; tutela sit curæ credita. quare apud Homerū Somnus Nestoris personam indutus, his verbis compellat Agamemnonem:

ὦ καὶ πάννυχον δῶδεν βαλκμόρον ἄνδρα,
ὦ λαοίτ' ἰδὲ τετράφαται, καὶ τόσσα μέμνη.

Quam sententiam ita reddamus:

Non decet ignauum tota producere somnum

Nocte virum, sub consilio, sub numine cuius

Tot populi degunt, cui rerum cura fidesq;

Credita summarum.

Quod P. Scipio, vir alioqui rebus tot præclarè gestis omni laude maior, cum minimè præstaret, somnolentiæ taxatione malè apud Romanum populum audiebat. autor Plutarchus libro ad Traianum Imper. de ciuili institutione. Sanè verò dracones à visu, quem acutissimum habent, nomen apud Græcos habuere. Palladi autem eadem de causa dedicatur, quia nomen id πᾶν τὰ ἀδράμ, καὶ βλέπειν, καὶ πᾶν τὴν νοῦν, factum nonnulli tradunt: prudentiamq; hinc interpretantur, quæ omnia perspiciat, & ante omnes intelligat. Carpit Horatius quendam, qui in amicorum vitiis tam acutè cerneret quàm aquila, aut serpens Epidaurius, puto prouerbium secutus, ὄφρας ὄμμα. Neq; temere Aristophanes finxit angues duos Pluti oculos in Æsculapij lambere, cuius rei beneficio ille ex cæco cernere cœpisset.

H E R O S.

QVòd autem Heroibus in vniuersum draco sacer habeatur, ea de causa Plutarchus, Agide, factum putat, quòd ex medulla hominis serpens gigni soleat: quod non ignorauit Virgilius cum ad Anchisæ tumulum hæc accidisse memorauit:

Adytis cum lubricus anguis ab imis,

Septem ingens gyros septena volumina traxit.

Amplexus placide tumulum, lapsusq; per aras:

Ceruleæ cui terga notæ, maculosus & auro

Squammam incendebat fulgor, ceu nubibus arcus

Nille trahit varios aduerso sole colores.

Obstupuit visu Aeneas, ille agmine longo

Tandem inter pateras & leuia pocula serpens,

Libauitq; dapes, rursusq; innoxius imo

Succesit tumulo, & depasta altaria liquit.

Quod quidem non temere fictum à Poëta, sed ex historia desumptum. Atheniensibus enim contra Medos apud Salamina naualem pugnam inituris, serpens draco in nauì dicitur apparuisse, secundissimo rerum, quæ prosperè subsecutæ sunt, prodigio: cuius rei monumentum in Salamine templum fuit Cychreo, vt apud Pausaniam est, dicatum, quòd Apollo responderit serpentem illum Cychreum heroem fuisse, qui auxilium allaturus aduenisset.

E P A M I N O N D A S.

E Paminondas autem Imp. ille clarissimus, qui ad Mantineā tam fortiter occubuit, draconis gestamine insignis fuit. Eo verò loco ubi preliū cōmissum est, columnā erexit antiquitas cum clypeo draconem in eius memoriā sculptum

Pierii Val. Serpens II.

ostentante. Quod Pausanias ideo factum arbitratur, quòd is ex Spartiatarū cognatione, quæ Thebis erat antiquissima, progenitus diceretur, quorum id gentile esset inligne, quippe quòd à seminio anguineorum dentium, quos Cadmus feuerit, oriundi essent: Spartanosq; ipsos in Laconia inde originē duxisse nonnulli credidere, quos olim ~~de quod dēper~~ nuncupatos alia de causa historici tradiderunt: cū enim annonæ caritate laborarent, compulsi sunt serpentes, quorum vis magna in Laconia multiplicauerat, in humani cibi vsum conuertere. Sed quoniam de clypeis & gestaminibus militum atq; cohortium multa dicturi sumus, quia id præcipuè contendebas, vt aduersus eruditorū quorundam sententiam veterum exempla tibi suggererentur, quò non esse nouum institutum familias variis gestaminibus tum colorum, tum dissectionum, atq; etiam insculptarum in illis animantium, figurarum, plantarum, instrumentūue alicuius adiectione discerni, comprobare posses: priusquam ad horū explicationem aggrediar, alia quædam ad principatum & nominis claritatem per anguem commonstrata dicere necessarium est. Sed prius aliqua de ostentis.

AMPLITUDO NOMINIS.

In ostentis enim summam nominis amplitudinem portendere anguis fertur, non iis tantum quæ ad imperium aut alium quemcunq; principatum attinēt, sed ad ea quoq; quæ vel ingenio vel arte celebritatem sibi aliquam comparaere: vt in histrione Roscio, artis suæ gloriam præmonstrauit: cū enim puerum anguis dormientem noctu complicasset, pater ad aruspices detulit, qui responderunt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore.

DOMINIUM.

Avreliano verò, quamuis modicis parentibus ortus esset, summum tamen imperium anguis portendisse fertur, cū eius pueri peluim plerunq; cinxisset, neq; vnquam occidi potuisset: postremò matrem eius, quæ templi Solis sacerdos erat, & aruspiciæ non ignara cū hoc vidisset, serpentem quasi familiarem occidere noluisse. Pari præfagio Seuro imperium præmonstratum est, cui dormienti, vt Spartianus ait, in stabulo, serpens caput cinxit, & sine noxa, expergefactis ac acclamantibus familiaribus, abiit. Quin & Maximini iunioris, quem pater secum Imperatorem appellauit, caput dormientis serpens circumdedit, futuræ dignitatis argumento. Quid autem somnia? nonne ipsa quoque vel in conceptu vel in partu quotiens draconem obtulissent, eiusdem amplitudinis prænuncia fuerūt? Mamaea Alexandri Seueri mater, pridie quàm puerum eum pareret, somniauit se dracunculum enixam edidisse. Nam & Alexandro Macedoni draco dominij claritatem præfagiuit, qui matri Olympiæ congressus in somnis. Hoc idem de Pomponia Africani Scipionis matre traditum est, & ipsi draco circumfusus nihil attulit nocumēti. Dedit & Augusto Imperij præfagiū ostento simili. Nam cū Actia mater eius ad solenne Apollinis sacrum media nocte venisset, positaq; in templo lectica, dum cæteræ quoq; matronæ dormirent, obdormisset, visus est draco repentē ad eam irrepere, pauloq; post digressus: illa verò expergefacta quasi à concubitu mariti se purificauit, & statim in corpore eius extitit macula veluti picti draconis, quæ nunquam eximi potuit, adeò vt publicis inde balneis perpetuò abstineret. Sedenim facile fuit ostenta quæ principibus viris aut nobilitate aut opibus claris accidissent, ad futuram eorum amplitudinem accommodare, quid de seruis dicemus infima fortuna genitis? Spartacus venalis cū Romam delatus esset, deprehensus est

A est dum quiesceret, habere sub capite draconē in spirā complicatū: quem Thracia itidem mulier conspicata vaticinandi peritissima, signum esse dixit magnæ cuiusdam & formidabilis potentia, quæ tamen infauftum esset exitum habitura. Idem serpens ubi defectus casu aliquo fuerit, imperij adesse finem identidem ostēdit. Nam Tiberius Cæsar serpentē draconem in deliciis habere solitus, eiq; manu sua cibū ministrare: quem cum is corrosus à formicis reperisset, monitus est cauendam sibi esse vim multitudinis: formicas enim populi significatum habere, nō fabula tantum Pelei Thessaliæ Regis, verum et portenta & prodigiosa somnia declarant. Nam & Nero paulò antè quàm extingueretur, visus est sibi per somnium pennatarum formicarum multitudine oppleri. Sedenim de formica loco suo plura. Quod ad serpentem pertinet, idem Nero qui serpentis spoliū à matre pro amuleto commendatum, brachio alligatum aliquādiu gestauerat, inde memoriæ maternæ tædio abiecerat, tūc id perquisiuit incassum, cum omnia contra se fremere comperisset, maternæ erga se pietatis serò memor.

A S I A.

B Antea verò quàm militaria signa promoueam, scrupulus ille mihi videtur eximendus, quod nonnulli per serpentes tris, Asiam prouinciā significari putant, non secus ac ibes Ægyptum, elephantī Africā, cuniculus Hispaniā, equus Italiā, quæ sigillatim suo quæq; Commentario declarata sunt. Id ea de causa suspicari videntur, quod numi pleriq; argentei conspiciuntur, quorum inscriptio est, CÆSAR IMP. VII. ab altero latere angues tris, quorum duo pectoribus hinc inde sinuosè surrectis attolluntur, tertius iacens capite caudam vnius, cauda verò caudam itidem alterius implicat. Hos inter Victoria surrigitur calathisco insistent, quippe ad ipsius terræ Asiaticæ feracissimam vberitatem significandam. Inscriptio verò est, ASIA RECEPTA. Sedenim ego angues eos tris indicare crediderim, Imperium Romanum tris iam orbis partes occupasse: Europā enim diu possederant, Africā paulò antè subiugarant, nūc Asia recepta, & ad reliquas applicata, tertiam quoq; partē adepti videbantur.

PRÆFECTVS MILITVM.

Quod verò pertinet ad insignia militum, numus est Cæsaris Dict. III. in quo Victoriæ caput est, alatū quippe, & capillis in nodum collectis, ab altera cuius facie Roma gradiens, stola ad pedes demissa, capite, uti mos, galeato, ancile sinistra gestans, læua trophæum, quod humero inhæret, sustentans: à latere verò serpens Draco prorepit capite surrecto, magnis voluminibus terga trahens, cuius inscriptio est, C. CLO. VI. PRÆF. M. Caius Clodius VI. præfectus militum. In sacris literis legas, draconum capita in aquis à Deo contrita, quod Psalmo quarto supra LXX. habetur: quod milites, centuriones & duces eos significat, qui fuerant à Pharaone immisi, ut Israëliticum populum persequerentur: ij aquarum mox inundatione suffocati sunt, atq; ita contriti, quodq; mox sequitur phrasi longè insigniori, Tu confregisti caput Draconis, Pharaonem ipsum intelligit. Qui mysticum sequitur sensum, hæc ad Christum referunt, qui dæmonis vim omnem sustulerit.

COHORTES.

Quin & cohortiū erant insignia, perq; singulas earum, ut Flavius Vegetius scribit, ferebant ad præliū à Draconariis, quo nomine *νατ' ὀφελω* significatos omnes appellabant. Quo verò pacto gestarentur, videre est apud Ammianū Marcellinū, ubi pompam describit quam Constantius Imp. urbem ingrediens

Pierii Val. Serpens II.

duxit: erant enim, ut is inquit, & dracones hastarum aureis gemmatisq; summi- D
tatibus illigati, hiatu vasto perflabiles, et ideo velut ira perciti sibilantes, cauda-
rumq; volumina relinquentes in ventum. De iis Claudianus.

Mansuescunt varij vento cessante dracones.

Erat verò signum draconis purpureum, ut idem Ammianus attestatur. Atqui non in signis tantum serpentes militibus usu fuere, sed viui etiā pugnatorib. so-
ciis auxiliū non contemptibile præstitere. Legimus enim Annibalem monstrasse Antiocho nautali prælio pugnaturum, ut in hostiū classem vascula iacularentur viperis plena, quarum metu perterriti hostes à dimicatione & nauticis ministe-
riis impederentur. Idem cum Prusias iam cedente classe sua fecisset, victor euasit. Antiquæ verò illius militiæ vestigia quædam habentur apud vos Massæcos Ro-
mæ in Canone quodā circa Theodosij tēpora et aliquanto etiā prius cōfecto, in quo militū omnes ordines recensent, gestaminaq; ipsa suis etiā coloribus picta conspiciuntur, quæ quisq; manipulus turmaq; ex quadrupedib. vel alitibus, vel ex colorū varietate signa sibi desumpsissent: ex quib. quæ facerēt ad anguē, quo niam id operis ordo sibi deponere videbat, subiicere nō importunū iudicauī. E

SENIORES MENAPES.

EX his enim seniores Menapæ dicti, anguem luteum pro insigni habebant in parma viridi, cuius marginem rubor limbus ambibat. Umbilicus argenteus erat, circa quem luteus circumducebatur circulus. Hic autem serpens terga infernè habebat, caput & caudam sursum versus inflectebat.

CORTONACENSES.

QUI verò coloris albi draconem præferebant in rubra parma, cuius umbilicus erat argenteus, in margine verò circuli duo, quorum interior prasinus, albus exterior, ij Cortonacenses appellabantur, & cum superioribus vtriq; sub Magistro peditum stipendia faciebant.

THAIPSALE.

NAM qui sub equitum Magistro militabant Thaipsale, nisi codex in damno est, & Thessali fortè castior lectio sit, nuncupati, cæruleū gestabant anguē, terga læuam versus porrigentem, in dexteram verò caput & caudam incuruantem: qui gestus in Cortonacensibus diuersus erat. Horum verò parma alba, umbilicus identidem argenteus, circum quem ruber ducebatur circulus. Inter ca- F
put & caudam colubri, violaceus erat orbiculus.

PRÆCEPTI FABRICÆ.

INTER gestamina verò Fabricæ præfectorum, quæ sex numero erant, dimidia-
tus serpens luteus in horum vno conspiciebatur, parma cærulea, aureus umbilicus, margo ruber, intra quem à læua parte onyx paruus cum Æthiopis sigillo. Sequebantur ij virum illustrem, Magistrum officiorum appellatum.

SAGUNNENSES.

SED angues duo in huiusmodi militū gestaminibus colore rubro, siue, uti ex Ammiano diximus, purpureo, ad similitudinem X. Græcæ literæ in trāsum siti, in cærulea parma, cuius marginem ruber limbus circumdaret, eorum erat insigne qui sub Magistro peditum merentes, Sagunnenes appellabantur.

BIANENSES.

HUMANICIPITIS autem serpentis effigies in cærulea parma ipse quoq; vnico-
lor, spiris duabus circa umbilicum aureum datis, capite eo humano superarrecto, & in auersum respiciente, cauda aliquantulū infernè summissa propen-
den-

A denteq; gestabatur à militibus qui sub Magistro militum per Illyricum merebant, Bianenses nuncupati.

HONORIANI IUNIORES.

E Rat inter hos quoq; mutilati serpentis insigne, cuiusmodi eorum habebatur qui Honoriani iuniores vocabantur. Serpentis id frustum luteū, totam ferè parmam circumplexum. Inter caput & segmentum quadra erat & ipsa lutea, angulis in os & in celsuram versis, in qua tessella conspiciebatur purpurei coloris. Intra anguem parma omnis rubra, extra tergū circulus albus ducebatur, vmbilicus erat argenteus. Erant ij sub illustri viro equitum Magistro.

MARCOMANI.

S Vb eodem præfecto merebant & Marcomani, qui dimidium ipsi quoq; serpentem præferebant coloris identidē lutei in alba parma, cuius aureus erat vmbilicus. Inter segmentum & caput lutea etiam lunula cernebatur adpicta.

CURATII IUNIORES.

B **C** Ontrà verò in nigra parma luteus erat serpens eodem circumductus modo, & ipse curtus, orbiculo quodam cæruleo inter caput & incisionem colloco: vmbilicus ad angulos rectos decussatus, partes duas aduersis angulis oppositas albas, duas cæruleas habebat. Gestabāt hoc Curatij iuniores sub eodem Magistro equitum militantes.

MAVRIALITES.

A T dimidij duo seq; inuicem inspectantes albi coloris in parma viridi, quā margo ruber ambibat, eorū erat gestamen qui sub eodem Magistro equitum Maurialites appellabātur. Huius quoq; parmae vmbilicus decussatus erat tranuersis lineis, cuius duæ oppositæ partes albæ, aduersæ cæruleæ.

FABRICÆ.

P Ræter sex illa insignia, quorum superius mentionem fecimus, præfectus Fabricæ septem alios ordines ducebat totidem gestaminibus insignes, in quorum vno serpens luteus dimidia sui parte conspicuus, capite trunciq; parte cæsa in leuam versis: parma cærulea. Inter serpentis caput atq; segmentum orbiculus erat luteus: vmbilicus quoq; in obliquum decussatus, partim aureus, partim argenteus erat.

DEFENSORES.

C **D** Vos verò angues in caducei speciem implicatos, capitibus ad osculū coeuntibus, in parma cærulea, quam ruber ambitus latè circuibat iuxta marginem, illi gestare soliti sunt qui Defensores vocabātur. Horum præfectus erat illustris vir militum Præsentialis nuncupatus.

SEXTA PARTHICA.

I Nteger etiam caduceus, hoc est, totis expressis anguibus, iisq; vnà cū baculo, luteis, in parma cærulea, cuius marginem purpureus circulus ambibat, insigne erat legionis eius quæ Sexta Parthica vocabatur. Militabat sub Magistro militum per Orientem.

ANGLEVARI.

S Vb militum autem Præsentiali Angleuarij erant, quorum insigne fuit caduceus ruber, in baculi cuius summitate pila erat, vnde angues prorupebāt, & ad osculum iuxta parmae medium adflectebantur. Parma erat sapphiri coloris, at dilutioris, quam purpureus ambitus circuibat.

Pierii Val. Serpens II.

C O R N U T I.

D

AT sub Magistro militū præsentiali (alia hæc erat præfectura) Cornuti merebant, quorum gestamen erat parma tota lutea, sed nigro circulo aliquantulum interiùs circūducto, in medio cuius angues rubri duo, non è baculo, sed velut è cippo quodam identidem rubro emissi ad osculum incuruabantur. In cippi medio ancile paruum erat colore perpictum luteo, duabus in medio nigris lineis à dextera ad læuam in parallelum diffecantibus, in superiore cuius parte T. centurionis signum notatum erat: de quo alibi diximus.

F A L C O N A R I I.

IN eadem Magistri militum Præsentialis militia gestamen erat in parma tota purpurea angues duo cærulei, colore tamen dilutiore, binæ vtriq; aures acutæ, longæq; surrectæ. Hi non baculo, sed lato cuidam pedamento committebantur (liceat ita columellam appellare, quæ sustinebat angues) vnde mox in superiorem caducei partem curuabantur. fulcrum illud lato spatio binas hinc inde plicas acutis angulis porrigebat. medium huius spatij vmbilicus aureus occupabat: qui id præferebant, milites Falconarij nuncupabantur.

E

V I N D I C E S.

Ils proximi erant & ordine & præfectura vocati Vindices, qui cæruleas Mori instar colubras in caducei morē flexas pro insigni habebant in parma tota lutea, vbi angues pedamēto cōmittebāt appliciti coalitiq; aureus erat vmbilicus.

S A G I T T A R I I N E R V I.

DVcebat & Magister peditum ordines aliquot caduceis insignes, ex quibus præcipuè erant sagittarij Nerui, qui dimidio utebantur caduceo, quorum scilicet parma coloris erat prasini, rubro circunducto limbo. Parmæ medium occupabat orbis luteus, in quo angues purpureæ rubro coalitæ fulcimentum, ad osculum in circuli se formam incuruabant.

B A T A V I.

Horum socij erant qui cæruleos gestabant angues in caducei morē flexos, in parma tota rubra: anguium verò pedamentum album erat veluti squamis acutis quatuor altera super alteram scandentibus, quarum apices infernè summittebantur. Bataui autem erat eorum nomen.

M A R C O M A N I I V N I O R E S.

F

Ils additi erant Marcomani iuniores, & qui ipsi caducei formam præferebant: albas quippe angues in clypeo rubro, cuius margo albo circumplectebatur circulo, qui fundamentum ad angues vsq; coloris eiusdem proferebat.

M A R C O M A N I S E N I O R E S.

NEç quidem hinc aberāt seniores Marcomani, qui hunc eundē secuti præfectū, prasinas habebāt caducei colubras in alba parma, quā luteus ambibat circulus: rubra verò erat sedes pro fulcro supposita, cui applicitæ erāt colubræ.

A T E C O T T I I V N I O R E S.

ORdinibus his adnumerabantur illi quoq; quorū gestamen erant angues ex caduceo luteo, cum rubro pedamēto in cærulea parma dilutiore, quam margo ruber ambibat: intra ambitum anguium figura cordis erat coloris purpurei. Hi verò Atecotti iuniores appellabantur.

E X C V L T A T O R E S.

VNus etiamnum ordo caduceatus eundem Magistrū peditum sequebatur, quibus nomen erat excultoribus. Gestabant ij caduceū ex luteis angui-
bus

A bus auritis, quorum terga crispis acutioribus inhorrescebant. Alba erat parma, quam margo ruber amplectebatur.

B R A C H I A T I.

Q Vi verò sub Magistro equitū caducei gestamen vsurpabant, albas præferabant colubras cum pedamento identidem albo in parma prasina, quam ruber ambibat limbus, hiç Brachiati vocabantur. Reliqua verò insignia, quæ innumera penè sunt, per commentaria cæterorū animalium, vt loco quæq; congruebant singula disposita sunt, partim in arma & signa reliqua militaria congesta. Nunc quia res nobis cum angue est, & in caduceū incidimus, satis habituri sumus si reliqua caducei significata Commentario hoc explicuerimus.

D E C A D V C E O.

Aducei species tota prorsus Ægyptiaca est, quā Mercurio præcipuè veteres consecrarunt, draconibus duobus, mare scilicet & fœmina, parte media voluminis sui inuicem in nodum, quem Herculis vocant, obligatis, quorum primæ partes reflexæ in circulum pressis

B osculis ambitum circuli iungunt, caudæ verò ad Caducei capulum reuocantur, ornanturq; alis ex eadem capuli parte nascentibus.

G E N E S I S.

A Rgumentū huius hieroglyphici cōmenti ad geniturā hominis, quæ generis appellat, Ægyptij protendunt, deos præsides hominī nascenti quatuor esse memorantes, *δαιμονα, τίχην, ὁρῶτα, καὶ ἀνάγκην*. Ac priores duos Solem & Lunam intelligūt, quod Sol autor spiritus, caloris & luminis, humanæ vitæ genitor & custos est, ideoq; nascētis demon credit. Luna τίχη, quia corporū præses est, quæ fortuitorū varietate iactantur. Amor osculo significat, Necessitas nodo; pinnæ mentis velocitatē indicant, qua pernicius nihil. Inuolucrū verò draconū, iter vtriusq; flexuosum ostendit. quæ omnia & pleraq; alia Macrobius diligēter examinavit, à quo, quæ diffusius quis exponi quæsierit, petendū. Occultam sanè rerum originē per serpentis effigiem Valentiniani cōmonstrabāt, positionē intestinorum nostrorū per quæ esca infertur, in exemplū adducentes, quæ serpentinæ spiræ instar in vtero delitescens, occultatæ in nobis genitricis substantiæ specimen habeat.

M I N Æ P A X Q V E.

C S Vnt autores haudquaquā aspernādī, qui serpentes illos mutuis nexibus implicitos, minas & pacē simul ostentare putēt, cuiusmodi simulachrū Gephyrei armato exercitui prætulisse ferunt, cū Eumolpus Athenienses profligauit: illi enim Caduceū prætendētes, & pacē quietis, & minas insultantib. offerre visi.

T E R R A.

I Nterpretationē eam quæ Caduceū ad geneseos significatū trahit, Ægypticā esse nō negarim, sed alia quadā ratione à Macrobiano cōmento seciore. Siquidem Ægyptij, cum maximè omniū humanū genus ex cœno genitū profiterentur, colubros terræ filios esse nō ignari, prout etiā in ostentis aliquot accipiunt, fingentes colubros ita mutuo cōplexu ad osculū tendere, omnē indicant humanitatem, si salua esse velit, oportere in eiusmodi cōcordiā cōuenire. Caduceatores itaq; serpentes eo complexu coniunctos præferūt, vt eos qui aliis iniuriā facere moliantur, humanitatis admoneant. Quod verò terræ signum sit anguis, plerisq; historiarū locis, sed eo præcipuè reperias, vbi Cræsus aduersus Cyrum bellū suscepit: eo enim tempore vis colubrorū ingens in suburbanis Sardium locis repentē coorta est, quos equi in pascua dimissi passim deuorant: respon

Pierii Val. Caduceus.

derunt diuinationum periti, futurum vt externæ gentes indigenas confumeret: D indigenam enim esse colubrum, terræq; filium: equum verò & aduenam & bellicosum hostem, de quo suo satis dictum Commentario.

C O N C O R D I A.

Verum si quid in longa huiusmodi rerū indagine ariolari licet, putarim ego picturationē hanc in pacis & cōcordiæ significatum inde sumptā, q̃ serpētis effigies plerisq; locis pro bello & odio, funestaq; alia quauis clade poni solita est: osculū aut, & pacis & cōcordiæ signū esse, negarit nemo. Quin & sacræ pietatis nostrę literę pacis osculū identidē attestant. Virga, vt loco suo latius ostenditur, tum disciplinā, tum eloquentiæ vim indicat. Si quis igit̃ pietate grauis, & eloquentia potens, altercātes aggressus, nullam bello salutē esse docuerit, dubiū bellorū omniū euentū dixerit, funesta perniciosaq; demū esse bella cōmonstrabit, & quęcūq; alia ad huiusmodi rē pro loco, tēpore, personisq; facientia excogitare et eloqui potuerit, perfacile is discordes animos in cōcordiā trahet, duosq; angues, hoc est, odia mutua doctrinę suę virga in vnū obligabit, quibus ad osculum cōeuntibus, cōuenire animos & ad concordiā cōuersos esse, meridiana luce clarius apparebit. Neq; me fugit, esse ouorū genus in magna Galliarū fama, quod anguinē appellāt Druidæ, q̃ ex numero suorū ouorum faciant angues, cōuoluentes ea, & saluiis fauciu corporumq; spumis cōglomerantes, vt tādē fiat ex multis vnū, siue angues ea sint oua spiris ita conglobati, artificiq; complexu adstricti: saluiarumq; profluentiu humore cōcreto crusta superinducat. Vt cūq; id sanē constat, ouum hoc quodcūq; sit, ad victorias litium, ac ad cōciliandos sibi Regū aditus mirē laudari, perinde ac etiā pinguem anguis in pelle dorcadum (ne draconū, vt in corruptis Plinij codicibus habetur, dicamus) neruis ceruinis alligatū in lacerto, conferre ad iudiciorum victoriā perhibet, cuiusmodi rebus magica superstitio mortaliū plurimos eludit. Quod si hoc credibile videatur, Philostrato etiā, præter innumeras quas cōfinxit fabulas, fides adhibenda est, qui Gygis annulum habuisse lapidem scribit, qui montanis Indiæ locis cristatorum quorundam draconū capitibus insit. De quo quidem annulo multa Plato libro de Iusto, & ab eo Tullius Officiis, quod is qui eū gestaret, pala in volam conuersa, à nemine spectaretur quandiu pars illa palam attingeret.

P A X.

Plerisq; sanē locis videre est anguiū huiusmodi globos in vnā quasi massam adstrictos, de iugorū verticibus ad ima peruolui. Et in Æthiopia aiunt tantam anguiū vim conuenire, conuoluiq; in gyrum inuicē, vt mōtis speciē procul aspicientibus reddāt: cuiusmodi quidē cōplexus anguiū, & frugifera eorū concordia, causa, vt Plinius inquit, videt̃ esse, quare extere gētes caduceum in pacis argumentū circumdata effigie anguiū fecerint: neq; enim cristatos esse in caduceo mos est. Ad hæc numismata tot caduceis insignita, pacis inscriptionē præferunt, vt in nūmo Cæs. Vesp. Aug. P. M. T. R. P. C O S. V I I I. sigillum est cū caduceo, et ramo oliuę, inscriptione adiecta, P A X A V G V S T. Vidimus et numū aureū Bononiæ apud Achillinis, in quo simulachrū alatū est cū caduceo & serpente quodā à pedibus abeūte, cuius inscriptio est, P A C I A V G V S T Æ. Illius sanē serpentis abitus ablegatū aliò bellū ostēdit. Aliæ in hoc numo literæ sunt, T I. C L A V D. C Æ S. A V G. P. M. T. R. P. Nā in altero ex ære eiusdē Tī. Claudij numo alatū sigillū est, dextera vestimentū à pectore ad faciē tollēs, leua caduceū exporrigit, pedibus serpentē sinuosum calcit, quod bello oppresso pacem condonata omnino significat.

FELICITAS.

A **C**Aduceo verò si cornu copiae adiiciatur, felicitatis indicium est, quod in eiusdem Vespasiani & aliorum numis obseruauimus. Nam & Hadriani numus est eodẽ significato atq; inscriptione, quæ in Traiani habetur, quippe **FELICITAS AVGVST.** Vidimus etiã in Antonini Pij numo caduceũ, & oliuæ ramũ fructibus & foliis onustũ, cuius est inscriptio, **FELICITAS AVG.** In Seueri verò Macrini Augusti numo, non oliuæ, sed hasta in læua est manu: caduceus dextera prætendit: inscriptio, **FELICITAS TEMPORVM. S. C.** Hastam autem intra alia significata humanæ etiã ætatis indicium esse alibi ostendimus, ac perinde temporis. In Iuliæ Mameæ numo dea læuo cubito columellæ assurgẽtis capitulo innitit, dextera caduceũ tenet: inscriptio, **FELICITAS PVBLICA. S. C.** Columna enim habet nescio quid in significato quod ad publicũ pertineat, de qua loco suo plura. Ex his dubio procul cõstat, quid sibi velit caduceus ille, qui situs est in medio cornuum duorum in numo Drusi: quidq; solus ille in numo cuius inscriptio est, **M. PLETORI CEST. EX S. C.**

B **ELOQVENTIA.**

Sed qui serpentem pro astu poni docti sumus ex Aristotele dicẽte, animalia quædam esse astuta per se, sicuti sunt serpentes: magis verò ex lectione sacra, quæ prudentiam huic in primis animali tribuit: ea etiã de causa angues caduceo complicari putamus, quod ostendere voluerint, & calliditatem & prudentiam necessarias eloquentiæ, quæ per virgam significatur, quippe quæ regat dictis animos. Neq; desunt qui virgam auream in Mercurij manibus, à qua Deus ipse *ἑρμῆς* appellatur, dignitatis & excellentiæ, quæ illum ornant qui & scitè & opportunè norit orationem contexere, signum esse contendunt.

Virga verò Palladi totius sapientiæ deæ, ab Homero passim accommodatur. Vlyssis quoq; socij vno virgæ capite, falsa quippe persuasione ac insipientia, in brutorũ species transformantur: altero virgæ capite, vera quippe disciplina ac rerum peritiã, in humanam restituuntur effigiẽ. Reliqua verò taceo, quæ Moses ubiq; virgæ fretus munere scribitur effecisse: nam alibi super hoc suus erit locus. Quam verò nunc tractamus, ea est diuina virgula, de qua M. Tullius in calce primi libri Officiorũ ait: Quod si omnia nobis, quæ ad victũ cultumq; pertinent, quasi virgula diuina, vt aiunt, supeditarentur. Atque hanc dicendi formam apud alios etiam autores inuenies, qui ex hoc effusissimam eam Dei Opt. Max munificentiam intelligunt, quæ omnia secundat, fortunat atq; felicitat.

SAPIENTIA.

VERA DISCIPLINA.

EVndem hunc scipionem nostri sic figurant, vt ad omnium ferè templorum facies iuxta limina, colossæ magnitudinis figuram humanã pingant, quæ Christum puerulum in humeros sustulerit: quod, vt mea fert opinio, nam historia omnino apocrypha est, ea de causa fit, vt si Christum gestare humeris,

Pierii Val. Serpens II.

hoc est, veram sapientiam enancisci volumus, dandam esse operam impensissimam disciplinæ admoneamur, robori cuius innixi, rapidos quorumcunque am-
nium cursus profunditatemque ac torrentiū impetus facile superemus. Et quod
Iacob ait, In virga nostra Iordanem pertrāseamus: sanè Iordanis vel quoduis al-
liud flumē, fluxos animi motus, & voluptariæ molitudinis affectus indicat: vir-
ga disciplinā, sine qua non esse progrediendū Græco monemur adagio, qua qui
firmiter innituntur, nullis perturbationum occursibus deturbantur, nullis vn-
darum quantumlibet inturgentium fluctibus immerguntur: pedibus verò per
ima vel ipsius pelagi demersis vix crure genuue tenus alluimur: capita autem, vt
ait ille, cōdimus intra sidera, Deumque ipsum sustinere humeris videmur, ac veri-
demum euadimus ἡσυχίᾳ, in quos vbi sagittæ fuerint immissæ, eadem in iacu-
latores suos spontè retorquentur, vt in vulgata habetur historia. Quid enim in
vniuersa literarum peritia facilius, quàm eorum calumnias repellere, ac suismet,
vnumquencque iaculis conficere, qui sanctissima nostræ pietatis instituta vel in-
cessere vel conuellere aggrediatur, quæ certo Dei sit præsidio firmata, ac magni
verique numinis munimento quàm validissimo roborata? E

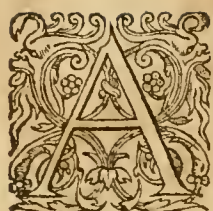
PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFI- CVM MARIVM MAFFÆVM ROM. PATRITIVM, de iis quæ per Æsculapium, Gorgonas, Hydras, & id genus alia significantur, ex sacris Ægyptiorum literis.

IB I verò, elegantissime Mari, tertium de serpentium significationibus commen-
tarium dedicandum iudicavi, vt vniuersa hæc materia quæ à vobis honoratissi-
mis fratribus magna sui parte profecta est, ad vos identidem rediret, laudasti-
que ea quæ ad Reuerendiss. Cardinalem, quæque ad Achillem fratres tuos miseram, signi-
ficasti-
libellos illos pro humanitate tua libenter à te lectos, in illis tamen desiderasse quædam
alia, vt opus absolutū vndecunque videretur, præter Æsculapium, fabulosa scilicet illa, Gorgonas,
Hydras, & id genus alia: tum quædam venenatorum genera, Dipsadem, Scorpionem, Salaman-
dram, quod in illis quoque inesse debere hieroglyphica auguraris: proinde curasti vt hæc mihi no-
mine tuo per Florū nostrū significarentur, ne contentus iis esse vellem, quæ duobus illis Commen-
tariis collegissem. Respondi, dilectissime Mari, agere me gratias incomparabili humanitati tuæ, F
quod ita me admonueris: mearumque nugarū qualescunque essent curam suscipere dignareris: sed
quod in prioribus illis non omnia sim complexus, minime per negligentiam esse factum scias: imò
quia veritus sum vos fratres viros tam præstantes, magnis & innumeris Christianæ Reipub. ne-
gotiis oppressos, dictione mea tam leui diutius occupare, summumque fuisse breuitatis studium, ne
in publica peccarem comoda, si tempora eorum longo morari sermone voluissem. Quoniā verò
ita te cupere declarasti, vt illa ad argumentum hoc adderentur, dedi operam vt ea quoque collige-
rem: quæ cum longè plura essent quàm pro corollario subiici possent, eadem impeditus verecun-
dia, ne nimia nugarum congerie importunus fierem, longè tolerabilius esse iudicavi, si residua
hæc in vnū, idque iustum adstruerem commentariū, ac veluti serpens linguis micat ore trifurcis,
tribus itidem libellis loqueretur. Nam si alituum pleraque, quadrupedum multa, humani tantū
corporis aliquot, multa de plantis, de piscibus & aliis rebus non admodum pauca, cur nō & tria
de tanta serpentium varietate conscribi possent? Sedenim hoc tertium nulli conuenientius dedi-
cari debuit quàm tibi, qui autor impulsorque fueris vt ea conquirerentur, egoque importuni notam
perbelle declinauero, cum tu ipse crabrones in te sponte tua concitaris. Vale.

AE S C V L A P I V S.

A

NGVIS significatum apud Romanos, perinde ac apud Græcos & Ægyptios, sanctum semper fuit, per quem nimirum ipsum salubritatis Deum Æsculapium intelligebant, quod numismata, quod marmora, quod Græcæ Latinæq; omnes historiæ testantur, plurimæq; passim statuæ, per quarum crura & genua serpens flexuosis voluminibus implicatur, locorum ubiq; Romæ, ac in toto terrarum orbe conspiciuntur. Inesse quidem angui remedia multa, experimento comperitum est, neq; vllum esse aiunt apud Medicos volumen, quod anguium in ægritudinibus beneficia non latissimè demonstret: vt minùs miremur serpentis effigiem ex ære in contum surrectam à Mose, in quam populus oculos intendens, ab incommodis, quæ se in itinere tam longo oggerere potuissent, diuino aspirante præsidio liberarentur: de quo loco suo plura diximus. Quinetiam, vt ad remedia reuertamur, inuentum est ab Antonio Musa Augusti medico, in vlceribus insanabilibus viperas edendas dare, mira q; ita celeritate per sanare. Et

B

quamuis perniciofa multa sint ex anguibus exempla, non ita tamen alienum à ratione est eorum genus, si modò quæ bruta honestè atq; prudenter facere videntur, ratione ea fieri concedamus, vt non aliquando magna & amicitia & fidei documenta præstiterint, & eam iustitiæ partem exercuerint, quæ in homine rarò admodum inuenta perhibetur.

HOSPITALITATIS IVRA.

SCribit Plutarchus, aspidem ab Ægyptiaco viro quodam patriæ religionis superstitione tam familiariter alitam, vt ad mensam assiduè ventitaret: quæ cum catulos enixa esset, quorum vnus hospitis filiū enecauit, regressa parēs, intellecto facinore, filiū & ipsa suū morte multauit, ac voluntariū exiliū sibi in perpetuum delegit. Apud Philostratū legere est, Aiaci Locrensi draconē mansuetum in deliciis fuisse, cui cibū de mensa cōmuni ministrabat, quemq; perinde ac canē secum comitem adducebat: addit, eum quinq; cubitorū magnitudinē expleffe. Neq; illud prætermittendum, quantū ad salutis significatū pertinet, publicatum esse, Neronē à percussoribus, quos in eū Mesalina immiserat, serpentis ope seruatum, cum è puluino, vbi ipse quiescebat, se proferens, eos absterruisset, siue ea

C

fabula fuerit, siue serpentis exuuiæ, quas ex voluntate matris dextero brachio adalligatas aliquandiu gestauit, ac tædio tandē maternæ memoriæ abiicit, rursusq; vti alio Cōmentario diximus, extremis suis rebus frustra requisit, quippe qui speraret aduersus infortunia, quæ vndiq; iam pertimescebat, amuletum id sibi profuturum.

SERVATOR.

QVinetiā ferunt Heleos aduersus Arcadas dimicatueros, serpentis ope victoriam consecutos, oblato sibi puero, dum in aciem descenderent, quem nondum ante omnes ordines statuerunt, Arcadibusq; irruentibus puer is in draconem mutari visus, cuius horrenda specie perturbati Arcades, disruptis ordinibus fugam turpiter arripuere: in cuius rei monumentū Helei sacello ibi erecto vbi condi serpens visus fuerat, Sosipolin inde Deum religiosissimè coluerunt.

SALVS.

MERitò verò salutis significatū serpens sibi vindicasse videtur, à quo, vt initio dicebamus, multa in humanum genus remedia procedunt. Apud Lactantium legas ictui viperino præsens admodum esse remediū viperam ipsam exustā & in cinerem redactam. Citat hanc artis medicæ peritiā Adamantius,

Pierii Val. Aesculapius.

vbi homilia XVII. super Numeros, sacrificiorum dæmoniorum virus per sacrificia, quæ olim Deo offerebantur, depelli dicit, veluti serpentium venena medicamentis nihilominus ex serpentibus confectis depelluntur, vt perhibent. Apud Ceбетem obserues, viperæ dēte semel tactum quempiā, nulla deinceps venena formidare. Tradunt alij, qui viperæ iecur conditum semel hauserit, nullius inde serpentis ictum pertimescere debere. Quid verò illud quod à Dioscoride traditum est, homines qui viperis conditis in cibum vti cōsuerint, longiora vitæ spatia producere, & ad summā senectutem incolumes peruenire? Isgonus Cīrnos memorat Indorum genus, qui centenīs quadragenīs annis viuant, quia viperinis carnibus alantur: ad hæc, neq; capiti neq; vestibus eorum, noxia corpori inesse animalia, camq; causam videtur Tertullianus afferre, cur tanta sit ceruo viuacitas, quippe quod ipse ætatis suæ arbiter serpēte pastus, veneno augetur in iuuentutem: vel, veneno languido exit in iuuentutem, vt vulgata habent exemplaria. Et Nazianzenus, vbi Basilij rudimenta cōmendans, philosophiam & politiores alias literas à Christiano homine minimè contemnēdas esse differit, viperam in exemplum adducit, ex carne cuius singulare remediū grauioribus morbis excogitatū est: id ad hāc vsq; diem à maximè fera perniciosaq; bestia κατ' ὄχλῳ Theriacum vocamus. Sunt qui tradant viperas in Arabia, vbi balsamū colligitur, innoxias ictu, quod venenū balsami leniatur succo, quo illæ dicuntur ali. Addam & illud, tametsi κατὰ ἰατρικὴν, quod apud Theophrastū legas, viperarū moribus tibicinem qui modulatur adhibitū, efficacitatē habere medicinæ. Quæ quidem cōmemorare libuit, vt non immeritò numismata tot cusa existimemus, quæ serpentem habent cū inscriptione salutis; veluti ille est in spiram collectus cuius inscriptio, SALVS ANTONINI AVG. In alio eiusdem numo serpens est tractu sinuoso, tortiliq; obrepens virgæ, quā signum ibidem adiectū dextera humi applicat. Atq; in alio Dea ipsa læua virgam gerit, dextera poculū angui porrigit: inscriptio, SALVS AVG. COS. III. In aliis ipse sella sedens paterā porrigit angui suo de loculo exeunti, caputq; pateræ adinuenit: inscriptio, SALVS AVG. In numo verò M. Aurelij Seueri Alex. sedenti simulachro paterāq; porrigenti assurgit anguis, cum inscriptione, SALVS PUBLICA. Sed ne singula cōmemorem, quæ quidem sunt innumera, Cōmodi, Crispinæ, & aliorū, per angues deniq; omnes salutem intellexere. Quod autem ferunt Æsculapium sub anguis specie Romani legati nauem spontē ingressum, cum ipsi Epidaurū aduersus pestilentiam opem imploraturi adnauigassent, scribunt Græci tale aliquid sibi etiam obtigisse, cum ipse idem Deus draconis effigie à Nicagora Echetimi vxore ad Sicyonios mulorum bigis inuectus est. Neq; defunt qui super Æsculapio comminiscantur historiam: educatū quippe draconem ab eo, in Pelei montis loco, qui Pelethronius à florū vbertate nuncupatur: Throna enim flores vocant lingua Thessala: Addunt anguem eū fuisse nigrum, vtero subuiri, figura pulchra, triplici dentium ordine, fronte & supercilio admodum pingui, cui præ pinguedine toruli veluti quidam sub mentum reducti, barbæ speciem reddebant, quæ lurido fellis colore intincta videretur. Ictus eius innocuus, illi quem sorices infigunt perquā similis, etiam cum vehementer lædere conabatur. Genus hoc serpentum assiduè cum aquila bellum gerere aiunt, sæpeq; in eius nidum prorepere, ouaq; depasci, ac illi semper insidias struere, cum præsertim ad prædam abuolarit, quasi louem vlisci velit, qui dominum suum fulmine sustulisset. Horū autem conflictum opere precium est apud Nican-

Numismata
plurima cū
serpentibus
quare cusa.

A Nicandrū legere. Sed vt apud Pausaniā est, dracones qui Æsculapio adpingebantur, colore erant subflauo, quales in Epidauria tellure tantū inueniri tradit. Cum verò Æsculapius Apollinis, hoc est, salubritatis filius fingatur, ideo nonnulli dixere, serpentis eum insignia gestare, quòd homines cum in ægritudinibus, vt Homerus inquit, neq; non Hesiodus, citò senescant, salubritate adueniente iterum iuuenescere videātur. Spectatur hoc idem in sole, dum ab hyemali senectā ad vernam sese proripit iuuentutem.

P R V D E N T I A.

Quòd si medicinæ rationē habeamus, serpens hic prudentiā indicare videtur: nam & Assertoris nostri dictū est, nos esse debere prudentes, admonentis, sicuti sunt serpentes. Ideo ex Valentinianis quidam sopheriam illam suam serpentem factam dicunt, quapropter & contrariam extitisse factori Adg. & rerum cognitionem hominibus infudisse, eaq; de causa serpentem omnium sapiētiorem habitum: de quo latius apud Irenæum. Nam cum prudentia non presentia tantum examinet, verum & lapsa & futura meditetur, & tanquam è specula prospectet, medicum exscribere videtur, quem oportet, inquit Hippocrates, pensitare diligenter,

Ὅστι' ἡδὲ τὰ τ' εἶοντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸς εἶοντα.

Quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

quod quidem hieroglyphicè per tricipitium in Apollinis etiā simulachro factū inuenies, cuius pedibus ingentis vastitatis serpens triccp̄s subiiciebatur. Capita ea, canis vnum, lupi alterum, tertium leonis: de quo alibi differuimus, & prudentiæ signum id esse demonstrauius.

P E R N I C I E S.

Videbatur autē in Delphis apud oraculum serpens, qui singulari certamine videretur Apollinem prouocare, obseruatum à Plutarcho. pernicies enim saluti semper aduersatur. Inter agalmata Pontificia, quæ Romæ in Pulchræ speculæ recessu, ob veterum quippe artificū admirationem, visuntur, Iulius II. admirandæ illud vetustæ artis & ingenij signum restituit, Apollinem ἐκαταχέτω, vbi vipera serpit ab imo laurini trunci, cui dextero innititur femore. Non temerè illa facta, sed tum hæc quæ modò retulimus, tum Pythonis, hoc est, ægritudinarij veneni cædem indicat, quem Apollo, vt Ouidius,

Nille quidem fodit telis & pluribus hydrum.

Statuæ verò huius facies osq; ipsum Octauiani Augusti videtur esse, eiusq; iunioris lineamenta quæ spectantur in numis, repræsentat. Sunt autem Pythones & demonum genus, cui, vt scribit Adamantius, dracones aliiq; serpentes ministrare perhibentur. Sed de iis alio commentario plura differuimus.

G I G A N T E S.

Diodorus quoq; per serpentem voluminibus implicatum, malum interpretatur, præcipuèq; Gigantum genus qui terrarum orbem olim oppressere. Et Cōmodus Imperator, vt legere est apud Lampridiū, homines obtortis pedibus, vtpote draconteis, Gigantas appellare solitus, eosq; sagittis ex libidine configere. Et statuas giganteas penè omnes obtortis cruribus videas, vt anguipedes illos Terræ filios ostendent: nam & Naso anguineos habuisse pedes ait Gigantes, qui centum quisq; brachiis cælum capere conati sunt, eo versu:

Cum centum quisq; parabat

Inicere anguipedum captiuo brachia cælo.

Et Ætna Maro:

t iij

Pierii Val. Serpens III.

*His natura sua est aluo tenuis, ima per orbes
Squammeus intortos sinuat vestigia serpens.*

D

H O R R I F I C V M.

QVas verò colubras Eumenidū crinibus obuolutas aiunt, ab Æschylo poëta tragico primū excogitatū Pausanias attestatur, cum antea nihil neq; in his, neq; in alio quopiam ex infernis deis quicquā esse horrificū existimaretur. Manifestissimū est enim totum hoc terroris argumento confictū, loca tamē ea terribilia esse ex Assertore nostro totiens audimus, ubi sit fletus & stridor dentium, & quæ passim sacræ literæ de gehenna ponūt. Vt verò ad anguium terrificum hieroglyphicū reuertamur, nō temere Tib. Gracchus timuisse videt, cum in spatiosa galea, qua in bellis vti consueuerat, angues offendit oua peperisse, foetusq; iam formatos, paulò antequā multitudine Quiritū oppressus interficeret.

V A S T I T A S.

IAm draconem, quem mali significatum habere dicūt, Crocodili nōnulli speciem esse putant, fortasse quia vastiore pingeretur corpore: nam alicubi mirificè crescūt. Maximus enim Tyrius tradit, apud Indos Alexandri tēpore draconem fuisse quinq; iugerum magnitudine, cui boues & oues in cibum Indi ministrarent. Alij omne serpentum genus indifferenter accipiunt, cuiusmodi monstrum Annibal à tergo subsequi prospexisse fertur, belluam quippe vastā & immanem circumplicatam serpentibus, quæ quacuncq; incederet, omnia arbuſta, virgulta & tecta peruertebat, quod vastitatem Italię portendere diuinitus intellexit. Neq; temere Faustina visa sibi in somnis serpentes parere, sed ex his vnum ferociorē, cum Antoninum & Commodū in vtero gestaret: quod vita deinde Cōmodi voluptuosa simul ac pernicioſa, re ipsa comprobauit, non hominē, sed immanem hydram ad humani generis internecionem emissū. Argiphontem Pausanias dictum ait Mercurium, quia *ὁ δολικόν* fuerit, serpentem, quippe sustulerit, quem nonnulli *ἀργύς* vocāt, vel quasi *ἀργός*, *ἀπὸ τοῦ φονδέν*, quòd cede abſtineat: pacis enim Deus est Mercurius. quāuis Leutychedas Lacedæmonius Aristone patre nobilis, neq; sua obscurus virtute, portenta hæc atq; alia eludere consuevit: nam cum propinquioris portæ clauī Draco circumuolutus esset, monstrūq; id esse vates denunciaret: Minimè mihi quidem videtur, inquit, sed si clauis draconi circumuoluta esset, monstrum esse asseuerarem.

F

V O L V M E N.

Alibi cur dracones Cereri vectandæ adhiberent, explicuimus: sed quoniā nihil pretereundum existimaui, quod in significationū argumentum apud scriptores veteres comperissem, addendum quoq; fuit, scripta lucubrationesq; in anguium nomen deuenire: siquidē Zezes Hesiodi interpres, dracones quibus vecta Ceres Proserpinam queritabat, significare ait volumina quę Triptolemus de agricultura conscripsit, eoq; loco *δήμητρα*, Terram matrem interpretatur; consueſſe enim Dores *γ* in *δ* vertere, ita quæ *γῆ μήτηρ, δήμητρα* mox dicta.

T R O P H O N I V S.

Simulachra quædā iuxta Ercynam fluuium in specu quodam fuisse memorat Pausanias, quæ dicata erant cum sceptris, circa quę dracones obuoluti complicabantur, quæ nonnulli antiquarū rerum ignari, Æsculapij & Hygiæ simulachra existimabāt, cum tamē & Ercynę & Trophonij essent hieroglyphica, quibus etiam antiquitas dracones consecrauit, siue ob oraculorum prudentiam, siue ob rei quę in promptu erat similitudinē, quòd oracula Trophoniana subter-

raneco

A raneo in specu reddi solita, in specu aut & subterraneis cauernis angues libētissi-
mè latitare, ignorat nemo. De Trophonio pleni sūt doctōrū etatis nostræ libri.

B O R E A S,

B Oream quoq; ventum aiunt hieroglyphicè viperinis caudis, pedum loco,
præditū figurari: qua quidem specie insignis cum Orithyæ raptu in Olym-
pia visebatur in donario à Cypselidis dicato.

DE SCORPIO.

I NTER serpentia Scorpium non habet locū, sed quia venenosum est
animal, hīc minimè prætereundus fuit: super eo tamen partem eam
tractare prius instituimus, quæ cum crocodilo negotium habet.

H O S T I V M C A E D E S M V T V A.

H Ostes enim duos parī conditione inter se dimicantes, vicissimq; in damna
mutua concurrētes, ostendere si vellent Ægyptij sacerdotes, Scorpionem &
B Crocodilum pingebant: nam nō genuino quodam inter se odio flagrantēs, simul
atq; alter alterum inspexerit, in mutua funera spontè rapiuntur, amboq; eadem
dimicatione perimuntur. Quia verò & terrestris & marinus Scorpium inueni-
tur, de marino hīc dubio procul intelligendū. Quod si rem euestigio peractam
indicare voluissent, crocodilum scorpio subiectū pingere mos erat: ictus enim
scorpj quamprimum interimit crocodilum: sin distractam diutius pugnā, diffi-
culterq; in necem deuentum ostenderent, superatum à crocodilo scorpionem fa-
ciebant: is enim motu segnis longè diutius laborat antequam hostem assequa-
tur, & interficere possit.

D O L I F A L L A C I Æ Q V E.

T Errestris verò scorpium doli atq; fallaciæ signū habetur in primis: estq; apud
Sophoclem, Captiuus, prouerbiū in hanc sententiam, *ὅτι παντὶ γάρ τε σκορπίος*
φρεσὶ λίσσῃ, quippe sub omni lapide scorpium insidiari. Sic & Theriacis Nicander:
σκορπίος ἀπειρήσῃς ὀλίγῳ ὑπὸ λαίῳ λόχισσας.

Scorpium insidias parua sub caute tetendit.

Apuleius acerbiter morum per scorpionem notat, vbi illa: Nosti quendā bar-
C barum nostræ ciuitatis Decurionem, quem Scorpionem præ morū acritudine
vulgus appellat. De insidiis verò quæ post aliquam felicitatē subsecutę fuerint,
Sidonius de fortuna loquens ait: Quæ virum, vt scorpium, vltima sui parte per-
cussit. Quin & mathematici, vel Ambrosio teste, percussorē, & ad inuadendum
ex insidiis promptum eum futurum dicunt, quem Scorpium nascentē exceperit.

I N N O C V A P R A V I T A S.

I S in aquā mersus si figuretur, innocuam significat prauitatē: quandoquidem
& ipse & serpentes alij qui prævalent in sicco, si præcipitentur in aquā, vt Cy-
prius ait, præualere nō possunt, innoxiiq; efficiuntur. Diuinæ verò literæ per
scorpionem indicāt & diabolū & eius sectatores, de quibus Euang. Dedi vobis
potestatem calcandi super serpentes et scorpiones. De serpente autem, quod ad
hanc rem facit, satis superq; superius dictum est.

L I B I D O.

A D hęc libidinē & nequitia scorpium pictus ostendit, eiq; ex humani corpo-
ris partibus pudenda sunt dedicata. Ei signo Mars dominat, adulteriorum
semper infamia notatus. Et milites omnes mulierosos ait Aristot. Et supra fini-

Pierii Val. Salamandra.

torē prodeunte Scorpio ortos, Mathematici lasciuos esse dicunt, quare huc for- D
tē spectat illud diui Hieronymi dictum de virgine ad Auitum: Cauendū, ne ar-
cuato vulnere scorpj vulneretur. Ccelestem verò Scorpionem, ob aculeū, qui est
instar teli, sunt qui velint humani generis perditionē significari, cūm Libra Ve-
neri dicata, inter Scorpj chelas posita, matrimonij concordiam ostendat.

T E R R A.

AB eisdem Mathematicis desumptum crediderim id Scorpj significatum,
vt pro terra nonnunquam figuretur: aiunt siquidem illi necem à terrestri-
bus animalibus iis obuenturam, quibus Mars in Scorpio certo quodam loco
repertus fuerit. Ad hæc numus quidam est, in quo quadrigæ sunt cum Victoria
& his literis, Q. E. L. I V L I B V R S I O. ab cuius altera facie caput est cum lau-
rea & alis, ab occipitio cuius fuscina est & Scorpis, quod victoriam terra ma-
riq; partam significare videatur.

A F F R I C A.

VTrum verò doli fallaciæq; Pecnorum, quæ tot bellis vniuerso terrarum or- E
bi per tot annos innotuere, an corporum color fuscus, an quid aliud argu-
mentum dederit, vt Scorpis Africæ terræ symbolum haberet, diu multi quæ-
siuere. Id sanè constat, in Hadriani quibusdam numis Scorpionem non aliter Afri-
cam significare, quàm cuniculus Hispaniam, equus Italiam ostendet. In quā sen-
tentiam vt adducar, facit ingens atq; adeò perniciofa Scorpionum multitudo,
quam ea regio gignit, aduersus quos Strabo ait remedia ab indigenis excogita-
ta, cūm dormitum eunt pedes allio, atq; etiam lectos ipsos illinere. Animadu-
rendū verò, si Scorpium pingerē cōtingat, ne quis Nicandri versu decipiatur, vbi
autor ille dicit, à cuspide nouē compagibus spondylos contineri: τοιῶ δ' ὠδι καὶ τῶ
σφόνδυλοι οὐνεάδεσμοι ὑπὸ τείρε σιρότης. *Ενεάδεσμοι* non est ibi simpliciter pro
nouem nodis positum, vt Antigonus & Demetrius arbitrati sunt, sed pro mul-
tis, ait interpres: septē enim tantū cōpages habere caudā scorpj, manifestū est:
sæpe verò nouem pro multitudinis numero ponitur. Quin etiā Nicander idem
οὐνεάδεσμον dixit, de eo qui duos tantūm aculeos haberet: quæ quidem opinio est
Apollodori. Et de nobis numero septē, vnicuiq; cernere volenti facilè cōstabit.

D E S A L A M A N D R A.

F

 Alamandra quoq; inter malefica venenosaq; animalia recensetur:
quare illam quoque quanta poterimus dexteritate tractabimus.
Est hæc crocodilo terrestri facie perquàm similis, licet non sit stel-
lione maior, maioris quippe lacertæ magnitudine, quales ego in
Bellunensis agri saltibus Castalioneo secessu meo magnis imbri-
bus excitatas aspexi: & in fontis mei cuiusdam aquæ ductu, quem inacerie atq;
cespitibus struxeram septimo post anno cūm eū reficerem, multas inueni ipsum
fluentis aquæ marginem accolentes, paruo inter se distantes interuallo, ea ipsa
figura coloribusq; præditas, qua pingitur ab autoribus.

A B I G N E C I R C V M F V S O N O N O F F E N S V S.

HOminem vndiq; ignibus impetum, siue cladibus iis quæ per ignem signi-
ficatur, obiectū, minimè tamen vlla ex iis parte læsum significare si vellent
Ægyptij sacerdotes, Salamandram pingere consueverunt: ea siquidem per arden-
tes carbones inambulans, nullo ab his afficitur nocumento; tantus enim illi ri-
gor

Agor, ut ignem tactu extinguat, non alio modo, quàm glacies.

CONSTANTIA.

NAzianzenus pro constantia Salamandram ponit, dum animal id in igni medio, qui omnia domat, non solum lætari dicit ac vivere, sed cum omnino etiam extinguere. Ita se cum Basilio, Athenis in igne perfidiæ Deum verum colendo incolumes versatos gloriatur, quinctiã cum professione sua atq; constantia suppressisse.

AMATOR.

SVnt qui per huiusmodi speciem, per Salamãdram quippe in igne positam, Amatorem ostentent, quod amorẽ ex igne significari apud omnes vulgatum sit, ut in Facibus latius à nobis dictum, & ardere se amantes omnes profiteantur: cumq; ita vitam in æstu trahant, eruditè se fecisse putant, si figuram huiusmodi ardoris sui simulachrum prætulerint. Sedenim hoc haudquaquam mihi probatur: quia si Salamandra ignem rigore extinguit suo, ea utiq; non æstuat, quod in primis amator sentire se clamat, utpote qui vel intimis medullis exuratur, vel **B** lentis penitus ignibus maceretur: hunc vrat amor, hunc vrat proteruitas, cum feruidus sit puer Veneris, Cupidoq; semper ardentes acuat sagittas, Ardeat Atrides medio in triumpho virgine rapta, & quæ plurima in hunc modum Poëtæ scribere consueuerunt: uti etiam apud Maronem, Cæco carpitur igni Dido, agnoscitq; eadem veteris vestigia flammæ: vratur infelix, ardet amans, trahitq; per ossa furorem, ac totam incensa per urbem debacchatur. Mitto quod fabulantur alij, Salamandram igne pasci, atq; ideo amantẽ referre, quod ille sit huic veluti cibus, quo se oblectet assidue.

AMORIS NVTRIMENTVM.

Significatius enim hoc exprimi potuisset, si bestiola illa posita esset paulò musca grandi maior, quæ in medio nata igne, per ignem salit atq; inambulat, id quod in Cyprio insula videri autores tradunt grariis fornacibus, vbi chalcites lapis ingestus diebus cõpluribus crematur: de qua quidem illud spectadum maxime, quod quamprimùm longiore paulò volatu à flammis abscefferit, emoritur. Hanc alij Pyralin, alij Pyraustam vocat. Zenodotus in eius cognomine videtur hallucinari, cui de lâpade id attribuit, quod minutulo cuidã papilionum **C** generi inesse videmus, æstiuis tẽporibus, vespertino crepusculo statim incipiente, quã Apuleius nouo, uti suus est mos, vocabulo Flammidem appellat, multi Nitedulam, certè Græci Lampyridem vocitarunt. Verum hæc qua de loquimur Cypria, longè alia est. Quod verò dictum est Salamandram inambulatione sua ignem extinguere, autores grauißimi sunt qui cõtrà vnà cum Sextio sentiunt, ignemq; ab ea lædi omnino negant, idq; Plinianis adhuc temporibus Romæ incompertum erat, neq; adhuc aliquis se vidisse testabatur: nos verò eã non modò ardentes prunas non extinguere, verum etiam euestigiò emori experimento comperimus, animali eo à Bernardino Pollano nobili Taruisino, hospite tunc meo, ab eodem fonte meo allato in domum. Alij verò qui rem ut exploratam & ipsi scribunt, causam etiã inuestigarunt cur id efficiat Salamandra: animal enim sine squamis & cute esse, corpus habere frigidum, & maxime humidum, quo singula quæcunq; contigerit humectet multò magis, quàm limaces faciant: humoremq; illum à corpore tam longè diffluentem, vim eam habere, ut ignem extinguat quem attigerit: *λειτουργία* ea de causa Nicander eam appellat, siue quod cute careat, quæ *ἐνὸς* dicit, siue quod à cute humor ille largius emanet.

Pierii Val. Salamandra.

H I R P I.

D

NE verò adeò alienum à fide videatur, Salamandrā & aliquod aliud animal posse per medium ignem incolume transire, scimus familias quasdam in agro Faliscorum fuisse, qui super ambustam igni struem ambulantes non adurentur, Hirpos illos vocauēre, & ob id perpetuò s. C. militiæ omniumq; aliorū munerum vacationem habuisse. Sedenim ætate nostra vidimus Romæ Benedictum quendam Teutonicum arte speculorum fabrum, qui non temere profitebatur se per flammās medias incessurum citra vllum vel capilli vnus detrimentum, quem & plurimū, & Teutonico ritu valde promissum habebat. Vidi ego hominem manus in liquefactū plumbum immittere, idq; ex candenti patella in volam accipere, eque ac si argentum viuum aut tepida fuisset aqua, introductus olim ad hoc spectaculum ab amplissimo viro Bernardo Vibienio, qui mox magni nominis sacerdos Cardinalis fuit, in cubiculum Ioannis Medicei tunc Cardinalis, in conspectu cuius hæc fiebant, cum ego tanti præsulis manū osculatus accessissem, quadriennio antè quàm is ad summum Pontificatum ascendisset. Quòd verò aiebat Benedictus hoc se arte magistra facere, quippe qui vnguento quodam partes eas oblineret, quas ab igne saluas vellet, id in memoriā adducit quod Varro ait, Hirpinos eos, de quibus paulò antè dicebamus, solitos medicamento quodam pedum plantas tingere, atq; ita per ignem ambulantes multa, vt Virgilius, premere vestigia pruna. Inueni verò, quod ad hanc rem facit, apud Andream Græcæ nationis medicum, cui multum interpretes Nicandri tribuunt, hoc de Salamandra traditū, vt si quis eius sanguine vel manus vel vestem obunxerit, quod oblitum fuerit, ab igne nihil quicquam lædi: quamuis Plinius hoc non faciliè credat. Eiusmodi medicamini admiscēt alij albumen oui. At iam minus admiremur quòd in quadrigarij annalibus legitur, oblitam alumine materiā succendi non posse, idq; esse verum, Sylla in Archelaum bellante comprobatum. Sanè laricem inter arbores neq; flammam emittere, neq; nisi longa et vehementi exustione in carbones abire manifestū est, quod in fornacibus exploratū, reliquis lignis admixtū longo temporis interuallo cōsumi. Hoc & Cæsari in expugnatione castelli cuiusdam, quod Larignū nomine dixerunt, quia larice præmunitum fuit circa Alpes, non citra summā admirationē cognitum. Lino verò, quod nonnulli Carpasium appellant, de quo Pausanias, ardere id perpetuò ante Mineruæ illius simulachrum, quod cælo, vt fama fuit, delapsum, in Acropoli visebat, Parauij ego pro ellychniis in lucernis aliquādo vsus sum: materia enim integra & incolumi perdurāte, tādīu ardet, quādiū olco intinctum fuerit. Nascitur id inter venas aluminis, ac veluti densior quædam cartilago interspergitur, cuiusmodi sunt granatorum malorum intersepimenta.

C O R R U P T O R O M N I V M.

SEd vt ad Salamandrā redeamus, nunquid eorū quoq; nobis arriserit significatum, qui damnosum hominem, omnes quibuscū versetur, aliqua perniciē aut iniuriā labefactātem, & quacuncq; incesserit calamitatis aliquid inuehentem, per Salamandram ostendi voluerunt: quippe cui sit perniciosā adeò vis, vt arboris quam irrepserit poma omnia inficiat veneno, & eos qui ederint, necet frigida vi nihil aconito distans, ait Plinius, atq; his quædam magis exitialia, quæ apud autorem ipsum latè recensentur. Illud sanè admiratione dignum quod traditur ab Æliano, siue Salamandra impunè vesci, verū vbi quis eius suis, qui Salamandrā deuorarit, carnē ederit, præsentaneo eo veneno correptum interimi.

D E

A D E D I P S A D E .

Frigidissimo animali ad ardentissimū accedere, ad historiæ nōnunq̃ venustatem pertinet: quare incōmodis recitatis, quæ de Salamandre gelu procedunt, iam quæ de Dipfadis ardore proueniāt, memorabimus. Animal id reptiliū perniciosissimū, corpore modico, ac viperino perquā simili, sed ad ictū violentissimo: de quo ita Nicander, Theriacis, vbi

Ναὶ μὲν δὲ ψαλδ' εἰς θ' ὁμώσεται, οὐ γὰρ ἐχίδνη

Πυροτόρην θανάτῳ δὲ δώτορ' ἔχεται αἶσα

οἷσιν ἐνισκῆ. βλ. σερπὸν δακ'.

Dipsadis hanc speciem iuret quis, ni minor insit

Vipereo generi vis mortis, at ocior ijs qui

Affixi fuerint truculenti fulmine dentis.

Figurā eius Sostratus à reliquis colubris ita distinguit, vt eam dicat habere caudam duabus lineis nigricantibus distinctam, corpore reliquo albicante.

S I T I C V L O S I T A S .

B C Ernere olim erat in littore quod è regione maioris Sirtis inter Libyā & Ægyptū porrigitur, columnā quandam in qua vir moribundus cælatus erat, cuius pedes serpens impactis dentibus affligebat, spirisq̃ volubiliter implicabat. Erant & mulieres aliquot, quarum aliæ aquatum ibant, aliæ aquam decumbenti propinabāt: adiacebant passim & struthiorum oua hinc inde strata temerè. Quæ quidem species tota prorsus hieroglyphica hominē significabat bibacissimum, vel ardentissima confectum siti, vt Lucianus interpretatur: id quod etiam ad totius illius regionis naturam indicandam accōmodari potest, nam ea siti laborat in primis. Serpēs verò ille circa pedem obuolutus & mordicūs in herēs, Dipsas erat. Veneno verò hæc est plurimo & immedicabili, quosq̃ momorderit, vsque adeò inflāmat, vt propemodum exardescere videantur, ac igne veluti circumfuso concremari. Supremè verò sitiunt, quoq̃ magis potant, eò potandi audiores fiunt, vt sitis ea nulla aquarū vi sedari posse videatur, verū eo magis sæuire quo magis alluitur & irrigatur, perinde ac si quis ignem oleo superfufo extinguere conaretur. Hinc non infacetè nomen confinxit Ouidius, cū lenam quandam temulentam, Dipsadem appellauit:

Est quædam nomine Dipsas anus,

Ex re nomen habet, nigri non illa parentem

Memnonis in roseis sobria vidit equis.

Neq̃ fortè importunum fuerit, Epigramma quod olim in Framarianum facetissimum a uo nostro scurrā lusimus, Ouidiano lusui subijcere. Id est huiusmodi:

Narrabat quidam vim Dipsados exitialem,

Perpetuam infundat quæ pede fixa sitim,

Nempe sitim, tria quam nequeant extinguere Nili

Ostia, vel magnis stagna perhausta cadis,

Interiore loco Libyæ, Gar amantas ad ipsos,

Quæ fouet arenti Struthius oua solo,

Quippe vbi quis misera spaciatus fortè per arua,

In pede fulminei vulnera dentis habet.

Ritè duæ dextra famula, totidémq̃ sinistra

Hæc gerit, hæc pleno vase propinat aquas,

Illæ propinatis alias superingerit, illa

Pierii Val. Medusa.

*Nec mora, nec requies, pocula mille parat.
Fraximarianus ad hæc, hanc ô mihi querite amici,
Figat vt illa meos officiosa pedes.*

D

Sapienter itaq; vt reliqua, Moses Deuteronomio inter maximè pernicioſa animalium genera Dipſadem poſuit, vbi terrificā illam deſcribit ſolitudinē, in qua erat ſerpens flatu adurens, quippe Baſiliſcus, & ſcorpio animal inſidioſiſſimum omnium: mox adiecit, & Dipſas: quod vt atrocius redderet, ſubiicit, & nullę omnino aquę, quę ſcilicet opem eſſent aliquam allaturę. Eadem de cauſa Apollonius poëta terram aridam Dipſadem vocat. Admiratur autem Aphrodiſieus, cur illi quos animal hoc momorderit, ſitim illam intolerabilem Theriaca epota ſedent, cū genus id medicaminis ex ſiccis & calidis rebus conficiatur: neq; adduci poteſt id alia ratione fieri, niſi mutuo conſenſu quodam, viperarum, quę admifcētur, carnes antipathiam habere aduerſus quodvis animal venenofum.

A P P E T E N T I A.

NEq; verò ſitis ipſa ſimpliciter paſſim intelligenda, ſed nōnunquam pro eſfrænata rei cuiuſpiam appetentia capitur: nam & ſitibundum pro maximè E cupidum autores ponunt: & ſitim Onirocritę nihil aliud præ ſe ferre autumāt, quàm auidiſſimam cupiditatem. Ipſa porro ſitis hieroglyphicę ſæpe ponitur in Diuinis literis, vt Ambroſius ſuper hydropico in domo Pharifę curato diſſerit: nam ſitire impium dicit, dum huius mundi bona concupiſcit. Iam & ſitire aurum, in huiusmodi ſignificationem paſſim inuenias, non aliter quàm & auri ſacra fames, Poëta dixit. Deliteſcit autem, vt ad Dipſadem reuertamur, anguis id genus in inſidijs inter Struthiorū oua, quę Garamantes non ad cibum tantum perquirunt, verumetiam ad vaſculorum & poculorum uſum, quippe qui propter ſolum arenidum & exuſtum argilla carent, qua nos vaſa noſtra fictilia conſormamus. Quin etiam eiufmodi ouis, quę aliquanto grandiora fuerint, diſſectis, elegantifſimos ſibi pileos faciunt, ex ouis ſingulis binos, quibus capita obregant, eoq; geſtamine plurimum delectantur.

D E M E D V S A.

Eduſa quoq; ſigmentum licet fabuloſum, aliqua ſubminiſtrauit hie. F
roglyphica.

T E R R O R.

Illa enim horrificis anguiū hiatibus tremenda, terroris ſignificatū habuit. Preſectum verò caput id à Perſeo, terrorē ſummotū ab eo patria procul indicat virtute duce, quę per ſalcatū enſem & interpoſitū ſpeculū effingitur.

P R V D E N T I A.

In hiſtorijs Theogneti antiquitatū ſcriptoris (nam alium poëtam Comicum memorat Athenæus) Meduſa legitur ex tribus Phorci filijs magis aſtu polens, quę regnum à patre dereliectum in magnā auxerit opulentiā, atq; eius prudentiæ cauſa ſerpentinū caput illi conſectū à poëtis. Cæterum Apollonius Rhodius *ὡς πρὸς Ἀλεξανδρείαν κίσει*, omnia quę morſu lædūt genita dicit ex guttis eius ſanguinis qui ab obtruncato Gorgonis capite deſtillauit, quamuis Acuiſilaus nata hæc ex Typhonis ſanguine aſſeueret. At Nicander Heſiodi teſtimonio *πταίνωρ ἀφ' αἵματός*, quippe Titanum à ſanguine nata hæc mauult, quod tamen apud Heſiodum, in ijs quę extant operibus, nō inuenitur. quare nōnulli ſcribunt Heſiodum à Nicandro falſò citatū, qui poëtarū morem & licentiā non examināt, cū etiā Oratorib. in declamādi genere tā nomina quàm hiſtorias pro cōmodo ſuo

commu-

A commutare, atq; etiam præter fas quædã in vsum suum extorquere cõcedatur.

STUPOR ET ADMIRATIO.

QVam verò Medusam Domitianus Imperator pro pectore est gestare so- Domitiani
sigillum.
litus, vt in pulcherrimo eius sigillo spectauimus, omnino stuporem quem
de se omnibus in negocijs quæcunq; tractaret concitatum volebat, significasse
tradunt: quamuis nonnulli non alia causa factum putant, nisi vt patris gestamẽ
vsurparet: nam in pulcherrimo Vespasiani signo apud Melinos Romæ, Gor- vespasiani
signum.
gonem huic pro pectore adpositam aspexi. Alij factum à Domitiano in hono-
rem Mineruæ volunt, quòd numi id sibi colendum præcipuè susceperat: nam
clypeus huiusmodi serpentum horrore præmunitus, in primis Palladi dedica-
tus erat. Eam Eustathius ideo Glaucopin appellatã censeri scribit, quòd ex Poë-
tis nonnulli dracones Glaucopas vocitarint, quamuis & à formidoloso aspectu
dici posse non inficiatur, quòd leones illi qui præcipuè Regij nuncupantur,
quosq; loco suo inter alia significata symbolum terroris esse ostendimus, glauci
à colore nominentur.

B P R V D E N T I A.

NEq; tamen defunt qui Gorgonis caput pro Mineruæ pectore statutũ, pru-
dentia, vti id superius, signum esse contendunt, quæ locum habeat in pe-
ctore, qua qui præditi sunt, faciliè alios confundere, vel imperitiæ redarguere, sa-
xeosq; quodammodo reddere, vbi adlibuerit, possint. Apud Poëtas tamen Pal-
las Medusæ caput ad incitandum, vel ad terrorem incutiendum prætendit, vt
tradit Ouidius loquente Perseo:

*Nunc quoq; vt attonitos formidine terreat hostes,
Pectore in aduerso, quos fecit, sustinet angues.*

Idq; præcipuè cernere est in scuto Herculis apud Hesiodum: quamuis non sum
nescius, esse multos qui opus id Hesiodi illius celeberrimi, quippe vt Naso, Ser-
uantis pecudes vallibus Ascra tuis, esse negent, alios qui ad C C L tantũ car-
mina Hesiodi, reliqua subiuncta ab Aristophane grammatico contendãt. Sanè
Megacles Atheniensis legitimum agnoscit opus, sed Hesiodo succenset, quòd
Vulcanũ finxerit matris inimicis arma fabricasse. Apollonius Rhodius & Ste-
C lichorus Hesiodi omnino esse volunt: ait igitur,

ὃν γὰρ σὺν μὲν ὁ ἦκε καὶ Λαωνῶντος ἀδελφῶν

αἰχῇ δ' αἰσείσασα.

Quem Statius ita secutus est:

Seetæ prætendens colla Medusæ

Cen stimulis accendit equum.

D E H Y D R A.

Ram me iam de his anguium voluminibus explicaturus, cùm maio-
ri me obuolutum negotio conspexi: supererat enim Hydra, quæ me
ultimo loco aggressa moraretur: quare ope Herculis implorata, i-
psam quoq; ita confecimus.

S O P H I S T A E.

HYdræ significatum, cuius vno præciso anguinco capite, alia atq; alia euesti-
giò repullularent, multi alijs atq; alijs modis interpretati sunt: nos ea con-
tenti esse possumus expositione quã Plato, Euthydemo, posuit, vbi per eam per
inde ac per cancrum sophisticas ait nugas significari. Hydram Pausanias vno
tantũ capite præditam scribit: sed enim Pisander Camireus multa illi capita

Pierii Val. Hydra.

tribuit. Alcæus ἀνιάκεφαλός eam vocat, πεντακεφαλόν Simonides, quem Maro D
noſter ſequitur, vbi dicit:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Sedenim hi numero vſi ſunt multitudinē ſignificante, more poëtico: numerus enim nouenarius, neq; non quinquagenarius, ex ijs ſunt qui multa ſignificant: vt illud apud eundem Maronem, Quinquaginta intus famulæ, pro plurimę. Ita ἀνιάκεφαλον in Arati carmine, pro multæ viuacitatis, quod ſuperius in cauda Scorpij tetigimus, & in Digni cōmentario, vbi de numeris agitur, latiſ ex-
plicuimus: vbi paſſim numeri illi recenſentur, qui tam apud Græcos quàm apud Latinos pro multitudine uſurpantur.

I N V I D I A.

Nonnulli ex peritioribus inuidiam per Hydræ ſpeciem ſignificari tradunt, ideoq; in nullo alio monſtro domitādo Herculem magis laboraſſe, quam, vt Horatius ait, ſupremo tandem ſine domari comperit. Ea verò paluſtris ſingitur, & è ſordido cceno pullulare, quòd non niſi in abiecto viliq; animo reperiatur: qua de cauſa Ouidius inuidiam in imis vallibus latitare cōfinxit: ita reliqua E
quæ ſuper ea conſcribit, ad hydræ ſignificatū omnia quadrare comperies. Nam & Erichthoniū, quem alij pedes anguineos habuiſſe, alij ſerpentem illi ad cuſtodiam datum ſcribunt, inuidiam ſignificare nonnulli arbitrati ſunt: ea enim poſt res præclare geſtas ſuboriri ſolet, & in cordis penetralibus occultari, virulento ad cuſtodiam adiecto ſpiritu. Atq; hoc illud odium eſt, quod Diodorus ex ſerpente picto ſignificari tradit.

EDOMITVM A' VIRTUTE VITIVM.

Habet & pietas noſtra heroas ſuos, quorū è numero fortiſſimū illum cclo intulit, qui fatalem draconem ex vrbi ſubiecto lacu quotidie proſilientem, nunc longo voluminum tractu ſpatioſa per arua latè proſerpentem, nunc ſpiris implicatū collectumq; in inſidijs per frutices & florulenta gramina latitantem, horrenda interdum letiferaq; die noctuq; ſibila diſpergentē, immani venenoſarum fauciu hiatu letum omnibus intentantē, nulloq; non die mortaliū aliquē deuorare ſolitū, interfecerit. Nō temerè hæc literarū monumētis tradita, tamen ſi rem vti geſtam Concilia maiorū noſtrorū actis inferendam vetuerūt. Videtur F
enim hæc picturæ ſpecies vnūquenq; admonere virtutis, cuius telo fretus illecebras amatorias, quę dubio procul per ſerpentē exprimi cōſuerūt, ſcædaſq; voluptates ex lacu, hoc eſt, ex infirma fluxaq; mollitię mētis emergentes, ſinuofis voluminibus, hoc eſt, varijs delectamētōrū laqueis manuſq; pedesq; hominū implicantes, arctiſſimisq; vinculorū nexibus obſtringentes, nullo timore percuſus ſummouere contendat, ſimulq; odiū & æſtuātia indignati cordis incitamenta, vnde rixæ, cōtumeliæ, calūniæ, peſſimæq; perſuaſiones ortæ, magna ſemper rerū humanarū pernicie, vt ſibila teterq; halitus per cogitatus auresq; noſtras il labētes extinguiere aggrediaſ: malos deniq; affectus, prauosq; mores omnes, q
graſſatoris veluti quodam inſultu animū incautū adoriunt, cuius puritatē, quæ per virgunculā intelligit, virulenta cōtagione turpiter labefactat: letaliq; morſu in pedes affixo, vniuerſum corpus cōtactu vitiāt, proſerpētēq; in dies magis peſtilenti morbo ſcēdiſſimè interficiūt, firmo cōſtantiq; ppoſito perdomitet, animuq; incolumitati nitoriq; ſuo aſſertū reſtituat patri. Operę preciū eſt videre, quēadmodū virgunculā puellā expoſitā adapertis faucib. riſtuq; latè diducto, in parentū ac totius vrbiſ conſpectu iam iā inuadere tētaret ingluuiſus draco,
vīq;

A utq; tam præstans animi iuuenis intrepidè eum aggressus, vibrato pilo, ferroq; per os medium adacto, pertransitaq; ceruice terga illa immania transfoderit, attollentemq; interim iras & cærule colla tumefactum, harena moribundum strauerit, frustra q; volumina illa terrifica quatientem replicantemq; pluribus tandem ictibus ad saxum alliso capite cōfecerit, atq; ita verè fortitudinis coronam, & deorum illatus numero consecrationem etiam fuerit assecutus.

PIERIVS VALERIANVS AEGIDIO VITERBIENSI, CARD. S. P. D.

N P I E me facturum existimo, nisi studiorū meorum, qualiacunq; esse possunt, rationem omnem ad te deferam, quem humanissimum semper eorundem moderatorem habui. Nam durissimis etiā temporibus, cū ea omnia deessent quæ vniuscuiusq; ingeniū ad labores inuitare solent, rebusq; sapius desperatis nō Romam tantum, verū etiam ipsa literarum studia deferere sollicitarer, cū præsertim essem non semel in officij societatem à Bannisio, qui de Maximiliano suo tam multa, tam honorificè prædicabat, inuitatus, vna tamen autoritas tua in causa fuit, cur non vsque ad eò animū desponderē: tu enim nunc hortando, nunc monendo, nunc opem auxiliumq; tuum pollicendo, bono me semper animo esse iussisti. Neq; per te stetit, dummodo æquiora fuissent tempora, quin aliquod studijs meis otium aliquando compararetur: quo vno ego grauitatis & beneuolentiæ tuæ præsidio sustentatus, angusta illa omnia ea constantia pertuli, quam in tot annos firmissimam perdurare, amici dubio procul omnes admirabantur. Quem verò non confirmassent frequentissimæ illæ adhortationes tuæ, cū tanta me charitate cōplecterere? cū me non priuatim modo, sed publicè etiam commendares? Poterò ne ego vnquam dememinisse præclarissimæ illius concionis tuæ, quam frequentissimo totius ne Urbis, an orbis dicam, confessu, tantæ vir autoritatis habuisti, vbi cū e re nata quædam ætatis nostræ lumina laudibus in cælum extulisses, quæ tua de me quoq; specula, quæ prædicatio fuerit, Roma (scimus quanta huic nomini vis) tunc nouit vniuersa: in quo licet illa pietati erga te meæ permiseris, non quòd merita postularent mea, id tamen de me iudicium testimoniumq; tuum multarum inde vigiliarum incitamentum fuit. Hinc factum vt lucubrationes aliquot alias, tum in primis Aegyptiaca illa commentaria de rerum significationibus, tot annorum vigilias, tot dierum atque noctium sudores, tot in reconditis rebus eruendis luci q; dandis conatus, in eam demum speciem informarim, vt conspici nullo iam meo, quamuis maximè verecundi, rubore posse confidam. Quod verò in huiusmodi negotio absoluendo reliquum est, cū vniuersum opus insignire nunc speciosis literatorum hominū nominibus constituerim, argumentaq; ipsa partiri, ne vno continenter libro complexa, odiosum ob rerum multitudinem volumen efficiant, amicos mihi quosdam designaui, quorum hortatu modo hoc, modo illud à me conscriptum esset (nosti hoc πλεταρχικόν:) id enim maximè commodum visum est quod ambitioni prætexerem, amicorum scilicet impulsu me tam multa elaborasse: quando hodie id plurimū vitio verti video, quòd laboriosa quis aut difficilia aggredi ausus sit, quòd honestam industriam turpi otio prætulerit. Inter hos autem eorum in primis rationem mihi habendam proposui, qui mihi talia meditati suffragati sunt: cumq; tu omnium maximè non modo album adieceris calculum, sed autor penè fueris ne inchoatum hoc opus olim abijceretur, mihi præcipuè delectus es, cuius nomini lucubrationum huiusmodi partem nuncuparem. Quòd si meum hoc institutum non aspernatus fueris, fac ex te sciam, quod præcipuè animæ tibi velis inscribi. Putes verò inuitatum te ad Coritianas cænas, in quibus discumbent tecum Bembus, Sadoletus, Sanazarius, & plerique alij, quos à te summo

Pierii Val. Ciconia.

opere diligi, & à quibus te plurimi fieri non ignoro: ubi tamen id tantum honoris extra ordinem tibi habendum sit, ut eius animalis, quod tibi apponi iusseris, ferculum accipias. Obsecro verò te pro summo meo erga te cultu & incomparabili obseruantia, ne aliter huc descendere dedigneris, quam vocatus olim ad Elegiacam Amorum meorum cœnam conferre te non erubisti, & meam hanc qualemcunq; grati animi declarationem eo vultu suscipias, quo me ad exhibendum huiusmodi munus totiens accendere consuesti.

AEGIDIUS CARDINALIS PIER- RIO VALERIANO SVO.

S. P. D.

uantum me comouerint literæ tuæ, suauissime mortalium Pieri, ut sine incredibili voluptate cogitare, ita verbis satis assequi nunquam possem. Nam tamen si antiqua illa amicitia nostra, omnia quæ ab amicissimo expectari possunt, ab humanissimo isto ingenio tuo mihi expectanda esse pollicebatur, non erat tamen ut vnquam aut præcipue hoc tempore, diuinis illis tuis lucubrationibus, tot huius ætatis luminibus, posse me hominem admodum tenuem & obscurum inferi, sperare auderem. Sed ut nihil infelicius quam in mala ingenia incidere, ita nihil felicius, quam in bona. Mentis enim istius bonitas fecit, ut nec huius temporis absentia diuturna obfuerit, nec mea superiorum temporum negligentia, ne culpam forte aptius dixerim & peccatum. Dicis enim, cum laborares rebus parum secundis, minus arridente fortuna, persape te à me fuisse in bonam spem erectum, & ad melius sperandum confirmatum. Disseream si quid vnquam occurrit mihi in vniuersa vita, unde plus angar, erubescam, doleam, quam quod solus verbis isto tunc officio functus sum, cuius ego rei cum recordor (recordor autem frequentissime) non modo facti, aut infecti potius me pœnitet, verum etiam mei supra quam cogitare quis posset, & piget & pudet. Quod verè & boni consulueris, & bene merentissimis istis clarissimisque viris annumerari me statueris, facis, ut cum iure illi quidem hæc à te recipiant, vnus ego, cui nullo ista iure tribuantur, grauissimo obstringar ære alieno, quo quidem non sum in contrahendo promptior, quam futurus sim, si vnquam dabitur, in soluendo. Animal mihi peculiare est cœnis ineptum Ciconia, ubique non obscurum exemplum pietatis: non ab Aristotele & sensilium studiosis modo memoriæ proditum, verum à Theologia arcana Hebræorum tum culta, tum diuinis honoribus venerata. In arcanis enim eum habet locum ea auis, ut nihil possit aut reperiri sacratius, aut diuinius excogitari. Poteris, si videbitur, auem ut in hominibus pascendis ineptam, ita in alendis parentibus laudatam commendare. Quod si id minus ad rem quam tibi proposuisti, facit, dici posset, quando Ciconiam ad dapes ferre non est, columbam similem afferri licere. Sed iam sus non vltius Arineruam. Ego non ad Corytianas cœnas, ubi quandoque quasi digladiatum pugna plusquam Centaurea, sed velut in arcanum Corytium specum, qui, ut Pomponij verbis utar, mirificus & pulcher, ac paulo post totus augustus & verè sacer, habitarique à Dys & dignus et creditus. Nam si datores eorum Dy, quis neget antrum Arusa tuæ à dys inhabitari, qui eodem tempore Aegypti gloriam instauras, quo Turca euertit? simulque illa sensit inde malum demonem militiam delentem, tyrannide prementem, signa, statuas, marmora, & quicquid antiqui splendoris erat, diripientem. Hinc te Dys comitibus non camenta, non saxa, non vanas pyramides, sed sapientiæ veteris, sed diuinæ eruditionis, sed arcanarum sacrarumque literarum sepulta monumeta reponere, ignota mortalibus arcana instaurare, lucem canæ doctrinæ, quam à Cræcis abesse audiuit Solon, post tot secula ab inferis reuocare. O felicem Aegyptum: longè quidem illa felicior à te facta est cum cecidit, quam cum staret: illa enim humi sita à Selym Turcarum principe occupari potuit, hæc ut sapiens Ciconia altum in cælo nidum struens, in æuum tuta viuet sempiternum. Vale. Roma, M. D. XXV. VII. Id. Aprilis.

PIERIUS

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD
A AEGIDIVM VITERBIEN. CARD. DE IIS QVAE PER CICO-
NIAM, MEROPEM, CVCVPHAM, IBIN ET GRVEM

significantur, ex sacris Aegyptiorum literis.

ECCE tibi, Præstantissime vir, Ciconia illa tua pietaticultrix, Sa-
cerdoti omnium pientissimo dedicata, quam tu scilicet non reli-
quis tantum volucris, verum & vniuerso animantium generi
solitus es antepone: quippe quod adeo peculiaris & ingenua
sit illi pietas, vt & ipsum humanum genus, in huiusmodi capien-
da adorea, longo post se interuallo reliquisse videatur. Hinc non in Aegyptiacis
tantum hieroglyphicis sculpta, verum etiam in Romanorum principum numis
summo cultu cusa reperitur.

P I E T A S.

B Vldere enim est eam passim in Hadriani numis, inscriptione etiam adiecta,
PIETAS AVGVSTA. Significabat hæc hominem erga parentes pium,
& veræ charitatis officijs insignem, quippe quæ parentes nunquam deserat, se-
nectutem eorum curans, non modò senescentium, sed quotiescunq; opus est vt
alantur opera liberorum. Alites enim hæ nec patrem neq; matrem errare huc il-
luc cibi causa patiuntur, sed operam dant vt in cubili mancant, & eorum labore
pascantur, quos ipsi genuerunt, educaruntq;. Vnde pientissimū illud ἀντιπαλάρχην,
vsurpatum in adagijs. Et antiquissima lex Pelargica, honore nominis his au-
ibus habito, de parentibus, vt ita dicamus, renutricandis. Sed quas nos, rogo,
mortalium aut naturæ ipsius leges curiosius vestigemus, cum in sacris literis,
post tria illa de diuino cultu præcepta in Decalogo cōtenta, primum rerum hu-
manarum decretum à summo Deo sit, Parentes venerari: quæ doctrina apud
Hebræos primum popularibus literis mandata est, vt omnibus esset in prom-
ptu fugiendorū expetendorumq; notitia. Identidem verò nos admonent diui-
næ literæ, vt si diuturniore vita frui cupimus, & patrem, & matrem cum primis
honore prosequamur. Vnde senariolus ille dictitatus in scholis,

C ἡλικίας βιώσεις παρορμήσει τὸν γονεῖς,
Diu viues, senectam si parentum nutrias.

Quam sententiam Homerus ita sibi surripuit: εἰ δὲ τοκοῦσι

ἔπειτα φίλοις ἀπέδωκε μὲν τὰ δὲ θεοὶ αἰών.

Et quoniam charis nunquam genitoribus æquum

Reddidit officium, immatura est morte peremptus.

Cæterum Athenienses eos tantum filios huic legi addictos voluerunt, qui vel
disciplinis, vel honestis artibus fuissent à parentibus instituti: qui verò negligen-
ter educati essent, nihil eos parentibus debere. In hanc sententiam Boëtius histo-
riam recitat minimè contemnendam, libro de Institutione scholastica, de eo qui
malè à patre institutus, cum post multa & enormia scelera per patris indulgen-
tiam perpetrata traheretur ad crucē, accersito ad se patre, quasi pietatis officio,
veniā actæ per flagitia vitæ petiturus, dum osculū se ferre simulat, ei nasum den-
tibus amputauit, memorabili nimirum omnibus exemplo futurus, educatio-
nem esse, quæ vniuscuiusq; vitā instituat, & siue boni, siue mali euaserimus, vni
illi acceptum ferre nos debere. Neq; obijciat quis, ingenium vnicuiq; suum in
vtero matris ipsius attributum, cum vel in brutis animalibus Lycurgus, con-

Pierii Val. Ciconia.

cione super liberorum institutione, rationeque legum ferendarum habita, ostendit ex duobus catulis, quos ab eiusdem matris vberibus subductos, in syluis alterum, in culina alterum educandos curauerat, vbi aliquantulum adoleuissent, in media concione simul emissos, ad patinam hunc in medio positam, ad leporē illum, qui statim emissus erat, insequendum accurrisse. Atque hoc illud est quod apud Horatium legimus:

*Venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in syluis catulus.*

At quanto magis honorandum est ingenium Ciconiæ, eo magis damnandum est humanum genus, cum satis olim celebres ciuitates eò impietatis ferantur irrupisse, ut senes quicumque sexagesimum ætatis annum excessissent, de ponte in subiectum profluentem deijcerentur: aut si fabula est, tam perditio fuisse quenquam ingenio, qui rem vsque adeò abominandā cōmentari sit ausus. Vt cunque, fabula inde ansam cepit, quod aliquando senes eius ætatis Romæ in Senatum ad ferenda suffragia non admitterentur. In Comitia verò per pontem, qui colliculos duos iungeret, transitus erat: qui verò prohiberetur eò accedere, Depon- E
tani appellabantur. Sed ut manifestas fabulas, bona Festi & Erasmi venia omit-
tamus, alij lege longè iniquiore sanxerunt, ea ætate senes mortis inter se certamen inire, ut inutilis, quod illi censebant, ætas faceretur, victusque necessaria & iuuenibus & adultis viris largius suppeterent: quod moris in Iulide Co insulæ vrbe Menander fuisse notat, ut apud Stephanum legitur. Menandri verò versus qui superant, ita legi debent:

*καλὸν τὸ κῆρον νομίζου ὅτι φανία,
ὃ δυνάμει & ζῶν καλῶς, & ζῆ κακῶς.
Lex pulchra Cæa ciuitatis Phania,
Cui lata non est vita, ne tristis fiet,
Ferro iubentur præsecare incommoda.*

Vltimum hoc, quæ legis sanctio est, apud Stephanum non habetur, sed ex historia omnino subiungendum.

IN piscium Cōmentario cum Hippopotami significata recenseremus, memorabile illud Ægyptiorum documētum recitauimus, quo illi sceptri regia in summa parte Ciconiæ capitibus insignita faciebant, fluuiialis equi ungulis in inum appensis: ex eo innuere volentes, amplexandam, colendam, suspi-
ciendamque esse pietatem, gratumque animum ingrato præferendum: impietatem verò, cuius hieroglyphicum est Hippopotamus, pessundandam. Amphibium enim animal hoc patrem solet de matris coitu, quem affectat, malè multare. Id sceptri in ahenea Bēbi tabula ita habetur.

IMPIETATI PRAELATA
pietas.

DE MEROPE.

Vnt qui Merope[m] etiam in hoc statuent significato, cui pietatē eandem in parentes Aristoteles attribuerit. Eam Ælianus omnino in Ciconiarum genere posuit, esseque in parentes ea nutricandi pietate, ut eorum senium haudquaquā opperiat, quibus pientissimā educandi cu-

A di curā impendat, sed quamprimum volare cœperit, spontè animum ad necessa-
ria parentibus subministranda conuertat: quapropter eam auium iustissimam
appellauit. Figuram eius apud Simeonem quendam Antiochenum, qui multa
de animalium vi medica cōscripsit, ita traditam inueni. Meropi animali volatili
pectus esse accipitrinum, ventrem albicare, tergum & apicem auro similem, ge-
nas candidas, rostrum magnum, indeq; nomen cōsecutam, quod procliuis ad-
modum sit ad contrahendam cum humano genere amicitiam. Homines enim
μῆρπας appellare præcipuè Homericum est: Sunt qui gangrenam eam vocent.
Id verò insigne est in eius ingenio, vt paritura huc & illuc transmigret identidē,
vt ita fallat, neq; faciliè partus eius deprehendi possit. Verū enimvero diuersum
hoc Merops habet à Ciconia, quod cunabula in terra facit, corporis grauitate
sublime petere prohibita: in specu itaq; nidificat, sex pedum defossa altitudine,
quod & de Calsita fabulosè perhibetur. At Ciconia nidum in altissimarū abie-
tum verticibus ponere comperitur, quamuis quoniam è loco venirēt, quove se
referrent Plinianis adhuc temporibus incompertum erat. Sed quantum ad re-
B gium illud sceptrum pertinet, Plutarchus hoc de grue sentire videtur, opusculo
cui titulus, Quæ nam sint prudentiora animalia, terrestria an aquatica. Gruem
enim facit fluuiali equo oppositam, ea qua de superius causa dictum est.

DE C V C V P H A.

Hilippus ille, qui fragmenta quædā ex hieroglyphico literarū Ægy-
ptiarum interprete, cui Horapollinem nomen faciunt, satis curiosè
collegit, & Græco sermone scripta posteritati commendauit, Cucu-
pham quandam nominat in huiusmodi pietatis significatū. Nomen
mihi, vt ingenuè fatcar, nondum cognitum vocabuli nouitate, siue potius eā Ci-
cumia sit, quæ & ipsa parentū curā suscipit, & à Latinis inter Ciconiarum genera
recensetur. Sedenim in his faciliè sum ijs, qui certiora compererint, acquieturus.

S Ed vtcunq; gratum animum is per eius alitis hic
S roglyphicū significari dicit apud Ægyptios, pro-
pterea quod vnum hoc animal (ita enim illic habe-
tur) ante alia omnia genitoribus senio confectis eo-
C dem modo gratiā rependit, quo ales ipsa fuerit edu-
cata: in eodem enim loco vbi fuerit à parētibus enu-
trita, eis nidum parat, pennas vellicat inutiles, eoq;
cibum importat (*τρώφω* enim in manu scriptis codi-
cibus antiquis, non *τρώφω*, legitur) idq; quoad re-
sumptis pennis ipsi sibi sufficere queant. Atque hæc
est, quam ait in sacris sceptris prerogatiuam habere.

GRATVS ANIMVS.

Apud Suidam in Reciconiādi prouerbio, vt nouo vocabulo verbi Græci pro-
prietatem explicemus, nimirū legere est, in eiusmodi sceptris *πείλαρον* adsculpi,
quæ dubio procul Ciconia est. Atq; ego animaduerti quibusdam in numis hu-
iusmodi sceptri speciem Ciconiæ capite insignem esse.

VERNVM TEMPVS.

H Abetur & tepidi temporis hieroglyphicū Ciconia, quippe quæ aduenien-
te hyeme in tepidiores regiones transmigrat, verno verò tempore nos in-
uisit: quare Petronius eam felici cōpositione exulycmen vocauit. Hinc in æsta-
tis pictura Ciconiam nonnulli addidere, quando cōstat eam ex erraticis auibus
æstatis aduenam esse.

Pierii Val.Ciconia.

INuenio & munimētum ab insidijs atq; veneficijs per Ciconiā platani folium gestantem significari: ea siquidē huiusmodi folio nidis imposito, editis ouis ea ab noctuarū iniuria defendit. Compertū enim est, si noctua ea contigerit, fascinari: incubationem quippe omnem, ac si oua essent subuentanea, irritā fieri, quod obseruauit Ælianus. Nouit verò Ciconia amuletum id, vt eò nō accedat noctua, vbi platani folium fuerit. Quid enim cōmune esse potest aliti letali cum arbore geniali? Vel eam inesse folio vim dicemus, vt ab eiusmodi fascinatione valeat oua liberare.

MVNIMENTVM AB
insidijs.

D

M E D I C I N A.

Quòd si Ciconiam ore tenentem origani ramusculum quis figurarit, hieroglyphico eo medicinam sibi comparatam indicabit: nam eius herbæ participatione Ciconiæ stomachi fastidium leuant.

VIGILIAE SPECVLATIONES'QVE.

INaugurali disciplina Ciconiæ vigiliarum custodumq; vrbium signa perhibentur, propterea quòd ædiū fastigia & acroteria plurimū inhabitāt. Hinc augurium Attilæ dederunt, futurū vt Aquileiam, quam per triennium obsederat, multisq; oppugnationibus attriuerat, expugnaturus esset: visq; siquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, foetusq; suos sublato rostris per rura foras asportare. vnde ille vrbem euestigiò perituram præfagiuit, ostensioq; militibus augurio, expugnatione perquam properè parata, voti compos euasit. Et, si parua ponere cum magnis licet, Patauī sub Ezelini dura dominatione, cū iniecta esset Iordano Bonzio viro strenuo tyrannicidij concepti calumnia, ob quam is damnatus est, domusq; eius disiecta, & à fundamentis euerfa, obseruatum est paucis antè diebus Ciconiam, quæ in summa illarū ædium turri nidum struxerat, paulatim nidum ipsum auellere cœpisse, moxq; eum in Manfredi Cuticelli turrim transtulisse, ibiq; oua posuisse: quod casu factum credere difficillimū est. F

MILITARIS DISCIPLINA.

Est & militiæ hieroglyphicū Ciconia, in ea siquidem frequenter illud agitur, qua quis ratione locum ponendis castris præcipiat: vel si maior ingruat vis, quo pacto motis castris hostē fallat. Compertum verò est huius generis alites magno numero certo cōgregari loco, ex omniq; prouincia omnes in vnū cogi, vt nulla sui generis relinquatur cui liberū sequi fuerit, idq; prædicta veluti die: & siue discedant, siue adueniant, etiam obseruātes fallunt, quòd nocturnis vtrunq; temporibus aggrediuntur. Quid quòd & concilia inter se in cōcionis morem agitare eas obseruatum est: vt in Come Pithonis parentibus Asiæ campis congregatæ inter se cōmurmurant, tamq; seuerè discipli-

nam

A nam hanc exercent, vt eam quæ nouissimè aduenerit, lacerent, atque ita cæteris negligentia castigate admonitis, castra subito volatu mouent, & vnanimi profectione commcant.

HOSTIS PROFLIGATVS.

PRimum verò illud optimi est imperatoris munus, vt hostes longè à patrijs sedibus summoueat. Serpentem loco suo belli & ingruentis calamitatis esse signum, multis ostendimus argumentis: atqui nullum animal contra serpentes acrius, neq; assiduè magis dimicat, quàm Ciconia: quare honos illi serpentium exitio habitus, capitaleq; fuit plerisq; gentibus, si quis Ciconiam occidisset, pœna eadem legibus statuta, quæ homicidis: quod Thessalos religiose admodum obseruasse, tradit Plinius, & pleriq; alij. Et apud Stephanum de vrbibus legas, *Θεσσαλία οὐ τούτῃ ἐκ ἔστι πελαργὸς κτείνειν, ὅν γὰρ τὸ χόρασ' ὀφεῖς ἀναιρῶσι*. Id quod notatum volui, ne quis *πελαργὸς* legeret, vt in vulgatis habetur exemplaribus. Vnde fortè factum, vt dum illi vtili hac de causa parcity, prohibitum sit eam mensis inferre, non aliter quàm bouem olim occidere atq; ciuem, eidem subiiciebatur supplicio. Sed veluti neq; boui perpetua fuit immunitas, ita Ciconiæ in culinā & ipsæ raptæ: in quo tamen hoc illi accessit honoris, vt cùm delicati alij cibi plurimum ab hoc vel illo ganeone priuatim conquisiti laudatiq; fuerint, vna Ciconia edito Prætorio epulis inferri meruerit: de quo Flaccus in Galloni gulam, qui acipenserem tantum approbabat, ita scripsit:

*Quid tum Rhombos minus æquora alebant,
Tutus erat Rhombus, tutôq; Ciconia nido,
Donec vos autor docuit Prætorius.*

Nam Ruffus quidam vir Prætorius, vt apud Porphyrionem legimus, quidam Asellum dicunt, instituit vt Ciconiarum pulli manderentur: isq; mox repulsam in Prætura passus, huiusmodi scazonte proscissus est:

*Ciconiarum Ruffus iste conditor, Hic & duobus elegantior Plancis,
Suffragiorum puncta non tulit septem:
Ciconiarum populus vltus est mortem.*

C Cornelius Nepos, qui principatu Augusti obiit, cùm scriberet de faginâdis alitibus, turdosq; paulò antè cœptos faginari monuisset, addidit, Ciconias magis placere quàm Grues, quamuis longè secus humanum mox palatum iudicauit: nam grues inter primas, Ioui ctiam nostri iudicio, commendantur.

I R R I S I O.

PRætereundus nō est Persianus locus, per quem Ciconiam illusionis & suggillationis signum haberi dicimus, vbi dicit:

O' lane, à tergo quem nulla Ciconia pinxit.

Ad id scilicet respiciēs, quod petulciores homines cùm quempiam ludibrijs incessere aggrediuntur, soleāt digitis in vnum adstrictis exporrectisq; quasi ciconiani rostri speciem reddentes, identidem pinfando abeuntes eludere, qui mos in principum aulis frequentissimus.

D E V S.

Ad demus & illud, posse etiam hieroglyphico Dei Ciconiam ea ratione figurari, quod his alitibus non inesse linguam obseruatū, ideoq; earum vocem murmurationi potius esse similem quàm clangori. Nam & Crocodilum ea de causa Dei simulachrum Ægyptij statuebāt, de quo suo dictum Commentario;

Pierii Val. Ciconia.

elinguis enim omnino est crocodilus: idq; tam significat Deum tacito omnia si-
lento perficere, quàm non debere nos super eo loqui, quem nulla queat huma-
ni vis ingenij satis admirari.

ANIMVS DIVINIS INTENTVS.

NEq; verò minori obseruatione dignum illud, quòd purum animum, supra
terrenas faeces elatum, & diuinarum tantum rerum meditationi deditum,
per Ciconiã hieroglyphicè significat sacre etiã nostrorũ literę. Fastigia enim api-
cesq; rerum semper quæritat Ciconia: quicq; Hebraicã sequuntur lectionẽ apud
Psalinographum, quod vulgò legitur, Herodij domus dux est eorũ, ij reddunt,
Ciconiæ domiciliũ abies præbeat: vel, Ciconia nidum suum ponit in abiete, ar-
bore scilicet supra reliquas verticem attollente. Quod quidem ex Hebræorum
disciplinis memini te, Pater amplissime, pro concionibus declamitare, nidos sci-
licet eius alitis in excelsissimis abietibus positos ostendentem, multa super ea ex
vndecimo Leuitici capite, octauo apud Hiereniã, quinto apud Zachariã, & ter-
tio supra centesimum Psalmum memorantem, præcipuè verò XXXIX Iobis lo-
cum declarantem, qui non intellectus longè alienum habeat sensum, quàm ple-
riq; interpretes opinati sunt. Quædam enim ibi enumerantur animantes, præci-
puè autem aues, in quibus multa, in primisq; manifesta atq; clarissima apparet
providentia, inter quas Hafsida ista tua est, quam nostram esse Ciconiam (id e-
nim rectè memini) contendebas, de qua dictum ab Iob: Num illa relinquit hu-
mi oua sua, vt quæ puluis excalfaciat, pes opprimat, fera calcet? Quem locũ in-
terpres tuus enarrans, ait nequaquã ita esse, sed Hafsida[m] auem vt clementissi-
mam, ita & prudentissimã, eminentissimis in speculis arboribusq;, montiumve
aut ædificiorum apicibus nidificare, humo humilibusve locis minimè credere
animalium accessum, omnesq; fortunę casus inaccessæ altitudinis altissimo con-
silio cauere: quamuis Latinus interpres, oua eam humi relinquere tradiderit.
Velle verò theologos, quos enumerabas, multa inesse Ciconiæ diuina lumina,
omnium supremum, quo maximè dando clemens appareat Deus. Nasci præ-
terea pleraq; imò innumerabiles animas tantæ lucis fastigio ineptas, raras ad-
modum aptas, propterea quòd corpore mortali obtectæ sunt, cuius si quando
obliuiscantur, gradum illum eminentissimũ, vt astrum proprium, semper ante
oculos habituræ sunt, ita vt nidum illum antiquum agnoscant, quæq; inferiora
illo sunt, contemnant & aspernentur.

Habet & hoc Ciconia commune cum su-
peris, quòd, vt dicebamus, bellum illi as-
siduè cum serpentibus est: quod quidem ani-
mantium genus ita prorsus terrestre est, vt hu-
mi repat, humi semper vel adhærescat, vel in
abditissimas se terræ latebras occultet. Ita ani-
mus qui mortalium delicias auersetur, terre-
nosq; affectus humi propemodum obuolu-
tos longè summoueat, & penitus amoliat, per
hieroglyphicum huius alitis, quæ serpen-
tem dilaceret, aptè significabitur. Serpentem
verò inter alia significata petulciorum voluptatũ, molliumq; illecebrarum sym-
bolum esse, plerisq; locis toto hoc Opere declaratum est, suo
verò Commentario plenissimè.

VOLVPTATVM ET MALO-
rum affectuum dissipatio.

A ANIMVS AD HVMILIA DEIECTVS.

AD hunc itaq; modum Ciconiæ nidulantur: sed si super ea vnquam mentio sit, quòd humi oua deponat, alterius significati gratia confictum, quasi rem ab ingenio suo alienissimam aggrediatur: eritq; Ciconiæ humi oua deponentis hieroglyphicū, animus ad humilia deiectus. Aliqua est omnino anima talis, atq; vtinam non innumerabiles huiusmodi reperirentur, quæ, licet totæ in res diuinas vergant, totæ assurgant, totæ humanas res cōtemnant, totæ diuinis aspirēt, quadam tamen vulgariū animarum labe contagioneq; fit, vt cum aliis mortalibus versentur, eorumq; curas inanissimas in necessariis parandis, in periculis vitandis, in familia, domo, agris, honoribus, aliisq; id genus sexcētis procurandis imitent. Atq; ita auis cœli gratia nata, dum ad humana serpit, humi oua collocare dicta sit, & à sanctissimis naturæ suæ institutis aberrare. Memini verò et illud disputasse te, Latinorum aliquot per Hæsidam Cæsitam interpretatos, fabuloseq; Gelliū fabulam cōmentum de nidificatione in agris & in segetibus: sed cum apologū, non historiam scripsisse: dicebasq; Latinos nostros, vnà cum **B** Græcis, quippe qui sint ad diuinos sonos soli barbari, cū sacris literis careant, aspirationem grauem in C literā mutare solitos, et pro filio Noa, Ham, scriptitare Cham: pro Ahab, Achab: pro Ohozia, Ochozia. Et Blondū in asportādo diui Marci corpore suum tergis operto, exclamatum scribere, Cancir Cancir, ab iis qui Alexandriæ custodes erant, cū Hazir Arabum lingua enunciaissent, quæ vox suem sonat: esse verò Arabum linguam Hebræorum linguæ non absimilem, & hos & illos æquè suillam abominari, manifestum est. Qui quidem error à quodam nostri temporis nouo interprete, omnibus diuinarū institutio- num ex historiæ tam veteris quàm nouæ libris, supraquā dici possit auctus est. Sed hæc alij viderint. Nos quæ ad alitis significata spectare videbant, quæq; ad rem ipsam attinerent, ita vt vides, qua potuimus cura collegimus,

Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis,

Effluxisse meo fortè putes animo.

Hæc demum est illa Ciconia quam per literas apponi tibi iusseras, Pater sapientissime, insipida illa quidem futura, nisi aromatibus ex Arabia illa tua petitis, largēq; superfluis, commendationem aliquam acquisierit. Sed iam reliqua huius **C** generis aggrediamur.

DE IBI.

DE Ibi nunc dicere consentaneum est, quæ quidem omnino est Ciconiæ species, excelsa ea quidem, rigidis cruribus, procero rostro, multò tamen alia quàm nostra. Atq; eadem in Ægypto duplici genere distinguunt: sunt enim aliæ candidæ, aliæ nigre. Candidæ apud Pelusiū tantum non sunt, cū in reliqua tota Ægypto habeant: ideo verò cādidæ appellatæ, quia capite sunt & collo penè candido, reliquo tamen corpore nigricante. Nigræ contrā apud Pelusium tantum, in cætera Ægypto nullæ. Sunt verò hæ nigræ totæ cruribus gruinis, rostro maxima ex parte adunco. Sed quæ candidæ dicuntur, pedibus sunt humanis propè similibus, & graciliori capite.

ÆGYPTVS.

QVæ quidem geminæ species in Ægypto tantum repertæ, argumentum dedere, vt lbes geminæ pro Ægypto ipsa figurarentur, vtpote quæ ei tantum

Pierii Val. Ibis.

regioni familiares & proprię essent. Eas in huiusmodi significatū passim in obeliscis videas. In numis verò Q. C. Mari, obseruauimus Ibes Elephanto adhibito, earū quippe regionū hieroglyphica, quas ipsi ditioni Romanę subiecissent, aut in quibus æternę memorię aliquid dignū effecissent. Sunt verò aues hæ ita Ægypti proprię, vt extra eam regionē viuere nō possint, asportatęq; ocysimē moriantur. Est & alia ratio cur Ægyptū hieroglyphicē significarent Ibes: nempe cū ea regio Delton, à Δ Gręcæ literę figura nuncuparetur, eam cum Ibibus similitudinem habet, quòd alites hæ literam eam in cessu pedum, interstitio ad æquales trianguli lineas diducto, figurare videantur: idemq; rostrū patefactum signat: *πρὶν γὰρ τῇ τῆν ποδῶν ἀκασάσει πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὸ εἶναι ἰσόπληθεσι τέτιωνος.*

C O R.

Q Voniā verò Ibis Mercurio in primis dedicata erat, qui totius cordis & sermocinationis dominus habebatur, ales ea cordis hieroglyphicū proponebatur: nam et alibi cor in thūribulo positū, Ægypti habere significatum ostēdimus. Verūm alia ibi ratio. Quod verò ad Ibin pertinet, auis ea simulac nata est, si perpendatur, duas æquē drachmas ponderat, Plutarcho referente, quod uti, E que pōdus est par cordi nuper natī pueruli: *τὴν γὰρ ἰβίς φασὶν ἐκ κισλαφθεῖσαι βλῆδὺς ἑλκερ δὲ ὀφθαλμοῦ, ὅθεν αὖτις παιδὶς γέγονε τῷ καρδίᾳ.* Medici verò causam aliam adducunt, quia scilicet suapte natura Ibes cordi mirificē conferant, de quo apud eos locupletius. Sed enim super hoc in Accipitre plura.

E Adem, quia medicamenti genus quod in maximo ad salubritatem vsu est, cōmonstrauit, rostri aduncitate per eam partē se proluens, qua reddi ciborum onera maximē salubre, & in primis necessarium est: eo illa gestu figurata, salubritatis apud Ægyptios hieroglyphicū fuit. Eo autem præsentaneo remedio cū vulgò vterentur Ægyptij, euenit, vt postquam eius vtilitas vniuerso terrarum orbi comunicata est, dictitatum sit, in Ægypto omnes esse Medicos: quod ab Homero sumptum multi postea vsurparunt. Accessit huc ciborū abstinentia, succorum herbarumq; non incuriosa cognitio, de quibus licet alij multa, plurima ta-

S A L V B R I T A S.

men Ægyptij deprehendere: institutumq; apud eos, vt singulorū morborum singuli essent Medici, vnde Medicorum illic coaluerit multitudo. Alj eam afferunt causam, cur Ibes salutis simulachrum essent, quòd ex Arabia in Ægyptum volent alatae serpentes, quibuscum Ibes certamen ineunt, Ægyptiosq; ab earū iniuria defendunt. Earum verò serpentium alæ minimē pennatę perhibentur, sed vespertilionū alis perquā similes, glabra subtiliq; membrana quadā insignes. Nota est historia, quemadmodū Moses florente iam ætate, vt Iosephus memorię prodidit, Ægyptiorū copiis aduersus Æthiopes hostes infestissimos profecturis, dux à Pharaone, ita oraculo præmonente, electus: quia is per loca magna vi serpentū occupata ducturus erat, vim Ibidum ingentem papyraceis instrumentis in arcarum speciem contextis incluse-

rit,

Arit, incolumemq; ita exercitū earum alitum ope p̄sidioq; ad hostes traduxerit.

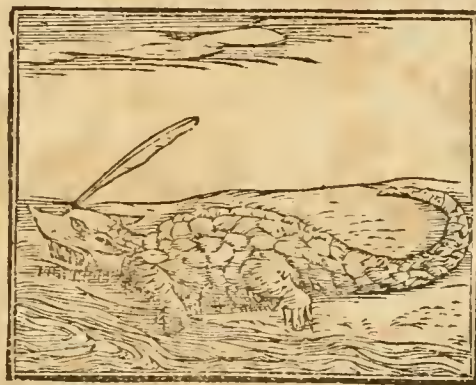
Perniciem aliquam ex institutis optimis sanoq; consilio subsecutam Ægyptij significare si voluissent, Ibin & Basiliscum facere consueuerunt: siquidem ex Ibidis ouo Basiliscum nasci, pleriq; veterum tradiderunt. Causamq; insuper eam philosophi afferunt, quod auis ea multiuora sit, & serpentum venenatorumq; genus omne abliguriat, quorū virulenta putredine oua ipsa p̄dita, animal id perniciosum efficiant. Ægyptij sanè cū Ibin alioquin egregiè colant, oua tamen eius, ne quid tale progeneretur, inuenta frangunt,

MALVM EX BONIS INITIIS subsecutum.

INEFFICACIA
voti.

Desidem ac adeò eneruatū hominē, vt nulla in re sibi sufficere possit, frustra q; **B**omnia tentet & aggrediatur, neque vllius rei compos per summam ignauiam euadat, hieroglyphicè significare si vellent, Crocodilum Ibidis pennam in capite gestantē effingebāt: compertum enim est animal id ad rapinam & impetum alioqui promptissimū, si penna Ibidis demulceatur, ita obtorpescere ac debilitari, vt immobilis reddatur, omnem pristinæ rapacitatis violentiam obliuiscatur, tanquam aliqua fascinatione sit repentē demutatus. Quinetiam serpentum genus omne reddi immobile penna huiusmodi ipsis iniecta, ex Democrito tradit Florentinus libro de re rustica.

VOCALIS PRIMÆ.

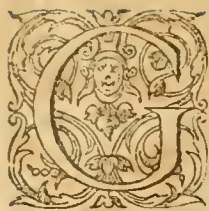
ERat & Ibis auis primæ literæ symbolum: siquidem Plutarchus ait Mercurium, qui primus literas Ægyptiis cōmunicauit, Ibin primam esse literam voluisse. Sedenim ipsa quoq; literarum elementa non apud Ægyptios tantū, **C**sed etiam apud Græcos Romanosq; hieroglyphicū aliquid habuere: vt, A indicium erat absolutionis, C condemnationis, N verò & L, comperendinationis, per quam non liquere significabāt. Vniuersi enim iudices, vt Pedianus ait, in citam tabellas simul coniiciebant suas, singularibus literis signatas. Interdum etiam sententiā suā cur quis damnaret, aut cur absolueret, perscribere consuerāt.

DE DAGNIDE.

INter Ægypti aues celebris est Dagnis, ab infesta mordacitate ita nuncupata: δάγνω enim mordeo est.

EBRIETAS.

Per eam supra coronam aliquā statutā, ebrietas significabatur: eas enim volucres Ægyptij in symposiis, quibus redimiti essent coronis aduincire soliti sunt, vt assiduè morsuunculis vellicando cantitandoq; potantes dormire non permitterent.

Ruum significata in postremis minimè habēda sunt, quibus multa cum humana diligentia, rectēq; regendæ familiæ ratione, communia sunt.

Sed illud in primis referam, quo exercitus ducem ab hostium insidiis se custodientem significabant. Proponebant quippe Gruem vigilem, hoc est, lapillum pede sustinentem: ille enim excubias ordine suo tota nocte disponunt, lapillumq; ideo prensant, ut lassatis somno decedens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite subter alam condito, alternis pedibus insistentes. Philippus ille, qui brevissima Hori Apollinis lemmata in Græcam linguam traduxit, loco hoc *υπρηρεδου νετ' ερεδινου* Romano vocabulo tunc à Græcia cum imperio recepto, usus est. Harum alitum vigilantiam imitatus Alexander Macedo, si quando peruigilandum esset, ne somni violentia opprimeretur, vas aheneum propè thorum adsidebat, supra quod brachiū exporrigebat, pilam, ut Ammianus Marcellinus ait, argenteam manu complexus, quæ si quando ipse somno vinceretur, elapsa, sonoro strepitu somnum abrumperet. Sedenim idem autor Iulianū Cæsarem absq; pila, vel instrumento alio, quotiens & quantum voluisset, euigilasse profitetur.

CVSTODIA.

E

Ex eo verò collegio quod Grues celebrant inter se nonnulli dicunt democratiā hieroglyphicè significari: cum pluribus enim cōsultandū, si quid rectè fecisse voluerimus, & felicē rebus nostris successum optauerimus. Æsymnio Megarensi honestissimo loco nato, dum super hoc consulta posceret, respondisse Apollinem Delphicum ait Pausanias, referret ad multos, si gerere quid feliciter vellet: plurimorum enim sententiis auditis, facile est quod optimum sit discernere. Ea de causa Megarenses, ne vllam interpretandi oraculi occasionem amitterent, vel quidpiam quod intelligi potuerit præterirent, comitia ad heroum sepulchra habere deinceps decrevere: nam plures esse mortuos manifestum. Sanè quidem apud nostros consensus vniūq; partium in eandem sententiam aut rem, Latino vocabulo formā ab ipsis Gruibus videtur accepisse, ut inde CONGRUERE, pro conuenire dicamus.

DEMOCRATIA.

F

PRVDENTIA.

Si aut volantem Gruem cum lapillo pinxissent, hieroglyphicū id prudentiā significare dicebat. Ex probatissimis enim autoribus didicimus, Grues, dū in sublime volant, lapillū ideo gestare, ut lapsu illius explorēt, supra terrā ne an mare

A mare volitent, quod intelligunt ex sono, ac proinde cōsidendū ne, an vltius procedendum sit. Maximus Tyrius causam aliam memorat lapilli assumendi. Nam quoniā in volatu fluitare vident̃ instar navis, quam agitēt impellantq; vnde, suæ sibi conscia imbecillitatis, anteaquā volatui se credant, lapillum rostro suscipere, quo vnaquæq; earum veluti firmamento vacillaturi volatus vtatur, eamq; habeat salutis suæ custodiam. Atque hoc est

quod apud Solinū legas, Grues harenam deuorare sublatisq; lapillis ad moderatam grauitatem saburrari. Quarum prudentiam cū Deucalion nō ignoreret, eum à diluuij clade seruatum aiunt Gruum beneficio: hunc enim Pausanias ait ad superuolantium Gruum clangorem enataffe, atq; ideo montem, in quem demum euasisset, Geranium, in harum alitum honorem, appellasse.

B SVBLIMIVM RERV M INDAGATOR.

Quod si absq; lapillo volantem Gruem figurassent, hominem sublimiū indagatorem, & eorum quæ terra procul, & à materia remota sunt studiosum, significari volebant. Ipsa enim præpes altissimè volat, vt longè lateq; speculet̃. Quod si subsidere nubes infrà despexerit, nunquā ad terram se demittit, vsque adeo tempestates & ventorū procellarumq; motus summo studio declinat, vt pote quæ sit quietis amantissima. Si verò acciderit vt in tempestate aliqua deprensa sit, confestim ad terrā se cōfert, atq; humi potius quiescit. Quod si quam in alitem Plotinus hominē transmutari dixerit, qui absq; sapientia sublimia tractauerit improbius, cū nullam ille speciē ponat sublimis huius volatus, nempe Gruem ipsam ex Plotini sententia commodè pinxerimus.

PERSEVERANTISSIMI MORES.

Plcherrimum & illud est, quod alij excogitarunt, hominem qui cum ætate mores minimè cōmutauerit, sed eodem semper ingenio perseuerauerit, per Gruis pennas indicare. Reliquarum enim auium pennæ per ætates ferè omnes mutantur, nigrescereq; in senecta perspiciuntur, sed Gruum eodem semper colore perseuerant.

ORDINIS OBSERVATOR.

Quin etiam in moribus eadem propositi constantia cōsideratur, cū Grues in volatu ordinem pertinacissimè seruent. Quare Palamedes apud Philostratū Vlysi obiicienti literas, non ab eo, sed à Gruibus inuentas: respondet is, Grues quidem, quod ad literas attineat, nihil adinuenisse, verū ad ordinem, quem nunquam Vlysses seruare didicisset, earum curam referri. Vlysses enim aiunt quotiens in bello aut Hectori, aut Sarpedoni, aut Æneq; obuiam fieret, ordinem deferere solitum, & ad imbecilliora declinasse.

LABORIS TOLERANTIA.

Indefatigatum verò laboribus hominem significātes, alas vel pedes Gruum in manibus eius statuebant: ferunt siquidem non lassescere vlllo labore, qui neruos ex alis aut cruribus Gruis habeat.

FERACITAS.

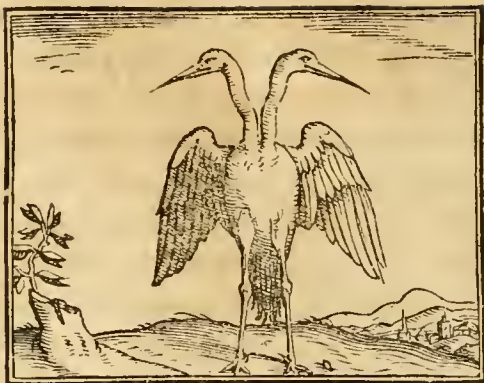
In ostentis Grus biceps feracitatis indicatiū est. Appion enim tradit, Oenæo in Menide rerū domino bicipitem Gruem apparuisse, vberimāq; eo anno an-

Pierii Val. Grus.

nonam in Ægypto fuisse. Ad hæc, auem sub alio Rege conspectã quatuor capitibus insignem, lætissimumq; frugum omnium prouentum subsecutum.

VER ET HYEMS.

SVnt qui per venientem Gruem, tempus vernum, per abeuntem, hyemem significari tradant: quandoquidem ea ales omnino est veris & hyemis nuncius, modò veniens, modò recedens, propterea quòd calorem &

frigus peregregrigie præsentiat. Itaq; cùm frigus ingruit, altè sublata vastum quid inclamat: cùm verò clementius est nacta cœlum, per interualla vocem emittit, & taciturna propèmodum allabitur, atq; ita vel ex accessu, vel recessu, & ex earum voce, nunc veris, nunc hyemis admonemur.

DE MILVIO.

E verò picturæ desint, ex quibus temporum qualitates indicentur, cùm æstatem cicada, autumnalem vindemiam epops, brumale tempus alcyone, ver cuculus, lusciniã, & aliquot aliæ, aduolat huc Miluius, in huiusmodi ipse quoq; hieroglyphicorũ caueã includendus.

VERNVM TEMPVS.

ERat enim Miluius ipse quoq; verni tēporis hieroglyphicũ, propterea quòd ales ea verno primũ tempore incipit apparere, certissimumq; sit eius nuncium. Vnde etiam prouerbiũ emanarit, Miluiis procumbere: quia scilicet pauperum sit mos, hyeme iam defæuiente, qua malè semper afficiuntur, aduentantibus Miluiis procumbere eo genuum cultu, quo Reges coli solent, vt apud Suidam legas. Aristophanes ait, eo apparente contrariũ autumno tempus ingruere, adesseq; tondendi opportunitatem. Nomen autem illi *ἰκτινὸς* apud Græcos ab aduentu, quòd tanto scilicet desiderio expectatus accedat. Hanc autem loci temporisq; cognitionem sacra etiam nostræ literæ per Miluium ostendunt, in quibus habetur: Miluius in cœlo non ignorat tempus suum: Turdus & hirundo & ciconia, tempus ipsę quoq; aduentus sui obseruauẽre, populus autẽ meus iudicium Domini non cognouit.

LOCUPLEES.

SVnt qui locupletem hominem, latisq; agrorum possessionibus ditissimum, per Miluij volantis hieroglyphicũ significari tradant: siquidem is dum prædam enanciscitur, spatiosissima aeris interualla vno oberrat impetu, quasi latifundia descripturus. In huiusmodi significatum Iuuenalis Satyra nona:

Tot Miluis intra tua pascua lassis.

Et Persius prius dixerat:

Dives arat Curibus quantum non Miluus oberret.

RAPACITAS.

SEd enim Philosophi antiquiores illi q doctrinã ab Ægyptiis magna ex parte mutuati sunt, deq; hominum moribus per palingenesiæ fragmenta disse-ruere, cuiusmodi est Plato, quiq; eum secuti sunt Plotinus & Harpocratiõ, Boethus & Numenius, rapacitatem per alitem huiusmodi intelligi tradidere, homi-
nesq;

A nesq; eos qui auaritiæ studuissent, promptiq; semper ac parati ad imbecilliorū expilationes, & rapinas, & violentas tyrannides fuissent, in Miluios ac lupos conuerti, vt Socrates, Phædone, disputat, abireq; omnia in ea genera opinati sunt, quorum in vita moribus similes fuissent. In diuinis quoq; literis Miluus pro grassatore prædonæue ponitur, Psalmo, vbi secundum Hebræos haberi ait Eucherius, Milui abies domus est. Aristophanes ad hanc alludens rapacitatem, ἰκτὴν αἶξ dixit παντόφθαλμον ἄρπαζα τρέφων, aliturus omnium ac rapacem Miluū. Admiratur Plinius rapacissimam & famelicam semper auem, nihil rapere vnquam ex funerum ferculis, quæ veteres erant ad sepulchra afferre soliti: persuasi scilicet defunctorum animas eundem tenere sensum, & iisdem affici voluptatibus, quæ vnicuiq; dum viueret, placuissent. Addunt & aram Olympiæ, quam alites huiusmodi nunquā infestant. Idem sacri sunt apud Britannos, non enim Miluium iis occidere licebat.

N A V I G A T I O.

B S Vnt qui nauigationem, sunt qui gubernandi rationē ex Miluij volantis hic Sroglyphicò significari tradant, propterea quod multorum sit opinio, ait Plinius, didicisse homines ex Miluiis temonem nauibus immittere, quippe cum obseruassent Miluium cauda modò hac, modò illac flexa, vice clauī volatus sui cursum dirigere, natura scilicet in liquido cœlo monstrāte, quod opus factò esset in humido profundo.

A D C O R N E L I V M M V S A E V M P R A E -
SVLEM, BITONTINVM, DE IIS QVÆ
per Vulturem significantur, ex sacris
Ægyptiorum literis.

I Nterrogasti me, Præsul honoratissime, quænam illa sit Vultur mea, quam libris editis Germani quidam ex Horo Niliaco à me Latinam factam diuulgarunt. Sed enim scias me olim Romæ dedisse eam videndā clarissimo Alberto Pio Carporum principi eruditissimo, verum ex eius scrinio, vnà cum aliquot aliis huius notæ scriptis à nescio quo laborum alienorum suppressore ablatam, & in Germaniam asportatam. Cuius facti indicium est, quod docti quidam viri, cum opusculum id legissent, Hori esse arbitrati, scriptis prodidere, Horum Apollinem de sacris Ægyptiorū literis à Io. Petro Valeriano Latinum factum. Ioannis autem Petri mihi est peculiare nomen (cur enim id inficiar?) priusquam M. Ant. Sabellicus præceptor meus id Venetiis in Pierium immutasset. Sed Hori Apollo à me non est conuersus, frequenter verò in scriptis huiusmodi citatus: argumenti enim huius alios etiam auctores eosq; multos habui. Vt cunq; ea deperdita lucubratione, alteram reparavi: ablati enim illius reliquus archetypi toto pluteo dissipatis, hanc priori illi non absimilem informavi, quam tibi dono darem, qui aliquid ex hoc meo argumento lecturum te libenter significasti, quod quidem summæ tuæ erga me humanitati potius, quàm vlli studiorum meorum meritò attribuerim, & tamen in iis aliquid est, vnde huiusce generis lucubrationes tibi fortè minimè displicent mihi consingam: siquidem ego libentissimè, hinc occasione qualibet arrepta, vt hac parte videre poteris, ad nostræ pietatis doctrinam, diuinarumq; literarum interpretes me conferre soleo. Ex iis verò tam multa excerpsi, vt profiteri valeam, autorem alium neminem meo huic argumento, quod multis iam commentariis auctum est, plura suppeditasse. Neq; enim ego vnquam impurum nonnullorum ingenium approbaui, qui dum politiores haberi volunt, sacras

Pierii Val. Vultur.

noſtrorum literas, vt pote ſquallorem, quod vnum obiiciunt, quendam præſeferentes, attingere D
pertimeſcunt: ſedenim in ea ſemper ſententia fui, nullam eſſe lectionē quæ plus afferre poſſit eru-
ditionis, quàm ſanctorum hominum, qui diuina tractant, inſtitutiones. Nam ſi artium ſerè om-
nium liberalium finis deniq; eſt, vt veram edoctirationem, bene honeſtēq; viuere adlaboremus,
fateor me, quantulumcunq; hoc ſtudiorum genere aſſequi licuit, non plura, neq; admirabilia
ex quibusuis diſciplinarum quarumcunq; magiſtris exhauiſſe, quàm ex myſteriorum, quæ ad
pietatem noſtram faciunt, interpretibus, ſiue rerum naturam, ſiue morum ſinceritatem, ſiue
quæ ad veritatem, & Dei Opt. Max. cognitionem pertinent, inſpexerimus. Sed ego imprudens,
qui hæc tibi commemorem, qui tandiu, tam diligenter, tam aſſiduè in omnium doctriinarum le-
ctione verſatus es, quiq; alios hæc per doctiſſimas conciones tuas, tam doctè, tam eleganter, tam co-
pioſè doceas potiùs, quàm à quoquam doceri poſſis. Idcirco his omiſſis, ad rem ipſam, quam, qua-
liſcunq; ſit, recognoſcere cupis, accedamus.

DE VLTURE.

EVOLVCRVM genere nullam omnino Vulture magis admiran E
dam inuenias, ſiue peculiare in eius vita, & ab omni vulgo ſe-
motos mores, ſiue conceptum, partum, educationemq; alitis, ſi-
ue excellentes quaſdam ingeniū dotes, ſiue ſignificata varia per
eam in picturis, in portentis, in diſteriis poſita conſideres. Neq;
illa quidem plebi obuia & vnicuiq; expoſita, ſed magnis regibus atque diis ac-
commodata, ipſis etiam philoſophis, ac peritiſſimis theologis explorata: per
huius nanq; ſimulachrum hieroglyphicū me, annum, matrē, ſiue, vt apud Am-
mianum eſt, naturæ vocabulum, mundum, intuitum aut ſpeculationem, termi-
num, hæredi petam, ſtragem, præſagituram, miſerationem, iuſtitiam, liuorem,
Pallada, lunonem, & quædam alia, veteres ſignificabant.

A N N V S.

QUoniam verò ex ea præcipuum erat anni ſignificatum, qua ratione ſit id
receptum, operæ præcium fuerit explicare. Vultur, vt apud Ægyptios ha-
betur, trecentos eos quinq; & ſexaginta dies, quibus annuū conficitur tempus,
ordine mirifico diſpartitur. Nam cum annum Ægyptij per tris tantum qualita-
tes metirentur, ver quippe, æſtatem, & hyemem, quæ ſingula tempora centum F
viginti diebus conſtare voluerūt, ac vti Theopompus ait, hyemē Saturnū, æſta-
tem Venerē, ver verò Proſerpinā appellabant: quinq; in ſuper dies addiderant,
quos intercalares vocitabant: Vultur verò ad eiufmodi partitionē anni accom-
modata, cum primū concitata fuerit ad conceptū, qui ſit à vento, quinq; con-
tinuos dies ſine cibo & potu conſumit in eiufmodi inītu, natura in ventum ada-
perta: mox centum & viginti dies prægnans manet, totidemq; diebus pullos
educat: reliquos CXX dies immunis eſt, ſuarumq; tantum rerum ſatagit, neq;
prægnationi, neque educationi intenta. Summotis itaq; intercalaribus, ad anti-
quiorē illam rationem trahere poſſumus ſupputationem illam Xenophontis
libro qui περὶ πρῶτον inſcribitur, vbi ſex mancipiorum millia, ſi ſinguli ſingulis
diebus obolū lucrificiāt, vnoquoq; anno hos ſexaginta talenta vectigalis alla-
turos: ſic enim CCLX dies in vnius anni tempus videtur enumeraffe. Sed ne
quid, quod vel vtile vel delectabile eſſe poſſit, prætereamus, ſuper horū quinq;
dierum, qui anno ſuperant, argumento fabella fertur, quemadmodū Rhea cum
Saturno clanculum rem habuerit, idq; vbi Sol exploraffet, imprecationibus de-
uouerit

Auoucrit, neue mense, neue anno pareret. Mercurium verò deç amore captū hoc inisse consilium, vt opem laboranti ferret: Lucinam quippe deam talorum ludo illectam detinuisse, atq; ita ab sexagesimo quoq; die lucem vnā interuertisse, donec dies sibi quinq; cōparasset, quos anno vertente certis illis temporibus elapsis, immunes, liberos, exemptosq; cū nusquā nomina dedissent, ad anni supplementum accōmodaret: factumq; ita est, vt per huiusmodi dies Rheæ facultas pariundi fuerit. Hos intercalares Aegyptij habent, Decorūq; suorum adscribunt genethliaco. Ferunt verò die primo Osirim, rerum dominū futurum, editum: secundo Aruerin, quem Apollona, & seniore Horum nonnulli vocant: tertio Typhona, verū hunc intempestiuè, neque proprio meatu egressum, sed ex disrupto latere: quarto Isim: quinto Nephthen, quam nōnulli finem, vel potius interitū, alij Venerem, alij Victoriā appellarūt. Satis hæc ad intercalares dies quinq;. Quid verò sibi de diis quinq; commentum velit apud Plutarchum quærere licebit. Neq; verò hic numerū illum C C C L X V. cœlorū, cuius principem Abraxan Basilidis deliramenta constituerunt, curiosius prosequar, ne rem tam seriā inanibus & ridiculis fabulis infarciā. Illud addam, quantū ad anni rationē pertinet, quod Vmbricio teste Plinius scribit, Vulturē oua X I I I. parere: quod ad instar totidē Lunæ coitionū accipio, quæ per vniuersum annū potissimum obseruantur. Porro annus etiam apud Persas in dies C C C L X V. describebatur: eaq; de causa igni illi suo, quem sacrū & eternū vocabant, totidē sacerdotes iuuenes instituerāt, qui canentes, ignem quaqua gestaret, sequerent.

A N N O R V M C E N T E N A.

ANnum itaq; per Vulturem apud Aegyptios significari non leui de causa, manifestum est. Ab hoc aliud sequitur hieroglyphicum, vt per eandem alitem vel senio confectam, vel demortuam, centū annos intelligamus: eam enim augures magna semper religione sunt obseruare soliti, ac per singulas vultures annorū centena totidem portendi tradiderūt: duodecimq; illas quas Romulus obseruauit, imperiū Romanū ad M C C. annos duraturū ostēdisse: quod obseruatū à Vectio tradit Varro: exceptum mox à Censorino, qui circiter millesimo ab vrbe cōdita anno claruit: quod ita postmodū cūnisse, scēda ac miserabili totius Italię clade, quodq; acerbius est, totius literaturæ interitu, satis cōstat. Nam **C**quo tēpore capta est vrbs Roma, et in ciues omnes occidione aut misera captiuitate scuitū à Genferico, qui dolose seruis impositis eā occupauit, anni circiter M C C V I I I, ab ea cōdita numerant, vt Paulus Diaconus in iis quæ addidit Eutropio, neq; non Orosius recensent, penēq; tunc periit Romanū nomen. quare Vectij quadrat interpretatio, tamēti hanc Romani imperij ruinā nonnulli properātius annis aliquot accipiunt. Sub Athalarico tamē (ita in numis nomē eius inscribit, non Halaricus) qui Urbē quatuor & X L. annis antea inuaserat, Imperatore Romano incolumi, non extinctū, sed valde attritū Imperiū est. Neq; sum nescius, Imperij speciē quæ ab Augusto inceperat, in Augustulo finitā, qui metu Odoacris, qui totā Italiā sibi armorū vi subdiderat, perterrefactus, purpuram Imperatoriā sponte abiēcit, maiestatemq; illam deposuit, barbaro tyranno tota rerū concessa potestate, quod fuit anno ab Vrbe condita circiter M C C X X I X, à C. Cæsare D X V I I, à salute nostra C C C C L X X V. Sanē dignitas hæc apud nostros, occidentales scilicet, ad C C C X X X annos non resumpsit purpuram, quam omniū primus Carolus Magnus ab interitu propemodum vēdicauit. Eò verò tunc miseriæ redacta est Rom. maiestas, vt Odoacer ipse de

Pierii Val. Vultur.

Roma Odoacria vocanda cogitarit, quò nominis etiã Romani memoria aboleretur: factumq; omnino fuisset, nisi qui melius aut piè magis sentiebãt, persuassissent Regi, maiorem illi apud omnes gloriã futuram, Romam domitã, quàm Odoacriam instauratam. Neq; verò prætereundum est, in nostrarũ etiam miseriarum memoriã, quod rerum scriptores prodidere, Octauiano etiam primo Consulatu augurium captanti duodecim se Vultures, vt Romulo, ostendisse: atq; iam ex eo tempore, anno quippe vitæ XX, ad monarchiã aspirabat, quæ longa annorum serie ad nos vsq; permanauit, si non imperij viribus, saltem titulo tenus, & licet aliquando interrupta, in eundem tamen titulum postmodũ restituta, prout temporum vicissitudines permisere. Quorum quidẽ temporum historias si perpenderimus, ad annos circiter M C C. ab Augusto, inueniemus Pontificũ totiusq; Senatus decretis magnũ id Imperij nomen abolitum, perq; annos multos adulterinã fuisse Imperatoris nuncupationem. Quanquã ne tam venerabili titulo defraudaremur, aliquot pòst annis, sanctissimo Gregorij V. Pont. Max. decreto, noua quadam ratione ansa præbita est, vt ea maiestas per Electores cẽtos conseruaretur, cuiusmodi suffragiorũ ratione post Othonem, E Othonis secundi filium, primus omniũ Henricus Imperator declaratus. Quorum electio ita aliquando despiciatui habita, vt Othocarus Bohemiæ Rex vocatus ab iis ad Imperium capessendum, vltro contempserit, qui pluris Bohemiæ Regem esse existimaret, quàm Romę Imperatorem: atq; illi tandem ad Rodolphum Habsburgi Comitem, qui Magister curiæ Othocari erat, deuenere. Sed ne longiùs ab instituto nostro recedamus, qualiacunq; hæc fuerint, illud inter hæc obseruatione dignum mihi videtur, ter iam hanc annorum M C C. supputationem, tribus in maximis imperiis, æquo propemodum temporis sui curriculo, insignes admodum rerum mutationes adduxisse. Primam à Romulo ad Gensericum, siue quis ad Odoacrem maluerit, secundam ab Octauiano Augusto ad Fridericos, tertiam Constantinopolitanã à Fl. Constantino ad Constantinum eum, qui oppressus ab Othomano Turcarũ duce, vitam & imperium finiuit, qui etiam eiusdem nominis matrem habuit cum imperij conditore. Nam inter duos hos Byzanti principes anni mille centum supra vnum & nonaginta decurrerãt. Neq; obstat quod à Valente mathematico inspecto vrbis horoscopo prædictum sit, imperiũ id ad annos DCXCVI. duraturũ, quia post eam annorum summam qualescunq; fuerint Principes siue viri siue scemine, à Maximi tamẽ Constantini institutis pendere videbãtur. Sub Turca verò longè alia imperij forma, longè aliæ leges, longè alij ritus superinducti. Itaq; cur annorũ centena per singulas Vultures significarentur, inde sumptũ, quòd eas ad centũ vsq; annos viuere cõpertũ est apud antiquiores, quibus astipulatur Ambrosius. Nũc reliqua huius imaginis hieroglyphica aggrediamur.

CUm ergo in genere Vulturum mas nusquam inueniatur, omnes autem scemine sint, vtpote quæ ex vëto concipiãt, manifestũ est cur Ægyptij sacerdotes per eam alitẽ vropygio surrecto, atq; ad Aquilonem verso, matrem aut naturam ipsam intelligerent: mater siquidem scemineũ est animal. Vultur enim, vti dictũ, tempore cõceptus appetente, quod

MATER SIVE NATURA
genius.

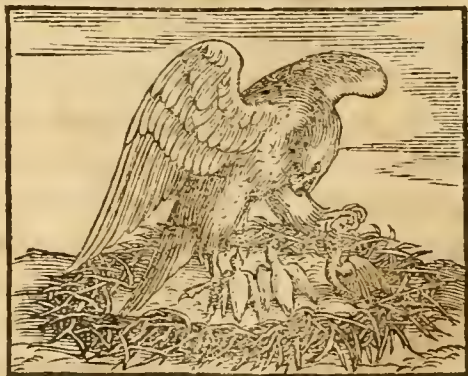
per

A per quinque dies illos quos supra memorauimus, producit, natura in Aquilonem, ut Ægyptij tradunt, in Eurū, ut Plutarchus, exporrecta ad apertaque ab eodem initur, non secus ac plantæ Zephyris genialibus iniri traduntur. Sedenim hic dissimulare non possum nonnullorum imprudentiam, qui Horum Apollinem citant nouo verbo *δρυζω*, conficito, ultimoque Hori capite appellato verba etiam infarciunt, *δταν δρυζη περς σύλληψιν η γντ*, cum in codicibus manu scriptis, iisque plerisque quos euolui, non *δρυζη*, sed *δρυζη* scriptum reperiatur: uti etiam aliquanto post de ceuente vacca, cap. *πως ἀκλω, ἐπεὶ δ' αὖ γοιῆ δήλεια δρυζω περς σύλληψιν η δρυζη ἔσπληον η ἐφ' ὧρας ἡσθς*. Quæ porro de Vulture apud Horum habentur, vnde decimo in impressis capite sunt, non ultimo: Perdurat verò Vultur quinque eos dies pertinacissimo ieiunio macerata, tale est eius in concipienda prole studium atque cupiditas. Neque quidem negarim alia etiam esse volucrum genera (*δρυζω* enim, non *γυπας*, in castigatis Hori codicibus legitur) quæ vel inter se, si mas non adsit, feminae, æquè saliant, & mutua libidinis imaginatione concipiant, vel ut nonnulli arbitrati sunt, ipso puluere in naturam vi pruritus attracto, cuiusmodi sunt columbæ, gallinæ, perdices, anseres, & vulpanseres, quarum tamen oua irrita, minimeque prolifica sunt, ad cibi tantum usum facientia, minora reliquis, ac minus iucundi saporis, cæterum magis humida. Tertullianus: Et gallina, ait, sortita est de suo parere, sed Vultures feminas tantum parere aiunt. Oua huiusmodi, quia ut plerique omnes asserunt, ex vento generantur, & zephyria, & hypenemia, quasi subuentanea dicere velint, appellantur. Eos verò non audiendos dicit Aristoteles, qui dicunt, vere tantum hæc fieri, incubatione derelicta, cum & iuuentæ expertes adhuc coitus ea pariant. Cæterum idem autor, qui subuentanea omnia infecunda esse vult, in quodam auium genere existere simile piscibus, spontina oua ad fecunditatem progenerantibus, non inficiatur, quod nimirum de Vulturibus in primis fertur. Eas porro autor is quoque volare versus Austrum, atque ita ab Aquilone iniri prægnantesque fieri tradit, perque tres annos parere: quod etiam apud agricultores Constantini legimus. Apud Hesiodum *οἰωνοὶ* interpretes aiunt: Vultures, quarum oua subuentanea sunt, absque maris copula, neque alia earum generatio reperitur. Neque desunt interpretes etymologici, qui dicant *οἰωνός* quasi *οἰωός*, quod *οἶος* sibi sit, quippe qui sine maris auxilio ex vento concipiat. In cuius quidem fecunditatis commendationem illud addere non incongruum est, quod non intra suum tantum genus ea felicitas continetur, sed proficua quadam vi ad aliorum etiam beneficium celebratur. Penna siquidem vulturina subiecta pedibus, adiuvat parturientes. Id verò quod de Vulturum huiusmodi conceptu fertur, ne quis fabulosum putet, inter quadrupedes etiam equas aliquot ex vento concipere, Probus ex comperto refert, quod & D. Augustinus, diuinarum humanarumque rerum peritissimus, affirmat: & velocissimos ex eo genere iugales apud Homerum comperies haudquaquam fabulosè dictum. Basilii Magni ex hoc omnibus animaduersum cupit, ut cum nostrum arcanum nonnullos homines irridere conspexerimus, quasi fines naturæ cancellosque egrediatur, quod fieri non posse contendat, ut virgo pariat, virginitate ipsius integra, illæsa atque intemperata persistente: contemplari debere nos, Deum exempla pleraque iam inde ab initio præmisisse, ex ipsaque natura rerum semina quedam conspersisse, vnde posset unusquisque, ubi quod alta iam mente conceperat, effecisset, talibus mirabilibus fidem adhibere, atque ita iis occurrere voluisse, quorum stuporine dicam, an peruersitati, nihil quicquam aliud persuadere queas, quam quod vel manibus attingunt,

Pierii Val. Vultur.

vel oculis assequuntur. Hinc ait Ambrosius, neminē subuentaneo Vulturis au- D
dito conceptu, rerum naturalium scriptoribus refragari; cū verò virginem di-
uino afflatam numine peperisse audierint, risum ineptare. Tangit hoc idem A-
damantius, vbi Celso respondet, duplex Almę significatum ex Hebręorū inter-
pretatione obiectanti. Sedenim de intacta virgine, non autem de adolescentula
(quod Theodotion Ephesus & Aquila Ponticus intelligendū frustra conanē
persuadere) prophetatū est priusquā in Babylona fieret populi trāsmigratio,
hoc est, anteaquā Medi & Persę principatū inuaderent. Reddita autē sunt hęc
in sermonē Gręcū ab ipsis Iudęis multū ante tempora aduentus Domini no-
stri, vt nulla relinquat suspicio, inquit Irenęus, ne fortē morē nobis gerentes Iu-
dæi, hęc ita sint interpretati, qui quidem si cognouissent nos futuros, & his testi-
moniis vsuros quę sunt ex eorū scriptis, nunq̃ & hęc & monumēta prophetarū
reliqua comburere dubitassent. Venerunt igitur in Latinorū manus Græco ser-
mone translati Hebręorū libri multò antequā Romani Iudæos in potestatem
redegissent, Macedonibus quippe adhuc Asiā possidentibus. Ptolemęus enim
Lagi cupiens bibliothecā, quā Alexandrię struxerat, illustrib. scriptorū omniū E
monumentis implere, ab Hierosolymitanis petiit fieri sibi copiā vt eorū libri in
Gręcū sermonē transferrentur. Illi, qui tūc Macedonibus parebant, Septuagin-
ta viros ex primoribus, & vtriuscq; linguę cognitione præstantibus, ad Ptole-
męū miserūt: qui veritus ne, si inuicē cōsultarent, veritatē absconderēt, eos om-
nes in singula contubernia separauit, iussitq; vt vnusquisq; pro se librū eundem
transferret, eoq; in libris singulis ordine seruato, operēq; perfectō, omnib. mox
conuocatis, & per libros singulos interpretationem suam vnoquoq; eorū pro-
ferente, ita omniū sententiā eandē esse constitit, ac si ab vno tantū traductiones
omnes emanassent. Necq; tamē ignoro esse qui rem aliter gestā narrent, & Pen-
tateuchū tātū à L X X. traductū contendunt, & nō separatos, sed vnanimi con-
cordia sententiā vnoquoq; suā proferēte. Sed ego & Irenęo, & antiquis aliis po-
torem adhibeo fidem. Quare nō est vt calumniatores, Almam, iam excogitent
loco virginis legitimī nominis, & à tot eruditis agniti, substituere contendunt.
Plurimū verò (vt ad Vulturem redeamus) indignatur Adamantius, plerosq;
adhibere fidem historicis philosophisq; hęc de Vulture & aliis aliquot animan-
tibus, quę sine maris coniūctione concipiunt, indubitātō tradentibus, & Deū F
negāt qui hęc in aliquot aliis animalibus facit, posse etiam in hominibus idem,
vbi adhibuerit, facere. Et Græcorum pleriq; credunt homines primū ex limo
preatos: nos nō credemus ex dimidia humanę substātię parte, iussu Dei, imò
eo de se ita statuēte, fieri potuisse, vt I E S V S ex eo filius nasceret. Esto igit Vul-
tur documēto nobis, ne mysteriū illud sacrosanctū, vnde vera salus, verāq; felici-
tas nobis obtigit, fabulosum fuisse vel minimū
quidē suspicari vnquā in animū inducamus.

AD hęc Ægyptij sacerdotes miserationem
per Vulturem femora sua rostro proscin-
dentē exprimebāt: illa enim centum & viginti
diebus, quib. in filiorū educatione detinetur,
nunquā ad prędā longius prouolat, vni illi cu-
rę intenta, ne pullos deferat, deq; propinquo
tantū quę fuerint in promptu conuenatur.
Quod nisi aliud quicquam suggeratur occur-

A raturae, quod filiis in alimentum paret, ipsa suis femoribus rostro vellicatis sanguinem ciet, quem filiis exugendum praebeat: tanta curat charitate, ne illi victus egestate deficiat. Sanè verò factum hinc crediderim, ut maiores nostri, cum incomparabilem prorsus Assertoris nostri miserationem, qui pro salute nostra sanguinem suum profundere non dubitauit, alitem hanc, non autem Pelecanem, in sacrosanctae crucis apicem, ea femorum vellicatione spectandam popularium omnium oculis erexerint. Nam quamuis omnino per Pelecanem incredibilis, erga filios amor hieroglyphico longè alio significetur, nusquam tamè apud antiquissimos rerum scriptores, qui saxum hoc euoluerunt, legimus auem aliam, quam Vulturem, femorum suorum vellicatu pullos suos pascere consueisse. Phoenicem tamen & ipsum vellicare femora, sed, ut suo loco disputatur, non ut eo filios alat, quos nullos habet, sed ut ex eo fuso vermiculus ille oriatur, qui mox excat in Phoenicem. Alia verò ratione mortem oppetere Pelecanem, ut filios sospitet suos, Aegyptij tradiderunt: de quo quid illi tradiderint, suo differuimus Commentario.

I V S T I T I A.

B **H**erodotus Vulturē ab Hercule pro iustitiae symbolo habitam tradit, quod ea iustissima omnium auium, quae volatilibus vescantur, iudicetur: eaque de causa semper apud eum magnae aestimationis fuisse, laetarique solitum cum inter res agendas Vulturem aspexisset. Vultur enim nihil quod viuere attingit, nec animatum quicquam interficit, quod accipiter & aquilae faciunt: cadaueribus verò contenta, nullius unquam auis pastione pollui visa est, ut Aegyptij obseruauerunt. Eadem fructus nunquam laedit, nec vlla in re animali cuiquam mansucto nocet. Quare mirum videtur quod traditum est à Dionysio, aquilarum pullos, quorum nidus erat in Palma quae Tarquinij Superbi regiae incubebat, dum parentes absunt incursum subito à Vulturibus discerptos. Sed id videtur ea precipue de causa diripendi loco habitum, quod cedes ea ab animantis genere profecta sit, quae in animatum animal saeuire minimè consuerit. Vt cumque, non immerito innocentes Vultures ait Hermodorus Ponticus apud Plutarchum: nam & ab iis quae maximè nocere soleant animantibus, mortale genus liberant: ex volucris enim in auxilio contra serpentes primam aiunt esse Vulturem: corque eius alitis habentem, tutum esse non solum à serpentum impetu, sed etiam à ferarum & latronum periculis: & ut C aliquid omnino dicant, à regum etiam indignationibus incolumem euadere.

D E S I G N A T I O.

A lia quaedam ex Vulture hieroglyphica commentisunt Aegyptij sacerdotes, ex iis quae ab ea plurimum fieri obseruauerunt. Nam scopum, siue locum quod quis tendere designarit, per eam alitem altè volantem expressere, propterea quod Vulturem supra reliqua omnia animantia acutissimo visu praeditam asseriebant: atque oriente Sole occasum versus aspicientem, decedente verò ad orientem spatiosissimis quantumlibet interuallis esculentum, quod vsui suo competit, prospectum enancisci, vnoque ad id volatu quasi sagittam ad scopum ferri. Quin etiam, ut D. Hieronymus attestatur, transmarina cadauera sentiunt. Sunt autem qui visui, sunt qui odorati, quo sagacissimè pollent, rem adscribant: sed utcumque hoc ab ingeniis hominum disputetur, illud satis constat, Aegyptios intuitum ea loci designatione, in remotissimas quantumlibet partes, per Vulturis hieroglyphicum significasse.

T E R M I N V S.

Q Vinetiam circumscriptum terminum per eiusdem alitis picturam intelligi vole-

Pierii Val. Vultur.

bant, propterea quòd, si conflictus vsquam futurus est, locum ipsa præscribit, D
vbi acies concursuræ sunt, & pugnam inituræ, quo
septem antè diebus, vt Ægyptij tradunt, vt alij, tri-
duo tantum præuolant. Hinc illud apud Plautum,
Truculento, de cœnipeta Dynarchus ait: Iam quasi
Vulturij triduo prius prædiuināt quo die esuri sint.

PRÆSAGITVRA.

AB hac verò præfagiendi vi, quòd tot ante dies
vbi strages futura sit præfentiūt, iidem sacerdo-
tes Ægyptij præfagituram ex Vulturis simulachro
significabāt: iidēq; asserunt, consueſſe priscos Reges
belli tempore exploratores dimittere, qui obseruarēt in quānam exercitus par-
tem Vultures imminerent, inde cōmonefacti stragem ibi futuram, vbi earū ali-
tum grex frequentior incubuisset. Quæ quidem huiusmodi alitis prouidentia
redigit in memoriā mihi, quòd Hermes astronomus cum qui Vulturis cœle-
stis afflatū ab horoscopo sortitus fuerit, sapientē & prouidū in negotiis obeun- E
dis futurū asserit, imperiumq; suum, nam & Regem fore pollicetur, valido mu-
nimine, animoq; consilio & prouidentia optimē valiturū. Quòd si priuatę vitę
fuerit, pecuniosum omnino futurū, multos eius auspiciis beneres gesturos, ma-
gnasq; diuitias comparaturos. Præter hæc etiam asserunt, futurū eum militum
ductorē, cui Vultur volans in horoscopo feliciter affulserit, cundemq; magnis
semper negotiis deditum, honoratissima quæq; modò in hâc orbis partem, mo-
dò in illam appetiturū, quo nomē in longinquas regiones extēdat, populosq;
ciuitates & regna externa ditioni suę subiiciat, cui libenter omnes, tanquam Indi
Augusto, inseruiant, & studiis omnibus obsequantur.

Iuniores hereditetā, mortuorū quippe bo-
na captantem, per Vulturem significari tra-
dunt: vnde mordax apud Senecā dictum: Si
Vultur es, cadauer expecta. Huc etiam alludit
Martialis epigrammatarius:

Cuius Vulturis hoc erit cadauer?

In primis verò diuinæ literæ neq; aquilā, neq;
Vulturem mensis inferri volent. Hic Ada-
mantius illos in iis nominari putat, qui alie-
nis mortibus incumbūt, qui arte fraudēue te-
stamenta subiiciunt, velut mortuorū cadaue-
ribus inhiantes, propterea quòd his auibus semper mortuorū, ait, corporum ci-
bus est, & ex cadaueribus nutriuntur & viuunt. Ea verò de causa profanæ sunt
in diuinis literis, vt ait Hierosolymitanus Hesychius, quòd per eas homines in-
telliguntur, qui rixis & bellis gaudent, vt cadaueribus, visceribus quippe mise-
rorum & atro sanguine depascantur, cū minimè oporteat hominem contem-
plationi deditum, aliorum casibus pasci & enutrirī.

F V N V S.

SVnt, qui Marti Vulturē dedicatā asserāt, quòd diuerso ab aliis ingenio præ-
dita omnem viuentiū consuetudinē abhorreat, studiūq; omne suū circa hu-
iusmodi cædes intēdat, atq; demū funesta omnia hieroglyphicē significet. Sanè
cū natura omnia in sese recipiat, sitq; decidentiū omniū receptaculū, Vulturq;
vti

HAEREDITET A.

F

A vti sc̃pe dictum, naturam excribat, non mirum si quæ spontè cadauera nanciscatur, tam pro naturæ quàm funeris signo accepta est, à veteribus. Olim autem apud Iberos Vultures erant pro sepulchro, sicut apud Hyrcanos Canes, ob id dicti sepulchrales. De Iberis ita Silius XIII.

*Tellure, vt perhibent, is mos antiquus Ibera,
Exanima obscænus consumit corpora Vultur.*

De his Virgilius dixit: Alitibus linquere feris. De his Homerus, οἰωνοῖσι τε πᾶσι.
De his Octavianus Philippeni prælio cuidam suppliciter sepulturam precanti respondit, iam istam in volucrum potestate fore.

P E R E G R I N V S.

S Vnt qui peregrinū hominem & ignotū omnibus, hieroglyphicè per Vulturem aptè significari dicant, propterea quòd multæ Vultures exercitum sequentes repentè apparere soleant, volatu semper ob raritatem prodigioso, & tamē vnde, cōstet nemini: quapropter eos ex diuerso orbe nobis incognito aduolare pleriq; putant, argumento, quòd nemo, vt Herodotus Brysonis rhetoris pater asserbat, nidum Vulturis vidisset. Illæ sanè in excelsissimis & inaccessis rupibus nidificāt: & quanquam difficulter nidum aut pullos eius alitis videris, aliquando tamen visos tradit Aristoteles.

C O N C V P I S C E N T I A.

Q Vòd verò Poëtæ fingunt eam Tityi iecur abrodentem,
*Per tota nouem cui iugera corpus, vt apud Maronem legere est,
Porrigitur, rostroq; immanis Vultur obunco
Immortale iecur tundens, sæcundaq; pænis
Viscera, rimaturq; epulis, habitatq; sub' alto
Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis.*

ab Ægyptiacis cōmentis haudquaquā dissimile est. Anima enim, vt Philosophi Poëtæq; veteres cōmentantur, in portionē rationis participem vnā, & rationis expertem alterā dispertitur. Sedenim quæ rationi adglutinata est portio, supra sensum & sensibilia sublata, quanto potest luctamine, tanquā Vulcani congressum effugiat Pallas, semetipsam sibi asserere meditatur, quæ verò alienā est à ratione brutis proxima, temerè omnia vel appetit, vel concitat. Appetentis autem vim totam in hepate Philosophi pleriq; constituunt. Quare quòd concubitus illegitimos Tityus appetierit, iecur ab alite rodi fingitur, siue ea Vultur, siue, vt alij quidā, aquila sit, quæ illud abrodat. Vtcunq; noctu ait Hesiodus tantum accrescere, quantum die fuerat absumptū, propterea quòd mentis agitatio noctu præcipuè vigescit, cogitationesq; & consilia noctu vndiq; suggeruntur. Sedenim quia dictū est superius, Vulturē odoratu sagacissimo ad putredinem deferri, cogitationis inquirunt nonnulli principiū, motusq; omnis à corde proficiscit, qui quidē est voluntatis fons: vt ex Homero & Poëtis aliis tam Græcis q̃ Latinis accepimus. A corde igit̃ est quòd malè habet iecur: itaq; Tityus ratione hac à Vulture laceratur. Sedenim Triclinius apud Pindarum viscera Tityi à serpentibus discerpi depasciq; dicit, quæ quidem est Poetarū licētia nō in his fabulis tantum, verum etiā in historiis, ex cōmodo suo quæcunq; voluerint variare.

L I V O R.

N Onnulli liuorem ex hieroglyphico hoc interpretantur, eoq; spectare Tityanā Vulturem in appendicibus Virgilij,
Quæ semper lacerat, comestq; mentem,

Pierii Val. Vultur.

*Viuit pectore sub dolente vulnus,
Quod Chironia nec manus leuarit,
Nec Phæbus, sobolē sue clara Phæbi.*

D

In quam sententiam alitis huius figmentum Petronius Arbiter, Nicagoras, & Aristoxenes acceperunt.

DIVINA PROVIDENTIA.

QUOD denique Vulturem nonnulli Promothei etiam cordi abrodendo applicant, Ægyptiacæ eruditioni longè accommodatius est: Vulturem enim in mundi modum considerant. Cui picturæ illa etiam applicatur causa, quod mundus celeri quadam volubilitate versetur, & cadauerum nascentium occidentiumque perennitate pascatur: cumque in corde sapientiæ sedem veterum plerique posuerint, alitis huius cor depascentis hieroglyphicum, ali sustentarique mundum diuinæ sapientiæ prouidentia, quæ nec ipsa finire nouit, nec mundus cessare ab eius alimentis vel tantillum queat, manifestissimo significat argumento.

CONSUMMATIO.

NEQ; illud parui momenti mysterium est, quod cum perfectum quid in rerum natura Ægyptij sacerdotes indicare vellent, Vulturem & scarabeum ponere consueverunt, utpote qui ex duobus his simulachris Palladem & Vulcanum, ut ipsi aiebant, intelligerent. Comprehendebant autem picturam hanc vno tantum argumento, ex quo masculo femineum, ut ita dicam, sexum significari profitebantur. Ita tamen imagines disponebant, ut si Vulcanum significare vellet, scarabeum primo inceptarent, mox in Vulturem desinerent: si Mineruam intelligi vellent, à Vulture principium sumentes, in scarabeum desinebant. Ceterum quia primo statim obtutu noua hæc fortè videbuntur, ea latius explicabimus pro eorum institutione, qui nondum rerum naturalium sacris initiati sunt.

PALLAS ET IVNO.

ILLUD autem in primis non ignorari velim, cælo in superius & inferius hemisphærium diuiso, Ægyptios quod supra finitorem est Palladi consecrasse, quod verò infra ab oculis semper nostris summotum, Iunoni dedicasse. Et quoniam cælum ipsum muliebri genere Vraniam, non *ἄρσενον*, quod præcipuè etiam apud Arabes erat, vocitabant, utpote quæ Solis, Lunæ, stellarumque omnium mater haberetur & Vulturem, ut sæpe dictum, omnino femineam intelligerent, utrumque itidem hemisphærium, quo cælum constat vniuersum, per Vulturis hieroglyphicum exprimebant, atque ita tam Pallada quam Iunonem, simulachro Vulturis significabant. Quinetiam vnicuique muliebri signo alitem hæc pro gestamine addidere, atque ita demum vnamquamque Deam vnius figuratione Vulturis intelligebant. Ut verò ad Vulcanum & Pallada reuertamur, mundum in vniuersum Ægyptij ex mare atque femina constare profitebantur, solos verò deorum Vulcanum & Pallada masculo feminas asseriebant, cum tamen, uti castigatiores Horii codices habent, supra Vulcani caput scarabeum, supra verò Mineræ, Vulturem statuere soliti essent. Atqui mundum ex scarabeo, qui tantum mas est, ab eisdem intelligi, suo ostendimus commetario: ex Vulture autem Pallada significari, quæ superius est hemisphærium, ac muliebri sexu perhibetur, ut paulò antè dicebamus: atque ita fieri ut Palladis & Vulcani opera, quicquid in rerum natura cernere est, formam consequatur, & ad absolutam speciem redigatur. Nam Pallas ingenio capacissimo freta, nihil non concipit, nihil non parturit: Vulcanus verò eo quo pollet artificio optimè peritus, ignis sui accedente beneficio, omnia quæ fuerint dissoluen-

da li-

A da liquat, contrā verò alia cogit in duritiem, firmoq; concretu peruincit. Atque hoc illud est quod Maximus Tyrius principium artis Vulcanum ab Homero dictum autumat: nam & quem ignem Prometheus furatus dicitur, Hesiodiani interpretes vitam variis artibus implicatam exponunt. Neq; secius in iis quæ ad sapientiam spectant, de quo pòst latius dicemus, operatur.

ARS ET INGENIUM.

E A verò de causa cōmenti sunt Ægyptij Vulturem adiūgere Scarabeo, qua itidem fabulæ Pallada Vulcano matrimonio collocatā fingunt. Vsurpatū aut à veteribus maximè, quod in Orphicis etiam hymnis obseruatur, duas has vires in eadem substantia meditari, quarū altera cōtemplatur, quod munus est Palladis: altera præest corpori, quod ad Vulcanū spectat, easq; cognominibus maris & sceminæ nuncupare. Sed enim alij omniū hanc ccelestiū animorū prærogatiuā esse dicunt, vt vtrunq; obeāt munus, concipiendi quidem per cōtemplationē, quæ à superiori potestate eorū infundit intelligentiæ: simulq; agendi in inferiorū corporum cura, quæ sibi credita regant, instruantq; qua ratione per afflatū datur, atq; etiā è periculis eximant, & sospite valetudine tueantur. Vnde etiam Empedocles cum se Deum iam effectum asseueraret, puerum & puellam esse se dictitabat, cuius hæc circumferuntur carmina, quæ rem attestantur:

Χαίρετ' ἐγὼ δ' ἱμῖν θεὸς αὐτοτ' ὅ, δὲ κ' ἢ θυγὴς

Ἦδ' ἢ γὰρ πρὶ ἐγὼ γυνώσκω κερῆτε κερῆς τε.

Immortalis ego, haudquaquam mortalis habendus,

Sumq;, valete omnes, puer ecce, puellaq; factus:

Atqui etiam si rem vltius scrutari voluerimus, hominē, de quo apud Philosophos consideratio, vtriusq; sexus esse cōperimus: vnde quantū pertinet ad intellectum, nullū discriminē Socrates inter marem & sceminā discernebat, eandemq; virtutem atq; docilitatem in vtroq; deprehēdebat: ccelestemq; illum nos etiam talē agnoscimus, cuius appellatione & angeli ipsi, & sæpe mali dæmones intelliguntur: cui nuncupationi nostræ etiā Sacræ literæ adstipulantur, frequentissimūq; hoc apud Prophetas de bonis angelis, ac de malo etiā dæmone, qui nihil natura differt ab illis. In Euangelio scriptū est: Inimicus homo hæc fecit. Deniq; apud antiquos, quamuis duos hos tantū Ægyptij masculo sceminas ducerēt, in deos omnes vtriusq; sexus testimonia reperias. Quinetiā minimè cōmentitium est, vtriusq; naturæ homines inueniri, qui partē inter se vtranq; peragant, cuiusmodi sunt populi supra Nasamonas, confinesq; illis Maclias, Calliphanis testimonio satis cogniti, ac in reliqua etiā Europa deprehēsi, ne apud solos Lunēses hermaphroditū existimet annalium cōmentator Fenestella: seueraq; admodum lege cautū, vt quem mauelint sexū eligāt, altero si abutanē, capitali supplicio puniēdi. Qui verò hermaphroditi ex marmore facti passim reperiunt, facie quippe muliebri, māmīsq; notabiliter tumētibus, aluo coxendicibusq; grandiorib. virilīq; natura procacius excitata, ad superiorē intellectū referri debent. Huius imaginis simulachrū pulcherrimū Romæ apud Petrum melinū vidi. Sed vt ad deos, de quibus agebamus, reuertamur, Ægyptij tum alia pleraq;, tum præcipuè liberorū procreationem, sententia à Græcorū fabulis aliena, inuentū esse aiunt Palladis & Vulcani. Atqui Scarabeus natos ex materia putida conformat, humiq; fouendam condit. Vultur ex halitu superioris aëris prolem suscipit: iuncta hæc hominē efficiunt, in cuius dispositam materiā animus immittitur ccelitus, dum scilicet embryon in matris vtero coalescit. Porro quod Vultur et matris &

Pierii Val. Vultur.

Palladis symbolum est apud Ægyptios, id in memoriā adducit, quod in diuinis D
literis mater sc̃pe hieroglyphicè pro sapientia ponitur, vt apud Solomonē Pro-
uerbiis: Fili mi audi doctrinam patris, id est, Dei, & non discedas à lege matris
tuæ, id est, sapientiæ. Quod verò natā ex Iouis capite Pallada cōfinxere, sciendū
eam pro intellectu Iouis accipi, in eiusq; prouidentia consistere: quapropter in
Mineruæ gratiam antiqua superstitione Sapientiæ templa, eaq; potissimū in
arcibus, dedicabantur. De capite autem veteres præcipuū animæ regimē ema-
nare iudicarūt, quod & alij postea multis experimētis cognitū prodidere. Præ-
terea veluti caput superior pars humani corporis est, ita æther, in quo regimen
rerum, & totius prouidentia causa, vertexq; deorum, vt apud Euripidem est:

Lucidus hic terra qui circumfunditur æther.

Nullo præterea matris beneficio genita Minerva, quo magis cum scarabeo sine
compare genito, cōmercium inire possit. Virtutis siquidē generatio diuersa est
ab eiusmodi rebus, quæ parium cōcubitu fiunt. Hinc Iouem nōnulli aiunt cōsi-
lium (ita enim βαλὼν exponendū) deglutisse, & mox Palladem edidisse: quippe
qui consultor & sapiens sit habendus, nō alia quàm cōsiliij via ad prudentiā de- E
uenire potest. Alij fabulam aliter cōtexuere, dum Iouis caput à Vulcano cōmi-
nutum aiunt, sitq; ita de patrio vertice nata dea. Ignis siquidē quo in operibus
ad demonstrandā naturæ puritatē vtimur, humanæ est instrumentū industrig.
Ignis occulta omnia dat luci: quod verò quis exquirat, si fuerit inuentum, id is &
pārere, & tanquā fœtum edere videtur. Sanè vetustas (id enim sc̃pe repetendū)
Mineruā omniū operum inuentricem sapientissimā ponit: & omnia apud nos
per Filiū facta sunt. Orta illa ex Iouis capite consingit. Vera Minerva, sine qua
factū est nihil, noster quippe Ehieh, hoc est, artifex, quod nomen secundo loco
literę sacræ ponunt, nutu consilioq; intimo summi Dei, nō inferiorum operum
more, sed ex Dei capite emanauit. De hoc, Prouerbiis: Et Ehieh secundum se ar-
tifex, & Ehieh deliciæ quotidianæ. Nostri: Cum eo eram cuncta componens, et
delectabar per singulos dies. Ita semper diuina dubio procul dispēlatione apud
nationes omnes aliquis semper veritatis fulgor illuxit. Nam ignis quē Hebræi,
vt Reuchlin obseruauit, Esth vocant, vnum est ex primoribus Dei nominibus.
Ab eo nomine Græci ἔσθῃ, Romani Vestam fecere, de qua Ouidius:

Nec tu aliud Vestam quàm puram intellige flammam.

Quare triplex illa diuinorū nominum obseruatio, quæ ad omniū ferè gentium,
quę disciplinis vsæ sunt, vsum faciunt, diligēter animaduertēda, ita enim habēt:

Hebræi	Hu	Ehieh	Esth.
Græci	Ζῆς	ἄλως	ἄφροδῖτῃ.
Latini	Iupiter	Minerva	Venus.
Theologi	Idem	Ens	Ignis.
Antiqui	Nox	Cœlum	Æther.

Deniq; Deus, inquit Apostolus, qui dixit in tenebris lucem splendescere, ipse il-
luxit in cordibus nostris, ad illuminationem notitiæ claritatis Dei, in persona
IESV Christi.

I G N I S D V P L E X.

C Vm itaq; Pallas translucidus & purus ignis intelligatur, ne Græcorum fi-
gmenta huiusmodi prætereamus, meritō Vulcani nuptias auersat, vt in vir-
ginitatis suę puritate persistat: neq; quidē ea coniugem aspernat, sed ab eo cōtin-
gi cōtaminariūe minimè patitur: siquidem is, quo vtimur, ignis, qui materię ad-
hærescit, aere tamen cōmixtus, Vulcanus est. Affectat is nuptias Palladis, quan-
tūq;

A totq; conatu potest sursum versus erigit, ac nisi perpetuis materiæ vinculis præpeditus quodammodo in ergastulis detineretur, nimirū sponsæ thalamū ascenderet. Iouis hic & Iunonis filius effingitur, Homero id asserente: quorundam vero commento, Iunonis tantum, vt apud Hesiodum:

ἥρεδ' ἡ Φαιστος κλυτὰ τε φλόγῃσι μέγιστα γένετο.

Illustrem Iuno nulli coniuncta marito Vulcanum genuit, propter ea quod den-

siori applicitus materiæ, atq; vti pauimēto adglutinator, ne ad sublimia sustolli possit, coërceat. Inferiora aut hæc Iunoni adiudicata esse tunc ostendimus, cum infernū hemisphæriū eam sortitam esse cōmemorauimus. Quare Varro dicere solebat, Vulcanū intelligi de vehementiore, vtpote fabrilī fornacaliq; igne, Vestam verò de domestico. Vt cūq; autem, flamma nihil aliud est quàm aer crassiusculus incēsus: inferior verò aer hic Iuno, sic ea Vulcanū generat. Claudus idem perhibetur, siue quod ob densum materiæ meatū, consensum habet cum iis que vmbra reddunt: vmbra verò plerq; omnes obliquæ sunt, neq; sine solido corpore esse queūt, inde etiam conficta claudicite, quod progredi nequeat absq;

B aliquo quasi ligneo baculo: siue quia superioris mucronis motum diuersum & inaequalem ab inferiori, vbi depascitur, efficit, qui cū sit omnino tardior, claudicare Deum ideo dixere. Verū apud Homerum vtroq; pede claudicat, quia scilicet nunc in dexterā, nunc in læuā agitur, dum aërem percurrere contendit, cuius densitas, ne ascendat ad Palladem, obsistere videatur: inde cū sit corpori adalligatus, dum se vinculis liberare nititur, modò hunc, modò illū pedem tentat ē compedibus extrahere, vnde motari quoquouersum, & vndequaq; distorqueri cogitur, atq; ita speciē hominis vtroq; pede claudicantis exhibet. Proiectus ab Ioue de cœlo in terram fertur Vulcanus idem, nempe quia, vt nonnulli tradunt, qui primi ignis vsum adinuenerē, in ardentem materiā aliquā fulmine tactam incidere, atq; ita mox vtilitate cognita, ad ignaria deuentū: quam inter varias opiniones, vnde ignis datus mortalibus, primā ita Lucretius ponit:

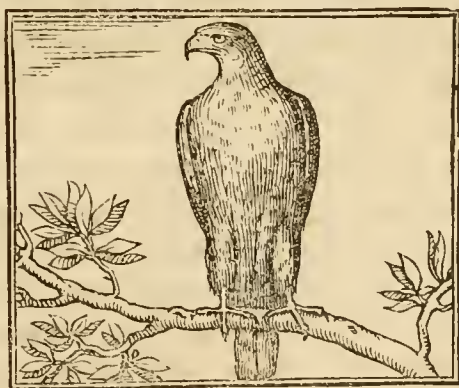
Illud in his rebus, tacitus ne fortè requiras,

Fulmen detulit in terras mortalibus ignem

Primitus, inde omnis flammarum diditur ardor.

C Hs igitur notis Ægyptij tam in mysteriis suis edocendis, quàm in naturæ secretis aperiendis, & ciuiliū morum præceptis proponendis vtebātur. Sed & in reliquis disciplinis ab eodē scriptionis genere non recedebāt: vt si de mathematicis rebus locuturi, in numeris drachmas duas ostendere voluissent, Vulturē, ait Horus, ponebāt. Causam nonnulli cōmenti sunt, quia vnitas apud Ægyptios duarum drachmarū instar æstimatur. Vnitas verò vnā cum binario, totius est numeri generatio. Merito itaq; si drachmas duas indicare vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & matris & generationis prerogatiua polleat, perinde ac vnitas ipsa vnā cū binario, numeros omnes generāt. Quare cū ita mater esse videat, optime Vulturi cōpetit. Vt cūq; curta sunt hæc in exēplaribus Horij, quod alij viderint, si castigatiora in exēplaria inciderint. Ceterū si ariolandū sit in re vsque adeo perplexa, putarim ego cor hinc significari, qui legerim apud eosdē sacer-

DRACHMAE DVAE,
siue cor.

adeo perplexa, putarim ego cor hinc significari, qui legerim apud eosdē sacer-

Pierii Val. Vultur.

dotes, vel qui doctrinam eorum interpretati sunt, infantium anniculorum cor D
duabus drachmis ponderari, augeri autē per annos singulos drachmis itidem
duabus ad annos vsq; quinquaginta: inde per annos alios eodē decreſcere. Et qui
librio, quo ad id vsq; tempus auctū fuerit, hominēq; tūc deficere cū ad drach-
mas iam duas cor ipſum redactū fuerit: ita vitā humanā centum annis plurimū
circunſcribi, niſi aut negligenter, aut intemperanter acta, ipſa ſibi met, vti turde-
la, incōmoda cōpararit, ſeq; parte aliqua fraudauerit: nam cor affectū iniuria, &
trāquillitate ſua defraudatū, pro moleſtiarū portione properantius efflaceſcit
& deficit. Quæ quidē cū admodū inſignia ſint apud Ægyptios, nō vno erunt
loco repetenda. Id autem annorū ſpatium cū vulturinæ cōgruat vitæ, ſitq; vi-
tæ omnis vis in corde ſita, facilē vnicuiq; cōſtare puto, cur drachmę duę ex Vul-
turis ſimulachro ſignificentur. Sanē verò ſiue numus hic fuerit duabus drach-
mis imputatus, qui vulturis imagine ſignaretur, ſiue alia fuerit eius nota, illud
manifeſtū eſt, didrachmam apud veteres numi pondus fuiſſe, quem ſuo nomi-
ne Siclum Hebræi vocabant, qui quidē x x. obolis imputabatur: frequentissi-
musq; eſt huius locutionis vſus in diuinis literis, vt alij ſiclum, alij didrachmam E
ponant. Nam Leuitici cap. vii, ſupra vigefimū, vbi legiſlator precium ponit
quo ſe redimere poſſit is, qui honorem animę ſuę Deo vouerit, legas, à quinto
anno ad vigefimum qui ſe Deo vouerit, ſiclis viginti poſſe redimi, Septuaginta
interpretes, viginti didrachmis reddidere. Ita illud preciū maſculi à vigefimo an-
no vsq; ad ſexageſimū, quinquaginta ſicli argenti ad menſum ſanctuarij, idem
Septuaginta tranſtulerūt, quinquaginta didrachmæ. & multa paſſim huiusmo-
di. Adeo verò illis arridebat didrachmę vocabulū, vt ſi drachma vna eſſet enun-
ciandū, didrachmæ dimidiū potius, quàm drachmā vnā, aut ſicli dimidiū pone-
rent: cuius facti rationem, & cur hoc pondus ſanctum appellaretur, legas apud
Hierofolymitanum Heſychium, libro eius ſeptimo in Leuiticum cap. xxvii.
Atq; vt huius monetæ pondus ad temporis noſtri vſum deducamus, ſciendum
obolum eius precij eſſe qui Romæ nūc literis aliquot immutatis Baliocus, qua-
ſi obolicus dicere velint, appellatur. Drachma verò pondus eſt eius numi, qui
Romæ Iulius hodie vocatur. Venetiis Marcellus argenteus eiſdem ferē pon-
deris eſt: vt etiā Ferrariæ atq; Mantuæ vulgò Buxoloti nomine. Aureus quo-
que numus drachmæ ferē pondus æquat: atq; ita ſiclus argenti vel didrachma, F
vno Mocenico Veneto imputatur, qui proximè accedit ad Iulios duos: non e-
nim hæc ad vnguem explanari poſſunt, propter locorum varietatem: quia Iulij
monetæ Romanæ precium, extra Romanæ Pontificiæ ue ditionis loca, mino-
ris quàm Romæ æſtimatur: contrā Mocenicus moneta Veneta, extra Vene-
torum ditionem precioſior eſt quàm apud ipſos, vel eorum ſocios. Aurei quo-
que tam precio variant, quàm varij ſunt qui eos cudunt domini. Sed ponderis
in eodem genere parua admodum differentia. Atq; hæc ſunt, eruditiffime Præ-
ful, quæ doctrinam Ægyptiorum ſecutus ſuper Vulture conſcripſeram: neſcio
an plura in eo archetypo fuerint, quem ſurreptum initio conqueſtus ſum, puto
tamen hæc ad huiusmodi myſterij cognitionem factura ſatis. Multa verò de in-
dustria præteri, veritus ne nimia prolixitas delicatioribus ſaſtidio eſſet: & otij,
quod mihi exiguum concedebatur, habenda ratio fuit, cū multa alia, ac penē
innumera ſint in huius generis commentaria, ſi per otium licuerit, redigenda, vt
amicis argumentū hoc, vix vlli hætenus attentatum, depoſcentibus, quantum
pro tenuitate mea præſtare potero, ſatiſfaciam.

A AD CLARISS. ABB. D. PAVLVM IV-
STINIANVM PIERIVS VALERIANVS,
de iis quæ per Aquilam significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

*S*ummum ingenij tui acumen, suauissimi mores, incōparabilis benignitas & exi-
mia in amicos omnes liberalitas effecerunt, Paule Iustiniane vir rarissimè, vt
Aquilam tibi ex auuario meo Aegyptiaco dedicare cogitauerim, quippe quòd tu
alitis huius plerasq, vt ita dicam, virtutes, aut excellentis naturæ dotes, præ te ferre
mihi compertus es. Sed potior nimirū causa fuit, quòd Iustinianæ familiæ gestamen est Aquila
aurea, quia scilicet progeniem hanc ex Iustiniani Imp. sanguine deduci omnibus est exploratissi-
mum, celeberrimi illius inquā Imperatoris, qui Byzantijs præcipuè claruit, & vniuerso præfuit
Orienti: illi siquidem Aquilam in signis auream præferebant, qui Orienti præerant: qui verò
Occidenti, quod in hanc vsq, diem cōtinuatur, fuscā, bicipitē autem vtrāq, sed vno tantū cor-
pore conspicuam: quod hieroglyphicum erat, administrationem atq, potentiam in duos diuisas,
B vnius tamen esse consilij atq, voluntatis. Ex ea vos progenie progressi, in Venetamq, nobilitatem
cooptati, regias virtutes inesse vobis per ætates singulas testatissimū effecistis, Fabiorumq, Roma-
norum exemplo bello Hierosolymitano pro Christiana pietate cōtra barbaros fortiter dimican-
tes, in acie ad vnum cæsi, mox vno tantū, qui Venetijs supererat, vitamq, cælibem Deo voue-
rat, rogatione Senatus ad maritalem copulam compulso, reparata familia, ex qua breui pōst
tempore tot illustrium Senatorum effulsere lumina, Marcus Iustinianus, summæ vir probita-
tis: Beatus ille Laurentius, sacra literatura scriptisq, nobilis, sanctitate vitæ insignis, & primus
Venetiarum Patriarcha: Leonardus Diui Marci procurator, Græcis Latinisq, literis orna-
tus: adde Bernardos, Ursatos, procuratores ipsos quoq, & honoratissimis legationibus functos,
vltimum hunc insuper vigilantissimū clāssis Venetæ imperatorem: ætate verò nostra Sebastia-
num & Antonium literis & disciplinis eximios, qui legationibus ipsi etiam ad summos quosq,
principes felicissimè administratis, patriæ charissimi, gentis huius splendorem offuscari minime
permiserunt. Tuam autem hereditariam illam à maioribus tuis acceptam probitatem, & à te
studiosissimè cultam appellarem, quam Venetiæ prædicant, admirata est Patavium, Gallia
nouit vniuersa, & vbiubi literarum studia florent, omnes gestiunt celebrare: sed de re omnibus
C manifesta, ne actum agam, neue modestiam offendam tuam, qui maior probus esse, quàm vide-
ri, longior non ero. De te verò quid sentiam, quid reliqui summis laudibus efferant, non tibi, sed
seculis spero me aliquando in propatulo positurum. Nunc ad Aquilam aggrediamur.

DE AQUILA.

*A*QUILA, vt hinc exordiar, non temerè cognomento Roma-
na meruit appellari, cū nulla ferè fuerit in vniuerso terrarum
orbe pars, quā daretur accessus, quam auspiciatissimo ductu Ro-
manæ non subiecerit auctoritati. Quamuis non sum nescius, Per-
sas multò ante Romanos auream Aquilam pennas extenden-
ti similem sacrasse. Huic autem vni aliti, ætatum & aruspicum omnium con-
sensu, id honoris datum, vt magnarum rerum prosperi semper euentus signifi-
catione, auspicia faceret, Buteonem, Sanqualin, Immusculum ac Vulturium
longè anteiret, reliquarum verò volucrum ostenta, quæcunque oblata essent
interuētū suo aboleret, neq, per aërios tractus omnes, vlli cederet, quàm fulmi-

Pierii Val. Aquila.

ni. Cum verò auspicia portētaq; omnia ferè similes quasdam habeant significa- D
tiones cum Ægyptiorum hieroglyphicis, & manifesta inter se germanitate con
sentiant, non ab re fuerit in aquila primū auguria, mox hieroglyphica percur
rere, vt hoc honoris ei tribuatur cuius est in auguriis prærogatiua.

R E R V M P R O S P E R I T A S .

PRæcipuum itaq; eius significatum est, vt oblatam diuinitus prosperitatem
ostendat: quod iam inde initium sumpsit, quod Anacreon autor antiquissi-
mus scribit, Iouem aduersus Titanas profecturū, sacrificium Cœlo fecisse, Aqi
læq; volatū prospero ei auspicio victoriā portendisse: quæ cum subsecuta esset,
insigne bellicum auream inde Aquilam gestasse. In huiusmodi autem auguriis
id veteres obseruabant, vt quo gestu Aquilā spectassent, magni dicerent inter
esse. Nam si volantem conspexissent, faustissimum & citra puluerem augurium
putabant, vti Arexion Parrhasius indicauit Xenophonti expeditionem in Bi
thynos agitantī. Sin verò sedentem animaduertissent, magnum omnino esse au
gurium, præclaræq; rei alicuius indicium, in qua tamen peragenda laboris plu
rimū esset adeundum, propterea quod sedentē Aquilam aues reliquæ infestare E
consueissent: cuiusmodi augurium eidem Xenophonti tunc oblatum est, cum
Epheso ad Cyrum iter arriperet: dextere enim Aquilæ, quæ sedebat, obuīam fa
ctus, futuræ celebritatis, magno tamen labore comparandæ, vt postmodū pro
bavit euentus, omen accepit. Nimirum autem illud in Aquila præcipua admi
ratione dignum est, quod vna omnium animantium idem apud gentes natio
nesq; omnes semper indicarit, cum plæraq; alia ita vel populorum vel gentium
certarum propria fuerint, vt quanto huic vel illi feliciora portenderent, infausta
aliis & ærumnosa magis minitarentur, quæ locis quæq; suis toto opère cōmon
strantur. Verū Aquila cui non semper prospera felixq; fuit? Quæ bella vn
quam hominum memoria depugnata sunt, in quibus illa fuerit otiosa, siue quis
Assyriorum, siue Medorum, siue Persarum historias percurrat, siue Græcorum,
atque adeo Macedonum monumenta, resq; præclarè gestas memorauerit, siue
Romanorum, qui mox omnium excepere gloriā, famam celebritatemq;, &
sublimem felicitatis apicem, admiretur? Apud hos autem quid vnquā Aquila
frequentius? quid honoratius? quid vnquam sacratius fuit? Sed vt ab externis
ordiamur, quanta illud admiratione dignum, quod Aquila currus Gordij pau
peris alioqui viri iugo per totum diem insedit, vnde Phrygiæ regnū Midæ eius F
filio præmonstratum. Vel illud potius, quod cum apud Argiuos Heraclida
rum familia defecisset, ex qua Regē eligere mos illis antiquitus fuerat, quis Rex
creari deberet per oraculum sciscitantes, responsum acceperūt, Aquilā id osten
suram: paucisq; admodum post diebus, Aquila su
perne delapsa super Ægonis domo cōsedit, atq; ita
omnium consensu Ægon Rex creatus. Hieroni
quoq; Siculo admodum adolescenti, priuatæ fortu
næ hominī, Aquila, quæ primo bello quod iniit, in
eius clypeo resedit, Regemq; eum aliquando futu
rum indicauit. Vulgatissima ea sunt quæ de Tarqui
nio Prisco memorantur, cui Romam migranti A
quila pileum ex itinere abstulit, futuri, vt Tanaquil
vxor interpretata est, principatus augurio. Quin
& Diadumeno Macrinī filio in agro ambulāti, aqi

A la pileū abstulit, quē in capite cuiusdā regiæ statūq; deposuit, id honoris aruspici-
bus adolescenti pollicentibus. Et quoniā in nostra deuenimus, C. Marius cū
nidū Aquilæ cum septē pullis puer adhuc in agro reperisset, eūq; gremio susce-
ptum ad patrē detulisset, is admiratione motus, consultis aruspici-
bus, septies pe-
nes filiū rei summā futuram accepit, quod in tot, quos gessit, consulatibus appa-
ruit, quos eo numero primus omniū assecutus est. Quāuis Plutarchus, Roma-
narum quodāmodo hostis historiārū, rem ideo fabulosam existimat, quod au-
tores tradant Aquilā nō vltra duos pārere, tametsi Musæus dixerit ab ea tris ex-
cludi, vnum ali, duos abdicari. Cui respōderi potest, id ostēto fecisse fidē, quod
& patri admirationē incusserat, præter morē septem genitos: illi enim portētosi
partus Varroni nostro sunt, qui longē morē excedunt, vti porca quæ triginta ca-
pitum fectus enixa, Æneæ auguriū dedit. Ceterū, quod ad numerū facit huius-
modi, Albino etiā septima postquā natus est hora, cōuiuiū quod eius celebra-
ti deputabatur, cū ei fierēt nomina, septē Aquilæ paruulæ de nidis allatæ sunt,
& quasi ad locū circa cunas pueri cōstitutæ: quod omē pater eo procliuius ad-
misit, q; rarissimū est in illis regionibus vbi Hadrumētū, huius natale solum,
in Africa, videre Aquilas. In huiusmodi ostentū accepit Octauianus, quod si-
bi ad quartū lapidem Campanæ viæ in nemore prædenti, Aquila ex improvi-
so panē de manu rapuerit, cūmq; altissimē volasset, rursus ex improviso leniter
delapsa reddiderit. Eadē nunquā antea Rhodi cōspecta, ante paucos dies q; Ti-
berius inde reuocaretur, felici admodū auspicio in culmine domus eius assede-
rat. Et Claudij, qui diu inter ludibria aulæ fuerat, sub Caio demum fratris filio
consulatū adepti, quāprimum cum fascibus ingressus est forū, præteruolās aqū-
la dexteriore cōsedit huntero, indicio futuri apud eum Imperij manifesto. Acie
autē Bebryacensi, priusquā cōcursum esset à militibus, Aquilæ duæ in conspectu
omniū confligere, victa q; altera tertia subuenit à solis ortu, quæ victricē abegit.
Ita duob. inter se decertantibus Imperatoribus, Vespasianus, qui Orienti præ-
erat, rerū potitus est. Quin & maximo, qui turbulentissimis Rēip. temporibus
Imperator electus est à Senatu, vt Maximini obuiā iret crudelitati, quamuis hu-
millimo genere nato, patre quippe plebeio homine, arte ferrario, vt alij dicunt
carpentario, auspiciū imperij dederat Aquila, cū eo nato carnē bubulā & qui
dem multā in eius cellā proiecisset, quæ angusto patebat impluuiū: cam deniq;
cū iaceret, nec quisquā auderet attingere religionis timore, iterū sustulit, & in
proximū sacellum, quod erat Iouis Præstitis, detulit. Eadem ostento huiusmo-
di infantē adhuc Aurelianū vinctum fasciola sine vlla noxa de cunis sustulit, &
in aram quæ iuxta sacellum fortē sine ignibus erat, deposuit. Verū hæc teme-
re fortē accidere potuerunt, cū nulla non die ignobilissimis etiā viris Aquilæ
fese ostentent, & his etiam admirabilia nonnunquam faciant, quorum tamen
nemo vllam assequitur celebritatem. Ostenta in illis obseruata, quod eorum
qui ad aliquā rerum amplitudinem euehuntur, dicta facta q; omnia quantum-
libet leuia repetuntur, & oraculorum instar in acta referuntur. Sed demus hoc
contentiosis. Illud puto non negabunt, alicuius esse momenti, quod Aquilæ ge-
rendis rebus tam sæpe se duces exhibuerint, & quasi diuinitus missæ, vel quid
agendum ostenderint, vel quò res euasuræ essent præmonuerint. Cū natus
esset Alexander Macedo, Aquilæ duæ tota ea die præpetes supra culmē domus
infederunt, omen duplicis Imperij, Europæ Asiæ q; præ se ferentes. Ea autē quæ
à classe in continentem progressa, ibi q; firmata, augurio fuit, Persas terra, non

Pierii Val. Aquila.

mari debellandos esse, Alexandri ipsius interpretatione, secus quàm Parmeno D
sentiret. Et difficillimo eo prælio, quod cum Darianis apud Arbellā cōmissum
est, quo nullum vnquā acrius inter eos fuit, Aquila paululum supra caput Ale-
xandri placidè volitare vīsa, nec armorum sonitu, nec gemitu clamorēue vllō
morientiū territa, diuq; circa equum ipsius regis pendenti magis quàm volan-
ti similis apparuit, prælagio, vel indicatione potius, quò res euasura esset, mani-
festissima. Augurium huiusmodi legas apud Tacitum Fabio Valenti oblatum.
Cū is exercitum in bellum ageret, ipso profectiois die Aquilam leni meatu,
prout agmen incedebat, veluti ducem viæ prouolasse, longumq; per spatiū, nul-
lo gaudentium militum clamore, augurium accipientiū, & alitem saluere iuben-
tium, terrefactā, ita iter continuasse, vt haud dubiè magnę & prosperę rei omen
acciperetur. Eiusmodi auspicij lætitia Vitellio fuit, copias aduersus Othōnem
præmittenti: siquidem à parte dextera repenti Aquila aduolauit, lustratisq; si-
gnis, ingressos viam sensim antecessit. Et memorabili ea pugna, qua Locrorum
XV. millia tantum, ducenta & viginti millia Crotonensium profligarūt, qua pu-
gnabāt parte Locri, Aquila ab acie nunquā recessisse fertur, eosq; tādū quoad E
vincerent circumuolasse. Quid, quæ Deiotaro Regi auguriū dedit, exitinere
diuertendum? cui ille obsecuturus cū esset, conclaue mox illud, vbi Rex man-
surus erat, si ire perrexisset, proxima nocte corruit. Eadem Mario reditum cum
summa gloria triumphabūdum pollicita est, cū anguem arreptum vnguibus
dilacerasset, et in aquas abiecisset, & occasum inde versus abuolasset: quæ Cice-
ro luculentissimis carminibus in Mario decantauit.

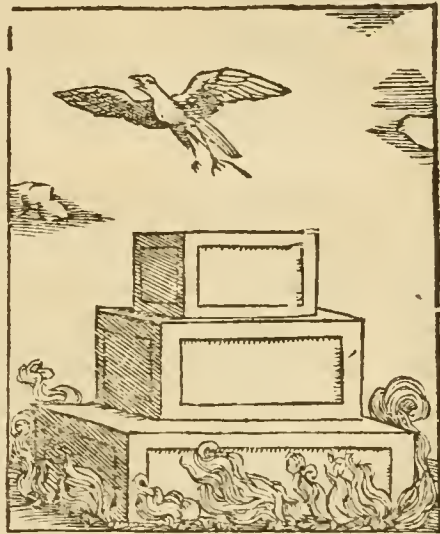
IMPERATORIA MAIESTAS.

OMnibus igitur nationibus et gentibus Aquilam in ostētis Imperij magni-
tudinem portendisse multis exemplis apparuit. Cæterum cū multæ sint
Aquilarum species, eam Ægyptij sacerdotes in regio hoc significato deligebāt,
quæ à nigricanti colore fulua potest appellari: huic enim Rex deorum Iupiter,
regnū, vt Horatius ait, permisit in aues vagas: in ea regiæ virtutes omnes eluce-
scunt, quippe quæ viribus omniū præstantissima, vna fetus suos alit atq; edu-
cat, vna pernix, concinna, polita, apta, intrepida, strenua, liberalis, minimè inui-
da, minimè petulans, verum quadam etiā modestia prædita: ea non clangit, non
lippit, nō murmurat, sed regios deniq; mores, regiam prorsus maiestatem in o F
mnibus imitatur. Quinetiā inuenias homines eo naso præditos, cuiusmodi A-
quilæ rostrū est, pro regiis estimari solitos, quod Plato tradit, & Plutarchus re-
ceptū asseruit: Perseusq; hominū id genus mirum in modū cōmendabant: eiusmo-
diq; fuisse Cyrum, historiarum auctores tradunt, atq; ea se specie factū gloriari so-
litum. Sed quoniam rostri ἰσχυρῶς, illud est quod isti regium existimant, ani-
maduertendū duplex esse ἰσχυρῶς genus: vnum, cui à fronte statim nasus insur-
git, id impudentis animi signum ponit Aristoteles, similitudinemq; eam ad
corum propius accedere: alterum, cui nasi curuatura separatur à fronte, circaq;
medium intumescit, & in vnci speciem exit. Hoc esse magnanimitatis indicium, &
ad Aquilam referri, Philosophus idem tradit. Merito itaq; Pyrrhus quoq; mul-
tis à se rebus magnificè præclareq; gestis, Aquilę cognomento plurimū gaude-
bat: quanquā ea erat modestia, vt non omnem sibi rerum gestarum gloriā vsur-
paret, sed bonam eius partem in milites transferret. Nam cū aliquando rebus
bene gestis domū rediisset, illumq; milites Aquilam appellarent: Per vos, in-
quit, Aquila sum, qui vestris armis veluti pennis subleuor. Vidimus eius nu-
mum,

A mum, in quo Aquila cū fulmine sub pedibus iacente, & ramis duobus quernis in coronā flexis, cum inscriptione Dorica, ΑΡΕΙΡΩΤΑΝ. ab altera parte caput est, quod alij Iouis, alij Pyrrhi ipsius esse dicunt: nam inscriptio Epirotarum videtur ad Regem spectare. Querna verò corona, quæ apud Romanos hieroglyphicum eius est qui ciuem seruauit, in hoc numo glandes Chaonias & oracula Iouis Dodonæi significare potest. Apud Pindarum legas Aquilam ita volucrū reginam ab Ioue declaratam, veluti Delphinū piscium, vtriusq; pernicitate genus omne suum exuperante. Hinc idem ait, Aquilā in sceptro Iouis præfigi solitam. Neq; verò mirum, Pindarum vbiq; honoris tantum Aquilæ tribuisse, cū Aquilæ apud Thebanos nō aliter inter numina colerentur, quàm Cynocephali, Crocodili, & alia quædam bruta apud Ægyptios in cultu fuere, & vt sumus passim totis his Commentarijs ostensuri, pro dijs habita.

C Vm igitur Imperatorem atq; regem Aquila describeret, eorū etiā iustis dedicabatur, qui filijs superstitis decedebant: eos enim inter diuos referre mos erat: cuiusmodi morē Herodianus in Seuerianis iustis latissimè prosequitur, ex quibus Aquila, simulac ignis pyræ subiectus esset, ex intimo suggestus tabernaculo emittebatur, quæ Principis animam in cœlum referre videret. eamq; in numismatis videre est, nonnunquam cum spolijs, nonnunquam cum fastigio: sicut enim suggestum illum, in quo cadauera principum cremabantur, Cicero videtur appellasse, cuius formam apud Herodianum legimus, & in plerisq; numis conspiciamus. Vsq; eadē verò sunt Imperatoribus Aquilæ dedicatæ, vt ne in extremo quidem vitæ eos deseruerint, deq; cœlo, quibuscunq; modis possent signa dederint, si qua posset ad salutem via præmuniri. Nam eidem Imperatori Seuerō signa mortis attulerunt Aquilæ quatuor, à quibus sibi visus est per nocturnam imaginem in cœlum rapi. Et Octauianum Augustum, cū lustrum in Campo Martio magna populi frequētia conderet, Aquila sæpius circumuolauit, transgressaq; in vicinam ædem, super nomen Agrippæ ad primam literā sedit: vnde aruspices interpretati sunt, eum paulo post moriturum: quod haud ita multo post euentus cōprobauit. Videre autem est in numo, cuius inscriptio est **DIVI AVGVSTI PATRIS**, Aquilā igni subiecto, quod ego ad iusta eius retulerim, quamuis nonnulli sacrū esse putant, propterea quòd Imperatoria, quæ Græci Hecatomben appellant, ex centū leonibus & centū Aquilīs celebrata fuerint ab aliquot Imperatoribus, & à Græcis etiā, quod tradit Iulius Capitolinus in vita Maximi & Balbini. Sed nihil hoc ad Augustum, de quo nihil tale memoriæ proditū. In numo cuius inscriptio est, **DIVVS PERT. PIVS PATER**, Aquila est pilæ insidens, quasi eum supra cœli cōuexa sublatū esse velit innuere: nā altera inscriptio est, **CONSECRATIO**. Atq; hæc in diui M. Antonini Pij numis multipliciter habetur, nonnunquā cum fulmine, nonnunq; etiā Antoninum ipsum inter alas gestans, nonnunq; verò cubicularem lectulū in cœlū tollens, cum inscriptione, **CONSECRATIO**. Qui Bellunensi in agro reperiunt argētei, ex vno latere pulcherrimū ipsius Antonini caput habent cū inscriptio-

APOTHEOSIS.

Pierii Val. Aquila.

ne, DIVVS ANTONINVS, ex altero Aquilam aræ rotundi ambitus insiden
Vespasiani. tem: Inscriptio, CONSECRATIO. Verùm etiã in Vespasiani numo Aquila
Hadriani. est quæ pilam gestat, atq; in eiusdem alis tabernaculum corymbis & fertis redi-
Sabinæ Augu- gusti. mitum. In Hadriani numis aliquot, Imperator ipse sceptrum ab Aquila recipe-
re videtur, quasi illi ab Ioue delatū esset Imperium, quod & inscriptio declarat,
PROVIDENTIA DEORVM. In numo diuæ Sabinæ Augustæ Aquila est
cū fulmine, & inscriptione, CONSECRATIO. quamvis in fœminarum iustis
Pauo, non Aquila, est adhiberi solita, de quo in Pauonis commentario.

REX PIVS ET MISERICORS.

Sed iam nos appellant Aquilæ virtutes, illæq; in primis, quod pium & miseri-
cordem Regem, qui scilicet victum & necessaria inopibus eroget, ostende-
re qui volunt, Aquilam eam proferunt, quam à vigore, quo egregie prædita est,
Osisfragâ appellant: ea enim pullos, quos sub aquila, vel montana ciconia, inui-
da illa inquam & famelica, quâ Græci *κατακτά*, nostri aliquot vulturinam Aquilam
nuncupant, nido eiicit, parentis adhuc operam desiderantes, cū volandi
facultatem nondum adepti fuerint, ad se recipit, atq; educat, benigneq; tuetur, E-
dum quantum satis sit adoleuerint.

BENIGNITAS.

QUæ quidē mansuetudo fecit, vt iuniores (nā apud Ægyptios cōmentū hu-
iusmodi nō inueni) si benignitatē cōmodissimo hieroglyphico explicare
vellēt, Aquilā cum alia quauis alite ex eadē olla cibū capientē fingerent. Sed qm̄
in Aquilæ benignitatē incidimus, missum illud facere nō possum, quod admira-
tione dignū apud Plutarchū legi, vt si cui argumentū placuerit, totius historiæ
scenā sibi pingendam curet. Cū pestis olim Lacedæmona exhauriret, oracula
monuerūt malī vim cessaturā, si quotannis nobilē aliquā virginē immolassent.
Obsecuti Lacedæmonij, oraculi fidē approbauerūt. Fortē verò euenit vt Hele-
næ fors obrigerit, quæ cū mactanda duceretur, Aquila deuolās sacrificuli gla-
dium abripuit, & ad armenta delatum super iuuençā demisit: cuius prodigij ar-
gumento *πρόσκλησις*, id genus sacrificij sublatū est, quod memoriæ prodidit Ari-
stodemus. Idē olim euenisse Romæ in Valeria Luperca, & eadē de causa, tradit
Aristides Italicarū rerum volumine decimonono, quem idem Plutarchus citat. F

RELATA GRATIA.

CRates verò Pergamenus, quod &
Stesichorus Poëta poemate profe-
cutus est, historiā ab eiusmodi beneficen-
tia nō absimilē recitat. Nam cū decē &
sex messoris quendā è socijs aquatū mi-
sissent, reperit is apud fontē serpentē, qui
cōplexus Aquilam arctissimis eam spiris
implicitā suffocabat. Ille vt falce messor-
ia armatus erat, audacter progressus, fer-
ro serpētem dissecuit, Aquilā liberā abi-
re permisit: cumq; hausta in urnam aqua
rediisset, socijs singulis poculū ministra-
uit: mox cū & ipse quoq; bibere vellet,
præstò adfuit Aquila, quæ poculum ab
ore dispulit eiectū procul: dumq; messor factum miratur, & Aquilā, quam pro-
bè nouerat, increpat, eamq; apud socios ingrati animi ream agere meditatur, vi-

det

A det eos & hīc & illic concidentes vitam exhalare, vnde simul & aquam, quā illi biberant, veneno infectam, & se periculo subductum intellexit, beneficiumq; in volucrem optimē collocatum, manifestissimē cognouit.

CONVICIORVM CONTEMPTOR.

Quantum verò illud est, & verē regium, quòd Aquila est cōuiciorum contemptrix? Vnde nōnulli cōmenti sunt Aquilā figurare statu immobili cōsidentem, nulla pennarū asperitate terribilem, neq; hiatu rostri minacem: iuxta hanc cornicem summittere, eo gestu, vt & laceffere, & conuicia facere videatur, si conuiciorum contemptorem hieroglyphicē referre voluerint. Cornicē enim aiunt solere Aquilā laceffere, & in certamē quodammodo prouocare: illā verò non plus cornicis conuicia & importunitatem facere, quā elephas culicem.

PATERNA DIFFICVLITAS.

Sedenim ab his diuersa ponere videntur Ægyptij sacerdotes, qui morosum patrem, & difficilem admodū in filios, per eius generis Aquilā cui Pygargo nomen ab albicanti cauda est, significari voluerint, siue hæc *υπαιρς* sit, de qua superius; ea enim maximē omnium animalium pullos fastidit suos: vt non immeritò Plotinus eos qui sine ratione modoq; ciuitates atq; imperia gubernāda regendāq; susceperint, post obitū per *παιλιγυσιαν* Aquilas fieri dixerit. Damnat & Basilus in hoc ingenium Aquilę, & in educāda prole sua iniquissimā appellat.

SOLITVDO REGNI.

Quòd verò per Aquilam regni solitudinē intelligimus, sunt qui factū ea ratione defendant, quòd regium esse dicant, vnum ē filijs heredem instituerē, vni rerum habenas commendare, quandoquidem, vt ait Ouidius,

Non bene cum socijs regna Venusq; manent.

Et apud rerum scriptores quotidie legimus, potentissimas vrbes euerfas, clarissima deleta regna, illustres familias extinctas, & in populos omnia malorū genera debacchari cœpta, simulac potestas regia pluribus fuerit cōmunicata. Quintetiam Isocrates, quamuis de regimine multa quoquo versum disputet, & nunc huic, nunc illi rationi fauere, pro loco quem tractandum sumpserit, videatur, æquabiliorem tamē ciuibus monarchiam ostendit, propterea quòd illa ambitio-
C nes, omnium popularium dissensionum semen, extinguat: quod cū Aristoteles quoq; mirum in modum approbaret, Homerī sententiā secutus, quòd disputationibus suis pondus adderet & autoritatem, versum eius citauit:

ἐκ ἀγαθῶν πολυκιστανίν, εἰς κρίανθ' ἔστα, Εἰς βασιλός.

Multos esse duces haudquaquam proderit: esto

Rex vnus, princeps vnus, qui publica tractet.

Non indecenter igitur Aquila, vt vulgato per Aristotelem Musæi versu fertur,

Tris parit, atq; duos nido eijcit, educat vnum.

Sed, vti superius ostendimus, specierū diuersitas in eo genere efficit, vt contraria super alitis natura autores scribere videantur. Vt cūq; verò, educationis huiusmodi ratione habita, per Aquilę pullum solitudinem interpretabantur.

PERNICIOSA POTENTIA.

Quinetiā ijdem sacerdotes Ægyptij potentiā cuiuspiā, quæ socijs & amicis omnibus perniciosa esset, per Aquilę pennas significabāt. Huiusmodi siquidē ea vis est, vt aliarū auīū plumas, si cōmisceantur, interterere, & quodāmodo deuorare videant: quod & in tergoribus panthere atq; hyænę identidē fieri cōpertū est. Pantherinū quippe tergus hyænæ cedere suo loco diximus. Eandē

Pierii Val. Aquila.

inter iuglandē & quercū antipathiā esse, scribit Plinius, tanto quidē naturę dissimilio, ut si quercus iuxta nucē iuglandē sata sit, prorsus emoriatur. Est & illud huic miraculo per se simile, quod de cardamo fertur. Oulus id apud Persas vssitatisimū, cuius natura est humorē omnē terrę ad se ita attrahere, ut reliquę circūpullantes herbę cogantur exarescere: de quo prouerbiū est apud Aristophanē. Id alio vocabulo Scaphon vocatur, Iberis est Dioscoridi, Ægyptijs Semieth, Nاسترتي Romanis. Causam verò super Aquilę pennis Philosophi cōmentantur, quod cum auis ipsa sit omnibus alijs infensa, deriuat vis ipsa animalis in res quoque eius inanimes, per sympathię contagionem. Alij pestiferā maleolentię vim quandā inesse aliti deprehendere, propter quā tacta ab ea facillē cōputrescunt: indicio esse reliquias eius hesternas neque ab ea ipsa, neque ab alio quopiam animalium repeti. Permeare verò cōtagionē eam etiā in pennas, quę alienas iuxta se positas adurere propemodum pro cōperto tradunt. Ita eius qui rerū summa potius maiestas, fulgore suo reliquos obscurat, & veluti micatissimum Solis iubar, ubi exortū fuerit, lucē omnibus stellis intercipit. Obijciunt alij hoc in multorum principū tyrannidē & rapacitatē, quibus nō sine rerū tuarum iactura possis adherescere. Quomocunque E aut quispiā acceperit, natura hoc cōparatū, ut debiliora à validioribus absumant.

ERVDITVS IMPVRVS.

IN Diuinis literis, quę rem hanc austerius tractant, Aquila, gryphus, halietus & miluius rapacitatē significat, & à sacris ut immunda reijciuntur: per quas alites, ut signat Hesychius, intelligimus eos, qui sublimia quidē perscrutari videantur, cœli quippe motus & rationē, stellarū situm atque naturā, quęque superioribus in elementis igne & aëre fiunt varietates, cōtemplationi vigilijsque non sua tantum causa, sed aliorum etiā institutionibus dediti, vita tamē & impuri sint & malefici, dum vel insidias alijs intendunt, vel sordida quęque cōueniunt, suarū ita rerū satagentes, ut ad cōmoditates suas omnia contrahant, inexplēbilique auaritia æstuant, nō suis tantū fruuntur, sed imbecilliorum quoque bona diripiunt, qualē Hieronymus notat lib. de Viuendi forma ad Rusticum monachum, super eremita quodā, qui publicas priuatasque elemosynas in solum & suorum tantū vsum verterat. Ita enim scribit: Vidimus & planximus Crete opes vnius morte deprehensas, vrbisque stipes qui iacti in vsum pauperum congregatas, stirpi & posteris derelictas. F

MALVS DEMON.

Non immeritē igitur Aquila diuo Gregorio malignus est spiritus animarum: raptor. Ut verò ea quę de pernicioſa dominatione dicta sunt, quę omnia ad mundi huius principē accommodari possunt, iam prætercamus, habet & hoc proprium Aquila quod pisces ab alto aëre cōspicata, eos præcipiti cursu delapſa rapit. Pisces verò animarum hieroglyphicum esse, dictum Commentario suo.

PRINCEPS SIBI TANTVM STVDENS.

Adiungunt ad hæc Ægyptij sacerdotes, Regem rerū tantū suarū sat agentē, neque aliorum incōmoda calamitatē se miserantem, per quā proposuissent Aquilā ostendi, eam quippe in astruendo nido sollicitā: illa siquidē in solis excelſis, arduis & præcipitibus locis nidulatur, & omnino longē sublimius volat, quę volatilia reliqua. Hinc fit ut ab aliarum auium consortio atque consuetudine sese abducere videatur, qui quidē plerisque Regibus mos est, qualem in Hadriano sexto Pont. Max. viro Batauo vidimus, qui humanā omnem consuetudinē ita auersabatur, ut nō nisi propria vel vtilitate vel necessitate cogente, sui vidēdi copiam faceret. Quod si, quod rarò admodū vidisses, spatiatum in subiectos Pontificio palatio

A palatio campos obequitaret, nullis accitis comitib. nullo, vt Pontificū mos est, æris tinnuli signo dato, iter arripiebat: simulac principes, antistitesq; & cohors reliqua ex officio affecuti essēt, equū ipse, nullius salutationē moratus, citatiore gressu perurgebat, conspectumq; omnem hominū, tanq; nihil ad se eorum ingeniū pertineret, effugere properabat, seq; in intimas palatij latebras occultabat.

PRÆ FAME MORIENS.

Quod si hominē eo mortis genere periturū, quod Homero Platoniq; omnium est miserrimū, idem significare voluissent, hieroglyphicū habebant Aquilæ, cuius rostrū esset enormiter incuruatū: senescentibus enim Aquilis rostrum supernū accrescit adeo, incuruaturq; subinde magis ac magis, vt nulla demum aperiendi data copia, inedia plerunq; deficiat & extinguat. Hinc illa in bibaces, Aquilæ senectus, exprobratio: quippe quæ amissa edēdi facultate, humorem assidue forbillare cogitur, vitamq; aliquandiu pertenui ea ope protrahere. Ac, ne vsquam desint Græcorum fabulæ, commenti illi sunt fuisse olim hominē, qui hospitem affecisset iniuria, proindeq; deorum ira in Aquilam cōmutatum, **B** inq; sceleris pœnam eo affectum malo, vt fame consumeretur.

IUVENTVS RENOVATA.

Addunt alia quædā iuniores, vt illud ex Psalmo interpretentur, Renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua: quod nescio cur nōnulli legunt, Reuocabitur, cū Græcè sit ἀναγεννηθήσεται. Diuus Hieronymus Aquilā ait, vbi cōsensuerit, pennis supra modū grauari, ideoq; fontem ab ea quæri, cuius aspergine pennas egerat, quibus leuata calorē intra se colligit, sanariq; tum primū oculos, mox ab immerfatione in iuuentam redire. Eucherius Aquilas ait vi nimix senectæ implumes fieri, & nido relatas à pullis suis vicissim ministrantibus pasci, donec deterfo senij veterno, cū pennis volandi etiā vsū recipiāt. D. Augustinus Aquilam ait senio grauata rostri immodicè crescentis aduncitate eò redigi, quod paulo antè dicebamus, vt nec os aperire, nec cibum vllō pacto capere possit: impulsam itaq; naturæ vi collidere rostrum ad petrā, cuius attritu excussa ea parte quæ redundabat, ad cibū redire, atq; ita ex eo senio reparari, vt omnino iuuenescere videatur. Nostri petrā loco hoc Christum intelligūt: proq; rostro obunco, prauitatis peruersitatisq; opera, q; Physiognomici eius figuræ nasum, vti superius dictum, iracundiæ & rapacitatis indicium esse volunt: huiusmodiq; homines auros plurimū alicui appetētes, & vltionis studiosos inueniri. Vitia verò hæc nō alia excuti ratione, quàm per Christi disciplinā quæūt, atq; ita pro iuuentutis renouatione animi depurationē intelligunt. Corpus enim nostrū ab adolescentia pergit in seniū, verū anima sapientis, p̄ij probatiq; viri, à senectā in adolescentia trāsmittit, atq; ita homo hic exterior flaccescit, & deficit indies, interior verò eo magis vigescit ac renouatur, quo diutius in iusti honestiq; meditatione exercitioq; vitā degit. Tale aliquid apud Platonē inuenias, dicente Socrate: Tunc sanæ mentis oculus acutè cernere incipit, cū corporis oculus incipit hebescere.

APOSTOLI.

Quod verò legitur Euangelio Matthæi, Vbi fuerit cadauer, illic & Aquilæ cōgregabunt: per cadauer Adamantium Dominicę passionis mysteriū interpretatur, per Aquilas Apostolos, de quibus etiā dixerit Esaias: Assumēt pennas sicut Aquilæ, & current, & nō lassabunt, & ibunt, & nō esurient: siue vt alibi legitur, Currēt & nō laborabūt, iter faciēt, & non lassabunt. Huic interpretationi adstipulatur etiā Eucherius, qui loco hoc Euāgelico pro Aquilis sanctas ani-

Pierii Val. Aquila.

mas accipi tradit: & Salomonicū illud, Via Aquilæ in cœlum, de Christi ascen-
su intelligi debere cōtendit. Quod si ad eruditionem hanc profana etiam adiun-
gere liceat, Antipatri memorabile fertur epigramma, siue illud Speusippi fuerit,
in Platonis sepulchrum, quem ut diuinū antiquitas vniuersa venerata est, cuius
ille animam ad sepulchrum è cœlo allapsam in Aquilæ speciem agnoscit:

Αἰετὶ, τί πτε βίβηκας ὑπὸ τὰ φορ, ἢ πνὸς, εἰ πτε
Ἄσδροοντα θεῶας οἶκον ἀχρεὺς παῖς;
Υψηλὸς εἰμὶ Πλάτωνι Θ', ἀχρημύνεις δὲ ὀλυμ্পοῦ
Εἰκὼν, σῶμα δ' οὐ γὰρ γηχρὸν ἄτ' οὐδ' ἔχει.

Cur Aquila ad tumultum hunc volitas dic: nuncquid ab astris

Hic habitare Deum forte aliquem intuita es?

Imò anima extincti sum diua Platonis, Olympum

Qua colo, sed corpus terrigenum Attica habet.

INGENIVM VELOX.

PIndarus & alijs plerisq; locis, tum præcipuè Nemeis, ingenij promptitudinē
& velocitatem per Aquilam ostendit, sumpta ab eo cōparatione, q; prædam **E**
etiam valde procul distantem mira pernicitate nanciscatur, visuq; ita polleat, ut
profundissima quæq; prospectet: quæ omnia ingeniorum acumini sunt accom-
modata. Idem cum Bacchilidis & æmulorū suorū gloriā eleuat, coruos illos, se
vnū Aquilam iactat, q; promptissimo ingenio nihil non concipiat quantumli-
bet arduū, & à terra marisq; remotū, mox & styli velocitate quæcunq; cōceperit
assequatur. Ad huiusmodi rerum amplitudinem alludere mihi videtur Aristo-
phanes, Auibus, cum Atheniensibus aut adulaturus, aut eorum spes inanes elu-
surus ait, αἰετὸς οὐ νεφέλῃσι χυθήσεται. Nimirum enim oraculum acceperant Athenienses,
fore ut tāto vrbes reliquas post se interuallo relinquerēt, quāto Aquila reliquas
aves volatu superat. Et Solitheï dictum illud celebre super vi eius impetuosa:

Εἰς μυρία δρεπιδας αἰετὸς ἑστᾶ.

Una Aquila innumeras exagitat aues.

N I L V S.

ATque Aquila hac quidem de causa Nili fluminis hieroglyphicum in sacris
Ægyptiorum literis habita: quoniā enim Nilum pernīciter currere, tantāq; **F**
profunditate insurgere obseruatum est primū Prometheus tempore, eam enim
fuisse Aquilam nonnulli tradunt, quæ Prometheus cor discerperet, quippe cum
causas incrementi peruestigare non posset, ab Hercule demū Aquilam cohi-
bitam, qui fluminis impetum partim aggeribus, partim fossarum deriuio coër-
cuerit, Prometheaq; omnes exundationis causas edocuerit. Inter autem vetusta
Nili cognomenta **A Q V I L Æ** nomen inuenias, quod nomen à colore nonnulli
dictum putant, utpote qui, ut Maro ait, viridem Ægyptum nigra fecundat ha-
rena: & æquora ab eo colorari Catullus inquit, nomēq; illi à limo, quem trahit,
factum aiunt Etymologici, nam mare in longa inficit spacia, eaq; de causa Melas
olim, & mox Melon appellatus Ennio, Aufonio, & alijs: idq; etymon in nomi-
ne à nigrore Festus & Seruius agnouere.

ALTA COGITATIO.

Non defuere tamen qui Aquilam huiusmodi Prometheus cor adrodentē, ad
mores trahere conarentur, ac profundæ cogitationis principem significa-
re contenderent. Sed ne diutius in Prometheo hæsitemus, quæ nostri super A-
quila senserint, potius aperiamus,

A DIVVS IOANNES.

Sanè homines cum solam auium omniū Aquilam esse diuinam autument, & antiquitas eam loui tela gestare crediderit, inde persuasi sunt, quod eam omnium maximè oculo valere conspexerant, longissimòq; interuallo minutissima quæq; discernere, Homeri ad hoc accedente testimonio, ita dicentis:

ὅστι' αἰετὸς οὐρανὸν φασίης
ὅξυτάτης δόρυκεῖται ὑπερανίων πεπλωμένος.

Ut Iouis ales,

Cuius acutam aciem perhibent præstare volucres

Ante alias, quotquot cælo spatiantur aperto.

Et hymno Mercurij, vbi Apollo de Mercurij occultatione loquitur, qui ita latitaret, ait, vt neq; ipsum vel Aquila, quæ tam acutè videt, inspexisset. Hinc Theologi nostri D. Ioannem Euangelij scriptorem per Aquilæ hieroglyphicū à diuinis illis vatibus præmonstratū deprehendēre. Sanè Aquilam (vt nomen etiam interpretemur) ab acutè videndo dictam nonnulli ex veteribus asserunt, vt po-

te qui Aquilam quasi aculam ab acumine dictam velint; quamuis, vt paulo antè dicebamus, alij ab aquilo colore vocem ducant: est enim aquilus color fuscus & subniger, ab aqua denominatus. Vt cunq; autē, acutissimi visus Aquila est Ioannes, qui oculi acie in altissimæ diuinitatis recessum directā, præ omnibus maximè superioris naturæ secreta reuelauit: cuius facies Ezechieli visa supremum ex quatuor locum obtinere: qui ad abolendam Abionitarum hæresim, quæ Christum hominem tantum, non Deum etiā asseuerabat, ad altissima remotissimaq; rerum principia præpetibus euolauit pennis, deq; penitissimo diuinitatis nido nitidissimas ac maximè pellucas illas gemmas surripuit, quæ postmodum intuituentium oculis quantumlibet conuiuentibus hallucinantibusq; micantissimi luminis claritatem attulere. Illic enim erat lux vera, quæ sola lumen mortalibus elargitur. Hic ille deprehendit humanarum diuinarumq; rerum omnium λόγος initio fuisse, atq; penes Deum, ipsum deniq; Deum, ipsam esse rationem, quæ apud nos sub Verbi nomine recepta est: vt reliqua missa faciam, tam multis diuinæ sapientiæ luminibus illustrata. Hæc est deniq; illa Aquilæ volitantis effigies,

C diceret Irenæus, quam sacri præuidere vates, quæ Ioannis nostri beneficio, spiritus in Ecclesia aduolitantis gratiam manifestat. Nam hic altè exorsus principium, quod à patre est, effigiem Verbi, quæ refertur in filio, & præclarā eius generationem enarrat, tanta cum fiducia rem tam arduā aggressus, vt Aquilæ symbolo meritò figuretur: Ioannes inquam ille altiloquus, q; Aquilæ refertur hieroglyphico, ipsa susceptæ lucubrationis materia sublimis, ait Eucherius, & ab ipso rerum principio repetita, in causa fuit. Proinde cum volatu sublimi in ipsam Dei omnipotentis aulam elatus sit, & oculorum aciem visu præpollens in admirandæ diuinitatis faciem infixerit, doctrinam nullo antea mortaliū ingenio conceptam ab alto detulit, cuius initium, In principio erat Verbum.

STATUTA FIRMITER SEDES.

Hoc quoq; sacerdotū Ægyptiorum hieroglyphicum fuit, per Aquilam, quæ saxum gestaret, hominem significare, qui firmam stabilemq; in ciuitate, locove aliquo, sedem sibi posuisset: illa enim simulacridum sibi comparauit, quò possit firma & inconcussa rem suam procurare, lapidem quempiam exquirat, quem in nido pro libramento colloctet: neq; aliā huius rei causam sacerdotes illi tradidere, satis habentes constructi nidi firmitatem per huiusmodi argumen-

Pierii Val. Aquila.

tum indicasse. Nam & firmandis nauibus, priusquam anchoræ vfus repertus eſſet, id opis ſaxa contulere, id quod Apollonius Argonautas feciſſe ſcribit: vt nimè mirum ſit, ſaxum, etiam in Aquilæ nido poſitū, inferuire ſtabilitati. Cæterum lapidem hunc eum eſſe credere poſſumus, qui *ætitis* appellatur, Aquilinū Latini dicunt, ad multa remedia vtilem: adq̃ id præcipuè, quòd partum contra omnes abortuum infidias cuſtodit. Idem muliebribus feminibus adalligatus, quotidiano experimento mirificè prodeſſe, pariundiq̃ facilitatem inducere cōperitur. Eo incenſo morbum Herculanū, hoc eſt, furorem qui plerunq̃ ex atrabili accidit, qua potiffimū Herculem laboraſſe tradunt, explorari putant. Inædificari nido aſſerunt autores noſtri, nihil igne deperdere, prægnantem eſſe, alio velut in vtero ſonante. Sed vim illam medicam non niſi in nido direptis polleſcere, magorum tradit ſuperſtitio: neq̃ tamen in omnium generum nidis inueniri, ſed in Melænaëti tantū, Pygargi, Morphni, ſiue vt Homerus, Percni, atq̃ Gneſij. Duas verò Aëtis ſpecies agnoſcit Zoroaſtres: vnum denſum & ſolidum, alterum rarum & inanem: in eſſe q̃ ſolido vim illam perficiendi ſcētum, & vſque ad partus debita tempora continendi. Occurrebant hīc multa ſuper lapide ſignificata, quando quidem ex eo ab Aquila in nidum collocato, rerū ſtabilimentum Ægyptij ſignificare commenti fuerant: ea q̃ firmitas ad Capitoliū immobile ſaxum referenda videbatur: quæq̃ veteres paſſim de cultu lapidis ſanxiſſent: vtq̃ vel nomen ipſum magni inſtar numinis aliquando habitum: quæq̃ hīc pietas noſtra de petra ſentiret: ſed quoniam nobis cum Aquila res erat, quæ lapidis eſſent, in commentario quod eſt ſuper ædificiorum partibus, transferre, ibiq̃ commodius de argumento huiusmodi diſſerere cōſtituimus, cum multa adhuc ad Aquilam pertinentia ſupereſſent.

TERRARVM DOMINATIO.

ET vt longo circumuecti circuitu rursus ad imperij ſignificatū reuertamur, noſtræ etiam ſacræ literę per Aquilam terrarū dominationem intellexerūt, vbi apud Ezechielem legimus, Aquilam viſendæ magnitudinis, quæ latè paſſis alis, immani q̃ membrorū ductu, oppleta plumis, varietate inſignis, vnguibus ferox & minabunda, præpeti volatu ad Libanum applicuerit, Cedri q̃ inde medullam, tenellos q̃ ſurculos euulſerit, tota altiorū frondiū ſummitate decerpta, F adhæc ſuccis etiam nū vitium ſeminibus, quæ omnia Babylona translata ſunt, ibiq̃ ſata. Neq̃ huic abſimilem alteram adiecere, quæ vitium earū palmites deprædaretur. Per priorem illam noſtri aiunt Nabuchodonofora Babyloniæ Regem interpretari: per alteram hanc Ægypti tyrannum, quorum prior Hieroſolymam cepit, & populū cum Rege ipſo Sedechia principibus q̃ alijs in captiuitatem abduxit: alter verò, cum bellum aduerſus Aſſyrios mouiſſet, Iſraëliticū populum ſeruitutis affectum tædio ad ſe traduxit. In vtroq̃ Rege Aquilæ hieroglyphicum proponitur, ſed longè latior interpretatio eſt in ea quæ Nabuchodonofora deſcribit. Alæ ſiquidem diffuſæ, numerosos indicant exercitus, quos ille ſecum traxerat. Membrorum exporrecta longitudo, regni eius diuturnitatem. Plumæ nihil aliud ſibi volunt quàm diuitias, quibus locupletiffimus eſſet. Varietas plumarū, rerum ab eo geſtarum gloriam indicat. Armorū horrorem, vngues. Libanus ludææ claritatem atq̃ celſitudinem longa annorum ſerie conſpicuam, vnde ille medullam Cedri auulſerit, quippe nobilitatem extirparit, & ſummas quaſq̃ frondes decerperit, hoc eſt, ne tenerrimæ quidem Regum proli, ætati ſcilicet infirmæ, pepercerit. Sedenim totam oraculi ænigmatici ſeriem inter-

A interpretatur Adamantius in eundem Ezechielem homilia vndecima.

AQVILARVM INSIGNIA QVÆDAM.

QUOD verò initio dicebamus Iustinianam familiam aurea insignem Aquila, alios huc trahit ex antiquis, quorum claritas gestaminibus huiusmodi innotuerit. Sed illud prius dicam, quod dissimulandum in huiusmodi narratione minimè videatur.

TERRARVM VMBILICVS.

APud Delphos scilicet duas fuisse Aquilas ex auro, quod monumentum erat terrarum vmbilicum apud eos esse, quem Iupiter ea ratione explorauerit, ut Aquilas duas, vnam ab Oriente, alteram ab Occidente dimiserit, quæ pernici volatu in aduersum allapsæ, supra Pythona factæ obuiæ sunt: quo loco designato, declaratum est ibi terræ habitabilis medium esse, isque honos geminis Aquilis habitus, ut in templo ibidem excitato, aureæ constituerentur. Atque hinc illud innotescit, quod in Maronianis appendicibus legitur:

Pallas Cecropias tuetur arces,

B *Delphos Pythius orbis vmbilicum.*

Ab Apolline autem ad Respub. & milites transire ipso narrationis ordine inuitamur: ad eorum igitur insignia quædam ostendenda calamum conuertemus: gentilem enim scutorum usum, variasque in eis imagines, aut picturas, quæ familiarum indicant stemmata, cognationesque, tametsi viri haudquaquam contemnendi, esse hæc recentioris ætatis inuenta existimarint, nos antiquissimi moris esse, & hinc & alibi toto Opere differuimus.

LACEDÆMONII.

NANQUE Aquila, quæ draconem arreptum gestet, Lacedæmoniorum rempublicam ostendit: huiusmodi enim signo literas illi publicè obsignabant. Tradit hoc Iosephus, ubi literas Lacedæmoniorum recitat Arii eorum Regis ad Hebræos Onia Pontifice datas, quarum sententia ea erat, ut profiterentur Lacedæmonij se per Abrahamum Iudæorum esse consanguineos, proinde gentem ipsam hortabantur, ut quæ Lacedæmoniorum essent pro veteri necessitudine communia ducerent. Epistolam eam Iosephus ait complicatam figura quadrangula fuisse, eoque obsignatam argumento, quod supra posuimus. Quod verò designarit epistolam fuisse quadrangulam, alios atque alios indicat complicandarum epistolarum modos apud hos vel illos extitisse: alij enim paginis, alij tabellis, voluminibus alij in vmbilicos complicatis scribere consuerunt.

CLEARCHVS.

CLEARCHO autem Heraclienfium Tyranno, qui Iouis se filium dixit, in publicum prodeunti aurea Aquila velut argumentum generis præferebatur.

HERCVLIANI IUNIORES.

EIUSMODI coloris Aquila, quippe lutea, trunco insidens in parma luti sapphi rei, cuius marginem eodem colore, sed admodum dilutius, circulus ambibat, Herculanorum iuniorum erat, qui sub Magistro militum Presentiali militabant, quod in antiquis quibusdam eius militiæ commentariis inueni apud Massæos Romæ.

HERCVLIANI SENIORES.

SENIORES verò Herculiani cæruleam Aquilam alis utrinque passis habuere in rubra parma, cuius latus ambitus in margine lutei coloris erat, quæ nigra linea circumducta in partes duas æquidistantes diffecabat. Erant verò Ioviniani, siue, ut apud Vegetium est, Iouiani, atque Herculiani, Illyricæ legiones duæ, quæ sena

Pierii Val. Aquila.

millia militū habebant, quos Diocletianus, qui se Iouē Latinè vocitabat, & Maximianus, qui pro Hercule se gerebat, cū ad Imperium peruenissent, pro merito virtutis ita nominibus à se inditis, appellandos censuere, eosq; cunctis legionibus prætulerunt. Tela verò illis erant plumbatæ, quos Manobarbulos vocabāt, eosq; portabāt scutis insertos, ijsq; opportunè iactis, hostes equosq; priusquam nō modo ad manū, sed ad ictum missiliū peruenirent, graui admodū percussione cōsauciabant, Imperatoresq; illi horū opera bella plurima cōfecerunt.

IOVINIANI IUNIORES ET SENIORES.

Iouinianorum autem qui Iuniores vocabātur, insigne erat Aquilæ apotheosis, redimiculo supra caput imposito. Ales ipsa natiui coloris in parma lutea, quæ rubro primū circulo claudebatur, inde altero sapphiri coloris toto margine complectebatur. E' pectore autem Aquilæ aureus extabat vmbilicus. Seniores verò purpuream gestabant Aquilam in parma cærulea, duosq; erant pro margine circuli, ruber interior, exterior luteus.

QUARTODECIMANI.

Cærulei coloris aliquanto diluti Aquilam gestabant Quartodecimani, qui E sub Magistro militum per Thracas militabant. Ea verò ales in alba parma insidebat orbi cæruleo densioris luti, intra quem circulus ruber erat, à cuius medio aureus extabat vmbilicus. Verū hæc satis fuerit attigisse, ne opusculum vniuersum insignibus & gestaminibus farciamus. Hæc atq; alia pleraq; huiusmodi scriptores rerum memoriæ prodiderunt, quæ si prosequi velim, nullus vnquam futurus sit modus: quare manum de tabula, sitq; iam super Aquila satis superq; declamatum.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS BEL-
LVNEN. AD CLARIS. ACTIVM SYNCERVVM, DE IIS QUÆ
PER PHOENICEM, PELECANVM, ET QVASDAM
alias aues significantur ex sacris Ægyptiorum literis.

IBI verò SYNCERE ACTI carissime, Phœnicem & Pelecanū, quiq; in ipsam historiæ seriem quibusdā veluti laqueis detenti sese inuicem implicuerunt, sociatq; in hunc locum aptissimè conuenerunt, Noctuam, Cornicem & Passerem, dedicare cōsiliū fuit. Ac Phœnicem quidem ea de causa, quod veluti ille admirabili quadā insignis pulchritudine, visu rarissimus post longissima temporis intervalla conspicitur, ita Latina linguæ nitor, & eloquentiæ cultus ornatúsq; per tria fermè Phœnicis secula desiderati, ætate demum nostra, beneficio, opera, & labore plurimū tuo suscitati, spectādos sese theatris iam omnibus exhibuere. Pelecanum ob eā, qua præcipuè commendaris, in amicos omnes charitatem atq; beneficentiā, ut nemo vnus hodie magis amico amicus, quàm Syncerus Actius esse prædicetur. Noctuā, quæ tuarum indicium sit lucubrationū, quas Ætnerua haudquaquā inuita elegātissimas elaborasti. Cornicem ob diuturnitatem, quæ scriptis debetur tuis, non modo vno plus seculo, sed perpetuò summa omnium commēdatione videtur. Passerem ob orationis tuæ Veneres Cupidinesq;, qua nihil suavius neq; iucundius excogitari potest. Sedenim quæ multa atq; præclara de ingenij tui sublimitate dici possent, ea cōsulō prætereo, quia tu longè maior es quàm mea te capere possit cōmendatio: quis enim Soli lumē afferre, nisi fatuus quispiā, ag grediatur? Igitur cū tuo ipse sis splendore clarus, principatū hūc in literatura

Aratura candore tuum suo se praesidio tuentem missum faciemus, quodq; nostrum est institutum, ad animalium quae interpretanda suscepimus, significationes conuertemur: quae quidem quales & cuiusmodi sint, quamuis tu eas tum ex Graecis Latinisq; scriptoribus non ignoras, tum ex admirabili illa venerabilis antiquitatis tabula aenea, quam simul apud Bembum inspeximus, potes edoceri, quae omnem Aegyptiorum historiam antiquiore, argento atq; auro delineatam ostendat. Quid tamen & nos super his compererimus, ex ipso Phœnice indicare iam incipiemus.

INSTAVRATIO.

AEGYPTII sanè sacerdotes, cum longa quid annorum serie intermissum, & iam antiquatum esset, quippe ludi, sacra, caeremoniae, supplicationes, mores, ritusve aliqui, triumphorum splendores, vel quid huiusmodi, euenissetq; postmodum ut eadem instaurari contigisset, Phœnicem in huius rei significatum sculpere consuerunt. Vnicum eum plerique omnes autores tradunt orientales habitare solitudines, ab omni hominum commercio visuq; separatum. Nomen illi Plinius inditum ait à phœnice arbore, quae palma Romanis est, ob id, quod ex Syagrorum genere una quae in Chora est intermoritur, ac ex seipsa renascitur. Phœnix quoq; noster ubi moriendi tempus ipsemet aduentare praesensit, post annos, quos viuere perhibetur, circiter quingentos, in Aegyptum fertur, ubi ad humum demissus (ita enim Aegyptii rem memoriae prodiderunt) rostro semetipsum vellicat, acceptoq; ex eo vellatu vulnere cruorem emittit, ex quo primum ceu vermiculus nascitur, mox pullus fit alter, forma priori similis, qui quamprimum pennas indeptus est, confert se una cum patre in Heliopolin, quae in Aegypto est, ubi primum Phœnicem ortum ait Athenæus, quod simulac venerit, oriente mox Sole moritur, nouo pullo in regna sua transmigrante. Vnde minimè mirum est, duos aliquando Phœnices simul visos proditum ab historijs. Alij scribunt defunctum parentem à Phœnice pullo in eandem Soli dicatam urbem gestari Smyrnea sphaera reconditum, quod non inficiatur Adamantius: sed enim cuius textoris manu obrotunda illa cistula contexatur, maximè velim edoceri. Ouidius hoc prius dixerat

X V. Metamorph. vnā esse alitem quae sese ipsa reparet atq; resemet: nam ubi vitae suae secula compleuit, structo in palmae alicuius vertice, ex casia, nardo, cinamo & myrrha nido, se superimponit, finitq; in odoribus æuum: inde Phœnicem alterum renasci de patris corpore, qui cum satis virium per ætatem indeptus fuerit, ut oneri ferundo sufficiat, nidum è ramis auellat, suaq; incunabula & sepulchrum patris in Heliopolin deferat, atq; ut ipse dicit, reponat ante ipsius Solis fores: res quippe ingeniosissimo quouis Poëta digna. Horus nihil amplius ait, quam ab Aegyptijs sacerdotibus alterum defunctum illum summo cultu suscipi, cui mystæ iusta ea ritè redderent, quaecunque in reliquis alijs sacris animalibus facere mos erat. Quae verò de nido eius Manilius senator togatorum, ut aiunt, diligentissimus, tradidit, quaeq; inde nouis adiectis ad fabulam commentis posteri licentiosius ampliarent, cum maximis ille nobilis doctrinis, doctore, quod asserit Plinius, nullo fuerit, hi verò nullo veterum autorum

Pierii Val. Phoenix.

testimonio fabulentur, quæ sit adhibenda fides, aliorum fuerit iudicium. Obij- D
ciet aliquis Lactantium, summū, non inficior, virum: sed is, vt etiā Ouidius, poë
ma scribit, non historiam. Ego sanè super Phœnice atq; Pelecane, de quo paulo
pòst, superq; nōnullis alijs, maiorem his adhibeo fidem, qui eadē in regione lo-
cisq; vbi animalia hæc reperiuntur, & geniti & educati sunt, ac ea perinde cōspi-
cere aliquando potuerunt, quàm ijs qui auditu tantū eorū naturas excepere.

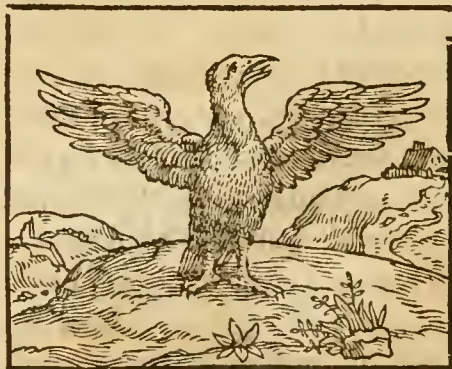
Quamuis verò de moriēdi modo, deq; funerandi ratione super Phœnice scri-
ptores diuersi abeant, in eam tamen omnes concordiam deueniunt atq; consen-
sum, vt Phœnicē nouū ex præmortui corpore fieri nequaquā inficientur: esseq;
hoc plenissimū atq; firmissimum futuræ resurrectionis specimen, Tertullianus
asseuerat, quippe qui de Phœnice loquens ait: Ille semetipsum libenter funerās
renouat, natali sine decedens, atq; succedens iterum Phœnix: vbi iam nemo, ite-
rum ipse, qui nō iam alius idem. Quid expressius in hanc scilicet resurrectionis
causam? aut cui alij rei tale documētum? (de resurrectione quippe loquit.) Ad-
dit & hæc etiā scriptis suis: Et florebis, inquit Deus, velut Phœnix: id est, de mor-
te, de funere, vti credas de ignibus quoq; substantiā corporis exigi posse. Prose E
quitur mox rationes suas. Multis passeribus antestare nos Dominus pronun-
ciāuit: si nō & Phœnicibus, nihil magnū. Inde subiicit ironiam: Sed homines se-
mel interibunt, auib; Arabiæ de resurrectione securis. Ita ille passim acerrimus
Christiani nominis propugnator, labentem hanc aciem restituere cōtendit, cui
veluti sacræ innixus anchoræ, vxorē quoq; vna eius cōmemoratione ad vidua-
lis pudicitiaē obseruationem adhortatur. Probè enim vxor, inquit, quæ maritū
in pace præmisit, pro anima eius orat, & refrigeriū interim postulat ei, & in pri-
ma resurrectione consortium, offeritq; annuis diebus dormitionis eius: & quæ
plurima omnium lectione digna prosequitur.

ABSENTIA DIVTIRNA.

VTuncq; autem de morte Phœnicis traditū sit, Ægyptij sacerdotes tam diu-
turnæ migrationis ergò, eum qui peregrè profectus diutissimè domo pro-
cul abfuisset, per hanc alitem significabant: propter viuacitatem autem, animam
hîc diuturno tempore versatā. Nam animi patriam nō esse corpus, sed nos hîc,
quandiu viuimus, peregrinari, non Ægyptij tantū, sed Græcorum Latino- F
rumq; autores præstantissimi, nostraq; in primis pietas, passim admonuere.

CVm verò Phœnix vnicus omnino esse
perhibeatur, & pulchritudine volatiliū
genus omne longo post se relinquat interual-
lo, quippe qui sit aureo circa colla fulgore rubi-
cundus, cætero corpore purpureo cæruleam
caudam roseis pennis distinguētib; cristis
faciē caputq; plumeo apice, vt Plinius diceret,
honestatus, simulachrū Solis ab Ægyptijs fere-
batur, cui, quòd solus sit, à raritate nomen: quo
quidē nihil admirabile magis intuemur, dum
lumen ille suum longè lateq; per ima etiam pe-
netralia exiguo quouis aditu veluti suprēma quadā inundatione diffundit, eaq;
de causa Polys cognominabatur: id enim est apud Philippū Ægyptij vocabuli
significatū voce Græcanica inductum, à multarū scilicet dotum opulentia ma-
gnitudineve, quia omnia sibi collata latissimè superat & excellit.

S O L.

PRÆ

A P R Æ S T A R E.

Aegyptij deniq; cum Sole magis quam reliqui homines gaudeant, eiusq; beneficio perfruantur, quo maximè feruet tempore, prouincijs reliquis quantumlibet remotis & in Septentrionē declinantibus grauis, Ægyptijs solis est cōmodus, Nilo tunc scilicet exundante. Cum verò per Phœnicē Solem intelligerent, per eundem exundationem identidem significabant. Neq; tamen simplex erat apud eos exundationis vocabulū, sed id P R Æ S T A R E E T E X C E L L E R E etiam indicabat: atq; vti cuiusquam esset in aliqua vel ingenij, vel corporis, vel opum dote claritas, ita eum exundare dicebāt. Nos quoq; rarissimos doctrina virtutēq; viros, qui longè reliquos antecellūt, Phœnices appellare cōsueuimus. Opposito verò modo multitudo, pro vilitate ponitur: vt, vnus ē multis, apud Pliniū Epistolis, ex vulgaribus quippe & ignobilibus hominib. Et apud Ciceronem, multi sepe eodē sensu. In sacris literis Psal. LXX. Quasi prodigium factus sum multis, hoc est, imprudentibus, insipientibus & ignobilibus.

B D E P E L E C A N O.

LX eadem solitudine Pelecanus occurrit, quā Latini Plateam, vt putat Gaza, vocauere. Nam sunt qui Plateam eam apud Plinium vocandam existiment, voce hac ex Ciceronis de Natura Deorū lib. secundo desumpta. Idem nomen apud Hebræos Quat, à nonnullis Pelecas, ab alijs onocrotalus interpretatur. Pelecanū sanè auem paruum esse, quæ solitudine delectetur, Eucherius scribit. Esse tamē aliud Pelecanorum genus in Nilo, non inficiatur, passimq; in stagnis & lacustribus locis habitare, penè cygnis simile, nisi quòd paulò maiores sunt. Atq; hi forsan onocrotali, quos Veneri syllabis aliquot ademptis crotos vocant. Deuorāt hi cōchas audissimè, multitudinemq; laxo admodum ingestā gutturi euomūt, atq; ita mox quod aptum cibo quasi coctum absument, crustas negligūt. Deq; genere hoc dubio procul quæ dicturi sumus hieroglyphica desumuntur.

Insipientem hominē, quippe qui nullam rerū rationē examinet, per Pelecani hieroglyphicum significari tradunt Ægyptij, propterea quòd auis ea cum possit in editioribus locis nidificare, veluti prudentiora faciunt volatilia, quæ ita se à multorum iniuria subducunt, ea satis cum imprudentia spatiosas areas perquirat, in quibus terra defossa oua ibi edita deponat: quod simulac animaduersum est à pastoribus, vel ab ijs qui id genus alites aucupātur, vbi primum pulli exclusi sunt, eò properant, & vel aridis boum excrementis, vel alio quopiam fomite locum sepiūt, mox ignem ini-

INSIPIENTIA.

ciunt: (ἐπελάμασι enim in manu scriptis codicibus, non ἐπελάμασι) Pelecanus autē quamprimum conspexit fumum, ocyus aduolat, & longè maiore imprudentia quàm nidificauerat, ignem alarum quassatione quærit extinguere, ceterum ignis ventilatione agitur, vehementius incenditur: perstat illa nihilo secius flammis alis verberare, rata se opem ita filijs allaturam: sed enim contrà accidit quàm sperarat, quia pennis omnibus ita exustis, euolandi facultate priuatur, at-

A

Pierii Val. Pelecanus.

que ita minimo negotio capitur. Animaduerte verò in antiquis Hori codicibus D
esse, ἡφ' ἐκ τῆς καὶ ὁρμῆς τὰ ἐκ τῆς ἡφ' ὁρμῆς, non vt in vulgatis, καὶ τῆς καὶ ὁρμῆς. Hinc Ægyptij
reliqui, qui sacris initiati non erant, alite hac nulla religione vescebantur: pieta-
tem autem in filios huiusmodi, vitio dabant insipientiæ. Dicebant enim Peleca-
num non consulto, vt Vulpanferes faciunt, ad id certamen ferri, sed per impru-
dentiam, & mentis alienationem quandam (αἰσῶν enim, nō δυνῶν, in manu scri-
ptis Hori codicibus habetur) quare tanquam auem inauspicatò genitam ac ma-
lè feriatam contemnebant, nullo eam honore prosequentes. Hebræi nomen id
huius alitis, quo de superius mentio facta est, punctis ἡs præsignant, quæ profa-
nam eam, & à mensis reiectam indicant. Sanè Leuitico Pelecanū, quem Septua-
ginta interpretes cum ibide, porphyrione, cygno, herodio, & charadrio nomi-
nant, ideo cum his omnibus profanū decreuere, quòd longiguttures sunt, si no-
uum licet proferre vocabulum: quæ autem alites sunt huiusmodi, cibum nō ex
aëre, aut ex arboribus aucupantur, sed vel à terra, vel ex mari, fluminibus' ve aut
stagnis: vt ibis serpentes venatur, porphyrion vermes, pelecanus & cygnus pi-
sces; ex earum figura hominem scilicet intelligentes, qui cibo posthabito cœle- E
sti, terreno pascatur, aut marino, hoc est, mentem ad inferiora deiiciat, diuinoq;
neglecto cultu, humana quæq; atq; ea & sordida & parum vtilia perquirat. Sor-
didi enim vermes, sordida reptilia. Pisces verò parum conferunt ad nutrimen-
tum, de quibus loco suo disputabimus.

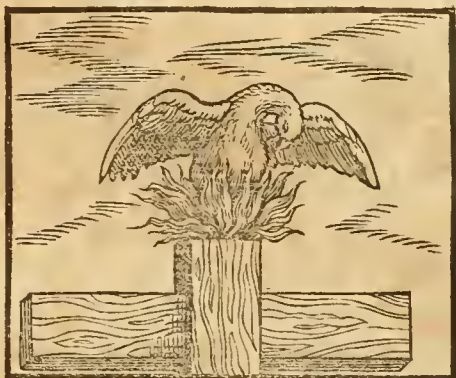
PIETAS ET AMOR IN FILIOS.

Sacerdotes tamen Ægyptij alitem hanc cum primis sacrā venerabantur, eiq;
Sparcendum existimabāt, & honoris causa nullo pacto vt mensis inferretur,
æquum arbitrabātur, cum factum id, quòd pro filiorum salute neci se tam atro-
ci dederet, non imperitiæ stuporì ve aut imprudentiæ imputarent, sed incom-
parabili paterni affectus charitati, supremæq; miserationi, qua erga filios maxi-
mè omnium afficiatur. Fallere enim venatores, eosq; transuersos seducere, non
sine spe fugæ, quòd vulpanser agit, parui omnino momenti est. Femora etiam,
quòd vultur facere perhibetur, vellicare, vt excusso sanguine filij pascantur ali-
quandiu, non magni admodum est cruciatus. Sedenim in adeò penetrabiles fu-
rentis ignis ardores iniicere se, eaq; perseuerantia tam cruciabili tormento tor- F
reri, suprà quàm excogitari possit admirandum. Quod'nam enim animal tam
fatuum, tam stupefacto sensu inuenimus, quòd ad vnus prunæ tactum non
euestigiò resiliat: quòd adeò robustum atq; impauidum, vt accensam non expa-
uescat flammam? Animosi atq; imperterriti ante omnia animantia leones: illi ta-
men tam feroces, tam indomiti, tanto animi corporisq; vigore præditi, conster-
nantur statim ad vnus prætentæ faculæ conspectum, præq; timore propèmo-
dum exanimascunt. Videt Pelecanus ignem, cuius non ignorat vehementiam,
audacter accedit, ardorem in membra singula intolerabili cruciatu penetrātem
sentit, neq; loco dimouetur: exuritur penè tota, neq; tantillum quidem conster-
natur, patientissimæq; constantia vicens, salutis filiorum intenta potius, quàm
suæ mortis genere omnium atrocissimo conficitur: tanta in eo charitas, tantus
amor, tanta vis pietatis elucescit: & quispiam audebit eam stuporis insimulare,
& malè feriatam auem appellare? Subit ad hanc sententiam Arsinoës recorda-
tio, quæ à Ptolemæo fratre insidijs & fraude decepta, cum percussores in duos
filios impuberes immisos à fratre cōspicata esset, complexa eos ad se fugientes,
ea parte qua vulnera filijs intendebantur diu corpus suum cædēdum opposuit,
multisq;

A multisq; ita vulneribus faucibus, eorum tamen salutem consulere non potuit, illi enim in matris gremio inter oscula ipsa truculentissimè trucidati sunt. Quod si Pelecanum simili casu sese morti obijcientem, insipientem appellauerimus, longè quidem insipientiorem Arfinoem dicemus, quæ ita pro filiis trucidari patetur, cum præsertim ipsa non ad mortem, non ad vincula, sed ad nuptias & regni successorem à Ptolemæo deposceretur. Sed tantum abest ut vel Arsinoe, vel Pelecanus sint imprudentiæ damnandi, ut omnium cōsensu merita, hoc est, ingenti laude, ob incomparabilem, quam omnes admirentur, charitatem, minime fraudandi esse iudicentur.

Sedenim nostri quoq; cum Ægyptiis sacerdotibus in hoc pingendi genere consentientes, Pelecanum pro miseratione ponunt, & Afferoris nostri hieroglyphicū in summa cruce statuunt, qui nos sospitaturus, atrocissima torqueri morte voluerit. Agnoscit & Eucherius Pelecanum pro Christi symbolo. quamvis Hieronymus tradit eam pullos suos rostri percussu interficere, poenitentem mox factum, nido in ipso per triduum lugere, postremò seipsam grauitervulnerare, & sanguinē suū super filios effundere, quo illi perfusi reuiuiscant: quod alij viderint. Sed quòd eam alitem, ut etiam alijs plerisq; persuasum est, rostro pectus diffecantē pingunt, ut ita fuso sanguine filios alati suos, ab Ægyptiorum historia valde alienū est: illi enim vulturem tantum, uti suo diximus Commentario, id facere tradiderunt, neq; non, ut paulo antè dicebamus, Phœnicem: sed hunc non pietate adductum, uti vultur, sed fato ita coactum suæ consulere posteritati. Sunt & mutua filiorum officia, qui parentibus vicem reddunt, & escā famescientibus subministrant, verum ijs quæ à parentibus in eos proficiuntur, haudquaquā paria. Quòd verò Celsus persuasum facere nititur, eos humanū genus superare pietate, Adamantius hæc ab ijs geri natura tantum duce profitetur.

MISERATIO.

C SOLITUDO.

Nostræ autem sacræ literæ per hieroglyphicum Pelecani, solitudinem interpretantur, cuius factum se esse similem Dauides canit, quia scilicet errabundus tunc per solitaria diffugiebat loca, qui Saulis Regis indignationē euitaret: quod ut apertius explicaret, nyctícoracis etiā similitudinem adiecit, qui quidē non luce, sed tenebris in comparandis vitæ suæ necessarijs plurimum fruitur.

DE VULPANSERE.

Ed ne longius ab hac in filios charitate discedamus, insigne illud quoque exemplū incōparabilis amoris est, quòd à Vulpanfere præstatur.

FILII V S.

Filiū, ut inquit Horus, ut alij, affectum in filios, scribere si vellent Ægyptij sacerdotes, Vulpanferis hieroglyphicum faciebant. Ales hæc ex anserum genere, qua lautiores epulas non norat olim Britannia, tanto filios amore prosequitur, ut si vnquam accadat, ut cum filiis in venatores incidat, simulatq; conspecti sunt illi, pater & mater spontè accurrunt, seq; ipsos venatoribus dedunt,

Pierii Val. Noctua.

vt ita eos à filijs aliorum auertant: *ὁ γὰρ* enim, non *ὁ πατὴρ*, in antiquis manu scriptis codicibus habetur. Cuius pietatis ergò visum est Ægyptijs animal huiusmodi magna prosequi veneratione. In ijsdem enim manu scriptis exemplaribus, *αἰ γὰρ τοῖς ἑσθὲς σκελίζειν τὸ ζῷον*, non autem *συμβάλλειν*, vt habetur in impressis. Porro Britanni, qui, vt dicebamus, Vulpanferem in delicijs habebāt, nostrum anferem religiosum opinabantur, eoque abstinebant. Nam cum de moribus eorum Cæsar loqueretur, eos dixit anferum cibo non vesci, perinde ac etiam neque gallina, neque lepore. Verum istud, olim.

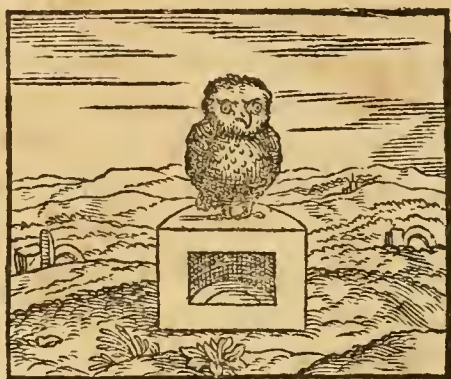
DE NOCTUA.

Eliquum est vt & Noctuæ, & aliarum auium quas promisi significata prosequamur, quæ cum nostrates sint, Latinis & Græcis plurimum innotuere, quare de his longè certiora sumus allaturi.

Primarium Noctuæ significatum est, vt Minerva per hieroglyphicū eius intelligatur, de qua ipsa Glaucopidis etiam cognomentum sumpsit, siue propter cæsum oculi colorem, quo qui præditi sunt, præstantioris & acutioris ingenij feruntur esse, siue propter lucubrandi contemplandique munus, quod animi vis nocturni potissimum temporis silentio vegetatur. Qua de causa dracones etiam, Gorgoneum quippe caput, ægidi adsculpebantur. Acutissimum enim esse draconi visum, ex eo potissimum apparet, quod ab intuendo illi nomen, vt in Serpentis commentario copiosius. Addunt alij tertiam quandam causam, quia nusquam Noctuarum vis maior quam Athenis, vbi dea ipsa præcipuè colebatur, vnde prouerbium illud emanat, *Ἀθήνας* Athenas ferre, siue id ob Noctuarum copiam, siue ob numerorum multitudinem, qui Noctuæ signum habebant. Acerbè verò Demosthenes in huiusmodi Noctuæ cultum lusit, cum è carcere populi Atheniensis elapsus fu-
Egeret: nam ad Palladis arcem subinde respectans, sublatiis manibus: O Pallas, inquit, vrbium domina, cur tribus infaustissimis bestijs delectaris, Noctua, dracone, & populo: ex vna fortè cæcitatem, ex dracone liuorem animorum, ex populo instabilitatem & inconstantiam intelligens.

MINERVA.

SAPIENTIA.

SAnè verò cum Minerva consilij prudētiæque Dea diceretur, aliquot in ostentis Noctua sapientiæ signum fuit: vt quæ in Hieronis priuati adhuc hominis hasta confedisse conspecta est primo bello quod iniit: nam aruspices hinc eum cautum in consilio futurum prædixere, id quod sapientissimum totius eius vite regimen comprobauit.

VANÆ SAPIENTIÆ STUDIUM.

Sed quantum pertinet ad doctrinæ studium lucubrationesque ipsas, interpretationem eiusmodi non respuit Basilus, sed eos intelligi vult, qui vanæ sapientiæ studijs incumbunt. Nam vt illius aspectus noctu quidem valet, Sole autem illucescente non mediocriter obfuscatur, ita istorum hominum mens acutissima quidem ad inanium rerum cognitionem esse videtur, hebetissima verò caliginēque

Aliginèq; oppleta ad veram lucem hallucinatur, neq; liquidò quicquā intueri potest. In hanc ferè sententiam Hierosolymitanus Hefychius Noctuā comedi prohibitum ait, quia lucis beneficio nocte polleat, interdiu cæcutiat, ex quo illi debeant intelligi, qui legis contemplatione & scientia plurimū glorianur, Evangelicam autem claritatem ferre non possunt.

NOCTVARVM NVMISMATA QVÆDAM.

IN numis aliquot videas Palladis ipsius simulachrum cum ingenti vmbone, dextera ad oram vmbonis adiecta, virga à pectore ad solum applicata, cui videtur inniti: nam virga, vt in caduceo disputatum, disciplinā ostendit. Sub vmbone noctua est: inscriptio, ΒΡΕΤΤΙΩΝ. Ab altero latere caput galeatum, cum Pegaso in plano galeæ. Sunt verò Brettij, quos nos Bruttios vocamus, vt Hermolao Byzantio, qui Stephanum deflorauit, placet, à Bretto Tyrrenorū ciuitate, quam Brettus Herculis filius condidisse fertur: quin & regio ipsa Brettia nuncupata, neq; non & Lingua. Aristophanes, μέλαινα δ' ἐνὶ λῶσσι βρεττία παρῶν. Antiochus autem Italiam vocatam olim Bruttiam dicit, mox Oenotriam. Alibi verò videre est in numis caput Palladis galeatum, ab cuius altera parte noctua est prostrato innitens carchesio, iuxtaq; quadrigæ cum Victoria, laurea circumducta cum baccis. Huiusmodi autem numos argenteos magno numero cōperies. Literæ in nonnullis quæ legi possint, ΑΘΕ. à tergo caput ipsius Palladis galeatæ, varij q; admodum sunt hi Noctuarum numi.

VICTORIA.

PORRò Noctua Atheniensibus indicium victoriæ fuit, cuius etiam volatus in adagium cecidit, γλαυξ ἵππεο, cū profligatos hostes, & subsecutam victoriam innuerēt. Id verò sibi proponebant, propterea quòd auis hæc, vt dictum, Mineruæ sacra crederetur, quæ quidem dicta est etiam malè consulta Atheniensium fortunare. Atq; hac de causa Demosthenes oratione πρὸς παραπεροβίαν, Solonis versus citat:

ἡμετέρῃ δὲ πόλιν κ' ἔμν' διὸς δ' ὅστις ὀλέσται,
αἴσαν καὶ μακρόν τε καὶ φόνος ἀθανάτων.
Τοίν γὰρ μέγα θυμὸς ἐπίσκοπος δειμοπάτης
παλλὰς ἀλκιῆς, χεῖρας ὑπὲρ δεῖς ἔχει.

C Nostra quidem ciuitas nunquam fato Iouis neq; Deorum immortalium arbitrio peritura est. Talis illi contigit custos, magnanima scilicet potentissimo patre genita Pallas Atheneæ, quæ manus supra caput eius habet. In adagijs autem, rebus quibuscunq; feliciter & ex animi sententia succedentibus, dici consuevit vſitatissimum apud eos illud, Noctua volat.

PECVNIAE.

APud eosdem Noctuæ cesserunt in pecuniarum nomen: hinc apud Plutarchum in vita Lyfandri à Gylippi seruo dictū, multas sub domini sui tegulis Noctuas cubitare. Gylippus enim cū ex ingenti pecunia, quam Lacedæmonem asportare iussus erat, partem interuertisset, eam sub ædium suarum tegulis occultauerat: cumq; seruorum testimonia contra dominos non admitterentur ex lege, & irritum facerent iudicium, callidè admodum ille commentus est rem aperire sub eo verborum inuolucro, vt indicio pecuniarum factò, neq; ille accusasse dominum videretur, neq; ius vllum violasse, Atheniensis tamen reipub. commodo consuluisse. Alibi Noctuas Laurioticas pro pecunijs appellatas inuenias, non, vt nōnulli putant, à circumducta in numis laurea, quæ admodū con-

Pierii Val. Noctua.

spicua est, sed à Laurio Atticæ regione auriuenera. Obserues tamen in huius D
modi numis non modò laureas circa Noctuas, sed eas laureo etiam ramo insi-
dentes cudi, eius dubio procul hieroglyphico victoriæ, qua de superius memi-
nimus. In aliquot procumbentem leonem superuolat, cum inscriptione, A N-
T I O X O Y, quod nimirum hostis ferocitatem Atheniensium prudentiæ succu-
buisse significat. Sunt aliquot numi in quibus Noctua cum Iouis facie cusa est,
eos diobolares fuisse tradūt: quibus verò Noctuæ duæ impressæ sunt, quatuor
obolis expendebantur.

M O R S.

A pud Ægyptios verò Noctua mortis erat hieroglyphicū, vulgatissimo iam
etiam apud nos & Oratorum & Poëtarum testimonio, Noctuam letale ali-
quid, aut inauspicatissimum infortunium afferre. Causam huiusmodi signifi-
cationis duplicem inuenio: vnam, quòd cum cornix vitæ longioris symbolum ha-
beatur, compertum est Noctuam quadam naturæ discordia, eius nidis magis
quàm aliarum auium insidiari, repere eam clanculum, noctis tenebris fretam, &
vel pullos, vel oua cornicis inuadere atq; deperdere. Nam & in manu scriptis E
Hori codicibus legas, ἡ νύξ ἡ ἐκτελέουσα τοῖς νεοσσὶς τῆς κορυδαλῆς. quæ vltima locutio in im-
pressis exemplaribus desideratur. Altera consideratio est, quòd mors furtim ir-
repat, & nox pro morte ponitur, vt illud:

In aeternam clauduntur lumina noctem.

& alibi:

Sed nox atra caput tristi circumuolat umbræ.

& similia passim. Eucherius lumē in Diuinis literis pro die, iusticia, fide, prospe-
risq; cunctis poni autumat: contrà tenebras pro nocte, iniquitate, infidelitate,
aduersisq; omnibus, ac perinde pro errore, & ignorationis cæcitate, atq; etiam
mortis acerbitate. Deniq; diuinæ literæ mortem sæpe pro vniuersa calamitatū
strue ponūt: sicuti etiam viuificare, pro liberare à periculis & ærumnis: ita enim
interpretes exponunt illud Psal. L X X I, Et conuersus viuificasti me. Demum
Noctua noctis domina perhibetur, vnde illi apud Latinos nomen. Quòd ve-
rò nocturno cantu suo infortunium semper aliquod minitetur, Pyrrhi tantum
Epirotarum Regis exemplum ponam, qui cum Argos expugnatū duceret, in-
felicissimæ atq; ignominiosissimæ mortis signū accepisse fertur à Noctua, quæ F
hasta illius ex itinere insedisset. Nam cum is detractō insigni à galea, ne interno-
sceretur, in Argiuos oppidanos cædem inceptasset, aniculæ cuiusdā filius cum
hasta leuiter vulnerauit. At cum Pyrrhus impetum in percussorem fecisset, Ar-
giui mater, quæ supernè spectabat, periculum intuita, tegulam ambabus mani-
bus arreptam super regis galeam effudit: quo ictu cum exanimatus concidisset,
Zopyrus quidam, qui sub Antigono militabat, Rege cognito accurrit, detra-
ctaq; galea ferrū gutturi admouit, sed toruis Pyrrhi oculis attonitus, os & men-
tum eius pro iugulo recidit. Hoc igitur mortis signum illud esse crediderim,
quod ab lictore ferebatur ad damnatū publico iudicio, præsertim apud Æthio-
pas, à quibus Ægyptios aiunt multa rituum id genus mutuatos: nam pios eos
ante omnes extitisse, familiaritates eorum cōmerciq; cum dijs, & inuicem agi-
tata conuiuia, de quibus & Homerus & alij scripserunt, facile indicant ita fuisse
tunc hominibus persuasum. Eo verò signo viso reus spontè sibi mortem consci-
scebat, magno & sibi & patriæ dedecori futurus, nisi fecisset: adeò illi Regem
suum vt numen venerabantur, vulgoq; adorabant. Atqui ferunt quendam per
hæc morti destinatum, cum de fuga cœpisset agitare, priusquàm periculo se
abstra-

A abstraheret, zona à matre strangulatum: adeò persuasum fuit genti, non licere mortem magistratum pronuntiatione decretam, exilio vel subterfugio quopiam alio cōmutare: vt iam seucra Lacænarum exempla in desertores filios edita mirari desinamus. Quamuis verò Regem illi suum tanto cultu & obedientia prosequerentur, supra Regem tamen, qui Meroëm incolebant, Memphitici sacerdotes erant, quibus memoriæ proditum ius olim fuisse mortis Regi per internuncium imperandæ, alteriusq; in demortui locum, cū libitum esset, constituendi. Sed nos ad hieroglyphica, quæ tractanda suscepimus, reuertamur.

MUTVA HOSTIVM DETRIMENTA.

Si verò hostes duos capitali odio detrimenta & insidias alterū alteri sempiternis indignationibus molientes, manusq; mutuarum cædium sanguine commaculantes, notare vellent Ægyptij sacerdotes, Noctuam & cornicem proponere consueverunt, quarum vsque adeò immortales sunt inimiciæ, vt & hæc & illa in mutua semper damna odium exerçant: cornix enim interdiu oua Noctue rapit, absumitq; sibi conscia Noctuam interdiu cecutire. At Noctua contrà, vt dicebamus, noctu in oua cornicis inuadit, quæ subfuretur ac edat: sicq; altera interdiu, altera noctu potentior. Quinetiam, quod ad earum inter se temperaturā nullo modo congruentem, facit, sunt qui exploratū se habere dicant, confusum vtriusq; sanguinem coire non posse.

ABSTEMIUS.

Longè salubrius est significatum illud, quo hominem sibi ab ebrietate cauentem significare volentes, Noctuam oua sua defugentem effingebant: quando memorant oua Noctuæ ea vi pollere, vt si per triduum ebriosi in vino dentur, tædium eius adducāt, & abstemios homines reddāt: quod etiam apud Philostratum assertum comperi, qui abstemium scribit ita reddi puerum, vt donec vixerit vini odio teneatur, si priusquam vllum vini gustum nouerit, Noctuiua oua leuiter cocta, illi sorbillanda propinentur: vini enim odium inde suboriri, quia temperatior hic fiat naturalis calor.

PATROCINIVM FRVSTRA IMPLORATVM.

Addit his Horus, vt si hominem ad alicuius misericordiam, patrociniū vel salutis causa euentu irritō confugientem significare vellent, passerem & Noctuam soliti essent figurare: siquidem ille, vel alia quapiam auicula, vbi aucupis infestas artes declinare studuerit, ad Noctuam confugiat, cuius patrociniū speret se periculum euitare posse: sed enim ibidem intercipiuntur, vbi sibi perugiū adesse proposuerant.

Huius quodammodo generis est Nyctico-
rax, quæ tyrannidem significat, ob occultationem scilicet consiliorū, quæ dissimulare potentiores pro magno habent negotio. Huic significato Callimachus ansam dedit, qui tyrannos loqui veluti οὐδὴπας ait: οὐδὴπας verò αἱ νυκτερικὲς dictæ, quasi οὐκίοντες, quod scilicet eorum sermones nocturni plurimi sint, & in arcanis habeantur, vt Nycticoraces noctu plurimū obstrepuunt. Et quoniam ales hæc mihi inter lucubrandū obstrepuuit, minimè prætereunda fuit, vt omen eius eluderemus.

TYRANNVS.

Pierii Val. Cornix.

HYPOCRITA.

D

EAm diuinæ literæ inferri mensis non permittunt, quoddam hominum genus hieroglyphicè innuentes, qui palàm strepitum nullum, tumultum nullum, insidias nullas mouent, sed hypocritæ tristes, omnem mansuetudinis, modestiæ, benignitatisq; colorem præ se ferunt, clàm verò fornicationes, immunditias, crapulas, ebrietates, & multa humani generis opprobria consecretantur: latet enim interdiu Nycticorax, noctu verò prodit ad infausta negotia, deq; culminibus ædium letalia quæq; meditatur, & inuisum quiescentibus tumultum excitat inauspicatissima.

CHRISTI HUMILITAS.

EAdem verò causa, qua Christi humilitatem agnoscimus in humana forma suscipienda, quem scilicet modò vermem, modò scarabeum, modò quid huiusmodi aliud in diuinis literis appellatum comperimus, Nycticoracem quoq; nuncupatū Theologi veteres obseruauere, & ipsum inquam, & vnumquenq; ex ijs qui eum tempore hallucinationis sectabātur, nempe quod tam Christus, quàm Christiani, despectui ludibrioq; fuerint apud Gentes. vnde Paulus: Nos **E** Christum predicamus crucifixum, Gentibus quidem stultitiam, Iudæis scandalum. Eoq; spectare aiunt Psalmi dictum: Factus sum sicut Nycticorax in domicilio: de quo apud Eucherium. Sunt qui Noctuam & Nycticoracem eandem alitem putent, & qui hanc bubonem esse contendunt: neque tamen desunt, qui Orientalem esse auem autument, nostris parum cognitam, apud quos nominis tantum interpretatio manifesta sit, nocturnus quippe coruus.

DE CORNICE.

Ornicem ea potissimū de causa noctuæ subiunximus, vt qui summā ex vtracq; discordiā intelligi ostenderamus, ex altera tantum, quippe Cornice, concordia significari comprobemus, si tamen cur Martem & Venerem per Cornices duas Ægyptij significarent, ostendi prius curauerimus. Ex alitis huius fœtu duo tantum oua oriri compertū est, inde autem & marem & fœminā pariter excludi. Quod si, quod rarò accidit, geminos vel mares, vel vtrancq; fœminā gigni contigerit, cœlibem vtruncq; vitam agere: **F** coniugatorū verò si alterum moriatur, marem cum nulla vnquam alia Cornice copulari: neq; etiam semel viduata fœmina, marem vnquam amplius querit vsquedum viuit, sed, vt apud Maronē est, sola in sicca secum spatatur arena. Vnde fit ex Ægyptiorum disciplina, vt in Cornicem vnā tantum incidentes, inauspicatum esse mortales putent: quod Ælianus etiam tradit, viduato scilicet animali obuiam facti, ac perinde cœlibem solitariamq; hoc est, tristem, ac necessarijs destitutam adminiculis, vitam degendam esse. Hinc etiam Zezes apud Hesiodum, vbi poëta vxorem auspiciatò ducendam monet, si, ait interpretis, Cornices duas obseruaueris. Sunt qui auem hanc inauspicatæ omnino putent garulitatis, à quibusdam autem impendiò laudatur.

MARITALIS COPULA.

ET eodem quidem argumento, iisdemq; Cornicibus geminis, congressum maritalis copulæ legitimū indicabant, quod aiunt eas ita inuicem copulari, quemadmodū homines naturali more coniunguntur. Hinc illud, quod ore eas coire vulgus arbitratur. Præterea omnia quæ coruinam speciem habent, rarò coire solent, identidemq; sacrum matrimonij fœdus nulla labefactari petulantia, vel

A vel improbiore lasciuia nequitia debet, uti multos legimus non nisi liberorum quærendorum causa coniungi solitos, à conceptu sibi temperasse: qui quidem modus & tenor sobrie ac honestè seruatus in causa fuit, ut per Cornices duas nuptiarum fieret hieroglyphicum.

C O N C O R D I A.

Cæterum quia in nullo vnquam vitæ colore ac statu concordia magis expetitur quàm in maritali cōmercio, Cornix hinc ipsa concordia symbolū habetur: ideoq; vulgò Græci, ut Hori interpret Philippus obseruauit, nuptialibus festis ἐκκρεῖν clamitare cōsuerant, cum tamen ignorarent, ex instituto veteri Cornicem in nuptiis omine auspicatissimo nominari solitū. Animaduertendum autem in Græcanica illa succlamatione aliquid desiderari, videndumq; apud Æschylum, Danaïdibus, ita scribi, (ὡς κέρως τε, καὶ κόρας, καὶ ὅς· βίῳ ἐκκρεῖ, pro κέρως κερώνωσ'. Nonnulli verò dicunt hortandi modo enunciandum, ἐκκρεῖ κέρως κερώνωσ', quod nescio quid esse volebant, quod cantillatum verecundiā ijs, qui liberis operam dabant, auferret: quæ si quis vberius sibi declarari cupiat, ad cōmentaria **B** Pindari se conferat, Pythiis, ode tertia. Sed ut ad cōcordia hieroglyphicum reuertamur, alitis huius simulachrum sæpe vidimus in Faustine Augustæ numis, cum inscriptione, C O N C O R D I A. Eoq; nimirum Iuuenalis respexit, cum veterem concordiam dixit nido increpitare. quamuis superiore ætate fuerunt, qui ciconiam ad hoc signari arbitrati sunt: sed enim quam in numis cōspeximus, nihil habet quod ad ciconiæ effigiem referri possit.

C O R O N A V R B S.

Cornix verò in manu Palladis, cuius simulachrum aheneum sub dīo Coronæ visebatur, ciuitatis ipsius & nomen, & nominis causam significabat. ait enim Pausanias, Coronem ciuitatem ideo eo nomine nuncupatam fuisse, quod in fundamentis, dum vrbs ea in Peloponneso cōderetur, ahenea Cornix inuenta fuerit: ea verò κερών Græcè nimirum est.

G A R R V L I T A S.

Sed esto, fuerit Cornicis simulachrum in manu Palladis in clara admodū Peloponnesi ciuitate, longè secus Athenis, vbi Cornices ad arcem Palladis nō **C**aduolabant, de quo Lucretij sunt carmina in hunc modum:

*Est & Athenais in montibus, arcis in ipso
Vertice, Palladis ad templum Tritonidis almæ,
Quò nunquam pennis appellunt corpora rauca
Cornices, non cūm fumant altaria donis.
Usque adeò fugitant, non iras Palladis acres
Peruigili causa Graiūm ut cecinere poetæ,
Sed natura loci hoc opus efficit ipsa suapte.*

Ex Græcorum igitur ipsorum sententia, abiecta repulsaq; Cornix à Pallade est, vtpote quæ meditationum peruigilio infesta sit, & mentis agitationem interpellet obturbetq; garrulitate sua, cuius est hieroglyphicum. Inde autem & Cornicari verbum, quo vtitur Persius:

Nescio quid tecum graue cornicaris inepte.

Id Græcè κρωλῶ, de garrientibus.

T A B E L L A R I I F I D E S.

Sedenim ea quæ ad Crocodilorum urbem supra sepulchrū quoddam Cornix in columna sublata erat, fidelem operam in tabellario munere præstitā indi-

Pierii Val. Cornix.

cabat: huiusmodi enim honos & sepulchri & columnæ habitus est olim Cornici à Marrhe Ægyptiorum rege, quòd munus id diligenter obuiisset, quò volandum, aut vbi sistendum, summa docilitate perdocta. Sepulchrum id visèbatur ad paludem Myridis appellatum.

P R O S P E R I T A S V I T Æ .

Iustum vitæ spatium ab homine feliciter decursum Ægyptij sacerdotes hieroglyphicè tunc intelligendum proponebāt, cum Cornicem vitæ functum figurassent. Viuere enim Cornices multos dicuntur in annos: & Lucretius Cornicum secula vetusta dixit. Compertum verò est ex alitis huius viuacitate, carnes etiam eius in cibum sumptas, nō tantum ad diuturniorē vitam conferre, verum etiam in longissimis morbis, & carnes esse, & nidum contritum illinere vtilissimum. Quòd autem tradiderunt Ægyptij centū eas annos superare, animaduertendum est, annos de quibus sacerdotes illi mentionem faciūt, quadriennes esse singulos, ratione à Sotheos ortu supputata, quatenus scilicet superantibus vnoquoq; anno solari horis sex, integer demū dies vnus, qui apud nos intercalaris habetur, apud illos integrum & perfectū annum absoluit. Quare qui annos eas ferè quingentos viuere dixerunt, haud ita multum diuersi abeunt ab Ægyptijs. Neq; me præterit, Aristotelem arbitratū, nullum animal homine diutius viuere præter Elephātum: quod si ad huius ætatis spatia referamus, breuissima admodum erit viuaciorū animalium vita. Cæterum Ægyptiorum traditioni subscribunt pleriq; autores minimè contemnendi: acceptissimumq; illud apud omnes dictum, Cornice viuacior: vt non temerè mihi videatur Hesiodus scripsisse,

αἰνέα πὶ ζώῃ γειᾶς λακόνιζα κορώνη

αἰσχροῦν ἡβώντα λς.

Et reliqua de animalium ætatibus ex grauissimis autoribus exploratissima. Quem secutus Plutarchus eo opusculo, quo bruta etiā ratione uti differit, ὧν ἐκείνης φησὶ αὖ ἀφροσύνη ἀξίω, ἐκ ὀλίγου χρόνου, ἀλλὰ αἰνέα χερύσει γεῖας αἰθρώπα λς: quarum vniuscuiusq; vir si occubuerit, nō breue temporis spatium, sed nouem hominum ætates vidua permaneat. Theon tamē in Arati carmine αἰετὰ χερὰ κορώνη, non pro nouem ætatibus, sed pro multis accipiendum censet, effeq; tantundem ac si πολὺ χερὰ κορώνη dixisset: eam enim esse nouenarij numeri vim, vt pro multitudine accipiatur: de quo etiam in caudam scorpj disputatū à nobis est super Nicandri versu. Quinq; itidem ætates hominū Cornicem viuere legas apud Aristophanem. Psalmographus autem intra octoginta annos plurimū ætatem hominis conclusit, quæ summa in Cornice esset quadringentorū annorum. Atqui receptū est apud nostros ex diuinis Hebræorū literis, aliquos noningentos circiter annos peruixisse, qui vt etiā ad veterē Ægyptiorū rationem supputentur, quadrimestribus annis ad calculum reductis, vt nōnulli accipiunt, erunt omnino anni rationis nostræ multò plures, quàm nunc viuitur. Sed vt sacra missa faciamus, quorum fides à Theologis absq; cōtrouersia est accipiēda, nōne Seras adhuc populos supra C C C annos viuere prædicant? Quare si fides rerum scriptoribus adhibeatur, nihil hīc diuersum ab alijs allatū ab Aristotele fatendum erit, si modò is nullū animal homine diutius viuere professus est. Sed fuerit varia annorum ratio pro locorum & gentium institutis, dummodo vno autorum omnium consensu Cornix viuacissima reperiatur.

I V V E N I L I S S A G A C I T A S S E N I L I E X P E - R I E N T I A E P R A E P O S I T A .

Illud ad hanc materiam facit, quod huius viuacitatis ergò prouerbiū factum aiunt.

Aiunt, Cornici oculos configere, quo Cicero, Macrobius, & D. etiam Hieronymus vti sunt, volentes antiquitati vel sublatam, vel diminutam autoritatem nouo iuniorum inuento commonstrare. Porro Ciceronianum illud pro L. Murgina, Inuentus est scriba quidam Gn. Flavius, qui Cornicum oculos confixerit, eò spectat, vt aduenisse eum rationem ostendat, qua legum sacrorumq; interpretibus autoritatem & existimationem imminueret, cum eo præcipuè nomine cohererentur à rudi populo, quòd fasti diebus penè singulis ab eis petendi essent, vt ex eius arcani peritia cognitioneq; crescerent, suamq; illam scientiam magis ac magis populo venditarent: is verò cum singulis diebus ediscendos fastos populo publicasset, re iam diuulgata peruicit, vt in minori deinceps precio sacrorum interpretes haberentur, atq; ita consilia eorum de tuenda existimatione prorsus euertit, Cornicumq; demum oculos confixit, fama per magnam inuidiam sibi comparata. Quod verò ad mentis prauitatem pertinet, ibi Propertius tangit, vbi de lenæ cuiusdam ingenio & sagacitate differit, pluribusq; eius vafra mentis & imposturis enarratis, vt vno omnia verbo claudat, ait:

B *Posses & attentos astu cecare maritos,
Cornicum immeritas eruit vngue genas.*

Sumptum ex historia, quòd Areopagitæ puerum damnauerunt, propterea quòd is Cornicum oculos studiosius erueret, perniciosissimæ mentis id signum esse iudicantes, quæ multis malo futura esset, si adoleuisset.

INQUIETUDO.

Horus hominem in assiduo motu mentisq; agitatione ita versatum, vt neq; dum cibum capit interquiescat, per Cornicis pullos significari tradit. At rectius per Cornicem & duos illos pullos suos dixerimus: hæc enim volans, volantes identidem pullos aliquandiu pascit. Nihil verò magis negotiosum hominem indicat, quàm & rerum fatagere, & nihilo secius interim aliquid esitare.

C H Y E M S.

Apuð Hesiodum Cornix est hyemis symbolum, vt eius interpres eo versu tradit:

μήτοι ἐφελονήν κρώζει λαχέοντα κορώνη. quòd ita Maro transtulit:

Tum Cornix plena pluuiam vocat improba voce,

Et sola in sicca secum spatatur arena.

Apertius Euphorion: *ἐξομαίης ὅτε κρώζει κορώνη.*

DE PASSERE.

Onge diuersum à cornice Passeris est ingenium, ac perinde vitæ breuitas angustissima: Passerum enim mares anno diutius durare non posse, cõpertum est: cuius rei causa salacitas incõtinentissima, quæ tot hominum etiam ante diem effectos exhaustosq; viribus tradit senectuti.

ANNVVM VITÆ TEMPVS.

Sedenim & Aegyptij, & aliæ quoq; nationes, tempus annuum per Passeris hieroglyphicū intellexere. Nam & Calchas in artificioso augurandi genere ce-

Pierii Val. Passer.

leberrimus, ex Passerū numero, quot serpens deuorasset, belli Troiani tempus D
auguratus est, qui pro Passeribus annos, pro angue tēpus intelligeret, vt in Ser
pente Saturnum significari ex huius animalis gestamine demonstratum. Solum
enim Tempus edax rerū, tuq; inuidiosa vetustas Omnia destruitis. Quare iam
taceat Epicurus, neq; amplius, portenta derideat, neq; vltius asseueret Passe
rem nihil simile habere cum annis, cum & Græcorum disciplinæ, & hæc Ægy
ptiorum oracula testatissimum relinquant, tempus annum ex figura Passeris
non temerè ab Homero & alijs positum.

PROLIFICA SALACITAS.

Idem Ægyptij sacerdotes si prolificum hominem & petulantia intemperan
tius deditum significare vellent, Passerem pingebāt *πικρὸν*, fuluum quippe &
æris instar rubicundum, nō autem pyrgetem, quod nonnulli turricolam inter
pretati sunt, cum exemplaria Hori manu scripta *πικρὸν* legendum indicent. Pas
ser enim titillatione immodica & seminis vbertate concitatus, vel septies vna
hora fecundam salit, nunquam egens genitura. Eiusmodi porro salacitatis ob
seruatio effecit, vt ad languescentem venerem excitandam Passeres in cibo, vel E
eorum oua Medici propinarent: ideoq; eos Veneris currum trahere mytholo
gi confinxerunt. Iam & Thersicles ait Passerum esitationem rem veneream plu
rimū adiuuare.

SIRENES.

QVin & Sirenas quæ suauitate cantus & mollibus quibusdam illecebris il
lectos homines apud se ad mortem vsq; feruntur detinuisse, Passeris effi
giem à pectore suprā, fecundam verò infrā habuisse tradunt quædam Græco
rum fabulæ, vt in Suidæ Collectaneis habetur: quamuis alij, aues eas fecundam
tantum facie fuisse prodiderint. Has verò Veneris illicium significare vsitatissi
mo hieroglyphico, negat nemo.

PETVLANTIA PERNICIOSA.

Adunt & perniciem, quæ subsequitur ex nequitia, per Sirenis imaginē si
gnificari: eoq; trahunt nautas illos apud Homerū cantilenis illectos, exitij
sibi causam comparasse. Sapientissimumq; ideo Vlyssē fingunt, quod sociorū
auribus cera oblitis, pereundi periculū sustulerit, sibiq; cauerit, ne illi quicquā, F
quod imperaret, aut nutu significaret, facerēt, ad mālum se vinculis alligari pas
sus, neq; prius dissolui, quā in tuta superato periculo euassent.

ELOQVENTIA.

Sapientiores tamen, Sirenas pro hieroglyphico eloquētiæ, felicissimāq; per
suadendi vi posuerunt: vnde dictum illud de Catone Grammatico:

Cato Grammaticus Latina Siren.

Et Apollonius Tyaneus apud Philostratum, in Apollinis templo suspensas eti
am aureas Sirenum illecebras memorat, in huiusmodi significatum. Atq; vt ad
Passerem reuertamur, diuinæ etiam literæ alitis huius hieroglyphicū nonnun
quam pro anima ponūt, quæ voluptatibus & sensui dedita facile seducatur, ne
quitiaq; laqueis identidem irretiatur. Vnde Psalmographus ille fatidicus pluri
mū exultat, animam suam ereptam esse, veluti Passer, de venantiū laqueis. Et
Psal. 82. Inuenit sibi Passer domum: qui scilicet prius erat erraticus & vagabun
dus, modò his, modò illis illecebris auocatus. At vbi sacras cœpit ædes

frequentare incolereq; domum est sibi visus
inuenisse.

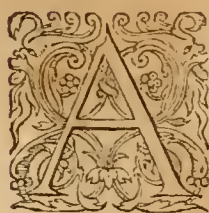
A IO. PIERIVS VALERIANVS AD IACO-
BVM SADOLETVM VIRVM PRÆSTANTISS.

de iis quæ per Accipitrem significantur ex sacris
Ægyptiorum literis.

*Ommentaria de sacris Ægyptiorū literis, quæ aliquot abhinc annis inter va-
rias occupationes, quæ studiorum meorum cursum sæpius interrumpere, conscri-
pseram, prout ab amicis, modo hoc, modo illo poscebantur, ita sua singulis distri-
buere consuevi: tota enim hæc lucubratio ad eorum fuit obsequium accommo-
data. Inter hæc tamen cum Accipitrem pleriq; à me extorquere contende-
rent, impetrare minimè potuerunt, quòd eum, honoratissime Pater, præcipuum mei erga te
cultus & obseruantia argumentum esse constitueram. Memor enim tuorum erga me merito-
rum, neque non humanitatis ac beneficentia, qua me totiens duro meo tempore liberalissime
prosecutus es, id semper in animum induxi meum, vt quando nullam tot beneficijs gratiam
referre possem, quantum saltem tibi deberem, apud omnes ingenuè profiterer. Accipitri
itaque meo id præcipue mandavi, vt quauis iter arriperet, quaq; expatiaretur, si modo pro-
bante Deo volatum auspiciatus esset, Sadoleti merita locorum vbique meo nomine prædica-
ret: neque tamen magni se effecisse aliquid arbitraretur, si doctrinam hominis in vnoquoque
disciplinarum genere absolutissimam, si summum ingenium, si beatissimam eiusdem eloquen-
tiam attestaretur (non enim nostra hæc indigent prædicatione, quæ sua se vi per vniuersum
iam terrarum orbem immortalis cum laude diuulgarunt, nomēq; nullo vnquam tempore in-
termoriturum sibi ipsa peperere) sed ijs quædam admirabilia patefaceret, nulli quippe pa-
rem in eruditione tanta humanitatem, nulli in tam varijs aulae nostræ confluctibus castio-
res mores, nulli manus ad promerendum promptiores, nulli ad amicorum quorumcunq; res
iuuandas officia præsentiora. Natos è literatis hominibus plerosque sibi, natos alios patriæ, do-
mesticisve suis, alios ita huic vel illi, vt perfectiones etiam reliquos infectentur: Sadoletum
vnum ad totius humani generis commoditatem huic seculo ab immortalis Deo datum. Hæc
secum allaturus est Accipiter noster, quem pro testimonio opera ipsa tua omnibus cognitissi-
ma subsequenter, neq; non omnium, quotquot ætate nostra viri probi sunt, succlamatio con-
sensu mirifico repetita. Sedenim tu, qui vt literatissimus es, ita etiam humanissimus, cum hæc
leges, puta te Pygmæorum agmen intueri, quod dormienti Herculi negotium facessere conetur,
armaq; eius omnia sibi asserere meditetur, qui tamen si nihil proficere videantur, de ridiculo ta-
men conatu delectabile possunt spectaculum exhibere. Interim quid Accipiter ex Ægypto
attulerit, explicare incipiam.*

DE ACCIPITRE.

*ACCIPITRIS quidem significata multa & admodū varia sunt,
cum ex eo victoria, celeritas, aer, sacerdotium, Sol, Deus, Ani-
mus, Mars & Venus, & pleraque alia hieroglyphico schemate
ostendantur, quorum causas sigillatim explicare nostri fuerit
instituti.*

S O L.

*PRæstantissima autem omnium apud Ægyptios consideratio super Acci-
pitre fuit, vt Soli cum æquipararent, solarisq; vigoris symbolum hierogly-
phicumq; inter volucres omnes cōstituerent, propterea quòd animal esset geni*

Pierii Val. Accipiter.

turæ, vt compererant, fecundissimæ, eaq; de causa in eo genere *τείοχλω* recense- D
bant, quæ Latini Burionem appellarunt, siue quod re ipsa tris habeat testes, siue
quod duos tantæ salacitati sufficere nō posse crediderint. Ea nūcupatione Aga-
thoclem Siciliæ tyrannum à Timæo historiarū scriptore notatū obseruauimus,
quem tota pueritia *κοινὸν πρόγον* fuisse tradit, nec minus petulanter reliquum ætatis
tempus in nequitia peregisse. Cæterū Accipiter præter id quod egregiè est pro-
lifera vi præditus, id etiam commune habet cum Sole, quod & viuacissimus esse
perhibetur, & iubaris ipsius radios firmiter intuetur. Vnde etiam fit vt Medici
ad oculorū morbos Accipitrinæ herbæ vtantur beneficio. Qui quidem rerum
consensus etiam transit ad metalla: siquidem ferūt ossa ex eius tibiis admota au-
ro, ita id attrahere, quemadmodū Magnes ferrum sibi cogit adhærescere: nimi-
rum enim Chymici aurum solare metallum ponunt. Porro autem Accipitrem
Apollinis nuncium dici, legas apud Adamantiū. Plutarchus, qui eundem Osi-
rim & Solem interpretatur, omnino propter eximiā videndi facultatē hoc asser-
tum putat. Habet & aliam cum Sole similitudinē Accipiter, quod, vt perhibēt,
tricesimo quoq; die soleat sceminæ consortium appetere, vti Sol eo circiter tem- E
poris interuallo superato, Lunæ coniungitur. Ea verò fuit mortaliū religio, Me-
dicinæ inuentum Apollini adscribentiū, vt in desperatis à clinica medicina mor-
bis, cuiusmodi quartanæ sunt, in quibus parum illa, aut nihil pollet, persuasum
sit, vel puluerē, in quo se volutauerit Accipiter, lino rutilo in linteolo adalligari
decumbentis collo, remedio, vt aiunt, efficacissimo.

Sed cur ego dissimulē quod ab Eusebio re-

fertur super alitis huius præstantia, vt in-
quit ille, à Zoroastre traditū, Deū accipitris ha-
bere caput? quippe qui inter omnia ea quæ la-
bem nullā aut corruptionē sentiant, primus in-
genitus, neq; interiturus vnquam, partium ex-
pers, sibiq; ipse simillimus, bonorum omnium
auriga atq; autor, rerum pater omniū optimus
ac prudentissimus, sacrum iustitiæ lumen, abso-
lutissima naturæ perfectio, eiusq; inuentor, &
sapientia: quas dotes cum Soli plerique attri-
buant, quanto magis eius auctori summo conueniunt, qui tabernaculum suum
in eo, vt apud scriptores diuinos legitur, collocauit.

DEVS.

F

SUBLIMITAS.

Motum ad hæc philosophantis cuiuspiā, qui rectā feratur in sublime, nul-
la prauæ rationis fallacia perplexitatēve labefactatus, sed quicquid hic cō-
spexerit, statim surrigat ad Deum, iidem ipsi sacerdotes ostendere si vellent, Ac-
cipitrem sursum versus aëra captantem pingere consueverunt. Cætera enim vola-
tilia si cursum arripuerint in sublime, obliquo ferri tractu, curuatisq; spatijs agi
coguntur, neq; rectā cursum possunt intendere. Solus autem Accipiter subli-
mipeta recto meatu volat.

HVMILITAS.

Contra verò si à sublimium consideratione sese ad hæc inferiora demiserit,
quasq; ibi ideas cōspexerat in cētro hoc recognoscat, neq; ab recto quicq;
aberrarit itinere, volētes indicare, Accipitrē idētidē sese ad terrā dimittentē facie
bāt: nam volucres reliquæ veluti sursum versus volaturæ, per circuitus ascēdūt:

ita

A ita cùm descendunt, transuerso tortuosoq; volatu id facere cogunt. Verùm Accipiter vtĩ fursum versus efferendus rectà fertur: ita si supernè delapsus ad terram humipeta fiat, recto ad nos tramite defertur.

A N I M V S.

C Vm itaq; potiores volandi partes Accipitri datę sint, animusq; sit Platoni calatus, sint volatilia etiã in Paradisum deliciarum, quippe in animã ad hominem adducta, quod varios ipsius cogitatus ostendit, nō immeritò Accipiter tam ob hoc, quàm etiã ob ea quę superius dicta sunt, animi simulachrũ habetur Apud Ægyptios: hiq; duò quos ponunt motus, totidem in animo affectus indicant, qui tunc Accipiter sublimipeta est, cùm cogitationem in Deum & in cœlestia surrigit: humipeta verò, cùm se ad ea quę terrę beneficia sunt, examinanda applicauerit. Accipitrem igitur fursum versus tendentem si quis pingat, animum qui ad diuina sustollatur intelligemus, quem si ad inferna delabentem effinxerit, philosophum præcipuè Peripateticũ, cuius scilicet omnis contemplatio circa materiam versatur, delineatum intuebimur. In vniuersum autẽ, vt Hesychius ait, volatilia in sacris literis homines ostendunt qui contemplationi vacant, terrenis se negociis haudquaquã immiscentes: quòd si necesse fuerit ab ea se deiicere, statim reuolant in sublime. Nam et Eucherius sanctum virum hieroglyphicè poni tradit per Accipitrem in Diuinis literis, siue ea de causa quam superius attigimus, siue quia volucris hæc præcipuè, mutata veteri penna, insigniter renouatur. Ita vir qui se Deo dedicat, inueterata prioris vitę studia proiciens, simplicem bene viuendi regulam assumit, ad quam omnem vitę suę rationem dirigat: eoq; spectare lobis dictum, Nunquid in sapientia tua plumescit Accipiter?

M A R S E T V E N V S.

E Rat & illud apud sacerdotes Ægyptios memorabile commentum, quòd Martem & Venerem per duos vtriusq; sexus Accipitres intelligebāt, quorum marem Marti, fœminam Veneri dedicabant. Causam figmenti eam memorant, quòd reliqua fœminici sexus animalia maribus concubitus amsiduum de poscentibus minimè morigera sint, quod vna præstat Accipiter: trigesses enim vno die requisita, quantumlibet secesserit, appellata à mare iterum atq; iterũ obsequitur. Fœminas verò maribus morigeras, siue, vt in aliquot Hori codicibus habetur, in Venerem procliuiter pronas, elogio Veneris Ægyptij honestabāt: difficiles autem rusticas & morosas, ab huiusmodi cognomento repellabant. Alia itẽ causa est cur Martis vocabulo Accipiter accipiatur, quia scilicet ex traditione quadam astronomica sanguinem à Marte regi nouerant, cuius Accipiter est egregiè sitibundus, est autem animal omnino violentum, imperiosum, cedis cruorisq; auidum, hinc apud Platonem, Phœdone, legas eorum animas qui dominationem per violentiam & iniuriam & rapinas exercuerint, post obitum in Accipitres & miluios abire.

R A P I N A.

H Vnc quoq; sacre literę, Leuitico, mensis inferri prohibet, propterea quòd Rapax alioquin animal, ad impietatis quidẽ disciplinam, vt diceret Hesychius, cicuratur, & imperata facere assuescit: vsus tamen eius ad simplicium auium exitium expetitur. Hi sunt, qui sacerdotalem huius vel illius familię vitam professi, meliora secuti videbantur, vt nihil iam his ad hominis verè Christiani tranquillitatem abesse videretur, principum tamen aulas affectantes, ad

Pierii Val. Accipiter.

rapacitatem, ad pristinos reuerſi mores, & ſuis & aliorum libidinibus inferuien D
tes, diuina profanaq; omnia commiſcent: hinc hæreſum fauor, atq; fomentum:
hinc bellorum adhortationes, impulſionesq;: hinc bonorum preſſuræ vexatio-
nesq;, populorum cædes, vrbium incendia, regnorum euerſiones, terrarumq;
deſolationes oboriunt. Sic olim Baſilius, ſic Athanaſius, ſic Chryſoſtomus, ſic
magno numero alij malè habitī: ſic nunc armorum ſonitum totus ferè Chriſtia-
nus orbis exciuit, quæ tragœdia quā ſit habitura cataſtrophē, nemo cōiectare
poſteſt, calamitatē tamen in Chriſtianū nomen facilè omnes præſagire poſſunt.

FILIORVM ABDICATIO.

S Imile quid aquilæ in Accipitre accidere tradūt Ægyptij, cū ſcilicet tria pa-
riat, vnum tantū ouum ſeligere, fouere, ac alere, reliqua verò duo confrin-
gere. Quapropter iidem ipſi ſacerdotes, ſi quem filios domo exactos ablegantē
exprimere voluiſſent, Accipitrem ſcētā vel incubantem pingere ſoliti erant:
ita tamen rem accipiebant, vt qui abdicaret, vel à ſe reiiceret, propter egeſtatem
& inopiam id facere cogeretur. Nam eadem in Accipitre cauſa fertur, cū in a-
quila non indigentia, ſed ſaſtidium in cauſa ſit, vt vnum tantū alat. Ferunt au- E
tem incubationis tempore vngues Accipitri decidere, quorum adminiculo de-
ſtituta, ſit vt vix ad alimenta, quæ vni ſufficiant conquirenda, idonea ſit: quare,
ne qui reliquus eſt vnus pereat, omne in eum ſtadium & diligentiam impendi.

VITA VITALIS.

S Ed illud interim obliuiſci nolim, alitem hanc indicium eſſe vitalis vitæ, ſiue
id propter ſanguinem, cuius eſt auidiſſimus, ſiue propter Solis imaginē, quā
excribit, ſiue, quod receptum erat apud Ægyptios, circa centeſimum ætatis an-
num, vt ſupra dictum eſt Vulturis Commentario, hominem ex defectu cordis
deficere, vt Plinius etiam atteſtatur: nam, vt Varro tradit, hominis anniculi cor,
quod ſæpe in his Commentariis repetendum erit, duarum eſt drachmarū, atq;
ita ſingulis annis vſq; ad quinquageſimum, accedunt binæ, conſtatq; hominis
quinquagenarij cor centum drachmis: ab eo tempore, annis ſingulis totidem
imminuitur drachmis, quot excreuerat: creditūq; inde, ex defectu humani cor-
dis non vltra centeſimum annum poſſe homines viuere: cuiuſmodi vitæ termi-
num in homine ſtauiſſe videtur etiā Dioſcorides (Aſtologū illum Dioſcori- F
dem intelligo, ex cuius dictatis ea excerptiſit Varro) ille enim hac ipſa ratione cō-
pertum ſe habere ſcripſit Alexandriæ inter libitinarios, quorū ibi cura mortuos
exenteratos, & aromatibus delibutos diutiſſimè conſeruare hominem plus cen-
tum annis viuere nō poſſe: eaq; de cauſa Empedocles, quem in hoc Ariſtoteles
ſecutus eſt, ante omnia cor iudicauit increſcere, quod hominis vitā maximè con-
tineat. Quāuis Hippon, Democritus, Anaxagoras, Diogenes, atq; alij nōnulli
aliter, quorū bona pars cerebro principatum formationis attribuunt. Quod ta-
men pertinet ad annorum centena, Mathematici & diuinæ noſtrorum literæ vi-
ginti inſuper addūt, neq; ampliùs cuiquā eſſe conſeſſum aſſerūt, atq; hoc terra-
rum orbe iam mortalibus expleto, & vitæ noſtrę decreto quaſi quodam diuini
tūs promulgato. Illud etiam adiiciunt, Moſem ſolum, Dei (vt Iudæorū libri lo-
quuntur) familiarē, centū viginti quinque annos vixiſſe, qui cū quererēt quod
iuuenis interierit, reſponſum ei ferunt à numine, neminem plus eſſe victurū. hæc
Pollio. Pluriſimū verò octoginta & vnū à natura & à ſyderibus cōceſſum aiūt,
quod vitæ ſpaciū his potiſſimū cōdonatur, qui & corpore & animo valeant,
vt Platoni, Dionyſio, Heracleotæ, Diogeni Cynico, Eratoſtheni & Xenocrati
Pla

A Platonico liberaliter concessum. Qui verò centesimum attigerint, Carneades, à quo tertia Academiā est, quæ dicitur Noua, neque non Cleanthes & Xenophanes Colophonius, Democritus Abderita, Isocrates rhetor, & Gorgias Leontinus, cum aliis plerisque memorantur.

ÆGRITUDINE CONFLICTATIVS.

QUOD autem dictum est imminui cor in senium vergentibus, sunt qui cor dentibus ambesum pro homine ponant qui ægritudinibus afflicteretur. Nam Homerus frequenter admodum iis & exedi & consumi cor ait, qui vehementiori aliqua animi ægritudine conflictatur, quod ipse una cum Hesiodo facile homines in anxietatibus & ærumnis in senium ire pessum asseuerat, fatalemque neque non naturalem ætatem ita vitio vel imprudentia nostra comminui. Pythagoras quoque volens nos admonere, unicuique vitæ suæ curam minimè negligendam esse, eruditè simul ac sapienter imperauit, μή ἐσθ' ἔτι τὸ καὶ σῆμα, hoc est, adhibendam esse diligentiam, ne nosmetipsos ægritudinibus subiicere contendamus: quæ potissimum in causa plerisque sunt, ut dono diuini concessus vitæ cursus interrumpatur.

B ANIMA.

QUONIAM verò Latini sermonis autores, animum quo sapimus, animam qua viuimus esse dicunt, nos eorum secuti distinctionem, cum superius de iis quæ ad animum pertinent ex proposito argumento differuerimus, nunc quæ ad animam faciant exequemur: quanquam differentiam eam non usquequaque receptam video, unde necesse sit interdum, vel in eodem utroque significato ponere, vel alterutrum usurpare. Animam igitur quæ nostræ sit vitæ fundamentum & sedes, Ægyptij sacerdotes per Accipitrem intelligi voluere, quandoquidem BAIETH apud eos is est, qui apud Græcos ἰεραξ, apud nos Accipiter: Ægyptiaca verò elementa illa si per syllabas diuidantur, BAI per se animam, ETH verò cor significat. Vtebant enim illi libenter ex huiusmodi compositione vocibus, ex quibus ipsa rei natura, vel originatio, vel aliqua vis appareret: quod & apud Hebræos frequentissimum est, ut una cum locutione ipsa, res etiam qualis, cuiusmodiue sit, intelligatur: ut quo vocabulo celum nominant, constare id ex aqua & aëre doceant: cum Adā dicunt, & crassam qua compacti sumus terræ materiam, & insitam simul mentem

C ostendunt: mentem enim terræ applicitam, id nominis significare tradit Philo. Sed iam quid commercij anima cum ipso corde habeat, videamus. Ægyptiorum opinio fuit, cor esse animæ receptaculum: quasi igitur nominis coagmentatio significetur, & inesse animam cordi constet, per Accipitris ipsius dicturam animæ reminiscebantur. Neque quidem Ægyptij tantum, verum & Stoici animam in corde potissimum statuerunt: sentiendi enim vires omnes ad sensum, quem ex re ipsa communem vocamus, uti flumina ad mare, confluunt: hic autem, si Aristotelem sequimur, in corde est. Neque absurdè dixerimus, ab eo mari quinque corporis sensus, visum, auditum, gustatum, odoratum, tactum, quasi quinque maria mediterranea, diffusos intrare corporis continentem, quæ manifesta Platonis in Theæteto sententia fuit. Quod verò super animo paulò antè dicebamus eum Accipitri comparatum, imò aliter ipsam pictam congruam huius esse symbolum, redigit in memoriā mihi Zoroastris dictum: alatū quippe esse animum, quod apud Platonem latissimè differtur, decidentibusque alis precipitem eum in corpus ferri, illisque mox succrescentibus ad superos reuolare. Sed percontantibus eum discipulis, quo pacto alis bene plumantibus animos volucres sortiri possent: Irrigetis, inquit, alas aquis vitæ. Iterum sciscitantibus, unde has aquas peterent, sic per parabolam, qui erat hominis

Pierii Val. Accipiter.

mos, respondit: Quatuor amnibus Paradisus Dei alluitur & irrigat, indidē vo- D
bis salutare aquas hauriatis. Quæsierit verò aliquis, qui nam hi fluuij sint, vt
si Accipitrē mersare suū ibi velit, eos nanciscat. D. Ambrosius flumina Zoroa-
stris quatuor, virtutes totidē, in quas diuidit sapiētia, prudentiā quippe, tempe-
rantiā, fortitudinē, & iustitiā intelligit: fontemq; esse sapientiam, ex quo flumina
hec quantacūq; sunt deriuent: nam in Diuinis literis fons passim accipitur pro
sapientia, ad quē accedere sitiētes admonemur, de quo plura in Cœlo aquis irri-
guo. Vbi verò Plato in alarum, quas animę tribuit, mentionem incidit, per alas
naturalem eā intelligentiā capit, quę, vt inquit Alcinous, est intellectio quędam
in anima quę corpori sit applicita, non ea quę animo à corpore soluto cōuenit:
ea igitur, cū labem à corpore contraxit, nunquā sese tollere humo poterit, nisi
fluminibus, quę posita sunt, infectum eluerit scelus. Quoniā verò sunt qui du-
ram metaphorā contendunt, Gangem, Nilum, Tigrin, & Euphratē, ea enim iis
amnibus nomina faciunt, pro quatuor illis virtutibus poni, quę omnē in homi-
num vita principatū obtinēt, minimē fuerit importunū hæc latius interpretari.

P R V D E N T I A.

E X amnibus his Gangem primum enumerant, qui pro prudentia ponatur. E
Trahit hic ramenta auri, carbunculum, prasīnū lapillū, quem alio nomine
Smaragdum vocamus. Aurum pro inuentis prudentiū sapius accipimus: vn-
de diuinū numen per Prophetam ait, Odi illius aurū et argentū: de quo quidem
alio loco cōmodius. Deuoluit & splendidū carbunculum, in quo scilicet animę
nostrę viuit igniculus, qui si tempore suscitetur, neq; apta fomenta deficiāt, mi-
cantissimū ignis fulgorē totis sit edibus exhibiturus, vt in anima corpori insita,
pennarū radices actæ altius inhærescāt, quę si prorūpere semel cceperint, breui
sint omnē corporis molem per sublimē aëra libraturæ. Per Smaragdū verò vi-
rorem intelligas: porro autē quę virent, viuacitatē præ se ferunt. Ostendit præ-
terea viror, præteriti seminis vitam. Aurū fulgore suo præsentū rerū precia pro-
ponit. Carbunculus excitato lumine, quid futurum sit, quidue aduentet, aperit.
quę tria sunt prudētiæ munera. Ganges ad hęc Phison est Hebręis vocabulum
significare tradunt oris mutationē, siue dicere velimus, sermonis varietatē: non
enim Ganges vnā tantū gentem circūit, sed, vt aiūt, omnem terrarū orbem
ambit, & vt nōnulli opinati sunt, vel mysticē rem intelligentes confinxere, in Li F
byam vsq; prolabit: manifestē enim accipiendū, mythologū nō ad historiā, sed
ad mysticū aquarū sensum animū adiecisse. Atqui prudentię munus est prodes-
se quāplurimis, neq; vllam tam remotā, tam effrā gentē prætermittere, quā be-
neficio non demereat: ideoq; in omnem terrā exiuit sonus eorū qui nos piē san-
ctēq; instituerunt.

T E M P E R A N T I A.

G Angi mox Nilum adiungunt, per quē temperantiā intelligi volunt. Alluit
Nilus planitiem Ægypti: Ægyptus in Diuinis literis voluptatem & deli-
ciarū illecebras significat, vt de ferociente equo, suo dictum Cōmentario, qui la-
tos Ægypti campos gaudet insultare. Lex igitur Israeliticis data est, in Ægypti
captiuitate detentis, hoc est, nequitie ac effeminationibus impurissimē deditis,
vt ex Ægypto quamocyssimē recederent, succinctiq; lumbos agnum ederent,
quod est temperantię signū: castos enim oportet, & viuō ablutos flumine, sacra
Deo ferre, supremiq; numinis Pascha celebrare. Gæon hic amnis Hebręis est,
à quo terram etiam Æthiopicam perlui dicunt, nempe vt despiciatissimum cor-
pus abluat, & libidinis ardorem extinguat. Æthiopia enim, vt nonnulli diuina-
rum

Arum literarum interpretes exponūt, abiecta, vilis, & despiciata sonat, cuiusmodi nostrum est corpus Æthiopiæ perquam simile, quod scelcrum infectæ maculæ deturpant, & adusq; nigri coloris ferrugine inficiunt.

F O R T I T U D O .

Tertius amnis Tigris est, qui fluuiorum omniū velocissimus perhibetur, nomenq; illi tam animali omniū rapacissimo, quàm fluuio velocissimo, à sagitta est, Armeniorū lingua: qua enim parte ex Armenia in Mesopotamiā labitur, ibi propter rapidissimā velocitatem Tigres sagitta dicitur. Per hunc fortitudinem interpretantur, quòd fortitudo cursu quodam pernici concita, obstantia quæquæ demoliri atq; prostertere videatur, nullisq; obicibus oppositisq; molibus aut obstaculis impediri, quin quò ferri destinarit, eò victrix prorumpat.

I V S T I T I A .

Quartus est Euphrates, per quem fecunditatem & fructuum exuberantiā intelligi volunt, ac perinde iustitię symbolum esse. Ex nulla siquidem virtute opimiores letioresq; fructus colligi feruntur, quàm ex equitate. Hinc Ceres, quod sæpe diximus, legifera Poëtis, eademq; Astrea. Hinc tellus ipsa iustissima, ac ipsius iustitiæ simulachrū perhibet. Putāt veteresq; Euphratē *ἡ δὲ θεὸς ἀφ' ἧς* appellatū, quòd nulla res magis quam æquitas iustitia, humanū genus lætitia perfundat, & hilaritate repleat affluentius. Ex his igitur manifestum est, quibus aquis implumis Accipiter noster lustrari possit, atque identidem ita plumescere easq; alas emittere, vt non supra nubes tantum, quod faciūt grues, sese attollere, verum super omnes cœlorum orbes efferri valeat, pariq; cum Aquila honore acceptus, in ipsius Iouis gremium audeat volitare.

S A N G V I S .

Habet præterea similitudinem Accipiter cum anima, vt aquā omnino non bibat, sed solo sanguinis suctu sitim leuet, quo vno & anima ipsa nutririquodammodo videtur. Ideo veteri illo instituto, libaminibus quæ pro anima parabantur, sanguis apponebatur. Et Deut. XII, sanguinē hostiarū pro anima esse monet Moses, idcircoq; non debere nos animam comedere cum carnibus. Passim verò Leuitico monemur, sanguinem nō esse comedendum, quia vniuscuiusq; carnis anima sit in sanguine. Sed præcipuè cap. XVII, interminat Deus exitium cuilibet, tam ex domo progenieq; Israelis, quàm etiam hospitibus & peregrinis, qui apud eos diuertissent habitarentue, si sanguine vesci ausi fuerint. quem ea de causa datum eis asseuerat, vt super altari per eum animas suas expiarent, essetq; ita sanguis animæ litatio, dum funderetur per altaris circuitum, & quod residuum esset, terra operiretur. Quòd verò dictum, vniuscuiusq; animā in sanguine eius esse, nequaquā intelligendum est, substantiā animæ esse sanguinem, ait Hesychius, sed quòd societatem cum carne per sanguinem habeat. Vnde quidam sanguinem animæ vehiculum appellarunt: emissus enim vbi frigere cœperit, à carne dissoluitur, auolatq; anima. Ea q; de causa Ægyptij, si sanguinē significare voluissent, Accipitris imaginem faciebāt. Multorū sanè opinio fuit, animam esse sanguinem, siue, vt Empedocles arbitrabatur, in sanguine. Hinc illud apud poëtas: Purpureā vomit ille animā. Et: Vitam cum sanguine fudit. & alia huiusmodi. Et apud Ouidiū, Pythagorico monitu exturbare quorumcūq; animalium cognatas nobis animas nefanda cæde ideo prohibemur, ne sanguine sanguis alatur. & in hanc sententiam tum apud Græcos, tum apud Latinos plurima. Quamuis alio significato accipi purpuream animam, alio de Piscibus cō-

Pierii Val. Accipiter.

mentario docuimus, vbi agitur de purpura vno ictu collidenda, si sanguinē ad D
tinctum comparare voluerimus. Sed quantū ad eos pertinet qui sanguinē ani-
mę cōmiscēt, ego non ita fuerim impius vt non profitear, de brutorum animis
hoc tantū intelligi, de quibus cap. I X Genesios scriptum est, Anima illius in
sanguine est, cū in homine tantū ex animalibus, anima per se vitalis sit, suāq;
se contineat immortalitate. Et quamvis Salomon pro concione tertia, vñ eun-
demq; interitū hominis & iumentorū, & æquā vtrorūq; conditionem, ex im-
piorum opinione posuerit, ex sua tamen sententia, puluerem ad terram reuerti,
spiritum ad eum qui dederat, asseuerat. Basilius ad hęc, vbi concione octaua die
quinto locum exponit, Educat terra animā viuētem, brutorū tantū animam
esse sanguinem disputat. Alii verò sanguinem coactū in carnem suapte natu-
ra verti: carnem autem corruptā in terrā redire, vnicuiq; manifestū: itaq; iumen-
torū animā terrēā quandam esse naturā. Eos verò valere iubet, quos nihil quic-
quam pudet animas suas, & equorū, & canum, in eadem specie collocare: quicq;
seiplos etiam, & mulieres, & frutices, & æquoreos pisces olim fuisse reminiscan-
tur, idq; asserere nō erubescant: quos quidem pisces fuisse nemo sanæ mentis di E
xerit: quo verò tempore isthuc literarū monumentis mandauere, expertes ma-
gis rationis quā pisces fuisse, quisquis mente iudicioq; polleat, dubio procul
asseuerarit. Illud verò cōmerciū cordi est cum sanguine, vt ex Philosophorum
obseruatione compertū sit, cor iis omnibus esse, quibus & sanguis: id quod etiā
de iecinore proditur. Neq; tamen infirma est eorum opinio, qui nō nihil sangui-
nis ab iecinore procedere iudicarunt. Sedenim potior eorū, qui sanguinis prin-
cipatum cordi dedicarunt, à quo, tanquam à fonte perenni, in venarū cōcepta-
cula diffundatur: nusquā enim nisi in corde sanguinem concreescere, ex Medico-
rum & Aristotelis traditione didicimus, in quo quidem primū oritur, etiam an-
tequam totum corpus informetur, quæ idem latius libro de Animalibus tertio
pertractat. Ac ne interim nos plura de anima, de corde, de sanguine differamus,
ea consultò præteribimus quæ dici possent, si quid cordi, quid iecinori, quid ar-
teriis, quid venis inseruiat, & vnde triplex animæ potestas originem & funda-
mentum cōsequatur, repetere voluissemus: sed enim hæc ita breuiter tacta suffi-
cere visa sunt pro redditione causę, cur talia sacerdotes Ægyptij pingere cōmen-
ti essent. Illud addam, sanguinem religiosissimo Hebręorū ritu in summo cultu F
semper habitū, quem ex alite qualibet effusum simulac ostēderint, insperso pul-
uere sepelire pro magno negotio habēt, quod persuasum illis ex Prophetarū di-
ctatis, sanguinem ad contractæ labis abolitionem, & animorū depurationē fa-
cere: sed nō intelligūt, mysteriū id ad preciosissimū C H R I S T I sanguinē specta-
re, cuius aspergine maculæ omnes nostræ, cū expiari voluerimus, abluuntur.

VICTORIA GLORIA'VE.

D Eniq; propter eas dotes, quas huic aliti natura supra volatiliū aliorum con-
ditionem elargita est, factū vt in vniuersum Accipiter esset excellentię hie-
roglyphicum, præcipueq; victoriā significaret: nam reliquas omnino volucres
volatu antecellit. Neq; frustra Theoclymenus apud Homerū, obseruato Acci-
pitrīs auspicio, Telemachū bene sperare iubet, eiusq; genus in Ithaca supra reli-
quorū omniū gloriā potens, celebre & illustre futurū pollicetur. Ea sanè Acci-
pitrīs prærogatiua est, vt agilitatis in volando principatū obtineat, ab eoq; defu-
mantur præclara illa alarum insignia, quæcūq; in huiusmodi deueniant glorię
significatum. Hinc Victoriæ hieroglyphicum passim in numis & monumentis
aliis

A aliis alatum, quia victoriæ partæ fama sese statim humo tollit, amplexaq; gloriã per summũ æthera latè volat, perq; immensos terrarũ tractus expatiatur, offensiones impedimenta; omnia agilitate sua declinans. Hinc ipsi numi Victoriati dicti, quibus Drusus in Tribunatu plebis octauam partem aris argento miscuit. Hinc Musis coronæ ex pennis quas ex Sirenum alis euulsere, postquã eas in certamen impulsu Iunonis cõgressas facile superauerãt, vt Eustathius & Pausanias meminere: quamuis alij Sirenas indignatas spõte alas deposuisse dicant, rei; monumentum esse Apteram ciuitatem, ea de causa cognominatã. Vt cunq; verò, ad id Homerũ alluisse ait Eustathius, cum ἔπειτα πρόσοντα protulit: quem Horatius noster secutus, volare verba dixit. Et nostri per pennas columbæ de argentatas in Psalmo, sermones Dei interpretãtur, vt ait Adamãtius, quod merũ est hieroglyphicũ. Philosophi ad dissectionem aëris, quæ verborum tanquã alarum illapsu fiunt, id referendũ autumãt. Sedenim de Musis alibi locus erit suus.

VICTORIA PERPETVA.

B Q Vamuis autem & in Olympia, & vulgò esset alatum Victoriæ simulachrũ, apud Athenienses tamen exarmatum alis cernebatur, vt & Pausanias & Heliodorus Periergeta meminere: Míneruãq; id fuisse signũ dedicatũ, in cuius dextera manu malum Punicum esset, in læua galea, de quo ita Harpocration: λυκῆρυθ' ὃν ἔσθ' περὶ ἰσθρίαις, ὅτι νίκης ἀνέλωτος ξείνοισι ἀπὸ τοῦ, ἔχον ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ ῥοιὸν, ἐν τῇ δὲ ἀριστερᾷ κράτος ἐπιμάχον. Id ea de causa factũ Pausanias tradit, ne Victoriã discederet Athenis, ac aliò quopiam abuolaret. Ita numen apud se perpetuò detineri posse arbitrati sunt Athenienses, dum alarum omen, veluti quoddam instabilitatis signũ, reformidabant. Nam quæ Amori alæ attribuuntur, ad frequentissimas in eo rerũ vicissitudines referuntur, vt Propertius de eo qui figuram eius pinxerat libro II.

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Nostrãq; non vllis permanet aura locis.*

C Alæ autem à Cyro visæ, quæ Darij humeris inherentes, vna Asiam, altera Europam inumbrabant, nimirum victorię signum portendẽre. Solitus verò est Darius, qui sibi totius orbis victorias proponebat, pallam gestare auro distinctã, quã aurei Accipitres tres, velut rostris inter se concurrerent, adornabãt, literis ΝΙΚΗ ΤΙ ΚΩΤΑ ΤΟΣ, inter alas & singulorum caudas dispositis. Et Antiochus magnarũ sibi conficius expeditionum, quia multa strenuè fecerat, gentes plurimas debellauerat, vrbes innumeras subegerat, longa victoriarũ continuatione illustris, Accipitris cognomine vocari gestiebat. Septem autem Accipitres qui Vulturẽ insectabantur, victorię eius signum hieroglyphicè constituti fuere, quam viri septem in Smerdis Magi exitium cõiurati, assecuti sunt, voti; compotes facti, patriam ab illegitimo Rege liberauerunt. Ille siquidem regnum sibi nullis natalibus comparauerat, veluti vultur non ex legitimo conceptu, sed sine patre generatur ex

Pierii Val. Accipiter.

vento. Est & illud victoriæ significatum hieroglyphicum, quod in antiqua D
columna Viterbij spectatur, duos scilicet Accipitres ex diuerso aduolantes, per
quos, vt nonnulli tradunt, Herculis ab Alpibus, et Osiridis à Brundusio motus
in Gigantes, neq; non victoria describitur. Neq; verò ea solum de causa, quòd
Accipiter volatu præstet, quodq; alæ victoriæ attribuuntur, ales ea victoriæ sym
bolum est, verum ob id etiã quòd eius pugna tam artificiosa est, eoq; astu patra
tur, vt necesse sit hostem qui cum congressus fuerit, omnino vinci. Nam si cura
fortiori res agatur, tum sese in aëre resupinat, vngues sursum versus intendens
dimicat, alas verò caudamq; inferius expandit, quibus vice soli fungatur. Vn
de fit vt cum aduersarius voti cōpos fieri minimè possit, vel re infecta abire co
gatur, vel omnino superetur. Quæ quidem solers dimicatio cum sit etiam no
ctuarum propria, quæ maiore circundante multitudine resupinæ pedibus repu
gnant, collectæq; in altum rostro & vnguibus totę teguntur, Accipiter simulac
pugnam animaduenterit, aduolat noctuis opem allaturus, atq; ita quodam na
turæ consensu eis auxiliatur. Nam & noctua apud Athenienses victoriæ hiero
glyphicum fuit, de qua suo loco, quæ ad rem spectant, diximus. E

Sed minimè *καὶ παρὰ ῥωμαίους* puto ponere quod in quodam Canone Imperialium
militiarum apud Massæos Romæ vidi, militarē ordinem fuisse qui Accipitrem
luteum in parma identidem lutea gestabant. Erant hī, qui Sagittarij Venatores
nuncupabantur, qui sub Magistro peditum stipendia faciebant. Sed & alius
ordo LAVNI nuncupati, insigne idem Accipitris lutei in parma identidem lu
tea gestabant, & sub eodem Magistro peditum merebant, eo tamen discrimine,
quod sagittariorum Accipiter caput in alam læuam vertebat, Launorum in de
xteram. Iam de DIVITENSIBVS, Gallicana legione, quorum insigne erat
cæruleus Accipiter, colore tamen dilutiore, vnà cum tauro, in ipsius Tauri com
mentario dictum.

C E L E R I T A S.

Diodorus per Accipitrem volantem, per quem alij victoriam interpretan
tur, celeritatē ipse significari tradit, propterea quòd in volatu sit omnium
volucrum velocissima: vultq; significatum ad res domesticas transferri, quæ ci
tò fiant. Leges & pterophoros apud Plutarchum, Othonis vita, qua locutione
tabellarios intelligendum, quorum insignia forent surrectæ pennæ, ad celerita F
tem indicandam. Inde Iuuenalis:

Anxia præcipiti venisset epistola penna.

A E R.

A
Accipiter ad hæc passis alis figuratus, elementum aëris indicat apud Ægy
ptios sacerdotes. Atque adeo alæ pennatorū singulæ aërem significant, vt
pote solum auibus propriū, perinde ac aqua piscibus, terra aliis atq; aliis solum
est. Animaduertēdum verò, locum de pennis alis ue corruptū esse in impressis
Hori codicibus, legiq; debere vt in manu scriptis exemplaribus antiquis, *πρόν
τις ἀέρας*. Inde quedā desiderari, quæ ad aliud pertinent significatū. Sunt qui ven
tos ex ea specie significari tradant. Ventus autem nihil aliud est, quàm incitatus
& fluēs aër. Triclinius apud Pindarū Pelopis *πρὸς ἑσπερίους*, velocissimos expo
nit. Sunt qui cœlestiū corporū ortum hinc interpretentur. Nam quæ sidera su
per horizontem attolluntur, volucriū in morem surgere, & per immensum ina
ne ferri videntur. Pennata verò apud Mercuriū talaria, nimirū Homericū illud
innuūt, quòd verba ipse volucra nuncupauit. Eadem ratione Irlin et aëripedem
& pro

A & procellipedem vocant, quæ deorū sit internuncia, vt apud Maronē legimus:
Irim de cælo misit Saturnia Iuno.

A N I M V S.

S Edenim cū etiam animi signū sit Accipiter, facilē identidem celeritatis indicium esse potest, cū animi celeritas omnem exuperet velocitatē. Sedenim siue victoriā, siue hanc quam alijs ponunt alacritatem, ex Accipitre significari dixerimus, tantundem esse videtur.

S A C E R D O T I V M.

N Eque quidem tabellarij tantū alas gestare iussi, verū etiam sacerdotes Ægyptij capita habuerunt alis insignia: quod quidem gestamen ideo susceperunt, quod Accipitri ex eo honorem habitum voluerunt, quem dictitabant librum olim puniceis literis perscriptum, Thebas ad sacerdotes detulisse, in quo quidem libro, qui cultus, quiq; honos diis deberetur, quaq; ratione sacra plurima procuranda essent, notatum erat. Hinc eos sacerdotes à Poëtis nostris Crīstos appellari comperias, vt apud Martialem:

B *Linigeri fugiunt calui cristatāq; turba,
Inter adorantes cū stetit Hermogenes.*

Habes honoratissime vir Accipitris hieroglyphica, lectionē non quidem tuo sublimi ingenio dignam, neq; multiplici eruditioni tuæ necessariam, sed cultus & obseruantix in te meæ pignus. Neq; enim is ego sum qui putem te ex dedicatione hac mea vel minimum crescere, sed si illi locus apud te in angulo aliquo concedatur, sciam me laudis plurimum comparaturum. Vale.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS

BELLVNENSIS AD ILLVSTRISS. HEROI-

nam Victoriam Daualam Piscariæ principem, de ijs quæ
per Columbam, Turturem, & Hirundinem signi-
ficantur ex sacris Ægyptiorum literis.

C *M* Agni omnino ponderis est Pindari Lyricorum principis dictum illud, alio quamvis numero, in hanc certē sententiam:

Carmine res viuunt, carmina rebus egent. Nam scriptor quantumlibet elegans & eximius, si vana & inania mandare literis aggrediatur, puta purpura simiam vestiāt, nihil aliud assequatur, nisi vt omnibus sit derisui atq; ludibrio. Si verō facta inchyta præclarāq; ab inepto imperitōque scriptore celebrentur, neglecta statim turpiter exolescent. Hæc dum mecum reputo, honoratissima VICTORIA, tuāque erga desideratissimum coniugem pietatem considero, illiusque res præclare gestas Musarum tuarum elegantia decorari conspicio, fortunatissimum Principem appello, qui cū tot ante annos è vita migrarit, per te quotidie reuiuiscat, clariorq; & illustrior euadat. Te autem non minus beatam, quæ materiam susceperis tam insignem, tam celebrari dignam, quæ immortalem gloriam tam illi sit quā tibi sine dubio paritura: ideōque vestræ plurimum gratulor felicitati. An non ille egregie felix, qui virtutibus omnibus heroicis ornatissimus, rebus tot tantisq; sapientissimè procuratis, gloriosissimèq; confectis, post opima illa spolia tam præclara ad Ticinum parta, quasi splendidius nihil in posterum expectare posset, è vita migrans, vxorem te reliquerit tam piā, tam pudicā, tam doctā, tali præstantem ingenio, eaq; facundia & arte scribendi præditā? vt quantum ille rerum gestarum splen-

Pierii Val. Columba.

dore illustris est, tantum tu scribendo, & vnum illum celebrando, clarissima passim habearis: D
in ambiguoq; posueris, vtrum ille res illas prudentius feliciusve fecerit, an tu ea doctius & elegan-
tius victurae memoriae commendaris. Magnificentius dicat forte aliquis Artemisiā fecisse, quae
marito celebrationis tantae sepulchrum struxerit, vt inter septem orbis miracula nomen habere
meruerit. At tu quotidie tuo Mausolea facis, quotidie nouas statuas ponis, quotidie columnas
erigis, non quas temporis iniuria demoliatur aut perdat, sed quae in animis hominum sitae, nul-
la vnquam fortunae temeritate labefactari possint, nulla vetustatis edacitate consumi. Quem
referent Musa viuet, merito Poetae clamant, & e classe tua vnus, isq; summus, fabricas has elu-
dens, exegisse se monumentum aere perennius, regaliq; situ pyramidum altius, gloriatur. Vincis
igitur Victoria Artemisiam, quae marito nullo non die monumentum aliquod excitas non ex
marmoribus aut camentis, quae aliquando fatiscere putrescereq; necesse sit, sed ex politissimis
poëmatibus, quae donec erit hominum memoria, summa cum viriusque laude perdurabunt.
Euadnem opponet alius, in qua vulgus maiorem quendam affectū charitatēq; decantat, quod
flammis iniecta mariti arserit. Imò superstitio maior ea fuit, ac perinde execrabilior, vtpote quae
vtriq; acciderit perniciofa: sibi, quod se ausu temerario tam atrociter dono vita priuauerit, isq;
affligi pœnis voluerit, quas superi mortem sibi consciscitibus statuere: marito autem, quod ma- E
nes eius non ea tantum morte tam miserabili mæstos reddiderit, sed vt de supplicis etiam eius-
dem, si quis apud manes sensus, æternum cruciaretur, effecerit. Altera huic non absimilis, P.
Cornelia Annia, clara satis fœmina, quae ne in desolata orbitate superuiueret, viuam se vltro
in arcam cum viro defuncto damnauit. Sedenim furor hic, profecto furor, non amor fuit: cuius
vecordia testimonium vt transiret ad posteros, testamento etiam cauit, vt sacrificio super arcam
Plutoni & Proserpinæ peracto, ea rosis exornaretur. Sed facessant exempla hæc à pietate insti-
tutisq; nostris alienissima. Longè gloriosius proferet se forsitan Alceste Admeti Regis coniux
laudatissima, quae mori ipsa pro mariti vita, quem fata sub hac conditione damnauerant, ele-
git: cuius mutua inter coniuges charitatis exempla, apud Romanos pleraq; sunt memoriae com-
mendata. Tu non minori in coniugem tuum affectu succensa, mortem ideo non affectasti, quod
viuendo, viuum nobis maritum ingenij tui clarissimi opera repræsentas, & quod admirabilius
est, immortalem facis. Quinetiam dum viuus, eum, quamuis apud superos incomparabili fru-
atur beatitudine, tuæ tamen pietatis officiis, sensu nescio quo, rerumq; nostrarum, quæcunq; illum
tangit, cura, iucundio rem hilarioremq; efficis, ac beatio rem. Cum itaq; insignioribus viduis, quae F
anteacta ætate claruerunt, anteferenda sis, cogitavi ego ex hieroglyphicis lucubrationibus meis
Columbam & Turturem tibi dedicare, vt commentariū hoc sanctissimæ viduitatis exemplar,
non tibi, quæ testimoniis his non eges, sed mihi iucunditatis illius, quam ex virtutum tuarū con-
templatione percipio, monumentū sit, atq; conseruatio. Tu quid fuscæ coloris Columba apud Aeg-
yptios, quid Turtur sacris eorum literis significaret, & quæ veluti in comitatū accedunt, si adli-
buerit, leges. Ego me satis animo fecisse videor, si quam antiquissimi sacerdotes illi vi-
duitatem quibusdam rerum imaginibus occultabant, nostro tem-
pore per te prodire in lucem, & omnibus in-
notescere contigerit.

A

DE COLUMBA.

PERSEVERANTIS CONTINENTIAE
VIDVA.

QVAMVIS multa essent apud Ægyptios & nationes alias Columbae significata, illud tamen in primis continentissimis illis sacerdotibus admiratione dignum habebatur, quod cum animal alioqui procacissime salacitatis esset, lasciviaeque notam apud omnes ferè gentes contraxisset, incomparabile tamè exemplum continentiae, summamque pudicitiam in ea deprehendebant, quod marito fidem servaret inuiolatam. Quare mulierem quae vidua perstaret significare illi cum instituisent, Columbam nigram pingere commenti sunt. Pudicitia siquidem Columbis prima, & neutri nota adulteria: coniugij fidem non violant, communemque servant domum, quam nisi ccelebs aut vidua non relinquit, & quandiu marito priori viduata est, alij non copulatur. Si verò iussa sit à domino transire ad secundas nuptias, fidem eandem servat secundo, qua se priori obstrinxerat, ut Propertius:

Exemplo iuncta tibi sint in amore Columba,

Masculus & totum foemina coniugium.

Idcirco Tertullianus in sua illa Monogamia hanc in exemplum trahit, nos ad simplicitatem eius prouocatos ea de causa differens, quod ea avis non innocua tantum sit, verum etià pudica, quam vnā vnus masculus nouit. Nigram autem illam Ægyptij faciebant, id scilicet indicantes, quod ad secundas nuptias non transisset, sed atrata viri prioris desiderium prae se ferret: in luctu enim pullo uti colore, multarum gentium mos est: quamuis apud Romanos in Imperatorum funeribus vestibus albis, ut Plutarchus & Herodianus asserunt, utebantur. Venetos autem Padanosque omnes atratis uti vestibus, quod Phaëthontis casum adhuc lugent, fabulosus idem Plutarchus ait: siue, quia niger color firmitatis & perseverantiae signum. Colores enim alij ex vno in alium transeunt, obscuriorisque corporis admistione densiores fiunt: sed ubi ad nigrorem peruentum est, ibi consistitur. Aiunt verò nonnulli, non omnium hanc Columbarum naturam esse, ut pudicitiam ita custodiant suam, at earum tantum quas Graeci *φύλακες* vocant, paruis gallinaceis haud multò minores, quas ferunt trigesimum saepius & quadragessimum etiam vitae annum excedere. Celibatum verò quem alterutro eorum extincto coniux alter fideliter servat, & coruis & cornicibus & graculis communem esse perhibent. Columbarum autem oblationem in sacris Theologi ita accipiunt, ut coniugij tam firmi ratione habita, nos quoque mentem stabili firmitate perseveraturam Deo, uti vero coniugi, sociemus.

CORRECTIO.

SEd & ille Columbarum pullos, aut par turturum obtulisse dicitur apud Adamantium, qui aliquem absterruerit à vitiis & sceleribus, hortandoque monendoque ad animae simplicitatem traduxerit. Tangit hoc etià Cyprianus, qui emissam ab Noë Columbam lapsorum imaginem prae se ferre commentatur. Sed his iam aliquantulum insistamus, cum nequaquam diuinæ literæ sint ab hoc argumento dissimiles, in quibus Columbam multipliciter figurari comperimus, ac perinde significata etià variari. Sed hinc series exigit ut prius de fusca loquamur, de aurea atque argentea suo mox loco dicturi. Nam quæ ad Noam oleæ

C

Pierii Val. Columba.

virentis ramum ore gestat, fusca ponitur à Prophetis, effecq̃ indicium perhibetur mentis, quæ à perperam factis iam abstineat, seq̃ quieti dedat, hoc est, tranquillitati, quæ non nisi inde purgato à vitiis animo locum habet. Sub vesperam hæc reuertitur, deficiente quippe luce, quod tantundem est, ac si momentaneæ, aut breui temporis curriculo duraturæ felicitatis diceremus. Sub vesperam, inquā, aduolat, ne occupetur à nocte, quippe ne intercipiatur à morte, priusquàm infectū eluerit scelus, atq̃ ita perpetui carceris supplicio afficiatur. Promissam enim esse veniam ei, qui paratus sit in posterum bene, piè & honestè viuere, & à quibus emerferit vitiis & voraginibus abhorre, alio loco indicat vropygium auri fulgore illitum: de quo tamen apertius disputatur inferius. De olea quoq̃, quæ sit misericordiæ signum, suo loco dictum.

ILLECEBRÆ AMATORIÆ.

QUod verò sacerdotes Ægyptij per volucris huius simulachrū illecebras amatorias significarent, duabus vtriusq̃ sexus Columbis sese inuicē osculantibus adpictis, ea de causa factum, quod illæ non prius ad Veneris copulam, quàm ad osculationem deueniunt. Hinc legas apud Senecam Mœcenatis dictum illud, Columbatim labra inferens labris. Extant & Gallieni Imp. carmina satis luculenta, quibus lasciuiam huiusmodi per amatorium etiam murmur ab eis exprimi declarat eo in epithalamio quod ipse lusit, cū fratrum suorum filios iungeret:

Ite, ait, ô pueri, pariter sudate medullis

Omnibus inter vos, non murmura vestra Columbae, Brachia non hedera, non vincant oscula concha. Ea autem de causa, quod osculorum blanditijs Columbæ norunt, dedicatas eas Veneri, Græcorum plerique tradidere. Cæterum Athenæus ob id factum putat, quod in Cypro Columbæ primū repertæ indeq̃ ad gentes alias transmissæ. Veneri enim sacræ esse Cyprum, omnes norūt. Propter verò salacitatem eam quæ notissima est in Columbīs, Albertus non ineptè nomen iis inditum ideo putat, quod lumbos colāt: in venerem quippe se vtrō incitent, ingenita nequitia stimulata, cuius sedē in lumbis esse, alibi differuimus. Apollodorus quoq̃ in iis quæ de Dis conscripsit, columbam Veneri sacram lasciuiæ ergo dicit, nomenq̃ illi Græcè ποδισόρπι, πρὸς τὸ ποδισόρος ἵσαυ, quod supra modum amorī det operam, arbitratur. Sanè Siculi olim persuasum habuere Venerem ab Erycis monte digressam, per dies nouem statō singulis annis tempore secessum colere, interimq̃ nullas toto eo tractu Columbas apparere, abire enim illas Deæ suæ comites, non tam verò post diem aduentare vnam reditus prænunciam, quæ Veneris templum ingrediebatur, reliquas mox vno turmatim agmine reuerti, atque hinc gaudio exultantes Venerem adesse profitebantur, diemq̃ eum hilarem, cantibus & iocis festiuum atq̃ iucundum celebrabant.

CHARITAS.

SANè quod mutuis sese osculis Columbæ suauient, ansam dedit vt charitatē, amoris quippe p̃ij virtutem, hieroglyphicè per Columbam nonnulli interpretentur. Et Apostolum citat Origenes, qui de charitate locutus Columbam protulerit. Eruditissimus etiā Cyprianus tā vitæ sanctitate quàm facundia clarus, in iis quæ aduersus Nouatianum pro vnitatē cōcordiaq̃ piorū omniū scripsit: Idcirco, ait, & in Columba venit spiritus sanctus: simplex animal & letū, nō felle amarum, nō morsibus sæuum, non vnguīum laceratione violentum, cuius inge-

A ingenium est hospitia humana diligere, vnius domus consortiū nosse, cūm generant simul filios educare (ita enim legendum est, non edere) cūm comēant volatibus inuicem cohærere, communī conuersatione vitam suam degere, oris osculo concordia pacis agnoscere, circa omnia demum humanitatis omnē implere legem. Notī sunt humanissimī Gallorū omnium mores, qui passim oscula tanto studio colunt, vt honori sibi ducant, quod adueniens hospes vxorem, sorores, filias etiamnum virgines osculo adhibito salutauerit, & in amplexū acceperit, & in gremiū sibi asidere iusserit. Nam & apud Romanos olim licebat obuias quasque mulieres excipere osculo: quod ideo Cato institutū tradit, vt explorarent an mulieres temetum olerent: capitale enim erat Romanis scēminis gustare vinum: ideoque ferunt scēminam quæ sub Romulo vinum biberat, à marito impunē occisam. Apud Lacedæmonios oscula non concessa modò, sed etiā instituti Ludī, propositaque præmia iis, qui seniores lepidius suauarent. Nisæorum id inuentum, & à Megarensibus etiam in honorem Dioclis obseruatum. Nam & illæ Romanorū exosculationes, vt scēmineo generi honos haberetur, sancitæ sunt, vt apud Plutarchū legitur libro de claris Mulieribus: nempe quod Aboriginibus in Tyberim inuectis, Roma quædā nomine inter mulieres quas secum adduxerant nobilis, autor fuit vt classis absumeretur incendio, vnde coacti sint ibi sedem figere: quod cū illis feliciter successisset, eius generis præmia mulieribus detulerunt, quæ auspicatissimi facti memoriam prorogarent. Ad hæc Nomadum asperrima rusticitas incessitur, quorum tanta fuit seueritas, vt ne filios quidem suos oscularentur. In Diuinis nostræ pietatis monumentis ipsum Assertorem nostrum legimus charitatem, vt ita dicam, frigidam in Simone hospite, quod osculo non fuerit ab eo exceptus, exprobrasse. Et sacris Pontificiis Romæ ritu solenni per mutuas exosculationes pacis auguriū celebratur:

*Ipse etenim casta dum operatur mente sacerdos,
Oscula dat, quæ dent ille vel ille alijs.*

A E R.

C Redidere nonnulli Columbam ab Assyriis coli in Semiramidis gratiā: sed autores Græci, in Rheæ potius memoriam, vtpote qui asserant, aerem & aquam potiores esse partes, in quibus ostendet se natura rerū, parique ratione abstinere eos à piscibus. Cū verò volatile vnumquodque animal sit aeris indicium, Columbam præcipuè nuncupatione hac hieroglyphico ve veteres honestarūt, quod domesticis alitibus nulla neque longius domo neque diutius abuolet, tecti tamen lariumque memor summa fide reuertatur, & mansuetissima nobiscum consuetudine diuersetur. Obiectabunt hirundinem alij, quæ trans mare etiam migret, ad sibi domesticam tamen sedem redeat: sed illæ nunquam cicurantur, neque vlla nobiscum consuetudine sociantur: siue ea potius fuerit huius honoris causa, quod illi tanta sit cū aere familiaritas, vt ibi tutius quàm humi versari videatur, tantaque sit eius volatus facilitas, vt Maro dicat,

Radit iter liquidum, celeres neque commouet alas.

pernicissimus enim est eius volatus. Vnde Hesychius Columbam neque non turem hieroglyphica ponit hominis qui mente sublimia quæque facillimè penetret, & cōtemplationi sit egregiè deditus. Merito itaque Syri qui aërē vsque adeo colunt, tanta religione Columbæ pepercere, quod ita tangit Tibullus:

Quid referam vt volitet crebras intacta per vrbes

C ij

Pierii Val. Columba.

Alba Palæstino sancta Columba Syro?

In numo sanè Cibyratico Columba cusa, hanc loci religionem mihi videtur indicare. De vrbe hac Horatius:

Ne Cibyratica, ne Bithinna negotia perdas.

In Cilicia ea est, quāuis & alia sit minoris Phrygiæ. In numo autem inscriptio est ΚΥΒΙΡΑ. Signū, Columba volans. Fuit & puella Phthia nomine, quam Iupiter fertur adamasse, eiusq; formā in Columbæ speciem cōmutasse, traditū ab Æliano. Sed hoc nihil facit ad Ægyptiaca. Quod verò de Semirami dicebamus, addemus & illud ab ea deriuatū, vt Persæ matrum filiarumq; suarū coniugia non abhorreant, vtpote quæ filium ad stupri vsq; consuetudinem adamasse fertur.

I M P I V S I N G R A T V ' S Q V E.

Q Vin hæc inusta est Columbarum generi nota, quòd eorum mas iam validior factus, patrē rostro impetit, & à matris consortio tentat abigere, eiusq; cōiugij locum occupare. Quapropter Ægyptij sacerdotes impium ingratumq; hominē, ac in eos qui de se bene meriti fuerint, perduellem significare si vellent, Columbū, inquit Horus, aut pullū eius qui matrē sollicitaret, facere consuerunt. E

C A S T I T A S.

S Ed esto lasciuū animal columbinū genus, contrā palumbes parcissimi coitus sunt, ideoq; quòd parcant lumbis, Albertus existimat appellatos. Nam & qui frequentiori vsu eos in cibum sumptitare consuerint, in venerem hebetiores redduntur: quare non inscitè illud de alitibus huiusmodi dictum:

Inguina Torquati tardant, hebetantq; palumbes:

Non edat hanc volucrem qui cupit esse salax.

S E M I R A M I A P R O C A C I T A S.

Q Voniam verò, vti dictum, fama est Semiramin sub effigie Colūbæ ab Assyrijs coli, Gnidius scribit eam à Columbis enutritam: & in Columbam inde conuersam, qua specie colebatur apud Assyrios: id quod de petulca eius improbitate intelligendum est, tametsi quos Diodorus citat, eam & modestam, & nota admodum integritate præditam fuisse prædicant: neq; eam ignobiliter natam inficiantur, vtpote quæ circa stagnum quoddam in parte Syriæ in crepidinem aquis prominentem proiecta, aliquādiu fuerit ab aquatilibus volucribus, quæ apricatum eò se recipiebant, miro propemodum studio educata, quippe quæ non solum alimenta congererēt iacenti, sed perinde eam fouēdo, ac implumes pullos ab omni aëris iniuria protegerēt, quoad pastores creberrimo volucrum cōcursu, insolitaq; trepidatione moti, ex proximis insulis eò conuenientes iacentem extulerunt, alitamq; apud se diligenter Menoni, Regis Nini familiari, in vxorem cōcessere. Sedenim de famosa eius foemine procacitate Scaurobates Indorum Rex apud hystoricos ita in eam inuehitur, vt pastorale scortū, vt Assyrij Regis concubinā fuisse proclamet, vt nullum egerit diem in castris sine adulterio, raroq; vllus ad eam adulter bis admissus fuerit. Satis verò cōstat tam immoderatę libidinis fuisse, vt equum abominabili probro turpitudineq; admauerit, autore Iuba. Eam sanè ob libidinis feruorē Euphorion *ἡμετέρω*, hoc est, ardentem appellauit, epitheto admodum proprio, perinde ac Callimachus Venerem eo versu *ἡμετέρης καὶ κλειδῶ ἀρμονίῳ*, id est, ardentem Cypridis harmoniam. Hanc Hieremias quoq; Colūbæ notauit elogio, cūm Babylonios Hebræorum excidio venturos vaticinaretur: Fugite, inquit, ab occurso gladij, quem Columba vibrabit: per Columbam Babylonis cōditricem & eius populi autorem

A rem innuens. Quòd autem vates hic fatidicus eam gladio insignē inducit, de feroci & impigro eius ingenio multa rerum scriptores tradidere: sed illud præcipuè facinus memorandum, quòd Nino Bactrianos obsidente, Menon hanc, uxorem quippe suam, accersuit: quæ ubi primum in castra venit, mulier acri ingenio Bactrianæ arcis situm contemplata, confestim viro rationem ostendit loci modico negotio occupandi. Erat arx ab vna parte præceps, atq; in profundam vallem insigniter abrupta, quā hostes velut inaccessam, nullo præsidio custodiebant. Huc audax mulier cum paucis, quos sibi ad id facinus delegerat, per loca ab hostium oculis maximè auersa, atq; eadem aspera & confragosa, præter spem omnium obrepfit: vnde cum sese veluti cælo delapsa hostibus (quorum oculos Assyrius, dum negotium conficeretur, subita oppugnatione ab omni sensu eorum quæ fierent longè auerterat) ex improviso obtulisset, Bactriani omni spe retinendæ ulterius vrbis abiecta, alij aliò præcipiti fuga dilapsi, urbem in regis arbitrio reliquere.

REGIVM AVSPICIVM.

B Adnumerantur verò Columbæ inter eas alites, quæ Regibus auspicia faciant. Hinc Maroniano Æneæ, Columbæ geminæ à matre in auspiciū missæ. Et Cæsari originem inde trahenti prospero fuerunt ostento, cum palman eam nidis frequentare cœpissent, quam ipse castris locum capiens, inter sylvas quas cædebat repertam, conseruari vt omen victoriæ iusserat: ea enim de causa mirum & inusitatum videbatur, quòd id auium genus duram & asperam frondem studiose soleat euitare. Et eadem die qua natus est Diadumenus Macrini filius, Aquila ei palumbum regium paruulum attulit, & in cunis posuit dormienti, recessitq; sine noxa: quod dubio procul eū ab incunte ætate Imperatorem futurum indicauit. Quinetiam aruspices dixerunt Alexandrum Seuerum futurum Imperatorem, consulti quid haberet auspicij, quòd anicula quædam, quo die natus est, matri eius huius generis aues obtulerit. Apud Hebræos legas, prædiuitum ac potentiorum hominum morem fuisse, Columbarum alas gypso illitas in summæ felicitatis signū summis tectis affigere. Hoc Euthymius.

A SE MINIME IRACVNDVS.

C Quod verò de bilis defectu in Columba paulò antè dicebamus, Ægyptij sacerdotes hominem natura ipsa nequaquā iracundū, qui tamen aliorum peruersitate commoueri posset, ostendere cum volebant, Columbam pingebāt vropygio surrecto, propterea quòd eam, vt dictū, vel non habere bilem, vel si habeat, in vropygio esse tradunt autores veteres. Vnde Græci cum mansuetudinem exprimere vellent, ἡμεῖς πελάς, hoc est, quieta Columba dicere consueverant: & πρῶτον πιδισός, eodem significato. Quæ cum porro sit gregaliū omniū mansuetissima, iudicata est à Mose purissima, vt inquit Philo, veluti ex solitarijs sola turtur delecta, quæ in eo auium genere, tali omnes antecellit ingenio. Neque temerè Dauides abuolandi desiderio succensus, vt sese periculis eximeret, pennas sibi dari cupit, vt instar Columbæ volare possit. Psalmo LV Columbam ponit, non Aquilam, non Accipitrem, longè fortiores impetuosioresq; alites, nempe quia eadem prædita est mansuetudine, tractabilitateq; & simplicitate, qua Rex ipse insigniter pollebat. Puritatis huius meminere etiam autores Græci: quoniam & osculorum, propter quæ sit Veneri dedicata: & quòd ea de causa Dis adoleretur, quòd fel in interioribus haud-

quaquam habeat.

Pierii Val. Columba.

T R E P I D A T I O.

D

Illud autem vulgatissimū est hieroglyphicum, Columbā pro trepidatione ponere: nam & nomen illi apud Græcos τρέφων hoc idem significat: à τρέω enim deducitur, quod trepidare est. Et poëtæ tam Græci quàm Latini passim in pauidis hanc vsurpant comparisonem: vt Homerus,

αἱ δὲ βέλτω τρέφωσι πελειάσις ἴθμαθ' ὁμοίαι.

Hæ pauidis gressu similes abiere columbis.

Quam similitudinem Maro ita transtulit:

Præcipites atra cœu tempestate columbæ.

Etymologici enim τρέφων paronymon, non epitheton Columbæ ponunt.

S A L V B R I T A S.

CÆterum quāuis aliqua det impietatis exempla, nihilo secius inter animalia maximè pura recensetur, propterea quòd persuasum est eā carere bile, vt dictum: morbosāq; & pestilenti quantumlibet tempestate sæuiente, qui non alia quàm earum carne vescatur, contagio eiusmodi non contaminari. Quare si pestis vnquam debacchari cœpisset, nihil aliud in obsonium Regibus comparabatur, quàm ex Columba: quamuis Diodorus vitulum alioqui & anserē simplicem tantum, eorū regum cibū fuisse contendit. Sanè Florentinus lib. de re Rustica pullos columbarum necessarios esse dicit hīs, qui vires à morbo recolligūt.

M E D I C I N A P E T I T A A' D I S.

CUm verò aliquē, medicina ab aliquo Deorū præmonstrata, à morbo cōualuisse ostendere voluissent, Columbā, vel vt scribūt alij, Palumbem (nam hæc etiam in auguriis aliquando confundūtur) lauri ramusculum rostro gestantem exprimebāt. Ales enim ea quotiens ægrotare cœperit, lauri folio decerpto sibi ipsa medetur. Neq; verò palumbes tantum, sed & graculæ merulæq; & perdices lauri folio annuū fastidiū purgāt. Coruus quoq; occiso chamæleonte, qui etiā victori nocet, lauro infestum virus extinguit. Vnde dicterium frequentissimum est apud Græcos, scipionem laureum gestare, de hīs qui in aliquas insidias lapsi, vitæ periculum feliciter euaserint. Medicinā autem multifariam ab oraculis petere antiquorum mos fuit, & suis quoq; temporibus petitā memorat Plinius: ille enim quotiens grauiori aliquo morbo correpti essent, soliti erāt in triuīs aut sacris locis deponi, operientes vel oracula, vel somnia, quibus quid ad sanitatem facerēt, edocerentur. Præterea non contemnenda fuit veterū opinio, quam Homerus sequitur, morbos ad deorum immortalium iram referri, meritoq; ab eisdem opem poscere necessariū esse. Philon medicus pharmaca quædā summæ efficaciz, quæ ipsemet cōcinnare solitus erat, θεῶν χεῖρας appellabat, quòd nō aliter ad salubritatem conferrēt, quàm si dñj ipsi manus suas ad curationē apposuissent. Et Astrologi quosdam homines à genesi eo fato nasci prædicant, vt votorum potius ope, quàm medicinis, ab ægritudinibus & morbis liberentur. Notum est Alexandri Macedonis exemplum, cuius milites pleriq; & cum his Prolemæus, cui postea Ægypti regnum obtigit, sagittis veneno intinctis ad Sami regnum, vel, vt alij scribunt, in Musicanis, cū vulnerati essent, neque remedium vllum ad salutem inueniretur, draconem in somniis, qui herbā quandam ore gestaret, oblatum Regi, qui remedium sibi ex illa imagine monstratum ratus, exquisita inuentaq; herba ea vulneribus adhibita, vel, vt nōnulli tradūt, potionibus instillata, cunctos sanauerit. Solitum enim esse Deum Opt. Max. hac etiam ratione mortalium rebus ferre opem, & vt à demonibus quoq; ferretur

tur

A tur permittere, vt nostra nunc missa faciamus, ex multis veterum memoriis & poetarum testimoniis confirmatur. Nam quod pertinet ad Æsculapium, quem ægritudinum causa consulebant, in agro Bellunensi Læbactiorum vico memoria est huiusmodi:

A	S	C	L	E	P
I	O.	P.	X	E	
L	I	V	S	P	O.
L	I	O	M	O.	
N	I	T	V	S	P
S	V	I	T		

Et Pannoniam è Norico à Bellunensi territorio proficiscētibus, Albæ lulig monumētum offertur in hunc modum:

I.	O.	M.	S	T	A	T.			
C.	V	A	L	E	R	I	V	S	
V	A	L	E	R	I	A	N	V	S
E	X	V	I	S	V	P.			

Multaq̃ huiusmodi passim reperiuntur. Quod verò traditū est à Poëtis, Homer^{us}, qui somniū ab Ioue esse ait, Agamemnonem excitari facit ad præliandū, somno ab Ioue misso: Nausicaam à Pallade, vt in agrū progrediat̃, quò susciperet Vlyssēm. & multa passim eodē modo. Virgilius quoq̃ hanc ipsam rē latissimè
B & hīc & illic prosecutus, nusquam tamen plenius, quàm vbi de Latino loquit̃:

*At rex sollicitus monstris oracula Fauni
Fatidici genitoris adit, lucosq̃ sub alta
Consulit Albunea, nemorum quæ maxima sacro
Fonte sonat, sæuamq̃ exhalat opacâ Mephitim.
Hinc Italæ gentes, omnisq̃ Oenotria tellus
In dubijs responsa ferunt, huc dona sacerdos
Contulit, & cæsarum ouium sub nocte silenti
Pellibus incubuit stratis, somnosq̃ petiuit.
Multa modis simulachra videt volitantia miris,
Et varias audit voces, fruiturq̃ deorum
Colloquio, atq̃ imis Acheronta affatur auernis.
Hic & tum pater ipse petens responsa Latinus,
Centum lanigeras mactabat ritè bidentes,
Atq̃ harum effultus tergo, stratisq̃ iacebat
Velutibus, subita ex alto vox reddita luco est.*

C

ANIMORVM FVTVRA FELICITAS.

Sed quoniam incidimus in oracula, nusquā ego plura notis hieroglyphicis similia comperio, quàm in diuinis nostrorū literis: ita omnia sensu mystico conscripta quæcunq̃ Moses, quæ Dauid, quæ Prophetæ reliqui diuino afflati spiritu protulere. Talis est argentea Columba illa, cui aurum in dorso, posteriorem partem versus inductum. Significat quidem hoc, vt Theologi nostri interpretantur, instare à tergo aurum perpetuæ felicitatis. Nam quam quis quietem in humanis assequatur quæ præ manibus sit, & ante oculos sita, cā per argentū, quo anteriores Columbæ istius partes bracteatae sunt, accipiunt. Longè autem preciosiorem illam, quæ subsequutura est post obitum, per aurum à tergo illitum, intelligunt, si modò, vti superius monuimus, ante noctis tempus ad arcam cum oleæ furculo reuertamur. Nam & apud aruspices profanos, feliciora tempora subsequutura indicatū est, ex aureo gibbo, quē sibi accessisse in tergus Domitianus Imp. paulò antè quàm interficeretur, per nocturnā imaginē visus erat se videre. Eucherius Columbā illam argento illitā, cuius posteriora in specie splen-

Pierii Val. Columba.

dentis auri radiabant, significasse ait, prima quæq; in diuinis literis argento ful- D
gere, occultiore verò sensum longè preciosiorē veluti aurum rutilare: longaq;
admodum disceptatione rectè procuratum ostēdit, vt illa sermonum, qui de di-
uinis haberentur, castitas intemeranda à promiscuis cunctorū oculis, in abdito
seposita, suo quasi quodam velamine pudicitiae cōtegeretur cœlestibus obum-
brata mysterijs, sicut secreto ipsa suo diuinitas operiebatur. Nam quid aliud si-
bi vult, Aperiā in parabolis os meū, & in ænigmate antiqua loquar, quàm hie-
roglyphicè sermonem faciam, & allegoricè vetusta rerum proferam monumen-
ta? Et illud: Iesus in parabolis loquebatur ad turbas: nisi, sermones suos mystico
sensu conuclabat? Ita Prophetæ, ita Apostoli ab vsitato loquendi more recesser-
unt, facilia in promptu habētes, magna in recessu cōtinentes. Quod ea de cau-
sa congruum fuit, vt sacra de Deo dicta à cæteris scriptis, sicut merito, ita & spe-
cie discernentur, ne illa cœlestium arcanorū dignitas passim & indiscretè pate-
sceret, sanctumq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Ita cōsecrata vasa
templi, inuoluta promiscuus populus ferret, nec tamē conspicerentur. Addam
& illud, quod ab eodem Eucherio traditum in ijs quæ de formula spiritalis intel- E
ligentiæ scripsit, Posteriora in diuinis incarnationē (admisere enim vocabulum
Theologi) filij Dei, quæ subsecutura esset, indicare: cōq; spectare quæ per ange-
lum Moyli dicta sunt, Posteriora mea videbis, faciem autem meam videre non
poteris, quia scilicet Patrem nouit nemo nisi filius, et cui voluerit filius reuelare.
Atq; hæc quidem de Columbæ hieroglyphicis Theologi veteres tradidere: &
argenteā eam, purissimo scilicet candore spectabilem fuisse dicunt, quæ supra ca-
put astiterit Assertori nostro, dum sanctissimæ illi aspergini in Iordano tinctus
initaretur. Columbæ autem oculos habere, vt Canticorū cantico, ea intelli-
gitur anima, vt tradit Adamantius, quæ diuinās literas non in superficie primori-
busq; vt aiunt, labris, sed ad intimū vsq; sensum exquirat. Duabus hæc dum se-
det, alis tegitur: iisdem nixa fertur in sublime. Volamus, cū philosophica qua-
dam morte separati à corpore, rapimur ad diuina: sedemus, cū in amicorū cō-
uentu atq; cōsortio, de sobrietate, de temperantia, de modestia sermones varios
cōmiscemus: cuiusmodi illi sunt qui nos quotidie monēt, vt cum Columba pro
cantu gemitum edamus, cū scilicet quæ perperam à nobis facta sunt expendi- F
mus: id procuremus, vt veluti Columba felle careamus, hoc est, iracundiæ ama-
ritudinem à nobis amoueamus, vt Columba osculis inhiemus, quippe pacem
ipsam vndecunq; perquiramus: vt columbæ gregatim volitemus, piorū scilicet
cōuentus candida simplicitate præditos frequētemus: vt Columba ex raptō vi-
uere abhorreamus, nempe nulli esse iniuri, nulli detrahēre, neminem offendere
caueamus: vt Columba, cū cibum sumimus, meliora grana secernamus, dicta
quidem præceptaq; ad institutionē & bonos mores faciētia, à turpibus seligen-
tes, ea gustare properemus: vt Columba cadaueribus vesci abominemur, affe-
ctus scilicet qui corpori sunt insiti, qui sensibus adblandiunt, auersemur: vt Co-
lumba in petra foraminibus nidulemur. Petram Christū diuinæ lectionis Ma-
gistri interpretantur, in cuius vulneribus & plagis nidum nostrū imponere de-
beamus, vt Columbæ iuxta riuos & fluenta resideamus, vt vmbra accipitris in-
specta, si fortè impetū in nos fecerit, possimus eū commodius & expeditius de-
clinare. Fluenta, riuos, aquam cœlitus stillantē pro disciplina poni, alibi dictum:
hinc igitur lectionibus incumbendū admonemur, vt à mali dæmonis fraudibus
ita nos facilius subducamus. Vt Columba geminos pullos enutrianmus. Co-
lumbam

Alumbam amorem superius significare dictum. Geminos igitur amores edu-
mus, vnum quo Deum piè colamus, alterū quo mortales alios ardenti quadam
charitate prosequamur: quæ quidem si præstiterimus, nihil nobis ad bene bea-
tēq; viuendum est in posterum defuturum.

DE TVRTVRE.

TArum Ægyptijs cognita Turtur fuit, nisi plura super ea tradide-
runt, quàm legatur apud Horum. Sedenim minimè verisimile
est, sacerdotes eos in vniuersa rerum natura toto vitæ tempore
versatos, non longè plura ac penè innumera intellexisse, quàm
ea paucissima, quæ, vt Plautus diceret, frustillatim hîc & illic
conspiciuntur. Sed quoniam doctrina hæc prorsus extincta est, satis nobis fue-
rit, si quando corpus ipsum ab inferis reuocare non possumus, aliquam tamen
rei vmbra ob oculos exhibere, siue ab Ægyptijs, siue ab Hebræis, siue à Græ-
Bcis aut Latinis ea tradita reperiantur.

CONTINENTISSIMA VIDVITAS.

Plerique igitur continentissimam viduitatem exprimere cū volunt, Tur-
turem in aliquo ramo insidentem pingunt: ea enim coniuge vita functo, ita
se ab aliarum volucrum consortio separat, tantiq; mœroris exempla exhibet, vt
nunquam inde societatem inire cum alio quopiam patiatur, sed quod reliquum
est vitæ, absque coniuge in perpetuo cœlibatu degat, sola volet, neq; in fron-
descenti ramo vnquam insideat, eaq; omnia faciat, quæ ad luctum spectare, &
ad viduitatis ac solitudinis mœrorem exprimendum aptissima vel in homine
videantur. Eiusdem est etiam mas continentia, qui nulli amplius scemina co-
pulatur, sed in eodem comparis desiderio perseuerat. quinetiam dum viui sunt,
mas nullam aliam adit, quàm eam vnam, qua cum semel coniunctus fuerit, &
identidem scemina suum ipsa marem vnum tantum agnoscit. Quod quidem
ex eo maiorem affert admirationem, quòd nullus adhuc hominum, neque qui-
dem ipse Paulus, ausus est legem viduitatis præscribere: & tamen vna inuenia-
tur auicula, quæ nos spontè in continentie moribus antecellat. Audiant, inquit
CBasilius, mulieres ipsæ, vt animalia rationis expertia viduitatis honestatem in-
decoro iterati connubij anteponant, si hæc auicula, recordatione consortis,
coniugium alterius abnuat, sua contenta solitudine.

PVDICITIA.

Apuđ Hebræos ipsos omnino reperias Turturū par pudicitiam significare:
siquidem, vt apud eundem Basiliū habetur, in circumcisione par Turturum
aut duos pullos columbarū offerre mos erat, quod indicium esset pudicitia, ac
vitæ cōtinentis exemplū. Origenes porro, siue ea Cyrilli fuerint, quæ in eādem
prorsus sententiam plerisq; locis & huic & illi inscripta reperiuntur, tunc offerre
nos Deo muneri par Turturum inquit, cū mentem nostram Dei verbo velut
vero coniugi sociauerimus, sicut hoc genus auium vnū atq; illud idem castum
seruare coniugiū dicitur. Addit alibi, Apostolos, cū de castitate sermonem ha-
bent, eam per Turturem, quam memorauerint, intelligi. Diuinæ siquidē literæ
per Turturem vnamquāq; animam castitate præditam intelligunt, de qua Psal-
mo LXXXII dictum volunt, Inuenisse eam nidum, vbi poneret pullos suos,
hoc est, Ecclesiam, piorum scilicet cœtum, vbi virtutum genus omne appareret.

Pierii Val. Turtur.

Turturis enim pulli pro virtutibus accipiuntur. Alibi diximus pudiciā à Romanis velata facie pingi sculpiq̃ solitam, & apud alios testudini æquiparatam, quòd pudicarum est sese domi continere, & frequentia loca omnia declinare. Atqui Turtur in secretioribus & remotis à multitudine locis vitam transigit, aut deserta montium deligens, aut secreta sylvarum à frequentiore auium aliarum cœtu sequestrata.

PROVIDENTIA.

Oblatio verò Turturis & columbæ in sacris literis significat, vt Hesychius exponit, hominem contemplationi deditum, qui munus offerat suum in scientia & mansuetudine spiritali: hîc enim opus est prudentia, vt nō excedat legis consideratio circa res vanas occupata. Turturem quidem ponit, quia cognitionem atque prudentiam habet rerum, quas sibi necessarias fore viderit, ita vt eius exemplo exprobraretur populus Iudæorum, Hieremia dicente: Turtur & hirundo & ciconia custodierunt tempus aduentus sui, populus autē meus non cognouit iudicium Domini. Columba autem munda est & simplex, præsentia sancti spiritus index, quales esse oportet eos, qui diuinarū literarum contemplationi sese dedicarūt: quam quidem simplicitatē IESVS Assertor noster Apostolis ita cōmendauit, vt eos simplices esse debere sicut columba identidē admone ret, & beatos mūdo corde plurimū affirmaret. Ideoq̃ Ezechias cū neq̃ altū sapere vellet, neq̃ maiora se querere paratus esset, Meditabor, inquit, vt columba.

SALTATIO.

A pud Philippum illum qui sacerdotum Ægyptiorum lemmata quædā Græcè scripta posteritati tradidit, saltatorē hominem & tibiis deditū, per Turturem significari cōperio, neq̃ quicquam aliud: nam eā omnino tibiis mirū in modum affici compertū est, quarū etiam audita modulatione, dare eā motus incompósitos, & saltationem imitari dicunt: quinetiam eo cantu in insidias allici atq̃ capi. Ad huiusmodi saltationem addemus, quòd Theocritus Idyllio cui Συρανοῖαι titulus est, loquaciores quasdam fœminas Turtures vocat: illę enim non ore tantū garrulitatem ostentant, verū etiam caudæ motu, qua propemodum obstrepere videntur.

INTELLECTVS ÆTHEREVS.

At in diuinis literis Turtur intelligentiā, quæ à diuino spiritu est, significat, F ait Eucherius, eo Cantici Canticorū loco: Vox Turturis audita est in terra nostra: neq̃ inficiatur idem de columba dici. Sed spiritum sanctum ex columba tunc intelligi vult, quando, quæ de sacris literis disputatio commentatioq̃ profertur, ea manifesta est & ad aperta: tunc verò ex Turture, cū res altis obscurisq̃ mysteriis agitatur.

DE HIRVNDINE.

Hirundo, quam Hieremias dicit turturi comitem itineris additam, in manus incidit, eaq̃ non minus garrula quàm turtur notetur à Theocrito, naturæ puritatem quandam secuti, significata eius superioribus duobus, priusquam abuolet, excipiemus, quæ sunt huiusmodi.

ÆQUALITAS.

Agyptij per Hirundinē in primis, quæ filijs suis cibum subministraret, hominem intelligebant qui liberis equas hereditatis portiones distribueret.

Neq̃

A Neq; nō principem, qui se ciuibus æquaret suis, neq; vllō vellet ornatu vel apparatu magis quā reliqui, sumptuosiore accipi. Hirundo siquidem mira filios alit æquitate, singulis cibum parem impartiens, ea adhibita diligentia, ne qui semel acceperit, bis accipiat, atq; ita, vt par sit omnium sportula, procuret. Æqualitatis istiusmodi adeo studiosus fuit Hadrianus Imp. vt in victu familiari Homerico illud obseruari voluerit, ne quis *δουρὸς ἰσῆος* indigeret: quoq; obsonatoribus nullum relinqueret peccandi locum, sæpe fercula de mensis aliorum etiam infimorum apponi sibi iubebat. Nihil enim ad conciliandos sibi populorū animos æquē principibus prodest, quā æqualitatis ostentatio. Nam cū potentia suapte natura odiosa sit, per moderationem maximē omniū euadit amabilis.

I N S T I T V T I O.

S Vnt qui calathum cum pullis hirundineis in aliquot veterum monumentis obseruatum, hieroglyphicum institutionis esse contendant, argumentūmq; eiusmodi ad Osiridis & Cereris beneficia in mortales collata, referant, quod scilicet ab iis & viuendi leges, & agri colendi præcepta receperimus, & equo cum
B reliquis iure vitam degere didicerimus. Legifera enim Ceres est Poëtis, de qua plura alibi. Et apud Diodorum in sacris Ægyptiorum literis, Osiris Iupiter, iustus, pater, dux, & consultor omnium habetur: quæ siue ad institutionem, siue ad æquitatem accommodes, omnia quadrabunt.

A R C H I T E C T V R A.

S Tudiosum ædificationis hominē, quiq; ampla ædificia, vel etiā oppida condiderit, per Hirundinem, quæ nidum astruat, intelligi nonnulli volunt: ab Hirundinibus enim aggeres fluminibus opponere, muros construere, domos cæmentitias ædificare didicisse nos, qui de architectura scripserūt autores optimi tradidere. Operæ precium verò est spectare alitis artem & ingenium. Cū nidum luto construit, stramento roborat ad lutariæ paleationis normam: ac si quando euenerit vt luti copia non suppeditetur, ipsa se totam aqua madefacit, mox volutat in puluere omnibus pennis, lutum ita contrahens, ne omnino illi materia desit ad fabricandum. Manifestum autē industriæ huius argumentum in Heracleotico Ægypti ostio præstant vsque adeo tenellæ auiculæ, molem continuatione nidorum ita vagāti Nilo inexpugnabilem opposcentes stadī vnus
C spatio, vt id humano opere perfici vix posse credatur: vnde mortalium primī, qui casulas ædificare cceperunt, exemplar non tantū ad ædes, verū etiam ad aggeres & munitiones construendas acceperunt.

P A T R I M O N I V M.

H Æditarium patrimoniū ex asse filiis relictum, per nidum hirundineum apud sacerdotes Ægyptios significare tradit Horus, hieroglyphico inde desumpto, quod ab auiū nulla nidus tanto labore, tanto studio, tam diuturnus, & posteris quoq; vsui futurus ædificetur: nam si parentes intereant, eam adeūt hæreditatem filij, vel eam artem à parentibus edocti, vnde sibi necessaria cōparare possint, norunt. Agnoscit hoc Basilius, vbi ait: Nemo paupertatē deploret suam, neq; is de sua vita desperet, actumq; iam esse de ipsa putet, cui nihil est de patrimonio relictū: non enim desunt artes & industriæ, quibus si nos exercere voluerimus, neq; Hirundinibus deteriores esse, vitā cōmodē agere valeamus. Huius verò hieroglyphici argumentū ex eo desumptū scribit Horus, quod, vt superius dictum, Hirundo vsque adeo filiorum cōmodis studet, vt vel peritura, dum aqua perfusa, & puluere volutata capturæ periculum adit euidentissimū,

Pierii Val. Hirundo.

nihilò fecius sedem filiis paratura opus perficere conatur.

D

IMPLORATIO AUXILII.

INuenias apud Xenophontem (quisquis ille fuerit) eo libello qui titulo de Iequiuocis circumfertur, per aues has in nido ore patente pictas, populos auxilium implorantes hieroglyphicè significari: nidus enim patriam, os verò adpertum clamorem & implorationem ostendit. Hinc illud Ezechiae cantico: Si cut pullus hirundinis, sic clamabo. Vnde admodum eruditè Plautus Hirundines obiicit in somniū Demonæ, quas Simia sollicitabat, qui sit filium statim penes lares suos in phano Veneris opem implorantē inuenturus: illa enim Hirundinum more quodammodo transfretauerat, & ad consuetas sibi sedes, domum quidem paternam, delata erat.

AMICVS INVTILIS.

APud aliquos Hirundinem pro amico poni tum inutili, tum ingrato & perdifficili, comperias, quippe qui moribus nostris, & familiaris vitæ rationi difficulter assuescat. Hirundo siquidē nostro magis quàm vlla alia volucris contubernio freta, diu nobiscū versata, nostra omnium maximè familiaris atq; domestica, nullā tamen nobis vtilitatē affert, nunquā mansuescit cicuratur' ve. Proinde verno, hoc est, tranquillo aduentante tempore, nos inuisit, & quasi in officio futura præstò est: hyeme verò, hoc est, turbido cælo instante, aduersāq; fortuna ingruente profugit: qua similitudine vtitur ad infidam amicitia notandam, auctor Rhetoricorum ad Herennium. Ea q; de causa Pythagoras eas à tectis ablegauit, id scilicet innuere volens, huiusmodi notæ homines euitandos, ac nullo pacto consuetudinem & amicitia cum illis ineundam esse. Id quod & Plutarchus Symposiacōn octaua decade latius explicauit, quæ ne tam multa congeramus, breuitatis causa præterimus.

VERNVM TEMPVS.

Illud verò nulli nō innotuit, Hirundines plures cōuolantes à mari verni temporis indicium esse, cum vulgatum sit adagium, Vnam tantū Hirundinem verum nō facere. Accedit huc Ciceronianū scomma in C. Verrē, vbi dicit: Satisne vobis magnam pecuniā Venerius homo, qui è chelidonis sinu in prouinciā profectus est, Veneris nomine quæsisse videtur? Alludit, inquit Asconius, ad nomen, quod Hirundo, quam chelidona Græci vocant, Veris, id est, temporis verni sit amica: illa enim adulto semper vere præstò est, totamq; apud nos æstatem agit. Atq; hoc illud est quod Horatius ait, Cum Zephyris & hirundine prima. Et apud Aristophanē, Equitibus, πᾶσι δὲ ἔχ' ὄρε' ὄρε', ὦρε', νεία χελιδόνα. apud Athenæum legas Rhodiis præcipuum fuisse morem sub tempus vernū Hirundinē inuitare, idq; χελιδονίζας dicebant. Apud Aristophanem Hirūdo chlænā vendere, theristrum emere suadet: præteriisse quippe hyemem admonuit, adesse verò æstatē.

GARRVLITAS.

CÆterum D. Hieronymus et Cyrillus cum Aristotele cōsentientes, per præceptum illud Pythagoricum, ὁ μωρολογὸς χελιδόνας μὴ ἔχειν, abstinendum à cōmercio garrulorum & susurronum intelligunt: quam quidem sententiam corroborat Alexandri historia, quem cum quiescentem Hirundo quædam magno garritu supra Regis caput importunè volitans inturbaret, Aristander Thelmeus pro domesticis accipiendum, qui Alexādro insidias pararet, interpretatus est, quas tamē faciliè deprehenderet, idq; garrutum indicare: quod euentus postmodum comprobauit, Alexandri Aeropi, quem ex amicorū numero Thessalis equitibus

Aequitibus præfecerat, consilio patefacto. Sanè κωπίλλη ἢ χελιδὼν Hesiodo, propter garrulitatem, vnde poëta is κελιδῶσα formauit: κωπίλλειν enim garrire est: eoq; cognomento ales hæc apud Anacreontem & Simonidem appellatur. Et Aristophanes, Ranis, musæa hirundinū vocat nugationem nihili, & quæ folijs leuior sit. Sunt qui super hoc D. Hieronymum impugnent, sed ἢ fabulose potius, rhetoriceq; lasciuunt, quàm quicquā sani afferant, præter ea quæ desumunt ex Plutarcho. Nos ex Nicostrato garrulitatem hanc notatam his iambis afferemus:

Εἰ τὸ ζωεχῶς καὶ πολλὰ καὶ ταχέως λαλεῖν,
ὣς τῆ φρονεῖν πρῶτον καὶ αἱ χελιδόνες
ἔλέγονται ἡμῶν σωφρονιστοὶ πολλοί.

*Loqui si indefinenter, multaq; & velociter,
Prudentiam indicaret, utiq; hirundines
Fortasse quàm nos sapere dicantur magis.*

LVCTVS ET QVERIMONIA.

B A Lij Pythagoricum idem symbolum interpretantes referūt ad tragœdiam, quasi triste omen, lugubreq; argumentum secum afferat Hirundo, quæ, vt apud Ioannē Grāmaticū in Hesiodi Cōmentarijs legimus, cū prius Philomela Pandionis esset, nūc Hirundo auis πρεβύς, φησὶ, με ἐξείλετο: Tereus, inquit, mihi vim intulit. Nam quod nonnulli tradiderunt Philomelā in lusciniā abhisse, idem autor Procne, nō Philomelæ id obtigisse dicit: καὶ πρὸς κνη ἀκρόων γεροντῶν ἰταυὶ δόρυεται: Et Procne in lusciniā commutata Ityn deplorat. Idem apud Ouidium habemus:

*Sola virum non vltā prius mæstissima mater,
Concinit Ismarium Daulias ales Ityn.*

Ita & Horatius Flaccus de Procne loquens, quamuis nō expresso nomine, lusciniæ tamen similem dicit:

*Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix auis & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quod malè barbaras
Regum est vltā libidines.* Et Catullus eodem modo:

C *Qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias absumpti fata gemens Ityli.*

Sentit idem doctissimus Probus in Bucolicis. Sed hinc alia oboritur quæstio, quoniam super eadem hirundine dixerit Hesiodus,

Τόνδε μετ' ὀρθρογόνῃ παρδίωνις ὦρε χελιδών:

Quem manè gemens Pandionis excutit hirundo.

ὀρθρογόνῃ exponunt interpretes, clamosa, non autem diluculò flens, cū Hirundo tota calamitet die, non autem manè tantū aut vesperi, veluti facit lusciniā. Sed hīc quoq; quantum pertinet ad cantus querimoniā & fletum, quæstionem mouet Proclus, Platonis nixus testimonio, nullā alitem dicens dolore affectā canere; quare quod Hesiodus de Hirundine ὀρθρογόνῃ scripsit, is ὀρθροβόῃ legendum censet, quæ scilicet matutinò clamat. Atqui nullo etiam teste scimus auem nullam afflictā canere. Sedenim haudquaquā leuiter, sed ex arte Poëta dixit Hirundinis loquacitatē lamentationē esse, fabulæ ratione habita, quæ de Pandionis filia fertur, cuius lamentationē paulo antè ex Io. Grammatico retulimus. Sed quonam modo Proclus lugere negat Hirundinē, cū eam Pādionis filiā agnoscat? quove modo ὀρθροβόῃ scribendū contendit, cū nō matutinò tantū, sed toto vocife-

Pierii Val. Hirundo.

retur dic, diluculo verò haudquaquam magis? Sed vt ad Platonis sententiam **D** conuertamur, ille nimirum de auibus, quatenus aues sunt, afflictas eas nō canere dixit: qui verò flebili quid Pandionis filijs attribuūt, ad eam, quæ de ijs fabula vulgata est, respiciunt. Verum operæprecium est fabulam, quemadmodum apud Sophoclem digesta est, poemate de Tereo, subtexere. Pandiona quidem, ait is, Atheniensem filias habuisse Procnem & Philomelam, quarum Procnem Tereo Thraci in matrimonium collocarit, qui Ityn ex ea filium suscepit. Aliquo verò post tempore accidit vt Tereus Athenas repetierit, Philomelā ad Procnem vxorem deducturus in Thraciā, quam in Aulide Bœotie deflorauit, linguamq; eius abscidit, ne quid ad sororem deferre posset. Cum verò hæc in Thraciam apulisset, historiā vt acta fuerat, acu pingit, remq; ita omnem manifestat. Procne re cognita Ityn filium discerpit, patriq; Tereo epulādum apponit. Hic verò vbi se filium absumpsisse cognouit, eas erat districto iam gladio interfectorus, quas Dei miserti, vt aiunt, in aues transmutarūt, & Procne quidem lusciniā facta, Ityn absumptum lamentatur, Philomela Hirundo, Tereus mihi vim intulit, assidue clamat. Ille verò in epopem mutatus, ~~et~~ gemens dicere videtur. Hæc cum filiū **E** meum discerpissent, eum mihi in epulas apposuerunt. Quare Proclus, veniam antiquissimo poëte dare potest, qui sorores infelicissimas, etiam aues factas, sortem quantq; suam, quasi permanente præteritæ calamitatis memoria, ita lamentari confinxit.

PEREGRINATIO.

IN coniecturis alioqui, habere se Hirundinis caput imaginari, peregrinationē significat: id enim earum auium præcipuè proprium, vtpote quæ neq; quidē apud parentes degere soleāt. Hinc Hirundo quæ in Pyrrhi tabernaculo nidum posuit, rerū quæ peregrè instituerat, irritum euentū ostendit. Indicauit id ipsum Cyro, quæ in tectis eius nidificauit. Quamuis Dionysio priori arcem relinquenti, cum ibi nidularentur, reditum portendēre.

RESIPISCENTIA.

SVnt qui resipiscenciam per Hirundinem acu transfossam oculos indicent: ea siquidem si vulneratis oculis obcæcata fuerit, oculos tamen & lucem recuperare fertur. Cuius rei causam commentantur, imperfectionem quandā qua præfedita sit, natura quippe nondum vires omnes subministrante: in pullis enim tantum hoc euenire, quare si punctu læsi eorum oculi fuerint, superesse vigore adhuc luminis, quem natura ipsa subministrat. Lumen autem pro sapientia & cognitione poni, perinde ac pro imperitia & insipientia tenebras, vnicuiq; manifestum crediderim. Tertullianus addit, vti eam ad hoc chelidoniæ suæ beneficio, cuius scilicet herbæ succo pullorum oculos oblinat, atq; ita visum restituat. Ne tamen nullus sit nobis ex Hirundine vsus, Cecinnam Volaterranum equestris ordinis virum, legimus comprehensas Hirundines in vrbe, secum in expeditionibus afferre solitum, quas postmodum victoriæ nuncias amicis mittebat in eundem nidum remeantes illito victoriæ colore. Vt minus iam illud admiremur, quod à Fab. Pictore traditum aiunt, cum obsideretur præsidium Romanū à lugurthinis, Hirundinem ablatam à pullis ad se mox cum epistola rediisse, vt lino ad pedes eius alligato, nobis significaret quoto die adueniente auxilio, eruptio fieri deberet.

PIERIVS VALERIANVS AD ANGELVM
A COLOTIVM BASSVM, DE IIS QVÆ PER OLOREM,
LVSCINIAM, PSITTACVM, ET ALIAS ALIQVOT
aues significantur ex sacris Ægyptio-
rum literis.

Quam primè quidem, doctissime Coloti, ut totius es antiquitatis studiosissimus, bona-
rumq; disciplinarū egregiè peritus, mecū saepe de nō cōtemnendis veterū scripto-
rum inuentis, quocunq; scripta fuerint argumētō, differuisti, etiam si nō vsque-
quaq; eorum enitescat eloquentia: quāq; ex diuturna & varia tam Græcorum
quā Latinorū lēctione, & eorū etiā qui remotiora quādā literis mandaue-
re, de prodigijs, de somnijs, de sacrificijs, deq; multis antiquorū ritibus & institutis collegeras, me-
cum cōmunicasti, quæ licet ex vsu iam recesserint, delectāt tamen, & veterum scripta reddunt
ad intelligēdum faciliora. Præcipuè verò ea mihi placuere, quæ de ponderibus & mensuris com-
peristi, quæ paucissimi hactenus perspexere, licet idem saxum voluere pleriq; ætate nostra conati
sint. Hæc, inquam, mecum ingenuè conferre, mea q; vicissim qualiacunq; esse auscultare digna-
tus es. Quia verò videbas cogitationes meas ad materiam hodie, dicere possumus, intactam, vel
parcissimè à nonnullis traditam, intentas esse, ad Ægyptiorum scilicet hieroglyphica studiosius
anhelare, longamq; istiusmodi rei seriem iam instructam, non tamen absolutam, quam tamen
quanta poteram festinatione vrgebam, ut quod angustia temporis inuidebat, industria & vigi-
lantia suppleret, subinnuere visus es mihi, cupere te quamplurimum, quæ super Olore cōscripsis-
sem inspicere: nimirum enim quod senio tuo tam iucundo, tam facili, tam vrbano atq; festino cō-
ueniebat, poposcisti. Quare ego tuo huiusmodi studio delectationeq; perspecta, nihil contatus Olo-
rem ad te misi: poëticam quippe alitem optimo Poëta cantatricem in senectute sua, suauissimā
seni lepidissimo, qui ætatem iam grādiorem pari cum Cygnis harmonia traducit, Sophocleamq;
secutus diligentiam, Musas cursu nunquam intermisso prosequi perseverat. Subsecuta autem
sunt Olorem aliæ quoq; eiusdem ingenij volucres, Luscinia, Psittacus: quinetiam nonnullæ earū
æmula, sed præ raucitate sua mimæ illarum potius quā cantatrices, Pica, Larus, Ægiluius,
Gryphus, & Coruus demum. His omnibus necesse est caueam pares unicuiq; suam, quia tua in-
digent saginatione: quæ quidem tibi haudquaquam grauis futura est, viro eorum, quibus alites
C meæ pasci quæāt, opulentissimo. Sed ut iocari desinamus, tu vale, & quantulumcunq; id est quod
exhibere potuimus, boni, uti solitus es, consulito. quod enim ab amicissimo profectum est, id &
ames, & charum habeas necesse est.

SENEX MUSICVS.

AEGYPTII sacerdotes senem Musicæ studiosum per hierogly-
phicam Cygni effigiem significare consueuerunt, quippe quem
omnes eo suauius modulari ferunt, quo magis in senium vergit.
Musicæ verò illi symbolo (ut hoc obiter interpretemur) compo-
sitissimos mores intelligebant, veluti in senibus mores ipsos com-
politiores, & sibi maximè consonos esse par est: de ijs loquor, qui Colotio simi-
les, sanctius instituti, vitam integerrimam, & à turpitudinibus alienam peregrē-
re. Socrates porrò apud Platonem, Cygnos tum magis dulciusq; canere affir-
mat, cum se breui præsentiant morituros, quasi latantes Deo gratias agere
videantur, quod ad eum, cuius ministri sunt, migrationem parent. Addit, ho-
mines quosdam, cum ipsi mortem expauescant, Cygnos quoque falso crimi-
nari, cantusq; huiusmodi dicere doloris argumentum esse, quem ex aduentan-

Pierii Val. Olor.

te morte conceperint: sed enim haudquaquam animaduertunt, in omni volatili D
lium genere nullam esse auem, quæ vel in esuritione, vel in rigore, aut alio quo-
piam incommodo, quo se affectam sentiat, emoduletur, cantillet' ve, non luscini-
nam quidem ipsam, non hirundinem, nō epopem: quarum cantum, & luctum
& querimoniam esse fabulantur. Sibi verò videri neq; quidem aues has, neque
Cygnos præ dolore canere, sed quia Phœbo sacræ sunt, eaq; lætitia concitatae,
forsan & diuinatione præditæ, alterius vitæ bona præsagiunt. Hinc M. Tullius
Tusculanis quæstionibus Cygnos ait non sine causa Apollini dedicatos esse,
sed quòd ab eo diuinationem habere videantur, quia præuidentes quid in mor-
te boni sit, cum cantu & voluptate moriantur. Omnino autem quod de morte
narratur, falsis aliquot experimentis compertum est: tametsi Lucretius poëta
peruulgatam tangit opinionem, cum eos nece detortos, ac anxie cruciatos, li-
quidam lugubri voce querelam attollere ait ex vallibus Heliconis. In quo illud
etiam animaduertendum, ad hoc & Horatium & alios respexisse, cum poëtas
Cygni symbolo nuncuparunt.

P O E T A.

E

NAm veluti Cygni senio confecti argutioribus, ob gutturis exilitatem, or-
ganis effectis suauiore simul & vocaliorem emittit vocem, ita etiam bo-
ni poëtae, quo per ætatem magis profecerunt, scribere itidem solent & elegan-
tius & sapientius. Sic Oedipus Coloneus ea conscriptus ætate, qua propter se-
nium autor desipere videbatur, à filio etiamnum rei familiaris malè curatæ actus
infantiæ reus, omnium quæ antea conscripserat operum cultissimum iudicatum
est. Et Isocrates (vt Oratores etiam huc admittamus, nam & id dicendi genus
musicum est, & certis constat numeris) Panathenaicam orationem, omnium
quas antea scripsisset luculentissimam, post octogesimū vitæ annum elucubra-
uit. Sic Pontanus & Vranian & Meteorica, Syncerus Actius poëmata pleraq;
Aurelius Augurellus Chrysopœiam, & alij pleriq; ætate nostra bene literati vi-
ri eo suauius cygneum hoc melos emodulati sunt, quo magis visi consensescere.
Sic tu Musas affectaris, quæ salis & lepōris plurimum præ se ferunt: deniq; om-
nia quæ ad eruditionem spectant, non ignauiter peruestigas. An verò Plato-
nem dissimulare poterimus, quem annum circiter octogesimum agentem scri- F
bendo vita functum aiunt? Vt fabulosum minimè videatur, quòd Socratem
perhibent per quietem existimasse nouellum se Cygni pullum inter genua tene-
re, qui plumis repente sumptis euolauerit in sublime, ætheraq; omnem suauissi-
mo clangore cōpleuerit: postridieq; Platonem
ab Aristone patre ei commendatum in institu-
tionem: visoq; statim puero dixisse Socratem fe-
runt, eam esse auiculam, cuius imago nocte pro-
xima sibi per somnum fuerat obuersata.

MUNICIPIBVS IN-
iurijs suis.

Sed, vt etiam attingamus poëtarum fabu-
las, Cygnum aiunt hominem municipibus
suis iniurium hieroglyphicè significare. Siqui-
dem Olores in volucrum genere id habent pe-
culiare, vt alter alterum depascatur, atq; inter se
morsus conuertant, vnde illum crediderim Pin-
daro inhospitalem appellatum: id quod nescio
qua æmulatione præstatiæ, in poëtis præcipuè,

A & nunc esse, & fuisse semper, exploratissimum est. Nam vt ipsi aiunt,

Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

Adde quòd Melistus Euboicus auem hanc ita conuicijs plenam esse dicit, vt ea clamante, reliquæ aues quæ præstò sunt conticescere cogantur.

Sed fuerint hæc improborum exempla, cum ego bene literatos viros eo benigniores candidioresq; semper expertus sim, quo magis & ingenio & eruditione pollerent. Pontanum aiunt omnium ingenia fouisse, de nullo vnquã etiam cum familiarissimis obloqui solitum. M. Antonium Sabellicũ, quem ego per quinquen-

ANIMI CANDOR.

B inuidia homini comparauerat, & quòd omnes alba, quod aiunt, linea notaret, non emuncti satis iudicij plerunque retulerit notam. Talem fuisse Romæ Pomponium Lætum aiunt, qui licet à multis iniuria laceretur, nunquã tamen ipse maledicendo calumnias propulsare curauerit. Talis apud nos Nicolaus Leonicus, talis tu, talis Iacobus Sadoletus, cuius nomen ætate nostra in Modestix appellatione abiit. Sunt itaq; Cygni, qui verè literati sunt, qui benigni, qui nulla syncerum animum macula labefactarunt. Nimirum enim candoris est indicium Cygnus, quem omnes insignem memorant albedinis epitheto, ne λευκότης albitudinem, vt Plautus, dicam. Ita apud Ouidium:

Ad vada Mæandri concinit albus Olor.

Et, candidior Cygnis, apud Virgilium. Theocritus ea de causa ἡλὼ κύκνον dixit, quòd scemineus color plurimũ à cãdore cõmendari soleat. Albos autem esse à natiuitate Cygnos, ait Hellanicus.

GLORIÆ CALCAR.

C Idem verò poëtæ hoc commune cum Cygnis habent, quòd gloriæ studio trahuntur, fauorisq; & laudationis omnino sunt auidiusculi,

Nec petitur sacris nisi tantũ fama poëtis.

Cygni quoq; tunc suauius canũt, cum Fauonius eos ad cantum visus fuerit inuitare: ζεφυρὸς γὰρ κύκνον πρὸς τὴν ἀδὴν ἐλατῶν αἰσθῶ, ait Philostratus, Phaethonte. Sed longè venustius & plenius id recenset, vbi palustria & aquatica loca verbis pingere conatur. Ælianus quoq; non canere eos ait, nisi flante Zephyro.

Qvod quidem ideo repetendum duxi, quia si quis Musicã ipsam aptissimè describere voluerit, nō aliam libentius speciem imitabitur quàm quæ in hunc modum ab eo autore oculis subiicit. Ex Oloribus verò qui vocaliores sunt, in ripæ margine, circulo quodam factò, sidunt, vbi argutum nescio quid certandi studio videntur emodulari. Cantilenæ verò signum videas puerulum alatum, qui ventus Zephyrus est, is enim cantũ Oloribus inspirat, & elargitur. Pingitur verò is delicatus, mollis, cuiusmodi est au-

MUSICA.

Pierii Val. Olor.

ra eius, quam libenter adeò captamus. Olorum verò plumæ identidem afflatu D
eo surriguntur, quippe quæ repercussu venti commouentur.

A P O L L O F I D I C E N .

A Pud Card. Hippolytum Medicen alumnum meum, signum ex marmore
pulcherrimè ductum habemus, qui nimirum Apollo Fidicen est: læuam e-
nim manum admouet ad lyræ iugum: ea Cygni dorso sustinetur: Cygnus ipse
collo suauiter reflexo, rostroq; ad chordas verso, parè cum lyra videtur harmo-
niam emodulari. Dexterâ dei dextro innititur genu, eaq; plectrū continet: adia-
cet ibidem humi pharetra, vtpote signum, deum ipsum non semper arcum ten-
dere, sed aliquando tacentem Musam cithara fuscitare. Et hæc quoq; faciunt ad
Musicæ significatum.

O R P H E V S .

S Anè Plato Ægyptiacæ doctrinæ nunquam immemor, cùm felicem illam ci-
uitatem conderet, illic fermè ait Orpheum Calliopes filium, cùm à mulieri-
bus scædè discerptus excessisset è vita, homine, quod erat, derelicto, in Cygnum E
emigrasse mutata specie, vt qui insignis Musicus fuerat, Musicam itidem perse-
ucrātius exerceret. Hinc locum mutuatus est Horatius noster, cùm in Cygnum
abire se scribit ad Mecænatem:

*Iamiam residunt cruribus aspera
Pelles, & album mutor in alitem
Supernè, nascunturq; leues
Per digitos humerosq; plumæ.*

Et cùm piscium silentio vocalissimam opponeret harmoniam, ita de lyra canit:

*O mutis quoq; piscibus
Donatura Cygni, si libeat, sonum.*

Platoni ea super Orpheo scribenti adsentitur Æneas philosophus, qui quidem
vbi ex Chaldæorum, Ægyptiorum & Græcorum opinione defunctorum ani-
mas euocari posse docet, Orpheâ Cygni specie euocandū ait. Quòd si quis Ho-
merum euocare voluerit, oportere eum Luscinia formam indutum apparere: F
de qua paulo pòst.

N A V I G A T I O S E C V N D A .

C Vm verò Cygni & aquis & Fauonio plurimùm gaudeant, in ὀρνιθογονίᾳ so-
lis nautis, veluti aquila tempestati, columbæ Regibus dedicantur. Hinc il-
lud apud Virgilium:

*Ni frustra augurium vani docuere parentes,
Aspice bisfenos latantes agmine Cygnos,
Aetherea quos lapsa plaga Iouis ales aperto
Turbabat cælo, nunc terras ordine longo
Aut capere, aut captas iam despectare videntur.
Ut reduces illi ludunt stridentibus alis,
Et cætu cinxere polum, cantusq; dedere:
Haud aliter puppésq; tuæ, pubesq; tuorum,
Aut portum tenet, aut pleno subit ostia velo.*

A

DE LUSCINIA.

Eluti post Orpheam, ex antiquorum traditione, merito succedit Homerus; ita post cygnū Luscinia locum tenet, quando, ut paulo antè dicebamus, Cygnus Orphei, Luscinia Homeri simulachrum est.

M V S I C A.

Non immerito autem Musicam, atque omnibus eam numeris absolutam, per alitis huius hieroglyphicum significari tradiderunt, siue multiplicem vocis varietatem, siue delectabilem suauitatem, siue pertinacem in ea continuationem admiremur, ut vna denique perfecta Musicæ scientia sonum moduletur, quem nunc continuo spiritu in longū trahat, nunc inflexo variet, nunc conciso distinguat, intorto copulet, promittat, reuocet, & ex inopinato infuset. Quid cum secum ipsa murmurat, quàm plena, quàm grauis, quàm acuta, quàm crebra, quàm extenta modulatio? atque ubi visum est, ut sonus ipse vibrans, ut summus, ut medius, ut imus exauditur? omniaque tam paruulis in faucibus, quæ tot exquisitis tibiærum tormentis ars hominum excogitauit. quibus Musicæ leporibus enar-

Brandis cum Luscinia Plinius ipse contendere videtur. Ut iam Luscinias taceamus Græco & Latino sermone dociles Druso & Británico Claudii filijs fuisse. Huic autem aui tam genuina, tam voluptaria est modulatio, ut, si Aristoteli credendum est, obseruatum sit eam pullos erudire. quod si procul à matribus alantur, non ita suauiter, neque ita peritè canant, id quod tamen non mercedis neque gloriæ spe faciunt, quæ duo mortalibus ad augendam industriam calcaria potissimum adhibentur, sed vnius delectationis gratia qua sese oblectat. Quod si qua vnquam auis fuit, ex cuius cantilenis homines Musicam excogitauerint, ut Chamæleon Ponticus arbitratur, nimirum Luscinia est, quam habuisse magistrā neminem putare debeat, dummodo vim in hac re alitis non ignauiter assequatur.

GERMINATIO.

Germinationis tempus nonnulli per Lusciniam indicant, propterea quod auis ea cum primum sylua frondibus incipit opacare, diebus ac noctibus quindecim assidue canat, lætitiā testata, quam ex verni temporis aduentu percipit. ab eo verò tempore canit quidem, sed non assidue.

C

LVCVBRATIONES.

Quare factum, ut qui eam vernis mensibus per totā ferè noctem dulci eo modulamine delectari obseruarunt, vigilantiam ex eius hieroglyphico, nocturnasque lucubrationes significari dixerint. Nam nisi literarum studiis summa inesset delectatio, mirificusque concentus, pro vniuscuiusque ingenij captu, haud facile reperias qui laboriosis vigilijs temerè velit inscenescere, atque assidua mentis agitatione consumi. Cui quidem sententiæ fauet, quod Hesiodus ea similitudine quā de Luscinia ab accipitre in altum rapta, miserabiliterque conquerente, posuit. Per Lusciniam, ut interpretes addunt, Poëtam causa modulationis intelligit, semetipsum scilicet, qui fuerat à iudicibus vexatus; per accipitrem verò iudices, ob rapacitatem, qui Persæ fratris largitionibus corrupti iniquè iudicauerant.

DE PSITTACO.

Sittacum apud Ægyptios, de quibus aliquid habuerim, non inueni: sed autores, nationesque reliquæ, auctem in humani sermonis imitatione omnium maximè admirabilem, indictam minimè reliquere.

Pierii Val. Psittacus.

ELOQUENTIA.

D

PER eius enim effigiem eloquentem hominem, qualem se negat Tullius reperisse, significabant, cum nullum ex animalibus rationis expertibus articulatius humanas explicet voces: id quod ideo præstat, quod linguam habeat latiore carnosioreque, & humanæ propemodum similem: nam quæ angustam habent, literas proferre non possunt. Atque hanc verisimile est inter eas, quas Psaphon Libycus enutriuit & instituit, principatū obtinuisse: ille enim cum alioquin vir esset perditissimus, & omni scelerum obscenitate contaminatus, viam excogitavit, quæ non modò se purgaret infamia, sed diuinos etiam honores post mortem assequeretur. Aues enim magno numero in seductū penetrale clausit, quas cicuratas, nemine conscio, docuit canere, *μέγας θεὸς ψάφον*, magnus deus Psaphon: mandauitque moriens, ut penetrale illud nulla interposita mora disiectis fenestris patefieret, atque ita prouolantibus per urbem totam, totumque agrum aui- bus, & magnus deus Psaphon, ubique Græcè concinentibus, factum ut sit creditus deus, & templa sacraque illi fuerint instituta.

DE PICA.

St & Picæ docilitas ad humana verba, sed quoniā nō ita liquidè nec concinnè loquitur ut psittacus, et quadam omnino raucitate sermonem obfuscet, præfractoque sono syllabas enunciat, estque memoria nimè tenaci, ut nisi quæ didicit frequentius replicari audierit, facile obliuiscatur, ideo non meruit, ut Psittacus, eloquentiæ titulum sibi vindicare.

GARRULITAS.

SED pro garrulæ potius loquacitatis hieroglyphico posita est, quod & in rudis plebeculæ ore quotidie versatur, garrulos Picæ cognomento vocitatis: ea enim & loquacitate plurima, & assidua vocum mutatione insignis est, utpote quæ diebus ferè singulis diuersam emittit vocem. Cuius quidem garrulitatis ergo Baccho dedicatur, ut Plutarchus affirmat: dicacitate enim plurimum ebrii valent, & arcanum demens detegit ebrietas, atque ut apud Horatium est,

Fœcundi calices quem non fecere disertum?

Sedenim super hoc plurima apud Platonem in Legibus, ubi nullum tormentū, ad veritatem eliciendam, vino efficacius adhiberi posse differit. Mira sunt quæ de Pica Plutarchus refert, quæ alioquin loquacissima, auditis Romæ buccinatoribus obstupefacta siluerit euestigiò, tantoque ita silentio dies aliquot meditata, repente quasi expergefacta omnem cum buccinarū sonum, harmoniā & numeros summa omnium admiratione reddiderit. In portentis quoque Pica sermonis significationem habet, ut ea quæ Ezolino in Feltrinos mouenti facta obuiā, & in eius humeros delapsa, indicium fuit, populum cui plurimum in loquendo studium, ad eius auctoritatem se nullo negotio collaturum: pauloque post, antequam mœnibus appropinquaret, affuerunt ab ea vrbe legati, qui se duci dederent, pacataque ad eius arbitrium omnia nunciarent. Nonnulli verò scribunt huiusmodi Picam militari signo insedisse, quam manu captam, & in augurij omen acceptam, Tyrannus ipse expeditionibus omnibus seriò circuntulerit.

SIMULATIO.

ESt & mendacij siue simulationis hieroglyphicū Pica, utpote quæ antio-
re

A re parte candida sit, posteriore autem nigricet, amicum scilicet purum atq; sincerum affatu primo simulet, mox vel decipiat, vel eludat. De his Pythagoræ dictum aiunt, τῶν μελανέρων μὴ γούσασθαι, minimè gustandum ex ijs, quibus est nigra cauda; non admittendos in amicitiam homines simulatores & dissimulatores hypocritas. Quod verò facit ad mendacium, Tryphon Grammaticus ait, ὁ δὲ ἐν τῇ ἐκείνῃ μελαίνῃται, mendacium quippe in extrema parte nigrescere.

DE LARO.

Quoniam à Musicis elegantibusq; volucribus in clamosas incidimus & importunas, Larum quoq; nescio quid obstrepentem audiamus,

EXPECTATIONEM FRUSTRATVS.

Hominem, de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauiter sit frustratus, ostendere si vellent, Larum figurabant: illa siquidem clamore arguto admodum cum parturit vociferatur, partusq; edit plumosos utiq; ac ap-
 B primè pennatos, cæterum carne admodum exigua. Sunt qui hanc auem eandem cum Cephpho esse putent, prouerbio decepti quod circumfertur, λάρθ' κέφθ'. Sedenim diuersam esse Larum alitem à ceppho, inde mihi suspicio est, quòd Laro longè aliud est ingenium quàm ceppho sit: cepphus enim ad cibum tenuia quæq; sectatur, ut etiam marina sit spuma contentus: Larus verò inter voracissimas numeratur, omniuorumq; animal esse fertur, vnde sit à veteribus Herculi dicatus, quem helluonem maximum fuisse prædicant. Neq; temerè Aristophanes, Ranis, Cleonem rempub. omnem deuorantem, Laron vocarit. Præterea Hesychius Hierosolymitanus, Larum ait esse auem quæ tam in mari quàm in terra versetur, & vtriusq; partis cibo, quem plurimum & vndecunq; perquisitum deuoret, enutriatur: perq; eam piorum mensis Leuitico prohibitã, eos à Theologis accipi, qui circumcisionem simul venerabantur, & baptismum minus aspernabantur, de quo Paulus, ipso diuinarum institutionum primordio, restitit in faciem Petro, licet ipse Timotheum, utpote vno ex parentibus ludæo genitum, circuncidisset. Eos demum homines alitis huius hieroglyphico indicari posse
 C manifestum, qui vitam suæ libidinis arbitrio degendã instituere, modò ludæorum rigorem in diuinis literis æstimantes, modò in ijs tantum quæ ad voluptatem suam faciunt, excusso legis iugo, omnia sibi licentius permittentes, Christianumq; dogma in eo tantum sectantes, quòd de summi Dei clemetia, plus quàm audere debeant, sibi pollicentur, mox perfractis vtriusq; agonis carceribus, effusissimo cursu in Mahumetiam, aut si quid hoc perditius, libertatem, & vitiorum omnium campum effunduntur. Quod verò ad Lari vocabulum pertinet, cum adolescens adhuc essem, Luciani opusculum De ijs qui mercede conducti aliena quadra degunt, ut ea ferebat ætas, Latinum feci. In eo locus est, ὁ δὲ λάρθ' ἢ πῖ ἄρρα εἰς δέλει, καὶ θάπτει ὁ λάρθ' ὅθεν πῶδε χαίω, ὁ δὲ λάρθ'. Illud, καὶ θάπτει ὁ λάρθ', veluti gauia feceram, secutus Gazam, qui Laron gauiam reddit ex Bucherio, qui vbi de Laro mentio est in Pentateucho, eam gauiam esse dicit. Et ita reliqui, vulgatis Luciani codicibus in quibus λάρθ' habetur, decepti, modò gauiam, modò mergum traduxere. Ita & ego, cum alia non extaret lectio, quam præ manibus habebam, profirebar: sed posteaquàm Romæ in vetustum Palatinæ bibliothecæ codicem incidi, reperi loco hoc, καὶ θάπτει λαβ. αβ, lectione longè castiore scriptum esse. Piscis hic est edacissimus, quem lupum Latini vocant. De pisce autem & hami esca eo

Pierii Val. Cephphus, Gryphs.

Luciani loco agitur, non de alitibus. Sed vt ad Larum nostrū reuertamur, ver. D
sus Homeri est, ὅς ἐστι τῆς ὀδυσσεύς,

Σάλας ἔπειτα ὡδὶ κῦμα λάτρω ὄρνιθι ἰοικώς.

vbi Mercurij ornatus omnis scribitur: quem locū Maro Æneid. quarto totum
sibi desumpsit. Vbi verò de mutatione in hanc alitem agendū est, ita eloquitur:

Hinc totò præcepit se corpore in vndas

Μίση, αὖτ' ὅτ' ὅτε σὺν κύμασι λείπειτο, κύματι

Πισκοῖς σκόπῳ ὅτε σὺν κύμασι λείπειτο, ἀνὰ κύματα.

Hic Seruius: Incongruum, inquit, heroo credidit carmini, si mergum diceret, vt
alibi ciconiam per periphrasin posuit:

Candida venit auis longis inuisa colubris.

DE CEPPHO.

Ed quoniam & Cephphus ipse suam habet significationem, quem is in
hieroglyphicis locum teneat, videamus.

F A T V V S.

E

Cephphus vbiq; hieroglyphicū est fatuitatis & stuporis, quo animal id egre-
giè laborat. Ferunt siquidē eum spuma marina victitare, cuius rei nō ignari
piscatores, spumas è littore collectas eminus proiectant, ita volucres ad escam
allectantes, mox cominus, inde etiam manu porrigentes, facillimo eas negotio
capiunt. Theodorus hanc Fulicam interpretari videtur, ea, vt arbitror, ratione
adductus, quòd Arati carmina quædam Virgilius ad verbum ferè Georgicis
expresserit, atq; vbi ille κέπφον, hic fulicam posuerit. Arati carmina ita habent:

Καί ποτε καὶ κέπφον, ὃ ποτε θύοι ποτίνωνται,

Ἀντία μέλόντῃν αἰέμασι εἰλκδ' ἀφ' ὅροιται.

πολλὰ καὶ δ' ἀγρίοις ὅτε νῆσται, ἢ ἐν ἑλίθιναι

αἰθῶναι χόρσται πινάσωνται πτόνυχισι.

Virgilius ita reddidit:

Cum medio celeres volitant ex aquore mergi,

Clamoremq; ferunt ad littora, cumq; marinæ

In sicco ludunt fulicæ.

Quòd verò vnà iungātur λαφ' κέπφον in adagijs, geminatum esse opprobrium
dixerim, vt lapis caudex apud Terentium, & quod ad mergum & fulicam no-
stros facit, scortatores nebulones, & alia huiusmodi apud Horatium.

DE GRYPHE.

Xigere videtur rerum series, vt qui ab olore Phcebea alite exorsi su-
mus, Gryphes identidem Apollineos subiungamus, tametsi quid hi
sibi vellēt, nunquā compererim apud Ægyptiorū hieroglyphicorū
interpretes. Ægyptiū tamen esse cōmentum Bembæa ostendit tabu-
la, in qua Gryphes multis varijsq; formis cælati, & ea etiam quam fabulantur ef-
figie conspiciuntur, passimq; in terra Græcia, & Italia vniuersa, quæq; Romanū
olim imperium extendebatur, in mysticæ huius philosophiæ vsum figurati.

A P O L L O.

H siquidem auritū animalis genus, qui capita habent aquilæ, cætera leonis,
vt pleriq; tradidere, & vt in ahenea Bembi mensa cernitur, cum alis ingen-
tis admodum magnitudinis, Apollinem indicabant, veteresq; eos Apollineo
curru succedere sinxerunt, Grypheneumq; Phcebum hac de causa vocitatum à
nonnul-

A nonnullis manifestum est, quod ita tangit Claudianus:

*At si Phœbus adest, & franis Grypha iugalem
Riphaeo tripodas repetens detorsit ab axe.*

Et in Gallieni numis Gryphes cusos inspicias, cum inscriptione, A P O L L I N I C O N S. A V G. Duo verò animalia in suo quæq; genere reliquis imperantia complectuntur, veluti Sol reliquis in cœlo micantibus ignibus imperitare, & luminis sui magnitudine vbertatēq; reliquos omnes alere & illustrare videtur: merito itaq; sacris profanisq; rebus omnibus, aris, sepulchris, urnis, rēplis, publicis priuatisq; ædibus custodes passim adhibiti. Sunt tamen qui Gryphis figuram non, vt vulgò creditur, leonina in inferioribus specie esse dicant, sed equis haud absimilem, verum quæ capita cum incuruis rostris aquilarū more, sed ea aurita habeant: ita enim ab Aristæo Proconesio memoriæ super his proditum tradit Pausanias.

N A S O N E S.

INuenies aliquando Nasones, id enim nomen à nasi magnitudine est, Gryphos nuncupatos, quo quidem cognomento Syriæ Rex Gryphus Cleopatre filius appellatus est: fuit enim is visenda nasi magnitudine præditus. Sed quid ego vltius de Gryphis commentari pergam, cum rerum scriptores dubitent, an huius imaginis animal inueniatur? Capite enim nono supra quadragesimū libri decimi Plinius sententiam attestatus suam ait: Pegāfos equino capite volucres, & Gryphas auritos aduncitate rostri, illos in Scythia, hos in Æthiopia, fabulosos reor. Idem tamē quarto libri XXXIII cap. apud Scythas ait aurū à formicis aut Gryphibus erutum. Sed hoc ait ex vulgatæ historiæ opinione. Nam illud Virgilianū, Iungentur iam Gryphes equis, nihil aliud sibi vult, quàm euenturum vt ea quæ minimè fieri possunt, protinus fiant: aëria quippe animalia cum terrestribus eidem iugo summittantur, quod natura minimè patitur. Sed, bone Deus, quorsum Hydra multiceps? quorsum triceps Geryon? quorsum tribus compacta feris Chimæra? quorsum Sphinges, & monstra alia? nisi vt partium complexum ostendant, veluti ex verbo & diuersis nominibus oratio constituitur. Quare qui simplicium significationes rectè perceperit, facilè ad mixtorum interpretationem accedet, quæ cum tibi, mi Coloti, cognitissima esse non ignorem, superuacuum duxi plura super his inculcare.

D E C O R V O.

FInem eram his nugis facturus, qui mihi videbar plus nimio tibi obstrepuisse, cumq; coronidem ducere pararem, visus mihi sum crocitantem audire Coruum, quasi se quoq; Phœbeam alitem veditaret, & in harum consortium admitti se quoq; postulare. Non ineptum iudicaui, qui orsus essem à candidissima, desinerem in nigerrimā, à vocalissima in raucissimam, quòd sciebā antipathiam istiusmodi in naturæ rebus cōsiderandis suā habere voluptatē. Tu igitur necesse est summittas auriculas, & quicquid crocitauerit, & quicquid contra aliarum auium morem fecerit, boni consulas.

F I L I O R V M E X H Æ R E D A T O R.

COrui autem figura hieroglyphicū erat hominis qui liberos suos exhæredaret, abdicaret v'e, aut domo quoquo eijceret modo: aiunt enim eum pullos suos, simulac volādi potestatem assēcuti fuerint, nido expellere, mox & regione

Pierii Val. Coruus.

tota interdicere, quòd vsqueadeò sit amans solitudinis. Faciunt hoc & subaquilæ, quarū greges vsquā difficulter inuenias. Autores nostri, qui rerum naturalium historiam conquirunt, magna ex parte scribunt, Coruum pullos quidem parere, sed eos non alere, mcestitia scilicet affectū, quòd eos, simulac exclusi sunt, pennis candicantibus præditos aspiciat; ac perinde vix à se genitos arbitretur. Vtcunq; pro maximè laborantibus inopia, Psalmographus ait: Et pullos Coruorū inuocantibus eum alimenta subministrat Deus. Cùm enim ita fuerint tanquam adulterini, à parentibus destituti, vel rore cœlitus destillante, vel minutissimis quibusdam animalibus, quæ nidos eos circumuolant, nutriuntur, in supremæ benignitatis summæq; prouidentię diuini numinis argumentū. Eucherius hinc filios fideles doctrina cœlesti imbutos, ex infidelibus tamen parentibus genitos, indicari ex veterum Theologorum traditione commonuit.

I M B R E S.

IN augurijs Coruus, perinde ac cornix, de qua dictum alibi, imbrum significationem habet. quare Nicander ita de Coruo: κῶρα τ' ὀμβρήτα κρῶζων, vbi ait interpreter, ὅτι χειμῶνα δαλῶσι οἱ κῶ; αὐτὸ δὲ φῦλα κελσιῶν ὕδατ' ἀρχομένοιο διὸς ποδὶ σῆμ' ἐχέει. Quæ Virgilius secutus, de pluuiæ portentis ait:

*Et è pastu decedens agmine magno
Coruorum increpuit densis exercitus alis.*

Longè autem diuerso à cornice significato Coruus accipitur, quippe cùm ea, vt suo loco dictum, sit concordia signū, vt pleraq; poetarum elogia indicio sunt. Corui contrā futurā quandoq; inter collegas discordiā ostenderūt, aquilam, quæ Augusti tentorio superfederat, duo numero insectantes, à qua & afflicti, & ad terram deiecti sunt, cùm is ad Bononiā Triumphatorū copias traduxisset, Philippo rerum exitum, qualis inde subsecutus est, præfagiēte. Fuerunt & Alexandro Babylona iter intendenti, infausi ominis signum, Corui sublimi volatu se mutuò incessentes, quorum afflicti quidam, ac penè discerpti, in illius conspectu ad terram decidere.

DISCORDIA MILITARIS.

E M A N S O R.

ET quoniam in milites incidimus, est cur apud eos aliquantulum immoremur. Emanforem ex Coruo figurato significari, tam diuinæ quàm profanæ literæ docuerūt: quippe eum qui officiū suum deserat, veluti miles ignauus, qui ad constitutū diem adesse iussus domi descenderit. Secundo Fastorum habemus, Phœbum, cùm Ioui sacrum facere instituisset, Coruum qui aquam de viuo fonte afferret, præmisisse: qui cùm insedisset fico quæ acerbos adhuc fructus habebat, tandiu moratus est, quoad maturi fierent: inde pastus anguem corripit, quæ ad Apollinem defert, eum aduersariū causatus morā iniēcisse, ne aquam haurire potuerit: quem Phœbus cùm mēdacij redarguisset, Coruum inde damnauit, vt quandiu ficus lacteus esset, aquam de nullo fonte biberet. Atqui multis antè seculis

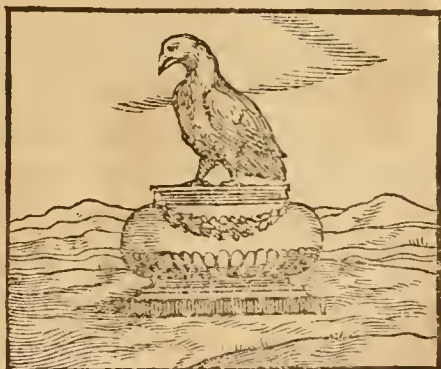
A seculis Coruus in Diuinis literis contumaciæ huiusmodi nota iniustus est: præmissus ille siquidē ab Noë ipsa ex arca, vt pacatæ ne res essent exploraret, circa fordes desinentis diluuij defecit: quod quidē, vt Hierosolymitanus Hesychius philosophatur, signū fuit futuros homines, qui admissi ad sacra, sublimisq; sciētiæ mysterijs initiati, animo postmodū inconstāti, qui sub fuscæ pennarum veste delitescerebat, præclara incepta ignauiter frustraturi essent, institutionis probę sanctæq; cōsortia derelinquētes: vt inter Domini discipulos Iscariotis filius Iudas tā turpiter quā flagitiose defecit à Dño. Sanè Cyprianus ad Nouatianū, Coruum hūc emissum à Noë, neq; reuersum, q; ad cadauerū pastum se cōuerterit, hæreticos indicare ait, qui secedentes ab Ecclesia, ad meliora, ad membra quippe sua redire minimè curāt, sed cum immundo grege perpetuis sordib. volutant. Has volucres Abraham frumenta depascentes abegisse dicitur, vnde nomen meruit Abactoris, nimirum indicaturus futurū, vt is Assertoris liberatorisq; nomen assequeretur, qui prauorū hominū collegia summoueret, qui impios tolleret, qui de sacris literis, quæ animorū pastus sunt, malè sentiētes opprimeret. Ita Samson, vt Hieron. quintis supra vigesimis castris Hebræorū ait, à fructibus suis aues abegit, vulpes quæ vineas exterminabāt in vincula cōpegit, interfectoq; leone illo rugiente, in eius mox cadaueris ore fauū mellis inuenit.

IGNOMINIOSA REPVLSA.

Per hominem Coruis obiectū destinatum ve, aut quid aliud ita expositū, id hieroglyphico manifesto intelligimus, quod ignominiose repulsum fuerit, è conspectuq; summotū. Et quoniā dæmone malo nihil magis abominabile, nihil contēptius neq; abiectius, Eucherius monet eum ipsum in diuinis literis per Coruū intelligi, eo apud Solomonē loco: Effodiant eum Corui de torrētē. atq; hinc prouerbiū apud Græcos Comicos vsitatissimū, *ὁ κέρκερος*. Sed eruditè atq; copiose alij de prouerbio. In iisdē diuinis literis Psal. XXVI. legitur apud Græcos, *μὴ ἀποκρεακίσης με*, quod nonnulli ad huiusmodi prouerbiū trahunt, verbumq; *ἀποκρεακίζομαι*, Suidæ agnitum dicunt, eo ipso Dauidico citato versu: & ignominiosæ repulsę mentione facta, Latini simpliciter, ne repellas me, reddidere. Sed enim Euthymius innuit posse id verbi ex metaphora scorix defumi: nam scorix spurcitia illa est, in omni metallo, quæ tanquam fæx, nulli vtilis operi, proijcitur: indeq; fieri *ἀποκρεακίζειν*, contemnere: & nomen *ἀποκρεακισμός*, contemptus.

Svmuntur etiā hieroglyphica de celebris alicuius viri nomine, veluti à Corace rhetore, qui post Hieronis obitū primus Rhetoricā Syracusis docuit: propter cuius celebritatē Metellus Diodorū rhetorem, quo magistro vsus fuerat, iam defunctū honoraturus, Coruū lapideū eius sepulchro imposuit, quasi antiquissimo illi Coraci similē indicare vellet. Cæterum Cicero rem false detorsit cauillatus in Metellum, rectè eum fecisse, propterea quòd discipulum non dicere, sed volare docuisset, inconstantiam scilicet Metelli, qua malè audiebat, eo scommate perstringens.

R H E T O R.

A P O L L O.

Quòd verò Coruus hieroglyphicū Apollinis haberetur, nōnulli ea de causa factū existimant, qua caper Baccho, Sileno asinus datur, & eadē ratione

Pierii Val. Coruus.

in antipharma cum alijs alia. Inauspicatissimū, aiunt, animal, auspicatissimo oraculorum auro-
ri meruit immolari. Sedenim aliud est, hostia
hac vel illa deo cuiuspiam facere, aliud specie sua
deum ipsum explicare: nam hoc modo dicimus
animalium figuras esse huius vel illius hierogly-
phica, quorum figura posita deus statim suis
intelligatur. Igitur alij dicunt, propterea quod
medijs æstiuī temporis feruoribus, Solis benefi-
cio fretus, pullos excludat suos, quod præter
aliorum animalium naturam Coruo datum, peculiare aliquid sibi cum Sole in-
tercedere significat. Inde legere est apud Petronium:

Si contra rerum naturæ munera notæ,

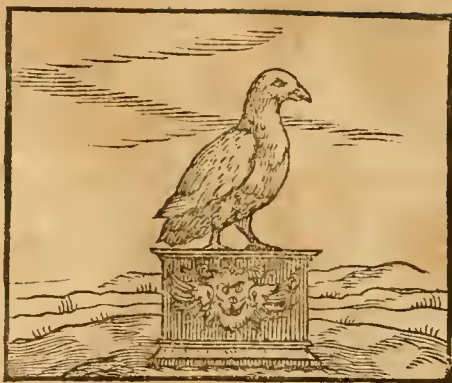
Coruus maturis frugibus oua refert.

Sedenim cum Porphyrius dicat libro De abstinentia carniū, colorem nigrum
Soli dedicatū, quod eius calore humana etiam corpora fusciora nigrioraq; red- **E**
dantur, sitq; Coruus inter aues maximè niger, manifesta est causa cur is Apolli-
ni sacer habeatur. Porro Brachmanæ colorem atrum in primis venerantur, pro-
pter Solem omnia denigrantem. Iam & Salomon rem egregiè nigram ostensu-
rus Canticorum cantico, Crines, ait, eius vt abietes, nigri sicut Corui. Auem au-
tem eam Apollini prius familiarem fuisse, neq; non insigni candore præditam,
Apollinis mox indignatione, quod ad se dilectæ Coronidis crimen detulisset, in
eam nigritiam demutatum fabularū scriptores Hesiodum secuti meminere. Sed
Artemo Pindarum cōmendat, qui, Pythiæ, dissimulata quæ de Coruo fertur hi-
storia, Apollinem ipsum scripserit per se Ischios & Coronidis furtum deprehen-
disse. Anaximæder in Horoscopis libris Apollini sacrum ideo Coruum facit,
q; solus inter omnes aues vocum significationes, quas accuratè admodū augu-
res obseruarint, habeat. Addam & illud, nigrorem ita Coruo ingénitum esse, vt
ad intinguendū capillum, nihil eius ouo dicatur efficacius: & nisi inter tinguen-
dum ore oleū cōtineatur, dentes quoq; ita nigros effici, vt mox vix possint elui.

COruum superius sitidamnatū ab Apolline
dicebamus, ideoq; hieroglyphicū esse in-
cōmodi cuiusmodi, eaq; de causa Nicandru scri-
pisse, frequentiores eius alitis crocitatus ventu-
ræ pluuiæ indiciū esse. Sedenim Corui natura
ipsa siticulosi sunt per sexagenos præcipuè æsta-
tis dies, quibus ventris profluuiū laborant, vl-
troq; potu abstinent, vt incōmodo illi obuiam
eant, aluumq; sistant. Quare si cōsiliū eius ani-
malis pensitemus, sobrietatem conuenientius
quàm sitim hanc vocitabimus.

I M P O S T V R A.

Non possum loco hoc dissimulare, quàm aptè quispiā impostorē p Coruū
ore saxū tenentē, & urnā appositā, significarit. In Libya siquidem siticulosa
admodū regione, viri aquā, quā de remotis admodū fontibus aut fluuijs attule-
rint, in fictilia vasa ad hoc cōparata distribuūt, quæ alioquin ventre sunt admo-
dum capaci, ore tantū patēt quantū satis est ad gallinaceū ouū recipiendū, eaq;
minus

D

F

A minus obturata, ad captandum nocturni aëris beneficium, per summa domorū tecta disponunt. Corui rem intelligentes, non data alterius aquæ copia cō conuolant, immisissq; in urnas capitibus humorem sorbillant, qui simulac deficere cœperit, lapillos conquirunt (quod Plutarchus se vidisse affirmat) quos afferentes in aquam subinde deiiciunt, atq; ita surgente in dies humore, siti consulant suæ. Idem scribit de cane, qui lapillos in amphoram oleariam coniiciebat, donec oleo redundante lambere arbitrio posset suo. Dicit aliquis, philosophū hinc aut geometram significari potius, quàm sycophantam: quia rerum plenitudinem, mutuanq; corporum inter se repugnantiam atq; celsionem cognoscāt, natura ipsa docente, & coruus & canis, & qui maiora etiam de intellectu suo miracula profitētur: in hoc autem probè norunt necesse futurum, vt in corporum conflictu alterum alteri cedat, cam quippe intelligent rationem, qua coronæ illius sacoma deprehenderit Archimedes, quam Hieron Syracusanorum rex faciundam locauerat, de quo latè apud Vitruuium. Ego verò ipsa edoctus re, impostorem potius ostendi ex huiusmodi hieroglyphico dixerim. Fuit siquidem

B) mihi Romæ famulus natione Gallus, patria, vt ipse aiebat, Virdunensis, Rolandinus ille, quem probè noueras Coloti facetulum, & morionem non sanè illepidum, & cum primis officij memorem sui, cuius opera utebar plurimum in scribendo. Allatus ad me Venerijs fuerat vini Cretici cadus generosi admodū atq; suauissimī: iussi, vt in mos est talia non credere famulis, diligentius asseruari, amicis aduenientibus potius quàm mihi vsui futurum: interdum tamen vnciatim minimum quid hauriebatur: intermonebat subinde famulus, nectar (sic enim ipse vinum id appellitabat) facile, si parcere ita pergerem, in massam obdurari posse, atq; etiam lapidescere. Putabā ego de firmitate dici, quam vinum in dies veterascens acquirebat, atq; Bene sanè, respondebā. Quid autem? venit æstas, visumq; est cadum, ne conciperet æstum, loco dimouere: cumq; in commodiorē cuppam transferre vellem, vix duobus inde sextarijs effusis, nihil amplius effluebat, ipso tamen pondere permanente. Quid sit miror, operculum supernè tollo, introspectio, rem immisso intrò digito peruestigo: atq; ecce ibi vim glareæ ingentem quanta nux iuglandis est magnitudine, ad summum vsq; cadum aggestam, quam non in cuppam, sed in vimineam corbem transfundere necesse fuit. Ita astutus ille veterator quotidie aliquid subducebat, & ne tubulus, qui paulò infra cadī medium immissus erat, aliquando rem proderet, ad exhausti vini modum lapillos eos, amoto supernè operculo, qua liquor infundi solet, immittebat, oppletoq; ita calculis cado, vt nullum amplius infarcire posset, satis iam colluctatus, non expectato vt res propalā fieret, domo emigrauerat. Atq; hæc certò mihi videtur, quæ verissimè dici possit impostura, tot per tris continuos menses lapillis subducti liquoris loco fraudulenter impositis. Sed agnosco, mi Coloti, Parioniam loquacitatem, quam tamē ita auribus tuis familiarem scio, vt post tot auium clangores cam imitari non erubuerim, tua quippe fretus beneuolentia, quæ dictionem meam longius protraxit, quàm tuæ postularent occupationes: itaq; omnia boni consules, & vt

tuus est mos, næuo etiam in amici articulo delectaberis.

Pierii Val. Pauo.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS D
AD NICOLAVM CORDATVM NEPOTEM IVRISCONS.
DE IIS QVÆ PER PAVONEM, GALLVM, GALLINAMQVE,
Gallinaginem, anserem, perdicem & coturnicem significan-
tur ex sacris Ægyptiorum literis.

PErquirēti mihi, cui magis cogitationes meas, quas de Pauone, Gallo, Gallināq,
Gallinagine, Anserē non nostri generis Perdice & Coturnice ex sacris Ægy-
ptiorū literis in hāc nostras misissem, dono darem, Cordatissime Nepos, ex meis
te potissimū delegi, cui hāc familiariora gustu ex clientū nostratiū, & præci-
puè externorum muneribus, qui his vel quotidie ædes tuas frequentāt, & veluti
superpondia ad te deferunt pro tuis responsis in personarum & fortunarū suarum tutelā, ut gra-
uioribus illis veræ (ni fallor) philosophiæ studiis delassatus, te ad harū lectionē quandoq; trans-
feras, moxq; tibi & amicis tuis lautiores mensas pares, exhibeas, qui his opimè saturati, ex earū
indicijs seu significationibus te referente secunda veluti cœna animū pariter pascant & oblectet,
conferantq; quantum hæ his salsamentis sapidiores epula, & quotiens ad huiusmodi discubue- **E**
rint, & palato & animo simul faciāt satis: quas etiā Petrulo nostro propinabis, quem iam vide-
re videor discumbentem, & supra ætatem maiora satis audentem, cui Dī tutelam fortunent.
Reliquum est, ut & tu de tuarum reliquijs mihi cōmunices: sin minus (quando plures non fla-
gitem quā præstare possis) præscriptis verbis tecum experiar. Vale.

I V N O.

IVNONI Pauo præcipuè dedicatus
erat, deamq; ipsam nonnulli solo Pa-
uonis hieroglyphico intelligebant. In
Iulīæ Piæ Felicis numo signum Iuno-
nis est cum hasta, & patera Pauone iu-
xtā apposito, cum inscriptione, I V N O N E M, casu
quarto, quod lecturarum est. In Faustinae verò nu-
mis idolum identidem est cum lancea & patera, à cu-
ius pedibus Pauo inscriptio est, I V N O N I L V C I-
N Æ. Iunonis autem auem esse hanc, eiusq; currui
succedere nonnulli ideo cōfingunt, quòd Iuno dubio procul opulentiam signi-
ficat: ea verò cū exponitur spectanda, omnium in se oculos contrahit. Verū
ideo Pauones Iunoni consecratos putat Athenæus, quòd huiusmodi aues in
Samo insula prius repertæ fuerint, indeq; ad gētes alias delatæ: sacra enim apud
veteres fuit Iunoni Samos, & in Samiorum pecunia impressus Pauo, ut idem
Athenæus autor est. Spectabatur & Mycenis Pauo pulchritudinis admirandæ,
in æde Iunonis, quam Hadrianus dedicauerat.

DIVITIARVM TVRPITVDO.

CÆterū plerūq; diuitiarum finis in turpitudine consistit, talesq; sunt Pa-
uonis pedes: quare Theophrastus super hoc sapienter dixit, τ' ἄλλα ποδὲν ὠδῖ,
cū admonere vellet, in speciosa rerum ostentatione etiam alia circumspiciēda
perscrutandaq; esse, quasi multa turpia & fœda visu dictūq; sub tam formosa
specie delitescant. quod Theophrasti dictum ita Horatius expersit:

*Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.*

Huius

A Huiusmodi sunt apud Lucianum tragœdiarum libri, cocco, purpura, auro, argento' ve foris amplificè decorati, intrò verò simulac inspexeris, nihil lætabile, nihil deliciosum deprehendas, sed adulteria infanda, incestus, sacrilegia, turpissimas cædes, & omne scelerum & impietatis genus: ἡ δὲ ποικιλία enim, vt antiquus Phocylides ait, ὁ πολλὸς πλεονέκτης, καὶ οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀέξει: Diuitiæ elatū faciunt, scelera impia adaugent. Argumentum autem huiusmodi ἰσοπλοῦς exprimeret qui voluerit, aptè Pauonem cauda passa, vnoq; elato pede ostentatoq; figurabit.

DIVITIAE VICISSITVDINARIAE.

A St hominem qui modò diuitijs afflueret, modò rerum inopia premeretur, varioq; euentu fortunæ volubilitatem iacturis & donis experiretur, significare qui vellent, pro hieroglyphico Pauonis tantum caudam facere consueverunt: caudam is siquidem singulis annis cum primis arborum frondibus amittit, cumq; earundem germine recipit. Ab elaboratarum autem diuitiarum similitudine factum crediderim, vt Homerū Platonici dixerint in Pauonem abiisse, qui tantam rerum varietatem poëticiis coloribus ornatam explicuerit.

B N O X.

N Octem verò significantes, Pauonem surrecta in orbem cauda figurabant. Nam cum Pauonem Argum interpretarentur, tot luminibus insignitum, neq; aliud quidpiā per Argū quàm cœlū nocturno tempore, si detur dicere, oculatissimum intelligerent, atq; illi nomen à splendore atq; velocitate inditū profiterentur, vtruncq; enim ἀγρὸς significat, neq; alio tempore micantissimi stellarum radij coruscarēt splendescerētq; quàm nocturno, datus est fictioni locus, vt per oculatā eius alitis caudā nox ipsa sensu mystico hieroglyphicoq; significaretur.

D I E S.

Q Vòd si diem innuere voluissent, eandem ipsam volucrem demissa cauda pinxissent, quasi tunc nox stellas occultare videatur, cum dies ipse cœperit aduentare, tamq; diu latitent stellæ, quandiu Sol supra terram est.

G L O R I O S V S.

V Erum eadem species quæ noctem significabat, hominem etiam gloriæ plenum exprimebat. Pauo enim preciosam eam caudæ supellectilem tum plurimum ostentat, cum plurimos ad se spectandum aduenisse conspexerit: quòd si nullum admirari, adesse' ve cognouerit, eam recondit veluti indignatus. Hinc Ouidius, Laudata Pauone superbior, de valde sibi placente dixit. Quoniā verò fœminarum est proprium, qualibet in re sibi applausum querere, gloriosasq; esse, inter Pauonem & fœminam mirus quidam naturæ consensus est: vt minimè mirum sit virginem in Leucadia vsqucadeò adamatam à Pauone, quem ipsa aluerat, vt ea defuncta ipsa etiam commori voluerit.

P R O D I G V S.

N On ineptè autem nonnulli, perduto luxu prodigos, Pauonis imagine describunt, in quibus quidem cauda miræ conspicitur pulchritudinis: verum ea neq; ad volatum, neq; ad motum utilis, cum plerisq; alijs omnibus volatilibus cauda vel ad volatum dirigendum loco temonis cuiusdam attributa sit, aut etiā vt motum iuuet, vicemq; remorū subministret, Pauoni verò ea tam ampla, tam sui prodiga, ad solam colorum ostentationem data.

C O N C O R D I A.

I N numo DOMITIAE AVGVSTÆ IMP. DOMIT. altera facie Pauonis effigies cū inscriptione, CONCORDIA AVGVST. Hæc ea Domitia est,

Pierii Val. Pauo.

quam Domitianus Augustam salutauit, posteaquā ex ea filium susceperat, mox **D** eam repudiavit, repudiatā ob instabilitatem ingenij ccepit iterum deperire, iterumq; eam duxit, quasi populi precibus coactus. atq; huc spectare crediderim Concordiæ, quæ scilicet maximè omnium in connubijs expetitur, inscriptionem. Pronuba enim Iuno, cuius Pauo, vel ex Pauone imperium, cui fuerat restituta: siue quòd cum se Domitianus Iouem appellitari pateretur, vxorem etiam Iunonis honore voluerit decorari.

S Edenim in Faustinae numo, quem argenteum vidi, Pauo habetur cum inscriptione, **CONSECRATIO**. In numo etiam cuius inscriptio hæc, **DIVA PAVLINA**, caput grandioris natu mulieris ab occipitio velatæ, à tergo Pauo, qui eandem effigiem insidentem dorso inter alas sustollit, eadem quæ in superiori est inscriptio, quippe **CONSECRATIO**. obseruatū enim est in sceminarum cōsecrationibus, Pauonem, auem quippe Iunoniam, è fastigio emitti, prout in marium apothecosi aquila Iouis ales emittebatur: quamuis in Diuæ Sabinæ Augustæ numo

FOEMINARVM CON-
secratio.

E

aquila non Pauo sit. Videmus etiamnum Faustinae Piaæ numum, in quo aquila imagunculā cum radio gestat, cuius inscriptio est eadem, **CONSECRATIO**. Sed minimè mirum Faustinae aquilam ritu virorum datam, quæ viro ipsa dederit imperium, quod etiā iure suo plerisque in rebus administrabat, non sine Marci Antonini coniugis viri vndecunque probatissimi nota, cui cum amici suaderent, principis sui ignominia offensi, repudiandam esse Faustina, si nollet eam occidere, quæ vt fama erat Cōmodum ex adulterio cōcepisset, & apud Caietam conditiones sibi & nauticas & gladiatorias elegisset: Atqui, respondit ille, fieri hoc minimè potest, nisi dotem etiam reddiderimus: dos autem erat Imperium, quod ille à socero, volente Hadriano, adoptatus acceperat. In numo tamen cuius inscriptio est, **DIVÆ MAXIMINÆ**, cum muliebri capite, quod Lunæ insidet cornibus sursum versis, ab altera facie solus Pauo est, cauda in rotā passa: inscriptio, **CONSECRATIO**. Horum numorum vis magna, dum hæc scriberem, cruta est in agro Bellunensi, vico Plauterio, cum ingenti Gallienorum copia. Ad huius similitudinem factus & numus ille quem Romæ apud Colotium, alterumq; apud Georgium Anselmum Parmæ vidi, in quo scilicet Pauo est cauda in rotā effusa, à cuius pedibus hinc inde **S. C.** notæ singulæ conspiciuntur: circumcirca, **CONSECRATIO**. ab altera facie muliebri caput occipitio velato: literæ, **DIVÆ MARINIANÆ**. Inferiorum ea Augustorū aut mater, aut coniux, quod ex operis ruditate conijcimus: nam quo tempore, non reperi.

F

DE GALLINA.

Alliæ significata, quæ Pauoni subtexere visum est, in hūc modū habēt.

TRIBAS.

Mulierem tribadem, vel quæ maris officium aggredi nō erubescat, vel etiā quæ viro dominari affectet, per Gallinā quæ cristam erexerit, caudamq; sustulerit, cuiq; etiā parua quædam calcaria promineant, intelligi veteres tradiderunt: ea siquidē ubi marē, quod nonnullæ faciūt, pugnādo vicerit, cucurire incipit, & exemplo mariū tentat coitu superuenire, Gallinasq; reliquas perinde ac

si

A si rem peragere possit, sollicitat, & saliendo defatigat, cristā caudamq; erigit, atq; ea incedit specie, vt non facile inde sit, vtrum mas an fœmina sit, internoscere.

DIVINARVM FLAGELLATOR.

Vtrum verò qui opulentissimas diuitias prodegerit, & vt apud Horatiū est, res maternas atq; paternas fortiter absumpserit, significare qui volūt, Gallinam aureos numos depascentem pingunt: de qua miraculum id proditur, vt si auro liquefcenti Gallinarū membra misceantur, illud in carnes eas consumi deprehendatur: atq; ita fit vt Gallina sit auri venenū. Tradit hoc Aristoteles, atque eum secutus Plinius. Coniectores tamen autumant eum, qui per somnium Gallinarum gregem ad se venientem, & domū ingredientem inspexerit, & diuitijs & honoribus auctum iri. quinetiam addunt, si Gallinæ ita per quietem visæ, puillæ admodum apparuerint, lucelli identidem tenuitatem prælagiri.

Q Vi fabulas delectabili philosophādi genere cōmenti sunt, Sirenas confinxere, quæ blanditijs amatorijs & voluptuosa nequitia homines ad se traherent, illecebrisq; irretirēt, apud quas mollitudinis omnifariæ luto inhæsitantes fœdè computrescerent. Harū pedes Gallinaceos fuisse tradūt, intellectu à superiore non dissimili. Scribūt enim huiusmodi fabularū interpretes, significari ex hoc hominem libidinibus deditū, fortunas suas perseueranti studio dispergere, inutiliterq; prodigere, cuiusmodi esse Gallinarum morem, cū pleno aceruo pascūtur, aspicimus.

PERDITIO RERV.

F O E C V N D I T A S.

S Vnt qui ratione habita quotidiani foetus, & geminorum aliquādo pullorū, qui ouo ex vnico excluduntur: ouorū etiam, quæ nonnullæ gemina singulis diebus edunt, cuius generis Gallinas Patauī vidimus, tertio etiam nonnunquā addito, verūm eo abortiuo, sola quippe cartilagine cōspicuo, fœcunditatem per Gallinā & ouum significari velint. Sanè de Gallinarū fœcūditate Albertus multa. Illud mihi satis fuerit adnotasse, qd apud Macedones Gallinā repertam aiunt, quæ oua duodeuiginti semel ediderit, & in cubitu binos pullos ex ouis singulis excluderet. Sed à mirifica omnino alitis fœcunditate factū, vt Theologi veteres Gallinā pro pīorum cōuentu poni tradiderint, ideoq; dictum in Euangelio ait Hefychius; Sicut Gallina congregat pullos suos sub alīs.

S A L V B R I T A S.

Q Væ verò Gallina apud veteres Æsculapio est immolari solita, salubritatis indiciū erat, ppter ea qd id sacrificij genus ideo ferūt institutū, qd earū caro leuissimè sit digestionis, ac perinde languentib. cōmoda. Huius rei locupletissimū testimoniū apud Angelū Colotiū deprehēdimus: magnā quippe pedū Gallinaceorū copiā proximis dieb. defossā iuxta cippū, in quo Romæ Æsculapij statua erecta erat, loco qui hodie Viuariū appellat; quis enim tanto numero pedes eiusmodi eò congestisset, nisi sacrificiorū reliquias ibidē relinquere mos fuisset?

S E C V R I T A S.

A Tqui veluti per lauri furculum in ore columbæ, & per platani folium in ciconiæ nido securitatem significari prodidimus, cur non etiam per Gallinā, ad alam cuius rutæ ramusculus applicitus sit, securitatē eodem modo pingi, hic roglyphicūq; sapere fateamur? Siquidē Africanus in ijs, quæ de re agraria Con-

Pierii Val. Gallus.

stantinus Cæsar colligi mandauit, ait Gallinas à fele tutas fore, si rutæ syluestris D
ramusculus sub eius alam applicetur. Quin Democritus etiam tradit, eo præsi-
dio munitas, neq; à vulpibus, neq; ab infesto quopiam alio animali contingi.

DE GALLO.

Allinacei Galli significata quædā dissimulare nostræ fuerit verecun-
diæ, utpote quæ vix saluo verborū pudore scribi queant. Id tantū di-
camus, Gallū alitem, eiusdem nominis gentem interpretari. Scimus
Gallinaceū aliquando gentem ipsam Gallicam prodigio Vitellij de-
monstrasse, cui Viennæ pro tribunali iura reddenti, Gallinaceus supra humerū
ac deinde capiti superastitit, quod ipsum venturū in alicuius Gallicani hominis
potestatem portendit, ut Tranquillus etiam interpretatur. Is mox ab Antonio,
primo aduersariarū partium duce, oppressus est, cui Tolosæ nato cognomen in
pueritia Beccho fuit: ea verò voce Gallinacei rostrū & olim appellabāt, & nunc
vniuscuiusq; alitis nuncupant: quam locutionem à Scythis omnium antiquissi-
mis emanasse alibi diximus, quod illi cibum Bech dicunt vocabulo genuino. Et E
orto Galliarum aduersus Neronem tumultu, Romæ passim columnis adscrip-
tum est, GALLI TE CANTANDO EXCITARVNT, aptè scilicet ad
eiusdem nominis gentem nuncupatione deflexa.

Q Vantum verò ad alitis petulantia pertinet, cre-
diderim ego pullum illum Gallinaceū, qui ex-
clusus est in manu Liuiæ, Tiberium adhuc in vtero
gestantis, cum ipsa exploratura, an esset marem pa-
ritura, ouū incubanti gallinæ subduxisset, idq; nunc
sua, nunc ministrarū manu adeò usq; fouisset, ut pul-
lus excluderetur, nō tantum sexum in Tiberio por-
tendisse, quàm falacitatem et procacitatem eam, qua
ille mox famosissimus fuit.

TI. IMP. NEQVITIA.

PVRITAS ANIMI.

S Ed quanto sanctius fuerit hieroglyphica illa referre, per quæ animi diuinita-
tem ex Galli simulachro apud veteres intelligi solitam comprobemus? Py-
thagoræ præceptum est, Gallum nutrire: quod nihil aliud sibi vult, nisi ut diui-
nam animi nostri partem, diuinarū rerum cognitione, quasi cibo solido, & cœ-
lesti propemodum ambrosia pascamus. Quare Socrates moriens cum animi
sui diuinitatem, maioris mundi diuinitati speraret se copulaturū, Gallum Æscu-
lapius, id est, animorum Medico, iam extra omne morbi discrimen positus, de-
bere se dixit: cum enim de corpore migrandum intelligeret, conualuisse prorsus
arbitrabatur. Ut verò interpretatur alij, ea de causa dictum hoc à Socrate, quod
letali eo sumpto pharmaco, sanitatis beneficium iam sentiret, cum exiret à cor-
pore, à quo omnes animi morbi scatere pullulareq; sentiuntur. Lactantius Fir-
mianus Septimius Florens Apologetico, neq; non illi omnes qui cum Aristo-
tele Platonis verba, non sensa, cauillis incessunt, hoc dissimularunt, in quo sum-
mæ sapientiæ veritas delitescibat. Sed ut animi Medicum cum his dissimule-
mus, non desunt Platonis interpretes, qui Galli huiusmodi sacrificium eò
trahunt, ut animas in cœlum migrantes Phœbo pœana
canere comminiscantur.

APOL.

A P O L L O.

INter ea quę Apollini dicata sunt, quippe arietem, crocodilum, scarabeum, accipitrem, leonem, Gallus etiā à Chæremone Stoico & à Porphyrio recensetur. Insitum autem est Gallis, inquit Proclus, numen Apollinis aduocare, & veluti proprijs canticis assurgēti applaudere; & vt lib. de Diuinatione ait Cicero, animal hoc admodum canorum est sponte sua, nos verò sacris hymnis canimus gallicinio Luciferum venturę lucis prænunciū excitari, obductum caligine cœlum aperiri, dari copiam vt patefacta iam via, errores ambagesq; omnes decline mus, canente Gallo valetudinarijs aliquam salutis, aut saltem alleuationis spem affulgere, meticulosos trepidatione liberari, & multa quę per insidias parabantur dissipari: quę omnia aduenientis lucis beneficia sunt. Neq; verò Soli tantū, verū etiam Lunę dicatum cum esse Pythagoras aiebat. Pausanias vbi statuas eorum qui cum Hectore singulari certamine congredi, cōiectis in urnam sortibus, minimè recusassent, ab eo puocari, ab Achiuis in Olympia dicatas ait. Idomenei clypeum Gallo gallinaceo insignitū fuisse tradit, propterea quòd is à Minoe & Pasiphaë duceret originē, quę Solis filia fuerit, cui Gallum dedicari constat, quia ortum eius præsentiat, & cantu indicet mortalibus.

QVia verò Gallus à prima medię noctis inclinatione explaudentibus, vt Lucretius ait, alis

E X C V B I A E.

Auroram clara consuetus voce vocare,

matutino crepusculo, matutinis astris Deum itidem laudantibus quotidie cōmodulatur, excubiarum & vigiliarum signum apud antiquos fuit, eaq; de causa Mercurio dicatus ferebatur. Ac vt nostra quoque attingamus, eo multò ante lucem canente aberrans resipiscit Petrus, & vt Ambrosius ait, expergefactus facti culpam incessit sui, amaroq; fletu crimen rebellionis expurgat, ne mirum adeò sit quòd datam alii huic intelligentiam apud lobem legimus.

PROPHETÆ DOCTORES'VE.

SVnt qui super hoc lobis dicto intelligi velint Prophetas, & sacrę disciplinę doctores hieroglyphicè per Gallū accipi, propterea quòd illi inter vitę præsentis tenebras venturā lucem quasi cantando prænunciarunt: vnde illud in eorum ore frequentius, Nox præcessit, dies autem appropinquat. Est & illud congruum doctoris munus, vt quibus, quid, quando, & quomodo sit quidpiā indicandum, inscendumq; animis, debeat veluti diuinitus cognouisse; nō enim, inquit Eucherius, vna eademq; cunctis exhortatio cōuenit, quia nec cunctos par morum qualitas deuincit atq; cōstringit. Itaq; Gallus certa per interualla modò hos, modò illos excitat, & antelucanū tēpus discrimine veluti quodā dipartit.

P V G N A C I T A S.

IN Eleorū arce Pallados simulachrū ex auro & ebore, Phidiæ opus, erat cum Gallo in galea surrecto, quod pugnacitatis hieroglyphicum esse Pausanias arbitratur, cum tamen nō inficietur Gallum Mineruę cognomento Operatrici sacrum esse. Sanè Sybarite, gens ad omnes mollitudinis numeros nata, Gallum in vrbe esse prohibuerunt, ne nocturni somni quietē interpellaret; ideoq; & fabriles oēs artes ablegauerāt, vt memorię prodidit Athenęus, ne quid esset, quod voluptates suas interturbaret. Quod autem pertinet ad pugnacitatē, Nicander

Pierii Val. Gallus.

Alexipharmacis, ἀλχημῆταισι νοεασοῖς inquit, pugnacib. quippe pullis Gallinaceis ex-
D
ponit interpretes, qui vt inter se dimicēt assiduē nati videantur, cū pręsertim pu-
gnam semel cōceptā identidem repetant, nescij cedere: vnde Græcū illud adagiū,
ἀλεξίφωλος ὠδὶ πηδῶ, insultat Gallus, deredintegrantib. certamen: & Martis pullum
eum vocat Aristophanes Auibus. Non est illud dissimulandum, q̄ licet sint ani-
malia ad pugnam nata, inuentū tamen est incitari eos ad pugnacitatem allio in-
cibum dato, quod Græci σκερδνίζας dicunt. Quod verò ait Salomon, Gallus am-
bulans inter gallinas lætus, Eucherius imperij esse dicit significationem. Quod
si in numum incideris Gallinaceorū conflictu signatum, scias eum fuisse Darda-
norum pecuniā, Polluce teste: nam illi magnum pugnacitatis decus sibi antiqui-
tūs vsurpauere. Hinc honoratum semper apud Maronem Dardaniæ nomen,
cū secus Phryges ferē semper velut imbelles notarentur. Iam & Chrysippus
Gallorum æmulatione nobis adiici stimulos ad fortitudinē, atq; inde quodam-
modo calcaria subiici scribit, libro de iustitia. Themistocles quoq; Gallorū exē-
plo, in quos acriter pugnantes inciderat, exercitū confirmauit, cū ostenderet
eos nō pro patria, neq; pro penatibus, neq; pro maiorū sepulchris, vxoribus' ve
aut liberis id incōmodi aggressos, sed ea tantū de causa, ne vincerentur, nolle
alterū alteri cedere. Omnium verò pugnacissimos Gallos habuisse fertur Rho-
dos insula, neq; quidem adhuc ibi degenerauit ea volucrū huiusmodi ferocitas,
& visenda proceritas, vt in quibusdā, inde Romam allatis, ipsi conspeximus. A
Galli verò pugnacitate factum vt gemma Aleçtoria, quā in Galli ventriculo in-
ueniri tradunt, victoriā dicatur eam gestantibus cōparare, qua Milo Crotonia-
tes vsus, inuictus in certaminibus fuerit: de quo Plinius lib. XXVII. cap. X.

PERSÆ MILITES.

Persarum porrò milites Galli nuncupabantur à Caribus, ob conos, quibus
galeas ornatas habebant: eaq; de causa Artoxerxes hominē è Caria, qui Cy-
rum iaculo vulnerasse creditus est, eo honestauit præmio, vt Gallum aureum in
lancea præfixū ante aciem ferret. autor Plutarchus. Sedenim Athenæus Gallos
in Perside primū ortos ait, vnde fortasse cognomentū id Persæ potuerint ha-
buisse. Aristophanes, vt suus est mos omnibus illudere, Gallum ait olim Persis
imperasse, vnde adhuc cristatos in castris. Quæ verò simulachra tria totidē F
Gallis adblandientia spectātur in Antonini Pij Augusti numo, crediderim ego
ad mansuetissimum eius ingenium spectare, vt qui pugnacitatem committigare
procuraret, qui omnem belli ferociam quāto potuit studio emolliuerit, vtpote
qui mallet vnū ciuem seruare, quā mille hostes occidere, solusq; omniū Prin-
cipum sine ciuili sanguine, & hostili etiam, quantum ad se pertineret, vixerit.

SUESANI.

Suesanorum
pecunia.

Vnus autē Gallus toto surrectus corpore, cum phosphoro à tergo stella ad-
dita, vt inscriptio indicat, Suesanorum pecunia fuit.

VICTORIA.

IN augurali verò disciplina Gallus est victorię signū, propterea quod auis illa
I
victa silere soleat, canere si vicisset. Hinc Lacedæmonij, vt apud Plutarchū est,
cū hostem viribus profligassent, Gallum immolabant: qui bouem tunc sacri-
ficare soliti essent, cū sine cæde victoria obtigisset. Ferūt Socratē Iphicrati du-
ci animos adiecisse, cū Gallinaceos corā Callia pennis & rostro dimicantes ei
præmōstrasset: quod & Themistocles, vti diximus, ad suos animandos fecerat.
Quod verò de cantu dicebamus, refert Tullius historiā ex Callisthene Leuctri-
cæ

A cæ calamitatis tempore, quæ Lacedæmonios propemodū oppressit, cum apud Thebaidem Trophonio res diuina fieret, Gallos gallinaceos in eo loco sic assidue canere cepisse, ut nihil intermitterent: tum augures dixisse, Thebanorum esse victoriam. Pergami omnibus annis spectaculum Gallorum edi solitum scribit Plinius: idq; Athenis etiā institutū à Themistocle superatis Persis, ait Ælianus: quanquam ea & ludicro fieri apud Lucianum & Herodianum legas.

Methona ciuitas est in Træzeniorum agro, cuius incolæ Gallum pro vinearum incolumitate mactare soliti sunt, ut Africi venti, qui eas plurimum infestat, incursionem vel auerteret, vel saltem emollirent: cum enim flare institerunt, vitium oculos exurunt, spemq; vindemiæ fallunt. Moniti igitur ab aruspibus, sacri genus hoc instituere, ut viri duo Gallum vnum, & eum album, manu vterq; sua apprehenderet, & in diuersa abeuntes trahendo discerperent, partemq; vterq; suam manu præferentes vineta loci omnia perlustrarent, donec ita omnibus expiatis in eundem cōuenirent locum ubi Gallum dissecuissent, ibiq; partibus vtriusq; humi defossis, nullum eius anni incommodum se passuros persuasum habebant: iuuicq; sors, ut quandiu sacrum id celebrare, res illis ex voto succederet. Quid verò sit in causa, cur tanta vigeat in Gallo vis,

VINEARVM INCO-
lunitas.

Ut nequeant rabidi contrà constare Leones,

Inq; tueri, ita continuo meminere fugai:

nempe cum vtrunque animal solare sit, ex magorum obseruatione inesse maiorem solaris virtutis vim Gallo quàm Leoni, idcirco Leonem potentiori cedere, satis superq; in Leonis commentario disputatum à nobis, Procliq; super hoc opinio recitata.

I M P I E T A S.

NEq; prætercundū est illud, quod ex imagine Gallinacei impietas ipsa hieroglyphicè figuratur: is enim matrē salit, ut hippopotamus, & patrem etiā immaniter incelsit: eaq; de causa sapientissimi legumlatores Gallū vnā cum vipera & cane in parricidæ culeum includendum censuerunt, ut qui eiusdem criminis rei sunt, eodem supplicio simul afficerentur, & pœnas pares lucrent. Notum illud apud Aristophanem, quod Philippides, qui patrem verberauerat, exemplo Galli factum tuetur suum: patrem enim ille malè multat.

DE GALLINAGINE.

Attrahit ad se nominis similitudo, ut Gallinaginem huic adnumeremus gregi, quamuis super ea nihil Ægyptij.

B E N E V O L V S.

Sunt qui beneuolum hominem per Ascolopaca, quam Gallinaginem Latini vocant, pictam intelligāt, quod auium nullam maiore erga hominem studio affici compertum sit. Magnitudo volucris quanta Gallinæ est, rostrum longum, attagenæ color.

DE

Pierii Val. Anser.

DE ANSERE.

D

Ed ut ad chortales redeamus, de Anserē dicendum, de qua tamen nulla apud Horum mentio: quāvis libellus ille qui superest, valde curtus sit.

C V S T O D I A.

SVnt qui per anserem pictum, custodiam interpretentur, idē ex Romana potius historia desumptum, quā ab Ægyptijs traditum. Neq; tamen ab huiusmodi significato physica abest ratio, quippe qui naturæ admodum pauidę cum sit, peruigili cura, ut acutissimus est ad ea sentienda quæ latent, facile excitatur, & minimo quoq; strepitu expergiscitur, ut ita olim Urbem ipsam, sedem ac domicilium Imperij, defenderit ac conseruarit, vnde illi honores apud Romanos instituti: quanquam Heliogabalus totius humani ordinis inuersor, omniumq; bonorum morum illusor, eos ita sit vltus, ut canes iecinoribus anserum pascendos instituerit. Illud verò iuniorum commentum est, per anserem alligatum ad anchoram, firmam custodiam intelligere. Anchora porrò firmitudinis indicium est, ut loco suo dictum.

Neq; hoc ab Ægyptijs obseruatum, ut silentium in tempore seruatur, per Anserem qui lapillum rostro apprehenderit, significetur. Avis enim hæc quæ clamore grauiter obstreptenti ferē semper clangit, ut etiam inter pascendum silere nequeat, exemplo est humano generi taciturnitatis etiam, vbi res exigit, obseruandæ, quippe quæ salutem suā alto interdum silentio tueri soleat. Illæ siquidem, ut Ammianus auctor est, ab orientali calore inualescente, in occiduam plagam transmeare consueuerunt, cumq; Taurum montem aquilis abundantem penetrare cœperint, fortissimarum volucrum vim pertimescentes, rostra sua lapillis occludūt, ne vlla vel extrema necessitate clangor elici possit: hsdēq; collibus agiliore volatu transcursis, tutum iam iter nactæ, calculos projiciunt. Neq; me præterit, eruditissimum virum de disciplinis omnibus & politioribus etiam literis optimè meritū, hæc quæ Ammianus de Anseribus scribit, gruum esse asseuerare, quod alij viderint. Res hæc mihi suggerit in memoriam non imprudens Aristotelis cōsilium, quod Callistheni sectatori & propinquo suo dedit, cum eum ad Regem Alexandrum mitteret: admonuit enim hominem, ut quamrarissimè, & id iucundè, apud eum loqueretur, qui vitę potestatem & necis in acie linguæ gestaret.

SILENTIVM OP- portunum.

E

ALloquin Anser in vaticinijs, & rerum aliarum elogijs, improbitatem quandam præ se ferre videtur. Hinc Homerus in somnij præfagitione, procos per anseres innuit: eiusq; inauspicata garrulitas & à Virgilio, & à Propertio quibusdam vitio data est. Auersum enim adeò est à poëticis studijs Anseris ingenium, ut Phœbeam arborem laurum, quam sibi exitialem, si eius folia vescatur, intelligit, pertinacissimè fugiat. Nam cum natura sit admodum calidus, liquidis & frigidis delectatur cibis, lauationesq; amat, & ea declinat quæ perniciem asferre possint. Laurum verò

IMPROBITAS.

igneam

A igneam esse suo loco diximus. Non dissimulabo, quod ad procos attinet, inuenta aliquando in Anseribus amoris erga homines exempla, ut proditum de eo qui puerum Amphilochem Olenium genere deperierit, quod & Clearchus & Theophrastus testatū reliquere. Et Glaucen Ptolemæi Regis citharistram memorat Plinius, quam Anser, & eodem tempore Aries etiam adamarint. Alius Lacydi Philosopho comes perpetuò dicitur adhæsisse, ut nusquam ab eo, nō in publico, non in balneis, non noctu, non interdū digrederetur.

DE TRIMENTVM.

E St & detrimenti hieroglyphicum Anser pascens, propterea quod quacunq̃ ille oletum suum sparserit, adurere omnia soleat: neq̃ quicquam magis vel satis vel pratis officere, quā si eò pabulatum Anseres immittātur. Quinetiam eorū sterus, si muria dissoluatur, & oleribus inspergatur, omnia vitiabit. Tum Anser ille poetarum perditissimus, qui inter olores satis cum impudentia strepere notatur à Marone, à Cicerone quoq̃ carpitur, quod illi Falernum fundum Antonius dono dedisset: quod nisi & improbus & perditorum morum fuisset, **B** cōiectura est Antonium id minimè facturum. eòq̃ spectat Ciceronianum illud in Antonium, Anseres de Falerno depellendi sunt.

ACCUSATOR INANIS.

E T ne longius ab eo digrediamur, apud eundem oratione pro Sex. Roscio, Anserem inuenias pro eo accusatore positum, qui obstrepat tantū, noceat tamen nihil, cum canis non tantū allatret, sed etiam mordeat. Eius verba sunt non importunè repetenda. Anseribus cibaria publicè locantur, & canes aluntur in Capitolio, ut significant, si fures venerint: at fures internoscere non possunt, significant tamen si qui noctu in Capitolium venerint: & quia id est suspiciosum, tamen si bestię sunt, in eam partē potius peccant, quā est cautior. Quod si luce quoq̃ canes latrent cum Deos salutatum aliqui venerint, opinor his cura suffringantur, quod acres sint etiam tum, cum suspicio nulla sit. Simillima est accusatorum ratio: alij vestrū Anseres sunt, qui tantummodo clamant, & nocere non possunt: alij canes, qui & latrant & nocere possunt.

SVOS TANTVM CVRANS.

N Eq̃ illud dissimulabimus, quod hominem qui suæ tantū familiæ curam suscipiat, aut rerum tantū suarum satagat, quid rei gerant alij securus, ac minimè curiosus, per Anserem ouis incubantem apto admodum hieroglyphico indicare possumus. Anserē si quidem, ut Quintilij, qui de agricultura quam diligentissimè scripserunt, tradidere, aliena oua in suo etiā genere fouere nequaquam solent: quare curatores eorū, dum oua pariūt, certis characteribus vniuscuiusq̃ fœtum signare debent, atq̃ ita vnicuiq̃ sua ad nouem supponere.

DE PERDICE.

Disimulanda fuerat & Perdix, ne pudendum super ea significatum propalā proponeremus: sed quoniam suscepti operis ordo nos compellat, nihil est suppressendum quod inter hieroglyphica à veteribus adnumeratum inuenerim. Habere verò potest Perdix cum chortalibus locum, quod ea quoq̃ domi alitur, saginatur, & cicuratur. Sedenim vitia ideo ponuntur, ut reprehendi possint, quodq̃ abominabile videatur, mortales audientes ipsi absterreantur.

Pierii Val. Perdix.

AMOR TURPIS SIMVS.

D

Impudicissimum hominem, tamq̃ efferata nequitia perditum, vt in cōsanguineis quoq; nullo pudore sit petulans, significare si vellēt Ægyptij sacerdotes, Perdices duas pingere sunt soliti: ipsæ enim coniuge viduatę, sese inuicem abutuntur. Mares quippe, vt cernere est ex ijs qui domi aluntur, inter se tumultuār, clamitant, pugnamq; de coitu cōserunt, quos ccelibes vocant: qui autem victus in pugna fuerit, sequitur victoris venerem, neq; aliud pugnæ præmium, nisi victum à victore pollui. Verum hoc nō fieri semper, sed certo anni tēpore, obseruatum ait Aristoteles. Illud ferè semper, vt cū primū pullus exire cœperit, à mare subigatur. ne tibi mirū adeò videatur, quòd Marcellus Perdicē ex auibus virili genere appellandū dicat, Varronis autoritate nifus. Romani sanè pro huiusmodi notæ puero, pullum dicere soliti sunt: vnde Q. Fabiū, cui Eburno propter candorem cognomen fuit, pullum Iouis appellarūt, quòd natis eius fulmine icta fuerit, quasi cam Iupiter appetisset, cū potius interpretari debuerint, et eum, & eius amatores omnes igne perdendos esse. Apud Ausoniū quoq; Marcum quendā impudicissimū sellem pullariā dictum reperias. In fabulis fertur à quibusdam, Perdicē venatorem matris amore deflagrasse: vt eadē improbitas sit filiorum in matres, quæ in eo alitum genere parentis est in filios. Sunt qui figmento historiam, sunt qui philosophicum sensum applicent, sed ipsa volucris impudica procacitas, argumentū fabulæ proculdubio suppeditauit. Quare mihi non deliciarum tantū causa videtur Heliogabulus Perdicum plumulis in stratis, in puluinaribus, ac etiam accubitis passim vsus, quantum naturæ similitudine, cū portentosus ille, vir'ne dicam an brutū potius, nullum nequitia genus intactum reliquerit, pudore prorsus omni perditō atq; profligato.

IMMODERATA NEQVITIA.

Sed vt semel dicam, nihil ad enervatissimam libidinem & impotentissimam salacitatem exprimendam Perdice commodius, quæ plerunq; de coitu tanta efferatur rabie, tantaq; æstuat libidinis inrempentia, vt mas oua interdum frangat, ne cubando detineantur fœminæ, quocirca illæ, vt fœtus sospitēt suos, oua modò huc, modò illuc, quò mares fallant, transferre coguntur.

Porest & celer profectus ex Perdicis pullo, verum eo oui adhuc corticis parte aliqua vestito, significari. Perdix siquidem moræ velut impatiens, minimè expectat vt ouum incubatione ad tempus aperiatur, sed occupatis spatijs spontè crumpit, pertusoq; ouo vbi primum caput exeruit, pedesq; protulit, reliquo adhuc adhærescente cortice, procurrit, sibiq; cibum enanciscitur.

REDITVS IN VIAM.

Aberrantem hominē aliquandiu, falsa q; ductum opinione, sed viæ demum redditum & recta sentientē ostendere qui volunt, Perdices duas grandiores faciūt, pullis aliquot inter vtranq; pictis. Si enim eueniat vt Perdix oua sua fracta compereat, tanto incubationis studio afficitur, vt aliena surripiat, nidoq; infoueat suo: verū illud euenit quod D D. Hieronymus & Ambrosius ex Hieremia tradunt, vt cū pullos eduxerit, illos amittat: hi siquidem audita illius voce quæ oua pepere-

PRAECOX PROPECTVS.

F

A pepererat, naturæ vegetatione perculsi, hac veluti nutrice deserta, ad eā se conferunt, quæ oua illa vnde exclusi essent, ediderat. Clamasse, inquit vates, Perdicem, pullosq; quos minimè pepererat, congregasse, familiamq; ita suam imprudenter auxisse, interimq; pullis ad matris vocem procurrentibus, derelictā hanc insipientiæ suæ demum admoneri. Nostri tamen Theologi historiam hanc aliter interpretati sunt: alij enim per Perdicem malum dæmonē accipiunt, qui Dei foetus in prauitatis nido adulterina educatione sibi sperat enutrire. Per oua spem, quam de subigendis eis, & sub imperio suo detinendis concipit: per eam verò auem quæ vera mater est, quæ oua illa ediderit, piorum conuentum interpretantur, ad quem, vti legitimam & naturalem matrem, simulac vocem eius audierimus, deserta falsa, procurrimus. Adamantius per Perdicē aliena oua confouentem, intelligit hæreticos, genus quippe hominum Perdicis instar malignū, fraudulentum, callidum, quodq; decipiendis venatoribus multū insumit operæ: vbi tamē veræ matris, sanctioris quippe institutionis, vox audita fuerit, eos deserui, atq; ita pœnas suæ insipientiæ luere.

B REI FAMILIARIS CONCORDIA.

NEq; tamen aues hæc ita semper in libidinem effrascunt, vt nō interdum ardor ille deferueat, & vñanimitas concordia mas & fœmina rem familiarē curent, quippe bina ouorum faciant receptacula, in quorum altero mas, in altero fœmina incubet, oua inter sese partiti, excludatq; vterq; sua, atque educet. quod quidem ansam dedit, vt rei familiaris concordiam in cōsortibus, per duas Perdices incubātes exprimere pleriq; voluerint. cui rei aduersari videtur, quod superius de perdita earum incontinentia dictum, vbi marem oua frāgere indicatum libidinis impatientia, ne fœminæ incubatione detineantur. Sed id nō semper, sed interdum accidere positum.

ASTVTIA IN EVITANDIS PERICVLIS
VAFERRIMA.

QVinetiam vaferrimum in periculis euitandis hominem, astuq; maximè polentem significantes, Perdicem & venatorem pingūt: quæ quo pacto sectantem eludat, & Aristoteles, & ab eo Plutarchus, accuratissima narratione perscripserunt, quæ scilicet pullos adhuc inuolucres supinos prosterni, seq; stramentis & paleis obtegi, aduentante venatore, ad sibili significationem assuefaciat: ipsa verò ante aucupis pedes prouolās, sui spem capiūdi faciat, mox abuolet, ac subinde redeat, donec ita illudēs abducatur eum à pullis procul, repetitoq; mox sibilo, vt Aristophanis interpres ait, abuolet iā admoneat. Eoq; spectare crediderim prouerbiū, περδικὸν σκέλῳ, & πέρδικον πῶς. Interpretes claudum quendam Perdicem nomine apud Aristophanē inueniunt, & ab eo adagiū in claudicantium aliorum ludibrium emanasse. Sed esto aliquid in significato claudicationis, natura tamen Perdicis efficit, vt ad dolos & vafritiē spectare prouerbiū opinemur, cū scilicet subdolo quempiam ingenio hac progressurum speras, ille tamen euestigiō illac se proripit, atq; ita vacillatione spectantiū spem eludit, vt iter eius, aut rerum progressus euentumq; nunquam certa possis coniectura deprehendere. Nam qui versus apud Athenæum citatur, ἔγχει πῖνον μισὶ καὶ τὸ πέρδικον σκέλῳ, ad huiusmodi pedum inconstantia, titubationemq; eam quæ oritur ex nimio potu, facere videtur: pedes enim tentat vinū luctator dolosus, vt apud Comicum est. Nullū autē inter aues animal Perdice dolosius neq; astutius: vnde illud Aristophanicū, ἐκ πέρδικου, quippe Perdicis more periculū euadere: ait enim

Pierii Val. Perdix.

eius interpretes, αἱ γὰρ λαμβάνοντες καὶ φησὶς πρὸς ὑπὲρ αὐτὰς ῥίπτουσιν, καὶ ἔτως ὡς ἀνὴρ λυγρὸς καὶ D
ἐκκλίνουσι. Stramenta enim pedibus contrahentes, supinas se prosternunt, atque
ita occultantur, & periculum declinant. Atq; hæc latius apud Plutarchum, li-
bro quo disputat, vtra prudentiora sint animalia, terrestriane an marina.

CONTUMELIOSVS.

Addunt & contumeliosum hominem per alitem hæc significari, quod in suo
genere, maximè hæc tumultuari, dissidere, & altercari vicissim assidue con-
sueuerint. Sunt verò Perdices aliæ nobiles, aliæ rusticæ. Nobiles longè grādio-
res sunt, syluasq; & saltus plurimùm incolunt: rusticæ arua et segetes peruagan-
tur. Grandiores illæ sunt etiam picturatiores, & plerisq; Italiae locis nomen re-
tinent incolumæ. Romæ tamen Starnas vocant, de quibus fortè Plinius dixerit:
Misit Hispania externas aues. Rusticæ longè minores, fusciore pluma, & quo-
dammodo cineritiæ. Idem vtrisq; ingenium, sed dolosiores, pugnacioresq; ru-
sticæ, quas nunc Italia à sono vocis Qualeas ferè vbiq; vocat.

ASTVTIA PRAVA.

Hieroglyphicum etiam sapit Græcorum mythologorum fabula, qua fingūt E
Dædalī nepotem ob inuenta artis suæ arma quædam admodum vtilia, per
inuidiam ab Athenarum arce summa præcipitem datum, qui terra vix tacta mu-
tatus sit in Perdicem. Cuius figmenti talis fertur interpretatio: Impuri homines
cū à sapientiæ arce deciderint, à rectis honestisq; studijs alieni facti, tametsi
astutia freti aliqua suis in rebus excellere videantur, hisq; tractandis super alios
attollī, sordidis tamen & improbis negotiationibus impliciti, sublime nihil sa-
piunt, sed humi volitantes, dolisq; & fraudibus omnibus freti, rem quocunque
modo facere tantū student, libidinuū & cupiditatum suarum laqueis & reti-
bus impliciti obuolutiq; eo Perdice deteriores, quod illis vaferrima est ars
ad elabendum, capturamq; declinandum, quod Græci dicunt ἐκ περδικίαν: hi ne-
que capti fugam moliantur, neq; si euadere possint, studium adhibent vllum, vt
salui fiant. Astutiæ huiusmodi causa factum puto, vt Eucherius cacodæmonem
ex Perdices imagine significari dixerit, eo loco: Clamauit Perdix, congregauit
quæ non peperit.

DE COTVRNICE.

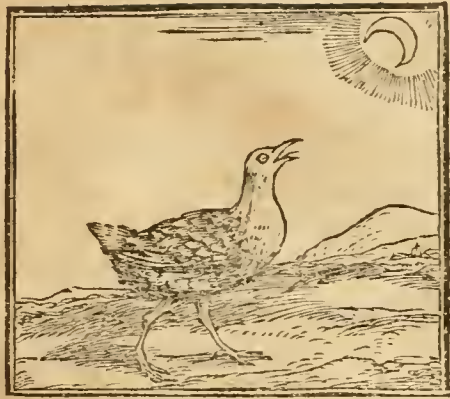

Coturnice multa sunt quæ cum perdice conueniunt: pugnacitas
quippe eadem, quo in ludo illa præcipuè celebratur, quam omnium
victtricem mirata est Alexandria, vrbe quippe tota in alitis huius præ-
conijs occupata. Hæc Erotes Ægypti procurator morositate nescio
qua impotens, in ludibriū emit, atq; assam deuorauit, quo facto iussus est ab O-
ctauiano Augusto malo nauis affigi. Est & par improbitas naturæ, neq; odiosa
minus, eo verò magis detestanda, quod ad hæc impietas insuper accedit & deo-
rum contemptus, religionisq; odium, & quantum illa ferocire potest execratio.

IMPVRITAS.

Per eius enim hieroglyphicum sacerdotes Ægyptij impuritatem indicabāt.
vbi vulgati codicis Græci mēdū animaduertas, in quo oryx quadrupes ani-
mal pro Coturnice positū, et ita traductū: neq; enim hic quicquā de oryge apud
Horum, apud quem in vetustis codicibus manu scriptis ὄρυγα, non ὄρυγα, legas.
Et eodem cap. vulgati etiam codices habent τὸ μόνον τῶν πτερωτῶν, quod satis manife-
stum facit, de aue, non de quadrupede hæc dici. Ea verò de causa impura Co-
turnix

A turnix habebatur, quòd quotiescūq; Luna oritur, inauspicatos clangores excitat aduersus eā, non quæ Deum saluere iubeat, aut laudatione prosequatur, vt Solem gallinacei, sed manifestissima det indignationis aduersus eā signa, quod apud ipsos magnę dabatur impietati, cum summo Lunam cultu prosequerentur. Ante omnia autem terram fodiat (ita intelligēdum, *ὅτι γὰρ ἐμπεδοκρίτης οὗ τῆς οὐκ ἀποφύγων τὴν γῆν*) pupillasq; sibi identidem conscribillat, vtpote quæ indignè ferat Lunam apparere, quam neq; quidē intueri patitur, atq; eadem facit in ipsius Solis tam diuini astri exortu: qui mos nonnullis Æthiopum nationibus in Solis ortu, quem velut hostem maximè reformidant, & ne spectent, in loca palustria fugientes, vbi non alia fruticum aut sylvarum copia fuerit, ibi delitescunt, Deum omni execratione prosequentes. Antiqui verò reges (nanq; non nisi sapientes eligi solitos tum temporis, satis constat) cognita Coturnicis natura, quę verū horoscopi signaret emersum, animalis istius opera tanquā gnomone quodam utebantur: nō ociose in id intenti, certū exortus ipsius punctum deprehendebant. Quapropter sacerdotes solum hoc animal ex volatilibus quæ ciborum vsum præbent, nullo tamen mactationis honore illi habito, comedebant, vtpote quòd contentionem quandam (desideratur enim *ἀντιδίκη* vulgatis in codicibus) præ se ferre videretur aduersus præcipuum Deum suum.

PERDITISSIMA MALIGNITAS.

E Adem auis in solis, vbi libenter habitat, locis, si quem limpida aqua fontem adinuenerit, simulac biberit, aquam reliquā rostro pedibusq; corrumpere, luto samq; reddere, puluere etiā in eam ingesto, nititur, ne cui piā alteri animali ad potū appetatur: quę quidem maligna, improba inuida q; Coturnicis natura Ægyptijs argumentum dedit, vt malignum hominem per eius hieroglyphicum notarent. Eiusmodi verò morum impuritatem eodem modo damnat Ezechiel quarto supra trigessimum capite, dicens: Et cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. Sedenim Ægyptios non tam maligni in alios mouere mores, quos in turbāda Coturnix aqua profiteatur, quā ipsa aduersus Lunam impietas, et ingrati animi significatio, cum tot à Luna sint animātibus omnibus beneficia, de qua generatio, & alimenta rerum, quotquot & hominum & brutorum vsui necessariae sunt. Nam quantum ad turbationem aquæ pertinet, animalia quædam sunt, quæ turbulentam & crassam suauius bibunt, vt Cameli, qui ne ex fluuio quidem prius hauriūt, quā pede protrita terra aquā spissiore effecerint. Neq; aliter potu gaudent Elephanti quoque, sed ij ne imaginis suæ toruitate terreātur, turbidam bibunt. Verè autem Coturnix Alcibiadis magistra fuit, qui dato Pericli consiliò de ratione potius non reddenda, trāquillam ciuium suorum quietem perturbaturus esset. Nam cum iam primas in republica partes occupasset admodum adolescens, forteq; sententiā in Senatu de re seria diceret, ex eius sinu Coturnix euolauit: quæ tamen totius Senatus cursitatione capta, Alcibiadi, non sine venatoris ambitione, fortè etiam præmio, reddita est. Quantum verò pertinet ad alitis huius esitationem (vt hoc pro corollario subiiciamus) non defuere Medici qui eas à mensis summouerēt, tum quia veneni semen illis gratissimus cibus, cum propter comitalem mor-

Pierii Val. Coturnix.

bum, quem, vt Plinius tradit, solę animalium sentiunt præter hominem, eaq; de D
causa veratrum appetere feruntur. Aristoteles tamen hominem tantum comi-
tiali morbo tentari ex omnium animantium genere asseuerat, Problematis. Sed
enim Plutarchus capellas quoq; comitiales sentire profitetur. Quod verò de
veratro dicebamus, ita apud Lucretium legas:

Præterea nobis veratrum est acre venenum,

At capris adipēs, & coturnicibus auget,

Et Ouidius ad venenum spectans:

Ecce coturnices inter sua prandia viuunt,

Forſitan & ſunt inde frequenter anus.

Nam vt in Serpente dictum, excogitatum est in morbis desperatissimis viperas
edendas dare, vnde nō modò salus, sed vitæ etiam subsecuta sit longitudo. Cur
verò Phœnices Coturnicē Herculi sacrificarent, causa est, quòd in fabulis eū ab
hac alite seruatum aiunt: hunc enim Iouis & Aſtreæ filium in Libyam profectū,
à Typhone occisum esse autumāt, lolaumq; Coturnicem eius naribus admouif-
ſe, cuius odore fuerit in vitam reſtitutus: & ne mendacio locuples abeſſet teſtis, E
vulgatum eſt etiam dictærium, ὀρνυξ ἑσώσθη ἡρεκλῆ τὸν καρπὸν, Fortem Coturnix ſoſpi-
tauit Herculem. Alij eum dicūt eius alitis eſu à comitali morbo, quo inſigniter
laborauit, liberatū eſſe: quo ſi tentantur & Coturnices, facilè fieri potuit vt ſym-
pathiæ vi aliqua, tacitave atq; incognita naturæ potentia, vel nidore viuæ, vt
nonnulli ponunt, alitis vſtulatæ, uel eſu potius, morbi genus id fugaretur, atq;
ita Hercules vitæ redditus fuiſſe videretur, quod eſt vero ſimilius. Sed ne, Vir
clariffime, te magnis & aſſiduīs Reipublicæ negocijs detentum vltèrius demo-
rer, mira hæc minimè videntur eſſe, quia variis medicina modis prodeſt, noxia
modò per ſimilitudinē cognitionemq; naturæ deducendo, modò per diſſenſio-
nem cōtrariamq; vim expellendo, modò ſenſim abrodendo, modò per diſſolu-
tionem mitigando, alijs atq; alijs inuentis, quæ ſalutaria quis nouit, adhibendo,
vt tam contraria quàm cōſentanea pro morbi qualitate prodeſſe comperiātur.

PIERIVS VALERIANVS AD THOMAM

MILIARIVM BELLVNEN. DE IIS QVÆ PER

Struthiocamelum & minutiores aliquot aues ſigni-
cantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

Ontenderam ſuperioribus diebus ab Leonardo patre tuo, ne te aſſiduitate
tam pertinaci, tandiu literarum ſtudijs inſeñſcere permetteret: id enim è
re tua fore, & ad ſalutem tuam facere plurimum arbitrabar, ſi ſeruor il-
le adoleſcentiæ tuæ aliqua ocij interpoſitione cohiberetur: proinde aliquid
comminiſceretur, quo tu Venetijs apud nos per geniales hos dies, quibus vin-
demia celebratur, aliquam laboribus tuis quietem interponere cogereris, vt aliquando nobiſ-
cum amœniori cuiſpiam tete concederes hilaritati, paulò poſt ad lucubrationes tuas alacrior re-
diturus. Non enim animus ſine ſultura corporis ſuſtineri poteſt. Neque mihi ſatis placet, quòd
Platonem illum tuum aiunt ſpontè atque ex animi ſententia Academia locum minimè ſalu-
brem delegiſſe, vbi philoſophantium apud ſe corpora macerarentur, debilioraq; fierent: ſiue mea
hæc ſemper fuit imbecillitas, & ad hanc vſque ætatem natura ſpontè valetudinaria: ſiue per-
ſuaſum habeam incommoda corporis ſtudiorum proſectui plurimum officere. Quantam
enim

A enim ego hinc iacturam fecerim, sum mihi met ipse conscius. Et quantum cæli huius patrij benignitas mihi contulerit, ipsa iam minus cadauerosa facies, quam attuleram Roma, facile poterit indicare: è tristi quippe quodam senio in prosperam, nitidam firmamq; virilitatem transmutata. Sanè hinc ad vigiliarum perseverantiam, & legendi scribendiq; labores tolerandos longè alacriorem factum me sentio. Tu quod magis probes, quidq; tibi magis conferre soleat, ipse videris, dummodo valetudinis atq; firmitatis ratio in primis habeatur. Fecit autem ille, ut omnibus in rebus festinissimus est, quod depoposceram: tu verò respondisti, venturum te libenter, si modò per dies hos, quos in patria consumpturus esses, vellem ego tecum quotidie vel venatione, vel aucupio exerceri. Accepi conditionem, quantum ad aucupia pertinet: ac ne me imparatum deprehenderes, nève vlla nos tempestas, aut casus, ne minus res cum auibus esse posset, inturbaret, auitorium varijs alituum generibus instructum comparavi, idq; totum tibi, ludòq; tuo destinavi. Tu cum veneris, quid factururus sis vide, simulac conuiuium ex eis instruere constitueris, vtrum simplices has carnes, sine vlla peregrina iucunditatis aspergine, sine Apitiano vllò artificio sis appositurus: an, quia nonnullæ forsitan fatuæ, & sine succo videbuntur, hîc condimenta illa aromataria Venetijs allata sis adhibiturus, ea verò quàm suavia, quàm odorata, quàm preciosa. Propterea igitur, ut quando per Aegyptum aucupia nostra sumus exercituri, apud Cleopatram facias nos cœnare. Ego enim macellum depeculabor, & patinarum struices apparabo, tu corollaria & secundas mensas addere collatitio illo, uti consueueramus, more non grauaberis.

DE STRUTHIO CAMELO.

E AC ILE quidem meminisse potes, optime Thoma, quo die Carolus V. Imp. à Clemente VII. P. M. Bononiæ coronam accepit, sacrificij genus quoddam à Germano milite media platea procuratum: interfuisti enim rei gestæ, cum bouem mactauerunt, cuius vterum exenteratum, varijs alituum generibus, aliorumq; esculentorum farciminibus compleuere, lætum hilaremq; diem ex his omnibus vnà tostis celebraturi. Ita nos nunc facturi videmur, qui Struthiocamelum, visendæ magnitudinis alitem, minutioribus plerisq; auiculis in eius aluum ingestis confarciuimus. In collatitijs verò nostris cœnis illis, quas post relictam Romam patriæ redditus, tēq; sodali iucundissimo reperto proposueramus, singula tantum singulis ciborum genera per sortem educebantur. Nosti multa eius multiplici-

C tatis esculenta à conuiuijs excogitata, ut legi fraus fieret sumptuariæ, quæ inter nos sancita fuerat: res enim variæ sub vno vel farinaceo integumento, vel omassi cuticula delitescabant, sed non id ganeæ, verum hilaritatis causa. Quare cum hæc fieri soleant in ludum, nos quoque ludum boni ominis causa prosecuti, ingenti illi minores alias aues ingessimus. Maxima ea omnino auium, si modò auis appellanda est, cui plumæ tantum sunt, non tamen volatus: cui crura pedesq; atq; ungulæ non forma tantum, verumetiā magnitudine propemodum bubuli. Sed hæc alij disputabunt, nos plumatum alatumq; animal in volucrum ordinem interim admittemus.

I V S T I T I A.

H Vius sanè pennæ, quoniam præter aliarum auium morem æquales omnes inter se sunt, iustitiam & æqualitatem erga omnes significant, ut apud Horum habetur. Plurimus verò earum vsus ad conos bellicos, & galeas adornandas, tam apud veteres, quàm apud nostros: cuiusmodi illæ sunt quæ in eo numo habentur cuius inscriptio, TI. CÆSAR DIVI AVG. F. AVG. P. M.

F iiij

Pierii Val. Struthiocamelus.

TR. POT. XXIII. Ibi enim pinnae huiusmodi in quodam sermo sitae sunt D supra frontem sigilli, cui subiecta est in inscriptio, IVSTITIA. Numū Bononiae vidi apud Io. Achillinum. Ibidem apud Alexandrum Calcinium solum Iustitiae caput in numo est, cum eodem pinnarum æqualium gestamine, iisdem literis, quippe, IVSTITIA. Sedenim ut ad alitem reuertamur, quoniam Struthiocameli stolidi adeo sunt, ut cum colla fruticibus occultauerint, latere sese existiment, succurrit Carneadis disceptatio, qui Iustitiam nihil aliud esse quam meram insaniam profitebatur.

PINNAE IN MOENIBVS.

AD eiusdem speciei similitudinem murorum summa fabricari solita, causam dedere ut pinnae vocarentur, ab ijs, ut Varro ait, quas insigniti milites habere in galeis solent, & in gladiatoribus Samnites. Hinc intelliges de armatura Samnitium, quae alibi apud Varronem & Plinium legeris.

Sanè si quis Aegyptiorum more elementorum

ELEMENTORVM
concordia.

concordiam indicare voluerit, non imperite picturam eam proponet, quam ipse rerum opifex per animalia id praeseferentia, considerandam proposuit, lutram scilicet, vel eius loco marinum vitulum, Struthiocamelum, & hominem, vno vinculo religatos. Lutra siquidem, & vitulus marinus, media sunt animalia inter terrestria & aquatica, vinculumque illud ostendunt, quo terrae applicitae sunt aquae, suisque coercentur finibus: quia diuina prouidentia cum arenam terminum maris posuisset, leges etiam imposuit aquis, ne fines transgrederentur suos. Struthiocamelus autem ambiguus est inter terrestria & aëria: verè enim volucris non est, quae nequaquam à terra, ut volucris, attolli potest: pennae autem alaeque illi ob id tantum à natura datae, ut cursum adiuuent. Crura verò, uti dictum, bouilla propemodum, ungulaeque bifurcas habet. Denique inter elementa omnia, & caelum ipsum, homo intermedius est constitutus. Ita per huiusmodi picturam tota ipsa rerum machina describitur.

MVLTI V O L V S.

Diuinae literae Struthiocamelum pro multiuolo homine, & certi nihil sibi adficiente ponunt, videlicet qui sacrae adscriptus militiae, profanis tamen negotiis implicetur, ijsque tantum tractandis occupetur. Nam quod alatum est, contemplationem refert & exscribit: sed propter vasti corporis magnitudinem tollere se humo nequit, alis tamen, uti dicebamus, ad cursum utitur. Quod pedes bouillos habet, terraeque semper adhærescit, quæ terrae sunt significata suscipit: ita enim videtur Hesychius interpretari. Quod verò ad animalis huius ingressum attinet, tametsi volare nequit, perniciosissime tamen currit. Struthiocamelos, ait Xenophon, quos apud Euphratem Cyri milites offenderunt, à nemine capi potuisse: tam longè enim modò pedum pernecitate, modò alarum quasi velificatione procurrebant, ut statim equites desperata præda insequi desisterent.

HÆRETICVS.

Quod verò superius diximus ex Hesychio, Eucherius quoque per animal huiusmodi hæreticum hominem significari tradit, qui habere quasi videtur sapientiae pennas, volare tamen non potest.

HYPOT.

A

HYPOCRITA.

EVcherius idem ait de hypocritis dictum ab Esaia: Erit cubile draconum, & pascua Struthionū. Parit siquidem oua Struthio, verum, vt alibi diximus, neq; illa incubatu fouet, neque pullos nutrit. Ita hypocrita, quamuis recte alios adimoneat, & recte faciendi viam addoceat, nullos tamen filios per vllum bene actæ victæ exemplum generat. Hinc lobes clamat: Struthio in terra relinquit oua sua, & obliuiscitur quod pes ea sit conculcaturus.

INSIPIENTIA.

AD hæc, vti paulò antè dicebamus, genuina illa animalis stoliditas effecit, vt imago Struthionis caput intra frutices abscondentis, insipientis hieroglyphicum haberetur, vt pote qui cum auum sit grandissima, ita vt altitudinem equitis equo insidentis excedat, si tamen colla tantum frutice occultauerit, latere se totam existimet, cum reliqua magna admodum corporis moles in aperto relinquatur. Ita dum in capite secuta est, diceret Tertullianus, nuda, qua maior est, tota cum capite capitur. Diodorus tamen id à Struthiocamelo non ex stupore fieri contendit, sed quia sit sibi conscius habere se caput admodum debile, occultare id quamprimum studeat.

DE VESPERTILIONE.

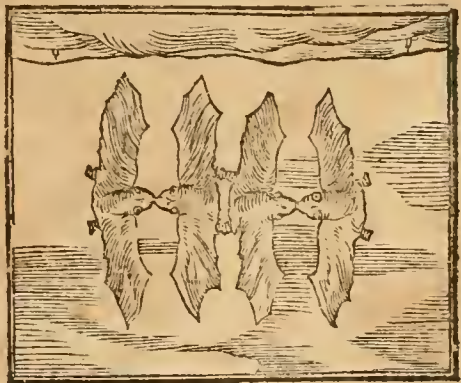
Onstrosa quoq; est Vespertilionis effigies, multaq; in se mystica continet hieroglyphica.

AB EXILI FORTVNA IN ALTVM ERECTVS.

PRæcipuūq; illud apud Ægyptios fuit, vt per animal huiusmodi significarēt hominem qui debilibus & exiguis viribus siue nobilitatis, siue fortunæ, siue etiā ingenij præditus, ita tamen repente emerferit, vt non se tantum humo sustulisse, sed subito volatu elatus in sublime ferri videatur: cuiusmodi exemplorum plena Roma semper fuit. Vespertilio siquidem licet pennas non habeat, sola tamen membranula fretus volat, ita vt difficulter distinguas, sit ne auis, an mus. Quare apud mythologos argute vafreque duas eludit mustelas, dum se alteri auem, alteri se murem venditat, atq; ita capitis periculum euadit.

CMlrum verò illud inter hoc tam brutum genus, quod tanta se humanitate completuntur, vt nulla conuenientius specie figuræ officia mutua describas quam per Vespertiliones alterum ab altero catenatim dependentes. Habet enim id genus mutuā inter se quandam beneuolentiam, sæpèq; veluti catena quadam contexta, si qua vlli vis inferatur, mutuo sibi cohærent, imbecillitati suæ opem sibi inuicem, afferentes, visæq; sunt alia ab alia alarum hamis vnus ad alterum porrectis pendentes, longum veluti funem produxisse.

OFFICIA MUTVA.

NUTRICATIONIS FACULTAS.

MVlierem idem sacerdotes lactis vbertate fecundam & bene nutricātem significare si vellent, eandem ipsam alitem pingebant, quippe quæ sola volucrum & dentes & mamillas humanis similes habet, lacteq; nutrit pullos, v-

Pierii Val. Vespertilio.

beribus mulierum in modum admotis. Nam Ægyptij ab ijs quæ in vnoquoq; genere reliquorū naturam aut mores excederent, significationū suarū argumenta desumebant. Quod verò ad mammas pertinet, Græci hanc alendi felicitatem indicaturi Dianæ simulachrū māmofum effingebāt, cuiusmodi illud fuit quod Ephesi tandiu tanto cōcursu vīsitatum, eamq; Latīni ea de causa multimammiā appellarūt, cuius exempli multa hodie Romæ vetusta signa conspiciuntur. Minimè verò præcreundū est, hoc loco in impressis exemplaribus Hori perperam legi, Γωαῖνα φιλῶσαι καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαι βελόμνοι ζωγραφῆσαι, τεχνία ζωγραφῆσαι, cū ex manu scriptis codicibus antiquis & historia ipsa legendū sit, βελόμνοι ζωγραφῆσαι, νυκτεῖα πάλιν ἔχουσαι ὀδόντας καὶ μαστῆς ζωγραφῆσαι: hoc est, Volentes pingere, Vespertilionem identidem dentibus & mammis præditā pingunt. Inde sequitur pro red ditione causæ, αὕτη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων πτερόντων καὶ μαστῆς ἔχει, siquidē sola ea ex omni volucrum genere, & dentes simul & mammas habet. Quorsum enim dentes & mammæ ad turturem alitem minimè monstrosam?

L V C I F V G A.

QVod si hominem latebris & occulto secessu gaudentem, vel qui rei cuius-
E
piam metu perculsus in apertum minimè prodire audeat, significare vellēt, formicam & Vespertilionis alam adpingere consuerunt. Aiunt siquidem eam esse inter Vespertilionem & formicas naturæ discordiam, vt si ala tantū Vespertilionis formicarum cauo admota fuerit, nulla earum foras progrediatur.

M O R A.

QVinetiam sunt qui tradāt credi solitum, formicam eò nunquam exire quò
Vespertilio vel semel accesserit: atq; ideo formicā sub Vespertilionis ala positam, & moræ & tarditatis aut impedimenti significatum habere. Transit & ad columbas huiusmodi sympathia, quia vt Florentinus libro de re Rustica ait, colūbæ stationē minimè deserunt, si Vespertilionis caput supra turrim posueris.

I N S C I T I A.

Cognitionem alibi per lumen significari diximus, vnde etiam dare luci, pro
declarare & edocere, sæpe legimus: contrā verò inscitia per tenebras intel-
ligimus, vnde hallucinari pro decipi per ignorantiam. Quoniam verò Vesper-
tilionis ea natura est vt tenebris gaudeat, neq; lucem ferre possit, diuinæ literæ
dum Vespertilionem à sacris summovent, ἰσοθλυτικῶς eum intelligunt virum, in
quo nullum disciplinarum, aut veræ institutionis lumen effulgeat, explodi de-
bere. Alioqui apud Eucherium Vespertiliones in diuinis literis idolorum mon-
stra sunt. Propheta: Vt adoretis talpas & Vespertiliones. Sunt etiam cogitatio-
nes immundæ, quas improbi dæmones ingerunt, vt idem sentit.

S E C V R I T A S.

NEq; defunt qui securitatem indicaturi, Vespertilionem inuerso capite pin-
gāt: is enim circumlatus domui viuus, & super fenestrā vel in hyperthyro, aut ipsi in valuis inuerso capite affixus, maleficiorum amuletū creditur, Plinio etiā id tradente, quod ad hæc vsq; tempora plerisq; locis factitari videmus. Contrā verò, si quis eam amoliri arcereq; ab edibus velit suis, platani folia suspēdat. Africanus enim in his quæ de agricultura conscripsit, Vespertilionem eò non ingredi tradit, vbi arboris huiusmodi folia suspensa cōspexerit. Pro corollario addam, occidi eas hedera suffumigata. Nam eas qui sustulisse se profiteri signo aliquo velit hieroglyphico, Vespertilionem faciet hederæ folio insidentē. Nam Alcithoë Leucothoëq; sorores apud Ouidiū, spreuisse Bacchi sacra finguntur, eaq;

A eaq; de causa in Vespertilioes mutatae, unde suffitum hederæ ita exhorrent, vt eo etiam necentur.

IMPVRÆ MENTIS HOMO.

Hesychius ait eam hieroglyphicum esse hominis, qui serò & parçè fidei documenta susceperit, inq; illis mente nō satis firma versetur, sed in ambiguo omnia reponat, neq; sciat de terra sua exire, sed in quibus genitus est latebris libentissimè delitescat: Christianus demum sit, sed parum fidelis: serò enim Vespertilio prodit, sub ipsum quippe crepusculum vespertinū, atq; vbi tribus aut quatuor spatiolis volatū exercuerit, à noctis tenebris occupatur: neq; longè fertur, sed supra circūq; tecta semper volitat, cū Abrahamo Dominus peregrinationem indixerit, terra in qua alitus erat, quamq; inhabitabat, derelicta, pristinam scilicet imbecillitatem & crassam originem nobis posthabendam admonens, perinde ac etiā separari nos à parentibus, & sequi Dominū doctrina moneat Euangelica. Vespertilio demū utrū ales an musculus sit, extat in ambiguo, cū, vt paulò ante diximus, ipsemet in fabulis persuadeat gallo se esse murem, **B** catto verò alitem. Volat quidem, non tamen pennis, sed membranulis innixus: neq; pluma, sed pilo, atq; eo quidem murino, vestitur. Ita homines pleriq; volatu qualicunque præditi, baptis̃matis tantū tinctum assecuti, apud catholicos Christum fatentur Petrum Ecclesiæ specificè præposuisse, apud hæreticos impudenter delirant atq; præuaricantur: apud ludæos Christum rident, apud Mahumetanos tam ludæos quàm Christianos incessunt, impurissimū hominū genus, non modò Vespertilionibus perquàm simile, sed cui meritò *ὄφις τῶ μαρτυρίου* nomen inditum sit, abominabile id quidem, & omnibus abhorrendum.

DE OTIDE.

Tidas Græci dicunt, quas aues Tardas Hispania, damnatas in cibis, propterea quòd osibus eius effractis teter odor ex medulla ad tædiū vsq; extemplò sequitur. Sedenim Xenophon earum carnem ait multò suauissimam. De tarditate idem tradit, & faciles captu asserit, q; nihilo quàm perdices longius prouolent, celerrimèq; fatigentur. Ægyptij sacerdotes hanc quocumque hieroglyphicis adnumerarunt.

Qvippe si hominem imbecillum, qui ferociori potentiori q; assurgeret, ac in rebus gerendis sententijsq; dicundis primas illi partes cederet, significare si vellent, aut ita faciendum admonere, Otidem auem, & equum adpingebant: illa siquidem simulac equū aliquem in conspectu habuerit, nihil quicquam contacta, illum quadam velut venerationis ostentatione excipit, circumq; volitando & subsequendo deducendoq;, officium facere quodammodo videtur.

IMBECILLVS FORTIORI assurgens.

NIL ALTVM SAPIENS.

CVm verò Otis omnino auis sit, animi est identidem signū: alatus enim animus passim apud Platonem. Sed hæc animū indicat ignauū ac stupidum, quippe quæ tarda est, corpulētiaq; adeò grauis, vt vix sese terra attollat: ita ter-

Pierii Val. Alcedo.

reni etiam affectus, quo quispiam detineatur, indicium est, quippe qui nihil subli- D
me sapiat aut meditetur.

C O N T V M A X.

AT si quis contumacem aliquem & monitoribus asperum, ab omniq; bono opere alienum, hieroglyphico referre voluerit, aptè Otidem & canem pinget: nulla enim avis canem exhorrescit præter Otidem, quæ suæ sibi conscia tarditatis, simulac canem conspexerit, aut latrantem audierit, statim arrepta fuga se condit in latebras. Per canem autē suo cōmentario sacerdotem præcipuè significari diximus in templis concionantem, de diuinis, de pietate, reliquisq; bonis moribus differentem cōtra impios scilicet & improbos oblatrantē. Eum igitur qui subfugit & sacerdotes, ingenio plurimum cōtumaci esse consentaneum est.

D E A L C E D O N E.

Lcedonem, quod hætenus viderim, Ægyptij non posuerunt; ea verò apud Italos sua habet significata.

T R A N Q V I L L I T A S.

QVorum vulgatū illud est, per Alcedonis nidum rerū quarumlibet tranquillitatē indicari: mare siquidem per dies circiter quatuordecim, quibus auiculæ illę nidificant in littoribus incubantq; mira pacari serenitate compertum est. Est verò nidus ille miro artificio ex pisciculorum ossiculis & spinulis contextus, ad gladij cuiuslibet ictum incolumis, figura cucurbitæ, præter vnum perexiguum cauum, qua ingrediendi & exeundi sit parentibus aditus, cæterà conclusis. E

I V S T I T I V M.

TRansit & ad res ciuiles figurę huiusmodi significatū: nam hæc ad maris varietates accōmodantur, est enim iustitij monumentū: ideoq; à Plauto dictum, Alcedones esse iuxta forum. Ad suspensas enim fori procellas, fluctuationesq; & turbines, hoc aptissimè refertur. Nam & Horatius mersari se ait, si quando res agere adlibuerit, ciuilibus vndis. Ita dies Alcyoniæ dicuntur, quibus fora conticescunt. Sunt verò dies Alcyoniæ, vt luculentissimo carmine Simonides tradidit, septem ante brumam, dum scilicet incubat: & septem à bruma, posteaquam pulli exclusi fuerint: quibus quidem diebus ea tranquillitas non semper nostris locis, in Adriatico quippe sinu, contingit, neq; etiam Tyrrhena ora, at in Siculo mari ferè semper. Fit verò bruma, vt Hesiodi interpretes scripsere, mense Ianuario, quem in honorem Bacchi Lenæum ipsi vocant: & eo mense à Latinis Brumalia celebrari dicūt, quòd Bromus Bacchus appelletur. Sedenim Traiani tēporibus, quod de ætate sua Plinius profitetur, ad VIII. calend. Ianuarias fuit, quo die natus est nostræ salutis Assertor. Accidit autem bruma, tresq; cardines reliqui, in octaua singulorū, Capricorni, Arietis, Cancri & Libræ, quæ diuturnitate temporis ob minorū aliquot neglectā intercalationē, minimè nunc respondere cōperias: nam octaua Capricorni, circa vigesimā est nunc Decembris diem. Sedenim hæc perpendere Astronomorum diligentia dimittamus. F

C O N S V E T V D I N I S R A R Æ H O M O.

ALcedonem præterea pingebant quotiescunq; vellent hominem rarò prodeuntem, & minimo temporis momento cum hominibus versatum significare. Alcedonem siquidem videre est omniū rarissimè: ferè enim circa Vergiliarum occultationem, brumamq; ipsam apparet, & vbi primū per portū non plus

A plus quàm nauem circumuolauerit, statim abit, vt nusquā præterea conspiciat: de quo apud Stefichorū latius. Causam huius nidulationis hybernę quærit Albertus, eam esse suspicatus, q̃ auicula ea rara adeò sit textura, vt æstate ppter nimiam corporis ariditatem progenerare nequeat, hyemē verò obturatis præ frigore poris, humidiorēq̃ effecto corpore, fiat ad conceptū idonea. Nō dissimularim hoc loco quod Antigonus ait, Alcedonēs vbi senescunt, Cerulos vocari. Verū Aristoteles discernit inter se diuersas, Alcedonē, Cerulū, & Cornicem. Sunt qui harū marē Cerulū vocent, idq̃ verū esse tradūt interpretes Theocriti.

DE CURUCA.

Sunt pleraq̃ de quibus Ægyptij parum, alij multum locuti sunt, quæ tamen quoniam Ægyptiacis commentis non dissimilia sunt, in Struthio camelum hunc infarcienda videntur, atq̃ in his Curuca, & Cuculus.

ALIENI FILII PRO SVIS EDUCATI.

B DE quibus vulgatissimum apud omnes scomma, hominem per eam significari, qui filios adulterinos pro suis pascit. Cuculus enim Curucæ absumptis ouīs, in eius nido sua potissimū oua ponit, vtpote qui se ignauū minimēq̃ idoneum agnoscat, qui possit pullis necessaria comparare. Suæ igitur sibi conscius imbecillitatis, eam init rationem ad prolis suæ tutelam, quippe qui omniū auicularū iniurijs sit expositus, vereaturq̃ ne si nidum struat, minimo inde negotio depellatur, idcirco ad alienas cōfugere opes pergit. Curuca itaq̃ oua illa fouet & excludit, atq̃ educat pro suis. Aristoteles, si modò legitimum est id opusculum, De mirabilibus auscultationibus, accidere hoc in Helice tradit: addit & in palumbium aut turturum nidis oua ea deponi.

DE CUCULO.

MINIMA QVAQVE DE RE TIMIDVS.

Cuculus quia timiditate maximè omniū auium excedit, adeò vt à minimis quibusq̃ auiculis conuellatur, easq̃ præ metu fugitet, cōmenti nonnulli sunt, hominem minima quæq̃ expauescentem, per alitis huiusmodi picturam significari. Vnde conuicia illa, siue quempiam

Cadulteræ vxoris maritum dicere volumus, siue ignauum, siue stupidum, aut nullo animo præditum hominem notare, Cuculum appellamus, vt apud Horatium Sermonibus:

*Tum Prænестinus falso multumq̃ fluenti
Expressa arbusto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus cui saepe viator
Cessisset, magna compellens voce Cucullum.*

Solent, inquit Porphyrio, leuia rustici circa viam arbuta vindemiantes à viatoribus Cuculi appellari: tum illi prouocati, tantā verborum amaritudinem in eos effundunt, vt viatores illis cedant, contenti eos Cuculos iterum atq̃ iterum appellasse. Ego cū Octobri mense Roma Neapolim proficiscerer, in eiusmodi iocos incidi, per continuū diem conuicijs huiusmodi delectatus. Quare cum Acrone dicere possumus, hoc autem ipsa re nouimus, quemadmodū viatores quos in itinere vindemiatores per agros cōspexerint, cōuicijs agitare gaudeāt, illiq̃ ita respondere, vt Cuculum eum appellent quasi pigrum, ignauum scilicet ac nihili hominem. Sed hoc parum est, & quod à Porphyrione dicitur, subfrigidum: hodie siquidem res agitur calumnijs etiam vehementioribus: viatores

Pierii Val. Cuculus.

enim eos nunc Pulterones, nunc Cornutos, nunc alijs atq; alijs conuicijs inces- D
sunt: illi contrà, siue ciuis, siue magistratus, siue rex ipse occidere cœperit, omne
opprobrij genus regerunt, tegendisq; reiectis turpissima quæq; minitantur,
præsertim si celsissimis, quæ frequentes tota regione sunt arboribus infederint:
quamuis id impunè toto agro Campano Neapolitanoq; tempore vindemiæ li-
cet, ne quid Liberi libertati detrahatur. Atq; hoc illud est quod Flaccus ait, Du-
rus vindemiator & inuictus, cui sæpe viator celsisset. Quoniã verò species Cu-
culi certo anni tempore non multum differt ab accipitre, locus fabulæ datus,
quã in Arati vita Plutarchus refert. Ipsa enim inducitur minores auiculas per-
contari, quare fugerent se conspecta, quæ nullam præ se ferat ferocitatem: quo-
niam, responderunt, suspicamur te aliquando futuram accipitrem.

TRANS MUTATVS.

Possumus igitur hominẽ qui vel mores, vel effigiem ita commutarit, vt alius
penè videatur, per eandem hanc auem significare. Ea enim figurã immutare
creditur, & in aliud transire genus, cum inter accipitres omnino numeretur, li-
cet vnguibus sit haudquaquam aduncis, neq; capite accipitri similis, sed colore E
tantum, rostro quoq; magnitudineq; columbino potius quàm accipitrino.

PULICVM DEFECTVS.

Alij porrò quoniam Ægyptios animaduenterant de pulicum defectu descri-
bendo sollicitos fuisse, quippe origanum in eo significato proposuerant, ad-
didere ipsi Cuculum & humanũ vestigium, qua specie pulicum exterminatio-
nem indicarent. Ferunt enim, quo quis loco primũ audiat alitem illam, si de-
xter pes circumscribatur, ac vestigium id defodiatur, nõ gigni pulices vbicunq;
pulis eo vestigio compressus, sparsus fuerit. Hæc obseruarunt Magi. Pulicum
verò nuncupatione, humiles sordidæq; curæ sunt intelligendæ, quibus implici-
ti vitam agimus anxiam & inquietam. Multa enim, licet ea pingere aut sculpere
infanientis vaniq; sit ingenij, ob exiguitatẽ, quæ minus repræsentari potest, vsu
tamen loquendi frequenter vsurpantur.

INNO.

Paufanias vbi opera ea recenset quæ Mycenis spectatu digna viderentur, in
sceptro, quod in Iunonis manu erat, Cuculũ infedissee dicit, eaq; de causa si- F
gnum ita fieri solitum qd Iunonis desiderio Iupiter aliquãdo in eam auiculam se
cõuerterit: tam inanis illi de dijs suis cõminiscebantur. Quinetiã locum Cocy-
giũ appellatũ autores celebrant, in quo Iupiter in Cuculũ sit mutatus. Apud in-
terpretes Theocriti ita leges, Iouẽ Iunonis cõgressum appetisse, rẽ tamen occul-
tare voluisse: mutatũ itaq; in Cuculũ, abisse in montẽ qui tũc Thronax, postea
verò Cocyx appellatus est, eoq; & Iunonẽ concessisse, quæ simulac assedit, Iu-
piter in eius auis effigie ad eã aduolauit, scq; in eius genua proiecit: repulit hunc
Iuno excusso peplo, at ille statim mutata facie acceptus ab ea est. Hinc apud Ar-
giuos Iunonis simulachrũ in throno collocari, in manu verò sceptrum poni, su-
pra quod Cuculus. O lepidos & otiosos deos, qui puerilibus his nãnijs dele-
ctarentur: sed longè magis ineptos, qui talia scriptis mandare non erubuerunt.

NVP T I Æ.

Cum verò vincula iugalicia curæ sint Iunoni, putarim ego boni ominis causa
Cuculum deæ dedicari solitũ: boni est enim augurij Cuculus, nostriq; so-
lent ex eius cantu ducendæ vxoris tempus percontari. Caro autem eius si in ci-
bum autumnali tempore veniat, cæteros sapores exuperat.

A

VERNVM TEMPVS.

Est & verni temporis signum Cuculus, id quod vel imperitæ innotuit plebeculæ. Porro nuncium eum veris ponit Hesiodus:

Ἡμεῖς κόκκυξ κόκκυξ εἰ ὄρνις αἰ πεπλόισι·

Ut cantum audieris quem reddit ab ilice coccyx.

Tunc enim exulare hominem dicit, quia verum eo nuncio veris aduentum intelligant. Pistoherus apud Aristophanem, Auibus, vbi Cuculum Ægyptijs imperasse dicit, tam eos ait quàm Phœnices ad cantum huius auiculæ, tanquam ad imperium triticum & hordeum demetere solitos: tempestiuior enim apud eos messis, quàm in Græcia & in Italia sit.

DE CAPRICIPITE.

AGELASTOS.

B

Ominem qui nulla iucundiore consuetudine posset ad risum allici, quod eius expers esset, veluti Socrates fuisse fertur, ostendere si velent, Capricipitem auem pingebant, quam liene omnino carere tradunt: in liene verò sedes est risus, veluti amoris in iecinore, libidinis in lumbis, iracundiæ in felle. Eaquæ de causa dictum, columbam summam significare mansuetudinem, quod bile careat.

DE VPVPA.

FERACITATIS PRÆCOGNITIO.

Pupam Ægyptij cum pinxissent, præcognitâ vindemiæ feracitatem, siue lætum ac plenum vindemiæ prouentum indicabant, lætitiâ scilicet aliquam affuturam, vt in Vite latius explicatur. Quia si ante vindemiæ tempus valde clangere audita fuerit, nimirum vini redundantiam prænunciare creditur.

EBRIETATIS REMEDIUM.

Hominem verò ebrietate laborantē, ac sibi remediū cōminiscentem, significare cum vellent, Vpupā & Capillū Veneris herbam pingebant: Vpupa siquidē vuis vescitur immodicē, ita vt plerūquē inde ebria fiat, ac simul ac se tētari sensit, Capillo Veneris decerpto efficacissimē sibi medicatur. Herbā hāc ἀδύαντον Græci vocant, ἀπὸ τοῦ μὴ διαίνεσθαι, hoc est, eo quod minimē marcescat, nequē quidem si aqua perfundatur, immergaturve, nequē bruma putrescit, vt herbe reliquæ. Summouent autem Vpupam diuinæ literæ, quam piorū mensis inferri nolunt, querulam quippe volucrem, lugubrē atquē luctuosam, quæ nihil vnquā nisi mœstum & triste meditat. Vnde per alitis huius hieroglyphicum, hominē vitijs deditum intelligunt Theologi, propterea quod nemo magis querulus, magisque mœstus assiduē est, quā vnusquisquē vir improbus atquē flagitiosus: sollicitat hūc admisorū scelerū cōscientia, vel inquietū exercet admittendorū cupiditas & impotentia. Nam si tumore superbiæ turgescat, quæ illi vnquā hilaritas arridebit? Fastu cruciatur assiduē, neque vllos tantos putat honores, qui quod affectat explere possint. Repulsam passus est, infelicissimū se mortaliū putat. Auarus est, si iactura quantulaeuncquē fiat, vicem deplorat suam: si prædam cui inhæbat elapsam videt, miserē cruciatur. Quid iracundus? an non statim vt incensus est pœnas vitijs dat sui? Vnde Salomon ei luctum mandat, cui iræ, cui rixæ, cui sine causa manus sanguinariæ. Quid inuidus? nō nunc suimet carnifex indefessus? Quid libidinosus? mentita est amica, æstuat immensum: expleuit cupiditatem suam, lan-

Pierii Val. Florus.

guet & erubescit. Quid vorax? distentus est, ægrè habet: famescit, extorquetur. D
Quid ebriosus? aret guttur, pulmo inflammatur: potauit, mēte capitur, titubat,
semianimis deficit: atq; vt semel cum Flacco dicam,

An'ne magis Siculi gemuerunt ara iuueni,

quàm eius animus qui sit improbitati, facinoribusq; addictus flagitiosis? Con-
trà verò probus modestusq; vir, ruat cœlum, nulla re commouebitur, gaudebit
semper, æquanimis erit semper, gaudētem hilaremq; scit à Deo vocari, exultan-
tem sacris admoueri. Repulsam patitur, modeste fert: iactura afficitur, paruo cō-
tentus est: denunciantur inimicitiae, pacem meditatur: sollicitatur à maligno, re-
sistit audacter, lætumq; tunc triumphū agere sibi videtur, cum semetipsum edo-
muerit. Cibus & potum ita moderatè sumit, vt neq; mentem offuscet, neq; de-
bilitet corpus: nullaq; demum animi tranquillitas, nulla lætitia, hilaritas nulla
huic comparari potest; quæ in rectè factorum cōscientia requiescit, cum se pium
cogitet, cum se vitam puriter egisse reminiscitur.

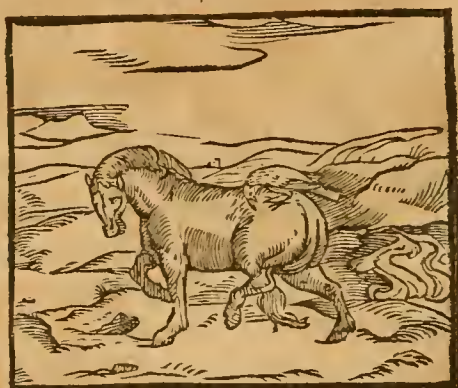
DE FLORO.

Ongè diuersum ab Otide est ingenium Flori: nam quantum illa ve- E
nerationis in equū ostendit, tantum hæc exercet odij & ignominiae.

Ferocem hominem ab humiliore
mansuatioreq; superatū, per Flo-
rum auiculā, quam αἰδων Græci vocāt, significa-
bant. Palustris auis ea est, coloris pulchri, oculo-
rum acie nō satis valens, quæ cum equo sem-
per pabuli gratia dimicat: herba enim vterq; pa-
scitur. Illa vocem eius interdum imitatur, insi-
liensq; aduersus equū, dorsum occupat, quāq;
maximo potest morfu colla armosq; vellicat,
hisq; auxilijs freta eum plerunq; fugat.

FEROX A' MANSVETO
superatus

DE SALO.

Vando verò in has incidimus inimicitias, non dissimiles ab his recense- F
bimus, quæ inter Salum & asinum habentur ingentes.

INIVRIARVM VLTIO.

Aegythum Aegyptij, quem Latini Salum vocāt, asini vlcera rostro excauan-
tem pingunt, si hominem illatas filijs iniurias vlciscentē significare volunt.
Nidulatur hæc plurimū in spinis, acciditq; vt asinus pruritu vlcerum excita-
tus, scabendi causa se conferat ad spineta, atq; ita atterat vlcera, nidosq; dissipet:
quod quidem illa adeò pauet, vt cum etiam vocem rudētis audierit, oua abigat
per abortum, pulli etiam metu labantur in terram: itaq; Salus ob eam iniuriam
in Asinum inuolat, vlceraq; eius rostro impetit, affixaq; pertinacius quanto ma-
ximo potest conatu excauat. Deniq; atrox vsque adeo odium inter eos esse au-
tument, vt si vtriusq; sanguinem commiscueris, sponte se vterq; subducat ac se-
paretur, antipathia, ne coeat, pertinacissimè repugnante.

NECESSITVDINIS AVERSATOR.

Si verò Florum vnà cum Salo pingerent, hominem qui alterius necessitudinē
Spertinaciter auersaretur, significabant: quare aues illæ aut auersæ inuicem,
aut capitibus saltem obtortis in diuersa, pingendæ sunt. Commenti causa ea est,
quòd implacabiles inter vtrancq; inimicitiae intercedunt, neq; villo pacto fieri po-
test

A test ut harum quoque sanguis exhaustus commisceatur: confusum enim non aliter alter hinc, alter inde contrahitur, quam oleum ab aqua subducitur, usque adeo natura ipsa dissident. Quare tibi tria sunt obseruanda eiusdem generis exempla, quorum natura inter se minimè congruat, sitque pertinacissimæ discordiæ, Salus & Florus, Salus & Asinus, & de quibus suo loco dictum, Cornix atque Noctua. Namque ut nihil est appetentius, nihil rapacius similitum sui, quam natura, ita etiã dissimilium nihil auersum magis, ac magis abominabile.

DE ARDEA.

EXANGVIS DE NEQVITIA REDDITVS.

Ominem ita libidinis usu confectum exhaustumque ut propemodum exangvis sit effectus, ostendere qui vellent, Ardeolam illam pelam pingebant, quæ Græcè ὀρνίς dicitur: ea de coitu ita angitur, ut sanguinẽ ex oculis emittat, remque summo cum dolore peragat, clamore vasto atque admodum insuauis difficultatem attestante. Nomen illi apud Græcos inditum aiunt, ὀρνίς: nam ἰσχυρὸς quandoque sanguinẽ significat. In collectaneis Sudæ

B Grammatici dictam volunt ὀρνίς τὸ ἐν ἑλαιοις τεύχεν, quod in paludosis & humidis locis versetur, quasi helodium dicas. Sunt qui eas inter grues recenscant: sunt qui similem gruĩ dicant: & diuinarum literarum interpretes de aue hac, ubi vulgata Psalmorum editio habet, Herodij domus dux est eorum, varia tradiderunt.

TEMPESTAS.

Sed enim D. Augustinus, qui herodium fulicam arbitratur, tempestatis eam impendentis signum autumat. Sedenim apud Maronem Ardea & fulica diuersæ sunt volucres, tametsi utraque sit indicium tempestatis: ait enim,

*Cumque marinæ In sicco ludunt fulicæ, notasque paludes
Deserit, atque altam supra volat Ardea nubem:*

Sed super hac satis est à nobis in Ciconiæ commentario disputatum.

DE CINNAMO.

AROMATARIVS.

Ominem ex aromatum mercimonijs ditescens significantes, Cinnamonum auem pingunt. Auis ea in Arabia versatur, quæ furculos cinnamĩ congerit, ex quibus nidum sibi conficiat, quocirca indigenæ plumbatis eum sagittis decutiunt, mercis gratia: neque aliud mihi super ea compertum est.

DE VELIA.

STUDIOSVS OTII.

Tudiosum otij & commodorum hominem indicare qui volunt, Veliam auem pingunt: ea enim in umbra & aura æstatem agit, hyemem in apricis: nam & potentes, cum in eos qui otio literario dediti sunt, cauillantur, genus hominum ignauum appellant, quod, ut apud Luuenalem est, tecto gaudet & umbra.

DE ASIONE.

IGNOBILITAS.

Gnobilem hominem, atque, uti dici solet, Terræ filiũ, notare si vellent, Asionem illum pingebant, qui diuersus à perenni est, corpore pingui & minimè vocali. Nihil enim habetur exploratum de generatione eius, cuiusmodi, qualisque sit: cæterum Fauonijs tantum flantibus

Pierii Val. Afio & Iynx.

eum apparere cōstat, veluti etiā pleriq; homines ignobiles, potentiorū tantū D fauore aliquo, tali quippe adspirante Fauonio, nullis alioquī natalibus, nulla probitate, nulla virtute, nulla muniti disciplina, ad clarissimas interdum dignitates euehuntur, omnibus, vnde hī prodierunt, admirantibus. Noctuarum hoc est genus maximū, quibus pluma aurium modò surrigitur, vnde & nomen illi: otus enim Græcis est, de qua quidem apud Athenæum plura comperies.

M I M V S.

PER hanc auem pleriq; mimum atq; parasitum exprimunt: non enim à mimi- ca multum distat ars parasitandi, quam ita describit Horatius:

Alter in obsequium plus a quo pronus, & imi

Derisor lecti, sic nutum diuitis horret,

Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,

Ut puerum credas senio dictata magistro

Reddere, vel partes mimum tractare secundas.

Est enim hæc auis omnium maximè imitatrix, & vt Plinius ait, parasita, & quo- dam genere saltatrix. E

C O R N V T I.

HÆc in clypeo atq; insigni militum Romanorum, qui recentiori tempore, paulo antè quàm declinaret Imperium, sub Magistro peditum merebant, ordinis eius signum fuit qui C O R N V T I appellabantur: eratq; ales prasinī coloris in orbiculo luteo, quem cæruleus ambitus latè ductus circumplectebatur, à quo mox arcior & ipse luteus, & circa marginem extremus ruber.

D E I Y N G E.

IYnx inter lingua nobiles enumeratur, pro quo nomine Lyncē complusculis in locis apud Pliniū corruptè scriptū offendes, indice etiā illo tam copioso, eodem errore perplexè notato, quippe qui volucre animal quadrupedibus adnumerarint, Lyncem eam, quæ nostra hæc Iynx est, arbitrati. Fringillā hanc vulgo dicunt, vt Gaza putat. Græci pleriq; Romani sermonis non vocem, sed significationem secuti, *σειθηνίδα*, Latini à caudæ cōtinuo motu, motacillam dici tradidere, Torquillam alij, à torque quo collum F insignita est: alij turbinem, alij aliter nominarunt: sed nos Pliniani codicis macula iam eluta, ad significata nostra reuertamur.

D I C A C I T A S.

PER cam pictam nōnulli dicacem hominem intelligunt, propter insignem linguæ longitudinem: linguam enim habet serpentibus similem, quam in longum mensura quatuor digitorum exporrigit, rursusq; contrahit intra rostrum non complicatā, sed terreni lumbrici more collectam, & in sese reductam. Communis autem sermo verbosos garrulosq; homines ab instrumento ipso linguæ appellare solet. Sed ad linguam id etiā addemus, quod pedes habet Iynx binis vtrinq; digitis insignes: illi tamen hæc de Lynce dicta credidere.

I N C A N T A T I O.

PAssim verò præcipuum ales hæc fuit incantationū signum, propterea quod ei amatoriū quid natura inesse persuasum est. Quinetiam quæcunq; ad rem amatoriam veneficia, pharmaca, incantationesq; comparantur, vno vocabulo Iyngas Græci vocauere. Hinc apud Theocritū intercalare illud, Pharmaceutria:

Ἰνγὲ ἔλλα τυτῶον ἐμὸν πρὶ δῶμα τὸν ἀνδρα.

Scri-

A Scribit Pindarus Venerē Iynge cœlitus attulisse, quam Iasoni daret: carmenq; docuisse, quibus Medeam in amorem alliceret.

VEHEMENS CVPIDITAS.

IDem Pindarus hieroglyphicè locutus Ἰνγγις ἑλκεται ἡ πορ dixit, vehementē cupiditatem significare volens, vt eius interpretes exponūt. Iynx enim, vt interpretantur illi, vis illa dicitur, quæ cogitationē nostrā ad cupiditatē & amorē trahit. Tradunt nōnulli Pithūs eam filiā fuisse, propter persuadēdi vim: maxima enim persuadendi vis inest amori, nihilq; tā incredibile dici potest, quod amanti non persuadeas. Vnde rectē Ouidius: Credula res amor est. Addunt, eam amatorijs veneficijs incitasse Iouem in amorem Iūs. Sedenim Callimachus Echūs filiā dicit, & Iouem (tanta eorum temporum vanitas fuit, ne imperitiā dicam) ab ea veneficijs coactum, vt secum rem haberet: vtcunq; mox ab irata Iunone in eiusmodi auiculam transmutatam, veneficijsq; amatorijs construendis damnatam.

DE CAPRIMVLGO.

PERNICIOSA CONSVETVDO.

B Pernicioſæ conſuetudinis hominem indicaturus quiſpiā, Caprimulgum auē pingat: ea enim inter capras familiariter verſatur, appetitq; earum vbera fugere quod cū fecerit, vber extinguitur: capra, vt aiunt, excæcatur.

DE TURDO.

SVIS ARTIBVS ELVSVS.

 Omīnem qui technis & cōmentis, conſilijs' ve aut artibus proprijs elusus malè perierit, & vti dicitur, in laqueos quos tetenderat, incidērit, ostendere qui volunt, Turdum viſcatæ implicitum virgulæ pingunt: quandoquidem, vt inquit Plautus, ipſa ſibi auis mortem cecat: viſcum enim nō prouenit, ait Plinius, niſi maturatum in ventre ac redditum per auium aluum, maximè palumbium & Turdorum. Apud Irenæum legas quid huic rei ſimile, de ijs qui in eligendo ſibi malo ſunt procliuiiores & aduerſa mox quæ in ſe ipſi contrahunt, Deo imputant, cū nihil aliud ſit, indurare cor Pharaonis, & Excæcare oculos populi, apud Deum, quā gratiam ſuam quæ ſe largè volentibus infundit, à prauè & iniquè agentibus auertere. Nam ſimulac quis Deum dereliquit, quæ bona ſunt aſpernatus, amiſſa ſpiritus gratia, omnibus inde afficitur incōmodis, viam rectam non videt, & contumacem ſe opponit ad admonitiones, nullo pollet animę ſenſu, vt ſciat reprobare malum, & eligere bonum. Ita dicimus eum à Deo excæcari, & obdurari, quemadmodū Solem occidentem reſeſſu à nobis noctem facere, cū alioqui nihil à Deo niſi bonum emanet, quemadmodum à Sole ſemper lumen & calor.

SVRDITAS.

Alioqui Turdus ſurditatis indicium eſt, cū omnium auium eo plurimū incommodo laborare Turdum, manifeſtum habeatur. Accedit huic & prouerbium κίχλης κωφότος, de loquacibus, qui loquentes alios pati nequeant.

DE ERYTHACO.

SOLITVDINARIVS.

 Olitudinarium hominem qui ſignificant, Erythacum auem pingunt, quæ quidem ita ſeceſſu ac ſolitudine gaudeat, vt rarò duas vel in eodem ſaltu reperire poſſis. Eam Theodorus modò Syluiam, modò Rubeculam appellat, alterum à ſyluarum deſertis,

Pierii Val. Cinclus.

alterum à ruboris indicio, quod ex Græca dictione colligitur.

D

DE CINCL O.

PAUPERRIMVS.

Nueniebam extremæ paupertatis hominem per Cinclum auem pictam significari. Causam Ælianus affatim explicauit, qui Cinclū auē esse dicit imbecillam, inualidamq; adeò, vt nidum sibi ipsa parare nō possit, alienisq; ideo nidis ouifectare. Est & apud Sudam aliqua de Cincl o mentio, cui nomen à caudæ motatione sit *οὐλοπυγίδι*: ea nimirum lynx est, de qua nunc agebamus. Hanc sanè vulgus plerisq; locis, Græcum vocabulum exprimendo, Codaquassulam dicit. Interpretes Theocriti hoc ipsum agnoscūt, & *κυκλίζει* lumbos motare dicunt, quod Latini fluctuante lumbo reddidere.

CINGANI.

Cum itaq; Cinclus inops adeò sit, neq; certo vsquā lare vtatur, nōnulli erroneos illos qui nunc totum terrarū orbem mendicabundi cum chiromāticis vxoribus & liberis peragrant, nusquā certas domos habentes, quos vulgo Cinganos vocamus, Cinclos ab auis huius similitudine appellatos arbitrantur.

ADVENA.

Quancūq; in vniuersum omne genus auīū apud aruspices pro peregrinis, aduenis & cōuenis accipitur, vt ostenti eius declaratione patuit quod Alexandro oblatum est, dum condendæ vrbis Alexandrinæ in Ægypto modulum ab architectis deposcebat, fortēq; euenisset vt neq; gypsus, neq; alba terra vspiā inueniretur, quo situm & magnitudinem cupido Regi describerēt, architecti ad farinæ opem se contulerunt, eaq; disseminata quaqua vrbis mœnia ducenda erant, accidit vt aues ad eam depascendā auidius aduolarent, quo quidem ostento territus est Alexāder: sed aruspices respondere, prospera vrbi ex hoc portendi, quòd futura esset omnium & nutritrix & alumna, soli q; vbertatem esset alienis quoq; gentibus largissimè communicatura.

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM PETRVM MELINVM ROM. SENATVS CANCEL-
LARIVM, DE IIS QVÆ PER APEM, ET ID GENVS
cætera significantur, ex sacris Ægyptiorum literis.

*Volatiliū significationes, quas in aliquot digessimus cōmentaria, legisse te scribis, Petre Meline Romanorum ingeniorum præsens decus & ornamentum: in quibus & Apem habere voluisses, quæ, quòd mellifica est, ad domus tuæ gentile nomen cognationem quandā habere videatur. Proinde si quam, vt superiori anno fecisti, adium tuarū partem picturis ornare pares, habiturū te speras tui generis argumentū, quo literatorū oculos possis non inaniter oblectare. Feci non inuitus, quod tibi fore gratum intellexerā. Sed quod à melle te maiorū tuorū nuncupatione vocari putas, dixerim ego te id nominis à morū potius tuorū suauitate cōparasse, siue id summa humanitas mereatur tua, siue affabilitas incundissima, cuius lepore omnes ad te trahis tibiq; deuincis, vt de te verè dici possit, fauū mellis in ore tuo sedem posuisse: siue perelegās ille scribendi tenor tuus, vbi solutā orationem aut carmen facis, amœnissima quadā dulcedine legentem afficiunt, euenit vt vnde-
cunq; merum mel & sis, & habearis. Ac plenus rimarum sum, neq; me cohibere possum quin
epigram-*

Aepigramma illud cœnis nostris sodalitijs olim decantatum erumpat. Quid enim prohibet apud ingenium Poëtica studiosissimum, aliquando poëtam agere?

Romulei certant lepidò certamine vates,
Nominis ecqua viget congrua causa tui.
Nam qui ex te norunt manare poëtica mella,
Mellinum à merito nomen id esse volunt.
Atq; alij malunt correpta parte Melinum
Dicere, Pegaseum quòd melos ore canis.
Sis quodcunq; velis, nullo discrimine amandus,
Seu mihi Mellinus, siue Melinus eris:
Omnia congruerint, tanta dulcedine carmen
Pangis, & oranti spargis ab ore melos.

BId quod è tibi gloriosius accidit, quòd horũ infelicitas temporum pauca admodũ nunc ostendunt ingenia, quæ bonarum artium amore eruditionis ve felicitate capiantur: eoq; alieniores pleriq; à doctrinæ studijs euadunt, quo sunt magis natalium splendore aliquo illustrati. Tu verò cùm ex ea sis domo ortus, in qua summi pleriq; viri gentiles tui, & veteri & recenti etiam memoria ad patriæ ornamentum geniti, insignia rerum à se gestarum monumenta reliquerunt, Cardinalia decora, primos in Urbe honores, titulosq; foris arma pro salute patriæ victricia, diuitias honestissimis artibus comparatas, nihil rerũ harum amplitudine contentus, à teipso splendorem excitare quæsiuisti, vt clarissima ea familia dignus euaderes, patreq; in primis tuo senatore semper optimo, apud quem tanta educatus es sanctitate. Accessere mox bonæ artes, & egregia disciplina, Latinæq; & Græcæ literæ, quas eo conatu successuq; affecutus es, vt paucissimi omnino sint inter Romanam hanc nobilitatem, qui parem tecũ gradum hodie conferre possint. Sed quoniam non de literis tantũ, sed de totius vitæ tuæ integritate, atq; animi magnitudine, si quis de te loqui cæperit, sermo faciendus esset, parentumq; tuorũ benignitas omnis explicanda, qui me omnibus humanitatis officijs prosecuti, quam in filios exercere par est, beneuolentiam, charitatem, & studium in me omne præstiterunt, his in commodius tempus dilatis, quod nunc agendum instat, Apem ipsam, quam tibi meritò deberi iudicauimus, exhibendam curauimus. Ecce verò tibi eam, in cuius comitatũ, ne Fucus etiam, helluo ille satis impudens, & molestissimi Culex & Vespa sese intruderent, repellere nunquã potui: ac ne ullus & molestia & importunitati finis esset, Musca etiã, Cicada & Araneus se his admiscuere. Tu quidem strenuè nimirum & ex prudentia tua feceris, si, ne ab eorũ aliquo ladare, caueris. Verũ agè quid Apes sibi velint videamus.

POPVLVS REGI SVO OBSEQVENS.

POPVLVM Ægyptij sacerdotes obsequentissimũ Regi suo significare si vellent, Apem faciebãt illam vtiq; breuem, variã, & in rotunditatem cõpactilem, quæ sola ex animalibus Regem more hominum habet, quem vniuersum Apum agmen cõsecratur, æquè atq; homines Regi obtemperãtes. Rex verò vel aculco caret, vel ad offensionem minimè exurit: quæ quidẽ præcipua est in Rege virtus, qui in obeundis vitæ officijs, nõ magis iustitiæ aculcum, quàm dulcem mellis clementiam ostentare debeat. Ac de populo quidem agnoscit hoc idem Plotinus libro De suo cuiusq; genio, qui ciuilem hominem, popularibus vtiq; studijs deditũ, sed qui perfectã virtutem consequi minimè potuerit, ab obitu in Apem regenerari fabulatur: qui verò ciuilem virtutem ad amussim affecutus fuerit, eundem iterum hominem fieri contendit, & ad eadem munera rediturum.

Pierii Val. Apis.

R E X.

D

Merito itaq; Regem, qui populos vnanimi beneuolentia sibi deuinxerit, ostendere qui vellent, examen Apum proponere cōsuerunt: siquidem is foras non procedit, nisi migraturo examine: cumq; procedit, totum examen circa eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur reliquo tempore. Cum populus in labore est, ipse, inquit Plinius, opera intus circuit similis exhortanti, solus immunis: circa eum satellites quidam lictoresq; assidua custodientes auctoritate. Cum processere, se quæq; proximā illi cupit esse, & in officio conspici gaudet. Vbicunq; confedit, ibi cunctarum castra sunt. Missam facio miram earū circa Regem obedientiā, vt fessum humeris subleuant, validius fatigatum ex toto portāt, multaq; huiusmodi, in quibus enarrandis tanta vititur suauitate Plinius, vt eas ipsas Apes in eius ore mellificare dicas, vnde lepor ille tam dulcis eloquentiæ demanarit. Adamantius ait, Apes hæc nullo animi cōceptu facere, vt pleriq; contendunt, sed naturæ ipsius diuinæ beneficio, quæ vel bruta eousq; prouexerit, vt plerisq; in rebus ratione præditos imitentur. Nos verò vult admonitos, vt vbi Apum mores cognouerimus, ducibus parere non recusemus, negotiaq; E ad Reipublicæ ciuitatumq; salutem opportuna alacri animo suscipiamus. Non enim amat id genus hominum Adamantius, qui sub pietatis specie suam obtegunt ignauiam, suoq; tantum otio & commodis consulentes, negotia subfugitant, & veluti genus humanum oderint, humanas etiam consuetudines auersantur. Adeò verò est Apes, vt Musonius obseruat, conuersationis & vitæ sociæ amatrix, vt si sola relinquitur, desiderio tabescat & moriatur: quod ad popularis hominis naturam & similitudinem referri potest. Atq; huc spectat Plutarchi illud super exilio dictum, nos quasi formicæ, vel Apes, si ex vna vel cauerna vel alueario exciderimus, hospites externiq; esse videmur. Hoc ipsum examinis significatum in aruspicina etiā reperitur, cuiusmodi signum Dionysio, paulo antè quàm regnare cœpit oblatum est, qui cum equū è voraginibus, in quas demersus erat, nulla prorsus cōtentione extrahere potuisset, discesserat, vt Philistus ait, ægrè ferens: cum aut aliquantulum progressus esset, subito exaudiuit hinnitum, ad quem conuersus equum alacrem lætus aspexit, cuius in iubæ examen Apum confederat imperij quod occupauit indicium. Nam equum subiugationi frenoq; F aptum esse, suo diximus commentario.

R E G N V M.

AC ne ab Sicilia tam subito discedamus, Hieroni quoq; iam iussu patris exposito, propterea quòd ex ancilla natus esset, ne nobilitati paternæ dedecori foret, tamen ita humanæ opis indigenti Apes in os mella congeste: quo ostento pater ab aruspibus admonitus, filium recolligendum duxit, moribus & disciplinis ijs erudiendum curauit, per quas postmodum ad præmonstratam Regni maiestatem facile peruenit. Ita verò nomini regio fauorabiles sunt Apes, vt in causa fuerint, ne Onesili Regis Cyprii caput, quod in ludibrium Amathusi supra portam vrbs suspenderant, insepultum diutius maneret: in id enim iam exanimatum, examen Apum mella contulerunt, fauisq; referferunt. Hinc loci incolæ oraculi super hoc requisiti responso moniti, caput honorificè sepelierunt, Onesiloq; quotannis, vt Heroi, sacra instituerunt.

GRATA

A GRATA ELOQVENTIA.

Addunt nonnulli, suauem eloquentiam per hieroglyphicū Apis significari. Quamquam Diogenes suā morem gesturus mordacitati, orationem blandam, utpote ad fallendum vel ad gratiam paratā, mellitum laqueum vocitabat. Irridebat is Platonem perlibenter, cui paruulo in cunis dormienti Apes in labelis confedissent: ex quo responsum est, singulari illum suauitate orationis futurum. Ita prauis eloquentia est in infante per Apem. Et huiusmodi tale D. Ambrosio ē nostris contigisse, memoriæ proditum est. Idem & Pindaro poëtæ accidisse Pausanias tradit, cū is puer adhuc Thebis digressus æstiuo tēpore Thespias proficisceretur, calore exuperante aliquantulū à via declinauit, & sub vmbra nonnihil acquieuit, cui in somnum soluto Apes in os mel congeslere. Et ita demum quemcunq; veteres ab eloquētiæ suauitate cōmendarent, eum ab Apibus nutritum dictitabant. Sic & Theocritus Comatā beatissimū ait, cui huiusmodi nutritio contigisset. Apud Hesiodum, Theogonia, Musæ amicorū linguis rorem instillant. in castigatis enim exēplaribus, non ἀοιδῶν, sed ἐρσῶν legitur;

B τῶ μὲν ὡδὶ γλώσῃ λυκὲρῳ χεῖρσιν ἐρσῶν.
vbi interpretes ἐρσῶν δέσους interpretantur, ac perinde mel intelligi debere, inde verò eloquentiæ suauitatem. Sanè Pindarus amabile mel Isthmijs posuit, ὃ δ' ἐρατεινῶ μέλιτι, pro felici successu, quem Iupiter propinat: vbi commentatores gaudium intelligi volunt, quod ex commendatione & laudibus percipitur, si præsertim illē ab eloquenti & erudito viro optimè prædicentur: qua quidem voce, teste Themistocle, nulla suauior exaudiri potest.

P O E T I C Æ A M O E N I T A S.

OMnium autem consensu receptum est, per Apis hieroglyphicū poëticam intelligere amœnitatem, ut apud Horatiū: Fidis enim manare poëtica mella: & ut ait doctissimus vndecunq; Varro, Apes causa Musarum esse dicuntur volucres: quòd si quando displicatæ sunt, cymbalis & plausibus & numeris reducuntur in vnum locum. Pindarus hymnorū suauitatem & elegantiam, per mel candido lacte cōmixtum intelligendum dedit, vbi Nemeis dicit: ὃ δ' ἐν πίδα βιπέτω μεμεγμένον μέλι λυκὲρ ὡ γέλακτι. Lac ponit Pindarus, quod à natura est, ac perinde genium & venam indicat. Mel verò, propterea quòd magno Apum labore cōficitur, artem & diligentiam significat. Hinc clamat Horatius:

*Vos ô Quintilius sanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies & multa litura coercuit, & quod
Perfectum decies non castigauit ad vnguem.*

Et ipse de se, quantum pertinet ad laborem & diligētiam, quam scribundis versibus adhiberet, ait:

Ego Apis Matinæ more modoq;

Non enim temerè vsque adeò assurgit Pindaro tam honorificè, cuius hymnum agnoscat & vena diuite copiosum, & magno studio & arte simul elaboratum, Quin & suam fert super hoc loco sententiam:

*Natura fieret laudabile carmen an arte,
Quæsitum est. Ego quid studium, sine diuite vena,
Nec rude quid possit video ingenium: alterius sic
Altera poscit opem res, & coniurat amicé.*

F V T V R I S E C V L I B E A T I T V D O.

Questierit hīc sanè aliquis, cur polliceatur Dominus ducturum se populum

Pierii Val. Apis.

suum in terram lacte ac melle fluentem: passim enim hieroglyphicum aliquid sapit diuinarum literarum sermo. Igitur Theologi nostri, referente Hesychio, hoc ad futuri seculi delicias beatitudinemque transferunt, quod ex cibis, quibus hic utimur, nihil his suauius neque dulcius inuenitur: tum quia sine labore comparantur, & nulla indigent preparatione. Nam bona illa absque ulla sollicitudine, sine dolore, studio nullo, apparatu nullo, conditurae nullius egentia, tanquam effuso copiae cornu suggeruntur.

DULCIVM APPETITVS.

APes autem quia dulcia tantum gustant, si pascentes pingantur, hominem hieroglyphice significant qui dulcibus tantum rebus delectetur, dulciaque omni cura studioque perquirat. Horatius cum dulcedinem & suauitatem, quodque maxime placeret, exprimere vellet, Si iuuat, & melli est, inquit. Plutarchus libello De coniugalibus praeceptis, Mulier, ait, quae viri primo congressu territa coniugalem inde copulam subfugitat, similis est iis qui Apicularum aculeis patienter se offerunt, mella ipsa reformidant. Ad eandem respiciens iucunditatem Catullus, suum illum Passerem, Lesbiae suae delicias, cum maxime lepidum indicare velit, Emellitum fuisse dicit. Denique Virgilianus Damoetas cum Pollionis amicis operat mella fluere, nihil aliud sibi vult, nisi ut copiosissima rerum omnium, quae suauissima iudicetur, ubertate ditescant. Egregie verò Pindaricum est, mel pro suauis, tranquillo, & maxime expectando amabilique bono ponere: quare de Olympijs victoribus ait, ὁ νικῶν δὲ λοιπὸν ἀμολγέον ἔχει μελιτόεσσαν βύδιαν: quod exponunt interpretes, victores vitae reliquum agere in terra melliflua, hoc est, tranquilla deinceps suauisque perfrui quiete. Idem cum κέρων ἔχει καὶ μέλι dixit, mel etiam satietatem habet, nihil aliud voluit exprimere, nisi supremam quandam suauitatem atque dulcedinem inesse melli, quae tametsi supremè delectabilis est, satietatem tamen afferat: quam sententiam Πλάτων protulit. Paulò secius Horatius sensum eundem attigit, ubi dixit, Dulcia se in bilem vertunt: quod tamen ex physica disciplina est ab eo sumptum: aiunt enim medici, cibaria dulcia confestim in bilem abire.

DIVTVRNÆ VALETVDINIS PROSPERITAS.

INuenio vitae prosperitatem ac inoffensam valetudinem in longa aevi spatia productam, per hieroglyphicum Apum in fecundo oleae ramo confidentium significari: id quod mihi Democriti responsum in memoriam adducit, qui olim interrogatus, qua ratione quis longiorem vitam assequi posset: Interiora, respondit, melle irriganda, exteriora verò oleo perungenda: quod hieroglyphicè acceptum ostendit, animum quantacunque fieri potest suauitate permulcendum, hilaritatemque vndeque captandam, omni prorsus amaritudine atque acerbitate procul ablegata, neque quicquam quod exulceret, intromittendum: corpus verò exercitio consolidandum, quod quidem in otio torpescere necesse sit. Nam ut commentario suo dictum, oleum inter alia significata, exercitium quoque denotat. Sedenim Aristoxenus Pythagoricos plurimum melle usos tradit. Neque tantum calidi panis suffitu Democritus vitam dies aliquot in amicorum obsequium produxisse fertur, verum & vapore mellis naribus admoto. Omnino autem ferunt, quibus mellis usus frequentior fuerit, vitam diutius producere. Contra verò qui cibis acidis delectentur, breuioris esse vitae. Sanè Cynios populos, qui scilicet Corsicam insulam incolebant, longeuos vixisse tradit Athenæus, quod assidue mellis vterentur cibo. Nam & Diophanes, qui de rustica libros conscripsit, longaeuos euadere dicit qui mellis esitatione delectati fuerint. Praestat verò in senectute ipsa plurimum pane & melle pasci: neque enim so-

lum

A lūm, vt is asserit, viuacitatē adiuuat, sed & sensus omnes sanos & integros custodit. Quāvis, quod ad Athenāū spectat, nostri mel Corsicū dicāt habere aliquid in se, quod amaritudinē sapiat: vnde dixerit Ouidius de nefasta & exitiali cera:

Ite hinc difficiles funebria ligna tabellæ,

Tuq; negaturis cera referta notis,

Quam puto de longæ collectam flore cicutæ,

Melle sub infami Corsica misit Apis. Et,

Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos, Maro prius dixerat.

Infansiosum mel apud Macronas memorat Xenophon, quod qui copiosius edissent, & vomere & excernere cogebant, neq; quidem omnino stare poterāt.

M E R E T R I X.

Sed quoniā trahente rerum fluxu impegimus in mellis vitia, minimè dissimulandum quòd quadragesimis Hebræorū castris Hieronymus putat Ionathā cōtra detestationē patris gustasse mel intellectu mystico, quod scilicet destillat à labijs mulieris meretricis, & sorte deprehensum, vix populi precib. liberatū. Porro mel nō offert in sacrificijs Dei: & cera quæ dulcia cōtinet, nō lucebat in tabernaculo, sed oleū purissimū, quod de oliuarū exprimit amaritudine. Quòd verò sit verisimilis Hieronymi cōiectura super Ionatha, Aristoteles tū milites pleròque omnes mulierosos esse, tū scriptores rerū, qui recēsent Hebræorū mores, gētem eam esse ponūt salacissimā. Sed Ionathā pro innocentia sua dicentē mihi videor audire: Cur igit̃ ego conquestus palām sum, satis imprudenter fecisse patrem meū qui populū tam longē addixerit esuritioni, vt vel modico cibo, quem fors obtulisset, suorum vires vetuerit instaurari? Quorsum vlla hīc impudicitia? Nam quomodo ego, qui à sole exoriente hostes vno tātū comitatus famulo, cū per inaccessas crepidines ad eos irreplissem, quotquot obuiam habui aggressus cecidi, & in fugā verti, et mox accitis meis, ad vespērā vsq; perseueratissima occidione persecutus sum, quo pacto deliciis & genio vacare potuissem, q̃ pro summo Dei nostri honore, populiq; totius incolumitate, ad extremā vsq; delassationem cōfectus erā? quare illa obsecro adulterina, cōficta, subdititia, nequaq; à tā probo, tā pio, tā acri veritatis propugnaculo, tā immeritò de me vnquā cogitata credideritis.

E X O T I C Æ D I S C I P L I N Æ.

CUT verò nos mellis damna prosequamur, id etiā addemus, quòd Hierosolymitanus Hesychius nō Poeticā tantū, verū omnē Gentiū doctrinā per mellis Apūmue hieroglyphicum significari tradit, quòd in suauitate verborum & eloquij dulcedine tota consistit, rerū autē inanis est. Eoq; trahūt Solomonis illud ex Prouerbijis: Nō respicies ad mulierē meretricē: fauus enim destillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius, nouissima aut illius amara quasi absinthiū. Quo minus miremur, si qui longo pōst tempore successit, Plato quoq; Musas sui temporis meretriculas appellauit. Præceptū verò, vt paulò antè dicebamus, diuinis literis, ne quicquam mellis in sacrificium Domino adoleatur, sed in munus primitiæ eius offerri possint. Præcipit enim ex parte, illius sapientiæ primitias offerri, non autem plenius ea vtī, quippe vt fides nostra non in sapientia hominum consistere videatur, sed in virtute Dei, vt Paulus in priore ad Corinth. epist. Ea verò de causa mel, vt ait Eucherius, in sacrificijs offerri prohibebatur, quia resoluti blandimētis deliciarum, aut dulcedine voluptatum, non possunt mysteriorum Dei esse participes. Hinc pascha Domini comedi cū amaritudine iubetur, quia sit semper austera districtio veritatis.

Pierii Val. Apis.

DE VITÆ DVLCEDINE AMARITIES.

D

Atringemus ea quoq̃, quæ complexu rerum possint in orationem absolu-
tam coalescere: vt si quis amaritudinem aliquam, aut infortunium, quod
anteactæ vitæ suauissimum ocium & tranquillitatem exasperet, per huius gene-
ris hieroglyphica explicare voluerit, nō alia congruentius pictura signo ve vte-
tur, quàm figurato mellis fauo, de summo cuius absinthiū pullulet, herba nimi-
rum amarissima: quod quidem Lucretianum illud sapere videtur, quod in no-
stræ vitæ conditione frequenter occurrit:

Medio de fonte lepōrum

Surgit amari aliquid, quod in ipsis faucibus angat.

POPVLARIS FVGA.

Commenti sunt nonnulli popularē fugam per examē Apum & subiectū fu-
mum indicare: quandoquidem Apes nulla re magis consternantur, in fu-
gamq̃ vertuntur, quàm fumo supposito. Atq̃

O B O R T V S I N M O E.
stitia lepos.

hac similitudine vtitur Apollonius Argonau-
tis, in describenda Bebryciorum fuga, simul-
atq̃ interemptum Amycum conspexere.

Sed longè suauius illud est, quod per Apes
Sex cadauerosi leonis ore prodeūtes innui-
tur. Pingi potest hoc, vbi quis aut à detracto-
ribus malè habitus, insigniorē fuerit existima-
tionem affecutus, aut inimicorū contumelijs
affectus clarior euaserit, aut ex illatis iniurijs
creuerit. Mordacissimus est enim leo, violen-

E

tus, & ferox. Apes verò in eius faucibus mellificantes, prospera & suauia quæ
subsequuntur indicant. Verùm historia vetus ansam huic hieroglyphico sub-
ministrauit: quippe Samson Daudanus tribulis cū in ferocissimi leonis oc-
cursum illapsus esset, vltro belluam adortus eam strangulauit, peremptamq̃ ex
publica via in syluam proximā pertraxit, eamq̃ ibi in abscondito reliquit. Pau-
cis verò post diebus proiectæ belluæ cadauer inuisurus eò rediit, vbi mira res
oculis obiecta est: nam frequens Apum examen in tabidis eius faucibus fauos
fabricare occceperant. Vnde illi postea quæstionis argumentum fuit, quā Palæ F
stinæ iuuentuti dissoluendam proposuit, Qui fieri posset, vt truculenta imma-
nisq̃ res, eademq̃ voracissima, suauissimum ex ore cibum erogaret. Cuius qui-
dem quæstionis historiā solius vxoris silentio crediderat, eius fidem & taciturni-
tatem exploraturus. Hinc illa mox medio conuiuio, ob rem ab vxore prodi-
tā, exclamatio Samsonis plena acerbitatis exaudita, Nihil esse fœmina fallacius.

PROPHETARVN ORACVLA.

Minimè verò prætereunda sunt etiam alia, quæ sacris nostrorum literis tra-
duntur: Quàm dulcia faucibus nostris eloquia tua super mel & fauum ori
meo. Et alibi: Iudicia Dei dulciora super mel & fauum. Omnis enim prophetia
suaues ecclestis doctrinæ fauos, & dulcia diuini eloquiū mella cōponit. Et Deb-
bora libro Iudicū prophetiæ particeps facta, Apis interpretatur, vt ait Adaman-
tius. Et omnes deniq̃ Prophetæ sub Apis nomine comprehundunt, eorūq̃ fa-
ui ea sunt oracula quæ literis mandauere. Atq̃ hoc est bonū illud mel, quod co-
messe iubemur. Quicūq̃ enim oracula ea diuina meditatione cōplectit, scriptis
vatū nostrorū sermonib. alitur & recreat, is mandatum illud diuinū exequitur,
quo

A quo præceptū est, Comede mel fili: bonūq; id esse re ipsa protinus experit. Quod autē de Assertore nostro prædictū est, mel comeder: mel hic Adamātius nostra de virtute colloquia significare proficitur. Quotiescunq; enim de abstinendo à voluptatibus, de domitanda nequitia, de iustitia, de prudentia ex animo differimus, sermonis istiusmodi suauitatē libentissimè pascit Deus, hosq; liquores assidue sitibundus inquit: cui si nequitia, si pusillanimitatis, si scelerū & stultitiæ amarulēta pocula propinauerimus, gustū vt offensus refugit, & vt fel odiosum auersatur.

CONCORDIA.

ET quia moris erat infātes à lauacro susceptos lactis & mellis gustu primū imbuiere, nōnulli hoc ad cōcordiæ significationē factū autumant, Tertulliano ita dicente: Inde suscepti lactis & mellis concordia p̄gustamus. D. etiā Hieronymus aduersus Luciferarios de hac ipsa re in hūc modū: Nam & multa alia quæ per traditionem in Ecclesiis obseruantur, autoritatē sibi scriptæ legis usurparunt, vt in lauacro ter caput mergitare, deinde egressos lactis & mellis p̄gustare concordia. Id tamen faciunt iam adukti, quandā tamē infantia significationem præ se ferunt. Fuit verò aliquibus mos, vt loco mellis, vinū cum lacte propinaretur. Nam apud Occidentis populos diu obseruatū est, vt tinctis sacro lauacro ad eiusmodi innocentia, quæ præcipua est in parua ea ætatula similitudinem quandam, vinum & lac tribueretur. Eoq; Tertullianus Esaia dictum trahit: Venite, emite absq; argento, & absq; commutatione, vinum & lac.

CASTITAS.

Incorruptā ad hæc virginitatem, & castum animi propositū, per Apem significari id argumento est, quod ipsæ homines à coitu olidos acriter oderunt, & vt Plutarchus Coniugalibus præceptis ait, Apes eos malè accipiunt, qui recentes à muliebri copula superueniant: sed mulieres quæ Veneri operam dederint, acrius inuadunt, quiq; vel vinum potum, vel vnguenta oleāt. Nam & Maro eas ignorare venerem his versibus attestatur:

*Illum ad eò placuisse Apibus mirabere morem,
Quod nec concubitu indulgent, nec corpora segnes
In venerem soluiunt, aut factus nixibus edunt,
Verum ipsæ folijs natos, & suauibus herbis*

C

Ore legunt. Hinc Pythiis ait Pindarus, σέ δ' εἰ τὸ τῷ λόγῳ χρησιμὸς ὄρεθαι μελίσσας.

quo loco interpres subiicit: Propriè quidē Apes sacras Cereris ministras appellauit, impropriè verò omnes alias, propter animalis puritatem. Nam & alibi sacris eā Apibus delectari dicit. Alij Nymphas sacrificiorū p̄sides appellari tradiderūt. In diuinis quoq; literis Apē virginitatis imaginē esse dicit Eucherius, nulla tamen causa reddita, quia scilicet eam satis ex Marone cognitā arbitraret.

ADVLATOR.

Verū aliud ex Ape hieroglyphicum idem ponit Eucherius, nempe simulachrum eā esse adulatoris, vtpote quæ mel in ore habeat, in occulto caudæ spiculum: atq; ita homines qui lingua blandiuntur, latenter verò feriunt, significare: loquendo enim mellis dulcedinē proponūt, re verò ipsa vulnus inferunt.

VLTIO.

Neq; defuerunt veteres Theologi, qui Apem ultionis & iracundiæ signum in diuinis literis esse dicerent, citatis ex Propheta locis: Et Apis quæ est in Assur. Et: Circundederunt me sicut Apes.

Pierii Val. Apis.

ARTIFICIVM.

NAm illud quod Solomō ait, Vade ad Apem, & disce ab ea quā laboriosa sit operatrix, vnicuiq; manifestum est artificij sedulitatisq; illam esse hieroglyphicum, Virgilio presertim naturā eius tam luculenter explicante, vt versus eos & decies & centies memoria repetisse neminem vnum poenitere possit:

*Nanq; aliæ victu inuigilant, & fœdere pacto
Exercentur agris: pars intra septa domorum
Narcissi lachrymam, & lentum de cortice gluten
Prima fauis ponunt fundamina, deinde tenaces
Suspendunt ceras: aliæ spem gentis adultos
Educunt fœtus, aliæ purissima mella
Stripant, & liquido distendunt nectare cellas.
Sunt quibus ad portas cecidit custodia sorti,
Inq; vicem speculantur aquas & nubila cœli,
Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto,
Ignavum fucos pecus à præsepibus arcent.
Fervet opus, redolentq; thymo fragrantia mella.*

Democritus tamen dicacitate (vt idem identidem repetā) libertateq; illa fretus sua, diligentiam hanc & assiduam in re facienda curā improbaturus, parcos aiebat Apibus esse similes, quæ vti semper victuræ laborarent. In quam sententiā Virgilianum illud potius detorquerem:

Sic vos non vobis mellificatis Apes.

SOLSTITIVM.

Est & solstitij æstivi hieroglyphicum Apes, quod suo ad labores egressu, vt apud Aristotelem habetur, solstitiū id denunciat, eo quippe tempore, quasi ferias quasdam celebrent quiescentes. Sed iam tempus est, vt & nos quoq; tandem aliquando quiescamus ab intenta adeo Apum harū inquisitione, si modò vnum, quod haudquaquā prætereundum est, subiunxerimus, quod ab Mnasea Pataræo de Apibus scriptum tradunt: eas humanum genus ab esu carniū ad arborum fructus & hortensia olim auocasse, condimento scilicet subministrato, per quod vniuscuiusq; cibi, subacidi etiam & amari, sapor commendaretur: cuius etiam inuentionis huiusmodi recitat historiam. Peloponnesi, ait ille, Melissa quædam cum fauum Apum inuenisset, prima omnium gustauit, mox & aqua dilutum bibit, remq; alijs indicauit, animaliaq; ipsa de se Melissas appellari, & ab hominibus summa cura & diligentia curari obseruariq; mandauit.

DE CULICE.

E suauitate dulcedineq; hætenus locuti, melissæ temperamentū secuti, quod ipsa non insulse, oppositis iuxta se simulq; positis, excogitauit, de acore iam dicere aggrediemur, cuius hieroglyphicū est culex.

ACORIS AVIDVS.

EA verò de causa cceptū est proposito Culice hominē acidis illectū indicare, quod Culices obseruassent nō admodum cupidè appetere dulcia, sed acida quamauidissimè. Leuia hæc fortè videant, si quis simpliciter acceperit. Sedenim veluti per mel omnē rerū iucunditatē intelligebamus, ita per acorē quicquid est amcenitati contrariū, nobis fuerit proponendū. Esse enim homines qui iucunditatem omnē auersentur, verissimū est: & ne longius exempla quæramus, erat mihi

A mihi nepos natura adeò tristi, vt si quem hilarius ridentem audiuiſſet, vltro ſtomacheretur & excandesceret, in reliquis vitę muneribus quantivis precij, & bonus & prudens. Erat & alter ita riſui hilaritatiq; deditus, vt ad obnūciatas quorumcunq; hominum calamitates riſu difflueret: quinetiā ad patris & matris incommoda vel ærumnas, etiam ſuas effuſiſſimè cachinnaretur. Præterea qui principum vitas ſcribunt, hæc etiam quamvis humilia conſectantur: vt, indifferenter in victu Iulium Cęſarem, & qui conditum oleum pro viridi appoſitum minimè fuerit aſpernatus: aut Octavianum Auguſtum minimi fuiſſe cibi, atq; ferè vulgaris, ſecundario pane, piſciculis minutis, caſeo bubulo manu preſſo delectatū, atq; alios huiusmodi alijs. Quod verò ad rem, quæ præ manibus eſt, pertinet, Tacitum Auguſtum Vopiuſcus tradit amariores cibos appetiuiſſe: quare minimè mirum, ſi Virgiliani carminis dulcedine, & Ciceronianæ orationis ſuaui- tate, ad inſectationem vſq; offenſus eſt.

ANIMI AFFLICTIO.

B Sedenim cadit & in ſacra nōnulla ciborū amaritudo, vbi iubet Deus azymis veſci amarulentis, in quæ ſcilicet *μελά* ſit immixta: quippe animam affligendam, nullamq; illi corporis dulcedinē per certos dies indulgendam. Feſtū enim illud nihil remiſſum, nihil voluptuoſum, nihil luxurioſum, nihil lautum ſibi depoſcit, ſed ſola animi afflictatione, & amaritudine, atq; humilitate celebrat. Huiusmodi eſt propitiationis dies: cū enim afflictā fuerit anima, & humiliata in conſpectu Domini, tunc ei condonat errata repropitiatus Deus.

DIALECTICA.

E St genus Culicum minutū admodum in volatiliū inſectorum genere, quod animal in aëre ſuſpenſum, oculi viſum inter volitandum fallit, niſi aciem intenderis validiſſimā: corpus tamen cū inſederit, acutiſſimo maximèq; tenui ſtimulo terebrat: ita quē volitantē cernere nequiueras, leſus ſtimulantē ſentias. Puto cum eſſe, quem Eucherius in Culicū genere aculeis permoleſtum ait in diuinis literis, cyniphem appellatum: cuiusmodi atrocitatis illud eſt, quā Serapiācam vulgò Romæ vocant. Per hoc animal Ægyptiorum plagis adnumeratum, dialecticam artem intelligi putat Adamantius, quæ minutis & ſubtilibus verborum ſtimulis animos terebrat, & tanta calliditate circumvenit, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Ab hoc autem pungendi munere Hieronymus quoq; doctrinæ Ariſtoteliç ſpineta attribuit, contra Heluidium.

DE COSSIS.

AGMEN.

I Ngruentem quidem Culicum multitudinem Ægyptij ſignificare ſi veillent, Coſſos vermiculos ſi non pingebant, certè loquendo nominabant. Hieroglyphicè enim modò loquimur, modò ſcribimus. Idq; ea de cauſa, quòd ex huiusmodi vermiculis Culices generantur. Sed ex Culicū multitudine inſeſtū aliquod agmen intelligebant. Vt enim Culices quaquā feruntur ſunt incolis omnibus moleſtiſſimi, ita exercitus quantumlibet amicus quaquā iter fecerit, & moleſtus & damnoſus eſt. Quod ſi vllò vñquā tempore experimento compertū fuit, inſeliciffima hac ætate noſtra per tot continuos annos magna cum totius Italiæ clade perſpeximus. Longè enim grauiora damna nunc ab armatis amicis inferuntur, quàm olim ab hoſtibus, qui virerū potiti eſſent: cuius mali cauſa eſt militum improbitas, ſummam diſciplinæ militaris gloriam in ſola rapacitate reponentium.

Pierii Val. Fucus.

DE FVCO.

D

Diungendus fuerat api Fucus, vtpote qui non digrediatur ab aluea-
rijs, quibus semper insidiatur: sed quoniā dulcedinis antitheton ad
culicem traxit, nunc ad Fucum conuertemur.

ALIENI LABORIS FRVCTVS.

Hominem ex alienis laboribus vtilitatē, delicias, gloriam sibi comparantem
significare si vellent, Fucū pingebant. Sunt hi grandissimi inter Apes. Sed-
enim Fucos furesq; apud nostros cōfundi video. Plinius Fures inter illas gran-
dissimos esse dicit. Aristoteles fures maiores quidē Apibus, sed minores Fucis
agnoscit. Vt cūq; mellificandi nullam Fucus habet curam, sed otiosus intus de-
sideret, vel cū exit effert sese fusini in sublime, gyrosq; volitat cum eiusdem gene-
ris animalibus, qui exercitū quasi faciunt, quod vbi satis iam fecerint, quasi se ve-
lut in campo exercuerint, redeunt domum, & epulis perfruuntur labore partis
alieno. Contra illos Apes acerrimē dimicant, & vt Virgilius ait,

Ignauum fucos genus à præsepibus arcent.

E

DE VESPA.

Pud Horum legas Vespā ex corrupto crocodili sanguine, vel ex eius
cadauere procreari. Nostri ex equino eam cadauere nasci volunt.

PERNICIES SUMMOTA.

Vt cūq; Vespa cū apud Ægyptios corruptū ostenderet cro-
codilum, eadem ratione perniciem summotam extinctamq; significabat, quan-
do, vt suo commentario dictum est ex Diodoro, Crocodilus & mala & æru-
mnosa mortalibus illata commonstrat.

PVGNACITAS.

Cæterū philosophi vetustiores pugnacitatē
per hanc innuere videbātur. Nam & equus, ex
cuius corrupto sanguine Vespa oritur, belli est indi-
cium, vt suo cōmentario probatū. Et quod ad hanc
facit pugnacitatem, Demosthenes, vt apud Stobæū
ποδὶ διγυλὸς ἵππος τελευτᾷ, Antisthenē ait aliquando à Dio-
gene correptū, vt qui exili admodū voce homines
castigaret, respondisse: Vespas itidem sonum haud
magnum alis excitare, aculeum tamen acerrimū ha-
bere. Quare apud Æneā philosophū Platonīcum,
Euxitheus dum Theophrasti dicta diluit, Si quē ille
opinabatur verā essent, Vespæ, inquit, item Hector colligabitur: ambo enim ca-
put varia galea redimiti sunt, ac perinde pugnacissimi. De galea ad id alludit
quod Homerus Hectora subinde κρηβαίολος vocat. Et mulierum chorus apud
Aristophanem, Lysistrate, quieturū se dicit, nisi accesserit aliquis, qui tanquam
Vesparum examen fodicare se, vel irritare aggrediatur. Atq; hæc omnia nostra
sunt. Sapientiæ enim XII. habemus: Misisti antecessores exercitus tui Vespas,
vt illos paulatim exterminarent. Importunū fortē cuipiā videatur, si κτ' παρόρης
remediū subiecero contra hanc Vespārū pugnacitatem: sed enim quod vtile vel
cōmodum plerisq; futurum est, nunquā ego iudicauerim importunū. Bellico-
so mollis opponitur. Malua oleris genus, à mollitie, vt pleriq; tradūt, dicta, Ve-
spis aduersatur, præcipuē syluestris: cuius succo, vt Demageron & Pexamus scri-
bunt,

F

Abunt, qui sese illeuerit, à Vespis non impetitur, neq; pungitur. Quinetiam si quis punctus iam fuerit, eius herbæ succo, aut cōtulis et impositis folijs sanatur: apertissimo nobis documento, vt cūm res nobis cum furioso fuerit, lenitatē amplectamur, quoq; acerbioribus ille verbis excanduerit, nos mitioribus responsis ignē extinguere procuremus, illius dicti memores, μέγιστον ἐστὶν ὀργῆς φάρμακον λόγος.

IMPERFECTI MORES CIVILES.

Plato, Phædone, eos qui popularem ciuilemque virtutem, quam temperantiā aut iustitiam nuncupant, exercuissent, non eam quidem ex doctrina philosophorum, atq; ex eorū sententiā descriptam, sed ex consuetudine quadam exercitationeq; ad aliorum exemplum acquisitam, post obitum in Vespārū, apūmve, aut formicarum genus migrare contendit: his enim omnino aliquid natura dedit, quod ciuilis gubernationis similitudinem quandam præ se ferat: nam & ipse collegia celebrant, tribusq; & centurias distinguunt, habitationesq; sibi construunt magnificentissimas, in quibus cellę fauorum in morem sexangulæ omnes. Sed Apum texta metarū quasdam propemodum formas imitantur. Vespārū castra potius sunt, & Mausolea, orbiculari ambitu, tabulatis super altera alteris aggestis. Huiusmodi fabrica mirificè cōstructa, cūm Bellunī essem, ad me allata est ex cuiusdam syluæ solitudine. Septem sunt concamerationū orbes, alter super alterū duorum digitorū interuallo impositi, pilarum columellarumq; interstitio distincti, vt vnicuique commodum sit spacium ad eundem & redeundum ad domos suas. Diameter orbium ad quintum vsq; duodecim circiter digitorū: à quinto reliqui fastigiatim coarctantur, vt vltimus ad quinos senosve digitos porrigatur. Maior orbis, primum quidem tabulatum, antiquæ arboris ramo appensus erat, crusta supernè ad omnes ventorum & pluuiarum iniurias contemnendas solidata munitaq;. Infra hexagonales cellæ cōfertissimæ: ita reliqua tabulata eadem crusta cellisq; eisdē fabrefacta, suisq; columellis singula sustentata. E' superioribus verò stationibus bestiolę omnes abuolauerāt: medias concamerationes innumerabilis multitudo compleuerat, folliculo quodam tenuissimo, pro tegumento vniuscuiusque loculi superinducto, quorū aliquot cūm sustulissem, animaduerti Vespas capitibus in imum adactis, domos eas omnes compleuisse. Quę verò in inferioribus erant tabulatis, tanquā embrya videbantur vermiculorū instar imperfecta: ipsa quoq; eo tegumento, tāquam hybernæ cochleæ, sed admodū tenui præmunita, in benigniorem verni temporis horam asseruabantur: quę tamen omnes, si quidem grauis hyems fuit, ibidem extinctę sunt, neq; tamen computruit quicquam, & tot iam annos eadem forma statuq; spectantur. Expectabam quidem veris temperiem, vt quid acturę essent exploratum haberem, sed nihil vltius processit. Fabrica apud me remansit, non sine magna omnium, qui eam conspiciunt, admiratione, tantum artis & ingenij, tantumq; in construendo ædificio tam operoso, perseuerantię bestiolis his inesse obstupescentiū. Sed quoniam in aculeata hæc incidimus, libet obiter Plinij locum perpendere, vbi lib. XI. cap. octauo supra vigesimū, Aculeus, inquit, in ore vt asilo, siue tabanum dici placet. Vereor ne illud, SIVE TABANVM DICI PLACET, adulterinum sit & subdititium, vt pleraq; adhuc alia apud autorem eundem addita, quę nisi peritorum hominū diligentia verentur, indiligentię illi nomen inurant. Asilus enim diuersus à tabano est, Græcè ὀϊστὸς, vel Marone interprete, *Cui nomen Asilo Romanum est, æstrum Graij dixerere vocantes.* Tabanus verò musca est lenta, cineritia, quę Græcè μύωψ dicitur. Rarus præter-

Pierii Val. Musca.

rea est asilus, tabanus numerosissimus. Asilū, inquit Aristoteles, latiusculis quibusdam bestiolis, quæ in fluuijs supernatant, enasci: quamobrem magna asilorum copia circa aquas, vbi id genus bestiolarū est: tabanos verò ex ligno. Item Sostratus de animalibus quarto, cestrū ē fluuiali materia nasci tradit, *μύωπα* verò ex lignis. Idem Aristoteles alibi sanguinea dicit animalia tabanos & asilos, & passim demum de singulis separatim meminit.

P E R T V R B A T O R .

Peruulgatum verò illud est, vt per hieroglyphicū asili significetur is qui aliorum otia perturbat, quietisq; rebus tumultum aut molestiam affert: est enim is, vt Maro cecinit,

*Asper, acerbā sonans, quo tota exterrita syluis
Diffugiunt armenta, furit mugitibus ather
Concussus, syluāq; & sicci ripa Tanagri.
Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras
Inachia Iuno pestem meditata iuuenca.*

Maronianus autem versus de asilo Romana voce dicto nimirum, ostendit verba illa apud Tranquillū ab Othone Galbæ manibus deturbato, identidem obmurmurata in damno esse, si, vt vulgata habēt exemplaria, legamus, *τί γὰρ μοι καὶ μακροῖς ἀσίοις*, quare castior omnino lectio substituenda. Nam illud quoq; quod magna eruditione viri commenti sunt de longis tibijs, adhuc non liquet.

DE MUSCA.

Mstat demum, nobisq; negotium facessit importunissima bestiola, quæ licet ab omnibus solita sit abigi, pertinacia tamen sua perucit, vt de se multi multa scribere cogerentur: nos ea tantum quæ ad hieroglyphica faciunt, memorabimus.

I M P O R T V N I T A S A C I M P V D E N T I A .

Importunitatem sanè atque impudentiam Ægyptij sacerdotes notare si velint, Muscam haud indecenter faciebant: eā enim vt sæpius & assidue expellas & à te summouere contendas, tanta tamen impudentia prædita est, vt identidem redire, & infestare te minimè vereatur, nullam tuorum commodorum rationem habeat, siue loquare, siue dormias, siue bibas, siue cibum capias, siue legas, scribas, parata semper adstat, vt in faciem insiliat tuam, infesta, importuna, incommoda, nulli rei nisi fastidio de se concitando idonea. Hinc apud Ciceronem secundo de Oratore, ridiculè dictum de molestissimo iuvene, Abige Muscas puer. Hinc Platonius vir Æneas summæ philosophus integritatis, dum Euxitheum introducit Theophrasti commenta deludentem, qui dictitabat animas relicto humano corpore id genus bruta sectari, eisque inharere, quorum opera visæ fuerint imitari, vt Hyperbolum quendam impudentiæ notaret, inquit: Musca item Hyperbolum trahet, quippe par fuit vtriusque impudentia.

P E R T I N A C I A .

EA tamen improbitas pertinacissima, qua nunquā rebus quietem esse sinit, tanti fuit, vt inter prælia deorum, grauissimasq; res poëtarū principem Homerum illexerit ad eius pertinaciæ perseuerantiā memoriæ demandandam, hieroglyphicumq; proponendū, quo ferox hostis insultat hosti, neq; moram neq; requiem

A requiem dat vllam, donec vulnus inflixerit, & audaciæ confidentissimæ munus executus fuerit. Ita enim apud eum legitur:

Καὶ οἱ μέγας θάρος ὅτι σὺ θάσσειν αἶψα,

ἥτε καὶ ὄργον μάλ' αὖτις χροὸς ἀνδ' ἐμὸν οἶο

Ἰχναί' αὖ δακέεις.

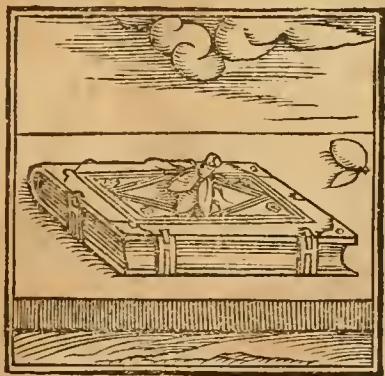
Vnde etiam Hebræis Beelzebub dæmonis nomen, quem aliorum longè principem prædicant, cuius Musca est hieroglyphicum, quod D. Hieronymus agnoscit: nunquam enim cessat ille humanū genus modis omnibus infestare, & modò hos, modò illos ad perniciem laqueos tēdere, ac omnes, quibus nos perdat, vias intentare. Obseruauerat etiam Eucherius, Muscam in diuinis literis modò pro cacodemone, modò pro impuro atq; malefico homine, modò pro idololatriæ spurcitia poni, eo Solomonis citato loco: Muscæ morituræ exterminant olei suauitatem: hoc est, adeò malignum est Muscarū genus, ac perinde Beelzebub, vt vel si moriendū sit, dū aliqua noceat, quippe vel bonos alicuius mores corrumpat, vel virtutē aliquā infringat, se quoq; simul perdi pro nihilo habeat.

RES GESTA COMINVS.

B **M**usca etiam aliquando in Laconū clypeis insigne fuit: quam cū quidam non omnino vera maiorem in parma figurasset, obijcienti quòd latitandi causa id fecisset: Imò, respondit, signum est, me tam proximè ad hostes accedere, vt Musca ab eis internosci possit.

I N D O C I L I T A S.

QVinetiā indocilitatis hieroglyphicū est Musca: nullum siquidem omnium animantium minus docile existimatur, neq; minoris intellectus. In qua sententia est Plutarchus Symposiacōn octaua decade, duo tantū domestica animalia esse dicens, quæ nunquam humano conuictu mansuescant, neq; tactum admittāt, neq; consuetudinem, neq; vllius rei aut disciplinæ cōmunionem, quippe hirundinem & Muscam, quam semper & indocilem, & feram permanere, vti omnibus patet, asseuerat. Videre etiam est in hominibus, eos egregiè temerarios & impudentes esse, omniaq; audere, qui nulla elegantiōri doctrina præditi sunt: contrā alios quo peritiores fuerint, eo modestiores verecundioresq; esse.

C eo modestiores verecundioresq; esse. Hinc apud Horatium hominē notari videas, qui cū Athenis per annos aliquot libris insenuisset, Romam reuersus statua taciturnior ingrederetur, quippe id cōtra vulgus sentiens: nam sensus ille ex imperiti vulgi opinione desumptus, cū nimirū intelligat Horatius, probum doctumq; virum, esse malle eruditū, quàm videri, popularemq; aurā illam protinus aspernari. Deniq; verum illud est quod Plinius Nepos ait Epistolis, recta ingenia debilitari verecundia, peruersa cōfirmari audacia, atq; ita quo quis imperitior, eo impudentior atq; iactantior euadit, quod Græco etiam axiomate confirmatur, ἀμαθία μὲν θάρρος, λογισμός δ' ὀκνός φησι: Imperitia quidem audaciā, eruditum verò rerū examen timiditatem affert. Meritò itaq; viro forti odiosa Musca, & sapienti temeritas. Ideoq; Hercules eas suo de sacello abegisse dici, Myodem quem vocabant earum deum imprecatus. In Olympiæ sacro fortium carmine, tauro, deo eidem, vt aiunt, immolato, nubes earum toto eo agro abire cogeatur. Hunc superius Beelzebuben diximus ex Hieronymo.

Pierii Val. Ephemerus.

CYNICI.

D

IN sacris nostrorum literis habetur Cynomyiæ mentio nō cōtemnenda, quip-
pe inter Ægypti flagella enumerata. Muscam eam caninā pleriq; dicunt, adie-
cta scilicet ad importunitatem canis etiam impudentia. Cynicorū sectam anima
li huic persimilem dicit Adamātius, qui ad reliquas improbitatis suæ deceptio-
nes, voluptatem etiam et libidinem inter bona summa commemorabant. Nam
quòd molesti essent contra ciuiles omnes mores, omnia deridendo, multorū est
testimonio manifestū. quòd verò & impudentes, vel vnus Diogenis improbū
facinus indicat, qui vel medio in foro spectante populo, hominem, vt ipse iacta-
bat, plantare non erubescbat. Ita pleriq; hodie, dum leuia quædam publicè re-
prehendunt, grauissima quæq; ipsi sibi permittunt. Apud Eucherium locus ani-
maduertendus est de Cynomyia, quæ nō Musca canina, vt quidam putant, Psal-
mo sit accipienda, sed Musca potius omnimoda. quod si admittatur, non per y
Græcam literam scribi debet prima syllaba, sed per ce diphthongū: atq; ita dicen-
dum esset pro Cœnomyia, Muscarum genus omne.

E

DE EPHEMERO.

Pud Cimmeriū Bosphorū Hypani fluuiū veluti folliculos acinis ma-
iores ferēte, gignitur Ephemerus, animal quadrupes volatile, quod
nos Diarium appellare possumus.

VNIUS DIEI VITA.

Per hieroglyphicum eius infantem aliquem, qui nō vltra vnus diei spatium
vitam produxerit, nonnulli significandum censent. Id enim animalis genus
vt eruperit è folliculo, in pomeridianū vsq; diei tempus viuit, & volat, mox de-
scendente sole macrescit & languet, deinde occidente moritur, vita nō vltra diē
vnum prorogata. Eiusdem imbecillitatis est papilio, in grandissimæ muscæ spe-
ciem, colore albido, qui ex folliculo bombycis intra suam araneam cōditi trans-
formatiq; erumpit, candidoq; exceptus velo, oua haud ita multò pōst papaue-
rum seminibus paulò maiora, edit plura numero, mox intra paucissimarum ho-
rarum spatium ab ouis editis emoritur: ex quo formari posset hieroglyphicum,
quod indicaret, re bene gesta vitam exhalatam, vt Epaminondam Thebanū, &
Leonidam Spartanum fecisse legimus. Ac ne quis commentitiū ac fabulosum
censeat quod super Ephemero autores tradunt, vt bombycem prætereamus, **F**
quem tota iam Italia domi vnusquisq; contueri potest, in Britannijs fluuius est,
vel, vt nonnulli tradunt, euripus potius, qui totam fermè insulam diuidit: vtrin-
que in ripæ marginibus arbores sunt, quæ folliculos ad oui anserini magnitu-
dinem ferunt: hi certo anni tempore in subiectam aquam decidentes, simulac
molliti fuerint, aperiuntur, deq; singulis singulæ exclusæ aues abuolant, pipio-
nibus paulò minores, candore insigni, alisq; adeò plumatis, vt altè statim afe-
rantur, neq; quò migrent vlli adhuc compertum aiunt.

DE CICADA.

T verò bestiolis his finē imponamus, admonet Cicada, quæ cōtinua-
ti soni raucitate molesta, nos omnino videtur edocere, vt eius exem-
plo tædio esse caueamus, tam multa congerentes. Eius igitur hiero-
glyphica profecuti, aues iam & volatilia reliqua valere iubebimus.

INITIATVS SACRIS.

Agyptij sacerdotes hominem sacris initiatū, & mysticæ disciplinæ peritiā
affecu-

Affecutum, per cicadam significabant, in eam scilicet admirationem adducti, quòd animal tam exiguum, nullo oris cōmodo, non faucibus, non lingua præditum, tam argutè caneret tamen, tamq̃ altum insonaret. Esse huius instar doctrinam mysticam, & suas præsertim literas, quæ nullo syllabarum complexu, nulla partium orationis textura constructæ, sed sola animalis cuiuspiã, vel alterius rei repræsentatione, absolutæ significationis orationem facere videantur, quæ sese longè diuerso ab alijs literis modo legendam exhibeat. Putabant verò Ægyptij Cicadam, vt apud Horum legere est, per aculeum emodulari, quòd motu suo stridorem cieret veluti plectrũ quo citharæ pulsantur: ore quippe caret Cicada, eademq̃ cæca est, prolixum tamen quiddam, compactum indiuisumq̃ gerit, simile ei quod linguæ speciem refert in ijs, quibus aculeus in ore est, eoq̃ ipso rorem haurit, quod vnum illi & peculiare est alimentum. Vnde apud Maronem:

Dum cythra pascentur apes, dum rore cicada.

Ceterum de sono diuersa est aliorum sententia, quippe qui attritus sit interioris spiritus. Quinetiam experimēto compertum est, Cicadam non canere per oris

Baculeum, sed colliso, attrito agitatoq̃ frequenter cauo vtero, quod pueri digitorum stimulatione non semel explorauimus.

DICACITATIS CASTIGATIO.

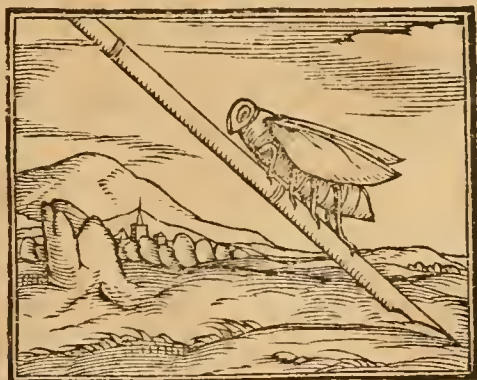
CVm verò sonus ipsius animalis argutus quidam stridor potius sit, quàm cantus vllus, & strepitu aures offendat, natum inde prouerbiũ, Cicadæ vterum ne scabito, quotiens reprimenda est cuiuspiam dicacitas aut petulantiã, vt si pergat dicere quod vult, scurriliq̃ aut maledico morſu impatientiorẽ aliquem tetigerit, ipse postea percussus, quæ nollet audiens erubescat. Et quod in hanc sententiam ait Hesiodus:

Εἰ δὲ κλέωνται τοῖς ταῖχα καὶ τοῖς μέζον ἀνέγκας.

Et huiusmodi apud Sophoclem, Euripidem & Plutarchũ plura. Proclus Diadochus putat Cicadæ cantum ex alarum, qualescunq̃ sunt, attritu prouenire: ait enim, ὁ τέττις ἄδῃ ἐν τῷ πτερύγεσσιν, καὶ ἡ χὼν ἐν τῷ πτερύγεσσιν: Cicada canit alarum freta ministerio, semetipsam applodens, & strepitum ita ciens. Quod & Hesiodus agnoscit, πικρὸν ὅτι πτερύγεσσιν.

CVr autem nonnulli vanã & inanem garrulitatem per Cicadam significari dixerint, ex Aristotele, quem non intellexerunt, desumptum crediderim, qui Platonis ideas à materia disseparatas, prioribus analyticis τῶν τίσεων esse dixerit, quippe vt nonnulli aiunt interpretes, nihil nisi inanem cantilenæ cuiusdam garrulitatem præ se ferentes. Quem Cicadarum cantum vt importunũ & impudentem, ita Demetrius philosophus notat, cùm à Domitiano pulsus Italia cum Apollonio quereretur: Cicadis, inquit, impunè licet obstrepere, nobis ne quidem mutire fas est. Apud Aristophanem, κέλευς, quæ iustus sermo commendauerat, iniustus ait Cicadarũ plena esse. Sedenim quantũ ad Aristotelis τῶν τίσεων pertinet, piè magis fecerimus, si dixerimus discipulum longè honestius, quàm aliĩ putent, de præceptore suo loqui, sanctiusq̃ sentire super ideis, quàm interpretes, nostri præsertim temporis opinentur: quippe cùm Aristoteles de ijs tractaret quæ fa-

VANA GARRVLITAS.

Pierii Val. Cicada.

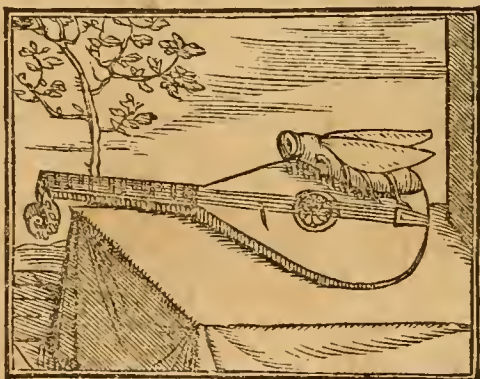
cerent ad demonstrationē per ea quæ ipse constituit artis elementa, nō obii-D
das huc ait ideas Platonis, quia τῶν ἐπινοήματα sunt, hoc est, mysticum quiddam fa-
piunt, atq; ideo nihil ad demonstrationem qua de nos hic agimus, conferūt: in-
genij illud, atq; animi supra sensum elati negotiū est, hoc quod præ manibus est
nobis, vni applicitum est sensui. Vocabulum enim τῶν ἐπινοήματα, inter alia significa-
ta mysteriū etiam significat: & superius Cicadam mystici hominis hieroglyphi-
cum Ægyptijs esse commonstrauimus. Sanè verò Propertius in garrulitatis
significatum acanthidem lenam vocat, à sermonis tædio & loquacitate, auriūq;
offensione: nam acanthias Cicadæ epitheton est, quin & Cicadæ species Hesychio.
Aiunt porrò, ex eo animalium genere fœminas semper taciturnas esse, quod
nonnulli ad frigiditatem referunt, qua sint egregiè præditæ.

NOBILITAS GENERIS.

Illud minimè prætereundum, Cicadam apud Athenienses generis nobilita-
tem significasse, quod apud Thucydidem in liminari pagina comperies, qui
τῆς ἰσοφύρου, hoc est, Cicadigeros eos appellat, quod apud Athenienses institutum
erat, cicadas ex auro capitis ornamento gestare, quæ indigenas & ingenuos ab E
aduenis & seruis distinguerent. Causam nonnulli cōminiscuntur, quod Cicadæ
maximè omnium animalium indigenæ videantur: in ea siquidem regione qua ge-
nita, viuunt moriunturq;, cū reliqua ferè omnia animalia aliquò migrēt, neq;
sedem vllam firmam habere perseuerēt. In vnaquaq; verò ciuitate & municipio
eos nobiliores dicimus, quorū maiores pluribus antè annis in patria sua clarue-
rint: obiectatumq; ideo Ciceroni totiens in opprobrium, quod vir nouus esset,
quā plurimum odiosa solet esse nouorum hominum ambitio, cū Rempub.
in quam recēns adsciti fuerint, administrare contendunt.

Quamvis autem alij aliter Cicadarum can-
tum acceperint, plures illi fuere qui Mu-
sicen hinc intelligi censuerint: ideoq; Cicada
in citharædi statua citharæ insidens, hiero-
glyphicū dedicabatur: quem morem Strabo
latius interpretatur: quanquā nusquā desunt
Græcorū fabulæ, Eunomi citharædi statuam
celebrantium cum cithara, cui Cicada inside-
ret, propterea quod is cum Aristone Rhegi-
no, Pithijs, musico certamine destitutus est,
chorda vna fracta: verū aiunt Cicadam ad-
fuisse superuolantem, quæ suppleuerit vocis
illius vicem. Et apud Theocritum pastor, qui Thyrsin commendare vult à car-
minis suauitate, melius eum cancre quàm Cicadas, rustica & pastoralis simplici-
tate dixit. Deq; hac Plotinus mihi videt̃ intellexisse potissimum, cū homines
musicis modulis affectos ac delinitos, in animalia musica renasci differit. Quin
& fabella recitatur à Platone, fuisse olim quosdam musicos homines qui cantu
adeò allicerentur, vt præ modulatione cibumq; potumq; negligerent, ecq; de-
mum macilentiaē redactos, vt in Cicadas abierint, qui famem adhuc nullo alio
cibo quàm cantu leuent. Videre verò est homines eos qui sermocinationibus
& loquacitati prolixius æquo dediti sunt, corpore esse maiori ex parte gracilio-
ri: corpora enim extenuari sermone nimio, philosophi profitentur, quorum è
numero Lucretius noster ita philosophatur:

MUSICA.

F

A Nec te fallat item quid corporis auferat, & quid
Detrahat ex hominum nervis ac viribus ipsis
Perpetuus sermo, nigrae noctis ad umbram
Aurora productus ab exoriente nitore,
Praesertim si cum summo est clamore profusus.

Sed satis iam obstrepere cum Cicada visi sumus, quare sit iam nugandi modus.

DE ARANEO.

Importunū fortē videatur insectis his, atq; iisdem volatilibus, Ara-
neum aggregare: sed traxit me bestiolae leuitas propemodū vola-
tilis, vt inter haec locum ei constituerem. Preterea, veluti nullus est
illi angulus imperuius, haudquaquā vlla erit inuidia, si huius quo-
que commentarij angulum occuparit.

INANE OPUS.

B EX carmine quidem Catulliano, per Araneum inane opus, nulliusq; precij
aut momenti rem significari didicimus, vbi de se ipse iocatus ait:
Nam tui Catulli Plenus sacculus est araneorum.

Quod sibi desumpsit Lucianus in Pseudologista: *ὁρῶντες καὶ ἀραχνίων μυστράς*, carie &
araneis oppleta. Verū & ex historiē sacrae scriptoribus, significatū idem Prae-
sulibus nostris nō improbatū accipimus. Eo siquidē tēpore atq; hora, qua Gre-
gorius Patriarcha Constantinopolitanus, & Macarius, & Pyrrhus & socij, qui
vnam in Domino nostro IESV Christo naturā & voluntatem asserebant, cen-
tum & quinquaginta Praesulum sententia damnati sunt, plurimae Araneorū te-
lae, maxima omnium admiratione, in medium populum cecidere: ex quo signifi-
catū est, eas haereticorū sordes Araneorum instar inanes fuisse, eoq; conuentu so-
lenni q; iudicio disiectas esse. Nonagesimo sanē psalmo de infirmitate huiusmo-
di legas: Anni nostri quasi Aranea reputantur: nam ea magna cura & ingenti la-
bore contextitur, ob tenuitatem verò minimo quolibet occurso dissipatur. Alio
psalmo: Tabescere fecisti velut araneam animam meam, super eadem imbecilli-
tate humana dictū volunt. Et earum telae, vt Eucherius, concupiscentiae nostrae
C opera sunt, quae nulla densantur soliditate, venti cuiuslibet humani iniuriae ex-
posita. Apud alios ita interpretatum inuenias: Exile admodum animal est Ara-
nea, & anima flagellis & amaritudine conscientiae perculsa macerataq; attenua-
ri videtur: cōtrā cum genio dat operam, pinguescere dicitur, & opipare sagina-
ri. Sunt qui ex Hebraico non Araneam, sed tineam hīc ponant.

PLUVIA.

Alioqui tela huiusmodi futurae indicium est pluuiæ, quod animal id sereno
texere quodammodo vereatur, non ignarum serenitatibus tenuem magis
ac perflatibus obnoxium esse aërem, quibus ambobus opera sua dissipari con-
tingit: nubilum verò, vtpote crassiores glutinosioresq; eius operis tenuitati
commodiorem experitur.

LEGVM INÆQUALITAS.

VVLgus verò non ineptē per Araneorum telas & retia, apto admodum hie-
roglyphico legum notat inæqualitatem, propterea quod veluti muscae &
volatilia alia pusilla, si in eas inciderint, capiuntur & percunt, fortiora verò ani-
malia perrupto texto facile quoquò libuerit elabuntur: ita leges imbecillam &
tenuem plebeculam cohibent atq; castigāt, potentioribus verò nihil aduersan-

Pierii Val. Tippula.

tur, qui eas ex arbitrio tollunt, scindunt, abrogant, & refigunt. At non ita Antiochus tertius, qui ciuitatibus sibi subditis scripserat, vt si quid vnquam per litteras mandasset quod legibus aduersaretur, ne curarent, tanquam illud esset senesciente scriptum.

D I A L E C T I C A.

PER Araneas Ariston Chius Dialecticorum sermones intelligebat, quæ quidem artificiose admodum elaboratæ essent, nulli verò inseruirent vsui. Eandem idem disciplinā cœno in vñs iacenti assimilabat, nulli quippe vtilitati esse, ingredientibus autē & impedimento & molestiæ. Idem eos qui disciplinæ huic operam curiosius darent, ijs qui caneros largè vescerentur similes esse dictitabat, exigui enim cibi causa circa magnum testarū cumulum occupari. Dialecticam verò omnem Zeno Philosophus iustis quidem mēsuris comparabat, quibus tamen eius artis periti non triticum aut vtile quidpiam metirentur, sed paleas, aut quisquiliās alias id genus.

D E T I P P V L A.

E

 Erum ecce tibi Tippulam, mihi nihil tale cogitanti, neq̃ sentienti, ex improviso huç irrupisse: quare quid ea quoq̃ sibi velit, videamus, etiam si nihil ab Ægyptijs, quod meminerim, super ea traditum habeatur.

L E V I T A S.

SVnt qui summā leuitatem, vtputa quam Maro de Camilla canit, per Tippulam aptè significari posse dicant. Bestiolæ quippe genus id sex pedibus præditum, sed tantæ leuitatis, vt super aquam currens non desideat. Hinc Plautus: Neq̃ Tippula leuius est pondus, quàm fides lenonia.

PIERIVS VALERIANVS AD NOBILISS. MAXIME'QVE REVERENDVM IOANNEM GRIMANVM PATRIARCHAM AQVILEGIENSEM, DE IIS QVÆ PER

Delphinum & Polypum significantur, ex sacris
Ægyptiorum literis.

F

 Ustricis diebus, qui proximè præterierunt, cū Pientissime Præsul purificationis ergo puluinaria septem te secuti inuississemus, essentq̃ vnà tecū eruditissimi viri. Angelus Colotius, Baptista Casalius, Pinpinelus, Antonius Marosticanus, & Petrus Aleander, quibus candidius nil terra tulit, quorum cōmendatione tuam ego amicitia recens indeptus eram, multaq̃ inter equitandū de ambitiosissimo monumentorū studio, quod veteribus illis adeò placuisset, vltro citroq̃ dicerentur: sugerebant enim argumentū tot disiectorū passim ædificiorū moles tam immanes, quæ tota gestatione nostra occurrebant: magnamq̃ dicendi materiā sumministrabat arcana illa pingendi cælandiq̃ ratio, quæ apud eos fuisset, qui mutam quandā orationem per rerū imagines mente concipiendam, non vllō vocis sono, literarum' ve complexu enunciandā excogitassent, autoribus dubio procul Ægypti sacerdotibus, quos vniuersæ mox nationes, vbivbi vlla rerū disciplina vigeat, tacito consensu cunctis in operibus imitari studuissent. Sub hoc sermone Quirinalē præteruecti, ad Alæ semitæ latus deflexeram, in hortos tuos, vbi antiquissimi operis templum olim fuit, in quo ruinis obruto signa etiamnum pleraq̃ vetustissima sub ruderibus subterranei eius templi reperta à vobis fuerant, ad quæ spectanda magna ingenuorum multitudo confluebat, inter ea
autem

Autem opera præcipuum erat Veneris simulachrum, quæ Cupidinem manu regebat, ipse verò Delphinum cauda apprehensum surrigebat, ille Polypum iuxta Cupidinis pedes hærentem solo mordicius apprehenderat. Hic tu, qui veterum operibus adèò delectaris, quærebas, quid id sibi vellet argumentum. Neq; aberant ex loci curatoribus, qui visitantium opiniones exceperant innumeras, plurimum verò qui rem temerè factam arbitrabantur, animaliaq; illa ad ornatum tantum apposita putarent: vel si quod in ea re consilium fuisset, certè non vllum aliud, nisi vt statuæ penè nudæ aliquo firmarentur fulcimento, facile lapsuræ nisi adminiculis huiusmodi veluti adglutinatæ præsepitæq; sustentaretur, neq; alterius cuiuspiam rei significationem præ se ferre: nisi fortè quis diceret, Venerem mari ortam, maternisq; pecoribus Cupidinem adblandiri. Tuq; mi Domine, ad me conuersus, quid super hoc mihi videretur postulasti. Ego autem argumentum id omne ad Aegyptiorum traxi disciplinam: tuq; Vir amplissime libenter auscultare me visus es, meamq; dictionem amici reliqui non improbarunt. Proinde rogasti me, vt quæ super Delphino & Polypo huiusmodi disseruissem, ea scriptis explicata tibi darem, velle te per otium rem diligentius examinare. Feci quod petieras, idq; libenter admodum, quòd magnopere gaudebam datam mihi occasionem, qua possem tibi tam studioso, tam pio, tam planè probo Principi in ea re morem gerere, in qua per dies aliquot industriam ego meam, quantulacunq; esse poterat, exercuissem. Nisi igitur ad te pisces eos duos quos poposceras, atq; ea simul omnia, quæ illis capiundis in verriculo deprensa sunt. Nam multa Delphinus dum mare cauda verrit in sagenam immisit: & Polypus cirris, & quibus exasperantur cotyledonibus fretus, plurima secum attraxit, nullo discrimine congesta. Ea vtiliæne essent, an inutilia, nolui meum esse iudicium, sed ipsum rete pro vt eductum erat, cum tota præda protinus afferendum ad te curavi. Tuum erit quæ vsui fore videbuntur, verriculo in siccum attracto, seligere: quæ minus ad rem faciēt, eicere. Sed antea quàm ad complexum figurarum, quas explicaturi sumus, aggrediamur, necessarium esse visum alterutrius simplicia significata percurrere, vt habita singulorum cognitione, facilius coagmentationem ipsam conficere possimus.

DE DELPHINO.
INCOLUMITAS.

CINCIPIENTES igitur à Delphino, id in primis referre libet quod totiens in humani generis beneficium celsit, quippe plerisque mortalium extremo vitæ periculo laborantibus, ab animali hoc spontè auxilium allatum. Neque enim temerè frænatus Delphinus pictus, incolumitatis indicium fuit, quod dubio procul ob multos ab vndis eius opera seruatos factum opinamur. In Neptuni siquidè templo, quod apud Isthmon erat, viscebatur Palæmon puer super Delphine & auro & ebore confectus, quem Herodes Atheniensis dicauerat. Nam & Palæmoni nautæ pro incolumi nauigatione vota faciunt. Idem enim & Melicerta & Portunus est, cui, vt apud Virgilium habetur, seruati votum soluunt in littore nautæ, vt Glaucos, & Panopeæ.

T A R A S.

QUOD verò signum in argēteo numo Delphino vehitur, T A R A S is est, vt etiam indicat inscriptio, de quo Aristoteles meminit Tarentinorum politia, apud quos numisma numum dicit appellari, in qua Taras Herculis Delphino vectus. quanquam apud Asiaticos quoq; puerum Delphino insidentem fuisse in numis, tradit Strabo. Sed Phalantum Lacedæmonem memorat Pausanias, qui Tarentum coloniam duxit, priusquàm Italiam attingeret naufragium in Crisæo mari fecisse, cui Delphinus opem tulerit, sublatumq; dorso in littus incolumem exposuerit. Stesichorus historiam huic similem Crithei testimo-

Pierii Val. Delphinus.

nio recenset, Telemachū Vlysis filium cū adhuc puer in alto maris littore lusitaret, in subiectas aquas corruisse, mox Delphinorum beneficio receptum, qui puerum surrexerint, & exposuerint, idcirco patrem Delphinorum insigne postmodum studiosius adamasse, eamq; sculpturam & in ense & scutis habuisse, & in annulo vsū pro sigillo. Quare apud Lycophronem eum *δελφίνιον* appellari comperias: quod ea etiam de causa fortè dictum existimes, quòd Philostratus eum sublimum fuisse dicit. Delphini verò & simo admodum rostro sunt, vnde animal repandirostrum, Pacuuius. Et Simonis nomine gaudent appellari, quasi vocem intelligant. Vt verò interim omittamus Arionem Delphini opera & veneratione, de latronum nautarum manibus liberatū: cuius rei testimoniū diutissimè in Tænaro habitum donarium, ex ære Delphinus cum insidente Arione: quod argumentum in numis etiam cūsum vidi, eum quippe nudum Delphino vectum, dextera victoriā prætere, læua lyram sustinere. Prætereamusq; Hesiodi poetæ per errorem in templo Nemeæi Iouis ab incolis trucidati cadauer, quod in mære fuerat à percussoribus abiectum, à Delphino inter Locridem & Eubœam expositum. Et Melicertæ corpus, quod in Isthmo Delphinus exposuerat, inuentum à Syssipho. Virginem quandam Lesbiam vetusti autores tradidere cum amatore suo demersos in aquam, Delphinorum auxilio incolumes euasisse. Veteres deniq; Delphinum tanta veneratione prosequébantur, vt eum neq; venarentur, neq; vllō pacto lædere fas iudicarent: quæ quidem religio in ætatem vsq; nostram propagata est, cū multos reperias qui Delphinum vel interficere, vel vsci ea de causa scelus putent, quòd quædam illi sint cum humano genere commercia, promptuariumq; sit nauigantibus auxilium.

B A C C H V S.

Quòd verò Delphinū Baccho adpingunt, nō solū ad fabulā spectat, sed etiam ad historiā, quòd vinum marina aqua mixtum facilius cōseruatur, vt Columella scribit se ab agricola patruo didicisse. Et Dionysius hac de causa ad mare fugisse fingitur, quod apud Athenēum habemus. Cur verò aqua maris adeò vino conferat, rationem & Plinius & Dioscorides & alij tradidere.

A P O L L O D E L P H I C V S.

At qui non Neptuno & Baccho solū, verū etiam Apollini Delphines **F** dedicantur, multasq; eius aras apud Græcos Delphinis insculptas fuisse, Plutarchus attestatur. Ad hæc nōnulli addunt, Apollinem Delphini specie adnasse ad Delphos, apud quos præcipuè colitur: quanquam & Delphi antea fuerant Neptuno sacri, vt Calauria Træzeniorum insula Apollini, quæ loca mox dii ipsi inuicem permutarint, vt apud Pausaniam est. De Calauria tamen nescio quid diuersum tradit Stephanus, cuius opus De gentibus, Hermolaus Byzantius in compēdium redegit. Quantum verò pertinet ad Apollinem in Delphinum transmutatum, Creticum commētum aiunt: illi enim Apollinem totius salutis autorem celebrabant, neq; quenquam vllum euadere infortunium arbitrabantur, nisi Apollinis ope sospitaretur. ad quod fortè tacitè respexit Horatius, Sermonibus, vbi se garruli cuiusdam importunitatem, qui hominem necabat, euasisse gauisus ait, Sic me seruauit Apollo: quamvis de foro loquatur, quò nugator ille in ius tractus fuerat: ibi enim erat Apollinis templum. Cretes denique ab vnoquoq; malo liberationem Apollini ferebant acceptam. Nam & quòd fabulæ fabulantur homines in Delphinos transmutatos, ea de causa confictum aiunt, quòd Delphinis ducibus nautæ seruati fuerint.

P E R I.

PERICVLORVM FVGA.

A

Pud nostros etiam vulgò Delphini sunt tuti receptus indicia, quippe qui quotiens futuram tempestatem præsentiant, in portus accurrere, deq; vndis exilire cernuntur, quasi velint reliquos inuitare, vt in stationes properè se recipiant, neq; nauigia alto credant. D. etiam Thomas Delphinum ait futuræ tempestatis prognosticū esse minimè cōtemnendū, vbi visus fuerit in maris superficie frequentius se vibrare, aut plures quodammodo lasciuiare inter se colludentes. Causam philosophi deprehendere, quòd hyemali procella ingruente, cōsurgunt exhalationes ab imo mari, quæ hyemis fomenta suggerunt, calorq; tunc in Delphinis excitatur: calor verò cū propria sit agitatio, euenit vt idem animal sæpius emergat, sæq; frequentius ostendet. Vnde illud apud Pliniū, Delphinus tranquillo mari lasciuiantes, flatum ex qua veniunt parte præfagire.

IMPERIVM MARIS.

ITa verò Delphinus maris regem significat, vt pro aqua mariq; ipso passim in numis excudatur. Præcipuè autem Sunij Neptunus sub Delphinis imagine colebatur. Neptuno verò aquarū domino nullo non in signo eius adsculpebatur. Pulcherrimus extat numus, cuius inscriptio est, NERO CLAVDIVS CÆSAR AVG. GER. P. M. TRI. P. IMP. PP. vbi Neptunū ipsum videas in portu sedentem, id enim quietis indicium: dextera temonem terræ adprimentē, quod signum nauigationis est in portum folsilem: læua verò Delphinū amplectentem, quod maris blanditias & tranquillitatem ostendit, iramq; & cōmotiōnem fluctuū omnem ibi demolitā. Ibidem celeberrima illius ædificij forma est, cum inscriptione, P O R. O S T. In qua quidem portus illius effigie naues diuersi generis minutissima figura elaboratas, nō sine magna artificis cōmendatione conspicias. Atq; vt hinc hieroglyphicum, quo de agitur, interpretari aggrediamur, epigramma Græcum extat, cur Cupidinis signum vna manu Delphinum, altera flores contineat, in hunc modum interpretatione facta:

Οὐδὲ μολὼν παλάμους κατέχει δελφίνα καὶ αὐτὸς,
τῇ γὰρ μὲν γαῖαν, τῇδε θαλάσσαν ἔχει.

CNon temerè quippe illum vna manu Delphinum, altera flores cōtinere, vtpote qui sit hinc terræ dominus, inde maris. Est & in numo M. Agrippæ L. F. C O S. III. Neptuno reduci signum S. C. cūsum, in quo Neptunus læua tridenti altè innititur, dextera verò Delphinū exporrigit. In Q. Nasidij numo nauis est cum stella & velo pleno, ab altera parte caput, tridente ab occipitio posito: infra Delphinus est: inscriptio, NEPTVNI. quod tutam Q. Nasidij nauigationem Neptuni beneficio peractam indicat. Tam igitur ex ijs quæ dicta sunt, Delphinum ante omnia maritima Neptunò sacrum intelleximus, quàm reliquarum etiam aquarum symbolum, ex celebri Corinthiorū signo, apud quos fons fuit, in quo Neptunus æneus situs erat, sub cuius pedibus Delphinus aquam effundebat. Sedenim cū hæc multa sint, hæc de Neptuno dicta sufficiant, si modò id addidero, quòd per Neptunum vice versa, vnusquisq; etiam piscis accipitur, vt apud Neuium: Coquus edit Neptunum, Venerem, Cererem: hoc est, pisces, olcra, panem. vbi aduertendum Venerem hortis præfici.

VELOCITAS.

Est & illud præcipuum ex Delphino significatum, vt sit velocitatis indicium, aut mirifica agilitatis. Constat enim vnicuiq; maris accolæ, quanta se velocitate Delphini iaculētur, quæ cū refertur, incredibilis habetur ijs qui nō spe-

Pierii Val. Delphinus.

ctarint. Est autem dubio procul velocissimū omnium animalium tum aquatiliū D
tum terrestrium, quippe qui malos etiam nauigiorum maiorū supersiliant, per
inde ac sagitta pernice, vt apud Aristotelem habetur, *ἡ παλὴν δύναμις αὐτοῦ ζώων τάχυν
τον καὶ τὴν αὐτοῦ κῆν χόρσάων, καὶ ὑφ' αὐτὸν πολλοῖων μεγάλων ἰσχύς.* De agilitate verò, qua
maximè præditus est, prouerbiū emanauit, Delphinum nare doces, si quis im
peritus peritissimū instituere aggrediatur: perinde ac illud, Sus Mineruā: quod
eruditissime Præsul, in me forsitan nō immeritò retorseris, q̄ de ijs ad te scribere
cceptarim, quæ tu longè me plenius & melius alios docere possis. Nam & illud
nostri, Nemeis, Milesiam saltu perniciosissimū Delphino assimilatum à Pindaro.

CITA NAVIGATIO.

IN nauigatione autem cū celeritas in primis expetatur, non incongruè Del
phinus est nauigandi signum, siue quòd ipsi naues obuīā factas comitantur,
& quodam gratulationis affectu choreas circumducāt. Ab ea verò sulcandi ma
ris facilitate qua Tyrreni plurimū olim claruere, qui piraticā exercentes vni
uerso ferè orbi terrori erant, Delphinorum cognomentum in Græcorum fabu
lis adepti sunt, cū præsertim Pelasgi, referente Myrsilo, Crotone occupata Tyr
rhenam etiam regionem inuasissent, in qua diutius cohabitantes nauticam didi
cere. Habiti verò inter piratas etiam Pelasgi, vnde nationibus reliquis inuidiæ
plenum erat corū nomen, idq̄ apud Maronē semper ad contumeliam ponitur.

M A T V R I T A S.

Peruulgatum verò illud est, quod maturè agendum significat, si Delphinus
I anchoræ vel alligetur, vel, vt veteres fecerunt, obuoluatur, vno contationē,
altero celeritatem significante, quæ simul iuncta, inuicemq̄ temperata, maturi
tatem faciunt, & quod Horatius ait, & properare loco & cessare indicāt: id Græ
ci *ἡ ἀνὰ βραχέας* enunciarunt. Sunt qui hieroglyphici huius inuentum Augusto
tribuant, quòd & adagium & signum huiusmodi solitus sit identidem repetere.
Habetur ea species, qua Delphinus anchoræ se circumuoluit, in Titi Vespasia
ni numis. Sed fortè non displiceat in huiusmodi significatū trahere, quod in nu
mo quodam æreo apud Massæos inspexi Romæ, bouem humana facie perso
natum, supra quem Delphinus imminet: per hunc enim celeritatem, per bouem
tarditatem intelligimus, quæ illius animalis propria est. Actionem verò ex hu
mana facie colligimus, quòd hominum proprium in primis sit res gerere. quan
quam de boue laruato alibi.

AMOR IN SIMPLICIOREM ÆTATEM.

INucnio etiā ex Delphini simulachro amorem in simpliciorem ætatem signi
ficari, quem puerilis ætatis amasium non vno exploratum est exemplo, qua
lia ab utroq̄ Plinio referuntur: vt non immeritò tot in numis Delphinum cer
nere sit ab alato Cupidine frænatum. Et Veneris statuas plerasq̄ vidimus, qui
bus adsculptus est Cupido, qui vel Delphino insideat, vel alio quoquo modo
regat eum apprehensum.

G R A T V S A N I M V S.

NEq̄ tamen ea pro fabulis habenda quæ recitat Pausanias, qui grati animi
signū in hoc animali se vidisse in Poroselene Ioniæ vrbe testatur: in clama
tus enim à puero, properare ad eū solebat, subiectoq̄ dorso ei, si adlibuisset, ad
vecturam sese accommodabat, propterea quòd ab eo redemptus piscatorū ma
nus euaserat, curato etiam vulnere quod illi fecerant. Ab Egese proditum ait
Plinius, in Ialyso Rhodiorum vrbe Hermiam puerum Delphino longa consue
tudine

A tudine vectari solitū per fluctus, sed subita mox procella superueniente demersum. Idemq; Naupacti etiam accidisse, à Theophrasto est literarum monumētis datus. Admiratur Plutarchus tantam animalis istius humanitatē, siquidem non educatione, veluti canes & equi, non vlla alia necessitate, velut elephantī pantheræq; & leones ab hominibus liberati, sed genuīno quodā affectu spontē sint humani generis amatores: ideoq; crocodilorum hostes infensissimi, propterea quod crocodilus humano semper generi insidiatur, atq; ita ipsa naturæ repugnantia inimicitias generat.

N E Q V I T I A.

P Hylognomici sanè lasciuos & petulantes eos in primis iudicāt, qui simum, vt Delphini, nasum habeant: proptereaq; Socrati nequitia, quam ex ipsa facie præ se ferret, vitio data est, quod ita se natura affectum inficias non iuit: ceterum se naturam cōtinentia domuisse: id quod etiam Plato in Symposij sine multis argumentis testatum facere est aggressus.

A D V L A T O R V M I N F I D E L I T A S.

B Non præteribo hīc, quod Socion philosophus ait Delphinum adulatorem esse, qui ciborū reliquijs, quæ à nauigātibus affatim in mare proijciuntur, allekti comiterq; accepti saturatiq;, natātes quandiu affatim vnda subest ac suppetit officiose comitantur, in siccum verò littus nunquam excedunt. Sic adulatores, quandiu tranquillitas affulget, permanent, amicos in hoc vitæ cursu dum plana faciliaq; & prospera omnia sunt, adeunt, deducunt, colunt: cū verò scrupēa difficiliaq; acciderint, statim abscedunt: de quibus Horatius noster:

*At vulgus infidum & meretrix retro
Cum face siccatis amici*

*Periura cedit, diffugiunt cadis
Ferre iugum pariter doloſi.*

G I B B E R O S I.

Vulgò verò vsurpatum, vt gibberosos Delphini cognomento notemus. Et antiquissimus autor Pacuuius, animalia hæc incuruiceruicū pecus appellauit. Sed & gibba suum habet significatū, vtpote quæ futurorum indicium sit, vt apud Tranquillum aruspices Domitiani gibbam per somniū sibi accessisse viſam interpretati sunt. Et quoniam pars est prudentiæ, futura præuidere, gibberosos aiunt omnes astutos esse, multaq; pollere sagacitate.

I M P V R I A M O R I S S A T I E T A S.

Maximè verò mihi natura ipsa per Delphinū philosophari videtur, quem terra procul, adeò violentum, pernitem atq; agilem esse iusserit, eundem autem simulatq; terram attigerit, vix in arenam exceptū confestim emori: vnde dixerit Horatius de re maximè absurda, contraria, & sibi valde repugnantī, Pingit Delphinum in syluis. Ita impatiens est animal hoc terreni soli. Adagiū verò est in eos qui magnum aliquid polliciti, minimū præstiterint, *ἀλγὺν δ' αἰ χερσὶ βία*. Quæ quidem eò spectāt, vt cū amorem ex Delphino significari ostēderimus, eatenus amorem omnia virtutis experimenta præstare admoneamur, quatenus terra procul in alto sese exercet, & in sublime sæpius sese cœlum versus, marinæ vndæ purificatione expiatus, ac sereni tantūm aëris affectator eiaculatur. Terra autem & animalia terræ addicta, vt serpentes, fues, & alia quædam, voluptariæ mollitudinis indicia sunt, tum ipsam rei veneræ spurcitiam innuūt, quò simulatq; Delphinis accesserit, statim expirat. Huiusmodi enim est impuri amoris cōditio, vt cū quis id, quod longo temporis interuallo appetierit studiosusq; ambiuerit, assecutus est, in amando deinceps flaccescere ac refrigerari videatur,

Pierii Val. Polypus.

plerunq; etiam vel fastidio, vel odio succedente, tam alienus ab amata re fiat, vt D nihil magis auerfetur. Hinc illæ deceptorum querelæ:

Cui mea virginitas auibus libata sinistris?

Hinc apud Maronem exclamat Dido:

Te propter Libycæ gentes Nomadumq; tyranni

Odere, infensi Tyrij, te propter eundem

Extinctus pudor, & qua sola sydera adibam

Fama prior: cui me moribundam deseris hospes?

Quare Lysias apud Platonem, amantes ait, cum primū libidinem expleuerint, collati beneficij pœnitere: id quod in eo accidit amore, qui turpitudini sit eman cipatus. In eo verò quem neq; Plato, neq; alius quispiam pro dignitate satis vn- quam laudauit, longè aliter euenire manifestum est.

DE POLYPO.

Numeratis quæ apud autores, quos legere licuit, habentur, Delphi- ni significationibus, ad Polypum res ipsa, quæ præ manibus est tra- E ducit, vt demū quid sibi velit Delphinus qui Polypum mordicū apprehenderit, coniungere valeamus.

REI FAMILIARIS ACCVMVLATOR.

Agyptij sacerdotes hominē qui rem familiarem ex quibuscunq; rebus, vti- libus simul ac inutilibus, nullo discrimine, nulliusq; rei ratione habita, con- gereret augeretq; significare si vellent, Polypū pingere soliti sunt. Ille enim cum prodigē admodū multa deuoret, prudens tamē rei familiaris omnia temerē col- ligit & conuenatur, & in cubili suo recondit, selectisq; utilibus atq; cōsumptis, inutilia mox, quippe testas, & cancrorum crustas, & putamina conchularum, & spinas pisciculorum abigit. Eos Ælianus vchementes ait esse ad vorandū quæ- cunq; oblata fuerint, esseq; adeo impotentes, vt ne pastu quidē mutuo abstinere deprehendantur, quicq; in retibus minores inclusi fuerint, maiorum escam esse.

OMNIVM ABLIGVRITOR.

Quin etiā eum qui aliena abligurierit, & sua mox absumat, notare cum vel- F lent, Polypum flagella curtum & detruncatum effingebāt. Afferunt enim autores Ægyptij, Polypum ita famis impatientē esse, vt si alius cibus non sugge- ratur quem deuoret, proprijs flagellis vesci. Vnde dixerit Alcæus ἔσω δ' ἐμαυτὸν ὡς πολύπυς, (quem versum citat Athenæus) Ipsum me comedo vt Polypus. Hesio- dus quoq; ἐν ὄρεϊς cū Ægyptijs sentiens de Polypo ait: ὅτ' αἰόσεθ' ὅν ποδὶ τὰνδε, quicq; suo exossis pede vescitur. Præterea Oppianus Halieuticis: ἀλλ' οἷγε λαφυρῆσι, ἀν- ζόμοι θαλάμῃσι πῆξαντες θανάτῳ ἐς πόδας ἥντε σάρκας ἀμοτίαις. Idipsum Ælianus as- ferit, venatione deficiēte suis cum vesci cirris, alijs mox pro ijs qui absumpti fue- rint succrescentibus. Heledonem autem πλεονασμῷ τῆ λ, ἧς ἐκ τῶν ἐδφς, quod semet- ipsam edat, appellatam, Polypi speciem etymologici Grammatici contendunt. Nam & Pherecratem summæ autoritatis virum, hæc eadem de Polypo sensisse tradunt. Quin & Carneadem id ipsum agnouisse manifestum, cum dialecticam Polypī similē esse dictitaret, qui præ fame suamet flagella pasceretur. Eos verò aucta iam doctrina peritiores factos, in suasmet opiniones mox grassari, easq; destruere: quæ quidem curiosius à me cōquirenda fuerunt, quia Plinius Aristo- telem secutus id fieri negat: quicq; reperti sint corrosa habere brachia, id eis à mu- rænis vel congris euenisse asserit, cum quibus assiduum certamen habent. Plu-
tarchus

Atarchus tametsi in Aristotelis sententiā super hoc nonnunquā illabatur, cum Ægyptijs tamen hoc idem tradit, qui tam præstantiū autorū scripta arguere mendacij vereatur: quasi verò non & alia sint animalia, quæ suamet membra in cibum absumāt, cum cercopithecus videamus totas interdū sibi met caudas abrodere: quare cautio est, ne qui animalibus huiuscemodi delectātur, carnes eos attingere permittāt, quia simulatq; carnibus assueti fuerint, eius facti auidiores, morsus in semetipsos vtrò cōuertunt. Id ego cum hæc scriberē, apud Mediceos proceres domi fieri à quodā cfferationis nature cynocephalo quotidie conspiciebam.

VICTORIA VTI NESCIVS.

Hominem victoria pctitum, vti tamen victoria nescientem, intelligere cum vellent, sacerdotes ijdem congrum & subiectum Polypum pingebant. Qua specie potuisset Annibal figurari, cum strage ea Romanorum ad Cannas edita, Romam oppugnatum ire neglexisset. Aiunt verò, quotiens Polypi cum congris certamen ineunt, à congris facili superari: cæterum nullam esse congris facultatem vt Polypos depascere valeant, quòd ij læuore atq; lubricitate corporis, qua sunt egregiè præditi, morsus hostium effugiant, & mutilatis tantum aliquando flagellis elabantur.

T Y R A N N V S.

Quòd si hominem Ægyptij municipij sui longè principem, sed tyrānica incius dominatione vtentem, notare vellent, Polypum & locustam adpingebant: locustæ siquidē dominationē videntur in Polypos exercere, primasq; inter eos obtinere partis, vt apud Horum legitur. Ceterum Aristoteles priores Polypo tribuit, tantoq; eum terrori formidiniq; esse scribit, vt si locusta Polypū in ijdem retibus esse senserit, præ metu exanimetur quamprimū extincta. Habet hæc Gammari fluuiialis similitudinem, longè tamē maior atq; vastior est, & albicantior, cum Gammari subnigricent: quanquam & nigricantes admodum locustas in Ligustico mari esse cōspexi. Pedes huic vtroq; ex latere quini, ijs adnumeratis qui in forcipem exeunt denticulatum: octoni verò Gammari. Sed est suus de locusta locus in crustaceorum commentario.

MORIBVS ALIORVM ACCOMMODATVS.

Peruulgatū verò illud est, vt homo qui se varijs hominum moribus accommodet, sitq; omnium, vt Latini dicunt, horarum, per Polypum saxis adhærentem exprimatur, quē maximè omnium colorē mutare constat, ijsq; similē reddere quibus appropinquauerit saxis. Huic autem similes esse homines dicimus, qui pro loco & tempore viuendi rationē aucupantur, scq; eorū, apud quos degunt, voluntati atque sententijs in omne obsequium proni dedunt, omni posthabita ingenuitate. Causam demutationis istiusmodi multi reddere conati sunt, eamq; alij voluntariam, alij naturalem, alij coactam tradidere. Voluntariam, quòd id astu quodam faciat. Naturalem, quòd translucidum sit eius corpus. Necessariā, quòd præ metu ita transmutetur, vt homo etiam pro varia cordis concitatione hoc vel illo colore genas perfunditur. Voluntariā sanè reprehendit D. Ambrosius, propterea quòd Polypus dolo malo hoc faciat, vt incautos ad se pisces trahat, eosq; deuoret. Theophrastus id in genuinā quandā animalis ignauia rejicit, quòd vbi consternatus sit, tumultu aliquo colorem mutet, vt hominē facere dicebamus: vnde prouerbiū illud emanarit, τὸ κακὸν τρέπτου χρώς, mutatur color ignauī. Formidolosi enim omnino sunt Polypi, propterea quòd admodum frigidi, eaq; cum primis demutationis causa perhibetur; id quod apertius Phocy-

Pierii Val. Polypus.

lides damnat. quòd si ea sit mutationis causa, reprehensioni omnino obnoxius D
videatur. Sedenim pleriq; veterū ingenium huiusmodi vsqueadeò approbaue-
runt, vt etiam proponerent ad imitādum, ea de causa potissimū Vlyssē esse
habitu sapientem asseuerantes, quòd versuto esset ingenio præditus: vnde ei
apud Homerum *κλυτρεπης* cognomentum. Et suauidicus ita suadet Pindarus:

Ποντίος θηρὸς χρωτὶ μάλισσά νόον πεφθόρον Πάσις πολέσι δμλεῖ.

quam sententiam ita ex commodo transulimus:

Agè agè colore Polypi Mentem apparatus optimè In vrbe qua velis mane.

Suadet hoc ipsum Theognis, cuius sententia eadem cum Pindarica:

Mentem habeas quam multicolor dum cautibus hæret Polypus.

Est enim vbi Theognidianus versus ita legitur:

ῥελὶ πόδες νόον ἔχει πολυχρόος ὅς ποτὶ πέτρῃ

τῇ περσυχλήσει, τοῖς δ' ἐν ἐφάμῃ.

Sedenim improbat hoc Basilii Magnus, adulatoremq; vocat Polypum libro
De gentiliū lectione, quòd veluti ille colorem ad subiecti soli speciem demu-
tat, ita parasitus ad audientium voluptatem sententiā studeat variare. Sed quod
Pindarus & Theognis tradunt, cò spectat, vt studium omne in calliditate dexte E
ritateq; viuendi reponamus, vt simulare, neq; non dissimulare, pro loco, pro re,
pro tempore, quod obfuturum videatur, apud eos quibus adhæsimus, euitare
sciamus: quod si virtute incolumi fiat, neq; animi integritatem flagellauerimus,
euenire omnino necesse est vt faciliore & minus inuidiosam vitam peragamus.
Libet verò demutationis istius causas altius repetere, atque ipsam rei naturam,
quantū ad hoc pertinet, oculis scribendo subiicere, tam probabilia mihi viden-
tur, quæ super hoc veteres ex Empedoclis opinione tradiderunt. Porositates
quippe exhalabiles inesse rebus omnibus, quas vel cernere, vel attrectare liceat:
neq; enim animalibus, neq; plantis, neq; terræ & mari tantum, verū etiam la-
pidibus manifestè insunt spiramenta quamplurima: quinetiam in ære & ferro:
omnia enim spontè vitiantur, cū aliquid exhalet assidue, pariq; ratione diffle-
tur, atq; interteratur: per porositates enim exiliunt & excluduntur particulæ il-
læ interclusæ, quæ ad elementi sui purissimi simplicitatem redire festināt, fæxq;
corpori adhærescit, quæ rubigo est in ijs quæ rubigini sunt obnoxia, putredo in
ijs quæ putrefieri apta sunt, atq; hinc omnia tendunt ad interniciem. Eam poro- F
sitatum exhalationumq; naturā nonnulli arbitrio suo *ἐμπλοκαί* dixere, *πληγὰς* aliij,
aliij verò *ᾠσεις πιάς*, καὶ *πρόμελέςεις*. Maximè verò maritimis in petris, quæ salu-
gino-
sa maris aspergine alluuntur refrigeranturq;, par est partes has, & meatus huius-
modi deprehendi, cū hæ tenuissimo quodam halitu corrumpantur: licet id in
solidioribus oculata fide minimè possis explorare, propter materie densitatem,
& pororum cōstipationem. Cæterū si Polypi carnem intueare, sine vlla pror-
sus contatione porosissimam, & transmeatibus aptissimam iudicabis: exorsis e-
nim ea est, vt Hesiodi dictum vsurpem, & mira quadā raritate perspicua. Cū
itaq; pauore aliquo perturbatur, rota ferè vi sensibili sese colligente, quemadmo-
dum in homine gelidus in formidine circa cor sanguis coit, corpus reliquū per
se quidem satis translucidum, tum maximè rarefit, & transmeabilis apparet: vn-

de veluti vitrum nitidum, colorem quemvis, albo excepto, propter aliquam

omnino crassitiem, quæ suppositum inumbrat corpus, fa-

cillimè contrahere potest, atq; ita trans-

mutari.

A DE CHAMAELEONTE.

Nuitat rei similitudo, priusquam reliqua Polypi significata recenseamus, loco hoc de Chamæleonte, de quo Taranda dicere, quorum alter colores corporis vti Polypus, pro corporis cui adhæserit, ratione, mutat: alter vicinarum rerum colores nullo attactu, sed sola tantum attrahit exhalatione.

VERSIPELLIS.

PER Chamæleonta versipellem hominē significari volunt: sed quod nonnunquam polypo virtuti datur, in Chamæleonte vitiosum semper autumāt, quod mutationem huiusmodi non nisi in timore faciat: quanquā in eo & diuerso vite tempore colores mutari tradit Aristoteles. Sanē Chamæleon paucas in corde tantum sanguinis habet guttas: quæque sanguine sunt exiguo animalia, omnia frigidiora sunt: quæ frigida, identidem & timida. Vtcumque verò accipiatur Chamæleontis natura, siue id ingenita vigoris debilitate faciat, siue quod corpus, vti apud Leonem X. P. M. Romæ vidimus, vitreum propemodum atque translucentum habeat, vno omnium consensu versipellis, puta Vlysses quispiā, aut Lyfander, aut Alcibiades, per Chamæleontem figurari potest. Hunc, ut Tertullianus ait, pellicula ambit, corpori nullus inest succus, pectus vix à terra suspendit, gradum magis demonstrat, quam explicat, ieiunus semper & indefectus, oscitans vescitur, follicans ruminat, de vento cibus. Hoc soli Chamæleonti datum, quod vulgò dictum est, de corio suo ludere. Quod verò apud Plinium legitur de portentosa eius magnitudine, quæ par sit crocodilo, viderint alij: nam quem nos apud Leonem X. vidimus, vix palmum excedebat.

DE TARANDA.

Edenim si Taranda innotuisset Aegyptijs, inde potius quam ex Polypo aut chamæleonte versutiae huiusmodi significatum desumpsis-
Sent. Fera ea est apud Sarmatas inuentu rara, captuque difficilis, de qua Aristoteles philosophus eo libello, quem de admiranda historia conscripsit, hæc memoriae prodidit, ut ex Nicolao Leonico, dum is Pataujs Aristotelem ipsum nobis ea qua scripsit lingua interpretaretur, audiui: illam quippe apud Gelonos Scythie populos reperiri, bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & singularis naturæ, siquidem ad omnem locorum & fruticum apparentias, setarum colores, quibus totum corpus hirtum conuestitumque habet, illico permutare. Quod si super hoc philosophari liceat animali nondum nobis viso, dixerim ego, quemadmodum in polypo ὁ δὲ παρ' οὗ, quo corpus eius translucidum est, & in chamæleonte etiam transmeabile dicebamus, ita setas Tarandæ pari modo perspicuas esse, ut faciliè coloris cuiuslibet aura in eas transiliat, diffuentesque ad se ita colores repræsentet.

MENTIS ATTONITÆ CONSTERNATIO.

Hominem ad hæc, ut ad polypum reuertamur subito aliquo pauore ita consternatum attonitumque, ut neque periculum neque damnum quod vrgeat sentire videatur, per polypum significare mos erat: siquidem is ita meticulosus est, quod Athenæus attestatur, ut vel strepitu audito, vel piscatore viso, minime cedat, aut fuga sibi consulat, ut reliqui faciunt pisces, sed aut saxi quæ in promptu fuerint sese applicat, aut captantis manum apprehendit, cruribusve se alligat: neque alia ferè est eorum captura.

Addunt & hoc hieroglyphicū inueniri, vt si sacerdotes ijdem Ægyptij poë-
sin exoticam significare vellent (nam de sua sanctius sentiebant) polypi ca-
put figurarent, quod quidem esculentis appositum suauissimi saporis, ganæq;
iucundissimum esse perhibetur, ceterum horrenda prodigiosaq; somnia parere
deprehensum est. Quocirca si quis futura de insomnijs consulturus esset, ab esu
Polypi abstinere præmonebat, perinde ac etiā ne fabas ederet. Per similem autē
huic esse poëticen dictitabāt, quæ fabulas amatoriasq; illecebras sectaretur, ipso
quidē dicēdi lepore delectabiles, sed bonis morib. & honestiori disciplinæ maxi-
mè perniciosas: cuiusmodi genus meretriculas appellauit Plato, & ab inculpabi-
li ciuitate sua iussit exulare. Nolim tamen in hoc albo diuinā illam poni, quæ san-
ctiorib. est moribus accommodata, quā nō nihil habere diuinitatis nō inficiat Ari-
stoteles, quā cœlitus afflari cōfirmat Plato, quæ apud omnes gentes nationesq;
omnes in summo semper cultu habita, ipso etiā sanctitatis nomine celebratur.

D I S C E S S I O S V B I T A.

Agyptij ad hæc, si quem ita pertinaci animo amantem, vt amata relinquere E-
minimè posse videatur, subito tamē euentu aliquo abalienatum significa-
re si vellent, Polypum & pulicariam herbam adpingebant. Polypi enim ita escis
adhærescunt, vt auelli inde non possint, & quancunq; rem apprehēderint, tam
firmiter tenent, vt adglutinati videantur: quod ab Homero sumptum Ouidius
ita luculenter expresseit, Metamorph. quarto:

*Utq; sub aquoribus deprensus polypus hostem
Continet, ex omni demissis parte flagellis.*

Eos enim potius detrunces, q̃ possis vllō conatu petris, aut quicquid apprehē-
derint, auellere: & vt Nazianzenus ait, si quis eum de cubilibus trahere per vim
velit, aut è petris aliquid euellet, aut certè è carne ipsius petris affixū aliquid re-
linquat. Admota tamen cunila herba resilire protinus dicunt, q̃ odorē eius fer-
re nō possint. Quæ verò sit cunila siue pulicaria, quamq; varijs nominib. ab au-
toribus appelletur, suo cōmentario inter sagminea significata differuimus. Aiūt
& aquā dulcē superinfusam eadem pollere vi, quod natura ipsa Polypus dulcia
omnia auerfetur, & omni gaudeat amaritudine, cāq; de causa non inueniri Poly-
pos in Ponto, quia mare id multis aquarum dulcium corriuijs supra aliorū ma-
rium saporem dulcescere quodammodo videatur. Alij mare id à Polypo vitari
putant, quia sit animal ob imbecillitatem suam frigoris impatiens: mare verò il-
lud ad Boreā quippe vergens, assiduis penè frigoribus obnoxiiū esse, manifestū.

A M O R I S F I R M I T A S.

VT verò demum ad eam Veneris statuā deueniamus, quæ causa fuit vt tam
multa super Delphino & Polypo conquireremus, superfluum quidem est
super Delphino dubitare, cur Cupidini adijciatur, cū amoris in eo signa tot de-
prehenderimus. Quod autē pertinet ad Polypum, erant qui amoris firmitatē ex
Polypo ita delphini morsu detento intelligendum cōtenderent, id quod ex ipsa
fese applicandi pertinacia, qua insignis est Polypus, conijciebant. Ego verò tris
argumenti huius interpretationes excogitauī. Vel enim pauorem & ignauiam,
quæ vitia Theophrastus in Polypo præcipua deprehendit, deuoranda esse ama-
tori homini dicendum, Delphini in eorum locum promptitudine atq; agilitate
adsumpta: quando quidē, vt ait Ouidius, Ingenij est experientis amor: atq; vbi
multa in hanc sententiam disputauit, concludit demum, vt

A *Qui non vult fieri desidiosus, amet.*

Vel, quoniam diligentissimus est rerum cumulator Polypus, intelligi posse arbitror, facultates omni quantumlibet cura & diligentia cōgestas, citò, vbi amore capti fuerimus, prodigi, inutiliterq; dissipari. Quàm extemplo enim, ait Lysiteles Plautinus, fœvis sagittis percussus est, illicò res foras labitur, liquitur, & quæ sequuntur. Vel qui Delphinum amoris indicium esse ostendimus, Polypū versutig, dicere possemus, admoneri nos eo signo versutiam amanti cumprimis apprehendendam, & quòd fieri solere Plato dicit, in amatae rei mores transinigrandum, vti quippe Polypus in colorum mutationibus, provt vnicuiq; rei adhæserit, facit. Sedenim ea potius de causa Veneri Polypum adsculpi existimandum, quòd inter pisces sit omniū salacissimus, adeoq; libidini deditus, vti nimio veneris vsu omnibus defectus viribus debilitetur, neq; iam ad cibum sibi conquirendum idoneus effectus, minimò negotio ab alijs capiatur, & à paruulis quibuscq; pisciculis cancellis & cancris exedatur, obseruatum ab Æliano. Quinetiam aiunt eos ob huiusmodi nequitiam non amplius anno viuere, id quòd eadem de causa passeribus etiam accidere tradit Aristoteles. Quin & Polypos etiam scēminas, propter crebros partus, ocysimè deficere. Quanquam aliquando repertus sit Polypus acetacci generis magnitudinem excreuisse, qualem illum Græci prædicant, qui Puteolis per subterraneum cauum ingressus noctu apothecam salamentorum plenam depopulabatur: eius enim amaritudinis audissimos eos esse paulo antè ostendimus, donec redemum patefacta, vix à magno hominum numero confectus est.

HYEMALE SOLSTITIVM.

A Ddemus & illud, in manu scriptis Hori codicibus legi, *ὅνο πολυπόδος (ωκερο-
μύλοι καὶ βιθυνέτος δρόμον ἡλίου τὸν οἱ τοῦς χειμερίαις τροποῖς σημαίνουσι* quod est, duos Polypos vinculis coërcitos, & progredientes tamē, cursum Solis quem in brumali conuersione peragit, significare. Quanquā impressorum codicum lectio, quæ est *ὅνο πολύποδος*, nequaquam displicet: sed si progressum exprimere volueris, videndum est, si pedes illigatos pinxeris, qua id ratione tuearis. At de hyemali conuersione sermo est, quæ, vt in sphaeræ consideratione manifestè licet inspicere, progressum Solis omnino contatiorem ostendere videtur, in vltimis enim Sagittarii & primis Capricorni gradibus Sol ad horizontem vix loco dimoueri, aut quam lentissimè diurnos parallelas conficere videtur. Ad cuius rei tarditatem accedit & eorundem parallelorum h̄isdem fermè diebus repetitio, dum conuersione peragitur vt stare loco potius Sol, quàm quoquam motu suo progredi videatur. Quare siue pedes, siue Polypos colligatos accipere malueris, non sum admodum laboraturus: mihi satis fuerit, & codicum super hoc varietatem, & ipsam rei quæ significatur, historiam declarasse. Tu verò, quanquā cogitationes has nostras sublimi illa doctrina tua longè inferiores intelligas, pro summa tamen humanitate, qua præcipuè commendaris, despiciere haudquaquam velis. Nihil enim in rerum natura temerè à Deo factum, quicq; Deo, vt tu facis, propinquius adhærescunt, nihil quicquam aspernari debent, quod eodem, vnde originem traxerit, periodo quodam suo redire animaduenterint.

Pierii Val. Testudo.

PIERIVS VALERIANVS AD AMPLISS. PATREM LIVIVM PODOCATHARVM CYPRI ARCHIEPISCO-
PVM, DE IIS QVAE PER TESTVDINEM, COCHLEAM,

Cancrum & id genus testacea significantur, ex fa-
cris Aegyptiorum literis.

Roximis hisce diebus, Amplissime pater, cum mihi agalmatū tuorū suppellecti-
lem aperires, antiquissimāq; operis, ex aere, auro, argēto ducta, & marmore ca-
lata signa, numismatāq; plurima veterū illa ingeniorū atq; artū monumenta
minimē cōtemnēda delectabili spectaculo mihi proposuisses, habere te opera hac
in delicijs ea plurimū de causa dicebas, quod à summa claritatis viro Ludo-
uico Podocatharo Cardinali Capitaquensi patruo tuo cōparata cōgestaq; fuissent. Quē virū gene-
rosis natalibus insignē, Medicina celebrē, Philosophia clarū, vitæ integritate laudatissimū, vir-
tutes ipsæ in omni vitæ colore eximia, ad amplitudinē eā extulerūt. Proinde quidvis esset apud
te quod illius memoriā renouaret, siue vestis, siue vas, siue libri, siue quæ tam multa extāt doctri-
næ eius cōmentaria, tanquā sacra omnia à te custodiri, & in honore etiam haberi: dignū quidē
eius hominis institutū, qui optima quæq; sibi ad imitandum proposuerit. Quæ quidem cum tibi
acciderent iucundissima, eo quoq; non parum delectari videbaris, quod ego multa in veterū mo-
numentis illis, & mystica & in doctrinæ alicuius recessu delitescētia inter spectandū explica-
bam, interpretabarq; cuiusmodi illud fuisse memini, quid sibi vellet Testudo Veneris subiecta pe-
di quid altera ex aere cuprōve Damasceni operis in vsum, ut coniectura erat, bulla facta, cauda
quippe replicata, qua lorum aut licium transmitti posset, atq; ita gestari: quid in numis aliquot
Testudo alia. Quæ tibi cum exposuissem, postulasti ea tibi scripto credita exhiberi, quod quidem
libentissimè feci, cum id semper studuerim, ut quacunq; possem ratione meum erga te animum
aperire, id sedulo facerē, quod incomparabilis probitas tuāq; benignissimāq; comitas, & egregia
quædam mentis tuæ sinceritas exigere videbantur. Accedebant & beneficia in me promptissi-
ma vultus alacritate collata, & quod literatos omnes quacunq; posses occasione demereri, semper
appetisti. Sed quoniam parum me tibi præstitisse videbar, si Testudinis tantum significata con-
scripsissem, addidi ad eam quædam alia ex eodem testaceorum genere, quæ nō minoris mihi visa
sunt eruditionis, quàm quæ Testudine super efferebantur. Multa enim hieroglyphica Aegyptij
sacerdotes ex Cancro, Locusta, Pinnis, & huiusmodi alijs desumpserunt: quæ omnia quantum me-
moriam succurrerunt, vno commentario enarrata conscriptaq; tibi dedicaui. Tu quotiens ea in
agalmatis illis tuis vel cusa vel sculpta incisaq; videris, aut mensis illata cōspexeris, Pierij tui me-
mineris velim, qui te summo cultu, summāq; semper est observantia prosecutus.

DE TESTVDINE.

ESTVD O igitur inter crustacea primum occupabit locum, quoniā
ipsa narrationis istius argumentum præbuit, & pictura eius in hoc
symbolorum genere est admodum speciosa.

IN POTENTIORIS DITIONEM REDACTVS.

Hominem in potentioris cuiusquam potestatem ad eò redactum, ut nullum
iam speret effugium, ostendere qui volunt, Testudinem solari percussam
radio, ac supernatantem in aquæ summo pingunt: ipsa enim vehementioribus
Solis radijs impetita ita exsiccatur, ut in gurgitē deferri nequeat, idq; præcipuè
mari Indico, vbi & multæ & magnæ sunt, & Solis vis acrior: vnde fit ut vel facil-
limè capiatur, vel cum in prædam mergi non possit, inedia extinguatur.

A FORTVNARVM CONTEMPTVS.

FVerunt ætate nostra ingenia perelegantia, quæ cum varijs fortunæ ictibus impeterentur, quos cōtra mira adniterentur alacritate, fortunæ aduersę contemptos impetus per hominem naufragū in Testudinis huiusmodi agitatae fluctibus tergus insilientem effingerent, solari addito radio, cuius beneficio ne absorberentur accideret.

VIRGINVM CVSTODIA.

CVr verò Phidias cum Veneris simulachrum Eleis ex auro & ebore conficeret, testudinē altero eius pede pressam apposuerit, multi quæsiuere, præsertim cum Pausanias rei significatum alijs relinquat interpretandum. Sedenim illud potissimum ex interpretatione prudentem fertur Phidiā innuere voluisse, virgines custodiendas esse, coniugatas verò domus curam gerere, ac taciturnas esse debere: vtrancq; enim id primum omnium decere, quod Plutarchus in Coniugalibus præceptis exponit, qui oportere ait mulieres à Luna diuersas esse, quæ cum iam à Sole abscessit, lucidā clarāq; cernitur: eadem cum Soli successit, euanescit: contrā verò debet vxor modesta præsentē tantum viro à cæteris conspici, eodem verò absente domi agitare ac sese oculere. Nam & Salomon septimo cap. Sapientiæ, inter reliqua meretriciæ procacitatis signa id etiam notat, quod domi se cohibere non possit, sed publica loca, fora, plateasq; celebret. Et Paulus ad Timotheum viduas damnat adolescentiores, quæ ociosæ discunt alienas domos perambulare. Consueſſe verò mulieres testudineas secum imagines gestare, quas Veneri dedicarent, ex eo manifestum, quod Theſſalæ matronæ Laida meretricem illam inclytam ligneis testudinibus zelotypia concitata interemerunt in templo Veneris, magno populi conuentu: ob quod facinus erexere postea templum Veneris profanata, quæ nefandam cædem in templo admiserāt, vt confessione sceleris veniā petentes deam sibi placarent. Et id gestaminis fuisse testudinem tuā facile crediderim, cum ita concinnata sit, vt licio suspendi possit. Apud Ægyptios autem tanta erat pudoris cura, vt mulieribus interdictum esset calceorum vsu, quod prodire palam verecundarentur, ac veluti testudines intra sua se teſta cohiberēt. Hinc Antisthenes anſam nactus eludendi Athenienſium vanitatem, se nunquā solo in quo nati essent excelsisse glorientium: Commune hoc, inquit, habetis cum testudine & cochlea.

MVNIMENTVM.

ALij per testudinis corticem munimentum intellexerē, quod ita eam natura munierit, vt cōtra tela possit ipsa, per se sufficere, & iniurias propulsare. Hic itaq; receptus, & ad omnes incurſus oppositum propugnaculum, anſam dedit adagio, vt quotiens aliquid valde tutum velinius innuere, in primisq; securum esse, dicamus, ὅσον μέλ' τῇ χελώνι μύων, quantū muscarū sollicita est testudo. Cuius omnis felicitatem secuta Cæsariana familia, domesticū eum morem habuit, vt paruuli domus eius in testudineos alueos excepti lauarentur. Quapropter Ceionius Posthumius nato iam Albino filio, cum ingentem testudinem à piscatore muneri accepisset, vir literatus iam inde magnam spem cōcepit de futura filij nobilitate: curari itaq; testudinem iussit, & infantuli ministerijs dicari. Exemplaria Hori quæ impressa circumferuntur, in huiusmodi significatū ὄρνυς & ὄρεον habent, interpretesq; coturnicis os reddidere. Sed in manu scriptis codicibus ὄρυγος legi, quod facit ad hāc sententiā: testudines enim orygas appellatas, ὥς αὐτὸν ὄρύττειν, quod fodere est, vel excauare, apud Vitruuiū legas: à quarū similitudine bellica etiam

Pierii Val. Cancer.

machina ad fodiendos excauandosq; muros cōparata, testudinis nomē habet: D
nam & Horus significati istiusmodi causam redditurus ait, *ὁ νόμος τοῦ πάλαιος ὅτι ὁ ζῶν*
ὁ σέον, ppterca q̄ os animalis huiusmodi difficulter admodū frangi dissolui ve po
test: quod in munimēti significato qd sibi velit coturnicis os, haud quaq; video.

MORS DIFFICILIS.

Hominem letalibus vulneribus quantumvis altè acceptis difficillimè mo
rientem, per testudinis abscissum caput aptè pinxeris: quandoquidem tan
ta inest eius carni viuacitas, vt earum caput, præsertimq; marinarum, auulsum
busto conniuentes aliquandiu oculos ostendet, connitentq; ad admotam ma
num: quinetiam si ad os eam admoueas, mordere etiam adnitatur.

SEGNITIE S.

Aliàs pigrum segnemq; hominem, aut rei cuiuspiam tarditatem atq; conta
tionem significare qui vellent, Testudinem gradientē pingere consueverunt,
quam Pacuuius feliciter tardigradam appellauit: lento enim adeò gradu moue
tur, vt in prouerbium emanarit in segnes & pigros. Hinc Plautinus *Ægio*, Testu
dineum hunc tibi grandibo gradum, inquit, si fustem sumpsero. Et apud Am. E
mianum lepidissimum distichon legas de Testudinis tarditate:

*Θάλλον ἔλω λευκὸς κέρατος, πλωὰς τε χελόνας
εὐρεῖν, ἢ δοκιμὸν ῥήτορα καὶ πεισθύνω*

Promptius esse albos coruos, volucresq; chelonas,

Quàm quenquam esse probum rhetora Cappadocem.

Quinetiam asserunt animal hoc contagiosa adeò pollere segnitie, vt si pes eius
dexter inferatur nauigio, id ire tardius credatur: quod obseruarunt magi.

MORDACITAS.

Sunt qui mordacissimum hominem atq; egregiè maledicum, per testudineū
scaput exertis dentibus intelligi velint: nam Testudo ore omnino est omniū
robustissimo, quippe quæ quicquid dentibus apprehenderit, vel lapidem etiā,
perfringit ac deuorat.

PELOPONNESII.

IN Peloponnesium numis Testudo cudebatur, vnde, vt legere est apud Pol
lucem, dictēriū illud emanarit, *τὰν ἀρετὰν καὶ τὰν ὁρίαν νικῶντι χελόναι*: quod in ado
lescentiæ nostræ præludijs nescio quibus ita transtulimus:

Quando chelonis vincitur sapientia,

Atq; ipsa virtus, Atticum vt prouerbum est.

Vnde obolum Eupolis *καὶ Μιχέλιον* dixit. Ad id verò quod Peloponnesiaca erat
moneta, lepidè T. Quintius cū Achæ expeditionem aduersus Zacynthios
meditarentur, eos admonuit, vt cauerent ne more Testudinū caput extra Pelo
ponnesum proferentes, in periculum aliquod inciderent.

DE CANCRO.

Testudo in numis obseruata, alterius numi reminisci facit, in quo Paguri
forma cusa est, quare hinc ad eius generis significata transimus.

C OE I.

Cancer in numis, compactile scilicet genus id quod corpore est obrotun
diore, cuiusmodi pleriq; cœleste signum figurāt in Zodiaco, Chiorum in
dicat rempub. Tradunt id & Pollux, & alij: sed enim nisi quispiam autor esset,
numus argenteus id satis indicaret, in quo Pagurus is est cum inscriptione su
perne *ΚΩΙΩΝ*, inferne *ΛΕΥΚΙΡΡΟΣ*.

SPEI FRUSTRATOR.

A **P**leriq; hominem à pulchris inceptis desistentem, & spem omniū ignauiter frustrantem, intelligi cū vellent, Gammarum nostrum fluuialem pingere soliti sunt, manu ad os eius iniecta: nam is, cū à te capi facillimè posse putes, retrouersum velocissimò sese cursu eiaculatur: vnde vulgò etiam in aliqua re falsis, quam se nactos arbitrarentur, Gammarorū venationem obijcimus. Hec verò recessus obliquatio ad eò Cancris propria est, vt Aristoph. Pace, dixerit,

ἔπειτα νικήσεις τὸν καρκίνον ὁρθὰ βαδίζων: Rectum iter vt carpat cancer non viceris vnquam.

Atq; fortè non deerit qui dicterio huiusmodi mihi sæpe negotium facessant, si vnum aut alterum nostri huius argumenti interpretamētum meo probabilius, quod facillè poterit euenire, compererint. Neq; mihi profuerit, rem Latinis ingenijs hæctenus intactā, excogitasse, primumq; in lucem efferre: me scilicet omnia non vidisse clamitent, eorum quæ ex paucis didicerint oblitī, cū tamen omnia ea quæ ad hoc negotium accommodari possunt, non vnā hominum vita, sed neq; multa etiam secula sint indagini suffecturā.

B **I** N C O N S T A N T I A.

S Citè admodum Ioannes ille cognomento Scholasticus, scalarum anacephalaesi, hominē qui modò risui indulgeat, modò luctui, modò austeritati atq; temperantiæ se reddat, modò delicijs diffluat, & voluptatibus implicetur, Cancro æquiparauit, nunc antè, nunc retrò, nunc in transuersum gradienti, miraq; vitā suam inconstātia traducētī: virq; is sapiētissimus, de ingenij eiusmodi profectu nihil sibi quicq; pollicetur, quod ad vllam sit vnquā frugem peruenturū.

S O P H I S T A.

E Iusdem subterfugij causa sophistā significare qui volunt, Cancrum pingūt: eos enim huic animali persimiles Plato dicit, Euthydemo, quos vbi validiori aliqua ratione deuictos comprehensosq; putes, tunc retro fugaci cursu elapsi per diuerticula atq; subterfugia, maiore priore tibi laborem intentant, si vilem ac inanem prorsus curam eos consectandi susceperis. Sedenim non in sophistas tantum, sed in ipsam etiam Dialecticā obortū est à Cancro cauillum. Nam Ariston philosophus vt eam eluderet, dicere solebat, eos qui Dialecticā enixiori conatu sectarentur, ijs assimilari qui Cancris vescerentur: cibi enim admodum exigui gratia, circa ossa tam multa numero, tantum laboris infumi.

S O P H I S T A R V M O P P R E S S I O.

Species demum illa picture, qua Hercules tot immaniū monstrorū domitor, in opprimendo etiam cancello laborasse porticibus penè omnibus ostentatur, nihil aliud sibi vult, vt veteres interpretantur, quàm sophisticas eas nugas huius obtritas disciplina. Fabulose verò iocatur Plato, cū Herculem aduersus Cancrum desudasse dicit. Quòd verò Cancer sit inter sydera collocatus, nonnulli ea de causa confictum volunt, quia conuersione regressuq; tam peculiari cō in animali animaduerso, per eius imaginem ostendere voluerint Solis cursum, qui cū eò progressus fuerit, retrorsum auferri, ac tantundem aufugere videatur. Veluti Caper opposita ratione confictus, quia Sol ab eo signo, toto poli nostri tractu, altiora petere cōtendat: caper enim dum pascitur, accliuiora editioraq; loca perquirat. Huiusmodi verò cōmentum nō ex orbis totius cōditione, sed ex cœli nostri situ sphæraq; ipsa ad arcticum obliquata excogitatum est: nam ad æquinoctialem circulum appropinquantibus Cancer deprimi videtur, æquinoctij signa attolli: ad id tamē faceret, quòd Solis progressus & regres-

Pierii Val. Pinna.

sus omnino à Capricorno ad Cancrum, mox à Cancro ad Capricornum, secto D
duobus locis æquinoctiali consideratur.

ARCANA REVELATA.

SI quid verò abditum & arcanum luci proditum ac reuelatum ostēdere quis
vellet, pagurum & eius generis pisces, qui latebris gaudent, face apposita fi-
gurabāt; constat enim eos nocturno tempore, admoto lumine, de penitissimis
etiam cauernis euocari. Ea verò de causā Cancri ad nocturni luminis splendore
accurrunt, quòd id omne genus testacea noctu plurimum pasci solent; comper-
tumq; est plenilunio ea magis pinguescere, propterea quòd liceat his tota tunc
nocte pabulari, copiosioribusq; tunc escis enutrirī, vnde pinguiores fiant, vt ij
existimāt qui plenilunio nullam inesse vim cœlitus hæc in crustaceis efficiendi,
remq; ita ad cōmodiorem naturæ rationem deducunt: quamvis vnà cum Basi-
lio Magno, magna philosophorum pars sentiat.

INQUILINVS.

INquilinum autem hominem ostendere qui vellent, cancellum illum qui vul-
go Gammarusius dicitur, pingebant: is enim semper est concharum hospes, E
perq; vacuas cōchulas modò has, modò illas, prout excrescit, mutat domicilia,
atq; ita semper ædes alienas inhabitat.

MAGNA INCOEPTA IRRITA.

Ridiculum fortè illud videatur, quòd commenti sunt nonnulli elephantum
cum Gammari cauda pingere, si magna incœpta frustra & inaniter celsisse
notare vellent, non secus ac illud Horatianum est, ex montium fœtura murem
ridiculum enasci. Sedenim cū res ipsa det ridendi materiam, non ineptè mihi
videntur excogitasse huiusmodi speciem, quæ non tam significato, quàm pictu-
ra ipsa risum posset excitare.

DE PINNA.

Væ Pinnæ cōmercia cum cancellis habent, deposcere videntur vt eas
cancro subiungamus. Nam vt Theophrastus ait, vita fortasse conchis
seruari non posset, nisi ope cancri. Pinnæ aut in concharū genere sunt. F

ALIENÆ OPIS INDIGVS.

Vtrum qui se atq; sua negligēter curet, neq; sine alterius ope consilio' ve pos-
sit consulere rebus suis, ostendere si vellent Ægyptij sacerdotes, Pinnam &
cancellum paruum pingere cōsuerunt: nam is in Pinna conditus in vtriusq; sata
git vsum: cōchula enim præ fame patefacta, pisciculi veluti ad escam alliciuntur,
quos vbi cancellus inhærentes animaduernerit, Pinnæ statim labra morsu velli-
cat, illa eo signo admonita concham occludit, atq; ita esculentis potitur: eo verò
custode priuata, breui, vt Aristoteles asserit, tempore deficit. Hoc idem habet
mus apud Ciceronē, cuius vërba repetere non fuerit importunū. Pinna duabus
grandibus patula conchis cum parua squilla societate coit cōparandi cibi: itaq;
cū pisciculi parui in concham innatauerint, tum admonitu squillæ Pinna mor-
su comprimit conchas, sic dissimilibus bestiolis cōmuniter cibus quæritur. Can-
cellum verò huiusmodi tum à venatione, tum à custodia, Græci pinnotherē &
pinnophylaca nuncupauerunt. Est hæc squilla parua admodum, quam nonnul-
li parasitum piscem vocāt, vtpote qui sit dapis affectator: colore albedo est, cor-
pore perpusillo, cauda ferè semper subter vterum, vbi coactus fuerit, incuruata.

A AB INEVNTE ÆTATE LIBIDINOSVS.

EVm verò qui ab ineunte ætate cœperit in petulantiam lasciuiare, & mureria Veneris exercere, per Pinnam scetus ostentantem suos intelligebant: conchulæ enim huiusmodi in concha genitæ, antequam excludantur, inter se quamprimùm coire dicuntur, vt non immeritò concha ipsa sit Veneri dedicata, atque eam ex concha genitam veteres fabulentur. Concha itidem Cyprum deuectam canunt, quod nonnulli ad salacitatem referunt, quæ concitetur ex earum cibo: non secus enim ac ostræa, libidinosa esse perhibentur.

DE OSTREIS.

Illa enim Hellepontico ludibrio, ne deo dicam, ita dedicantur, vt concha Veneri, putarim ob earum copiam, quæ Lampfaceno littore, totoq; Helleponto ingens est: vnde Ityphallico veteris Poëtæ ipsi Priapo dicto, ita legitur:

Nam te præcipue in tuis vrbibus colit ora

Hellepontia, ceteris ostreosior oris.

B qui versus apud Terentianum reperiuntur.

HUMANVM GENVS.

PEr ea verò picta sculptave humanum genus significari, philosophorum antiquissimi tradiderunt. Hinc diuinus Plato humanum genus ostreorum simile esse dixit: nulla enim potuit similitudine nostræ imbecillitatis naturam significantius explicare, cum ostræa indiciũ esse dixit animi in corporis carcerem & tenebras coniectũ: ita enim Deus corpori animam adglutinauit, vt necessarium sit hominem corporis affectibus tangi vel inuitum. Quid verò aliud illa vel diuinæ vel stellaris essentia scintilla hic patitur, nisi quod dum corpori adhærescit, & vinculis se coerceri sentit, & in quodam obscuritatis carcere detineri? vnde fit vt suæ plerumq; immemor originis, modò sensui se, modò appetentiæ subiiciat, & alieni facta iuris, cum materia, cui adglutinata est, rapiatur in præceps. Piscatore igitur Petro opus est, qui nos aut scopulis auulsos, aut de imo maris fundo eruitos, Assertori nostro littora reuiscienti, pœnitentiæ pœnis afflos in escam apponatur, vt ita absumpti in ipsius diuinitatis amplexu, ad sublimioris vitæ consortia transeamus. Quod verò testam ostrea pro pelle habent, quæ sine corum interitu auferri non potest, eorum sunt hieroglyphicũ, qui nec squamas ignorantia deponere possunt diuinis admonitionibus quantumlibet instituti, nec cultrũ spiritus suscipere patiuntur, qui quidem, vt Hierosolymitanus Hesychius ait, etsi in mari baptismatis inueniantur, etsi in fluminibus pœnitentiæ, abominabiles tamen sunt: cumq; vitam sortiti sint in sacri lauacri tinctura, vocationem tamẽ regenerationemq; corruerunt, dum neq; pinnulas neq; squamas induere procurarunt, sublimem videlicet vitam, cognitionemq; diuinorum, quæ cœlestis est, sed obcæcato corde in ignorantia voraginibus detinentur, & propterea in his qui squamas habent nequaquam adnumerantur. Quare Paulus fornicatorem, auarum, idolis seruientem, maledicum, ebriosum, detractorem, legum bonorumq; morum corruptorem, à fratrum commercio submouet: ostræa enim hæc sunt, & id genus reliqua, quæ sine squamis & pinnulis esse deprehenduntur.

DE LOCUSTA.

Locusta quid iuncta polypo significaret, eo loco declaratum, vbi polypi significata recensuimus. Quid verò ipsa per se significet, nunc dicendũ.

Pierii Val. Locusta.

S E D I T I O S V S.

D

Popularis seditionis studiosum hominem significare qui volunt, Locustas duas marinas sese inuicē incurfantes pingunt: videre enim est sæpe vniuersas, tanquā gregis collegium celebrare, dimicare interim inter se cornibus arietum modo, ac mutua flagellatione inuicem sæuire: & genuinum est ciuibus, inquit Pindarus, inuicem inuidere.

T E M P E R A N T I A.

Quoniam verò incidimus in Locustā, nominis adducti similitudine, quid per terrestrem etiam significaretur, explicabimus. Ophiomachum, quem alij stellionem interpretantur, nos terrestrem Locustam esse comperimus. Per hanc Ægyptij modestiam, temperantiam, atque continentiam intelligebant, quippe quæ nequitiae virtutes oppositæ sunt: ea siquidem serpētem oppugnat, voluptatem quippe terræ prorepentem allidit. Ipsa autem crura habet, quæ corpusculum altè tollant humo, à terrāq; interim eorum innixu resiliat, & feratur in sublime, collisoq; serpentis capite intellectui proximior fiat, qui quidem terrenis obrepere nescius, ab ijs disiungi ab alienariq; assiduè meditetur. Non dissimulabo hīc sacrae lectionis locum, de Præcursoris victu, quem constans fama est Locustis vesci solitum, *ἡ δὲ δ' ἀκρίδος ὁ πρὸς τοῦτο, καὶ μέλ: ἀγρίας*. Sunt qui ab Locustarum campestrium intellectu abhorreāt, cauliculosq; herbarum nescio quos quòd eodem illi nomine nuncupentur, pro animali comminiscuntur, quibus noster ille veritatis præcursor vinceretur. Atqui Diodorus, & alij autores grauiissimi, populos in Æthiopia quosdam agnoscunt, qui non alio quoquam cibo vtantur quàm Locustis, ob id Acridophagos appellatos. In India quoque gentem quibus Mandrorum nomen Clytarchus & Megasthenes dederunt, Locustis ali Agatharchides & alij prodiderunt, trecentosq; eorū vicos annumerant. Est autem hæc viridis, & prioribus pedibus longissima, ijsq; admodum gracilibus, quos motat assiduè. Manifestissimè verò in hoc præcursoris cibo Locustam animal agnoscit Adamantius, dum vndecima in Lucam homilia dicit: Non habuit domesticum mel, & humana diligentia percolatum, sed syluestre, minus quippe iucundi saporis, vtpote qui eo ad vitæ tantum vsum & necessitatem, nō ad delicias vteretur, ex alitibus verò non grande præpingue vllum, quo se liberius inuitare posset: non aëriuolam, quæ cibum præberet delicatiorem: sed exiguum admodū volucre, quod vix à terra esurgeret, saltitaretq; potius quàm volaret. Quid plura queritamus, constanter asseritur, Locustas eius fuisse cibū, paruulum animal, & illi satis mundum.

F A M E S.

Sunt qui per huiusmodi Locustam, famem intelligant, propterea quòd magnam satis inferunt calamitatem, cum agminatim innumerabili aliquando multitudine congregatæ segetes inuaserint, magna clade radices abrodentes, quare diuinatrix apud Theocritū dicitur. Cum enim apparuerit, famis est prænuncia. Multa Locustæ huius significata ponit Eucherius, sed quoniam nullam super illis causam adducit, in quo nos præcipuè versamur, ea prætermittēda iudicaui: vnum illud tantum tangam, quòd per cōparationem resurrectionis Dominicæ similitudo quædam sit, cum assultum Philo dicat per Locustam significari: nullum enim è terrestribus animal tanta se pernecitate proripit in saltum, si corpusculi rationem habeamus. Sed hæc alij viderint.

P E D E S.

A . P E D E S .

INuenies in diuinis literis aliud Locustæ huius hieroglyphicum, vt apud Salomonem, Ecclesiaste, pro pedibus poni, eò quòd animal id pedum longitudine pro corporis modulo omnia excedit animantia. Scriptum igitur: Florebit amygdalum, & impinguabitur Locusta: hoc est, superuenient cani, & pedum accedet tumor, podagra scilicet, quæ plurimum ætatem grandiore infestat, quod nos à sexto supra quinquagesimum quatuor iam annis non sine cruciabili dolore acerbissimaq; studiorum iactura cogimur experiri, hæreditate hac ab auunculo relicta, & vnà cum accepto ab eo sacerdotio miserabiliter alita. Alibi tamen Salomonis verba ex Hebraico codice diligentius examinauimus, quòd super his varia est multorum interpretatio.

DE COCHLEA.

B ddetur his Cochlea, inter esculenta piscium vice pauperibus accepta, quæ tamen olim altilis effecta, illataq; mensis, Romanas delicias auxit.

TERRENIS ADDICTVS.

PER eam diuinæ lectionis interpretes ferè omnes animum terrenis affectibus mancipatum intelligunt, inde similitudine libenter sumpta, si quem sensui deditum, vt voluptatibus brutorum instar inhæsitantem ostendere voluerunt. Hesiodus eam felici compositione *φρίγιος* appellauit, quam domipartam dicere possemus, quòd ita sit domui suæ applicita, vt eam secum assidue portet.

DE SEPIA.

S Epia quidem inter crustacea recensere minimè congruum videbatur: quia tamen dorsum osseo illo integumento instar clypei munitum habet, huc ipsa etiam transferetur.

PVLCHRA INCOEPTA TVRPITER CEDENTIA.

ID verò præcipuū super Sepia significatum apud Ægyptios sacerdotes erat, vt per eam significarent hominem, qui multa, pulchra & magna pollicitus, daturus omnino speciosa virtutis exempla videbatur, & per summam inde ignominiam cædè lapsus, omnium sefellerit expectationem: ea enim cum spectandā se venatoribus præbuerit, simulatq; in se aciem instrui conspexerit, & classicum cani, atramentum in aquas euomit, quibus infectis, demptaq; ita venatoribus congregiendi copia, elabitur. Quòd si inter fugiendum acciderit vt aperto iterum campo deprehendatur, statim in effusam atramenti nubem se recipit, atq; ita sæpius ac identidem frustratur venatoris spem, nulla sui facta copia, vt deprehendi possit, idq; non in congressu tantum facit, sed plerunq; etiam ludendi studio quodam, atq; etiam insidiandi. Effundunt verò suum id atramentum & polypus & lolligo, quam vulgò piscem atramentarium vocant: verum ij non nisi metu perculsi: Sepia verò non modò cum metuit, verum, vt dicebamus, animi interdum gratia. Ei verò atramēto tanta vis inest fuliginis, vt si in lucernam addatur, summotis reliquis luminibus, adstantes omnes cædo liuore coloratos ostentet, vt Æthiopes videantur.

THETIS, ET SIMVLATIONVM INVOLV-
CRIS OBTECTVS.

HVIusmodi verò occultationis causa confictum à Græcis crediderim, Thetis in Sepiam cōmutari solitā, dum vel eluderet, vel seriò fugitaret Pelea illum

Pierii Val. Sepia.

Iam insequentē. Nam & promontorio cuidam in Iolco Sepiadi nomen inditū, D
vbi factum hoc perhibent. Ita deniq; hominem qui multis simulationum inuo-
lucris tegetetur, essetq; occultæ multiplicisq; naturæ, per pictā Sepiā notabant.

M E N D A C I V M.

ALij mendaciū ex hoc figmento intelligi volunt, propterea quòd, vt Grāma
ticus Tryphō ait, οὗ τοῖς ἐχάτοις μόρισι μελανιται ἢ ἀμαυρεῖται: in extremis quippe par-
tibus nigrescit, & obscuratur. Callidi enim impostores, mendaciorumq; confi-
ctores, solent semper aliqua præijcere, quæ vera, clara & aperta videantur, qui-
bus inspectādis dum oculi sunt intentiores, astutē mox mendaciū nubem offun-
dunt. Quoniā verò atramentū id, quo sese occultit effuso, in cauda est, ea de cau-
sa Melanuros appellatur. Atq; hoc Pythagoram intellexisse volunt cū præci-
pit, μὴ γίνεσθαι τῇ μελανύρῳ, de ijs quæ nigra sunt cauda gustandū non esse. In hanc
verò sententiam præclarè Cicero ad Q. fratrem: Multis enim simulationū inuo-
lucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur vniuscuiusq; natura: frons,
oculi, vultus sæpe mentiuntur, oratio verò sæpissimè.

I M P R O B I T A S.

QVod tamen symbolū Plutarchus libro De liberis educandis ita interpre-
tatur, vt subostendere dicat, cōmercium cum improbis nō habendū, eos
scilicet qui à virtute ad turpitudinem se recipiant, fugiendos. Nam & apud Ro-
manos, nigrū vel atrum pro moribus infamibus & perniciosis accipitur. Hinc
illud diuulgatū: Hic niger est, hunc tu Romane cauetō. Porro dies atri, qui sunt
infausti, inauspicati, lugubres, & infelices appellantur: quāvis nostri vulgò dies
atros intelligant, qui ieiunijs destinati sunt, quibus quidem & corpus maccran-
dum, & à carniū delicijs præcipitur abstinendum.

L I T E R Æ.

AEgyptij sanè cū literas significare vellent, iuncum, cribrum, & Sepiam po-
nebant, de quibus sigillatim disputare alterius loci est: nam eorum omniū,
quæ literas & disciplinas indicarent, certum conscripsimus cōmentariū. Quod
verò ad Sepiā attinet, quæ pro theca atramentaria poni solita sit, ac perinde li-
teras scripturamq; ipsam significet, nō apud Ægyptios tantū habetur, verū
& apud nostros, vti Persianum illud ostendit:

Tum queritur, crassus calamo quòd pendeat humor,

Nigra quòd infusa vanescat sepia lymphe.

Atramentum sanè Græci σιπόπικρος appellant. Tholos verò est Aristoteli, qui Se-
piæ inest. Hesychius ex eo vocabulo turbamentum interpretatur: id enim τετα-
γεγυλιός ostendit.

V I R I A M O R I N M V L I E R E M I N F I D A M.

SVnt qui amorem coniugalem in viro firmum, in fœmina lubricum, significa-
re si velint, Sepiam tridente confossam pro istiusmodi rei hieroglyphico fa-
ciant, propterea quòd in eo genere si fœmina percussa fuerit, accurrit mas opem
allaturus, fœminæq; quacunq; potest ope auxiliari contendit: quòd si mas ictus
fuerit, fœmina sui tantū sollicita, quamprimū fuga sibi salutem quærit.

T E M P E S T A S.

SVnt & tempestatis argumentum Sepiæ: nam pictæ ita vt in aquæ summum
Sexiliant, magnas procellas paulo pòst erupturas indicāt. Causam reddit Plu-
tarchus: quia cū mollia omnia frigus impendiō caueant, hæc vna præcipuè
cū sit ea carnis nuditate mollitiēq; necq; testa, necq; pelle, necq; squamis munita,
sed

A sed vnum tantum tegumentum osseum in dorso sortita, tempestatem facillime praesentit: igitur veluti frigus euasura, neque non agitationes, quae in imo mari fiunt, exilire, & incommodum illud videntur euitare. Quare polypus etiam pari propemodum mollitie praeditus, ad terram properat, seque petris alligat, ventorum iamiam aduentantium portentum.

DE PURPURA.

Nhunc gregem veniet & Purpura, suis & ipsa significationibus insignis: de animali quidem, non de colore, qui loco alio tractandus est, praesens erit examinatio.

MALEDICTVS.

Maledicum hominem probos improbosque aequè carpentem significare qui volunt, Purpuram exerta pingunt lingua, quae quidem illi tam acuta & valida est, ut ea & conchulas, & quascunque sui generis testas perforare possit: quae cum ita sint omniuorae, frequens illud in edaces dictum emanauit, Purpura voracior: de quo apud Athenaeum plura comperies.

DE GVLA MULTATVS.

Atque inde fortè prouerbiū, quod Purpurae plurimum per linguam escas inquirētem capiuntur. Et qui hominem qui de ganea pœnas dederit, significare volunt, conchylium huiusmodi nassae per linguam applicitum pingunt, si quidem eius captura in hunc saepius efficitur modum: paruae densaeque admodum nassae strombus piscis includitur, hunc audivisimè captat Purpura, quae simulac illuc oclusum olfecerit, inserta per nassae iuncos lingua eum assequi contendit, dumque ille volutatione luctatur, ea magis ac magis linguam protendit: accidit verò ut in eo conatu tumefiat, ut nulla eam extrahendi copia relinquatur, atque ita detenta per linguam captiua fiat. Verum hoc picturae genus in huiusmodi significatum aliter etiam figuratur: conchulam quippe pingunt, quae Purpurae linguam morfu comprehenderit. Piscatores siquidem cum Purpuram norint concharum passionem avidius appetere, has in nassas magno numero cōiectas in mare demittunt, oblongo fune ad nassas alligato: sentiunt optatam escam Purpurae, porrectisque intra nassarum iuncos linguis, eas infestant: at illae aculeo extimulae incolumitati suae consulturae contrahunt sese, corticibusque clausis morfu perquam acri linguam infestam comprimunt, pertinacissimeque detentam haudquaquam amittunt, atque ita pendentes sua captae auditate Purpurae tolluntur.

VNO EXANIMATVS ICTV.

Hominem verò interemptum ictu ostendere qui volunt, Purpuram saxo elisam pingunt: siquidem infectores aiunt, quas Purpuras in artis suae usum parant, saxo vno ictu collidendas, vnde subitarius ille sanguis ad tinctum optimus emanat: quod si ictu fefellerit, neque Purpura statim exanimata fuerit, frustra repeti, quia pro dolore sanguis in vniuersum corpus diffusus evanescat. Hinc aiunt Homerum toties de ijs qui valido aliquo vulnere perempti fuerint, Purpurea eos morte sublato dicere: quem imitatus Maro, nunc Purpuream vomit ille animam, nunc quid huiusmodi saepe protulerit, quamvis ad sanguinem, in quo anima sedere habeat, Servius hoc referri putat, de quo satis in Accipitris commentario dictum.

SECESSVS.

Sunt qui secessum per Purpuram ostendant, propterea quod Purpura non nisi in imo reperiatur pelago: vnde verbum apud Apollonium Argonauti-

Pierii Val. Echinus.

cón primo, *πεφύγετον*, quod purpurascere dicere possumus, vbi profundum esse D
interpres exponit, ea quam memorauimus Purpure natura repetita. Hinc mare
purpureum, pro profundum, poëta sapius posuere.

DE ECHINO.

Arinus huc Echinus obuoluitur, lenticulari propémodū figura, co-
chleari crusta, scabritie varia, crebris lineamētis rectilineis, quatenus
in sphærica figura fieri potest, picturata, iisdem quibus terrestris ar-
matus spinis, verum ijs micātoribus, & nunc cocco, nunc purpura,
nunc puniceo colore splendentibus: qua parte rostrum à medio ventre exe-
rit, reductior, à tergo gibbosior. atq; is est de quo Martialis ait,

Cortice deposito mollis echinus erit.

DIFFICILIS ATQVE MOROSVS.

ATque vt ad eius significata iam aggrediamur, hominem qui cum difficul-
ter, vel nulla vnquam ratione consuetudinem inire possis, ex hieroglyphi-
co eius commonstrabant, quippe quem quaqua tractare volueris, asperitate re-
nitentiaq; horridum experiare. atq; itidem ex hoc asperitatem eam, quam Ho-
ratus damnat, agrestem, inconcinnam, atq; grauem, per hoc animal notabant:
nam & nomen illi *πρὸ τῆς ἐχέας καὶ τῆς ἀντίφρασις* pleriq; impositum asseuerant, quia sci-
licet haberi non possit propter spinas, quasi Latinè velis intractabilem dicere.
quamuis sunt qui de nomine id sentiant, vt echinum dictum velint *ἐχὲ τῆς ἐχέας*
ἐαυτὸν ἀφανῶν τὴν σαρκῶν ὄσων, quòd scilicet ita sese cohibeat, vt nulla carniū appa-
reant vestigia neq; signa.

IUDICIORVM SEVERITAS.

ERant autem apud veteres vasa Echini nomine nuncupata, quæ scilicet ani-
malis istius imaginem referebant, quorum in iudijs vsus erat. Sanè iudi-
ces, de quibus Pollux meminit vbi de diatetis & dicastris agit, Echinum aheneū
aut opere fictili factum habere consueuerunt, in quem testium dicta scriptaq; iu-
dicia conijcerentur: ex quo significabatur, nō licere cuiuspiam impunè illis manus
admouere, neq; inuertere, aut immutare quicquam, sine graui supplicio.

NAVIGATIO TVTA.

SVnt etiam qui per Echinum tutam nauigationem intelligant: ille siquidem
imminente tempestate, quam non secus ac terrestris ventos præsentiit, attra-
ctis lapillis sese munit, arenāq; nauium instar saburrat, ne vi fluctuum vlla versa-
ri iactari ve possit: id enim maximè cauet ne aculeis exarmet. Basilii Magni
audisse se profiteretur à quodam rerum maritimarū peritissimo, qui diceret, habe-
re se pro comperto, Echinum cum ventorū perturbationem sæuitiamq; maris
præsensisset, calculum correptum haud exiguum subiisse, seq; sub ipso tanquam
anchora stabiliuisse. Sanè quidem nautæ simulac eos id factitare conspiciunt, fu-
turam hoc indicio ventorū agitationem tempestatemq; præagiunt, nauigiāq;
cōtinuò pluribus anchoris infrenant. Admiratur Ambrosius Hexæmero, quo
ingenio is ista collegerit, quo doctore perceperit, quis ei fuerit auguriorum in-
terpres. Falli sæpe homines aëre perturbato, quòd plerunq; res sine tempestate
succedat: non falli Echinū, & homini rationis participi documento esse. Vnde
animali tam exiguo tanta scientia, vt non modò quod futurum est infortunium
antè præuideat, verum etiā qua ratione impendenti periculo sit obuiā eundum,
nō verbis, nō sophismatis, non ambagibus oratorijs, sed re ipsa commonstret.

A

M A C I L E N T I A .

AD hæc macilentissimum hominem per idem animal intelligebant, cui quidem sit hoc peculiare, vt nullam intus carnem contineat, foris & spinulas, & crustam, vti dictum, cochleariam tantum habeat: inueniuntur in eo tamen nigra quædam vice carnis, quæ vtcunque sint, à ganeonibus tamen expetuntur. Quod verò ad macilentiam facit, eum ad annum integrum aiunt abstinere cibo. Non relinquā intactum quod apud Eustathium legi, interna ventris Echinitum appellata: vnde Callimachus,

ὄντε μάλιστα βοῶν περὶ εἰς ἐχίνους.

De boue quem cupide magis affectantur echinum.

Idq; ea de causa, quòd intra se cibū contineat, quod præcipuū est vētris munus.

I N S T A V R A T I O .

EXercitum, aut quid huiusmodi ex dissipatis reliquijs instauratum, si quis pingendo significare voluerit, non imperitè Echini marini dilanationem quandā figurabit: ille enim in frustra discriptus, si proijciatur in mare, confluentibus spontè in vnum partibus iterum committitur, & efficacissimè solidescit.

D E C O N C H Y L I O .

Onchylum quoq; aliquid habet quod ὄνυχον accipi potest, tametsi animal ipsum huc nō admittat, sed quos generat vniones.

L A C H R Y M Æ .

SVnt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putēt, quòd scilicet eam maximè comptam esse deceat, & delicijs omnibus affluentem. Gemmæ tamen aliquot sua quædam habent significata, veluti vniones, quos lachrymarum symbolum esse pleriq; prodidere, sumptum scilicet à coniectoris, qui lachrymarum profluuium per visas in somnis margaritas ostendi tradunt: nam & apud Sudam legas, μαργαρίται δὴ λῆσι δακρυῶν ῥόον.

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITIS-

C SIMVM VIRVM MATTHÆVM MACINGVM VENTURUM, de ijs quæ per Crocodilum & aliquot Amphibia significantur ex sacris Ægyptiorum literis.

POterit, & meritò quidem, eruditissime Macinge, aliquis qui non aquo fortè erga nos animo fuerit, vtrunq; nostrū ad Christianæ pietatis vindices deferre, qui sanctissimam amicitia tam mutua tam antiqua numen tanto sub silentio, Ægyptiorum quodammodo secuti religionem, coluerimus. Ægyptiaca enim prorsus est hæc superstitio, Deum sub silentio colere. Sed enim qui de pietate aliter quàm Euangelia doceant, & sacri canones imperent, vel sentit, vel sibi sequendum credendumve proposuerit, is dubio procul impietatis crimine condemnandus, acriterq; puniendus est. Manifestum autem est, Ægyptios olim Crocodilum adorasse, quod nos non modo abhorremus, sed & Poëtæ veteres, qui mores hominum facile tolerāt, modo satyricè derident, dum eorum aliquis dicit eos portenta colere, modo vt rem magis exacerbent, addunt, Crocodilum adorant. Causam tamen eam Ægyptij allegare soliti sunt, quòd Crocodilus silentij sit hieroglyphicum, quandoquidem animal id lingua careat, & ita silentij significatum præ se ferat: quod

L

Pierii Val. Crocodilus.

uterque nostrum per tot annos nimium superstitiosè coluimus. Ne igitur cauillandi cui- D
piam ansam demus, existimaui silentio huic nuncium remittendum, atque ita in viam re-
deundum, id quod vt tu quoque facias adhortor. Nisi itaque ad te sequestrem Crocodilum
ipsum, qui quoniam Aegyptiacè loquitur, quippe per rerum figuras & signa, causam omnem
tibi liquidius explicabit. Quoniam verò Crocodilus hic ab intima vsque Aegypto istuc Vene-
tias traducendus fuit, exenterare eum oportuit, & accuratissimè salire: loco verò facis exem-
ptæ, infarciuimus in vterum eius eadem diligentia fluuialem Equum, Phocam, Murenæ,
Anguillam, & Aegyptiacam quandam ranam. Animalia inquam hæc vtcunque adduci
potuerint, ad te misi, ruptoq; ita silentio me piorum consortio aggregaui. Tu si qua in ijs quæ ad
rem tuam faciant inueneris, arbitrio vtaris tuo: reliqua quæ nullius apud te momenti vide-
buntur, & ὡς αὐτὰς, vt dicitur, projicias licet.

DE CROCODILO.

Q UONIAM à poëtis nostris, atque etiam à plerisque alijs Ægy- E
pto ea est obiecta infamia, quòd & monstra colerent, & Croco-
dilum præcipuè adorarent, cur hoc animal inter reliqua apud
ipsam nationem sacra, locū haberet, differendum: ita fiet vt quid
imperitū colerent, quid sapientes intelligerent, manifestum fiat,
atque inde minus eorum succenseamus philosophiæ.

DEVS.

C Olebant siquidem Ægyptij Deum sub Crocodili, quod non inficiamur,
imagine, propterea quòd solus inter animalia elinguis esse deprehensus
est, quod diuinitatis munus esse perhibent. Nam & in Pythagoræ symbolis ha-
betur, linguam in primis esse coercendam, vt Deum imitemur. Proximè accedit
ad hanc sententiam sapiens ille neq; illiteratus vir qui opusculum de moribus,
carminibus scriptum edidit, dum eum Deo proximum esse ait, qui vbi ratio po-
stulat, tacere norit. Deus enim sub alto profundoq; silentio mortalium facta
omnia diligenter examinat, omniumq; merita inspicit, proq; re, loco & tempo-
re singula moderatur. Quod verò de dijs silentium apud eos esset, vel Harpo-
crates indicarit, cuius effigiem presso obsignatoq; ore ideo dedicarūt, quòd cæ- F
remonias ritusq; suos qua ratione instituti essent, in vulgus propalari nolebāt,
atq; ita sacra inuolui silentio procurabāt. Quin & Mercuriū illum suum, quem
Nilo prognatum patre prædicabant, tanto silentij cultu prosequiebantur, vt ne
nominare quidem eum fas arbitrabantur. Nam quem Ἄϊον appellabant, qui Pla-
toni Theu, Propertio nostro Theutates est, alium fuisse dicunt, qui scilicet Ar-
gum interfecit, quiq; leges illis atq; literas tradidit, à quo & Septembrem men-
sem eo nomine vocitarunt. Et Cabalistæ Dei ministros aiunt propitios nobis
fieri, vel si tantum nominis eorum meminerimus, aut eorum notas præ oculis
habuerimus, signatasve gestauerimus, etiam si ore nunquam enunciemus: præ-
cipueq; T E T R A G R A M M A T O N diuinitus datum nomen ineffabi-
le, nostræ cum Deo reconciliationis signum, propterea quòd literarum, qui-
bus notatur, satis est reminisci. Merito itaq; Helias sacerdotes Baalis ridet I I I
Regum X V I I I, dum eos adhortatur maiore vtī voce, quòd eorū Deus in
diuersorio forsan esset, aut in itinere, aut certè obdormisceret, ita fieri posse vt
excitaretur. Sed quid nos tot gentiliū fabulas euoluimus, cum sacræ institutio-
nis nostræ literæ in templis quotidie canant: Te decet silentium Deus in Sion.
Æquum

A Æquum est quippe ut tacito verecundoque silentio trepidationem quam ex tantæ maiestatis consideratione concepimus, profiteamur. Et: Sileat omnis terra Deo. In quam sententiam Petrus apud Clementem: Quæ summo sunt silentio honoranda. Deus enim, ut Cyprianus ait, non vocis, sed cordis auditor est. Nam & Anna Samuelis mater, quæ typum Ecclesiæ præ se tulit, ante conceptum cum sterilitatem deploraret, Dominum non clamorosa petitione, sed tacite & modestè intra ipsas pectoris latebras precabatur. Loquebatur quidem ea prece occulta, sed manifesta fide: loquebatur non voce, sed corde, quia sic sciebat Deum audire: ideoque quod petebat efficaciter impetrauit, quia fideliter postulauit. Et publicanus quem Dominus probat, non erectis impudenter ad cælum oculis, neque sublati indecenter manibus, pectus suum tundens, & peccata sua confitens, diuinæ misericordiæ auxilium implorabat. Habet insuper Crocodilus eam cum Deo similitudinem, quod eius solius oculi pellicula tenui translucidatque à fronte demissa obteguntur, atque ita cernat, cum alijs ita minus cernere videatur. Ita oculum Dei perlustrare, intuerique omnia, res ipsa indicat, cum nos eum

B nequaquam cernere, aut nostratia hæc explorare, plurimum opinemur. Sed quantum pertinet ad sermonem, nostra in primis est pietas defendenda, apud quos totiens legitur, **HÆC DICIT DOMINVS**, cum simplex sit Dei substantia, neque membris ullis neque compagibus composita: non igitur os neque linguam habet Deus qui loqui possit. Id verò sic accipiendum, ut tunc Deus loqui videatur, cum aliquid inspirat in sanctorum fatidicorumque vatum corda, vel etiam vocis sonum afflatu suo facit ad eorum aures pervenire. Nam si vox humana aer ictus dicitur, potest & vox Dei dici aer ictus vel vi, vel voluntate diuina. Itaque illuminata mens per Dei spiritum formatur in verba, unde locutus Deus homini dicatur, quoniam humana fragilitas aliter audire de Deo non potest. Præterea, uti Adamantius inquit, veteres Deo sermonem attribuere: quia cum norint homines hoc ministerio voluntatem alterius alteri innotescere, agnoscant ea quæ sibi per Prophetas deferuntur, diuinæ indicia esse voluntatis. Mortales enim haudquaquam intelligerent in hac vel illa re Dei contineri voluntatem, nisi ea locutus diceretur, cum eorum sensus nequaquam percipere possit, voluntatem cuiuspiam per silentium inter homines indicare posse.

C **O R T V S.**

O Rtum ad hæc pingere si voluissent, geminos Crocodili oculos faciebant, quos habet instar suis, verum ex toto feri corpore prominentes, & emissitios. Atque ita pars ea, quæ lucis conceptaculum tam insigniter extet, exortui videtur assimilari. Est tamē & alia ratio istius significati, quod animal hoc suapte vi, nullo parentum incubitu fomento ve, formam & lucem acquirit, veluti Sol per semetipsum exoritur. Crocodili enim tam fluuiales quam terrestres cum in sicco partum ediderint, oua sua terræ committunt gremio, quibus tamen semper assident, dum catuli animentur, & excludantur. Locum verò eligunt, ad quem summo auctu eo anno egressurus sit Nilus, quasi diuinatione quadam oua transferentes. In numis verò aliquot simulachrum Orientis radiato fingitur capite, dextera in altum sublata, eaque passa, quod in Gallieni plerisque numis habetur, inscriptione addita, **ORIENS AVG.** quam quidem manum patefactam, & radios ipsos, Mare non vno loco videtur explicasse:

*Ubi primos crastinus ortus
Extulerit Titan, radiisque retexerit orbem.*

Pierii Val. Crocodilus.

O C C A S V S.

D

QUòd si occasum identidem pingere procurassent, Crocodilum humi toto profusum corpore deliniabant, quippe quadam incubantis specie, spontè enim ad ima quæque ferri gaudent, immersiç; fluuijs humi libenter obrepunt, soloç; adhærescunt, delphinorum & aliorum hostium metu, quòd norūt quàm molli tenuiç; cute in ventre sint. Dies præterea maxima ex parte agunt in terra, noctes in aqua, teporis vtrunque ratione: noctu enim tepidiorem aquam experiuntur. Ita Solem imitari videntur, qui nobis emergere matutino tempore, vespertino immergi videtur. Ad hæc Crocodilo visus in aqua hebes, extrà acerrimus: ita illi præcipuè accidit, Solis occasu obscura omnia, exortu clara atque perspicua redduntur.

T E N E B R Æ F V N E S T V M V E.

Tenebras autem (quo vocabulo tam funus, atratumç; pomparū apparatū, quàm mortem ipsam, quæ lumina claudit decedentiū, intelligebant) significare cū adlibuisset, Crocodili caudam faciebant: is enim simulac animal aliquod ceperit, caudę opera vtitur ad exanimandum, ea enim captiuum vincit, ac **E** mox plectendo conficit. Vis siquidem omnis, ac omne Crocodili robur, in cauda situm. Id verò commodè figurabitur, si abditus in specu sola exporrecta cauda pictus fuerit: nam & illi proprium est spelæa subire, in quibus quatuor interdum menses hyemis inedia pertinaci delitescit, vnde fortè tenebrarū deductum est significatum. Sedenim hæc etiam ad eam facere opinionē possunt, quòd ideo Crocodilum colerent, quia hinc etiā diuina quædam specularentur. Nam quòd Dei ipsius & caput & substantia imperscrutabilia sint, cum Crocodilo faciunt in specu latitante: quare Seraphim faciem atq; pedes Dei velare ad arcē Domini dicuntur, quòd diuinæ maiestatis principium atq; finem verbis nemo valeat explicare, neq; picturatione vlla declarare: definire verò nulla prorsus circumscriptione quispiam aggrediatur. Quam verò de Deo cognitionē profiteamur, eam ex operibus perpendimus, quod à posterioribus diceret Aristoteles. Quare Gentes admonebat **I E S V S** Deus noster, Si nolitis mihi credere, credite operibus quæ ego facio. Ita igitur sapientes illi Crocodilum imaginati sunt in specu, cauda tantū exerta, absconditū. Nam Psalmo etiam **X V I I** dicitur Deus posuisse tenebras latibulum suum, vt planè significetur, obscura multis & incognita **F** esse, quæ de Deo prijs tantū innotuerunt, vtpote quæ Deus ipse occulat in tenebris: & vt Origenes Adamantius ait, manifestū est rarò admodum pervenisse ad homines Dei cognitionem, idç; paucissimis contigisse, siue quòd ob mentis hebetudinem ad eius micantissimæ lucis radios cæcutimus: siue quòd inquinata mens eius non recipit puritatem: siue quòd humanum hoc corpus adeò fæculentum animum etiam obturat, ne possit spiritum eius admittere: siue quòd intellectus nostri virtus sit adeò imbecilla, vt immensitatem eam nulla capere possit coniectura. Nam & de Moyse legimus, eū vbi Deus esset caliginem subiisse, Deiç; iudicia prophetæ abyssum vocare consuerunt. Quin & **I E S V S** ipse, Nemo, inquit, cognouit filiū nisi Pater, nec Patrem nisi filius, & cui filius reuelauit. & in hanc sententiam passim à nostris plurima. Eaç de causa Ioannes filium lucem ponit, quia is & seipsum illuminat, & Patrem in conspectu ponit, qui adhuc latèret in tenebris, nisi per filij manifestationem innotesceret. Nobis verò nisi lux illa orta esset, adhuc in vmbrosa mortis regione sederemus, diceret Esaias. Vnde aut, nisi diuino dispensante spiritu, imaginatus est Orpheus dicere, Nox

A Nox quæ lucem emittis: Quod & Psalmographus: Emitte lucem tuam & veritatem tuā. Tabernacula enim Dei tenebrę & latibulum, vti diuinæ literę passim memorāt. Sed plura super hoc dicturi sumus in Ignis commentario, vbi Faces.

P E R N I C I E S.

IN vniuersum autem per id animal sculptū, malum, damnumve aut perniciēs alijs illata, si Diodoro credimus, apud Ægyptios significabat, omninoq; in explebilis rapacitatis hieroglyphicum habebatur: animal enim est multæ rapinæ, vnguibus ad discerpendum promptissimis, morfu aspero tetroq; vt quod dentibus lacerat, nunquam sanetur. Impunè verò inter eos enatat, qui se adipe eius feriperunxerit. Quod factitasse Firmum Ægypti tyrannum, qui oppressus est ab Aureliano, testimonio Aurelij Festiui, Vopiscus tradit.

S A L A C I T A S.

ERat & salacitatis indicium, vt ipsi dicunt Ægyptij, propterea quod abundanti fœtura prolifici sunt Crocodili, libidinisq; vsque adeò contagiosæ, vt è dextera eorum maxilla dentes lacerto dextero alligati, nequitiam credatur stimulare. Terrestris porrò Crocodili, quem Scincum, vt alij, Scingum appellant, rostrum & pedes in albo vino poti, lasciuiæ cupiditates accendere apud magiæ scriptores legas, & huiusmodi quædam apud Dioscoridem & Plinium.

F V R O R.

FVrorem ad hæc Ægyptij, & quæ inde calamitas aut clades accepta esset, per Crocodilū semetipsum verberantē indicabāt, propterea quod is irrita prædæ cuiuspiā spe frustratus, in semetipsum furit, supra modum indignabundus.

L A T R O C I N I V M.

NEgotiorum impedimenta, insidiasq; & latrocinia, quę cōtra viatores exercentur, per idem animal etiam ostentabant. Et Typhonem, quem *Βεχουωνα* dicunt, in Crocodilum abiisse asseuerabant, tametsi nonnulli Typhonis comitem ponant. Crocodilus autem assiduè negotiatoribus insidiatur, quo genere latrocinij Typhonem infamem tradunt. Quapropter cū illi honores omnino decreti essent, ex mansuetis animalibus asinum illi nutricebant: ex feris verò Crocodilum & fluuialem equum. Institutum enim erat apud eos, quibusdam Dis, ne nocerent tantum, sacra facere: atque ita quo magis illos sibi conciliarent, animalia eiusdem ingenij, quo illos fuisse persuasum habebant, colere consueverant. In Apollinis verò ciuitate, quò iniurias à Typhone Osiridi illatas vlciscerentur, de Crocodilo velsi lege singuli tenebantur. Certo igitur die conuenari solebāt, & quotquot caperent, interfectos eos ante templum, rei à se bene gestæ monumentum testimoniumq; prosternebant.

H E L L V O.

Idem sacerdotes helluonem significantes Crocodilum hianti ore pingebant: Is enim cibo satur, quem immodicè sumit, somno sopitus in littore se proster nit esculento semper ore, ad quem auiculæ trochili, quæ senatores & reguli dicuntur, pabuli se gratia conferunt, inuolantesq; dentes depurgant, atq; ita magis & magis ad patentiore hiatum scabendi dulcedine prouocant: quod ichneumon perpetuus eius hostis si quando fuerit conspicatus, saltu se in guttur eius immittit, introq; progressus donec ferī cor morfu lancinet, moribundam mox feram derelinquens abit incolumis. Alij crapulam ideo significari per Crocodilum tradunt, propterea quod is meatu careat, per quem ciborum excrementa deijci soleant: quare eadem mox digesta & indigesta per os reiectare necesse

Pierii Val. Crocodilus.

habet, quæ mox aues aduolantes depascantur, perinde ac qui præter satietatem D nimio farciuntur cibo, cum digerere ipsi non possunt, euomere cogunt. Qui vero cultui habiti à sacerdotibus nutriebant, tanta erant mansuetudine, ut non modo vocem accersentiū agnoscerent, & attrectari paterent, verum etiā fauces adaperatas porrigerent, dentesque manib. depurgari, abstergerique linteo permetteret.

AB IGNOBILI GENERE AD CLARITATEM

EUECTVS.

Commenti sunt nonnulli, hominem qui nulla sanguinis claritate, minimisque principiis ad amplissimas celeberrimasque dignitates, ad opes, ad honores euectus esset, per Crocodilum & ouum eius pingere. Illud enim de Crocodilo fertur, nullum animal à tam paruis initijs in tantam ex crescere magnitudinem. Ouum enim non multo maius edit quam anseris, & foetus inde exclusus pro portione est, attamen ad cubita usque quindecim, vel etiam sexdecim crescendo porrigitur. Sunt qui eos tandiu augeri asserant, quandiu viuunt. Facit ad hoc Æsopia fabella non illepada de Crocodilo, generis nobilitatem, & sua & antiquorum præclara facinora apud vulpem extollente: cui argute illa responderit, ex cute E vetus eius ac diuturnum exercitium, vel eo tacente, prodi.

INVICTVS.

Addunt nonnulli, lacepsitum iniurijs hominem, neque tamen succumbentem aut victum, per Crocodili tergus significari, propterea quod id supernè corticosum adeo sit, ut contra omnem ictum, inuictum habeatur. De vigore vero eius elanguescente, si quis eum penna ibidis demulceat mitigetque, in ibidis commentario dictum est loco suo. Apud Horum inuenias vespam superuolitantem Crocodilo indiciū esse, vel ipsius animalis sanguinem corruptum, vel Crocodilum mortuum: vespa enim ex putrefactis oritur cadaueribus. Verum id quoque mysticè, cum mala ea quæ per Crocodilum significantur, indicare vellent facta iam mitiora vel omnino sublata: aliter frigida & inanis ea esset interpretatio.

ÆGYPTVS.

Crocodilus catena religatus ad palmam, in æreis plerisque numis habet, cum inscriptione, COL. ÆG. Colonia Ægyptus. Ab altera facie duo sunt humana capita, quorum alterum ad Orientem spectat nauali corona insigni: litere supernè sunt, IMP. vbi nimirum per Crocodilum ipsa significatur Ægyptus. F. Quod vero sit religatus ad palmam, Augusti omnino victoriā ostendit, quam etiam in obelisco campi Martij notari iussit, Ægypto in ditionem redacta. Duo illa capita, Augusti vnum alterum Agrippæ esse crediderim, de quo Virgilius: Tempora nauali fulgent rostrata corona. In alio Augusti numo argenteo Crocodilus est, supra quem scriptum, ÆGYPTO. infra CAPTA. ab altera facie Augusti caput, cum circumductis literis, CÆSAR DIVI F. COS. VI. Et pictor Nealces, cuius meminit Plinius, cum prælium nauale Ægyptiorum et Persarum pinxisset, quod in Nilo, cuius aqua est mari similis, factum volebat intelligi, hieroglyphico apertissimo hoc declarauit, quod arte non poterat: asellum enim in litore bibentem κατὰ παράγῃον pinxit, & Crocodilum insidiantem. Est & numus L. ÆL. AVREL. COMMODO. vbi Commodus ipse sub Herculis imagine pede dextero Crocodilum calcit, læua clauem sustentat, dextera Ægypto sistrum prætendenti spicas porrigit. Inscriptio rem declarat, INDVL-

GENTIAE AVG. Atque hæc de Crocodilo dicta sufficiant.

A

DE FLUVIALI EQVO.

Lurimum verò secum affert impietatis improbus ingratusq; Hippopotami animus, qui nulla genitorem reuerentia prosequitur, & alienis bonis diripiendis natura promptissimus existit.

I M P I E T A S.

Merito enim Ægyptij sacerdotes cum impium, cum ingratum, cum iniustum quempiam notare vellent, Hippopotamum proponebant. Admonituri vero mortales omnes vitia ea omnino esse declinanda, totaq; animi fortitudine suppressenda, duas eius animalis ungulas deorsum inuersas facere consueverunt: siquidem is ab ineunte statim adolescentia patri incipit infestus esse, tentatq; si possit eum decertando superare, quem sæpe in pugnam prouocat: quod si acciderit ut victor euadat, matris coitum affectat, vita patri condonata: sin victus aut cohibitus à patre fuerit, neq; tam scelerati voti compos fieri potuerit, perdurante tamen prauitate tantisper conatum differt, donec adolescat, factusq; iam robu-

stior atq; validior, deteriore ætate factum patrem inuadit, fœdissimèq; necatum petulantissimè dilaniat. Inuersas igitur ungulas eas ideo statuebant, ut qui rem spectaret, quid illæ sibi vellent comonefacti, propensiores fieret ad pietatē.

Id quod tantæ apud eos curæ fuit, ut principum scēptra, & huiusmodi pleraq; insignia, atq; gestamina & monumenta, armæq; aliquot quorum quotidianus esset usus, ita insignirent, ut in summa portio reque parte ciconiam præfigerent ex ære, vel ex auro argento ve factā, infernè verò ungulam Hippopotami subiicerent, quod impietati præferendam esse pietatem indicaret. Species verò ungularum hæc est, quales bubus, licet dorsum, iuba, & hinnitus equi sit, unde illi nomen. Inest præterea talus bisulcorum modo, dentes ut aprorum exerti, leuiter tamen: rostrum resimum, apri cauda etiam, magnitudo & interiora asini, tergoris crassitudo tanta, ut ex eo venabula fiant, & scuta galeaq; impenetrabiles, nisi humore madeant, munire possit.

PIETAS IMPIETATI præferenda

C

I M P R O B I T A S E D O M I T A.

Celebratissima verò est species illa, quæ visebatur olim Hermopoli, ea scilicet pictura, ut Hippopotamus esset, supra quē sculptus erat accipiter cum serpente dimicans. Cuius argumenti significatū id esse tradunt Ægyptiarum literarum periti, ut Typhonem ab Osiride vi domitū, cum de principatu certamen conseruissent, intelligendum autument: per fluuialem equū Typhonem ab Osiride vi domitum, per anguem principatum interpretantes: atq; ita improbitatem potiores sibi partes asserere conantem, virtuti demum cedere subinuant. Eadem de causa cum sacra faceret eo die, quo Isidis aduentus è Phœnicia celebratur, fluuialem equū religatum libis incessere per ludibriū consueverant. Non dissimularim hic Aureoli tyranni tumultū ad pontē Aureolum Insubriæ superesse, à Claudio Cæsare sex elegorum versuum epitaphio nobilitatum, in cuius conditorij parte prima Hippopotamus sit incisus, quem serpens cauda mordicè apprehensa complectitur. Id puto significare, tyrannidem tandem temporis spa-

Huius symboli iconem vide proxima pagina.

Pierii Val. Phoca.

tio domitam. De Aureolo enim qui Gallieni tēpo-
re cum plerisque alijs tyrannidem arripuit, plura le-
gas apud Trebellium Pollionem, & Iulium Capito-
linum. Epigramma tumulo inscriptum à Claudio
Imp. ita fertur:

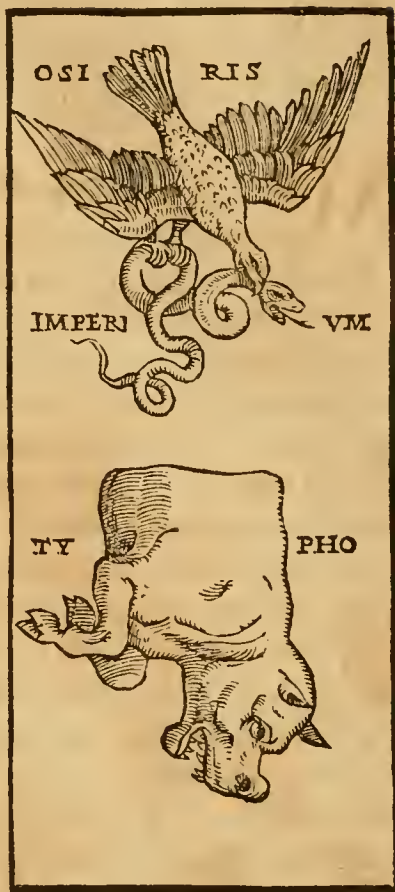
Κλαύδι' Αὐρελῶ μετὰ δῆϊον' Ἄρεα καίσαρ
τὰ κτῶρες θνητῶν ὡς θεμὺς οὐδὲ δόξῃ.
τῷ γὰρ καὶ ζωὴ, ἀλλ' ἐκ ἐδέλκασε φόνημα
πᾶσις ὑδρητόις τῇ στρατῷ ἀντίβι: λς.
Κῆνθ' δ' οἰκίρμωνας καὶ σώματ' ἔχατ' ὀπίζωνας
Αὐρεόλῃ, γέφυραν ἔσκατο τῷδε πάφῳ.

H O R Æ.

HOras etiam Ægyptij sacerdotes per fluuialem
equum significare soliti sunt: qua verò de cau-
sa id facerent, neque Horus scripsit, neq; nos apud
quempiam traditum inuenimus: si quid tamen ario-
lari liceat, dixerim ego, quia depascit segetes, desti-
natione, vt ferunt, antè determinatas in diem: non
enim vti boues & pecora reliqua, hac illac errabun-
di modò hìc modò illic aliquid carpunt, sed tãquam
messores ad opus certum conducti, suam vnoquo-
que die partem pabulantur. Horæ verò nomen ple-
runcq; pro tempore cuiuscuncq; maturitatis accipi-
tur, cuius apud Græcos apertissimum est significa-
tum. Cùm verò ita pabulatũ prodit, ea vtitur astu-
tia, vt velut ex agro ferentibus vestigijs progrediatur auersus, ne quæ reuertē-
ti insidiæ comparentur. Vel ea fortè de causâ horas indicare dictus, quòd diem
& noctem duplici natura dimetitur: siquidem interdium in imis aquis latet, no-
ctu in terram egreditur. Apud Ægyptios autem nox cū die pari propemodum
horarum numero assiduè dispescitur.

V I R T V T I C E D I T
improbitas.

D

E

DE PHOCA.

Hoca fluuiali addetur equo, cui similiter vita in aqua & in terra com-
munis: eam nos vitulum marinum à specie tergoris instar boum vil-
losi nuncupamus.

F

S O M N I C V L O S V S.

SVperfluum verò esse videtur rationem afferre, cur somniculosus homo per
simulachrũ eius exprimeretur, cùm de profundo eius somno diuturna q; ve-
ternositate tam multa passim à Græcis Latinisq; autoribus memoriæ prodita
reperiuntur, quo scilicet pacto sternunt se somno diuerso in littore Phocæ.

I N F O R T V N I I M A G N I T V T E L A.

ID potius referam, quòd hominem ita res suas procurantem, & aduersus peri-
cula auxilia disponentem, vt à quocuncq; vel maximo infortunio tutus habea-
tur, significare qui volunt, eum Phocæ corium indutum pingunt. Vitulum si-
quidem marinum ex aquatilibus fulmine non ici obseruatũ est, tantaq; morta-
lium id persuasione receptum, vt vulgò cingula ex eiusmodi corio comparen-
tur, quæ infortuniorum istiusmodi amuletum esse creduntur. Veteres autem
cala-

A calamitates à potentioribus illatas, fulminum iactibus equiparare soliti sunt. Et fulminare dicuntur Reges, cum quid in alicuius perditionem moliantur. Sic, Cæsar ad altum fulminat Euphratem, apud Maronem legas; apud Ovidium verò, se totiens Augusti fulmine petutum.

V R I N A T O R.

VRinatorem etiam hominem per animal huiusmodi significare mos fuit, quando in sicco genitum nullum hoc magis vndis ex disciplina soleat assuesieri. Pariunt enim in continenti Phocæ, pauloq; post catulos educunt, ut mari assuescant, & evestigio reducant, idq; sæpius faciunt, usquequò paulatim ita consuescant maris contubernium non aspernari.

D E M V R A E N A.

MVræna quoq; in siccum exit, & terrestrium commercio delectatur. Quid verò hinc significetur, videamus.

A L I E N I G E N A R V M P R O C V S.

BEr hanc pictam Ægyptij sacerdotes hominem alienigenarum concubitum appetentem, externisve matrimonio copulatū intelligebant: siquidem hæc, ut Licinius Macer tradit, sceminei tantum sexus est, ideoq; de mari egressa serpentibus copulatur, atq; inde concipit: ob id sibilo à piscatoribus tanquam serpentibus euocari & capi. Aristoteles tamen, utpote qui Murum marem agnoscit, uti suus in plerisque huiusmodi mos est, hoc negat, tametsi in terram prodire, atq; ibi sæpe capi, non inficiatur. quavis Andreas Physicus, qui Nicandro glossemata quædam subiecit, totum id mendacium esse profitetur, & neq; Murænas in continentem prodire, neq; viperis per littora commisceri contendit. Attamen cum Ægyptijs Archelaus id asserit pro coperto, neq; dissimulat Nicander, qui piscatores ait, quamprimum Murænas in continentem exire conspexerint, metu perculsos in mare statim se demergere, quò se ab viperarum ictu tueantur. Hoc idem D. Ambrosius, Hexæmero, Basilium Magnum secutus affirmat.

M O R E S C O N I V G I S F E R E N D I.

AViperis enim ait sibilo Murænas euocari, idq; perinde ac si hieroglyphicum esset interpretatur, id scilicet ex hoc innui, ut mulieres admoncantur, ferendos esse mariti mores, si licet fallax vir, asper, inconditus, temulentus, lubricus, multaq; in hanc sententiam.

A D V L T E R I V M.

Basilus ex hoc congressu anguis & Muræna adulterium interpretari videtur: admonet enim eos qui nuptiis insidiantur alienis, discant, cuinam feræ, cui reptili sint similes, cum naturæ quoddam adulterium viperæ Murænaq; coniunctio videatur. atq; huc potius respicit Ægyptiorum hieroglyphicum. Quare minimè mirum si Crassus, vir satis impurus, Murænam miræ docilitatis exanimatam luctu prosecutus est, qui uxores tris absque luctu sepelierat, quod illi à Domitio obiectatum legimus.

S A E V I T I A O C C V L T A.

Neq; incongruum erit hieroglyphicum, si occultam quandam sævitiam significaturi, sanguinariam quippe crudelitatem in molli alio qui atq; effeminato homine, per irritatam Murænam expresserimus, immani Romanorum procerum exemplo, qui servitia olim Murænis exponebant excarnificanda, cum ea alioqui bestia exedentula sit, ut diceret Tertullianus, atq; etiā exanguis, & excornis,

Pierii Val. Anguilla.

DE ANGVILLA.

D

Nuitare videtur similitudo quædam, vt Anguillā murænæ subiungamus, nō quod hæc inter amphibia sit, sed quod erratica, quadāq; cognatione murænā attingat, quippe cū hæc fluuiālis, illa maritima sit anguilla. Nam quæ in mari reperiuntur anguillæ, à fluminibus omnes inferuntur, suntq; ibi omnes peregrinæ: in alienā tamen adscitæ patriam, alienos etiam mores imitantur, & labem magna ex parte eluunt, quam ex terrena face secum attulerunt. Eius verò significata rara admodum apud Ægyptios fuerunt. Nostri multa hieroglyphicis Ægyptiorum similia, quæ per eius imaginem intelligenda essent, excogitarunt.

SIBI SOLI NATVS.

VNum enim id tantū super Anguillæ nota traditum ab Ægyptijs inueni, vt hominem omnes alios auersantem, & seorsum ab aliorum consortio sibi viuentem, per simulachrum eius significarent, propterea quod eam nūquam cum vllō alio piscium versari, neq; quidem coniugali inter se vsu misceri deprehendissent. Sunt qui velint eas spontē in luto humescenteq; humo provenire. Sunt qui eas scopulis se atterere dicant, ea strigmenta viuere, neq; aliam earum esse generationem. Basilii Anguillas non alio vllō modo, nisi ex feculenta materia limoq; procreari tradit, quarum neq; ouum, neq; vllum alium ad successionem modum constare compertum est. Aristoteles porro neq; marem neque fecundam in illis esse testatur, neq; prolem ex se aliquam creare posse, cū neq; ouum, neq; semen sortitæ sint. Ouum in nulla vnquā Anguilla visum, neque fectum in vtero deprehensum, vt in ijs quæ animal gignunt: capillamentis tamen & lumbricis quædā similia in ventriculo reperiri, non tamen ea vnquam animascere, neque eo loco gigni aut immorari, quæ sint in fectum euasura, quia non secus ac cibus concoquerentur. Quod verò alij dicant meliores esse fecundas, quas à capitis forma fecernunt, quippe repandiore his, maribus verò oblongiore, atque ita eas quæ à cæteris discreparent, fecundas appellarint, philosophus idem non maris aut fecundæ, sed generis differentiam agnoscit.

MEMORIA POST OBITVM EXTINGTA.

Commenti sunt alij hominem, de quo nulla post obitum memoria supersit, per Anguillam mortuam significari: illa siquidem mortua nō superfluitat, nec sursum fertur, vt maxima ex parte pisces cæteri faciunt, sed pessum in profundum rapta, in eodem quo genita est limo cōputrescit. Id ea de causa fit, quod ventre sunt admodum exiguo, atq; ideo minus inanes. Totū verò corpus cum ferè solidum sit, neq; ferè quicquam aëris admittat, & caro ipsa glutinosa admodum, nec quid peruium relinquat, fit vt simulatq; expirarint suomet pondere grauata pessum ferantur.

PROFANVS.

IN diuinis Hebræorum literis eadem profanæ sensu mystico dicuntur: neque enim squamosæ sunt, quiq; huiusmodi sunt pisces, in aquæ profundū immersari, & in cæno libenter volutari conspiciuntur. Ad horū similitudinem, animi qui terrena tantū sapiunt, idonei non sunt vt ad sacra proponantur.

IMPATIENS ALIENI COELI.

AD hæc, hominem in alieno cœlo difficulter habentē intelligentes, Anguillam in hydrijs duabus pingebant, capite scilicet in vnam, cauda in alteram demer-

A demerſis. Anguilla ſiquidem nullam vehementem tolerat mutationē, & ſi æſtate de lacu in piſcinam transferatur, viuere nequit, etiam ſi frigida aqua fuerit.

FUGIENTIA SINE SPE SEQVI.

Hominem inſuper qui fugitiuam rem aliquam nulla conſequendi ſpe ſectaretur, indicare ſi vellent, Anguillam pingebant, quam manus à cauda prehenderet: tanta enim eſt lubricitate prædita, vt de preſantium manibus elabatur quamfacillimè, difficulterq; cōtineri poſſit. Subterfugij iſtiusmodi ſimilitudinē ſibi deſumpſit Athanaſius, vbi epiſtola ad Ægypti epiſcopos dicit: Tametiſi elabi millies tanquam Anguillæ conentur.

SPES CERTA RE SVPER AMBIGVA.

QVòd ſi certam eſſe ſpem de ambigua re quapiã oſtendere voluiſſent, obuolutam eam ficulneo folio pinxiſſent, quòd ſcabritie ſua preſanti ſit adminiculo nequaquam irritò. Vnde prouerbiũ, *ὅς τείω τὴν ἐγχέλιν.*

PER DISCORDIAS CIVIVM LO-

CVPLETATVS.

B Hominem verò ex ciuilibus ſeditionibus & tumultuoſis diſcordijs creſcentem, req; auctum ſignificātes, eum in Anguillarum venatione occupatum effingebant. Aqua ſiquidem quieta limpidaq;, earum captura nulla propemodum, magna verò ſi perturbetur. Quare piſcatores tempeſtates obſeruant, lacuumve aut fluminum turbationes, vnde aqua limoſa fiat, magnas inde capturas paruo negotio conſequentes. Rem tradit Ariſtoteles & pleriq; alij, tum Ariſtophanes, Equitibus, hiſtoriam luculenter admodum explicat, Allantopola dicente: Eadem quidem tu feciſti, quæ venatores Anguillarū faciunt, Sed cur non Ariſtophanem ipſum ſua lingua loquentem audiamus?

*Ὅπῃ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πείπονθας,
ὅταν μὲν ἡ λίμνη καὶ τὰ σῆ, λαμβάνουσιν ἐδὲ αἰ
ἐὰν δ' αἴωτε καὶ κρείττω ἦν βόεβορος κυνέσσης
αἶρεσι, καὶ σὺ λαμβάνῃς, ὡς τὴν πόλιν ταράτῃς.*

Feciſti vt is qui captat anguillas facit,

Quieta cū ſunt ſtagna venatur nihil:

Sed cœnum vbi omne illac & hac ſubuerterit,

Captura magna eſt. Tu quoq;, vbi perturbaueris

Hinc ciuitatem & inde, plurimum capis.

Quam ſententiam Cicero ſibi deſumpſit, oratione in Catilinam ſecunda: Honores quos quieta Republica deſperant, turbata conſequi ſe poſſe arbitrantur.

DE RANA.

Rana verò ita in hoc album admittenda eſt, vt hieroglyphica tota videatur: nam anteaquàm facta ſit, in huiuſmodi materiam dare incipit argumentum.

I M P E R F E C T V S.

MVlta eſſe in humanis operibus imperfecta, indignè, vt mihi videtur, plurimi conqueruntur. Quis enim vndecunq; perfectum opus vllum præſtare poſſit, ſi mortalium nemo omnibus abſolutus numeris reperitur? Quin ipſa rerum natura multa nobis oſtendit, quæ inchoata reliquerit: neq; tamen ob hoc eius quiſquam indiligentiam reprehendat: id quod ſpectare eſt in Rana præcipuè, per cuius effigiem non immeritò ſacerdotes Ægyptij rei cuiuſpiam imper-

Pierii Val. Rana.

fectionem intelligebant. Videre siquidem est plerumque huius generis animalia **D** in limo, ubi procreantur, altera parte Ranam, altera verò terram ipsam indistinctam, viuentiq; portiunculae applicitam. Sepe enim flumine, aut lacuna, lamaue aliqua, vel sponte, vel deriuatione aliqua decedente animal id imperfectum destituitur, quod tum primū informari coeperat & coalescere. Omnibus his fidem Nili facit inundatio, quæ rerum istiusmodi miracula omnia prorsus excedit: eo quippe deturgente, muscoli & varij generis animalia reperiuntur, inchoato opere aqua terræq; in parte corporis viuente, nouissima effigie etiamnum terrena. In Ranis verò qualibet maturitate genitis, natura semper imperfecta: quod in ipsa præcipue lingua exploratum est, quam applicitam & coherentem habent, cum tenax sit earum materia, neq; distincta satis compositione. prima verò coheret, intima absoluta à gutture, vnde genus illud vlulatus intra aquas reddunt, quàm *δολύχονα φωνή* vocant, quæ uti Plutarchus ait, amatoria & coniugalis est.

I N V E R E C V N D V S.

Idem ipsi sacerdotes si hominem inuerecundum notare voluissent, Ranā describent: ferunt enim eam sanguinem non nisi in oculis habere: qui verò sub **E** sanguineos habent oculos, ex Aristotelis & Adamantij physiognomici sententia, inuerecundi audacesq; sunt: iracundiam, ubi sicci: ubi humidi, ebriositatem: subrubescientes si latè pateant, intemperantis oris hominem, mulierosum, stolidum, & aleonem indicant. In grandioribus rubor, neq; libidini neq; gulæ modum poni vllum ostendit. Quod si glauci sanguineiq; fuerint, hinc calliditatem, inde vesaniæ proximiorē audaciam coarguent. Quia verò canes plurimum oculos sanguine suffusos habent, hinc apud Homerum Achilles caninos oculos ob impudentiam obijcit Agamemnoni: de quo satis in Cane.

C V R I O S I T A S.

Parit impudentia curiositatem, vnde alterum elicitur hieroglyphicū. Nam hominem in alienis negotijs explorandis plus æquo sollicitum, quicq; dicta factaq; singulorum assidue percontetur, & impudenter arcanorū omnium spectator esse concupiscat, per Ranam identidem significabant: oculi enim animali huic prominentes sunt & emissitij, ut facile spectandi contuendiq; omnia curiositatem præseferant. Et qui homines eiusmodi sunt oculis præditi, dolosi, stolidi, ineptiq; simul & importuni plurimum reperiuntur. Hoc tamē significatum in Rana non ab oculorum specie tantū, verum ab occultiore doctrina quadam desumptum videri potest. Tradunt enim Magi, Ranae oculos cum luscinia carnibus in ceruino loro alligatos, præstare vigilantiam somnolentia fugata. Vnde spectandi promptitudo non indecenter excogitata. Sanè vulgatum id tum apud Græcos tum apud Latinos, inesse oculis pudorem, quibus tamen nisi modus imponatur, procliuiter eosdem in oppositū huic virtuti vitium prolabi. Alioqui Rana tanta prædita est verecundia, tamq; pudoris ingenui studiosa, ut in propatulo nunquam admisceatur: sed enim cum in aqua coire nequeat, noctu exeunt, atq; ita noctem quàm longa est complexu mutuo coherent.

L O N G O P O S T T E M P O R E P R O G R E D I E N S.

Apud Horum legas, hominem qui diuturniori tempore pedes æger sese mouere nequiuert, si tamen aliquando ingrediendi beneficium consecutus, per Ranā posticos tantum pedes habentem significare: ea enim posteaquàm nata & informata est, sine pedibus aliquandiu viuit, adolescensq; posticos primum pedes profert.

A

S O P H I S T A.

Est & in sacris nostrorum literis mystica de Ranis Aegyptiacis mentio perquam frequens, quæ iugiter in Aegypto pluerint. Sophistarum nugas, & dialecticorum garrulitatem, per eas doctores quidam intelligunt, siue ob nullius significantis vocem tam argutam, tamque pertinacem, siue quod in luto voluptuosa sit earum habitatio: quorum utrumque Sophistis attribuitur. Ab excellentia autem Sophistam Aegyptium vno doctorum omnium consensu dicere mos est, quod ad Protea nonnulli referunt, qui se omnia in rerum miracula transformeret. Sunt qui Ranæ hieroglyphico hæreticos notent, qui, ut Eucherius ait, in ceno vilissimorum sensuum commorantes, vana tantum garrulitate oblatrare non desinunt. Aeneas vir Platonicus, Theophrasto, Ranæ utitur exemplo, dum Cleonta garrulitate nobilem taxat: Necessarium, si vera sit opinio Theophrasti, quod animæ post obitum brutis applicarentur, quorum vitam viuere visi fuerint, ut Ranæ & Cleo vnâ semper futuri essent. A vocis autem asperitate Ranæ nomen apud Græcos βαρῆαχῶ, quasi βοῆαρχον dicas, quod apud interpretes Theocritianos Thalissys inuenias. βοῆαρχον verò, si nobis dicere liceat, asperisonum possumus interpretari. Vnde de maximè dissimilibus dicitur, Rana cum grillo: id enim locustarum genus valde musicum, & ob acutum molliter stridorem, conciliando somno à delicatis hominibus expetitur.

D Æ M O N E S.

Quin etiam in diuinis literis Ranæ simulachra sunt cacodæmonum, quod libro Apocalypseos luculentè scriptum est: Et vidi de ore draconis spiritus tres immundos in Ranarum similitudinem.

P O E T Æ.

Adamantius tamen aspera quadam seueritate commotus, per Pharaonicæ plagæ Ranas mystico sensu poetarum carmina significari putat, quod inani quadam & inflata modulatione, cuiusmodi est Ranarum sonus, siue ille cantus sit, mortale genus omne in fabularum ineptias illexerit. Nulli enim rei animal id idoneum aut utile, inquit ille, cõperitur, nisi quod improbis & importunis clamoribus ad negocioforum atque ocioforum simul fastidium usque obstrepat. Miror verò tantæ eruditionis virum hæc de poetis sensisse, cum præsertim ubique sit interioris, ut ipse dicere solet, literæ speculator: neque animaduernerit, dum poetas carpit, Moyse, Hieremiæ, Esaiæ, & plerisque omnibus Prophetis alijs se conuitia facere, qui vaticinia illa de diuinis humanisque rebus cuncta luculentis carminum numeris cõscripta elaborataque libris demandauere. Quod si quos reprobare volebat, diceret saltem quæ carmina, quippe Ithyphallicæ, an Fescenina, an titrochaica Bacchi, quos Poetas intelligeret, ne ob huius vel illius impuritatem sanctissimum hoc omnibus nomen profanaret, ipsumque totius mundi conditorem Deum, qui apud Græciæ totius Christianos poetæ nomine sanctè colitur, incessere videretur. Nam quæ nos factorē cœli & terræ dicimus, Græci dicunt *ωδιντὸν τῆς ἑσπερος καὶ τῆς γῆς*.

S I L E N T I V M.

Contra verò, ut vnde discessimus reuertamur, inuenias silentium significari etiam per Rubetam ranam illam grandissimam, quæ geminis veluti cornibus insignita est, propterea quod obseruauerunt magi, si ea in multitudinem vociferationibus obstrepentem inferatur, silentium fieri. Eoque spectare nonnulli putant Ranam illam Meccenatis celebratissimam, qua is literas & tabellas obsignare solitus erat, utpote qui ea quæ literis crederet, silentio inuolucnda esse cõmoneret. Sedenim

M

Pierii Val. Rana.

cùm Rana, non rubeta, in omnium sermone, ego eò potius rem spectare dixerim, quasi Meccenas id in Augusti gratiam factitarit, de quo etiamnum infantulo illud fertur, quòd in auito suburbano obstrepentes fortè Ranas silere iusserit: cui quidem commento adeò fauit vetustas illa, vt ex eo negentur ibi Ranæ coaxare, quasi etiam adhuc tanti Principis imperio obsequantur. Voluisse igitur Meccenatem hieroglyphico eo schemate taciturnitatem polliceri, in ijs quæ Augustus eius fidei credidisset, non secus ac Ranæ ipsæ morosa adeò garulitate insignes, illi adhuc infantulo paruere. Nam Sextus Aurelius & Eutropius scribunt Meccenatem præcipuum amicorum Augusto fuisse, ob taciturnitatem, quam tamen in eo nonnunquam desideratam ab Augusto Tranquillus ait. De Ranis id fertur, quòd in frigidiores coniectæ fontes obmutescant, translatae in tepidiorem paludem vocales fiant.

R V S T I C I T A S.

Quæ verò Rana in paruulo numo quodam Romæ apud Massæos habetur, cum ab altera numi illius facie Dianæ pharetratae simulachrum dubio procul inspiciamus, facile in eam coniecturam ferimur, vt fabulam eam commòstret, qua rustici & maligni homines aduersus eius matrem Latonam vsi sunt, atque ideo diuæ illius imprecationibus omnes in Ranas commutati. Vel cum dea sit humoris domina, animal illi maximè omnium aquaticum dedicetur: nam & adagium est, aquam Ranæ, cum quid cuiquam quod maximè placeat, & voluptati sit, donatur. Sunt verò Ranæ conuitatrices, & agrestem illam asperitatem egregiè præse ferunt, tamque olim importunæ, vt inito cum muribus fœdere, Abderitarum regionem incolis inde expulsis desolarint: in quorum ingentem multitudinem quæ cladem huiusmodi fugiebat, Cassander Antipatri cum incidisset, eos in socios recepit, agrumque illis in Macedonia finibus assignauit.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD PAVLVM IOVIVM NV CERINORVM EPISCO- pum, de ijs quæ per aliquot piscium genera significantur, ex sacris Aegyptiorum literis.

Ram omnino commentarium hoc de pisciculorum aliquot significationibus, Paulus Ioui doctissime deserturus, quòd multa in eo piscium genera continebantur, ex quibus neminem atate nostra frugem ullam colligere posse suspicabar: ita quæ fuerant olim piscium nomina, vulgo hodie desiderantur. Metuebam verò labores in horum significationibus meos minimè gratos ideo futuros, quia in nonnullis non satis mihi constabat, qua ratione vel exemplo possent eorum imagines describi, quarum bona pars esset mortalibus ignota. Naturas quidem & significata prout apud veteres autores inuenieram, facile poteram explicare: sed quorundam nomina tam Græca quam Latina, non videbar ita posse reddere, vt in foro cetario quis posset huius vel illius piscis speciem deprehendere. Quòd si ea de causa hieroglyphica hæc conscripta sunt, vt eorum quis vti posset imaginibus, irritus hic plerumque futurus conatus videbatur, quoniam hoc præstare me posse minimè confidebam. Videbam ad hæc multos qui provinciam hanc suscepissent, in tam multis hallucinari fallique, eamque cōtrouersiam de plerisque piscibus tot ab hinc annis agitatam, eruditorum penè omnium defatigatis ingenijs, adhuc sub iudice pendere, neque liquere prorsus, per varias non incuriosorum hominum opinio-

A opinioniones, eorū multa quæ vel quotidie in mensam apponuntur, quo fuerint apud Latinos aut Græcos nomine nuncupata. Postea verò quā eam te suscepisse prouinciam intellexi, vt multa piscium genera, quo nomine apud veteres vocarentur, edoceres, in eā sum erectus spem, vt & tu, qua insignis es doctrina, sollicitudine atq; diligentia, neq; non alij in tāta ætatis nostræ eruditione, quanta non aliās vnquā millesimo ab hinc anno floruit, facile consequamini, vt vniuscuiusq; piscis nomen ex vulgo redimere possimus, & oblitteratam penè huiusce rei scientiam per vos restitutam intueamur. Quare quod perdere destinaueram commentarium adseruaui, te vno fretus, qui bonā eorum partem tam accuratè cæperis indicare, idq; tibi dedicandum duxi, vt si quid in eo esset, quo quis vti vellet, te potiùs quàm me piscium magistrum agnosceret, & qua quisq; pictura faciendus esset edoceretur, atq; ita laboris huius particeps fieres, dum piscem ego interio-rem, tu exteriorē condire procurares. Sed iam, si quid ab historiarum, quas tanto cum lepore, tanta cum fidescribis, occupationibus ocij tibi superest, nassam hanc nostram inspiciamus.

DE TORPEDINE.

B **AXIMAM** omnibus admirationem in primis afferre videtur magica propemodum vis in Torpedine considerata: sed nos ea super quid Ægyptij senserint, enarremus.

MULTORVM ASSERTOR.

EVM qui multos seruasset, Ægyptij sacerdotes per Torpedinem pictam significari instituerant, siue quod opem ferat pisciculis natandi et emergendi adhuc imperitis, eos ad se recipiens, quod præcipuè obseruatū est in fœtu proprio, quem & emittit, & intra se recipit: visq; interdum Torpedo est grandis, quæ fœtus intra se octoginta haberet: siue, vt ipsi Ægyptij tradidere, quod vnà cum piscibus alijs in verriculo deprehensa, omnes plerunq; sospitet, cum ne vis quidem hominum innumera possit verriculum educere, manibus & pedibus penitus obtorpescentibus: quia venenum quod effundit, per retia dilapsum in funes omnes quantum vis longos ad manus vsq; piscantium irrepit, & vniuersum mox occupat corpus. Quin autores sunt qui pro comperto tradāt, Torpedinem hamo captam malum illud suum in lineam transmittere, inde per arundinem, moxq; in piscatoris brachium diffundi, quo protinus obstupefacto, venatio in irritum cedat. Si quando tamen piscibus alijs obuolutæ contrahuntur è mari, torporem experti sunt multi quamprimū piscem virga tangere voluerint. quare in Anconitano mari maximè cauent ne rete in altum iaciant, piscatoribus ea incommoda sæpe subeuntibus. Quæ quidem vis torporem infundendi, cum non in appropinquantium tantum corpora, cominusve eam attingentium, verum è longinquo, vel si hasta, vel arundine tentetur, lacertos quantumlibet validos cogat obtorpescere, pedes ad cursum velocissimos alliget, & obstupesciat, argumentum dedit vt hominem ignauia egregiè præditum, per hieroglyphicū eius indicari commodissimè posse pleriq; dicerent. quodq; magis mirum est, pisces etiā quos attigerit, eodem torpore afficit: idq; non in pisces tantum, sed in vnūquodq; animal præstare affirmat Plato, ita de Torpedine in Menone loquens: καὶ γὰρ αὐτὸ τὸν αἰὲν πλησιάζοντα καὶ ἀπὸ μάλινον ναρκεῖν ποιεῖ. Vehemens enim virus illud insuperabili frigore præditum, vbi duriores aliquam materiam natum fuerit, quippe vel vimen, vel funē, illi pertinacius & copiosius adhærescit, circumfususq; aëra facilius contaminat, atq; ita perrepat, non secus ac flamma ipsa per incensum filum vehementius transmeat, quàm si cum torre iactetur. Sic

Pierii Val. Remora & Salus.

& aqua fluuiialis capite vno in eam declinato sensim ascendit, & totum denique D
madefacit. quod tamen in crassiori elemento sensim atq; contanter fit, in aërio
quamocyssimè fieri contingit.

DE REMORA.

Admirabilis est & Echeneis, qua nōnulli, vt indicat Aristoteles, vtun-
tur ad iudiciorum causas & amatoria veneficia, & que non vt testu-
dinis pes nauigijs importatus tarditatem nauigationis inferre dici-
tur, sed naues ipsas attractu solo sistere, ac veluti anchora infrænare:
vnde moræ alicuius iniectæ nascitur hieroglyphicum.

IMPEDIMENTVM.

Nam ea de causa impedimentum & obiectam tardationem per eam signifi-
cari prodiderūt, quòd pisciculus is non maioris ferè quàm pedalis magni-
tudinis, limacis magnæ similis, nauigia stare cogat, nullo suo labore, non reti-
nendo, neque alio modo quàm adhærendo: infrà enim carinæ applicitus pin- E
nis, quas etiam tenues admodum habet, in transuersum dilatatis, tanti robo-
ris est, vt ruant venti licet, diceret Plinius, & sæuiant procellæ, imperet furori,
ac vires tantas compescat, quosq; non vlla interdum vincula, non anchoræ
pondere irreuocabili factæ præstare queant, quantumlibet magnos ipse paruu-
lus adeò infrænet impetus, & mundi rabiem domet. Echeneidi nomen à tenen-
dis nauibus inditum: vnde etiam epigrammatarij quidam veteres anchoram
Echeneida vocitarunt, Latini Remoram dixerunt. Huius habita impedimenti
ratione Plautus ait: Nam quid illæ me tam diutius remorantur remeligenes?
eo enim nomine Remoram appellat. Locum citat Festus ex Patina, Comœdia.

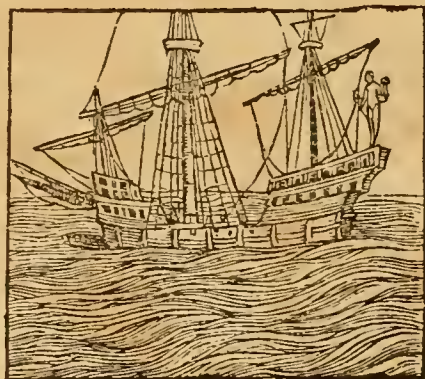
SALVS.

Vtianus muricem appellat, qui na-
uem à Periandro Cnidum missam
cum mandatis, vt pueri nobiles ca-
strarentur, tandiu in medio mari re-
tardarit, donec principē sceleris pœnituisset, ac
alia quæ decretum abrogarent mandata præve-
nissent: remq; eo probari testimonio, quòd eius
piscis conchulæ Veneri Cnidia dicatq; facti me-
moriam diutissimè propagarint.

PARIUNDI FACILITAS.

Sunt qui ex pisciculo hoc pariundi facilita-
tem significari dicant, quòd exemptus aquis, saleq; duratus, in eum vsum as-
seruetur, vt grauidis alligatus partus facilitate iuuat, vnde ὠδινολύοντι, quasi ὠδινορ
λύοντι eum appellauere Græci. Non ab re verò me facturum existimo, si ca-
lumniam obiectam Plinio, quòd Aristotelem arguerit imperitiæ, sustulero, si-
mulq; præstantes hos autores, quos librariorum imperitiā cōmisit, conciliaue-
ro. Locus est apud Plinium de Remora: Pedes eum habere arbitratur Aristot-
eles, ita posita pinnarum similitudine. Sedenim apud Aristotelem, vnde locus
hic de historia animalium lib. 2. cap. 14. desumptus est, non ita habetur: quin eo-
rum is errorē arguit, qui pedes eum habere prodiderunt, quibus omnino caret:
sed

F

A sed quoniam pinnas habet pedibus similes, hinc fit ut pedibus instare videatur. Sed cur non ipsa Aristotelis verba ponamus: ἐστὶ δ' ἰχθυόδιόν τι τῶν περὶ αἰώνων καὶ λῆσι πινούσων. Paulo autem infra: ὅστις δ' αἰετοὶ φασι ἔχειν πίδακας, οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ φαίνεται. Ἀλλὰ τὸ πᾶς πηδύχας ὁμοίως ἔχειν ποσὶ. Sed quoniam impium propemodū esset credere Plinium Aristotelis verba ad verbum penè transferentem, quod præ omnium oculis erat, inficiatum esse, aut autorem immeritò vellicasse, crediderim ego dictionem Aristotelis subditiā & adulterinā esse, fuisse tamen in alicuius codicis margine notatā à quopiam, qui Pliniana verba Aristotelisq; eadem agnoscebat, ut ita lectores admoneret, Plinium ex Aristotele illa decerpisse: postea verò librariorum imperitiā intertextam eam locutionem, ut pleraq; id genus alia toto opere deprehenduntur. Legamus igitur cum Aristotele Plinium conciliantes: Pedes eum habere nonnulli arbitrantur, cū minimè habeat, sed ita videri propter pinnas, quæ sunt pedibus similes. cui sententiæ meæ, spero, vnumquēque peritum virum procliuiter accessurum.

B DE ANTHIA.

Lutarchus eo libello quo differit, vtrum aquatica an terrestria animalia magis prudentia præstent, quem piscem Homerus ἱερὸν, id est, sacrum appellavit, Anthiam esse videtur opinari. Eustathius tamen ἱερὸν, magnum interpretatur, ut ἱερὸν μέγεθος, & ἱερὸν ὑδρίδιον, cui Athenæus etiam accedit. Alij ἀφελὸν καὶ ἰέλινον, hoc est, emeritum exponunt, veluti sacrum bouem dicimus, qui sit à iugo in posterum dimissus. Cæterum Homerus eo versu qui legitur, ἱλιάδ. π.

ὥς ὅτε τις φῶς
 πέτρῃ ὑπὸ περὶ λῆπιν καὶ ἡμῶν ἱερὸν ἰχθυῶν
 ἔκ ποδὶ τοῦ δούρατος λίνω καὶ οἴνοπι χαλκῷ.

*In procurrente uti quisquam
 Caute sedens falso sacrum de gurgite piscem
 Extrahit æratis hamis, linòq; prehensum:*

sacrum ideo piscem appellasse videtur, quòd maritima omnia fuerint antiquitus sacra, & piscari religiosum esset: veluti Ulyssis focij nō nisi magna fame co-

C cti ad piscationem confugiunt: ita enim Homerus:

ΑΜ' ὅτε δὴ νηὸς γ' ὑπέφθιτο ἦν αὐτὰ
 καὶ δὴ ἄγρῳ ἐφ' ὅπερ κῆρας ἀλητῶν τ' αἰὲλ' αἰὲλ'
 ἰχθύος δ' ἐνὶ δάσπεϊ λῆρας, ὅ, π' ἕρπας ἰκρίβ'
 ἱναμπήοις ἀγκίστροισιν, ἔταρξεν ἡ γαστὴρ λιμός.
*Sed postquam in ratibus penus est exhausta, marino
 Quærere venatu victum coguntur iniquum,
 Piscesq; volucresq; manus quò intendere possent
 Incuruis captant hamis, vis nanq; adigebat
 Imperiosa famis.*

Huc & Theocritum citant Berenice, Leucum piscem appellasse sacrum. Eratosthenes putat Chrysophryn potius sacrum appellari, & hoc aiunt sentire Galatea Callimachum. Theocritianus piscator aureum, quem cepisse somniauerat, piscem Neptuno charissimum esse religiosissimè veretur. Sed multi Elopem, nonnulli Pompilum dicunt. Et Delphinum etiā sacrum volunt. Plinius Planos omnes sacros existimari autumat. Vt cuncq; tamen autores alijs atq; alijs faueant, bona eorum pars in Anthiam consentiunt, rarum inuentu piscem, frequentiore tamen circa Pamphiliā, de

Pierii Val. Anthia.

quo habita raritatis ratione dixerit Martialis Epigrammatarius:

D

Ad palatinas acipensera mittite mensas,

Ambrosias ornent munera rara dapes.

Quem sanè inter selectiores cibos ponit M. Tullius Tusculanis, neq; non libro De finibus bonorum & malorum. Neq; sum nescius, qui reperitur in Arethusa fonte, alium forma esse, & alia de causa sacrum. Cur verò tam multa super Anthia quæsierimus, ea fuit causa, quòd hieroglyphicum eius significatum positori, nolúimus quempiam à nobis contendere, piscis eius formam & nomen nostro seculo cognitum, cùm omnis antea acti temporis curiositas in re peruestiganda defessa, nihil adhuc certi protulerit.

SECVRITAS PERICVLIS LIBERA.

ID autem nostri fuerit instituti, dicere quemadmodum per Anthiæ piscis figuram securitas à periculorū omnium timore libera proponitur. Hieroglyphici causam afferūt, quòd quo is in loco sit, nullam ibi belluam reperiri cōfessum est: eum siquidem non aliter vitant bellug, quàm suem Elephanti, gallū leones: quo iam indicio securi spongiatores vrinantur. Quod verò diximus Planos omnes **E** Plinio sacros esse, certissimā ait ille securitatem vidisse Planos pisces, quia nunquam sint ubi maleficæ bestiae, qua de causa vrinantes sacros eos appellant.

SECVRITAS OTIOSA.

QVoniam verò perdifficile est certam piscis huiusmodi formam adinuenire, cùm ætate nostra vel ignotus mutato nomine inter alios obrepit, vel indignatus alios sibi præferri spontè solum verterit, neq; maria nostra inuisere amplius dignetur, non ab re me facturum existimaui, si quando quidem in securitatis hieroglyphicum incidimus, neq; satis de pisce constat, alias quasdam eius species, quæ vsui cuiuspiam fortè futuræ sint, ex numis veterum substituissim. In numo enim Neronis dea est sella sedens, dextera manu ad aurem appressa, sinistra trophæum in virgula tenens, crure sinistro, quàm longum est, exporrecto, cuius inscriptio est, SECVRITAS. Et quantum pertinet ad dexteram eo modo sitam, Plinius Epistola quadam ad Romanum ait: Nihil quod in dexteram aurem fiducia mei dormias. Quod verò ad exporrectum crus pertinet, Lucianus libello De iis qui salario conducti degunt: Vt illud quod in votis omnium est, extensis pedibus tandem accubare possis. Tale quiddam apud Aristophanem, Pluto. In altero Neronis eiusdem dea sedens, ara antè posita, radium læua tenet, dextera caput ab occipitio sustentat. de quo gestu Terentius: Faciam in vtramvis aurem ociosus vt dormias. Basilus & Menander id de ocioso dici volunt, turpiq; qui sit desidii deditus. Inscriptio verò numi, SECVRITAS, vt in superiori. In numo verò Imp. M. Iul. Philippi Aug. dea sedet, dexteraq; sagittam tenet, læuam supra caput tollit innixā sellæ. Hieroglyphici inscriptio, SECVRIT. ORBIS. In numo Antonini Pij Aug. Brit. dea sedens cum radio in læua, dextera capiti & sellæ innititur. Inscriptio, SECVRITATI PERPETVÆ. In numo Lucillæ Augustæ nutrix est sedens, tribus infantibus appositis, quorum vnus lactens in gremio est, duo ante pedes vnà colludunt: inscriptio, SECVRITAS. In numo, circa quem literæ, IMP. M. OTHO CÆSAR AVG. TR. P. à læua dea stans, quæ læua scipionem tenet, dextera aquilam: literæ, SECVRITAS P. R. Sedenim partim hæc in Sellæ commentario, atque ubi de Aquila saxum gestante differuimus, neque non in Anchora, repectuntur.

DE

A DE CEPHALO.

I E I V N V S.

VNT qui ieiunum hominem ostendere volentes, Cephalum ex mugilum genere translittoranum pingant: is enim non nisi mucore vescitur suo, quamobrem ipse semper ieiunus: atque hinc illa intestini ganeæ adeò expetita suauitas. *κεφαλή* à Græcis appellatur, à nonnullis Plotēs. Atque insuper adagium circumfertur, *κεφαλή κεφαλή*, de ieiunis. Tantique stuporis is esse fertur, vt in metu occultato capite, delitescere corpus reliquum arbitretur: eoq; nonnulli non illepidè prouerbiū trahunt.

VITANDI PERICULI SOLERTIA.

B Per eundem Cestrea qui modò stuporem præ se ferebat, vitandi periculi solertiam significari comperio: siquidem is, vt luculentissimè scripsit Oppianus, cū se retibus circumuentum senserit, in sublime sese alacri iaculatur saltu, totoq; virium conatu in summam vndam affectat emicare, ac plerunq; accidit vt subera transiliat, quibus retia suspenduntur, atque ita capturam euadat. Secus tamen accidit in stagnis Venetis: noctu enim eos potissimum capiunt, incensa igne fornacula, quam in cymbalæ prora statuunt. Eam duæ, vel interdum plures cymbæ à dextera læuāq; adhærentes, leui tacitoq; lapsu comitantur. Cephalī tum siue metu perculsi, vibrantibus in aquarum ima radijs, siue candicanti eo splendore allecti (nam cura est vt illustris admodum flamma succendatur) pernīci saltu delphinorum in morem extra vndas sese quā flamma micat eiaculantur, atq; ita spontè in paratas ad id cymbas decidunt, captura ingenti ad satietatem plerunq; exuperante, spectaculo autem maximè delectabili.

DE SCARO.

PRVDENS CAPTIVITATIS DECLINATOR.

C T magna est prudentia Scarus, per quem callidum captiuitatis declinatorem significari tradunt. Is enim, inquit Ouidius eo volumine quod Halieuticon inscribitur, quod opus olim à Nigidio elucubratum aiunt, si nassus inclusus fuerit, non fronte erumpit, nec infestis viminibus caput inserit, sed auersus caudę ictibus crebris fores laxat, atq; ita retrorsum erumpit. Apud Ælianū legas, eum simulac caudam extra nassam protulerit, à focijs mordicis apprensā caudā foras extrahi: si verò protulerit caput, adesse qui cauda sua porrecta ansam effugiendi præbeat.

I N G L V V I O S V S.

H Ominem voracem & ingluuiosum, lamia quippe laborantem, ait Horus, per Scarum pictum intelligebant, tum quia solus in genere ruminat, quā etiam, quia obuīos quosq; pisciculos depascitur. Aristoteles quoq; solum hunc inter pisces quadrupedum ritu ruminare creditum autumat, diuersaq; omnino ab alijs specie ventris esse, cuius intestinum simplex etiā se replicat, & in vnum continuumq; resoluitur. Alsīmilatur is Auratis specie squamarum, sed colore atq; sapore præstat, vt qui Sapphiri gemmæ radiolos imitetur, tātā apud veteres existimationis, vt Ennius eum Iouis cerebrum appellarit. Eum autem ideo ruminare aiunt, quòd dentes neque ferratos, neq; vtrinq; confertos habeat, sed altera tantum oris parte planos. Nam & animalia reliqua quæ ruminant, parte

Pierii Val. Mullus, etc.

altera dentium carent: provifumq; à natura, vt quod malè manſum eſt, ea re p̄- D
titione conteratur, atq; ita confici poſſit.

DE MV LLO.

D I A N A L V C I N A.

ET Diana illa ſyluicultrix marino culta ſimulachro eſt: nam ea per Mullum piſcem, quæ Græcis omnino Trigla eſt, exprimebatur, alieniſſimo, vt multis videt̃, hieroglyphico. Cauſam ponit Euaſtathius, quòd piſcis huiusmodi ter, vt poëta Cilix ait, anno pariat. Dianam verò leuandis partibus inuocari, Lucinæ nomen indicat: ea ſiquidem, vt apud Catullum, Lucinà dolentibus, Iuno dicta puerperis. Meritò itaque cui ſit ter anno ſoluendi partus facultas data, Dianæ gratum, & cum primis familiare animal exiſtimatur. Nam quòd tria ſint virginis ora Dianæ, quid ſibi velit, alibi declaratum. Athenæus Triglam Dianæ dicari propter venationem putat: illæ enim marinos lepores hominibus letales, perinde ac terreſtres hos venatici ca- E
nes inſectantur, neq; ab eorum viru mali quicquam patiuntur vel ob impediendæ Veneris vim, quam ferunt ineſſe vino in quo ſuffocata fuerit, quod Therpſicles apud Athenæum ait epotum viro Veneris uſum adimere, mulieri concipiendi facultatem inuidere.

DE S A R G O.

ALIENI LABORIS FRVCTVS.

EOminem ex aliorum laboribus ſibi fructum & gloriam uſurpantem, & alienam, vt ita dicam, meſſem demetentem, ſignificare qui volunt, Sargum & mullum pingūt: ſequitur enim Sargi reliquias mullus, atq; ubi ille luto excitato abierit, fodere enim poteſt, mullus deſcendit, & paſcitur. Naſcitur Sargus in Ægyptio mari ferè: vnde Lucilius,

Quem præclarus Elops, quem Ægypto Sargus mouebit.

Sedenim Brunduſinum maximè commendat Ennius.

F

DE PASTINACA.

PARRICIDÆ SVPP LICIVM.

VM qui parricidij pœnas dederit, ſignificare ſi vellent Ægyptij, piſcatorium hamum Paſtinacā piſcem attrahentem pingebant: ea ſiquidem venatu detenta, ſpinam quam in cauda geſtat, in raptorem eiacularur, ictu maximè letali, niſi coagulo leporis vel hædi vel agni drachmæ pondere ex vino ſuccurratur, quod & huiusmodi, & aliorum marinorum ictuibus præſentaneo eſt remedio. Hoc verò καὶ παρόρηος dictum ea de cauſa opportunum fuerit, quòd cuiuſcunq; incommodi remedia, paſſa ſunt, vt vulgus ait, palma vbique proferenda. Eſt verò Paſtinaca, quem Græci τρυγία vocant. Eam aculeo vim ineſſe tradit Ælianus, vt ſi quis eo frondentem arborem pupugerit, haud ita multò poſt folia omnia decendant, arborq; veluti magnis ſolis ardoribus exicata prorfus exareſcat.

D E

A

DE NEBRIADE.

VORACITAS INSATIABILIS.

Ominem cibum immodicè sumptum euomentem, ac nihilo secius insatiabiliter mox crapulantem significaturi, marinam mustelam pingebant, quæ Nebrias est nonnullis: ea enim ore, vt Ægyptius interpres Horus ait, parit, innatansq; mox quæ pepererat conuenatur, atque depascitur. Sepias itidem ac lolligines ore pârere sunt qui velint: id redarguit Aristoteles, partus foueri ore dicens, & emitti, proptereaq; putari eas ore pârere.

DE FVCA.

REI DOMESTICÆ STUDIOVS.

B & in stragula parit.

Ometicæ rei studiosum hominem qui significarent, Fucam pisciculum, his similem quas vulgò Tincas appellamus, sed colore subuirdi, pingebant: ea enim sola ex marinis piscibus nidum sibi construit,

DE RAI A.

CAPTATOR.

Aptatorem hominem notare si vellent, Raiam pingebant: gestat enim illa ante oculos suos gemina fila, in capilli speciem, extrema quorum rotundis quibusdam præpilantur quasi escæ causa additis: his ea, vbi locis arenosis aut sæculentis obturbato solo se absconderit, piscatur, attollens fila illa sibi præpendentia. Dum enim pisciculi occurrunt, & capita machinamenti pensilis pulsant, ipsa sensim fila subducens eos allicit, donec ad os admo-ueat, atque ita repentè corripit. Sepia quoque hoc eodem vtitur machinamento, in cancris alliciendis, quorum audivissima est.

DE SCOLOPENDRA.

ANIMVS A' VITIIS DEPVRGATIVS.

C

Ominem qui animum suum à vitijs affectibusve cruciabilibus depurget, quæq; sædant, eximat & expellat, significare si vellent, Scolopendram effigiabant: eam nonnulli Centipedam vocant. Ea autem vbi hamo deprehensa fuerit, quamlongissimè potest sese exporrigens, hami lineam abrodit, quo deuorato, interiora sua foras euomit, donec hamum eijciat, dein recipit intrò ac valet ea qua prius salubritate.

DE PHOLI.

PARTO FRVENS.

Ominem ijs quæ sudore proprio compararit fruentem indicaturi, Pholim piscem pingebant. Ea enim mucorem quem ipsa emittit ad altam crassitiem sibi obducit, vt tota visco delibuta videatur, ita vt in eo quasi cubili conquiescat, vnde illi nomen: φολιδός enim nidificare est. Videndum verò, an hæc sit Ausoniana Tinca ita passim hodie nuncupata, quam natura ipsa videtur in vulgi pauperisq; plebeculæ solatium protulisse.

Pierii Val. Squatina, etc.

DE SQUATINA.

D

FABER LIGNARIVS.

Squatina meruit inter huiusmodi significata recenseri, per quam fabrum lignarium intelligi volebant. Est enim piscis tam asperæ, scabræq; ac validæ cutis, ut ebur eâ, neq; non ligna quantumlibet dura, poliantur. Nam ex mari fabriles quoq; vsus veniunt, ut omittamus fabrilia instrumenta omnia in huius piscis capite deprehensa. Quin & ferram conficere didicimus ex huius piscis osse ita crebrò mucronato, qualis longa annorum serie suspensa fuit tholo ante D D. Petri & Pauli conditorium, priusquã à Iulio II. illa venerandæ antiquitatis monumenta solo æquarentur, iactis mox tam ingentis machinæ fundamentis, quam neq; nati natorum, nec qui nascuntur ab ipsis, vllò vnquam tempore conspecturi sunt.

DE CLVPEA.

LVNARE CORPVS.

E

LN Arari Galliæ fluuio piscis est quem vocant Clupeam, Veneti Chieppam, Romani Lacciam. Sed quantum Romæ carnis & molitudine & bonitate præstat, tantũ apud Venetos vilior, plebeiúsq; habetur, ut qui in eiusmodi stagnis minimè pinguescat, spinarum verò multitudine atq; densitate fastidio sit. Sed vtcunq; apud nos sit, in eo Galliæ fluuio ita Lunæ naturam imitatur, ut ea crescente candescat, decrecente verò nigrescat. Accidit verò ei, ut cùm corpus nimium auctum fuerit, spinæ quoque, quæ per vniuersam carnem continuatis quibusdam ordinibus porriguntur, & ipsæ quoq; ad crescant, adeoq; extendantur, ut animal id interimât, quod in mirabilibus Italicis tradit Heliodorus. Qui quidem piscis si Ægyptijs innotuisset, nimirum Lunæ eum hieroglyphicum posuissent. Aiunt etiam in eius capite lapidem grano salis similem, qui faciat ad quartanas.

DE APVA.

F

Ast pisciculorum genus quod ex sola pluuiâ præcreatur, Apuam Latini vocant, aspiratione Græci vocabuli repudiata: ἀψύλλω enim illi πῖσκα ὀψύλλω eam dicunt. Ligustica Tyrrenaq; omnis ora, cum plurimum p literam in ch vertat, vulgò Anchuum vocitat, n etiam litera ad incitatioem primæ syllabæ sonum adiecta. Sunt qui has in halecularum genere connumerent.

FESTINANTIA.

ERat is pisciculus festinantia signum: nam vbi vel minimum concaluerit, coctus est: vnde adagium, Ad ignem Apua, cùm quid celerrimè factum, vel ipso temporis momento significamus, de quo in Augusto apud Tranquillum. Et prouerbio dictum ἵδὲ πῦρ ἀψύλλω, quasi satis sit ad eius cocturam spectasse tantũ ignem. Hanc Veneri sacram ait Athenæus, quam Stilpon philosophus Megarensis Neptuno cùm immolasset, promeruit ut ea ciuitas magno Apuarum prouentu fuerit à Deo locupletata.

DE

A

DE HIRVDINE.

Irudo quoq; aquatile animal, cuius plurimus in medendo vsus significata quædam habet hieroglyphica.

SANGVINARIVS.

CRudelissimum siquidem hominem, & humani cruoris auidissimum, per eam significari notius est, quàm adnotare oporteat. Et Cimæta apud Theocritū, Pharmaceutria, quam poëta transtulit ex Euphorionis Mimis, non aliter ab amore sibi sanguinem exuctum lamentatur, quàm si limosa Hirudo corpori suo applicita fuisset:

Αἰ αἰ ὄρωρ ἀνὰρὲ τί μὲν μέλαν ἐν χροὸς αἷμα

Ἐμφύς, ὡς λιμνᾷ πρὸς ἄπαν ἐκβέλλει πέπλωγας·

Heu crudelis amor nostro saturate cruore,

Summa affixa cuti velut hunc suxisset hirudo.

INSATIABILITAS.

BVERùm ea etiam insatiabilitatis est signum, quandoquidem ad suctum admota non prius ab opere desistit, quàm tota sit supra modum sanguine tumefacta: quod ita expresseit Horatius:

Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

DE LEPORE MARINO.

MINIMA DE CAUSA EXANIMATVS: vel,
DAMNA MUTVA.

Vi marinum Leporem pingunt humano tactum digito, mihi videntur significare voluisse, vel hominem minima de causa exanimatum: quandoquidem ferunt eum qui non modò digito, verùm etiam virga

Leporem marinum attigerit, quamprimùm eum exanimascere, & nisi promptuarium sit remedium, etiam mori. Vel mutua damna ex eadem pictura libet interpretari: nam hieroglyphicum hoc apud veteres non inueni: quia humanus attactus Lepori etiam est exitialis, in Indico præsertim mari, vt à Licinio Macro traditum ait Plinius. Ita nusquam non mollis Lepus. Nam & per rurico-

Clam, mollitiem quandam effceminatam intelligi suo loco diximus inter quadrupedes, tum ob timiditatem, tum ob pulpamenti copiam, quorum vtrunque fœminarum proprium, cùm audacia virilis omnino sit. Caro enim pars fœminea dicitur. Neq; postremi nominis philosophi sunt, qui ossa à mare, carnem à fœmina procreari velint, & ad embryi coagmentationem vtriusq; concurrere genituram. Facit præterea ad effceminationis significatū, quòd Hippon Philosophus ex feminibus tenuibus magis fœminas, ex densioribus mares fieri contendit: quod tamen eorum dissertationi relinquimus, qui naturæ secreta altius rimantur. Nam cùm sint qui totam hanc fabricam ex mare constare dictitent, neque fœminam præter fomentum quicquam aliud conferre de suo, Anaxagoras tamen, Parmenides, Empedocles & Epicurus aliquid etiam ex parte matris ad generationem accedere asseruerunt, præcipuè verò Alcmaeon: sed

vt Censorinus ait, is non definitè se scire confessus est,

ratus neminem posse perspicere.

Pierii Val. Spongia, etc.

S P O N G I A.

D

Ed cur Spongiā prætereāmus, quæ & ipsa inter aquatica enūmeratur animalia, utpote quæ refugiat ad tactum, sc̃q; in angustum colligat? Vt cūq; verò, sua hæc habet hieroglyphica.

B I B A C I S S I M V S.

Vulgatissimum enim est, naturæ bibacioris hominem per Spongiā significari, ea quæ omnibus in promptu est causa, attactu solo tantum humoris exugendi. Quo accedit festiū vulgi dictērium in Vespasianum iactari solitum, quod dictitabat eum procuratoribus pro Spongijs uti, quod quasi siccos madefaceret, & exprimeret humentes. Credebatur enim procuratorem rapacissimum quēq; ad ampliora officia ex industria promouere, quò locupletiores mox condemnaret, atq; ita ille eorū rapto frueretur. Quòd verò scriptores hic siccos pro pauperes ponunt, cum Horatiana facit elocutione: vt Epistolis,

Sin prodesse tuis paulòq; benignius ipsum

Te tractare volēs, accedes siccus ad vñctum.

quippe, vt palām est, pauper ad locupletem.

A B O L I T V S.

AB Augusti tempore receptum est, vt pro abolitione Spongia capiatur, ex quo ille Aiācem suū, quam tragcediā penitus aboleuerat, in Spongiā incubuisse respondit, ad ensem alludens, in quem Ajax sponte sua incubuerat.

M O L L I T I E S.

Alij mollitiem etiā per Spongiā significari voluerunt: de quo Plutarchus opusculo eo, quo docet, qua ratione internoscere adulatōrē ab amico possumus, Comici, cuius non ponit nomen, dictum citat: αὐτὸς μὲν ποικίλῃ ἀπορρηγνῆς μαλακῶς τὸ σῶμα τῷ πρῶτωι, Nisi corpus spongia mollius reddidero, de verberibus loquens, quibus eum cædendum interminabatur.

D E G L A N I.

Erūm agē inter minutos hos proceriorem vnum aut alterum inferamus, vt ita pisciculorum, qui præmissi sunt, sordes emendentur.

P A T E R N A D I L I G E N T I A I N F I L I I S E D V C A N D I S.

F

Paternam in filijs educandis diligentiam, eamq; accuratissimā exprimere si vellent, piscē Glanim pingere instituerāt. Oua enim is quæ foemina destituerit, perseueranti custodia tutatur ad quadragesimū & quinquagesimū vsq; diē: ab ijs deniq; non abscedit, donec ita coalescat soboles, vt ab reliquorum piscium iniuria se tueri valeat. Tantumq; eius affectum esse ferunt, vt dum oua deferere minimè patitur, à piscatoribus ea trahentibus in vada facillimè capiat, tam ardenti animo, tamq; pertinaci studio apud illa permanere contendit. Hæc Ælianus, qui Glanim etiā Siluri speciem similitudinēq; habere dicit.

D E S I L V R O.

St verò Silurus, vt veteres omnes autores tradūt, bestia malefica, quæ, vt inquit Plinius, & homines & equos deuoret. Sed & Glanim Pausanias ait hominum esse deuoratorem. Nequaquam verò Sturio esse potest neq; Glanis, neq; Silurus, cū minimè fera esse possit Sturionis natura, tam molli delicatoq; ore prædita, quæ siue ex porculetis in eam euadat magnitudi-

nem

A nem, siue alterum sit genus, & τὸ ἰόντος pisci nomen ἰόντος apud Athenæum, atq; is inter grandiores. Idem verò autor, & Porcos, & Siluros inter Nili pisces enumerat. Et Hispania omnis Sturionem Sulium vocat, literis transpositis, quasi velint Suilum dicere, hoc est, Hycam. Sunt quidem in Danubio Siluri celebres, sed nō minus hyca, qua de re aliquid dicit Hermolaus: sed hæc alij viderint.

DE THYNNO.

E Thunno, cuius vsus tam recentis, quàm sale durati, frequentissimus per vniuersum terrarū orbem est, cum nullo nō in littore capiat, nihil aliud inueni quod hieroglyphicis inseri posset, nisi vel strabonem, vel limis oculis prospectantem, ex eo significari.

LIMIOCVLI.

Læuo enim ille oculo plus cernit, utroq; hebet: quare Byzanti frequentissima est eorum captura quo tempore transfretant, quia micantissimi lapidis, qui ab imo freti lucet, fulgore percussi, in sinum qui ab læua est, numerosissimò diffugiunt cœtu. Apud Æschylum legas, sinistrum oculum intorquere Thynni more. Sed hoc pertinet ad prouerbia.

PIERIVS VALERIANVS AD MAXIME REVERENDVM COSMAM GERIVM, DE IIS QVÆ PER PISCEM IN VNIVERSVM SIGNIFICANTVR, DE QVÆ MARI
mox copiose, ex sacris Ægyptiorum literis.

Superiori anno cum te & amicos alios Patauij philosophantes inuisssem, deq; vestris & nostris studiis (si modo mea in vllò studiorum genere censi possunt) multa contulisssemus, quibus explicandis scripta ego nescio quæ mea vobis legenda proposuisssem, animaduerti Cosma studiosissime, pro tuo erga me amore, magna te affectum lætitia, quòd eum quem sciebas per longa temporum interualla multis & inuis occupationibus à literarum studijs auocatum, audentem tamen inspiceres de literis aliquid reminisci, proindeq; veluti Entellum aliquem, cui iam gelidus tardante senectæ sanguis hebesceret, in certamen accenderes & excitares, orare discedentē me cœpisti, ut istiusmodi generis scripta sæpius ad te legenda transmitterem. Ego tamen etsi te nostris nihil indigere existimabam, quem vniuscuiusq; doctrinæ præceptis & institutis abundare oportere persuasum habebam, qui apud eruditissimum Romulum Amasæum tota educatus adolescentia, nunc Bonamicum, Lampridium, & alios istic habeas, à quibus veluti ab oraculo, tuis omnibus satisfieri cogitationibus potest, neq; me quicquam tam reconditum, tam rarum de Musarum arcanis afferre posse, quòd illis & tibi, qui eos audis, non longè sit exploratius, quàm ego per interrupta totiens literarum studia potuerim obseruare, constitui tamen aliquid ad te mittere, quod meæ in te obseruantia signum & monumentum esset, idq; præcipuè delegi, quod si non doctrina, certè ipsa rerum varietate delectare posset. Nam cum piscium quasdam species ex hieroglyphicis decerpas, & tui & mei amici quidam acceperant, supererat adhuc de piscibus in vniuersum, quid vteres illi sacerdotes Ægyptij sensissent, dicere. Id commentarium adhuc à nemine occupatum veluti τῆς ὕλης ἰόντος apud me diligentius asseruabatur, quod tibi dedicandum existimaui. Tu quicquid id fuerit, pro tua comitate hilariter suscipias velim. Videbis verò hîc quantæ fuerit abominationis apud Ægyptios Piscis, quem nos tanto mox honore prosecuti sumus, quantum inter mortales super eo sit vniuscuiusq; ferè nationis iudicio variatum. Sed ne tam longa morer epistola, rem ipsam hinc auspicabimur.

Pierii Val. Mare.

P R O P H A N' V M.

D

PR O P H A N' V M in primis atq; abominabile per piscem apud Ægyptios sacerdotes significari proditum, quem & pollutum aiebant, & à mensis suis amouebant, in eo scilicet piscium genus damnantes, quòd hi plurimùm alter alteri grassatur cibi causa: præterea quòd nullius sit nutrimenti, tanquam facilè computrescat, vt cum minimè asseruari possit, prouerbiū in sordidos emanarit, Piscis repositus. & apud Plautum dictērium vulgatum, Piscis nequam nisi recens. Quinetiā constat Æthiopas illos qui sola piscium alimonia victitarūt, breuioris omnino vitæ quàm nos esse. Deniq; vt in Phædone est, apud Platonē, nihil nasci in mari Ioue dignum existimabāt. Sanè Zoroaster vnà cum Magis, inter animalia quæ bonis malisq; genijs obnoxia sint, discrimen posuere, vt bonis dedicata opinentur, veluti canes, & volatilia, & testudines terrestres: malis verò, aquatica omnia; eumq; beatum putant euasurum qui plura enecet.

D VÆ MORTALIVM C O N D I T I O N E S.

Illud ad hanc vsq; diem à Iudæis magna religione seruari manifestum, vt ex **E** Mosaicæ legis præcepto piscem non attingant, nisi qui pinnatus sit, & squamosus: lubricos verò læuesq; omnes auersentur: id quod ita interpretatur Adamantius, vt per aquas, mare vitæ huius intelligat, in cuius fluctibus mortales assiduè volutamur: in hoc mari nostro pisces qui pinnulis iuuantur, & squamis muniuntur, ad superiora facilè sustolluntur, & aëri huic viciniore fiunt, veluti qui libertatem spiritus quærant. Talis est ergo sanctioris vitæ vir quisq;, qui intra retia fidei conclusus, bonus piscis ab Assertore nostro nominatur, & in vas conseruationis immittitur. Squamosi verò quorsum? per hos intelligit idem autor homines qui parati sint vetera indumenta deponere, nouumq; hominem induere, & vt Gregorius Nazianzenus diceret, *ἀνταρτίζεις*. Latini Græcam secuti locutionem, encænare dixerunt, vt ita omni mentis duritia deposita, animum Deo tractabiliorem offeramus. Qui verò neq; pinnae neq; squamas habent, ij in imis semper versantur vadis, & in cceno plurimùm volutantur, veluti sunt anguillæ, rhombi, & huiusmodi reliqua, quæ nequeunt ad aquæ summitatem ascendere, ad superiora quippe peruenire: atq; ij sunt qui luto, hoc est, turpitu- **F** dini & vitijs inhæsitantes, ad vitales auras superioremq; spiritum attolli nequeunt: adeò carne turgidi, & vndecunq; oppleti confertiq; sunt, vt neq; deponere facilè quicquam possint, neq; se attollere, aut ab ea cui affixi sunt sæce subleuare, hoc ita terrestrium affectu grauati, vt nullam cœlestium curam suscipiant, crapulæ tantum, libidinibus, cupiditatibusq; suis implicati: quibus quidem voraginibus hausti, simulatq; ceciderint, nihil quicquam conantur emergere, sed ita recumbentes, in eodem quo hæserint luto volutari delectantur. Eodem inuoluuntur cceno philosophi qui naturæ tantum principijs insistant, ad naturæ verò ipsius autorem, cuius spiritus super aquas fertur, nunquam attolluntur. Eodem implicantur Iurisconsulti, qui leges non iustitiæ studio, sed lucri tantum cupiditate profitentur. Eodem volutantur sacerdotes, qui cæremonias ore tenus prosequuntur, quid verò per cæremonias intelligi fieri ve debeat, aspernantur. Quin etiam Oratores, neq; non Poætæ qui facundiæ tantum vbertatem, affluentissimosq; verborum fluctus, ingentemq; vocum strepitum, canorasq; nugas admirantur, quæ verò ad integræ vitæ institutionem faciunt, nihili pendunt, vnà cum superioribus in imo huiusmodi fundo, quippe vbi liuidissima maximeq;

A maximeq; est profunda vorago, supini detinentur. Atque hoc est illud profanum, quod vetus illa pietas tantopere auersabatur. Gentes tamen aliquas inuenies (vt alienigenarum quoq; instituta conquiramus) quibus pisces sacrificare mos fuerit, veluti Bœotij faciebant, qui selectiores quasdam anguillas ex eo genere quæ Capaides appellantur, præcipuæ commendationis in Eubœa, dis immolare consueverant. Passim verò piscatores Neptuno Thunnum, qui maximus esset, sacrificabant spe capturæ. Et Phasclitæ Lyciæ populi salsamenta Cylabræ cuidam heroi offerebant, eius condituræ pisces ita puros arbitrati, vt deos etiā alios pisciculis huiusmodi sale conditis placari opinarētur. Sunt verò qui apud eos id ea de causa institutum scribant, quia regio illa ab origine prima salsamentis ex pisce factis empta fuerit.

P U R I F I C A T I O .

QUOD verò Ægyptij mare profanum arbitrabantur, alij longè secus existimant. Nam M. Tullius vbi rationes de parricidæ pœna commemorat, oratione pro Sex. Roscio Amerino, ea potissimum de causa insui reos culco dicat, ne cum in flumen abiecti delati essent in mare, ipsum polluerent, quo cætera, quæ violata sunt, expiari putantur. Ad hæc Proclus tradit, sulfur & maris aquā ad purificationem adhiberi. Et Euripides Platonem secutus in Ægyptum, cum morbo quodam implicitus, sacerdotū suasu mari se expiasset, incolumitati reditus est; eaq; de causa versum hunc ille istius rei memor suis poëmatibus inseruit, *Θάλασσα κλύσει πάντα τ' ἀνδρῶπων καὶ κῆρ*. Aristophanes quoq; tale aliquid attigit, cum dixit: *Πῶτος μὲν αὐτὸς ὡδὶ Θάλασσα ἦτορ μὲν, ἔπειτ' ἐλθὲν*. Neq; ritum ignorauit huiusmodi Catullus, vbi ita canit:

Ecquid scis quantum suscipiat sceleris?

Suscipit ô Gelli quantum non vltima Thetis,

Nec genitor Nympharum abluat Oceanus.

Neq; temerè Clemens inducit Petrum, antequam cibum sumeret Tripoli lauisse in mari, alibiq; libenter eum in eodem lauare. Et apud Homerū Telmachus Palladi supplicaturus, in æquore manus lauit; quæ quidem purificatio omnium gentium consensu de mari sumpta, baptismum ab omnibus præuisum nationibus indicat, quæ sola vera est purificatio. Diuinæ enim literæ per mare vnitatis numero baptismum intelligūt, vt Theologi docuerunt. Nam & Michæas propheta mare baptismum appellasse visus, cum dixit: Tu peccata nostra in profundum mare demerges. Mare verò lauacrum huiusmodi ea de causa nuncupatur, vt sentit Euthymius, quod animarum sordes, quæ illic cluuntur, recipit, & quia purgat; omnia autem quantumlibet lutulenta flumina inuehantur in mare, lateq; ab eo admittuntur, sed tamen nihil intra se continet sordidi, fæcesq; omnes ad littora, sed eas perpurgatas, continua reijcit alluione.

D A M N U M E T V T I L I T A S .

Alunt verò qui sacerdotum Ægyptiorum cōmenta curiosius sectantur, Tritonem ideo biforem pingi solitum, superiori quidem parte hominem, inferiori verò piscem, vt ex humore nos & vtilitatem & damnum consequi moneamur, cum illi ex humana natura bonū atq; proficuum, ex pisce non nisi perniciem interpretarētur. Sedenim de Tritone alibi. Quamvis autem apud Ægyptios perniciem piscis significaret, in ostentis tamen boni ominis habitus est nonnunquam: vt qui Augusto pridie quàm Siciliensem pugnam classe committeret, in littore deambulanti exiliit è mari, & ad pedes procubuit, quasi nuncius

Pierii Val. Mare.

Neptuni, amicitiam eius sibi cōciliantis: tanta fuit eorum hominum in quos co-
lebant deos vanitas & impudentia.

S I L E N T I V M.

SVnt verò qui Pythagoræ præceptū, quo edixit ipse, *ἡσυχίᾳ μὴ γόσσασθαι*, propter
ἡσυχίᾳ quā religiose adedò præcipere cōsuerat, factū putent: piscium enim ta-
curnitate nihil est quietius, prouerbio inde desumpto, Pisce taciturnior: qua-
propter visi fuerint pisces Pythagoræ quodammodo contubernales. Et Lucia-
nus Alcyone, *ἄφωνα γὰρ δὴ τὰ γένη θ' ἰδοὺ τὸ διατώμενα*: muta, quæ aquā incolunt. Ita Lu-
cretius mutas eos natātes appellauit. Ex piscibus autem, vno excepto boca, cui
à boando, id est vocem emittēdo nomen inditum, reliqui omnes dubio procul
taciturni sunt. Et quamvis, vt apud Ælium est, quidam, vt lacerta, chromis,
aper, grunnire videantur, sibilare chalcis, & cuculum imitari coccyx, tenuia ta-
men ita sunt ea vocis indicia, vt inter vocales recenseri minimè mereantur. Nisi
verum illud est quod Pausanias Arcadiæ fluuiū memorat, in quo pisces nascan-
tur quos Pæciliās vocant, qui turdorum auium voces edant, quodq; similes in
Aorno fluuiō Philostephanus Cyrenæus memorat, quosq; vocales in Clitore
fluuiō ponit Mnascas Patrensis. Taciturnitatis verò huiusmodi quæ sit in pisci-
bus, ita Flaccus meminit:

O mutis quoq; piscibus Donatūra cygni si libeat sonum.

Quām appositè autem & Claudianus silentiū hoc piscibus attribuit, dum Rha-
damanthum ait loquacissimos viros, & qui ausi sunt arcana prodere, in pisces
indui apud inferos iubere his versibus:

*Qui iusto plus esse loquax, arcanāq; sœuit
Prodere, piscosās fertur victurus in vndas,
Ut nimiam pensent aeterna silentia vocem.*

Atqui Piscibus orientibus gēnitos, dicacissimos futuros ait Manilius quarto:

*Nēve sit vt primos animo præcedere pisces,
Carrulitas odiosa datur linguæq; venenum,
Verba maligna nouas mussantis semper ad aures,
Crimina per populū populi fert ore bilingui.*

Sed vt ad Pythagoram redeamus, Plutarchus, Sylla, cum ait vscī solitū ijs quæ **F**
dis immolata fuissent: cū verò piscium nullus ad sacrificiū idoneus haberetur,
ea quam pŕitebatur religione ab eis abstinendū censuisse. Sed quantū pertinet
ad sacrificiū, non cōstare id multis docuimus exēplis. Idē Pythagoras mare Sa-
turni lachrymas esse dictitabat, quasi vellet ex hoc eius impuritatem innuere.

HUMANÆ VITÆ CONDITIO.

AEgyptij sacerdotes igitur, vtī propositum est, mare perniciem vocabant, ea
præsertim de causa, quod cū totius alimenti sui beneficia ex Nilo conse-
querentur, corrumpi cum simulac mari commiscebatur animaduertebant: atq;
ita mare dicebant quod in humano genere vitale est vitare. Vt verò scripturæ
hieroglyphicę speciem aliquam oculis subiiciamus, in Sai pro vestibulo templi,
quod Palladi dedicatum erat huiusmodi visebatur argumentum: Infans, senex,
accipiter inde, mox piscis, postremoq; omnium fluuiālis equus: quod humanæ
fragilitatis conditionem indicat à pueritia vergentis in senium, ac iterum repue-
rascentis: accipiter verò Decum, ac perinde amorem, quodq; in nobis diuinū est,
ac vitā ipsam vitalem ostendebat. Piscis, odium simul atq; mortē, propter mare,
quod exitium atq; perniciem appellitabant. Equus verò fluuiālis impudentem
violen-

A violentiam notabat, ut qui nec patri quidem parcat suo, verum cum interficit, ut matris ipse connubio potatur. atque ita propemodum concors ea discordia, quae corporum temperaturam constituit, cum dissidere penitus ceperit, atque unum in alterum violentius grassari, mors inde sequatur necesse est. Fluvialis enim equus ideo pro dissidio ponitur, quod in duobus contrariis elementis vivit, aqua & terra: noctu enim egressus aquis segetes depascit: & binis est vngulis praeditus, uti boues: de quarum quidem vngularum distinctione in Sue satis ex divinis literis disputatur.

O D I V M.

O dium itaque per piscem interpretabatur, maritimaque demum omnia tanta religione & horrore prosequabantur, ut ne nautas quidem alloquerentur, rati vel ex eorum sermone se contaminari: ita eos arbitrabantur a communi omnium aliorum victu & moribus dissentire, cum ex mari, quod Home rus nullius frugis esse dicit, victum hi tamen & necessaria sibi compararent, quae Theon grammaticus apud Plutarchum disputat Symposiacis: cumque elementum id ab humana natura non solum alienissimum, verum etiam illi inimicissimum asseueraret, nullum cum his commercium habere voluerunt, quod vel in mari gigneretur alereturve, aut id inhabitaret. Neque tamen ignarus sum Plutarchum de mari praclare sentire, ut eorundem Conuiuiorum habetur decade quarta: sed nos hoc loco Aegyptiorum dictata, quae interpretanda desumpsimus, in primis commemoranda censemus. Nam illi cum tam pertinaciter mare abominarentur, mosque esset in sacrificijs sal adhibere, ne marino uterentur, id ex Hammonis fonte deposcebant: as-

C ferebatur enim inde sal e palma contextis cistulis, quod purum arbitrabantur, quia ex ipso fonte, non ex mari proveniebat, cuiusmodi salis vis magna in Noricis Rhaticisque iugis atque conuallibus circa fontium margines concretum vulgo reperitur, neque alterius ferè tota Germania salis habetur usus.

DIVINORVM AB HVMANIS SEPARATIO.

F verunt è veteribus, qui segregationes aquarum ab aquis, apud Moysen, ita interpretati sunt, ut animos quosdam spiritu suo vegetos expertesque corporis assererent significari per aquas, quae supra caelos in firmamento longe alijs prestantiores consedissent: infra verò, in ipsis quidem terrenis locis deteriores malignosque moram traxisse, atque etiamnum trahere: idcircoque dicunt, eas aquas quae supra caelos collocatae sunt, Deum laudare: per aquas autem eas quae sub caelis sunt collocatae genios interpretantur, quantum spiritu naturaeque sua conari possunt, improbissimos, ab ea nimirum altitudine, quae ad probitatem secundum naturam accommodatur, in ipsum imum prauitatis fundum, vitijque sentinam deturbatos. Eas verò aquas ut turbulentas, ut seditiosas, ut affectuum perturbatio numque procellis & turbinibus fluctuantes exastuantesque, maria non iniuria nuncupatas fuisse, propter mutationis facilitatem, & momentorum voluntatis ele-

- A Naschimur
- B Senescimus
- C Vivimus
- D Morimur
- E Naturae dissidio.

Pierii Val. Mare.

ctionisq; motuū instabilitatem. quam quidem interpretationē vt altè nimis re. D
petitam, & paucissimorum ingeniorum intellectui peruiā, Basilii haudquaquē
magnificare videtur. Aegyptijs tamen argumentū placuisse, indicium est, quòd
cœlū rore pluuiū venerabantur, quòd humor huiusmodi à probis illis naturis
defluere videretur, quæ propter mentis puritatem dignæ essent, quæ decentem
accōmodatamq; Deo creatori laudem redderēt, disciplinamq; illā cœlestem in
inferiora sparsim diffundere profeminareq; viderent. Minimè igitur mirū est si
mare sacerdotes illi vsqueadò abominabile existimabant, q; cœlestis roris puri-
tatem cōtaminaret, & amaritudine sua dulcedinem eam omnem peracerbā red-
deret, eiusq; indignationis ergò tantum in maritima omnia odium, vt etiā insu-
lares vti profanos auersarentur. Et mox receptum apud scriptores, insulares o-
mnes malos esse, Lerios autem pessimos: quod in Siculos haudquaquā meritò
nōnulli detorsere, perinde ac in Leriorum locum Chios alij quidā substituerūt,
nulla carminis habita ratione. Nam, vt hoc obiter explicemus, epigrāma est ve-
tustum admodum, quod in vulgus prodijt, vulgatis in exemplaribus:

καὶ τὸ δὲ δημοδὸκος χῖοι κακὴ, ὅχ' ὁ μὲν, ὅς δ' ἔ,
πάντες, πῶλῶ προκλέε, καὶ προκλέας ᾄχ'.

E

Non sum nescius Chios hominū nequissimos olim habitos, quod vt credatur,
fatis est Theophrasti iudicium, qui eos ait oratorem quendam senem ad Lace-
dæmonios destinasse, qui quòd eum puderet senectutis, canitiem succis fucauer-
rat, cumq; is publicè dicere incœpisset, surrexit Archidamus in ea tum Repub.
longè princeps, dixitq;: Quā obsecro sermonis incolumitatē habiturus est hic,
qui mendacium non in anima solūm, verū etiam in capite circumfert? Strabo
tamen, decimo, carmen hoc Phocylidæ adscripsit, Leriosq; nō Chios, ponit, vt
legendum sit, λέειοι κακὴ, & in fine, καὶ προκλέας λέει: cui lectioni ego magis faueo,
quo χῖο, pro χῖο primam κατὰ Σωαίρεσιν producit. Quidam eruditissimus alio qui
vir Patroclum pro Proclea reddidit. Carmen itaque in hunc modum vtrobique
restituendum:

καὶ τὸ δὲ Φωκυλίδος, λέειοι κακὴ, ὅχ' ὁ μὲν, ὅς δ' ἔ,
πάντες, πῶλῶ προκλέε, καὶ προκλέας λέει.

Id nos ita Latinum fecimus:

*Hoc quoq; Phocylidæ dictum, Lerij mali, at illud
Non ita vti dicas, hic malus, ille minus.*

F

*Praui omnes inquam, Procleam si dempseris vnum,
Et tamen ipse etiamnum est Procleas Lerius.*

In quam quidem poëtices amœnitatem quamvis κατὰ πρόεργον, ideo tamen defle-
ctere collibuit, quia dum hæc commentarer venit in mentem mihi epigramma-
tis Cornelij Castalij Feltrensis, Iurisconsulti in foro Veneto clarissimi, quod ne-
minem eruditum legisse pœniteat:

*Afrani & Capito fratres, Neptunia proles,
Quorum iam tota est aurea facta domus:
Ambigitur multum de vobis, peior vter sit:
Nam nemo id dubitat ne sit vterq; malus.
Iudice me Capito tu longè es pessimus omnium,
Et tamen est frater te quoq; deterior.*

Quod quidem scōmma desumptū est ex epistola Phalaris ad Adimantum, quā
cōmodi tui causa libuit adscribere: ἀκούσθ' ὅτι φέρειαι πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὁ πότρεος ὑμῶν ἐστὶ καὶ
ἐμῶν, οὗ μὲν ἐκείνου λέγοντες, ἐκείνου δ' ἑμπαλιν σέ, ἐγὼ δ' οἶομαι, μᾶλλον δ' καλῶς πεποισμαι, τῇν μὲν αἰών
ἀπάντην

A ἀπάντην ἐκείνου εἶναι κακίω' οὐδ' ἐπὶ ἐκείνου, ὅτι ἄλλας ἀπάντως ὁδούς. Audio te cū fratre tuo altercari, vter vestrum peior sit, cū tu quidē illū dicas, contrā verò ille te: ego verò existimo, imò perbellē mihi cōpertū est, illum vtiq; alijs omnibus, te verò vno, neq; illum neq; aliorum hominum quempiam esse peiorem. Addam illud vnum, si non satis nugarum est, quod ad Phocylidæ nomen epigrammati Græco insertum pertinet, videndum an eò spectet id false dictum à Cicerone epistola ad Atticum libri quarti nona, καὶ πρὸς Φωκυλίδην, vbi Pompeium perstringere videtur, qui licet egregiē de Repub. loqueretur, parum tamen aut nihil differret à ceteris. Vnde illud ad eundem Atticum lib. v. i. i. Epist. Dionysius vir optimus, ego quos tu bonos esse dicas nō intelligo, ipse nullos noui: id quod probando latissimè prosequitur. Sed nos iam satis.

N E Q U I T I A.

Quoniam verò mare ipsum in primis falsum est, & sal inde plurimum conficitur, totumq; illud clemētum si exiccari posset, in sal abiturū est, Ægyptij ipsum quoq; sal ita auersabantur, vt ne pane quidem salito vescerentur: quippe **B** cū viuendi, vt sæpe dictum, puritatem in primis adamarent, id fixum immotumq; animo gerebant, vt omnia nequitiae irritamenta summouerent: itaq; sal ipsum summo studio reijciebant, quod meram esse nequitiam intelligebant, cū propter calorem sal irritare libidinem, seminaleniq; vim expergefaceret & acue-
referatur: vnde salacitas petulantiae nomen. Exemplo verò sint ostrea & cōchylia in hunc vsum à nepotibus summo studio conquisita. Quin etiā mures abroso sale prægnares fieri tradit Aristoteles: ἀλγυλῆς præterea Venus, illiq; salacitatis ergò fanum ad portum maris aruspices poni apud veteres iuebant. Et marini Dei omnes lasciuiores fecundioresq; ponuntur à poëtis. Nimirum & illa Cæli virilia Saturni falce recisa, & in mare prolapsa, Vencrem gignunt, quippe omnes fructuū vires abscisæ, atq; in humores viscerum veluti in mare proiectæ, sicut illic Venerem, ita hīc libidinem gignunt. Theologi nostri sensu longē sciorē sal accipiūt pro doctrina Euāgelica, idq; sibi velle quod capite Leuitici secundo dicitur: Quicquid obtuleris sacrificij sale cōdies, nec auferes sal fœderis Dei tui de sacrificio tuo: in omni oblatione offeres sal, quasi dicere velit legislator, **C** quodcunq; docueris, quodcunq; correxeris, in quacunque virtute versatus fueris, ad Apostolicam æmulationem atq; imitationem tete accommoda: sal enim terrę Apostoli, Domini ipsius testimonio. Nam sicut omnis cibus ad nutrimentum aptus, diccret Hesychius, omni modo sale conditur, ita omnis sermo utilis ad iuuandum, Apostolicæ omni modo sapientiæ necessarium habet condimentum. Sed vt ad mare reuertamur, fluxum id atq; lubricum, non vti sal, solidum, & frugalibus vsibus commodum. Minimè prætereundus hic in diuinis literis locus, vbi legere est Iordanem fluuium retrorsum fontem versus cursum suum reflexisse, quod, vt D. Ambrosius opinari videtur, significat mollitudinem animi ad maris lasciuiam profluentem cursum tenuisse, & ad fontem, quippe ad originem, hoc est, Deum animi ipsius autorem cōuersum esse. Quoniam verò scriptum est partē aquæ Iordanicæ defluxisse in mare, partem verò conuersam subsistisse, Adamantius qui per Iordanem baptismum intelligit, sententia priori non absimili figuram hanc esse dicit, vt per subsistentes aquas accipiamus eos, qui eo abluti lauacro in pietatis dulcedine perseuerāt: per eam verò partem que defluat in mare, intelligamus eos, qui licet ad baptismū venerint, in vitiorum tamen amaritudinē dilabuntur, caq; falsugine corrupti, sincerae vitæ suauitate ca-

Pierii Val. Piscis.

reant, cū manifestum sit in tota hominū vita nihil dulcius innocentia reperiri, D
 peccato verò nihil amarius, etiam si quædam aspectu primo dulcia videantur.
 Sic apud Salomonē legitur Ecclesiaste: Nam in nouissimis, inquit, amarius felle
 inuenies, quod initio dulce videbatur. Faciūt ad hoc & Græcorū fabulæ. Nam
 Arrianus in Indiæ descriptione fuisse ait insulam incultā in Erythræo mari, No-
 solam nomine (sed Nosorā apud Stephanū legere est) centū fermè stadys à lit-
 tore distantem, quam indigenæ Soli sacram esse affirmarent, in quā nemo transi-
 ret, aut si transisset, nō amplius appareret, quoniā eam vna Nereidum incoleret
 obscuro nomine, omnibus viris qui eò nauem appulissent, commisceri solitā, ac
 eos postea in pisces conuersos in mare dimittere: quo scelere iratum ei Solem ex
 insula migrare iussisse, neq; eam renuisse, precatam tamen vt insita sibi volupta-
 tis appetentia euanesceret, Deumq; optatis annuisse, ac omnes, quos illa veneti-
 cius mutarat in pisces, in homines rursus ex piscibus cōmutasse, vnde Ichthyo-
 phagorum genus emanarit. Ouidius tamen ait eam in piscem mutatā, eoq; mo-
 do libidinis pruritus extingui potuit, si modò hæc eo loco intelligenda:

Nais, an vt cantu, nimiumq; potentibus herbis,

Verterat in tacitos iuuenilia corpora pisces,

Donec idem passa est. I I I I. Metamorph.

E

Atq; alibi apud eundem autorem pisce legas Venerem latuisse: fusus enim fuga-
 tusq; Veneris ardor, quonam euadat nisi ad frigidam piscium naturam, in qui-
 bus nullus alimenti fomes, quo iterum succendi queat? Hinc nostris etiam ieiun-
 iis piscis apponitur, vt eius cibo lasciuiæ calor tepescat, atq; hinc etiam occasio
 aliqua castimonie requiratur. Neq; obstant quæ superius de maris & maritimo-
 rum salacitate differuimus, quia piscium genus, vt nonnulli disputant, tametsi
 degat in mari, ἀψύγος tamē ea de causa mare sapius Homero dicitur, quod fru-
 ctum nullum gignat, sed fluuiorū & imbrium dulcis humor per antiperistasin
 amaritudinis corruptus, atq; in sese collectus, veluti calor in aëre frigidior de-
 prehensus, per frigidioris venti colluctationem in fulmē abit, ita hīc frigida ma-
 teria quæ nō nihil terreni secum traxerit, intra calidam comprehēsa, varia pisciū
 genera producit, quorū insitum frigus tepore inde maris facillē cōfouetur. Non
 enim omnia piscium genera progencrant, argumento est, quod simulac in mare F
 pluuiæ deciderunt, Solq; flagrantius per sudum irradiarit, extemplo videas su-
 perficiem maris innumerabilibus pisciculorū animulis pullulare, in quibus infi-
 nitus Apuarū numerus, quæ à Græcis ἀψύγος, quod ex pluuiā generantur, nomen
 accepere: ostrea tamen ac cōchylia, quæ libidinosa diximus, plus aëris admittūt,
 ac perinde spumosiore sunt, & salugini coalita & applicita, quare minimē mirū
 si accidat hæc salaciora fieri. Atqui nō hīc testacea neq; crustacea inter pisces assu-
 minius, sed duo illa tantū genera quæ initio posita sunt, vel lubrica, vel squamo-
 sa: in his enim nostra plurimū dictio versata est. quanq; Manilius eos qui Pisces
 horoscopum habuerint, libidinosos futuros præfagit Astronomicōn I I I I.

Scilicet in piscem sese Cytheræa nouauit,

Cum Babyloniacas summersa profugit ad vndas,

Anguipedem alatos vngues Typhona ferentem,

Inseruitq; suos squamosis piscibus ignes.

A M I C I T I A F I R M A.

ALioqui sal amicitie symbolū fuit, durationis gratia: corpora enim solidio-
 ra facit, & diutissimē cōseruat, vnde hospitibus ante alios cibos apponi so-
 litum

Alitum, quo amicitiae firmitas ac perseverantia significetur, quare plerique omino-
sum habent, si sal in mensam profundi contigerit: contra verò faustum, si vinum
atque id merum effusum sit. Vel, quia velut ex aquis sal multis & fusilibus in unū
quoddam & solidū coit, ita ex diuerso conuenientes in unum animi coalescant,
fiatque Platonium illud, *μῶν ἰσχυρῶν*.

A' MVSIS ET GRATIIS ALIENVS.

Sed ut ad piscem reuertamur, cum animalia reliqua tam terrestria quam vola-
tilia, multa dēt & ingenij & docilitatis experimēta, soli pisces indociles pror-
sus & stupidi sint, praeter pauca admodū, quae vel in Delphino, vel in paucissi-
mis aliquot admiramur, mos apud Aegyptios inoleuerat, ut cognomento piscis
hominem à Musis & Gratijs alienum cauillantes appellarent. Sed qui piscium
partes tuentur, multa etiam in eo animantium genere deprehendunt, quae men-
tis aliqua vestigia praeseferant, sed propter habitationis dissidentiam, ea homini-
bus minus cognita: terrestria siquidem & aëria domi propemodū & in nostro
ferè omnia municipio cōtemplamur, quare multa facilius licuit explorare: Aegy-
Bptijs verò ea minus innotuisse quàm alijs, qui nullum cum piscibus cōmercium
habere voluerint. Nam ut reliqua huiusmodi multa dissimulem, in Eloro Sici-
liae fluuio, qui urbem Eloram à se ita nuncupatā praeterfluit, cicurū genus pisciū
fuisse tradit Apollodorus: inelamati enim accedebant, & cibum e porrigentis
manu placidissimè capiebant. Citat Stephanus Chronicon primum, ubi haec ab
Apollodoro memoriae demandata fuerint. At veterum parsimonia nunquam
fatis laudari potest: nam apud Homerum nō Græcos solum, quo tempore circa
Hellepontum militabant, piscibus abstinuisse comperias, sed & Phæacas, Ho-
ratiū etiā nostri testimonio, helluones procosque ipsos Penelopes sola ganea no-
biles, quamvis insulares essent, marinum obsonium nullum appetiisse. Vlyssis
verò socios videas nō nisi extrema necessitate coactos expiscari, quippe cōmea-
tu omni absumpto, ne Solis boues attingerent, nō obsonij causa, sed ut famis fe-
rociā, quae ob ingentē importunitatem malefuada dicitur à poëtis, aliquo pa-
bulo mitigarent. Videas apud Satyricos piscium esculenta, utpote quae tantum
ad luxū & ingluuiem spectēt, saepius improbari. Neque lautiora aliter Romanis,
Cubi se delicijs dedere ceperunt, cōuiuia fuere, quàm opiparè piscibus instructa,
eo in quā tempore quo illis omni turpitudinis genere lasciuiare licentius sibi per-
mittebant, pristina prorsus abolita disciplina, quod Satyricus poëta carpit:

*Atque ita defecit nostrum mare, dum gula saeuit
Retibus assiduus penitus scrutante, macello
Proxima nec patitur Tyrrhenum crescere piscem.*

Instruit ergo focum prouincia. Ne verò quae Seneca in Romanorum lu-
xuriam libro Quaestionum tertio refert, hic stomachosius repetam, Catonē me-
ritò admirari solitū accepimus, quomodo ciuitas salua esse posset, in qua piscis
pluris quàm bos venundaretur: quod in hac quoque temporum miseria passim
fieri, manifestum est.

G A N E A.

Neq; quidem satis fuit piscibus in escarum principatū admitti, verum eò im-
probitatis & petulantiae processere, ut soli sibi obsonij nomen usurparint:
nam veteres *ὀψοφάγος*, hoc est, obsonatores, ut Latini vocabulū à Græcis mutua-
ti dixerunt, eos appellabant, qui pisces vndecumque conquisitos studiosius com-
pararent. Demosthenem aiunt cum Philocratē cupediarię impudicitiaeque crimi-

Pierii Val. Piscis.

naretur, cum ex auro proditorio & scorta & pisces cōmercatū accusasse. Quin- D
etiam pro Ctesiphonte, cum quidam in comitijs esse iam comedendi horam cla-
mitaret, Nullo, inquit, pacto bone vir nos hodie piscedulos reddes: quasi lur-
cones & ganeones ex vno piscis esu notare vellet. Antagoram poëtam Antigo-
nus Rex increpuit meritò, cum eum deprehendisset in Congro pisce cōdiendo
diligentius intentum, quamvis ipse regis curiositatem conuerso cauillo illuserit
non infacetè: Antigonus enim dixerat, Putas'ne Antagora, Homerum cum illa
scriberet, in Congro condiendo vnquam occupatum fuisse? cui Antagoras: Pu-
tas'ne Antigone Agamemnonem cum illa faceret, quo quis modo congrū con-
diret, sollicitum fuisse? Piscem igitur pro ganea poni nō ignarus Horatius, cum
Iccium ad frugalitatem hortaretur, cumq; commendaret quod tali esset animo
præditus, vt neq; rerū opulentia moueretur, neq; vilioris cibi frugalitatē asper-
naretur, quippe qui in medio positorum abstemius herbis viueret, his tamen
ita contentus esset, ita sibi rerum omnium opulentiam redundare putaret, ac si
eum liquidus fortunæ riuus inauraret, id mox adiungit:

Verum seu pisces seu porrum & caepe trucidas:

hoc est, siue lautiore victu, seu parco delectaris: per pisces delicates, vt dictū, E
epulas, per porrum & caepe, frugalitatē intelligēs. Omnis enim caro, inquit He-
raclitus, corpus est, vel corporis pars: maritimorū verò vis tanquā anima cōpa-
cta, gratiā & voluptatē illis cōparauit. Sanè Plato, qui nihil ex Ægyptiorū opi-
nionē in mari nasci loue dignum dixit, marina ipse corpora Dis amicissima arbi-
tratus est: quare nonnulli asserunt Ægyptios sacerdotes nō alia ratione mariti-
mis abstinuissē, nisi vt piē casteq; viuerēt, veriti forsan, qui delicias omnes auer-
sarentur, ne piscis & cibus esset simul & condimentū. Beatos enim illos tantū
iudicabant, qui simplicem ac necessarium cibum delicijs quibuscunq; præfere-
bant, quod & saluberrimum esse Plinius attestatur. Diodorus tamē primum ex
radicibus, secundum ex pisce cibum apud Ægyptios fuisse contendit. Ceterū
nos de sacerdotibus, nō de prophanis loquimur: nam & Horus ipse autor Ægy-
ptius, alios omnes dicit pisce vesci solitos. Neq; nescimus ex lacu à Myride fos-
so tantā fuisse piscium capturā, vt argenti talentū singulis diebus vectigalis no-
mine reginæ persolueretur. Aliarum verò gentiū sacerdotes non modò piscem F
non abhorruerūt, sed & loca quædā Dis sacra esse cōmenti sunt, vt solis ipsis pi-
sces inde capere liceret: cuiusmodi erant Rhiti in Attica regione iuxta Eleusino-
rum fines aluei quidem ipsi tantū fluminū, cum aqua omnis, quæ illic flueret
ac reflueret, marina esset, quæ loca Cereri & Proserpinæ sacra dictitabāt, ac per-
inde solis sacerdotibus deberi. Quinetiā ætate nostra, fluminum, stagnorum la-
cumq; plurimorū expiscationes sacerdotū tantū ditioni addictę sunt. Quo-
niam verò plerisq; locis mordet Erasmus Christianismi mores super esu pisciū
& ieiunijs, dum modò ita dicit: Cum olim præcipuus gurgitū luxus fuerit in pi-
scibus, mirum est hodiè religionis causa vulgus piscibus vesci. Alibi: Olim vesci
piscibus pro delicijs habebat, & infami vocabulo dicebantur opsophagi: nunc
ea res magna est sanctimonia. Alibi his mordaciora cōminiscitur, quasi velit o-
stendere, adactos esse nos legibus, vt ieiuniorū tempore piscibus vesci cōpella-
mur. Respondemus ad hæc ex sanctissimorū patrum sententia, pisces nō ex edi-
cto nobis oggeri, sunt enim multa & frugum & olerū genera, quibus nutriri va-
leamus: neq; vt per argutos falsosq; iocos ritum perstringit, ad sanctimoniam
vllius cuiuspiam opinione spectare: sed cum Christiano homini tum semper,
tum

Atum in ieiunio maximè lasciuiæ omnis abstinentia proponatur, cibiq; in primis affluentia luxusq; corrigatur, pisces tamen ad ieiuniorum consolationem indul-
tos esse, qui quidem delectare aliquantulum, saginare verò aut obesum corpus
reddere minimè possint: nullius enim, vt sæpe dicimus, aut parui sunt nutrimen-
ti, ideoq; cibus est corporibus, quod non Platonica tantum, sed nostra etiam si-
bi philosophia deposcit, debilitandis idoneus. Sed Gregoriū ipsum audiamus.
Epistola eius est ad Augustinum Britanniarum præfulem, in qua quantum ad
ieiunia pertinet, piscium esum ait ita homini Christiano indultum esse, vt hoc ei
infirmittatis solatium, non luxuriæ pariat incendiū: monetq; insuper, vt qui car-
nibus sibi abstinentum constituere, sumptuosiora marinarum belluarum con-
uiuia instruere haudquaquam velint. Decret. dist. IIII. c. deniq; C. & post pau-
ca. Atqui gancam ex pisce nō ea tantum causa significari dicendū, quòd auidi-
us à lurconibus expetatur, q̃ quòd ipse quoq; piscis natura vorax est, quā quidem
Virgilius notat, Ciri, propterea quòd Thetis Scyllā Nisi eius opem imploran-
tem in piscē vertere noluerit, verita scilicet ne actutū ab alijs piscibus deuoraret;

B *Nam miseros mutauit virginis artus
Ceruleo pollens coniux Neptunia regno:
Sed tamen externam squamis vestire puellam,
Infidosq; inter teneram committere pisces
Non statuit, nimium est auidum pecus Amphitrites.*

A N I M Æ.

Non ignorandum verò pisces eruditioribus animas esse, quòd ex puriore
quodam constent elemento, neq; multum concretus aliorū morentur, pri-
miq; animatorum à Deo creati, vt obseruat Philo, quodammodo animalia, &
non animalia, vel vt ita dicam, mobilia inanimata, quibus ad solam corporis in-
columitatem Deus animalem spiritum afflarit, veluti sal carnibus ne putrescat
adhiberi solet. Apud Festum Pompeium legas genus pisciculorū maiorum pro
animis humanis Vulcano dari solitū, quotannisq; piscatorios ludos trans Ty-
berim in area Vulcani mense Iunio celebratos. In quo illud animaduertendum,
vulgatos Festi codices in damno esse, cū in antiquo manu scripto legerim, q̃
Cid genus pisciculorum viuorum datur ei Deo pro animis humanis: non autem
genus pisciculorum maiorum: nam si maiores, quomodo pisciculi? Est & alterū
eodem loco mendum, quòd scriptum est eos ludos fieri solere à pop. Rom. cū
vetus codex habeat, à prætorē Rom.

I N N O C E N T I A.

Neq; desunt qui piscem innocentiae hieroglyphicum esse contendant, cū
omnino sint innocui, neq; elementū suum ad insidias alijs inferēdas trans-
grediantur. eoq; spectare dicunt Pythagoræ præceptum, qui abstinentum esse
piscibus edicto cauerit, ne persequerentur insontes.

D Æ M O N E S I M P R O B I.

Alii per animalia quæ in aquis degūt, improbos dæmones significari tradi-
derunt, vt in sacris literis Ionethes Chaldæus interpretatur: & superius vbi
segregatas aquas ab aquis exposuimus, aliorū quorundā sententiam idem sen-
tientiū recitauimus. Sanè Magi dæmonas aqueos dicūt lasciuiæ libidiniq; præ-
fectos: & marinos deos vetustas omnis pro hieroglyphico lasciuiæ posuit. Et pi-
sces maris Euthymius ait positū pro dæmonibus, qui inter vitæ nostræ fluctua-
tiones versantur, & in amara prauorum falsugine vitam ducunt.

Pierii Val. Piscis.

G E N T E S.

D

IN Christianæ verò pietatis institutionibus, gentes quæ diuinum cultum nondum suscepissent, per pisces indicabantur. Atqui gentes huiusmodi dæmonū cultui passim deditæ erant, quare piscatoribus hæc à Deo prouincia demandata, vt pisces in sacerdotum imperia redigerentur. Porro Assertor noster Euangelio pisces assos comest, quod indicat, sacrificium quod offertur Deo, non elixum, sed assum esse debere, fidem quippe veluti igni probatā, & sancto feruentem spiritu offerendam. Eodem respicit, Ambrosio teste, Seruatoris eiusdem nostri dictum Euangelio, simile esse cæli regnum reti missō in mare, quod piscium genus omne congreget, quæq; ibidem subsequuntur: vbi nimirū de mortalium animis sermo est, quæ ad sanctioris vitæ institutionem attrahant. Quin & Propheta cum de piorum congregatione loqueretur, super maria fundatam eam dixit. Apertissimè Esaias: Ecce, inquit, gentes quasi stillæ situlæ. L X X sic reddideret, Sicut aquæ multæ, quod idem est.

I G N O R A N T I A.

Squamatum quidem & pinnulatum piscium genus satis expositū est ex Origene, quæ scilicet eius hominis hieroglyphica sint, qui veterem possit hominem exuere: ideoq; omne quod habet squamas & pinnulas, tam in mari quàm in fluminibus & stagnis, electo populo comedere concessum est. Illud addendū ex Hesychio, squamas ignorantia hieroglyphicum esse, quæ quidem opera beneficioq; scientiæ excuti amoueriq; possunt. Id in Paulo liquidò demonstratum, qui cum veritatem ignoraret, cæcus factus est: addita verò Christi doctrina, quā Ananias ei prædicauit, ceciderūt vt squamæ ab oculis eius, & mox vidit.

A Q V Æ.

ASyriorum verò religio fuit, vt piscibus abstinerent in Rheæ venerationē, quæ quidem ea illis dea erat, quæ pluuijs potissimum dominatur: *ῥέω* enim fluo est: putabant enim illi ex aqua & aëre naturam rerum præcipuè constare, proq; vnda pisces, pro aëre columbam venerabantur: de qua suo loco dictum.

F A C E L I T I S.

QVamvis alijs factum hoc in Facelitidis deæ, quæ Veneris fuisse filia perhibetur, cultum asserunt, camq; olim in piscem cōmutatam, quam Syrii pro dea coluere, atq; in eius honorem Basso referente pisces argenteos in templa detulere. Chalon amnem in Syria ponit Xenophon, in quo magni & mansueti pisces, quos Syri veluti sacrosanctos habent, eosq; violari, æquè ac columbas, nefas putant.

D E R C E T O.

QUin & Derceto, siue vt tradunt alijs, Atargaten, muliebri effigie, quæ in piscem ab vmbilico desineret, summæ venerationis deam in templis apud Ascalonem habuere. Et vt his finem imponamus, Oxyrynchitæ Ægypti populi piscem vrbis suæ cognominem summo cultu pro dea coluerunt, hicq; canem & mactare & esse soliti sunt in Cynopolitarum ignominiam & opprobrium, quòd illi piscem Oxyrynchum apud se pro deo habitum, comedere non verecundarentur. Cynopolitarum enim deus Anubis fuit, quem canino, vt suo loco dictum, capite faciebant.

*HIEROGLYPHICORUM TOMI
primi finis.*

HIEROGLYPHICORVM

IOANNIS PIERII VALE-
riani Bolzanii Bellunensis, Commenta-
riorum, siue de sacris Aegyptio-
rum, aliarúmque Gentium
literis,

TOMVS II.

*In quo adiecti sunt à CAEL. AVGVSTINO CVRIONE duo libri, multa
pulcherrima Hieroglyphica, quæ à Ioanne Pierio aut prætermissa,
aut non satis explicata fuerant, continentes.*

BASILEAE.

ILLVSTRI AC GENEROSO
Aheroi D. Ioanni Iacobo Fuggero, Kirchber-
gæ, Vveissenhorni, &c. domino, literarum præsidî, ac studioforum
omnium Meccænati, Ioannes Pierius Valerianus
S. P. D.

Um ea munera, quibus humanum genus Deus liberalissimè honestatū voluit, mecum ipse cōsidero, IO. IACOBE Fuggere heros ornatissimè, in eam opinionē adducor, vt existimē nullū maius reperiri posse, quàm literarū flagrans studiū, vel discendi cognoscēdīve cupiditate potius, ex quibus & rerū bonarū voluntatem excitari, & verarū intelligentiā nasci perspicimus, nihilq; in rerū natura existere, quod ita tum mores erudiat, tum viam quasi muniat ad summū splendorē consecrandum, quàm poudē humanitatē inquā atq; doctrinā. Idem planē te sentire video, qui cum omnem semper excellentē in societate humana virtutē memorabilē extitisse cognoueris, tum ingenij, doctrinæ, sapientiæ honores præcipuā habuisse erga mortale genus famam ac cōmendationē non ignoras. Hanc vt verā & expressam minimēq; adumbratā tibi cōparares, nihil prætermittendum putauisti quod ad verū ingenij cultū, animūmq; doctrina informandū pertineret. Lustrandam itaq; primò vnā cum fratribus Calliā eruditissimis hominibus & liberalibus studiis affluentē, mox Italiā omnīū bonarū disciplinarū altricē censuisti: ac inde eam sapiētia morūmq; laudē paulo post ad tuos reuersus vestræ Germaniæ ostendisti, vt iam omnes cognoscerēt te nō solum eximiā ad rectā vitæ instituta progressiōne fecisse, sed eos etiā aditus quasi adaperuisse, quibus letos vberēq; fructus ad genus humanū redundaturos et sperarēt, et iam etiā cernerēt: eāmq; spem et expectatiōne de præstanti cōsilio tuo, successus planē cōfirmavit et auxit. Videmus enim admirabilē illam tuam virtutē non modo elegantissimarū artium institutione, scientia ac iudicio cōmendari, sed etiā animi magnitudine, clientelis, munificētia, liberalitatēq; mirū in modū illustrari, vt cōmoda, quæ ex tanta tua fortuna & amplitudine omnino maxima sperabamus, longē maiora nos iam cōsecutos fateamur. Quamobrē vt multa prætermittā, egregia quadā ac planē inuicta animi celsitudine te præditū declarasti, cum maximas opes profunderes, vt bibliothecam magnā librorū Latinorū, Græcorū, Hebraicorū, aliarumq; linguarū multitudine ex Italia, exterisq; prouinciis cōportata cōstrueres & exornāres, vt quā multorū hominū studia laudatissimo exēplo ad dignitatē, ad rectiorū disciplinarū cultū excitares. Tua enim semper laus erit, tibiq; acceptū referre debebūt studiosi, quod multis cōmodis fruūtur, et quod animū optimarum artium scientia disciplinarūq; studijs excolere possint. Verū his in omnes collatis beneficijs, quæ maxima sunt, acquiescendū tibi minimē iudicasti, quin potius maiora moliris, ac alterā illam planē regiā benignitatē adhibendā, dum afflictos recreas, iacētibus dexterā istā tuā pietate præstante porrigis, de bonorū cōmodis & ornāmētis cogitas: dum omnes deniq; liberalitate immortalibusq; beneficijs tibi deuincis. Siquidem existimaasti te pro tua fortuna posse, pro acerrimo singulariq; iudicio debere, vt curares tenuiores, felicioribus tamē auspicijs natos adolēscētes, tuis sumptib; in Germania, Italia, & Gallia benignē tantisper fouendos & sustentandos, dum eos in omnibonarū artium genere progressus fecissent, vt docendi alios munus iam suscipere ac obire possint. Quo quidem instituto nullū illustrius, nullum ad cōmemorationē nominis tui cum omni posteritate adequandā aptius esse iudicamus: hac enim ratione declaras te maximo semper honore dignū, teq; perstudiosē ea sequi, ex quibus vera, non adumbrata, laus nascitur, & nomen tuū tot etiā & tam præclaris testimonijs virtutisq; monumentis ad omnē memoriā cōmendatū celebrabitur. Nam quæcūq; accuratius nunc scripta & expolita Germanorum opera sunt, ea ferē omnia ad te missa, & tuæ felicitati credita legūtur: & si nō autorum cōmendatione, vel tuo salte nomine sunt in manibus. Tibi debetur (de alijs eruditissimorū virorū lucubrationibus, quæ satis

Pierii Val. Epist. dedic.

multa sunt, nihil dico) quòd Demosthenē, Aeschinem, Isocratem, Pausaniā, ad nostrorū homi- D
num cognitionē translatos habemus, dum eruditione præstātem virū Hieronymū Vuolsium in
clientelam suscipis, ac præmijs ornas. Hæc cū sermone omnīū ad nos perferuntur, cū in editis
libris videmus et legimus, felices eos iudicamus, quib. Dei beneficio datum, vel vsu familiaritatis,
vel officijs aliquib. tibi cōiungi, qui à tantis ornamentis cōmendationē ducis. Quapropter ego pri-
mus fortassis eorū, qui ne de facie quidem te norint, accuratē operā dedi, vt aliqua in re animū ti-
bi atq. obseruantia probare meam. Nam Hieroglyphicorū meorū cōmentariorū alterū Tomū
ad te mittendū censui, vt vnicum studioforū ornatorē, cunctarumq. artium bonarū præsidem:
adductus nō solū humanitate ac benignitate tua, plurimis quidē & amplissimis officijs perspecta
studiofis omnib. verū etiā, vt iā dixi, opinione quæ apud me est, de egregia tua erga literas pro-
mouēdas voluntate. Cui quæso aptius ac cōueniētius huiuscemodi scripta mitti possunt, q̄ ei qui ita
illa semper amauit & excoluit, vt in his ipsis vel tractādis, vel iudicandis longē omnib. præstet, ac
maximē insignis habeatur? Accessit huc et similitudo quædā, quā te habere video cū ornatissi-
mo Florentinorū principe Cosmo, qui cū familia Medicea ortus sit, hoc est, sapiētiae stirpe, auita E
quādā benignitate solus hoc tempore in Italia inuentus, literarū, venustatis, elegantia, atq. ad eō
virtutū omnīū vindex. Quamobrē cū singulos ferē Commentarios amicis varijs inscripsissem,
priorē Tomum in vniuersum huic optimo Principi tuendū cōseruandumq. permissi. Pari ratio-
ne satis feliciter agi cum hoc altero Tomo iam existimaui, si eum in tuam clientelam de me absen-
te, deditissimo certē, tanquā præsentē suscepēris, quod te facturum pro singulari tua humanitate
minimē dubito, cū iam Fuggerana domus in ipsa Germania nō solū singulos ac vniuersos de-
bitis officijs cōplectatur, sed virtutis ipsius quasi seminariū existat. Præterea si requirendus erat
literarū patronus, quis hoc tempore citius comparandus, apud quem tanquā portum, ipsa contra
barbariam opem et patrociniū inueniant? Equidem quod ad me attinet, quotiescunq. ad inge-
nium, studia, & instituta, tua inquā et Cosmi Medicei cōsideranda animū conféro, non possum
non cōfiteri me maximo cumulari gaudio, cū propter multa, quæ et sapiēter facitis, et optimē
ratione temporū habita statuitis, tū quòd in tanta bonorū Principū orbitate, tātāq. beneficorū
& liberaliū hominū inopia, qua hodie passim in orbe Christiano (quod pudet dicere) laboramus,
pro humanitate, pieasantia liberalitate prolixa, alijs libentissimē ea largimini, quæ magnis la-
boribus singulari industria consecuti estis: quodq. omnes intelligūt vos in beatis & omni copiarū
genere florentibus ciuitatibus principem locum tenere, in summa tamen vestra fortuna virtutis F
laudem magis enitescere, quā fortunæ gratiam. Quæ iam tuæ *ἱερογλυφικῆς* adferimus, explicationē
continēt eorum quæ sacerdotes Aegyptij *ἱερογλυφικῆς* circa corporis humani fabricam commēti
sunt, auspiciati à capite longē nobilissima parte: ne quis existimet hos ipsos Aegyptios ita brutorū
cultui deditos, vt non etiam hominē qua meretur veneratione susceptū reliquis omnibus prætu-
lerint, ac *μυηροσκοποιον* agnouerint. Nam si multa eruditi viri admirati, quæ illi in eo animantiū
genere quod nos rationis expers ducimus, obseruassent, longē ea plura sunt, quæ solo ex homine sa-
crarū apud eos literarū materiā ad sua illa hieroglyphica suppeditarint, quippe cuius membra
singula in huiusmodi mysteria receperunt. Hæc meas lucubrationes separatim eo nomine tibi
deberi intelligebā, quo studiosi & boni omnes cōmuniter ingenij sui monumēta tibi deberi profi-
tentur. Et certē si iusti rerū aestimatores esse volumus, literati, optimisq. studijs dediti, nulla alia
ratione maiore suorum laborū commendationē sperare possunt, quā si in eius Principis nomi-
ne illas apparere fecerint, in cuius autoritate et iudicio præcipua proborum doctorūq.
pars acquiescit, & qui animi magnitudinem diligentia, integritate &
consilio sustinet, atq. tum literarum gloria, tum etiam sa-
pientiæ laude fruitur. Vale.

A IO. PIERII VALERIANI

HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIO-

RVM, AD IOANNEM IACOBVM FVGGERVM, DE IIS

QVAE PER CAPVT SIGNIFICANTVR, EX

sacris Aegyptiorum literis.

P R I N C I P I V M.

RÆCIPVVM quidem Capitis hieroglyphicum apud omnes fuit, vt ex eo principium intelligeretur: id vel frequentissimus autorum vsus, vel nominis ipsius indicat originatio: siquidem ita vocatum ait Varro, quòd ab eo capiant initium & sensus, & nerui. Vel cotidianus sermo apertè declarat, dum aliquem esse huic vel illi rei caput dictitamus: dum à capite aliquid exordiri: dum in pro-

B cum malorum publicorum & priuatorum causam in reipublicæ vel familiæ cuiusquam principe consistere profitentur, ad id Platonium scilicet innuentes, tales esse ciues, quales qui primatum inter eos obtinent. Et Cicero, caput esse ad beatè viuendum securitatem ait. Pro præcipuo verò, ad Appium epist. An tibi obviam non prodirem? primùm Appio Claudio, deinde Imperatori, deinde more maiorum, deinde, quod caput est, amico. Sed quid alienis adeò immoremur, cum nostris abundè vti possimus? Ipso statim Bibliorum principio, Beresith, Aquila vertit, *בְּרֵאשִׁית*, in capitulo, quòd caput initium custosq; rerum sit: vulgata editio fecit, In principio, quod hieroglyphici esset interpretamentum. Alij dixerunt, in capite, in Filio: nam mundus per ipsum factus est. Quod verò in Esaiaë visione habetur de Seraphim duobus, qui senis singuli alis præditi, binis caput Dei velabant, binis alteris eiusdem pedes obtegebant, per ad-

C opertum caput, exordia Dei incomperta esse interpretatur Adamantius: per obteptos verò pedes, nouissima non comprehendì: sola media in conspicuo esse, opera quippe eius, diuinæ indicia prouidentia, cœlorum motus varios, Solis, Lunæ, stellarumq; progressus, terræ, maris, & aëris vicissitudines, & quæcunq; in rerum natura suo sunt ordine disposita: sed enim quæ ante ista fuerint, nouit nemo. Ex ijs quæ sunt, Deum intelligimus: post hæc quæ futura sunt, credere quidem possumus, sed scire nequimus. Vnde legas apud concionantem in diuinis literis Regem: Annunciate mihi priora, & nouissima quæ crunt, & dicam vos esse Deos.

D I V I N I T A S.

I N Deo sanè Caput cum ponimus, id quod in eo constat diuinitatis intelligimus, quæ cuncta scilicet præcedit, & cui omnia subiecta sunt, diceret Eucherius. Idem & Hieronymus tradit eo libello, in quo, quid sit diuinitas, explicat. Tam insano verò cultu Aegyptij caput omne venerabantur, vt à capitibus & armis brutorum prorsus abstinerent, diuinitati iniuriam facere arbitrati, si quis illa esitasset. Platonici tradunt humanum caput ad mundani orbis similitudinem compactum, in eoq; duos animæ diuinos circuitus interlocatos, esseq; membrum diuinissimum, ac reliquorum omnino princeps: reliqua, vt capiti seruiant adiuncta. Caput, ait Hierosolymitanus Hesychius, vt hoc obiter addamus,

Pierii Val. Caput.

vnus cuiusque animalis ratione pollentis mens dicitur, cuius sedes cerebrum: D
vnde caput, & cuncta quæ adhærent iecori, super altare in holocaustum pone-
re iubemur: nam & cor & iecur cōcupiscentiæ nostræ impetum, motumq; con-
tinēt. Hinc Paulus nobis bene precatus, Pax, inquit, Dei quæ exuperat omnem
sensum, custodiat corda vestra, & intelligentias vestras. Idem Hesychius huc
adnectit illud ex Esaia: Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta
pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas: quod enim in nobis est rationis, vt
dictum, in vtroque habitat, & corde & cerebro. Non decet autem mentem so-
briam diuidi, sed esse veluti vinculum, quod affectus nostros ad sanam rationē
adiungat atq; deuinciat.

D O M I N I V M.

ET quamvis per se caput principatus indicium sit, longè tamen significātius
hieroglyphicèq; magis id ostendit, si fascia redimatur, siue ea corona, siue,
vt apud Græcos, diadema vocetur. Nam & coniectores eo redimiculo caput
insignitum per somnium visum, dominij signum autuuant. Sedenim diadema-
ti suus est locus inter vestimenta, vbi reliqua tractamus insignia: nunc de capite E
simpliciter verba facimus.

M V N D I M O L E S.

S Erapidis simūlachrum apud veteres autores celeberrimum, cœlum habere
caput dicebatur. Vnde Eustathius eruditè primo Iliados, veteres ait cœlum
pro capite accepisse: atq; ita Pallas de cœlo descēdit, incitatioem Achillis iram
compressura. Sed quoniam multa super eo toto opere dicēda sunt, quòd id sibi
numen Ægyptij pro rerum natura confinxere, nō importunum fuerit loco hoc
totam hieroglyphicam eius effigiem, per quam mundi totius moles indicatur,
semel eo modo describere, quo exhibita est ab oraculo, quod vt fertur ipse de se-
ipso in Nicocreontis Cyprij regis gratiam his carminibus enunciauit:

ἐμὶ θεὸς ὅτι δέμασ' οἷός κε γ' εἶπω,
ἐραίν' ὅς μ' ἐκ κεφαλῆς, γαστήρ δὲ θαλάσσης,
γαῖα δὲ μοι πόδες εἰσὶ, τὰ δ' ἔατ' αἰεὶ αἰεὶ καί ται,
ὅμματα πηλαγὸν λαμπρὸν φάτ' ἡλίοιο.

Sed quoniā in Macrobianis aliquot codicibus pro lectione quæ est, ὅτι δέμασ', F
legere est castigatiore versu, θεὸς δὲ μαθῆναι, si cui ea magis arrideat, dicamus:

*Sum Deus, vt discas, talis, qualem ipse docebo,
Cœlestis mundus caput est, mare venter opacum,
Terra pedes, aures versantur in æthere summo,
Lux, oculi, quam solis habet splendentis imago.*

Vbi animaduertēdum, ventrem pro mari, & vice versa, mare pro ventre etiam
apud alios accipi, præsertimq; apud coniectores. Nam Hippocrates Cous ho-
rum sententiam secutus, eum ægrotum qui per nocturnā imaginem mare per-
turbatum viderit, morbo ventris tentari cōiicit, idq; minimè contemptui ha-
bendum iudicat, qui adhibitis remedijs, quo nutritu is curandus sit, statim do-
cet. Quin apud nos etiam in sacris literis aliquid in hanc sententiam de Deo le-
gere est. Nam, vt Cyprianus ait, mali dæmones ita per fabulas ea deprauabant,
quæ manifestissimis passim verbis in diuinis literis explicantur: vt illud in hanc
sententiam apud Esaiam L X V I. Quam mihi sedem ædificabitis? aut quis lo-
cus ad requiem mihi? cœlum mihi thronus est, terra autem scabellum pedum
meorum, quod, quo sit intellectu accipiendum, videris apud Adamantium su-

per

Aper Genesi, homilia prima. Apud Hieremiam x x i i i. Non ne cœlum & terram ego impleo? Et Prouerb. x v, In omni loco oculi Dei speculatur bonos & malos. Hinc Cyprianus idem, in abditis & secretis vel semotis locis, in cubiculis etiam ipsis, orandum monet, idque magis fidei conuenire, ut sciamus Deum ubique esse præsentem, audire omnes & videre, & maiestatis suæ plenitudine in abdita quæque & occulta penetrare. Cum itaque veteres per Serapin vniuersam mundi molem, & ipsa rerum principia intelligerent, certatim eum templis magnificentissimis honestarunt: cuiusmodi ea fuerunt quæ in Memphi & in Alexandria celebrabantur, Pausanias Athenis etiamnum templum Serapidis fuisse narrat Ptolemæi in gratiam structum. Inuaserat autem Ptolemæum Lagi superstitio ex dæmonis apparitione, qui iusserat, ut apud Eustathium est, mitti nauem, quæ appulit, Phocidi, & accepto inde oraculo Sinopen accessit, indeque Iouis Serapidis simulachrum transtulit, quod quidem cuiusnam esset materiæ discerni non poterat, nempe ut chaos ipsum, cuius symbolum erat, præ se ferret. Et quod illi simulachrum in templo Alexandræ ita vastum erectum est, ut dextera vnum parietem, alterum læua perstringeret, ex omnibus metallorum lignorumque generibus compositum ferebatur, ut nihil non cōplecteretur quod terra vel proferat, vel intra viscera abditum occultarit.

LOCUPLETATIO.

EA autem potissimum de causa Serapis in cultu erat, quod persuasum mortalibus fuit, inde locupletiores diuitias obuenire. Ait enim Psellus, dæmonas nobis sæpe diuitias polliceri. Porphyrius magnorum dæmonum principes Serapin & Proserpinam agnoscit. Nam omnino qui apud Ægyptios Serapis, apud Græcos Pluto est, & Pluto idem qui diuitiarum deus. Hinc auarissima meretrix apud Catullum sollicita est ut ad Serapin deferatur, cui preces alleget, diuitias & opes petitura, quod is dæmonum princeps locupletandis supplicibus dare operam, eius superstitionis errore crederetur, atque ideo gestare calathum, de quo paulo post plura, unde bona hæc liberalissimè depromerentur: nunc pauca hæc pro re sufficiat attigisse.

C L V C R V M.

Est & lucris signum caput, verum id apud cōiectores: illi enim capitis magnitudinem insolitam, per nocturnam imaginem oblatam, diuitiarum accessionem significare tradunt, propterea quod vulgò numi, ut apud Artemidorum est, capita vocantur.

S A L V S.

Receptum etiam est apud omnes, ut caput pro salutis hieroglyphico ponatur, idque in extremo discrimine cōmendare, id adiurare, id deuouere. Hinc totiens apud Homerum ea loquendi figura, ἐπ' ὀδυσσὴν καὶ ἄρην, ἐπ' ἑλίοιο καὶ ἄρην. Hinc Tib. Gracchus cum salutem suam populo commēdaret, manu capiti superposita ire perrexit in Capitolium, quod illi malè vertit, interpretantibus inimicis, eum eo signo diadema sibi deposcere. Tale aliquid apud Aristophanem Acharnanibus legas, dicente Dicæopoli: Et si non iusta profatus fuero manu supra caput imposita, quæque vniuersus approbet populus. Sed & portenta huic subscribunt significationi: tacta siquidem de cœlo Cæsarum æde, capita omnibus statuis simul deciderunt: quo quidem ostento præmōstratum est, Cæsarum progeniem vnà cum Nerone eius gentis vltimo defecturam.

Pierii Val. Caput.

DOCTRINA IMPERIO V'E PRÆSTANTES.

D

ANtiquum autem fuit institutum, eos honore numismatū decorare, qui vel doctrina vel imperio cæteris antecellerent, quare Mitylenæi Sapphūs imaginem numis impressere, Homerum Chij, autore Strabone. Horum exemplum secuti Mantuani principes, Maronis sui speciem in numis aliquandiu expresse-
re, non immeritò sibi alumno eo applaudentes, qui Venetiam vniuersam sui nominis celebritate sempiternæ gloriæ commendarit. Plurimum verò principum imagines posteritati per eiusmodi monumenta innotuere, neq; numis tantum, verum etiam gemmis expressæ: vt tot statuarum memoriam, quibus non suam tantum similitudinem humano habitu insignem esse voluerunt, verum etiam facies suas dijs adscribi, vtq; ipsi eorum nominibus vocitari se iusserint, prætereamus. Longè illud simplicius, quod Octavianus Augustus numum cussit in quo singula ex vtraq; facie capita, atq; ea quidem pulcherrimè elaborata: eorum alterius inscriptio est, DIVOS IVLIVS, alterius AVGVSTVS DIVI F. quam quidem inscriptionem multis alijs in monumētis vsurpauit, vt in lapidibus qui ruinarum iniuriam effugerunt, passim Romæ legitur: cui vt adblandiretur Ma-
ro, Æneidos sexto, Diui eum genus appellauit: in antiquissimis enim Romanæ bibliothecæ codicibus habetur, AVGVSTVS CÆSAR DIVI GENVS. Idem cum Sphingem repudiasset, qua tabellas signare solitus erat, non sine multorum conuicijs, qui ænigmata illū misitare cauillabantur, Alexandri aliquandiu imagine signauit, quoad sua demum vti collibuit, cum autoritatis iam validissimè corroboratæ, clarissimusq; haberetur. Quin ea signare, qui quoq; subsecuti sunt principes, perseuerarunt.

PROSPERITAS.

QVod verò pertinet ad Alexandri imaginem, persuasum olim fuit, peruulgata inter homines opinione illi prosperè omnia successura, omnesq; eius actiones adiuuari, qui Alexandrum vel auro vel argento expressum gestitaret, adeò vt Macriana familia, quam suo tempore nobilissimam Romæ fuisse Trebellius attestatur, Alexandri effigiem cōsueuerit habere quasi familiarem, apud viros quidem in auro vel argento, apud mulieres in reticulis, & dextrocherijs, & in annulis, & in omni ornamentorum genere. Quin & Antoninus Seueri filius Alexandri studiosissimus fuit, cuius imagines cum passim renouasset, mortales, vt huic eius studio adularentur, statuas aliquot erexere, quæ vno corpore facies duas gestarent, Alexādrī scilicet & Antonini. Quam quidem superstitionem Chrysostomus acerrima insectatur increpatione: nam & eo tempore abusus huiusmodi circumligandi aurea Alexādrī Macedonis numismata capiti vel pedibus, auferri nondum potuerat.

DIVINA PROVIDENTIA.

IN Theodosij & aliorum qui eo seculo fuerunt Imperatorum insignibus, in Iatrio præsidis Thebaidos nuncupati, argumentum hoc pictum spectabatur, cuius exemplum in quodam eius militiæ ordinum officiorumq; canone descriptum Romæ apud Massæos inspexi. Tabula est libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syllabarijs quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur: alij nihil præscriptum habēt. Supra tabulam fastigium attollitur, in media cuius facie genij duo latum sustentāt orbem, in quo caput instar humani, cuius ita inscriptio est, DIVINA PROVIDENTIA. In angulis verò tabulæ quæ descriptos, vti diximus, libros continet,

A continet singulis capita singula sunt apposita, quorum superius à dextera inscriptionem circumductam ostendit, *VIRTUS*. alterum à læua, *SCIENTIA*. inferius à dextera, *AUCTORITAS*. quartum à læua, *FELICITAS*. Quod quidem, vt puto, innuit rerum omnium gerendarum summam à Deo primum emanare, eumque conciliandum in primis, vt nostra omnia fortunentur. Mox necessariam esse virtutem, quippe animosum, aptum, & idoneum esse debere hominem qui preclara sit facinora aggressurus. Verum virtutem solam parum prodesse, nisi accesserit & disciplina, cuius scientia eruditi, & tempora & occasiones internoscamus. Sedenim & hæc & illa vix sufficient, nisi & autoritas adiuncta fuerit, quam milites populi que sub imperio contineantur, iussa que non contanter exequantur. Vnde legas de Vespasiano, cum esset iam à militibus salutatus Imperator, auctoritatem & quasi maiestatem quandam inopinato scilicet & adhuc nouo principi defuisse, quæ non prius accesserit, quam è plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, sedentem pro tribunali pariter adhaerent, orantes, vt Tranquillus ait, opem valetudinis demonstratam à Scrapide per quietem, restitutum **B** oculos, si inspuisset: confirmaturum crure, si dignaretur calce contingere: cumque vix fides esset rem villo modo successuram: ideoque ne experiri quidem auderet, extremò hortantibus amicis palam pro concione utrumque tentauit, nec euertus defuit, atque ita, quod primum desiderabatur, auctoritatem indeptus est. Sed & quarta necessaria est, felicitas quippe: licet enim animis valeas, experientia sis eruditus, auctoritateque communis, nisi tibi res feliciter cedat, ruere plerumque omnia, & elabi in irritum experieris. Addita huic & altera tabula cum eisdem libris & librorum notis & genijs in fastigio orbem cum capite sustollentibus, sed angulares circuli affixi adscripta habent nomina singula singuli, *VER*, *ÆSTAS*, *AVTUMNVS*, *HYEMS*, vt scilicet admoneamur, diligenter nos animaduertere debere, vt suo quaque tempore agantur, procurentur ve.

M V S A.

N Vdum autem mulieris caput, quale Nympharum fingunt, nullis gestaminibus appositis, quæ hieroglyphici notitiam asferre solent, sed quod comam habeat nonnunquam ab occipitio nodo comprehensam, nonnunquam in humeros negligenter diffusam, Diodorus Musæ hieroglyphicum esse contendit, cuius dicto standum, cum in huiusmodi rebus indagandis non incuriosus fuerit, tametsi nonnunquam sententiam ex vulgo mutuatur.

T E R R O R.

M Vliebre simulachrum horrida specie fabricatum apud Corinthios, imago terroris erat, de quo Pausanias lib. II. Atque huc nonnulli trahunt Medusæ caput, quam Domitianus pro pectore gestare gauisus est, vt sui admirationem apud omnes incuteret. Quamvis non desint, qui factum id ab eo in gratiam Palladis, quam vnicè coleret, interpretantur. Sedenim de Medusa plenius in Anguium commentario.

A Pud mathematicos faciem inuenias collo, ore, oculis, & toto capitis gestu tortuosam, idque contradicentem aduersarium significare: cuiusmodi simulachrum in X. Scorpij gradum intulere, eoque supra horizontem ascendente in lucem editum,

ADVERSARIVS.

Pierii Val. Bicipitium.

cervicis forc indomitæ, opinionisq; destinatæ, futurum esse præfagiunt.

D

R O M A.

MVlieris verò caput galeatum in plerisq; numis Romam ostendit, non tantum quia Romani nihil nō armis arrogarint, aut quia suam ad Martē originem referre voluerint, quàm vt arcanum illud suum de Romæ nomine publicari vetito, peritis quidem rerum patefacerent, vulgo verò tenebricosius obscurarent, re ad interpretationem aliam distracta. Gergithius enim autor minimè contemnendus, antiquum Romæ nomen Cephalon fuisse tradit, quæ quidem

Tantum alias inter caput elatura esset,

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Sed nos quid solliciti sumus, quibus rationibus Roma sit caput, cum Dominus Deus noster Christus Petro prædixerit, nomen illi Cephas cōuenire, quem scilicet Romæ principatui destinasset. Aliàs verò cum eum Petrū nominat, ad Capitoliū immobile saxum alludit, ac perinde omnium, non Romanorum tantum, sed quaqua tota terra habitabilis extēderetur, caput futurus esset. quod dictum volui, vt Oecolampadij cōuersio diligentius expenderetur, qui cum Theophylactum Latinum faceret, verba illa, *πολις τῆς οἰκουμένης*, videtur prætermisisse.

DE BICIPITIO.

C V S T O D I A.

DVo verò humana capita, quorum alterum maris, quod intrò aspiceret, alterum sceminæ, quod extrà prospectaret, custodiam significare Ægyptij tradiderunt, propterea quòd hieroglyphici huiusmodi beneficio sese à nullo dæmonum infestari posse persuasum habebant: & vt Horus ait, figura hæc satis superq; ad tutelam sufficere credebatur, nullis vel literis, vel imprecationibus apposis, quæ infortunium amolirentur.

D I M A N E S.

INuenias plerunq; in veterum monumentis capita duo, duabus additis infernè literis D. M. quod DIS MANIBVS, hoc est, defunctorum tutelaribus sacrum vel cōmendatum intelligas. Cæterum, vti dicebamus, Ægyptij id ipsum Finnuere volentes, & tutelam significantes, nullas addebant literas. Manes verò & superos & inferos, augures dicebāt, inuocabantq; eos ita nuncupatos, quòd per omnia ætheria terrenaq; manare arbitrabantur.

A N I M A D V E R S I O S E V E R A.

Tenedium numum memorat Pollux, ab vna cuius parte duo essent capita, ab altera securis, cusa. Seuerissimæ hoc animaduersionis signum, vt in Armis alibi diximus, habebatur, qua Tenediorum Rex filium percuti iussit adulterij conuictum, lata prius ab eo lege, vt in adulterio deprehensi mas & scemina eodem supplicio securi subijcerentur. Quo iudicio cum neq; filio ppercisset, rem eo monumento iussit insigniri. Meminit huius legis etiam Aristoteles in Tenediorum republica. Et prouerbiū in acerbos iudices inde factum, Tenedia securis.

P R V D E N T I A.

QVòd verò bicipitium Iani apud Romanos celeberrimū fuit, sunt qui prudentiam solertiamq; regis præ se ferre autument: prudentis enim hominis est præterita noscere, futura verò multò antè præuidere. Hinc illa apud Persium
excla-

A exclamatio, cūm hominis nescio cuius prudentiam desideraret:

O' Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit.

Eodem fermè significato Anteuorta Postuortaq; diuinitatis assumptitiæ comites colebantur.

A N N V S I N I E N S.

NEquè tamen desunt, qui bicipitium hoc ad munus occludendi aperiendiq; anni referant: nam & Cyprianus bifrontem eum exprimi scribit, quòd in medio cōstitutus, annum incipientem pariter & recedentem spectare videatur. Quæ verò super hoc Ouidius latè describit, apud eum videnda prætereo. Imberbe Iani bicipitiū in numo quodam est, ab cuius altera parte quadrigæ sunt, cum Ioue fulminante: inscriptio literis fossilibus, R O M A, quod nimirum ipsius Reip. sigillum fuerit. Geminus verò Ianus vtraq; facie barbatus in argenteo numo est, in quo literæ, L. F. M. F. O. V. R. I. Ab altera parte trophæum est cum flagello & sceptro, cuius apex serpentinus: Roma iuxta, quæ coronam ciuicam trophæo superimponit.

B S A T V R N I B E N E F I C I A.

IAnicolos plerosque numos videas capitibus geminis vna cervice contentis, vna parte signatos, altera naui. Sunt qui ex hieroglyphicis huiusmodi Saturni beneficia significari tradant, Ianuq; eo monumento Saturno gratiam relatam voluisse, qui naui ex Ægypto in Italiam vectus agriculturam commonstravit; nam à fatu illi nomen apud Latinos fuit. De ratico verò huiusmodi numo ita Ouidius:

*At bona posteritas puppim signauit in ære,
Hospitis aduentum testificata Dei.*

Hunc verò fuisse primum numum cūsum, & à Iano ipso signandi æris morem inuentum, pleriq; memoriæ prodidere. Sed & Cecropis effigies biceps facta, quòd linguas duas calleret, Græcā & Ægyptiacam. Porro fama est Athenienses Ægyptiorum colonos fuisse, è Sacensi ciuitate duce Cecrope deductos, vt Nazianzenus in Monodia Basilij.

I N C O N S T A N T I A.

Alioqui Mathematici bicipitium inconstantiae hieroglyphicum posuere. Nam tertio supra vigesimū Leonis gradu bicipitis hominis simulachrū oriri confinxere, quòd eo ascendente gradu natum, inconstantis ac leuiter mutabilis voluntatis atq; sententiæ fore præfagiunt.

Contrà verò quos Ianos huiusmodi bicipitio insignes plerisque locis videas, sed sine manibus ac sine pedibus, quadrangulārī quodam scapo ita præciso, vt ab humeris vbi in quadrum abire incipit, deorsum versus magis ac magis angustetur, per hieroglyphicum hoc sunt qui firmitudinem & stabilitatem eorum denotari dicant, quæ sapienter & maturo consilio gerantur. Quòd verò manibus & pedibus careant, vim diuinam ostendit, cui nihil

BENE CONSULTORVM
stabilitas.

Pierii Val. Tricipitium.

horum opus ut quod facere destinarit efficiat: Deus enim simul & annuit, & totum nutu tremefecit Olympum. Et alter, Dicto citius tumida equora placat. Illa præterea dilatatio quæ fit à basi sursum versus ascendendo, ostendit humana omnia, quo diuinitati propius accedunt, eo augustiora ampliora quæ fieri. Vnde apud Maronē Dido apotheosin sibi, ob res à se præclarè gestas pollicita, dicit:

Et nunc magna mei sub terras ibit imago. de quo alibi latius.

DE TRICIPITIO.

G E R Y O N E S.

Er tricipitium verò Geryonem in primis significari passim inuenias. Quid autem sibi Geryones velit, & utrum historicū an fabulosum fuerit cōmentum, ut adhuc in ambiguo sit, scriptorum varietas efficit: vulgator tamen ea est opinio, tris in Hispania fratres vnanimi concordia imperiū obtinuisse, quos Hercules oppresserit. Græci, ut ingenio sunt ad comminiscendum noua promptissimo, alia atque alia super Geryone tradiderunt: sed inter eos Hecatæus Geryonem affirmat loca circa Ambraciam & Amphilochos tenuisse, E inde quæ abactas boues, quæ specie mira reperiantur in ea regione valde herbida, & pascuis lætissima. Alij in Euxino ponto urbem *τρεκαρλίαν* memorant, cuius principem Geryonem Hercules sustulerit, cum quæ boues speciosissimas eius abigeret, interroganti cuius illæ fuissent, responsum, Geryonæ Tricareni, quod tricipitis sonat, inde datum locum fabulæ.

Sane ut Hispania, quæ tripartitò diuisa est, per hieroglyphicum Geryonis intelligatur, tum autores plerique, tum Imp. Hadriani tertium Consulis numus ostendit, in quo simulachrum triceps hastæ innixū, quod dubio procul factum ob Hispaniam peragratā, siue ut originationem suam ostenderet, quod Gaditana esset matre genitus, ut apud Spartianum est.

LVNA MENSIS'VE.

Interpretes Hesiodi *τρεκαλδου μηνων* Lunam significari contendunt: alij tempus præsens, præteritum & futurum: alij triplicem mensis diuisionem, quæ ternis apud Græcos denarijs dispescitur, apud Latinos in Nonas, Idus, & Calendas diuiditur. Græcorum nuncupationes sunt, *ισαμελις, ἡδὲ δέκα, φθινον*, quarum nuncupationū vltima, dierum numeri Romano more retrocedunt.

A V X I L I A R E S.

Neque me præterit Plutarchū in libro De ciuilibus institutionibus ad Traianum, asserere Geryonē multis oculis, multis manibus & pedibus præditū ea de causa vulgò dictitatum, quod in negotijs obeundis consilio vno, multorum opera uti cōsuerit, quod in principe vel alio quopiam, cui reipub. summa credita sit, cōmendabile plurimū habetur. Non enim omnia possumus omnes. Idcirco quæ Pelopides laudatur, qui legationē initurus, cum se ad dicendū parum idoneum intelligeret, adiutorē sibi sociumque muneris Epaminondā cooptauit. Sic Nicias cū ad labores tolerandos imbecillo admodū corpore & inexperto esset, Lamachū sibi & robustū & industriū sociū accepit. Quod verò ait Plutarchus Geryonē pluribus oculis manibusque præditū, eundē & quadricipitē legas apud

Ari.

H I S P A N I A.

F

A Aristophanem, vbi de Lamacho loquitur, βελε διαμάχου τετραπύλῳ.

TRiceps quoq; Serapidis imago in numisma tis quid sibi velit, in brutorū commentarijs sparsim attigimus: sed id nunc locupletius explicandum est. Tricipitiū est ex tribus animalibus, quorū in medio est leonis caput vastū admodū, dextra parte canis applaudibūdi blandientisq;, læua lupi: supernè calathus insidet: quæ species vniuersa anguis ambitu complexa est. Qui Solem hinc interpretant, ex capite Leonis tempus præsens indicari volunt, quod eius conditio inter præteritum futurumq; actu præsentī valida feruensq; sit. Præteritum ex lupi capite cōiiciunt, quod animal est admodum obliuiosum: obliuiō autem de præterito est. Futurū ex adblandientis canis effigie, quod est indicium spei, quæ nobis semper adblanditur: spes verò semper de futuro est. Competit verò Soli temporis cōsideratio. Quid verò sibi velit serpens, vt Deus sit, vt temporis autor, alio cōmentario satis explicatū est: alibiq; ostendimus huiusmodi tricipitiū prudentiæ conuenire. Calathum verò loco hoc aiunt altitudinem sideris commonstrare, vimq; refertissimam ac opulentissimam, quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur.

S O L.

B de futuro est. Competit verò Soli temporis cōsideratio. Quid verò sibi velit serpens, vt Deus sit, vt temporis autor, alio cōmentario satis explicatū est: alibiq; ostendimus huiusmodi tricipitiū prudentiæ conuenire. Calathum verò loco hoc aiunt altitudinem sideris commonstrare, vimq; refertissimam ac opulentissimam, quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur.

I V P I T E R Æ Q V V S.

QVamvis qui Serapin Iouem esse dicunt, modium eius capiti superpositum ea de causa figurari autumāt, q; omnia sint æquis distributionibus ab ipso rerū omniū arbitro moderata. Nā vt optimè Maro, Rex Iupiter omnib. idem.

ET Dianæ simulachrū tribus insigne capiti- bus celebratur, quorū vnum equinum, caninum alterum, tertium humanum, sed facie admodum rusticana. Vnde Maro,

D I A N A.

Tergemināq; Hecaten tria virginis ora Dianæ,
dixit. Apud Æginetas tamen vna tantū facie & vnico corpore fingi Hecatē, talemq; apud eos statuam se obseruasse Pausanias tradit, Alcamenemq; primum tria illa simulachra inuicem connexa excogitasse. Quid verò sibi velit equus, canis & rusticana illa facies, in eo simulachro alibi docuimus.

Q V A D R I F R O N S.

Q V A T V O R A N N I Q V A L I T A T E S.

QVr verò Ianus quadrifrons plerisq; locis informari solitus sit, ea fuit causa, quod illi rerum omnium principia finesq; introitus exitusq; dedicati essent: quin & quæ illi templa erigebantur, quadrata specie fiebant. Et mercatorum stationes trapezitarumq; mensæ, in eiusmodi Ianis habebantur, de quibus apud Horatium:

Hæc Ianus summus ab imo perdocet.

Ad id etiā spectabat ea effigies, vt quatuor anni qualitates indicaret, quas Græci Latiniq; horas vsitatissimo vocabulo appellarunt. Horatius de Ioue: Varijsq;

Pierii Val. Quadrifrons.

mundū temperat horis. Et quoniā in horas incidimus, erat apud Megarenſes Iouis ſimulachrū, ſupra cuius caput & Parcæ & Horæ ſtatutæ erāt ea de cauſa, inquit Pauſanias, q̃ fata in Iouis omnino poteſtate conſiſtāt: Horas verò, quippe quæ nos anni tempora dicimus, arbitrio ſuo diſponat. Cæterū quod ad Parcas attinet, Æſchylus Iouem quoq̃ ipſum fato ſubiectum eſſe dicit, ita ſuper eo locutus: *ἔκταν αὖ ἐκ φύγῃσι πλὴν περὶ φρίδι.* Atq̃ hinc fortè Parcæ illi ſupra caput inſident.

IANI FILIÆ IIII.

CRitolaus tertio *τῷ φαινομένῳ*, Iani ſimulachrum ideo quadrifrontem figurari dicit, quòd filię eius quatuor laqueo gulam fregerint, Iani patris deſiderio, quem agricolæ lapidibus obruiffent: vbi de Iano illo loqui videtur, qui Saturni filius perhibetur, qui vino finitimis agricolis cōmunicato, cū ſua uitate illecti plus æquo hauiffent, in ſomnumq̃ prolapſi diu iacuiſſent, experrecti demum, venenumq̃ ſibi propinatum arbitrati, conſurrexerunt in Ianum, eumq̃ lapidibus oppreſſerunt. Hæc eadem à Plutarcho referuntur.

QVINCVC EPS. MANASSES.

QVinis verò frontibus neminem præter Maſſem formatum legi, qui Rex Hebræorum poſteaquā prophetam Eſaiam ſuſtulit, quincuplici facie ſtatuum ſibi poſuit, vt longè plura ſe perſpicere indicaret, quā Prophetę, qui Videntes appellabantur.

SEPTICEPS.

MAthematici, ſi Petri Aponenſis inuenta ſumus admiſſuri, quæ vnde deſumpta ſint, quāq̃ antiquum ſit argumentum illud, alibi declarauimus, hieroglyphicum ſeptem capitibus inſigne, quintodecimo Geminorum gradu ſtatuerē, inde ſignificantes, ſub eo graduum numero in lucem editum multiscium fore: quippe nullum doctrinæ genus, artem nullam, nullam denique linguam eſſe celebrem, quā is non ſit optimè conſecuturus: eundem tam publicis quā priuatis rebus agendis aptiſſimum, & inter mortales admirabilem omnino fore pollicentes.

MVLTISCIVS.

F.

DE COMA.

Apilli verò cū ad caput pertineant, hieroglyphicis eius poſtulant adſcribi, qui nimirum in diuinis literis cogitationes quibus ornatur anima, mensq̃ contegitur, ſignificare ferunt à venerandæ antiquitatis theologis: anima enim ipſa cogitationes generat, perinde ac caput ſibi capillos proferit, quibus ornetur & obtegat. Hinc illud, Capillos capitis noſtri numeratos eſſe, cogitatus quippe noſtros omnes Deo pateſcere. Tondere aut, ſuperfluas & inutiles cogitationes ſummouere ſignificat, quæ niſi tondentur, vel obcecant, vel aliquod aliud afferunt impedimentum. Eucherius pilos veterū cogitationum indices eſſe dicit: ideoq̃ imperatū à Moyſe, vt Leuitæ abrađant omnes corporis ſui pilos. In Nazareis autem non tondere, neq̃ quidem pati vt eorum caput à nouacula tangatur, indicium eſt, eos cogitatus ſuos, atque omnem vitæ rationem, ita Deo dedicaſſe, vt nihil in eis ſuperfluum appareat. Nam & qui ſacerdotibus mandauerunt vt barbā nutrent, quod in Nazæorum quandam ſimilitudinem olim Concilia pleraq̃ ſtatuerunt, fieri hoc intellexerunt,

Atellexerunt, ut hi dum barbam capilloſve vel viderent vel attrectarent suos, ſui identidem officiũ recordarentur, cogitatus quippe ſuos in Deum dirigendos, totum eſſe ſanctum debere ſacerdotem, bono ſemper uti conſilio, & in ſe nihil admittere, quod vel mutare vel ſummovere ſit opus. Quis eſt hic, dicet aliquis, ut laudem Deo demus? Eſto vel nullus, vel quamrariſſimus, admonitio tamen hæc ſub oculos aſſiduè obuerſata, proficere aliquid poteſt, veluti reliqua quoq; ſacerdotis ornamenta geſtaminaq; aliquid præ ſe ferunt ſingula, quæ per hieroglyphicũ quæq; ſuũ, hominem integritatis admoneant. At decies in die vel iuſtum cadere clamatibunt, ideoq; tondendum identidem, ut auellendarum cogitationum prauarũ memores identidem ſimus: ſeducere enim ſeipſum hominem, qui ſe ſine peccato eſſe profeſſus fuerit. Atqui ſanctius eſt longeq; laudabilius, in eo mentem cogitationeq; omnem collocare, ne potius peccemus, quàm quotidie peccare, ut emendationis admoneamur. Sedenim quantũ ad comam attinet, modum his moribus Gregorius ſapientiſſimè præſcripſit, qui quarta & vigefima libri primi epiſtola, capillos ipſe quoq; in capite ait exteriores cogitationes indicare, & præſentis vitæ curas exprimere, quæ quĩdem ex negligẽti atque torpeſcente ſenſu coorte, quia minus opportunè prodeũt, nobis quaſi non ſentientibus pullulant. Igitur alijs qui præſcitur ſacerdos, neq; prorſus debet ſolitudines exteriores à ſe proijcere, neq; illis multum inhærere. Coma itaq; nequaquam deglabretur, ſed ne immoderatus excrescat, diligenter attondeatur. Quod verò de non abradẽda in rotundum facie capillorum, lege prohibitum eſt, vel ut LXX reddidere *σικερω*, facere more barbarico, quod nonnulli denſioris capilli tædio faciunt, ob paganorum inſtituta nonnulli vetitum putant, apud quos voueri comas, & puerorum capita dæmonibus offerre mos fuit.

Cæterum raſitatio capitis apud Græcos præriter & Latinos diu ſeruitutis indiciũ fuit. Ideoq; Agrippæ Poſthumi ſeruus nomine Cle mens magna auſurus, ut pro Agrippa iam necato, cui nonnihil omnino ſimilis erat, ſeſe ferret, & res nouas in repub. concitaret, furatus domini cineres, Coram Hetruriæ promontorium

Cuectus ignotis ſeſe abdidit locis, donec (inquit Tacitus) crinem barbamq; promitteret: nam ſerui caput raſitabãt. Apud Ariſtoph. Auibus, Piſtotherus admiratur poëtam, qui ſe Muſarum ſeruum dixerat, comatũ eſſe. Et apud Latinum Comicum, tanquam mirum de ſe futurum dicit Amphitryone ſeruus Soſia,

Ut hodie abraſo capite caluus accipiam pileum.

L I B E R T A S.

S E R V I T U S.

ONirocritæ frontem capillis glabram imaginari, indicium eſſe autumant liberationis à moleſtijs & impedimentis. Quin & caluitium ipſum, accerſitis in iudiciũ, aut ſupplicium timentibus, effugium oſtendit. Idcirco verò Lacedæmoni frontes abradi, capillum à tergo demitti iuſſerunt, ut longè tutiores in bello eſſent, adimereturq; hoſti facultas in pugna capillum apprehendendi. Nam & barbam etiã ea de cauſa, præter Græcorũ aliorum morem, raſitare conſuerunt. Quòd ſi fugam meditarentur, inſtabat à tergo vinculum atque anſa, quo capi poſſent: atq; ita præ capturæ metu deſtinatione animo conſiſtebant,

P ñ

Pierii Val. Caput semicrinitum.

aduersiꝑ dimicabant. Pollux Euboicos opisthocomas vocatos ait: & Hec̃to, D
rem Timæus ea per terga fusa coma insignem describit, id quod Abantes pri-
mos omnium excogitasse Homerus tradit. Idem Homerus *καρχημεδωντας* Græcos
ea de causa vocat, vt antiqui eius interpretes tradunt, quòd moris esset apud
Græcos comas nutrire, in signum fortitudinis: Theseaꝑ primum aiunt antero-
rem capitis comam Apollini Deliacò dedisse.

M O L L E S.

ALioqui coma tam apud Græcos, quàm apud Latinos, mollitiei semper si-
gnum fuit: comatum enim puerum Græci probri causa dicunt. Et Cicero
passim, capillum nunc compositum & delibutum, nunc comptum & maden-
tem, nunc calamistratam in vnguentato Consule comam incessit. Vituperat &
Maro madentem crinem Mæonia suffultum mitra.

DE SEMICRINITO CAPITE.

Siris nō semel dicendus est nobis, tot & tanta fuerūt ea quæ super homi-
nis celebritate veteres memorię prodiderūt, dum commentū aliꝑ, histo-
riam aliꝑ consecretant, veluti de semicrinito eius capite varia traduntur. E

O S I R I D I S P E R E G R I N A T I O.

NAm eam effigiem in Osiridis memoriã fieri, autor est Xenophon, quis-
quis ille fuit qui scripsit *Æquiuoꝑa*, quod nonnulli peregrinationem eius
ostendere interpretantur. Ita verò habebat simulathrum huiusmodi, vt qua
parte crines & barba promittebantur, ita prolixi sinerentur, vt alteram oris
partem omnino cooperirent. Causam hanc afferunt: quòd toto expeditionis
tempore quo Gigantas bello persecutus est (id decennium in Italia fuisse ferūt)
capillum & barbã nutrierit, quam mox in Ægyptū reversus deposuerit. Vn-
de mos inoleuit apud Ægyptios, vt peregrinantes barbã & comam nutrirēt.
Superioribus annis facies huiusmodi dextera parte capitis crinita, læua abra-
sa, Viterbiꝑ antiquo lapide visebatur: egoꝑ apud Petrum Melinum virum Rom.
nobilitate & literarum peritia insignem marmoreum capitulum vidi à sinistra
parte capillatum, à dimidia altera glabellum.

M A R I V M I N T E R I T V S.

Coniectores (nam libenter hos in comitatum accipimus, quòd eorum di- F
ctata magnum cum Ægyptiacis hieroglyphicis similitudinem habēt) rem
aliter interpretantur. Nam dexteram capitis partem capillis denudatam imagi-
nari, ostendere aiunt mares consanguineos extinguī debere: quòd si nullos ha-
buerit, damnum nihilo secius aliquod extimescendum.

F O E M I N A R V M I N T E R I T V S.

SI verò læua capitis pars sine capillis esse visa fuerit, cui hoc acciderit, scemi-
nas, si quas habet consanguinitate iunctas, interituras ostendit. Si non ha-
beat, alicunde damnum omnino obuenturum: cognatorum enim hi significa-
tuum caput constituūt. Dexteras verò partes mares, sinistras scēminas, in Tau-
ri commentario non ex coniectorum tantum opinione, sed & medicorum &
philosophorum & astronomorum etiam traditionibus indicauimus.

S O L I S V I Æ.

QVi demum Osiridis rem curiosius interpretantur, Solem aiunt apud Ægy-
ptios Osiridis nomine acceptum, & manifesto naturas ipsius argumento
læuas partes abrasas ostentare, dexteras verò hispidas. Nam quo tempore
dexteras,

A dexteris, hoc est, septentrionales mundi partes inambulat, virent omnia, herbis, fruticibus, arboribusque tum pubescentia, tum hispida: quo in læuam vertente, abradi omnia videntur.

S E N E C T V S M I S E R A.

Occipitium verò caluum, vt iidem coniectores opinantur, senectutem indicat inopem & infelicem.

I A C T V R A.

Quod si toto capite caluitium esse visum fuerit, amissionem eorum quæ ad vitæ ornamenta pertinent, præmonstrari tradunt. Quin & abradi caput, nisi sacerdotes sint, aut scurræ, aut quod id facere consuerint, malum portendit, bona quippe eorum vi auferenda: nauigantibus naufragium, morbo affectis periculum extremum, citra mortem tamen, quod moris sit naufragio factò capillum deponere, neque non à morbo conualescentibus.

S V P E R F L V A S V M M O T A.

B Quod verò sacerdotes Ægyptij quotidie rasabant, neque vllum capillorum vestigium toto capite cerni patiebantur, hieroglyphicè significare volebant, superflua omnia summouenda, cuiusmodi significatum habetur XXI Deuteronomij, vbi si mulierem quis ex hostico viderit approbaueritque, ita vt eam uxorem ducere concupiscat, iubetur inter alia caput eius detondere, unguesque præcidere: hoc est, vt Cyrillus interpretatur, si quid in profanis disciplinis deprehenderimus, quod approbemus, idque in vsum nostrum transferre cupiamus, dandam operam vt ex his quæ superflua fuerint, amputentur.

V I R T V T I S D E C O R.

In diuinis denique literis multa leguntur de Samsonis coma, quam studiosissimè nutriuerit, propterea quod dum ea capiti esset applicita, quo diffusior erat, eo ipse viribus valentior, & ad iniecta quolibet vincula disrumpenda robustior efficiebatur: ea verò detonsa, deficiebat viribus, & toto robore destituebatur. Intelligitur verò Samson Nazaræus, vir aliquis Deo dicatus: comam enim is ordo religiosissimè, vt dictum, nutribat: per quam amplissimæ virtutis ornamentum accipimus, quæ caput, hoc est intellectum nostrum decoret, quæ quo magis excrefcit, eo fortiores aduersus aduersarios motus efficimur. Per alienigenas qui vincula contendunt iniicere, humanos affectus & concupiscentiæ vim intelligimus: id enim innuunt preces sacræ, dum parci nobis ab alienis supplicamus. Quod si eueniat vt humana victi fragilitate mulieris Dalidæ, hoc est corrupti sensus amore corripiamur, declinamus in somnum, & in eius gremiū obdormiscimus, obliti scilicet eorum quæ rationis lumine irradiati vigilantes operabamur, iam facti desides ignauique, bona opera intermittimus: ita mulieris dolo tondemur, hoc est, voluptatis insidijs illecti spiritus fortitudinē amittimus, & in hostium ita potestatem incidimus, qui nos vexent, exagitent, & ludibrio habeant. Nulla enim re magis cruciatur homo, quàm rerum humanarum cura: aut enim simulac huic deditus fuerit, auaritia, aut amore, aut odio, aut inuidia, aut alia quapiam lue molestationeque malè affectus assidue laborat. Vbi verò resipiat (id enim est vbi expergefactus fuerit) errorem agnoscit suum, pœnitentiamque adductus amissam studet comam reparare, paulatimque vires ita resumere, donec pristino recuperato robore, peccato iam moriturus, cum vniuerso inimicorum conuentu exitialem in se ruinam trahat, extinctaque omni cupiditatum & vitiorum manu, mundo etiam ipse moriatur.

Pierii Val. Canicies & Barba.

DE CANICIE.

SENECTVS.

D

Vperuacuum videtur per canos senectutem locorū vbiq; significatam dicere, sed illud cōmemoratione non iniucundum fuerit, quod in hanc sententiam ostenta olim premonstrauere. Galbæ siquidem, cū is prouinciam Hispaniam Tarraconensem ingressus sacrificaret intra ædem publicam, accidit vt puero è ministris acerram tenenti capillus repentē toto capite canesceret: quod rerum mutationem significare aruspices respondere, successurumq; iuueni senem. Nam is Neroni Claudio successit, qui alterum & XXX natus annum sublatus est, ipse tertio & septuagesimo ætatis anno Imperium adeptus. Sedenim coniectores ominosum habent, si vel puer vel adolescens in senem mutari sibi visus fuerit: mortis enim propediem affuturæ signum hoc volunt. Neq; lætum esse, si contrā senex fieri se puerum imaginatus fuerit, portendere enim hoc imprudenter eum aliquid facturum, quod ei nocumentum afferat, propterea quod, vt Homerus ait,

αἰεὶ δ' ὁ παλαιὸς ἀνδρὶς φρεσὶς ἠδὲ δυνάμει.

DEVS PATER.

E

INuenies in diuinis literis Deum visenda canicie figuratum, vt apud Danielem: Capilli capitis eius quasi lana munda. Angelos hinc Eucherius, & albarum multitudinem significari tradit. Alij ad humanæ naturæ similitudinem transferentes, ideo fieri autumant, vt dierum antiquitas inde subinnuatur: Deo enim nihil antiquius. Quod ea de causa libentius adnotaui, quia scio esse plerosque etiam quantivis precij viros, qui Deum patrem ea canicie insignem pingi nequaquam approbent.

DE BARBA.

DE barba verò alijs atq; alijs temporibus, apud alias & alias gentes varia semper fuit institutio, neq; constans vnquam vsus. Verū de ritibus nūc dicere supersedebimus, quod materiam huiusmodi perpetua nuper declamatione percurrimus, vbi rationes explicuimus, cur sacerdotibus comam nutrire vetitum sit, barbam verò abradere non concedatur. Verū hic significata tantū prosecuturi sumus.

F

VIR.

VNum ergo atq; id præcipuum est barbæ hieroglyphicū, vt virilitatis indicium sit. Nam etsi alia sunt signa quæ marem à fœmina secernunt, quia tamen pleriq; viri dicuntur effœminascere, mulieresq; identidem virum induere, barba viri illius signum apud veteres habitū, qui non sexu, sed virtute ipsa longè alius à fœmina reperitur. Nam & mulieres, si quæ virtutem hanc consecutæ sint, viriliter agere dicunt. Vnde Horatius de Cleopatreg animis ait: Nec muliebriter expauit ensem. Quod verò virum barba significet, multa sapientū dicta testantur. Nam barbam se ideo gestare Diogenes respondebat, vt se virum esse subinde recordaretur. Haliabas & pleriq; philosophi admodū clari, barbam dixere viris à natura ornamentum dignitatisq; causa contributam. Inde Artemidorus, filios tantū ornamentum patribus asferre dicit, quantū ori barba decoris addit. Cynicus apud Lucianū tam deforme putat esse ornatum barbæ auferre viris, quā leoni iubas attondere. Thesea perhibent tondere barbam nunquā voluisse, vt virtutem ipse suam eo profiteretur indicio, qui tamen omnium primus ante

Anteriores capitis comā Apollini Deliacō dedicauit. Sed hæc tam multa sunt, vt si omnia complecti velim, nunquam habitura sint finem. Ad nostra igitur reuertamur. Sed nec radetis barbam, inquit qui Dominus est: vel, vt LXX, Non corrumptis barbæ faciem, quia perfectionis nostræ signum est barba, Hierosolymitanus ait Hesychius. Neq; enim est congruū, virtutes, quarum barba symbolum gerit, corrumpere, agentes nos nō sub vero, sed sub falso & ficto habitu. Theologi veteres, quos imitatur Eucherius, eo loco Regū, vbi Hanno Ammonita nuncijs Dauidicis, qui de patris obitu Regem consolaturi aduenerāt, barbas abstulit ad ignominiā, historiam ad mysticum sensum deducentes, Hannōnem iniuriosum diabolū esse dicunt, qui subinde bene facere volentibus barbam abradit, hoc est, fortitudinem adimit. Ita apud eos barba erat fortitudinis hieroglyphicum, quia scilicet virum indicat. Atq; vbi Dominus XXI Leuitici cap. repetit ad sacerdotes filios Aaron: Non radent caput, neq; barbam, inquit, caput & barba, ait Hesychius, sapientiæ est & perfectionis nostræ signum.

B Vt verò insonsa semper barba sit Æsculapio, cum tamen pater eius Apollo impubis pascim ostentetur, capillo eius tantummodo luxuriante hieroglyphicum philosophi sic explicuerunt. Nimirum ille rerum autor viridi semper fruitur iuuenta: verū omnia quæcunq; generantur, in seniū ocys aut serius vergunt. Sed quamvis ita pascim barbatus Æsculapius figuraretur, apud Sicyonios tamen simulachrū eius imberbe ex auro & ebore confectum fuisse, Pausanias tradit.

ORTA SENESCERE.

IMPERITIA.

FAcere mihi videtur ad institutum negotium (vt id etiā addamus) quod sacerdotes illi imperitum hominem, eumq; præsertim qui vniuersum vitæ tempus domi seclitarit, nec aliorum mores hominum peregrinasve vrbes inspexerit, vt ita rerum ignarus sit, ne rei cuiuspiam rationem norit, non amicitia, nō hospitalitatis iura suscepit, ipse quis sit, vtrum sit, an non sit, id quoque nesciat, per asinum caput humano appositum trunco significabant. Asinum enim esse imperitiæ hieroglyphicum, suo satis commentario declaratū est. Solitos verò Ægyptios humana corpora brutorum capitibus insignire, prout hoc vel illud animal alia atque alia præ se ferebat significata, testimonio ea multa sunt, quæ in gemmis, in marmoribus, in æs, ad hanc vsq; diem monumenta superauerunt, quorum intellectus ad simplicium significationes referendus est. Hæc enim hoc loco persequi, inutilis laboris esset, & reliquis commentarijs de animalium significationibus deriperet argumentum.

DE CERVICE.

Diuncta capiti ceruix est, ita vt caput rarò sine ceruice proponatur. Ea autem vel sola aliquod habet hieroglyphicum. Nos igitur & naturā &

Pierii Val. Ceruix & Dorsum.

hominum mores secuti, aliquid etiam super ea referemus. Neque enim frustra D illa modò mollis atque summissa, modò rigida erectaq; , sed veluti ex habitu gestuq; aliquid præ se fert quod omnibus manifestum videatur, ita non indiligenter veteres sua inde significata desumpserunt.

S V P E R B I A.

IN diuinis sanè literis pro arrogantiâ atq; superbiâ ceruix accipitur: quare Psalmo trigesimo supra centesimum, impiorum concisas ceruices legas, pro edomita superbiâ. Quamvis eo loco non desunt qui funes, hoc est, vincula legendum asseuerant, quæ scilicet insolentes iniecturos se minitabantur. Pro elati verò animi signo: Filiæ Sion ambulauerunt extento collo.

F E R O C I T A S.

Nostri ferocitatem per ceruicis hieroglyphicū exprimere maluerunt: unde Horatius Epistolis:

At vos Seu calidus sanguis seu rerum inscitia vexat Indomita cervice feros.

Et elatæ rigidæq; ceruicis homines physiognomici superbos esse dicunt. Et apud Esaiam cap. XV, contumax huiusmodi vitula, sternax, & indomita, pro ingenij E nostri documento notatur. Et Psalmo XXVIII supra centesimum: Dominus iustus concidet ceruices peccatorum.

A V D A C I A.

Pro audacia, multa apud Ciceronem, ut illud in Verrem: Tamen si qui erunt tantis ceruicibus recuperatores, qui audeant in prouincia, cum prætor adsit, contra voluntatem eius iudicare: & huiusmodi pleraq;.

S V M M I S S I O.

Contra verò summissum animum appposito iugo significat, estq; hieroglyphici huiusmodi metaphora apud scriptores vtitissima. Cic. in Ant. Dandæ ceruices erunt crudelitati nefariæ: legiones ad urbem adducere, & eas in ceruicibus nostris collocare cogitat. Et de natura Deorum, Itaq; imposuistis in ceruicibus nostris sempiternum dominium. Absque iugi verò signo in obsequij significatum vitula est Osee X. quæ trituram amare docta, super Ephraimci colli pulchritudinem transitura sit.

DE DORSO.

Deuici subiicitur dorsum. In dorso gibber esse solet. Gibberosus homo hieroglyphicum eius est, qui, ut in diuinis literis habetur, rejicitur à sacris, eumq; significat qui flagitiorum sarcina oneratus est, neque tamen errorem aut delictum intelligat suum, utpote qui non videat manticae quod in tergo est. Vide verò illud, Quid operatur gibberosus quasi rectus: ab Rege Israël dictum in Regem Syriæ.

F V G A.

Dorsum autem fugæ manifestum est hieroglyphicum. Vnde primo Regum, ubi de Dagonis idoli casu scribitur, Arca Domini iuxta locata, notu fractum dissilisse, maneq; dorsum eius tantum inuentum: quod indicium fuit, veri numinis aduentu falsum eiectum, & in fugam actum. Nam qui fugiunt, persequentibus dorsum dant. Eadem sententia Psalmo scriptum: Quoniam pones eos dorsum: hoc est, coges eos arrepta fuga dorsum obvertere. Id nostri dixere, terga dare.

A

DE HUMERIS. VIRES.

Vmeri dubio procul vires & fortitudinem, vt Eucherius ait, in sacris literis indicant. Vnde propheta cūmi magni arcani onus crucem ipsam gestandam prædiuinaret, Potestas, inquit, super humerū eius. Cic. de Senectute: Cūm humeris bouem sustineret viuū. Et orat. pro Flacco: Respub. quam vos vniuersam in hoc iudicio vestris humeris, vestris inquam humeris, Iudices, sustinetis. & ita sæpius.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS, AD VRBANVM BOLZANIVM PATRVVM, DE IIS QUÆ PER Oculos, Aures, Nasum, Os, & in eo partes significantur, ex sacris Ægyptiorum literis.

B

Acile meminisse potes, honoratissime Patruē, quarto ab hinc mense cūm Venetijs essem, teq; viri illi clarissimi, Daniel Ranerius, Nicolaus Leonicensis, & Leonicus Thomas adijssent, Gracas adhuc literas atate tam confecta docentem inspecturi, quam illa fuerint, quæ super oculis ex totius antiquitatis eruditione repetisti, quæq; illi ad propositum argumentum addidere, quid super auribus, quid super ore & eius partibus examinarint. Nam cum tu diem, ob eorum amicorū conuentum, & tam variam rerum eruditionem inspectam, quæ hinc inde emicuit, inter totius vitæ tuæ iucundissimos recensuisti. Comperimus verò te in honestissimo studioforum cœtu Pindari oracula interpretantem, fortèq; locum illum explicabas, Νεμεϊς, Δινίη, μαρτύριον δὲ καὶ τοῦ Πίνδαρου ὁρῶντος ἑδρῶν τῆς ψυχῆς: hic tu horum aduentu plurimūm exhilaratus, opportunè de letitia, quæ statuerit in oculis fidem, disseruisti. Cessit enim, interpretabaris, voluptas ex oculis fidem facere: letitiam scilicet oculi patientioris figura hieroglyphicè apud Ægyptios significari, in ijsq; iucunditatis præcipuam esse sedem, quia gaudium se primūm ab oculis prodat. Eorum enim tum intentione, tum remissione, tum coniectu, tum hilaritate, motus animorum explicari, atque vt nostri aiunt, eos nimis argutos, quemadmodum animo affecti sumus, loqui. Polemonis dictum haberi, oculos esse tanquam fores animi: per oculos quidem animum emicare, indidèmq; animum introspecti: ex quo nonnulli oculum verum cordis nuncium dictitarunt. Usque adeò verò totā corporis vim in oculis incumbere, vt Zamolxis & Abaris philosophi totius corporis curatione opus esse dixerint, si quis oculis mederi vellet, quòd si corpus curare quis affectaret, animum in primis depurgandum. Subiecisti mox: Essent autem multa ex Ægyptiorum doctrina in oculorū hieroglyphicis: sed ne vos ἡγετὰ πρὸς ἄλλους importunè demorer, reliqua Pindarica prosequar. Imò, respondit Ranerius, peropportunè, Urbane pater, in hunc sermonem incidisti, vt de literis Ægyptiacis loquerere. Nam per totum hesternum atque hodiernum diem hospites hosce meos Leonicenum atque Leonicum fatigavi, super huiusmodi generis doctrina eos percontatus, qui quidem multa eruditissimè, tanquam sacra Cereris aperuerunt. Sed quod ad singulorum partes faceret, harere se aqua in plerisque ingenuè professi sunt. Causa autem huius inquisitionis erat, quòd tabula cuiusdam ob antiquitate admirabilis exemplum ad me Roma misit Bembus meus, obeliscorum etiam plurimas notas, quæ illic reperiuntur, quas quia ex Ægypto olim aduectas manifestum est, tuq; Ægyptum peragrasti, vbi magna est inscriptionum huiusmodi copia, & quæ tua semper fuit in antiquitate omni cognoscenda cura, studium, & diligentia, putamus te rerum huiusmodi non ignarum. Ad hæc Horum Ægyptium à Philippo quodam Gracè redditum accepimus, qui materiam hanc

C

Pierii Val. Oculi.

tractauit: sed codicem huiusmodi, quamvis ab Aldo nostro publicatum, plurimis locis mutilum & imperfectum inuenimus, non utique Aldi, viri diligentissimi, negligentia, sed exemplarium vitio, quæ rarissima reperiuntur, atque ea in damno omnia. Eaque de causa nunc ad te conueneramus, si quid horum nosti, à te libenter audituri. Et quoniam oculi iam hieroglyphica commemorare cœpisti, ea rogamus (ut etiam pro amicis his meis loquar) ne nobis inuideas. Hic tu: Grauisimum viri optimi onus cervicibus meis imponitis, cum pauca admodum ea sint, quæ præstare possim, ut vestro respondeam desiderio: siquidem argumentum hoc in tot pyramidum & inscriptionum antiquarum memorijs, quas non in Aegypto tantum, verum & Romæ, & plerisque alijs in locis aspexi, me quoque diu multumque torsit, cum rerum harum obseruationes apud scriptores diligentissime conquisserim, interpretationes autem, præter leuia quædam, nusquam repererim, easque tantum nutu veluti quodam indicatas, ut asseritis: Nilia-cique opusculum, in quo talia promittuntur, lemmata summatim quædam attigerit: atque ea, qualiacunque sint, in manus nostras corruptissima peruenerint: quare, uti dicebam, quid super hac re polliceri possim, quod satis vobis faciat, non habeo: pudorque non minimus me absterret, de secretioribus literis apud eos loqui, quos nihil, quod sciri possit, ignorare, compertissimum habeam. Ne tamen rusticitatem ullam induisse videar, quæ paucissima mihi cognita sunt, profiteram, ea spe, ut à vobis & meliora & reconditiora sim magno meo cum sænore recepturus. Et ne tempus in excusationibus quantumvis honestis conteram, quæ de oculorum hieroglyphicis recitare possum, quando ita vos iubetis, ut in memoriam venerint, explicabo. quod eo libentius facio, quia dum vos charissimas animas conspicio, succurrit illud Euripidis:

Ὅμματ' ὄντα φάτος βλέπειν ἄλκυ'.

Suaue est viri beneuoli oculos intueri.

IUSTITIA.

P V D. Ægyptios sacerdotes primum omnium iustitiæ seruatorem per oculi patentis hieroglyphicum significari compertum est: frequensque dictum apud Græcos, quod minimè ignoratis, δίκης ὀφθαλμός. Tum Plato Legum nono, iustitiam speculatricem atque vindicem appellat. Chrysippus oculos iustitiæ acres, rectos, atque immotos facit, quod eum, qui rectè iudicaturus sit, non oporteat huc aut illuc oculos ab honesto deflectere. Illud etiam nostis ex Diphili Comœdia:

ἔστις δίκης ὀφθαλμός ὃς τὰ πάντα ὁρᾷ.

quod Nepos meus ita reddidit:

Est qui tuetur cuncta iustitiæ oculus.

Apud epigrammatarios, qui temporis iniuriam peruicere, pulcherrimum habemus pentametrum:

Ὅμματα δίκης καὶ θεῶν πάντα τὰ γινόμενα.

quod Nepos idem:

Cernunt omnia quæ sunt lumina iustitiæ.

Hinc aliqui in facienda dictis fide, iustitiæ oculum attestantur. Orphci quoque id de Sole dictum, Ὅμματα δικαιοσύνης, cui iustitiam in primis veteres dedicassent. Vnde Bithynni, quod scribit Arrianus, iudicia ex aduerso Solis sedentes exercere consueuerant. Et veteres Theologi iustitiam prodidere, ut Pro-

clus ait, è medio Solis throno per cuncta propagari,

omniaque, veluti Sol ipse omnium moderator est, dirigere.

A

M O D E R A T O R.

MArcus Tullius vester Solem mundi mentem & temperationem appellat, Scipionis somnio. Et vetustissimi illi sacerdotes moderatorem hieroglyphicè significaturi, oculum & sceptrum facere soliti sunt: nonnunquā in sceptro ipso ramusculos complicare, vt in complexum coeuntes oculi speciem in medio spectandam informarent: eaq; specie Osirin, quasi multoculum dicere vel-
lent, intelligebant. Nam O S Ægyptiaca lingua, multum: I R I verò oculum si-
gnificat: cuius interpretationis & Plutarchus lib. de Iside & Osiride, neq; non
Eusebius meminere.

IMaginē enim Osiridis apud Plutarchū fulgen-
ti admodū amiculo vestitam habemus, ex quo
Solis vis intelligebat. Apud Eusebium εἶναι μὲν τὸν
ὅστις πολυόφθαλμον εἰκότως. Hinc Homericum illud:
ἥλιος δ' ὅς πᾶντ' ἐφορεῖ, καὶ πᾶντ' ἐπακέει.

Quem secutus Maro dixerit:

B *Sol qui terrarum flammis opera omnia lustras.*
Illud verò non ignoratis, eundem esse Osirin &
Dionysium: vnde Eumolpus,
ἄστροφαὶ δὶόνυσος αὐτὸν ἀκτίνισι πυρωτόν.

SOLIS VIS.

C V S T O S.

Quin etiam ab officio in vniuersum corpus præstito, custodem ex oculo
hieroglyphicè significari comperimus. Vnde oculos nonnunquam ge-
minos totidem capitibus incumbentes aspeximus, quod DIS MANIBVS
interpretantur. Capita enim Manes apud Ægyptios, oculos verò diuinitatem
præ se ferre manifestum est. Maximè verò admirandam esse custodiam, quam
oculus pupillæ præstat, ex Euthymio didicimus: siquidem Psalmo X VII philo-
sophatur, Tunica super tunicam, & alia quædam integumenta eam muniunt,
quorum alia tenuia & translucida sunt, ne vllam pupillæ, quæ suapte natura
humida est, ac perinde mollis, inferant asperitatem: alia verò exterius crassiora,
vt palpebrarum tunica, quæ duobus est semicirculis distincta, vt pulueris atq;
aëris incursum, & paruula quæque animalia in oculos inuolare solita, repellat
atq; summoueat. Quin pilis etiam vallata sunt, vt sudorem propè fluentem aliò
auertāt, neq; in oculum influere permittant. Acutū enim et falsum sudorem esse,
ac perinde molestum & cruciabilem, si oculum attigerit, futurum.

D E V S.

PReclara autē illa sunt, quæ de Deo ipso per figuram nuncupationē mve ocu-
li cōmonstrato, intelligebant: veluti scilicet in minori mundo oculi sunt ar-
ticulorum omniū præstantissimi pulcherrimiq; , ac omnium actuum modera-
tores, ita Deum illum optimū maximū, mundi oculum, patrem luminum à Iaco-
bo nuncupatum, omnia formositate transcendere, omniaq; gubernare, atq; , vt
ait Apostolus, nihil eum latere, cuius oculis omnia nuda & aperta sint, atq; ita
bonos & malos speculetur: & vt quæ pro facie sunt homo videt, ita quæ delite-
scunt in imo corde prospicit Deus, & perscrutatur. Hinc eruditorū opinio est,
διὸν αὖτ' ὁ θεὸς βλέπει dictum, quippe quod omnia prospiciat, vt inquit Eucherius:
quicq; oculi in diuinis literis Deo attribuuntur, eius sunt signum intelligentiæ,
cui porro nihil occultum sit. Cyrillus libro nono Apologiæ, qua Iuliani Apo-
statae maledicta cauillationēsq; in pietatem nostram refellere aggressus est,

Pierii Val. Oculi.

vbi ille Moseos ænigmata reprehendit, qui verbis, non occultis rerum inuolu- D
cris, humanum genus erudire debuisset, is omnes qui antiquitùs habiti sunt sa-
pientes, huiusmodi institutionis genere vsos indicat: cumq; Ægyptios memo-
rat, eos dicit per oculum, & adiectum scipionem, vt paulò antè diximus, Deum
intelligere voluisse, quippe summam super omnia naturam, quæ scilicet omnia
conspiceret, ac omnium dominaretur. per sceptrum enim passim Regiam intel-
ligi dignitatem. Quinetiam absque oculi pictura plerosq; veterum reperimus
Deum per stantem baculum figurasse. Cur verò ex humanis membris oculum
illi pro Dei signo desumpsisent, eam afferunt rationem, oculum humanum mi-
stura suæ materiæ aliquid lucis possidere, quod in nonnullis tam efficaciter ex-
ploratum est, vt per medias noctis tenebras, oculis repentè patefactis clarè cer-
nant: id quod præcipuè Tiberio imperatori contigisse prædicant. Et ætate no-
stra M. Antonium Sabellicum, dum apud nos Græcè disceret, de se affirmantem
audiui, quotiescunq; noctu excitaretur, aliquandiu & libros & instrumentum
cubiculi vniuersum liquidissimè discernere solitum. Quo constituto, cōgruum
identidem erit, vnicum ac primarium illud lumen, quod omnem supereminet E
lucem, cum sit seditione fulgentissimi splendoris potens, eiusq; omnino dō-
minus, pro luce meritò nominari, cum mundi lucem profiteri, ac per oculum, lu-
cis receptaculum figurari.

A N G E L I.

Q Vatenus verò noster oculus, licet alicuius sit particeps lucis, alterius tamen
luminis indiget, si videre velit, cum Diuos, siue Angelos, siue vt veteres
plurimùm dicebant, genios referre autumant, qui quidem sine superioris lumi-
nis, hoc est, Dei ipsius irradiatione, obire per se proprium munus intelligentiæ
nequeant: intellectum enim quasi oculum videri, qui non ex se, sed lucis parti-
cipatione videt. Oculum porrò, hoc est, ipsum intellectus vigorem, non omni-
no esse simplicem, alioqui aduentantis lucis compositionem concretumq; mi-
nimè pateretur. Hinc communis est autorū sententia, constare angelos ex actu
& potentia: quod altiori quadam inquisitione elucidari deberet, nisi solam hie-
roglyphicorum commentationem mihi demandassetis.

S E R M O.

V T cceptum igitur prosequamur argumentum, eundem Oculum inveni- F
mus esse sermonis hieroglyphicum apud Ægyptios, sermonemq; ipsum
dupliciter considerari. Vno modo, quatenus loquendi facultatē à natura conse-
cuti sumus: altero, quo in hoc vel illud idioma linguā inflectimus, & in proprio
artem & elocutionem adhibemus. Simplicem itaq; sermonem illum per linguā
tantum figurari: sed si cultum & elegantiam accessisse innuere vellent, linguæ
oculum subsanguineū subiiciendum. Vigorem enim in eo quendam ita osten-
debant, aut animæ principatum, cuius in sanguine sedes esse fertur. Sic autem
perfectos animæ sermones effinxisse visi, similitudine à mobilitate sumpta, quæ
vt præcipuè oculis inest, ita etiam sermoni congruit, casuum quippe multiplici
desinentia, pronuntiationis varietate, accentuum tenore, alio atq; alio oris, ac
totius demum corporis motu, vel ab arte, vel à natura concurrentibus.

C O N T E M P T O R D I V Û M.

A Licubi videmus in solea insculptum oculum, quod iuniores pro animo
Deo subiecto, & ad eius obsequia parato, posuerunt, quod ego aliorū iu-
dicio reliquerim. Scimus nos soleam simpliciter calcandi suppressendiq; indi-
cium

A cium esse, ipso vno, quod satis est, Virgilio dicente:

Atq; metus omnes, strepitumq; Acherontis auari

Subiecit pedibus.

Ideoq; diuū contēptorem, impium & perditum hominem intelligi, videri conuenientius.

F A V O R.

NEq; defunt qui oculū fauoris & beneficentiæ signū dicant: & in sacris verbum Aspicere, significare se propitium & benignū ostendere. Videmus enim apud Maronem, vbi Iupiter Libyæ defixit lumina regnis, reginā ritē quietum accipere in Teucros animum, mentemq; benignā. Contrā verò de Pallade acriter irata, Diua solo fixos oculos auersa tenebat. Hunc verò fauorem, qui per oculum indicatur, theologi nostri gratiam vocāt. Vnde quos Deus aspicit, fortunari: quos auersari videtur, derelinqui, & infelices esse profiteamur. Et quoniā nutus plurimū in palpebris cōsistit, sunt qui palpebras attributas Deo, locutionis eius quæ in diuinis literis habetur, hieroglyphicum esse dicant. Vnde de incomprehensibilibus eius sacramentis atq; iudicijs, diceret Eucherius, Psalmo, **B**ētum: Palpebræ eius interrogant filios hominū. Hieronymus quoq; iisdem verbis palpebras ait incomprehensibilia iudicia Dei esse eodem citato versu.

C A S S V S L V M I N E.

IN diuinis literis, vt hoc subiiciamus, obcæcatus pro eo ponitur, qui Dei nullam habet cognitionē, neq; vllā veritatis lucem intueri potest. Quod verò Afer tor noster ait de oculo, qui mentem infestet atq; seducat, eruendo, ineptē quidam, imò impiē atq; Iudaicē carneū oculum re ipsa effodiendum abiiciendūq; intelligunt: vnde nonnulli, naçta hinc calumniandi ansa, in Christiani iugi suauitatem, onerisq; leuitatem, dura nimis præcepta Christi vocauerūt. Cæterum si tam stupidi sunt vt Euangelicæ lectionis sensum nō intelligant, sciant Chrysostomum, Cyprianum, & Hilariū, doctos probosq; alios plerosq; omnes de amicis illis declinandis intelligere, quorum nobis pernitiōsa sit cōsuetudo, dum vel exemplo, vel etiā adhortationibus abducere nos à bonis moribus & à vitæ integritate cōnitunt. Omnia enim fatemur amico deberi, sed vsq; ad aras. Atq; hīc subticuisti mi Patruē, profatus tantum, ne reliqua prosequerere, honorē habere te auribus grauissimorum hominum, cū lepidē **T H O M Æ V S** coniectari se professus est, cur tibi tacendum imperasses, addens in explicanda rerum natura, obscurioribusq; scriptorum locis in lucem eruendis, sibi, vtpote viro philosophiæ studijs dedito, nullam esse debere verecundiā. Nam tu, inquit, oculū amoris lasciui etiā esse signū ideo dicere noluisti, ne Venerē ex obsceno carmine lumine esse pæto probare cogereris. Atqui poteras Venerē huiusmodi oculum ex Hesiodi Theogonia proferre: hunc enim, vt nosti, poëta vetustissimus *ἐλαβέφαρον* appellat, quasi lasciuiæ amorisq; plenum, & mobilitate lubrica quoquo se facile vertentē, hominisq; mentem, in quem inspexerit, tenacissimē complicantem, sumpta Hesiodiani vocabuli à clauiculis vitiū metaphora, quasi aspicientes laqueis & vinculis deuinciāt atq; constringāt. Hīc tu Patruē: Scio quid me deceat. Sed ea potius de causa finē feci, quod nuper prælegendo, & nunc dicendo, lassulus mihi videbar: quare nisi vobis graue est, vos reliqua prosequimini, οἱ μὲν φόβηται εἰς ἐκείνου καὶ λέγειν. Hīc Thomæus multa de te honorificē locutus, admittendā lassitudinis excusationē dixit. Vt verò dictiōnē tuam prosequerē lepidus senex, multa super amore ex Musæo & Platone disseruit, quēadmodū is ex pæti amati corporis oculis in amātis pupillas inuolet, ibiq; aperta sibi via in

Q

Pierii Val. Oculi.

mediū vsq; cor penetret atq; transiliat, siue spiritus, siue sanguis sit tenuissimus, D
qui corpus in alienum tam lubricus illabatur, idcircoq; signatè admodum inue
recundi, ac maxime petulantis hominis hieroglyphicū fieri ex oculo sub sangui
neo, obseruatum ab ijs, qui physiognomiæ scientiam tradidere: quare apud Lu
cianum de lasciuo & admodum improbo adolescente dictum, habuisse eum
ἰφαιμονὸν φθαλμόν. Neq; temerè Ouidiū inter lasciuia signa posuisse, purpureas ge
nas pollice tangendas, cuius hæc sunt carmina:

*Cum tibi succurret Veneris lasciuia nostra,
Purpureas tenero pollice tange genas.*

LIBIDINOSVS.

ITaq; si hominem Veneris vsui intemperatè deditum significare quis volue
rit, eius aiebat oculos glabris ex toto palpebris effingēdos, quarum pili tunc
defluere incipiāt, cū res venerica cœperit exer
ceri, eoq; magis decidunt, quo amplior accadat
eius rei vsus.

ADdebat deniq; ad ea quæ de amore aut pul
chritudine, aut alia quapiā charitate quæ af
fectum excitet, disseruerat, oculū esse vbiq; hie
roglyphicum rei quæ maximè præstet, quæq;
charissima omniū habeat: Catullianaq; illa tot
exempla, quæ toto passim opere comperiuntur,
rei locupletissimū facere testimoniū. Sed quod
insularum peninsularumq; omnium ocellum di
cit, ex Pindaro desumptū, qui Agrigentū Siciliæ
oculum vocet, Olympijs, ode secunda, σκελίας τ'
ἰσανὸν φθαλμός. Atq; in hanc sententiā Tullius: Hi
duos oculos terræ maritimæ effoderunt.

PER adapertū autem oculū hieroglyphicè vi
tam significari, veluti per eum clausum, mor
tem. Hinc apud Homerū totiens, intueri solem,
pro viuere: hinc claudi lumina, apud eundem,
neq; non apud nostros vbiq; pro mori. Oculos
enim morientibus operire, rursusq; in rogo pa
tefacere, Quiritum magno ritu sacrum fuisse le
gimus, ita more condito, vt neq; ab homine su
premū eos spectari fas esset, & cœlo nō osten
di nefas, autore Plinio.

IAm & monoculos Cyclopas hieroglyphicè
Icōfictos ea de causa, quod eorum officiū circa
fulgurationes, & fulmina, & huiusmodi alia ver
sari cōmentum fuit, quæ quidem in aëre fieri ma
nifestum. Aër autē cū in medio sit situs, datus
est locus fabulæ, vt oculo vnusquisque vno tan
tū in media frōte sito præditus haberet. Ita in
terpretes Hesiodi Theogonia cōmentati sunt.

IOVIS PROVIDENTIA.

STatuam demum Iouis in subdiali ara, ad quam Priamum Troia capta incen
saq;

PRÆSTANTIA.

E

VITA MORSQVE.

F

METEORA.

A facq̃ confugisse proditum, tribus insignem oculis fuisse ex Pausania cōgnitum: idq̃ simulachrum à Sthenelo Capanei filio Argos translatum. Hieroglyphicè verò indicasse triplicem eius prouidentia, qua cœlestia, maritima, & inferna curat: ætherium enim eum passim, & ab omnibus appellari. Quod maris imperium gerat, & nostri sapius, & Æschylus atq̃ alij apud Græcos ostenderunt. Quod infernus etiam sit, Homerus *καὶ τὰ χερσὶν* eum vocat. Atq̃ idem de Iunone apud Maronē: Iunoni infernæ dictus sacer. Atq̃ hîc cū Leonicus & screatu

& pituitæ absterfione paulum substitisset, RANERIVS excepit: Quantū ex ijs quæ hæcenus allata sunt obseruauî, pauca admodū & ieiuna propemodū ea esse consexi, quæ veterum traditione ad hieroglyphicorū explicationem extare cōperimus. Animaduerti verò te Thomæ cautè admodum ad Græcorum &

B Latinorum eruditionem cōfugisse, vt rem ipsam locupletares, abundantioremq̃ redderes: quod & Vrbani egregiè fecerat, cū ad sacras præcipuè literas deflexisset. Nam quamvis rerum effigies pro verbis positæ sint ab Ægyptijs, in ijs tamen, vt i video, philosophorum, poetarum, historiarum, & diuinarū etiam disciplinarum sententiæ delitescunt: quæq̃ illi angustis oculorum spatijs includere, reliqui ea per latissimos eloquentiæ campos produxere: vnde ansa datur cōmodissima, rem amplificandi, & quaqua libuerit, cum simile nusquā desit argumentum, peruagandi. Rectè quidem Raneri doctissime iudicas, respondit LEONICENVS, Ægyptiorum argumentum hoc latissimè diffundi posse. Nam & Hetruscorū doctrinam de prodigijs, & ipsa Onirocritarum cōmenta, cū physica magna sui parte sint, ab Ægyptijs emanasse crediderim, qui præsertim videā ipsum Hippocratem nostrum tantæ claritatis medicum, decumbentiū suorum somnia vsque adeo magnifacere, vt ad hanc vel illam imaginem, quæ videri visa fuerit, morborum, quibus affligerentur, naturam explorauerit, seduloq̃ his animaduersis, opportuna remedia singulis adhibuerit: quæ quoniam ab eo diligenter

C tiffimè descripta sunt, superfluum fuerit commemorare. Tum RANERIVS: Habendæ mihi sunt tibi Leonicene gratiæ non vulgares, qui coniectores mihi chariores esse facis, dum eos Ægyptiacum quid sapere docueris, quibus sum ab ineunte ætate mirificè delectatus. Dumq̃ Vrbani, atq̃ mox Thomæ loquerentur, titillabat me cupiditas quædam, vt ad ea quæ dicebant, de somnijs quædam nō incongrua subijcerem: sed verebar sermonis tam iucundi cursum interrumpere. Atqui, inquit LEONICENVS, opportunè vir clarissime partē hanc de somnijs tractasses, nobisq̃, si horū ego animos perspectos habeo, rem gratissimam fecisses: quare omnes te obsecramus, vt quæ dicturus eras, iamiam incipias explicare. Subsecutus est RANERIVS. Cum oculo, de quo hæcenus multa sunt dicta, cilia cōponenda mihi videntur, neq̃ non supercilia. De cilijs Leonicus, dum palpebrarum tangeret nuditatem, optimè.

SEVERITAS.

SVperciliū ego pro seueritatis hieroglyphico positū video, cuius vos eam affertis rationē, senibus peculiarē esse seueritatē, eosq̃ passim ita habitos. His verò superciliū maximè nutriri, & plerūq̃ ita hirsutū haberi, vt tondendū sit, vnicuiq̃ manifestum: quod propterea euenit, vt vester tradit Aristot. quia super-

Pierii Val. Supercilium.

cilia compagini sunt apposita ossium, quæ senescente ætate laxantur, & ita plus D humoris transmitti patiuntur, vnde supercilijs alimentum affatim impendatur.

H I L A R I T A S.

SEd longè secus inuenimus Onirocritas sentire, qui supercilium hilaritatis indicium esse posuerunt, boniq; alicuius aduentantis præsagium, si & densum & bene coloratum apparuerit: maximè verò si mulier ea fuerit, quæ per somniū id se videre imaginata sit: fœmellis enim id studium accuratius, vt etiam intinguant, ad venustatem augendam. Solere nos præterea & serenitatem frontis, & animi iucunditatem, ex superciliij relaxatione interpretari.

L V C T V S.

GLabellum verò supercilium somniare, luctus esse significationem, idem Onirocritæ cominenti sunt: cuius signi causam afferunt, quòd veterū mos esset supercilium in luctu vellicare.

I V N O.

ID quoq; mihi videtur obseruatione dignum, quod apud Sex. Pompeium habetur. Oculi superius integumentū in tutela lunonis esse, quòd eo protegantur oculi, per quos luce fruimur, quam ab Iunone tribui putabant, atq; inde Lucinam eam dictam. Et partem eam capitis illi dicatam tradit Varro.

N V M E R O S A P R O L E S.

APud eosdem cōiectores, eum qui tris oculos habere se vel plures imaginatus sit, si ducturus vxorem sit, bene illi euenturum portenditur: filios enim quos quæserit, breui suscipiendos. Indicium enim filiorum esse oculos, Artemidorus tradit, somniorū oraculis explicandis, propterea quòd & amabiles sunt, & instar oculorum chari, neq; non senescentibus parentibus duces, ministriq; agendorum. Quod enim ad amorem facit, in promptu est dictitare nos, ferre in oculis eos, quos charos habemus, & vnice diligimus. Præterea dixisse Cicero, nem ad Atticum: Oderat, nunc fert in oculis. Et apud Catullum, nil charius esse oculis: Ni te plus oculis meis amarem, & huiusmodi multa.

O R B I T A S.

SI verò quispiam vtroq; oculo per nocturnā imaginem obcæcari se visus fuerit, eum aut filijs orbandum, aut fratres, aut parentes amissurum aiunt. Fratres quidem, propterea quòd oculi inter se germanitate quadam coniuncti censeantur. Parentes, quoniam lucem præ se ferunt, in quam nos eorum beneficio prodierimus. Quin etiam filios, ea quæ superius allata est causa.

CÆterum si quis compeditus sit, aut alia quapiam calamitate circumseptus, bene illi euenturum, si obcæcari sibi videatur: securitatis enim id esse indicium, propterea quòd mala quæ circumstant, minimè sit inspecturus.

C Æ C I T A S.

NEq; dissimulandum id quod ab eodem Artemidoro traditum est: Oculum in aure situm in somnijs videri visum, cæcitatæ indicium esse, quippe quod ostendit, aurium tantum beneficio percipi, quæ oculis legi consuerunt. Idemq; significari, si per singulos manuum digitos oculos quis dispositos inspexerit, propterea quòd cæci tentabundi, manibus oculorū

S E C V R I T A S.

vice

A vice vtantur. Quæ quidem commenta cū mecum, iam à Leoniceno monitus, reputare ccepi, Ægyptiorum inuentis tam similia esse conspicio, vt inter hieroglyphica non immeritò locū habere posse videantur, quòd & pictura commode possunt exprimi, & certam rei rationem suscipiunt. Ad hæc THOMÆVS: Vera quidem, & nulli nō approbanda sunt hæc, ornatissime Raneri, quæ dicere commentus es: atq; ego in ea sum sentētia, vt nihil ferè differre putem, vtrum talia quæ recitasti, an vetusta ea hieroglyphica præponi debeant. Sed quoniā in aures incidisti, venit in memoriam mihi, in ijs etiam esse multa, quæ doctrinam sapiant Ægyptiacam: qualia quæ sint, si permittant socij, libenter enumerem. At quid (responderunt omnes) acceptius & iucundius sit nobis futurū, hoc præfertim sermone suscepto, polyhistor noster Thomæ Leonice, cū quanta qualisq; sit eruditio tuā ignoret nemo? Tum ILLE: Vestra hoc est benignitatis dictū, nam nostra quā pedestria sint satis intelligo: sed qualiacuncq; dicā tamē.

ÆQVVM DOMINIVM.

A Pud Græcos in Creta simulachrum Iouis absq; auribus fuisse fertur, argūmento, vt qui cæteris iura daturus est, neminem vllum priuatim auscultare debeat, sed omnibus publicè consulere. Ea q; de causa sapienter Alexander verè Magnus, alteram præbere aurem accusatori, alteram reo reseruare solitus erat. Quòd si quis eum, aut iudicem aliquem, aurem vnam vel auertentem, vel manu appressa obturantem effinxerit, ad huiusmodi significatum non inconcinnum, vt puto, fecerit hieroglyphicum.

Quatuor verò aures, manusq; totidem, quibus Lacedæmonij simulachrum Apollinis præditum esse voluerunt, vero nimirum hieroglyphico, nihil aliud significabant, nisi sapientiā, cuius Deus ille symbolum esset. Eam autem & multarū rerum auscultatione, & operibus identidem agendis cōparari. Non enim dignè sapientem cum dixeris, qui se rerum cognitioni tantum emanciparit, nisi & facta, quæ probes, inspicias, quæq; is & diligēter & probè examinarit, in vtile aliquod vel sibi vel alijs opus promulgarit. Res enim gerere, & captos ostendere ciuibz hostes, attingit solum Iouis, noster ait Horatius. Neq; me fugit alios esse qui hieroglyphicum hoc Lacedæmoniorum summo Deo attribuunt, quia summa rerum sit Pythagorica *τηρηατις*, de qua multa dicenda essent, sed enim non sunt hic ad cōmemorandum necessaria.

SAPIENTIA.

D E N A S O.

SAGACITAS.

Quoniam verò Nasus est inter aures, interq; oculos medius, non est hic prætereundus. Eius autem hieroglyphicum præcipuum est, sagacitatem indicare. Nasutiq; vocabulum Festo sagacem notat, quòd vniuscuiusq; rei odorē statim explorat, & prius scilicet sentiat quā in spexerit. Sic auritum, ab audiendi curiositate dictum. Sic oculatum, qui ex prompto oculi vtitur beneficio. Sic cordatum, qui corde præstet. Tu verò VRBANE pater, quia sacræ literæ odoratum sæpe Deo Opt. Max. attribuunt, quo sensu sit nobis accipiendum, explicare ne graueris precor. Tum tu Patruē

Pierii Val. Nasus.

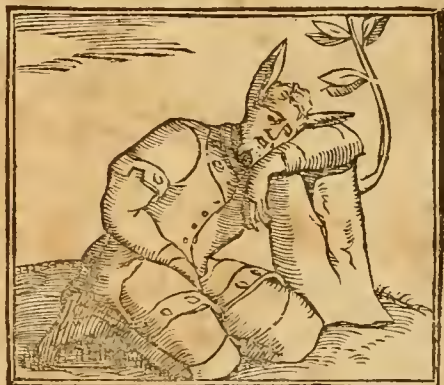
De Naso quidem vnum tantum nunc succurrit, quod ad hanc rem facere videatur. Nares quippe in Deo perscrutationem eam significare, qua ipse corda hominum odoratur: eoque spectare illud ex lib. Regum: Ascendit fumus de naribus eius. Alibi quoque in sacris literis, odorari, cuius & indicium & instrumentum est nasus, placere significat. Ita Noe sacrificante odoratus est Dominus Deus odorem suauitatis: hoc est, placuerunt illi sacra, quae vir ille probus obtulerat. Idcirco Lex hominem qui vel paruo, vel magno nimis, vel obtorto naso fuerit, ab altari sancto summouet, ne scilicet accedat ad ministerium eius. Tales sunt, quibus vel pauca admodum habentur in diuinis institutionibus quae ipsi probent, vel quibus omnia nullo discrimine tam bona quam mala placet, vel illi, quibus mala prauaque tantum placent, diceret Hesychius. Deinde ad Ranerium conuersus: Scio verò coniectores hac parte super multa commentos, quae tu recensere potes Raneri, qui partem hanc tibi agendam suscepisti. Libentissimè, respondit RANERIVS. Et quando incidimus in nasum, ut ordinem sequar tuum, apud Onirocritas Urbanc pater, eum qui se magno naso per somnium viderit, magna in rebus agendis sagacitate prudentiaque fore promittitur. Hinc etiam emunctae naris viros dicicos vsitatum, qui acri sunt iudicio conspicui.

M O R S.

Si verò aliquis morbo decumbat, & absque naso se imagnetur, futuram illi mortem inde praesagiunt, quod ea pars actutum abiat à cranio.

UT verò ad aures redeamus, id in primis iocofum est quod apud eosdem Onirocritas habetur de auribus asininis, quas qui se habere per somnium imaginatus fuerit, seruitutem in atque arumnas ingruere homini praesagiunt, nisi fuerit is philosophus, cui tantum eam speciem prospera ominari tradunt, ob tardiores aurium motum, quae cōtanter in huiusmodi animali mouentur, quemadmodum firmam esse debere philosophorum auscultationem volunt.

SERVITVS.

F

LONGA SERVITVS.

Quinetiam humanae aures apud eosdem coniectores si seruo homini plures accessisse visae fuerint, longae sunt seruitutis indicium: multa enim ostendunt extare imperia, quae somniator is sit auditurus.

AMPLITVDO FAMILIAE.

Contra verò si paterfamilias is fuerit qui plures habere se aures imagnetur, familiae huic aiunt amplitudinem significari, propterea quod plures filios & seruos dicto parentes sit habiturus.

L V C R V M.

Opificibus autem insomnium idem lucrum apportat: audiet enim multorum voces opera locantium. Verum haec & huiusmodi pleraque, ut ingenuè fatear quid ego sentiam, ingenij humani argutias potius ostendunt, quam solidiorem ullam sapiant disciplinam. His dictis ad te Patruè conuersus addidit: Nunc tu autem Urbane pater, si quid sacratius habes super auribus, in medium afferre potes. Tum tu nihil contatus:

C O N T E M P L A T I O.

De supercilio disputatum est, vnum mihi videtur esse praeteritum, per quod

A quod homo intelligitur sublimium diuinarumq; rerum contemplatione detentus, propterea quòd supercilia eminetiori sunt loco sita, circaq; organa quæ sensum contineant, qui mentis agitatione moueatur. Is verò nimirum sedem habet in cerebro. Neq; negarim apud profanos superciliū pro fastu poni, fastuososq; superciliofos dici.

O B E D I E N T I A.

Sed ad aurem pòtius transeamus, quæ ipsdem in sacris literis hieroglyphicum est obedientiæ, vbi præcipuè Moyses secundo immolato ariete, sacrificio quòd Explicationis LXX dixerunt, alij Consummationis, vel vt vulgata habet editio, in consecratiōe sacerdotū. Is alijs ritè factis, insuper de hostiæ huiusmodi sanguine extremum dexteræ auriculæ tum Aaronis, tum filiorum eius tetigit: quod, vt interpretantur Theologi, ad obedientiam refertur, quam præstare debemus Domino, memores scilicet Adamum propter relictam abiectamq; obedientiam paradiso eiectum, & solum vertere coactum. Agnouere hieroglyphicum hoc nostri etiam poëta, vt Horatius:

B *Nemo adeò ferus est, vt non mitescere possit,
Si modo culturæ patientem accommodet aurem.*

Atq; illud etiam Sermonibus:

Demitto auriculas vt iniquæ mentis asellus.

C O N T V M A X.

Contra verò veluti auris adaperta obedientiæ signū est, ita & obturata hieroglyphicum est cōtumaciæ, hominisq; mandata detrectātis, idq; sibi velle, quod apud Esaïam legimus: Surdi clamāteni audite. Abscissam eam, sunt qui idem significare asserant, summoto quippe obedientiæ ministerio.

C A L V M N I A T O R.

Ad hæc, præter huiusmodi contumaciā Theologi per amputatam aurem accipiunt eum quoq; qui detractionibus & calumnijs in alios oggestis delectantur, & turpiū impudicorumq; sermonū lasciuiā capiuntur: proba verò consilia, & admonitiones de honesta & homine digna ratione viuendi, cæne pèius & angue protinus auersantur. Carpocrates porrò hæreticorum sceleratissimus, qui mala & bona omnia, non natura mala neq; bona, sed opinione hominum ita vocari disputabat, vt quodcunq; adlibuisset, id identidem licere persuaderet, meritò discipulos summa dexteræ auris inusta particula præsignabat. Nā eodem modo, sed stygmate longè grauiori, eorum omnium non aures tantum, sed oculi etiam, & nasus, & os, atq; lingua inuri deberent, qui delirijs huiusmodi audiendis tempus insumunt. Hic, cum aliquantulum incensus esse videreris, LEONICVS commotiunculam eam sedaturus ita sermonem excepit. Dum de extrema auris particula loquereris Urbane, venit in mentem mihi Recordationis hieroglyphicum, quod per pollicem & indicem ad infimā aurem appressos figuratur. Nam inter agalmata Ferdinandi secundi Neapolitani Regis numus erat, in quo auris manu appendebatur. Commentum literæ ab altera parte declarabant, ΜΝΗΣΘΗ, vltima tamen litera parum conspicua: quod cum Maroniano quadrat carmine,

Gynthius aurem vellit, & admonuit. Consecrata enim auris est Memoria. Hinc illud apud Plinium: Est in aure ima memoriæ locus, quæ tangentes attestamur. Est post aurem æquæ dexteram Nemeseos, quæ dea Latinum nomen ne in Capitolio quidem inuenit, quo referimus tacto ore proximū à minimo digitū, veniā

Pierii Val. Auris.

sermonis à Dijs exposcentes, ne scilicet eius memores nos vlcisci velint. Obser- D
uauī verò aurem in gemma quadam incisam, cuius extremā partem expassa ma-
nus pollice atq; indice tantum leuiter comprehendebat, literis identidem, quæ
rei facerēt interpretationē, adsculptis, MNH MONE YΣΩN. Id nonnulli alijs gem-
mis imitari conati, cū literas nescirēt, E Y diphthongi caractères inuertēre. Sed
quòd vltima syllaba ϣΣ per M Latinam literā expressere, sæpe in quibusdam nu-
mis eam pro Σ positā inspeximus, & ϣΣ vice versa loco M Latinæ. In numis au-
tem multæ aliæ literæ deiectæ cōspiciunt, vt α pro B. ω pro E. & similia: quod
ideo dictum volui, ne fallant impostores, qui noua interdum opera, atq; ea qui-
dem deprauata, pro veteribus venditare non erubescunt. Vt verò Fuscus frater
meus referebat, apud Angelum Colotiū Bassum antiquarium Latinè Græcēq;
eruditissimū Romæ viderat gemmam eodem sculptam signo, cuius inscriptio
erat, MNH MONE YE, vti etiam superior. Ad huius hieroglyphici figmentum re-
spexisse mihi videtur Ouidius eodem loco, quem suprà citauimus:

Si quid erit de me tacita quod voce loquaris,

Pendeat extrema mollis ab aure manus.

E

FVTVRVM OPVS, VEL QVID AGENDVM.

Est & futuri operis indicatiū auris ad audiendū intenta, ab eius dubio procul
officio, in quo est rei quedam formula. Auscultatio enim initiū est & imago
quædā operis quod aggressuri sumus: eorūq; spectāt numismata tot cū inscriptio-
ne, ADLOCVTIO, in quibus milites obuērsis intentisq; adstare auribus con-
spiciuntur.

DOCILITAS.

Illa verò quæ de figura aurium à physiognomicis traduntur, docilitatem, be-
nignitatem, mansuetudinem ex auribus extantibus significare, faciūt quidem
ad eorum doctrinam, sed ad negotium nostrum parum afferunt vtilitatis.

INDOCILITAS.

Perinde ac etiam pressas aures, & simiarum instar temporibus adhærescen-
tes, stuporis & imperitiæ, quæ doctrinam nullam admittant, signū esse per-
hibent: quæ si quis in hieroglyphicorum vsum trahere voluerit, integrum vni-
cuiq; dicimus, suo iure ludere.

F

DE LINGVA.

Sed vt ad linguam conuertar, iam res exigit: quandoquidem quod su-
perius Urbanus de oculo linguæ subiecto ad perfectam sermonis ra-
tionem indicandam dixit, alterius ab eo non alieni admonet hierogly-
phici. Lingua hæc est manu prætenta. Nam qui per linguā sermonem
articulāri voce coagmentatum intelligebant, adiecta manu quæ illam compre-
henderet, eloquentiam significabant. Sanè quidem Hebræi per Lason, quæ lin-
gua est, sermonem intelligunt, vnde fortè λαλῶν Græcis. A Dico verbo nimirum
Latini Dinguam olim appellauere: inde D litera in L mutata, Æolum more, lin-
guam fecimus: vt etiam Sellam, quæ prius à sedeo, sedda dicebatur. Aiunt tamē
Grammatici veteres, Pompeiū Magnum dinguam semper scribere solitum.
Esto igitur sermo lingua: verūm ꝑnunciatio manu, hoc est, artificij ope indiget,
vt in vsum deducatur, & appareat eloquentia. Nam manum operis esse symbo-
lum vnicuiq; manifestū est. Quicquid verò vel in iudicando, vel in demonstnan-
do, vel in deliberando cōtingit, nequaquā solo cogitationis termino cōtinetur,
sed actione ipsa perficitur. Opus autem facere cū sit proprium manus, et ab ea
præro-

A prærogatiua potestatem etiam indicet, non absurdè linguam manu rectam effinxere, in eloquentiæ significatum, quæ quidem, vt Maro canit, regat dictis animos, & temperet iras. Speciem eam in aliquot obeliscis obserues: priuatim verò manum quæ linguam comprehensam tenet, ex marmore vetustissimo, ex aliqua statua nimirum auulsam, apud Viuem Hispanum Pontificium medicum Romæ Fuscus frater conspexisse fatebatur. Sed vt ea quæ ad hanc rem pertinet prosequamur, non improprio quorundam inuento excogitatum est, hanc dicendi vim per linguam perforatam, à qua catenulæ quaniplurimæ religatæ ad aures subsequentiæ multitudinis applicarentur, significare. Nam Herculem Gal li senem admodum, corpore tamen præualido, crudo, viridique faciebant, leonis spolio, claua, pharetra, & arcu intento præditum, armatumque eo gestu vt ingredi videretur, facie tamen in humerum conuersa ad numerosam multitudinem, quæ gressum eius subsequeretur, ad quorum omnium aures catenæ singulæ aureæ adiunctæ essent, quæ mox in vnum quasi nodum collectæ, in perforatam Herculis linguam immittebantur. Contemplari verò erat in ea pictura vultum

B Herois blando mansuetoque gestu hilarem, ipsosque cætus hominum ita catenis tractos spontè properare, quasi alius alium præuenire concertarent. Quod quidem siue Gallorum fuit inuentum, siue Lucianus ipse, qui rem conscripsit, quæ erat ingenij felicitate, fabulam ex se cõmentus est, nihil meo iudicio ad eloquentiæ vim exprimendam significantius excogitari potuit, neque magis hieroglyphicum. Nam quod ad Gallicanum figmentum spectat, Cornelius Tacitus Gallos ait duas semper artes studiosius exercuisse, militarem quippe, & disceptandi rationem. Reliqua ad hanc rem pertinentia, quid singula sibi velint, apud Lucianum ipsum inspicienda. Et quoniam eloquentia tam boni quàm mali causa fuit, estque quotidie, meritò Anacharsis quid esset in homine pessimum, quidque optimum, interrogatus, Lingua respondit.

M E R C V R I V S.

Lingua porrò Mercurio sacra, quam ab eo regi sidere Mathematici tradunt, velut splenem à Saturno, hepar à Ioue, à Marte sanguinem, cerebrum & cor à Sole, à Venere renes & genituram, stomachum à Luna. Sermionis itaque præses

C Mercurius, vnde apud Homerum Deus hic ad fluuij Xanthi ripam, Deorum inter se orto certamine, Latonæ committitur, sermo quidem rerumque memoria aduersus obliuionem. Quid enim magis inter se contrarium, quàm orationis uis, & obliuio? Aiunt verò Ægyptij, Mercurium primum omnium verba in ordinem redegisse, multisque rebus indidisse nomina: literas eius inuentum fuisse, Deorumque cultum instituisse, quæ sine magna vi eloquentiæ mortalium mentibus insinuari minimè potuerint. Apud alias quoque gentes in honorem Mercurij, qui Deorum præco fingitur, lingua in sacris disiecta præconi tradebatur. Facit ad hoc nominis ipsius interpretatio: nam Hermen ἑρμῆς τὸ ῥῆμα καὶ μήσαδα, quod omnino loqui significat, deductum aiunt. Quique veterum figmentorum rationem explicant, per Mercurium nihil aliud intelligi volunt, quàm sermonem ipsum, quo solus homo ex terrestribus animalibus honestatus est. Vel Hermes nuncupatus est ἑρμῆς τὸ ῥῆμα εἶναι, quod humano generi sermo sit veluti præsidium quoddam & munimentum, vnde δῖος ἑρμῆς initio παρὰ τὸ δῖος λέγεται fuerit appellatus: eaque de causa linguas illi dedicarint, quod ea corporis nostri pars, intelligentiæ nostræ conceptus apud propinquas animas differendo explicet. Est etiam illi cognomentum ἑρμῆς, quod magnæ cuiusdā sit utilitatis, summatque

Pierii Val. Lingua.

ope eos adiuuet, penes quos sit illius facultas. Vnde etiam ὁὐκ dictus: nō enim **D** sermo in perniciem aut detrimentum, damnum' ve vllum, mortalibus datus, sed vt hominem fospitet atq; tueatur. Quocirca salutem, id est, canis imaginem ad custodiam adhibitam Mercurij simulachro semper adijciebant: atq; illi ædem in foro, vbi eloquentiæ vsus plurimum viget, statui monet Vitruuius ex aruspici cum disciplina.

DISCIPLINÆ.

Neq; verò mirum, si omnia Mercurio scripta, inuenta, meditationumq; suarum argumenta, Ægyptij soliti sunt inscribere, solumq; illum & sapientiæ & eloquentiæ arbitrum iudicarunt, quando is, autore Seleuco, tota rerum vniuersalia, siue principia malimus dicere, viginti millibus voluminū (quæ reperi-mus, quæ accepimus, damus) explicauit: vt verò Manethus asseuerat, triginta millibus: quibus etiam addidit sex millia quingenta, & viginti quinq; in quibus libros de dijs empyreis centum, de æthereis totidem, mille de cœlestibus elucubrauit, quæ si membranæ tot cōuolutæ essent, vix fidem facerent: facit tamē horum mentionem Iamblichus, magnæ vir apud Græcos autoritatis. **E**

S O M N V S.

Erat & lingua in ara posita, quæ somnū significabat, quod Apollonius Argonauticōn primo indicat, vbi dicit:

*τίως ἐπὶ τε Λῳάσῃσι χεῖροντο
Αἰδομένους, ὕπνου δὲ Λῆς κνέφας ἐμναίνοντο.*

quæ tuus Urbane nepos ita Latinè reddidit:

*Interea exustis libamina linguis
Spargebant, nigra captantes nocte soporem.*

Quoniam inquit interpretes, antiquis mos erat somnum captantibus victimarū linguas adolere Mercurio, propinatisq; crateribus vinum superlibare, idq; ex antiqua philosophia, quandoquidem sermo esse Mercurius perhibetur, cuius instrumentū est lingua, quæ quidem somno incidente quiescit tacita. Atq; hinc repertū est eam adolere Mercurio, quod & Homerus ipse tetigit, Λῳάσας δ' ἐν πυρὶ βάλλον, Linguas imponit in ignem. Qui verò fabulas consecretantur, historiam huiusmodi à Direchida in Megaricis traditam recitare solent. Alcathum Pelopis **F** ob Chryssippi cædem in exiliū actum, peregrè profectum, vt alibi verso solo degeret. Accidisse verò vt leoni fieret obuiam, qui Megara deuastrabat, in quem & alij complures à Megarensium Rege missi fuerant: sed Alcathus aggressus feram, eā cōficit, linguæq; eius in ara posita, Megara euestigiò reuersus est: cumq; ij qui à Rege missi fuerant nunciaissent se monstrum debellasse, Alcathus feram elinguem ostendens, mendacij eos redarguit. Atq; hinc apud Megarenses institutum aiunt, vt sacrificijs quæ fierent in posterum, linguæ aris imponerentur. Philochorus libro de sacrificijs ea de causa linguas Mercurio adoleri dicit, quoniam in corpore pars optima sit, quæq; sibi rerum vendicat principatum.

S I L E N T I V M.

Addemus & illud ex Homero, præcisas linguas indicium esse silentij: ille enim, vt nostis, ait, ἀμ' ἄγε τίμνετε Λῳάσας, iamdudum incidite linguas, pro, silentium capessite, vt interpretes exponunt. Quo quidem admissio omine, cum iam satis superq; nugatus fuerim, opportunè mihi silētium imperabo. Tu verò mi Patruē, hominis suscepto ioco, At nolim, respondisti, virum tam probum, tam modestum, tam eruditum, in abscissæ linguæ turpissimam ignominiam inci-

A incidere: siquidem ea præcisa in diuinis literis, impurum indicat hominem, qui sordidam, nefariam ac profligatissimam vitam viuat, atque ideo repellatur à sacris, ab omni piorum moderatorumq; hominum conuentu turpiter & ignominiose reiectus: de quo Dauid: Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu verò odisti disciplinam, & quæ sequuntur. Quòd verò coniectas in ignem linguas apud Homerum citasti, nostras cuperem ego in flammam eam iniiceremus, quam Assertor noster accendit, cum XII comites ab eo electi, afflati sunt, igneis linguis ab vniuscuiusque vertice promicantibus. Huiusmodi enim linguæ splendore tanto conspicuæ, omnino significarunt eam orationis vehementiâ, ardorem illum, illamq; sandi vim cœlitus illis affuturâ, vt quæ à diuino Magistro præcepta acceperant, per vniuersum mox terrarû orbem persuasibili (penetrat enim ignis) sermone disseminarent, sanctissimisq; monitis mortale genus incenderent, aberrantesq; latè mentes, & inscitiae torpore frigescentes, pietatis ardore succēsas, ad hostiæ puræ atque immaculatæ sacrum incitarent, essetq; eorum fulgurum

B sonitus in omnem terram exiturus: sonitus inquam fulgentium earum linguarum, quas ad incudinem fabricatas diceret Pindarus, qui linguam ferream, Pythijs, veritatis indicium ponit: ἡ δὲ περὶ ἄμωσι χαλκὸν ἐλάσσαν. Nam dubio procul lingua si fabricata fuerit ad incudinem, ferrea erit: si ferrea, solidissimæ firmitatis. Mendacia enim imbecilla sunt, quia tempus veritatem in lucem adducit, atq; ita mendacium euanesceat. Sanè quidem hodie vel vulgò dicitur veritatem ad malleum durare, quod idem ferè est, quod Pindarus ad incudinem dixit. Possent autem alia multa sermone super hoc examinari, atque hinc ad Apollinis plectra, & multiplices Musarum choros sterni via, si præcipuè dentes ad linguam focij conferantur: sed quoniam ego iam edentulus nullam eis amplius gratiam debeo, cur mihi sit pro eis laborandum nusquā video. Præter hæc cum reliqua linguæ disputatio de gustu nos appellet, eaq; sit potius physica quàm historica, ad Leoniceum hæc meo calculo transtulerim. Consensere reliqui, neque inuitus ille ita loqui cœpit.

C

D E G V S T V.

Empe, vt susceptum prosequar argumentum, si de oculis, de auribus, de naribus, quid præstare queant, disseruimus, gustatus quoq; his accedit, seq; tractari postulat, ne per ignominiam præteritus videatur. Est autē hic duplex apud Ægyptios, quorum sacerdotes si delibatum aliquid leuiter, neque tamen plenius gustatum significare vellent, hieroglyphicum linguæ inter primores dentes nonnihil exporrectæ proponebant. Sed si absolutam gustus plenitudinem ostendere curassent, primores gutturis partes, quæ intimæ adhærent linguæ, figurabant. Asserebant enim illi, quod Medici nostri etiam nonnulli prodiderunt, perfectum gustum in lingue radice consistere: inde enim nervos quosdam, & sentiendi vim illam prouenire. Neq; tamen sum ignarus, esse multos, qui gustatus prærogatiuam attribuunt palato. Sanè Diogenes explorari saporem aiebat propter fungositatem molliciemq; linguæ, perq; commissas illi corporis venas, perfundi saporē ad sensum elicitos, nō aliter atq; spongia exuctos. Huiusmodi verò sensum in anima sedem suam posuisse. Quamvis verò dicat Alcmaeon, humore teporeq; atque adeò mollietie linguæ saporē internosci, Ægyptij nequaquam cognoscendi saporis instrumentū solam linguam esse cōn-

Pierii Val. Os & Dentes.

senferunt, sed cum multis alijs, palatū præcipuè participem agnouere: & in nō. **D** nullis, quæ gutture carent, simile quidpiam linguæ esse, vt in quodam piscium genere qui ventrem habent ori propinquum, inesse intus sentiendi facultatem. Sunt & alijs rerum naturalium scriptores, qui linguā aiunt sapores quidem sentire & iudicare: eorū verò suauitatem amaritudinemq; in descensu, vnde deglutiuntur, exploratò sentiri. Quare Philoxenus magis fortè quàm philosophi ganæperitus, gruis gulam optabat, vt voluptas illa longius deglutiendo produceretur. Quātum verò ad palatū pertinet, scimus Catonem gustus sedem in eo esse credidisse. Nam cūm lurconi cuidam ambienti, vt inter eius familiares reciperetur, negare vellet, ei dixit, nō posse se cum eo viuere, qui plus palato quàm corde saperet. Aduersus tamen Ægyptiorum, & horum omnium opinionem insurgit Aristoteles, qui linguam in primore sui parte vim perfectius sentiendi saporem, obtinere contendit: nam interiore si tangat, minus illam sentire: quod in catapotijs ex aloë, vel amariore aliquo succo pastillo' ve deuorandis, manifestius experimur. Nam cūm illa intra duorum digitorū summitatem contenta in imas fauces immiserimus, vix tantillū sentimus amaritudinis, quæ si quis lingua **E** vel summa lambat, vix ferre posset. Videtur verò natura ipsa, vti rectè reliqua, ita hoc sapientissimè cōstituisse, vt hæc sentiendi vis iuxta labia, & in prima consistet lingua, quò sapores omnes admittendos exigendos' ve, anteaquàm ori demandarentur, exploraremus. Quòd verò quispiam dicat eo vehementiorem esse saporis gustatum, quo magis cibus ingestus ori opulentiùs & contantiùs mandatur: respondent periti homines, non ideo maiorem gustandi vim in radice linguæ insitam esse, sed propter diuturniorem moram, & affluentiorē saporis copiam vehemētius sentiri. Hæc atq; alia multa prisca philosophi inter se dissidentes prodidere, vt minimè mirum sit eos de rerum principijs, & alijs à sensu remotis dissentire, si re super omnibus tam explorata diuersi abeunt, nec certi quicquam constituere potuerunt.

DE ORE ET DENTIBVS.

 Edenim vt iam ad totius oris fabricam conuertamur, Aristandri Telmesij sententia est, os & eius partes esse quasi hieroglyphicum quod. **F** dam domus, dentes cum primis incolas ostendere. Hoc verò dupliciter accipitur: aut enim domesticos esse, aut alienigenas. Itaq; superiores dentes domesticorum incolarum signa esse, propterea quòd pars illa superior toto ferè capiti adglutinata est atq; cognata. Inferiores verò alienos ideo commonstrare, quòd maxilla ea, quæ illos sustinet, tota sit mobilis, atq; ita aduentitium nescio quid præ se ferre videatur.

DE TRIMENTVM.

SVnt autem qui detrimentum per dentes putent significari, in ijs quæ in sermone vel voce cōsistunt, eiusq; famam dilacerari obrectantium calumnijs obiectā. Nam & poëtæ oratoresq; omnes hinc mordere, carpere, rodereq; metaphorice dixerunt, quoties cuiusquam nomen scurriliter traductum, aut hostiliter infamatum innuere volunt. Sed quòd planos tantum in huiusmodi significatum confectores ponunt, Satyrici nostri ad acriorem vim amplificandam genuinum adhibuere, & alijs caninos etiam immiscuerunt.

VERECUNDIA.

APud philologos hieroglyphicū verecundiæ os videtur esse: vnde de impudē.

A dentibus dici solet, eos os non habere. Hinc Cato Maior Lentulo, qui sputū in eius faciem eiacularus fuerat, absterfa tantū facie dixit: Affirmabo omnibus Lentule, falli eos qui te negant os habere, argutē vulgatam hominis impudentiam notando, quamvis de sputi copia dicere videretur.

A M O L I T I O.

NEQ; nescius sum pro amolitione, ut ita nunc dicam, veteres expuendi gestū vsurpasse: ut Theocritus, ὥς μὴ βασκανῶ δὲ τοὺς εἰς ἐμὸν ἐπινοοῦσι κόλπον. & multa apud alios huiusmodi, quæ recitare superfluum esset. Nam quæ maximè abhorrebant, quæq; opprobrio habebant, ea ignominia designabant. Quin & veteribus Christianis mos fuit, estq; adhuc, ad immunda verba expuere, quodam veluti expiationis modo. Ita illud apud Tertullianum lib. ad uxorem altero, accipiendum: Cū aliquid immundum flatu expuis.

H O R O S C O P V S.

S Ed ut os tandem comprimam, vno adhuc hieroglyphico illud obturabo, quod apud Horū Nilīacū habetur, ut cibo super aliquid attingamus. Nam **B** illic per hominem qui horas comedat, hieroglyphicum explicari tradunt horoscopum intelligendo: nō quia horas comedat homo, quod fieri minimè potest, sed quia ab horis alia atq; alia humano generi alimenta subministrantur. Huiusmodi verò horarum pastum commodè fortè exprimere poterimus, si ex vnius cuiusq; horæ prouētibus aliquid decerpserimus, puta, rosas, spicam, & pomum aliquod, quæ in vnum fasciculum colligata, ori adaperto admoueantur. Horas porrò hic intelligendum trīs eas anni partitiones, quæ suo quæq; tempore singula maurant, ver quippe, æstatem, autumnūq; quæ tempora Ægyptij, quatuor vnumquodq; mensibus nostris complexi sunt, ex Hori regis partitione, à quo his etiamnum nomen horis inditum, ut quadrimestris esset vnusquisq; eorum annus: de quo diffusius alibi. Quin Persæ atq; Assyrij, quos nos annales, horas vocitarunt, & Græci horographos eorum scriptores. Apud Lucianū enim legimus, ὁ μὲν κύριος παλαιὸς τῆν πόσων βασιλεύς, ὥς δηλοῖσι οἱ πόσων καὶ ἀστυρίων ὄροι. Cū verò Horus ab Ægyptijs Apollo esse prædicetur, nostri vnà cum Græcis nomen idem ad quatuor & viginti horas transtulere, quas Solis esse filias Homerus dicit: de quibus, ut hoc καὶ πείραγμα ponā, veterem habemus fabulam, Horomazen, **C** cū in mundi fabrica, reliqua digessisset, quatuor & viginti deos in ouum inclusisse. Id cū Arimani gnatio ludo perforassent, bona malis immixta prodijisse, atq; ita quantacūq; fruamur iucunditate, quocūq; simus gaudio exhilarati, serus quid vesper vehat, nos nescire. Hic cū finem facere visus esset Leonicens, ad inclinatum iam solem aspectans Ranerius: At nos, inquit, quid serus vesper aduexerit probè scimus, qui bonam huius diei partem tam iucundis sermonibus exegerimus. Vtinam verò sæpe daretur occasio istiusmodi conuentus celebrandi: & cum dicto, salute dicta surrexit: quod & alij fecere, die prius constituto, quo iterum essent conuenturi: illi domum, ego in nauim abiij, mox Florentiam, quò fueram, ut scis, per Iulij Card. domini mei literas accersitus, atque ibi primo quoq; tempore, tam ea quæ ex te audierā, quàm quæ viri illi eruditissimi differuissent, quæq; conuenire mihi visa sunt, in commentaria mea Ægyptiaca transtuli, vestra ope fretus & latius et plenius explicandi multa, quæ curta & angusta nimium compererā apud autores posita: neq; verò siuit me temporis breuitas quæ quisq; disputasset ad amussim dirigere, & ipsa quæ audissem verba repræsentare, quod nonnulli ex amicis à me postulabant: id enim nego-

Pierii Val. Cor.

tium multū mihi temporis abstulisset, nec meae me occupationes id facere per- D
misissent. Satis igitur à me factum puto, si res ipsae breuiter, quantum memoria
complecti potui, recitatae sint. Verū agē benignissime Patruē, Aristarchum
indue, atq; hunc castigandi laborem minimē grauem ducas: quēq; me rectē me-
minisse compereris, asterisco insignias: quae segniter & oscitanter excepta, obe-
lo defodices, vt ego haec alijs communicaturus, iudicio adiutus tuo, audentius
id facere confidam. Vale.

AD SEBASTIANVM CORRADVM DE IIS QVÆ PER HVMANVM COR, ET GENI- turæ vascula significantur, ex sacris Ægy- ptiorum literis.

*E*cce tibi Cor meum, Corradē iucundissime, cui etiam addidimus genituræ vascula,
eāq; mundissima pudicissimaq;. Cor quidem à meo desumptum, qui summā erudi-
tionem tuam, frugalissimū studium, acutum deniq;, quo polles, iudiciū, et multum
admiror, et plurimū diligo. Genituræ verò vascula, causa tua, à quo fruges tot pro- E
ficiscuntur, quibus studiosi omnes auidissime pascuntur: quēq; haecenus cibum vel putridū vel
adulterinum saepe mandere coacti sunt, tua nūc cultura, tuo studio diligentiaq;, valeant iam re-
centi, maturo, legitimōq; frui. Neq; fructus huiusmodi ex Ciceronianis tantū hortis electi, sed
ex totius Latini nominis possessionibus agrisq; decerpti, quorum haecenus arbores vel teredini-
bus, vel erucis, vel visco, vel vlceribus, conductorū plurimū negligentia, nescio qua, vitiata fue-
rant, per te nunc perpurgatæ, cultæ, sarritæq;, in pristinam rediere viriditatem, vberrimam in-
columēq; feracitatem. Sed quod etiam pertinet ad vascula tam in diuinis nostrorum literis,
quā in sacris Ægyptiorum, neq; non apud Græcos, præter ea quæ à corde desumuntur signi-
ficata sermonis ipsa quoque indicia sunt. Qui cum igitur ego libentius sermocinarer, quā te-
cum, qui spontē me in tam vtilium sermonum tuorum partitionem admisisti, qui clarissimo
Egnatio collegam consularem me in Quæsturæ tuæ cognitione creari procurasti? Quare mihi
videbor non sine magnæ voluptatis sensu loqui tecum, quotiescunq; memor ero scriptorū meo-
rum, qualiacunq; sint, aliquid à te legi, non id fortasse ingenio & eruditioni tuæ responsum,
aliquod tamen daturum mei erga te animi testimonium.

DE CORDE.

*V*T verò à corde exordiamur, per id
ita concinnatum vt loro catenula-
ue suspensum à gutture propende-
ret in pectus, probi hominis ora-
tionem indicabant, vt qui mentiri aut fallere
nesciret, sed vtī vulgò dici solet, ea ex ore pro-
ferret, quæ corde concepisset: ea scilicet loque-
retur, quæ ipse sentiret, omni fūco mendaciōq;
procul. Hoc ipsum Cicero, toto pectore, de syn-
ceritate loquens, dicit. In pectore enim sedē ha-
bere cor, manifestum. atq; illud, Aperto pecto-
re, frequentissimo eorum vsu, qui citra fūcū loqui se profitent. A quo loquendi
candore Mercurius fuerit ἀρχιδόντης appellatus, candidū enim veteres ἀρχιδόν di-
cebant.

VIRI PROBI SERMO.

Acebāt. Præterea pectus pro recessu quodam accipit sapientiæ. Vnde Horatius:

Non tu corpus eras sine pectore.

Et in hanc sententiam accipit Ambrosius, quod Apostolus ille, qui ante alios diuina sapientia donatus est, ad CHRISTI pectus reclinet in cœna caput.

C O N S I L I V M.

ATque hæc illa est bulla, quæ puerilis ingenuitatis insigne fuit, de qua multa suo diximus commentario. Quoniam verò cordis erat eius figura, admonitos inde pueros volebant, vt frugalia semper consilia secuti, corde præstare conarentur: corculum enim veteres pro solerti & acuto dicebant. Et animæ partem rationis participem, cor appellari solere dicit Adamantius. In huiusmodi significatum accipi locum illum Pauli, epistola ad Rom. Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Quis enim putet, quod dicit, in cordibus, in membro corporis quod cor appellatur, tanquam in membrana aliqua legem scriptam intelligi: vnde enim caro tantos prudentiæ sensus concipere vel ostentare posset: aut tanta memoriæ receptacula continere? Nam & quod diuinæ literæ cor Dei sæpe nominant, intelligendum ex eo arcanum illud diuinæ sapientiæ, quæ à patre est: vt Psalmo, Eruçtauit cor meum verbum bonum, innuens filium IESVM Christum altæ illius sapientiæ mysterio genitum. ita Eucherius.

V I T A.

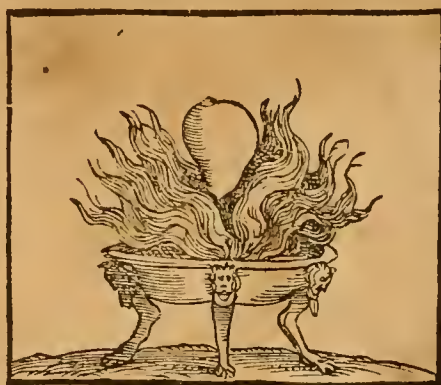
ITa verò in consilij significatum accipi cor plerunq; solet, vt humanæ etiã vitæ rationem præ se ferat, quod ex pernicioso auspicio Cæsaris exploratum. Ille enim quo primùm die in sella aurea sedit, & cum purpurea veste processit, valde consternatus est cum Spurina aruspice suo, corde in extis bouis optimi non inuento: aiebat enim ille, vereri se, ne consiliũ & vita Cæsari deficeret, quorum vtrunq; à corde proficiscitur. Nam philosophorũ omnium consensu, nullum anima! sanguine præditum, sine corde & iecinore inuenitur: qua de re questio magna inter eos fuit qui diuinationis præcognitionẽ eiusmodi profitebantur, potuerit ne hostia sine corde viuere, an ad tempus amiserit: quanquam Cæsar id elusisse fertur, audaciorq; animo respondisse lætiora quædam, neq; pro ostento ducendum, si pecudi cor defuisset: quod quidem non semel, sed bis ei sacrificanti, quod meminit Plinius, accidit, vt cor in extis non inueniretur. Neque Cæsari tantum non inuentum in hostijs, peractum vitæ tempus ostendit, sed & Heluio Pertinaci eo die, quo occisus est, sacrificanti, negatur in hostia cor reperi-
Ctum, & cum id vellet procurare, caput extorum non deprehendit. Et Theologi nostri secuti Prophetarum dictata, consilium in corde residere dicunt, in eoque agendorum omnium radicem statuunt, docente Domino, in corde esse quod coinquinat hominem: & vbi mundo corde sacræ literæ habent, synceras intelligunt cogitationes. Quæq; ratione consilij symbolum est, eadem pro illa intellectus parte, à qua regimur, figuratur: vt illud: Quare cogitationes ascendunt in corda vestra: ascendunt, dominantur, primum ita locum asciscunt sibi, vt vestra omnia consilia conculcent. Ita verò facit cor ad animam, quæ vitæ nostræ materia est, vt prisca vates illi animæ receptaculum esse cor significaturi, id hieroglyphicè animæ ventrem appellarint: atq; ita intelligendum esse illud apud Hieremiam: Ventrem meum, ventrem meum doleo. Hesychius ait: Nam quem ventrem? Ipse subinfert: Et sensus cordis mei conturbati sunt: ideoq; intestina huiusmodi aqua lota offerre admonemur in holocaustum, hoc est, abditas latentesq; cogitationes eluere, & diligenter abstergere.

Sacerdotes Ægyptij cœlum & terrā diluuiō
liquescentes, exundationē quippe Nili, quę
tam à terra quàm à cœlo esset, vti alibi disputa-
tum, ostendere cū vellent, cordis simulachrū
proponebant, cui lingua esset applicita: ex cor-
de quidem Nilum ipsum intelligentes, qui sua
potens vi affluentissimā humoris copiam è ter-
ræ visceribus educeret, vti motus omnis à cor-
de principiū habet. Sanè illi, cordi totius corpo-
ris principatum, præfecturam, arbitriumq; tri-
buunt, ac perinde Nilum Ægypti dominum a-
gnoscut, neq; quicquā aliud eam esse, quàm Niliacę alluuiōis viginem profi-
tentur. Per linguam verò confluentes vndecūq; imbrium eluuiēs, quas eo quo
plurimum inturgescit tēpore in Æthiopia maximas fieri compertissimum habe-
bant, quibus in Nilum collabentibus cataclysmo factō Ægyptum vniuersam
sub aquis mersari, veluti lingua humore vndecūq; ad ipsam confluente, semper **E**
in vdo est, & aliquo semper corriuio irrigatur alluiturq;. Quoniam verò illis fer-
tilissima rerum omnium vbertas à Nilo est, rerum itidem causas omnium origi-
nemq; in humorem referebant, omniumq; parentē, omni reiecta controuersia,
celebrabant. Quorū opinionē Thales Milesius secutus, ex aqua omnia sensit es-
se, & in aquam vicissim reditura: principium quippe animantiū omnium esse ge-
nituram, eandemq; humidam: ex quo simile esse verī iudicabat, ex humore oriri
omnia: quę ratio fuit vt maritum Græci potionis nomine nuncuparent: πότης e-
nim vtruncq; horū significat. Præterea stirpes omnes humido aluntur, humido
ad fruges euadunt, humoris autē penuriā interim exarescunt. Solis ad hæc ignis,
siderumq; omnium aquarum exhalationibus alitur: quinimò & mundus ipse,
vt præstantissimi philosophorum asseuerant: quod quidem apud Ægyptios
tam persuasibiliter receptum erat, vt Solem & Lunam non curru, sed nauigio vti
dicerent, ad nutrimentum scilicet & generationem eorum hoc referentes.

Præcipuam autem Ægypti effigiem ex ima-
gine cordis in ardenti ara thuribulo'ue cōsi-
dentis, ostēdere consuerūt: calida enim ac humi-
da est Ægyptus, in Australibus præsertim locis,
quemadmodum & cor: idemq; in sinistram ho-
minis partem toto declinat turbine. Alibi verò
Antarcticas regiones, sinistras ab eis appellari
docuimus: in illis autē oriri Nilum, in quo sum-
ma eorū religio, & à quo paulò antè omnia pro-
ficisci, ex eorūdem institutis dicebamus. Quod
verò pertinet ad thuribulum, Hippon philoso-
phus, vt ex Cratete didicimus, fabula cui titulus πειρόμεν, cœlum veluti præfur-
nium esse dixit, homines verò carbones. Sed hæc melius ex Homero declara-
buntur: ait is, nullius disciplinæ quantumlibet remotæ nescius, Iouem cum reli-
quis dijs, Solē quippe stellasq; omnes ad Æthiopū epulas inuitatos accedere,
quasi velit id, quod paulò antè dicebamus, innuere, hauriri ex vdo nutrimenta
sideribus. Accumbunt verò apud Æthiōpas, quia circa Oceani oram non nisi
Æthiopes habitāt, quos vicinia Solis, vel diuturna parallelorum mora vsq; ad
nigri

Æ G Y P T V S.

A nigri coloris speciem exurit. Oceanū autem quemnā alium hic intelligamus, nisi Nilum, cui antiquissimū id cognomentū fuit, propterea quod Nilum illi, vti dictū, totius humoris fontem arbitrarentur, Ægyptumq; ipsam suapte vi tām aquarum redundantia euomere. Erit itaq; cor Ægypti instar, hoc vti sanguinis, ita hæc primariū totius humoris receptaculū: thuribulum verò conuiuas ipsos, vtpote sacrificulos, indicabit hostiarū super ignē positarū nidore exhilaratos.

A R D E N S O R A T I O.

Sed cur nō potius dicamus, cor ita in thuribulo positū significare orationes, precēsq; quæ puro ex corde proferuntur ad Deū: idq; esse thus illud mundum, quod sibi Deus offerri mandat in diuinis literis, ex quo scilicet odorem capiat suauitatis. In Euangelio Matthei, vbi Dominus perperam agere Phariseos inquit, qui nō obligare iuramentū, quod per altare fieret, arbitrabant, sed quod per donum altari illatum: Adamantius cor hominis inter alia significata idem & altare intelligit: per votum verò, recti alicuius operis deliberationem, quod faciundum simulac infederit animo, oblatū, vti votum, interpretatur. Nam & **L**atini vota alia cōcepta, alia nuncupata vocāt. Priora illa sunt de quibus hic intelligit Adamantius. Quoniā verò multi palam dona hæc eleemosynarū, precum, ieiuniorū, offerunt corde, tamē sunt alieni à Deo, hi Pharisei sunt cecorū duces, qui quæ exterius perpendunt, quæ verò interius sunt minimè contuent: ita per dona iurandū censent, non per altare, à quo donis ipsis accidit sanctitas. Monet igitur Dominus vt cōsideremus cuiusmodinam ex corde eleemosynæ, vel psalmi, vel preces, vel ieiunia offerant: atq; ita qui testē altare, hoc est, cor & cōscientiā appellat, per altare iurat, ac perinde omnia quæ continent in eo, cōplectitur.

C O E L V M.

Plutarchus hanc cordis effigiem subiecto in foco succensam, cœlū indicare contēdit, animumq; illum, qui propter eternitatē nulli vnquā senectuti obnoxius est. Et Apuleianus Trismegistus ab Hippone nō admodū diuersus, Ægyptū cœli agnoscit imaginē, ijsq; omnibus equiparari, quæ in cœlo gubernant, exercenturq;: et si dicendū sit verius, terrā eam totius mundi templū esse. Quinetiā inuenias apud nōnullos, vniuersum terrarū orbē in diuinis literis nōnunq; Ægypti nomine nūcupatū: vt eo Psalmi loco, Veniēt legati ex Ægypto: ppter **C**ea q; vniuersam terrā eodem, quo Ægyptus, modo coagmentatā imaginentur.

C L I B A N V S.

C O N S C I E N T I A I G N E E X A M I N A T A.

Acit verò ad hanc cordis significationē Clibanus in diuinis literis passim propositus, cui cor hominis aptissima cōfertur similitudine, de quo tam frequens in Mosaicis libris, et Prophetarum aliorum oraculis mentio reperitur, siue per similitudinem, siue sit pro instrumento sacrorum positus. Clibanus enim præfurnium est apud Latinos: per eius figurā interpretes cor hominis, vti dictū superius, intelligunt. Nam quædā Deus apud maiores nostros, veteres inquam Prophetas apponi sibi vult Clibano cocta, hoc est, tacita mētis agitatione examinata, cū scilicet nos erroris pœnitet, et cōscientia nostra ardore quodam occulto intra se succendit, vitiūq; ipsa suū paulatim exurere contendit.

S A C R O R V M A R C A N A.

Adamantius putat ex Clibani forma, quæcūq; in diuinis literis profundiora vel inenarrabilia sunt, significari, quippe quæ recondita delitescunt in

Pierii Val. Clibanus.

sensu mētis, neq; facile ad imperitum vulgus proferri possunt: sunt enim multa **D** huiusmodi, sicuti de Camelo, & Sue, altero quidem ruminante, sed qui pedem integrum habeat: altero verò bifidam præ se ferēte vngulam, sed qui minimè ruminet. Ita etiam de Adamo per Euam astu serpentis deceptā, in præuaricationē adducto, quarum historiarū mysticum significatū locis suis exposuimus ex Philone. Apud Ezechielem, vt ad Adamantium reuertamur, quæ de Cherubino vel de Deo media sui parte succēso, vel de admirabili illa visione, sunt literis mandata, nisi coquantur in Clibano, neq; quidem mandi, neq; deuorari, ita vt sunt cruda, poterūt: hoc est, vt cruditatem hanc interpretemur, nisi qui latet interius sensus diuini calore ignis molliat, excoctusq; ita cibus fiat vt mandi possit, & ad nutrimentum assumi, aliquid semper occursabit, asperitate sua difficile, quod ab eorum gustu mortales auertat. Oseæ dictum est: Corda eorū sicut Clibanus incaluerunt: quod longè seciore à superioribus sensu tunc fieri intelligendum est, cum vitiorum ardor cor ipsum interius exurit, quippe cum mortales flagranti cupidine incensi, suam ipsimet perniciem affectantur: in medio enim hæc posita sunt, vtum res ad sacrificiū coquere, an exurere potius inutiliter **E** velimus. Atq; ita Clibanus varia interioris affectus habet significata, proq; sensu mystico figurat. Minimè verò prætereundū videtur, quod Hierosolymitanus Hesy chius hieroglyphicè super Clibano philosophatur eo Leuitici loco: Cum autem obtuleris sacrificiū coctum in Clibano de simila. Nam per Clibanū Mariæ virginis vterum significari tradit: Clibano enim ignis superponit, qui superponitur in craticulæ ministerio. Veluti enim Clibanus & ignem & panem coquendum desuper accipit, ita Dei genitrix spiritum sanctum, & Dei verbum in vtero suo conficiendum maturandumq; suscepit: & quæ multa in hanc sententiam prosequit. Est verò Clibanus, tum furnus, tum sartago, aut testa quædam grandior, operculo vel ferreo, vel ex ære premunita, supra quod ardētes prunæ ingeruntur, vt quod intrā positum est, coquatur, cōdiaturve. alicubi totum hoc opere figulino conficitur. Ad huius autem similitudinem formata est pectoris concauitas, per quam spiritus vltro citroq; comseat. Columella scrobem Clibano similem fieri monet, vt imus quàm summus sit patētior, quo radices latius euagari possint. Ex hac itaq; forma nonnulli Prophetarum scripta Clibano **F** similia dicunt, quæ plus habeant in recessu, quàm ore summo polliceantur.

DE SARTAGINE.

Est & Sartago ab hieroglyphicis huiusmodi non absimilis: nam eodem penè significato, sacrificium Deo facturi, quædam in sartagine fringere iubemur.

RESIPISCENTIA.

EA tamen differentia, quòd in Clibano tacitæ conscientie stimulus adurit, in sartagine culpam agnoscimus, eāq; nosmetipsos inculando ream facimus, quasq; mereri nobis videmur pœnas vltro deposcimus, & modò hūc modò illum errorem sollicita repetitione versantes animo, quæ satisfaciendi ratio nobis reliqua sit, agitamur. Alij rem eò trahunt, vt prophetarum oracula toto mentis ardore versanda submoneāt: inde enim fieri, vt repetita sæpius, & inter se cōglobata, facile intelligi & explicari possint, vt hinc eam saltē quæ ad mores pertinet doctrinam assequamur. Alio verò modo sartago apud Hesy chium accipitur pro cruce Christi: siquidem cibus, qui prius ineptus erat ad mandendum, simulatq;

A mulatq; sartagini fuerit incoctus, mandī potest: ita corpus Christi antequā pareretur si foret esui exponendum, vt ipse de se sēpe futurū aiebat, abominabatur humanæ aures, respondebantq; omnes, durus est hic sermo: quomodo potest hic corpus suum apponere vt manducetur? post crucem verò patefactū est, id diuino munere dispensationeq; fieri posse: nam totū illud mysterium in Christi pasci commemorationem institutum est.

DE CRATICULA.

Raticula tota prorsus Hebræorū esse videtur, sed enim Cyrillus hieroglyphicum in ea agnoscit Ægyptiacum.

I R A.

A It enim eam subiecto igni, & corde superimposito, furoris & indignationis apud sacerdotes illos indicium fuisse, vt ex eo scilicet cordis bile succensi exandescantiam ostenderent.

P O E N I T E N T I A.

B Nostri hoc sanctius intellexere, qui Craticulam pœnitentiæ signum posuerunt (liceat verò mihi Theologorum dictata sectanti, eorum interdum vocabula vsurpare) non tamen hinc tacitam mentis exulcerationem intelligentes, sed amaritudinem conscientie minimè simulatam, manifestissimis verò conspiciam argumentis: quippe vbi luctu, lachrymis & lamentatione conficimur ob ea, quæ nequiter, improbè atq; iniquè patrauerimus, vnde mox fletus ex intimo cordis fonte prorumpens carnem maceret, ieiunia debilitent, abstinentia comminuat, atq; arefaciat. Hæc enim est illa in propatulo posita sui conflictatio, quæ succensos diuini amoris igne carbones omnibus ostēdit, exemplumq; alijs prebet, qua se quis ratione possit abnegare. Hinc nonnulli quos ardens inuitat ad æthera virtus, non flagrantem modò animum præ se ferunt, verum & corpus ipsum tormentis obiectare non dubitant. Talis olim pientissimus Laurentius fuit, qui dum edaci corpus igne torreretur, longè magis animo in ipsius Christi amorem accendebatur, sacrificiumq; Deo sanctum & immaculatum, interius cor, exterius corpus, in vera craticula vstulatus offerebat. Neq; tamen sum nescius Adamantium hæc, quæ de craticula dicta sunt, ad diuinæ lectionis inquisitionem adducere, cum ea scilicet ardenti studio consecretamur, quæ nullo obtecta velamine vnicuiq; sunt intellectui peruia, cuiusmodi scilicet est sensus, quem historicum Theologi nominarunt. Quæ verò ratione craticula Christi mortem & resurrectionem significare possit, apud Hesychium videndum, Leuit. II. eo loco; Si autem in craticula fuerit sacrificium.

C O N D I T O R I V M.

EX eo autem quòd cor in abscessu pectoris latitat, & intra præcordia se reducit, diuinæ literæ cor plerumq; non tam pro ijs quæ in abdito profundoq; mentis recessu conduntur, quàm pro quarumcunq; rerū receptaculo, vbi hæc in diuturnum tempus asseruandæ reponuntur in occulto, per cordis effigiem exprimere consuerunt. Vnde in sepulchri etiam significatum cor accipiunt. Christus enim Euangelio manifestè sepulchrum cor terræ nuncupauit: Sic erit, inquit, filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.

C O N C O R D I A.

Neq; verò me pigeat iuniorum etiam inuentum antiquis his subtexere, qui cōmenti sunt in concordia significatum duo corda vinculo colligata figu-

Pierii Val. Spina dorsi.

rare, quod à corde vocabulum, non à citharæ chordis deductum existimarunt. D

DE SPINA DORSI.

Ossa quin etiam & nervos aliquot Aegyptij inter hieroglyphica retuler: cuiusmodi os illud est, quod à summa ceruice multis distinctum internodijs per vniuersum dorsum excurrit.

TITILLATIO.

PER eius enim picturam, nequitiam petulciorem, concitatemq; titillationem significabāt: siquidem humanam genituram à cerebro delabi, perq; id ossis defluere, non Aegyptiorum modò, sed multorum etiā aliorum opinio fuit, Alcmaeonis verò præcipua, quam vnà cum Hippocrate poëtarum aliquot auctoritas confirmauit. Sentire hoc ipsum Plato videtur, dum seminijs vim vertebralis ossis defluuium esse tradit. Hinc Maro:

Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.

quod ad Anaxagoræ ὁμομετείαν nonnulli referunt, cuius opinionem Lucretius acriter incessit, quòd putarat is,

Ossa videlicet ex paucillis atq; minutis

Ossibus, & sic de paucillis atq; minutis

Visceribus viscus gigni, sanguenq; creari,

Sanguinis inter se multis coeuntibus guttis.

E

Democritus eam ex totis prodire corporibus, præcipuisq; eorū partibus, veluti carnosis, fibris, & ossibus, arbitratus est. Cæterum philosophorum & medicorum plurium diligentia secus rem inuenit, qui genituram minimè esse ossis vilius medullam, sed sanguinem potius asserunt: quibus Pythagoras etiam adstipulatur, dum eam probatissimi sanguinis spumam esse contendit, ac alimentum nutrimentū. Huiusmodi porro sanguis ab hepate ad renes immittitur, per meatus inde ad id aptos flexuoso quodam tramite ad testes dilabatur, quod in dissectionibus apertissimè compertum est. Vnde Anchises apud Maronem paterna impulsus charitate clamat:

Proice tela manu sanguis meus.

Quod ad imitationē Pindari dixisse videt, qui Nemeis ita, πλავυδὲ ἀράρε φέγγ' αἰακιδᾷ αὐτόθω λδδ, τὸν γὰρ αἷμα. Quidam philosophorū rerum venerearum libidines in iecinore contineri arbitrati sunt, quod à Lactantio quoq; memoratur lib. de F Artificio. Et Mathematici iecur à Venere regi autumant, in eoq; amoris sedem poëtę omnes agnoscunt, dum Cupidinem iecur sagittis appetere vlcerareq; conqueruntur. atq; ita VII. Prouerb. Salomon: Donec trāsfingat sagitta iecur eius. Verū aliud est concupiscere, aliud cōmoueri ad procacitatem: alterum enim mentis, alterum corporeæ munus est viuacitatis. Quæ verò ad iecur pertinent, in Vulture satis examinata sunt. Sedenim cū renes ossi, quod suprā posuimus, adhærescant, non imperitè figmentum hoc suum Aegyptij cōmenti sunt: nam & Astronomi renes & genituram in Veneris potestate cōstituunt. Renes ait Varro ita dictos, quasi riui ab his obsceni humoris oriantur. Quòd verò & lumbi eidem ossi adiacent, Aegyptij per lumbos Venerē innuebant: hinc apud Comicos & epigrammarios poëtas vbi quid lasciuus enuncianum fuerit, frequens adedò de lumbis mentio, dum fluctuantes eos alij, alij exporrectos, alij aliter dicunt. Tangit & Persius hoc, vbi lasciuorum poëmatum recitationem incessit, dicens: Cū carmina lumbum intrant. & inferius: Summa delumbe salua. Habemus & in sacris cōcentibus, vsq; ad noctem renes increpuisse, et imple-

tos

Atos illusionibus lumbos. Et Gen. xxxv. Reges de lumbis tuis egredient. Preterea ubi Paulus de Leui ad Hebræos scribit: Adhuc enim, ait, in lumbis patris erat, quando obuius ei factus est Melchisedech. Neque tamē inficias ierim, aliquot diuinarū literarū locis lumbos poni pro virtute, vt xii. cap. Regum tertij, qui tamē apud Hebræos primus inscribitur, ubi Roboam seniorū spreto consilio salutari, adoleſcētiorū, in quorū adulatione fuerat educatus, animos prætulit, qui ferocioreſ erant; suaserunt enim illi vt rex iuuenis & imperitus rerū, fortē se atq; terribilem populo ostentaret, & ita loqueret ad eos: Minimus digitus meus cōpactior est lumbis patris mei. quo responſo amaritudinis pleno factū est, vt statim à tribubus decē desertus fuerit, regno quod pater auxerat, ad duas tantū tribus imminuto. Quamvis verò diuinæ literæ lumbis plurimū tribuāt, ubi de genitura mentio sit facienda, nō illæ tamē ossa ipsa ex Ægyptiaca disciplina reijciunt. Nam ubi Laban accipit hospitio Iacoben sororis suæ filiū agnitū, significare volens etiā ex patris consanguinitate eū sibi coniunctū esse, Os, ait, meū es, & caro mea: quasi ad id respiceret, quod veteres pleriq; philosophi tradidere

B ossa ex virili semine in embryone gigni, ex materna verò genitura virili circūfusa, carnē ipsam fieri. Sed quòd alicubi Lūbos, in vulgatis habetur editionibus, Symmachus vertit latera: sed eodem vtrunq; significato, concupiscibilis anime pars, signatur: iuxta enim latera renes sunt. In lumbis sanè maxima, aiunt interpretes, esse solet incitatio ad concupiscentiam, aduersus quam renes nostros & cor nostrū aduri, in sacris adorationibus suppliciter imploramus, quippe vt & naturali appetitui, & voluntati simul obſistere valeamus. Hac de causa dicebat Apostolus: State præcincti lūbos vestros, vero tamen cingulo, hoc est, voluptate ea, quæ vera sit, quæ scilicet à castitate & cōtinentia oritur: quod dubio procul est à Domino desumptum, ubi præcinctis nos iubet esse lumbis. Nam & apud Romanos cinctus armatū strenuūq; significat, vt discinctus contrā imbellem & effœminatū. Iam & hostiæ renes ignibus traditi, dubio procul significant genitalium partiū ardores extinctos esse: quicq; omne quod pingue est de renibus & omnibus interioribus obtulerit, tūc verè purgatus omni libidinis vitio, pro delicto hostiā iugulauerit. Sed quoniā hæc in diuinis literis & sæpe & multipliciter habentur, non importunū fuerit, quod ad hanc sententiā facit, locū ex Leuitico

C repetere, ubi de pacificorū sacrificijs agitur: ubi sanè legislator iubet duos renes cum adipe quo teguntur ilia & reticulum, siue, vt alij edūt, fibras iecinoris cum renunculis, adoleri super altare in holocaustum: ex his, vt ait Hierosolymitanus Hesychius, legislator vult nuptiarū desiderium offerri Deo, vt prolis causa, non fornicationis, proveniat, & honorabile sit coniugiū, & torus immaculatus. Iungit verò iecur renibus, quia delectatio sine concupiscentia in eo sedem habere fertur: hepate verò in renes vim operationis suæ ministrante, quod per desiderium quam Græci ἐπιθυμία vocant, motum fuerat, ad desiderium effectus concitatur, quæ duo simul adolenda sunt, vt scilicet neq; praua nobis proponamus, & si quo modo suggerātur, abolere festinemus: & vt verbis vtar Hesychij, quia in hepate concupiscentiæ requiescere putantur, propterea pinnā, hoc enim ex LXX desumit, hoc est, summitatem cum renibus auferri præcipit, & offerri ad altare, vt ab omni mala delectatione mundemur, scientes quòd primitiua cogitationum nostrarum Deo necesse habemus auferre. Demū vt à gentibus quoque arma nobis mutuemur, Poëta venustus in hanc sententiā ait:

Principijs obſta, serò medicina paratur,

Cum mala per longas inualuerē moras.

Pierii Val. Pudenda.

TEMPERANTIA.

D

Nimirum in sacris nostrorum literis id erat temperantiæ signum, quod in salutari victima lumbos eximi mos erat, tanquã impuros, ait Philo, propter concitandæ libidinis titillatum, semine per eos irriguo. Diuino autẽ præcepto lumbos præcingi iubemur, cum sacra illa solennia ferimus, quæ tunc temporis instituta sunt, cum exeuntes ex Ægypti captiuitate, hoc est, ex voluptatũ & delictiarum illecebris, agnum, hoc est, puritatẽ edere admonemur, & in castimonix conuictu discumbere. Apud Nilum autem huiusmodi lex de temperantia lata est, qui, vt Ambrosius, Geon est, vnus ex quatuor Paradisi fluuijs, qui virtutem hanc significare dicit, de quo satis in Accipitris cõmentario disseruimus. Quod verò de vasculorũ perplexitate dicebamus, admittit id etiã Aristoteles, qui testes libramenta quẽdam esse dicit, quorũ beneficio semen ad penem cõmodè labatur: neq; id semel asseruit, dum eorũ aduersatur opinioni, qui testes solos genituræ receptaculum putant. Innititur verò is exemplo tauri, qui iam exectus vaccam impleuerit. Quendam etiã ait Albertus Magnus euiratũ, prolificam in coitu operam nauasse: licet Galenus ab Aristotele diuersus eat, testesq; omnino E feminis receptacula esse contendat. Quin etiam Auerroes in hoc à suo dissentit Aristotele. Quibus responsum fieri posset, sit testes in hũc vsum à natura tributĩ essent, animalibus vtiq; omnibus id officij subministrarent, neq; vlla esset absque illis propagatio: secus verò plerunq; repertũ, vt quæ recitauimus exempla testant. Cadunt igitur causa, qui solis, quos oggerunt, testibus innitunt. Ab hac spina cauda exit: ea curta, in diuinis literis ostentat eos, quibus nulla de futuris cura, qui diem nouissimum, futurũq; Dei iudicium aspernanur, qui subinde dicunt Edamus & bibamus, pereat qui crastina curat: cras enim fortè moriemur, quia mors aurẽ vellens, viuĩte ait, venio. Est enim cauda pars corporis extrema.

DE PV D E N D I S.

Pv dendorum significata his adiungere necessariũ est. Nam vetustas illa vt minus vitiosa fuit, ita simplicius apertiusq; de vnaquaq; re philosophata est: neq; erat tunc temporis in humano corpore quicquã, quod vel visu, vel nuncupatione sua, turpe iudicaretur. Pravis verò F moribus succrescentibus, multa decernenda fuere tam factũ esse quàm dictũ turpia, vt qui rebus suis modũ præscribere nescirẽt, ipsius saltem turpitudinis infamia absterrentur. De antiquissima igitur disciplina dicturus, quæ ad significationem figuræ illius, quæ tam visu quàm dictũ obscena iudicatur, pertineãt, veniam mihi dari postulo, ac in eam hæc accipi partem cupio, propter quam & prius excogitata à veteribus illis fuerunt, & à me nũc in communem vsum propalata, eo quidem consilio, vt hæc illis scriberentur, qui sanctius instituti, rerum viscera & intimas medullas, non verborum superficiem, examinarent.

MAGNANIMITAS.

Esto igitur prima pudendi virilis significatio, quæ tot columnis incisa, tot obeliscis notata, tot alijs veterũ monumẽtis insculpta, magnũ & erectũ viri fortis animũ ostẽtarint. Extant adhuc columnarũ frustra aliquot in Sesostréos memoriã erectarũ, quæ literis Ægyptiacis incisæ sunt, in quibus vtriusq; sexus naturæ insculptæ conspiciunt. Sesostrẽ enim hunc Theopõpus lib. IIII appellat, quẽ Sesonchosin aliqui nominarunt, qui scilicet Ægypto regnavit vniuersæ, imperiũq; in Europã protulit, de quo apud Herodotũ multa. Vbi igitur in columnis aut

Aut obeliscis ab eo positis virilia pudēda conspexeris, bellicosos, strenuos, & magnānimos viros armis ab eo superatos intelligas. Nam & cōiectores, mulierem quæ virum & liberos habeat, si cōmutatam se in marem somnauerit, viduam breui futurā cōiūciunt, atq; ita viri muneribus functurā. quæ verò liberos non habeat, mares parituram. quæ virgo sit, futurum vt primo quoq; tempore matrimonio eloceſ. Ita semper ea humani corporis pars aliquid semper indicat, quod ad negotia virilia pertineat.

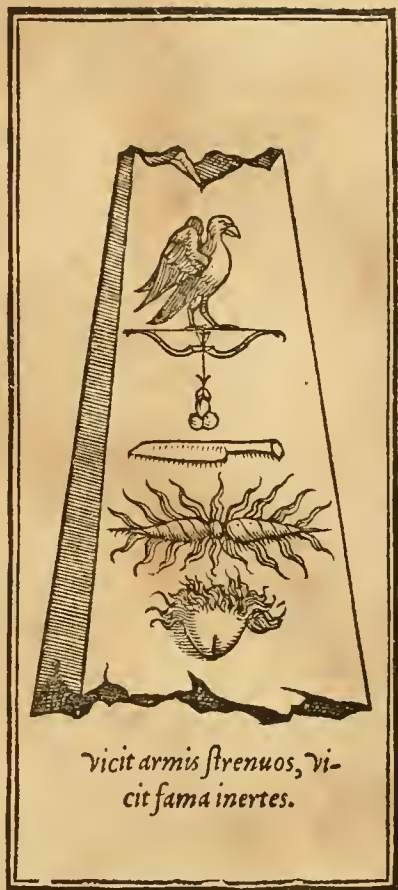
FORMIDOLOSUS ET IMBELLIS.

Vbi verò in monumentis iisdem muliebria videris incisa, argumentum est, imbelles, molles, & inertes homines ab eo subiugatos, cuius nomē vel nota superposita fuerit. Ad quod dubio procul re-

Bspexit Homerus, cū Thersitem Græcorum pusillanimitatem increpantem his verbis inducit, καὶ ἐλέγχε' ἀχαιῖδες, ἔκτε' ἀχαιοί. Id quod ad Numanum sese & sua gloriose iactantem non inuenustē transtulit Maro, dum eum, o Phrygię (neq; enim Phryges) in obſessa Troianorū castra dicentē inducit. Alibi virorum negotia ita pſcribit, vt hi bella pacemq; gerere deberēt. Et Horatius virilē Cleopatraz animū obſtupeſcit, quæ generoſius perire quærens, ensem haudquaquā muliebriter minus expauerit. Apud eūdem Tyrtęus poëta non mulieres, sed mares potius animos in Martia bella verſibus exacuit. Ouidius quoq; in Eunuchū, cū militem virū esse debere aſſereret, Iſta mares tractāt, dixit, tu spes depone viriles. Ad hęc Onirocritæ dicūt, si princeps quispiam in ſceminā se degeneraſſe per nocturnā ſit imaginē arbitratus, futurū vt loco deſiciatur, propterea q; mulieres plurimū imperiis virorū ſubijciuntur.

INNOCENTIA. CRIMEN.

CNon est hoc loco pſtereundus ſacrificij veteris mos, vbi maſculi vocabulum inſontem, & nulla criminis macula notatū intelligi debere autumant Theologi, per ſceminam verò crimen. Cyrillus enim Leuitico, homilia prima, ſiue ea ſit Origenis, vbi agitur de vitulo maſculo ſine macula offerendo, maſculum ait intelligi, qui peccatū ignorat, propterea quod ſceminā ſit peccati ſymbolum. Labilis enim, mollis, & ad delinquendū procliuis admodū eſt mulier. Maſculum igitur ſit munus quod Deo offers, hoc eſt, muliebre nil habeat, concupiſcentia vacet, fragilitatem aufugiat, nihil molle, nihil diſſolutum meditetur. Et maſculi deniq; nuncupatio in diuinis literis virū indicat virtutibus perfectum, qui pſenti fortiq; animo ſemper eſt, cū mulier contrā tātæ ſit infirmitatis, vt Salomon Sapientia dixerit, Melior eſt iniquitas viri, quā mulier benefaciēs. Et mares tantū ſtirpis Aroneæ iubet Dominus veſci ſacrificato, quia ſcilicet nō omniū eſt de Deo diſputare, ſed eorū tantū qui nihil ſceminē, nil fluxū in cogitationibus habeāt. Demū, ne de Deo diſputare pſumamus, quādiu per quaſdam declinationes diſfluentes, vel domeſticas curas, vel inania negotia, à maſculorum dignitate vigoreq; exciderimus. Similiter in victima peccati, maſculus tantū de genere ſacerdotali veſcetur carnibus eius: ad pœnitentiam enim forti

Pierii Val. Spina dorsi.

opus est sensu, ait Hesychius, & intentione virili. Cui Psalmographus ita succi- D
nit: Viriliter age, vigorēq; audacter amplectere, & in quācūq; prouinciā te dele-
gauerit Dominus, eā & alacriter suscipe, & non ignauiter administra. Porro vir
qui testiculos auulsos habeat in diuinis literis, hieroglyphicū est hominis qui vi-
tam prius piē sanctēq; institutā habuerit, iuuentutemq; omnē bonis operibus
exercuerit, ingrauescente verò ætate ad nequitias & inquinamenta declinarit.
Nam cū testes, vti superius ostensum est, virtutis indicia sint, euiratio molli-
tiam dubio procul effeminationēq; significat, ipso se vocabulo prodente. Vel,
vt Hesychij sententia est, secuisse ille abstulissēq; sibi testiculos videt, cuius im-
pius animus sceleratāq; mens timorē Domini verāq; abiecerit pietatem, perin-
de ac si crudelis manus semetipsum absciderit, hoc est, sese à Dei coniunctione,
quę sita est in virtutibus, abstulerit, & bonę frugis prole fecundationēq; priuaue-
rit, ipso quippe abiecto signo, per quod vera virilitas in homine cognosci possit.

Antiquorum autem religione institutū fuit E
Gallos, euiratos quippe sacerdotes, Deūm
Matri ministrare, perpetuę eius seruituti addi-
ctos, quod qui patris, matrisve nomen violaue-
rint, eo supplicio damnandi viderentur, ne pos-
sent ipsi vnquam fieri parentes: in qua sententia
fuisse Lucretium, hæc eius carmina declarant:

*Gallos attribuunt, quia numen qui violarint
Matris, & ingrati genitoribus inuenti sunt,
Significare volunt indignos esse putandos,
Vnam progeniem qui in oras luminis edant.*

ERGA PARENTES
ingrati.

COELI FOECUNDITAS.

Quæ verò de Cœli pudendis à Saturno falce abscisis et in mare deiectis vete- F
res fabulati sunt, sententiā præ se ferunt à diuinis literis non admodū alienā,
Deū quippe omnium rerū species cōformasse, moxq; præcepisse, vt cōiugio quęq;
suo crescerēt, replerētq; terras: id quod & pleriq; philosophi dixere, rerū semina
ccelitus delapsa tempore quæq; suo coaluisse, inde ad eas propagandas naturam
vsum Veneris indicasse. Iam & Osirim Ægyptij suum, de quo sæpe alibi, huma-
na effigie pudendis obscœnius excitatis faciebant, inde generis nostri causam
(Sol enim Osiris) & per quem capite gestabat
calathum, educationis beneficium significaturi.

MERCURIUS, VEL
efficax sermo.

Sermonis efficaciam persuadendiq; vim osten-
tare veteres si voluissent, Mercurij simula-
chrum grandiori iam ætate, barbatum, & effe-
cto propemodum corpore, natura tamen obscœ-
nius excitata, eaq; tantum parte validissimum fa-
ciebant, cuiusmodi signum Cyllenis fuisse Pau-
sanias tradit: atq; ego sigillum ea specie æneum
apud Fabium Caluum Rauennatem Romæ vi-
di: cui quidem signo, præter hæc vestis erat suf-
farcinata, in cuius sinum poma, sceturæ scilicet
indiciū, condebantur, nempe quod sermo cu-
ius omnino symbolum est Mercurius, in grandiori, prouectiori-
q; ætate vim
quandam propemodum generandi, transigendiq; aliquid habeat, vt quod in
consul-

A consultatione propositum est, deliberet, persuadeat, ac omnino conficiat. Artemidorus Onirocrita scribit, se quoque Cyllenis vidisse Mercurij simulachrum, cuius species non alia erat, quam pudendi virilis effigies: eaque de causa coniectores super sermone differunt, quæ quis per eius partis imaginem somniauerit.

INVETERATA NEQVITIA.

Adi solita est Hermæis huiusmodi vestis longo syrmate tracta, quorum quidem similitudinem Theophrastus Eresius in homines nequam & intemperantes detorquebat, propterea quod syrma, ventrem, pudenda, & barbam tantum haberent: ita illi vestem traherent fœminarum more, ventri dediti essent, atque libidini, nequitiam in ætatem etiam grandiore producerent, cum vitia quædam, ut Satyricus monet, cum prima sint barba refecanda.

SERMO INANIS.

Inanem verò sermonem ostendere volentes, Mercurium eundem iuniori specie ac prorsus impubem cum effinxissent, attracta illi pudenda vel desidentia faciebant: in his enim qui nondum ex ephebis excessissent, infœcundam & imperfectam esse orationem animaduverterant, utpote quod ætas illa ad prudentiam nondum esset idonea. Huiusmodi verò signum vidi Neapoli in magnificentissimis Mæstalconum ædibus.

PROVENTVS.

Iam & Priapi simulachra in hortis statui ab antiquis solita, ne multum in his immoremur, prouentus qui deposceretur significatum habebant. Ea verò de causa fieri consueisse ait Varro, quod horti omnes in tutela sunt Veneris, quæ totius est generationis Dea.

Frænum libidinibus atque nequitiae impositum & imponendum esse, admonere cum vellent Aegyptij sacerdotes, genitale viri manu cohibere atque coercitum pingebant, quippe hominis continentiam eo gestu describentes. In appendicibus utique ad Virgilianum opus adiectis, cuiuscunque illi fuerint ioci, sapienter quidem cõpedibus Venerem cõstringendam inuenies, quantumque natis creandis seruiat adeundam, ut corruptum ibi locum ex Lactantij Firmiani lectione corrigamus: ita enim apud eum legas:

*Vina sitim sedent, natis Venus alma creandis
Seruiat, hos fines transilisse nocet.*

Approbesque interim eorum fortitudinem, qui potius excastrari voluerint, quam illicito coitu contaminari: cuius facti fidem apud Cyprianum & Origenem quaerito. Præcipuum autem illud in Christianorum institutis præceptum ponit Eusebius, καὶ τὸ πρὸς τὴν ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς χειρὸς, ventrem quippe, quæque sub ventre sunt, coercenda. Sanè Anacharsis Scythæ cõuiuio acceptus, apud Solonem, ita mox decubuit cõpositus, ut vna manu pudenda, altera verò os obsignaret, palma ad id appressa, daturus quippe per huiusmodi gestum cõtinentiæ atque silentij monimenta. Eam verò toto vitæ tempore cõtinentiam à delicijs omnibus alienam secutus est Anacharsis, quare statuis eius inscriptum erat, ΓΛΩΣΣΗΣ, ΓΑΣΤΡΟΣ, ΑΙΔΟΙΩΝ ΚΡΑΤΕΙΝ. quippe, linguam, ventrem, mentulam cõpescere. Nam ille nimirum ante omnes probus est, qui tribus his egregie sibi temperarit. Neque verò paruam huius cõtinen-

CONTINENTIA.

Pierii Val. Spina dorsi.

riæ laudem meruisse videtur Alexander Macedo, cui adhuc iuueni cū puella, D noctis bona parte peracta, deducta esset, vt cū eo dormiret, quærenti regi tarditatis causam, respondit illa, expectasse se donec maritus cubitum iret: cōmōtus Alexander ministros acriter obiurgauit, reducite, inquiēs, hanc: parū em̄ abfuit quin vestra culpa factus fuerim adulter. Quin & captiuas Darij puellas quanta integritate seruauerit, ignorat nemo. Exēpla hæc adolescens, ætate feruidus, delicijs affluens, adulatoribus vndiq; circūseptus, spontè præstitit, vt nos qui monitis dubio procul sanctioribus eruditi sumus, aliquando cogeret erubescere.

VENVS VERECUNDA.

NOn defuisse verò vnquā qui verecundiā adamarēt, tot Veneris simulachra in antrū abdita, de quibus alibi meminimus, indicio esse possunt. Adhæc iuxta Mantincā Nigræ Veneris facellū apud Meliastas fuit, ad verecundiā quippe, qua præditum esse debet humanum genus, indicandam. Reliqua enim animantia die plurimū & in propatulo, homines verò & clām & plurimū noctu liberis dare operam solent. Simulachri huius meminit Pausanias lib. VIII.

EXTINCTA LIBIDO.

E

APud Ægyptios genitalia à Titanibus defecta, & in fluuiū demersa comparias, quòd libidinis ardorem extinctū, aut extinguendū esse, mystico eo sacro intelligendū. Græci Herūs & Leandri fabulam cōmenti sunt, vt extincto lucernæ lumine, calore quippe naturali deficiente, iuuenilis quoq; concupiscentie ardorem extinguere significarent, atq; ita tam marem quā feminam gelida senectutis procella exagitados in aquas immergi, ac deniq; suffocari. In sacris nostrorum literis sententia huic fabulæ non absimilis de flore amygdalæ, de locusta & cappari habetur, quam loco suo satis explicauimus. Neq; tamē illud cōtemnendum, quòd Græci extinctos cōpressosq; nequitie stimulos à viro forti, hoc est, virtute prædito, indicare volentes, Anteum illum suum Terræ filium ab Hercule collisum fingunt: nihil enim aliud est Anteum à terra procul sublatum enecare, quā à libidinoso tactu manus & mentem procul amouere.

COELESTE RERVM OMNIVM PROMPTVARIVM.

PANOS vrbs in Ægypto fuit, in qua huius etiam dei colossus visebatur ingui. F ne procaciter extento, qui flagellum in Lunam à dextra eius sitam attolleret. Pana enim illi ad Lunæ simulachrum addere voluerunt, quòd omnia mortalium vsui necessaria putarent à Luna suppeditari. Sed quid hoc sibi vellet argumentum, facilius ex Cabalisticæ disciplinæ significationibus eruemus. Aiunt enim eius mysterij sapientes, omnem siderum vim, quæ rerum procreationi cōparata sit, in lunare prius corpus infundi, tanquam in penum aliquā promptuariam, mox illam pro rei vniuscuiusq; materia formā vni cuiq; suam fideliter erogare: idq; sibi velle videtur in Panos manu flagellum, quasi accepta eo gestu doceat expendere.

S O L.

IN Sudæ collectaneis legas Priapi simulachrū, quē Horū Ægyptij esse dicunt, lœua penem arrectum continere, dextera sceptrum disco & pennis insignitū, quæ omnia Solis vim ostentēt: ex genitali siquidem obscenius attrēctato significari aiunt, quæ abdita sunt in visceribus terræ semina, vi solis crumpere: per sceptrū verò imperiū, quod in coelestibus & terrestribus gerit, cuiusq; opera & terra & mari patefacta sese mortalibus exhibuere, vsusq; & cōmoditates rerū omnium

Anium subministrarunt. Discus orbem quo circumfertur indicat: pennæ verò velocitatem, totius cœli ambitu quatuor & viginti horarum spacio cotidie decurso. Sic illis philosophatum est temporibus, ut rem tam seriam, et omni modestia & verecundia tractandam, ad nequitia turpitudinisque imaginationes traherent. Sic Iudæi quoque Beelphegori nonnunquam initiati sunt, ignominia quippe simulachro, quem Priapum Latini vocant, Moabitarum de more ferentes sacra, grauissima contra se numinis omnipotentis iracundia concitata. Sic Athenarum eruditio arcanaque mysteria vniuersum orbem elusere. Atque huc demum in Eleusina Cereris sacris tormentum illud caeremoniarum, ad occlusas portas diuturnior mora, linguae obsignatio, & tot habituum & ornatuum, quot Apuleius enumerat, varietas tendebat, ut posteaquam per quinquennium anxii anhelabundi que magni alicuius oraculi cognitionem expectarant, & rei cuiuspiam diuinæ maiestatem quandam, diceret Tertullianus, se visuros concepissent, sub naturæ significatione simulachrum virilis membri tot fascijs, tot integumentis tandiu coopertum, reuelatum tandem intuerentur, quodque quotidie ad naturæ requisita non semel tangere cogerentur, vidisse se pictum aut sculptum, sub religiosissimi iusiurandi prohibitione profiteri vetarentur. quodque longè magis ignominiosum est, huc philosophi, huc principes, huc ipsi Romanarum rerum domini Augusti, leuitate nescio qua pellecti perhibentur.

DE VMBILICO.

Voniam verò vmbilicus quædam communia habet cum genitalibus, exigit locus ipse, ut quæ partis eius significata sunt, explicentur.

P A T R I A.

Vmbilici significata alij alio modo acceperunt: sunt enim qui Iouem, sunt qui mediū, sunt qui finem per simulachrum eius intelligant. Iouem quidem ex vmbilico significare videas apud Curtium lib. IIII, cuius effigies smaragdo & gemmis alijs coagmetata erat. Et hoc idem indicat numus quem apud clariss. patritium Venetum Stephanum Tepolum vidi, cuius inscriptio est, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΕΙΕΡΙΑΣ ΖΕΥΣ. ibi enim quædam huiusmodi species habetur. Medium verò, ut qui dixit Delon orbis vmbilicum. Finem Martialis, cum scripsit:

Iam peruenimus usque ad vmbilicum.

Sed eo loco intelligendus est voluminis terminus, qui cum volumine explicatur, in fine omnino est: cum verò idem obuoluitur in spiram collectum, medium tenet locum. Sedenim Onirocritæ per vmbilicum dubio procul patriam intelligunt, unde scilicet educationis auspicia suscipiuntur: & per ea quæ vmbilico accidunt in somnijs videri visa, de patria vaticinari solent.

M E D I V M.

Videtur verò patria vnicuique homini orbis medium esse, cum ab eo loco, vbi quisque lucem auspicatus est, & terrarum situm, & mundi spatia metiri incipiat, et quoquo versum iter arripuerit, patriam semper quasi centrum statuatur. Sed apertissime Cicero vmbilicum pro medio poni ostendit in Verrè actione VI. Et raptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant, ex Ennensium nemore, qui locus, quod in media est insula situs, vmbilicus Siciliae nominatur. In homine quoque vmbilicus medio totius corporis loco constituitur, siue circulum circumduxeris laceratis manibusque exporrectis, siue ad quadræ figuram factum eum imagineris. quantum de medio hominis diuersa est & Vitruuij & Varronis opinio: hic enim

Pierii Val. Vmbilicus.

inguen in homine masculino medium agnoscit, vmbilicū ille. Apud Martialem **D** medios lambere comperias, quod ad Varronis sententiā accedit: nam fœminæ inguen esse medium, idem quoq; Vitruuius confitetur.

F I N I S.

C Vm autem & finem significet vmbilicus, ostendendum quid vmbilicus in libro sit, de libro enim loquitur Martialis, cum se peruenisse dicit ad vmbilicum vsq; vti paulo antè dicebamus. In quo quidem multi hallucinantur, dum alij vmbilicos esse putant, defenacula ea ænea quibus librorum anguli ornantur simul & muniuntur: quando quidem cornua etiā eodem errore vocari crediderint à poëtis, præcipuè verò bullam in libri medio affixā. Alij signa esse quædam arbitrantur, quibus antiqui librorum fines concludere soliti essent: ideoq; Porphyriionem citant, qui ad vmbilicum, ad finem interpretetur, apud Horatium:

Deus deus nam me vetat

Inceptum celeres promissum carmen iambos

Ad vmbilicum ducere. Alij clauos ad similitudinem bullæ, qui pro ornamento affigi soleant rabulis quibus libri cōglutinantur, intelligunt. Alij, vt ex errore **E** vno in aliū trahantur, rati se apertè rem indicasse, locum Ciceronis ex tertio de Oratore citant: Sed tum ita solet narrare Scauola, conchas eos & vmbilicos ad Caietam & Lucrinum legere cōsueffe: ibi per vmbilicos, lapillos intelligunt lotos & politos, ita enim scriptis prodidere, cum hæ buccinorū quorundam testulae sint, quæ turbinatim cōuoluuntur, in fastigiū acuminatæ vmbilici forma, qui ex lapide olim fieri consuevit, ad vmbilici nostri similitudinem. Vt verò & Martialem & Horatiū idem dicentes, neq; non Catullum & Ouidium etiam intelligamus, qui vmbilicū hunc eodem omnes significato posuere, sciendum libros olim fieri solitos ductu plurimū perpetuo, vna quippe pagina, nō vt nos illis dissectis, & in quaterniones quos dicimus consertis: & quia complicabantur ad instar spiræ conuoluti, inde volumina dicta sunt à voluendo. In extrema autem pagina firmitudinis ergò paruus admodū bacillus, ex cedro quippe, aut buxo, cupresso' ve, vel ex ebano, vel ex ebore adglutinabatur, ad latitudinis modum, quā membrana præcisa erat, hunc vmbilicū appellabant, cuius quidē capita volumine complicato hinc & inde prostarent: solebantq; ea ex argento, vel auro, **F** vel etiamnum gemmis ad ornatum præmuniri: atq; ea sunt quæ cornua nōnulli vocitarunt, vt Ouidius ad librum Epistola Tristium prima:

Candida, nec nigra cornua fronte geras,

hoc est, neq; ebore, neq; argento, aut nitida vlla gemma vmbilici præmuniātur, cuius facies atrata luctum præ se ferat. Martialis X I.

Explicitum nobis vsq; ad sua cornua librum.

Sic apud eundem, vti superius dictum, quod & apud Horatium, vmbilicus pro fine ponitur: quia principiū libri est vbi à titulo incipit explicari: finis, vbi tota reuoluta pagina peruentum est ad vmbilicū. Huius ego generis volumina multa vidi, cæq; vetustissima, alia ex membranis, alia ex Nilotica papyro, alia Græcis, alia Hebraicis, alia etiam Arabicis literis perscripta. Non præteribo papyracea illa monumenta, quæ in arcis Æliæ thesauris Romæ asseruantur, in quibus archetypa est Constantini Imperatoris donatio, papyraceum esse textum, glutine quodam delibutum, mox aut aprina sana, vel vitro exæquatum ac perpolitum, vt & scripturæ patiens fuerit, neq; vlla calamū asperitate offenderit, miro quippe læuore complanatum.

CASTI.

A CASTIMONIA E' CONCVPISCENTIA.

EXcisus vmbilicus apud Diuinarum literarum interpretes castimoniam significat: eo enim modo quo præcisum præputium circumcisionis illius est signum qua libidinem atq; nequitiam à corde refecare debemus, ita in fceminis vmbilici amputatio castimoniam indicat: virtus enim eius in vmbilico est. Hinc de profanatis prostitutisq; Hierosolymis Ezechiel ita lamentatur: In qua die nata es, non est excisus vmbilicus tuus, vuluæ igitur matris adhærescit: hoc est, nihil quicquam anima ab originatione separatur, sed patriæ coalita est, & applicata mollitudini, vt minimè mox mirum sit eam, quæ omnia subsequuntur, turpia perpetrare. Nam quod ex Iobe dicebamus, virtus eius est in vmbilico. sub vmbilico ventris legere videtur Eucherius, vt per hoc fceminæ significet genitalia, sicut in viro lumbos dicimus. Nam vmbilicus dubio procul est concupiscentie signum.

DE VENTRE.

B Am Venter quoq; sua continet hieroglyphica, eaq; ab vmbilico, de quo nunc dicebamus, non admodum aliena: quare nusquã de eo quàm post vmbilicum, possumus commodius meminisse.

P R I N C I P I U M.

Absolutũ perfectumq; opus significat, vti diximus, vmbilicus. Contrà venter, in sacris præcipuè literis, nunc principij, nũc originis indicium est, cum scilicet quis vel à natiuitate, vel ab eo quo sapere cœpit tempore, factum incœptum ve aliquid ostendere voluerit, ex vtero, ventre ve dicet. Ita lobes: Si non ex ventre matris meæ dux illis fui: de misericordia loquens, qua pauperes ab ætatis initio prosequi cœpisset.

M A R E.

IN Serapidis descriptione figuræve, de qua plenius alibi, *γαστήρ δὲ θάλασσα* legitur: Venter quippe mare est. & vti superius notauimus, Hippocrates decumbentem quempiam, qui mare conturbatum in somnijs sibi sit videre visus, morbo eum ventris tentari cōijcit, similitudine puto à mari sumpta, quòd veluti flumina fontesq; omnes in se recipit, ita venter omnia consumat.

I N S A T I A B I L I T A S.

VNde poëtæ ventrẽ pro ganca, & insatiabilitate, vorationeq; parasitica ponunt, vt apud Horatium Epistolis:

Quicquid quaesierat ventri donabat auaro.

Sed ibi apertius:

Scilicet vt ventres lamna candente nepotum

Diceret vrendos.

Epimenidis in Cretenſes obiurgationem Paulus

Apostolus repetit, qui *γαστέρας ἀργύρας*, ventres quippe ignauos eos appellat. Versus verò ille ita in codicibus aliquot antiquis habetur:

Κρεῖττον ἀεὶ ψευσταὶ, ἢ γὰρ καὶ κλέβειν, γαστέρας ἀργύρας.

Semper mendaces Cretes, cōmercia pessima, ventres ignaui. Iam & Viuite ventres, Lucilius dixit. Et quod apud Terentium legitur, Pugnos in ventrem ingerere, Donatus de toto parasito ventrem intelligi posse dicit. Apud Sudam, & in alijs prouerbiorum collectaneis parasiti cuiusdam responsum habetur, qui ventris opprobrium obiectum sibi ita refellit, vt probum id omnium pulcherrimũ existimare se dicat: præstare enim eo ventrem alijs rebus, quòd plenus, leuis agilisq; sit, atq; strenuus: inanis verò, grauis, & inutilis. De adipali sanè lautitia ga-

Pierii Val. Pellis.

neaq; verbum apud Græcos *γαστήρ*. In Diuinis literis Psal. XVI, impletum D ventrem legas, pro insatiabilitate atq; ingluvie. Quiq; gulæ & nequitiae impe- randum præcipit philosophus, ventri, vti superius dictum, temperadum, & his quæ sub ventre sunt, inquit. Sanè quidem Ægyptij mortuorum ventres exime- re, & in Sole discindere soliti sunt, vt qui scelerum omnium causa essent, atq; ita vel expiarèt, veluti de impulsore pœnas sumere viderentur. Verùm hæc pleriq; dictu quidem speciosa dicant, non tamen imitanda sibi proponent, lepidumq; orationis Catonianæ principium in dissuadenda lege agraria ita exordientis obijcient: Arduum esse ad ventrem verba facere, qui careat auribus: nam & in hanc sententiam Græcum est prouerbium, *γαστήρ ἐκ χειρὸς*.

HVMANA DELICTA.

SANÈ ventres, Leuitico, modò aqua eluendi, modò extra castra exportandi, S apto admodū hieroglyphico, reatus, maculas quippe nostras indicant: quia Fimus in Diuinis literis pro delictis accipitur: ea verò vel corrigi possunt, atq; ideo elui: vel expiabilia sunt, eaq; procul deportanda, ne contagione vlla pars, quæ sincera est, contaminetur. Qui verò Deo venter in Diuinis literis attribui- E tur, secretam substantiæ eius originem indicat: vnde illud Psalmo, Ex vtero ante lucem genui te. Significat alibi iudicia eius incomprehensibilia, diceret Euche- rius, quæ rimari nulli datū est, de quo lobes: De cuius vtero egressa est glacies? & gelu de cœlo quis genuit? Idem Eucherius, qd' apud Abacunta legitur, Ven- ter meus turbatus est in me, ita interpretatur, vt per ventrem hieroglyphicè ra- tionis vas & receptaculum intelligat. Apud Hieremiam, vbi, Ventrem meū do- lco, pro mente accipit. Quòd autem de spiritali, nō de corporeo loqueretur, in- diciū est quod sequitur, Sensus cordis mei conturbati sunt. Manifestè autem Euangelio: Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Contrà verò de ventriloquis inuenias in iisdem Diuinis literis: nam vbi Leuitico legi- tur, Ne declines ad magos, LXX reddiderunt, Ne sequimini ventriloquos: per hos Theologi falsos Prophetas intelligunt, qui Deum professi, à Deo aliena quæq; docent, falsasq; doctrinas & prophetias comminiscuntur, cōtra quos di- xerit Ezechiel: Væ prophetis insipientibus, qui spiritum non diuinum, sed suū sequuntur. Maxima est enim omnino, inquit Hesychius, diabolici erroris & frau F dis species, ventriloquorum inuentum, & quæ multa super hoc exequitur.

D E P E L L E.

Rahit ad se venter pellem, quadā propemodum similitudine, qua super in Diuinis literis aliquot inuenias hieroglyphica, cuiusmodi sunt hæc:

VEXATIO.

PELLES hieroglyphicè in Sacris literis vexationes sunt, quæ hominem ad mor- tem vsq; commacerant, imbecillumq; reddunt: distractæ enim illæ in vsus varios, in vasa, in opera multa, patiendò probatæ laudem à Domino conse- quuntur. Nam, vt Paulus ait, afflictio patientiam generat, patientia probatio- nem, probatio spes, spes virtutis firmamentum, & inconcussam in operibus bonis stabilitatem.

M O R S.

SVNT qui locum ex Genesi, Et fecit eis tunicas pelliceas, eo interpretentur hie- roglyphico, vt mortalitate conuestitos esse eos intelligi velint. Nam cutis omnino eos indicat, qui solis exterioribus intenti, interius emarcescunt. Apud Plutar-

A Plutarchum lib. de Iside & Osiride, tympanum humanam sapit naturam, atque ideo mortalitatis hieroglyphicum est. Conficitur verò tympanum ex pelle plano, latoq; circulo circumducta.

S C O R T A.

Inuenies & pro meretrice pelles positas Leuitici xv, Vestem & pellem quā habuerit, lauabit aqua. quem locum citat Hierosolymitanus Hesychius, sententiæ huius interpres. Iam & apud Romanos meretrices scorta dicuntur, à scortis pellibus, quibus pro strato utebantur. Idem pellem pro diuitijs poni dicit, & pro cognatione alicubi.

CASTRA, VEL BELLICVS APPARATVS.

Alio significato pellis pro tentorio & castris ipsis ponitur, propterea quòd vetusti moris fuit, tentoria ex consutis pellibus cōfigere. In Abacuntis cantico: Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian: hoc est, Madianitarum castra vertentur in fugam & dissipabuntur.

BPIERIVS VALERIANVS AD IO. MANARDVM FERRARIENSEM, DE IIS QVÆ PER MANVS ET PEDES SIGNIFICANTVR, EX SACRIS Ægyptiorum literis.

Summa quidem ingenij amœnitas tui, raraq; admodum eruditio, iudiciūq; in omni disciplinarum genere exactissimū acerrimumq;, quibus te præditum superioribus diebus animaduerti, cum apud Cælium Calcagninū cœnaremus, effecere vt doctissima illius cœna nunquam immemor sim euasurus. Sed quoniam parum est gratum animi affectum in corde tacitum fouere, nisi vbi facultas datur, eum palam feceris & in propatulum exposueris; cum nihil mihi commodius nunc ad meum erga te amorem explicandum occurrat, quàm earum rerum commentarium, de quibus plurimus ea cœna sermo fuit, id quamprimū ad te curauī transmittendū: ibi enim tu per abditissima philosophorum arcana medicorumq; sapientiam ingressus, nihil obscurū reliquisti, quod super pulsu, venis & arterijs queri posset: quāq; necessarium esset, medici non modo cor, verū etiam manus ipsas eruditas esse, manifestissimè docuisti: frustra enim esse mentis disciplinam, & scientiam, nisi eam manus opere facto comprobarēt. Cumq; medicamina plurima, quæ manibus tuis ipsemet confeceris, recensuisses, opportunè Vincentius Caprilis conuiuia noster lepidissimus acclamauit, Manardum te deniq; esse à manuum ardore diuinitus appellatum: itaq; tunc manum Cælius, & alij, qui accumbebant omnes, suis quisq; laudationibus in cælum extulere. Ego verò aliam ingressus semitam, nihil à re, quæ præ manibus erat, abscedens, eadem hæc, quæ nunc descripta ad te legenda misi, ad verbum propemodum manu super declamaui: quæ quidem si legenti tantum placuerint, quantum audienti probare videbantur, minimè putabo me oleum & operam perdidisse, sperans scilicet inde aliquid futurum, quod in ita hanc ex literis amicitiam apud posteros faciat testatissimā. Neq; tu illa suppresses, si rectè diligentiam tuam perpendi, quæ ad humani generis vtilitatem paucissimis antea cognita reuera. Facit hoc idem Cælius noster, qui quotidie aliquid de Musarum penetralibus eruit, & in promiscuū vsum exponit, inde perpetuam sibi laudem, & amicis nomen comparaturus. Nostra verò hæc qualiacunq; sint, si non vtilia, vti vestratia, certè aliqua ex parte spero fore delectabilia. Tu igitur quod auribus libenter haurire visus es, oculis nunc & mente perfruere.

Pierii Val. Manus.

D E M A N V.

D

Vē fuerint manu super hieroglyphica apud Ægyptios significata, quicq̃ honos ei habitus ab eius nationis sacerdotibus, Manarde mi, dicebamus: ea nunc in hunc modum, vti dicta fuerant, repetemus.

O P V S.

MAnus apud Ægyptios sacerdotes operis in primis hieroglyphicum fuit, eaq̃ picta sculpta ve, hominē ædificationis studiosum significabat, quippe qua in operibus faciundis plurimum vtimur, cuiusq̃ beneficio rerū artificia constant, & conceptæ in animo excogitationum imagines oculis subiiciuntur. Vt verò ait Hippocrates, in vnaquaq̃ arte manus vnusquisq̃ ad opus, quod facere destinari, accommodat: natura enim, vt ait Cic. dedit hominī manus multarum artium ministras. Artemidorus coniectōr artes ex manu significari ea de causa dicit, quòd earum opera artes exerceantur. Iam & oblatę in somnijs manus si pulchræ formosæq̃ sint, felicem rerū agendarū successum indicant, & ijs præcipuè, qui manibus opus faciūt, vt idem tradit Artemidorus. Et Pindaricū illud Olympijs celebratur ode IIII, *χεῖρες δὲ καὶ ἡτορ ἴσον*. vbi per manus opera, per cor E audaciā intelligendā interpret Triclinius obseruat. In sacris quoq̃ nostrę pietatis libris, manus operis hieroglyphicum habentur, eo præsertim loco vbi Deus Moyse mādāt, vt serpētis caudā apprehēdat manu. Actionē hīc per manū significari tradit Philo: siquidē nullo fieri modo potest, vt voluptates, quas per serpente significari alio cōmentario diximus, coerceri, opprimi ve valeāt, nisi prius manus, hoc est, synceros animi affectus, vtpote rectorū operum ministros expediamus, & in omne pietatis ministeriū promptissimas habeamus, atq̃ ita demū arreptus intrepidē serpens virga fiat, hoc est, voluptas in disciplinā, quę per virgā figuratur, vt in Caduceo declaratū est, quamprimum abeat, atq̃ ita absolutā veritatis cognitionē partim intelligēdo, partim experiūdo, cōsequatur. Apertius verò manus opus est eo loco, Exod. XIIII, Et viderūt Ægyptios mortuos super littus maris, & manū magnā quā exercuerat Dominus cōtra eos. Huiusmodi significationem etiam Græci veteres admisere. Nā Lacedæmonij sic inuocandos deos existimabāt, vt manū etiā admoueremus, nostrā scilicet operā addentes: neq̃ enim eos aliter exaudire. In quā sententiā Salustianus Caro: Nō votis, neq̃ supplicijs muliebribus auxilia deorū parantur: vigilādo, agēdo, bene cōsulendo, prosperè omnia cedūt: vbi socordiæ te & ignauix tradideris, nequicquā deos implores, irati infestiq̃ sunt. Sed vt ad nostra redcamus, Psal. LXXVIII, Deum exquisiui manibus meis nocte corā eo: quamvis apud eos qui Hebræos sequuntur, nulla hīc de manibꝯ mentio. Verū alij exponunt, manibus, id est, bonis operibus, quæ tamē noctē, hoc est, occultē, & in Dei tantum cōspectu fierent. Nam & Assertor, Nesciat, inquit, leua, quid dextera agat tua. Dum attollit Moyse manus suas, vincitur Amaleches: hoc est, vt interpretatur Adamātius, opera & actus sustollit ad Deū, nō humi iacēs, obrepēs q̃ reptiliū instar terrę applicitus, sed ad Deū porrectos, inq̃ cælum surrectos. Quodq̃ Leuitico præcipitur, Manus eius offerāt hostiā Domino, Theologi per manus opera interpretantur. καὶ τὸ ἱερωὶ verò quandā, manus Dei pro ipso accipitur Filio, per quem facta sunt omnia, vt Eucherius & alij pleriq̃ interpretant illud Esaia: Omnia hæc manus mea fecit. Sed longē manifestius alibi vates idem clamat: Brachiū Domini cui reuelatū est: vbi Theologi, vt apud Hesychiū est, Filiū dubio procul intelligi debere profitentur, Patri scilicet *ὁμοούσιον*, quod ne cui ambigū relinqueretur, labores

A labores eius pro nobis susceptos statim subiicit, vir extra omnium aleam diuinissimus: ait enim: Labores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, ipse aut vulneratus est propter iniquitates nostras, afflictusque est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostrae super eum, & liuore eius sanati sumus. Psalmo sanè LXX, Donec annunciem brachium tuum generationi omni, quae ventura est. Theologi subiectam antiquitus interpretationem huic versui memorant, potentiam tuam, & iustitiam tuam, id esse brachium. Vbi verò hostiae salutaris brachium dextrum separari, darique muneri sacerdoti preceptum est, Cyrillus, vel Adamantius potius, per huiusmodi brachium à vulgo separatum significari ait, pontificem debere dextera quaque, hoc est, proba & honesta facere, ut qui tanquam lampas illucescit in atrio, exemplo reliquis esse possit, non opinione tantum, verum etiam operibus, quam quisque viam ad virtutem & pietatem ingrediatur: contra verò sinistra, hoc est, praua & turpia non attingat, vitaeque sit omnino integra & inculpabili.

E Vthymius ubi de manuum puritate sermo fit

INNOCENTIA.

B in diuinis literis, per manus actiones operationesque inquit significari, eò quod per eas opera fieri soleant. Earum autem puritas dubio procul in fontem ostendit: unde etiam abluendarum manuum gestus innocentiae signum est, quasi illas non contaminatas habere profiteamur. Antiqui enim quando contestari volebant se alicuius innoxios esse sceleris, neque impuris se facinoribus immiscuisse, assensum ve praebuisse, in multitudinis conspectu manus abluiebant, ut scilicet ex illa ma-

num munditia animae identidem puritatem indicarent. Inde Deut. cap. XXI. ubi cadaver in agro casum quis repererit ignorato cadis autore, seniores ciuitatis quae loco ita polluto proxima fuerit, accersiri iubentur, & in deserta sterilique conualle vitula facere, super quam lauent manus, ut ita expientur & ipsi & ciuitas, populusque omnis absoluitur: Sic circumdaturum se altare Domini Psalmodigraphus vates profitetur, cum una cum innocentibus manus suas abluerit. Et Pilatus cum iniquae sententiae crimen in Hebraeos reijceret, innocentiam suam attestaturus, manus publice lauit. Datas autem homini manus ideo ait Athanasius, ut ad rerum necessarium usum inseruiant, & ad preces Deo porrigendas attollantur: atque uti palam est, manus est quae cibum & alimenta omnia legit, condit, instruit, & ordina mouet: manus est, quae praecleara facinora in pugnae vel discriminum conflictu facit: ab ea est scribendi comoditas & elegancia, quam Propheta honestauit, de Deo dicens, Calamus scribae velociter scribetis, quo scilicet diuinae vocis oracula exprimuntur. Manus sacra infert altaribus, & pietatis omne munus peragit, sacramenta coelestia nobis subministrat, & mysteria reliqua rite perficit & operatur: eam dignatus est Dei filius commendare, cum dixit: Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me. Manus denique est, quae omnia confecit, omnipotentis Dei testimonio, per prophetam dicentis: Nonne manus mea fecit haec? Manus est totius corporis propugnaculum: quae dum illud totum oberrat, totum defendit, totum comit, totum vestit, totum ornat, vniuersae eius molis dominam se re ipsa profitetur.

AUTORITAS.

Hinc manus auctoritatemque & potestatem signatissimè indicat, ut in sacris pietatis nostrae canimus, in manu Dei esse omnium potestates, & iura regnorum

Pierii Val. Manus.

omniū. quo significato dictū à Psalmographo, Exalte manus tua, vt Theologi D sunt interpretati. Iam apud Hieremiā: Sicut lutū in manu figuli, sic vos in manu mea domus Israel: de summa Dei potentia. Et illud minimè dissimulandū, quod poëta Cæcilius ait: Deū quis nō summū putet, cui in manu sit quē esse dementē velit, quem sapere, quem insanire, quem in morbū inijci, quē contrā amari, quē auerfari, quem expeti? Sic ad Terentiā Cic. Verū hęc nō sunt in nostra manu. Et aruspices, nulla quamvis sanctiore imbuti disciplina, cū prādenti Vespasia no humana manus triclinio illata fuisset, & subter mensam subiecta, præsagium fuisse respondere, rerum potestātē ad Vespasianū aliquādo peruenturā. In Dei verò manu esse omnes fines terræ, sacra pīorum vatū oracula testātur, quī fieri posset admirantium, vt aqua longē altior terra, ita suspenderetur, ne continen tem omnem obrueret, quoquo versum circumfusa. Tamen si non defuerunt anti quorum ingeniā, quæ natura fieri hoc cōmentarentur. Ptolemæus quippe Al magesto, triginta se nescio quas stellas Arctico polo affixas deprēdisse profitei, quæ cū sicca frigidæq; naturæ sint, vi sua repellant aquas: terram autem ea par te, qua ille micant, vt sibi natura similem, & temperatura quadā à Saturni sidere E copulatam exerant, & suspensam teneant. Alij Magnetī hoc attribuūt, quo lapi de tota illa pars, quæ ad Arcticum versa est, incrustata quodāmodo cōperitur: tantamq; illi vim dum se ad polum erigit esse dicūt, vt vniuersum terræ corpus eodē trahat, atq; ita bonam eius partē vndis extare faciat. Alij alias atq; alias su per hoc rationes cōminiscuntur, cōcauitates subterraneas, oualem figurā, protu berationes, & cōmenta alia ingeniose magis quā verē excogitata, quæ omnia si suscepti operis ratio pateretur, facile refelli possent, vtpote quæ tam validissi mis naturæ rationibus, quā hodiernæ nauigationis exploratione, falsa depre henduntur. Sed hęc illi viderint. Basilii Magni totum hoc ad architecti sum mi Dei sapientiā refert, admirationemq; omnem dirigere nos ad eius prouidentiam adhortatur. Nam & apud Hieremiā Prophetā ipse rerum opifex clamat: Vos igitur non timebitis me, qui posui arenā terminum maris: quasi nulla alia in re magis potentiam viresq; suas ostentarit. Ille e nim cū abyssos circumuallaret, legem imposuit aquis, ne datos transilient fines, signatisq; termi nis coerceantur.

EXpedita autē manus, & in propatulum pro lata, ita opus, autoritatem, atq; potestātē indicabat: contrā verò, nihili hominem, ignauum & ocio desidīaq; torpescētem significare si vel lent, manus eius in sinum confertas effingebant: qui porro status ignauissimi nebulonis est, cū præsertim Anaxagorās ideo sapientissimū om niū animantiū videri hominem dixerit, quia ma nibus instructus foret. Quod dictū Plutarchus in Moralib. repetit, neq; dissimulat Aristoteles.

Apud autores aliquot inuenias læuā manum pro furacitate positā. Nam Plautus, Persa, vbi Sophoclidisca Iena Pechnij pueri manū de

IGNAVIA.

FVRACITAS.

posceret,

Aposceret, atq; ille dexterā porrexisset, respondit ea: Vbi illa altera est furtifica læua? Ita & Catullianum illud intelligitur de Marrucino, qui manu sinistra nō bene utebatur, sed in ioco atq; vino tollebat lintea negligentiorum.

P L A V S V S.

Plausum autem, lætitiæq; & gratulationis signum, manibus in eum gestum figuratis vt sese complōdere viderentur, significare, theatra Romana, et poetarum pulpita sæpius ostenderūt. Id autem in Sardanapali statua, quæ Tharsi erat, exprimebat, cū inscriptione, quæ modis omnib. lasciuiendū esse cōmoneret.

I M P E D I M E N T V M.

Complicatas verò manus digitis pectinatim insertis, ad cō vetus illa religio impedimentī signum esse credidit, vt parturientiū nixibus obstare, ne partum edere possent, quandiu manus eo gestu tenerentur, perdita admodum superstitione persuasum habuerint.

L I B E R T A S.

B**Q**uemadmodū verò per manus ita complexas impedimentū significabāt, sic per eas explicatas libertatem innuebant. Numus est Tib. Claudij Cæs. in quo videre est sigillum, quod dextera pileum tenet, læuam quā latè potest discapedinatā exporrigit, cum inscriptione, L I B E R T A S A V G V S T A. quamvis verò pileus per se sit libertatis signū, manus ea tamen ita passa significatū adauget. Sedenim vt de parturiētiū fascinatione per implexas manus dicebamus, ita contrarium est in numo Iulix Piæ, vbi partus felicitas explicatur, in quo Venus læua hastæ innititur, dexteram expansam ostendit, cum inscriptione, V E N V S G E N E T R I X. Romani enim genus à Venere, propter Æneam eius filium, se ducere asseuerabant, maximè verò gens Iulia.

Qvæ quidē cōdente & dicāte Iulio Cæsare, templū erexit Veneri Genetrici, cuius rei Plinius, Tranquillus & alij meminere. Legimus & Cæsaris tesseram fuisse, Venus Genetrix: vt Syllæ, Apollo Delphicus: Marij, Lardeus. Obseruandū autem in numo scriptum esse G E N E T R I X per E media syllaba, pro vt veteres grammatici scribendum monent, cū tamen genitor per I notandum agnoscat.

L I B E R A L I T A S.

Est & illud frequentissimo latinitatis vsu dictitatū, Manus remittere, liberalitatis et donationis significato, quo loquendi modo lusores præcipuè vtunt; nam remittere manus, est cōdonare collusori iactum, quem sua ipse manu damnosum fecisset, debueritq; ob id numos exsoluere. Hinc legere est in epistola Octauiani Augusti ad Tiberiū: Ego perdidī viginti millia numūm, sed cū effusē in lusu liberalis fuissē, vt solco plerunque: nam si quas manus remisī, cuiq; exegissem, aut retinuissē quod cuiq; donauī, vicissem vel quinquaginta millia: sed hoc malo, benignitas em̄ mea me ad ecclestem gloriā effert. Præcipuè verò dextrā liberalitatis & erogationis indicium esse voluerunt, vtpote quæ, vtī prompta est, & ad capiendū expeditissima, ita & ad porrigendū erogandumq; vsitatissima. Vnde Græci δωρο, illud suū mensuræ de manu sumptæ vocabulū, de quo alibi locus suus, deductū volunt, quod scilicet inde dona porrigant. Sed quoniā tā liberalitatis q̄ libertatis significatū in dex-

VENVS GENETRIX.

tera

Pierii Val. Manus.

tera ponunt, huiusmodi disciplinam longè melius sacræ nostrorum literæ pro- D
diderunt: veteres enim Theologi qui diuinorum nominum significata perseru-
rantur, eam inesse vim in Dei dextera intellexere, vnde pulchra, grata, lætæq; o-
mnia prouenirent, proprioq; nomine Michaelē vocari. at Græcorū Theolo-
gia Michaelis vim in Deo eam esse dicunt, quam Mathematici Veneri dedica-
runt. Psal. decimo supra centesimū iubetur Christus sedere à dextera Dei patris,
vbi Theologi per solum requiem, & fruitionem diuini imperij, & patri & filio
propriam, & honore parem intelligūt: per Dei verò dexterā effusissimā eius be-
nignitatem interpretantur. Læuam demū Aramei eam in Deo vim esse dicunt,
vnde fortia, dura, & castigantia procedāt: idq; numinis Gabrielem appellatum,
quod Astronomi ex Græcorum Theologia Martem esse dixerunt.

A Pud Græcos Latinosq; poëtas plerunq; re-
perimus centimanū Briareū, centimanumq;
Gygē: quin & Homerus Solem ἐκατόνχιρα nuncu-
pauit: quorū significata cum hieroglyphicō in-
star interpretētur, nō importunum fuerit hic ex-
plicasse. Interpretes Hesiodi, per Briareū vernū
tempus dici tradunt, ob herbarū, florum, & fron-
dium copiā, quam affluēter adeo sumministrat.
per Gygē verò hyemē, & ipsum centimanū, ob
ea multa, quæ iam dudū collecta cōgestaq; in va-
rios mox vsus distribuit, & negocijs quaq; suis
accommodat. Quod verò & Sol centimanus Homero sit, multa & innumerabi-
lia eius officia, quæ magis aperta cognitaq; sunt, q̃ recensere oporteat, effecerūt.

VER. HYEMS. SOL.

E

OFFICIA MUTUA.

Cessit & in prouerbiū mutui beneficij, officijq; ab officio prouocati, Manus
manū scabit, ex Epicharmi Comici versiculo, quē in ore fuisse semp Prodi-
co Sophistæ, Socrates apud Platonē memorat, Axiocho. Erat verò huiusmodi:

ἡδὲ χεὶρ τῷ χεὶρα κνίξει,

ὅς τε καὶ λάβοι π·

Ne manus manum fricabit,

Da quid, auferes quid.

Sedenim illud vulgatum magis:

χεὶρ χεῖρα νίπτει, δακτυλοὶ δὲ δακτύλους·

fic enim manu scripti codices habēt, quod alijs suo freti ingenio corrigere volue-
runt, quæ trimetri esset ratio minus animaduertentes:

Manus manum, digiti interim digitos lauant.

OPEM FERRE.

E Adem dextera, quæ pullaria Plauto dicitur, passis digitis opis ferendæ fuit
hieroglyphicum, cuiusmodi species in Opis deæ simulachro aliquot in nu-
mis obseruatur, quasi ea opem omnibus velle se ferre polliceatur. Quinetiam &
nunc vulgò, & apud veteres vsurpatū illud τῷ χεὶρα ὑδὶ βάλειν, manum adiouere,
quotiens operam nostrā alicui negotio adiutricē adiijcimus. Hinc apud Maro-
nem Palinurus ad Æneā clamat: *Da dextram misero, & tecum me tolle per vndas.*

Sanè illud sumptū à sacris, in quibus quispiā adueniens admota victimæ manu,
fiat & ipse particeps sacrificij. Sed hoc frequentius apud nostros, cum infantes
ab originali labe per sanctas aquas expiātur, lustricusq; eorū dies celebrat: qui-
cunq; enim manus adiouerint ad infantē, dum sacrū id peragitur, paternis sese
obligant officijs, & arctissima pietatis necessitudine & nato & parentibus con-
iunguntur, propemodumq; affines fiunt. Quod verò de manibus sacrificio ad-

motis

F

- A** motis dicebamus, quod theologi nostri interpretantur eo Leuitici loco, Quicumque illa attigerit, sanctificabitur, id dicunt ostendere, quod in disputationibus, quæ de Deo sunt, theologicisque mysteriis, sufficit nobis tantummodo tangere, quemadmodum qui vult igne calefieri: nam is si interius manum immittat, pro eo quod poterat et satis erat calefieri, comburitur: sic qui profundius, vel altius de Deo disputare præsumit, pro eo quod gloriosius aliquid ostentare affectat, in blasphemiam cadit, dum diuinorum dogmatum nequit sublimitatem assequi. Ea de causa populus Israeliticus non ascendebat in montem Domini, sed iuxta radices corona ducta desidebat: quod utinam superioris seculi tempora animaduertissent, non enim sanctissima hæc doctrina tot ineptorum hominum, ne ignauorum dicam, nugis atque cæno implicata esset & comminuta. Sed Deo Max. gratia, qui nostra demum ætate tot autorum veterum thesauros aperuit, ut in vnaquaque disciplina proficere volentibus, veram, facilem breuemque viam patefacere dignatus est. Quod verò ad hanc rem facit, monet Paulus, haud facile cuiquam manum imponendam, de ordinibus nimirum communicandis, quorum vis & ratio in spiritus sancti contributione consistit, iuxta ritum, quo impositis supra caput manibus sacerdos dicit, Accipe spiritum sanctum. Id verò diligentius examinandum imperat Paulus, ne indigno, vel improbo, vel imperito talia conferantur.

F L A G E L L V M.

Significat etiam flagellum manus in diuinis literis, ut apud Sophoniam: Extendam manum meam super Iudam, & super habitantes Israel, & disperdam de loco hoc reliquias Baalis. Et beatus Iob de calamitatibus, plagis, & infortuniis suis loquens, Manus Domini, inquit, tetigit me. Et illud, Tradentur in manum gladii, castigabuntur gladio significat, utpote qui occisione occidendi sint. Iam quod alibi legitur, Firmasti super me manum tuam, de castigatione intelligendum est.

P I E T A S.

IN Antonini numo pietas ipsa dexteram exporrigit expansam, læua donarium in subiectam aram porricit. In L. Ælij Cæsaris numo aureo, dextera sigilli eodem est gestu, læua donum tenet, cum inscriptione, P I E T A S. Quod verò dictum est in Cynocephalo, passas in cælum manus adorationem significare, videas id in Gordiani Pij numo, in quo sigillum est passas hinc inde manus ad cælum attollens cuius inscriptio est, P I E T A S A V G V S T. Et Iarbas apud Maronem dicitur

C *Multa Iouem manibus supplex orasse supinis.*

Iam & Salomō Trecentis non ignobilis sacræ Scripturæ commentator, sacerdotes, inquit, cum sanctum B E N E D I C T V M pronunciant, nomen inquam id sanctum XII. literarum, extendunt manus suas.

A pud nationes aliquot inuenias, reiectas post tergum manus, easque connexas, supplicem hominem significare. Eam formam in huiusmodi significato peculiarem apud Assyrios fuisse tradit Ammianus, ubi lib. XVIII. Antonius ab Urscino agnitus in hostili acie, obiurgatorio sono vocis increpitus, proditor & nefarius appellatus, sublata tiara, quam capiti summo ferebat honoris insigne, desiliit equo, curuatisque membris humum vultu penè contingens, eum salutauit, patronum appellans & dominum, manum post tergum conectens, Ignosce mihi, inquit: & quæ pro criminis depulsione subsequuntur.

S V P P L E X.

Pierii Val. Manus.

CAPTIVITAS.

SEdenim apud Romanos huiusmodi species manuum post terga reuinctarum, captiuitatis nimirum indicia sunt, & Virgiliano confirmatur carmine,

Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum

Pastores magno ad regem clamore trahebant.

& multis vbiq; ter-

rarum monumentis, ex ære & marmore dedicatis, passim intueri licet. Ita lib. de Amicitia Cic. de eo qui litigare se simulās blandiāt, atq; ad extremū dat manus, vinciq; se patitur, vt is qui illusus sit, plus vicisse videatur. Talem Astronomi figurare solent, vbi ostendere volunt cum ab inimicis superandum, & in eorum potestatem redigendum, qui XIII. Sagittarij gradu lucem auspicatus fuerit.

PACIFICATOR.

QVæ verò species in M. Catonis Proprætoris numo cernitur, vbi victoria est sedens, manu exporrecta, pollice summisso, quod puto victoriam consilio partam significare, vt illud, quod alibi explicatum est, Romanos sedendo vicisse, huc accommodetur. Ille porro gestus in manu res compositas ostendit, qui habitus in statuis pacificatorum exprimi solet: vt in equestri collosæ ex gre M. Aurelius, in area Lateranensis basilicæ visitur, de qua in Digitis.

RESTITUTOR.

IN alio IMP. SEV. ALEXANDRI AVG. numo simulachrum est læua hastæ innixū, dexteram porrigens, vola & digitis demissis, pollice pendente, in quo literas eas tantum inspexi quæ RESTITUTOR diceret, reliquas discernere non potui. Verum apertius in Gratiano numo porrigitur manus mulieri altero genu flexæ genu, cum inscriptione, REPARATIO REIPVB.

SALVATIO.

ERat & salutationis indicium, dextera iuncta dextræ, quod apud Varronē, atq; etiā apud Callimachū Aetijs habetur. Vnde Virgilius in eandē sententiam Æneam inducit cum patre in Elysijs loquentem ita queri: Cur dextræ iungere dextrā non datur. In hunc sanè diem mos hic perdurat, vt hospites & peregrinos, & quoscunq; notos peregrè venientes, dexterarum coniunctione salutemus.

ADORATIO.

NEc verò tantū porrectis in cælum manibus adoratio fieri solita, sed et auersa manus ad osculum exposita, adorationis indicium est. Hinc illud apud Plin. F nium, quandā esse in dextera religionē, quæ osculis auersa appetit. Qui adorāt, inquit Hieronymus in Ruffinū, solent manū deosculari. Vnde Hebræi deoscultationē pro veneratione vsurpant: eiusmodiq; loquendi forma per totā iam Italiā, ex quo Hispanos in dominationē admissimus, inoleuit, cum prius id honoris nō nisi Pontificibus deberet. Et nōnulli Catuli somnium de Augusto referunt, quasi Iupiter cōpluribus prætextatis tutorē à se poscentibus, vnū ex eis demonstrasset, ad quem omnia desideria sua referrent, eiusq; osculū delibatum digitis ad os suum retulisset. Alioqui, vt in Cynocephalo dictū, sublata in cælū manus adorationis indicium sunt. Apud Ciceronē Quæstionib. Academicis admirationis id signū est, vbi dicit: Hortensius autē vehementer admirās, quod quidē perpetuò Lucullo loquente fecerat, vt etiā manus sæpe tolleret: nec mirū, nam nunq; arbitrator contra Academiā dictū esse subtilius. Peruulgatū verò est Catullianū illud in hanc sententiā: Admirans, ait, hæc manusq; tollens, Dii boni, & quæ sequunt.

CONSENSVS.

IN militaribus verò allocutionibus sublata manus, cōsensus et approbationis hiero,

A hieroglyphicū est. Vnde totiens apud Xenophontem, si, quod propositū esset, scitum facere se profiterentur, manus tollere iubebantur. Sedenim hoc ritu Hebræorū prius institutū fuit, quod plerisq; locis habetur: & Aaron Leuitico, tollens manum, populo bene precatus est. Ita nobis quoq; faciundum imperauit Paulus: Orate, inquiēs, in omni loco attollentes puras manus. Et Tertullianus, vbi de oratione pro salute Imperatoris agit: Illuc suscipiētes (ait) Christiani, manibus expansis, quia innocuis: capite nudo, quia non erubescimus: deniq; sine monitore, quia de pectore oramus: & quæ sequuntur in hanc sententiam.

F O E D V S.

Sed neq; Pythagoricū illud prætercundum, μή παντὶ ἐμβαλέμεθ' ἐξ ἑαυτῶν, non vnicuiq; dexterā porrigendam: quippe non temerè esse quempiā in amicitia familiaritatisq; fœdus admittendum. Citat hoc symbolum in hanc sententiam Plutarchus eo commentario, quod de multorum amicitia conscripsit: & Solonis dictum illud in primis fertur, φίλους μὴ ταχὺ κτῶ' ἔς δ' αὖ κτήνη, μὴ ἀποδοκίμαζε: Amicos ne citò cōpares: quos autem acquisieris, ne reñcias, contemnāsve. Mos verò adhuc **B** est nostris præsulibus, in admittendis in clientelam amicis manū porrigere exosculandam, quod firmū quasi fœderis & conciliationis signum habetur. Obserues etiā apud Amianum, rerum gestarū lib. 1. suprā x x, Nebridium, qui cōtra Constātiū vnus omnīū iurare noluerat, metu militū, qui ferrum in hominem strinxerant, ad Iulianum profugisse, suppliciterq; orasse, vt timoris leuandi causa ei dexteram porrigeret. cui Iulianus: Ecquid, ait, præcipuū amicis seruabitur, si tu dexterā attigeris meā? Plutarchus in Catone Uticensi morem tangit osculandi manus Imperatoris apud Romanos: neq; id quidem omnibus, sed paucis admodum honoris gratia concessum. Vnde etiam in diuinis literis legitur: Tua dextera me suscepit, quod ita interpretantur Theologi: Mos eorū est qui opem alicui sint allaturi, dexterā porrigere, in qua & vis, & aptitudo, agilitasq; magis promptuaria, quàm in læua. Et Psal. L X I I I, Tenuisti manum dexterā meam: id est, optimi Assertoris instar manū meam apprehendisti, meq; de terra & seruitute Babylonica eduxisti. Alij sic exponunt, vt per dexteram manū à Deo tentam, meliora ac laudabiliora opera intelligantur, quæ benigno Deus animo susceperit. In sacrificijs demum manuum impositio nūc benedictionem ministrabat, nunc peccatorum remissionem, nunc Sancti spiritus aduentum, nūc expiationes, quas solo percipimus intellectu, ait Hesychius.

F I D E S.

Quia verò fides in fœderibus primū expetitur, Numa Romanorū Rex constituit, vt manus eæ quæ fidei sacra facerent, ad digitos vsq; inuoluerentur, quod fidei tutandæ indicium esset, cuius præcipuè sedem in dextera esse docuit: vel, vt arcana in abdito habeantur. Porro fidem in manibus Arabes adeò colebant, vt fœdus nunquam facerent, nisi sanguine ex vola iuxta maiores digitos eorum qui fœdus inirent, lapide quodam eliso, intinctoq; inde flocco ac lapidibus septem, qui forent in hunc vsum cōparati, illitis, suis interim Oratal & Alilat numinibus vnici inuocatis. Agnoscit & Maro fidem per dexteram significari, quare Dido apud eum exclamat:

En dextra, fidēsq;, Quem secum patrios aiunt portare penates.

Atq; hoc est quod Achemenidi Anchises

Dat dextram, atq; animum præsentī pignore firmat.

Velamen verò illud, quo fidei simulachrū, vel manus ipsæ obtegerentur, album

Pierii Val. Manus.

fuisse cōstat. Vnde Maro canam fidem appellauit, vt nonnullorum est opinio: D quamvis & literatissimi viri sunt, qui canam ideo fidem à Virgilio dictam putant, quòd primum omniū templum Fidei fuerit à Roma Æneæ filia conditum, vt in fragmentis Pompeij, diuino illo numine rerum opifice iam tum Romanæ originis initio, quod futurum olim erat, præmonstrante, vt quod imperium ibi sine fine permāsurum parabatur, fundamentū pietatis in fide iecisse tot antè seculis constaret. Horatius tamē velaminis albi mentionē facit, vbi dicit: Et albo Rara fides colit velata panno. Id enim ad sinceritatē, quæ requiritur in fide, indicandā excogitatū: à fide enim fucus omnis abesse debet, neq; vllò subterfugij colore candor eius violari. Quapropter iustè magnanimiterq; Romani fidem hostibus etiā seruandam ratī, Cannensi clade accepta, cū Hānibal quibusdam captiuis redimendi se potestatē fecisset, fidē ab eis accepta redeundi, nisi res confici posset ea quam proposuerat conditione dolose illi vnus diei iter progressi, simulato negotio, in castra hostica redierunt; inde quasi sacramento soluti, tanquam liberi essent, securi cōfidentesq; Romā se contulerunt. Indignatus Hannibal, dum eos sibi dedi postulare, ipse etiā S. P. Q. R. factum ægerrimè tulerūt, E neq; vllis ciuium suorum precibus aut lachrymis vinci potuerunt, quin publicè ad Hannibalem remitterentur. Sed quid vetustiorum malè prauēq; facta cōquirimus, si recentioribus seculis dolosa huiusmodi fide deceptum Adelbertū Baueburgi Regulum legimus, turpi nostrorum principum ignominia, quē Atto Maguntia archiepiscopus blanditijs pellectum, ad Ludouicum Regē capitalem eius hostem attraxit, iuramento pollicitus se procuraturū, vt quemadmodum eum saluum de munitissimo, vbi erat, loco educebat, incolumē identidem reduceret. Cū itaque paulū extra portas prodijisset, Atto coniectis in Solem oculis, iter longum & horam iam tardam causatus, satius fore dixit redire, commodū vt corpus aliquo cibo curarent, itineris lassitudinem ita leuaturi. Cui Adelbertus, nihil suspicatus mali, non difficulter assensit. Reuersi igit, sumptoq; ientaculo, dant se iterum in viam, ac simulatq; in Ludouici conspectu consistere, Adelbertus in manus Regis deditur: quo proditiōis Attonē audacter incusante, iuramento, inquit Atto, tūc planè satisfactū, cū te impransum eductum, intrò vt prāderes reduxi. Sed hæc improba barbari hominis facta prætereamus, & ad fidem reuersi, haberi eam dicamus in Hadriani numo quodam, leua tenentē orbem planum; id nonnulli speculum esse contendunt, nam id quoq; significatū habet fidei, additaq; est erecta columella, ob fidei quippe tum rectitudinem, tum firmitatē. Multò verò manifestius duæ manus iunctæ, fidei sunt hieroglyphicum, quod in plerisq; numis antiquorum obserues, inscriptionibus etiā additis, modò FIDES EXERCITVVM, modò FIDES ROMANORVM. Sed huiusmodi manus iunctæ ad alia etiam extenduntur significata.

F E L I C I T A S.

QVandoquidē alicubi simulachra duo dexterās iungētia felicitatis hieroglyphica sunt, caduceo præsertim apposito: rebus enim pacificè cōpositis, congruum est publicā priuatamq; subsequi tranquillitatē. In Hadriani numo tenet ipsa dea caduceum manu vna, altera Imperatorē apprehendit: inscriptio est, FELICIT. AVGVSTI. Vbi verò idē Imp. genibus quendā procumbentē subleuare videtur, quid sibi velint iunctæ dexteræ, declarat inscriptio, RESTITVTORI GALLIÆ. Quod verò superius dexteram salutationis signū esse diximus, in numo qui TRAIANVS HADRIANVS inscribit, Imperatorē ipsum videas

A videas dexteram Dei sedentis dexteræ iungentem, cum inscriptione sub basi posita, ADVENTVS AVG.

I V D E X.

Sed & abscisæ manus ipsæ hieroglyphicum suum habuere, quod minimè fuit prætereundum. Spectari enim solitas Thebis iudicū statuas absq; manibus, Plutarchus ait: & eam quæ Principem referret auersis esse oculis, vt iustitiam & à donis alienam esse debere, & nulla mulceri facundia oportere significarent. Nam Stratoclem & Dromoclidem quis iniquo animo nō ferat, quorum sermo omnis cū de Reipublicæ negotio aliquo capeffendo, deq; tribunalibus colloquerentur, erat, vt se inuicem ad auream messem inuitarent.

D E I V I S.

Sanè Ianum, de quo plura alibi, veteres bicipitem, sed absq; manibus & pedibus effingebant, quadrato lapide ab exili basi in latum exurgente. Indicabat id Dei vim, cui neq; pedibus neq; manibus opus est, ad ea quæ iusserit efficienda, vtpote qui nutu solo totum potest mundum tremefacere, & vt apud Poëtam, dicto citius tumida æquora placare. De statua verò Iani, quæ numerum CCC LX V dierum digitorum gestu indicaret, suo loco dicitur.

P R O V E N T V S.

Quamvis verò ita veteres iustitiam informarint, apud cōiectores tamen reperiās virum agendis causis nobilem, iudiciaq; & leges fama optima confectantem, qui plures se habere manus somniauerit, prospera expectare, qd id portendat & clientum, & amicorum, atq; etiam pecuniarū prouentum exuberantē, Imperitis tamen, maleficis & sceleratis hominibus, id somnii vincula minitatur, multas scilicet manus ad eorum coërcitionem expediri. Sed quoniam incidimus in prouentū, succurrit id ex Psalmo CXVII, Labores manuum tuarū comedas, apud Græcos τῶν καρπῶν scriptum esse: quare bene periti quidam, fructuum potius quàm manuum reddidere: καρπὸς enim tametsi nō quidem manum, non palmam, sed iuncturam palmæ cum brachio significat, vt apud Homerū legas Venerem à Diomede vulneratam ὤδι καρπῶ, vbi non pars pro toto, sed locus letalis, & conuulsioni obuius de industria designatur, ad criminis atrocitatem augendam: pro fructu tamen passim ponitur, & multa inde in huiusmodi significatū vocabula. Erit itaq; sensus, fructibus suis vescetur is qui timet Dominum, nec impius hæc tam culta noualia miles habebit.

S P E S I R R I T A.

Inuenias & operum inefficiam per præcisas manus significari, quæ vanas nonnunquam irritasq; cogitationes, spesq; hominum inanes indicant, quòd ita scilicet opus ad finem qui fuerat institutus, perducì minimè possit. Et mathematici, nullius vtilitatis & haudquaquā frugi hominem in lucem edi sub CXVII Geminorum gradu ostendere cū vellent, hominem eo loco vtraq; manu mutilum pingunt, atq; eum ignauiter consistentem.

M I N I S T E R I V M.

Sed lōgè alia de causa Mycerinus Ægyptiorū Rex viginti colossos ancillarū circa filiæ cadauer circumstātium, truncis manibus, n̄sq; humi ante pedes ia-

V I N C V L A.

Pierii Val. Manus.

centibus crexerat: hīs enim vxor manus absciderat, q̃ adulterij tam nefarij mini- **D**
stræ fuissent, vti scilicet pater sceleratissimo exemplo cōplexu filiaē abuteretur.
Quod verò in diuinis literis primo Regū habetur, vbi Arcā Domini Palæstini
prædam abduxerāt, & in Dagonis idoli sui templo posuerāt, manē repertus Da-
gon prolapsus cōfractusq̃, abscisis manibus: interpretes loco hoc, abscisis mani-
bus, intelligūt, fore tunc præmonstratū, vt cū Domini nostri doctrina ad gen-
tes pervenisset, idolorū manus abscinderent, hoc est, præstigiæ quibus morta-
les omnes eludebāt, desitūrę essent, neq̃ vlla vltius decipiendi potestas demo-
nibus relinqueretur. In huiusmodi ferè significatum Leuitico legas, vbi de victi-
mis agitur: Si nō poterit manus eius inuenire, hoc est, si propter egestatē emere
non poterit, si precium erogare nequuerit. Alioqui, sideratæ, attritæ, vel etiam
abscisæ manus, neq̃ non pedes, actiones indicāt deprauatas: studiosum quippe
hominem eorum tantū quæ vel ab avaritiæ, vel superbiæ spiritu suggerūtur.
Quare Dauid ita deprecatur: Non veniat mihi pes superbiæ, & manus pecca-
toris non moueat me, diripientis scilicet aut violentis: superbi enim hoc est, aua-
ri illud. Eodem & brachia significato accipiuntur. Nam vbi Psal. x x v i. delin- **E**
quentis hominis brachium cōteri legitur, impurorū hominū brachia debilitata
significari ait Origenes, quandoquidē ad nullum misericordię aut beneficentię
opus exerceanť. Nā manus & brachiū, inquit is, operis est indicatiū. Sed eo loco
Euthymius adimi perperā agendi autoritatem, viresq̃ confringi interpretatur.

A V A R I T I A.

SVnt tamē qui hoc ad avaritiā pertinere censeant, interpretamentūq̃ huius-
modi ex Theocritiano carmine mutuentur, *νικήν δ' ὑπὸ κερδέων, πᾶς δ' ὑπὸ κέρπε-
ξείρας ἔχων*, & quæ sequuntur in hanc sententiam. Neq̃ defunt qui manum tantū
sinistram digitis cōpressis pro tenacitate & avaritiā pingant: nam & coniecto-
res læuam lucri, & augendæ rei signum ponunt, quippe quæ ad custodiendum
magis idonea sit, vtpote segnior, & tenacitati accōmodatior. Ad hoc facit quod
Diogenes, vt nonnulli tradunt, dicere solebat, nō esse tradendas amicis manus
complicatas: quod interpretantur, benignitatē addendam comitati. Avaritiam
& ille gestus in manu significat, cū exporrecta capedunculam assimilat, quo
gestu Philemonis Romæ signum vidī, cū in altera volumen complicatum ha-
beret, idq̃ tenaciter restrictum, vt qui precium sibi deposceret, nō nisi eo nume- **F**
rato librum exhibiturus. Ferunt enim eum Comcediarum scriptorem, ære gra-
ui solitum lucubrationes suas venundare. Inscriptio sanē erat ΦΙΛΗΜΩΝ. Apud
Aristophanem iocus est Cōcionatricibus, vbi Phidolus deos exemplo ponit,
quibus cū supplicamus boni alicuius gratia, stare eos supinā manū porrigen-
tes, non vt quid dent, sed aliquid accipiāt. Hinc
quoq̃ Atheniensium in aucupādis lucris auidi-
tas dicterio carpiť, *ἀθῆναις ὑπὲρ τῶν χεῖρας καὶ ἐκ τῶν ἰσχυρῶν*,
manum etiā dum moritur Atheniensis porrigit.

PORRò aut orationem vnamquāq̃ tradunt ex
manu significari, quamvis alio loco prensam
manu linguā id facere dixerimus. Ea tamen diffe-
rentia habetur, quod species illa non orationem
tantū, sed eloquentiā indicabat. Manus verò
vnumquēq̃ sermonē per se ipsa significat, quod
vnā cū sermone manū etiā motū expetimus, vt

S E R M O.

Ait Artemidorus : hiftriones enim vel celebres inuenias folleccifimi redargutos, quòd gefu manuū aliquando peccaffent: de quo alibi. Contrà verò erant Hermea figna quadrata fine manibus & brachijs, folo quippe infignita capite, eaq; præcipuè apud Athenienfes, fed in quorū medio virilia etiā adfculpebātur. Sermonis hæc erant indicia, vt in Pudendis etiā oftentum, Mercurij quippe ipfius vim oftendebant. Nam is & Cyllenius ideo vocatur, quòd κύμης Græci vocant eos, qui fine manibus funt. Oftēdit verò hoc, fermonem fuapte vi pollere, & fine manibus omnia conficere. Cur verò figna illa quadrata fierēt, in quadra iugè ris dictū. Sedenim cūm Aristoteles duplicē sermonis ponat intellectum, vnum fcilicet primæ intentionis, alterum fecundæ, vt noſtri interpretantur, fermonem illum qui per Hermea figurat virilibus arrectis, primæ dixerim intētionis quali mente conceptum: fecundæ verò, qui per manus fignificatur: is enim per vocis instrumenta expreffus, opus quodammodo conficere videtur. Hic verò fermo plurimūm apud eruditos aut per dialecticā in anguftias intruditur, aut per eloquentiā in latiores campos explicatur: vnde Zeno Stoicæ difciplinæ princeps **B** commentus eſt, per manū vtrunq; diuerfo gefu porrectā fignificare: quod quidē inuentū cūm manifestū fit hiērographicū, minimè fuerat difsimulandum.

D I A L E C T I C A.

Dialecticam enim oftendere cūm vellet, manum pingere folitus eſt digitis in pugnū compreffis, anguftias hinc fcilicet & argumentorū breuitatem, quibus illa cohibetur, oftendens, quòd fimplex vniufcuiusq; rei qualitas tribus plurimūm propofitionibus comprehendatur, axiomate, affumpto, & illatione, vel partibus his etiam breuioribus.

E L O Q V E N T I A.

Eloquentia verò latè diffufa patenti decurrens planitie, quæq; libuerit per-
uagata, per diductos digitos dilatataq; manūm ab eodem exponebatur. Reprehendit fanè Quintilianus eos, qui orantes vlla in caufa manū sub pallio cōtinent, quali res ignauiter agatur: noſtri tamen inſtituti eſt, cūm apud Pontifices inter facra fermonē habemus, manus intra palliū cohibere, frugalitq; tantūm pronuntiatione vtī. Quoniā verò Theologi finiunt aliud orare eſſe, aliud adorare, ſtatus ad cultum, manus ita ſurrectæ ad adorationem facere videbuntur.

P R E C E S.

In Hetrufcis quoq; inſtitutis hoc gefu manuum ad preces vtebantur, neque non in deuouendis ciuitatibus, evocandisq; dijs: cumq; louem dicebant, manus ad cælum fuſtollebant, vt eo etiam loco apud Virgilium eſt:

Multa Iouem manibus ſupplex oraffe ſupinis.

Sanè, quod ad hāc rem facit, Polemonem ſophiſtam legimus Olympicis ludis, qui Smyrnæ olim celebrabantur, inepti cuiusdam actoris folleccifimum manu factum reprehendiſſe, cūm in exclamatione, ὦ Ζῆν, manus ad terram protendiſſet. Cūm verò ὦ γὰ pronuntiaret, faciem ad cælum erexiſſet. Sed quantum ad louem pertinet, eundem morem vetuſtiſſimo ritu apud noſtrę pietatis Pontifices obſeruari videmus: quotiens enim vel DEVM, vel DOMINVM enunciant, gentem ſanctā bonis verbis expiaturi, proſpera q; & felicia mortalibus precaturi, manus ſub eam locutionē ſupinas in cælū tollūt. Quin etiā δεῦράδε, quod ſacrificare eſt, etymologici grāmatici nōnulli dictū putant, q; qui ſacrificant, precantur ve Deos, δεῦρον τὸ χεῖρ, manus quippe protendunt. In numo Gordiani Pij ſimulachrum eſt, quod paſſas hinc inde manus ad cælum tollit, cum inſcriptione

Pierii Val. Pedes.

ad rem accommodata PIETAS AVGVST. Illud addam, antiquum precan D
di modum noctu sub dio Pindarū posuisse, Olympijs, ode secunda, apud quem
ὕπνους ὑπὸ τῆς ὀψιμίας ob hanc causam inscribitur.

DE PEDIBVS.

Æc quidem manu super memini, Manarde, tibi differuisse: sed quoniā
Caprilis velle se de pedibus audire similia dictitabat, quæ super his à
me tunc dicta fuerunt, visum est subiungere.

IRRITVM.

Fieri minimè posse aliquid, aut inconstans irritumve futurū, quod cœptum
factumve fuisset, ostendere si vellent Ægyptij sacerdotes, pedes in aque super-
ficie inambulantes pro hieroglyphico faciebāt. Nemo enim est qui nesciat, nulla
id humana ope ingeniove fieri posse: nihil enim magis irritū cedit, quàm si quis
plantas super aque superficiem firmare sibi persuasierit. Ad hoc respexit Cicero,
cū libro Officiorū tertio, fluxas, labiles & inconstantes Epicuri rationes esse
differeret, quippe quæ minus in solido consistent, quòd aqua hærent, vt aiunt. E
Sunt qui elocutionē hāc, In hac causa mihi aqua heret, rem nondū peractā signi-
ficare contendāt, dubiumq; aliquod superesse, quod nondū fuerit explicatū, aut
sibi re super adhuc dicendū esse, sumpto à clepsydris, in quibus aqua, temporis
dati index, per tot horas stillatura statuebat argumēto. Et hoc esse quod ad Q.
Fr. Cicero ita scribit alterius libri epistola v. Quod idibus & postridie fuerat di-
ctum de agro Campano, nō est actum, in hac causa mihi aqua heret. Vbi tamen
damnat Epicurum, cū Ægyptiorū hieroglyphico videtur cōvenire, vtpote qui
argumentorum eius infirmitatē omnino redarguit. Nam ingredienti vniciq;
animali, vt palām est, solo opus est, diceret Aristoteles, cui firmiter innitāt: id aut
homini, vtpote grauiori animali, neq; in aëre, neq; in aqua cōcedit, et ea de causa
pedes suam habent nuncupationem, quòd ὁ πῆδας, id est, solum sibi deponunt.

VACILLATIO.

CVM Ægyptiaco consentit hieroglyphico quod Psalmo LXXIII legitur,
Mei penè moti sunt pedes. Græca lectio habet ἐσαλεύθησαν, quippe vacillarūt,
sue potius fluctuarūt: maris enim turbatio, fluctuūq; cōmotio, σαλεύω. Hic verò
pedes pro cogitatione ponunt quæ scilicet animi nostri pietatē pedum instar re- F
git, & sustinet. Penè igit, inquit, cogitatione peruersus, ac penè lapsus sum, vt cre-
derem Deo nullā inesse prouidentia, incertoq; casu mortalia defluere, aut quid
huiusmodi. Ita ibi legit psal. XXXVIII, ὅτι τοῦ σαλευθῆναι πόδας μου. vbi si verbi mari-
timi & fluctuantis ratio est habenda, Latinè dicemus, cū fluctuare cœpissent
pedes mei.

FVNDA MENTVM.

CONTRÀ verò pedes in solido constituti, iactū ostendunt fundamentū. Hinc
Capud Iuriscōsultos legas, ponere pedē, pro fundamentū iācere. Hinc illud
apud Tulliū De finibus IIII. Quid enim sapientia vbi pedē poneret nō habe-
bat, sublati officijs omnibus. Alibi pedem ponere significat occupare. In Deo
aut pedes virtutis eius firmitatē ostendūt, & solidi fundamenti stabilitatē, Esaia
dicente: Ccelū mihi sedes est, terra aut scabellū pedum meorū. Alibi pedes Dei
hieroglyphicè accepti, humanitas Christi est: nam sicut caput Pater, ita pedes Fi-
lius, qui eò quòd terreno mixtus est, diuinitate ipsa inferior est. Quod verò scri-
ptum est Deuteronomio, Qui appropinquāt pedibus eius, de doctrina illius ali-
quid assequetur: sunt qui ex mysticis hisce pedibus abeundos intelligāt sanctos
interpre-

A interpretes, & qui diuinā prædicant sapientiam. At q̃ Psal. stantes pedes hieroglyphicè ponuntur, mentis atq̃ fidei stabilitatē significāt. Nam contrā de malefidiſ Propheta, Cur claudicatis vtroq̃ pede? Et Psalmographus psal. xviij, Claudicauerūt aberrātes à semita. Porro vitiatuſ pes, aut mutiluſ, aut intortuſ, in diuinis literis hominem significat qui à recta diuinæ institutionis semita declinat: quandoquidem pedes pro actionum, vt dictuſ est, progressu sæpe ponuntur: Theologiçq̃ omnes hunc vitæ nostræ cursuſ viā appellare consueuerūt, de qua Dauid psal. ius, Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini: hoc est, qui dum hanc viuunt vitam, ea faciunt quæ lex Domini præcipit atq̃ mandat.

PURIFICATOR.

SI verò pedes altius in aquam mersos effinxissent, purificatorem significabāt. Nam et alibi aqua & ignis in defecationis significatuſ accipiuntur, q̃ rebus his labes omnis eluatur & eximatur. Hic verò de ijs sermo est, quæ leui sint macula contaminata, quibus vnda satis superq̃ sit ad depurandum. Apud Horum legas fullonem hic significari, quod tantundem est: nam id est fullonis officiuſ, vt res depurget, & munditiem vestibis inducat. Alij commenti sunt, q̃d pro γαφεία apud Horum legere, vt scribam ex hac pictura cōmentarentur, propterea quòd hoc à Mercurij similitudine descriptuſ apud Horum vulgatuſ legerant: sed non animaduertērūt eo loco non γαφεία, sed γαφεία legi, quod exponi debet, ab operæ videlicet similitudine, vt scilicet gestuſ ille describeretur, figurareturq̃, qui fulloni est vestimenta pedibus in aqua pressantis.

TAntali verò species in aquam demersi ramis fructiferis ad frontem vsq̃, & ob oculos dependentibus, quos frustra carpere, & hāc haurire irrituſ cauet euentuſ, quanā meliori pateſcat interpretatione, q̃ luculētis his Petronij versibus:

Nec bibit inter aquas, nec poma patentia carpit

Tantalus, infelix quem sua vota premunt.

Diuitis hæc magni facies erit, omnia latè

Qui tenet, & sicco concoquit ore famem.

DIVES AVARVS.

CApud Onirocritas pedes seruorum indicia sunt, vtpote qui totius corporis pondus sustineāt, vti operæ domi rurq̃ faciēda seruis incumbunt, & quæ perperā egerint compedum supplicio puniuntur.

TRIVMPHATOR.

QVoniam verò Regum triumphantiuſ mos erat captiuorū corpora pedibus cōculcare, subiectionis signuſ: triumphabundū hominē per ita positū pedem Romana pleraq̃ signa significāt. eoq̃ spectat versiculus ex Psal. lxvi, Imposuisti homines supra capita nostra, hoc est, de nobis triumphū alijs cōcessisti.

VIA.

AB officio quoq̃ pedes in diuinis literis viæ profectionisq̃ significatū habēt. Vnde plerunq̃ videas vetustis in imaginibus Deum pingi pedibus intra nubes absconditis, quod fatidici vates nostri volentes carnis à Deo assumptæ viam (eam Theologi nostri aduentū dicūt) arcanā, obscurā & incogniā fore significare, eam præferebant speciē. Hinc Dauides offusam ad diuinos pedes caliginem canit Psal. xlviii. Sed quod idē alibi canit, Pes meus stetit in via recta, dictū volunt veteres Theologi propterea, q̃ nō solum manus, sed etiam pedes

Pierii Val. Pedes.

pro actione, progressuq; negotiorū accipiunt. Et Leuitico, vbi sacrificiū fertur D
pro sacerdotū consecratione, pollices manuum & dexterorū pedum, hostiæ san-
guine oblinuntur: dexterās quidem partes obunctas ponūt, quia bonorum hæ-
sunt operum indices, cū sinistra pro prauis accipiant. Nam & Maro, dextera
ait esse iter ad Elysium, At læua malorū Exercet pœnas, & ad impia tartara mit-
tit. Quod verò vnctionis mentio facta est, ea sanè vigoris, conseruationis, & sa-
lutis affecutionem significat. Vnde etiā apud Gentes athletæ non nisi oleo deli-
buti certamen inibant. Non vngi verò, in diuinis iisdem literis desolationē, rui-
nam, & perditionē indicat. Sic in Ægypto sublati sunt vna nocte omnes, quot-
quot limina postesq; intinctos agni sanguine non habuere, vt Hesychius.

SOLSTITIVM · HYEMALE.

Solis cursum in hyemali solstitio significare si vellent Ægyptij sacerdotes, pe-
des duos compedibus implicitos, atq; ita progrēdientes (nisi codex impres-
sus mendosus est) effingebant, quod Sol tūc lentius, & quasi pedicis coercitus
ingredi videatur. Sedenim huius rei longè aliam picturam esse diximus in com-
mentario Polypī, vbi manu scriptos Hori codices, duos Polypos inuicem col-
ligatos, non pedes duos, habere monuimus. E

VOLVPTARIJ AFFECTVS.

Philosophi antiquiores, quiq; doctrinā eorum secuti sunt, pedes pro cōtem-
ptissimā parte ponunt: esseq; in anima pedes aiunt voluptarios affectus, ve-
nereæ mollitudini mancipatos. Quiq; Achillis figmentum interpretantur, fuisse
illum inuiolabilem præter talos, qui Stygis aqua illini nequiuert, quod ea
parte manu matris tētus fuerit, cū ab ea est fatalibus vndis immersus, ea autē
parte saucium perisse, id sibi velle fabulam dicūt, quod fortis alioqui homo ad-
uersis casibus omnibus animosus, nullaq; fortunæ iniuriā deiectus, libidini ta-
men ita interdum succumbere deprehendatur, vt inde sibi exitium paret.
Nam & Orpheus principem libidinis locū talum ait, sed idem mysticē, vti suus
est mos. In cœna Domini discipulorum lauantur pedes, vt scilicet ablutis ani-
morum sordibus, ad Eucharistiæ donum mundi nitidique procederent. In Iaco-
bis & Esau partu philosophatur Philon, firmissimæq; mentis, quippe optimi
luctatoris esse opus ait, tenere calcaneum: nam id animum indicat qui vitio do-
minetur. Calcaneum enim, vt alibi sæpe, infirmæ vitiosæq; naturę indicium est. F

F I N I S.

Est etiam pes absoluti operis indicium: ad calcem enim dicimus, cū ad finem
peruentū esse vel operis, vel negocij, volumus indicare. Et Adamantius, vt
alibi dictum, nouissimum in Deo nobis incognitum esse, apud Esaiam ostendi
eo argumēto dicit, quod Seraphin duo alis inferioribus Dei pedes obtegebāt.

I N I Q V I T A S.

Anguineos alibi diximus Gigantum pedes effingi, cruraq; obtorta, & quo-
dammodo deluxata, propterea quod tota aberrāt viā, qui cœlo bellum in-
ferre parant. Pedes igitur ita malè affecti, iniquorum operum indicia sunt. Nam
vti recti pedes quatuor animalium in diuinis literis apud Ezechielem memoran-
tur, ob eorum quæ in Euāgelij habentur veritatem, ita retorti pedes de prauis
dicitur ingenijs atq; maleficis: non enim rectè pedes dirigunt, diceret Ambro-
sius, qui posteaquā semel in viam rediere, ad scelera mox & iniquitatem reuer-
tuntur, & tanquam sus lota primo quoq; tempore repetunt luti volutabrum, &
vt Lucretius ait, *Infatiabiliter toti voluuntur ibidem.*

Sane

A Sanè apud Psalmographum, impiorum ambulationes obtortas esse, ambagibusq; circumactas, inuenies.

A G G R E S S I O.

IN statu is verò pes leuius antè porrectus, aggressiōis indicium est, quo ita firmato, gestum aiunt ad inuadendum aptū, quòd dexteri pedis agilitas ictum, quoquouersum quis incubuerit, iuuat. Sinister enim sua quadā peculiari tarditate, totius est veluti corporis firmamentū, ac quasi centrū, circa quod alterius pedis alacritas & pròptitudo versetur exerceaturq; & quasi rotæ curuatura axi per radios innixa circumagatur, parti vniciq; laboranti opē allatura, quod nō ignorauit Maro noster, vbi X. Lucagus Æncā ferire parat: proiecto nam pede læuo aptat se pugna. Hoc etiam in numis, vbi Martis vltoris inscriptio est, sæpe cōperias: nam & philosophi consentiūt, motū à dexteris partibus oriri. Atq; ego Romæ in Mediceis ædibus pulcherrimi operis statuam obseruauī, quæ speciem hanc in aliquem inuadendi, læuo proiecto pede, præ se ferebat. Militaris præterea disciplinæ Magistri commonent, si missilibus agatur, sinistros pedes

B antè haberi à peditibus, ita enim vibrandis spiculis vehementiorem esse ictum. At si res, inquiunt, agatur gladio, dexter pes proferendus, vt propinquior dextera sit ad vulnus inferendum. Sed vtcunq; illi, apud Maronem tamen eodem ipso congressu, quem paulò antè dicebamus, strictū rotat acer Lucagus ensē.

R E G R E S S V S.

Non ierim tamē inficias, regressum dextero porrecto pede figurari: quia qui loco se moueat necesse habet à dextero pede motum auspicari. Ita signari videas numos FORTVNÆ REDVCI cūfos.

IGNAVIA, VEL REQUIES.

ET quoniā gestus ab histrionibus in primis obseruabantur, inde factū vt hic troglyphica nōnulla inde desumpta sint: quale illud pro otio et desidia, pedē supra pedem statuere: qui gestus in aliquot sepulchrorum imaginibus, sed pro quiete habetur. Sanè Aristophanes cū ociantem meditabundūq; Euripidem describeret Acharnanibus, famulus eius interrogante Diceopoli an intus esset Euripides, respondit, Ipse intus pede supra pedem posito tragœdiā meditatatur. Et Pluto, Mercurius; Nunc autē esuriēs pede supra pedem posito altū requiesco.

C

D E C A L C A N E O.

Alcaneum quamvis sit pedis pars, à pede tamen, quantum ad hieroglyphica pertinet, separatur.

SENTENTIA PRÆPOSTERA.

CAlcaneum quidam hieroglyphicè accipere videntur pro infirma, falsa, atq; præpostera illa ratione, qua nos vitia nostra excusamus, et nimium plus equo nosmetipsi nobis indulgemus. Vnde Deus Genesi ad serpentem, qui voluptatis est signum: Homo ipse tuum obseruabit caput, & tu illius calcaneū, imbecillitatem scilicet mentis, quæ facillè seducatur, & quicquid adlibuerit sibi permittat. Siue, vt alibi diximus ex Philone, calcaneum ea pars animæ est, quæ terrenæ adhærescit naturæ, in sensum voluptatesq; prona & labilis. Ideoq; Assertor noster discipulorū pedes lauisse dicitur, vt signum esset, dilutum esse maledictum illud calcanei, quòd ab ipso rerum primordio serpentis moribus patebat aditus. Nam alibi dictum inuenias, Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, in hanc sententiam,

Pierii Val. Genua.

TERMINVS.

INterdū accipitur pro actionis termino, sumpto à saltatoribus more, in quorum saltu extrema pars vestigiū, quam calcaneū prefferit, signat. hinc Psalmo: Ipsi calcaneum meum obseruabunt. quod proximè accedit ad id, quod inquit Ouidius,

*Sed scilicet vltima semper
Expectanda dies homini est, diciq; beatus
Ante obitum nemo supremāq; funera debet.*

Latinus quoq; sermo calcem accipit pro termino. Sic videt Cicero calcem, ad quem decursus est. & ad calcem peruenire, & similia passim habentur.

DE GENIBVS.

Addam & Genua, sine quorum auxilio parum aut nihil agerēt pedes, alterius sic altera poscit opem res, & coniurat amicè.

Est in his quoq; significatū impedimenti, si poplites alternis genibus impositi figurarentur, qui quidem gestus nullo magico susurro simpliciter inter beneficia recensentur: eo enim partus detineri, & omnem actum impediri, maiorū religio, decretis etiam inhibitorijs, vt perhibet Plinius, testata est.

IMPEDIMENTVN.

MISERICORDIA.

Cæterum genu misericordiæ sedem esse, antiqua omnis superstitio cōfiteatur, vt memorie auris, irrisiōis nasus habetur: quamvis Thebanus Crates religionem eam, vti reliqua facere solebat, eluserit. Nam cū pro quodam Gymnastij principem supplicaret, procumbens coxam illius pro genibus attigit, princepsq; præ fastu indignante, Quid, inquit, an' non hæc tua sunt, ac genua? Apud Cicronem legas oratione post reditum, vbi L. Pisonem acerbissimè compellat: Tu meum generū, propinquum tuū, tu affinem tuam, filiam meam, superbissimis & crudelissimis verbis à genibus tuis repulisti. Iam verò illa, Ad pedes iacere, & accidere ad pedes, eodem significato notissima sunt.

Depositum genu humilitatis & superiorem agnoscantis indicium esse, nulli non innotuit. Hinc apud Horatium:

*Ius, imperiūq; Phraotes
Cæsaris accepit genibus minor.*

In diuinis literis, Reliqua mihi sunt septē millia virorū, qui ante Baalem genua nō curuauerūt. & alibi, Flecto genua cordis mei, & huiusmodi pleraq; id vno verbo dicitur procidere. atq; ita etiā nostri Psalmo LXXII reddidere: Coram illo procident Æthiopes. Multò verò plus procumbere, & terram lingere, vt ibidem: Inimici eius terram lingent.

PROCLIVIS AD VITIA.

Neq; negarim alicubi flectere genua esse hieroglyphicū ad terrā, hoc est, ad vitia declinantū, & humanæ cedentium fragilitati, impurisq; affectibus inseruientium, aduersus quos nisi steterimus, nullam ex hoste victoriam sperare possumus.

HVMILITAS.

LEVA-

A LEVATI PARIENTIVM LABORES.

Vlsebantur olim in Capitolio ante Mineruæ cellam signa tria Nixidia nūcupata, quæ genibus nitebantur, sed ea de causa ita dicta, quòd parientium nixibus præsiderent: quod eo libentius retulimus, quòd vulgata exemplaria Festi corrupta sunt, in quibus scilicet pro Nixidia, Noxiij dii scriptum inuenias. Sunt qui signa hæc Antiocho Rege Syriæ superato, à M. Attilio subtracta prodiderint, ab eoq; Romam apportata: alij capta Corintho aduecta, quæ ibi mēsa subiecta fuerint. Sed iam de manu, deq; pedibus, & genu, hæc dicta sufficiant. Videor enim mihi nullam neq; tui, neq; publici commodi rationem habuisse: tui, quia philosophum scio nolle desidibus & superuacaneis lectionibus detineri, eaq; tantum lectitare, quæ ad sanam doctrinam facere videantur. In publica vero commoda me peccasse vereor, quia dū te his detinui nugis, boni aliquid ad alicuius ægroti salutem excogitasses. Quicquid tamen in hoc erratum est, totū id tua culpa factum, qui cicadæ, vt dicitur, vterum scabere non dubitasti.

BPIERIVS VALERIANVS ERVDITISSIMO
VIRO FRANCISCO ROBORELLO, IN ACADEMIA
PATAVINA BONARVM LITERARVM PVBLICO PROFES-
sori, de digitis & mensuris ad Aegyptiorum
Hieroglyphica.

Um nuper scripta tua omnifaria doctrinæ plenissima, & vtriusq; linguae ornatissima, summa cum voluptate legerem, incidissemq; in observationes eas quas doctissimo viro Ioanni Sico inscripseras, duplici sum dolore affectus: ob amici memoriam, qui tam miserabiliter nobis ereptus est, noctu in habitatione sua clam trucidatus: deinde commentario eo amisso, quod amicitiae nostræ pignus paulo ante illi recognoscendum dederam, sed adhuc absq; titulo: ita duplici hac iactura & amici & libelli facta sum mopere dolere cogor, quòd potuisses doni eius hæres esse. Ne verò amplius hoc accideret, cæpi ante omnia commentarijs omnibus titulum inscribere: & cum magni nominis philosopho Bernardino Tomitano de digitorum numeris libellum inscripsissem, superesse vidi aliterum de digitorum mensuris, eumq; ne amicos nimium obtunderem, tibi Franciscæ Robortelle doctissime commendaui: quamvis partem hanc præteriturus eram, quòd ea parum suavis videbatur, verebarq; ne imago ferè eadem toties repetita, satiare potius quàm oblectaret. Partem tamen hanc omni iure tuam nō modo legendam, verum etiam examinandam tibi commendabo, quòd id in animum induxi meum, euenturum, vt quemadmodum ego doctrinam tuam mihi laudifore persuadeo, tu quoq; pro animi tui candore putes ad rem tuam facere, vt quicquid ego scribere sim aggressus, id tum tua, tum aliorum amicorum opera potius fiat. Veræ enim necessitudinis ea lex est, vt amicorum existimationem non secus ac si eadem nobiscum inuehatur nāui, nobiscum identidem & seruari, & omne periculum adire iudicemus.

DE DIGITO COMMVNITER.

Ebuerant quidem digiti in Manuum commentarium inferi: sed quoniam tam varia tamq; multiplex est eorum materia quam comprehendere, vt ijdem ipsi vno nequiuerint commentario coarctari, necesse fuit eorum argumenta diuidere: quorum alter liber circa numeros versaretur: cumq; numeri quoq; ipsi sua gerant hieroglyphica, separatim de numeris per digitorum gesticationem significatis,

V

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

& quorundam etiam numerorum intellectu mystico, differendum fuit. Alter hic D de digito communiter, ad mera pertinet hieroglyphica. Demum, quia digitus idem dimensionem precipue significat, eamque creat, addenda erunt dimensionum & species, & significata, cum quæ peculiariter quisque sibi digitus comparaucrit, ad calculum examinauerimus.

ALMVS SPIRITVS.

VT verò rem auspicius exordiamur, ad alnum conuersi spiritum, qui nos afflet, eum dicimus in diuinis literis per digiti hieroglyphicum & intelligi, & nominari. Euangelio autem, omni summtota dubitatione, ut cum Assertor noster dicit: Si in digito Dei cunctio demonia, profecto venit in vos regnum Dei. Quo loco diuus Gregorius ex eo manifestum esse ait digitum pro sancto spiritu accipi, quod cum Marcus posuerit, Si in digito Dei, alius Euangelista dixerit, Si ego in spiritu Dei. Porro in precibus, quas certo anni tempore almo huic spiritui allegamus, dexteræ Dei digitum eum appellamus. Præterea D. Hieron. eo opusculo cui de Diuinitatis essentia titulus est, digitum vnitatis numero, pro almo eo diuinoque spiritu accipi debere profiteatur, quo lex in duabus tabulis in monte Sina scripta fuerit: Ipse enim, ut idem ait, scripsit, qui & dictauit.

PROPHETÆ.

NVmero verò multitudinis digiti sunt Prophetæ, per quos spiritus idem almus libros Legis afflatu suo conscripsit. vnde Dauides: Videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum: ubi per cæcos ipsam Prophetarum incitationem accipiunt, qua correpti admiranda tot oracula de diuinis humanisque rebus in posteros consparserunt. Sunt qui Psalmographum dicant ad historicum sensum simpliciter respexisse, per digitum tamen virtutem Dei exponant. Vnde Magi Pharaonis cum Moyses miraculis cederent, digitus Dei est, dicebant, ubi pars prototo, digitus pro manu: nam omnino manus, ut loco suo dictum, confecti operis hieroglyphicum est. In mundi verò totius fabrica, nihil cælo ipso admirabilius.

QUod si hominem digitos aut ungues suos commordentem pictum sculptumve inspexeris, scias eo gestu, alias quidem meditationem, profundumque ad ecstasim usque cogitatum intelligendum: alias verò poenitentiam facti, vlciscendi ve minas. Illud significatum apud Persium & Horatium habes, quorum alter dicit:

Nec pluteum cedit, nec demorsos sapit ungues.
alter & in versu faciendo,

Sæpe caput scaberet, viuos & roderet ungues.
vltimum apud Propertium habes:

Ungue meam morso sæpe querere fidem.
sed hæc omnibus notissima præteribimus.

MEDITATIO, VEL
vltio.

F

LASCIVA MOLLITIES.

Aspicies fortè statuam saltatorio gestu positam, ritu barbarico adornatam, digitis supra caput veluti argutum aliquid crepitantibus: ea hieroglyphicè lasciuas mollities, & enervatæ nequitiae delicias indicat. Et vno digito caput scalpere, delicatæ admodum mollitiei signum est: quod Gn. Pompeio vitio datum, usque ad inimicorum publicum cauillum, ait Plutarchus. quo super gestu Iuuenalis etiam mordaciter iocatus, cum dixit: Qui digito scalpunt vno caput. Plu-
ribus

A ribus verò modis hæc in digitis mollities nota, gesticatione, munditia nimia, ornatu gemmarum anulorumq; sumptuoso, motuq; ad inimicum propius accedente. Quare Chilonis Lacedæmonij dictum est, inter loquendum manū moueri non debere. Et Hebraico prouerbio dicitur, stultum digito loqui.

SOCIETAS.

Licet in duabus cōsertis manibus fidei fœderumq; hieroglyphicum locupletius habeatur, non est tamē illud dissimulandum, quod de pollicibus est à Cornelio Tacito traditum: morem quippe fuisse Regibus quorundam barbarorum, quotiens in societatem coirent, applicare dexteras, pollicesq; inter se vincire, nodoq; perstringere, & vbi mox sanguis in artus extremos peruenisset, leui vulnere cruorem eliciebant, atq; inuicem lambebant: idq; fœdus arcanū, quasi mutuo cruore sacratum haberi solitum.

FVRIÆ ORESTEÆ.

Q Vi verò digitus lapideus paruo olim tumulo superpositus erat inter Megapolim & Messeniam, in regione Mânia nuncupata, à quo quidem digito tumulo nomē fuit, non alia de causa erectus fertur, autore Pausania, nisi quia Orestes furijs agitato vnus ipsemet sibi à manu digitum abroserit, remq; eo monumento notare voluerit.

PACIFICATIO.

Sed quoniam ad pollicem reuersi sumus, qui aliorum dux est & dominator, super eo quædam, quæ hieroglyphicum sapiunt, apponemus. Hic inter alia significata compositæ pacis hieroglyphicum apud Romanos habitus, eo quippe gestu, vt manui porrectæ subiiceretur. Rem tangit Quintilianus Rhetor, vbi ait: Qui gestus in statuis pacificatorum esse solet, qui inclinato in humerum dextrum capite, brachio ab aure prætenso, manum inflexo pollice extendit: quod perperam in codicibus aliquot impressis legitur, infesto pollice, quod nihil est. C Atq; hinc locus apud Papiniū Sylua prima intelligitur, Dexterâ vetat pugnâ: vbi de gestu hoc dubio procul accipiendū: de quo quia multa alij, rem ego breuiter substrinxi. Hunc gestum periti antiquitatum agnoscunt in Marci Aurelij statua, quæ nunc ante Lateranas ædes, ex ære, magnitudine collosæ, equo insidens visitur: dexteram enim porrigit resupinam, & aliquantulum inclinatam, digitis disiunctis, pollice deorsum verso.

FAVOR.

F Auor autem assensusq; alienæ victoriæ præstitus, aut cum aliquem strenue facientem laudare vellent, per sublatum pollicem exprimebatur. Hinc illud apud Horatium:

Fauor utroq; tuum laudabit pollice ludum,

hoc est, maximè tibi fauebit. Quippe si pollicum alter satis est ad fauorem indicandum, vterque in eum gestum adhibitus quammaximè fauere profitebitur. Nam & qui certabāt, cum succumbere se, & hosti victoriam cedere fatebantur, pollicem sustollebāt. Vnde illa in victos apud Græcos imperitatio, αἶψα δάπτλον, quod alio de more nostri herbam dare dicere maluerunt. Nostro verò tempore cum vniuersa Italia, & tota etiam Europa altervtri ex duabus factionibus dam-

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

nata sit, moris est, his pollicem, illis indicem attollere, si cui faucant factioni, atte D
stari voluerint: idq; vtinam studio nō tam perditio fieret: non enim Italia omnis
sibi met aduersaria, omnium hinc prædæ exposita, tot clades, direptiones, incen
dia, desolationesq; suarum iam omnium vrbium tam continenti per tot annos
bello pateretur, seq; mox ob solam suorum pertinaciam, implacabileq; dissidi
um, ruituram miserabiliter deploraret.

T R V C V L E N T I A.

QVem verò versum pollicem apud Iuuenalem & aliquot alios legas, nihil
habentem cum fauore simile, sciendum est id tyrannorum quorundam si
gnum fuisse temporarium, vt eo scilicet tempore sicarij percussoresq; in eadem
trucidationemq; populi debacchari inciperent, cum signum id versi pollicis ab
Imperatore datū obseruassent. Qua de re, scholis omnibus nota, & nihil ad hie
roglyphica pertinente, plura dicere non puto necessarium.

R O B V R.

ID potius referemus, robur validasq; vires per pollicem significari, si surriga
tur, quatuor reliquis ad volam appressis. Nam ea de causa *αἰνέσις* à Græcis di E
citur, quod pari cum reliqua tota manu robore cōtendat, alteriusq; manus vice
fungatur, vt Galenus interpretatur. Apud Latinos autem, quod præcipuè pol
leat, nomen habet: is enim dominatur in manu, nec in sinistra cēssat, quamvis ea
tota sit ignaua, neq; minus quàm tota manus semper in officio est. Quin & vete
res hunc præstare alijs intelligentes, hallum eum appellabant, quod in reliquo
rum dorso vnus omnium insiliret: aspirationem enim loco S literæ positam nō
nunquam ab antiquis inuenias, & vice versa, S pro H. Sed longè simplicius est
hallum ab *ἄλλω* vel *ἀλλοτρίῳ* deducere, id enim salire est.

I N V T I L I S B E L L O.

HOminem bello inutilem ostendere qui volunt, manum abscisso pollice fa
ciant: digitus enim hic summotus, hominem actionibus & præsertim bello
inutile reddit. Eaq; de causa legas grauitè animaduersum in nonnullos qui bel
lum detrectandi causa spontè sibi pollices amputassent, vt à Senatu in C. Voctie
num, vel vt alibi legitur, Votienū. A Casare etiam Augusto in quendam equi
tem Rom. qui duobus filijs adolescentibus, causa detrectandi sacramenti polli
ces amputauerat. Marcellinus cum Gallos militiæ semper obuios & expositos
ostendere conetur, nostrā verò ignauiam, quod Græcanici vir ingenij libenter
admodum facit, incessere, reprehensioniq; obiectare, neminem vnquam apud
eos ait, quod in Italia plerunq; accidit, munus Martium pertimescentem polli
cem sibi præcidere. Sanè verò Athenienses, crudeli admodū atq; immani exem
plo, Æginetarum iuuentuti pollices præciderunt, ne populus qui classe valebat,
descendere secum posset in virium maritimarum certamen.

D E I N D I C E.

POLlici proximus est index, ita dictus, quod eum porrigere solemus indican
do. Sunt qui eum Salutatorium etiam appellent, sunt qui Medicū, neq; de
sunt qui Lichanon esse velint: sed horum prosequi controuersias, nostri non est
instituti, qui ad hieroglyphica festinamus. Satis igitur fuerit eum indicem Ro
mano nomine nuncupare.

S I L E N T I V M.

PRæcipuum igitur digiti huius hieroglyphicum est, silentium indicare, si ori
appressus figuretur: quo gestu Titi Liuij Patauini imago supra fores præto
rij

Arii in eius vrbe patria dicata, nempe quòd is scribendo adeò multa complexus, scriptoribus alijs silentium indixisse videatur. Hinc apud Apuleium libro primo Metamorph. legas: At ille digitum à pollice proximum ori suo admouens, & in stuporè attonitus, Tace, tace, inquit. Et Pontianus Pontifex epistola quadam: Si est tibi intellectus, responde proximo: sin autem hæsitās, sit manus tua super os tuum. Ita & Eutyechianus, quæ verba sunt ex Salomonis dictis. Et Damasus epistola de coëpiscopis: Digitum ori imponite: hoc est, nihil vltèrius loquamini. Ita & apud Iob: Principes cessabant loqui, & ori suo digitum superponebant. In omnibus verò templis, vbi colebatur Isis & Serapis, simulachrum erat, digito labris impresso, quod multi interpretantur, tacendum esse, illos itidem mortales fuisse. Sed quæ fuerit Harpocratis effigies apud Ægyptios, literarijs ludis omnibus innotuit. Figmentum hoc porro totum Ægyptiacum fuit, quod digito labijs impresso, silentium significaret de dijs immortalibus habendum: in quos ne licentiosi loquendo simus, à Platone etiā monemur, Legibus. Aliàs Harpocratis sigillum in anulis gestari solitum à veteribus ea de causa tradit Plinius, vt silentium de agendis rebus indicarent. Angeronæ autem effigies obligato obsignatoq; ore fuit apud Romanos, vt silentio prætereundum innueret, in cuius tutela numinis Vrbs Roma esset, quodq; proprium illi nomen, ob eam scilicet superstitionem, ne tutelares dij sacris quibusdam auocarentur, deuouerentur ve. Hinc Valerium Soranum neci traditum constat, quòd arcanum hoc propalare ausus esset. Ea q; de causa Plinius de Roma loquēs ait: Cuius nomen alterum dicere arcanis cæremoniæ nefeas habetur. Quod verò ad obsignatum os facit, Alexander Macedo cum matris epistolam accusationis in Antipatrum plenam, vnà cum Hephæstione legisset, detractum è digito signatoriū anulum ori illius appressit, silentij monumentum.

EX PATIENTIA VOLUPTAS.

Sed nihil ferè tam eruditè traditum à quopiam est, vt non ingenia inuenta sint, quæ aliorum commentationes euertere conarentur. Inuentus est siquidem scriptor Masurius nomine, qui Angeronæ simulachrum, quod Romæ in sacello Volupiae obligato, vti superius, obsignatoq; ore visebatur, propterea **C**onfectum ait, quòd qui suos dolores anxietatesq; dissimulat, patientiæ beneficio ad maximam perueniat voluptatem. Nam & Verrius Flaccus Angeronam dici ait, quòd angores ac animorū sollicitudines propitiata depellat. Sed quamvis alia atq; alia etiam super Harpocrate commētati sint ingeniosi viri, illud ego minimè dissimularim, quòd summæ eruditionis autores approbasse videntur, summum Deum ex eo figmento silentio coli debere, quod & in Pisce, & in Crocodilo, & alibi ex Iamblichi monitis aperuimus. Et in pietatis Christianæ sacris preces pleræq; sunt, quas ad Optimum Maximumq; Deum nulla emissa voce dirigere iubemur. Super Harpocrate demum Plutarchus multa, quæ quoniam multorum commentarijs vulgata sunt, ea non existimaui hîc ad commemorandum necessaria. Illud vnum minimè præteribo, traditum ab Ægyptijs Oron & Harpocratem digito ad labia appresso coalitoq; in lucem editos, eodemq; modo & Heraiscum, magnæ apud eos celebritatis viros. Iam apud Romanos silentij nota fuit S, prima eius nominis litera, quæ triclinijs, & diætæ foribus superponi consueuerat, vt inde silentium conuiuii indiceretur, quando multa inter bibendum dici soleant licentius atq; libèrius, quæ palàm efferre nefas. Vnde Flaccus Torquato ad cœnam inuitato cauturū se pollicetur, ne fidos inter ami-

Pierii Val. Digi, & menfuræ.

cos sit, qui dicta foras eliminet. Et cōuiuas memores odio habendos esse, Græco, quod Martialis ponit, adagio monemur, *μὴ μνημονα συμπότιω* Procille. Vno enim libertas, vnde Lyxi nomen, attributa. Apud Comicos nonnunquā inuenias ad S litteram, T quoq; adiectam, vt Phormione Terentius, S T.

DE MEDIO.

Medius à situ ipso nomen accepit, ab officio Medicus, à loquendi usu infamis & impudicus. Sunt qui hunc non hallum, sed Lichanon velint, *πῖς ἂν λείκειν*, quod nos labere dicimus, ut ita exploratis uniuscuiusque rei saporibus, quid ad stomachum faciat, quidve ab eo repudietur, intelligamus. Apud Procopium legimus, summo quid digito gustatum, cum tamen in digito nulla gustandi vis esse possit; intellexit tamen ille, sublata digiti extremitate ori aliquid admotum,

S T O M A C H V S.

SANè quidem Ægyptij sacerdotes, vt apud Horum habetur, ex digiti pictura Stomachum hieroglyphicè intelligebant: sed neq; certus illic digitus, neq; cur id fecerint, explicatur. Dicitur fortè posset ab officio, quia solent qui grauantur ex crapula, auxiliũ alleuationemq; ab eo plurimũ deprecari, quo scilicet in sum-
mum gutturis immisso, incitata nausea euomere cõpellantur, atq; ita sibi incom-
modi eius remedium comparant. Vel quia Medici Stomachum totius corporis regem appellant, quippe qui omnibus portiones suas certa quadam dimensio-
ne impartiri videatur. Digni verò præcipuum hieroglyphicũ est, mensurã præ-
se ferre, de qua multa paulo post loco suo. Ea verò à medio potius, quàm ab alio
quopiam desumitur, vtpote perfectiore. Primum enim is ab internodio medio
ad extremum vnguis, & ad radicem suam, æqua dimensione diuisus, alterutra
pollicis & auricularem æquat, circino ad interiores cutis angulos appresso: mox
frontem, nasum, aures, & plerasq; alias humani corporis partes dimetitur, cuius
quidem rei studiũ ad pictores & statuarios delegabo. Neq; me latet, esse qui Li-
chani nuncupationem in anularem transferant, sed ipsi sententiã suam probent.
Quem nos medium & medicum dicimus, hic nimirum est, qui etiã impudicus.

I N F A M I A.

EXporrectus enim medius, reliquis in pugnum attractis, virilis pudendi species quædam ostenditur: eoq; gestu infamiæ est hieroglyphicum, de quo F. Satyricus:

Cum fortuna ipse minaci Mandaret laqueum, mediumq; ostenderet vnguem,
de Diogene dictum, qui hospitibus quibusdam Demosthenem videre cogno-
scereq; anxie quæritatibus, eum ostendit, medio digito, pro indice, porrecto, vt
scilicet illum impuditiæ aut ignominia cuiuspiam notaret. Mitto illa nota ni-
mis; Et impudicum ostendis digitum.

DE ANVLARI.

ANulari, qui minimo proximus est, nomen dubio procul inditum ab anulo, quo digitus is insigniri solitus. Cur id institutum, variæ sunt autorum opiniones, ex quibus nos, pluribus alijs omisis, quas in Gemmarum commetario recensuimus, eas quæ potiores videbuntur afferemus.

C O R.

Illud autem primum omnium manifestum est, anularem digitum cordis esse hieroglyphicum: eaq; de causa institutum ab Ægyptijs, vt ijs anulo tanquam corona honestaretur. Eundē sacerdotes cū circa deorum suorum aras operabantur, confectis odoribus illinebāt: eiusmodiq; honores illi ea de causa haberi solitos

A solitos aiunt, quòd dissectionum periti neruulum quendam à corde natum, per dorsum ad cor tendere, & in eo desinere compertum habuere. Sanè solebant in eiusmodi anulis eorum etiam imagines fieri, quorum memoriam colerent atq; obseruarent ij, qui eas gerebant, ita nos sibi præcipuè esse cordi, cum quadam etiam ambitione, omnibus ostentantes. Vnde Cicero libro De finibus, Epicuri studiosos memorans, Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, sed etiam in poculis & in anellis habebant.

C O N I V G I V M.

Hic porrò digitus anulo insignis, coniugij est hieroglyphicum, eaq; de causa sunt qui eum pronubum appellant. Hinc Maro vincla iugalìa posuit pro connubio. Et in diuinis literis inditum sponsalitjs anulum, arrhabonis indicium, nuptiarum causa legimus; eumq; morem & institutum omnes Christianorum còuentus semper obtinuerunt. Vnde Septimius Florens digitum hunc & pronubum appellauit, & anulum quoq; pronubum, eo loco: Nam & mulieres, parcissima patrum sobrietate aurum minime nouerant, vno excepto digito, quem Banulo pronubo sponsus oppignerasset.

V I N C V L V M.

Iugalìa illa vincla monèt, vt qua de causa anulus inter alia significata, vinculi etiam fuerit hieroglyphicum, aperiamus. Ea sic fertur: Promethea olim Saturni lege perpetuis vinculis ab Ioue damnatum, ea mox conditione liberatum, vt inde anulum lapide & ferro compactum gestaret, ne omnino exolutus pœna videretur, indeq; anulorum vsum propagatum. Indignationem autem Iouis inde ortam aiunt, quòd Prometheus Parcarum sortem de Thetidis filio, qui patre maior & clarior futurus esset, patefecisset, atq; ita Iouem ab eius congressu deterruisset, ne se præstantior filius nasceretur. Sedenim cum eiusmodi legis silentium in Iouis perniciem euasurum esset, fabulatorum desiderio prudentiã, qui velint Iouem pro imperio & autoritate sibi conseruata, Promethea ita malè multare voluisse.

S E R V I T V S.

Quòd verò anulus sit seruitutis hieroglyphicum, tam maritale signum attestatur, quod addictam esse viro sponsam indicat, quàm Pythagoræ symbolum exponit, dum nos arctum anulum gestare vetat, quod ex diui Hieronymi interpretatione, non esse anxie viuendum admonet: quippe cauendum, ne nos in eam seruitutem coniiciamus, quæ dura sit, & incommoda. Habet verò secum vinculi significatum anulus, quòd tota eius nominis originatio, quantum ad etymon attinet, ab A N particula desumitur, quæ circum significat, atq; ideo vinculum, aut compedum manicarum, vt oppressiõnem. Essent verò super anulo plura commentanda, sed hîc de anulari digito, non gestamine vel ornamento, scribere institutum est meum: quare longè plura in cõmentarium id reiçimus, quo insignia pleraq; ordine locoq; suo interpretati sumus.

V E N I A.

Petitam à dijs sermonis veniã, cum obsecratione, ne nostri memores delicti, vlcisci cogitarent, eo exprimebant hieroglyphico, vt proximum à minimo digitum ad aurem dexteram referret, quod tacto prius ore fieri institutum. Est enim locus ille Nemeseos, quam gestu hoc, vt in aure ostensum, cõciliari crediderunt.

D E A V R I C V L A R I.

SVper auriculari nullum hactenus hieroglyphicum inueni: id tantum apud Schiromanticos deprehendi, cum qui breuiorẽ hunc habeat quàm legitima

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

mensura deponat, id est, ad tertium anularis nodum non perueniat, indicium **D** esse eum illegitimo concubitu susceptum: sed quoniam ex diuinatricibus, coniecturalibusque disciplinis, si modò disciplina est talia profiteri, nulla est hac magis fallax, his omisissis, ne digitus prætereatur indictus, ad ea me conuertam, quæ de numero cuius is præcipuum est hieroglyphicum, superius fuerant examinanda, nisi præ voluminis magnitudine morositatis notam declinare visum esset. Is igitur cum, uti sequenti commentario explicabitur, & vnitatem & quaternarium alio atque alio gestu præ se ferat, septenarium, quantum fieri potest, in extremam volam exporrectus ostendat. Numeri autem huius hieroglyphicum est, ut præter ea quæ loco suo commemorata sunt, multipliciter, aut frequentem significet iterationem.

FREQVENS ITERATIO.

Hebraei autem in primis, ut Ægyptiacæ linguæ discipuli, **SEPTEM** de re pluries repetita ponere consueuerunt. Vnde argentum septies purgatum, pro sapius, Psalmo vndecimo dictum: hoc est, ut Euthymius explicat, donec quicquid in eo terreni fuerat igne abstersum exhalaret. Et Psalmo nono supra septuagesimum, Redde vicinis nostris septuplum: interpretes aiunt, septuplum Hebræorum more positum pro multiplici, quemadmodum & septem, sæpe pro multis. Nam & Regum primo Theologi ponunt illud, Sterilis septem peperit: itidem & ecclesias septem, pro multitudine. Iam Chrysostomus actione in Iudæos quinta, septenarium numerum ait in diuinis literis infinitæ multitudinis signum habere. Et ita forte Virgilianum illud accipiendum:

Septem illum totos perhibent ex ordine menses

Rupe sub æria deserti ad Strimonis undam

Fleuisse. & alibi, Immania septem Terga boum.

& eodem modo pleraque.

SANCTVS SPIRITVS.

Est & sancti Spiritus prerogatiua septenarius: de quo, ut infinita alia prætereamus, Esaias: Et requiescet super eo spiritus Domini. dein dona eius **VII** enumerat: spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis. Et replebit eum spiritus timoris Domini. **F**

PERFECTIO.

Quæ verò plurima & Philon, & Hierocles, & alij super septenarij perfectione disputant, nunc missa faciemus: illud quod nostri temporis inuentum est, minimè dissimulabo, multarum rerum, ne de argento solo dictum hoc existimemus, quæ per ignis iterationem depurgantur, perfectionem in septima decoctione consistere, veluti quotidie cernere est in saccharo purgando: nam ubi septies igne id examinaueris percoxerisque, nihil quicquam vltius proficit, sed lapidescit penitus, ne vltius eliquari possit. Vnde prouerbium vulgò usurpatum de re, quæ summam adepta sit perfectionem, Septimæ decoctionis saccharum, ubi sagacissimum quempiam atque vaferrimum hominem designamus.

HVMANÆ VITÆ CVRSVS.

Addemus & illud, septenarium numerum totius humanæ vitæ cursum significare, ut theologi declarant eo Leuitici loco: Septem diebus comedetis azyma. de quo Paulus: Epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ, & nequitie, sed in azymis synceritatis & veritatis: & non ad tempus, sed omni nostra vita ab huiusmodi prauitatis fermento mundi esse debemus. Nam si septem diebus

A diebus holocaustomata, ut L X X reddunt, offerre debemus, necesse est diebus septem nos puros permanere, quia non debent qui sacra ferunt celebrantq, criminis cuiuspiam sibi esse conscij.

D I M E N S I O.

Non eram autē super digito quicquā vterius philosophaturus, nisi mihi venisset in mentem, in mensuris quoq, multa delitescere hieroglyphica, eaq, plurimum de diuinis. Mensurā verò ipsam digitorum esse filiam. Nam Ægyptij mensurā ex digito posito ideo significabant, q, tota metiendi ratio à digito principium capiat. Mēsurā enim, ut apud Aristotelē, à minimis oriri debet; atqui digiti sunt omnium membrorum minimi. Neq, me præterit, nouissimos quosdā mensurā principium, perinde ac etiā ponderū, à grano tritici desumpsisse, ut scilicet coherētia grana quatuor, digiti spatium expleāt, cuius ratione reliqua mox ad mensuram veniant. Cæterum cum veteres ab humanis membris mensurā inchoarint, satis constat ex eorum traditione, digitum omnium mensurarum esse minimam. Ita apud M. Iunium Nypsum legas, qui de limitibus agrorum luculentum reliquit opus, cuius de digito verba sunt: Minima pars earum mensurarum est digitus, quod & Iulij Frontini sententię consonat: si quid enim infra digitum metiamur, partibus respondemus, ut dimidiā aut tertiā partē digiti. Hinc illud apud omnes usurpatissimum, Latum vnguem, aut transversum digitum non secedere, cum minimum quodq, spatium intelligi volūt. & illud, Leonē ex vnguibus æstimare, cum ex minimo quoq, vel indicio, vel argumento, vel causa, rei totius summā intelligimus. Id inde sumptum, quod memorię proditū est Phidiā ex viso Leonis vnguī totā feri faciem magnitudinemq, magna artis suę cōmendatione representasse. Qua verò ratione certa digiti dimensio nationibus omnibus præscribi possit, adhuc incōpertum est mihi. Nam apud autores digitus, & quę inde mēsurę desumunt, proportionis potius regulā, modum vè quendā, quā certū vllum mensurę terminū ostendere videntur. Quæq, Romæ atq, alibi vel in æs, vel in antiquis marmoribus mensurarū exemplaria signata reperiūt, nationibus omnibus non inseruiunt. Ad hæc, hominum facies pro locorum & regionū situ, perinde ac aliorum etiam animalium corpora, tum exilitate, tum proceritate, tum crassitudine diuersa dissimiliaq, nasci manifestum est, id quod Basilii Magni à veteribus traditum, à se verò diligenter obseruatū asseuerat. Tritici quoq, si mensuram inde quis maluerit exordiri, & pondere & magnitudine, non provinciæ tantū, sed regiones singulæ, & vel modico inter se distātes interuallo, ac plerūq, etiam cōtiguī agri variant. Perq, ætates, & secula singula, corpora nostra immui, Homerus, & ab eo Virgilius & Horatius vnā cum philosophis tradidere: id quod & maiorum nostrorum ossa passim eruta testatissimum relinquunt. Rari enim, qualia nunc hominum producit corpora tellus, ut apud Poëtā est, vel Plinij testimonio, patribus proceriores fiunt cōsumente vbertatē seminū exustione, in cuius vices nunc vergat æuum. Quare certa exactaq, digiti dimensio, quę pari sit apud omnes mēsurā, nusquā potest reperiri. Quoniā tamen veteres in eā cōueniunt sententiā, ut digitus sit mensurę principium, quę inde mox distribuuntur mensurarū nomina loco hoc recensere libet, argumentum quidem ab Ægyptiorum sacerdotum inuentis non alienum: siquidem in mensuris etiam hieroglyphica quædam inueniuntur, quæ suo se loco prodent. Mensurę autem his præcipuē capitibus discernuntur, ut loco primo sit digitus, secundo vncia, mox sextans, inde palmus, doron, dochme, spithama, pes, cubitus, gradus, passus,

Pierii Val. Digiti, & mensuræ.

orgyia, vlna, hexapus, decempeda, plethrum, actus, iugerum, stadium, hexaple, D
thron, dialulus, hippicum, milliarium, dolichus, parasanga, schœnus, funiculus,
stathmus: quorum omnium rationes afferre perdifficile fuerit in multa scripto-
rum dissensione. Ne tamen Chryssippi Medeam penitus exscribam, ea tantum
colligam, quæ à probatoribus tradita videbuntur.

D I G I T V S.

ESto igitur digitus vel ex granis tritici quatuor coherentibus. spatium collectum, vel
mēsurā omnium minima, unde rerum publicarum decreto reliquas astringere ne-
cesse sit. Quæ verò super eo sint hieroglyphica, longa iam narratione supra dis-
seruimus.

V N C I A.

Certo autem dato spatioso, quod digito attribuitur, vncia sesquidigito con-
stat: ea verò octaua palmi portio, ita tamen ut palmum hic accipiamus pro
mensura ea, quæ *πεντάμυη* Græcè dicitur. Sedenim ex dimensione Nypsi, vncia su-
pra digitum nihil plus occupat, quam tertiam alterius digiti partem, dum pal-
mum aut quatuor constare digitis, easque esse vncias tris: & ita Frontinus etiā tra-
dit: quare vncia pars erit pedis duodecima, ut rectè mensores ponunt. Quod si E
vncia sesquidigito fieret, pes in digitos decem & octo produceretur. De quo ve-
rò palmo & hic & illic intelligendum, paulò inferius explicabimus.

S E X T A N S.

Sextans sexta pars assis omnino est, vncie quippe duæ, ut pondera ad mensu-
ras accommodantur: quæ quidē vnciæ, uti propositum ex nonnullorum traditione,
in trium digitorum spatium porrigunt: quantum, uti dicebamus, Nypsi nonnihil variet
mēsurā. Nimirum verò loco hoc assem pro pede, ut inferius patebit, intelligendum.

P A L M V S.

Palmus ex Vitruvii descriptione quatuor constat digitis: ex aliorum verò sentē-
tia digitos continet XII. Nypsus hunc mensuræ modum sextam appellat, & do-
dratē etiā vocitari asserit, quæ scilicet palmos tris continet, vncias quippe nouē,
qui sunt digiti XII. Causam verò cur ita diuersi autores ierint in assignanda pal-
mi dimensione, eam esse crediderim, quod Latini appellatione palmi tria dimen-
sionum genera complectuntur, quæ suis apud Græcos nominibus discernunt. Ea sunt,
δωρον, δεχμή, πεντάμυη.

Δ Ω Ρ Ο Ν.

F

Est verò *δωρον*, siue *δωρε* fœm. gen. (vtrunq; enim dicitur) mensura, quam alio
nomine *παρασπύλον* appellant, ut interpretes Hesiodi versu illo enarrant:

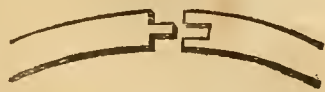
τεῖ πεντάμυη δ' ἄμιν παρὰ μιν δεικνύει δωρε ἄμαλξιν, Inde apsin curru decadoro cade tripalmm.

Sedenim hoc Hesiodi loco quædā oboritur difficultas, quā antea quæpius ulterius pro-
grediamur, ne quod nobis negotium facessat, fortè non importunum fuerit explican-
se. Quatuor apsidibus currulis rota conficitur. Ad huius verò rotæ diametrum He-
siodus pro modulo decadorum currum vocat, ut vnaquæque apsis trium sit spithama-
rum: atque ita necesse est vniuscuiusque rotæ circumferentiā, siue curuaturā dicere
malimus, duodecim esse spithamarum. Hæ verò doræ sunt XXXVI. spithama
enim doras, quippe palæstas tris continet: & palæsta, uti dictum, quatuor est digi-
torum: si ergo, ut ostensum est, circumferentia circuli qui rotā ambit, XXXVI do-
ris constat, & diametrum vnumquodque tertia pars est circumferentie, cur non dode-
cadorum diametrum posuit potius, quæ decadorum? ne geometriæ terminos excede-
ret, veritati quæ ipsi videretur aduersari. Cui difficultati respondetur, decem illas diame-
tri doras ab interiore circuli parte desumendas, de quibus hic intelligit. Duæ verò
doræ computantur ab interiore parte rotæ, usque ad circumferentiā exteriorē: vna
quip-

A quippe dora ab vtraq; rotæ parte. Alij ita soluūt, vt digitos octo, qui doræ sunt duæ, expensos intelligant in ea quæ ligularia dicuntur, siue compages dicere velimus, quibus vnaquæq; aplis inuicem adacta conferatur, hoc modo:

Precipue verò *παιλαισὺν* mensurā esse quatuor digitorum, inde colligimus, vbi Nicander basilisci corporaturā describit: quæ enim Plinius duodecim nō excedere digitos

affirmat, Nicander eo super *τρία δώρα φέρων μῆκ' τε καὶ ἵκω*. Interpretres eius, *τρία δώρα*, inquit, ἔχον *παιλαισὺς*, δῶρον γὰρ ἡ *παιλαισὺς*. Tria itaque dora duodecim explebunt digitos, & Plinij basiliscum.

VITÆ BREUITAS.

IN diuinis literis, vt multorum theologorū est interpretatio, *παιλαισὺς* vitæ brevis est quasi hieroglyphicum. Nam Psalmo nono supra trigessimū, qui apud aliquos trigessimus octauus est, in Græco canitur, *ὅτι παιλαισὺς ἔσθ' τὰς ἡμέρας μὲν*. Translatione, quam Ruffinus citat, scriptum est: Ecce veteres posuisti dies meos. Illi enim qui ita reddiderūt, visi mihi sunt, aduerbij *παιλαι*, quod antiquitatis apud Latinos est, significatū ex vocis similitudine sequi. Ita & Romanorū exemplar habet, quod & Cassiodorus agnoscit, & in ea locutione plurimū immoratur. Qui Hebræos sequunt, alij breues, alij positos à Deo dies in mensura digitorū *IIII* aiunt: alij palmi longitudine cōstitutos dies, alij pugillares dies datos, atq; ij minimæ etiā mensuræ mentionem faciunt. Paraphrastici: Veluti in digitis numeratos habere paucissimos dies meos. Sed illud, velut in digitis numeratos, nihil ad rem: de mensura enim hīc est sermo. quare vulgata traductio, cōmēsurabiles habet, sed sensum non exprimit integrū *τὸ παιλαισὺς*. quare id fortè melius quod ex Adamantio cōijcere possumus, si legamus, Ecce quā breues admodū posuisti dies meos: quippe cū quatuor digitorū mensura brevis admodum sit, ac perinde vitæ nostræ breuitatem significet. Hīc clamat lobes: Nihil enim sunt dies mei. Vt missum faciamus Hippocratem, vitam quidem breuem, artem verò longam esse cōquerentem: & quæ multa in hanc sententiā dici possent. Euthymius quoq; palæstā quatuor digitorū coniunctione fieri, spithamāq; tertiā esse partē dicit, ac perinde minimā omnino mēsuram, eoq; nomine paucitatē dierū, quos **C** viuimus, intelligi. Sed quoniam id nomen *ἐκ τὸ πάλης* deduci possit, interpretari etiam posse dicit contentiosos, seu laboriosos dies, hoc est, luctæ pugnaq; plenos: in lucta enim labore ac contentione multa vtimur. Ideo verò dori nomine mensurā eam appellari dicūt, quod eorum plurima quæ donantur (id enim est vocabuli significatū) ab eodem digitorū loco amittantur, quo *παιλαισὺς* constat, à quatuor quippe digitis. Plinius antiquos ait Græcos vocasse *δῶρον*, quem nos palmum. Vitruuius quoq; quem nos palmum, *δῶρον* ait à Græcis dici, quod munerum datio Græcè *δῶρον* appellatur. Id autem semper per manus geri.

ΔΟΧΜΗ.

DOchme dimensio est decem digitorū. Sunt tamen qui *δοχμὴν* mensurā eandem esse putent cum doro, quatuor quippe digitorum in exporrecta manu coherentiū, ita vt *δοχμαὶ* tres, *παιλαισὺς* efficiant. Atqui apud aliquos inuenias *παιλαισὺς* *δοχμὴν* etiam appellari, atq; id apud Hesiodi commentatores.

ΣΠΙΘΑΜΗ.

Σπιθαμή omnino duodecim est digitorū, quippe quod à digiti auricularis vngue ad extremū vsq; pollicē occupamus. Plinius libro *VI*. cap. altero, vbi de Pygmeorum statura loquitur, ternas eos spithamas longitudine, hoc est, ter-

Pierii Val. Mensuræ.

D

nos dodrantes nō excedere dicit. Dodrātem posuit Plinius ratione pedis habita, ex quo si dematur quadrās, reliqui erunt digiti XII. eaq; pars quę tribus constat quadrantibus, dodrans nimirū appellatur. Frontinus spithamā etiā sextantem dici scribit, habereq; palmos tres, vncias nouem, digitos duodecim.

D E V S.

ADducit hæc rerum series in memoriam id, quod Prophetæ, qui plurimum hieroglyphico, si nō charactère, idiomate certè hieroglyphicis perquā simili vtuntur, Deum appellatione Spithamæ vocitarunt, penes quem scilicet sit rerum omnium facultas, supremāq; autoritas, manu passa propemodum occupata, qua singula ordine tenoreq; certo temperat ac moderatur, neq; non fines æquis terminis distributos, dimensionesq; omnibus, quæ in vniuerso mundo sunt rebus lege sua dipartitur. Moris enim est oblatarum rerum magnitudinem spithamis, quę nobis promptuaria est mensura, dimetiri. Quod verò dictum de omnipotentia Dei, sufficiat vnus ex quadragesimo cap. Esaia locus: Quis mensus est pugillo aquas, & cœlum palmo ponderauit: & quæ sequuntur. Vbi Hieronymus: Quod autem pugillum vocat & palmum, humanæ cōsuetudinis verbis vtitur, atq; mensuris, vt Dei potentiam per nostra verba discamus. Et paulo post: *πῶλον* autem, hoc est, palmus, extensam significat manum à pollice vsq; ad extremum digitum. Quę verò ibidem posita sunt de lichano gustatore, vt idem interpretatur, digito, ac perinde minimo, alij viderint.

E

V I T A B R E V I S.

IN Spithama autem, vtī superius dictū, vitæ brevis hieroglyphicon habetur: quod à Græcis autoribus positum est, vt minimum vitæ spatium mensuræ eiusmodi paruitate significaretur: vsurpaturq; plurimum ad vniuscuiusq; rei breuitatem indicandam, præsertim vbi in pumiliones cauillum vertitur, vtī de Pygmæis dictum, quos in derisum trispithamos scurræ vocant.

P E S.

PES nemine discrepante digitis constat sexdecim: quare qui scribunt eum palmis quatuor confici, palmum accipiunt vt Vitruuius *ἡ ἑξῆς*. Diuiditur verò huiusmodi dimensio in vncias XII. & est sexta pars altitudinis in humano corpore. Frontinus pedem ita describit, vt eum dicat habere palmos quatuor, vncias XII, digitos XVI.

F

C V B I T V S.

CVbiti quoq; ratio ideo varia est, quia palmus variè accipitur. Nā qui duobus eum constare palmis dicunt, digitos omnino quatuor & viginti cōmemorant, dum cubiti spatium id esse dicunt, quod ab extremis vnguibus in medium brachij angulum protenditur. Id nimirum sesquipedale est, & Græcis pygon dicitur, vnde Pygmæi Eustathio. Ita palmi illi duo pro totidem dodrantibus accipiuntur. Neq; diuersus erit à Nypso & alijs Vitruuius, qui cubitum senis, more suo, palmis dimetitur, cū dubio procul palmos quatuor quencq; digitis porrexerit. Cubitum pictores quartam corporis nostri partem esse volūt. Apud Herodotum cubitum inuenias viginti digitorum tantum, differre q; ab eo qui dicitur *πυχύς*: de quo videris apud Suidam. Est etiam cubitus regius, qui maior est cōmuni tribus digitis, de quo idem Herodotus primo. Est & cubitus geometricus, qui dimensione vna sex cubitos ē nostris æquat, vt Origenes & Augustinus retulerunt.

T E M.

A

TEMPERANTIA.

Hieroglyphicum verò cubiti vnà cum fræno manu prætento, temperantiam præ se fert: vnde Nemeseos simulachrum insignibus his conspicuum habebant, cuius hæc erat inscriptio:

Ἡ νέμεισις πρὸ λέγει τῷ πῆχυν τῷ τε χαλινῷ,
μήτ' ἀμετρον πρὸ πῆχυν, μήτ' ἀχάλινον λέγειν.

Una manus cubitum ostentat, gerit altera frænum:

Ille, modum serua: hæc admonet, os cohibe.

Sunt qui deliciosum molliculumq; hominē, ne hieroglyphica hæc elabantur, ex cubito ceruicali innixò notēt. Signum, inquit Adamantius, mihi videtur voluptatis carnes sub cubito manuum ceruical assutum: sumptum id ex Ezechiele, qui dicit: Væ ijs qui assuunt ceruicalia sub omni cubito manuum: nimirum eos intelligēs, qui propter animi corporisq; mollietatem à virili

B recedunt fortitudine, & nequiter effecminantur.

Forsitan autem, addit Adamantius, sermo diuinus per istiusmodi figuram & argumētum eos culpat magistros, qui per vaniloquentiam, & falsæ beatitudinis promissiones (quod nostro, quippe corrupto tempore, supra modum inualuit) multitudinē audientium libidini, vitijs, voluptatiq; summittunt. Addit etiam Propheta de capitis velamine quædam, quæ quoniā his præcipuè temporibus valde suspecta sunt, consulto præteribimus, quæ si quis curiosius appetierit, eiusdem Origenis homiliam legat in Ezechielem tertiam, deq; temporum nostrorum proceribus dicta omnia interpretabitur.

DELICIOSVS.

GRADVS.

Gradus, quem alij gressum dicere malunt, quem scilicet Græci τὸ βῆμα, vno constat cubito & pede, quod spatium tantundem est ac pedes duo ac semis, vel digiti quadraginta.

PASSVS.

Passus à passis manibus dici videtur. Alij passum quinis tantum pedibus constare putant, quo spacio gressus duo recenseantur, siniq; digiti octoginta. Nam spatium quod passis manibus occupamus, in sex & nonaginta digitos exporrigitur, quæ integra est quadrati corporis proceritas.

ORGYIA.

Orgyia Herodoto sex pedum est. Mēsurā eadem à pedū numero hexapus dicit. Orgyiaē spatiū Sudas inter expansas manus capit, quæ quidem mēsurā cum par sit proceritati humani corporis, nulli dubiū & Sudam & Herodotum idem sentire. Lib. Pandect. x. tit. Fin. reg. cap. vlt. fodienti puteū passum à vicinò limite abesse oportere, interpretes Latinus posuit. Lex ea Solonis à Caio recitata, Græcè scripta est in codice Pisano, qui Florentiæ asseruatur, & ὀργία hic habet, quæ quidem mēsurā vna plus pede crescit, & aliàs, vti ostensum, ἑξαπες vocatur. Theodorus ex Aristotele interdum passum vertit. Sed cum orgyia, vti dictū, vno plus pede supra passum porrigitur, non satis rectè videtur expositū, vt passus à passis manibus dicatur: id autē si admittatur, rectè Theodorus. Sed enim omnino variat ipsa passuum mēsurā, pro regionum ritu & institutis.

Pierii Val. Mensuræ.

V L N A.

D

VLnam Scruius & plerique alij eandem cum ea quam memorauimus orgyia videtur interpretari: neque tamen inficiatur, longè minori spatio ab alijs describi. Sunt verò qui vlnam orgyia dimidium esse velint, nomenque id, atque ea ferè trium pedum mensura in plerisque Italiae locis permansere. Quare quod apud Plinium legitur lib. XVI, cap. XLI, de abiete, cuius crassitudo quatuor hominum vlnas complectentiū implebat, hominibus quatuor admotis arboris ambitum vlnis octo complexum intelligendum. Si verò vlnas altero modo maluerit quis intelligere, nihil laborauerim. Sanè huiusmodi amplitudo mihi non est miraculo, qui & abietes & larices & arbores alias vastitatis incredibilis inspexerim in Noricis Alpibus enatas.

D E C E M P E D A.

DEcempeda, quæ Græcè δεκάπῃς, suo se prodit nomine. Ea verò & Acena est, Thessalorum quidem inuentum, vt apud interpretem Apollonij Argonauticis legimus. Porrigitur nimirum ea in digitos centum sexaginta, qui duo passus essent, non tamen orgyia. Eo dimensionis nomine sæpe vtitur Cicero, & decempedatorem, metatorem appellat. Eo ferè spacio à vicino abesse lege XII. tabularum iubetur is, qui ficum aut oleam in agro plantauerit: nam si quid aliud seuerit, satis est quinque abesse pedes. Quanquam super huiusmodi limitatione lib. Pandectarum X, tit. fin. reg. Solonis lex à Caio recitata, non satis ex fide Latinis reddita. Nam quod interpretes reddidit, Oliuam autem aut ficum nouem pedes ab extrema regione plantet, alia autem ligna quinque pedes: in Pandectis quæ tanta veneratione Florentiæ custodiuntur, ita Græcè scriptum reperi: ἐλαίαν δὲ ἢ συκὴν ὀνεία πώδα: ἀπὸ τῆς ἀμοτείας φυτῶν, τὰ δ' ἄλλα δύο πόδας. Ex quibus verbis manifestum, oliuam quidem vel ficum pedes nouem procul ab alieno solo plantandas, cæteras autem arbores duos tantum pedes abesse posse. Sunt & alia eadem lege, quæ aliter habent in Pisano codice ipso, quàm passim in impressis voluminibus præstitum, de quibus alibi differendum: nunc nostrum sequamur institutum.

A C T V S.

ACtus pedibus cōstat centū & viginti, qui passus essent quatuor & viginti.

I V G E R V M.

F

IVgerum, vt Varro finit, constat ex actibus duobus quadratis. Vnde Quintilianus ducentos & quadraginta pedes ponit in longitudinem, dimidium in latitudinem, quod vno iugo boum in die arari potest: de quo, quia pleni sunt omnes Grammaticorum libri, non est vt plura inculcem.

S T A D I V M.

STadium dupliciter consideratur: alibi pro spatio cursoribus in agone destinato, alibi certum est mensuræ genus limitibus agrorū metandis comparatum. Atque hoc plurimū centum viginti quinque passibus nostris terminatur, qui pedes essent DCXXV. Ea summa octies cōputata mille facit: quæ dimensio proximè accedit ad eam, quā ponit Herodotus II, vbi de labyrintho, αἱ δ' ἐκ τοῦ ὀργίαι δίκαι ἐστὶ στάδιον ἑξαπλεθρῶν, Orgyia centum iustæ stadium conficiunt hexaplethrū. Quod verò ad agones pertinet, Græci stadium suum ducentis pedibus metiuntur. Sed Herculeū ducentis quantumlibet pedibus dimensum ab Hercule, alijs omnino maius. Vnde mathematici periti herois staturam ex eo stadio, quod ipse suis pedibus metitus est, prodidere. Italicū porro pedes continet CXXV.

auto/

A autore Cenforino. Erat & stadium Pythicum, quod pedibus mille constituisse tradunt: at Olympiacum, quadringentis tantum. Sic colligimus ex his, stadium non fuisse certæ mensuræ spatium, sed partis illius, quæ alicubi breuior, alicubi longior fuerit, agonibus destinata.

P L E T H R V M.

Plethrum verò mensura est centum pedum, sexta quippe stadîj pars, ut apud autores Græcos passim habetur, *πλήθρ' ἐξ στάδιον ἑξακροσίων ποδῶν ποιεῖσι*. Tandem verò est, centum id constare orgyis dicere, cum, uti superius dictum, orgyia sex occupet pedes.

D I A V L V S.

Diaulus mensura est duorum stadiorum. Cæterum varietas stadiorum effecit, ut diaulum nonnulli ducentis constare cubitis tradiderint. Quin & cubitus ipse, ut suo loco dictum, plurimum habet varietatis.

H I P P I C V M.

B Hippicum, quo scilicet equi ad cursum admittebantur, duplo maius diaulo fuit: nam quatuor id stadia comprehendisse, Plutarchus autor est.

M I L L I A R I V M.

Milliarium, ut Iunius Nypsius, octo stadîjs constat: ut Vitruuius, pedibus quinquies mille: atq; ita stadium id assumitur, quod CXXV passibus nostris terminatur, quos pedes esse diximus sexcentos quinque & viginti, quinis unicuiq; passui pedibus adnumeratis.

D O L I C H V S.

Dolichus, ut nonnulli ponunt, stadia continet duodecim, vnum quippe milliarium & semis. Qui verò quatuor & viginti aut vno minus ponunt, que tria essent milliaria, recursus rationem habuisse mihi videntur: erat enim locus, ubi equi sunt cursu exerceri soliti, cursu septies iterato, quare à flexu locus ita nuncupatus. Apud Pindarum inuenies, & octies & duodecies iterationem eiusmodi fieri solitam, pro equorum, qui iungebantur, modo: de quo in commentario de Metis diximus. Ita patet illud apud Chrysostomum in epistola ad Philippenfes homilia prima: Etenim qui postquam decem dolichos cucurrit, si post deficiat, omnem amisit laudem: dictum, quia scilicet duo adhuc dolichi erant decurrendi.

P A R A S A N G A.

Parafanga, mensura Persica, in stadia triginta porrigitur. Herodoto ea essent tria milliaria & semis, qua dimensione in itineribus transalpinæ nationes plurimum vtuntur, vulgò Leuguan appellantes. quanquam & Leuguæ spatium, pro locorum regionumq; situ plurimum varient, quippe quæ inter Alpes, breuiiores, in Germaniæ verò atque Galliarum campis longius protrahuntur. Deniq; eam mihi videntur rationem habuisse, ut quantum itineris vna hora obequitando confici posset, id ea nuncupatione appellarint: ideoq; cum difficilior ac perinde tardior sit ingressus per Alpes, Leugas identidem breuiiores constituerunt.

S C H O E N V S.

Schœnus duas occupat parafangas, quæ septem essent milliaria. Hæc inter Ægyptiacas mensuras adnumeratur ab Herodoto. Nonnulli stadia eū quin-

Pierii Val. Mensuræ.

quaginta continere tradunt. Plinius ex Eratosthenis ratione quadraginta tantum, qui passus essent quinquies millia. Aliqui stadia XXII singulis schcenis attribuerent. Atque ita mensurarum huiusmodi inconstantiam diuersitas autorum facit, siue loca, siue tempora rationem hanc omnem variarint, quemadmodum in ponderibus tanta scriptorum dissensione omnia conturbata.

HÆREDITARIA PORTIO, SORS'VE.

INuitat verò me nominis similitudo, ut quid schceni vocabulo sibi velint diuinæ literæ, aperiamus. Apud Hebræos enim mensuræ genus erat sub funiculi nomine nuncupata, per quem portionem eam indicabant, quæ in agrorum diuisione huic & illi obvenisset, transibatque vocabulum ad hæreditates & patrimonía. Vnde Moyses cantico, Deuter. Funiculus hæreditatis suæ Israël, & Psal. 77. Et sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis. Et 47. Ezechielis: Ioseph duplicem funiculum habet: & passim multa huiusmodi. Ægyptijs porro mos, ait Prodicus, ut apud Max. Tyrium est, terram metiri funibus: quod & Hieronymus agnoscit tertio Ioëlis cap. ubi Septuaginta ait transtulisse, *καίμαζρον τῶν χοίνων*, quod alij torrentem spinarum fecerant, funiculum ait *χοίνων*, aut iuxta Ægyptios mensuram certi itineris. Vnde in Psalmis: Semitam meam & funiculum meum inuestigasti. In Nilo enim, subiicit, flumine, siue in riuus eius solent naues funibus trahere, certa habentes spacia, quæ appellant funiculos, ut labori defessorum recentia trahentium colla succedant.

VITÆ PROGRESSVS.

QVia verò versiculum obiter ex tricesimonono supra centesimum Psalmo citauimus, *πὺν τεύχον μου καὶ πλὺν χοινόν μου σὺ θηχινιάσας*, Semitam meam & funiculum meum tu inuestigasti: transtulerunt quidam, examinasti, à vestigio tamen est *θηχινιάσας*, quamvis qui Hebraicam sequuntur lectionem, grabatum ex iunco factum, non funiculum, intelligere videantur, dum *πλὺν χοινόν μου θηχινιάσας*, accubitum meum euentilasti, reddunt. Quinetiam Chaldææ Arabicæque lectionis traductio in hanc ipsam sententiā habet. Sed &, quando ambulauero in via, aut quando accubuero ad studendum, legi. Sed quoniam Græca lectio iam recepta est, quam, ut plerisque locis apud Hieronymum video, eam esse arbitror quam LXX transtulere, eam secuti, quid in ea hieroglyphici contineretur, exposuimus. Quæ verò schceni funiculive mensuram apud Ægyptios & Persas esse Euthymius tradit, eandem ait nostri propemodum stadij longitudinem æquare.

STATHMVS.

STathmus, quod itineris diurni spacium est, produci fertur stadijs centum et quinquaginta, quæ milliaria essent vnde viginti, quadrante minus. Nam & Iurisconsultorum tabulæ viginti milliaria diurnis itineribus concesserunt. Iocose verò Lucianus *ὑπὸρ νεφέλῳ* ludit, *ἐκὼν τεράλαιοι μὲν ἢ ἄρα γῆς σάδοι πρὸς πλὺν πελώριον, ὃ περὶ τῶν ἡμῶν σαθρός*; Nūquid tria millia stadiorū sunt à terra, ad Lunā usque, qui primus nobis stathmus, id est, quod itineris spacium vno die peregimus? Sed ut fabulas omittamus, satius fuerit, tot decursis spacijs cōmodum quiescere: quamvis adhuc digiti quoquouersum accepti quasdam habēt dimensiones, quarum norma modoque reliquum totius humani corporis dimetimur, mensura in hoc vel illo membro nunc parte pari, nūc geminata, in pluribus triplici: quippe pollex expeditus, ut suprā inuimus, eiusdem mensuræ est cum infamis dimidio, aure, cum naso, cum fronte & ore, cum infima brachij latitudine, & partibus ple

Arisq; aliis. Verùm cùm hæc ad pingendi sculpendiq; artem potius, quàm ad suscepti operis negotium pertineant, cam artificibus operam relinquentes, imaginum significata, non artem pingendi, exponere prosequemur.

CLARISSIMO BERNARDINO TOMITANO,
PVBLCO BONARVM ARTIVM IN ACADEMIA PATAVINA professori, de Digitorum numeris & significatis, ex sacris Ægyptiorum literis, per
Pierium Valerianum.

Micare tecum digitis libet, TOMITANE honoratissime. Micare mecum? in-
quies. Nempe quantacunq; sis gravitate præditus, micare tamen libet. Quid enim
aliud is, qui per digitorum motus varios, numerorum significationes explicare ag-
gressus fuerit, facere videatur, quàm ridiculis propemodum articulorum om-
nium gesticulationibus, modo eos porrigendo, modo contrahendo, colludere ne dicam, an pue-
riliter ineptire? & tamen ipsa rei cognitio aliquid habet, quod eruditi quantumlibet viri mi-
Bnimè sint aspernaturi. Quare ausim dicere, aliquid omnino in digitis meis vel ipso Tomitano
non indignum, quòdq; forsitan emunctissimam eius narem ad libri totius lectionem possit alli-
cere. Multa enim ex eo tempore sunt, quæ temporibus illis beatioribus, quibus industria & in-
genium in precio fuerunt, minimè contemnenda videbantur. Sedenim ut quid de huiusmodi
argumento sentiam, ingenue fatear, habet omnino aliquam rerum copiam, & varietatem:
Sed exactissimam diligentiam illam, omnia perquirendi, quæ in huiusmodi sententiam dici
possint, neque me præstaturum polliceor, cui pleniorē esse, per otium, & tam frequenter infe-
stam podagram, minimè licuerit. Neq; tu, qui omnem vitæ meæ rationem optimè nosti, id ab
occupationibus meis efflagitabis, eo vno contentus, quòd hoc, qualecunq; sit, mei erga te amoris
& observantiæ argumentum esse voluerim. Cognosco autem ingenium philosophi, qui tam mul-
ta quæ minimè oculis conspicua sunt, ita spectare videatur, ac si rerum suarum imaginibus con-
formata, suisque coloribus picta proponerentur. Animam nemo vidit, quam philosophus ita
intuetur, & ad amussim factam agnoscit, ac si colossus ingens aliquis aut fabrica quævis admi-
rabili membrorum artificio elaborata esset.

C DIGITORVM DIVISIO.

RATIONI consentaneum videtur digitos primùm diuidere,
& quod illi munus singuli suscipiant explicare, ut ita mox quæ in
illis significata reperiuntur aperiāmus. Illi enim alio atque alio
gestu dispositi, nunc contracti, nunc porrecti, uti profati sumus,
modò hac, modò illa manu varias habent significationes, ac o-
mnem ferè numerorum rationem explent, cuiusmodi plurima in antiquorum
statuis reperiuntur, & apud scriptores passim offeruntur, quæ non parvam in-
ferant hæsitacionem, nisi aliqua eorum ratio, quod facere proposuimus, ex-
pendatur. Tota igitur supputationis ratio in tris partes diuisa est, quarum pri-
ma digitus, articulus altera, tertia compositus numerus appellatur. Digitus est
quicunque numerus sub denario profertur: & huiusmodi puncta vsq; nouem,
prærogatiua quadam, etiam sub numeri nomine singula continentur. Articulus,
qui nullo redundante diuiditur in decadas, è quorum utroque compositus

Pierii Val. Digiti, & numeri.

numerus resultat, quotienscunq; scilicet articuli, siue denarij numerum aut hūc D
aut illum sibi assumunt. Numeri sedem in inferioribus tribus digitis habent. Ar
ticuli coniunctim in indice, polliceq;. Compositi & hos & illos, prout vsui ve
nit, aut explicant, aut inflectunt socialiter. His ita constitutis, opere precium est,
quos quisq; digitus, quos cuiusq; digiti gestus, numeros ostendat, aperire. Pri
mum autem omnium illud constat, læuam manum omnia indicare puncta ab
vnitate, vsque nouem & nonaginta: dexteram verò à centenario, vt ita dicam,
vsque noningenta. Sed quibus digitis millenarium à centenario distinguatur,
magna est inter eruditos controuersia, dum alij Bedam, virum quidem non in
eruditum, sequuntur, alij probabiliorē quandam rationem amplectuntur. Be
das enim, si modò ille ita scripsit, centenarium à læua in dexteram ita transferri
tradit, vt quo gestu, quibusq; digitis X in læua numerauimus, eo centum in
dextera designemus: inde ad millenaria descendamus, & quibus gesticulationi
bus in læua numeros vsq; nouem ostenderimus, iisdem in dextera totidem mil
lenaria proferamus. Alij naturæ ordinem secuti, vti minores numeri maioribus
subiiciuntur in læua, ita minores summas maioribus in dextera: subditas agno E
scunt: ea enim proportio est numerorū ad decadas, quæ centenariorū ad chilia
das. Congruum igitur est eorum quoq; hieroglyphicorū figuras ad eorum re
gulam accommodari. Quare perplexitate, quæ in ijs quæ Bedæ attribuuntur men
tes implicat & obturbat, euitata, ita manus statuendę, vt veluti in læua cceptum
est ab auriculari pro vnitate & sociis, ita in dextera ab eodem digito centenariū
exordiamur, vsq; noningenta. Millenaria verò per pollicem & indicē exprima
mus. Atq; vt in læua à numeris per inferiores tris digitos ascensum est ad articu
los, ita in dextera per eosdem inferiores à centenariis surrigamur ad millenaria,
quo scilicet gestu quibusq; digitis in læua X ostendimus, per eosdem in dexte
ra millenaria explicare incipiamus, quæ circa pollicem & indicem longē cōmo
dius & conuenientius hospitantur. Cuius rei testem appello summæ multipli
cisq; doctrinæ virum Irenęum Theologum ex antiquioribus, qui aliquot etati
bus ante Bedam clauit: apertē enim hic scribit, V N I V S numerum, quo gestu
significabatur in sinistra, translatum in dexteram centena conficere. Sed ponam
eius verba super hoc gestu, in Valent. libro primo, capite decimotertio: A' nu
mero nonagesimonono, qui fuit in læua per V N I V S significationem, transferri F
in dexteram, & ibi centena constitui. Huius sententiam Gręci, & vniuersus re
centiorum vsus admisit, quos inter egregiē princeps Lucas Minoritanus, qui
Arithmeticam & partes eius absolutissimē consummauit, eiusq; opus vno o
mnium ore probatissimum, multis abhinc annis venit in manus hominum, &
habetur in primis. Fuerunt & alij, qui manibus ad hanc seriem, quam ponit Ire
nęus figuratis, libellos ad mortalium institutionē edidere. Pręterea tota huius
hieroglyphici ratio cum Chaldęis ad amussim congruit, mirificēq; respondet. Il
li enim totam hanc computandi diligentiam per lineas expressere, ita inter se di
stinctas, vt apicibus solū quibusdam additis, situ tantū numerorum varie
tatem indicarent, quaternæ tamen ita positæ, vt prima digitos, secunda articu
los, tertia centena, quarta millenaria commonstrarēt, eo quidem ordine, vt qui
apex surrectus læuorsum vnitatem ostenderat, dextrorsum versus centena præ
se ferret: iidem, sed infernē vergentes, læuorsum X, dextrorsum

mille signarent, in eum, quem sequenti vides

pagina modum:

Ad

A

1.	100.	10.	1000.
2.	200.	20.	2000.
3.	300.	30.	3000.
4.	400.	40.	4000.
5.	500.	50.	5000.
6.	600.	60.	6000.
7.	700.	70.	7000.
8.	800.	80.	8000.
9.	900.	90.	9000.

B Ad Chaldeorum igitur normam, manuum digitorumq; supputationes accom-
modabimus, earum volis altera alterius è regione pafsis, vt vnitates cētenariis,
decades millenariis, ad superiorum hieroglyphicorum instar, opponantur.

1.	100.	10.	1000.
2.	200.	20.	2000.
3.	300.	30.	3000.
4.	400.	40.	4000.
5.	500.	50.	5000.
6.	600.	60.	6000.
7.	700.	70.	7000.
8.	800.	80.	8000.
9.	900.	90.	9000.

Quòd verò Orontes Regis Artaxerxis gener, qui ob eius indignationē quan-
dam & honoribus amotus, & a dignominiam reductus esset, dixerit: Quemad-
modum supputatorum digiti nunc myriadas, nunc vnitates præ se ferunt, ita
Regum amici nunc plurimum, nunc minimum præstare possunt: non est vt
quispiã hoc ad Bedæ rationes trahat, quasi Orontes intellexerit de dexteræ le-

Pierii Val. Digiti, & numeri.

uæq; auricularibus, in quibus hinc vnitates, inde millenaria constitui debeant: **D** insulsa enim est imaginatio, cum Orontes myriadas hic confusim ad amplificationem oratorio more dixerit, non quod myriadum hieroglyphica vnitati sigillatim opponere cogitarit, sed in vniuersum hinc læuæ digitos, illinc dexteræ designauit. Obstaret Chaldaeis & Persis, Irenæo & alijs, Quintilianus, quem nonnulli ex libro vndecimo citant, eo loco: Gestus poculum poscentis, aut verbera minantis, aut numerum quingentorū pollice flexo efficientis. Quæ sunt à quibusdam scriptoribus notata, ne in rusticis quidem vidi. Sed iidem ipsi, qui quingentorum positum volunt, inficiari non possunt, quin eo loco eruditi pleriq; viri quinquagenarium potius agnoscant. Non sum verò nescius nonnullos esse, qui lectionē apud Bedam defendere aggrediantur, quippe quæ in læua denaria sunt, iidem digitis in dextera centena significare, atq; ita per eosdem pollicem & indicē per decadum aggregationem ad noningenta vsq; procedendum: mox cum millenaria fuerint indicanda, ad eiusdem dexteræ inferiores digitos descendamus, quod vel natura ipsa videtur abhorrere. Sanè Hieronymi verba sunt: Porro centesimus numerus (diligenter quæso Lector attende) de sinistra **E** transfertur ad dextrā, & iidem quidem digitis, sed nō eadem manu, quibus in læua nuptæ significantur & viduæ, circulū faciens exprimit virginittatis coronā. Ego, ni fallor, ex his verbis Hieronymum puto eadem tradere, quæ docuit Irenæus, dum modò loco suo sentētia cōmatis adlitis distinguat. Sententia quidē Hieronymi est, diligenter attendendū. Quid attendamus? Centesimū numerū de sinistra transferri ad dextrā, & iidem quidem digitis, nō eadem manu circum facientē exprimere virginittatis coronā. At explicauit se aptius, inquit, dicens, quibus in læua nuptæ significantur & viduæ. Scimus quidem in læua vnguē pollicis, ad vnguē indicis, quasi ad osculum molliter applicatū, maritalis coniūctionis hieroglyphicū ab eo viro doctissimo positum, quod loco suo plenius cōmentati sumus. Viduas aut per sexagesimū ostendi, qui numerus per indicem eiusdem læuæ, qui extremū pollicis articulum arcē complectatur, exprimitur. Idem fatentur omnes. Sed Hieronymus, ne fallamur, admonet, transferri numerum centesimū ab læua in dexteram, per digitum & gestū scilicet, qui vnitatem in læua constituit, in dextera centena cōficiat. atq; ita de cæteris. Atq; hoc est quod ait, Sed non eadem manu. quam manū? eam intelligit qua non vtimur **E** in centenis, cuius scilicet digitis nuptæ significantur & viduæ, quarum manuum hieroglyphica superius & explicauerat, et ingeniose interpretatus erat. Sed quomodo corona hæc, dicet aliquis, circumflectetur in auriculari? Respōdemus: si digitum eum ita inflexeris, vt digiti eius vnguis mediæ palmæ tuberculū appere videatur: id ita coronæ plexū imitabitur, ac si arboris cuiusvis ramulum ita flexeris, vt cacumen eius ad locū vnde germinare cœperat, inflexeris. Nā gestus hic, vt quod necesse est identidem repetamus, in læua vnum significat, cētum in dextera, vt singula copiosius suis quæq; locis enarrabūtur. Nunc quoniā lectorē aspera & morosa forsītā disceptatione de lassauimus, libet in huius gesticulationis sententiā lepido Nicarchi epigrāmate aures animum ve aliquātulū delinire. locat enim is in Cotyttarin annosā vetulā, quæ præcano cum esset capite, multaq; dicacitatis, ac Nestori comparata, nondū eum ita grandæuū esse sine-
ret, quæ ceruos annis superasset, ea ætatē suam læua manu verā dissimulans inciperet numerare, tamen & viueret, & luminis beneficio frueretur, & firmis ingredere pedibus, æquē ac si esset adolescētula. Quare maximè verendū ne Plutoni
sinistri

A sinistri aliquid acciderit. Sed Nicarchum ipsum audiamus, quem falso quidam Nicandrum vocant:

Ἡ καὶ κροτάφοισι κοτυπαεὶς ἢ πολὺ μὲν θῶ-
γραῖα, δὲ ὡς Νέστωρ ἔκ' ἐπ' ἐρεβύτα τ' ἔ-
κ' ἀφ' ὅθ' ἀθρήσας ἑλάφου πλεον, ἢ χεὶρ λαί-
ηρας ἀειθεμεῖσται δούτρον ἀρξάμεν,
ζώῃ, καὶ λείοντα, καὶ ἀρπύγῃ οἷά τε Νύμφη
ἔστέ με διαέζον μὴ πώποτε δ' αἰδής.

Quòd si quis epigrāma ipsum Latinè sibi cani postularit, id huius est sententiæ:

*Multum garrula anus, caput omne Coryttaris alba,
Propter quam Nestor non sit adhuc senior,
Quæ ceruos annis superavit, quæq; sinistra
Vitæ iterum cæptet connumerare dies:
Vivit adhuc, cernit, pede firma est, virginis instar,
Plutonem ut dubitem passum aliquid gravius.*

Et quoniā in Nestoris ætatem incidimus, synepeia postulat, ut quatuor etiam luucnalis carmina subiungamus:

B *Rex Pylius, magno si quicquam credis Homero,
Exemplum vitæ fuit à cornice secunda.
Felix nimirum, qui tot per secula vitam
Distulit, atq; suos iam dextera computat annos.*

V N I T A S.

S Ed iam strato itinere, sopitisq; controuersis, ad ea quæ liquida manifesta^q sunt procedamus, digitosq; ipsos crumpere gestientes è carceribus emittamus, primiq; spacia corripiant auriculares, alter & alter: quorum qui in læua est, vno omnium consensu vnitatis indicium est, si vnguiculum ad medium volæ tuberculum aduertat, quasi coronam quandam flectere meditetur. Itaq; si fasces à dextera alicuius statuæ fuerint, læua verò eo gestu prætendatur, primi Consulatus hieroglyphicum apparebit: vel si alia fuerint insignia alicuius honoris indices, primum eo potitum ostendet, atq; ita de reliquis.

C E N T V M.

A B hoc læuæ digito ad eundem dexterae conuersi, eodem gestu quo illic vnum, hic centum, ut iam constare potest, significari profiteamur. Neque id prætereundum, quòd centenarius numerus virginalis, ut sacrarum literarum interpretes tradunt, appellatur: de quo apud Matthæum habetur cap. XIII. Quandoquidem ihs qui vitam rectè, piè, sanctèque instituerunt, tria sunt proposita præmia, vel fructuum proventus, alijs tricenarius, alijs sexagenarius, alijs centenarius. Tricenarius quidem ihs qui maritalem secuti vitam, eam coniugio minimè contaminato peregerunt: nam numerus ille, ut loco suo dicetur, aptus nuptijs. Sexagenarius ihs, qui viduitatem aut cœlibatum incorruptè atque integrè custodierunt. Et sexagenarium annorum numerum viduitatis esse identidem ostendimus. Centenarius demum ihs, qui virginitatem intaminatam incolumemq; ad vltimum vsq; vitæ terminum seruauere. Eucherius centenarium hoc præmium non tantum ad virginum merita, verum etiam ad martyrum mercedes præmiâq; proposita contendit. Hierosolymitanus Hesychius, perfectissimum, ait, centesimum ideo concipimus, quia quinquagesimus, quæ spiritus sunt, amplectit, vnde Pentecoste spiritui sacra. Bonorum verò operum fructus, qui messem omnem excellit, in Euangelica lectione ad

Pierii Val. Digiti, & numeri.

centesimū vsq; cumulatur. Adamantius quoq; numerū hunc plenum in omni-
bus atq; perfectum autumat, aitq; totius rationabilis creaturæ sacramentū intra
se continere. D V O.

AD læuam autem, vnde digressi sumus, reuertentes, si, vti de vnitate dice-
bamus, aut Consul, aut Imperator, aut Dictator, vel quid huiusmodi fue-
rit, qui dignitatem eandem sibi accessisse indicare voluerit, non insulse statuat
ponet, in cuius manu læua anularis digitus eodem inflectatur modo, atque eo-
dem loco cum ipso minimo applicetur. Duo enim vel bis, vel iterum, eo gestu
exprimi manifestum.

C O R P V S, V E L I M M V N D I T I A.

IPse verò dualis numerus mystico significato corpoream indicat naturam, &
pro immundis accipitur in sacris, quòd is numerus sociandis generandisq;
corporibus aptari solet: de quo videndus Adamantius lib. tertio in epistolam
Pauli ad Romanos, vbi de propitiatorio loquitur. Summonet D. Hieron. in
hanc sententiam aduersus Iouinianum, animaduertendum esse iuxta Hebrai-
cam veritatem, in primo, & tertio, & quarto, & quinto, & sexto die, expletis
operibus singulorum, subiectum esse, Et vidit Deus quòd esset bonum: in se-
cundo verò die hoc omnino subtractum, vt admoneremur non esse bonum du-
plicem numerum, quòd ab vnione diuidat: nam vnitas tota Dei est, dualitas
verò significet hieroglyphicè fœdera nuptiarum, quibus vbique Hieronymus
paulò se infensiolem ostentat. E

D V C E N T A.

EOdem verò ipso gestu quo in sinistra D V O, in dextera digitus idem D V-
CENTA significat. I I I.

MEdius autem, quem nonnulli Medicum, plures infamem & impudicum
appellant, ita penes duos inferiores adcuruatus, ac si citharæ cuiuspiam fi-
lo vna serie gestuq; apprimendi essent, ternarium effingunt numerum. Quòd-
que superius de titulis & honoribus attigimus, vbi tergemini cuiusquam no-
tandi essent, hoc assumi potest hieroglyphicum.

A N I M A, D E V S' V E.

SEd ipse etiam numerus suum habet significatum, quippe qui incorporeæ
naturæ consecratus, nunc animæ, nunc Dei simulachrum, hieroglyphi-
cumq; est: de quo multa Pythagorici, multa etiam veteres Theologi disputa-
runt, quæ breuitatis causa sunt prætereunda. Illud tamen non omitam, Propi-
tatorium in diuinis institutionibus longitudine duorum cubitorum & semis
fieri demandatum, vt id Christum hominem significaret, quod & apud Pau-
lum epistola ad Romanos habetur: qui quidem licet verus esset homo quem
proposuit Deus propitiatorium per fidem in sanguine eius, aliquid tamen ha-
buit quod humanam excederet naturam, tria tamen non exæquaret; nam pater
eo maior est. Sed si quis hæc apertius declarari sibi voluerit, ad eius epistolæ in-
terpretes accedat. Quòd verò paulò antè binarium malum esse dicebamus, sa-
cerdos Heli, cap. III primi Regum, dualem numerum pessimi spiritus esse su-
spicatur, vti Dei ternariū. Nam cum angelus Domini Samuelem bis vocasset,
tertiam vocationem expectandam duxit, vt vocem diuinam esse cognosceret.

C C C.

EOdem gestu digitoq; quo tria in sinistra, C C C in dextera significant. Sed
& vocabulū ipsum suas habet significationes. Trecenta siquidē pro magno
admo-

A admodum numero ponuntur: ut apud Catullum: Expecta hendecasyllabos trecentos, Quos simul complexa tenet trecentos. & multa huiusmodi, etiam apud alios: Et tercentenas erroribus impleat vrbes. Tercentum niuei tondent dumeta iuuenti. Tercentum tonat ore deos. Sanè cum superius centenarium plenum atque perfectum numerum esse ostenderimus ex Adamantio, eundem triplicatum supremum quid significare nulli dubium relinquitur. Sed tercenteni in arce longitudine cubiti, ostendunt hominem qui sit à centenario lapsus, hoc est, qui à tota rationis summa per ignorantiam deciderit, facile posse per Patris, & Filij, Sanctique spiritus cognitionem in trecenta restitui. Hic autem animaduertendum est, posse nos gestuum conformationibus illud coniectari quod ait Plinius libro XXXIII, ca. VII, Janum à Numa rege dictum digitis ita figuratis, ut C C C L X V dierum nota, per significationem anni, temporis, & æui se Deum indicaret.

C C C L X V.

C Vm itaque Plinius dicat digitis ita figuratis, verisimile non est, quod nonnulli putant, in dextera insculptam fuisse literam T, quæ apud Græcos trecenta significat: in læua vero æ & E, quæ sexaginta quinque supputant. Dicamus igitur eius statuæ dexteram eo gestu figuratam, ut ea exporrecta tres inferiores digitos graduum in morem incuruatos haberet, qui gestus, ut dictum, trecenta signat: læuam autem, ut paulò inferius patebit, ita conformatam, ut index pollicis vnguicircunductus, arctissima eum circulatione complecteretur, infamis verò mediam palmam versus adcuruaretur, duobus reliquis extantibus quantulumcunque porrigi potuerint: ita enim quinque & sexaginta describi: annum enim ad huiusmodi dierum numerum intelligi debere ciuilitè Pandect. ultimo Paulus ait. Et intercalarem, quo scilicet bis sexto calendas Martias dicimus, quarto quoque anno nihilo secius eodem dierum numero supputari, manifestum: quia duo illi dies vnius vice habentur: nec interesse ait Celsus, utrum priore an posteriore die quid actum sit.

I I I I.

Trium igitur numerorum gestibus ita positis, insequentium aliorum trium ridicula propemodum sese offert gesticulatio. Nā quatuor exprimere cum volumus, minimum sustollimus, reliquis in incuruatione sua permanentibus.

C Ita quartum Cos. Imp. Dict. & reliqua.

C C C C.

E Adem ratione modoque in dextera idem compositi digiti, C C C C constituunt. Nec super hoc aliud ad negotium.

V.

Q Vinq; autem, aut quinquies ostendere qui volunt, anularem & minimum exporrigunt, impudicum palmam versus incuruant, uti in Iani statua dicebamus. Neque quidem hoc tantum signo quinarium significabant Aegyptij, verum etiam per sculptæ Stellæ hieroglyphicum, propterea quod, ut Horus ait, ex innumerabili stellarum multitudine quinque tantum sunt ea prærogatiua præditæ, ut mundi, quod illi aiebant, curam gererent, humanis rebus omnibus confulerent, nihilque apud mortales fieret, quod ab earum arbitrio non pendere. Ego, si mihi dicere liceat, desumptum puto à radiorum numero, quo Stella piscis insignita est, quod & Naturalis historiæ scriptores tradunt, & ego in Anconitanum littus eiectas magno numero conspexi, & manibus meis attrectaui. Sedenim de hac plura loco suo in Cœlestibus enarrabuntur.

Pierii Val. Digiti, & numeri.

S E N S V S.

D

Sed & ipse quinarium numerus quomocumque descriptus figuratusve, suam habet hieroglyphicam in sacris significationem: pro quinque enim sensibus accipitur. Vnde illud Ambrosij peruulgatum de quinque virginibus prudentibus, & totidem fatuis. In antiquioribus vero Mosaicæ legis præceptis, qui peccasset in sanctis, tantundem reddere iuebatur, & ad illud quintas adijcere, quod in exemplaribus Græcis ἐπὶ πέντε πηλός legitur, ut scilicet ita intelligamus: Si quis de sacris vel oblationibus vel muneribus in usum pauperum erogatis, aut pro templi ædificatione, alteriusve voti operis designatione datis, quinque intervertisset, oportere eum quinque sarta tecta reddere, mox peccati veniam imploraturum ἐπὶ πέντε πηλός adijcere, hoc est, & altera quinque, & aliquid insuper auctarij. Quam sententiam Cyrillus examinans ita meditatur: Si quis, inquit, quinque sensuum opus perverterit, & debito honestoque vnumquemque officio defraudaverit, oportere eum synceros illos, & integros Deo restituere, mox alios quinque interiores adijcere, & horum omnium denique summam & solidationem quandam superaddere, firmum scilicet bene agendi propositum, si Deo satis ex asse facere voluerit. Eodem facere videbitur, quod ab vno mense ad quintum usque annum didrachmæ quinque, hoc est, ut Hierosolymitanus Hesychius interpretatur, quinque sensuum perfectio, sit oblatio, quæ ideo per geminatum numerum exprimitur, ut intelligamus, ea quæ puer sensibilibus audit, videt, gustat, odoratur, & tangit, ea etiam conduplicet, dum ad intellectum ea accommodare fuerit institutus.

Q V I N G E N T A.

Idem gestus ex iisdem digitis in manu dextera, quingenta supputat.

V I.

Anularis vero in læua solus incuruatus, auriculari & alijs exporrectis, senarium ostendet: de quo multa apud Macrobiū libro sexto.

S E X C E N T A.

In dextera vero eodem depositus modo sexcenta colligit: qui numerus apud Latinos pro maximè ingenti copia, numerosissimaque multitudine, ac prope modum infinita, hieroglyphicè proferri solet. Ad Atticum Cicero: Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas vno tempore accepi. Ad eundem idem: In quo multa molesta, discessus noster, belli periculum, militum improbitas, sexcenta præterea alia. Lepideque Plautus, Captiuus, Sexcentoplago nomen fecit illi, cui plagæ innumeræ nunciabantur. Sed ne sexcenta cuiusmodi proferam, ad reliqua enarranda progrediar.

V I I. D C C.

Bis iam trium digitorum spatijs decursis, tertium iterabimus, quod palmam moueat. Facta igitur ad auricularem repetitione, eum dicimus, quantulumcumque porrigi potest, ad imum usque palmæ tuberculum appressus, septenarij numeri signum esse. Et in dextera, septies centeni. Eo vero gestu componendo medius quoque adflecti cogitur, ac veluti gnomon horarius supra anularem prominere, ut ea sit eius digiti figura, quam trapezitæ nunc in septenario notando delineant, in hoc scilicet signum 7.

C E N T V R I O.

AC, ne leue quid attigisse videamur, eadem trapezitarum nota in plerisque veterum monumētis adsculpta, centurionis signum habebatur. Ostendit mihi Romæ

A Romæ vetustū admodum monumentum ex marmore Thomas Petrosanctius, vir antiquitatum huiusmodi studiosissimus, in quo & signum id incisum erat, & verba rem interpretantia, in hunc modum addita.

SIGNVM CENTVRIONIS, 7.

ET Bononiæ inscriptionem vidimus ad D. Petronij ædem, in qua signum idem eodem significato incisum spectatur. Romæ etiam apud Paulum Cæsium Cardinalem inscriptionem vidi eius notæ, quæ sic incipit:

M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO 7 LEG. XV.
APOLLINAR. 7 COH. III.

& quæ multa ibidem insculpta sunt militaria, de quibus in Armorum commentario abundè meminimus.

D E V S.

NON erat autem otiosum septenarij nomen, quod hieroglyphicum esse Dei Philolaus asseuerat, quippe quòd ea sit eius numeri prærogatiua, vt ipse sibi similis, alter ab alijs sit, veluti Deus dux & princeps vniuersorum solus semper, singularis & immobilis. Inter enim ea quæ intellectu percipiuntur, septenarius sine motu est, neq; quicquam patitur. Nam alij numeri partim generant nō geniti; partim generantur, cum minimè generent; alij vtrunq; obeunt munus: solus verò septenarius vtriusq; conditionis immunis. Vnitas quippe à nullo prorsus genita, numeros omnes quotquot habentur, generat. Octo verò generatur à bis quatuor, nullum autem generant. Nam numeri hic infra denarium intelliguntur. At quaternarius eorundem & parētum & liberorum ius obtinet, octo, narium quippe gignit, à bis duobus ipse genitus.

P A L L A S.

QVorum cum nihil accadat septenario, quòd sine matre sit, quodq; virgo Palladi assimilatur, & quorūdam symbolico hoc vtentium idiomate mos fuit summi Dei sapientiam vocabulo signoq; Palladis interpretari, quanquam vbi figuras mathematicas aliquot hoc commentandi genere declarauimus, ternarium & æquilaterum triangulum præcipuè Palladi dicatos ostendimus. Sed quoniā alibi, quæ septenarius significata habeat in Diuinis literis, dicenda sunt, hic satis fuerit pauca hæc attigisse.

O C T O. O C T I N G E N T A.

MEdius itaq; auriculari adiectus, ita vt vnà cum eo extremam volæ partem apprimat, octonarij numeri hieroglyphicum erit in læua; in dextera octies centena recensita indicabit.

I X. C M.

MEdius demū ad extremā palmæ volā vnà cū duobus inferioribus applicatus, ita vt totā obtegāt, nouē in sinistra cōstituit, in dextera nouies centena.

M V L T I T V D O.

EST etiam nouenarius ipse numerus hieroglyphicus, quippe qui se non intra ecutem contineat, sed effusus plurimos significet: quod Theon obseruat in Arati carmine, *οὐνεαλὴ γὰρ κερώνη*: nō quòd nouem, inquit, ætates viuat, sed quòd perquandiu, vt Tibullus, *Viuere cornices multos dicuntur in annos.*

Apud Nicandrum *οὐνεάκωντρον* legas, pro, aliquot præditum aculeis. Idem *οὐνεάδες σπονδυλάες* in Scorpj cauda ponit, cum septem tantum in ea compages enumerentur. Pro multis igitur nouem posita interpretes agnoscūt, de quo satis in Scorpj cōmentario. Quin & Alcæus hydrā *οὐνεακέφαλον* eadē ratione dixit, cum

Pierii Val. Digiti, & numeri.

Simonides eam ἡ πεντηκόντα κεφαλὴν tradat. Quem imitatus Maro, ita super ea: D

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra. Ad hoc etiam facit, quòd Hesiodus nouem inquit noctes Iouem cum Mnemosyne iacuisse, vnde Musarum prolem suscepit. Oportere enim, aiunt interpretes, eum diu studiis incubere, qui sit mox aliquod ingenij atq; doctrinae memorabile testimonium relicturus:

Nam decem bos luca per annos

Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;

Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.

D E N A.

Postquam igitur digiti tres inferiores triplici decursu Iudi sui partes peregere, athletas nunc spectabimus, pollices quippe, indici vnumquenq; suo commissos, varia quorum colluctatio à laeva theatri parte per decadum campum, altera verò ad dexteram lucta per numerosissimas chiliadum arenas exercebitur. Erit igitur cōflictus primus, laeuae index in primam pollicis sui suffraginem vnguem affigens, quem attractus pollex ita vrgeat, vt colluctatorem strangulatione quadam elidere videatur. Hieroglyphicum hoc denarium, alterum verò par E ad dexteram millenarium recenset. De denario locus patet apud Apuleium, Apologia: Si triginta annos pro decem dixisses, posses videri pro computationis gestu errasse, quos circulari debueras digitos aperuisse. Quo verò pacto digiti in tricenario aperiantur, loco suo dicemus. Apud Horum Niliacum inuenias lineam vnam surrectam cum alia supernè deiecta, vel incumbente, decem linearum quae in plano ducendae essent, hieroglyphicum esse. Puto ego hunc exprimere voluisse denarium numerum, cuius scilicet denique unitates per lineas totidem significari, tanquam per puncta, solitae essent, quae apud Aegyptios eiusmodi tantum figura comprehenderentur; compendiosam enim rationem aliquam in numerorum notis nationes omnes, quaeque suam, excogitarunt. Omnino enim codices quos inspexi, omnes eo loco mendosi sunt, praesertim impressi, qui sic habent: ρχμμὴ δὲ θὴ μία ἀμα ρχμμὴ ὑδὲ κεκλιμένη δὲ καὶ ρχμμὰς ὑδὲ πέντε σημαίνει. Sed & in manuscriptis aliquid desideratur, quorum minus corrupti ita habent, ρχμμὴ δὲ θὴ μία ἀμα ρχμμὴ ὑδὲ κεκλιμένη, ἢ (hic vacuum relictum) ἢ δὲ καὶ ρχμμὰς ὑδὲ πέντε σημαίνει. quorum haec est sententia: Linea vna recta, vnà cum altera supernè sibi adscita linea, vel F (hic vacuum) vel decem lineas planas significat. Puto autem lineas illas ita ducendas I. Nam aliquid simile apud nos est, cum linea plana supernè ducta, cui puncta numeralia subiiciantur, quae singula unitates ostendant, duplicatum numeri tantundem significat, quot sunt signa, quae planae illi lineae subdita conspiciunt, vt I I I V I R. aut I I I I V I R. pro Sex. vir, & Decemvir. In Aegyptiaco verò signo, superior illa linea producta ostendere videtur, licet vna tantum signata sit, X. tamen sibi unitates adsciscere. Quod verò de duplicandis punctis dicebamus, multis potest veterum inscriptionibus confirmari, sed vnà tantum exempli loco ponam, quam Venetijs apud clarissimum virum Danielem Ranerium senatorem, antiquo lapide ita notatam inspexi. I I I I V I R. quod tantundem est, ac si D E C E M V I R scriptum esset. Intelligendum enim est puncta illa quatuor, linea illa supernè ducta, duplicari. Quod verò ad Horum attinet, id ideo apposui, vt castigatorem codicem quaerendum admonerem. Nec me latet Probum de notis antiquorum, eius lineae supernè ductae signum, ad millenarium usque prouehere, sed in eo libro multa sunt multorum arbitrio, atq; etiam errore, inculcata: neque rei cuiuspiam sana intelligentia magis nostro tempore desideratur, quam inscriptionum eiusmodi vera cognitio. Ad id

verò

A verò quod suprà læuæ pollicem indici, quippe decadas chiliadibus, respondere afferebamus, Romani quoq; ad Ægyptiorū, Chaldæorū, Persarumq; imitationē, cum decē signarent, per X duplicē literā suam, q̄ decussatio, qua insignis est, locutionem denarij saperet: Mille facturi, litera eadem in suo iure cōseruata, capita tantum à dextera læuāq; oppositis semicirculis, cuiusmodi alij apostrophos, alij, vt Victorinus, siclicos appellauerūt (est enim siclicus ponderis certi mensura, quæ signo hoc figuratur) coniungere. At ita ex X litera, vt dictū est, sua millenarium hieroglyphicum formauere, vti quo gestu læuē digiti decem ostendunt, eodem dexterae mille proferunt. Quamvis Priscianus, qui nihil non arrogat græcitati, id secundum Atticos, quibus χίλια mille sunt, factum velit: atq; ideo, veluti illi ad hunc numerum prima tantum nominis litera vsi sunt, quippe X ita nos M pro mille posuerimus. Sed hoc nō vincit, quin notam eam, quam suprà posuimus, à sua potius litera quàm à græcanica Romani desumpserint. Non est autem hic prætereundus Ciceronis locus, epistola ad Tironem, quæ incipit: Quid igitur? nō sic oportet? vbi in vulgatis codicibus scriptū, Heluo nequissimus sesteritia C C dabat, nullo aprico horto, nullo emissario, nulla maceria, nulla casa. In venerandæ antiquitatis codice bibliothecæ Medicæ, ita Florentiæ scriptum obseruauī: Helico nequissimus HS. dabat: id, sesteritia mille dabat, indicat. Idem hieroglyphicum in multis antiquorum memorijs animaduerti, notumq; est Rauennæ marmor vetus ita inscriptum:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII. COLLEGII FABR.
M. R. HS. N. LIBERALITATE DONAVIT. & quæ sequuntur: hoc est, Decurionibus septimi collegij fabrum municipij Rauennatis sesteritia mille numūm. Hæc verò etiam apud antiquarum inscriptionū impressores ineptissimè corruptissimēq; edita sunt. Idem in antiquis inscriptionibus indicant & . de quibus loco suo, vbi quinquagenarij numeri hieroglyphicum prosequemur. Sunt qui millenarium numerum, per miliaria spicæ hieroglyphicum indicent: neq; quidem autores absunt, qui genus id segetis nomē à maximo granorum numero, mille scilicet, accepisse tradant, vt in spica dictum.

XI. XII. & reliqua.

C Hls igitur eo gestu constitutis, vbi accidisset vt denarijs reliqui etiam numeri infra X adiungendi essent, trium illi, vt ostensum est, inferiorum digitorum flexionibus porrectionibusve significabantur: Vndenarius quippe, indice ac pollice pro decem circulatis, auriculari mox eo loco, vbi vnū significat, adflexo: Duodenarius, firma denarij circulatione permanente, annulari ad auricularem adiecto. Ita reliqui numeri vsq; ad vnum de viginti, prout per inferiores digitos ostendi, satis explicatum.

XVI.

Q Voniam verò sextodecimus numerus inter hos collocatus est, eiusq; significatio magni apud Ægyptios momenti fuit, & iam constat numerum eum per medium molliter inflexum, & indicem & pollicem circulatos significari, nunc quid ipse sibi velit numerus, videamus.

VOLVPTAS.

S Anè quidem Ægyptij sacerdotes per eiusmodi numerū eo, vtī verisimile est, gestu signatum, voluptatem, præcipuè venereā indicabant. Ab eo siquidem annorum numero adolescentuli ad muliebres consuetudines, & oblectamenta nequitie inceptant animum applicare: licet ad ter septimum vsq; annum semen

Pierii Val. Digiti & numeri.

infecundum esse dicit Aristoteles. Quod si prolificū sit, vel exigua, vel imperfecta generari autumat. A' bis septimo autem anno pruritu Veneris incitari vult: à quo etiam tempore pubescere primū incipit, stirpesq; imitari, vt Alcmaeon Crotoniata ait, quæ semen laturæ florescūt prius. Atq; hic ille est ætatis flos, de quo sæpius apud autores: vt apud Terentium: Anni? sexdecim, ætatis flos ipse. Et Ouid. philosophiæ istiusmodi non ignarus, cū Narcissum ostendere vellet eius esse iam ætatis, vt amoribus dare operam posset, ait:

Iamq; ter ad quinos vnum Cephissus annum Addiderat.

Indicium autem incepti coitus est vox crassior & inæquabilis, quæ secūda ferè omnibus hebdomade, vel saltem incipiente tertia, euenit, & subalaris odor. Aristoteles id *κακὸν* appellat. Antiqui nostri, vt Censorinus ait, hirquitillare dixerunt, & quibus corpus olere incipiat, hirquitallos. Nam annorū quatuordecim vel *ποῦδα*, vel *φῆρον* appellabant, ad sexdecim verò *ἑφαλοῦς*, vt Terentianū illud obiter interpretemur, Postquam is excessit ex ephebis. quanquā *ἡέφαλος* quoq; vnica locutione Græcis dicitur de grandiore iam adolescentia. Adstipulantur huic Ægyptiorum cōmento Astronomorū traditiones super ætatum affectibus: illi enim Lunam ad quintum vsq; annum infantem propemodum ductare dicunt: decenniū inde Mercurio adscribunt, vnde illud eius ætatis studium rerum plurimarū, & mutabilitas, & inconstantia, vt modò hoc, modò illud appetant; hinc gestiunt paribus colludere, temerèq; iras colligunt atq; ponunt, & vt Horatius ait, mutantur in horas. Mox hominem sextodecimo ætatis anno in Veneris ditionem deuenire asserunt. Ad hunc vsque annorū numerum & Seruius Tul. & Terentius Varro pueritiam protraxere. Nam Rex in Institutionibus suis pueros ad sextumdecimū vsq; ætatis annū appellauit, ad quintumdecimum Varro. Iuniores ille à sextodecimo ad sextum & quadragesimū vsq; dicit, adolescentes hic ad trigessimū vsq;. Quod reliquū est ætatis apud illum seniores habentur. Apud Varronem à tricesimo ad quintū & quadragesimū, iuniores, inde seniores, ac demum senes appellantur. Diuersa hæc aliquantulum ætatis descriptio apud Pythagoram, qui vitam hominis quatuor ætatibus dispescit, viginti vnicuiq; annos impertiens, pueritiæ quippe, adolescentiæ, iuuentuti, quam Latini virilitatem potius appellarunt, ac senectæ demum: quas totidem anni temporibus æquiparauit, vt suo loco singula tractauimus.

E X C E S S V S.

PRæterea sciendum est, hunc quoq; numerum ex eorum esse classe, qui multitudinem excessum' ve significant. Cū enim dicimus sedecim pedibus superare, intelligimus maximo excedere interuallo. Vsurpatum ab Aristide, qui Periclē dixit *ἐκκαίδεκα πόδες αἰεῖναι τὸν ἥτορος ὁ τοῖς λόγοις*. Ab Eupoli, vt Bruto ostendit Tullius,

X X.

CVm verò XX significare vellent, pollicarem vnguē infimæ indicis suffragini (vt hoc pro re vtat vocabulo) adprimebāt, vbi scilicet index ab infamī incipit separari. Bedas verò, cuius codicem in damno esse suspicor, nō enim adduci possum virum tam eruditum ita scripsisse, vt infamem hieroglyphico eiusmodi admisceret, quippe qui apud eum scriptū legerim, impudici summitatem inter nodos indicis & pollicis arcuē figēdam esse: quod si quis facere meditetur, id subsequetur incōmodū, vt neq; quo pacto possis tria & viginti commōstrare, neq; vnum de triginta repræsentare, & alia multa eiusmodi, cū in XXXIII
osten-

A ostendendis tres illi inferiores digiti arctius contracti, lineæ, quæ palmæ eiusdē flexu media sit, ita applicandi sint, ut trium graduū speciem præ se ferant. In novem verò & viginti notandis, ijdem digiti quantū exporrigi possunt, ad palmæ usq; radicem apprimantur. Quare necesse est decadas omnes, indicis & pollicis tantum gesticationibus explicari, nullo eorum in societatem admissio digito, qui partem eam quæ numerus vocatur, indicent. Ac ne quis autoritate cuiuspiā decipiatur, Erasmus ille multiscius, qui scholijs in Hieronymū ad Iovinianum, ubi de virginitatis agitur hieroglyphico per coronam expresso, inepta quædā somniaverat, quæ nemo vnquam cruditorum cōgitaasset: cum errorem mox recognovisset, dum cognitiora, ut ipse dicit, traditurum se profiteretur, loco hoc impigit in Bedam, imò in vitiatum Bedæ codicem. Eandem iacturam fecit in quin quagenarij nota cum apud Bedam scriptum sit corruptissimè de Græcæ literæ similitudine, quod loco suo suæ dabitur luci:

V O T. X X.

B C Vra precium mihi videtur, anteaquā vicena hæc amittam, quid sibi velint notæ V O T. X X. in numis & aris, vel ut vulgus ait, triūphalibus arcubus, explicemus. Dicimus itaq; fieri solitum id in salutis augurium, cum scilicet S. P. Q. R. vouebat hæc vel illa sacrificia se lāturos, ludos ve celebraturos, aut ædes dedicaturos, si præscripto annorum spatio Respub. in eodem statu permanisset, quo tunc florebat cum vota suscipiebant. Hinc apud Cornelium Tacitū legas, salutis augurium quinq; & viginti annis omissum repeti, ac deinde continuari placuisse Claudio Imperatori. Fuisse verò salutis augurium in hunc modum, ait Dion, ut si Deus permittat, salutem populo posceret: quasi ne salutem quidem à dijs petere fas sit, nisi prius hoc ipsum dij concesserint. Observabatur autem quotannis dies vna, in qua nullus ad bellum exercitus proficisceretur, nemo contra hostem se pararet, nemo pugnaret, quod in bellis civilibus haudquaquam observari poterat: hoc salutis auguriū, cum alijs cæremonijs iam abolitis, restituit & Augustus Cæsar. Apud Liviū sæpe reperias vota eiusmodi facta. In ara siue arcu Constantini Romæ V O T. X X. scriptum, aspicias. In numo Maximiani Pcenī V O T. X X. in media laurea positum. Ita plerisq; alijs locis & numis, V O T. X. alibi, V O T. X X X. votis quippe decennialibus, votis vicenalibus, tricenalibus, reatum scilicet voti solutum, quod ita postea posteritati commendabant, factis aut ex ære aut marmore mōnūmentis.

M V L T I T V D O.

I llud autem scitu non indignū, quòd vicenalis numerus multitudinis significatum habet, de quo apud Theocritum legas:

ἔξ' ἑκτὰρ ἑξήκας ὁ γόργιππος ἔκ' ἑκαπτοίδωας.

Viginti natorum Hecubæ neq; maximus Hector.

ubi poetam numero abusum aiunt interpretes, pro multorum, propterea quòd sit numerus multitudinī maximè congruus, quod etiam apud Simonidem observarunt. Homerus in eiusmodi significatum vndeuginti posuit, quod Latini vno minus viginti dicere consueverunt.

D V O M I L L I A.

V lgena superius eo gesto figurari ostendimus, cum pollicis læui vnguem in eum indicis & infamis infimū locum, ubi digiti illi duo diuaricari incipiūt, affixerimus. Idem gestus ijdem digitis in dextera duorum millium est hieroglyphicum. Neq; ultra repetemus, quæ super hoc gestu perperam à quibusdā alijs

Pierii Val. Digiti & numeri.

excogitata sunt: sed ad calcem festinantes, triginta iam & ter millia proferemus: D

X X X.

TRiginta, uti ex Apuleio dicebamus, in denario indicabatur, indice & pollice adaptis, ita tamen ut utriusque ungues ad osculum quodammodo coirent blando inquit amplexu Bedas: Hieronymus, eorum digitorum coniunctione molli.

N V P T I Æ.

Est verò numerus tricenarius nuptiarum hieroglyphicū, ut sacri Euangeliorum interpretes, Matthæo, affirmant, quod non multum abest ab eo numero per quem Ægyptij maritalem copulam, siue, ut apud Horum est, maris & feminae congressum significabant, geminae quippe voluptatis interuentu. Nam cum numerus, ut paulo antè dictum est, X V I voluptatis signum haberetur, illi mox duo atque triginta nuptiarum hieroglyphicū esse constituerunt. Nuptiæ verò conjugalisque coniunctio eodem hinc significato accipiuntur. Qui quidem congressus utriusque voluptuosus, cum, ut Ovidius diceret, utrinque resoluat, geminari identidem poscit ipsum voluptatis signum. Atque hoc illud est in diuinis quoque libris, quod trigessimus annorum numerus pro maritali copula ponitur. Vnde fructus ille trigessimus, qui offertur Deo, cum conjugalis vita castè puriterque, & nulla alterutrius partis iniuria cum fide peragitur. Commodè verò fecerimus, si rem huiusmodi sculpturi, eam non ex duplicatis X V I, vel ex integro X X X I I fecerimus, at manum ipsam ea specie composuerimus, ut X X X I I repræsentet, unguibus, uti dictum est, laeuae manus duobus illis ad osculum coeuntibus, anularique & auriculari in flexum palmae appressis, ut duo significant addita tricenis.

T E R N A M I L L I A.

Idem gestus in dextera, qui X X X in laeva commonstrat, tria millia significat. Quæ fuerint verò apud Romanos millenariorum notæ, quæ paucissimis ætate nostra patuerunt, quæ earum ratio, in quinquageno & quingenteno numero copiosius explicabimus.

X L.

Quod si pollicis eiusdem suffragio lateri vel dorso in laeva eiusdem indicis superinducta sit, ita ut signo ✥ facto digiti ambo quantum fieri potest extendantur, indice tanquam horologii cuiuspiam gnomone prominente, quadraginta significabant. Atque hoc illud est quod apud Apuleium habetur: Cum verò X L quæ facilius cæteris porrecta palma significantur, ea X L tu dimidio auges, non potes digitorum è gestu errasse, nisi fortè triginta annorum Pudentillam ratus, binos cuiusque anni Consules numerasti. Hæc ille disputat oratione secunda pro seipso, ubi Pudentillam quadragesimum annum non excedere contendit, quæ Æmilianus iam sexagenariam deposuerat, ideoque nefas esset eam ad nuptias sollicitare: quando, ut sacri etiam interpretes aiunt, sexagenarius numerus viduitati sacer est, ut paulo infra loco suo plenius. Facit & ad virum hic annorum numerus. Nam Philon problemate proposito, Quare Isaac quadragenarius Rebeckam duxit? tempus id congruum maritali copulae ait sapienti viro: idque fieri boni ominis causa, quia semen in vulua reconditum quadragenis diebus in masculum figuratur. Esau quoque quadragenarius Iudithen uxorem accepit.

I G N O M I N I A.

Apud Hebræos verò in flagris quadragenarium numerum vel vno excedere infame habitum, & pro ignominie nota accipiebatur. Vnde illa in Actis

A V, Illi autem ibant gaudentes à conspectu Concilij, quòd digni habiti essent qui pro nomine IESV contumeliā paterentur. Verbum autem Græcum illud ἀπειθήματα, habet in se aliquid, quod infamia notatum indicet, sed & intestabilis sit, & ad honores non amplius idoneus haberi possit. Apud Hebræos enim lege cautum erat, vt si quis vel vnā plagam supra quadragenas accepisset, ad honores & dignitates consequendas nō amplius idoneus haberetur. Hinc locus ille cap. XI. secundæ ad Corinthios epistolæ patefcit: A Iudæis quinquies, quadragenas, vna minus, accepi. Cur, vna minus, quærit Theophylactus: atq; ea citata lege iussisse ait Iudæos tot numero plagas, vna minus, infligi, ne illi cederet ad ignominiam, si fortè percussor vltra constitutum numerū prouectus esset. quod si errore, vel casu aliquo accidisset, eam esse voluerant quadragenam: cupiebant enim eum per eiusmodi castigationes ad se trahere: quod si facere, potuissent, par erat, vt hominis doctrina, ingenium, & fandi vis, honores sibi deposcerent, quos nequaquam deferre recusassent. Cauebant verò ne ad repulsam locus esse posset ignominia. Sunt qui simpliciter rem accipiant, quia Iudæi literæ tantum **B** addicti, habebant in lege, non excedendum in flagris numerum quadragenæ. Sed nos illud, vna minus, pensitamus. Neq; nescimus Moysen illum plagarum numerum ideo non excedendum instituisse, ne fortè qui castigandus tantum esset, nimia flagrorum repetitione exanimaretur. Cuius verba sunt Deut. XXV, Sin autem eum qui peccauit dignum viderint plagis, prosternēt eum, & coram se facient verberari. Pro mensura peccati erit & plagarum modus, ita duntaxat vt quadragenarium numerū non excedant, ne fœdè laceratus ante oculos tuos obeat frater tuus.

R E D E M P T I O.

E St & ea quadragenarij numeri cōsideratio in diuinis literis, quòd à V anno vsq; ad vigesimū, qui se Deo vouerit, redimere sese potest fructu quadragenario, si clis quippe XX, siue vt Septuaginta reddidere, didrachmis. Siclus em̄, vt sæpe dictum, duabus æstimatur drachmis. Illæ igitur drachmæ sunt XL. Cuiusce rei hieroglyphicū significatum est, vt præter sensuum castigationem, possit ea ætas ieiunij interim & orationibus vacare, donec eò perueniat, vt opulentioris doctrinæ fiat idonea. Ad operis cuius quandam similitudinem Moyses per XL dies ieiunus orationi operam dedit.

Q V A T E R N A M I L L I A.

A C ne idem scpius repetendo morosus fiam, qui gestus, quæ' ve digitorū collocatio in læua fuit, cum IIII notarem, eadē figura statusq; idem in dextera quatuor millia cōputabit. Quia verò polliciti sumus loco hoc rationē reddere, cur Romani millia hæc per rectā lineolā, & siclicos (ea est certi pōderis nota, ad apostrophī, quo nūc plurimū vtimur, similitudinē) hinc inde adalligatos figurarint, ostendendū est. Manifestū est millenarij numeri notam, quæ tot antiquis in marmorib. inspicit̄, hac fuisse figura, . duo millia verò siclicis ad rectā lineolā duplicatis : tria millia, triplicatis : quaterna millia quadruplicatis . Præteribo millenariū, quòd id signū & à Prisciano & alijs agnitū perisq; locis in cōspicuo est. Duo millia, Mediolani videas in hortis q olim Zichi Simonetę fuerūt, porta Comēsi, ea inscriptiōe, cuius initiū est, C. VALERIVS C. F. O. V. F. & q sequunt̄. Cai fil. ob votū fecit. Deniq; HS. . ARBITRA TV VALERIAE C. F. SORORIS. & Rauennæ apud Petrinū Sueffanū, MONUMENTVM HS EX TESTAMENTO. Sed impressores nōnulli

Pierii Val. Digiti, & numeri.

signum vitiarunt, vtpote qui H S. C. C. T. D. D. imperitissimè fecerunt. Terna ve D
rò millia hac ratione signata conspiciuntur in antiquissimo codice Mediceæ bi-
bliothecæ Florentiæ nunc, ad D. Laurentij dicatæ per Clementem VII. P. M.
epistola ad Caninium Sallustiũ, quæ libro II. incipit: Literas à te mihi Stator.
eo loco: Quod scribis ad me de drachmis C C C L I I I. notatũ est. De drachmis
𐌛𐌛𐌛, quod cõputat tribus millibus. Ac ne in quatuor millibus similiter signan-
dis immorer, scilicet 𐌛𐌛𐌛𐌛, hæc vt semel dicam, dcũ erit regula, vt quotiens-
cunq; siue apud Plinium, siue Liuium, & alios, præcipuè verò in Verrinis, L. v.
num inueneris duobus C C præpositis, totidem verò II subiectis, C C L I I, in-
terdum etiam hoc modo per X. denariam notam, C C L X X, tu 𐌛 facito, nul-
la dubitatione impeditus. Vbi C C C L I I I. vel C C C L X X X, tu 𐌛𐌛. Vbi
C C C C L I I I I, vel C C C C L X X X X, tu 𐌛𐌛𐌛. & millena tot firmiter credas.

Q V I N Q V A G I N T A.

Quinquaginta verò hieroglyphicè per digitos indicandis, læuæ pollicem,
palma tota passa, deorsum inflectes, & r̄ tertiæ apud Græcos literæ simili-
tudinem effinges: non autem, vt Erasmus ex deprauato Bedæ codice scripsit, cū E
quinquaginta pollicem exteriori arcu instar Græcæ literæ ε incuruatum ad pal-
mam inclinabis. Sed iam ad huius numeri hieroglyphica veniamus.

REMISSIO, VEL INDVLGENTIA.

ERat autem hic numerus remissioni & indulgentiæ consecratus. In veteri e-
nim lege quinquagesimo anno cuiusq; obligationis remissio cõdonabatur:
quippe si quis possessionem distraxisset, recipiebat: si liber in seruitutem incidis-
set, libertatē assequebat: indulgentiã debitor accipiebat, exul in patriã redibat.

E F F O E T V S.

PEr eos qui alterum à quinquagesimo vitæ annum excessissent, cur nonnulli
effecto iam corpore, mentis quoque & ingenij debilitatem significari dixe-
rint, non fat scio: nisi Aristotelis dicto freti sint, qui Politicis ait, post annos L I I
ingenij vigorem euanescere. Vnde etiam Euripides Bacchis dixerit:

τὸ γῆρας ὑμῶν εἰσέρῃ, νῆας δὲ ἔχει

Cerno, senecta vestra mentem non habet.

Atq; alius non minus dicax, ait:

πολλὰ χρόνῳ μύνησις, ἢ φρονήσεως.

Canis indicant atatem, haud prudentiam.

Sedenim ad hæc amplissimus erit alibi respondendi locus.

P L V R I M I.

ET hic quoq; numerus multitudinem significat, quo libenter vtitur Maro:

Quinquaginta intus famula.

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Quam tamen & Simonides ποικιλιτακέφαλον appellauit, cū Alcæus ἀντακέφαλον
dixerit, vti superius meminimus. Vtcunque autem quinquagenarius numerus
describatur, spiritalis vitæ hieroglyphicum est, & animi eius qui diuinis inten-
tus, sublimia quæq; mente concipiat & contempletur, perinde ac duplicatus in
cētenarium, negotiosam significat. Quinquagesimo enim post resurrectionem
die Sancti spiritus afflatus aduenit. Et operum nostrorum fructus vberissimi atq;
pinguissimi, ad centenarium vsque numerum cumulantur, eorum inquam, qui
vitæ integri, scelerumq; puri peregrinationis nostræ cursum piè sancteq; per-
egerunt. Hic verò numerus centenarius non sine mysterio per quinquagin-

Ata potius didrachmas, quàm per drachmas centum exprimitur in significato huiusmodi: sed quinquaginta bis ideo complectitur, quia nullum bonum, integrum & perfectum opus esse potest, absque ipsius Sancti spiritus ope auxilioq̃. Ad similitudinem autem quandam gestus eiusmodi, qui quinquaginta præ se fert, factum putarim, ut Latini eius numeri notam L esse voluerint: quanquam non desint ingenia, quæ re super ea sic philosophentur, aut ratiocinentur potius. Numeri à punctis prius originem traxerunt, sed quia erant adeò exilia, puncta ipsa aliquantulum producere cœperunt ad instar vocalis mediæ, • : : :: :: I. II. III. IIII. Sed si ita processissent, ut vsq̃ ad nouē lincolis totidem vnumquēq̃ numerum notarent, molestam & incōcinnam rationem fore suspicati sunt: ad compendia igitur animum verterunt, & pro quinario, ne quinque lineas facerent, vna signata, reliquas quatuor per obliquā vnā à tergo ductam, , fecerunt. Mox vsui placuit, ut expeditior esset scribendi ratio, pro nota ea v vocalem quintam statuere, moxq̃ vsq̃ nouem vnitates eas addere, prout numerus quisq̃ postulabat. Ad denariū cum venissent, quinq̃ duplicarunt, ita tamen ut secundum inuerterent, & subiicerent priori, vnāq̃ facerent notam per decussationem. Tribus his notis processum est vsq̃ ad quadraginta & nouem. Vssum est inde facere ad commoditatem, quam ex compendio aucupabantur, quinquaginta notandis, signū illud ex vna obliqua linea pro quatuor rectis & quinta adalligata surrigere, ut staret quæ pendebat in latus, quæ stabat in planum deijceretur. Ita ex L notata sunt quinquaginta. Ventum mox ad centena, quæ per primam eius nominis literam intelligi voluere. Ad quingenta cum venissent, rectam lineolam quæ iacebat in quinquaginta, in semicirculum adcuruatam surrexere in hunc modum, , quam notam imperiti superiori capiti coniungere, quartam Alphabeti literam arbitrati. Atq̃ hoc illud sicilicū est, de quo facta mentio in millenarijs, quod à tergo quingentorum ita applicitum , mille facit, & ita reliqua, uti suprā dictum.

Q V I N A M I L L I A.

QVina verò millia, quo gestu L in læua, eodem in dextera composito figurantur.

S E X A G I N T A.

CSI verò pollicem eo gestu inclinatum, quo quinquaginta per se significat, toto indice circumducto diligenter à fronte præcingamus, sexaginta constituemus. Hinc errore fieri non potuisse dicit Apuleius, ut Æmilianus, contra cuius accusationem causam suam agit, sexaginta pro quadraginta protulerit, quia longè diuersus est vtriusq̃ numeri gestus.

V I D V P T A S.

PER numerum sanè sexagenarium, uti dicebamus, viduitatem veteres significabant, quod mulier id ætatis nata haudquaquā amplius idonea est ad conceptum, propterea quod ab eo annorum numero claudī vuluam philosophi naturæ contemplatores tradunt: ideoq̃ vltèrius illi nubere nō licebat. cui legi plurimum nititur Æmilianus contra L. Apuleium. Si qua verò, quod aliquando accidisse ferunt, natu tam grandis concepisset, ostenti loco habitum. Quare Helisabetis conceptus grandæua ea ætate pro miraculo adducitur à diuino nuncio, ut virgini Deiparæ fidem faceret, posse Deum quæcunq̃ naturæ vim excedunt efficere. Sara etiam cum à summo numine sibi iam nonagenariæ promitti conceptum audisset, risit, utpote quæ id naturæ lege fieri minimè posse cognō-

Pierii Val. Digi, & numeri.

scebat. Paulus quoq; qui sexagenarium numerum viduitati dicatum agnoscebat, illi inquam viduitati, quæ viduitas est, casta q; sincera & intaminata in solitudine perseuerat, vbi probatâ mulierem eligi mandat, quæ iunioribus præsit, Vidua, inquit, eligatur non minor LX annorum: ad eum vsq; numerum scilicet perfectionem in muliere designans. & quia est viro infirmior, non nisi sexagesimum fructum colligit in diuinis literis. Ideo si se redemptura sit mulier, Leuitico, didrachmas XXX offert, id est, fructum sexagenarium. Eruditeq; admodum D. Hieronymus causam, cur sexagenarius numerus ad viduas referatur, explicare volens, ad numeri ipsius hieroglyphicum se confert, in quo scilicet pollex à superiore digito deprimatur, arcteq; cinctus ab eo, in quantis affligatur angustijs ipsa viduitas, ostendet, quæ ita sit vndecunq; cohibita. Mox illud addit ad consolationem: Quanto scilicet maior est difficultas expertæ quondam voluptatis illecebris abstinere, tanto maius propositum esse præmium.

LXX. ET SEPTENA MILLIA.

VT verò & reliquas tris decadas attingamus, septuaginta exprimebantur, vt Bedas tradit, indice vt suprâ circumducto, pollice verò ita exporrecto, E vt in medium indicis artum affigatur. Neq; aliud super hoc numero mysticum adinueni. Idem gestus in dextera, sed non ex Bedæ sententia, septena millia computabat.

OCTOGINTA, ET OCTONA MILLIA.

INdex identidem circumflexus, pollexq; protentus, ita tamen vt eius vnguis extra medium indicis articulum prominens appareat, octogenarij numeri est hieroglyphicum in læua, in dextera octona millia signat.

A D O R A T I O.

QVi quidem gestus ad os admotus, adorationis hieroglyphicum est: de quo Apuleius IIII. Metamorph. Et ad mouentes oribus suis dexteram, priore digito in erectum pollicem residente, vt ipsam prorsus deam Venerem religiosi adorationibus venerabantur.

NONAGINTA, ET NOVEN MILLIA.

F

PER inflexum autem læuæ indicem, ita vt eius vnguis ad radicem pollicis applicetur, pollex liber extet, qui superiore numero, toto extremo articulo oppressus erat ab indice, nonagenarius exprimitur. In dextera gestus idem, millia nouem. Ita cum ad nouem & nonaginta peruentum est, manus omnis ita clauditur, vt pugnum faciat, pollice superextante, & ad medium infamis dorsum exporrecto. Qui si pugno ita includatur, vt cum vngue suo totus occultetur articulus, sexaginta nouem adstruet.

T A C I T V R N I T A S.

SVpereffet de myriadibus dicere, quæ per manum varijs gestibus modò ad Spectus, modò ad femur applicatam indicantur, de quo apud Plautum:

Pectus digitis pultat, cor credo euocaturus foras.

Ecce autem auortit nixus læua in femore habet manum,

Dextera digitis rationem computat feriens femur.

Sed quoniam intentio nostra fuit hieroglyphica cōquirere, non artem omnem numerandi tradere, & argumentum id non indiligenter à Beda explicatum, & iam

A iam in omnium manibus versatur, finem huic dictioni facturum, quo numero taciturnitatem Ægyptij soliti sint indicare, non est animus præterire. Erat is utiq; M X C V: mille scilicet & nonaginta quinque, qui partim dextera, partim læua designabatur. Mille, ut superius ostensum, dexterae manus indice, ad primam sui pollicis suffraginem appresso, summoq; eiusdem articulo super indicis ungue inclinato. Quinq; verò & nonaginta, in læue tribus inferioribus digitis, inflexo infami, anulari & auriculari porrectis, indicis autem ungue ad infimam pollicis suffraginem affixo. Causam verò cur eo numero taciturnitatem Ægyptij significarent, eam afferunt, quòd compertum est eo dicrum numero, qui annos tris complectitur, nisi cœperit puer effari, linguam eius præpeditam esse, neq; ullam superesse spem ut amplius loquatur. Sunt qui Pythagoram triennale silentium dicant hinc instituisse, ut naturæ species exprimeretur in discipulis, quos, ut tunc primum natos, alendos educandosq; animi cibo suscepisset. Sed nos in taciturnitatis mentionem illapsi, eius demum memores, ne hominem grauioribus occupatū studijs & disciplinis, in leues adeò nugas auocare videamur, dicti illius sapientissimi, MANVM DE TABVLA, non frustra vulgati, memores, nihil ulterius super digito loquemur.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRIS.
AC REVERENDISS. DN. D. HERCVLEM GONZAGAM
CARD. MANTVANVM, QVA RATIONE LITERAE ET DISCIPLINÆ Hieroglyphicè significantur, ex sacris
Ægyptiorum literis.

E Urnius tuus, Antistes illustrissime, vir planè probus, & disciplinis optimis pereruditus, cuius tu opera non solum ad doctrinam, sed ad rerum tuarum etiam administrationem vteris, proximis hisce diebus cum Romam aduenisset negotia tua curaturus, impendit me rogauit, Leonem meum illum Ægyptiacum, quem olim Amplitudini tuæ dedicare cogitasset, sibi videdum traderem. Respondi, fuisse quidem olim id consilij, sed pro re nata captum, quia scilicet clarissimus adolescens discipulus meus, Hippolytus Medices, quo tempore Florentia in honore erat, leanae factū qui expectabatur in dies, ad Illustriss. Principem Fridericum fratrem germanum tuum mittere decreuerat, marem & fœminam orituros. Id enim frater ipse tuus propagandi seminis causa, maxime cupiebat. Ita volebam ego, dum leunculorū illud par splendidissimo fratri tuo oblatum in propatulo spectaretur, haberes & tu Leonem alterum interiorem, quem vnà cum eruditissimis, quos domi alis, amicis attrectares: multa enim insunt Leoni, quæ studiosorū omnium ingenia semper exercuerūt. Verum accidit ut spem falleret leana, quia vtranq; fœminam edidit, quare sublata mihi quoq; est mittendi Leonem meū occasio, quia neq; fœtura illa iam erat transmittenda, sine qua si meus venisset Leo, importunè accedere visus esset. Cœperam tamē cogitare, nunquid aliud inuenire possem, quod ad ingenij tui sublimitatē videretur accommodatius, cum opportunè de studijs tuis ex ipso eodē Furnio, quæ mihi mirificè placuerūt, intellexi. Aiebat enim te philosophiæ & diuinarū literarum lectionibus incumbere, maxime verò pietatis nostræ ignibus incensum, cogitationes omnes tuas ad eiusmodi disciplinā conuertisse: qui quidem nuncius mihi accidit inuicundissimus: quandoquidē, si quid ego huiusmodi scribere instituissem, quod ad hoc ipsum, quod tibi adeò cordi est, argumentū facere videretur, sperabam me tibi rem longè iucundiorē effecturum. Erat verò mihi tunc præ manibus, De literis & disciplinis commentarium, quod ad expli-

Pierii Val. Disciplinæ.

canda Aegyptiorum, atque adeo maiorum etiam nostrorum quædam super his mysteria con-
D
ficiebam, quibus scilicet imaginibus, per hieroglyphica sacerdotes Aegyptij, per mystica mox
verba veteres Hebræorum patres literas essent indicare soliti, quibus disciplinas, quibus de-
mum sapientiam ipsam figurassent. Interrogavi Furnium, an commentarium hoc, pro Leo-
ne missum, vlla tibi esset in parte placiturum. Legit, & vt animo est egregie candido, ap-
probauit, suasisq; vt omni summo contatione, libellum omnino mitterem. Cuius ego iudi-
cio fretus, nam eum palati tui optime callentem arbitrabar, quamprimum per occupationes
licuit commentarium absolui, tibiq; statim, quicquid id esset, dedicaui. Videbis igitur An-
tistes honoratissime, quæ de literarum studijs, deq; humana diuinâq; disciplina vetustas illa sub
rerum verborumve quorundam inuolucris occultauerat, quod peritissimi quiq; inter se hoc ve-
lut æigmatum genere vti consueuerunt. Et nisi me suscepti operis fallit amor, spero te consen-
sum hunc multorum eruditorum, qui per huiusmodi sculpturas Aegyptiorum inuenta secuti
sunt, aliqua cum voluptate suscepturum: tuumq; tibi institutum tunc longè magis placiturum,
cùm ex ijs, quæ sumus allaturi, nationum penè omnium sententiam, in eam quam sequeris stu-
diorum rationem conuenire perspexeris. Sed anteaquàm ad illam deueniamus, de literis quæ-
dam simpliciter prius dicere necessarium est. E

Apud Aegyptios sacerdotes librorum bibliothecarumve facies iuncorum fasciculo, cui ap-
pensa esset sepia cribrumq; illi subditum, hieroglyphicè signabantur. Et literatorum hominum
memoriæ, vel marmore, vel ære conspicuæ, his iisdem figuris insculpebantur: & quicquid ad eru-
ditionis monumentum faceret, hoc elaboratum erat ornamento.

L I T E R A E A E G Y P T I A C A E.

A verò species literas, præsertim Aegyptiacas, vt apud Horum est,
significabat, propterea quòd & iunco illi, & atramento huiusmo-
di de sepia exempto scriptitabant, neq; ad hunc vsum alio vteban-
tur instrumento. Quod autem ad sepiam attinet, quæ pro theca
atramentaria poni solita sit, ac perinde literas significet, non apud
Aegyptios tantum, verum & apud nostros quoq; habetur. Persius:

*Tum queritur crassus calamo quòd pendeat humor,
Nigra quòd infusa vanescat sepia lympa.* F

Atramentum sanè Græci σηποπικὸν appellant. Sunt & alia pleraque sepia si-
gnificata, sed ea inter pisces conuenientiori loco memorauimus. Cribrum
verò sub sepia ponere ideo commenti sunt, quia ea prima sunt arma, quibus
in pane conficiundo vtimur, atque id apud Aegyptios ex iunco contexti solitum:
nam ὀλέχου, quem solo iuncum appellare possumus, vtilissimus ad nas-
fas marinas, vitiliumq; nexus elegantium. In Aegypto verò, vt Plinius tra-
dit, cribrorum longitudinem implet. Admonebat autem ea cribri cælatura,
ita iunco & sepia subiecta, eum qui victui necessaria comparasset, literis dare
operam posse. Cui verò desit prouisæ frugis in annum copia, alij dedatur arti,
aliamve sequatur industriam necesse esse. In hanc Aegyptiorum sententiam Si-
monides interrogatus, vtrum diuitiæ, an sapientia prius optari deberet, nescire
se, respondit: id verò exploratum omnibus esse, sapientes diuitum fores fre-
quentare. Opinionem tamen hanc interpretatione callida elusit Aristippus, qui
à Dionysio illo suo interrogatus, vnde fieret, quòd philosophi diuitum li-
mina tererent, non illi philosophorum: respondit, Quia philosophi norunt,
quibus

A quibus egeant, illi autē minimè. Sed vt ad Ægypti mores reuertamur, illud constat, antequàm pollutionum contagio contaminarentur, & à pristina caderent disciplina, primariā apud eos nobilitatem dignationemq; eorum fuisse, qui literas callerent, cū literis non nisi locupletes operam darent. Nam & Athenienses morem hunc ab Ægyptijs acceptū aliquandiu seruauere, vt is primas in Republica partis obtineret, qui & eruditione & sapientia maximè præstaret. Et quantum ad institutionē attinet, Romani artes honestiores omnes, & quæ literarum ope comparantur, Liberales appellauerunt, quòd earum doctrina ad ingenuos spectaret. Hinc illud apud Terentiū: Fac periculum in literis, fac in palæstra, in musicis. Quæ liberum scire æquum est, solertem dabo.

I N S T I T V T I O.

S Anè apud Ægyptios institutio, si quos habuimus codices, in dāno nō sunt, **S** B O nuncupabatur, cuius interpretationem plerique ponunt, victus opulentus, vel ad necessitatem idoneus: id scilicet innuentes, literarum studia rem paratam sibi deposcere. Qua in sententia fuisse etiam Aristotelem ex eo manifestum est, quòd eum nullius rei egenum esse cupit, qui philosophiæ sit operam daturus. Et Zachariæ Chimios inter Hebræos nominatissimi dictum circumfertur: Si farinam habueris, legem capeßere poteris: si legem assecutus fueris, farinæ non egebis. Legis enim appellatione, literas intelligūt Hebræi, & farinam pro frumento annonāq; omni ponunt. Quod quidem cum eo quadrat, quòd Isidem, siue Cererem malis dicere, legum inuentricem fuisse memorant, cū eadem fruges etiam humano generi commonstrarit, de qua loco suo plenius. Ad huiusmodi rem Aristotelis scomma est, quo reprehendere solitus est Athenienses, qui iam à pristinis moribus & studijs deciderent, cū tamē se frumenti perinde ac legum inuentores fuisse gloriarentur, frumento quidem plurimū, legibus verò minimū vterentur. Sedenim magis facere ad Ægyptiorum sapientiam videtur, si quæ alijs de corporis cibo, deq; rerum opulentia intellexerūt, ad animi pactum, & doctrinæ fecunditatem referamus, cum dubio procul illi per cribri signum ἰσολευκός institutionem interpretarentur. Nam & azymorum calathus, qui Leuitico ab Aarone & filijs eius offerendus erat, linguam, hoc est, **C** sermonem, vel eloquentiam potius diuini numinis significasse fertur. Sicut enim panis nutrimentum est corporis, sic & lex, & doctrina Dei, nutrimentum est animi. Cū verò sæpe cibus pro doctrina positus sit, non apud Ægyptios solum, sed apud nationes omnes quæ literis & disciplinis clarè habentur, cuiusnam sermo vel eloquētia pleniorē perfectiorēve doctrinam induxit, quàm is qui copię totius & perfectionis autor est? Ille ille cibus animi verus, ille pascuus suauissimus, ille ferculum & lautissima doctrinæ totius mensa, super mel & fauum optatissima. Et huiusmodi sensu panes illi duo primitiarū dicti, ex duabus decimis similæ fermētatae, quos **XXIII** Leuit. offerri sibi iubet Dominus, nouo sacrificio legem & Euangelium indicant. Panes enim hi sunt fidelium animarum cibus. Quòd verò ex duabus similæ decimis conficiantur, admonet hæc geminata perfecti numeri designatio, condi eos ex doctrina, quæ perfectam in Christo diuinitatem, perfectamq; humanitatem tradit: nec aliter coqui, nisi per huiusmodi doctrinam possunt. Sed ipse demum Dominus Assertor noster, hieroglyphicum hoc explicauit, cū astuto dæmoni respondit, hominem non ali pane solo, verū etiam quocunq; verbo, quod ex diuini numinis ore procederet. Animaduertendum verò in diuinis literis per cibum ipsum modò pecuniā,

Pierii Val. Disciplinæ.

modò rem domesticam, modò annonam genus omne intelligi: atq; omnes has D
locutiones identidem accipi pro doctrina: vt cum præcipit Deus, simulac in ter
ram Canaam ingressi fuerimus, eaq; & expiata, & ritè perpurcata fuerit, ne ve
teres incolas expellamus, sed cohabitare nobiscum permittamus, quin & pecu
nia nostra eos subleuemus. Hierosolymitanus Hesychius pecuniam hîc hicro
glyphicè pro doctrina nostra positam intelligit. L X X hîc Cibus ponunt, quod
idem est cum fructibus & annona. Nam cum aliquem à sceleribus ad virtutem
& bonos mores, ab impietate ad Dei cultum atq; timorem adductum, & in di
tionem nostram redactum inspexerimus, eum, quia perditus fuerit, nequaquam
abominabimur, sed doctrina subleuabimus, & honesti commercij, laudabilisq;
consuetudinis exemplo pascere, educare, confirmareq; pernitemur. Missum fa
cio fermentum in farinè fata tria absconditum, vbi Eucherius farinam pro scien
tia positam tradit. Quinetiam missos facio non modò panes, verùm & totam
messem, & patentes campos in diuinis literis pro sacræ doctrinæ hieroglyphico
positos, de quibus idem Eucherius dictum ait: Et campi tui replebuntur vber
tate, atq; de pascuis idem. Vnum illud minimè præterierim, quod vtili admodū E
documento apud Maximum Tyrium habetur, sermones similitudinem cibo
rum gerere, sicuti concentus odorum, cum ea sit ciborum natura plurimū, vt
fecundissimè nutriant: odor aër sit vaporatus, vt sonus aër ictus, quorum vter
que cum in re tenuissima consistat, aut nullam, aut minimam habeant pascendi
vim. Appetendas itaque monet epulas nutrientes, sermones quippe de virtute,
atque adeò diuina in primis philosophia: paruiq; ideo faciendam eloquentiam,
eam inquam quæ præter aurium oblectamentum, nullam aliam afferat vtilita
tem: sermonesq; illos esse potiores, qui animum rebus optimis cibi instar enu
triant. Apud Abacunta Prophetam legas boues non adistere ad præsepia. Bo
ues Euthymius ludæos intelligit hieroglyphicè positos, qui olim virtutis cultor
es fuerint: per præsepia, sacros & diuinos libros, qui pabuli nihil eis in poste
rum allaturi essent. Et Psalmo L X I I I, Super oues pascuæ tuæ. Interpretes per
pascuæ vocabulum sacram intelligunt lectionem, qua illi animum opiparè nu
trire sibi videntur, qui ex diuina lege viuunt. Ita nonnulli Psalmo L X I X, Fiat
mensa eorum in laqueum. Mensam esse volunt diuinæ inspirationis scripta, quæ F
Iudæis implicationem mentis afferunt, non doctrinam. Idq; sibi velle laqueum,
in quem Propheta mensam huiusmodi transinutari poscit. Mox & tormentum
addit, & multam, qua castigati sunt ob destinationem suam: inde scandalum,
propter pristini status diuisionem, totiusq; gentis dissipationem. Denique vt à
mensa demum saturi recedamus, Simandius Ægypti Rex bibliothecam inscri
psit, A N I M I A L I M E N T V M, cum id, quod cibus corpori, studium literarum
animo subministret. Et noster Tullius, Tusculanis, vbi de Archimede loquitur:
Eius mens, ait, rationibus agitandis exquirendisq; alebatur, cum oblectatione
solertiq; qui est vnus suauissimus pastus animorum. Idem pasci se Fauſti biblio
theca alibi dicit. Alibi contemplationem, animi pabulum vocat. Alibi se vora
re literas profitetur.

S A C E R S C R I B A .

VT verò cribrum etiam expediamus, ex eius hieroglyphico Ægyptij sacrū
etiam scribam intelligi volebant: ea enim nuncupatione eos, qui futura
præſagirent, appellabant, vti Prophetam Hebræi Videntem. Nam veluti cri
brum

A brum vtilia ab inutilibus disiungit, ita per signa quædam sacerdotes illi mortem à vita discernebant. Et τὰ μὲν κερύνειν dici solitum de ijs, quæ vera compertaq; viderentur. Sanè librum Horus apud Ægyptios fuisse tradit, qui Ambres nuncupabatur diuinationum plenus, ex quo præcipuè decumbentem ægrotum, vtrum victurus nec ne, an moriturus esset augurabantur: idq; ex ægrotantis decubitu præcognoscebant. Nam & alij plura id genus obseruarunt, vti fimbriarum in loricæ complicationes, aduenientes moleste ferre, eorum cōspectum auersari, obtutus solito toruiore, & alia, non tamen cum arcanis illis conferenda. In antiquis Hebræorum scriptis mentionē inuenias de libro quodam arcano, in quo scripta designataq; essent omnia, quæ vniuerso mortaliū generi euentura sunt: adduntq; eum & Adamo diuinitus ostensum, atq; etiā Moyſi: sed hæc illi supremi numinis aspiratione accidisse crediderim, oraculumq; huiusmodi ob quandam docendi similitudinem, librum appellatum. Hinc sapientissimi viri Maronem volunt ad huius quasi libri formulam dixisse illa super posteritatis Æneïæ futuro successu:

B *At pater Anchises penitus conualle virenti
Inclusas animas, superumq; ad lumen ituras
Lustrabat, studio recales, omnemq; suorum
Fortè recensabat numerum, charosq; nepotes,
Fataq; fortunasq; virum, moresq; manusq;.*

Nam & Romani, dum à fando fatum dicunt, edicta decretaq; huiusmodi, veluti relata in deorum acta, intelligere visi sunt.

PERFECTÆ VIR SAPIENTIÆ.

ALij dicunt per cribrum consummatum virum significari, sapientem quippe, qui de diuinis humanisq; rebus sciat appositè disputare, quod veluti eius instrumenti munus est a pludas à frumento secernere, ita doctrina, rerumq; vsus & experiētia faciat, vt bonum à malo, rectum à curuo discernamus: vt merito à Marone dictum sit, Mystica vannus lacchi. Huc nonnulli trahunt Antisthenis dictum, absurdum esse lolium à tritico non repurgare: hoc est, inutilis ciues non secernere ab vtilibus, milites ignauos à strenuis: quod dictum alibi latius interpretati sumus. Apud Galenum prouerbiū est, Stulti ad cribrum, cum illi notantur, qui rem, aut negocium, quod vires exuperat, aggrediuntur. Nō enim stultorum est naturæ secreta inuestigare. Quamvis alij putant id ideo dictum, quia si Theſſali velit errores omnes corrigere, vel dictione prosequi, numero superatus in scomma prouerbij decidat, quod est, Stulti ad cribrum: hoc est, Stultorū conatum esse velle singula totius cribri foramina obturare. Apud nostros D. Ioannes Præcursor, doctrinam cœlestem summam sapientiam in Christo præmonstraturus, in hanc sententiam clamat: Ventilabrum in eius est manu (sunt qui cribrū, eadem omnino sententiā transtulerint) arcam itaq; suam purgabit, vt quæ nullius sunt fructus, à fructuoso discernat, triticumq; in horreum condet, paleas verò igni exuret inextinguibili. Cuius mysterij significatum, ne nos morosi simus, latè explicatur ab Adamantio, capite in Lucam tertio, homilia XXVI.

TERMINVS, METAVE.

PER idem quod superius posuimus hieroglyphicū, terminū etiā metamve significari proditum, propterea quod is qui strenuè decurso spatio profecerit

Pierii Val. Disciplinæ.

rit in literis, ad tranquillum iam vitæ portum applicuerit, eumq; scias posse de- D
mum habere suæ vitæ modum, neq; hallucinari amplius in ijs, quæ mortalium
generi accidunt mala. Ita is omnium quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura
trahantur, cognitionem affecutus est, vt vndecunque prudentissimus effectus,
neq; secundis intumescat insolenter, neque aduersis perturbetur: in vtrancq; ve-
rò fortunam ita se compararit, vt æquum & insuperabilem ad omnes casus ani-
mum præ se ferat.

HUMANÆ DISCIPLINÆ.

A Cribro ad panificia deuenire, non admodum importunum fuerit. In pa-
nificijs autem fermentum non vltimum habet locum. Id in sacris literis
multa significat: sed nos id quod ad rem, quæ præ manibus est, facit, interim de-
sumemus. Aiunt verò fermentum inter alia symbola humanas iam discipli-
nas indicare. Scientiarum siquidem, vt plerique diuidunt, nonnullæ humanæ,
nonnullæ diuinæ perhibentur. Humanæ sunt, quæ sermonis variationi subij-
ciuntur: vnde vulgò etiam humanitatis studia dicuntur. Diuinæ, quæ perpe-
tuo constantiq; tenore quodam perseuerant, eodemq; semper habent modo, E
atq; parte hac ipsam referunt diuinitatem. Quod enim semel iustum est (de per-
fecto loquor) semper iustum est. Qui semel calefacit ignis, calefacere nunquam
desinit, dum ignis est. Neque diuina deficit prouidentia, neq; perpetua mundi
gubernatio. Ita Moralis, Physica, & Theologia, cum diuinitate consentiunt.
Humanas autem disciplinas appellabant, Grammaticam, Rhetoricam, & Dia-
lecticam. Atque hoc illud est, vt sentit Origenes, quòd fermentum in sacrificia
non admittitur. Per fermentum enim, vt dicebamus, Theologi humanas has
intelligunt disciplinas, quarum quidem vis & materia in locutionibus ipsis om-
nino consistit. Accedunt tamen ad ministerium, quia sermo purus, quem do-
cet Grammatica, eloquentiæ splendor, vis atque copia, quam per Rhetoricam
assequimur, & disputandi ratio, quam indicat Dialectica, ministri sunt omnium
scientiarum.

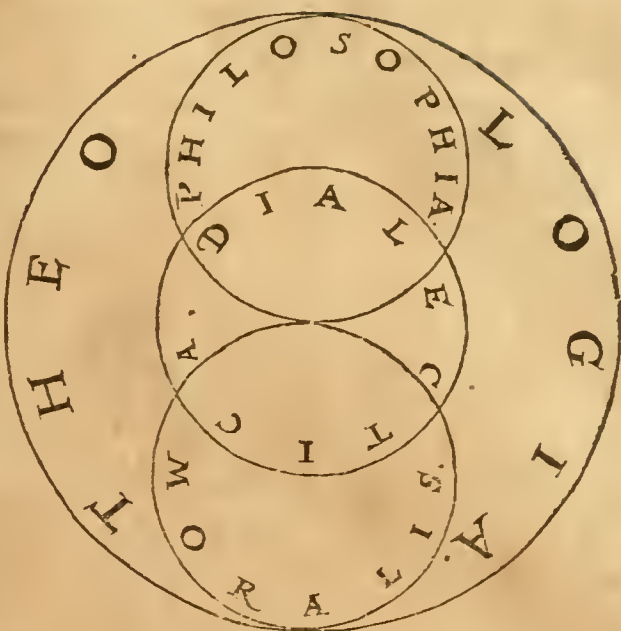
DIVINÆ DISCIPLINÆ.

QVo igitur hieroglyphico humaniora studia significantur, expositum est: su-
perest de diuinis, quibus ea signis hieroglyphicisq; figurarentur, explica- F
re. Diuina verò quod primum sibi signum poscant, nisi quod ipsam indicat di-
uinitatem: cuius circulus est hieroglyphicum, vt latius in figurarum mathema-
ticarum commentario disseruimus: nempe quòd in ea figura neq; principium,
neq; finem inuenire sit, quod æternitatis est proprium. Cuiusce rei ratione habita,
Ægyptij Deum ex circuli figura i- regebant. Persæ verò cum Iouem cœli cir-
culum dicerent, sacrificia illi se facere putabant, vbi cellissimam speculam con-
scendissent, Iouemq; cœli circulum nuncupassent: & quæ multa eo loco tracta-
uimus, hîc ad repetendum minimè necessaria.

ENCYCLOPÆDIA.

Non temerè igitur Ægypti sapientes, Græciq; antiquiores, qui priusquam
sophismata mortalium mentes implicuissent, simplicius ac fortè melius
philosophabatur, quarundam disciplinarum complexum Encyclopædiam vo-
cauerunt, nempe quòd per circulorum quorundam colligationem inter se co-
pulata, ab ampliori quodam circulo complecterentur, cuius nomen est Theo-
logia, intra quem tres alij circuli centris & circumferentijs adco inuicem com-
pliciti

Apliciti designabantur, ut vnus centrum alterius principium & circumferētia esset, in hunc scilicet modum: per illos quidem interius ductos, alia quadam ratione quā superius dictum sit ex Origene, humanas disciplinas indicantes, quæ moribus, ratione rerum, quæ naturæ vi, instituta, considerata, examinataq; mortalium mentibus infedere: per illum verò qui latiori ambitu expatiat, reliquorum centra & circumferentias in semetipsum amplectitur, diuinam ostendebant. Verum eadem hæc Leuitico intelliguntur ex orna-

Btu Pontificio, qui totus est hieroglyphicus: ibi enim Pontifex humeros primū præcingi iubetur, hoc est, moribus optimis atque castigatissimis ornari, praua scilicet opera cohibendo: mox logium assumere, quod dubio procul rationis intelligentiam suscipiendam indicat: inde quam vocant manifestationem, quæ quidem rerum est disciplina videlicet philosophia, per quam naturæ secreta omnia peruestigamus, & veluti cerberum quendam ex imis penetralibus extractum in lucem exponimus: quarto loco veritatem, quæ dubio procul ipsa est Theologia. Obseruat verò Cyrillus ordinem in ornamentis his assignandis: quoniam non prius de ratione verborum disputare debemus, quā mores composuerimus, ne nos malè imbuti animi prauitas à recto diuertat, & vero cognoscendo minus idoneos reddat: neque rerum cognitionem prius aggrediendam, quā sermonum rationem prius intellexerimus: neq; Deum & cœlestia contemplari posse nos manifestum, priusquā per mores, per rationem, per rerum cognitionem, quosdam veluti gradus, per quos ad veritatem in sublimi confidentem erigi possimus, nobis præparauerimus. Ut verò alij rem copiosius tradidere, moralem in primis discere debemus, quæ in humanæ degendæ vitæ ratione modoq; occupata est, effrænis quippe excursionibus iræ, animisq; contundendis, sordibusq; omnibus excutiendis, quando memorabile illud in diuinis literis dictum, in malignum animum non intrare spiritum sapientiæ. Neque enim polluti, qui scilicet morali disciplina minus instituti essent, in tabernaculum adnitebantur apud Mosem, sed cum plebe sub dio habitabant, sese interim expiantes. Præcipuè verò hoc præstare possunt oratoria & poëtica facultates, cum Oratoris sit proprium, bonum esse virum, & Poëtica omnis laus & exemplar virtutis habeatur, ut Magnus Basiliius inquit. Sed hæc dicimus ad eos, qui sunt adeò imbecilli, ut diuinorum voluminum pondera sustinere nequeant, ideoq; validiorem cibum omnem auersantur, quare modò per fabulas, modò per historiarum exempla deducendi sunt. Quod si eueniat ut tandem ablaetati firmitatem à Deo, & à fide consequantur, tunc ordeacei quinque panes, quinque scilicet Mosaicæ, diceret Cyrillus, institutionis libri gustu asperiores, & pisces duo pro pulmentario, hoc est, Euangelica & Apostolica disciplina, pabuli longè suauioris, satis superque futuri sunt ad omne bene instituti animi

Pierii Val. Disciplinæ.

robur confirmandum. Quamvis non desint, ut varia sunt mortalium ingenia, D
qui partem hanc de moribus (hoc κατὰ μέρος affereamus) è disciplinarum cho-
ro summoveant, tum quod mores ad cuiusque populi libitum componantur, e-
xemploque potius & usu ipso, quam ratione vigescant: tum quod non eadē apud
omnes iustitia, neque fortitudo, neque vllum ferē virtutis genus, quod non alibi
vitium, alibi virtus existimetur, constareque prorsus id in opinionibus incola-
rum. Nam quod apud Athenienses iustissima omnium est lex Pelargica, de pa-
rentum senectū renutrienda, qua etiam apud Lacedæmonios nihil sanctius: apud
Chios honestissimum atque sanctissimum habitum est, eos qui sexagesimum æta-
tis annum impleverint, trucidandos inter se publicē committere: quod moris in
Iulide Cō insulæ vrbe Menander fuisse notat, ut apud Stephanum, de quo ple-
nius in Ciconiæ cōmentario. Quodque in huiusmodi dissimilitudinis sententiā
in Institutis Theophili Græcē legi, Athenienses aduenas & hospites omni offi-
cij genere prosequerentur, apud se permanere adhortabantur, ciuitate dona-
bant, ad honores & Reipublicæ participatum cooptabant. Lacedæmonij con-
trā aduenas non admittebant, hospites vnius tantum noctis mora receptos, vr-
be mox eiciebant. Vnde quod Paulus Iurisperitus ait de candelabro argen-
teo in argento relatum, ideoque pro argento, non autem pro supellectili habitum,
indicat nihil aliud esse quā humanum placitum, totamque Iurisprudentiam in
sola denique hominum voluntate consistere roborarique.

D I A L E C T I C A.

Sed rem nos nostram prosequamur. Addiscenda statim à morali postmodū
est rationalis disciplina, quam ipsam Dialecticē, hoc est, sermocinatricem
vocant, quæ rationis turbas inter orationis pugnacitates captionesque anxie tu-
multuantes pacificē componat, & clara nitidaque syllogismi serenitate tranquil-
let. Nam etsi mores Mosaici composuerant, essentque in sanctuarium recepti, sa-
cra tamen nondum attrectabant, nisi prius dialectico famulatu seduli Leuitæ sa-
cris ministrarent.

N A T V R A L I S P H I L O S O P H I A.

Naturalem inde philosophiam aggrediebantur, quæ de mūdo, aut de ijs F
quæ sunt in mūdo, quærit. Hæc autem disciplina opiniones, lites & dissi-
dia, quæ inquietum hinc inde animum vexant, distrahunt, lacerantque, molliter
sopit atque componit, ut ita demum ad sacra admissi, nunc superioris regiæ
multicolorem, id est, sidereum aureum ornatum, nunc cœleste candelabrum se-
ptem luminibus distinctum, nunc pellicea elementa in philosophiæ sacerdotio
contemplemur.

T H E O L O G I A.

Postremo Theologia est amplectenda, quæ, ut dictū est, omnes amplectitur
disciplinas, cuius munus est solidam præstare pacem, quam neque mores hu-
manæ fragilitatis sanctissimè quantumlibet instituti, neque colloquiorum curiosa
cognitio, neque naturæ totius peruestigatio præstare potuerunt. Tunc verò pax
hæc firmissimo nobiscū est fœdere sancita, cum motus omnino nullus aduersus
rationis imperiū discessionem vllam meditatur, cum omnia cogitationū no-
strarum dissidia composita sunt, sopiti sensuum impetus, discussa oppressaque pe-
nitens cupiditatum coniuratio. Hæc illa est Pythagoreorum amicitia, quā totius
philosophiæ finem autumant. Hæc nos in templi adyta & adducit & recipit,
vbi

A ubi nullo imaginis intercedente velo, diuinitatis gloria perfruamur. Per scalarū itaq; gradus philosophantes, à centro ad centrum omnia peruadentes, & quaecunq; sunt in vnum contrahentes, nunc vnum quasi Osirin, admirandus diceret Pícus, in frustra plurima vi Titanica diserpētes, ire pergamus, donec in sinu patris, qui supra scalas est, tandem quiescentes, Theologica felicitate consummemur, indiuiduaq; mox copula complexūve non modò Deo conciliemur, sed admirabili quodam modo vnum penitus euadamus. Vt verò quædam à Pici sententia non aliena subiungamus, à quatuor his doctrinæ partibus circumdari Deum, Maximus Tyrius mihi videtur intelligere. Circundatur autem is, qui coram, retrò, ad dexteram, atq; ad sinistram, aliquos habet circumfusus. Eorum verò qui Deum circundare videntur, illi retrò esse dicuntur, qui per virtutem illam, quæ ad actiones pertinet, Deum sequi persistunt. Ea verò plurimum in moribus sita est. Dedit autem is exemplum nobis, vt quæ ipse egerit imitemur. Ad sinistram illi constitui videntur, qui naturalem secuti philosophiam, vsum eius in spirituales dirigunt intellectum, perq; inferiorem indaginem, ad superiorū cognitionem peruenire connituntur. Ad dexteram illi esse intelliguntur, qui sublimium, & à materia separatarum, humanumq; visum excedentium, rerum scientiam perscrutantur. Coram deniq; Deo eos esse dicimus, qui ob immensum diuinæ pulchritudinis amorem digni effecti sunt, vt Dei ipsius conspectu perpetuo perfruantur, faciēq; quodammodo in faciem intenta, veræ felicitatis participes facti, dii quoq; & ipsi fieri mereantur. Ea enim perfecti tetrade, vt Pythagoræ vocabulum interim usurpem, ritēq; instituti, animam vndecunq; puram, sanctam & immaculatam Deo videntur asserere: atq; ita mente optima, manifestissima scientia, opinione firmissima, sensuq; absolutissimo præditi, soli hominum super hominem eucti, terq; quaterq; beati efficiuntur.

T R I A S.

Quatuor itaq; circulis huiusmodi describitur institutio, in quatuor ipsa diuisa partis. Sedenim Salomon, qui diuino afflante spiritu disciplinarum ordinem primus excogitauit, quem plerique Græcorum sapientes, qui eius inuenta sibi vendicant, non temerè secuti sunt, tris tantummodo totius disciplinæ partes agnoscit, moralem, naturalem, & contemplatiuam: quas per tria identidem volumina pertractauit, Prouerbia, Ecclesiastem, & Canticorum canticum: mores utique per Prouerbiorum præcepta docens, naturam rerum per Ecclesiastem, per Canticum autem speculationem. Neque enim Logicē distinctam ab his portionem arbitratus est, quæ in vnaquaque disciplina per se ipsa conseritur, & instar staminis ad firmitatem contexta, cuiuscunque subtegminis laborem admittit, siue pexum, siue plumatile, siue beluatum opus intexere volueris. Nam cū institutio omnis per sermonem fiat, quomodo quispiam probabilem sermonem suum efficiat, nisi ita loquatur, vt ipsius rei quæ in promptu est ratio, verisimilitudo, ipsa denique veritas deposcere videatur? Vnumquēq; igitur sermonem dirigit Dialectica. His similia videntur quæ de Deo Abraham, Deo Isaac, & Deo Iacob habentur in sacris literis. Nam quod Abraham ubiq; locorum se morigerum & obsequentem Deo præbuerit, moralem innuit. Isaac dum scientiæ puteos fodit, profunda q; & abdita quæq; rimatur, naturæ indicat philosophiam. Cōtemplationis verò munus Iacob ostendit, tum ex ipso nomine, quòd Israël ob diuinorum contemplationem appellatus fuit; nam mentem quæ Deum intueatur, nomen id significat: tum ob inspe-

Pierii Val. Disciplinæ.

æta cœli castra Dei sedes, & angelorū vias, scalas quippe à terris in cœlum vsq; D
surrectas, de quibus in hanc omnes sententiam tam Hebræi, quàm Græci, Lati-
niq; Theologi plurima disputarūt. Quinetiam ipsa elementorum natura quan-
dam istiusmodi institutionis figuram ostendere videtur, terra scilicet vnà cum
aqua, inde aër & æther, quorum mutuus complexus certos in disciplinis gradus
cōstituere perhibetur: terra quippe, & illi applicitus humor, magistrā morum
historiam, in his enim mundi partibus res gestæ continentur: atq; illæ vel priua-
tæ, vel publicæ, vnde œconomia, atq; politica, ex eorum qui sapientiores habiti
sunt, exemplo describuntur. Facit verò historia hæc ad institutionem, quoniam
exempla ipsa per euentus varios aut hortantur ad imitandum, si præclara sint:
aut absterrent à perperam factis, si malè tractata malè ceciderint. Hoc verò am-
plius, aquæ varijs ventorum flatibus agitatæ, mores in humana natura varios
& inconstantes indicant. Quo igitur pacto cogitationum procellis, & consilio-
rum tempestatibus obuiam ituri simus, per orationis fluxum institutio moralis
edocebit: atq; pars hæc illa est, quam Ethicē Græci dicunt, quam vnusquisque
hominum debet secum diligenter examinare, inde sibi, & suis, & patriæ, & vni- E
uerso demum mortalium generi profuturus. Terræ pariter atq; humori vnde-
quaq; circumfusus est aër, atq; vnà cum duabus quæ simul adhærescūt partibus,
nascentium omnium atq; morientium naturas amplectitur: atq; ita aër naturalis
indiciū est scientiæ. Extra hæc omnia quæ variationi sunt obnoxia, æthereus
ille ardor igneus est, in empyreum vsq; cœlum, vt multorum sapientium est opi-
nio, diffusus, quæ quidem est naturæ diuinæ cōtemplatio, quam Græci theolo-
giam nominant, vltra quam nullus procedit intellectus. In qua quidem diuisio-
ne Dialectica non immeritò præterita est, cū ea minimè particularis scientia
esse videatur, sed tanquā spiritus harum vnicuiq; partium insita, coalita ve: per
eam enim historiā scribimus verisimilem, per eam morum rationes varias edo-
cemus, per eam naturæ vim perscrutamur, per eam demum ipsam diuinarum re-
rum imaginem intelligimus. Quare, vtī superius dictum, etiam illi qui discipli-
nas ad elementorum similitudines diuiserunt, dialecticam, vtpote quæ cuiusli-
bet institutionis ministra sit, in partem non admiscere.

DE IIS QUÆ PER COELVM RORE PLVIVVM
& aliquot aquarum genera significantur.

A Egyptij quidem de disciplinis hoc modo in vniuersum differere consueue-
runt. Quatuor verò illas, Arithmeticā per surrectos digitos, Geometriam
per arundinem, Musicam per dentes IIII lingua percussos, Astrologiam per
maculosam hinnuli pellem, & figuras alias indicatas, nunc omittimus, quòd a-
lijs ea cōmentarijs sunt à nobis explicata. Atq; vt susceptum semel negotiū per-
agamus, quamvis alia nunc circumacti via, eandem tamen metam contingere
procurabimus. Theologi siquidem nostri cū antiqua Ægyptiorū dictata con-
spexissent, qui cœlum imbre rorulento liquidum in doctrinæ significatum pin-
gere instituissent, Mosēq; ex ea quam adolescens in Ægypto didicerat lin-
gua, figuris huiusmodi passim vsum animaduenterent, ea multa quæ de pluuijs,
de fontibus, de fluminibus, de mari, deq; aquis reliquis passim in diuinis literis
reperiuntur, ad huiusmodi vetustatis exemplum interpretati sunt: quorum ego
commentationes prosequutus, aquarum de doctrina significationes post Ægy-
ptiacas illas explicare congruum existimaui.

INSTITVTIO.

AVTi igitur profati sumus, cœlum Ægyptij rore pluuium cùm pinxissent, disciplinam institutionisq; laborem & operam intelligebant: mira etenim est vtriusq; rei similitudo. Nam veluti ros in herbas, frutices, plantasq; omnes decedens, ea omnia quæcunq; molliri apta sunt, humectat, pascit, & liberaliter educat: contrà verò in ijs quæ natura proprietateq; sua obturata, dura, solida atque repugnantia fuerint, proficere nihil quicquam potest: ita in hominibus erudientis instituendisq; euenit, quorum ij qui prompto, acuto, & docili sunt ingenio, minimo negotio erudiuntur: cōtrà verò si plumbeum & obtusum, atq; honestis artibus & disciplinis auersum, instituere aggrediaris, nihil prorsus efficias: inuita siquidem Minerua nihil rectè fieri, dici ve potest, vt apud Horatium. Ita demum disciplina contumacem naçta naturam, frustra omnino laborabit: sed idonei fundi compos, lætissimæ frugis opulentia letabitur. Sanè Pindarus eius rei, quæ plurimum ad fecunditatem faciat, ratione habita, irrigationi similem esse laudationem dixit. Nam quemadmodum illa plantarum vim auget, & vt lætius proueniant efficit, ita virtus dignis poëtarum scriptis commendata mirificū suscipit incrementum: laudatam enim virtutem gliscere vulgò etiam dictitatum: contrà verò loca quæ aquarum beneficia non suscipiunt, plurimum infœcunda sunt. Et diuinæ literæ vbi agri cuiuspiam sterilitatem, desertaq; & inhospita tesqua notare volunt, in aquosum dicunt, vt Psalmo LXXVII, Exacerbauerūt altissimum in inaquoso. eodemq; modo sapius. Quod verò facit ad doctrinæ sapientiæ ve significatum, in ijsdem literis cùm Psalmographus desitutum in aduentu Christi promptuariū illud vaticinationis donum præuideret, neq; diuinationem ipsam quicquam amplius producturam, Psal. CVI, terram frugiferā in falsuginem vertendam oraculo haudquaquam vano præfagiuit. Marina autem aqua ἀρτυνέτης Homero dicitur, quòd nullum ex ea fructū possis decerpere, propterea quòd adeò est falsuginosa.

DOCTRINA GENTIVM.

Eiusdem falsedinis atq; amaritudinis causa, marina aqua doctrinam gentium significabat, propterea quòd sine fructu esset, & propter rerum quæ sacris eiusmodi adhibebantur amaritudinem, intractabilis, dum neq; quidem humanis hostijs abstinebant, & alia dictu fœda faciebant, sceleraq; ac turpitudinem omnem dijs etiam suis adscribebāt, quorum exemplo lasciuiŕe, & mollia quæq; sectari mortales sibi permetterent. Tot præterea deorum marinorum lusus nihil aliud sunt, quàm mera lasciuiā, profanis quippe & impuris ea dulcis & delectabilis, pñs verò syncerisq; inuisa & amarissima. Fortè autem Herculis columnæ in habitabilis terræ finibus erectæ, virtuti documento sunt, nō esse à duris terræ laboribus ad vndarum mollitiem atq; lasciuiam dilabendū. In has autem aquas Abacús Propheta armentum à Deo inducendum canit, accessurum quippe cultum, & polituram: hoc est, Apostolos per omnem terrarū orbem profecturos, qui omnia commitigarent, mansuefacerent, & habitabilia frugiferaq; redderēt, amaritudine omni dulcium aquarum corriuio delinita.

DOCTRINA COELESTIS.

Pindarus plerisq; locis hieroglyphico vtitur hoc dicēdi genere, vt cùm canit, χαίρειτον ἀφ' οὐρα καὶ λίμνα δέσσει, hoc est, optimo pulcherrimo ve Gratiarum rore irrigant: id quod odarum luculenta lepiditate dictum interpretes exponunt, vt deniq; per rorem eloquentiæ lepōrem intelligamus. Sed quid egemus Pindaro, cùm Mosē audimus cœlum ad audienda quæ loquitur, ac terram etiam ip-

Pierii Val. Disciplinæ.

fam inuitantem, doctrinamq; suam vti pluuiam concrefcere augurantem, elo- D
quium vti rorem pluere meditantem, esseq; quasi imbrem & stillicidia super
herbam & gramina, quæ manifesta sunt doctrinæ cœlestis symbola? Quin &
Angelici chori aquæ vocabulo designantur, vt Psalmo: Et aquæ quæ super cœ-
los sunt laudent nomen Domini. Vnusquisq; autem Prophetarum simulacros
adaperuit, terram irrigat vniuersam, hoc est, vt interpretatur Adamantius, disci-
plinam in aures & in corda hominū infundit. Dauides autem noster per lignū
propter aquarum fluentia plantatum, foetiferum & opportuno prouentu letum
reddi hominem intelligit, qui diuina præcepta susceperit, quibus ingenia non
aliter quàm plantæ aquis irrigantur. Sanè Moysi diuinitus ab aqua nomē indi-
tum facillè crediderim, qui vberrima diuinarum humanarumq; rerum omnium
doctrina mortale genus in æterna esset secula instituturus: moys enim Ægy-
ptijs aqua dicitur: quamvis euentus nomini causam dederit, quod à Thamura
Pharaonis filia ex profluente, in quem à parentibus acerbissimi edicti regij me-
tu proiectus erat, diuinæ ita prouidentiae commendatus, in cistula iacens exem-
ptus esset. Antiquitas demum tota disciplinam aquis cōparauit: hinc Pegaseus, E
hinc Castalius fons, hinc vndæ Cephissides, hinc Permessus, Ilissus, Termessusq;
fluuij, totaq; vt semel dicam, Aonia aquis irrigua: vnde, vt fit in fabulis, non ta-
men inanibus,

Vatum Pierijs ora rigantur aquis.

Apud Virgilium cum Damœtas & Menalcas ingenij & artis doctrinæq; suæ
periculum alternis cantando fecissent, Palæmon vtriusq; virtute commendata,
demon ait:

Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt.

Muscam porro Pindari cōmentatores ex aqua fieri autumāt. Et Varro tris Mu-
sas ponit, vnā quæ mera tantum voce consistat: alteram, quam aëris icti sonus
efficit: tertiam, quæ ex aquæ motu nascitur. Hinc percussa iuuant fluctu littora:
hinc dulce etiam petra riuus qui stillat ab alta, vt Theocritianū illud imitemur:
ἀδior ὢ πικρὸν τὸ τὶον μέλθ', ἢ τὸ κατὰ χεῖρ τὴν ἀπὸ τῆς πίττας κατὰ λέβητος ὑψόθεν ὕδωρ. Cum verò
tam nostri quàm Ægyptij pluuias plurimū in doctrinæ cœlestis significatum
acceperint, causa ea esse videatur, quod imbres longè fecundiores aquis alijs F
esse, magisq; nutrire, & celerius confici experimento compertum est. Hinc He-
siodus, Theogonia, fecundū cœlum dixit, propterea quod, vt interpretes eius
aiunt, & Virgilius affirmat, Plurimus vt cœlo descendit Iuppiter imbri, omnia
terra nascencia fecundantur. Hinc Menander:

ἔρξ' μὲν ὁμῶρον γαῖα,

Amore tellus imbrium perurit.

Eodem modo doctrina ea quæ cœlitus instillatur, longè fecundior est, quàm
quæ ab hominū opinionibus emanauit. Huiusmodi autem imbribus affluenter
omnes alluimur, quicunq; Christianā sequimur institutionem, ex quo tempore
super Hebræos decidere olim desiere: quod non temerè præmonstratū libro lu-
dicum eo loco legimus, vbi Gedeon Ephraimita, qui & Hierobaal, Madianita-
rum Amalechitarumq; & Arabū viribus Israëlitas omnes opprimētib; signū
petijt à cœlesti numine, quo se populūq; adhortaretur ad virile aliquod facinus
aggrediendum, & se suosq; de montiū solitudine liberaret, in quibus, patrijs ex-
pulsis finibus, extorrē vitā rerum omniū inopia laborantes agitabant: excitatus
itaq; Gedeon oraculo minimè cōtemnēdo, cui tamē haud facillè fidē adhibuerat,
ob ita accisas res, vt facile esset omnia desperare: Sequar te, inquit, sanctissime,

tuæ

A tuæ erga nos propensæ voluntatis signū id assecutus, si ros scilicet ceciderit super lanæ vellus in area stratum, & terra circum arida perstiterit: id quod uti petierat, factum est. Subiecit mox Gedeon attestatum: Si ros, inquit, super terram deciderit, eaq; tantū aspersa, stratū vellus minimè madefecerit: cui petitioni Deus cum iterum annuisset, plenus animis negotium aggressus victoriam est felicissimam consecutus. Hic, ut interpretantur sapientes, vellus lanæ populum indicat Israëliticum, terra verò Gentes reliquas eius eo tempore pietatis ignaras. Qui verò ros cœlitus decedit, Dei doctrinam ostendit, quæ prius Israëlitis diuinitus indulta est: hos enim solos ros diuinæ legis prius irrigabat: reliquus autem terrarum orbis nulla istiusmodi humoris gutta madefactus, arida prorsus siccitate laborabat. Postea verò quàm secundum accidit postulatum, aruit vellus, terra irrorata est: Hebræis quippe adempta est Prophetarum pluuia, nobis verò per Christi doctrinam diuini eloquij fontes adaperiti. Tale aliquid tangit Chrysostomus Psalmo LXXI: sed rem copiose tradit Adamantius. Eodem modo Tertullianus etiam interpretatur locum illum, Et mandatum est nubibus ne pluerent imbrem super vineam Soreth, hoc est, cœlestibus beneficijs ne prouenirēt in Israël domum: subtractis enim charismatum roribus, lex & Prophetæ cessauerunt, neq; ultra Ioannem processerunt. Quod verò ad gentes facit, assentitur huic sententiæ Cyprianus, qui prænucciasse Deum per Prophetam ait, apud gentes in locis quæ in aquosa prius fuissent, flumina postmodum redundatura: & Christum ait, ut doceret, ostenderetq; futurum ut populus gentium succederet, & in locum quem Iudæi perdidissent, merito fidei perueniret, de aqua vinū fecisse, ut ad Christi quippe & Ecclesiæ nuptias Iudæis, qui fuerant inuitati, venire cessantibus, cumenturum ostenderet, qualiter non temerè, neque contanter plebs gentium è plateis & triuijs, ut se quisq; obtulerat, conuocata conflueret & conueniret: vinea enim Domini sabaoth domus erat Israël. In eandem significationem aquam vino instillare institutum sacrificio nostro, quæ modico temporis momento vinum fiat, ut receptos ad nos populos sentire & facere nobiscum intelligamus. Quamvis longè sublimiore significato, preces quæ huiusmodi mysterio adhibentur, humanam naturam indicent aggregari ad diuinam, uti diuina humanam ad se traxit. Hinc Irenæus de Ebionitis loquens, qui vnionem Dei & hominis non recipiebāt: Reprobant, inquit, hi commistionem vini cœlestis, & sola aqua secularis esse volunt. Alio tamen modo sententiæq; longè scior aquam vino mixtam aiunt ab Esaia, Caupones tui miscent vinum aqua, ut id scilicet innueret, quod austero amarioriq; Dei præcepto iam tum Iudæi illi seniores aquæ dilutionem immiscere cœpissent, multa q; laxare, & in commodum suum indulgere sibi, legem adulterantes, cum alioquin legem obseruare fingerent, & quæ minimi momenti essent, religiosissimè custodirent, quod eis pluribus locis obiectum est à Domino: ut de menthar decimatione, & cameli deuoratu. tum illud apertissimè: Quare vos transgredimini præceptum Dei propter traditionem vestram? Nam, ut inquit Irenæus, nō solum per præuaricationem frustrati sunt legem Dei, miscentes vinum aqua, sed & suam legem contrariam statuerunt, quæ Pharisaica vocabatur, in qua quædam quidē auferebāt, quædam verò addebant, & ex libidine sua interpretabantur, & ut ait Esaïas, & Psalmographus subscribit, labijs Deum honorabant, cor autem eorum à Deo procul aberat, eumq; frustra colebant, cum doctrinas & præcepta hominum edocerent.

Pierii Val. Disciplina.

A Q V Æ R E L I Q V Æ.

D

QVoniam verò varia admodum est aquarum cōsideratio, operæ precii videntur, priusquàm huic cōmentario finem imponamus, aquas distinguere, singularumq; mox specierum significata pertractare. Primæ autem omnium videntur esse pluuiæ, de quibus abundè est à nobis disputatum. His nubes necessario coniunguntur: harum igitur significationes statim subiiciemus. Subsequuntur inde fontes, mox fluij, in quos naturæ ipsius impulsu torrentes inferentur: dein construenda erit cataracta. Hinc se offeret mare vastum & magnum, cuius pars nobis erit persulcanda: ijsq; demùm quæ in conspicuo sunt enumeratis, descensus erit in abditam puteorum profunditatem. In vniuersum autem aquæ singulæ vel limpidae tranquillæq; reperiuntur, vel turbidæ atq; procellosæ: quo cōstituto, singularum hieroglyphica commodius exequemur.

N V B E S. P R O P H E T Æ.

NVbes in diuinis literis Prophetarū significato passim positæ, in quas scilicet Dei veritas extenditur: atq; hæ dicuntur mandatum Domini audire, & quo tempore quo ve loco pluuiæ sint effundendæ, cognoscere, & à quibus etiā eas suspendere ipsa res exigat. De quibus, vti superius habetur, Esaias: Et mandabo nubibus meis ne pluant super eam imbrem. Nōmū enim Israël vineam appellat vates diuinissimus, mandatumq; ait nubibus ne super eam pluerent, hoc est, ne Prophetæ oracula sua vltius in Israëliticum populum conspergerent. Quod autem ad nubem facit, manifestum est eam fuisse multa obscuritatis caligine circumfusam: arcanumq; illud de Christo mysterium, vnde nostra omnis doctrina defluxit, per tenebrosas aquas, densissimis quippe nubibus collectas, Psal. X V I I. indicari theologi monuerūt. Nam vbi, Et nebulae puluis pedū eius, Eucherius nebulas pro mysteriorū velamēto hieroglyphicè positas ait. Nam & caligo in id accipitur significatū, vtpote quæ diuinorū secretorum operimentū intelligatur, vt Psal. Caligo sub pedibus eius. atq; alibi, Posuit tenebras latibulū suum. Est & vbi significant perperam admissorum abolitionem: vt apud Esaiā: Deleui vt nubem iniquitatē tuam, & quasi nebulā peccata tua. Eucherius idem, vbi legitur, Velut nubes pertransiuit salus mea, iniquorū ait tempora significari. Quinetiā propter eandem prophetiæ duritiē atq; difficultatem, doctrinamq; F solido velut quodam corpore concretā, ac minimè diffluentem, ex grādinis metaphora signatam Psal. V I I, viri ijsdem diuina mente præditi tradidere. Alioquin, glacies, & grando, in diuinis literis plurimū ponunt pro duritia atq; rigore delinquentiū. Et quod ait Dominus, Orate ne fuga vestra fiat hyeme vel sabbato: sunt qui per hyemē, sordidum quippe & ignauū tempus, intelligant hieroglyphicè humanā vitam in peccatorū immunditijs occupatā, scelerumq; voraginibus immersam atq; detentā: per Sabbatū autem cessationis diem: innui verò dicant, cauendū identidem ne cum dies illa ingruerit, desides & à bonis operibus cessantes deprehendamus. Non enim sufficit non peccare, nisi bona etiam opera faciamus: quia tam rebellis est vetita cōsectari, quàm contumacis facienda relinquere. Ac de niue, & omni glacie, sentit idem Eucherius: de pruina verò secus, quippe quam abstinentiæ symbolū esse tradit, propterea quod ea sit in causa vt calor corporis ad salubritatē refrigescat: eaq; de causa dictū, Factus sum sicut vter in pruina. Et quoniā huc incidimus, L X V I I Psal. vbi legitur, Et virtus eius in nubibus, Theologi Apostolos identidem per nubes interpretant, veluti procul extantes, & supra terrena omnia negotia in altū euectos, diuinisq; in
super

A super spiritus aqua plenos, qua mox arua, campos, & vniuersam terram inundarent, vnde fecundissimos bonorum fructuum proventus obveniret. Huiusmodi enim pluuiam decidere, & rorulentū imbrem terram irrigare, nostra pietas per preces poscere consuevit.

F O N T E S. L I B R I.

Sequuntur fontes, de quibus Psalmo sexagesimo septimo legimus, Ex fontibus Israël Dei laudes in Ecclesiis emanare: quod ita Theologi accipiunt, vt intelligamus, ex Legis & Prophetarum libris, veluti ex quibusdā fontibus perennibus, Israelitico olim populo Dei doctrinam atq; cognitionem affluxisse: ex quibus fontibus viri illi sanctissimi ac Deo pleni multa haurientes, hymnos in Dei laudem componebant. Apostolos etiā, primos Christianæ pietatis doctores à Christo electos, per aquarū fontes qui repētē apparuerint, interpretes pleriq; designarūt, vbi Euthymius vnanimē veterū sententiā secutus, sæpenumero ait per aquā euangelicę predicationis doctrinā significari. Iam quod Dauid ait, Inter montes transibunt aquæ, potabūt eas omnes bestię agri: ostēdere voluit, nulla tā alpestria, tamq; inaccessibilia loca fore, in quę doctrina diuinæ legis nō sit penetratura: nam per bestias plerisq; sacrę Scripturę locis impij ponunt, & qui nullam adhuc rerū diuinarū doctrinā audierunt. Et quod Leuitico legislator vasa omnia pollui dicit, in quę pollutorum morticinum inciderit, exceptis, inquit, fontibus aquarū, per fontes quippe & cisternas, & castella, & collectiones aquarū, doctrinā intelligens, & Magistros, qui q̄ prauis nonnunquā moribus polluti sunt, non tamen prorsus abominandi: de quibus scilicet Matthæus: Omnia quęcunq; dicunt vobis, facite & custodite, secundū autē opera eorū nolite facere. Ad hæc sextis Hebręorū castris per XII aquæ dulcis fontes ad Elim repertos, Hieronymus Apostolos XII interpretatur, de quorū fontibus deriuatæ aquæ, totius terrarū orbis siccitatē rigant. Cōmuni verò scriptorū omniū cōsensu, dulcedo aquis præcipuē fontanis attribuitur, quamvis in optima aqua neq; sapor neq; odor vllus à Physicis requiratur. Quia tamen sitientibus, cū scilicet sicco spuit ore viator, aquæ potus suauissimus accidit, factum vt poëtæ dulcis aquæ saliente sitim restinguere riuo, inter oblectamenta ingentia posuerint. Ita illud Deuteronomij cantico expressit, mel de petra dictum super Mose, **C** hoc est, tam suauē tamq; dulcem & amabilem aquā, vt mellis similis esse videret. Chrysostomus quoq; aquæ suauitatem pro melle ex petra profiliante intelligit, cū nusquam legatur mel à Mose de petra vnquam eductum. Apud Dauidem verò Psalmo LXXX, Educto de petra melle saturauit eos, interpretes ita dicūt: Pauit Christus IIII millia hominum septem panibus, quia potauit eos mellita doctrina sua vsq; ad saturitatem. Res enim omnes ab eo gestæ, præter historiam, mysticum etiam sensum secum trahunt. Quàm dulcia (canit pietas) faucibus meis eloquiā tua, super mel ori meo. Petra igitur illa vnde fluebat aqua, vt Apostolus ait, erat Christus. Atque hic fons ille fertur de quo cecinit Dauid: Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Esaias, patentem fontem dixerit appariturum. Hieremias, fontem aquæ viuæ derelinquendum conqueratur.

F L V V I I. C H R I S T V S.

SEdenim in fluuiorū metaphoris longē frequētius est in diuinis literis Christi significatum: vt eo loco, Fluminis impetus lætificat ciuitatem quam incolit Deus: vbi nostri Theologi flumen Christum esse dicunt, propter dulcissima eius fluentia, de quibus Psalmo primo multa disseruere. Hinc apud Prophe-

Pierii Val. Disciplinæ.

tas legas: Ecce ego ad eos delabor quasi tranquillū flumen. Et Ecclesiastici 24. **D**
Ego sapiētia effudi flumina: ego quasi trames aque immēsa de fluuiio: ego qua-
si fluuius Dorix, & sicut aquæductus exiui de Paradiso: & quæ sequunt in hanc
sententiam. Quinetiam ait Dominus, flumina aque viuæ de ventre eius qui cre-
diderit emanatura: quo sapientiam & facundiam intelligi voluit, Ambrosio in-
terprete, quam assecuti erant ij qui diuino afflari spiritu meruissent. Itaq; Apo-
stolorum doctrinā et institutionē præuisam à Psalmographo, Theologi eo loco
volunt, vbi Extulerunt flumina Domine, extulerunt flumina voces suas, habe-
tur. Et per amnes qui per eosdem alueos decursuri erāt, subsecutos doctores ac-
cipiunt. Non negarim verò quod tradit Eucherius, flumina nōnunquā pro po-
pulo accipi qui nondum in fidem receptus esset: in quam sententiam corriuat il-
le flumina Babylonis. Iam & Apoc. 17. Aquæ quas vidisti, super quas meretrix
illa sedet, populi & turbæ & gentes sunt, & linguæ. Eòdem tendit Esaia dictū,
cū beatos appellauit eos, qui super omnes aquas seminarent. Apud Abacūta
prophetā legas, fluminū terra scindetur, quod de Hierosolymis dictum Græci
tradūt, quæ scilicet fuerit Prophetarū patria, qui fluminū instar eam irrigabant, **E**
sed ad **LE S V** Christi aduentū hiatura esset, & rimis aperienda, omnisq; humor
alueo ita fatisciente defluxurus, penitusq; defecturus, futurū scilicet vt pristina
exaresceret vaticinatio, quod euentus cōprobauit. Quod verò sexto supra cen-
tesimū Psalmo legitur, Deserta reddidit flumina, et aquarū fluxus in sitim trans-
mutauit, flumina scilicet exiccauit, & quæ terra prius erat irrigua vliginosaq;
ita desertam reddidit, vt prorsus sterilefceret, & aquarum venas abundantes ita
obturauit, ne vlla inde potio, sed sitis potius profiliret, Euthymius Græcus ipse
ad Græcos philosophos referri dicit, qui scilicet cū eloquentiæ quasi flumi-
nibus & disciplinarum varietate & copia redundarent, omni demū sapientia
destitui visi sunt, cū illiterati ac piscatores homines eos represserunt.

T O R R E N S.

Accedit huc torrens, cuius significatū ita refertur ad eloquentiā, vt torrens
facundia veterū scriptorū sententia dicta sit ea dicendi vis, quæ magno di-
ctionis impetu decurrit, quā in Pindari cōmendationem ita describit Horatius:

*Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,
Fervet, immersusq; ruit profundo
Pindarus ore.*

F

In diuinis verò literis mentio fit de quodā deliciarū torrente, Psal. supra xxx
quinto, pro quo plenissima Christianæ doctrinæ fluentia intelliguntur. Torren-
tem autem dixit Psalmographus, ob tempestiuā doctrinam, quæ à Christi ore
loco & tempore difflebat, propterq; eius in suadendo & arguendo vehemen-
tiam, affluentissimāq; vim. Quin & propterea ea multa, quæ de propheticis ser-
monibus collecta in vnū adducebat: fuit enim ad tempus torrens, & vehemēs
est ac violentus, & ex multiplici aquarū cōcursu corriuatur: vnde ait Eucherius,
per torrentes insignium prædicatorū eloquentiam significari. Alioqui torrens
in iisdem diuinis literis pro concupiscentiæ stimulo ponitur, quæ vel difficulter
superetur, vel in profundum trahat, de quo plura inferius. Nam hic præterire
nō est animus locum in Psalmo, Sicut torrens in Austro, quā exultantis esse vo-
cem, inquit Eucherius, & ex vitiorum vinculis ad libertatem, conuersionemq;
redeuntis, qua postulat vt diuinę aspirationis auxilio atq; ope, ex peccatorū ca-
ptiuū.

Aptiuitate soluantur, sicut constricti glacie torrentes, Austri tepore soluantur.

C A T A R A C T A.

Est & diuinarum literarum proprium, vehementia vel in sermone, vel in opere, aut alia quapiam vi, per cataractam significare: atque hec ea est cataractarum vox, cuius mentio habetur Psal. LXI. Est vero cataracta, aquatici cuiusdam alvei coarctatio, ubi aqua in angustum vel natura, vel arte collecta, aut sponte, aut artificis arbitrio, magno inde impetu atque etiam fragore prorumpit. Sedenim quae a natura est cataracta, nihil aliud quam strepitum & impetum praese fert: eaque est naturalis eloquentia sermonisve copia, nullo studio, sponte profluens. Quae vero arte construitur, & vim & efficacem operum utilitatem suggerit: atque huiusmodi est dicendi facultas, arte, labore, diligentia, iudicio atque exercitatione comparata.

M A R E.

Quemadmodum autem fontesque fluminesque omnes in mare decurrunt, ita nos dictionis ordo deuexit in pelagus. Ut vero loco hoc ea praetereamus, quae multa super mari ex Aegyptiorum doctrina in Pisce disseruimus, contenti nunc erimus aliquot tantum locis, quos ex diuinis literis cruemus.

B P E R D I T I O.

Id vero cum primis proprium est maris significatum, ut perditionis indicium sit, Iob ipsam quippe profunditatem, utpote quae idonea admodum sit ad suffocandum. quanquam alia de causa mare apud Aegyptios pro pernicioe ponebatur, ut suo loco docuimus. Quod ad perditionem attinet, eo significato Theologi Prophetam autem Psal. XVII canere, se de aquis multis eductum. Passim vero interpretes, exundantes fluctus pro calamitatum excessu accipiunt: & per turbulentas aquas suprema quaedam doloris ostendit vehementia, quae omnem respirandi facultatem exuperat: ut Psal. LXVIII affixum se clamat in profundo luto, unde nulla se vi possit expedire: rapidissimis demum vorticibus deuoratum, in imam maris sedem deiectum esse, in quem usque locum tempestas etiam accedat, quae arenas omnes aestu commisceat atque perturbet: qua quidem nulla maior describi potest inquietudo: primo enim aquarum, in quas deciderit, ponit altitudinem: mox limum, cui affixus inherescat: inde maris amaritudinem, & immensas undas: postremo eas saeuis tempestatibus agitatae: merito itaque paulo post se de profundo huiusmodi liberari supplicat, ne tanta rerum vexatus perturbatione deficiat.

C H O S T I L I S I M P E T V S.

Apud eundem hostilis impetus, & subitaria quaedam oppressio, per aquam indicatur, Psal. CXXIII, Cum exacerbatus eorum furor in nos debaccharet, sane aqua demersisset nos. quod ut magis exasperaret, addidit: Torrentem pertransiuit anima nostra: ubi impetuosos inexpectatosque hostium insultus incursum repentinum proruentes, torrenti turgido comparauit, quem tamen auxilio Dei fretus tuto pertransierit. et quasi parum adhuc dixisset, superaddidit: Sane pertransiuit anima nostra aquam intolerabilem, ingentes quippe rerum difficultates atque pericula. Tale aliquid apud Maronem legas: *Diluuio ex illo tot vasta per aquora vestri.*

Idemque alibi nubem belli dixit, utrunque desumptum ex Pindaro. Isthmii enim *ὁ πολυφθόρος σαλαμὶς διὸς ὀμβρῶν*, & alibi: *ὅστις ὁ πᾶντα νεφέλα*. Adud oratores historicosque turbines & procellas saepe pro bello positas inuenias. Causa vero cur aqua vehementiores indicet ærumnas, ea est, quod pericula casusque reliqui corpus soleant ex vna aliqua parte labefactare: aqua vero vniuerso statim corpori circumfusa, omnibus euestigio membris impedimento est, atque vndique oggerit difficultatem atque molestiam.

Pierii Val. Disciplinæ.

Æ R V M N Æ.

Hinc Psal. LXXVII, vbi legitur, Omnes fluctus tuos induxisti super me: D
Interpretes per fluctus, perturbationes & ærumnas omnes intelligūt, quæ-
cuncq; affligere possunt humanū genus, quibus omnibus Christi esset humani-
tas obnoxia: in eius enim persona dictum id autumāt. Fluctuare autem verbum
sæpe pro perturbari ponitur. Sedenim aliquando pro timore posita fluctuatio,
vt Psal. LXI, Ecce enim ipse Deus meus assertor meus, & adiutor meus est,
quare non amplius fluctuabo: id est, nihil est quod vltius pertimescam.

D I L V V I V M.

Accedit huc diluuium, de quo Psalmo XXVIII, Dominus diluuiū inhabi-
tare facit: siue vt alij reddidere, Diluuiū sedat: vel, Tempore diluuii regnū
obtinuit. Vtuncq; significatum ad humanam pertinet salutem: quoniā hic gen-
tes intelliguntur quæ in suarum inundatione cupiditatū, in vitiorum pelago &
humanorū affectuū voraginibus demersæ detinebantur, quæ mox à Domino
exemptæ seruataq; sint. Alio verò loco, psalmo quippe XXXI habetur, Dilu-
uium aquarum multarum proximè ad eum non accedet: per huiusmodi aquas E
supra modum exundantes, cū scilicet excrefcentia ripas flumina prætereunt,
vel mare turgidum per littora spatietur, quas suprà memorauimus calamitates
intelligi volunt. Ita Euthymius, & pleriq; alij sentiunt.

A B Y S S V S.

Eodem modo vbi fit de abyssso mentio, vastū calamitatis pelagus figuratur:
vt Psal. XLI, Abyssus abyssum invocat: quod ita accipiunt, profunda atq;
vasta calamitas vastiorem aliam semper vocat calamitatem, quod alij dixerunt
malorum hydram, cū scilicet aduersæ res cladesq; continenter ingruunt, ac
velut vnda supervenit vndæ, aliæ post aliam succedunt. Sunt qui dictum ita in-
terpretantur, vt vniuscuiuspiam rei magnitudo alterius invocet magnitudinē:
vt pote, peccatorū cumulo necessarium esse ingentem cūmulum misericordiæ.
Alij per abyssos hos nouam & veterem diuinarū institutionum doctrinam in-
telligunt, profundissima enim vtracq; est, & altera alterius indiget auxilio: ita e-
nim Eucherius, psalmi dictum huiusmodi citans, profunditatem inquit Scri-
pturarum inde colligi. Neq; illud non probat, vt vetus Testamentū noui egeat
auxilio, & veteris nouum. Quin & humanam mentem vnicuiq; abyssum esse di-
cit, quia nequeat semetipsam ipsa cōprehendere, nisi superioris abyssi ope suble-
uetur, vnde scilicet affulgeat lumen quo alti profundi tenebras discutiat. F

L A C V N A F O S S A Q V E.

AB abyssso haud multum dissimilis est alia aquarū species lacunosa, eaq; plu-
rimū turbida, cœnosa atq; fæculenta, quæ nimirū pro cladibus & grum-
nis accipi solet. Ita dictū Ezechielis interpretantur, vbi Dominus ad Hebræos:
Aperiam sepulturas vestras, & educā vos de Babylone. frequenter enim in diui-
nis literis pro vna eademq; re ponūtur, sepultura, vorago, infernū, abyssus, fos-
sa, lacus, & similia. Psalmo XXVII, Similis descendētibus in lacū, nōnulli pro-
fundissimas fossarum altitudines intelligunt, vnde non detur emerfus: nōnulli
sepulchra foueis excauata. Sedenim Psal. XXI, Seruasti me ne deciderē in la-
cum, quod foueam alij, alij puteū vertēre: Euthymius inuitabile periculum ex-
ponit, quippe voraginē, in quam qui fortē inciderit, suis ipse viribus nequaquā
possit euadere. Alibi exauditum se ait Propheta, vt de lacu profundissimo for-
didissimoq; extraheretur, quod maxima vitæ discrimina, quæ diuinitus euase-
rat,

A rat, declarat. Et quod ibidem dicitur de luto limi, liuidissimam loci putredinem ostendit: ea verò est quæ animas nostras eò demersas tenaci veluti cceno implicatas detinet. Hinc Dauides orat se de luto eripi, ne affixus in palude putoreq; illo perpetuò recumbere adigatur, atq; hæc de turbidis.

L I M P I D Æ.

A Quæ verò limpida perspicuaq; omnes, dubio procul pro doctrinæ symbolo, uti ostensum est, accipiuntur. Doctrina autem omnis vel in cōspicuo est, in ore quippe ipso, vel in mentis recessu. Hinc ea quæ manifestè patent, perspicuis & nitidis, neque admodum altis profluentibus comparamus: quæ verò in arcanis habentur, aut solo concipiuntur intellectu, ea vel nubium, uti superius, densitati, vel puteis, vel altioribus vndis similia sunt. Transfertur autem commodissimè hæc aquæ claritudo atq; obscuritas ad humanum animum: eaque metaphora, quod syncerum, apertum, manifestumq; & perspicuum est, candidum appellamus: propterea quòd huiusmodi propemodum est aquæ puræ conditio, ut superficiem habeat claram atq; perspicuam. Hinc Pindarus Pythiis, Arcefilao candida præcordia dixit, *λευκὰς πηγάς ται φρεσίδας*. Contrà verò quæ abdita, incognita, & in intima mentis penetralia recondita, ab eiusdem aquæ similitudine, obscura, nigra, vel alta nuncupamus: ut quæque enim in aquis profundiora sunt, eo videntur obscuriora. Ita Homerus nigra inquit præcordia, *φρεσίδας* quippe *μέλαινας*, ob taciturnitatem, & consiliorum occultationem. Et Virgilianus Æneas premit altum corde dolorem, quem nullo scilicet signo manifestabat.

P V T E I.

E T in huiusmodi significatum diuinæ literæ puteos plurimū ponere consueverunt. Hinc Isaac puteos tot fodit, tot purgare aggreditur, tot nouo labore aperit, quæ omnia mystico sensu vitæ, quam sequi debemus, doctrinam indicant. Nam & Philo eo loco, Quæ foderant pueri patris eius, ingesto rudere obstruunt Palæstini, fossuras puteorum auspicia esse disciplinarum ait. Ex verò in pacatissimo contemplatiuæ philosophiæ recessu commorantur, ubi tranquillæ, placidæ, leniterq; fluentes aquæ castissimè lasciuiūt. Non negarim autē puteum in diuinis literis esse etiam vxoris hieroglyphicū: nam eò Theologi nostri trahunt Salomonis præceptum, Bibe aquam de vasis tuis, & de puteorū tuorum fontibus. Iam Bersabee nomen septimus puteus interpretatur, quæ septima fuerit Dauidis vxor. Propter aquas educatum se Dauides plurimum gloriatur, sed perspicuas, viuas, dulces, & placidè prolabentes aquas: quæ nobis quoque sunt identidem adeundæ, si modò illos adcamus puteos in quos Palæstini terram non ingesserint, in quos scilicet, ut hoc obiter interpretemur, inuida ac periniqua hæreticorum factio suæ turpitudinis ccenum nō admiscuerunt: quicunque enim suam vberimis his limpidissimisq; vndis sitim expleuerit, aut coelestem exceperit rorem, fontes melle fluentes hauserit, nubium harum imbrem collegerit, inq; auctos ipsidem imbribus fluuios demersus lauet & volutetur, æstuosos is cupiditatum ardores extinguet, membris morbos qui sensum obstupefaciunt, expellet, animiq; podagram, bonorum quippe operum impedimentum, elidet, omniq; demum labe perpurgatus, nulla corporis fece sordidus, situ oblitus nullo, nulla deniq; labe contaminatus, ipsam æthereæ puritatis claritatem induet, & superis par effectus, immortalitatis etiam conditionem diuinæ decreto liberalitatis assequetur.

Pierii Val. Isis.

PIERIVS VALERIANVS AD M. ANT. D
PASSEREM, PATAVINVM PHILOSOPHV
probatiss. de iis quæ per Isidem, & iugeris quadram, &
picturas aliquot alias significantur, ex sa-
cris Ægyptiorum literis.

Olim putes, eruditissime M. Antoni, dedicationem hanc meam de Iside, de-
que ijs quæ similitudine quadam ad Isidis argumentum in comitatum sese ad-
iunxere, ideo tibi factam, vt sperarem te aliqua hinc obligatione mihi deuin-
cire, cum mihi potius persuaferim, multum me acquisiturum, tibi que pluri-
mum debiturum, si commentationes has meas, qualescunque sint, suscipere
dignatus fueris. Nam quid ego vel meditari, vel continua lectione consequi vnquam potue-
rim, quod eruditionis cuiuspiam nomine venditari mereatur tibi, cui totus sit calathus ille do-
mi, vnde omnia possis largissimè depromere? Non enim te solis medicina philosophiæq; termi-
nis cohibuisti, sed longè vltèrius progressus, variarum insuper rerum minimè protritæ do-
ctrinam ita tibi comparasti, vt de quacunq; re proposita, & eruditè loquaris, & eruditionem
ipsam mira sermonis iucunditate noueris conuestire. Quin pœtas, historicos, polyhistorasque
omnes ita tibi familiares effecisti, vt nihil tota in encyclopædia sit, quod te lateat, quod non in
promptu habeas, proq; loco & tempore vtaris quàm felicissimè. Quare nihil aut parum legen-
dis nostris profecturus es, nisi quantum amici virtutibus tuis deditissimi nugas amas: & qui
amant, Ouidianum illud obiectare solent:

In facie næuus causa decoris erat.

Sit utcunq; non debui ego, quantulumcunq; præstare potui, quin ad te mitterem hæsitare, aut
propemodum expauescere, qui scirem quantum inde lucri facturus essem, qui rem quidem im-
becillam admodum & infirmam offerrem, sed quæ apud tam peritum, tam prudentem, tam
probum, eundemq; humanissimum amicum ita accipi possit, vt vigorem firmissimæque vires
sit consecutura.

DE ISIDE.

SI S dea quæ fuerit, quantoq; cultu à veteribus veræ pietatis ne-
scijs, sed rerum humanarum peritissimis, suscepta, quot superstitionibus
nibus celebrata, iam omnibus innotuit: quare nos circa hieroglyphi-
ca eius tantum immerabimur.

QVADRIENNIVM.

PER eius effigiem inter alia significata Ægyptij annum suum, qui scilicet qua-
tuor annis solaribus constabat, indicabant. Erat verò muliebri simulachrū
patrio paludamento vestitū, vt paulò post dicitur, quod & anni, & ipsius Dei
signum habebatur. Isis in cœlestibus astrum est, Sothis Ægyptiaca lingua nun-
cupatum, ἀστὴρ ἰσίδης Græca, quasi astrocanem dicas. corruptam eam dictionem
multis in locis invenimus. Is idem apud nos Sirius est, eademq; Canicula, quæ
stella sub mento Canis est, vt Aratus obseruauit: quamvis alibi ex Eusebii ob-
seruatione diximus, Solem & Sirium eundem accipi. Simpliciter verò stellam
hanc in Isidis honorem Ægyptij colebant, quod ortu suo ingentes apud ipsos
pluuias concitare solet, quibus Nilus crescat, vnde sibi victui necessaria compa-
rabat: qualem honorem & Leoni habitum eadem de causa, ipso Leonis cōmen-
tario declarauimus. Cur verò annū ex hieroglyphico huiusmodi intelligerent,
causa

A causa est, quod Ægyptij annū ab istius sideris ortu auspicabant. Oriri verò in Ægypto solitus XII. circiter Cal. Augusti. Sed hoc de vertente, de proprio inferius.

L V N A.

Plutarchus verò & Eusebius, qui veluti Solem Osirin, ita Isidem Lunam ex Ægyptiorum dictatis esse contendunt: eam hoc hieroglyphico describunt, ut cornua taurina, veluti nouæ Lunæ speciem gestet, nigraque amicta palla, per latebras & obscura loca Solem appetere, atque vnum ipsum concupiscere videatur. Vnde factum est, ait Plutarchus, ut in amatorijs, quemadmodum apud Theocritum est, Lunam inuocarent. Eudoxus enim Isin rebus amatorijs opitulari dicit. Hinc apud Ouidium, Arte amandi, legas:

Multas illa facit quod fuit ipsa Iouis.

Porrò Luna cum sit noctis domina, noxque voluptarijs illecebris & Veneri sacra, quæ, ut alibi dictum, latebris & spelæis gaudet, hieroglyphicè plurimum cum ijs quæ Veneri attribuuntur, congruit. Amatores enim apud Maronem,

Secreti celant calles, & myrtea circum Sylua tegit.

B Hinc legas apud Eusebium, voluptates, atque eas quæ fortè omnium maximæ censeantur, si aspexerimus, aut quod risu dignum, aut visu turpissimum est, aduertimus: quocirca vel erubescimus, vel occultare properamus. Id autem impendiò cauemus, ut hæc omnia nocti concedamus. Celari enim, ut elegans poëta dixit, vult sua furta Venus.

M A T E R I A F O R M A Q V E.

C Vm verò Isis materiam etiam mysticè significet, Sol verò formā, vel agentem vim, Lunaque Solē ita suū obseruet, eiusque semper radios excipere quærat, quibus illustretur, videor Platonis illud intueri de sponsa, quæ veluti prostituta sponsum expectat auidissima, vnde rerum species, atque nouatus concipiat, & loco reddat, uti Luna lumē acceptū mutuo, quod potest studio restituit. Atque hæc ita obscura hieroglyphicum est materiæ, quæ nullam adhuc formam suscepit. Figuræ autem variatio in Lunari globo materiam apertè satis demonstrat, quæ veluti cera mollis, nunc hanc, nunc illam impressionem ex quocunque sigillo suscipere apta sit. Hinc teniæ illæ variæ multicoloresque Isidi dicatæ, non septem tantum eas Lunæ facies, quas Græci φάσγες dicunt, ab Heliodoro ita nuncupatas, *Σωφθας, χρίναν, ἀνατολή, μεσηδὴ, διχότομος, ἀμυδίνετον, καὶ πανσέλλωρι*, sed etiam vim eius quæ circa materiam versatur, indicant, qua scilicet gignit omnia, & omnia concipit: lucem quippe, tenebras, diem, noctem, vitam, mortem, principium, finem. Quis enim assiduam in Lunari facie varietatem non admiretur, dum eam nunc euanescentem, ut Heliodori sententiam interpretemur, nunc corniculatā, nunc diuiduam, nunc protumidam, nunc plenam cōtemplatur? Ignium denique facie varia, quanto longius facessit à Sole, tātò largius collustrari, parte luminis compotem, parte altera cassam, proque oris circumversione fulgoris speciem variare, siue id alieno irradiata lumine faciat, siue proprio præpetique candore, ut Chaldæi arbitrantur. Cleomedes enim libro De cœlestium orbium contemplatione scribit, inter Berosi placita cōtineri, corpus Lunæ pilam esse dimidia parte candidam, altera cæruleam: partemque illam candidam proprietate quadam *τὸ συμπάθειας* ad Solem semper converti, vnde quo magis illi succedit, luminosam illam partem à nobis auerti magis: quo verò longius abscesserit, eo magis oculum nostrum in amborum medio sisti, partemque candidam nobis aduersam fieri, ac perinde sese exhibere conspicuā. Tangit idem Apuleius in Deo Socratis.

Pierii Val. Isis, & Circulus.

PRINCIPIVM.

D

O Siridis verò tæniæ nulla fucabantur vmbra, sed vndecunq; micantissime splendorem nitidum præ se ferebant. Nam cum illæ principij symbolum essent, idq; virtute sua purū nitidumq; sit, neq; vllius rei admistione labefactetur, nihil præter candorem ostentare par erat. Sacerdotes autem illi cum has semel in manus suscepissent, eas euestigiò recondebant, nō amplius videndas atrectandæve: Isiacis verò sæpius utebantur. Tæniæ autem Græcam vocem sic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum esse laneum capitis honorati. Hinc Ennius Alexandro:

Volans de cælo cum corona & taniis.

Sed vt rei philosophiā in albis hisce tænijs explicemus, manifestū est rerum omnium principium ab omnibus sanæ mentis hominibus ad Deum referri. Album autem est prima veluti materia quædam, in quam colores, quotquot volueris, perinde ac in vniuersalem illam possis omnes species inducere. Hinc ad Dei cultum alba plurimū indumenta omnium penè nationum consensu adhiberi solent, semperq; albus color sacris accommodatus. Atq; ideo ait Persius: **E** Quamvis albata rogarit. Sed quid indigemus Persio, si Assertoris nostri indumenta, cum gloriam suam vellet discipulis patefacere, alba sicut nix apparuere? Apud Ciceronem II. de Legibus: Color albus præcipuè decorus Deo est, tum in cæteris, tum maximè in textili. Et nostra pietas canit, vt linteas, easq; purissimas induti tunicas, sacra Deo caneremus. Sed quoniam præcipua annorū, mensium, & dierum hieroglyphica tam significata quàm significantia, desumuntur à vario cœli motu, præteritis multis, quæ per figuras varias indicabantur, nec vulgo tamen, sed solis sacerdotibus Ægyptijs innotescebant, ad cœlorum perindeq; circulorum considerationem progressi, reliqua quæ de temporibus significantur, per horum figuras explicabimus.

DE CIRCULO.

Circuli significata non apud Ægyptios tantum in vsu fuere, sed & apud nationes alias multifariam accepta: quare separatim suum, hoc est, hūc locum sibi deponere visi sunt.

ÆTERNVM PERPETVVM'QVE.

F

NAm quod modò in Osiridis tænijs dicebamus, has vtpote albas principium indicare, vnus quippe circulus descriptus, aut simpliciter, aut alteri cuipiā picturæ signo ve circumductus, nunc semper, nunc perpetuum & æternū, nunc omnia, quippe τὸ πᾶν significabat, nempe quòd in ea figura neq; principium neque finem inveniri sit, quod æternitatis est proprium: & quia omnium est figurarum capax, vniuersitatem ipsam intra se complecti videtur. Ab huiusmodi autem circulari ambitu exactè peracto, videlicet cum Sol à matutino horizonte digressus, eodē redierit vnde ferri cœperat, diuinæ literæ tota die pro perpetuo posuerunt: vt Psalmo LXXI, Vt cantem gloriam tuam tota die: vbi Symmachus, pro lectione quæ est, Tota die, Perpetuò reddidit.

DEV S.

CVius etiam principij finisq; nusquam apparentis ratione habita, Ægyptij Deum ex hieroglyphico circuli intelligebant. Persæ verò (quod non absurdum est repetere) cum Iouem cœli dominū dicerent, sacrificia illi se facere putabant, vbi celsissimā speculam conscendissent, Iouemq; cœli circulum nuncpassent.

A passent. Transit idem mos ad Turcas. Hinc ab alta quaq; turri matutinales illæ acclamationes, quarum sensus est, Deum fuisse semper, futurumq; semper: neq; quicquam aliud, nisi quod suum etiam salutant Mahometum. Sarraceni quoq; & plæræque aliæ nationes Deum circulum appellabant: atq; hinc sempiternum exprimi contendebant.

A D O R A T I O.

E A de causa Pythagoras circumactū corporis adorandum iubet, his verbis, *περοκωνειν περιφροδωθαι*. quod Plutarchus ad imitationē cœli perpetua vertigine circumacti fieri putat: quanquam nōnulli dictum ad rerum humanarum varietatem, assiduamq; mutationem, in quibus nihil stabile, perpetuumq; sit, arbitrantur. Sedenim quod ad corporis conuersionem pertinet, multarum is gentium mos fuit, idq; Propertiani loci aperit intellectum, libro primo:

Ante tuos quotiens verti me perfida postes, Debitaq; occultis vota tui manibus?

Quod dubio procul adorationē ritē factā innuit. Tale aliquid apud Suetoniū invenias, vbi de Lucio ait, de Vitellij progenitoribus loquēs: Idem miri in adulando ingenij, primus Caium Cæsarem adorari vt Deū instituit, cū reuersus ex Syria nō aliter adire ausus esset, quā capite velato, circū vertensq; se, deinde procumbens. Fuit verò Numę institutum, vt adorantes Deos, in orbem sese verterēt, deinde verò federēt. Præterea cōuersio illa, & totius corporis circumactio, nobis documento est, nihil ex humanis rebus firmum esse & stabile, & vt cuncq; vertat Deus, reuoluatq; vitam nōstram, id iucundē ac libenter admitti oportere. De sessu autem in Cynoccephali commentario dictum, sitū huiusmodi ad diuina pertinere. Id verò minimē prætereundum, fieri solitam eam corporis conuersionem à sinistra in dexteram, ad ipsius mundi imitationem, cuius ortus, vt & Plinius & nonnulli alij tradidēre, ab læua parte est in dexteram præceps. Quare iocat Plautus, Gurgulione, dicente Phædromo: Quò me vertā nescio, subiungit Palinurus seruus: Si Deos salutas, dextrouorsum censeo. De Camillo memoriæ proditum est, cū se ad dexteram conuertisset, vt mos erat Romanis adorantibus, subito eum lapsu cecidisse, quod omen ad damnationem, qua postea oppressus est, pertinuisse creditū, omnia eo populo superstitiosius ex quo perpendente. Quodq; ad huiusmodi circuitum in adoratione pertinet, notū ex historijs est, quā prudenter Marcellus ad Capidium Cisalpinæ Galliæ vicum se gesserit. Nam cū impetū in Gallos faceret, retroactus ab equo ob hostium clamorem perterrefacto, circuitum eum adorato Sole, vt Romanis in pugnae principio facere mos erat, de industria fecisse simulauit, ne apud suos mali omnis religionem excitaret. Econtrariò Galli sinistrorsum, & in læuam partem religiosius fieri ab adorantibus conuersionem corporis arbitrabantur, de quo ita Plinius: In adorando dexteram ad osculum referimus, totumq; corpus circumagimus, quod in læuam fecisse Galliæ religiosius credunt.

P E R F E C T I O.

D Eniq; apud veteres obseruabatur, vt factō sacrificio, circulum in ara illinerent ex hostiarū sanguine, quē phiala religiosissimē collegissent. Idq; erat sacrum illud verbum *πλειωσαι*, quod perfectionis indicium esse dicebant, quod figurarum ea sit vndecuncq; perfecta.

A N N V S.

Q Vi verò per circuli designationem annum intelligi volunt, vt manifestiora prætereamus, eius potissimū aurei circuli ratione inniti videntur, quē de Si-

Pierii Val. Isis, & Circulus.

mandij sepulchro & Cambyfes & Persæ sustulerūt: erat enim illē trecentorū & D sexaginta quinq; cubitorū ambitu, cubiti vnus latitudine, singulis anni diebus in singulis cubitis exculptis, per astrarū ortus occasusq; , quidq; ea secundū Astrologos obseruata significarent: cuiusce rei quēdam propemodum vmbra habetur Patauij in Palatini palatij aula, vbi corona supernē circūcirca ducta, Zodiaci primū totius figuris insignis, mox gradibus suis distincta, quorum vnicuiq; adpictæ sunt certæ rerū imagines, quæ pueri gradus eius emerſu nati, modò ingenium, modò sortem indicent: quarū ego testimonijs sæpe vti soleo hieroglyphicis meis fide facienda: nam Ægyptium quid omnino sapere videntur.

POEMATIS GENVS.

AD anni autem similitudinē poëmatīs etiā genus Circulus appellatur, cuius Aristoteles Analyticis meminit. Id aliq; alio exposuerunt modo. Sed nimirū poëma illud Circulus appellat, cuius finis idem est cū principio: cuiusmodi est Catullianū epigramma in annales Volusij, & alterū in Noniū Strumā, & vnum etiam in Mamurrā & Cæsarem. Euthymius sanē circulares eos psalmos vocat, qui eodem finiunt versu quo cœperāt, cuiusmodi est decimus octauus supra centesimū: Cōfitemini Domino quoniam bonus, quoniam sempiterna est E eius misericordia. Fieri q; solet, vbi sententiā aliquam insigniorem quærimus in audientis animo quasi aculeum quendam ē repetitione productum affigere, vtq; tenacius memoriæ inhærescat, affixum ita relinquere.

CONTRARIETAS.

MOTUS verò qui est in circulis natura considerata, in causa fuit vt periti Mathematicarū, contrarietatem hieroglyphicē significare volentes, duos iuxtā sese contingentes circulos describerent, quales in quibusdam machinis fieri videmus propter vnus incurſationem aduerso motu alterum circumagi, atque ita manifestam discordiam apparere: quam in adolescentiæ nostræ delictis, amore in indignationem conuerso, ita ex Aristotele descripsimus:

*Non aliter motas concurrere ad oscula vidi,
Hinc atq; hinc geminæ sicoiere rotæ,
Quæ simulac primis sese tetigere labellis,
Pars ea quamprimū, quæ veniebat, abit:
Fitq; ex concursu facies contraria primæ,
Machina versa meo qualis in igne fuit.*

SVMPTVS PVBLICI PRIVATI'QVE.

ORBiculi quidam numismatū speciem referētes, quos in aliquot pyramidibus & obeliscis excisos videas, pecuniā indicāt in opere construendo erogatam: qui si fuerint in orbem dispositi, sumptū eius operis significare aiunt publicum fuisse: sin parallelari quodam ordine sculpti, priuatam impensam significare contendunt: quæ tamen interpretamenta iuniorum quorundam esse nō inficior: nā apud veteres nihil tale interpretatum inveni. Exigeret hic locus, vt de circulis quibusdā mutua cōplicatione cōiunctis, qui disciplinarū hieroglyphicū constituunt, rationē subiungerem: sed quoniam argumentū illud alio cōmentario, quod Illustrissimo reverendissimōq; Herculi Mant. inscripsimus, latē satis explicatū est, ad spherā nunc, & figuras aliquot istius cogitationis cōuertemur.

DE SPHÆRICA FIGVRA.

PER circulum superius Deū à nonnullis intelligi docuimus. Cæterū si qua Deo

A Deo forma similitudo'ue adscribi possit, longè cōvenientius spherica illi figura accommodabitur. Meritò itaq; Xenophanes mundum illum archetypum spheram appellauit: veteresq; pleriq; veræ theologiæ scientiam nondum assecuti, nī hīl esse aliud Deum, nisi cœlum ipsum, & cœlestia ista arbitrabantur. Sed & Salomon ad Deum conuersus, Exaudi ô cœlum, dixit. Deos tamen, vt nostrorum interim oracula missa faciamus, neq; mensura, neq; forma vlla cōprehendi posse dicit Iamblichus, & omnes quāliquo veræ doctrinæ lumine irradiati fuerunt.

Æ T E R N I T A S.

I Taq; rectè cū per hieroglyphicum spheræ Deum intelligerent, eternitatem quoq; eadem figura descriperunt. In numo enim Faustinae, quam retulerant inter diuos suos, sigillū est cū sceptro super spherā sedens, dextera exporrecta, cum inscriptione, Æ T E R N I T A S. Eadem inscriptio in numo altero, vbi dea summis læuæ digitis pallam tollit, dextera spherulam porrigit. Cū verò mundi ipsius figura in orbem conglobata perhibeatur, pleriq; veterū eo signo credidēre, mundum identidem principio caruisse: quodq; in diuinis Græci reddiderunt *ὡς ἀρχῇ*, ab æterno hī sunt interpretati. Quibus Magnus Basilii egregiè respondet, atq; inter alia, figuræ huiusmodi principium, quod incompertū illi putant, & scholis omnib. declamitant, à centro is esse demonstrat. Apud Romanos quoq; perpetuitas est per spheram indicata: vt in spherā illa quæ cū caduceo & pharetra transuersis, virgaq; cui palliolum appensum est, dexteraq; confert, in numo quem Cæsari cudit L. Buca, in cuius altera facie inscriptio est his literis, CÆSAR DICT. PERPETVO. Sanè perpetuitas ex spherā, autoritas verò Dictatoria quæ illi consensu atq; concordia ciuium demandata fuerat, per insignia reliqua significantur, de quibus sigillatim dicere non est hīc locus.

C O E L V M.

E Adem pila Solis & Lunæ signis cōspicua, cœlū significabat. Alij per huiusmodi speciē, C V N C T A, veluti etiam in circulo, interpretabant: siquidem circumflexu cœli, quē alio nomine mundum appellamus, cuncta tegi cōprehendiq; manifestū est, quippe qui totus in toto sit, imò verò ipse totū, extra intraq; in se cuncta cōplexus. Quin non modò pila, sed simplex rotæ curuatura cœlum apud Ægyptios indicabat. Ita enim apud Cyrillū legas libro nono contra Iulianum, quod præcipiti quidā ingenio pro apside aspidem transtulerunt. Huius picturæ eam Ægyptij tradebant causam, quod cœlum in circuitum assidue ferat.

F O R T V N A.

V Vlgatissimum illud inter hieroglyphica, Fortunā nunc rotulæ, vt vulgus, nunc spheræ alicui, vt Cebes, insistentē pingere: siue vt eam rerū dominam ostentent, qua etiam de causa Apelles eam in sedem collocauit: siue vt eius instabilitatem inde coarguant. Quin à volubilitate nomen etiam illi: nam quæ prius Vortuna à vorto dicebatur, digamini mox mutatione in F affinem literā, quod in plerisq; factū est locutionibus, in Fortunā abiit. Cuius præcipuū opus est, ima summis, & summa imis commiscere, rerūq; omniū vicissitudinē inducere: cuius quidem vertiginis ergo *φεισώλθ' τύχη* Pindaro nuncupata. Nam si Fortuna proprium hoc habet vt vicissitudinum autor sit, quos modò claros effecerat, mox obscuret, fouereq; desinat: quos verò premebat, iam erigat, & illustres efficiat: quæq; antiquissimus Hesiodus super his de Ioue dixit, iure ipsa suo propemodū administret, quid in rerū natura mutabilitati huic & apertissimæ rerū vicissitudini magis simile reperiatur, quàm circuli rotæ'ue motus? constant enim hæc

Pierii Val. Ifis, & Circulus.

primū, simulac fiūt, ex re ipsa, contrarijs simul manentibus, & integris, curuo D
scilicet & concauo, ex stante & moto, centro scilicet & circumferētia: ac simulac
impelli cœperint, vna eademq; linea, vti superius dicebamus, abit et redit, ascen
dit atq; descendit, eodemq; motu, quod primum erat, vltimū, quod vltimū, pri
mum euadit, vt nihil deniq; in vna re quapiā variantius excogitare possis. Vn
de meritò dixerit Aristoteles, circulum miraculorū omnium esse principium.
Id verò minimè prætereundum, Ægyrenses eiusdem mutabilitatis ergò Amo
rem atq; Fortunam eodem in delubro venerari consueuisse. Constat igitur pi
lam atq; rotam volubilitatis hieroglyphicum esse, & luculento apud Græcos
epigrammate Posidippi de Occasione, quæ idem ferè cum Fortuna officiū exer
cet. Ea enim cur rotulæ insistant interrogata, Stare loco nequeo, respondet. Au
guralis autem disciplinæ obseruatione proditū est, sphæram æream de Cæsaris
Maximini statua, quæ in vestibulo Regiæ locata erat Antiochiæ, excussam re
pentè Iouiano Imperatore urbem eam ingrediente, turbarum quæ subsequutæ
sunt in eius perniciem, portentum habitam, quod aruspices rerū volubilitatem
id significare asseuerarent. Et Constātiū Imp. paulò antè quàm moreretur ima
ginari per quietem visus est, cernere se patris effigiem quæ pulchrū infantem of E
ferebat, quem vbi gremio suscepisset, proiecit is longius sphæram de manu ipsius
Imperatoris excussam, quod temporū permutationem portendere, euentu mi
nimè irritò ab aruspicebus responsum est. Quod verò dicebamus, Fortunam
sphæræ insistentem pingi solitam, apud plerosq; variat huius argumenti species:
vt in numo P. Septimij Getæ Cæs. sigillum ab altera parte est cum radio in læ
ua, cum sphæra in dextera, quam exporrigit, vti collosa quædam manus ahe
nea in Capitolio habetur. Vidi etiam Fortunæ simulachrum pilæ insistentem cum
nouacula, cum nauali clauo, & cornu copię: in qua, nouacula felicitatis indicat
amputationem: pila facilem eius volubilitatem, vt passim: clauus, vitæ nostræ
sub eius ditione cursum: cornu copię, bonorum largitionem. Sanè Plutarchus
commentario de Fortuna Romanorum, Fortunam ait traiecto Tybri, positam a
lis, exutis talaribus, abiecta instabili & vestigia fallente pila, ita Romam ingres
sam: quod indicium esset eam ibi constanter permanfurā, neq; aliò in posterum
abuolaturam: illud scilicet Maronianum secutus, quod de Romanus ait:

His ego nec metas rerum, nec tempora ponam, Imperium sine fine dedi. F

TERRARVM ORBIS.

QVo pacto autem terrarū orbem pila descripta significant, rudī etiam inno
tuit plebeculæ. Orbem enim linea quadā, veluti finitore circulo dissectū, al
terū quoq; ex hemispherijs, quippe superiorē, quasi meridiano circulo produ
cto diuidunt: à meridiano autem quasi coluri partem ad occidentem Solem ver
tunt, atq; inde Asiam, hinc Africā & Europā intelligunt, cū tamen poëtę terrā
ἀπείρονα dicant. Cuius vocabuli si vim simpliciter interpretemur, infinitā expone
mus. At Ioan. Grāmaticus Aristotelis interpretis accuratissimus, σφαῖρα δὲ mauult
interpretari: omnino enim neq; sphæra, neq; circulus finem principiumve vllum
præ se ferūt. De figura verò terræ quā varia alijs atq; alijs credatur, videndum
apud Plutarchū libro de Philosophorū placitis altero. Sed nos in hoc antiquis
feliciores sumus, q̃ non vniuscuiusquā testimonio, sed iam innumerabilium de
visu referentiū, vniuersum hunc orbis globū terra mariq; & habitabilem & per
meabilem accepimus, & quotidiana in hanc & illam partē suprā & infrā nauiga
tione, manifestior fit in dies. Sed quod ad orbem nostrum attinet, videre est in
Fau

A Faustinae numo quodam sphaeram pro terrarum orbe positam: ibi enim Cybele leoninae insidet sellae, sphaeramque inter manum atque genu continet: inscriptio, quae ad hanc rem facit, est, M A T R I M A G N A E. In numo Germanici Imp. Caesaris Aug. Victoria sphaeram mouere videtur, in qua literae, S. P. Q. R. quasi terrarum orbem Senatui populoque Romano adiudicatum iam esse significare velit. Sanè autem Imp. Neruae Caes. Aug. sphaera S. C. adculsa est, cum adiecto temone, quod orbis gubernationem dubio procul indicat. Et eodem significato Imperatori Vespasiano Aug. P. M. P. P. P. C O S. V I. V trunque numo aere signum idem dedicatum. Grati verò Imperatores qui Dis acceptum referrent quod regnarent, id deorum prouidentiae adscribentes, rem numismatum monumentis testati sunt. Nam in M. Antonini Pij numo simulachrum muliebre videas, quod stans laeua contum tenet, dexteram radium, quo praeciuentem pilam verset. Inscrip-
B ptio, P R O V I D E N T I A E D E O R V M. In altero eiusdem simulachrum idem laeua manu baculo innititur, cuius apex in lituum flectitur, laeua pilam radio attingit, quasi eam versaturo, aut leges illi consistendi praescripturo. Inscrip-
 ptio, P R O V I D E N T I A. Eadem pila in manu dextera exporrecta in numo L. Veri Aug. cum inscriptione, P R O V. D E O R. T R. P. I I I. C O S. At in Maximini, simulachrum cum cornu copiae, radioque in eius manu dextera pilam a pedibus versante, cum inscriptione, P R O V I D E N T I A A V G. In Antonini verò Pij numo sphaera cum cornu copiae, F E L I C I T A T I S adscriptionem habet. Dicata etiam est cum iaculo, Philippi filio. Inscrip-
 ptio, P R I N C I P I I V V E N T V T I S.

M V T A B I L I T A S.

Quod autem ad rerum mutabilitatem facit, non pila tantum, verum etiam rota in huiusmodi accipitur significatum. Psalmo enim L X X X I I I legitur: Deus meus pone eos ut rotam: hoc est, tam facilem felicem eorum statum conuertere, quam volubiliter rota ipsa conuertitur. Ita Euthymius, Eucherius, & alij.

D E R O T A.

C T quoniam res ipsa nos ad rotam iterum reduxit, cum aliquot adhuc super ea reliqua sint significata, quae distinctio sit in rotis primum enarrabimus, mox quae ad significatum attinent exequemur.

D E O R V M R O T A E.

Sciendum enim rotas plurifariam a radiorum numero distinctas esse. Nam quae dijs attribuuntur, octo radijs insignes figurantur: propterea quod rerum coelestium motus in octauam usque sphaeram, quantum humani oculi vis porrigi potest, obseruantur.

H V M A N A E R O T A E.

Hominum verò rotæ sex tantum radijs compingi debent, tot enim sunt humanae naturae motus: in anticam, in posticam ingredi, vel retrocedere, in dexteram aut in laeuam ferri, sursum aut deorsum ascendere, vel descendere.

I N F E R O R V M R O T A E.

Quæ verò Ixionis rota fertur, quatuor tantum radijs compacta fingitur: unde Pindarus dixerit, *τετράκνημον ἐὸν ἄλκιρον*. In ea verò ita distinctus fingitur Ixion, ut manus singule singulis radijs affixæ essent, totidemque alij pedes singuli. Qua de re apud Pindarum legas Pythijs, Ode ad Hieronem altera. Neruae Traiani numus est, a cuius vna parte ipse pro suggestu populum alloquitur, togam

Pierii Val. Rota.

rus verò populus sublati in cœlum dextris applaudit: inde in extremo margi. D
ne meta est, iuxta cuius basim Nympha iacet humi fusa sinistro brachio supra
rotam exporrecto. Sunt qui ex hoc Circum instauratum à Traiano interpreten
tur, quia rota circumagi videatur.

A Q V A T R A I A N A.

S Vnt qui, vt mihi videtur, longè rationabilius aquam Traianam intelligant.
Nympha enim humorem, humi præsertim fusa, dubio procul indicat: innixa
verò rotæ, aquæ cursum nō incongruè significare possit. Alibi vidi Nympham
ipsam in eiusdem Traiani numis cum rota supernè sita, & inscriptione, V I A
T R A I A N A. quorum vtrunq; artificiose, maximeq; propriè figuratum. Nam in
via rota supernè voluitur: in aqua cursus ab imo est. Alius item numus eiusdem
Traiani, in quo signum idem penè humi prosternitur, læua ramum frondibus
vestitum, dextera currulem rotam iuxta genu tenens, sub basi cuius literæ sunt,
V I A T R A I A N A. S. C. circumcirca verò, S. P. Q. R. O P T I M O P R I N C I P I.
In alio, in quo eadem literæ circumductæ, aquæ ductus
habetur in semicirculum fornicatus, idemq; simulachrū
humī fustum cum harundine infrà, & literis in hunc mo-
dum dispositis:

VITÆ NOSTRÆ PROGRESSVS.

S Edenim V I A etiam sua habet significata in diuinis literis, quippe quæ vitam
hanc quam viuimus indicat: vnde omnes à die natiuitatis ad extremū vsq;
viatores, hospites, & peregrini dicimur, vtpote qui solum hoc extra patriam in-
colimus, vbi nulla cōsistendi firmitas, perpetua verò semper agitatio animi, vbi
demum rerum aut sententiæ considendum sit examinantis. Distinguūt insuper
theologi viam à semita: per viam mandata ea peragenda intelligentes, quæ vni-
uerso mortalium generi data sunt: per semitam verò, quæ huic vel illi personæ,
ordini, collegio, nationi ve præcipiuntur.

T H E O L O G I A.

S Vnt qui per rotam currulem in diuinis literis Theologicæ doctrinæ hiero-
glyphicum intelligant, propterea quòd rota ea terram ima tantum attingat
superficie, reliquum in sublimē tollatur, & aurigam animū semper terra procul F
surrigat. Idem præterea est officium rotæ, quod & Theologi, vt scilicet à terre-
nis imisq; rebus ad sublimium cœlestiumq; naturarum speculationem attolla-
tur, inde mox à diuinis ad humana descēdat, quocq; inter se vinculo colligentur
ostendat: qui quidem est rotæ motus. Sed quoniam proprio commentario mul-
ta de vniuerso curru diximus ex diuinis literis, deq; mysticis eius rotis, tūc cum
terrestre iter eamus, Traiana procedemus via.

IMPERITORVM PRÆCIPITIVM.

S Ed cur id dissimulem, quod in diuinis literis imperitorum præcipitantiā
per rotam significari comperimus? & in hanc sententiā à Psalmographo di-
ctum citauerimus: Deus meus pone illos vt rotam. Rota quippe posteriore par-
te attollitur, anteriore cadit. Posteriora sunt bona fortunæ, quæ quia nostra nō
sunt, ea nobiscum transportare non possumus, ideoq; à tergo relinquuntur.
Anteriora sunt æterna, & quæ nos assiduè comitantur, imò nos præcedunt, seq;
duces, quòd progrediendum sit, exhibent. Impurus igitur & imperitus rerum,
cum fortunæ bonis augetur, auersus retrò faciem quæ æterna sunt obliuiscitur,
atq; ita fit vt anteriore parte neglecta, præceps eat: nam posterioris, quæ attollit
vide.

A videtur, admirationē captus, in quam rapiatur voraginem animadvertere nē, quaquam potest, atq; ita præcipitatur.

DE QVADRATO.

B egregiē mobili figura ad maximē stabilem transire quodam veluti antipathiæ loco visum est, quippe vt vario eo delassatus motu, firmitatis istius occasione quietem aliquam aucuparer. De quadranguli igitur figura differemus, quę multipliciter descripta, multas idem præ se fert significationēs.

ANNVS SOLARIS.

QVarum prima illa est, quam initio cōmentarij super Iside tetigimus, Ægyptios quippe duas anni rationes habuisse: vnā qua vertētem, CCC LXV diebus, & horis senis, agnoscebāt: alterā, qua Sotheos ortū quarto quoq; anno quadrantibus illis diei quatuor in vnum cōtractis, obseruabāt supputationi huiusmodi respondere. Cum verò iugerū centum cūbitis dimetirentur, quartā iugeris, quæ scilicet cubitis XXV claudebatur, pro sex hōris quę vno quoq; anno superabānt, accipere cōsueuerunt, ac perinde vertentem annū intelligebant, cui quarta illa diei pars addita, quarto quoq; absoluto, dies etiam vnus intercalaris ex quartis illis adauctus adiiciebatur. Sed quoniā & hæc & alia multa superius super anni ratione differuimus, ea repetere supervacaneum esset & importunū.

SAPIENTIA.

VEluti verò Fortunam rotundo lapidi insidentem pingerē veteres instituerunt, ita Sapientiam in quadrato statuebant: ex hoc hieroglyphico volubilem illam, vt paulo antè diximus, huius verò sedem firmam & inconcussam indicantes. Et nōstri quadrata ligna quæ ad arcæ Noes fabricam parari diuinum iussit numen, doctores & mǎgistros in Ecclesia significare dicunt, quorū sapientia inclusi intus populi cōseruantur, & ab incurstantibus hæreticorum procelis muniuntur. Ex quadratis enim lignis construere debere nos Bibliothecam admonet Adamantius, non ex agrestibus, rudibus, & impolitis: quippe ex Prophetis & Apostolicis voluminibus, in quibus solis vera continetur sapientia, C vt pōte qui vitijs omnibus resectis excisisq; quadratum vitæ iustioris tenorem, & ex omni parte libratum præ se ferant.

MERCVRIVS.

CVmq; apud veteres Mercurius sapiētiæ Deus haberet, Hermæa illa apud Athenienses fieri solita, quadrati quippe lapides, quos tum in priuatarum, tum in sacrarum ædium vestibulis ponere consueuerant, vt significaretur, rationē & veritatem perinde vt forma quadrata rectam semper stare. Nam rationis & veritatis Deus Mercurius antiquis erat.

IUPITER.

A pud Arcadas nō Mercurij tantum, sed & Iouis, & aliorū deorū simulachra quadrantalia fieri solita, Pausanias autor est, nempe vt eorū inde stabilitas significaret. Iupiter enim ipse manēs stabilis, dat cuncta moueri, vt veteres poëtæ canūt. Nam & Hermæis à firmitudine nomen, quod herma fundamentū sit.

VIRPROBUS.

QVantum verò pertinet ad virtutes, quadrata forma virū ea de causa probum dicimus, quod cubicę figuræ species quoquo versum iacta versataq; fuerit, recta semper consistit, quatuor lineis, & totidem angulis semper insignis.

Pierii Val. Quadra.

Hinc illud, ἀγαθὸς ἀλμωὸς καὶ τετραχῆς ὁ αὐτοῦ πόγος. Quadrangulus reuerà probus, nuli-
liq; obnoxius vituperationi, quod tangit Aristotel. Ethic. primo. Et ad Theo-
dectem IIII, quadratum simpliciter virum per translationem dictum autumat,
& perfectum significare. Sanè quidem cum tres in corporibus staturæ conside-
rentur, rotunda, quadrata, teres, humanum corpus quod à pictoribus & statua-
rijs commendetur, sex & sexaginta digitos excedere non debet, quippe quod
quatuor cubitorū altitudinem æquet: & quatuor & viginti digitos cubito ad-
scribi, suo commentario probatum est. A' quatuor igitur cubitis quadratū cor-
pus denominatum, quod laudatissimæ staturæ sit. Infra horum digitorum nu-
merum, quos fortè ab vniuscuiusq; corporis proportionem accipimus, quo quis
magis contrahi, ac propemodum desidère videtur, eo magis ad rotundam spe-
ciem accedit: & corpus illud rotundum appellari potest, quod digitis aliquot
est quadrato breuius, vel cuius altitudo extremos brachiorum quammaximè
porrectorum digitos non exæquat. Teres verò, cuius proceritas supra sex & no-
naginta digitos ascendit, altior vè sit eo mensuræ modo, quem vti dictū, expor-
recta brachia designant. Staturam hanc alij oblongam, alij gracilem appellaue-
re, & rotundiores illam obesam dixere. Cornelius Celsus corpus illud habilis-
simum dicit, quod quadratum est, neq; gracile scilicet, neq; obesum. Nam longa
statura vt in iuuenta decora est, sic maturiore conficitur senectute: solere enim
homines huiusmodi supra modum mox incuruari, tam philosophorum ratio-
nes, quàm historiarum exempla ostendunt, si quæ cotidie oculis offeruntur mi-
nus animaduertimus. Et Antoninum Pium eiusmodi fuisse tradit Iulius Capi-
tolinus, vsumq; cum ad emendandum vitium tabellis ex tilia, quibus pectus ad-
sustinendum pondus adstrictum fascijs obligaret.

CLARI VIRI.

QVod tamen de certa hominis altitudine dictū est, non negarim procerio-
res statuas ijs eregi solitas, qui vel victoria aliqua, vel præclaris alijs faci-
noribus supra reliquorum mortalium gloriam euecti sunt: vt Diagore Rhodio
Olympionice statua decreta est quinq; supra quaterna cubita digitis. At Dama-
geto eius filio paterna minor vno, cæteris maior digitis quatuor. Sunt qui ha-
bitam in his rationem putent, vt recta proportio oculis repræsentaretur, quo-
niam huiusmodi statuæ in columnas sublatae, dum suspiciuntur, nisi naturæ lon-
gitudinem excedant, in monstrosam quandam obesitatis speciem declinare vi-
deantur, spatio fallente oculum. Sed vt hoc non negarim, ita etiam plures sta-
tuarum ordines fuisse, non ignorandum dixerim: pariles quippe, magnas, maio-
res, atq; maximas: alias benemeritis & sapientibus viris, alias Regibus, Impera-
toribusq; alias heroibus, Dñs alias fieri solitas. Sed in iisdem ipsis statuīs nō ea
mensuræ consideratio, qua de nos agimus, perpenditur, cum in illis sua cuique
proportio adiudicata esset, qua opus perfectissimum redderetur. In ratione ve-
rò nostra cum obesum, quadratum, aut procerū corpus dicimus, rationem eam
inspicimus, quæ ad digitorum & numerum & proportionem quadret, vt hæc
ab illa distinguatur. Hinc illud apud Tranquillum intelligi potest de Flauij Ve-
spasiani habitudine quadrata: & quod apud Palladium est, Sint boues nouelli,
quadratis & grandibus membris.

MULIEBRIS STATURA.

QVoniā verò decet muliebrē habitudinē graciliore esse, atq; ea de causa ma-
trinales virginalesq; colūnæ, quarū ratio ad hūani corporis similitudinē
primum

A primū excogitata fuit, proceriores quā Doricæ, quæ viriles nuncupantur. Hinc sit, vt quæ virum decet quadrata facies & habitudo, dedecet mulierem; & qui virum probum quadratum dicimus, mulierem quadrantem, & quadrantiariam. Alia tamen ratione prostitutam intelligimus, de quo apud Plutarchum in M. Tullij vita, & apud Tullium oratione pro M. Cælio: quod nō à corporis dimensione desumptum, sed ab exigua ea stipe, qua parabilis habetur. Sedenim Siculi ad hæc vsq; tempora meretrices vulgò quadratas dicunt: easdē Itali reliqui, vel ab obsequio, vel ironicè, bonas fœminas appellitare consueuerunt.

R O M A V E T V S.

ET Roma olim quadrata, cæq; specie primū ædificata, diuq; permansit vt quadrata Roma diceretur, præcipuè locus in palatio ante tēplū Apollinis, vbi reposita erant quæ boni ominis causa in vrbe condenda adhiberi solita. Saxo autē munitus erat in speciem quadratā. Eius loci meminit Ennius eo versu,

Est nunc, & quis erat Romæ regnare quadrata.

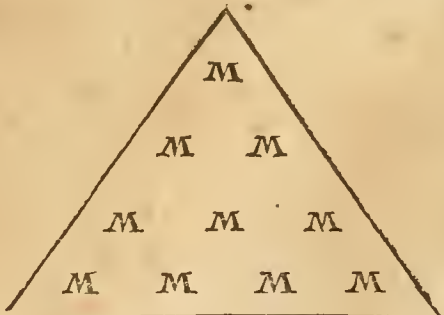
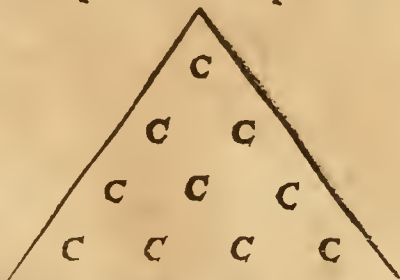
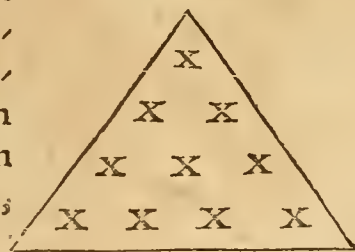
B D E M E T A.

Am metarum pyramidumq; ratio nos appellat, quarum significata referamus: & quoniam & quadrangulares & triangulares metæ reperiuntur, de quadrangularibus prius dicere incipiemus, argumento eo, quod præ manibus erat, inuitati.

F I N I S.

FINem hæc, aut operis cōsummationem, absolutumq; modum ostendit: siquidem myrias, qui decem millium numerus est, metam astringit. Numerus verò is ab vnitatibus multiplicatus, & maximus, & perfectissimus est, ad eò vt sumpto ab vnitatem principio, sit in myriadem finis. Pyramidis enim basis, vt apud Philonem est, longitudine pedum centum, ac totidem latitudine constituitur, quibus iuxta quadrati naturam multiplicatis, in quem diximus numerum resultat: quem quia perfectissimum esse dictum est, finem itidem & exactum opus meta, ex ter multiplicato denario constituta, significare dicitur. Decadis autem vis est quaternarius numerus: secundum enim compositionem à monade ad quaternariū punctis in vnum contractis ac supputatis, decas fit. Decies autem decem, centum: decies cētum, mille: millia decies, summa perfectissima. Ad stipulatur huic perfectioni architectorum etiam commēsus, qui perfectionem in denario, quem antiqui τέλεισ appellunt, collocauerunt. Et Romu-

lus, nō ille quidem inter pastores, vt putat vulgus educatus, sed Stabijs oppido non incelebri literis institutus, & vt Plutarchus attestatur, liberalibus artibus & disciplinis eruditus, ad eam quæ subsecuta

Pierii Val. Trinum.

est felicitatem ausu minimè temerario via sibi adaperata, confirmatis iam rebus, D regnoq; iam constituto, quæcunq; fecit & instituit, denario finiuit numero: vt puta senatores in X decurias, urbem in curias X X X, in totidem decurias equites. Principes hastatas & peilanos denario finiuit. Annumq; demum in menses X terminauit, quod ad nostram vsq; diem tributo militibus erogando perdurauit. Addunt nonnulli, non temerè esse denarium numerum tam pedum quàm manuum digitis attributum, & os capitis à mento ad frontem summam, & manus palmam ad mediū vsq; digiti summum, mensura decies repetita, perfectam cuiusq; hominis altitudinem dimetiri. Quod verò Mathematici, qui altius philosophantur, numeri perfectionem aliq; in senario, aliq; in septenario posuerunt, alterius est cōsiderationis, quam in Digitorum commentario delibauimus: sed ad hos numeros illa nihil attinent. Huiusce perfectionis ergò Ægyptij, reges suos, qui mortales reliquos gloria præcessissent, honorare metis & pyramidibus, quæ sepulchris eorum superponerentur, consuerunt, de quibus cū pleni sint historicorū libri, neq; plura super Ægypti rebus miracula celebrētur, quàm molium huiusmodi amplitudines, aliquot etiam ad hanc vsq; diem perduranti- E bus, rem adeò notam verbosius prosequi superfluum existimaui, si vnum illud addidero, Nazianzenum minimè respuere eorum opinionem, qui pyramides eas in Ægypto celebriores ab Iosippo Hebræo exædificatas putant, vt frumenti conditoria essent: & nomen rei consentire dicit, quod *πυρὸς* triticum vocant. Nam & apud Stephanum, in ijs quæ Hermolaus Byzantinus compilauit, legas, dictas eas *ἀπὸ τῆς πυρῶς*. Sed fabulam subiungit, *ὅτι καὶ Συαχρηῶς ὁ βασιλεὺς, αἱ δὲ αὖ ἐκείναι σίτες, καὶ τὸ αἶγυπτος*, à tritico scilicet quod vndiq; congestum Rex eò contulerit, penuriaq; Ægyptum affecerit, cū Iosippi consilium salutare fuerit, ne mortales fame, quæ per tot annos futura erat, absumerētur. Illas porro vulgus adhuc granaria Pharaonis vocat.

DE TRINO.

Nter hieroglyphicas has imagines, & trinum, triangularemq; pyramidem nonnulli adnumerant, cuiusmodi obelisci bases aliquot Romæ vidi: quod mysterium enodare, etsi profundioris ingenij, altior- F risq; disciplinæ opus esse non ignoro, in quo omnia ad hoc vsq; tem- pus ingenia præstantissima defatigata sunt, nō absurdè tamen me facturum existimo, si modicum quid vmbrae ad cōmenti huius rationem ex philosophorum Theologorumq; vetustiorum dictatis pro re nata breuiter tetigero.

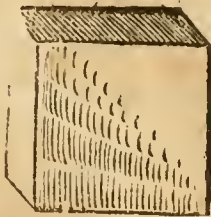
TRINITAS RERVM.

Res aiunt hi in rebus vnitates considerari, ita tamen mutuò connexas, vt ab vnitatis simplicitate minimè discedant. Est enim primū ea in rebus vnitas, qua vnumquodq; sibi est vnū, sibiq; constat atq; cohæret: cui quidam ex veteribus adeò fauere visi sunt, vt numerum ex natura rerum amouere cogitarint. Est ea secundò, per quam altera alteri res vnitur, & per quam demum omnes mundi partes vnus sunt mundus. Tertia atq; oinnium princeps, est, qua totū vniuersum cū suo opifice, quasi exercitus cū suo duce, est vnum. Adest tripartitò considerata vnio hæc vnicuiq; rei per suam vnā simplici vnitatem, deriuatā ab vno illo, quod & primū vnum, & trinū simul, atq; vnū est, à Patre inquā, Filio, & almō Spiritu. Nam & Patris potestas omnia producēs, suā omnibus largitur vnitatē. Et sapiētia Filij ritè omnia disponēs, omnia inuicē vnit & copulat. Mox Spiritus

A Spiritus amoris sui vinculo ad Deum omnia conuertens, totū opus opifici nexu charitatis adiungit. Hinc illud Deo inditum amoris cognomentū, quo mortales affecti, primò Deum ipsum supra nos, supraq; omnia diligere debemus; secundo loco nos ipsos; tertio proximum, sicut nos ipsos.

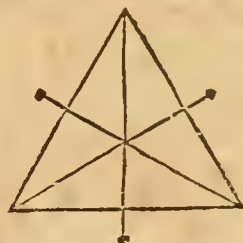
C V B V S.

A Ccedit huc Cubus ex trigonalibus figuris, quatuor compactus triangulis, cuius hieroglyphicum est S V P R E M V M N V M E N. Nam cum in Mathematicorum datis punctum referatur ad monadem, linea ad dyadem, utpote quæ ab aliquo tendat ad aliquid: superficies verò sit ternarius, qui figuras inter rectilineas principium habetur, ac quoddam veluti elementum, inde si corpus solidum conficiatur, cubus erit, triangulis quippe quatuor rectilineis in corpus vnum coagmentatis atq; compactis: ita prima pyramis inter solida emicat, cuius basis tres ostendit angulos. Quartus in ipsius figuræ summitate positus, ut numinis formam, ita & nomen apud Pythagoricos accepit. Addunt Magi, simplex quoq; triangulum æquilaterum diuinitatis indicium esse, siue rerum cœlestium effigiem, utpote quod sit sibi ipsi æquale, difficulter moueatur, & ad malum declinare non possit.

I V S T I T I A.

V T verò trini prosequamur significata, ternariū veteres, ut alibi etiam ostendimus, iustitiæ dedicarunt, ut de Pythagoricis disciplinis Plutarchus ait. Iniuria siquidem afficere, neq; non affici, cum extrema sint, & idcirco vitiosa, iustum æqualiter vtrinque reductum in medio residet. Sanè Pythagorici non numeros tantum, verum etiam figuras deorum nominibus dedicarunt: quippe qui triangulum æquilaterum Mineruā appellabant: Verticigenam & Tritogeniam propterea, quod tribus perpendicularibus lineis ab angulis tribus dissecetur.

M I N E R V A.

Q Uod verò pertinet ad Mineruam, trigeminā eam nōnulli faciunt, propter anni tempora, quæ ut sæpe dictum, apud Ægyptios tria tantum fuere, quippe, ver, æstas, & hyems. Huic etiam tertium vniuscuiusq; mensis diem dedicarant, cum à Lunæ coitu mensem auspicarentur, ut Sthenis autor est. Pallas enim, ut in eorum est theologia, die tertia orta est. Et eandem & Pallada & Lunā pleriq; interpretantur. Hæc verò nō prius quàm tertio à coitu die se videndam exhibet. Quanquam non desunt qui Tritogeniam ea de causa dictam asserant, quod è Iouis capite orta prædicetur: Tritò enim Bœotiorū lingua caput appellatur. Sanè Diodorus Pallada aërem esse dicit, eumq; incorruptibilem, eaq; de causa & virginem deam, & Iouis è vertice editam, confictum esse. Ad hoc facit Horatianum illud:

Proximos illi tamen occupauit Pallas honores.

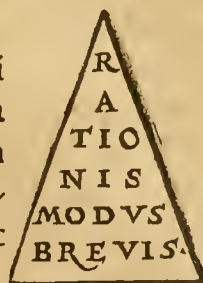
Nam cum aër tertium ex elementis locum obtineat, Æthræ, quæ pro Ioue accipitur, omnino proxima est, & ternarius illi numerus rectè datur. Miffa facio quæ multa & varia de palude Tritone Græci fabulantur. Sed illud minimè dissimularim, quod Democritus dixisse fertur, Pallada Tritoniam ea de causa nuncupatam, quod præcepta tria ad humanam vitam bene beateq; degendam necessaria proposuerit: bene quidem consulendum, rectè iudicandum, iuste

Pierii Val. Trinum.

deniq; agendum. In quem terminum omnis disciplinæ sanctioris finis dirigitur. D Meritò igitur ternarius, & triangularis figura ea, quæ lineis æqualibus describitur, & Palladi est, & iustitiæ dicata.

HUMANITAS.

Sunt & alia figurarum triangularium significata, quæ Psellus li bello De dæmonibus interpretatur. Ea libenter apponā, quia cæteris hieroglyphicis videntur minimè dissimilia. Equicrurum enim humanitatis symbolum aiunt: quod quidem vna breuiori linea descriptum, indicat rationis modulum contractiorem esse, ac perinde multa effugere, quæ percipi non possint.

MORVM DISSOLVTIO.

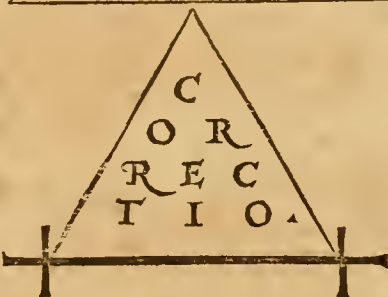
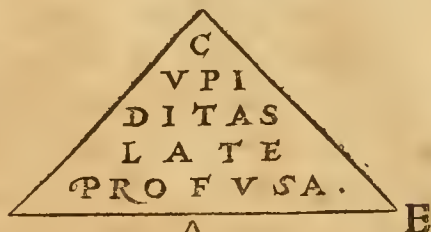
Vel si vna sit linea latiore productioreq; aberrare significat ab institutis, & à recta via, & plus æquo indulgeri quædam cupiditatibus.

CORRECTIO.

Quæ tamen lineæ si notentur contractæ ad aliarum normam, ostendit, ex perperam actorum pœnitentia vitæq; solutioris correctione, fieri nos posse longè meliores quàm antea cta vita fuerimus.

DÆMONIACA NATVRA.

Scalenus autem dæmonum & malarum potestatum figura dicitur, vsque adeò inæqualis est, & à bono & æquo remotus. Componitur autem ex senario numero, sed imperfecto, qui corporeis, & mundi huius inferioris rebus obnoxius est, quod in eo circumscriptiones corporeæ sitæ sunt: per eumq; mundus hic inferior compositus esse imperito eo seculo putabatur. Ideoq; aiunt sex genera dæmonum infra lunarem globum inueniri: quorum primū per sublimiorē aëra vagari tradūt, *LELIVRON* appellatum, quasi velint igneum significare. Secundū aëreum, quod in crassiori nebulosaq; regione sedem habeat. Tertium terrenū. Quartum aquatile vel marinum, à locis & regionibus in quibus oberrant, & quarū curam gerunt. Quintum verò subterraneum, quod vel noctu, vel in puteis, & antris, & huiusmodi locis frequēter apparet: ne antrum Nursiæ fabulosum esse credamus, aut quem Diui Patricij puteum in Hybernia memorant. Nam & Cumis & alijs plerisq; locis responsa in antris dari solita, totius antiquitatis testimonio persuasum est. Sextum & vltimum est lucifugum, imperscrutabile ac tenebriçosum penitus, allegoriceq; perpetuo damnatum. Id verò dæmonum genus modis omnibus mortales infestare creditur, Stygiosq; latices haustos spargere, vnde calamitates, pestes & fames consequantur. Adduntq; huiusmodi rerū periti nomina, *Actæum*, *Megalesium*, *Ormenon*, *Lycum*, *Nicon*, *Mimona*, *Alastoras* alios, alios *Palamnaos* appellatos, à quibus omnia in homines incommoda cōgerantur. Sed hæc fortè plus nimio hominī sublimium rerum cupidissimo, cum μέγιστα futura sint omnia quæ de dæmonibus loco hoc afferre voluerimus. Multiplices tamen eorum figuras & apparitiones, varijs rerum & animalium imaginibus conspicuas, toto opere, vbi hieroglyphicum tale aliquid deponat, minimè dissimulauimus.

A PIERIVS VALERIANVS AD IANVM
VITALEM PANORMITANVM, DE IIS
quæ per vestes aliquot significantur, ex
sacris Ægyptiorum literis:

Non parua quidem de causa, Iane mi iucundissime, Leo X. Pont. Max. quam-
primùm tuum de Trinitate poemã legit, ingenio & eruditione tua delectatus,
pietateq; in primis commendata, præclara tibi munera dari iussit, in quibus
fuit & Palatinæ vestis ornatus, ut inter amicos admissum esse te, virtutis &
optimarum artium ergò, omnibus innotesceret, tuq; ad disciplinarum studia
in dies magis incitarere. Quæ mihi tam iucunda acciderunt, ac si omnia & ijs longè maiora
in me collata essent, qui tot annos amorem erga me tuum habuerim exploratissimùm, quemq;
ego semper ob summum ingenium, suauissimos mores, singularem animi tui integritatem, frã-
tris loco dilexerim. Itaque cum ex remuneratione huiusmodi, quæ tibi obtigisset, magnam ego
latitiam concepissem, incensus ego quoque sum tanti Principis æmulatione, ut ipse quoque gra-
to erga te animo essem, pro voluptate ea, qua me tuo de commodo, addam etiam honore, affe-
ctum sentio. Qualescunque igitur essent opes meæ, ex ijs aliquid ad te mittere decreui. Atque
ubi horrea aperuissem, vestes aliquot hinc tibi deprompsi, non eas quidem Luculliano sumptu
magnificentiãq; comparatas, neque Mileri textas, neque ut Pontificiæ illæ vestes erant, Tyria
purpura saturata, sed quales ex Ægypto me attulisse non ignoras, in quibus scilicet mira con-
spicitur parsimonia. Sunt enim vestes hæ labore omnino curaq; aliqua contextæ, sed materia
admodum parca, iunco quippe omnes papyraceo, ut facile contemni possint ab ijs qui nostri
temporis luxum deliciasq; consectantur, quibus nil facere videtur ad cultum, nisi quod caris-
sime vanierit. Utcunque tamen, habendæ tibi sunt qualesquales fuerint: quas si foris in con-
spicuo vti verecundabere: certè, quæ tua est moderatio, de mi tibi vsui esse poterunt. Non enim
puto te ita repentè superbum euasisse, ut quamvis Pontificia in purpura tibi merito placeas, si
quid tamen manibus meis elaboratum acceperis, id sis aspernaturus. Sed iam quid hoc sit supel-
lectilis, explicemus,

C D E P I L E O.

QUEM AD MODVM in vnaquaq; re nihil est capite prius, ita ve-
stium aliquot significationes dicturi, à pileo, quod præcipuum est
capitis integumentum, conuenienter incipiemus.

Nimirum verò is apud Græcos
nobilitatis indicium fuit, hinc
ea de causa Vlyssis caput pileatum fieri solitū au-
tumāt, quòd magna scilicet ab utroq; parente no-
bilitas illi obtigisset. Nam apud Ouidiū eam ita
in Aiacem oggerit:

Nam genus & proauos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco: sed enim quia retulit Atax,
Esse Iouis pronepos, nostri quoq; sanguinis autor
Iuppiter est, totidemq; gradus distamus ab illo,
Nam mihi Læertes pater est, Acrisius illi,

N O B I L I T A S.

Pierii Val. Pileus.

Iuppiter huic: neq₃ in his quisquam damnatus & exul.

Est quoq₃ per matrem Cyllenius addita nobis

Altera nobilitas: deus est in utroq₃ parente.

Quòd verò Castorum quoq₃ capita pileatà pingerentur, nil aliud sibi velle tradunt, nisi vt indicio esset, eos fuisse Lacònes. Hos verò pileatos pugnare mos fuit, quò indomitum animum aduersus barbaros Reges & tyrannos significatione libertatis ostentarent. Quicq₃ aliquot abhinc annis Venetias confugerunt Greci, extorres à Turca facti, nobilitatem suam & ingenuam libertatem vnanimiter pilei illius sui gestatione profitentur.

PAssim enim in numis videas pileum ipsum cum inscriptione **LIBERTATIS**, vt in numo **TIB. CLAVDII**, in quo simulachrum est dextera pileum gestans, læuam expansam habens, cuius inscriptio est, **LIBERTAS AVGVSTA**. In Antonini item numo pileus à manu dextera pendet, læua hastam tenet, inscriptio, **LIBERTAS COS. IIII**. Sed in Caracallæ numo libertas ipsa præter virgam & pileum, stellam etiam habet antè sitam. Aliter Libertatis argumentum figurabant per sigilla quatuor, exeditis pedibus gradientia, quorum secundum & quartum fasces & secures alligatas gestarent, cum inscriptione, **BRVTVS**. Vnde apud Virgilium legas,

Animamq₃ superbam Ultoris Bruti fascesq₃ videre receptos.

Ab altera parte fœmineum caput est, cum inscriptione, **LIBERTAS**. Sed hoc nimirum in historiæ memoriam, quò exactis Regibus, partaq₃ libertate, Consularis magistratus annuus autorem præcipuè Bruto sit constitutus.

LIBERATORES PATRIÆ.

QUòd verò in alterius Bruti numismatis cernere est pugiones duos adiecto pileo, Dion ex hoc Brutum & Cæsium patriæ liberatores indicari dicit. Nam pugio eadem patratam omnino significat, pileus verò libertatem. In numo quodam argenteo venerandæ antiquitatis obseruaui fœminea capita ab utroq₃ latere singula, simplici quodā modo capillos collecta, in quo nihil aliud scriptum quàm **LIBERTAS**. In numo Ser. Galbæ simulachrum est cum iaculo & pileo, cuius inscriptio est, **LIBERTAS PVBLICA**. Eadem in Neruæ numis aliquot habentur. Apud historicos legas seruos nonnunquam ad pileum vocatos, vt apud Liuiū **XXXIII**. Postero die serui ad pileum vocati: hoc est, promissa concessa ve seruis libertas.

SERVILIS IMPROBITAS.

SECUS verò intelligendum de seruo pileato. Nam cum imposito pileo venundabantur, nequā & improbum esse seruum innuebat: significabat enim venditorem dominum nihil super eo polliceri velle, quod postmodum ad præstandum cogi posset, exolvebatq₃ ita se ab omni vinculo, quod posset ad redhibitionem trahere: de quo vide apud Cælium Sabinum, & alios,

THEO

LIBERTAS.

E

A THEODOSIANI.

Spectandum etiam erat trium ordinum Theodosianorum insigne, sub militum Præfentiali merentium, qui dimidium quicq simulachrum humanum in clypeo gestabant, idq; manibus ab vtraq; parte porrectis, quorum dextera vinculum, sinistra pileum prætendebat, quasi vellent innuere, contumacibus se vincula iniecturos, obsequiosis libertatem donaturos. Sedenim de primis in Vulpis commentario diximus.

SECUNDI THEODOSIANI.

Ineodem Canone, quæ apud insignes Massæos Romæ vidi, gestamen erat luteus taurus ad viridantis monticuli radices pictus: in summo verò collis vertice dimidiis Æthiops dextera manu lorum, læua pileum prætendebat, passis hinc & inde manibus: id ipsi quocq; indicantes, in sua esse manu captiuos facere, & libertatem indulgere. Gestabant insigne hoc secundi Theodosiani. Ipsa verò parmae facies hyacinthina, quasi cæli colorem præ se ferebat.

TERTII THEODOSIANI.

Erant & tertij eiusdem nominis, eiusdemq; ductoris, quorum parma in hunc modum facta præferebatur. Margo hyacinthini coloris circulo aliquantulum lato circumductus, sub quo alter contiguus angustioris spatij: inde facies media rubra, ab ima cuius parte albus erigebatur cippus in angustum supernè desinens, qui Lunæ speciem cornibus sursum versis sustentabat. In medio parmae insidebat Lunæ albus identidem circulus, cuius centrū latè fufum nigri coloris erat. Supra circulum hunc album ostentabatur à medio sursum Æthiops eodem modo quo superior manibus exporrectis, eadem dextera loro, sinistra pileo munitis. Illud addam, eos imperatoris triumphantis currum pileatos sequi solitos, qui fuerant è seruitute manumissi.

TRIPLEX LIBERTAS.

ANimaduertendus apud Aufonium locus, eo versu,
Triplex libertas, capitisq; minutio triplex:

quod nonnulli legendum arbitrantur, capitis minutio triplex, pro tribus pilei speciebus, vel triplici eorum cōditione, qui pileum assequerentur. Sedenim minutio, vt inferius ostendemus, longè castior est lectio. Quod verò attinet ad libertates, tris manumittendi rationes erāt. Prima, qua maiorem & iustam libertatem consequebantur, ita vt etiam ciues Romani fierent. Altera, qua Latini fiebant, ex lege Iulia Norbana. Postrema, qua in ordinē dedititiorū ex lege Ælia Sentia adscribebant. Tris has manumittendi species tangit Boëtius primo Topicorum commentario. Apud Tacitum duas tantum institutas reperias. Quas verò Boëtius enumerat, sunt, census, vindicta, testamentum, de quibus apud Iurisconsultos copiosius. de his Plautus, Cæsina: Tribus, inquit, cōduci non possum libertatibus, quin ego hodie illis comparem magnum malum.

FLAMINES.

SAnè pileus apud Romanos sacerdotij symbolum semper fuit. Nam Flamines à Numa cōstituti, quasi pileamines dicti: quamvis nonnulli arbitrentur à flammeo, quod est capitis tegumentum, appellatos. Nam & insulæ, & mitræ, & amictus alij atq; alij sacrificulis attributi. Sedenim vt in sacerdotio pileū præstare fateamur, Fabij Pictoris autoritas facit, qui Flaminem ait nō posse esse sub dio sine pileo, sub tecto autem, vt libebat: quem quidem morem in sacerdotio etiam nostro seruari nemo non videt. Domo enim prouchi præfulem sine pileo, nefas habetur.

Pierii Val. Pileus.

H I P P O C R A T E S.

D

ANte alias autem antiquorū statuas Hippocratis imago pileata celebratur, eoq; habitu multis locis erecta. Ex eo nonnulli hieroglyphicè interpretati sunt partem eam custodiendam, in qua, tanquam in domicilio, princeps animus resideret, totaq; intelligendi vis collocata esset. Alij ex Græcis solā hominis nobilitatem inde intelligi volunt, utpote qui cognationem ab Apolline & ab Hercule traheret. Nam eum ab Æsculapio oriundum senatus Atheniensis testatus est publicis etiam monumētis. Id verò si ad libertatem rescramus, cui potius Liberatoris nomen accommodare debeamus, quàm illi, qui tot mortalium corpora morbis tot obnoxia liberauit, & bonæ restituit valetudini, sitq; humanæ incolumitatis autor appellandus, si merito eum titulo honestare voluerimus? Nō defuere tamen qui rem malignè admodum interpretarentur, & quod illi honoris causa datum erat, modò caluitium, modò imbecillitatem capitis, modò quid ijs inanius tradiderint inde significari. Quod quidem de Pericle memoriæ proditum est, qui ea de causa pileo uti consueuerit, quia capite esset supra modum acutius, unde ab æmulis *χοινοκέφαλος* appellabatur. Hinc etiā, ut alibi diximus, **E** statua eius cum casside posita. Formam tamen hanc, quæ dedecori nōnullis adscribitur, Genuenses honorificam, & adeò ingenuam ducunt, ut obstetrices statim nato puero nihil diligentius curent, quàm infantuli caput tenerum, palmis, digitorum complexu complicatis, adstrictum producere, & fascijs colligatum, donec solidius fiat, conseruare.

F O R M A P I L E I.

ANtiqua verò forma pilei est, quam Lucianus in Dipsade describit, dimidiū quippe corticis alicuius oui. Nam apud Garamantas ex struthiorum ouis singulis in æquas partes dissectis, bini fiunt pilei. Tanta ibi est eius oui magnitudo, eoq; capitis tegumento populi illi sibi plurimū applaudunt. Ea porro pilei figura est in numo, quem Imper. Gordianus Pius Fel. Aug. cussit, cum signo ab altera parte, cuius læua hastæ toto cubito surrecto innititur, dextera pileum ea qua dictum est forma prætendit: inscriptio, **LIBERTAS AVG.** Non negarim tamen in aliquot monumentis, ubi signa maiora sunt, extremum pilei marginem paululum sursum versus inflecti, ut in statuīs aliquot obseruauimus, præfertimq; Mercurij. Sed & numismata pleraq; eam penè speciem ostendunt. Variatum autem apud has & illas nationes, ut alij marginē dilatarint, tam pluuijs amoliendis, quàm sereno umbris captandis: alij cauā partem presserint, alij altè sustulerint, eamq; acuminatā alij produxerint, alij planam esse maluerint. Neq; tamen nescius sum pilea apud Romanos ex lacernis cæsis consui solita, quod & apud Papinium & Martialem habetur: quem morem longo antiquatum tempore, nostra ætas reuocauit, pileaq; elegantissima ex consutis panni frustulis quatuor, tam ad ornatum capitis, quàm etiam ad umbellæ vsum fecit: non ea tamen oui singula dimidiij speciem referētia, sed quatuor velut costis ad quatuor instar mundi cardinum assurgentibus diuisa, ita tamen ut quarta desideat in pliam, quasi polum describat, quem

Sub pedibus Styx atra videt manesq; profundi:

argumento, nos cœli semper memores esse debere, cuius figura quadam capita contegamus. Sacerdotes verò hoc plurimū vtuntur capitis tegumento.

DE

A DE INDUMENTIS.

Vantum verò ad reliqua pertinet indumenta, cum multi materiam eam pertractarint, nobis non est consilium singula recensere, sed pauca admodum quæ vel remotiora, vel ab alijs diuersa videbuntur, & aliquid sapiant hieroglyphicum.

R O M A N V S.

Missam itaq; faciemus togam, cuius figuram Quintilianus satis explicauit, cum nulli non innotuerit per eam ita Romanum ciuem indicari, quemadmodum per pallium Græcum hominem. Vnde Latinæ Comœdiæ, in quas scilicet Latinæ personæ inducuntur, togatæ vocitantur: palliatæ verò, quæ per Græcas personas aguntur. Sed hoc Virgilius explicauit, cum dixit:

Romanos rerum dominos, gentemq; togatam.

C I V I L I S.

B **A**T cum quidem Romanum per togam intelligebant, qui ciuilia negotia tractaret: siue, vt diceret Horatius, ciuilibus vndis mergeretur. Vnde Martialis: Toga rara, mens quieta. Nam Marcellus vestimentum eam esse tradit, quo amicumur in foro negotiaturi. Cæterum toga non solum viri, sed etiam fœminæ utebantur. Varro de vita populi Romani, vt apud eundem citatur, de togis loquens: Antè enim olim fuit commune vestimentum, & diurnum, & nocturnum, & muliebre, & virile. Hinc apud Propertium legas:

Siue togis illam fulgentem incedere Cois.

Tertullianus cum notaretur, quòd indumenta Romana fastidiret, pallioq; potius vir tantus vteretur homo minimè ambitiosus, causam tuetur suam, euitare que se eo habitu & impensam & incommodum responderet, cum toga vestis sit admodum onerosa. ait enim: Conscientiam deniq; tuam perrogabo, quid te prius in toga sentias, indutum, an ne onustum? habere vestem, an baiulare?

P A X.

C **Q**Voniam verò ea quæ domi fieret reipublicæ administratio, vel ciuilis vitæ negotiatio, longè diuersa videretur à bellicis negotijs, inde factum vt pro pace nonnunquam toga acciperetur, quippe cum de ea vitæ ratione dicatur, quæ pertinet ad forensia.

B E L L V M.

Sed sagum cum militare omnino sit indumentum, cuius scilicet vsus expeditionem ad itinera & negotia hominem reddit, pro bello poni solitum. Ita arma togæ opponuntur, de quo celebre illud Ciceronis dictum: Cedant arma togæ. Nam ad hunc vsque diem nationes pleræq; præsertim Galli, viros militiæ deditos breuis indumenti vocabulo designant, cum sacerdotes, legum professores, ac negotijs ciuilibus deditos, longæ vestis nuncupatione describant, ita duplex hominum genus distinguentes, quemadmodum veteres per togam & sagum varia hominum studia significabant. Facit ad hoc Tullianū illud ad Cæsarem iuniorem lib. Epistolarū primo: Pridie nonas Febr. cum ad te literas manè dedissem, descendi ad forum togatus, cum reliqui consulares sagati vellent descendere. In Canone autem illo, vt hoc *ἡ παράσηπον*, non importunè tamen inferamus, qui apud Massæos Romæ habetur, De Militum Romanorum ordinibus, nūcupationibus, vexillis, & gestaminibus, ad Theodosium & Valentinianum inscripto, lata de thoracomacho indumento laneo Libycis pellibus cōo-

Pierii Val. Vestimenta.

perto mentio est. Sed vſitatiffimus ſemper fuit corij vſus in militariſus tegu- D
mentis. Hinc apud Maronem nonnulli

*Lupi de pelle galeros
Tegmen habent capiti: veſtigia nuda ſiniſtri
Inſtituere pedis, crudus tegit altera pero.*

P L E B E C V L A.

Tunica autem, plebeculæ ſignum erat, eaſq; etiam ſerui vtebantur. Vulga-
tiſſimum enim eſt, per tunicatum, aliquem ex Romana plebe ſignificari. Vn-
de Horatius:

Uilia vendentem tunicato ſcruta popello.

Quæ verò eſſet tunicæ ſpecies, Nonius explicauit, cū ſine manicis eam eſſe
dixit: & plurimū talarem ſine manicis eſſe oſtendit, indumentum aptum ad
opera faciēda: eaſq; gens oti propemodum neſcia erat. Hinc Virgilius vulgo
gratulaturus, manicatos irridet, vtpote minus idoneos qui bella, negotia ve, aut
artes vllas tractent. Numanum enim Latinum hominem ſui generis ſtrenuita-
tem iactantem, & imbelliam Phrygibus obiectantem, ita loquentem inducit:

Et tunica manicas, & habent redimicula mitra.

E

I L I T H Y I A.

Sed vt antiquiora repetamus, Athenienſium inſtitutum fuiſſe Pausanias tra-
dit, vt lithyæ ſimulachra ad imos vſq; pedes contegerentur. In diuinis ve-
rò literis tum tunica, tum color eius hieroglyphicè conſideratur. Pontifex enim
præter interiorem tunicam, quæ ſit ex lino, materia quippe terreſtri, podere e-
tiam vel hypodyti dicamus hyacinthino induebatur. Cœleſtis enim color, du-
bio procul eſt hyacinthinus, monimentoq; eſt cœleſtia demū meditanda, cœ-
leſtia tractanda, cœleſtia diſcutienda, totamq; mentis agitationem circa ea quæ
cœli ſunt exercendam. Sunt verò interpretes qui non hypodytin, ſed epandy-
tin edidere, quod indumentum ſignat quod ſuperinducitur: nimirum enim hy-
podytis interior eſt tunica, quæ primā noſtram indicat generationem, vt apud
Hierosolymitanū Heſychium. Alij exponunt, quia hominem oſtendit interio-
rem: alij tunicam huiusmodi iuſtitiam interpretantur.

D E P O D E R E.

Eſt autem poderes, vt Eucherius, ſacerdotalis lintea corpori penitus adſtri- F
cta, eademq; talaris, *ὡς τὸ ποδῶν* appellata *ποδῆς*, quæ & ſubucula dicit̃. Per
hanc igitur, quippe quæ veſtimentis alijs ſubiiciebatur, doctrinam ſacrationem
intelligi veteres theologi tradiderunt. Exodo: Et fecerunt veſtimentum pode-
rem ſub vmbone, opus textile, totum hyacinthinum.

P V D I C I T I A.

Quod verò in numis & monumentis alijs antiquis velatæ nonnunquam fa-
cies obſervantur cum inſcriptione P V D I C I T I Æ, non tam ob flammeū,
quo nouæ nuptę faciē obnubere ſolite ſunt, cū ad virū traducerentur, vnde il-
lis nuptarū nomē, q̃ ob hitoriā inſtitutū crediderim vt ita fieret. Ab Icario enim
Penelopes patre ſimulachrū eiſmodi dedicatū Pudori ferunt, Græciq; hitoriā
ſuper hac re huiusmodi cōſcripſere. Cū Icarius ab Vlyſſe fruſtra contendiſſet,
vt Lacedæmone habitare mallet, id demum filiæ perſuadere conatus eſt, cumq;
acrius inſtaret, ne ſe deſereret, Vlyſſes iuſſit vt ea ſpontē ſequerē, aut cū patre, ſi
grauaretur, Lacedæmona rediret: Penelope obtecta facie, nihil quicquā reſpon-
debat: quare pater intellecta filiæ ſententia, eam dimiſit, & in facti monumentū,

A eo loco Pudoris simulachrum crexit, quod in Laconia spectabatur. In numo, cuius inscriptio est, SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG. ab altera parte dea sedens velo faciem cooperta, digito dexteræ indice ad iugulum admoto, conspicitur: cuius inscriptio est, PVDICITIA. In alio Herenniae muliebre sigillum sedens cum conto in læuam vlnam iacente, dextera velum ante faciem obducit: inscriptio est, PVDICITIA AVG. In eo quoque, cuius literæ ab vna parte sunt, MARCIA OTACIL. SEVERA AVG. ab altera sigillum est, quod velum in faciem prætendit, cū simili inscriptione, PVDICITIA AVG. In altero eiusdem Otacillæ cū eadem inscriptione & specie, quæ velum eodem modo prætendit, læua radium tenet: sed nomen ita scriptum est, MARTIA OTACIL. SEVER. AVG. cū in altero MARCIA per C literam in ordine quarta, habeatur: quod quidem ostendit, eo quoque tempore eandem fuisse pronunciationem literæ T, quæ nunc est, cū post I vocalis altera subsequitur. Quamvis ætate nostra fuerint publici non postremi nominis professores, qui longè aliter sentirent, blestatemque eam in T litera suapte vi sonora, perucaciter abhorruerint. Sedenim puto ego variatum in numis, quia alij Marciae nomen à Marco, alij à Marte deductum existimarint. Sed vt ad flammeum redeamus, quo noua nupta olim cooperta ducebatur ad virum, crocei coloris id plurimum fuisse comperio, vt apud Maronem, Cyri:

Vt tibi Corycio glomerarem flammea luto.

Idem alibi pro maximo negotio habet, venerabile matronalis ornatus donum celebrare,

*Circumtextum (quippe) croceo velamen acantho:
Ornatus Argiue Helena, quos illa Mycenis
Pergama cū peteret: inconcessosq; hymenæos
Extulerat, matris Leda venerabile donum.*

Nec satis semel hoc dixisse, sed paulò post mirari Tyrios ait,

Pallamq; & pictum croceo velamen acantho.

Hoc illud est quod Cyprianus ait, continentiam & pudicitiam non in sola carnis integritate consistere, sed etiam in cultus & ornatus honore pariter & pudore. Sollicitus admodum in hac re Tertullianus mihi videtur, qui non solum velamen huiusmodi armaturam pudoris vocat, verecundiæ vallum, sexus fœminei murum, qui nec suos emittat oculos, nec admittat alienos, verum etiam modum præscribit, ad quem velaminis istius forma produci debeat: Quantum, inquit, resoluti crines occupare possunt, tanta est velaminis regio, vt ceruices quoque ambiantur. Ipsæ enim sunt quas subiectas esse oportet, propter quas potestas supra caput haberi debet. Velamen iugum illarum est. Denique bonum esse ait, vt mulier vsque ad lumbos à capite veletur. Iudicabunt nos, addit, Arabiæ fœminæ ethnica, quæ non caput, sed faciem quoque ita totam tegunt, vt vno oculo liberato contentæ sint dimidiam frui lucem, quàm totam faciem prostituere: mauult enim fœmina videre quàm videri. Nam & qui flammeum describunt, vestem alij, tegmen alij esse dicunt, quo matronæ capita tangebant: dictumque volunt à Flaminica, quæ vxor Flaminis erat, boni ominis causa, quippe cui vsque adeò iniuncta erat pudicitia, vt vni illi diuortium facere non liceret. Sanctissimumque præceptum est apud Christianos fœminis, ait Adamantius ex Paulo, vt cū orant, habeant velamen supra caput, pro-

Pierii Val. Vestimenta.

pter angelos, qui sanctis assunt, & in Ecclesiis versari delectantur: quos quidem nos, qui sumus peccatorum sordibus inquinati, videre nequaquam possumus. D

A L B A T Æ.

Ipsi verò colores etiam hieroglyphicum quid sapere videntur. Nam flamen, ut Varro tradit, cum Ioui sacra ferebat, totus albatus erat, & pilcum etiam gestabat album. Magi sanè in Perside dicebant, Deum ipsum non delectari nisi in albis vestibus: quod ego ex Salomone desumptum crediderim, qui dum morum candorem, & animi puritatem persuadere intendit, In omni tempore, inquit, candida sint vestimenta tua, utpote qui ætatem nullam, officium nullum, nullum otium & negotium toto vitæ tempore synceritate & innocentia vacuum esse debere præcipiat: ita enim sacræ literæ vestimenta accipere consuerunt: ita veterem hominem exuere admonemur: ita qui nuptiali veste non ornatus, convivio nuptiali Regis discumbere ausus erat, ad cruciatum in vincula coniicitur.

VESTALES VIRGINES.

Qvæ verò suffibulo amictæ sacrificabant, virgines Vestales erant. Fuit verò suffibulum vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, E quod illæ in capite sacrificantes habebant, idque sub mento fibula comprehendi solebat, unde nomen. Eadem penè specie qua suffibulum erat, Romanæ matronæ nunc utuntur, cum domo exeunt, pudicitiae simul & pietatis, quæ duo in illis egregiè vigent, indicia & vera & manifesta.

L I B E R T A S.

Libertos manumissione accepta, alba veste decorari solitos id ostendit, quod apud Tertullianum legitur de famulo libertate mutato. Atqui & vestis albæ nitore, & aurei anuli honore, & patroni nomine ac tribu mensaque honoratur. & alibi talia, ut aduersus Marcionem libro quinto: Et sacræ tincturæ candidatis mos fuit albam vestem induere, de quibus eleganter Pontius Paulinus:

Inde parens sacro ducit de fonte sacerdos

Infantes niueos corpore, corde, habitu.

Nec minus luculenter Fortunatus:

Candidus egreditur nitidis exercitus undis,

Atque vetus vitium purgat in amne nouo.

Fulgentes animas vestis quoque candida signat,

Et grege de niueo gaudia pastor habet. F

Et quoniã per hebdomadam Paschatis vnà tingi plures consuerunt, ea de causa feriæ illæ, quæ ad hoc omnes institutæ sunt, & quæ subsequitur hebdomada, In albis adhuc appellatur. Erat verò signum quoddam manumissionis, de quo supra dictum.

M O D E S T I A.

Erat & modestiæ signum alba vestis, animique qui presentibus æquus, nihil ulterius tentare videatur: uti purpura ambitionis, animique sublimis & vasti, amplitudinis, magistratusque summi. Sanè cum apud Alexandrum quidam Antipatri parsimoniam atque modestiam commendaret: Foris, inquit Alexander, albo utitur pallio, intus verò totus est purpureus: fictam notans in homine ambitiosissimo, qui maxima quæque appeteret, parsimoniam.

LEGES, VETVS ET NOVA.

Sed ut ad nostra redeamus, Canticorum cantico legitur, Fratruelis meus albus & rubicundus: quo loco diuinarum literarum interpretes, per colorem album, legem veterem intelligunt, per rubicundum, prædicationem Evangelij: vtrunque autem

Autem in Christo: ipsius est enim Lex, ipsius Euangelium. Sanè ubi Leuitico de cicatricibus agitur, albam aiunt cicatricem Legis transgressionem significare. Ita illa omnia hieroglyphicè sunt intelligenda.

DE STOLA.

STolam apud veteres inuenias matronalis pudicitiae signum: de qua Tertul-
 lianus plura. Ouidius amoris & impudicitiae praecepta daturus, quò se ta-
 men verecundum alsimularet, ait:

*Este procul vittae tenues, insigne pudoris,
 Quaeq; regis medios instituta longa pedes.*

BAPTISMVS.

EVangelij verò locum, Citò proferte stolam primam pro iuvene perdi-
 to, qui redierat in viam: veteres aliquot Theologi accipiunt pro baptismo,
 vt apud Eucherium. Suprà verò exeuntibus à baptismatis tinctura, vestem al-
 bam parari ostendimus.

DE ATRATIS.

SACERDOTES AEGYPTII.

B

Contra verò nostrorū mores, sacerdotes Aegyptij, cū supplicabāt,
 nigris utebantur vestibus: neq; alias quàm nigras vestes eum dece-
 re arbitrabantur, qui diis preces allegaret: quippe vt terram ipsam
 supplicare significarent, ex qua mortales conformati sumus. Ea ve-
 rò apud ipsos nigra figurabatur.

CERES ET FALACRALIS FLAMEN.

ET Cereri nigra vestis apud Arcadas induebatur. Et Falacralis flamen nigro
 utebatur pileo: erat enim Plutonis, cui cū immolabant, vestibus utebātur
 nigris, quem colorem aiunt inferis diis dedicatum. Et lugentium vestis maximè
 nigra erat, vnde eas Varro anthracinas vocat, quasi carbonarias velit dicere.
 ἀνθρακίς enim Græcè, Latine carbones appellantur.

AERVMNOSVS.

APud Hebræos luctus supremæq; mœstitiæ indicium vestis erat saccus, &
 faccium appellata, humilis illa quidem, abiectæ vilitatis, & informis: quæ
 quidem induta calamitatem, qua quis oppressus esset, indicabat: conscissa verò
 C lœtitiā. Genesi: ἐδὲ Ἰακώβ σακκίους ὤαψάμενος καὶ τῇ λυπῇ βαρὺς ἐναχέζετο. Iacob autem
 faccium indutus, magnitudinēq; mœroris oppressus, humi assedit. Sunt qui ci-
 licium interpretentur. Sed & Græci sacci vocabulum vsurpant. Vt cūque, ve-
 stem huiusmodi induere consuerant, cū in ærumnas, quæ omnem superarent
 consolationem, incidissent, qua demum leuati saccum discindebant. Vnde Psal-
 mo XXXV legas: Ego autem cū mihi molesti essent induebar sacco, & ma-
 cerabam ieiunio animam meam. Eodem autem significato color niger luctum,
 & quam Theologi nostri facti pœnitentiam vocant, indicare plerisq; locis ma-
 nifestum. Nam atratas in luctu vestire, à rerum primordio ad hoc vsq; tempus
 vnanimi omnium consensu factum. Tum illud Leuitico celebratur, Si non ca-
 pillus niger fuerit: quod exponunt, si nullum pœnitentiæ signum per lachry-
 mas dederit, aut aliquem omnino mœrorem præ se tulerit.

MAPP A.

ET mappa veli genus, quod mensis insternimus, quoq; abstergendis mani-
 bus utimur, hieroglyphicum suum adepta est: siquidem ea signum erat in

Pierii Val. Vestimenta.

Iudis, quo equi de carceribus excitati cursum arripiebant: mittebat enim prætor **D** eam cum signum daret, quod nunc clangore tubarum significatur: de quo apud Martialem habes:

Cretatam prætor cum vellet mittere mappam.

Nero libertos suos id facere voluit, quod tanto apud veteres honori ducebatur. Nam apud Liviū legas VIII ab Urbe cond. L. Plautio prætore graui morbo detento, Dictatorem creatū fuisse, qui ludis Romanis signum daret quadrigis emittendis: qui eo ministerio functus, Dictatura se abdicauit. Hodie quoque, mi lant, Romę munus id ad ornatissimos viros defertur. Nam, ut nō ignoras, Angelus Cæsius Aduocatorū facilē princeps, & Cardinalis pater, & nobilissimus vir Petrus Melinus, tam eruditione, quā domestica celebritate insignis, duo s. p. q. Romani Cancellarij (is enim titulus apud omnes Europę Principes inter honoratioris hodie celebratur) inter alia præfecturæ tam præclaræ muneris, cursorum in stadio emittendorum etiam negotio præficiuntur.

PALUDAMENTVM.

TRibunum, vel præfectū, aut præsidem aliquem ex habitu significare qui vo **E** lebant, imaginem eius paludamento insignem faciebant. Erat enim paludamentum vestis militaris, quo Duces, Tribuniq; & præfecti ad id munus electi, cum in provinciam proficiscebantur, uti consueverunt, indeq; Paludati dicebantur, quemadmodum milites præcincti. Paludamentum Nonius chlamydem mox appellatam dicit: sed id quoque antiquum nomen. Sedenim omnia militaria ornamenta, paludamenta dicebantur. Vnde Verrius libris auguralibus, Paludati, armati ornatique sunt.

RVBICUNDA.

RVbicunda vestis, tunica vel pallium deprompta, pugnae acieive committendæ hieroglyphicum apud Romanos habebatur: de quo in Marcello, & in Pompeio, & in M. Bruto, Plutarchus.

LÆNA.

ET læna vestimentum militare, quod supra omnia vestimenta inducebatur: de qua Maro:

Tyriūq; ardebat murice læna.

Id vocabuli à Græcis dubio procul mutuò sumptum, qui genus id indumenti **F** *χρίναις*, dicunt.

VERSICOLORIS.

Versicoloris vestis adolescentiæ hieroglyphicum est. Ea q; de causa veteres Cornici adolescentis personam versicolori veste indutam, in scenam inducebant, ut scilicet ingenij volubilitatem, cupiditatumque varietatem, in ea ætate præcipuam commonstrarent. In Iosippo verò puero per versicolorem vestem, doctrinarum & virtutum copiam, quæ iam ex eius indole concipiebatur, intelligit Adamantius. Quod verò lex nostra præcipit, vestem ex duobus textis non induendam, eò respicit, quod minimè debeas Christum adorare simul & dæmonas: id enim est abominabile vestimentum. Non vult enim hominem semel Deo dicatum, diabolicis sese immiscere negotijs, neque simul orationibus incantationibusque vacare, & huiusmodi alia quæ in spiritus contumeliam quotidie fiunt. Neque vetat hoc lex in textis tantum, verum etiam diuersi generis animalia commisceri prohibet, circumcisionem quippe, atque baptismum, ut ait Hesychius, non esse commiscendos.

A L I N T E A.

LIntea vestis alba supra cæteras vestes inducta, puellaris ætatis indicium fuit, quod eo genere amiculi apud veteres puellæ ante duodecimum annum utebantur. Hinc illud apud Afranium citatur: Puella non sum, supparo si induta sum. Vult verò Nonius supparum linteum esse femorale, usque ad talos pendens, dictum quod subtus appareat. Sunt etiam puellares vestes ex Varronis iussu, chlamydes, encobomata, ac parnacides, quas iubet ut puellæ habeant, potius quam togas. Vt cumque, longa vestis omnino fœminea est, aut citharcedica; de qua Maro,
Necnon Thraicius longa cum veste sacerdos
Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

Ita Propertius libro 11: *Pythius in longa carmina veste sonat.*

F I D E S L V B R I C A.

Nonianum verò supparum adducit in memoriam mihi linteum alterum, quo mulieres hodie passim utuntur domi. Id infra thoracem accingitur, & ad pedes usque propendet, anterioresque tantum partes velat: vulgò non improprie gremialia vocantur. Habet hoc vestimenti genus hieroglyphicum suum. Nam & proverbium est, Nec mulieri, nec gremio credi oportere, quod & illa incerti & levis animi sit, & in gremio posita plerumque cum in obliuionem venere, illis temerè surgentibus, precipitant.

F I D E I C R E D I T V M.

Sinum hunc Latini mihi videntur appellasse, quamvis eius locutionis latè patet usus, præsertimque ubi potestatem aut quid fidei creditum significat, ut altero & vigesimo Pandect. lib. Tit. 111. Scauola: Titio C. do, lego, quæ mihi pertulit: quæ ideo ei non caui, quod omnes fortunas, & substantiam, si quam à matre susceperat, in sinu meo habui, sine vlla cautione.

P R Æ T E X T A.

Prætextam nonnulli putant togam fuisse, quæ ad talos usque produceretur, dictam quod in ea purpura prætexeretur. Per eam honorem intelligebant, qui esset cuipiam habitus: honestorum enim prætexta erat, ait Pædianus, toga viliorum. Alij nomine hoc purpuream quandam fasciam valde latam intelligunt, quæ tamen multipliciter plicata in angustum contraheretur, atque ita supra alia vestimenta nunc ab humeris, nunc à pectore in fasciæ modum circumduceretur, nunc eius capita utrinque ab humeris in pectus demitterentur: cuius generis amicula Romæ plerisque antiquorum statuis inducta conspicias. Et in Veneta nobilitate qui togati incedunt, eo omnes amiculi genere utuntur, eo excepto, quod purpurea apud eos in usu non est, sed ex nigro panno plurimum. Purpura enim non nisi magistratibus conceditur, hisque insignioribus. Nuptialibus quoque, & cum primi honores, quos procuratorios vocant, alicui deferuntur (sunt verò hi sacrarum largitionum præfecti) tunc consanguineis & cognatis & affinibus licet per aliquot dies uti purpura in lætitiæ gratulationisque significatum. Sed admonet me color purpurg, ut quid in diuinis literis manus coccino præligata sibi velit, exponam: Zaræ manus inquam ludæ filij, quæ se de matris utero porrexit: nulli enim dubium, esse id hieroglyphicum, per quod theologi, ut apud Irenæum est, Iudaicum populum simplicibus legis operibus & circuncisionis sanguine insignem, qui prius apparuerit, sed mox retraxerit, loco alteri fratri, qui & ipse in utero matris erat, dato interpretantur: & per Pharea Christianos, qui secundo loco cogniti hereditatis primigeniæ messiem abstulerint. Sed ut Romam repetamus, antiquissimum apud Rom. quoque fuit, ut magistratus prætexta uterentur.

Pierii Val. Vestimenta.

Nonius quoque ait prætextam insigne Romanum esse, quod supra tunicas honorati quique sumerent. Et prætextatæ fabulæ dicebantur, ut apud Festum legas, quæ res gestas Romanorum continebant, in quibus scilicet Imperatorum negotia agebantur, Regesque Romani vel Duces inducebantur.

PALMATA, ET TOGA PICTA.

Iouis quoque imago toga prætexta insignis dedicabatur, cui & palmatam tunicam, & togam pictam adiciebant, quo habitu triumphales etiam viri conspicui incedebant, ut apud Liuium legere est lib. X. Et apud Iuuenalem triumphantem vides in tunica Iouis superbire.

P V D O R.

Quantum verò pertinet ad pueros, præcipuum prætextæ significatum fuit, ut pudorem indicaret, quem scilicet ætas ea, quæ Prætextata dicebatur, sibi proponere deberet: eiusque rei indicium esse purpureum colorem, unde admonerentur verecundiam in dictis factisque omnibus amandam. Quod si nuptialibus, de quibus apud Catullum, ad aliqua petulantius dicenda adhiberentur, quò id facere liceret prætextæ iure minimè violato, eam in id tempus abijciabant. Hinc pro lasciuo sermone atque licentioso, aliqui prætextatum dixere. Sunt E verò hæc quæ tangit Seneca, Medea:

Festa dicax fundat convitia Fesceninus. Ita Catullus:

Nec diu taceat procax Fescenina locutio.

Ea verò qualis sit, ad multos qui subsequuntur versus explicatur.

MANIPULARIS.

Caliga quoque suum habuit hieroglyphicum, ut scilicet eius ordinis militem indicaret, qui manipularibus præfectus esset: eo enim calciamenti genere utebantur. Subiecti erant hi centurionibus, & caligati dicebantur, unde apud Tranquillum legas de Augusti facilitate, qui vallares muralesque coronas sæpe etiam Caligatis tribuerit. Inter hos infimæ notæ milites quia & enutritus, & assidue versatus erat C. Cæsar, qui Tiberio successit in Imperio, ab eo calciamenti genere Caligula vocitatus est. Qui verò esset manipularis ordo, & quo militum numero constaret, quoque signo turma huiusmodi cognosceretur, minimè dissimulandum. Apud Liuium enim numerus XXX militum sub manipulo cogebatur, vno quippe vexillo. Manipulus verò præcipue dicitur fasciculus aliquius rei, quia manu capitur. Romulum quippe aiunt manipulos fœni pro vexillis habuisse, quod repentino tumultu excitatus id signi genus prætulerit, recteque bene gesta, boni inde ominis causa manipulos instituisse.

P E N V L A.

Penula militaris vestis, quam cælo pluuio gestare consuerant, quam Horatius solstitio nihil prodesse dicit, Tribunitiæ potestatis insigne fuit. Hadriano autem Tribuno facto, Imperij omen fuisse penulas amissas, quas Tribuni gestare soliti pluiiæ tempore, Imperatores verò nunquam, ait Spartianus. Potestas verò Tribunitia, quia sacrosancta erat, ab Imperatoribus usurpari solita, ut quæ maxima esset pars Regalis imperij, ut apud Vopiscum est.

Z O N A.

Virginitatem per zonam significare tam Græcorum & Latinorum est, quam etiam Hebræorum. Trezeniorum autem virgines zonam Palladi Apaturiæ ante nuptias dedicabant, sicuti crines Hippolyto, cui Diomedes templum excitarat, quod Aurigam in cælo positum Hippolytum crederent, autor Pausanias. Sed nos ad zonam

A zonam. Deniq; plerisq; locis diuinæ literę zonam pro fortitudinis hieroglyphi-
co ponunt, eaq; Pontificem sacra facturum præcingi iubent. Sed quod variari
cum opere plumatili præcipitur, non rectè nonnulli pro plumatili topiario sub-
stituendum putant: multa enim adhuc huius antiquitatis vestigia extant, ab ex-
tremis præcipuè noui orbis nuper inventis partibus allata, vbi tam indumenta,
quàm gestamina, scuta etiamnum, & diuersi generis vasa pleraq; omnia, psitta-
corum, & phcenicopterum, & aliarum pictarū auium plumulis intexuntur, ope-
re tam venustè variato, vt nihil delectabilius possit oculis offerri. Nam quod
superius dicebamus hęc pro fortitudine poni, cinctus ipse apud Romanos stre-
nuum significat, vti discinctus imbellem, & ignauum, ac nihili hominem notat.
Tertulliano zona tormentum est. Hilario, efficax in omne opus bonum appa-
ratus, vt ad omne ministerium Christi voluntatis cingulo simus accincti.

VINCULA IVGALIA.

Ivgalia verò vincula quæ sint, apud poëtas omnes vulgata sunt. Noua sanè
Inupta cingulo præcingebatur ex lana ouilla factò, quod vir prima nocte, in
B Deæ virginalis honorem, sponsæ accubans in lecto soluebat. Vnde Homerus,
ἄνσσι δὲ πρὸς αἰλῶν ῥώνων. Et apud Ouidiūm:

Castāq; fallaci zona recincta manu.

Eoq; spectat Catullianum illud:

Qui zonam soluit diu ligatam.

Indicabat verò hieroglyphicum hoc, vt sicut illa in glomos sublata cōiuncta in-
ter se est, sic vir suus secū cinctus iunctusq; esset. Cingulumq; hoc Herculaneo
nodo vinctum, vir omnis gratia soluebat, vt sic & ipse in libris suscipiendis fe-
lix esset, quemadmodū Hercules fuit, qui liberos septuaginta reliquisse fertur.

PVERPERIVM.

Quin etiam zonæ solutio puerperiū fuit hieroglyphicum: olim siquidem
soluere zonam dicebantur, quæ primò pariebant; eaq; de causa leuatę par-
tu mulieres, zonam Dianæ dicabant. Vnde fanum Soluizoniæ Dianę Athenis
fuit, de quo apud Apollonium Argonauticis.

TEMPERANTIA.

CHabent & diuinæ literæ hieroglyphicum quod per zonam cingulūmve si-
gnificent, præcipuè verò temperantiam & moderationem, qua fluxæ ani-
morum cupiditates coërcentur, luxuriantia compescuntur, et modus deniq; im-
ponitur rebus, vt quinto supra quadragesimum Psalmo legas, Regis filiam in
cingulis aureis conspicuam, quod alij in fimbriis transtulere. Apostolus tamen
præcincti circa lumbos zonis aureis dixit, quod pro cordis munditia nonnulli
interpretantur: alij vestem auro contextam simpliciter accepere. Verum Euthy-
mius zonam agnoscit, & pro temperantia atq; modestia, quæ concupiscibilem
animæ partem coërcet, interpretatur, non hoc dicturus, si vestem simpliciter
agnouisset. quanquam & fimbriarum non respuit ornatum, & virtutum inde
multiplicitatem non auersatur.

DE PERA.

Osita zona, visum est κῆ πέρσων & perā apponere: nam & zona ipsa
sæpe pera est, vt apud Horatium:

Ibit eò quovis qui zonam perdidit.

Hęc tam apud Græcos quàm apud Hebræos hieroglyphicū habet

Pierii Val. Vestimenta.

id, quod pro cura & sollicitudine victus accipitur: vnde theologi transferunt ad **D** impedimenta humanæ vitæ, quæ animum alioqui paratum ad disciplinas in-
terturbant. Græci super hoc dicunt, Diogenes cui pera penus, cui scilicet mini-
ma harum rerum cura. Euangelium quoque, Non peram in via, cum nec qui-
dem sollicitos esse de crastino imperauerit Dominus. Eodẽ facit & sacculus,
quem habere non licet: hoc est, in hac peregrinatione minimè thesaurizandum
esse. Quod ibi apertius: Facite vobis sacculos qui non veterascunt.

HIEREMIAE CINGVLVM.

Eiusmodi est & cinguli significatum, quod ex lino factum, eoq; cingere se ius-
sus est Hieremias. Quod quidem vt manifestius intelligatur, exigit lo-
cus vt de lino quẽdam altius repetamus. Linum enim ex terra nascitur, satumq;
prius in gramen pullulat, mox vt flore lasciuiert, vellitur, aqua immersum ma-
ceratur, exiccatum mox frangitur, & quoquo versum perdomatur, inde pecti-
tur, atq; netur, neq; tamen prius, quàm feruenti mordaciq; subindè lixiuio per-
purgatum sit, effectumq; candidum, textitur, vt vestes inde consuuntur, quas in-
duti ante faciem Domini preces allegemus. Hec omnia nobis diligenter inspi-
cienda sunt, huiusmodiq; segetis herbæ ve cura ante oculos proponenda, quip **E**
pe quæ probatoris castigatiorisq; vitæ scenam quandam pingere videatur. Si-
quidem nos è terra geniti, luxuriare ineptiis statim incipimus: magistra igitur
disciplina auellendi à terra sumus, & lachrymarum aqua macerandi, ad sacerdo-
talem Solem mox exponendi, laboribus inde & perperam factorum poeniten-
tia domandi, inde per omnes conscientie scrupulos quàm diligentissimè pecten-
di, vt ita sordes excutiantur omnes, nihilq; relinquatur, quod in filo vitæ produ-
cendo possit officere: quod quidem filum longa bonorum operum continua-
tione nendum est, mordaciq; subinde lixiuio dealbandum, vt eluto ita tetro illo
colore, quem à terrena contraxeramus origine, candidissimū nobis amiculum,
puta cingulum contexamus, quod tamen ad Euphratem minimè defodiamus,
ne ibi computrescat, inutileq; reddatur, hoc est, Assyriorum & Babyloniorum
moribus corrumpamur, sed eo & integro & nitido custodito, clericos, qui ve-
rè sint per sortem electi, profiteamur. Atq; hæc est super sacerdotum amictu ra-
tio nulla non hora repetenda. In vniuersum autem linteas vestes sacerdotib; **F**
attributas habilitatem significare veteres pleriq; Theologi dixerūt. Inde linteā
tunica iustitiam, femoralia identidem linteā castitatem ostendunt: nempe id in-
nuentes, quod veluti linum res est admodum parabilis, ita virtutes, modò eas
appetierimus, minimo negotio comparantur.

PVRITAS.

Herodotus, vt Gentes quoq; nobiscum in puritate vitæ sentire cõmonstre-
mus, nefas ait apud Ægyptios laneas vestes in ædes sacras inferre, proin-
deq; linteis vsos: de quibus ita Martialis,

Linigeri fugiunt calui, sistratq; turba, Inter adorantes cūm stetit Hermogenes.

Vnde apud Tertullianū de Christo: Cūm linteo circūstringitur, propria Osiri-
dis veste. At Plutarchus libro de Iside & Osiride, cur eorū sacerdotes linteis ran-
tūm vestibus vterentur, vnicam eam esse causam existimat, quod immortalibus
diis omnia pura mundaq; conueniant: nō enim esse fas, Platone teste, pura deo-
rum numina impuris & contaminatis rebus colī: quare cūm linum iis quas su-
perius recitauimus causis maximè purum fiat, sitq; ad eluendum expeditissimū,
sacrificis Deūm cultoribus ante omnia congruere censuerunt. De nigris verò
vestibus

A vestibus, quas tunc induerent cum Deos precibus placare instituissent, superius dictum est.

F A T V M.

Addemus & illud, receptissimum apud poetas esse lina pro fato ponere, quod nescio quid sapit hieroglyphicum. Nam ut Parcarum stamina pretereamus, quæque super his alibi dicenda sunt, cur linum pro fato poetæ ponant, causam afferunt interpretes Theocriti, quia scilicet terræ foetus est linum, quemadmodum etiam mortales: idque abruptum, significat hominem rursum ad terram redire.

C A S T I M O N I A.

Sed ut ad vitæ redeamus integritatem, moresque castos, nihil aliud sibi diuina nostrorum monumenta volunt, dum sacerdotalia memorant indumenta, quibus Campestre adnumerant, quod alij femoralia dixerunt, nisi ut hinc castitatem etiam nos assumere commonerent, indumentum quippe quo pudenda cooperiamus, & renes etiam constringamus: eo enim sacerdos præcingi iubetur, in hoc locausti faciendi lege, hoc est, ut Cyrillus interpretatur, fluxæ libidinis luxuriam castitatis cingulo coercere. Sacerdos enim qui sacris assidet altaribus, id
B præcipue curare debet, ut castus & intaminatus operetur.

P R O F E C T V S O R A T I O N I S.

Tamet si Origenes sublimiore quadam contemplatione raptus, cum octo ponantur, Exodo, sacerdotis indumenta, cur Leuitico septem tantum recenseantur, inquit, hoc scilicet Campestri posthabito: eoque rem deducit, ut veluti de Mercurio nationes reliquæ veteres intelligebant, per genitale nos quoque sermonem accipiamus, qui quidem tunc exerceri debet, cum spes profectus aliqua visa fuerit affulgere, foeturamque minimè irritam futuram. Cum verò nos nulla profectus spes inuitarit, sed auersas à bono aures, auersa hominum ingenia perspexerimus, Campestra subliganda, orationi quippe nihil quicquam profuturæ frænū imponendum. Sunt verò campestra, perizomata, ut Eucherius, quibus iuuenes qui nudi exercebantur in campo, uti consueverunt, pudendis cooperiendis. Iam & illud continentiae significatum est maximè proprium, & admodum hieroglyphicum, nisi oculos verecundiorum offenderet, quo pudendum fibula cohibitum ostentatur. Vsitatissimum autem apud veteres fibulam apponere, præcipue his, quos ad Musicam educarent, ne scilicet Veneri operam dantes raucedinem contraherent. Vnde & fibulare, & eius contrarium, refibulare, verba.

R E R V M P R O G R E S S V S P E R C A L C E V M.

Sed neque calceus est inter indumenta contemnendus, qui progressione indicium est: pro viatoribus enim excogitata sunt calceamenta: proque expeditionum auspiciis in diuinis literis calceamentum ponitur. Inde Psalmò LX dictum volunt: In Idumæam extendam calceamentum meum: hoc est, in Idumæam progressus, eam mihi subiiciam. Sanè veteres Theologi, ut Eucherius tradit, veluti per pedes humanitatem Christi significari dicunt, ita eum advenisse, & corpus nostrum induisse, per calceamentum ita porrectum interpretantur: & quod positum est, in Idumæam, in plebem gentilium hanc manifestatum iri pollicentur. Quod quidem dictum, Iane mi, Agidius noster cum tempora, quibus hæc futura sint, dinumerasset, rem multis diuinorum vatum oraculis comprobauit. Reliquum est, ut quæ futura ille magnus omnino vir prædixit, nos assiduis precibus, ab Optimo Maximo fatorum Rege deposcamus, ut tu argumentum habeas ingenio tuo dignum, quod scriptis illustrare aggrediaris.

Pierii Val. Bulla.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNEN. AD D
ORNATISS. PATRITIVM VENETVM IO. CORNE-
lium Fantini Clarissimi F. de iis quæ per Bullam, Anulum, insignio-
res aliquot gemmas, & gestamina quædam significan-
tur, ex sacris Aegyptiorum literis.

Cum primum intellexi, Magnificentissime Ioannes, te præstantissimi viri
Aloisij Cornelij generum effectum, clarissima quippe Clara eius filia in vxo-
rem accepta, statim Venetias aduolavi, de tam felici matrimonio tibi coram
gratulaturus. Inueni verò domum totam exultantem gaudio, & auspiciatissi-
mis nuptijs bona commodaq; omnia ominantem, te verò cum institutoribus age-
re de muliebri mundo, de bulla aliqua pereleganti, aureoq; torque, & anulo pronubo, in quo
non splendorem tantum, sed et pulcherrimum aliquod signum quod antiquitatem saperet qua-
ritabas: ideoq; adventu meo letatus, super his multa interrogare cæpisti, quòd circa rerum hu-
iusmodi cognitionem me diu versatum noras: de quibus cum multa dicta fuissent, longèq; pluri-
ma dicenda essent, rogasti me, vt per otium ea scripta tibi traderem, vt hæc quietius examina-
res. Bullam autem præcipuè petebas, anulúmque cum gemma aliqua insigniori, præclaráq; anti-
quorum opera, quæ non temerè olim & magistratibus, & ijs qui fortiter aut sapienter se gessis-
sent, honori fuerint condonata. Hæc igitur ego quoque per otium in vnum tibi congessi com-
mentarium. Quid enim ego antiquissimus domus tuæ cliens negare potuissem, quòd tu tam
honestè posceres, quòdque ad ingenij tui elegantiam facere mihi videretur? Antiquissima enim
est imaginum disciplina, & gentibus omnibus quæ ingenijs & eruditione clauere, in primo
semper honore habita. Idem de Regijs, de Romanorum fascibus, de sella, deq; ornamentis alijs
dici posset, cuius potissimum rei ratio ab Aegyptijs primum desumpta, reliquis mox nationi-
bus communicata. Volui itaque vt pars hæc meum erga te studium, amorem, obseruantiamque
declararet: eo enim consilio scripsi, vt hæc qualiacunque sint, istiusmodi mei erga te cultus te-
stimonium essent manifestum. Ingrati siquidem animi esset, non assiduè esse memorem benefi-
ciorum, quæ in me domúmque meam vniuersam, clarissimus patritius Fantinus pater tuus
summæ vir integritatis assiduè contulit, quæ quidem è memoria vitæque mea nunquam euel-
lentur. Accedit ad hæc, quòd tu quoque iure quodam hereditario eadem benignitate patrocini-
um erga nos idem suscepisti, meq; præcipuè vel à teneris vtriusque nostrum vnguiculis in ami-
citiâ tuam acceptumne dicam, an in domo tua compertum, fouere, ac omni officiorum gene-
re prosequi nunquam destitisti, disciplinam liberalitatémque eam quam à patre sapientissimo
atque optimo viro acceperas, egregiè consecutus. Auxerunt autem tot merita summum inge-
nium tuum, suauissimiq; mores, probitas dubio procul singularis, quæ vt te semper mirabiliter
& amarem & colerem, effecerunt: nam & tu aliquid dignum maiorum tuorum gloria cogi-
tas, futurúmque est, vt inde virtutis etiam tuæ lumen elucescat. Sed quoniam tam
claræ sunt laudes tuæ, vt meo non indigeant testimonio, eaq; suapte
vi omnibus innotescunt, ijs nunc dimissis ad negotium
quod explicari quæris, accingamur.

A D E B V L L A.

VLLAM apud Romanos cordis effigiem habuisse, multi profitentur. Hetruscorum sanè gestamen illud ab Lucumone Hetrusco duce, quem Romulus tam condendæ quàm instituendæ vrbis socium habuit, acceptum. Eum verò Pythagoricum fuisse Ausonius ostendit, vbi Samij Lucumonis acumen celebrat. Sedenim Pythagoram Tyrrhenum fuisse, Aristoxenus, Aristarchus, & Theopompus assueverant, quos Theodoritus id ipsum sentiens autores habet: quamvis vnus Neanthes eum Tyrium fuisse suspicetur. Multa verò huiusmodi excogitata sunt à Pythagora, quia non solum originatione motus, quòd multæ olim in Hetruria ciuitates ab Ægyptijs fundatæ constitutæq; dicuntur, sed quòd ipsos etiam Ægyptios adierit, à quibus sacri sermonis rationem, obscuritatem in loquendo symbolicam, & disciplinas alias reportauit. Cur verò Samium nonnulli eum fuisse dixerint, alibi disputatum.

B ERat verò apud Romanos gestaminis huius hieroglyphicum significatum, vt ingenui

CORDE PRAESTANDUM.

pueri figurā huiusmodi de collo suspensam ante pectus inspicientes, se tum demum homines futuros cogitarent, si corde præstarent. Ideoq; Tarquinij Prisci filium, quatuordecim non amplius annos natum, virili edito facinore, hoste quippe in acie cæso, Bulla primum omnium ea ætatula donatum aiunt. quamvis & Hersilia filium adhuc infantulum, quòd primus ex raptis coniugibus ortus esset, eo gestamine decoratum, proditum sit: puerumq; Papyrium ob tacendi simulandiq; peritiam, qua in eludenda matris importunitate, quæ senatus ab eo secreta perscrutabatur, vsus est, ea maxime nobilitatū. Sunt autem qui vocis secuti significatum, & τὸ βουλῆς, id est, à consilio Bullam dici voluerint, ideoq; datam pueris gestandam, quòd ætas ea alterius sit cōsilio regenda. Puerile enim omnino gestamen fuisse, Persiani ad Cornutum versus ostendunt:

*Cum primum pauido custos mihi purpura cessit,
Bullaq; succinctis laribus donata pependit.*

Apertius verò Tullius Verrinis: Bulla in toga prætexta erat ornamentum pueritiæ, indicium atq; insigne fortunæ.

C O N S I L I V M.

ALij significare voluisse dicunt, consilium à pectore proficisci, ideoq; Bullæ hieroglyphicū in eam partem residere. De consilio verò per figurā cordis à gutture pendentis expresso, in Cordis ipsius Commentario satis disputatum.

V E R I T A S.

Ægyptij sanè cūm veritatē ex humano corde gutturi appenso ἰσοπαλυντικῆς indicari dicunt, Bullā hanc intelligunt: insignemq; sanè hoc gestamine prædicant iudicem illum, quem in Simandij monumentis fuisse tradunt, cuius à collo suspensa veritas pendēret, oculisq; esset in sinum deiectis, octo legum libris circumstantibus: quod nos admonere dicūt, Iudices integros esse debere, & solam inspicere veritatem. Quòd verò esset compendiosum veritatis hieroglyphicum

Pierii Val. Bulla.

nullum corde ipso commodius inuenimus. Adamātiūs vbi Ezechielis dictum D illud interpretatur, Et catena circa collum tuum: Si me, inquit, posteaquam iusticię opus adimpleuero, intellectu ornauerit veritatis, tunc mihi ornamentum nuptiale, tunc catena collo decora circundatur. Nam & Platonici, qui iustitiam volunt actionem esse quandam animę propriam, ei locum etiam circa pectus attribuunt. Nos verò cum veritatem esse quid ingenuum, et mendaciū seruile quiddam addidicerimus, *ἐλαθέρας καὶ ἀνδρός τ' ἀληθῆ λέγεις*, Ingenui opus viri est vt vera proferat, eamq; Bullam ingenuos tantum gestare solitos, quid illud fuerit gestaminis, quod veritatis indicium à collo penderet, præterquam Bullam hanc, suspicari nequimus. Sanè Diodorus signum id varijs ornatū gemmis fuisse profitetur. Leuitico etiam, vbi de pontificis ornatu agitur, veritatis signum inuenias in pectus incubuisse: de quo alibi suo loco diximus. Sed & Salomonis dictarijs cap. III. veritatem gutturi circundare commonemur.

ERat & triumphantium gestamen Bulla, quā in triumphis præ se gestabāt, inclusis in eam remedijs, quæ aduersus inuidiam pollere credebantur. Illud adnotandum ex Asconio, Bullam suspēdi in collo infantibus, ingenuis auream, inuenio etiam apud alios argenteam, libertinis verò scorteam, esse solitū, vt illud apud Iuuenalem aperiatur, Signum de paupere loro. Sanè nostrę etiam etatis mos est, vt si quis torquem aureum, catellam' ve gestare voluerit, neq; tamē equestri, vel, vt aiūt, militari, aut alia quapiam dignitate, cui gestamen illud competat, sit insignitus, ligulam ex loro gestamini eiusmodi alligare compellatur.

INVIDIÆ AMV-
letum.

GLORIOSVS.

NEq; tamen vbiq; Bullę nomen pro gestamine accipiendum, sed & pro baltheorum, & forium, & aliarum plurimarum rerum ornamentis: vnde pars hæc pro gloria fastuq; ponitur, vbi quis non aliter gloria turgescere videatur, quàm Bullę ipsę inturgescētis cuiusdam figurę speciem præ se ferunt. Vnde F dixit Persius:

Non equidem hoc studeo bullatis vt mihi nugis Pagina turgescat.

Id quod alia metaphora alibi dixit, Ad populum phaleras. Bullę autem in zornarum ornamentis tanquam clauī affixę, baltheis dedere nomen, quasi bullatei vocitentur. Et clauorum capita tumentiora, qualia templorum, & priuatarum aliquot ædium valuis ornamentī causa affigi solent, Bullę nuncupantur, quas Cicero ait Verrē, quęcunq; aureę essent, omnes auferre non dubitasse. Et apud Plautum, Asinaria, Leonida seruus in Atriani Sauriæ persona, lufsīn', inquit, in splendorem dari Bullas has foribus nostris. Idq; nominis est similitudine inde sumpta, quòd perquàm similia sunt bullis, quas aqua in aquam decidua suscitāt.

HVMANA FRAGILITAS.

QVoniam verò tumorculi illi perexigui, qui stillicidijs in aqua fiunt, citò prætereunt, ad humanę vitę fragilitatem ostendendam hieroglyphicum factum est prouerbium, Homo bulla: cuius meminit Varro libro De re rustica primo: quamvis nonnulli de ijs tantum dictum volunt, qui iam satiri annis propè casuri sunt, & morituri.

A

DE ANULO.

F I D E S.

Ræcipuum anuli significatū hieroglyphicumq; verum est, ingenui hominis fidem indicare, quando quidē anulum veteres nō ornatus, sed signandi causa circumferebant, nec plus habere q̄ vnum licebat: quamuis laudatissimū eiusmodi morē, succrescente postmodum luxu, & diuitiarum ostentatione, delicioſi populi labes violarit. Scimus enim inuidiosum Sergio cuidam, nobilialioqui viro, cognomē additū, vt Oratā diceret, propterea quod duobus anulis aureis & grādibus vteretur: vulgus enim aurum, orum, vt nunc palsim dicitur, enunciabat. Sed erat hoc ad gemmarū etiam ostentationē, quarum mox luxus creuit in immensum. Nam signū in vno tantū habere permittebatur, nec cuiq; nisi libero, quos solos fides decerneret, quæ signaculo cōtinere tur. In diuinis quoq; literis anulus est fidei signum: quo spectare Euangelicū illud Theologi aiunt, Date anulū in manū eius. & quod Psal. legi: Signatū est super nos lumen vultus tui Domine. Nam & Paulus vltimo Digestorū, anulum

B huiusmodi signatorium inter ornamenta recenseri negat. De hoc Cic. ad Q. fratrem: Sit, inquit, anulus tuus nō minister alienæ voluntatis, sed testis tuæ. Sanè apud veteres testamentorū tabulæ, septem testiū signis anularibus munitant, quæ facti testamēti fidem facerēt. Quod verò seruis atq; libertis ius anulorū negaret, quo tamē impetrato, ingenuitas simul impetrata intelligeret, X L Digestorū lib. Papinianus, Neratius, Paulus, & Vlpianus ostendēre. Hic verò quæsiuisti à me, quid sibi vellet in scenis anuli aurei legatus vsus, quo non alibi, q̄ in scena liceret vti. Respondi, locū eum ex Pandectis desumptū esse, sed fædissimè vitiatū eorum imperitia qui literas nunq; attigerūt. Nam quod vulgata habēt exemplaria: Proinde etsi scenicæ vestis vsus fructus legetur, aut anuli aurei, vel alterius apparatus, alibi q̄ in scena non vteretur: legendū ex antiquissimo Pisano codice qui Florētiae custodit: Proinde si scenicæ vestis vsus fructus legē, vel aulæi, vel alterius apparatus, alibi q̄ in scena non vte. Habes em̄ vestem scenicā, habes aulæa, habes reliquū apparatū. Ac de aulæis huiusmodi apud Horatium legas, Auditoris egent aulæa manētis, in huiusmodi ornatus scenici significatū.

C O R.

C Sed hæc vtcunq; habeant, illud manifestum est, digito qui minimo læuæ proximus est, anuli gestandi munus demandatū, eaq; de causa nomen illi inditū anulari: erat enim is cordis indicium, ideoq; institutum ab Aegyptijs, vt anulo tanquam corona honestaretur. Eundem sacerdotes ad deorum aras operantes confectis odoribus illinebant: idq; propterea fieri solitū aiunt, quod dissectio-num periti neruulum quendam à corde natum per dorsum ad eum tendere, & in eo desinere compererint. Sanè solebant in huiusmodi anulis eorum etiā imagines fieri, quorum memoriā colerent & obseruarent, quod eos sibi præcipuè cordi esse, qui eas gerebant, eum quadā etiam ambitione omnibus ostentarent. Vnde Cicero lib. de Finibus, Epicuri studiosos memorans: Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, sed etiam in poculis & in anellis habebant.

IGNAVIA HONORATA.

A Lij putant anulum in hunc digitū immissum, ne aurū tam facile obtererēt. Ignauissimū em̄ esse eum inter omnes digitos, manifestū est, ideoq; ad auri & gemmarum incolumitatē aprior videt. Non em̄ exporrigi sine aliorū comitatu potest, vnde minus attritui obnoxius est, itaq; nō desunt qui per eum digitū

Pierii Val. Anulus.

anulo honestatū, honores ignauo cui piā habitos interpretari velint. Sed quan- D
tum pertinet ad locū, subsecuta etas nihil interesse iudicauit, quo gestaret articu-
lo, sed vt quisq; vellet, quacūq; manu, quōve libēret digito, ferre permissum est.

N O B I L I T A S.

Sed vtcunq; illi philosophentur, apud Romanos anulus omnino signum no-
bilitatis fuit: nam vt apud Līuiū libro secundi belli Punici tertio, Mago, qui
Cannensis victoriæ nuncius Carthaginem missus erat post rerum gestarum se-
riem enarratam, ad rerum tam lætarum fidem, effundi iussit in vestibulo Curiae
ingentem illum anulorum aureorum accruum: deinde verbis adiecit, quò maio-
ris cladis indicium esset, neminem nisi equitem, atq; ipsorum primores, insigne
id gestare. Et in calce noni ab Vrbe condita: Tantū, inquit, Flauij comitia in-
dignitatis habuēre, vt pleriq; nobilium anulos aureos & phaleras deponerent.
Et vbi Cicero oratione quarta obijcit Verri, quò indignissimos in concione
anulis aureis donasset, Honori, ait Asconius, & lucro sunt, vt hastæ, vexilla, pha-
leræ, coronæ ciuicæ, item anuli aurei ingenuitatis signa.

D E D I A D E M A T E.

E

 B anulis & gemmis, casu nescio quo, ad diadema progressum est: quo
in sermone, quòd fasciam esse diadema dicerē, & in numis aliquot cam-
gemmatam ostenderem, admirari videbāre: cuius rei fidem afferebam,
Ægyptios sacerdotes si principē hominem ostendere voluissent, hieroglyphicē
canem solitos facere fasciā velatum: de quo ad Florium loco suo plura.

R E G I A P O T E S T A S.

I Dem Regiæ potestatis significatum à fasciā etiam apud Romanos acceptum,
exemplis tibi plurimis confirmaui. Apud Ammianū enim Pompeio legimus
obiectū ab obtrectatoribus, quòd esset rerū nouarū cupidus, & Regiæ maiesta-
tis affectaret insignia, quia crus fasciola candida obligatū, tegendi vlcis cau-
sa, gestauerit aliquandiu: nihil enim interesse, iactitabant illi, quam quis partem
corporis redimiret Regiæ maiestatis insigni. Nam et Fauonius, vt Valerius ait,
dicere solebat, nihil referre, qua in parte corporis sit diadema, cum ita Pompeiū
eundem carperet. Eoq; Senecæ sententia nimirū spectat, vbi dicit: Fasciā solue,
multum enim mali sub illa latet. Libro de Alexandri virtute Plutarchus ait, Ti- F
granem Armeniū candidam fasciam, quod insigne regni est, ad Pompeij pedes
abiecisse, regnumq; fœdissimè depositum in prædam cōcessisse. Cuiusmodi ve-
rò esset ornamentum hoc in numis vidimus, in quibus eius Regis caput impres-
sum est, cum inscriptione, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΙΓΡΑΝΟΥ: ab cuius altera parte hostē
ipse prostratum calcat, palmamq; dextera prætendens, hostis sceptrum sustolle-
re videtur. Ibi verò diadema ita figuratum est, vt præalta fasciā opere Phrygio,
floribus et alitibus superadditis, elaborata, à fronte ad occipitium circundatur,
duæq; à temporibus hinc inde tæniæ, ipsæ quoq; à medio deorsum scissæ in hu-
meros vsq; dependeant, gemmis per omnē marginem bacchantibus. Et cidarin
Regis Persarū insigne, quod Darius capite gestabat, cærulea fasciā albo distin-
cta circumibat. Ad diadema verò facere fasciā, Antigoni dicteriū indicat, vsur-
patum à Seneca. Ille enim vetulæ cuidam felicitatem eius admiranti respondit,
Si nosset, ô mater, quanta quōve mala panni frustū hoc obteget, diadema cō-
monstrans, illud quidem vel è fimo tollere minimè dignareris. Sanè cum Cæsa-
ris imaginī quidam ex adulatorū numero, vt Appiani more loquar, coronam
lauream candida fasciā præligatam imposuisset, Tribuni Epidius Myrillus Ce-
setiusq;

A setiusq; Flauus, vt apud Tranquillum est, coronæ fasciam detrahi iusserunt, hominemq; qui id fecerat, duci in vincula mandarunt, simulantes & in hoc Cæsari rem gratam facere, qui ad Regni mentionem subirasce consueuerat, atq; ijs qui aliquando eum circa portas regem salutassent, cum populum vocem eam indignè ferre atq; ingemiscere animaduertisset, respōderit, se Cæsarem esse, non Regem quasi illi ad nomen eius aberrassent: cum tamen Myrilli factum adeò ægrè tulerit, vt in Senatu grauiter conquestus insidias sibi strui per Myrillum, qui calumniam affectatæ ab se tyrannidis astutè commentus esset, cum eum morte dignum censeret, id demum obtinuit, vt magistratu priuaretur, senatuq; summo ueretur. Quod si quis adhuc dubitet diadema fasciā fuisse, qua principatus insigni Reges vt soliti sunt, si quæ retulimus ambiguum quidpiam habent, illud apertè dilucidèq; declararit, quod super Alexādro Macedone fertur, olim eum diadema sibi dempsisse, causa vulneris alligandi, quo Lysimachus in fronte vulneratus fuerat: quod auspiciū regalis potestatis Lysimacho fuisse rerum scriptores prodidēre. Tradunt verò Græci, fasciam huiusmodi candidam pro insigni Regum esse, & à Libero patre fuisse primū institutum.

V I C T O R I A.

E Adem fascia in victoriæ significatum nonnunquam adhibita: vt quæ Corinnæ puellæ poëticis studijs clarissimæ, data capiti fascia traditur, quod Pindarum Thebis melico certamine superauerit: eius enim picturam capite tænia vincto, hieroglyphicum dubio procul huiusmodi victoriæ argumentum, in Tanagræorum gymnasio fuisse Pausanias autor est. In quo tamen, vt illi victoriam, ita nos principatum interpretari possumus. Nimirum fuit hæc Corinna illa, de qua Propertius noster,

Et sua cum antiquæ committit scripta Corinnæ.

Et in vulgatis à Io. Lascari antiquorum epigrammatis:

καὶ σὲ κέραια

ἔθεν ἄθλων ἁγίων ἀπὸ δὲ μελ. φαρδύλω.

Vnde nos in nugis nostris puerilibus: *Inclytæ, quæ Minervæ clypeū canit, Corinnæ.*

Quod verò gestaminis huius inuentū Libero patri Græci adscribere voluerūt, manifestum est Ægyptios eo multò antè vsos, neq; in Cane tantū, sed in alijs

C quoq; simulachris, vt in Isidis tænijs, alio Commentario latius declarauimus.

D E T I T V L O.

Rat & amiculi, siue redimiculi species, cui nomē Tutulo prius, mox Titulo fecerunt: ornamentum quippe capitis in sublime surgens, purpurea vitta redimitum, instar coni, galcri' ve rosarum.

S A C E R D O S.

E O sacerdotiū hieroglyphicè significabant. Quin & vxores & ministræ Flaminis, eo erant gestamine insignes. Petronius ait Titulum à Numa Rege factum, fuisseq; palliolū ex lino, quo sacerdotes in sacris vterentur. Alij per Titulū mitras siue fascias accipiūt, quorū vsus esset sacerdotibus ad ornamentū, nō ille tamē ociosæ, neq; temerè appositæ, cum sua præ se ferāt significata. κίρα Eucherius pileum sacerdotalē ait ex bysso, quæ Græci & nostri tiaram dicunt: quidam etiā mitrā vocāt: eamq; incorruptā dicit Apollonius, cum integrā & incolumē intelligit pudiciā, propter fascias scilicet quib. id gestaminis præligat. Vt cūq; ornamentum hoc capitis, vt Hierosolymitanus Hesychius interpretat, sapientiæ signum est, propterea quod in capite cerebrū sapientiæ organū. Sed antiquioris illius Tituli species hodie quoq; in vsu est sub regni nomine, quo quidem Pont.

Pierii Val. Anulus.

maximi caput, maximis quibusq; sacrorū solennitatibus insignitur: & vt summa D
eius potestas eo gestamine significetur, triplici fascia, auro, gemmisq; ditissima,
ornamentum illud redimitum conspicitur. Sed apud Hebręos nullum venera-
bilius gestamen erat, quā Petalū, aurea lamina in fronte Pontificis, quæ Dei
nomen illud, quod nulla lingua mortali enunciari potest, quatuor Hebræis lite-
ris scriptum præferbat, quod Tetragrammaton adhuc appellant.

IN antiquissimis Ægyptiorū monumentis cer-
nere est mulierem quādam tribus regijs caput
insignitam. Significare aiunt id, eam regis filiam,
regis vxorem, ac regis matrem fuisse. Ea verò Si-
mandij clarissimi Regis mater fuit, de qua scri-
ptores rerum plurima: quorum si nos diligētiam
sequeremur, tale aliquid in Blancam Philippima-
gni Mediolanensiu Ducis filiam decerneremus,
quæ Francisco Duci nupsit, quæ Galeatium Du-
cem genuit, de qua cultissimū extat Epitaphium
à doctissimo eius temporis viro Bartholomæo
Lampridio Lyrici nostri clarissimi patruo editum. Id est huiusmodi:

REGIA CLARITAS.

E

Tres talos proceres terris ego Blanca Latinis

Regnantes vidi, filia, nupta, parens.

In alijs Ægyptiorum Regijs varias gestaminum formas inspicias, quæ Regum
capitibus imponerētur. Leonis quippe, aut Tauri, aut Lupi, aut alterius cuiusq;
feræ priores partes, draconum etiam capita, insignia principatus, pro virtutis,
aut operum conditione, quo quisq; in argumento clarum aliquod facinus edi-
disset, quo've rerum studio teneretur: quorū quidem significata de simplicibus
eorum Commentarijs, quæ conscripsimus, requirenda sunt. Neq; verò sum ne-
scius, coria serpentum plerisq; populis tegumentorum bellicorum vsum præsti-
tisse, quibus plurimū Amazones in Libya vti solitæ, vnde, quod nonnulli tra-
dunt, Medusæ figmentum emanarit.

P A L L A S.

SANè Phidias draconē Palladi apposuisse perhibetur: quod cum optimè cal-
P
leret Maro, dracones illos geminos à Tenedo in terram elapsos, post facinus
in Laocoonta & eius liberos perpetratum, ad summa Palladis delubra confu-
gisse dicit, sub pedibusq; deę, clypei q; sub orbe locū tutelæ sibi delegisse. Quod
vt manifestius intelligatur, operæ precium est quæ Pausanias de simulachro Pal-
ladis tradidit explicare. Ait enim simulachrum Mineruæ Athenis fuisse talari
veste, Medusæ capite eburno pectus obtegente, cum victoria, cubitorum qua-
tuor, & hasta in manu: ad pedes verò clypeus appositus erat: iuxta hastam dra-
co obuolutus cernebatur, quem ipse Erichthoniū suspicabatur esse. In basi, quæ
statuam sustentabat, Pandoræ historia sculpta erat, quæ mulierum omnium pri-
ma fuisse traditur ab Hesiodo, & in vltionem surrepti ignis, in humani generis
perditionem emissa.

P R O T E V S.

INter insignia reliqua spectare est nōnunquam arborem, nonnunquā ignem
flammulis promicantem, quandoq; flores, quādoq; plumas in varias cristarū
species dispositas, quæ modò ad decorē, modò ad stuporē cōparabantur. Qui-
bus cum Proteus Ægypti Rex nominatissimus variè vteretur, datus est fabulæ
locus

A locus, ut in tot se vultus cōmutaret. Quamvis non sum nescius Prothei figmentum in longè seciorem intellectum ab antiquis interpretibus acceptum.

V E R I T A S.

Q Vippe qui per eiusmodi fabulam, si quis hieroglyphici locutionē abhorreat, difficultatē eam ostendi dicant, quam in assequenda veritate rerum experimur, tot sunt quę nos eludunt species, sophistarum decipulæ, atq; subterfugia dialecticorum posita, quę veritatis speciem præ se ferant, oratorum inductiones atque sortitæ multis argumentorum acervis in immensum congestæ, ut multum diuq; laborandum sit, anteaquàm Proteus ipse humana, hoc est, vera se facie spectandum exhibeat.

I N S I G N I V M C A V S Æ.

A Iunt verò nonnulli, insignia hæc ideo prius olim excogitata, ut Principis et ductoris sui ordinem milites in bello servarent: quibus verò res prosperè successerat, animal consecrassē, cuius auspicijs victor evasisset, cum animalia singula singulis genijs & ccelorum virtutibus credita, persuasum haberent, quos **B** omni cultu sibi propitios reddere, & servare curabant, cuius aliquando numen voti compotes explorassent. Quam opinionē magnus etiam Iamblichus, ac pleriq; alij Platonice factionis procures enixissimè fouere contendunt, esse quandam in rebus inferioribus congruentiam, ut nunc ita dicam, cum superis asserētes, ideoq; ad sacrificiorū efficacitatē cōferre. Neq; animata tantum id præstare, verum etiam inanima, colores, figuras, numeros: veluti hexagonarius numerus cum Sole cōgruit in Crocodilo, in Cane rursus, & canicipite Simia. Quædam à natura profectæ rationes, & vires, pari cum Luna temperatura deprehendunt: ita demum colores, figuras, formasq; omnes, cuiuspiam superiorū cōuenire, vel animalium membra singula, ut galli cor ad solares genios cōciliandos efficacissimū.

A N I M A L I V M C V R A N D O R V M C A V S A.

A Nimalia verò apud Ægyptios ideo, dicit Iamblichus, alebant, quia dum conseruarentur tenerenturq; familiarem proprietatem ad deos augerent, vimq; cōmunionis inter homines deosq; conseruarent. Quare Mathematici super hoc multa tradiderunt: ac nostris quoq; temporibus pleriq; non postremæ **C** eruditionis viri, certis quibusdā siderum momentis imagunculas huiusmodi signāt afflatu captato, ut astri genij' ve illius tutela, quib. se vel à genesi, vel à professione, vel etiā ab euentu aliquo cōmendatos credunt, fortunatiores simul ac beatiores fiant. Sedenim omnia hæc irrita fiunt, ac penitus summoventur, cum sanctissimū Christi nomē in omnes huiusmodi delusiones opponit: inde enim omne bonū, inde felicitas vera, & incassū beatitudo. Sed ut susceptū prosequamur negotiū, in honore plantæ etiā fuerunt, ne legumina tantū, ex ijs quæ terra nascerentur, cultu suscepta existimemus. Phœnicēs enim plantas diuinis honoribus coluere, ut apud Eusebiū: & casu aliquo auulsas terra, aut alio quopiam cultu intermortuas, miseratione, luctu et deploratione, ex patrio sacrorū ritu proscuti sunt. Ad horū ferè imitationē nō arborū tantum, verum herbarū atq; florū obseruationes alias alia de causa excogitauit terra Græcia: ut laureā pro triumphantibus, & ijs qui immortalitate dignū aliquid perpetrassent: quernā pro ijs qui ciuem seruassent: oleaginā & alia quædam pro Gymnicis, de quibus multa passim Græci tradidēre. Nancq; hi Pandorę primū caput ponūt coronatū à Charitibus. Saturnū Pherecydes ante omnes coronatū ait. Iouē Diodorus post cunctos Titanas. Idē Priapo tænias dat, et Ariadnē fertū. Iunoni vitē Callimachus,

Pierii Val. Corona.

de quo alibi ex Tertulliano. Hercules nunc populum, nunc oleastrum, nunc apium capite præfert. Suam Apollo laureā, post Delphicum draconem interfecit, de quo Pindarus, atq; Callimachus, Liber hederā: cuius rei causam loco suo, ex Harpocrate recitauimus: quamvis idem India triumphata lauream tulit: nanq; is, vt Saturninus, triumphorū Deus habitus. Milites idem ait etiam myrro, quæ propria Veneris est, coronari solitos: quanquā & olea, quæ Mineruæ debetur in primis, redimiti aliquando processere. Prætereo castrenses, murales, & nauales ex auro dari solitas, & quæ latè habentur apud Gellium, Suetonium, & alios, & quæ vulgatissima sunt de insignioribus Græciæ certaminibus, Olympijs, Isthmicis, Argiuis, & Pythijs, quorū præmia oleaster, pinus, apium, & malum. Vnde illud apud Max. Tyrium: Minimè fas est oleastro malo vè coronari, qui secum ipse deceret: vt victor præconio declareris, opus est æmulo. Sed ne videamur immemores Ægyptiorū, Isis prima repertas spicas capite circumtulit, quod Leo scriptor Ægyptius tradit. Et vt nostrarum quoq; literarum monumenta prosequamur, Eua omnium prima, diceret Tertullianus, pudenda sua folijs coronauit. Sed qui plura super his petierit, Claudij Saturnini librum, E quem de coronis edidit, inquirat, qui, Tertulliano teste, & origines, et causas, & species, & solennitates earum ita edisseruit, vt nullam gratiā floris, nullam lætitiā frondis, nullum cespitem aut palmitem nō alicui capiti inuenias consecratū.

L E G E S.

AD coronarū demum hieroglyphica reuersū, coronam dicimus legum indicium esse, propterea quod certis est vinculis cōplicata, quibus vita nostra veluti religata coëreēt. Atq; hæc diui Hieronymi sentētia est, qui *σέφαιον μὴ σφέπειον*, Pythagoræ symbolum interpretatur leges nō esse dilacerandas, sed in vigore et incolumitate sua conseruandas. Et quoniam sepes complicatione quadam ambituq; certo coronis quodammodo similes habentur, eadem ratione factū, vt in diuinis literis ipsæ quoq; sepes sint legum hieroglyphicum.

H I L A R I T A S.

ROseam tamen & florulentam præterire noluimus, quæ quidem corona hilaritatis erat indicium: veteres siquidem conuiuia celebrantes ornare se coronis consueuerunt, cuius rei principiū à diademate simplici fuit, vt scilicet frontem fascia constringerent, quod institutum est salubritatis causa, vt tradit Athenæus, propterea quod conuiuiorum mos sit, sese ad bibendum liberius inuitare. Ne igitur vinum æquo largius sumptum molestos ad caput vapores attolleret, experimento compererūt plurimū prodesse frontem ita colligare. Posterioritas verò salubri huic inuento decus & ornamentum adiecit, atq; ideo fascias illas floribus peruestire cœperūt, quæ res procliuiter admodum in effusissimum mox luxum euagata est.

C O R N V A.

QVæ verò corona Regium est gestamen, cam à cornu dictam volunt: passimq; in diuinis literis cornu pro Rege positū inuenias: cōueniuntq; similitudine quadā inter se, cornu, radius, et corona. Vnde Moses cornuta pingitur facie, quæ radiata esse deberet. Diuini enim Solis afflata lumine, radijs quibusdam igneis promicare videbatur: quem splendorē cum Israëlitis populus ferre non posset, precibus ab eo contendit, vt velata ad eos facie loqueretur. Corona porro Regiæ ex instituto veteri, radiorū referunt similitudinē, vt non temerè olim institutum sit eas in Apollineo capite XII. preciosis lapillis confici, qui splen-

A splendore suo fulgentes caput vniuersum radijs illustrarent: atque, vt in Ceruorem hanc totā latius explicauimus, vetusti numi, marmoreæ aheneæq; Regum statuæ pleræq; duodecim conspicuè radijs ostenduntur. Hinc apud Virgilium Latinus rex fœdera certaminis inter Æneam & Turnum sancturus,

Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum

Aurati bis sex radij fulgentia cingunt,

Solis aui specimen.

M V R I.

ET frequentissimus autorū vsus coronam pro muris vrbium vsurpauit. Pin-darus Alcimedonti Olympijs, ὡς δὲ φανὸν τὸ ξει, metaphorice aiunt interpretes mœnia: muri enim vrbium tanquam coronæ sunt. Hinc Anacreon:

Νῦν δ' ἄρ' μὲν πόλει θ' εἴφανθ' ὄλφλεις,

Nunc dissipatæ sunt coronæ ab oppido.

Vel, Urbis at iam iam perijt corona.

Quod verò coronas Regias non esse discerpēdas Pythagorā admonuisse dicebamus, sunt qui eodem argumento dictū existimāt, quo ignem non esse gladio fodicandum edixit: quippe non esse vt quisquā principibus negotiū faceretur.

B Quod verò de regno dicebamus, per cornu significari, cū id passim in diuinis literis habeat, superfluū est ijs diutius immorari: vt, Exaltauit cornu Christi sui. & quæ huiusmodi dicta sunt in Cerui commentario. Illud hieroglyphicum ante omnia videt, quod apud Ezechielē Cherubim humano primū capite pingit, eoq; quatuor cornibus bubulis insigni: humeris inde alatis, & pectore leonino: qua in specie theologi nostri, vt apud Hierosolymitanū Hesychium legere est, insigniores virtutes quatuor, per totidem vituli cornua intelligunt. Humana quippe facies sapientiam indicat, quā philosophi aliquot prudentiam dixerūt, sed sublimius atq; diuinius quid in sapientiæ nomine, Leonina nimirum fortitudinem. Per partem eam quæ vitulum exscribit, iustitiam interpretantur, de qua nōnulla in Bouis cōmentario. Aquilæ species castitatem præ se fert, quæ sublimi volatu in cœlum sese erigit: nam Ioannes, qui omnino aquila est, scriptorum omnium consensu intaminata fuisse castitate perhibetur. Animaduertendū tamen est in Hesychiano codice vulgato desiderari quædā, & perperam esse positum, In persona leonis sapientia, nulla de persona hominis facta mentione.

V I R E S.

C Iam quod alibi per cornua vires significari diximus, antiquum insuper dictetrium est, πρὸ τῶν τε σὲ ὠμῶν κέραι' ἔχεις, olim putassem te habuisse cornua, cū quis fortis antea habitus, spem mox per ignauitā fefellisset. Et Horat. de Baccho: En addis cornua pauperi. Quem secutus Ouid. ait:

Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit.

Alibi verò super eodem dixerat, In prælia trudit inermem. Et Dialectici syllogismi speciem, dilemma dictum, quod hinc & inde feriat, cornutum appellant.

D E S C E P T R O.

Ceptrum Regium diademati & coronæ addere res ipsamet postulat, de quo tamen toto opere, vti varijs imaginibus insigne apud hos vel illos haberi solitū, pro loco, & signo, quod occurrebat, multa differuimus: nunc verò super eo quædam generatim edifferenda sunt.

R E G N V M.

A Pertissimè quidem sceptrum siue virgam, hieroglyphicum esse regni, illud in diuinis literis ostendit, quod sceptrum de manu ludæ non auferendum pollicetur Dominus, donec veniret qui mittendus erat. Regiū quippe nomen

Pierii Val. Torques, &c.

in Iudæis tandiu duraturū, dum veniret Christus. Nam & Psal. virga regni tui D habetur, & huiusmodi multa passim. Ponunt verò Theologi differentiam inter virgam & baculū, quòd virgula in diuinis literis plerisq; locis sit castigationis, correctionis, & disciplinæ signum, vt virga æquitatis, baculus cōsolationis, auxilij, sustentationisq;: vt eo loco, Virga tua & baculus tuus ipsa me cōsolata sunt. Pro sustentaculo, Thob. Baculum senectutis meæ. Latini in huiusmodi significatum scipionem protulere. Inuenitur & pro defensione, vt de Cleomene Atheniensium duce fertur, qui cum propter omnium in se odium effectus esset infānus, baculo se aduersus insultantes munierit.

DE TORQVIBVS ET PHALERIS.

 Vbsecutus hinc sermo est de torquibus, phaleris, armillis, quæ præmia fuisse militaris virtutis Plinius, Gellius, & quidā alij tradiderūt: quippe Siciniū Dentatū donatū torquibus ter & sexagies, phaleris vicies quinquies.

V I R T V S S O L I D A .

TOrquem aureum solide virtutis præmium fuisse traditum à Vegetio, quem qui meruisset, præter laudem duplas consequebatur annonas. Species tor. E quium in marmore incisas Brixia videris cum inscriptione huiusmodi:

L. ANTONIVS L. F. FAB.

QVADRATVS DONATVS TORQVIBVS ET ARMILLIS AB T. CÆSARE.

BIS

LEG. XX.

Bini enim hinc, & inde alteri torques cum literis, quæ vigesimæ eum legionis fuisse declarant: inde duo signa militaria quadrata, ad cognomentū eius exprimendum, aut fortè legionis nomen. Et species quædam candelabri in tridentis modum figurati, in medio sita, de quibus in Armis.

OPERA LAVDABILIA.

TOrquis quidem significatū aperuit Vegetius, de armillis nihil meminit: eas laudabilium operum præmium esse indicat Adamantius, dum in ea Ezechielis verba, Et imposui tibi armillas circa manus tuas, paraphrasim huiusmodi subiungit: Cum mihi dederit Deus occasionem bonorum operum, armillas ꝑ circundat manibus meis. Diffundebantur ad posteros gestamina hæc, quòd minores ad imitandas maiorum suorum virtutes inuitarentur. Hinc apud Tranquillum legas, C. Caligulam vetera familiarum insignia nobilissimo cuiq; ademptisse, Torquato torquē, Cincinnato crinem, Gn. Pompeio Magni cognomē.

A R M I L L A E .

 Rmillæ nō humeris tantū decus afferebant, verū & brachia decorabant. Eas verò ita dictas volūt veteres etymologici, quòd antiqui humeros cū brachijs armos vocabāt: inde arma, quæ cunq; ab illis dependent vel ijs alligata sustinent. De armillarū donis habetur apud Liuium x ab Vrbe cond. post victoriā è Samnitibus ad Aquiloniā, à Papyrio quippe Sp. Nautiū, Sp. Papyriū fratris F. & quatuor centuriones manipulūq; hastatorū armillis aureisq; coronis donatos. Idem ibi centuriones, militesq; atq; equites, corniculis armillisq; argēteis donat. Et Decius tribunus ob seruatiū ex obsidione præsidiū Romanum, dissipataq; Samnitiū castra, aurea corona ab A. Cornelio Cossō donatus. Aurea verò corona erat quæ castrensis, ex auro quippe in valli speciem fabrefacto, quæ dabatur ei qui hostium castra pugnando primus introisset.

DE

A

DE ADAMANTE.

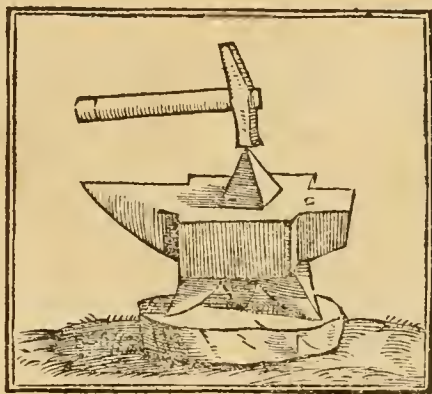
In sermonem transtulimus ad Adamantem, quo super multa vltro citroque dicta sunt, dum tu ea quæ passim prædicantur, quæque lectione laboroque tuis super acquisieras, commemorares. Verum ea quæ tu meministi, quæque tu opte studio consecutus es, hic repetere superfluum iudicavi: quare ea tantum quæ paucissima illis ego addideram, recensebo.

FORTITUDO.

Non temerè scilicet Adamantem pro fortitudine proponi, cui robur indomitum, visque insuperabilis, nomen meritò fecisset, quippe qui lima, scalpello, & malleo duritia inenarrabili resistat: quodque omnium maximè admirandum est, contra etiam ignis violentiam incolumis lapillus euadat, neque calore quidem admissio: unde Græci ex ipso nomine à re imposito, gemmam indomitam intelligi voluere. Per hanc verò ea fortitudinis virtus ostentatur, qua quis ea quæ aduersa acciderint ferendo peruincat, secundis nihil quicquā immutetur, atque ut apud Horatium est, rebus angustis animosus atque fortis appareat, idemque vento secundissimo turgentia vela contrahere sapientia duce didicerit. Quin etiam id insitum diuinitus habere fertur Adamas, ut mentem animumque gestantis vano metu liberet, ut superbæ etiam fortunæ respondere suadeat.

Transit & in communem locum significatum huiusmodi, ut tam de animi fortitudine, quæ virtus sit, hoc est, honesti iustique causa concepta, quæ etiam de obturata aliqua mentis destinatione, quæ nulla queat ratione loco dimoueri, possit intelligi: eaque de causa Ditis pectora adamantina fingi, & apud inferos solido ex Adamante portas & columnas esse, atque ita demum omnia dura & implacabilia, eius lapilli elogio significari. Adamanta quidem Plutonium Theocritus manifestè nuncupauit, Pharmaceutria:

INEXPUGNABILIS.

Τὸ δ' ἄρτι καὶ τὸν αἰὲν ἄδαμ Κτήπιος ὁ ἀδάμαντα.

C Propterea enim dictum hoc nomine aiunt interpretes, quod durus sit & inexorabilis; aiunt enim loco hoc ex particulâ intentionis esse, atque ita Plutonem mirum in modum inexorabilem exponunt. Sed ut ad eam partem quæ virtutis est redeamus, qua scilicet quis munitus ærumnosissima quæque patientissimè perferat, nullique calamitatum generi succumbat, Adamantius ubi causam quaerit, cur corpus etiam lobis viri iusti priusque, Deus in potestatem dæmoni concesserit affligendum, comparisonem ab eo desumit, qui boni Adamantis dominus, eum cuius periculis omnibus concedat explorandum, dicatque, tolle, proba, experire, tormentisque omnibus examina: sic omnium cognitor atque prescius, qui optimè nosset lobem Adamantum inuiolabilem, poscenti diabolo eum dedit in potestatem, sibi quidem satis conscius lobem verum Adamantem esse. Mox illa de Christo subiecit: Sic namque & singularis ille et diuinus, coelestis atque incorruptibilis Adamas vnigenitus Deus à patre ad terras missus, de quo dicit Deus Pater: Ecce ego ponam Adamantem in medio populi mei, quem neque ignis tentationum in deserto comminuet, quem ictus, verbera plagæque impiorum in cruce non atterent comminuentque, quem neque sepultura, neque descensus ad inferos vel minimum violare poterunt, sed enim omnia superabit, seque diuinum et incorruptibile probabit Adamantem. Et ne quis fabulosa putet

Pierii Val. Gemmæ.

que de hircino sanguine, cui rerū vni cedat Adamas, memoriæ produnt, memo-
ratu digna sunt quæ super hoc D. Cyprian. lib. de duplici martyrio differit, cum
efferas nationes quas Romani nunq̃ frāgere vel domare potuerint, Christi san-
guine indicat emollitās. Qui naturę causas scrutantur, ait, narrāt Adamantē nul-
li chalybis duritiei cedētem, hircino sanguine maceratum, ictu mox malleorū
disilire. Nullus autem Adamas corde saxeo peccatorum durior. Hoc igitur cor
ferreum, cor saxeum, cor plusquā Adamantinum emollit sanguis Christi.

L I T A T I O.

IN Hebræorū sacris Adamas litationis signum habebat: quia quæ foret sum-
mi numinis de mortaliū reb. sentētia, manifestabat. Gestabat enim eorū Pon-
tifex ornamentū quoddā ante pectus opere pulcherrimo elaboratū ex auro, nō
vltra palmi magnitudinē, in cuius medio veluti stella quardā aurea elucebat,
duo vtrinq̃ Smaragdi, quorū vnus tribubus sex, totidem alter ex XII Isrāeliti-
cis insigniti erant. Inter Smaragdos medius Adamas erat. Sacerdos igitur Deū
de re quapiā cōsulturus, precib. ritē prolatis, supinis in ccelū manibus porrectis,
oculos in id operis cōijciebat, dēq̃ pposita re Deū interrogabat: quī si prospe-
ra secundaq̃ polliceret, Adamas ardentissimo splendore promicabat, radijsq̃
fulgētissimis coruscare quodāmodo videbat. Sin aut ex voto nihil promitteba-
tur, lapillus nihil quicq̃ immutatus, sua se specie continebat. At si Deus populū
cædi destinasset, sanguineus apparebat. Si mors cuiquā impēdebat, nigro obfu-
scari cōspiciebatur: idq̃ gestaminis EPHVD illi appellitabāt, de quo tota sacra
historia plurima. Sedenim & genus vestis sacerdotalis erat Ephud, quę aliter su-
perindumentū, vel superhumeralē appellat: cuius vestimenti duo erant genera:
vnum lineū & simplex, quod sacerdotes habebant: alterū diuersis coloribus, ex
auro, purpura, & bysso, hyacintho gemmisq̃ suprapositis ornatū, quo soli Pon-
tifices utebantur. Logium quoq̃ inter ornamenta Pontificia celebre, nostri Ra-
tionale appellitarūt, de cuius significato alio cōmentario diximus, contenti hīc
formam eius ex Eucherio prodere. Erat verò pannus exiguus, ex gemmis & au-
ro coloribusq̃ varijs, qui superhumerali cōtra pectus Pontificis adnectebatur.

S A P P H I R V S.

IMPERIVM, AVT SVMMVM SACERDOTIVM.

F

Sapphirus & apud veteres & apud iuniores, omni ætate, magna semper
in celebritate fuit: siquidem per eum imperium, aut summū sacerdotium
significari manifestum est. Causam nonnulli eam cōminiscuntur, quod
lapillus is ccelitus à Ioue & à Saturno vim quandam contrahat, vt ad eiusmodi
euenta viam præparet, & faciliora hæc affectantibus omnia reddat: ita ab Ioue
regnū, ab Saturno sacerdotium impetrari. Sedenim pietas nostra sanctiora pa-
trum documēta proseguēs, Sapphirum in similitudinē Throni figuratum apud
Ezechielem agnoscit, idq̃ Dei Opt. Max. sedem significare cōtendit. Eucherius
hinc ccelestes formas, ipsosq̃ angelos intelligit, ita per serenum ccelum electorū
cōuentus ostendi. Neq̃ dissimilia Hesychius super tunica coloris hyacinthini.

COELVM DECIMVM.

Spectes tamē ea Sapphiri throni, vt ab Isaache philosopho explicat, decimū
Sccelorū orbē designat, empyreū ab alijs vocitatū: ex colore siquidē sapphiri
nitorē intelligunt illius lucis, q̃ omnē supereminet lucē. Throni verò similitudo
immobilitatē eius indicat: siquidē orbis ille fixus manēs, & q̃etus esse perhibet.
In diuinis sanē literis legere est, Intuebūť p̃j quę sub pedib. Dei sunt, quasi opus
lapidis

A lapidis sapphiri. Quinetiam profanæ religionis autores Iouem in throno statuebant, quod firmæ apud eum perennitatis indicium esset,

Qui stabilis cūm permaneat, dat cuncta moueri.

S M A R A G D V S. V I R G I N I T A S.

Vnt qui perpetuo clarōq; Smaragdi virore considerato, signum id esse virginitatis velint: idq; insuper argumento addunt, in patrandare venerca, quod experimento compertum est, si quis lapidem attingat, cum spontē frangi. Cæterum Astronomi Smaragdum Veneri cœlesti dedicarunt, et ad impetrandū eius numinis afflatum perquā idoneum esse profitentur. Nihil autem cœlitus non vndecunq; purum, honestum, & candidum, mortalium animis, si Platoni & veritati credimus, inspiratur.

I A S P I S. G R A T I A.

B

Aspidem pro gratia poni autores tradunt. Sumptum ab eius vi, quod mortalibus persuasum est gemmam eam hominum gratiam conciliare erga gestantē. Vnde non otiose dictū à Virgilio volunt,

Illi stellatus laspide fulua Ensis erat:

quo præcipuè tempore Didūs gratia expetebatur, cuius amore detentus,
Carthagini fundabat arces, ac tecta nouabat.

V E N V S T A S.

SVnt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent, quod scilicet eam maximè comptam esse deceat, & deliciis omnibus affluentem. Operæ precium verò est apud Tertullianum legere, quæ de morosa gemmarum cura differit, dum nostras miseratur ineptias, qui tam anxie in re tam inani occupemur: Tardè (ait) teruntur vt niteant, subdolè substruuntur vt floreant, anxie forantur vt pendeant: & alia in hanc sententiam. Vniones tamen cūm ad ornatū præcipuè comparentur, venustatis significatum sibi ante alias vsurparunt: lapilli enim reliqui non de pulchritudine tantum, sed de dotibus etiam alijs censentur: in vnione nitor & laeuer tantum expetitur. Quod verò fuerint qui eos etiā devorare magnificum existimarint, id improbitati potius, quàm vlli sit liberalitatis splendori tribuendum. Diuinæ literæ per hieroglyphicum margariti, præmium ostentant quod rectè facientibus offertur. Euangelista: Inuento autem vno precioso margarito abiit, & vendidit omnia quæ habuit, vt id emeret.

C

V N I O N E S. L A C H R Y M Æ.

Illud magis receptū, vnionem esse lachrymarū indicium, sumptum quidem à coniectōribus, qui visos in somnis vniones lachrymarum profluuiū portendere tradiderūt: aiunt enim, *διὰ τοὺς μαργαρίτας δακρυῶν ῥόοι*; vt apud Sudā est, Artemidorū, & alios. cuiusmodi somniū cūm nobis aliquando contigisset, resq; postmodum subsequuta esset, ita cecinimus:

*Visus eram niueos manibus tractare lapillos,
Unio in his, lætis gemma inimica viris.*

A M E T H Y S T V S. S O B R I E T A S.

Eq; defunt qui Amethystū pro sobrietate poni dicāt, quod eiusmodi lapidem cōtra ebrietatem stare compertū est: non enim vino tentari, qui cum gesserit in quo præter nomen, quod eius est significatio-

E e

Pierii Val. Pecten, & Speculum.

nis, nihil certi habeo, plerisque tamen, qualecunque sit, commentum placet. D

DE PECTINE.

Ram hic finem facturum, cum tu ut prosequerer ita hortatus es; Mulierem nobilem gemmis aliquot ornauimus, sed ea nisi caput cōpserit, parum profecerimus: addamus igitur & pectinem, & speculum, ut si qua eo uti velit, non aliunde quæsitum eat. Subieci ego:

V E N V S.

Veneri quidem præcipuè sacer est pecten, eiusq; Deæ statua cum pectine aliquando Romæ dicata est, soluto quippe voto, quod mulieres Romanæ uerant, comis propter insuperabilem pruriginis ardorem abrais: quo quidem incommodo atq; cruciatu liberatæ, statuam huiusmodi Veneri erexere, quæ comas restitueret. Eandem etiam barbatam statuerunt, quòd utroq; sexu prædita sit Venus, quã à lumbis ad superiora, marem, ad inferiora sceminam esse dictitabant. Atq; huc spectat Maronianũ illud, Discedo, ac ducente Deo. quãvis non contemnendi autores utrunq; sexum diis attribuunt. Sed super hoc alibi. Sanè quod ad pectinem attinet, Naso eum Cytheriacum dixit: E

Sæpe Cytheriaco deducit pectine crines.

Metamorph. vbi de Salmaci.

Ea enim propria est muliebris curæ vanitas, ut in comendo ornandoq; capillo, studium omne suum exerceant. Quare in numismatis videas Faustinae caput multis & diuersis capillorum concinnitatibus sæpe variatum. Sanè Seleucus meritò duodecim eos versus sustulit, quibus Hesiodus inducit Palladem, Theogonia, Pandora satagentem, comendo eam & ornando: indignum ratus sapientiæ deam tanto studio circa muliebris ornatus curam occupari. Versus illi XII hi sunt:

Ζῶσε δὲ καὶ κῆρυκε θεὰ Μυκηθῆπις Ἀθλῶν,
Ἀργυρεὶ ἰδέσθαι, καὶ κρήθον ὅ καλὴ πρῆλω
Δαιδαλέω χεῖρσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθαι.
Ἡμῶν δὲ οἱ σε φάνης νεοθηλίας ἄλγεσι πόθῃς
Ἰμῶν δὲ παρὲς ἦκε καρήναι πάλαις Ἀθλῶν:
Ἡμῶν δὲ οἱ σε φανῶ χρυσέω κεφαλῇ ἔειπεν,
Τὼ καὶ κῆρυκε πόλιν κλυτὴν ἄμμι γυνήσιν
Ἀρκήσας παλάμῃσι, χαρίζομαι δὲ ἱππαί,
τῇ δὲ οἱ δαίδαλα πολλὰ τετάνχοντο, θαῦμα ἰδέσθαι,
Κνώδαλα δὲ ἢ πειρὲς τρέφῃ, ἢ δὲ θάλασσαν.
Τῶν δὲ οἱ πολλὰ ὅττι ἔειπεν, χαλκὸν δὲ ἀπὸ λαμπροῦ πολλὴν
Θαυμάσιον, ζωοῖσι τοῖσι φαεινέσσιν.

F

DE SPECULO.

EXPLORATIO.

Vnt autem qui speculum explorationis signum esse velint, propterea quòd & nœui & rugæ, & vniuscuiusq; color, & alia quæ forent incognita, indice speculo deprehenduntur.

F A L S V M.

SEdenim sapientius illi rem expendisse mihi videntur, qui falsum ex speculo significari tradiderunt, in quo scilicet quamvis similitudo quædã appareat, eo tamen falsa est, quòd in speculo quæ læua sunt, dextera: quæ dextera, læua referantur, atq; ita veritati fucus fiat.

H Y M N V S.

ALioqui speculum Pindaro est hymnus, in quo scilicet res præclarè gestas, virtutesq; cuiuspiam celebres possimus intueri,

AD

AAD ILLVSTRISS. PRINCIPEM D. NICOLAVM RODIVILVM OLICÆ ET NESVESII DVcem, Palatinum Vilnensem, ac magni ducatus Lituaniæ summum Marescalcum & Archicancellarium, Bresnensem, Saulensem, Borissouicensemq; Capitaneum, Deis quæ per arma significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS
PIERIVS VALERIANVS.

Cum iam varios commentariolos diuersis misissem amicis, dedissemq; operam vt argumenti ratio vnicuique non inconueniens esset, diligenter dispiciendum mihi putavi, cui nam hanc nostrâ de Armis elucubratiunculam inscriberem. Verum cum arma acri mittenda viro non ignorarem, tu certe Nicolae Rodiulle Magnanime princeps, animo statim obversabare meo: teque vnum è multis delegi, in cuius patricinio ac tutela, noster qualis is cunq; esset in hac re insumptus labor, conquiescere deberet. Nam cum multæ sese offerrent causæ, quæ quemvis ad te vel amandum, vel suscipiendum allicere possint, vt animi tui celsitudo cum summa coniuncta clementia & moderatione, ingenium facile & apertum, nulla maleuolentia suffusum, nullaque auaritia inquinatum, bellicæ laudis militarisque gloriæ flagrans studium, tum illa in primis Caroli V. Imp. Sigismundiq; Sarmatiæ regis (quos maiestatis causa nominò) de insigni tua virtute testimonia tot tantæque fuisse, vt alter te Ducem renunciaret, ab altero multis maximisque Lituaniæ imperiis & administrationibus ornatus longè clarissimus esses, dignisque habitus qui in fortium bellicoforumq; populorum vel flore vel robore summam potestatem haberet, & in quo omnes rebus secundis animi æquabilitatem & religionis propagationem agnoscerent, aduersis inuictum robur cernerent, & disciplinam militarem prudentiamque in administrandis disponendisque singulis sequerentur, & auctoritatem amplissimam libenter tenerent. Hac cum in te sint dona, conerisque tam pulchro laudabilique exemplo ad eorundem lucem alios multos adducere, & quasi normam boni gubernatoris dirigere, meritò te omnes strenuorum istius hominum florem, ditionum istarum firmamentum, bonique principis ornamentum existimant: meritò quoque nos T. Excellentia hosce nostros de Armis commentarios nuncupamus & consecramus. Arma certe huiusmodi mittimus ad bellum ita delectabilia, vt eadem vel domi sedens, in alto contrectare possis ocio, cum in iis ipsis & disciplinarum cultum, & variæ eruditionis totiusque antiquitatis imaginem honoratissimam sis agniturus. Hac qualiacunq; à me conscripta, meæ in te perpetuæ obseruantia testes, probata ad alios venire patieris: equidem nec dubito, quin tuo patrocinio defensa, gratiora omnibus futura sint. Faxit Deus Opt. Max. vt potestas & voluntas quas tibi dedit, eos exitus habeat, qui & illi maxime gloriæ sint, & Christianis vtilitati, & tibi dignitati. Vale.

IVS IN ARMIS.

DEORVM, vt hinc exordiamur, simulachra armis ornata, auctoritatem, vimq; armorum indicant. Nam Græci præcipuè deos omnes in vniuersum ferro accinctos fingere consueverunt, ex eo scilicet innuere volentes, armis omnia parere, in armis ius esse: cum tamen Phœnices, vtpote mercatores, & assiduis dediti negotiationibus, deos cum oculis & crumenis bene pecuniosos omnes effingerent,

Pierii Val. Arma.

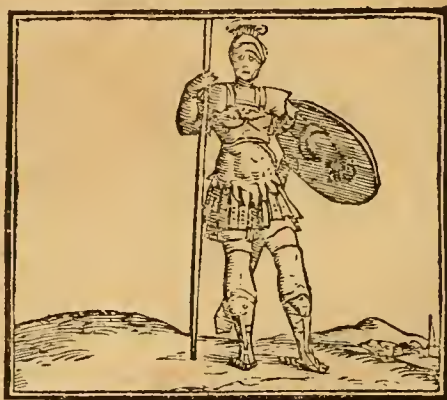
nempe quòd rerum omnium vim penes aurum & diuitias esse arbitrarentur. D

MVLIEBRIS VIRTVS.

Quòd verò Lacedæmonij Veneris armatæ simulachrū dedicarint, virtutis id hieroglyphicum, quæ prenituit in mulieribus. Nam cū Lacedæmonij bello cum Messeniis congressi eorum impetum sustinere non possent, pedesq; sensim retroferrent, vxores eorum hoc animaduerso, repentè arma corripunt, impetuq; in hostes facto non tantū lapsam maritorum aciem restituere, verū & Messenios ipsos fugauerunt. Eas inde amplexi Lacedæmonij, prout erant armati, cum armatis promiscuè, vt Lactatius ait, concubuerunt. Atq; ita mox armatam Venerem colere cœperunt. Neque tamen Venerem tantū, quam *μυρφα* vocitabant, sed deos, deasq; omnes cum lancea figurabant, vt eas ita redderent honestiores. Nihil enim apud eos ignauia turpius, nihil bellica virtute præstantius habebatur. Alia verò ratione armatæ virgines in sacrificiis adhibentur: eas enim in numis aliquot, atque etiam in lapideis signis atq; memoriis videas lacinia toga in humerum reiecta figuratas. Hæ sunt virgines quæ Armatæ dicebantur, quòd in armum ita vestes coniicere sacrificij ritus deposceret. Vnde etiam poma ex alieno in armum legere, legibus prohibemur, tanto scilicet numero asportare, quantum humerorum onus sit. Hoc quidem *καὶ παρρησιας* fatemur, sed hoc loco necessarium.

Videre autem est plerisq; locis, atq; etiam in numis, signa Martis Vltoris cum scuto & hasta, quæ nimirum belli indicia sunt, cū omnis eius ornatus in eo versetur, vt arceat à se cladem, & hostibus inferat calamitatem. Hinc pro uerbiū illud emanauit, *ὡς δόρε, ὡς ἀκασίδι*, cū quid omni conatu aggrediendum innuimus. Huiusmodi verò statuā sibi Sesostris erigi curauit supra quatuor cubitorum magnitudinem, vt ita mortales reliquos superasse gestarum rerū gloria restaretur. Nam eorum quæ præclara gesserit Rex hic Ægypti, pleni sunt omnes antiquitatis libri.

MARS VLTOR.

BELLVM INDICTVM.

Apud Romanos indicti belli signum erat hasta ferrata prævstaq; fecialis manu prætenta, quam vbi primū in hostium fines emisisset, tribus puberibus præsentibus, causa prius exposita, bellum iustum indictum, fieriq; cœptum intelligebatur. Hinc apud Maronem Turnus primus iaculatum intorquens emit in auras Principium pugnae.

TVMVLTVS.

ARCVS ET SAGITTAE.

Ægyptij sanè sacerdotes tumultum, aut belli principiū esse factum, significare cū vellent, armatū hominem figurabant, qui telum arcu cõtenderet, & ad feriendū paratus videretur. In diuinis tamen literis per arcum & sagittas ab improbis hominibus paratas, interpretes totū belli apparatū accipiūt; & huiusmodi significatione Psal.

ALIX. Dedisti metuentibus refugium, vt declinare valeant arcum. quamvis in Hebraicis codicibus LX longè alia lectio reperiatur. Ita tamen legit Euthymius, & hic arcum recipit Ecclesia.

SOLARES RADII.

IN Apollinis verò Dianæq; simulachris arcus & sagittæ vibratilem radiorum vim ostendunt. Vnde Lucretius hieroglyphicè ita eos expressit:

Non radij Solis, neq; lucida tela diei.

Eadem in Sagittario ccelesti signo, vim eius à remotissimis etiã locis in plantas & herbas permeare, quæ quidē vbivbi sunt, solari omnino vi viuidæ, & incolumes conseruantur. In Gallienī sanè numis Sagittarij signum est, quale ccelestē illud fingitur, cum inscriptione, APOLLINI CONS. AVG.

DE PHARETRA.

MInimè verò prætermittendus est locus in carminibus diuinis Psalmo X, Siquidem impij arcum sæpius intenderunt, promptuariis sagittis pharetram impleuerunt, quas in quempiã probi cordis hominem immitterent. Nonnulli Paraphrastæ, dum nouitati forsan plus æquo student pro eo quod apud Græcos est, ἡ τοίμαρξ βέλη εἰς φερέτωσαν, sagittas ad neruum accommodarunt, ponere maluerunt, nempe quòd ita id exponendum codex Hebraicus admonet.

COR, CONSILIVM'QVE.

ADamantius tamen Græcam secutus lectionem, ita pharetram agnoscit, vt quid habeat hieroglyphici, etiã interpretetur: per eam enim cor intelligit: per sagittas, consilia, & cogitationes: per arcum, os & labia. Nam & alibi dicitur, Cor impij repletum est veluti pharetra sagittis venenatis. Consilia enim cogitationesq; pessimæ, impiorum sagittæ sunt: arcus verò, os & labia: quo distento, quippe ad aperto, virulenti cordis spicula depromuntur ad vulnera. Quòd verò dictum est è latebris, nō otiose appositū: siquidem hi cū lucem odio prosequantur, in tenebris delitescunt, & in cæca malignitatis atq; ignorantie latibula sese abdunt. Iam verò apud Lucianū legas, πολλὰ τῶν ὠδὶ μαθὼν ὠόντων, stare aliquem in insidijs incognitum, qui arcu semper intento speculetur, qua latus exeras, vt eā te quamprimū parte conficiat. Vbi nimirum delatorum intelligas malignitatem, qui dicta factaq; explorant tua, ac simul aliquid exciderit imprudenti, collectum statim ad dominum deferunt, vt aliquod inde tibi detrimentum accedat. Olympiis quoq; Ode secunda, tela pro verbis, pharetram pro sententiis à Pindaro positas inuenias, in hunc modum: πολλά μιν ὑπ' ἀγκῶν ἀκεία βέλη εἶπον ἐπὶ φερέτρᾳ φωνᾶντα ὠροῖσις: Multa mihi tela velocia sub cubito in pharetra sonantia exaudiuntur, propter orationis acumen, & laudationum opportunitatem, inquit interpretes. Præclara enim esse debent, neque ab obtuso ignauoq; ingenio prolata, quæ dicuntur, sed ea opportuno etiã loco disposita. Alibi diximus, mysticæ philosophiæ interpretes Plutonis cor ab Herculeæ sagitta vulneratum, hieroglyphicè significare velle, nullum esse tam abditum in rerum natura locum, quò non pervenerit philosophia: eius enim scientie latebras multi memorant. Nam & Nazianzenus Basilium ait philosophiæ latebras omnes penetrasse.

VVLNERA AMORIS.

AMorī verò arcus in primis dedicatur, propterea quòd eo vulnere faucij, & in amantium oculos recepta. Sunt verò illi, vt philosophatur Plato, radij

Pierii Val. Arcus & Sagittæ.

quidam tenuissimi, qui ex intimo cordis expirant, vbi vitalis sanguis dulcissimus calidissimusq; sedem habet, viaq; sibi, vt Musæus ait, per oculos patefacta, per amantis identidem oculos illapsi, ad intimum eius cor penetrant, accensoq; interim magis ac magis sanguine, bilis etiam inflammatur, vnde ille sequitur dolor, quem affixum esse cordi amantes omnes profitentur, quicunque illos euentus, aut durus, aut facilis sequatur. Hinc etiam adiectæ ad amorem faeces, de quibus alio loco differuimus.

A M O R.

A Pud coniectores sanè, si quis etate florida vir aut fœmina pectus sibi transfixum imaginatus fuerit, amorem significat. Non æquè id in grandæuo, si quidem huic id somnii triste aliquid, & illeabile nuncium affert.

P O E N I T E R E.

IN diuinis verò literis sagittæ sapissimè ponuntur pro doloribus, qui ex rerum perperam actarum conscientia cor stimulant, compungunt, exulcerantq;. Ita Psalmo octauo supra xxx, Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi; Attigerunt me, transtulit Symmachus.

C O E L V M.

SEd enim philosophi cum amoris cognomento cœlum intelligant, non ociose commenti sunt & alas & sagittas velocitatis indicia figurare, simulq; faeces, vtputa ignem, quo cœlum ipsum maximè spectabile est: ac puerum deniq;, cum senium auferant à cœlo. Amorem insuper primum omnium genitum autumant, & cœlum initio creatum à Deo sacræ testantur literæ.

V E L O C I T A S.

ESto igitur sagitta velocitatis etiā hieroglyphicum, cuius ergò Virgilius iuuenibus cursu pedum certaturis cum equum primò præmiū proposuisset, alteri Amazoniam pharetram, plenamq; sagittis pollicetur. Et Armenij sagittam Tigrin vocant, vnde & velocissimum animal Tigris, & fluuius rapidissimus, qui ex Armenia in Mesopotamiam labitur. Ibi enim sagitta Tigris dicitur. Et Psal. septimo, quod minatur propheta futurū vt Deus gladium suum expediat, & arcum intendat: interpretes per gladium acerbiter, per arcum celeritatem mortis indicari tradunt. Ab hac sagittarum velocitate vulgus totius Italiæ hodie cum quid properandum esse innuit, vocabulum formauit Affrezza, ex quo sagittam frezam vocant. Sanè Abarin genere Hyperboreū apud Scythas tantæ velocitatis hominem fuisse tradit Nazianzenus, vt cum sagittam, veluti fabulantur, accepisset ab Apolline, emissam eam pari cursus pernecitate consequeretur: quo signo populos circumiens responsa dabat, inde sibi fidem acquirens, quod conatus ille longè supra humanas vires esse putabatur. Sed non fabulose apud nos dictum, Sicut sagitte in manu potentis, ita filij excussorū: per quas Eucherius Apostolos hieroglyphicè significari tradit, qui orbem terræ volatu pernecissimo peragrantes, doctrina sua mortalium, qui nōdum Deum norant, corda penetrarunt. Filij verò excussorum, quia de prius excussis telis, hoc est, Prophetis, Apostoli geniti sunt. De iis Psalmographus ait: Misit sagittas suas, & alios aliò delegauit. Plerisq; enim locis sagittæ verba diuina sunt, quæ penetrabili charitate corda nostra cōfigunt. Hic arcus ille erat, quem tetēderat, paratumq; ad feriendum asseruabat: quamvis hoc nonnulli ad minas referant, quod arcus inter alia significata, minarum etiam signum sit. Vnde Horatius:

Nec semper feriet quodcunq; minabitur arcus.

A

CONTRARIETAS.

Vbi tamen sagittæ duæ parallelari positu iacentes animaduersæ fuerint, quarum cuspides altera ad alterius pinnas vicissim conuertantur, præsentaneæ contrarietatis signum esse volunt.

FRACTA. BELLI FEROCIA.

Quemadmodum verò arcus intentus belli signum est, ita fractus sublatam belli ferociam ostendit. Et in ostentis eodem accipitur significato: veluti quod in recentiorum historiis legitur, ea nocte qua Rex Attila sanguinis eruptione, quæ profluvio effusissimo de naribus emissæ est, suffocatus & extinctus est, supremum numen Martiano Imperatori apud Constantinopolim agenti apparuit in somnis, arcumq; Regis defuncti relaxatum, ut alij, fractum, ostentare visus est, quod de bellica eius ferocia iam extincta signum fuit. Et in diuinis literis scriptum est, Deum eorum contere arcum, & arma confringere, qui pietate posthabita spem omnem in ferocitate sua posuere.

PERSÆ.

B eo verò armorum genere, quo Persæ plurimum utuntur, sagittas numis Darius impressit, siue ita gentem suam significare voluerit, siue potentiam suam latè diffusam indicare. Nam & in Artoserxe sagittarius miles cusus erat, eaq; de causa numi illi Sagittarij vocitabatur, ut Plutarchus Apophthegmatis. Vnde non infacetè dixerit Agesilaus, triginta se millibus Sagittariorum Asia pulsum, cum ea summa Rex corruptis per Timocratem Atheniensibus effecisset, ut bello aduersus Lacedæmonios concitato is prouincia decederet. Quod quidem dictærium proximè accedit ad Gylippi Noctuas, de quibus loco suo.

Sagittas autem Apollinis in Græcos immis-
sas, pestilentiam manifestissimè significasse nulli dubium: de quibus latè apud Homerū. Hæ verò hieroglyphicè solares radios indicant corrupto cœli tractu contagem illam dispergentes. Et Christiana pietas è diuorum numero Sebastianum sagittis impetitur, dum Christo fidei testimonium præstat, aduersus pestilentiam sibi tutelarem proposuit.

C

DAMNATIO.

Sunt qui telum in sagittæ cuspidem ita → figuratū, damnationis signum esse autumant, aut explodendum summouendūve aliquod ineptè dictū in scriptis, id quod Aristarchi summi Grammatici iudicio inter hieroglyphica receptum est, quod eo ille signo vsus sit in adulterinis apud Homerum carminibus summouendis.

PESTILENTIA.

DE HASTA. SAPIENTIÆ VIS.

Quod Palladem armatam ubiq; conspiciamus, indicat, arma parum proficere, nisi quæ per sapientiam administrantur. Nam stulto præcipitiq; ingenio Imperatores, quot & quantas & sibi & Reipublicæ calamitates attraxerint, ut alia dissimulè, clades illæ insignes ad Trebiam, ad Thrasimenum, ad Cannas acceptæ, facillè ostenderunt. Porro autem haec in manu Palladis, ingenij vim atq; promptitudinem ostendit. Vnde apud Martianum legas: *Hæsta etiam vibrans penetrabile monstrat acumen.*

Pierii Val. Hasta.

F A M A.

D

AD hæc lancea in quacuncq; videatur imagine, præter militiam ipsam famæ etiam celebritatem indicat. Quare Lyfippus, vt Plutarchus ait, eam in Alexandri manu posuit, fulmen quod alij fecerant, aspernatus, vtpote qui celebrem eum vna vix ætate existimaret, dummodo quis veritatis studiosus, ea tantū quæ re vera gesta fuissent ab Alexandro collegisset. Quod verò ad extensionem in longinquum facit, telum appellant quicquid à manu iacitur, quòδ *πλῆ & πλόη* procul apud nos sonat. Quanquam apud Caium Iurisconsultum telum vulgò appellaretur, quod àb arcu tantum mitteretur.

H O S T I S I N F E N S I S S I M V S .

INfestissimum hostem, qui omnes, quò maximè lædat, vias exploret, nōnulli significare cū volunt, iaculum terræ appressum cuspide in eius lœua statuūt, dexteram verò ori obiciunt, eo gestu, vt in eam inspuat, nempe quòδ persuasum sit, ictus aggrauari salua in manum ante conatum ingesta. Id verò ea de causa fit, quia manus ita magis solidescit, & maior in vibrando vis accedit, non autem quòδ ea quædam sit fascinatio, vt Magi putant.

E

O F F E N S I O N I S I L L A T Æ P O E N I T E N T I A .

NAm illud forsan pertineat ad Magiam, quòδ à iactu, si quem inferendæ iam iniuriæ pcenituerit, in mediam expuendo manum, qua vibrauerit, leuari percussum à pcena prodiderunt. Alioqui pleraque alia expuere, contra omnes fascinationes & pericula amuletum esse creditur. Vnde apud Theocritum *τῆς ἐς ἐμὸν ἐπιπσαι κόλπας*, ter in sinum meum inspuì. Meminère huius rei & Plinius, & autores alij plerique.

S V M M V S H O N O R .

SEdenim ne Lyfippum adeò malignū aut inuidum in Regem suum, vt paulò antè dictum, fuisse suspicemur, sciendum hastæ gestamen haudquaquam inter vulgares honores habitum, tantæq; apud veteres venerationis fuisse, vt loco diadematis pro insigni Regio haberetur. Neq; temerè Virgilianus Æneas, *Bina manu lato crispans hastilia ferro, Ingreditur.* Et Regis filius Pallas apud eundem, telo rapto volat obuius ipse Æneæ. Neq; quidem ea solū donari solitos tradunt qui fortiter in bello fecissent, verū & Iunonē Curitin ab ea nuncupauerunt: Curis enim hasta Sabinis erat, quod iam apud omnes pervulgatum est.

F

S T R E N V V S .

EOrum qui fortiter fecissent insignia, more quodam hieroglyphico apud veteres fuisse reperio hastas puras, quibus milites ab Imperatoribus donari soliti: eaq; de causa Sicinium Dentatum, Plinio referente, hastis puris duodeviginti donatum. Hastas verò puras, Donatus & Seruius interpretantur, sine ferro, eo præsertim Maroniano versu:

Ille, vides, pura iuuenis qui nititur hasta:

qui quidem futurus erat Rex, multorumq; Regum parens.

B E L L V M .

APud Carthagenenses, genus intractabile bello, belli hasta erat indicium. Hinc cū bellum velle se cum Romanis professuri essent, Romam ad eos hastam suæ voluntatis signum miserunt. Sedenim apud Macrones, dare accipereq; lanceam, sanciti fœderis signum fuit: cuius rei meminit Xenophon De reditu Græcorum IIII.

S V M .

A A verò de causa viros fortes hasta donari putat Festus Pompeius, quòd hasta summa armorum & Imperij esset, captiuosq; sub ea vendi morem fuisse: proindeq; rei fortiter gestæ signum erat. Et sub iugum mittere, qui superati essent, quicq; per vim sub Imperium devenissent, apud historicos frequentissimū. Constabat verò iugum ex hastis tribus, duab. quidem fixis, et alia in transversum ad eas alligata: sub his enim discinctos transire cogebant, inquit Festus, ubi discinctos intelligendum, armis spoliatos. Hinc etiam mos apud Romanos fuit, vt nuptarū capita cœlibari hasta comerentur, propterea quòd quæ nuberet, imperio viri subiiceretur. Cœlibarem autem hastam vocabant, quæ in corpore gladiatoris abiecti occisiq; stetisset.

SVMMA IMPERII.

CONIUNCTIO MARITALIS.

B A lunt verò nonnulli coniunctionem maritalem hieroglyphicum id significasse, vt quemadmodum hasta ipsa in corpore gladiatoris hæssisset, coniuncta q; fuisset, ita debere sponsam viro coniungi, vt, quod nostræ monent diuinæ literæ, duo sint in carne vna. Alij boni tantum ominis causa factum autumant, vt vota hinc ostenderentur, fore vt viros fortes genituræ essent.

D I I.

P Ræterea, vt Iustinus ex Trogo memorat, ab origine rerum pro dis immortalibus veteres hastas coluere, ob cuius religionis memoriam hastæ adhuc, ait ille, Deorum simulachris adderentur. Quinetiam simplex baculus surrectus apud Ægyptios diuinitatis hieroglyphicum fuit. Atq; hoc illud est quod Pædianus ait in Diuinationum commentario, nō placere sibi eorum opinionem, qui delubra existimant ligna delibrata, id est, decoriata, pro simulachris deorum more veterum posita. Id fieri solitum à veteribus Cyrillus inquit, quòd natura diuina nullo modo neque deiici, neq; labefactari potest, sed inconcussa firmaq; suo se robore communiat, sustinereq; omnia, & omnium fundamentū esse perhibetur. Sed vt ea etiam quæ ad ineptias vsq; facta sunt in hoc genere commemoramus,

C Alexander Phereus hastam, qua Polyphranē auunculum interemerat, consecrauit, additis etiam corollis, ei q; tanquam Deo rem diuinā fecit. Tantum verò hastæ à veteribus tributum est, vt sceptrum illud Agamemnonis, multorum Regum successione apud Homerum celebre, Chæronei Bœotiarum populi diuinos illi honores meditati, quòd cultus eius fieret augustior, hastā appellarent. Colebant verò illud vt i numen, singulis diebus hostiis à sacrorum antistite immolatis. Cui etiā (tanta fuit hominum vesania) mensa variis instructa carnibus parabatur, omniformiumq; placentarum libis referta semper adstabat. Iam & Cenea illum, quem ex scemina in virum à Neptuno commutatum Græci fabulantur, primum omnium aiunt comites suos iussisse per hastam suam iurare. Vnde mox proverbium, Hasta Cenci: de quo apud interpretem Apollonij, & alios, Argonauticis, plura reperias.

D I I P E N A T E S.

E T Penates, qui apud Romanos tanta religione colebantur, armatos, hastatos quippe fuisse, memoriæ proditū est. Dionysius enim duos ait adolescentes fuisse militari habitu, & vetusto opere, qui sederēt, & peila in manibus tene-

rent, cuius rei testimonium titulus subesset, D I I
PENATES. Eos Nigidius putat esse Apollinem & Neptunū, quòd in Apolline calor & ariditudo, in Neptuno humor & frigus intelligatur, quæ nostræ cōpositionis principia perhibētur. Et quoniā Penatibus Magnorū Deorū cognomentum attributū est, vnde Maronianum illud:

Cum sociis natōq; Penatibus & Magnis diis,
eruditiores particulam, & ad expositionem positam volunt. Alij eos Iouem & Iunonem esse voluerunt. horum enim præcipuum esse munus, iuuare mortales, atque inde vtrique nomen. Alij Castorem & Pollucem Deos magnos vocari persuasum habuēre. Sed quoniam in nullo Deorum magis, quàm in dis Penatibus & poetæ & historici occupantur, tum ipsa vetus Romanorum religio tam multa, tam sæpe de his in medium protulit, haudquaquam ab instituto negotio alienum fecero, si super his aliquid ex remotiore vetustate reperiero. Pallantis filiam legimus, cū Dardano in Arcadia nuberet, dotis nomine munera Palladis attulisse, scutum quippe breue cœlo lapsum, quod Palladium appellarunt, cumq; huiusmodi scuto Magnorum Deorum simulachra. Orta autem seditione in Peloponneso, Dardanum inde cū vxore & magna Arcadum manu vertisse solum, atque in Samothraciam nauigasse, vbi dotalibus muneribus templum erexit, quibus occultas instituit cæremōnias, vt sacra ea separaret à vulgi cognitione. Simulachra itaque in subterraneo specu condidit, quæ mox cū inde in Asiam transmigraret, secum abvexit, & in Dardania à se nūcupata collocauit. Ilus cū Ilion ædificasset, eò Deos ipsos transtulit. Æneas ex incendio Troiano ablatus in Italiam vexit, eosq; Lauinij posuit. Ascanius in suam Albam traduxit, pulcherrimo illis templo ædificato. Verū aiunt sequenti nocte Penates, nullo ferente, Lauinium rediisse, ostia clausa inuenta, parietes integros, & tectum nulla in parte violatum: quo miraculo motum Ascanium, aiunt sexcentos curatores Lauinium misisse, qui sacra custodirent, præfectumq; his antistitem Egestum nomine. Idem demū Romā translatis cū urbem approbassent, nequaquam abierunt. Cumq; eos Romani in urbis imperiūq; sui custodes admisissent, ne per vim aut dolum auferri possent, eos in subterraneo, vt Dardanus fecerat, specu, templo ibi dedicato, posuerunt. In quo quidem templo id præcipuè religionis obseruabatur, vt spuere nefas esset. Ad hoc specu, & pristinum Dardani institutum, Virgilius allusit, cū scripsit:

Aeternūmq; adytis effert penetralibus ignem.

Nam sacra Penatibus sine Vesta nunquam fieri solita, sed vnà cum Vesta semper illi colebantur. Quid verò Vesta foret, declarat Naso:

Nec tu aliud Vestam, quàm viuam intellige flammam.

Et Sinon apud Virgilium, vbi se Penatum offensam vereri simulat, si patriæ secreta hostibus prodatur, cuius cura Penatibus credita:

Vos aeterni ignes, & non violabile vestrum Testor numen, ait.

Sed quoniam de Vestali igne, & dis Penatibus, alibi etiam disseruimus, hæc pro loco commemorasse sufficiat,

A

DII TUTELARES.

Id verò tutelares eos esse ostendebat, quòd federent, quòd peila gestarent, quòd adolescentes essent. Nam sessio hieroglyphicè firmitatis & constitutionis rei consiliuue signum habetur. Peila propulsationem malorum, incommodorumq; significant. Adolescentia incrementum, quod Imperio esset in dies accersurum. Quod verò genus teli peilum sit, à Vegetio ita describitur: Missilia pedestris exercitus peila vocabant, ferro subtili præfixa trigono nouem vnciarum, siue pedali, quæ scutis infixæ non possent abscindi, & loricam facile percurrerent.

DE FRAMEA.

Framea vocabulum, & id genus teli, Germanicum est, de quo Cornelius Tacitus in Germanorum moribus in hunc modum scribit: Hastas, vel ipsorum vocabulo frameas, gerunt, angusto & breui ferro, sed ita acri, & ad usum habili, ut eodem telo prout ratio poscit, vel cominus vel eminus pugnent. Ita eques scuto frameaq; contentus est.

B

MORS.

In diuinis literis Framea, ut & alia telorum genera, mortis hieroglyphicum habetur. Ita Theologi eo Psalmi loco: Erue à framea Deus animam meam.

DE SCVTIS.

Oculus exigit ut hastis scuta etiam adiiciantur, quorum varia sunt hieroglyphica, quia variae sunt eorum species, varij etiam usus, neque facile est omnium rationes exquirere in tam varia tamque frequenti armorum penè omnium mutatione, quæ vnaquaque ætate facta est: eas tamen nos formas amplectemur, quas in numis, aut veterum monumentis figuratas obseruauimus.

STRENVVS II.

Pari honore cum hasta scutum fuit, quo inter præmia reliqua militaria donari soliti sunt qui strenuè fecissent, cuius rei exempla passim apud historicos. Et apud Virgilium Æneas clypeum efferri iussit, quo iuuenem egregium Nisum præstanti munere donaret. Præcipuum verò honorificum apud Argiuos fuit scutum Enhippi, puero, qui tale aliquid meruisset, gestandum tradere, eoq; inserto pompam ducere. Argiui porro primi omnium scutis ligneis vsi, eo prælio quod inter Præctum & Acresum fratrem gestum est, pro tyrannide occupanda. Sedenim de honoribus inferius.

SALVS.

Cum Palladium superius cælo lapsum, scutum fuisse diceremus, significatum eius ad Imperij tutelam spectare interpretati sumus. At identidem obseruatum est peltæ quoque significatum salutis esse, quod ab interpretatione Numæ desumptum est: is enim de lapsum cælo peltam salutem Urbi immissam interpretatus est, cum octauo eius anno pestilentia per vniuersam Italiam debacchata, Romam quoque urbem inuasisset. Vtrum verò grauis alioquin autor peltam propriè nec ne dixerit, quod scutum Numæ tempore cælo delapsum fertur, & lapsa ancilia cælo Maro dixerit, alij viderint. Legi tamē de Saliorum ornatu, consueisse illos capite gestare pileum instar coni, non obrotundum, ut vulgò: thoraca ahencum in-

Pierii Val. Scuta.

duere, dextera manu ancile, læua peltam aheneam circumtulisse: quamvis, vti D dictum, & læua ancile gerebat, legamus.

PELTÆ FORMÆ.

QVoniam verò pelta Maroni lunata dicitur, operæ precium me facturū crediderim, si figuram eius ex antiquis monumentis descripsero. Nam ea Romæ multis locis aspicitur, nusquam tamen speciosius quàm in marmoreo quodam conditorio, quod nūc in hortis Pontificio Palatio subiectis pro aquæ temporariæ aluco ab Leoniana porticu spectatur. Ibi pugna quædam Amazonum incisa mira quadem arte, siue ea Troiana sit, siue, quod potius reor, quæ ab id genus erraticis in Scythia commissa est. Ita viri mulieribus parcere, inuitiq; obuias fauciare videntur, cupereq; eas potius captiuas facere, quàm lædere. Omnes illæ peltis armatæ sunt, quarum species in hunc modum describi potest, vt scilicet circulus descriptus linea diametrali dissece- tur, pars altera quantum cubiti manusq; ministerio in- feruiat, relinquatur, altera duobus à lateribus excauetur, ita vt in eorum medio spatium sit insertando brachio, cuius hoc sit propugnaculum. Extrema ad scuti marginem lunentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exempti, in- sertandæ si opus sit hastæ alter commodus, alter ad inspe- ctandum inferuiat.

PRIMA ARMENICA.

Variabat verò peltarum forma qua parte manus erat inferenda: vt in prima Armenica, incisura erat re- ctangularis.

SECUNDA ARMENICA.

QVæ in secūda, orbicularis fieri consuebat. Tum etiam coloribus, cum pelta primæ cæruleo colore est, in al- ba parma: secundæ verò purpurea, in parma ipsa cæru- lea: in vtraq; verò pelta aureus vmbilicus.

MENAPII.

Menapiorum autē pelta rubra erat in alba parma. Sed infra in eo albo sub pelta canis lutei coloris, pedi- bus ad cursum quantum fieri possit, exporrectis, vtero ad peltam verso, dorso parmæ superficiem spectante.

VESONTES.

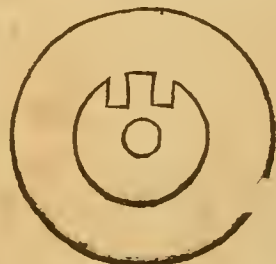
Vesontes, qui sub illustri viro Magistro peditum mili- tabant, parmam habebant peltis quatuor cæruleis insignem, quadrangularem situ intra parmæ marginem & centrum dispositis: centrum autem in partis quatuor de- cussatum, quarum duæ albæ, cæruleæ duæ. Circa centrum coloris rubri circulus, & in parmæ ambitu alter itidem ru- ber conspicitur.

ANCILIA.

Eiusdem omnino significati Ancile est, cuius figura, vt ex veterum numis habe-

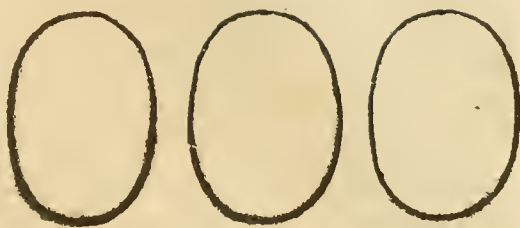
E

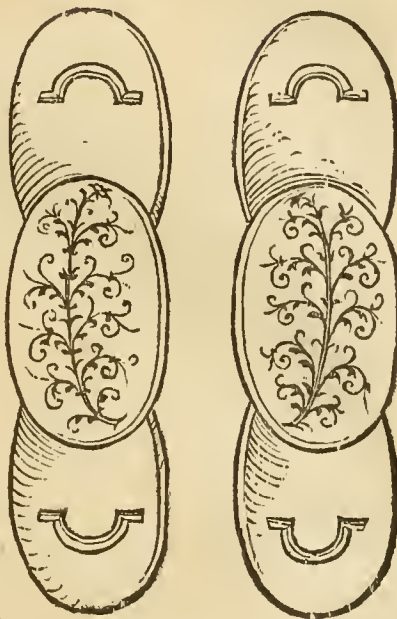
F

A habetur, oualis est, ductu quidem oblongiore, quod, ne cui dubium relinquamus, ex Antonini Pij numo didicimus, ab cuius altera facie scuta tria vna serie disposita, ea qua diximus figura conspiciuntur, quibus inscriptio subiecta est, A N C I L I A.

In altero Antonini eiusdem numo scuta sex habentur anciliorum specie, vt paria duo, vno super alterum sublato, partem interiorē ostendent, qua scilicet brachium insertatur: mox singula vtriq; pari appensa, quæ vmbonem spectandum obijciant, in eum quem vides modum. Literæ nonnullæ in eo quem attrectauimus detritæ sunt, vna excepta locutione, S V P E R A T O. vbi etiã duo prima elementa ita curta sunt, vt vix discerni ab oculatissimo quodque possint.

S A P I E N T I A.

E A plurimum formæ scuta sunt, quæ Palladi dedicantur: quamvis non negarim orbiculari etiam specie nonnunquam facta, cuiusmodi est Argolicus clypeus, quem Maro cum Phœbea cōfert lampade. Hieroglyphicum verò id esse plerique volunt, vt orbem indicare videatur, qui sub clypei specie regatur à sapientia. Quare Martianus Capella, qualisqualis autor est, ita de Pallade:

Hinc tibi dat clypeum sapientia, quod regat orbem.

P A V I T A T I O.

D E Medusa verò, quæ sit in vmbone medio figurata, idem sentit, quod in Serpentis cōmentariò diximus, vbi de Domitiano loqueremur, qui Medusæ signum gestare solitus est ad stuporem, quem affectabat de se inter mortales concitari. Martiani versus de Medusa:

C *Quod pavidum stupitet sapiens sollertia vulgus.*

D E F E N S I O.

I Ta verò scutum pro defensione ponitur, vt milites eos ignominiose notari passim videas, qui plus salutis & spei in scuto q̃ in gladio posuissent, Scipionis præcipuè dictorio notum, cum militi, qui clypeum elegantius ornauerat, dixit: Non miror quòd clypeum tanta ornaris cura, in quo plus præsidij statuas, quàm in gladio. Scuto verò nos coronatos ait Psalmographus, pro tuto circumseptos munimine: munitiones enim plurimū in orbem circunduci consuerunt.

D E D I T I O.

E St & deditionis signum clypeus, si caput ei summittatur, quod apud Appianum legas, vbi Afranij & Petreij turmæ quædã à Cæsare circumuenta, capita clypeis subiecere deditionis indicio. Alibi scuta supra caput sublata, & huiusmodi iunctis vmbonibus progressus, oppugnationē ostendit, qualia Romæ passim in columnis & triumphalibus arcubus, aris, clypeisq; conspiciuntur.

I N I T I V M P V G N Æ.

S Cuta verò hastis illisa pugnae initiū significabant: siquidem moris erat cum primū hostes collatis signis in propinquū ita processissent, vt iamiam pu-

Pierii Val. Clypeus.

gna esset ineunda, ad concitandos militum animos, vno eodemque tempore sub D
datum signum scuta percutere hastis, strepitu quammaximo possent excitato:
quem morem apud Marcellinum inuenias. Eundem morem hunc à Græcis ob-
seruatum tradit Xenophon, sed ad equos incitandos fieri solitum. Apud Philo-
stratum etiam, vbi de expiationibus ad Achillis tumultum agitur, legere est, mi-
lites qui ad tumultum succederent, post hymnum, quem cecinissent, scuta hastis
solitos incutere, quemadmodum in bello fieri soleret, cuius hæc sunt verba: *περὶ
σελῶν τῆν δ' ἔφ' σήματι μετὰ τὴν ὕμνον, ἀπὸς μὲν ὥσπερ ἐν πολέμῳ ποδεδόσπειτο.*

P L A V S V S.

QUod verò milites initio pugnae facere consuerunt, togati, fabula vel con-
cione, quam spectatum vel auditum venissent, absoluta, scabellorum cre-
pitu faciebant, eo scilicet plausu actoribus gratulati. Hinc apud M. Tullium ora-
tione pro Cælio legas: Deinde scabella concrepant, aulæum tollitur. Dictumque
illud de Caligula apud Suetonium: Et quondam tres consulares secunda vigi-
lia in palatium accitos, multaque & extrema metuentes super pulpitem collocavit:
deinde repente magno tibiarum & scabellorum crepitu, cum palla tunicaque ta- E
lari profiliit, & decantato cantico abiit.

H O N O R E S.

CLypeis, vnde nomen, incidi describi ve facta pulchra moris fuit: vnde qui
nihil adhuc strenue in bello gessissent, alba utebantur parma, de quo Vir-
gilius: Parmaque inglorius alba. Donabantur ab Imperatoribus honori militi-
bus, atque etiam dijs: quare sæpius apud Liuium legas, argentea clypea tem-
plis illata, ac dijs dicata. Hinc nonnulli vocabulum à sculptura factum volue-
re, quod in his omnino imagines haberentur, in qua quidem sententia Plinius
est: scutis enim, ait ille, qualibus apud Troiam pugnatum est, continebantur
imagines, vnde & nomen habuerunt clypeorum, non, ut peruersa Grammati-
corum subtilitas voluit, à cluendo deduci. Sed quoniam in Grammaticos inci-
dimus, inter clipeum per I, & clupeum per V, differentiam ponit Cornelius Fron-
to, clupeumque per V, quæ omnino Υ ψilon Græca est, imaginis esse dicit, per I
verò armorum. Apud Virgilium tamen, Mutemus clypeos legas, vbi de armis
dubio procul intelligendum. Sed & in ijs imagines fuisse, Seruius attestatur, qui F
Græcorum in clypeis Neptunum, in Troianorum Mineruam pictam fuisse di-
cit. Sed nihil sit horum, quomodo se pro Troianis venditassent, nisi Troiano-
rum insignia in clypeis apparuissent: Sedenim alij sunt, qui genus, non scriptio-
nem, differentiam facere putarint: ait enim Labienus, clypeum neutro genere
imaginem significare, virili verò inter arma poni. A quo diuersus est Pompo-
nius dubij sermonis libro secundo, vbi Clypeus & Clypeum indistincto gene-
re dici ait, sed litera differre, ut pugnatorium per I, clipeum dicamus, imaginem
verò per V, clupeum: ut etiam ex Cornelio dicebamus. Eam verò differentiam
improbat Charisius, qui clipeus per I, & clupeus per V, non alia ratione dici as-
seuerat, quam Maxumus & Maximus, Optimus & Optumus, propter commu-
nionem I & V literarum. Sanè clypeum utroque genere pro scuto Virgilium po-
uisse, agnoscit Nonius Marcellus, non malus autor: Ardentes quippe clypeos.
& ita alibi, & nono: Clypeum superintonat ingens. Clypeum ingens recto
casu indubitato legit Nonius, cui Seruius assentitur, dum per hoc expressum
ait illud Homericum, *ἀρχένοί δὲ τούχ' ἐπ' αὐτῷ.* quod etiam alibi Virgil. expres-
sit, Sonitum super arma dedere. Sed ut has Grammaticorum altercationes
omit-

Aomittamus, quamvis hæ tibi doctissime Nicolae, nunquā displicuere, de signi-
ficato rei potius agamus. Dedicabatur sanè Clypeus ihs, qui graue aliquod peri-
culum à Rep. propulsaissent, sustulissentq; penitus ppugnationis defensionisq;
memoriam:isq; rem gestam imaginibus explicabat. Deniq; hoc non tantum de
militaris clypei forma intelligendum est, quantum de quacuncq; dedicatione in
alicuius præclari viri memoriam posita, & vel sculpta vel inscripta ad posterorū
memoriam: cuiusmodi marmoreæ æneaq; tabulæ & Romæ & alibi adhuc su-
perant, quæ omnia clypei cognomentum vsurparunt. Trahit verò me gestæ rei
tam præclaræ magnitudo, vt κτ' πᾶσιν, sed forsitan non importunè dicam, qua-
lia nam essent, quæ clypeos huiusmodi mererentur. In longa sanè tempora spe-
ctatus est clypeus aureus in Romana Curia collocatus, qui senatus totius iudi-
cio in D. Claudij honorē affixus erat, quod ille vt primū Imperator salutatus
est, tricena x x millia Barbarorū, qui aduersus Imperium Romanū arma sum-
pserant, nauiumq; si Pollioni credimus, duo millia felicissimo successu deleuit,
adeoq; attriuit, vt paucos ad solum patriū redire permiserit. Extat adhuc exem-
Bplum eius epistolæ, quæ ita scribitur: Claudius Broccho: Deleuimus trecenta
x x millia, duo millia nauium merimus, & quæ sequuntur. Adducit hoc in me-
moriam quod duodecimo de bello Macedonico apud Liuium legitur: clypea
ærata ab Æ D D. C V R. P. Claudio, & P. Sulpitio Galba posita. In codicib. vetu-
stis manu scriptis clypea aurata legi. Quod verò ad arma pertinet, Pœni quoq;
clypeos ex auro factitauere, sculptis imaginibus, & secum in castris tulere.

L A C O N E S.

ET literæ nōnunquam singulæ, hieroglyphicorum munus expleuere. Apud
Romanos id frequentissimum, in omnibus ferè familijs appellandis. Sede-
nim de his dicere, tam longum quàm superfluum esset. Id vnum, quod ad arma
pertinet, dicam, Λ literam in Lacedæmoniorum scutis notatam, populum euni
significasse,

M E S S E N I I.

AT in Messeniorum clypeis, qui & ipsi clarissimi olim extitere, ρ M descri-
ptum erat, sui & ipsum populi significatione.

C M O R O S I T A S.

QVod ideo non sum referre grauatus, quia arrepta hinc occasio est in argu-
tum Dionysij dictum illabendi. Erat in antiquorum sortibus M litera mo-
rositatis & stoliditatis signum, vnde prouerbiū, ἐλαχον ρ M, obuenit tibi M: obie-
ctumq; aliquando Dionysio cauilli vice, cui fors obuenerat M, μορολογεῖς Διόνυσε.
cui tamen & vafre, & vero de se prælagio respondit ille, μοναρχήσωμεν δὲ. Quanquā
ex eo quod res optimè successit Dionysio, prouerbiū illud, Sortitus es M, de
callidis, & longè maiora quàm in hominum spe aut opinione fuerint attentan-
tibus, dici mox cœptum.

D E Σ E T K.

ADdemus illud, Σ signum in equos impressum apud Græcos curiosiores, in-
dicasse eius generis equos, qui Samphoræ vocabantur. Imò quia Σ illis inu-
stum fuerat, eo sunt nomine nuncupati, vocabulo ipso notæ huiusmodi signum
præ se ferente: vti Koppatiæ, quibus K generis erat signum. Fuerunt enim, ait
Eustathius, qui κππα literam κππα nominarent, vti nunc Theutones pleriq; o-
mnes Papa scribūt, & Popa enunciant. Ita Dorienses Σιγμα, & dicebāt, vt apud
Athenæum, Samphora igitur à ferendo Σιγμα.

Pierii Val. Gladius.

N E F A S T V S.

D

ET ne singulas literarum notas alieno loco cōmemorem, subsequētis in ordine literæ N significatum in Pontificum libris tantū liceat addidisse: per eam siquidem nefasti dies notabantur. Notum illud, N. L. pro non liquere, positum in iudicijs. Et N. D. neci datum interpretari, quod mihi non satis constat. Verū illud non importunè addiderim, neci datum intelligi, sine vulnere mortuum, ut puta veneno, aut fame: sed hæc tamen autores confudēre.

DE Salijs, quorum insigne esset thorax aeneus, & ancile in dextera manu, in læua verò pelta, cum historia sit scholis omnibus notissima, superuacancum iudicavi plura repetere.

S A L I I.

DE GLADIO.

Ost arcum & sagittas, iacula, pilaq; & scuta demū, Gladius locum habeat, cuius plurimus ex omnibus armis vsus.

CRVDELITAS.

E

ID verò præcipuum eius erat hieroglyphicum, ut pro crudelitate poneretur, cuiusmodi nuncupatione Ægyptij Ochum appellare soliti sunt, qui quidem Persarū Rex omnium crudelissimus, ac maximè formidabilis, cæde omnia fecdauit, quacumq; per Ægyptum progrediretur: quodq; apud eos inexpiabile facinus habebatur, Apin ipsum iugulauit, & amicis epulandum apposuit: atque ita vniuersam Ægyptū vnius animalis cæde luctuosam fecit: tanto is odio gentem eam persecutus est.

S C E L V S.

PRæfectum gladio sinciput, scelestum indicabat facinus: ita enim αἰσιόπητα interpretabimur ex Hori Niliaci dictatis.

OCHVS PERSARVM REX.

QVare apud Ægyptios macharæ nomen imago' ve, in Regum nomenclatura pro nomine Ochi hieroglyphicè exponebatur, atq; ita recensebatur, Fab instrumento eo tam letali sumpta similitudine. In Asino sanè dictū, quonam argumento Persarum Magi crudelitatem in eo ab initi Regni principio præfagiuerint: quia scilicet Artaxerxe patre defuncto, in ingressu regni lautiori, ut sit, mensa ex pluribus eduliorum cōdimentis apposita, Ochum animaduenterunt manus primum ad cultrum iniecisse, mox ad panem, & carnes, quas auidè & immoderatè comedit.

V E R B A.

Dlogenes verba gladio comparauit, cum adolescētem formosum admodū turpia quædam fabulantem audiuiisset: Non te, inquit, pudet ex eburnea vagina plumbeum gladium exerere? Inuenies verò passim de maledicis, verbis proscindere: & eloquentiam ipsam esse gladium: & gladium in ore aliquem gestare, qui, ut ait Horatius, sit

Qualibet in quemvis opprobria fingere sæuus.

Et sacra nostrorū literæ linguam gladio sæpe comparant, ut Psal. LVIII, Lingua eorum gladius acutus. & subsequenti: Exacuerunt ut gladios linguas suas. Vbi quidem de calumnijs & insidijs sermo est, quæ ab hostibus parabantur. Ali

ter

Ater apud Paulum, cum ait, viuum esse Dei sermonem, & efficacem, & omni gladio ancipiti acutiorem, penetrabilioremq̃.

PERICULOSVS.

QVod verò declinandum subterfugio acutū gladium Pythagoras monuerit, dicens, *ὁ θεὸς μὴ χεῖρας ἀποστελέσθαι*, pleriq̃ symbolicum sensum secuti, à periculosis negocijs abstinendum interpretantur.

IVniorum autem inuentum est, iusticiæ seu-ritatem atque rigorem, per exertū ensem manu virginea prætentum significare: cui ad æquitatis indicium, trutinam etiam addidēre. Sedenim apud veteres aliter traditum inueni, qui iusticiam cum libratis omnino lancibus in læua figurabant, sed in dextera non ensem, sed fasces cum adalligata securi statuebant, merita æquaq̃ ex huiusmodi hieroglyphico præmia merentibus impendi atque distribui, hinc scelerum conuictis castigationem impendēre significantes: Sedenim species hæc duas secum mulieres capti-

IUSTICIA.

uas trahit, vnā quæ fractum ensem manu prætendit, alteram quæ conto innititur, duo ex hoc figmento vitia domita indicantes, vt ex vtriusque medio virtutem ipsam adstruerent, per fractum scilicet ensem seueritatem nimiam retusam cohibitamve intelligentes: per contum, lentitudinē ad ferulam reuocatam, qua iudicia plus æquo producebantur. Inde enim contatio, quæ retardationem significat. Lenti verò sunt, qui nullo atroci quantumlibet scelere concitantur, neque publicis neq̃ priuatis iniurijs commouentur. Sunt tamen & alia iusticiæ hieroglyphica, quæ locis suis, prout res exigit, exponuntur. Apostolus tamen ait, iudicem esse Dei ministrum, ideoq̃ non sine causa portare gladium, vindex enim in iram ei qui malè operatur. Et quoniam satis constat gladium seueritatis animaduersionisq̃ indicium esse, prætercundum non est quòd in diuinis literis sæpe mentio fit ancipitis gladij, cuius hieroglyphicum est, quòd in iudicio corpus atque animam punire simul potest: vel, quòd & supplicio præsentis pœnæ, & futuræ metu puniat. Ita accipi ancipites gladios in sanctorum manibus. Nam vt & Eucherius ait, qui mundi peripsemata, quisquilix creduntur, de nationibus ac Regibus iudicabunt.

IRRITATIO.

IGNem verò gladio diffecare, quid sibi velit apud Pythagoram, non facilè fuerit augurari, cum in eiusmodi symboli enarratione diuersi abeant præclari admodum viri. Nam D. Hieronymus, atque etiam Cyrillus, impudentem, ac irapercitum animum, asperitate verborum (is enim gladius est) non esse laceffendum exponunt. Diogenes, potentiorum iracundiam non incitandam interpretatur: cui sententiæ subscribit etiam Plutarchus. Et Flaccus Horatius cum in Sermonibus dixit, atq̃ ignē gladio scrutare, nihil aliud prorsus sibi voluit, nisi admonere nos, ne magnorum hominum indignationem aduersus nos prouocaremus, lacefferemus' ve.

NVLLIVS FRVGIS OPVS.

REM quæ neq̃ vsui, neq̃ efficacix respondere possit, non sollicitandam attendam' ve, Lucianus, Basilii, & Platonis, hinc significari arbitrati sunt: quo-

Pierii Val. Gladius.

rum si qua est autoritas, aptè admodum, qui studium in nullius frugis opere in-
sumptum significari voluerit, hominem pinget flammam gladio dissecantem.
Cui simile dicteriū illud, Aquam in mortario tundere: neq; nō Laterem lauare.

C Æ S A R.

QUod verò fabulantur Cæsarem per cultrum significari, iuniorum inuentū
est, non infelix tamen. Nam cultrum pro dissoluendi, incidendi' ve signifi-
cato poni apud Iamblichum reperiās, in ijs quæ scripsit ad Porphyrium.

P O N T I F E X.

IAm & inter insignia Pontificum Flaminum' ve, cultri species aspicitur oblon-
ga, manubrio, quod ex ebore fieri solebat, & ex auro vel ex argento, rotundo,
solido, ad capulum iuncto, fixo clauis æreis, ære Cyprio, vt apud Pompeium le-
gitur, cui à secando secespita nomen fuit.

S P I R I T V S S I B I R E D D I T V S.

QUinetiam Pontificis nostri I E S V C H R I S T I gladius celebratur, qui vt
celebri pentametro fertur,

Non venit pacem mittere, sed gladium.

quod apud Marcum præcipuè legitur. Apud Esaïam verò Dominus intentato
gladio nos visitare fertur. Per hunc Adamantius dissectionem Spiritus à carne
videtur intelligere. Carnis enim sunt, fornicatio, immunditia, adulteria, venefi-
cia, idolorū seruitus, & quæcunq; dictu factu' ve sceda perhibentur, quæ omnia
Dominiq; Deiq; nostri secespita abscidit abstulitq;. Antea enim quàm ille nos
inuiseret cælo delapsus, non erat ensis hic inter mortales, neq; caro quicquam
aduersus spiritum concupiscebat, neq; Spiritus aduersus carnem. Aduentu ve-
rò eius edocti sumus, quæ carnis essent propria, quæq; spiritus: doctrinaq; eius
quasi gladius vibratus carnem à spiritu dissecuit, disseparauitq;, vt inde viuere-
mus in spiritu, neq; rerum nostrarum summam in carne, sed in spiritu statuere-
mus, non corruptionem à carne, sed beatorū vitam à spiritu in lucro reposituri.

M O R S.

APud Scythas, qui multa Ægyptiorum more confinxerunt, à quibus, vt ve-
teres quidam autores tradunt, etiā instituti sunt, gladius mortis erat sym-
bolum: fuitq; maximum omnium illis iuramentū, ventum & acinacem attestari: **F**
(acinaces enim vt Medorum, ita eorum gladius est) per hunc quidem interitū,
aut salutem: in eo enim salutis suæ præsidia statuebant: per ventum autem ani-
mam, hoc est, vitam interpretantes, quod scilicet tandiu viuamus, quoad vita-
les auras carpere permissum est. Pari modo in ostentis mali hominis & cædem
minitantis habitus: vt Heluidio Pertinaci accidit, qui ante triduum quàm occi-
deretur, in piscina sibi visus est videre hominem, à quo gladio infestaretur. Eo-
dem significato formidabilis minabundusq; Galba, cognita Neronis nece, su-
sceptaq; Cæsaris appellatione, iter ingressus est paludatus, pugione ante pectus
à ceruicibus dependente, vsu togæ non prius recuperato, quàm omnes qui res
nouas moliebantur oppressisset. Quid verò libelli duo, qui reperti sunt in secre-
tis C. Caligulæ post eius necem, in quibus notæ nominaq; continebantur mor-
ti destinatorum? præscripti enim erant diuerso titulo, alteriq; Gladius, alteri Pu-
gio nomen erat: per hunc eos qui clām opprimendi essent, intelligebat: per gla-
dium, quos palām cedere destinasset. Moliebatur enim Princeps carnificinæ
deditus, electissimum quencq; vtriusque ordinis interimere, mox Antium, inde
Alexandream commigrare.

IMPERIVM.

A Iam & potestatem & imperium ex gladio significari, à nostræ pietatis fundatoribus accepimus. Nam quod responsum à pio discipulo est, Ecce duo gladij, sacre Legis interpretes humanarum diuinarumque rerum potestatem sub Christianæ Reipublice principem peruenturam præmonstratum aiunt. Apud Chaldeos idem indicatum, cum Darius vaginam acinacis, quam gestabat, Persico ornatu conspicuam haberet, longè antè quàm Alexander è Græcia moueret in Asiam, eam ornatu Græcanico cõmuniri iussit: quo facto Chaldei responderunt, Imperium, quod Darius obtinebat, in eorum ius venturum, quorum arma imitatus esset.

DE SECURI.

St & Securi à secando nomen: quare Demosthenes Phocionem orationum suarum securim appellabat: breui enim ille, sed acuta oratione, Demostheni plurimum aduersabatur. Et Hieremias, sermones Domini sicut securim ait, quæ vel petras incidat.

B

LYDIÆ REX.

E A non Romanos tantum Consules insignes faciebat, verum & Lydiæ Reges, quorum gestamen erat. Inde Iouis Labradei simulachrum, quod securis labrys Lydorum vocabulo dicebatur.

ROMÆ COS.

Romanarum verò securum significata cum scholis sint omnibus admodum vulgata, plurimique vnà cum Plutarcho rem interpretati sint, eas ad scelus, quod emendationem non reciperet, excidendum comparatas, vltius ego de his quicquam in medium afferre supersedebo.

ANIMADVERSI O.

Neq; enim apud Romanos tantum, sed etiam apud aliquot Græcorum gentes securis seuerissimæ fuit animaduersionis hieroglyphicum, vt in Tenedio numo, de quo Pollux, cernere est. Tenediorum enim Rex cum legem eam tulisset, vt in adulterio deprehensi mas & scemina eodẽ supplicio securi subijcerentur, neq; filio pepercisset suo, rem eo monumento iussit insigniri, quo Tenedius numus signatus est: de quo Aristoteles in Tenediorum Rep. vna quippe parte securis est cusa, altera capita duo.

DVRATVRA MEMORIA.

I N antiquorum memorijs plerisque securim & asciam, sed hanc frequentius, videas adsculptâ, addito etiam elogio, Sub asciam dedi veruit, quotiens defunctus non oblitterandam de sepulchro memoriã cauet, auersaque ideo scalpitur ferri acies. Sed in diuinis literis per asciam simpliciter prauorum hominum in insectandis abolendisq; proborum operibus studium & conatum intelligimus, vt Psalmo: In securi & ascia deiecerunt eam.

DE FALCE.

Alx præcipuè in Saturni manu, temporis, quod vniuscuiusque rei maturitatem attulerit, hieroglyphicum est, quod & nomen ipsum *σπεραι* præ se fert. Nam apud Græcos *σπεραι* vindemiare est, atque metere. Tempus autem edax rerum, omnia demerit.

Pierii Val. Serra, & Galea.

AGRICVLTVRA.

D

VT verò Cyprianus sentit, rei rusticæ, quam Saturnus docuisse fertur, signū fuit. Nam finis eius industriæ est, metere, fructusq; colligere.

CASTIGATIO.

QVam verò falcem in custodis hortorum manu veteres posuerūt, ad fures arcendos, auesq; ne fructus laderēt deterrendas, antiquum inuentum est, castigationis quippe hieroglyphicum. Apud Zachariam Prophetam siquidem legas cap. II II, Falcem quam videre visus est, longitudinis cubitorum viginti, latitudinis decem, contra fures eam, & contra periuros exacutam, inferriq; eam in domum furis, atq; periuri.

DESERRA.

INter instrumenta secandi & Serra est, eadem militare vocabulum. Ea sanè in Ægyptiorum obeliscis frequens habetur; ceterum apud eorum autores, quos viderim, quid ea sibi velit, traditum non inueni.

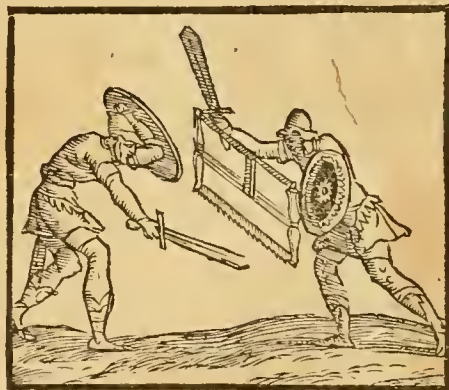
MALEDICENTIA.

E

PLaciades maledicentiam, siue vt ipse scribit, maliloquiū, per Serram significari obseruauit, siue id ob dentium seriem, quæ mordacitatem innuere videatur, siue ob inuisum stridorem, maximeq; auribus infensum, quem in nodos præsertim illapsa reddit, acerbo, vt inquit Lucretius, horrore concitato.

ANcipitem verò pugnam, victoriam alter-
natim modò in hanc, modò in illam partem, vicissitudine sæpius variata, inclinantem, significare qui volunt, Serra pugnare dicūt, aut præliari. Id esse tunc, Festus ait, cum frequens est cōferræ pugnæ vicissitudo, cumq; assiduè acceditur & receditur, neque vllò consistitur tempore: quod quidem ab secandi gestu desumitur, serra quippe modò in hanc, modò in illam partem assiduè tracta.

ANCEPS PUGNA.

F

SUBSIDIVM.

IN militari disciplina serra subsidium significat, de qua apud Fl. Vegetium: Si ducenda sit serra, ex abundantibus ducendam esse, propterea quòd si de loco suo ordinatum militem transferre ceperis, vniuersa turbabis. Serra enim à strenuis directæ, ante frontē hostibus opponitur, vt turbata acies reparetur: sitq; ad similitudinem Aliteræ, vel libellæ fabrilis. Fuit etiā Serra Germanici numi nota, de quo apud Tacitum legas, eaq; de causa Serratus dictus..

DEGALEA.

QVoniam de armis ad offensionem comparatis est dictum satis, nunc de galea & thorace, quæ ad defensionem accipiuntur, dicendum aliquid.

PRINCIPIA OCCVLT A.

GAlea, qua Plutonis caput in primis tegitur, significat occulta esse principia generationis. Plutonem autem Solem interpretantur, eo tempore quo per hyemem remotas à nobis mundi partes circuit: vnde etiam Proserpinam

A nam rapuisse confinxere, de cuius rei significato passim habetur. Illud addam, sceptrum illi & breue & aduncum figurari, quod inferioris regni indicium habetur.

R O M A.

Romæ quoque caput galeatum in numis passim, & alijs veterum monumentis. Id quam alia de causa fieri dixerimus, nisi ut fuisse eam omnino Martiam intelligamus?

Et Thelesillæ Argivæ poeticis studijs claræ statuam se vidisse Pausanias affirmat, quæ una manu galeam, altera velut hastam teneret, libris circa pedes appositis, ob præclarum scilicet facinus, quod illa cæcis acie ad unum Argivis à Cleomene Spartano, senes & pueros armatos moenia tueri iusserit, ipsa cum valida mulierum manu hostem ad urbis direptionem incurstantem excep-
Bceperit, fuderit, fugaveritque.

T H E L E S I L L A.

P E R I C L E S.

Cur verò Periclis statuæ casside tegerentur, si quaerit quis, sciendum id à sculptoribus ea de causa excogitatum, ut eo remedio capitis vitium emendaretur: capite enim is fuisse traditur oblongiore, nec cæteris partibus respondente, quod deformiorem hominem reddebat. Constat eum ab obtrektoribus ea de causa *ορινοκέφαλος* appellatum, utpote qui caput iunci instar acutum notarent. Quo vocabulo nonnulli decepti, *κωοκέφαλος* apud Plutarchum legi credidere, cõmenti etiam causam, sed ineptam & importunam, id ei nominis datum ob agendi fandique libertatē, quam is, ut ijdem aiunt, ad impudentiam usque vendicasset.

D E T H O R A C E.

M V N I M E N T V M.

C Horax porrò munimentum signum ponebatur: vitalia enim defendit uniuerso pectori circumfusus. Deque hoc Antisthenes Philosophus dicere solebat, ἀναφαιρετικὸς ὁ πῶλος εἶναι τὴν ἀρετὴν, virtutem, quod auferri minime posset, munimentum esse. Nam & ensis & clypeus excuti, amittique possunt: sapientiae arma, quæ quis accinctus fuerit, firma sunt & stabilia. In pectore autem ita habere sedem sapientiam, ut pro sapientia pectus ipsum aliquando ponatur, ostendit Horatius, ubi dicit Epistolis:

Non tu corpus eras sine pectore:

P V G I O N E S.

Quærit aliquis, quid in numis Bruti pugiones duo significant, adiecto pileo. Sed quoniam inter vestimenta ubi de pileo agitur explicatum est ex Dione, pugiones eadem, pileum verò libertatem significare, proindeque ex numo illo, Brutum & Cæsium per eadem patratam patriæ liberatores indicari, non esse hæc duximus ulterius repetenda.

Pierii Val. Castra.

DE CASTRIS.

D

Nter castrensia ornamenta honoresq; inuenias plerisque locis non tantum signa, verum etiam & arcas pullarias, & castrorum ipsorum modulos, & signorum tum loculos & coronas: quæ quoniam obseruatione digna sunt, & eruditis iucunda, minimè grauatus sum quædam subtexere, qualia vno marmore apud Paulum Cardinalem Cæsium animaduerti.

Castra quidem huiusmodi quam adpinximus contignatione fabricata erant, tignis octo pro parte qualibet ita compactis, vt tribus quæq; locis in transuersum conferta, clauis siue fibulis leonina capita præ se ferentibus coniungerentur: quorum quidem clauorum hieroglyphicum in primis erat, vt in Leone suo loco dictum, Vigilandum esse. Supra huiusmodi castrorum speciem capita duo adsculpta erant, velo quodam à dextero vsq; in lauum protento, & superinsidente. Supra vtruncq; caput singulæ laureæ. A' Castrorum angulis, inferiori parte, loculi duo, vnus hinc, inde alter, qui quadrata forma, intus vacui, in acutam cuspidem desinebant. Hi terræ impingebantur pro theca, mox signi pars ima in eum inferebatur. Ibidem erat & pullaria cauea cum duobus pullis pascentibus: inter quam & castra signum Aquilæ conto præfixum. Idq; manifestè ostendit, qua ratione fieret, cum exemptus loculo contus suspensus videatur, loculo vacuo apparente. A' lateribus longissimi conti duo, signis, præmijs, & gestaminibus militaribus instructi: in quorum summo cuspis ad loculorum formam: ima pars ferro præmunita, capulisq; prædita, vt commodè sisti & auelli possent. Sed iam & inscriptionem harum rerum indicem, & faciem ipsam marmoris repræsentamus.

E

M. P O M.

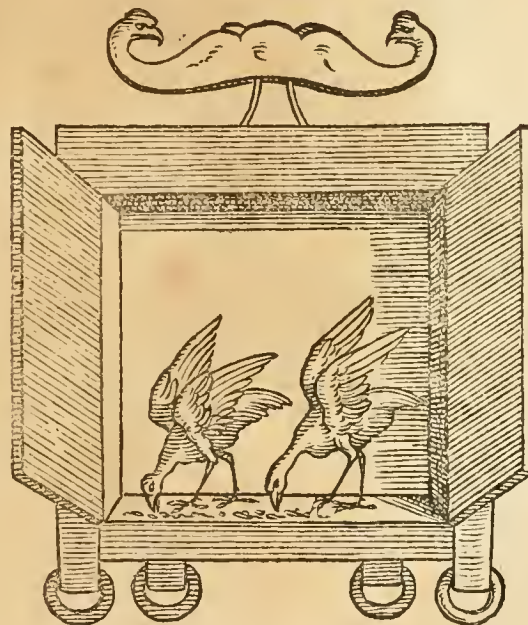
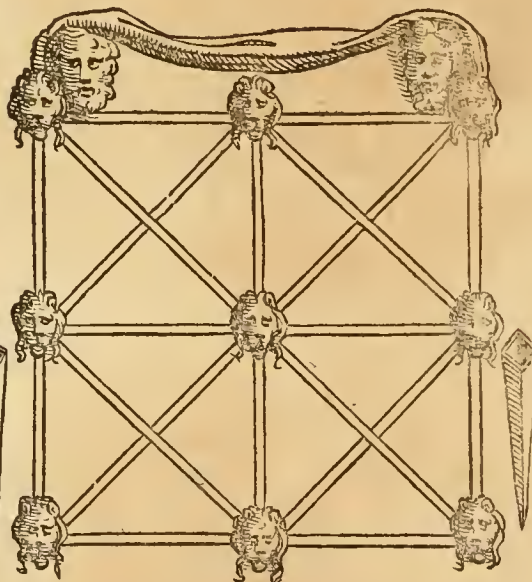
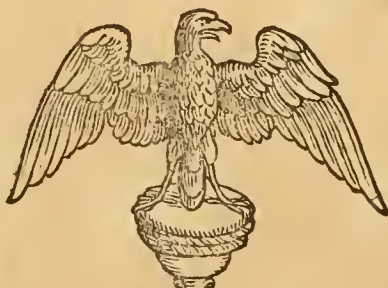
M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO S.
LEG. XV. APOLLINAR. S. COH. III. PR.
PRIMOP. LEG. III. CIREN. PRÆ F. CASTR.
LEG. XX. VICTR.

ATIMETVS LIB. PVLLARIVS
FECIT ET SIBI ET

M. POMPEIO M. F. ET CINCIAE
COL. ASPRO SATVRNINAE

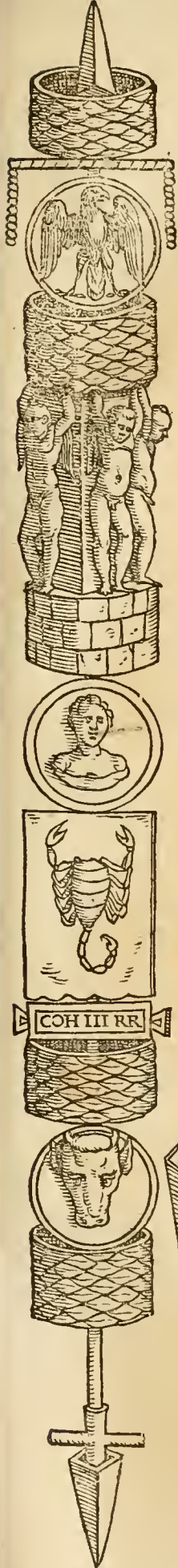
FILIO SVO ET
M. POMPEIO.
ASPRO FIL.

VXORI SVAE
M. F. COL.
MINORI.

Apud Dionem leges de loculo
paruo, in quo Aquila aurea col-
locaretur, eum longissimo con-
to præfixum in exercitu à signi-
feris gestari, qui vt facilius im-
pingi terre posset, in acutam cū
spidem

spidem desineret. De quo vidē-
dus etiam Cornelius Tacitus, in
expeditione Germanici, vbi de
hoc loculo, siue de sistendis
signis loqui-
tur,

Pierii Val. Castra.

Sed quoniam superioris marmoris inscriptio quædam habet quæ interpre- D
tatione indigeant, vt **S**. Centurionis signum apud veteres vsitatissimum, &
alia in dictionibus concisa, operæ precium visum est, ne quid à quoquam desi-
deretur, totam eam explicare.

MARCO POMPEIO, MARCI FILIO, ANISIO ASPRO CEN-
TVRIONI LEGIONIS DECIMÆ QVINTÆ APOLLINARIS,
CENTVRIONI COHORTIS TERTIÆ PRÆTORIÆ, PRIMO
PILARI LEGIONIS TERTIÆ CYRENENSIS, PRÆFECTO
CASTRORVM LEGIONIS VIGESIMÆ

VICTRICIS,

ATIMETVS LIBERTVS PVLLARIVS FECIT
ET SIBI ET

MARCO POMPEIO MARCI FILIO, ET CINCIÆ
COLLIBERTÆ ASPRO SATVRNINAE FILIO
SVO ET VXORI SVAE MARCO POMPEIO MAR-
CI FILIO COLLIBERTO ASPRO FI-
LIO MINORI.

E

PIERIVS VALERIANVS AD REVEREN-
DISS. PATREM NICOLAVM SCOMBERGVM CARD.
CAMPANVM, DE IIS QVAE PER SELLAM,
currum, & fulmen significantur, ex sa-
cris Ægyptiorum literis.

*Aximè vereor, sapientissime Pater, ne aliquando me tacito cogitationis conui-
cio verberaris, quod tuæ erga me beneficentiæ tibi conscius, totq; insuper meri-
torum, quæ à te summa semper alacritate profecta sunt, nullum adhuc grati F
animi signum in me cõspexeris elucere. Scias tamen accidisse, non negligentia,
non rusticitate, nō vlla tuorū erga me meritorū obliuione, sed ob eximiam com-
modorum, quæ abs te sum assidue consecutus, magnitudinem. Ea quippe vel singula, pro quibus
immortales tibi agere gratias debuisssem, ingenium ita meum obruere videbantur, ne potuerim
vlla vnquam meditatione parem verborū copiam excogitare, aut vlla mihi in parte satisfacere.
Dicendū exim erat, quāta me semper humanitate vir tantus amplecti perseueraueris, vt mea-
rum omnium rerum patronus extiteris officiosissimus: vt vitæ dignitatisq; meæ rationem omnem
fauore præsidioq; tuo tuendam, iuuandam, sustentandā, ornandamq; etiā susceperis: deniq; au-
tor fueris vt illustris adolescens Hippolytus, quem à summo Pontifice eius patruo mihi regendū,
instituentumq; mandari procuraueras, me tandem egere vetuerit: vnde factum, vt aliquando
me mihi asserere, & intermissa per tot annos studia repetere licuerit, quodq; parturiebam opus
absoluere demum sperem, quod omnium meritorū maximum semper appellabo. Nam etsi alia
periucunda sæpe mihi fuerant, nullum tamen hoc neq; opportunius accidit, neq; cōmodius. Cuius
quidē consilij mei maiorem in dies singulos fructū voluptatemq; percipio. Hinc enim euenit, vt
multa in amicos, quos mihi paria literarū cōmercia cōciliauerant, nō obscura forsitan extarent
officia, dareturq; interim occasio, vt meum summū erga te studiū inciperem omnino patefacere,
quod*

A quod omnium maximè cupiebam. Parum enim existimabam talia mecum cogitasse, quæ menti semper firmiter inhaerant, nisi res ipsa aliquo, ut ut fieri poterat, signo ceteris omnibus innotesceret. Visum itaq; est vnum è commentarijs, quæ per datum à te mihi otium conscripsi, de mysticis Aegyptiorum literis tibi, si quid hoc ad rem facit, dedicare. In eo continentur Currus, Sella, & Fulmen. Sella, ut quies demum aliqua laboribus detur tuis, quos ut rempub. Christianam plerisq; locis conuulsam firmares, bonam orbis partem ambiendo, quæq; ubiq; labefactata cerne- res, prudentia consilioq; tuo resarciendo tolerasti. Currus, in quo doctrina sapientiaq; tua subli- mitas prouehatur. Fulmen, quod tua sit indicium claritatis & famæ. Dicent aliqui, impuden- ter à me factum, qui de picturis, de signis, de artificum operibus instituerim cum eo fabulari, quem consiliarium, quem socium, ubi arduæ quæq; res inciderint deliberandæ, maximi quique principes sibi adsciscere contendant: agnosco quidem hanc culpam, & ineptè fecisse profiteor, qui te nugis his obtundere cogitarim: sed malui & à te & ab alijs desiderari prudentiam meam, quàm nisi hoc qualecunq; est, fecissem, memoriam, fidem, amorem, cultum & obseruantiam; officium deniq; ipsum forsitan exquiri.

B D E S E D E.

Vmmorum principum ornamenta, insigniaq; & multa & variâ fuisse alibi recensuimus, sed nullum vnquam sella sublimius, neq; augustius, neq; venerabilius habitum. Reliqua enim ad humanæ tantum amplitudinis decus facere videntur, hoc ad diuinæ pro- pèmodum maiestatis honores proximùm accedit. Quare mini- mè arbitror me operam elusurum, si multa quæ de sellæ dignitatè tradita sunt à veteribus, in commentarium hoc collecta, si quis huiusmodi rerum cognitione delectetur, in promiscuo vsu fecero, measq; super his lucubrationes studiosis o- mnibus communicauero.

P E R E N N I T A S.

Porrò perennitatis, æternæq; quietis hieroglyphicum esse sellam, plerisq; lo- cis toto opere disputatum est ex Aegyptiorum sacerdotum institutis, eoq; præsertim loco, ubi sedentis Cynocephali significata percurrimus: sic enim eum statuebant, cum æquinoctij quietem æqualitatemq; describebant: quæ quidem **C** necesse est ibi sit, ubi nihil subsultat quod alterum inquietet, sed omnia firma sta- biliaq; in æquilibrio conquiescant. Quin etiam veteres Deum infantili ætate, utpote vnicum atq; perpetuum rerum omnium principium nullo conficiendū senio, inter loti arboris ramos conquiescere profitebantur, utpote qui diuinita- tem ex ipso sedentis habitu internoſcebant, quem nulla vnquam posset inquie- ratio sollicitare. Numa Pompilius Ioui flaminem afsidiū sacerdotem instituit, cui præter alia ornamenta sellam etiam decreuit, & duos illi comites Martialem & Quirinalem. Quod verò ad firmitatem attinet, eiusdem Numæ præceptum fuit, ut post adorationem federēt, boni ominis causa, ut Plutarchus arbitratur, quò scilicet preces esse ratas augurarentur. Religionem hanc sella super, secuti plurimum sunt Romani principes. Hinc Macrinus Imp. cum Bassianum Anto- ninum inter diuos referri procuraret, tum multa alia, tum præcipuè duas etiam statuas sedentes ciuili habitu illi decreuit, diuos eos, ex eo quòd federent, inter- pretatus. Nasamones autem, quòd ab obitu ad Deos euolare se arbitrabantur, quò fierent dñs ipsis propiores, cum morituri erant, inter expiran- dum sedere, ac sedentes etiam sepeliri vo- lebant.

Pierii Val. Sella.

Æ T E R N I T A S :

D

Sellam hanc æternitatis signum oculata fide perspicimus in numo quodam, in quo Romæ simulachrum est in sede cum ancili & inscriptione, ROMÆ Æ T E R N I T A S. cui scilicet Iupiter apud Virgilium fateatur nec metas rerum nec tempora posuisse, sed imperium sine fine decreuisse. Nam & ipsum Romæ vocabulum, nationes nonnullæ ex patriæ linguæ significatione æternitatem interpretantur. In numo cuius inscriptio est, C L O D. S E P T. A L B. A V G. idem simulachrum est sedens, dextera genium porrigens, læua verò iaculum terræ affigens, cum eadem Æternitatis inscriptione.

V E S T A.

Eadem æternitatis significatio effecit, ut & Vesta per sedem exprimeretur, vel sella illi ante omnia dedicaretur. Itaque dijs reliquis apud Platonem, Phædro, duodecim ordinibus domo digressis, ac alatum Iouis currum subsequen-
tibus, sola Vesta residet domi, eaque ubique sedes sculpi & pingi solita. Nam in Caligulæ numo gemmata sella sedens, dextera pateram porrigit, sinistra contum terræ affigit, cum eadem inscriptione, V E S T A. In alio Titi Vespasiani, ipsa eadem sedens cum conto, dextera genium sustentat: literę, V E S T A. In numo hoc inscriptio infernè, in altero supernè posita est.

D I V V S.

Eadem species, uti superius de Bassiano dictum, relatū quempiam in Deorum numerum ostēdit, quod ex inscriptione, quæ est, D I V V S, intelligitur. Numus est cuius inscriptio, D I V V S A V G V S T V S. ab altera facie, D I V A A V G V S T A, ipsa sella sedens conto innixa, dextera duas spicas porrigit. In Iulix Augustæ numo Dea signata est sella sedens, pinum dextera prætendens, leone accumbente: inscriptio, M A T E R D E V M. In diuæ Faustinx Piæ simulachrum muliebre est sedens cum lancea, signis antè affixis, quod pilam cui aquila insidet porrigit: inscriptio, M A T R I C A S T R O R V M. Nam M. Antonius eius maritus Faustinam subito morbo exanimatam, diuam à Senatu appellatā gratulatus est. Matrem verò castrorum ideo ipse vocitare solitus, quod eam secum & in æstiuis habuerat.

Cum verò proprium Deorum sit perpetua frui quiete, neque ullos humanæ vicissitudinis casus in posterum expauescere, securitatem inuenias hieroglyphicè plurimum sella compositam. In M. Aurelij Antonini Brit. numo dea sedens caput manu suffulcit, dextera radium tenet: quæ verò manus caput sustentat, eadem sellæ innititur. Inscrip-
tio est, S E C V R I T A T I P E R P E T V Æ. In altero Imp. M. Iul. Philippi Augusti, dea sedens est, quæ dextera sagittam tenet, læuam supra caput tollit innixam sellæ. Inscrip-
tio, S E C V R I T. O R B I S. In numo quodam Imp. Nero-
nis Cæsaris Aug. P. M. T R. P. P. P. dea sedens ara apposita, radium læua tenet,
dextera caput ab occipite sustentat, cum inscriptione, S E C V R I-

S E C V R I T A S.

F

T A S A V G V S T I. quod mihi reducit in memoriam
dictum illud, In vtranque aurem
quiescere.

C O N /

A C O N G I A R I V M.

IAm & congiarium dari solitum simulachris tribus pro tribunali sedentibus, in numo Clodij Pupieni cernitur. Et in numo Domitiani C O S. XIII. congiarium ipse sedens populo elargitur, cum inscriptione, L V D. S Æ C. Ædes vero iuxta sita est, & in tribunalis facie literæ appositæ sunt, S. V. F. P. D. quarum sententiam ita reperi à nonnullis interpretatam: Sedem vouit firmam primo decennali.

Æ D I T V M V S.

AEditumum quoque significaturi sacerdotes ejdem Ægyptij, hominem pro templi foribus in sede statuebant, eo amictum indumento, ijsque gestaminibus ornatum, quæ latè Eusebius libro vndecimo de præp. Euang. recenset, ubi templum Serapidis describit, & custodes hos ipsos pastophoros enumerat, ab sacerdotali scilicet habitu sic cognominatos, à Latinis aliàs æditumos quasi ædium intumos, aliàs ædituos à tuendis ædibus appellatos, ut apud Charisium est. Præuidit Dauides principes sacerdotum è ludæis futuros, qui aduersus Christum insurgerent, cum dixit: Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta. Nam & idem mos pro templo seditandi, apud Hebræos etiam fuit. Sed cur ab Ægyptijs, à gentibus uel alijs exempla quærimus, cum diuinæ ubique literæ de throno Dei tam multa protulerint? Vidit enim Michæas Deum Israël sedentem in sede sua. & Esaïas, Dominum sedentem super thronum excelsum atque sublimem. & apud Hieremiam, thronus gloriæ, exaltatus ab initio locus, sanctificatio nostra, sustentatio Israël: quæ quidem omnia firmum & stabile Dei significant imperium: & ut inquit Adamantius, siue de Christo volueris ista intelligere, non peccabis: siue de Patre, non impiè senseris: est enim thronus gloriæ excelsus, & à principio, Assertor noster: propterea regnum eius & sanctificatio nostra Christus est, quia & ille sanctificans, & non sanctificati ex vno omnes sumus. Ideo verò eum sedere dicimus, ait Euthymius, quod hinc Regiam eius dignitatem, stabilitatemque, & venerabilem iudicis auctoritatem imaginamur. Ita sedere super sedem suam dicitur Deus, qui latè Dominus super omnes gentes regnat. Quin & malignus cum Scythas, Turcas, & plerosque alios à Septentrione barbaros, alios impios, alios hæreticos sibi addicendos prælagisset, Ponam, inquit, thronum meum ad Aquilonem: inde enim mali genus omne, per tot ætates, per tot secula, in quietioris vitæ prouincias continenter effluxit. Cum verò super Cherubim sedere ponitur Deus, intelligitur de summa sciendi plenitudine, quæ tum angelis, tum viris insigni pietate præditis superastitit, de qua Salomō Proverbij: Anima eius sedes sapientiæ. At scabellum à scamno sede diminutum, humilitatis & subiectionis, inquit Eucherius, indicium est: ut Psalmo, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Accipitur & pro Christi humanitate: ut, Adorate scabellum pedum eius. Nam & pedes pro Filio ponuntur in diuinis, sicut caput Pater, de quo loco suo.

.D O C T R I N A.

PLerisque verò hieroglyphicis cathedra doctrinæ significatū habet: atque ita diuus Hieronymus & plerique omnes interpretantur locū Euangelicū: Super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisei. Ita illud Psal. primo: Et in cathedra pestilentiæ nō sedit. quod pro doctrina non sana interpretatur Euthymius, hæreticorum ait Eucherius: beatique porro illi habentur, qui pro sceleratis nō steterint, & cum impijs atque peruersis minimè sederint. Quavis pro pestilentia nonnulli

Pierii Val. Sella.

accipiant, derisores, & pro cathedra, societatem ponant: vt sit, neq; cōmercium **D** habuit cum ijs quorum ingenium & doctrina omnis eludendis decipiendisq; mortaliū animis exercetur. Quòd verò Paraphrastæ nonnulli scripserint, neq; socius fuit eorum qui studio faciunt malè, multò minus eò dementia peruenit, vt impostorum illi vita placuerit. Latinū est omnino, *Arsidere* cuiquam, pro socium esse, vel similem, vel imitatore. Hinc Horatius Epistolis:

Parcus ob hæredis curam, nimiumq; seuerus

Arsidet infano: hoc est, par, vel socius, aut similis est infano. Sunt qui cum superiore significato consentientes, per cathedram hoc loco perseverantiā & firmitatem in malis operibus significare velint. Nam desidere, vnde descs & desidia, contationem indicat huiusmodi.

CONSULTATIO.

Quin & consultationem per sessum ex Ægyptiaca doctrina significari manifestum. Vulgatumq; apud nos illud de Romanis, sedendo eos vicisse: quod ad consilia referunt eruditi, vt apud Plautum is qui nimio plus sapere se sedentem asserit. & quod apud Maronē, Turnus sacrata valle sedebat, legitur, **E** exponit Seruius, sedere, est consilium capere. Multaq; apud alios etiam in hanc sententiam. Non otiose positum est in sacris concentibus Psal. XLIX, Sedens aduersum fratrem tuum obloqueris: id enim *κατάλες* indicat. Sedens, hoc est, consultò, non subita ira aliqua percitus, non dolore concitatus, non repentina aliqua re commotus, sed animo conquiescente, & spontè de calumnijs agitante, vel aliquid, quod obesse posset excogitante.

CESSATIO.

Neq; desunt, qui sedere pro cessare ponunt, Horatium secuti, qui de pusillanimo dixit:

Sedet qui timuit, ne non succederet.

Vti stare, ad expeditionem paratum esse, interpretantur. Ita Maro:

Stat ferri acies mucrone corusco, Stricta, parata neci.

Ita pro deside sedentem, vel qui nihil attentet, intelligunt.

OPIS IMPLORATIO.

Illud non omiserim, implorantium opem fuisse morem apud hospites, quos **F** adijssent, in foro sessitare: quod apud Alcinoū fecisse Vlysssem Homerus scribit, neq; dissimulauit Apollonius. Et Martium Coriolanum patria profugum, Actij Tullij Volschorum principis supplicem factum, ad focum sedentem scribit Dionysius Halicarnasseus. De Themistocle quoq; in exilium abacto, talia inuenies apud Græcos historicos.

ÆDILIS CURVLIS.

ERat verò sella eburnea propriū Ædiliū Curulium hieroglyphicū, quod quidem quoniam alijs aliquot magistratibus debebatur, animaduertendū apud Plutarchum, Mario, duos apud Romanos Ædiliū ordines fuisse, quorum alter sella, quæ curuos pedes haberet, utebatur, in qua sedentes ius dicebāt, huicq; honori aderat magistratus nomen. Inferiorem alterum popularem vocabant. Quòd si quis à maiori honore decidisset, rursus ad alterius petitionem accedere cōsuerat. Pauloq; infrā, Marius cū ad Herennium responderet, huiusmodi sellā *ἀγκυλοπόδα* memorat, quæ cuiusmodi esset in numismatis intueri licet: duæ enim huiusmodi cusæ habentur super tribunali, in M. Plætorij Æd. Cur. numo, vt omnino inde qua fieri specie solerent sellæ illæ, cōspicuum sit. Magna autem

A autem ambitio Romanis fuit eburneis huiusmodi sellis ad clarissimos quosque Reges, quorum amicitiam sibi conciliassent, dono missitandis. Inter ampla quippe dona, quæ Malsinissæ Numidarum Regi missa sunt, sella etiam Curulis fuit. Ad Syphacem quoque cum donis alijs sella missa, cum is se Carthaginensibus inimicum, Romanis amicū per legatos professus esset. Et Ptolemæo Ægypti Regi cum legati ad commemorandam renouandamque amicitiam missi sunt, tulere dona, togam, & tunicam purpuream, cum sella eburnea. Et cōsules cum magistratum inibant, in sella eburnea sedere solebant. Vnde apud Ouid. Fastis,

Et noua conspicuum pondera sentit ebur.

Sed hæc missa faciamus, quæ omnium sunt historijs peruulgata, in currumque protinus à sella ipsa insiliamus.

DE CURRIV.

B Roximus ad sedem accedit currus, multis & ipse hieroglyphicis insignis, quæ commemorare infiniti propemodum operis labor esset: sed enim ea tantum recensebimus, quæ vel in numis, vel autorum de vetustate libris comperiuntur, & si qua facient ad pietatem, ea nequaquam dissimulabimus.

TRIVMPHVS.

S Anè constat apud Romanos & gentes alias currum triumphi significatum habuisse, cuiusmodi victoriarum monumenta passim in numis, in aris, in arcubus conspiciuntur. Iis autem qui triumphassent, statuæ in curribus ponebantur, quæ ob id triumphales appellatæ sunt. Earum verò statuarum ornamenta erant, quæ Liuius enumerat, corona aurea, sella Curulis eburnea, eburneus scipio, toga picta, & palmata tunica. Sellam autem Curulem ea de causa dictam volunt, quod curru honoris gratia soliti erant in Curiam vehi Senatores qui Curulem magistratum, hoc est, maiorem honorem gessissent, in quo curru sella esset, supra quam considerent.

AMPLIATOR IMPERII.

C Triumphalis autem effigies Romæ ijs omnibus decreta est, qui fines Imperij ampliassent. Augustus verò memorie ducum, qui populi Romani Imperium ex minimo maximum reddidissent, proximum à dijs immortalibus honorem præstitit, itaque & opera cuiusque manentibus titulis restituit, & statuas omnium triumphali effigie in vtraque fori sui porticu dedicauit, professus edicto, commentum id se, ut illorum veluti exemplar & ipse dum viueret, & insequentium ætatum principes exigerent à ciuibus.

MARITIMA VICTORIA.

I N numo M. AGRIPPÆ COS. III. ab altera facie Neptunus est, equos agens flagello sublato, ipse curru cymbæ specie præ se ferenti insistens. Cymba inter vtrunque equum sita. In puppi eius nauigij auis est alis surrectis, quæ aquilæ speciem refert. Literæ, HIC OMNIPOTENS ÆCORIS. Vnde apud Horatium illud, Suspendisse potenti Vestimenta maris deo. Vbi animaduertendum est, C literam apud nos ordine tertiam, pro Q positam more maiorum, qui Q literam olim exclusere, ut Velius Longus attestatur, neque à Nigidio Figulo in commentarijs suis vnquam posita est, teste Victorino. Numi verò huius species nimirum victoriam ab Agrippa contra Sex, Pompeium partam ostendit, quam Marq etiam celebrauit in Scuto:

Pierii Val. Currus.

*Parte alia ventis & dijs Agrippæ secundis
Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum
Tempora navali fulgent rostrata corona.*

D

Sunt etiam numi alij in victoriæ huius memoriâ cusi, in quibus triremes tridentibus rostris præditæ conspiciuntur, vt tandem aliquândo Virgilianum illud incolumitati suæ restituatur, Rostrisq; tridentibus: de quo in ijs quæ circa Virgilianæ lectionis castigationem olim elucubrauimus, pleriq; dubitant.

I M P E R I V M.

Imperium autem, aut summam rerum, speciosioresq; magistratus, aruspicina quoq; per currum significauit. Nam Tarquinius cognomēto Superbus, cum adhuc Romæ regnaret, & Iouis Capitolini templum penè absoluisset, currum quendam fictilem Thuscis quibusdam ex Veiorum gente fingendum locauerat, quem cum iam cōfectum figuli in fornacem intulissent, nō vt reliqua fictilia humore expresso exilior euasit quàm impositus esset, sed fermētati panis instar intumuit, eoq; magnitudinis concepto robore duritiaq; increuit, vt vix sublato fornacis culmine, parietibusq; disiectis, educi potuerit. Consulti super hoc aru- Espices responderunt, apud quos eiusmodi currus asseruaretur, felicitatem & imperium ijs portendi.

N V P T I Æ.

Eiusdem boni ominis causa, & aucupandæ felicitatis affectatione institutum apud veteres erat, vt noua nupta curru vecta traduceret, quod Hesiodus, siue is Aristophanes Grammaticus fuit, Scuto Herculis ita describit:

*τοὶ μὲν γὰρ ἑυσώτρως ἐπ' ἀπλώϊς ἤγαγον
τ' αἰδῶν γυναικας, πλὴν δ' ἑμῶν ὁ δῶρδ'.*

Hi curru inuectam geniali virginem amanti

Traduxere viro, passimq; hymen hymenæus Excitus cantu.

Et ligneum spōsæ simulachrum Citheronis cōsilio fabrefactum, pro Asopi filia suppositum, & in curru constitutum ab Ioue reperias, quod Iunonem, quæ diuortium fecerat, illuderet. Eo verò nuptiali curru tris tantum vectari solitos, spon-
sam quæ sederet in medio, sponsum & parochum, Pausanias tradit. Parochum
eum nimirum intelligens, quæ nos hodie anuli maritalis cōpatrem appellamus. F
πάροχοι γὰρ παραβάται παρὰ τοὺς γαμπεύοντες, καὶ οἱ συμπροδόντες τῇ νύμφῃ ὑπὸ τῷ ζεύγους καὶ πᾶσι νυμφόχοι.

T E R R A.

Quod verò Cybelem curru inuehi finxerunt, cum eadem & tellus sit, terræ ipsius libramentum in aëre pendentis indicare Lucretius putat:

Hanc veteres Graiūm docti cecinere Poëtæ,

Sedibus in curru bijugos agitare Leones,

Aëris in spatio magnam pendere docentes Tellurem.

Illud addam, ex ijs quas rerum natura partes habet, vni illi veteres maternæ generationis merito cognomen indidisse, quādo ita hominū illa mater, vt cœli deorum, habita est. Hæc nos nascentes excipit, natos alit, semelq; editos sustinet semper, nouissimè complexa gremio iam à reliqua natura abdicatos, tum maxime vt mater operiens. Quod si quis & causam quæsierit, cur turrato capite conspicua sit, eam Lucretius rationem in hunc modum expressit:

Naturaliq; caput summum cinxere corona,

Eximys munita locis quod sustinet vrbes,

Quo

A Quo nunc insignis per magnas prædita terras
Horrificè fertur diuina matris imago.

In editis enim & excelsis locis vrbes ponere antiquis mos erat, non tam alterius diluuij metu, qui diu mortalium mentibus insedit, quàm vt difficilior hostibus accessus foret.

BATTI NAVIGATIO.

ERat Delphis Batti effigies in curru, quem Cyrenenses dedicarunt, postea quàm is nauibus in Libyam traiecit. Auriga erat Cyrene: Libyæ verò capiti coronam imponebat. De Batto autem qui Thera insula pulsus, Apollinis oraculo in Libyam profectus, Cyrenaicis rebus originem auspicatissimè dederit, alio loco diximus copiosissimè.

CIRCENSES.

LVdos Circenses per bigas & quadrigas, quæ tot numis signatæ sunt, significari, satis omnibus innotuit, vniuersa Græcia cum Romanis eo spectaculorum genere per multa secula detentis. Id autem honoris habitum aurigarum factionibus, vt in victoriarum eorum memoriã numi ipsi & bigati & quadrigati cuderentur, de quibus in vita Veri apud Iulium Capitolinum legas, postulat interdu à populo Prasinianorum aureorum modium propter equum ex factione Prasina, cui Verus impotenter fauit. Vbi cauendum ne, vt aliquot habent codices, Parsimanorum legas, aut quid hac locutione corruptius: sed veluti Capitolinus à Veneto, Venetianum fecit, ita Prasinianum à Prasino deduxit.

AURIGA COELESTIS QVIS.

IN cælo quoq; Aurigæ species ostenditur, de quo ita Theon in commentarijs Arati: Fabularum scriptores, inquit, Aurigam cum, qui cælo adscriptus est, imaginem esse dicunt Bellerophontis, vel Trochili, qui Callithææ filius fuit: solenniaq; huius rei sacra in Argis primū instituta, quòd primus iunxerit currum. Sunt tamen qui putent Myrtili, sunt qui Cillantidis qui Pelopis auriga fuit, sunt qui Oenomai figuram esse contendunt. Atq; ita Græcia demum est in vnaquaque contentiosa.

DIVINA MAIESTAS.

CEdenim cur nos mortaliū fabulas æquo curiosius prosequamur, cum Deus Opt. Max. sua se conspicuum autoritate nobis exhibeat: cuius summa maiestas, qualisq; videri cœlicolis & quanta solet, inuchitur curru, non eo inquam Platónico, in quo ὁ μὲν μέγας ἦγε μὲν αὖ θῆραν ὃ ζῷος περὶ φὸν ἄρσεν ἀρῖον ποσειδῶν, sed de curru loquor quem Hetruscorum monumenta obseruanda nobis vetustate ostendēre, quem ex Arameorum arcanis profundissimæ doctrinæ vir Ægidius Viterbicus in Circum ætate nostra primus induxit. Verum super hoc quedam altius repetenda sunt. Aramei vnum eundemq; librum duas esse leges dixerunt: alteram scriptam, alteram à Deo Moyfi traditam: illam populis, hanc sapientibus: illam prouerbij rerum humanarum, hanc lucis rerum diuinarum formam gerentem: in illa historiam orbis conditi atq; administrandi, in hanc formulã adumbratæ atq; ad effigiem expressæ diuinitatis ostendi. Duo itidem Plato regna commemorat, Iouis & Saturni, regnumq; Saturni regno Iouis tanquam felicius antepōnit: siquidem sub Ioue actio vitæq; humana, sub Saturno verò cōtemplatio diuinorū significatur. De quorū temporū felicitate Platonicam ita sententiã Maro mihi videtur expressisse, vt cum Platone currum agitet ad palmam. Ait enim:

Pierii Val. Currus.

*Ante Iouem nulli subigebant arua coloni,
Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat, in medium quarebant, ipsaq; tellus
Omnia liberius nullo poscente ferebat.*

Mox de Ioue:

*Ille malum virus serpentibus addidit atris,
Prædariq; lupos iussit, pontumq; moueri,
Mellaq; decussit folijs, ignemq; remouit,
Et passim riuus currentia vina repressit,
Ut varias vsus meditando extunderet artes
Paulatim, & sulcis frumenti quæreretur herbam,
Et silicis venis abstrusum excuderet ignem.*

Tunc alnos fluuij. & quæ plurima de humanis ferè omnibus negotijs
subsequuntur. Hunc imitatus Naso, vtriusq; regnum ita describit:

*Aurea prima sata est ætas, quæ vindice nullo,
Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat.
Pœna, metusq; aberant, nec verba minantia fixo
Aere ligabantur, nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui, sederant sine iudice tuti.*

& quæ multa prosequitur.

Sed vt ad rem nostram conuertamur, vtruncq; duobus nominibus appellat Hebræus, illud opus B R E S C I T, ac creationis, hoc opus C V R R V S, & arcane intellectiōis. Legis igitur secundæ huius, quæ arcana est, per Mesiā & suos aperienda, per speciem Currus apud eos conscribitur ἵπποδρόμου. Currū hunc Ezechiel quatuor ex imaginibus excogitauit: vidit enim in diuina luce tanq; ideas quatuor, atq; ijs veluti gemmis ac sigillis, formati à Deo sunt angeli quatuor, omnium cœlestium mentiū & duces & principes. A dextera Dei gemma ea prima est, vnde pulchra, grata, lætaq; omnia proueniūt: eamq; vim Michaëlem vocant. A læua gemma altera est, vnde fortia, dura, castigataq; manant: ea Gabriel nuncupata. Mixtum ex ijs medicina & temperamentū Raphaël. Quarto deniq; loco Vriel terræ proximus, horum trium veluti dispensator. Ita Michaël & Gabriel pro duabus rotis, Raphaël pro sella quæ sit media inter rotas posita. Quarta Vriel pro axe, circa quē fabricæ huius est totius fundamentū. Duo illa priora nonnulli brachia vocant: tertium & pectus & zonam: quartum tanquam vel pedes, vel pedum scabellum. Idcirco dictum aiunt de Imperio Romano Hierosolymæ euerfore, Donec ponam inimicos tuos scabellū pedum tuorum. Græca Theologia Michaëlis vim in Deo vocat Venerem, Gabrielem Martē, Raphaëlem Iouem, cui sella propriè dicata est: & Solem quartum, sceminæ marisq; vim habentem, omnis planè generationis initiū, & Vrielem nominat & Adonin Hebræus. Orpheus ea quatuor vno refert versu, quòd mas, quòd scemina, quòd rerum genitura, quòd Adonis:

Κῆρ καὶ κῆρ οὐ πᾶσι δάλλ' αἰὲν ἔδωκεν.

Vt non ita cōmentitia esse videantur ea quæ Plutarchus de Bacchi cultu apud Iudæos obseruauit, & Symposiacis latè disputauit. Eorum enim scenopegia in Bacchi celebritatem fieri putat, Adonimq; & Bacchū eundem esse. Rotis quatuor, siue gemmas, siue currus ipsius partes, aut membra libeat appellare, quinto adiiciunt loco Nuriem tanquam temonem, cui alligatus trahitur currus. Atq; quinq; hæc diuini currus nomina alto mysterio vna locutione scribuntur

in

A in Canticis, eam nostri ascensum purpureum interpretati sunt. Salomon scribit currum hoc modo, **A R G A M A N**. Prima litera fit **Vriel**: per **A** enim illi scribunt. Sequenti **R**, **Raphaël**. Tertia **G**, **Gabriel**. Quarta **M**, **Michaël**. Quinta **N**, **Nuriel**. Neque sum nescius, Hebræorum quorundam iuniorum super angelis, Planetisq; & signis, quibus imperitent, commentationes longè diuersas esse, aliterq; tradi in diurnis illis supplicationibus, quæ secundum doctrinam Cabalisticam institutæ dicuntur: cæterum Astrologos hi potius quàm Theologos secuti mihi videntur, qui **Michaëlis** in Deo vim ita interpretantur, vt numen incomparabile significare dicant. Vnde illud in **Psal.** citant: **Deus quis est similis tibi?** **Mercurium** è Planetis huic ministrum esse, fandi & agendi potentem, diuinæq; & humanæ naturæ totius interpretem: cuius lætiores receptus sint, siue vt Græci dicunt, οὐρανὸν καὶ γῆν, è cœlestibus signis **Gemini** atq; **Virgo**: huiusmodiq; genio diæ quarta preces allegandas. Et nostri **Michaëli** munus illud attribuunt, quod **Mercurio** Græci veteres, qui scilicet animas cœlo inferat, atq; alias sub tristitia **Tartara** mittat. Ad hæc trutinam in manu eius statuunt virgæ loco, vtpote qui merita inquirat, bona malaq; compenset, proindeq; vtv quisq; apud superos vixerit, aut pœnis, aut præmijs afficiatur. Sed anteaquàm à **Michaële** discedamus, quamvis cuiuspiam καὶ τὸ πᾶν ὁρῶν dictum videatur, præterire nolo id quod **Rabi Tedacus** **Leui** lib. de duodecim numerationibus ait; **Michaëlem** occidentali vento præpositum, vt magna mihi de causa institutum à Gallorum pietatē videatur, quod ad nostra tempora magno cultu perdurat, honoratissimum ordinem cohortis **Regiæ** diuo **Michaëli** dicatum esse. Sed vt reuertamur, **Gabrielem** isti **Deum** fortem interpretantur, minoris tamen cuiusdam fortitudinis esse: **Lunam** è Planetis huic ministrare, cuius gratissimū hospitium **Cancer** esse perhibetur, secundaq; illi diæ supplicandum. Ex **Raphaëlis** nomine atque vi, rerum aiunt omnium medicinam emanare. Esse hunc **Solem** ipsum, qui & **Phœbus**. Nam is apud **Ouidium** dicit: **Inuentum medicina meum est. Leonis vnus domiciliū gaudere: prima illi diæ votā concipienda, nuncupandaq;.** Ac, ne **Apollinis** & **Æsculapij** fabulas irrideamus, **Iouis** filius **Apollo** censetur, huius verò **Æsculapius**: ipsa nimirum **Theoretice**, quæ intellectum illuminat, **Apollo** est, **Æsculapius** ars ipsa. Vnde **Maro**:

*Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris
Mortalem infernis ad lumina surgere vitæ,
Ipse repertorem medicina talis & artis
Fulmine Phœbigenam Stygias detrusit ad undas.*

Ars igitur **Æsculapio** attributa, per quā bona cōparatur valetudo, vtpote quæ in curatione ipsa versetur. Est & **Zamaël**, cuius munus vlciscendi, venenaq; dispersendi esse perhibent, vberriam illi bonorū omnium largitioni semper oppositus. **Martem** hunc esse Græci volunt, **Arieti** & **Scorpio** præfectum: tertia illi diæ preces faciendas. **Nanaëlem** mox enumerant, in nomineq; id esse significatum autumant, vt **Deum** benignè nobis omnia respondere, ac omnia ipso horreo mortalibus elargiri interpretentur. Esse hunc **Venerem**, qui **Tauro** **Libra**q; delectetur: sexta illi diæ supplicandum. **Zadchielem** inde deprehendēre, qui **Dei** iustitiam, & quintæ diæ sacrificia, precesq; procuraret: vnde nonnulli **quinarium** iustitiæ dedicarint. Esse hunc **Iouem**: nam vt **Maro**, **Rex** **Iupiter** omnibus idem. Isq; vt illi commenti sunt, **Sagittario** atq; **Piscibus** præficatur. **Caphzielem** demum septimæ lucis curam gerere, eaq; mortalium preces sibi deposcere.

Pierii Val. Fulmen.

Ab eo vim frigidam emanare, qua scilicet singula in inferiori mundo concreta D
cōdensentur. Nam uti calidi est dissolvere atq; rarefacere, ita frigoris est solida-
re coagulareq;. Saturnum hunc nostri vocant, qui Capricornum & Aquarium
sedes habet. Sedenim ut in curru satis expatiati, metamq; ipsam ritē circumue-
cti, eōdem vnde cursum auspicati sumus reuertamur. Id aliqua egere videt elo-
cutione, quod à Platone regna duo posita diximus. Is siquidem multo antè tem-
pore præsagisse videtur, quæ nunc demum speramus euentura. Mundi circui-
tum is ab Oriente ad Occidentem Iouis esse, ac perinde fatalem dici. Apparitu-
rum verò olim alterū sub Saturno huic oppositum, ab Occidente scilicet Orien-
tem versus, in quo spontē nascantur homines, & à senio in iuventutē regredian-
tur. Id ita Platonici interpretantur, ut Iouem mundi animam intelligi velint, cu-
ius lege fatali manifestus hic manifesti mundi ordo disponatur. Præterea ani-
morum vitam in corporibus cōcretis ab Ioue esse, sensibusq; & rerum agenda-
rum studio deditā. Saturnum verò supremum inter angelos intellectum, cuius
radijs animi etiam ultra angelos illustrentur accendanturq;, & ad intellectu pol-
lentem vitam continuè pro viribus erigantur. Quæ quoties ad vitam huiusmo E
di cōuertuntur, sub regno Saturni agere creduntur. Sub Ioue verò, cum rerum
humanarum negotijs implicantur. Plotinusq; regnare nos ait sub hoc vel illo,
provt secundum hunc vel illum egerimus. In hac autem vita spontē regenerari
dicimur, rursusq; iuuenescere, ac in dies magis efflorescere, cum sana bene insti-
tutæ mentis optione ad meliora contendimus, de quo Paulus Apostolus: Ho-
mo interior renouatur in dies. Atq; passim in diuinis literis de iuuentute nostra,
quæ sit ut Aquilæ renouanda. Quod si vllō vnquā tempore spes affulsit ut mor-
tales hæc essent consecuturi, nunc sperandum maximè, cum eorum omnium in-
genia, quæ aliquem veræ lucis fulgorem consecuta sunt, maiorum nostrorū er-
rores, qui tot annos vni tantū sensui adhæserē, deprehendere iam inceptarunt,
omnemq; studiorū suorum conatum ad veritatem ipsam conuertere, sanctio-
resq; disciplinas adamare. Adiuvant insuper hanc proborum hominum volun-
tatem, sanctissimorum autorum scripta, lucubrationesq; & documenta, quæ de
vetustatis eruta voraginibus cotidie prodeunt in lucem. Et iam ille minimè cen-
setur eruditus, quantumlibet Græcè Latineq; sciat, qui Iouem scrutaturus cœle F
stem non insiliat in currum, qui sacra non attigit, qui diuina non est imbutus di-
sciplina, qui Christum, atque adeò Christianæ institutionis volumina non asse-
ctatur: quid mysteria sibi velint, non exquisierit, quæq; ratione Deo animum as-
serere possit, inspicere neglexerit. Verum ille omnium optimè peritus, qui luto-
sas, sæcæq; conglutinatas alas in profluente puriter abluerit, perpurgaueritq;, à
terrâq; sublatus cœlestium Circensium pompam comitatus eò peruenerit, vbi
sparsas manu veri Iouis fruges donariaq; percipiat, opipareq; & ipse & iugales
excepti, amcenissimi lautissimiq; diuersorij otio perfruantur: quod qui fecerit,
dubio procul intelliget reliquas doctrinas omnes, studiaq; omnium reliqua, ni-
hil aliud nisi summam esse vanitatem.

D E F V L M I N E.

Quem igitur in alta sede conspicuū alato inuecti curru cōsecuti sumus.
Quo verò eum esse Iouem agnosceremus, nullū manifestius signū fuit,
quam fulmen eius manu prætentū: quare cum id gestaminis ad Iouem
præci-

A præcipuè pertineat, non secus ac sella, de fulmine dicere minime alienum est ab instituto negotio futurum.

I V P I T E R.

OMnibus vtiq; vulgatum est hieroglyphicum illud, Fulmen supremi Iouis gestamen esse. Sed vt nunc fabulas dissimulemus, veram figmenti causam afferamus, siquidem hoc ipsius fulminis naturam exprimere videtur: quod quidem ita fit. Calor interdum per refrigeratum à ventis aëra conspersus, vbi contrariæ naturæ viribus sollicitari cœpit, sese in globum colligit, & aduersus algorem validissimè reluctatur: vrget algor ventis ingruentibus, ille sese magis ac magis adstringit, quoq; angustius premitur, eo validior euadit, ac simulac extremam intentari sibi vim intelligit, totis erumpit viribus, crassioreq; aëre, qui circumfusus est, disrupto, viam sibi cum strepitu & incendio patefacit. Suprema verò illa pars elementorum, vnde calor emanat, cum Ioui sit attributa, ideo illum vetustas fulgura & fulmina ciere confinxit. Signaq; Iouis passim cum fulmine fieri cōsuerunt, cum vno quidem frequentissimè: sed & cum duobus fulminibus aliquando Ioui statua posita est, vt apud Elidem Olympiæ Iouis Horcij nuncupata: ea quidem seuera minaciq; effigie, vtraq; intenta manu fulmina tenebat, iuxta quam pugiles in certamen descensuri super mactati porci exta iurabant, nihil se dolo malo facturos, aut secus quàm Olympiæ leges paterentur ausuros.

F A M A L O N G E L A T E Q V E

P R O P A G A T A.

Illud verò præcipuum fulminis significatum est, vt vocem procul auditam, hoc est, famam rerum gestarum longè lateq; per immensa terrarum spatia diffusam expatiamq; præ se ferat. Transit & illustrem præclari facinoris memoriam, in longam annorum seriem propagatam. Aegyptij enim sacerdotes huiusmodi gloriæ amplitudinem ostendere si vellent, vocem, vt ipsi dicunt, aëris quippe tonitrum, hoc est, ipsius fulminis imaginem describebant. Nihil enim magis, nihil validius nec terribilius tonitru sonare constat. Ea q; de causa Apelles pictor, vt in Armorum commentario diximus, cum Alexandri effigiem pingeret, fulmen in eius manu posuit, quo nominis eius amplitudinem ex rebus ab eo gestis longè lateq; propagatam, & memoria nunquam intermoritura celebrem indicaret. Posita ea tabula, vt Plinius ait, in templo Dianæ Ephesiæ, x x talentis auri picta. Eo verò artificio fuit, vt digiti eminere viderentur, fulmen extra tabulam esse. Sedenim Lysippus statuarius factum vt adulationis plenum improbauit, quare hastam ipse in manu Regis posuit: qui quidem, si vera quis de Alexandro, non fabulas conscripsisset, famam eius ne vna quidem ætate superfuturam iudicaret, nedum id assequi meritis sit, vt diuini honores ei decernerentur, datis ad Græciæ ciuitates literis, vt se decreto publico Deum instituerent. Ea res cum matrem Olympiam etiam offendisset magnæ integritatis fecminam, Rex ipse vt inceptum excusaret, & institutum suum approbaret, insigne volumen ad matrem suam conscripsit, vt apud Cyprianum legi, quo rationes multas ostendit, Regibus suis Apotheosin decernere, atque hinc maiorum Regum memoriam seruari, indeq; colendi & sacrificandi ritum inoleuisse. Sane quidem Athenienses ipsi, qui doctrina & sapientia semper insignes habiti sunt, cum x i tantum deos antea colerent, Alexandrum tertiumdecimum appellauere, honoresq; illi adhuc viuenti instituere, qui tamen vulneribus sæpe confossus, morbisq; tentatus, ac postremò vita functus, se

Pierii Val. Fulmen.

mortalem ostendit, qui deorum interim concilio adiectus erat. Quare Lacedæ. D
monij literis acceptis, argutè libereq; admodum more suo responderunt, ἐπειδὴ
ἀλέξανδρος βαλεται θεὸς εἶναι, ἐστὶ θεός. Alexander quandoquidem vult esse Deus, esto
Deus. quo decreto id declaratum voluere, nullam aliam fuisse causam, neq; me-
ritum aliud cur deificatio esset Alexandro decernenda, nisi quod ipse ita vellet.
Cæterum is qui adhuc viuēs diuinis honoribus inhiabat, nē communibus qui-
dem post obitum iustis honestabatur, ad grauissimam vsq; Olympiæ matris la-
mentationem. Peruulgatum tamen apud multos populos & nationes fuit, Re-
ges suos, vt nuper dicebamus, pro dijs colere. Nam & Romani non tantum Re-
ges plerosq; suos, verum etiam eorum vxores diuinis honoribus honestarunt,
& nonnullis templa, & sacra etiam instituerunt. Quantum verò pertinet ad ful-
men, eo tolerabilius id Alexandro concedendum, quo insolentius Lysimachus
ab Alexandri morte particulam eius regni sortitus, non quam armis virtutē ve-
vlla sua subegisset, sed ex Regis tabulis adeptus esset, lancea cælum tangere se ia-
ctabat: quod tantundem erat, ac si famā astris terminare se diceret. Qua de cau-
sa Pasiades Byzantinus hominis vanitatem irridens, ad suos conuersus ait: Ca- E
uendum ne is lanceæ mucrone cælum medium pertundat. Quodq; impatien-
tius aliquis ferat, Clearchus Heracliæ tyrannus fulmen gestauit, & ex liberis
vnum Tonitrum appellauit. Quanta verò Cliti, quanta Demetrii fuit insolen-
tia, quorum iste non magna admodū regni parte ab Alexandro accepta, louem
se vocari passus est, responsa sua pro oraculis haberi gauisus: ille quatuor ad
summum nauibus demersis, Neptunus vocitari voluit, tridētemq; gestauit. Vt
minus iam Salmonea miremur eò prouectū insanix, vt flammæ Iouis, & Olym-
pi sonitus imitaretur. Nam vt apud Maronem:

*Quatuor is inuectus equis, & lampada quassans,
Per Graiūm populos, mediæq; per Elidis urbem
Ibat ouans, diuūmq; sibi poscebat honores
Demens, qui nimbos, & non imitabile fulmen
Aere, & cornipedum cursu simularet equorum.*

Longè verò felicius atq; tutius Numa Pompilius eliciendorum fulminum ra-
tionem inuenit. Nam cum quædam occulta sacra ad fulmina expianda noscere F
cuperet, Egeriam consuluit, quæ respondisse fertur, vt Auentinum peteret, &
fontem qui in antro quodam erat, melle & vino generosiore inficeret, quò sole-
bant hora certa dæmones duo sitibundi conuenire. Hi erant Picus & Faunus.
Curaret verò ille sibi latebras, in quas abditus ab aduenientibus illis non con-
spiceretur, ipse tamen fontem intueretur, disponderetq; per fontis marginem
retia, prout opportunum sibi videretur. His peractis dii venerunt, & potus
allecti suauitate multum ebiberunt: tandem sopore grauati, ibidem, vbi con-
stitierant, somno se prostrauere, quos ita grauatos Numa implicuit in rete, qui
videntes se captos, in varias se formas transformabant. Sed cum nihil quic-
quam proficerent, ad veras tandem effigies redire, Numamq; vt retia solueret,
orauerunt. Rex se non prius retia soluturum dixit, quàm de placando Ioue do-
cerent. Illi & hoc docuerunt, qua scilicet ratione cælo Iupiter eliceretur, quoq;
modo fulmen expiaretur. Vnde Ioui Elicio nomen datum, cuius templum in
Auentino positum, vbi res hæc contigerat. Scio fabulam importuno loco po-
sitam, sed quia non ita vulgata est, minimè fuit dissimulanda. Ne verò nos alie-
næ gloriæ detractoribus fauere videamur, Alexandro fulmen meritò attributū
dixe-

A dixerim, ea de causa, quòd annos vix tres & triginta natus, celeritate mira Orientales ferè omnes nationes subegerat, & Oceanum ipsum enauigauerat, vt nō immeritò Cæsar, qui pari saltem animo ad eam rerum amplitudinem adspirabat, cum Gades venisset, animaduersa apud Herculis templum Magni Alexandri imagine, ingemuerit, atque vt Tranquillus ait, pertæsus sit ignauiam suam, quòd nihil tum à se memorabile actum esset in ætate qua iam Alexander orbem terrarum subegisset.

CELERITAS.

Est enim fulmē ante omnia velocissimæ omnino celeritatis indicium, quam Poëtæ cum volunt exprimere, dicūt, fulminis ocyoralis. Idem ex antiquorū numis manifestum est: vt in eo cuius inscriptio est, Q. P I L I P V S, equus habetur in perniciem cursum admissus, cauda exporrecta, fulmine subsequente, lancea protenta: quod innuere videtur, prouinciā susceptam summa celeritate peragratam, negociumq; quamocyssimè confectum. Nam & Ptolemæus, vnus ex Aegypti regibus, promptitudinis & audaciæ causa κεραυνός appellatus, ait Pausanias. Facit huic rei fidem numus alius, in quo caput humanum est, capreæ coopertum spolio, sub cuius iugulo fulmen est, & arcus ab occipitio: ab altera verò parte Pegasus, cum sagitta subiacente, omnia, vt palàm est, velocitatis indicia, cum præsertim inscriptio sit, L. P A P I. De quo quidem Papirio, qui ob mirificam in agendis rebus festinationem atq; celeritatem, Cursoris cognomentum meruit, multa rerum scriptores memoriæ prodidēre. Equorum porrò velocitatem in curruli certamine fulguri comparat Hesiodus Herculis scuto, vbi dicit:

Ὡς δ' ἰππεύς ὅτε δίφθ' ἱκέλθ' ἀσπεροπῆ πατρὸς διὸς αἰγόχοιο.

quem Statius secutus ait:

Ilicet igne Iouis lapsisq; citatior astris.

Et inferius idem Hesiodus de equis in cursum à Pallade concitatis:

Τοὶ δ' ἀμυνδὶς περὶ γέοντ' ἱκέλθ' ἰππεὶ ἢ δὲ θυίλλῃ.

quod proximè accedit ad Papinianam sententiam.

CELEBRITAS.

IN augurali disciplina fulmen tam in publica quàm in priuata opera vibratū, atq; etiam per nocturnam imaginem in somniis visum, celebritatē nominis, & magnarum rerum auspicia facit. Nam Olympiæ Alexandri matri fulmen per somnium oblatum, futuræ in filio claritatis indicium fuit. Illa enim priori nocte qua se viro adiunxit, existimauit facto tonitru in vterum sibi fulmen illabi, ex cuius ictu magno excitato incendio, in flāmas inde latè diffusas abire visum. Quid verò hīc memorem Iuliæ filiæ Cæsaris monumentum ictum fulmine? quid Euripidis poëtæ Tragici, atq; Lycurgi sepulchra de cælo tacta? Quid Veliternum murum? quid Eutimi Picte, aut Horatii Coclitis, aut Probi Imperatoris, aut Taciti & Floriani statuas eodem modo afflatas? quæq; huiusmodi exempla plurima declamatione, quam olim de fulminū significationibus edidimus, explicata sunt, quorum significata in hanc nominis amplitudinem accepta, tam Aruspicum responsis, quàm euentis postea comprobata reperiuntur.

ELOQVENTIÆ VIS.

QVod verò de claris eloquentia viris dictum, vt de Pericle et aliis reperimus apud antiquos, eos ciere tonitrus, & fulgura dispergere solitos, cum orarēt, tanta erat animorum percussio & in dicentiū sententia motus, tanta verborum autoritas, de sacra dubio procul lectione metaphoram sumpsere. Psalmo enim

Pierii Val. Fulmen.

centesimo supra quartum & trigessimum canitur: Educti nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluuiam. Vbi per nubes viri sancti intelliguntur, per fulgura verò persuadendi vis, per pluuiam eloquentia: de quo plura alibi. Et quòd alibi Dauid, Vox, ait, tonitruum tui in rota, eo hieroglyphico significat Euangelij voces, quæ de cælo diuinitus intonaturæ essent, & vniuersum terrarum orbem (id enim rota est) commoturæ, attonitumq; reddituræ. Eodem modo per fulgura verba Christi signari tradit Eucherius: eoq; spectare psalmi dictum, Et fulgura multiplicauit, & conturbauit eos, de Iudæorum confusione, qui ei nulla in re vnquam resistere potuerunt. Et Hieronymus primis Hebræorum castris, Ramesem, tonitruum gaudium interpretatus, diuina verba, & quæ voces sunt in sacris literis, per tonitrum accipi docet, quòd cælitus editæ excipiantur. Fulminis verò radij descripti, quæ ipsæ coruscationes sunt, ad eiusdem Euangelij pertinent claritatem & famam, de quibus Psalmo: Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terrarum.

C L E M E N T I A.

IN Antonini Pij, atq; etiã in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in toro collocatum, quod manifestum & pulchrum admodum est clementiæ signum: arguit enim offendendi potestatem penes ipsum Imperatorem esse, verum ob eius clementiam quiescere: quod perinde est atq; illud, quòd apum regem aiunt aculeo quidem præditum esse, verum eum in vulnus nunquam exeri. Primam verò huius virtutis laudem ætate nostra tulit Iulius Medices princeps noster, qui simulac bonorū in cum studiis inclinatis Pont. Max. electus atq; salutatus est, omnium statim, & earum quidem atrocissimarum iniuriarū oblitus, ijs omnibus euestigio pepercit, quos aduersarios habuerat iniquissimos, quos hostes totæ vitæ cursu perpeffus erat insensissimos, quicq; non bonis tantum & fortunis eius, sed & vitæ modis omnibus insidiati sæpius fuerant. Quare Clementis nomen, vt tantæ mansuetudinis pignus, perpetuumq; monumentū, assumpsit: ita summa totius vitæ moderatione conseruauit, rēq; probauit, vt Christianum demum Pontificē mortales intueri se profiterentur. Sedenim cum nobis de tanti principis laudibus loqui non liceat, qui eius auspiciis annos aliquot in hominum luce versati sumus, negocium aliis relinquemus, eam fuisse nostri principis clementiam profissi, vt vel hostes ad eam æternis literarum monumentis celebrandam impulsura sit.

PIERIVS VALERIANVS AD IO. BAPTISTAM MONTANVM, DE IIS QVÆ PER SO- lem, Lunam & Stellam significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS

*S*cribis, Clarissime vir, vidisse te lemmata quadam mea in breue admodum compendium redacta, de Hieroglyphicis quæ per Stellam apud Aegyptios sacerdotes in doctrinarum suarum arcanis habentur: quod vt ad se mitterem, Reuerendissimus Cardinalis vtriusq; nostrum alumnus Hippolytus Medices, tantopere flagitauerat. Addis insuper, cognouisse te rei istiusmodi argumentum non in ea tantum schedula contineri, sed à me longè copiosius conscriptum. Rogas itaque, vt rei totius Commentarium ad te mittam. Nam quicquid illud erat, ad figurarum tantummodo formam spectabat, quibus pictor

A pictor vteretur in Iulio illo sidere adornando, cuius celebritatem Hippolytus ipse tanto studio fouet. Nimirum video te, Montane eruditissime, leonem ex vnguibus æstimare voluisse: sed in re mea non leo, sed musculus continetur, qui se olim apud mythologos pro leone ausus est venditare. Quantulumcunq; tamen id sit quod ego præstare potuerim, officij mei fuit, omni posthabita contatione, obsequi viro tum à primis studiorum nostrorum annis amico, tum ætatis totius demùm cursu mihi semper admirando, tam in philosophiæ quàm artis Medicæ peritia, quàm etiam in cultioris eruditionis elegantia, seu Græca seu Latina quis poscat, politissimo. Accipies igitur Stellarum hieroglyphica prout à me fuerunt interpretata. Sed nosti stellas sine Luna desolatas quodammodo videri. Nam quò illæ rerum quæq; suarum semina conspergant, nisi in Lunaris orbis paratissimum, vt ita dicam, horreum condantur, quæ postmodum illa quasi sequestra terris demum indulgeat, aut potiùs vberimè largiatur? Sed neq; Luna neq; stellæ sine Sole sui compotes esse possunt: quare Sol quoq; his adnumerandus, imò anteponendus. Ridebis, scio, non erubescere me, quòd ausus sim de Sole, de Luna, de stellis apud talem tantumq; virum totius Encyclopædiæ decus & ornamentum verba facere: sed id me consolatur, quòd tu, vt hæc ad te darem, iusseris: quare si quid hæc attulerint tædiij vel molestiæ, vni tibi qui crabrones irritaris imputato. Vt cunq; si leges hæc quæ sunt per nos in vnum veluti corpus hinc inde collecta, opto non ea tantum quæ me longè accuratius legeris, in memoriam tibi reducant, verum etiã te Pierij tibi deditißimi memorem assiduè faciant.

B

DE SOLE.

COELESTIVM corporum quæ die nocteque micant significationes dicturi, rationi consentaneum esse duximus à Sole ipso dictionem auspicari: quando, nisi Sol esset, neq; Luna, neque stellæ vllæ conspicuæ essent, vt & doctrina est Astronomorum, & res ipsa indicat. Cùm itaq; Sol reliqua huiusmodi corpora lumine illustret suo, nostrisq; videnda oculis offerat, ab eo vtpote lucis arbitro, initium meritò faciemus.

DEVS OPT. MAX.

Theologi tã vetustæ religionis, quàm nostræ pietatis interpretes, Deũ Opt. Max. & vnum, & lumen, & bonum appellauerunt. Eaq; ratione Sol cùm sit vnus, vnde illi nomen, quippe à solitudine: sit lumen, vt sensu manifestum est: sit bonus, vt quotidiano cernitur experimento, Dei ipsius hieroglyphicum, nullo alio signo addito, perhibetur. E' profano verò cultu ante omnes Persæ, reliqua deorum omniũ, quam gentes ipsæ venerabantur, caterua reiecta, Solem Deum esse vnicũ arbitrabantur, ita vt nulla diis templa condenda esse crederent, ea inducti ratione, quòd vni Soli, quem colerent, vix mundus ipse sufficeret. Pythagoras tanta eum veneratione prosecutus est, vt aduersus eum nefas esse dixerit lotium effundere, vtpote quem omni cultu dignum arbitraretur. Et Hesiodus præceptum hoc summa religione obseruandum adhortatur. Omnino autem Gregorius Theologus id esse Deum dicit inter intellectuales creaturas (his enim locutionibus vtuntur qui diuina tractant) quod Sol inter sensibiles. Quæ verò de Solis similitudine cum Deo referuntur ab Ioanne, à Paulo, ab Hierotheo, absolutissimè verò à Dionysio, qui horum documenta literarum monumentis quam diligentissimè cõmendauit, cùm ea quotidie per templa scholasq; omnes cõmemorata recitentur, ea hic ego duxi prætereunda, Phœnicum interim & Ægyptiorum inuentis gratulatus, qui primi omnium, vt Eusebius memoriæ proditum ait, Solem & Lunam & stellas ita esse deos intellexere, vt eos

Pierii Val. Sol.

tantum gignendarum abolendarumque rerum omnium causam affirmarent: quod D
iis congruit, quæ Plato Legum XII, de Parcis philosophatur. Nam & Anaxa-
goras Solem *μυφρός* esse, hoc est, ferrum candefactum arbitratus est, atque ita o-
mnia ex eo gigni conformarique affirmabat. Ferrum enim ita dispositum, in quod
volueris opus informabis. Magnificentius Euripides Anaxagoræ discipulus,
cum eodem sentiens, Solem auream glebam appellauit. At Socrates apud eruditis-
simum optimumque Xenophontem eos reprehendit, qui Solem Deum posuere,
lumenque eius & formam ad Deum Opt. Max. refert, quod omnis eius potestas &
magnitudo à Deo sit, à quo vna cum Luna fuerit creatus. Eaque ratione reprhen-
dit & Homerum, & cæteros omnes, qui Solem vnicum esse Deum crediderunt.

V N I T A S.

Siquid autem est in rebus, quæ nostris obiciuntur oculis, quod vnitatem si-
gnificare possit, nempe Sol is est: id quod, vti dicebamus, locutionis etiam
etymon attestatur à solitudine deductum, siue potius à Sole ipso fiat solitudo.
Sapienter itaque Alexander Macedo Dario amicitiam petenti respondit, nec mun-
dum duobus Solibus posse regi, nec duo summa regna saluo statu terrarum ha-
beri posse. quam sententiam ex Aristoteleis Ethicis sibi desumpserat, qui discipu-
lo adulaturus, tum hæc, tum illam præcipue Homeri sententiam prætexerat:

Οὐκ ἀγαθὸν πολλοὺς κυρύνει, εἴς κ' ἕξει· ὅ' ἔστι, εἴς βασιλῆς.

Quod verò Solem in rebus egregie vnum esse dicebamus, extra res Deus quo-
que vnus, & *τὸ ὅς* cognomento ab Orpheo, à Platone, & à nostris agnoscitur.

V E R I T A S.

ET qua ratione Sol vnus est, eadem est veritatis hieroglyphicum: duplicia
enim et multiplicia sunt veritati contraria. Simplex igitur sit necesse est, quod
verum censeari debeat. Hinc nudum effingitur ipsius veritatis signum: & quia
omnia habet in conspicuo, ex eo præcipue veritas est. Hinc Pythagoras *πρὸς τὸν*
ἡλίου παραμυθίας quempiam loqui non debere monuit, facie scilicet contra Solem
versa, quod non esse manifestis repugnandum significare contendunt: neque ho-
minem loqui ferè posse, quod vndecumque verum sit, cum omnem hominem di-
uinæ literæ mendacem esse dicant. Sanè de iis quæ liquidò patent, apertamque in
se continent veritatem, dici solet, Meridiana esse luce clariora.

C H R I S T V S.

AT sacræ passim literæ CHRISTVM per Solem imaginari tradunt: vt il-
lud, In Sole posuit tabernaculum suum. Et: Exiit de tribu Iuda, cuius signum
est leo solare animal. Plato in Repub. vt solet mysteriis suis inhærescens, & Pro-
phetarum quos adiit, & audiuit, oracula depromens, Solem visibilem Dei filium
appellat, quippe qui Deum ipsum excribere non audeat, & à quoquā fieri posse
diffidat. Atque identidem intelligendum, quod ubique Christus ipse profitetur ho-
minem imaginem esse invisibilis filij: qui si lux est vera, quæ mentem omnem il-
lustrat, expressissimum habet simulachrum hunc Solem, qui est lux imaginaria il-
luminans omne corpus. Hic patiente Christo aduersa Luna deficiens, consen-
sum nobis sue naturæ perspicue comonstrauit: nosque iure optimo diem, qui So-
li à Mathematicis adscribitur, eum Domini vocitamus, & eius cultui sacrum dedi-
camus, vel hinc ostendentes, non esse cur amplius corporeum Solem, vt olim Gen-
tes, colamus, quasi Regem cœli, & dominum, atque moderatorem, posteaquam
Soli invisibilis, coæternus Patri & coequalis, per quem & cœlum & terra condi-
ta sunt, sitos in umbra mortis homines illuminauit, estque, vt cum Simeone absol-
uam,

A uam lumē, quod ē gentium oculis tenebras discutiat, & electo populo gloriam afferat nullo vnquam tempore defuturam. In aliquot antiquorū numis cernere est humanum caput radiis circūquaq; diffusis, cuius inscriptio est, **O R I E N S**. Siue igitur pro Sole, siue pro regione, vnde Sol oritur, imago ea recipiā, vtroq; hieroglyphico Christū referre videbitur, de quo Zacharias Propheta: Ecce vir, **O R I E N S** nomen eius, qui dominaturus esset super folio suo. Alter quoq; Zacharias antiquū hoc dictū attestaturus, In quibus nos visitauit, ait, Oriens ex alto, vt eos qui sedēt in tenebris & in vmbra mortis, illuminaret. Ideoq; tam vox, quā imago Orientis, Assertorem nostrū significat, ait Eucherius. Exorientis autem Solis imago altera erat apud Ægyptios sacerdotes, Lotos quippe arbor aquatica, vbi infantem in ea confidentē figurassent. Hinc utiq; vapores illos matutinos, qui à Sole mouentur, strictiori quadā aura refrigerantes potius quā aducentes intelligi volebant. Ceterū ego significatū hoc, vt exortū lotos indicet, inde sumptum crediderim, quod ea ante Solis emersum implicata folia habeat, quæ quidem ita sensim exsinuantur aperiunturq;, vti magis ac magis tollitur iubar Solis. Maximè verò panduntur, vbi mediū is iter emensus est. Eodem verò decedente, folia ipsa vicissim contrahuntur, complicariq; incipiunt ac insinuari, veluti nulli patēre velint præterquā numini quod venerantur: atq; ita quibus liceat modis, eo abeunte, sese intra claustra cohibeant. Quod, vt Proclus ait, obseruatum à Magis, vt sacram omnino eam Apollini crederēt, effecit.

R E S I P I S C E N S.

H Abet & Aurora suum hieroglyphicum, quod aperire non pigeat. Per eam siquidem vir ostenditur, qui de voraginibus emergens prauorū operum, & erroris cæcitatem derelinquat, & ad iustitiā & lucis puritatem euehatur: quæ sententia eiusdem est, quem suprā citauimus, Eucherij.

C L A R I T A S.

A Solis verò claritate, viros omnes insignes, qui vel rebus præclare gestis patriam illustrarunt, siue sublimiori aliqua doctrina mortale genus (quod egregiè tu facis) instituerunt, aut vitæ sanctioris exemplo reliquis fuere documento, quò veram possent assequi beatitudinem, **L V M I N A** nuncupare mos est. D. Ambrosius Luminaria, sanctos inquam homines, inter mortales versatos ait. Illi enim verè participes lucis, eas animas quas erudiebant ab ignorantia tenebris educentes, luminaria nō iniuria nuncupati sunt. Ita gentes reliquæ viros qui præclarè nominis essent, nomine Luminis appellarūt, vt Latinus Rex apud Maronem queritur, Lumina tot cecidisse ducum.

I M P E R I I M A I E S T A S S V M M A.

A Pud eosdem, quos paulò antè nominauimus, Persas, quorum quidem disciplina recentior omnino fuit, deducta ad res humanas similitudine, Solem, penes quem summa esset imperij maiestas, indicabat, Solemque in eius sublimitatis homines signa dare persuasum habebant. Vnde etiam apud Maronem:

Ille etiam extincto miseratus Casare Romā Tunc caput obscura nitidum ferrugine texit.

Et vltimo Domitiani tempore corona quædā iridi similis Solem circundedit, quæ lumen eius ac radios obscurabat: quod portendebat, vt Arioli interpretabantur, fore vt is Imperator à Stephano iugularetur.

H V M A N A V I T A.

T Antus verò est Soli cum humana vita consensus, vt is claritate sua insignis, vitæ identidem nostræ tranquillitatē: obscurus autem obnubilatusq; rerū

Pierii Val. Sol.

nostrarum perturbationem ostendet. Hinc apud coniectores inuenias, quod etiam vester Hippocrates Medicis non ociose obseruandum præcipit: Si visus Sol in somniis obscurari, occultariue, aut nusquam apparere, periculum instare vt ægrotus vitam amittat. Si verò vim alicuius insequētis ipse Sol aufugiat, decumbentem in furorem agi præcipitem: mentis enim lumen eo signo labefactari, inquietari, ac loco exturbari suo. Quæ cum quis imaginatus fuerit, sollicitus admodum est Hippocrates, vt ægroto certa victus ratione obviam eatur. Tantam verò Sol prærogatiuam in iis quæ ad nutriendi rationem spectant, habet, vt Physici omnes ex calore et humore nostrum constare incrementum asserant. Nam & Hesiodus posteaquàm fluuiorum quorundam nomenclaturam absoluit, subiecit mox, hos esse qui mortale genus enutrent, vnà cum Sole. Interpretes addit: Aquæ enim & Sol nutriendi vim habent, eorumque beneficio res aluntur & gliscunt. Inde Catullus de flore quodam viuido:

Dum mulcent auræ, firmat Sol, educat imber.

A N N V S.

A Pud aruspices Sol annorum significatum habet, quorum ipse Dominus est. Quodque ad hanc rem facit, Cyri somnium memoratur, qui scilicet imaginatus per quietem sit Solem ter manibus apprehendere frustra appetiisse, siquidem conuoluebat se Sol, & elapsus abire videbatur: hinc Magi dixerunt, eum triginta annos regnaturum, quo scilicet tempore Saturnus Solem eodem assequitur puncto, vnde simul deferri cœperat. Id vtcunque interpretatum fuerit, tamen ipsis commentum placuit.

G R Æ C I.

A Egyptij vates per Solis imaginem Græcos in prodigiis intelligi tradidère, cuiusmodi rei nota est historia. Cum Alexander Macedo Tigrin fluuium superasset, paulò post Luna prima vigilia defecit, deinde sanguinis colore suffuso, lumen omne scedere visa est: quod Macedones laborum pertæsi dirum arbitrabantur, resque ad omniū desperationem processisset, nisi vates Ægyptij, quorum doctrina omnis per rerum imagines explicabatur, affirmassent, bene sperandum esse, quòd Sol Græcorum, Luna Persarum indicium esset, ideoque ruina stragemque eo ostento illis gentibus portendi, quorum signum laborare visum esset, quod effectus postmodum comprobauit. Interferere autem hieroglyphicis prodigia, somnia & ostenta licet, quia manifesta inter se congruunt germanitate.

P A T E R, M A T E R, L I B E R I.

S Ed vt ad hieroglyphica nostra redeamus, cum Sol generationis arbiter existat, Luna veluti lac humorem sufficiat ad nutrimentum, liberi vitæ lumen à patre fortiantur, non temerè apud Hebræos Iosippus puer imaginatus est sopore pressus se à Sole Lunaque & stellis vndecim adorari: nam quòd patrem simul & matrem, ac fratres totidem id olim facturos, tunc ostensum, eventu postea comprobatum, cum illi annonæ præfecto, & maxima quæque negocia Regis in Ægypto administranti, cum nondum eum agnoscerent, procubuerunt.

P R Æ G N A N T I A.

S Ed quod ad partus attinet, manifestissimo hieroglyphico id Ægyptij figurare consuerunt, apud quos bipartitus Solis orbis, in media cuius scissura stella imposita esset, humanum fœtum in pregnantis mulieris vtero significabat, non ea tantum de causa, quòd vterum in corpore medio situm solari corpori ob rotunditatem equipararent, sed quia Sol cōceptus omnes irradiatione sua viuificat, à quo

A quo vitalis virtus præcipuè demanat, quod quidem Aristoteles Physicè auscultationis secundo affirmat, gigni hominem ex homine & Sole professus. Veluti verò stella lumen à Sole mutuatur, ita foetus in vtero alimentum à matre consequitur. Neq; huius eruditionis imperitus Lucretius, cùm Epicurū illum suum mortalibus vitæ tranquillæ initia dedisse conaretur ostendere, mortales reliquos stellas dixit, Epicurum verò Solem appellauit, his versibus:

*Ipse Epicurus obit decurso lumine vitæ,
Qui genus humanum ingenio superauit, & omnes
Restinxit stellas, exortus vti aërius Sol.*

At dicet aliquis: Si Sol exortu suo stellas omnes extinguit, quomodo illis lumē mutuatur? Quibus respōsum facio, accidere id ex oculi nostri imbecillitate, qui luce illa omnium maxima perstricti, minora nequeant lumina conspiciari.

DE LVNA.

B Tque hæc de Sole dicta sufficiant: non enim omnia prosequi volui, quæ super eo dici potuissent ab instituto hoc non aliena, sed occupationum tuarum ratio mihi habenda fuit, publicæ quippe professionis, lucubrationū tuarū peculiariū, sollicitudinis quam pro laborantibus, quotquot opem implorāt tuam, benignissimè suscipis atq; accuratissime: à quibus si longiore sermone auertere te voluisssem, in alicuius omnino commodum peccassem. Ad Lunam igitur breuiter examinandam aggrediamur.

NATURA HUMANA.

Sole pro sublimioris naturæ imagine constituto, fuere qui per Lunæ hieroglyphicum naturam humanā exprimi differerent. Nam quod hæc è limo terræ constat, terra etiam lunaris globus esse perhibetur. Pythagoras enim Lunam modò terrā cœlestem, modò terrestre cœlum appellabat: ac terræ similem eam dicit Aristoteles. Varia est præterea Lunæ facies, diebusq; singulis immutata conspicitur: neq; variantiæ quicquā magis obnoxium, quàm rerum humanarum conditio. Quinetiam si vniuscuiusq; hominis vultum intueamur, nunquam aut rarissimè hac & illa vice eundē esse conspiciemus, modò enim iratū, modò lenem, modò tristem, modò hilarem, modò hoc, modò illo affectu perturbatū comperiemus, ac prout diuersæ rerum imagines animum perculerint, ita varias in vultu figuras conformabunt. Hinc inter magna naturæ miracula de Socrate fertur, eum eodem semper yultu conspectum. Ad hæc, vt quæ tam manifesta sunt missa faciamus, cupida lucis Luna, cupidum intelligēdi (ca enim lux est) mortale genus. Eam modò Soli suo adiunctam, modò abeuntem, modò redeuntem aspicias. Animus quoq; noster nunc ipsius veritatis lumini copulatur, nunc longè recedit, nunc ad veræ rationis intellectum facta repetitione reuertitur. Aberrare enim hominum est, & septies in die vel iustus cadit. Luna ea semper parte clara, conspicua, & illustris est, qua Solem aspicit: obscura verò, caua & inanis parte ea qua diuertit à Sole. Homo qua se parte convertit ad Solem suum, micatissimis radiis velut alter Moses illustratur: ab eo verò auersus aliò, turbulentissimis omnium errorum tenebris obfuscatur. Hinc dies à Deo dictus Neomeniæ, nouę quippe Lunæ, quem festum celebrare debeamus. Quod eò spectat, vt intelligit Adamantius, quando lex vetus vmbra futurorum est, quod Apostolus Paulus ait, eandem ipsam memorans Neomeniam, vt intelligamus iustitiæ Solem Christū esse, Lunam verò Ecclesiam, quæ lumine ipsius

Pierii Val. Luna.

repletur, ac cū Soli suo iuncta fuerit, eiꝑ penitus adhæserit, tum festum diem D
agit Neomeniæ.

PIORVM COETVS.

Igitur Theologi, qui Christum Soli æquiparant, in quo sit sensibilis humani-
tas, & diuini luminis imago, iidem per Lunam piorum, vti dictum, vniuersi-
tatem intelligunt, cū nulla sit gens, nulla natio, nulla sectæ cuiuslibet congre-
gatio illustrata lumine, nisi quæ vt in Sole Luna, Christi radio verberatur. Eu-
cherius quoꝑ Lunam Ecclesiæ dicit hieroglyphicū, nempe quod in hac mundi
nocte resplendeat. Et quoniā defectibus mensuris imminuitur, & faciem quo-
tidie variat, nostræ sit etiam symbolum imbecillitatis, de qua superius.

ÆTERNITAS.

A pud Gentes præcipuum erat Lunæ significatum, æternitatis hieroglyphi-
cum haberi, propterea quod, cū defecisse videtur, noua iterū sit, sæpiusꝑ
anno toto iuuenescit. Quare scitè admodum Horatius, cū breuem & imbecil-
lam humanæ vitæ conditionem lamentatur, ait:

Damna tamen celeres reparant cælestia Luna.

In Faustinae numis aliquot simulachrum est, quod læua pallam sustinet, dexte-
ra auiculam cum Luna supersidente porrigit: inscriptio, ÆTERNITAS. Ali-
bi enim diximus eam in Marci adulationem relatam inter diuos à Senatu. In nu-
mis etiam aliquot Seueri Alexandri Aug. simulachrum videre est, quod dexte-
ra nouam Lunam attollit in sublime, inscriptione addita, PERPETVITATI
AVG. Ægyptius autor Horus ad huius hieroglyphici supplementū & Solem
adiecit. Et Catullus noster, quæ de Luna dixit Horatius, ipse de Sole dixit:

Soles occidere & redire possunt.

Nobis cū semel occidit breuis lux,

Nox est perpetuò vna dormienda.

Causa verò cur per hieroglyphicū Solis & Lunæ Ægyptij sacerdotes perpetui-
tatem significarent, ea perhibetur, quod eos perpetua esse rerum elementa arbi-
trant, quippe quæ virtute propria inferiora omnia generarent, conseruaret,
& perennare facerent. Huius ergo perpetuitatis, quæ semper fuit, est, & futura
est in Christo, Psalmographus memor, futurum scripsit, vt Christum populi o-
mnes revereant per generationes omnes, quandiu Sol & Luna circuitu se con-
voluerint. Et Cabalistæ vigesimam illam intelligentiā agnoscunt à perpetuitate
desumptam, quæ per meatum Solis & Lunæ quotidie continuatur. Vita porrò
nostra (vt id identidem repetamus) eorum regimine ducitur, cuius cū duæ
præcipuè partes sint, eꝑ maximè propriæ, sentire, & crescere, quorum alterum
Græci αἰσθητικὸς, alterum φυντικὸς dixere, sentiendi vim à Sole, crescendi à Lunari
globo sortimur: atꝑ ita vtriusꝑ luminis beneficio hæc nobis constat vita qua
fruimur. Denicꝑ humore vnus, & alterius calore sustentatæ rerum species pro-
rogantur, æternæꝑ fiunt. Ad hoc faciunt plerique Corneliæ Saloninæ Augustæ
numi, cuius caput ex noua Luna prodire videtur, à quorum tergo modò FOE-
CVNDITAS, ob id quod modò dicebamus: modò I VN O, quod eadem
Lucina est: modò PVDICITIA, quod Iuno, Luna, Diana, & idem Proserpi-
na numen. Horum omnium summam Catullus ita breuiter colligit:

Tu Lucina dolentibus

Dicta lumine Luna.

Iuno dicta puerperis,

Tu cursu dea menstruo

Tu potens Triuia & notho

Metiens iter annuum,

Dicta

Rusti-

A *Rustica agricolæ bonis* *Tecta frugibus explēs.*

Quod verò ad huiusmodi fecunditatem facit, plerique cœlum omnium terra nascentium patrem arbitrati sunt, terram verò matrem. Ipsum autem æthera propterea patrem, quòd aquarum lapsus inde cadentium seminis vicem præbeant: terrâq; matrē, quòd matris vice has excipiat, & inde pariat. Eadem de causâ Lunam, quippe quæ totius humoris domina perhibeatur, quasi virilem operam in eo sumministrando præstet, à multis Lunum virili genere vocitatum reperias, quod professus est etiam Tertullianus. Et Cornelius Seuerus, quem Charisius citat, Phœben epitheto generis masculini adiecto dixit:

Ignea iam cœlo lucebant sidera, Phæbe *Fraternis successor equis.*

Quamvis nō desint Grāmatici, qui eruditionis fortè istius ignari, putent S V CESSOR fœminino etiā sexu dictū ab antiquis: vt, Autor ego audendi, de lunone. Verū illud probabilius est, quod aliquam sapit eruditionem. Sanè inueteratum esse cōstat apud Carrenos Mesopotamiæ populos, eum qui Lunā muliebri nomine ac sexu nuncupandam putasset, eo supplicij genere damnatum iri à Natura rerum omnium arbitro, vt is mulieribus addictus eis semper seruire cogeretur. Qui verò marem eam esse credidissent, futurum vt vxori semper suæ dominaretur, neq; vllas vnquam muliebres insidias pateretur. In Hebræorū arcanis, quæ Cabalistica vocant, omnes siderum idearumq; cœlestium virtutes lunari corpore suscipiuntur, à quo postea, vt diximus, in inferiorem materiam vt genitale semen immittuntur, rerum species, fructus, animantia, nouatūque omnes per elementa singula progeneraturæ. Alibi simulachrum Panis, quod Panopoli visebatur, attigimus, eo gestu factum, vt Lunam à dextera sitam flagello verberare videretur, quippe vt quæ apud eam quasi in penum quandam reposita essent, rerum semina loco & tempore depromi flagitarct.

M E N S I S.

QVòd si Lunam Ægyptij deiectis infrà cornibus pinxissent, hieroglyphico eo mensem significari prædicabant, cū palàm sit eam in ortu cornua surrigere sursum versus, eo præcipuè tēpore, quò signa Zodiaci vel recta cadunt, vel oriuntur, quòd pars inferior tātūm, eaq; oculis nostris minima, propinquo occidente Sole cōspicua sit. Ad coitū verò properantē, sub septimū & vigesimum C itineris decursi diem planè manè cōspectā deorsum cornua demittere: duobus enim reliquis, quos in assequendo Sole, eoq; mox prætereundo cōsumit, omnino latet, tertio sese incipit ostentare. Hoc eodē significato poëtæ quoq; mensem intelligunt, vt illud: Luna quater latuit. atq; eodem modo apud alios passim.

Æ G Y P T V S.

I N T. Antonini Aug. Pij P P. numo, qua parte inscriptio est, ALEXANDRIA, videre est humanæ figuræ signum, quod ambabus manibus Lunam affectet apprehēdere, siue sit is adorationis gestus. Ea autem cornibus infrà deiectis sita est, tribus in convexo tuberculis, duobus infernè, quæ veluti guttulæ pendētes sunt. A pedibus postica parte spicē tres fructu prægrauide cōspiciuntur: ab antica crocodilus humi repit, capite in simulacrū id reflexo. Quæ omnia, vt hæ partes alibi declarata sunt suis quæq; locis, Ægyptum ipsam significare, etiam si non adesset inscriptio, Alexandria, nulli dubium relinquitur.

S O P H I S T Æ.

Varietas autem Lunæ, mutatis quotidie faciebus, adeò cōspicua, ansam dedit, vt nonnulli sophistas per Lunæ hieroglyphicum intellexerint: & Ægy-

Pierii Val. Luna.

ptij sophistæ, quando Luna Ægypti symbolum est, cuius prouinciæ Isis domi- D
na perhibetur, toto opere notantur. Alia tamen ratione Clitomachus, vt apud
Stobæum legere est, Dialecticam Lunæ æquiparauit, quæ nunquam eadem fa-
cie sese mortalibus ostendet, nunc accretione, nunc diminutione luminis assidue
variante, nunquam interquiescat.

INSIPIENTIA.

NOstri huiusmodi varietatis ergò insipientiam per Lunæ simulachrum indi-
carunt, quippe cum propter vniformitatis effigiem, veritatem, & propter
lumen in Solis corpore, ratione firma præditum intellectum innuerent. Con-
trà per Lunę varietatem, & nothum lumen, inconstantiam mentis accipiebant.
Vnde Salomon, Sapientia: Sapiens sicut Sol permanet, insipiens autē sicut Lu-
na mutatur. Et Matthæi locus de iuvene lunatico, qui nonnunquam in ignem,
nonnunquam in aquam cadere consueuerat. Quod si trahas ad spiritum, ani-
maduertas in talibus impetus quosdam quasi bonorum operum surrepentes,
ita vt laudandi videantur, ab iis tamen qui dilucida in eis interualla non agno-
uerunt: rursus enim eos minui videas, quodq; videbatur in eis lumen, non est
diurnum, sed nocturnum lumen, quod quidem vsque adeò imminuitur, vt iam E
penitēs deficiat. Atq; ij nonnunquam in ignem cadunt, id est, in ardorem con-
cupiscentiæ, in vcteres excandescencias, vlciscendiq; cupiditatem, in pecunia-
rum amorem, & vitia reliqua. Nonnunquam in aquam, hoc est, in lubricas mor-
talium curas, in perseverandi desperationem, in ambitionis fluctus, ciuilesq;
vndas perpetua instabilitate exagitatas. Humana enim vita, vt alibi ostensum,
marinæ instabilitati plurimum assimilatur.

PERSÆ.

QUod verò Luna Persarum hieroglyphicum esset, superius ex ostento di-
ctum, & quid super eo senserint Ægyptiorum Magi.

NOBILITAS.

Pervulgatū & illud est, Lunæ gestamen apud Arcadas nobilitatis hierogly-
phicum fuisse: qui quidem Profelenes ea de causa nuncupati sunt, quod ab
Deucalioneo diluio primi ipsi Lunam inspexisse nascentē se credidēre: quodq;
putarent vniuersum humanum genus aquis obrutum perisse, & à se rursus ori-
ginem propagationis emanasse. Erat verò gestamen id, quo vti soliti Arcades, F
fibula in Lunæ cornua porrigentis speciem, qua calceamenta connectebantur:
de qua scommaticum Herodis dictum fertur in Bradeam vxoris fratrem, qui
cum generis sui nobilitatē æquo verbosius apud Romanos ostentaret: Næ tu,
inquit Herodes, generis tui nobilitatem in astragalis gestitas. Quin & Roma-
nis, qui nobilitate præstarent, gestandi lunulas morem fuisse Plutarchus tradit:
nisi satis sit Martialis dictum, lunatam pellem appellantis calceum in hanc sen-
tentiam. Et de Quintiliano Rhetore apud Iuuenalem habetur:

Et nobilis, generosus

Appositam nigræ Lunam subtexit alutæ.

Sunt qui causam huius gestaminis eam commenti sunt, vt sic admonerentur
considerandam esse rerum vicissitudinem, quæ præsertim in Luna
spectabilis est, ne solo nobilitatis nomine nimium
turgescerent.

A

DE STELLA.

Ed iam locus exigit, vt stellas tuas aggrediamur, quarum significata recensere, rationemq; reddere, nostræ potius fuerit indaginis, quam alterius cuiuspiam inuentum, cum præsertim in restituendo cõtextu paucissimorũ admodum verborum, quæ stella super apud Horum Ægyptium tradita inueniuntur, cura laborq; non defuerit. Sed est omnino in damno libellus ille tam in vulgatis Aldina impressione, quam etiã in manu scriptis exemplaribus, quorum nobis copia fuerit. Sed iam ad rem ipsam.

VNIVERSI DEVS.

A Pud Horum igitur legas stellam hieroglyphicum esse Dei, neq; ferè quid amplius: quare necesse est rem ipsam, paucis his inclusam verbis, manifestius & latius aperire. Etenim cum Ægyptij luctamen & concertationem, quam Deus Opt. Max. in cœlestibus orbibus, aduerso motu atq; eo etiã vario concitatis, instituit, contemplarentur, neque id alia quapiam ratione deprehendissent, quàm stellarum motu, earumq; præcipuè, quas vices assiduè variare manifestum, rapiq; vniuersam mundi superioris machinã ab exortu occasum versus, vertigine supra mentis captum citatissima, ac nisi res ipsa quotidie fidem faceret, prorsus incredibili: obniti verò contrà ab occasu exortum versus sphæras octo ex iis, quæ nobis innotescere potuerunt, easq; prout magis minùsve à centro distant, pro ratione sua eo segnius aut velocius ad metam properare, nimirum fieri hæc absq; Deo minimè posse crediderunt. Quis enim tantarum molium rector constitueretur, qui certo temporum spacio omnia gubernare, nisi mens suprema omnium arbiter haberetur? Cum igitur per stellas potissimum in Dei ipsius cognitionem pervenissent, ipsius vniuersi Deum, per signũ idem ipsum, quo rem deprehenderant, significare instituerunt. Ideoq; stellæ hieroglyphicum pro mundi totius Deo ponere voluerunt. Sententiam verò hanc Romanis etiam placuisse possumus ex eo coniicere, quòd in Pertinacis numo simulachrum est, manibus versus ingentem stellam ad cœlum sublatis, cum inscriptione, PROVID. DE OR. COS. II. Ita ille diis gratias agere professus, quorum prouidentia rerum potitus esset.

C

PANA.

A Tq; ea potissimũ ratio est, cur Pana Deum ex hieroglyphico stellarum intelligi contendebant: quin & pectus eius variis insigne stellis effingebant, cum omnino per Pana totam rerum naturam interpretarentur: qua de causa & fistulam septem calamis compactam, propter errorum totidem concentum, ori eius apprimebant: de quo apud Orpheum plura. Probo autem idem & Pan & Iupiter est, quòd παν omne, vniuersam quippe, vt dictum est, naturam significet. Propterea verò & hinuleæ pellis varietate tegi solitum aiunt, vt ex maculis referri stellæ videantur, de quo in Serpentis commentario plura: quod quidem isti forsan de sacris nostrorum literis desumpsere, in quibus legitur, Extendit cœlum vt pellem: quamvis Adamantius dictũ de sapienti anima interpretatur. Nimirum illa extensio in modum pellis, tanquam literis inscripte luminariibus & stellis, dicitur Rakia: & φακός Græcis corium est. Nos verò tentorium illud, firmamentum appellamus: & aulæ picturata vulgus etiam ubiq; hodie Racia nuncupat. Porro cœlum propter micantes stellas à cælatura appellatũ Probus idem putat, vnde scilicet Luna bigis ferri incipit, in superiorem vsque cœ-

Pierii Val. Stellæ.

lestium orbium partem, quæcunque cōtinentur, ea Græcè ab ornatu $\kappa\sigma\mu\theta$, à pu D
ritia Latinè mundus vocatur, ait Varro.

C E L E B R I T A S.

Non temerè itaq; in somniis, vt apud Philistum legere est, Satyriscus est ce-
lebritatis hieroglyphicum. Nam Dionysij mater, eius qui Syracusanorum
tyrannus fuit, cū prægnaus eum ipsum aluo contineret, per nocturnam ima-
ginem visa sibi est Satyriscū peperisse. Ex quo galeatæ Siculi coniectores inter-
pretati sunt, eum quem illa peperisset, clarissimum Græciæ sidus, ad diuturnum
cum Fortuna fore. Hinc Naso etiā sidus pro nobili claritate generis posuit, vbi
Maximū, ad quem de Ponto scribit, sidus Fabiæ gentis appellat. In diuinis quo-
que literis, doctorum & pietate insignium virorū lumina per stellas significan-
tur: vt apud Daniele, Docti tanquam stellæ fulgebunt. Et quæ progenies A-
brahæ promissa diuinitus est, tanquam stellæ, nō tam ad numerum innumera-
bilem refertur, quā etiam ad rerum, quibus posteri eius illustrandi essent, cla-
ritatem. Præcipuè verò Hyades in huiusmodi celebritatis hieroglyphicum de-
lectæ, vt admonet Eucherius: siquidem ortu suo solent pluuiam inducere, atque E
ideo per id sidus sacre disciplinæ doctores interpretantur. Cur verò pluuiæ di-
uinæ sit institutionis hieroglyphicum, suo commentario est abvnde disputatū.

P R O S P E R I T A S.

A Ruspicum autem obseruationes stellam asserunt prosperitatis, ac læti ali-
cuius euenti signum esse, ab Atteio Capitone traditum, quod, vt Festus ait,
acceperat à P. Seruilio augure. Hinc locis inaugurandis stella ex lamella ærea,
qua specie reliquæ spectantur in cælo stellæ, præfigebatur. Disciplinam hanc
secutus Virgilius, felicissimum Troianæ posteritatis successum Anchisæ ita
præmonstratum ait:

*Subitoq; fragore Intonuit læuum, & de cælo lapsa per vmbas
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.*

Nec immeritò Cæsar Augustus crinitam stellam visendæ magnitudinis, quæ
Iulio Cæsare sublato statim apparuit, cum paucis admodum sententiam suam
professus, felicitatis, quæ se deposceret, ostentum interpretatus est. quamvis pa-
lām Iulij Cæsaris animam in eam stellam commigrasse dicere solitus esset,
remq; testatus sit numismatum monumentis, stella scilicet impressa in eo nu- F
mo, cuius inscriptio est, CÆSAR AVGVSTVS. Ab altera verò facie, DI-
VOS IVLIVS. Adiectum etiam est id insigne capiti statuæ eius in foro posi-
tæ. Et alij pleriq; numi Cæsaris caput stella supra frontem præfixa conspicuum
ostendunt. Et Dionei Cæsaris astrum Virgilius hac de causa celebrauit. Veluti
etiam Horatius micare dixit Iulium sidus, velut inter ignes Luna minores. In
numis verò quos Metius Macer in honorem Cæsaris cudit, Cometa ab occi-
pitio Cæsariani capitis apposita est, vt ab eius obitu signum id subsecutum
innuat. Fuerunt autem ex iunioribus nonnulli, qui per stellam tantum Iulium
Cæsarem intelligi voluerint, picturis publicatis. Verum hæc consignificat, non
autem simpliciter significat.

F A T V M.

A Diecere sacerdotes Ægyptij, Fatum per stellam significari, quoniam id ex
siderali dispositione consistere vulgata doctorū opinione creditur. Per mo-
tum enim stellarū negotia transiguntur, vt Hesiodi interpret ait super Asterie.
Nā & Parcæ illæ, Clotho, Lachesis & Atropos, vt alibi ex XII. Legū Platonis
osten-

A ostendimus, nihil aliud sibi volunt, quàm tardum in primis Saturni motū, quo singula maturantur: & multitudinem virtutum, quæ in firmamento sunt, per quas tanta rerum varietas in inferioribus generatur: ac reliquorum deniq; errorum motū, quo suo quæq; tempore perficiuntur. Quamvis enim à Solis & Lunæ beneficio vita constet qua fruimur, nostra tamē negotiatio tam ad ipsa duo lumina, quàm ad quinq; vagas stellas refertur, vt vulgus Astrologorum putat. Quinetiam nullum in cælo sidus, lumen nullum, otiosum volunt. Et Cabaliste, nullam esse herbam plantamve in orbe hoc dicunt, quæ non ab aliqua firmamēti stella irradietur, foueatur, & ad incrementum adiuuetur. Erronum verò varijs coniunctionibus & aspectibus, vt vocant, ea rerum vicissitudo in humanis rebus esse perhibetur, quæ fati cognomento à plerisq; nuncupatur. Tamen si clarissimi ætate nostra fuere viri, qui acriter in Mathematicos inuecti, huiusmodi veterum cōmentationes plurimas euertere conati sunt. Cæterum vt diuos Augustinum & Ambrosium ac plerosq; è nostris alios missos faciam, qui lapidem hunc voluere, Plotinus è veteribus nihil vi & potestate siderū hominibus euenire contendit, sed ea quæ decreti necessitas, quam nostri prædestinationem vocant, in singulos sancit, ita per horum septem transitum, stationem, recessumve monstrari: vt aues seu præteruolando, seu stando, futura penni vel voce significare dicebantur, ipsæ tamen rerū indociles, ac quid agant prorsus ignorare: quarum volatus, aut status, aut garritus, prout fausta infasta' ve, commoda vel incommoda portendere existimabantur, ita salutare aut terribile habitos, cum à se ipsæ neq; salutem, neq; terrorem vllum afferant.

D E S I R I O .

Quam tamen præ se fert stella Sirius præfigurā, non leui de causa, sed ex grauissimis philosophorum obseruationibus adinuenta est. Aiunt enim Ætæos ortum Caniculæ diligenter quotannis obseruare solitos, cōiecturamq; inde capere, salubris'ne, an pestilens annus futurus esset. Ea enim stella si obscurior ac caliginosa propemodum extitisset, pingue, ac concretum esse cælum, ac perinde afflatum eius grauem & pestilentem futurum abominabantur: si illustris atq; pellucida apparuisset, cælum identidem tenue purumq; conijciebant, futuramq; inde salubritatem præfagebant.

C O E L E S T E S S P I R I T V S .

Cæterum nos cum piè simus instituti, cur nō etiam piè loquamur? Sanè cōstat apud Theologos, & Dionysium præcipuè, tris angelorum esse hierarchias, quibus in firmamento sedes præcipuè constituta. Harum suprema soli contemplationi vacat, Deumq; perenni sono, continuaq; assiduitate nullo vnquam tempore defutura collaudat. Medius autem ordo cum sit cœlestibus officijs atq; muneribus delegatus, per firmamentū, quod ab excellentia Cælum appellāt, significatur. Postrema verò hierarchia, etsi natura supra omne corpus est, supraq; cælum, curat tamen ea quæ sub cælo sunt. Et cum diuidatur in principatus, archangelos et angelos, omnium horum munus circa ea tantum versatur, quæ sub Luna sunt. Principatuum cura circa respublicas, principes, ac Reges, vt ex Dauide cognoscimus. Archangelorum circa mysteria, & sacras cærimonias. Angeli priuatis student rebus, & singuli singulis hominibus adhibentur. Euthymius porro Iudæorū fuisse custodem Michaëlem nominat, vbi verba citat ex oratione Azariæ, libro Danielis: Angelus autem Domini descendit simul cum Azaria & socijs in fornacem: cum tamen archangelus sit. Sedenim

Pierii Val. Stellæ.

sæpe admodum in quotidiano sermone omnes ordines Angeli nuncupationem vsurpant. Cum igitur tertius ordo huiusmodi res humanas tueatur, & ad incorruptibile superioris dominij decretum dirigat, cuiam potius quàm huic ordinij Fati cognomentum dabimus? Qui demum cum octauæ sphæræ, hoc est, stellato infideat orbi, à soli eius excellentia stellæ significatum Fato congruere meritò videtur. Neque tamen absurdum est Angelos per stellas intelligi, qui stellarum præsidēs habeantur: veluti cum apud Salomonem pro cœlo Deum intelligimus. Scriptum est enim historia Regum, Exaudi ô cœlum: ubi non cœlum tamen, sed cœli, & terræ rectorem ac Dominum, ex Theologorum interpretatione, Deum appellat. In Moseos etiam traditionibus, ut summi viri locum interpretantur, per stellas Angeli significantur. Demum Angelorum munera cum sint, purgare, illuminare, perfectum reddere: si Parcis hæc, ut fortè non incongruum videatur, adscribere voluerimus, ne penitiora hæc documenta sublimius æquo perscrutemur, Fatum id omnino esse constabit. Cui quidem opinioni subscribit Chrysippus (hos enim autores citare compellor, propter nostrorum quorundam literatorum peruicaciam, qui profanis autoribus maiorem adhibent fidem, quàm Christo, & à Christo patreque eius omnipotente Deo illuminatis.) Igitur si Græcis philosophis magis quàm Paulo vel Apostolis alijs credunt, Chrysippum præcipuum ex antiquioribus audiant ita dicentem, Fatum esse potentiam spiritalem, certa quadam ratione vniuersi constitutricem. Atque alibi: Fatum, inquit, est mundi ratio: vel, lex eorum quæ in mundo prouidentia constituuntur: aut ratio ad quam omnia quæ fuere, facta sunt. Quin & Porsidonius, dum Deum Iouem primum appellat, secundum Naturam, tertium Fatum, si quæ de Angelis retulimus, & alia Theologorum scripta considerare voluerimus, idem hoc, aut non multum dissimilia sentire deprehendetur.

T E M P V S.

AD hæc stella temporis etiam est hieroglyphicum, quia nihil in mundo totostatam temporis legem magis obseruat, quàm cœlestia corpora, quæ sua quadam lege iterum ac sapius mota, eodem semper temporis interuallo, certisque periodis eò redeunt, vnde ferri cœperant.

E X P L O R A T I O.

STella eadem apud Ægyptios circuitiois indicium habetur: quod siue ad orbicularem motum, siue ad cœli ipsius figuram, siue ad ea quæ de temporum repetitionibus modò dicebamus, quis retulerit, omnia quadrabunt. Sedenim quam hi circuitioem ponunt, explorationem potius ego dixerim, propterea quòd stellæ peruigiles facta consiliaque nostra omnia videntur explorare. Vnde apud Catullum legas:

*Aut quàm sidera multa cùm tacet nox,
Furtiuos hominum vident amores.*

Apertissimè verò apud Plautum exploratores per stellas intelligunt, si cui non satis est Christi ipsius testimonium dicentis, vel puerulorum Angelos facta eorum omnia referre coram patre suo. Nam stellas paulò antè Angelorum hieroglyphicum agnoscebamus. Apud Plautum igitur Arcturo stella in scenam introducto, hæc, Rudente, recitantur:

*Qui est imperator diuûm atque hominum Iupiter,
Is nos per gentes alios alia disparat,*

Qui

A *Qui facta hominum, mores, pietatem, & fidem
Noscimus, ut quæq; adiuuet opulentia,
Qui falsas lites falsis testimonijs
Petunt, quiq; in iure abiurant pecuniam,
Eorum referimus nomina excripta ad Iouem,
Cotidie ille scit quis hinc quærat malum.*

Romani enim veteres hæc de stellis opinabantur, quæ nos officia Angelis attributa noscimus, cum animi illi, olim iam electi ad pietatem, & religionem, cultumq; Dei, in rerum diuinarum curam, qua poterant, ante omnes propensi essent: quare hi de stellis, quæ nos superius de Angelis ex sapientissimorum hominum sententia retulimus, intelligebant. Huiuscemodi autem explorationis ergo C. Caligula nouum quod excogitauit coronarum genus, Solis & Lunæ, siderumq; specie distinxit, easq; coronas nouo etiam nomine exploratorias appellauit, utpote qui per Solem diurnos, per Lunam & stellas nocturnos exploratores intelligeret. Cur verò noctem sacerdotes ijdem ex stella picta significarent, manifestius est, quàm reddi causam ullam oporteat.

C V S T O D I A.

Videre est in numo quodam cuius inscriptio est, VRBS ROMA, specum in arcum productum, cum lupa et geminis infantibus circum vbera in medio sitis. Ab utroq; autem specus latere assurgunt pueri duo colludentes: supernè stellæ totidem, siue pro genijs illæ sint, quorum auspicijs infantes qui fuerant in fluuium abiecti, sospitati sint, mox famelicam lupæ rabiem non effugerint modo, sed ab ea perhumaniter etiam fuerint educati: atque ita argumentum hoc omne C V S T O D I A sit hieroglyphicum, quæ diuinitus fuerit infantibus preparata. Nam & apud nos certæ sunt preces, quibus Angelum nobis custodem dari deposcimus. Siue celebritatis, neq; non apotheoseos, quæ subsecutæ sunt, stellæ illæ signa sint. Siquidem Romulus fratris nomē etiam post mortem eius publicis actis adscribebat. Vnde Virgilius dixit, Cum fratre Quirinus iura dabant, commentus quidem id Romulus, ut Remi fratris manes placaret, quibus terrificis imaginibus sæpius infestabatur.

C A N I M A.

Est etiam id apud Ægyptios stellæ significatum, ut defuncti iam hominis animam ostendat, quod in manu scriptis codicibus habet: quod dubio procul animæ immortalitatē indicabat, quæ scilicet deficiente corpore vim atq; vigorem suum efficacissimè conseruaret. Atqui vim luminis manifestam anima ipsa videtur obtinuisse, quam scintillam massæ stellaris Heraclitus Physicus asseuerabat. Timæus verò Locrus unicuiq; animæ collegam esse siue consortem stellarum aliquam tradidit, quod non dissimile est à genio sospitali atque custode, quo de superius differebamus.

M O R B V S G R A V I S.

Hippocrates medicus obseruauit, stellas per somnium in mare, vel in terram cadere, atq; euanescere visas, graues indicare morbos ei apparatus qui sibi videre id visus fuerit: cum contrà, claræ, & exortum versus currentes, sanitatis affuturæ indicia sint.

Addunt Ægyptij sacerdotes (quod in impressis codicibus non habetur) crepusculum ex micantissimæ stellæ simulacro significari, propter Hesperii Phosphoriq; notabilem fulgorem, ut puto: quæ quidem eadem Veneris stella est, nonnunquam Solem præcedens, nonnunquam subsequens: itaque per aliquot dies ante Solis exortum stellarum omnium maximè splendet, aliàs occidente eo, luce sua alijs premonstrata, atq; his quasi valere iussis, ipsum mox Solem subsequitur. Vel quia tota stellarum ratio inter utrumque crepusculum, vespertinum scilicet & matutinum, munus peragit suum. Vespertino siquidem excitatæ crepusculo, simulac matutinum aduenerit, suo quasi perfunctæ excubiarum munere, Soli sua data vice stellæ recedunt omnes. Et ut tandem stellarum commentationem cum utroque crepusculo absoluamus, earumq; principium & finis terminetur, pauca quædam subiungam ex diuinis literis, in quibus Nox suam habet hieroglyphicam, cum præsentis vitæ tenebras, & hallucinationem significet: matutinum verò tempus pro futuro seculo ponatur: de quo Paulus, Nox præcessit, dies autem appropinquabit. Eoq; spectare dicit Hesychius Hic Erosolymitanus præceptum illud Leuitici, Ne de carnibus sacrificij salutaris quicquam in matutinum relinquatur, quippe ne vitam nostram deprehendi sinamus imperfectam, quo scilicet tempore intercipiatur agendi facultas, quippe ubi misericordiæ opus nullum cuiuspiam alterius virtutis aggredi poteris, vel exercere. Quare quinque illæ virgines parum prudentes, ante oculos nobis proponendæ sunt, quæ dum lampadum suarum oleum comparaturæ retrocedunt, aduentu interim sponsi clausa ianua excluduntur, non amplius admittendæ. Idem admonemur ex prouerbij à Salomone: Ne dicas amico tuo, Vade, & reuertere, nam crastino tibi dabo, cum statim possis dare: nescis enim quid pariat superuentura dies. Ad hoc ita Hesychius: Festina, neque quicquam differas, ne fortè in eas coarcteris angustias, unde expedire te nequeas, eoq; difficultatis adigaris, ut euestigio rerum omnium, quas tractaueris, rationes reddere cogaris. Epicurus qui plerisque in alijs, res alias agere deprehenditur, in eo versu prudentissimè se gessit, cum dixit:

Ἐν ἡμῶν ἀρχαῖς οὐκ ἔστιν ὁ καιρὸς.

Nemo hominum est, qui non inter agendum obeat.

F

Quod si quis ætate nostra, præter bonorum omnium spem oppressus, inter agendum obiit, quis vnquam maiore totius Romæ luctu desideratus quam noster Hippolytus? qui parata ære suo priuata triremi, fortiq; militum manu ad Carolum Imperatorem, qui Libyam debellabat, Christoq; afferebat, priusquam instructam nauem, explicataq; vexilla illa Iulij sideris videre posset, medio itineris veneno letali, quo perditissimus minister ferculum infecerat, nobis tam iuuenis, tam Cæsari charus, tam eius gloriæ cupidus, miserabiliter interceptus est. Paucisq; post mensibus, nepos eius Alexander Florentie Dux, Imperatoris ipsius gener, à cōsanguineo sibi coniunctissimo nō minori scelere mucrone crudelissimè dum dormiret trucidatus. Sed nolo vulnera tam atrocita refricare, potiusq; tibi nœniam, qua infelicissimum vtriusq; casum, iacturamq;

& luctum nostrum deploraui, pro libelli huius

Coronide subiungam.

HIPPO-

AHIPPOLYTI MEDICEI CARD. ET NE-
POTIS EIVS ALEXANDRI FLORENTIÆ DV-
CIS; MISERABILES EXITVS
deplorantur.

VT cū potenti deciderit Iouis
Dextra, superbæ inſigne latus domus,
Et ſtrage & ingenti fragore
Corda hominum attonita obſtupescunt:
Mox, dum miſertum eſt puluere grandia
Cementa ſolui, parte alia latens
Erumpat improuiſa flammæ
Vis, reliquumq; operis ruina
Inuoluat oppreſſum, cinis omnia
Puluisq; fiant, prætereuntium
B Honore & admiratione
Tecta prius celebrata, puncto
Uno auferantur temporis, omnium
Mortalium per corda pauor meat;
Conſiderantum quàm caduca
Sint ea quæ aſſerimus beata:
Sic duplicato concidimus malo,
Quicumq; claras Mediceæ domus
Stellas colebamus, fideli
Obſequio, officijsq; chari.
Nam vix cicatrix illa coiuerat
In altum adacti vulneris, intima
Per offa lapſi, cū peremptum
Eximium Hippolytum abſtulit mors.
C Qui dum cohortes cogeret impigras,
Arma & triremes ære parans ſuo,
Hanc vltro opem allaturus oræ
Cæſari opes Libyæ prementi,
Roma proſectus Parthenopeium
Nauale iturus, de media via
Improuide interceptus atro
Fraude dato opprimitur veneno.
Hinc mille & illinc mille per auia
Sparsi locorum, ſiue domi in ſitu
Fletuq; lugebamus, ægra
Pectora per, lachrymis profuſis.
Cū ſæda clades huic ſuperaddita
Oppreſſit incurſu ſubito omnium
Mentes, & vnda vnda eniuſis
Alpibus incubuit reſuſa.

Maiora aperto vulnere vulnera
Nunc facta ſunt, conſanguinea vt manus
Conſoſſum Alexandrum in cubili
Fama tulit, medioq; noctis.
Sic heu miſella hæc vita hominum omnibus
Iniuriarum obiecta periculis,
Quovis dieq; horaq; noſtro
Aſidue capiti ingruentum.
Mens nulla prudens eſt adeò, vt queat
Obſtare fati, vel petulantias
Ictusq; fortuna cauere,
Aut varios ſubitoſq; caſus.
Sed magna Regum ô progenies, Ducem
Quæ Petrum Athenis magnanimū inclytis
Olim dediſti, totq; honorum
Muneribus titulisq; fulges,
Quàm clari eratis, quàm prius improba
Turcæ tyrannis & Scythicum genus
In Græciam inuaſiſſet, alta
Vi ſuperū imperio potita.
Fato Quiritum ſcilicet Ilium
Euerſa, Romanum Imperium extulit.
Gens veſtra Athenis pulſa, vt orbis
Conſuleret ſtatui vniuerſi.
Atq; hinc duorum Pontificum decus,
Amplum Leonis, mox venerabile
Clementis: idq; iſdem tiaris
Continuis prope colligatum.
At non potentes dicere Coſmidas,
Laurentiūmq; & nobiliū virū
Prouentum honoratum, Camænis
Lugubribus licet, atq; mæſtus,
Sed flere ademptorum miſerabiles
Vices, in ipſo limite gloriæ, &
Primo rudimento inuidendi
Nominis, egregiæq; laudis.
Heu quò iuuentus, & validus vigor,
Et promptitudo mentis, & ingeni
Atq; indoles illa educata
Auſpicijs ſapientum auorum.

Pierii Val. Nænia.

Quo purpuratus Hippolyto decor
 Splendorq; rerum, seu patruo comes
 Puer senem adiuuaret, ingens
 Pondus & imperij subiret.
 Quem Caesar alto in puluere Pannonum
 Vidit paratū cernere principem,
 Contra superbarum cateruas
 Gentium, & horribiles phalangas,
 Cum Turca nunquam pluribus antea
 Instructus armis, crederet Italas
 Vires Iberumq; robur
 Et Tamesin domitare, & Albin,
 Quem tota circum vis Asiatica
 Niliq; latè gens vaga turgidi,
 Et Græciæ totius arma,
 Atq; Scythæ, atq; Arabes obibant.
 Verū explicatos vidit ut ordines
 Nostrorum ita acri prælia spiritu
 Poscentium, aufugit, reductis
 Retro equitum peditumq; turmis.
 At qui virum se præstiterat foris,
 Haudquaquam inerti pectore erat domi,
 Quem multo abundantem Senatus
 Consilio iuuenem probabat.
 Qui sæpe Romam seditionibus
 Tumultuantem, irasq; Quiritium
 Pacasset, irrumpens in arma
 Fronte hilaro, eloquioq; dolci.
 Qui splendida tot diuitias, opes
 Tantas, amicis atq; clientibus
 Vellet paratas, se exhiberet
 Ditem alijs, sibi pauper vni.
 Siue apparatu Regifico penum
 Elaboratum apponeret omnibus
 Aequaliter, parcissimo ipse,
 Et tenui & facili vteretur.

Sed quis modum vitæ omnis, & integram
 Synceritatem narret? Hic omnibus
 In posterum exemplo futurus,
 Tam viridi excipitur iuuenta.
 Immitis aufert Parca eadem Ducem
 Illustrem Alexandrum iuuenem inclytum,
 Florentiæ, Herrusciq; regni
 Omne decus, columnenq; summum,
 Quo iustum & æquum Principe floruit,
 Seruata morum est integritas, fides
 Intaminata. At vis scelestæ
 Pulsa procul, pudor ipse tutus.
 Hic gloriosi Caroli erat gener
 Selectus omni de grege. Filio
 Hic Regio Henrico sororem
 Coniugio celebri elocarat.
 Hæc obfuerunt, perniciem hæc bonis
 Traxere, vestræ nomina gloriæ
 Vos abstulerunt. Hæc amarum
 Inuidiæ stimulum incitarunt.
 Laboriosum scilicet est opus,
 Tutum esse Regem, qui violentiæ
 Obstet suorum, vllumq; fraudi
 Esse locum vetet, & rapinis.
 Sic Pertinacis mens bona: Seruij
 Sic victa virtus cade nefaria:
 Sic multa vbiq; exempla, quorum
 Iam numerum hoc etiam obtinebit.
 At vos meum vnum præsidium ac decus,
 Si quid clientis Musa erit, ibitis
 Nunquam vel ignotis, vel vllis
 Illachrymabilibus recensis.
 Non vos ego inquam perpetiar mori,
 Dum vis mihi astit, perpetuum quibus
 Debetur excelsa in columna
 Nomen, honos, statua, æsq; fufum.

NÆNIAE FINIS.

PIE

APIERIVS VALERIANVS AD REVEREN-
DISSIMVM D. THOMAM CAMPEGIVM EPISCOPVM FEL-
TRENSEM, DE IIS QVAE PER NAVEM ET ALIQVOT
eius partes significantur, ex sacris Ægy-
ptiorum literis.

N Unquam putassem, Colendissime Præsul, accidere posse ut mihi de Iure tecum
differendum esset, quod nunc casus tulit, & necessitas poscere visa est. Nam cum
mecum cogitarem aliquod tibi Commentarium de significatis Ægyptiorum,
pro meo erga te cultu & obseruantia, dedicare (non enim vir tantus prætereun-
dus eras, qui ætatem omnem & Iure publicè profitendo, sententijs Romæ dicen-
dis, sacrosancto Concilio præsidendo, & in principum negotijs procurandis, insumpseris) argu-
mentum quærebam quod ad huiusmodi Personæ nomen accommodari posset: opportunèq; pi-
scium meorum hieroglyphica commentaria præ manibus habebam, quæ præsulibus quibusdā,
quos præcipuè colo, honoratissime Antistes, cæperam distribuere: atq; cum non tam ipsi pisces,
B quàm etiam instrumenta quædam nautica interserenda essent, Anchora tibi deberi visa est,
quæ quòd firmatæ Christianæ Reip. præsidio aliquando fuerit, antiquæ clarissimæq; nobilitatis
Campegie domui pro insignibus argentea hinc & inde gestare concessum est iam ex illo, quo
Ugolinus ipse Campegius Pisana classis Imp. maris imperium ab impijs infidelibus inquinatum,
pacificum reddidit. Sed priusquam de Anchora dicere incipiamus, ex re me facturum puto, si
animaduertendum dixerò locum libro Pandectarum xiiij, titulo, de exercitoria actione, capite
statim primo, altero mox paragrapho, perperam interpositam esse Anchoræ locutionem. Ac-
cursum hallucinari puto, quia corruptum sit codicem nactus: ibi enim Ulpiani ex libro ad edi-
ctum verba ita notata sunt: Magistrum nauis accipere debemus eum cui totius nauis anchora
mādata est, scilicet à domino. Nusquam verò legi ego Anchoram pro gubernatione poni, quod
quidem munus pertinet ad clauum: vñtatiissimæq; omnium autorum metaphora, temonem aut
clauum aut gubernaculū regiminis loco poni passim obseruaui. Sedenim in Ulpiani verbis nul-
la erit ambiguitas, si veluti in Pisano habetur codice antiquissimò illo qui Florentiæ asservatur,
ita legerimus, Cui totius nauis cura mandata est. Castigatissimamq; lectionem hanc & in meo
C peruerteri, & in aliquot codicibus manuscriptis, in quos nemo manus iniecerit, deprehendi. Ele-
gi itaq; te iudicem, ut quæ aliena essent, legitimos agnoscerent possessores, resq; omnis nautica le-
gitime tractaretur. Tu quod Iuris est videris: nos Anchora iam ablegata, quando hîc standum
minimè necessum fuerit, ad iter institutum peragendum nauim iam ipsam ascendamus:

D E N A V I.

Auis, atq; eius partes aliquot, armamentaq; ipsa multis locis in vete-
rum monumentis sculpta, & in numis cusa, non leue cogitationis ar-
gumentum spectantibus exhibuere, dum quid hæc sibi velint pleri-
que omnes inuestigāt, quorum bonam explicaturi partem à numo
omnium antiquissimo exordiendum duximus. Quid igitur sibi Iani numus ve-
lit examinemus.

ADVENTVS, VEL MIGRATIO.

Rostrum nauis, aliàs autem puppis, vel interdum integrum nauigium in æs
signatum, Iani nauigationem in Italiam ostendit: ex altera enim numi parte
Ianus geminus, ex altera rostrum nauis, inquit Plinius, & nos inspeximus. Qui-
dius etiam ita interpretatur:

At bona posteritas puppim signauit in ære,

Pierii Val. Nauis.

Hospitis aduentum testificata Dei.

D

Quinetiam Onirocritæ obseruant, quotiescunq; quis vel nauem vel ratem imaginatus fuerit se videre per quietem, nuncium ex longinquo peregrè confestim affuturū. Antiquissima verò est illa numi species, quadrans scilicet Raticus nomine, in quo ratis. Mosq; inde durauit, vt pueri in alex lusum denarios in sublimē iactantes exclamarēt, aut capita, aut nauim, quorū altero post firmatum numum cōspicuo, eius esset victoria, qui diuinasset, lusu teste vetustatis. Quanquā & altero vsi sunt numo, ouem bouemq; in sculptos habente: quod numi genus documento erat veteres gregibus & armentis abundasse, quippe quorū omnis res in ouibus & bubus collocata erat, vt autor est Plutarchus, Problematis.

FELICITAS.

AD hæc nauis in aliquot veterum monumentis felicitatis hieroglyphicum est, vt in Hadriani numo, quæ remigio vecta, pulcherrimēq; elaborata visitur, cum inscriptione, FELICITATI AVG. Sub naui verò S. C. COS. III. PP. In numo etiam Augusti cernere est nauim longam cum remigio, cuius eadem inscriptio, FELICITATI AVG.

E

QVæ verò nauis apud Athenienses erat SALVTIS indicium, in Thesei memoriam coli consueuerat, singulisq; annis Delon mittebatur Apollini cultū allatura, suscepto olim à Theseo voto huiusmodi, si ciuibus suis vnà secū saluis reuersus esset. Eoq; interim tempore, quo sacerdos Apollinis nauis eius puppim coronaue rat, & Delon ea profecta esset, pelagoq; remenso in patriam redisset, cautum erat Atheniensium lege, ne quenquam publicè interficerēt. Ea q; de causa scribit Plato in Phædone, longum temporis interuallum interiectum esse inter iudicium Socratis, & mortem eius, quod sententia pridie quàm spectaculi auspiciū fieret, lata erat.

SALVS.

CHRISTIANÆ PIETATIS SVCCESSVS.

HAbet & Christiana pietas felicissimi successus sui signū, nauē cum piscato **F**re Petro, tam in familiari summi Pontificis anulo, quàm in aureis Apostolici fisci numis expressam, manifestissima eius quæ subsecuta est felicitatis indicia, tot annis antea præmonstrata. Nam quod Ouidius dixit, Hospitis aduentū testificata Dei, sumptum omnino est ex altiori disciplina, qua prisci Romani diuinitus admoniti essent, hospitem aduenturū, qui verum Dei cultum afferret, siue Noam nauigio ereptum vndis, siue lanum salutaria tot præcepta Italiæ daturum, nauī ad nos vectum, ac nauī mox insignem in numis, siue ipsum nostræ pietatis autorē fluctuanti nauiculæ affuisse meminerimus. Hoc verum ac vnicum est aduersus sæuiantis maris rabiem sospitamentum: hic vnicus salutis nostræ portus, quem eiusmodi nauis auxilio occupare festinauerimus. Sapientissimè Ioan. Scholasticus vigesimosexto scalarum suarum gradu pericula recenset, in quæ per mare hoc magnū & spaciosum nauigātes incidimus, scopulos, vertigines, inundationes, piratas, belluas, siphones, procellas ventis fluctibusq; commistas, singulorumq; adiicit interpretationes: vt per scopulos, feram præcipitemq; iracundiam intelligamus. Per vertiginem, res eas, quæ præter spem oblatae mentē circumstunt, delirioq; agitant, & in desperationis profundum rapide

A dè deuoratos trahunt. Per inundationum tumores, ignorantiam, quæ boni specie decipit. Malus enim & egregiè superbus est, sibiq; omnia arrogat, quicumq; est imperitus. Per piratas, gloriarū satellites, qui nostras opes omnibus vitæ incommodis partas, interuentu subito diripiunt. Per belluas, nostrū hoc corpus graue, brutū, & efferatū, ac perdifficile cicuratu, vtpote quod ventri tantummodo deditū, solā sibi finem constituit voluptatē. Per siphones, elationis nostræ impetus, per quos ad cœlū vsq; sustollimur, vnde mox deturbati, in pfundissimā tartari voraginem præcipitāmur. Huius inquam pelagi causa nauis illa tot olim numis cusa, diuinitus aduenturā miseris mortalibus salutem indicauit. Ac ne de præfagio dubitemus, in ipsius Iani numis, tam gemino capite barbato, q̃ etiam imberbi, vti habetur in argēteo, in quo etiam nauis cum rectore, literæ supernæ C. F O N T. Neq; non in alijs videre passim est inscriptionem, R O M A. Romæ enim pietatis nostræ principatum, & in togata præcipuè gente constituendum, vt Euangelicā interim veritatem prætereamus, vel Maro ipse supremæ intelligentiæ actus spiritu diuinavit, dum Iouem inducit asserentem,

B *Romanos rerum dominos gentemq; togatam.*

Cui quidem imperium sine fine concessisset, quippe quod eorum institutiones essent in omnem terrarū orbem, vt Theophylacti verbis vtar, exituræ, neq; vllō vnquā tempore defuturæ. Neq; verò mirum in Marone homine diuini muneris experte, & qui verū pietatis ritum adhuc abditū ignoraret, diuinationis lumen illuxisse, quia verisimile est cum in huiusmodi vaticinio, ex veterū arcanis aut Marci, aut Sibyllæ, aut Hetruscorū, prædictionē illam excerptisse. Vel, quoniam summus ille spiritus nullum hominum genus, nullam vnquam nationem aspernari cōpertus est; quare Balaana legimus, hominem & alienigenā, & piorum hostem, præclara tot super Israëlitarum successu diuinasse.

S O S P I T A M E N T V M.

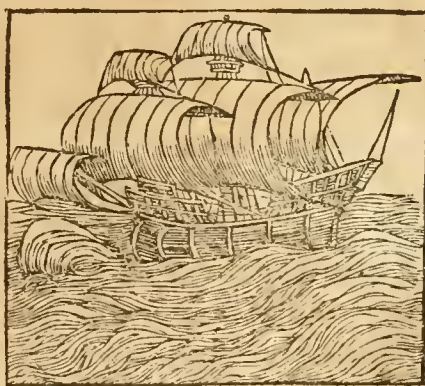
I N Q. Nasidij numo nauis est cum velo, & stella in antēna, & ab altero latere I caput cū tridente, & inscriptione, N E P T V N I, subaudiendū, ope vel auxilio seruatos. Hoc enim stella significat in antēna sita, de qua loco suo inter cœlestia,

C Q Voniam verò obiter in velum incidimus, minimè prætereundum videtur quod dici solet, velificatione plena in quempiā ferri, quod est aperto Marte, inimicitijs minimè dissimulatis, rem aggredi, hostemq; laceßere.

O C C V L T A O P P V G N A T I O.

H Vic contrarium est, conto, remulco' ve nauigare, cum tacitè quispiam insidiatur, atq; vt vulgò etiam dici solet, subaquanea vti opera. Locū hunc ad hanc propemodum sententiā interpretat Ammianus rerum gestarū lib. X V I I I, dicens: Nō conto, neq; remulco, vt aiunt: id est, non flexiloquis ambagibus, vel obscuris, sed velificatione plena in rempub. ferebatur. quamvis aliter expositū sit in collectaneis Suidæ, prouerbio *κοντῶ πλῆμ*, quod quisquis ille fuerit exponit, *ἢ γὰρ πρὸς πάντως ζῆν*.

M A N I F E S T A O P -
pugnatio.

L V N Æ V E C T A T I O.

Q Vòd nauigiū in Isidis honorē Ægyptij coluerint, sunt qui raptā eam ab Ioue naui, cuius insigne vacca effct, arbitrentur; sed cōmentitiū hoc mihi vi-

Pierii Val. Anchora.

detur. Magis autem ad Ægyptiorū eruditionem quadrat quod Plutarchus ait, D Lunam apud eos nauigio vehi fictam. Hanc Isidis nauem Apuleius multis donarijs ornat. Diodorus fabricatam à Sesostrī nauim ex cedro octuaginta cubitorum ait longitudine, deauratam exterius, interius verò deargentatam, quam dono obtulit Deo qui Thebis Ægyptijs colebatur. Is Isis erat.

NAVIGATIONIS AVTORES.

IN Tyriorum numo naus est cusa, nimirum ea de causa, quod ipsis Tyrijs cōmentum placet, nauigationis primæ se autores haberi. In huiusmodi eorum numo legitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΥΡΙΩΝ. Est & alius cum eadem nauis longa numus, in cuius altera facie caput est cum corona irradiata: inscriptio, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΣΙΑΩΝΙΩΝ. Ita demum Phœnices inuentæ nauigationis laudem asciscunt sibi.

VICTORIA NAVALIS.

IN Agrippæ numis naus illa tridentali rostro insignis, qualem scilicet Maro sæpe describit, dum non vno loco ait, rostrisq; tridentibus, partā ab eo victoriam indicat maritimo prælio, quod aduersus Sex. Pompeium cōmisit: id quod E Maro in Augusti gratiam ita immortalitati commendauit:

Parte alia ventis, & dis Agrippa secundis

Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum

Tempora nauali fulgent rostrata corona.

Aliquot in monumentis videas & Varronis insignia naualia, qui Proprætore sub Pompeio Piratico bello militauit, à quo ob res bene gestas nauali corona donatus est.

DE ANCHORA.

Ieroglyphicum anchoræ non Ægyptiorum tantum est, sed à Græcis & à Romanis principibus vsurpatum: vt minimè importunum sit rem à plerisque tractatam repetere, vt quæ sectamur significata loco suo manifestentur.

MATURANDVM.

Circumuolutus anchoræ delphinus, quod signum in aliquot Titi Vespasiani numis obseruauimus, maturandum, vt Latini vna locutione dixerunt, F omnino significat. Sed quoniā rei causam in Delphino satis explicuimus, & res iam æuo nostro lippis & tonsorib. innotuit, plura super eo dicere supersedebimus. Id pro pictura animaduertendum est, anchoram quæ in numo Titi habetur extrema dentiū in vomeris speciem dilatare, cuiusmodi figurā Aldus noster imitatus est in omnibus quos impressit libris.

Alia verò forma esse, dētib. quippe in acutum recto ductu mucronatis, quam in numo veteri apud eruditissimū virū Romanum Amasæū vidimus.

Hominem qui rebus suis tutelā præsidiumve parauerit opportunū, per nauem & anchoram significabant. Quod si sola anchora manu prætenta figuraretur, refugium indicabat, quasi vellet innuere pictura hæc, si aduersa ingruerit tempestas, resq; nostræ fluctuare cœperint, paratum esse profugium vt possimus ita seruari.

TUTE LA REFV-
giumq;.

Estq;

A Estq; dicteriū apud Græcos in hanc sententiā celebre, quo Demosthenes vtitur oratione pro Ctesiphonte. Et Propertius eruditionis elegiacæ columen ad hoc innuens ait: Anchora iacta mihi. Idem sermo apud Paulū, rei nullius ignarū, epistola ad Hebræos, cap. 6. Qui confugimus vt spem propositā teneremus, quam veluti anchorā habemus animæ cū tutam, tum firmā. Et Chrysostomus de supremo firmoq; profugio, cōcione in Lazarum IIII, hæc ait: Sunt diuinę sapientiæ opera, hæc maxima illius prudentiæ sunt argumenta. Conscientiæ increpatio sacra est anchora, quę nos nequaquā sinit in peccatorū profundū absorberi.

S T A B I L I M E N T V M.

Q Vòd si firmitatem, ac immobile stabilimentū rei cuiuspiā significare vel lent, anchoras duas adpingebāt, similitudine sumpta à nauibus, quæ tunc

Ventorum temnunt rabiem fluctusq; sonantes,

cū duabus anchoris innituntur. Qua similitudine vtitur Aristides Panathenæicis. Sedenim Pindarus duabus innixum anchoris dicit, qui duas habet patrias: vnde prouerbium, οὐκ ἔστιν οἴκος δεῖ, Domo domum, de cōmodè peregrinanti-

B bus, quippe de ijs qui arrepto itinere quotidie apud amicos aut necessarios diuertunt. Nam pro firmitate Pindarus idem vna etiam vtitur anchora, Ἰσθμῆς,

ἥδη πρὸς ὀλβον βάλμετ' ἄγκυραν. Iam anchorā ad felicitatem iecit: hoc est, firmitatē iam ad vitæ tranquillitatē affecutus est. Vitæ porrò nostræ tumultus, perturbaciones, cladesq; omnes, marinis fluctibus, tempestatibus vorticosisq; æstibus sole-
mus æquiparare, quemadmodum Archilochus facit, qui cū in Thracenses calamitates incidisset, bellum marinis fluctibus ita comparauit:

Γλαυχ' ἔρα, βαθυς γὰρ ἥδη
κύμασι πειράσεται πόντος,
Ἄμφι δ' ἄκρα γύριον ὄρεπξ
Ἰσάται νέφθ' σῦμα χειμῶνθ'
Κιχάνθ' δ' ἰὺ ἀελλήϊος φόβθ'.

Myrsilus quoq; Mitylenæorum infortunia tyrannicasq; procellas ita describit:

Τὸδ' ὅτ' τε κύμα τῶδ' πλοτῶν νέμω σίχαι,
Παρέξθ' δ' ἄμμι πόνων πολὺν αἴτλην.

Atq; ijs vrgentibus infortunijs ad sacram, vt aiunt, anchoram confugiendum.

C Sapientes enim ferè omnes hieroglyphico vtuntur anchoræ, tam scribendo q; loquendo: vt Pythagoras, quem Phocion ait super humana vita ita differere solitum, ὅτι καὶ βίον αἰετῆος ἔχει. quę si primū amaritudine aliqua prædita videatur, suauem ipsam redditura sit consuetudo. Diuitiæ si optentur, sciendum eas infirmam admodum esse anchoram. Gloriā, etiamnum infirmiolem. Quæ corporis sunt, eiusdem esse tenoris. Principatus, honores, omnia hæc imbecillia, & nullo robore suffulta. Quæ firmæ igitur anchoræ? prudentia, magnanimitas, fortitudo, quas nulla procella discutiat. Nam diuina lex est, virtutem solam atq; vnicā habere robur, reliqua omnia nugas esse.

I N T E R P R E S.

A Pud nationes aliquot anchora fuit interpretationis signum, quo scilicet caduceatores & internuncij pro gestamine vterētur. Præcipuè verò Indi anchoram pro caduceo habuere, propterea inquit Philostratus, quòd omnia tentet, ac peruestiget. Ea q; de causa cū Apollonius ad locum, quem Indi sapientes incolebant, appulisset, scq; cum comitibus intra stadium cohibuisset, adolescens eum adiit à sapientibus missus qui auream anchoram pro caduceo manu gestabat, perq; eum in colloquium adductus est.

Pierii Val. Anchora.

FRÆNV M.

D

AD hæc anchora moderandi cōpescendiq; signū est, frænumq; indicat, quod quidē ex Pindaro defumit. Ille cū *πυθῶν*, ode quæ inscribit, *Ἀγκυραῖα φάρμακον*, frænum Argūs nauis dixit, vbi interpretes ait, Anchorā *ἀγκυρὰ μεταφορᾶς τῆς ἰππῶς* *ἀλγὸς ὃ ἐπέχειν τὰς ναυὺς δύνω χαλινῶς*, sumpta ab equis trāslatione, q; ea naues compescat fræni instar.

SELEUCI GENVS.

EXtant Seleuci numi anchora signati, propterea quòd is anchora signatū femur habuit ab ipsa origine: filijq; & nepotes eius eodem insigniti modo, anchoram in femore veluti notā generis naturalem habuêre. Et vt Græci sunt ad figmenta promptissimi, fabulā etiā adiiciūt, Laodicen Antiochi nuptā Apollinis cōgressum per quietē pati visam, qui anulū ei quendā veluti cōcubitus præmiū donarit, iusseritq; vt mox filio eundem redonaret, futurū eum aliquādo felicissimi euentus auspiciū: repertumq; prima luce anulū in lecto, cuius signū anchora erat, admirationi fuisse, Seleucumq; mox natu grandē, tradito anulo à matre, de origine sua, deq; futura felicitate edoctū, cū mortuo iam Alexandro, quem in Persicā militiā secutus fuerat, regnū ipse Orientis occupasset, gemmæ istiusmodi memoriā consecrassē. Nam & cū vr̄bem Antiochiā patris nomine condidisset, campos vicinos vr̄bi Apollinī vti originis auctori dicauit. Hæc Trogus. Appianus indignum ratus fabulas historijs admiscere, rem aliter tradit in Syro, Apollinē quippe Laodicæ per somniū mandasse, vt quem anulū aliquādo reperisset, filio statim gestandū daret: fore nanq; vt quibus in orbis locis Seleucus anulū eum amississet, eam ipse postmodū regionē imperio suo subiiceret. Is igit cū Alexandrū sequeret, anulū iuxta Euphratē fluuiū amisit, factusq; eius prouinciæ præfectus in diuisione regni post Alexandri mortē, moxq; inde deturbatus ab Antigono, Ptolemēi, cui Ægyptus obucnerat, auxilio in regnū restituit.

P O S S E S S I O.

ESt & obtinendæ possessionis signum anchora, cuiusmodi eiusdem Seleuci fuit interpretatio, reperto quē iam amiserat anulo, in quē anchora incisa fuerat. Cuius quidē rei huiusmodi fert̄ historia, quæ ad futurū auguriū ab Apollīne promissum facit. Seleucus cū eiectus Babylone, Ptolemēi mox copijs adiutus posset quidē vtī vi, ex amisso tamē anulo in spem regni omnino erectus, omnia prius q̄ armis experiri constituit, ne populū, quē per benignitatē sibi allexerat, belli metu exacerbaret. Internūcijs ad rem vsus, ciuiū cōperit studia erga se propensissima, itaq; festinatione opus esse admonitus, paucis admodū, sed ijs impigris & fidelissimis electis, Babylona versus quanta potest celeritate proficiscit̄. Accidit verò vt inter gradiendū pede lapidē offenderet, euelleretq; ex cuius impulsu tanto dolore affectus sit, vt ibidē euestigiò subsistere, ac humi residere cogeret̄. Ecce verò tibi amicis pedē demulcētibus, & euulsum lapidē inspectantibus, anulus ille affulsit, qui sublatus attrectatusq; magnæ inter socios mœstitiæ argumentū fuit. Id quid rei esset cū Seleucus sciscitarē, signatā illi anchorā in anulo reperto mœstitiæ causam dedisse responderūt, ex qua captiuitatē portēdi interpretabātur. Tū Seleucus, Bono, inquit, animo estote omnes: nam quā terram calcamus, & retēturi sumus, & firmiter possessuri: & cū dicto doloris immemor prosilit, iterq; arripit alacriter. Cui paululū progressu adfuere obuīam qui tuta & pacata omnia nunciarent, exceptusq; ita omniū studijs, dignitatē pristīnam & regnū illud obtinuit. Mox Indiā & Asiā omnē subiugauit. Anuli verò memor, vr̄bem in Oriente cōdidit, & gemmā originis memoriā consecrauit.

DE

A D E T E M O N E.

Nauis autem primas omnino partes tenet temo, de quo multa sunt apud veteres significata, quæ tamen omnia in vnum coeunt intellectum.

R E G I M E N.

Nam regimen per figuram eius significari manifestum: & cuius arbitrio res aguntur, is gubernare, & gubernaculum temo ipse dicitur. Hinc Iuuenalis, Aut de temone Britanno decidet Aruiragus, dixit, cum Domitianum Britannia potiturum præfagit adulator ille Veiento, expulso inde Aruirago, qui totius insule imperium obtinebat. Nam ad ea tempora Britannia nondum venerat in ditionem Romanorum, tentata bello sapius, licet cum eorum aliquot Imperatoribus fœdera iunxisset, quæ nostri plus æquo forsitan extulerunt. Contra verò Nero, paucos ante dies quam moreretur, vidit per quietem eum sibi nauem regenti extortum, trahique se ab Octauia in arctissimas tenebras, quod aruspices respondere, eum administratione deiectum mortem infelicissimam moriturum.

F O R T V N A.

Quapropter veteres cum Fortune plurimum tribuerent, eamque negotiorum penè omnium, quæcunque mortales gererent, arbitrum opinarentur, simulacrum eius dextera clauum, sinistra cornu copiae tenere sinxerunt, quod bona & comoda ab eadem omnia proficisci crediderunt: unde diuitias & opulentiam, fortunas appellauere, vni illi regendi elargiendique facultatem concessam arbitrati.

I N C O N S T A N T I A.

Ut verò inconstantiam eius notarent, utpote quæ, ut Horatius ait, possit imo tollere de gradu mortale genus, vel superbos vertere funeribus triumphos, & valet ima summis mutare, sedentem eam in pila sculpebant, quod tum in marmoris monumētis, tum in numismatis antiquis obseruauimus. Talis eius species est in numo Neruæ Traiani, cum inscriptione, FORT. RED. S. C. vbi etiam legas, SENATVS POPVLVS QVE ROMANVS, literis omnibus expressis, quod raro inuenitur.

F O R T V N A R E D V X.

Eiusdem Fortune Reducis simulacrum est in altero eiusdem Imperatoris numo, vbi dea ipsa sede sedens temonem manu regit, qui à pedibus surrigitur: inscriptio est, FORTVNÆ REDVCI. Atque hac eadem specie & inscriptione literisque habetur in Hadriani numo, vbi temo insidet pila: in nonnullis abest pila. Eadem verò sedens cum temone & cornu copiae est in numo Septimij Getæ, cum inscriptione, FORT. RED. Sed illud obseruatione dignum, quod eadem species cum temone, & cornu copiae in Domitiani numo, quæ apud Bembum vidimus, FVRTVNA AVGVSTI scriptum est, prima syllaba per V vocalem ultimam, quæ passim in ea locutione per O vocalem quartam enunciari solet. Eadem penè inscriptio speciesque cornu copiae & temonis pilæ insistentis in manu Fortune stantis habetur in numo Antonini Pij. De pila verò atque rotula alibi erit locus suus, vbi Fortune ipsius ornamenta copiosius explicabimus.

D E R E T I B V S.

Et in naui superius inspeximus: sed habebat idem retia quæ tractaret. Huius rei memoria nos quoque traxit ad sagenam, ad hamos & tridentes: quare priusquam exiliamus è naui, an possimus aliquid explicari, videamus.

Pierii Val. Retia & Hamus.

SILENTIVM.

Per retia silentium significari tradunt, ea quidem ratione, quòd præcipuū est præceptū piscatoribus, vt dum gregem circundant, silentio quam maximo nauigēt. Pisces præterea altissimo silentio præditos esse compertissimū est, paucissimis exceptis, ac præcipuè Cane marino: vnde etiam prouerbium emanarit, ἀφωρότερον τῷ ἰχθύϊ. Sic eruditus Horatius eos mutos vocat. Sic Lucretius mutas natantes appellauit.

PERSVASIO.

In diuinis autem literis retia sunt persuationis hieroglyphicū, qua scilicet homines in veritatis cognitionem inducuntur, atq; ita capi videntur. Ad hoc facere Euangelicum illud ait Eucherius, Mittite retia in capturam.

INSIDIÆ.

Antiquissimum esse reperio, insidias per rete significari, neque ea tantum de causa quòd eius opus omne ad insidias comparatur, quantum etiam ex historia desumptum est. Nam Pittacum memorāt, vnum ex septem Sapientibus, aduersus Phrynonem Atheniensium ducem validissimi corporis hominem, Pancratiasten scilicet & Olympionicam, de finium controuersia, quæ inter Atticos & Mytilenæos erat, singulari certamine dimicaturum, rete secum in occulto sub clypeo abditum tulisse, quo, cum tempus visum est, iacto Phrynonem impedierit. Historia est apud Verrium, in ijs quæ Festus deflorauit: neq; ea tamē in vulgatis codicibus, sed antiquo manu scripto, cuius partem vltimam Romæ comperi. Hinc sanè ludus à Pittaco institutus, quo Retiarius Mirmillonem in certamen prouocabat: cui adcantabatur, Piscem peto, nō te peto, quid me fugis Galile? Erat autem eodem autore Festo, Mirmillonicum genus armaturæ Gallicum: ipsiq; Mirmillones antea Galli appellabātur, in quorū galeis piscis erat effigies.

DESOLATIO.

Et & desolationis signum retis genus, quod verriculum appellatur: ad multa siquidem id spatia in mare demissum, restibusq; longissimis hinc atq; inde attractum, quantumcunq; spatij complexum fuerit, totum abuerit, neq; ulli piscium exitum patere permittit. Transiūtq; miserabile genus hoc venationis in vrbum & agrorū desolationes. Accidit enim plerunq; vt edicto vniuersali oppressorum exitio agri sint euerriculati. Fiebat autem euerriculatio in hunc modum. Viri manus sibi mutuò tenentes, quasi restim vnam texūt, occupatisq; terræ, quam desolatam volunt, extremis finibus, ita latè extensi progrediuntur, latentesq; passim incolas venando excipiunt, nihilq; reliqui faciunt, quoquoersum peragrantes. Quod olim exemplum à Darianis militibus editum in Chio, Lesbo, Tenedoq; insulis vi captis, atq; euerriculatis. Eretrienes quoq; legas à militibus Xerxis eadem euerriculatione omnes abductos.

DE HAMO.

Habet Hamus cum Anchora similitudinem quandam, si figuram inspicies. Sed quantum est in Anchora officij, tantum in hamo malignitatis atq; perfidiæ: quæ cuiusmodi sit, hinc apparebit.

DECEPTIO.

Sunt qui non imperitè, neque impropriè, deceptionem per hamum pictum significari tradant: siquidem decipere, est vnum ostentare, & aliud præter opinionem inferre. Ita hamus escam esurienti offerre porrigereq; videtur, saturatæ

Aritatemq; polliceri, mox apprehendit, alligatq; & captiuū facit eum, qui escam illam appetierit. Hoc habemus apud Horatium de cœnipeta:

Hic ubi sæpe Occultum visus decurrere piscis ad hamum.

Et hunc secutus Lucianus eo opusculo quod in Romanorum inuidiam de Aulicorum vita conscripsit, in hac plurimum similitudine immoratur, dum spes illas clientium, qui admissi ad principū amicitias, montes statim aureos sibi pollicentur, hami istiusmodi vorationi similes esse contendit. Et de lenone in fraudem prolabente, Meus est, hamum vorat, apud Plautum. Longè verò aliter in diuinis literis hamum accipi videas, per quem sanctissimum Christi corpus significatur, de quo apud Ezechielem Theologi dictum aiunt, Et extraham te in hamo meo, & extendam te super terram, campos implebis, & à volucris omnibus impetēris, perindeq; omnes terræ bestias tuo pastu saturabo. Sicuti enim si hamum esca coopertum piscis rapiat, non solum escam ab hamo nō sustollit, sed ipse de profundo esca alijs futurus educitur: ita mūdi Princeps, penes quem erat mortis imperiū, rapuit quidem in mortē corpus Adamiaci IESV, cum sub eo hamum diuinitatis inclusum minimè sentiret, quo deuorato hæsit ipse continuo, deq; profundo tractus, eductus est vt esca fieret ihs, quibus calcandi super serpentes & scorpiones potestas à Deo data fuerat. Idem apud Iobem XL repe-
Brias: Aut adduces draconem in hamo, aut capistrum circa nares eius appones.

DE TRIDENTE.

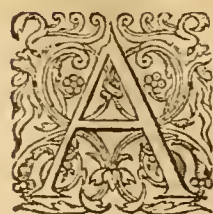
Tridens inter piscationis arma connumeratur, sed cum hamo parum congruit.

A P E R T A V I S.

HAmus enim per fallaciam quicquid acquirit aucupatur, sed tridens aperto Marte, medio veluti campo aduenientem hostem excipiens, cum aggreditur, solaq; fretus agilitate, conficit. Sed quid is in Neptuni manu, quid in Træzeniorum numis, & in Mantineensium scutis sibi vellet, alio Commentario docuimus. Hæc verò plus quàm satis esse, quæ ad occupatissimum virum & ocij nescium mitterentur existimaui. Vale.

C

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS AD
MAGNIFICVM VIRVM BENED. AGNELLVM, DE VRNIS
NILI, LVCERNA ET FACIBVS, TVRIBVLO, ET
phiala, demum igne & aquis.

Antonius Agnellus patruus, Vir magnifice, tuus, cū esset olim Venetijs apud clarissimum eruditissimumq; Io. Lascharin, ea tunc in ciuitate Ludouici Galliarum Regis oratorem, tanta mihi familiaritate deuinctus erat, vt amicitia nulla coniunctior esse posset, quàm ea, quam communia studia inter nos conciliauerant. Incumbebam ego tunc in prima literarum tyrocinia, audiebamq; in arte dicendi Prunulum, in eloquentia Sabellicum, in varia rerum eruditione Georgium Vallā: sed rarissimum Lascharin obseruabam in primis, in quo magna optimarum artium scientia, summa vetustatis inuestigatio, reconditarumq; rerum studium atq; cognitio nō vulgaris, atq; vt semel dicam, vir erat omni liberali doctrina politissimus. Hunc itaq; frequens inuisebam, probatissima eius consuetudine melior in dies euasurus. Quòd si Lascharin occupationes distinebant,

Pierii Val. Epist. nuncup.

aderat illic Patrius tuus, qui diem sine linea præterire minimè permittit: semper enim noui D
 aliquid de Musarum penu depromebat, nunc epigrammatum, quæ faciebat, argutias, nunc
 hendecasyllaborum amœnitates, nunc huius vel illius numeri poemata, in quibus multum inerat
 lepore & elegantia. In eo verò præcipue conueniebamus, quod ille numismatum antiquorum si-
 gnis mirificè delectabatur, quorum festiuam copiam habebat à Lascari: ad quem quicquid in
 huiusmodi rebus venerandam saperet antiquitatem, id à nobilitate illa spontè conferebatur.
 Idem propemodum Studium ab Urbano patre meo erat mihi quodammodo hæreditariū, qui
 cum magnam orbis partem pererrasset, multorumq; nossset hominum mores, de peregrinationi-
 bus suis, Aegyptijs, Arabicis, Palestinis, semper habebat noui aliquid, quod scitu dignum &
 utile communicaret mecum. Quotidie igitur cum simul esse dabatur, Agnellus aliquid habe-
 bat, quod super numismatis alicuius gestaminibus aut titulis disputaret. Ego si quid diceret
 quod ad Aegyptiaca faceret hieroglyphica, in eo summo opere delectabar. Quodā verò die tuus
 hic Patrius imagunculam quandam ex orichalco protulit, cuius gestus erat, ut corpore reliquo
 decumbente, caput manu dextera sustineret, cubito ad basin appresso: manu altera aquam ex
 tribus urnis vna tantum ansa coniunctis effunderet: ad hæc pueruli minutissimi operis numero
 sexdecim circumfusi, pueriliter hæc & illac per vniuersum corpus lusitare videbatur. Super hoc E
 Agnellus, qui argumentum huiusmodi haudquaquā temerè factū arbitratur, quid hoc sibi
 vellet curiosissimè percontabatur. Respondi ego, imagunculam esse Nilum amnem: tres urnas,
 causas itidem tres incrementi: puerulos XVI, totidem cubitos, quibus cresceret ad fertilitatem.
 Vix hæc summam dixeram, & horum omnium rationem reddere parabam, cum affuit ta-
 bellarius à Gallijs, quo cum literis ad Lascarin ingresso, Agnellus quoq; accersitus est euestigio.
 Ego eo digresso domum redij, ac triduo post Patavium à Patruo missus, ubi Leoniciū audirem:
 neq; ex eo amplius Agnellum videnti facultas fuit, qui Principū negocijs addictus, statim ipse
 quoq; aliò migravit. Tantum id, non multo post tempore, eum diem suum obijisse renunciatum
 est. Postea verò quàm calamitosissimis totius Venetiæ temporibus Romam me recepi, ubi locu-
 pletior mihi copia facta est huiusmodi rerum, quas alibi difficulter inueniebam: ibi verò tum pu-
 blicè tum priuatim toto calathò suggeriebantur, incubui alacrius in idem Studium, quo me sem-
 per oblectaueram, & ἱστορικὰ plura ad amicos Commentaria conscripsi: cumq; in Roma
 media vidissem effodi marmoreum Nili Colossū cum XVI illis puerulis circum lasciuienti-
 bus, de quibus in imaguncula Patruī tui meminimus, subiit statim Agnelli memoria, præq; ho- F
 minis mihi suauissimi desiderio lachrymas cohibere non potui, quod ereptam mihi videbam oc-
 casionem, ne huiusmodi rerum Commentarium ei dedicare possem, qui si fuisset in humanis, ni-
 hil illi optatius accidere potuisset, neq; ego quicquam libentius fecissem. Venit autem in mentem
 mihi, posse me saltem renouare memoriam eius, quem vnicè adhuc colerem, si rem omnem ad
 te conuerterem, qui nepos eius esses, in quo præsertim non alienam ab ipsius Patruī genio vigere
 mentem animaduertissem, videremq; si memoriam eius apud te suscitarem, id iucundum mi-
 hi, tibi verò gratissimum fore, cum hoc à me deprecere viderentur integritas humanitasq; tua
 dubio procul singularis, & reliquæ virtutes tuæ, quibus apud omnes clarius es & insignis, &
 quarum ergo coluerim ego te semper, & obseruari. Habe igitur & antiqua amicitia
 meæ cum Patruo tuo monumentum, & meæ erga te obseruantia si-
 gnum, ut ipsemet spero confiteberis, mani-
 festum.

A

DE TRIBVS VRNIS.

Luuiorum sanè fontiumq; simulacra cum urnis dedicari solita, magis apertum & obuium vnicuiq; est, quàm vlla indigeat interpretatione. Cur verò Nilus cum tribus urnis figurari soleat, non ociose quærendū est. Nam Ægyptij illi sacerdotes cū incrementum Nili tribus præcipuè de causis fieri putarent, reliquis aliorum opinionibus abiectis, quæ propèmodum essent innumerabiles, quò sententiam ipsi suam perpetuis testarentur monumentis, tris urnas Nilo attribucrunt, cū reliquis fluminibus singulæ singulis adhiberentur: vt illud apud Maronem,

Calataq; amnem fundens pater Inachus urna.

Harum verò trium causarum primam illam asserebant, quòd tellus ipsa Ægyptia aquam ex se ipsa progigneret, vberimeq; proferret, sui ipsa humoris altrix. Vnde Timæus Mathematicus Nili fontem phialam appellarit, quasi ipsa intra se contineret eam aquæ vim, neq; aliunde mutuaretur. Est tamén eodem vocabulo in Nilo locus à figura sic appellatus, quod nihil facit ad Timæi phialam. Phidias inter sculptores celeberrimus, vel ipse rerum peritus, vel ab ijs qui ætate illa peritissimi erant admonitus, cū Victoriæ signū in Marathone sub Nemeseos velamento confingeret, in dextera eius statuæ phialam exculpfit, in qua Æthiopes calati videbantur, propter Oceanum, qui Nemeseos pater habitus est: & Nilum Oceanum vocari multa veterum dictata monuerunt. Quòd verò gignat Ægyptus aquas, ex eo, aiebant ipsi, facile conijci posse, quòd in quouis alio climate fluuiorum exundationes circa hyemem plurimum accidunt, nunc imbris coactis, nunc niuib; liquefactis: sola verò terra Ægyptiaca in medio terræ habitabilis constituta, quemadmodum in oculo pupilla, peculiari quodā aquarum profluuiò æstatem mediam irrigat. Alteram Oceano causam adscribere, à quo aquam in Ægyptum exundare incrementi tempore fama est, quæ quidem præcipua fuit Euthymenis opinio, Ægyptiorumq; in primis sacerdotum, vt Diodorus attestatur, qui rei fidem non aliam faciunt, nisi quòd satis sit eorum autoritas, vt sibi fides adhibeatur, qui rerum scientiam per manus à parentibus traditam, longa annorū serie obtinerent. Iuniorum inde diligentia exploratum est, Nilum ab Oceano ex Atlante monte primū emanare, ibiq; Dyrrin appellari: Heptabolum inde lacum stagnare, inde cognomento Nigrin effluere, mox Coloem paludem efficere, inde Astasobam & Astaboram flumina, donec ad cataractam perueniēs crumpat, ac per Ægypti campos diffluens, Nili demū cognomentum accipiat. Tertiam causam imbrum esse dicunt, qui australibus in Ægypti regionibus, Etesijs nubila, vt ait etiam Democritus, illò ferentibus ex orbe reliquo, eo maximè effunduntur tempore, quo Fertilis æstiu Nilus abundat aqua. Atq; vt tradit Eudoxus, Ægyptij sacerdotes imbres eos ibi fieri ob antiperistasin arbitrantur: cū enim æstus nobis est qui viciniore Cancro loca incolimus, tunc hyems ijs qui Capricorno propinquiore habitāt. Addit ad hæc Thales, mare in ora agi vltro, Etesiarum ex aduerso fluminis flantium repercussu, de quibus ita Lucretius:

*Aut quia sunt æstate Aquilones ostia contra
Anni tempore eo, quo Etesia esse feruntur,
Et contra fluuium flantes remorantur, & vindas
Cogentes rursus replent, coguntq; manere.*

Pierii Val. Aquatica.

Nam dubio procul hæc aduerso flabra feruntur

Flumine, quæ gelidis ab stellis axis aguntur.

D

Incipit verò crescere Luna noua, quæcuncq; post Solstitiũ est, sensim modiceq; Sole Cancrũ transeunte: abundantissimè autẽ dum in Leone progreditur: mox residet in Virgine ñsdem quibus accreuit modis. Quãta verò feracitate vniuersam Ægyptum beet alluuione fecunda, multi prodidẽre: vnde eum Poëtæ modò fertilem, modò pinguem, modò potu foetiferũ dicunt, q; animalia, quæ ex eo bibunt, & pinguiora, & obesiõra fieri cõpertum est: quare suũ illum Apim tanta cura cultuq; nutritũ, ex Nilo bibere quàm religiosissimè vetuerũt: siquidem & macilentia & gracilitatem omni pondere vacuã, diuinitati propiorẽ arbitrantur, vt Plutarchus asseuerat. Quinetiã sacerdotes eadem causa plurimo vti ieiunio & abstinentia consueße, Porphyrius attestatur, vt eorum copia libcrati, eorumq; pondere leuati, quæ intromittuntur in corpus, animi oculus à fumo fluctuq; corporeo foras emicaret, neq; cõmemoratione, neq; demonstratione iam indigeret, sui cõpos, viq; pollens sua, ob naturalem sui solertiam otij nesciam.

A G R I C V L T V R A.

B

Veteres autẽ legimus agriculturã hieroglyphicè per Nili simulacrũ indicasse. Cuiusmodi verò eius esset effigies, lepida descriptione Philostratus indicauit. Lasciuire enim eum cubitulis aut circunludentibus: huic enim sese ab vndis attollenti, magnitudinis quippe istiusmodi pueri ridibundo adblandiuntur oc cursu, sexdecim numero, quot itidem cubitis ad fertilitatem facit exundatio: infantilisq; ætas ea crescendi est hieroglyphicũ. Circumsistunt verò Nilum huiusmodi pueri propemodum garrientes, quorũ alij humeris insident, alij de cruribus pendent implicati, in vlnis alij cubitant, lusiunt circa pectus alij: ipse verò pater flores suaucolentesq; herbas de sinu depromit, & in eos spargit: ex ijs alij coronas contexunt, alij sese illis obuoluunt, stratiq; per flores somnum captant: sinistra quatiunt alij, alij subiicientes alteri cuipiam humeros, scalarum vicem officiose subministrant, alteriq; alteris catena veluti iuncta sustolluntur: neq; absunt qui plausum sonitumq; ab aquis excitent, applois manibus. Crocodili verò & fluuiales equi procul hinc summoti, imo se condunt fluuio, ne puerulos perterrefaciant, & numinis sui lusum inturbet. Hanc speciem Philostratus, & agriculturæ fecunditatem, & rei nauticæ lucrum, & cõmunicatam longinquis regionibus & prouincijs opulentiam significare testatur. Sexdecim verò ponuntur cubiti, quia si infra XV subsederit auctus, bona Ægypti pars non irrigatur, ac perinde redditur ad serendum inuutilis. Si supra sexdecim attollatur, quanto altius inturgescit, eo magis fames expectatur: quia diutius aquis immorantibus, serendi præterit tempus, neq; sata possunt ad frugem maturitatem ve peruenire. Auctu demum intra XV & XVI consistente, omnia ex voto succedunt, seminibus latè iactis, & opportuno tempore maturatis.

N I L V S.

Illud etiam adnotatu dignum, quòd simulacra fluminibus reliquis ex lapide candido fieri solita, vt vndarum nitorem exprimerent, Nilo verò ex nigro, vt Pausanias ait, propterea quòd ex Æthiopia delabatur,

Usq; coloratis amnis deuectus ab Indis, ait Poëta.

Et ipse fluuius à nigrore Melonis olim cognomentum habuit. Vnde Catullus eum ait æquora colorare, latè enim lōgeq; inficit mare, quia limosus est, & vnda turbidiore, quare in mare delapsus aquam nactus nitidiorem, per longa spatia
colorem

A colore seruans expatiatur. Qui tamen Nili colossus antiquus Romæ a Leone X. in Citriorum specula dicatus, ex Pario marmore factus est.

DE LUCERNA.

Sed ut reliqua prætereamus, quæ plurima Nilo super dici possent, ad igniaria iam deueniamus, quæ quidem hieroglyphica multa secum trahunt, quæ tam à lumine, quàm ab ignis ipsius natura desumuntur: ea quæ & qualia sint, explicare iam cura fuerit: proindeque lucernam, fidam studiorum vigiliarumque nostrarum comitem, seligamus.

VITA ANIMVS QVE.

Primum quidem lucernæ significatū est, ut pro vita figuretur, cui oleum ad luminis viuacitatē infusum, vitalem eum humorem ostendit, quo pascitur calor, ut corpus viuificet; quo deficere, & calorē simul & corpus extinguī necesse est. Inde apud Euripidem plerisque fabulis vitam relicturi dicunt, *χαῖρε φίλοι φῶς*. Quam opinionē Plutarchus sequitur, dum lucernā corpori, animę quippe receptaculo, similem dicit, lumē verò animo. Nam & sacerdotes in captandis augurijs lumine minimè cooperto clauso ve ideo uti soliti, summaque aëris tranquillitate frui, quod animū, qui certi aliquid conijcere velit, tranquillū ab omni ventorum turbine, hoc est, ab impuris affectib. liberū esse deceat, ne veluti aues aëriæ transuersæ plerumque vi ventorum aguntur, ita internæ mundi nostri aues, quippe mentis agitatio solertiaque, & huiusmodi pleraque, errore perplexo disturbentur.

ANIMAM SPONTE NON EXTURBANDAM.

Hinc illa apud veteres super igne religio, ut eum porro extinguere nefas esset, quem potius per sese languentē deficere sinebant. Tale quid in nobis, veluti per hieroglyphicum indicantes, ne vi animam exturbaremus, nobismet ipsis mortem consciscantes: animam enim, inquit Plato, nobis custodiæ creditam tandiu obseruare debemus, quoad à Principe repetatur, ne si fractis ergastulis, perfossisque carceribus effugerimus, diuinas leges quotquot sunt in nos, nullo relicto defensionis loco, conuertamus.

LIBERORVM PROPAGATIO.

Longè verò apertius sexto de Legibus animā lumini cōparauit, ubi ciues ait oportere liberis generandis atque educandis operā dare, ut vitā quam ipsi à maioribus accepissent, vicissim quali tēdas ardentes posteris tradāt. Hunc secutus Lucretius, ubi de animantib. agit quę successionē propagant, vita per vices alijs in alia transfusa, huiusmodi hieroglyphico rem oculis subiicere visus est:

Et quasi cursores vitæ lampada tradant.

Deludo verò lampadū, quem dicunt à Prometheo institutū, legendum apud interpretes Aristophanis, Ranis: apud Platonē lib. primo de Repub. apud Pausaniam, Atticis: apud Herodotum, Vrania: & in Rhetoricis ad Hærennium.

H O M O.

Eodem argumento Hercules humanas victimas in lumina totidem Saturniis sacris commutauit, impietate oraculi per hunc modum perhumaniter emendata: nam Pelasgos tradit Varro post longos errores peruenisse in Italiam, ibique ex oraculi Dodonæi monitis decumatos homines Diti atque Saturno sacrificasse. Oraculum fuit, ut L. Manius se vidisse dicit super tripode quodam in templo Iouis priscis characteribus,

ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΣ ΑἰΔΕΙ ΚΑΙ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΡΕΜΡΕΤΕ ΦΩΤΑ. quod ita Latinum fiet:

Pierii Val. Lucerna.

Plutoni capita, at hominem sacra mittite patri.

D

Sedenim Hercules ex Hispania rediens, rei non sacre, sed execrabilis immanitate offensus, cum deos hos lumina, non homines sibi deponere docuisset, quod quibus commune utriusque nomen, & lumen & hominem significaret, oraculumque ita interpretandum,

Plutoni capita, at genitori lumina dentur,

obtinuit ut Diti oscilla, & Saturno lampades dedicarentur: atque ita Saturnalia instituta, in quibus præter sigillaria mos fuit cereos etiam misitare. Sanè humanas hostias Saturno immolare multarum gentium mos fuit, sed immanius apud nullas, quam apud Carthaginienses, qui, ut Diodorus tradit, præstantiores ex filiis suis sacrificare consueverant. Cæterum cum aliquando exuta feritate humanitatem demum induissent, aliorum filios aut clam surreptos, aut emptos, pro suis educare, sacrificioque supponere coeperunt. Euenit verò ut ab Agathocle Siciliæ tyranno post Alexandri Magni interitum grauissima obsidione premerentur, atque uti mos est in calamitatibus, aut ad Deos, aut ad pietatem, nonnunquam etiam ad superstitionem confugere, suspicari coeperunt Saturnum iratum, quod honore sacrificij, quod fuisset à patribus institutum, fraudaretur, tot in eos clades immisisse: E cumque res palam facta esset, multique inuēti essent, qui pro nobilibus & ingenuis sacrificabant, antiquum ritum instaurandum censuerunt, quoque deos placarent, ducentos ex nobilissimis adolescentibus publice sacrificarunt: quamvis, ut in Porco scripsimus, apud Diodorum & aliquot alios variat hic sacrificatorum numerus ad usque CCC. Sed hoc parui refert, historia reliqua cōcorde. Plutarchus lib. de Superstitione, ubi de huiusmodi religione meminit, eos ait qui sine liberis forent, pueros à pauperibus in hunc usum emptitasse. Id genus sacrificij tangit Plautus, cum dicit: Faxe ut bubulis corijs onustus sis Saturni hostia. Q. Curtius id à Tyrijs usque ad urbis excidium seruatum tradit. D. Augustinus iuuenes Saturno sacrificari etiam apud Gallos more fuisse dicit. Carthaginienses tamen Gelon Siciliae tyrannus legibus adscribere coegit, ut ab infanticidio desisteret, cum eos apud Himeram debellasset. autor Plutarchus Apophthegmatis. quodque alij tradidere immanem hunc morem Cambyfes rex Persarum abolere aggressus, mox & Alexander Macedo, nihil quicquam profecerunt, sed Hadrianus demum sustulit.

VITA DIVINA.

F

AT Vestalis ignis ille, quem tanta diligentia Romanæ virgines nutriebant, sublimiorē diuiniorēque vitam præ se ferre videbatur: hunc itaque & custodia, & nutrimento adiuuabant, quod superioris illius vitæ symbolum æternum videretur. Atque inter portenta, ut & Dionysius & alij referunt, urbis perituræ præsagium habebatur, si casu aliquo accidisset eum extinguere. Hinc Camillus ad Quirites ait: Quid de æternis Vestæ ignibus, signoque quod Imperij pignus custodia eius templi tenetur, loquar? & Maro:

Æternumque adytis effert penetralibus ignem.

Cernere est nonnunquam lucernam in basi alicuius simulacri: id æternitatem significare, nonnulli interpretantur.

INSIGNE AVGVSTALE.

OBtinebat sanè primas ignis inter insignia augustalia, ut ex Herodiano cōiici potest, ita in Commodo scribente, quod consiliū suū ad Marciam retulit, vnam ē suis concubinis, cui scilicet plurimum deferebat, ac propè vxoris eam loco habebat, sic ut præter ignem omnes honores illi velut Augustæ tribuerentur. Extant quædam Theodosianæ militiæ, & eorum qui Theodosium aliquot ante annis

Annis præcesserunt, monumenta, prouinciarumq; & præfectorum, & ordinum, & manipulorum omnium, qui tunc Romano Imperatori parebāt, quodam veluti rationario nomina & insignia descripta. In his videas præfectorum abacos pāsīm cum candelabris superimpositis figuratos: in plerisq; etiam ara est in magni procerisq; tripodis speciem ex ære fabrefacta: quod nimirum ad huiusmodi dignitatis participationem referri debet.

DOCTORES.

IN diuinis literis sæpe inuenias disciplinarum professores, mysteriorumq; interpretes, morumq; moderatores, per lucernam intelligi, quam Assertor noster hieroglyphicè monet super candelabrum statuendam, vt domesticis omnibus illucescat, discussisq; tenebris ad obeunda munera cuiq; sua lumen subministret. Addit & alibi, nō occultandā esse lucem hanc, sed in frequenti quōvis hominū cœtu proferendā. Quicumq; igitur lucem de se daturus est, debet prius omnium vitiorū sordes perpurgare: neq; enim vnquā clarū præstabit lumen sæculenta materia. Quod si lux vertatur in tenebras, vt rectè Climace sua Scholasticus, tenebræ ipsæ, hoc est, homines ij qui sacris initiati non sunt, in quantā tenebrarum profunditatem coniecti cæcutient atq; hallucinabuntur.

SPLENDOR NOMINIS.

Antiqui omnes lumen pro homine, qui vel ingenij vel corporis viribus fretus præclara facinora edidisset, hieroglyphicè ponere consueuerunt. Vnde Maro, lumina tot cecidisse virūm dolet. Et eadē synecia, Geminos terrarū lumina Reges, vir, quem citare minimè pigeat, eloquentissimus Pontanus posuit. Sed nostra potius afferamus. Parauī lucernā Christo meo, legas Psal. CXXXI, ibi interpretes per lucernam, gloriam exponunt, hoc est, splendorem nominis, præclaramq; famam, & victuram in illustri luce posteritatis suæ celebritatem. Alij tamen per lucernam Euangelium intelligunt, alij Io. Baptistam, qui etiam lucerna ardens dictus est. Lucernæ quippe erant & alij Prophete, sed illunes prope modū, quia ænigmaticè ferè omnes loquebantur. At Ioannes manifestissima declaratione Christum ipsum intento digito cōmonstrauit. Eucherius plerumq; bona opera per lucernam in diuinis literis accipi tradit: vnde dictum sit Euangelio: Sic luceat lumen vestrum, vt videant bona opera vestra.

MORTES DVÆ.

Cum verò in hominibus duæ sint occumbendi rationes, vna quæ vi sit, altera quæ natura ipsa contingit: extinctum identidem ignem vi, violentā mortem significare dicebant, cum scilicet quis, vtī superius dicebamus, manus sibi immet inferret. Quantum verò pertinet ad mortis rationem quæ natura fieret, esse huius simulacrum volebant ignem, quem ita spontè deficere permisissent: cautum enim erat lege, ne cui prorsus ignem extinguere liceret: neq; quidem alimenta adiiciebāt, ne frustra nutritur: extinctum porro nulli ex mulieribus licebat intueri. Sed qui veterum instituta eludunt, non alia de causa cultum apud Romanos ignem asserūt, quàm apud Ægyptios vel Canis, vel Crocodilus, vel Lupus enutritur.

PIETAS.

Plerisq; verò monumentis ignis est pietatis hieroglyphicum. Quod si inferiora hæc vlla nos superioribus conciliare possunt, nihil est quod maiore sit cum animo similitudine, cum lumine polleat, & illustret omnia, ac perinde genios ac Deū ipsum nobis repræsentare videatur. Adde quod nihil aliud viuens

Pierii Val. Ignis.

ti magis congruit animali, animal & ipse à nonnullis existimatus, nō ea tantum D
causa quod vt animalia cætera nutriatur, imò etiam omnivorus sit & infatiabi-
lis, sed quod etiam sensu pollere videatur, quod tunc præcipue cum extinguitur
apparet, quippe qui veluti principij vitalis expers minimè sit, inclamat, excan-
descit, vlciſci ſtudet, reluctabundusq; resistit, veluti reliqua faciunt animantia,
quæ violenta morte perimuntur.

P E R D I T I O.

I Gnem alioqui belluam animatam esse Ægyptij ferebant, quæ quidem omnia
absumeret, omnia depaſceretur. Hinc apud aliquos videas ignem symbolum
esse perditionis, cum ita omnia consumat. Animal verò esse indicio est, mori eū
deficiente pabulo: quare, vt alibi dictum, cadauera apud illos cremare nefas, vt-
pote quæ ita belluis deuoranda tradi viderentur: ideoq; in ignominiam combu-
stum Amasios cadauer à Cambyſe.

B E L L V M.

V Sitatissimum etiam est ignem pro bellorum significato ponere. Hinc Hie-
remias ollam succensam videt ad Aquilonē, vnde scilicet tot in vniuersum E
terrarū orbem bellorū essent incendia motibus assiduīs effundenda. Hinc tanti
incendia belli, legas apud Maronem: & Italiam ardere bello, apud Ciceronem.
Hecuba verò face prægnans, ignes enixa iugales est, in futuri belli, quo patria ca-
peretur concremareturq; significatum. Aruspices enim ignem in huiusmodi sæ-
pe portentum accepere. Cuius non ignarus disciplinæ Virgilius, de Lauinia, cu-
ius causa bellum adeò funestum excitandum erat, ita cecinit:

*Præterea castis adolet dum altaria flammis,
Et iuxta genitorem adstat Lauinia virgo,
Visa (neſus) longis comprehendere crinibus ignem,
Atq; omnem ornatum flamma crepitante cremari,
Regalesq; accensa comas, accensa coronam
Inſignem gemmis, tum fumida lumine fuluo.
Inuolui, ac totis Vulcanum ſpargere tectis,
Id verò horrendum, ac viſu mirabile ferri:
Nanq; fore illuſtrem fama, fatiſq; canebant
Ipsam, ſed populo magnum portendere bellum.*

SIGNA MILITARIA.

A Pud Romanos inter alia militaria ſigna nonnunquam & flammulas ruffas
inuenio geſtari ſolitas: fuiſſeq; flammam proſperi euentus ſignum vbiq; le-
gas: veluti pugna quam Romani cum Sabinis ad Heretum commiſere, vbi fe-
runt militares Romanorum haſtas ad altam noctem pertinaciter ardere viſas,
nec, cum omnia consumat flamma, ex ijs quicquam eſſe detrītum: quo facti au-
dētiores, veluti Deorum aliquis victoriam pollicitus eſſet, vbi primū illuxit
in Sabinos illati, qui multitudine longè præſtabant, inſigni eos victoria proſli-
garunt.

V M B R Æ.

H Inc etiam ſuperſtitibus animis vmbrarum nomen, quia fumus adhuc vel
torri, vel carbonibus pertinaciter inhæreſcens, diutiùs vaporat, nutrimen-
to adhuc reſiduo. Vulgò enim creditur eorum diutiùs errare animas, qui ante
diem violenter occubuerint. Quare ita Dido Maroniāna minitatur:

Sequar atris ignibus abſens,

Et

A *Et cum frigida mors anima seduxerit artus,
Omnibus umbra locis adero.*

M V L I E R I S A M O R.

A Pud Onirocritas legere est lucernam ardentem esse mulieris signū, quæ sit amore capta, propterea quod levis, inconstans, & infirmus admodū sit earum amor, qui lucernæ instar, minimi flatus impulsu extingui potest.

L V C V B R A T I O.

Vulgatissimum verò est lucernā pro lucubrationibus ponere: vnde Demosthenis illæ, ac Aristophanis Grammatici, & Cleanthis lucernæ celebratissimæ, atq; illa Epicteti tam frequenter à nostris & à Græcis autoribus decantata, vt nulla apud omnes celebrior, nulla preciosior habeatur. Sanè quidem à Pythea obiectum Demostheni, quod eius enthymemata lucernam olerēt, quippe quod is nihil ex tempore diceret, sed meditatione & vigilijs singula elucubraret: neq; segnis in respondendo Demosthenes, qui non eodem precio sibi & illi constare lucernā subiecerit, nocturna scilicet illi conuiuia exprobrans, quibus ille plus indulgeret, quàm Demosthenes studio. Æschines quoq; nimiam hanc hominis diligentiam incessens, λογιγράφος cum appellat, siue quod semper, vti dictum, ex scripto diceret: siue quod, vt nonnulli aiunt, in vtriusq; partis fauorem aliquando scriptitarit. Vnde iocus ille apud Aristoph. Erine, de lucernarum fabro, & quod omnia iam consilia sint ad lucernā cōsultaturi. Sed vt ad lucernam redeamus, Plato cum summi boni quā poterat cognitionē peruestigaret, id minimè explicare posse contendit, sed ex diutino cōtubernio, tanquam ex igne statim profiliante, succensum ait lumen animam irrepere. Sed longè ante Platonē magnus dixerat Propheta: Lucerna pedibus meis lex tua, & lumē semitis meis. Et: Signatum est super nos lumen vultus tui Domine. Et: In lumine tuo videbimus lumen. Hinc illa Esaiæ celebris adhortatio: Illuminare, illuminare Hierusalem, quia venit lumen tuum, & pleraq; huiusmodi de aduentu IESV, qui verum & vnicum est lumē. Passim verò apud hos ignis fidei symbolū est, lucerna scientiæ, quas in manibus habendas diuina institutione commonemur. Et Psalmo XVIII, illuminandam à Deo lucernam prædicatur, vbi nonnulli interpretes per lucernam intellectū, per tenebras corpus exponunt. Cedunt verò tenebræ, vbi veræ scientiæ lumē effulserit. Quod verò pro lucubratione lucerna accipiat, in causa sunt nocturnæ vigiliæ, quæ meditationi maximè cōmodæ sunt, & ad excogitandum propter silentium aptissimæ. Vnde illud, plus olei, quàm vini quosdā absumpsisse. qua de causa poëtæ noctē *διφροντῶ*, à meditationis promptitudine vocitant. Epicharmi dictum est, si quid scitu dignum quæras, nocte meditandum: & vt semel dicam, nihil ad studia nocte cōmodius. Quare nō incongruum lucubrationis symbolum est lucerna, cum præcipuè frequens Ægyptiorum mos fuerit, per instrumenta sæpius eorum vsum significare.

D E F A C I B V S.

Ademus lucernæ faces, vtpote quæ in eundem cum lucerna veniant vsum: nam & Cicero aliquid se ad ligneum lychnum non sine delectatione scripsisse profitetur.

A M O R.

A Egyptij sacerdotes, qui odium per aquas intelligebant, sub hoc tamen nomine mare ipsum accipientes, per ignem amorem exprimi voluerūt, ideoq;

Pierii Val. Faces.

faces passim Cupidini dedicarūt: notum enim illud de amore captis, vri eos in- D
timis medullis. Et apud Maronem: Regina cæco carpitur igni. Alibi: Est mollis
flamma medullas. Atq; eadem Vritur infelix Dido: ardet amans Dido. Cyrus
apud Xenophontem, ignem ait vrere homines, qui eum tangant: amorem verò
non præsentes tantum, verum etiam longè absentes inflammare. Meritoq; Por-
tius Licinius dixit hominē ob amorem non esse ignitum, sed ipsum ignem, cum
ait: Quæritis ignem, ite huc: queritis, ignis homo est. Vulgatum & Isidori dictū
auctoris Græci de amore loquentis, ea de causa cum facibus & alis amorem pin-
gi solitum, quod nonnunquam cupiditate impatientius exurat, nonnunquam
verò præ satietate abuolet. Nam & Propertius alas illi in huiusmodi vsum tra-
ditas arbitratur, vt eius ostendat instabilitatem, dicens:

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Nostrâq; non vllis permanet aura locis.*

Sed cum amorem firmissimam in se vno tantum posuisse sedem indicare velit, E
ita subiungit:

*Sed certè pennas perdidit ille suas,
Euolat is nostro quoniam de pectore nusquam,
Assiduusq; meo sanguine bella gerit.*

Sed quod ad faces pertinet, Hesiodus cum terram, aquam & aërem genitos po-
fuisse, quarto loco amorem genitum subiecit, per quē interpretes hieroglyphi-
cè igneum elementum intelligunt.

A M O R M V T V V S.

DVæ faces vinculo constrictæ diuaticatæq; nimirum indicia sunt amoris
mutui, quem Græci ἀντὶ ὁ ὅτι dixerunt, vt ἀντίθετος πολέμους Homerus. Pin-
guntur verò hæ accensa parte sursum versus erecta.

A M A T O R E S M O R T V I.

QVæ si pingantur inuersæ, amatorum funera indicant, vt in elegia, qua Ti-
bulli mortem deflet Naso, legere est:

*Ecce puer Veneris fert euersamq; pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce faces.*

Sed rem Ægyptiacā, qua ratione quis euasisse de amoris ergastulis indicare pos-
sit, in Erycinæ Veneris templo sculptā idem admonuit, I I de Amoris remedio:

*Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic lethæus amor qui pectora sanat,
Inq; suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.*

Erycinæ verò Veneris templum nō tantum loco hoc ad Erycis filij memoriam
respicere videtur, quam verum tacitè innuit Græci nominis significatū, hoc est,
assertricis, quippe ab ἐρύκειν ἢ ἐρύομαι, assero, libero, defendo: vnde ἔρυμα, munitio,
propugnaculum. Inde etiam Eryci epitheton celsus, quod editioribus locis ar-
ces olim fieri solitæ.

N V P T I Æ.

ERat & nuptiarū index fax illa, quam prætextatus puer apud Romanos pa-
trimus

A trimus matrimoniusq; præferebat, duobus aliis eiusdem ordinis & cōditionis nuptam deducantibus. Noctu autem, prima aut secunda hora ducere mos erat, ominis causa, quòd ita optima ac secundissima euentura sibi proponebāt: quod nonnulli tradunt in honorem Cereris institutum. In hoc autem sacro ea superperstitio accesserat, vt fax ea ab vtriusq; amicis raperetur, perfuncto munere, quòd ea inceserat religio, ne aut vxor eam sub lecto viri ea nocte poneret, aut vir in sepulchro cumbvrendam curaret, siquidem vtroq; mors propinqua alterutrius captari, putabatur. Addemus, tametsi *ἡ ἑρως*, institutum apud Romanos fuisse vt virgo, cum ad virum tradebatur, de matris gremio, aut aliqua, quæ proxima necessitudine esset, rapī simularetur, eo scilicet omine, quòd ea res feliciter Romulo celsisset. Hinc illa apud Catullum:

*Hesperæ qui cælo lucet crudelior ignis,
Qui natam possis complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et iuueni ardenti castam donare puellam,
Quid faciunt hostes capta crudelius vrbe?*

B Sed vt ad facē revertamur, apud Græcos ad id ministerij ancillæ adhibebantur, vti cernere est in Herculis Scuto apud Hesiodū: opus enim id antiqui illius esse Apollonius & Stesichorus agnoscunt. Ibi nouam nuptā plaustro vectā videas:

Ἴλα δ' ἅπ' αἰδομένην δαΐδων σέλας εἰλύφα? χερσὶν αἰ δ' μῶων
Ardentes latè spargebant lumina tēda, Quas manibus famula gestabant.

Quanquā moris etiam inuenio apud eosdem Græcos fuisse, vt mater nuptiales eas faces prætenderet: vnde apud Euripidem,

*ἰὼ δὲ εἴτε σοι πρὸς αἰνῆϊα φῶς
Νόμιμον εἰ γὰρ οἱ: ὥς πρὲς περὶ μητρί μακρὰ εἶα.*
*Atqui nec ignis prætuli lumen tibi,
Nempe vt beatam in nuptiis leges monent Decere matrem.*

Æneas apud Virgilium cū se maritali coniugio deuinctum abnegaret, ait:
Nec coniugis vnquam prætendi tēdas.

C E R E S.

E St etiam Cereris gestamen fax, in eius enim manu alicubi cernitur, quam aiunt ab ea incensam in Ætna, cū filiam perquirere instituisset.

I L I T Y I A.

C Vinetiam Ilithyæ hieroglyphicum est, cum face in vna manu, altera passa & exporrecta, à capite ad pedes tenuissimo panno cōtectum, prout apud Æginenses fuisse Pausanias meminit. Fax verò illa, vel partum, ob dolorem, ignis violentiæ assimilari ostendit, vel lucis illius quam nascentes indipiscimur, indicium est. Exporrecta disca pedinataq; manus eo significato ponitur, quòd solui grauidam partu dicimus. Amictus per se patet.

DE TVRIBVLO ET PHIALA.

Voniam verò multa super Vrna prius & Phiala dicta fuerunt, contrariacq; his addita Lucerna, & Faces, consentaneū est visum, vt quid vtruncq; simul iunctum significet, videamus. Proposita autem sunt pro hieroglyphico Turibulum & Phiala.

D I S C O R D I A.

S Vnt enim qui turibulum, aut aliquod aliud vas igniariū cū aquario pictū,
L1

Pierii Val. Turibulum.

vnde scilicet ignem & aquam inesse perspiceretur, quippe si ex vno ignis promi-
caret, in altero aqua desideret, discordiæ signum esse tradant, quod ea naturæ
sint maximè contrariæ. Vnde ignem aquæ permiscere dictum de iis, qui se ea
præstituros pollicentur, quæ fieri nequaquam possint.

P V R I T A S.

S Edenim Ægyptij sacerdotes per ignem et aquam, quippe turibulum & phia-
lam, labes maculæve deterfas elutasque optimè significari volebant: quinetiā
ignorationē hallucinationēque doctrinæ ope summotā, vbi præsertim ita illæ of-
ficerēt, ne quis discernere aut internoscere potis esset, vbi veritas latitaret, quod
per huiusmodi elementa rerum omnium defæcatio peragatur, ac puritati suæ
restituatur, vt qualis sit appareat: aqua enim maculas eluit: quæ verò aqua effi-
cere non potest, ignis exequitur. Hinc illa apud veteres aliarum quoque gentium
appellata suffitio, quotiens qui funus persecuti fuerant, quod polluti haberen-
tur, ignem aqua sparsi superingredi consuerunt, purgationem scilicet hinc fieri
persuasum habentes, & quavis pollutione infectos ita liberari. Vnde nonnulli
per aquas quæ super cœlos sunt, purificatorias virtutes, vt ait Ambrosius, inter-
pretati sunt. Aquas verò super orbes ætheris esse, idem die secunda validissimè
contendit. Doctè autem Catullus, cum in aqua puritatem hanc intelligeret, di-
xit: Aut quilibet, qui puriter lauit dentes, hoc est, aqua sola lauit, vnam eam al-
lutionibus aptam non ignarus, humores verò reliquos aut inficere, aut medi-
camentum esse. Ignis autem, vt nostri veteres tradidē, purgat, aqua expiat, lu-
stratque. Hinc ille Plautinus iocus Aulularia:

Quid impurate, quanquam Volcano studes,

Cænæ ne causa, aut mercedis gratia

Nos nostras ades postulas comburere?

Et apud Lycophronē legas Thetim indignatā, se deam mortali Peleo in matri-
monium collocatā, filios quotquot oriebantur in ignem exurendos coniicere so-
litā, quod ita rebatur mortalitatē exuri, & quod immortale esset perpurgatū
conseruari, veluti aurū ære cōfusum ignis ope purgatur, posteaquā quicquid
admixtum erat cris, in fumum & scoriam verterit. Atque ita sex iam filios absum-
pserat, donec ad Achillem ventū, quem pater superveniens ab igne exemit, Chi-
ronique curandum cōmendauit. Sacræ verò literæ apud nos Deum esse ignem
consumentē asserunt, igneosque fluuios hunc præcedere: quin & eundē ipsum in-
star ignis omnia cōflantis incedere: in quo nimirū nequitia intelligit, quæ à Deo
cōsumatur, cum omnis ab eo sit purificatio, nempe vnumquodque opus quale sit
probat ignis. Referta autem est natura humana tum plumbo, quo animi nostri
pergrauati ad terrā inclinant: tū aliis impurioribus metallis, quæ rubiginē indu-
cunt, vel auri & argenti naturā adulterant, vt ait Adamantius: quare diuino illo
igne opus est, vt quæ vndequaque immixta est animi nequitia deleatur. In quā sen-
tentiam peccanti populo dictum in sacris literis: Habes carbones ignis, quibus
insideas, hi erunt tibi in auxiliū. Sed nusquā apertius quā in Esaie visione purgatio
hec ostendit, vbi vnus de Seraphin à Deo mittit, qui pruna de altari incenso for-
cipe apprehensa, Esaie labra tetigit dicēs: Ecce abstuli iniquitates tuas, & pecca-
ta tua circūpurgauit: labia enim immūda se habere profatus erat, & in medio po-
puli labia immunda habentis habitare. Transfert nimirū ignis ad turibulū, per
quod in diuinis literis linguam Dominicā intelligunt: lingua verò ignis, in quo
spiritus. Vnde Dauid: Carbones succensi sunt à Deo, qui scilicet nos calefaciāt

ad

Ad pietatem, impellantq; mentis nostrę impetum ad doctrinā Dei, vt oratio nostra in conspectu eius tanquā thymiamatis odor ascendat. Aromata enim super ignem imposita, hieroglyphicè orationem spiritalis doctrinæ significant, vt traditum à Theologis ostendit Hierosolymitanus Hesychius. Precipue verò thus gratiarum actiones & oblationē significat, non solum quia dicatū est Deo, sed quia, vt Medici dicunt, multas oculorū sanat egritudines. Quòd verò thus, idq; lucidissimū, super XII propositionis panibus XXXIII Leuitici poni iubetur, LXX Sal reddiderunt, quod Apostolorū doctrinā significaret; illi enim sal terræ. Hebraica tamen lectio Lebone habet, hoc est, thus. In iisdem diuinis literis mētio fit de carbonibus desolatoriis: eos esse dicit Eucherius, qui peccata dissolunt; huiusmodiq; fuisse illū, qui ad labia Esaiaę prophetæ appressus est, vt quæ is cōtraxerat vitia, perpurgaret. Ponūtur etiā pro igne charitatis, aut exemplorum, aut pœnitentiæ. quanquā de carbonibus his aliter in Iunipero traditū. Facit ad hūc locū id etiā quod apud Ezechielem legimus, Deū vti corpus visum, à cuius lumbis vsq; ad pedes membra omnia igne conflagrabāt, à lumbis verò vsq; ad caput electri species erat, quo nihil magis est hieroglyphicū. Nimirū indicat hoc, renes lumbosq; & quę partes ad terrā tendunt, exvrendas esse illecebras quippe, nequitiam, et voluptarios affectus omnes perpurgandos; ita enim quæ à renibus supernè existūt, supraq; mollitudinis & nequitiaę opera attolluntur, in purissimam electri materiam euadere: electrum enim auro preciosius esse contendunt. Si nostrum igitur corpus, Dei corpus esse volumus, vitia eius igne percrememus, eo quippe quē Deus immittit, vt ita sordibus exviti, loti, perpurgatq; electri speciem, per ea quæ ad sapientiam pertinent exhibeamus.

V E S T A.

DVplex verò apud veteres erat ignis consideratio, quippe qui materialem hunc nostrū longè diuersum à superiore illo dictitabāt. Eum sanè in sublimi positum, Vulcanum appellantes, quasi Volcanum dicere voluissent. Vestam verò aiebant domesticum hunc nostrum esse, vt alibi dictum, autore Varone: quamvis Ægyptij translucidum & purum illum ignem Palladem esse volebant, hunc verò qui materiaę applicitus est, Vulcanum intelligebāt. Sed huius argumenti consideratio examinatur in Vulture locupletius. Quantum autem **C** pertinet ad Vestam, simulacrum eius strongilari figura, obrotunda quidem, & in acutum prominente, quæ circa medios humeros resideret, cuiusmodi est coagmentataę figura terræ. Eadem & sedentis habitu statuebatur, & apud Græcos *ἱστία* καὶ *πρὸς τὸ ἐσιεῖσθαι*, καὶ *ἰδ' ἐσιεῖσθαι*, quod sedes ponere significat, appellatam aiunt. Scilicet verò ad diuinitatis perpetuitatem spectare, alibi commodius differendum est. Quod verò *πρὸς τὸ ἐσιεῖσθαι* dicebamus, qui vulgi dicta consecretantur, ab ea tradunt ædificationis principium esse. Scriptores enim rerum affirmant artes nullas à mortalibus inuentas, priusquam ignis repertus esset, quo deprehenso, eiusq; vsu cognito, reliquæ omnes artes inde in dies magis ac magis profecere, cum vnusquisq; ignis commoditate adiutus noui aliquid semper excogitarit, & modò hoc, modò illud opus mortalium vsui proposuerit.

NVPTIALIA, VEL PURITAS MARITALIS.

QUod verò purificatione super dicebamus, nonnulli aiunt inde sacris nuptialibus ignem & aquā præferri solitam: nam & huiusmodi donaria nouę nuptę apponebantur, quæ scilicet vxorē puram & castā permanere oportere docerēt. Qui verò instituti huiusmodi rationē altius rimantur, naturæ vicem hinc intel-

Pierii Val. Ignis & Aqua.

ligi interpretatur. Ignem siquidem aiunt actionis vim obtinere, & agendi elementum esse, aquam verò patiendi. Hinc philosophi non desuere, qui rerū formas ex aqua, per admixtionem ignis, produci existimarint, atq; ita auspiciatissime ignis & aquæ sacramento nuptiarum foedera sanciri. Apponebantur verò hæc in limine domus, quā sponsus & sponsa intraturi essent, ut ea oblata species, memores eos redderet quorsum essent huiusmodi sacris initiati.

Æ R V M N Æ.

SEd enim Græcus poëta quidam acerbè nimium rem huiusmodi interpretatus est, cum dixit:

Θάλασσα, καὶ πῦρ, καὶ γυνή, καὶ τέρας.

tria quippe accidere mortalibus ærumnosa, mare, ignem, & sceminā. Et Theologi nostri ignē in diuinis literis pro ærumnis & calamitatibus, quæ probēt hominis fortitudinē, poni dicunt: in eamq; sententiam dictū autumant Psal. L X V, Igne nos examinasti, sicut examinat argentū. quodq; ibidem est, Transiimus per ignē & aquā, calamitates quaquauersum ingruentes, omneq; genus ærumnarū vno impetu effusum intelligi volunt, quasi nihil iam atrocius, neq; miserabilius esse possit, in vlllo malorū genere, quod exantlatū non esset: alterum enim horū atrocissimo cruciatu cōficit, alterū inimicissimo animæ mortis genere suffocat, quippe quæ cum ignea sit, nihil indignius pati se posse putat, q̃ per aduersarij sui violentiā exturbari. Ita & illud Euāgelio: Frequēter eum & in ignē & in aquā misit, ut eum perderet: quod pro periculosis eventis positū ait Eucherius.

N E C E S S I T A S.

SEd ut ad nuptias revertamur, lōgè honestius Metellus, qui de vxore ducenda sententiam interrogatus, vxorem esse malum haudquaquā inficiatus est, malum tamen id esse necessarium: igitur per ignem & aquam necessitatem interpretabimur, quæ ducere vxores iubet, non tantum ob sobolem, quæ præcipua causa est, verum etiam ut sit, quæ domus & familiæ totius curam suscipiat, & quodam veluti gubernaculo administret ac regat.

V I T A.

VT cunq; verò senferint alij, scimus ignē & aquā vitæ prius auspicia dedisse, vitamq; quandiu vitales auras carpimus, conseruare. Quis verò ignorat, sine maritali copula breui periturum esse humanum genus omne, cæterorumq; animalium species defuturas? Quare exules, qui vita censebantur indigni, aqua & igni priuabatur. Sanè poëtæ cum fingunt Saturnum amputasse genitalia patri Cœlo, eaq; in mare abiecisse, indeq; natam Venerem, id significare volunt, igneum semen admixtum cum humore, generationis fuisse principium.

C O N I V G I I C O M M O D A.

NOn absurdè etiam voluptatem, & vsum, quæ soleāt ex vxoria consuetudine, vnanimicq; concordia percipi, qualem Homerus mirificè commendat, per huiusmodi ignis & aquæ fercula interpretabimur, cum nihil ferè sit in rerum natura igne iucundius, nihil vtilius aqua, quæ sola ex rebus omnibus, necessitatibus innumeris opem affert. quare aquam Pindarus optimā, Aristotele etiam comprobante, nuncupauit, igneum etiā ardorem auri pari elogio profecutus.

M A I O R I S L V M I N I S V I O L E N T I A.

ET ne lōgius à Pindaro recedamus, argumentū is pulcherrimo hieroglyphico subministravit, ode Olympiorū prima, vbi fulgorem ignis celebraturus inquit, αἰδύμιον πῦρ ἂν τε δὲ πρὸς περὶ νυκτί: non ignarus scilicet, ignem soli expositum amittere

A amittere omnem splendoris gratiam, quæ noctu suam habet cōmendationem. Elegantia igitur ingenia virtutem cuiuspiam, præstantioris alicuius interventu obnubilatam labefactatamve, significare cū vellent, ignem Soli expositū pingere cogitarunt: siquidem ignis splendor, vt palàm est, Soli expositus, vim amittit suam, noctu verò prævalet, & vt in suo regno pervigescit. Atq; hoc est quod Pindarus ait, *ὄγ' πρὲς πηνυκτί.*

N V M E N.

C Vm tot igitur sint ex igne vtilitates, totq; magnarū & admirabiliū rerum similitudines habeat, non immeritò à Persis in primis, & sacer, & æternus vocabatur, quē quacunq; rex exercitū duceret, magni numinis instar argenteis altaribus impositū præferebant. Super hoc Maximus Tyrius: Perse diariū ignē adorant, nimirū diuinitatis signū, insatiabilem, voracem. Huic cū sacrificāt illi alimentū præbentes his verbis vtuntur: Ede ignis domine. Neq; Persarū tātum est ignem colere, vt idem Tyrius, sed Lyciorū etiam, apud quos Olympus ignē emittit, hunc sacrū habēt. Ferūt aut ignis, quo Zoroaster cōflagrauit, reliquias, tanquā ignis diuini à cœlo delapsi, à quodā susceptas, ad Persas, vt perpetuis ex-

B cubiis seruetur, esse delatas: atq; hinc apud eos ignis cultū habuisse principiū. Fuit verò Zoroaster is, vt à veterib. accepimus, Chamis filius Mezraim nomine, qui Magia per manus à patre accepta, signa quædam veluti stellarū scintillas de cœlo deducere, & alia huiusmodi ostentare solitus, diuinitatis sibi nomen asseribat, donec fulmine tandem ictus interiit: mortaliū tamen imperitia, qui tunc erāt, ita raptum eum fulmine & cœlo illatū credidit, mutatoq; nomine Zoroastrum, quasi viuū astrum appellauit, subsecutaq; deinde ætas omnia quæ fulmine tacta essent, sacra existimauit. Sanè Orpheus, à quo noctem alibi diximus luminis parentem appellatam, æthera *πύελπνοις* vocat, quippe igneum spiraculum. Euripides aut: Vides excelsum, qui illum infinitū ætherem & terrā vnde quaq; circumplectitur humentibus vlnis, hunc crede Iouem, hunc arbitrare Deum. Quem secutus Ennius: Aspice, inquit, hoc sublime candens, quem inuocant omnes Iouem. Veteres hunc Diespitrem, & Lucetiū dixere, Græci *Ζῶα* à *Ζῶ*, quod viuere est. Vnde Ioannes: Vita erat. Plato Cratylo *δία* dum vocat, transfert ad præpositionis vim, vt Ioannes idem, Per quem omnia facta sunt. De splendore verò: Et erat facies eius sicut Sol. vt apud Malachiā: Oriet vobis timentibus sol

C iustitiæ. Sed quæ plurima pertinent ad Solis hieroglyphicū, cū ea cōmodiore loco plenius dicta sint in cœlestium corporum cōmentario, breuiter hæc tacta sufficiant. Quàm verò attonita propemodum veneratione apud Persas colebatur ignis, ex eo manifestum est, quòd grauissimus apud eos mos supplicandi fuit, cū quis igne in manus accepto supplex interminabatur, eum se in aquam iniecturum, si voto excidisset: non esse illi fas ducebant eum reiicere, qui sic preces allegasset. Sedenim vt impudentiæ nonnullorum modus imponeretur, neq; vlli violandi ignis occasio permitteretur, lege inde sanxerunt, vt qui eo supplicandi genere vsus esset, supplicio multaretur. Autor Plutarchus.

T E N T A M E N T V M.

F Vit & apud quosdam è nostris populos, iuramenti atq; iudiciij species super ferro candenti, superstitione potius quàm piè per æditumos templi in Liuania præsertim obseruata. Nā sceleris alicuius accusati, ad ferri candētis iudicium vocabantur, & id subire nonnunquā vel inuiti cōpellebantur. Id erat eiusmodi, vt criminis reus ferrum candens è mediis prunis exemptum, in manus caperet,

Pierii Val. Fumus.

accusatoribusq; & iudicibus ostentaret, siq; aduersione nulla subsecuta illæsus D
esset, absolueretur: si vim eam pati non posset, obiecti criminis ita convictus da-
mnaret. Purgabāt verò se prius ieiuniis, cōfessione, & Eucharistia, mox ad hor-
rificum illud experimentum accedebant: id, quia periculosum erat, & infantes
aliquando ex eo condemnabantur, præcipuè verò contra Christianæ pietatis
mores erat, Deusq; tentari videbatur, Honorius III. fieri per grauissimum edi-
ctum vetuit, vt Decretalium lib. V, tit. XXXVI de iniuriis, cap. III. habetur.

DE F V M O.

C, ne fumum etiam prætereamus, postquam super igne multa diximus
quod fumi significatum esset, iam aperiemus.

I G N I S.

O rtus à terra fumus, & in cœlum sese attollens, ignem, ait Horus, significa-
re perhibetur. Porro ignis Aristoteli nihil aliud est, quàm fumus incensus:
& apud Homerū totiens fumus expetitur, vnde ignem ac mox habitabilem esse
regionem cōicere detur. Eò verò hieroglyphicū fumi tendere videtur, vt suspi-
cionem aliquā non temerè obortam esse intelligamus. Nam cū rumor aliquis E
in vulgus emanat, dici solet, absq; igne fumum nullum oboriri. Et Petrus apud
Clementem: Fieri minimè potest, inquit, vt consurgat fumus, vbi non sit ignis.
Quinetiam vbi Pindarus, Nemeis, inquit, ὕδωρ καὶ πῦρ φέρει ἀντίποις, certet aquam ap-
posuisse fumo: fumum, ait interpres, pro igne posuit, ex sequela scilicet signum
quod præcedit indicans. Et Psalmo XVII legas, fumum ascendisse in ira Dei;
& euestigiò ignem exarsisse: vbi quidam aiunt interpretes, inuestū quidem pri-
mò in dæmonis pervicacia comprimenda, mox ad vitia reliqua extirpanda ag-
gressum. Alij fumum hoc loco initia futuræ compunctionis intelligi volunt, &
ita sentit Eucherius, quod ad Ægyptiacum accedit hieroglyphicū: quanquam
& Dei cōminationes significare posse non inficiatur. Nam, vt etiam apud Plau-
tum, flamma fumo est proxima. Quæ omnia nostri multò antè literarum monu-
mentis mandauère. Sic Ecclesiastici XXII legas, Vaporem fumūq; emanare
in altum ante ignem, ita & contumelias & minas sanguinis esse prævias.

P E R D I T I O.

P erditionem multi per fumū intellexère; & mos est, opes diuitiasq; magnas, F
Regna, & vnamquāq; rerum amplitudinē in fumū abiisse dictitare, cū ita
consumpta fuerint, aut ita collapsa defecerint, vt ne vestigium quidem pristinae
maiestatis relinquatur. locatur in hanc sententiā Horatius, vbi Mennium pater-
norum maternorumq; bonorū abliguritorē omnia in fumū ac cinerē vertisse
dicit. Ad hoc succurrit Demonaetis philosophorū omnium festiuissimi dictū,
qui à quodam interrogatus eludēdi causa, vt pleriq; literatos ita tentare solent,
quot fumi minæ ex mille lignorum minis combustis educi possent: cineres ex-
pendendos esse, respondit, reliquū in fumum abiisse. quod ea ratione supputa-
tur, qua Archimedes detractū fraude aurum à redemptore ex votiva Hieronis
corona deprehendit, qua de latè apud Vitruuium. Quod verò ait Hesiodus:

αἷψα καὶ πρὸς ἀλγος μὲν ὑπὲρ καὶ πνέουσα θεῶν

Quamprimum fumo properes clauum imposuisse:

præclari admodū interpretes, posteaquā combusseris, exponūt, vtpote qui no-
lit fratrem vltius rei maritimæ dare operam, sed solam exercere agricolationē.

S O L I C I T V D I N E S.

S Vnt tamē qui loco hoc Hesiodiano philosophari malint, & pro fumo vitæ
nostræ

A nostræ sollicitudines accipiant, quæ intellectū ac rationem ipsam obtenebrant. Difficulus enim posse nos pura sensuum claritate, hoc est, tranquillitate frui, ubi illa ingruerint quæ mentis oculos lancinent, & cæcutire faciant.

BONA VOLUNTAS PER ERROREM OBFUSCATA.

Sunt qui per fumum bonam proficiendi voluntatem, quæ tamen sit erroris tenebris obfuscata, interpretentur: cui si fomes adhibeatur, hoc est, si recta accedat institutio, flatusque verborum adiuuetur, ignem promicaturum, hoc est, rectorum operum effigiem apparituram: Hinc Esaias, lignum à quo vel tenuis admodū fumus exhalet, minimè extingui debere præcipit: ubi fumus, tantillæ illius pietatis quæ sit in delizioso diuite, signum esse videtur, quam sententiam acutissimus etiam Scotus claro fretus lumine cognouit.

IMPERITIA.

Sane fumus est etiam imperitiæ symbolum, cum lumen sit doctrinæ signum: cuius contrarium est caligo ipsa: unde caligare errantes dicimus: fumus verò est, qui caliginem inducit. Transfertur & ad vitia, ut Alexandrinus Clemens, vitia, ait, veluti fumum immensum esse, qui vniuersam mundi huius domum repleuerit, atque hæc institutione malam, sodalitates pessimas, consuetudinem improbam, colloquia praua, opinioniones haudquaquam rectas invexisse, unde primum error, inde contemptus, tum infidelitas, atque malitia, parataque semper ad nocendum versutia, auaritia, vana iactantia, atque alia huiusmodi exoriantur.

PIERIVS VALERIANVS AD MARCV

MANTOVM IVRISCONS. PRÆSTANTISS.

de iis quæ per Lyræ, & arma quædam alia
musica significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

Cribonius Libo magnæ olim apud Romanos celebritatis, inter opera multa quæ magnifica & præclara posteris reliquit, numum eum argenteum signauit, in quo putealis, quod pro foro iudiciali fecerat, exemplum expressit, victurū operis à se instituti monumentum. In eo verò multi non incuriose querere solent, quid sibi velint lyræ, ad singulos putealis angulos adsculptæ. Quorsum enim, aiunt, lyra ad litigiosa disidia, discordesque contentiones? aut quid putealis aquæ silentiū & quies, ad vllam facit harmoniā, aut clamorū strepitum fori? Quibus ego respondere soleo, sapienter à Libone ornamentū illud eo loco excogitatum, utpote qui ob oculos ea posuerit, quæ his, qui locum eū frequentarent, & vtilia & salutaria viderentur. Litigantibus quidem, ut concordie memores, ad pulcherrimum suauissimūque eius fructum oculos intenderet, quo quidem nihil humano generi accidere possit vtilius, neque commodius. Causidicis, si clientibus consultū vellent, congruentia susceptæ materiæ dicerent, ab iis quæ incōgrua & discrepantia essent, abstinere. Qui autē iudicaturi consedisent, rationum & argumentorum, quæ allata essent, consensum, veritatem, aut non leuem saltem verisimilitudinem acriter inspicerent. In cuiusmodi sermonem cum proximis diebus apud communes amicos incidissem, euenit ut iucundissima tui recordatio è re nata surreperet, quod antea diu multūque cogitaueram aliquod ex hieroglyphicis meis commentarium tibi Marce præstantissime deberi, quando te potissimum impulsore labor hic omnis susceptus est & exantlatus. Ipsa autem Lyræ magis conueniens visa est, quàm res alia quæpiam, quæ tibi donaretur, quam tu scilicet suauiter ad eū, seu linguam causis acuas, seu ciuica iura respondere paras, concentu tam

Pierii Val. Lyra.

mirifico resonare facis, vt omnium mentes tanquam Amphion alter quoquò velis trahas, neq³ D
saxa tantùm moueas, sed vel adamantina destinatorum hominum corda quotiens adlibuerit
arbitrio verses tuo, siue disertissimè discutiendo de cathedra intones, siue in foro agendo fulmi-
nes, siue mare terrâsq³ publica vel priuata tempestate perturbatas, clarissima ingenij tui sereni-
tate tranquilles. Sed quoniam multi longè quàm ego sim facundiores in laudes incumbunt tuas,
ego ne decus tuum culpa deteram ingenij, ab aliorum me provincia cohibebo, & quod tibi de-
stinavi commentarium procurabo.

CONCORDIA.

IGITUR, vt palàm est, Romani ve-
teres per Lyrae hieroglyphicū con-
cordiam figurarunt: cuius tamen
alia quoque sunt significata, eaq³
multis antiquorum tum poëtarū,
tum philosophorū præconiis celebrata: sed nos
ea tantùm seligemus, quæ ad hieroglyphicum in-
stitutum facere videbuntur: tamen, vt meus est
mos, si res exigere videatur, numum quo de me-
minimus, diligentius examinabimus. Eius in-
scriptio est, PAVLLVS LEPIDVS CONCORD. à cuius altera parte le-
gitur, PVTEAL SCRIBON LIBO. Ibi figurā Putealis videas, de quo
scriptores plerique meminere. Huic autem à singulis angulis lyrae appensæ
sunt, corymbis & sertis medio interuallo dependentibus. Aiunt verò Libonem
primū tribunal & subsellia prope Arcum Fabianum collocasse. Hinc Hora-
tius: Forum putealq³ Libonis mādabo siccis, quia scilicet forensia negotia præ-
cipuè sibi deposcunt sobrietatem. Et Ouid. de Remedio:

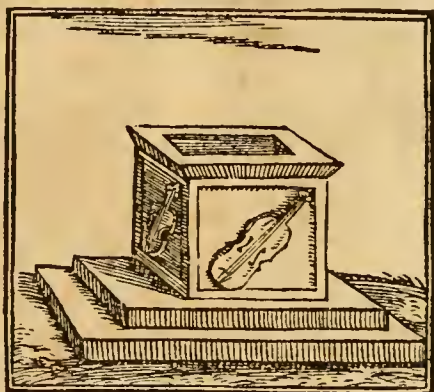
Qui puteal Ianūmq³ timet celerēsq³ue calendas:

hoc est, qui se rapi timet in ius, & qui alienum pascit æs, quod scilicet calendis
singulis efflagitur. Neque illud dissimulandum fuerit, in numi ipsius inscri-
ptione duo esse obseruatione non indigna: in Scribonij nomine ∞ literam ia-
centem atque supinatam, & PAVLLVS gemino LL notatum ex Terentij F
Scaurij sententia atque præcepto, neque non ex antiquorum vsu, quod in ple-
risq³ monumentis obseruauimus: neque proprium tantū nomen, verū & aduer-
bium PAVLLVM eadem lege scribendum Grammatici veteres censuere, vt il-
lud Romæ, HOSPES QVOD DEICO PAVLLVM EST ASTA ET
PELLIGE. & huiusmodi plæraque.

IUDICIUM COMPOSITVM.

ATq³ illud in Lyra præcipuū, quod hominem compositi iudicij, quiq³ aures
eruditæ haberet, significabat: ea siquidem diuersas componit voces, & cō-
cordi omnes tono temperat: quod munus in diuersæ rationis affectibus com-
ponendis videtur homo præstare, vt non immeritò Diogenes Cynicus carpe-
re sit solitus Musicos, qui cū Lyrae chordas congruenter temperarent, animi
mores inconcinnos haberent. Eadem mordacitate Isidorus Cynicus Neronem
transeuntem in publico clara voce corripuit, quod Nauplij mala bene cantita-
ret, sua bona malè disponderet, neque vllum in vitæ tenorem temperamen-
tum adhiberet.

INÆQ.

E

A Statuebat & in Mercurij manibus lyra, idē hieroglyphicū ostendebat, concentū omnē ex vocū inequalitate cōstare: cōcentus verò hominū est, cū varię voluntates in consensum vnū contrahuntur. In singulis verò mortalium concentus ille, quo quis beatitudinem assequit, vbi scilicet res & cōgruenter temperarit, et ad amissim explorarit. Plato animam in Timæo cōcentum, & concordiam vocat. Aristoxenus & Dicearchus harmoniam dixerunt. Lyre igitur merito dominus Mercurius,

I N Æ Q V A L I V M
concordia.

Qui animas nunc evocet orco Pallentes, alias sub tristia tartara mittat, vt Maro.

Est & Musarū insigne lyra. Musas Eusebius à μῦσας dictas arbitrat, quod significat honesta bonaq; disciplina instituere: easq; Orpheus et Proclus in hymnis religionē hominibus com-
B monstrasse dicunt. quemadmodum & Orpheo id attribuunt, vt suavissonæ testudinis concētū, hoc est, placidis & aptē cōpositis verbis fera hominum corda mitigarit, agrestes mores expoliuerit, & dispersos vagoq; mortales in cœtum vnum cōgregarit. Apud Aristophanem legas, per citharæ callentem, hominem sapientem, & Gratiis omnibus ornatum, à veteribus indicatū.

BONA DISCIPLINA.

Diuinæ quoq; literę citharam pro morali virtute acceperunt, vtpote quæ in actione consistat. Et in huiusmodi significatum theologi dictum volunt Psal. XLIII, In cithara tibi confitebor.

R A T I O.

A Thanasius in iis quæ contra gentiles scripsit, rationem lyre comparauit, vbi de anima, mente et sensu differit: quippe id lyre haud dissimile videri ait, quæ rectē temperata sit, & Musico, qui eam resonare faciat, non imperito. Est enim in lyre neruis suus cuiq; sonus, grauis, acutus, mediū, argutus, atque aliis aliis. Concentus autē nullus discerni aut internosci potest, nisi fidicinis ars accedat. Tunc verò modulatio & varia soni suauitas ostenditur, cū qui Lyram tenet, neruis increpuerit, singulosq; aptē percurrerit. Eodem modo, cū sensus in corpore sint tanquā lyra cōpositi, si docta mens illis imperauit, discernet animus, quid absolum, quid concinnum sit, quale sit vnicuiq; rei temperamentum adhibendum, vt nihil deniq; facere, aut meditari aggrediatur, quod modulis & tonis non respondeat, vnde concors concentus exaudiatur. Et nonnulli concordiam inde dici putant, q chordæ variæ in vnam conveniunt harmoniam: tametsi alij concordiam à corde deductā malunt, qui Tullio innituntur Tusculanarū primo dicenti: Aliis cor ipsum animus videtur, ex quo excordes, vecordes, concordesq; dicuntur, vt in Cordis commentario disputatum: eamq; afferunt rationem, quod id locutionis in monumentis antiquis aspiratione careat. Qui chordis insistent, concordem à Græcis σῶαλον dici opponunt, consuesseq; aiunt veteres è locutionibus plerisque in Latinitatis vsum receptis, adiectam consonantibus aspirationem summouere, quatuor tantū admissis, quę Scaurus enumerat.

Pierii Val. Lyra.

MATRIMONIUM CONCORDS.

D

Sed nos ut ad concordiae significata redeamus, illud ex Onirocritarum discipli-
na deprompsimus, ut si quis nuptiarum tempore lyram per somnium videre
imaginatus fuerit, concordiam id inter maritum & uxorem futuram significare.

M V S I C A.

Quæ verò lyra est in Neronis numo, studium eius in arte Musica, & victoriam
ex certamine eo partem significare crediderim. Fidibus enim eum oblectatum
ad insaniam usque, & in theatris Musica decertasse non sine maiestatis Imperato-
ric dedecore atque ignominia, scriptores eorum temporum omnes prodiderunt. Nam
is præter numos ea nota percussos, statuas etiam sibi citharcedico habitu posuit.

P O M P. M V S A.

Est & Pomponij Musæ numus, à cuius altera parte muliebri signum est cum
lyra & plectro: id quid sibi aliud velit, quam eius cognomentum, non video,
siue is Pomponius poeta fuerit, de quo apud Plinium: siue qui bello Mithridati-
co captus, cum multis vulneribus saucius ad Mithridatem adductus interroga-
tus ab eo esset, an amicus futurus esset, si opera iussu Regio daret, ut curaretur:
respondens, Si tu, inquit, populo Romano amicus fueris, aliter me quoque semper
inimicum habebis.

A M O R.

Quoniam verò voluntatum, studiorumque consensus atque similitudo amorē pa-
rit, celebrata à Platone lyra inter amatoria monumenta, libro de anima. Pro-
clusque ubi Venerē Cythereā ab Homero & Hesiodo appellatā exponit, aduer-
sat Hesiodo, neque dictā ὅτι προσέκυρε κυθήροις, οἷδε μὲν γὰρ τὰ κύθηρα, κυθηρά δὲ ἡ κυθηρομένη ἐχ-
σα ὅτι ἐαυτῇ πόσις τὸ ὄρω πικρὸς φιλίας. Non assentit, inquā, Proclus, ut Cytherea dicta sit à
Cytheris, ubi illi templum, araque tot frequentissimo mortalium conventu colebant:
quia, inquit, κύθηρα vocantur insulae illae, & alta Cythera etiam apud Maronē, cu-
ius scilicet vocabuli syllaba media per u vocalem longā perscribat. Dictam verò
Cytheream ait, quod vniuersae consuetudinis amatoriae vim intra se occulat. Nam
& alij Cythereā ab occultanda turpitudine dictā voluere: & illi in abdito templum
fuisse alibi diximus. Lyra autē cum omnē in se suauitatem complectatur, quandā
cum Amore, cum Venere, cum Gratiis similitudinē præ se ferre videtur, parique cum
iis illecebra homines illectare. Demumque hæc illa videtur Amphionis lyra, cui
sponte saxa etiam paruissē perhibentur: cuius rei mentionē facit Apollonius Ar-
gonauticis, & Antimenidas primo, donatamque Amphioni lyram eam dicit à Mu-
sis, quamvis Dioscorides ab Apolline, à Musis tamen etiam Pherecydes historia-
rum libro decimo.

S E D A T V S A N I M V S.

Ridiculum fortē nostris videatur, si quis non vnum hominem tantum armis
instructum, quippe Achillem cithara canentem pinxerit, verum & vniuer-
sum exercitum in aciem descendantē, ad citharæ modulos progredientē fece-
rit, quoniam neque citharcedi quicquā comune cum armis habere iudicant, neque
milites, ferocesque homines ullam hodie liberalium artium disciplinā assequi di-
gnantur. Verum si Lacedæmoniorum disciplinam & instituta respiciamus, inue-
niemus eos ad lyram citharæque sonum acies instruxisse, reiectisque tubis, & classi-
cis aliis, ad eiusmodi modulationis sonum pugnam inire solitos, id quod indi-
cat illos sedatori quodam animo prælium aggredi consueisse. Nam & Homerus
strepitum & tumultum in congressu primo barbaris dedit, cum Græcos sensim
& taciturnos progredi dixerit. Hanc tamen in Pompeio contationē reprehendit
Cæsar, cum in Pharsalia victor evasisset.

H V.

A

H V M A N A V I T A .

Qui verò per lyram humanæ vitæ rationem exprimi dixerunt, tam eorum quæ superius de sensibus, atq; anima, deq; mortalium institutis attulimus, rationem habuisse mihi videntur, quàm etiã de naturæ nostræ conditione rem ipsam perpendisse. Nam cùm in lyra septem discrimina vocũ celebrari comperissent, humanæ vitæ tenorem eadem assidue agitari varietate animaduertent: septima enim hebdomada mas in vtero fabricatus existit: septima post partum hora manifestum aut vitæ aut mortis argumentum affert: septimo post die vmbilicus astringitur, ac solidescit: post bis septem manifestũ est luminis indicium: post septies septem obtutus firmitas, atq; cognitio. Videmus mox à mense septimo dentes pullulare, post bis septem sessionem esse tutam, post ter septem verborum articulationẽ, post quater septẽ incessum, post quinquies septem lactis horrorẽ suboriri, post annos demũ septem primoribus dentibus expulsis validiores enasci, ac perinde vocis sonũ integrũ fieri: secundo verò septenario pubescentiã, ac emittendę genituræ facultatẽ, roburq; iam ad virilitatem spectare: **B** tertio lanuginẽ, & crescendi finem: quarto robur, & membrorũ plenitudinem. Quinta verò hebdomade cùm viriũ augmentũ, quantũ vniciq; esse datur, absolutum sit, congruũ nuptiarum tempus à Platone conscribi, quod septimo Legum habetur. Sexta autẽ partas collectasq; vires incolumes seruat, ac prudẽtiæ vigorẽ affatim subministrat. Septima diminutionem quippe viriũ, sed perfectũ intellectus & rationis incrementũ habet: quare soliti sunt milites ea ætate rude donari, & cõsiliis rebusq; pub. adhiberi. Atq; hac de ratione Horatius ad Mæcenasẽ scribit, se iam donatũ rude: nã qui vndenos Decembres quater iam, vt ipse de se dicit, expleuerat, per septimã hebdomadã deferri iam occeperat. Octauo mox septenario perfectionem & in intellectu, & in ratione videre est, qualis maior in vnoquoq; iam sperari debeat. Nonus humanitatẽ ac mansuetudinem adducit. Decimus vitã finiendi plerunq; desideriũ: quæ omnia versibus elegiacis Solon luculentissimẽ complexus est, lyramq; suã ita temperauit, vt humanæ vitæ concentũ sonoramq; vocalitatem anno septuagesimo terminaret, quẽ vbi mortales exceßerint, desipere iã, & chorda modò hac, modò illa subinde videntur aberrare. Neq; multum alienũ ab huiusmodi cõsideratione, quòd Magnus **C** Basilii per citharã corpus interpretatur: nam & alij Theologi Psalmo LVII, Exurge psalterium & cithara, per psalterium animã, per citharam corpus intelligi volunt, quod ita pluribus esse locis acceptum Euthymius obseruauit.

L Y R A E F O R M A .

Si quis verò lyram, qua fuerit apud antiquos specie, intueri velit, nō ignoret cõstare illã ex binis cornibus, iugo, testudineaq; testa: talem enim, vt in Amphione Philostrati est, Mercurius excogitauit, cõpegitq;: qua posteaq;, vt aiũt, Apollinẽ & Musas honestauit, Amphionẽ etiam, vti dictum superius, donauit. Cornua verò illa sublimipetæ capreæ fuisse volunt, quibus Musici, anteq; ligni vsus ad hoc cõmodus haberetur, ad lyras conficiendas vterentur. Ex lignis verò quæ lyræ apta censeantur, buxum maximẽ laudant, vtpote quæ solida sit materia, & ad polituram aptissima. Potentiores huc ebum adhibuerunt. Rhæti atq; Norici acerem arborem egregiẽ crispatã exhibuẽre, vtpote quæ mirificẽ colorum varietate delectet, quæq; fissa non fallat, neq; excauata disiliat. Elephas, ait Philostratus, nihil ad lyrã: quocirca sciti viri neq; animal ipsum magni quicq; faciunt, neq; cornibus eius vtuntur: quanquã nostri, pectine pulsat eburno, li-

Pierii Val. Fistula.

bentissimè dixerint. Videtur verò natura ipsa opera perquā diligentissimè de- D
dita, testudinis testā, vt huic inferuiet vsui, fabricasse, ita illam excauauit, & vas
veluti quoddam vtrumque percussioni collectionisq; preparauit: vacua quædam
foramina hinc inde fecit, in quæ vmbilici inferi possent, atq; alter alteri apprimi:
chordæ enim ex vna parte, quippe in imo, quadræ suæ applicant, ex altera vmbi-
licis obuoluunt. Atq; hæc in illis ratio potissima considerat, vt rectè in lyram
ductæ æquis inter se distent interuallis, & parallelos binæ quæq; efficiant: quæ
quidem species in hodiernis adhuc quodammodo refertur, quāvis cornua non
in vacuū, vt olim, sed in ipsum lyre corpus inflectantur. Atq; hæc ea quidem spe-
cies, de qua Græci scriptores, & Romani Græcos secuti, inuentionis laudē par-
tim in Mercurium, partim in alios cōferunt. Sed Hebræorū literæ Tubalem ap-
pellant, qui primus omnium & huiusmodi instrumenti, & musicæ inuentor fuit.
Sedenim quā lyram à Mercurio inuentā tradunt, trium tantum chordarū fuisse
dicunt: voces enim ab eo tris, trium instar temporū inuentas aiunt, acutā quip-
pe, grauem, & mediā, prout tria tantum apud Ægyptios fuere tempora, æstas, E
hyems, & ver, singula quadrimestria. Sic æstati acutus sonus attributus, hyemī
grauis, veri medius. Thebarū tamen portas ea ratione septem institutas Græci
dicunt, vt totidem in lyra tonos repræsentarent. Et memorabile illud Emerepis
Lacédæmonij factū celebrat, qui cum Ephorus esset, cuius scilicet magistratus
censuræ Græcia vniuersa olim acquiescebat, Phrynidi Musico duas è nouē chor-
das bipēni excidit, dicēs, Musicā ne deprauas: de quo nono Symposiacōn apud
Plutarchū. Ad hæc ipsa hominis constitutio cum sit quatuor ex elemētis, & ani-
ma, & quaternarius numerus multis de causis corpori cōpetat, ternarius verò
animæ, de quo alibi copiosius, iuncta hæc, & in concentū excitata omnem red-
dunt harmoniā, quæ tam ex operibus quàm ex cogitationibus nostris percipit:
vt nō immeritò humanā vitā tot septenariis variari paulò antè disputauerimus.

DE FISTULA.

Facit ad hoc & fistula, vt chordis lyra septem, ipsa quoque septem
compacta cicutis: cuius forma conspicua est passim in Panos & Sa-
tyrorum manibus.

RESIPISCENTIA.

F Hominem Ægyptij diu quidem mente captum, postea verò quasi somno
excitatum, ad intellectus officia redeuntem, & vitæ suæ iam modum impo-
nentem, significare si vellent, fistulam, inquit Horus, pingere consue-
runt: huius enim munus, animum ab odiosis & grauibus atq; etiam impuris cogitationi-
bus auertere, & curarū obliuionem, vt diceret Hesiodus, inducere, & vt exem-
plo Pythagoræ comprobātū est, impotentiores etiam lasciuiantis animi sedare
motus, dum composita soni suauitate animum arbitrio suo versat & modera-
tur. Facit hoc ad illud Antiphanis, sive vt alij, Bionis, qui Bucolica scripsit, ἀμὰ
καὶ αὐτὸς πηχῶνται σείργα, πάλῳ δὲ τοὶ θυμὰρ δὲ ἔργον, Tu tibi fistulam ames cera coniunge-
re, quando non labor aut opus hoc magnum.

ADVLATIO.

E Adem verò, vt alibi dictū, cum ceruo picta, perniciosam indicat adulatio-
nem, ob historiā scilicet quæ super ea & ceruo fertur, animal id eius suauita-
te modulisq; mulceri, & ad stuporē vsq; delectari: vnde accadat, vt dum ceruus
intentior in eam incumbit, incauto illi ab alienatoq; mors inferatur.

A DE TVBA.

Sed iam altius insonemus, neq; semper in molli lyra aut fistulis immoremur, sed & tubam strepitu procul ære canoro exauditam, ad musica instrumenta reliqua adijciamus.

C E L E B R I T A S.

Significat tuba famam & celebritatem: vnde Romani in Saturniæ ædis fastigio Tritonas tubicines imponebant, caudis abditis & absconditis, id scilicet eo hieroglyphico significantes, quod historia gestarum rerum ab Saturni commemoratione ad nostram usq; ætatem in obliteranda celebritate, nota, clara, & quasi vocalis esset: quæ verò ante Saturnum gesta fuerint, obscura & incognita in tenebris delitescere: idq; sibi velle Tritonum caudas ad humum inclinatas, absconditasq;. Erant verò tubæ Marti dicatæ, vti etiã nunc sunt: in acie enim mos est

Ære ciere viros, Martemq; accendere cantu.

E R I G E N D Æ M E N T I S S I G N V M.

In sacris verò literis tuba suum habet intellectum. Nam quæ memoria tubarum celebranda mandat à Deo prima septimi mensis die, nihil aliud sibi vult, vt interpretantur Theologi, nisi debere nos Prophetarum oracula memoria repetere, Euangelicas voces omnino recogitare, Apostolorum prædicationes celestium tubarum instar, quarum sonus in omnes terræ fines exire destinatum erat, reminisci: & ita initio mensis tuba canamus, & in Psalmis Deo iubilemus.

D E T I B I I S.

Sed tibiæ Veneri sacre ferebantur, eaq; de causa in ouatione tibijs & myrto Romanos vti solitos Plutarchus ait, Marcello.

Eadem Pani, perinde ac etiam fistula, attributa, quippe quem sensibilis mundi rector intelligebant: sonus enim non nisi sensu percipitur. Atqui Apollinem etiam aiunt à Pallade doctum libenter tibijs cecinisse: & in altera simulacri eius, quod Deli erat, manu, tres insidebant Gratia, quarum vna lyram, alia tibia, fistulam, quæ inter has media erat, gestabat. & dona legas ab Hyperboryjs Delum missa, Cithara, tibijs, & fistula comitantibus.

S E N S V S.

S A C R O R V M T E M P V S.

Tibia sanè rei sacre signum erat, precationumq; faciendarum tempus indicabat, quasi adesse iam Deum per eam admonerentur, qui sacris adsistebant. Nos quoq; cum in sanctis ædibus sacra facimus, æris tinnuli sono diuini libum mysterij adorandum innuimus. Sed quod ad tibia spectat, minimè recens, neq; imperitæ plebeculæ dictum est de cessantibus, tibicinem expectare, sed antiquum & nobile, quippe quo Scipio minor usus est in Pompeium, qui tibicinis filius credebatur. Pompeius enim C. Lælio Consulatum ambiente, cui Scipio maximè fauebat, negauerat Scipioni se petiturum, ad futurum verò Lælio, cumq; deducturum: quem dum expectarent, auditum est eum iam candidatum prehensare obuios. Tum Scipio ridens: Næ, inquit, nos egregie stulti sumus, qui perinde ac Deos, non homines precaturi simus, tempus terimus tibicines expectantes.

Pierii Val. Tympanum, &c.

Hinc ansam arripuit Cornelius Tacitus, vbi lib. xiiii de Octauia Messalina si D
lia loquens: An quia, ait, veram progeniem penatibus Caesarum datura sit, mal-
le populum Romanum tibicinis Aegyptijs sobolem imperatorio fastigio indu-
ci: Nempe propter Pompeium, qui, vti dicebamus, tibicen à Scipione vocatus
est, Octauia verò à Scribonia Augusti vxore descendebat.

DE TYMPANO.

Tympano etiam & choro laudari gaudet Deus. Per tympanum Gre-
gorius lib. Epist. sexto ad Anastasium, abstinentiae tenuitatem ἰσο-
πλυνκός interpretatur, à materia scilicet ipsa, qua constat tympanum:
nam id dubio procul corium est ex pelle iam arefacta, quæ tamen
prius diu fuerit macerata: ita vir ieiunio confectus, ab omni luxu alienus, parcè
& duriter viuens, qui laudes Deo canat.

DE TINTINNABULO.

Iere ad se nos videtur etiam tintinnabulum, quod Mosaicus Sacerdos,
de quo xxviii Exodi, ornatu Pontificio gestare iuebatur: ad imas E
enim tunicae fimbrias aurea tintinnabula, malaq; punica alterna appen-
debantur, vt eorum sonitus, quotiescunq; Pontifex ingrederetur egrederetur ve
Sanctuarium, exaudiri posset. Significabat id, oportere sacerdotem, vt etiam in
Cane dictum, assidue vocalem esse, nunc docendo, nunc arguendo, nunc exhor-
tando, sapissimè verò consolando, quod nostra sibi fragilitas deposcit, oppor-
tuna remedia cōquirendo. Itaq; tintinnabulū prædicationis est & institutionis
hieroglyphicum, de quo plura Gregorius idem lib. primo, Epist. xxiiii. Tin-
tinnabula huiusmodi antiqui operis domi habemus: sunt aut ex orichalco, me-
spili caui forma, cū fibula supernè ad appēsū apta. Intra concauū ærea immissa
pilula est, quæ motata sonum impulsu reddit argutum, atq; admodum suauem.

DE LITERIS SEPTEM.

Tq; vt ad Musicā redeamus, alijs quoq; signis ea pingi solita est, non
ijs tantū, quæ propria sunt illius instrumenta: quare superest vt quid
Aegyptij per vocales numero vii significarēt, afferamus, & ita Mu-
sicos hos numeros absoluamus. F

M V S A.

Illi siquidem digitos duos literis septē insignitos præferentes, Musam, vt Ho-
rus ait, significabāt. In quo aduertendum, vulgatos Hori codices fœdè depra-
uatos circumferri, qui πέρατα septem, non ῥέμματα habent. Cur verò nos Va-
ticanae bibliothecæ codicē, in quo ῥέμματα ἐπὶ, non πέρατα, scriptū est, castio-
rem iudicauerimus, ea in causa sunt, quæ apud veteres tradita reperimus super
septem vocalium significato, quibus Musica omnis exprimi solita. Nam Deme-
trius Phaleræus in Cōmentarijs περὶ ἐρμωίας, Aegyptiorū fuisse morem ait, septē
vocalium modulata enunciatione Deos collaudare. Septem porrò vocales Plu-
tarchus Musicæ totidem vocibus accommodat. Et Phurnutus ex veterum di-
ctatis obseruat, septē esse diuersos tonos, quibus olim tota modulatio cōstaret.
Vox verò ipsa septem patitur qualitates, acutam, grauem, circumflexā, densam,
tenuem, longā, breuem. Ac veluti est apud Philonē, septenarij numeri propor-
tio est valde Musica, quippe qui sex ad vnū sexcuplarē habeat: sexcuplaris verò
ratio maximū in re proposita interuallū facit, quo quidem acutissimū à grauis-
simo separatur. Ceterū & quinq; ad duo vim plurimā in harmonia demonstrāt,
ipsi

A ipsi *ἑξάπαιστων* ferè æmulam. Et vt semel dicā, hebdomada cū externario quaternarioq; constet, harmoniā omnem amplexat̃, quippe *ἑξαπαιστων, ἑξαπαιστων, & ἑξαπαιστων*. Omnes quoq; proportionēs, arithmeticā, geometricā, & Musicā. Quod verò diximus ex Plutarcho, vocales eas fuisse literas quibus fortè vterentur Ægyptij, nē qui Græcè nesciunt dictum mirent̃, sciendū apud Latinōs vocales duas, E scilicet & O, figura vnāquāq; eadem, vi tamē & tempore & enunciatione diuersas esse: quarū vnāquēq; apud Græcos suo insignis est charact̃ere, atq; ita septē omninō esse, ad humanæ ipsius vocis cōditionem excogitatas. Ex his notū est A sedem habere in imo barathro pectoris, quam enunciatā palma ad pectus admota ibidem trepidare sentimus. E in faucibus, quam manu itidē deprehendimus, atq; illa duplex, acuta, & grauis. Grauis enim (nam eam sono E Latinæ literæ veteres enunciasse, paulō pōst in B litera ostendemus) vocalis hæc tunc exaudīt̃, cū spiritus aliquātō inferius cōtrahi videt̃, & suppresso quodammodo sono enunciat̃. Acuta verò sub signo ꝑ apud Græcos, E vel e apud Latinos, cū ad aperta vsq; labra porrigīt̃, & vocaliore sono se prodit. I tanq̃
B columna quædam, ad cuius imaginem figurat̃, palatum medium inhabitat, idq; sustentare quodammodo videtur. O item duplex, acuta, & grauis. Acuta, cū emissum ab imo pectore spiritū circa dentes sistit, & expedito cum ore resonare facit. Grauis, cū vsq; ad dentes emissum interius reuocat, & aliquantulum remoratur, quod ex ipsa etiā figura quodammodo replicata, ω vel Ω Græci constare voluerunt. V dubio procul in labijs totā cōquiescit. Vocalis ea apud Græcos non habetur, sed eius soni vice diphthongum pōnunt ου, quam Latini cū vno charact̃ere & sæpe scribi obseruassent, contractā in acutum parte inferiori, v suam fecēre, per quam suum illum ṽsitatissimū peculiaremq; sonum exprimerent. Verū multa etiā quæ Græci per υ scriptitant, ipsi per vocalem hanc suam signare instituerūt, vt ουο, duo: *πύρρῳ*, Purrus (ita veteres scribebant, vt antiquæ indicant inscriptiones aliquot) nos ad Græcos redimus, & Pyrrhus facimus. Quod ne dictū leue adeò videat̃, Verrius Flaccus ita cōmentatur: Quod illi dicunt *κύμιον*, nos cuminum: quam illi *κυπρίωνος*, nos cupressum: illi *κυβερνήτω*, nos gubernatorem. Neq; negarim cum Scauro, Græca nomina plurima in nostrum sermonē admissa, *ἡμιλῶ* sonum & figuram conseruasse, vt, hymnus, hyacinthus, Satyrus, de quo plura Victorinus. Sed vt argumentū susceptum prosequamur, ex literis mutæ nouē (tot em̃ Græci ponūt) eodem autore Plutarcho Musis totidem dicat̃. Octō inde semiuocales, voces musicas reliquas absoluūt vnā cum vocalibus septē, quas natura ipsa cōmodē variare potest, ad quintūdecimū vsq; gradum ascendendo. Neq; verò hīc Sophistas audio, neq; superstitione multorū conamina in hoc albo reposuerim, qui ad vnū & vigesimū vsq; gradum ascensum dari disputant, qui quidē stridor potius est, q̃ humanæ vocis sonus. Verū ego satis habiturus sum, si cū Iulquino Musico ætate nostra clarissimo senserim, qui materiā hanc in Theoreticis lucubrationibus ab Ægyptijs, à Plutarcho, & à Marone minimè diuersas, accuratissimè pertractauit.

M V S Æ C V M A P O L L I N E.

Verū hæc alij viderint, nos ad Musarū hieroglyphica reuertamur, quorū illud præcipuū, vt si lingua dentes quatuor è regione oppositos incutiat, co-gestu Musæ cum Apollīne significantur: dentes enim Musarum instar sunt: per linguā verò, quæ illos pultet, Apollīnem vtī plectrū aliquod intelligimus. Nam & Romani linguam similem plectri, dentes chordarū dicere solebant, vt lib. de

Pierii Val. Musæ.

Natura Deorum Cicero. Et Ambrosius Hexamero, linguam veluti plectrum D
esse dicit. Tranquillus de Claudio: Plectra linguæ titubantia. Sedenim cur qua-
tuor tantum Musæ positæ sint, altior inquisitio est, cum semper multiplices ha-
bitæ sint apud eruditos. Cur autem eas nonnulli nouem posuerint, non lingua
tantum, aut dentes quatuor, sed tota oris facies discutienda: quia sic eas per to-
tidem oris instrumenta repræsentari tradidêre, quæ sunt dentes, quos nominaui-
mus, quatuor: labia mox duo, quæ cymbalorum vsum ad augendum sonitum
præbent: inde palatus, in cuius concauitate sonus inturgescit: gutturis fistula,
quæ spiritum immittit: pulmo deniq; qui veluti æternus follis spiritum concipit,
& pro vsu rei temperatissimè remittit: denique in medio residens Phœbus
omnia complectatur. Singula hæc contarentur, nihilq; proficerent, ignauia ve-
luti quadam torpescencia, nisi sedulæ linguæ plectra excitarentur, & ad solici-
tam operis properationem accenderentur: quorum omnium rationem Anaxi-
mander Lampfacenus, Leophantes Heracliopolita, Pisander Physicus, & Eu-
ximenes latius explicuerunt. Neque tamen defunt qui nonarium numerum pro
pluralitate positum cõtendant, vt apud Nicandrum, vbi de Scorpij cauda σφόνδυ- E
λοι ἐννέα στοι, quasi cauda eius nouē esset spondylis compacta, quæ nodis septem
tantum insignis est. Quinetiam Nicander idem ἐννέα κεφαλῶν dixit de eo, qui duos
tantum aculeos haberet: obseruatum ab Apollodoro. Sic apud Maronem, no-
uies Styx interfusa, & porrecta. nouem per iugera corpus: & quod obseruat
Theon in Arati carmine, ἐννέα γρη καὶ ὥκ, nō quod nouem, inquit, ætates viuat, sed
perquàm diu. Et apud Alcæum hydra ἐννὰ κεφαλῶν, quæ ὡς πεντακίφαλος est apud
Simonidem, quem imitatur Maro:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Itaq; qui Musarum numerū supra nouem augment, eo nituntur argumento, quod
scientiæ plurimæ sunt, non autem nouem tantum: vniciq; enim scientiæ suam
esse Musam præsidem oportere. Ex eorum verò numero qui tres tantum Mu-
sas ponunt, est Eumilus Corinthius, qui etiam earum nomina hæc prodidit, Ce-
phiona, Apollonida, & Eurysthenida, quas Apollinis fuisse filias fabulat. Ara-
tus quinto de astris quatuor enumerat, Argen, Meleteam, Thelyonem, Aæten.
Qui has quinque posuere, nomina his à quinque sensibus indidêre. Epicharmus in F
Hebes nuptijs septem ait, & filias Pieri Pimpleidosq; Nymphæ, quarū nomina,
Nilus, Tritone, Asopus, Heptoporta, Achelois, Titoplus, & Rhodia. Apud
Hesiodum Theogonia nouem sunt, hæcq; Latinis iam celebres, quarū inuenta
sunt toni tres, ἄσπερος, μέσος, ἰχθίος, plenus, medius, tenuis. Accentus totidem, acutus,
grauis, circumflexus. Tempora itidem tria, præsens, præteritum, & futurum. quæ
si ad Musicam referantur, præteritum longi temporis instar erit, quod ab eo co-
tidie longius abscedamus: futurum pro breui accipiet, quod illi cotidie propin-
quiores efficimur: præsens verò communis, quam Græci μέζω vocant, instar erit
syllabæ: instantis enim temporis natura est, vno eodemq; momento prætereun-
tia venientibus coniungere. Alij hunc Musarum numerum alio atq; alio modo
interpretantur: atq; ex his qui quatuor statuunt, nonnulli linguarū quatuor diffe-
rentiam excogitarunt, vtpote quod Musarum inuentum fuerit, Ionicam, Atti-
cam, Doricam, & Aeolicā linguā à cōmuni distinguere: & pleraq; insuper qua-
terna ad ostentationem vsq; dinumerant. Qui quinarium earum numerum recen-
sent, quinque, vti dicebamus, sensus ab eis animaduersos, distinctaq; cognitioni
traditos prædicant. Qui septē, septichordem lyram, septemq; compactā cicutis
fistulam

A fistulam, climata septem & Planetas totidem, vocalesq; vti initio cōmonstrauimus, memorant. Qui nouem esse cōtendunt, historiam Cliūs inuentum aiunt, plantandi rationē Thaliæ, coniugalia & saltationē Euterpes, agriculturam Polymniæ, Astrologiā Vraniæ, Calliopes Poeticā, atq; ita demum vniciq; inuenito, quod ad mortalium vsus faceret, sua est cuiq; Musa excogitata, vnde necesse est infinitū earum numerum cōstituere. Sed hæc nullo apud Græcos sine disputantur. Apud Ægyptios, vti palàm fecimus, compendiosius colliguntur, ambagibusq; evitatis, rectà per planissima toto constrato itinere traducuntur.

A.

C Viusmodi verò essent literarum caractères apud Ægyptios, si quæsierit quispiā, putarim ego partim instrumentorū aliquot, plurimū verò animalium effigies fuisse. Illud enim ex Plutarcho constat, Mercuriū, qui primus literas Ægyptijs cōmunicauit, ibin primā esse literā voluisse. Refert quidē ea in ingressu triangularē effigiem, cruribus ita dispositis, vt loco suo dictū. & quæ prima apud nos, & Græcos litera est, ad isoscelis trianguli faciem accōmodat. Atq; B ita conijcere possumus, reliquas quoq; literas, vel X V, vel quotquot fuerint, ali cuius animalis effigie membro'ue figuratas, quæ tam longa inde annorum serie sint abolitæ, atq; ab eo præsertim tempore quo Ptolemæi Græcas literas in Ægyptū deduxere. Ægyptiacorū porro characterū formæ, vna hac excepta, ferè omnes obsoleuere.

B.

Q Vòd si eiusmodi exemplis insistendū esset, fortè B per pictam pecudē figurari possit, aut membrū statumq; eius aliquem qui ouem saperet, quòd proprium est illi literam eiusmodi articulo proferre sono. Agnoscunt hoc interpretes etymologici, Cratinumq; citant *διονυσιαλιστρίδιον*, eo versu:

ὁ δ' ἡλίσθη ὡς περὶ πρὸς βῆ βῆ λέγων βασιζέει.

Stolidus tanquam pecus, be be dicens ambulat.

Atque ita nonnulli, vti paulò antè monuimus, H tertiæ apud Græcos vocalis sonum per E grauem pronunciant, quod Latini receperunt, Penelope, Anchises, Aristoteles, naturæ quidem in oue sonum imitati.

Γ.

C Vinetiam Γ aliquid habet quod hieroglyphicè notari possit: siquidem auctores Græci literæ huiusmodi etymon *πρὸς τὸ ἀμαίν*, quod metere est, deduci volunt, & simulacrum eius falcem ponunt.

Δ.

D Elta dubio procul per stellas tris æquidistantes ferè, easq; in trigonum sitas notant: & ea de causa signū cœleste inter æstiuū & æquinoctialem circulum supra caput Arietis *Δέλτα*, vocant: & Ægyptum Græci à triangulari forma nuncuparūt. Verum hæc curiosioribus relinquemus: id vnū dicam, signū id æquis esse lateribus duobus, vno breuiore, sed propè reliquis æquali.

DE PENTAPHA.

Q Voniā verò incidimus in literarū notas, & cūcta rum rationes reddere difficillimū, & inexhausti laboris opus est, & quod fortasse fastidiū potius quàm delectationem vllam sit allaturū, *πεμπτάφα* inter has minimè præteribimus, ex qua præter delectationem, vsū etiam & vtilitatem aliquam percepturi sumus. Signum id ex alpha quinq; numero complicitū: lineis enim à pentagoni

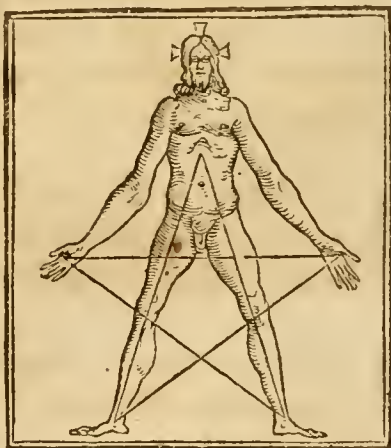
Mm iij

Pierii Val. Pentalpha.

recti punctis alternatim ductis ea profilit figura, de qua multa scitu digna minime sunt dissimulanda. Antiochum ferunt cognomēto Soterem, antiquū illum, à quo reliqui Syriæ Reges Antiochi mox dicti, cum aduersus Galatas acie decertaturus esset, per nocturnam imaginem videre visum adstitisse sibi Alexandrum, qui mandaret ut militibus tesseram daret *εὐχαινεῖν*. cuius dicti hieroglyphicum olim iam adinuentū erat triplex triangulus inter se complicitus, ex quinque paribus lineis sese inuicem in puncto cōtingentibus: quo non cunctanter à se facto, pentagrammoq; huiusmodi tum in vexillis imposito, tum & singulis, & reliquis militaribus indumentis superaddito assutoq; admirabilem mox est à Galatis victoriam cōsecutus. Antiochi porro numus argenteus passim habetur, istius rei memoria sempiterna, in quo nota **ea** impressa est, additis singulis per angulorū interualla literis **ΥΡΕΙΑ**, in eum quem hīc vides modum. In militia verò Imperatorum, qui præcipuē Byzanti claruerunt, ordo qui sub illustri viro Magistro peditum merebat, propugnatores nomine, cæruleam præferebant parmam, cuius margo purpureus erat, viridis aut vmbilicus intra *πεπλόχα*

huiusmodi contentus. quicquid autem erat spatij reliquum inter vmbilicum & lineas quæ pentalpha illud describent, purpureo erat colore illitum. Merito autem propugnatorum hīs nomen datum, quorum opera salus exercitui comparabatur. Sed quoniam hæc parum fortē suauia videantur, multa huiusmodi præterire consilium fuit: tum etiam, quia non æquum erat virum grauioribus deditum rebus, exilibus his legendis occupare. Sed illud minimē dissimulare possum, posse nos in veræ salutis significatum accipere quinque **CHRISTI** vulnera, pectoris vnum, manuum duo, totidem pedum, quæ in propatulo posita, pentalpha ipsum cōmodē cōstituunt: patefactis enim manibus, quæ deorsum à lateribus porrigantur, pedibusq; ipsis modicum diuaticatis, puncta æquidistantia quatuor assignantur, quintū verò in ipso pectore **costas** inter: à quibus punctis lineæ quinque numero æquales omnes, quæ altera in alterius punctis se contingant, *πεπλόχα* faciunt, duæ quippe à pectore ad vtrunque pedem, duæ alteræ in chiasmi ferè modum decussatæ à dextera manu ad pedem læuū, atq; læua ad dexterum, quinta ab alterutra manu ad alteram. Neq; *πάρρησις* id fuerit, si quæ de salutatione Lucianus collegit, saluti subiecerimus. *χαίρεις* ait ille, hoc est, gaudere, antiquam fuisse salutationem, cuius exempla complura ponit. Platoni demum visum esse amicabilem hanc compellationem in *ὁ περὶ ἡεῖας*, quod bene agere est, conuertere: vnde noster Horatius vtrunq; complexus morem, epistolam ad Celsum ita exorditur:

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinouano,

Μυσά rogata refer. Verum Archytas Pythagoram secutus vnā cum ple-
risq; alijs eiusdem sectæ, *χαίρεις* atq; *ὁ περὶ ἡεῖας* repudiat, *εὐχαινεῖς* induxere, quod
mox alter alteri scribes vsurparunt. Latini horum sententiam approbantes,
SALVTEM, ut apud Tullium & alios frequentissimū, perscripsere. Existima-
runt

A runt verò sapientissimi viri compellationem huiusmodi & animæ & corpori esse maximè cōgruentem, & simul omnia intra se mortaliū bona complecti. Quin etiam Epicurum ferunt, qui voluptatem maximè omniū adamauit, in quibusdam doctis admodum epistolis non χαίρειν, sed ὑγαίνειν præscripsisse.

I N F I N I T V M.

Sed ut iam ad priores illas vocales redeamus, earundem literarum numerus infinitum significat, si quem sequimur codicem fidelis est, quod alij vulgata exemplaria secuti, rudem, alij inexpertum traduxere, quod ἄπειρον apud Horum habetur. Neque sum nescius ἄπειρος dici posse πρὸς τὸ μὴ ἔχειν πέρας: verum ijsdem autoribus etymologicis dicitur etiam πρὸς τὸ μὴ ἔχειν ὁδόν, quod finem aut terminum non habeat. Hori verò autoritate dicunt ἄπειρον significare tunicam, quæ non habeat exitum, eoq; significato Sophoclem in Polyxena dixisse:

χτώας δ' ἄπειρ' ὠδὴν τέλει κακῆας.

Malorum amictus tunica te exitu carens,

subintelligendum, perdet. Et apud Euripidem Oreste:

B ἢ πόσιν ἄπειρ' ἀδύνατον ὑφάσμαι.

Texto maritum impermeabili induens.

Est & alia ratio cur hîc infinitum significare locutionē eam cōtendamus, quam ex ipsius numeri ratione desumimus, quem Pythagoras immobilem dixit, suaq; firmitate solidum, adeoq; plenum, ut quod infinitū in rebus est, ipse cōprehendat. Sedenim super hoc loco suo in numerorum hieroglyphicis locupletius.

P R I N C I P I V M E T F I N I S.

ET ne ab infinitate hac discedamus, quæ germana est æternitati, minimè pretereundum videtur, quod hieroglyphicum primæ huius apud omnes literę significatū, quod in diuinis habetur literis, principium exprimit, veluti α apud Græcos vltima, finis est indicium: vnde illud iam omnibus cognitum: Ego sum alpha & ω. Apostolus autem epistola quam ad Ephesios scribit, Deum proposuisse dicit in semetipso, ad dispensationem adimpletionis temporū, ad caput, id est, ad initium reciprocare vniuersa in Christo quæ sunt super cœlos et super terras in ipso. Et duas Græciæ literas, primam scilicet & vltimā, sibi induit Dominus, initij & finis concurrentiū in se figuras, uti quemadmodū A ad ω replicatur, ita ostenderet in se esse, & initij decursum ad finem, & finis recursum ad initium, ut omnis dispositio in ω desinens, per quem cœpta sunt, per verbum scilicet Dei, quia caro factum est, proinde desinat quemadmodum & cœpit, & à Deo in Christo omnia reuocarentur ad initium. Repetuntur hæc à Tertulliano lib. de Monogamia, vbi secundas impugnat nuptias. Apud Hebræos, quorum tam multa cum Ægyptijs communia sunt, magna est significationū sylua singulis in literarū characteribus: sedenim hæc quia latissimè apud Cabalistas explicantur, ne actum agerem, præterire consiliū fuit: ea siquidem nos tractanda desumpsimus, quæ per rerum figuras, non per literas scribi consueverunt.

F A T V M.

Adunt & Fatum, siue Parcas, per eandem vocalium designationem intelligi, non tam ob Planetas septē, qui Fatorum ministri sunt, uti latius in Stella differuimus, quàm ob id quod imago Dei habetur Septenarius, dux idem & princeps vniuersorum, immobilis, indomitus, omnium victor, gubernator omnium, de quo plura eo loco habentur, vbi de numerorum significationibus ordine suo disputatum est.

Pierii Val. Liber.

D E L I B R O.

D

Literis ad librum transire ipsa rei natura compellit: literæ siquidem locutiones adstruunt, locutiones orationem, librum oratio.

ANTIQUITAS.

DEscripta folia, codicilli, vel liber quomocuncq; compaginatus obsignatusve, antiquitatis hieroglyphicum esse perhibetur. In manu enim scriptis Hori codicibus *παλαιότητι δηλοῖ* legitur, non *παλαιότητις*. Folia quidem codicilliq; propterea quòd antiquorum mos fuit in folijs & quarundam arborum corticibus scribere, vnde & codicis & libri cognomenta permansere. Et apud Maronem Æneas orat, ne Sibylla folijs mandet nomina,

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

Ideo verò obsignatus liber, vt superius, quòd in eo vel veteres sapientum disciplinæ, vel res gestæ, longæ posteritatis memoriæ commendentur, atq; ita liber, vt diceret Horatius, Longum scriptori prorogat æuum. Stesichori poetæ statuem senilem, incuruam, cum libro, temporibus suis fuisse in Sicilia tradit Tullius Verrinis. Et nos Romæ apud Raphaelem Vrbinatem marmoream Philemonis statuam validæ senectutis vidimus, qui vna manu volumen replicatum continebat, alteram ad mercedem operis passam porrigebat: de cuius avaritia in scriptis suis venundandis alibi meminimus. Sed quoniam de literis sermo fuit, quæ Musicam significant, Musica verò tam animi quàm morum concordiam & concinnitatem ostendit, vt in Lyra commonstrauimus, succurrit mihi quàm memorabile sit commentum illud Athenodori philosophi, qui Augustum Octavianum docuit philosophiam. Nam cum videret hunc ad iracundiã facile commoueri, ne asperum aliquid statueret ex quo postea poenitentia subsequutura esset, eum monuit, vt vbi irasci cœpisset, quatuor & viginti illas Græcas literas memoria recenseret, vt illa concitatio, quæ momentanea est ac brevis (vt Horatius ait) furor, aliò traducta parui temporis interiectu languesceret: quod & alij Augustum imitati non sine fruge factitarunt. Saluete igitur literæ verè sacræ, verè cœleste donum beneficio summo mortalibus elargitum, siue vos Musicam, siue concordiam, siue animi concitatoris impetum componatis. At quanta mox in dictionibus, quanta in orationibus virtus, si pura ipsa, nuda, simplicitas, & inania propèmodum elementa tantum habent virium, vt soni, quem singulæ reddunt, commemoratione saltem, à perperam factis inceptisq; abstinere compellunt?

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISSIMVM ARNOLDVM ARLENIVM, DE IIS QVÆ PER INCVDEM, MALLEVM, ARATRVN, FLAGELLVM, FRAENVM, LAQUEVM, Catenas, iuga, & Vncum, significantur, ex sacris Ægyptiorum literis.

Non sum nescius, Arnolde eruditissime, vbi commentarij huius tibi dedicati titulum inspexeris, animo te concitatore ac subirato forsitan dicturū esse, quorsum mihi incudes has & malleos, aratra, flagella, fræna, laqueos, catenas, iuga, & odiosum vbiq; nomē vncū, id genus? an ego veluti Vulcanus alter fabrile facere iubeor? an alia quæris vincula mihi superinijcere, quàm quibus opprimor, tot Ægyptiorū nugis, vt recta & castigata prodire possint, procuradis? Tolle tolle ista, et exquire aliquid

Aliquid & excude quod me deceat, vel vnde optatissimum mihi possim otium cōparare. Responsurus sum, Bona verba quæso Arnolde mi, nullum hinc tibi bellum intentatur, nullum paratur incommodum: mea hæc instrumenta sunt eius generis, ut vel sedens, vel stratus, nullo labore singula possis attrectare: quod si quid in his laboris desumendum fuerat, id à me iam exhaustum tibi persuadeas. Nemineris tantum Pierium tui memorem esse, nihilq; cogitasse quod tibi vel molestum, vel iniucundum accideret, aut minimè liberale: voluisse verò in hac commentariorum suorum diuisione, te sibi vnanimi amicitia necessarium, in adoptionem ad rerum suarū participationem admittere herciscundæ familiæ iure. Quod verò instrumenti tibi euenisset, ne vlla hæredum cauillatione auferri posset, donationis etiam nomine censeretur: sed quæ simplex donatio sit, nulla eius Homeriaci carminis additione facta;

δι τὸ τε μοι χαίροντι φίλης πρὸς δώματα.

Sed hæc plus nimio, cum amicitia nostræ simplicitas omnia boni consulere debeat, nullaq; indigeat ratiocinatione quicquid dictum factumq; sit. Quid verò sibi velint instrumenta tot, facile discas ex eorum vnoquoq; quod in manum sumpseris.

B D E I N C U D E.

Nter instrumenta primum non iniuria locum occupant Incus & Malleus, quorum quidem opera ea fiunt instrumenta quæ faciendis reliquis ministerium præbent. Ab incude igitur prius exordiamur.

D V R A N D V M.

Iuniorum inuentum esse putaram olim, ut ad casuum dārna ferendo vindicanda, Incudem quis proponeret, sed posteaquam in Græcum distichon incidi, luculentum quidem, sed incerti auctoris, figmentum hoc antiquum quid sapere perspexi. Est id huiusmodi:

ἄλκιος μέγιστος ὁ ποσειδάωνος πόφρος;
καὶ νῆς ἐχέφως πάσας ἐλκυσσάν βίαν.

Strepitus nec incus maxima horrescit, neq;
Mens firma quaquā traxeris, violentiam.

C Incus igitur hieroglyphicum fortissimi ponatur animi, siue pro præcepto, quo in aduersis durandum admoneamur; neq; vllis procellarum sæuictium tempestatibus moueamur, sed contra Fortunæ quantūlibet iniuriosæ ictus enitmur, ne vllus labefactādi locus illi relinquatur. Neq; aspernatus est Cicero hieroglyphicam huiusmodi similitudinem lib. de Orat. secundo, vbi dicit, Absiduis vno opere eandem incudem diem noctemq; tundentibus, de ijs qui perstante, ut Lucretius ait, labore vincunt, quod designarunt facere.

Sed quæsierit hic fortè aliquis, quid sibi voluerit Homerus per incudes duas, quas Iupiter se Iunonis pedibus appendisse dicit, quam prius aureo funiculo suspenderat. Atqui fabularum vbiq; ærem per Iunonē intelligimus. Funiculus autem aureus æthram stellarum globis conspicuam ostendit. Incudes verò duæ terram & aquam, inter quæ Iuno ipsa suspensa confingitur. Hinc Fulgentius ex autoritate Theopompi in Cypriaco carmine, & ex Hellanico αἰ τῇ τῆ διὸς καταλογία, Iunonem ait ab Ioue vinctam catenis au-

TERRA ET AQUA.

Pierii Val. Malleus.

reis, & incudibus ferreis degrauatam. quamvis prauè quidam, deprauatam le-
gunt: sed longè fœdius interpretantur, dum exponunt devirginatam: & quod
magis rideas (animaduerte hominis phrasin, & impudentiam) depudicam,
imminutam, incudibus veluti stragulis & lecto geniali præpositis, ob nimij ten-
doris & libidinis impatientiam (sic ille stolidus insanit, & enormia longè ma-
gis sibi confingit super angelis.) Nec tamen me præterit, alicubi legi angelos
quosdam deprauari, & compedibus coërceri: sed ibi deprauari non signifi-
cat depudicari, vt stupor iste putat, sed gratia luminèq; Dei priuari. Home-
ri autem carmina, vnde hæc à Theopompo & Hellanico desumpta sunt, ha-
bentur Iliad. o.

ἢ ἔ μέμνη ὅππῃ κρέμω ὑπόθεον, ἐν δὲ ποδοῖσι
ἄκμονας ἦ καὶ δύο, πῶδ' ἡ χόρσιν δὲ δεσμὸν ἦ ἡλκα
χρύσεος ἄρ' ἔφυκτο, σὺ δ' οἱ αἰδέει καὶ νεφέλῃσι
ἐκ κρέμω ἡλᾶσθον δὲ θεοὶ κ' ἡ μαινρὸς ὀλυμπας, λύσαι δ' ἐκ ἐδωάτω.
Non memor es cum te de summo pensilem Olympo
Demisi, vtq; pedes geminas graue pondus ad imos
Appendi incudes, manibúsq; tenacia vincla
Ex auro inieci: aëris tu in nubibus altè
Pendebas, fremuere Dei per ahenæa cæli
Templa indignantes, neq; te dissoluere quisquam Eualuit.

DE MALLEO.

Incudi Malleus, vt diximus, non indecenter adiungitur: de quo qui-
dem apud Ægyptios nihil habetur, apud diuinarum literarum autores
multa reperiuntur.

Vldetur verò Malleus pro malorū irritamen-
to accipi: arma siquidem, pugiones, cuspi-
des, & cultros malleus excudit, vnde mala tot in
mortales oboriuntur. Eo etiam fiunt tubæ ducti-
les, per quarum clāgorem animemur in bellum.
Eo franguntur opera, & quæ solida sunt conte-
runtur. Quare nonnulli diuinarum literarum in-
terpretes Zabulum per mallei figuram intelli-
gunt, à quo malè omnes procedūt cogitationes,
prauaq; consilia, & bonorum operum perturba-
tiones. Hunc malleum hieroglyphicòs vniuersæ
terræ confractum contritumq; intelligit Hieremias aduentu Christi, subindèq;
confringi quotienscunq; prauis posthabitis operibus, ad rectam viuendi ratio-
nem conuertimur. Vnde ait Apostolus: Deus autem conterat satanam sub pe-
dibus vestris quamocyssimè. Sed super hoc plura legas homilia tertiā in Hiere-
miam apud Adamantium. Zabuli verò nomen, quo Theologi veteres plurimū
vtuntur, idem est quod diabolus, vt Zacynthus per resolutionē Diacynthus.
Theocritus, καὶ λὰ πόλις ἡ δίακωβος, quod & alibi notauimus.

MALORVM IRRI-
tamentum.

DE SISTRO.

Istrum in Cleopatrarū manu Virgilius statuit. Idem in Isidis sacerdotūq;
& Regū aliorū manibus spectatur, mysticū quidē instrumentū, sed quo
crepitem admodū sonorum prociebāt, de quo apud Maronem legas:

Regi-

A *Regina in medijs patrio vocat agmina sistro.*

Interpretes quidem situlam & sistrum Niliaci accessus & recessus hieroglyphica fuisse dicunt. Sedenim necesse est hoc altius atq; diffusius explicare.

R E R V M V I C I S S I T V D O.

Sistrum itaq; cuius vsus totus erat in motu, eam rerum vicissitudinem, quam **S**iuniores alterationem vocant, cōtinuumq; formandi deformandiq; motum indicabat: nam eius quassatio assiduum rerum motum ostendebat. Cæterum quia quæri solitum à plerisq; sistri species quænam esset: pro re fecerim, si priusquam partium eius significata tractare aggrediamur, formam instrumenti eius à Plutarcho traditam descripsero. Erat sistri species orbicularis, & æquè caua, in cuius circumferentia mobilia quatuor veluti tintinnabula appendebantur. Portio siquidem ea, quæ generationi corruptioniq; obnoxia est, lunari subijcitur globo, infra quem omnia commutantur, alternantq; vices variabilis æui, quippe quæ sint ex elemētis quatuor, igne, terra, aqua & aëre cōflata, & in hanc vel illam speciem conformata. In apside verò, summo verticis loco, felem effin-

Bgebant, quæ faciem humanam haberet: infra verò sub morabilibus illis orbiculis, hinc Isidis, inde Nephthys effigiem: quibus quidem figuris ortum & obitū indicabant, cuiusmodi sunt elementorum quas vocant alterationes & motus. Quid verò sibi feles vellet, suo commentario dictum, ut scilicet Lunæ symbolū esset, quod animal id temperaturam cum Luna perquā similem habeat, siue coloris varietatem, siue astum, siue nocturnam potius quàm diurnam exercitationem, siue procacem admodum salacitatem cōsideremus. Quid verò illud quod aiunt, felem vnum primo partu edere, secundo duos, ac singulis ita vicibus vsq; ad septenos vnum addere, ut tot deniq; tota vita pariat natos, quot in Luna dies connumerantur? Iam verò pupillarum incrementa decrementaq; pari cum Luna consensu o mnibus innotescunt. Humana verò facies nihil aliud sibi vole bat, ait Plutarchus, nisi ut intelligeremus animal id peritiam & rationem mutationū quæ lunari globo accidunt, habere, quan do vni homini per rationem intelligere datum est.

C

• D E T R I D E N T E.

EX sistri figura igitur elementarem omnem plagam intelligimus: ex incu de, terram & mare. Si verò quis mare tantum hieroglyphicè signare voluerit, habebit ex numis vnde figuram sibi desumat.

M A R E.

INpromptu siquidem est tridens, qui in Neptuni manu positus, symbolum, uti Plutarchus ait, erat tertiæ regionis ab igne: qua de causa ita & Amphitritem & Tritonas appellant. In numis sanè passim pro symbolo Maris ponitur, ut multis est locis cernere,

T R O E Z E N I I.

ALiquot verò numi tridentis nota signati, Træzeniorum indicant rempublic. Siquidem cum illi Neptunum religiosissimè colerēt, hieroglyphicum tridentis in numis cultus sui testimonium imprimebāt. autor Plutarchus idem. Et *τροεζηνιάς* aliquando Træzen ipsa dicta, hoc est, Neptunia, ut apud Stephanum habetur: tametsi ea sit olim alijs atque alijs nominibus appellata, quippe

Pierii Val. Aratrum.

nunc Aphrodisias, nunc Saronia, nunc Apollonias, & Anthanis. Peloponne- D
siacam autem hîc intelligo: nam alia est omnino Trœzen iuxta Malsiliam, quæ
pertinet ad Italiam, à qua prouincia etiam ipsa Trœzenis olim nuncupata. Sed
vt ad priorem reuertamur, Pausanias Palladem & Neptunum de regione ea cer
tamen inîisse tradit: pugnam Iouis sententia diremptam, qui regionem cõmu-
nem vtrîq; eorum esse sanxerit: eaq; de causa Palladem apud ipsos *πολλιάδα καὶ νε-
παιάδα* nuncupatam, Neptunum verò *βασιλία*, esseq; in eorum numis vna parte tri-
dentem, in altera autem Palladis ipsius caput.

MANTINEA.

IN Mantineensium etiam scutis tridēs signatus erat, quare eius vrbis ciuis per
Igestamen id cognoscebatur, vt apud Pindarum.

LEGIO VIGESIMA.

Spectare est Brixiae antiquo in monumento tridentem in insignium quo-
rundam militarium medio positum, in candelabri quodammodo speciem
figuratum, supra quem literæ sunt, LEG. XX. Inscriptio est, quæ Lucium E
Antonium Fab. Quadratum in torquibus & armillis ab Tito Cæsare bis dona-
tum indicet.

DE ARATRO.

Anta fuit olim agriculturæ reueren-
tia, tantusq; honos illi semper habi-
tus, vt veteres scepra Regia in Ara-
tri formā effigiarēt, quo & ipsi quo-
que sacerdotes perinde ac Reges utebantur.

DEMOLITIO.

Circunducendi verò aratri obseruatio non
in cõdendis tantum vrbibus reperitur, ve-
rùm etiam in euertēdis delendisq;. Quare illud
apud Modestinum Digestis lib. VII. tit. Qui-
bus modis, &c. obseruandum: Aratro in ciuita-
tem inducto, ciuitas esse desinit, vt passa est Car-
thago. Eoq; spectat Horatianum illud primo Carminum:

Imprimeretq; muris

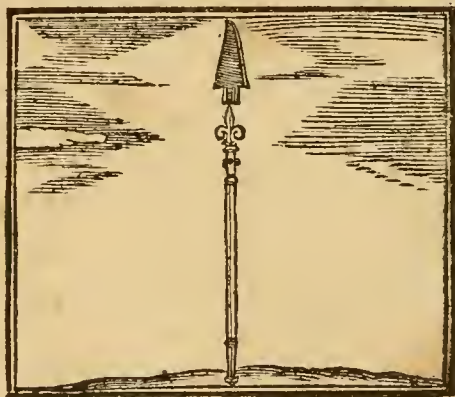
Hostile aratrum exercitus insolens.

Et secunda Philippica M. Tullius: Vt vexillum videres, & aratrum circumdu-
ceres, cuius quidem vomere portam Capuæ penè perstrinxisti.

AGRICVLTVRA.

Nimirum etiā est aratrū agriculturæ frumentarij; prouentus signum, vt in
numo argenteo cernere est, cuius inscriptio est ab occipitio, SCIPIO
IMP. cuius caput elephantino est insigne capite, quod dubio procul Africanū
signat: infernè aratrū pulcherrimè factū. Ante faciem spica, inde literæ, Q. ME-
TELLVS. Ab altera facie sigillū nudū, cuius dextera innitit femori: læua supra
magnā spicam toto brachio exporrigitur: literę hinc, REG. F. C. inde, EPIVS.
De frumentaria verò Africæ feracitate alibi sæpe dictum. Quod: verò Prophe-
tæ olim dixerunt, ex Sion procedet lex, & verbum Domini de Hierusalem, cor-
rigitq;

SCEPTRVM RE- gium.

A rigetq; vim magnam populorum, vt concidant gladios suos in aratra, & frameas suas in falces: Irenæus lib. in Valentinū quarto, pacificum Christi dogma præmonstrasse tradit. Christiana igitur institutio ad pacem, ad cōcordiam, ad vnanimitatem comparata est. At quò nos decidimus? quæ nobis tempora destinata sunt? quibus quæ plurima tam publicè quàm priuatim Christianis accidunt mala, non aliunde sint, quàm ab ipsis Christianis.

DE FLAGELLO.

AUGVSTVS MENSIS.

Vniorum inuentum est, per flagella duo frumentaria in transuersum alterius alterum posita, Augustum mensem indicare, quòd eo potissimum tempore tritura peragatur, inter messem scilicet & vindemiā, nisi hoc fiat, agricolis vix, quòd agant, habentibus. Sedenim cum nō eadem sit regionibus omnibus tritrandi ratio, hieroglyphicum hoc iis tantum inseruiet, quibus id instrumenti vsui est.

IMPERIVM.

B Idreceptius apud veteres est, vt per flagellum imperium significetur, quòd sepe in Consularibus numis cūsum obserues. Quinctiam in coniecturali disciplina nihil ab hoc diuersum notat, quòd vel ipsius M. Tullij Ciceronis somnio satis innotuit, cum is C. Cæsarem in Capitolium profecutus, Augusto viso, affirmauit ipsum esse, cuius imago sibi secundum quietem obversata, cœlitus aurea catena demissa, cui Iupiter flagellum obtulisset.

TOLERANTIA.

E St & tolerantiae symbolum per se manifestum satis flagellum ipsum, quo vno signo Laconum patientia verberibus tolerandis assueta, clara & illustris habebatur. De qua Tertullianus: Certè Laconum flagella, sub oculis etiam hor tantum propinquorum acerbata, tantum honorem tolerantiae domui conferunt, quantum sanguinis fuderint.

DE FRAENO.

REX.

C

B officio verò gubernandi regendiq; habenæ quoq; in Regis significatum veniunt. Hinc frænum nonnulli in Fortunæ manu statuunt. Hinc plerisque locis eadem clauum tenet nauigij gubernaculū. Sed habenas tenere, pro regere, passim apud autores vsurpatū. Quia verò funē ex corio primū fuisse cōstat, vt naues apud Homerū ἄρῃσι βόταις ligant, funes interdū habenas vocitari cōperias. Et nostri Bellunēses, toto agro, validissimos funes ex crudo corio in ligulas longas secto, in tricasq; mox arcè cōplicato conficiunt, quos etiā rusticorū vulgus funes appellat. Quin & Virgil. vetustatis amator dixit, classiq; immittit habenas, cum funes intelligeret velo regendo aptos, vt Cælius Urbanus antiquus grāmaticus interpretatur. Quanc; eruditissimi nostro tempore sint, qui eo loco habenas metaphoricè pro clauo positas arbitrentur.

TEMPERANTIA.

E Adem porrò ratione qua clauus in naui moderationem significat, frænum tum moderationem, tum quam Theologi nostri temperantiam appellant, significare dicunt. Nam quòd temo nauibus, id equis frænū est. locatur in hāc sententiā Plautus, Rudente, nauem pro equo intelligens, vbi sacerdos ad puellas eiectas ait: Nempe equo ligneo per vndas cæruleas estis vectæ. Camus &

Pierii Val. Frænum.

frænum idem sunt, quamvis camus ad inflectendam ceruicem comparatur, frænum ad oris, ac perinde totius corporis regimen. Horum significatum est, malarum incitationum coërcitio, vt exponunt Theologi eo loco, In camo & fræno maxillas eorū constringe, qui non approximant ad te. Dicitur autem κέμϑ ab inflexione πρὸς τὸ κέμϑω, quod domare est. Huiusmodi enim fræni genere desultores vtuntur ad pullorum ceruices intactas edomādas. Nemeseos porro signum ab antiquis celebratum, insigne cubiti mensura manu prætenta, neq; non fræno, in hunc scilicet modum:

Ἡ Νέμεσις πρὸ λέγῃ τῶς πῆχῃ, τῶς τε χαλινῶς,

μή τ' ἀμαρτῶν πωδεῖν, μή τ' ἀχάλινα λέγειν.

de qua ita nos:

Una manus cubitum ostentat, gerit altera frænum:

Ille, modum serua, hæc admonet, os cohibe.

DE TURBINE PVERILI.

HAbenarum mentio turbinem in memoriam attraxit, quia turbinis concitatio ab habena est. De hoc autem Græci Latiniq; potius, quam Ægyptij, quantum investigare potui, meminerunt. Quoniam verò clari admodum viri similitudinem à rhombo, qui turben est, desumpsere, quid in eo lateat hieroglyphicum, exponere visum est operæ precium.

VEHEMENS MENTIS AGITATIO.

Est autem rhombus, vt hinc exordiamur, lignum buxum, vel ex solidiore aliqua arbore tornatū, plana lataq; primū basi, cono sensim in angustum abeunte, cuius apex clauo armatur ferreo. Vfus eius in puerilibus ludis cum antiquissimus fuerit, Florentini, apud quos plurimū exercetur, eum vulgò Palæon appellant, vocabulo ipso vetustatem indicante. Implicatur is à cuspide prælongo loro, atq; ita ludo puerili, quanta vi fieri potest excussus, basi supernè, cuspide infernè versa solo alliditur: dum verò ab intorto se loro explicat, in rapidissimam concitatur vertiginem, atq; ita volubiliter rotatus, spatiis ampliter curuatis hac illac fertur: pueri superinstantes flagello illum exagitant, acricq; intorta plaga impetum vehementiorem adiiciunt: Turben hic à Tibullo, à Marone autē turbo, vt Sosipater Charisius obseruauit, dicitur. Ob eam igitur concitatissimam vertiginem agitationemq; poëtæ mentis volubilitatem, quæ nullo possit loco consistere, ratione ve sedari, quod plurimum in furore accidit, expressere. Atque ita Tibullus amatorio furore exagitatus, de se dicit:

Namq; agor vt per plana citus sola verberare turbo,

Quem celer assueta versat ab arte puer.

Ludum hunc Maro dilucidius pinxit, vbi correptam furiis amatam reginam nusquam consistere posse, ita luculenter ostendit, vt versus hi, vel decies repetiti, nullius vnquam tædio recitentur:

Ceu quondam torto volitans sub verberare turbo,

Quem pueri magno in gyro vacua atria circum

Intenti ludo exercent: ille actus habena

Curuatis fertur spatiis, super inscia turba

Impubésq; manus mirata volubile buxum

Dant animos plagæ. Non cursu segnior illo

Per medias vrbes agitur, populósq; feroces.

Quoniam verò inter furoris species quinque à Platone memoratas amatorius locum

A locum obtinet, rhombum Magi alliciendis amatoribus aptum veneficiis adhibuere; de quo apud Theocritum, Pharmaceutria.

DE COLV ET FVSO.

Ecce quidem in mystico hoc scribendi genere contemnendæ sunt colus & fusus, cum ex iis antiquissima quædam referantur significata.

F A T V M.

Per colum autem & fusum significari fatum, longè manifestius est, quàm vlla debeat cõmentatione vltèrius explicari: plena siquidem sunt poetarum volumina, fatum ipsum per stamina, per fusum, per colum, per fila vbiq; significantium. Tris verò Parcas illas huius negocij arbitras, qua de causa vetustas finxerit, Platonem latissimè interpretatum alibi diximus. Tris autem illas esse, quarum vna colum sustineat, altera neat, tertia adactis in fila forficibus modò hæc, modò illa occet: ita rebus quotquot in mundo sunt, ortum, auctum, interitum esse proprium, ignorare neminem crediderim. Si verò tabulæ huius seriem quis deliniri sibi cupierit, ita picturam digeramus, vt Clotho vestem induta versicolore, cum corona septem stellis insignita colum teneat ingentem

B admodum. Lachesis veste passim stellata insignis, manibus in pendentium magno numero fusorum fila immisis, modò hunc, modò illum torquere videatur, vtraque palma ad torturam composita. Atropos atrata insultet filis forfice detruncandis. Fusi solo passim iaceant, alij modico, alij plurimo obvoluti stamine. Fila variis sint picta coloribus. Minimè verò dissimulanda sunt, quæ filo super ex diuinis literis tradit Hesychius: subtegmen quidem mortalium intentionem indicare, stamen verò Dei nutum, vtpote firmitus, eaq; gratia quæ stabilis atque incommutabilis in nobis permanet, quæ nostræ intentionis subtegmen admittit, vt boni operis indumentum contexatur.

Quod verò colus & fusus nouam nuptā indicet, aliquis fortè dubitarit. Sciendum autem id inde sumptum boni ominis causa, quòd .C. Cæciliæ, quæ alio nomine Tanaquil Tarquinij Prisci vxor fuit, lana cum colo & fuso in templo M. Anci diutissimè adseruata perduravit, cuius rei mentionem facit Varro. Et quoniam res

C Tanaquili feliciter celsit, institutū vt nubentes virgines comitare colus compta, & fusus cum stamine. Hinc gratulari libet antiquitati patriæ meæ, vbi toto territorio mos adhuc huius-

N V P T I Æ.

modi obseruatur, vt postero die quo noua nupta traducta fuerit, mane præstò sunt domestici cõiunctiores sponso, cū colo & fuso, quos nouæ nuptæ offerāt, armaq; alia, quibus opus aliquod domesticum fieri soleat. quanquā vulgus interpretatur id ea de causa fieri, quasi subinnuere velint, hesternum quidē diem & genialem & festum fuisse, postero autem ad officia muliebria redeundum. Nam & alibi de olla meminimus, quā noua nupta postero à nuptiis die iubebatur à socru petere, quam illa peracerbè conviciis etiā superadditis abnegaret. Sedenim tā pervulgatus de colo fusoq; mos, antiquitatē illā sapere mihi videt.

PAVLATIM QVID EFFECTVM.

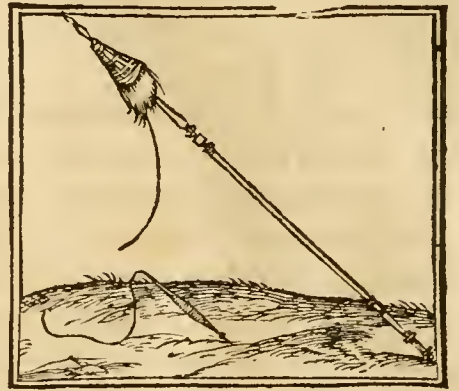
Separatim autē per fusum glomo obvolutū, sunt qui paulatim quid effectum intelligant, quod apud veteres nusquam inueni. Nam fila ipsa dum nentur,

Pierii Val. Laqueus.

paulatim coeunt, sensimq; torquentur, & ex molli vellere lino'ue per patientis-
simam contationem in eam soliditatem ac firmitudinem, quæ operibus facien-
dis apta sit & idonea, coalescunt.

AT colus atq; pensa tantum, staminibus ab-
ruptis, mortis habere significationem tra-
dunt, vulgata quam citauimus Parcarum fabu-
la, quarum munus esse diximus, suum unicuiq;
rei finem præscribere, inde etiam ficto nomine,
quod, ubi fatalis advenit dies, nemini parcât.
De vi autem earum, quam ἀμείψοπις esse dicit
Plato, nos inconvertibilem dicere possumus,
quoq; pacto non circa stabilem corporis sanita-
tem tantum, verum etiam ad animos in legum
cultum & obseruantiam inducendos munus exer-

M O R S.

ceant suum, quin legibus & sanctionibus firmam præsent incolunitatem, duo-
decimo Legum libro circa finem Plato differit; ibidemq; interpretes de fixarum **E**
stellarum orbe multa. Lachesis quippe firmamentum esse (vt superiorem fabu-
lam apertius interpretemur) in cuius stellis vires sortesq; inferiorum omnium
contineantur. Clotho verò Planetarum coetum, in evoluendis rerum sortibus
firmamento subministrantem. Atropon deniq; Saturnum, qui stabilitate sua
eductas in effectum sortes immutabiliter cõfirmet: quæ quoniam latè apud eos
disputantur, à me nunc prætereuntur.

DE LAQVEO.

HÆc verò Parcarum lina in opus deducta, laqueum neuere, artificiq;
astu composuerunt: de quo dicere non fuerit importunum.

A M O R.

LAqueus vel vinculum, nunc rete, nunc decipula quælibet, amorẽ
hieroglyphicè significat, quippe qui artibus his homines cõvenetur, taciteq; ag-
gressus incautos in insidias trahat. Addunt etiam nonnulli hamum, de quo lo-
co suo dictum. Quod ad laqueum facit, aliqua spe proposita voluptatis ita de-
cipimur, veluti feras quoq; apposita esca, spe boni capere moris est. Neminem **F**
enim facilius decipias, & arbitrio colligaris tuo, quàm amantem: vnde etiã vin-
culum, & vinciendi, & captiuum reddendi, significatum habet.

V E N V S.

IPsi verò Veneri amoris genitrici à vinculo nomen inditum: siquidem à vie-
re, quod ligare est, dictam ait Varro. Quod verò apud Lacedæmonios Ve-
nus cognomento Morphò, pedicis circa pedes obvolutis ostendebatur: nam
Tyndarum ferunt coniecisse Venerem in vincula, quò filiarum opprobria, quæ
impulsu eius acciderant, vlcisceretur. Sedenim Pausanias figmentum hoc à vul-
gi fabula summoet, remq; eruditius hieroglyphicè interpretatus, ea specie si-
gnificari tradit, quod debeant mulieres erga viros suos in fide firmiter & con-
stanter permanere. Nostri in vniuersum castitatem & sobrietatem ita cõparan-
dam monuere, si tali vtamur hieroglyphico, dum aiunt,

Compedibus Venerem, vinclis constringe Lyæum.

D I A N A.

APud eosdem Lacedæmonios Dianæ simulacrum, quod Iphigenia & Ore-
stes

Astes ex Taurica regione detulerūt, vitice colligatum colebat, nempe quòd eam auferētes viticū fasciculo obuolutā occultauerint. Huic quondā homines sorte ductos immolabāt, quod sacrificij genus Lycurgus in Epheborū flagra cōmutauit, simul vt aram Dianæ, quod ipsa oraculo sibi deposcere vīsa erat, humano sanguine conspergeret, simul vt plagarū cōtemptu fortiorē redderet iuuentutē.

A Pud Caphyatas Arcadiæ populos, Dianæ strangulatæ simulacrum, atq; eidem templum erat. Significabat id, non hieroglyphicè, sed historicè, rem super ea gestam, propterea quòd pueri quidam circa templum ludentes funiculum repertum simulacri collo iniecerunt, se Dianā suspendisse dicentes, quos Caphyatæ lapidibus obruerunt, oraculo inde moniti eos se pelire, & sacra quotannis facere, cū eorum vxores omnes abortiuos partus ederent, autor **B** Pausanias.

DIANA STRANGULATA.

FIRMITAS.

S Vum verò ἀνάλιον Lacedæmonij pedibus vinctum colebant, cuiusmodi vetustissimā apud eos statuam fuisse Pausanias attestatur, ne scilicet aliorum ab vrbe sua secederet, sed in ea firmus stabilisq; permaneret. Cuiusmodi infania Tyrios etiam vexauit, quo tempore ab Alexandro Macedone obsidebantur: nam & Apollinis ipsi sui basin aurea catena religarunt, cū quidam in concionem progressus affirmasset, visum sibi per nocturnā quietem Apollinem dicere, velle se transire ad Alexandrum: post quod vinculum iniectum, eum insuper Tyrj Alexandrinum cognominarunt. Sedenim aliorum quoq; deorum statuis Plutarchus ait Problematis Tyrios vincula solitos iniicere, id scilicet indicantes, quòd lento gradu in scelerum castigationem ferantur. Et Horatij locum de poenā quæ claudo incedit pede, in hanc eandem sententiam Porphyrio interpretatur.

I VNONIVS.

E T ahenea Milonis statua in Olympia fuit, quæ super discum posita vinctis simul pedibus inniti videbatur. Malum aut Punicū sinistra tenebat. Dexterae digiti recti, & ridentibus similes apparebant: vittaq; caput habebat redimtum. Rem ita interpretatus est Philosophus Tyaneus, vt Milonem athletam dixerit Iunonis sacerdotem à Crotoniatis institutum, idq; mitram & redimiculum indicare. Arborē verò malum Punicā solam in Iunonis honorem plantari.

FORTITVDO ATQVE TEMPERANTIA.

Q Vanquā alij eruditionis hieroglyphicè non ignari, dicunt pedes colligatos quid significare, quòd fortissimus is athleta nullius viribus ex eo loco, vbi semel constitisset, dimoueri posset. Malum manu comprehensum, digitorum eius fortitudinem indicare, quod identidem nullius conatu auelli posset. Porrectionem verò digitorum eodem roboris argumento significasse, quantū illi virium inesset, quòd à quoquam vel robustissimo, neq; inflecti, neq; dimoueri potuerint. Per vittā verò temperantiā hominis aiunt indicari: athletæ enim vires suas

ea potissimū ratione custodiebant, quòd ab iis quæ corpus eneruant libidinibus studiose admodum abstinebant.

Neq̃ quidem Dianæ tantum simulacrū obligatū erat apud Arcadas, verum etiā Minervæ lignum obligato crure ostendebat. Significabat id vulnus, quod ipsa à Teuthi Arcadum duce acceperat, dū illi suadere, & obstare conatur, ne Græcorū societatem defereret, quam ipse ob similitudinem in Agamemnonē repudiauerat. Teuthis autem apud Arcadas colebatur, & certamen id cum Minerua illi laudi adscribcbatur. De stupore verò & imperitia Arcadum, qui nihil cum Minerua commune aut sociale habuerint, in Quercu, atq̃ etiam in Asino, satis dictum.

MINERVA ARCADICA. D

SEMENT IN VTERO.

Saturnum Apollodorus alligari ait per annum lanceo vinculo, & solui ante diem sibi festum mense Decembri: atq̃ inde prouerbiū, Deos habere pedes laneos. Hinc verò significari semen in vtero animatum (nam à fatu Saturno nomen) in vitā grandescere, ac donec erumpat in lucem, quod decimo fieri mense, & Virgilij & aliorū testimonio, iis quæ rectè ferunt, comprobatur, mollibus interim naturæ vinculis detineri. Sunt verò qui referant id ad tempora, quæ certa naturæ lege connexa sunt: vel quòd fruges omnes vinculis nodisq̃ quibusdam alternentur: vel quòd in Tartara cōiectus, propter loci, in quo versatur, profunditatem, quasi quibusdam ibi vinculis detineatur, vt deportatus. Alij fictum volunt ob motus tarditatem, de quo alibi.

ARTIFICIOSVM OPVS.

Quæ verò vincula statuis, quas Dædalus elaborasset, iniici solita sunt, id sibi volunt, artificiose adeò fuisse fabrefactas, vt abire viderentur, quocirca vinculis compescendæ essent. Meminit huius rei Plato in Menone, Dædali signa, inquiens, ni religata fuerint, abire & fugā arripere: vbi verò reuincta sunt, consistere. Proinde si quis aliquod eius habeat, et solutum esse sinat, incertā eam esse possessionem, perinde ac quis seruum habeat fugitiuum. Et primo Politicorum Aristoteles Dædali statuas memorat, quas vulgus spontè moueri, & opus facere dicitasset. Neq̃ desunt qui ligneam Venerem à Dædalo fabricatam autument, quæ argento viuo infuso moueretur. Hinc quotiens opera huiusmodi & pulcherrima & absolutissima esse ostendere voluerimus, si Platonis sententiam approbemus, eorū pedibus, aut quæ opportunior fuerit parti aliquid adaligabimus.

NEQVITI A.

Iuniorum inceptum esse volunt nonnulli quantivis precij viri, amorem obligatis oculis pingi: neq̃ id antiquam sapere eruditionem, cum eum ipsi dicant oculatissimū. Pleriq̃ tamen veterū, vt Theocritus, Menander, Archilochus, & è nostris præcipuè Virgilius, amorī cæcitatem attribuerunt, eum scilicet amorem intelligentes, cui alsidua est comes nequitia. Affectū enim in turpitudinem cæcum esse, nemo non dixerit. Appetentia enim quæ ab oculorū sensu est, intellectum concitat ad voluptatem: ea verò tali orta principio, quæ putat in cōspectu esse bona, ea tantum concupiscit, addictaq̃ sensui à cōtemplatione auertitur, neq̃ sui compos est vt possit eligere. Impetu igitur raptatur, & in furorē fertur. Furor dubio procul intellectum obcæcat: quicq̃ ita affectus est, is cæco carpitur igni.

A igni. Qui verò electionis est compos, auream colit Venerē, nihilq; prius curat, quàm cæci stimulos auertere amoris: cæci, quia dubio procul affectus ille à sensu rectus, aut exoculatus est, aut ita oculos habet obligatos, vt nec quę attingūt ad rē, nec sumptus videat. Quòd verò sint qui, Cæco carpitur igni, exponāt, cæco, validiore, quia dixerit Ouidius, Quoq; magis tegit, tanto magis æstuat ignis: cur nō dixere potius, cæco, intellectus & rationis lumine priuato? Id tamen acti- uè, quia non videbat omnino Dido quò rueret, quò raperetur, in quantū aru- mnarum tragœdiam se præcipitaret. Amat Scyllam Glaucus: Scylla lupis est ca- nibusq; succincta, quod meretriciam proteruitatem & impudentiam ostendit. Glaucus idem vel cæcus, vel vt significantius loquamur, luscitiosus, & glauco- ma cæcitas Latinis est. Sed cur non ea etiam de causa laqueum amoris insigne dixerimus, quòd vbi quis perditè insanire cœperit, extremo sibi aufugio, & mi- seriarum liberationi laqueū agnoscat? vt elegantissimus ille mōnet senariolus:

ἔρωτα πικρὸν χύει λίμνη· εἴ δὲ μὴ, χρόνῳ.
εἰάν τις μὴδὲ πᾶντα πλὴν φλόγα σέβῃ,
θεραπεία σοι τὸ λοιπὸν ἡρτῆσθαι βρόχῳ.

B quod ita Latine reddere possumus:

*Fames amorem sedat: hac si non potest,
Non grande saltem tempus efficit: nisi
Præstare tempus hoc queat, reliqua salus
Est laqueus, aptes quem tibi.*

Passim verò poëtę amoris retia decantāt, quę statim declinare studeamus. Nam vt sapientissimè admonet Lucretius:

*Vitare plagas in amoris ne iaciamur,
Non ita difficile est, quàm aptum retibus ipsis
Exire, & validos Veneris perrumpere nodos.*

V E N A T O R .

S Edenim cū venationis præses Diana fingatur, iure illi & laquei & retia sunt attributa, vtpote præcipua venatorum arma. Vnde Psalmo XC scriptum: Libera me de laqueo venantium. Et CXV canitur: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantiū. vbi animaduertendū est, apud Græcos quidem

C Ἰδωνότων legi, quam literam nostri secuti sunt: sed apud Hebręos vocabulū esse, quod aiūt significare Sidonios, populum ludęis semper infestissimum: venato- res enim Sidonij, inquit Adamantius. Neq; ignorauit hoc Maro noster, apud quem Venus mater Æneæ filio

*Media se fert obvia flua,
Virginis os habitūmq; gerens & virginis arma Spartana.
Nanq; humeris de moreabilem suspenderat arcum
Venatrix, dederatq; comam diffundere ventis,
Nuda genu, nodōq; sinus collecta fluentis.*

Curq; hoc venatricis habitu incederet, causam mox infert:

*Virginibus Tyriis mos est gestare pharetram,
Purpureoq; altè suras vincire cothurno.*

A N N O N A .

Q Vinctiā ipsa venationis locutio aliquid præ se fert hieroglyphicū: siquidem venatio tum victum, tum annonā, & quicquid in humanæ vitę vsum cōpa- rat, significare dicit. Venatu enim primę ciborū delicię cōparatę. Quare videas locū Psalmographi, Viduā eius præcipuè benedicā, quod in antiquis Græcorū

Pierii Val. Catena.

exemplaribus *θήραν*, non *χίαν* legitur, quod venationem significaret: ex qua locutione Theologi omne ciborum genus quod ad pulpamenta comparatur, accipiendum dicunt. Nam & qui Hebraicam lectionem sequuntur, aliquid simile deprehendere, cum pro, viduam eius benedicens benedicam, annonam illius: alij, precipue benedicam: alij, amplificabo, copiosissimamque faciam, reddiderunt.

DOLI OCCULTI.

Sed ut ad laqueum revertamur, id instrumenti occultos dolos & calliditatem insidiarumque indicat cogitationes. In occulto enim tendi solent insidia, quemadmodum & laquei: & in eiusmodi sententia à fatidico vate Dauide positum inuenias. Idem alibi mortis laqueum memorat, pro morte per insidias intentata. Nam quod laquei venatoribus aduersus feras, id insidia in hostes præstant. Dubio procul enim ubi Psalmo legitur, Laqueum parauerunt, dolos omnino significat. Eucherius. Atque alibi in iisdem sacris literis de meretrice legas, vinculum in manibus eius de vitis: Dirumpamus vincula eorum, & proiciamus à nobis iugum ipsorum, ut contrito laqueo liberemur. Nam hæc quando rupit Sampson, inimicos vicit.

DE CATENA.

APERTA VIS.

E

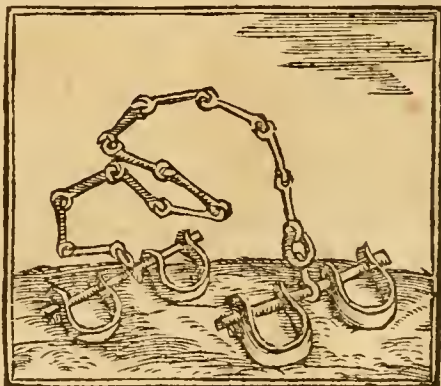
Atena verò vim apertam significat, quia victis palam iniiciuntur, neque ullam exigunt occultationem.

VITIA.

Theologi nostri veteres, catenas vitia significare contendunt, quod vitia se invicem gignere atque arctissime complecti consuevere. Nam qui de moribus disputant, necesse aiunt multa illi inesse vitia, in quo vel vnum tantum fuerit in conspicuo: usque adeo peccatum esse transire lineam, finiure. Sic à manibus Petri Apostolorum principis catenæ ceciderunt: sic illi soluendi ius diuinitus attributum. Hoc tamen significato iuniores laqueos libentius dixere.

Sunt tamen & maritalis vitæ indicia, proprieque similitudines catenæ, quæ pedibus, quæque manibus iniiciuntur. Nam pedicæ vitæ liberioris progressum impediunt, hominemque intra certæ rationis ergastula cohibent, neque licentius euagari permittunt. Manicæ verò sunt negotiorum impedimenta, quibus implicari necesse est familiæ patrem, si rem, liberos, domumque suam rectè administratam, institutam, conseruatamque velit.

CONIUGIVM.

F

DE IUGO.

Inter vinculorum genera & iugum est, cuius varia omnino sunt significata. Sed quoniam de maritali vinculo loqui cœpimus, eidem hoc adiiciemus.

PAR COPULA.

Pro vita coniugali, vel ipso nomine rem indicante, honestiori argumento iugum accipi. Ea siquidem est coniugatio & copula maxime maritalis, unde coniugium & vincula iugalía, & parem denique conatum, curam, amoremque, et studium in consortibus esse debere indicat, atque hoc est quod apud eruditos dictum inuenias, Pari iugo.

SVB

S V B I V G A T I O.

A

A Pud Horatium iugum aheneum pro violenta subiugatione positum reperias, vt eo loco:

*Sic visum Veneri, cui placet impares
Formas atq; animos sub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.*

Nam & subiugare, militare verbum, & sub iugum mittere, passim apud historiarum scriptores inuenias. Erat verò huiusmodi iugi species, vt in Armorum commentario diximus, ad similitudinē ꝑ Græcæ literæ, duabus scilicet hastis in terra defixis, tertiâq; ad summum earum deligata, sub qua victi hostes omnibus armis exuti, subeuntes transire per ignominiam iuebantur.

I Nuenias & pro seruitute iugū poni, ac perinde pro fatigatione: vnde subdere colla iugo, pro trahi in seruitutem & labores, passim apud poetas, à bobus nimirū sumpta metaphora, qui

B ad hoc iunguntur vt laboribus exerceant. Hoc significato Assertor noster, qui calicis amaritudinem suis alibi pollicetur, de promptæ voluntatis alacritate loquens, suaue esse iugum suum, & onus leue proficitur.

S E R V I T V S.

L E G E S.

S Vnt qui per eiusmodi dictum leges intelligi putent, q̃ appellatione iugi legum onus fuerit etiam à Dauide nūcupatum. Omnino verò leges pro subiugatione & imperio vicissim à Marone dictū: Legesq; viris & mœnia ponet. Nam qui legibus parent, similitudine quadam colla iugo subdere videntur: & qui potentiorum arbitrio subiiciuntur, subire iugum identidem.

P A T I E N T I A.

S Vnt qui iugum significato patientiæ præferant, quo plurimum insigni gauisus est L E O X. P. M. Cū enim ab ineunte ætate Virgilianum illud admirari cœpisset, quòd solitus ille, vt aiunt, dicere, nullam homini virtutem patientia commodiorem esse, cam sententiam ita carmini mox inseruit:

C *Superanda omnis fortuna ferendo est.*

Nullum vnquam is opus neque publicum, neque priuatum, etiam cū ad pontificatum euectus esset, faciundum locauit, cui iugorum insignia non apposuerit, cum inscriptione, S V A V E, vt scilicet ad virtutis eius fructū percipiendum alacrem esse necessariam voluntatem innueret, iugumq; id suaue futurum, quod libenti animo toleraretur. At contrà nihil tam facile, quin difficile appareat, quod inuitus facias. Postea verò, cū is rerum potitus esset, ad insigne id ea accommodata est interpretatio, quæ orta est ex re ipsa, eo scilicet principe iustam & clementem atque adeò suaue humano generi seruitutem obtigisse.

I V P I T E R.

S Ed quid illud, quod ipsius Iouis symbolum est, iugum? Iugare siquidē Iouis inventum esse veteres tradiderunt, & à Iouis nomine Græci ἰουγεν deduxerūt. Ipsum autem aiunt primū iumenta iunxisse, vt ea in frugum satum frugalem nobis operam præstarent. Nam *Ante Iouem nulli subigebant arua coloni.*

Nec ignorauit hoc Naso, cū scripsit de Ioue ipso:

Semina tum primū longis cerealibus sulcis

Pierii Val. Clauus.

*Obruta sunt, pressiq; iugo gemuere iuuenti,
Postquam Saturno tenebrosa in Tartara misso,
Sub Ioue mundus erat.*

D

DE CLAVO.

Abet quid simile cum iugo, cumq; laqueo, clauus, quantum pertinet ad colligationem, applicationem, vnionem: quare locus exigit, vt super eo quoque aliquid differamus.

S I S T E R E.

CLauus vtiq; sistendi firmandiq; signum habitus apud antiquos. Et dea ipsa Necessitas adamantino clauo insignis fingeatur, quæ vbi quid faciundū decreuisset, non licere vel diis ipsis intercedere, Homerus ait. Hinc apud Horatium Fortunam ipsam, quæ rerum humanarum domina fingitur, semper anteit sæua Necessitas, siue, quod in antiquissimis codicibus obseruauī, serua Necessitas,

E

*Clauostrabales, & cuneos manu
Gestans ahena, nec seuerus
Uncus abest, liquidumq; plumbum.*

Eodem vtitur hieroglyphico Tullius Verrinis, vbi ait: Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret, cum consilio causam Mamertinorum cognoscit, & de consilij sententia Mamertinis se frumentum non impperasse pronunciat.

S O S P I T A M E N T V M.

QVi verò clauus aheneus, nonnunquam & ferreus in postico pariete templi, quod Mineruæ dicatum erat, in Capitolio visebatur, præsentanei remedij ad mala quæ impendēre viderentur, signum habebatur, atq; amuletū erat præcipuè contra pestilentiam, eoq; vim morbi sisti persuasum fuit. Figebat eū Consul solenni sacro. Et aliquando Dictator solius figendi clauī causa creatus est: quo in albo Cincius Manlius, Gn. Quintilius, & alij nomē habent apud rerum scriptores. Cuiusmodi rei adhuc Romæ extat monumentum hoc:

F

M. ORATIVS CONSVL EX LEGE
TEMPLVM IOVIS OPT. MAX. DEDI-
CAVIT ANNO POST REGES EXACTOS.
A CONSVLIBVS POSTEA AD
DICTATORES, QVIA MAIVS IMPE-
RIVM ERAT, SOLENNE CLAVI
FIGENDI TRANSLATVM EST.

A N N V S.

ERat & alterius generis clauus, qui Septembribus Idibus figebatur per annos singulos in sacrarum ædium parietibus, ad annorum numerum colligendum, quia paruus tunc erat literarum vsus: isq; clauus annalis appellabatur.

DE

A

DE CVNEO.

Contra verò Cuneus, quæ vel natura sunt solida, vel arte compacta, conglutinata & applicita sunt, discutit atq; dissoluit, discissaq; separat, & à clauo totus diuersus abit. Ideoq; inter instrumenta necessitatis, quæ fortunæ operam suam subministrat, adpingitur. Super eo est igitur differendum.

DISSOLVTIO.

Posito siquidem firmandi signo, quod per clauū indicatur, vbi scilicet fortuna quippiam stabiliuisse videat, cum & eiusdem munus sit, ea quæ firmissima iudicentur, in humanarū rerum ludibriū dissoluere, loco dimouere, discutere, atq; discicere, additus est ad necessitatis insignia cuneus, qui nimirum, vti dictum, dissoluendi, discindēdi, atq; separandi symbolū est. Et veluti per clauū firmatū aliquid ostēdimus, ita per cuneū, infirmatū aut loco dimotum indicamus. Additū & ahenea hæc gestari manu, vt vicissitudinis huius perpetuitas nunquā defutura cōmonstretur: siquidem, vt sæpe alibi docuimus, perpetuitatē indicat æs, propterea quod rubigine nō absumitur: ideoq; Vegetius probat æreos clauos configendis nauibus, quos ferreis antepōnit, q̄ eos tēpore & humore celeriter rubigo cōsumat: illos etiā in fluctibus permanere incolumes manifestū sit.

B

DE VNCO.

Væ verò de Vnco & Plumbo subsequuntur apud Horatium, ad eandem faciunt sententiā: siquidem vnco trahi, qui loco deiecti fuerint, læsæ præsertim maiestatis rei, solitum, apud rerum scriptores sæpe legimus: quare congruit vncus cuneo.

DE PLVMB O.

Lumbum verò clauo perquam simile est, propterea quod eo infuso, & statuæ, & aliæ operum ædificiorumq; moles cohærescunt, & firmitate stabiliuntur: & suapte natura est adeo ponderosum, vt etiam si non ad operis adhibeatur firmitatem, quam difficulter loco dimoueas, per se valeat significare.

HEBETVDO.

Alioqui plumbum hebetudinis indicium est. Nam cum velocissima esse debeat mētis agitatio in eo qui acutioris ingenij laude cōmendandus sit, vbi quæ tardiorē ad ea excogitanda, cōsulenda, cōstituēda, adeunda, peragendāve, quæ vsu veniūt, inspexerimus, à contatione ipsa, vel ab immobilitate, plumbeū ingenium per cauillū exprobramus. Vnde Tusculanis Cicero: Nisi sanè in Phycis plumbei sumus. Et pro inefficaci, & inutili, atq; inani sermone, plumbeū gladiū aut pugio- nem plumbeū apud eundem Tulliū inuenias. Illud etiā in diuinis literis obseruatur, quod Iniquitas per plumbum intelligitur. Iniquitas enim, secundum Zachariæ Prophetę visum, super plumbi talentū sedet. Vetus enim ponderis modus est talentū. Ideoq; Pharaonis exercitus, vtpote qui in iniquitate permansit, tãquā plumbum in imas aquas pelsū iit, ibiq; supinus in cauo profundi alueo recubuit, vt ait Adamātius.

INIQUITAS.

Pierii Val. Vectis & Clavis.

DE VECTE.

D

Vid pondus significaret indicauimus: sed reliquū est instrumentum ponere, quo magna quantumlibet pondera facillè moueantur.

ARS NATVRÆ VICTRIX.

IS vectis est, per quem, artem humana industria comparatam, quæ naturam longè vincat, indicamus, negotiāve perdifficilia minimo conatu cōfecta. De vecte sanè, deq̃ aliis machinis Antipho poëta senariolo eo, quem citat Aristoteles Mechanicis, arte nos ea superare docet, quibus rei natura ipsa repugnare videbatur. Magnas enim rerum moles loco dimouemus adactō vecte, hypomochlio, quē nostri Suppressam vulgò vocant, centri loco summisso, pondera supra omnium, qui rem non inspexere, fidem tollimus, & eorum qui inspexere, sed causam non intellexere, admiratione, huc illuc arbitrio nostro promouemus. Atq̃ hoc est quod in primis admirabile dicit Philosophus, quod quispiam pondus virium imbecillitate loco mouere non potest, id ipsum facillè commouere, & hac illaq̃ ducere, adiuncto vectis pondere tam exiguo, si reliquæ molis motæ magnitudinem contempleris.

E

DE CLAVI.

Ræstat vtrunq̃ clavis, quod & cuncus & clauus: eadem enim aperit & claudit, hoc est, ligat & soluit, & in manu Iani præcipuè statuebat̃.

DE qua quidem multa poëtæ nostri. Sed vt figmenta, vbi agitur seriò, prætereamus, Fabij Pictoris, si modò legitimum est id opusculi, interpretationem afferemus, qui Ianū dicit ad pudorē & sanctimoniam, domorū primū valuas, seras & clauas excogitasse, ab eoq̃ ianuas appellatas: vnde clauas in simulacris, in beneficij huius memoriā gestet.

SECVRITAS.

Alij dicunt securitatis eius signum esse, quæ passim eo regnante fuit: domos enim omnium religione ac sanctitate munitas fuisse prædicant.

Alij à cludendi aperiendiq̃ anni officio, quod munus eius esse Dei putabant, clauas additas arbitrantur: eaq̃ de causa Clusium & Patulium appellatum. Ad huius instar Apollo cognomento *εργα* colebatur apud Græcos, quod ineuntis & exeuntis anni arbiter haberetur. Ianum verò eundem esse ac Solem, à multis vbique disputatum.

POR TV NV S.

Neq̃ tamen Ianus tantum cum clauibus, verum & Portunus cum clauī figurabatur in manu: nam & portarum Deus esse putabatur.

PARTVS.

ERat etiam olim ritus, vt nuptialibus inter alia clavis quoque mulieribus traderetur. Id aiunt boni ominis causa fieri solitum, ad partus scilicet facilitatem illis comprecandam. Et hoc significato in sacris literis sæpe inuenies, Vuluam aperire.

PIE-

F

APIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICENTISS. VIRVM ALOISIVM CORNELIVM, DE IIS QVÆ PER LAPIDEM, ET ALIQVOT AEDIFICIORVM PARTES significantur, ex sacris Ægyptiorum literis.

U M mecum reputo, Vir magnificentissime, nulla verò nō hora reputo, quantus sit tuus erga me amor, quæ beneficentia semper extiterit, suffundi me verecundia necesse est, quòd tibi nunquā alia ratione respondere cogitarim, quàm redamando, beneficentiæ verò hactenus immemor mihi fuisse videar. Nā quod ad amorem attinet, cōmune id est cum plurimis, cū tu innumeros alios, imò quotquot semel allocutus fueris, ad te amandum, colendumq; trahas, & iucundissimo suavis naturæ tuæ blandimento novos quotidie amicos pares: adeò singularis est integritas illa tua dubio procul incōparabilis. Sedenim quamvis hoc maximi faciendum sit, longè maioris ponderis apud me est benignitas, qua me semper es tam liberaliter prosecutus: cui si parem referre gratiam nō poteram, saltem eius prædicatione liberarē me à dissimulationis suspitione, quæ merito suboriri poterat, nisi aliquando eam confessus essem. Nunc igitur cū labores meos in Ægyptiorū hieroglyphica, qualiacunq; sint, publicare constituerim, pro amicorum moribus & ingenijs convenientis materiæ commetaria in hunc & illum distribuere consilium fuit, atq; ita hoc de Lapide & fabricis nonnullis, tibi deberi existimaui, quando hodie nemo priuatorum hominum fabricæ rationem, pulchritudinem & elegantiam te vno melius intellexit, intellectamq; in vsum & artem euexit. Quòd si digna magnanimitatis tuæ sors fato aliquo tibi obtigisset, ætas nostra nulli veterum in rei tam præclaræ amplificatione cedere iudicaretur. Accipies igitur Lapides meos primam ædificiorum omnium materiam, eosq; ita tractabiles, vt vel in aëre mansurum opus ædificare possis, quod contra fulminum casus incolume resistat, nullam fluuiorum illuuiem pertimescat, terræ motus, hiatus, eructationesq; omnes aspernetur: quæ si tibi aliqua parte arriserint, magno ego beneficio affectus mihi videbor, qui multis olim à te commodis acceptis, per nugarū mearum distributionem obligationis illius meæ partem aliquam tibi depensam existimaueris.

DE LAPIDE.

A Nteaquam ad ædificia aggrediamur, de Lapide prius dicere contentaneum est: non enim quispiam nisi materia prius comparata, fabricare incipit. Sedenim & rudis lapis sua apud antiquitatem omnem habuit significata. Neq; fortè Romani temerè louem lapidem iurabant, apud quos futurum erat vt veræ pietatis fundamentum ex petra solida iaceretur. Petra enim erat Christus, de quo paulò inferius dicturi sumus: nūc enim à Gentibus incipere visum est. Multipliciter siquidem apud hos & illos lapis in cultu fuit: vt apud Thraces colebatur saxum, in quo vestigiū Herculis impressum esse persuasum habuere. Et Arabes, vt legere est apud Maximum Tyrium, tetragonum colebant lapidem. Apud Romanos lapis altera extra portam Capenam erat, qui cū siccitas temporis frugibus officeret, intra urbem solenni pompa ferebatur, & statim pluuia, vt memoria proditum est, cadebat: proptereaq; Manalis appellabatur, quòd eius beneficio impetraretur, vt aquæ è cœlo manarent.

Pierii Val. Lapis.

P E R P E T V I T A S.

D

A Pud eosdē lapideus Terminus in Capitolio diuinis est honoribus celebra-
tus: autoresq; sunt, saxum illud fuisse, quod Saturnus deuorare non potue-
rit propter magnitudinē, cū Iouem deglutire se crederet. Nam vetusta illa su-
perstitio omnis, cōminiscendis fabulis implicabatur. Cassiodorus, vt quæ rece-
pta sunt ponam, meminit aruspice interrogatū, quando imperium Romanū
casurum esset: respondisse, quando saxum Capitolij cadet: addidisseq; insuper,
si eueniret vt vnquam caderet, futurū vt post X X X annorum millia iterum re-
surgeret: tanta eius artis fuit impudentia: nisi aruspex is per tantæ multitudinis
numerum perpetuitatem intellexerit, quam apertius explicuit Maro:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono, Imperium sine fine dedi.

Atq; alibi: *Capitoli immobile saxum.* Nam & serpens apud Homerum post
nouē passeres deuoratos in lapidem mutatus, significasse dicitur, captæ euerseq;
Trois gloriam nullo vnquam tempore perituram, vt scilicet Calchas attestatus
erat, *ἡ κλίθε ἔπειτ' ὀλέσται.* quanquam super hoc aliter alibi.

Sed vt significationes, quod nostrum est institu-
tum, prosequamur, illud omnibus constat, lapi-
dem fœderum firmitatis hieroglyphicū fuisse, quod
teste lapide apud veteres fœdera sint firmari solita,
quæ vt homines rata scirent fore, Fecialis agnum læ-
ua manu, dextera silicem retinens, si falleret, Iouem
ceterosq; precatus Deos, ita se mactaret, quemadmo-
dum ipse agnum: & secundum imprecationem saxo
caput pecudis elidebat: quæ latius explicata sunt a-
pud Polybium libro tertio in fœdere cum Carthagi-

F I R M I T A S F O E -
derum.

E

nensibus primū icto, quod æneis tabulis inscriptum in æde Capitolini Iouis
diutissimē permanfit. Et tale aliquid v i i Epistolarum, quas vulgus Familiares
vocat, apud Tullium, epistola eius libri prima, vbi de histrione Æsopo loqui-
tur. Erat & iuramenti species per lapidem simpliciter, vt Athenienses iurare so-
liti, quod Aristoteles & Philochorus subinnuunt: & Demosthenes contra Co-
nonem, *τῶν τε παρόντων καὶ ὧν ἡμεῖς οὐτως τὸν λίθου ἀχοντες, καὶ ἡρεκέντες.* Id quod sa-
cratissimum intra se continet veræ diuinitatis arcanum: nam apud Hebræos,
A B, pater: B E N, filius: A B E N, lapis. Hic verò lapis ille est, si mysticum sensum
introspecias, quem non temerē propheta memorat, & Petrus principibus po-
puli & senioribus obiectat, quod eum reprobauerint ædificantes, atq; mox cō-
stitutus fuerit in anguli caput.

F I R M A P R O S P E R I T A S.

Non præteribo illud, lapidem è cœlo lapsum felicissimi constantisq; succes-
sus in gerendis rebus aliquando fuisse signū: vt qui ad Ægos flumen visen-
dæ magnitudinis è cœlo delatus traditur paulò antequā Lysander angustissi-
mo temporis spatio, tam magna, tam cōtinua felicitate, tam gloriose faceret ad-
uersus Athenienses. quamvis perniciosum auguriū Aristotimo Æliensium ty-
ranno præstitit saxum è sublimi loco ab aquila demissum in eam recti partē sub
qua tyrannus cum vxore coenam, quæ instruebatur, opperiebantur: nam paulò
post ab Hellanico & alijs ciuibus fœdissimē trucidatus est.

P I E T A T I S N O S T R Æ S T A B I L I T A S.

Sed quod ad saxum ab ea volucre demissum facit, in Aquilæ Commentario
statu

A statutam firmiter sedem per Lapidem in nido ab ea alite positum significari docuimus: quicq; & cuiusmodi ille lapis esset, quæque ex eo vtilitates haberentur, antiquorum secuti opiniones, cōmemorauimus. Vt verò nunc Ægyptiorum cōmentum magis approbemus, quidnam aliud Petra quàm firmamentū & stabilitatem affert? Vnde Psalmo x x x qui apud Hebræos x x x i est, habetur: Quia petra mea & munitio mea, quippe veluti arx in rupe sita, et turribus munita. In vulgatis, robur legitur: interpretes alij, fortitudo mea: Romanus firmamentum habet. Nam cum nos passim Christū assertorē nostrum petre nomine accipi legamus, per petram nimirum pietatis nostræ stabilimentum intelligimus, super qua Ecclesiam ipse suam ædificauerit, quòd verè sit diuinitus decantatum passim, Capitoli immobile saxum. Romano enim Pontifici hæc promissa sunt, quippe Petro, qui Romæ (nemo hoc inficiari, nisi imperitus, ausit) sedē fixit: cui, vt Euangelia testantur, potestas data est in orbem vniuersum: quem locum etiam Theophylactus diligēter examinans, non vnus inquit Ecclesiæ, nō vnus prouinciæ imperium est Petro & successoribus eius demandatum, ἀλλὰ

B πάντες τοὶ οἰκουμενῆς, sed vniuersi, ait, terrarum orbis. Ad hanc sententiam facit Nabuchodonosoris somniū, quem ναυχοδόσορος appellat Strabo, qui per quietem imaginatus est, se statuam cernere visendę magnitudinis, cuius caput aureum esset, humeri & brachia argentea, ex ære venter, & femora: crura & pedes ferrei, luto ferruminati: ac saxum mox ingens, impulsore nullo, repentē iugo montis auulsū in statuam procubuisse, eamq; incursum eius prostratā & attritam in puluerem abiisse, qui ventorum mox flatu dissipatus est: saxum mox adeò creuisse, vt totam sua magnitudine terrā occuparet. Cuius quidem ita conspectæ statuæ significatum Daniel, qui & Azarias, Propheta potius quàm coniector, ita explicauit, vt per caput aureum diceret Assyrium regnum demonstrari. Brachia & humeros argenteos, duos esse Reges, qui imperium illud euerfuri essent, atque horum alterum æramento similem, moturū ab Occidente in huiusmodi regni perniciem & euerfionem. Mox rerum summam ferreum excepturum, lateq; omnia obtenturum. Alij post rem gestam faciliore coniectura, imò animaduersione potius oblata, ex subsecuto rerum euentu ita statuæ rationem accepere, vt

C dicerent aureum illud caput Assyrium quidem regnum significasse, quod primum omnium fuit in terris constitutum. Sed per argentea brachia, hinc Arbacem Medum, illinc Cyrum intelligunt, quorum alter Assyrio sublato imperio, regnum Medicum, alter Persicum constituerit. Per ventrem & femora athenæa, Alexandrū Macedonē, qui rubicūdo colore fuit, significari, qui ab occasu profectus Orientē subegit: cuius regnum post eius mortem à successoribus, quos per femora possis intelligere, scissum est. Per ferreos pedes Romanos interpretantur, qui magis adhuc occidui quàm Macedones fuere, Macedonumq; opibus euerfis, latè sunt terris omnibus dominati. Hæc quidem illi tam verè, quàm etiam ingeniose, omnibus dubio procul approbanda protulere.

C H R I S T V S.

Sed quod ad saxum pertinet, neq; hi exequuntur, neque Iosephus explicare voluit, consultò se interpretamentum illud præterire silentio professus, quoniam ex historica lege, præterita scriberet, non futura. Quod quidem homo ludæus ideo mihi videtur subticuisse, ne quæ de Christo subsecutura manifestè conspiciere poterat, prodere cogeretur. Cui enim dubium sit, per saxum illud, quod vniuersam statuam, atque adeò totum vniuscuiusq; statuæ cultum su

Pierii Val. Lapis.

stulit atq; dissipauit, Christianā intelligi pietatē, cuius sonus, peruulgata quip- **D**
pe doctrina, in omnem terram esset exiturus, pontificemq; summum Petrum, et
successores, non vni tantum prouincię imperaturum, sed, vt Theophylacti ver-
ba repetamus, vniuerso terrarum orbi leges & salutifera pręcepta pręscriptu-
rum? quod etiam tradit Cyprianus lib. cōtra Iudęos altero, cap. 15. 16. 17. Quod
verò dictum est à Daniele, lapidem sine vllius manibus impulsū, id porro eò
spectare ait Hesychius Hierosolymitanus, quòd sine congressu viri & mulieris
conceptus eius processit, & partus. Ita alibi: Quòd si altare lapideum feceris mi-
hi, non excitabis illud de sectis lapidibus: si enim cultrum admoueris ei, pollue-
tur: neq; enim secta, neq; dolata est Christi caro ab vlla hominis manu. Apud
Esaia quocq; celebre est, Christum hieroglyphicè per lapidem intelligi, vt eo
loco, Ecce ego mitto in fundamenta Sion lapidem preciosum, electū, summū,
angularem, honorificum: quæ omnia agnoscit & Petrus epistola prima, addi-
to, futurum vt qui crediderit in eum, minimè sit aberraturus. Ipsa ad Esaia ver-
ba ait Irenęus, vtī non ex voluntate viri, sed ex voluntate Dei aduentum eius,
qui secundum hominem est, intelligamus. Nam & quod Daniel lapidem sine **E**
manibus excisum ait, hoc idem significat: id enim sine manibus est, quod nō o-
perantibus humanis manibus, hoc est, virorum illorū qui solent lapides cade-
re, nulla scilicet viri opera eius in hunc mundū aduentus futurus erat: hic enim
lapis à terra ex virtute & arte cōstat Dei. Et apud Hebręos Psal. x x v i i, primo
statim versu: Clamo ad te Domine, qui petra, arx, & præsidiū meum es, quò sci-
licet hostes nunquam accedere potuerūt. De petra hac Tertullianus, vbi circū-
cisionem vtranque comparat: Circumcisis, ait, nobis petrina acie, id est, Christi
pręceptis: petra enim Christus, multis modis & figuris prędicatus est.

Q Voniā verò, vt Theologi consentiunt, pe-
tra Christus est, animaduertendum in psal-
mis, vbi de paruulorum allisione ad petram ser-
mo est, id nobis omnibus ita faciendum, vt scili-
cet cogitationes, affectuum prauorū plenas, pue-
riles & fatuas, priusquā adolescāt firmitatēq;
consequantur, deliberationiq; adhærescant, esse
quamprimum ad Christi petram allidendas. ita
sentit Euthymius, idemq; prius dixerat Adamā-
tius. Hic ille omnino lapis est, vt sæpe dictū, qui
ad anguli statuitur caput, quem ij reprobauerūt
qui vsum eius non agnouerunt. Repudiabant e-
nim cum inter Iudęos sacerdotum principes, & vt Samaritanum explodebant,
seductoremq;, & nouarum rerum autorem criminabantur: cum ecce in ædificij
angulum à Deo translatus est, ibiq; positus, & firmiter stabilitus, duos coniu-
xit parietes. Iudęorum vnum, eorum inquam qui pietatem hanc secuti sunt, &
Gentium alterum, qui baptismum suscepere.

PRAVARVM COGITA-
tionum excusio.

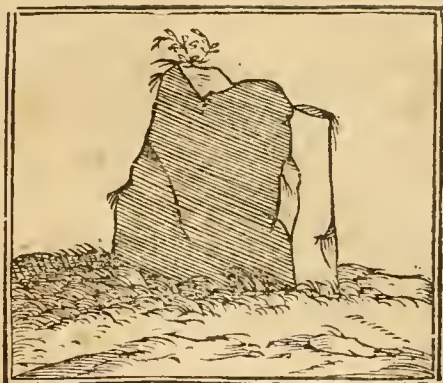

F

SENSVVM EXPERS.

P Lerunq; autē per lapidem expertē sensus hominē intelligimus: vnde illud
apud Comicū, Quid stas lapis? Et Amaryllis à Theocritiano pastore tota
lapis dicit, q; nullis amicali, vt idē ait, precib. moueat. In hanc verò sententiā vir
sanctitate ante alios mortales omnes insignis, vatesq; summus, clamat in deserto,
solitarioq; secessu: Potest Deus è lapidib. istis suscitare filios Abrahamo: quippe
de

A de stupidis, penec̃ brutis hominibus, qui nihil adhuc diuinum sapiunt, proptereãq̃ tanquam lapides sine sensu sunt. Nam qui lapides adorabant, lapidibus similes, vt in Psalmo est, euadebant. In Exodi cantico scribitur, Vertantur in lapides, donec pertranseat populus tuus Domine: quem locum ita interpretatur Adamantius, vt intelligat de gentibus dictum, quas tantisper lapidescere supplicetur, donec pertrāseat populus Iudæorum, cū illud subsecuturum esset, vt

& deletis illis, & à Deo recedentibus, gentes lapidem exuturæ essent, proq̃ duro & stupido corde, viuentem, sensusq̃ & intelligentiæ participem rationem, per Christum suscepturæ. Nam & Cyprianus, epistola libri secundi tertia, Euangelium illud, ex lapidibus excitari filios Abrahæ, de gentibus colligi ex Ioannis ipsius verbis interpretatur. Græcis quidem, qui lapides totiens in populos mutari fabulantur, ansam dedit vocabulorum vicinitas & similitudo, quibus λῆας, λᾶς & λᾶς, lapis est, λαός verò populus, cū fortè existimarent tam facile esse mutationem ex lapidibus in populos, quàm paruo momento λᾶς paroxytōnus in λαός oxytonum transire potest. Sed ioci satis. Sanè apud Esaiam primo supra quinquagesimum capite in huiusmodi similitudinem legas, Attendite ad petram vnde excisi estis: quod paulo post explicat, Attendite ad Abraham patrem vestrum. Vt verò ad Euangelium redeamus, Eucherius secutus Origenem, ipse quoq̃ de insipientibus dictum intelligit, cū præsertim alibi dicant diuine literæ, Auferam cor lapideum de carne vestra. Irenæus ita suscitari filios Abrahæ ex lapidibus, cū nos à lapidum religione remouit, à durisq̃ & infructuosis cogitationibus transtulit ad potiora, & fidem Abrahæ similem in nobis constituit atq̃ firmauit.

D E M O L A .

C **E** T Mola lapis est, vnde molares lapides pro ingenti massa & ponderē. Ipsa verò in diuinis literis hieroglyphicum habet suum minimè cōtemnendum.

HUMANÆ VITÆ COMMERCIA.

S Vnt enim qui per molam humanæ vitæ cōmercia significari velint, propterea quod molæ semper duæ, atque alterius altera ita opē indiget, vt singulæ opus nullum faciant: vnde amicitia nostræ necessitudines appellantur, quod vnicuiq̃ necesse sit habere amicum, cū quō suā consilia conferat, qui se mutuò adiuuent, & alter alterius officijs subleuetur. Vnde rectè, Væ soli, dictum. Eucherius locū Euangelij, Duæ molentes in mola, eò trahit, vt per molas vtruncq̃ intelligatur testamentum (vtar enim eius verbis quæ per annorum millia in disciplinæ nostræ traditione receptissima sunt, & maximè propria) quarum scilicet molarum opera, labore quippe differentium, veteris Testamenti triticum in farinam, quippe pastum Euangelij, conuertatur.

D E A R I S, A E D I B V S Q V E E T I A N I S.

S Edenim ædificationem iam incepturi, nihil prius quàm aras excitare videmur admoneri, vt quod auspiciatum esse cupimus, à diuū immortalium cultu principium assumat.

SItamen prius id explicuerimus, cur in diuinis Hebræorum literis aquæ de Petra profiliūt: Petra, inquit Philo, firmam Dei sapientiam demōstrat, vnde firma identidem exhauritur doctrina. Nā aquæ passim in diuinis literis, vt suo docuimus Commentario, ita pro disciplina accipiuntur, vt apud Ægyptios ros pluuius, id quod etiam de manna pluuio in solitudine affatim redundante possumus interpretari. Sed hæc alibi, nos ad Aram.

P I E T A S.

EA verò præcipua est aræ significatio, vt nostræ erga Deum pietatis indicium sit, precesq; nostras igne, vt veteres opinabatur, internuncio ad Deum deferat. Vnde apud Maronem, Tango aras, mediosq; ignes, dictum, quod inter humanam naturam & cœlestem, ignis medium ita obtineat, vt merito dici possit internuncius. Materiæ autem adhærescit, & in sublime semper fertur, tanquā rerum omnium nostrarum conscius, inferiora hæc cœlicolis manifestare videatur. Hinc sacrificiorum ritus eo tempore quo naturæ tantum leges obseruabantur, non temerè instituti sunt, & posteaquā clarior illuxit veritas, ignis, ita sacris nostris adhibitus, vt si absque igne Deo preces allegemus, vix litare posse nos persuasum habeamus. Quod si, vt alibi latius differuimus, inferiora hæc vlla nos superioribus cōciliare possunt, nihil est quod maiore sit cum animi similitudine, vtpote qui & lumine pollet, & illustrat omnia, ac perinde genios, ac Deum ipsum nobis repræsentare videatur. Quamvis impia improbaq; perditorum Anabaptistarū factio tēpore hoc, non ignes modò, ritusq; sacros omnes in pietatis nostræ signum exhibitos, extinguere, perdereq; conentur, sed & etiā bonos mores, ipsumq; Dei cultum profanare aggrediantur. Dedicata verò nimirum ara sacrificijs faciendis, & precibus allegandis, quibus diuū animi nobis concilientur. Qui tamen esset apud veteres probatus sacrificandi ritus, pauci admodum prodidēre. Deo siquidem Deorum omnium supremo, mente & intellectu solo, sine sermone, sine sono sacrificabant. Vnde Crocodilus, quod elinguis est, diuini silentij ratione habita, cultus apud Ægyptios. Spiritibus & F beatorum animis laudes adhibebant. Cœlestibus materia constantia, quæ scilicet similitudine aliqua ad eos facere viderentur, vt ignem Soli, & huiusmodi pleraque toto hoc hieroglyphicō opere perquisita: malis verò dæmonibus ne nocerent, vel vt eorum impuritas arceretur, libaminibus & nidore carniū faciēbāt. Cæterum Ægyptij veteres pecudibus aut sanguine placare Deos semper abhorruerunt, precibus & thure solo contenti. Adegerunt verò eos Ptolemæi, sacra Saturni Serapidisq; suscipere, quod facere coacti, fana eorum extra pomceria posuerunt, quibus hostiæ de more mactari debebant. Quanquam illaudato Busridis exemplo, homines postea immolari oceptum, cum is apud proxima Nilo loca tyrannidem occupasset. Sed quod ad aras & pietatem atinet, in numis T. Ælij Cæsaris Antonini simulacrum est vtræque manu passa, ara apposita, cum inscriptione, P I E T A S. Manus porrò passæ, vt in Cynocephali Commentario docuimus, adorationem significant. In Hadriani Aug. idem simulacrum eodem habitu, ab cuius vno latere ciconia adsit, de qua loco suo: ab altero ara est corymbis ornata: inscriptio, P I E T A S A V G. In numo Diuæ Augustæ Faustinae simulacrum est, quod læua pallam sustentat, alte

A altera in ignē, qui de pulcherrimè facta ara promicat, libamina porricit, cum inscriptione, *PIETAS*. Est & ara posita ante signum, in cuius manu patera est libationi parata in numo Lucillæ: inscriptio, *PIETAS*. Eadem inscriptione pietas ipsa in Antonini numo dexterā exporrigit passam, læua in subiectam aram libat. Illa porro passa dextera, adorationis, ut alibi loco suo declarauimus, indicium est. Supplicationes porro fieri solitæ, aut cum vota facimus, aut cum damnatî votis, gratias agimus. Hinc aliæ atq; aliæ inscriptiones in numis inueniuntur, omnes tamen ad pietatem ipsam referuntur, siue diuinî numinis auxilium imploremus, siue vota persoluamus. In Iuliæ Piæ Felicis Aug. numo signum est læua pallam in vlnâ sustollens, dextera in aram porriciens: inscriptio, *VOTA PUBLICA*. At in Hadriani numo cernere est duo simulacra, quorum stat vnum ipsius Imperatoris effigie, alterum læua palmæ furculum tenet, dextera pateram offert Principi: inscriptio, *ADVENTVI AVG.* Est & Domitiani numus cum ara & igne superaccenso, cuius inscriptio est, *PRINCEPS INVENTVTIS*. Pulcherrima verò omnium quas viderim ara est in ipsius Cæsarîs Domitiani numis, in quo ansas illas, vnde arę nomen nonnulli volunt, aperitissimè licet intueri.

PROFUGIVM.

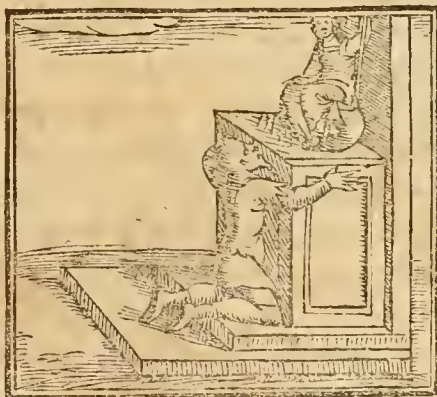
Fuisse verò aras apud veteres, uti etiam nunc sunt, sanctioris asyli loco, nulli nō exploratum est. Hinc apud Maronem Priamus, omni alia salutis spe abiecta, ad aram confugit, cui dixerat vxor, Hæc ara tuebitur omnis. Et M. Tullij dictum pro Roscio Comcedo: Sicut in aram confugit ad huius domum. Et apud Terentium: Nemo te accusat Syre, ne tu aram tibi, aut deprecatorem pararis. Et Ouidius de Tristibus:

Unica fortunis ara reperta meis.

A pud Athenienses ara peculiaris fuit miserationi sacra, de qua Papinius poëta, & Lactantius grammaticus, neq; non Apstinis in Rhetoricis meminere: & Plutarchus lib. de Superstitione, *φθίξιμον βαρμὴν* eam appellat. In profugij sanè significato Vestam pro ara poni apud Xenophontem inuenias rerum Græcarum libro secundo: *ἀκόστος τούτοις ὁ θεομυθὴς ἀντιπρόσχει ὡς τὸ ἐσίαν.*

C Hæc cum Theramenes audisset, ad Vestam sibi profugium parauit. Et sacrificialis ara Vesta est Polluci, præcipuè verò quę in Prytaneo fuit, vbi inextinctus ignis asseruabatur. Et triginta curiarum Vesta collocata apud Dionysium Halicarnasseum antiquitatum secundo. Tale quiddam & apud Tranquillum in Tiberio.

MISERATIO.

XII IANI COLONIÆ.

Quod verò arę XII Iani simulacro adsculpi solitæ sint, sunt qui ob id factū putent, quod Ianus pomeria & aras duodecim Hetruriæ colonijs sacrasset. Alij aras illas XII ad mensium numerū dedicatas aiunt, quod Ianus pro anni tempore sit Romanorum religione pingi solitus. Nam de

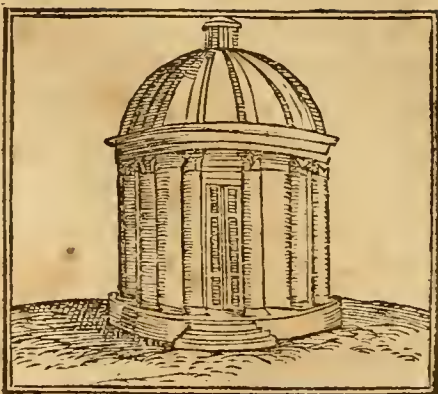
CCCLXV diebus, quos gestu manuum re-
ferret, alibi disserui-

mus.

Rotundam ædem Vestæ Numa Pompilius Romanorum Rex consecrasset, quod eandem esse terram, qua vita hominum sustentaretur, crediderit. Eam pilæ formam esse, ut sui simili templo dea coleretur. Pro eorum verò sententia, qui per Vestam nil aliud quam puram flammam intelligebant, de strongilari lapide, qui deam figuræ similitudine referret, alibi diximus.

M V N D V S .

Et mundo ædem veteres ea qua conspicitur forma posuerunt, mundumque eam appellaverunt, ab eo mundo, inquit Cato in commentariis Iuris civilis, quæ Festus citat, qui supra & infra nos est. Eius inferiorem partem veluti Dis manibus consecratam, clausam omni tempore custodiebant, neque, nisi ter in anno, patefaciebant, ut ait Atteius Capito, quippe diebus his, postridie Volcanalia, & ante diem sextum Idus Nouembris, & ante diem tertium Non. Octobris: quos dies, ait Festus, etiam religiosos iudicauerunt, propterea quod eo tempore, quæ occulta & abdita religionis deorum Manium essent, veluti in lucem adducerentur, & nihil eo tempore in Repub. geri voluere. Itaque per eos dies non cum hoste manus conferabant, non exercitus scribebatur, non comitia habebantur, non aliud quicquam in Repub. nisi quod ultima necessitas admittebat, administrabat. Volcanalia autem antiqua monimenta in Circo Flaminio X. Cal. Sept. celebrare solita comperimus. In alijs, Fer. Volca. N. X. Calend. Iunias. Ibi quoque N littera diem nefastum notat, apud Ovidium. Tubilustria Volcano XIII. Calend. Iun.

D I I O M N E S .

Omnibus verò Dijs, Agrippa templum rotundo ambitu Romæ dedicavit, eaque de causa Pantheon appellavit: in quod quidem minus quam in alia veterum monumenta sæuere ipsa vetustatis iniuria: idque nunc Virgini Deiparæ dedicatum, magno mortaliū concursu inuisitur, & ab ea qua factum est forma, nomen habet. Sanè Augustus Cæsar, qui templum id excitauit, licet Agrippæ inscribi dedicatione ipsa voluerit, nulla commodiori forma deos omnes complecti poterat quam orbiculari: de qua quoniam alibi dicturi sumus, ulterius nunc de figura huiusmodi loqui supersedebimus: si tamen id dixero, Aristotelis dictum esse, veteres gauisos dijs templa rotunda specie dedicare, cuiusmodi sanè multa Romæ superesse adhuc, vel magna ex parte diruta, vel nostræ pietatis dijs instaurata conspeximus.

I A N V S .

Iano contra, templa quadrata specie dedicari solita, quatuor quippe pilis, quæ totidem fornicibus iungerentur, peruiosque à frontibus quatuor aditus patefacerent, qui tamen in primario Iani templo solenni sacro pacis tempore cludebantur.

M E N S A R I I .

Erant autem & alij Iani, in quibus trapezitarum mensæ, ubi mercatorum conuentus, & omnium quæ ad rem pecuniariam pertinent negotia tractabantur: de quibus Horatius:

*O ciues ciues, quærenda pecunia primum,
Virtus post nummos: hoc Ianus summus ab imo*

Perdo-

A Perdocet: hæc recinunt iuvenes dictata, senesq;
Læuo suspensi loculos, tabulamq; lacerto.

Huiusmodi generis ædificia plurima Romæ erant, nunc vnum minus dirutum
in velâbro perdurauit iuxta ædem quæ D. Georgio dedicata est.

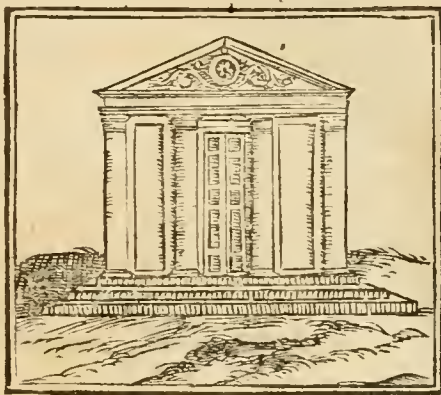
P A X. B E L L V M.

QUod verò Iani templum in numis habetur, quadrata & ipsum specie, sed
clatris, repagulis, & foribus præmunitum, ipsi tantum Deo dedicabatur.
Clausum hoc, pacem indicare; ad apertum, belli tempus, non tam ex Vergilij car-
mine cantatissimo, quàm etiam ex numis passim in conspicuo est. Sed illud præ-
cipuum numisma tum opere tum etiam inscriptione spectabile, in quo legitur,
P A C E P. R. T E R R A M A R I Q. P A R T A I A N V M C L V S I T.
Fuit verò is, vt ex altera numi parte habet, I M P. N E R O C L A V D. C Æ-
S A R A V G. G E R M. T R. P. P. P.

B **A**lia etiam atq; alia templorū exempla mul-
tifariam in numis habentur, quæ prosequi
ad fastidium potius, quàm ad delectationem in-
clinaret. Illud dicā, in numo cuius inscriptio est,
D I V V S A V G V S T V S P A T E R,
ab altera parte legi P R O V I D E N T. Idem tem-
plum est in Imperatoris Constantij numo, cu-
ius inscriptio est, P R O V I D E N T I A A V G.

S A L V S. I V N O. D I V V S.

P R O V I D E N T I A.

IN Domitiani numis templum est S A L V T I
A V G V S T I inscriptum. In Volusiani, Dea in
delubro sedens cum inscriptione, I V N O N I M A R T I A L I. de quibus dicere
hic nullum est operæ precium. Neq; verò veteribus tantum Dis, sed & iis quos a-
potheosi cōsecrabant, templum etiam dicare mos erat, vt videre est in Antoni-
ni numo, in quo templum est cum inscriptione, D I V O P I O.

S V B D I A L E S Q V I B V S.

C **T**Ota verò ædium sacrarum forma antiquitus pro conditione numinis ædifi-
cari solita, quare ex ipsa statim ædis facie numinis qualitas intelligebatur. Io-
ui siquidem, fulguri, cœlo, Soli, & Lunæ, subdiales, vt Vitruuius monet, ædes,
quæ Græcè ὑποδαῖες dicuntur, ædificabantur, quorum numina, potestates, vimq;
ac effectus omnes sub dio spectamus.

D O R I C Æ Q V I B V S.

Mineruæ autem, Marti & Herculi numinibus, vt idem ait, virtute ipsa me-
morandis, ædes opere Dorico erigebantur: nullis quippe delicijs, neq; la-
sciuioribus florum ac foliorum ornamentis, neq; denticulatis coronis, ac guttu-
latis metopis, sed rudi ac hispido potius aspectu, qualis dignitas in viris expeti-
tur, à peregrino omni cultu aliena.

C O R I N T H I A C Æ Q V I B V S.

A **T**Veneri, Floræ, Proserpinæ, & fontanilibus Nymphis, numinibus quip-
pe delicatioribus, ob mollitiem atq; nequitiam Corinthiacæ constituebantur,
genus quidem ædificij tum gracilitate operis, tum florum ac foliorum lasci-
uia, volutarumq; multiplici perplexitate, triglyphorum, ac alio-
rum ornamentorum varietate visu admodum
delectabile.

IVnoni verò, Dianæ, ac Libero Patri, cæterisq; eiusdē ordinis numinibus Ionicū adhibebant opus, medio quodā inter Doricū et Corinthiū temperamēto, quippe quod neq; horrorē & austeritatē ipsa operis simplicitate præ se ferat, neq; quidē eneruatā illam mollietē ex tot ornamentorū luxuria cōmonstraret.

DE COLUMNIS.

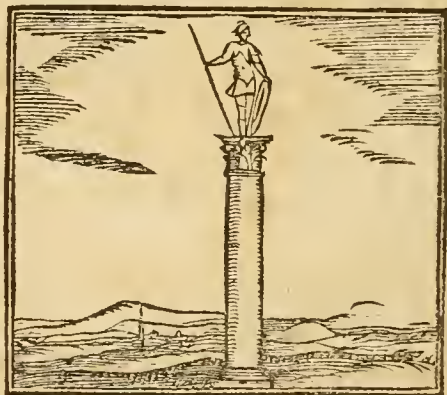
Eque quidem templa tantū, verū etiā columnæ nō sine mystico aliquo intellectu fieri consuerunt, quarum & causas et rationes retulisse nō incōgruū videatur: siquidem hæc haudquaquā sunt ab Ægyptiacis inuentis dissimilia, dum aliæ firmitudinis, aliæ rei præclarè gestæ, famæq; supra mortalium conditionem advsq; cælum attollendæ, aliæ captiuitatis, aliæ profligationis, aliæ opprobrii sint indicia.

TERMINVS.

CÆterū antiquissimū fuit per columnā terminum significare, quod columnellas in terminis ponere mos fuerit. Hinc regionū multarum fines terminosq; columnas appellamus, vt in Hispania Herculis: eo enim vsq; & imperiū et labores ille suos extendisse fertur. Eodem modo in Africa sub Atlante mōte, & in Asia ad Euphratem fluuiū, & supra Armeniam terminos Romani Imperij columnas dixerūt, & eo significato Atrides Protei Menelaus advsq; columnas exulat, apud Virgiliū legas, quod pro Ægypti finibus positum notat Seruius.

INsepulchris verò, neq; non monumentis reliquis columnarum ratio fuit, vt cuius nomini dicatæ essent, gloria supra cæteros mortales attolleretur. Hinc illa Ennij de Scipione verba: Quantā statuā faciet populus Romanus, quantā columnā, quæ res tuas gestas loquatur? Hinc in argenteo numo videas columnam, cui medicæ ancile affixum est, vrna in summo superposita, duabus hinc et inde laureis appensis, quā Senatus Diuo Augusto Vespasiano decreuit. Sed vt reliquas prætereā, duæ adhuc Romæ visuntur, quæ Romanæ potentiae atq; splendoris testimonium faciunt, Traiano vna, altera Hadriano erecta, ad summam quarū altitudinē, quæ admodum excelsa est, per interiores gradus coclitis in modum circumductos cōmodissimus est ascensus: nō enim in re tam omnibus obuia nobis immorandum est. Decretæ autem in columnis statuæ à Senatu plerisque fuerunt, quos enumerare nostri non est instituti: rerū enim quæ tractandæ sunt multiplicitas, breues nos esse cogit. Illud admonuero, quod apud Plinium legitur, senatum Galbæ vt primū licitum fuit statuam decreuisse rostratæ columnæ superstantem, placere nonnullis vt striatæ legatur. Antiquam autem esse celebritatem statuarum in columnis, ex eo manifestum, quod C. Menenio supra columnā statua dicata est, qui Latinos priscos deiecerat vnā cum Camillo collega, quæ res, inquit Liuius, rara illa ætate fuit. Et illa ad cō celebris Tra-

GLORIÆ SVBLIMITAS.

iani columna colossū habuit superimpositum,
cuius rei fidem faciunt eius
numi.

A

DE OBELISCIS.

Orum loco Ægyptij suos erexerunt obeliscos, & Græci ὀβελίσκου dixerunt, cui maximi quicq̃ honores deberentur. Non ineptum autem fuerit animaduertere Ægyptiorum statuas, quæ antiquitatem sapiunt, graciliores esse, & truncis oblongis propemodum similes, quod quidem non est artificum vel stupori vel imperitiæ imputandum, sed eorum potius diligentia studiumq̃ considerandum, quippe qui ita facerent, vt diuinitatem minimè corporatā esse ostenderēt. Quare Euphranor pictor, idemq̃ fictor nominatissimus, quem in omni specie admirandū perhibent, non ita fortè reprehensioni obnoxius, propter eā quòd in vniuersitate corporum exilior fuerit, capitibus articulisq̃ grandior, cū is præsertim primus dignitates, ac heroum insignia dicatur expressisse.

H E R O E S.

Sed quoniam in Heroas incidimus, id minimè dissimulabo, quòd Romani Græcos potius quàm Ægyptios imitati, heroū statuas, & eorū qui bene de Repub. meriti essent, eo maiores faciebāt, prout eos maiori honore dignos arbitrabantur: de quo apud Macrobiū. Hinc iocosum illud M. Tullij dictū in fratris statuam: nam cū in Prouincia, quam ille rexerat, clypeatā eius imaginem conspexisset ingentibus lineamentis vsq̃ ad pectus de more pictam, erat autem Quintus stature parua, Frater, ait, meus dimidiū maior est, quàm totus. Apud Virgiliū verò Dido cū voluntariā mortem excusat, quasi ea omnia absoluisset officia quæ à se exigi potuerint, nihilq̃ à se vltius expectari posse, quod ad apotheoseos gloriam pertineret, ita secum ratiocinatur:

*Vixi, & quem dederat cursum fortuna, peregi,
Et nunc magna mei sub terras ibit imago.*

Cur verò magnam speret, enumerat merita:

*Urbem præclaram statui, mea mœnia vidi,
Vltæ virum pœnas inimico à fratre recepi.*

Oppida autem condere, inter ingentia ea facta recensetur, propter quæ Romulus & Liber pater, & cum Castore Pollux, Deorum in templa recipi meruerūt, vt apud Horatium. Cū itaq̃ maiores iusto statuæ vita functis fieri solitæ essent, Onirocritæ, qui, vt sæpius ostendimus, hieroglyphicis adhærescunt, vbi quis supra humani modi staturam fieri se magnum conspexerit per quietem, mortem illi præsagiunt affuturam: & qui filium paruulum ad virilem magnitudinem imaginatus fuerit excreuisse, eius identidem mortem expectandam. Hinc Virgilianum illud super oblata visui defuncti corporis anima, Et nota maior imago: nempe quòd corporeis claustris veluti prælis exoluta anima post mortem latius dilatari videatur. Sedenim illa de honoribus opinio & verior est, & probabilior.

CHRISTI VICTORIA.

Illud minimè prætereundum, sextidecimi psalmi inscriptionem apud Græcos esse *σιλὸς νικῶν*: alibi aureum insigne Dauidis, vbi interpretes antiquorū reputant morem, qui columnas, imagines, aut statuas ipsi qui strenuè feliciterq̃ militiam exercuissent, erigere consueverant. Id verò laudis victori

Christo attributum, eo Psalmo
declarari.

Pierii Val. Columnæ.

A pud autores Græcos locum Athenis fuisse legas, Ceramicum appellatū, columnis vñ decunq̃ frequentem, quæ in eorum memoriam erectæ erant qui pro patria pugnando cecidissent, inscriptione adiecta quo quis prælio oppetijset.

CLARITAS EX POETARVM
SCRIPTIS.

Pindarus Timarcho Æginetæ Nemeis:

σάλιν δέμιν παρὲς λίθον λυκιστοῦρας.

Ponatur alit̃ structa saxo Candidior pario columna:

vbi interpretes per columnam poëma intelligunt. Nam statim subdit ipsemet poëta, quantum claritatis addant poëmata in præstantis alicuius viri laudem elucubrata.

TELESILLA.

Telesillæ Argiux poëtica facultate celebri, galeata statua erecta est in columna, libris circa pedes adiectis, vt alibi diximus, quod maribus Argiuorum, qui prodierant ad bellum, ad vnum cæsis, fœminas armarit, & cōtra hostes eduxerit, eosq̃ vrbis diripiendę spe profectos retrocedere coëgerit. Exemplum muliebris virtutis inter paucissima sæpe commemorandum.

Isocrati verò eloquentiæ magistro, statua in columna decreta est ab Atheniēsis, quod octo iam & nonaginta natus annos, ab institutione nunquam cessauisset.

APOLLO AGYIEVS.

Conspiciuæ fuerant apud Græcos columnæ quædā in coniformam desinētes, quas ante fores erigebant Apollini sacras, vt verò quidam dicunt, Baccho, vt pleriq̃ alij, vtrique: nam idem vtriusq̃ numen esse, ostensum alibi. Hinc Apollinem Horatius Agyieum nuncupauit. Eas nonnulli aras vocauerunt, sed columnarū omnino habere speciem non inficiantur. **F** De his apud Sophodem:

Ignibus odoris ara Agyiæ nitent,

Suffitu halantes myrrhæ lachrymas barbaro.

Sed cur non Græcos potius versus apponimus?

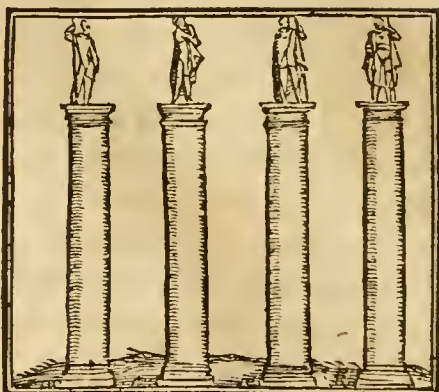
λαμπρὴ δ' ἀγυθὺς βαμὸς ἀτρίζων πνεῖ σμύρνης σαλαμὸς βαρβάρους θύοσμίας.

Ea verò de causa Agyieus dicebatur, quod huiusmodi columnæ in compitalibus vicaneisq̃ vñs erigi consueverunt: ἀγυαὶ enim viæ quæ ab vtraque parte exitus habent.

Ex cogitata etiam sunt columnæ trophæorū vice, quæ victoriam ostenderent, cuiusmodi porticus cognomento Persica Lacedæmone videbatur, victorię illius index, quam Pausanias Agesipolidos filius consecutus est Platæo prælio, vbi parua manu ingentes hostiū copias profligauit, in cuius præclari facinoris memoriam statuas habitu Persico pro columnis porticu subiecere.

PRO PATRIA OCCISI.

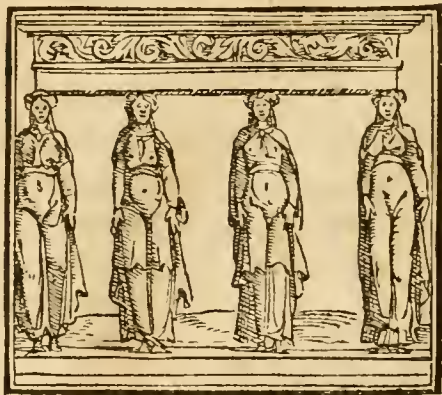
D

ISOCRATES.

VICTORIA DE
Persis.

CARY.

A CARYATARVM OPPROBRIVM.

Simile in Caryatas Peloponnesi populos exemplum editū, quorum mulieres matronali habitu, stola quippe ad pedes usque demissa, in captiuitatem abductae sunt, viris prius ad vñ cæsis, totius Græciæ in eos cōspiratione facta, quòd Persicas partes aduersus Græciam secuti essent. Historiā in exemplo posuit Vitruuius.

B E L L V M.

Alqua etiam columna belli significatum habuit, vt quæ Romæ olim erat ante Bellonæ templum, super quam, quotiescunque bellum cuipiam indicetur, hastam iaciebant, eius scilicet ominis causa, quòd spes esset per huiusmodi susceptum bellum aut hostes à finibus summouendi, aut vltra præscriptos fines imperium proferendi. Ea autem columna Bellica dicebatur.

Inuenire est in numis aliquot columnam ad securitatē additā, vt in eo quem IMP. CÆS.

S E C V R I T A S.

VAL. HOS. MES. QVINTVS AVGVSTVS cussit. Ibi enim muliebri signum molli &

eneruato habitu stans, leua columellæ innititur, dextera palmæ furculum tenet supra verticē expositum: inscriptio, S E C V R I T A S A V G. Quæ quidem species cū fortè antiquitūs fieri solet, facile credendum purpureos Tyrannos hinc ab Horatio dictos,

*Metuere Fortunam Iniurioso ne pede prouat,
Stantem columnam, Atq; ita sublimi deiciantur loco.*

F I R M I T A S.

Nam vetustissimū omnino columnarum inuentum ad firmitatem fuit, quæ præsertim viriles appellatae sunt, quas alio mox vocabulo, vti superius dictum, Doricas vocauerunt. Nam cū Græci olim in colonias missi per Asiæ loca Caribus finitima regionibus quibusdam occupatis ædem Apollini Panionio ædificare statuissent, nullaque adhuc esset symmetriæ proportio, nulla dimensionis norma, cōmenti tamen sunt à pedis mēsurā, quæ sexta pars est virilis corporis, columnas dimetiri, rati sic firmitatem ædificiis duraturā apposuisse: easque

columnas nudas, sine vlllo prorsus ornatu, vt virilem omnino speciem præ se ferrent, erexere, autor Vitruuius. Sedenim & in diuinis literis colūna pro firmitate accepta, vbi prophetico ore dicit Dominus, Ego cōfirmati colūnas eius, de terra loquens, non vtiq; quòd eam columnis subnixam esse diceret, sed virtutē, quæ terram in medio rerum omnium sitam suffulcit sustinetque, per eam loquendi figuram symbolicam, seu dicere maius hieroglyphicā, nobis indicauit. Eam vtiq; firmitatem columnas appellari Basilii etiam interpretatur, & aliis sæpe locis instrumenti veteris eodem significato columnæ accipiuntur.

M V L I E B R E S C O L V M N Æ.

Cum verò Dianæ etiā ædem construere vellent, gracilitatē in columnis ad muliebris corporis effigiem cōmenti sunt, easque octaua parte crassitudinis produxere, spira etiam pro calceo supposita, capitulo volutisque vti capillamēto concrispatis, atque aliis muliebrem mundum referentibus ornamentis additis.

V I R G I N A L E S C O L V M N Æ.

Additæ his virginales etiamnū columnæ, quæ Corinthiæ nuncupatae sunt, & gracilitate & ornatu, propter ætatis teneritatē, & hilariores, & venustiores.

Pp

Pierii Val. Mutili.

res. Puellæ siquidem & sumptuosius, & magnificentius ornari solent, quàm matronæ, quas cum vittis stola satis deceat ad honestatem. Neq; negarim, succrescente in dies hominum diligentia, aliis atq; aliis dimensionibus columnas excidi ceptas.

CALATHVS CERERIS.

Observatio calathi, qui locorum ubiq; Cereris capiti superponitur, de quo multa in alio cōmentario, cur id facere consueissent Ægyptij, differuimus. Effecit itidem vt capitula in calathiscorum effigiem columnis præsertim Corinthiacis superaddi placuerit, quamvis Græci omnia suis inuentis libenter adscribunt, & Callimachū quendā cognomento Catatechnon prædicāt, qui genus id capituli primus excogitauerit, verisimili etiā fabula, vt ad confingendū felicissimi sunt, adinuenta: Mulierem quippe Corinthiā quandā, amissa filia corpus sepultura mandasse, ac super tumulum calathum rebus iis oppletum, quibus maximè nata dum viueret, oblectabatur, statuisse, atq; demum testa superimposita coopertū reliquisse: accidisse verò vt calathus ille casu super acanthi radice ibi nata insideret. quare verno adveniente tempore gramen id pullularet, & calathum foliis primū amiciuerit, mox & floribus ornarit, cumq; cauliculi procre- E scerent, obstaculo superstrata testæ concuruati, capreolos in volutarū speciem complicarunt: quo quidem obseruato, ingeniosus faber venustam eam capitulorum speciem meditatus sit omnium applausu cōformare. Commentum quidem hoc eo fauore legentium exceptum est, vt architecturæ magistri sine vlla prorsus contatione illi assensisse videantur.

DE MUTILIS.

Observare etiam est in omnibus ferè veterum ædificiis imagunculas quasdam nunc virili, nunc bouilla, nunc alterius animalis facie, quæ vel mutilos, vel coronas sustentant. Id ab Ægyptiacis inuentis non omnino alienum suo legitur significato.

ATLAS.

Nam quantum ad humanā pertinet effigiem, Atlantem, totius quippè ponderis patientem, id significare dicūt: & huiusmodi sustentacula nimirum à Græcis Atlantis nomine nuncupantur, quæ cur à Latinis telamonas vocari F nonnulli dicunt, & antiquis architectoribus, & nobis incompertum est: si quid tamen ariolari licet, *πλάγιος* scimus esse lora, quibus sustinetur clypeus, quibusque brachium insertatur, atq; etiam vinculum, quo ensis vel appenditur, vel manui nonnunquam, ne vehementiori aliquo excutiatu ictu, adalligatur: quare crediderim à sustentando desumptum nomen; *πλάσσει* enim, *πλάσσει* καὶ *πλάσσει* est, quod pati, & tolerari Latini dicunt. Illud super Atlante vulgatum, gestare cum humeris vniuersam mundi machinam, de quo Maro:

Ubi cælisfer Atlas Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Inde scilicet fabula conficta, quòd is omniū primus Solis & Lunę cursus, syderumq; omnium motus, ortus & occasus, certa quadam moueri lege deprehendisse creditus, eaq; diligenter obseruata mortalium vsui promulgasse. Quòd verò pro Atlantibus bouilla etiam capita fieri solita dicebamus, vidimus id apud Melinos Romæ: habet enim Petrus compater meus bouillum caput aheneum quatuor circiter vnciarum magnitudine, pulcherrimè fabrefactum, eo gestu vt aliquid omnino sustentasse videatur, de quo tamen alibi diximus.

A DE PERPENDICULO.

Vando verò in hæc ædificiorum opera prouecti sumus, quid sibi velit etiam Perpendiculum, explicemus.

ÆDIFICATIO, VEL POSITUM.

AEdificationem, vel positum aut constructum opus, per id appensum linea, libratumque, denotabant. Nullo enim pacto erigi possent ædificia, nisi facierum angulorumque rectitudo per perpendiculorum indaginem exploraretur: eaque præcipua est observatio in ædificiis moliendis, ut structuræ omnes perpendiculo respondeant, neque proclinationes, ut vocabulo utar Vitruuiano, in partem ullam habeant.

RECTVS TENOR.

TRansit & ad res alias id significatum, & ad perpendiculum amussim adii-
ciunt, cum quid vndecunque & quoquoque delibratum directumve si-
gnificare voluerint: vtriusque enim munus est, ut iustus tenor, ipsaque rectitudo
adinueniatur. Sed perpendiculum in iis deseruit, quæ surrigenda sunt: amussis,
B & planis & obliquis, & omnibus denique vniuscuiusque corporis lateribus,
per quæ recta linea fuerit deducenda.

DE CARDINE.

AD fabricam omnino pertinet cardo: quare si quid super eo dicen-
dum sit, hoc potissimum loco differendum.

AUTORITAS VEL SVMMA.

HAbet verò significatum ab eo munere, quod in valuis, ostiisque
sustinendis præstat, ita ut nunc dignationem, nunc auctoritatem, nunc rei sum-
mam significet, ex arbitrio scilicet aut ministerio cuius res vnaquæque pendeat,
cuique rerum pondera innitantur. Hinc in litibus & causis tale aliquid appella-
tur cardo, à quo scilicet tota persuadendi ratio pendere videatur, quòve omnia
congeruntur argumenta, sitque status is, circa quem tam rei quam accusatoris co-
natus omnis vndecunque exerceatur.

CARDINALES SACERDOTES.

HAbet & pietas nostra dignationis gradum à cardine nuncupatum. Nam
veluti cardines in ostiis admittendi excludendi que arbitri videntur, ita illi ad-
Cmittendorum exigendorumque operum, quæ ad Christianam faciant pietatem,
concessamque summo Pontifici auctoritatem potestatemque tuendam, autores ho-
norificentissimi perhibentur. Fratres hos appellat Pontifex M. decretaque omnia,
legesque in comitiis istius ordinis perlatæ, de consultatione eorum, tametsi omnia
per se possit, sancire se profitetur. Is enim honos eis habetur, ut
huiusmodi sententiarum rogationes in acta
summa cum fide referantur.

Pierii Val. Palma.

PIERIVS VALERIANVS AD HIERONY- D MVM FRACASTORIVM, DE IIS QVÆ PER Palmam & Laurum significantur, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

Quamvis parua admodum inter nos consuetudo fuerit, eoque secessu Oliuetano Veronensis agri, qua mihi per continuum triennium frui temporum eorum permisit quies, dum tu Verona tuus, ego ibi meis tum studiis tum negotiis incumberebam, vix ter facultas data, ut esse vnà possemus: neque antea te Patavij, quò me ad Philosophiæ studia contuleram, videre licuerat, quòd inde paulo ante discesseras, quàm ego advenissem: tua tamen te virtus ita mihi ex eo tempore conciliauerat, ut quem ob summum ingenium, summamque doctrinam plus te vno diligerem, certè neminem haberem, omnium enim voce cõmendationeque politissimis literis, & liberalium omnium artium studiis florebas, clarusque & celebris habebare, vnde meus erga te, quem adhuc ex facie non agnoscebam, cæpit cultus, qui mox cum ætate accreuit simul, maioribus scilicet in dies ad virtutem profectumque tuum additis incrementis. Ab eo verò tempore quo bella illa calamitosissima, tam aspera, tam continua, me non modo ex tranquillo eo secessu exturbauerunt, verum tota etiam patria expulerunt, quandiu foris profugus, errabundus, inops vixi, tui semper memor, atque sollicitus fui, quòd vicem etiam tuam, & bonorum omnium ingemiscebam, & ubicunque locorum ciues tuos dispersos etiam ipsos comperissem, nunc per Aligeros fratres Petrum & Ludovicum, nunc per Alithæum, Zauarismum, Turrantos, nunc per alios amicos tuos, quos doctrinæ nomine veneror, curabam ut meus erga te amor tibi fieret perspectissimus: idque officij ab aliquibus ex his mihi non indiligenter præstitum confido. Sed quoniam vel his testibus tam locupletibus mihi nondum satisfaciebam, decreui tandem quaqua ratione possem, aliquod huiusmodi mei erga te animi signum manifestius exhibere. Igitur cum labores meos in Ægyptiorum hieroglyphica explicanda recenserem, pluramque id genus cõmentaria in amicos distribuerem, tuque non in postremis esses, plantas duas insigniores elegi, Palmam & Laurum, easque à nostratibus longè diuersas, ex Ægyptiorum quippe lucis à me primùm in Italiam translatas, quas tibi dono mitterem. Palmam quidem, ob sublime illud ingenium tuum, quod ad excelsa quæque prospero euentu sese attolere contendit, cuius euectus pennis toto primùm cælo Epicyclos summonisti, totque priorum Astrologorum machinas demolitus, facilem & permeabilem Planetis viam complanasti. Laurum autem, quia tu re optimè in cælo gesta, ad infima mox terræ loca descendisti, tanquam Hercules alter triumphabundus: sed qui in superiorem orbem non, ut ille, de visceribus terræ Cerberum traxeris, qui aconitum ad mortaliū perniciem euomeret, sed ab Antipodibus Siphylum illam tuā admirandi vigoris plantā asportares, quæ morbis omnibus, tam cognitis, quàm incognitis, præsentanea remedia, & incolumitatem efficacissimè conferret. Quod verò ad plantas attinet, spero eas à te benignè suscipiendas, deque earum surculis amicitie nostræ firmitatem colligari posse, quam diuturnam perpetuamque fore mihi persuadeo: quia meus erga te amor, cultus, & obseruantia, talia mihi pollicentur: tuque ut ameris ab omnibus, ingenij, doctrinaque tuæ monumenta, vno doctorum omnium ore celebrata deprecantur: quorum quidem operum, studiorumque tuorum omnium felicitatem agnoscimus, & omnium posteritati celebrem & illustrem fore plurimum & ex animo gratulamur.

A DE PALMA.

ALMÆ significata plurima traduntur, quorum præcipuè quatuor ex grauissimis autoribus seligere visum est: quippe annum, mensem, iustitiam siue æqualitatem, atque victoriam: quorum significatum causæ diligentius examinandæ sunt. Reliqua, vtpote manifestiora, spontè, nulla sollicitata cura, provenient.

ANNVS MENSISQVE.

CAusè verò cur annū Palma significaret, tris esse perhibentur, eaq; omnium prima, quòd sola omnium arborum per ortus Lunę singulos, ramos singulos progenerat. Atq; ita etiam significatum mensis obseruauerunt, vt per singulos Palmæ surculos, menses totidem adnumerarēt. Par itaq; vt si annus exprimi debeat, Palma duodecim ramis prædita figuretur. Sedenim, etiam si hæc nō adfuerit curiositas, annum omnino significabit, vel quantum ad mensem attinet, quòd in ossiculis eius ea maximè figura expeteretur quæ lunata esset, quam contra fascinationes pollere plurimū arbitrabantur. Lunam aut maximè cauam, qualis est cū octo & viginti dierum numerū expleuit, cornibus scilicet infernè deiectis, mensis indicium esse in cœlestibus loco suo dictū. Dianaq; ipsa apud Homerū Apollinis hymno, mensis & anni arbitros paritura, Palmā amplexata describitur. Altera causa est, quòd Palma, vti Babylonij tradunt, referente Plutarcho, trecetas & sexaginta vtilitates mortalibus elargitur, ideoq; anni simulacrū & insigne: tot enim diebus annus constat, intercalaribus quinque, de quibus in Vulture, subductis. Alia ratio est, quòd palmæ satus quatuor ex lignis, siue ossa ea maluerimus appellare, quæ, vti paulò antè dictū, in eius fructibus insunt, fieri solet, quæ bina iuxtà composita subter, binæq; supernè colligantur, pronæq; omnia seruntur, quorum inde radices amplexu mutuo connectuntur, atq; ita primi ortus promiscui coalescunt, & vnus ex cunctis caudex conficitur.

Annus quoq; solaris quatuor qualitatibus constat, quæ tamen ita mutuò connecti videntur, vt fallente de die in diem qualitatis ipsius mutatione, vnus quasi caudex fieri videatur.

TEMPORIS DIUTURNITAS.

CON dissimulabo quasi *κτ' ἀσπίδα*, quod Quintius Græcus autor asperum quendam locum, & admodum editum, superatuq; perdifficilem ponit, in cuius vertice Palma consurgat, cuius in cacumine insideat virtus: ex montis utique asperitate labores varios, ex Palma temporis, vt Hesiodi interpret ait, diuturnitatem innuens. Non enim putabat quempiam ad perfectam aliquam virtutem pervenire posse, nisi per labores, quos diu tolerasset. Temporis autem diuturnitas quo convenientius signo figuretur, quàm per id, quod anni & mens habetur hieroglyphicum adeò manifestum? Sententiam hanc ita sibi desumpsit Quintilianus: Desinit in aduersa niti qui pervenit ad summum, scandenti circa ima labor est. Quod nos in adolescentia ita retulimus:

*Incipit oppositam pedibus qui repere molem;
Eximio superat grande labore iugum.
Ut tenet ærei placidissima culmina montis,
Languida felici membra quiete leuat.
Pastus amaritiem rigida radice acerbam,
Colliculi glutit dulcia mella faui.*

Pierii Val. Palma.

*Hoc sophia asperioris iter Superantule pergas,
Dummodo post fellis pocula nectar habes.*

D

ÆQUALITAS.

AEqualitatem verò ea de causa significabat, quòd cùm initio Soli dicata fuerit ante laurū, grauissimī auctores asserunt, & Phœbum & victores hac, non alia quapiam arbore coronari solitos. Quæ cùm equale esset victorum omnium præmium, æqualitatis inde symbolum assecuta est. Sanè Plutarchus & Pausanias auctores sunt, Palmæ præcium, qua multis in certaminibus victores equè coronarentur, à Theseo primū institutum, cùm à Creta reuersus in Delum applicuisset, & Apollini ludos edidisset. Siue ea de causa sit excogitatum, quòd arbor ea foliis sit maximè æqualibus, ideoq; victoribus conveniret, quòd æqua eorum laus atq; præmium esset.

IUSTITIA.

Fructum præterea reddit pari cum foliis æquilibrio, atq; hinc iustitiā significari voluerūt. Præter hæc incorrupta est Palmæ materies, ac propemodum senij nescia, perinde ac decet incorruptos esse, neq; vnquā temerè flecti aliorum quorunquā arbitrio, iustitiæ administratores. Folia demū, nisi vi tollant, nunquam amittit, quare illam congruenti epitheto ἀείφυλλον, atque etiam ἐμπυρόφυλλον appellauerunt, cùm & laurus, & oliua, & myrtus, ac aliæ quædam, quibus est perennis foliorum viror, succrescentibus aliis priora decutiant. Eademq; immobilitas expetitur in iustitia. Quòd verò ponderibus resistat, & in aduersum incuruetur, facere idem iudices debent, atq; reluctabundi, seductores pellacesq; omnes detrectare, neque muneribus, neq; violentiæ cedere. In hanc sententiam Leuitico celebrandis feriis XV mensis septimi, Palmarum furculos, quos Græci spathalas à gladij forma vocant, legislator sumendos præcipit. Theologi per eos iuuenescencia iustitiæ germinā interpretantur. Iustus enim, ait Psalmographus, sicut Palma germinabit, propterea quòd nihil est in vniuersa Palma, quod respui debeat, ita tota ab intima medulla ad extremum vsq; folium humanæ necessitatis vsibus est commoda, idq; multipliciter, perinde ac in iis qui iustè viuunt nihil reperiās, quod non vndecunq; vtile sit ac commendabile.

SOL.

Nequè quidem ea de causa tantū Palma Solis hieroglyphicum est, quòd Fanni vicissitudines referat, quantum quòd figuram solarium radiorum imitari quodammodo videatur. Vnde sacerdotij veteris auctores, qui vt Proclus ait, à rebus apparentibus superiorum virium cultum adinuenerunt, ab hac similitudine solare quid in Palma esse arbitrati sunt. Et apud L. Apuleium legas, mystico eo sacro quo initiabantur Isidi, caput, ad solarium radiorum similitudinem ostendendam, Palmæ candidæ foliis in modum radiorum profluentibus redimitum.

VICTORIA.

Victoriæ demū in Palma significatū, ex numis, picturis, sculpturisq; omnibus vniuersæ iam plebeculæ manifestum est. Eaq; elocutio toties vsurpata Ciceroni: Docto oratori Palma danda est. In quadrigis qui Palmam primus acceperit. Quam Palmam vtinam dij immortales tibi Scipio reseruent. & similia. Et causam multi prodidēre, præcipuè verò Plutarchus Symposiacōn octauo, quam etiam posuerat Aristot. nempe si super arboris eius lignum, magnum quantumlibet pondus imponas, Palma minimè deorsum cedit, nec infrā flectitur,

A tur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur in contrariū fornicata. Eaꝗ de causa in certaminibus Palmam signum esse placuit victoriæ, quoniam, vti dictum est, ingenium eiusmodi ligno est, vt vrgentibus prementibusq; non cedat. Videre verò est Palmam caudicibus sursum versus collectis in numo Neroniano, vbi idem ipse aprum impetit veru, victoriæ nimirum, quam de confecta fera consecutus esset, hieroglyphicum. Et felicitis augurij causa Augustus Palmam inter iuncturas lapidum enatam ante domum suam, in compluuium deorum Penatium trāstulit, vtrq; coalesceret magno opere curauit, Cæsaris factum secutus, qui castris locum capiens, inter sylvas, quas cederebat, repertam Palmam conseruari vt omen victoriæ iussit. Ad hæc Cæsarianæ victoriæ aduersus Pompeium in Pharsalia prælio commisso Trallibus Palma ostentum dedit, exorta repente eodem ferme tempore, quo hæc gesta sunt, penes Cæsarianæ statuę basin, quę in templo Victoriæ dicata erat: quam vis omnis circa statuam locus natura solidus, & durissimo lapide instratus esset. atq; huius generis ostenta multa apud veteres memorantur. Minimè verò prætereundus est numus æreus cum ingenti Palma, eaꝗ dactylis fecunda, cuius inscriptio est, A L. Æ. quæ dubio procul victoriam Alexandriæ Ægyptiacæ significat: quod vt magis explicetur, ab altera facie spica est cum inscriptione ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

I V D Æ A.

D Esunt hieroglyphica plerumq; à rebus quas egregiè aliqua regio ferat: vt Cyrenaica per silphium, quod in Batti numis cūsum videas. A Palmarum verò feracitate Iudæa eius arboris pictura significatur. Sanè in Titi numis passim videre est eius provincię simulacrū arbori Palmæ adalligatū, cum inscriptione, I V D. C A P. Vbi verò inscriptio est Cæsaris Vespasiani, atq; ibidem I V D Æ A C A P T A, mœsta sedet ipsa manu quasi faciem complodens, adstat ipse iuxta Palmam. In alio cum eadem inscriptione signū est, quod dextera altè innititur pilo, læua sceptrum gestat, læuūq; pedem iacenti galeæ superponit.

I A C T V R A.

C ontrā verò, vel deiecta, vel casu aliquo vitata, iacturæ imminentis prodigium habebatur: veluti enea illa quam Athenienses in Delphici Apollinis templo dedicarant, rei aduersus Medos feliciter gestæ monumentū. Paulò antè quam aduersus Syracusanos mouerēt, infaustæ signum expeditionis fuit, quod eius fructus, qui ex auro constabant, corui alites inauspicatæ pluribus diebus impetierunt, eosq; partim deuorant, partim deiecerunt.

N V P T I Æ.

S Ed cur nuptiarum etiam significatum in palma dissimulemus? qui picturam huiusce rei tam elegantem legerimus apud Philostratum, Imaginibus, qui paludibus & fluuiis hoc superaddit ornamentū, Palmarum quippe veluti fornicibus ductum, pontem fluuiō superiniectum. Nam cū Palmarum alia mas, alia fœmina sit, inuicemq; maritali quadam copula coniugentur, maresq; attrahant ad sese fœminas, neque illæ congressum, quantumcunque adniti possunt, aufugiant, sed vtrò ramis ab vtraque vicissim contrā ad osculum quodammodo exporrectis, manifesta dent mutui desiderij signa, is duas, & huius scilicet & illius sexus Palmas in ripis fluuij oppositas è regione statuit. Hic verò mas amore correptus plurimū incuruatur, altēq; sese supra fluuium protendit. Fœmina verò, quantumlibet procul sita sit, neq; apprehendi possit, inclinat se tamen, & obsequij quoddam & ipsa studium præ se fert. Aquā itaq; quodā veluti ponte

Pierii Val. Palma.

coniungunt, difficili tamen & inaccessio transitu, propter foliorum asperitatem. D
Hanc utiq; speciem ex Philostrato qui pinxerit, nuptiarum & cōiugalī amoris hieroglyphicum, ex ipsius naturę gremio desumptum, summa etiam cum venustate descripserit. Quò verò maior huic argumento sit fides, eam palmarij diligentia adhibent, ut mares eo saltem intervallo à fœminis distent, ut pulvis ventorum flatibus à foliis sublatus in fœminarū folia incidat, quod satis ad fecunditatem facere compertum est. Sed mirum dictu, quòd si qua procul à mare abstiterit, ut neque pulvis, neq; aura, odorve eius ad eam permeare possit, excogitauerunt coloni funem à mare religatum ad fœminam vsq; producere, atque ita quasi maritali vinculo copulatam, masculo viru clanculum per funem irrepente fecundā fieri, quæ prius in ea sterilesebat solitudine. Diophanes autor Græcus, Florentinum citat, qui suis in Georgicis multa de Palmę amore conscripsit, contabescere eam maris desiderio, quod nulla dissimulatione profiteatur, modò radices versus eum porrigens, modò verticis in eum proclinatione, fructum ferre pernegando, agricolamq; demum cogi amante huic inuestigare, qui multas Palmas mares manu amplexuq; cōtingat, mox ad amore perditam rediens, E eam amplexetur, attrectetq; manibus. Flores quoq; mari prius impositos tollat, & supra fœminæ verticem imponat. Quæ ne quis fabulosa suspicetur, istiusmodi amoris exemplum atque coniugij nostro dedere tempore. Siquidem vir clariss. Iouianus Pontanus, homo minimè futilis, & quem fabulas pro historia, de re maximè suo tempore omnibus conspicua, scribere puduisset, duas celebrat Palmas, marem vnum Brundusij, fœminam alteram Hydrunti, quæ diu steriles permanferint, donec scilicet paulatim succrescentes, nondum alterā altera contueri poterat: vbi verò tantum adoleuere, ut sese inuicem conspiciere potuerint, longo quantumlibet multorum stadiorum tractu dissidentes, fecundificare cœperint. Sed cur non ipsum audiamus?

*Brundusij latis longè viret ardua terris
Arbor, Idumæis vsq; petita locis.
Altera Hydruntinis in saltibus æmula Palma,
Illa virum referens, hæc muliebri decus.
Non vno creuere solo, distantibus agris;
Nulla loci facies, nec socialis amor.
Permansit sine prole diu, sine fructibus arbor
Vtraq; frondosis & sine fruge comis.
Ast postquam patulos fuderunt brachia ramos,
Cæpere & cælo liberiore frui,
Frondosiq; apices se conspexere, viriq;
Illa sui vultus, coniugis ille suæ,
Hæuserunt & blandum venis sitientibus ignem,
Optatos fœtus sponte tulere sua.
Ornarunt ramos gemmis, mirabile dictu,
Implevere suos melle liquente fauos.*

Est idem amor in Pistaciis, ex quibus semina cū panguntur, mas & fœmina committi debent coniunctis naturis, ita tamen ut mas ad Fauonium dorsum vertat, ut monet Demageron.

A

I N N O C E N T I A .

NE verò nostratia prætereamus, in sacris nostrorum literis eo loco ubi, Statuta tua similis facta est Palmæ, legitur, Ambrosius significari ait viriditatem pueritiæ, atq; naturalem eius innocentiam, quam à vitæ primordio receperimus, seruandam esse, & vt fructum nullo foliorum defluuio suo tempore maturemus, admoneri. Idq; de Assertore nostro piorum conventus canere, iustus vt Palma florebit. Tardè verò proficit Palma, sed diu in viriditate persistit, ait Eucherius: ita Ecclesia sancta per multas difficultates ad firmum fidei statum venit, aucta q; iam & propagata, statura nimirum diu.

P I O R V M V I T A .

Significat & piorū vitā Palmæ species, propterea quòd sicut interior eius caudex & tenuis est, & corticū scabritie perplexitateq; visu minimè iucundus: superior verò pars visenda, tum trunci tum ramorum amplitudine, amcenāq; pulchritudine viriditatis expanditur, ita piorum conditio prima facie contemptibilis videtur, sed in mirificā demum exit morum virtutumq; pulchritudinē. Sed **B** cur non ipsa Eucherij sanctissimi doctissimiq; viri verba subtexam, in hanc sententiam? Habet quiddā aliud Palma, quo à cunctis arborū generibus differat. Omnis enim arbor quæ in suo robore iuxta terrā vasta subsistit, crescendo superius angustior euadit, & quantū paulisper sublimior, tātō in altū redditur subtilior. Palma verò tenuis ab imo inchoat, & iuxta ramos aut fructus ampliori robore cōturgescit. Quibus itaq; alia arbuta nisi terrenis mētibus assimilari possunt, inferius vasta, superius angusta: quia nimirū omnes mortaliū in hoc seculo degentiū delectationes in terrenis rebus sunt fortes, in cœlestib. debiles. Pro temporali enim gloria vsq; ad mortē appetunt desudare: pro spe verò perpetue parum quidem in labore subsistūt. Pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerant, & pro cœlesti mercede vel tenuissimas vnius verbi contumelias ferre non possunt. Vt terreno iudici totos dies assistant, fortes sunt: in oratione verò corā Domino, vel vnius horæ momento lassantur. Sæpe nuditatē, vigilias, famē pro acquirendis diuitiis & honoribus tolerāt, & multa se abstinentia cruciant: quod bis aut semel in hebdomada pati pro salute animi, grauissimū ducūt. At contrā ex equalitate Palmarū designant iusti, qui vita proficiūt, qui nequaquā in terrenis studiis sunt fortes, & in cœlestibus debiles, sed longius atq; distātius studiosos se Deo exhibent, quā seculo fuisse meminerūt. Rectè itaq; vti suprā dictū, iustus vt Palma florebit. Illud addam ex sextis Hebræorum castris apud Hieronymū: Veluti **XII** dulcis aquæ fontes ad Elīm reperti, **XII** indicarūt Apostolos, de quorū fontibus aquæ deriuatæ, vniuersi terrarum orbis ariditatē affluenter irrigarunt, ita Palmæ numero septuaginta cibum ostenderunt, quē mortales à totidē secundis Apostolis appositū essent accepturi. Cibus enim doctrina, vti sæpius dictū. Quoniā verò Crux Domini, quæ Palma ea est, in quā ascensurum esse Dominū Prophetæ prædixerant, longo stipite & in altū surrecto, in transuersumq; latè porrecto fuisse fert, significasse etiā videt illud antea dictū, Cum exaltatus fuero, omnia trahā ad me: ipsa em̄ manuum extensio duos populos Israëliticum & Gētilem ad Deū trahere, & in vnū cōgregare videbat, vt seniores dixisse scribit Ireneus: nō ab re fuerit, vt piis quacūq; ratione possumus satisfacere studeamus, signū id & victoriæ et salutis, quo pacto pij veteres figurarint, adscribere. Cōtus erat prælongus, cuius apex in **ε** Græcæ literæ similitudinē incuruabatur: inde paulò infra **x** Græca identidē litera sua insignis decussatione addita.

erat, id Christi nomen ostentat. Inde qui Crucis signū faceret bacillus transversus, cui velū aut mappula solebat appendi vexilli loco. Hæc duo significabant apud Græcos, quorum characteribus signata erant, CHRISTVS PASSVS, aut CRVCIFIXVS. Inde pro delubro pedamentoq; aliquo, vasis aliquius forma, orbiculis, aut ovis, aut aliis gestaminibus castrēsi more altero super alterū suffixis subiiciebantur, in hūc scilicet modulum. Quod vltimo loco subiecimus, forma loculi est, in quem vexilla figebantur, de quo alibi plenius. Agitè verò qui signum hoc sequimini, & in eius imperium iurastis, salutē vobis atq; victoriā inde certissimā pollicemini. Non enim tumultuarium hoc, aut temerè concitatæ cuiuspiam multitudinis fortuitum est signum, quod elemēta porrò omnia, quod humana omnis natura, quod bruta, quā licet, exprimere conantur. Dissecatur terra punctis quatuor, à quibus ductæ lineę crucem figurant. Puncta, Oriens & Occidens, Septentrio, Meridies. Sāctius in ea animal Homo, brachia cū precatur in crucem extendit, vel saltem pectus signat à fronte ad vmbilicum, vt descensum à cœlo in terras nostri numinis indicet, mox ab læua, à corde quippe ad dexterā papillam (in dextera enim bonorū operū motus) crucem delineat. Per mare verò quæ volitāt nauigia, si optatū cursum arreptura sint, antennas malo in crucis effigiem applicāt: quæq; cœlum alites secāt, passis alis crucem ostentant. Nos igitur faciem & pectus cruce signati, tutius & animosius vnūquodq; virtutis opus aggrediamur, fluxarum cogitationū inundationes transeamus incolumes, præpetiq; volatu supra cœlū attollamur, adminiculo signoq; crucis omnia feliciter executuri, stratisq; & superatis dolosissimi hostis insidiis, eiusq; conatibus euersis, in Domini nostri cruce tantum gloriati, trophæa, more veterum, victoriarumq; triumphos ipsa cruce designata suspendamus.

DE LAVRO.

Vulgatum illud est, Laurum Apollinis insigne perhiberi, eiusq; fronde, Palma iam posthabita, eius simulacra coronari. Neq; tantum ea de causa, q; Laurus in ore palumbi vim medicā indicet, quæ plerisq; volucris præsentaneo est remedio, quantum quia sit, vt Eusebius ait, ignea, ideoq; à dæmonibus maximè odio habetur. Vsta præterea resonat, quòd quandam prædicendi vim habet. Ignispicium enim nō tantum splendore, verum etiā crepitu portendit, frequentissimo poëtarū omniū assensu. Ferunt verò Empedoclem, qui animā esse igneā statuebat, Lauri natura cōsiderata dicere solitū, si homini sit in animalīū quodpiā transmigrandū, optandū maximè vt in leonē transiret, cōmodissimum enim id animæ quæ hominē incoluisset hospitīū futurū. Sin verò arbor esset subeunda, in nullā cōmodius q; in Laurū fieri transmigrationē. Pindarus atq; Callimachus Apollinē memorāt interfecto Delphico dracone Laureā induisse quasi supplicē: erant enim supplices coronati apud Veteres. Aristophanes dominū et seruū oracula consulturos coronatos inducit; Pluto. Quin & Liber Lauro coronabāt, in qua ex Indis triumphasse fertur: diesq;

A diesq; in illum solennes, magna olim corona dicebantur, vt tradit Tertullianus. Laureaque Apollini & Baccho sacra, illi vt Deo telorum, huic vt Deo triumphorum. Quanquam & Myrto milites redimiri soliti: ita Claudius Saturnius, qui librum edidit de coronis. Est & alia ratio cur Laurus Apollini sacra dicatur: legimus enim apud Serapionem Acalonitam, Lauro ad dormientium caput apposita, vera videri somnia. Id ipsum Antiphonem, Philocrum, & Artemonem, qui de somniorum interpretatione scripserunt, asseuerasse cōperimus. Neq; quidem Eustathij interpretamentum super hoc, parui fecerimus, qui Daphnen ideo dictam ait, quòd δα intensiois particula, & φανέν, quod loqui & canere est, in compositionem accedant. Apud Hesiodum interpres Theogoniæ, Laurum ait ὁ δρυὶν πρὸς τὸν ἐνθουσιασµὸς. Hinc vaticinantes Lauro coronari solitos ait interpres Aristophanis. Et qui bella sequebantur vates, in summa galea Lauri conum gestabant.

VATICINIUM.

B Q Vocirca non imperitè Aphthonius Laurū vaticiniij symbolum esse dicit, quā *μαντικὸν φυτόν* Dionysius in præceptis de Panegyricis scribēdis appellat. Nam quòd vates δαφνηφάγοι vocitarentur, non ex eo tantum, quòd ille dixerit, Laurumq; momordit: & Sibylla apud Tibullum, Sic vsq; sacras innoxia Lauros vescar, desumptum est, verum etiam ex Sophoclis Cassandra dicentis, δάφνῳ φαγὼν ὁ δὲν τι κέρειτο σῆμα. Eodē modo Lycophron, δάφνῳ φαγὼν ποιεῖται ἐκ λαυμὸν ὄπαι. Porro Daphnem puellam, vt Plutarchus scribit in Agide, Pasiphaës nomine Spartani coluerunt, quæ oracula, vt aiunt, certissima sit dare solita.

CVS TODIA.

P Ro custodiā verò Laurū poni, & incolumitatis esse symbolum ex Proclo dicimus, qui veteres ait Laurum tutelæ consecrasse, & in sacrificiis, & in locis vbicunq; vel sata, vel affixa fuerit, incolumitatem præbere. cuius rei nō ignarus Ouidius, tutelæ huius ergò illud de Lauro dixit: Mediamq; tuebere quercum. quod ita mihi libet interpretari, vt ad ciuicæ coronæ sospitamentum & tutelam statueretur: id quod ex numis quibusdam intellexi, in quibus ciuica posita est, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipsi in coronam deducti, sed ad osculum quodammodo adcuruati. Literæ, OB CIVIS SERVATOS. Duo huiusmodi sunt apud me, in quorum vno literæ circumductæ, C. GALLIVS. C. F. LVPERCVS. III. VIR. AAA. FF. In altero, L. NEVIVS SVRDINVS. III. VIR. AAA. FF. Quid verò sibi velint elementa illa, quippe A triplex, & F geminū, si quis quæsierit, sciat id significare, Auro, Argento, Ære, Flando, Faciundo. Inueniuntur verò & in Augusti numis, & alibi. Eadem verò specie ciuicam eam fuisse crediderim, quam Augusti foribus affixam Ouidius scribit, quamvis nonnulli arbores ipsas satas putant, quia ita scriptum à poëta sit:

Postibus Augustis eadem fidiſſima custos

Ante fores stabis, mediāq; tuebere quercum.

Idem sibi vult numus argenteus in quo duo Lauri furculi cum radicibus, in quorum medio erecta est columna Ionica, supra cuius capitulum carchesium est, in medio parma affixa, cum literis S. C. Nam ab vtraq; columnæ parte in albo singulatim literæ E. X. adscriptæ. Altera inscriptio est, DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS. quod apotheosin ipsam sapit. Sed ex his fatis superq; est ostensum, Laurū pro custodiā & tutela poni, & eorum quæ perpetuò

Pierii Val. Laurus.

fospitari, conseruari, ac viuere volumus, signum. Accedit & illud ad fospitamen- **D**
tum, quòd eius arboris folia fulmen non icit: eaq; de causa Tiberius cùm fulmi-
na coruscationesq; supra modum expauesceret, cœlo turbido Laureã sibi soli-
tus est imponere, non secus ac eadem de causa Augustus ex vituli marini pelle
cingulum gestare.

POETICA VIS.

QVæ quidem perennitatis aut diuturni tēporis vita cū à nullo magis, quàm
à poëtis ipsis expetatur, meritò Laurus vnà cū hedera, cuius circa vetusta-
tem opus omne, poëtis dedicatæ sunt: aliorum enim scriptorum autoribus non
tam fama quàm vtilitas etiam quæsita, sola poëtis gloria, & victuri nominis cu-
piditas insita est, nec, vt eleganter & verè dixit Ouidius, petitur sacris nisi tantū
fama poëtis. Quòd verò datum sibi laureum sceptrum à Musis canit Hesiodus,
laborem & diligentia scribentis indicat, propterea quòd veluti sunt amara lau-
ri folia, ita virtutis sudor, vel ipso eodem teste laboriosus. Vnde chartas Corne-
lii laboriosas Catullus pro magna laude celebrat. Nam cùm Hesiodus paupe-
ribus fuerit parentibus genitus, verisimile est eum non sine magna difficultate
proficere potuisse. Ita enim Zezes, quòd Musc nouem cum Lauro coronarint, **E**
labores & amaritudinem eius in doctrina comparanda commonstrant.

AVTORITAS IMPERATORIA ET TRIVM- PHALIS HONOS.

ESse verò Laurum insigne triumphantium, non ex eo tantum quod apud
Ouidium legitur,

Tu ducibus letis aderis, cūm lata triumphum

Vox canet, & longas visent Capitolia pompas,

quantum ex multis veterum monumentis innotescit. Illud quoq; satis constat,
Imperatores triumphi Lauream ad Iouem Capitolinum ferre solitos, atq; eam
in eius gremio relinquere. Laureata verò Imperatorum capita in numis passim
habentur. Atq; hīc non incongruum fuerit ea quæ de Laureto, vnde triumphā-
turi laureas sibi decerpere consueverant, memoriæ prodita sunt, repetere. Liuiam
quippe olim post Augusti statim nuptias Veientanum suum reuississe, ibiq;
tum illi gallinam albam, quæ ramulum Lauri rostro tenebat, à prætervolanti
aquila, quæ illam rapuerat, in gremium demissam, cūmque nutriri alitem pan- **F**
gicq; ramulum placuisset, tantam pullorum sobolem provenisse, vt Tranquil-
lus ad sua vsque tempora villam eam Ad Gallinas vocitatum attestetur. Tale
verò Lauretum fuit, vt triumphaturi Cæsares inde Laureas boni ominis gratia
decerperent. Fuitq; mos triumphantibus, alias confestim eodem loco pange-
gere. Adeò verò Laurus triumphantium propria fuisse videtur, vt obserua-
tum sit in huiusmodi Laureto sub cuiusque obitum arborem ab ipso institutam
elanguisse. Ex quo etiam prodigij causam intelligas, quod Iulij Cæsaris cædem
præmonstrauit, cūm pridie Idus Martias auis Regaliolus cum laureo ramulo
Pompeianæ Curie sese inferens, à varij generis volucris ex proximo nemore
persequētibus ibidem discerpta est. Nouissimo verò Neronis anno, in quo Cæ-
sarum progenies defecit, sylua illa Veientana radicitus omnis exaruit, & quic-
quid ibi gallinarum erat, interiit. Tali portento fuit Alexandro Seuerò Laurus
alia ingens & antiqua, quæ in palatio cuiusdā ciuitatis, à qua proficiscebatur ad
bellū quod contra Germanos parauerat, subito collapsa, mortis itidē eius indi-
ciū habita. Contrà non temerè boni ominis Lauri folia, quæ circa Pōpeij fasces
illigata

A illigata fuerant, cū longo itinere per arida & inculta loca iam exaruisſent, eo tempore quo in vico quodam Galatię cum Lucullo in colloquiū descendit, detracta, & à Lucullianis liſtoribus recētia & viridia, quę penes eos plurima erāt, liberaliter ſuffecta: quod ſummā glorię, rerum à Lucullo geſtarū ad Pompeiū tranſituram interpretatum eſt, vt paulò poſt ſubſecutū. Et Romę lamentabunda Luculli vox audita, Pompeius res meas in Aſia geſtas eleuauit.

P V R G A M E N T V M.

Sextus ait laureatos milites currum triumphantis ſequi ſolitos, vt quaſi purgati à cæde humana intrarēt vrbe: proindeq; ſuffitionibus omnibus Laurum adhiberi ſolitam fuiſſe, vel quòd medicamento ſicciffima ſit, vel quòd omni tempore viſet, boni ominis cauſa perpetua rei publicę viriditas hinc optabaſt.

V I C T O R I A.

Quantum ad aruſpicinā pertinet, Laurus victoriā aliquando præmonſtrauit: vt ea quę in domo Alexādi Seueri iam infantuli nata iuxta Perſicum arborē, intra vnū annū Perſicū ipſam incremento mirabili ſuperauit: vnde aruſpices futurum prædixēre, vt puer is olim Perſas euinceret, quod euentu poſtea comprobatū eſt: ſub eo enim primò Perſę ſerui apud Romanos fuēre. Quare apud Virgiliū ex ea deſumptū doctrina legas de victore: Viridiq; aduelat tempora lauro. Notum illud eſt, ſolitos eſſe imperatores Romanos, re bene geſta literas Lauro reuinctas mittere, victoriarū & lætitię nuncios, quę Laureatę dicebantur, quod Epistoſis ad Atticum, & alibi habetur. Hinc Ouidius:

Non ego victrices Lauro redimire tabellas,

Nec Veneris media ponere in ade morer.

Apud Marcellinū, vbi de vanitate Conſtantij loquitur, ſuorū ducum victorias ſibi adſciſcētis, laureatas literas miſſitatas inuenies. Quare Plinius x v, Laurus Romanis præcipuē lætitię victoriarumq; nuncia, additur literis, & militū lanceis, pilisq;. Vnde legere eſt in Pompeij geſtis, cū is in Arcadia equeſtre certamen ageret, ludī gratia adueniſſe tabellarios ex Ponto, geſtantes iaculorū cuſpides Lauro coronatas, ex quo læta nunciare antequam literas redderent cogniti ſunt. Mithridatem enim ſibi mortem conſciuiſſe nunciaturi venerant. **V**ictores Delphis Pithijs certaminibus ea peculiariter lauro coronabantur quę Delphica nominabatur, cuiuſmodi genere & triumphantes Romę: ea enim longē viridior eſt, maximis baccis, atq; ex viridi rubeſcentibus: vnde nonnulli commentati ſunt, in quatuor certaminum præmijs quę recensentur ab Archia, per malum grandiores has Pythiæ Laurus baccas intelligi, de quo apud Lucianum videas de pomis in templo Apollinis decerpſis.

I V R G I O S V S.

Quòd verò iurgioſum notari per Lauri ramum alicuius manu prætentum nonnulli dicunt, Græcorum cōmentum eſt, non Ægyptiorū: idq; deſumptum ex hiſtoria. Nam Bebrycia Laurus erat in Amyci portu, à qua ramū quicumq; decerpſiſſet, tandiu fieri iurgia ſolebant, quoad abiiceretur: quod traditū eſt ab Apollodoro libro primo de Ponticis heroibus. Sedenim particularia hæc inter hieroglyphica locum nō habent, quia neceſſe eſt, quod rectē ſit exprimendum, id vniuerſo generi competere, vnde ipſa deſumitur ſignificatio.

R E M E D I V M.

Quę verò de ſcipione laureo memorantur, ſignificare id remedium contra pericula & inſidias, quę à quopiam intentent, vt apud Sudam legitur, nō

Pierii Val. Cedrus, & Myrtus.

ea tantum causa est, quod contra venena pollere Laurus creditur, sed huc faciunt D ea omnia quae superius recitauimus, ubi tutelam & custodiam per Laurum significari docuimus. Quin & Aesculapii caput Lauream redimitum non alia de causa dicunt, nisi quia ea arbor plurimorum sit remediorum. De medicina vero diuinitus reuelata, quae per Lauri ramum, aut folium in columbae rostro ostenderetur, in alitis eius Commentario diximus. Praestant & hordeo condito inco lunitatem Lauri folia, si sicca grumis immisceantur, aut supernè sternantur, diuq; à vitio conseruant, vt Demagerontis praecepto admonemur, in ijs quae à Constantino Caesare selecta sunt. Quin Romani, vt apud eundem Caesarem, Laurum boni genij plantam sunt appellare soliti: persuasumq; habuere, locum, ubi Laurus esset, neque à sacro vlllo morbo, neque à daemone infestari. Et salutaris ominis gratia folia ipsius à populo Calendis Ianuarij magistratibus offerbantur, vna cum caricis.

D E C E D R O.

D Palmam & Laurum pro poetis & Cedrum & Myrtum adiunge. E re gloriosum est, cum de praestantibus insigne dictum illud proferri soleat, Et Cedro digna locutus. Ante alias enim arbores Cedrus aeternitatis hieroglyphicum est, quia materia eius neque putrescit, neque cariem patitur. Hinc Arca foederis ex Cedro fabrefacta est. Et Cedro digna loqui dicuntur illi, qui ea scribunt quae nulla temporis iniuria sit abolitura.

E X C E L L E N S.

A Libi diuinis in literis excelsioris potentiae viros indicat, Psalmo: Sicut Cedrus Libani multiplicabitur. Et alibi, Confringet Dominus Cedros Libani, hoc est potentiores. De medulla vero Libani ablata à Rege barbaro, pro nobilitate protrita, dictum in Aquilae Commentario. Sed iam ad Myrtum.

D E M Y R T O.

G E N I V S E T V O L V P T A S.

Atis quidem exploratum est omnium ferè poetarum lectione, Genium & Voluptatem ex Myrto significari. Arbusculam eam omnium delicatissimam aiunt, perpetuo tam virore spectandam, quam foliorum specie, suauissimoq; odore praestantem: vt non immeritò sit Veneri deae omnium delicatissimae dedicata, vnde meruerit Pelops Hippodamiae nuptijs potiri certaminis victor auxilio Veneris, quod ei simulacrum ex pullulante Myrto fecisset.

V E N V S.

N Am qui Venerem pingunt, libenter illi myrteam coronam imponunt, quo coronatam eam in iudicio Paridis astitisse, Nicander ait Alexipharmacis, atq; ea de causa huiusmodi arbusculam & Iunoni et Palladi odio habitam in posterum. Apud quem animaduertas Dictynnam Palladem appellari, quamvis glossemata quaedam aliter exponant. Neque verò dissimulandum, Myrtum pudendi muliebris habere significatum. vnde apud Aristophanem legas, εἰδὲ τῷ μύρτῳ δῖνδρος ἐώνη, πρὶν ἢ ζῶός τις λόγος ἀποιδὲς ἀποιδόμεθα ποτὶ τὸν ἐμάσθη. quod ita reddemus: Neque rem aggredi veneream, priusquam Græciam foedere iunxerimus. Sed Myrtum Pollux carunculam intra pudendum muliebri ponit lasciuo quodam motu interim subsultantem: quod forsitan spectat Aristophanicus ille iocus

cus

Acus, vbi chorus senum Lysistrata ait: Ensem posthac gestabo in Myrti ramo. In Commentario Serpentis Hecates fabulam recitauimus, quam multis modis Faunus pater sollicitauerit ad stuprum, cum eam paternæ petulantiae reluctan- tem modò virga myrtea verberaret, modò vini tormentum adhiberet, mox in anguem conuersus spiris totam implicauerit, atq; ita voti compos euaserit. Ibiq; virgam myrteam, nequitie imaginationem, vinum mentis hilaritatem, anguem multiplices voluptatis nodos hieroglyphicè significare ostēdimus. Nam quod ad Myrtum attinet, apud Maronem,

*Quos durus amor crudeli tæbe peredit,
Secreti celant calles, & myrtea circum Sylua tegit.*

O V A T I O.

MYrtea verò corona triumphantium militum capiti gestata, rem bellicam si- ne sanguine confectam significabat: vel cum quid bello nō indicto per oc- casionem captum fuerat: tunc enim ouatio decernebatur, nō triumphus, atq; ita myrtea utebantur corona, facilitatis indicio, cum in triumpho ob victoriā cum labore partam laurea gestari solita esset, de qua superius.

H I L A R I T A S.

ERat & hilaritatis indicium ramus myrti, quem veteres inter vina alter alteri porrigebant. Mos enim fuit in conuiuijs eo circumlato ramo vnumquēq; discumbentium ad cantandum excitare. Singuli enim cōuiuarum accepto in ma- nus myrti ramo, partes canebant suas: quem morem Symposiacis Plutarchus la- tē disputauit. Et Horatius adueniente verno tempore, quo se vndecunq; patefa- cit hilaritas, dum Cytherea choros ducit Venus, decere ait viridi nitidū caput impedire myrto. Atq; vbi cunq; conuiuiorum lætitiā celebrat, coronas ē myr- to inferri iubet.

A R M A B E L L I C A.

IN prodigio autem, quod ad Polydori tumulum Æneæ sese obtulit, corneis virgultis, & Myrti densis hastilibus, ad euulsionem sanguinem stillantibus, Tib. Claud. Donatus per id genus virgulta hostilem illic esse locū significari di- cit, quippe q̃ duo ea genera lignorum hastilibus bellicis apta sint, proindeq; pa- cis auspiciū nullum illic esse potuisse. Ac per hoc sacrificanti in nouæ ciuitatis causa, portendi, id quod accidit, crudele illic hominum genus, & humano infe- stum sanguini. Sedenim crediderim ego potius Maronem nostrū locum hunc de sepulchrali myrto mutuatum ab Elpenoris tumulo: quandoquidem Theo- phrastus ait ad Circeum in Italia locum esse eminenti quodam situ, densissimo variarum arborum nemore, sed arborosis præcipuè myrtis densum, vbi paruus visitur locus, quem incolæ Elpenoris tumulum perhiberent. In eo, qui supini hominis mensuram non excederet, myrtos coronarias nasci, minutis quippe fo- lijs, & odoratoribus quàm latifoliæ sint, neq; alibi toto tractu eas, quàm angu- sto eo spatio reperiri. Sanè Myrtus corona quoq; funebris est, de qua Pindarus Isthmijs, vt in Cupresso diximus,

αἶθα λευκοῖς κόρα μίρτος ἐδ' ἄρης.

Thebis enim qui vicerant Iolea, Myrto coronabantur, ea de causa, inquit inter- pres, quia funebris est. Iolaum enim heroem Thebani colunt, ad cuius tumulū Iolea celebrabant.

A M O R I S V V L N E R A

ESt Myrti genus, quæ folia habet perforata, ea Træzenijs latissimè proue-

Pierii Val. Myrtus.

nit: per hanc amoris vulnera, mœroremq; ipsum, quo plurimum amantes ex de-
siderio conficiuntur, significari tradiderunt celebres doctrina viri. Alij (dicēda
enim omnia sunt) fabulantur ab acu, quæ Phædræ capillos coërcebat, ea forami-
na processisse: de quo, vt nullam esse fabulam tam ineptam quæ apud Græcos
autore careat, admoneamur, apud Pausaniam libro primo videndum.

G A N Y M E D E S.

SVnt qui per myrtū Ganymedem referri putent, quòd persuasum sit eam ibi
lætissimè natam, vbi puer is pedum vestigia pressisset. Argumento esse lo-
cum in Chalcide Harpagium à re ipsa nuncupatū, quòd ibi Ganymedem ab lo-
ue raptū fabulantur, ibidemq; Myrtos pulcherrimas, atq; admodum copiosas
nasci. Quod ea de causa à Chalcidensibus cōfictum aiunt, quòd insulares illi im-
purum genus fuerint, pueriliū amorum turpitudini quam deditissimi, pudore
omni posthabito. Id quoq; apud Pausaniam.

P A P Y R I I V I C T O R I A.

IN numis aliquot aspicere est Papyrij caput myrtea corona redimitum. Signi-
ficat id Sardos ab eo in campis Myrteis superatos, ob cuius rei memoriā myr-
tea ipse corona vsus est.

AD ILLVSTREM HIERONYMV M ROBO-
REVM VICINOVI DOMINVM, DE IIS QVÆ PER QVER-
CVM, HEDERAM, FERVLAM, MILACEM ET AMYGDALAM SI-
gnificantur, ex sacris Ægyptiorum literis, Pierius
Valerianus.

Hæc verò tibi Quercus tua, honoratissime Hieronyme, quā ex Ægypto aduectā ti-
bi dari tantopere cupiebas: neq; id immeritò, neq; temerè: nam cū ea arborū va-
lidissima vulgò à robore nomen consecuta sit, siue potius vires ipsæ ab arbore Quer-
cu, quæ robur ipsa est, nomen acquisierint, cui potius dari debuerat, quàm illi, qui
de clarissima Roborea stirpe prognatus, duorū atate nostra maximorū Pontificū, Sixti III. & F
Iulij II. illustris gloria, clarissimum quenq; eorum decorare videatur? Nam Sixtus Saona ortus
cū veluti postliminiò Taurinum veterem patriam studiis florentem reuississet, maiorum tuo-
rum, quos agnatos habebat, liberalitate adiutus, paratam sibi ad Pontificatum viam inuenit:
tantum enim virtute & disciplinis optimis profecit, vt vel ante atatem primos in congregatio-
ne sua titulos sit honorificè cōsecutus: mox doctrinæ et præstantis ingenij nomine Sacerdos Card.
factus, integritate hominis cognita nullo negotio fuerit ad summū Pontificatum euectus: ac tum
ipse, tum Iulius II. qui ei paulo post successit, progeniem vnde fuerant oriundi, honestissimis titu-
lis & honoribus ornauerunt. Sed ne singula referam quæ et aliàs à me dicta sunt, & paucis ex-
plicari non possunt, quid magni illi Gallorum Reges, nōne Roboreos semper magni fecerunt, &
eorum aliquem apud se fouerūt? teq; adèò ipsum sapientissimus Rex Franciscus, ac deinde Hen-
ricus eius filius, singulari humanitate sunt amplexi? quibus tu bonarum disciplinarum studio,
politiorisq; eruditionis nomine gratus in primis extitisti, eiq; opinioni, quam omnes de te conce-
pitius, in hac ipsa adolescentia non auare capisti respondere: vnde ipse etiam Rex Henricus tua
ad res gerendas opera atque industria vti in animum induxerit. Itaq; non plus tibi familia tua
splendoris adiungit, quàm abs te illa accipiat, eiq; in dies magis ac magis accessurū esse videtur.
Quod autem ad Quercum attinet, Hedera quoque se illi applicuit ad ornamentum, proq; septo
Myrtus,

A Myrtus, & Ferula, Nilaxq; cum Amygdalis accessere, quibus venuste adium tuarum hypæthron poteris conuestire, amœnioribusq; vmbriis festiuè admodum opacare. Vale.

D E Q V E R C V.

C I V I V M S E R V A T O R.

INTER coronarū genera querna in primis celebratur, quæ ciuis in bello seruati signum magno apud veteres in honore semper habita. Cur verò ciuicas ex Quercu fieri sit institutum, plures enumerant causæ. Alij enim dicunt honorē hunc Arcadibus attributum, quos oracula solita sint ob vetustatis honorē glandiphagos appellare. Alij ea de causa, quòd facilē et promptuarium cibum Quercus sit militibus afferre solita. Alij, quia Ioui sacra sit, in cuius tutela sunt ciuitates, cōgruensq; haberi, vt qui ciuem seruasset, ea coronaretur fronde, quæ ciuitatū omnium tutelari Deo dicata esset. Apud Celtas autem, vt Max. Tyrius tradit, altissima Quercus deligebat, eaq; erat Iouis signū. Sunt qui eam tradant primam plantarū omnium genitam, atq; ita populorum altricem fuisse, & primariam oraculorū autorem. In numo quodam, cuius Dorica inscriptio est ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ, aquila habetur fulmine subter pedes deiecto, et rami duo querni in coronam flexi, quæ dubio procul Epirotarū moneta glandes Chaonias, & oracula Dodonæa significat. Quantum verò pertinet ad seruatos ciues, quāvis in Lauro de C. Gallij & L. Næuij Surdini numis rem explicuisse satis esse possit, nō importunè tamen loco hoc repetet quod Ouidius de Quercu ad Laurum dixit, cum in arborem eam Daphne transmutaretur: Mediamq; tuebere quercum. In numis quippe aliquot coronam ciuicam esse positam, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipsi in coronam deducti, sed ad osculum quodammodo incuruati: literæ, O B C I V I S S E R V A T O S, quorum duo huiusmodi apud me sunt. Qua specie ciuicam eam fuisse crediderim, quam pro Augusti foribus affixam scripsit Ouidius:

Postibus Augustis eadem fidiſſima custos

Antefores stabis, mediamq; tuebere quercum.

C quamvis nōnulli arbores ipsas eo gestu fatas fuisse putant. Libet aut & aliorū quorundā addere monumēta. In numo C. Caligulæ ciuica tantum cum glandibus spectat, in quo literæ sunt huiusmodi, S. P. Q. R. P P. O B C I V E S S E R V A T O S. In Sergij verò Galbæ Aug. numo ciuica eadem est cum inscriptione, S. P. Q. R. O B C. S. Eadē in Vitellij Germanici, in cuius medio hæc literæ sunt, S. P. Q. R. O B C I V. S E R. In numo etiam quodā aureo, et aliis plerisq; obseruaui, ciuicā hanc Neroni etiam ex S. C. dedicatā: quamvis alia nō adsit descriptio, idem tamē est significatū. Eodemq; S. C. Antonino numus datus est cum porca fœta & natis sub vbere, quibus imminet quercus, quòd animal id dubio procul glande plurimū pascatur, vnde antiqui omnino cibi admoheamur: quā causam Plutarchus præcipuā putat in ciuicæ coronæ dono: quāvis primas Ioui partes tribuat, cui sacra sit arbor, et in cuius tutela, vti dicebamus, sunt ciuitates. Videas & in numo quodā Augusti Cæsaris, quercus arbores duas cū ingēti patina in medio earū sita, circa quā literæ sunt ad quadrati positurā S. P. Q. R. Neq; sum nescius ciuicā etiā ex ilice fieri solitā: nā & ipsa glandifera est: Cæciliūq; Comiciū poetā coronā ciuicā iligneā appellasse: omnino em ilignea primò fuit. Rationē Festus tradit, qd frondē præ se perennē ferat, postea verò magis placuit ex esculo

Pierii Val. Quercus.

Ioui sacra, vbiq; custodito honore glandis, vt Plinius autor est. Nota sunt quæ D
& quanta tribui solita sunt iis qui ciuicâ meruissent. Ea quippe vti licebat perpe-
tuò in ludis. Induenti assurgi etiâ à Senatu moris erat, senatuiq; proximus erat
locus assignatus. Vacatio munerû ipsi, patriq; & auo paterno dabañ, quòd filiû
adèò publicæ rei vtilem genuissent. Ne verò temerè daretur, arctiores additæ
sunt leges, vt quippe ciuis q seruatus esset, seruatu se esse fateret, aliter testes in
eo negotio nihil proderât, neq; si quempia alium quàm Romanû ciuem seruaf-
set, quantumvis Regem. Ciceronẽ ciuica donandum L. Gellius censuit, quòd
eius opera esset atrocissima Catilinæ coniuratio detecta, vindicataq; atque ita
non ciuis vnus, sed vniuersa Romana ciuitas seruata, meritoq; vt ait ille,

Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.

A M V L E T V M.

HEcate quoq; quercu coronari solita est, in cuius manum hasta imponeba-
tur, & humeros multis draconum spiris implicabatur. Huiusmodiq; deæ
simulacrum ante ianuam dedicari solitum Æschilus tradit, idq; incantationum
amuletum habebatur. E

V I R T V S.

Herculeam verò clauam illam valido plurimùm de robore fieri solitam, vir-
tutis simulacrû esse, optimi quiq; autores tradunt. Tum etiam numus Gor-
diani Pij declarat, in quo Hercules nudus cum claua spectatur, cum inscriptio-
ne, V I R T V S A V G V S T I. Neruæ autẽ Traiano ex S. C. quod in numis ap-
paret, decretû est Leonis caput claua supererecta, cum inscriptione vni illi ma-
ximè attributa, quæ est, O P T I M O P R I N C I P I. Nec præteribo Commodi
vanitatẽ, in cuius numo vidimus ingentẽ clauam cum inscriptione, H E R C V-
L I R O M A N O A V G. S. C. & ad hæc coronam ciuicâ circumductam. In
aliis ad adulationẽ huiusmodi cufis, Hercules est facie ad ipsius Commodi simi-
litudinem informata, cum spolio & claua in læua, dextera coronã trophæo su-
perimponēs: literæ, H E R C V L I R O M A N O A V G. Accepit enim is statuas
Herculis habitu, eiq; immolatum est vt Deo. Harum vnã adhuc integrã cum
claua & Hyla, Iulius II restituit pro foribus aulæ superioris palatij Pontificij,
vbi nunc porticus Leoniana. Sedenim Leo X statuat amoueri iussit, negle-
ctamq; in angulû reiici. Neq; verò clauã Herculi semper ex robore fuisse perhi-
bent, verùm & ex oleastro, cuiusmodi ea fuit quam Mercurio *ωολυγλω* dicauit,
quam iterum pullulasse fama est. Nam Trœzenij oleastrum ex ea claua natum
ostentare olim consueuerunt. Pisander & ahencam Herculi clauam fuisse dicit.

F O R T I T V D O.

IAm verò fortitudinem, validasq; vires per Quercum significare mos est mul-
torum, siue nomen ipsum sequantur, quæ roboris elogio censetur: viribus e-
nim præstantes viri, vt Festus ait, robusti à robore nuncupantur: robur verò à
robo colore rufo, quòd ea materia plurimas eius coloris venas habet, siue insitã
illi vim admirentur, quòd incorrupta materies, et ad ædium perennitatem face-
re, magnis inde acceptis vtilitatibus, comperiatur.

D I V T V R N I T A S.

EAdem autẽ de causã diuturnitatẽ etiam significat quercus, quòd eiusmodi
sit eius vis, vt in feros vsq; annos prorogetur, præcipuè cum vel defossa, vel
aquis macerata per tempus aliquod fuerit. Quare augures non iniuriã auo
Galbæ fulgur procuranti, cum exta de manibus Aquila rapuisset, & in frugife-
ram

A ram quercum contulisset, summum, sed ferum imperium portendi familiæ, responderunt: quod eventus mox comprobavit.

IMPERIVM FIRMVM.

Imperiij firmitatem per sceptrum ex querno trunco significatum inuenio. Sceptrum aut cum foliis quernis in columna quadam ex alabastrite Viterbij spectare licet, inferioribus quippe ramis amputatis, superioribus autem ita mutuo complexis, ut oculi speciem reddant. Plutarchus Osirim huiusmodi signo redditum arbitratur, qui, ut nonnulli prodidere, non Aegypti solum, verum & Italij, & totius ferè terrarum orbis imperium obtinuerit. Aiunt verò sceptrum huiusmodi ita pluribus ramis ornari solita, ut plures erant provinciarum quibus is imperitaret, cuius honori & nomini dicatum esset id monumenti. Quercus enim Rheæ, quæ terra est, sacra, ut Apollodorus III. de Diis ait. Quin eos omnes quernis coronari tradit, ob utilitates quas arbor ea tam in edificiis, quam in primo victu præbuit.

O S I R I S.

Macrobius in hac oculi specie, quæ ab incuruatis ad complexum hinc inde ramis, ut in nobilitatis vestrae gestaminibus spectare est, cum Osiridis nomen agnoscit, tum Solis id esse signum contendit. Oculi verò similitudinem ideo poni, quia Sol regali potestate cuncta despiciat, unde illi oculi cognomentum apud antiquos. Sedenim de oculo eo commentario disputatum, quo per singulas humani capitis partes, quæ aliquid significant, decurritur.

PRINCIPATVS.

Æterum & in Aruspicium disciplina quercus principatum ostendit, quod multis olim auguriis observatum est: ex quibus illud præcipue referendum videtur, quod in suburbano Flauiorum quercus antiqua, quæ Marti sacra erat, per tres Vespasie partus singulos repente ramos à frutice dedit, haud dubia signa futuri cuiusque fati. Primum quidem exilem, & haud ita multò post arefactum: ideoque puella nata non perennauit. Secundum prævalidum ac prolixum, & qui magnam portenderet felicitatem. Tertium verò instar arboris: quare patrem Sabinum ferunt aruspicio insuper confirmatum renunciaisse matri, nepotem ei Cæsarem natum.

Contra verò sceptrum nouissimo Neronis anno de Augusti manibus excussum fulmine, imperium Cæsaribus diuinitus abrogatum indicauit.

F E R I T A S.

Quorundam etiam inuentum fuit animi feritatem ex quercu significare, quod etiam non ignobiles poetæ agrestes homines, inimites atque fauos, nullisque humanis moribus expolitos, duro ex robore natos dictitabant: de quo interpretes Hesiodi, Veteres, ait, filios in quercubus aut petris exponere solitos, urbium tectorumque commoditate nondum adinuenta, datamque hinc ansam, ut ex petris aut roboribus geniti viderentur.

O B S C O E N I T A S.

Habet & glans ipsa suum significatum, idque obsceno satis intellectu, ob eam scilicet qua prædita est figuram, pudendi virilis mucroni penè similem. atque hinc Arcadum obscenitatem incessi reperias, quæ βαλανοφάγοι essent. Vnde Diogenes eiusmodi notæ adolescentem Arcadem dixit, is cuiusmodi videretur esse interrogatus: intelligebat enim Arcadiam infamem esse, utpote quæ luxu deliciisque barbaricis corrupta esset. Alij referunt ad stuporem: unde dixerit etiam Iuuenalis, Læua in parte mamillæ nihil Arcadico iuueni subsultare. Sed cum priore sententia facit alterum eiusdem Cynici dictum, apud quæ cum mentio fieret de puero quodam qui malè

Pierii Val. Hedera.

pudicitiam tutabat, Diogenes cuiusnam is esset interrogatus, Tegeates respondit, ludens scilicet ex ambiguo: nam Tegea ciuitas est Arcadiæ, Tegos autem interdum pro lupanari ponitur.

IRA DELINITA.

Ipsa deniq; arbor quercus, ea insignis asperitate, quæ omnibus conspicua est, non immeritò fertur vsqueadeò inimica oleæ, vt eam iuxta se positam extinguat. Olea verò cùm sit pacis, mansuetudinis ac lenitatis indicium, excogitatum est quercum olea complicare, cùm iracundiam atq; inexorabilem animi asperitatem sese ad lenitatem dedisse significandum fuerit. Contrà addam κατὰ παράφωλον et ea quæ beneficiū à quercu consequuntur: scriptores enim naturalium rerum, hederam quercinā, viscum quercinū, & polypodium quercinū optimū dicunt.

DE HEDERA.

Edera autem non quercina tantum, sed qualiscunq; esset, haudquam obscuræ celebritatis erat apud Ægyptios, quippe quæ propter continuum virorem vitibus etiam præferebatur in sacris, quòd E illæ à fructu folia identidem amittant.

BACCHVS.

EÀ verò in primis quæ corymbos nigros fert: sed & sine delectu coronamentis accepta Dionysio sacra, quòd æquè est ac apud Ægyptios Osiridi: à quo etiam istī nomen: chenosis enim eorū lingua nominatur, quod Osiridis planta interpretatur. Præterea Dionysius, Nyssa vrbe à se posita in extrema ferè India, hederam quam seuit, æternum nominis sui monumentum esse iussit.

NOCVMENTVM ABSCONDITVM.

THyrsis verò, quod telum est ligneū, circumfusa hederæ coopertū vini nocu-
mentū hieroglyphicè indicat sub ipsius suauitate latitare. Hinc Macrobius Liberū Patrem ait ferire per obliquū, circumfusæ hederæ latitāte mucrone. Neque aliud sibi vult vitis supra caput Hecates prætendi solita, quæ nimirū ostendit Fauni patris insidias, quas in natā vini opera cōstruxit, de quo latius in Serpente.

TENACITAS.

Vsqueadeò verò adhæsit hederæ tenacitatis nomē, vt illigandi complectendiq; significatum, vt olim apud nostros flamine Diali non modò eam tangere ominosum esset, verum etiā nominare, ne inde illigatus aliquo modo vel re, vel cogitatione deprehenderetur. Eaq; de causa neq; anulū quidem gestare ei licebat, libera siquidē omnia esse volebāt sacrificulis. Vnde sacrū factura Dido apud Maronē, vnum exuta pedem vinclis in veste recincta, legitur. Manifestū autem est hederam vincire quicquid fuerit, ad quod se applicuerit. Hinc Horatius lasciuus hederis ambitiosior dixit. Hinc Catullus mentē amore revinciens, vt tenax hederæ hac & illac arborem implicat errans. Et Gallienus Imperator:

Brachia non hederæ, non vincat oscula conchæ.

Ea deniq; siue ab herēdo, siue ab eo quòd edita petat, siue potius ab edendo ea, quibus adhæserit, nomen habeat, Libero Patri dedicata est, vt initio dictum, quòd ita semper vireat, vt & ille semper iuuenis: Nam solis æterna est Baccho Phœboq; iuuenta, vel quia mentes hominum ita Liber liget, vt ea quæcunque tetigerit impedit: ebrius enim quamvis solutum eum vel in angusta paupertate dicat Horatius, & Lyæus à soluendo nomen acceperit, irretitam tamen habet mentem, neq; sui compos est.

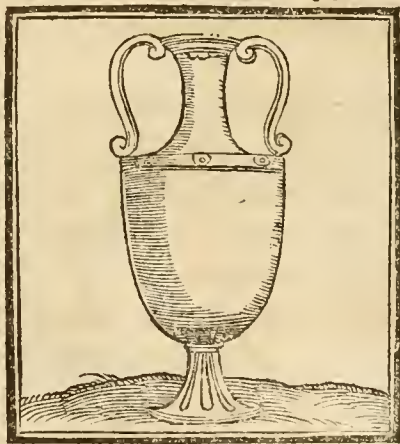
Affer:

A A S S E R T O R .

IN numis plerisq; caput hedera redimitum aspicias cum Assertoris inscriptione: vt illud cum cornibus, ab cuius altera parte sigillum est cum racemo in dextera, in læua spoliū gerit: literæ quæ legi possunt, ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. In aliquot aliis caput identidem hedera redimitum, ab altera verò facie Hercules cum claua & spolio: literæ sunt, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ: infra verò, ΘΑΣΙΩΝ. Sed dicerem ego populeam potius esse frondem, nisi flexuosus viticulæ ambitus hederam potius referret. Sunt verò Thasij ab insula, quæ Thraciæ adiacet, vnde Herculis progenitores oriundi, quo nomine illi sibi plurimum plaudentes, imaginem eius numis exprimere instituerunt.

B A C C H E I A S V P E L L E X .

Vinaria verò vascula, quæ Cissibia plurimum appellāt, orificiū ad hederacj folij speciem informatū habent: κίωθ' enim hedera: cuiusmodi vasa quamplurima, quæ longā sapiunt vetustatem, vbiq; Romæ videas. Et quæ nūc etiam è luto formantur, ad eandem penè formam rediguntur, à foliisq; vulgò nomen habent, nam Folietę nuncupantur. At bona pars Italiæ vasa vinaria quotidiani vsus Boccalia, quasi, vt puto, Bacchalia dicere velint, appellant. quamvis βαυκαλιον pro vase vinario sit apud Homerum. Qui κίωθα dicta putarunt, quòd vasa olim ex hedera fieri solerent, hallucinari mihi videntur: nā neq; quidem lignum satis idoneū, neq; materia commoda est, cūm satis constet, si poculo hederaceo mixtum infundatur, vina transfluere. Neq; ego nunc poculorū genera perquiram, quæ copiose satis ab aliis enumerata fuerunt: illud ostendisse satis fuerit, qua de causa bona eorū pars hedera supremo margine asimularent. quinetiā in nonnullis iuxta ansam impressum hederę foliū obserues: & apud Maronē pastoralibus quibuscūq; poculis superaddita vitis, Diffusos hedera vestit pallente corymbos. Qua verò specie esset cantharus qui Baccho dedicabāt, vt scyphus Herculi, si quęsierit quis, picturatione cōmodius q̃ verbis explicabitur. Pedem enim habet à latiori ambitu in angustū flexuoso interius ductu se contrahentem, ita vt ea pars tota desidentibus incuruis costulis describatur: mox intumescit in calicem, quod nomē nostris in sacrificiis tot iam abhinc annis, specie nihil quicquā immutata, receptum est. hinc iterū angustari incipit, totoq; ambitu introversus incuruari, quo ductu vbi aliquantulum processerit, rursus aperit, & cratera in summo patefacit. Addūtur hinc atq; inde ansæ, quas aures Græci libentius appellarūt: sed aures ego eas alia quàm ansę sint forma factas intelligo, vtpote quę quidem prostarent à summo vase, sed minimè ad inferiora flecterent. In morem autem Delphinorū aliàs ansæ, aliàs anguium figuras, plerunq; volutarū in modum fieri solitæ. Sed & vna tantū ansa præditos plerisq; locis cantharos in antiquorum monumentis aspicias, cuiusmodi apud Virgilium est Silenianus ille,

Qui grauis attrita pendebat cantharus ansa.

P O E T A .

Quòd verò poëtis hedera decerneretur, vt vnā cum lauro coronā corū perficeret, non tam perpetuus vtriusq; viror, qui diuturna eorū opera significaret, in causa fuit, quàm vt ostenderet, eos, qui digni hederis euassissent, Laurcāq;

Pierii Val. Hedera.

meruissent, & ingenio & arte præcelluisse: per Laurū enim insitā in ingenio vim, D
ac venæ fecunditatē Apollinis irradiatione locupletē intelligebant: per hederā
verò artem & industriā pervigili labore partam. Cuius rei id est indicium, quòd
hedera suapte vi admodum imbecilla humi semper reperet, neque se vnquam
attolleret: pertinaci tamen labore artificiosoq; conatu pervincit, vt vel arbori-
bus vel parietibus adhærescens, paulatim irrepens supra omniū fastigia victrix
euadat, & supremo in vertice dominetur: vtroq; enim opus est, si quis velit ex-
cellere: nisi verò excelluerit, nihil quicquā profecit, quia Mediocribus esse poë-
tis, non homines, non Dī, non concessere colūne. quare sapienter ait Horatius,

Ego quid studium sine diuite vena,

Nec rude quid possit video ingenium: alterius sic

Altera possit opem res, & coniurat amicè.

In eandem sententiam apud Pindarum legas, vt in Ape diximus, poëtas lacte si-
mul & melle pasci: quorum lac naturam facundiæ vbertate affluentem, mel ar-
tem, laboriosumq; proficiendi conatum ostendit. Non enim mel sine magno la-
bore, industria & artificio comparatur. Apud Athenæum, quod minimè dissi- E
mulandum est, legas, ex Seno Eliensi Grammatico desumptum, Autocabalos,
qui postea Iamborum poëte nuncupati sunt, hederacea corona vti solitos: Ithy-
phallos verò talari tunica manicatos, ebriosorū personas ridiculum in morem
gestasse. Hinc apud Virgilium:

Threicius longa cum veste sacerdos

Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

Et quod ad manicatos facit elusum alibi:

Et tunicamancas, & habent redimicula mitra.

Sed vt ad Athenæum revertamur, Phallophoros demum ait (ideæ sunt hæ im-
pudentioris Musicæ, lasciuæq; apud veteres cæremonia) serpyllo & pederotæ
herbis faciem occultasse, fertaq; sibi ex viola & hedera nexuisse.

VE TV ST A S.

PRæter hæc vetustatis symbolū est hedera, cum semper circa vel arbores, vel
edificia vetustate cōsumpta ruinosaq; saxa maximè versetur: quin etiā ex eo
Baccho sacra, veluti vina etiā de vetustate commendant. Pindaricum porro est F
vinū à vetustate cōmendare, vt Epharmosto Olympiis, αἶνε δὲ παλαιὸς μὲν οἶνον. Ita
Horatius pascim: *O natam mecum consule Manlio testa.*

Sic Tibullus, vt corrupta obiter lectio corrigat, li. Amorū secūdo, elegia prima:

Nunc mihi fumosi veteres afferte Phalernos

Consulis, & Chio soluite vincla cado.

Fumosi enim Consulis, non fumosos Phalernos, vt imperiti nonnulli putant,
eadem synepeia apud Iuuenalem habetur:

Fumosos equitum cum Dictatore Magistro.

Notum enim quemadmodū Romani studiosissimè curarint, vt atria sua maio-
rum illustrium imaginibus complerentur, ad excitandam scilicet posteritatem,
vt quod sibi ad imitandum proponerent, assiduè conspicerent. Fumosos igitur,
præ vetustate quadam veluti fuligine coloratos. Hedera autem cogere in
senium arbores creditur, ipsaq; non nisi senescentibus libenter adhærescit.
Extant super hoc luculentissima Laberij carmina, quorum ea duo tantum affe-
ram, quæ ad sententiam, qua de nunc agitur, congruere videntur:

Vt hedera serpens arborum vires necas, Ita vetustas ambitu annorum necat.

Necq;

A Neque quidem ea tantum de causa, quia vetustas vinum commendet, & hedera sit vetustatis indicium, ea Baccho sacra perhibetur, sed quoniam, ut super eius vi Plutarchus differit, commanducata hederæ folia ebrietatis speciem quamdam repræsentant, & proclives ad furorem mentes incitant.

FVRORE POETICVS.

A Tque hinc demum existimant eruditissimi viri coronas hederaceas poetis attributas, siquidem motus ille diuinitus sit, ut autor est Plato, quo poetarum mens concita, imagines rerum tot supra naturam concipit, & ea interdum mysteria scriptis mandet, quæ paulò post ipsi abeunte furore vix intelligunt. Vnde non immeritò excludit sanos Helicone poetas Democritus, eosque tantum admittit,

Quos cantor Apollo

*Non patitur versare lutum, sed ad aurea cæli
Limina sublimes Iouis omnipotentis in aula
Sistit, & ætherei monstrat commercia cætus,
Ambrosiamque libens nectarque propinat, & illi
Magna canunt afflante Deo, mortalia ponunt
Nubila, quæque Deum in penetralibus abdita cernunt.
Adque ubi iam sese rediere in somnia mente
Attonita repetunt, & quæ inspicere reposcunt,
Et plerumque suas non percepere Camænas,
Usque adeo humanis præstant cælestia rebus.*

DE SMILACE.

Voniam verò Milax, ut vocabulo utar Æginetæ, quadam cum hederæ foliorum viticisque similitudine ita congruit, ut ea multi magno ceremoniarum errore pro hedera usi sint, ignorantes funestam esse, & omnibus sacris & coronis infauitā, ideo visum est in hoc hederæ commentario eam dissoluere ambiguitatē. Quatuor enim distinguitur speciebus: arborea una, quæ nostris taxus est: virgulto asinilis altera, sed aspera & spinosa, C surculis, ramis, pediculis, & foliis paliuri instar hamatis, labruscæ propemodum racemis prædita, quæ Venetijs in semotioribus Lignipedum hortis in pergula surrectam aspexi. Hederæ aliæ duæ propriiores, quarum una læuis, altera hortensis appellatur, sed usque adeo sibi invicem asinilatae, ut utraq; plerique unam tantum speciem existimarint. Siliquis hæ lupinorum tunicas magnitudine adæquantibus fecundissimæ, in quibus grana ad faseolorum similitudinē renunculorum figuram referentia delitescunt, pressiora in aliis, in aliis torosiora. Colorum multa varietas, in aliquibus lutea, in aliquibus purpurea, nigra alia, alia variegata ex nigro & albo, surculo in omnibus iunceo ad admirandam altitudinem excrecente: foliis propemodum hederaceis, nisi quod hederis unicuique singula, his passim trina: hederæ tenacia, & perpetua, & læuore quodam placida, his asperiora debiliacque, & cum vento simul interdum abeuntia, autumnō prorsus decidua.

FVNESTVM.

Flos harum coronis intextus funestum habet hieroglyphicum. Florem verò ferunt violis admodum similem, colore in aliis candido, in aliis puniceo, in aliis etiam subpallido, ex quibus lugubres coronas fieri Plinius attestat, infauistosque esse dicit omnibus sacris & coronis: causamque affert, ob crocum in eam herbam amore smi-

Pierii Val. Smilax.

facis conversum: quā quidē fabulam Naso IIII Transmutationum libro vni. D
co eo versu tangit: *Et crocon in paruos versum cum smilace flores.*

De qua quidem fabula cū nihil aliud extaret, nos olim de cultu eius herbæ viticulive iustum opusculum hexametris cecinimus, fabulęq; totius argumentum explicuimus. Idem Plinius ait: Vulgus ignorando, hancq; hederam existimando, festa sua polluere. Nam & Poëtis, & Libero Patri, aut Sileno, Smilax iam pro hedera sacrabatur ab iis, qui omnino quibus coronandi essent ignorabant. Legumen hoc diu nostris regionibus ignotum, nunc nuper allatū ē Sicilia Romanam, multorum hortos tota iam Italia cœpit multiplici fruge fecundare. Oblectat mirificè fructus tum lepida colorum varietate, nitoreq; gemmarum instar arridentium, tum opere topiario surculus, qui foliorum sylua densissima in metas erigitur altissimas, & muris applicata paucorum dierū spatio ad celsa quantumlibet ædium fastigia prorepat, turres exuperat, nullius arboris proceritate superatus. Idcoq; in spaciosas scenas latissimāq; tentoria, quo præcipuè anni tempore magis expetuntur, mirabili pampinorum feracitate cōtextitur. Tum cibus leguminis non, vt multi tradūt, abominabilis, sed gustu gratus atq; suavis: nam E
& discclusus à tunicis, & cum teneris adhuc siliquis aqua incoctum, lautis etiam cœnis apponitur. Quam verò Medici damnāt, fortè trachea illa est, paliuri spinis prædita, quæ racemulos quosdam ad instar labruscæ producit.

DE AMYGDALA.

Voniam verò, nobilissime Hieronymus, spem eam quā de præclara ista indole tua optimā omnes conceperāt, vel ante tempus explere, tam in bonarū artium studiis, quā in insignium morū elegantia iam dudum occcepisti, Amygdalum tuā esse hieroglyphicū animadverti: ea enim arbor ante alias omnes floribus induta, non suę tantū spem ostendit opulentia, sed & aliarum frugū annū feracem pollicet. Vnde Maro cū videret eā primā omnium florere, nihil vel Ianuarij rigore deterritā, ex florum eius multitudine lætæ identidem foeturæ spem in frumentis concipere nos posse monet his versibus:

Contemplator item, cū se nux plurima syluis

Induet in florem, & ramos curuabit olentes,

Si superant fœtus, pariter frumenta sequentur,

Magnāq; cum magno veniet tritura calore.

Quod si spes, vt Speusippus Platonius definit, est expectatio boni, velut ē cōverso metus animi concitatio in expectatione mali, siq; floribus inspectis vsum inde fructuū expectare solemus, nulli dubium erit quin flos sit futuri boni prænuncius, & frugem paulò post succrescentem polliceatur: nam & Themistius iucundissimam floris speciem fructuum prænunciam esse dicit.

I V V E N T V S.

A D hęc flos omnis iuventutis habet hieroglyphicū: iuventus autem omnis semper spei plena, cū senectus contrā omnia desperet: siue hoc accidit iuuenibus ex exiguo rerū vsu, senibus verò ex irrita multorū votorū experientia: siue quia iuvenes natura vegetiore, quæ cupiūt ardentius futura etiā sibi proponunt, spemq; impendiō pascūt, senes debilitate cōfecti, præ timore etiā cū affecti sunt diffidere videntur, ideoq; bonis minus gaudent. Alij dicūt equius ideo sperare iuvenes quā timere, quia spes est de futuro tēpore: in senibus aut multa memoria residet, ac earū præcipuè, quæ spem plurimam eludere, tū autem me-

moria

A moria ipsa ſpei quodammodo contraria conſtituitur.

SENECTVS.

Porrò ſenectus, quæ ſeſe hîc obtulit, facit vt ad amygdalam rurſum reuertatur: eius ſiquidem hieroglyphicum in diuinis literis accipitur pro canitiæ, quæ manifeſtum eſt ſenectutis indicium. Amygdala autē potius quàm alia quæpiam ex plantis, quia, vt etiā ex Maronis deſcriptione vidimus, arbor nulla denſiorem florū vbertatem reddit quàm amygdala. Locus autem eſt in hanc ſententiam apud Salomonem ad calcem Eccleſiaſtæ: Florebit amygdalum, & pingueſcet locuſta, & diſſipabitur capparîs, atq; hæc inceptabunt, homine iam in domū æternitatis ſuæ proſecturo: hoc eſt, vt apud Eucherium, caneſcet homo, tumebunt pedes, & concupiſcentia frigeſcet: nam hæc plurimū homini in poſtremo vitæ tempore accidere conſueuerunt, vt inde in terram, quali in æternitatis ſuæ domum redeat. Proculdubio autem indicium appropinquantis mortis eſt, cū canis caput albicat capillis. Mitto illud quod D. Hieronymus notar, quosdam interpretari per amygdali florem ſacram ſpinā, quòd decreſcentibus **B**natiū carnibus ſpina ſuccreſcat, & floreat: nam & hoc & illud ſenij eſt.

CONTINENTIÆ FRVCTVS.

Apuđ Hieremiā primo capite, vbi ſe iſ virgā vigilantē videre aſſerit, Theodotio reddit amygdalinā. Vnde colligitur, amygdalum caſtioris hieroglyphicum eſſe temperantiæ: nūc enim eam videmus amariffimū habere putaminis corticem, teſtaq; lignea, eaq; duriffima cingi, amaritiæ corticis difficulratem indicante, integumentî duritiâ virtutē ipſam: fieri autē vt cū putamina illa & amara & dura ſummoueris, fructu fruare ſuaui admodum & delicato. Sic continentiaſtîgata coërcitaq; cuſtodia, amara primū videtur, perdifficilis & ab omni delectatione remotiſſima, ſed ex qua fructum colligas dulciſſimū ſuauiſſimūq; ait enim Heſiodus, virtutis radices amaras eſſe, fructus verò ſuauiſſimos.

DE NVCE IUGLANDE.

NVPTIÆ.

C amygdalo ad nucem iuglandem tranſire non incongruum, cuius eſt hieroglyphicum, vt nuptias præ ſe ferat. Credidēre multi, ait Plinius, quia nuces cadendo tripudium ſonumq; faciant: qua de cauſa dictum illud, Sparge marite nuces. Sed veriſimilior cauſa eſt, quam ipſe commiſcitur, ob integumentum duplex, puluinati primū calicis, mox lignei putaminis, quali propemodum operimento ſectus muniantur.

CAPPARIS.

VT verò & Capparim abſoluamus, ſuper eo multa & varia tam Hebraici interpretes, quàm Latini & Græci cōmenti ſunt, dum Hebraicam vocem, quā nos Capparim dicimus, illi AVIONA, modò amorem, modò deſiderium, modò concupiſcentiam, & his ſimilia elocutionibus ſuis circunſcribunt. Sed qui diebus noſtris ſcripſere Capparim libidinem perfrigerare, hoc loco, teſte eo, decepti videntur, quòd minus animadverterunt Salomonem id notare voluiſſe, ceſſare tūc libidinis ardorem, cum Capparîs nulla eſſe cœperit: id enim apertē ſignat, Diſſipata fuerit: perinde ac ſi Græci per fabulas ſuas philoſophentur, tunc ardorem Leandri gelidis aquarum fluctibus ſuperari, cū primū Herūs lucerna fuerit extincta.

R r

Pierii Val. Cupressus.

PIERIVS VALERIANVS DE FVNESTIS D
ARBORIBVS, ET CORONIS ALIQVOT, EX
sacris Ægyptiorum literis, ad Lauren-
tium Granam.

Uetusissimo illo die, quo Celsi Melini iusta, Academia vniuersa deposcente, per-
uetusto maiorum ritu celebrauimus, memini te, facundissime Grana, dum fune-
ris apparatus instruebatur, multa de me querere super funestaru arborum signi-
ficationibus, quod nonnullam huiusmodi rerum inquisitioni operam dare me non
ignorabas. Tuq; meminisse debes pauca admodum ea fuisse, quæ mihi tunc, tanti ac talis amici
casu consternato, memoria succurrissent, tum quod eò totus conuersus eram, vt quæ multa in
præcepti iuuenis desiderium à doctissimo quoque conscribebantur, sedulo colligerem, collectaque
publicarem: tum quod nolebam eo tempore te nugis meis occupare, studiorum tuorum socium lau-
dare meditantem. Quem quidem tu non laudasse tantum, sed diuturniori, vel æternæ potius vi-
tæ visus es mihi restituisse. Dignus quidem Celsus, qui tam eruditum, tamque elegantem funeris
sui laudatorem sortiretur. Dignus tu quoque, qui de iuvene tam præstanti, tam docto, tam pro-
bo verba faceres, quam vis id letiori argumento factum omnes maluissemus. De qua quidem
oratione tua multa alij præclare prædicant: nos exuperasse te & nostram, & omnium expe-
ctationem, qui de te optima quæq; conceperamus, verissime profiteamur. Tibi verò an ego re-
sponsurus sim in iis quæ percontatus eras, adhuc ambiguum est mihi: curauit tamen, vt si quid
per diligentiam assequi possem, tuæ me flagitationis memorem fuisse comprobarem. Itaque Cu-
pressum, & Pinum, & Populum, & pro corona Smilacem, & quædam alia quæ funesta sunt
perquisiui, de quorum significatis commentariolum hoc ad te conscripsi. Illa verò meminisse
debes, cum de coronis quæreretur, quibus cenotaphium cingeremus, respondisse me, ex Salice, ex
Moro, ex Caprifisco, & Loto demum ferta contexenda. Ex Moro, quoniam senilem pruden-
tiam tam iuuenili ætate præ se ferebat. Ex Caprifisco, quia cupiditatibus omnibus, quas innu-
meras ea ætas asferre solet, ipse iugum imposuerat. Ex Salice propterea, quod summa erat ado-
lescens continentia præditus. Ex Loto, ad diuinum eius ingenium, & omnifariæ doctrinæ stu-
dium: quorum quoque omnium rationes poteris ex hoc libello nostro cognoscere. Sedenim in his
nihil fortè nouum tibi, gratam tamen futuram spero industriam, quæcunque esse potuit, meam,
quod non contanter satis amico facere procurarim. Esto igitur apud te nostri hoc amoris qua-
lecuq; monumentum: neque id horrore sit quod feralia donamus, utpote qui philosophus non
minus rerum fines, quam ortus progressusq; sis contemplari solitus. Sed iam quid hæc sibi ligno-
rum strues velit, inspiciamus.

DE CUPRESSO.

CUPRESSI significata apud Horum nulla sunt, apud Latinos &
Græcos pleraq; memorantur.

POLLVTVS MORTE LOCVS.

Atque illud in primis, quod pollutionis, aut incestuati de ali-
cuius morte loci, aut funeris lignum fuit, feraliq; illi apud o-
mnes cognomentum: quia cum minimè recidiua sit, humanæ conditionis for-
tem referre videatur. Quanquam Herodotus vnā solamq; pinum ex arbo-
ribus recisam minimè repullulare tradit, esseq; vt ipse ait, *παρόλεθρον*. Nimirum
animaduertit homo multæ diligentia, recisam cupressum in Creta beatiore
insula repullulare, quod de pinu nusquam obseruat.

CRE.

A

C R E T A.

QVoniam verò Cretæ id præcipuè concessum, ut renascentes, quæ præfectæ fuerint, cupressos videat, nonnulli Cretam per eiusmodi arborem significari tradiderunt, non aliter quàm Palmam pro Iudæa poni in Vespasianorum numis obseruatū: Palmæ siquidem & lætius & frequentius in Iudæa proveniunt, quàm vsquā alibi. Cupresseta porrò Gnosiorum celebrat Plato, in quibus æstivo die de legibus commentatū à Megillo & sociis tradit. Non immeritò autem magno habitum ostento, cum arbor Cupressus altitudine conspicua in Vespasiani agro auito sine vlla vi tempestatis evulsa radicitus repente procidit, ac in sequenti die viridior atque firmior eodem vestigio surrexit, grande, ut inquit Tacitus, prosperumque, assensu aruspicum, & summa claritas iuveni admodum Vespasiano promissa. Apud Plinium legas, ubi de prodigiosis arboribus differit, arbores multas, sine tempestate, vllāve causa alia, quàm prodigij cecidisse, ac sua mox sponte surrexisse, quæ fuerūt fausti ominis & ostenti. Sedenim ne nostra negligamus, vetustis rebus nimium applaudentes, in Mediceis ædibus, quæ **B** thermis Alexandrinis dirutis incūbunt, hoc Romæ vidimus, quod huc inferuisse minimè fūerit importunum. Paucis admodum antè diebus quàm Leo Pont. Max. moreretur, Medicam arborem proceræ admodum magnitudinis, sed magna sui parte in latitudinem ramos ad parietem affixam, ut perpetuo virore aulae quæ dicuntur facere viderentur, casu nescio quo, noctu solutis pergulæ compagibus ita concidisse, ut cacumine terram attingeret, & à porticu in xystū prodeuntibus præaltæ curvaturæ arcum exhiberet. Subsecuta mox clarissimi Principis mors. Neglecta arbor, omni tunc familia aliis negociis occupata. Creatur interim Hadrianus VI. PONT. MAX. ab extremis vsque Morinis in Italiæ ludibriū perquisitus. Insequitur statim ab electione, maxima hyemis inclementia: niues iuges, & in multos dies terræ, pertinacia Romano solo insolita, inhæstantes, qualem tempestatem & niuium altitudinē, asperitatemque aeris nemo quantumlibet natus maximus Romæ se vidisse profitebatur. Sæviit ea hyems in citrios, lucos, & viridia omnia Medicis arboribus consita perstringit, & ad radicem vsque adurit: omnesque illæ huiusmodi arborum deliciae, quæ Romæ plurimæ frequentissimeque erant, auferuntur: sola è nostris illa seruata incolumis, quæ ante Leonis obitum prociderat: ac omnis ille ordo, qui ad eundem parietem adhærescebat, minima iactura læsus, cæteris omnibus ad repullulationem succisis adimū caudicem. Quod si altero vix anno completo Clementem VII Leonis præmortui fratrem patruelem ad Pontificatus fastigium euectum vidimus, cur Medicam illam arborem in eius ædibus, & inclinatæ fortunæ deiectam, & felicissimi successus, ab hyemis tam horridæ sequitia seruatam, fuisse prænunciam affirmare vereamur?

SEPVLCHRA NOBILITATIS.

SVnt qui cupressum funus quidem & sepulchra, sed non nisi nobilitatis significasse contendant: quod & Lucani testimonio confirmatur, ita dicentis,

Et non plebeiōs luctus testata cupressus.

Sanè Thucydides libro Historiarū secundo, arcas fuisse dicit ex cupresso, in quibus eorum efferrentur ossa, qui pro salute patriæ mortem oppetere non dubitassent. Huius autem instituti, ut cupressus defunctis accommodaretur, principium nonnulli ad historiam referunt: aiunt enim Asclepiadis autoris gra-

Pierii Val. Cupressus.

uissimi testimonio, Boream Celtarum Regem cum filiam Cyparissam nomine D
amississet, arborem hanc in eius tumulo seuisse, à qua inde nomen inditum Cy-
parisso: mox à satù illo luctuosam feralemq; haberi cœptam.

M O R S.

NAm & in ostentis mortis indicium fuit, quod tum aliis euentis, tum Imp.
Seueri casu comprobatum est, cum Æthiops quidam claræ inter scurras
famæ, cum corona è cupresso facta illi obviam processisset: quem cum ille ira-
tus remoueri ab oculis præcepisset, coloris tactus omine respondisse ille dici-
tur, Totum fuisti, totum vicisti, iam Deus esto victor. Paucis verò post diebus
Seuerus est vita functus. Quod verò pertinet ad colorem, fertur & Hadrianus
Imp. ex Mauri occursum extrema sibi iam ingruere concepisse.

D I S.

CVpressus porrò in tutela Ditis Patris: & eius arboris rami sepulcris affi-
xi, adsculptiue, Dis Manibus commendari defunctos indicant. Atq; hoc
est quod apud Horatium legas, arborem nullam hominem ad inferos sequi,
præter inuisas cupressos. E

I V N O.

EX ea autem arbore simulacra Iunoni Reginae fieri iussa, in plerisque prodi-
giorum expiationibus obseruatum: vt Gn. Cornelio Lentulo, P. Licinio
Coss. Cupressæ simulacra Iunonis Reginae posita per virgines viginti septem,
quæ Urbem lustraerunt.

O R P H E V S.

ET in Lebethris Orphei simulacrum ex cupresso cultum, quod cum Ale-
xandri temporibus sudorem multum emisisset, omnibus eo prodigio per-
terrefactis, responsum est ab Aristandro viro sapiente, bene sperandum, si-
quidem quod nunc opus Alexander aggrediretur, ob rerum gestarum ma-
gnitudinem maximum esset sudorem & laborem poëtis & Musarum cultori-
bus allaturum.

P V L C H R I T V D O S I N E F R V G E.

INDicat etiam Cupressus rei cuiuspiam sublimitatem atq; pulchritudinem, ex
qua tamē nullus percipiatur fructus. Quare Phocion, cum Leosthenes Athe-
nenses in bellum impulisset, magnaq; spe ad libertatis & principatus nomen F
erexisset, illius verba dicebat cupressis esse similia, quæ cum procerè admodum
sint & pulchræ, fructum tamen non habent. Cessit inde res in proverbium
κρησιν κρησιν, de re speciosa quidem visu, sed prorsus inutuli. Spectatu quidem
iucunda est cupressi proceritas, effigiesq; illa metas imitata, fructu tamen su-
pervacua est, baccisq; torua, diceret Plinius.

P E R P E T V I T A S.

CVr verò Diis simulacra ex cupresso fieri solerēt, in causa est materiæ perpe-
tuitas, odorisq; suauitas, quæ perpetui thymiamatis loco esse videretur.
Cupressum enim neq; cariem, neq; vetustatem sentire tradunt, neque temerè ri-
mam aperire, vllāve parte fatiscere. Simulacrū Iouis in Arce ex Cupresso à con-
dita Vrbe sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, tempore adhuc suo
durare Plinius attestatur, qui quidem anni essent circitè C C. Plato leges pu-
blicas, acta decretaq; sacris monuit inferendas tabulis cupressinis, quod eam
materiem ære perenniorem arbitraretur. Quantum verò pertinet ad odorem,
Indi Cupressum inter aromata propemodum venerantur.

D E

A

DE PINO.

Pinum, mi Grana, non paruam habere cum cupresso similitudinem, exploratum est.

M O R S.

Nam mortis ipsa quoque indicium est, de qua idem obseruatum ubique, arborem excisam semel minimè suppullulascere. Vnde Staphylus poeta *πύκνῃς τρώωνας*, hoc est, in morem piceæ dixit. Et apud Homerum *βίλῃ ἐχέπυκνῃς* letale telum exponunt interpretes vetustissimi, quamvis alij ad solam referant amaritudinem & acerbitem, qua sit arbor ea præcipuè prædita: quandoquidem amaritudo ipsa ita est morti affinis, ut viceversa mors interdum pro amaritudine vsitatissimo mortalium sermone proferatur: neque hodie tantum, verum & apud vetustissimos hominum ita fieri solitum inueniamus. Nam IIII. Regum, cum Prophetarum grex apud Elisæum esset, & eorum vnus egressus in agrum colocynthidas agrestes legisset, easque conscissas in ollam pulmentariam parasset, neque eorum quisquam propter amaritudinem gustare posset, clamarunt ad Elisæum dicentes, Mors in olla est: hoc est, tanta est pulmentarij amarities, quanta mortis est. Eodem modo, paucis antè diebus, cum post raptum in cælum Heliam, Hierichonta se recepisset, questi sunt eius loci ciues, aquas esse apud se pessimas, quas diuinitus cum dulces reddidisset, numinis dictum citauerat: Sanaui aquas has, & non erit vltrà mors in eis. Sed ut ad piceam reuertamur, Herodotum nonnulli carpunt, quod solam piceam præfectam non repullulare dixerit, cum & cupressum, & alias quasdam plantas ipsi agnoscant, quæ idem patiantur. Sed quantum ad cupressum attinet, diximus nos Herodotum ad Creticam respexisse, quas repullulare cõstans fama est. De pinu verò, quod Staphylus Pini more dixit, pro abolitione, excidioque supremo, in memoriam adducit terribilem eam Cræsi denunciationem, qua per caduceatorem Lampfacenis interminatus est, eos ut pinum exterere, nisi Miltiadem, quæ per insidias ceperant, missum facerent. Cumque Lampfaceni inter se quærerent, quid illud esset, quod Rex se ut pinum diceret extriturum, à grandiore natu ciue edocti sunt, eam arborem semel excisam nunquam amplius suppullulascere. Quod illi excidium veriti, Miltiadem confestim è vinculis exemptum liberum abire permiserunt.

C

I S T H M I A.

Isthmiaci quoque certaminis præmium pinus erat. Neque verò pino tantum, verum etiam arido olim apio sacri eius victores coronabantur. Funestum enim esse etiam apium, suo loco docebimus. Quæ verò apij corona Nemeorū victoribus dabatur, ex eo viridi texebatur apio, ut interpretes Pindari monuerunt. Erant verò Isthmia in Melicertæ memoriam instituta. Et Pausaniæ adhuc temporibus pinus apud aram Melicertæ germinabat, quem puerum à Delphino delatum expositumque, Sisyphus rei miraculo motus in Isthmo sepelisse fertur, & certamen illud instituisse.

N A T V R A.

Naturæ imaginem esse pinum dicit D. Ambrosius, quippe quæ semina à primo illo diuino celestique priuilegio accepta custodiat, partusque suos quadam veluti annorum vice & ordine referat, neque nisi vi caloris admota excludat. Atque eadem ipsa nux flammæ speciem imitatur, lacunatis in turbinem toris reticulato opere circumductis.

Pierii Val. Populus.

C Y B E L E.

D

Eodem argumento & causa Cybeles deæ symbolum erat pinus: nam & ipsa dea rerum omnium mater habebatur. Videre verò est numum in quo caput Cybeleium est de more turritum, ab altera cuius parte corolla impressa est ex duobus ramis pineis, intra quos literæ sunt Σ ΜΗΡΝΑΙΩΝ. Vbi illud quoque adnotatione dignum, quod litera Σ in eo numo figurâ habet Latinæ aspirationis in latus prostratæ, ac solo proiectæ, Σ . Hinc enim crediderim multa ea Græcorum vocabula, quæ apud eos à vocali incipiunt aspirata, per Σ à Latinis enuntiata, utpote qui aspirationem Σ literam esse arbitrati sint. Sic $\epsilon\pi\tau\alpha$, septem. $\sigma\pi\omega$, serpo. $\iota\varsigma$, sus. Siue ea literæ Σ nota fuerit, quod veteres inscriptiones plurimæ Σ pro Σ litera ponunt: ut Σ ΜΥΡΝΑ Romæ in Diuæ Anastasiæ, & in Campo Floræ: in Veientibus arce castrî noui, $\text{OS SVIS } \Sigma$ ΜΑΡΑΓΔΙ: in foro Traiani, $\text{ÆMILIVS } \Sigma$ ΜΑΡΑΓΔΥΣ, & innumera alia, de quibus Grammatici viderint. Per Hetruriam vetusta pleraque conditoria pinum insculptam habent, siue funerali argumento, siue quod apud eos Cybele olim vnice coleretur.

Æ S C V L A P I V S.

E

Apuđ Sicyonios pinea nux Æsculapij symbolum habebatur. Nam & Pausanias autor est, eum Deum cum sceptro, & nuce pinea in manu altera, sculptum esse.

DE POPVLO.

Accedit his Populus, multæ & ipsa apud antiquos venerationis, quamvis inter infelices damnatasque religione recenseat: quo in numero sunt omnes, quæ neque feruntur, neque fructum ferunt.

F V N V S.

EA quoque apud aliquos inter ferales habita. Nam apud Rhodios ludî funebres in honorem Tlepolemi celebrabantur ab impuberibus pueris Populo coronatis.

T E M P V S.

Per eam tempus etiã indicabant, propterea quod arbor ea bicoloribus sit foliis prædita, ex quo præcipuas ipsius temporis partes, quippe diem ac noctem referre videatur. Ideoque Probus Herculi dicatam ait, quod physici tempus per Herculem interpretantur. Quinetiam hoc habet Populus commune cum tempore, quod eius folia post solstitium circumaguntur: nec alio argumento certius intelligitur sidus confectum, ait Plinius. Sunt verò & aliæ arbores, quæ foliis bicoloribus variæ conspiciuntur, ut salices, oleæ, citri: in illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera densior atque coloratior habeat. In Populo verò, hac præsertim quæ alba nuncupatur, nam ea est Alcidiæ gratissima, ut Maro, & in eiusmodi accipitur significatum, candor ex vna parte penè niueus ac cerussatus, ex altera porracei folij instar viridissimus. Narrant nonnulli fabulam, Herculem cum ad inferos descendit, eius arboris coronam gestasse, atque eam foliorum partem quæ foris conspicua erat, fuligine tetri chaüs obscuratâ, quæ interius condebatur sudore ablutam candidiorem euasisse, inde cum furculos eos in Acherontis ripa sæuisset, feminium id latè propagatū. Sedenim ut apud Pausaniã est, Hercules Populum albam ex Thesprotide regione iuxta Acherontem fluuium genitam ad Græcos transtulit, atque hinc locus fabulæ datus. Acheron enim Thesprotidis fluuius leucen, quæ alba est Populus, passim fert,

A fert, perinde ac Alpheus oleastrum, Asopus Bœotix iuncos, Menander myricas, Perseam Nilus.

DE APIO.

X herbis verò ante alias omnes maximè ferule est apium. Neque tamen hic ego contenderim, vtrum Selinon atque Petroselinon idem sint, an aliquid inter se dissideant, quam prouinciam sibi doctissimi hac ætate viri suscepere, satis habiturus si quæ ad hieroglyphica quomodocumq; pertineant, significata commemorauero.

NEMEEVS VICTOR.

Hominem apio, verum eo viridi, coronatum, Nemeeorum victorem significare magis vulgatum est, quam vlla indigeat repetitione. Quodq; ea certamina in Archemori, ita ab Amphiarao vocitati, celebritatem instituta essent, quavis nonnulli dicant Herculem Nemeeo Leone domito certamen id sacrauisse, cuius precium apium esse voluerit. Ideoq; leonis herbam apium appellatur, de qua Pindarus Nemeis Alcimedæ Æginetæ, *βοτάνη τέρας ἦδ' ἄλκυοντι νικησομένη*. Historia tradit herbulam huiusmodi ex Archemori sanguine progenitam. Alij volunt inde leonis herbam dictam, quod apium in Nemea lætissimè vulgoq; proveniret, quæ leo ibi versatus affluenter admodum pasceretur.

L V C T V S.

Nimirum igitur apium luctus indicium est, quãdoquidem herba ea, vt Pindari interpretes aiunt, est inferis sacra, luctuiq; dedicata. Nam, vt Græci auctores prodidere, terrestre admodum est; effunditur enim libenter humi, plurimumq; occari gaudet, vt solo propinquius adhærescat. Satum eius semen, vt aniculæ nostræ fabulantur, ad inferos proficiscitur prius quàm enascatur. Orta inde fabula, quod ob soliditatem atq; duritiem, qua præditum est, aliquãto diutius quàm alia intra terræ viscera morari videatur. Itaq; mortalis Opheltes, qui mox Archemorus terreno fuit honore decorandus, ex quatuor enim illis insignioribus certaminibus, Olympiis, Pythiis, Isthmiis, Nemeis, vt Archias:

οἱ δύο μὲν θνητοὶ, οἱ δύο δ' ἀθανάτοισιν.

Sunt duo mortali, sunt duo sacra Deo.

C Mortales Archemorus, & Melicerta, qui & Palæmon: Dñ, Iupiter & Apollo. Præmia, Apollini Laurus, quæ pomi etiam nomine nuncupatur, ob grandiores baccas, quas Laurus Delphica producebat, vnde coronæ illæ decerpebantur, de quo vide apud Lucianum. Ioui oleaster, Palæmoni pinus, aut aridum apium, viride verò Archemoro, olimq; olea. Minimè verò prætereundus hic locus est, ad vtrumq; significatum funeris & victoriæ optimè accommodatus: quippe cum Timoleon copiarum Græcarum dux, audito Bomilcaris & Asdrubalis Carthaginensium adventu, qui classe bene magna comparata missi fuerant ad Græcos tota Sicilia pellendos, ipse cum quinque tantum peditum millibus, & equitibus mille, hostibus occurrere statuisset, profectusq; Syracusis cum ad Crinissum amnem, quod sciebat hostem venturum, processisset, factus est obviam mulis apium ferentibus: perterrefactis omine militibus, qui apio sepulchra coronari non ignorabant, quem morem Plutarchus Symposiacis enarrat: vulgatumq; erat inter Græcos adagium, incurabilem valetudinem apio indigere: Imò, inquit Timoleon, Coronæ vobis vel ante victoriam offeruntur,

Pierii Val. Myrtus & Salix.

ad id scilicet alludens, quòd Isthmiis victores apio coronabantur: dictumque **D** eventus comprobavit, Carthaginensibus postridie victis profligatisque maiore suorum civium strage, quam vnquam antea passi essent, insignique ac memorabili victoria Timoleonti acquisita. Sanè plerisque in antiquorum monumentis, & in adsculptis cantharis atque carchesijs apium observes, quippe mortis atque luctus indicium. Eo autem sepulcra, & alia mortuorum conditoria subterni solita, priusquam cadauera inferrentur: eaque de causa cum veteres in conviviis omnibus ferè aliis coronamentorum generibus vterentur, flores & herbas omnes huc admiscerent, vno in primis apio, utpote quod nihil ad hilaritatem faceret, abstinebant.

DE MYRTO.

Est & Myrtus inter funestas arbores adnumerata, qua Thebis qui vincerent Iolea, coronabantur: de qua Pindarus Isthmiis, *ἐνθα λυκαθέ νιγέρα μύρτοις ὁδ' αἰήρ*. Fuit autem Iolaus heros apud Thebanos diuinis cultus honoribus, ad cuius tumulum Iolea ludos celebrabant, & huiusmodi coronam ex Myrto præmium instituerant, propterea quòd, inquit interpretes, funebris esset arbor. Verùm cum longè plura sint ab ea & genij & **E** voluptatis significata, inter funestas has Myrtum prorsus inferere nolimus, sed eam cum lætioribus, rosa, hedera, & quibusdam aliis conuenientiori loco pangendam existimauimus.

DE SALICE.

Posteà verò quàm iusta iis qui præclaro fuerunt ingenio, ritè persoluimus, tempus est ut ad lætiora cōvertamur argumenta. Promiseram enim superioribus diebus Grana tibi, priusquā funus hoc incideret, de Salice, de Moro, de Caprifico, de Loto, quæ deducta essent hieroglyphica perscribere. Ea igitur in hunc modum disponemus.

VINCULVM.

Salicem in primis esse vinculorum symbolum, tum ex quotidiano eius virgulti vsu manifestum, ad id enim plurimum comparatur: tum diuinæ etiam literæ attestantur, cum ludæos dicunt patriis abductos sedibus, miserrimo Babylonis incolatu organa sua in salicibus suspendisse, de quo paulò post. **F**

CASTITAS.

Quòd autem nonnulli aiunt salicem castitatis indicium esse, tametsi de ea nihil Ægyptij, nō incongruè tamen confectum est, siue sit propter vinculi significatū, quòd eius materia sit plurimum apta vinculis, atque ideo coërcitionis indicium sit: & castitas ipsa modò zona, modò campestri, modò alio atque alio vinculo coërcenda præcipitur. Siue sumptum ab Amerina salice, quæ lectis accubitisque imposita, castitatem inducit. Siue ab eo quod plerique autores tradunt, folia huius arboris cōtrita & pota, intemperantiam libidinis efficaciter frænare: sæpius verò sumpta, vsu in totum auferre. Vnde Homerus sapienter salices *ὠλισίεπες*, nostri veteres frugiperdas appellarunt, vel infructuosas, cuius scilicet semen in potu acceptum efficit ne conceptus subsequatur. Sanè Porphyrius in iis quæ circa Homericam philosophatur, salicem ab eo *ὠλισίκαρπος* vocari tradit, quòd semen prius quàm maturescat abiicit. Sed idem ea potius de causa dictum putat *ὠλισίκαρπος*, quòd semen illud, siue fructum appellare quis malit, ex vino propinatum

A natum sterilitatem faciat, seminali omni vi protinus labefactata. In diuinis porro literis, vbi iubetur populus Dei tabernaculorum festa celebrare, quippe in tentoriis omnes habitantes palmarum ramos ac frondes salicis manibus prætere, nimirum per salicem continentiam intelligimus. Idque volumus admonitum, apud Origenem homilia nona super Exodum, in qua de tabernaculo agitur, eo loco in damno esse impressos codices, vbi legitur: Arbor autem populi & salix, virgulta sunt castratis: vbi dubio procul legendum est, virgulta sunt castitatis. Fortè autem non temerè id scripsere aliqui, credentes saligna corona coronandos eos, qui iuxta Esaię dictum, quasi salix super fluentem aquam oriuntur. Neque alia de causa crediderim apud gentes lasciuissimum, quę fingunt, hortorum custodi salignam falcem adhibitam, nisi vt Veneris pruritus, & impudicas cogitationes castitatis falce refecandas admoneremur.

STERILITAS.

Salicem porro sterilitatis hieroglyphicum intelligi voluerunt, Maronem secuti, qui salicem inter infœcundas memorat plantas: vbi Seruius semen salicis esum infœcunditatem ait mulieribus gignere, quippe qui apud Plinium legerat, **B** semen salicis mulieri sterilitatis medicamentum esse. Sedenim qui Maronem aiunt eam infœcundam appellasse, quia semen non habeat, norint salices habere in foliis grana quædam, quibus vis seminis inest, vt eo commisso terris arbor surgat tanquam surculo defosso, vel æquę ac si de semine pullularet. Sciendum tamen eam ocysimè semē perdere, quippe quod ante maturitatem in araneam abeat. In Creta tamen insula fructum ad maturitatem ferre perhibetur.

OTIVM.

EVthymius vbi, quod superius attigimus, legitur, In salicibus suspendimus organa nostra, per salices otium interpretatur, propterea quod arbores hæ sunt infœcundæ, quippe sine vlllo utili, vt dictum est, semine. Nam cum Iudæi in eam tracti captiuitatem propter Babylonis flumina defecissent, captiuitatemque suam tantum deplorarent, nihil habebant quod eos ad cantus hilaritatem inuigaret. Ignauam igitur per otia vitam trahere cogebantur.

PRÆMATVRVM INCREMENTVM.

SVnt qui per integram hanc & adultam iam arborem præmaturum incrementum, adolescentiamque ante annos mira auctam proceritate, significari velint. **C**Manifestum enim vnicuique est, quàm citò, quantaque ramorum densitate constipata crescat salix. Hinc Verrius eam ita dictam interpretatur, quod ea celeritate crescat vt salire videatur. Quamvis non ignoro sententiam hanc à Festo Pompeio irrisam, qui etiam id damnat, quod non virgulti genus potius quàm arborem eam appellarit. Sed hæc austerior nimis est Grammatici censura. Leuitico feriis, quæ XV septimi mensis colligendis fructibus celebrantur, salices de torrente summi præcipiuntur. Theologi plerique omnes hinc quoque per salicem castitatem interpretantur, moderatamque coniugij continentiam, siue, vt superius dictum, propter vinculorum ex ea usum, siue quia fructum non facit, veluti Eunuchi, quos viros vocat Euangelium, de quibus apud Esaiam: Nō dicat Eunuchus aridum se lignum esse, quia in domo mea dabo eis locum nominatum à filiis filiabusque. Mox attentionis loco subiungit: Dabo inquam eis sempiternum nomen. Quod verò loco hoc positum est, salicem de torrente, sunt qui orationis & pœnitentię hieroglyphicum esse velint, vt eo identidem loco Psalmographi: Super flumina Babylonis, illic sedimus & fleuimus, cum recordaremur tui Siō. In salicibus, in me-

Pierii Val. Morus, Caprificus.

dio eius suspendimus organa nostra. Orationes enim & quę pœnitendo lachry D
mæ oboriuntur, indigent inuicem commisceri: de quibus Esaias: Sicut salices su
per præterfluentes aquas. Alij torrentem loco hoc pro præsentis vitæ decursu
capiunt, in quo subita tot incommoda quotidie nobis ex improviso ingruunt;
qualibus Christus noster exerceri voluit, qui & ipse de torrente, qui secus hanc
viam præterfluit, bibere non recusauit.

DE MORO.

N quibusdam arborum variarū commentariis, in amicorū quorun
dam gratiā conscriptis, fortitudinē ex quercu, iustitiā ex palma, tēpe
rantia nuper ex salice significari ostendimus. Nunc autem, Grana,
quartam etiam his addemus Heroïnā, quæ quidem prudentia est.

P R V D E N T I A.

E Am per morum ex arboribus significari ex eo compertum est, quòd vna o
mnium prædicatione prudentissīma censetur, vtpote quæ non vt multæ,
properat, quæ vbi primū lenioris mitiorisq; aliquantulum auræ spirauerit,
erumpunt in germīna, & flores exsinuant magna interdum strage, ob temporis E
inconstantiam. At morus ne pruina lædi possit, quam hostem sibi perniciosum
agnoscit, non antè germinat quàm frigus penitus fugatum esse cognouerit, atq;
ad amœnissīma adulti veris tempora perventum omnino sit. Addit hoc, quod
rem properè conficit, & quod sapientis illius præcepto mādatur, ἡ παρὰς οὐ ποιεῖ.
Vna enim ferè nocte tota germinat, fœtum celerrimè grandit & maturat, ne ca
loris etiam aduentantis iniuria lædi possit.

DE CAPRIFICO.

T E M P E R A N T I A.

E denim cū salicem pro castitate posuerimus, quę bonæ mētis vin
culo vti zona coërcita sese probet, eamq; temperantiam etiam esse in
terpretati simus, cū virtus hæc ad alias quoq; cupiditates coërcen
das, frænisq; atq; catenis compe
scendas progrediat, sitq; omnino temperan
tia ex Ciceronis finitione, moderatio cupidi
tatum rationi obediens, optimè vident Aegy
ptij fecisse, qui virtutem hanc per Caprificum
expressere: ea siquidem collo tauri quātumli
bet lasciuiantis alligata, animal ferocire mini
mè permittit, sed lasciuiā eius atq; petulantia
omni cohibita, eum obtemperantem reddit,
neq; quicquam sinit immodestius facere.

I V N O.

Q Vod verò alicubi videas caprifici ramū
simulacro Iunonis appositū, ea de causa factū, quòd Nonæ apud Romanos
erāt Caprotinæ nūcupatæ, quibus, vt autor Varro est, matronę sub ficu Iunoni
sacra faciebant, & ex caprifico virgā adhibebāt, nēpe ob memoriā pudicitiaē ser
uate, cū Philotis ancilla Senatui suasset, vt pro matronis et virginibus, quas ho
stes dari sibi obsides petebāt, ipsa cum ancillis aliis habitu matronali cultæ sub
mitterentur; cuius laudata sentētia cū omnes hæc secū potiones meracas in læ
titiaē

F

A titiæ signum attulissent, conviuumq; simulassent, hostes lætabūdi, comessatione & potu grauidi, post iocos quieti se dederūt. Hic Philotis signum dedit ex caprifico, per quā de mœnibus, vbi nata erat, propēdentē irrepserat. Romani exciti impetū in dormiētes faciunt, eosq; cædunt, & clade fœdissima fugant, potitiq; victoria, sacrū id instituēre, vt ancillæ matronis equatæ, Iunoni, quā à caprifico Caprotinam appellauēre, sacrificarēt. Ad hoc sacrum respexit Ouidius, cū in Arte dixit:

*Porrige & ancilla qua pœnas luce pependit,
Lusa maritali gallica veste manus.*

D E L O T O .

Nter arborū significata nulli apud Ægyptios maior honos habitus quā Loto, mirificæ omnino arbori, & quæ magnū cum cœlestib. cōsensum habeat, sitq; veluti nostrarū rerū ad superos internuncia.

O R T V S S O L I S .

B Erat verò Lotos apud Ægyptios sacerdotes exorientis primū Solis imago quædā, vbi infantē in ea residentē apposuissent: hinc utiq; vapores illos matutinos, qui à Sole mouentur, strictiori quadam aura refrigerātes potius quā adurentes intelligi volebāt. Cæterū Solis ipsius significatū, exortū quippe, Lotos indicat: idq; inde sumptū crediderim, q; ea ante Solis emersum implicata folia habeat, quæ quidē ita sensim exsnuant aperiūturq;, vti magis & magis tollitur iubar Solis: maximè verò pandunt, vbi mediū Deus iter emensus est. Eodē verò decedente, folia ipsa vicissim contrahunt, complicariq; incipiūt, ac insinuari, veluti nulli patēre velint quā numini quod venerant: atq; ita quibus liceat modis, eo abeunte sese intra claustra cohibeāt. Quod, vt Proclus ait, obseruatū à Magis, vt nulla prorsus contatione sacram eam esse Apollini crederēt, effecit.

V E S T A L I V M I N I T I A .

E Rat & Romæ maxima in celebritate Lotos capillata, cui Vestalium virginum capilli cæsi deferebantur, veluti puberum adolescentium Apollini, vel Æsculapio eius filio. Græci verò fluminibus patriis cæsariem offerebant, illis eam dicabant, offerebantq;, quod quandam omnino cum Loto rationem alimonix præ se ferebat, perinde ac arbor ipsa felix cognominata, tum ea quam superius attulimus ratione, quòd Deo tam familiaris habeatur, vt sedes eius statuatur, tū quòd irriguo semper solo pullulet. Neq; me fugit quas arbores Verrius dixerit felices, sed quæ ille scripsit, ad auguralem disciplinam retulit. Nobis hæc Ægyptiaca de ipsius naturæ vi satis fuerit desumpsisse.

D E I A D V E N T V S .

V T verò ad Solis ortū reuertamur, minimè prætereunda est Memnonis statua sedens, nigro è lapide, quæ magna religionis celebritate in Æthiopia videbatur, in quam ducem ipsum posteaquam ab Achille confossus fuit, transmutatum fabulantur. Erat ea diei advenientis indicium, vt Auroræ filius maternum officium imitaretur. Eo autem artificio fabricata erat, vt Sol primo statim ortu radios suos in os eius eiacularetur, ac veluti plectrum aliquod ibi sonum exciteret, vocaliq; significatione iam adesse Deum annunciaret.

M V N D I M O L E S P L E N A D E O .

A Lij mundi molem ex ea specie, Deumq; in eius medio compositū residentemq; intelligere maluerūt. Interpretatur hoc Iamblichus ad Porphyrium scribens, cōmentumq; hoc ideo ab Ægyptiis excogitatū ait, quòd Lotos limo-

Pierii Val. Lotus.

lis præcipuè locis fruticet, sitq; in primis aquatica, quod veteres illi præcipuum **D** generationis argumentū contendebant, qui Oceanum rerū parentem omnium dictitarent. Obseruauerant autem in ea demum omnia orbiculata & rotunda, quippe folia atq; poma, ex qua quidem effigie perfectissimæq; forma mentis actionem perfectioni intentam ostendi profitebantur. Deum verò infantali ætate, utpote vnicum atq; perpetuum rerum omnium principium, nullo conficiendum senio, neq; ipsum vlli ætatum variantiæ obnoxium, super actionem eiusmodi in seipso totum consistere, ac principatus reliquos exuperātem, sanctum, incorruptū, & vbiq; venerādum conquiescere. Nam diuinitatem ex ipso etiam sedentis habitu internoscebant. Sessum enim Deo in primis accommodabant, quem nulla vnquā potest inquietatio sollicitare, commouere. Quin & sedentem Cynocephalum statuebant, cum æquinoctij quietem æqualitatemq; describerent, quæ quidem necesse est ibi sit, vbi nihil subsultat quod alterum inquiet, sed omnia firma, stabiliæq; in æquilibrio conquiescant. Quod verò initio diximus infantem insidentem in medio Loti poni solitum, obseruata sunt etiā ab Ouidio, apud quem mater ita loquitur **1 X. Metamorph.**

*Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nutrici, nostrāq; sub arbore sæpe
Lac facitote bibat, nostrāq; sub arbore ludat.*

Sic infantem hunc videmus apud poëtam in Loto sedentem figurari.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRIS.

ET REVERENDISS. REGINALDVM POLVM CARD.

de iis quæ per oleam, vitem, & ficum significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

Familiaris mihi tota vita mos fuit, optime clarissimæq; Reginalde, ut clarorum hominū quos præcipuè colere, moribus contemplandis non parū adhiberem studij atq; diligentia, ut scilicet qua quisq; parte excelleret, ea præcipuè cōmenderetur. Nam ut optime nosti, Deos hominesq; à partibus laudare Homerus instituit. Cum itaque qua tu in primis laude præstares mecum examinarem, perspiciebā Vir rarissime, tria esse, quæ de laudum tuarū principatu inter se contendere videbantur. Hinc enim bonarum literarū, optimarūq; artium doctrina primū sibi locū asserebat: inde admirabilis ea morū suauitas, quam & summa benignitas, & singularis humanitas comitabantur, doctrinam sibi cedere imperitabat. Urgebat tertio loco pietas integerrima, vitæ moderatione conspicua, diuinarū rerum studio feruida, omnib; probitatis numeris absoluta: quæ licet ab omni esset ambitione alienissima, nihilq; speciosum in propatulo iactaret, suāq; se virtute involuens, aliena nihil opus indiga, si vni sibi pretium esset, satis habere videbatur: quo tamen magis ab ostentatione aliena erat, eo admirabilior illustriorq; apud omnes euadebat. Quocunq; me igitur animo & cogitatione conuertebam, ambiguus quam tibi præcipuè partem attribuerem, mecum aliquandiu dubitavi. Nam si tu cū reliquis & probis & literatis viris, quos tu semper vnicè liberalitèrque fouisti, ad mensam meam Ægyptiacā adhibendus eras, consentaneū videbatur, ut quam tu symbolam in talium conuiuarū sodalitiū conferres agnosceretur, quāq; tuus esset nuptialis ornatus appareret. Sed enim animaduerti demum nullam earum, quæ in te conspicuæ sunt, virtutū partem ab alterutrius societate posse disiungi. Quorsum enim doctrina, nisi qui per doctrinam mores comparantur, ita præsto sint, ut & doctrinæ laus moribus optimis adiungetur, & mores ipsi doctrinæ firmamento

Amento innixi stabilitq; fulciantur. Diuina verò illa pars vix apud vlllos vnquã illustris habita, nisi & mores & eruditio fidiſſimi comites acceſſiſſent: ad ruminatiõem enim biſulcæ etiam vngulæ quærebantur. Quæ cum in te omnia ita nimirũ eluceſcerent, vt vel regiam ipſam ſanguinis tui ſublimitatẽ facile ſuperare putarentur, cognoui demũ te non à partibus, ſed à toto celebrandum: quæ quidem omnia in vno apud te coniuncta eo nunc acciderunt illuſtrioria, quòd hac fama impulſus Paulus III. P. M. ſpontè, te nihil tale cogitantẽ, in ſacroſancti Senatus Collegium adſciuit, non modo vt virtutem ornaret tuam, ſed vt tu quoq; non paruo patribus eſſes ornamento: qui quidem noſtræ pietatis partes, hoc præcipuè tempore labefactatas, tam acriter defendendas ſuſceperis, vt multas ſeculi noſtri infectas labes tum autoritate, tum eruditione tua deterſeris elueriſq; tum exemplo vitæ laudatiſſimo optimi atq; integerrimi Præſulis formam præbueris ad imitandum. Quoniam verò clientium mos eſt vt patronis ad huiuscemodi honores evectis, eorum nomina gentilitiãq; inſignia corymbis, fertis, floribus, foliisq; honoratioribus redimita poſtibus quiſq; ſuis affigant, horum ego ſecutus ambitionem, ſertum inſignibus tuis ex olea, vite, atq; ficu circumducendum inſtitui: ex olea, vt tuæ ea eſſet manſuetudinis & ſerenitatis indicium: ex vite, vt & meam & literatorum omnium lætitiã indicarem: ex ficu, vt tuorum inde ſuauitas morũ oſtenderetur. Sedenim quid hoc rerũ ſit, ex ipſo iam Commentario apertius inſpicias licet.

P A X.

PACIFICVM in primis Oleæ hieroglyphicum eſſe tam apud poëtās quàm oratores vulgatiſſimum eſt, cuiuſmodi illud eſt Maronianũ:

Paciſeræq; manu ramum prætendit oliuæ.

Et Ariſtophanes Auibus, vbi Hercules legationem exponit à deis ſe veniſſe conciliandę pacis gratia: atqui, reſpondet Piſtotherus, ελαιου δὲ κείνῃ ὡς ἀγκύρω, oliui in lecytho prorfus nihil. ὁ γὰρ εἰλῶ, miſericordia dicitur, quæ quia contingit iis quibus pax datur, olea apud Probũ pacis eſt hieroglyphicum. Sedenim non à Græcorum fabulis, neq; ab alienigenarũ gentium cõmentis, ſed diuinitũs, vel ab ipſo ferè noui mundi primordio inefſe oleæ pacificationis vim nobis demonſtratum eſt. Diluuiõ enim ceſſante ab Noë columba emiſſa, quæ præpeti volatu regionis aliquantulum circumlata, paulò poſt oliuæ ſurculum habens in arcam reuerſa eſt: eoq; argumẽto lætatus Noes, ſenſit tempeſtatem diluuii iam tranquillatam, terramq; ipſam pacatam, & remittente inũdatione iam dudum in emerſu eſſe. Sed quid illud? Cũ ferrũ, ferriq; vſus bello in primis inſeruiat, et ſymbolicè pro bello ponat, tantã inefſe oleo vim, vt id emolliat, & ad feriendi vſum ineptum & inũtile reddat: ſiquidem fabri, qui ferrum lentefcere & emolliſſi volunt, candefactum id oleo intinguere conſueuerunt.

DVRITIES EMOLLITA.

QVare nonnulli mollitiã eſſe duritiẽ hieroglyphicè ſignificare ſi vellent, cultrum in aliquot oleæ baccas impactũ facere inſtituerunt. Quod illi nõ ſecio re ſignificato propemodum ſimile eſt, quòd oleæ ſurculum querno ramo quidam implicare excogitarunt, immortalis odii diſſidium compoſitum eſſe ſignificantes, propterea quòd quercus & olea tam pertinaci odio diſſideant, vt altera in alteriũs ſcrobe depactæ moriantur.

A G R I C V L T V R A.

SVnt qui oleæ ramuſculũ in Mercurij manu propter agriculturæ ſtudiũ poni dicant, cũ ipſe mitium & fructiferarũ arborũ ſoſpitor habeatur: cumq; honorem oliuæ potius quàm alteri cuipiã arbori habitum vt pro agricolatione poneretur, quia longè plures vtilitates ex olea deſumũtur, quàm ex quavis alia

Pierii Val. Olea.

fructiferarum arborum. Necq; tamē defunt qui rem ad pacis significatū deferāt, D quod ille rerum internuncius pacem feratur cōciliare, de quo multa diximus in Caducei Cōmentario. Operēpreciū verò est videre veterū monumenta, in quibus Olea insigne pacis vbiq; prætenditur. Nam in Hadriani numo quodam simulacrum habet flexo genu, quod dexteram ipsi Hadriano stanti porrigit, læua oleæ ramū humero demissum tenet: inscriptio, RESTITVTORI HISPANIÆ. In alio Imperatoris eiusdem, prouincia eadē humi sedens læuo cubito lapidum tumulo inniti, dextera ramū oleæ habet: inscriptio, HISPANIA. quo ex argumēto pacata quieraq; prouincia subintelligitur. In eiusdem alio signum est cum olea in læua, cum genio in dextera, quod fortē refertur ad augurium ex oliua, forte sibi oblatum, vnde aspirare cœpit ad imperiū, fortibus Virgilianis fretus, cū ei versus illi obvenissent:

*Quis procul ille autem ramis insignis oliuæ
Sacra ferens, nosco crines incanāq; menta Regis Romani, primam qui legibus urbem
Fundabit, curibus paruis, et paupere terra Missus in imperium magnum.*

Quibus quidē ramis oliuæ insignem Maro fingit Numā ab Anchise præcognitum, cui ob iustitiā & integritatē nemo vnquā bellum intulit, ipse vltro pacem semper fouit. Quocirca Hadrianus Imperio potitus æquē pacis studiosus fuit: E expeditiones enim sub eo grauēs nullæ fuerūt, bella etiā silentio penē transacta. In numo verò Seueri Pij Aug. togatum est simulacrū cum oleæ ramo, cuius inscriptio FVNDATORI PACIS. Eisdē penē figuris in eiusdem Seueri Parth. max. numo inscriptio est, FVNDATOR PACIS. Quamvis verò vidisse iuuet in Maximiani numo simulacrum quod oleam prætendit, cum inscriptione, PAX AVGVSTI: illud tamē mihi magis arridet, quod in numismate Philippi patris sigillum illud est oliuæ ramū tollens, cū inscriptione, PAX ÆTERNA.

FELICITAS.

QVod verò olea adiecto caduceo felicitatis hieroglyphicū habeatur, multa veterū numismata indicio sunt, quę in ipsius Caducei Cōmentario continētur. Apud Pausaniam legas, Pacem gestare in vlnis Plutonē puerū pectori appressum, eo quidem significato quod pax opulentiam alit, educatq;: vbi verò opulentia, ibidem & maxīma felicitatis pars, eaq; nimirum omnibus expetita.

CONDONATIO.

IN diuinis Hebraicæ vetustatis monumentis oleū cōdonationis, veniæ, ac misericordię signū habet. Et in Euangelica historia Assertor noster condonatus adulterij pœnā mulieri, quę rea agebat à Phariseis, ex oliueto in templū perrexerat. Et apud Athenæū nō absimile, βαμδος ἐλίσ, quę tamen omnia ex Hebræorum sacris deprompta sunt, quibus iubemur crustulū absq; fermento, quod oleo sit irroratū, offerre Deo. Et alibi: Vbi anima donū affert, simila erit eius oblatio, fundetq; super eā oleū, & panes absq; fermento cōspersos oleo. Et alibi oleū esse pro peccato legas, et huiusmodi pleraq;, quæ omnia delictorū huiusmodi cōdonationē indicāt: siquidē, vt Adamātius ait, omnis anima eget oleo diuinę misericordię, vt sospitari possit. Hinc Hilarius ait Matthæo, oleū fructū misericordiæ cœlestis esse propheticus quoq; sermo profite. Ergo cū ieiunamus, oleo caput nostrum inungemus, bonis quippe operibus caput nostrum, id est, vitæ nostrę sensus ornabimus, quia intelligentia omnis in capite est. Iam, vt Hierosol. Hesychius interpretatur, ferē passim Leuitico superfusum oleum pro eleemosynis accipitur, vti thus orationes & preces interpretantur. Quod verò scriptum est, animam quæ peccauerit, offerre donū simīlam cum oleo, virū nulla vel ingenij subli-

A sublimioris vel doctrinæ gratia præditū, sed vita tantū hominē professum, alio-
 qui vel mercaturæ, vel agricolationi, vel piscatui, aut militiæ, aut sellulariis artib.
 deditū Cyrillus intelligit, q̄ simplicitatē suā cuius similia est indiciū, quærat Deo
 per oleū diuinę misericordię cōmendare. Neq̄ prætereundū quod aliquorū hi-
 storię prodiderunt, Augusti tēporibus ē taberna meritoria trans Tyberim oleū
 erupisse terra, totaq̄ die nulla intermissione fluxisse: quod forsitan ad ortū Chri-
 sti, & eam quę subsecuta est mortaliū, quæ summa eius fuit misericordia, redem-
 ptionem, & gratiā per omnē terrarū orbem longē lateq̄ diffusam, referri potest.
 Sunt qui defossi in terrā cadi defluuiū illud olei fuisse dicant, cūq̄ apotheca, vbi
 vas conditū fuerat, in ripæ Tyberinæ summo margine sita esset, amphora casu
 aliquo vitata liquorē inde sibi viam aperuisse. Vtcūq̄, maximi omnino ostenti
 loco habitū, eiusq̄ rei monumenta longa annorū serie posteritati cōmendata.
 Epopæus Thessalus qui Coraci Sicyoniorū Regi successit in imperio, à Nicteo
 Thebanorū Rege bello impetitus, cōmissaq̄ pugna graui accepto vulnere cū
 victor euasisset, Palladi templum erexit, qua rogata vt signum aliquod ostende-
 ret, ex quo an id gratū deæ donū fore coniicere posset, aiunt oleum spontē ante
B templum fluxisse, simulq̄ Epopæum haud ita multò post vulnere negligentius
 curato periisse. Ex gentiliū enim religione obseruatū est, deos tunc suæ in nos
 misericordiæ signa exhibuisse, cū ex carcere corporis migrare iussi essent, id
 quod aliquot exemplis declaratū est. Simile fuit in Cleobe atq̄ Bythone fratri-
 bus iuuenibus, qui pientissimi erga matrē Iunonis deæ sacra petitorā, iumentis
 aliis deficientibus vtrò ipsi iugum subiēre, pro quorū pietate merita à Iunone fi-
 liis dona mater cū poposcisset, manē ambo inuenti sunt animā efflasse. Quod
 verò ad misericordiā & veniam imploratā attinet, quæ multis veterū exemplis
 per oleum significata fuerint, interpretari libet Ælij Lampridij locum Helioga-
 bali vita: Sybaritas eo anno periisse, quo missum ex oleo & garo cōmenti sunt.
 q̄ si quis ad cibi genus id & ganæ delicias referat, subfrigida admodum causa
 videat: sin ad oraculum, cuius mentionē ex Stephano Hermolaus Byzantius fa-
 cit, Ægyptiacū aliquid, hoc est, eruditius oleat. Tunc quidē Sybaritas perituros
 oraculum nūciauit, cū maior olim honor mortali cuipiā quā diis habitus es-
 set: forteq̄ evenit vt seruus heri scuitiā subfugitās, ad aras deorū cōfugiens nihil
 profecerit: vt verò ad patris herilis monumentū se recepit, veniā implorarit, at-
C que ita oleū garo, pisculēto quippe ac perinde profano, vt in piscibus habet, pul-
 mētario, cōmixtū: condonatū q̄pe crimē profanę rei gratia, posthabita diuina.

E L E E M O S Y N A.

Pluribus verò locis olea in diuinis literis virum probum indicat, qui miseri-
 cordiæ præcipuē fructibus abundet, de quo habet in Psal. Oliua fructifera
 est in domo Domini. Cōtrā oleaster minimæ frugis hominem, vel idololatram
 ostendit. Paulus: Si autem tu ex naturali excisus es oleastro. Tum lucernas in ta-
 bernaculo testimonij à vespere vsq̄ mane illucescere iubet Dñs, hoc est, iuge esse
 cōmiserationis opus. Nā Salomon, Oleum, ait, de capite tuo non deficiat. Corā
 Domino autē illa accendi debet, q̄a in abscondito fieri debet eleemosyna, & vni
 Deo tantū innotescere, vt ignara sinistra sit quid fecerit dextera. Quod mūdifi-
 simum esse vult cādelabrum, ostendit opus hoc tā pium à colluie ostētationis
 & hypocriseos abstersum esse debere. Aliter lucerna super cādelabro mūdissi-
 mo posita semper in conspectu Domini, cādelabrum Euāgelica est doctrina, in
 qua Christus virtutes lucernæ instar splendere præcipit, absurdum esse dicens

Pierii Val. Olea.

sub modio eam occultari: oleum verò quod his lucernis infunditur, ipsa est elemosyna, vnde ieiunium, virginitas, oratio, iustitia, & alia vitæ nostræ lumina ir-
rigrantur, & vt perpetua inextinguibiliq; flamma vigeant custodiuntur.

SVPPPLICATION.

IAm verò notum est illud, imbellem oliuam à Valerio Flacco quinto Argo-
nauticôn appellatam, de qua Statius non alia de causa dixit,

Ramumq; precantis oliuæ. atq; alibi: Vittata laurus & supplicis arbor oliuæ.

Ramus enim oleæ laurive lana circumvolutus, manibus legatorum supplican-
tium gestari solitus erat: quo de more Probus Æmilius in Pausania. Id postquã
Lacedæmonij rescuerunt, legatos ad eos cum lana miserunt. Maro quoq; mo-
rem hunc tangit:

Optime Graiugenûm cui me fortuna precari,

Et vitta comptos voluit prætere ramos.

Quod quidem hieroglyphicum Seruius ad imbecillitatem indicandam institu-
tum putat: nam qui precantur, & supplicant, suam arguunt imbecillitatem. Ex
lana verò velamentû id accipi solitum, quòd oues alieno semper auxilio egeât. **E**
Hinc sacra illa *ἱκετήρια*, de quibus in Theseo Plutarchus: nam Theseus oleæ ramû
fertis coronatum vouit Apollini, si Minotauro interfecto incolumis rediisset.
Hinc *ὀλοφορία, πραιψία, νυαιψία.*

MANSVETUDO.

Quantû autē pertinet ad mansuetudinem, sunt qui illius ergò Deorum simu-
lakra fabricari ex olea contendant, quasi benignitatē illam qua superi sunt
præcipuè præditi, ita ad vnguem referre videantur. Hinc apud Herodotû Ter-
psichore, orta in Epidauriis sterilitate, consultû ab iis oraculum respondit, Da-
miæ & Auxesiæ simulakra ex olea erigēda. Non immeritò itaq; sacra oleæ stirps
apud Milesios tunc sponte sua conflagrasse dicitur, cû illi inter se omne cru-
delitatis & immansuetudinis genus truculenter exercuissent. Aiunt verò oleo
cōtra furorem tantā inesse vim, vt effusum in perturbatos vesanientis maris flu-
ctus, tempestatem efficacissimè tranquillet. Hinc Ioannes Synæ monachus: Ve-
lut vter oleo repletus fluctuû rabiem in serenitatis tranquillitatem cōmutabit.

ÆTERNITAS.

ALij, qui ligni naturā & soliditatem exploratam habebant, æternitatis ratio- **F**
ne habita id fieri crediderunt: ea siquidem materies æterna est, quam neq;
tempestas, neq; caries, neq; vetustas labefactat. Eadem nō in muro tantû ab-
strusa, sed & in substructionibus, & in terra obruta, & in aqua defixa, collocatâ
ve, sempiterno propemodum officio perseuerat incorrupta. Cumq; Maro dicat
solum ignem inimicissimum oleæ, quo si comprehensa semel fuerit, non à stirpe
valere, non cæsam reverti posse, atq; ima similem revirescere terra, illud Athenis
admiratione dignum olim evenit, quòd eo tempore quo vrbs Medorû incen-
dio conflagrauit, ea simul arsit olea, qua de lis illa inter Palladem & Neptunum
orta fingitur: sed eandem aiunt eodem die in duorum cubitorum mensuram
excreuisse: autor Pausanias, à quo nonnihil diuersus abit Herodotus, Vrania.
Atq; hoc illud est, quod libro de Legibus ait Tullius: Nisi fortè Athenæ tuæ
sempiternam in arce oleam tenere potuerunt.

GYMNASIVM.

Corporis autē exercitatiōes & gymnasij labores per oleû significari passim
inuenies, quanq; nō sum nescius Anacharsin Scythā oleû cōcitādę insanix
pharma-

A pharmacū appellasse, quòd Athletæ eo pervncti magis ac magis insanirent: putabat enim, aut putare se fingeat, eam oleo inesse vim, vt eo qui delibutus esset, inde ad certandi furorem cōcitaretur. Sed hæc vt Philosophus Anacharsis, qui tecto gauderet & umbra, quiq; olei vsum apud Scythas suos nullum esse viderat. Contrà verò Epaminondas permolestè tulisse fertur multū olei se intra corpus recepisse, cū eius coquus impensarum redderet rationē: maluissē enim, inquit, id extrā consumpsisse, nempe ad exercitationes alludens. Idem apud Horatium significatum, vbi libro Carminū primo Sybarim dicit amore perditum deliquescere: quærit enim cur is oliuum sanguine viperino cautius vitet. Et Attis Catulli galliambico ait: *Ego gymnasi sui flos, ego eram decus olei.*

Neq; quidem ad corpus tantū, verū ad mentis etiā labores & exercitationes, propter vigilias & lucubrationes refertur: vnde dictum de studiosissimis nonnullis, plus olei quā vini eos insumpsisse. Et ad alicuius veteris & præclari viri lucernam aliquid elucubratum, cū eius imitationem exprimere voluerint.

NITORES.

B Vos verò *Ληκύτες* vel Marci nostri, vel alterius cuiuspiā celebrari videmus, inde nitores quosdam, & inspersa lucubrationibus fulgura quædam intelligendum, quæ splendidiorē orationē reddant. Id à balinearum vsu sunt qui de promptū putent, q̄ lecythi vsus eo potissimū loco inferuiat, in quo oleum ad huiusmodi nitores & elegantias comparatū, infusum sit. Qui verò ad lucubrationes & vigilias rem deducunt, eas aiunt meditationi maximè commodas, & ad excogitandum propter silentium aptissimas. Epicharmi enim dictum est, si quid scitu dignum quæras, nocte meditandum; *ὅτι νυκτὶ γὰρ βέλτε τοῖς σοφοῖσι γίγνεται.*

VICTORIA.

A N verò ea de causā victoriæ hieroglyphicum per oleam indicari nonnulli prodiderint, quòd ex ea veteres trophæa cōstituere consueverint, an quia victoribus ex oleastro corona plurimū pararetur, in ambiguo est: dubio procul enim Olympionicæ oleastro coronabant, vt Aristoteles, oleæ specie, quæ quidē ea de causā *ὀλεοειφαιῶν* appellatur: folia enim coronis huiusmodi dedicata, contrario quodā modo habent cum reliquis foliis, alia siquidem quod albicat interiorius claudunt, virori forinsecus patefacto: hæc verò intra se quod viride est insinuant, quod candidum habent foras spectandū exponunt. Aiunt verò Herculem Pæoneū, Epimedē, Iasiumq; & Idā fratres, ex Ida Cretensi in Elidē delatos, ibiq; Hercule, qui natus maximus erat, reliquis certamen fratribus proposuisse, victoremq; oleastro coronasse, quā plantā ipse ex Hyperboreis regionibus in Græciā detulisset: cuius rei meminit Pausanias, Olympia. Et apud Pindarū eū legas ex oleastro lucū seuisse, quē victoribus dedicari. Nā et Aristander et Alexāndri Magni vates oleum victoriæ, sed laboriosæ, signū esse interpretatus est. Cū enim Rex ad Oxū flumen applicuisset in Sogdianos mouēs, castris positus nō procul ab eius tabernaculo gemini fontes repentē exorti, alter aqua, alter oleo fluxere. Consultis vatibus Aristander respondit, olei fontē, laborē quidē, sed et victoriā pmittere: vngunt enim athletæ, & olea victores coronant. Vnde in antiquorū memoriis nōnunq; legas legatū oleū, vt Reate, T. Fundilius Gemilius VI. Augustalis HS XX dedit, vt ex redditu eius summæ, die natali suo IIII. K. Febr. præsentes vescerent, & ob dedicationē statue decurionib. et seuiris, et iuuenibus sportulas & populo epulū & oleū eadē die dedit, oleū nimirū ad gymnica certamina quæ funeralib. celebrari cōsueverūt. Neq; verò prætereundū Panathenaicis,

Pierii Val. Olea.

quæ in Palladis gratiâ celebrabant, olei vas plenû victoribus dari solitû, quòd **D** olium invenerit Minerua. quamvis non desint, qui oleam inuentâ à Mercurio tradant, nò à Pallade. Sedenim cur oleæ ramus in Mercurij manu poneretur, superius exposuimus. Sanè quidem nò ignoramus ministros triumphantium oleagineis coronis uti solitos in honorè Mineruæ, quæ belli dea putabatur, & hinc illi Bellonæ nomē. Vnde illud apud Maronē, Præses Tritonia belli. Xerxen tamē fefellit infomniû, quo sibi vilus est coronâ oleagineâ gestare, ex arbore, cuius ramis terra tota occuparet, id quod eû maximè impulit ut tanto belli apparatu in Græciâ traiceret, ubi postmodû magna victus clade, turpissimâ fugâ arripuit.

P I N G V E D O.

S Acræ nostrorum literæ vbertatē interdû per hieroglyphicû oleæ acceperunt: nam eam pinguedinis & lætioris cuiusdam vbertatis signû esse ex eo perspicias, quòd libro ludicû cum à sterilibus arboribus olea ad imperiû accerferetur, respondit ea, nolle se pinguedinē suam derelinquere, quæ vsui & diis & hominibus haberet. Apud Horatiû, lecta de pinguisimis oliua ramis arborû, habetur.

H I L A R I T A S.

E T pro hilaritate oleû poni in iisdē diuinis literis inuenias: ut Psal. X C I I, Se-nectus mea in oleo pingui: ubi interpretes per oleum hilaritatē exponunt, citantq; ex paulò post sequenti Psalmo locû, ut exhilaret faciē in oleo. In iisdem diuinis literis inueniuntur cibus panis non fermentati, collyridûq; oleo conspersarû, & obvictorum oleo laganorum: per quæ, ut Hierosolymitanus Hesychius interpretatur, Apostolorum doctrina, legis eloquiû, et mystica Prophetarum verba intelliguntur. Obvicti Prophetæ, quia res non ita liquidò, neq; tam opulenter explicuere. Consperse collyrides, quia passim doctrina Christi, legis vlti testimoniis: de Christo em̃ Moyses locutus est. Panes verò nulli nò adiciunt obsonio, plenissimeq; hominē pascunt, magisque omnino nutriunt, veluti Apostolorum traditiones, quæ eadem & Christi documenta sunt, in omni vitæ tenore coloreq; vsui veniunt, & opulentissime sufficiunt.

S P E S.

E St & spei simulacrû olea, propter continuâ viriditatem: nã nostro etiâ tempore virorem multi pro spe ponunt. Hinc similes nos esse oleæ Basilii cuperet, quò grauidi refertiq; fructibus, nunquâ spe denudaremur: et quia miserationis etiâ indicium eam esse ostendimus, omni, ut idem inquit, tempore misericordiæ **F** munus exercētes, fecunditatis ac vbertatis eius, quæ semper vberissima est, emuli euademus. Quod verò proditum est louē olea coronari solitum, id ea de causa factum Phurnutus putat, quòd in ea viriditatis perennitatē & pinguedinē animadverterat: itaq; Deum omnium bonorum autorem, fecundissima vtilissimaq; omnium arbore insigniri placuit. Alij dicunt propter glaucedinē, quæ sit cælo propemodum similis: nam & id ad historiâ addit, ut à Pallade, quæ Glaukopis dicitur, producta credatur, de qua quidē fabellâ ex Marco Varrone recitare nò pigeat. Enata fortè in Athenarum arce oliua arbore, sed et aquarum scaturigine mox emanante, Cecropem per id temporis Regē animo ad hæc prodigia obnoxio, saneq; territum, et ne futurarum fortè calamitatum hæc portenta forent prænuncia, sciscitatum Apollinis oraculum missos certos homines, qui & ostenti causam perquirerent, & auerruncandæ deorum iræ, si quid illi minitarent ostento, rationē discerent. Legatis verò post sciscitationē respondisse Pythiâ, iussisseq; interim illis bono essent animo, neq; enim ostentum id hominum malo aliquo factum, sed deorum duorum cōtentione certatium inter se, vter eorum Athenis imponēdi nominis autor esse debeat: per oleâ em̃ Mi-
neruam,

Aneruam, per vndam Neptunum significari, & quæ sequuntur ad hoc pleraque alia, quæ de industria missa facio. Porro de deorū cōcilio, vt apud Ouidium est, pleriq; omnes tradidēre, decreuisse eos, vt is imponēdi nominis autor esset, qui rem humano generi vtiliorem protulisset. Oliua quidem quantas habeat vtilitates nemo non nouit. Vnda verò quāto sit mortalibus vsui, loco suo declaratū à nobis est. Sedenim oleam ideo prælatam aiunt, pronunciatumq; pro Pallade, quia arbor ea pacis indicium haberetur. Pacem verò bonorum omnium opulentiā & vbertatem secum afferre, parentes nostri forsitan experimento cognouēre. Nos, Italia vniuersa per tot annos assiduo continentiq; bello afflictā, vix eius felicitatis famam, vt diceret Homerus, audiuius.

FRUGALITAS.

B **Q**uamvis aut tātā sit læta pinguedine, est tamē & frugalitatis indicium oliua, de qua scpe legas, eiusmodi baccas apud veteres parsimonix causa appositas, & à Platone lauto etiā cōviuiο deliciis cōtemptis elitatas. Eundēq; cōstat in conuiuiο quodā oleis vefcentē, irrisum à Diogene, qui dixerit, Si sic prandisses, non ita cœnares: qui scilicet sentiret, non esse id frugalitatis, sed stomachi lauto prandio grauati. Quod verò pertinet ad Mineruā, quæ innupta, quæ virgo perhibetur, meritò eā sibi oleam asciscit, cū puritate pudicitiaq; non minus olea quā Minerua delectet. Græci enim, vt Rutilius Taurus ait, iubent oliuā, cū plantat & legitur, à mundis pueris atq; virginibus operandū, credo, inquit, recordati, arbori huic esse præsidem castitatem. Florentinus quoq; lib. De re rustica, adeo purā esse oleam tradit, vt collectores etiā non nisi puros amet, qui cū ad oliuationem accedunt, iurāt se nō alivnde quā ab vxore sua venire: ita fieri vt anno insequenti vberiorē proventum exhibeant. Præcipuē verò aiunt Anazarbi, quæ Cilicię est ciuitas, oleas esse fecundissimas, quoniam à castis tātummodo pueris colantur. Sed neq; illud dissimulandum, tametsi ridiculum, quod apud autores Græcos, qui nihil nō ausi sunt mādare literis, inuenias, amuletum præsentaneum ad capitis dolorem esse, si oleæ folio Mineruæ nomen, ΑΘΗΝΗ scilicet, inscribatur, ipsumq; folium filo religetur ad caput in coronæ modum.

C DE VITE.

Qffert verò post oleā Vitis, neq; minoris ipsa vtilitatis, vt non immeritò multis & his insignib. atq; præclaris sit hieroglyphicis decorata.

LÆTITIA.

QVorum illud præcipuū, & omniū præconio celebratum, vt per eam lætitia intelligatur: id non Ægyptij tantum, verum & philosophi & poëtæ Latini Græciq; omnes eodem admiscere cōsensu. Sed vt plurima super hoc à Platone & ab Homero dicta dissimulem, nōne diuinæ etiā literę sententiam hanc eandem plerisq; locis prosequuntur: cuiusmodi illud est, quod requisita vitis ad aliarum arborum imperium respondit, non posse se deserere vinum suum, quo Deus atq; homines læti redderentur. Quare Socrates apud Xenophontē, Symposio, vinum ait non aliter mœrori mederi, quā mandragora hominibus: lætitiāq; nō aliter excitare, quā oleum inspersum igni flammā adauget. Et cōiectores, vel modici vini haustu in somniis attētari viso, læti alicuius eventu signū arbitrantur. Apud Philostratū vinitor sub vite considendum Phœnici suadet, quod ex ea spirare soleat lætitia. Epigrāmatarius poëta quidā non inelēgans nec infacetus, acerbē in eum invehitur qui racemū immaturū aspernatus humi abie-

Pierii Val. Vitis.

cerat, & insuper pedibus conculcauerat: non immeritò quidē indignatus, pro- D
pterea quòd primo eo gustu deceptus, vitem omnem malè accēperit, & in præ-
ciso racemo succrescentem lætitiā extinxerit. Ita enim dicit:

Τὶς ποτ' ἀκνήδης οἶνοτρόφου ὄμφρα καὶ βάκχης
Ἄνῃρ, ἀμπελίνῃ κλήματι ὕβριτα μὲν,
Χρλεῖσθαι σὺ φθίῃς ἀπόμειν βάλον, ὥς αὖ ὁδῖταις
Εἴη νιασομένοισι ἡμιδαδὺ σκύβαλλον,
Εἴη οἱ δῖαννοσσι ἀνὰ ροσὶ οἶα λυκῆργω,
Ὅττι μιν αὐξομένην δὲ βίον δι' ἄφροσύαν·
Τέδε γὰρ αὖ τὰ χεῖρ' ἔχ' ἄρ' ἰππῶν, ἢ πρὸς ἀοιστοῖς
Ἦλυσεν, ἢ γὰρ δὲ κῆδεσσι ἔχει λύσις.

cuius hæc propemodum est sententia:

*Quæ feritas? quisquis dona immatura Lyæi
Ante diem ē vitis palmite sustulerat,
Labrāq; perstrictus vecors abiecit, ut esset
In pedibus trita vile putamen humo,
Huic pater instauret Lenæus digna Lycurgo,
Quando ita nascentem sustulit Euphrosynen.
Nanq; aliquis vino hoc hilaris cantasset, amasset,
Aut poterat curas dememinisse graues.*

Nos verò adolescentes iocati contrā ita respondimus:

Κῆνθ' ἀειδυόσας καὶ οἶνοτρόφους ὄμφρα καὶ μισῶν,
Ὅς βάλε τὸ σκύβαλλον ἡμιδαδὺ χαμάδις,
Κλήμα τὰ τ' ὕβριτα μὲν καὶ ὅλως βλαστὸς ἀπ' εἰζης,
Ὅς πλὴν αὐξομένην δὲ βίον ἀφροσύαν·
Τέδε πρὸς οἶνοβαρὴς ἔχ' ἄρ' ἰππῶν, ἢ πρὸς ἀρῆα
Ἦλυσ' αὖ ἢ γὰρ αὖτ' ἔχ' ἄρ' ἰππῶν, ἢ πρὸς ἀρῆα

quorum sensum ita Latine reddemus:

*Maeste animis quisquis vinum hoc immite perosus,
Allisit putri vile putamen humo,
Ramósq; & plantam totam ab radice recidit,
Atq; ita gliscentem sustulit Aphrosynen.
Nanq; aliquis poto hoc vino grauis isset ad arma,
Aut decoris poterat dememinisse sui.*

Sed vt lætitiæ huic modum imponamus, Salomon ait: Exultatio animæ & cor- F
dis vinum moderatè sumptum; ad iucunditatem enim creatum est, nō ad ebrie-
tatem, quæ te vita defraudet.

ACERBITAS.

AT non in omni vua suauitas, neq; quidem in vlla, nisi maturuerit, nisi aëris
clementia, lociq; & situs opportunitate adiuta fuerit. Nam vuæ pleræque
neq; tempore, neq; loco suo decerptæ, amaritudinem potiùs quàm suauitatem
vllam præ se ferūt: quare suum est omphacio significatum, vt scilicet insuaue, a-
cerbum, & intolerabile aliquod damnum per immaturā vuam indicetur. Hinc
illud in sacris literis: Patres nostri comederunt vuam acerbam, & dentes nostri
obstupuerunt. quam sententiam diuinitus Cicero mihi videtur explicuisse, vbi
ad Brutum scribit: Nec verò me fugit quàm sit acerbum parentum scelera filio-
rum pcenis lui. Sed hoc præclarè legibus comparatū est, vt charitas liberorum
amiciores parentes reipublicæ redderet: & quæ mox de Lepidi crudelitate in li-
beros subsequuntur, quæ omnia in parentis scelus oggeruntur.

HILA.

A H I L A R I T A S.

E Adem ratione qua lætitiā significat vitis, publicam etiā hilaritatē ostendere videt: quare apud Maronem Troiani longa nauigatione & sæuissima mox tempestate fatigati, Dei Bacchi lætitia exhilarant. atq; alio etiam loco, adesse eisdem lætitiæ datorem Bacchum votis precari videmus. Tum apud Horatium, si qua celebratur hilaritas, vel ipsa pauimenta vino natāt. Tristi verò & perturbato homini Plautus propinandum monet, qui bilem diluat. Cui simile id quod apud Ciceronem III. Tuscul. habet: Huic calix nulli impingendus, est, vt plorare desinat. Quin & ipsa Musica, quæ tota ad hilaritatem cōparata est, non alio magis stimulo concitatur quàm suauis vini gustu. Hinc apud Ouidium legas:

Necnon & carmina vino Ingenium faciente canunt.

quod ex Tibulli synepeia dictum. Ille enim cū Osirim visitatorem laudaret, ita de vino cecinit:

Ille liquor docuit voces inflectere cantu,

Mouit & ad certos nescia membra modos.

B Hinc Æschylus quasi nimium oblaſciuiens, dictus est tragedias suas potando scriptitasse, de quo Plutarchus Symposiacis. Contrā reprehensus est Gorgias, qui tragediam suam Marti dedicauit, cū Baccho potius tribuēda fuerit: nam ea de causa dictum, *ἐκ τοῦ διδύχαυτος καὶ ὀδῶς πίνει*, nullam quippe adesse hilaritatem ei qui aquam bibat. Quam sententiam sibi desumpsit Horatius eo Epistolarū loco, vbi festiuè admodum bibacitatem hanc eludit ad Meccenatem:

Prisco si credas Mæcenas docte Cratino,

Nulla placere diu, neq; viuere carmina possunt,

Quæ scribuntur aquæ potoribus. Mox & illa per iocum acriter demorsa:

Ennius ipse pater nunquam nisi potus, ad arma

Profiliit dicenda, forum putealq; Libonis

Mandabo siccis, adimam cantare seueris.

Agnouit & hoc Anacharsis Scythia, quāvis vino super seuerè nimis iudicaret, quippe qui cū in conuiuiū quodam vibratores quosdam cantilenam admodum variam crispata voce cum sibilo simul emodulantes auscultaret, interrogatus an in Scythia tales essent modulatores, respondit illicò, Neq; quidem vi-

C tis: vtpote qui innuere vellet, non aliam esse causam emodulationis eiusmodi, quàm epotum vinum. atq; hinc diſterium, Nemo cantat sobrius. De his queritur Dauides Psal. LXVIII. Vinipotores contra se canere. Anacharsis dictū ab Aristotele commemorat eo loco *οἱ ἀλκυπνοί*, vbi argumentorū quædam genera à causa desumi solere ostendit. Idem Anacharsis tris in vnaquaq; vite racemos inueniri dictitabat, qui diuersa inter se vi pollerent: primū enim voluptatem afferre, ebrietatem alterū, tertium molestiam. Sed vtcunq; Scytharum suorū sobrietatem prætendat Anacharsis, Cleomenem tamen Spartanorū Regē apud Scythas, vt alibi diximus, vino versum in insaniā accepimus, q; scilicet cum eis meri potationibus contendere voluisset. Meritò autē Plato, vbi secundo de Legū ferendarū ratione disserit, optimum futurū existimat, si Carthaginensium more miles in castris nunquam vinum gustet, sed toto expeditionis tempore aquam biberit. Seruis ne vinum vnquam concedatur. Magistratus, quandiu munere funguntur, abstemi sint. Præsides & iudices, eo tempore quo negotia causarum tractantur, vinum penitus non attingant. Et qui magnis de Reip. rebus consilio adhibentur, remque publicam administrant, aquam omnino bibant.

Pierii Val. Vitis.

quam sententiam philosophus ille summus ex XXXI Proverbiorum Salomonis capite sibi desumpsit. Sanè Romanorum in hoc quoque prudentiam, qui sobrietatē in imbecillo sceminarū genere accuratissimè custodirent, multi cōmendauēre. Sed Tertullianus egregiè, qui mulieres Romanas ait olim vsque adeò vino abstinere ciuitatis eius instituto iussas, vt matronā ob resignatos cellæ vinariæ loculos sui inedia necarint. Sub Romulo verò quæ vinū attigerat, impune à Mecenio marito trucidata sit: idcirco & oscula propinquis offerre necessitas erat, vt spiritu indicaretur, exploratumque inde esset, an temetum olerent.

LIBERTAS.

QVod verò & libertatis indicium sit vitis, ipsa Bacchi nuncupatio, quæ apud Græcos Lyæus est, apud Latinos Liber, argumento esse potest. Tum apud Platonem inuenias, explorandis adolescentium ingeniis conuiuia nonnunquā indulta, quò illi ad pocula se benignius inuitarent, eoque tormento coacti, ab intimis se præcordiis expectorarent, vtpote qui nihil tunc simularent, sed cupiditates omnes suas, studiaque omnia propalarent. Vnde sapienter Horatius:

Quid non ebrietas designat? operta recludit, & quæ sequuntur. Idem alibi: *Fæcundi calices quem non fecere disertum?* *Contracta quem non in paupertate solutum?* E

Meritò itaque apud Spartanos Dionysius cognomento *Μίλας* dicitur idiomate Dorico, quod pennatū significat: vinum siquidē mentē, non secus ac alæ corpus, attollit, & modò huc, modò illuc volitare facit perquā agiler: cuius rei meminit Pausanias tertio. Facit ad hanc libertatis significationem quod ab Heliogabalo profectum est, vt vindemiarū festiuo liceret vnicuique multa in dominos iocosa atque scurrilia, petulantissima quadam licentia ipsis etiā audientibus dominis iactare, quem morem adhuc in agro Neapolitano vigere passim vidi, cum eo fortè tempore ad visendum eius honoratissimæ ciuitatis Academiam illò me cōtulissem. Et quoniā vinū in lætitiæ libertatisque significatum abiit, libet ex Moseos historia quod ad rem facit exemplum recitare. Cum Pharaonis pincerna, qui eodem custodiebatur loco, quo & Iosippus ob custoditā innocentiam vt nocentissimus detinebatur, per quietem existimasset se triplicem videre palmitem ternis præditum racemis, qui cum tempestiuè maturuissent, essentque à se resecti & expressi, subito Regi mustum propinasset: ex quo Iosippus bono eum esse animo iussit, futurum sanè vt triduo liberatus eo situ quo intabescebat, in pristinam dignitatē restitueretur: atque ita vti à Iosippo prædictum fuerat, tertio post die liberatus, & honori suo redditus, coniectorem haudquaquā vana nunciasse cōperiit.

FELICITAS.

Elus enim scientiæ periti scribunt, vbi significata vitis examinant, vnam in somniis visam, etiam extra tempus, felicitis esse prælagij. Cuiusmodi etiā vitis fuit, quæ visa est Astyagi per quietem nocturnam de Mandanes gnatae suæ genitalibus oboriri, vniuersamque Asiam palmitibus in vmbrire: quod de Cyro nepote eius eventu adeò felici postmodum comprobatum est: terrarum enim latitudinem id significabat quæ Cyri esset imperio subiuganda. Rheæ siquidem vitis sacra est, & eiusmodi deæ de vite fieri simulacrum tradit Euphorion. Fuit autem hoc attestatum ostentum, ad alterum, quo prius imaginatus fuerat Astyages idem videre se micturientem filiam, quæ Regiam urbem cum vniuersa Asia inundaret. Et quamvis Rex quid vtrunque sibi somnium vellet à Magis edoctus contra filiam & infantem natum multa esset machinatus, fatalem

A fatalem tamen necessitatem evincere non potuit. Everso enim Medorū regno, Persicoq; constituto, Cyrus mirum in modum crevit.

L A B O R.

NEquae tamen ita felix tranquillūq; est hieroglyphicum vitis, ut non & laboris plurimi sit etiam argumentum: siquidem arborum nulla maiori indiget cura. Usque adeo imbecilla est, ut nisi humana diligentia excolatur, pergulis sustentetur, vel arboribus maritetur, falce comprimatur, ac annis singulis præcidatur, multo deniq; labore custodiatur, breui admodū tempore vel pereat, vel in labruscam degeneret. Quare non imperitè dixit Hesiodus, siue is Apollonius fuit qui scutum Herculis doctissimis carminibus celebrauit:

Οἷα δῖονυ' θ' δῶκ' ἀνθρώποι χάριμα, καὶ ἄχθ'.

ut & lætitiā & laborē simul hominibus à Baccho datos affirmaret. Neq; sum nescius, & ἄχθ' ad animi etiam anxietatem atq; mœstitiā referri posse: siquidem compertum est eos qui meraco plurimū vtuntur, melancholicos fieri, atq; inde tristiori esse corde: tum obliuiosos, ut Florentinus in re rustica ait, in primis fieri, ut ea taceam quæ per ebrietatis furorem infanda pleraq; perpetrātur: quorum omnium memor Maro noster, ne vinum plus æquo laudaret, ita cecinit:

B

Bacchus & ad culpam causas dedit, ille furentes

Centauros leto domuit, Rhachūmq; Pholūmq;

Et magno Hyleum Lapithis cratere minantem.

Habet & illud incōmodi, quòd linguam vinum præpedire solet, eaq; de causa Mercurio, non vino, sed lacte supplicabatur, ad ipsam etiam eloquentiæ dulcedinem indicandam: idq; Romæ, vico etiam sobrio nuncupato fieri solitum.

T I T I L L A T I O.

ET quod aiūt, sine Cerere & Baccho Venerem frigere, adducit in memoriā, Lampfacum ea de causa salaci Deo sacram olim dictitatā, quòd optima generosissimaq; vina proferebat: ludibrium enim illud Veneris & Bacchi filium fuisse antiquitas fabulatur. Citat Stephanus Demosthenem, qui rei istiusmodi causam memoriæ prodiderit. Cū itaq; vinum præcipuum sit nequitiae fomentum, meritò signum Virginis vitem auersatur: cauendū enim, ut Orpheus monet, ne Luna signum Virginis præcurrente vitem seramus: eam enim Virgo odio prosequitur. Atq; ne vllus vnquam sit fabulis modus, alij dicunt propter Icarium patrem, qui ab ebriis colonis fuerit interfectus.

C

S A N G V I S.

FVit & sanguinis signum oblatum in sacris vinum, atq; eo nonnunquam cognomento nuncupatum: quare quod apud Maronem,

Vidit Thuricremis cū dona imponeret aris,

Horrendum dictu, latices nigrescere sacros,

Fusaq; in obscænum se vertere vina cruorem,

non tantū ostenti loco positum, sed antiquum videtur significatum attigisse, quòd & pro vino sanguis, & pro sanguine vinum acciperetur. Nam Mose secundo Deuteronomij cantico: Et sanguinem vuæ biberet meracissimū. & Psal-mographo dictum, Sanguinem, inquit, vuæ biberunt. Sanè quidem Ægyptij sacerdotes vino pertinacissimè abstinebant, & antiquissimi eorum reges: nam & illi tunc non nisi sacerdotes erant, ut tradit Hecataeus. In deorum tamen cæremoniis vino utebantur, eoque libabant, ut idem autor scribit, non gratam

Pierii Val. Vitis.

quidem rem celestibus oblaturi, sed eorū sanguinem qui contra deos pugna-
sent propinaturi, indeq; sibi numina conciliari arbitrabantur: persuasum enim
habebant Aegyptij, vitem ex fuso in terram gigantum sanguine pullulasse, vnde
& amentia, & furor inesse vino. Quanquam posteriores Reges, Psammeticho
in primis autore, vinum, sed certa mensura, mensis adhibuere. Ponit verò & He-
siodus mensuram qua sit ad salubritatem bibendum:

τρίς δ' ὕδατος ποχέας, τόδε τέτραλος ἡμιόινος.

Tris miscebis aquæ partis, sit quarta Lyæi.

Et venustū admodū est epigrāma Melcagri, quo à Meraco salubriter exterrere-
mur:

αἱ νύμφαι τὰς βαλκλῶας δὲ ἐν πυρὸς ἥλατ' ὁ κῆρ
νύμφαν ὑπὲρ τέφκῃ, ὅππῃ κυλιόμηνος,
τῶν τε καὶ τῶν νύμφαις βρόμῳ θύλλῳ, ὡς δὲ νῆας ἑργῆς
μίσγεται, δέξῃ πῦρ ἐπὶ καυόμενος.

Ardentem ex utero Semeles lauere Lyæum

Naidēs, extincto fulminis igne sacri.

Cum Nymphis itaq; est tractabilis, at sine Nymphis

Candenti rursum fulmine corripitur.

E

Hęc autē miscendi meri admonitio, adducit in memoriā mihi locū in diuinis li-
teris, quē nefas est præterire: Calix in manu Domini vini meri, plenus mixto. Ca-
lix Domini mixto plenus, idē est, vt sentit Eucherius, ac si diceret, misericordia
& iudiciū. Inclinator verò ex hoc in hoc, cū de misericordia in iudicium diui-
na seueritate transitur. Fex autem nō exinanit, quia adhuc vltimum iudicij refer-
uatur: ea siquidē erit vindemia, quæ ipsis in diuinis literis hieroglyphicē ponit,
significatq; rerū finem, quam theologi seculi cōsummationem vocant, aliquan-
do depopulationē, vt Psalmo: Vindemiāt eam omnes qui transgrediunt viam.
Pro fine verò rerū, Ioël: Mittite falces, & vindemiate vineā terræ, quia maturæ
sunt vuæ eius. Et ne hoc imprudentibus excidat, vindemiæ ipsius instrumētum
torcular, nomē in sacris literis hieroglyphicū, per quod scilicet tum alia quædā,
tum præcipuē tempora ærumnosa, pressuræ, vexationesq; significant: quam in
sententiā totus ferè Psalmus euagat, cuius inscriptio est, In finē pro torcularibus.

F E R A C I T A S.

NON ineptē verò quispiam feracitatem hieroglyphicē significaturus, vitem
cum racemis pinxerit, inter enim fecundiores plantas principatum obtine-
re vitem nemini dubium, si arbusculæ vniuscuiusq; ratione habita, vini copiam
exponderimus. Addam etiam eam alicubi esse racemorū magnitudinē, vt race-
mi singuli singulos expleant currus, cuiusmodi fertilitas est Eucarpia minoris
Phrygiæ vrbe. Quinetiā currum medium ibi diffractum defecisse vnici racemi
pondere Metrophanes tradit. Ita rectē Plinius, nullum apud Græcos menda-
cium esse dicit, quod teste careat. vtcunq; tamen, hæc & alia super huiusmodi vr-
be à Stephano memorantur, in iis quæ deflorauit Hermolaus Byzantius.

P I O R V M C O N V E N T V S.

SED vt de vite simpliciter sermo sit, debere nos, ait Basiliius, rationē eius cōtē-
plari, qua Dominus sese vitē, & Patrē agricolam esse, vinitorēq; dixit, nosq;
singulos in piorū cōventu per fidē sotos, palmītes appellauit: hinc nos ad vber-
rimi fructus feracitatē inuitat, ne vt inuitiles atq; superflui ludibrio simus, & à fec-
cundorū palmitū cōsortio recisi amputatiq; igni destinemur. Assertor verò no-
ster nusquā cessat animas nostras vitibus cōparare. Vineæ nāq; facta est dilecto,
dicit,

A dicit, in cornu, in loco pingui, & vineam seui, septumq; circūposui. Animas humanas planè vineas dicit, quas circūdedit septo, tū ea securitate atq; tutela, quæ resultat ex præceptis, tum ipsa gemmarū custodia. Dictum est enim: Versabitur angelus Domini in circuitu metuentium eum. Deinde quasi valla nobis defixit positos in Ecclesia primū Apostolos, mox prophetas, mox doctores alios: inde animū nostrū, ne deiectus despectusq; humi reperet, & prætereuntiū pedibus conculcaret, maiorū nostrorū exemplis, qui per summā innocentiam & probitatem clari & illustres habent, in altū erexit, eorumq; vestigia sequi iussit, qui per virtutē & integritatē ad summū euasere. Ad hæc vitē Ambrosius plebem Ecclesiæ significare cōtendit, quæ veluti quadā fidei radice plantat, propagineq; humilitatis reprimi: vbi verò circumfossa fuerit, religat, erigiturq; ne reflectat in terram. E sarmentis alia recidunt, propagant alia. Recidunt quidē ea quæ inani sylua luxuriant, de quibus Pythagoras symbolicè dixit, *μη ἀνέυδεις θεός ἢ ἀμώλωλος ἀτμήτως*, pura purgataq; omnia esse volens quæ Diis offerantur. Ea verò propagantur, quæ bonus agricola fructifera iudicavit. Adminiculorū verò ordines iugationisq; cōcinnitas verè atq; manifestè docent æqualitatē in Ecclesia seruari debere, vt sese nemo, quantumlibet diues & honoratus, extollat, nemo pauper animū despondeat, seq; despectū atq; cōtemptū esse vereat: ignobilis nemo desperet, verū æqua sit omniū conditio, pariterq; omniū mens ad superiora sustollatur, suamq; in cœlis futurā consuetudinē atq; cōmercia sibi proponant. Ne verò vllis ingruentiū tempestatum procellis vexari, loco 've deturbari deiici' ve possit, clauiculs quasi charitatis amplexibus proximos quosq; complectit, & in eorum cōiunctione requiescit. Appellat nos **I E S V S** vitis suæ palmites, propterea quòd, inquit Origenes, palmes arbore connectit, & clauiculis tanquam manibus freta confirmat à lapsu, quo fretus adminiculo ventos turbinesq; contemnat. Futurorum id bonorū indicat spem, quia fideles quicq; non solum in iis quæ gerunt, sed etiam in iis quæ sperant & credunt, perfectū salutis statum expectant: quapropter quasi ad quendā patientiæ ardorē spe iuncti atq; cōfirmati, naturalium motuū procellas, cupiditatumq; turbines insultusq; perferunt atq; contemnunt. Hæc & huiusmodi pleraq; cōmentationibus in hieroglyphica nostris

C libenter inseruimus, quò mihi sint æquiores ij, qui studiū in hac re meū acrius incessunt, quorsum id tendat ignari, cum viderint similitudinariam hanc loquendi figuram nō tantum ab Ægyptiis, quos immeritò cōtra Dei præceptū abominantur, inuentā, verū etiam ab antiqua & noua lege receptā, quinetiā ab ipso nostræ institutionis cōditore **CHRISTO I E S V** frequentissimè in vsum ductam: nihil em̄ aliud est hieroglyphicè loqui, q̄ diuinarū humanarumq; rerū naturā aperire. Addenda verò huc fuerāt ea quoq; de Iuda Israël dicta: Lauabit in vino stolam suā, & in sanguine vuæ amictū suū: sed quoniā hæc copiosè sunt à sacrorū interpretibus discussa, præsertimq; ab Adamantio, ad vltimam eius homiliā in Genesim, vnūquencq; pietatis studiosum accedere cohortamur.

D E F I C I T .

L Nchoauit, honoratissime Domine, oliua apparatus nostrū: accessit vua, quæ plurimū forè attulit saturitatis: pro bellariis addere ficus libuit, vt si quid amaritudinis in oliua fuit, si acerbior vua, quòd nostri quippe Bellunensis cœli rigor, eam plerunq; maturefcere non sinit, errorem omnem missus tertij suauitas emendet.

Pierii Val. Ficus.

D V L C E D O.

D

DE Ficu sanè quicquam, quod magnam mihi affert admirationē, apud Horum Ægyptiū, Caprifico excepto, nō inuenimus: paucissima enim admodum eius autoris fragmenta temporis iniuriā euicerunt. Apud autores alios inter arbores primas celebratam passim comperimus: atq; illud præcipuum eius est hieroglyphicum, vt per eam dulcedo intelligatur, eaq; tam in grata hominum consuetudine, ac morum suauitate, quā in cæteris rebus quæ iucundæ amabilesq; sint, ac voluptatis plenæ. Hinc illud apud Theocritum de suauiter cantante, καὶ ἂπ' αἰγίλῳ ἰχθυόει τρώοις, è mediisq; cibis tibi ficus Athenis. Ab Ægilo verò dictū, quod ea sit ex Atheniensium tribubus. & suauissimas Athenis ficus esse, Dion etiam testatur. Ita verò ficus ad victus humani cōmoditatē nata, vt Hipponax Poëta vetus, eam auro prætulit, dum scazonte illo suo licentioso dicit:

Εἴ τις καὶ πλεῖστα χρυσὸν ὡς δόμοις πολλοῖς,

καὶ σίγα βασιὰ, καὶ δύο ἢ τρεῖς ἀνδρώπας

Γινώσκῃ σέσωκε τὰ σίγα τῶν χρυσῶν κρήσας·

Si quis domi recondat auri plurimum,

Duosve trisve, iudicabit illico

Ficusq; paucas, comparetq; seruulos

Auro domi præstare ficum plurimo.

E

Sanè φιλοσύνης nonnulli appellant purioris mansuetiorisq; vitæ duces. Harum verò cōmendationē auget summo opere Artaxerxis cognomento Mnemonis testimoniū, qui iunioris Cyri frater fuisse fertur: is cū aliquando arrepta fuga cōmeatuq; direpto coactus esset ficus & hordeaceum panem esitare, indoluisset fertur, ob regalem affluentiam apparitionesq; lautitias tantæ se voluptatis expertem tandiu fuisse. Quid verò quod ruta sua satis insignis amaritudinis, si iuxta ficum seratur, mitior euadit? Meritò itaq; ficus apud Israëlitos iudices nequaquam velle se ait dulcedinē suam derelinquere, vt reliquis arboribus, à quibus in imperiū adscisceretur, dominaret. Vt verò alibi legimus in iisdem diuinis libris, iustos & sanctos homines sub ficu requiescere perhibent, hoc est, tranquillam atq; suauem vitam agere. In veterū etiam numis suauitatis istiusmodi significatum obserues. Nam in quodam ficus est inter duos tumulos sita: vnus tumuli inscriptio est ΑΜΒΡΟΣΙΑ. Alterius ita detrita literæ sunt, vt legere non potuerim: puto tamē ex nota Ν literæ, quæ vix dimidia discernit, ΝΕΚΤΑΡ esse debere, quasi ficus vtriusq; vicem gerat. Sanè cōiectores inspectam in somniis ficum, albam præcipuè, atq; suo tempore, bonorū multorum præsagiū habent.

S V A V I T A S S V B L A T A.

NEq; caruit omnibus ficus, quæ sublatam suauitatē extirpata significaret, eo præsertim tempore quo publica ciuiū Ro. suauitas & dulce commercium, extincto Alexandro Seuero, adempta est. Paulò enim antè quā is fati concederet, arbores fici tres, quibus tentoria imperatoria adnexa erant, quæq; ficus eas ferebant quibus Alexandrinarū nomen est, subito ante illius tentoriū prociderunt. Idem in Caprifico portentū in Messenios accidisse memoriæ proditū est. Nam cū illi syluestre ficum τράχας appellarent, quos nos imitati sumus Caprificum appellant, oraculum super excidio suo huiusmodi habuerunt:

Εἴ σε τράχας πίνυσι νέδης ἐλικρόροας ὕδαρ,

οὐδέ π' μισυλώω ῥέομαι, χεῖθεον γο' ὀλιθεῖ·

Nanq; Nedes simulac curuas caper hausert vndas,

Tunc Messena vale, tibi enim grauis exitus instat.

Accidit verò vt Caprificus in Nedes fluuij ripa nata, ramos eovsq; declinat,

vt

A vt aquis profluentibus ramī alluerent: quod cū Theolcus vates animaduertisset, instare dixit Messeniorū exitiū, vt oraculo Pythiō predictū fuerat. Rem tangit Pausanias quarto. Sed cur ficum Idumæā dicere cōtamur, ad quam Asfector noster à Bethania rediēs, fructū ex eā capturus accessit: famelicebat enim: verū cū fructū in ea nullū inuenisset, arborē deuouit, ne vllō vnquā tēpore fructū ferret. Sanè mysticē factum hoc, vt tam multa alia: nimirumq; ficus hæc populus Iudaicus erat, ad quē famelicus Dominus venit, in quo cū nihil præter quandam speciē vitalem sine vllō profectu cōperisset, eum in æternam perfidiam execratus est. Fructum enim ipse è synagoga quæsierat, quem nullū inuenit, quia ea, vt inquit Gregorius, folia legis habuit, sed fructum operis nō habebat, de qua dictum ait Euthymius ab Abacunte, ficum fructum non allaturam. Quod verò per tres annos frustra quæsitus fuerit hic fructus, Eucherius tria vult tempora intelligi, ante legē, sub lege, et gratiæ tēpore, quibus Iudæi ipsi fuerint semper à Domini præceptionibus alieni, & nullū boni operis fructū protulerint. Eodē facit qd ait Dominus Nathanaeli: Cū esses sub ficu, vidi te: quippe cū in originali labe Iudæorū ritu cōsisteres, adieci animum vt te redimerē.

F A T V I T A S.

ET sycomorus aliquid habet hieroglyphicū, quā Zachæus inscēdit: nā arbor ea cū sit ficus fatua, indicat eos qui, vt Eucherius refert, mundi sapientiā humiliter sectati, eligūt mox Dei sapientiam subtiliter aspīcere. Prudenter enim ait is, sycomorū ascendimus, si prouidē eam quæ diuinitus præcipit, laudabilē et sapientem fatuitatē tenuerimus. Quid enim inter mortales insipiētius, q̃ amissa nō quærere, possessa largiri, rapiētibus relaxare, nullā pro acceptis iniuriis iniuriam reddere, sed iuxta præceptū Dominicū, in omnibus præstare patientiā?

C O N T E M P T I B I L I S.

CÆterū quod ad opera ex ficu facta pertinet, Græci ficulnum pro imbecillo & cōtemnendo ponunt: quo significato Sermonibus apud Horatium: *Olim truncus eram ficulnus inutile lignum,* hoc est, minimi precij, minimiq; vsus, de quo scilicet faber meritō ambigeret, faceret ne scamnum, an simulacrum pudendum, deum omnino despiciatissimum: **C**nam fici materia paucissimis est, & iis admodum exiguis fabricis idonea. Eoq; spectat prouerbiū de Mandronis nauī, quæ ficulna fuerit, cū is notatur qui tenuissima olim re, angustoq; patrimonio despiciabilis, ad amplissimos honores emerferit, nihilo tamen venerabilior habitus ob insolentiā importunamq; superbiā, qua sese intemperantius efferat. Nam Mandro, vt pleriq; alij, à remis ad imperium venit, neq; ob id tamen vllam assecutus est auctoritatem. Ita deniq; veteres per fici nomen nullius frugis hominem, imbecillum & abiectum significabant: nam et Græci olim hunc *ἀνθρωπὸν σύκινον* dixēre, vt apud Theocritum Ergastinis, & apud Aristophanē sæpius inuenias. Et nunc quoq; vulgus stūpidos & ineptos, ficones appellat.

B A C C H V S S Y C I T E S.

LAcedæmonij ficum à Baccho inuentā opinant, eaq; de causa eum Sycitem nomine, vt Sosibius tradit, coluere. Apud Naxios simulacra eius nūc ex vitæ, nunc ex ficu fieri solita sunt. Milichius à nōnullis appellatus Bacchus, quod Milica pro ficis nonnunquam accipiuntur. Et Dionysiis præter vini amphorā, & vitem, quæ præferebatur, & præter hircum qui trahebatur, cophinum etiam gestare mos erat, in quo caricæ forent. autor Moralibus Plutarchus.

Pierii Val. Ficus.

PROGRESSIO.

D

VT verò ad folium reuertamur, quod thrion appellatur, progressionis olim signū fuit. Veteres aliquò profecturi ficulna folia suspendebāt progressionis cæremonia, atq; ita sibi auspicatū iter fore augurabantur. Ea autem de causa thrion dicitur huius arboris folium, vt interpretes Theocritiani volūt, quòd in tris partes diuisum est, visendo inter vtrasq; partes interuallo : scribiq; & trion, tenui, & thrion aspirata, atq; etiam thriambon. quin et *θεῖον* dicūt huiusmodi folia colligere, & in aliquem vsum parare.

SEPTENTRIO.

PArabatur aut thrion religiose admodū Serapidis Osiridisq; sacris, gestamē scilicet foliaceū, quod capiti superponereē gestādīs hydriis aut calathis cōmodū, eratq; illi suū etiā significatū: siquidē & Regē, & septentrionalē regionē, polum quippe Arctiū, per intortile gestamē huiusmodi intelligebant. Regem, quia polus ccelorū omniū rotatū regere videt: & circulus ille foliaceus in geruli capite orbiculum Arctiū excribit, ab axis illius qui præ oculis est similitudine.

E

GENITALE.

QVinetiam præter motum, cuius primarias partes illi tribuebant, rerum etiam omnium semina inde demitti pleriq; veterū magno ex argumēto arbitrati sunt: inde enim actionis esse principium, quæ Mathematici veteres latissimè differuerunt. quocirca thrium, cū & humoris redundantiam, ob viridis crassiq; folij vuiditatem, & motum omnium, ob cōuolubilem texturam significaret, pari quadam natura cum genitāli æstimabatur, atq; eius esse simulacrum videbatur, vbertate scilicet humoris & motu ad procindæ genituræ principia conuenientibus. Sed hæc in Serapidis calatho locupletius.

DELECTATIO.

HVius generis fuisse prædicāt Adami pomū, præter ipsius Dei præceptū nimis expetitū: id enim delectationē & voluptatē, quæ sensu percipiē, significasse pleriq; Theologorū docuerūt. Nihil enim mentē nostrā è tranquilla Paradisi statione facilius exturbat, q̃ nimia voluptatū cōsectatio. Is tamē suæ præuaricationis amaritudine exacerbatus, fici foliis semet velare pudorēq; obtegere properauit. Ficū enim fuisse, tradit Irenæus. Tertullianus aut ea re super ait: q̃d in nouo corpore indebitū adhuc pudori erat, protegere festinās, ficulneis foliis interim circumdat. Ad hoc addit Irenæus, non alterius arboris aut herbæ, quæ molliori tactu esset, ad indicandū pœnitentiæ duritiē atq; cruciatū, propter scabritiem scilicet et asperitatē, qua foliū huiusmodi præditū est. Et quia cingulum id & sibi & vxori suæ circumligauit, nōnulli exponūt, vt petulantē carnis impetum retrūdere se pollicereē, id veluti cōtinentiæ frænū adhibuisse, quoniā scilicet stolā eam, quā habuerat à spiritu sanctitatis, amiserat, eo tegumēto, quod nullā prorsus delectationē afferre posset, sed morderet potius ac pungeret, vteretur.

F

FOLIA RELIQUA.

FOlia verò reliqua diuinis in literis pro ipsa, vt ita dicamus, legis litera hieroglyphicè accipiuntur: quia quemadmodum arborum fructus foliis velatur ac tegitur, ita sub legis litera spiritus occultatur. Idcirco nos, ait Hesychius, literæ folium aperimus, vt qui latet interius fructum spiritus inueniamus, de quo Hieremias: Si vindemiatores ingressi fuissent in te, saltem reliquissent racemum tibi. Et Virgilianus Æneas apud Sibyllam, cū ambages & verborum inuolucra cupiat cuitare, & rerum euenta apertè sibi declarari

compre-

A cōprecetur, quòd folia omnia conturbarēt, id vnū orat: Foliis tantum ne nomi-
na manda. Sedenim quantū pertinet ad voluptatē, de qua satis, cū hoc ipsum
argumentū sequeremur, in Serpentis cōmentario disputatū. Illud hīc potius me-
morabo, sicum nō eo tantum rerum primordio humano generi calamitatem,
& assiduos labores attulisse, verum annis voluentibus in causa fuisse, cur poten-
tissima opulentissimaq; regna duo ad internecionem vsq; corruerint, Carthagi-
nis imperiū, & Romana potētia. Carthago quidē, quia ficū ex hortis suis decer-
ptum velocissima festinatione tertio post die Romę repręsentauit: doluitq; Ca-
to, & in Senatu cōquestus est, hostes nō triduo magis procul Roma proprias
habere sedes. Romana verò potentia, ac vniuersum Italię robur à transalpinis
gentibus sese nobis totiēs superfundentibus, ea de causa quassari cōfringiq; cō-
pta, quòd, vt Plinius inquit, Hellico quidā Heluetius, qui Romę ob fabrilē ar-
tem aliquandiu cōmoratus fuerat, in Galliā remeans sicum siccā & vuam, oleiq;
& vini pręmissa secū tulit, quorū vsu delicato suauiq; concitati feroces populi,
ad hanc vsq; diem assiduis nos calamitatibus affligere nunquā destitēre, quam-
vis natura ipsa Alpibus, & tam inexuperabili munimento, Italia procul Gallias
atq; Germanias coërcuerit: quorū feritas si quando grauis Italię fuit, nullo certē
vnq; tempore calamitosior extitit, quā quinto iam et vigesimo ab hinc anno,
quibus vniuersa Italia cædibus, rapinis, incēdiisq; desolata peruastat, hinc Ger-
manis, hinc Gallis, hinc Hispanis extremū eius excidium assiduē meditantibus.

A L I M O N I A.

Sed vt querelę faceffant, adeò sicum alimentis idoneum esse compertū est, vt
eam Cereris donū dictitarint, proq; alimonie symbolo susceperint. Quantū
enim ficus humanę proffit alimonie, vel ex eo manifestū esse potest, quòd athle-
tas siccis ficibus pascere moris fuerit, autor Plinius: experimēto enim compro-
batum est, eo cibo frequentius sumpto, corpora & vires mirum in modum ad-
iuuari. Quòd verò Attica eo fructuū genere magnam est nobilitatem assecuta,
Pausanias ait Cererē primum in ea regione sicum Phytalo cuidam hospitalita-
tis pręmium donasse, eiusq; rei monumentum extare his versibus celebratum:

C
οἱ θεοὶ αἶψ' ἦρας φύτα λῶ ποτὶ δέξατο σκυλῶ
Δήμητραν, ὅτε πρῶτον ὁ πῶρας καρπὸς ἐφλωει,
ὡς ἰδρὼν σκυλῶ διητῆν γένθ' ὕζοι: οὐδ' ἔτι
ἔξ' ὅθι πμᾶς φύτα λῶ γένθ' ἔχεν ἀγέρας.
*Hic quondam hospitij Phytalus suscepit honore
Legiferam Cererem, quæ molli cortice poma
Prima dedit, dixere sacra mortalia ficum
Ora, genus Phytali decus hinc insigne secutum est.*

A D V L A T I O N I B V S D E D I T V S.

Dluitem hominē adulatoribus deditū Thebanus Crates per ficū arborem
in prærupta aspera q; rupe satā describebat, quippe quò sit hominibus dif-
ficilis accessus. Eius verò fructus à coruis & miluiis tantum decerpi: ita horum
opes ab impuris tantum & adulatoribus depasci. Idem de reliquis etiam arbori-
bus quotquot fructiferæ essent, Diogenes dicere solebat.

D V L C E D O V E R I T A T I S.

ET Mercurius sibi ficū vendicauit, cui vnde uigesimo primi mensis die Ægy-
ptij sacra faciebant melle & ficu, quæ sacra eo clamore prosequēbant, vt qd
hieroglyphicè in eis latitaret exponentes, identidem clamitarent, *ἄλκυον ἢ ἀλνήθρα*

quod dulcem esse veritatem significabat.

D

CYRENENSIVM PIETAS IN SATVRNVN.

STatuæ verò pleræq; ficis coronatæ, Cyrenensiū religionē indicabant, quia & Saturnus decus in agricultura suum meruit, quem agri colendi autorē, & insitionis putationisq; & stercoreationis repertorem memorant, neque minore quàm Cererem honore honestandum existimabāt. Huic Cyrenenses cū rem diuinam faciebant, ficis recentibus coronari consueuerant, quòd & alimonia in iis, & gustus suauitas egregiè vigerēt. Hæ sunt, honoratissime Princeps, arbores illæ ad ingenij tui naturam accommodatæ, quas desumpsi ex hortis meis ductilibus, limoq; Nilotico in arcas ingesto, mecum quaquà iter est circumuecto. Neq; verò folia his arboribus vlla vnquam decidunt tempestate: licebitq; perinde tibi, si plantis his delectari cœperis, eas hoc terreno pactas in Britānias vsque tuas asportare: quæ mundi pars cū olea, vite & ficu careat, illas aspiciant non modò suo tempore frondescētes, sed toto etiam anno, folio nunquam deciduo, perpetuò virides admirētur. Sedenim vt seriò loquar, eas tu si pertractabis, earumq; vim diligenter inspexeris, cordi ita insitas tuo comperies, vt nihil E tui similis esse, etsi modestissimus es, cōfiteri necesse habeas. Nam boni quicquid in diuinis illæ significant, ea omnia tuæ congruunt pietati.

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISS.
ALOISIVM PRIVLLVM PATRICIVM VENETVM, DE IIS
QVÆ PER POMVM ITALVM, PERSICVM, ET PVN-
cum significantur, ex sacris Ægyptio-
rum literis.

ER I Priulle doctissime, cū veterum signa quadam singulari opere artificioq; perfecta hīc & illic inspecturi per Urbem equitarem, multisq; præteritis Capitolium demum inscendissemus, Hercules ibi signum summæ nobilitatis ex ære conspectum est, quo non facile quicquā tota vrbe dixerim me vidisse pulchrius, neq; præclarius, siue hac ea fuerit statua, quàm Q. Max. capta Tarento, opus Lysippi, obtulit Capitolio, siue quam Fabius Verrucosus eò transtulit, siue aliorum fuerit dedicatio: vt cūq; antiquissimum omnino opus est, & Græcis scriptoribus honorificè celebratū. Nam præter leoninū spoliū F læuo iniectum brachio, clauā manu dextera retinet, læua tria poma cydonia præfert. Quæ cū comites, qui temulti sequebantur, eruditi viri animaduertissent, de spolio & claua dixerunt, cognoscere se mentis præstantiā, et generosum animi robur, quibus virū, qui veram virtutis gloriā affectet, præditū esse debere cōmonemur. Hercule verò positū à veteribus, quia quicquid præclare geri potest, id totū Herculi attributū. Nam et Arrianus vbi petrā ægyptiorum memorat, difficillima quæq; & maximè ardua, quæ humano quopiā conatu vinci minimè posse videantur, Herculi attribui solere dicit. De pomis, quid ea sibi vellent, dubitari cœptum, nisi ea Hesperidum esse quis arbitraretur. Tuq; ad me conuersus, Ægyptiacum quidpiam poma hæc nimirum sapiunt, addidisti: tuum igitur Pierie fuerit id explicare, qui studiis istiusmodi delectaris. Respondi, vt res erat, esse ibi etiam alios eruditos, qui me forsitan eruditius rem, quam petebas, explicare possent: sed quoniam me appellaueras, ne rusticus viderer, quid ego sentirem, non dissimulaturum. Gracos quidem per tria illa malā manu contenta, virtutes tris, quibus vir quiq; probus et sapiens insignitus esse debeat, interpretari, quarū vnā esse volunt, nō excalescere: alterā, non esse deditum auaritiæ: tertiā, liberū à voluptatibus animū sibi cōparasse. Incidit hinc, vti fit, de Pomorū significationibus alius atq; alius sermo: quem cū tu anide admodum excipere visus esses, in eam spem

A spem adductus sum, ut si quid huiusmodi tibi destinassem, quicquid id esset nugarum, gratū tamen acceptūmq; esses habiturus. Domum itaq; reversus, selegi statim ex pomario meo Aegyptiaco plantas tris, quas tibi dono mitterē: Italam vnam, alteram Persicam, tertiam verò Punicam, ob tris scilicet virtutes, quas identidem in te sitas optimè noueram, insignem quippe humanitatem, miram in omnes beneficentiam, et singularem quandam animi moderationem, quibus semper fuisti egregiè clarus, siue tu adolescentiam temperares tuam, siue amicis præsidio atq; ornamento esses, vltra etiam quàm ætas tua deponere videretur, siue bonarum omnium artium, & veræ pietatis doctrinam tanto sis studio complexus, ut nihil in humanis diuinisque rebus esse velis, quod tibi non cognitum & perspicuum fiat. Quare bene ominor pomis meis, quibus ad te transferri contigerit, apud quem culturam mea longe fructuosiore sint consecuturæ. Tu modo pro tuo prompto alacriq; animo ad arborum, quæ tuæ iam sunt, polituram aggredere.

DE MALO.

B INTER fructiferas arbores malo nulla voluptuosior, pulchrior nulla, nulla delicatior. Sed quoniam pleraq; sunt quæ ad alia quoq; fructuum genera accommodari possunt, multasq; intra se malus species complectitur, hinc malum eam intelligimus, quæ plerisq; Italiæ locis nomen suum tutata est: nisi vulgus syllaba prima fructum ipsum Græcæ potius enunciationis vocem, quàm Latinæ sequeretur. Melum enim dicunt, atq; ita omnes vltra citraq; Apenninū gentes. At circa Padū, ad ipsum vsq; Timauum, pomi vocem sibi vnicè vsurpauit. Horum verò pomorū cū iucundus sit non gustatus solū, diceret Cicero, sed odoratus etiam & aspectus, amoris in primis hieroglyphicum ex eius simulacro excogitatum est.

A M O R.

Q Vique amorū agmina pingere delectantur, lustrare eos malis, & inter arbores eiusmodi lasciuire, poma decerpere, abrodere, iactareq; cōfingunt. Hinc apud Theocritum βακχίλις, βάλμοι τε πολύφαμε τὸ ποίμνιον ἀχάλοισι μέλαισι. Et, Malo me Gaïatea petit, Menalcas ait apud Vergiliū. Malo Cydippen Acontius venatur. Mala nō temerè Hippomani Venus elargitur, quæ vsque adeo grata fuerunt Atalantæ, ut zonam abstulerint diu ligatam: de quo Theocriti Carmen non indiligenter animaduertendum:

μέλα μὲν οὐ καὶ ποιοὶ δονόσιο φυλάσσωσι.

Mala sinu condens Bacchi de tempore sumpta, quod interpretes exponunt amabilia, amorē quippe facientia. Mala enim illa Philetas ait de coronatis Bacchi temporibus decerpta: nō enim quispiā in amorē ferretur, nisi prius lætitiæ titillatione concitaretur: lætitiæ verò datorē Bacchū poëtæ passim celebrāt, ut in Vitis cōmentario latissimè declaratū. Apud Lucianū dialogo qui Toxaris inscribit, legas, καὶ πεφαιός ἡ μεταφράσις, καὶ μήλα πινά ἀφ' οὗ διγμύνα. Corollas quippe magna ex parte flaccidas, et ambesa quædā mala, morsu ve tacta, in amoris indicium à Chariclea matrona nobili Diniæ cuidā dono misitata. Et misū sponsi furtito mune re malū memorat Catullus, quod adventu matris excussum ē castæ virginis gremio psilierit. Iā & apud Onirocritas mala venerearū illecebrarū plurimū indicia sunt, præcipuè verò iis, quorū cogitationes ad amicas suas tendunt. Et mala demū, præsertim dulcia, Veneri esse dedicata autumāt. Philo insuper in hāc sententiā primā illam malū, cuius fructib. nostri generis autorib. interdictū fuerat, ex mystico sensu ab iis quæ posuimus nō admodū alieno deducit, quæ Theologi tū Græci tū Latini multis & magnis voluminib. tractauēre: nobis id afferre nūc

Pierii Val. Malum.

fatis fuerit, parentes illos nostros Dei Opt. Max. manibus informatos, vitā pri- D
mō beatissimam egisse, calamitatum & ærumnarū omnium expertem, terra sua
sponte omnia ferente. Cæterū lege aberrantes, quia qua fuerat eis arbore inter-
dictum, nō abstinuissent, amcenissimo incolatu pulsos solum flebiliter vertisse:
atq; hinc constare, mali eius gustū omnium ferē malorū causam mortalibus exti-
tisse. Quæ quoniam ex veterum sententiis in Serpente nostro fusē lateq; dispu-
tata sunt, minimē mihi videntur hīc ad repetendum necessaria.

AMORIS PROGRESSVS.

EA verò de causa malus potius quàm arbor alia est amorī dedicata, q̄ eius fa-
cies omnem rerum amatoriarum progressum ostendere videatur: earum
enim arborum trunci coërciti primū recti surgunt: à medio verò, vbi dilatari
cœperint, in spatia diffunduntur: cuiusmodi etiā in amatore ratio est, qui mu-
nus suū semper ab ingenuo pudore quodā cohibitus auspicatur: inde vbi pau-
lulum processerit, frontē perfricat, ac verecundię cōpedibus expeditus, quāquā
voluerit liberē pervagatur. Fructus præterea fert aureos & rubicūdos, palloris
eadem & erubescentiæ, vt ita dicam, signa. Nam apud Horatium tinctus viola
pallor amantiū: & apud Catullum quidem inaurata est pallidior statua. B
Poma verò ita magis rubescūt, vti magis exposita Soli ab eo continguntur: perinde ac
amator eo magis erubescit, quo nequitia palām magis profert, aut in aperto de-
prehenditur. Sub ipsa malo Amores ludo editi confinguntur, sub qua illi cursi-
tantes, variis mollium herbarū involucris impediuntur: quicq; ita sunt implica-
ti vt sese nequeant exoluere, labore conatuq; quodammodo delassati, somno se
dedunt, cuiusmodi lasciuia gressus amatorios occupat, & in ergastula cohibet:
mox luxu inhæsitantes soporat, profundissimōq; opprimit vterno. Auro insi-
gnes eorum pharætræ, aurea quæ inde promuntur tela, auro Danaë capta, auro
comparatur, auro detinetur amor. Nudi illi omnes, lætiq; ac alacres obvolitant
magno numero circum vnāquāq; malum. Amicula eorum variis texta colo-
ribus, multipliciq; arte laborata, in herbis neglecta iacent, multitudine florū in-
voluta: quorū vis magna circumquaq; toto eo agro pullulat, neq; tamen illi ca-
pita coronant, vtpote quibus comæ illæ flauescences, nitidæ, crispulæ, satis affe-
rant ornamentī. Alarum pinnulas habent cæruleas & puniceas, nonnulli etiam
aureas Psittacorum, pauonūq; instar, quibus quodam veluti concentu, sono- F
roq; strepitu aëra diuerberant. Sed quid ego de calathiscis, in quos mala conge-
runt, dicam? quanta illos gemmarū Sardonicarum, quanta Smaragdorū, quan-
ta margaritarū vis debacchatur? Vulcanū id opus effinxisse putes. lucundū ve-
rò visu est, vt sponte sua, ac suapte vi, ad quantum vis alta, summōtaq; mala pro-
volant, vt nulla is scalarum necessitas sit ad scandendum. Sed ne interim alios
saltitantes, alios cursitantes, alios quiescentes memorē, vel qualem in abroden-
dis malis lætitiā præ se ferunt, illud spectatu præcipuē dignū, quod ex his qua-
tuor omniū speciosissimi certamen ineunt, quorū duo malis invicem se petunt,
aliq; duo sese confodiunt telis, alternis sese ictibus lacessentes, neq; dum mutuis
vulneribus confodiunt, vulnera depellere, prohibere, vel declinare quicquam
curāt, verū vtrō alter alteri pectus obiectat, ipsisq; vulneribus exponit, eo qui-
dem consilio, vt in medio omnes pectore insidcant sagittæ.

AMOR MVTVVS.

EX iis autem certatorū paribus duos illos qui malo lusitant, votī compotes
esse dicas. Nam qui iaculatur, exosculatum prius malum emittit, quod alter
sublatīs

A sublatis supinisq; manibus excipit: neq; vlla contatio futura videtur, quin idem comprehenso malo sit oscula relibaturus, atque ita in socium pari certamine remissurus.

A M O R P E R D I T V S .

EX illo verò sagittariorum pari vnus alteri vincula iniicit penè moribundo, insultat que ferocius, vt captiuum faciat. Ille contrà nihil molitur, nihil reluctatur, sed tanquam perdita re, manus vinculis obiectat: proinde qui lussitant, amorem auspicari: qui se feriunt sagittis, nullum amori finem appetere videntur.

I N I Q V V S A M O R .

SVnt & alij ad quos innumeri spectatores confluunt: hi manus in palæstram conferunt animosiores, ac Athletarum alter, manibus ad alterius humeros appressis, cōplexus hostem quodam veluti suffocandi studio collidit, subditq; crura astu artificioso cōplicata, vt pede post colluctatoris calcem obfirmato, vnà ipsum protrudat, & in lapsabundum super & ipse corruat: neque tamen **B** alter animum despondet, at erectus contrà instat & obluetatur, quaq; maximè angitur parte colluctatoris manum soluere conatur, vno digitorum obtorto, quo ita aliis facultatem cripiat firmiter apprehendendi. Qui verò digito obtorto læditur, dolore percitus hostis aurem admordet: quo animaduerso Amores cæteri grauer indignati in perperam & insolenter facientem, ac luctatorij certaminis leges, iura, fas, atq; mores transgredientem feruntur, malisq; illum certatim impetentes, toto in vnum agmine concitato eum in fugam auertunt, totisq; hortis eiciunt eliminantq;. Atque ita demum ludi Amorum omnes circa mala versantur.

P V E L L A R E S I N E P T I Æ .

ET mala puellarum ludicrum vocat Nicander Alexipharmacis:

Τοῖα πρὸς ὄφει

Εἰαυαὶ παρὲς πρὸς ἐψήματα κέρως.

ἐψήματα τὰ παίγνια, exponit interpres: ludunt enim puellæ, oblectanturq; malis. Multa verò huiusmodi quæ ad insaniam propèmodum tendunt, inter ineptiæ-
C viles, id est, à desipiēdo, cum præsertim Euripides dicat, τὰ μὲν γὰρ πάντα ὅσι ἀφροδίτης βροτοῖς, Mortalium esse ineptias quæcunq; Veneris causa fierent. Atque ob hoc ipsum Catullus amicum Flauium veretur, ne quid ineptiarum faciat.

V E N V S .

IPsa etiam Venus malo insignis est. Nam apud Sicyonios statua ei erecta erat cum malo in manu vna, cum papauere in altera: ex malo quidem amorem, ex papauere vim prolificam, ac semini copiam significantes. Nam & lepus illi ob fecunditatem dedicatus, id quod Amoribus Philostratus, vt eius animalis commentario alibi explicuimus, summa narrationis lasciuiâ percurrit. Idem autor Venerem in antro statuit molliter in stratis floribus recubantem, iuxta quam fons irriguus vitrea perspicuus claritate profilit. Ibi amatoriam Veneris suppellectilem, pyxidas, pectines, specula, cymbala cum crotalis, omniaq; arma pruriginis, amcenitatumq; & illecebrarū alia atq; alia illectamenta recensere possis, quibus collustrandis oculos quidem de lassari sentias, fatiari verò nunquam. Quod verò in antro cubitet Venus, apud Græcos est μυχεῖα ἢ ἀφροδίτη, Mychea Venus, quod secessu & abdito loco gaudcat. μυχεῖ γὰρ οἱ ἀφροδίτη καὶ ἀπό-
κρυφο. τόπι, interiores, maximeq; remoti, & occulti obscuri que loci. Tum ipsius

Pierii Val. Malus arbor.

Deæ munera Latini furta nuncupauêre, quia celari vult sua furta Venus. Quare Daphnis apud Theocritum in Venerem indignatus, eam in Idam montem remittit ad Anchisem, vbi quercetum est, in quo scilicet occultari possit, nulloq̃ rubore in molli cyperi prato lasciuiare.

N E M E S I S .

ERat & mali arboris ramus in manu læua Nemeseos, quam Marathonix pugnae monumentū Phidias lapide Pario diciť excidisse Athenis, corona cuius & ceruis, & paruis quibusdam victoriis insignita: dextera verò phialam tenebat cum Æthiopibus insculptis, propter Oceanum fluuium, quem Æthiopes accolunt. Ea verò de causa mali ramus Nemesi gestandus dedicatur, quòd Veneris habitu Nemesis dea sit primùm solita figurari, vt habetur in Sudæ collectaneis: nam alterum illud de statua Phidiaca, apud Pausaniam est.

S A C R V M H E R C V L I S .

NEque tamen ierim inficias, aliis quoque diis malum fuisse gratam, vt victimarum loco nonnunquam acciperetur, ac felicissimè litaret. Nam si quando bos, quam Herculi sacerdotes immolare voluerant, aufugisset, malum illi **E**ramis quatuor compositis, quadrupedis illius instar sacrificabant. Huius rei mentio est apud Sudam, neque non apud Pollucem. Narraturque re super historia de Bœotorum hostia, quæ fluuiio Asopo ita aucto, vt transiri non posset, eo loco vnde victima erat adducenda, ne qua sacrificio mora fieret, pueros aiunt malum quatuor stipulis vice pedum sustentasse, duasque loco cornuum addidisse, atque ita Herculi obtulisse, cumque ita litare visi essent, rem in consuetudinem processisse, atque *μήλιος* inde Herculem appellatum, quasi Pomonum dicamus. Alij euentum huius pomi pro boue oblato ad Athenienses transferūt: nam Bœoticum sacrum loco arietis fuisse volunt, Apollodoro hæc apud Zenodotum tradente.

A P O L L O .

QVin & Apollo mali coronā, priusquā laurum seligeret, adamauit, eaq̃ victores in certaminibus coronari voluit, vt in luculento Archix tetraستيχο legitur: *τίσσεσθαι ἐστὶς ἀρχόνδς*. quod epigramma in omnium iam manibus versatur. Apud Pausaniam legas statuam Apollini *μηλιάτη* erectam, siue à malo quo **F**gauderet, siue ob pastoralē, quam per aliquot annos vitam egit. Nam *μήλα* propriè πάντα τὰ τετραπόδα. Vnde vniuscuiusq̃ quadrupedis tergus melote diciť, vt obiter Pauli locus animaduertat ex epistola ad Hebræos capite XI, Circumierunt in melotis. Sed & *μήλας πᾶς κς ρωδς*, quippe, vt etiam apud nos, vnumquenque denotat fructum. Ab ea verò æquipollentia factum vt in Herculis sacro, quo de paulò antè dictū, æquipollere malus pro boue iudicaret, cum & minimè redargui posset, quin & quadrupes, & eodem nomine victima censeret. Fructiferarum autem arborū plantatio hieroglyphicè in diuinis literis accipit pro disciplina Doctorum, vt sentit Hesychius. Hinc Dauid: In lege eius meditabitur die ac nocte, & erit tanquā lignum quod plantatū est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Et, Ego plantaui, Apollo rigauit, ait ad Corinthios Paulus. Ad hoc pertinet quod de plantatis arboribus lex iubet primo, secundo & tertio anno decerpi nihil: quarto, quæ leguntur, offerri Deo: quinto etiam reliquis vsus permittit. Ex quo tempora quatuor significantur, à tempore legis vsq̃ ad Dauidem, à Dauide vsq̃ ad transmigrationē Babylonis, à transmigratione vsque ad aduentum Christi, quibus annis fructus inutilis

Atilis omnis fuit, sed spes tantum promissa bonæ frugis. Christi autem tempus prouentum Deo dicauit, annusq; sanctus appellatus. Anno autem quinto facta omnibus copia, permissusq; fructuum usus, tam ludæis, quam gentibus, Apostolis eos liberalissimè effusissimeq; distribuentibus. Sed quod ad Pythia spectat, quamvis victores lauro mox coronari cœperint, mala tamen ex Apollinis templo decerpta, ut Lucianus ait, coronis inserebantur. Hinc illud apud Apuleium de Paride: Tunc animo volenti Phrygius iuuenis malum quod tenebat aureum velut victoriæ calculum puellæ tradit. Sunt qui, uti superius suo loco dictum, Delphicam laurum baccas tantæ magnitudinis habuisse dicant, ut poma dici meruerint. Plinius maximis quidem eam baccis fuisse memorat, sed nihil ad pomum. Et Archiam in ea sermonis puritate quicquam improprie posuisse, mihi persuadere non possum. Si cui tamen de baccis illis grandioribus commentum placet, contra ego haud sanè multum contenderim: nam & hodie vniuscuiusq; arboris fruticis ve baccas pomella vocitamus.

TRES HERCVLIS VIRTUTES.

B **Q**uod verò ad Herculem pertinet, initio diximus statuam eius esse in Capitolio egregiè factam ex ære, leonino insignem spolio, & claua, quæq; tria laua manu poma contineat: ea significare tris in Heroë virtutes insigniores, quarum vna esset excandescentiæ moderatio, altera avaritiæ temperamentum, tertia generosus voluptatum contemptus. Verum quod fabulantur illum, quod mala hæc ab hortis Hesperidum auferret, draconem extinxisse, qui peruigili custodia hortos eos tuebatur, significat illum concupiscentiæ modum imposuisse, ut alibi per draconem voluptuosam libidinis mollitudinem intelligi declarauimus ex Philone. Spoliū verò leonis dubio procul generosum animi robur, mentisq; præstantiam ostendit. Quid verò claua sibi velit, alibi explicuimus, cum illam & rationem & disciplinam significare contenderemus, quoq; præstantius hæc in Hercule vigescunt, eo illi ex firmiori validioriq; trunco, quippe ex quercu materia incorrupta clauam attribuunt. Firmitatem enim & vires indicari ex quercu superius ostensum. Nodosa verò fingitur claua, propter scrupulos & difficultates, quæ virtutem indagantibus, qua duce veram virtutem agnoscere possimus, sese contra magno errorum agmine contracto frequenter obiciunt, ac omnibus occurrant locis.

ASTRA SOL' QVÆ.

Quæ quamvis ita habeant, non desunt tamen qui aliter philosophentur, & prout quisq; huic vel illi deditus est disciplinæ, fabularum sensum in eam trahit sententiam, quam professionis studiorum ve suorum conditio suggerit. Nam qui moralem sequuntur philosophiam, ea de malis, quæ superius recitauimus, commenti sunt. Qui Astronomia delectantur, per aurea mala, astra significari contendunt, præsertim apud Hesiodum, ubi Hesperides Noctis filiæ commemorant. Herculem verò Solem esse dicunt, quo decedente preciosa illa messis passim oboriatur, & mortalium oculis offeratur.

VERI AMORIS FRVCTVS.

Sed ut ad amorem, vnde digressi sumus, reuertamur, ipsa etiam numismata Somnii ætatum testimonio, pomum Veneri dedicatum ostendunt: sed ei Veneri de qua fructus expetitur, propter quem rerum natura amoris vim vniuerso animantium generi elargita est, nempe ut satis ritè seminibus, rerum om-

Pierii Val. Persicum.

nium species prorogentur, æternæq; fiant, quatenus rerum opifex hanc mundi molem durare permiserit. Ad hanc igitur fecunditatē numismata nos inuitant, in quibus ipsa prolis susceptio monumentis celebrata est. Nam in Iuliæ Piæ Aug. numo Dea ipsa cum pomo sese ostendit, cuius inscriptio est, VENVS FELIX. In alio ab vna facie, FAVSTINA AVG. ANTONINI AVG. FIL. Ab altera signum molliter stat læua conto innixum, dextera pomum exporrigens, cum inscriptione, VENVS S. C. Quoniam verò plurimæ sunt huiusmodi species, quotidieq; hominum manibus attrectantur, his modum imponemus.

D E P E R S I C O .

P E R S I C A M I L I T I A .

Illud addam, molles Persarū reges selectorū suorum mille numero thoraces malis insignire cōsueſſe: qua de causa Mellophori appellabantur. Sed quoniam hoc fortè Persicum erat malum, patriæq; nomen secum afferebat, inuitat nos nominis recordatio, vt de Persico E pomo dictionem nostram prosequamur, rei quidem serie id ipsum deposcente.

A C V T V S .

Sunt qui pomi huius acore cōsiderato, qui gustus appetentiā mirificè, quantumlibet etiam maturi, expergefaciāt, acutum hominē ex Persici vocabulo significari putent, cū præsertim apud Plautum legerint, Qui Persicus sapis. Cæterum hoc non à pomo, sed à gente deducitur, quam tali præditam ingenio autores tradūt. Quibus enim purius est cœlum, eo acutiore sunt ingenio: & vt inquit Cicero, perspicaciores sunt qui ad Orientem, quàm qui ad Septentrionē habitant: quod nulla alia de causa prouenit, nisi quòd actus mentis ex calore nascitur, & vigorem inde suscipit. Quare multò maiora & veriora contemplamur æstate, quàm hyeme, quoniam brumali tempore ex crassitudine aeris hebetiores sumus, & frigore pigriores: vis enim ipsa mentis ab igni, id est, à cœlo est: tametsi quod verissimum est Iuuenalis ait:

*Summos posse viros & magna exempla duros,
Veruecum in patria, crassoq; sub aëre nasci.*

F

I N A L I E N O C O E L O M E L I O R .

Alij hominem qui domi vel seditiosus, vel tetro aliquo flagitio insignis fuerit, in alieno tamen cœlo, aut patria profecerit, in viamq; redierit, omni animi deposita prauitate, per Persicum ostendant, propterea quòd aiunt pomū id in Perside, vnde translatum est, veneni vice fungi, eaque de causa transmissum, vt nobis venenum esset, in Italia tamen mutato solo naturam etiam mutauerit, & salubre repertum sit: quam quidem opinionem admittit Columella, dum scribit:

*Pomis quæ barbara Persis
Miserat, vt fama est, patriis armata venenis,
At nunc expositi paruo discrimine leti,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.*

Hinc pomum eius innocuum agris expecti, ait Plinius, neque alium eo pomum innocentiores esse cibum. Dioscorides stomacho Persica tradit accommodata, quæ si matura comedantur, aluum leniant: si acerba, sistant: quorum

Arum alterutro pro tempore & loco opus est. Et nos Romę aliquando letali correpti morbo, quo stomachus nihil cibi prorsus admittebat, et immissum evomebat evestigio, post diuturnam inedia non alio cibo adiuti per tres continuas hebdomadas, quàm singulis pomis huiusmodi in singulos dies ex vino acceptis, hac vna opella præter amicorum omnium, atque adeò Medicorum etiam spem, reviviscere potius, quàm convalescere visi sumus. Sedenim quod de fructus huius transmigratione à Persis fertur, vel, vt plures tradunt, ab Æthiopi- bus in Ægyptum malo animo transmissi, naturam soli benignitate commutasse, aliter sentire Callimachus videtur, qui Persicum in Ægypto primùm satam inquit à Perseo, verbis his: καὶ τεῖ τῇ περσῇ ἐπώνυμῳ, ἥς ὀρόδαμνος αἰγύπτῳ κατέπιπεν. Nicander verò Mycenis primùm satam contendit his versibus:

Περσὺς δὲ πρὸς τὸ πρῶτον λιπὼς κηφῆσαι γαῖαν

αὐχέν' ἀφ' ἑμῆς ἀρεπῇ γονόεντα μεδύσης

ῥῆα μυκλωαίνοντος ἀνέξῃσιν ἀρῆρης·

Quam quondam Perseus, postquam Cepheia liquit

Littora, præfecta clarus cervice Medusæ

Dona Mīcenææ telluri tradidit.

B

Et cruditiores negare Plinius inquit, eā ex Perside propter supplicia translatā, sed à Perseo Memphi satam, & ob id Alexandrū illa coronari victores ibi instituisse, in honorem atavi sui. Fabulantur autem eam semper folia & poma subnascentibus aliis habuisse, cuiusmodi est citriorum natura. Qui verò pomū hoc venenatū in Persis gigni putauerunt, decepti fortē sunt nominis vicinitate; nam id de Persea diligentiores tradunt, quę omnino alia est, myxis rubescentibus similis (pruna ea sunt sorbis insita) in Æthiopia letalis, in Ægypto salubris. quāvis Columella poëtica licentiā vtranq; confundere videatur, quæ tamen ille ex Nicandro mutuatur, apud quem videnda Commentaria, vbi de phalangis agit.

SILENTIVM.

INter picturas omnino multas, quibus Ægyptij silentium significabant, Persi cum etiam his admiscuere, eaq; de causa arborem eam Harpocrati dedicarunt: fructum enim habet cordi, folium linguę simile, quasi sermonem, qui fructus est intelligentiæ, sedem in corde, non in lingua, habere deceat.

C O R.

SAnè cor per id pomum ostendi ita vulgò innotuit, vt id repetere superfluum videatur, cum nostro præsertim ævo iuvenes puellæq; passim Persica telo transfossa misissent, quæ cordis ita exulcerati indicia sint. Quin & Medici pomum id cordi tradunt mirificè conferre, naturamque aiunt ei cordis figuram impressisse, vt cui esset genitum parti, vel ex ipsa specie patefaceret. Ea quoque manifesta sunt quæ Plutarchus libro de Iside & Osiride conscripserit, arborem hanc Isidi fuisse sacram, quod pomum eius humani cordis figuram, folium verò linguę præ se ferat. Nam cum Isis παρὰ τὸ εἶδω sit, sapientiam hoc indicat intellectu primùm concipi, sed parum hoc prodesse, nisi etiam in mortaliū vsum enuncietur.

V E R I T A S.

Quod si pomū adhærescente folio vno tantum pinxissent, veritatis id signum erat, quippe quod ea species linguam cordi coniunctam ostendit, ac perinde sermo cordis ipsius penetralia adaperiat, nō aliud quippe sentiat, aliud pro-

Pierii Val. Malum Punicum.

loquatur: cuiusmodi orationem ingenuè & citra fucum loquentis esse debere D
diximus in Bulla. Quare Gregorius ad Ioannem Episcopum Rauennatem scri
bens, Christiani viri officium esse monet, ne aliud ore loquatur, aliud in cor
de habeat.

CÆDES MULTIPLEX.

SVnt qui cædem multiplicem, omni truculentia perpetrata, stragemq; mul
ta editam occisione, significare si velint, nucem ipsam Persicam carne spolia
tam præferant: nempe quod in ea testa, vel osseo malum dicere integumen
to, omnium telorum quæ punctim cæsimq; feriant, & quibuscunq; modis læ
dant, signa vulneraq; impressa conspiciunt, vt in nulla propèmodum re magis
quàm in eo cortice multipliciter dilaniando natura lasciuires gestiuere.

CVRÆ VARIÆ.

Alij significatum ad animam transferunt, qui variis curis solitudinibusq;
sit vndecunq; exulceratus, vt nullum sit ærumnarum anxietatumq; genus,
quo se non afflictatum sentiat, vicemq; suam miserrimè deploret.

BONA CITO LABENTIA.

FVerunt & qui vel ætatis florem, vel vnumquodq; bonum quod celerrimè
deficere videretur, atque adeò humanæ ipsius vitæ imbecillitatem per decer
ptum Persicum & in lance positum, non ineptum dicerent hieroglyphicum. Po
mum enim nullum aliud fugacius, lōgissimāq; decerpto bidui mora sit, cogatq;
se quamprimū venundari: quod non immeritò mirantur rerum naturalium
scriptores, cum ad eius precia respiciūt: nullius vnquam maiora, cum memoria
proditum sit tricenis numis singula nonnunquam æstimata. Quare huc fortè
illud accommodabitur, quod altiore quodam sensu non temerè aures vellicet, à
Philodemo, vel, vt alij tradūt, ab epigrāmatario Platone dictū nobili disticho:

μηδ' ὅλως ἔγω, βάλλει μὲ τίς τις, ἀλλ' ἐπίνδυσας
Ξανθίππην, καὶ σὺ μαραινόμεθα.

quam sententiam nos iure nostro ita reddidimus:

Pomum ego, quicq; tibi me dat, te deperit, audin'

Flauia, marcescam nempe ego, tuq; etiam.

DE MALO PVNICO.

Ali Punici apud Ægyptios nulla reperi significata: Græcorum non
nulla sunt, sed longè plura quæ in diuinis habentur literis.

POPVLOSITAS.

ERat verò illud præcipuum eius mali symbolum, vt populos gen
tesq; varias vno collegio congregatas significaret. Id ea de causa factum, quod
grana illa sua folliculis quibusdam aliquo numero ab aliis segregata, prouin
ciarum veluti limites quosdam præ se ferre videantur, & singula hominum vel
collegia vel nationes potius ab aliis distinguere. Varij enim loculi, cicco quip
pe suo dirempti, cum granis suis, varias itidem gentes, suis quasq; finibus termi
natas indicant.

IVNO.

CVm verò Iuno regnorum præses haberetur, malum illi Punicum dedica
rant, quod in eius manu Mycenis spectabatur, cum sceptrū altera teneret,
eo opere quod Polycleti fuisse ferebatur, de quo apud Pausaniā. In Iunonis ita
que

A que gratiam reginæ cū sacrificabant, incuruatam ex malo Punico virgulam in capite gestabāt, quā à veteribus Inarculum appellari reperias. Sedenim cū satis constet Carthaginem Punici regni sedem in Iunonis tutela fuisse, facile potuit insigne illud ei accommodari, quo res ipsa significaretur.

P O E N I.

NAm in aliis quoq; veterum monumentis animadverti fercula Punicis malis ornata præferri, in eorum celebritatem, qui de Pœnis victoriam consecuti essent. Et Africam ipsam muliebri specie apud Pactios Florentię vidi, in cuius manu altera, Iguā quippe, quæ decumbentis molliter capiti sustinendo subiecta est, malum Punicum habetur. In altera flabellum, ad regionis ardores indicandos. Pro puluillo vndæ duæ, vtrunq; mare significant, Oceanum & Mediterraneum, quorum circa se ambitum vt ostenderet, anulos etiam duos in extremos digitos induxit.

MVLTVRVM GENTIVM SOCIETAS.

B Punicum malum tintinnabulo adiectum, cuius species apud Hebręos potissimum reperias, vt olim Eucherius, mox Gregorius Pontifex interpretatur, vnitatem Ecclesiæ ex multis gentibus in eundem sonum, hoc est, in eadem præcepta convenientiū indicat. Sicut enim, vt ille inquit, in malo Punico vno exterius cortice multa interius grana vniuntur, sic innumeros sanctæ Ecclesiæ populos vnitas fidei contegit, quos intus diuersitas meritorum tenet. Quod verò priorum conventus canit, Et cortex mali Punici genæ tuæ, & floruit vitis, floruerunt mala granata; Ecclesia, vt Ambrosius ait, bonum fidei fulgorem, confessio nisq; prætendit, tot martyrum sanguine preciosa, & quod est amplius, Christi cruore dotata, simul plurimos intra se fructus vsu istius pomi sub vna munitio ne seruat, & virtutum negocia multa complectitur. Sentit idem Hieronymus, vbi sextodecima Hebręorum castra Remon Phares dicta tradit, quod *ῥοιᾶς ἀγκυρω* Græci reddidēre: Latini, mali Punici dissepimenta. Arboris enim huius fructum, granorum numerositate refertum, indicare aiunt pij omnem turbam credentium, in Ecclesiæ gremio vno quasi cortice contentam. Addemus id, eo magis vnitatem hanc in Christianis malo granato convenire, quòd pomum id hoc Chabet præcipuum, vt quot in vno grana sunt, tot in reliquis reperiantur. Nam vt Africanus ait, parua & magna granata nō eo inter se dissident, quòd hæc plures, illa pauciores habeant acinos, sed quòd parua minores, magna grandiores nutriat: ita Christianæ pietatis opera non quàm multiplicia sint considerantur, sed quatenus vno eodemq; numero, cum fide, spe & charitate in vno quoq; deprehendantur, & sine termino ve vno conclusa, vno quippe cortice diuine gratiæ comprehensa, pro vniuscuiusq; virtutis magnitudine vel exiguitate præmia consequantur.

N Æ V V S.

QVoniā verò nullum malum Punicum invenitur in quo non sit aliquod granum subputre, indicium est nullum humanum corpus esse absq; nœuo aliquo vel cicatrice: nullum quippe hominem reperiri, qui vitio sine nascatur, cū vel iustus homo septies in die prolabatur. Ita neq; collegium vllum est in quo non aliquis sit prævaricator. Vsurpabat similitudinem hanc Thebanus Crates secta Cynicus.

Pierii Val. Malum Punicum.

S I M V L A T O R.

D

SEdenim quia plurimum ita homines sunt, ut apparere potius quam esse studeant, malumque Punicum emptorem egregie ante omnia poma ludificetur, & se probantibus inponat, purpureo scilicet, rubicundo lepidoque cortice spectantibus adblandiendo, mox interiora aperientibus plerumque situm, putorem marcoremque patefaciendo, hinc factum est, ut plerique veterum simulationem probitatis per id genus pomum significari dixerint. Vnde Scholasticus ille seuerioris doctrinae magister: Superbus, inquit, malum Punicum est, quod interius putridum sit, exterius verò mirabilem præ se decorem ferat. Hoc hominum genus ita notat Horatius: *Vir bonus est quis?*

Qui consulta patrum, qui leges, iuraque seruat,

Quo multa magnaque secantur iudice lites:

Quo responsore, & quo causa teste tenentur.

Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota

Introrsum turpem, speciosum pelle decora.

Lucianus hos tragicædiarum codicibus auro purpuraque vestitis æquiparat, qui E miram ipso compaginationis ornatu pulchritudinem ostentent, adaperiti verò non nisi parricidia, incestus, stupra, furores, ærumnas, luctus, familiarum vrbiumque excidia, & atrocissima profligatissimaque scelera quæque contineant.

V I T I U M E M E N D A T V M.

EVm denique hominem qui vel morum asperitatem, vel vitium aliquod in melius verterit, ac virtute commutarit, significare qui volunt, cuneum ex pino per mediam arborem Punici mali adactum pingunt. Siquidem evenire ait Basiliius, ut si cuneus cuiusmodi in acidas Punicas impingatur, ita ut per mediam medullam adigatur, mala saporem ex acido & austero in dulcem atque suavem commutent. Id autem fieri solet ima in parte radici propinqua stipite perforato. Ac perinde magnus ille vir docet, posse nunquam sibi vitij medellam enancisci, quando agricultura stirpium qualitates commutare potest: curam autem & studium in animi virtutibus consequendis morbos omnes evincere. Nam si modò quis, ut inquit Horatius, culturae patientem accommodet aurem,

Nemo adeò ferus est ut non mitescere possit.

F

A M I C I T I A.

AMicitiam modis plurimis hieroglyphicè pingi sculpi posse, toto opere diximus: ut in Palma mari & scemina, quæ quamvis mira sit, in suo tamen genere est. maius nescio quid in hedera cum vite, maximum in Punica cum myrto: amant enim se invicem & myrtus & Punica, ideoque, ut observavit Florentinus, & asserit etiam Dydimus, ad Punicorum feracitatem myrtus iuxta ferenda est. Quin, ut ait Democritus, ita se amant, ut etiam aliquanto procul positæ radices mutuò complicant: ideoque mutua earum insitio mirificè foetificat. Si quis igitur fructiferam amicitiam Ægyptiorum in morem scribere voluerit, aptè coronam myrteam malis Punicis ornatam faciet. Coronæ enim ipsius forma, amicitiam qua quis mutuò devinctus est, poma illa fructum & utilitatem inde susceptam indicabunt.

R E V E-

A REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMO QVE

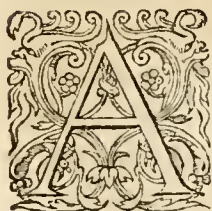
CARDINALI, DOMINO MEO, IVLIO MEDICI, FLO-
rentinæ Reipub. Præsidio singulari, de iis quæ per
Rosam & flores aliquot senticetaq;
significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

*I*nterrogasti me superioribus diebus, Reuerendiſſ. & Illuſtriſſ. Domine, quò expri-
mi poſſit hieroglyphico ſententia illa, quã toto vitæ tuæ curſu vnice adamasti, quæ
nulla moribus integritatq; proprior conuenientiôrq; excogitari poſſit, A L I O-
RVM quippe PRAUITATEM BONORVM OPERVM OPE
PERVINCENDAM. Cuius quidem argumenti apud Ægyptios figuræ, apud Græcos
ſymbola, apud noſtros documenta innumera comperiuntur, quæ nunc ineptæ admodum eſſet
morofitatis enumerare, cùm tu breue quid, Laconicum ſcilicet dictum aliquod, ſi fieri poſſit, mo-
B noſyllabum, figuræ vnius cõpendio elaboratum depoſcere viſus fueris. Ego verò, ſi in huiusmodi
breuitatis anguſtias includor, à vobis potius, hoc eſt, à clariſſimo patre tuo Iuliano, Magni Lau-
rentij fratre, argumentum quod in promptu eſt, mutuabor. Animaduerti ſiquidem in manu
dextera imaginis eius, quam Florentiæ magno in honore habetis, Roſam cãdore niueo inſignem
adpictam, quam pollice folijs ſuperimpoſito continere videatur. Hoc eſt mihi breue et expeditum
illud hieroglyphicum, quod quæris, MALA BONITATIS OPE SVPERARE.
Nam Roſa quid aliud præ ſe ferat, dum pulcherrimã floris ſpeciem ex calicibus explicat, depul-
ſa ſpinarum aſperitate, quæ floris tam elegantis amœnitatem opprimebant, eãmq; quodammo-
do ſtrangulare videbantur, niſi illa virtute, conatũq; ſuo ſemetipſam expediuiſſet, comodiſſimẽq;
patefecuiſſet, indicareq; ita voluerit, nullum eſſe tam pertinacem in prauitate conatum, nullam
tam grauẽ difficultatem, quam bonitas non poſſit euincere, diſſipare, & imperio ſuo ſubiicere.
Quoniam verò præſantiſſime Domine, in theatrũ me iam induxiſti, vbi Roſam agerem, quæ
flores etiam ſecum aliquot alios trahit, reliquos eorum actus proſequar, ita tamẽ digeſtos, vt vbi-
cunq; volueris fabula deſinat. Nam verè eſſet in publica peccare commoda, eum principem nu-
gis longioribus implicare, qui tot tantãq; magnarum rerum negocia ſuſtineat. Sedenim qua mo-
C deſtia, quòq; temperamento tua & publica omnia moderaris, parua etiam hæc & exilia quæ
nos præſtare poſſumus, per ocium inuiſere non aſpernaberis.

IMBECILLITAS HVMANA.

Ac de bono quidem quod ſuapte vi prauitatem euincat, ſatis ſu-
perq; ſuffecerit Patris tui geſtamen pro hieroglyphico tam con-
gruo, tam proprio. Subſequitur alterum non minoris efficaciam,
quòd flos is tam venuſtus, tam ſuaueolens, tam pulcher viſu,
tam ſuaui odore delectabilis, humanæ ſit imbecillitatis hierogly-
phicum, ac boni momentanei ſignum, tam breuis illi vita, tam caducus decor,
vt quo die florens vigẽſq; enituerit, eodem ipſo defloreat & elanguſcat. Hinc
elegantiffimus poeta, quicunq; ille fuit, qui Roſam, quæ Maroni adſcribit, cele-
brauit, vel deplorauit potius, repentinã hanc iucũditatis rapinã ita lamentatur:

*Mirabar celerem fugitiua ætate rapinam,
Et dum naſcuntur conſenuiſſe roſas.*

Pierii Val. Rosa.

Quantum verò illud habet inuidiæ, & acerbæ in rerum naturam querimoniæ? D

Quàm longa vna dies, et as tam longa Rosarum,

Quas pubescentes iuncta senectâ premit.

In vniuersum autem flores penè omnes decerpti, sine foliis cōspecti, fragilitatis humanæ, aut fugientis boni indicia sunt. Vnde apud infelicem amatore Theocritus rosam euestigiò tabescere, violam citò senescere, liliū paruo pōst tempore marcescere, & veluti albam niuē illicò liquecentē effluere lamentatur. Quòd verò in antiquorū memoriis aliquot obserues lilia & rosas & flores alios adhiberi in sepulcrorum ornatum, vetustum esse morem multa huius generis dona Manibus mitti solita indicāt. Imò quosdam Testamento etiam cauisse legas, vt iis vel illis floribus quotannis sibi parentaretur, cuiusmodi memoria Rauennæ lapis ita inscriptus:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII.
COLLEGII FABR. M. R. HS. M. N. LI-
BERALITATE DONAVIT SVB HAC CON-
DITIOE VT QVOTANNIS ROSAS AD
MONIMENTVM EIVS DEFERANT, ET
IBI EPVLENTVR DVMTAXIT IN V.
ID. IVLIAS. QVOD SI NEGLEXERINT,
TVNC AD VIII. EIVSDEM COLLEGII
PERTINERE DEBEBIT CONDITIOE
SVpra DICTA.

E

Et Comi in æde D. Benedicti lapis est stratus memoriis cuiusdā Valerianæ, & Appi Valeriani filij eius, in quo mandatum est vt PER OFFIC. TESSE-
RARIOR. QVODANNIS (ita enim per D scriptum) LECTISTER-
NIVM PONATVR ET PARENTETVR. ITEM CORONÆ
MYRT. TERNÆ, ET TEMPORE ROSÆ IVLIO TERNÆ
EIS PONANTVR. Item Appius Eutythianus maritus eiusdem Valerianæ,
scholæ vexillariorum largitus est magnā pecuniæ vim, vt quæ ibi notata sunt,
fiant: demum OLEV M ET PROPITIATIONRM PER ROSAM
PRÆBEANT.

Como Mediolanum proficisci, inuitat breuitas itineris, rosas huiusmodi de- cerpturos. Nam in propyleo D. Ambrosij porta Vercellenfi legas,

F

PETRONIO IVCVN. VI. VIR.

SENI

PETRONIA MIRA L. F.
PATRONO QVÆ HS
CCCC. LEG. POSSESSORIB.
VICI BERDOMAG. IN HERM.
TVEND. ET ROSA QVOTANNIS

ORNANDVM.

Vbi Adria Tuscorum, pars inscriptionis cuiusdam est, in qua sestertia numero quadringenta data ad rosas & escas ducendas cuidam Ottitio Scroniano omni-
bus annis. Est etiam monumentum, de quo alibi, P. Cornelie Annie, quæ ne in
desolata orbitate superuiueret, viuā se vltro in arcā cum viro defuncto damna-
uit, vbi scriptum est mandasse illam, sacrificio super arcam Plutoni & Proserpi-
næ peracto rosis eam exornari. Hinc mendum corrigere possumus in appendi-
cibus

A cibus Virgilio adscriptis, vbi eleganti admodum in Coppam elegia, postquam suatum est aureo redimiculo caput neçtere, & indulgere genio, quippe vbi omnia comparata essent ad voluptatem, tum croceo violæ de flore corollæ, ser-
taq; purpurea lutea mixta rosa, subiungitur demum:

Quid cineri ingrato seruas beneolentia ferta?

An' ne coronato vis lapide ista tegi?

Hic tegi mendose legitur, quia legendum, Coronato vis lapide ista legi. Interro-
gat enim Poëta, an seuerus is, et priscorum in morem superciliosus, velit ideo ro-
sas spargere, vt in eius defuncti memoriis legatur testamento cautum, vt quotan-
nis rosæ ad monumentum ei deferantur? Hæc fateor κατὰ παράλογον, non tamen
bonis ingeniis inuilia. Nunc ad Hieroglyphica redeundum.

BONVM DE MALO DELIGERE. vel,

BONVM MALO CIRCVMSEPTVM.

Illud etiam memoratu dignum, quod rosæ simulacrum, bonum significat,
quod vndiq; circumseptum sit malis, ac perinde voluptates nostras amaritu-
B dinis & asperitatis plenas. Nam, vt Ambrosius Hexamero philosophatur, ro-
sam spina sepsit, tanquam humanæ vitæ speculum ostentaret, quæ quod esse po-
tuit suauitatis, finitimis curarum stimulis sæpe compunctum, amarefcere videatur:
vallata enim est elegantia vitæ nostræ, & quibusdam solitudinibus obsepta,
vt tristitia semper adiuncta sit hilaritati. quare non illepidè Catullus Venerem,
quæ iucunditatis hilaritatisq; autor præcipuus habetur, spinosas ait in pectore
curas ferere. Quod autem rosa & rubet & pungit, affectus amatorij signum esse
Placiades affirmat, vtpote qui sine verecundiæ rubore, & facinorosi criminis
exulceratione esse non possit. Rosam primitus spinis caruisse Basilus tradit,
postea verò pulchritudini floris additos esse aculeos, vt quod ex voluptate ob-
lectamentum perceperimus, propinquo inde dolore exulcerati, qui ex delicti
recordatione emergit, statim amittamus. Cuius rei monumentum spinas tribu-
losq; tellus ipsa nobis passim ostentat.

DE VEPRIBUS.

SCELERA.

C

Tque adeò vepres omne genus hieroglyphicè ad delicta nostra refe-
runt, cæq; de causa CHRISTI caput spinis coronatum, vt indicium
hoc esset nostrorum scelerum, quæ supra caput suum expianda susce-
pit. Spinæ terra germinat Adamo, quia propter eius præuaricationem
peccata pullularunt. Apud Salomonem spinæ nascuntur in manu temulenti, ac-
tiones eius sceleribus, & perperam quibusq; factis plenas esse comonstrantem.
Esaïæ cantico legitur, expectatum vt vinea vuas daret, eamq; spinas protulisse:
spinæ, ait Eucherius loco hoc, hieroglyphicæ sunt iniquitatis, vt vua iustitiæ. Sa-
nè ager, vt Hesychius, in diuinis literis pro diuina accipit institutione, quæ Pro-
phetæ, IESVS, et Apostoli tradidère, cuius vitis Christus, agricola Pater, in quo
abscondit thesaurus, id est, salutaris prædicatio. Semen, verba doctrinæ. Poma,
bonorum operum proventus. Spina, scelera, prauæq; consuetudines, atq; pestilentes.

ODIVM.

NAm & SIN apud Hebræos, apud nos rubus est, cuius id est hieroglyphi-
cum, vt odium significet, vt octauis apud Hieronymum Hebræorum ca-
stris habetur.

Pierii Val. Vepres.

A S P E R I T A S.

D

VSqueadeò verò rubus in asperitatis significationem abiit, vt homines ingenio moroso & difficillimo præditos, qui præ suo viuendi instituto omnes aliorum mores impendiò fastidirent, per rubum siccam indicarēt: eam enim ita affectam frangas potius, quàm minimum flectas. Deniq; rhamnus, vrtica, carduus, fentes, paliurus, & herbæ reliquæ aculeis armatæ, in sacris literis significant homines immites, dolosos, insolentes, & omnino improbos, quos nemo ex probis & mansuetis atrectare potest, contingere vel castigare, sine doloris compunctione, diceret Eucherius.

P E R T U R B A T I O N E S A N X I E T A T E S ' Q V E .

SVnt præterea omnia hæc perturbationum, quæ menti nostræ accidunt, hieroglyphica. Rubus, ut sentit Hesychius Hierosolymitanus presbyter, afflictatio ea est, quam nostri tentationem vocant, asperum quippe virgultum, & quod difficulter manibus atrectare possis. Hinc verò curæ, oppressiones, aduersi casus omnes intelliguntur, quibus corda nostra vellicantur, lacerantur, & ærumnosa fiunt, de quibus Paulus ad Timoth. Omnes qui volunt piè viuere Christo IESV dediti, persecutionē patiuntur. Ita apud Græcos dicterium, *ἡ ἀνὰ τὸν δάκτυλον* E
ἀνὰ τὸν δάκτυλον, pro incommoda atque perdifficili.

D I V I T I A R V M C V R Æ .

Hieroglyphicè passim loquitur Euangelium: vt ad hanc sententiā semen ait inter spinas concidisse, vnde anxietas diuitiarum curæ significantur. Sed durum fortasse videatur, diuitias per Spinarum vocabulum intelligi, nisi Dominus noster IESVS Christus, qui eo vsus est hieroglyphico, dictū ipse suū explicuisset. Quis enim mihi crederet, ait summus Pontifex Gregorius, si spinas diuitias interpretari voluissem, maxime cum illæ pungāt, istæ delectent, & tamen spinæ sunt, quia cogitationum suarum punctione mentes lacerant: & cum vsq; ad peccatum pertrahunt, quasi inflicto vulnere cruentāt, & quæ plurima in hac sententiā disputat. Expectet verò aliquis, vt huc citem locū ex XXXI Psalmo: Conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina. Sed loco hoc satis fuerit Lectorem admonuisse, in Hebræo codice nullam esse hinc de spina mentionem, sed de aristarū spiculis, quæ per æstatem torrefactæ faciliè confringunt. Hebraicæ prorsus literæ sensus est, vt paulò altius repetam, conuersum esse humorem, F
quod alij pinguedinem reddidēre, in eam iam ariditatem, quæ spicis accidit eo præsertim tempore quo aristæ triturantur. Nam tritura cum magno plurimum calore venit, vt Maro diceret, Dicendum igitur, humor omnis meus ita exaruit vt aristæ (nam hæ ab ariditate nomen habent) eo æstatis tempore quo tritura feruescit. Et hoc sibi vult illud, Dum confringitur spica. Nisi fortè spina in linguis aliquot aliis spicæ etiam significatum habet.

G R A T I A .

VT verò diu per senticeta tot peregrinati, postliminiò tandem ad rosam redeamus, ea sine spinis considerata, tum venustatis, tum amoris, in primis autem gratiæ eius signum est, qua quis præditus omnium in se amorem contrahat, omnium sibi animos conciliet. Inde factum est, vt purpureum rosæ colorem Veneris sanguinem esse poëtæ dixerint, qui quidem ex ictu eius pede defluerit, & rosam, quæ prius vbiq; alba erat, aspergine sua continxerit:

*Ille quidem studiosa suum defendere Adonin,
Gradiuus stricto quem petit ense ferox,*

Afflixit

A *Affixit duris vestigia cæca rosetis, Albaq; diuino picta cruore rosa est.*

Et Europa, Theocritus: Dum regiæ puellæ alios aliæ flores legunt, ipsa Regis filia purpuream manu rosam legerat, qualis Venus inter Gratias excellens. Inde Rosas loqui, prouerbium, de re gratissima iucundissimaq;. Et Persianum illud, dum nutricula gratiam omnium alumnulo comprecatur, Deos votis onerando ait, Quicquid calcauerit hic rosa fiat. Sed quod alij fabulose dicunt, philosophi illi veteres, qui rerum omnium originem altius perscrutati sunt, odorem coloremq; illum à Veneris ipsius stella proficisci autumant. Hinc Maro Venerem roseo semper ore loqui dicit. Quod denique ad afflatum pertinet, nemo luculentius expressit, quam idem explicuerit: cuius enim id de Rosa opusculum, de cuius autore dubitatum diximus, Charisius agnoscit. Ait verò poëta:

Vidi Pestano gaudere rosaria cultu,

Exoriente nouo rosida Luciferò.

Rara pruinosis canebat gemma frutetis,

Ad primos radios interitura die.

B *Ambigeres, raperetne rosis tunc aura ruborem,*

An daret, & flores tingueret orta dies.

Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum

Sideris & floris est domina vna Venus.

Forsan & vnus odor: sed celsior illi per auras

Diffatur, spirat proximus iste magis.

Communis Paphia Dea sideris & Dea floris,

Præcipit vnus muricis esse habitum.

Quò verò Gratia significatū inesse rosis apertius intelligamus, Indorū etiam monumenta cōquiremus: siquidē eorū Magi rosam tantū fecerūt, vt ad cōciliandos magnorū principum animos nō alia re quapiā libentius quām rosis vterentur. Libet verò ex eorum dictatis vnum hoc, quod ad argumentū facit, recitare. Aiunt illi, si Princeps quispiā sacer profanusve sit adeundus, quem tibi cōciliatum velis, vt & te amet, & votis tuis faueat, atq; benignè respondeat, obseruandum esse cœli sitū, cum Sol vel in Ariete vel in Leone gradu eo ascendente ferret, quem Luna læto feliciq; aliquo aspectu intueatur. Hic tu phialam rosacco nitidissimo plenā in manum dexterā sumēs, facie aduersus Solem cōuersa, summis pedibus insistens & phialā prætendens, in hæc verba duodecies repetitione facta, voce clara orationē habcas: Saluere te iubeat Deus ô Planeta tuo potens lumine, ac omnigenæ felicitatis fœcundissime, qui tam formosus, tamq; omnibus exoptatus, tam beneficus oriris radiorū diffusione micatissimus. Tu sol ille es, qui luce, spiritu et vigore tuo mundū vniuersum regis: tu cœli lampas, tu rerum omnium lumē, tu eorum quæ ubiq; gignuntur autor: tu per vim quā tibi Deus Opt. Max. infundit, tibi omnia deuincis: tu quatuor mundi cardines cōtinuo infatigabiliq; cursu peruestigas: tu lumē et pulchritudinē ex ipsa diuinitatis facie mutuaris: tu vitā luminosā, & perpetuæ vsum lucis nullo interposito velamento Lunę liberaliter elargiris: tu reliquos stellarum globos luminis tui lampadibus accendis. Quæ si ita habent, exoratur te velim, vt amicitia, beneuolentiā, amplexum, & affectum erga me omnium beneuolentiæ in hoc orco mihi cōcedas, ita vt me omnes appetant, & amicitiam meam vltro concupiscant, ac perinde maximos minoresq; Pontifices, Reges, principes, reliquosq; potētiore, Senatū,

Pierii Val. Rosaceum.

populum infimumq; gregem mihi amore atq; charitate conciliē. Hic quo illi ap D
pellarent nomine profitebant, rogabantq; insuper & adiurabant, obsecratio-
nibusq; adigebant per eius potestatem, vt amicitia hæc & amor et pietas ita in ho-
rum cordibus & linguis & operibus insideret, vt magno se affici gaudio experi-
rentur, quotiescunq; hominē eiusmodi intueri atq; alloqui facultas esset. Proin-
de Sol virtute & potestate sua, vt mores etiam congruerent, hominisq; præsen-
tiam illi omnes admirarentur, honorarent, & esse quantumvis precij existima-
rent, efficeret. Ad hæc quædam geniorum nomina intermiscebāt, quorū inter-
uentu eadem fieri supplicabant, præcipueq; nomen illud quod amores et amici-
tias viuificat, & amantū corda in vnum conflat, insolubiliq; copula coniungit.
Ea verò tum quia videbant absurda (sunt enim, vt Lucianus ait, βαρβαρικά πια
ἢ ἄπια ὀνόματα καὶ πλυσύλλαβα) tū quia ex Christianæ pietatis instituto profana iam
habentur, de industria prætermisi. Id ritè cūm exegissent, oleum summa venera-
tione susceptū obseruabant, quo faciem obvngerēt, quotiescunq; principē ali-
quem adituri essent. Quò minimè ridiculum videatur, Vlysi in Phœniciam ap-
pulso, fracta quippe naui, mari eiecto, & omnium egeno, Deam Pallada oleum E
attulisse, quo ille perūctus, omni abiecto squallore, quem ex maris falsugine ine-
diāq; per quatrīdū tolerata cōtraxerat, καὶ μετ' ἡ χάρισι σίλβειας, dignior & venerabi-
lior effectus est. Rosaceū verò Homero fuisse cognitum ex eo cōiicimus argu-
mento, quòδ ῥοδὸν ἑλαιῶν Venus Hectoris cadauer obvnxerat, quod à canum in-
iuria, quibus id Achilles obiecerat, inoffensum præstitit. Tantā inesse Rosę vim,
Homerus persuasum habuit. An nos autem oleum aliud à Venere quàm ex ro-
sa sua cōparatum existimemus? aut alia quapiam ope vřam eam crediderimus,
quàm ea ipsa vi, quam rosīs ipsamet infudit, cūm in Carthaginis templo

Restitit Aeneas, claraq; in luce refulsit,

Os humerosq; Deo similis? Nanq; ipsa decoram.

Cæsariem nato genitrix, lumenq; iuuenta

Purpureum, & latos oculis afflarat honores.

Sed quoniam rosa super satis superq; iam prouecti sumus, præteribo Ælij Veri
Imperatoris lectulum, minutulumq; reticulum foliis rosæ repletum, quem sibi
substerni iubebat, in quo Persicis odoribus perunctus recubare cōsueuerat, ma F
iorem inde sibi gratiam adepturus. Dissimulaboq; fabulas Apulcianas, in qui-
bus Lucius ipse prius in asinum ex homine conuersus, rosīs toto terrarum orbe
perquisitis tam multa pertulit incōmoda, donec demum oblata earum copia,
quas decerperet, humanæ formæ restitutus, pristino decori est & venustati red-
ditus. Quòd autem pertinet ad odorem, rosa sordidissimū animal scarabæum,
cui res plurimū est cum stercore, vt alibi diximus, odore enecat suo. ῥοδὸν au-
tem eam idcirco appellatam Plutarchus ait, ὅτι ῥοδὸν πολλὴ τῆς ἐδωμῆς ἀρώματι, quòd in-
genti odoris redundātia diffuat. Diuinæ literæ, vt Cyprianus ait, gloriosam fa-
mam appellare solent odoramēta. vnde Paulus, Christi bonus odor sumus. Et
quod vnguentū in Aaronis Pontificis barbā diffuebat, bonæ index est famæ,
quam sibi sacerdos quilibet comparare debet. Et pro martyribus hieroglyphi-
cè poni rosas, à rubore sanguinis, ait Eucherius.

D E L I L I O.

T verò coronā ipsi nostram elegantius cōtexamus, purpureis aderunt
lilia mista rosīs. Sciendum autē in primis, vnumquenq; florem hierogly-
phicum esse spei. Nam si spes, vt Speusippus Platonicus finit, est expe-
ctatio

Actatio boni: velut è cōuerso, metus, animi cōcussio in expectatione mali: siq; floribus inspectis, vsum inde fructuū sperare solemus, nulli dubium erit quin flos sit futuri boni prænuncius, & frugē paulò pòst succrescentē polliceat̃. Nam & Themistius ait per florē, vbi præuius apparuerit, in frugis inde nos spem surrigi. Sed quamvis sit hæc florū omniū prærogatiua, vt nos bene sperare iubeant, vnus tamē præcipuus, quippe liliū, vno omniū cōsensu hieroglyphici huius primas obtinet. Hic in antiquorū monumētis cum inscriptione *S P E I*, liliū potius figuram, quàm alterius cuiusquā floris speciē ostentat. Nam in numo Imp. Alexandri Pij Aug. ab altera facie dea liliū dextera prætendit, cuius inscriptio est, *S P E S P V B L I C A*. Eadem inscriptio cum lilio manu Deæ prætento in Imp. Æmiliani numis habetur. Nusquā verò frequentius neq; manifestius hæc liliū facies pro spe poni, quàm in Imp. Claudij P. T. Aug. numis, quorū vis magna proximis annis in Bellunenſi agro effossa est, in quibus Dea ipsa pallam lœua sustinet, dextera liliū prætendit, cum inscriptione, *S P E S P V B L I C A*. Et in Ti. Claudij numis eodem gestu Dea, palla quippe sublata, lilioq; dextera porre-

Bcto, cum literis, *S P E S A V G V S T A*. Eodem statu habituq; in Hadriani numo dea liliū prætendit cum inscriptione, *S P E S P. R.* Ac ne tædio sit horū multiplicitas & numerus, hieroglyphici huius non ignarus Maro noster, cū spem de Marcello conceptam significare vellet, tacita quadam ad clarissimū illum allusione, eruditius sanè quàm fronte prima polliceatur, hæc scripsit:

*Nec puer Iliaca quisquam de gente Latinos
In tantum spe tollet auos, nec Romula quondam
Ullo se tantum tellus iactabit alumno:*

& quæ sequuntur, vsq; ad versum illum:

Si quæ fata aspera rumpas, Tu Marcellus eris: manibus date lilia plenis.

Lilia poscit Anchises, quibus donis nepotis animam cumulet, vt inde præreptam iri spē publicā Populi Romani, prout ex superioribus numis ostensum, indicaret. Hinc Flaccus cū spes nostras sæpe fallere animaduertisset, indolisq; bona de manibus sæpe rapi conspexisset, postquam viuax apium dixit, breue mox liliū subiecit.

C

C H R I S T V S. A N G E L I.

In diuinis literis liliū, præcipuè album, nunc Christi, nunc angelorū hieroglyphicū est, à candore quippe iustitiæ. ad quod spectasse volunt Salomonē, cū dixit: Flos campi, & liliū conuallium. Hilarius Matthæo, præcipuū angelorum hieroglyphicū ponit lilia, de quibus dictū Euangelio, Non laborāt, neq; nent, quibus scilicet extra humanæ scientiæ eruditionē, suiq; operis mercedē, à Deo glorię candor indultus atq; indutus est, ne quid ex principio, labore et arte existimarent habuisse. Ea autē est istius germinis natura, vt cœlestibus angelorum substantiis aptissimè comparetur: hoc enim efflorescēs, cū à stirpe de tentæ humi radicis auellitur, naturæ suæ virtutē, licet aruisse videatur, occultat, & redeunte tempore rursus liliū sui honore vestitur. Ex se igitur reflorescit, sibiq; reddit: quod sit, quod vigeat, nec radici nec terræ debet, cū ille qui se suggerit succus ex se demanet & suffundatur, atq; ita annuæ huius viriditatis exemplo, virtutem cœlestis substantiæ æmulatur, cū tamen ex eo tantum quod intra se diuinitus acceptum habet, alatur in florem. Ideo ergo lilia non laborant, neq; nent, quia virtutes angelorū ex ea quam adeptæ sunt originis suæ sorte, vt

Pierii Val. Liliū.

sint semper, accipiunt. Generatim verò florem Eucherius hieroglyphicū esse D
dicit eorum operum quæ bene ritēq; fuerint inchoata: & Canticorū cantico ea
de causa sponsum dicere, Fulcite me floribus.

P V L C H R I T V D O.

Est & pulchritudinis signum liliū, siue formam, siue colores eius cōtemplē
re, Susasq; mollem delicatamq; Persarū urbē, vbi Regum erant hyberna, ob
mitissimā cœli plagam, & amœnitates alias, inde cognominatā tradunt, quod
Susa Persarum lingua liliū sit. Volentes itaq; loci pulchritudinem signare, no
men à lilio fecerunt. quamvis Stephanus à multitudine potius liliorū, quæ pas
sim illic & feracissimè proueniunt, cognomentū vrbi inditum scripserit. Vt cun
que verò, velut à liliis Susæ, non immeritò inter Italicas vrbes à flore Florentia
nuncupata, vtpote quæ, Domine mi præstantissime, patria hæc tua, quā tam li
benter incolimus, tam forma quàm situ, et incomparabilī rerum omnium amœ
nitate, totius sit Italiæ flos: vt inuidè mihi facere videantur, qui Fluentiam anti
quum vrbis nomen sibi somniant.

P V D I C I T I A.

PVdicitia virginitatisq; florem esse liliū, Hieronymus aduersus Iouinianū
interpretatur, dum Canticorū cantico sponsa illa ecclestis fratruelem suum
inter lilia pasci canit, hoc est, inter candidissimos virginum choros. Illa enim to
ta speciosa, nulla notabatur macula, neq; etiam ruga, vt Apostolus addidit. Et
quod à Libano accersitur, λευκισμός, id est, candor interpretatur. Sanè Nymphis
qui faciebant, etiam Gentium sacerdotes, lilia præsertim candida offerre soliti
erant. Ita apud Propertium Tarpeia:

*Sape tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem lederet hasta Taci.*

Sciendum tamē in vniuersum flores λεῖρα dici ab Apollonio, vt Argonauticōn
primo:

ὥς δ' ὅτε λεῖρα καὶ μὲν ποδὶ βρομῶσι μελίσσαι.

Pulchra fremunt vt apes pascentes lilia circum.

Quamvis propriè flos est qui liriū appellat, quem Theophrastus libro de Plan
tis, narcissum esse dicit, alij autem liliū. Et licet & pulchra & delicata lilia sint, F
ea tamē inuisa Veneri ait Nicander Alexipharmacis, quod olim de candore cū
dea certare voluerint, eamq; indignatam lilia in asinini pudendi formam trans
mutasse; adeò nihil tam ridiculum, tam ineptū, quod sibi Græci nō permittant.

I V N O.

Verū odium hoc in liliū, inde potius processisse videri potest, quod flos
Iunonius liliū esse dicitur, vt ex deæ lacte progenitū, cū subiecto clām
Herculi vbera admouisset, doloq; statim cognito se retraxisset: guttas verò la
ctis aiunt aliquot in terram decidisse, ex quibus mox lilia pullularint. Meritoq;

flos Regius etiam appellatur, non à Iunone regina tantū denomi

natione sumpta, sed à Regia qua præstat celsitudine, quod

tanta proceritate super flores alios attollitur,

vt ad tria interdum cubita

surrigatur.

A

DE CARDVI SCOLYMO.

T quoniā hodierna dictio per flores volutatur, bonāq; eorum pars, boni parū admodum pollicetur, vt conditionem quiscq; perpendat suam, de cardui scolymo, deq; Fremio quēdā minimē dissimulanda.

IMBECILLITAS HVMANA.

Imbecillitatem humanæ vitæ sacerdotes Ægyptij nullo significantiore ostendebant hieroglyphico, quā cardui flore figurato, quem Græci Scolymon vocant. Vnicaulis enim carduus simulac scolymon in calicem apparuerit, florem purpureum mittit inter medios aculeos celeriter canescentē, & abeuntem cum aura, perinde ac spes nostræ plurimū euanescunt, & minima quaque de causa homines plerunq; exanimantur.

M O R B I.

Si verò morbos, quibus plurimū tentatur affligiturq; humanū genus, significare voluissent, Fremij fecissent flores, vel quia rerū natura flores odoresq; de die in diem gignit, magna hominū admonitione, quæ spectatissimē florent, euestigiō marcescere, & vt apud Esaïam est, Omnis caro scēnū, & omnis gloria eius flos agri: siue, vt Cyprianus reddit, omnis eius claritas vt flos scēni: simulac enim scēnū aruit, dēcidit & flos: id quod fatidicus etiā Rex lamentatur, cū ossa sicut fremiū aruisse clamat. Vel quia tradunt Magi, colligi anemonas (sic enim Græci vocant) tertianis & quartanis remedio, postea alligari florem panno roseo, & in vmbra asseruari, ita cū opus sit adalligari. Florē hæc habet aut phœniceū, aut purpureū, aut lacteū, qui se nunquā aperit, nisi vento spirāte, vnde & nomen accepit, ἀπὸ τοῦ ἀνέμους scilicet. Quamvis non sum nescius, eruditos esse auctores, qui hoc nomine flores omnes intelligant in huiusmodi significatū, quod floribus omnibus contingat spirante vento aperiri. Ad eorum verò quæ pulchra, grata, & amabilia putamus, imbecillitatem indicandam, Catullus affectus aliquot accidere ait, velut prati vltimi flos prætereunte postquā tactus aratro. Quam sententiam dixisse semel non sat habuit, quare alibi eandem repetit:

Vt flos in septis secretus nascitur hortis

Ignotus pecori, nulli contusus aratro,

Quem mulcent auræ, firmat Sol, educat imber,

Multi illum pueri, multæ optauere puellæ.

Idem cū tenui carptus defloruit vngui,

Nulli illum pueri, nullæ optauere puellæ.

Purpureus veluti cū flos succisus aratro

Quem Maro imitatus ait,

Languescit moriens.

Neq; fortē importunē dixerim, loco hoc herbam in diuinis literis, vt apud Eucherium, hieroglyphicū esse iucunditatis: nonnunquā indicare quædam anime proficientis rudimenta, quæ mox florē, hoc est, spem, inde semen, hoc est, fructū datura sit. Ad superiorem verò sententiam Hilarius, Matthæo, sub hieroglyphico scēni nomine gentes à Deo sēpe nuncupatas ait: Germen, inquit hic, illud est quod virtutis suæ flore dilapso, ad calorem Solis arefcit. Igitur requies nulla gentibus: neq; mortis, vt volunt, compendio quies dabitur, sed ipsis corporis etiam æternitas destinabitur, vt ignis æterni in ipsis sit æterna materies, & in vniuersis sempiternis exerceatur vltio sempiterna. Et hoc illud est

quod Paulus ait: Omnes quidem resurgemus, sed

non omnes immutabimur.

Pierii Val. Amaranthus.

DE AMARANTHO.

D

E humanæ vitæ imbecillitate, bonisq; caducis & ante diem ereptis hæc per florum imagines Ægyptij afferre consueuerunt.

IN OFFENSA VALETUDO.

CONtrà verò si quæ inoffensa valetudine vixisse corporis ad extremum vsq; dignitate viribusq; seruatis, hieroglyphicè ostendere voluissent, amaranthi corollam capiti eius imponere mos erat. Est autem amaranthus spica purpurea verius quàm flos aliquis, asseruaturq; decerpta, ac postquam defecere cuncti flores, madefactus aqua reuiuiscit, & hybernas coronas facit: summaq; eius hæc natura nomen inuenit ἀπὸ τοῦ μὴ μαράναι, id est, propterea quòd minimè marcescat, Amaranthum sit appellatum. Hinc Thessali ad tumultum Achillis libamina & expiationes quotannis oraculi Dodongi admonitione ferre iussi, cum omnia quæ sacrificio ritè operando necessaria essent ex solo patrio asportare consueissent, duos quippe tauros, album vnū, nigrum alterum, vtruncq; verò mansuetum: syluam ex monte Pelio cæsam, ignem ex Thessalia, molamq; & aquam ex Sperchio haustam. Coronas insuper amaranthinas primi omnium excogitauerunt, easq; ad sacrum eiusmodi ferri sanxerunt, vt si fortè ventinuem repulissent, aut alia quapiam de causa mora iniecta esset, coronæ tamen neque flaccidæ, neque deformes suspenderentur.

E

DE FERULA.

CASTIGATIO INGENVA.

QVam Baccho sacram, & inde *ναρθηκοφόρος* ministros eius multi tradidere. Sed quòd ea de causa Baccho dedicetur, quia asini ea vescantur auidius, cum animalibus reliquis, vt tradit Plinius, præsentaneum sit remedium, leue commentum forsan videatur, quamvis nō ignoremus animal id gratissimam fuisse Libero patri victimam. Id verò magis arripet quod à Plutarcho accepimus libro de instituendis mulieribus: hic enim & ferulam & obliuionem Baccho dedicatas ait. Ferulam quidem propterea, quòd virga ea admonitionem significat, qua pueros castigare soliti sunt veteres, vt se quoq; subduxisse manum ferulæ profitetur Iuuenalis, itaq; innuere voluerint, quæ per ebrietatē admissa sunt, puerili tantum indigeant castigatione. Obliuionem addidēre, puto, per lyncis eiusdem Bacchi simulacrum, quæ, pascendo si casu aliquo auertat oculos, propositi cibi obliuiscatur, vt aiunt, & alium querat. Aiebant verò eorū recordari non oportere, quæ inter vina dicta factaue essent: notum enim illud est, *μὴ δὲ μνήμωνα συμπτώτας*. Quòd si quid est cuius meminisse debeat ebrius, ea dubio procul omnia, vt Pythagoræ sententia est, non tantum reminisci, sed identidem etiam animo repetere debet, quæ in ebrietate ridicula aut perniciofa dixerit feceritve: id enim vnum esse euitandæ ebrietatis remedium. Nam & Anacharsis ita nos docuit ebrietatem cauere, si quæ ebrij faciant, insperemus. Quòd verò Plutarchus admonendis mulieribus ferulam adhibet, aurem nobis vellere videtur, ne distichi illius immemores simus, quod toto terrarum orbe cantatissimum est:

Nux, asinus, mulier, simili sunt lege ligati:

Hæc tria nil recte faciunt, si verbera cessent. Sed ioco iam fatis.

PIE,

APIERIVS VALERIANVS AD IOANNEM

ANTONIVM POLLIONEM, GELOVM PRIMATEM,

de iis quæ per Spicam, & Cerealìa quædam
arma significantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

CUI verò libentius Spicas & Cerealìa quædam arma donarim, quàm tibi tam præstanti viro, tam frugi, tam probo, tam benigno, tam liberali? qui præsertim spicam habes in gemma domesticæ nobilitatis insigne: addam etiam, qui Siculus es, magnoque ingenij acumine præditus, verum quo non nisi modeste utaris, atque sapienter. Ero enim ego semper huius rei testis,

qui prudentiam moderationemque tuam tandiu expertus sum, cum in eodem convivebam contubernio, ad idem munus tecum à Clemente P. M. delegati, qui nepotes suos adolescentulos nobis commendarat, quos tanta rerum perturbatione vexatos, infelicissimo illo tempore huc & illuc peregrè circumduximus, cum hostica essent omnia, aduersa omnia, omnia suspecta. Tot illæ erant insidiæ, quæ illi etiam ætacula parabantur. Nos tamen per tot rerum omnium difficultates evicimus, ut sospites eos Clementi tandem restituto redderemus, atque ita moribus excultos, quantum in utroque nostrum fuit, ut nihil iam ad nobilissimæ indolis institutionem desiderari posset. Neque verò Legationes tuas illas memorabo, Germanicas, Noricas, Pannonicas, Bohemicas, Gallicas, Britannicas, & alia tibi sæpe munera demandata, quibus gerendis talem te præstitisti, ut ob sapientiam & probitatem omnibus esses admirationi. Quod si consiliis tuis faciliores accessissent aures, in tot, quæ mox perpeşi sumus, calamitates minimè incidissemus: tot erant ea, quæ desperata ab aliis, tua tu dexteritate restitueras, nisi obstitissent fata, quæ prudentiæ tuæ sese opposuerunt aduersaria, vel, cum te vera loqui, optima sentire, salutaria consulere homines cognoscerent, quod plerunque accidere solet, optima videntes, ad deteriora tamen spontè non declinassent. Sed hæc missa faciamus. Id unum profiteri nunquam desistam, quàm iucundum, quàm suaue mihi tum fuerit totum id vitæ tempus, quod in ea non nostra tantum, sed Italiæ totius communi calamitate unà conviximus: quantumque me tibi debere intelligam, qui non minorem mei consolandi, cum desperarem omnia, rationem habueris, quàm eorundem, qui nobis commendati erant, principum. Quæ verò utrique nostrum res præter omnium acciderint expectationem, quàmque varia fuerit rerum fortuna, longè magis quàm vellemus insidet memoria, neque quidem si obliuisci velimus, vilo modo possumus. At dices: Quorsum hæc rerum publicarum commemoratio, si de Spica & Cerealibus futurus est sermo? nempe quod eò me trahit earum rerum recordatio, quæ toties deambulando, sedendo, obequitando, super iis quæ ad nos & principes nostros attinebant, fuere sæpius à nobis non modò prævisa, verum etiam deploratæ. Idcirco nequeo ad Pollionem scribere, neque cum eo loqui, neque quicquam meditari, quod mihi non suggerat eorum sermonum memoriam, qui tam frequentes, tam necessarij quotidie intercidebant. At effluxere omnia hæc: effluxerint. Ut te igitur audiam, nobis quid nunc agendum, posteaquam studium, fides, industria, conatusque noster omnis iis nihil profuit, quibus omnia prospera, felicia fausta que cupiebamus, sed eversa omnia sunt, fatone dicam, an eorum culpa, qui recta consulentes aspernabantur? Velimus ne nos aliorum causa in perpetuo esse mærore, an nostri studij, nostri officij memores ea meditari, quæ aliquam ærumnarum obliuionem asferre possint? Ego nempe post rem certa iam desperatione conclamata, ad studia me mea retuli, commentationibusque illis hieroglyphicis, de quibus sæpe tecum, nunc totus incubui: quas cum per sua quæque segmenta disponerem, visæ mihi sunt polliceri,

Pierii Val. Spica.

fore, ut huius industriae mea aliquis fructus iis, qui poliores has literas affectantur, acquiri possit: quare labori nihil quicquam peperci, donec rem omnem digessissem. Ea verò quoniam in partes diuidenda fuit, quæ ad te pertinere arbitratus sum, tibi dedicaui. Utinam eo tu atque alij animo hæc suscipiatis, quo à me studio atque beneuolentia conscripta sunt. D

DE SPICA.

NYX ille tuus, Antoni Pollio, modiolus, qui spicas duas continet, insignis, ab cuius utraque parte copiarum cornua arte admodum eleganti incisa conspiciuntur, vetustatis omnino venerandæ monumentum, signum olim aut Edilium fuisse, aut eorum qui rei frumentariæ præerant, facile credere possumus.

CERES.

Videre enim est Iuliæ Piæ numus, ab cuius altera facie sigillum est Iguæ continnixum, dextera spicam gerens, calathus ante pedes propositus, cuius inscriptio est, quarto casu, CEREREM. B

ANNONA.

Est & T. Cæsaris Vespasiani numus, in quo simulacrum est, quod dextera sigillum exporrigit, in cuius una manu libella est, in altera cornu copiarum, appositum naui, & calathus cum spicis: inscriptio, ANNONA. In eiusdem aliquot aliis eadem omnia sunt præter cornu copiarum: eius loco caduceus spectes: nam & is, ut alibi diximus, in felicitatis significatum accedit, quod pax ipsa, cuius symbolum est caduceus, rerum omnium copiam & affluentiam inducit.

AFRICA.

Spectare verò est Africæ picturam eo libro, quem de Imperio, magistratibus, & militiarum ordinibus Theodosianis temporibus conscriptum vidimus. Ibi enim, ubi de Proconsule Africæ legitur, urbesque & officia & magistratus tota ea provincia distributa continentur, mulier quædam inspicitur, pileo in primis cooperta caput, cærulea palla hinc inde ab utroque humero reiecta, eaque ad humum usque fusa, interiore verò tunica rubra, imo limbo ad pedis unius altitudinem albo, cuius superiorem inferioremque marginem aureæ fibræ duæ circumeunt. Brachia nuda utrinque exporriguntur, binas utraque manu spicas ostendant. Sub pedibus naues duæ frumento onustæ, adpictæ sunt. Literæ superne sunt, PRO COS. AFRICÆ. Apud Horatium sanè de terræ huius feracitate frumentaria legas: F

Quicquid de Libycis verritur areis,

desumptum quidem ex Pindaro, qui *πυροφόρος λιβύων* Isthmiis dixit.

BRACCATI MILITES.

IN iisdem monumentis obseruavi gestamen cæruleo colore subobscurum pictum, circulo nigro iuxta marginem circumducto, à summa cuius parte stella adpicta est radiis octo prædita: in medio orbiculus est cum umbilico, utroque coloris aurei: ab eo orbiculo usque ad circulum qui iuxta marginem est, columella summissa coloris rubri: à lateribus columellæ spicæ duæ utrinque surgunt singulæ, quas auiculæ totidem volatu suspensæ impetunt. Insigne hoc erat eorum militum, qui BRACCATI IUNIORES appellantur, militabantque sub militum

A militum Præfentiali tunc nuncupato, qui titulus eorum erat notæ qui viri illustres vocabantur. Sed ut ad annonam revertamur, in Hadriani quoque numis corbis est cum spicis: & in Antonini, spicæ & Cornu copiæ cum eadem ANNONÆ inscriptione.

P R O V E N T V S.

QVæ verò spicæ duæ, dolio vuís pleno in earum medio constituto, spectantur in numo L. Liuínei Regulí, proventum bonorum, fructuumque copiam, & feracitatē eius viri magistratu vberem ostendit: nam ubi consultum est iis quæ cibo potuque inseruiunt, annona omnis largè populo videtur erogata. Usque adeò verò spicæ proventus indicia sunt, ut & apud Coniectores reperias eum, qui natas in aure spicas per nocturnam imaginem videre visus fuerat, & delapsa inde grana manibus collegerat, fratris mox demortui hæreditate locupletatum: spicis quippe proventum, aurem verò fraternitatem ostendentibus: germanas enim inuicem esse aures manifestum. In diuinis quoque literis spicæ, hoc est, messis eodem modo proventum hieroglyphicè significant, dicente Domino, Messis quidem plurima, operarij autem pauci admodum. Humanam enim messem vredini procellisque obiectam, cupiebat ille in horrea æternitatis sue transferre. Hesychius Hierosolymitanus pro messe accipit virtutes, quæ ex diuini verbi semine oriuntur. At stipula pro nullius boni operis fructu ponitur. unde Propheta lamentatur: Hei mihi, ut factus sum sicut qui colligit stipulam in messe. Idem paleæ, ut illud: Paleas autem vret igni.

SANè plerunque inuenias æstatem ipsam per spicarum fasciculum significari. Vnde apud Maronem:

ÆSTAS, ET FRUGUM inuentor.

Stabat nuda æstas, & spicea ferta ferebat.

Nonnunquam verò messem ipsam, aliàs & frugum inuentorem.

M E S S I S.

SEdenim Hesiodus Theogonia, falcem pro messe posuit, ubi dicit, τρέψαι μέγα σπείραρον. subiiciunt interpretes, Drepanon messis tempus. Hinc iuniores spicas duas, manipulos spicarum interdum duos in transversum adclinatos, pro mense Iulio ponere excogitarunt, quòd nimirum eo mense messis omnis triticea demetatur.

T E M P V S.

ET quod pertinet ad falcem, quoniam tempus omnia metit exsecatque & aufert, ideo falcem Saturno attributam nonnulli volunt: κρόν enim Saturnus, cui tempora subiiciuntur, quæ voce eadem Græci sola adiecta aspiratione pronunciant, quippe x in x versa. In hanc sententiam Maro: Omnia fert ætas.

A G R I C V L T V R A.

ALij falcem agricolationis totius signum arbitrantur, quod insigne Ianus Saturno dedit à messe & fertilitate, cui posteritas rationem etiam inferendi, & artem faciendi surculos fert acceptas: unde Saturnum à fatu Latini vocitarint.

Pierii Val. Lolium & Milium.

FRATRES ARVALES.

ALioqui spicea corona fratres aruales indicabat, quam primum Acca Larentia Romulo sacrificanti dedit.

SACERDOTES ARVORVM.

SI verò spicea corona vitta alba illigata esset, sacerdotes aruorū significabat, quorum illud erat insigne. At Cereris caput spicis redimitū spectauimus in numis quibusdam, ab altera quorum parte spica magna est nonnunquam sola, nonnunquam cum caduceo & lituo, eo quod retulimus significato.

P A X.

Quin & pacis simulacrum cum spicis figuratur: vnde Tibullus,
*At nobis pax alma veni, spicamq; teneto,
Profluat & pomis candidus ante sinus. Pax enim candida primum
Duxit araturos sub iuga panda boues.
Pax aluit vites, & succos condidit vna,
Funderet ut nato tecta paterna merum.
Pace bidens vomerq; vigent, ac tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.*

DIANÆ TRICLARIÆ SACRVM.

ERat & spicea corona insigne atq; gestamen eorum adolescentum qui Dianæ Triclariae sunt immolari soliti apud Patrenses, mollienda numinis indignatione, quam Menalippus atque Comætho templo deæ turpiter violato in ciues contraxere.

DE LOLIO.

Iriticeæ coronæ gestaminive contrarium est lolium, quòd quantum seges illa felicitatis affert, tātum hoc infelicitatis, & incommodi: secum enim inuidiam, & quandam animi prauitatem trahit.

PRAVI MORES.

Morum enim corruptorum id omnino indicium est: quare Antisthenes non temerè dicere solebat, absurdum esse triticū à lolio non repurgare, qui sentiret ex hoc inuidos à republica summouendos, ut Plutarchus interpretat: tam enim inuitiles inuidi sunt ciuitati, quàm lolium est tritico. qui verò inuidus est, suam ipse sibi fouet infelicitatem: quandoquidem Horatius ex Phalaridis sententia dicto sumpto,

Inuidia Siculi non inueneret tyranni Maius tormentum, ait.

Et quod ad corruptos degeneresq; mores facit, ita Virgilianus pastor lamētat:

*Grandia saepe quibus mandauimus hordea sulcis,
Infelix lolium, & steriles dominantur auenae.*

DE MILIO.

Virtus ideo humano generi utilis atq; cōmoda, qua miliū egregiè pollet, efficit ne ab hieroglyphicis expelli debeat. Nam si quis hominem qui declinare sciat infortunia, hoc scripturae genere ostentare voluerit, aptè serpentē pinxerit milij surculo circumvolutū, anguis ipsius capite deorsum deiecto, cauda supernè sita: quandoquidem ex milio panis praesumptus, incolumē sospitemq; praestat à veneno, naturae beneficentia, quae mortale genus remedio tam parabili, atq; omnibus obvio, praemunire voluerit contra

A tra pestē adeo perniciosam. Idq̃ tradit Didymus in iis, quę de re rustica scripsit.

I N N V M E R A.

S Vnt etiam qui spicam milij hieroglyphicē pro millenario numero ponant, S ac perinde pro innumeris, quia tale etiam est millenariis significatum. Neq̃ defunt qui numerum ipsum mille à milio dictum velint.

D E M O D I O.

Ed vt ad onycem revertamur, modius in ea incisus est: is quid sibi velit explicemus. Sed quoniam in numis, in picturis, in sculpturis, atq̃ aliis antiquorum monumentis spectare est alibi modium, alibi latē patentem urnulam, nonnunquā & cyathum, sæpius verò calathum, & quicquid vel humoris, vel solidorum est corporum capax, in Serapidis capite superpositum (illi enim plurimū vasa hæc dedicabantur, quod diuitiarum, & omnium proventuum numen haberetur) necesse erit hæc omnia colligere, ac veluti vetustas fecit, in vnum commiscere.

B F R V G V M O P V L E N T I A.

S lue igitur modius, siue calathus, siue quid huiusmodi figuretur, frugum id opulentiam indicabit, quas ipse siue Serapis, siue Osiris, siue quocunque nomine *δοτὴρ ἐσθλῶς* nuncupari placeat humano generi, satum inuento, & aratione cōmonstrata, comparasse dicitur, de quo multa alibi, & quo pacto Osiris quoq̃ in huius inuenti participatum admitteretur, disseruimus. Illud verò constat, cibarias opes & donaria in canistris offerre, & antiquorum fuisse morem, & nūc palam omnibus esse. quin etiam vbi liberalius, opipariusq̃ aliquid erogatū significare volumus, *αὐτῶ κατὰ* dicere consueuimus. Hinc apud Maronē ferunt nymphae calathis pallentes violas, & alia dona. Alibi Cererem canistris expediunt ministri. Osirin quoq̃, neq̃ non Cererem eodem insignitos gestamine Diodorus attestatur, & antiqua pleraq̃ signa ostendēre. Neq̃ verò hīc repetenda sunt ea, quæ plurima docuimus eo cōmentario quo de Capitis atque adeo Tricipitij significationibus agitur, utrū scilicet Serapis pro Sole, an pro Ioue, an pro mundi totius machina, vt Nicocreonti Cyprio Regi ipso est oraculo proditum, accipiendus sit, quoniam eo loco hæc omnia sunt explicata.

A Q V A.

S Edenim urnam potius Osiridi dedicatam videas, idq̃ ea de causa factum, quod eum non vini tantum, verum totius humoris dominum intelligebāt, eumq̃ Oceanum, perinde ac Isidem Thetin. Præferri enim urnam in sacrificiis, qua Deum colerent, mos erat. Hydriam enim quandam ingentem summo cultu, & atttonita penē veneratione prosequiebantur, quam obtectam, & casta religione susceptā, in sacram ædem solenni pompa gestabant, quò cū pervenisent, terræ procumbentes manibus ad cælum sublati iis gratiam agebant, qui primi diuini benignitatis munera mortalium vsui communicassent, vtpote qui ex humore oriri omnia persuasum haberent.

C A N O P V S.

A Lij, qui philosophiam cam eludebant, quorum è numero Ruffinus est, Canopum quendā apud Ægyptios in hydriæ speciem figurari solitū aiebant, q̃ inuento callido, cū in certamen cōtra Persas deventum esset, victorē ignem evicerit. Persæ enim, vt alibi sæpe ostendimus, ignem numinibus omnibus anteponunt. Is itaq̃ minutioribus quibusdam foraminibus hydriam, quam cōtra

Pierii Val. Modius.

ignem in periculum adducturus erat, à fundo perterebrauerat, ceraq; diligenter obturauerat, qua super ignem solenni certamine posita, vi caloris soluta, ignis extinctus expirauit. Quoniam verò de vrnis locupletius alibi dictum, reliqua nunc vasa persequemur.

NON CESSANDVM IGNAVITER.

Sed id quoq; nescio quid Ægyptiacum sapit, quòd Pythagoras super modio sedere nos vetat: quippe rationis portionē eam, qua anima ipsa metitur, explorat, atq; examinat omnia, non esse otiosa desidia remittendam, habendamve negligenter, verum omni exercitatione modoq; & regula dirigendā, assidueq; per cogitationis spacia agitandā. Ceterum diuus Hieronymus hoc subindicare dicit, nō debere nos de victu sollicitos esse in diem crastinum, prout etiam Dominicis præceptis admonemur. quanquā Cyrillus priorem sequitur sententiā. Plutarchus Sympotiacis symbolum ita exponit, vt ex præsentī mēsa semper aliquid in futurū relinquamus, & crastini diei hodierno meminerimus. Re siquidem parata non erit vltius consultandū, vt nudipes ille Phrator hospitem elusit, cum satur recederet, & ex reliquiis capum integrū coctum in manicam coniecisset: interrogante hospite quid eo facturū esset, in crastinū se asportare dixit: cui cum subiecisset hospes, Atqui lex nobis descripta est, ne de crastino cogitemus: suscepit ille Phrator, Parco igitur legi, qui hoc mihi prandio destinato, nihil quicquam ero super crastino sollicitus. Sed vt in re seria facestant ioci, Plutarchus ad eorum morem, quibus mēsas inanes tollere magna erat religio, symbolum videtur accommodare. Nam chcenicem pro diurno victu capi, quam Latini sportulam appellarunt, tum ex eo manifestum est quod apud Herodotum legitur, Regibus Spartæ ad cenam non cunctibus binas farinæ chcenices mitti solitas, tum quòd Alexarchus chcenica vocat *ἡμεροζόφ. δ. x.* Significaret igitur symbolum, nō debere nos in sportulis vitæ nostræ totius ita spem collocare, vt sede in eis statuta totum vitæ tempus ignauiter desideamus, sed aliquā ineamus rationem, cōsiliūq; capiamus, vt nobis aliquando viuere possimus, opesq; nostræ tandē in nobis ipsis, nō in alieno arbitrio sitæ sint. In diuinis literis modius hieroglyphicum est dogmatis atq; doctrinæ, quam Iudæi profitebantur, veritatis lumen sub eo recondentes: quam sententiam explicat Hilarius Matthæo: ideoq; proferendā esse lucernā IESVS admonet Apostolos, & quæ apud eum copiose. E

D I A L E C T I C A.

Zeno multipliciter solitus Dialecticorū argutias eludere; sed eo præcipuē dicto, quòd eam iustis quidem mensuris æquiparauit, quibus tamen non frumentum, sed paleas, simumq; quis dimetiretur. Ita hieroglyphicum Zeno faciebat, Dialecticam ostensurus paleas modio demensas.

A N I M V S.

VAs obturatum plerunq; animi significatum habere perhibetur. Vnde Læcenæ mulieres ollas in Regum suorum iustis pulsitabant per urbem discurrentes, vt ita ciuitatem orbam Rege, animo carere significarent, quemadmodum ollæ illæ inanes erant. In diuinis verò literis vbi Psalmo LXXII legitur, Penè effusi sunt gressus mei, de rupti aut inuersi vasis similitudine sumptū aiunt interpretes: vti enim liquor è vase in terram effusus perditur & euanescit, ita cogitationes suas & animi sententiās dicit penè effusas, in vanas scilicet & inanes rerum fabulas euagatas: quod fortè de nobis nugas has scribētibus dici possit. In quo tamen illud me consolatur, quòd multa omnino in his nugis disciplinæ veteris F

Ateris arcana, quæ hæcenus sepulta iacere, nemine ante me lapidem hunc mouente, industria nunc primum mea cœpere in lucem proferri, & tibi similibus quod satis est mihi, & aliis oblectamentum aliquod afferre. In Chaldæorū quoque scriptis, animus appellatione vasis accipitur: ut illud, Vas tuum inhabitant bestię terræ, ira videlicet & libido, cupiditatesque aliæ, quos affectus communes cum beluis habemus, & quod infelicius est, tantæ interdum apud nos autoritatis, ut ad brutalem sæpe nos vitam impellant. Hoc illud est quod Plato ait Repub. alere nos domi diuersa brutorum genera, quæ Deus ad hominem, ut in diuinis literis habetur, accersuit adiumento futura, ea tamen omnia interturbant, omnia subruunt, cum fræni impatientia nullo possunt regimine, nulla castigatione coerceri: id quod tunc accidit, cum nostri vigoris, nostræ immemores ingenuitatis, iis sponte nosmet dedimus in seruitutem. Concitatus enim animus, nisi parere cogatur, imperium sibi arripit, & dominationem exercet. Vas animæ vocat Paulus carnem nostram, quam etiam honorificè tractandam monet. Nonnunquam tamen eandem exteriorem vocat hominem. Vas verò capacitatis nomine dicta est, qua ipsam capit animam & continet. Homo verò de cōmunionē naturę, ut Tertullianus diceret, quæ eam non instrumentum in operationibus præstat, sed ministerium. Apud Hieronymum septimis supra tricesima Hebræorum castra, inuenias nos mortales hieroglyphicè pro fictilibus vasis intelligi, in quibus preciosissimum thesaurum conditum habeamus, quæ cum ita fragilia sint, ut vel minutissimè confringi possint, omni studio, cura atque diligentia cauendum, ut cor nostrum rectè muniamus, sepimentisque validioribus circundemus, ut ad ictus quolibet firmū integrumque seruetur. Olla, ait Euchrius, cum sit condimentorum, quæ ad humanum victum pertinent, receptaculum, in diuinis literis pro sobole vel progenie solet accipi: nam veluti ex olla desumitur quod ad victum facit, cuius beneficio humana vita sustinetur, ita de humano vasculo genitura depromit, quæ in multas hominum ætates propagat. Idco Psalmo LX legas, Moab olla spei meę: hoc est, Ruth, quæ Moabitis fuit, progenies illa est, quam spe concepī: nam Christi generatio, quantum ad humanitatem, per Ruth ipsam in posteros propagata est. Eodem spectat Apostoli dictum: In domo magna non sunt tantum vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia, alia quidem in honorem, alia porro in contumeliam. Et inhonoratus est Iechonias, quasi vas cuius nulla esset utilitas: quoniam cum in domo Dei ex numero esset familiarium, se turpitudinibus sceleribusque summisit, ideoque ea super homine scripta sunt: Nunquid vas fictile, curtumque vel attritum vir iste Iechonias? At bone Deus, quid aliud clamat Oedipus apud Sophoclem? Ita me turpibus bellum educaſtis vas repletum sordibus. Alibi ad apertis thesauris vasa indignationis à Deo prolata comperias, hoc est, reiectos animos, in quibus & ira, & prauus affectus reliqui concluderentur, de quibus plura apud theologos. Hesiodi quoque interpretes dolium vas allegoricè pro vitæ animique nostri sustentaculo accipiunt, eo Agriculturæ loco:

Ἀρχαυὶς δὲ πίδυ καὶ λήγοντ' ἐκρίσσειν

Μεσότη φέδειναι

De summo satiere cado, & cùm cœpit ad imum

Deficere, at medio memor esto parcius vri:

vbi dictum aiunt de pueritia, virilitate, & senectute, quippe pueros & senes iucundiores vitam agere debere, genioque liberior indulgere: viros verò, ætatem quippe firmiorē, parcè omnia sibi permittere, modumque voluptatibus omnibus

Pierii Val. Modius.

adhibere, vitamq; vndecunq; laboriosam adamare. Vtrum verò Hesiodū hoc D
sensisse dicamus, an quod Alexander Aphrodiseus interpretatur, de vini parte
media meliori, viderint alij; nam ad Alexandri sententiam accedit etiam prover
bium vulgò dictatum, Seram esse in fundo parsimoniam.

PERSVASIBILITAS.

A Pud Platonem, Gorgia, legas Socratem ex Itali cuiusdam viri elegātis com
mento, eam animæ partē in qua vigescunt cupiditates, propter persuasio
nem credulitatemq; lubricam dolium appellatum, quòd Græci nominis vox
πίθος, non à πῖω, sed à πείθομαι deduci videatur. At quæsierit fortasse aliquis, quid
sibi voluerint dolia duo, quæ olim in facello quodam Romæ ad cloacam maxi
mam, via quæ ad Carinas ducit, habebantur; quo quidē in loco spuerenphas
erat: quod porrò facellum Doliola Plutarchus vocatū ait. Nempe nihil aliud,
vt nonnulli tradunt, nisi duo fuisse dolia, alterum in quo Numæ sacra quædam
olim reposita fuerint, alterum inane, sed in quo Gallorum Senonum irruptione
sacra quædam à Vestalibus virginibus abscondita seruataq; fuerint, cū ipsæ
metu perculsæ, deserta Vrbe fuga sibi consuluisent. Ibidem aiūt simulacra duo
fuisse militari habitu, quæ sedebant, & peila manibus tenebant, quibus titulus E
fuberat, DI PENATES. Significabat verò sessus, firmatā Imperij sedem; pei
la, hostes summos procul; arma reliqua, Romani populi virtutem, & muni
mentum, vt apertius alibi singula pertractauimus.

LIBIDINES.

SEd vt ad Platonem redeamus, eam animi partem quæ libidinibus agitare
tur, Italus vir ille pro sapiente citatus à Socrate, perforatum dolium existima
bat, cuiusmodi essent dementes, profani, & iudicio damnati viri inexplebili in
continentia præditi, qui propter infidam animi compagem, obliuionemq; flu
xam eorum quæ honesta iustaq; percepissent, nihil quicquam infusum conti
nere possent. Ideoq; Lucretius hunc secutus ait:

*Deniq; animi ingratam naturam pascere semper,
Atq; explere bonis rebus, satiaréq; nunquam,
Quod faciunt nobis annorum tempora, circum
Cum redeunt, fætúsque ferunt, variósque lepôres,
Nec tamen explentur vitæ fructibus vnquam:
Hoc, vt opinor, id est, æuo florente puellas
Quod memorant laticem pertusum congerere in vas,
Quod tamen expleri nulla ratione potestur.*

HUMANI AFFECTVS.

Philosophi, qui sacras literas ad morum tantum rationem trahunt, cū in
arcam Noës omnes ferarum species introductas legerent, arbitrati sunt in
telligi debere ex huiusmodi historia in humanum corpus ferinos omnes affe
ctus, cupiditates & appetentias introductas. Sunt verò ex iis, quæ difficulter ex
armari, cicurariue, aut māsuescere possint. Quare clamat Horatius, regendum
animū, qui nisi paret, imperat: hunc frænis igitur, hunc catenis compescendum.
Rerū itaq; opifex terram affluentibus aquis expurgaturus, hoc est, vt Philo ait,
animū ab iniquitatibus expurgaturus, Noam in arcā, animi quippe vas, septem
ex puris iumentis deferre iubet, visum scilicet, auditum, olfactum, gustatum, ta
ctum, sermonem ac concupiscentiam, quos defæcatos habere decet sapientem,
cū

A cum mala innumera ab exlegibus & rationis expertibus animæ portionibus erumpant, à quibus maximum afsidiumq; bellum insurgit, eo præcipuè tempore, quo mortale genus otio desidiiq; torpescit. Quare Persius, vnum & molle lutum ne obdurescat, & ad opus fiat inhabile, properandum, & acri fingendum sine fine rota monet.

INANIS ANIMVS.

Idem animum fideliae comparat, percussamq; sonare vitium ait, maligneq; respondere, quæ viridi informata limo non satis excocta sit. Et futile illud & apertile vas animum prorsus inanem ostendere profitetur, cum dicit, Effluvis amens, contemnere. Apud nostros etiam vas corpus est: Paulus enim corpus tabernaculum vocat: nam dubio procul corpus animæ receptaculum est.

S E R M O.

Quod verò monuit Pythagoras, *σπίσις ἐς ἀμύδα μὴ ἐμβαλῃς*, Plutarchus sermonem vrbani, qui cibus est animi, in improbi hominis animum non immitendum esse interpretatur. Epictetus quoq; cum sermonem Ægyptiorum more pro liquore, aut rore pluuiæ, vel vnda profluente accipiat, in minimè syncerum vas, ne acescat computrescatq; infundendum vetat. Ad quod nimirum respexit Horatius cum dixit: *Syncerum est nisi vas, quodcumq; infundis, acescit.*

OBLITERANDA MALI MEMORIA.

Illud etiam ad animi significatum facit, quod vbi ollam à cinere sustuleris, vestigium turbandum Pythagoras censet: hoc est, simulatq; deferbuerit, atque refederit animi tumor, mali præteriti memoriam oblitterandam, & iracundiæ vestigium omne penitus tollendū, vt Plutarchus Sympotiacis interpretatur. Eoq; diuinum præceptum facit, Sol non occidat super iram tuam.

FERENDA MAIORVM DIFFICVLITAS.

Quam verò ollam nuptæ nouæ postridie nuptias à matre sponsi petere iubebantur, quam illa & iurgiis & conuitiis asperius intortis abnegaret, institutum ferunt apud Leptitanos Libyæ populos, vt sponsa vel ab ipso primordio socrus difficultatem patienter ferre consuesceret.

S E R V I T I A.

CA Ministerio aut vasa seruitutis indicia sunt: vnde apud Plautum legas de insolentissimo adolescente, qui omnes pro solutis scopis habebat: Nisi mihi matulam dederitis, vos habebo pro matula. Inter enim vasa vilissimi vsus lotiaria sunt. Et tale aliquid apud Lucianum olfacies, *πῶς ἂν ᾤδῃ μὲν ὅτι σωόν τῇν*, vbi potentiorum fastum tangit *ἐς ἀμύδα* mingentium. Id vtcunq; in diuinis quoq; literis vasa pro seruitutis ponuntur, propterea quod ea non nisi in ministerium aliquod comparantur. Hinc nonnulli quem psalmi LX locum ex Eucherio citauimus, Moab lebes spei meæ, simplicius intelligentes exponunt, Moabitæ ad seruitium meum sistendi sunt. Iam illud de Paulo vulgatissimum est, quem pro vasa, verum eo precioso, Dominus noster IESVS Christus se professus est elegisse. Ita plurimū calathus hieroglyphicū est seruitutis, siue corbes, siue cophinus appellet. Vnde illud de Iosippo ex Psal. citat Eucherius: Manus eius ad cophinum seruierunt. Nam & geruli dicuntur viri gestandis oneribus conductitij: & Venetiis passim foro plurimum cetario, olitorio & boario, qui operā hanc præstant, Cistæ nuncupatione accersuntur. Et quoniā cibum alibi referri ad animi pastum ostendimus, panemq; esse doctrinæ symbolū, duodecim illæ fragmentorum corbes quæ de profusa Christi liberalitate superfuere, duodecim Apo-

Pierii Val. Modius.

stolorum doctrinam, vt idem Eucherius sentit, indicasse videntur, quæ ne perirent accuratissimè procuratum.

AMICITIÆ CONFIRMATIO.

POcula verò vicissim porrecta, inuitationesq; ad compotandū, amicitiae confirmationē esse, tam nostri temporis mos est, quàm antiquorū omniū institutum. Hinc apud Maronem Dido cum Hospitali Ioui libasset, mox Bitiæ dedit, inde alij procures ad poculum inuitati. Sed nihil pigeat temporariae hilaritatis ergò Virgilianum super hoc carmen repetisse:

*Hic Regina grauem gemmis auróq; poposcit,
Implevitq; mero pateram, quam Belus & omnes
A Belo soliti, tum facta silentia tectis.
Iuppiter (hospitibus nam te dare iura loquuntur)
Hunc latum Tyriúsq; diem Troiaq; profectis
Esse velis, nostrósque huius meminisse minores.
Adsit lætitiæ Bacchus dator, & bona Iuno,
Et vos ô cætum Tyrii celebrate fauentes.
Dixit, & in mensam laticum libauit honorem,
Primáq; libato summo tenus attigit ore.
Tum Bitiæ dedit increpitans, ille impiger hausit
Spumantem pateram, & pleno se prouit auro. Post alij procures.*

In huiusmodi significatum trahunt Tantali phialam, ex qua Brachmanæ philosophi prius bibere soliti essent, quàm somno indulgerēt, humore per se nunquā deficiente. Philostratus enim amicitiae confirmandæ causa eiusmodi compotationem apud eos institutam autumat. Moris huius meminit diuus Hieronymus in veteris Instrumenti liminari pagina, sed pro phiala fontē ponit, eodem omnino significato, quo super quidam Grammaticorum procures diutissimè concertarunt. Mihi verò videtur fontē dixisse Hieronymus, ad vim illam vberem & inexhaustam ostendendam, cum liquor ille, veluti ex perenni fonte manare quotidie videretur. De mystico autem eius liquoris significato in Roris pluuij commentario est abundè disputatum.

CONCORDIA.

AD amicitiae confirmandæ significatum signa etiam veterū numorum accedunt, in quibus frequentissimè pateram exporrige videas: vt in Orbianæ numis, quorū inscriptio est, **CONCORDIA AVGVSTORVM**. Sed et ipsa Dea sella, patera per dexterā porrecta, læua duo copiae cornua tenet. Hæc eadē sunt in numo Iuliae Paulæ Aug. cum inscriptione, **CONCORDIA**. Sed in Sabinæ Augustæ numis, sigillum id quod sella sedet, læua innititur lanceæ, dextera pateram porrigit: inscriptio, **CONCORDIA AVG.**

CLEMENTIA.

HÆc eadem habentur in numo Antonini Augusti Pij, cuius inscriptio est **CLEMENTIA AVG.**

LIBERALITAS.

SVnt qui patinam expansam inter hæc Ægyptiorū cōmenta liberalitatis indicium esse dicant, quod ego nusquā apud veteres, quod meminerim, obseruauit: feliciter tamen excogitatum non negarim, habereq; cum calathio similitudinem, de quo multa superius, vbi de modio differuimus.

VBER.

A

V B E R T A S.

Alij peluim & guttum eodem penè significato, vel etiam vbertatis significatione describunt: quæq; defunctorū cippis signa huiusmodi hinc inde passim apposita conspiciuntur, nimirum indicant iusta ritè atq; liberaliter persoluta, neq; esse vt manes quidpiam aliud à pietate nostra desiderent. Speciem verò hanc antiquā esse ex plerisq; veterū monumentis asserimus, sed ex ea præcipuè sculptura, quæ mihi omniū in hoc genere pulcherrima visa est Romæ in Æsculapij pronao, vbi sepulcrum est, à fronte cuius prima patinam & guttum, & corymbos omnibus fructuum generibus, cum pediculis & folijs suis artificiosissimè laboratis suspensos videas, à capite verò speciosissimū candelabrū duabus lauris hinc inde aditis, cum baccis et folijs suis subtili adeò arte factis, vt ad obtutum tremere & crepitū ciere videantur. In diuinis verò literis multa super calice proponunt, quæ si omnia complecti velim, nullus vnquam erit operi finis: quare paucissimis contentus, satis habebō locum alijs intento digito commonstrasse. Argumentum enim hoc totum pertinet ad Theologos.

B

S V P P L I C I V M C A P I T A L E.

Frequentissimum est in diuinis literis poculum aut calicem pro capitali supplicio ponere, quod inter sanctiones suas Athenienses præcipuè susceperunt. Iudicij enim capitalibus vel cicutæ succum, vel venenum aliud fontibus propinabant, vt ex Socrate & alijs manifestū est. Et Psal. XV, calix pro mortis cruciatu ponit. Et Euangelij eodem significato: Calicem quem ego bibo, vos ne potestis bibere? Et: Pater, si fieri potest, summoveatur à me calix iste. Apertissimè quoque eo versu Psal. LXIII, Quoniam calix in manu Domini vini meri mixtione plenus: vbi de poenarum dispensatione sermo est, vt Græci Theologi disputant: Dominus enim vno calice merum propinat, hoc est, amaritudinem suppliciorum. Amariora enim vino tum Catullo, tum alijs dicuntur, quæ meraciora sunt. Altero mistum, hoc est, aquam misericordiæ ad poenarum temperamentum, quod subsequētia statim verba declarant: Et effudit ex hoc in hoc. quamvis qui literam Hebræicam sequi se profitentur, longè aliter rem exposuerint. Illud autem, Calicem salutaris accipiam, Euthymius ita interpretatur, vt dicat: Quoniam tot & tam magna sunt beneficia quæ Dominus in me contulit, vt nullo possim modo parè illi gratiam referre, ita me comparabo, vt si vsu veniat, animam propter amorem eius sim audacter effusus, quippe quovis martyrij cruciatu emoriturus. Hinc nulla tormentorū atrocitate territus clamat heros Rotatus meus, quem tu libenter adeò legebas:

Ne me effuse cruor, neu me terrete minaces

Mucrones, radijq;

Mox,

Dum carnis grando, dum sanguinis imber inundat,

ita precabatur:

Cape prima cruoris

Libamenta pater, viuo hoc me flumine ab omni

Labe, & ab incestu mortali perlue, vt inde

Hostia pura tuas feriar mactandus ad aras.

Non igitur temerè prius in tyrannum dixerat:

Ut libet hos artus lacera, suspende, trucida,

Et meus est hæc passus amor.

& huiusmodi alia.

Quamquam salutaris calicem & Chrysostomus & pleriq; alij aliter acceperunt, quod breuitatis causa prætereo.

Pierii Val. Cornu copiae.

S A P I E N T I A .

QVem verò tripodem aureum Græci Apollini dedicarūt, eiusq; capiti gestandum superimposuere, sapientiæ hieroglyphicum esse nemo dubitarit, qui norit historiam super eo traditam: extractum quippe tripodem aureū è mari sapientissimo adiudicatū Apollinis ipsius oraculo, cumq; mortales ad Socratem munus id detulissent, quod ei deberi publico omnium iudicio decretū esset, remisit is tripodem, & Apollini deberi, non cuiquam alteri respondit. D

DE CORNU COPIAE.

Eligua sunt in Onyce tuo Cornua copiae duo, de quorum significationibus disputare superfluum videatur, propterea quod nihil his vel vniuerso vulgo notius, quia tamē antiquorū numūm commemoratio, quæ plurimum ad hoc negociū facit, non iniucunda futura est, hanc quoq; partem nihil grauati tractare aggrediemur.

L I B E R A L I S S I M A B E N I G N I T A S .

Illud sanè & antiquum, & maximè celebratum est, in liberalissimæ benignitatis & largitionis effusissimæ signum Cornu copiae figurari, quod tum in fluviorum, præsertim nauigabilium, tum in aliorum numinum manibus, ubi larga significanda sit opulentia, spectatur. Multa verò passim in numismatis eiusmodi cornua videas, nunc liberalitatis, nunc felicitatis, nunc concordiae, nunc pacis, nunc annonæ, nunc hilaritatis, nunc huius vel illius indicia commoditatis & boni, vt quicquid denique lætum aut opportunum humano generi sit, inde nobis afferri videatur. In numo enim Antonini Aug. Germ. simulacrum est læua cornu copie tenens, dextera verò ventilabrum cereale, cuius inscriptio est, **L I B E R A L I T A S A V G.** Eadem insignia cum eadem inscriptione habentur etiam in Hadriani numis aliquot. Quem verò L. Septimius Geta Cæsar cudit, sigillum habet cum caduceo in dextera, in læua verò Cornu copiae, cum inscriptione, **F E L I C I T A T I S T E M P O R V M.** Duo verò cornua semicirculum facientia vasculis sursum versus erectis, iuxta verò mucronem inuicem colligata, habentur in Antonini Pij numis: inscriptio, **F E L I C I T A S.** In alio eiusdem Antonini simulacrum est læua Cornu copiae gestans, dextera verò intenta facie arma à pedibus strata incendit ac perdit, cum inscriptione, **P A X Æ T E R N A A V G.** Sedenim & clarissimæ scæminæ non dissimili ferè argumento numismata meruere, veluti Iulia Paula, cuius numum in patera citauimus, cum inscriptione, **Concordiæ.** Et Marcia Otacilla Seuera Aug. in numo pateram, & copiae cornua duo præfert, cum inscriptione, **C O N C O R D I A A V G G.** Eadem inscriptio in Orbianæ Aug. numo, de quo paulò antè. Sunt verò cornua hæc non aduersa, vt quæ in superiore Antonini numo pro felicitate posita sunt, sed inuicem cohærentia. E

H I L A R I T A S .

Concordiam non immeritò sequitur hilaritas, quare venit in mentē mihi numus Faustinae, in quo sigillum est quod læua Cornu copiae, dextera thyrsus à solo ad caput usq; frondibus & corollis ornatum tenet, vnde sumpta inscriptionis occasio, quæ huiusmodi est, **H I L A R I T A S.** In alio quodā surculum palmæ videas à solo supra caput assurgentem, quem medium dextera Dea ipsa cōprehendit, læua Cornu copiae gestat: inscriptio est, **H I L A R I T A S.** Non temere merè

Amerè verò vbi pax æterna, ibi cōcordia: vbi concordia, ibidem hilaritas: ex his autem oritur felicitas, quam in Vespasiani numo caduceo insignem, & Cornu copię ornatam videas, cum inscriptione, FELICITAS PVBLICA. Caduceusq; idem, atq; idem cornu copię in Traiani numo est, cum inscriptione, FELICITAS AVGVST. Horatius quoq; hilaritatem & felicitatem huiusmodi eo tempore vniuersę Italię scribit obtigisse, quo tempore rebus ab Agrippa cōtra Cantabros, à Claudio Nerone contra Armenios optimè gestis, eo loco erat res Romana, vt ex voto omnia succederent: ideoq; vt ille ad læcium ait,

Aurea fruges Italia pleno diffudit copia cornu.

FORTVNA AMATORIA.

ERat olim Ægiræ, ea Achaïæ ciuitas est, Fortunæ idolum cum cornu copię, iuxta quam Amor alatus assidebat, indicio, vt Pausanias arbitrat, ea quoq; quæ ad amorē pertinent, fortuna magis quàm pulchritudine secundari. Quod verò diuitias fortunas appellant, neque incongruè, neq; nouo inuento factum. Pausanias enim Bubalum ait omnium primum Fortunæ simulacrū Smyrneis effinxisse, in cuius capite polum statuerit, in altera ex manibus ῥὸ τὸ ἀμαλθείας καὶ ἀληθείας κέρως, quæ nunc vulgò diuitiarum cornua nuncupamus. De polo Pindarus, qui τίχλω φορεῖ πόθους appellauit. Huc facere videntur κατὰ χύματα illa, de quibus meminit Aristophanes, Pluto, quę seruorum nouitiorum, cū primū domum ingrederentur, capitibus ante focum profundebantur, dactyli quippe palmarum, numuli, legumina, carycæ, nuces, & huiusmodi bellaria conseruis omnibus impunè diripienda, quæ quidem in annuæ vbertatis omen fieri consueuerunt, vel vt ipsi frugi esse meminissent. Institutū mox idem ex Theopompo didicimus fuisse, boni auspicij causa, in sponsi caput.

P O C V L A.

PRæbuerunt autem olim cornua poculorum vsum, cū nondum vasa exco- gitata essent, vt apud Nicandri interpretes legimus: indeq; κεράσαι, quod mī- scere est, à cornu deductum. Siue quòd potatores taurinum quiddam assequan- tur, quippe animos, ferocitatē, & pugnacitatem, neq; dicto neq; facto parcant, sed vt animalia quæ cornibus prædita sunt, ad feriendum sese paratiores osten- dant. Vnde Horatius dixit, ebrietatem ad prælia vel inermem trudere: eaq; de causa Bacchum taurinis cornibus insignitum aiunt. Atque hoc illud est quod conuiuas coronari mos fuit. Nam coronam à cornu fluxisse Commētario suo, & quæ plurima ad hanc rem faciunt, ostendimus. Apud Xenophontem tamen de Græcorum reditu plerisq; locis inuenias, eos non nisi corneis poculis acce- ptos, quòd apud Gentes innumeras cornua vasculorum vsum subministrarēt: quare Nicandri dictum ad historiā potius, quàm ad philosophiam referendū.

C L E M E N S A N I M V S.

VIDere verò est Cornua illa copię nuncupata & vasa reliqua, variorum mo- dō fructuum, modō arborum, modō herbarum plena. Quale igitur signi- ficatum habet id quod ex vase pullulat, tale aliquid insidere animo intelligen- dum: quippe si fructiferæ oleæ ramusculos inspicias, clementem animum inter- preteris: si Palmam, inuictum, & victoriæ compotem: si Laurum, ab humilibus negocijs, caducisq; rebus alienum, cœle- stiaq; & permanfura semper atten- tantem.

Pierii Val. Cornu copiae.

ARTES DISCIPLINÆQUE INANES.

Pari modo vasa sterilibus arboribus, & inutilibus fructibus oppleta, hieroglyphicè inanes artes, vanasq; disciplinas ostendūt. Per steriles enim & inutiles fructus in diuinis literis artes illę intelligūtur, interprete Philone, quæ contra veritatē iusticiamq; comparantur. In quibus Medicinam in primis enumerat, vbi non ad sanitatē, sed ad lucrum comparata sit. Cui mox oratoriā adiungit, aduocatoriā scilicet illam & mercenariam, non ad iusticiam, sed ad decipiendos fallacibus suasiunculis auditores intentam. Iis Dialecticam illam comitem adhibet, quæ nihil ad mores, hoc est, ad veros animi fructus facit, vtpote quæ nugarū tantū argutijs & subtilitatibus gallinaceū lac ex illo suo copiae cornu propinare se polliceatur, cū tamen sit rerum omnium inanis, ollasq; tantū, vt Plutarchus de iisdem ipsis ait, ostentet. Inuehitur & Origenes in hos ipsos, vbi eos piscibus squama pinnisq; carentibus similes esse dicit, hæsitareq; semper in luto, nec ad aquarum superficiem, aërisq; participatum vnquam attolli: esseq; hoc genus illud piscium profanum, quod à sacris omnino repellitur.

VERA FOECUNDITAS.

Cornu verò copiae verum illud est, quod ab animo qui veram profiteatur agriculturam impletur. Ea verò est quæ ab agro suo insipientiæ, intemperantiæ, iniquitatis ac formidinis arbores exciderit, ac ab radice penitus extirparit: voluptatis insuper, cupiditatis, iræ, furoris, & venenorum aliorum plantas ad cælum vsq; porrectas ita eradicarit, vt neq; pars, neq; vestigiū earum vllum relinquantur, aut quicquam aliud quod occulta tacitaq; propagine prorepens aliquando suppullulare contendat. Cuiusmodi verò sint arbores quæ prauos indicent affectus, ostendit Horatius, cū de spinis pluribus exemptam vnā, nihil aut parum iuuare differit. Atq; alibi,

*Certemus (inquit) spinas animone ego fortius an tu
Euellas agro, & melior sit Horatius, an res.*

His inquam evulsis, earum mox loco suppullulent panganturve plantæ, quarū fructibus repletū cornu offeramus Deo, vt illud, Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, quem Deus numinis sui rore fecundarit, & ad optimam frugem iusserit peruenire, de nobis dici mereamur.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS
AD MAXIME REVERENDVM PATREM LVDOICVM BECCADELLVM ARCHIEPISCOPVM RAGVSINVM, DE IIS QUAE
per Papyrus, Fabam, Cicerem, Arundinem, Sinapim significan-
tur, ex sacris Ægyptiorum literis.

Um ea plurimum de causa, honoratissime pater, Venetjs omni Bellunensium hortorum meorum amœnitate posthabita, substiterim, quod & tua, et aliquot aliorum præstantium amicorum iucundissima consuetudine frui posse mihi pollicebatur, accidit vt (quod ætas iam plusquam septuagenaria sponte afferre solet) modo pedum, modo stomachi imbecillitate laborare cœperim: vnde coactus sum me domi, tanquā intra caueam continere, non ita tamen vt non omnis mea cogitatio ad vos tenderet, & qua ratione congressu vestro frui possem, assidue cogitarem. Habebam autem ante oculos labores meos in Ægyptiacæ disciplinæ non iniucundam forsitan interpretatione, quam inter amicos impertiebar, mea erga illos obseruantie futurum internuncium. Cumq; dies aliquot, quodnam

A quodnam ex his *Commentarijs* (id enim operi nomen) *Beccadello* tam præstanti viro mitterem, examinasssem, visum deniq, est, *Papyrus* illi, *Fabam*, *Cicerem*, *Arundinem*, & *Sinapim* dedicare, quod ad eius frugalissimos mores ex amussî facere viderentur. Memineram enim sermonû eorum, qui nobiscû *Patauij* olim cum infelicissimo illo adolescente, tam multû fletu, ad superos, *Cosmo Gerio Phansen*si, iam *Præsule* habitî fuerant, cum iuuenis ille non tam *Græcarum Latinarumq,* literarum eruditione dubio procul admirandus, quàm sanctissimorum morum & pietatis in primis nostræ propugnator acerrimus, tam doctè, tam copiose differere consuerat. Nam cum de frugalitate sermo è re nata inter nos incidisset, egoq, *Papyrus* in exemplum ab *Aegyptijs* desumpsissem, per quam illi victus parsimoniâ frugalitatemq, significare soliti essent: Atqui, *Cosmus* inquit, quàm multa ea quoq, sunt in hanc sententiam tum nostrorum, tum exterorum ducum, Regum & Imperatorum responsa, factaq, scitè & sapienter, quæ victus queant petulantia castigare: cuiusmodi est nostri illius, qui militibus frustra vinum peti respondit, quibus à vicina *Nili* ripa liceret aquari. Quem secutus *Pescenius Niger*, Militibus vinum identidem efflagitantibus, respondit: Nilum habetis & vinum queritis? Idemq, tumultuantibus his qui à *Sarracenis* victi fuerant, & dicentibus, Vinum non accepimus, pugnare nō possumus: **B** rubescite, inquit: illi qui nos vincti, aquam tantum bibunt. Cumq, nos taciti eum libenter auscultaremus, ardore ille iuuenili, honestissimaq, ambitione concitatus, profecutus est. Quid autē *Alexāder Macedo*? cum illi *Regina Carum Ada*, obsonia quædam exquisitissima, magnaq, impensa, nec minori arte & diligentia condita misitaret, quàm sapienter eam illussit, quæ coquos etiam se missuram offerret, obsonia lautiora, & peritiores coquos habere se domi respondens, nocturnum quippe iter, quod prandium pararet: matutinam frugalitatem, quæ cœnâ instrueret. Unde philosophi clarissimi dictum, nullum obsonium fame melius. Apud *Max. Tyrium* legas *Atthecum* quendam ganeæ magistrû *Sparta* eiectum, quod illi labore potius, quàm per cōdimentorum lenocinia edendi desiderium queritarēt. Illud præcipua memoria dignum, quod *Guesfacto Aegyptiorum* regi *Bacchoris* filio accidisse memorant, qui licet & ipse inductis à Rege *Meni* delicijs & imbutus & educatus esset, & fere eneruatus, generosi tamen animi specimen præbuit, cum exercitû per *Arabie* solitudines dūctaret: deficiente commeatu, coactus cibum despiciatissimum quenq, mendicare, humanæ necessitatis commoda locorum ubique satis opulenter suggeri perspexit, ac Regijs demum apparatibus, luxu & opulentia posthabitis, nullo vnquam exquisitori condimento ex eo usus est, victu eo cōtentus qui pro locorum natura suppeteret, parcissime peruixit, remq, sacris annalibus describendam *Thebis* in templo nō incuriose demandavit, ut reliqui ad frugalem hanc rectè viuendi normam exemplo subinuitati quietius degerent. Huiusmodi frugalitatis *Cyrus Rex* etiam fuisse traditur, qui, ut apud *Ammianû* legitur, rogatus ab hospite quidnam ad prandium sibi iuberet apparari? Nihil, inquit, quàm panem. Hic tamen tam parcus sibi, à *Platone* reprehenditur *Legum* III, quod non & *Cambysem* filium in eadem parsimonia educandum curauerit: perinde ac *Darium* etiam appellat, qui se tantum defraudans, filium negligenter educari permisit. De *Artaxerxe*, cognomento *Mnemone*, memorabile illud constat, cuius direpto in fuga quadam commeatu, cum aridis fribus & hordeaceo pane vesci coactus esset: *Dij boni*, inquit, cuiusmodi voluptatis hætenus expers fui? Hæc, inquam, ut tu quoq, meminisse potes, *Cosmus* noster ex antiquorû historijs referebat, cum ego circa *Aegyptiaca* tantum insisterem, & quam ipsi sententiam ex rerum suarum usu sequerentur, commemorarem. Declamaui enim ut cibum illi per *Papyri* figuram significarent, cum priscis illis herbæ quæque palustres, caules, & radices, quas gustumites experti essent, victum largè subministrarent, sed

omnium maxime *Papyrus*.

Pierii Val. Papyrus.

D E P A P Y R O. V I C T V S

D

Eritò quidem pro victu Papyrus poni solita est, tam ob cibi copiā, quàm etiā ob raram quandam eius herbæ naturam. Licet enim fructus habeat infecundos, radicem tamen eam fert, quæ, præter quòd ignis gratia vellitur, summam tamen frequentissimamq; opem in re cibaria præstat. Omnes quidem incolæ, & crudam, & assam manducāt, & elixa etiam vtuntur, succo tantum deuorato, cum alioqui manducamentum expuant. Frugalissimis enim viris, & tenui cibo contentis, satis ad alimoniam succus ille facere videbatur.

P A R V O C O N T E N T V S.

Cum itaq; tam larga Papyrus cibi cōmoda subministraret, inde factum vt quotiens hominem paruo contentum innuere vellent, simplici quippe naturaliq; cibo vtentem, quiq; in medio positorum, vt diceret Horatius, abstemius herbis viueret, illud dictarent:

Βίβλος ὃ καρπὸς ἐκ αὐτῆς μέγαν στέχων

hoc est, non esse vt grauiorē pleniorēq; aristam disquirat is, cui papyri fructus victui necessaria suppeditare potest. Neq; enim Helisæus in præbendis epulis vilis habitus, quanquam oleribus syluestribus amicos exciperet. Inuenio traditum à Chæremone Stoico, quem Martialis, vt factionis suæ maximè contrariū, eludit eo epigrammate:

Quod nimium laudas Chæremone Stoice mortem,

Vis animum mirer, suspiciamq; tuum.

Hanc tibi virtutem fracta facit vrceus ansa,

Et tristis nullo qui tepet igne focus.

& quæ sequuntur calumniosa omnia.

Ægyptios olim omnibus negocijs curisq; reiectis, semper in templo perstitisse, rerumq; naturas, causasq; & rationes siderum contemplari assidue solitos, mulieribus nunquā se miscuisse, nunquā cognatos & propinquos, ne liberos quidem vidisse, ex eo tempore quo cœpissent diuino cultui famulari: carnibus item & vino semper abstinuisse, imò etiam hanc rarò vesci solitos, ne stomachum onerarent, quæ si quando comederent, tunc pariter hyssopum sumebant, vt e-

scam grauiorem illius calore decoquerēt: oleum tantum in oleribus nouerant. Ecquid loquar, inquit Chæremone idem, de volatilibus, cum oum quoq; pro carnibus vitauerint, neq; nō lac, quorum alterum carnes liquidas, alterum sanguinem esse dicebāt, colore tantum mutato? Cubile eisdem ex folijs palmarum, quas *βαίτας* vocant, fuisse, assuetosq; bidui atq; etiam tridui inedia sustinere. Quare minimè mirum est in tanta victus parsimonia, eorum corpora, quod pleriq; autores tradunt, vel nullis odoribus delibuta, spontè auram suaueolentem emisisse, odoratasq; transeuntium umbras miram inspirasse fragrantiam. Quanquam & Alexandri Macedonis corpus suapte vi aromaticum quid oboluisse Theophrastus asseuerat: sed forsitan in Rege cura, quod in illis negligētia, præstabat. Quid verò Chæremone scripturus, si nostri generis eremitas per deserta Thebaidos, & montem Sinā inspexisset? Quid, si vniuersa interdum collegia ad durissimam corporum macerationem spontanea etiam supplicia, flagra, labores addidisse cognouisset, nullumq; neq; nocte cruciatus alicuius vacuum tempus sibi permisisset? Sedenim multa Ægyptijs attribuunt, quæ nostræ pietatis procures præstitere, præclarāq; illa patientiæ documenta, dissimulatis nostrorum nominibus, in re-

gionis

A gionis tantum, quam incolebant, laudem transtulerunt. Neque tamen Ægyptij solum, de quibus Chere mon Stoicus tam multa disseruit, herbis & arborum tantum fructibus victitarunt, verum & gentes reliquæ, ut Porphyrius attestatur, hoc cibi genere usæ sunt aliquandiu: primi que sacrificantes, non animalia, sed herbas floresque, deinde arbores sacrificarunt, atque aromatum suffitu operati sunt, cuiusmodi sunt thymiamata apud Orpheum. Qui verò primi animalibus vesci coeperunt, penuria frugum id facere coacti perhibentur. quare luculenter simul ac crudité Ovidius:

*At vetus illa ætas cui fecimus aurea nomen,
Fætibus arboreis, & quas humus educat herbis
Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.*

Quantum verò illa delectant, quæ tam eleganter Pythagoras apud eundem differit:

*Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora, sunt fruges, sunt deducunt ramos
Pondere poma suo, tumidaque in vitibus vna:
Sunt herba dulces, sunt quæ mitescere flamma
Molliriue queant: nec nobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia florem.*

B

& quæ plurima in hanc sententiã modulatur. Quin & Græcos illos veteres, tanquam proximè Deo genitos, optimos fuisse natura, Dicæarchus Peripatericus asseuerat, nullumque animal occidisse. Vetus autem Atheniensium cibus, ficus: Arcadum, glans: Indorum, calami: Carmanorum, palmæ: Mæotiorum Sauromatumque, milium: Persarum, cardamum ac terminthus, ut obseruauit Ælianus. At Eusebius homines ferino ita victu prius ali solitos, rerum imperitiæ videtur adscribere, ubi dicit:

ὅτι ὁ ἱερεὺς ἀρχὴς γενέσθαι τις, τὴν ἀνθρώπου φασὶν ἀνακτάτω, καὶ μετὰ δὲ βίῳ καὶ πτωχείᾳ ἀποβλέψας ὡς τὰς νομὰς ἵσταται, καὶ περὶ τῆς τοῦ βουταίου πλὴν πρὸς τὴν αἰσθησίνην, καὶ ὅτι αὐτομάτως ἔχῃ τὴν δυνάμειν καρπὸς. Homines quippe rerum principio genitos, aiunt parabili ferinoque victu pasci solitos, sparsimque in pascua prodisse, deque gramini bus quæ mitiora viderentur, cibum sibi comparasse, atque etiã fructus qui sponte, nulla mortaliũ cura culti, nascerentur. Sedenim vtcumque senserit Eusebius, fuit tamen Theologorum veterum præ-

C

ceptum, animantium nullum sacrificandum, sed usque ad farinã & mel, terrarumque fructus atque flores. Nouit enim Deus (aiebant illi) virum pietatis veræ cultorem, etiam si minimũ quodque foliũ altaribus intulisset, atque ipsum, quantum quisque animo, nõ quantum manibus afferat, intueri. Quod verò ad carnes attinet, earum vsum Porphyrius libro de Abstinencia, dicit ad salubritatẽ minimè cõferre, sed ei potius impedimento esse, eo argumento, quòd per quæ recuperatur bona valetudo, per eadem conseruat: eam si quando amiserimus, per victum tenuissimũ, & præsertim à carnibus alienũ, recipimus: per eundem igitur salubritas in incolumitate perseuerat sua. Sed ne tam multa quæ ille cõscripsit in hanc sententiam cõpilem, & Chrysippi Medeam repetã, ad nostra regrediendo, quæ apud pios domi nascuntur apponã, qui quidem ipsius Dei summi prouidentia simplicẽ victum, & natura ipsa prouenientẽ, reliquis cibis antelatum autumat, et perinde debere nos idẽ approbare. Terra enim antequã Sol creatus esset, germinare iussa, cibũ sobrietatis prius eduxit, quàm reliquos, deliciarum atque luxuriæ, quibus quãvis humana improbitas sit nunc usque adeò dedita, ut iam vnusquisque supra etiã vires & censum, exquisitiores vberioresque epulas disquirat, ille tamẽ cibus diuino primũ effusus munere, sine saturo, sine semine pductus, tam dulcis & gratus per-

Pierii Val. Papyrus.

manſit, vt etiam repletis diſtentiſqꝫ voluptati atqꝫ vſui ſit, & auidius appetat, D
primis deniqꝫ menſis appoſitus, ſecundis minimè faſtidiatur, atqꝫ ita ſimplex di
uinitatis opus humanā omnem exuperat induſtriam. Noſtri verò temporis hel
luones inſtitutum ieiunij ſacroſanctū ad pietatem nihil facere arbitrantur, totqꝫ
iam voluminibus in ſanctos mores inuecti, noſtrā hanc viuendi temperantiam
nihil antiquum ſapere contendunt, muliercularumqꝫ ſuperſtitiones eſſe, cū ta
men & illi ipſi veteres qui nondum veritatis lumine fuerāt irradiati, ieiunia tam
multis cæremonijs indixerint. Præcipuè verò Romani ieiunia Cererī feruntur
inſtituiſſe, M. Acilio Glabrione, P. Cornelio Scipione C O S S. poſt victū An
tiochum Syriæ regem. Reliquum eſſet ſanctiſſima tot noſtræ pietatis collegia
recenſere, quæ vt ſanctius atqꝫ caſtius Deo famulentur, perpetuò ſibi carniū
vſu interdixere: ſed quoniā hæc in omniū oculis verſant, ſatiſqꝫ omnibus inno
tuere, ijs nunc præteritis, ad reliqua Papyri ſignificata ſtylū direxiſſe præſtiterit.

ANTIQUA PROGENIES.

C Vm verò apud Ægyptios nihil eo cibo antiquius haberetur, factū eſt vt
ſi progeniem antiquam deſcribere vellent, papyraceum faſcem pingerent: E
tametſi nobilitatis nullum inter ipſos diſcrimen habebatur, ſed omnes pariter
nobiles cenſebantur. Herbam verò illam magna veneratione ſuſceptam in ma
nus, quotieſcunqꝫ dijs ſupplicaturi eſſent prætendebant, quòd è limo ſe quoqꝫ
genitos profitebantur, atqꝫ vnā cum ipſo caule ſe identidem eſſe paluſtria pro
pèmodum animalia. Eoqꝫ ſpectare videbatur præclarum Romanorum inſtitu
tum, qui multis in rebus, tum in ea præcipuè prudentes, cū hominem re bene
geſta ſummis honoribus decorare inſtituiſſent, triūphales illos currus in tuni
ca louis decernebant, idqꝫ ſapientiſſimè cauerant, vt ne ſupra modum inſoleſce
rent, à tergo eſſet qui, Homine memento te eſſe, identidem ſucclamaret. ita Ter
tullianus. Sanè Plinius maximum eſſe dicit victoriæ ſignum, cū herba tradiſſet,
quia per eam ſe indicant eſſe de terra altrice, atqꝫ humatione cedere. quamvis
Seruius eo carmine Virgiliano,

Et vitæ comptos voluit prætereſcere ramos,

aliter ex Varronis Ætijs dare herbam exponat. Sanè Virgilius terreā & ipſe
progeniem hominum agnouit, Lactantio ita verſum eius referente: F

Terrea progenies duris caput extulit aruis:

quod in vulgatis exemplaribus habetur Ferrea, id quod nihil ad ea primordia,
quæ Maro tangit. Tollenda tamen ex Lactantij codice verba ſunt illa, *procrea
ta ex lapidibus*, quæ quidem ex Seruij commentario, importunè ſunt eò translata.
Sed vt ad Papyrū reuertamur, vel ob eam, quam retulimus cauſam, vel ob hu
mitem naturalemqꝫ ortū, vt Diodorus ait, vel quòd magis humidis quàm ſic
cis cibis victus humani conſtet alimonia, parem ſibi cum Papyro generationē
exiſtimabant.

SACERDOTIVM.

I Pſos verò ſacerdotes ſuos huius nobilitatis gratia papyraceis calceis inſigni
bant, neqꝫ eos ijs ex alia quapiam materia contextos ferre licebat, vſque adeò
illa omnia euitabant, quæ vel minimam impuritatis ſuſpicionē afferre poſſent.
Hinc etiā apud Romanos noſtros, huius puritatis ergò, Flaminicis mortuæ
per ſe pecudis corio calceos aut ſoleas fieri nefas habebatur, ſed aut occiſæ alio
qui, vt illud Homericum, *ἰοὺν καὶ πυλίοιο*, aut immolate, quoniam hæc maſta eſſent:
ſua verò morte extincta omnia, vetus illa ſuperſtitio funeſta eſſe decreuerat. At
qui

A qui etiā Affertor noster præcepit Apostolis suis ne calceamenta pedibus inducerēt: quod ita interpretatur Adamantius, vt ipſorū pedes, qui ad annunciandā felicissimæ vitæ perpetuitatē properabant, omni carerent mortalitatis indicio. Nam & Moses cū exiret è terra Ægypto, calceamenta ex mortuis pellibus induxerat, quibus veluti quadam mortalitate constrictus erat: cū verò ccepit per virtutem proficere, & ad montem Dei conscendere, ibiq; immortalibus ministrare mysterijs, tunc ei præcipit vt lora calceamenti soluat, quia locus in quo consisteret, sanctus esset: hoc est, vt indicia mortalitatis, quæ in pelliceis calceis designatur, abijceret. Quantū verò ad papyracea Ægyptiorū calceamēta pertinet, nonnulli nihil aliud inde quæsitum autumant, quàm puritatis argumentū. Nam eadem de causa pietas nostra indumenta ex lino sacerdotibus imperauit, in quibus omniū ferè gentium & nationum consensus fuit: & eo vestis genere Apollonius Tyaneus semper vsus est, quoniam illa vestis purior & syncerior videretur, quàm vestes ex lanarum aut vellerū pollutione contextæ. Papyrus autem non tantū calceis cōficiendis commoda, verū & ad multa vtenſilia variorum aptissima: quin & ad nauigia texenda, velaq; & tegetes, necnon vestem stragulam, ad funes è libro cōficiendos: & nulla deniq; herba sit, quæ tot & tam varijs modis humano consulat vsui, & maiores pluresq; afferat vtilitates.

D E F A B A.

Faba Ægyptijs instar venerandi numinis fuit, tantæq; religionis, vt eam neq; sererent, neq; comederent, quinetiam aspicere vererentur: quod Theon Grammaticus apud Plutarchum Sympotiacis enarrat, & alij pleriq; tradidēre.

I M P R O F A N A B I L E N U M E N .

Per eam velo coopertam improfanabile numen intelligi volebant: quamvis Herodotus vulgi opinionem secutus, id ea de causa factitari solitum dicat, quòd impurum adeò legumen id existimarent, vt non tactu gustu' ve tantū, verū etiam visu profanum haberetur.

F V N V S L V C T V S ' V E .

C Nam & apud Romanos faba inter funesta recensebatur, neq; Diali fas erat eam tangere, neq; quidē nominare, putabantq; omnino ad mortuos pertinere: nam & lemuralibus iaciebatur laruis, & parentalibus adhibebatur sacrificijs: in flore enim eius luctus quædam inesse literæ videntur, vt Festus Pompeius attestatur. & quod ad parentalia pertinet, fabaciū epulum in funeralibus ad nostra vsq; tempora perseuerat. Sanè Varro ea de causa Flaminem ait ea non vesci, quòd in eius flore literæ illæ luctus indices inueniantur. Aliorum fuit opinio, mortuorum animas in fabis habitare: inde Pythagoras cū percussores fugeret, & in aruum fabis consitum incidisset, quā tutus ei dabatur exitus, si se in eam segetem immisisset, ab inimicis potius trucidari, quàm fabas animarū conceptacula conculcare maluit.

N E Q V I T I Æ F R Æ N V M .

Sunt qui fabam eam velo coopertam nihil aliud sibi velle disputent, quàm amouendas à manibus oculisq; nostris omnes nequitiae causas, vt castiorem agamus vitam: eoq; spectare Pythagoricum præceptum, vt à fabulo abstinemus, quam sententiam Empedocles ita pronunciauit:

Διθι πάς θιθι κινάμω ἀπὸ χειρὸς ἐλάσθαι.

Pierii Val. Faba.

Ah miseri à fabulo miseri seducite dextras.

Cyamon verò, vt inquit Gellius, multi fabam intelligi voluerunt, peritiores tamen pro testiculis accipiunt, quos ita opertè ac symbolicè Pythagoras appellauit, quia scilicet fabæ mollitudine sua, & ingenita quadam tumoris efficacia, humanæ genituræ vim suggerât, atq; insuper facillimæ sint corruptionis, & deniq; testiculis ipsis forma quàm simillima. Idcirco Empedoclem versu illo, nō à fabulo edendo, sed à rei Venereæ proluuiio voluisse homines auertere, quibus vcluti animi ergastulis liberati, possimus ingenio expeditiorem nauare operam.

NEGOTIA PVBLICA DECLINANDA.

SEdenim Plutarchus commentario de liberis instituendis, Aristotelem secutus, abstinendum ex hoc monet à tractandis rerumpub. muneribus, quòd in creandis magistratibus fabæ calculorū vice vsui essent: quem morem pleræq; ciuitates adhuc obtinēt. Romani calculis vsi vident, iisq; albis aut nigris, quorum niger in comitio funestum significabat, vt aliàs Romulī morti destinatus, sed nō vsu obuēnit. Aristoteles hinc opinatus est ciuiles administrationes à Pythagora improbatas, vt ex eius libro de Fabis Laërtius obseruauit, vsque adeo omnes aliorum dictata sententiasq; suis studijs accommodare contendunt. In Sudæ collectaneis, vbi prouerbiū est, neq; fabas neq; allium comedendum, fuisse morem apud antiquos legitur, vt in iudicijs fabas esitarent, ne obdormiscerent: id hodie Romæ ludis testaceis ad moræ tædium leniendum, in lupinos aqua maceratos, viliq; per gradus omnes à solis ludæis institoribus venditatos, conuersum est. Quòd verò allium admiscent adagio, notum est & allia & cæpe cibum esse militare, dictorioq; nos admonitos, si tranquillam agere vitam velimus, neq; bellica neq; ciuilia negotia attingenda.

C A S T I M O N I A.

IDem tamen Plutarchus dictū Problematibus aliter q̃ in educatione puerorum exponit: facere enim ad castimoniā leguminum abstinentiā docet, quòd eos qui sanctè & immaculatè viuere curāt, pura & tenuia corpora habere oporteat, legumina verò maximè vires corporis corroborāt. Vnde institutū vt Carnæ deæ, quam vitalibus humanis præesse veteres cōfinxerūt, pulte fabacia & larido sacrificaret, quòd eo ciborū genere vires corporis egregiè roborent. Constatq; calēdas Iunias ea de causa Fabarias vulgò vocitatas, quod sacrū institutū est à Iunio Bruto, à quo etiā mensi nomē. Eadem præterea tum ob ventositatē, tum ob plenioris cuiusdā nutrimēti redūdantiā, plurima itidem purgatione indiget, atq; ita Venerē ciere perhibet. Atqui iubet Plato sic ad sonū pficisci corporibus affectis, vt nihil sit quod errorē animis perturbationēq; afferat. Didymus Amphiarau ait primū omniū fabis abstinuisse, quòd is vaticinio per somnium vteret, impediūt em̃ aut obturbāt fabæ somnia: ex quo etiā Pythagoricis interdictū putat, ait Cicero primo de Diuinatione, ne faba vescerent, quæ res habet inflationē magnā, ac perinde cibus is tranquillitati mentis vera quærētis omnino cōtrarius est. Idem Didymus ait, fabas corda eorum qui eis vescant hebetare: sed ea primū de causa prohibitas à Pythagora suspicatur, quòd lugubres illæ literæ in earū floribus obseruentur, de quibus suprā dictū. Quantū verò ad Ægyptios pertinet, deuitabāt illi ea omnia quæ animā corpori pertinacius affigere possent, neve sensu voluptatēq; inualecentibus eā profundius in corpus immergerēt, vt Porphyrius attestat: idq; operā dabant impensissimā, vt nō vitiorū tantū effectus, verū & affectus ipsos radicitus extirparēt. Hac eadem de

cau-

A causa D. Ioannes Nazaræus locustis tantum & agresti melle toto vitæ tempore nutritus, eo simplici tenuiq; cibo contentus, ne corpus ipsius crassioribus pulmētis pinguefieret, & exquisitarum dapum copia grauaretur. Huiusmodi quippe naturæ corpora nostra sunt, vt eis superfluis graui reddantur, cumq; ita corpus aggrauatū fuerit, animā quoq; ipsam, quæ per totū diffusa corpus, eius tentatur motibus, identidem onerari segnioremq; fieri necesse est. Namq; vt Sammonicus poëta dicitare solitus, à comestationū cruditate vitiato stomacho re-ctos à cerebro sensus auerti manifestū est. Est & Plotini sententia, qui ventri penitus obediunt, periculum esse ne senticescāt. Sed vndenam verius sententiā huiusmodi cōquiramus, quā à diuinis literis, vbi de crassitudine animæ tam multa traduntur? Illa nimirum à Deo verba emanarunt: Non permanebit spiritus meus in hominibus istis, quia caro sunt. Porro anima quæ peccat, crassior efficitur, cōtrā verò virtute attenuari, graciliorq; reddi fertur, virtus siquidem quicquid in ea corporeum est, abstergit & perimit, illaq; sublata ita sæce, velut igne examinata purior efficitur. Quare Protogenis pictoris continentia nunquā satis laudaueris, qui in lalyso pingendo parcē adeo & duriter vitam duxit, vt non nisi lupinis frigida maceratis victitaret, qui simul famem sustinerent & sitim, neque sensus nimia dulcedine obstruerent. Dignus ille quidem propter quem Demetrius Rex lalysum ciuitatem, cum ab ea parte sola posset Rhodon capere, ne tabulas cremaret, non incenderit, dumq; picturæ parcat, victoriæ occasionem amiserit. Inuenies apud nostræ pietatis procures, & fabas, & legumina reliqua tantum aqua macerata, in continentioris vitæ vsum sumpta. Extat Eutychediani Pontificis ad Baticos epistola, vbi legas, fabas tantum, & vuas, & quædam huiusmodi ab Apostolis instituta, super altare offerri solitas.

DE C I C E R E.

Equè illud est cōtra hieroglyphicam legem, si quis vel legumen, vel fructum aliquem nomini suo cōsonum, pro nomine ipso vsurparit, lentem quippe pro Lentulo, fabam pro Fabio.

C I C E R O.

CEcit enim idem Cicero, qui cum poculum argenteum Dis esset dicaturus, prænomen ac nomen literis signauit: sed pro Ciceronis, ciceris figuram insculpsit, nihil veritus quod iam id cognomentū verterat in cauillum, ad grauem vsq; amicorum expostulationē monentium, vt ad ludibriū euitandum aliud sibi cognomen adscisceret, quod nunquam impetrare potuerunt. Cur enim ipse leguminis honoratū, maximēq; utilis nuncupationē abhorreret, quod honestissimis familijs olim esset summa cum laude datum, vt quisq; scilicet aliquod optimè genus fereret: ita Piso, Lentulus, Fabius vocabatur.

I N C O L V M I T A S.

SVnt qui per ciceris imaginem rerum indicent perennitatē, siquidē ciceri tantum nullæ bestiolæ in horreis innascunt. quin etiam ad olerum incolumitatē excogitatū sit cicerem vnā feri, propterea quod erucas eum arcere experimēto compertum est.

A R I E S.

AFiguræ verò similitudine pro arietino capite ponitur, cui ferè nihil similis videas, siue eius pecoris rictum, siue tortuosam in eo cornuum reciproca-tionem cōtemplere: vnde optimo eius generi nomen etiam arietino, vt Plinius tradit, idq; religio peruigilio solita est adhibere.

Pierii Val. Arundo.

MUNIFICENTIA.

D

INuenies & inter Romanæ munificentiae partis cicerum largitionem ab Aedilibus populo erogatam, cuius rei mentionem apud Ciceronem inuenias, ubi Quaestores magnificentius facere potuisse dicit, si quantum in cicere expensum est, in alijs, quæ rempublicam adiuuarent, insumptum esset. Vnde Horatius de largitionibus ambitiosis:

*In cicere atq; faba bona tu perdasq; lupinis,
Lætus ut in circo spatieris, aut aeneis ut stes
Nudus agris, nudus nummis insane paternis.*

Quamquam rem omnem alij referunt ad suffragia, quæ per legumina ferrentur. In Florentina ciuitate, utpote antiquissima Romanorum colonia utrunq; obseruauit, fabis quippe ferri suffragia, & festo D. Præcursoris die, qui apud eos maximè omnium sanctus atq; venerabilis est, ciceres à popularibus in filiquis suis publicè tota vrbe perfunduntur, ut omnibus esitare volentibus vsui sint.

DE ARVNDINE.

E

AD papyrus addere libuit arundinem, propterea quòd maximam cum ea originis habet similitudinem: vtraque enim palustris est, terrenoq; gaudet plurimùm limoso, multasq; & varias afferunt mortalibus vtilitates.

LITERÆ.

SVnt verò plures arundinis species, ac perinde diuersa significata: sed quemadmodum iuncus literas significabat, propterea quòd apud Aegyptios eo vterentur in scribendo, ita calamorum fasciculus, quibus nos vtimur, eadem ratione literas indicat: ut apud Persium,

Inq; manus chartæ nodosaq; venit arundo.

SAGITTÆ.

ALij calami sunt longioribus internodijs, læuore, proceritate, rectitudine, & soliditate præstantes: per hos sagittas innui, ob vsum, quem his cõficiendis præbent, poetarum ferè omnium testimonijs comprobatur.

RESIPISCENS.

F

QVoniam verò ex latioribus arundinibus fistulæ plurimùm fieri consue-
runt, cicutis aliquot cera compactis, Aegyptij sacerdotes fistulæ conditio-
ne considerata, per eam hominẽ mente olim captum, postmodũ tamen & men-
tem & rationem adeptũ, quiq; vitæ suæ modum imposuisset, significabant: ina-
nis enim arundo mentis identidem vanitatẽ indicat, verũ ubi iuncta spirituq;
animata cõcentum harmonicis numeris reddere cõperit, rationis se quodam-
modo participem effectam ostendit. Ad hæc, tanta illi vis, ut furibundum ho-
minem composita modulatione possit in meliorem sedatioremq; mentem resti-
tuere, cuius exemplum rei à Pythagora editum in omniũ iam ore versatur: neq;
alia de causa Mercurio adsculpebatur, quem etiam harmoniæ inuẽtorem fuisse
tradunt, nisi quòd proprium est caduceatoris munus, in diuersum abeuntes a-
nimos atq; dissonas voluntates, ad concordiam & concentum reuocare.

FRAGILITAS.

ALioqui arũdo humanę fragilitatis indicium habebat. Hinc illud apud Esaiã,
Arundinẽ quassatam nõ confringes. quã sententiã acutissimus Scotus ita
dilu-

A dilucidat, vt ex eo debere nos miseratione prosequi peccatores admont. Interdum & auxilium infirmum. Esaias: Quid confidis in baculo isto arundineo Ægyptio? cui si quis incubuerit, conquassabitur, & perforabit manum eius.

C A L A M I T A S.

AB eiusdem calamitatis significato illud etiam deducitur, vt per diffractas prostratasq; arundines, æumnæ, damna, iacturæ, & quæ miseris mortalibus accidunt inala significantur, vocabulo inde etiã apud Latinos facto, vt huiusmodi incommoda calamitates appellentur.

I N A N I T A S.

Vulgatissimum verò illud est, per arundinem inane aliquid significare: cuius rei causa magis re ipsa patet, quàm verbis explicare necesse sit. Illud minime pretereundum, quòd arundo in Assertoris nostri pro Rege salutati manũ tradita, mysteriũ fuit vani fragilisq; sceptri, super quod Gentes omnes prius initebantur, de quo Esaias XXXVI. Ezech. XXIIX. Regum IIII. 18. Cõfidebamus enim in arundinea virga, vel Ægypti, uel Babylonis, vel cuiuscũq; alterius principatus, qui Deo contraria sentiret. Eum igitur calamum IESVS de manibus nostris accepit, vt de illo triumphãs, pro vano & inani, infirmo fragiliq; bacillo validissimũ firmissimũq; nobis sceptrum cõpararet. Idem Assertor noster ad inanitatem huiusmodi respexit, vbi dixit: Nunquid spectatũ exiulistis arundinem vento agitatam? Psalmo LXVIII legas: Extimula feras ex arundineto: feras aiunt interpretes, leones intelligendum, propterea quòd apud Iobem legitur, sub omni arbore dormire leonem, iuxta quã densent arundineta: esseq; leones illos rugientes, hoc est, demones, qui cubile sibi sternũt in arundineto: quippe inter eos homines dæmonem habitare, qui leues inanesq; sint, atq; etiam steriles, quos scilicet in petra firmare nequeas, vtpote qui vento vel leuissimo expositi, continuò huc & illuc agitentur dissipenturq;. Deq; eadem instabilitate dictum Psalmo altero supra LXXX. Vt arundinem vento expositam.

M E N S V R A.

IN numo argenteo C. Mamilij, ab vna facie Mercurius cum pileo & caduceo, ab altera Mamilius ipse cum arundine & cane, qui à pedibus illi allatrat. Supra canem literæ, L I. M E T N. quæ omnia magistratum eius indicant, qui limitibus metandis præfectus fuerit. Arundo enim propter internodia, quæ modò pedum, modò palmorum speciem præ se quandam refert, mensuræ signum habetur. Canis fidei, quam præstare debet is, qui eiusmodi negotio præficiatur. Et à tergo Mercurius concordiam ostendit, quæ ex ipsa limitatione subsequi debeat. De arundine id insuper animadvertendum est, in hanc vsq; diem aliquot Italiæ locis vsitatissimam mensuram pedum circiter senum vulgò Cannam vocitari. Id etiam animaduertas in literis numo impressis, M E T N. vbi figura T Græcæ literæ, pro T A posita est.

S V R D I T A S.

SVnt qui surditatem ostendi velint per arundinis panniculam illam densam, oblongam, teretem, grauem, villo vti sericeo præditam, ac arctissimè constitutam: eius enim flos, siue potius floccus, si aurem intrauerit, exurdat: ideòque plerisq; locis surdones vocitantur. Lanugines eas Latini pollulas appellant, ex quibus strata fieri consueverunt, sed quæ nihilo secius auribus noceant,

Pierii Val. Sinapi.

DE SINAPI.

D

Ed iam quid sibi Sinapis velit, inspiciamus: quanquā, vt verū fatear, eram partem hanc prætermisurus, quasi superfluam: quia postquam super Sinapi ca collegerā, quæ nostra præstare poterat imbecillitas, venit in mentem mihi videre, si quid Theologi nostri, præter, quos sequimur, Græcos, ea super philosophati essent, cū ecce primo atq; secūdo statim sermone, qui Ambrosio attribuunt, comperi, & copiose et eruditè, vtile salutiferumq; ex sinapi condimentū esse confectū: quod quidem siue Ambrosij sit, siue cuiusquā alterius, dubitare cœpi meum hoc, extāte illo, & fatuū & insipidū fortè omnibus appariturū. Postea cū me collegissem, & alia me condiendi ratione vsum animaduertissem, multasq; in domo Domini mansiones esse recorder, & nullius generis vasa in ea esse, quæ non alicui apta vsui essent, resumpsi animū, porrigente mihi manū Origene, & pudenter, vt decebat, viridia hæc ingressus, alia quædam super Sinapi, quæ Papyro tuo, clarissime Beccadelle, subiungeres, tanquam spicilegus in vnum eundemq; manipulum congesta colligauī. Sed illud præmonebo, sinapin ab Ægyptiis positam me non inuenisse. Sa-
E
cras verò nostrorum literas, Græcorumq; veterum monumenta habere multa, quæ nostra ex eo locupletare possunt hieroglyphica. Quare non temerè fecisse visus fuero, si huius quoq; graminis significationes explicuero.

FOECUNDITAS.

PRæcipuum autē eius est significatū, vt ex tenui admodū principio lætissimæ sit feracitatis indicium. Vnde illud Assertoris nostri dictum, Si quis habeat fidem quantum est sinapis granum vnum, iussu illius montes transferri, eaque omnia fieri, quæ nullius conatu imaginationeue effici posse videant. Exiguū est enim sinapis semen, & pusillo illud corpore scribit Athenæus: id tamē fecundæ terræ demandatum, quam diligens & laboriosus agricola poliuerit, omnium olerum maximum euadit, demumq; abit in arborem vel volucribus sustinendis idoneam. Talis quippe fecunditas rerum ex antiquæ Theologiæ nostræ lectione feracissimè provenit, cuius quidem semina primo aspectu pusilla admodum vident, verū vbi à perito agricola sata fuerint, in immensum coalescunt, augenturq; in arborem, in ramos, et in virgulta vndequaq; prorūpentia, in quibus aues cœli congregentur, vt in sacris habetur institutionibus. Aues igitur, hoc est, disputatores, quod interpretatur Adamantius, quippe Rhetores, qui velut aues cœli leuib; pennis, verborum duntaxat elegantium nitore freti, disciplinarum excelsa prius sectari, & ardua quæq; appetere videbantur. Pennata enim Homero verba. Et per bracteatas argento columbæ pennas, sermones Dei Theologi aiunt intelligendos. Huiusmodi igitur Rhetorum alites, simulac nostram in sinapin inciderint, ipsis deniq; rationibus, & rei ipsius veritate allectæ, non ingratam sibi sedem in ea delegerunt. Ex cuius quidem ramis nō admodum delicatè frondescentibus, vi tamen sua consistentibus, nullus fortè loquendi decor, sed optimæ vitæ tantū ratio, quæ sola sit appetenda decerpit. Quanquam Hesychius aues loco hoc Evangelico accipi contendit pro hominibus contemplationi deditis, qui si terrena aliqua tractare necesse habuerint, hoc est, si super sinapis ramo quiescere contigerit, paulò post tamen
volatu repetito, non ignauiter in sublime
tollantur.

INTEL

A I N T E L L E C T V S E F F I C A C I A .

INDICAT verò semen ipsum (vt nos quoq; de putco nostro aliquid hauriamus) magnam altissimi intellectus efficaciam, quæ sub exili ac propemodum cõtempribili semine lectionis, vt multi putant, etiam fatuæ, delitescibat. Nam simulac semen id ori ingestum est, ac mandi cceptũ, acutissimi vi saporis os omne incendit, omnemq; reliquorũ ciborũ fatuitatem temperat, condimẽtumq; omne, cui admixtũ fuerit, mirificè cõmendat, commanducatũ pituitã capitis purgat, perq; os egerit. Sic sacra lectio grauedinẽ intellectus emendat, abstergitq; vt purificatus per os, quippe per doctõrũ verba, diuina possit mysteria degustare. Nam, vt ait Horatius,

*Nemo adeò ferus est, vt non mitescere possit,
Si modo cultura patientem commodet aurem.*

Sed quid indigemus Horatio? cùm Dominus noster dicat, Scrutamini Scripturas: quas ne fastidiamus, vtpote quæ nonnullis gustu asperiores videantur (fuerunt enim qui dicerent, Durus est hic sermo) sinapis huius condimentum efficit. At lachrymas ciet, quod illi obiicit Poëta quidam, dicens:

Sẽq, laceßenti fletum factura sinapis.

Sed ô dulces lachrymas, nulla falsuginis amaritudine vitiatas. O amcenissimã lachrymarum vallem, ô iucundas, ô amabiles, ô semper appetendas lachrymas, si quis ita sit felix, vt lectulum vbiq; suum lachrymis irroret, eas instar panis ducat, & ad surrectæ Crucis conspectum, confixiq; in ea Seruatoris nostri lachrymulam saltem vnã aliquam expresscrit, quam videat Dominus erumpentem. Quid verò si vberiores fuerint, & donec omnis totius corporis inarescat humor, emanare non desinant? Quicunq; enim ita seminarit in lachrymis, lætissimam frugem postmodum est in exultatione demessurus. At inde nomen sinapis habet, quòd olfactu luminibus officiat. Nam etymon illi *ωσπρὸ τῆς σίναδος τῆς ὀπας*, vt medicorum tradit disciplina. Vnde acrem, & incommodam eius naturã incessit Græcus Athenæus. Fac olus id infestum oculis, & perniciosum nostrum, quod ex agro Domini colligimus, cor in primis exhilarat, cerebrũ illustrat, oculos aperit, vt videant sicut Agar fontẽ aquæ viuæ: paulatim lenit, & ad ambrosij verèq; cœlestis cibi gustum reddit idoneum: faucium asperitatem emollit, vt nullius vnquam vuæ afficiatur incommodo. Prodest etiam sine ficu adhibitum auribus, vt illæ angelicæ etiam fiant harmoniæ capaces. Alopecias emendat, omnemq; pruritum extinguit, vt nullo prorsus vitio contaminatum corpus offerre Deo properemus. Contra lepras inungitur. Quid enim aliud lepra in sacris monumentis, quàm vitiorum sordes, malæq; consuetudinis contagiones?

F I R M I T A S D O C T R I N Æ.

Quid autem illud, quòd semel satum difficulter extirpari potest? Nam semina simulac decidẽre, haud ita multò pòst & virent, & feracissimè pullulant: vnde doctrinæ stabilitatem, & propagationem ex eo possumus interpretari. Nam qui semel nostræ huius sinapis suauitatem gustare cœperit, ab ea nũquam amplius, tanquã Vlysis comites à loto, auelli poterit. Pullulabit in corde quotidie caulis amcenissimus, totaq; spiritus conceptacula seminibus his cõfarcientur, neq; hunc proculcabit lupus, aut vrsus, aut rugiens leo: non effrenis equus, non taurus ferox, non dolosa vulpes in pabulum absumet: non frigus aduret, non æstus desiccabit, non aratrum denique contundet: virebit in dies magis, & ad procellas & conculcationes omnium tanquam insuperabile crocum lætius proveniet.

Pierii Val. Sinapi.

EXPERGEFACTIO.

D

AD hæc sinapis expergefactum ac minimè somno grauatum significat intellectum: siquidem terrestris illa contra lethargos, deraſo prius capite, illinitur. Noster hic ſinapiſmus deraſo circumciſoq; cordi contra huiuſmodi morbum admouetur. Quid enim aliud lethargus eſt, niſi ſomnus inexpugnabilis? Atqui quotidie vt vigilemus, vt Deo preces allegemus, ſuaui huius noſtri pun- gimur acrimonia. Guſtu eiſ ſcimus quando hora eſt de ſomno ſurgere, ne gra- uati eo, longæ ſcilicet deſidiæ indormientes, obtorpeamus ignauiter. Non gal- li cantu, non æris tinnuli ſtrepitu, nō vllius ortu ſideris indigemus, vt mane, ſed planè mane excitati corpus ſtrato corripiamus, atq; tunc, & in dies ſepties lau- des Deo concinamus.

SUBLIMIVM APPETITOR.

QUid verò quòd per ſinapis ramuſculum, quem quis ore decerpat, mentem & cogitationem in ſublime ſeſe attollentem accipimus? propter præſenta- neam excitandi virtutem, quam in eo ſemine Pythagoras maximè omnium ad- mirabatur, qui vix illius terreſtris folia deguſtauerat, præcipuo tamen vnum il- lud amore proſequebatur, quòd vim eiſ in ſublime ferri conſpiciebat, perinde ac ſi in cœlum niteretur, cùm per nares in cerebrũ penetraret, omniaq; hinc pur- giora, & ad viſum mentis vegetiora fieri aſſeueraret. Maximè itaq; ſtudentũ, vt cibos omnes oleris huius intinguamus pulmentario, cùm præſertim modi- co eiſ in ollam iniecto, legumina omnia, vt Democritus ait, facillimè deco- quantur. Agitè igitur, agitè ferculis omnibus, tam æſtate quàm hyeme, tam ma- ne quàm veſperi, vel grana, uel ſuccum eiſ admiſceamus. Vtuntur hoc liben- ter probi omnes, hoc Pontificiis cœnis adhibuit aſſiduè Clemens VII. Nulla enim vnquã vel publica vel priuata cœna eſt ab eo inſtituta, quin noſtræ huius ſinapis agricolæ politoresq; plenis adſtarent calathiſcis: iucundumq; inter eos certamen oriretur, quis eorum id melius vel ſerere, vel condire didiciſſet. Idem nobis faciundum, vt noſter exemplum nobis Pontifex dedit, vt ita nos neq; fa- mes occupet, neq; ſitis etiam moleſtet: ſupra enim nectar, ſupra omnem, quod aiunt, ambroſiam cibus hic, & melle & fauo ſuauior, mortalibus ad vitam eſt o- mnibus profuturus.

B

F

FRANCISCO FANTONO BIDIZOIENSI,
MEDICO SALODIANO, DE IIS QVÆ PER CÆPE
& Hortenſia quædam alia ſignificantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS,
PIERIVS VALERIANVS.

Quantum riſurus ſis, Fantone doctiſſime, ſuper apophoreto noſtro, non ſum neſcius, quippe qui odoratiſſima ſuauiſſimãq; citria, Salodiana ſcilicet, quibus nuſquam preciſiora naſcuntur, à te dono acceperim: ego contra Cæpe, alliũmq; tam olida, tam inſuauiã tibi & Medico Salodiano redonare cogitarim, reliquorũmq; ole- rum corbes, quorũ tu iſtic vel hortos integros vno aſſe comparare poſſis. Sed quid facias? non ea- dem ſunt omnibus ingenia. Attamen ſi quanti hæc, qualiacunq; ſint, mihi ſteterint noueris, fortè non ita vilia eſſe dona æſtimabis. Non enim cœlo noſtro hæc naſcuntur, ſed ex Ægypto in- tima hucvſq; magno portorio transferuntur. Neq; ſperandũ vt hîc ſata hiſ ſimilia renaſcantur, quia talia ſunt, vt in alieno ſolo ſemina corrumpantur, vel omnino degenerent. Dices: At malo

A malo ego nostratia, saporis quorum & cognouimus, & quibus apta condimentis sint, toties experti sumus. Sed vide ne fallaris, priusquam nostrorum experimentū facias. Memineris Aegyptios olim & doctrina, & ingenio plurimū claruisse, neq; temerè ex tota Græcia viros summos doctrinæ nomine ad eos transmeasse, cum tamen ij cape tanti facerent, vt id numinis loco coluerint: quod à tam celebri natione factum nos minimè ridiculum existimare debeamus. Vtunq; autem, ne hîc totam Commentarij rationem alieno loco explicandam suscipiam, ex ipso omnia loco suo videnda tibi proposui, quorū multa licet antiquitate iam obsoleuerint, solent tamen vel eruditis aliquam asferre delectationem, quæ veteres quomodocunq; tradiderint, propterea quòd exquisitioribus iuniorum inuentis magis ex comparatione gaudere consueuerimus.

DE C A E P E.

Lera igitur & sagminea quædā collecturus, ordiar à Cæpe, propterea quòd inter herbarum, bulborum, caudicum, surculorumq; genera memoriam sibi primam cæpe apud Ægyptios vendicauit: quin etiam inter hortensia eorū numina principatum prorsus obtinuit.

L V N A.

B **E**A enim tota lunaris est: cumq; nullum apud nationem eā numen vesaniore cultu habitum fuerit quàm Luna ipsa, in vnus Lunæ honorem cæpe coluerunt. Nam vt taceam quòd ea dissecta multiplicem Lunæ ipsius effigiē, & quas Græci φάρης nuncupant, omnes ostentat, siue ea curuata in cornua, siue æqua portione diuisa, siue protuberet, siue quotidiana facie varia sinuet, nunc immensa sit orbe pleno, ac repentè nulla. Habet autē cæpe hoc peculiare, quod Plutarchus quarto in Hesiodum Cōmentario tradit, vt reuifcat & cōgerminet decedente paulatimq; deficiente Luna, contrā autem inarescat adolescente, quasi ipsa pro alimēto corpus exponat suum. Quamvis rem lōgè aliter acceperint Pelusiotæ, qui cæpe profanum adeò existimarint, vt cibum eius pollutū esse crediderint, ideoq; mensis inferri vetuerint, propterea quòd solum olerū omniū contra Lunæ aucta atq; damna vices minuendi & augendi habeat cōtrarias. Quòd verò cibus tam acris tamq; vehemens in mensarū etiam delicias venerit, Socrates apud Xenophontē Philosophorū symposio, bellatorū vires acriter eam excitare dicit, & eius esu vino commendationē augeri, ibidē legas. Laudat eas etiā quisquis ille est Apitius, quòd ad omnia cōdimenta optima sit & idonea. Quamquā Morus ille Florentinus, cognomento Nobilis, parasitorum omnium, quot sunt, quotq; fuerunt, festiuissimus, cum cæpas Pontificiis Leonis X cenis audius appeti, trucidariq; indignissimè ferret, aspera declamatione contra oleris eiusmodi esitationē invehit solitus est, impios, impuros, intestabiles eos omnes dictitare atq; reprehēdere, qui humanū corpus tā puro elementorū cādore mūditiāq; compactū ab optimo maximo numine, dignitate, facieq; sibi perq; simili fabrefactū, quod idē ipse rerū opifex spiritu afflasset suo, flāmeisq; stellarū scintillis animasset, isti per spurcissimū ceparū allūve cibū, maleolenti & vsque adeò foetido putore cōtaminare, fæce tam sordida, tam profana polluere, ipsius demū sanctioris animalis animā reddere diis hominibusq; abominabilē cōniterent.

P R O F A N V M.

SEd vt ad Ægyptiaca nostra revertamur, alia insuper afferet causa, cur profanū hoc apud aliquos olus haberet: sed ea fabulosa, atq; ex vulgo sumpta, forsitan à calūniatoribus in eius gentis irrisionē excogitata. Aiunt enim cepis ideo

Pierii Val. Allium, & Rapum.

non vefci Ægyptios, quia Dictys Iſidis alūnus, dum has in Nili ripa enatas auel D
lere conareſ, in amnē decidiffet, extinctusq; hac inde ſit memoria coli cceptus,
vt olus id, quaſi necis patratae cauſa, profanum haberetur. Alij rem in religionē
convertēre, quod numen vltione ea ſeſe improfanabile eſſe commonſtrarit.

L A C H R Y M Æ.

ID non omiſerim, apud quosdam cape lachrymarum hieroglyphicum fuiſſe,
Ieaq; de cauſa imperatum eſſe à Biante philoſopho Alyatti Regi eum ad ami-
citiae ſuae fructū amicē benevoleq; accerſenti, vt cape veſceretur. Ita enim tetri-
cum eius philoſophi dictum ferunt: ὁ γὰρ ἀλυσσῆς καὶ λυῖν κρόμμυα ἐσθίει. Nam quod cæ-
pe oculos acriter mordeant, lachrymasq; vel ſola contrectatione cieant, omni-
bus exploratum: apteq; Columella lachrymoſam eam vocat. Iam & Dionyſius
apud Ariſtophanem interrogatus, cur ita fleret, cape olfacere ſe reſpondit, &
ea de cauſa κρόμμυας Græcis dicitur, ὅτι κρέας μύει τῇ ἐσθιόντων, quod comedentes iu-
beat oculorum pupillas occludere. Dantur verò remedio contra caliginē ocu-
lorum, quod eam vel olfactu purgent.

PER INIMICITIAS ILLUSTRATVS.

SI quis verò velit quempiam indicare, qui ex inimicorum obtrectationibus E
& iniuriis creuerit, longe q; illuſtrior atq; potentior euaserit, quo aduerſaria
magis viſ in eum incubuerit, pro hieroglyphico ſurculum roſae flore præditum,
emergentem è cape figurabit. Experimento ſiquidem comprobatum eſt, roſas
violaeq; iuxta cæpe vel allium ſatas, fragrantiores fieri: ita vnus ſectorem ad al-
terius beneolentiam conferre. Tangit rem Plutarchus, vbi ea recenſet commo-
da & vtilitates, quas conſequi poſſumus ex ſuſceptis inimiciis: fieri quippe
nos vigilantiores ad vitia declināda, & ad virtutem capeſſendam ardentiores,
atque in his omnibus maiori conatu laborare, vt quæ veram gloriam paritura
ſint, omni ſtudio ſolicitudineq; complectamur.

A L L I V M.

M I L I T I A.

Num tantum ex allio hieroglyphicum inueni, vt per id militiam in-
telligamus, propterea quod & allium & cape cibum eſſe militare
conſtat. Atq; hinc prouerbiū apud Sudam, neq; alliū, neq; fabas eſi- F
tandas, iis qui tranquillum ſibi vitæ ſtatum propoſuere: per ſummo-
tum allium, bellica negocia dimittenda: per fabas, ciuilia non attingenda, quæ
latius in Fabæ Cōmentario explicuimus. Sed quod ad militarem cibum attinet,
Ariſtophanes, Equitibus, milites memorat, qui coemptis alliis & capis naues
inſcendiſſent. Et chorus iam antea Alantopolam incitans dixerat, Vt inalliatus
ſtrenuè magis pugnes. Neque rem tantum bellicam adiuuat allium, ſed ruſticae
etiam opem affert. Siquidem, vt Africanus ait, oleum in quo allium contritum
fuerit, mirè prodeſt vitibus eo obvinctis, ne pediculos gignant: & abſq; oleo tri-
tum oblitumq; arborum truncis, ne ab erucis infeſtentur, opitulatur.

R A P V M.

S O L.

Pud Ægyptios ſacerdotes veluti cape Lunæ, ita rapum Solis erat
hieroglyphicū, numinibusq; alterum, & alterum ſuis dedicabantur:
corpus enim rapi ſolidū, immutabilē Solis effigiem refert: veluti cæ-
pæ, vti dicebamus, multiplicitas illa tam multiformis tunicarum, Lu-
næ varietates oſtendit. Sanè autores ſunt rapum è plumbo dicatum olim fuiſſe
in

A in templo Apollinis Delphici, quod Phœbei corporis soliditatem ostenderet.

F V N G V S.

T fungus nescio quid sapit hieroglyphicum, qui tametsi apud Ægyptios, quos sequimur, nusquam apparet, apud Græcos tamen & Latinos non illepedo celebratur significato.

REPENTE QUID ET INSPERATO FACTVM.

NAm id præcipuum fuit, estq; adhuc apud omnes hieroglyphicum fungi, ut quotiens noui aliquid præter expectationem repente factum apparuerit, fungum id dictitemus. Poëtas quippe funginos, oratores, historicos, philosophos, Iurisconsultos vnus tridui studio autoritatē indeptos, et quæ plurima sub Leone X. P. M. miracula vidimus, nocte vna præstantes aliquot, tanquam in Parnaso somniasent, haberi cceptos, eoq; processum temeritatis, ut ex iis nonnulli milites etiam sibi compararint, qui non applaudentibus mortem minitarentur:

*At rerum natura parens nil edere magnum,
Spectandumq; solet, longo nisi tempore adultum.
Ipsa etiam maiora suos animalia partus
Iussa diu gestare, decem bos Luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;
Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.*

Sed ut ad funginos revertamur, proverbium est, quod de re subitanea & insperata fertur in primis, nocte vna fungum nasci. Quare apud Dionem legas, Traiani vita, fungum quendam magnum in Decebalis castris à barbaris circumlatum, Latinis etiam literis inscriptum. Literas non ponit autor, sed ex iis quæ subsequuta sunt, manifestè percipitur, admonitionis aliquid id fuisse, cauendum scilicet Traiano, ne se tantis tamq; ferocibus copiis committeret: repente enim oriri solere, quod nemo vnus vnquam expectasset. Quod ut existimem id admonet, quod in eo exercitu vociferationes etiam exaudiebantur à Buris præcipue, atq; aliis gentibus cum Romanis societate coniunctis, Traianum ad pacem hortantibus, & ut saluis rebus retrò domum abiret admonentibus.

C F A T V I T A S.

A Pud Plautum, Bacchidibus, fungus fatuitatis, & stupidæ admodum credulitatis hieroglyphicum est:

Adeon' me fuisse fungum, ut illi crederem?

Quod quidem significatum Nicobolus eadē fabula manifestius declarat, dum se omnes quicunq; vbivbi sunt, qui fuere, quiq; futuri sunt posthac stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, buccones, blenni, anteire longè stultitia & indoctis moribus profitetur. Et prius de re nihili Chrysalus:

Tanti est, quanti est fungus putridus.

D E C V C V R B I T A.

Vcurbitam apud Ægyptios non inueni in suas literas receptā, apud alios tamen in hoc genere minimè præteritam.

S P E S I N A N E S.

NAm apud Onirocritas cucurbita spes inanes præfagit, utpote quæ cum ventricosam admodum speciem præ se ferat, multumq; identidem nu-

Pierii Val. Papauer.

trimenti polliceri videatur, illud tamen & tenue, & nisi condimento aliquo iu- D
uetur, egregiè fatuum est.

S A L V B R I T A S.

N^Eq; tamen cucurbitæ fautores defunt, vt qui pro salubritate poni eam con-
tendunt, anfa, vt puto, capta ex prouerbio, *καλοκώθης ὑγιέστερος*, quod ex Epi-
charmo sumptum memorat Athenæus.

DE PAPAVERE.

Papauer nonnulli inter segetes enumerāt, propterea quòd Maro id Ce-
reale dixerit: quasi non & olera, & edulia omnia terra nascentia, Cereris
esse munera cognoscant. Ab hac igitur parte significata eius exordiemur.

C E R E S.

Papauer quidem Cererem, atque adeò terram omnē humano cōmercio ha-
bitatam, hieroglyphico suo referebat: neq; quidem hoc vna tantum de cau-
sa: orbicularis enim figura eius perinde ac terræ, protuberat vndecunque, con-
uallibus quibusdam veluti subsidentibus, montium quodammodo iugorumq; **E**
specie, locorumq; reductorum effigie: interiora deniq; folliculis quibusdam di-
stincta gerit, veluti etiam nationes hominum & fluuiis, & montibus, et vrbibus
dispertiuntur. Innumera præter hæc includit semina, est & hoc terræ benignæ
proprium. Neq; quidem hoc cibū, nisi concutiatur, obtundatur, & ventiletur,
emittit: neq; terra, nisi exaretur, sarriat, vertatur, obteratur, multisq; modis excu-
tiatur agiteturq; quicquam proficit.

I V S T I T I A.

Propter verò receptacula æquis inter se intervallis disgregata, iustitiam, ac le-
gumlationem, quæ Cereri attribuuntur in primis, hieroglyphicè common-
strat: eaq; de causa dea ipsa & legifera, & iustitiæ autor appellata est: siue, vt arbi-
trantur quidam, propterea quòd sementia penes se deposita magno cū fœnore
reddere consuerit. Sanè Virgilius & his & quæ superius dicta sunt considera-
ratis, non immeritò Cereale papauer appellauit. Sunt qui nihil, quod ad erudi-
tionem faciat, inuestigantes, Cereale papauer à Poëta dictum autument, quòd
Cererem in Proserpina filia conquirenda cibos sibi ex papauere confecisse tra-
dant, quasi per somnium ea fuerit inuestiganda, quæ meræ sunt nugæ. **F**

V E N V S.

Apuđ Sicyonios Venus, vt autor est Pausanias, cum papauere in altera ex
manibus contento figurabatur, quod dubio procul ad semini copiam re-
ferendum est. Nam quantum ad amorem pertinet, in altera manu malum habe-
batur, quo de Cōmentario suo dictum. Erat verò eius deæ statua auro eboreq;
fabrefacta, in summo cuius vertice poculum insidebat: quod hieroglyphicum
eò spectat, quòd maritum Græci, vel dicere velimus amatorem, potionis nomi-
ne nuncupabant: *πότης* enim vtriusq; nomen, & *ἠδὲ* Platoni amor.

A M O R.

Nimirum autem papauer florens amoris indicium habetur apud sortilegos,
cuius quidem folium qui amoris periculum facere volunt, pugno super-
ponūt, alteraq; passa manu illud allidentes, ex crepitu coniiciunt quod quære-
bant. Explorant enim, an amantes redamentur: nam quo clamor insonuerit,
eo se magis amari putant: quòd si sonus oblanguerit, contemptui se habitos ar-
bitrantur: cuius rei tum alibi, tum eo loco meminit Theocritus:

A ^{ἐδὲ τὸ πλεῖστον κατὰ μαζάμειον ἀπὸ τῶν παλαιῶν ἰαμαραίων.}
quod vno dici potest versu: *Nec supercussio crepuere papauera pugno.*

G E N T E S.

H Vmani verò generis hieroglyphicum præ se ferre videtur, non ex iis tantum quæ superius de granorum dissepimentis dicta sunt, sed ex eo etiam constat, quòd compitalibus, quæ in compitis Laræ, siue Larundæ, vel Maniæ Larum matri fiebant, humana capita sacrificabantur. Sed Iunius Brutus consul sacrificij genus abominabile & abhorrendum, suppositis puerorum loco, alij papauerisq; capitibus, celebrandum instituit.

C A P I T A.

E St enim illud haud obscurum papaueris significatū, vt omnino capitis hieroglyphicum habeatur, adeò nullus olerum foetus insigniore capitis honore conspicuus est: fortè vastior fructus cinaræ, sed aut spinarum, aut integumentorum, quibus confertim circumuallatur, asperitate horridior, cum papaueris & læuore delicatus, & Regia corona redimitus, maiestatem quandam præ se ferat. Iam & apud interpretes Theocriti ^{μήκρον λέγεται ἡ κεφαλὴ.} Sed mihi videtur locus potius ex historia desumptus, vbi Tarquinius cognomento Superbus, per hortum inambulans, nullo responso dato ei nuncio quē Sextus eius filius, quid sibi agendum in Gabios esset sciscitatū miserat, tantum baculo eminentiora papauerum capita decutiebat. Ex quo Sextus intellexit, procures populi paulatim summouendos. Sed hoc vetus fuit Corinthiorum exemplum, à quibus orundi Tarquinij. Siquidem ferunt Periantrum, qui Corinthi tyrannidem exercuit, cum per fidum nuncium Thrasybulum Milesium consulisset, quam arte, quæve vi sibi principatū stabilire posset, nullum ab eo responsum accepisse: vidisse enim se tantum nuncius memorabat, eum in campum triticeæ segetis ingressum, eminentiores spicas baculo decussisse, atque ita Periantrum instructum, capitibus ciuitatis cæde & exilio sublati, tyrannidem occupasse.

D E V E R B E N A.

Capitis, qd in papauere est, significatū, verbene reminisci facit, in qua de capite identidē nō incuriosa & nunc est, & olim fuit inuestigatio.

C A P I T A D E O R V M.

C Erbenarum fasciculi puluinariibus dicati, Deos apud veteres significabāt. Struppos eos vocitabant. Erat verò mos olim dona eiusmodi Deorum capita nuncupare. Sanè apud Tusculanos fasciculus, vel corona herbacea imposita puluinari Castoris, struppum vocabatur. Alij struppum idem quod strophium intellexerunt. Vnde apud Faliscos struppearia nuncupabātur festa, quibus ambulabant coronati. Atteius Philologus Græcum esse vocabulum struppum putat, quippe ^{στρόλον}, & insigne fuisse, quod sacerdotes in capite ornando gestarent, siue ea corona esset, siue aliud gestaminis pro corona: de quo videndus Festus, sed in codicibus emendatis.

D I V I P R Æ C V R S O R I S C A P V T.

N On temerè verò in nostram vsq; diem mos plerisq; Italiæ ciuitatibus perdurauit, vnā è verbenis speciem, eaq; & grandiore & odoratiorem in D. Ioannis Præcursoris memoriā celebrare. Herba enim ea lato folio est, crispatoq; aspera admodum lanugine, coloris cineritij, multis scissuris corrugato, acutissimi odoris ac periucundi, caule præalto, ramoso, quadrangulari, puniceis floribus ad buglossæ propemodum similitudinē condensatis, intra quorum calices

Pierii Val. Verbena & Filix.

grana quatuor singulis, veluti panici papauerisve reperiunt, quibus excussis pediculo pars adiuncta remanet, quasi quædam macilenti capitis effigies, idque D. Ioannis caput vulgus dicitur, herbamque eius nomini dicatam, non sine pietatis ostentatione puluinaribus imponit, eademque priuatarum ædium ianuas parietesque ornat, tanquam amuletum sit minimè contemnendum. Nec me latet verbenas pro quibuscunque sagminibus in sacris acceptas, & coronationum ritibus herbas quascunque à Capitolio decerptas, pro verbenis habitas: ipsam autem verbenam multis à Dioscoride nominibus appellatam, & quæ super ea plurimi ætate nostra conscribere, quæ hinc repetere superfluum esset.

NOVA NUPITA.

Qui verò puellam pingunt verbenam sub amiculum occultantem, hieroglyphicum huiusmodi nouam nuptam significare tradunt. Siquidem mos erat nuptiarum sacro faciendo, ut noua nupta corollam de verbenæ floribus à se lectis sub amiculo gestaret. Sunt & alij verbenæ siue verbenacæ, vsus, aliis atque aliis antiquorum cæremoniis, magicis etiam elusionibus accommodati: sed nos ea tantum delibamus, quæ ad alicuius hieroglyphici significationem pertinent.

DE FILICE.

VOLATVS.

Filix quoniam Struthiocameli pennis assimilatur, sunt qui volatum per herbam eam figurare ceperint, quod mihi non usquequaque approbatur. Nam licet vnaquæque penna volatus hieroglyphicum sit, instrumentumque eius rei proprium, cum tamen manifestum sit Struthiocamelum ex omnibus alitibus. vnum, ob vasti corporis mole, vix posse sese humo attollere, alis verò uti ad cursum tantum adiuuandum, congruum mihi non videtur ab eo significatum id desumere, quod ipse sibi natura repugnante præstare minimè possit. Sed de Struthiocamelo satis inter alitum significata. Id de filice proditum, non Struthiocameli tantum causa herbam eam Pteryga vocari à Græcis, sed quod in vniuersum folium eius sit pennis alitum simile: de quo & Dioscorides & alij plura.

SECVRITAS.

Magis autem placet illud quod securitatem per filicis hieroglyphicum indicari quidam memoriæ prodiderunt, propterea quod eius herbæ odor serpentes fugat, animantium quippe genus omnino perniciosum: eaque præcipue de causa rusticici eiusmodi foliis grabatos suos farcire consuevit, ut interpretes Theocriti tradiderunt.

ODIA CAPITALIA.

Id etiam est filicis hieroglyphicum, ut arundini adalligata capitales indicet inimicitias: adeo enim inter se dissident, ut altera alteram enecet, coronæ modo circumducta, vulneribusque alterius stirpe factis, cõtusa altera & imposita efficacissimè medeatur. De quibus ita Celsus: Pessima ex furculis arundo est, quia aspera: eademque offensa etiam in filice est, sed vsu cognitum est, utramque aduersus alteram medicamentum esse, si cõtrita superimponatur. De dissensione ita Plinius: Filices aiunt non renasci arundine sectas, aut exaratas arundine vomeri impositas: similiter & arundinem exarari vomeri imposita filice præcipiunt. Quod verò ad supradictam pertinet medicinam, apud eundem lib. XXIII. cap. XI. eadem quæ Celsus tradit, legas.

DE ABSINTHIO.

Vid sibi vellet Absinthium de fauo mellis enatum, in Apis Commentario Lucretianum secuti carmen indicauiamus: nunc quid simplex sibi velit, exponamus.

SALV.

A

SALVTIFERA CASTIGATIO.

Significat enim graminis huius hieroglyphicum obiurgationē, quæ cuipiā salutē attulerit, qua scilicet increpitus qui tota aberrabat via, prolapsus in scelerū voraginē, in meliorē mox regressus semitā, abiectis à se vitiis, vitā inde degat inculpabilem. Amarissimum est enim absinthiū gustu, perinde ac obiurgationes vniciūq; videntur acerbę, sed si haustū non reuomatur, omnē perpurgat intestinorū fēcem: contrā verò mel, quæ placidæ sunt adulationes, bilem auget. Dicit enim Horatius ex medicorū dictatis, Dulcia se in bilem vertūt, ideoq; hominē in morbi alicuius incōmodum trahūt: qua de re satis in Ceruo, qui fistulæ sonantis adulatione deceptus, venatoris iaculum in se directū minus aduertit.

SACERDOTIVM.

ERat verò absinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, sacerdotum Isiacorum gestamen: huius enim ramum illi præferre solenne habebāt oleaginum ramorum loco, vt apud Dioscoridem lib. III. Quod verò Seriphium absinthium, quod & marinū dicitur, autor idem, neq; non Plinius aiunt **B** Taphosiri in Ægypto lætissimè provenire. Taphosirin urbem Stephanus ideo dictam ait, quòd ibi sepultus sit Osiris.

SANITAS.

Quòd verò poculum absinthij quadrigarum agitatoribus propinatū legas, indicat id Latinarum victorem: his enim feriis qui quadrigis vicerat, absinthium in Capitolio bibebat: idq; maiores nostri sanitatem interpretabantur, quod magni satis præmij loco dare se profitebantur.

HYSSOPVS.

ELVTIO.

Hysopus in diuinis literis hieroglyphicū est gratiæ spiritualis, per quā inquinati labe aliqua eluimur. Eius aspergine mundatur quoddam lepræ genus. Lepra passim humana delicta significat, siue peccatorum maculas appellare libeat. Hinc apud Psalmographum, Asperges me Domine hyssopo, & mūdabor, habetur. Eucherius eam pro humilitatis patientiēq; hieroglyphico ponit, propterea quòd humilis admodum herba est, & lapidi, cui nascendo adherescit, adstricta: cuius radices saxum etiam dicuntur penetrare. Ipsa verò præcipuè pulmones curat. In pulmone sedem habere dicitur superbia, in quo scilicet tumor, & anhelitus. Cicero de natura Deorum: In pulmonibus inest raritas ad hauriendum spiritum aptissima. Quòd verò spiritus pro superbia vel animi elatione ponatur, idem oratione pro P. Sylla: Res gestæ credo meæ me nimis extulerunt, & mihi nescio quos spiritus attulerunt. Ibi autem apertius: Nunc Capuæ Campano præsidio ac regio spiritu cū viderem, Blosios illos mihi videbar videre, ac lubellios.

DE ASPARAGO.

EX ASPERITATE SVAVITAS.

Mite aliquid & lene, quod ex aspera duraq; re proveniret, significare qui vellent, hieroglyphicum Asparagi faciebant, surculum quippe iam maturum & feminibus instructum. Nam spina est, quæ semen illud fert, quo satō molles inde asparagi succidantur. In Bceotia sanè qui nouam nuptam comebant ornabantq; eam spinoso asparagi frutice coronabāt, quoniam, vt apud Plutarchum est de Coniugali vita, suauissimū ille fructum de asperrima spina producit. Sic vxor viro primā illius asperitatē ac duri-

Pierii Val. Capparis, & Mandragora.

tiam minus aspernanti, dulcem postmodo & suauem convictum præbet. Qui verò, vt idem Plutarchus, primas virginum rixas ferre nequeunt, similes profecto sunt iis, qui prima vuarum acerbitate offensi, eas etiam cum maturuerint, abhorrent.

CITO CONFECTVM.

ATq; hæc de spina. Teneriores verò coliculi significatum habent rei quam-
ocysimè paratæ, vel ipsius Augusti dictorio, cui frequentissimū illud erat
dicere, Citius quàm asparagi coquantur, cum quid momento minimo propera-
tum innuere volebat. Ita illud apud Dioscoridem animaduertendum, ἐπ' ὀλίγους
ἐπιθεῖν, quod in antiquissimæ translationis codice, Latina quidem phrasi, sed lite-
ris Longobardicis scripto, quem perlegi Florentiæ, quemq; Marcellus transla-
tionis suæ ducem habuit, breui coctura elixum, legitur. Philemon Comicus, vi-
ctitantibus asparago, perinde ac thymo etiam ac cappari, extenuationem cor-
porum videtur exprobrare, vbi ruralis parsimonix pœnitentem virum in sce-
nam producit, querentem scilicet quòd rus, vt medici, conuenientia egrotis tan-
tū esculenta subministret. Addit illud: καὶ νὴ τὸν δία

E

τὰ πετραγῆα ταῦτ' ὀφθαλμοῖς καὶ πικρῶς,
δύσκολον ἀσπράγγον, αὐτὰ ταῦτα γὰρ δέδωκε
μὴ λίαν ὑπερβαίνειν με τοιοῦτον νεκρόν.

quorum versuum hic est sensus: *Atque per Iouem*

*Innata petris obsoniola capparim,
Thymumq; & asparagum, & alia huiusmodi,
Quàm vereor, extenuatione præ nimia,
Ne me cadauer exanimum humi deferant.*

Quòd verò Philemon τὰ πετραγῆα dicit, vide apud Dioscoridem quoq; in petro-
sis nasci asparagum, nulla facta de satiuo, quo nunc plurimū vtimur, mentione.

DE CAPPARI.

Ed quod ad Capparim attinet, ad hanc Philemonis sententiam facit
Dioscoridis locus, qui eam nulli rei dixit esse vtilem, nempe adeò te-
nue esse nutrimentum eius, vt nullam afferat vtilitatem.

DE MANDRAGORA.

Vltæ super Mandragora dicenda essent, sed ea vel insuauia, vel ab-
horrenda: quare in iis quæ humano generi perniciem afferunt, tem-
peramento vtendum est, quoniam etiam nescire quædam inter vir-
tutes reponi solet.

F

SOMNICVLOSVS.

IDominino non dissimulabimus, somniculosum hominem per id genus her-
bam significari, propterea quòd vis eius media est inter venenū & soporem.
Nam si quis vinum ea medicauerit, bibentem in profundum adeò somnum
iniiciet, vt expirasse credatur, memorabili Annibalis exemplo, qui missus à Car-
thaginensibus in Afros qui rebellauerant, non ignarus ille gentem esse vini
auidam, magnum eius modum mandragora permiscuit, mox leui cum eis com-
misso prælio ex industria celsit, nocte inde intempesta relictis intra castra qui-
busdam sarcinis, & eo vino quod infecerat, fugā simulauit: cumque Barbari oc-
cupatis castris gaudio effusi medicatum vinum hausissent, iacerentque strati
defunctorum in modum, reuersus Annibal nullo negotio eos trucidauit. Rem

Fron-

A Fronto exemplis suis adiecit. Quod verò ponit historia vinosos Afros, Cyprianus quoque de Afrorum suorum bibacitate multa conqueritur, quæ propemodum iam, ut nunc apud Germanos, in ciuiliū laudum locum irrepsisset. De soporifera verò Mandragoræ vi Medici multa tradidēre, idq; præcipuè, quod plurimus & efficacissimus est eius vsus in soporandis iis, qui vel invrendi vel secandi sunt: altissimum enim per quatuor ferme horas somnum, potione ita medicata exhausta, perseverare, ut neq; ignem neque ferrum sentiant.

A M A T O R I V M.

Proposui de veneficiis à mandragora nihil me dicturum, præsertim ea quæ pertinet ad amatoria, de quibus aliquid omnino habetur in sacris literis: sed nunc maioris illud curæ præcium esse duco, ut radicis eius figuram, non temerè tam insignem à Deo, siue à natura, ducente Deo, conformatā, enarrem: cuius altera est virili specie, capite capillamento veluti quodam vndecunque cooperto, pube etiam densissimis radicularum filis pudenda virilia cooperiente. Altera fœminina, iisdem velamentis, si quis curiosius rem ipsam inspectare voluerit, naturæ miraculum occultantibus, quotidianis testimoniis veritatem ipsam comprobantibus. Quod miror à quibusdam tam pertinaciter negari, cum præsertim vulgatum sit, Pythagorā herbam hanc ἀνθρωπομορφον appellasse, quo vocabulo nihil manifestius ad humani corporis formam exprimendam. Sed, si Deo placet, Pythagoram isti dicunt mysticum aliquid per id nominis intellexisse, eam quippe Philosophi locutionem ad poma ea spectare, quæ putant nonnulli Melenzanas esse, quod ovalis figure sint, ac perinde testibus asimilentur. Levis hæc est coniectura, siquidem ἀνθρωπινὸν utriusq; generis vocabulum est, testiculi verò forma ad marem tantum pertinet. Sed quod arbitrari videatur Hermolaus Barbarus, vir vndecunq; doctissimus, Melenzana apud Ligures quasi mala insana dici, quam quidem coniecturam, ut inferius apparebit, puto eum ex Columella desumpsisse, cur nō ab amarore potius, quo, nisi condiatur, egregiè prædita sunt, dici ea arbitremur? quod quidem propius ad Ligustici vocabuli simplicitatem accedit, qui Marezanas eas vocant. Cæterum cum Dioscorides & reliqui medici hanc & aliam Mandragoræ speciem frequenti usu sumptam inter venena connumerent, Marezana verò, quæ totius littoralis Liguriæ tractu modò recentia in iusculentis, modò condita aceto sceniculocq; superinperso, in acetariis & frequenter & copiose anno toto estur, nihil afferunt incommodi, sed & grata gustui, & corpori salubria sunt, nullo mihi pacto videntur inter mandragoras recensenda. Ad hæc cum Dioscorides mandragoræ poma oui vitelli similia dicat, auellanæ nucis alijs, Marezana nihil habent quo vel ouorum vitellis, vel id genus nucibus æquiparari possint, imò totius oui speciem & magnitudinem præ se ferunt, plerunque iis etiam grandiora, eò dissimilia, quod punice coloris fimbriis, ab ea parte quæ Soli exposita est, nō sine spectantium applausu & oblectatione dispescuntur, cumq; valde maturuerint, totæ puniceæ fiunt, parte à Sole tacta semper densius colorata. Sed ut ad formam radicis quæ verè mandragora dicitur, revertamur, id etiam miror, cur vnà cum Pythagora Columellam etiam nihili pendant, qui Pythagoricam secutus nuncupationem, ita super ea canit:

*Quamvis semihominis vesano gramine facta
Mandragoræ pariat flores, mæstāq; cicutam.*

Quod verò Columella vesano gramine posuit, ad herbæ vim respexit, quæ ali-

Pierii Val. Bulbi.

ter & morion dicitur: ea enim, vt Medici tradidêre, drachmæ vnius pondere, D vel in polenta, vel esculentis aliis data, fatuitatem inducit. Eucherius super hac, Genesi, nihil aliud dicit, nisi mandragoram genus pomi esse paruo peponi similimum, quæ quidem forma ad Ligustica, quæ dicebamus Amarezana, proximè accederet, nisi obstarent reliqua veneno super tradita.

LÆTITIA.

Sed vt mandragoram ab omni absoluamus ignominia, Xenophon eam pro lætitiæ argumento citat, apud quem Symposio Socrates ait, vinū non aliter merori mederi, quàm mandragora hominibus: lætitiāq; non aliter excitare, quàm oleum inspersum igni flammā. Porro si mandragora venenum esset, aut mansa incōmodum aliquod afferret, cur x x x Geneseos Ruben triticeę messis tempore in agrum exierit mandragoras reperturus, quas ad Liam matrē suam deferret, & Rachel explorata re pctierit à sorore, vt in eiusmodi plātæ participatum admitteretur: cui Lia responderit, Parūmne tibi videtur, quòd maritum mihi præripueris, nisi mandragoras etiā filij mei industria conquisitas tibi vendicare cogites? & quæ de nocte mox pacta sequuntur mandragoræ precio concessa. Vnde suspicari possum, apud scriptores nostros parum de mandragora li E quere, antiquissimumq; eius vsum & vtilitatem esse temporibus nostris incognitā. Quod verò manifestissimū est, prisco illi seculo, ex historia sacra, cibum omnium preciosissimum fuisse apparet: nostro autem tempore, si ea Ligustica Amarezana est, cū tot condimentis inseruiat, & olerum omnium per vniuersum annum sit vsitatissima, faceßere iusserim eos qui eam infamem imaginantur, Sed qui plura super ea quæsierit, ad Plinium se conferat, lib. x x v. cap. x i.

DE BVLBIS. NVPTIÆ.

Vnt qui nuptias, atq; maritalem copulam (ita enim Græci γάμος intelligunt) per hieroglyphicū Bulbi significari vclint: eo enim plurimū veteres vtebātur ad languentem Venerem excitandam. Et viri in nouis nuptiis prima die, autore Varrone de vita Patrum, bulbos comedebant. Hinc illud apud Martialem facetè dictum:

Cū sit anus coniux, & sint tibi mortua membra,

Nil aliud bulbis quàm satur esse potes.

F

Sed hoc Martialis ex Aristophane desumpsisse videtur, vbi iuuenis, Concionatricibus, à duabus vetulis distractus, quærit ab eis, quam possit ratione duo eodem tempore nauigia agitare: respondet vna, Postquam bulborū ollam deuoraueris. Docet verò M. Varro bulbos aqua decoquere ad vsum Veneris. Apitius addit nucleos pineos, & semen erucæ cum pipere.

DE CICVTA.

Ed quoniam nequitia fatis vbiq; est, longè vtilius fore existimo, si quæ ad ardorem Veneris potius extinguendum proponantur, quàm quæ lasciuiam fouere doceant, commemoremus.

CASTIMONIA.

Cicutam nonnulli pro hieroglyphico castimoniam posuere. Causam ego eam esse crediderim, quod si eius herbæ succo testes illinantur, Venus cohibetur, præcipueq; καὶ τοὺς ἄλλους, quæ scilicet per somnium accidunt Veneris imaginationes compescuntur.

S V P P L I C I V M.

A **V**Bi vasa quædam, quid sibi quæq; velint, recensuimus, incidimus in calicē, eumq; non alia de causa supplicij de aliquo sumpti hieroglyphicum esse docuimus, nisi ob cicutæ succum, qui fontibus capite damnatis propinari solitus esset, idq; præcipuè Atheniensem instituto; ibiq; de calice in sacris etiam literis differuimus.

D E R V T A. C A S T I M O N I A.

Adem ratione Ruta quoq; hieroglyphicum est castimoniae, qua cicutæ, diuersa tamen naturæ vi: illa, quia plurimum refrigerat: hæc, quia supra modum exiccat: atq; vt Dioscorides tradit, genituram in potu ciboq; extinguit ruta. Theophrastus ob siccitatem indurare, & ob caliditatem exurere dicit. Vt cuncq; ita Ouidius:

Utilius summas acuentes lumina rutas,

Et quicquid Veneri corpora nostra negat.

B Est & magis arcana causa, quàm siccitas caliditasve nimia, quæ rutam continetioris vitæ hieroglyphicum esse iusserit. Nam cum serpens, vt suo loco dictum, voluptariæ nequitie signum sit, ruta nimirum cum tota sit serpentibus aduersaria, eosq; vel odore fuget suo, vt pleriq; veterum tradidè, quanquam vim eam inesse vni syluestri tradunt, meritò pro castimonia ponitur. Ad id porro quod acuere lumina dicit Ouidius, Apuleius rorem eius herbæ matutinum prodesse tradit, vel cum matutinò maduertit succos in hunc vsum colligendos. Atq; alibi, roscidæ folia decocta in vasculo vitreo decoquenda, vino veteri admixto, atq; ita inungendum. Cur verò serpentes rutam exhorrescant, causam eam philosophi comminiscuntur, quod serpentes frigiditate siccitateq; sint præcipua præditi, vnde non immeritò terrarum orbis per serpentis effigiem ostendatur. Siccum enim & frigidum est elementum terræ, & Saturno anguis, vt alibi dictum, in manu statuitur, cuius sidus & frigiditate & siccitate censerì autumant Astronomi. Ruta verò quamvis calida admodum, ipsa tamen siccitate longè præstat, adeò vt affluentiori quadam ariditatis vi apta sit ad simile corrumpendū, eodem modo quo Proclus non aliam ob causam galli cantum leonibus horrore esse putat, nisi quia solaris virtus vtriq; insita sit animali, sed longè præstantius gallo, quàm leoni. Neq; dissimulanda est vis rutæ prorsus admiranda, quæ non serpentes tantum fuget, verum etiam feles (ita foïnas nonnulli vocant, de qua loco suo in Æluro) prohibeat ne adrepant, si eius herbæ ramuli in columbarij fenestris & ingressibus alijs suspensi fuerint, traditum à Florentino in Constantini Cæsaris collectaneis. Quod verò venenis ruta resistat, mustelæ sunt documento, quæ cum serpentibus dimicaturæ, cibo eius armantur, vnde eam à nonnullis viperalem appellari, tradidit Apuleius. Et Mithridaticum illud aduersus venena medicamentum nulli iam non innotuit: regem quippe Ponti Mithridatem cum fratris sui timeret insidias, rutæ folia XX. cum duabus nucibus iuglandibus, & totidem carycis, admixto salis grano, ieiunum quotidie accepisse.

D E C O N I Z A.

A B L I G V R I T O R.

Egyptij sacerdotes hominē qui bona sua abligurisset, & vt Horatius diceret, paternas maternasq; res fortiter absumpisset, significare si vel-

Pierii Val. Coniza.

lent pecudes capræve conizam depascentes, pro hieroglyphico facere consue- D
runt: siquidem constat animalia ea quæ coniza vescuntur, insatiabili inde siti
confecta deficere. Quoniam verò peculium Ægyptiorum ferè omne in gregi-
bus constabat, vnde vniuersa ea gens pastores à nonnullis in opprobrium vo-
citati (quanquam, vt alibi diximus, sacerdotes eorum, quicquid sacro cuiquam ini-
tiati essent, pastores ita abominabantur, vt ne alloqui quidem eos fas putarent)
notum ex historia sacra, cum Pharaonem coloniam Iosippi parentibus & fratribus
indulgere meditaretur, non admittendos in Ægyptiorum cõmercia censuit, quia
Iosippus industriam eorum omnem in armentis esse cõfessus erat, eos tamen &
commodè & liberaliter, opportuno feracissimoque loco, seorsum à suorum con-
fortio habitare iussit. Vt cunque autem, censum Ægyptiorum per oues aut ca-
pras exprimere moris erat.

AMATÆ REI DESERTOR.

E
SEd enim quæ vis herbæ eius esset in polypos, curque hominẽ amata relinque-
re pernitem, subito tamen eventu aliquo abalienatum, per conizam admo-
tam Polypo, sacerdotes ipsi cõmonstrare soliti essent, in Polypi cõmentario in-
ter pisces enarratum est. Exigere verò res mihi videtur, vt quoniam de coniza
sæpe mentionem facere continget, super ea loco hoc quædam aperire, quæ apud
autores tam Græcos quàm Latinos variè tradita sunt, atque ea quidem perplexè
admodum. Origanum herba est vulgò nota Romæ, atque aliis vniuersæ Italiæ
locis, ὄριζα Græcè, Cunila plurimùm Latinè dicta, quam, vtpote præcipuè suam,
Ligures littorales Cornabuliam vocant, putri, vt prouerbio fertur, aptissimam
salsamento: nomen ab ea specie sumptum, quæ Cunila bubula appellatur. Cæ-
terùm cum permultæ eius species ab autoribus referantur, eademque variis cogno-
mentis appelletur, diligētiori cura ad Medicos delegata, satis nos habituri sumus,
si Cunilam bubulam eam acceperimus, quæ Origanum species est, quam à testu-
dine cum ea viperam ederit, ad incolumitatem carpi dicit Aristoteles, & ab eo
Plutarchus. Apud Pliniũ legas, contra serpentes priuatim in vino bibi, quæ Cu-
nila bubula appellatur. Apud Aristotelem, ciconiæ cum vulnus acceperint (eas
enim cum serpentibus assiduè dimicare cognitum) origanum plagæ imponunt. F
Theodorus Gaza, vir accuratissimus, origanum libenter cunilam vocat: alicu-
bi pulicarem, quia pulices necat, stratis supposita, strataque sub lecticis. Cunilam
hanc nostratam Satureiam à rusticis vocari, tradit libro X Columella. Horum
testimonia fuerunt adducenda, quia sunt nonnulli, qui Cunilam bubulam ean-
dem & origanum esse pertinacius negant. Addam & illud, cum inter tres præci-
puas origani species Onites connumeretur, doctissimos ætate nostra viros de
hac non parum dubitare, eamque sibi incognitam ingenuè profiteri. Nostri Bel-
lunenenses agrestem quandam origani speciem vulgò provenientem, caule, foliis
& floribus grandioribus, odore tantum non vsquequaque suauis, sed vastiore, pu-
lelium asininum vocant, quæ nimirum Cunila bubula est, quæ in Liguribus Cor-
nabulia, & eodem apud nos usu, quo apud Ligures, salsamenti inspersa. Puta-
rim verò Onitis vocabulum ὄνιτις ἄσινος, qui asinus est, cõmodissimè deductum.
De formicis verò nostræ huius odore fugatis, experimentum ipse feci, quod ad
biduum post insersionem efficaciter successit, vt locum omnino defererent. Ne
verò cuiquam mirum adeò videatur graminis huic eam inesse vim, Ambrosius
herbam quandam memorat, Gillam appellatam, cuius folia turtur nidis suis ex-
cluso

A cluso fœtu superiaciat, eoq; pacto pullos à luporū incurſu deprædationeq; tutetur: lupus enim folium eiufmodi vſque ad fugam abhorret. Leopardus verò allium ita ſibi ſentit abominabile atq; contrarium, vt ſi quis eo locū, vbi ille morari ſit ſolitus, confricucrit, exilire cogatur, & aufugere. *Ælianus* primo de Animalium naturis ſcribit, noctuas à ciconiis, ſuo nido procul ſummoueri, platanini eò foliis importatis, quorum contactum noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem dilabentes, ciconiasq; ita pullorum ſuorum incolumitati proſpicere, quibus aſidue noctuæ inimicabiliter inſidiantur: de quarum alitum inimicitiiſ ſuo loco dictum. Neq; verò ciconiæ tantum, turturæſve, aut teſtudines medelam ſibi nanciſcuntur naturæ ductu, verum etiam & canes, & ſues, & ex brutis pleraq; alia. Canes quidem cum fellis vitio laborant, gramen illud ſuum depaſcuntur. Sues ſi cephalalgia crucientur, fluuiales caneros inueſtigant. Muſtelæ rutam, ſi venenatū quid comederint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiusce rei quænam ſit cauſa, nō otioſe quæritur à quibuſdam, quippe cum animalia hæc neq; talia didicerint ab alijs, neq; quidem doceri potuerint, cur ita norint quæ ſuis ſint ægritudinibus vtilia. Putant igitur ita acci-

B dere: quemadmodum faui odore ſolo apes ad ſeſe alliciunt, & cadauera vulturæ, vel procul abſentes, ſic etiam cancri ſucs illectent, origanum teſtudines, vrfam formicæ, de qua loco ſuo diximus: id verò nulla ratione fieri, neq; quòd ſenſus, & facultatis eius qua vel intelligere vel cognoscere queāt, participes habeantur, cōmentiq; ſunt corporum conſtaturas, diceret *Plinius*, in cauſam adducere, quæ huiusmodi appetitus in animalibus concitent, quæ humorum mutatione varios, dum laborāt, appetant vel acores, vel dulcitudines, vel alias, vti vſui venerit, qualitates, fieriq; plerunque id importunè, ac præter morem, & indecenter, id quod in mulieribus præcipuè videre eſt, quæ dum prægnantes ſunt, & lapidem, & terram, & ſordes alias, & humanam interdum carnem appetūt ad veſcendū: quod ſuperioribus annis in Inſubria accidit, vbi matrona quædā nobilis, cum oculos in coloni ſui toroſiores muſculos, qui de coxendicibus protuberabant, inieciſſet, tanta arrepta eſt auuiditate carnis eius fruſtulum guſtandi, vt niſi compos fieret, defecturā ſe profiteretur, aut abortiuum facturam: quo metu coniux eius commotus maxima mercede cum colono convenit, vt abſcindi

C ſibi muſculi partem pateretur, ne patrona ſua exanimaretur: ille præcij lenocinio ductus, conditionem accepit, ſuccifumq; eſt fruſtum, modicoq; inſperſo ſale prunis toſtum, quo illa devorato incolumis quāprimū euaiſit. Quocirca Medici cum in effrænatas huiusmodi appetentias incidunt, quæ ſalubria, quæ minus, nouiſſe debent: nam aliquid huiusmodi omnibus ferè grauiter decumbentibus accidere interdum ſolet. Scribit *Mneſitheus* medicus in pneumoniæ principio, quendam qui cæpe cōcupierat, eualuiſſe: quendam verò qui ficus appetierat, periſſe, propterea quòd appetitio corporis qualitati, qualitas verò texturæq; ipſa, vt quæq; eſt, morbis obſequitur. Ex quo manifeſtum eſſe autumant, ſeras quoq; cum in pernicioſas & letales ægritudines inciderint, non alia de cauſa in huiusmodi appetentias ferri, quàm ob naturæ ipſius (vtar *Lucretiano* vocabulo) cōpoſituras, quæ illas ad ea ſpōtè incitāt, quæ ſaluti futura videantur. In hunc modum diſputant hi, qui nihil aliud brutis animalibus conſeſſum volunt, quàm ſentire & paſci. Antiquiores tamē philoſophi pleriq; bruta etiā in mentis & intelligentiæ participatū admittunt, quorū nos argumenta validiora alibi, & in Elephanti, & in Formicæ cōmentariis recitauimus. Iis verò hic con-

Pierii Val. Heliotropium, &c.

tenti, quæ ad veterum hieroglyphica facere videantur, prosequamur.

D

DE HELIOTROPIO ET SELENOTROPIO.

TERRENORVM CVM COELESTIBVS
TEMPERATURA.

Vòd si cognationem, consensumve, aut temperaturam, quam inferioris naturæ istius res cum cœlestibus habent, infimis quippe suprema, & supremis infima, occultis quibusdam viribus colligata esse ostendere voluissent, nullo evidentiori signo, propiorève hieroglyphico id exprimere consueuerunt, quàm cum herbas duas, Solisequā & Lunisequā figurassent. Liceat verò mihi ἡλιοτρόπιον & σεληνοτρόπιον ita Latina facere: illa enim ad Solis motū Solem versus mouetur, hæc verò ad Lunā vertitur. Sūt verò & alij flores tam arborum quàm herbarum, qui hoc imitari videntur, sed his duobus nulli manifestius. Proinde Ægyptij eandem rerum omnium rationem esse contendebant, vt intellectu alia, vi rationis alia, alia natura, alia sensu superioribus devincirentur, & suam quæq; concordiam affectarentur.

E

DE LUPINO.

Rahit similis quodammodo natura, vt Heliotropio Lupinū subiiciam: nam id quoq; ad Solis cursum vertitur.

H O R Æ.

Per eius autem figuram temporis dimensio, vel horæ ipsæ hieroglyphicè significantur: quæ quidem ab eo surculo tam manifestè distinguuntur, vt agricolæ peritiores diurnas horas, aëre etiam nubiloso, ex eius motu conversioneq; deprehendant. Traditum ab Apuleio lib. De re rustica.

SVIS VIRIBVS POLLENS.

ET quoniam id ingenium est lupino vt coli nolit, sitq; negligentia ipsa fertilis, aptè quis fecerit, si hominem qui suo pte ingenio vel industria sibi necessaria comparet, eiusmodi furculi gestamine insigniuerit.

DE NYCTERETO.

I verò hominem occursum cuiuspiam rei natura expauentem ostendere curassent Ægyptij, Nyctereton herbam & anserem faciebant. Ferunt enim anserem ad primum conspectum eius expauescere, vnde & χλωμόνικον vocatur. Herba est coloris ignei, foliis spinæ, nec à terra se attollens, noctibus interlucens, & quoniam è longinquo etiam noctibus fulget, νυκπέλος appellatur.

F

DE BLITTO. FATVVS ET INSVLSVS.

Atuum & insulsum, turpiq; deditū inertie hominem, per Blittū herbam significare mos erat. Stupidi eīm saporis herba omnino est, neq; vllam habet acrimoniā: vnde convitium in fœminas mariti faciunt apud Menandrū, βλίτα eas appellantes. Et Truculento Plautus non infacetè dixit blitteam meretricē, quæ non saperet in vino ad rem suam: qui locus imperitè satis à nōnullis invertitur, qui Bletetā & Bletem nescio quod incōmodi calceamenti genus exquisuere in eiusmodi cōtempnū. Laberius dixit bipedem blitteā belluam. Et Empedocles, vt apud Varronē est, humilem humani generis conditionē ostensurus, natos homines ex terra ait vt Blittū. Sanè illi nomen herbæ à stupore est: βλάξ enim stupidus Græcis, stolidusq; & ignauus.

D E

DE BETA.

A

Vnt qui betam & blittum idem esse sentiant, Martialis, puto, carmine decepti, qui scripserit:

Ut sapiant fatua fabrorum prandia betæ,

O' quàm saepe petet vina pipérq, coquus:

quas aliter paratas nihil sapere exquisitioris ganeę procures profitent. Sedenim Dioscorides blittū à beta secernit, & blittū quidē apud Ægyptios Æclotoripē, apud alios Eriplē, apud Romanos pariter & Græcos blittū appellari: edi oleris modo, ventrē tantū deicere, medicas vires habere nullas: cū beta ea sit, quæ Atticis οβύτλον, Thessalis, propter odiū in σ literam, τβύτλον nuncupet, olus, ubiq; locorū celeberrimū v̄sitatissimūq; alicuius omnino suauitatis, quodq; à ciuilibus mensis minimē reiiciatur, quæ pluribus apta medicinis, multas humano generi conferat vtilitates, quas qui nosse voluerit, Dioscoridem legat lib. altero, cap. CX. Theophrastum VIII. Æginetam VI. Plinium XIX. & item alios.

MOLLITIE S.

B Per eius verò hieroglyphicū cinēdica petulantia, mollisq; & eneruis lasciuiā notatur, pervulgatō illo Cynici Diogenis dicto, qui cū à petulcioribus quibusdam pueris convitio incessetur, quod canis esset, ac subinde fugitarēt, quærente eo cur fugerent, Ne mordeas, respondentibus: Bono estote, inquit, animo, canes non edunt betulas.

DE CAPILLO VENERIS.

EBRIOSITATIS REMEDIUM.

Vi significare hieroglyphicē volūt hominē ebriositate laborantē, ac sibi remediū comminiscētē, vt premonstrarunt Ægyptij, Vpupam & Capillum Veneris herbam faciebant. Vpupa siquidem vuis v̄scit immodicē, ita vt plerunq; inde ebria fiat: verū simulac se tentari senserit, Capillo Veneris decerpto, efficacissimē sibi medicatur. Herbam hanc Adianton Græci vocāt, ἀντὶ τῆς μὴ διαίνεσθαι, hoc est, à nō marcescendo: neq; enim bruma, vt herbæ reliquæ, marcescit, neq; aqua persusum mersumve. καὶ μίττειχον multi, hoc est, pulchricomum, alij πολύκομον, id est, multicomū, vtrunq; ab effectu v̄ocant, licet πολύκομον, nonnulli canocomū interpretentur. quin etiam ab effectu saxifragū appellarūt. **C** Capillū verò Veneris ideo Latini dicunt, quia capillū præcipuē tinguūt: ad hoc decoquitur in vino cū semine apij, adiecto oleo copioso, vt crispum densumq; faciat. Defluere verò prorsus prohibet, vrsino adipe & ladano admixtis.

DE APIASTRO.

POPVLVS LEGE COERCITVS.

Pem suo cōmentario populum inter alia significare diximus. Eum verò legibus coërcitum hieroglyphico aliquo figurare qui vellent, apem & apiastrum herbam proponebāt: qua si pervngantur aluearia, non fugere apes tradūt: nullo enim magis gaudent flore, eaq; de causa μελισσόφυλλον, & melitænā appellatam constat, quæ marrubium est nōnullis.

DE BRASSICA.

Vod autem ad modò memoratam vpupam & adiantum facit, auxilio etiam esse aiunt brasicā, vbi quis ebrietate tentetur. Nam ante cibum sumpta, largiores potationes ne lædant, efficit, vt autores pleriq; tradunt, præsertim Græci.

Pierii Val. Brassica.

INTERTVRBATA LÆTITIA.

D

Vnde qui lætitiā interturbatā importunitate cuiuspiam hieroglyphicè notatam volunt, Brassicā inter duos vitium furculos adsitam constituūt. Vino enim, quod præcipuū est lætitię hieroglyphicū, ea, vt apud Plinium est, auersatur, in primisq; est vitibus inimica, vitesq; illi, vt pernicioſa alterutri foueant inter sese odia. Nam vites, vt secundo de Diuinatione Tullius, à caulibus Brassicis, si propter sati sint, vt à pestiferis & nocētibus refugere dicuntur: & quāvis rei cuiuscūq; adminicula clauiculis peruestigēt, quę tanquā manibus apprehendant, atq; ita se erigāt, hos tamen, vtcunq; propē adsint, nulla ex parte cōtingūt. Ad hæc Beritius, vbi & sua, & Tarentini sentētia, nihil in vinetis seminandū cēset, Brassicā præcipuē summouendā præcipit, vtpote quę vitibus egregiē cōtraria sit: & cum propter naturæ suæ siccitatē multo indigeat humore, evenit vt iuxta adsita vitibus alimentū subtrahat. Tanta verò inter vitem & brassicā dissensio est, vt si quis vinū dum ea coquitur instillauerit, ne postmodū coquatur efficiat, & oleris colorem vitiet. Quiq; prius crudam brassicā ederit, vino quātumvis largiter hausto tentari nō poterit, quia vis eius occurſu brassicę hebetat, fractaq; labascit. Hinc plerisq; Italię regionibus, & totius etiamnū Europę prouinciis mos inoleuit, vt cum calendæ Augusti vulgò Baccho dicatæ habeantur, permilla eo die vnicuiq; volenti largius epotandi licentia, symposiisq; ad hoc institutis, & curiosissimè celebratis, in quibus Augustū se capeſſere gloriant, brassicas identidem vt ebrietatis antidotū in ferculis præsumāt. Affirmat & illud Beritius, quod ex Cicerone retulimus, si iuxta deposita vitis sit, vltro eā effugere, & in contrariā partem sarmēta convertere: id quod nos in hortis nostris Castaliōneis fieri vidimus, extra quorū septū excitata pergula, quam iuxta positæ vites inscenderēt ad meridiem, accidit vt hortulani incuria differtim brassicę subseminarent: tum vites cumprimū pampinos emittere cœperunt, brassicarū iuxta surgentiū odore offensæ furculos converterunt, omiſſaq; percōmodē parata pergula: vltra septū ad septentriones sese porrexēre. Abfuerā ego tris mēses, dum hæc nulla curantur diligentia. Reversus aut̃ auulsis inde caulibus coactus sum bonam earum partem pedamentis ac ridicis aliis alieno loco sustentare, quod præter spem feliciter cessit, pergula intra & extra hortos duplicata. Citat Varro Nestoris Alexicepon, elegiaco numero conscriptū, in quo harum inimicitiarum causa decantatur, Bacchum quippe furibundi Lycurgi timore perculsum in mare se proripuisse, in eoq; delituisse, mox ab emerſu clandestino Lycurgum ex insidiis inuasisse, quem vite devinxerit: illum indignabundum cum improuisam capturam ferret impatienter, lachrymas emisisse, ex quibus enata sit brassica: atq; hinc orta dissidia, & implacabilis plantarum earum contrarietas. Tabescere enim eam necesse est, si fortiori viti proxima fuerit: vel vitem, si tenella sit, ipsa tabefaciat. Vſque adeo verò odia hæc in vux nomen exercentur, vt (quod idem Varro tradit) quod incommodum vua in humano gutture appellatur, odiosum admodū, si nimia destillatione laxata fuerit, cohiberi, retrahiq; facillimè posse credatur, si crudæ brassicæ succus capiti superfundatur. Sed mirum est admodum has foliis & pampinis insitas esse aduersus vinū inimicitias, radici verò conciliationem inesse. Nam qui vinum in acetum trium horarū spacio verti docent, inter quos Varro ipse est, radicē betæ contusam in doliū coniciendam monent: sin verò restituere vinum malueris, brassicæ radicem eodem modo præcipiunt immittendam.

HIEROGLYPHICORVM PIER. VAL. FINIS.

CAELII AVG. CVRIO-
NIS HIEROGLYPHICORVM COMMEN-
TARIORVM LIBER PRIOR, EA CONTINENS
quæ per varia deorum & hominum simula-
cra significantur:

AD BASILIVM AMERBACCHIVM I. C.
politissimum,

U & difficillimum sit ea in lucem edere, ob ingeniorum moro-
sam sæpe varietatem, quæ omnibus placeant, opus est illa magni
alicuius viri autoritate fulciri, qui & calumniatores ac detracto-
res detertere possit: & siquid in controuersia fuerit, diiudicare,
rectaq; & vera comprobare, falsa autem refellere. Unde etiam fit,
vt virtutes illorum quibus scripta dicantur, eiusdem sæculi homi-
num testimonio celebrentur, et sic illi quoq; patrocinijs sui præmium
amplum referant: memoriam videlicet earum virtutum, quarum
quamvis docti ipsi sint, nulla fama ipsorum scriptis ad posteros perveniret. Nam principum
quidem atque heroum res gestas memoriæ mandant Historici: eruditionis suæ monumenta alijs
docti viri relinquunt: horum autem omnium humanitatis, suauitatis, sapientiæ, virtutum
testes & præcones non alijs sunt, quàm omnis generis scriptores qui illis monumenta sua inscri-
bunt. Quamobrem æquè prudenter mihi rebus suis consuluisse videntur, & qui scripta sua
doctorum patrocinio commiserunt, & qui ita rationes suas instituerunt, vt & docti ipsi essent,
& à bonarum literarum studiosis celebrarentur. Illi enim scriptis suis autoritatem concilia-
runt, hi virtutes suas ab obliuionis tenebris vindicarunt. Hos igitur ego imitari cupiens, quem
alium huic meo Hieroglyphicorum priori Commentariolo patronum conciliarem potius quàm
te, qui & tanta eruditione atque autoritate es, vt tuo fretus patrocinio liberè in omnium ma-
nus venire possit: et familiæ nostræ ita coniunctus, vt primæ ætatis bonam partem simul transe-
gerimus, cuiusq; humanitatem singularem ac benevolentiam quotidie experimur.

Hunc igitur meum laborem eodem animo complectere, quo me no-

stramq; domum iamdudum amplecteris. Vale. Basileæ,

XIIII. Kal. Sext. CIO. IO. LXVII.

Cælii Aug. Eneph.

DE ENEPH, AEGYPTIORVM DEO.

D

CREATOR, ET creatio MVNDI.

DER Eneph, quem pro Deo colebant Ægyptij, ipsum totius mundi atq; vniuersitatis creatorem opificemq; pulcherrimo hieroglyphico ostendebant; cui ho-

minis formam tribuebant, eumq; cœrulea veste indutum, zonamq; tenentem & sceptrum pingebant, ac eius in capite pennam ponebāt: vt testatur Eusebius in libris de præparatione Euangelica. Penna enim in capite, significat difficilem inuentu esse creatorem, & nemini conspicuū, sed sublimem, non modò supra sensuum, verum etiā supra humanæ intelligentiæ captū: humana verò forma, eundem vitæ autorem, & motu qui intellectu cōprehendi possit, circumlatum indicabat. quoniā vt hominis corpus quidem cernitur, mens verò ipsa quæ hominē à cæteris animantibus disiungit, estq; eius naturæ propria, cerni à nullo potest: sic etiā Dei ac summi opificis actiones & motus, quæ ipse in sacris literis posteriora vocat, non secus atq; Aristoteles effectus posteriora, causas verò priora nominat, ab humano intellectu cerni possunt: mens verò ipsa et Diuina natura, quæ illa moderat & gubernat, in huius corporis carcere absolutè cognosci non potest, & ideo cœrulea veste indutū eum pingebant, vt cœlestem illū esse significarent, & in cœlo habitare, nullius coloris vel accidentis, mixtionisve participem, etiam si nobis ea fortasse suscipere videatur: & modò irasci, modò placari: quemadmodum cœlum ipsum, cum nullius coloris sit, propter interualli longitudinem cœruleum videtur. & sic simul quoq; eius naturam tantum à nostra distare indicabant, quātum cœlum à terra distat. Sceptrum verò potestatem eius regiam in vniuersam naturam significat, & zona vinculum, quo creata omnia colligat, & in quo vitæ necisq; fata continet: hoc est ortus atq; interitus, & rerum naturalium causas. Est autem zona circulus ille, quē Astronomi Zodiacum vocant. Præterea hunc Deum ouum ex ore producentem faciebant, quod mundum significabat Dei verbo creatum, vt etiam Sacræ literæ testantur.

E

F

DE PANE ARCADIAE DEO, VEL

SATYRIS ET FAVNIS.

VNIVERSVM, VEL MVNDVS.

PAna, quem & Innuum & Faunum vocauēre, sic pingebāt veteres: Caprina facie, rubro colore, hirtis cornibus varia pantheræ pelle indutum, infima sui parte hispida, & Caprino pede, altera manu fistulam septem calamorum tenentē, altera pedum siue baculum incuruū. hacq; figura vniuersi symbolum cōtineri volebant. Facies enim rubens ætherē significat, bina cornua Solem et Lunā, pantheræ pellis cœlestium

A lestium siderum varietatem. Pars eius inferior hispida finge batur, propter arbores, virgulta & feras: caprini pedes terræ soliditatem ostendunt: fistula septem calamorum, harmoniam cæli, in qua septem soni sunt, & septem discrimina vocum: virga recurua annum qui in se recurrit; & ideo πᾶς, id est totum, est appellatus. Sic autem symbolum hoc interpretatur Eusebius, Phurnutus & Seruius.

INDIGENA VEL NOBILIS.

Eiusdem Panos simulacro indigenam significari, testatur Virgilius his carminibus:

*Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæq; tenebant,
Gensq; virum truncis & duro robore nata.*

Nam Deorum filios aiebant esse Faunos, è terra & diuino semine genitos, Faunorum verò liberos heroas, & demum ab heroibus homines natos, vnde rectè per Fauni simulacrum etiam generis nobilitas significabitur: est enim in magna parte nobilitatis, non advenam, sed indigenam esse. Quamobrem legimus apud Platonem Atheniensium nobilitatem idcirco cæterarum ciuitatum nobilitati præstitisse, quod illi ex ipsa terra geniti essent, nec alio commigrassent.

S E R M O.

Per eundem Pana & Sermonem significari, tradit Plato, Ægyptiorum arcana-
rum interpretes in Cratylo, quod non secus ac Pan vagari & circumire fingitur: sic sermo omnia complectatur, & per omnia vagetur, versetq; cuncta: & geminus sit, verus ac falsus. Quod autem verum est ex ipso, id quia leue ac diuinum est, & supernè apud Deum habitat, pectore & capite significari: quod verò falsum, quia infernè inter vulgus hominum manet, inferiore parte quæ hispida est & hircina, ob asperitatem turpitudinemq; ostendi: & ideo à Græcis πᾶς appellatum dicit, id est totum, quia sermo totum comprehendit & versat.

MVNDI HIEROGLYPHICVM.

Mundum alio etiam modo Ægyptij hominis effigie pingebant, complicatis pedibus eum facientes, vestem variam ad talos vsq; indutum & aureum globum capite sustinentem. Pedibus quidem complicatis, propter terræ firmitatem, varia & oblonga veste indutum, propter elementorum ac rerum quæ ex illis gignuntur, & quibus terra vestitur varietatem & copiam: aureum verò globum capiti eius imposuerunt, qui cælum significaret sphericum, & circularè eius motum.

SOLIS SIMVLACRVM.

Solè pingebatur iuuenili & rotunda facie, eumq; in nauì collocabant, quæ crocodilus ferebat: per nauigiū motū eius in humido significantes, hoc est, in æthere vel intelligentiis. nam & æther multi humidum esse putarunt: et in sicco tam diuturnum motum fieri non posse, & cælos aqueos dixerunt: vnde in Sacris literis tam sepe cælestium aquarum mentio fit, & angeli ipsi aquarum nomine à Dauidè comprehendunt. Per crocodilum verò aquam pluuiam, cuius causa Soli tribuitur.

Cælii Aug. Osiris, etc.

OSIRIS.

D

SOLIS ET LVNÆ CONIVNCTIO.

IN Elephantinopoli Ægyptia vrbe Osiridis simulacrum colebatur, viri corpus habens cœrulei coloris, caput verò arietis, quod Solis ac Lunæ coniunctionem significasse, tradit Eusebius. Cœruleus autem color ei propter humiditatem tribuebatur, quia Lunariscōiunctio humidior est: nec non quia noctes cœruleas facit: tunc enim potissimū noctibus sereniscœruleum videtur cœlum.

LVNÆ SIMVLACRVM.

IN Heliopoli verò eiusdem provinciæ vrbe, Lunæ simulacrum hoc symbolo consecratū erat. Homo accipitris habens faciē, lancea Typhona interficiens. Pingitur autem Typho fluuiatilis equi forma: & totum hoc simulacrum candidi coloris erat, qui color ab alio lumen accipere Lunam significaret: accipitris verò facies à Sole eam lumen capere indicabat, vnde & spiritum attraheret: Soli enim accipiter dicatus erat, qui, vt etiam Pierius testatur, lucis ac spiritus symbolū est, tum propter motus velocitatem, tū quia alis altiora & lucidiora petit. **E**

PLVTO.

OCCVLTA CONSILIA.

VEteres cum consilia & cogitationes occultas esse debere significare volebant, Plutonium pingebant galeatum, et Proserpinam rapientem, tum quòd subterranea, quorū Deus dicitur Pluto, lateant absconditaq; sunt: tum, quia raptus clam fiunt: tum deniq; quòd cum in capite consilij sedes esse putetur, galea illud tegens aptè consiliorum occultationem significet.

INFERIOR VEL MINOR POTESTAS.

Eiusdem quoq; Plutonis hieroglyphico, breue sceptrū in manu eius ponentes, minorem inferioremvē potestatem, vt eius qui alium maiorem principem agnoscit, innuebant: propterea quòd Pluto inferorū rex dicatur, & tamen Iouis imperio subiectus.

SILENVS.

SPIRITALIS MOTVS.

Silenum quem senem & dormientem pingebant, spirabilis motus symbolum fuisse, testantur veteres: cuius caput candore fulgens propter cœlestem motum faciebant, cæsaries verò longa crassitudinem terrestris aëris significat. Dormire autem illum ebrium finxerunt, quia crassiores spiritus & vapores caput quasi ebrietate quadam grauant, somnumq; inducunt.

F

VVLCANVS.

IGNIS.

Ignis virtutem sub Vulcani, hoc est hominis forma pingebāt, in cuius capite pileus erat cœruleus, æthereæ symbolum regionis, vbi integer purusq; ignis inuenitur: nam qui è cœlo in terrā delapsus est, cum imbecillior

A becillior sit, materiaq; indigeat & fomento, claudicans fingitur, vt qui seipsum, nisi baculo innixus, sustinere non possit, cum æthereus ille absq; vlllo fomento se ipsum sustineat, alat, tueatur.

HERCVLES.

ELOQVENTIA.

Is est nobis hic recensere hieroglyphicum, quo Galli antiquitus eloquentiæ vim exprimebant. Id autem ex Luciani libello de Hercule Gallico conscripto, sumemus ad verbum, quemadmodum vertit Erasmus. Sic igitur inquit; Herculem Galli lingua gentis vernacula

Ogmium vocant. Porro deum ipsum noua quadam atq; inusitata figura depingunt. Decrepitus est apud illos, recaluaster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in aterrimū exusta colorē, cuiusmodi sunt nau-
tæ isti. Charontē potius aut lapetum, quempiam' ve ex ijs qui apud inferos ver-

B fantur, diceres. In summa quidvis potius quàm Herculem conijceres ex imagine. Atq; tali specie cū sit, tamē Herculis ornatum gerit, vt qui cum leonis exuium indutus sit, tum clauam dextra teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat. Denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliā facere Gallos, quum eiusmodi pingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis vlcerentur, quòd olim regionem ipsorum incurfasset, prædas agens, id temporis cū Geryonis armēta vestigans, occidentalium gentium plerasq; regiones peruastauit. At nondum dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. Siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominū multitudinem trahit, omnibus per aures reuinctis. Porro vincula catenulæ tenues auro, electro' ve confectæ, pulcherrimis monilibus similes. Atqui cum vinculis vsque adeò fragilibus ducant, tamen neq; de fuga cogitare videntur, quū alioqui cōmodè possint, neq; prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahētem obtendunt, sese resupinantes: verū alacres ac læti sequuntur, ducentē ad-

C mirantes. Vtrò festinantes omnes et laxatis funiculis etiam anteuertere studentes: perinde quasi grauitèr laturi, si soluerent vinculis. Neq; illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum. Etenim cum non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas neceret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam Dei linguam perterebrauit: atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit: ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat arridens. Hæc ego cum diutius adstans essem contemplatus, admirans, hesitans, indignans, Gallus qui propius adstabat, nostratium literarum nō ignarus, id quod declarauit Græcè optimè loquens, philosophus opinor, ex eo genere philosophorum, quod apud eos esse fertur; Ego tibi hospes, inquit, pîcturę istius arcanum explicabo: nam videris vehementer ad eam attonitus ac mirabundus. Orationē nos Galli nequaquā arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verū Herculi illam tribuimus: propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit. Nam quòd senex fingitur, nihil est quod mirère: siquidem facundia solet in senectā demū absolutam vim ostendere. Si modò verum vestri dicūt poetæ, obducī iuuenem densa caligine pectus, contra senectā posse quiddam dicere rudi iuuenta melius ac præclarius.

Cælii Aug. Hercules.

Hinc videlicet apud vos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum oratores liria efflam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis memini, flores appellantur: proinde quod auribus ad linguam vinctos trahit senex hic Hercules, qui non aliud quam ipse est sermo, ne id quidem debes mirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque vero ad contumeliam illius illud pertinet, quod ea perforata sit: nam memini, inquit, & iambicos quosdam versiculos apud vos dicere, viris loquacibus extremam linguam perforatam esse omnibus. Quin de eodem hanc in summa habemus opinionem, ut quicquid egit, id illum oratione facundiaque egisse putemus: utpote virum sapientem, ac persuadendo plerisque sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt acutæ, missiles, citæ, atque animum fauciantes, unde penigera dicta fuit oratio. Hæc Lucianus, quæ ad huius hieroglyphici explicationem sufficere opinor.

R A T I O N I S C V M A P P E T I T V P V G N A.

Herculis Antheum interimentis simulacrum in multis antiquis numismatibus **E**cernitur: quod quid significet, nunc explicabimus. Hercules animæ rationis participis, spiritusque symbolum est: Antheus verò corporis. Herculis pectus sapientiæ sedes est, atque prudentiæ, quibus perpetua est cum appetitu ac voluptatibus pugna: semper enim appetitus rationi obstitit, nec potest ratio superare, nisi corpus ita in altum, & procul ab terrenarum rerum intuitu extulerit, ut pedes, hoc est affectus, nullum amplius fomentum à tellure accipiant: imò cupiditates & affectus qui terræ sunt filii, prorsus interficiat. Quo de genere mortis loquitur D. Paulus, cum ait, Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Et David: Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Et Servator ipse: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Et hæc est omnium victoriarum præstantissima, unde in Scipionis Africani tumulo legitur hic elegantissimus versiculus, **MAXIMA CUNCTARVM VICTORIA, VICTA VOLVPTAS.** & Boethius hoc ipsum Herculis factum celebrans ait, **SVPERATA TELLVS, SIDERA DONAT.** **F**

I N G E N I V M, V E L I N T E L L I G E N - T I Æ V I S.

Symbolica non solum Ægyptiorum, verum etiam Græcorum theologia, Herculem pro humano ingenio vel intelligentiæ vi ponit: pingitque illum arcum trium cuspidum sagittam iaculantem: propterea quod humani ingenij acumen, coelestia, terrena & inferna scrutetur: vel propter tripartitam Philosophiæ distributionem, quia ingenio Mathematicas disciplinas, rerum naturalium causas, & diuina mysteria indagamus: aut alio modo, ex Socraticæ scholæ diuisione in differendi subtilitate, naturæ obscuritate, vita et moribus eo utimur, ita ut sagitta trium cuspidum aut triplicem mundum, aut triplicem contemplationem, aut tripartitam philosophiam significet.

P R O.

A

P R O M E T H E V S .

ARTES ET INGENIVM, VEL ARTIVM
INVENTORES.

Lato in Protagora sub persona So-
cratis, huiusmodi narrat de Artiū
origine fabulā: Erat, inquit, aliquā-
do tēpus, quo dī quidē erant, mor-
taliū autem genera non erant. Postquam au-
tem & his tempus fatis constitutum venit, vt
crearentur, formabant ipsa dī intra terram ex
terra & igne permixtis, & ex ijs quæ igne ac
terra permiscerentur. Quum verò in lucem iam
illa producturi essent, illorum ornandorum,

B facultatumq; singulis, provt deceret, distribu-
endarū curam Prometheo & Epimetheo de-

mandarunt. At Epimetheus sibi distribuendi munus deposcit, & Prometheo,
dum ego distribuo, dicit, Aspice & cōsidera. Sicq; illo persuaso, distributionem
facit. Hic verò alijs robur absq; celeritate apponebat, alia debiliōra velocitate
ornabat, alia armabat, alijs inermi data natura, aliam quandam facultatem ad sa-
lutem excogitabat. Quæ enim ex ipsis parua fecerat, ijs volatilem fugam aut
subterraneam habitationem tribuebat. Quæ verò magnitudine auxerat, ea
hac ipsa servabat, & reliqua hoc modo exæquans distribuēbat: ea industria, vt
caueret, ne quod genus interiret. Postquam verò mutux corruptionis effugia
ipsis suppeditasset, facilitatem anni tempora & varias cœli tempestates sub dio
ferendi excogitabat: induēs illa densis pilis, & solidis pellibus, quæ & hyemem
& æstum arcere possent: & quæ singulis cubilia petentibus proprium ac natu-
rale stratum itidem essent: & sub pedibus alia vngulis, alia pilis & corijs solidis
ac exunguib; muniuit. Nec non alimenta alijs alia suppeditabat, his herbam

C ex terra, illis arborum fructus: alijs radices, quibusdam verò aliorum animalīū
laniatum in alimentū dabat. Et his quidem paucam sobolem tribuebat, his ve-
rò quæ ab illis dilaniarentur, multam, quo genus ipsum cōservaretur. Proinde
Epimetheus, vt qui non vsquadeo sapiens esset, non animadvertit, se faculta-
tes in bruta animantia expendisse. Restabat adhuc ipsi inornatum hominum
genus, et quid cum ipso ageret, ambigebat. Quo dubitante, venit Prometheus,
inspecturus distributionem, & videt reliqua quidem animalia accuratè omnia
habere, hominem verò nudum, non calceatum & inermem, iamq; fatalis dies
aderat, qua etiam hominem ex terra in lucem prodire oportebat. Consilij itaq;
inopia præhensus Prometheus, et quamnam homini salutem reperiret nesciēs,
Vulcani & Minerux artificiosam sapientiā vnā cum igne furatur. Fieri enim
nullo modo poterat, vt illa absq; igne ab vllō possideretur, aut vllō utilis esset:
& sic illam homini largitur. Sapientiā itaq; circa parandum victum hoc modo
homo accepit: artem verò versandi in rep. non habebat. Illa enim apud Iovem
erat. Prometheo autem Iouis arcem ingredi non licebat, quoniam Iouis muni-
tiones horrendæ erant. at in cōmunem Minerux & Vulcani domum, in qua ar-
tes exercebantur, furtim ingressus erat, & furto sublata ignea Vulcani arte, &

Pierii Val. Prometheus.

alia Mineruæ, eas hominī cōtribuit. Et ex hoc contigit hominī victus facultas. D
Prometheus verò post eam quæ fertur furti pœnam Epimethei caussa dedit.
Postquā autem homo diuinæ sortis particeps factus est, primū quidem pro-
pter Dei cognationem ex igne contractam, solus inter omnia animantia deos
esse putauit, ijsq; aras & statuas dicauit. Deinde vocem & nomina breui per ar-
tem articulauit: habitationes, vestes, calceos, strata, & alimenta ex terra inuenit.
Hoc autem modo instructi initio homines sparsim habitabāt, nullas habentes
ciuitates. Cumq; feris imbecilliores essent, passim ab illis interimebant. Ars
nanq; opificiorum ad alimentum quidem idonea erat auxiliatrix: verū ad bel-
lum contra feras manca. Reip. enim artem nondum habebāt, cuius pars est ars
militaris. Quærebant autem, quomodo cōgregarentur ac seruarentur conden-
tes ciuitates. Quum verò cōgregati essent, iniurias mutuò inferebant, vt qui ar-
tem gubernandæ reip. non haberēt. quare rursus dispergebantur ac peribant.
Iupiter igitur timens generi nostro, ne in totum aboleretur, Mercurium mittit,
vt pudore & iustitia homines imbuat, quæ ciuitatum essent ornamenta & vin-
cula, & amicitias inter homines conciliarent. Interrogat itaq; Mercurius, quo B
modo iustitiam & pudorem hominibus distribuere debeat? Num vt artes di-
stributæ sunt, ita & has distribuam? artes enim sic sunt distributæ, vt vnus qui
artem medicā aliāve quampiam teneat, multis imperitis sufficiat. Itāne ergo
& iustitiam & pudorem inter homines ponam? aut in omnes distribuam? In o-
mnes, inquit Iupiter, & omnes eius participes fiant. Neq; enim constabunt ciui-
tates, si pauci illarum participes fuerint, velut ex alijs artibus. Legem item no-
mine meo promulges, vt qui pudoris & iustitiæ particeps esse non possit, tan-
quam pestis ciuitatis occidatur. Ex qua narratione colligimus, per Prometheū
facem accensam, quæ ignis furtum significet, tenentem, ingenij vim in inuenien-
dis artibus, artium ve inuentionem & ipsum inuentorem denotari: fax enim a-
nimæ illa vis est, quam Aristoteles intellectum agentem vocat, quam Plato &
Ægyptiorum theologia cœlestem igniculum lumenve extrinsecus adueniens
appellarunt: cuius proprium munus est artium inuentio.

GRATA ACCEPTI BENEFICII MEMORIA.

F
Hominis prope rupem arduā stantis, anulumq; ferreum ex catena, quæ mō
ti alligata est, exemptū cum adnexo lapillo in digito habentis imago, gra-
tam accepti beneficij memoriā significat: in eo præsertim cui delicti pœna con-
donata est. Aiunt enim Prometheus, ob ignem dijs surreptum, & cum morta-
libus communicatum, ab Ioue Caucaſi mōtis rupi ferrea catena alligatum fuis-
se: & paulo pōst ab eodem eius miserto solutum, in huius beneficij memoriam
vnum ex illius catenæ anulis cum saxi portione ex rupe sumpta, digito alliga-
se, indeq; pōst anulorum & lapillorum iungendorum morem emanasse, quo fit
vt etiam solus ferreus anulus quo diu Romani vsi sunt, id possit significare.

DELICTI POENA, VEL VLTIO DIVINA.

IDem Prometheus rupi alligatus, pœnam delicti diuinamq; vltionem immi-
nere denotat, vel iustum iudicium esse, & calamitatem flagelli loco diuinitus
immissam, quemadmodum ipse Prometheus diuino iudicio ob
ignem cœlitibus furto ablatum, rupi alli-
gatus traditur.

A M E R C V R I V S .
ORATIO, VEL ELOQVENTIA.

Mercurius orationis vim interpretandiq; virtutem & eloquentiam significat, vtpote Deorum nuncius atque interpres: vnde Virgilius dixit,

Interpres diuum cælo demissus ab alto.

Fingitur autem protensus atq; erectus, propter orationis vim, alas in capite & pedibus habens, vt significet volucrum per aëra ferri sermonem. nam & Homer^{us} τὰ ἐπὶ πτερύγεσσιν, hoc est alata verba, appellauit.

VELOCIOR SENSVS, VEL INTEL-
LECTVS AGENS.

AMmianus Marcellinus scribit, Iulianum Cæsarem media nocte, vt Mercurio supplicaret, exsurgere solitū, quo menti suæ lumina prefferret: quia Mercurium velociorem in mundo sensum esse motus mentium excitantem, quem vulgo Intellectum agentem vocant, ex philosophorum arcanis acceperat. Ex quo colligimus in sacris per Mercurium, intellectum agentem, & celerem animi sensuumq; motum significatum fuisse.

FIRMITAS ET GRÀVITAS ORATIONIS.

CVm autem orationem grauem & firmam solidamq; esse debere, indicare volebant, Mercurium in quadrata basi sine pedibus pingebant, quod veri sermonis firmitatem ac robur indicabat: tum etiam, quia sermo sine manuum vel pedum adiumento suo fungitur officio.

MERCATOR, VEL MERCATVRA ET LVCRVM.

PEr eandem quoq; Mercurij imaginem quæ marsupium manu teneret, gallum ad eius basim ponentes, lucrum, mercaturam, mercatoremve significarunt, quod is mercium & lucri Deus haberetur: quia sermonis ope omnia mercimonia & cōtractus fiunt. gallum verò idcirco illi adponebant vigilantiae symbolum, vt indicaret mercatores decere vigilantes esse, nec totas somno tribuere noctes.

FVR ET FALLAX.

FVr quoq;, & furandi ars, atq; fallacia, Mercurij Apollini boues furātis imagine significatur, quod illum eius artis & fallaciarū ac doli fraudisq; inuentorem poetæ tradiderint, vnde & illi cognomentum κλέπτης, Phurnuto & Suida autoribus, est inditum: ideoq; sic de illo cecinit Horatius;

Callidum quicquid placuit iocoso

Condere furto.

Te boues olim, nisi reddidisses,

Per dolum amotas, puerum minaci

Voce dum terret, viduus pharetra,

Risit Apollo.

& Prudentius:

Expertes furandi homines, hac imbuit arte,

Mercurius Maia genitus. —

HYDRARGYRON.

PEr eundem Mercuriū Chemicæ artis professores, argentū liquidum, quod vulgo viuū, Græcè hydrargyron appellatur, propter eius mobilitatē intel-

Cælii Aug. Talaria, etc.

ligunt. nam illis singulis metallis planetarū nomina tribuūt: vt plumbo Satur. D
ni, stanno Iouis, ferro et chalybi Martis, auro Solis, æri Veneris, argēto Lunæ,
vt & Plato in Timæo facere videtur.

T A L A R I A.

VELOCITAS.

Talaria Mercurij, velocitatem motumq; significāt, quod ijs sublimis
per æra feratur, vt Virgilius ait:

— *Et primū pedibus talaria nectit*

Aurea: quæ sublimem alis, siue æquora supra,

Seu terram rapido pariter cum flamine portant:

adeò vt si cuipiam significare velimus fugiendum esse, aptè talaria depingere
possimus. vnde fit, vt etiam cōmuni sermone dici soleat, Addere pedibus alas,
pro celeritate, *Pedibus timor addidit alas.*

C A D V C E V S.

POTESTAS ET VIS FATI.

St & alia Caducei qui Mercurio attribuitur significatio, præter eas
quæ à Pierio sunt enumeratæ. Caduceus enim fati potestatem signi-
ficat, vel afflatum quendam diuinū, ductumq; quo non modò men-
tes nostræ, verū etiam creata omnia mouentur & gubernant: atq;
vinculum quo cum Deo colligati sumus, ac inter nos: ipsiusq; fati necessitatem
omnia stringentem. Quod præclare indicasse videtur Virgilius his verbis:

Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco,

Pallentesq; alias sub tristia Tartara mittit:

Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat:

Ille fretus agit ventos, & turbida tranat

Nubila.

Sic enim pingebat ab Ægyptijs Caduceus ille, Macrobio autore, in specie dra-
conum maris & sceminæ coniunctorū, qui parte media voluminis sui, inuicem
nodo, quem vocant Herculis, obligabantur: primæq; partes eorum reflexæ in
circulum pressis osculis ambitum circuli iungebant: & postmodum caudæ re-
F uocabantur ad capulum Caducei, ornabanturq; alijs ex eadem capuli parte na-
scentibus.

C O N C O R D I A.

I Dem Mercurij Caduceus angues illos circumuolutos habens, quos ipse, vt
I poetæ narrant, pugnantes cum inuenisset, diremit, ita vt ambo Caduceo eius
adhæserint, Concordiæ symbolum est, vt in antiquis numismatibus apparet, ac
inter cætera in M. Antonij triumuiroi numismate quodā, in cuius vna parte, mu-
lieris laurea corona sub capitis velamine redimitæ caput est, cum his literis: I I I.
V I R. R. P. C. in altera duæ manus iunctæ Caduceum hunc tenentes, cum
hac inscriptione: M. A N T O N. C. C Æ S A R. quod proculdubio pro Con-
cordiæ, quæ tunc inter Cæsarem, Antoniū & Lepidum erat, symbolo positum
fuit, idemq; Caduceus res quæ eandem vim habent, similēve sunt,
denotat, duobus serpentibus, eiusdem videlicet ge-
neris animalibus.

A

A R G V S.

M V N D I M A C H I N A.

Rgus circa totum caput oculos habens, de quo sic canit Ouidius:

Centum luminibus cinctū caput Argus habebat,

Inq̃ suis vicibus capiebant bina quietem,

Cetera seruabant, atq; in statione manebant:

& Statius,

Spectat in occiduis stellatum visibus Argum:

hic, inquam, vniuersæ mundi machinæ typus est: cuius caput cœli præ se fert imaginem, oculi stellarum, quæ inferiora omnia custodiunt & fouent. Volucrūt enim Theologi Symbolici mundum animal esse: idq; sub Argi imagine significarunt: & terram quoq;

B

moueri dixerunt. Ait enim Mercurius Trismegistus in Pimandro, terram non solum moueri, verum etiam vario motu agitari: sed tamen ita, vt cum reliquis elementis comparata propter motus tarditatem, immota videatur: idq; huiusmodi argumēto probare nititur: Non est, inquit, credendum, illam quæ omnia nutrit, fouet, concipit & parit, motus expertem esse: fieri enim nequit, vt quod non mouetur, gignat & pariat. Vt igitur stellæ ac sidera huiusce mundi oculi sunt, sic herbæ, arbores & plantæ omnes capillorum locum obtinent: metalla verò & lapides, ossium: nil mirum igitur, si sub Argi imagine mundum vniuersum comprehendit Ægyptiorum theologia.

E N D Y M I O N.

P I O R V M O B I T V S.

Vm plura sint mortis genera, illud maximè & à sapientibus gentiū, & Sacrarum literarū testimonio comprobatur, & cōmendatur: cum qui pie

& sanctè vixerūt, iamq; altero illo genere mortis, de quo in Hercule Antheū interimente diximus, mortui, hoc est prauis cupiditatibus deuictis, & ad Deum anhelantes, ac cum eo cōiungi (quod in hoc corporis carcere fieri non potest) cupientes, ab eo in cœlū trahunt, corpore, nō secus atq; altissimo somno morte cōsopito: quemadmodum mori cupiuit Paulus,

cum diceret, Cupio dissolui, & esse cum Christo. Hoc aut genus mortis osculū vocauēre symbolici Theologi: de quo videtur loquutus esse Salomon in Cantico, cum ait: Osculet me osculo oris sui. quod sub Endymionis, quem Diana in monte altissimo consopitū somno osculatur, imagine adumbrarūt. Aiunt enim Dianā, vt quæ siderum vim quam ipsa recipit, ad inferiora transmittat, reginā esse et dominam cœlestiū proportionū atq; intelligentiarū: Endymionem verò animam hominis pij significare, cuius amore capti cœlites, vt illam sibi coniungere possint atq; osculari, in alto monte, hoc est, dum cogitationem & mentem in cœlum attollit somno altissimo cōsopitam, id est morte huius corporis.

Bbb iij

Cælii Aug. Pacificator, etc.

Nam cum corpus impedimento sit, quò minus perfectè Deo coniungi possi-
mus, sequitur eo soluto nos liberè in cælum euolatu-
ros. Quod quanto citius
fit, tanto maiores Deo gratias habere debemus: nec tamen recusare quamdiu
ei visum fuerit, huius corporis carcerem æquo animo ferre; sed assiduè illum ro-
gare, qui solus omnia bona largitur, vt interea saltem cupiditates nostras, quæ
nos ab eius complexu abstrahere possunt, interimat. Quod vt faciat, clemen-
tiam eius supplex manus tendens rogo & obsecro.

PACIFICATOR HABITVS.

Noluimus hic omittere, priusquam
viriles imagines absolueremus,
quin ea adijceremus, quæ Quinti-
lianus de Pacificatore habitu scri-
bit. Sic enim ait: Fit & ille habitus, qui in sta-
tuis pacificator esse solet, qui inclinato in hu-
merum dextrũ capite, brachioq; ab aure pro-
tenso, manum infesto pollice protendit: qui
quidem maximè placet ijs, qui se dicere subla-
ta manu iactant: cuiusmodi habitus hodie cer-
nitur Romæ in pulcherrima statua, quæ pro
æde Lateranensi stat.

QVOMODO PINGI SOLERENT A VETERIBVS FAVOR,
EIVSQVE CONTRARIVM.

Cvm ijs quæ de Pacificatore habitu diximus, faciunt, quæ de fauoris eiusq;
contrarij symbolo scribit Politianus in Miscellaneis: fauorem enim polli-
cibus preßis & eius contrarium versis significari solitum ait. idq; Horatij, Iuue-
nalis, Plinij & Prudentij autoritate probat. Sic namque ait Horatius in primo
Epistolarum:

*Consentire suis studijs qui crediderit te,
Fautor vtroq; tuum laudabit pollice ludus.*

Iuuenalis verò hoc modo:

*Et verso pollice vulgi,
Quemlibet occidunt populariter.*

Plinius autem libro naturalis Historiæ vigesimooctauo, pollices, cum fauea-
mus, premere etiam prouerbio iubemur. Et Prudentius:

*Et quoties victor ferrum ingulo inserit, illa
Delicias ait esse suas, pectusq; iacentis
Virgo modesta iubet conuerso pollice rumpi.*

Ex quibus patet, eos qui fauerent, pollicem premere: qui verò fauorem denega-
rent, vertere solitos.

FIDIVS DEVS.

FIDES.

Ræstantissimum extat Romæ in antiquo marmore Fidij simulacrũ, sic
expressum; Vir est imberbis quidem, sed tamen maturam præ se ferens
ætatem,

VERA ET FALSA SOMNIA.

Sed falsa ad cælum manes insomnia mittunt.

Caligat, nubem eripiam.—

C Hoc igitur velamen quod nigro colore significatur, cum in quiete ad verum vsque aciem introsipientis admittit, cornu esse creditur : cuius hæc est natura, vt tenuatum visui peruium sit : cum autem à vero hebetat, ac repellit obtutum, ebur putatur : cuius corpus ita natura densatum est, vt ad quamvis extremam tenuitatis erasum, nullo visu ad vltiora tendente penetretur . Hæc Macrobius . Seruius verò aliam adfert rationem : ait enim per portam corneam oculos significari , qui & cornei sunt coloris, & duriores cæteris membris, quia frigus non sentiunt, vt & Cicero in libris de natura Deorum testatur . Per eburneam verò portā, os, propter dentes, quòd ea quæ loquimur, falsa esse possint : ea verò quæ videmus, sine dubio vera sint . Aut verò ait, corneam portam idcirco veram dici, quòd, vt ij qui de somniorum interpretatione scripserunt, testantur, quæ somnia personæ statum & fortunam non excedunt, vera sint, & simplicia, vt cornu est : quæ verò supra fortunam sunt, & nimium habent ornatum, falsa : vnde eburnea quasi ornatio-
nator porta fingitur.

IN quibusdam Vitellij Cæsaris numismatibus inueniunt pulcherrime Honoris ac Virtutis imagines, in quibus Virtus sic est expressa: Iuuenis galeatus cum pennis supra galeam, hastam sinistra, sceptrum dextra tenens, ocreas habens, & sub dextro pede testudinem, Honorem qui muliebri forma est expressus, intues.

Habet autem caput galeatum, ut fortitudine ad virtutem opus esse indicet, quo nos ab imminentibus insidijs tueamur. eandemque ob causam & hastam habet: pennæ verò vel crista, ingenij acumen significant, & sublimia cogitanda. Sceptrum potestatem vitiorum domandorum, & cupiditatum frenandarum. Ocreæ duplicem habent significationem, primum quod qui virtutem sectatur, **E** semper ad locum, si opus sit, virtutis exercendæ causâ mutandum parati esse debent. Deinde quia pedes & crura imbecillitatem quam ex hoc terreo corpore suscipimus, quæ nos cupiditatum ictibus obnoxios reddit: prudentia, cuius symbolum est testudo, quam sub pede habet, diligenter muniamus, sicque gressus nostros dirigendos, prudentia duce, ut ne nosmet ipsos in peccandi necessitatem coniciamus: semperque in omnibus rebus honorem spectandum & intuendum, non autem opes. Honos muliebri potissimum forma depingitur: quod mulieres maxime honoris studiosas esse deceat. Est autem seminuda mulieris imago, propter opum contemptionem, eandemque cornucopiæ gestat, & galeam pede premit: quia ex virtute omnium rerum copia provenit, & virum in honore ob virtutem constitutum omnes venerantur.

H E C A T E.

L V N A.

Vnam sub Hecates imagine pingebant, propter varias eius corporis figuras: Hecate enim cum tribus capitibus pingitur, quorum dextrum equi est, sinistrum canis, medium hominis. Luna enim ex Solis distantia varias figuras sumere videtur. & cum nouilunium pingere volebant, candidis vel aureis vestibus indutam, atque ardentem facem tenentem eam faciebant: cum mediam ostendere volebant, cistam ei in manu ponebant, quia crescente lumine fruges maturat. Plenilunij autem virtutem ferrugineo calore denota-

runt: tuncque ramum Laureum & papauer manu tenere fingebatur: ramum quidem Laureum, quoniam à Sole ignea fit: Laurus enim Soli consecrata est: papauer verò propter fertilitatem multitudinemque animarum, quæ in ea tanquam in ciuitate habitare putabantur. Duplicem enim tellurem Ægyptiorum philosophia

A sophia statuebat: superiorem vnam, & inferiorem alteram: superioremq; tellurem Lunam esse putabant, inferiorem verò hanc frugum procreatricem, quam nos mortales habitamus: illam enim animas corpore solutas incolere putabāt: quia cum Ægyptij ex Hebræorum, à quibus multa didicerunt, theologia esse quendam locum, in quem animæ corpore solutæ transmigrant, ibiq; beatorum sedes esse, & multa præterea de cœlesti illa patria, & sancta ciuitate eiusque regionibus audiuiſſent, & in plenilunio maculas quasdam in Lunari orbe viderent, quæ in nullo alio sidere cernerentur, & terrarum quandam montiumq; & lacuum imaginem præ se ferrent, diuina mysteria & arcana humana intelligentia metiri volentes, ea omnia in Luna esse putabant, eamque cœlestem illam tellurem esse aiebant. Nec defuerunt qui duplicem mundum statuentes, vnum in quo perfecta rerum omnium quæ in hoc nostro orbe sunt, exempla atq; imagines cernuntur, ab ipso creatore minimè corruptioni obnoxia factæ, quas ideas vocauere: ex quibus post & ad illarum imitationem, quæ in hoc mundo sunt omnia creata sint; mundum illum idearum Lunam esse dixerunt.

B Sic enim ratiocinabantur: vt architectus, pulcherrimam aliquam domum templumve ædificaturus, imaginem eius perfectissimam mente concipit, quæ cum ex materia concreta non sit facta, corruptioni minimè est obnoxia, nisi cum architectus ipse corrumpitur, hoc est aut moritur, aut mente alienatur, neque post ædificium ipsum tam perfectum & absolutum reddere potest, vt ideam illam quam conceperat æquet: ita & summus ille opifex atque architectus, mundum hunc creaturus, eius & omnium quæ in eo esse volebat, imaginem perfectissimam concepit: quæ imago, vtpote in eius qui omni corpore solutus est, quiq; omnia potest mente cōcepta, ita perfecta fuit, vt nihil perfectius excogitari posset: & re ipsa extitit, quia potentissimus est qui eam fecit. Et quæ admodum imago humana mente concepta, sine sui artificis corruptione corrumpi non potest, sic illam quæ opificem habet nulli corruptioni obnoxium, sempiternam fore, necesse est fateri. Hanc autem imaginem Lunam esse volebant, cui etiam creator vim hæc inferiora ad sui exemplum, sed minus perfecta, gignendi dederit: quam vim Naturam appellarunt. Et sic Lunæ multitudinem

C animarū, vel quòd in ea corpore solutæ habitarent, vel quòd ab illa in mortalia corpora influerent immitterenturq; vel quòd perfectissimas illarum contineret imagines. Sed est & alia ratio, cur illi fertilitas multitudoq; animarum tribuatur: quia videlicet Luna crescente, plantæ, & fructus, nec non & animalia magis crescunt, & quia partui præesse putatur. Nec tamen absurdam prorsus illorum sententiam existimarem, qui huius mundi imaginem in Luna esse putarunt, modò ne de diuina illa idea, ad cuius exemplar omnia sunt creata, intellexissent, quæ non magis quàm Deus ipse mortalibus oculis cerni potest, cum diuinam illam ideam sempiternam fore sit necesse, Lunam verò & Solem mutationi obnoxium esse, Sacrae literæ testentur. Sed si huius mundi imaginem tanquam in speculo cerni dixissent, facilè illis assentirer. Lunare enim corpus speculo simile esse, solarium radiorū reflexio, quam in eo videmus, indicat, itemq; aqueæ naturæ, quæ in speculis est, esse philosophorum omnium illi humiditatis ad rerum generationē causam tribuentium cōsensus, & res ipsa docet. Cum igitur talis sit Luna, & in plenilunio terra inter solem & illam posita, huiusmodi maculæ in eius corpore cernantur, quæ mediam orbis terrarum

Cælii Aug. Persephone, etc.

partem, vt illam à Geographis pingi videmus, imitentur, quis non credat maculas illas terræ imaginem esse? Nam quòd illas ob corporis inæqualitatem fieri dicunt, id absurdissimū videtur in cœlesti corpore: & falsum esse, testatur solarium radiorum tanta reflexio: quæ nisi ex politissimo nitidissimoq; corpore fieri nullo modo posset. Quod verò alij vapores esse putant, quos illa assidue ad se trahat: primum dico fieri nō posse, si vapores essent, vt semper eandem figuram situmq; seruarent: deinde Mathematicorum, hoc est Optices certissimas verissimasq; rationes, id falsum ostendere. Nam cum vapores non supra mediam aëris regionem attollantur, necesse esset, Lunam à Britānis, aut Hispanis, aut Ægyptijs, quorū acies supra vapores illos, qui in nostris solūmodò regionibus essent, tenderet, sine maculis cerni: nam si quis fortè diceret, vapores illos totam mediam aëris regionē occupare, & ideo ab omnibus videri, is sciat, si ita se res haberet, nos non maculas, sed totum Lunarē orbem quasi velamine quodam obductum visuros. Ex quo patet, cum eadem maculæ æquē ab omnibus gentibus cernantur, vapores eos nō esse. Sed & ipsarum macularum figura optimè orbis terrarum imaginē, vt ex tam longinquo tractu perspicitur potest, præ se fert: quemadmodum quilibet videre potest.

PERSEPHONE, SIVE PROSERPINA.

SEMINVM VIRTVS ET GENERATIO.

Eminum virtutē & gignendi vim, quæ potissimū in terra est, veteres muliebri forma, germina quædam protendentem pinxerunt: hancq; imaginem Bonam deam vel Persephonem appellarunt: semen non antè germinare significantes, quàm in terram proiectum aliquandiu ibi latuerit.

DIONYSIVS.

PROMISCVA GIGNENDI VIRTVS PLANTARVM.

Voniam verò plantæ non solū ex semine, verū etiam quædam ex surculis plantatis nascuntur, hanc promiscuam gignendi vim, sub Dionysij imagine expresserunt, quem muliebri forma & cornua habentem pingebant.

I V N O.

Q V A T V O R E L E M E N T A.

Vno catena de cœlo ab Ioue suspēsa, & lapides pedibus alligatos habens, ab Homero fingitur: ita vt vnum pedem cōtractiorem habeat altero, quæ imago quatuor elementorū symbolum est. Iuno enim ipsa aërem significat: catena ignem quo cætera colligantur atq; miscetur, lapis altiori pedi appensus, aquā, alter verò terram: quæ omnia Iupiter, quem cœli rectorem significare volunt, ita cœlo alligauit, vt ex illo pendeant, ipsiusq; qui cœlum mouet, nutu gubernentur.

TEM

A

TEMPESTATIS MUTATIONEM, ET ARCANA
TEMPORE PATEFIERI.

EAdem luno nubibus vndiq; septa, ita vt vix cerni possit, tum mutationem tempestatis, cum luno aëris symbolum sit, tum res alta vetustatis caligine mersas, aut alioqui obscuras absconditasq;, quas tamen tempus patefaciet, tum temporis breuitatem significat.

SPES FALLAX.

EAdem quoq; luno ex nubibus ficta, res de quibus agitur fictas & falsas esse significat, spemq; fallacem, admonetq; vt caueamus nobis ab illusoribus, vel ne falso, vt sæpe fit, amore capiamur, nosq; sceminis deludendos præbeamus. Aiunt enim, lunonem ab Ixione adulteri sollicitatam, illi corpus ex nubibus sui imaginem præ se ferens obtulisse, cum quo ille iacuerit.

EVROPA.

ANIMÆ HOMINIS IN CORPORE STATUS.

B

Vlier tauro insidens, ac per mare delata, facie tamen in tergum conversa, & littus quod longè liquit respiciens, significat animam ho-

minis, quam corpus per huius mundi pelagus defert, cum ipsa tamē tellurem quam deseruit, hoc est Deum creatorem atq; opificem, auidis oculis intueatur. Et hic est Platonius ille animæ circulus, atq; rationis motus, cum videlicet mente à diuinis ad humanas res cogitandas ipsaq; creata, conversa, tandem ad Dei contemplationem redit. ideoq; poëtæ finxerunt, Europam Agenoris Phœnicum regis filiam, ab Ioue sub forma bouis aut vituli raptā, & per mare in Cretam delatam fuisse: cuius fabulæ mystica explicatio est quam modò protulimus.

C

DIANA.

RERVM MUTATIO.

Irgo cui Mercurius vestem porrigit, Diana est, quæ rerum mutationem ex incremento & diminutione factam significat. Finxerunt enim Græci poëtæ, Iouem cum videret Dianam nudam incedentem, quòd id virginem minimè decere videretur, Mercurio, vt ei vestem faceret, mandasse: cumq; multas ei Mercurius vestes fecisset, nullam tamen illi aptam facere potuisse: propterea quòd illa dum is vnā pararet, assiduè mutaretur, ita vt post illam non posset induere. Est ergo hæc figura

Ccc

Cælii Aug. Danae, etc.

incrementi & diminutionis, rerumve aut consilij & mentis mutationis hiero. D
glyphicum.

DANAE CVM AVREA PLVIVIA.

ANIMI PVLCHRITVDO, ET COELESTIVM BO-
NORVM AFFLVENTIA.

DAnae formosissimæ mulieri, aurum in gremio pluuisse finxere poetæ, per Danaem animi pulchritudinem significantes, quæ naturalibus virtutibus continetur, quas Deus amat, per aureum verò imbrem cœlestium bonorum affluentiam, quæ ex diuino amore eiusq; benignitate sunt petenda. Omnium enim bonorum perfecta copia à Deo solo datur.

PASIPHAË.

ANIMA CVM AEREO VEHICVLO.

Pasiphaë Solis filia, & Minois Cretæ regis vxor, quam in vaccam transmutatam, ex tauro Minotaurum peperisse ferunt, qui media ex parte homo erat, reliqua taurus, animam significat cum suo æthereo vehiculo, quo illam corpori coniungi Platonici tradidère. Aiunt enim animas nostras in beatis illis sedibus & cœlesti regione, æthereū igneumve quendam vehiculum, quo deferantur & moueantur habere, cū nihil quod sit expers corporis moueri possit. quod & Dauid vates comprobare videtur, cum canit, Qui facit angelos suos spiritus, et ministros suos flammam vrentem. Addunt deinde Platonici illas, quamvis hunc igneum vehiculum habeant, tamen corpori, hoc est terreo vehiculo, ob ignis subtilitatem & terræ crassitudinem, nisi aliquo intercedente medio quod vtriusque naturæ sit particeps, iungi non posse, ideoq; illam dum per cœlestes orbes & elementa descendens transit, paulatim crassiore se quasi veste induere, æreumq; sibi vehiculum comparare, quo faciliè terreo huic corpori copuletur. Id autē facit corporis induendi cupiditate, vt iidem aiunt, accensa: taurus enim corpus significat, vacca ficta æreum vehiculum; Pasiphae ipsam animā, ex qua copula oritur Minotaurus, id est homo ex anima & corpore conflatus.

PANDORA.

Pandora mulier pyxidem in manu habens apertam, aduersam fortunam, generis obscuritatem, infelicitatem, paupertatem, infamiam, ægritudinem, spei frustrationem, humanę sortis miseriam nobis adumbrat. nam cum hæc virtutes omnes in pyxide inclusas teneret, eam, vt quid intus esset videret, aperiens, omnes elabi passa est, malis retentis, & spe sola, quæ vasculi labro adhæsit, vt narrat Hesiodus: eam enim à Vulcano factam, & ab omnibus diis muneribus, quæ pyxidi illi inclusæ serant, ornatam, postq; Epimetheo coniugem datam tradit.

E V R I.

A

EURYDICE.

APPETITVS.

Vrydice quam in pede momordit
serpens, appetitum hominis signi-
ficat, quem animi affectus exulce-
rant, pedes enim ac præsertim cal-
caneum, cupiditatum hieroglyphicum sunt.

B vnde Seruator discipulorum suorum pedes
lauare voluit, vt eos ab affectibus terrenis
mundos redderet. Et Petro nolenti vt se laua-
ret, dixit, Nisi lauero te, non habebis partem
mecum. & in Genesi dixit Deus serpenti, Insi-
diaberis calcaneo eius. nec solum hoc in Sa-
cris literis, verum etiam in Græcorum fabu-
lis legimus, Achillem propterea quod puer Stygiis aquis fuisset immerfus, nul-
la in parte vulnerari potuisse, præterquam in pedibus, qui abluti non fuerant:
vt indicarent eum fortem fuisse, nisi affectibus vinceretur propriis. Neque ab-
horret ab hoc sensu quod tradunt, Iasonem aureum vellus petentem, vnum cal-
ceum in flumine, quod solum in toto terrarum orbe nulli vento est obnoxium,
amisisse: hoc est, dum virtutem sectatur, & immortalitatem, aliqua affectuum
parte exutum fuisse, & Virgilius, Didonem morituram vnum calceum exuisse,
scribit his verbis:

*Ipsa mola, manibusq; piis, altaria iuxta
Unum exuta pedem, vinclis in veste recincta
Testatur moritura deos, & conscia fati
Sidera. —*

hoc est, vno affectu, nempe mortis formidine exutam, quæ Didonis figura re-
pentinum firmumq; consilium significat.

C

CYBELE.

AGRICVLTURA, VEL VICTORIA
POPVLORVM.

Ybeles turritam coronam habentis simulacrum, tellurem indicat, &
vrbes quas illa sustinet domitas: vel victoriam de agricolis seditio-
sis partam: vel tellurem agricultura domandam, & eam quæ habi-
tatur fertiliorē esse ea quæ minus incolitur. Vbi enim hominum
frequentia, ibi artes & industria valent. Quod verò curruī eius Leones ad-
iungere, vt in antiquis marmoribus numismatibusq; videre licet, id significat
nullam esse terram adeo sterilem & asperam, quæ labore & industria fertilis red-
di non possit, vel illam vim gignendi à sole capere, cum leo sit animal Phœbææ
naturæ. Hanc ipsam si non in curru, sed humi sedentem vel stantem cum circi-
no pinxeris, Geometriæ, si cum quadrante, Geographiæ, si cum ligo-
ne vel taurum prope se habentem, Agriculturæ simu-
lacrum habebis.

Tres Charites sorores fuisse traduntur. Pingebantur autem iuvenes virgines, ridentes, manibus implexis, soluta ac perlucida veste: quarum natu maxima, Hesiodo autore, Aegle vocatur, media Euphrosyne, tertia Thalia. Quid autem hæc omnia significarent, pulchrè docet Seneca de Beneficiis libro primo, in hunc modum: Quare, inquit, tres Gratia, & quare sorores, & quare manibus implexis, quare ridentes, quare iuvenes, & quare virgines, soluta ac perlucida veste? Alij quidem videri volunt vnam esse quæ det beneficium, alteram

quæ accipiat, tertiam quæ reddat. Alij tria beneficiorum genera, promerentiũ, reddentium, simul & accipientium reddentiumq;. Sed vtrumlibet ex istis iudica verũ. Quid ista nos iuuat scientia? Quid ille consertis manibus in se redeuntium chorus? Ob hoc quia ordo beneficij per manum transeuntis, nihilominus ad dantem revertitur, & totius speciem perdit, si vsquam interruptus est: pulcherrimus, si cohæsit & vices seruauit. Ideo ridentes, quia promerentium vultus hilares sunt, quales solent esse qui dant & qui accipiunt beneficia. Iuuenes, quia non debet beneficiorũ memoria senescere. Virgines, quia incorrupta sunt & sincera, & omnibus sancta, in quibus nihil esse alligati decet, nec astricti. Solutis itaq; tunicis vtuntur, perlucidis autem, quia beneficia conspici volunt. Hæc Seneca: nos autem etiam illud minimè silentio prætereundum censemus, quòd vna faciem auertere & occultare fingitur: vt indicet, cum qui munus dat, id clam facere debere, iuxta Seruatoris dictum, Cum facis eleemosynã, noli turba canere ante te. & alio in loco: Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera. Altera Charis faciem apertam ostentat, quia eius qui beneficium accipit, est id ostentare & prædicare: tertia partem faciei ostendit, & partem occultat: significans beneficij retributionem celandam esse, ostentandumq; ipsum beneficium.

E

F

GORGONES.

ANIMÆ TRES IN HOMINE.

Gorgones capita, draconum squamis obsita, dentes maximos aporum instar, item manus & alas habere finguntur: eas tres Phorci filias fuisse tradunt, nomine Euryale, Stheno, & Medusa, ex quibus Medusa sola mortalis fuisse perhibetur, reliquæ duæ immortales: ideoq; Medusam Perseus decollauit. Hæ Gorgones animarũ hieroglyphicum sunt. Tradit enim Ægyptiorum Theologia, & cum ea Platonica quoq; schola, tres in homine animas esse, quarum singulæ apud Hebræos proprium nomen habent: vna enim Nephes vocatur, quæ Latinè Viuens vel Sentiens dici potest: quam cum bestiis communem habemus, & hæc mortalis est, quam Medusa innuit: est enim corpori proxima, eiq; adglutinata, & sensibus, corporisq; affectionibus obnoxia: de qua volunt acutiores Theologi intellexisse Christum, cū dixit, Tristis est anima mea vsq; ad mortem: &, Qui non habuerit odio animam suam,

A perdet eam : ideoq; finxerunt Perseum, qui diuinum spiritum melioremq; genium significat, hanc obtruncasse: debent enim qui altiora contemplari volunt atque diuina, hanc prorsus interimere, ne quid sensus animæ quæ rationis particeps est, obesse possit. Altera anima Ruah, id est spiritus nuncupatur, quæ rationis particeps est. Tertia dicitur Nessamah, id est Lumen, vt à Pythagora & Dauide fuit appellata, quam D. Augustinus diuinitatis partem, & Plato mentem vocat. Ideo autem dixerunt has tres sorores homines suo aspectu in saxa convertere: quia quamvis illas in nobis habeamus, illarum tamen naturam nemo absolutè potest scrutari, nisi Medusa obtruncata, id est corporearum affectionum impedimento prius fuerit liberatus: imò qui eas intueri volunt, saxis eos similes esse ad alia oportet. Oculus autem quem sibi inuicem hæ tres sorores mutuò dant, significat lumen quod habemus extrinsecus, à Deo nobis dari, atq; ab vna in alteram animam deriuari.

VIRGO CAPILLOS HABENS ERECTOS.

HOMINIS NATURA.

P Lato dixit hominem arbori similem esse, verum in hoc ab illa differre, quòd illa radices in terra fixas habet, homo autē in cœlo: quo capilli capitis radicum similitudinem quandam habentes indicant. Radix autem vera hominis est anima, quæ cœlitus est demissa, & per quam viuimus, spiramus, & vitales fructus ferimus, vt arbor ex radice vitam trahit: vnde in Cantico legimus, Comæ tuæ iunctæ canalibus: quod de cœlestibus riuis, ex quibus virtus in nos descendit, est intelligendum. nam quæ de capillis & barba in Sacris literis dicuntur, ea o-

C mnia ad animam referri, testantur Origenes & Hieronymus. Vnde si quis virginem capillos in cœlum erectos habentem pinxerit, aptè animam vel hominis naturam exprefferit.

VIRGO ABSCISIS CAPILLIS.

IMBECILLITAS ET MORS.

Virgo cui abscisi sint capilli, imbecillitatem virium ingenij, animæve, aut etiã mortem significat: quia non modò in Sacris literis videmus Sampsonis robur in capillis fuisse, quibus abscisis facillè captus & victus fuit: verum etiam Euripides finxit Alcestem mori non potuisse, donec illi à Mercurio cœlitus demisso crinis abscinderet: & Nisus non prius à Minoë interfici potuit, quàm illi ab eius filia pilus fatalis abscinderetur. Nec Dido apud Virgilium antè mori potuit, quàm Iris ab Iunone missa ei flauum vertice crinem auferret,

Cælii Aug. Astræa.

A S T R A E A.

D

I V S T I T I A.

Stræam, Astræ Gigantis & Auroræ, vel Iouis & Themidis filiam, pro iustitia sumi notissimum est: fingunt enim illam vitiis crescētibus indignam in cœlum euolasse, locumque inter Leonem & Libram medium tenuisse, imò etiā ipsam Libram ei tribuunt, qua quid cuique debeat, expendat. Quamobrem sic de illa cecinit Ovidius:

— *Et virgo, cæde madentes
Ultima cœlestium terras Astræa reliquit.*

& Seneca in Octau.

*Neglecta terras fugit & mores feros,
Hominum & cruenta cæde pollutas manus,
Astræa virgo, siderum magnum decus.*

Eam quoque, ut Gellius & Chrysippus tradunt, forma atque filo virginali, aspectu vehemēti & formidabili, luminibus oculorum acribus, neque humilem, neque atrocē, sed reverendæ cuiusdam tristitiæ dignitate pingi solitam, omnes ferè norunt: cui nostri pictores modò lancem, modò securim virgarumque fascem adiiciunt. Illud autem ferè inauditum est, & tamen pulcherrimum, quod Alexander Aphrodisæus scribit, Iustitiam ab Ægyptiis sine capite pingi solitam, per manum sinistram porrecta palma discapedinatam: quoniam sinistra genuina pigritia nulla calliditate prædita, æquitati aptior quam dextra videtur. Collocatur autem inter Leonem & Libram, quia iustum iudicem intrepido & forti animo esse oportet, ut nullius minis aut precibus ab æquo & bono dimoveatur: eundemque decet crimina omnium atque merita ad lancem discutere & ponderare, ut cuique quod meritis est tribuat. Caput verò ei non tam ademisisse mihi videntur, quam inter sidera occultasse, ut indicarent à iudice neminem videri debere: unde Athenis in Areopago, rei velato capite caussam dicere iuebantur, ne iudicum affectus mouere possent. condit ergo caput inter sidera, solum Deum intuens: & ideo à nobis cerni non potest; debet enim iudicis mens ad extremum usque, donec sententia sit lata, occulta esse, ne qua fraus strui possit.

P R I O R I S L I B R I F I N I S.

ACÆLII AVGVST. CVRIONIS HIEROGLY-
PHICORVM COMMENTARIORVM LIBER SECVNDVS,
EA CONTINENS QVÆ PER SERPENTEM, CERBERVM, FELEM, VI-
tulum, Capricornum, Cancrum, Aquilam, Craterem, Lynam, Arcum, Nodum,
Catenam, Quinarium numerum, Pentagonum, Pyramidem, Cubum, Octaë-
drum, Icosaëdrum, Papauer, Iridem, Hyacinthum, Narcissum, Hys-
sopum, Myrtum, Salicem, Cedrum, Palmam & alia
huiusmodi significantur,

AD THEODORVM ZUINGGERVM PHI-
losophum & Medicum præstantissimum.

B LTERAM hanc mysticarum imaginum Partem, quam cum superiore
Valerianis quasi racemationem quandam diuinis Commentariis adiecimus,
tibi, doctissime Zuinggere, donare atq; in tuo nomine edere statui: non quidem
quòd tuæ famæ aliquid scriptis meis ornamenti adicere posse sperem, quam tu
ingenij tui magnitudine, atq; illustribus monumentis, quibus rem literariam
promoues, ab aliis illustrari non pateris: sed vt & hi mei labores nomini tuo inscripti, plus auto-
ritatis inueniant, & tu aliquod meæ in te obseruantia indicium habeas, tenue quidem illud ac
rude, longeq; impar iis quibus tu nos ornare soles, sed ex candido in te animo profectum, & ta-
li qui libentius, si posset, maiora digniorq; tibi commendaret. Sed tuæ humanitatis erit, men-
tem non munus spectare. Quod si feceris, & ingenij ac prudentia tuæ acumine, ad intimos ani-
mi mei sensus penetraueris, tanti te hoc facturum non dubito, quanti regium aliquod munus:
& quemadmodum me amare iamdudum cœpisti, sic hunc meum immaturum fœtum fouen-
dum suscipies. Quod quoniam mihi certò polliceor, plura non addam. Vale. Basil. XIIII.
Kal. Sext. CIO. IO. LXVII.

S E R P E N S.

ANIMA ET CORPVS.

C Acillum, cui serpens circumvolutus est, non modò apud Hebræos,
& in Sacris literis, in quibus legimus serpentis in cruce positi aspe-
ctu populum Israelis à morte liberatum fuisse: verùm etiam apud
Ægyptios & Romanos animæ atque corporis salutare symbolum
fuit. Nam cum cætera omnia reptilia crassioris & magis terreæ sint substantiæ,
serpentem spiritus & vitæ tenacissimum animal esse constat, quod & imbe-
cillitatem corporis exuat, & ad medicinam vtilissimum sit, & ad acuendum
visum herbam inuenisse, nec non ad sese in vitam reuocandum quandam her-
bam cognoscere traditur. Et cum Romani oraculo admoniti, Epidaurum mi-
sissent ad Æsculapium, quem Medicinæ & salutis Deum existima-
bant, accersendum, serpentem Romam
aduexerunt.

Cælii Aug. Cerberus, etc.

CERBERVS.

D

TRES COELI REGIONES: VEL TRIPLEX
DEI POTESTAS.

Eteres tres tantum cœli regiones faciebant: nempe, Ortum, Occasum, & Meridiem, nam in Septentrione inferos putabant esse, propterea quod Sol nunquam eò perveniat: quemadmodum & Sacræ literæ Aquilonem interdum accipiunt: et impios ad sinistram à Deo in extremo illo iudicio detrudendos. Sinistram verò in eodem Septentrione esse theologis, quis dubitet, cum impij in eandem cum dæmone regionem sint detrudendi: ideoq; harum trium regionum symbolum finxerunt Cerberum canem tricipitem, quo etiam trina Dei regna significarent, cœleste, terrenum & infernum.

TRES NATURALES NECESSITATES.

Undem Cerberum tricipitem finxere poetæ infernæ domus aditum custodire: eo hieroglyphico tres necessitates naturales, quæ hominem à sempiternarum rerum contemplatione abducunt, significantes: nempe famem, sitim, & somnum. & ideo Virgilius fingit Sibyllam, quæ Æneam mentem ad magnarum rerum contemplationem convertere volentem, monet, ut huic Cerbero melle soporatum & odoratis frugibus offam obiciat, statimq; illo relicto transeat: ut indicet, esse quidem his necessitatibus satisfaciendum, sed non prorsus indulgendum.

FELIS.

LIBERTATIS APPETENTIA.

Elis præterea quæ de illo scripsit Pierius, libertatis appetentiæ hieroglyphicum fuit, quo præsci Alani, Burgundiones & Sueui, teste Methodio, in militaribus signis uti solebant: perinde ut Feles carcerem ferre non possunt, sic se servitutis impatientissimos esse testantes.

VITVLVS.

CONCUPISCENDI VIS.

Anfuetus & domesticus vitulus, vel bos, concupiscendi appetendiq; vim quæ in nobis est, denotat: quia constat, nullum animal equè appetitui obedire & venereum esse, atq; Vitulus, siue Taurus.

CAPRICORNVS.

MORS, VEL DEFUNCTO RVM ANIMÆ, ET
SECUNDA FORTVNA.

Capricorni signum quod in multis Augusti Cæsaris numismatibus videmus, summam, ut Astronomi tradunt, sub se natis portendens felicitatem, à Platoniciis deorum porta vocatur: quia per eum tradunt, animas corporis vinculo solutas, rursus in cœlum ascendere, ubi diuinæ naturæ participes fiunt. ideoq; hoc signum sidereum animas defunctorum mortemve significat, & nonnumquam secundam fortunam summamq; felicitatem, ut diximus.

CAN.

A

CANCER.

ORTVS HOMINIS, VEL VITA.

Ancer ex eorundem Platonicoꝝ sententia, ortum hominis vitamqꝫ notat. volunt enim animas per Cācri ianuā in humana corpora demitti, & vt Capricornum deorum, sic Cancrū hominum portam vocāt, quòd per eam egredientes animę humanā in naturam transeant.

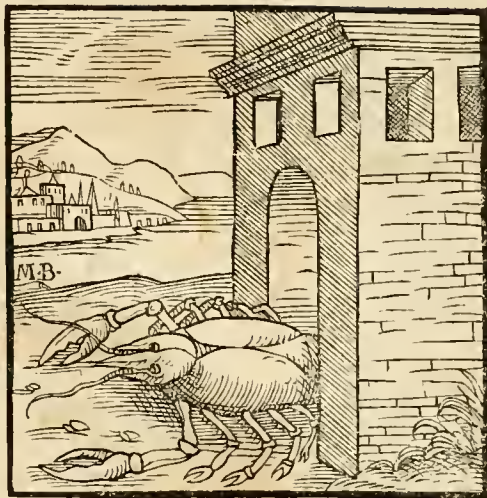
AQVILA.

DIVINI NUMINIS PRÆSENTIA.

B

Quila præter ea quæ de illa scripsit Pierius, in Sacris diuini numinis præsentiam vel effluxum quendam significat, quo ad maiorem superioremqꝫ rerum diuinarum cognitionē ducimur, vt Cabalistę tradunt. vnde Moses dicit, Sicut aquila provocans filios suos ad volandū, et super eos volitans expandit alas suas, assumpsit eum, atqꝫ portauit humeris suis.

CRATER COELESTIS.

OBLIVIO.

Crater ille sidereus, qui ab Astronomis inter Leonē & Cancrum collocatur, obliuionem significat: quoniam ex Platonicoꝝ sententia, animę cum in humana corpora demittuntur, de cœlo per Cancri ianuam descendentes, & per Capricornum rursus corpore solutæ in cœlum ascendentes, cum descendunt ex cratere illo, quem Bacchi poculum vocant, obliuionem bibunt: & sic cœlestium rerum obliuiscuntur, sed non omnes æquē, verū alia magis, alia minus, prout magis minúsve ex eo poculo haurere. ex quo patet, poculum illud obliuionis poculum esse, eiusqꝫ imagine obliuionem significari.

C

LYRA.

AVDITVS.

Lyra duo habens foramina incurua, aures et auditum significat. quoniam vt in Lyra fidibus illis & neruis tactis aër proximus cōmotus ad duo illa foramina inflectitur, & tandem in Lyræ conuexum, vbi quoqꝫ aër inclusus est, reflectēs sonitum edit: sic vox aërem extra aures nostras cōmouens in aurium foramina impellit, qui in pelliculam quandam instar tympani tensam, appulsus, aërem qui intus est naturalem mouet: is autem commotus neruos quosdam excitat, in quibus est auditus. Propter hanc ergo similitudinem Lyra auris & auditus hieroglyphicum est.

ARCVS.

ACVTI DOLORES.

Er Arcum in Lunæ virginali forma expressæ manu positum tensumqꝫ acuti dolores indicantur: quia nullus intensior dolor quā partus, cui Lucina siue Luna præest, esse putatur.

Er nodum necessitas, Macrobio teste, significatur: quæ enim vincita sunt, se ipsa dissolvere nequeunt: quod si nodo gladium adicias qui cum rescindat, fortunam, fatum & necessitatem virtute superari indicabis: quoniam Alexander Magnus, Gordium illum fatalemq; nodum gladio rescidit, & sic fatum ipsum vicit. & Vetus est dictum, Sapiens dominabitur astris.

CATENA AVREA HOMERICA.

CONNEXIO RERVM HVMANARVM CVM DIVINIS, VEL
DIVINÆ PROVIDENTIÆ VIS.

Vbium nō est, quin Catena illa aurea Homerica, quam pendere de cælo in terras Deum iussisse cōmemorat Iliados lib. VIII. his verbis: Agedum aureā restim è cælo suspendite, eaq; cuncti dñ ac deæ apprehensa, me hinc detrahite in terram: nullo id quantolibet nixu poteritis efficere. At cum mihi facere idem irato libuerit, in terras vos vniuersos & in maria vsq; detraham. Quinetiam circumligata recte ad summitatem Olympi, omnia supernè attollam, vt intelligatis quantum ego deos simul atque homines antecello. Dubium, inquam, non est, vel Macrobio & Luciano testibus, quin illa rerum humanarum cum diuinis connexionem, & commune quoddam vinculum, quo Deus & summus ille Pater quum vult nos ad se trahit, mentesq; nostras in cælum attollit, quo nos alioqui propriis viribus, quantolibet conatu ascendere non possemus, significet: adeò vt qui mentem suam diuinitus gubernari significare velit, is aptè catenam hanc ex stella pendentem & contrahentem pingere possit. Ea est enim diuini afflatus, & igniculi illius, cuius Plato omnes homines participes esse voluit, vis, vt mētes ad creatorem cōvertat, & in cælum trahat. Dixit autem Plato, omnes homines eius igniculi cœlestis participes esse, quia qui eius non sunt participes, quamvis formam corporis humanam habeant, non tamen homines sunt, sed belluis inferiores deterioresq;. Est præterea connexio illa & alio modo intelligēda, vt eam interpretatur Macrobius: nam quæ modò diximus, ex Luciani Dialogis, cū Mercurium fingit de Ioue propter hanc catenam conquerentem, dicta sunt, & ad fatorum vim afflatumq; diuinum referuntur. Macrobius verò ait, catenam hanc sic constitam esse, vt ex summo Deo mens manet, ex mente anima, quæ et condit & vita complet omnia quæ sequuntur: cunctaq; vnus fulgor illuminat, & in vniuersis apparet, iuxta Peripateticorum sententiam, vt in multis speculis per ordinē positis vultus vnus apparet. Cumq; omnia continuis successionibus se sequantur degenerantia per ordinem, inquit, ad imum meandī, inuenietur pressius inuenti, à summo Deo ad vltimam vsq; rerum faciem, vna se mutuis vinculis reli-gans, & nusquam interrupta connexio, quæ per catenam hanc significatur, quā Lucretius auream funem vocat, his verbis:

*Haud (vt opinor) enim mortalia sæcla supernè
Aurea de cælo demisit funis in arua.*

S O L I S V I S.

PLato autem in Theæteto per hanc catenam solem significari vult, cum ait: Et ad hæc Colophonem insuper addam auream illam catenam, qua nihil aliud

A aliud quàm Solem Homerus ostendere voluit. Quandiu enim circuitus ille & Sol mouetur, omnia sunt ac seruantur inter deos & homines. Si verò staret hoc totum velut ligatum, omnia corrumpèrentur, & fierent inuersa.

SACRARVM RERVM COGNITIO.

Per eandem quoq; catenam sacrarum cœlestiumq; rerum cognitio mihi ex Homeri verbis significari videtur, cū ait neminem quantolibet nixu illa apprehensa Deum de cœlo detrahare posse, ipsum verò eadem cuncta sursum at tollere. nam & si literarum ac philosophiæ studia, sint quasi gradus quidam & catena, ad cœlestium rerum cognitionem: nihilominus si quis per eos gradus ipsius creatoris naturam indagare velit, nullo id ingenij acumine, diligentiaue aut labore assequetur: hoc enim esset Deum de cœlo detrahare, & humano ingenio subiicere. Si verò alicui Deus ipse sui cognitionem dederit, is totus illi coniunctus facillimè cœlestia assequetur. Quo hieroglyphico monemur, diuinarum rerum cognitionem non ex Philosophorum libris, sed precibus & pietate à Deo petendam esse.

MVSÆ, EARVM'QVE AFFLATVS.

B **C**Atena verò ferrea magnetem lapidem alligatum habens, vt Plato in Ione tradit, Musarum connexionem et commune vinculum, atq; afflatum illum ex quo præstantes poetæ vim quandam diuinam affectuum concitandorum capiunt, significat.

QVINARIVS NVMERVS, ET

QVATERNARIVS.

MERCVRIVS, ET ARTIVM
INVENTORES.

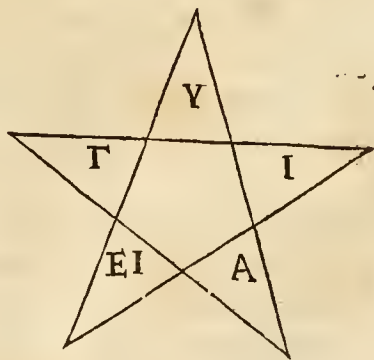
Per Quinarium numerum Leo Baptista Albertus Mercurium figurari ait. Martianus verò & alij Quaternarium eius symbolum esse volunt, propter artium inuentionem, vt qui numeri sint perfectissimi. Ex quo patet, per huiusmodi numeros etiam artium inuentionem inuentoresq; significari.

PENTAGONVM.

SALVS.

Pentagonum salutis symbolum fuisse, testatur Lucianus eo in libello in quo agit de quodam qui lapsus erat inter salutandum: cuius rei origo talis commemoratur. Antiochus is qui ΣΩΤΗΡ cognomento dictus est, cum aduersus Galatas pugnaret, nec satis ex sententia res succederet, essetq; in discrimine, per quietem vel vidit, vel se vidisse simulauit, vt militum animos in spem erigeret, Alexandrum Magnum se monentem, vt salutis symbolum assumeret, idq; pro tessera tribunis daret, eorumq; vestibus infueret: ea re fore vt victoria potiretur. Symbolum autem illi huiusmodi ostendisse, triangulum triplicem inuicem insertū ex lineis quinque constantem, in quibus ΥΓΙΕΙΑ scriptum erat. sic enim salus sanitasve Græcè appellatur. vnde & hoc signum in

Cæli Aug. Pyramis.

veteribus Antiochi numis adhuc cernitur: quod signum Mathematici à quinque D
angulis Pentagonum vocant.

P Y R A M I S.

R E R V M N A T V R A , V E L M A T E -
R I A P R I M A .

Er Pyramidem veteres rerum natura & substantiam illam informem formas recipientem significare voluerunt: quod ut Pyramis à puncto & summo fastigio incipiens, paulatim in omnes partes dilataat: sic rerum omnium natura ab vnico principio & fonte, qui diuidi non potest, nempe à Deo summo opifice perfecta, varias deinceps formas suscipit, & in varia genera atque species diffunditur, omniaque apici illi & puncto coniungit, à quo omnia manant & fluunt. Verum & alia huius rei ratio, nempe Astronomica reddi potest: quo-

niam Ægyptij summi Astronomi fuere, imò ipsius Astronomiæ inuentores. Tradunt autem Astronomi, esse circulum quendam in Sphæra, vel cœlesti illa machina, sub quo sol & reliqua errantia sidera, cursus suos circuitusque conficiant, & in quo omnium animantium vita, rerumque naturalium ortus atque interitus sit positus: adeo ut etiam Aristoteles in libris de Ortu atque interitu, dicat generationis atque corruptionis, omnisque mutationis vel incrementi causam esse accessum & recessum solis in circulo obliquo: nam circulum illum, de quo agimus, obliquum vocat Aristoteles: Astronomi verò, propterea quod ex eo pendeat animantium vita, Zodiacum vocauerunt. Hunc igitur circulum, cui soli inter cœlestes circulos latitudinem tribuunt, in duodecim partes, quas Signa nuncuparunt, partiuntur: aiuntque cum illo diuidi etiam inferiora omnia, adeo ut quicquid sub vno ex illis signis contineatur ad centrum usque terræ, id omne in signo esse dicatur. & sic signum voluit esse velut Pyramidem quandam, cuius basis in cœlo sit: nam fundamentum Astronomicum cœlum est, & apex in centro terræ. Cum igitur in Pyramidibus illis omnia fiant, sitque accessus solis, qui est quasi punctum quoddam ad signa illa ortus, & recessus ab illis interitus rerum naturalium causa, aptè videtur per Pyramidem natura rerum omnium parens significari.

A N I M A H O M I N I S .

Sed & animam hominis sub Pyramidis forma adumbrare voluisse videntur iidem Ægyptij, qui magnifica regum atque heroum sepulcra, sub ingentibus Pyramidibus fecerint: ut testarentur corpore soluto & corrupto, animam superesse, quæ cum summo opifici visum esset, hoc est circulo illo triginta sex millium annorum circumactò, aliud corpus genitura & sibi factura esset: non secus ac Pyramis, ut Geometris notum est, vertice immoto manente circumacta basi circulum describit, & toto corpore conum: ut circulus annorum illud curriculum significet, conus verò corpus quod curriculo illo conficitur. Nam Ægyptiorum fuit illa opinio de rebus in eundem statum triginta sex millium annorum

Arum spacio restituendis, & ab illis se id accepisse, testatur Plato: qui etiam hoc ipsum, id est animam nostram Pyramidis formam habere mihi testari videtur, in Timæo, cum ait sic factam fuisse à Deo animam. vnam accepisse illum ex vniuerso portionem, quæ proculdubio vnitas puncto illo, qui in Pyramidis vertice est, significatur: secundam aut primæ partis duplam: tertiā secundæ sesquialteram, & primæ triplam: quartam secundæ duplam: quintam tertiæ triplam: sextam primæ octuplam: postremò septimam, quæ partibus sex & viginti primam excederet: posthæc dupla & tripla interualla repleuisse. Quibus numeris profectò nihil aliud significat, nisi expansionem illam linearum quæ à puncto ad basim tractæ angulos efficiunt, & per interualla ipsas superficies quæ lineis clauduntur. ex quo apparet illum hoc quoq;, vt alia, ab Ægyptijs accepisse.

I G N I S.

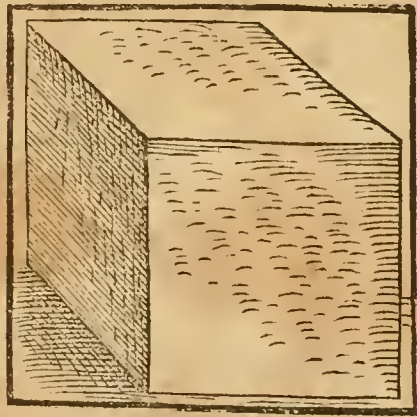
Ignem quoq; Pyramidis formā habere, testatur idem Plato: propterea quòd cum in imo latus sit, circa materiem & fomentum quo pascitur, in acutā flammam quæ cœlum spectat, definit. nam per basim materia concreta significatur, per reliquum corpus, materia iam ad formam recipiendam parata, & quasi fermentata: per punctum ipsa informis & simplicissima substantia. vnde minus mirum est, quod suprā diximus, per Pyramidem animam significari, vt quæ igneæ naturæ ab eodem Platone esse tradatur, & corpori non secus ac Pyramis basi, vel ignis fomento, adhæreat.

C V B V S.

T E R R A.

Vbum, hoc est tesseram, octo angulorū & sex laterum terram significare tradidit Plato ex Timæi Locrensis Pythagorici philosophi disciplina, quam Pythagoras, vt testatur Iustinus historicus, ab Ægyptijs potissimum didicerat. terrā verò per cubum depingebant, ob eius stabilitatem grauedinemq;, quia vt cubus quocunq; voluatur, semper iacet, nec facile mouetur, sic terra per se immobilis, si aliqua fortuita vi commoueatur, statim rursus iacens quiescit.

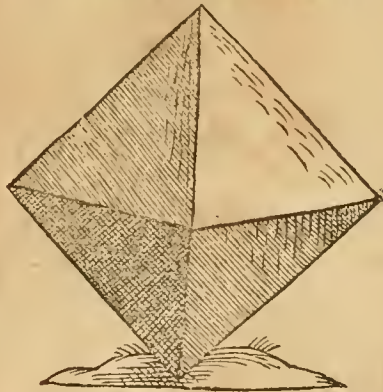

O C T A E D R V M.

A E R.

Eri idem philosophi Octaëdri formam tribuere, quæ octo triangulis æqualibus, & æqualium laterum, id est octo basibus, & sex angulis solidis: viginti quatuor verò planis continetur. quod vt melius intelligatur, explicandum est quid sit angulus solidus, quid item planus. Angulus planus, inquit Euclides, est duarum linearum in plano se mutuò tangentium, & non in directum iacentium mutua inclinatio. Solidus verò angulus est, qui pluribus quàm duobus angulis planis cōtinetur, qui non eodem sunt plano, & ad vnum constituuntur punctum. Ideo autem hanc illi formam tribuerunt, quia in ascensu ignem consequitur, & in terræ cauernas penetrat. Octaëdri enim forma ascendit in duos vtrinq; vertices, & aptissimè Sphæræ includi potest, vt docet Euclides.

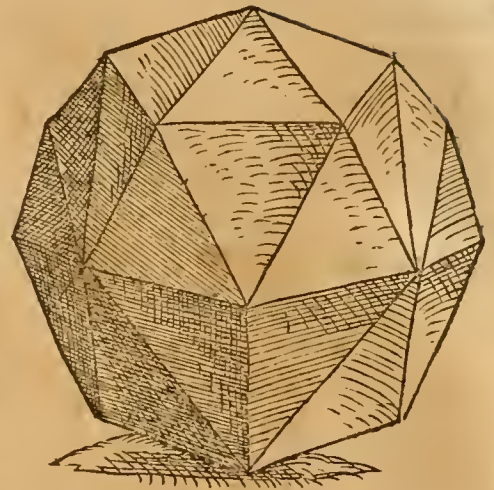
Cælii Aug. Icosaedrum. &c.

ICOSAEDRVM.

A. Q. V. A.

Quam verò Icosaëdri figuram tenere dixerunt. Est autem ico-
saëdrum, Euclide autore, figura
solida, quæ viginti triangulis
æqualibus & æqualium laterū
continetur, propterea quòd aqua sua natura
mobilis sit, & diuisioni flexuicq; perfacilis. His
quoq; figuris ipsam elementorum ad inuicem
proportionem indicare voluerunt, quæ ex ba-
sium siue laterum & angulorum numero colli-
gitur. Octaëdri enim ad Pyramidem est proportio dupla in lateribus, in angulis
solidis sesquialtera, in planis verò dupla: ex quibus proportionib. fit harmonia
duplicis diapason & diapente: Pyramidis verò ad cubū in laterib. sesquialtera
proportio, in angulis verò dupla, ex quibus diapason iterum & diapente. Cubi E
ad ico-
saëdrū in lateribus proportio est tripla sesquitertia, in angulis sesquialte-
ra, vnde diapason, diapente & diatessaron in basibus, in angulis verò diapente.
Icosaëdri verò ad Octaëdrum in basibus dupla sesquialtera, in angulis autē du-
pla, vnde diapason & diapente in basibus: in angulis verò iterum diapason con-
surgit. quæ proportionēs & harmoniæ pariter & in elementis per has figuras si-
gnificatis esse traduntur.

D

V E R.

A V T V M N V S.

A E S T A S.

F

H Y E M S.

A V E R.

Clsta florum, autore Eusebio, Ver significat: quia vere cuncta florescunt.

Æ S T A S.

Clsta spicis referta, eodem Eusebio teste, æstatem denotat: quod æstate segetes & spicæ demetantur.

A V T V M N V S.

COrnu copiae vuis & pomis plenum, autumnum indicat: quoniam tunc vina fiunt, & omnes fructus pleno copiae cornu fundi videntur.

H Y E M S.

Mensa apud ignem parata hycmē significat: quia frigus & quies post æstatis labores parata, terræq; opes congestæ ad lautius vitæ genus inuitare videntur, vnde poëta, inuitat genialis hyems. & Horatius:

Vides vt alta stet niue candidum

Soracte, nec iam sustineant onus

Syluæ laborantes, geluq;

Flumina constiterint acuto.

Dissolue frigus, ligna super foco

Large reponens: atq; benignius

Deprome quadrimum Sabina

O Taliarche, merum dyota.

B

P A P A V E R.

C I V I T A S.

Papauer præter ea quæ de illo scripsit Pierius, Eusebio autore, ciuitatis symbolū est: quia, vt in ciuitate multi homines habitant, sic in papaueris capite quasi intra eadem mœnia multa sunt semina: & vt ciuitas in vicos & domos est distributa, sic & papaueris caput in multas intus partes est diuisum, multaq; interstitia habet.

I R I S H E R B A.

E L O Q V E N T I A.

C

Iridem herbam eloquentiæ symbolum esse, nemini mirum videri debet: cum Homerus fingat Troianorum oratores vt qui disertissimi essent, Lirioëssam, id est iridem herbam floridā comedisse, quod eloquentiæ præcepta illos hausisse significat: propterea quod eius herbæ flos colorum varietate atq; ornatu, Iridi cœlesti, quæ & ipsa eloquentiæ dea habebatur, similis sit: & quia talem oportet esse orationem, nempe colorum ac figurarum varietate distinctam: multasq; hæc herba eloquentiæ similes vires habet. nam vt de illa tradunt medici, iris halitus prauum odorem corrigit, gratumq; & suauem reddit spiritū, & venena repellit: sic etiam ornata oratio quasi suavis quidam halitus gratiam conciliat, & animi venena, hoc est perturbationes depellit. Hanc herbam quidam volunt olim hyacinthum appellatam: quod indicare videtur Ouidius Metamorph. lib. X, his verbis:

Flos oritur, formamq; capit quam lilia, si non

Purpureus color his, argenteus esset in illis.

Non satis hoc Phœbu est: is enim fuit autor honoris.

Ipse suos gemitus folijs inscribit, & hya

Flos habet inscriptum, funestaq; littera ducta est.

Cælii Aug. Hyacinthus, &c.

Sed hanc quæstionem medicis permittimus: nos de illa quæ hodie hyacinthus D vocatur, mox dicemus separatim, hanc vulgo lilium cœruleum vel purpureum appellari scimus.

HYACINTHVS.

S A P I E N T I A.

Yacinthus, quem ab Apolline in florem conuersum poëtæ fabulantur, prudentiæ ac sapientiæ symbolum est. Nam cum Apollo Musarum ingenij, ac literarum Deus sit, Hyacinthum puerum ab illo ob formam adamatum, poëtæ finxerunt: quia sensus naturalis minimè corruptus puer est, hoc est prudentia caret, sed tamen formosus est, quia mentē ad sui contemplationem excitat: qua contemplatione fit, vt tandem sensus, iuuenili ætate atq; feruore illo deposito, prudentiæ & sapientiæ florem ex se gignat, suauissimis virtutum odoribus fragrantem: quorum post memoria literarum monumentis ad posteros manat.

NARCISVS FLOS.

C O R P O R I S F O R M A.

Arcissus flos corporis formam quæ citò corrumpitur, & iuuetæ florem qui citò transit, significat, vt & rosa, & viola, & omnes flores qui citò corrumpuntur. idcirco enim poëtæ finxere, Narcissum formosissimum puerum, dum suam formā quam in fonte cernebat, cupidè nimis admiratur, in fontem prolapsus periisse, & in florem huiusmodi conuersum: vt indicarent, non hanc fluxam corporis formam, sed animi præstantiam, & diuinam illam æternamq; pulchritudinem esse adamandam.

HYSSOPVS.

E X P I A T I O P E C C A T O R V M.

Yssopus herba pulmones purgans, & caput, qua vtebantur Hebræi cum sanguine animalium, ad populum aspersione lustrandum, gradum diuinum significat, & vinculum illud, quo cum Deo coniungimur: & coniuncti à peccatis expiamur. Hinc Dauid, Asperges me Deus hyssopo, & mundabor.

M Y R T V S.

G R A T I A.

Yrtus Veneri dicata, & ob id coniugula dicta, multis morbis sanandis vtilissima, gratiæ & bonæ valetudinis symbolum est.

S A L I X.

H Æ R E D I T A S.

Alix pulcherrimo hieroglyphico, præter ea quæ à Pierio scripta sunt, hæreditatem significat vel diuinam, vel humanam. quoniam vt salix iucunda arbor est, quæ ad torrentes nascitur, sic ex hæreditatis abundantia, quæ etiam per torrentem adumbratur iucunditas lætitiæq; oritur. quod & vox ipsa Hebraica qua in Sacris literis salix nominatur, indicat. nam vehirbe nachal appellatur, quod & iucunditates hereditatis, & salicem torrentis significat.

C O R P O R A N O S T R A.

Corpora quoq; nostra salicis hieroglyphico significātur. quoniam vt salix, nisi torrentis aquis irrigetur, non crescit: sic & corpora nostra, imò & nosmet

Amet ipsi, nisi celestibus aquis irrigemur, & secundum decursum illarum plantati simus, fructum nullum ad vitam ferre possumus. Vnde Dauid de beato viro, Hic arbori similis est ad aquæ riuum setæ.

CEDRVS, SIVE CITHRVS.

MISERICORDIA VEL PIETAS.

Edrus siue Citrus arbor, fructus gignens odore ac sapore præstantissimos, misericordiæ pietatisq; symbolum est, propter magnas vtilissimasq; mortalium generi vires. Primùm enim præbet resinam electissimam, quæ citria dicitur, dentium doloribus vtilissimam. succus eius elephantiasin curat, & pulmonis vlcera: valet contra venena, ardetq; velut facula. Vnde Hebræi fructu eius solennem quendam diem celebrabant, quasi diuinæ misericordiæ opem implorantes. Quos æmulati Lacedæmonij, deos suos coronare solebant ijs fructibus quos oxymala persica nuncupât, idem per illos significantes quod Hebræi per Citrum. Lignū quoq; eius corruptioni minime obnoxium, facit vt cedrus pro immortalitate æternitatē accipiatur.

PALMA.

HOMINO.

Alma in mysticis literis celebratissima, duplici de causa hominis simulachrum esse putatur. primùm quia fructum non fert sine coitu, sed replentur eius rami gemmis masculcis, quasi semine quodam: deinde quia in superiore parte habet quasi cerebrum, quod Hebræi Halulab, Arabes verò Chedar, vel Gemar vocant, quo corrupto moritur arbor, sicut cerebro læso homo interit: quod quidem huic soli inter plautas contingit. tertio quod comam in cacumine habeat, & ramos in manuum modum protensos, & fructus digitorum figuram præ se ferentes, vnde dactyli, id est digiti sunt appellati. pulpa quoq; ipsorum fructuum caro nuncupatur, multum sanitati cōferens, & vel ex vi quadam animali, vel ex Phœbæa natura summæ nutritionis, adeò vt multi sancti Patrès in solitudine vitam agentes, eo solùm cibo contenti fuerint: quemadmodum & hodie quoq; multi in Africa populi eo tantum fructu victitant.

IVDÆA.

PER Palmam præterea Iudæa notabatur, propterea quòd ea potissimùm regio palmis abundet, & quod Iudæi in sacris suis eius folijs vterentur, haberentq; diem solennem de palmarum nomine appellatum: vnde in multis Romanorum numismatibus videmus palmam, & mulierem mœstam sub ea sedentem, cum huiusmodi inscriptione,

IVDÆA CAPTA.

CAELII AUGUST. HIEROGLYPHICORUM Finis.

Index

INDEX RE- RVM ET VERBO- RVM MEMORABI- lium locupletissimus.

A

Litera 350.d 351.d 352.b
A. litera absolutionis nota
128.c.d
A. litera cur prima 27.b.c
A. triplex quid in veterū monumentis si-
gnificet 372.c
Aete 350.e
Aaron cur vitulum, & cur hircum immo-
larit 26.e
Aaronis dexterae auriculae extremū cuius
hostiae sanguine tangebatur 238.d
¶ Abactoris nomē meruit Abraham 169.d
Abantes quomodo comam gestandam pri-
mi excogitarint 230.d
Abderite à ranis è regione sua expulsi
212.b
abdicatio filiorum 152.d
aberranti in sylvis viā monstrant elephan-
tes 20.d
Abionitarum heresim aboleuit D. Ioan-
nes Evangelista 142.b
abliguritor omnium 196.f
Abliguritoris indicium 421.c
abolitus 216.e
Aborigenes quo casu Romae manserunt
158.b
abortus 81.a 107.b
Abradere in rotundum capillorum faciem
prohibitum 230.b
Abraham moralem innuit philosophiam
280.c
Abraxas Basilidis 131.b
absentia diuturna 144.c
absinthium marinum 420.d
Absinthij symbolum 420.d vis ibid.
absolutum nihil in humano opere 210.c
abstentius per noctuam indicatus cur
148.b
abstinentia cibi potusq; 94.d.e
abstinentiae tenuitas 349.d
absurda res 28.b
abyssus 284.e.f
abyssum cur vocarint Dei iudicia Prophe-
tae 206.f
Academia noua à Carneade 153.d
¶ Acena 265.d.e
acanthias 192.f Achelois 350.f
Achilles ceruorū medullis enutritus 52.e
Chironi curatus à Peleo datus 343.f
inuiolabilis praeter pedes 257.e
vnde dictus 51.f
Achillis ad tumulum quae libamina ferunt
quotannis Thessali 403.d.e
Achilles Bocheus Bononiensis 51.d
Achilles Maffaeus 210.e

accipiter Soli dicatus 426.d.e
accipiter, eiusq; symbolum 151.c & seq.
accipiter animi symbolum 156.a idem
& Osiris Plutarcho 151.d Insigne
erat Sagittariorum Venatorū militum
155.e quando foeminae consortium ap-
petit 151.e sacerdotij symbolum
156.a sanguinis symbolum 154.b
sursum volans quid, & deorsum quid
151.f 152.d
accipitris artificiosa pugna 155.d ossa
ex tibijs aurum attrahunt 151.d
significatio in sacris 152.b
accipitres septem vulturē insectantes quid
155.c
accipitrina herba ad oculorū morbos cur
adhibetur 151.d
accusator inanis 175.b
acerbitas 388.f
aceti conficiendi ratio 424.f
acinacem attestari Scythis maximum iura-
mentum 315.f
acinaces ibid.
acoris auidus 183.f
Acridophagi in Aethiopia 202.f
Acteon à suis canibus deuoratus, quid
52.d 55.a.b
Acteus daemon 292.f
Actiaca victoria 15.f
Actiae matris Augusti somnium 111.f
Actij Synceri laus 143.f 164.e
actus in mensuris, quid 265.f
acuti hominis symbolum 396.e
¶ Ada regina Carū obsonia exquisita Alc-
xandro mittit 411.b
Adad quid Assyriis 15.e
Adagartis quid ibid.
Adam quid Hebraeis 153.b
Adami cingulum quid significet 392.f
Adami pomum 392.e adamas 306.a
adamanti collatus Christus & Iob 306.c
adamantē emollit hircinus sanguis 306.d
Adelbertus Brauemburgi regulus iniquē
ab Attone Moguntino deceptus 254.e
adianton 424.b
ad Gallinas, villa 372.f
adlocutio, multorum numismatum inseri-
ptio 238.e
Admetus iunxit Leonem & aprum 2.d
admirator sui 50.d
adolescentis generosi natura qualis esse de-
bet 40.e 395.f
Adonis 322.f ab apro confectus quid
68.a.b huius simulachrum ibid.c
adoranti conuenit stare 46.a ado-
ratio ibid. 275.e adoratio per cir-
culum indicata 287.a per manus
symbolum 253.f
adoraturos sedere iubet Pythagoras 46.c
aduena 184.e
aduentus vel migratio 334.c
aduersarius contradicens quo signo in lu-

cem editus 217.c
adulatio 348.f
adulationibus deditus 393.c
adulator 188.c
adulator & scurra 43.d
adulatorum illecebrae 89.c
infidelitas 196.b
ab adulatoribus pessundatus 51.c
adulterae coniugis maritus 73.e
adulteri quae poena affici soliti 98.d
adulterium per murænam 209.c
¶ Aedes 363.c.d aedificatio 368.a
aedificationis principium vnde 344.c
aedis curulis 320.f aedilium ordines
duo ibid.
aeditumus 320.d aedituus ibid.
Aegydius Viterbiensis 123.a.d 322.c
Aegilus, Atheniensium tribus 391.d
Aeginetorum iuuentuti pollices praecisi ab
Atheniensibus 260.f
Aegira Achaiae ciuitas 410.d
Aegon Argiuorum rex vt creatus 137.f
aegritudine confectus 153.a
Aegyptus 117.c 329.c
Aegyptus caeli imago 243.b cur per
cor significabatur 242.e.f per croco-
dili symbolum 207.f humida & ca-
lida 242.f Romanos effeminauit
35.b quid in diuinis significet 153.f
Aegyptiaca litera quae 351.a
Aegyptiaci soli fertilitas vnde 10.f
Aegypti captiuitas quid 153.f
Aegypti deliciae 35.a
Aegypto quomodo promissa libertas 35.b
Aegyptius sophista 211.d
Aegyptij summi astronomi 438.e
Aegyptij ab Aethiopicis multos ritus di-
cuntur accepisse 147.f à Cam-
byse diuexati 12.f à quibus signifi-
cationes suas comminifcebantur 44.b
ciuitates multas in Hetruria fundauerunt
301.a cadauera vitro condita diu
asseruabant 40.d diuino cultui serui-
entes carnibus abstinent & vino 411.e
cur maritimis abstinerint 221.e no-
stem cum die pari horarum numero as-
sidue partiuntur 208.e puritatem
adamauerunt 220.e quomodo mun-
dam patiebantur 134.f
Aegyptij & Phoenices quomodo Solem
Lunam & stellas deos intellexerint
326.c
Aegyptij reges ac sacerdotes vino abstine-
bant 390.c
Aegyptiorum opinio de mundi figura
24.d peculium in gregibus 422.d
statuae quales 366.d
Aegyptiorum Iupiter quis 29.b
Aegyrensis Amorem & Fortunam in eo-
dem delubro colebant 288.d
Aegythus aut quae Aegyptijs
Aeliani locus 83.b
Aclij

Hieroglyphicorum.

Aetij Veri Imp. lectulus qualis	401.f	329.a	Albertus Magnus alitur	8.e	105.e	
Aelio Pertinaci signum datum de inuadendo regno, quale	33.f	athereus ardor	280.e	Albini natale solum quod	138.b	
Ælurus & felis an idem animal	100.d	Aethiopia quid sonet Hebraeis	153.f	Albino Clodio quid portendebant cornua	56.f	
cur Lunæ simulachrum	101.c	Aethiopes pij fuerunt olim	147.f	albis vestibus delectatur Deus	296.c	
Æluri oculi ad Lunæ vices vel maiores vel minores	100.e	blico damnati iudicio sponte sibi mortem consciscabant	147.f	albis vestibus uti in Imperatorum Rom. funeribus mos olim	157.b	
Aematholicae sues solidis sunt vnguibus, & non diuisis	89.c	bitent	242.f	Alcathus Leonem occidit	239.f	
Acolipile	105.f	Aethiopum ad epulas cur Iupiter cum reliquis diis inuitatus dicatur	ibid.	alcea cur leonis cauda dicta	7.c	
Aeneæ Platonici locus	190.f	Aethiopum pedes tumori obnoxij	28.e	alcedo 180.d raro apparet	180.f	
Aeolus cur Hippotæ filius dictus	104.f	actatis species duæ	142.d	alcedonis nudus qualis	180.e	
Aeoli filij & filie	104.f	Actnæ montis lucæ incolebant canes	40.d	alcedonum incubatus tempore, mare tranquillum	180.e	
æqualitas	161.f	Affectus motum vt ad affectionem perueniatur, excitat	109.a	Alceste Admeti regis coniux	156.e	
æquinoctia	46.d	affectus humani 407.f voluptarij	257.e	Alcibiadis coturnix	177.e	
Æquitas in Elephanto	18.b	Affectuum malorum dissipatio	126.f	Alcithoe cur in vespertilionem mutata	179.f	
Æquiuioca, cuius sint Xenophontis, ignoratur	230.e	africa 404.e huius fertilitas	ibid.	Alcmæonis de sapore sententia	240.e	
ær	280.e	mita quomodo pingebatur	17.f	Alcyonij dies	180.e	
æris elementum per accipitrem	155.f	liebri specie effigiata	398.a	Aldi Manutij insigne	335.f	
æris symbolum per columbam	158.c	Africæ symbolum per scorpionem	119.e	alestoræ gemmæ vis	173.e	
æræ clauis cur configendis nauibus apertis fini	360.b	Africani elegans sententia	33.a	Alexandri Aeropum Thessalis equitibus præfuit Alexander Magnus	162.f	
æræ signandi mos à tano inuentus	228.b	Agamemnonis clypei inscriptio	4.d	Alexand. Macedo Iouis Ammonis filius fabulose creditus	5.b	
æræ soliditas ac diuturnitas	110.c	Agamemnonem cur Homerus æquiparauerit boui	5.a	Alexander puellas Darij captiuas summa integritate seruauit	247.d	
ærumnæ	284.d	Agathocles graui obsidione pressit Carthaginienses	340.d.e	Alexandri Bucephalus	29.a	
ærumnosus	297.b.c	Agathocles Siciliæ tyrannus à Timæo historico notatus	151.d	Alexandri capiti insidens hirundo quid	162.f	
æs perpetuitatem denotat	360.b	Agathyrus	110.b	cōmentum aduersus ingrumentem somnum	128.e	
æs olim pecudum nota signatum	76.f	agelastus	182.a	continentia	247.d	
Æschinem tragicam simiam vocauit Demosthenes	49.e	Ager quid in diuinis literis significet	400.c.	effigiem qui gestabant, prosperè sibi omnia successura putabant	226.c	
Æschylus primum excogitauit colubras Eumenidum crinibus obuolutas	181.d	Agefilai disterium de sagittariis	310.b	mos in præbendis auribus tam reo quam accusatori	237.b	
Æschyli dictum de leonis catulo 6.e locus 149.a	389.b	aggerum construendorum norma ab hinc lumbis accepta	162.c	numisma cur leoninum spoliū habeat	3.c	
Æsculapius 117.a	381.e	aggressio	253.a	responsū ad e reginæ Carum	411.b	
barba 232.b	cur serpentis insignia gestet	113.a	in solitudine Titthci montis expositus	40.c	Alexandri studiofissimus Antoninus Scueri filius	226.f
à capella alitus	ibid.	agnus	75.c.d	Alexandro an meritò fulmen attributum	324.c.f	
sub anguis specie multis apparuit	117.f	agni insolito colore nati quid portendant, & quibus imperium	76.b	Alexandrum decimum tertium Deum ad duodecim suos colebāt Athenienses	324.c	
Æsculapij caput cur laurea redimitum	373.d	agricola	63.f	Alexandri Aphrodisæi locus	435.d	
Æsculapij simulachrum	381.e	agricultura 15.f	316.d	Alexander Medicus trucidatus	332.f	
apud solos Sicyonios	232.b	385.c	405.c	Alexander Phereus hastā qua Polyphraemem interemit consecrauit	311.c	
Æsculapij simulachro cur canis adsculptus	40.c	agriculturā monstrauit Saturnus	228.b	Alexander Seuerus ex leporinæ carnis esu formosus factus	56.b	
Æsculapio attributa ars	323.c	Agrigentini taurum Phalaridis in mare proiecerunt	25.c	Alexandri Scueri mortem indicans portentum	372.f	
cur se debere dixerit Socrates	172.f	Agrippa omnibus Diis templum dedicauit	364.e	391.f	Alexandria cur vocata Leontopolis	3.c
cur immoletur gallina	172.c	Sex. Pompeium maritimo prælio vicit	321.c.d	335.e	Alexandriæ vrbis prima descriptio	farina
æstas	67.b	Ætæa Locrensis draconem mansuetum in deliciis habuit	117.b	signata	184.e	
æstas & hyems	68.a	Ætæa animarum Platoni quæ	153.d	alienæ opis indigus	201.f	
Æstyi Germani aprorum formas pro armis gestabant	67.f	alas pedibus addere	429.d	alienigenarum procus	209.b	
Æsynimio Megarensi quid responderit Apollo	128.a	Aleus Telephum exposuit in Panthium montem	52.f	alienus ab amore	92.a	
ab ineunte ætate libidinosus	202.c	Alastres demones	292.f	alimonia	393.b	
ætatum distinctio varia	272.e	alba cur ad Dei cultum adhibita	286.d	Ahlat & Oratal Arabum Dij	254.c	
æternitas 288.a	319.d	alba veste decorabantur liberti manumissione accepta	296.e	alis insignita erant capita sacerdotū	Ægyptiorum	
cur per basiliscum indicata	105.c	albatæ	296.d	Alithæus Turrianus	368.e	
æternum, perpetuumq;	286.f					
æthera cur patrem putauerunt nonnulli						

Index

- allium militie symbolum 417.e
allio incitantur ad pugnam galli 173.d
neq; allium neq; fabas esitandas, prouerb. 417.f
allium odit Leopardus 59.c.d
Alme significatum 132.d
Alpini milites 102.a
Aloisius Cornelius 361.a
alia, & altum 285.b
altum nil sapiens 180.c
alumine oblita materia non succenditur 120.e
¶ Amans ardet 120.a
amaranthus 403.d
amarities de vite dulcedine 187.d
Amasios cadauer combustum à Cambyse in ignominiam 341.d
Amate rei desertor 422.d
amator 120.a
amatores mortui 342.e.f
amatorie deliciae 100.b illecebre 157.d
amatorium 421.a
Amazones è serpentum coriis tegumenta bellica faciebant 303.e
Amethystus contra ebrietatem stat 307.c
ambigua oues que 76.e
Ambres liber Aegyptiacus 278.a
D. Ambrosio puero apes in labellis confesse dicuntur 186.c
amicitia 40.f
amicitia firma 220.f
amicitiae confirmatio 408.d
amicitiae hieroglyphica plurima 398.f
amicus inutilis & ingratus 162.d
amicorum comparandorum ratio 154.a.b
Ammianus Marcellinus Graecanico fuit ingenio 260.f
Ammiani Marcellini locus 429.a
Ammonius Alexandrinus Origenē & Porphyrio discipulis clarus 91.c
amolitio 241.a
amor 309.d 342.c 347.e 356.c 394.b
amor fidem nutrit 431.a
amor alatus 408.a
amor geminus quomodo exerceus 161.a
amor in simpliciorem etatem 15.f mutus 342.e 394.f oculatus ne anacaeus 357.f perditus 395.a turpissimus 375.d
amoris firmitas 198.f
amoris impuri satietas 196.c
amoris indicium 418.f nutrimentum 120.b petulantia 16.a progressus 394.d laquei & retia 358.a.b radij in amantium oculis qui 309.c.d symbolum 400.f vulnera 309.c 374.c
amoris veri fructus 396.c
amori cur alicui attributa 155.b
amori persuadendi magna vis inest 184.a
Amorū agminis descriptio, ac lusus 394.b.c.d. & seq.
- Amphilochus Olenius ab anserē adamatus 145.c
Amphion à quo lyram acceperit 347.f 348.c
amplitudo nominis 112.e
amuletum 375.d
amygdala pro canitie 279.a
amygdale floris multitudo, aliarum etiam frugum feracem annū pollicetur 378.e
amygdalus temperantiae hieroglyphicum 379.b
¶ Anacharsis quo gestu dormire deprehensus 247.c
Anacharsis Scythae dictum 389.b.c
Anacharsis statuis quid inscriptum 247.c
Anacreontis versus de fastu muliebri 35.d
Anaxagoras cur iudicavit hominē sapientissimum omnium animantium 251.f
Anaxagorae opinio de Sole 326.d
Anaxilas Rheginus 97.b
Anazarbeni cur oleas habeant fecundissimas 388.b
anceps consilij 81.e
anchorae hieroglyphica 335.e
anchorae alligatus Delphinus quid 195.e
anchoram habuerunt Indi pro caduceo 336.c
anchoris duabus inniti 336.a
anchua piscis 215.f
ancile 312.c.f 313.a
Andræus Physicus ad Nicandrum glossemata adiecit 209.b
anemona 403.b
Angelus Cestius 297.d
Angelus Colotius 164.a.c 238.e
angeli 234.e 402.c
angelorum cura que 331.c.d
hierarchie tres 331.c nomina & munerata 322.e 223.a.b.c
angelos nos vocamus, quos Gentiles Genios 40.d
Angeronae effigies qualis 261.b etymon ibid.c
Angleuarij 114.c
anguilla 210.d & seq. mutationem non facile fert ibid.f mortua ad fundum residet 219.f
anguillae generatio 210.c
anguillarum captura copiosa quando 210.b
anguinanos cur vocavit elephantos Lucretius 17.a.b
anguineum ouum quod 115.e ad iudiciorū victoriam confert ibid.
anguineos pedes habuerunt Gigantes 118.c
anguipedum Syrtium historia elegans 108.a.b
anguis significata 102.d. & seq.
anguis caudam admordens quid 111.f
anguis, nisi anguem comedat, non fiet draco, prouerb. 111.d
- anguis quo tempore exuium deponit 103.e
anguium magna vis conglobata in Aethiopia 115.f
anguibus vis magica inest 106.b
angulus solidus 439.c
anuna 153.b 332.e
anima Deus' ve 269.f
anima hominis 438.f
anima cum aereo vehiculo 433.d.e
anima & corpus 436.b
anima corporis affectibus tangitur 202.b generat cogitationes 229.f purpurea 204.f sanguine nutriri videtur 154.b
anima leonis cur vehementius moueatur 7.c
animae hominis in corpore status 433.a.b
animae & animi differentia 153.b
animae cum corde commercium 153.c
animae substantia non est sanguis 154.c
animae per pisces indicatae 222.b
animam sponte non exturbandam cur iudicant veteres 340.b
animae humanae vineis comparantur 391.a
animae defunctorum 436.f
animas mortuorum in fabis habitare 413.c
animaduersio 316.b
animaduersio seuera 227.f
animal nullum homine diutius viuere existimat Aristoteles 149.e
animal nullū sacrificandū putabant Theologi veteres 412.c
animalia fecundiora quae 11.c frigida & timida quae 197.f naturae ductu in morbis sibi medentur 423.a.b.c rationis expertia voluptate afficiuntur 93.a
animalia tertij generis non gignunt 92.b
animalium curandorum causa 304.b.c
animalibus omnibus quibus sanguis, iisdē & cor est 154.e
animalibus qui primi vesciebantur penuria frugum id coacti fecerunt 412.a
animus 152.a 406.f 407.a
animus ad humilia deiectus 127.a alatus Zoroastri 153.c à vitij depurgatus 215.f diuinis intentus 126.d gratus 196.c regendus 407.f suauitate permulcendus 186.f
animus vitaj; 340.a.b
animi afflictio 189.c candor 165.a desponsio 37.e dormitor 15.g elatio descripta 35.a puritas 172.f vis laborata 64.a.b
animi pulchritudo 433.d
animi corporisq; vires 2.e
animi feritas per quercum significata 376.c
animi magnitudo in canibus 42.c
animi patria non est corpus 144.f
Annæ

Hieroglyphicorum.

Annæ Samuelis matris præcatio qualis 206.a	re in fronte purpurco 76.c	per gallum 173.a	per lupum 79.d
Annibalis cõsiliũ Antiocho datum in na- uali prælio quale 113.d	L. Antonius Fab. Quadratus torquibus & armillis à Tito Cæsare donatus 354.e	Apollo in Delphinum mutatus 194.f	tibijs libenter cecinit 349.c
Annibalis Strategema 420.f	Antonius Agnellus 338.c	Apollinis affectus expressus ab Ouidio 43.d cum Hecate certamen 100.f	Panionij edem quomodo primum edi- ficandam putarint Græci 367.b.c
annona 358.c 404.e	Antonius Bechus Tiberiũ oppressit 172.d	Muse 350.e sagittæ in Græcos im- missee 310.b	Apollinis pedibus serpens triceps subijcie- batur 118.b
Annone felicitas & penuria 25.e	Antonius Marosticanus 193.f	Apollini acceptũ ferebãt Cretenses vnus- cuiusq; mali liberationem 194.f	Apollini cur cygni sacri 164.d
annus 104.e 287.c 327.e 359.f	Antonius Musa viperas edendas dedit 117.b	Apollini Lyceo cur templum dicatũ apud Sicyonios 82.c	Apollini quæ nã animalia dicata 173.a
annus mensesq; 13.a	M. Antonius Passer 285.d	Apollonius 354.d	Apollonij Rhodij locus 122.c 239.e
annus cur per palmam indicetur 369.a	Antonij ab Vrsicino deprecatio 253.c	Apollonij Tyancus 57.b	Apollonij Tyanci præsagium suæ commo- rationis apud Barbanum 13.a.b
annus Aegyptius 285.f	Antonij triumuiui numisma 429.f	Apostoli 28.e 141.c	apothecosis Imperatorum 27.f 139.b.c
annus iniens 228.a	Anubis 41.e	apothecosis Imperatorum 27.f 139.b.c	fœminarum 171.d multis regibus de- creta 324.c
anni Aegyptiaci rationes duæ 290.a.b	Anubis Cynopolitarum deus 222.f	appetentia 121.e	appetentis vis in hepate 134.c
anni constitutio apud Persas 131.b qua- litates quatuor 229.c tempora tria Aegyptiis 292.b	Anubis & Osiris expulerunt Gigantes ex Italia 41.e	appetitio affectum excitat 109.a	appetitus rationi obsistit 427.e
anni symbolum cur vultur 130.c	anularis digitus cur odoribus illinebatur ab Aegyptijs sacerdotibus 302.c	Appion Grammaticus cymbalum mundi à Tiberio vocatus 59.f	Appioni cor asini obiectum 88.a
annum quomodo metiebantur Aegyptij 130.f	anulus 302.a ornatus & signandi causa circumferebatur. ibid.	apud piscis 215.f Vencri sacra. ibid.	apud ad ignem, prouerb. ibid.
annum vnum viuunt passerres mares 150.c	anulum arctum non gestandum cur dixe- rit Pythagoras 262.c	apuarũ copia cur apud Megareses. ibid.	Apulcianæ fabulæ argumentum 401.f
annorum centena 131.b	anulum gestare flammæ Diali cur non lice- bat 376.f	¶ Aqua 40.b 439.d	aqua mihi hæret 256.e
annorum certus numerus 67.c.d	anulum vnum duntaxat olim habere vni- cuiq; licebat 302.a	aqua celestis 426.e	aquæ vocabulo quæ signentur 281.d & 284.c
anser 174.d cur detrimenti symbolum 175.a cur liquidis & frigidis delecte- tur cibus 174.f	anulorum ius quibus negabatur 302.b	aquæ ductus & fontes. Leoninis figuris or- nati 10.f	aquam generationis causam putarũ mul- ti, & cur 60.b
anseris exẽpla amoris erga homines 175.a	anulorum vsus vnde propagatus 262.b	aquæ & acre naturam rerum constare pu- tabant Assyrij 222.e	aquarum segregationes apud Mosẽ quid 219.f
anseris ingeniũ auersum à poetis studiis 174.f	¶ Aornus fluuius pisces habet vocales 218.e	aquis comparata disciplina 281.e	aquila 137.c & seq.
anser honores à Romanis instituti 174.d	¶ Apaturiæ Palladi zonam virgines Træ- zeniæ ante nuptias dedicabant 398.f	aquila Aurelianum infantem de cunis su- stulit 138.c carnem bubulam in Ma- ximi cellam, & Iouis Præstis sacellum abiecit 138.c Claudij dextero hume- ro consedit 138.b dedicata iustis Im- peratorum & regum 139.b in educan- da prole iniqua 140.b Gordij currus in 9	
anser Taurum montem penetrantes cur lapillis rostra sua ocludant 174.e	Apelles cur fulmen in Alexãdri manu pin- xit 324.b.c		
anserum iecinoribus canes pascendos insti- tuit Helioabalus 174.d	aperta vis 338.b		
anserum oletum omnia adurit 175.a	aperto pectore 241.f		
Ansæ poeta pessimus. ibid.	Aphrodisias 354.d		
Antagoras poeta quid responderit Antigo- no 221.d	apiastrum apibus gratum 424.c		
Anteuorta & Postuorta 228.a	apis 185.c regni symbolum. ibid.f		
Anteus 427.d.e	vite sociæ anatrix. ibid.e		
Anteus ab Hercule collisus quid 247.e	apes D. Ambrosio, Pindaro, Platoni puc- ris in labellis confederunt 186.c Dio- nyssio & Hieroni regnũ quomodo præ- monstrarint 185.e.f		
Anthanis 354.d	apes ignorant venerem 188.b oderunt homines à coitu olidos. ibid.		
anthia piscis 213.b	vnde generentur 31.f		
anthracinæ vestes 297.b	apum artificium à Virgilio descriptum 188.b politia eleganter à Plinio de- scripta 185.d		
Anthropius taurum dedit Agamemnoni & Menelao 29.d	apum examen in faucibus leonis à Samso- ne strangulati 187.e in iuba equi Dionysij 185.e		
Antigoni dictum argutum 1.c	apum rex aculeo caret 185.c		
Antiochi numisma 428.d	Apim cur nõ passi sint Aegyptij bibere ex Nilo 339.d		
Antiochi laus ab æqualitate 193.d	apum luctus indicium 382.a.b		
Antiochus cognomento Accipiter 155.c	Apollo 395.e		
Antiochus Soter 351.d 438.c	Apollo Agycus 366.e Delphicus 194.f		
antipathia inter camelum & equum 94.d	Apollo fidicen 165.d Meliades 395.c		
Antipatri epigramma de Platone 141.d	Thyreus 360.f		
Antipatri parsimonia ficta 296.f	Apollo Musarum deus 440.d		
antiquitas 352.d	Apollo cur per corui symbolum 169.c		
Antisthenis differium 34.f in adulato- res 51.d in Athenienses 200.b			
Antisthenis argutum responsum ad Dioge- nem 189.e			
Antoninus Pius cur semper in vrbe sederit 111.a			
Antonini Pij mansuetum ingenium 173.f			
Antonino imperiũ portendit agnus velle-			

Index

- iugo insidens 137.f Ioui gestat tela
142.a lapidem in nido collocat 142.c
mastrandam Helenam liberauit 139.e
Maximo Imperij auspiciū dedit 138.b
aquila osifraga quæ 139.d
aquila panem de manu Octauiani rapiens
quid 138.b
aquila pollet visu 141.e 142.b qui-
bus imperium & regnum præmonstra-
uerit 137.e. & seq. quot vno tem-
pore pariat 138.a volucrum regina
139.d vnde dicta 25.b
aquila vulturina 139.d
aquilæ conspectus felicitatē indicat 137.f
Aquilæ cognomento gaudebat Pyrrhus
138.f
aquilæ etymon 142.b
aquilæ nidus cum pullis à C. Mario puero
reperitus, quid portendebat 138.a pen-
næ aliarum auium pennas cōtactu cor-
rumpunt 140.c.d
præconium ex Sosithei dicto 141.e
aquilæ senectus, proverb. 141.a
aquilæ cur bellum cum serpente 117.f
cur tantum tribucrit Pindarus 139.a
aquilam sacrarunt Persæ ante Romanos
137.c
aquilæ duæ in culmine domus, vbi Alexan-
der natus 138.c
aquilæ gerendis rebus se duces præbentes
138.c
aquilarum duarū ex auro apud Delphos
significatio 143.a insignia quædam
Ibid. pulli à vulturib. discepti 133.b
aquilis senescentibus rostrum magis incur-
uatur 141.a.b
Aquilæ Pontici opinio improbat 132.d
Aquilæ expugnatio quibus indicij præ-
cognita 125.e
aquilinus lapis ad multa remedia 142.d
Aquila 436.d
Aquila quatenus vocetur dexter, & quo-
modo pro dæmone accipitur 24.e
Aquilone spirante gignitur masculus fœ-
tus 24.b
aquilus color 142.b
¶ Ara 363.c.d
ara Dianæ deæ ex cornibus ceruinis 54.a
ara sacrificialis 364.c
Arabes fidem in manibus colebant 254.c
Arabia cur nullum suillum genus habeat
64.c
Arameorū opinio de duabus legib. 322.c
aranearum telæ quid Aristoni Chio 193.d
araneus 193.a
araneorum telæ quid in Sacris 193.b
Arati locus 167.e
arationis partes procuratæ 26.d
aratrum 354.c
Araxa fœmina 110.b ex Hercule filios
genuit tres. ibid.
arbitrator genius' ve 40.c
arbores sine tēpestate cecidisse, suāq; spon-
te mox resurrexisse 380.a
arbuscula terrenis mētibus assimilata 371.b
arca fœderis cur ex cedro sit fabrefacta
373.e
arcæ Noes ligna cur quadrata 290.b
Arcades cur rudes dicti 66.a Prosele-
nes cur 329.e.f
Arcadium gestamen quale 329.f mos in
eligendo rege 2.f
arcam Domini vacca fœtæ traxerunt
28.d
arcana tempore patefieri 433.a
arcana reuelata 201.d
arcana sacrorum 243.c
arcana tegenda 48.e
archangelorum cura quæ 331.c
Archemorus celebritatis Nemecorum cau-
sa 382.a
Archidami dictum in Chiorum legatum
219.e
architectura per hirundinem 162.b
arcus 308.f 309.a cur fuerit dedicatus
Amori 309.c
ardea 183.a per coitum sanguinem ex
oculis emittit 183.a tempestatis si-
gnum. ibid.
in Areopago rei velato capite causam di-
cebant 435.f
Argaman 323.a
Arge 350.e
argentum liquidum 429.c
Argiphon cur Mercurius dictus 118.e
Argiui, & Argiuorum numi 100.d
Argiui primum vsi scutis ligneis 312.c
Argus 430.a
Argus cur bouem custodierit 26.b
aries 77.d. & seq. & 414.c
aries in Isocratis sepulchro cur adscriptus
78.b
aries in Sacris literis quid 75.c
arietinum caput cur Hammonis signum
78.d
Arij Lacedæmoniorum regis epistola
143.b.c
Arion quo habitu delphino vestus 194.d
Aristander Thelmesius 162.f
Aristandri Thelmesij diuino dentiū 240.f
Aristandri sententia de oleo 387.c
Aristides Italicæ res descripsit 139.f
Aristippus quid obiecerit Diogeni 37.d
Aristippi responsum de diuinis & philo-
sophis 276.f
Ariston quibus similes aiebat dialecticæ se-
clatores 201.b
Aristonymi dictum in adultores 51.f
Aristophanis locus 210.b. 373.f
Aristoteles & Plinius de fucis disident
189.d
Aristot. locus 43.f 192.e 212.f 213.a
Aristotelis cōsiliū Callistheni datū quod
174.f scomina in Athenienses 277.b
sententia de Taranda 198.b
Aristotelis non videtur legitimus liber, De
mirabilibus auscultationibus 181.b
Aristoteli conciliatus Plinius 213.a
Aristotimus quomodo perierit 361.f
Arithmetica quomodo ab Aegyptiis ostē-
datur 280.f
arma, armorumq; genera varia 308.b
& sequent.
arma bellica 374.b
arma per sapientiam administranda 310.c
armorum apparatus sine corde irritus
54.f
armatam Venerem cur coluerint Lacedæ-
monij 308.d
armatos Deos omnes cur finxerint Græci
308.c
Armenica prima pelta 312.e
Armenica secunda pelta. ibid.
Armenius mus 100.c
armi 305.f
armillæ 305.f vnde dictæ. ibid.
armillarum donis & coronis honestati qui
305.f
armillarum symbolum quod 305.e
aromata super ignem quamobrem impo-
sita 344.a
aromatarius 183.b
aron agreste cur pascatur vrsa 59.e
Aronæ stirpis mares tantum cur sacrificia-
to vesciebantur 246.c
Arriani locus 220.d
ars naturæ victrix 360.d
ars & ingenium 135.d. 428.a
artes cur per manus significantur 250.d
artes inanes 410.d
artes nullæ ante ignis vsum sunt repertæ
344.c
artium inuentores 428.a 438.b
artibus proprijs elusus 184.b
Arsinoes miserabilis interitus 145.f
Artaxerxes cognomento Mnemon, ficu-
bus & pane hordeaceo vesci coactus
411.c
Artaxerxis Mnemonis de fici & hordea-
cei panis præstantia testimonium
391.e
Artemisia quale sepulchrum struxerit
156.d
articulus 267.d
artificium 188.d
artificiosum opus 357.e
aruales fratres 405.d
Arucri 131.a
Aruiragus 337.a
aruncum quid vocet Plinius 71.e
arundo mensuræ signum 415.g
arundinis flocci efficacia. ibid.
arundinis & filicis inter se inimicitia
419.f
arundo in manus tradita Christo, quid indi-
carit 415.a
arum-

Hieroglyphicorum.

aruspex	99.c	assiduum ictus letalis	106.b	auditorum frequentia	58.e
Ascia	316.c	assentatoribus nullum genus animantium		auditus	54.b
Ascolia sacra cur Baccho instituta	71.e.f	perniciosus	51.f	quomodo fiat.	ibid.
Asconij Pediani locus	69.c 84.c	assertor	377.a	auditus ex leporino simulachro intelligi-	
ascolopax	174.c	assertor multorum	212.b	tur	95.c
asfeliceps homo	87.c	asses lignei & scortei à Numa populo da-		auditus è longinquo	99.b
asfello fabulam narrare surdo	87.d	ti in congiario	26.f	auditus promptus	24.f
Asia per tres serpentes indicata	113.b	asidere cuiuspiam	320.d	auditu quæ nam ex quadrupedum genere	
asilus 190.d quomodo nascatur. ibid.		Assyrii cur abstinerint piscibus	223.b	præsent	24.f
asina animal est ad onera portanda geni-		cur columbam coluerint	158.c	Auerroes ab Aristotele dissentit in testibus	
tum 88.b factus excludit in tenebris				245.e	
90.a		Astabora	339.c	auces cœli	415.f
asina prioris populi symbolum	88.b	Astasoba	339.c	auces ex arborum folliculis natas in Britan-	
asinae pullus iuniorum populum indicat.		Astræa	435.d	nia fabulantur nonnulli	191.f
ibid.		Astræa dicta Ceres Poëtis	154.b	augurium mortis	82.b.c
asinus Aegyptius	88.d	astrologia	280.f	auguriis in captandis mos sacerdotum	
asinus ab omni rationis usu est semotus		astutia praua	176.d		
87.e animal demoniacum 88.c hu-		Astyagis somnium	389.f	D. Augustini laus	132.c
mane commoditatis assiduus minister		Atalantæ cœruus dicabatur	55.c	Augustale insigne	340.f
91.c		Atargate & Derceto	223.c	Augustus cingulo ex vituli marini pelle cō-	
asinus in fabulis quis 87.e in ludis quis		Atcotti iuniores	114.f	fecto cur usus	372.d
87.d ad Lyram 87.d inter simias 88.f		Athalaricus Romanum imperium attriuit		Augustus in finis ranas obstrepentes silere	
salutis augurium dedit	90.d	131.c		iussit	211.d
sapientie symbolum	91.c	Athenarum arcana mysteria vniuersum or-		Augustus nepotes suos literas & natare do-	
asinus putandarum vitium autor & præ-		bem eluserunt	248.a	cuit	49.b
monstrator	90.e	Athenienses Aegyptiorum coloni	228.b	Augusti Caesaris numisma	436.f
asini auriculæ	87.f	Athenienses famis ultione multati quod vr-		Augusti genesi	72.e
asini curis post obitum utilis	91.a	sam Dianæ interfecerunt in Munychio		Augusti milites	101.f
asini portantis iuuentutem, & serpentis fa-		eius sacello natam 86.a hospites &		Augusti præfagium ex dracone	112.f
bula	103.f 104.a	aduenas omni officij genere prosequen-		Augusto decretus currus ex quatuor ele-	
asini & sali auriculæ odium vnde	182.f	bantur 279.d.e Niciana clade vendi-		phantis	17.f
asini vmbra, prouerbium	87.a	ti pro seruis apud Syracusas	34.c	Augusto in littore decambulanti è mari ad	
ab asino excuti, prouerbium	88.f	Athenienses quod nam votu fecerint Dia-		pedes prosiliit piscis	218.c.d
asinum currentem pingere 88.e literas		næ, & cur 73.c quot deos coluerint		Augustus mensis	
docere	87.d	324.c		aulicorum vita	338.a
asinum parere	87.d	Atheniensium nobilitas	426.b	Aureliano Imp. quo præfagio imperium	
asini Apollini mactati 88.d auditu præ-		Atheniensium in boue mactando mos		ostensum	112.e
ter mures ceteris præstant animantibus		27.d		Aurelius Augurellus senex scripsit Chry-	
24.f 87.f ad bellum gerendum apud		Atheniensium malè consulta, noctua for-		sopæiam carmine	164.e
Saracoras adornantur 89.e difficul-		tunare dicebatur	147.b	Aureoli tyranni tumultus	208.d
ter occiduntur 88.d extra prouin-		Athenodorus philosophus	352.c	auriga cœlestis quis	322.b
ciam non peregrinantur 87.d omnium		Atlantus	50.b	auris consecrata Memoriae	238.c
quadrupedum inuerecundissimi 88.a		Atlas 367.e cur cœlum gestare fingatur		auriculas asini quis non habet	89.b
asini Palestini equos pernicitate prouoca-		ibid.f		auribus cur carebat Iouis simulachrum a-	
re dicuntur	89.d	athletæ oleo delibuti certabant	257.d	pud Cretenses	237.b
in Asinos post obitum deiici	88.a	athletæ siccis ficibus pasti	393.b	auritus	237.c
asinarum mola, ex Euangelio desumpta		atomis suis quid sibi voluerit Democritus		aurum solare metallum Chymicis	151.d
89.e		103.b		auri nomen quid	153.e
asiniæ vngulæ abortiuæ euocandis pro-		atrati & atratæ vestes	297.b	Ausonij locus	294.b
sunt	90.a	atramentarius piscis loligo	203.c	auspiciu regium	159.b
asio auis 183.c imitatrix. ibid.d		atramentum in aquas euomit sepia, atra-		auspicia Canaria	44.e
asio Fauonij flantibus apparet	183.d	mentiq; vis	203.c	auspicia, portentaq; felicia per aquilam	
Asopus	350.f	Atrei & Thyestis discordia vnde	76.b	137.e	
aspalatho tactus ceruus moritur	53.a	atri festiq; dies	98.e. 203.e	austrer quomodo accipiat	24.d
asparagus	420.c	Atropos	356.b.e	austris flatus foemineum foetum produunt	
citius quàm asparagi coquantur, prouerb.		atrum & nigrum	203.e	24.b	
420.d		Attica ficibus nobilis	393.b	Autocabali	377.e
asperitatis symbolum	400.d	Attilæ datum augurium per ciconiam		autores veteres multi nostra ætate in lucem	
aspicere, quid in sacris significet	235.a	125.e		prolati	253.a
aspis alata ab Aegypto	117.b	Attonis Moguntini Archiepiscopi impro-		autoritas	37.c 368.b
aspis cur dicta somniculosa à Sifenna		bum factum	254.e	autoritas per manus symbolum	251.c
106.c		Auaritia	255.e	autoritas imperatoria & triumphalis ho-	
		audiendi promptitudo	71.c	nos	

Index.

nos	372.e	this	172.e	Boethij locus	427.f
autumnus	440.a	Beelphegor	248.a	Bœotij stupidi dicti	66.e
Auxesiæ simulachrum cur ex olea	386.e	Beelzebub dæmō muscæ hieroglyphicum		bonum de malo deligere	400.d
auxiliares	228.f	191.b		bonum omen	90.d
auxilij imploratio	162.d	belbi	83.c	bona citō labentia	397.e
auxilij imploratio apud Scythas qualis		bellator strenuus	61.a.b.	Bona dea, vel Persephone	432.e
26.c		bellatori aliquando cedere necesse	31.a	Bonorum obsequium	23.f
¶ Azymorum calathus quid	277.b.c	bellatorem decet seuitia	2.e	bonorum cœlestium affluentia	433.d
azymorum festum amaritudine & humi-		Bellerophon coercuit amoris petulantiam		Boreas	119.a
litate celebrabatur	189.b	16.a		bos ab Argo custodia cur	26.b
B		Bellerophontis imago	322.b	bos ad sacrificium quomodo ducebatur à	
Litera	351.b	Bellica columna quæ nam dicta Romæ		Perfis	26.a
Baccheia supellex	377.a	367.a		bos arator triclinium Vespasiani ascendit	
baculi & virgæ differentia	305.d	bellicus apparatus, vel castra	250.a	26.b	
Bacchus	29.d 322.f 376.e	Bellona Minerva	387.d	bos integer à Germanis Bononiæ tostus	
Bacchus cur tauro & pardali similis dica-		Bellonæ templum	367.a	178.a	
tur	29.e	bellum	31.d 77.e 295.c 310.f 341.e	bos per linguam inambulat	26.e
Bacchus idem & Sol nonnullis	104.e	367.a		bos sub iugo, prouerbium	28.f
Bacchus Sycites	392.c	bellum indictum	308.f	bouis effigies in Atheniensium numismate	26.e
Bacchus taurinis cornib. insignitus	410.c	bellū marinis fluctibus comparatū	336.b	bouis precium	26.f significatio 26.d
Bacchi simulachrum ex vite aut ficu apud		bellum, pax	365.a	significatum in sacris lueris	28.c
Naxios fieri solitum	392.c	belli incommoda & damna	115.c	boui honor habitus à veteribus	26.f
Baccho cur delphinus adpictus	194.f	belli nubes	284.c	boui vnde nomen	26.d
Baccho cur dedicata ferula 403.e.f. cur		bello inutilis	260.e	bouem Deliorum pecuniam cur putarint	
obliuio.	Ibid.	Bembi anea Aegyptiaca tabula miræ anti-		nonnulli	27.b
Baieth Aegyptij quid. & Bai	153.b	quitatis	124.f 144.a 167.f	bouem occidere, antiquitus capitale	27.d
Balbino & Gordiano statuæ cum elephan-		233.c		bouem quando sacrificabant Lacedæmo-	
tis decretæ à senatu Rom.	20.b	Benedictus Agnellus	338.c	nij	173.f
baltheus	301.f	Benedictus Lampridius	217.c	Bouem quando sacrificabāt Romani	30.b
baptisimus	297.a	beneficij accepti grata memoria	248.e	boues olim vocati Itali	27.c
baptisimus vera purificatio	218.c	beneuolus	174.c	boues arantes imaginari, quid	26.d
Baptista Casalius	194.f	benignitas	139.c	boum cornua cur scœno circumligabantur	
barba in Sacris literis quid	425.c	D. Bernardus	40.a	30.f	
barba intonsa cur Aesculapius	232.b	de D. Bernardo quæ somniauerit mater		boum natura	30.d
barba symbolum virtutum	232.a	prægnans.	Ibid.	bouillo extenso corio quomodo opem im-	
barbam cur se gestare dixerit Diogenes		Bernardus Vibienius	120.d	plorabant Scythæ	26.c
231.f		Bernardinus Maffæus Card.	102.b	¶ Braccati milites	404.f
barbam cur soli Lacedæmonij rasitarint		Bernardinus Pollanus	120.c	brachiati milites qui	115.a
230.c		Bernardinus Tomitanus	259.b	bracteate argento pennæ	415.f
barbā nutrire sacerdotibus mandatū 229.f		Bersabea quid Hebræis	285.c	brassica ebrietatem arcet	424.c
barbam perpetua declamatione laudauit		Bete & bliti differentia	424.a	brassica vitibus inimica	424.d.e
Pierius	231.e	¶ Bianenses	113.f	dij causæ.	Ibid.f
Barthol. Carolus Picolomineus	71.a	Biantis philosophi dictum ad Alyattū re-		Brescit	322.e
Bartholomæus Lampridius	303.e	gem	417.d	Bretti populi & Brettus	147.a
Basilidis Abraxas	131.b	bibaces cur aquilæ senectuti comparentur		brcuis vita	264.a
Basilii Magnus philosophiæ latebras o-		141.a		Briareus Centimanus	252.e
mines penetravit	309.c	bibacissimus	216.d	Britannia vrsorū seuitia nobilitata	86.b
Basiliscus 105.a. in honore habitus ab		Biblia quo tempore conuersa in linguam		Britanni olim anserem religiosum opina-	
Aegyptijs.	Ibid.	Græcam à LXX interpretibus	132.e	bantur	146.d
basiliscus ex ibidis ovo	128.a	bicipitium	227.e	Bromus Bacchus	180.f
Basiliscus stella	106.a	bifrons cur Ianus	228.a	brumalia quando celebrantur.	Ibid.
Basilisci sanguis cur à plerisq; adseruaba-		bigati numi	233.b	Brutia vocata olim Italia	147.b
tur	106.a	bile caret columba	159.d	Brutum hebetē putabat Tarquinius	74.e
basilici sibilus quibus sit formidabilis		Bithon & Bitonis robur	29.e.f	brutorū cultus vnde apud Aegyptios	47.c
105.c		Bithyni iudicia ex aduerso Solis cur exer-		¶ Bubalus, primus omnium Fortunæ simul	
Basiano Antonino quales statuæ decretæ		cere consueuerant	233.f	lachrum Smyrneis effinxit	410.b
à Macrino Imperatore	319.c	¶ Blitte meretrix	423.f	Bubulci nonien in familias Romanas ad-	
Bataui milites qui	114.e	blitti symbolum	423.f	nissum	27.c
Batti nauigatio	322.a	Blondi opinio ventilata	127.b	L. Buca numum cudit Cæsari	288.b
¶ Beatitudo futuri seculi	186.c	¶ Boca piscis vocalis	218.d	Bucephali	29.a
Bebryciæ Lauri effectus	373.c	Bœotij anguillas diis immolare consueue-		bucephali equi apud Thessalos	29.b
Bech Phrygibus quid	74.a	runt	218.a	bullæ	

Hieroglyphicorum.

bulle 301.a	bulle gestamen vnde accep-	C. Caligulae coronae exploratoriae dictae	cium adhibebantur	107.d
ptum Ibid. vnde dicta Ibid. b	puerile ge-	332.a	canis in diuinis literis quid	43.d
stamen fuit	Ibid.c	C. Caligulae sceleratum facinus animo con-	canis mira industria cōitientis lapillos in	
bulle cordis erat figura	242.a	ceptum quod	amphoram oleariam	170.a
bulle primus omnium donatus Tarquinij		calix multa in diuinis literis significat.	canis qualis expetitur à venatoribus	
Prisci filius	301.b	409.a	44.b	
bulbi hieroglyphicum	421.e	calix pro mortis cruciatu ponitur	canis quomodo militis officium videatur	
bulborum efficacia	421.e	409.b	obire	40.b
Bupalus	34.f	Calix supplicij symbolum	canis serpens in Tanaro	41.d
Busiridis nomen vnde	29.e	calliditas 110.c	canis simulachro Mercurij cur adiectus	
butio, accipitris genus quod	151.d	Callimachi locus	239.d	
Bythopis & Cleobis fratrum pietas	386.b	Calliope	canis viuus in diuinis literis quid	42.e.f
C		caluaria asini ad loci fertilitatem facit	canis fidei symbolum	415.c
Litera, cōdemnationis nota	128.c	90.e	canis fidelitatis mira quaedam exempla	
Cabalistica	329.b	calumniator	41.a	
Cacus Auentinas	86.c	calumniatores cur basilisco comparati	canis impudentia	88.a
cadaucra vitro condita adseruabant Aegy		105.d	canis oculum habere quis dicatur	
ptij	40.d	calumniis afflictus	44.f	
caduceatoris munus	414.f	calx	canis significatio in diuinis literis quæ sit	
caduceus	115.a & seq. 429.e	Calidonij apri mater quæ	39.b	
caduceis numismata insignita multa		Cambyse anima in leone reperta à Pytha-	canis vsus quis	39.d
115. f		goricis	canem comedebant Oxyrynchitæ pop.	
cæcitas	99.a. 236.f	Cambyses abolere conatus est immanē ho-	222.f	
cædes multiplex	397.d	mines sacrificandi morem	per Canem quando iuret Socrates	
Cælij Calcagnini laus	45.c	Cambyses diuexauit Aegyptios	40.f	
capæ efficacia	417.b	Cambyses de Simandij sepulchro aurum	canes alebantur in Daulia in Mineruæ tē-	
capis cur non vescantur Aegyptij		circulum sustulit	plo	40.b
417.c.d		camelus ad duodecimū diem sine potu per	canes Alexandro Macedoni missi ab Alba-	
Cæsa vocatur elephas Maurorum lingua		durat	niæ rege	42.c
17.e		camelus animal profanum	canes fellis vitio medentur decerpto gra-	
Cæsar	315.d	camelus antimantium omnium tortuosissi-	mine	59.d
Cæsar apud Gades inspecta Alexandri ima-		num est	canes in crucem quando rapti à Romanis	
gine ingemuit	325.a	camelus matrem suam nunquam superue-	44.c	
Cæsar consternatus, non inuento corde in		nit	canes laribus diis præsidēs	40.b
bouis opimi extis	242.b	camelus quasi camerus	canes quibus Diis sacri	44.d
Cæsar regium nomen respuit	303.a	camelus quatuor femora gerit	canes sepulchrales apud Hircanos	
Cæsaris mors in Solis signis indicata		cameli estitentes à poetis sunt appellati	134.a	
327.c		94.e	canes mutos quos vocet Dominus	39.e
Cæsaris numus cufus à L. Buca	228.b	cameli mansueti bilisq; expertes	canities	23.d
C. Cæsaris nuui symbolum	17.e	Campegiæ familiæ claritas	canities per amygdalam intelligitur	
calamitas	104.c	campestre, genus indumenti	379.a	
calamitatis signum	415.a	campestres elephantum quales	Canopi astutum inuentum	406.c
calathifcorum effigies columnis Aegyptia		canus	canterius in fossa	37.f
cis addi solita	367.d	cana cur fides Virgilio	cantharis	61.d
calathus azymorum quid	277.b.c	Canaria auspicia	cantharus	60.b
calathus Cereris	367.d	cancellus pinnophylax & pinnotheres	canthari typus	377.b
Calauria Apollini sacra	194.f	201.f	capaides anguillæ	218.a
calcanemum, ac huius hieroglyphica	258.c	cancer	caper ab Hercule domitus quid	73.d
calcanemum, & tenere calcanemum	257.f	cancer cur inter sidera collocatus	caper cur Baccho mactabatur	71.e
calcanemum flectere	17.c	201.e	caper pascens accliuora petit	201.f
calceamenta Aegyptiorum papyracea		cancer in numis quid	capro inspecto elephantus fugit	18.c
413.a		candelabri significatio in sacris quæ	in Capris an ritualitas	73.f
Calceus	300.c	386.c	Caphizel	323.c
Calchas augur	150.c	candida vel obscura quænam dicimus	Caphiatæ	357.a
calendæ Augusti Baccho dicatæ	424.c	285.a.b	capillus Veneris	424.b
Calenus Megaram cepit	6.d	Candulus	ibid.c	Eius vires
calidi facultas	323.d	Canicipes	capitale apud quos, bouem interimere	
caliga	298.e	canicula	27.d	
caligare	346.a.b	caniculæ sidus frugibus inimicum	capparis	420.e
Caligula Cæsar	298.e	canis cur vocatus Diogenis	capparim libidinem nō perfrigerare, con-	
C. Caligula vetera familiarium insignia no-		canis describitur	tra recentiorum opinionem	379.c
bilissimo cuiq; ademit	305.f	canis & gallus cur ad parricidij suppli-	capra	71.c & seq.

Index

capra per aures an spiritū emittat & recipiat	71.c	Cartadulorum regio	47.d	celeritas	31.f 155.e 325.d
capram aheneam Phliasij colebant	fol. 71.e	Carthaginensium inhumanitas in sacrificandis nobilibus adolescentibus Saturno	340.d	Cenchrenæ, leones vocatæ	13.c
capram in Acropolim Athenis adire lege prohibitum	71.e	Caryatarum opprobrium	367.a	Cenci hasta, prouerb.	311.c
capra in sacris quid	72.c	Cassander Antipatri, Abderitis à ranis pro flagitis agrum in Macedonia concessit	211.e	Censorinus quo tempore floruerit	131.b
caprarum cornua quæ ratione vitibus fertilitatem adferunt	71.f	castita Gellij considerata	127.a	Centauri forma duplex, quid	36.b
capriceps aus liene caret	182.a.b	castus lumine	235.b	Centaurorum forma & significatio	32.d
Capricornus	436.f	castigatio	12.e 316.d	Centenariæ cornæ quæ	67.b
caprificus	383.e.f	castigatio ingenua	403.e	centipeda piscis	215.c
caprifici ramus, Iunonis simulachro cur appositus	383.f	castigatio suluifera	420.a	centum, & centenarius numerus	269.c
caprifici vis	23.d	castimonia	300.d 413.e	Centurio	270.f
caprimulgus	184.a.b	castimonia è concupiscentia	249.a	Centurionis signum quomodo figurabatur apud veteres	318.a.d
Caprotina Iuno	384.a	castimoniæ symbolum	421.f & 412.a	cephalus piscis	214.a
Caprotinæ Nonæ	383.f	castitas	158.c 382.f	cephali quomodo capiantur Venetiis	214.b
captator	215.b	castitas per apes	188.b	Cephas nomen Diuo Petro conueniens	227.d
captiuitas	253.d	castorea	98.d	Cephion musa	350.e
captiuitatis impatiens	86.f	Castorum capita pilea cur	293.d	cepphus aus	167.b.d.e
captiuitatis prudens declinator	214.b	castra bellicusq; apparatus	250.a	Ceramicus	366.d
captiui sub hasta vendebantur	311.a	castra quomodo fabricata, & castrensis ornamenta, honoresq;	317.d 318.a	Cerberus	436.d
caput, ac huius hieroglyphica	225.a	cataracta	284.a	Cerberi hieroglyphica	41.c
caput abradi malum portendit	231.a	catena	358.e	cercopithecus cur cynocephalus	45.e
caput adiurare & deuocere	326.c	cathedra	320.c.d	cercopitheci	47.e
caput Christi cur spinis fuerit coronatum	400.c	Cato grammaticus dictus Latina Siren	150.f	cercopitheci sibi met aliquando caudas abrodunt	197.e
caput humanum ad mundani orbis similitudinem compactum	225.c	Catonis in Iurconem dictum	240.d	cerebrum & cor regitur à Sole	239.c
caput leonis quid notet	3.a	M. Catonis Propretoris numus qualis	253.d	cerebro laeso homo interit	441.e
capitis hieroglyphicum	419.a	Catonis sententia in Romanorum luxum	221.c	Ceres	38.a 68.b 343.c 404.e
capitis rastatio seruitutem indicabat	230.b	Catonis scomma in Lentulum	241.a	418.d	
capiti manus imposita quid	226.c	Catulli locus	7.c 97.b. 163.b.c	Ceres vnde dicta	54.b
capita, Cesarum æde tacta de cælo, omnibus statuis deciderunt	ibid.	193.b 218.b 235.e 327.d 328.f		Ceres eadem & Venus	38.a
in capite consilij sedes	426.e	342.f 403.b.c		Ceres legifera.	15.f. 26.d. 154.b
capitibus brutorum, humana corpora insigniuerunt Aegyptij	232.c	catulina carne epulæ celebriores olim	44.d	162.b	
Capys	111.b.c	catulus leonis in Republica non alendus	fol. 6.e	Ceres vesta draconibus	128.f
Car Cyrum vulnerans quo premio honestatus ab Artaxerxe	173.e	catuus	100.d	Ceres & Falacralis flamen	297.b
Carboni, de abrossis fasciis à muribus, quid responderit Cato	99.e	Cauartianus vicus	15.f	Cereri sacrificatur sus	63.e
cardanus circumpullulantes herbas exarescere cogit	140.d	Caucaso alligatus Prometheus	428.e	ceruarij lupi septentrionalibus regionibus frequentes	85.c
Cardinales sacerdotes	368.b	cauda, leonini index animi	7.c	ceruus	51. & seq.
cardo	ibid.	caudam nigram quæ habebant, de iis cur gustandum vetuerit Pythagoras	fol. 240.a	ceruus acerrimi auditus est	24.f
carduus in sacris quid	400.d	caudex Comicis quid	111.f	ceruus fistula pastoralis demulcetur	51.c
cardui scolymus	403.a	Cecinna Volaterranus cur hirundines secum in expeditionibus ferebat	163.f	ceruus indicas & Græcas voces intelligēs.	52.b
Carnæ deæ sacra	413.c	Cecropis an euocata anima	10.d	ceruus post coitum solitarius in scrobibus delitescit	54.c.d
Carnæades ad summam peruenit senectutem	153.a	Cecropis effigies biceps cur	228.b	ceruus torquem aheneum collo gestans ab Agathocle interfectus	55.d.e
caro sub frigida & humoris plena somnos ciēt	96.c	Cedrus	441.a	cerui ætas quatenus ex cornibus & dentibus noscatur	55.d pugna cum serpente 52.c ruminatio 55.e
carnes lupinis dentibus laceratæ cur dulciores	77.a	cedrus æternitatis est hieroglyphicum	373.e	55.d 117.e	
Carolus Magnus purpurā imperatoriam ab interitu primus vindicauit	131.c	cedri consideratio	373.d	ceruum enecans Hercules quid	53.f 54.d
carpere	240.f	cedro digna loqui qui dicantur	373.e	cerui in Dianæ tutela	54.a vnde dicitur Ibid.b
Carpocrates hæreticus	238.b.c	Ceionij Posthumij augurium de oblata testudine	200.c	cerui quomodo ex Sicilia in Calabriam transnātant	53.c
		celebritas	325.b.c 330.d 349.a	cerui vocati cerui fugitiui	54.a
				ceruis Achaicis cornua decidua recidiūsq; annis omnibus	56.d
				ceruini cornu suffitus ad abigendos serpentes remedium	52.c
				ceruix	

Hieroglyphicorum.

cervix superbiæ symbolum	232.c	poris partem emoductur	Ibid.a.b	ciuilis	295.b
cervix audaciæ & ferocitatis symbolum	232.c	cicadæ cantus unde	192.b	ciuilibus seditionibus crescens	210.b
cervix submissionis	Ibid.	cicadæ maximè indigenæ	192.e	ciuica corona quamobrem sit ex quercu facta	375.a
cervulus avis	181.a	cicadæ fœminæ taciturnæ creduntur	192.d	ciuica corona donatis quæ & quanta tribui solita	375.d
cessatio	320.e	cicer	414.b	ciuitas	440.b
cessitatio	35.c	cicer erucas ab oleribus arcet	414.c	Cladis præfugium	43.c
cessandum ignauiter non est	406.d	Cicero	Ibid.b	claritas	327.b
Chabriæ Atheniensis dictum	4.e 54.f	Ciceronis locus	76.b 150.a 175.b	claritas ex poetarum scriptis	366.d
Chalos amnis mansuetos fert pisces	222.c	190.f 218.b* 220.a 258.e 272.b		clari viri	290.c
chameleon	198.a	274.d 313.d.e 386.e		Claudiani locus	102.e 113.d 168.a
chaos	68.c	Ciceronis & Virgilij lectione Tacitus		218.c	
Chares	55.a	Imp.offendebatur	189.a	Claud. Caesar in spectaculis exhibuit pantheras Africanas	84.c
charitas	157.f	Ciceronis falsum dictum in Metellum		Claudij Imp. epigramma Aureoli tyranni tumulto inscriptum	208.d
Chedar Arabibus quid	441.b	169.c		Claudium æsellum quomodo eluserit Iulbellius Taurca	37.f
chelidonia herba	163.f	Ciceronis somnium de Augusti imperio		claudius cur fingatur Vulcanus	136.b
Chenofiris	376.c	355.e		clavis	360.e
cheppa Venetorum piscis quis	215.c	Ciceroni obiectum quod homo nouus		clauus	359.d
Cherubim species quæ apud Ezechielem	305.b	192.f		clauum in Mineræ templi postica parte quis figebat	359.e
Cherubim super sedere quid	320.c	ciconia	124.a & seq.	Cleanthis responsum	91.c
Chius à Darianis militibus euerriculata	337.f	ciconia lingua caret	126.c	Clearchus	143.c
Chij Homeri imaginem numis impresserunt	226.d	ferri vetita	126.b	Clearchus Heraclienfis fulmen gestauit	
Chimæra	72.c	custodumq; vrbiũ signum	125.e		324.c
Chimære descriptio	16.a	quo pacto se à noctuarum insidiis defendat	125.d	clementia	12.d 325.e 408.f
Chiron	36.b	ciconiæ perpetuum bellum cum serpentibus	126.a	clementia Imperatori præcipuè cõmendat	20.b
Chiron an Achillem instituerit	52.f	ciconiæ quomodo pullorum suorũ inco-		Clementis Agrippæ Posthumi seruus cur in Hetruria latuerit	230.b
chamides	298.a	lunitati prospiciant	423.a	clemens animus	410.c
chœnix	406.e	ciconiam occidere multis gentibus capitale fuit, & cur	126.a	Clementis recognitionum opus	60.f
chœnices farinæ binæ Regibus Spartæ ad cenam non euntibus mittebantur	406.e	cicumia	125.b	eodem locis recognitus	Ibid.
chœrogrillus erinacius	62.f	cicurare leonem quid portendat	5.c	Cleobes	29.f.
CHRISTVS	283.c 326.f 362.c	Cidaris	302.f. 303.c	matrem currui impositam ad Iunonis templum vexit	Ibid.
402.c		cinædum cur vulpem vocarint Siculi		Cleomedis opinio de mundi figura	24.d
Christus homo Deus	15.f	cinædum	97.d	Cleomenes cum Scythiis meri potationibus contendit	389.c
Christi anima nequaquã apud inferos passaf	4.d	cinære fructus	419.a	Cleo cur sit vocatus latus Aristophani	167.b
Christi humilitas	148.d	Cincius Manlius	359.e	Cleopatæ virilis animus	231.f
Christi quinq; vulnera per pentalpha	351.e.f	cinclus avis, cur alienis nidis oua sua ponat	184.d	clepsydram vsus ubi primum	46.e
Christi sepulturæ symbolum ex sacra historia	4.d	cinctus Latinis quid	245.b. 299.a	clibanus	243.c.e
Christi symbolum per pelecenum	146.a.b	Cingani unde dicti	184.c	Clio	351.a
Christi victoria	366.c	cingulum Hieremiæ	299.d	clipei & clupei differentia	313.e
Christum gestare humeris quid	116.c.d	cinnamus avis	183.b	Cliti insolentia quæ	324.e
Christianæ pictatis successus	334.f	circulus	286.c	Clitor fluuius pisces progenerat	vocales 219.b
Christophori veri quinam	116.d	circulus obliquus	438.e	Clotho	356.b.e
Cibariæ donationes canistris offeruntur	406.b	circulus coeli, vocatus Iupiter à Persis	286.f	clupea	216.b
Cibus antiquitus Atheniensibus ficus, Arcadibus glans, Carmois palmæ, Indis callami, Mæotis milium, Persis cardanum	412.b	circulus principium miraculorum	288.d	tur	Ibid.
cibus pro doctrina	371.c	circumactu corporis adorandum iubet Pythagoras	287.a	clypeum neutro genere	313.f
cibus in sacris lueris quid	277.c.d	circumcisio	47.f	clypeus aureus in D. Claudij honorem Romanæ in Curia affixus	314.a
ciborum varietate satur	67.a	antiquissima apud Aegyptios	Ibid.	clypei Agamemnonis inscriptio	4.d
cicada	191.f	ab Abrahamo vt signum Hebræis data	48.a	clypei Græcorum Neptunum, Troianorum Mineram pictos habebant	313.f
cicada ore caret	192.a	cisibia	377.a.b		
per quamnam cor-		ciuhara	347.b		
		Citheronius Leo vocatus Hyllus	2.f		
		citò confectum	420.d		
		citus	441.a		
		ciuis oppressus à peregrino	27.c		
		ciuium seruator	375.a		
		ciuibz genuinum est iniicem sibi inuidere	202.f		

Index

clypei militibus ab Imperatoribus honori
 dabantur 313.e Diis dedicabantur
 Ibid. & 314.a
 clypeos qui merebantur 314.a
 clypeis inscribebantur facta pulchra
 313.e
 clupeæ lapis quartanæ medetur 215.e
 ¶ Cnidū missa nauis à Periandro cur in al-
 to mari remorata 212.e.f
 ¶ Cochlea Romanas delicias auxit 203.a
 Cocis vel Cotionis exemplum 42.c
 coccygium 181.f coccyx Ibidem
 Coei 200.f
 cæleste rerum omnium promptuarium
 247.f
 cælestes spiritus 331.c
 cælestium bonorum affluentia 433.d
 cælibaris hasta quæ 311.a
 cælum 288.b 243.b 309.e
 cælum cur cœruleum 425.e
 cælum decimum 306.f
 cælum nil nisi sanctum profert 23.a
 cælum quo motu rotetur 24.c
 cælum vcteres pro capite 225.e
 cælum fecundum cur dixerit Hesiodus
 281.f
 cælum vnde dictum 330.c
 cæli tres regiones 436.d
 cæli alieni impatiens 209.f
 cæli fecunditas 246.e
 Cæli virilia Saturni falce recisa quid 220.b
 cælo alieno melior effectus 396.f
 cæli aquei 426.c
 cogitatio 64.e
 cogitatio alta 141.f
 cogitatio vel sensus imaginationem creat
 109.a
 cogitationes generat anima 229.f
 cogitationum procellis quomodo obuiam
 itur 280.d.e
 cohortes, earumq; insignia 113.c
 coitus incæpti indicium quod 272.d
 collegium nullum sine præuicatore
 398.c
 collyrides consperse 387.e
 Colores 339.c
 color niger Soli dedicatus 169.d.e
 coloris nigri signum quod 157.b
 coluber gaudet latebris 107.e
 coluber terræ filius & indigena 115.d
 colubrorum ingens vis in Sardium subur-
 banis locis quando visa 115.c
 columba 157.a & seq.
 columba aëris symbolum 158.c
 columba argentea cui aurii in dorso, quid
 160.c.e
 columba caret bile 159.d
 columba cur ab Assyriis colebatur 158.c
 columba fusca Prophetis quid 157.d
 columba munda & simplex est 161.e
 columba quieta 159.c
 columbæ esus contra contagium 159.e

columbæ & vespertilionis discordia fol.
 179.e
 columbæ etymon 157.e
 columbæ felix auspiciū fuere Aeneæ &
 Iulio Cæsari 159.b
 columbæ natura actionesq; mysticæ expli-
 catæ, & quomodo ad vsus transferendæ
 160.f
 columbæ obsonium Regibus parabatur
 grassante peste 159.e
 columbæ oculos habere quid 160.e
 columbæ cur parcant Syri 158.c
 columbarū ac turturum par quis dicatur
 obtulisse 157.c
 columbarum alæ gypso illitæ summisq; te-
 ctis affixæ quid 159.b
 columnæ, ac earum symbola 365.d
 columnæ muliebres, virginales 367.c
 columnæ Traiano & Hadriano erectæ
 365.f
 columnarum significatio in sacris 367.c
 in Columnis statuæ plerisq; à Senatu decre-
 tæ 365.f
 colurna hastilia 70.a 71.f
 colus 356.a
 colus & capilli in sacris quid 229.f &
 230.a
 comestiones perniciose valetudini
 107.e
 Comethus Dianæ templum violauit
 405.e
 compotatio amicitie causa instituta 408.e
 conditorium 244.c
 condonatio 385.f
 concentus cur odori comparatus 277.e
 concha Veneri dicata 202.a
 conchylium 205.b
 concordia 346.d 408.f per cadu-
 cum indicata 115.d per cordis sym-
 bolum 244.c per cornices indica-
 ta 149.a per mel & lac 188.a
 per pauonem 170.c
 concordia vnde dicta 347.c
 concordia rei familiaris 176.b
 concordia rerum 92.a
 concordie symbolum 429.f
 concordie discordiæq; effectus 19.b
 concupiscentia 134.b
 concupiscentiæ signum vmbilicus 249.a
 concupiscendi vis 436.e
 concupiscere quid 244.f
 congiarium 320.a
 congi & polypi certamen 197.a
 congruere vocis etymon 128.f
 coniugium 262.a 358.c.f
 coniugij commoda 344.f
 coniugij fidem nō violant columbæ 157.a
 coniugis mores ferendi 209.e.f
 coniugula myrtus cur dicta 440.e
 coniunctio maritalis 311.b
 conixa animalibus perniciofa 422.d
 conscientia igne examinata 243.c

consensus 253.f
 consilium 301.c
 consilium per cordis symbolum 242.a
 consilia occulta 426.c
 consuetudo perniciofa 184.a.b
 consularis magistratus annuus 293.c
 consulatus primi hieroglyphicum 269.b
 consultatio 320.d
 consultorum bene stabilitas 228.b.c
 consummatio 154.e
 consummationis sacrificium 238.a
 Constantia 34.e. 120.a
 Constantij Imp. pompa Romæ ingrediens
 113.c.d
 consternatio multitudinis 71.d
 contatio 315.b
 contemplatio 237.f
 contemptibilis 392.b
 contemptor diuū 234.f
 contentio laudis 96.c
 continentia 110.c 247.b
 continentia in quibus rebus consistat
 296.b
 continentie exemplum in tauro 22.e
 continentie fructus 379.b
 contrarietas 287.e 310.a
 contumacia 106.c
 contumax 180.d 238.b
 contumeliosus 176.d
 conuersio hyemalis quæ 199.b
 conuiciorum contemptor 140.a
 conuiuia lautiora piscibus olim erant opi-
 parè instructa Romanis 221.b
 cor 127.d 241.f
 cor, animæ receptaculum 242.c 80-
 luntatis fons 134.c
 consilium & rerum agendarū radicem
 continet 242.c
 cor Dei, in sacris quid 242.b
 cor habet & iecur omne animal quod san-
 guine præditum est 242.b
 cor hominis anniculi duarum est drach-
 marum 152.e
 cor in senium vergens imminuitur 152.e
 153.a
 cor, per anularem digitum 261.f per
 anuli hieroglyphicum 302.c
 cor omnibus, qui sanguis 154.e
 cor quibus dicatur exedi 153.a
 cordis aperta simplicitas 48.b
 cordis cum sanguine commercium 154.e
 cordis figura cur bulla 242.a
 cordis significata 244.c
 cordis symbolum 297.c
 corde præstandum 301.b
 Cora Hetruriæ promontorium 230.c
 Corax primus Rhetoricam docuit Syracu-
 sis post Hieronis obitum 169.c
 corbes fragmentorum duodecim, doctri-
 nam duodecim Apostolorum significat
 408.c.d
 corculum 242.a
 corda-

Hieroglyphicorum.

cordatus	237.c	coronæ Regiæ forma	304.f	209.f	
corij vsus in militaribus tegumentis	295.d	coronis se ornarunt veteres conuiuia cele-		craticula	244.d
Corinna melico carmine superauit Pinda-		brantes	304.f	Cratis Pergameni historia de aquila	139.f
rum	303.b	corpus	292.e	creatio	425.d
Corinthiacæ ædes quibus Dijs sacræ fol.		corpus animæ receptaculum	408.a	creator mundi	ibid.
365.c		corpus humanum quod perfectius à picto-		crepusculum	332.d
Corinthiacæ columnæ	ibid. & 367.c	ribus & statuariis habeatur	290.c	crescendi vis à Luna est	328.f
cornabulia	422.e	corpus Lunare	215.e 432.c.d	Cretam per cupressum significari	380.a
cornabulia Figuribus quæ	59.b	corpus nullum sine nœuo	398.c	cribrum	277.f 278.b.c
cornea pocula	410.c	corpus vel immunditia	269.d	cribrum cur sub sepia ponant Aegyptij	
cornea porta	431.c	corpus vas appellatum	408.a	276.f	
Cornelia Annia viuā se vltro in arcā cum		corporis forma	440.e	crimen	246.c
viro defuncto damnauit	399.f	corpora nullis odorib. delibuta aurā sua-		Crispi Passieni dictum de adulatione	51.e
Cornelius Muscus Bitontinus præsul fol.		uolentem emiscrunt	411.f	crocodilus	205.e 426.c
130.b		corpora per ætates & secula imminuun-		crocodilus elinguis est	ibid.
Cornelius Tacitus mendacij arguitur		tur	263.c	crocodilus ibidis admota penna obtorpe-	
90.f		corpora nostra salicis hieroglyphico si-		scit	128.b
Cornelij Castilij Feltrensis epigramma fe-		gnificata	440.f	crocodilus vbinam oua sua ponat	260.c
stiuissimum	219.f	correctio	157.c 292.e	crocodili adeps ad quid utilis	207.a
Cornelij Nepotis sententia improbata		corrugare frontem	7.c	crocodili morsus incurabilis	207.a
126.c		corruptor omnium	120.f	crocodili oculi quales	206.c.e
cornicari	149.c	Corficum mel parum suauæ	187.a	crocodili ouum quale	207.d
cornix 148.e duo tantum oua exclu-		Cortonacenses milites qui	113.e	crocodili robur in cauda	206.e
dit	ibid.	coruus 168.c animal inauspicatissimū		crocodili & scorpij genuinū odium	119.b
cornix aliquot hominum ætates dicitur vi-		169.d		crocodili tergus corticosum, durūq;	206.e
uere	149.f	coruus contumaciæ nota inustus	168.f	crocodili visus in aquis hebes, in terris a-	
cornix concordie symbolum	149.a	169.a		ccrimus	206.d
cornicis & noctuæ confusus sanguis coi-		coruus cur Apollini sacer	169.c.e	crocodilo vbinam vescabantur	207.c
re non potest	148.b	coruus emissus à Noe quid	169.a	crocodili mansuefacti	207.d
cornicis sepulchro & columnæ honos ha-		coruus lapideus Diodori rhetoris sepul-		crocodilorum hostes cur delphini	196.a
bitus à Marthe rege	149.d	chro impositus à Metello	169.c	crocuta	83.d
cornices ad Palladis arcem nō aduolabant		coruus lauro sibi medetur	159.e	Cræsus Lampfacenis excidium intermina-	
Athenis	149.b.c	coruus à Phœbo missus, vt aquam adferret		tur	381.b
cornicum oculos effodientem puerū dam-		168.f		Cromyonia	63.e 67.d.e
nauerunt Arcopagite	150.b	coruus quo tēpore pullos excludat	169.d	Crotoniæ bonæ valetudinis laude infi-	
cornicum oculos configere, prouerbium		corui crocitatus frequentioris pluuiæ in-		gnes	110.a
150.a		dicium	169.f	Crucis Dominicæ signū minime fortuitum	
cornicum viuacitas	149.d.e	corui lapillos in vasa fictilia cōiicientis mi-		371.d	
cornu copie	440.a	ra historia	169.f 170.a	crudelitas 314.e animaduersionis seueri-	
cornua	304.f	corui ouo nihil efficacius ad intinguendum		tatisq; indicium	315.c
cornua antennarum	31.a	capillum	169.e	crura femoraq; concidua	93.e
cornua cerui	56.b	corui quibus malū auguriū fuerint	168.f	¶ Cubica figura cur semper recta	290.c
cornua elephanti speciosa	18.f	corylus vitibus vicinitate sua nocet	71.f	cubitus geometricus	264.f
cornua fluminibus attributa cur	25.d	corythaliæ Dianæ quodnam sacrum fece-		cubitus in mensura quis	264.e
cornuum honoris & potentie signum fol.		rint Lacedæmonij	43.a	cubitus regius quis	264.f
56.d		Cosmas Gerius	217.b	cubus	292.d 439.b
cornua in libris quæ vocentur	248.f	Cosmi Medicis laus	16.e 22.e 224.e	cuculus 181.b timidissimus	ibid.
cornua multa in numismatis multiplicis cō-		coſsi 189.c coturnix	176.f	cuculus boni augurij est auis	181.f
moditatis indicia sunt	409.e	coturnix Alcibiadis è sinu volans	177.c	cuculus in lunonis sceptro	181.c.f
cornua poculorū vsus præbuerūt	410.b	coturnix cur Herculi sacrificabatur	177.e	cuculum cur parue aues fugiant	181.d
cornuum differentia in boue mare & fe-		coturnix, simulac biberit, reliquā aquam		cucumeres infanti febricitanti appositi vt	
mina	27.e	turbat 177.b.c cur impura habea-		cutem contingant, feruorem omnem in	
cornuti milites	114.d 183.e	tur 177.a cur maligna ibid.b cur		se recipiunt	91.c
corona vnde dicta	304.f 410.c	veratrum appetat	177.d	cucupha	125.b & seq.
corona aurea quæ	305.f	coturnicis impietas aduersus Lunam		cucurbita quid præſagiat	418.c
corona ciuica non temerè data	735.d	177.a.c		Culex	183.f
Corona vrbs	149.b	coturnices cur vescabantur Aegyptij	177.b	Culices ex coſsis generantur	289.c
coronæ Musarum ex pennis	155.a	coturnices cur à mensis summoti à nonnul-		culicum seuitia in Leones	8.f
coronæ poetarum ex quibus constabant		lis medicis	177.d	cultus canis	44.c
377.c.d		¶ Crabrones ex asini cerebro	31.f	Cumis in antris responsa dari solita	292.f
coronæ Regiæ quot radiis constabant		crapula	13.b	cuneus 360.a cuniculus	97.a
56.e.f		Crassus vxores tres absq; luctu sepeliuit		cunila bubula	59.b 422.e contra ser-

Index

pentes valet	ibid.c	D. Cypriani laus	157.f & locus	158.a	decemuir quibus notis indicabatur	271.e	
cunilam & pulicariam herbam reformi-		Cyprus Veneri sacra		157.e	Decius cur aurea corona donatus	305.f	
dat polypos	198.e	Cyrenensium pietas in Saturnum		393.d	Declinator insaniæ	18.c	
cupiditas latè profusa	292.d.e	Cyrntj populi cur longæui		186.f	decussatio	78.e	
cupiditates & affectus terræ filij	427.e	Cyrillus aduersum Iulianum Apostatam			deditio	313.c	
cupressus arbor sancta	379.f 380.c	scripsit		234.c	deditiij qui	294.c	
cupressus à carie & vetustate immunis	380.f	Cyrilli locus emendatus		288.c	defensio	313.e	
cupressus in tutela Ditis	380.d	Cyrus à cane nutritus cur		44.c	defensores milites qui	114.c	
cupressus mortis indicium	ibid.	Cyrus mulus est dictus		91.f	Dei triplex potestas	436.d	
curæ variæ	397.d	Cyrus & Ochus idem apud Tertullianum		90.f	delectatio	109.c 392.e	
Curatij iuniores	114.b	Cyri somnium de solis contactu		327.e	deliciarum torrens Psalmographo quis	283.f	
curis	310.f	Cythera		347.e	deliciosus	265.a	
curuca	181.a	Cytherea vnde dicta		347.e	delicta humana	294.d	
currus	1321.b	Cytheriacum pectinem cur dixit Naso		307.e	delicti pena	428.f	
currus in sacris	322.e				deliberatiuum genus orationis	16.b	
curru nuptiali quot, & qui vehebantur	321.e				dehryij piaculum	69.a	
curulis sella	321.b				Delio natatore indigere	49.b	
curuungua animalia non alenda	6.e				delphinus	194.b	
custodia	78.b 128.d 174.d 227.e				delphinus amoris simulachrum	38.a an-	
	391.f 332.b				choræ circūuolutus quid	335.f 196.a	
custodiæ symbolum	372.b				cur Baccho adpingebatur	194.e à Cu-	
custos	112.a 234.b				pidine alato frænatus	195.f futuræ tē-	
cyamon	413.d				pestatis indicij	195.a omnium anima-	
¶ Cybele	381.d				liū velocissimus	195.d pisciū rex	139.a
Cybele, quæ & tellus, cur mater hominum					veneratiōe profecutus à veterib.	194.e	
dicatur	321.f cur capite turrata				delphini beneficio seruati Arion, Palæmō,		
	ibid.				Phalantus, Taras, Telemachus, alij fol.		
Cybeles currus	321.f				194.d.e		
Cybeles currum cur trahant leones	15.f				delphini imagine colebatur Neptunus Su-		
Cybeles symbolum pinus	381.d				nij	195.e	
Cybira	158.d				delphinum pingit in syluis, prouerbium		
Cychei templum in Salamine	112.c				196.c		
Cyclopes monoculi cur	235.f				delphinum nare doces, prouerb.	195.d	
cygnus	164.c & seq.				delphini cur crocodilorum hostis	196.a	
cygnus morti proximus dulcius canit fol.	164.c.e				humani generis amatores	196.a qui-	
					bis diis dedicati	194.f	
cygni cur Phæbo sacri	164.d				Delphis aquilæ duæ ex auro, quid	143.e	
cygni dedicantur nautis	165.f				Delton vocata Aegyptus, & cur	127.d	
cygni suauius canunt Fauonio flante	165.c				Demadis dictum ad Philippum quod	55.e	
cygni simbolo poetæ nuncupantur	fol.				Demetrii vana insolentia	324.e	
	164.d				Demetrii Triclinij opinio expensa	134.c	
Cylabræ heroi Phaselitæ offerebant salsa-					democratia	128.e	
menta	218.a				Democritus quid per atomos indicare vo-		
Cyllenius cur vocatus Mercurius	256.a				luerit	103.b	
Cylonem cur trucidarint Athenienses	8.d				Democriti cōsiliū fratri datū quod	57.e	
Cynica familia vnde	39.b				Democriti responsum ad lōgiorem vitam		
Cynici	191.e molesti & impudentes f.				assequendam quale	186.f	
cynocephalus describitur	45.e & seq.				demolitio	354.e	
cynocephalus cur in fontij apicibus sta-					Demonactis festiuum responsum de funi-		
tuebatur	46.d				minis	345.f	
cynocephalus Mercurio sacer	47.a				demonstratiuum genus orationis	16.b	
cynocephalus pari consensu cum Luna					Demosthenes notatus	26.f	
afficitur	45.f				Demosthenes quenam obiecit Philocrati		
cynocephalus pisce non vescitur	47.e				221.c.d		
cynocephalorum lacte viuēbant Numidæ	45.e				Demosthenis enthymemata lucernam ole-		
					bant	342.a	
Cynomya	191.d				Demosthenis in noctuæ cultum exclama-		
Cynopolitarum deus quis	222.f				tio	146.e.f	
Cyonie Deæ cur sacra fiebant	44.e				Demosthenis locus	147.b	
Cyparissa Celtarum regis filia	380.d				dena	271.d	
cyparisso vnde nomen	ibid.				denario numero finiuit omnia Romulus		
					quæ		

Hieroglyphicorum.

quæ instituit	291.a	Diana	29.c 328.f 433.c	res	364.f	
dentes in infantibus quando primò pullulant	348.a	Diana Lucina per mullum	214.d	diluuium	284.d	
dentes suos aliquando excutiunt elephanti	19.b	Diana regina coelestium proportionū & intelligentiarum	430.c	dimensio	263.a	
dentium diuisio ex Aristandri sententia	240.f	Diana strangulata	357.a	lingua	238.f	
deosculatio Hebræis quid	253.f	Diana ταυρωειδὲς ἢ ταυροειδὲς	29.c	Diocletiano datum oraculum quod	2.f	
depontani senes qui appellati	124.c	Diana vel Hecate triceps	41.f	Diocletiani milites Iouiniani vocati	143.d	
depopulatio	59.b	Dianæ ædes sacræ quæ	365.d	Diodorus rhetor quo honore iam defunctus à Metello discipulo affectus sit	169.c	
Derceto & Atergate	222.f	Dianæ eadem quo modo construendam putarint veteres	367.c	Diodorus Siculus in hieroglyphicis indagandis non incuriosus fuit	227.c	
desidere	320.d	Dianæ eadem sacravit in Auētino Seruius Tullus	54.a	Diogenes cur barbam se gestare dixerit	231.f	
designatio & scopus	133.c	Dianæ Corythaliæ quod sacrum fecerint Lacedæmonij	73.c	Diogenes cur appellatus Canis	431.a	
desolatio	337.e	Dianæ simulacrum alatum	15.d	Diogenes cur carpebat Musicos	346.f	
despicatus	43.b	Dianæ simulacrum apud Lacedæmonios	356.f 357.a	Diogenes quid responderit Alexandro mittenti osium plenam sportulam	43.a	
detrimentum per anserem	175.a	Dianæ simulacrum mammosum	178.d	Diogenis anceps interrogatio	36.b	
detrimentum per dentium symbolū	240.f	Dianæ Soluizoniæ templum	299.b	Diogenis Cynici dictum	424.b	
Deucalionis enatio qualis	129.a	Dianæ Triclaræ sacrum	405.c	Diogenis dictum de adulate & obtrectatore	51.f	
Deus Opt. Max	326.b.c	Dianæ vel Hecates simulacrum	229.b.c	Diogenis dictum in adolescentem luxu delictisq; corruptum	376.c Aliud eiusdem de puero impudico	Ibid.
Deus à quibus circundetur	280.a	quis primus triceps excogitauerit Ibid.		Diogenis dictum apud Xeniadem seruies	1.b.c	
Deus in humano corpore	60.d	Dianæ votum factum ab Atheniensibus, & quod	73.c	Diogenis iocus in athletas	63.d	
Deus per accipitrem indicatus 151.e per ciconiam indicatus 126.c per circulū 286.f per crocodili symbolum 205.c per oculi symbolum 234.c per septenarium numerum 271.a per spithamæ appellationem 264.d		Dianam gaudere telis & capreis ac fugacibus ceruis, quid	55.b	Diogenis opinio de sapore	240.c	
Deus non delectatur nisi in albis vestibus 296.d		diaulus	266.a	Diogenis falsum dictum	15.b	
Deus pater	231.e	dicacitas	183.f	Diogeni quid obiectum ab Aristippo	37.d	
Dei aduentus 384.c cognitio cur paucissimis innotuit 206.f dextera quid 252.d sapientia 363.d vis 255.a		dicacitatis castigatio	192.b	Diogeni quid responderit Antisthenes	189.e	
de Deo cognitionem ex operibus perpendimus 206.c		dictatori cur nefas equitare	37.c	Diomedes cur templum excitauit Hippolyto	298.f	
à Deo & sacris alienus	88.c	Dicynna, Pallas vocatur Nicandro	373.f	Diomedis filie	364.a	
de Deo disputare non est omnium 246.c disputandum sobrie 253.a		Dido	435.c	Dionysius	432.e	
Deorum capita 419.b coronæ ex variis herbis ac plantis 304.c.d cultū instituit Mercurius 239.c rotæ cur octo radiis compactæ 289.c simulachra cur ex cupresso fieri solita 380.f		didrachma	136.d.e	Dionysius Aegyptiis Osiris dicitur	376.e	
dextera manus in sacris quid 254.b		dies atri festiq; 98.c		Dionysius cur ad mare fugisse fingitur	194.e	
dextera manus symbola 252.c.d		dies per pauonis symbolum 171.b		Dionysij Halicarnassei locus	133.f	
dextera & sinistrae mudi partes quæ 24.c		Diespiter	345.b	Dionysium cur taurina specie figurabant antiqui	23.c	
Diabolus	73.c	difficultas	37.f	Diophanes	186.f	
diadema	302.e.f 303.a	difficilis atq; morosus	219.d	Diophanes Lacedæmonius	70.e.f	
Diadumeno ambulanti in agro pileū abstulit aquila 137.f		digitus 259.c 263.d 267.c.d		Dioscorides Astrologus	152.f	
Diagora Rhodij statua 290.c		digitus anularis 261.f cur odoribus ilinebatur ab Aegyptiis Ibid. & 262.a		Dioscoridis versio castigatur	420.d	
dialectica 256.b 379.e 280.c 406.f		digitus articularis 262.c.d		dipsas 121.a & seq.		
dialectica Lunæ æquiparata à Clitomacho 329.d		digitus Dei, quid 259.d		dipsadem quid vocarit Apollonius poeta 121.d		
dialectica per araneam 193.d		digitus medius 261.d		discessio subita 198.d		
dialectica per culices indicata 189.b		digitus mensurarum omnium minima 263.a		discinctus 245.b 299.a		
dialectica quæ nihil ad res facit inanis est 410.d		digito vno caput scalpere 259.f		discincti milites 311.a		
dialecticæ sectatores quibusnam similes dicit Ariston 201.b		digiti & numeri 267.c & seq.		disciplina bona 347.b		
dialecticam polypi similem cur dixerit Carnades 196.f		digitorum diuisio 267.c		disciplina tota aquis comparata 281.e		
		dignitas sacrosancta 56.c		disciplina vera 116.c		
		Dij 311.b		discipline diuinæ 178.e.f		
		dij lancos habent pedes, prouerb. 357.e		discipline exoticæ 187.b		
		Dij lares 40.b		discipline humane 275.d.e		
		Dij manes 227.e.f		discipline per Mercurium 239.d		
		Dij marini cur cæteris fecundiores à poetis ponantur 220.b		disciplinarum ordinem primus excogitauit Salomon 280.b.c		
		Dij omnes 364.c		discipulorum pedes loti in cæna Domini		
		Dij Penates 311.c.d 407.c				
		dij præsides homini nasceti quatuor 155.b				
		dij secundum Lacedæmonios quomodo inuocandi 250.e.f				
		Dij Tutelares 312.a				
		Dij templa rotunda cur dedicariint veteres				

Index

quid	257.c	258.c	Domitianus muscas perfodicebat	18.f	¶ Austrorum commutatione mutat.	
discordia	77.c	343.c	Domitianus cur Medusæ caput pro pecto	602.a.b		
discordia militaris		168.e	re gestare solitus	227.c	echini etymon	204.e
discordiis ciuium locupletatus	210.a		Domitiani instabilitas in Domitiam vxor-		echini terrestres duo genera	62.f
diserta proles	29.f		rem	171.d	echinus vnum nouit magnum	62.c
disimulator ingenij	83.f		Domitiani nocturna visio de aureo gibbo		¶ Edomitum à virtute vitium	122.c
disimulator turpitudinis	101.d		quid	160.c	educatio vniuscuiusq; vitæ instituit	124.c
dissolutio	360.a		Domitiani mors per Solis signa cognita		¶ Effœminatio	95.c
distinctio	64.d		327.c		effectus	274.e
Dithyrambum vincens bouem assequeba-			Domitiani sigillum	122.a	¶ Electores Imperij quando constituti.	
tur	29.d		domus regia cur in medio imperij totius		131.d.e	
Ditis pectora adamantina cur	306.b		sita debeat esse	111.a	elementorum concordia	178.d
Diti & Saturno sacrificarunt decumatos			Dores vertunt & in a	118.f	elemosyna	386.c
homines Pelasgi	340.c		Doricæ ædes quibus Dijs sacræ	365.c	elephantiasis curatio	441.a
diues auarus	257.b		Doricæ columnæ	365.c	elephantus fugit inspecto capro	18.c
diuitum variæ auocationes	94.a		dorsum	232.f	elephas murem capiens quid	18.f
diuina maiestas	322.c		¶ Drachina	136.e	elephas solus diutius homine viuit, ac ani-	
diuina prouidentia	134.d		drachma argenti	14.f	mal aliud nullum	149.e
diuina in occulto	48.f		drachmæ duæ suis cor	136.c	elephantis dotes	16.f & seq.
diuinorum ab humanis separatio	219.c		draco ab Asculapio educatus	117.f	elephantis studium Romæ ad umbrâ Lu-	
diuinitas per capitis symbolum	225.c		draco conspectus, felix prodigium	112.e.f	næ	19.e
diuinitatis indicium cur triangulum equi-			draco cur Palladi dedicatus	112.b	elephanti campestres aliis dociliores, mon-	
laterum	292.b		draco Hesperidum, hortorumq; custos		tani prauis & insidiosis, palustres demẽ-	
Diuitenses, Gallicana legio	155.e		103.c.d		tiores & leues	19.d
diuitiæ an sapientia prius optanda	276.f		draco quinque iugerum magnitudine		elephanti cur turbidam aquâ bibant	19.a
diuitiæ elatum faciunt	171.a		118.e		elephanti Luna noua, flumine se purificât,	
diuitiæ fortunæ appellatæ	410.a		Draco Tauri pater	29.e	sermonem patrium intelligunt	19.c
diuitiæ vicissitudinariæ	171.a		draconis etymon	110.c	elephanti cur serpentibus certamen assi-	
diuitiarum flagellator	172.a		Draconis multa ænigmatum	27.a	duum	17.c
diuitiarum turpitudinis	170.f		draconi visus acutissimus	146.e	elephanti partus longissimus	19.a
diuitias per spinas intelligi in Sacris lite-			dracones inter serpentes qui	111.d	elephanto cor duplex inest, secundû Mau-	
ris	400.e		draconum inuolucrum in caduceo	115.b	ros	20.c
diuus	319.e		draconibus vecta Ceres, quid	118.f	elephanto nulla belluarum prudentior.	
diuturnitas	375.f		Draconarij	113.c	19.c	
¶ D.M. literæ quid	227.e.f		Dromoclidis auara improbitas	255.a	elephanto super mirabilis historia	20.d
¶ Dochme	264.c		Drusi à continentia commendatio	23.a	elephantorum genera tria	19.d
docilitas	238.c		¶ Dualis numerus cur inmunditiâ signi-		elephantum natu maximus gregem ducit	
docilitatis & obsequij memorabile exem-			ficet	269.d	17.b	
plum in cane	42.f		ducenta	1bid.e	elephantum cur Lucan bouem vocarunt.	
doctor virtutis	75.b		dulcedinis symbolum	391.d	19.a	
doctoris munus	173.c		dulcium appetitus	186.d	Eleus ager equorum generositati conse-	
doctores & prophete	Ibid. & 341.a		duo	269.d	cratus	92.c
doctrina	320.c		duo millia	273.c	Elicius Iupiter vnde	324.f
doctrina coelestis	281.c		durandum	353.b	Eliseus pueros paruulos ei illudentes de-	
doctrinæ firmitas	416.c		duritas & firmitas ossium leonis	8.d	uouit	86.e
doctrina imperioû præstantes	226.d		durities emollita	385.c	Elisæi visio quæ	33.c
Dodonæum oraculum	340.c	quomodo	Dyris	339.c	Elienses mulieres, cum Baccho preces fun-	
interpretatus sit Hercules	Ibid.d				derent, quid petebant	23.c
doli, fallaciæq;	119.b		E			
doli occulti	358.d					
dolichus	266.c					
Doliola sacellum Romæ	407.d	ibidem				
dolia duo, quid indicabant	207.d					
dolium quid in Platonis Gorgia	407.d					
& dolium perforatum quid	Ibid.e					
domestica animalia duo nunquam mansue-						
scientia sunt, hirundo & musca	191.b					
dominator	4.f					
dominium	112.e	225.d				
dominium equum	237.a					
Dominicus Michael Venetus	27.a					
Domitia Augusta quæ	171.c.d					

Hieroglyphicorum.

elutio	420.b	præsules	37.c	exploratio	307.f	331.f
¶ Emanfor per coruum	163.f	equis cur cōparantur Diomedis filiæ	36.a	externæ aues ex Hispania missæ in Italiam		
Emcrepes Phrynidi musico cur duas chor-		equis & velis, prouerb.	32.a	176.d		
das è byra bipenni exciderit	348.e	equis quando cœperint Romani esse supe-		extincta libido	247.e	
Empedoclis carmen de scipso	135.a	riores	30.b	exundare	145.a	
Empedoclis de anima sententia	371.f	Equinis à pedibus secede procul, prouerb.		Ezelino portentum oblatum à pica	166.f	
Empedoclis opinio de corde expenditur.		34.f		F		
152.f de mundi partibus dextris aut si-		¶ Erasinus Roterod. fallitur	273.a	F Gemmum vt in antiquorum monu-		
nistris	24.e	274.c		mentis intelligatur	372.c	
emunctæ naris quis dicatur	237.e	Erasini Roterodami laus	22.f	fabæ Aegyptiis instar numinis fuit	413.b	
¶ Enceniare	217.e	Erasini Rot. mordacitas de esu piscium.		fabæ funesta habita	413.c	
encobomata	298.a	221.f		fabæ esus prodigiosa somnia parit	198.d	
encyclopaedia	178.f	Ercynæ simulachra	118.f	fabæ in iudiciis cur olim esitata	413.e	
Endymion	430.b	eremita	89.f	à Fabis abstinentium	413.c.e.f	
Eneph Aegyptiorum deus	425.d	eremitæ per deserta Thebaidos & mon-		fabis suffragia ferri	414.d	
Enhippi scutum	312.c	tem Sinam	411.f	Fabariæ calendæ	413.f	
Emnensium nemus	248.c	Eretrienses à Xerxis militibus euerricula-		Fabius Caluus Rauennas	246.f	
¶ Epaminondas	112.c	tione abducti	337.f	Fabius Maximus cur Ouiculæ cognomen-		
Epaminondam cur sociū muneris coopta-		Erichthonius cur inuidiam indicat	122.e	tum adeptus	74.c	
uit Pelopides	228.f	erinacius	62.f	Fabij Contatoris virtutes	37.d	
epandytis	295.e	Erotas malo nauis affixus	176.f	Fabio Max. primum concessus equus	37.d	
ephemerus	191.e	erucæ ab oleribus quomodo arceantur.		Q. Fabius Eburnus Iouis pullus	175.d	
epigramma ab oraculo in Nicocreontis re-		414.c		Fabius Vigil Spoletinus	33.f	63.a
gis gratiam enunciatum	225.e.f	eruditus impurus	140.e	Fabio Valenti augurium ab aquila oblati		
Epigrammatum locus	388.d	eruditus quis verè censendus	323.e	138.d Vitellio contra Othonem	1bid.	
Ephud	306.e	Erycinæ Veneris templum	342.f	fabella de leone, vrsō, & cane	12.e	
Epidaurus	436.e	erithacus auis solitudine gaudet	134.c	faber lignarius	215.d	
Epies Aegyptius	105.e	¶ Esaiam sustulit Manasses	229.e	Fabricæ præfecti, quinam milites	113.f	
Epimetheus	428.a	Esth Hebræis quid	135.f	114.b		
Epopeus Palladi templum erexit	386.a.b	¶ Eth Aegyptiis quid	153.b	fabrilia instrumenta in squatinæ capite.		
¶ Equæ vento grauidæ	36.d	Ethicæ philosophia	280.e	215.d		
equarum syluestrium copia in Syria	36.d	¶ Euboici opisthocomæ	230.c	fabula oraculi Iouis Ammonis	5.b	
E Q. victoria	34.b	Euchemus Arcas	2.f	Facelitis dea	222.e	
equitare habetur magnificum	37.d	euentus inexpectati	92.d	faces 342.c Cupidini dedicatæ	1bid.d	
equus cur leone ad bellum aptior	31.d	euerriculatio quomodo fiebat	337.f	facetiores quidam morbos suos phratori-		
equus cur profanus Aegyptiis	37.c	euiratio	246.d	bus commendat, & ita liberantur	91.e	
equus flumialis	208.a	Eumolpus Athenienses profligauit	115.c	facienda nesciri tutissimum in expeditio-		
equus Marti immolabatur	38.c	Eunomi citharædi statua	192.e	nibus	30.b	
equus multifariam in numis diuersis con-		Euphranor	366.a	Falconarij milites	114.d	
spicitur	34.d	Europa 433.a à Ioue raptâ	1bid.b	falsum cur ex speculo significatum	307.f	
equus Platonis	35.d	Euphratis symbolum & etymon	154.b	falsx 316.c Saturno attributa cur	405.c	
equus Soli & ventis mactatus à Lacedæ-		Eurysthenis musa	350.c	fama	32.d.e	310.d
moniis	38.d	Euterpe	351.a	fama longè lateq; propagata	324.b	
equus viuus dicatus Ioui, à Salentinis in		Euthymenis sententia de Nili exundatio-		fames 43.b 202.f famis vocabulū	43.b	
ignem coniectus	38.e	ne	339.b.c	fama moriens significatus per aquilam		
equi apud Sardos colubros quo tempore		¶ Exanimatus minima de causa	216.b	141.d		
deuorant	115.c	exanguis de nequitia redditus	183.a	familia prodiga	90.c	
equi charactere iniusta frons Atheniensiu		excacare oculos populi quid	184.b	familie amplitudo	237.f	
captiuorum apud Syracusas	34.c	excandescentiæ causa	7.a	familiaris rei accumulato	196.e	
equi & equitatus Domini, quid Abacho		excellens	373.e	familiaris rei concordia	176.b	
vati	33.c	excessus	272.f	familiarum imagines & pictura, nō sunt		
equi fabrefacti à Dionysio Argiuo qua-		excubiæ	173.b	recentioris ætatis inuentæ	110.e	143.b
les	36.e	excubias disponunt grues	128.d	farina Hebræis quid	277.b.d	
equi fluuiales impietate notati	107.a	exultatores	114.f	farre victitauit populus Rom. diu	26.a	
equi sacri quibus Diis	38.c	exheredator filiorum coruus	168.c	fascia ad diadema pertinet	303.a	320.f
equi significatio in diuinis literis	33.c	exosculationes cur apud Romanos sanc-		fascia candida Regum insigne	303.b	
34.f		tæ	158.b	fascia molem Acliam Romæ ambiens qua-		
equi soluti & pascentes, quid	33.f	exossare catulos suos leo cur pingatur	7.c	lis	27.f	
equi Thessalici	29.b	expectationem frustratus	167.a	fatum 300.a 330.f 331.a.d 352.c	256.a	
equorum affectus in dominos	33.e	expergefactio	416.d	vnde dictum	278.b	
equorum zelotypia	36.d	expitiatio peccatorum	440.e	fati definitio ex Chrysippo	331.e	
equis albis quo tempore vehuntur Romæ		explicationis sacrificium	238.a	fati potestas	429.e	

Index

fatuitas	392.d	ficus Carthaginis & Romani Imperij rui-	Florentini scriptoris de re rustica laus.
fatuitatis symbolum	418.c	nae causa	72.e
fatuus & insulsus	423.f	Ficus dulcedinis hieroglyphicum	Florius Marellus
fatuus per cepphum	167.e	ficus & oliua quàm latè sint ab alieno so-	38.f
Faunus	425.f	lo plantandæ	florum significatio
faunus anguis	108.c	ficus quandoq; ominosa	30.d
Faunus & Picus quo pacto in rete impli-	324.f	fici materia fabricis minimè idonea	florus auis
cati à Numa Pompilio	430.e	sub ficu requiescere, quid	182.d
fauid 260.c eius contrarium	234.f	fides	fluctuare
fauidis signum oculus	234.f	fides cana cur Maroni	284.d
Faustina visa sibi in somnis serpentes pã-	118.e	fides lubrica	fluctus exundantes in sacris quid signifi-
rere, quid indicarit	171.e	fides per manum dexteram	cent
Faustina cur aquila virorum more in con-	319.e	fides vel hosti seruanda	284.b & d
secratione data	187.f	fidei creditum	flumen & flumina
D. Faustinae Pie simulachrum	61.e	fidem honos sustinet	283.c.d
fauid & mel in sacris quid	50.d	fidem in manibus cur colebant Arabes.	flumina cum sole cur dicantur genus hu-
¶ Febris letalis à Sole	8.d	254.c	manum enutrire
febris medela	72.e	fidelitatis rara quædam exempla in cane.	327.d
febris quid, & vnde dicta	8.d	41.d	fluminibus casariem offerebant Græci.
febris sæpe capras molestat	72.e	fidelium simplicitas per asellum exprimi-	384.b
febre torquentur leones	8.d	tur	fluuij
fel à Marte regitur	77.e	Fidius deus	25.c 383.c
felis	436.e	filii per vulpanserem indicatus	fluuij cornigeri cur appellati
felicitas 76.b 116.d 245.f	334.d	filij alieni pro suis educati	25.c
385.e 389.f	160.c	filij conspirantes in matrem	fluuiorum fontiumq; simulachra cum vr-
felicitas animorum futura	413.d	filij in patrem iustæ vindictæ historia.	nis figurantur
felicitas vnde oriatur	101.f	124.c	339.d
felices seniores milites	100.d	filix cur Pteris vocetur à Græcis	¶ Fecunditas 76.c 96.c 172.b 415.e
felis an idem animal cum æluro	354.b	filix serpentes fugat	fecunditas vera
felces cur Lunæ comparata	300.d	filix Struthiocameli pennis assimilata.	410.c
femoralia	7.c	419.e	fecus
fera peculiariter dictus Leo	7.c	filicis & arundinis inter se inimicitia.	254.d
feracitas 129.c.d 390.f hieroglyphi-	182.b	419.f	fecdera quibus modis firmabantur apud
cum eiusdem	182.b	finis in diuinis literis quid	veteres
feracitatis præcognitio	376.c	249.d	361.e
Ferdinandi II. Neapolitani regis numus.	278.d.e	finis	ibid.
238.c	310.d	finis per pedem indicatus 257.f per vm-	fecmina bouum grauiorem mare vocem ha-
feritas	84.f	bilicium	bet
fermentum	56.b	firmitas	25.d
ferocia belli fracta	232.d	firmus amoris	fecminæ & pauonis naturæ consensus.
ferocia emollita	15.f	Firmus Aegypti tyrannus adipe crocodili	171.c
ferocitas 77.d euitanda 30.c in timi-	182.e	cur se perunxerit	fecminæ vocabulum in sacrificiis quid.
ditatem versa	236.e	fissa ungula	246.c
ferocitatem per cernicem	232.d	¶ Flagellum	fecminam quid deceat
ferocitate posita assumpta māsuetudo	15.f	253.b 355.d	23.c
ferox à mansucto superatus	182.e	Flamen asiduius Ioui institutus à Numa	fecminæ loquaciores turtures vocatæ The
ferre in oculis	236.e	Pompilio	ocrito
ferula 403.e cur Baccho dedicata Ibid.	236.e	Flamines vnde dicti	161.e
Fescenina locutio	298.e	Flaminio Consuli ostentum quodnam acci-	fecminæ marib. morigeræ quo elogio ho-
fesinantia	215.f	derit Arctij	nestabantur
Festi opinio de mundi partibus	24.c	Flaminicis sacerdotibus quales fiebant cal	152.c
Festi Pompeij locus emaculatus	222.b	cei	fecminarum consecratio
259.d	341.f	flamma prosperi euentus signum	171.d
¶ Fiber, & eius etymon	98.c	flammeum	fecminarum interitus
fibri cur in venatione sibi testes auellant.	98.c	flammeo cooperta noua nupta ducebatur	230.f
98.d	120.c	ad maritum	fecminis Romanis capitale erat vinum gu-
fibri partes posteriores cur piscium loco à	17.c	flammis vermis quis Apuleio	stare
multis habitæ	378.f	flectere genua quid	158.d
fibulare	378.f	Flos futuri boni prænuncius	mulus
ficulus pro imbecillo & contemnendo.	402.f	flos iuuentutis hieroglyphicum	298.f
392.c	16.c	flos regius	30.f
ficus alimonie symbolum	402.d	Florentia semper leones aluit.	folia quid in diuinis literis significent.
		Florentia situs amoenus	392.f
			fontes
			283.d
			fontes & aqueductus cur leoninis figuris
			ornati
			10.f
			forma
			286.b
			formica
			57.d & seq.
			formica Soli cur immoletur in isthmo.
			57.d
			formicæ & vespertilionis discordia
			179.c
			formicæ Neroni mortis appropinquantis
			præsagium attulere 58.d Tiberio fe-
			rales fuerunt
			ibid.
			formicæ quomodo fugentur
			422.f
			formicarum esu, morbi opem sibi compa-
			rat vrsa
			59.c
			formicas candicantes habet Pcephnus insu-
			la
			58.c
			in formicas qui post obitum abeant 58.a.b
			formi-

Hieroglyphicorum.

formicaria bona	58.d	fulmine nil celerius	325.a	30.e	cur perhorrescat leo	9.b	pro
formidator inanium	80.c	fulminum eliciendorum rationem inuenit			vinarum incolumitate mactabāt Me-		
formido	53.b	Numa Pompilius	324.f		thonenses	174.a	
formido sublata	53.f	fulminum significationes & naturam de-			gallū se debere Aesculapio cur dixerit So-		
formidosus & imbellis	246.a	scripsit Pierius	325.c		crates	172.f	
formidosiora sunt animalia, quæ frigi-		funus	345.d		gallo insignitus clypeus Idomenei	173.b	
diora	53.d	fundamentum	256.f		in Gallo mira vis	174.b	
fortis	93.f	T. Fundilius Gemilius cur inter cætera o-			gallinaceus pullus exclusus in manu Liuiæ		
fortis significatio	31.f	leum legaucrit	387.c		quid	172.c	
fortitudo	306.a	fungi hieroglyphicum	418.a		gallinacci pugnacissimi in Rhodo insula.		
fortitudo per Tigrim amnem	154.a	fungum vna nocte nasci, prouerb.	418.b		173.e		
fortitudinis simulachrum	2.f	funes primum ex corio	355.c		galli alio incitantur ad pugnam	173.d	
fortuna 337.b 288.c huius simulachrii.		funibus metiebantur terram Aegyptij.			in Perside primum orti	173.e	
288.e		266.d			gallorum exemplo pugnantes confirma-		
fortuna secunda	436.f	funiculi mensura	266.e.f		uit Themistocles	173.d.e	
Fortuna amatoria	410.a	funus	133.f 381.e 413.b		gallorum spectaculum quotannis Perga-		
Fortuna Redux	337.c	furacitas	251.f		mi solitum edi 174.a Athenis etiam		
fortune aduersæ domitor	83.c	fur & fallax	429.c		à Themistocle institutum	ibid.	
Fortune idolum Aegiræ	410.a	fures & fuci qui	189.d		Galli populi quas artes studiosius exerce-		
Fortune simulachrum	34.c	furiis agendum quem dicant Astronomi			rint olim	239.b	
fortune speciosæ inconstantia	56.d	29.f			Galli te cantando excitant, dictum Nero-		
fortuna ab exili in altum cunctus	179.b	furor familiaris leoni	7.c		ni	172.e	
fortunarum contemptus	200.a	furor implacabilis	106.c	indomitus	Galli sacerdotes Deum Matri ministrabāt		
fossa	284.f	6.f			246.e		
Frænata ferocitas	33.a	furor per crocodilum	207.b		Galliarum tumultus contra Neronē	172.e	
frænum	355.c	furor poëticus	378.a		Gallicum genus leporum	97.a	
frænum Corinthi inuentum à Pallade	33.c	fusus	356.a		Gallorū mores in osculo adhibendo	158.a	
Lapitharum inuentum	32.c	futuri seculi beatitudo	186.c		ganea	66.f 221.d	
frænum per anchoram indicatum	336.d	futurum opus, vel quid agendum	238.e		Ganges fluuius	153.e	
fragilitas humana	301.f	fr	65.e		Ganymedes	374.d	
fragilitatis indicium arundo	414.f				Garamantes struthiorum oua cur perqui-		
framea	312.a				rant	121.e	
Franciscus Bandinus	71.c				Garamantarum pilei vnde	294.e	
Francisci Robortelli laus	259.b				garrulitas	149.b 162.f 166.e	
Fridericus II. elephantos in Italiam ex Idu-					garrulitas vana	192.d	
mæa transfuxit	20.d				Gedeonis petitio à Deo quæ	381.f	
frigidi facultas & vis	323.d				382.a		
fringilla	183.c				Gelanor à Danao expulsus	81.f 82.a	
frontem glabram imaginari per somnium					Gelon Carthaginenses debellauit apud Hi-		
quid	230.c				meram	340.e	
frontes cur abradendas iusserint Lacedæ-					Gelonem quomodo seruauit lupus	82.d.e	
monij	230.c				Gelonus	110.b	
fructus ex laboribus	27.c				Gemar Arabibus quid	441.b	
fructus per ouem exprimitur	76.d				gemmæ	306. & 307. per totum	
frugalitas	388.a.b				gemmæ alectoris vis	173.c	
frugalitatis varia exempla	411.a.b.c				gemmæ in ornatu Veneri debentur	205.b	
frugem letam prænunciantia quæ	26.d				gemmarum cura morosa ridetur	307.b	
frugum opulentia	26.c 406.b				generatio	60.b	
Euca piscis	215.a				genesis	115.b	
fucus à fure differt	189.d				Genetiæ mactabantur canes	44.d	
fuga	43.c				genetrix per E, media syllaba, & Venus		
fuga popularis	187.d				Genetrix	252.b	
fuga per dorsi symbolum	232.f				genitale	392.e	
fugacitas	52.e				genitura humana vnde	244.e	
fugientia sequi sine spe	210.a				Genium ex myrto significari	373.c	
Fulgentij locus	353.c.d				Genij nobis appositū	40.c	
fulgura in sacris literis quid	325.d				Genios præ se ferunt Lares	ibid.	
fullonis officium quod	257.b				Genfericus quo tempore Romam cepit		
fulmen	323.f 324.a				131.c		
fulmen iouis supremi gestamen	324.a				gentes per pisces indicatæ	222.c.d	
fulmen lauri folia non icit	372.d				gentium doctrina	281.b.c	
fulminis natura	324.a				gentium multarum societas	393.b	

Index

genua	258.d	gratiam quid vocent Theologi	235.a	hastida auis	126.e 127.a
genua flectere quid	17.c	gratiarum pullus quis	56.b	hasta	310.c
genus humanum	202.b	gratus animus	40.e 125.c	hastæ gestamen inter maximos honores	
Geometria	286.f	grauis anima, quo symbolo solet exprimi	13.b	habitum	310.f
geometricus cubitus	264.f	Gregorij patriarchæ Cōstantinopolitani		hastam appellarunt sceptrum regium A-	
Georgius Anselmus	24.a	hæresis	193.d	gamennonis Bæotij	311.c
Georgium Vallam docentem audiuit Pie-		grillus conciliando somno eligitur	211.e	hastæ donantur viri fortes	311.a
rius	338.c	grus auis	123.d. & seq.	hastæ puræ	310.f
Gephyreorū simulacrum in exercitu	115.c	grus biceps feracitatis indicium	129.c.d	hastas pro Diis coluerunt veteres	311.b
Geranius mons vnde dictus	129.b	grues cur in sublime volantes lapidem as-		hazir Arabes suem appellant	127.b
gerendarum rerum summa quibus rebus		sumunt	128.f. 129.a	¶ Hebdomada in albis quæ & cur	296.f
consistat	227.a	gryphs	167.f	hebetudo	360.c
Gerenius cur vocatus Nestor	33.a	Gryphus Syriæ rex	168.b	hebetior in Venerē ex esu palumbiū	158.e
Germani bouem integrum Bononiæ in Ca-		¶ Guefātus Aegyptiorum rex cibū men-		Hebræi quanam in re reprehensi ab Ap-	
roli V. coronatione torruerunt	178.b	dicare coactus	411.b	pione & Iuliano	70.c.d
Germanorum institutum olim in ducen-		Guido Ascanius Sfortia Card.	16.e	Hebræorum gens salacissima	187.c
dis vxoribus	23.a	de Gula multatus	204.d	Hecate triceps	40.f 431.e
germinatio	166.b	gustatus	240.c	Hecates & Apollinis certamen	100.f
Geruli qui dicantur	408.c	gustus perfectus in qua parte consistat.		Hecates fibula	108.d 374.a
Geryon cur multis manibus & pedibus di-		240.c		Hecates simulacrum	375.d
catur præditus	228.f	¶ Gyges centimanus 252.e cur hyemem		hecatombe	139.c
Geryonis boues abacti quid	25.d. 228.e	denotet	ibid.	Hector comam per terga fusam gestabat.	
Geryones Hercules oppressit	228.d.e	Gygis anulus qualē habuerit lapidē	115.e	230.c.d	
¶ Gibberosus homo quis dicatur	232.f	Gylippus depeculator	147.c	Hectoris cadauer oleo rosaceo obunxit	
gibberosus astuti	196.b	gymnasium	386.f	Venus	401.e
Gigantes quandiu persecutus est bello Osi-		gymnica certamina funeralibus celebrari		hedera cur Baccho sacra	378.a
ris	230.e	solita	387.c	celebris	
gigantes quos vocauerit Commodus Imp.				apud Aegyptios	376.d
118.c				Dionysio sa-	
gigantum anguinei pedes, quid	257.f			cra	376.e
gilla herba	59.c			Libero Patri cur dicata.	
gillæ herba virtus	422.f			376.f	
¶ Gladius	314.c.f			hedera nō nisi senescētib. adhærescit	377.f
gladij ancipites in sanctorū manib.	315.c			hedera suffumigata occiduntur vesperti-	
gladium cur portet iudex	315.b			liones	179.f
glandis significatum	376.c			Helias quomodo Baalis sacerdotes riferit.	
glanis piscis	217.c			205.f	
Glaucem citharistriam adamauit & anser				Heleis serpentis ope victoriā aduersus Ar-	
& aries	175.a			cadus consecuti	117.c
glaucoma	358.a			heledo polypi species vnde dicatur	196.f
Glaucopis cur vocata Pallas	122.a			Helenam mactandam liberauit aquila.	
Glaucopis Minerva	146.e			139.e	
gloriæ calcar	165.b			Helioabalus perdicum plumulis in stra-	
gloriæ sublimitas	365.e			tis vsus	175.e
gloriosus	171.b.c 301.e			Helioabali luxus	67.b. bipedum &
¶ Gordiano tertio quadrigæ elephantorū				quadrupedum spurcissimus	73.b
decretæ	20.b			Helipoli primum phoenix ortus	144.b
Gordij currus iugo aquila insidens quid.				heliotropium	423.d
137.f				Hellico Heluetius	393.a
Gorgiæ tragœdiæ cur reprehensa	389.b			helluo per crocodilum	207.c
Gorgoneū caput adsculptū scuto Miner-				helluones taxati	412.d
uæ	146.e			Heluidio Pertinaci quodnam spectrū ob-	
¶ Graculæ lauri folio annuum fastidium				latum ante mortem	315.f
purgant	159.e			Henricus Imperator quando declaratus.	
gradus in mensuris quid dicatur	265.b			131.e	
Græci	327.e			hepar à Ioue regitur	239.b
Græculus Romæ ferozem taurum quomo-				Heptoporta	350.f
do ducebat	23.f			Heptabolus lacus	339.c
gramphum quid vocet vulgus	61.c.d			Heraclides iocose à Ptolemæo illusus	91.a
gratia	307.b. 440.e			Heraiscus	261.c
gratia relata	139.f			herbam dare	260.c 412.e.f
gratiæ symbolum	400.f			herbæ aculeis armatæ quid in sacris lite-	
				ris indicent	400.d
				herbis planisq; variis dii varij coronati.	
				304.c.d	

Hieroglyphicorum.

Hercules	427.a	heroibus cur draco sacer	112.b	Hirpi & Hirpini	120.d
Hercules Aegyptius primus Leonis gesta- uit insignia	15.a	Hersilia filius cur bulla gestamine decora- tus	301.b	hirquitillare, & hirquitalli	272.d
Hercules benignè interpretatus est oracu- lum Dodonæum	340.d	Herus & Leandri fabula quid	247.e	hirudo	216.d
Hercules cancrum deuincens quid	201.c	Hesiodus contra Proclū defensio	163.c.d	hirundo	161.f. & seq.
Hercules ceruum encans quid	53.f 54.a	Hesiodus quare difficulter profecit	372.d	hirundo in Pyrrhi tabernaculo nidum po- suit	163.c
Hercules cur dictus aurea mala secum as- portasse	76.a	Hesiodi an germanū poëma de Scuto Her- culis	122.b 343.b	hirundo literas ad pedes alligatas portans	163.f
Hercules Gongazæ Cardinalis Mantua- nus	276.b	Hesiodi locus	32.f 103.b 136.a 150.c	hirundo volitans supra caput Alexandri quid	162.f
Hercules Libycus Syrtes anguipedes effu- giens quid	108.c	163.c 186.a 196.f 263.f 321.e	345.f 407.c	hirundinis ars & ingenium	1bid.b
Hercules oleastro fratrem victorem pro- positis certaminibus coronauit	387.c	Hesiodi versus duodecim è Theogonia cur sustulerit Selcucus, & quos	307.c	hirundinis caput se habere qui imagina- tur, quid denotet	163.e
ex oleastro lucum seuit	1bid.	Hesiodo laureum sceptrū à Musis datum, quid significet	372.d	hirundines ædium construendarum nor- mam commonstrarunt	162.c
Hercules omnium virtutum idea	109.f	Hesperus	332.d	hirundines cur à tecto ablegauit Pythago- ras	162.e
Hercules Populum ad Græcos transtulit	381.f	Hesychij Hierosolymitani laus	250.f	hirundinum Musea Aristophani quæ	163.a
Hercules puer in cunabulis angues profligauit ac elisit	109.f	251.a 305.b		Hispania	97.b
Hercules Pylo bellum intulit	32.f	Hetruscorum doctrina de prodigiis à qui- bus manarit	236.b	Hispania per Geryonis symbolum	223.e
Hercules Thestij filiabus virginitatem im- minuit	73.d	hexapus	265.c	Hispanicum leporum genus	97.a
primus Iunoni capras immolare instituit.	1bid.	Hierarchie angelorum quot	331.c	Hædi in diuinis literis quid	73.b
Herculis ad inferos descensus	381.f	Hieremie locus	84.c	Homerus nullius disciplinæ nescius	242.f
Herculis claua	375.c	Hieroglyphicè loqui, quid	391.c	Homeri defuncti anima qua specie cuo- canda	165.e 166.a
Herculis columnarū symbolica interpre- tatio	281.c	Hieroglyphici sensus celebritas & diuini- tas	160.c.d	Homeri locus	112.a 142.a 159.d 167.d
Herculis furor in liberos	6.f	Hieron cur laudatus à Pindaro	34.c	213.b.c 333.d.e 438.a	
Herculis nodus	115.b	Hieron puer à patre expositus	185.f	Homericum in pauonem abiisse, cur dixe- rint Platonici	171.a
Herculis progenitores vnde oriundi	377.a	Hieronimus Fracastorius	368.d	homo	340.c 441.b
Herculis sacrum	395.d	Hieronimus Mandolus	70.f	homo bulla	301.f
Herculis signum summæ nobilitatis ex ære Romæ etiam nū extat	393.e & 396.b	Hieronimus Vuolsius	224.e	homo ingluuiosus, intemperans, in sues condendus	66.d
Herculis simulachrum in Capitolio inter- pretatur	396.b.c	D. Hieronymi locus	268.c	homo arbori similis	435.b
Herculis virtutes tres	396.b	D. Hieronymi opinio de Pelecano	146.b	homo mentis impuræ	180.a
Herculi quare sacrificabatur coturnix à Phœnicibus	177.e	hilaritas	236.d 304.e.f 374.b 387.c	homo nihili ac nequam	49.c
Herculem qua forma Galli faciebant	239.a	398.a 409.f		homo raræ consuetudinis	180.f
Herculeus taurus	23.d	hilaritatis symbolum	398.a	homo qui vel suam vel alienam ferocita- tem edomuerit	5.e
Herculiani iuniores, seniores	143.c	hippicum mensuræ genus quod	266.b	homo quomodo vertitur in belluam	36.b
Herculanus Leo quid	14.f & 15.a	hippobinos homo quis	36.a	homo solus an comitali morbo laboret	177.d
Herculanus morbus aquilino lapide ex- ploratur	142.d	hippoceruum nostra vidit ætas dono mis- sum Francisco Galliarum Regi à Fride- rico Mantuæ Duce	56.c	hominis natura	435.a
hermaphroditi an apud solos Lunenses	135.c	Hippocrates cur pileatus	294.d	hominis ætas vt plurimum annorum octo- ginta & vnus	152.f
Hermæa forma cur quadrata	290.c	ab Aesculapio oriundus	1bid.	hominem cur sapientissimum omnium ani- mantium iudicauit Anaxagoras	251.f
Hermæa signa qualia	256.a	Hippolytus Medices Card.	325.f	homine diutius nullum viuit animal præ- ter elephantem	149.e
Hermes vnde dictus	239.c	Hippolyti Medicei liberalitas	99.f	homines vtriusq; naturæ	135.c
Hermolaus Byzantius Stephanum in cõ- pendium redegit	147.a 194.f	Hippolyti Medicei mors	332.f	homines in lupos transmutari	81.f
Herodes Atheniensis in Neptuni templo dicauit delphino insidentem Palæmo- nem	194.c	Hippolyto cur templum excitavit Diome- des	298.f	Homolottorum sacrificium quale	26.c
Herodis scomma in Bradeam	329.f	hippomanes	36.c.f	honor summus	310.e
Herodotus putat leenam semel tantum pärere	11.b	Hipponis sententia de cœli figura	242.f	honor fidei sustinet	431.a
heroës & heroum statuæ quales	366.a.b	Hipponis sententia de procreatione	216.c	honor & virtus	431.d
		Hippota Nestor	33.a	honorem quibus tribuerit vetustas	26.a
		hippopornos	36.a	honores	313.e
		hippopotamus	208.b	Honoriani iuniores	114.a
		hircus animal libidinosum	73.a	Honoriani milites	68.f
		hirci hædiq; immolandi in sacris quid	73.b	Horæ	423.e
		hircini adipis vis in vite	71.f 72.a	horæ nomen	208.e

Index

horæ Græcis Latinisq; quid	229.c.d	hypenemia oua quæ	132.b	Ichthyophagorum genus vnde	220.d
horæ per fluuialem equum	208.d	hypocrita	179.a	Icosædram	439.d
horæ quæ, & vnde nomen	241.b	hypocritæ simulachrum	148.c	ictu vno exanimatus	204.c
horarum obseruandarum ratio prisca	46.e	hypodytis	295.e	Ideas Platonis cur <i>tytiorum</i> vocauit	
Horatij locus	16.a 22.e 62.d 69.b	hypomochlium	360.d	Aristoteles	192.c
77.a 104.c 107.e 112.b 124.d		byssopus	440.e	Idomenei clypeus gallo insignitus	173.b
126.b 158.d 163.b 165.e 170.f		byssopi symbolum	420.b	Idumæa fides à Christo cur deuota	392.a
181.c.d 186.c 248.d 254.d 292.c		hysteria	69.f	Iechonias inhonoratus	407.c
354.f 364.f 429.c 430.e 440.b		I		ieiunio curantur Venereæ voluptates	
Horcij Iouis statua	69.c	Litera	350.b	109.e	
hordei à vitio conseruandi ratio	373.d	Iacob contemplationem indicat		ieiunia Romani Cereri feruntur instituisse	
Horomazes quot deos in ouum incluserit	241.b	280.c		412.d	
horrificum	118.d	Iacobus Sadoletus	151.a 165.b	ieiunia à veteribus recepta	412.d
horoscopus	241.a.b	Iacobus Sanazarius, qui & Actius Synce-		Ieiunus	214.a
horti in tutela Veneris sunt	247.b	rus, senex scripsit poemata	164.e	Iephthæ detestabile facinus	70.c
Horus Aegyptiis quis	241.b	Iacobi Ziegleri præstantia in mathemati-		Iesus quomodo asseruerit nos in liberta-	
Horus apparuit Osiridi	31.d	cis	49.c	tem	28.f
Horus Apollo à Philippo quodam Græcè		iactura	370.b.c	Ignarus hominumq; locorumq;	87.c
redditus	233.c	iactura per caluitium	231.a	ignauia	89.d. 251.f 258.b
mutulus & imperfe-		Ialysus ciuitas ob picturam Protogenis fer-		ignauia honorata	302.c
ctus	ibid.d	uata	414.b	ignis	426.f 439.a
hospitalitatis iura	117.b	Ialysum quanta diligentia pinxerit Proto-		ignis ab Asseratore nostro in terram missus	
hostia humana	70.a	genes	414.b	86.e	
quibus Diis im-		Iamblichi laus	239.c	ignis à Prometheo furatus quid	135.a
molabatur	ibid.b	Iamide	39.d	ignis consideratio duplex	344.b
hostis insensibilis	310.d	Iana olim vocata Diana	104.e	ignis cur internuncius dictus	363.d.e
hostis profligatus	126.a	Ianus & Iani templa quadrata	364.f	ignis duplex	135.f
hostis victus	82.e	Ianus æris signandi morem inuenit	228.b	ignis ex collis leonis osibus	8.d
hostium cædes mutua	119.b	cur aliquando quadrifrons	229.c.d	ignis hieroglyphica	341.a.c.d
hostium mutua detrimenta	148.a	cur biceps, absq; manibus, & pedibus		ignis per fumi symbolum	345.d.e
hostibus quæ optanda dixit Antisthenes	54.f	255.a cur bifrons	228.a	ignis significatio in sacris quæ	344.d
Humana vita	327.c 347.f	Ianus Clusius & Patulcius	360.f	ignis Vestalis	340.f
humanæ vitæ lubricitas	32.d	minus, barbatus	228.a	ignem adorabant Persæ, & Lycij	345.a
humanæ vitæ cōmercia	363.c	uas, seras & clauas excogitauit	360.e	ignem aqua permiscere	343.d
humanæ rotæ	289.c	Iani etymon	104.d.e	ignem formidat leo, & cur	9.a
cur sextantium ra-		filie quatuor		ignem gladio diffecare	315.c
diis compactæ	ibid.	229.d duodecim colonie	364.c	ignem Persæ omnibus numinibus antepo-	
humeri quid in sacris literis	233.a	tem-		nebant	406.c
humanitas	292.d	pla quadrata specie	229.c	super igne sollicitus	9.a
humilitas	151.f 258.f	Ianum Saturni filium cur rustici lapidi-		ignobili à genere ad claritatem euectus	
humor parens omnium rerum secundum		bus obruerint	229.d	208.a	
Aegyptios & Thaletem Milesiū	242.e	Iani	363.c.d	ignobilitas	183.c
Hyacinthinus color	295.e	Ianiculi numi aliquot	228.b	ignominia	175.f
Hyacinthus in florem mutatus	440.c.d	Ianus Vitalis Panormitanus	293.a	ignorantia	222.d
hyæna	82.e.f	Ianuarius Lcneus	180.f	Ilados Mineræ templum	40.b
hyæna an alternis annis mas & fœmina	83.a	Iasoni Venus cur iynge dederit	184.a	ilignei solij calcati à leone vis	9.b
hyæne & pantheræ odium	ibid.e	Iaspis gratiam hominum conciliat	307.b	Ilihyia	295.e 343.c
Hyantes	66.c	Iberis olus, eiusq; natura	140.d	illecebre amatorie	157.d
hyca	217.a	ibis auis	127.c & seq.	Imaginatio excitat appetitionem	
hydra	122.c & seq.	dicata	ibid.d	109.a	
hydrargyron	429.c	cur salutis stimula-		images & familiarium insignia, non	
hydriam in sacram ædem gestabant vene-		chrum	127.e.f	sunt recentioris ætatis inuenta	110.e
rabundi Aegyptij	406.c	mas	127.e	143.b	
hyemale solstitium	199.b	Ibis prima litera Aegyptiis	351.a	images in anulis gestare solebant vete-	
hyemalis conuersio quæ	ibid.	ibidis ouum basiliscum profert	128.a	res, & quorum	302.c
hyemis	440.a	ibes candidæ & nigre vbi	127.c	imaginibus maiorum illustrium cur Ro-	
hyemis inclementia Romæ maxima	380.b	ibes cur Aegyptum significant	127.c.d	mani atria sua compleuerint	377.e
hyemis symbolum per cornicem	150.c	ibidem præsidio Moses quomodo exerci-		imbecillitas	100.a
Hyllus Herculis filius	2.f	tum loca à serpentibus occupata duxe-		imbecillitas & mos	435.c
hymnus	307.f	rit	127.f	imbecillitas humana	399.c 403.a
		Icarius	295.f	imbecillus fortiori assurgens	180.c
		Icarius pater ab ebriis colonis interfectus		imbellis	246.a.b
		390.c		im-	
		Ichneumon quo pacto crocodilum interfi-	207.c		
		ciat			

Hieroglyphicorum.

imbres aliis aquis magis nutritum	281.f	inconstantia	201.b 228.c 337.b	insom ^o de Somnia	3.b
imbres per corui symbolum	168.e	incontinentia rephensa	23.a	inson ^o tribuunt leoni	144.a
immortalitas	441.b	incrementum nostrum ex quibus constet	327.d	instai	205.a
immoderatus impetus	34.c	incrementum prematurum	383.c	instai per echinum	277.a.b
impatiens alieni coeli	209.f	incubones	73.d	insti	280.d
impatiens funis	81.c	incus	353.b	insti ex elementorum natura spectat	281.a
impedimentum	212.d 252.a 258.d.e	incudes à Ioue ad Iunonis pedes appensæ	353.c	isto per cœli symbolum	162.a
Imperator	111.a	quid	80.e	is homines pessimi habiti	219.d
Impp.duo	1bid.e	indemnitas fuga	1bid.	inata munditia	100.c
Imperatoris optimi munus	126.d	index digitus	260.f	lectus agens	429.a
Imperatoris qui paribus cum Augusto honoribus honestandi	18.a	chanus, Saluatorius dictus	1bid.	lectus æthereus	161.f
Imperatorum & regum iustis dedicata aquila	139.b	indicti belli signum apud Romanos quod	19.d	lectus efficacia	416.a
Imperatoria maiestas	138.e	308.f		elligentiæ vis	427.f
imperitia	346.a.b	Indici elephantum ferocissimi	19.d	teritus	58.e
imperitia & imperiti hominis simulachrum	232.b.c	Indicum mare magnas habet testudines	199.f	terpres	336.e
imperitus disceptator	93.c	indigena, vel nobilis	426.	terquiescens	52.f
imperitus literarum ne de diuinis differere audeat, lege cautum est	93.d	Indorum mos in traiciendis fluuiis elinueretundus	19	inuestigatio	210.d
imperitorum præcipitium	289.f	phantis	19	inuitus	57.d
imperium	53.d.315.f 321.d 355.b	Indorum oratio pro concilianda sibi præcipuum benivolentia	401.	inuidia cur per Hydram indicata	207.e
imperium firmum	376.a	Indorum quædam gens longæua cur	117.d	inuidia amuletum	122.d
imperij Romani tres insignes mutationes	131.e	indocilitas	65.f 88.f 191.b .e	inuidi ciuitatibus inutiles	301.c
imperij ampliatio	321.b.c	indulgentia	5.e	inundatio	405.f
imperij maiestas summa	327.c	indumenta	5.a	inuolucrum draconum in caduceo quid	10.c
imperij summa	311.d	inexpugnabilis	6.b	Ioan. Antonius Pollio	115.b
imperio doctrinæ præstantes	226.d	infantia	61.f	primas	53.b
imperfecti symbolum per ranam	210.f	infernum	84.f	Ioan. Baptista Montanus Veronensis	404.a.b.c.d
impetus	67.c	inferorum rotæ cur quatuor res tantum compactæ	289.c	doctissimus medicus	325.f
impetus hostilis	284.c	infinitum	352.a	Ioannes Cornelius Fantini F.	326.a
impietas per hippopotamum	208.b	infortunium	99.c	D. Ioan. cur per aquilam indicatur	300.d
impietati prælata pietas	124.f	infortunij magni tutela	208.f	cur locustis tantum & agresti melle nutritus	142.a
impius ingratusq;	153.d	ab Infortunio potentior	81.d	tritus	414.a
imploratio	100.f	infractis oris finis infortunium	34.f	Ioannes Grymanus Patriarcha	193.f
imploratio auxilij	162.d	ingenium	47.f. 423.d	Ioan. Iacobi Fuggeri Laus à literis, literarumq; inuandij studio	224.a
importunitas ac impudentia	191.a	ingenium velox	141.e	Ioannes Lascaris	338.c
impostura	190.e	ingenium acumen	48.e.f	Ioannes Petrus antea vocatus Pierius	130.c
improbitas	83.c.f 203.e 293.f	ingemo acutiore cur singulis purius est cœlum	396.e	Ioannes Sicus	259.b
improbitas edomita	208.c	ingenia recta debilitantur & recidia peruersa confirmantur audacia	191.	Ioannis Manardi Ferrariensis laus	250.b
improbitas meretricia	80.c	ingluuiosus	1bi.	Iolaus apud Thebanos diuinis cultus honoribus	382.d
improbitas per anserem	174.f	ingrati erga parentes	214.c	Iolea Thebis celebrata	374.c
improbi probiq; viri descriptio & paral-lelon	182.c.d	per Inimicitias illustrans	245.e	Ionatha mel gustans quid	187.b
impudentia	44.f 50.a 88.a	iniquitas	47.e	Ionice ades quales, & quibus diis edificata	365.d
impuritas	176.f	iniquus amor	350.c	te	116.d
impurus	239.f 240.a	iniuriarum ultio	195.a	Iordanis allegoricè quid	125.e
impurus amator	43.d	innocentia	182.e	Iordanis conuersus retrorsum quid	220.c
impuri amoris conditio	196.c.d	innocentia permanens symbolum	75.c 246.c 371.a	Iosippus à fratribus venundatus	25.e
Inæqualitas	58.c	innocentia per piscem	251.a.b	idem somniorum interpres	1bid.
inæqualium concordia	34.a	innuus	222.c	Iosippi parentes ac fratres in Aegyptiorum commercia non admissi	422.d
inanis animus	408.a	inquietudo	425.f	Iosippi somnium de Sole, Luna, stellis	327.f
inanis gloria	58.f	inquilinus	150.b	Iulie Pie numus	252.b
inaniæ significatum	415.a	insatiabilis	201.d	Iouiani Pontani carmen de Palmarum amore	370.e.f
in aquosum, quid in sacris literis	281.b	inscitia cur vespertilio	116.a 249.c	Iouiani & Iouiniani iuniores & seniores milites	143.c.d
in arcum	398.a	insidia	179.e	Iouij ordines militum	68.e
incantatio	183.f	insignium cause	337.d		
incepta magna irrita	201.e	insipientia	304.a.b		
incolumitas	59.e 194.e	insolentia	145. 179.a.b 329.d		
incolumitatis symbolum	372.b		35.c		

Index

[illegible]

Hieroglyphicorum.

Lacedæmonij cur frontem abradendam iusserint	230.c	largitio ciccrum	414.d	Leliuron	292.
Lacedæmonij equum ventis immolabant 38.d		larus	167.a & seq.	lenonum improbitas	49.
Lacedæmonij Iudæorum cōsanguinei per Abrahamum haberi volunt	143.b	larus cur Herculi dicatus	167.b	lenti qui	315.b
Lacedæmonij Leuctrica pugna propemodum oppressi	174.d	larus cepphus, prouerb.	167.f	leo cur cælo adscriptus 2.e cur solare animal 3.a cur superatus fingatur ab Hercule	15.d
Lacedæmonij per aquilā indicati	143.b	larum vocauit Cleonem Aristoph.	167.b	leo dominator animalium 4.f dominus ab homine quid	6.d
Lacedæmonij quid responderint Alexandro, cum Deus haberi cupiuerit	324.d	lares cur caninis tergorib. velabatur	40.c	leo & aper iuncti ab Admeto	2.d
Lacedæmoniorum inhospitalitas	279.e	laruarum læcessitor	84.c	leo gallum cur perhorrescat	9.c
Lacedæmoniorum mos iam parta victoria	173.f	laruis non terretur leo	1.b	leo pareissimi somni cur	3.a
Lacerta exiccata in viperā mutatur	106.f	lascina mollities	259.f	leo percussorem mira obseruatione noscitur 12.e	
Lachesis	356.b.e	lasciuia poenitentia	54.c	leonis anteriora membra robustiora 2.e	
Lachrymæ	205.b 307.c	lason	238.f	leonis à Samphone strangulati examen apum fucibus fauos ingessit	187.e
Lachrymarum hieroglyphicum	417.d	latebræ	59.e	Leonis X. Pont. insignia	359.c
Lacones	314.b	latebris gaudere colubrum quid	107.e	leonis effigies	1.b
Lacones pileati pugnabant	293.d	Latini manumissi qui	294.c	leonis crymon	3.a
Lactantius de Phœnice poemā, non historiam scribit	144.d	latro 67.d latrocinium	207.b	leonis herba	382.b
Lactanius Ptolemæus	70.f	latum vnguem cedere	263.b	leonis herba natura	10.e
Lactantij locus	412.f	laudabilia faciendæ	59.a	leonis magnanimitas	1.a.b.c
Lactantij Tertullianiq; opinio improbat	142.f	laudatio similis irrigationi	281.a.b	leonis membra singula mystici significati argumentum præbent	1.a
C. Lælius eodem semper vultu	44.c	D. Laurentius qualis	244.b	leonis partes anteriores & posteriores quid	15.f
Lælius Taurellus	22.d	laureatæ literæ	373.b	leonem ex vnguibus æstinare, vndenam ortum	263.b
Lena vestis	297.e	Laurentius Iustinianus patriarcha	137.b	leonem Megara deuastantem confecit Alcathus	239.f
Letitia	25.d 383.c	laureum Iulie Augustæ	372.c	leonem quid vocet Martialis	13.b
Letitia inturbata	424.d	laureus scipio quid indicet	373.c	leones animosiores qui 1.b pauidi magis qui	1bid.
Letitiæ dator Bacchus	394.c	laurei sceptri Hesiodo dati significatio	372.d	leones domiti, & Magnæ Dææ currui succedentes, quid	15.f
Letitiæ indicium	421.d	Laurus Soli consecrata	411.f	leones insonnes cur nonnulli putauerint	3.a
Leua manus quemnam indicet numerum	267.d	Laurus 371.f Apollinis infigne	1bid.	leones semper febri cruciantur	8.d
Leua vis in Deo quæ	252.d	Eiusdem ignea vis. 1bid. vsta resoluta	1bid.	leones vbi locorū à culicib. infestantur	8.f
Laidis tumulto leenæ simulachrum oppositum	14.d	laureus Bebycia 373.c Delphica cæteris præstantior	1bid.	leonina societas	5.a & b
Lais quo pacto fucrit ebruta à Theffalis matronis	200.b	laurus suffitionibus adhiberi solita	373.a	leoninum caput per somnium quid	4.f
Lamachus socium sibi cooptauit Nicias, & cur	223.f	laurus cur Apollini sacra	372.a	leonini capitis significatio	2.f
lanima	284.f	diæ seu tutelæ consecrata	372.b	Leonardus Iustinianus	137.b
lampadum ludus	340.c	laurus triumphantium infigne	371.e	Leontopolis vocata Alexandria	3.c
Lampacum cur salaci Deo sacra	390.b	laurus vaticinij symbolum	372.a	Leopardus alio fugatur	423.a
Lamprij locus	386.b	Lauri Delphicæ baccarū magnitudo	396.a	lepos obortus in moestitia	187.d
Lampyrus	120.c	Lauri folia fulmen non icit	372.d	lepus à πῶς τὰ λέγει dicitur, quod aspicere est	95.b
lanata in pelle cur noua nupta sedebat	76.d.e	lauri folia viridia Pompeij fascibus à Lucullanis militibus illigata quid portenderint	372.f	lepus cur Veneri dedicatus	395.c
lancea	310.d	lauri folio annuum fastidium purgant gracule, merule, palumbes, perdices	159.e	lepus Græcum vocabulum	96.f
lanceam dare & accipere	310.f	laurus Letitiæ victoriarumq; nuncia	373.a.b	lepus impurum animal in diuinis habetur	95.d
Lanuuij clypei abrosi à muribus	99.c	lauro ad dormientium caput apposita, vera videri somnia	372.a	lepus marinus	216.b
Laodice	336.d.e	laurum fugiunt anseres	174.f	lepus mas & progenerat, & factum concipit	96.c
lapis	361.c	Launi milites, eorundemq; infigne	155.e	lepus oculos inter dormiendū patefactos ostentat	95.b
lapis è cælo lapsus, quale signum	361.f	Lazarus Bonamicus	217.c	lepus palpebris clausis vigilat, adaperitis dormit	1bid.
lapis & caudex quid Comicis	111.f	laureum scipionem gestare quid	159.c	lepus quasi leuipes	96.f
lapidem tetragonū colebant Arabes	361.c	Laurium	147.d	lepus tute es, & pulpamentū queris	95.d
laqueus	356.e	Leenæ partus rarior cur quibusdam visus	11.c	lepus Veneri præcipue deberur	96.a
laqueum mellitum quid vocarit Diogenes	186.a	leenæ seorti simulachrum	14.e		
Laræ, siue Larundæ humanis capitibus sacrificatum	419.a	leenam semel tantum parcere putat Aegyptij	11.b.c		
		legifera Ceres	162.b		
		legio vicesima	354.d e		
		legumina vel fructus pro gentilitiis nominibus usurpata	414.b		
		leguminibus cur abstinendum	413.e.f		

Index

leporis occurſus ominoſus & improſper 95.e	libidines 407.e	locuſtæ ſegètes depopulantur 202.f ſal- tu pernices ſunt Ibid.
lepores auriti à poëtis vocati Ibid.c	libidinoſus ab incunte atate 202.a	locuſtarum certamen Ibid.d
lepores maſculò ſceminæ omnes ab Arche- lao vocati 96.c	libidinoſus quomodo p̄ oculi indicium 235.d	locuſtis quibuſnam veſcebatur Ioannes Ba- ptiſta Ibid.e
lepores qui primus in Siciliam portauerit 97.b	libitinariorum munus 40.e	locuſtis aluntur multi in Aethiopia 203.b
leporum tria genera Ibid.a	libri 283.e	logium, Pontificium ornamentum quale 306.e
leporina caro in melancholiam alit 98.b.c	lichen quænam ad ſe trahat 44.b	lolium 405.e
leporinæ carnis eſus formoſiores facit ho- mines Ibid.b	licis vitia 43.e	loligo fundit atramentum 203.c
leporinus ſomnus 95.b	lienem tenuiſſimum habet canis 43.e	longæui ex doctis qui 152.f 153.a
lepra quid in ſacris literis ſignificet 420.b	liene laborantib. riſus difficillimus 44.b	longo poſt tempore prodiens 210.f
Leptitanorum inſtitutum 408.b	lilium purpureum 440.c	longo tempore aliquid effectum 19.a
Lerij peſſimi 219.d	lilium, liliq; ſymbola 401.f 402.a	loquendum rariſſimè & iucundè cum re- gibus 174.f
Leſbia virgo à delphino ſeruata 194.e	lilium cur ſlos lunoni, cur item Regius 402.f	lotos a bor 327.a.b vbi fructificet Ibid.
Leſbus à Darianus militibus euerriculata 337.f	lilium ſpei ſymbolum eſt 402.a.b	c.d cur Apollini ſacra 384.a
Lethargi remedium 416.d	lilia offerebant Nymphis gentium ſacer- dotes 402.e	lotos capillata Ibid.b
Leucadica virgo mirificè à pavone ada- mata 171.c	limi oculi 217.a	¶ Luca bds 19.a
Leucothoë cur in veſpertilionem mutata 179.f 180.a	limpide aquæ 285.a	Lucani ſcarabei 61.c
Leutricarum puellarum necem indicauit canis 41.a	lingua 238.f	Lucani locus 24.f
leucus piſcis ſacer Theocrito 213.a	lingua coërcenda 206.b diſſecta in ſa- cris præconi tradebatur 239.c Mer- curio ſacra 239.b optimum & peſi- mum in homine Ibid. plectri inſtar 350.c.d	Lucas Euangelista 30.c
Leutychedes Lacedæmonius 118.e	lingua ferrea, veritatis indicium Pindaro 240.b	Lucas minoritanus 267.f
Leuitæ cur iuſſi abraderè pilos omnes cor- poris 229.f	linguæ cum auribus cognatio 427.d	lucerna 340.a
leuitas 193.e	linguæ victimarum Mercurio adoleban- tur 239.e	lucerna ardens dictus Io. Baptiſta 341.b
Leuitas in moribus 44.c	linguaces 183.f	lucernæ Ariſtophanis Grammatici, Clean- this, Demotheſis, Epicteti 342.a
lex, legiſq; appellatio Hebræis quid 277.b	Lingua ciuitas quæ 147.a	lucernæ ſignificationes Ibid.b.c
lex quando data 29.a	linum, lin. q; opificium 299.d e	Lucetius 345.b
legis iugum impoſitum Iudeis 28.f	lintea veſtis 298.a	Luciani libellũ de Mercede conductis con- uertit Pierius in linguã Latinam 167.c
leges 304.e 359.b	linteæ veſtes in ædes ſacras inferendæ 299.f	Luciani locus 427.a.b
lex diuina de plantandis arboribus myſti- cè interpretata 395.f	liria 427.d	Luciani locus emendatus 167.c
leges, vetus & noua 296.f	lirioeſſa 440.b	luci dare quid 179.d
legum inæqualitas 193.c	litatio 306.d	lucifuga Ibid.e
¶ Libani medulla ablata à Rege barbaro, quomodo intelligendum 373.e	literæ 47.a 203.c	Lucina 328.f
liber 103.d 352.d vnde dictus Ibid.	luere lauro reuinctæ 373.b	Lucina cur dicta luno 236.e
Libero Patri ædes ſacræ quæ 365.d	luere ſeptem 349.e.f	Lucina dicta Diana 214.d
Libero Patri gratiſſima victima aſinus 403.e	literarũ Aegyptiacarũ charactères 351.a	Lucretij locus 8.d 15.f 52.c.e 53.e 102.f 103.a 104.e 109.e 136.b 149.c 177.d 193.a 244.e 246.e 321.f 339.c 340.c 407.f
liberalitas per manus ſymbolum 252.c	literarum honos apud Aegyptios 277.a	lucrum 237.f 429.b
liberorum propagatio 340.c	literarum ſymbolum 414.e	lucrum per capitis ſignum 226.c
liberorum procreatio, quorum inuentum 135.c	Linæ Auguſtæ lauretum 372.f	luctus 236.d
liberales artes quæ 277.a	Linæ currũ cum elephantis decreuit Clau- dius 17.f	luctus & querimonia 163.b
liberaliſſima benignitas 409.d	Luſius Podocatharus Cypri Archiepiſco- pus 199.d	lucubratio 342.a
liberalitas 408.f	Liſor 134.c	lucubrationes per luſcinia ſymbolũ 166.c
liberatores patriæ 293.f	¶ Loca autorũ explicata vide in propriis eorum nominibus	Lucumon Hetruſcus 301.a
libertas 293.d.e 296.e 389.d	Loculi in quem vexilla figebantur, forma 371.e	ludi Circenſes 322.a
libertas & liberatio à moleſtis 230.e	locuples 129.f	ludi Taurij quib. Diis, & cur inſtituti 25.b
libertas: Chriſtianorum vera quæ 28.f	locupletatio 226.b	ludi teſtacci Romæ 413.e
libertas per explicatas manus 252.b	locupletatus diſcordiis ciuium 210.a	Ludouicus Aliger 368.e
libertas triplex 294.b	locuſta marina 197.b 202.d terreſtris 20.f	Ludouicus Beccadellus Archiepiſcopus Raguſinus 410.d
libido 72.c 115.c 407.e	locuſtæ & polypi inimicitia 197.b	Ludouicus Podocatharus Card. 199.d
libido extincta 247.e		lumbi per Veneris ſymbolum 244.f
libidinis antidotum 109.d		lumen in diuinis literis quid 147.e
		luminis maioris violentia 344.f
		lumina & luminaria cur vocentur viri cla- ri 327.b.c
		Luna

Hieroglyphicorum.

Luna 13.d 45.f 61.c 100.b 328.b et seq.	Lynx in genere luporum recensetur à ple- risq; 85.c	malus Punica in Tunonis honorem planta- tur 357.c
Luna cur Lunus virili genere aliquando 329.d	Lyncis acutissimus obtutus 85.c	mali arboris et fructus hieroglyphica malus demon 109.b (394.b)
Lunare corpus 432.d	Lynci Ceruario cognomen inditum 85.c	Mamæ somnium de Alexandro filio 112.f
Luna mensisue 228.f	Lynces conuexa montium visu penetrare feruntur 85.d	Manalis lapis 361.c
Luna Persarum indicium 327.e	Lyncei oculi à Lynce 85.d	Manardus medicus 45.c
Luna quæ et Isis 286.a	Lyncei oculi à Lynceo Idæ fratre Argonau- ta dicti 85.d	Manasses quinciceps 229.e
Luna quid Pythagoræ 328.b quia par- te semper clara et conspicua 1bid.c	Lyncurius lapis ex concreta lyncis vrina 85.c	mandragoræ soporifera vis 421.d ra- dix 1bid.
Luna rixu cur dicta 115.b	Lyra 346.d.c	mandragoræ vsum temporibus nostris in- cognitum 421.e
Lunæ comparata dialectica 329.c	Lyra cur in manu Mercurij statuebatur 347.a et quot chordarum 348.d	Mandri in India 202.e
Lunæ simulachrum 426.a	Lyre forma 348.c	Mandro à remis ad imperium venit 392.c
Lunæ et Solis coniunctio 1bid.	Lysander feliciter aduersus Athenienses pugnauit 361.f	Mandronis nauis 392.c
Lunæ et Solis certamen 100.a	Lysimachi insolentia arrogantiaq; 324.d	Manes cur dicti 227.f
Lunæ facies varia 328.b	huius vanitatem quomodo riserit Pafia des 1bid.	Manethon Aegyptius fallitur 3.a.b
Lunæ ortus 46.a	Lysippus cur hastam in manu Alexandri posuerit 310.d et 324.c	Mania Larum mater 419.a
Lunæ symbolum 417.b	Lytræ 98.c	manicæ 338.f
Lunæ varietas admirabilis 286.c		Manili locus 218.e.220.f
Lunæ uectatio 335.c		manipulus 398.f
Lunæ nouæ adorandæ mos 46.b		manipularis 298.e
Lunata pellis Martiali quæ 329.f		manobarbuli 143.d
Lunulas gestandi mos Romanorum 229.f		manus et earundem vsus 250.d 251.c
Lupa intra quot dies pariat 81.d.e		Mantinea 354.d
Lupanaria vnde dicta 80.c		Mantuanis numis impresserunt Maronis imaginem 226.d
Lupercalia 44.d à quo primum institu- ta 1bid.		manus ad digitos vsq; inuoluta 254.c à- uersa ad osculum exposita quid 253.f
Lupinis dentibus laceratæ carnes cur dul- ciores 77.a		coccino præligata 298.c
Lupus 79.d. et seq.		manus Dei quid 250.f
Lupus ab Atheniensibus cultus 79.f		manus dextera quem numerum indicet 267.d
Lupus scillæ contactu conuellitur 98.c		manus in triclinio Vespasiani visa quid 251.d
Lupi et equi antipathia 84.b		manus leua quem numerum indicet 267.d
Lupi nomen in sacris quid 80.c		manus manum scabit, prouerb. 252.c
Lupi saxum extimescunt 80.d.e		manus sinistra compressis digitis 255.c
Lupum tenere auribus, prouerb. 81.c		manum admoouere 252.f
Lurconem quomodo taxauerit Cato 240.d		manum deosculari solent adorantes 253.f
Luscinia 166.a et seq.		manus artium ministræ 250.d
Luscinia modulationis studiosissima 166.b		manus complicatæ non sunt amicis traden- dæ 255.e
pullos suos erudit 1bid.		manus inter loquendum non mouendæ 260.a
Luscinia quo tempore assidue cantet 166.b		manus post tergum reiectæ quid 253.c
Lusciniae Drufo et Britannico doctiles fue- re Græco Latinoq; sermone 166.b		manuum ablutio quid veteribus 251.b im- positio 254.c
Luxuriöse deliciae 66.d		manus plures se habere qui somniauerit, quid 255.b
Lyæus à soluendo dictus 376.f		manus remittere 252.c tollere 253.f
Lyæi nomen vnde 261.d		254.d
Lycisca cur Messalinæ cognomen tum 8.c		manumittendi rationes quot, et quæ 294.c mansuetudo 19.f 30.d 75.c
Lycabanta cur annum dicimus 79.e		386.c
Lycopolitani lupum colunt 1bid.e		mansuetudinis miræ exemplum in elephan- to Romæ 20.b
Lycurgus sacrificium humanum Dianæ offerri solitum in Epheborum flagra con- uertit 357.a		niappa 297.c
Lycurgi de liberorum institutione concio 124.c.d		marassus 111.c
Lycus demon 292.f		marathro lippientes oculos depurgant an- gues 59.d
Lydiæ rex 316.b		Marcelli laus 34.c
Lydorum equi, Cyri camelorum odore con- sternati insidentes præcipitauerunt 94.d		
Lynceus classem Carthaginensem à Lily- beo Sicilia promotorio prospectare et recensere solitus 85.c		

Index

Marcia & Martia	296.a	Masurij interpretatio de Angerone simu-	mel, ac ab eo metaphoræ diuina 186.e.
Marcia concubina plurimum tribuebat		lachro	mel adulationis symbolum 420.a
Commodus Imp.	340.f	mater siue naturæ genius	in sacrificiis offerri prohibetur 187.b
Marci Aurelij statuæ forma considerata	260.c	matris nomen in diuinis literis	& e. quid Pindaro 186.b
M.T. Ciceronis iocus	366.b	materia prima	mel Corsicum aliquid amari habet 187.a
Marcomani	114.a	materia, formaq;	mel & fauum in sacris quid 188.a
Marcomani iuniores	114.f	mathematicus	mellis vsus vitam diutius producit 186.f
ibid.		matrimonium concors	melle & lacte flucns terra quid 186.c
Marcus Crassus agelastos	44.c	matronarum impudicitia	melle & lacte imbuebantur infantes susce-
Marcus Crassus cur disteriis non carpeba-		Matthæus Macingus Venctus	pti à lauacro 188.a
tur à Sicinio	30.f	inaturandum	melle plurimum vsi Pythagorici 186.f
Marcus Euangelista cum Leonis imagine	4.f	maturitas	Melampus
figuratur		Mauretania	57.b
Marcus Mantous Patavinus iureconsultus		Maurialites milites	Melas & Melon cur vocatus Nilus 141.f
egregius	346.b.c	Mauri feroces	Meleta
mare	284.a 354.c	Mauri occurfus Hadriano fatalis	350.c
mare ἀρπύριον 220.e cur perniciem vo-		Maximiani Imp. milites cur Herculiani vo-	Melicerta 194.c huius corpus in 1st-
carint Aegyptij 219.b mundi ven-		cati	mo à delphino expositum 194.d.e
ter 225.f nihil ioue dignum producit		Maximij imperij serpentis indicio præ-	Melicerta, qui & Palamon
217.d nullius frugis esse dixit Homerus		monstratum	382.c
219.b		Maximo Imp. aquila dedit auspicium im-	Melissæ historia
mare perturbatum in insomniis quid sol.		perij	188.f
225.f		¶ Meccenas præcipuus Augusto amicus	Melisi Euboici sententia de odore
mare per ventris symbolum	249.b	211.d	165.a
maris aqua ad purificationem adhibetur		medicæ arboris casus Romæ Leoni X. P.	melitana
218.b		M. fatalis	424.c
maris interperium	195.a	medici prudentia qualis esse debeat	Melophori
mare cur Saturni lachrymas vocarit Py-		medici tam manus quam cor crudite de-	396.d
thagoras	218.f	bent esse	Melo vocatus aliquando Nilus
mares inter animalia grauius sonant foemi-		medicos esse in Aegypto cur dictum	339.f
nis præterquam in bubus	25.a	medicina multisariam ab oraculis peti so-	Melon & Melius Hercules
mares animi	246.b	let	76.f
mares animi Marti attributi	38.c	medicina lucrum non sanitatem querens	melote quid
maris & foeminae fetus quibus indicis co-		inanis ars est	395.f
gnoscat	24.a	medicma petita à Dis	Memnonis statua
marium interitus	230.f	medicinae symbolum periconiam	384.c
maritalis coniunctio	311.b	medius digitus 260.f 261.d Idem, Medi-	memoria grata accepti beneficij
maritalis copula per cornices	148.f	cus, infamis, impudicus. Ibid. & 269.e	428.e
maritima antiquitus omnia sacra	213.b	medium	memoria
maritus coniugis adulteræ	73.e	medium hominis vbi	316.c
Marius Bandinus	71.a	meditatio	memoria mali obliteranda
Marius Maffæus	116.e	medulla carent ossa leonis	408.b
Mars & Mauors vnde dicti	80.a	Medus asinus primum vim eque intulit	memoria post obitum extincta
Mars & Venus per duos accipitres	152.b	92.d	209.c
Mars Vltor	308.e	Medusa	Memoriae consecrata auris
Marti cur sacer canis	44.e	121.f & seq.	238.c
Marti equus sacer	38.c	Medusæ caput quid	Memphi templum Scrapidis
Marrhes rex quem honorē habuerit cor-		Medusæ caput Domitianus cur pro pecto	226.a
nici	149.d	re gestare solitus	Memphitica inscriptio de Aegypti liber-
Marsyas cur suillam dicatur caudam ha-		Medusæ figmentum vnde	tate
buisse	65.f 66.a	Medusæ cur serpentinum caput	35.b
Martialis locus	13.b 38.e 100.c 131.f	121.f	Menalij equi quales Phormis
156.b 204.d 213.d 248.c.d.f 297.d		Megaclis Atheniensis censura de Hesiodo	36.c
299.f		122.b	Menalippus Dianæ templum violauit
Martialis & Quirinalis socij	319.c	Megalestus demon	405.c
Martes animal	100.e	Megareses cur aquis abundant	Menandri locus
masculus & foemineus fetus quomodo de-		Megaresium factum ad fugandos Antipa-	124.c
prehendatur in tauro	24.a	tri elephantos quale	Menander Samarita hæreticus
masculi vocabulum in sacrificiis	246.c	18.c	102.f
Masiusse Regi munera missa cum sella		Megaresium mores, & Megaricæ sphin-	Menapes seniores quinam milites
curuli à Romanis	321.a	ges	113.c
		Megaresiū stratagema aduersus Antipa-	Menapij
		trum	42.d 312.f
		Megaresibus quid acciderit ferarū effra-	mendacium
		ctis carceribus	203.d
			mendacium in extrema parte nigrescit
			167.a
			mendacia cur imbecilla
			240.b
			Menis rex cur ab Aegyptiis malè audiuit
			66.d
			Menoni in uxorem data Semiramis
			158.f
			mens quid Tullio 105.f à sensu dece-
			pta 108.e verborum fons
			39.d
			mentis attonitæ consternatio
			198.c
			mentis erigendæ signum
			349.b
			mentis frater est os
			39.d
			mentis vehemens agitatio
			355.c
			mensurij
			364.f
			mensis
			329.b
			mensis cur bos appellatus
			23.c
			cur per
			palmam
			369.a
			mensēs singuli dijs singulis, & quibus at-
			tributi
			104.f
			mensium Græcorum diuisio
			228.f
			mensura à quibusnam principium sume-
			re de-

Hieroglyphicorum.

re debeat	263.a	291.b	in Miluios qui dicantur conuerti	130.d
mensura digitorum filia	ibid.	metallis singulis Planetarum nomina tributa	Mimon dæmon	292.f
mensura qua sit ad salubritatem bibendum	290.d	Metellus coruū lapideum imposuit sepulchro Diodori rhetoris	minus	183.d
mensurarum nomina	263.c	metecora	mina & pax	115.e.f
mensurarum & ponderum ratio cur incerta	263.b.c 266.d	Methona	Minerva	428.c
Mephibosetha Ionathæ filius	43.b	Mericulosus	Minerva Arcadica	357.d
mercator & mercatura	429.b	Metrodori Scepsij ridicula obseruatio contra cantharides	Minerva Pythagorici cur per triangulū æquilaterum	292.b cur Trigemina
mercatorum stationes in Laniis habebantur	229.c	metus quid	ibid.c	
Mercurius	61.d 239.b 429.a.b 438.b	metus comes potentie	Minerva ταυροπία	29.d
Mercurius, vel efficax sermo	246.f	Michael	Minervæ clypeo adsculptum Gorgonum caput	146.e
Mercurius χυρο' πάρις 116.b Deorū præco	239.c	Michael angelus occidentali vento præpositus	Minervæ symbolum per noctuam	146.e
concordiæ signum	415.c	Michaelis vox quid	Minervæ tertium vniuscuiusq; mēsis diem	292.c
cor dis & sermocinationis dominus	127.d	Michael Siluius	Minervæ Operatrici sacre gallus	173.c
cur vocatus Cyllenius	256.a	Michaelium familia Veneta	ministerium	255.c
cur Lato-næ cōmittitur ad Xanthi fluij ripam	239.b.c	Midas cur asininis auribus fuisse prædictur	minotauri effigies quando extollebatur	30.b
magno silentio colebatur ab Aegyptiis	205.f	Midas Satyrum capiens quid	Minutio Auguri cur bos aurata posita	26.a
primus literas Aegyptiis communicauit	351.a	Mida pucro formicæ in os tritici grana cōgerebant	Mirmillones	337.c
primus verba in ordinem redegit	239.c	Mide quomodo Phrygiæ regnū præmonstratum	miseratio	132.f 146.a 364.b
ratio-nis & veritatis Deus	290.c	migratio	miser cordia vel pietas	441.a
sermonis præses	239.b	Milanioni ceruus dicebatur	miser cordia per genu	258.e
Mercurius Trismegistus	430.b	Milichius à nonnullis appellatus Bacchus	Mithridatis contra venenæ remediū	422.c
Mercurij simulachrū apud Corinthios cū ariete cur	78.b		mittere sub iugum	311.a
apud Tanagraeos quale	78.a		mirra	303.c
Mercurij simulachro cur canis adiciebatur	239.d		Mitylenæi Sapphus imaginem numis impresserunt	226.d
Mercurio cur arundo adsculpta	414.f		mixta	15.f
cur dicatus gallus	173.b		Modratio	299.c
lacte cur sup-plicatum	390.b		moderator	234.a
Mercurio linguae victimarum à quib. adolebantur	239.e		modestia	23.b 296.f
per Mercurium in Sacris quid denotetur	429.b		Modestini Iureconsulti locus	354.f
Mercurium Nilo proguatū putabant Aegyptij	205.f		modius	406.a
meretrix	13.b.c		medio super sedere quid	ibid.d
meretrix per mel.	187.d		mola	363.a molaris lapis
meretricia petulantia per equinam imaginem indicatur	36.c		molles per comæ symbolum	230.d
meretricia procacitas	36.a		mollities	216.e 424.b
meretrices quænam amatoribus suis comprecantur	51.e		mollities lasciuia	259.f
meretriculas quam nam poësim vocarit Plato	198.d		monarchiam probauit Isocrates	140.b
merops	124.f 125.a		Monodos cur vocatus Prusiæ regis filius	83.d
huius pietas in parentes	ibid.		monstra domita ab Hercule quid	41.d
merula lauri folio annuum fastidium purgant	159.e		montani elephantes quales	129.d
Messalina	80.c		monumenta aliquot vetusta diuersis locis extantia	399.d.e.f
Messalinæ salacitas	100.c		monumenta vetusta in agro Bellunensi	160.a
Messenij	314.b		mora	179.e
Messeniorum exitium unde animaduertit Theolcus vates	392.a		moralis philosophia discenda	279.c
mēsis in diuinis literis quid	405.b		morbus grauis	332.c
mēsis per falcis symbolum	405.c		morbi ad Deorum iram referebant veteres	159.f
messoris ab aquila liberati historia	119.f		morborum singulorum singuli erant medici apud Aegyptios	127.f
meta	278.c		morborū transitus in rebus inanimis	91.e
meta triangularis & quadrangularis quæ			mordacitas	200.d
			mores ciuiles imperfecti	190.c
			mores coniugis ferendi	209.a.f
			mores oculi	81.f
			mores	

Index

mores prauī	405.e.f	mundus duplex	432.d	mustela rutam carpūt ab esu colubrorum	
morū dissolutio	292.d	mundus	60.d 330.d. 364.d	59.d	
varietas	84.c	mundus, vel vniuersum	425.f	muta signa militaria	30.d
moribus aliorum accommodatus	197.b	mundi machina	72.d 102.d 430.d	mutili	367.e
à Moribus bonis alienus	64.c	inens Sol	234.d	mutua officia	93.d
morositas	314.c	moles plena Deo	384.c	mutuò muli scabunt	93.b
morosus arg; difficilis	204.d	apud Aegyptios	134.f.	¶ Mycenarum portis statuebantur leonis	
Morphò Venus	356.f	phicum	426.b	effigies	3.b
mors 237.e 312.b 315.e.f 356.d 380.d		mundi partes quanam dexteræ, & quæ		Mycenis pauo in æde lunonis ab Hadria-	
381.a 436.f		sinistræ	24.c	no dedicatus	170.f
mors difficilis	200.d	municipibus iniurius suis	164.f	Mycerinus Aegypti rex	23.b
mors & imbecillitas	435.b	munificentia	18.a 414.d	Mycerini Aegyptij colossi quales	255.c
mors in diuinis literis quid	147.e	munimentum	98.c 317.c	Mychea Veneri sacra	107.e
mors per pellis hieroglyphicum	249.f	munimentum ab insidiis	125.d	Myiodem muscarū deum imprecatus Her-	
mors pro amaritudine	381.a	multatus de gula	204.b	cules	191.c
mortis hieroglyphicū per noctuā	147.d	Multimammia Diana	179.d	Myonia	100.c
mortis indicium Cupressus	380.d	multiscius quo signo in lucē editus	229.d	Myrias	291.b
mortes duæ	341.c	multitudo per nouenarium numerū	271.c	Myrillo cur iratus Caesar	303.d
morfus canis rabidi	43.f	multitudo, & vnus è multis quid	145.a	Myrmidonum fabula	58.d
morfus ieiuni hominis pestilentior	109.f	multitudo infesta	58.d	Myrtilus	322.b
mortalium duæ conditiones	217.e	multitudo per vicensalem numerum	273.c	myrtus	440.e
mortui exenterati & aromatibus delibuti		multiuolus	178.f	myrtus ab Hecates templo sumnota	
Alexandriæ diutissimè conseruabantur		murænæ 209.a.b an serpentibus copu-		108.d	
152.f		lentur	1bid.	myrtus corona funebris	374.c
mortuorum ventres cur exinebant Aegy-		murænæ & thrissæ euocantur cōcentu &		myrtus pro pudendo muliebri	373.f
ptij	67.c 249.d	tintinnabulis	52.d	myrtus Veneri dedicata	1bid.
morus arbor	383.d	murænis exponebant olim seruitia Roma-		myrti consideratio	1bid.e
Morus parasitus in cæparum alliisq; come-		ni procures	209.c	myrti ramus hilaritatis indicium	374.b
dones inuehitur	417.c	muri pro corona accepti	305.a	myrto coronari soliti milites	304.d
Moses cornibus insignis effingitur	56.d	mus	99.e	myrtea corona triumphantium militū ca-	
Moses infans in profluentem expositus, à		mus albus quis dicatur	100.c	piti gestata quid indicarit	374.a
Thamira Pharaonis filia seruatus 281.d		præstat 24.f in conuiuio candelam		myrtæ virgæ hieroglyphica significatio	
Moses rogatus ab Israelitis, vt velata facie		tenuit	47.d	374.d	
loqueretur, & cur	304.f	muris arroso perniciofa portendit	99.e		
Mosi cur ab aqua nomen inditum	281.d	muris salacitas	100.c		
Mosis serpens æreus quid mysticè	110.c	muriū palatū in gustu sagacissimū	100.a		
motacilla	183.e	mures negligit elephantus	18.f		
motus spiritalis	426.e	Musa	227.b 349.f		
motus à dexteris partibus oritur	258.a	Musæ cum Apolline	350.c		
motus omnis à corde initium habet	242.d	Musæ tres Apollinis filiæ quæ	350.e		
¶ Mula equum peperit pilo flauo	92.f	Musæ vnde dictæ	347.b		
mulorum partus ostenti loco habita	92.c	Musarum coronæ ex pennis	155.a		
mulī cur vehiculo lunæ adhibiti sunt	91.f	Musarum fons in Parnasso excitatus à Fa-			
mulorū vsus tempore belli plurimus	92.a	ma	32.e		
mulier ad delinquendum procliuiis	246.c	Musarum afflatus	438.a		
mulier malè morigera	89.f	Musas meretriculas appellauit Plat.	187.c		
mulieris amor	342.d	à Musis & Gratiis alienus	221.a		
mulieris grauidæ appetentia cffrenata		Musæa hirundinum quæ	163.a		
423.b		musca	190.e		
mulieres castigandæ admonendæq;	403.f	musca in sacris literis quid	191.a		
mulieres à Luna debēt esse diuersæ	200.a	musca, insigne in Laconum clypeis	191.b		
mulieres honoris studiosas esse debere		muscæ pertinacia ab Homero improbata			
431.e		190.f			
mulierosus	54.c	Musica	280.f 347.d		
muliebris curæ vanitas quæ	307.e	musica suavis vini gustu concitatur	389.a		
muliebris salacitas	101.d	musica per cicadam	192.e		
muliebris statura	290.f	165.c per lusciniā	166.a		
muliebris virtus	308.d	musici cur reprehensi à Diogene	346.f		
muliebre officium	76.d.e	mustela cur in auspiciū animal	99.c		
muliebres columnæ	367.c	mustela cur à Thebanis colebatur	99.d		
nullus ter anno parit	214.d	mustela marina	215.a		
munditia intaminata	100.c	mustela genitale, straguriæ remediū	99.d		

N

N Literæ nota	314.d
N.D.literæ, quid indicent	314.d
N.L.litararum notæ, quid	128.c 314.d
¶ Nabuchodonosor	65.d
Nabuchodonosoris somnium	362.b
Nabuchodonosor Hierosolymam cepit	
142.f	
Næuij locus	195.c
Næuus	398.c
Nanael	323.c
narcissus flos	440.d
Narcissus puer in florem conuersus	1bi-
dem e	
nares in sacris quid	237.d
Nasamones quo pacto sepeliri voluerint	
319.c	
Nasones vocati Gryphes	163.b
nasturtij oleris vis	140.d
nasus	237.c
nasus sinus petulantia signum	196.a
nasi adunci signum quod	141.b
nationes totius terræ in quot partes diuise	
49.c	
natorum obsequium erga parentes	15.f
natura humana	328.b
natura rerum varietate delectatur	107.d
naturalis philosophia	279.e.f
naviga-	

Hieroglyphicorum.

nauigatio	130.b	Nigræ Veneris sacellum vbi	247.d	noctuina oua vini odium inducunt	148.b
nauigatio citâ	195.d	Nigris fluuius	339.c	nocumentum absconditum	376.e
nauigatio secunda	165.e	nigri coloris signum quod	157.b	nodus Herculis	429.e
nauigatio tuta	204.e	nigrum & atrum	203.e	nonaginta	275.f
nauigationis autores	335.d	Nico Attica meretrix cur aîs vocata	72.f	Nonæ Caprotinæ	383.f
nauis	334.c & seq.	Nicon demon	292.f	Nomadum rusticitas asperissima	158.b
nauis apud Athenienses colebatur in The- sei memoriam	334.e	Nicolaus Cordatus	170.d	nonisimatis Lysimachi origo	4.f
¶ Nebrias	215.a	Nicolaus Leoniceus	233.b	Noricæ alpes quales lepores progignant	97.a
Nebrius quid à Iuliano petierit	254.b	Nicolaus Leonicus Thomæus	233.b	Nosora vel Nosola	220.d
Nedes fluuius	391.f	Nicolaus Leonicus Patulij Aristotelē Græ cè prælegit	198.b	Nothus	91.f
necessitas	344.e	Nicolai Leonici Thomæi laus	165.b	nouacula in Fortunæ simulachro	288.d
necessitas in caduceo significata	115.b	Nicolaum Leonici docentem audiuit Pic- rius	338.e	nouenarius numerus multitudinem signifi- cat	122.d
necessitates tres naturales	436.d	Nicolai Rodiuli præstantia ac laus	308.a	nouem, nongenta	271.c
necessitudinis auersator	182.f	Nicolaus Scombergus Card. Campanus	318.e.f	nox in sacris quid	332.e
neccssarium, primum esse debet	27.b	Nicostrati lambi in garrulitatem	163.a	nox per pavonem	171.b pro morte
nefastus dies	314.d	Nilus	350.f	147.e studiis commodissima	342.e
negocia publica declinanda	413.d	Nilus per aquilam indicatus 141.e fertilis, fecifer, pinguis	339.d.f	¶ Nubes	282.d.e
Nemeca certamina quare instituta	382.a	tribus vrnis figuretur	339.a	nubes belli Virgilio quid	284.c
Nemceus victor	382.a	las & Melon vocatus 141.f totius hu- moris fons	243.a	nucis iuglandis hieroglyphicum	379.b
Nemecorum victoribus ex apio viridi co- rona texebatur	381.c & 382.a	Nili diluuium	242.d	nullius frugis opus	315.c
Nemesis	395.d	Nili diluuium quoniam anni tempore	10.e	Num, Aegyptiis quid	10.e
Nemesis simulacrum	395.d	Nili fontem phialam appellauit Timæus	339.a	Numa Pompilius inuenit rationem elicien- dorum fulminum	324.f
Nemeseos simulachrū & inscriptio	265.a	Nili simulachrum quale	339.e	Numa Pompilius Ioui Flaminem asiduū sacerdotem instituit	319.e
Nemescos locus vbi	238.c	gro lapide	1bid.f	Numa populo dedit in congiario ligneos & scorteos asses	26.f
Nemescos signum	355.d	Ninus Bactrianos Semiramidis industria expugnauit	159.a	Numa Pompil. quomodo deccperit Picum & Faunum demones	324.f
Neomeniæ dies quis	328.c	Nisus à Minoë interfectus	435.c	Numæ ancile 312.c.d numen	345.a
Nephthe	131.a	nitedula vermis	120.c	numen improfanabile	413.b
Nephthys inferius hémisphærium	40.f	nitores	387.b	numerosa proles	236.e
Neptunus	25.a	Nixidia signa 259.a cur sic dicta, & à quo Romam portata	1bid.	Numidæ cyrocephalorum lacte viuabant	45.e
Neptunus delphinis imagine vbinam cole- batur	195.a	¶ Nobilitas	293.c	N V M I.	
Neptunus piscis cuiusuis signum	195.c	nobilitas generis	192.d	Numus L. Aclij Aurelij Commodi	207.f
Neptuno sacrificabant thunnum piscato- res	218.a	nobilitas per anulum indicata 302.d per Lunam indicata	329.e	T. Aclij Cæsaris Antonini	363.f
nequitia	196.a 220.a	nobilitatis nullum discrimen apud Aegy- ptios	412.e	L. Aclij	253.b
nequitia immoderata	175.e	nobilis, vel indigena	426.a	M. Agrippæ	195.b.c 335.d.e
nequitia inueterata	247.a	nocte meditandum	387.b	M. Agrippæ Cos. III.	321.c
nequitia in temperantiam versa	35.a	noctua	146.d & seq.	Alexandri Pij Imp.	402.a
nequitie facinorositas	73.a	noctua fortunare dicta Atheniensium etiam malè consultâ	147.b	Antonini Pij 18.a 116.a 139.c 137.f	
nequitie frænum	413.c	noctua in Hieronis hasta visa 146.f in- fidens hastæ Pyrrhi 147.f letale quid & inauspicatum affert	147.d	213.f 253.b 289.a.b 293.e 313.a	
neritos taurus	29.e	noctua noctis domina	147.e	325.e 329.c 337.c 364.a 365.b	
Nero Claudius quoniam ætatis anno subla- tus est	231.d	noctua volat, prouerb.	147.c	405.a	
Nero serpentis ope seruatus	117.b	noctuæ & cornicis immortales inimicitie	147.d.e 148.a	Antiochi	15.b 351.d 438.d
Neronis somnium de formicis 113.a som- nium de asturcone suo	33.f	noctuæ Laurioticæ quæ	147.c	Argiuorum	100.d
nesciri faciendâ tutissimum in expeditioni- bus	30.b	noctuæ qua ratione pecuniâ significabant	147.c	Asiarecepta	113.b
Nessama	435.a	noctuarum artificiosa pugna	155.d	Atheniensium	26.e
¶ Nicarchi epigramatis explicatio	268.f	noctuis pugnantibus opem fert accipiter	155.d	Augusti 71.e.f 207.f 330.e 334.e 436.f	
269.d				Augusti patris	139.c
Nicagoræ apparuit Aesculapius sub an- guis specie	117.f			M. Aurelij Antonini Brit.	429.f 319.f
Nicædri locus 35.f 105.b 106.e 119.b.e				Aurelij Cæsaris	111.b
121.a.f 168.e				M. Aurelij Seueri Alex.	117.e
Nicias imbecillo fuit corpore	228.f			Cæsaris Dict. III.	113.c
Nicippius Coss	5.a			Caligulæ	319.e
Nigidius opus Halieuticum elucubrauit	214.f			Caracallæ	293.c
nigra præcordia Homero quæ	285.b			Cephaleniorum	34.c
				Cibyatici numi consideratio	158.d
				Claudij P. T. Aug.	402.a
				Clodij	

Index

Clodij Pupieni	320.a	Diue Sabine Auguste	139.d	Beunenf	356.c
Constantij Imperatoris	365.b	Sabine Aug. Hadriani Aug.	296.a	nuptiæ 181.f 321.d 342.f	356.b.c
Corinthiorum	32.c	Salonine	78.c 328.f	370.c 379.b	
Domitiæ Augustæ Imp.	171.c	Sagittarij nummi qui	310.b	nuptiæ per tricenarium numerum	273.d
Domitiani	337.c 364.b 365.b	Sapphus imaginē nummis impressere Mi-		nuptiarum fœdera cur sacramento ignis et	
Domitiani Cos. XIII.	320.a	tylenæi	226.d	aquæ sanciebantur	344.d
Drusi	116.a	Scribonij Libonis	346.b.c.e	nuptiarum hieroglyphicum per cornices	
Fabati	105.b	Seleuci nummus	29.f	duas	149.a
Faustine 15.f 149.b 170.e.f 171.d.e		Septimij Getæ	317.c	nuptialia	69.c 344.c
288.a 289.a 328.c 363.f		L. Septimij Seueri	18.a	nupturæ olim camelis virginibus suppli-	
Gallieni 32.b.c 55.c 78.c 84.b 168.a		Seueri Alexandri Aug.	328.e	cabant	94.c
206.c 309.a		Seueri Macrini Aug.	116.a	nuric 322.f 323.a Nursiæ antrū	292.f
Germanici Imp. Cæsaris Aug.	289.a	Seueri Pij	385.e	nutritionis facultas	179.c
Ser. Galbæ	293.f	Syracusanorum	25.b 34.c	Nycteretum herba	423.c
Gordiani Pij	253.c 256.c.d 294.e	Tenedius nummus	227.f 316.b.c	nycticorax	143.c
Gratiani	253.c	Ti. Cæsaris	178.c	Nympha cur dicta echidna	103.c.d
Hadriani 32.d 34.b 55.c 119.e 124.b		Tib. Claudij	115.f 293.e 402.b	Nymphis fontanilibus ædes sacræ	365.c
139.d 254.f 334.d 363.f 364.a		Tigranis	302.f		
385.d 402.b 405.a		Titij nummus	370.b		
Hadriani tertium Consul	228.e	Q. Titij	32.c		
Hadriani Traianiq. Imp.	116.a	Titij Vespasiani	195.e 319.e 335.f 404.e		
Hieremiæ	296.a	Vespasiani	26.c 115.f 139.d		
Iani	228.b 334.c 335.a	Vitellij Cæsaris	411.d		
Iani bicipitio imberbi 228.a & alius bici-		Nummi aliquot Herculis claua signati			
pitio barbato	Ibid.	375.e			
Iulie Augustæ	319.c	nummi argentei à senatu Augusto decreti			
Iulie Mamæ	111.d 116.a	consideratio	365.f		
Iulie Piæ	396.a 404.e	numi argentei cuiusdam inscriptio	46.c		
Iulie Piæ Felicis	170.e 364.a	nummi bigati, & quadrigati	322.b		
M. Iul. Philippi Aug.	213.f 319.f	nummi cancri figuram habentes	200.f		
L. Iulianæ Reguli	405.a	nummi continentis muliebri caput galea-			
Lucille Augustæ	213.f 264.a	tum consideratio	227.d		
C. Mamili	40.f 415.b	nummi cuiusdam argentei habentis angues	113.b		
C. Marij	26.c.d	tres consideratio	381.d		
Q. C. Mari	17.e 127.d	nummus Cybelicium habens caput	381.d		
Diue Mariniæ	171.f	nummi duos serpentes continentis conside-			
Maximiani Pœni	273.b.c	ratio	111.e		
Maximiani	385.e	nummus gallinaceorum conflictu signatus			
Diue Maximine	171.c	173.d			
Metij Macri	330.f	nummi, in quo quadriga cum victoria, con-			
Q. Nasidij	195.e 335.b	sideratio	119.d		
Neptuni imagine	195.b	nummi noctuarum varij	147.b		
Neroniani	34.a	nummi ranam habentis consideratio	211.d		
Neronis Cæsaris August.	214.b 319.f	numinus ferratus quis	316.f		
347.d 370.a		numini veteres	291.e		
Neronis Claudij	195.b	numini victoriati	155.a		
Nerue	33.f 289.a 293.f 325.e	numisma Atheniensium	26.e		
Nerue Traiani	289.c.d 337.b & c	numisma tricipitis Serapidis	229.a		
noctuarum numismata varia	147.a	numismata aquilam præferentia	139.b		
Octauiani Augusti	226.d.e	numismata plurima cum serpentibus qua-			
Otacille 296.a Papiriani	34.a	re cusa	117.e		
L. Pap. Cursoris	32.d	nummorum aliquot consideratio	72.e		
Diue Pauline	171.d	139.a 195.b.c 207.e.f	213.e		
Peloponnesium	200.e	254.f 258.b 295.f 319.d.e	325.a		
Pertinacis	330.b	& b 327.a 332.b 354.f	370.b		
Diui Pet. Pij patris	139.c	372.c 375.b.c 377.a			
M. Pletorij Aed. Cur.	320.f	nupta noua	419.d		
C. Poblacij Q. F.	2.f	nupta noua cur in pelle lanata iubeatur			
Pomponij Musæ	347.d	sedere 76.d.e curru vecta traduceba-			
C. Posthumij	43.c	tur 321.e quibus modis ducebatur in			
Pyrrhi	139.a	domum ad maritum	343.a		
Romanorum	441.c	nuptæ nouæ offertur colus et fusus in agro			

O Litera	350.b
obcæcatus in sacris quis dicatur	235.b
obdurari & excæcari quempiam à Deo	
quid	184.c
obedientia per aurium symbolum	238.a
obelisci Aegyptiorum	366.a
obliuio cur dedicata Baccho	403.f
obolus 136.e obscenitas	376.c
obscura vel candida quæ dicantur	285.a.b
obsequium 42.e obsonatores	221.c
obtus amatorius	23.c
Occasus	206.d
Oceanus Nemesios pater	339.b
Oceanus rerum parens Homero	60.b
occisi pro patria	366.d
occultum consilium	30.a 426.e
Ochus auaritia famosus	90.f
Ochus compulsi Aegyptios imaginē asini	
auream adorare	90.f
Ochus Persarum rex ab Aegyptiis per asi-	
ni simulachrum notatus	90.e
Ochus Persarū rex Apin iugulauit	314.e
Ochi crudelitas	Ibid.e
Ostædrum	439.b
Ostauiani epistolæ ad Tiberium locus ex-	
plicatus	252.c
Ostauiano panem de manu rapuit aquila	
138.b	
octo, octingenta 271.c octoginta	275.e
oculus cur Dei signum	234.d
oculus mentis quando rectè cernit	141.c
oculus, Solis cognomētum apud antiquos	
376.b	
oculus Veneris quis Hesiodo	235.c
oculi affectuum moderatores	234.c
oculi Dei in diuinis quid	234.c
oculi diuinum	105.d
oculi emisitij, hominis dolosi inceptiq. si-	
gna sunt 211.c fores animi Polemoni	
233.c morientibus operiebantur, in ro-	
go patefiebant	235.f
oculorum caliginis remediū 417.d 422.b	
oculis explicantur motus animorū 233.b.c	
oculoꝝ	

Hieroglyphicorum.

oculos iustitiæ quales dicebat Chrysippus 233.f	oculatus 237.c	olla succesa & à Hieremia visu quid 341.e	vulnus à serpentibus acceperint 59.c
¶ Odoacer Italiam afflixit 231.c		ollas pulsabant per urbem Lacenæ mulie 406.f	origani species 422.f
odium per pisces interpretatum 219.a		olor 164.c & seq.	Origenes immerito poetas taxat 211.b
odia capitalia 419.f		olor cur inhospitalis Pindaro 164.f	Origenes Latinus valde corruptus 4.d
odorama in diuinis literis quid 401.f		olores sese mutuo depascentes ibid.	Origenis codex emaculatus 383.a
odorari in sacris quid 237.d		Olympiæ Alexandri matri fulmen per soni 325.c	oris vis per colubrum indicata 106.b
Oedipus Coloneus in senectute cōscriptus à Sophocle 164.e		Olympiæ somnium de dracone quid portendebat 112.f	Oritæ pane ex piscib. cōfecto vtitur 47.e
¶ Oenomai equi qua ratione terrefacti 81.		Olympiacum stadium 266.a	Orizon 41.e Ormenus demon 292.f
Oenotria 147.b	(c.d.e)	¶ Onesili Regis caput cur honorificè sepultum 185.f	Orontis de supputatorum digitis sententia 268.c.d
æstrum fluuiialis materia producit 190.d		onites cunilæ species 59.c	Orpheus 347.b
¶ Offensionis illatæ poenitentia 310.e		Ouirocitarum cōuenta à quibus desumpta 236.b	Orpheus cur in cygnum enigrasse dicatur 165.d
officium muliebre 76.d.e		operis laboriosi finis, ad fructum respicere debet 76.d	qua specie huius anima foret euocanda ibid.e
officia mutua 179.c		¶ Opera laudabilia 305.e	Orphei simulachrum in Lebethris 380.c
officia mutua, per manus 252.e		ophimachus 202.d	sudorem emisit ibid.
¶ Olea 385.b. & seq. quid in sacris 386.c		opis imploratio 26.b	orta senescere 232.b
olea Athenis confligata litem excitauit inter Palladem & Neptunum 386.f		Opis Deæ simulachrum quale 252.f	ortus 206.c
de eadem ibi enata fabula 387.f 388.a		Opis Deæ simulachro serpentes apposti, quid 111.d	ortus & obitus rerum 101.c
olea à quibus inuenta 387.d		Opi sedendo rem sacram faciebant 46.c	Orus Apollo, vide Horus oryx 47.b
cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate sit fecundissima 388.b		opem ferre 152.f	¶ Os & oris fabrica 240.f
cur iupiter coronari solitus 387.f		Oppiani locus 196.f	os non habere quid 241.a
cur Mincruæ sacra 388.b		oppida condere, inter ingentia facta recensabatur 366.b	oscorzones viperas vocant Hetrusci 111.c
quercui 376.d		oppidis condendis quis mos 23.c	osculandi manus Imperatoris mos 254.b
olea eternitas 386.f		Opisthocomæ vocati Euboici 230.c	osculum symbolicis Theologis quid 430
olea baccas veteres parsimonie causa apponebant 388.a.b		opportunitatis captator 62.a	osculo licebat olim apud Romanos obuias quasq; mulieres excipere 158.a
olea ramus lana circumuolutus à quibus gestari solitus 386.d		oppugnatio manifesta 355.c	oscula apud Lacedæmonios cōcessa 158.a
ramusculi cur in Mercurij manu 385.d		Optio 100.a	apud Megarenses in honorem Dioclis ibid.
ramus fertis coronatum vouit Apollini Thefeus 386.e		opulencia 58.d	Apud Niseos ibid.
sacra stirps quando sponte conflagrauit apud Milesios 386.e		opulencia felicitatis pars 385.e	Oseus rex, & populus 111.b
oleis vefcens Plato cur à Diogene irrisus 388.a		Opulentus 98.f	Osiris 29.e 68.b 103.d 131.a 246.f
oleaster in sacris quid 386.c		Opus & labor 27.a	376.a
oleastro coronabatur Olympionica 387.a		opus inane 193.a	Osiris & Anubis expulerunt Gigantes ex Italia 41.e
olfactus 44.a		¶ Oracula consulta vt medicina multifaria peteretur 159.c	Osiris eodem, quo Ceres, insignitus gestamine 406.b
olei in perturbatos maris fluctus infusum, tranquilllos facit 386.e		Orata Sergius 302.a	Osiris Gigantes bello persecutus 230.e
oleum legatum à nonnullis ad gymnica certamina 387.c		Oratæ & Alilat Arabum Dij 254.c	Osiris idem qui Dionysius 234.b 376.e
oleum cur concitandæ insanie pharmacum vocari Anacharsis 386.f		oratio, vel eloquentia 429.a	Osiris iupiter, pater, iustus, dux 162.b
cur extra corpus quam intra absumi maluerit Epanimondas ibid.		oratio ardens 243.a	Osiris vox quid Aeg. ptijs 230.f
oleum terra erupisse trans Tyberim Augusti temporibus 386.a		oratio ornata 440.c	234.a 426.d
olei fons repente exortus ad Oxum flumen in Alexandri exercitu 387.c		orationis profectus 300.b	Osiridis imago quæ 230.e
olei significati 186.f		orationis firmitas 429.b	Osiridis peregrinatio 286.d
significatio in sacris 385.f		M. Oratius consul 359.f	ossa leonis dura 8.d
vas plenum in Panathenais vicioribus dari solitum 387.c.d		oratores vani notati 217.f	osifraga aquila quæ dicatur 139.d
oliua quam longè ab alieno solo plantanda 265.e		oratoria ars mercenaria inanis est 410.d	ostentum quod nani acciderit Flaminio Consuli 37.f
oliuæ surculum columba in arcam Noe im portauit 385.b.c		oratoriæ partes tres 16.b	ostenta varia 112.e & seq.
de Oliua plantanda legendæ, Rutilij Tauri præceptum 388.b		orbis dominium 111.d	ostracinae & scortæ pecuniæ 26.f
Oliuerius Caraffa rosarum odorem ferre non potuit 61.f		orbis terrarum 49.b	ostrea 202.a
Olla in diuinis literis quid 407.b		orbem in quot partes diuiserint Astrologi 49.c	cui deo dedicata ibid.
		ordines equestres Tarentini 34.d	¶ Othocarus Bohemiæ rex oblatum imperium respuit 131.e
		Orestæ furie 260.b	otij studiosus 183.c
		Oriens 17.f	otis auis 180.b
		Origanum 422.e	otidum caro suauissima ibid.
		origanum carpit testudo cum viperam ededit 59.c	Otus auis modulamine afficitur 52.b
		origanum cur frumenti acerbis circumspargendum ibid.b	¶ Oua zephyrea, hypenemia, vel subuentanea quæ 132.b
		origanum imponunt plagæ Ciconiæ cum 272.d	ouatio 374.a
			Ouicule cognomentum cur tributum Fabio 74.e
			Ouidij locus 25.c 44.e 121.c 122.b 177.d 187.a 220.d 228.b 235.d 238.d 272.d 286.a 322.e 334.c 342.f

Index

384.d 430.a 435.d 440.c		Palladem & Vulcanum masculoſcēminas iudicarunt Aegyptij	134.f 135.c	papauer	440.b
Ouidij Halieuticon opus	214.b	Palladē Nicander Diſtynnā vocat	373.f	papauer cur cereale diſtum	418.c
ouiles mores	74.d.c	pallium & palliatē comedie	295.a	papaueris hieroglyphicum	418.d
ouilis pecoris hoſtia cur vocata maxima	75.d	palma	369.a & ſeq. 441.b	papauerum capia à Tarquinio Superbo decuſſa	419.b
ouis	74.d & ſeq.	palma aenea Athenis in Delphici Apollinis templo dedicata	370.c	papilio imbecillitatis ſymbolum	191.c
ouis leonem pariens, quid portendat	5.a	rie ſignum	369.f 370.a	Papinij locus	26.a 260.c
ouis vnus, multa dicta	76.f	nica aſimilata	371.c	Papyrius cur bulla decoratus	301.b
ouis lupiq; antipathia	77.c	arborū generibus differat	371.b	Papyrij victoria	374.d
ouem offerre Deo, quid	74.e	libus Caeſarianae victorie indicium fuit contra Pompeium	370.d	Papyrius Curſor	32.e 325.b
ouem quando ſacrificabant Romani	30.c	palmae materies incorrupta	369.e	Papyrus frequentiſſimā opem in re cibaria praestat	411.d
oues ambiguae quae	76.e	cula contra ſcinationes	369.b	papyraceis calceis utebātur ſacerdotes Aegyptij	412.f
oues antiquitus in honore habitae	76.a	palmae ſpecies piorum vitam cur ſignificet	371.a	par copula	358.f
ouium paſtor quis in ſacris	75.b	palma inter iuncturas lapidum enatā ante domum ſuam Auguſtus tranſtulit in compluuium deorū Penatium	370.a	paraſanga	266.c
ouum pro carne vitatum	411.f	palmae maritali copula cōiungūtur	370.c	paraſitandi ars	183.d
Oxymala Perſica	441.a (222.f)	palmarum alia mas, alia ſcēmina	ibid.	paraſitus piſcis	201.f
Oxyrynchitae piſcem pro Deo coluerunt		carundem mutuus amor	ibid.d	Parcae	330.f 331.a
P		Palmarum dies	441.e	Parcae & Horae cur Iouis ſimulachri capiti ſuperpoſitae	229.d
Pacificator	253.d 430.a	Palnis ludaea abundans	ibid.c	Parcae tres quando depingendae	356.b
Pacificatio	260.b	palmata tunica	208.d	Parcis & ſaxo iupiter ipſe ſubicctus	229.d
Pacuij locus	102.f	palmus	263.e 264.c	pardo quid reſponderit vulpes	97.e
pecilie piſces	218.d	palmi dimenſio cur varia	263.e	parentes venerari conuenit, & à quibus filiis	124.b.c
peti oculi	235.c	paludamentum	297.e	parientium leuati labores	259.a
pagurus piſcis	201.d	palumbes aegrotae lauri folio ſibi medentur	159.c	pariendi facilitas	212.f
Palaemon Grammaticus M. Varronem literarum porcum appellauit	63.a	palumbis etymon	158.e	Parnacides	298.a
rogantiſſimus fuit	ibid.	de palumbibus diſtichon	158.c	parricide ſupplicium	107.a 215.e
Palaemon puer delphino veſtus	194.c	palumbus Diadumeno auſpiciū dedit ad imperiū	159.b	parto ſuens	214.f
eidem nautae vota faciunt	ibid.	paluſtres elephanti quales	19.d	parturientium difficultas & facilitas per manus	252.a.b
Palaemon, qui & Melicerta	382.c	paluſtris cur ſingatur Hydra	122.e	partus	360.f
Palaſtini arcem Domini praedam abduxerunt	255.d	Pan 330.c 425.f		partum cuſt. dit aquilinus lapis	142.d
Palaſtini doſoſi	97.e	cur fiſtulam ſeptem calamis compaſtā & pectus variis inſigne ſtellis habeat	ibid.	paruo contentus	411.d
Palamedes cur pullum equinū Soli ſacrificandum putarit	38.e	Pan cuius filius fuerit	72.b	paſcha Domini cum amaritudine comeditur	187.c
Palamedis reſponſum ad Ulyſſem	129.c	Panici furores	52.b	paſcha quo tempore celebrabatur	35.a
Palamnei demones	292.f	Panathenaicā orationem in ſenectute ſcripſit Iſocrates	164.e	Paſtades Byzantinus quomodo irriſerit & nitatē inſolentiamq; Lyſimachi	324.e
palato anguſtus ſedes inſit	240.c.d	Pandectarum locus reſtitutus	265.c.e	Paſiphæ	433.d
paleae in ſacris literis quid	405.b	302.b 334.b		paſſer	150.c & ſeq.
Paleologi Athenienſium qui	17.b	Pandionis filiae quae	163.b	paſſeris ſignificatio in diuinis	150.f
Paliurus quid in ſacris	400.d	Pandora	303.f 433.f	paſſerum eſitatio rem venercam adiuuat	150.c
Palladium	311.e	panis doctrinae ſymbolum	408.c	paſſeres cur Veneris currum trabūt	150.e
Pallantis filia nupſit Dardano	311.c	Panis geſtamen ex hinulea pelle	103.d	paſſus	265.c
Pallas armata	310.c	Panis ſimulacrum quale	329.b	paſtinaca piſcis	214.f
Pallas	29.d	Panos in Nymphas procacitas	72.a	paſtinacae piſcis icctus quo medendus	ibid.
Pallas, Palladisq; ſtatua	303.f	lachrum in hortis	ibid.	paſtophori	320.a
Pallas cur dicatur de caelo deſcēdiſſe	225.e	Panos Lycei veneratio	44.d	paſtres ouium apud Aegyptios penē pro ſani, & cur	74.f 75.a
cur Meduſae caput praetendat	122.b	Panſelini populi ſuilla veſcūtur carne	65.c	pater, mater, liberi	327.f
cur vocata Tritonia	292.c	Pantheon M. Agrippae	364.e	paterfamilias parcus	90.c
Pallas & Iuno ex vul ure	134.e	Panthera	83.e & ſeq.	paterna diſcultas	140.d
Pallas ex Iouis capite cur dicatur nata	135.d	panthera ſcēmina mare ferocior	86.a	paterna diligentia in filiis educadis	216.e
d Pandoram comens & ornans induſta ab Heſiodo	307.e	pantherae etymon	83.f	patientia	359.b
per ſeptenariū numeri	271.b	pantherae odore delectantur multa animalia	83.f 84.a	patria	248.b
trib. inſauſtiſſimis beſtiis delectata opinione Demotheſtis	146.f	pantherae pellis cuius rei ſignum	72.b	patriae liberatores	293.f
Vulcano matrimonio collocata quid	134.f 135.a	pantherae metuunt hyenam	83.e	pro Patria occiſi	366.d
Palladis Neptuniq; certamen	354.d			D. Patricij puteus in Hybernia	292.f
Palladi vnde nomen	33.c			patriumoni per huiusmodi nudum	162.e
draco	112.b			patro-	
dedicatus tertius cuiuſq;					
menſis dies ab Aegyptiis	292.c				
templum erectum ab Epopoæo	386.a.b				

Hieroglyphicorum.

patrocinium frustra imploratum	148.c	cas	58.c	Perfij locus	126.c 129.f 203.e 244.f 276.e
Patulius Ianus	360.f	pera	299.c		286.e 301.f
pauitatio	313.b	perditio	341.d 345.f	persuasibilitas	407.d persuasio 337.d
paulatin quid effectum	356.c	perditio per maris symbolum	284.b	Perthacanis & ciuitas Alexandri	45.b
Paulus gemino ll.	346.f	perditio rerum	172.a.b	pertinacia	35.c 190.f
Paulus Iouius 211.e eiusdem eruditio		perdix 175.c dolosus & astutus	176.c	Pertinax sacrificās, cor in extis bouis non inuenit eo die quo occisus	242.c
& Laus in historia conscribenda	212.a	perdicis impotens salacitas	175.c	perturbator	190.d
Paulus Iustinianus	137.a	perdicis significatio Theologis quæ	176.a	pes in mensuris quis	264.e
D. Paulus quosnam à fratrum commercio subinouet	202.c	Perdicis venatoris improbitas	175.e	pes supra pedem positus, quid	258.b
Paulus vas preciosum	408.c	perdicem virili genere appellandum putauit Marcellus	175.d	pes leuius antè porrectus quid	258.a
D. Pauli Epistolarum locus	249.c	perdicēs quæ nobiles, quæ rusticæ	176.d	pedes ac horum hieroglyphica	256.d.e.f
Pausaniæ virtus in Platæo prælio	366.f	perdicum plumulis in stratis vsus Helio-		& significata	257.a
pauo Iunoni dedicatus	170.c	gabalis	175.c	pedes in Deo quid	256.f
pauone laudata superbiōr, prouerb.	171.c	perdicū dolus in fallendo venatore	176.c	pedes anginei Gigantum quid	257.f
pauones in Samo prius reperiuntur	170.f	peregrinantes in Aegypto barbam & comam nutriebant	230.e	pedes per locustas indicati	203.a
pax	295.b. 335.b 405.b	peregrinatio	163.c	pedes recti & reuerti	257.f
pax, bellum	365.a	peregrinus	61.f 134.a	Pescenij Nigri continentia	23.a
pax per caduceum indicata	115.f	perennitas	319.b	Pescenij Nigri responsum militibus	411.b
pacis commoda	388.a 404.c	perfectio	261.f 287.c	pestilentia	82.c 310.b
pacis, minarumq; hieroglyphicum	115.c	perfectum nihil in opere humano	210.c	pestilentia in mulieres gravidas seuiens Romæ quando	25.b
Peccatorum expiatio	440.c	Periander pueros nobiles castrados inuit, decretumq; mox reuocauit	212.e.f	petalum	303.d
peccen 307.d Veneris sacer ibid.		arte sibi principatum stabilierit	419.b	petra quid in sacris	362.a
peccus	242.a 317.c	Pericles cur pileo vsus, & cur & dictus	294.c 317.b	Petronij Arbitri locus	169.d
pecunia 26.e ex corio bubulo olim	26.c	ciere fulgura & tonitrua dictus	325.c	Petrus Alexander	193.f
vnde dicta	76.f	bat magistratum initurus	42.a	Petrus Aliger	368.e
pecunie per noctuū significatæ	147.c.d	Periclis statuæ cur castris testæ	317.b	Petrus Melinus	27.f 61.f 184.e.f 130.e
pecuniosos & cum crumenis cur finxerint Deos Phœnices	308.c.d	Perichlymenus	32.f	Petrus Victorius	31.b
pedibus addere alas	429.d	periculi vitandi solertia	214.d	Petro piscatore quibus in rebus opus sol.	202.b
pedice	358.f	contra Pericula munitus	62.c	petulantia	87.f
pediculi scarabei	61.c	periculorum fuga	195.a	petulantia domita	73.d
Pegasus, & vnde natus	32.e	periculis in euitandis astutia	176.b.c	petulantia perniciofa	150.e
peilum	312.a	periculosus	315.a	petulantia finis	109.f
Pelasgi nomen cur inuidiosum	195.e	perniciēs	63.d 118.b 207.d	petulantia frænum	23.d
Pelasgi decumatos homines Diti atq; Saturno sacrificarunt	340.c	perniciēs sumnota	189.a	petulantia supplicium	98.d
Pelecanus 145.b & seq. Christi symbolum 146.a.b quomodo cum pullis capiatur	145.c	pernicitas equi mira	31.f	petulantes iuniores	45.a
Pelethronius	117.f	perpendicularum	368.a	Phæaces à piscib. olim abstinebant	221.b
pellis	249.f 250.a	perpetuitas	361.d 380.f	phalangia parricidio infames	107.a
pellem animantis gestare, mos fuit heroicus	15.b	perpetuitatem cur Aegyptij per Solem & Lunam indicarunt	318.e	Phalantus ubi naufragium fecerit à delphino seruatus	194.f
Pelopides cur laudetur	218.f	Persephone	432.e	Phalaris scomma in fratres de mutua peruersitate inter se contententes	219.f
Peloponnesij	200.e	Perse 310.b equum Soli sacrificat	38.d	Phalaris stragemata	57.e
Pelops vnde meruerit Hippodamiae nuptiis potiri	373.f	homines aquilino naso commendabant		Phalaridis Taurus in mare proiectus ab Agrigentinis	25.c
Pelopis auriga	322.b	138.f per Lunam significati	329.c	phaleræ	305.d
Pelusium nigras habet ibes	127.c	Perse milites cur vocati galli	173.e	Phallophori	377.e
pelta 312.c peltæ forma	1bid.d	pactio ducebant bouem ad sacrificium		Phanes	103.d
Penionis Bellunenſis laus	23.a	26.a sacrarūt aquilam ante Romanos		Pharo vsus consilio Iosippi quomodo famem ab Aegypto depulit	25.f
Penates Dij	311.c.d	137.c Solem Deū vnicū putarūt	326.e	Pharaonis cor indurare quid	184.b
penna volatus hieroglyphicum	419.c	Perfarum mundities	101.f	pharetra	309.a.b
pennæ aquilæ cur aliarum auium plumas corrumpant	140.d	de Persis victoria	366.f	Pharselitæ offerebant salsamenta Cylabræ heroi	218.a
pennæ argento bracteata	415.f	perseuerantissimi mores	120.b	phiala	343.c.d
pennigera oratio	427.d	Perseus 32.f Pinnipes cur	1bid.	Phidias cur testitudinem Veneris simulachro subiecerit	200.a
pentalpha	351.c.d	Perſica militia	396.d	Phidias Victoris signum in Marathone cum phiala sculpsit	339.b
pentagonum	438.b	Perſicum pomum cordi mirificè conferre			
penula	298.f	367.c Isidi cur sacra	1bid. vnde		
Pephenos insula candicantes habet formi-		translatū	397.a		
		cordis symbolum	367.c		
		Perſici pomi efficacia	396.e.f		
		Perſica poma singula tricenis numis quandaq; aestimata	397.e		

Index

- Phidias viso leonis vngue totam feri magnitudinem representauit 263.b
 Phigalensium Ceres qualis 38.b
 philautia 50.d.e
 Philemon lucubrationes suas solitus erat care diuendere 255.f
 Philemonis auaritia 352.e
 Philippi quidam Hori & sacerdotū Aegyptiorum lemmata in Græcā linguam vertit 161.e 125.b 128.e
 Philippi imp. numus 18.a
 Philippi somnium post Olympiæ nuptias quale 3.c
 Philocrati quænam obiecerit Demosthenes 221.c.d
 Philomela in hirundinem mutata 163.b
 Philonis laus 107.c
 Philonis pharmacum, *ᾠὴν ἡγεῖς* 159.f
 philosophia communicata 41.c
 philosophia, politionesq; literæ à Christiano homine minimè contemnenda 117.e
 philosophiæ triplex partitio indicata in Abraham, Isaac, & Iacob 280.c
 philosophi viri munus 41.c
 philosophi cæno inuoluti qui 217.f
 Philostrati locus emaculatus 19.c
 Philotis ancillæ memorabile facinus fol. 383.f 384.a
 Philoxenus gruis gulam optabat 240.d
 Phison Hebræis quid 153.e
 Phlasiij cur abenam capram inauratam colebant 71.e
 phocæ corium fulmine non icitur 208.f
 phoca 209.f somniculosa 1bid.
 Phocion orationū Demosth. securis 316.a
 Phocylidæ carmen restitutum 219.e
 Phœbe masculino genere 329.a
 Phœbus Grypheneus 167.f
 Phœbi inuentum medicina 323.b.c
 phœnix auis 143.f & seq.
 phœnix Orientales habitat solitudines 144.b vnicus est 1bid.
 Phœnicis auis descriptio 144.f
 Phœnicis mors & origo 144.b
 Phœnices ad cuculi cantum messem faciebant 182.a
 phœnices inter homines qui dicuntur 145.d
 Phœnices plantas diuinis honoribus coluerunt 304.c
 Phœnices cur Deos cum loculis & crumenis finxerint 308.c.d
 phœnices duos aliquando visos quæ ratione dictum 144.c
 à Phœnicibus honor habitus boui 27.b
 pholis piscis 215.c
 Phormis Menalij equi quales 36.e
 Phosphorus 15.d 332.d
 Phratoris lepidum responsum 406.e
 Phryges imbelles notantur 173.d
 Phibia in columbam mutata 158.d
 phthiriasis 76.f
 Physiognomica indicia in facie humana 47.b
 Phytalus Cereris hospes 393.b
 Pica buccinatorij cantum imitata 166.f
 pica cur Baccho dedicetur 166.e.f
 pica & huius docilitas 166.e
 picturæ in Palladis templo consideratio 219.c.d
 Pierius libellū de Fulminibus scripsit 325.c
 pro sacerdotum barbis declamationem conscripsit 231.e
 Pierius quonam astu circumuentus à Rolandino Viridunensi 170.b sacrarum litterarum studiosissimus 130.c.d
 Pierij nomen ex Petro Sabellicus auctori primus imposuit 130.c
 Pierij Græcum epigramma, alteri Græco respondens 388.e epigramma de Petri Melini nomine 185.a epigramma de virtute per labores acquirēda 369.c
 epigramma in Framarianū 121.c epigramma in Simiæ improbitatem 50.c
 Nænia in Alexandrum & Hippolytum Mediceos 333.a opusculum de satione croci 378.d præceptores qui 338.c.c
 protestatio de hoc colligēdo hieroglyphico argumento 201.a studium in hisce Commentariis quod 23.b
 Pierio Commētarius de Scarabeo quomodo surreptus 61.f
 Pierius pater Musarum septem 350.f
 pietas 29.f 58.b 124.b 341.c 363.d
 pietas & amor in filios 145.e
 pietas impietati præferenda 208.b
 pietas in elephante 19.e
 pietatis nostræ stabilitas 361.f 362.a
 pileus 293.c
 pileus libertatis signum 252.b
 pilei forma 294.e
 ad Pileum vocati serui, quid 293.f
 pilea quibus ex rebis consui solita apud Romanos 294.f
 pili veterum cogitationum indices 229.f
 Pimpinulus 193.f
 Pimpleis Nympha 350.f
 Pindarus cur multum aquilæ tribuerit 139.a
 Pindari dictum in stolidè iudicantes 50.d
 Pindari laus 283.f
 Pindari locus 54.e 184.a 197.d 281.c.f 284.c
 pinguedo 387.d pinna 201.e
 pinna in mœnibus 178.d
 pinus excisa semel nūquā repullulat 381.a
 pinus Isthmiaci certaminis præmiū 381.c
 mortis indicium 381.a naturæ imago 381.c
 pinum pro abolitione, supremoq; excidio 381.b
 piorum cœtus 328.d 390.f
 piscatorij ludi, vbi & quo tempore celebrati 222.b
 piscis gancæ symbolū 221.c natura vorax est 222.c nequam nisi recens 217.d
 pisce non vescuntur Iudei nisi pinnato & squamoso 217.e
 pisce taciturnior, prouerb. 218.d
 pisces ad ieiuniorum consolationem indulgenti 222.a
 pisces vocales qui & vbi 218.d
 pisces argenteos in templā Facilitidis detulerunt Syrii 221.e
 pisces mansuetos fert Chalos amnis 1bid.
 piscibus cur abstinendum dixerit Pythagoras 222.c cur abstinuerunt Assyrii 222.e opiparè instructa lautiora Romanorum conuiuia 221.b vesci solis sacerdotib. licuit apud Aegyptios 221.e
 Piscibus orientibus geniti dicacissimi sunt 218.e
 pistaciorū maris & scæminæ amor 370.f
 Pittacus quomodo Phrynonem vicerit 337.e
 Pithecusæ insulæ 50.b
 Plagæ flagris inflictæ Asiniatæ vocatæ 87.d
 planetæ Fatorum ministri 352.c
 plani pisces sacri Plinio 213.c.d.e
 plantæ ratione loci magis minusue pollēt 36.f
 plantarū gignendi promiscua virtus 432.e
 plantatio fructiferarum arborum quid significet in diuinis literis 395.f
 platani folium arecet noctuas 125.d
 platani folio Ciconiæ arcent noctuas à nido suo 59.d
 platani folia arcent vespertilioes 179.f
 platea auis & platealea 145.b
 Plato cur equo conscenso statim defiliuerit 37.d
 Plato senex scribendo moritur 164.f
 Platonis locus 428.a 437.f 439.d
 Platonis Axiochi locus castigatus 252.f 107.c 109.d 153.c.d
 Platonis epitaphium 141.c equus 35.d
 ideas cur *ὑπερβατὰ* vocarit Aristoteles 192.c institutum in eligendo Academicie loco improbatur 177.f regna duo quæ 322.e & 323.d
 Platoni puero apes in labellis confederunt 186.a
 plausus 252.a 313.d
 Plauti locus 69.b 80.a 84.c 98.c 107.e 161.d 180.e 343.e 423.f
 plebecula 295.d
 plenilunium 432.c
 Phlegyæ filian compressit Apollo 40.c
 plenilunij vis in conchiliis quæ 201.d
 plethrum 266.a
 Plinij locus 55.e 93.f 84.a 115.e 168.b 183.e 190.e 195.a 212.f 265.d 365.f 430.f
 plotes 214.a
 plumbū 360.b plumbei homines, plumbumq;

Hieroglyphicorum.

beūmq; ingenium	Ibid.	Polyphranes ab Alexandro Phereo inter-	porcum immolabant insania laborantes
plurimi, per quinquagenarium numerum		emptus 311.c	69.a
274.f		polypus multa deuorat 196.c	porcum tangere non licebat Flamini Dia-
Plutarchus antiquitatis indagator curio-		polypus atramentum in aquas effundit	li 65.c
sisimus 95.c autor fide dignus 42.f		203.c auersatur dulcia 198.e colore	porci à Megarēsis in Antipatri elephan-
Romanarum historiarum hostis 138.a		mutat 197.c cur parum uiuat	tos immisi 64.a
Plutarchi locus cōsiderandus 125.b 155.f		199.b cur poētics symbolum 198.d	porci quonam astu Patauij abducti 100.b
176.d 317.b		cur Veneri adsculpebatur 199.a fā-	porcos in pugna instruebāt Spartani 65.f
Pluti oculos cur angues duo dicantur lam-		mis impatiens 198.d	porostates exhalabiles insunt rebus oim-
bere 112.b		polypus ingenti magnitudine Puteolis re-	nibus 197.e
Pluto 68.b 426.e		pertus 199.b parricidio notatus 107.a	porta cornea 431.c eburnea Ibid.
Pluto Adamas cur 306.b.c		salacissimus 199.a	portae inferorum adamantinae 306.b
Pluto Græcis qui Aegyptiis Serapis 226.b		polypi caput horrenda somnia parit	portenta & auspicia felicia per aquilam
Pluto puer pacem in vlnis gestat 385.e		198.c caro qualis 197.f	137.e.f
Plutonis caput galea tectum 316.f		polypi & congrui certamen 197.a	portentosi partus qui habendi 138.a
Plutonis cor ab Herculea sagitta vulnera-		polypi similem dialecticam dixit Carne-	porticus Persica Lacedemone 366.f
tum quid 390.c		des 196.f	Portunus 194.c 360.f
Plutonem cur Solem interpretentur non-		polypo super in diuersa abeunt Plinius &	positum 368.a possessio 336.e.f
nulli 316.f		Plutarchus 196.f 197.a	posteriora in diuinis quid significant
pluuia per araneum 193.c		polypi cur formidolosi 197.c	160.e
pluuie indicium per corui frequentiores		Polis vocatus Sol 144.f	potentia perniciofa 140.e
crocitatus 169.f		Gn. Pompeius mollitiei signo notatus	potentia quo pacto euadit amabilis 162.a
pluuie vocabulo quæ signentur 281.c.e		259.f	potentie comes metus 18.a
¶ Pocula 410.b		Pompeij Magni currum quando subierint	potentie excelsioris hieroglyphicū 373.e
podagrosus 28.d		elephantī 17.f	in Potentioris ditionem redactus 199.f
poderes 295.f		Pompeio cur obiectum, quod regie maie-	potestas Dei triplex 436.d
poēmaticis genus circulus 287.d		statis affectaret insignia 302.e	potestas inferior 426.e
pænitentia 244.b		pompilus 213.c	¶ Præcipitantiā 52.b
pænitere 309.d		Pomponie Scipionis Africani matri dra-	præco deorum Mercurius 239.c
poēsis 193.d cur polypo similis 199.d		co circumfusus 112.f	præconi tradebatur lingua in sacris disse-
poēta 377.c		Pomponij Leti laus 165.b	fla 239.c
poēta cygni symbolo 164.e		ponum pro boue Herculi oblatum 395.e	præcox profectus 175.f
poēta encomium 211.b nomine Deus co-		ponum Veneri dedicatum 396.c	D. Præcursoris caput 419.c
litur 211.c symbolum per ranam Ibid.b		pororum hieroglyphicum 400.c	quis 202.e
poēta gloriæ studio trahuntur 165.b		poma in armum legere quid 308.e	præfectus militum 113.b
mali qui 217.f qui laudandi, quive		ponderum & mensurarū ratio cur incer-	prægnantia 327.f
improbandi 211.c		ta 263.b.c 266.d	prægnantie dissimulatrix 90.a
poētariū coronæ quibus cōtextæ 377.c.d		ponere pedem 256.f	præmaturum incrementum 383.c
poētis cur hederacæ coronæ attributæ		Pontanus omnium ingenia fouit 165.a	præfagitura 133.d præfagium 99.b
378.a		Pontanus se uex scripsit Vraniam & Ræ-	Præsentialis magister militum quis 34.d
poētis sola gloria & victuri nominis cupi-		teora 164.e	præstantia 235.e
ditas insita 372.d		Pontani laus 341.b Pontifex 315.d	præstare & excellere, exundationis voca-
poētas immerito taxat Origenes 211.b		pontificis Hebræorum gestamen pectoris	bula 145.a
poētas lacte simul & melle pasci, quomo-		quod, qualere 306.d.e	prætecta, Romanorum insignie 398.b.c.d
do intelligendum 377.d		Pontus cur polypos non habeat 198.f	prætextate fabule 298.d
poëtica vis Ibid.		popa 27.d	Præsiniani & Præsina factio 322.b
poëtice amœnitas 186.b		populus arbor ab antiquis venerata 381.e	prauitas cdomita 52.d innocua 119.c
Poleniō quo pacto solacisimū inepti acto-		populus temporis symbolum 381.e Her-	prauarum cogitationum excusio 362.e.f
ris manu factum reprehenderit 256.c		culi dicata Ibid.	prauitatem aliorum, bonorū operum ope
pollex sublatu quid 260.c versus quid		populus iudaicus asino asinilatus 88.b	peruincendam 399.a
Ibid.d		populus lege coërcitus 424.c	preces 256.e
pollicis etymon 260.e		populus regi suo obsequens 185.c	Priamus ad statuam Iouis in subdiali ara
pollices cur spontè sibi nonnulli amputa-		populositatis symbolum 397.f	confugit 235.f
rint 260.e		porca sulcus 68.f 69.a	Priapus 248.a
pollices inter se vincendi mos in societate		porca triginta capitū sortum pariens La-	Priapi simulachra in hortis quid 247.b
constituenda 260.a		uinij 67.d	Primogenita sacrificari præceptum, homi-
pollule 415.c		porcare 68.f 69.a	ne & asino exceptis 91.d
pollutus morte locus 379.f		porcus 63.a.b.c & seq. animal profa-	princeps 42.a imbecillus 86.e sibi
polluti in tabernaculum non admitteban-		num 93.c Cercrimactabatur 69.c	tantum studens 140.f
tur apud Moſen 279.c		porcus fœminino genere Ibid.e	principis æqualitas ad populorū animos
Polygnoti opus 90.b		porci cultus 68.d.e	conciliandos mirè efficax 162.a
Polymnia 351.a		porci grunnitu audito fugit clephas 18.d	principes ex quibus sacra faciebāt pro ex-

Index

- piandis delictis 13.d
 principii sceptri cuiusdā descriptio 208.b
 principatus 376.b
 ad Principatum ineptus quis 34.f
 principatum cura circa quæ 331.c
 principium ad quem referendum 286.d
 principium anni cur arces 78.c.f
 principium & finis 352.b
 principium egregium citò desitutum 88.e
 principium per ventris symbolum 249.b
 principij symbolum per caput 225.a
 principia occulta 316.f
 principis obfistendum 97.f 98.a
 probi viri quietus animus 182.d
 probi viri à potentiorib. ignominiose accipiuntur 75.a
 Probi liber De notis antiquis parum casti gatus, & cur 271.f
 procellæ 284.c
 procidere 258.f
 Procli sententia de gallis & angelis foliis 9.c
 proclivis ad vitia 258.f
 Procne in lusciniā mutata 163.b
 procrastinationis damna 62.e
 procreationis partes quatenus à viro & femina 216.c
 procuratoribus pro spongiis utebatur Vespasianus 216.d 217.a
 proci vetulipeta 78.a
 prodigus 171.c
 prodigij quod ad Polydori tumulum Aeneas se obtulit, interpretatio 374.b
 profanus 37.b 65.c
 profanus per anguillam 209.f
 professionis olim cæremoniæ 392.d
 profectus cum etate 85.e
 profugium 364.b
 profugus 32.e
 progenies antiqua 412.e
 progrediens longo post tempore 210.f
 progressio 392.d
 progressus vitæ 266.e
 proles mascula, & proles feminea 24.a
 proles numerosa 236.e
 Prometheus 428.a
 Prometheus quibus legibus à vinculis liberatus 262.b
 Promethei cor à vulture arrosus quid. 134.d cor arrosus ab aquila 141.f
 promptuarium cæleste rerum omnium 247.f
 promuscis elephantis 17.d
 pronubus digitus & anulus 262.a
 propterantia 81.c
 prophanium 217.d
 propheta 39.c
 propheta cani assimilatus 39.c
 propheta Hebræis cur dicatur Videns 277.f
 Prophetæ 250.e 282.d.c apis nomine appellati 187.f Videntes appellantur 299.e
 quinam olim vocati 39.d
 propheta & doctores 173.c
 prophetarum oracula 187.f
 propitiatorium qua longitudine fieri demandatum 269.f
 Propertij locus 150.b 155.b 157.b
 287.a 295.b 342.d.e
 Proscenes cur vocati Arcades 329.c.f
 Proserpina 69.f 328.f 432.e
 Proserpina & Serapis magnorum demonum principes 226.b
 Proserpine canes mactabantur 44.d
 Prosper Publicola Sancerutius 46.c
 Prosper Sanctacrutius 79.b
 prosperitas 82.d 22.e 330.e
 prosperitas firma 361.f rerum per aquilam 137.d vitæ 149.d
 Proteus cur in varios se mutare vultus fingatur 303.f 304.a
 Protozenis pictoris continentia 414.a
 prouentus 247.b 255.b 405.a
 providentia 57.e 86.c 161.d 365.a.b
 providentia diuina 226.f
 prouinciæ princeps 111.e
 prouinciarum subiugatio 17.d
 Prudentia 118.a 121.f 122.a 128.f cur per morum arborem 333.c per Gangetem fluuium 153.c per lani bicipitium 227.f
 prudens captiuitatis declinator 214.b
 Prudentij locus 430.f
 pruina in sacris quid 282.f
 Prunulus Picrij præceptor 338.c
 Prusiæ stratagema in prælio nauali 113.d
 ¶ Psalmi circulares qui 287.e
 Psammeticus 74.a
 Psaplon Libycus qua ratione diuinos honores affectus sit 166.d
 psittacus 166.c & seq.
 psittacus cur humanā vocem propius reseratur 166.d
 ¶ Pterophori qui Plutarcho 155.f
 Ptoemphantes canem viuum pro rege elegerant 42.b
 Ptolemæus Alexandro cur magnam pecuniam miserit 5.b
 Ptolemæi Lagi beneficio Biblia conuersa in linguam Græcā à LXX. viris 132.e
 Ptolemæi Lagi supersitio 226.a.b
 Ptolemæus quidam cur νεῦνός vocatus 325.b
 Ptolemæo Aegypti regi quæ dona missa à Romanis 321.a
 ¶ Publia Corn. Annia se viuā ultro in arcam cum viro damnavit 156.e
 pudenda 245.e
 pudicitia 295.f 402.e
 pudicitia quare velata facie pingebatur 161.d columbis prima & peculiaris 157.a in quibus consistat 296.b turis symbolum iudicata 161.c
 pudor 298.d 360.e
 pudoris cura apud Aegyptios maxima 200.b
 pudoris simulachrum cur & ubi ab Icario erectum 295.f 296.a
 puellæ ab Atheniensibus vrsæ appellatæ 86.b
 puellæ innuptæ domi clausæ custodiebantur 86.b
 puellarum quàm matronarum ornatus olim sumptuosior 367.d
 puellas Darij captiuas magna integritate seruauit Alexander 247.d
 puellaris ætas 86.b
 puellares ineptiæ 395.b
 pueri recens nati cor, duas ponderat drachmas 127.e
 puerorum senumq; vita qualis 407.c.d
 pueritia 272.a
 puerperium 299.b
 pugilum iuramentum quale 69.c
 pugiones 317.c
 pugna anceps 316.e
 pugne initium 313.e
 pugnacitas 31.e 173.c 189.e
 pulchra incepta turpiter cedentia 203.b
 pulchritudo 402.d
 pulchritudo sine fruge 380.e
 pulicaris 422.f
 pulicum defectus 181.e
 pulicum significatio mystica 181.f
 pullaria arca vel cauca in castris 317.e
 318.a
 pullus color lugubris 157.b
 pullus gallinaceus exclusus in manu Liuiæ 172.e
 pulli columbari quibus conueniant 159.e
 puluis in ollam iniectus ab elephanto cur 18.c
 pulpa 441.b
 puniceis pennis terretur ceruus 58.b
 punici mali symbolum 397.f
 punica mala tam magna quàm parua, granorum numero non dissident 398.b
 punicatorum ferocitatem myrtus iuxta sata plurimum iuuat 398.f
 purgamentum 373.a
 purificatio 218.a
 purificator 257.a
 puritas 299.f 343.d
 puritas animi per gallum 172.f
 puritas maritalis 344.c
 puritatem adamarunt Aegyptij 220.b
 purpura 204.a vorax 1bid.
 purpure lingua acuta & valida 204.a
 purpurea quomodo capiantur 204.e
 purpurea anima quomodo intelligendum 154.c
 purpureum & purpurascere 204.c
 purpureus color pudoris indicium 298.d
 puteal 346.e
 putei, & puteorum fossure 285.b
 ¶ Pygmeorum statura 264.c.d
 pygon

Hieroglyphicorum.

pygon	264.f	quercus fortitudinis ac diuturnitatis sym-	recordationis hieroglyphicum	238.4
Pylos quomodo capta	32.f 33.a	bolum	rectus tenor	363.a.b
Pylo cur bellum intulerit Hercules	32.f	quercus iuxta nucem iuglandem sata emo-	reductus in potentioris ditionem	199.f
pyralis ac pyrausta	120.b	ritur	redemptio	274.b
pyramis	438.d	quercus oleæ inimica	reditus in viam	175.f
pyramidis basis	291.b	quercus principatum ostendit	refibulare	300.b.c
pyramides in Aegypto à quo edificatæ	291.e	quercus vnde dicta	reflandum non est in ventum	62.b
Pyrrhus Aquilæ cognomento gaudebat	138.f	querna corona quare data	refugium	335.f
Pyrrhi hastæ insidens noctua	147.f in-	quercus & oleæ odium	regimen	337.4
teritus quis Ibid. in tabernaculo hi-		quies	Reginaldi Poli Card.laus	384.e.f 385.4
rundo nidum posuit	163.e modestia	quies à laboribus	regnum	305.c
in usurpanda gloria	138.f	quietam columbam quid Græci	regni solitudo	140.b symbolum per a-
Pyrrhi cuiusdam heresis	193.b	quinarius & quaternarius numerus	pes	186.4
Pyrrhicæ boues in Epiro	22.f	quingenta	regressus	258.b
Pythagoras cur mare vocauerit Saturni	218.f	quinguenarius numerus multitudinem	remedium	373.c
lachrymas	218.f	denotat	remedium in febrem nactus	8.e
Pythagoras iubet adoratorios sedere	46.c	quingenta	remedia contra scorpiones	119.e
Tyrrhenus fuit	301.a Aegyptios adiit	quinque	remeligo	212.e
Ibid.		Quintæ legionis signis adpingebantur e-	remittere manus	252.c
Pythagoræ præceptum de anulo arcto nō		lephanti, & cur	remissio	274.e
gestando	262.c de animalibus curuos	T.Quintij festiuium dictum	remora	212.d
vnques habentibus	6.e	200.f 201.b	renes à Venere reguntur	239.b in Vene-
Pythagorici plurimum melle vsi	186.f	Quintiliani locus emaculatus	ris sunt potestate	244.f vnde dicti
Pythicum stadium	266.a	Quintiliani locus expenditur	ibidem	
pythones	118.c	430.4	repandirostrum animal delphinus	194.d
Pythones demones & serpentes	109.c	Quintiliani sententia de orantis gestu	reptatus serpentum quid mysticè	107.e
consulendos prohibuit Deus	Ibid.	256.b	reptile	103.c
Q				
Literam veteres olim exclusere	321.c	Gn. Quintilius	repugnantia rerum	92.4
quadragenarium numerum in flagris &		Quintilij de agricultura scripserunt	repulsa ignominiosa	169.b
plagis excedere, ignominiosum apud		Quinti Cæcilij Metelli dictū celebre	de Repulsa pudor	54.d
Hebræos	274.4	Quintus Fabius Eburnus Iouis puer	requies, ignauiaq;	258.b
quadragesima	273.e.f	175.d	res gesta cominus	191.4
quadrans Raticus	334.d	Quirinalis	rei domesticæ studiosus	215.d
quadrantalia decurū simulachra apud Ar-		R	reipub. negotia alacri animo suscipienda	185.c
cadæ	290.c	Abidi canis virus	rerum diuinarum cognitio vnde petenda	438.4
quadrantaria scemina	291.4	Rabiosi canis vrina calcata nocet	rerum omnium gerendarum summa qui-	
quadratum	290.4	Ibid.	bis reb.constit	227.4 progressus per
quadratus vir	Ibid.d	rabies in cane à splene est	calcem	300.c prosperitas per aquilā
quadiennium	285.f	rabies in homine quando cognita	indicata	137.d vicissitudo
quadrifrons	229.c	racemorum magnitudo incredibilis	rerum mutatio	433.c
quadrifrons cur aliquando Ianus	Ibid.c.d	radices hyssopi saxa penetrant	rerum natura	438.d
quadrigarum agitatoribus absinthij pro-		radius	refina Citria	441.4
pinatum	420.b	radij solares	resipiscens	327.b
quadrigas Soli consecratas Rhodij quo-		raia 215.b eiusdē machinamentū	resipiscencia	243.f 348.f
tannis in mare abiiciunt	38.e	rana 210.c cum grillo	resipiscencia per hirundinem	163.e.f
quadrigati numi	322.b	211.b Mecaena-	resipiscencie symbolum	414.f
quadringenta	270.c	tis 211.d prædita est verecūdia	resutator	253.e
quadrupedis Mosaici vitia	35.c	sanguinem nō nisi in oculis habet	retia & retium hieroglyphica	337.c
propositionibus comprehenditur	256.b	ranæ dare aquam, prouerb.	reuerentia in matres	94.b.c
quartanas sanat clupeæ lapis	215.e	ranæ vbinam obmutescant	rex	355.c per apis symbolū
Quartodecimani	143.e	ranas obstrepentes filere iussit Augustus	elephātū designatus	17.b optimus
quaterna millia	274.b	infans	potēs imbecillioris artificio petitus	21.c
Quat Hebræis quid	145.b	rapacitas	tutelarioris	111.f vitium affectator
quatuor	270.b	Raphael	regis inter apes munus	185.d
quatuor anni qualitates	229.c	322.e.f 323.a.b	regis pij & misericordis symbolum	139.c
quatuor Dij præfides homini nascēti, qui		rapina	regi suo obsequens populus	185.d
115.b		raptor	reges fulminare dicuntur	209.4 pro Diis
		Rapum, Solis hieroglyphicum	habiti à multis nationibus	324.d
		ratio	regum aures innumeræ	87.f
		ratio & cupiditas	regibus etiam mortis imperandæ ius per	
		rationis modus brevis		
		rationis cum appetitu pugna		
		ratiocinatio		
		rationalē ornamentum Pont. quale		
		Receptus tutus		

Index

internuncium sacerdotibus Memphiticis erat	148.a	cum	399.c	sacerdotes assentatores & aulici magna in orbem importantes mala	152.c.d	Ar-	
regia claritas	303.d	rosa sine spinis considerata venustatis amoris & gratiæ signum est	400.f	uorum	405.d	malitaxantur	217.f
regia potestas	302.e	rosa spinis septa, humanæ vitæ speculum	400.b	sacerdotes tantum circumcisi erant apud Aegyptios	48.b	Memphitici supra	
regium augurium	12.f 13.a	rosæ afflatum quomodo descripserit Virgilius	401.a.b	Reges erant		148.a	
¶ Rhadamanthus truculentos vrsis ingerere solitus	86.c	rosæ odor scarabeum enecat	401.f	sacerdotum Aegyptiorum eruditio	103.a		
rhamnus in sacris quid	400.d	rosam quâti fecerint Indorum Magi	401.b	sacerdotum amictus qualis	299.e.f		
Rhea dea cur ab Assyriis colebatur	222.e	rosæ in sepulchrorum ornatum adhibitz	399.d	sacerdotibus indumenta ex lino cur imprata	413.a		
cum Saturno rem clam habuit	130.f	rosæ quomodo fragrantiores fiant	417.e	sacerdotibus licuit piscibus vesci apud Aegyptios	221.e		
Rheginorum inoneta quæ	97.b	rosarum halitum multi oderunt	61.f	sacerdotes quales esse oporteat	230.a		
Rhemnij Palæmonis arrogantia	63.a	rosas loqui, prouerb.	401.a	sacerdotium	412.f	420.a	
rhetor Corax	169.c	rosaceum Homero cognitum	401.e	sacerdotium summum	306.f		
rhinoceros 21.a eiusdem cum elephanto pugna	1bid.b	Roscij histrionis claritas	112.e	sacerdotij sacrosancti symbolum	106.b		
rhinocrontis effigies missa Leoni X. ab Emanucle Lusitanorum rege	21.d	rota & rotæ deorum	289.b.c	sacoma corona qua ratione deprenderit Archimedes	170.a		
Rhodia	350.f	manæ & inferorum	1bid.	sacrarum rerum cognitio	438.a		
Rhodij quadrigas Soli cōsecratas quotannis in mare iaciunt	38.e	rota currulis quot cōstet apsidibus	163.f	sacramentum	69.c		
Rhodos insula pugnacissimos habuit gallos	173.e	rotunda templa cur veteres Diis dedicarunt	364.f	sacrificium	1bid.b		
rhombus	355.e	Ruah	435.a	sacrificia in lustratione quæ	1bid.c		
¶ Risus	44.b	¶ Rubecula auis, vel syluia	184.c	sacrificiorum ritus quo tempore instituti	363.e		
risus leuitatis signum	1bid.c	rubeta rana quæ	211.c	sacrificandi homines immanē morem quis sustulerit	340.e		
riualitas	77.f	rubi symbolum	400.c	sacrificantes primi, herbas & flores, non animalia adhibuerunt	412.a		
¶ Robur	2.e	rubicunda vestis	297.e	sacrificato quibus licitum vesci	246.c		
robur per pollicis significatum	260.d	Rufus Prætorius cur scazonte prosciissus	126.b	sacrarum literarum professor	39.a		
robur Romanorum in legionibus	30.c	rugitus leonis animantibus formidabilis	4.f	sacrorū initia	16.b	arcana	243.c
ex Robore nati qui dicti	376.c	ruminatio	64.e.f	pus	349.c		
robustus	21.c	ruminatio in sacris quid	55.f	sacris initiatus	191.f		
robustus & robur vnde dicta	375.f	ruminantia animalia, carent altera dentiū parte	214.c	seuitia occulta	109.f		
rodere	240.f	rusticitas per ranam	211.d	in Sai picturæ consideratio	218.f & 219.a		
Rodolphus Habsburgi comes	131.e	ruta continentioris vitæ hieroglyphicum	422.a.b	sagacitas	237.c		
Rolandini Galli Viridunensis impostura	170.b	ruta si iuxta ficum feratur, nitior euadit	391.e	sagacitas & sagire	44.a		
Roma capta à Genferico	131.c	rutam cur exhorrescant serpentes	422.b	sagacitas iuuenilis senili experientie præposita	149.f		
ab Odoacro	131.c.d			sagitta Herculeæ vulneratum cor Plutonis quid	309.c		
quadrata	291.a			sagittæ	307.f	309. & seq.	
vetus	1bid.			sagittarum symbolum	414.e		
Roma per mulieris caput	227.d			Sagittarij Nerui	114.e		
Romæ antiquum nomen Cephalon fuit				Sagittarij seniores Orientales	34.d		
Romæ caput galeatum	317.a			Sagittarij Venatores	155.e		
(227.d)				sagum	295.c		
Romæ nomen publicari vetitur	227.d			Sagunenses milites	113.f		
Romane virgines nutriebant diligentissimè Vestalem ignem	340.f			sal & mare cur aucrſabantur Aegyptij	220.a		
Romanus per togam	295.a			sal cur hospitibus ante alios cibos apponitur	220.f & 221.a	in mensa euertetur, cur ominosum	1bid.
Rom. C O S S.	316.b			sal, quo passim vititur Germania, vnde colligatur	219.c		
Romani cur equum mactare soliti	38.c			salis significatio in diuinis quæ	200.c		
originem suam ad Martem referre student	227.d			salacitas	67.b	per crocodilum	207.a
quando cœperint esse superiores etiam equis	30.b			salacitas prolifica	150.d		
Romanorum numisma	441.c			salacitatis nomen quid	220.b		
Romanorum mos in sacrificiis	30.b			Salamandra	119.f & seq.	an ignem exinguat	120.c
Romanum imperium quot annos durauerit	131.b			salamandra impunè vescuntur sues	120.f		
Romani imperij mutationes tres	131.e			Salij			
Romulus & Remus cur Martis filij dicti	82.d						
Romulus vbi educatus	291.c						
Romulus Amaseus	57.a.b						
217.c	335.f						
roris vocabulo quæ signentur	281.c.d						
rosa humanæ imbecillitatis hieroglyphi-							

Hieroglyphicorum.

Salij	82.b	314.d	Sarmatæ	38.e	scorpio quænam corporis partes dedica-		
Saliorum ornatus quis		321.c	Sartago	243.f	tæ	119.c	
saligna falx cur Priapo attributa		383.a	Saturnus	40.f	à Scorpio ictus si super asinum sederit, trā		
salix	440.f		scidit	246.e	sibit in illum dolor	91.d	
salix an fructum ferat		383.b	quid	103.b	scorta unde dicta	250.a	
salix castitatis indicium		382.f	lanceo vinculo ligatus	357.e	scortæ & ostracinæ pecuniæ	26.f	
salix vinculorum symbolum		382.e	Saturni beneficia	228.b	Scribonius Libo	346.b	
salicis etymon		383.c	neus vbi	70.b.c	scriptorum sanctorū lucubrationes quid		
salicis semē in vino potum sterilitatem in-			tur adolescentes ingenui	ibid.	presidij attulerint nobis	323.e	
ducit		383.a.f	405.c	regnum quale Platoni	322.c	sculptura antiqua in Aesculapij pronao	
salicem cur ὀλισκᾶσθαι vocavit Homerus		382.f	Saturno decumani homines sacrificati	340.c	Romæ	409.a	
salua ieiuni hominis serpentibus letalis		109.e	Saturno quæ gentes sacrificabant iuuenes		Scutum Herculis, an Hesiodi Opus	122.b	
Salmonæi insana arrogantia		324.e	& proprios filios	70.c	scuta	312.b.c	
Salomon Trecentis		253.c	Saturnalia	340.d	scuta hastis illisa quid	313.c.d	
saltatio per turturis symbolum		161.e	Satyrum capiens Midas quid	73.d	scutis continebantur imagines	313.e	
salubritas	78.a	127.e	Satyri quibus in locis	72.c.d	scutis ligneis primum vsi Argiui	312.c	
salubritas per gallinæ symbolum		172.c	Sauromatæ equos alunt ad sacra & cibum	47.d	Scythæ Herculis filius	110.b	
salubritatis indicium		418.d	38.e		Scythæ ab Aegyptiis instituti	315.c	
salus	117.c	212.e	saxum in quo Herculis effigies, colebant		Scytharum iuramentum maximum quod		
438.b			Thraces	361.c	315.f	mos in ope imploranda	26.c
salus per capitis signum		216.c	¶ S B O quid Aegyptiis	277.a.b	gittæ quo veneno insectæ	107.c	
salus aui asino inimica cur		182.f	¶ Scabellum	320.c	¶ Sebastianus sagittis impetitus	310.b.c	
salutatio		253.e	scalenus figura quæ	292.e	Sebastianus Corradus, atq; huius Quæstu-		
salutatorius digitus		260.f	scaphos olus	140.d	ra laudatur	241.d.e	
Samnium armatura		178.e	scarabeus	59.f & seq.	secesspita	315.d	
Samphoræ equi		314.c	scarabeus ex aquis primum in lucem pro-		secesssus	204.c	
Samson leonem strangulauit		187.e	dit	60.b.c	Secundi Theodosiani	34.d	
Samphonis robur in capillis		435.c	signum Romanorum militum	61.b	securis	316.a	
Samphonis coma		231.b	scarus	214.b.c	securis & Lydorum & Romanorum gē-		
Samsonis quæstio Palestinis proposita			214.c	quomodo captiuitatem decli-	stamen	316.b	
187.f			214.c	nat	214.c	securim cur ream constituerint in iudicio	
Samuelis anima an per incantationes euo-			Scaurobates in Semiramin inuectus	158.f	Athenienses	27.d	
cata		109.c	seclus	314.e	securitas	236.f	
Sandrocottus Indus		13.a	scenopegia Iudeorum in Bacchi celebri-		319.f	360.f	
sanguis animæ vehiculum nonnullis		154.c	tatem fiebant	322.f	367.a.b		
à Marte regitur		239.b	sepectrum	305.c	securitas ociosa	213.e	
antiquitus pro			de Augusti manibus ful-		securitas periculis libera	1bid.d	
vino positus		390.c	mine excussus quid indicarit	376.b	securitas per gallinam & rutam	172.c	
sanguis cur libaminibus, quæ pro anima			ex querno trunco quid significet	376.a	securitas per vespertilionem	179.f	
hiebat, apponebatur		154.b	regium	354.e	securitatis symbolum in multis veteribus		
sanguine placare Deos improbarunt Ae-			seceptri cuiusdam descriptio	208.b	numis	213.e.f	
gyptij		363.f	seceptra regia ciconiæ capitibus insignita		securitatis symbolum	419.e	
sanguinariis		216.a	124.f		sedatus animus	347.f	
sanitas		420.b	sehænus	266.c.d	sedda olim quæ nunc sella	238.f	
sapientia	290.b	440.d	scilla contactu conuellitur lupo	98.c	Sedechias in captiuitatem abductus	142.f	
cur in qua-			scincus, vel scingus	207.b	sedere	320.e	
drato lapide constituta		290.b	scipio	305.d	sedes	319.b & seq.	
sapientia	313.b	409.d	scipio laureus quid significet	373.c	sedes firmiter statuta	142.c	
per auris sym-			Scipio Africanus	427.e	seditiosus	202.d	
bolum	237.b		Scipionis dictærium de scuto & gladio		segnitices	200.d	
per noctuū symbolum			313.c	celebre dictum ad Antiochi lega-	segregationes aquarum apud Moſen quid		
146.f			tos	33.b	219.c		
homini largita		428.c	scomma in Pompeium	349.c	selenotropium	423.d	
sapientiæ arma firma & stabilia		317.c	Scipionis numi argentei inscriptio	17.f	Selcuchus Antiochiam condidit	336.e	
vis		310.c	scipionem laureum gestare quid	159.e	cur versus XII. ex Hesiodo sustulit		
sapientiæ perfectæ vir		278.b	scolopendra piscis	215.b	307.e	res composuit cum Scandrocot-	
sapientiæ vanæ studium		146.f	Scorili exemplum de seditione	40.c	to	17.c	
sapor quomodo exploretur		240.c	scorpius	119.a & seq.	Seleuci genus & numi	336.d.f	
saporem vbi collocet Aristoteles		240.d	scorpiij cauda quot habeat compages		& anu-		
Sapor rex quid Constantio Imp. suadere			119.e	271.c	lus	1bid.	
conatus sit		98.e	scorpiij cælestis vis	119.d	sella, vel sedes	319.b & seq.	
Saporis Regis gestamen quod		78.d	scorpiij & crocodili odium mutuum	119.b	sella Curulis	321.b	
sapphirus		306.f			sella eburnea sedebant Consules cum ma-		
Sardanapali incuria		111.f			gistratum inibant	321.a	
sargus		215.b			semel tantum enixa	11.b	

Index

Semele	108.d	sepulchra	284.f	dicatus	275.e.f
semen in vtero	357.e	Serapis cur à multis colebatur	226.b	sex:agina	275.e
semen quando prolificum	272.d	Serapidis epigramma de totius mundi mo-		Sexta partica legio quæ	214.e
semen quid in sacris literis	400.c	le 225.e.f simulachrum 25.f simu-		sexcenta	270.e
seminum virtus & generatio	432.e	lachri caput quod 225.e eiusdem si-		sex & senarius numerus	ibid.
semicrinitum caput	230.d.c	gnificatto	226.a	sextans	263.e
seminium triste leonum cur dixerit Lucre-		Serapidis tricipitis numisma	229.d	sextodecimius numerus	272.c
tius	8.d	Serapi cur magnifica templa dedicata, &		¶ Sibi soli natus	209.d
Semirania proacitas	158.e	vbi	226.a	ficus pro paupere	216.d
Semiramis cui nupserit 158.f effecit vt		Seres populi longæui	149.f	Siciliæ umbilicus vbi	248.c
Perse matrū filiarumq; suarū coniugia		seriphium absinthium	420.a	sicilius quo signo figurabatur	272.a
non abhorreant 158.d immoderate		sermo 255.f 426.b. cur cibo compara-		Sicinius cur dicticius non lacesiuerit M.	
libidinis fuit 158.f diuè p̃ vocata ibid.		tus 227.e efficax vel Mercurius 246.f		Crassum	30.f
vbi nata & educata	158.e.f	inanis 247.a.b pro liquore aut rore		Sicinius Dentatus quodnam sacrū primus	
Semiramis sub specie columbæ colebant		pluuio acceptus 408.b per oculi hic		fecit Marti	70.b
Affryij	158.c.e	roglyphicum 234.f vrbani, cibus		Sicinius Dentatus donatus torquib.	308.d
semita quid Theologis, quid via	289.e	est animi	403.a	siclus	136.e 274.b.c
Senecæ locus	133.f 298.e 435.d	sermonis intellectus duplex	256.a	Siculi à Romanis orti	96.f
senectus	231.d	sermonis præses Mercurius	239.b.c	Sicyonij, Suarij, Asinij & Porcarij à Cli-	
senectus cur omnia desperet	378.f	sermone nimio extenuatur corpora	129.f	sthene vocati	90.f
senectus misera	231.a	serpens	436.b	siderum, idearumq; celestium virtutes Lu-	
senes & seniores qui	272.e	serpēs Apollinem prouocans in Delphis		nari corpore suscipiuntur	329.b
senex musicus	164.c	118.b caudam depascens quid 102.f		signa militaria	341.f
senibus cur supercilia grandiora	236.c.d	103.a gignitur ex humano cadauere		Silenus	426.e
seniorum inter se certamen	124.e	31.f		Sileni	48.f
sensus 270.d 349.b.c à voluptate de-		serpentis effigies à Mose ex ære in contum		Sileni Alcibiadis	49.a
ceptus 108.e maxime brutus 63.e		surrecta cur	117.a	silentium 239.f 337.d opportunum	
sensus velocior	429.a	serpentis effigie quid commonstrabāt Va-		174.e per indicem digiti 260.f per	
sensus & intellectus significatio	109.a	lentiniiani 115.b spoliū Neroni pro		piscis symbolum 218.d per ranæ ru-	
sensum quinam admirati sint, quive asper-		amuleto commendatum à matre 113.a		betæ symbolum	211.c
nati	63.f	serpentes alate volant ex Arabia in Aegy-		silentij symbolum	397.b
sensus communes in corde	153.c	ptum	127.f	Sillij italici locus	33.a 134.a
sensus quinq; per virgines prudentes & fa-		serpentes puellarum amasij reperi	110.b	silurus	216.f
tuas indicati	108.f	serpentiū symbolica tractatio 102. & seq.		Simandij regis Aegyptij signum	2.e
sensuum expers	362.f 363.a	serpentium coria Amazonibus tegumen-		Simandij Regis bibliothecæ inscriptio	
sententia præpostera	258.c	torum bellicorū vsum præstabant 303.e		277.f	
sentendi vim à Sole habent homines		serra	316.d	Simandij sepulchrum aureo circulo spo-	
328.f		serra pugnare	ibid.e	liauit Cambyfes	287.c.d
sentēs in sacris quid	400.d	serra ad squatinæ piscis ossis similitudinē		Simeon Antiochenus	125.a
sepes	304.e	effecta	216.a	simi nasi indicium	196.a
sepia 203.b 276.e.f atramentum in a-		Seruij locus	431.e	simia	49.d
quas euomit	203.c	Serui fugitiui vocati olim cerui	54.d	simia vrbani euertens, ac sortes dissipans	
sepia melanuros	203.d	seruili improbitas	293.f	49.f	
sepia machinamentum	215.b	seruitia	408.b	simiæ passione liberatur à fibre leo	8.e
Septas promonitorium	203.d	seruitus 359.a.b longa 237.f per anu-		Simiam cur tantopere oderit leo	ibid.
septem, & septingenta	270.f	li symbolū 262.c per asininas aures		simiæ tristis Luna caua	45.f
septem & septuplū quid Hebræis 262.d.e		237.e per pedum symbolum 257.c		simulachri Cereris apud Phigalenses expli-	
septenarij numeri proportio valde musi-		per rasitationes capitis	230.b	catio	38.a
ca est	349.f	seruitutis indicia inter somniandum quæ		simulation per picam	166.f
Septentrio 392.d Eius hieroglyphicum		33.c		simulationum inuolueris obiectus	203.c
ibid.		Sesonchosis	245.f	simulator	398.d
Septentrioni inest vis mascula	24.b	Scfostris	245.f	sinapis vnde nomen habeat 416.b Ocu-	
septima decoctio, perfectionem indicat		Scfostris Aegypti rex	308.e	lis infestum	ibid.
262.f		Scfostris naus	335.d	sinapis allegorica consideratio 415.d.e.f	
P. Septimi Getæ numus	288.e	sessio	312.a	& seq.	
septuaginta	275.e	sessus	46.f	sinus	298.b
Septuaginta interpretes quo tempore Bi-		sessus Deo accommodatus	384.d	Siphonum & tuborum aquæ cur per leo-	
bliæ verterunt in linguā Græcam 132.e		Seueri Alexandri Imp. numus	253.c	nina capita cructare soleant	10.f
sepulchri significatum per cor	244.c	Seueri imperium quo præsigio præmon-		Sirenes	150.e
sepulchra nobilitatis	380.c	stratum	112.e	Sirenū aureæ illecebræ suspensæ in Apolli-	
sepulchrorum aliquot inscriptiones		seueritas peculiaris senibus	236.c	nis templo	150.f
399.d.e.f		sexagenarius numerus 269.c viduitati		Sirius	285.f
				Sirius	

Hieroglyphicorum.

Sirius stella	331.b	Solem variae gentes Deū putauerūt	326.c	vniones	307.c
sistere, sistendiq; signum	359.d	solaris annus	290.a	van se videre	389.f
sistrum	353.f 354.a	solares radij	309.a	somni parciſſimus est leo	3.a
siticulofitas	121.b	Solini locus	129.a	somnam captantes Mercurio victimarum	
sitis cur per corui symbolum	169.c	Solitaurilia	69.c	linguas adolebant	239.e
sitis ex morsu dipsadis, epota theriaca fe-		solitudo	146.c	sophista per cancri symbolum 201.b per	
datur	121.d	solitudo per aquila pullū indicata	140.c	ranae symbolum	211.a
sitis & sitibundi significatum	121.e	solitudines	345.f	sophistæ 64.c 122.b 329.c euitadi 64.b	
smaragdus 153.e 307.a Veneri dicatus		solitudinarius	96.d 184.c	sophistarum nugæ 89.b oppressio 201.c	
Ibid.		soloiuuncus	276.f	Sophocles in senectute scripsit Oedipum	
Smerdes Magus	155.c	solstitium	188.e	Coloneum	164.e
smilacis cum hedera similitudo	378.b	solstitium hyemale	199.b 257.d	Sophoclis locus	366.f
Speciebus quatuor distinguitur	ibid.	solstitium vel tempus annum	90.a	forex Hecaten, prouerb.	100.f
smilacis flos coronis intextus quid signifi-		solstitiales mundi partes appellauerūt dex		foricis etymon	1bid.b
cet	378.c	teras Aegyptij	24.c	foricis & suis consensus naturæ	100.b
smilacis fructus elegantia	378.d	soluere zonam	299.b	Sofitheï dictum in laudem aquila	141.e
¶ Smythecus cur etiam vocatus forex		Soluizoniæ Dianæ templum	1bid.	Sosipolis Deus ab Helcis cur colebatur	
101.c		somniculosa cur aspis dicta	106.c	sospitamentum 335.b 359.c (217.c	
Smyrneorum Fortunæ simulachrū	34.c	somniculosus	208.f 420.f	¶ Spartiatarum mos in sacrificiis	30.b
¶ Sobrietas	74.c 307.c	somnium pincernæ Pharaonis à Iosippo		Spartanorum origo	112.d
sobrius nemo cantat	389.c	interpretatum	389.c	spathalæ	369.e
sobrius vicus Romæ	390.b	somnia Astyagis	389.f	speculum	307.f
societas	260.d	somnia vera & falsa	431.a	spes fallax	433.a
societas leonina	5.a	somniis admoniti ad aliquid aggrediendū		spes certa de re ambigua 210.a irrita	
Socrates eodem semper vultu	44.c 338.b	qui	160.a.b	255.c per florū symbolū indicata 401.f	
Socrates cur dixit se gallum debere Ae-		somnus	239.c 431.a	spei definitio 378.f frustrator 201.a	
sculapio 172.f quando iurat per ca-		Somnus Nestoris persona compellās Aga-		simulachrum per oleum	387.c.f
nem	40.f	memnonem	112.d	Speusippi vel Antipatri epigramma ad	
Socratis opinio de Sole	326.d	Somnia, somniorūq; interpretationes va-		Platonis sepulchrum	141.d
Socratis somniū de Platone per cygni ima-		riæ: vt si quis per quietem somniarit		sphæra ænea de Maximini statua delapsa	
ginem	164.f	aures plures se habere	237.f	Antiochiæ quid portenderit	288.d
Sol 32.c 61.c 84.e auræ gleba Euri-		boues arantes imaginari	26.d	sphærica figura	287.f
pidi 326.d Græcorum indicium 327.c		caput caninū vel equinū se habere	33.b	sphinges cur appellatæ meretrices	14.d
mundi mens 234.a vnde dictus 326.		caput ingens se habere	226.c	humanicipites 16.c vbi nascatur	48.d
c.d.e cur Centimanus dictus 252.e		capitis partem dexterā denudatā	230.f	spica	404.d.e.f
cur per palmā 369.f per accipitrem,		caput leoninum	4.f	spicas repertas Isis prima capite circumtu-	
& cur 151.c per tricipitium Serapi-		ceruum instantem tergo	52.c	lit	304.d
dis	229.a	dentes amissos dextera parte	24.b	spina dorſi	244.d
Sol & Bacchus idem numen	84.e	equum qui se portet	33.c	spinæ pro diuitiis 400.e quid indicent	
Sol & flumina cur dicatur mortale genus		formicas	58.c	in sacris literis	400.c
enutrire	327.d	frontem capillis glabram	230.c	spiræ serpentum quid mysticè	107.e
Sol & terra	15.e	fulmen vibratum	325.b.c	spirillum quid vocet Opilius	71.e
Sol, eiusq; hieroglyphica	326.b.c.d	gallinarū gregem ad se venientē	172.a	spiritalis motus	426.e
Sol, solisq; vis	247.f	lyram nuptiarū tempore videre	347.d	spiritus	105.f
Solis simulachrum	426.c	manus plures se habere	255.b	spiritus pro superbia & animi elatione	
Solis & Lunæ certamen in procreandis		manus pulchras	250.d	spiritus alius	259.d (430.c
animalibus	101.a	mare perturbatū videre	25.f 249.b	spiritus sanctus, eiusq; dona septem	262.c
Solis ortus cur per lotum arborem indica-		mulier se in virum commutatam	237.a	spiritus sanctus in columba	157.f
tus 384.b simulachrū per Phœnicem		nasum non habere	237.e	spiritus sibi redditus	315.d.e
144.f symbolum 417.f viæ 230.f		nauem vel ratem videre	334.d	spiritum quid vocauit Anaxagoras	108.f
vis & beneficium	115.b 234.a	occipitium caluum	231.a	splen à Saturno regitur	239.b
Solis vis	437.f	oculos tres se habere	236.e	splen laborantib. risus difficillimus	44.b
Solis & Lunæ coniunctio	426.d	pectus sibi transfixum	309.d	splendor nominis	341.b
Soli cur dedicati leones	3.b	puer in senem se mutari	231.d	spolium leoninum, virtutis signum	15.a
Soli equus mactatus à Lacedæmoniis &		senex se in puerum mutari	231.d	spongia	216.d 217.a.b
Perſis	38.d	solem obscurari	327.d	sportula	406.e
Solem, Lunam stellasq;, quomodo deos in-		spicas in aure natas	405.a	sportulam osium plenam dono misit Dio	
tellexerint Aegyptij & Phœnices	326.c	statura se vastæ magnitudinis esse	366.c	geni Alexander	43.a
Solem Osiris apud Aegyptios significat		stellas in mare vel terram cadere	332.c	¶ Squamæ in sacris quid	222.e
310.f		superciliū coloratum & densum	236.d	squatina	215.d
Solem quomodo alloquebantur Indi pro		vini haustu se attentari	388.c	squilla	201.f
conciliāda Principū beneuolētia	401.c	umbilicum, & quæ circa eum	248.c	¶ Stabilimentum	336.a

Index

Taras

Hieroglyphicorum.

Taras delphino vectus	194.c	templa sacra, Floræ, Herculi, Marti, Lu-	testudo prudentiæ symbolum	431.e
Tardas aues quas vocent Hispani	180.b	næ, Proserpinæ, Soli, Veneri quæ	testudo ore robustissima	200.e
tardigrada testudo	200.d	365.c	testudinis munimentum	ibid.c
Tarentini	34.d	tempus	testudinis segnitie disticho expressa	ibid.d
Tarquiniij Prisci filius cur omniū primus	301.b	temporis diurnitas	testudines vbi magnæ	199.f
donatus bulla	301.b	temporis significatio varia	tetragrammaton	303.d
Tarquinius Prisco ex itinere pileum abstulit aquila	137.f	tenacitas	Tetragrammaton nomen ineffabile	205.f
Tarquinius Superbus papauerum capita decutit	419.b	tenebræ funestumve	Teuthis	357.d
Tarquiniij Superbi curru scitilis	321.d	tenebræ in diuinis literis quid	¶ Thaisali milites	113.e
metus angue conspecto quid	111.e	Tenedia securis	Thalia	351.a
Tarquiniiorum origo	419.b	Tenedus quomodo à Darianis militibus vastata	Thallus mercator	27.f
Tarusini leones quid	16.c	Tenediorum regis lex quæ	Thamira Moseri puerum ex profluente exemit	281.d
Tauri populi qui	29.c	tentamentum	Thebani vnde oriundi	112.d
Tauricæ Dianæ sacrificium quale	70.b	tentoria ex quib. rebus fieri solita	Thebarum insigne fuit draco	112.d
Taurij ludi quib. diis, & cur instituti	25.b	tercenta sexagintaquinq;	Thebis cur indicum statuæ sine manibus	255.a
taurina specie fluuij qui	25.c	Tereus Thrax Procne duxit in uxorem	Thebiorum natio pestifera	105.d
taurus animal venereum	436.f	163.d Philomelam deflorauit	Thelesilla, eiusq; statua	317.a
taurus describitur	22. & deinceps.	terga dare	Thelyd	350.e
à lupo superatus apud Argiuos quid	27.c	Teriungi milites	Themistocles gallorum exemplo confirmauit pugnantes	173.d.e
dextro obligato genu mansuetè ducitur	23.f	terminus	Themistoclis argentum responsum	34.f
Soli à Persis dedicatus	26.a	133.c 258.d 278.c	Theocriti locus	36.e 73.f
Taurus cœlestis cur Veneri dicatus	22.f	Terminus lapideus Capitolij	183.f 216.a 281.e	
taurus Herculeus	23.d	terna millia	Theocriti Pharmaceutria ex Euphorionis Minis translata	216.a
tauri auricula quid	25.a	ternarius numerus cur Palladi & iustitiæ dicatus	Theodori Gazæ laus	59.c
tauri collo alligata caprisfici vis quæ	383.a	terra	Theodosianæ militiæ insignia	340.f
tauri significata	22.e	115.c 321.f 364.d	341.a	
tauri significatum in sacris	31.a	terra & aqua	Theodosiani	294.a
tauri temperantia	22.d	terra cur omnium mater credita	Tertij	ibid.c
taurum quando sacrificabant Spartiatæ	30.c	terra frugifera	Theodosij insignia qualia	226.f
taurorum immolatio Hebræis quid	23.e	Terra, quæ & Maia	227.a	
tauros cur immolabant Neptuno, & quales	25.a.b	terra per Scorpionem indicata	Theodotionis Ephesij opinio reiecta	132.d
Taygeto in monte ventis equum immolabant Lacedæmonij	38.d	terræ filius coluber	Theognidis locus	197.d
¶ Tegea Arcadiæ ciuitas	376.d	terræ fines omnes in Dei manu esse, cur dixerint veteres	Theologia	178.f 179.a.f
Tegos pro lupanari	ibid.	terrarum dominatio	280.e 289.c.f	
telamones	367.f	terrarum vmbilicus	theologiæ munus	279.f
Telemachus delphino seruatus	194.d	terrenum cum cœlestibus temperatura	Theophrasti de viperis sententia	107.b
Telesillæ cur galeata statua erecta	366.e	423.d	theriacum	117.c
Telephus	52.f	terrenis addictus	Thersites cur dicatur in simiam mutatus	50.c
tellus duplex	431.f	terrificus leo	50.c	
Tellus cur hominum mater dicta	321.f	terror	Theus barbam tondere noluit	231.f
telum vnde dictum	309.b	torrens in sacris quid	Theus primus anteriore capitis comam Apollini Deliaeo dedit	230.d & 231.f
temonis hieroglyphica	337.a	Tertij Theodosiani	Theus primus palinæ pretium instituit	369.d
temonem nauibus immittere à quibus didicerint homines	130.b	Tertiodecimani	Thessali coronas amarathinas primi excogitarunt, & libamina quotannis ad Achillis tumulum ferunt	403.d.e
temperantia	245.d 299.c 355.c.d	Tertulliani laus	Thessalis quinam erant bucephali	29.b
temperantia, modestiâq;	202.d	testacea plenilunio magis pinguescunt	Theslij filiæ quinquaginta ab Hercule vi-	73.d
temperantia elephanti	18.b	201.d	tiatæ	203.c
temperantia per cubiti symbolum	265.a	testamentum nouum eget auxilio veteris, vetusq; noui	Thetis in sepiam commutari solita	205.f
per Nilum	153.f	testamentorum tabulæ apud veteres quomodo signabantur	Theutates Propertio quis	ibid.
temperantiæ vis	110.d	testes fibri Pontici præstantiores	tholos	203.f
tempestas per ardeam	183.b	testes quantum ad genituram conferant	Thomæ Campegius episcopus Feltrensis	334.a
tempestatis mutationem patefieri	433.a	245.d		
tempestatis præsagium per echinū	204.f	testes virtutis indicia		
		testiculos sibi secuisse vel abstulisse quis dicatur		
		testimonia seruorum contra dominos nulla		
		testudo		
		testudo cur Veneris simulachro apposita à Phidia		

Index

Thomas Milarius	177.f	titillatio	244.d 390.b	tripos aureus Socrati adiudicatus	409.d
Thomas Petrosanctius	271.a	Titoplus	350.f	tritum à lolio repurgandum	405.f
thorax	317.b & deinceps	Titulus 303.c. à Num. a rege factus	ibid.	Trito Bœtis quid	292.c
Thoracum indagatio in paludibus exploranda qualis	98.b	Tityi iccur, à vulture cur fingatur abrodi	134.b.c	Tritogenia	292.b & c
Thrasibulus Milesius	419.b	¶ Toga & togata comœdia	295.a.b	Triton cur biformis pingebatur	218.c
Thrasibuli simulachro cur adsculpta nuda	99.c	toga picta	298.d	Tritone	350.f
Thrasibuli statua in Olympia	39.d.e	toga utebantur & viri & mulieres	295.b	Tritones tubicines in Saturniæ ædis fistigio	349.d
throni fici folium cur dictum	392.d	tolerantia	355.b	Tritonia cur vocata Pallas	292.c
Thronax mons	181.f	tondere in sacris quid	229.f	tritura quo anni tempore potissimum fit	355.a
thunus 217.a huius captura ubi ibid.		tonitrus	25.d	triumphator	257.e
thunnum piscatores Neptuno sacrificabāt	218.a	Tonitrus vocatus filius Clearchi	324.c	triumphus	231.b
thuribulum	243.a	torcularis hieroglyphicum in sacris literis	390.c	trochilus	322.b
thus in Sacris quid	344.a	torpedo piscis	212.a	trochili adhiantem crocodilum accedunt	
Thyrus circūfusa hedera coopertus quid significet	376.c	torpedini pisci ignavia præditus cur asimiletur	212.c	pabuli gratia	207.c
Tiara	303.c	torques	305.d	Træzen	354.c.d
tibiæ Veneri sacræ	349.b	torques aheneus in corui collo inuentus, qui ab Agathocle venando interfectus fuit	55.d.e	Træzenij Neptunum colunt	354.c
tibicines expectare, prouerb.	349.c	torquem qui meruit duplam consequetur annonam	305.e	Troiani belli tempus ex passeribus auguratus Calchas	150.d
Tiberius à quo oppressus	171.e	torquium species	305.e	Trophonius, eiusq; simulachra	118.f
Tiberius fulmina corruscationesq; expauescens, lauream sibi imponere solitus	372.d	torquibus donatus Sicinnius Dentatus	305.d	Trophoniana oracula	ibid.
Tib. Gracchus quo gestu se populo comendavit	226.c	torquilla	183.f	truculentia	260.d
Tiberius Imp. noctu vidit	234.d	torrens	283.e.f	¶ Tuba 349.a Marti dicata	ibid.
Tiberij Cæs. serpens à formicis corrosus quid portendebat	113.a	toruitas vnde dicta	23.e	tuborum & siphonū aque cur per leonina capita soleant eructare	10.f
Tib. Cæsaris numus	178.c	toruum tueri	ibid.	tumultus	308.f
Tib. Claudij Cæs. numus	252.b	toto & aperto pectore	24.f	tunica & tunicatus	295.d
Tib. Gracchi oppressio per angues in galea significata	118.d	¶ Tractabilitas	94.d	turbida aquam cur bibant elephantibus	19.e
Tiberij humero insidēs gallus quid	172.d	Tragelaphi in Diuinis literis qui	56.b	turbines	284.e
Tiberij Imper. nequitia	172.e	Traiana aqua	289.d.e	turbo puerilis	355.e
Tibulli locus	104.a 158.c.d 355.f 377.e	Traiani columna, colossus habuit superimpositum	365.f	Turcarū matutinales acclamationes quales	287.e
Tigranes candidam fasciam ad Pompeij pedes abiecit	302.f	Traiani Hadriani numus	254.f	turdus 184.c sibi mortem cecat	ibid.
Tigris	84.d	Tranquilli locus	190.e	turdus surditate laborat	184.c
Tigris audito tympani sono insanit, ita vt semetipsam dentibus impetiat	85.b	tranquillitas	180.e	turibulum	343.c.d
Tigris cur vocata sagitta ab Armenis	309.c	transmutatus	181.d	turtur	161.a & deinceps
Tigris equum citatissimum ter repetito cursu assequitur	85.b	transuersum digitum non secedere	263.b	turtur tiliarum cantu delectatur	161.e
Tigris fluuius vnde dictus	154.a	trapezitarum mensæ in lanis habebantur	229.c	turturis continentissima viduitas	ibid.b
timidus minima quaq; de re	181.b	trecenta	269.f 270.a	oblatio, in sacris quid	ibid.d
Timo Demeam assentatorem ligone percussit	51.f	trepidatio	95.e 159.d	pulli, quid	ibid.
Timoleon cum Bomilcare & Asdrubale feliciter pugnat	382.c	tria	269.d	turturum par quis dicatur obtulisse quando Deo offerimus	157.c
tinca	215.c	tria mala quæ	344.d	tutela	335.f
tintinnabulum	349.d	trias	280.b	¶ Tympanum	349.d
tippula	193.d.e	triangulū æquilaterum cur diuinitatis indicium 292.b cur Minerva, Verticigena Tritogenia	ibid.	Tyndarus cur Venerem coniecit in vincula	356.f
Tirestas	57.b	tribas mulier per gallinam	171.f	Tyndarus raptæ filie iniurias quomodo putauit vlciscendas	38.c
Titanum genitalia defecta quid	247.e	tribunitia potestas ab Imperatoribus usurpari solita	298.f	Typho	426.d
Titi Liuij imago Patauij qualis	260.f	tributum remissum Italiæ à Nerua	33.f	Typho latrociniis infamis	207.b
261.a		Tricarenus Geryon	228.e	ab Osiride domitus	208.c
T. Liuij locus	24.c 314.b	tricenarius numerus	269.c	Typhon	131.a
Tui Vespasiani numus	195.c	tricipitium	228.d	Typhonis suum insectantis fabula	65.c
		tridens	338.b 354.c	tyrannus per polyphi symbolum	197.b
		triginta	273.d	tyranni symbolum per noctuam	148.c
		trigla 215.a cur Dianæ dicata	ibid.	Tyrij Apollinem suum cur Alexandrinum cognominarunt 357.b cur Deorum statuis vincula iniiciebant	ibid.
		trinum & trinitas rerum	291.f	Tyrij cur Carthaginem edificare intermiserint	45.28.a
				Tyriorum numus	335.d
				Tyrrheni	

Hieroglyphicorum.

Tyrrheni nauigandi facilitate claruerunt
195.d Delphini cognominati ibid.

V

Vacca Veneri dedicata 25.a
Vaccæ vox quid in sacris literis
28.c

Vacillatio 256.e.f

Valentiniani quid per serpentis effigiem
commonstrabant 115.b

Valentianenses milites 97.b.c

Valeria Luperca ab aquila liberata fol.
139.e

Valerius Soranus cur neci traditus fol.
261.b

valetudo inoffensa 403.d

valetudinis diuturnæ prosperitas 186.e

validior à deteriore superatus 83.e

vanæ sapientiæ studium 146.f

vaniloquentia 63.f

vaniloquentia euitata 18.d

Variæ, genus Pantherarum 84.c

varietas rerum grata 107.d

M. Varro literarum porcus appellatus à
Palemone 63.a 66.a

Varro nauali corona donatus à Pompeio
335.e

Varronis opinio de mundi partibus 24.e

vas animæ quid D. Paulo 407.a

vasa indignationis quæ ibid.c

vasa pro seruitiis ponuntur 408.c

vasitas 118.e

vaticinium 372.a

vaticinij symbolum laurus 372.a

vaticinia ex cane quis primus desumpse-
rit 39.e

Vbertas 409.a

Vectis 360.d

vehemens cupiditas 184.a

velamen simulachri fidei albū fuit 254.c.d

velia 183.c

Vedius nebulo reprehensus à Cicerone
47.d

vehemens appetentia 53.f

Veientana sylua quando exaruit 372.f

velocitas 195.c 309.e 429.d

velocitas negotiorum 29.f

venator 358.b.c

venationis antiquæ ratio in Sicilia dū cer-
uos venantur 53.b.c

veneficiorum amuletum 81.e.f

venenatarum sagittarum ictus quomodo
sanabantur 159.f

venia 262.c

Venus 68.b 356.f 395.c

vnde dicta 356.a

Venus auryris 220.b cur aurea voca-
ta 22.f cum pectine cur Romæ ali-
quando colebatur 307.d cur eadem
barbata ibid.

Venus Genetrix 252.b eidem
templum erectum, & à quo ibid.

Venus in antro statuta, & quare 395.c

malo insignis 395.c

Venus Morphæ 356.f

Venus lixipā vocata 158.f verecunda

247.d vult crapulatum non fameli-
cum 67.c

Veneris armatæ simulachrum cur apud

Lacedæmonios 308.d currum cur

trahant passerres 150.e digressio ab

Erycis monte 157.f

Veneris Erycinæ templum 342.f

Veneris in tutela sunt horti 247.b

Veneris Mychæ sacra quæ 107.e

nigræ facellum vbi 247.d prophana-
tæ templum 200.b sedes in lumbis

157.e simulachrum insidens arieti

77.f symbolum 418.f statua

ibid.

Veneris simulachro cur testudinem adie-
cerit Phidias 200.a

Veneri cur adsculptus polypus 199.a

cur dedicatæ columbæ 157.a

dicata concha 202.c

Venerem cur cōpedibus constringendam
finxerint veteres 247.c cur in vin-
cula cōiccerit Tyndarus 356.f lan-
guentem excitantia 421.e

Venerem spinosas in pectore curas serere
400.b

venter 249.b originis indicium ibid.

venter caret auribus, prouerb. 249.d

venter mare aliquando denotat 225.f

ventris varia significata 249.b.c

in Ventrem pugnos ingerere 249.c

ventriloqui qui dicantur in sacris 249.e

ventum attestari, Scythis maximum iura-
mentum 315.f

vento grāuidæ factæ equæ 36.d

ventorum præsagium per echinum 104.f

ventis equum inuolabant Lacedæm. 38.d

venustas 95.f 307.b

venustatis symbolum 400.f

repres delictorum symbola ibid.c

ver 439.f

ver & hyems 129.d

ver, hyems, sol 252.d

veratrum cur appetant coturnices 177.d

verbenæ descriptio 419.c

Verbum quid Theologis 142.b.c

verba per gladij symbolum 314.f

verborum fons mens est 39.d

verecundia 240.f

L. Veri Aug. numus 289.b

veritas 301.c 304.d

veritas fidem parit 431.a

veritas, veritatisq; signum nudum 326.e

veritatis dulcedo 39.c

veritatis symbolum 397.c

vernum tempus 125.c 162.c

verni temporis amœnitas 78.f

verriculum 337.c

versicoloris vestis 297.f

versipellis 198.a

Verticigena 292.b

Vesontes 312.f

vestra vnde procreetur 189.e

vestræ 31.e

vestrarum habitationes & cellæ quales
190.a.b

vestris aduersatur malua syluestris 189.f

Vespasiæ partus treis, per quernos ramos
fatales totidem præmonstrati 376.b

Vespasianus aliquot ex plebe miraculosè
sanauit 227.a.b

Vespasianus desotio vestigal exigebat 18.f
procuratoribus pro spongüs utebatur
216.d

Vespasiani signum 122.a

Vespasiani triclinium ascendit bos arator
26.b

Vespasiano recens electo defuit autoritas
227.a

vespertilio 179.b.c & deinceps

vespertilio sola volatiliū lac & mammas
habet 170.d

vespertilionis & columbæ discordia fol.
179.e

vespertilionis & formicæ discordia 179.e

vespertilioes arcetur platani foliis ibid.f

occiduntur hedera suffumigata 180.a

vespertilioes in sacris quid 179.f

vespillo 40.d

Vesta 135.f 136.a 311.f 344.b.c 364.c

Vesta sedens sculpi pingiq; solita 319.d

Vestæ rotundam ædem Numa Pompilius
consecrauit 364.d

Vestæ simulachrum quamam figura erat

Vestales virgines 296.e (344.c

Vestaliū iunia 384.b

veteres minus vitiosi in philosophando
245.e

vetustas 377.e

vetustas quibus honorem tribuit 26.d

vetustatis symbolum hedera 377.e

vexatio 249.f

Vgolinus Campegius 334.b

Via in diuinis literis quid 257.a

viæ & smitæ differentia 289.e

viæ per pedes symbolum 257.c

victimæ quales & quæ numinibus immo-
labantur 70.d

victor hostis 82.f

victoria 30.b 303.b 369.f 373.a

victoria & gloria per accipitrem 154.f

155.d

victoria maritima 321.c naualis 335.d.e

perpetua 155.b per galli symbolum 173.f

per noctuā apud Athenienses 147.b

cur per oleum indicatur 387.b

victoriæ Daualæ Piscariæ principis laus
insignis 156.c & deinceps

victoriæ præsagium 43.c

victoriæ signum cur alatum 154.f

victoria vti nescius 197.a

Victoriati numi 155.a

Index

Victorini rhetoris locus	46.e	adferant	107.c	vis aperta	358.e
viſtus frugalis commendatur	412.c	viperarum vterus an à catulis exedatur	107.b	vis leoni peculiaris	3.a
viſtus prouiſio	19.b	viperis conditis veſcentes diutiſſimè viuūt	117.d	viſcum vnde proueniat	184.b
Videntes appellantur Prophetæ	229.e	viperalis herba	422.c	vita 344.f diuina	340.f
vidua perſeuerantis continentia	157.d	viperino iſtui vipera remedium eſt ſol.	117.c	vitalis 152.e per cordis hiero-	
viduitas continentiffima	161.b	vir probus	290.c	glyphicum	242.b
vicre	356.f	vir frugi, vxor prodiga	90.d	vita morſq; per oculi ſymbolum	235.e
vigilantia	95.b	vir patere cur dictus ſcarabeus	61.d	vita breuitas	4.a 262.a.e
vigilantia cuſtodidq;	3.a	vir vndecunq; perfectus	55.e	vita humane cōditio 218.f curſus	262.f
vigilantiam præſtant ranæ oculi, luſcinia	210.e.f	vir amor in mulierem infidam	203.f	vita progreſſus	266.e 289.e
carne	210.e.f	vir probi animus quiectus, improbi in-		vitam inſtituiſſe ſapienter qui dicantur	
vigilia perpetua nullum vititur animal	3.b	quietus deſcribitur 182.c.d ſermo		51.e.f	
vigilia ſpeculationeſq;	125.e	241.f		Vitellij Caſaris numiſma	431.d
viginti	272.f	vir ſymbolum per barbam	231.f	Vitelliana dominatio crudelis	26.b
Vincentius Capriliſ	250.c	vir ſ loquacibus extrema lingua perfora-		Viterbienſis columna cum duabus accipi-	
vincla iugalia Maroni quæ	262.d	ta	427.d	tribus quid denotare videtur	155.d
vinculum	182.e	virago	86.a 99.d	vitij emendati ſignum	398.e
vinculum per anuli ſymbolum	262.b	vires	305.c	vitia	358.e
vincula	255.b	vires cedere ſapientia & eloquentia ſol.		vitiis diutiſſq; nomen, idem	94.b
vincula iugalia	299.d	15.b		vitiis quis dicatur liberari	35.b
vindemiae prouentus plenus vnde præſa-		viribus ſuis pollens	423.e	vitioſus	28.d
gitur	182.b	virga cur Palladi accommodatur	116.b	vitis libertatis indicium 389.d laboris	
vindemiarum licentia in regno Neapoli-	389.e	virga & baculi differentia	305.d	390.d	
tano	114.e	Virgilij locus	28.a 29.f	vitis Rheæ ſacra	389.f
vindices milites qui	12.e	30.a 33.b 36.c.d 69.d.e 70.a 71.f		vitis ſupra caput Hecates prætendi ſolita,	
vindiſta	174.d	84.e 104.c 105.f 110.c 112.b.c		quid ſibi velit	376.e
vinearum incolumitas	174.d	134.a.c.d 143.b 150.c 159.d 160.		vitis cui Chriſtus ſe comparat, palmitiq;	
vineas infeſtant Aphrici venti	90.e	b 165.f 167.d.e 168.e 206.c		eius conſideratio	381.f
vinitor	388.f	207.f 229.b 244.d.e 246.b 247.		pro Vitibus ſacrum	71.e
vinum ad iucunditatem, non ebrietatem		c 256.c 257.d 262.e 278.b 284.		vitula indomita deſcripta ab Horatio	
creatum	389.e	c 288.f 295.d.e 311.f 321.d 322.		35.e	
vinum in acetum conuerſum quomodo re-		c.d 323.c 341.e 355.f 386.d 403.		vitulari & vitulantes quid	25.d
ſtituatur 424.f in ſacris oblatum,		c 426.d		vitulus	436.c
ſanguinis ſignum 390.c marina cōmix-		Virgilij opuſculum de Roſa	401.d	vitulus marinus 108.f fulmine	
tum aqua facilius conſeruatur 194.e		virginales columnæ	367.c	non tangitur	ibid.
mentem, non ſecus ac alæ corpus, attol-		virginitas	307.d	vituli hieroglyphicum quod	25.d
lit	389.e	virginitatis imago per apes	188.b	vituli ſignificatio in ſacris quæ	30.f
vinum odium ex eſu ouorum noctuæ ſol.		virgo abſciſis capillis	435.c	vitulum offerre quid	23.b
148.b		virgo capillos erectos habens	ibid.b	viuacitas	55.d
vinum apud Carthaginienſes quibus interdi-		virginis ſignum cur vitem auerſetur ſol.		viuificare in ſacris literis quid	147.e
ctum 389.c intemperantius vten-		90.b		¶ Vlra	265.d
tes, melancholicos fieri 390.a nul-		virginem pãrere non abſurdum	132.c.d	ultio	84.f 188.c
lum tormentum efficacius ad veritatem		virgines Armata quæ	308.d.e	ultio diuina	428.f
eliciendam adhibetur 166.f olim abſti-		virginum cuſtodia	200.d	ultio per digitos commorſos indicata	
nebant Romanæ mulieres, quarum vna		virgula diuina quæ Ciceroni	116.e	259.f	
ob reſignatos cellæ vinariæ loculos ſui		virtus 15.a - 375.e eneruata deliciis		Vlyſſes ordinis deſertor	129.c
inedia necata 389.d ſe ingurgitare cur		61.e.f ſolida	305.e	Vlyſſes πολυποντ	197.d
adoleſcentibus quandoque permiſſum		virtus indagatrix cur draconi aſſimilata		Vlyſſis caput pileatum	293.c
389.d		110.c		nus nobile	ibid.
vinum vetuſtas commendat	377.e	virtus, munimentū quod auferri non po-		Vlyſſis ſocij non niſi neceſſitate coacti pi-	
violæ quomodo fragrantiores ſiant ſol.		teſt	317.c	ſcantur	221.b
417.c		virtutis decor	231.b doctior	Vlyſſis ſocij quomodo virga vel in brutæ	
vipera an mariti caput amputet, incertum	106.d	Virtutis ac Honoris imagines	431.d	vel in homines tranſformati	116.b
viperæ dente tactus nulla deinceps venena		virtuti cedit improbitas	209.d	Vlyſſi nauſrago Pallas olcum attulit quo	
reformidat 117.d iecur conditum		virtutes labore comparantur	369.c	perungeretur	401.e
aduſus ſerpentem iſtus remedium	117.d	virtutis radices amaræ eſſe, fructus verò		Vlyſſi quid reſponderit Palamedes	129.c
viperæ edebantur in deſperatiſſimis mor-		ſuauiſſimos	379.b	Vlyſſis etymon	87.e
bis 177.d in Arabia cur innoxia		virus hippomanis quale	36.a 63.e	¶ Vmbra	341.f
117.e quomodo abortum mulieribus				vmbræ odoratæ miram inſpirarunt fra-	
				grantiam	411.f
				umbilicus, & eius ſignificata	248.b.d.e
				umbilicus terrarum vbi	143.a
				¶ Vncia	

Hieroglyphicorum.

¶ Vncia	263.d	¶ Vr Hebraica lingua quid significet fol.	vulnera amoris	309.e
vncus	360.b	86.d	vulnerat culex susurrando	94.b
vndecim & duodecim	272.c	Vr Madianitarum rex ab Israelitis occi-	vultur 130.e & seq. à vento concipit	
vngendi cadauera mos Aegyptiis	49.c	sus, quid significet	130.f quot oua parturiat. 131.b viua	
vngi & vnctio, & non vngi, in sacris quid	257.d	Vrbanus Bolzanus Pierij patruus	non attingit	133.b
vnguentum in Aaronis barba quid fol.		338.d	vulturis coelestis afflatus quamnam habeat	
401.f		Vrbanus Græcas literas docuit	vim	133.e
vngues demordere, & rodere	259.f	vrbes cur olim editis in locis ponebantur	vulturis cor amuletum ad varia	133.c ni-
vngula bifida	64.d	322.d	dum nemo vidit	134.a.b præfagitura
vngula duplex	65.a	vrbum origines variè ab autoribus tra-	vbi strages futura sit, ac acies cõcursuræ	
vngula bifida in sacris quid	55.f	duntur	133.d studium in educandis pullis	132.f
unicornis quomodo capiatur	21.e	Vriel	133.a visus & odoratus exquisitissimus	
unigenitus	60.d	322.f 323.a	ibid.c	
uniones gemmæ	307.a	vrina rabiosi canis	vultures omnes scemine	131.f
vnitas	296.b 326.d	vrinator	vultures pro sepulchris apud iberos	134.a
vnitas & vnio	291.f	49.a 209.a	vulturum oua zephyreæ & hypenemia	
vniversalia rerum multis voluminibus ex-		Vrna Ostridi dedicata	132.b	
plicauit Mercurius	239.d	vrnæ tres	vulturina aquila	139.d
vnuersum vel mundus	425.f	339.a	vulturina penna parturientes adiuuat	
vnuersi Deus	330.a	vrsa auersis vestigiis cauum irrepit	132.c	
vnus diei vita	191.e	86.c	vxor cur ducenda	344.e inimica mari-
¶ Vocalia signa militaria	30.a	foemina mare ferocior 86.b	to 106.d malum necessarium	344.e
vocalis prima	27.b 128.b	dit sine oculis 85.f		
vocalibus septem musica expressa	349.f	perfcit		
vocis qualitates quot, quæue	349.f	85.f		
vocum compositiones apud Aegyptios		In vrsas abire quid		
quam vim habeant	153.b	86.c		
C. Voctienus cur à Senatu punitus fol.		vrsus quomodo capturam euadit		
260.e.f		86.f		
volare verba, Horatio quid	155.a	vrsti caput imbecillum		
Volcanalia quando celebrari solita fol.		86.c		
364.e		vrsti primum antra habitationibus commo-		
Volcanus	344.b	da ostenderunt		
Volcani templum apud Aetnam	40.d	86.a ex Britannia		
volumen	118.f	aduecti ad pop. Rom. spectacula, ma-		
volumen vnde dictum	248.e	ximè admirationi fuerunt		
volumina serpentum quid denotent fol.		86.b quan-		
107.e		diu pedum suctu viuunt		
voluminum cornua quæ	248.f	ibid.a		
voluntas bona per errorem obfusca-		salutis ergo alucaria incessunt		
346.a		86.c.f		
voluntatis fons, cor	134.c	vrstis nomen ab irritatione olim impositū		
voluptas 272.c ex patientia	261.b	86.d		
maturè extincta	109.f	Vrstinā ferocia Hierosolymitani excidij in-		
110.d vires enervat	ibid.a	dicium		
voluptatem ex myrto significari	373.e	86.e		
voluptates quomodo coërcendæ	250.e	vrstica in sacris literis quid		
voluptatum ac malorum affectuum dissi-		400.d		
patio	126.f	vrus aut difficulter aut nunquam capi po-		
Voluptaria Venus	93.a	test		
voracitas insatiabilis	215.a	86.f		
vorago 284.f Vortuna	288.c	vrus bos Germanica		
Vot. XX. notæ in numis & aris quid sibi		86.f		
velint	273.a.b	¶ Vtilitas & damnum		
voti inefficacia	128.b	218.c		
vota concepta, & nuncupata	243.b	¶ Vua in somniis visa, quid portendat		
vox humana, quid	206.b	389.f		
¶ Vpupa	182.b	vux laxatio quomodo cobibeatur		
vpupa quid Theologis	182.c	424.f		
vpupa vis vesceus immodicè, quomodo		Vulcanus		
ebrietati medetur	182.b	426.f		
		Vulcanus claudus cur fingatur		
		136.b		
		Vulcani parentes qui		
		136.a		
		Vulcano iuncta Pallas quid		
		134.f 135.a		
		Vulcano pisciculi pro animis humanis da-		
		bantur		
		222.b		
		Vulcanum & Pallada masculo sceminas iu-		
		dicarunt Aegyptij		
		134.f 135.c		
		vulpanser		
		146.c		
		vulpecule pellis assuenda Leonis spolia,		
		prouerb.		
		98.a		
		vulpes		
		97.c & seq.		
		vulpis lepidum responsum ad pardum		
		97.e		
		vulpis lupiq; nomen à Prophetis nunquā		
		ad bonum vsurpatum		
		ibid.		
		vulpi quid responderit leæna de prolis scē-		
		cunditate		
		11.b		
		vulpem cur Siculi cin.edū vocarint		
		97.d		
		vulpinari quid & vnde		
		ibid.c		
		vulnus amatorum		
		107.c		

X

Xenophontis nomine liber de Aequiuocis 162.d
Xenophontis locus 130.f
Xerxen sefellit in somnium 387.d

Y

Y Grecorum sæpè apud Latinos v. 350.b

Z

Z Pro S veteres frequenter vsi 381.d
Zabulum 353.f
Zachariæ Chimios dictum quod 277.b
Zadchiel 323.c
Zamael ibid.
Zamolxis sententia de oculis 233.c
Zarae manus de matris utero porrecta quid 298.c
¶ Zelotypia 94.b
Zelotypia equorum 36.d
Zeno dialecticorum argutias eludebat 406.f
Zenonis Cittiæ responsum de conuiuij hilaritate 84.f
Zenonis sententia de Dialectica 193.d
Zenobia commendantur 23.b
Zenodoti error 120.b
zephyrea sunt vulturum oua 132.b
zephyro flante canit suauis cygni 165.c
in Zerintho Samothraciæ oppido immo-
labantur & epulabantur canes 44.f
¶ Zodiacus 425.f 438.e
Zona 298.f 299.a.c
Zonam virgineam, vel diu ligatam soluere 299.b
Zopyrus Pyrrhū iugulauit 147.f
Zoroaster 345.b
Zoroaster recentior 9.b
Zoroastris flumina quatuor 153.c
Zoroastris sententia de animo 153.c

Index

GRAE CARVM
VOCVM QVÆ TO-
TO OPERE OCCVR-
runt, Index.

A

Γκυλοπῶς
ἀργαῖ
ἀδιαντὲς τιμωρ
ἀντίτης lapis
ἀέφυλλος palma

αἰθωρ
 αἰλυρ'ιμερος scarabeus
 αἰρε δ'αἰθυλερ
 αἰετρυῶν ἱπιπιδῆ
 αἰλυρῆς Venus
 τ' ἄλλα περιγῶδι
 ἄλλομαι
 ἄλποτιζῶν, ηγεῖ ἄλωπικῶ
 ἄμῶν
 ἀμφίπετος Luna
 ἀνάρκην nascentium Deus
 αὐτός amicula
 αὐδούτης
 αὐτίρας
 αὐτιπιδαργῶν
 αὐτίχειρ
 ἄξιον ἐβελίσκου, prouerb.
 ἀπέρου
 ἀπ' ἔρω γῆ
 ἀποσκορακίζω, ἀποσκορακισμός
 ἀργυφόντης Mercurius
 ἀργυρῶν
 ἀργῶν
 ἀρετίῳ αὐαφαίρετον ἔπλεον εἶναι
 nes
 ἀρετῇ δύναται Pollux quid
 ἦν ἀρχῇ 238. b ἀστροκό
 ἄτταραι boues quae
 ἀτιμαγίῶν
 ἀτιμαδίῳ
 ἀβρυγίτης
 ἀβρυγίτην mare
 ἀτλῆς ὑπὸ χεῖρ πῶ χεῖρ κ' ἀπο
 νερθ.
 ἀφῶν 220. f ἀφῶν
 ἀφωνοτόρος τῶν ἰχθυῶν

B

Β αλκονοτάγοι	376. <i>c</i>
βαλρύχου έτυμον	211. <i>a</i>
βειδιών	207. <i>b</i>
βλειπιν τωρισλέρ	23. <i>e</i>
βήμα	136. <i>b</i>
βυδάλιον	22. <i>e</i>
βυγγης vocatus Dionysius	23. <i>e</i>
βυλή	135. <i>e</i>
βυλιμία	43. <i>b</i>
βδς ἐπὶ γλώσσῃ βέβηκε	26. <i>e</i>
βδς ἐπὶ φάτνῃ	28. <i>e</i>
βύζαρϞ	26. <i>d</i>
βυφύνϞ	27. <i>d</i>
βωπίε	23. <i>f</i>
βω	26. <i>d</i>
βωμός Ϟ σύξιμϞ	364. <i>b</i>

Γ *Litra*

γινι δ' uertunt Dores
 γῶος
 γαμφώνυχα ῥῶα
 γαστήρ δι' δάλασας
 γαστήρ ἐν' ἐχθῶτα
 γαστριῖσθαι
 γλαυξ ἱπτατο
 γρυνός genus duplex
 γυπαίητος 139.d pullos

^ **Litera**

Δρακονφάγος
 διαβοδίου multa Draconis
 διακαπὺς
 διπλωτορ
 διφιθέσμερ Vlysses eur
 διγγρα ἀσπίδος
 διμάρβα
 δημοφάγος
 διχάφορος Mercurius
 δινης σφαλαμός
 διμενεία ἀνάγκη
 διχέτομος Luna
 Δρίπανος
 Διοερχία ἐξ ὑπώτων διού,
 Διοελεσιδιωρ conuiniuum P
 Διόρορ 252

E

E αρ	183. a
ἑξήλαστον ὁ λίων, παροιμία	8. d
ἑβρον	186. a
ἑκατηβίβητος Apollo	118. b
ἑκατόχρη	252. c
ἑκδροκησίων	149. a
ἑκδροκίζειν	176 c. d
ἑλαφία Diana	55. b. c
ἑλαφον ἀνδρα quemnam nocent Græci	53. c
ἑλαφόν τὸ μ. proverb.	314. c
ἑλ' φαντος διαφύξας ὁ δέμ	19. d
ἑλκιδέφαρος oculus quis	235. c
ἑμπλοκαί	197. f
ἑννιάκτα περὶ ὧν	249. c
ἑννιάκτα σμοι σφένδαυλοι	271. c
ἑννιάκτα σφρον καὶ ἑννιάκτα σμω	119 c
hydræ ἑννιάκιφαλος καὶ πρὶν τὴν οὐτ' ἀκίφαλος	
271. c. d	274. f
ἑξήκδος	272. d
ἑξήκτισσος	266. c
ἑξωστίζην	6. f
ἑπεία πῆρεσθαι cur dixit Homerus	155. a

ἐπιθυμία
 ἐπιθυμητόν 270. d ἐπισημάνω
 ἐρίων Mercurius
 ἐρύμα
 ἐρύδιος unde dictus
 ἐρύς daemon nascentium
 ἐρία
 ἐμμενιδίος
 ἐν πρᾶττι
 ἐν πύρρονε leo 4. f ἐπέρων

7 Eñxi

Ἰσὺα κυρ Ιουεμ Γραετι
H

Имѣю

11 *ἡεργίνα* 79.6
⊖

① *Eòs una*

Διῶν χείρες Philonis pharmaceut.

118.f	Δέρμα	383.d
28.a	Δικετὴν Μᾶρις	2.e
6.e	δδδ	205.f
249.b	δυμολίσοντις	2.d
249.d	δυρᾶνος Apollo	360.f
249.e	δύττω	69.b

ΙΔι πῶρ αἰφύα	225.f
ἰβράξ 153.b	ἰβρὸν 213.b
ἰκτθήα 386.c	ἰκνίος 129.c
ἰκποδὶν nympha	32.a
ἰκπῶτα	32.f
ἰχθύων μὲ γούσααδαι	218.d

К

Κ	ἀκὸς ῥίπεται χροῶς	197.ε
	καλλιχίλωνες obolus	200.ε
	ἰανθάρεν σοφώτερος	60.ε
	ἰᾶππα	314.ε
	ἰωρσίαν μὲν ἰδίην, quid Pythagoræ	153.α
	ἰαρυκομῶντες Graeci cur	230.δ
	ἰαρυκὸν ἔμμα 44.ε καρπὸς	255.β.ε
	καταρτίζην	55.φ
	καταχθένιος Iupiter	236.α
	κρηροξία	58.φ
	κίραυνός cur uocatus Ptolemaeus	325.β
	κίτρούς 214.δ κινηλίζην	184.δ
	κίχλη κωφώτερος	184.ε
	κόνις πόριος uocatus Agathocles	151.δ
	κουτῶ πλεῖν	335.ε
	Koppatiæ equi	314.ε
	κόςον ἔχρ καὶ μέλι	186.ε
	καπί κοσίνω, prouerb.	278.α
	κόσμη	330.δ
	κρίος ἄσελαγονίως	77.δ.ε
	κρέμμεν	417.δ
	κρότων	110.α
	κρόζην 149.ε κυανίφια	386.ε
	κύκνον βήλω cur dixerit Theocritus	165.β
	κύλλαι	356.α
	κνωσμήα	44.φ
	κυπαρίθην καρπὸς	380.φ
	κύω καὶ κύων 43.δ κυτίλλην	163.α

△

Λ In Lacedæmoniorum scutis	314. b
λαῖος, λαῖος, λαῖος, λαῖος	363. b
λαζός unde formetur	95. e
λαλέω	238. f
λέβρα	402. e
Λευκασιός 402. e	λίωμ' ἐλάσσει 8. d
λύκνοι	387. b
λυδὸν πυρροφόρος	404. f
λεποδρινός salamandra	120. e

λογογράφος vocatus Demofsthenes ab Aeschine	
342. b	
λόγος quid D. Iohanni	142. b
λυμπερής	79. e
λύκος πρὸς τὴ βοῆς σπύλης	80. f
λυκοσπάσαι	81. a. b
λυκοφρεγδὸς	80. a

N

Μ αχαίρην	103.e
μάχαϊραν ἐξείαν ἀπεστρέφην	315.a
μελανέρην μὴ γούδιωσαι	203.d
μερόπτε homines	125.a
μύλον	76.f
μυνοσαύδος Lima quæ	286.c
μήτε νῆν, μήτε γράμματ'α	49 b
μισθὸν μάμωνα συμπέταν	261.d 403.f
μνημόνυσσον gemmis insculptum	238.d
μονέτηςας	21.d

μονέπυς

Hieroglyphicorum.

μονέκως μδοχθ	quid Orpheo	23.e	ποσδωνιάς	354.e	βίω	159.d	
μορφώ		308.d	πόσις καὶ πόθ	418.f	βύρων	159.d	
μολέρη	Solem esse putavit Anaxagoras	326.d	πράσδορθ περισθράς	159.c	βύχης accipiter	159.d	
μυός διελθθ	100 a	μυωψ	190.d	πρόδατεμ	76.a	βυγδρ	217.e
μυκταύ	cur uocabant Neptunum	25.b	πρόδατις βίωμ φλῶ, καὶ πρὸ δάτωμ ὕδθ	74.d	τυφλίτερος ἀσπάλακος	99.a	
μυρμηξ ὁ κάμηλθ	58.e	μυχός	107.e	155.a	τύχη Luna cur dicta	15.b	
N			πυρηνψία	386.e	τύχη φρεπέλος	28.e	
Ν Αἰθνοφόρος		403.e	πυρεπός	8.d	τῷ βίω τῶν ἐγγέλων	210.a	
νός		108.f	πυρεπθ	345.b	τῷ μιλαιόσωμ μὴ γούσαδαι	167.a	
νός quid Anaxagoræ		105.f	πυροφόρθ λιβύη	404.f	τῷ σχοίνωμ χέμαρρος	266.e	
νυκίπτελον		423.f	P			Y	
O			PA	306.e	Y Litera	65.e	
Ο Βελίσκος ἄξιον		366.a	ράκός	330.c	ύγια	438.e	
οἶσθ	190.e	οἶνός	132.e	21.d	ύγία καὶ ύγιάνημ	351.d.e	
ολολύγων φωνή		210.d	ρίνός	120.c	ύκα	217.a	
ολόσχονθ		276.f	ρίδός τεμωμ	401.f	ύδρην	67.f	
ομαροφίς χελιδνάς μὲν ἔχθμ, quid		162.f	S			155.f	
ὄνθ	quid significet	89.e	Σ in quis quid	314.c	ύραξ	100.b	
ὄνθ ὡτα. pagus + brygiæ		87.f	σάλλθ	256.f	ύς	65.e	
ὄρχιζήμ		256.c	σολογυίς	183.e	ύς διὰ πόδων	64.c	
ὄρθροδρ καὶ ὄρθροδρ χελιδών		163.e	σιμνός deæ quæ	76.e	ύς ἐκώμασθ	66.b	
ὄσχοφορία		386.e	σούταρ	424.a	ύφαιμος σφραλμός Luciano quis	235.d	
ὄφως ὕμια		112.b	σπησιονέμ atramentum	204.b			
ὄφιν δάλλης, καὶ σὶ ὄφίς		109.d	σπησιονέμ	276.f	Φ Αρος	26.d	
ὄφραλμός τεφαιμθ	Luciano quis	235.d	σραίς	354.d	φάσθς, αἶ	286.e	
ὄφισθροί Spartani		112.d	σποροδίζμ	173.d	φάσθς columbæ quæ	157.c	
ὄφισθρὸν Argiphon		118.c	σούτμ	7.c	φρεπίκος coehles	203.b	
ὄφισθροί		221.c	σούπης	148.c	φρεπίκος τύχη	288.e	
Hori Apollinis loci aliquot uel emaculati, uel accuratius expensæ.			σπυδρὶ βραδύς	195.e	φούξιος βωμός	364.b	
6.f 19.b 27.e 55.d			σπιδάμν	263.d	φουσίφανος olea quæ	387.b	
111.f 125.b.e 132.a 145.c	θ d.	146.d	σπρδρ	100.b	φούξιος μιλαναι Homero quæ	285.b	
147.e 150.d 155.f 176.f 177.b 179.d.e		199.b	σφάνον μὴ δρῶν πεδαι	304.e	φούξιος	328.f	
Π			σπλοραφία	366.c	φούξιος	36.f	
Π Αλας, mensura quæ	326.f	264.a	συνεχηνέμια corpora	102.f	φωλάδρ δρ ἄρθθ	26.a	
παισάλλμθ		73.a	σχοινοκίφαλος cur dictus Pericles	294.e	φωλάδρ	215.e	
παισάλλμθ Luna		286.c	σῶκος Mercurius	239	φως φίλον καὶ φρε	340.b	
παρδονονία quando sublata		139.e	T			X	
παρχοί qui		321.f	Τ Αραντινέμ	34.d	X Αίξμ	351.f	
παιφθ, ὄμνθ	πρὸ σπυζμ	287.a	ταύξιος Neptunus cur	25.b	χείρ χείρα νίπθ, proverb.	252.e	
παιχός		264.f	ταυροδρ βλήπμ	23.e	τέρμ χείρα ἐπ. βάλλμ	252.f	
πιδνκόμερθ	cur dictus Therfites	50.c	ταυροδρ scarabeus	61.c	χελιδονίξμ	162.f	
πιδθ		407.d	ταυροδρ fluit cur	25.c	χελιδονίξμ	423.f	
πιδρμθ	πός καὶ σπιδθ	176.c	ταυροδρ Diana. θ cur dict	20.c	χελός	5.f	
πιδρμθ πός καὶ σπιδθ		197.f	ταυροδρ Bacchus	29.d	χελός	297.f	
πιδρμθ πός καὶ σπιδθ		157.f	τιλάσθ	367.f	χελός	67.c	
πιδρμθ πός καὶ σπιδθ		197.f	τιλάσθ	287.c	χελός quænam uocatur Diogenes	74.c	
πιδρμθ πός καὶ σπιδθ		52.c	τιλάσθ	291.c	χελός Mercurius	116.b	
πιδρμθ πός καὶ σπιδθ		354.d	τιλάσθ	102.c.d	Ω		
πιδρμθ πός καὶ σπιδθ		197.d	τιλάσθ	237.c	Ω Διολύμ	212.f	
πιδρμθ πός καὶ σπιδθ		204.d	τιλάσθ	192.c	ωός, αἶ	197.f	
πιδρμθ πός καὶ σπιδθ			τιλάσθ	272.d	T E A O S.		

BASILEÆ EX OFFICINA THOMÆ GVARINI,
Anno M. D. LXXV. mense Martio,

